
VE RI TAS

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK

pro

ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

Wedením a wydáním Jarosl. Pospíšila.

Dwanáctý ročník.

1845.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK

pro

Čechy, Morawany, Slowáky a Slezany.

Wedením a wydáwáním Jar. Pospíšila.

Dwanáctý ročník.

1845.

W PRAZE.

HARVARD
UNIVERSITY
LIBRARY
28 DEC

Obsáh Kwětů 1845.

Básně.

Powídky.

Půwodní:

Přeložené:

Obsahu rozličného.

Dopisy.

Literatura.

Číslo 1.
12. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském placku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

2. ledna
1845.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštownich ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně i s patřičnou obalkou 2 zl. 36 kr. stř.

Jos. Kras. Chmelenský.

Ke dni 2. ledna.

Odpusťte, že začínám s bolestnou zpomínkou. Bolest je přirozený žiwel člowěka, a bez něho by snad ani k lidské důstojnosti nedospěl. My wšickni odrostli, otužili a zmužili se w bolestech. S ranami, byť i zde onde zajizwenými, stojíme práwě zas na pokraji starého bojiště, nowé leží před námi — a kdož nám dá jistotu, že z něho bez pohromy odejdem? Také to ani nechceme. Wlastní snahou, wlastním trudem a potem odchowané owoce chutná mnohem sladčeji, nežli to, které nám beze wší naší zásluhy na stříbrných mísách předkládají.

Odpustíte, že počínám rok oumrtní památkou? — Jáť myslím, že nám to lépe sluší, když si na mysl uwádíme zásluhy proslawených našinců a w pomnění tom se posilňujeme, nežli když se namáháme pronášeti lahodné přání, ježto skoro nikdy s powětrné říše w kolej skutečnosti nesejdou.

A Chmelenský stojí w první řadě oněch mužů, ježto si nehynoucí pomník w srdci našem wystawěli. On byl drahou perlou w proudu žiwota našeho — Bohu žel, že tak časně pobouřenými wlnami zase oderwanou! On byl líbodechým keřem na kwětnici našeho snažení — Bohu žel, že tak časně uwadlým! On byl jasnou hwězdou na obloze našich nadějí — Bohu žel, že tak časně chmurami pokrytou!

Oumysl můj nesměřuje sice k tomu, abych zde poklady jeho ducha zpytawým okem prohlédal, plody a záměry jeho oceňowal, cesty jeho měřil — abych podal obraz jeho, jak se bude dlouhé wěky w gallerii oněch spanilomyslných duší skwíti, ježto pomáhaly na nowém chrámu národnosti naší stawěti: to ponechráwám jiným, dospělejším rukoum a jiné příležitosti. Mohloť se to již arci státi Léta leží mezi dneškem a jeho oumrtím a ještě nemáme ouplný nákres jeho žiwota — ještě se nemůžeme wykázati sbírkou básnických darů jeho. Rozptýleny dýchají posud kwěty ducha jeho po našich lučinách. Mámeť ale pewnou wíru, že se očekáwání naše ještě wyplní.

Zde chci jen skrowný rozmarínowý proutek do wěnce památky jeho wplesti...

Hluboká, bolestná byla to rána, kterouž nám zasadila zpráwa o jeho zesnutí. Srdce naše ztrnulo a zachwělo se, jako když blesk s jasné oblohy letě bujarý strom na šíré pláni roztřepí. Já ho ještě widím, an se byl k bráně mužného wěku sotwa přiblížil; ještě ho widím — toho čilého, samou srdečností se rozplýwajícího muže, s tím jemným okem a s usměwawou twáří, s tím jinošským srdcem a s tou panickou myslí: ještě ho widím a slyším w kole několika upřímných přátel za onoho wečera!.. Od té chwíle jsem ho nespatřil.

Byl to utěšený wečer — několik dní před jeho odjezdem na Morawu. Wesele hořely swíčky na pokrytém stole a wesele ozýwal se cinkot sklenic po lahodném pokoji. Se stěny hleděly na nás práwě dohotowené podobizny — on a jeho ušlechtilá choť — twůrce jejich, starý Machek, dřímá již také w chladném loži; okolo kolenou poskakowaly mu dwě roztomilé dítky — jeho nejsladší naděje.

Jakž tu letěly hodiny! Jakž tu plynuly řeči, jakž powstáwaly přání, a jak se rodily plány! — On se jich nedočkal.

On byl zápasil; on byl plamenem ducha swého a krwí srdce swého pupence národnosti naší zahříwal a zaléwal; ale naděje plný rozpuk jejich za těchto posledních let nespatřil. Odešel, aniž se byl w zoři našeho společenského žiwota pokochal; skwostnost bálů našich newiděl, rozkoš našeho besedowání netušil.

A jakž by byl zaplesal, když nám tuty časy Thalie z nowě otewřené swatyně kynouti začala? Národní diwadlo náleželo k jeho zlatým snům. I bylby s námi zaplesal, ale brzo také zas jednu z nejkrásnějších nadějí našich oplakal. Při prwním lahodném usměwu této dcery nebeské byl by jí, tak jako my, již opět wínek do rakwe uchystal, wida že na takowé půdě a w takowých rukou obstáti nemůže.

On ale odešel a wšecko toto zůstalo před ním zakryto. Odešel a nepobawil se w peřestých kwětech, jimiž se mladé ratolesti literatury naší od nedáwných časů přiozdobily. Odešel — ale jméno jeho bude jmenowáno, dokud po zpěwawých wlastech našich poslední píseň nedozní. Přepodiwně rozwinowal se w pozdnějších letech básnický duch jeho, a co za oněch ča-

sû jako samorostlá stříbrná žíla z bohaté šachty prsou jeho wystřelilo, náleží k nejkrásnějším písním našim.

Ale w kwětnatou říši ducha jeho dral se za posledních časů z wenčí tak pronikawě křiklawý tón, že jsme se ho ulekli. Byl to odpor, powstalý proti němu k wûli některým jeho slowûm o plodech dwou básníkû, ježto zwláště u celé mladší generace welkého zápalu nalezly. Ale jak jinak — alespoň slušněji — byli by odpûrníci jeho mluwili, kdyby byli Chmelenského znali! Tištěná litera wypadá časem docela jinak nežli člowěk, od něhož pochází. Je to zlé, ale prawda. Chmelenskému se to někdy také přiházelo, a zwláště když se na soudnou stolici posadil. Jako prawé dítě matky wlasti radowal se nad každým sebe menším nowým wýtworem naší literatury a nalezal w každém kwítí med, dokud se proud jeho slow mezi břehama přátelské rozmluwy rozléwal; když ale seděl u psacího stolku a zdání swoje pronášel, tu mu wklouzlo někdy do péra, co z cizího pramene pocházejíc i do cizího péra patřilo.

Pokoj popeli jeho! On byl jeden z nejšlechetnějších. Dnowé lidští budou přicházeti a odcházeti, ale žádný památku jeho nezastře. W neuwadlé kráse bude na jeho hrobě kwesti Rûže tetínská, a při wýchodu a při západu slunce, při záři hwězd a při lesku poledního ticha budou okolo něho zawzníwati Poputnice, jako zpěw hlídajících rusalek.

Dnes oslawuje památku jeho Žofínská akademie. Jděmež tam, ale mějmež w srdci místa pro zbožné pohnutí.

J. K. T.

Otec a dcera.

Novela
od
Karla Sabiny.

1.

Wloni z jara, na wýletu do kraje, potkal jsem člowěka, jehož celý zewnějšek mě přepodiwně dojal. Twář jeho byla mi poněkud známa; newěděl jsem ale, zdali mě podoba mýlí, anebo zdaliž to skutečně jeden z mých býwalých spolužákû jest. On si mne newšímal, s očima k zemi sklopenýma swou cestou kráčeje. Dle nejistých krokû zdál se již umdlený; že wšak neustále a zasmušile k zemi hleděl, to mě wábilo tím wíce, abych se přeswědčil, je-li to přece býwalý přítel mûj Protiwín, s nímžto jsem za mladších let, na školách ještě, mnohé krásné doby ztráwil. Ale jakž by se byl mohl onen mladík takto změniti? Jindy pučel z jeho plné, jasné twáře bujarý žiwot, i zdáloť se, jakoby w duši jeho wždy jaro a wždy ráno switalo. Bylť jediný syn zámožných rodičû, matka jej milowala, otec na něj wše wynakládal, příbuzní se jím honosili a málo která díwka pohlédla naň bez účastenstwí. Nyní poukazowaly zhubenělé twáře a oděw wíce než ošumělý na weliký přewrat w okolnostech jeho. Ale což na tom? Snad sesílilo srdce jeho a duch jeho se otužil; neboť oboje býwalo w jasnotě mělké, a zlí osudowé učinili z powrchních lidí často myslící, ano mnohý pozbyl s powrchní uhlazeností také duševní nepatrnosti swé.

I nelitowal jsem cesty zpáteční a wrátiw se, wešel jsem do blízké krčmy, do nížto se cestowník práwě předemnou byl uchýlil. Zwonilo se poledne, a on zádami ke dweřím obrácen, sedě u stolu newšímal si mne. Obědwal poskrownu, a jak se zdálo, s newelikou chutí; neboť přečasto hlawu na lewici podepřew, hleděl před sebe do okna, jakoby zrak jeho zalétal za mráčky oblohou přebíhající. — Nebylo již pochyby — skutečně to byl přítel mûj, a já sotwa jistoty nabyw, přistoupil jsem k němu i prohlásil se. Na počátku wězel patrně w nesnázích; ale mým chowáním brzo roztál a nabyw jasnoty a nowé dûwěry, zase co starý a sdílný soudruh mûj se projewil. Jeť neslušno tázati se po nepřízniwých proměnách okolností jiného člowěka a znowa powzbuzowati žaly snad již polo-ukojené; pročež jsem o těchto wěcech mlčel, poptáwaje se jenom na některé jemu blíže stojící osoby...

„Rodiče moji zemřeli, a wšecky naděje, které jsem na budoucnost skládal, zašly s nimi w niwec."

„Wšecky?" ptal jsem se dále. „Při zhynutí twého ráje snad ti přece jedno kwítko pozûstalo — snad Jaroslawa?"

Toto slowo jím newýslowně pohnulo; twář bledá mžikem se zarděla, oči jeho wzplanuly a on powstaw a ruku mi podaw, třesoucím se hlasem prawil: „Neoplakáwámť pouze w ničemnostech ztracený mladý wěk swûj, ale i ztrátu té, ježto mě k žiwotu nowému uwáděla, ježto mě učila wýše a dále pohlédnouti, nežli kalný mûj zrak po domácím, wšedním wychowání činiti nawyknul. — Ona zemřela. Jemná citliwka nemohla obstáti při hrubém dotknutí protiwného osudu; ona podlehla, a wšak zwítězila nad wlastní powahou i nad cizími předsudky."

Nyní byla řada na mně se leknouti. Na počátku jsem neweděl, co na slowa přítelowa s nadšením pronešená odpowěditi; a teprwa po chwíli bylo mi lze projewiti swé podiwení a tázati se, co a jak se bylo přihodilo.

Protiwín wšak opět za stûl se posadiw, zamlčel se, a slzami owlažené oči dlaní ukrýwaje, neodpowěděl na otázku mou.

2.

Den na to byli jsme na cestě k wesnici R..., kdež Jaroslawa pochowána ležela. Čím blíže jsme přichá-

zeli, tím zasmušilejším stáwal se přítel můj; konečně s hlawou k zemi sklopenou bez wšeho účastenstwí kráčel wedle mne, chwílkami jen cosi nesouwislého jako we zmatení ducha šeptaje, až pak ústa jeho se docela uzamknula, a on co němý dále kráčel. „Hle!“ pomyslil jsem sobě, když bylo dotazowání moje i čekání na odpowěd marné; „jak mocně wládne myšlénka člowěkem, zwláště žalostná! Nadarmo zwe ho krása přírody, jasné nebe, ozdobná krajina, barwitost luhů i lomoz pracujícího lidu. On nemá pro to ani zraku, ani sluchu; pusto je wše kolem něho, poněwadž je mrtwo we wlastní duši jeho.“ — A přece bylo kolem nás wšechno tak krásné a tak půwabné! Jakési kouzlo wyšší, jakási myšlénka čarowně dojímající značila se rázem této krajiny. Nebylo zde mnoho pro malíře, tím wíce wšak pro myslitele; pahorky okolní nepřály sice dalekého wýhledu, tím hlouběji wšak se tratil zrak w temné zeleno jedlí po stráních a pod náwrším w tichý zamodralý rybník, w jehož ukojené hladině rudá podwečerní zář se ztápěla, jako roznícená duše w tichých hlubinách zpomenutí se často a ráda ukrýwá. — Nejzáze mezi pahorky, pode stínem mlhowitých houští a w nejistém meziswětlí soumračném, jewila se malá wesnička, a w prawo na stráni malého pahorku winula se nízká bílá zídka, ohražujíc u prostřed lískowé houštiny tichý hřbitow. Ohromný tmawočerwený kříž strměl k wýsostem.

(*Pokračowání.*)

WÝLET DO UHER.

Obraz I.

Žiwot lidský připodobňuje se tak často cestě — zdaliž to i naopak prawda není? — Žiwot je cesta, a cesta je žiwot. Člowěk uwáznuw a ochábnuw we wšedním zaměstnání, občerstwí se proměnou místa. Wždyť je proměna hlawním prawidlem žiwota weškerého; a cokoliw se honosí bytností samostatnou, cestuje — ptactwo, hmyz a celá koule zemská! — A člowěk by měl za prahem zůstati? — Každému nelze owšem na swětoběžné dobrodružstwí se wydati; ale každý může za horami se poohlédnouti. Trpké loučení hojně se wynahradí radostným náwratem; po rozkoších ciziny a nesnázích cesty jak radostně wítáme domow swůj! Komu se domácnost znechutila, wydej se na cestu, a wyprahlé srdce bude obnoweným zápalem wlast a přátele milowati. Neb myslíte-li snad, že staré přísloví: „Wšudy dobře, doma nejlépe“ leniwý peciwálek wymyslil? — Nikoliw; byl to zkušený cestowatel a lidmilowný wlastenec, jenž poznaw po mnoha krajích krásu tworstwa Božího a hostinnost lidskou, do milých Čech se wrátil s preswědčením: Wšudy dobře, doma nejlépe!...

Takto rozjímaje stál jsem r. 1843 w srpnu časně ráno pod Wídní na břehu mohutného Dunaje, po jehož wlnách zoře tisícnásobně se odrážela. Stromořadí a luhy prátru užíwaly ještě mírného pokladu; jenom jelenowé procházeli se wážným krokem po wlhkých lukách; na přístawu wšak parních lodí ozýwal se již člowěk, ten nepokojný žiwočich; plawci běhali po palubách, parní kotel sičel a bublal. Pocestných zde ještě nebylo; na zlaté obloze čistě se kreslily stěžně, prowazy a dymníky několika přistawených lodí. Wkročím na palubu „Města Pešti“, po nížto jsem do soujmenného města plawiti se měl. Stála tam kupka plawců howořících — slowansky! — Blahá to wěštba na cestu; bez meškání jsem se s tlumokem na loď přesídlil. Mezi tím přijížděly již kočáry, rachot po mírných hájích se rozléhal, a z chmury prachu zde onde pár opěněných koní, dlouhý dostawník, lehounká pryčka aneb skwostný panský kočár probleskowal. Následowalo hulákání kočích, hlahol nosičů, náwal truhel, krabic a tlumoků wšech twářností a rozměrů; a naposled daw pocestných, pánowé w neforemných módních hazukách, jimž Angličané hrachowé kazajky říkají; bílá pleť we pláštích rozmanité délky a barwy. Ty zakuklené pestré postawy, mezi ledajaks pohozenými truhlami se procházející, připomínaly na obrazy rozwalin Balbeku neb Palmíry, kdež mezi kamením a rumem osublí Arabowé bloudí. — Náklad se brzo uspořádal, zwonek zwěstowal blízkou plawbu — kormčí se chopil kola, a nádherná loď rozpěněné wlny brázdíc, odwrátila se jako pohrdawě od břehu. Záwoje a šátky wlály, a nejedno tkliwé loučení ohlušil šumot win a wřesk lidstwa na lodi a na břehu.

Rychle plawili jsme se mezi podunajskými luhy do Břetislawy, kdež mnoho pocestných ubylo, ale ještě wíce přibylo; hluk a daw panowal zde nesmírný. Po krátkém pobytí jeli jsme dále. Jednotwárné břehy pod Břetislawou zřídka zajímawý pohled poskytují: zelené luhy, wrby, topole, rákosí, wodní ptactwo, lodní mlýny — to jsou předměty bez proměny očím pocestného se jewící. Hrubé kryté koráby, dle wzoru Noelowa udělané, pracně nahoru do Němec se mozolí; obilí, dříwí a jiné plody pilnosti neunawení Slowáci do Rakous plawí. Máme-li wíru podati zprawám cestujících, posílají Mississippi a jiné řeky w Americe podobným jako Dunaj drawým proudem kalné wlny swé do moře; jeden Amerikan sám tu domínku we mně potwrdil.

Potkání jiné parní lodi je wítaný příběh; znalci z daleka soudí, která to asi loď býti musí, a s náwěštími w nowinách swé wýroky porownáwají. Při nedostatku takowýchto předmětů obracuje se zřetel na společnost. Na začátku si každý moudrý pocestný swé druhy dříwe prohlídne, nežli se w obcowání s nimi pustí. Člowěk nemá na kabátě nápis s wáhou a cenou, jako želwy w Anglicku, jimž se to černidlem na břišnou kůru píše, když se kupowačům rozesílají. Jsouť pak i na člowěku znakowé zkušenému cestowateli dosti patrní; powrchnost mámí, někdy ale přece wnitřní podstata kůru, dle wzoru wzdělanosti uhlazenou, proráží. Člowěka wzdělaného možnoť již při prwním pohledu poznati. Hrubý člowěk nemá buď pražádných rukawic, buď je nese w osmahlé ruce. Byť by i powahu swou tak zapřel, žeby čisté rukawičky oblékl, drží ruce od těla wzdálené, aby si rukawice o kabát neodřel. Obléká-li swrchní kabát, poznáš sprosťáčka po směšném namáhání, jímž do obou rukáwů najednou wlézti se snaží, kabátem a rukama nad hlawou máchaje. Wzdělance poznáš po lehké čisté obuwi a newšímání sobě osob přítomných. Jest-li stawu wojenského, neklátí chodě oběma rukama — čemuž ho nošení zbraně přiučilo; wlasy má přistřižené, bradu holou, kabát zapnutý. Pán stawu kněžského býwá wojákowi dosti podoben, jen že jeho pohybowání jest klidnější a jewí wnitřní mír. Prawda, že tyto znaky nejsou neomylné; ale „wýminka podporuje prawidlo.“ Práwem se našemu wěku wyhlazowání wšech osobních zwláštností wytýká; neb takměř wšickni lidé na jedno brdo se wzděláwají, a prawdiwý wýrok o Ewropanech pronesla ona Číňanka, řkouc: že jsou ti zrzawí ďáblowé wšickni sobě rowni. Bulwer, spisowa-

tel anglický, twrdí že wzdělaný člowěk jinou widličkou nejí leda stříbrnou; pročež mu krajané jeho přezdíwají: Rytíř ze stříbrné widličky.

Již se ale obáwám, že čtenář té wzdělanosti wíc než dosti má; i mne to na parní lodi dlouho nebawilo. Obrátil jsem se tedy k jednomu plawci, jehož jsem při swém příchodu ilirsky mluwit slyšel. Byl to mladý, čiperný muž ztepilého wzrostu, plný dowtipů a šašků. Jakmile jsem se s ním do howoru pustil, tázal se mě, odkud jsem? a pak doložil: „Měl byste se u nás na přímoří ilirském bawiti; za měsíc byste naški (po našinsku) lépe howořil než já. Já jsem již osm let na moři sloužil, kdež jsem se naučil wlasky; zde na Dunaji začínám němčinu drmoliti; ale náš milý jazyk je přece nejlahodnější." — „Čím to jest, že mateřského jazyka nezapomínáte, jsa tak daleko od wlasti wzdálen?" namítnul jsem mu. Tu on se usmíwaje prawil: „Já se howoru swého nezpustím; na každé lodi naleznu krajanů, a w zimě, když w Budíně pracujeme, staré lodi oprawujíce a nowé stawíce, tam je nás plno. A krom toho — dowolte, abych wám něco okázal." (Pokračowání.)

DENNÍ KRONIKA.

Z Prahy.

Německé diwadlo w růžowé ulici. Od počátku minulého měsíce obžiwlo zase slowo na prknách, na nichžto před dwěma lety také naše Thalie swého štěstí hledala, ale nenašla. Po odchodu baletního wýtečníka Price s celou tancující rodinou začala tam totiž dáwati představení herecká společnost, kteráž letního času Karlowary nawštěwuje a bez odporu nejlepší jest, kteráž po českých krajinách putuje. Zde obmezuje se její repertoar, jakž pozorujeme, na frašky a vaudevilly, ačkoliw by také tyto poslední mimo sebe pustiti mohla, ješto síly její k tomu nestačují. Pozorowalit jsme to hned na prwním představení „die Kinder des Regiments," a ještě patrněji objewila se nedospělost její k tomuto druhu francouzských plodů při prowození „Podílu ďáblowa." — Mezi dámami wyniká panna Siegmannowa welkou obratností — ale zpěw jí jde trochu těžko. Panna Kurzowa je příjemné zjewení, ale na prknách není ještě domowem. Mezi pány stojí w popředí rutinista Konradi, Klusmann se swým jádrným organem, trochu wlažný komik Mayer a přichladlý milowník Baudisch. O několika ostatních udá se nám příště mluwiti. Představení bywají wesměs wýborně sehrány a zasluhují w tom ohledu wšecbnu pochwalu. Nejžiwější účastenstwí došly ale až posud ony hry, při nichž býwalý komik druhého berlínského diwadla, p. Kottaun, pohostinsku wystoupil.

—y—

Pád Babylonu. K řadě nejnowějších a nejznamenitějších skladeb hudebních, jakowéž nám rozdílné síly naší Prahy a rozdílné jich wedení za posledních let w milou známost uwedly, přidružil se nyní také Pád Babylonu, důmyslné to dílo wždy ještě kwětoucího Spohra k textu prof. Taylora. Nejwýtečnější síly našich hudebních ustawů a jednotliwců (počtem 300 osob) spojily se dne 24. min. měs. k prowození jeho we prospěch zaopatřowacího ustawu zdejších hudebních umělců, a dojem díla tohoto byl weliký a dostojný — hluboký a něžný dle rozmanitých této skladby oddílů, kteráž se jako na wětrných perutích mezi wýsostmi přísného oratoria a mezi pestrými lučinami lahodné zpěwohry wznáší. Jeť se nadíti, že toto dílo ještě jednou uslyšíme, a potom krásy jeho ještě oupluěji pojmeme.

Český společenský bál, od několika let we skwělé powěsti w Praze i na wenku, bude se letos držeti na Žofíně dne 28. ledna. Wšem jeho přátelům k milé wědomosti a radostnému chystání!

Hudební zkouška na český bál, k nížto jak doslýcháme mnohé nowé a pěkné skladby se sešly, připadá na pozejtřek. Hudbu obstaráwá letos p. kap. mistr Procházka s wýtečným hudebním sborem pluku hraběte Latoura.

Z Třeboně. (*Hudební akademie.*) Dne 26. m. m. byla zde od ochotníků we prospěch zdejších pohořelých dáwána deklamatoricko-hudební zábawa. Obecenstwo, podobné zábawy až posud nemajíc, bylo welmi spokojeno, a dáwalo častým potleskem swou pochwalu zwlášťě panně K. Kubosowé na jewo, kterouž ona také wýborným přednášením Tylowy básně „Co se nesluší" zasloužila. Nyní mají k tomu samému dobročinnému oučelu česká diwadla prowozowána býti, a doufáme že spanilomyslná tato ochotnost a wlastimilowné smýšlení zasloužené odměny dosáhne.

—d—

BESEDY.

Mnoho-li asi wydal přítel naší literatury lonského roku za knihy? — to jest: onen wzácný, posud málo widaný přítel, kterýžto si každý plod našeho písemnictwí objedná? — Dle weřejných náwěští o nowě wyšlých knihách československých obnáší to — i se wšemi časopisy — as 70 zl. stř., a jelikož nyní na každou knihu tisíc wýtisků počítati můžeme, tedy nám podali čeští nakladatelowé lonského roku za 70000 zl. stř. kněhtlačitelského zboží. Z toho je patrno, že literatura naše tedy již také we swětě kupeckém, w žiwotě průmyslowém, nějakou roli hráti začíná, a kdo její zrůstání rok po roce bedliwě stopuje, může jí za několik let dosti znamenitého místa w obchodu slibiti. — Wydaných kněh a knížek počítáme ouhrnkem asi 150. Největší počet zajímá z nich arci pěkná literatura — ale při celém jich počtu nemáme tuze mnoho radosti. Skoro samé překlady a nebo obnowené wydání; půwodního welmi málo. Ze wšech 60 čísel wynikají co wlastní jmění básně: Protichůdci Nebeského, sbírka Furchowa, Faust Hněwkowského; z prostomluwy: Tylůw Poslední Čech a Sebrané spisy, Markůw Mastičkář a dokončený Jarohněw, Rubešowa Harfenice, sbírky Ehrenbergrowy a Mikšíčkowy. — Ještě smutněji wypadá to w oboru spisů pro mládež — nic jiného, nežli samé překlady. Jakoby český mozek, české srdce a české péro ani schopno nebylo něco podobného wywesti! A přec je to tak důležitá stránka naší literatury! Těchto knížek se nejwíce rozprodá. Co by mohly působiti, kdyby psány byly dle našich potřeb, z našeho stanowiště, za oučel majíc národní wzdělání? A nepatří jim to přede wším, an žádných škol a wychowatelen wlastních nemáme? — Hojně je obmyšlen okres náboženský a wědecký; truchliwěji to ale wypadá w oboru kněh wzdělávacích pro lid a pustě w chrámu Thalie! Ta ubohá sedí nám ještě pořád w koutečku s hlawou skloněnou, aby nebylo na ní slzec widěti. Rirenšaftowa Stará láska stojí při ní jako opuštěný sirotek, a snaží se nadarmo truchlící matku potěšit.

T.

Nedáwno ptal se někdo swého známého, kolik je hodin. „Newím," zněla odpowěď. — „A což nemáte s sebou hodinky?" — „Nemám, příteli; tuze mi pospíchaly, musel jsem je zastawit."

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 2.
12. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 250) wydáwá po půlarších třikráte na týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

4. ledna
1845.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně i s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr. stř.

Otec a dcera.

(*Pokračowání.*)

Protiwín se pozastawil, jak mile tento kříž zdáli spatřil.

„Pod twou peruť uchylují se miliony srdcí nešťastných!“ zwolal polohlasně, ruce do powětří rozepnuw, „a tys jim poskytnul mír, útěchu a ulehčení; — poskytni toto wše i jí, ano jí, kteráž toho nejwíce zasluhowala, a nejméně ze wšech na zemi dosáhla! — Ach, tuším, že weliké myšlénky a ohromné záměry její pobluzují nad hrobem jejím, nadarmo někoho hledajíce, w němž by se zase ukotwiti a oživnouti mohly! Jsou to sice jenom sny — marné sny, ale weliké — nesmírně weliké!“

Kdo by byl mladého muže w tomto okamžení neobyčejného nadšení spatřil, byl by ho měl buďto za wěštce aneb za rozčileného wytržence; neboť weškeren ráz twářnosti, pohybowání i postawy jeho měl cosi newšedního, ano i bledá twář jeho nabyla poutawého půwabu, a z pohledu jeho zářil důmysl. — Jakž newýslowně musela asi Jaroslawa tohoto člowěka dojmouti, jenž za prwnějších let powrchní obyčejník býwal, jichžto hlawní ráz na besedách, w kafírnách a písárnách w tisícerých formách se projewuje.

Když jsme došli do wesničky, zwonilo se práwě klekání a zwuky wečerního zwonku rozléhaly se tak pronikawě, tak žalostiwě soumrakem, jakoby zděšené dítky za umrlou — ztracenou matkou po lesích se rozbíhaly. Tyto zwuky probudily Protiwína ze zádumčiwého mlčení.

„Jak se ti líbí to cinkání?“ prawil ke mně; „nepohne ti celou duší? neproderou se tyto zwuky i nejtemnějšími skrýšemi srdce lidského? Wěru, na mne působí wesnický zwonek w prostoře wíce, nežli zwuky zwonů katedrálních mezi stěnami městskými; ale Bohu žel, že působení těch tónů není ukojitelné a wždy si připomínám slowa Goethowa we Faustu:

To wěčné bin a ban a ben
Se mísí w žiwot powšechen,
Od prwní koupele až k pohřbu.
Jak pouze mezi bin a ben
By žiwot zawátý byl sen!“ —

„Ale kdyby nebylo těch a jiných pohnútek na swětě, čím by se probouzela poesie u společenské wšednosti? Co by pamatowalo lid na zárodek božstwí, jehož je každý twor oučasten, a kterýž jen w duchu lidském k uwědomění se powyšuje?“

„Ano,“ dí Protiwín, „poesie žiwota je wečerní sen naší bytnosti, rosa nebeská, owlažující a sílící nás, abychme se co čerwy jen po zemi neplazili při unawné denní práci. — Mne powznesla k nebi, ale — také mne zničila.“

Hřbitow byl otewřený, a poskytowal welmi chudobného pohledu. Jen asi tři holé černé křížky jewily se za welikým tmawočerweným, na uhlazených hrobech; — nás dwa ale táhl k sobě jeden malinký, černě obarwený, stojící w nejzadnějším koutě hřbitowa, na polorozkotaném náhrobku. Na něm jewil se drobounkými písmenami nápis:

W žiwotě nepoznaná, w hrobě zapomenutá Jaroslawa!

2.

Komu z nás mužů lze směle wystoupiti a říci, že ouplně wyskoumal powahy ženské? — že nahlédnul w tajné hlubiny srdcí jejich? Kdo se na to odwáží, sám sebe klame. — Nepomejšlím zde na ženské, ježto se nám w obyčejných okresech zjewují, na ony částky sličné pleti, ježto se na swětě jen proto býti zdají, aby prázdného místa wyplnily — aby byly našimi pradlenami, šwadlenami, kuchařkami, hospodyněmi a wůbec — stroje wezdejšího pohodlí; pomejšlím na ženské, jenž toto wšecko jsou, ale přitom i ještě něco wíce, ženské, jenž mimo swůj obmezený okres i nesmírné prázdno w srdcích našich wyplňují a city swými swěty oživují, kteréž bohatá mysl a plodná obraziwost mužská utwořila;

slowem ženské důmyslné, jakož byla Jaroslawa. Znalť jsem jí co dítě, co holčici, i co pannu rozkwětající. Rodiče její nebyli příliš zámožní a nezůstawili jí ničeho mimo wzorné wychowání. To však je wěc hlawní, je koruna wšeho dědictwí. Wychowáním udusí se w powaze lidské zakotwené zlé, a wywine se dobré, jemuž býwá těžko smyslnou hmotou probrati se na swětlo k oblažení a potěšení pospolitého žiwota. Wychowáním nabyla Jaroslawa základ neobyčejné, ale wzácné swé powahy. Když byla ještě nedospělou holčicí, poskakující w tráwě, polezající po kopcích a toužící po nedosáhlých wýšinách wzdálených hor, wyskytnul se jakýsi wznešený cizinec w domě otce jejího, wzdělaného řemeslníka a šlechetného člowěka. Často jej nawštěwowal, práci objednáwaje; ale hned při prwním wstoupení pozastawil se s obdiwem nad zwláštním rázem nedospělého děwčete.

„To je waše dceruška?“ ptal se.

„Ano,“ dí otec, a matka se potěšila z přízniwého pokynutí wznešeného pána.

Malá Jaroslawa si ho newšímala; hrálať s obrázkami, kolem sebe je rozkládajíc.

„Což nemáš pannu, abysis pohrála, milé dítě?“ tázal se cizinec příwětiwě. — „Až zase přijdu, přinesu ti nějakou.“

Jaroslawa s příjemným úsměwem k němu se obrátiwši potřásla prudce hlawinkou, na jewo dáwajíc nespokojenost.

„Či chceš něco jiného? — Powěz mi, Jaroslawo, co by tě těšilo?“

„Já nechci pannu; přineste mi radčji obrázek s tím zámkem, co w něm zaklený princ zůstáwá, o kterémž mi matinka pohádku powídala; já ho wyswobodím, a on si bude pak semnou hráwat.“

Matka i otec dali se do hlasitého smíchu; cizince wšak zajímala díwčí odpowěd; i posadil si holčici na klín a počal s ní howořiti.

„Ty tedy chceš, aby s tebou princ hrál? Cožby jsi nechtěla jinou holčičku nebo chlapečka?“

Ona zawrtěla hlawinkou. „Nechci; co je do jiného? Jiný nemá weliký zlatý zámek a welikánskou zahradu, kde hwězdičky rostou, a odkud měsíček wychází.“

„Aj, tak pak mi přece něco o té zahradě powídej; co pak o ní wíš?“

Jaroslawa jaksi potutelně se usmála, a růžowý prstíček na ústa položíc prawila: „Ptejte se jen ma- — ona wí!“

„A což bysi tam dělala?“

„Co bych tam dělala? — Tam bych se položila na oblaka mezi samé karafiaty a růže, a hwězdičky by mi zpíwaly a uspáwaly by mne. Trhala bych stříbrná i zlatá jablíčka a dala bych je princowi a potom bychme se posadili na měsíček a jeli bychme spolu daleko — daleko!“

„A proč pak chceš toho prince?“

„Proto, že bude králem, a wšecko, wšecko bude jeho — a on bude můj!“

Cizý pán postawiw dítě na zem, přistoupil k otci díwčímu a prawil: „Pane, toho dítěte si wažte; má neobyčejné schopnosti, a byla by wěčná škoda, kdyby se pochybeným wychowáním w niwec uwedly.“

„Moje zásada u wychowání děwčete jest a zůstane welmi jednoduchá. Jenom se modlíwej a pracuj a zpíwej — w těchto slowech spočíwá moje celá paedagogická soustawa,“ prawil otec, a doložil ještě: „I nejsem tomu powděčen, že moje žena hlawu Jaroslawinu naplňuje báchorkami a powídkami, jimiž se mysl třeští.“

Cizinec k ženě se obrátiw prawil: „Wyť jste ostrohledná paní, i zdá se, že pochopujete, kam se nadání děwčete kloní. Wěřte, z dětinských těchto úst mluwí již důmysl.“

Od té doby nawštěwowal cizinec otce ještě častěji, nabýwaje přeswědčení, že powaha tohoto děwčete ode wšech obyčejných patrně se líší. Matce Jaroslawině to nemálo lichotilo; neboť každá skoro matka je do swého dítěte zamilowána; — pročby tedy měla matka tak nadané a krásné dcerušky wýminku činiti?

(Pokračowání.)

WÝLET DO UHER.

(Pokračowání.) Kýwaje na mne, abych šel za ním, běžel k předku lodi. „Račte jen za mnou dolů se pustit,“ prawil, po železném řebříku do jakéhos ouzkého otworu w palubě leza, „zde je naše komora.“ Sleznuw nacházel jsem se w ouzkém kumbálku, wůkol poličemi ohraženém, na nichž pro plawce ustláno bylo. Na takowé lodi najde člowěk tolik místa pro swé pohodlí jako kniha w jarmaře. — W koutě swého lůžka měl můj plaweo přihrádku, na niž se zalíbením ukázaw, prawil: „To je má knihowna!“ Chopiw se nejohmatanější knihy, widěl jsem, že to: Razgovor ugodni Andrie Kačića; druhá též notně ošumělá byla modlitební, a třetí poněkud nowější byla hmotný, wážný kwartant, obšírné pojednání o rozdílu církwe římské a řecké. Tento nenadálý nález mohutně mne dojal. Zde w tom korábu německém, maďarčinou se líčícím — kde se i těm wídenským sklepníkům Ferenc a Janči přezdíwá — pod tou trpkou kůrou cizoty nalezl jsem čisté sladké jádro slowanské! A wy marní lidé, kteří se tam na zadní palubě nafukujete, aneb w kotcích po nádherných lehádkách zíwajíce se powalujete — táži se wás: Kdo jest prawým wzdělancem? Wy snad, že se we skwostné šaty odíwáte, že waše něžné ruce mozoly nehyzdí; čili ten osuhlý plawec w plátěné kazajce? Kde se potulují myšlénky waše, prázdní świ-

háci, ježto si před zrcadlem fousy kroutíte a kadeře rownáte? Wznášejí-li se nad podzemský kal w říši nebeskou, w minulost hrdinského národu, jako pobožná mysl toho sprostého Slowana? A wy, pánowé, kteří bytnost a osud národu zpotwořowati míníte, do kadlubu nowomódní politiky jej tlačíce, sestupte semnou do té začazané komůrky, a wyznejte, že se wám o takowé prawé wzdělanosti we wašem samozwaném wlastenectwí a horlení ani nesnilo!

Weselé, bodré mysli wystoupil jsem na palubu pod jasné teplé nebe; libým wětříkem wlály praporce a prowazy a pestré šaty ženštin; stromy po obou březích se chwěly a wlny Dunaje, šumotem tancujíce, o starosławné říši morawské mi šeptaly. Kdož by medle pochybowal o budoucnosti národu, kterýž w sobě takowé žiwly chowá, o jakýchž jsem se práwě byl přeswědčil? Není člowěku dáno, do záměrů prozřetelnosti Boží nahlédnouti; jest to tak daremné snažení, jako onoho chlapce, který chtěje za temného wečera zwěděti kolik je hodin, swíčku z okna wystrčil, aby si na wěž poswítil. Darmo se namáháme, tajemstwí budoucnosti odhaliti: powážíme-li ale, že pracowitost, skromnost a pobožnost nejdéle trwají, nemůžeme pochybowati, že národ slowanský i tu nynější wichřici hrubého trýznění, oulisného mudrowání a jízliwého utrhání statně přežije. Chwála Bohu! článek w nowinách nezabíjí — sice by owšem dáwno po nás weta byla. Posílejte maďarské učitele do slowanských osad, jimž darmo chléb ujídají, nemajíce koho aneb čemu by je učili — zabraňujte slowo Boží Slowanům kázati — nedopouštějte, aby chrámy Páně stawěli (tak se posud děje) — ale nedomníwejte se, že národ utlačíte, který na pewném základu bázně Boží a lásky k mocnáři spočíwaje, wašeho hlučného nowotářstwí oučasten není, a w diwých wýbuchách kočownické powahy podílu nemá!

Po rozmluwě s tímto prawým synem Sláwy (nazýwá se Matija Tirabokje) nechtělo se mi do besedy se wzdělaným swětem na zadní palubě. Chopiw se tedy knihy zasedl jsem na lawici k samému kormidlu, a četl jsem. Po nějaké chwíli oči zdwihnuw, spatřil jsem wážného starého pána wedle sebe na lawici, kterýž neodwratně na mou knihu zraky upíral. Wida, že jsem si zwědawosti jeho wšimnul, uznal potřebu se omluwiti, a prawil: „Odpusťte, já si darmo hlawu lámu, co to může býti za knihu; snad ruská?“ — „Není, pane,“ odslowil jsem; „je srbská, Vuka Stefanowiče sbírka písní národních.“ — „Což jste Srb rodem?“ — „Nejsem.“ — „Tedy snad Horwát, aneb jste w Horwátsku čili Srbsku žil?“ — „Nikoliw; jsem Čech, a ta snadná práce, že jsem se tomu welekrásnému nářečí naučil (ani sám newím jak), hojně se mi nahradila užíwáním nejwýtečnějších básnických plodů toho hrdinského národu.“ — Starý pán dal se nyní do howoru. Byl to upřímný šlechetný Maďar, jakéhož by člowěk mezi mladším pokolením darmo hledal. Bez obalu powěděl mi jméno swé i domow, a dle ucty, již mu krajané jeho na lodi proukazowali, zdál se wysoké wážnosti u nich užíwati. Rozpráwěje o Slowanstwu jewil soudnost a nestrannost; twrdil, že ta rozepře jazyků, to nesprawedliwé, šílené maďaření wlast konečně do propasti uwrhne. — „Známť já Slowáky a Horwáty,“ prawil; „oni-no jsou mírní a krotci, tito horliwí a prudcí; oba pak mají twrdé slowanské lebky. Není wám lepšího ouřadowání než mezi Slowáky, mezi tím tichým pracowitým národem; kdo s tím lidem obcuje, musí wyznati, že jsou ozdobou říše naší. Měl byste Slowáka slyšet, an před soudem jakoukoliw práwní záležitost líčí; každý wýraz tak důmyslný a okrouhlý, že by se tisknouti mohl, jak ho ten sprostý člowěk pronesl.“ — Já odpowěděl wzdychaje: O fortunatos nimium, sua si bona norint, Slavos!

Při mnoha příležitostech nabyl jsem přeswědčení, že s Maďarem prawým a obstarožným wůbec dobře obcowati lze; že se ale křikloumi a nowotáři, pořádko- a Slowanobijcowé z mládeže a odpadlců jiných národů werbují, podle příslowí srbského: „Není Turka bez poturčence!“ (Pokračowání.)

Z GORICE.

Dne 16. prosince 1844.

Jako wěřitel, jenž swému dlužníkowi lhůtu k splácení prodloužiti se uwolil, později tím nemilosrdněji naň doléhawá: takž nám i letošní zima swé opozdění řádně nahraditi usiluje. Co w těchto krajinách přebýwám, newydržel jsem žádný rok přes 10. d. listopadu bez topení; letos ale počal jsem o čtrnácte dní později swým Penátům obět na zimní oltář klásti. Sotwa že se ale zima o swé právo ozwala, hned nám také swou wěrnou pobočnici, Paní Burii * wyslala, by nám swou krásnou písničku zazpíwala; a ona swému ukolu welmi bedliwě dostála, nadělujíc nám perného mrazu, ledu a sněhu, jakého obyčejně jen po nowém roku na osm neb deset dní widěti býwá. Onen witr je tak mraziwý a pronikawý, že mu sotwa w topené swětnici, neřkuli wenku pouhým pláštěm wzdorowati lze. W tom wšichni cizinci, Němci a Čechowé, souhlasují, že zdejší zima, ačkoli o několik stupňů menší, přece mnohem důtkliwější jest, nežli w krajinách za Alpami. Prawdať ale také, že se tato nesnáze netoliko powětrnosti, alebrž i wlaským stawbám přičítati musí, kteréž obyčejně wnitř tak neumėle zbudowány jsou, že zima skrz dwéře, okna a podlahu profukuje, pročež ani topení mnoho newydáwá. U nás w Gorici aspoň se we wšech domech nacházejí kamna; w Uidně proti tomu, w Benatkách, w Padowě a w jiných městech jen w bytech německých rodin, zřídka ale u Wlachů se nalezají.

Němci jakož i Čechowé již mnohé předsudky u Wlachů wykořenili, a pohodlí našich krajin den co den se tu wíce rozšiřuje a nowých přízniwců nabýwá; nicméně wšak se tu ještě dost modlářů starodáwného školomectwí nalezá, ježto se zatopených kamen co samého pekla štítějí a z teplých komnat co šílení utíkají, obáwajíce se, že by z takowého tepla se roznemohli. To naopak za škodliwé neuznáwají, když se při ohromném hrnci, na způsob starořímských uren udělaném, swrchu dírkowitém a žeřawým uhlím naplněném zahříwají. Ženštiny mimo to hliněné kotličky žhoucím popelem naplněné w rukou držíwají, a nebo si je pod sukně stawějí, až se z nich prawé uzeniny stáwají. Z toho ze wšeho si nic nedělají; ale cihličky a ohniště se bojí a warují, to prý je prawá trawenina hedbáwných twáříček a aksamitowých ručiček! — A co myslíte že k těmto námitkám otcowé a manželowé říkají? — Oni jim přiswědčují, ba je podporují. Tato slepá powolnost a showíwawost Wlachů k swým chotím a dcerám pochází ne tak z nesmírné lásky jako z jich rozmařilosti a zahálčiwosti, poněwadž il dolce far niente, to jest, ničeho se nedotknouti, zdá se jim nejwyšší blažeností. Wlašky jsouce za Čechy neb Němci neb za dokonalé muže ze swých krajanů prowdány, býwají tak dobré manželky a hospodyně, jako Němkyně neb Češky. — Muže, ba jen muže sluší nejen we Wlaších, ale wšude z nezdaření a poklesení ženského pohlawí obwiňowati; mužům je swěřeno žezlo wlády nad ženštinami, oni jsou od prozřetelnosti ustanoweny za dozorce, pěstouny, wychowatele a hlídače slabého plemene. Pakli swému ukolu nedostáwají, pakli swého powolání nepamětliwi, swou přirozenou důstojností pohrdáwají, pakli sami swého práwa a swé wlády se odříkáwají: ať ne-

---

* Sewero-wýchodní wichr, welmi bystrý a palčiwý, jemuž Wlaši Borra, zdejší Slowané Burie říkají.

stýskají na ženskou marniwost, nestálost, newěrnost, swémyslnost a jiné poskwrny, ježto buď léčiti zanedbali, aneb swéwolně w jejich srdce wštípili.

W podobném poměru se nachází wlaské wojenstwo. Takž je na př. wlaský woják w Římsku a w Neapolitánsku nepořádný, hádawý, zpurný, neposlušný, w nebezpečenstwí bázliwý a zbabělý. Zato ale naši Lombardi a Benátčané od ostatních Wlachů se chwalitebně liší. Zdaliž to wšecko nezáleží na komandantech? Wlaský wojín od německého neb francouzského důstojníka cwičen a weden každému z jiného národu po boku státi může. Bylo by to sotwa k wíře podobné, co cestowatelé z papežských neb sicilských států přicházejíce o necwičenosti a nemrawnosti tamějších wojáků wyprawují, kdyby stejné jich zprávy o tom neswědčily. Woják ku př. stoje tam na stráži, když začíná walně pršet, swé místo bez dowolení opouští a w kasárně ba i w hospodě swé útočiště hledá. Má-li pak we špatném powětří někam stupati, neostýchá se swému setníkowi wšelijaké námitky činiti a mu domlouwati, že w takowé psotě žádný křesťan na cestu se newydá.

(Dokončení.)

DENNÍ KRONIKA.

Z Prahy.

České diwadlo. W neděli d. 29. m. m. prowozowalo se we prospěch p. Grabingra ponejprw: „Chce míť šwandu", fraška we 4 jed. od Nestroye, přel. od D. Pünera. „Jux" náleží k nejbujnějším wýrostkům Nestroyowa důwtipu; je to dowádiwé, přitom ale také w mezech takowé slušnosti hopkující dítko, že se mu i nejpřísnější mrawokarce zasměje. Mimo to je w tak dobré diwadelní powěsti, že se bylo čemu diwiti, že se již dříwe na našich prknách newyskytlo. Ale owšem! — mělo to swé obtíže — překlad a prowození — a ty se ani při nynějším představení nepřemohly. Onen setřel swou neobratností skoro wšechen barwitý lesk originalu, a toto byla wlažná woda místo wřelého punče. Ale fraška sama w sobě má tak zdrawé jádro — je tak silná w komických situacích, že ji sebe wětší maltretowání nezabije; — odtud také onen smích obecenstwa, kterýž takořka nepřetržené trwal. — P. Grabinger nemůže hrát „pramilionského chlapa" Hrozinku; k tomu nemá dost pohybliwosti, žiwosti a humoru — zwláště ale té Nestroyowské ironie, která skoro wšechny oblíbené wýtwory powěstného komika wídenského tak nadechuje, že skáčí jako diblíci. Budíčka hrál p. Hametner! Onť hraje tuto roli nyní také německy; ale co nedowede tam, to dowede tím méně zde, kde mu ještě jazyk překáží. P. Kaškowi připadl podomek Kašpar. Pěkná to role; p. Kaška také hlawní nástiny tohoto k l a s i c k é h o charakteru dobře wywedl; w celku ale — buďto že se po celý čas we swém wlastním okresu nepohybuje, anebo pro nějakou indispozici — byl trochu mdlý. Proč p. Schmiller pořáde zuřil, nepochopujeme. Ostatní mužské role nestojí za řeč. Z dám prowedly p. Kolárowá, Rajská a Skalná partie swé tak dobře, jakž jen obmezenost těchto úloh dowolila. Ostatní nic nepokazily. — W celku panowalo mnoho smíchu, a místa byla přeplněna.

J. K.

Měšťanská beseda. Poslední den w roce — po wděčném zpomenutí na rok minulý ztráwili jsme ho w kole srdečných přátel, kteří se byli wečer w sále Žofínském sešli. Byl to dojímawý pohled na ty dlouhé řady stolů, u nichžto se twáře usedlých otců a kwětoucích dceruşek, šwarných jonáků a stydlawých panen w rozmanité směsici střídaly. Nade wšemi ale wznášel se duch weselosti, a nabízel je k srdečnému howoru a k libozwukým písním. Zawzněla hymna: Slyš nás Bože atd. — pak začalo býti žiwěji; nyní se wyskytowali řečníci, tu zněla „Swornost", jinde národní — až konečně plným proudem Wašákůw pěkný a wyznačný zbor zašuměl. Celá beseda zdála se býti jedinou rodinou, wespolek se milující jako bratry a sestry. Takowéto wečery býwají zeleným paloukem na pustině žiwota lidského a musejí se w paměti zachowati.

Z Liblína. (***Beseda. Dívky. Chmelenský.***) Dne 26. prosince, neb jak se wůbec říká, na prostřední swátek, dostalo se nám roztomilé pochoutky. Měli jsme zde besedu, t. j. přátelskou schůzku k poslechnutí české hudby, českých písní, českého čtení, jejížto čistý wýnos obětowán byl jednomu občanu, krutým neštěstím jmění swého zbaweného. — Mezi hudebními kusy wynikla zwláště uwertura ze spěwohry „Montekowé a Kapuletowé," pak národní písně od Labického. Ostatně hrály se naswíce walčíky s polkami, a wesměs mistrně se prowedly. S hudbou střídalo se čtení a písně, čímž arci kmasocit rozpustilé a tancechtiwé nožky na uzdě držel. Panna Katinka Klementowa, jedna z našich, přednesla „Píseň českou" od B. Jablonského, pak píseň od Wlastimily Růžičkowé pod názwem „Česká země" s pochwalou a wšeobecným tleskotem, prwní píseň musela opakowati, a druhou zpíwala wíce než dwakráte. Pak zpíwal welmi pochwalně p. V. John „Příchod Čechů" a „Čecha" od W. Jar. Picka. Weškeré tyto písně jsou w hudbu uwedené od F. Lad. Karasa; wesměs se mu podařily, a patří k nejlepším, jež složil. Pilný skladatel tento hodlá nás co nejdříwe obdařiti wydáním malé sbírky písní swých. — Ze wšeho čtení byli s největší libostí přijati „Staří mudrcowé — nowí blázni," od Tyla, jimiž nás p. Dr. R..... překwapil, a u spanilých posluchaček obzwláštní obliby a welikého tleskotu došel. Na to přednášel p. K — s „Já jsem Čech" a „Ženit nebo neženit" deklamowánky od F. Rubeše. Škoda, že to lépe neuměl! K tomu přidal ještě humoristické čtení od W. Plzenského „Co máme nejwíce milowati?" Konečně četl pan A. W....l, studující z Plzně, „Korunu wšech lásek" od Tyla. — Weškerá společnost se dobře bawila, což tím doswědčím, že hosté až po dwanácté z půlnoci se rozcházeli. Mezi těmito bylo také několik děwčat, které (jakž i na díwky české arci sluší) w naší milé mateřčině hezky obratně a pořádně si počínají. Jenom tu wadu mají dosawad, že jak mile od někoho z našinců se obrátí, hned do jiného jazyku se pouštějí. Zdát se, jakoby ještě nebyly pochopily, že se k jazyku swému před každým přiznáwati mají. Doufáme ale, že to ještě nahlednou. Aspoň máme u nich lepší naději, nežli u našich mladých pánů, z nichžto starý šlendrian žádným způsobem wypuditi nemůžeme. — Práwě mám při ruce Kwěty, čta pozwání k ctitelům zwěčnělého Chmelenského, a tu mi připadá myšlénka, že by k oslawě tohoto o naší národnost tak zasloužilého muže, přispěl i krátký žiwotopis jeho, ku kterému by se někdo z našinců, jenž wíce okolo něho býwal, odhodlati mohl. A nedala by se také jemu ke cti „Kytka" obnowiti? Já myslím, že by se tolik písní a básní sešlo, aby se nejen s pochwalou wydáwati, ale i w ní pokračowat mohlo.

J. Slawibor Liblínský.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 3.
12. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

7. ledna
1845.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních oúřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně i s patřičnou obalkou 2 zl. 36 kr. stř.

Otec a dcera.

(*Pokračowání.*)

Pan Semil — tak se nazýwal cizinec — nezůstal státi při radě, ale podporowal také rodiče a pomáhal penězy, aby děwče wyššího učení dojíti mohlo, a Jaroslawa pokračowala denně u poznání rozličných wědomostí. Takto powznesla se zrůstající děwa přewahou ducha i krásy tělesné daleko nad družky swého stáří. Otec její nedal se ale tím wším mejliti we swé zásadě. Uč se čemu chceš—říkáwal, a k čemu se ti příležitost poskytuje, ano, uč se wšemu, co žiwot šlechtí a ducha powznáší, jenom se přitom modlíwej a pracuj a zpíwej. Zůstaň wždy zbožnou w tom smyslu, jakž toho wyšší náhledy twé požadují — wždy pracowitou a we wšech dobách a poměrách udrž jasnou mysl. Matka, ačkoli rozličné wyšší záměry stran dcerušky chowati se zdála, přece dobře pochopila, co otec swými zásadami zamýšlí, a z dráhy swé se newyšinouc, šetřila napomínání otcowých. Dceruška wšak byla předmětem obdiwu, dílem i záwisti weškerého sousedstwa.

O panu Semilu si lidé ledacos wyprawowali, ačkoli žádný o něm nic newěděl, leda že je člowěk dobročinný, rozšafný a welmi wlídný.

„Hle, hle!“ prawila sousedka Baruška; „co ti lidé s tou holčicí wywádějí! Jaká to nádhera!“

„Ba ano!“ odwece druhá; „chodějí tam asi tři učitelowé a učitelky. Nač to mučení? Já bych swou Kačenku nerada takhle trápila. Když umí kousek jídla uwařit, a něco domácí práce zastat — dost na děwče!“

Jaroslawina matka měla jiné náhledy o wychowání díwčím, a že i přiměřenější byly, o tom swědčila wywinující se powaha Jaroslawina. Největšího wšak účastenstwí bral na tom pan Semil, i bylo podiwno, kterak on, cizý člowěk, skoro každodenní Jaroslawino postupowání w rozličných wědomostech pozorowal, sám dle možnosti pomáhaje. Když to ale rodiče nepozorowali: tu objal díwčici a mocně jí k srdci swému přitisknuw, na čelo jí políbil, an se w očích jeho slzy lesknuly.

„Sne, blahý sne, zašlý we snách neoswitných, buď wítán w pablesku zmrtwělého blaha!“ — šeptal jednou w okamžení neobyčejného rozčilení. „Upokojen odeberu se zase zpět w dálnou cizinu; neboť zřím, že nelpí kletba na plodu kmene rozkotaného!“

Jaroslawa nerozumějíc slowům těmto a wšak náružiwě planoucího wzhledu Semilowa se hrozíc, wywinula se z rukou jeho, a s jakousi ostýchawostí naň hleděla. Twář její wšak jewila hrdost a nejistý úsměch pohráwal usty jejími.

„To je wzhled Lein! — ano, tak ze wšech ženštin jedinou Leu wídal jsem před sebou státi!“ šeptal. „Neboj se mě, Jaroslawo!“ — prawil pak hlasitě dále, „wěru, nemáš nade mne přítele bližšího a upřímnějšího. Ano já tě miluji wíce nežli otec twůj i matka twoje!“

Děwče před ním nedůwěřiwě stálo, pewně w twář mu hledíc; její oči se wšak jiskřily co lesky sluneční na dwou diamantech.

„Tys hrdé děwče! u pohledu twém pomníwám na mladou lwici, kterou jsem si wychowal na pomezí saharském!“

„Wěru, pane Semile,“ prawila matka Jaroslawina, do síně wstupujíc a slowa domácího přítele zaslechnouc, „zdá se mi, že díwka důmyslem nadaná dobře přirownati se dá lwici, jakož důmyslný mladík orlu. Ženská má wíce náružiwosti, palčiwosti, a při wší duševní síle swé s láskou a touhou přece lpí na zemi, co zatím mysl mužská letem orlowým se wznáší nad oblaky a na wysoké záměry se odwáží.“

„Pamatowala jste na to u wychowání Jaroslawy? Hleděla jste jí zdíleti plamen wyššího žití? Wěru, jestli to dcera hodná matky welikomyslné!“

Při těchto slowech podíwal se bystře we twář ženě, která wšak jakoby skoumawému wzhledu jeho se wyhýbala, oči k zemi klopíc, Jaroslawu k sobě přitnula a se wzdechem udušeným k prsoum swým jí přitisknula. W okamžení se wšak zpamatowala a prawila:

„Není to zaslepená láska, jakož mnohé matky klame u posuzowání swých dítek; dílem tušení, dílem jakýsi wýraz w twáři Jaroslawině mě dohání, že se neohlížím na usudky cizé, ale wychowáwám děwče dle wlastního přeswědčení. Dejž Bůh, aby byla šťastnou — dlouho a stále!“

„Dlouho — a stále; ano,“ dí Semil, oči upínaje we twář diwčí — „newím, bude-li to možná. Swět nepřeje wýstřední mysli; musí pohledáwati weškeré štěstí swé sama w sobě. — Stále a dlouho šťastná! — To je welké požadowání od osudu. — Mnoho záleží na tom, na jaké hwězdě se děwče narodilo.“

„Na jaké hwězdě?“ prawila žena poněkud se zachwějíc; „to wí jen Bůh a—“

„—a wy!“ doložil Semil hlasem pewným, i wstal a ruku swou ženě na rameno položiw, prawil: „O té wěci máme mnoho, welmi mnoho spolu rozmlouwati!“

4.

Jsi-li smuten, wejdi si do prostory — příroda tě uzdrawí. Ochladlo-li srdce twé třeba až k zmrtwení, planoucí zář sluneční opět je rozníti, a červánky snad wyloudějí poslední ještě slzu z očí twých. — Hoříš-li však zápalem zoufanliwým, pusť se do šírého swěta! W hluku jeho zapomeneš i na malicherné bolesti swé, ježto w úzkém srdci twém tak welkého místa zajímají, ale u weškerenstwu jen co nepatrné se jewí! — „Do swěta, ano — do šírého swěta!“—zwolal Semil jednoho wečera, s rozpiatýma rukama w soumračnou dálku hledě. Je tomu však již dáwno! Tenkráte byl ještě mladý, a pod černými kadeřmi, za hladkým smělým čelem střídaly se ještě dalekosáhlé myšlénky. — A což nyní? Což je stár? Nikoli! Nemnoho let od ony doby odplynulo — jsou však dnowé jednotliwí nad léta důležití, a jsou roky nad wěky wážící! —

Semil náležel k oné třídě lidí, jimž osud jiných nadání neposkytnul mimo — duševní. Ale co s nimi we swětě materialním? Kdo se naučil lichwařiti s dary ducha swého, ten zde nic nezíská, kdyby i sebe nadanější byl. Malý a prostřední duch snaží se pilně hrstku nadání swého draze prodati; důmyslník, w němž bohaté swěty se zrozují, zdarma rozhazuje jich símě a den co den chudne — ano často i zajde w chudobě swé. To jest kletba důmyslu! —

Semil byl nešťastný, ne w jednom, ale w každém ohledu. Bez jmění jsa, zlým příhodám a horším ještě lidem w mocnost klesl. Utiskowáním jejich zemdlel i duch jeho. Že však byl i wášniwý, to zrušilo mnohé záměry a zlomilo síly mladíkowy. Kdo se ale může tomu diwiti? Zdaž jen boháčům a obyčejníkům na swětě dáno privilegium zápalu náružiwého? On milowal — wroucně — newýslowně! Ale obraziwost, jeho weškerou powahu owládajíc, nedala mu rozmýšleti o pozemských zásadách lásky, a — snažení se jeho o díwku wywolenou bylo powažowáno za opowážliwost, ano za šílenost. Tu ještě jednou ji obejmul, hráz bezedného jezera lásky jeho se protrhla, on newýslownou bolestí rozerwal srdce swé a proudy citů hořících zdály se, že roztékají se kolem něho. Podobal se šílenci. — Kdo neokusil, nepochopí!

Wečer před jeho odchodem byl pochmurný; Semil a Lea stáli w zahradě a loučili se. Tu ji nejswětější skládal přísahy wěrnosti, přísahy, jaké rušiti zločin byl by neslýchaný. On se s ní slowy a sliby zasnoubil tak před Bohem, jakž toho před lidmi učiniti měl kněz — po šťastném nawrácení se milencowě.

„Ne — ne!“ zwolala Lea. — „Ty nemůžeš — ty nesmíš odejíti. Jakž možno mně pozůstati zde w posměch a w potupu lidem? O Semile, smiluj se nademnou a zůstaň zde! — Důwěřuji se w přísahy twé, wím, že mne miluješ—ale přece—okolnosti wládnou člowěkem — ty snad podlehneš w cizině dojemům nowým, a kdož wí — kdož wí, zdaž na mne — na nešťastnou nezapomeneš! Proč medle i předemnou tajíš, kam wlastně zaměřuješ?“

„Daleko — daleko — za swým štěstím! Ne pro sebe, alebrž pro tebe, drahá Leo! Nelze mi snášeti déle wýčitky twých příbuzných, nelze mi tebe widěti, an trpíš a slzíš pouze proto, že odemne neupouštíš a za muže jiného, od nich ti wykázaného, prowdati se nechceš. — Ano Leo, já jdu za štěstím swým i twým a brzo se nawrátím. Daleko jdu, to je prawda — ale brzy opět se nawrátím.“

„Jdi tedy s Bohem,“ prawila Lea, a twář její při slowech těchto zbledla, a pak chwějíc se prawicí swou jej obejmouc, otřásla se jako žena odhodlaná na wšecko zlé. — „Jdi, a na třetí den pomni, že mě wkládají do hrobu.“

„Leo! pro Bůh, co myslíš?“

Ona neodpowídala.

„Wíš jiné rady? Rci, co počíti mám? Či w skutku se we mne nedůwěřuješ?“

„Důwěřuji — ale —“

„Ach! — nyní tobě rozumím. Spolu však mi nyní také jiná myšlénka napadla.—Pryč odtud musím, neboť čest a srdce mi přikazují, bych tebe šťastnou učinil. Zde mi však štěstí nekwěte, wímť ale, kde je naleznouti. Zdali však by stačilo k upokojení a k ubezpečení twému, kdybych slib swůj zde pod nebem jasnomodrým

tobě složený opětowal před oltářem a w ruce twé u přítomnosti kněze přísahu swou složil? — Kdybychme se dali zasnoubiti?“

„O pak budu míti síly a hrdosti wšecko snášeti!“ zwolala díwka w blahém zanícení.

„Síly a hrdosti?“ opětowal Semil s bolestným úsměchem, a na chwilku se zamlčew, doložil řka: „Ano, takž učiním po wůli twé i swé; nelze mi wšak dlouho zde meškati, a jenom pod jedinou welmi důležitou wýmínkou se zasnoubiti mohu, aby totiž zasnoubení naše tajemstwím zůstalo až do mého náwratu. Uwolíš se k tomu?“

„Ano — ke wšemu, drahý Semile; ale jakž bude možná tak rychle a tajně?“

„O to se postarám. — Na třetí noc mne zde očekáwej.“

Odešel; a sice s prajinými myšlénkami, nežli se před chwílí byl nadál.

(*Pokračowání.*)

WÝLET DO UHER.

(Pokračowání.) Mezi četnými hostmi na parní lodi (bylo nás wíce než čtyry sta) nacházel se též pan Blaschneck (!), rodilý Slezan, w Uhrách usedlý, zeměpisec a známý skladatel nedáwno wyšlé, dosti dobré mappy králowstwí uherského. Škoda jen, že ho modní šílenost maďarismu tak zawedla, že při jmenách míst, řek, hor a t. p. jen maďarský názew napsal a jen zde onde německý; slowanská jmena dočista wynechal, kdekoliw se jen maďarská přezdíwka nalezti aneb wymysliti dala. Takowá mappa může se oku zuřiwého wlastence líbiti, ale pocestnému ani za mák platná není, jakž jsem toho po cestě swé dosti zkusil. Ptejme se jen Slowáka po městech Losoncz, Röcze, Pelsöcz a t. d. — o těch newí; ale dobře zná Lučenec, Rewuci, Plešiwec; že pak zhyzděné názwy domowa swého newí, není diwu; toť jen ten zná, který se tahowým slowům nazwíce z brusu nowým schwálně učí. Podlé staré mappy Lipského, na níž slowanská jmena alespoň per parenthesin připojena jsou, přece se člowěk doptá; ale Blaschneckowa mappa nawzdor čistému wýkresu a tisku pocestnému nikam nepomůže.

První zastawení pod Břetislawou jest Gönyo, kdež se lidstwo opět střídalo; neb na blízku jest město Ráb, do něhož dostawníky a selské fůry pocestného wezou. Jednotwárnost krajiny pořád trwá; wyskytne-li se jednou utěšenější pohled, jest to jako zrnko pšenice w korci plew — člowěk může hledati celý den, než ho nalezne, a pak to ani za práci nestálo. U Komárna se loď po druhé zastawuje; škoda že pro stromowí a hradby málo co od města widěti lze. Němci jmeno té pewnosti (něm. Komorn) odwozují od odporu, kterýž nepřátelům kladla — „Komm morgen!“ — jakož na krčmách heslo býwá: „Dnes za peníze, zejtra zadarmo.“ Slowana wšak hejna komárů krwolačných dosti žiwě na půwod toho jmena připomínají.

Po oupravném obědě na lodi bawilo se obecenstwo na palubě dosti nenuceně; jakmile se člowěk nají, nabýwá též wlídnosti a ochotnosti, lačný jest i soběcký. Blíže a wýše jewily se nám pahrbky, zwláště na prawém břehu, až se pak slawné město Ostřihom se swými četnými kostely objewilo. Lodní most jako u Břetislawy a Komárna se otewřel, aby nám průchodu propůjčil, a loď k přístawu se zatočiwši, poskytla nám pohled na obrowský chrám, jejž arcibiskupowé ostřihomští, primasowé králowstwí uherského, blíže města na dosti wysokém wrchu stawí. Jest to skwostné dílo, newím wšak, kdy se dostawí. Nachází se w podobných okolnostech jako chrám w Kolíně nad Rénem, a náš Swatowítowský w Praze; síly jednotliwce k dowršení takowého díla nestačí, byť by to i primas uherský byl. Sloh je wlaský; nádherně se wznáší štít sochami ozdobený, ale lešení okolo stawby wadí oku. Poloha je welikolepá; powážíme-li wšak, že skrowná lidnatost ostřihomská nikdy ten kostel nenaplní, přáli bychom, aby na jiném místě stál.

Pod Ostřihomem oudolí se ouží; a na obou březích přistupují až k samému Dunaji hory zelené, doubím obrostlé — blížíme se k Wyšehradu. Jakž by Čech zde na pražský Wyšehrad nezpomínal? Toto někdejší sídlo králů uherských owšem není středištěm slawných pro nás památek, jest ale wystawěno duchem i jmenem slowanským; na wysoké skále ční prostranné zříceniny, mohutná řeka k jeho patám se wine, kolem šumí zelené doubrawy, a nowowěká wojenská stawba starožitný ráz mu newyhladila. — Můj wesely Ilir swinowal nyní plachtu, kteráž w poledne proti oupalu slunce přes palubu prostřena byla, při čemž jsem několik slow s ním mluwil. Jeden Angličan procháze se okolo nás, pozastawil se u mne řka: „Prosím, jakým to jazykem mluwíte? — Nepochybně uherským?“ — „Nikoli,“ odpowěděl jsem, to je mluwa slowanská, nářečí ilirského.“ — Angličan, usmíwaje se prawil: „Toť je tu diwná směsice! — Ille, tam ta kupka mladíků; jaký se to u nich jazyk ozýwá?“ — „To je český howor.“ — „A tam ten sbor fousáčů?“ — „To je Maďarčina.“ — „Prawá babylonská wěž!“ zwolal Angličan; „kapitán lodi, Němec, welí slowanským a wlaským plawcům anglicky; nápisy a náwěští jsou napsány francouzsky a uhersky — toť aby pocestný byl oprawdowý kardinál Mezzofanti!“ —

Doplouli jsme k hořejší části ostrowu Swatého Ondřeje a spěchali po jeho lewém boku k Wácowu, kdež se též parní loď zastawuje. Město s pěknými staweními a s nowou nábřežní příjemný pohled poskytuje; tam mezi nižšími domy ční wítězoslawná brána, ke cti císařowny Marie Terezie wystawěna. Za Wácowem k wýchodu hned začínají dědiny slowenské; jakož naproti na prawém břehu krajina mezi Ostřihomem a Budínem wýhradně Slowany obydlena jest; a w jediném městyse Swatém Ondřeji je sedm kostelů řecké církwe. Tak se to w Uhrách wůbec nachází. Kde je krajina wnadná, horami owěnčena, tam se prabydlitelé udrželi; kočownické hordy nájezdců po rowinách se roztěkali.

„Poušti Maďar libuje, jsou milší Tatry Slowákům;
Tak wywolil dobré ten země, tento nebe.“

(Pokračowání.)

Z GORICE.

Dne 16. prosince 1844.

(Dokončení.) W mnohostranném ohledu mohou se Wlaši našimi protichůdci nazýwati. My ku př. wážíme si domácnosti a pokoje, Wlaši nejwíce w hluku a weřejnosti sobě libují. Řemeslníci pracují na ulicích; w kawírnách lidé ne w komnatách, ale wenku na ulici sedají; wětší část obywatelstwa, aspoň w letě, celý den až do půlnoci po ulicích se pohybuje; protož není čemu se diwiti, že na domácí pořádnost a čistotu mnoho nedbají. My chodíwáme rádi časně spat a časně ráno wstáwáme; Wlachům je noc milejší než den, tak že wšickni, krom řemeslníků, teprw po půlnoci někdy we tři ano i w čtyry ho-

diny se po posteli ohledáwají. Tak rozdílné způsoby a zwyky jsou také příčinou, že sewerané s Wlachy tak snadně spřáteliti se nemohou. Již ale, jak jsem se prwé dotknul, mnohé předsudky zmizely, aspoň začínají Wlaši uznáwati, že lidé za jich hranicemi nejsou nemotorní a tupí, jak se ještě mnozí domníwají, ale že se welkými přednostmi wyznačují. Co se pak našich krajanů týče, ty pro swou ohebnost a prawidelnou wejřečnost wždy větší přízně u Wlachů si dobýwají.

Mezi jinými předsudky nejsměšnější jest nechuť Wlachů k záchodům, jež oni za neřád pokládají, twrdíce, že jejich způsob, noční stolice w komnatách držeti, mnohem slušnější jest. Já jsem nad tím nemálo užasl, když jsem se ponejprw w Kopru (Capodistria) po dlouhém hledání od domácí paní dowěděl, že se tato potřeba w mém pokoji nachází! Každé ráno pak se ty pokladnice do sudů, nezřídka také w noci na ulici wyprázdňují, tak že již mnohý noční tulák takowým nadělením oblažen byl. Jiné pohodlí, začež Wlaši Němcům powděčni býti musejí, jsou zimní okna. Také piwo, ješto Wlaši po dlouhý čas co břečku opowrhowali, nyní tak welké obliby dochází, že se skoro we všech wětších městech piwowáry nacházejí. — W 143. čísle Kwětů četl jsem zprávu o polní ourodě w Krajinsku. I my se letos z božího požehnání těšiti můžeme. Wšak nawzdor té ourody cena jednotliwých plodin, krom zelenin, o mnoho se nezmenšila, proto že se wětší část weškerého druhu do Terstu zanáší, tak že nyní Gorice proti Terstu w opáčném poměru než za minulých časů stojí; asi před 30 lety byla Gorice pro neobecnou láci tak powěstná, jako Terst pro nesmírnou drahotu.

Prof. W. Mencl.

DENNÍ KRONIKA.

Z Prahy.

Oumrtní slawnost J. K. Chmelenského. Dne 2. ledna použila Žofinská akademie jednu ze swých na způsob měsíčného zkoušení držaných besed k oslawení památky našeho krasocitného pěwce. Myšlénka byla pěkná i měla se již dáwno těmi nebo oněmi silami w skutek uwesti. Za to doufáme, že to nebyla prwní a poslední druhu toho oběť, kterouž jsme záslužám našich wýtečníků přinesli. — Program dnešní besedy obsahowal 7 čísel, wesměs to skladby českých mistrů, wyjímaje Kiikenowu „Ukolébawku.“ Zwláště ke dni tomuto byla psána „Památka Chmelenskému“ od Picka, hudba od Fr. Škroupa — pak „Tři Wěnce“ od Čejky, hudba od Veita. W oné wynikli citeplným přednešením p. Strakatý a slečna Claudiusowa, ačkoli w celku trochu jednotwárná skladba hlubokého pohnutí nezpůsobila. Mistrně zpracowaný zbor Veitůw se líbil a po hlučném potlesku se opakowal. — „Krásná země“ od W. Růžičkowé w hudbu uweden od J. Škroupa je milozwuký zbor ženský, a dobře proweden, nikdy se oučinku nemine. To jediné zdá se nám, že w druhé sloce soprany (pro zbor) trochu wysoké místo mají a že by s malou proměnou ještě wětší dojem se docílil. Sbor byl žiwě přijat a opakowán. Mimo to prowozowaly se zdařile: Fuga od Brixiho a wokalní „Dies irae“ od Tomáška. — Jak něžné růžowé poupě w krásné kytce skwěla se „Ukolébawka“ — prostinská melodie, ale sladká a tak srdečná, jakoby weškerou matčinu blaženost wyslowiti chtěla. Přednešení bylo wýborné. Zwučný hlas sleč. Freytagowé wedl hlawní nápěw nad míru dojímawě — a w ostatních hlasech prowázela ji sl. Müllerowá s pany Proškem a Polletem welmi delikatně. Čwerozpěw tento byl přijat s welikým rozčilením a opakowal se. — Konec besedy učinil „Wěnec z písní národních“ od J. Škroupa. Sestawení podobné není wěc tak snadná, má-li z něho jakýsi umělecký celek powstati; jinak je owšem, kde se o to nejedná a jen řada písní beze wšeho spojení, tedy neorganická kouskowatost, podati se chce. P. Škroupowi, zdá se, záleželo nejhlawněji na kontrastech melodií, a to se mu také z největší části powedlo — ač bychme byli některým písním jiného tempa, některým jiné harmonické prowedení přáli. Na wšechen způsob připadá p. Škroupowi pěkná zásluha, že si písně národu swého za předmět swého i žáků swých studium wywolil a pak je w elegantní salon uwedl. Přednešení bylo — jakož se od rodilých Čechů očekáwati dá! — skoro naskrz wýborné; zwláště ale wynikly w pěkných solích slečny: Claudiusowa, Claudiowé, Fingerowa, Freytagowa, Chmelowé, Jahnelowa, Loosowa a Müllerowa. Pány nebudeme ani jmenowati: widěliť jsme jim we twářích, že s rozkoší zpíwali — a to je jejich nejkrásnější odměna. Nám zbýwá teď jenom ještě přání, abychme se hodně brzo opět podobné pochoutky a sice w radostnějším setkání dočkali.

J. P.

Literatura.

Grundzüge der böhmischen Alterthumskunde. Von Joh. Erasmus Wocel. Prag in Commission bei Kronberger und Řiwnáč. 1845.

Kniha tato, pozornost českého obecenstwa welice zasluhující, nesmí za uplné, dokonané dílo o starožitnostech českých powažowána býti, nýbrž za slowo w čas, týkající se předmětu, kterého známost již příliš welkou potřebou byla, protož s pronešením jeho slušně nesmělo dlouho meškáno býti. Powědomo jest wůbec, jak zwlášť za našich časů již mnoho starožitných památek národu našeho zahynulo dílem zlomyslností, dílem newědomostí těch, kterým měly co drahé poklady wlasti na péči býti, tak že nastalo nebezpečenstwí nemalé aby, neobrátí-li se obecná pozornost brzy na wěc, časem wšechno, co nám slawnou minulost před oči stawí, w niwec obráceno nebylo. Někteří horliwí milowníci wlasti, wážíce bolestně toto nebezpečenstwí, a spolu na prostředky myslíce, jakby se jemu mohlo wstříc kročiti, byli půwodowé zřízení zwláštního komitétu při národním Českém Museum, které sobě poznání a zachowání starožitností Českých za zwláštní předmět činnosti swé obralo. Jich pak prwní skutek w tom umysle bylo uzawření sepsání tohoto, které p. Jan Erazim Wocel s wlasteneckou horliwostí podstoupil. Při díle tedy, které již w rukou obecenstwa jest, jednalo se hlawně o to, aby co nejdříwe možná wšecko nejlepší, co až posawad o předmětu tomto známo býti může, wůbec pronešeno a k uwážení wšech wzdělanců wlasti naší přiwedeno bylo. Obšírnější a důkladnější hádání a pojednání musil skladatel na budoucí delší čas odložiti, od kterého se dle toho, co již nyní w tak krátké době dowedeno jest, znamenitého nadíti lze. (Dokončení.)

Nowé knihy.

Morawsko-slezský Časopis pro lid. Wydáním Fr. Diebla. Díl třetí sw. 1 a 2. W Brně 1845. Celý ročník o 12 swazečkách za 1 zl. 20 kr. stř.

Posel z Morawy, aneb domácí, měšťanský a rolnický kalendář na rok 1845 se dwěma rytinami w oceli. W Brně u Františka Gastla. Za 18 kr. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 4.
12. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 850) wydáwá po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

9. ledna
1845.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowaích ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně i s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr. stř.

Otec a dcera.

(Pokračowání.)

Třetí noc na to očekáwala ho Lea s chwějícím se srdcem na určitém místě. On přišel, opět slibowal; nebylo mu wšak možno wěc rychle ukončiti. Snadněji se člowěk zamiluje, nežli ožení. K onomu jen dwou, k tomuto je množstwí, často i zbytečných osob potřebí, a tím se tajné zasnoubení zdržowalo několik neděl, až konečně milencowé cíle swého dosáhli, aniž odporní lásce jejich příbuzní Ley o tom co tušili.

Byla to podiwná swatba. Z wečera očekáwal ženich newěstu swou na místě umluweném, a pak jí odwezl w krytém kočáru z města; — kam — to newěděla. Což jí na tom záleželo? on byl wedle ní; po swětě ostatním jí nic nebylo. O jedenácté dojeli k nějaké wesničce. Zdálo se, že se tu o jich příjezdu wědělo. Sluha jim otewřel weliké wrata farního domu, a wedl zasnoubence do zwláštní síně. Tam bylo ledaco pro posilnění uchystáno, a po chwílce wešel k nim mladý muž wážného, wšak příwětiwého pohledu. Dle chowání a řeči zdál se býti se Semilem welmi zpřátelen. Byl to duchowní zpráwce ony obce, o tom se Lea přeswědčila a na tom bylo dosti. — Ráno, když se zwonilo klekání, šli Semil a Lea malým chodem přímo z fary do kostela. Kostelník a dwa staří sousedé byli jediní swědkowé. Lea newiděla w zamyšlení swém ani jednoho, ani druhého, newšímnouc si ani zewnějšku ani wnitřku chrámu Páně — a byla před oltářem zasnoubena.

U wchodu do kostela čekal kočár a zase je do Prahy odwezl.

„Pomni,“ prawil Semil mírným wýrazem k rozčilené choti swé, „že musí naše zasnoubení tajemstwím zůstati, pokud se newrátím! — Kletba lpí na zradě!“ doložil přísněji.

Ačkoli s jedné strany uspokojenější, zdál se přece s jiných ohledů Semil welmi roztržitým, a Lea pozorowala s bolestí, že se okamžení odchodu ani dočckati nemůže. Ještě toho jitra odešel — kam? to jí zůstalo tajno. Dwě kadeře z wlasů mladé choti ho prowázely — a Lea, udusíc w sobě hluboký, newyslowitelný žal, po odchodu jeho onemocněla, takže se na lože uwrhnouti musela.

Podiwno! on jí tak ujišťowal, že jí bude psáti, a psal pak welmi prozřetelně, aby se w psaních ani slowem nejewilo, že je s ní zasnouben.

Psal jen, že wlast opustiw daleko — daleko se dal, až na Paříž; pak umlknul a dlouho — dlouho nebylo o něm památky. Jí wšak ze wšech jeho dopisů ani jeden do rukou se nedostal. Příbuzní je zničili; zmocnili se jich, a neprawými powěstmi o Semilowi ubohou Leu neustále soužili. Ona to wšecko trpěliwě snášela, důwěřujíc se w milowaného manžela. Tu přišly nowé psaní do Prahy, že Semil z Paříže přeploul do Algíru s cizými legiony francouzskými. Proč? co tam? — o tom ani zmínka! —

„Zde swítí měsíc tak jasně,“ — stálo w jednom jeho dopisu, — „že o tom u nás ani tušení nemáme; zde plane slunce tak žhoucím dechem, že je pod zničujícím zhledem jeho těžko obstáti; zde očekáwá neuwyklého cizince tak nesčíslných nesnází co kroků nejistých po rozňatém písku. Mne wšak sílila láska, a bez žalu snáším nesnáze, šťastně proklouzaje wším nebezpečenstwím! Hospodařím, utrhuji ustům i wšem žádostem, s nouzí se spokojuji, a wše jen proto, abych sobě získal jmění, a nawrátiw se do wlasti, složiti je mohl k nohoum milowané swé Ley!“ — Příbuzní se tomu smáli. Lea o tom ani nezwěděla. Čekala dlouho — a u welikém trápení chřadnouc, pomýšlela, jak weliká jí teprw nastane bída hanbou, paklíže Semil w brzku se newrátí.

Denně jí donucowali příbuzní k jinému sňatku — ona odporowala. Nebylo jí za těžko protiwiti se wůli cizé — ale jaká bolest jí w srdci zrůstala — to jí nebylo lze projewiti!

Ženský to způsob wůbec známý! Pokud je milenec jejich na blízku, wěří mu příliš mnoho; žehrají wšak nad potřebu a sprawedlnost, když ho před očima nemají. — Bůh to suď!

Najednou a z mnohých stran došly jí podiwné zprávy z Paříže. Roznášeloť se mezi známými, že Semil na wojně zašel. Tuť Lea zoufalstwím diw že w šílenost nepadla. Co se mělo z ní státi? Kdež je onen chrám, kde onen kněz, Semilůw přítel, kterýž jí byl odal? — To wše jí bylo nepowědomo — a příbuzní její ní powrhowali, neboť již pozorowali, že měla příčinu nowých ženichů se warowati. Teď Lea oplakáwala osud swůj, rmoutila se w hoři sprawedliwém, a noci probděla plačíc a modlíc se, aby jí poskytnul Bůh prostředků k wystoupení z té nesnází.

Wkrátce ji došly zase nowé — ale mnohem horší zprávy. Semil se jí stal newěrným — a to newýslowně bezprawným způsobem, jenžto se ani před soudem zemským, ani nebeským omluwiti nedal. Mluwilo se, že se w Paříži s jiným, nad míru bohatým děwčetem zasnoubil, že zapomněl na slib swůj a zrušil přísahu a powinnost nejswětější.— Byla to lež?—Byla to prawda? Kdož to mohl rozhodnouti; ale zpráwa tato roznášela se po městě co jistota a had sežírající obklíčiw srdce Ley, ssál krew a žiwot její. W bolestech neprojewených chřadnula, až konečně žehnajíc nepřítomného a Boha prosíc, aby ho newinil z hříchu toho, jakož i jí z nesmírné lásky její — zemřela.

Na několik neděl před smrtí nechtěli ji příbuzní u sebe trpěti a wyhnali ji mezi cizé lidi. Noworozené dítko její, malá Jaroslawa, hlasitě plakala w rukou umírající matky — jakoby již nemluwně tušilo neštěstí toho okamžení! Dobromyslný soused, nemaje wlastních dítek, poradil se se ženou, i usnesli se na tom, že se pozůstalého sirotka ujmou. Wzali tedy Jaroslawu k sobě, wždy ji za swou dceru považowali a také za to wydáwali.

Matka byla pochowána w obecním hrobě; dítě zrůstalo w rukou cizích — jsouť wšak srdce cizá i sirotkům často příbuznější nežli pokrewně zpřátelená.

(Pokračowání.)

WÝLET DO UHER.

(Pokračowání.) U Wácowa Dunaj k jihu se zatáčí; na wel kapitána: „Going a head" brázdila loď zase wlny, skwoucí se zlatem a nachem w záři wečerní; hory zastřely stínem prawý břeh, a lewý šířic se k rowné Pešti (jak se w srbských písních nazýwá) neměl wíce půwabnosti. O zábradlí se podpíraje hleděl jsem do wíru okolo lopat se pěnícího, an zamnou zawzněla ilirským jazykem slowa: „Newim, najdeme-li dnes w Pešti místa w hospodě." Tato pochybnost mě dojala; rychle se obrátiw tázal jsem se, proč by to tak nesnadné bylo? Obstarožný pán, wysoké wážné postawy odpowěděl: „Začíná se wýroční trh, a dnes je swátek Štěpána krále — hospody budou plny." Dali jsme se do howoru. Byltˇ to měšťan bečkerecký, jenž měw nějaké záležitosti w hořejších Uhrách, domů se wracel. Slyše, že jsem Čech, horliwě a soudně po mé wlasti se wyptáwal; chwálil wzmáhající-se w ní průmysl a národnost, Čechů příčinliwost k dobrému, jejich wtip a učenliwost. „Nediwte se tomu," řekl jsem já, „wždyť mistr nouze naučil Dalibora housti!" — To přísloví a jeho půwod se mu nad míru líbil; pak pokračowal: „U nás je plno Čechů; ale čím to je, že jsou patrně dwojího rozdílného rázu? Jedni snadno se přiučí jazyku našemu; druzí pak nechtějí aneb nemohou — nazýwají se Deutschböhmen — co to wlastně znamená?" — „Pane," řekl jsem, „to jest to samé, co řecké τραγελαφος, čili latinské hircocervus — aby pak má řeč školou nezawáněla, sprostými slowy se wyjádřím." — Dal jsem se tedy do wykládání, kteréž mu ale nijak do kotrby lezti nechtělo, neb wrtě hlawou zwoláwal: „Je-li možná? Je-li možná!" — „Jeť to owšem možná, namítl jsem; wždyť wy se také co newidět zmaďaříte, máme-li wíru podati wýbuchům a wýkřikům ustawičně se rozléhajícím. Což to není chwalitebnější, k welikému, wzdělanému, staroslawnému národu německému se přituliti, než k pronárodu nehojnému a powěsti obojetné?" — „A myslíte, pane, skutečně, prawil on, že se národ náš té hrstce lidí k wůli zpotwoří? Hle u nás w Bečkereku je 18.000 obywatelů; 14.000 Slowanů, ostatek jsou Němci, Walaši a několik Maďarů. Tentýž poměr panuje wšudy; mluwí se, že prý je Maďarů šest milionů — wěřte mně, ani tři! — Hleďte na příklad zde na ty temnozelené wrchy; kdo tam sídlí? Ilirowé! A kdo w těch modrých pahrbkách? Slowáci! A to má býti země maďarská? — Máme wšickni jednoho Pána, pod jehož ochranou Němec, Slowan i Maďar žijí; pána milostiwého a sprawedliwého, jehož slawné heslo: Recta tueri nám ručí, že nás wšecky při našem práwu zachowá! — Neka vrazi u nebe skaču — pomadžariti se nećemo!" — Tak ukončil swou řeč, rozhorleně prawicí máchaje, an twář jeho, siwými fousy ozdobená, wroucím zápalem welebnosti nabýwala. Tichá hladina Dunaje co zrcadlo se skwěla, jen za lodí se táhla po wzrušeném proudu dlouhá brázda, po níž malé kocábky sem tam se kolébaly; na temnožluté obloze nebylo mráčku, jen za wysokým dymníkem lodi prostíral se dlouhý rowný pruh černého dýmu jako oháňka obrowské saně. Bečkerecký měšťan we swé horliwosti neochabnul, nýbrž dále o Slowanstwu rozjímal: „Wíte-li pane, co nám wadí? Ta nešťastná rozdrobenost! — A kteráž je té rozdrobenosti příčina? — Že rozdílného písma užíwáme; jeden Slowan píše rotundou, druhý rohatou šwabašinou; jeden klade puntíky, druhý háčky, třetí píše pět ha šest písmenek, chtěje jediný zwuk wyznačiti. Kdybyste wšickni cirilštinou psali, jak blaze by nám bylo!" — Darmo jsem usilowal dokázati, že je různost abecedy toliko následkem, ne pak příčinou rozdrobenosti; že ač rozumím, že skrowné abecedy západní Ewropy k wyznačení zwuků slowanských nestačí: přece spásy od Cirilštiny nečekám — darmo jsem se snažil to wše wykládati. Powídal jsem mu o Kopitárowi a Metelkowi, Slowanech ilirských, kteří se pokusili, wlastně slowanské zwuky cirilštinou wyznačiti, ostatní pak latině; což se mu wšak ještě méně líbilo. Nazwal to polowičatost, prawé Horácowo: Quadrata rotundis — slowem, nebylo konce jeho horlení, až jsme se Pešti doplawili.

W hlubokém stínu ležela obě města; jen hwězdy s obloby a lucerny městské w šumném Dunaji se odrážely. Za to bylo tím wíce hluku; pocestní se hemžili okolo tlumoků, kabel

a balíků, loď naše pozdrawila králowské sídlo uherské třemi ranami z moždířů; po nábřežních rachotily kočáry, jichžto swítilny w temnotě jako bludičky poskakowaly — tu jsme se proplawili mezi pilíři budoucího řetězowého mostu; a zatočiwše se w lewo, přistawili u břehu pešťanského. Příchod do neznámého města má do sebe cosi čarowného; je však weliký rozdíl dojemů w okolnostech, kdy a jak je nawštíwíme. Stane-li se to za chmurného, wlhkého, podzimního dne, bude dojem nehrubě příjemný: přijdeme-li pak za jasného letního dne, když se lidnatost na wýslunní hemží, město docela jinak wypadá. Mně se podařilo, Pešť w nejskwělejší dobu seznati; byl teplý wečer, swátek, a ze všech stran splýwal daw procházejících se obywatelů do městských ulic we swátečních šatech. Došed hostince „U myslíweckého rohu" našel jsem pohodlný příbytek; ale zpěw po ulicích a krčmách dlouho mi nedaly usnouti.

(Dokončení obrazu I.)

DENNÍ KRONIKA.

Z Prahy.

České diwadlo. Dne 5. ledna prowozowalo se we prospěch p. Biela: „Jan Guttenberg, wynálezce knihotisku," činohra we 3 odděleních od Kar. Birch-Pfeifferowé, přeložením W. Oliwy. — Nejzdařenější představení w řadě českých her letošního poletí, ačkoliw i tenkráte nezřetelnou deklamací p. beneficianta některá dosti dojímawá místa beze wšeho oučinku zůstala. Guttenberg náleží k tak nazwaným wděčným rolím; i bez hlubokého dramatického prowedení může w ní herec řečnickou silou wítěziti; ale p. Biel práwě touto silou newládne. Rádi připouštíme, že charakter Guttenbergůw dobře pojal a w jednotliwých situacích i dosti šťastně prowedl (ačkoli měl obraz dozralejšího muže podati): zato ale zastřel swou rozdrobenou deklamací mnohé jasné stránky hry swé tak do temna, že se celý wýtwor w nejistém nákresu kotácel. P. Bielowi neschází nic jiného, než aby se od dospělého Čecha wyslejchati dal; pak by to snad šlo. — Nejskwělejší částka celé hry byla Katinka w rukou p. Rajské. Musíme se wyznati, že jsme před hrou ohledem prowedení této role w nedůwěře wázli. P. Rajská pohybuje se nejšťastněji w okresu weselých nebo prostosrdečných diwek, ačkoliw se jí k tomu nyní skoro žádná příležitost nenaskytuje; Katinka požaduje ostřejšího wystoupení z její indiwidualnosti a wřelejší deklamace. Ale p. Rajská učinila i těmto požadawkám zadost a oswědčila též pro tento okres nadání swé, kteréž by se dojista pěkně wywinulo, kdyby měla příležitost je wzdělávat. Mír a umělecká rozmyslnost, pružnost hlasu a we wšech článcích uhlazená deklamace přichází teprwa po mnohém zápasu. — Druhá, ale stejně důležitá a w mimické části nesnadná uloha ženská, Berta, byla w rukou paní Kolárowé — tedy w nejlepších. Do jiných nemohla ani přijíti. Dáwno newiděli jsme na diwadle našem tak žiwě prowedenou scenu, jako byla ona w klášterní síni mezi Katinkou a Bertou. — P. Grabinger byl dostojný, p. Lapil srdečný a p. Kaška se dosti dobře ze swé nesnáze wywětil. — Přijatá byla hra s hojným potleskem — wětšího rozčilení sama sebou ani nepřipouští. Bylo nám ale diwno, že jsme mezi obecenstwem mnohé z našinců pohřešili, ježto by solidní hra přece do diwadla přiwábiti měla. — Konečně musíme podotknouti, že by se při každé hře i na přiměřenou hudbu mezi jednáními pomysliti mělo. Nic jsme neřekli, když nowý orkestr při swé prwní produkci skladby dle národních písní prowozowal, ačkoli se k samé hře (Filip diwoký) naskrz tuze dobře nehodily; chtěl se nám bezpochyby zawděčiti a my to také tak přijali. Pořád a pořád ale ty samé wěci poslouchati, a při činohře, jako je Guttenberg, po nejtkliwějším jednání hráti písničky, jako je „Já jsem tě Andulko ofouk!" — to přece i při wší naší lásce k národním písním nejde! Wšecko chce k swému: to platí i w umění.

J. K.

Polketa en colonne. Naše prostomilá krajanka, ježto od lonského masopustu w pařížských a londýnských salonech tolik hlaw a noh pomátla — naše lehkonohá Polka nawrátila se nyní z dalekých končin zase do krajin domácích; ale nepřišla již co podkasaná wenkowanka, nýbrž jako dáma w dlouhém hedbáwném šatě, a dáwá si nyní Polketa en colonne říkat. Společníkem a říkaje wůdcem jejím na této cestě byl zdejší staw. taneční mistr p. Raab, kterýž ji nyní také we swém bytu wšem tancechtiwým okazuje, a přitom wšechny její cnosti tak pěkně wykládá, že ji člowěk za 6 hodin skrz na skrz pozná — jakož to řečený p. taneční mistr we zwláštním českém ohlášení sám u weřejnou známost uwádí. My mu přejeme množstwí hostů a Polketce rowněž tolik ctitelů, jako Polka míwala.

Starý tanečník.

Uzdrawení knížete Swarcenberka. Nenadálá zpráwa, kterážto nedáwno po Praze i po wšech končinách českých o těžké nemoci Jeho Jasnosti wůbec milowaného knížete Karla ze Šwarcenberku, c. k. generala-strážmistra rychle z Orlíka se roznesla a nejen pokrewní přátely tohoto knížecího wlastimila, nejen wysokou šlechtu naši a wojsko naše, nejen wšecky ouřadníky a poddané knížecí, leč i měšťanstwo pražské i wenkowské přewelice zarmoutila, proměnila se též rychle w přeradostnou jistotu, že dobrotiwý tento kníže wšeho nebezpečenstwí sprošťen jest a ouplného uzdrawení-se od bolestné dny den ode dne nabýwá. Čím méně se nám bylo nadíti jaké nemoci u tohoto w nejkrásnějším mužném wěku jsoucího knížete, an se kwětoucímu a přewýbornému zdrawí stále těšíwal: tím bolestněji ona prwnější zpráwa upřímná srdce našich krajanů dojala, tím wíce ale protiwná, radostná nowina wšecky zase rozradowala. Zajisté každý wzdělanější našinec, ano každý Čech, jsa proniknut uctou a láskou k tomuto dobrotiwému a wýtečnému knížeti a k Jeho proslawenému a památnému rodu, upřímně bude opětowati ono w nehledaných slowech od prostomilých Orlíčanů r. 1843 Jeho Jasnosti projewené přání:

Mnohá léta, kníže ctěný,
Uděl Tobě nebes Pán,
Twůj pak žiwot drahocenný
Nám a wlasti budiž přán,
Aby Twé i naši lásky
Dlouho spiaty byly swazky.

K.

Z Plzně. (*Smetana. Nowé obtíže. Diwadlo.*) Náš weledůstojný prof. Smetana se již tak zotawil, že na příští týden ouřad swůj opět nastoupiti zamýšlí. Zpráwu tuto zdělujeme proto, aby se laskawému wlastenectwu prawdou wyhowělo, a marně zde onde se roztrušujícím powěstem předešlo. — Onehdy dohoním tři wkusně oděné krasotinky. Zaslechnuw je cosi o češtině rokowati, ulewím krokům a naslouchám. „Ty," jala se jedna mluwiti, „já bych se ráda učila česky číst a psát, jen kdyby ta čeština tolik čárek neměla." Widíš ubohá češtino, k wůli twým ohromným těžkostem, jakož jsou čárky, nemůžeš wejíti w přátelstwí s tak spanilou panenkou! — Doslýcháme, že náš horliwý p. Spudil, učitel na zdejší hlawní škole skrowný swůj chrámek Thalie opět odewříti hodlá. Již lonského roku hrálo se wedením jeho: „Čech a Němec", „Rohowín Čtwerrohý", „Loupež" a j. Hry se powedly. Čistý wýnos byl dobrému oučelu wěnowán.

—č—

Literatura.

Grundzüge der böhmischen Alterthumskunde. Von Joh. Erasmus Wocel. Prag in Commission bei Kronberger und Řiwnáč. 1845.

(Dokončení.) Celé dílo rozwrženo jest od skladatele na dwě chronologicky rozdílné části, dobu totiž pohanskou, a pozdější křesťanský střední wěk až asi do konce šestnáctého století.

W prwním oddílu wypisují se pozůstatkowé času pohanských předků našich, pokud až posud objeweni jsou. Pozůstatkowé tohoto druhu jsou hlawně předměty ze hrobů jejich semotam wykopáwané, jakož kamené a kowowé zbraně, nářadí a ozdoby rozličného druhu, podobizny bůžků; též nádoby, w kterých popel zemřelých spočíwal. Skladatel popisuje wšecky tyto předměty, udáwá místa, kdekoli starožitnosti toho druhu we wlasti naší odkryty byly, a dáwá naučení, jakby při wyhledáwání i též opatrowání jich mělo nakládáno býti. Dále popisují se též obětní místa pohanských praotců, s udáním těch, o kterých až posud, kde se nalezaly, powědomost máme; rowněž i zbytkowé walů a hradišť w rozličných krajinách pozůstáwajících, kterých půwod do nejstarších dob země naší padá. Uwedení wšech znamenitých míst ze starých písemních památek jazyka českého, které k porownání sloužiti mohou, ukazuje, jak wysoce důležití jsou wšickni předmětowé tito ku poznání obyčejů a stupně wzdělanosti nejstarších předků našich.

Dobu křesťanskou rozwrhuje skladatel na oddíly předně dle jednotliwých druhů krásného umění, co w kterém w Čechách dowedeno bylo, a jaké toho památky posawád stáwají, totiž básnictwí, stawitelstwí a malířstwí.

W oddílu prwním obsažen jest přehled wšech nejznamenitějších plodů básnického umění českého od Libušina soudu a básní králodworského rukopisu až do weršowané kroniky Dalemilowy, a wěku jejího, totiž 14. století, s uwážením jednoho každého díla dle básnické ceny jeho. Díla tato jsou jako zachowaná listina na potwrzení toho, čeho schopen byl duch národu českého i w ostatních uměních a we wšem wyšším wywinutí; jimi přestáwá wšecka pochybnost o možnosti tak skwělých pokroků, kteréby sice ledaskdo snad a priori mohl chtíti upírati.

W oddělení o stawitelstwí držel skladatel za dobré nětoliko o tom, co se w tom ohledu w Čechách stalo, pojednati, nýbrž přidal i některé poučení o umění tom wůbec, zwláště o charakteristických známkách nejwýtečnějších slohů stawitelských, byzantinského totiž, gotického a noworodného, wedlé kterýchžto rozdílů staré budowy kostelů w Čechách pilně sestaweny jsou. I ostatních druhů staweb přitom nezapomíná skladatel, a zwláštní oddělení wěnuje hradům a jich starodáwnému uspořádání. Oddělení toto jest zwláště wypracowáno s ohledem na nebezpečenstwí, starým těm památkám za našeho času hrozící, a slowa skladatelowa, které w tom úmyslu pronáší, jsou srdečného uwážení hodna.

W národním ohledu je nad to důležité třetí oddělení o malířstwí. Nalezáme tu lépe nežli předtím kdekoli jinde sestaweno wšecko to, co až posud s strany bytnosti někdejší zwláštní malířské školy w Čechách wybádáno jest. Skladatel stopuje ji od prwních časů křesťanských na Morawě a w Čechách od sw. Metudia, který spolu biskup i malíř byl, a jehož umění později we slowanském klášteře nad Sázawou, zwláště w Božetěchu, opatowi, dalších wzdělawatelů nalezlo, během 12. a 13. století, ze kterých znamenité zbytky se wyčítají, až do nejwyššího kwětu we století čtrnáctém za Dětricha, Wurmsera a Zbyška z Trotina i wšeho Karlowa cechu malířského. Rázně udáwá též přednosti, kterými se škola tato česká od německé a wlaské těch dob znamenitě lišila. — Po oddělení o malířstwí následuje též zwláštní pojednání o řezbářstwí w nejširším smyslu, zahrnující w sobě sochařstwí, rytectwí, bití peněz atd.

Podobným způsobem jak při malířstwí počíná si skladatel w oddílu hned po tom nastupujícím o rytířských obyčejích, rozeznáwaje w tom ohledu tři hlawní doby, kterými se ony w Čechách rozdílem od jiných zemí ewropejských wywinuly. W prwní době ukazuje spisowatel, jak bez cizého wplywu od pradáwných dob nalezalo se při českých bohatýřích to, co obyčejně rytířský duch se nazýwá; ukazuje spolu, pokud toho stopy jsou, i formy, které sobě duch ten již tehdy rowněž samostatně twořil. Formy tyto byly owšem jednodušší než přesypané ony, w kterých sobě oblíbil cech rytířský, ty časy we wlaských zemích wzešlý, kteréhožto řádowé i obyčejowé brzy po celé Ewropě a tak pak i w Čechách se rozšířili. Čas, kdy to w Čechách se stalo, jest prostředek 13. století a s ním druhá nadzmíněná doba rytířstwí we wlasti naší se začíná. Domácí duch pohybuje se tu we formách cizích, módou přijatých, we kterých nicméně dosahuje mnohé virtuosity, kterou nad jinozemskými předčí. Doba tato jde až do začátku 15. století, kdež opět osamostatnělo wywinutí rytířského žiwobytí w Čechách wážnějšími směry národními i náboženskými, které ty časy wšecky mysle opanowaly, ješto zrowna ty doby w sousedstwu německém na místo lepších stránek rytířstwí čím dále tím wíce loupežnictwí a násilí nastupowalo. We zwláštní oddělení dal skladatel wojenskou stránku wywinutí toho w této třetí době, totiž umění wálečné Žižky a wůdců českých ze školy jeho pošlých.

Záwěrku díla činí konečně oddělení o krojích předků našich, jak postupem časů se proměňowaly.

K wyswětlení starožitností pohanských, též oddílu o stawitelstwí, přidány jsou černé rytiny wywedené od Hellicha.

Jisté jest, že sobě skladatel dílem tímto nemalé zásluhy o wlast dobyl, když se powáží důležitost oučelu hned napřed zmíněného, o kterém zde proto déle slow šířiti nemíníme. Že oučelu wytknutému kniha jeho dostojí, pokud jen při ostatních okolnostech wůbec možné jest, mohli bychom již nyní dokázati příklady ze žiwota, nám powědomými o důležitých zbytcích starobylosti, které příčinou powšimnutí sobě knihy této, od zkázy, kteráby sice byla nastoupila, zachráněny byly.

W. Wladiwoj Tomek.

Nowá kniha.

Slabikář a čjtanka pro menšj djtky. W Ratiboři 1844. Tiskem a nákladem Bögnerowých dědiců. — W 8. Str. 112.

České diwadlo.

W neděli dne 12. ledna bude se we prospěch p. Kašky ponejprw prowozowati: *Meluzina*. Dramatická bájka we 3 odděleních, dle starodáwné powěsti wzdělaná od J. N. — Nejen k wůli zasloužilému p. beneficiantu, ale hlawně i proto, že zase jednou půwodní kus na naše diwadlo přijde, činíme obecenstwo na tuto hru pozorné.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 5.
12. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK

PRO

ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

11. ledna 1845.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně i s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr. stř.

Za jitra letního.

Slunce ranního čaroproud
Zwěstuje bledý nad lesy swit;
U wýši jasno, w oudolí temno,
W uswitě jitra tak čilo a jemno,
Na ples mění se každý cit,
A okřídlen tu každý oud;
Mladost je radost!

Brána swětla se otwírá,
Swětlem na swět se linc ples;
Za jitra wládne naděje.
Ta utěchu w srdce leje,
Lépe než wčera že bude dnes;
W budoucno rádo oko zírá,
Mladost se nadějí ráda obírá;
Mladost je radost!

Blednouc jitřenka den přiwodí,
Člowěku nebe jen láska rodí.
Na sen se ubíraje toužíwám zříti
Slunce, jenž její mi twář oswítí.
Touha uspáwá, naděje budí,
Zřením se těší, touhou se trudí
Duše mileuců; mladost je radost!

W. Wojáček.

Otec a dcera.

(*Pokračowání.*)

5.

Besídka, w nížto Semil s Jaroslawinou matkou seděl, poskytowala nad míru krásné wyhlídky. Na blízku dolina, křowím i owocnými stromy posázená, z nichž zde onde šediwá stříška wesnického domku strměla, pozdálí zelených kopců lem, nad nimi kadeřawé obláčky, hrnoucí se obzorem jako berušky s postříbřenou wlnou a na slunci pohráwající. — Bylo poledne, a ticho sváteční panowalo po wšem kraji. Semil o lewici podepřen a prawici křečowitě na prsa swá tiskna, zdál se býti w boji s myšlénkami bouřliwými; matka Jaroslawy ruce držíc w klíně sepnuté, s hlawou sklopenou k zemi hleděla.—

„Tedy žalem zemřela? — prawíte? žalem nad nešlechetností manžela swého? O nešťastnice! — proč jsi nehleděla lepších zpráw nabyti!“

„Nuže, pane — odpusťte, že jsem tak smělá“ — jala se opět matka Jaroslawina mluwiti, „nebylo tomu tak, jak sem powěst donesla? Což jste swobodný? zůstal jste jí wěrným?“

„Že jsem se w cizině zasnoubil, to je prawda — že jsem jí wšak wěrným zůstal, to wí Bůh a mé srdce!“

„Jakž to možná?“ ustrnula žena.

„A přece! — Podiwné dějí se wěci pod sluncem, žiwot náš jewí se w tak rozmanitých stránkách, že nemožno wše prohlídnouti, a základy najíti toho, co se děje. Wěztež tedy, jak se dálo semnou. — Nebudiž wás tajno, že byly obmezené okolnosti moje příčinou, že jsem do swěta se odebral. Moje náhledy a presswědčení, ano celá powaha má nesrownáwaly se s mými poměry, i klesl jsem do chudoby, kteroužto déle snášeti možná mi nebylo. Jak mocně já Leu milowal, to wí jen Bůh a rozkotané srdce mé! Láska moje byla wšak tak dlouho bezoučelná, pokud mi nebylo možno, uwesti Leu we staw hodný její šlechetnosti. Ač beze wšeho jmění, nebyl jsem přece bez naděje. Měl jsem ještě jednoho příbuzného, nesmírného boháče, ale daleko odtud. On si dopisowal již s mou matkou, a já chopiw se myšlénky, že by mi nápomocen býti mohl, osmělil se jemu psáti. On mi ochotně a s welikou radostí odpowěděl; i pokračowali jsme w dopisowání, až jsem se mu jednou zřejmě swěřil, w jak bídných okolnostech se nacházím. On mi odepsal, jsem-li swobodný a nepoutá-li mne žádný slib, žádný spolek, žádný swazek na Prahu, abych se k němu odebral. Přitom wšak doložil, že by si to za největší hřích pokládal, kdyby mě wytrhnul ze spolku snad srdečního a byl příčinou přetrhnouti swazek, jenžto mě snad pewně na Prahu poutá. I procitila we mně myšlénka, abych okusil swého štěstí, a snad obohacen aneb alespoň zámožný k Lee se

nawrátil. Příbuzný můj byl nesmírný boháč — a ten mi mohl pomoci. Tajil jsem před ním swazek swůj, neboť wím, že by mi snad ani přístupu k sobě nebyl popřál, wěda, že se milující srdce w Praze pro mne trápí.

Odebral jsem se tedy do Paříže, jakmile mi peníze na cestu poslal. Jen to mi bylo diwno, že mne w dopisu swém na jistý hostinec odkázal, a ne na swůj dům. W tom hostinci jsme se sešli. Byl to muž pln dobromyslných, lidumilných oučelů. Byl již letitý. Mládí swé ztráwil na wojně a mnoho tam zkusiw, žiwotu wojenskému tak byl uwykl, že jej doma sotwa co těšilo, a on wždy po wojenském dobrodružstwí bažil. Pročež se pustil co swobodník do Algíru a že byl wojákem z časů Napoleonowých, udělali jej plukowníkem. — Zdálo se mi wšak, ano w brzku jsem se přeswědčil, že ho něco wíce nežli pud dobrodružný k tomu popouzel; hnalať jej bezbožnost jeho druhé manželky do swěta, kterážto zlobiwá, bezcitná i bezsrdečná ženština jej swou swéhlawostí a urputností tak soužila, že mu žiwot s ní prawým očistcem byl. Hůře wšak nežli s mužem nakládala s Marií, dcerou jeho z prwní manželky. Způsob jejího chowání-se k ní byl práwě ďábelsky wymyšlený. Štwouc na ní cizé lidi, aby jí ubližowali a utiskowali, na zdání se jí pak ujímala, aby si díwčí mysl naklonila; nutila jí k hrubé domácí práci, špatnou jí strawu dáwajíc a uwykujíc ji na palčiwé nápoje. Takž klesala Marie mrawně a chřadnula tělesně. Přitom wšem zdálo se, že s ní macecha tak wlídně nakládá, jakž jenom možná, a každý se domýšlel, že ač zlou ženou muži, přece dobrou matkou jeho dceři jest.

Plukowník byl pradobrý člowěk. On snášel trpěliwě, co mu zlá manželka činila, wida, že s Marií dobře zachází, i připisowal zpurnost její tomu, že ona, mladá žena, na něj — starého wojáka, newolně připoutána se cítí. Protož jí odešel z očí; já s ním.

(*Pokračowání.*)

WÝLET DO UHER.

(Dokončení.) Co může Čecha a wůbec Slowana w Pešti wíce zajímati, než aby slawného Kollára seznal? — Nawštíwil jsem toho duševního obra, jehož celý žiwot w zápasu s cizotou a rekowném bránění národa se tráwí. Znal jsem již wíce básníků a spisowatelů; mezi nimiž, bohužel! ne jednoho, jehož žiwot a spisy docela rozdílnými řečišti plynuly; Kollár wšak podstatu swých spisů z hloubí ducha i srdce swého wyčerpaw, sám sebe w knihách swých wtělil, sám sebe zwěčnil. Práwem se může říci, že slowo jeho učiněno jest tělem, a přebýwá mezi Slowany. Při náwštěwě pak pana rektora slowenské školy, Kadawého, napadlo mi ewangelium sw. Jana, kap. XIII. w. 23.

Pešť, jako mnohá weliká, z části aneb zhola Slowanstwu odcizená města, n. př. Berlín, Lipsko, Drážďany, Wídeň, Německý čili Štyrský Hradec, Benátky, a nynější Carohrad — je půwodu slowanského. Nyní, an se wzdělaný swět západní Ewropy za slowanstwí stydí jako za tajný hřích anebo wřed, upírá se Slowanům, žeby byli města založiti uměli; ano pan Kohl w čísle 298 lonských Wšeobecných augspurských nowin tu neslýchanou nowinu swětu powěděl, že i Praha od Němců založena jest, jakož i tu, že jsou Němci prabydlitelé w Čechách, Čechowé pak jen přistěhowalci! Škoda, že ti prabydlitelé žádných jmen místních neměli, an zatím česká jmena wšudy přes hranice sahají. Slowo **Pešť** je bulharská forma našeho **pec** (Šafaříka starožitnosti str. 605, Kopitar Glagolita Clozianus passim), a Němci, přeložiwše to jméno do jazyka swého, přenesli je na sousední město Budín, an by wlastně a práwem Pešť po německu Ofen slouti měla.

Obě města upomínají při prwním pohledu na Prahu, popatříme-li wšak blíže, najdeme owšem rozdíl podstatný. Budín se nedá s hradem králowským, s wýstawností Malé strany a Hradčan porownati; Pešť ale je nowé město bez dějinných pomníků, bez starých wěží a paláců panských; a má se k Starému a Nowému městu pražskému asi tak, jako nowý na špekulací činže přenáhlený dům k paláci hraběte Klama Gallaše. Jen Dunaj snižuje wáhu k prospěchu hlawních měst uherských; proti tomu proudu je naše Wltawa jen chudá strouha, zwláště w Praze, kde jí jezy tak leniwou činí. K nábřežní wýstawnými domy ozdobené přistawují se ohromné koráby a plawí se po té welikolepé řece.

Dunaji, Ty i wšech toků kníže,
I wšech Sláwů děde nádherný —
Proč jsi swému losu newěrný?

Totiž, proč se nyní za řeku německou wydáwáš, nemaje ani jmena německého? Toliko zřídlo twé je německé; ale již se náwrhy a záměry ozýwají, kterak by se změněni tebe až do moře černého wywesti dalo.

Nejkrásnější část Pešti jest nábřežeň podunajská; po wodě a po suchu hemží se tu hluk žiwota a obchodu weselejí, než jsem to kdy w Praze widěl. Prawda, že to bylo práwě w čas trhu wýročního, a že k tomu hluku nejwíce Židowstwo přispíwalo. Město, druhdy nazwíce poněmčené, w poslední době zmatku jazykowého za maďarské se wydáwati počíná; nápisy po krámích a hostincích o tom swědčí. Je to wšak jen pouhá powrchnost; uzounký maďarský pláštík to weliké tělo zahaliti nemůže, a nawzdor wšemu skrucowání a škubání wykukuje na wšech koncích čirá němčina a slowanština. Zde onde nápisy německé a srbské se objewují; howor po ulicích též nejwíce německý a slowanský býwá.

Obrowské dílo, ježto největší okrasou Budína a Pešti bude, je řetězowý most přes Dunaj. Pilně se na něm pracuje, čehož i potřeba žádá, an nynější lodní most w zimě se rušiwá a zwláště za času třenice weškeré spojení obou měst přestáwá. Přepiaté wlastenectwí mnoha Maďarů tu blahodatnou a welikolepou stawbu nenáwidí, poněwadž prý cizinec ji podniknul, a cizinec práci řídí. Ne jeden se zaklel, že na ten pomník cizoty ani nohou nešlápne.

Kdo neznámé město nawštíwí, žádaje ho seznati, ať wyleze na wěž aneb některou sousední horu, aby takořka ptačím pohledem o wýstawnosti, prostrannosti a poloze města souditi mohl. Já wylezl na budínskou hwězdárnu, a krásného wýhledu na obě města jsem užíwal. — Ach, ty čarowné wýhledy s wrcholů hor těší, ale spolu i bolně dojímají. Okazují titěrnost wšeho lidského podnikání, jewí nekonečnost tworstwa, a budí touhu po něčem, čemu ani jmena ani směru dáti nemůžeme. Rozloučiw se s tou krásou, sestoupil jsem opět do prachu wezdejšího žiwota (prachu w Pešti skutečně až příliš se polyká).

Rád bych se byl déle w těch hlawních městech bawil, diwadla, procházky, a jmenowitě slawné hojicí lázně přirozené horkosti w Budíně seznal; musel jsem wšak dále na wýchod.

M. Fialka.

Z HOLOMOUCE.

Mor na kořalku. Literatura. Akademie. Železnice.

Již od několika let čítáme w listech weřejných o dobrém působení spolků střídmosti w mnohých zemích západních; nyní přicházejí k welkému potěšení přátel lidu slowanského podobné ano ještě utěšenější zprávy i z wlastí slowanských, a sice z krajin, kde následkowé pití kořalky duševně i tělesně nejškodliwěji se byli jewili: ze Slezska, Haliče a wýchodní Morawy. Že lid náš od přirozenosti dobromyslný, w průměru nezkažený a wíce zištností jiných a mnohdy zoumyslným podáwáním příležitosti než wlastní náklonností k nemírnému požíwání páleného zawedený, nenaprawitelný není, ale že poznaw chyby swé w prawou kolej se nawracuje, o tom nebylo owšem pochybnosti, zwláště co osada nedwědická za časů zwěčnělého Zrzawého skwělý toho důkaz podala. A wšak, že by se zarytá neřest z celých okrsků jedním rázem a jako prutem čarowným zapuditi dala, toho ani sebe důmyslnější znatel lidu slowanského a jeho nábožné mysli doufati si netroufal. Podnět k této důležité události dán jest z Horního Slezska. Ušlechtilý Wít z Döringu, pán na Pšowě blíž Ratiboře, učinil w unoru m. r. wyzwání w nowinách Wratislawských k zaraženi jednoty proti záhubiwému kořalečnímu moru we Slezích; spolek se zřídil a farářowé w Bytomi a Německých Pekarách (od Poláků obýwaných) byli jsou první w Horním Slezsku, jenž z kazatelny o zkáze kořaleční řečnili a dojímawým slowem tolik dowedli, že posluchači weřejně w kostele slib střídmosti aouplného se zdržení od pálených nápojů složili. Po bytomských a pekarských skládali týž slib ouhrnkem obywatelé míst okolních. Té doby zjewil se w onom kraji reformát Štěpán Brzozowski, za osobní bezpečností z Polska do Slez ušlý, kterýž wida započaté dílo a wýtečnou wýmluwností jsa nadán, ouřad missionáře střídmosti na se přijal a chodě z kolatury do kolatury wýbornými kázaními tisíce lidu k odřeknutí-se páleného přiměl. Ku konci čerwna přišel mezi Morawany do Ratiborska, kázal nejprw we Welkých Petrowicích (w diecesi holomoucké), pak w Benešowě, Hulčíně, Křenowicích a j., načež we wšech místech těchto a jiných skládání slibu zdrželiwosti následowalo. W kolatuře hulčínské, wíce než 5000 duší počítající, wykonali slib wšichni dospělí osadníci, wyjma toliko 16 osob. Powěst o šťastném wýsledku usilného, zde onde owšem s mnohou nesnází spojeného přičinění mnicha Brzozowského a weškerého duchowenstwa we slowanském Horním Slezsku* roznesla se brzo zpráwa i přes Opawu a Wislu do našeho Slezska, do Haliče a do Morawy, a ctihodné duchowenstwo nemeškalo i w těchto krajích o založení společností střídmosti a wykořenění záhubného kořalkowání wšemožně pečowati, kteréžto čestné snahy blahodějné oučinkowání i tu se nyní potěšně objewují. Lidé, prwé takměř kořalce propadlí, práce se štítící a jí neschopní, libují si nyní we střídmosti a pracowitosti; wýstupkowé s pitím kořalky nerozlučně spojení mizejí, schůzky w hospodách odbýwají se při nápoji ječném, we wší slušnosti, bez hádek a křiku, a wýjewů weřejných ohawného opilstwí, jakýchž prwé často wídati bylo, newiděti wíce. Tak učinil lid náš w nadzmíněných krajích pokrok w mrawnosti, jenž nejpěknější naději na budoucno budí, neboť setrwá-li w předsewzetí swém, jakož se jest nadíti, a odolá-li statně pokušení, bez něhož zajisté nebude, odewře se i jemu nenáhle brána wzdělanosti a blaha, kterouž mu posud pára kořaleční a jiné wýpary z říše temnoty zastíraly. —

* Připomenouti sluší, že w krajích hornoslezských, od Němců obýwaných, ač duchowenstwo dosti se wynasnažuje, mnohem menší, zde onde sotwa desátá část obywatelů towaryšstew střídmosti oučastnou se činí. Zahanbujíť se tedy oni falešní proroci, jenž nedáwno ještě w časopisech slezských předpowídali, že jiného prostředku nebude, nemírným pitím duševně zpustlý lid polský na wyšší stupeň lidskosti pozdwihnouti, leč poněmčením ho a wštípením mu mrawnosti a wzdělanosti germanské.

W literním žiwotě pozoruje se w Morawě i Slezsku při wšech nesnázích, od některých osob zwláště od nějaké doby mu činěných, nezastawitelné pohybowání. Za příkladem školní knihowny české w Hulčíně wznikly minulého roku dwě nowé, w blízkém Benešowě a w Kontech, přičiněním pečliwých o blaho mládeže duchowních a učitelů. W dekanátě hulčínském schwálně jest oběžným listem knížka o kořalečním moru, a duchowenstwo wybídnuto, aby o rozšíření netoliko této, nýbrž i jiných knih lidu prospěšných, jmenowitě „Bibliotéky pro rolníky a řemeslníky," wycházející we Znojmě, péči mělo. P. Lelek wydal tiskem w Ratiboři ku potřebě škol českých w pruském Opawsku „Slabikář a čitanku pro menší dítky," a obšírnější čitanku pro mládež dospělejší k tisku uchystáwá. P. Winklera Náwesského chorály (nápěwy ku zpěwníku slowenskému) nalezají se w tisku w Pešti. Od p. Bečáka, exposity kyselowského wyjde kancionál skrownější a wšak lacinější nežli je Fryčajůw. Z Brna též se dowídáme o mnohých prácech literárních, dílem započatých, dílem dohotowených, nejwíce w oboru duchowním. I kalendářowé morawští učinili letos krok ku předu. „Posel z Morawy", nastoupiw dewátý roční běh, přinesl swým čtenářům hojnější zásobu čtení a dwě sličné rytby ocelowé, představující Brno a Františkow se Špilberkem. „Rozumný rolník" dokonal sice rokem minulým pouť swou, jeho místo ale zaujal „Domácí přítel" wydaný od knihkupectwí Winikrowa a wedený péčí pp. Ohérala a Mikšíčka. Kalendář tento dojde časem u přiměřeném wýboru látky zajisté weliké obliby u lidu, jsa opatřen wším, co knihu čtenáři milou činí, pěkným papírem, formátem i písmem a hojností obrazů. Kalendářík hospodářský, wydáwaný od c. k. m. sl. společnosti rolnické, drží se we swé předešlé wáze, a rowněž časopis pro lid morawský a slezský od prof. Diebla, jehož třetí ročník měsícem říjnem započal. Že wšechny jmenowané spisy w prawopise analogickém wydány jsou, o tom netřeba se ani zmiňowat: tím wíce tedy litowati je, že knihy školní pro mládež morawskou wždy ještě w ortografii Beneše Optáta a Petra Gzela od l. P. 1535 se tisknou, dítky i učitele k prawopisu w literatuře wyhaslému a tedy nepraktickému wedouce. Doufalo se sice po nějaký čas, že se této nesrownalosti mezi školou a žiwotem zawedením nawržené w Čechách již od několika roků předepsané ortografie Čelakowského wyhowí; a wšak tato naděje, jakož i mnohá jiná, nenaplnila se, a tak w nedostatku předepsaného jakéhokoli prawopisu zmatek wíceletý na školách wenkowských posud trwá, an každý učitel píše, jak mu libo, drže se prawopisu buď bratrského, buď analogického, na nejmnožších místech ale žádného.

Na akademii stawowské shromáždilo se letošního školního roku opět hojné české posluchačstwo. Přijato akademiků 118, z polowice Slowanů a z polowice Němců, z tříd pro posluchárnu českou ustanowených. Kdy bude akademie do Brna přenešena a ustaw technický w žiwot wejde, posud s jistotou se newí; obojí wěc jest ale u wyjednáwání.

Státní železná dráha od Holomonce až do Žichlinka (na Landškrounsku) jest již zcela dohotowena, a prostranná drážeň státní u Holomouce, zásobená wozy potřebnými, s wedlejší drážní železnice sewerní spojena. Jest se tedy nadíti, že parowůz, jenž Morawou již na šestý rok proletuje, dosti snad brzo oudolím sázawským na zkušenou do Čech zawítá! — Na sewerní železnici od Lipníka k Bohuminu, jakož i na obrowských stawbách poswitawských od Brna do Blanska pracowalo se celé léto i podzim usilně, ano na těchto, jmenowitě na procházce Podnowohradské, i nyní nepřetrženě se pracuje. A. W.

DENNÍ KRONIKA.

Z Kutné Hory. (*Diwadlo.*) Hry diwadelní našich ochotníků w adwentním čase opět se počaly, a dle hojné náwštěwy lze souditi, že w obecenstwu našem obliby docházejí. A jakž by i jináče býti mohlo! Při každém představení widěti wřelé snažení, aby se hry co možno zdařile prowedly; a jsou-li zde onde i poklesky jednotliwců pozorowati, bywají zajisté tak nepatrné, že je dobrá hra ostatních snadně ukryje. Dne 8. prosince prowozowali se „Následkowé newěrnosti" s wýtečnou dokonalostí, a těžkou ulohu Juliany prowedla hrající díwka nade wše očekáwání. — Dne 15. prosince hrálo se „Hastrош" a „Tři otcowé najednou". Oba kusy, co lehké frašky, nenalezly welké přízni, líbila se ale mezi oběma kusama přednešená Melicharowa deklamowánka „Newěsta". — D. 22. prowozowán „Zmatek nad zmatek" a nezpůsobil žádným zmatkem, nýbrž dobrým prowedením bojnost smíchu a potlesku. — Dne 26. opakowán již dříwe dáwaný „Sirotek a wrah". Jen hojně takowých titulů a diwadlo bude wždy přeplněno. Prowedení hry a hudby nedalo nic wíce přáti. Wiktorin z Lucewalu získal si hojné pochwaly. — Dne 5. ledna nás nawštíwil Tylůw „Nalezenec". Před prowozením přednášel zdejší ochotník na houslích koncert s wýtečností znamenitou; pak bylo humoristické čtení od Rubeše „Předmluwa, pomluwa, domluwa a omluwa", přednešeno. Na to následowalo představení samé, a způsobilo mnoho smíchu — také pohnulo k slzím, a pak — k potlesku a pochwale. — Dne 6. ledna dáwán „Domácí lékař", w němž Wrtilek, hrabě z Bleskorodu, Major a St. Mier, jakož i Amalie a Růžena welmi dobře představeni byli. — Z toho widěti, že spolek ochotníků našich již hezké síly k častějším hrám, jakož i k prowedení těžších uloh má. Nadějemeť se také, že ho brzy opět w nowé činnosti spatříme. †

Ze Smidar. (*Knihowna.*) Kdy a kdekoli se w naší drahé wlasti nějaký wlastimil objewí, jenž ku wzdělání a wzbuzení národnosti w dědinách našich působí, je zajisté hodno, o takowé snaze zmínku učiniti. Také we Smidarech, kdežto již od oumrtí našeho básníka, Karla Šnaidra, ourodné wlastenecké pole zcela ladem leželo, wznikla půjčowní česká knihowna, kteráž w kratičkém čase neunawenou snahou chwalitebného p. P. Fialy, tamějšího kaplana, a jen pouhými příspěwky domácích již až na 400 swazečků zrostla, a den ode dne se množí; pročež také o národním citu a lásce k wěci dobré u tamních usedlích měšťanů s pochwalou se zmíniti musíme. Dle zjewné horliwosti, s jakowou sobě zmíněný duchowní w tom počíná, lze se do něho nadíti, že nebude liknowati we swém wýtečném záměru ještě dále postupowati; já pak wida po milé wlasti naší tak častý a utěšený wznik národnosti i w těch nejnepatrnějších osadách wykwítati, podobně a toužebně se w časopisech ohlížím též po swé otčině, Poděbradech, a nějaké tamní wlastenecké činnosti; a wšak, bohužel, až posud nadarmo! Šantl.

Milé úkazy w Turnowě i jinde. Kdykoli se mně na mých nepatrných potulkách po wlastech našich k Turnowu zaměřiti udá, powždy nabudu nowého utěšeného přeswědčení o probouzející-se národnosti tamějšího měšťanstwa. O diwadle a besedách českých w Turnowě stala se již několikráte pochwalná zmínka w listech těchto. Přičiněním snažného p. Kottlera držíwají se teď tuto každý čtwrtek wlastenecké zábawy, pozůstáwajíce we zpěwech a českém besedowání. I wýwěsní české tabulky se tu wůčihledě množí; to samé jsem zpozorowal w Hradišti, w Mladé Boleslawi ba i w sousedních Kosmanosích (tamže nowý hostinec u Českého lwa). Jenom náš Brandejs si toho ještě jaksi nehrubě wšímá; těšme se ale, že snad onen čacký jonák nadarmo nezpíwal: „Brandejs, Brandejs, ten já mám rád!" Boskowský.

BESEDY.

P. Každinský a Polka w Petrohradě. Znamenitý hudebník a skladatel p. Každinský, stálý žitel petrohradský, cestowal m. r. po Německu a byl w Čechách, naučiw se na místě znáti ducha hudby národní českého tance Polky a napsal několik polek* docela w duchu slowanském a českém slohu. Tyto Polky Každinského jsou tak psané w duchu národního básnictwí, jak mazurky Chopinowé; wždyť jsou mazurka i polka rodné sestry a mají tentýž ráz. Tyto sličné wojenské tance, které nikdo nemůže tak dobře skládati, hráti a tancowati jako tuzemci: Češi a Leši t. j. Bohemci** a Poláci. I „le grand List" (jak se nazýwá w časopisech) nepostihnul ouplně ráz mazurek Chopinowých, podobných elegiím Owidowým, psaným w stranách zdálených od zbožněného básníkem Říma. P. Každinský hraje s nejwyšší dokonalostí mazurky Chopinowé, a my se dowídáme z wěrného pramenu, že znamenitý Meyerbeer uslyšew hru p. Každinského w Berlíně, prawil o mazurkách Chopinowých: Mais c'est un véritable poème. Hraběnka Rossi rozená Sonntagowá byla též u wytržení. Polky p. Každinského jako i mazurky Chopinowé psané jsou wíce pro hru, a když on sám je hraje, zdají se býti odrywkami z české národní básně. Kromě Polek p. Každinský napsal též: „Pozdrawení", galop a mazurka, a „Weliké duetto" z oblíbených motiwů zpěwohry skládané od A. Th. Lwowa: Bianka a Gualtiero. Toto duetto p. Každinský hrál w Drážďanech se znamenitým Lipinským a zasloužil si sprawedliwou pochwalu wšech znatelů. J. W. P.

* Diwno že p. Každinský swým polkám, wyšlým u Bernara a Odeona w Petrohradě německá jmena dal jako: Amata-Polka, Petersburger-Polka, Eleonoren-Polka a Marien-Polka.

** Rusowé posud nás Čechy jmenují „Bohemci," naučiwše se nás znáti troubou německou.

Nowá kniha.

Sebrané spisy Jos. Kaj. Tyla. Díl třetí. *Rozina Ruthardowá.* Powídka z dějin domácích od Jos. Kaj. Tyla. W Praze 1845. Seš. za 20 kr.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 6.
12. roč. běh.

KWĚTY.

15. ledna
1845.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý we čtwrtek a w sobotu.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních oučadů Rakousk. mocnářstwí půlletně i s patřičnou obalkou 2 zl. 26 kr. stř.

Otec a dcera.

(*Pokračowání.*)

Každý wěděl, že je plukowník majitelem welikého jmění, jako že Marie již po matce mnoho zdědila a ještě wíce po otci očekáwati má; ze wšech lidí nejlépe wšak to wěděla macecha. Protož myslila takto: Starý nebude již dlouho žiw, a s holčicí dá se co dělat. Rok, dwě — tři léta, déle při mém chowání newydrží, a pak jsem já paní wšeho; neboť bylo we smlouwě určeno: Wšecko jmění po matce náleží Marii; jestli se wdá, tedy jí připadne i podíl otcůw, zůstane-li swobodnou, a třeba do kláštera se odebeře, tedy po otci připadne wše maceše. — Starý plukowník pohlížel někdy bolestně we swou budoucnost, obáwaje se, že mu nebude přáno wnoučátka na klíně swém chowati. — Já chci aby dcera moje byla šťastná s mužem, jakéhož si její srdce wywolí, chci, aby žila jasně a dle wůle Boží, bez wady a bez starosti, aby se těšila s dítkami a neztráwila dny swé w samotě, zádumčiwosti a w trampotách. Aniž chci, aby zůstala starou pannou. Nebude-li we swém dwa a dwacátém roku wdána, pozbude swého podílu. Takž to napsal plukowník i do poslední wůle swé, jíž potwrdili hodnowěrní swědkowé.

Plukowník w Africe zahynul, já wšak jeho tajemník, přítel a stálý průwodčí, i zaswěcen we weškeré poměry jeho, s mnohým nařízením, ježto mi přímo před smrtí swou byl udělil, nawrátil se do Paříže. Měl jsem přinesti Marii poslední požehnání a maceše — odpuštění. Jak zchřadlá byla wšak Marie; jak znemrawněná ano zdiwočilá, w úplném smyslu toho slowa! Macecha ji wedla ke wšemu, co tělu i duši škodilo, největší při tom nenáwist k mužskému pokolení, nejhrdější jím pohrdání w ní užiwujíc. Nade wše ale chránila se, aby Marie nic nezwěděla o poslední wůli otcowě. Jen tři neděle scházely ještě — pak byla by lhůta odplynula — a macecha byla by se stala paní plukowníkowa jmění.

Ještě tři neděle! — Což by nebylo možná jí kolečko dříwe zwrátit? Její wlastní jmění obnáší také patrnou sumu. — Takowé byly záměry macešiny, když jsem já ji w cestu kročil. Wolný přístup do domu jsem si udržel tím, že jsem maceše w ničem neodporowal, ano, dělaje jakoby záměry její zřejmé byly, stranou jsem jí w nich podporowati se zdál, wždy wšak maje na zřeteli osud nešťastné Marie. Prozřetelným snažením poštěstilo se mi díwčí mysl k čemusi lepšímu probudit, a pozornu ji učiniti na bezdno, jemuž w náruč spěchá. Štěstí, že nebyla její duše již docela utopena w powaze jí nepřirozené a pouze uwyklé; tělo jej chřadlo, ale bohužel den po dni, i bylo patrno, že jí krátká lhůta žiwota zůstáwá. Poučena mnou ostražila se jednou, a poslední síly swé spojíc protiwila se maceše, wšecko jí předhazujíc, ano i wražednicí jejího ducha i těla ji jmenujíc.

To bylo wíce, nežli uleknutá, s wýši wšech nadějí swých okamžením swržená macecha snésti mohla; i wrhla se na ní wší silou a tak ji ubila, že děwče bez sebe ležeti zůstalo — pak wztekem odešla. Proti obyčeji jsem nalezl síň zawřenou — hleděl wšak dírkou we dweřích spatřil jsem díl ruky díwčí na zemi. Ukrutná myšlénka se mne zmocnila; i swolal jsem sousedy, násilou jsme prorazili dweře. Měli jsme těžkou práci, nežli se Marie wzkřísila. Tu wšak zdála se k nowému žiwotu procitnulá. Dlouho ani slowa nepromluwila, w hluboké myšlénky zabrána; pak ale wstala a pewně kolem sebe hledíc, jako wyšším duchem nadchnutá, prawila k okolostojícím: Jděte a hledejte ji, a kdekoliw ji naleznete, práwu ji odewzdejte. Ona jest wražednice! Tam w úložku schowáwala jed, nímžto mne otrawowala. Cítím již smrt w sobě. Ten účel dosáhnula; druhého wšak se dopíditi nemá. — Jen hledejte — najdete tam nápojů palčiwých hojnost.

Pak se obrátíc ke mně, s bolestným úsměchem prawila: Wy jste mne wytrhl z bahniště, kdežto jsem

již celá zašlapána ležela, wy jste, alespoň na tuto krátkou poslední dobu žití mého, zemi a člowěčtwu mne nawrátil a bludnou duši mou na swětlejší dráhu přiwedl. Přijdu-li na onen swět s tím wědomím, s jakýmž opouštím tento, tedy wám děkowati mám, že jsem se hodna učinila budoucnosti skwělejší! Wy mi tedy ještě jednu a poslední wůli neodepřete. Nežádala bych to na wás, co wám nyní swěřím, kdybych nebyla přeswědčena, že wás to nikterak neobmezí. W několika dnech nastane den mého narození a wypadne lhůta — wždyť wíte která. Newím, zda-li toho dne se dočkám, nechci wšak, aby se jmění moje po otci w neprawé ruce dostalo. Náwrh wám tedy činím, byste mne za manželku pojal.

— Za manželku pojal! — to slowo zahřmělo w uších mých jako prowolání k soudu, a nejenom já, alebrž wšickni přítomní se ho nemálo ulekli. Chowání její bylo wšak při tom tak pewné a rázné, slowa tak určitá, že patrně účel její wyswítal. — Pro mne to nebyl malý boj. Ona již na smrtelné postely — ani hodinu žiwota jista, toho přeswědčení a wědomí, že jen tuze krátká lhůta bytnosti její pozemské — a já — zpomnění na Leu proniknulo mne jako blesk tmawou noc! — Nač popisowati wnitřní můj boj? Dosti na tom, že byl ukrutný. Powinnost, slib, zákon přírody a pospolitosti wše na jedné — ale mnohem wíce na druhé straně. Lea bude šťastná! pomyslil jsem sobě — bohatstwí mé bude nesmírné, já je wysypu k nohoum jejím. Slib na okamžení zrušen, ale pro dlouhou budoucnost! — Přiwolil jsem. Stal jsem se manželem umírající ženy, jíž jsem se wšak ani ústy nedotknul. Ale přec mne trápil pocit hrozný — newyslowitelný! — Obě — obě jsou zklamány! — zwolal jsem při sobě — a ohlas těchto slow zazníwal we mně dwa dni zwukem hrozným, až — Marie zemřela. Pátý den po zasnoubení dal jsem ji pochowati. — Macecha přišla do žaláře. Měla tajného milowníka, jenž prý mi pomstu přisahal. — Neznal jsem ho; jen jedenkráte jsem ho widěl w jejím spolku; tím jedním pohledem wšak se mi již ukázala duše jeho. Pokrytstwí a zloba jewila se w twáři jeho, jako w zrcadle zkaleném. Já wšak byl nyní pánem patrného jmění, a neznal jiného myšlení mimo rychlé nawrácení se do Prahy. Bohužel — že bylo již pozdě! Snad to byl sprawedliwý trest za zrušení zákonů — že mi ani Marie, ani Lea nezůstala. Kdy zemřela?“

„Dne ..... září.“

„Jak? — to je den mého zasnoubení s Marií! — — Poznáwáte mocnost newiditelnou?“ ptal se Semil hlasem třesawým.

„Želte minulost,“ jala se říci paní, — „a patřte na mou twář, kterak se zjasnila utěšením, že moje přítelkyně, nezapomenutelná Lea, we wás newěrníka neměla. Běda, že powěsti lidmi roznešené obyčejně tak nezprávné jsou; snad byste ji byl mohl potěšiti wyprawowáním této podiwné případnosti. Wěztež tedy, že jsem se jí bez wědomí swého muže přísahou zawázala o dítě její, spanilou Jaroslawu, pečowati, aniž jí, ani komu jinému wyzraditi, kdo její rodiče byli, a kdyby náhoda, aneb jakýkoliw jiný osud wás do Prahy opět přiwedl, nikdy wám nepředstawiti dceru osiřelou, kteráž před swětem i w srdci mém mou dcerou se stala.“

„Lepším rukoum swěřena býti nemůže,“ řekl Semil, „a pochybuji, žeby ji wlastní matka wíce byla milowati mohla, nežli wy. Jest mi wšak smutno, když pomním na budoucnost; newím, jaké to trudné tušení —“

„O, nyní se nestrachujte! Hanba je smytá! Wy jste nebyl newěren w tom smyslu, jakž se Lea domýšlela; wy jste bohatý a můžete swým jměním k budoucímu štěstí swé dcery welice přispěti.“

„Jen toho mi powolte,“ prawil dále, „aby Jaroslawa ani o mé, ani o swé minulosti nezwěděla, wůbec ničeho o mém poměru k ní!“

„Aj, toť se samo sebou rozumí! Nač to dítě zarmucowati takowými nepatrnostmi? Jaroslawa má we mně matku, w muži mém otce — wy wšak jí buďte strážným andělem!“

„Ano, střežiti ji budu!“ zwolal Semil powstaw a k nebi wečernímu pohlednuw; — „střežiti co nejdražší klenot; neboť ona jest obleskem zhaslého slunce mého! — co by mi nyní bylo platné bohatstwí, an té wíce není, pro kterou jsem je byl shromáždil. Mého není nic — wše Jaroslawino!“

„Nemá wšak nikdy zwěděti, že jest mohowitá;“— prawil po krátkém zamlčení dále; „nech pracuje a se učí chléb sobě wydělati. Práce ji uchrání před nádherou; neboť wědomosti často k pýše popouzejí, jakož práce bez wědomostí k hrubosti wede. A tu mi práwě něco napadá; což kdybychme ji dali na wenek? — Tam duch i tělo sesilují bystřeji, tam w bezprostředním zážiwu přírody wolně se wywinou kwěty stromu ještě nezkaženého. Ano, na wenek odešleme Jaroslawu. — —“

I zůstalo při tom.

6.

Bylo to po několika letech. Študenti R... ští zajížděli s pozwáním na merendu po okolních zámkách a panských úřadech, a bysi wšady welmi přiwětiwě přijati, zláště od slečinek, switorných dcerušek pánů úředníků, které se téměř po celý rok na toto študentské wyražení o prázdninách těšily.

„Ejhle!“ — zwolal jeden ze zwoucích mladíků: „není-liž to tam Protiwín?“

„Wěru to je on, náš weselý jonak!“ odwece druhý a zkřikl na kočího, by se ušinul w lewo ze silnice za oným pánem, tam pod wrškem, a sice co nejrychleji.

Byl to w skutku Protiwín, jenž zaslechnuw houkání, wolání a hwízdání, konečně se k nim obrátil, a wstříc jim přicházel.

„Jakž pak ty jsi přišel do naší krajiny?“

„Inu, rownou i křiwou cestou, jak se dalo. Wíte, že mi o prázdninách nic milejšího není nad wýlet do krajů, a tudy se octnu brzy zde, brzy tam.“

„Nyní však je na několik dní konec twého potulowání; musíš zde zůstati přes naši merendu.“

(*Pokračowání.*)

O HUDBĚ W RUSÍCH.

(Wyňato z časopisu: Gazette Musicale.)

Nemíním zrowna mluwiti o wlastně hudebním umění w Rusích neb o nynějším stawu tohoto uměni we wšech jeho odwětwích. Nebudu také wyprawowati o německé opeře, kteráž w Petrohradě i w Moskwě dáwno už nalezla práwo měšťanské,* ani o wlaské, ježto se nedáwno ujala w zdejšim podnebí s nejkrásnějším prospěchem. To jest přece jen cizozemská pro Rusy hudba, a známosti o ní jsou powědomy po wší Ewropě, že je každý znáti může, ani z domu newycházeje. Ani nechci zmiňowati se o ruské opeře, kteráž arci má swůj chrám, swé přiwržence, ni wůbec o hudbě, skládané od Rusů, protože newchází w obor kritiky, z příčiny, wlastní jediné Rusii. Zde totiž není skladatelů umělců, kteřížby ze swých schopností dělali řemeslo. U zdejší weřejnosti není středního stawu, a zde newědí, co jest to skladatel, píšící hudbu, jako spisowatel píše knihy, a očekáwající swého soudu od weřejnosti. Rusowé, ješto se zanímají skládáním hudby (jich není mnoho), náležejí wšickni stawu wzdělanému i bohatému. Tato práce činí jim toliko oddech, potěšení, příjemné zaneprázdnění, dosti čině jich wkusu a sklonnosti. Práce jich je nenucena, zanímající jen jich swobodné hodiny, slowem jsou to milowníci. P. Glinka, skladatel několika oblíbených ruských oper, a mezi jiným „Ruslana i Ludmily“ (fantastický předmět z básně Puškynowy) kde bez přílišnosti ukázal se důstojným spolupracowníkem Webera z ohledu půwodnosti w hudebních známostích; general Lwow, skladatel znamenité národní hymny „Bože carja chrani,“ ježto swou krásnou i silnou prostotou připomíná „God save the king,“* hrabata Michail i Matěj Wielhorští, jsou hudebníci prwního stupně; konečně, wše co kreslí a přewádí notowý papír, wše co hledá wid, zwuče prsty po fortepianě, wše co píše romance, walčíky neb aspoň variace, wšickni, wětší i menší, slabí i silní, jsou milowníci.

Zde se jedná toliko o některých částkách hudebního umění, obzwláštně rozwitých w Rusii a proto jí jediné wlastních, že we wšem swětě nenajde se ničeho podobného. Mezi nimi prwní místo zanímá zbor dworních zpěwců. Jest to to samo (co aspoň býwali) musici sixtinské kaple katolického swěta. Než poslední ustaw sestárl, seslábl, schurawěl, učinil se toliko stínem čili zpomínáním minulé sláwy, kdežto je prwní ještě mlad, pln žiwota, jde po stezce prospěchu a má před sebou dlouhou i skwělou budoucnost. Mohu mluwiti o dworních zpěwích ne z doslechu než z názoru i ze sluchu, poněwadž jsem měl řídké i drahocenné potěšení, slyšeti je we dworním chrámu zimního dworce, i jmenowitě w běhu welikého postu, w jedné z oněch slawných obědní (mší), ježto se nazýwají p r e z d e o s w j a š č e n ý m i, a co ještě řídčeji i drahocenněji, slyšel jsem je w jich ustawu. Tam před welikým sebráním posluchačů pěli nejkrásnější čísla swého repertoaru, jestli možno takým diwadelním slowem nazwati náboženská pění.

Zbor zpěwců wychowáwá okolo sta pěwců mužských, co už dělá kořennou rozdílnost mezi nimi a ženopodobnými zpěwci sixtinské kaple. Partie tenorů, baritonů i basů konají se zrostlými, ale sopranů i altů dětmi. Prwní sjednocují wše w sobě, co příroda i umění dali hrdlu člowěčímu. Nemohu jednak wěřiti, žeby tenory docházeli do hrudního ut zpěwce Duprèe, neb wrchního sol falsetem našeho Rubiniho; za to jsou basy, ježto jdou níže basowého sol Lablache, celou gammou spouštějíce se do contrasol. Tyto neobyčejné hlasy w chorálním pění dělají podiwný dojem, a w bílých notách i w basowých pedálech dělají jako fagoty, trombony a ofikleidy člowěčího orkestru. Co pak se dětí tkne, obyčejně je wybírají w Malorusku, mezi kněžskými a kupeckými syny i umístují je we zboru s osmi do dewíti let. Jakož pak wždy se předzwídá, že w okamžení fysické zmužilosti i nejlepší hlasy někdy zcela zmizeti mohou, wyučují je krom hudebního wzdělání netoliko nástrojní hudbě, než i plnému běhu universitních nauk, aby w čas nouze každý mohl následowati swého powolání w ohledu občanské služby. Následowně zbor zpěwců není toliko hudební konservatorium, než i malá akademie. (Pokračowání.)

Z PRACHINSKA.

(Následný dopis prostého rolníka byl nám dodán rukou p. Dra. Rybičky w té naději, že we Kwětech místečka nalezne. Welmi rádi mu je poskytujeme. Jeť w něm mnoho prawdiwého, třebas bychme se i wšude s pisatelem nesrownáwali. Red.)

Slýcháme mnoho wýčitek, že rolníci o řeč a wlast nedbají; milí pánowé, lechce dá se namítat, hleďte ale k tomu, abyste příčinu tuposti a nemotornosti w každé její podobě wyslídili; wím zajisté, že se pak waše náhledy změní. Neb pro ty, co we sprostotě zrozeni a wychowáni jsou, není žádný diw, že jsme to, co skutečně jsme. Odpusťte wzácní pánowé, že se wás tážeme: Co jste k našemu prospěchu učinili? My newíme, jakou odpowěd nám dáti hodláte, i bude nás těšiti, když brzo něčím pěkným překwapeni budeme, wšak ale než se čeho dowíme, prosíme wás, byste mi sluchu popřáli, a prawdiwou, skutečnou prawdu laskawě powážili. — Mnohý z wašich wašnosti

---

* Ouwe! už jí není! Poznamenání Sewerní Wčely.

* Aspoň překladateli zdá se ruská hymna mnohem wážnější.

se nás dosawad říkaje štíti, a posmíwá se nám i domníwá se, že by jeho osobnost, když by se sedlákem přátelsky rozmlouwal, uražena a hodnost zkažena byla; ač se přiznáwáme, že počet takowých hrdých pánů skrowný jest, přece to bolí, když některý z nich pyšně a hrubě u potkání sobě počíná.

Že pak nám newzdělanost wytýkáte, toť máte arci prawdu; wšak ničehož není, co by nám na cestě žiwota našeho swítilo, a je-li co, tedy o tom newíme. Nebo kdybychme chtěli o rolnictwu něco čítati, a swé hospodářstwí dle cizích nálezů zlepšiti: tu není ani jedné kloudné knihy, z které bychme se mohli ponaučiti. Jestli bychme chtěli získati něco w zeměpisu pro náš obchod, též nemáme žádné knihy, která by nás ponaučila. O mapách již wíme, že se pan Merklas nad tím ustrnul, a něco wytiskl; wšak ale pro náš zrak je to welmi malé, a potom by bylo lépe, kdyby byl lacinější papír wzal, abychme si spíše takowé koupiti mohli.

Nyní nám nastáwají dlouhé wečery; wěřte nám, že my nejen po samé zábawě, nýbrž i po přísnosti pro wznešení našeho ducha tuze žízníme; ale naše ušlechtilé, dokonalé spisy nezdají se pro welkou drahotu býti pro nás dělání. Tu máme „Posledního Čecha" od p. Tyla, který pro nás welmi drahý jest. Pro nakladatele p. Calve bylo by snad užitečnější, kdyby ho byl dal na černém papíru tisknouti, a pak místo 36 kr. za 12 kr. prodáwal, nebo by mnoho odběratelů w každé dědině našel;* tak ale píšou páni jen pro sebe, a jejich práce se jim neodměňuje. A konečně jsou-li waše knihy laciné, též se ničeho o nich nedowíme, poněwadž se ještě žádný nad námi nesmilowal, aby nějaký užitečný časopis pro nás wydáwal a nám wše nowé oznámil. Ty wycházející Zábawné listy pro rolníka jsou trochu newhodné a beze wšeho jádra, tak že nám lecjaká stará babička něco dokonalejšího a zanímawějšího powí. Prozatím dost, poněwadž newíme, jak náš nesmělý lístek přijat bude; jest-li nás ale nějakou odpowědí poctíte, opowážíme se wíce o swých potřebách wám psáti.

W Hosticích (prachinského kraje) dne 6. prosince 1844.

J. Nowák, sedlák.

* „Poslední Čech" není psán pro rolníka, a kniha se nestane jinou, když je tištěna na černém papíře. Čtenářstwo, pro něž „Poslední Čech" určen, muselo jej w sličné způsobě dostati. Red.

DENNÍ KRONIKA.

Z Prahy.

Měsíční schůzka průmyslné jednoty. Od posledních časů projewuje tato pro zkwět národního bohatstwí předůležitá jednota zwláštní žiwost. Rozwržením okresu a sil jejich w paterě oddělení nabyla nowé pružnosti, kteráž nám pro budoucnost weliký prospěch slibuje. — Hlučná byla její prwní letošní schůzka měsíční dne 7. ledna, při nížto hned na začátku p. jednatel k potěšení wšech přítomných oznámil, že přistoupením nowých (asi 80) oudů počet weškerých oučastníků k šesti stům se rozmnožil. Na to powstalo dlouhé, zajímawé wyjednáwání o náwrhu páně z Limmelů, „aby totiž generalní direkce rozhodnutí swoje na dotazy wlády w důležitých případnostech také jednotě předkládala," až pak i konečně náwrh tento wětšinou hlasů přijat byl. Nyní wzniklo žiwé rokowání o průmyslowém časopise, jemuž ředitelstwo jenom jiného redaktora a jiný pořádek přiřknulo. Z jiných stran ozwala se ale za hlasem p. Kreuzbergowým žádost, aby se tak důležitá záležitost k delšímu promyšlení jednotliwých členů ponechala, rozhodnutí její aby se až na příští schůzku zůstawilo a wydáwání časopisu tedy do toho času zarazilo. Nawržení toto proniklo tím žiwěji, an p. hrabě Dejm podobný spis i pro nižšího žiwnostníka w obou jazycích s obrázky wydáwati radil, a p. Rieger na to okázal, jak práwě tato část našeho průmyslnictwa až posud bez podpory zůstáwá, a wšechen zřetel jenom na zámožníky se obrací, jenž dosti prostředků mají, podobné žurnaly sobě odjinud zjednati, z nichžto bez toho časopis jednoty až posud wětším dílem sestáwal. Toto wyjednáwání zbudilo weliké oučastenstwí a dospělo konečně po dlouhém uwažowání prospěchu a škody k tomu cíli, že se rozhodnutí jeho na příští schůzku odložilo.

Zpráwy o literatuře polské.

Z Wilna.

Žádné z měst polských newyznamenáwá se tyto časy tak žiwou literární činností jako Wilno. Tiskárny Glücksberga a Zawadského jsou w neustawném pohybu. K znamenitějším plodům práwě minulého roku patří: **Obraz Litwy** pod wzhledem jejího wzdělání od časů nejdáwnějších až ke konci 18. století od J. Jarosiewiče, professora při býwalé universitě wilenské. Část prwní zawírá w sobě Litwu pohanskou. Celé dílo bude obnášeti 3 díly. — **Památky starého šlechtice litewského**, díl prwní. W dílu druhém, jenž začátkem letošního roku wyjde, budou umístěné nowé powěsti newyrownaného čišníka parnawského, jako: Král Stanislaw, Stanislaw Řewuský a blahoslawená Anna z Oměčinských, myšlénky šlechtice o Voltairu, Zámek Kaňowský atd. — **Powěsti nebožtíka Pantofla** wybrané a ohlášené od Eleonory Štyrmerowé, z listin po něm pozůstalých; dwa díly. — **Jadwiga**, historická drama od Alexandra Přeždzeckého. — **Rys chronologicko-historický** wlád nowých od 5. století až na naše časy s několika mapami a genealogiemi, též sbírkou otázek pro začátečníky od Alexandra Zdanowiče. —

Začátkem letošního roku má též wyjíti u Glücksberga: **Wspomienia Odessy, Jedyssanu, Budžaku**, denník projížďky w roku 1843 od J. J. Kraśewského, 2 díly. Dílo přislibující nemalou důležitost; ono se dotýká swými uwahami nad obchodem odeským, nad potahy těch krajin s wýchodem interesů našich časů a kromě toho seznamuje nás s historií a geografií této části býwalého Polska může býti nejméně známé. **Tajkury**, powěst národní od Edwarda Tarši 3 díly. — **Obraz Cebesa a denník Epikteta**, též i **cesta do swaté země**, díl pátý od X. Ign. Holowiňského. — **Ornitologia** od Konst. hraběte Tyzenhauze. — **Památníky umyslowé** 2 díly, zawírající w sobě: **Pan starosta Zakřewský** od Edwarda Tarši. — **Opowídání stoletého Kozáka Korzy** od T. Narbutta. — **Fabrikant**, komedie od J. Kořeňowského. — **Žiwotopis Isabely Górské**. — **Mařenia i řečiwistość** od Karoliny z H. S. —

W Petrohradě wydal Romuald Podbereský: **Ročníka literáckého** díl druhý, ozdobený dřewotisky a hudbou, skládající se z prací X. Holowiňského, X. Mošiňského, M. Grabowského, J. Kraśewského, K. Bujnického, Al. Grozy, Tomáše Zana atd. — Tamtéž wyjdou ještě: Básně Tadeuše Łady Zablockého w jednom swazku, we welikém formátě, obsahující tři obyčejné dílky, wydání to skwostné s nejdůkladnější podobiznou básníka, nákladem Romualda Podbereského. Dr. P.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 7.
12. roč. běh.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK

PRO

ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

16. ledna
1845.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý we čtwrtek a w sobotu.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštownich ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně i s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr. stř.

Otec a dcera.

(*Pokračowání.*)

„Z toho nebude nic,“ — odwece Protiwín, — „já chci býti we třech dnech zase w Praze.“

„Ani pomyšlení! Pozejtří je teprw merenda a trwá tři noci po sobě; pak spolu pobudeme několik dní po přátelsku, a konečně, budeš-li chtít se odebrati, dáme tě wywezti a doprowodíme tě na dwě míle.“

„Nic na plat; wíte že nejsem wždy w merendowém rozmaru — a nyní práwě nejsem.“

„Bloude! — což nemiluješ již krásné děwčata? A bude jich na merendě bez počtu a nadewše oceňowání — a nota bene, wětší díl bez milowníků!“

„To se dá slyšeti; takowé argumentum ad hominem by mne wywedlo na dewátou horu. Zůstanu tedy; ale za to wám ručím, budu-li míti dlouhou chwíli, tedy w okamženi se odstěhuji, třeba o půl noci! —“

Wstoupil do kočáru a jel s nimi k wrchnímu do S...ic, jenž měl tři spanilé dcerušky. Tyto již wěděly, co znamenají hosté přijíždějící a wystrkowaly hlawinky ze zahrady jako husičky přes plot. Nemohlo býti witanějších hostů nad študenty; byli jsou nuceni se posaditi, a wrchního paní pustila se hned do obšírného howoru o tom i o jiném, přikázala služkám piwo přinest, co zatím dcerušky teletinu na stůl postawily a k waření káwy se chystaly. Na odchod před plným wečerem nebylo pomyšlení. — „Ale pánowé,“ prawila wrchního paní mezi jiným; „ať nezapomenete, zastawit se u mlynářů na zeleném mlýně! To by byla ztráta a škoda ohromná, neboť by wám na merendě scházel osmý zázrak swěta.“

„Co to? kdo to?“ — ozwali se študenti. „Wždyť nemá mlynář na zeleném mlýně žádnou dceru.“

„Ale neť má, pánowé, neť! — Diwno, že o tom ještě nic newíte, an se tam lidé již po dlouhý čas sbíhají podíwat se na ní jako na zázračný obraz. Z nás tady ale netrápí žádného zwědawost, protož nemůžem souditi, co na powěsti prawdiwého jest. Již před mnoha lety sem přijíždělo jakési děwče z Prahy, že však ještě dítě bylo, žádný si ho u mlynářů newšímal. Teď však as po tři jara zde nebýwala, kamsi do lázní prý jezdila; mezi tím však wzrostla, a je prý nyní wzor krásy.“

Wšechny tři dcerušky se daly do hlasitého smíchu.

„Já jsem ji widěla,“ prawila jedna z nich hlasem úštěpačným; — „zrůst její prochází, ale w twáři se jewí jakýsi ráz zajordánský.“

Toto poslední poznamenání zbudilo wšeobecný smích, a študenti se wyjádřili, že se zajisté na zeleném mlýně zastawějí.

„A pak nám přijďte zase powědít, co jste widěli!“ — jala se říci paní wrchnice. —

Slunce zacházelo, když študenti odjížděli.

„Bratří,“ prawil Protiwín, když zajeli přes kopec; — „já sedím jako na jehlách. Když ony husičky o cizém děwčeti w zeleném mlýně wyprawowaly, tu we mně wšechny žíly pučely! — Již powrchní nákres toho děwčete má cosi romantického do sebe — městská dcera na wenku, umění a příroda, koketowání a naiwnost, dlouhé moderní šaty s širokými rukáwy, bílé rukawičky, zádumčiwý hled — a na hlawě wínek z čerstwého kwítí, cizá wzdělanost a česká mluwa, to wše má wyšší půwab do sebe nežli ony tři slečinky dohromady.“

„Tys byl odjakžiwa třeštěncem, a zůstaneš ním až do smrti, Protiwíne!“ prawil jeden ze študentů. „Wsadil bych pětku proti krejcaru, že je to děwče z Prahy tak obyčejným děwčetem jako jiné. Na wenku není těžko zázraky prowáděti. Zde se ledacos liší od jiného; rozum poněkud zbystřelý a twář jen poněkud prawidelná!“...

Nawrátiwše se do městečka, odkud byli wyjeli,

setkali se s jinými študenty, jenž práwě z W... se wraceli.

„Hej! — Protiwíne! —“ zwolali tito, spatřiwše spolužáka z Prahy; pak slezli jedni i druzí z kočáru; i nastal žiwý a hlučný howor. —

„Nuže, co jste wyřídili?“

Nowější příchozí se potutelně usmáli, a zdálo se, že něco tajného na mysli jim leží.

„No? což pak jste oněměli? Kde jste byli? Koho jste dnes pozwali? Jak jste byli s pozwáním přijati?“

„Bratříčku, to jsou wedlejší wěci, ale — my jsme něco widěli!“

„Blázníte? — což jste widěli tak zláštního a neobyčejného u nás na wenku? Učeného kancelářského? wlídného zpráwce, aneb kantora, který piwo nepije?

„Bloude, my byli w zeleném mlýně!“

„W zeleném?“ zwolali wšickni jako u wytržení, a Protiwín wyskočiw chopil se mluwce. — „Widěls ji? Je poetičná?“

„Žiwá romantika! — Bratří, to bude perla na naší merendě, wšechny ostatní slečinky a jejich matičky se zlostí a záwistí rozpukají jako žaludy!“ —

Protiwín sebou trhal jako bodláčím šlehaný.

„Mluwili jste s ní?“

„Ba arciť, a jak! — ona mluwí jako kniha a my se nacházeli často w nemalé nesnázi!“

„O čem pak byla řeč?“

„O ledačem; ona wšak má tak prawý soud, tak jasné náhledy o wšech wěcech, že jsme byli nuceni, takměř we wšem přewahu její uznati!“

„A kdež pak je ten zelený mlýn? —“

„Za W... tici; tamhle pod tím kopcem z borowin hledícím. Je tam dobrá hodina cesty a wíce.“

„A jak se ono děwče nazýwá?“

„Tuším že Jarosława!“ —

7.

Takž se jewí prawý, hluboký žal, jako ona noc letní! — Záwoj smutku se rozprostíral nad krajem tichosti zaswěceným; mráčky ztrhané přelétaly oblohu jako myšlénky zoufalství časem přebíhají čelo rozerwancowo; šerý přírody chrám jewil u mdlém oswěcení hwězdném weškerou swou welebnost, luna rozléwala swé záře po kopcích, a wše haluzy kolem šumíce chwěly se we snách letonočních. Lidé celého kraje we spaní dlelí, jediná jen postawa bílá popocházela okolo břehu potoka, jenž se winul k zelenému mlýnu. Byla to Jaroslawa, jenž při této poetičné procházce i jiného ještě účelu míti se zdála; neboť často se zastawiwši kolem se ohlížela i naslouchala, zdali kroky se neblížejí od wesnické strany. Dlouho wšak nikdo nepřicházel, a Jaroslawa se usadila přímo u mlýna před malou besídkou. Jí téměř u nohou houpaly se wlny plného splawu, z něhož woda lehkým spádem kola hnáwala; této noci byla wšak stawidla zaražena, mlýny stály a wůbec bylo stawení celé jako we snu pohrobním pohříženo. Lehounký jenom wětřík poněkud žiwotem naplňowal okolní mrtwo, pohráwaje s hladinou, na jejichž měkých wlnkách zář měsícowá spočíwajíc se houpala.

Ponocný nahoře we wsi práwě odtroubil jedenáctou; tu stín jakýsi pěšinou dolů se táhnul, a brzo dal se bystrý krok slyšeti. Jaroslawa poznawši příchozího z daleka, wyšla naproti němu.

(Pokračowání.)

O HUDBĚ W RUSICH.

(Pokračowání.) Hudba, kterou pějí při službách božích wýchodní církwe, rozděluje se we dwa zcela rozličné rody, jako i w katolických kostelech. Jedna často církewní, i pocházející dle podání z prwních wěků křesťanstwa; druhá pak hudba, kterouž pějí w dworním chrámě, dělá jakož i w sixtinské kapli i we wšem křesťanstwu hudbu, wstoupiwší w obor wznešeného umění. Jen že wznikla w Rusii o tři sta let později, nežli we Wlaších, kde byli Palestrini, Allegri, Vittoria, Monteverde; nebo w Hispanii, kde se proslawili Salinas, Peres a Gomez. Zde toliko na konci předešlého století, za panowání weliké Kateřiny, stwořen byl tento nowý žiwel, i dworní zpěwčí kaple dostala plné swé rozwití. Z těch dob zpěwčí učinili se zpěwci. Tímto šťastným přetwořením zawázáni byli Wlachu Josefowi Sartimu. Narodiw se we Faenze w římské wlasti 1730, umřel w Petrohradě 1802, byw ruským poddaným a dwořanínem. Wětší polowici žiwota ztráwil zde. Ze začátku skládal pro diwadlo a napsal welmi krásné zpěwohry Armidu, Julio Sabino a jiné předcházející Cimarosu a Paesiella, a pak se obrátil k duchowní hudbě pro přídworní zpěwáckou kapellu, kteréž byl direktorem. Umírající Sarti zůstawil swému milému zpěwáckému sboru, kterémuž jak weliký plukowůdce wzdělání a wšecky žiwly k budoucím wítězstwím dal, ne toliko množstwí wýborných duchowních děl, ale zanechal i důstojného sebe nástupníka Bortňanského, swého učence. Nestaw se tak znamenitým, protože posud neznámý w druhé Ewropě, wšak přece důstojně ctěný we swé wlasti, učinil Bortňanský wíce nežli Sarti. Trpěliwostí, usilowností, namáháním a umělostí přiwedlt on sbor dworních pěwců k wyššímu stupni dokonalosti. Jeho duchowní díla, we wznešeném slohu, we skwělém wkusu zasluhowaly by, aby se sebraly, wytiskly a sdělily celému hudebnímu swětu, jakož by Ewropa měla učiniti s druhými podobnými děly 17. století, ostáwajícími w zapomenutí na druhém konci pewniny we sbírkách španělských.

Po smrti Bortňanského, která se udála ne tak dáwno, zpráwa pěweckého sboru přišla šťastným způsobem na generala A. Th. Lwowa, jenž důstojně zachowáwá jej w kwětoucím a skwělém stawu. Docela následuje swé předchůdce, počíná si

s welikou obezřetností, ano také je převyšuje. Uwádíme tu jen z jeho děl žalm: Diligam te, Domine, který může o záwod jíti se wším, co je překrásného w tomto druhu.

Zbýwá nám mluwiti o samém wywedení sborů. Přál bych si míti tu wolnost je tak pochwáliti, jak jimi zanícen jsem. Wšak nyní tak daremné jsou wšecky pochwalné řeči, že najdeš-li šťastně co koliw podiwení hodného, jistě že se ti nedostane slow, abysi mohl wyznačiti swé upřímné a žiwé city. Pohřížen w němý úžas, pohnut k slzám, slyšel jsem jednou tyto přewýborné zpěwy, i wzpomenul jsem si na slowa Rossiniho. Objasňuje příčiny swé strastné nečinnosti prawil mi jednou: „O, kdybych měl dwě stě hlasů, kteří by mohli pěti bez průwodu, ustanowil bych se opět psáti a myslím, že bych našel něco nowého.“ Ačkoli we zpěwácké kapelli toliko polowice toho čísla, wšak se mi přece zdá, že by žádost Rossiniho se wyplnila. Ať tedy píše pro zdejší dworní zpěwce.

Ostatně, jestli by se muselo toliko zdwojnásobniti ono číslo, aby se pohnul půwodce Wiléma Tella k nowým skladbám, newycházejíce z Petrohradu mohli bychme jej uspokojiti. Ne toliko přídworní kapella má swé zpěwáky. Priwátník hrabě Šeremetěw má též kapellu, jenž je sestawena ze znamenitých zpěwců. Mnohé wychowáwací ustawy mohou dáti podporu pějící armádě, na kterou myslil Rossini; na příklad pluk wojenských wychowanců. Wojenské děti, silné počtem a wnitřní zpráwou, wywádějí duchowní i wojenské sbory s takowou důkladností, že se přibližují ku dworním zpěwcům. Každým jarem wznešený koncert spojuje wšecky hudební prostředky hlawního města. To bývá obrowský koncert, dáwaný w prospěch wojenských churawců. Wšecky plukowní hudby, gardy a posádky Petrohradské sestawují jediný orkestr pod ředitelstwím P. Hase, a k množstwí nástrojůw též tolik zpěwaků se připojuje. Wšech je ke dwěma tisícům; čtyrykrát tolik jako w Exeterhalle pro 8 neb 10 ročních koncertů anglického spolku Haendelowých oratorií. Při takowé znamenité slawnosti je toliko jediné číslo na celém programmu. Kus tento byl zhotowen generalem Lwowem r. 1835 při spojení w Kališi ruských wojsk s Pruskými. Z některých národních písní a mezi ostatními z jedné staré písně, jižto slowa i hudba, jak se prawí, byly složené samým Petrem welikým, když na Newě stawěl první lodě swého nowého loďstwa, sestawil A. Th. Lwow wojenskou kantatu. Tisíc pěwců wzatých z celé gardy pěli sbory s průwodem wšech wojenských hudeb. Že se dáwá ohromný koncert w odkrytém poli, přidal skladatel nowý nástroj: ručnice. Když se hraje poslednikrát wšeobecný sbor, wýstřel z ručnic wywyšuje začátek každé hudební myšlénky, pak dáwají wýstřely takt, ohlas opakuje druhý wýstřel a na konec střílí se wšeobecně najednou. W konečním akkordu dala se salwa z 24 děl. Odporučuji tento nález našim pořadatelům národních slawností, které ještě nedošly dále než do 12 trub Erichonowých. (Dokončení.)

WÝLET DO PŠTINY.

Můj soused R... powinnostmi pobádán, umínil sobě zahraničnou Pštinu, městys w pruském Slezsku, nawštíwit; přitom pozwal i mne, abych s ním na tři dny z domowa se wyhostil. Budiž, pomyslil jsem sobě, tímto wýhostem získáš přezwěd, jak zahraniční pobratřenci w národnosti swé sobě počínají, a jestli přece howor jazyka jejich žiwě a rázně plyne. Dne 2. prosince min. roku wyjeli jsme od podhoří slezských Beskydů. Tlakoměr byl již před dwěma dny wystoupil, pročež, ačkoli hustá mlha nižiny podhorských oudolí a dolských plání přikrýwala, bylo se přece nadíti, že se tato mlha w brzce rozplyne. Mimo to jsme dobře wěděli z powěstí našich horálů, že na temenech wrchů jasné nebe nad celým obzorem se klene, slunce skwěle swítí, powětří w rownowáze stojíc wichrem žádným newane, a teplo wětší nežli w husté, na oudolí nalehlé mlze wenkow ohříwá. Když se rozednilo, wjeli jsme do Těšína, kdež jsme se hodinu pozdrželi, a já do Wäscherowa knihkupectwí wstoupil. Jakowého zdaru z wydání „Zarazy gorzalky“ (morowého nákazu kořalky) se nadějete? ptám se tam. — Neklamliwého, powí se mi; neb mnozí z měšťanů našich netrpěliwě čekali na ukončení tisku, a sami důstojníci wojenští, rodáctwa polského, na knihtiskaře nabíhali, aby w práci pospíšil, ano jeden z důstojníků těch i oprawu tisku přewzal a jakž mohl nejlépe ji dowedl. Wyjeli jsme z města na planinu k pruským hranicím se rozkládající. Jsou to přec krátké dni w tom prosinci, a dráha po deštiwých dobách tuhým mrazem najednou ztwrdlá, kolejmi a stopami zdrsnatělá w rochoť přešla. Tak totiž onu drsnatost i Morawan i Slezák nazýwá. W Pruchné, je to wes mezi Těšínem a Struměněm, jsme se rozhostili na poledne. Hospodská, w městském oděwu, jádrně slowanskoslezským howorem řečňowala, přiwětiwě a obratně se k nám měla, a to přeswědčení w nás utwořila, že bychom z našich ženštin, kdyby národní wzdělanosti došly, šwárných a dohodiwých hospodských nabyli. O hodině po polední jsme wyjeli; mlha se byla již před polednem rozptýlila, obzor se wyjasnil, leč slunce w jižných stranách dalecko wzdálené ohřewu neudílelo a suchý, ostrý wítr, od seweru po rozložité pláni táhnoucí, nám proti němu jedoucím a w powoze neodkrytém sedícím až pod kožichy do žiwého se wdíral. Před západem slunce dokotáleli jsme se po rochotité cestě na náměstí pohraničného městyse, Strumění. — Jak daleko máme ještě do Pštiny? ptáme se. — Nieco bez dwie mile, odpowěděno nám. Aha! myslím sobě; již tu místo přez — bez říkají, a majíce powědít Adam — Jadam wyslowují. — Jest to následek naší slowanské rozwiklanosti a našeho rozmělnění; literatury naše, polská a česká, budou mít co dělati, neshrab ten shromadit a skupit. W blízkosti za městem dospěli jsme na rozhraní dwou krajin různě owládaných, a přibyli takto, jak Slezák dí, pod Prusa.

An jsme wjeli na dráhu zahraničnou nastoupila nám wětší nesnáz powlowné jezdy, jelikož dráha ta podkladu kamenného ještě nedostala, a štěrkem wysypána není. Rochoť tu tak welikou draslawost působila, že zpřež naše jen bázliwě a nebezpečně stoupala, kočár nemálo burcowal a námi sem tam metal. — Byla čirá noc, an jsme ku Pštině přitáhli, dosti strachu měwše, že se z dráhy, běžící po hrázech rybníků, w hloub smekneme. — Což se to na druhé straně tak leskne? ptám se druha pocestného. — Rybníky, odpowí mi na to; čili newíš, že i samá Pština od wýrazu latinského „piscina“ t. j. rybník jméno swé obdržela? — Městys ten byl druhdy znamenitější; přes něj táhla cesta německých kupců, přewážejících towary ze západní Ewropy do wýchodní, jmenowitě do blízké Haliče, a dálejšího Podolska, odkud zase s přírodninami do Němec se wraceli. — Je tu wýtečný palác Anhalt-Pštinského knížete se wším pohodlím welikého pána w budowách, zahradách, w parku, w ouřednících i komonstwu se poskytujícím. Jsou tu i třídy škol, w nichžto se mládež k nastoupení do wyšších wědeckých škol připrawuje; jsou tu mimo dwa kostely slowanské, i dwa německé, a nemálo židů, až posud i w samé Polšti howoru německého se přidržujících. (Dokončení.)

DENNÍ KRONIKA.

Z Prahy.

České diwadlo. Dne 12. ledna we prospěch p. Kašky ponejprw: „Meluzina“, dramatická bájka we třech jednáních, dle starodáwné powídky wolně wzdělána od J. N. — Meluzina! Kdož by toto jméno neznal? S powídkou o této nešťastné jsme takořka wšickni wyrostli: každé zahučení wětru uwádí nám ji na pamět. Bylo to čarowně wábiwé jméno na diwadelní ceduli a projewilo sílu magnetickou. Wšechny prostory diwadla byly naplněny. Weliká byla zwědawost; — ale jak se asi upokojila? —

Nowý náš dramatik, p. J. N., uchýlil se od známé starodáwné powěsti, podržew jen to, co se zaklení samé Meluziny týče. Dějinný běh celé hry je jiný. Dramatickým básníkům nesmí se owšem podobná swoboda upříti, ale p. N. nenabyl z této proměny žádného prospěchu. Pásmo celého dějstwí rozpadá se nyní we dwě části: w pletichy loupežníka Žalberka (o němžto se ostatně ani nedowíme, co je zač, jak se dostal na hrad Blahomírůw, proč wychowáwal syna swého tak, že ho tento ani neznal a j. w.) a w oswobození Meluziny; ale ke škodě celé hry je prwní část mnohem wětší a wýznačnější. Jakožto dramatická bájka (lépe snad báchorka?) měla také wíce báchorkowého žiwlu mít. Nyní je to obyčejná rytířská hra, mezi jejíž hrubou osnowu wezdejšího swěta i nitka nadpřirozeného žiwota se zaplétá. Předmět je welmi dobrý, předewším muselby se ale básnickým duchem oživiti, aby se žádného oučinku neminul. Teď nezajímá z osob celé hry skoro ani jedna; wšecko je to jen polowičaté, slabého neb daremného srdce. I mluwka Braněk uteče posléz jako baba, když má zdrawé, nadějné dítě pána swého brániti, a pustí se raději za třeštěncem, pro nějž ten nejmenší soucit nemáme. Meluzina sama je tuze trpící a nemá ani jediný moment, kdežto by uměleckou sílu wywinouti a nás rozehřáti mohla. Nejzajímawější, proto že prawdě a žiwotu nejpodobnější, je episoda w 2. jednání, jen že se přehnanou hrou p. Kolára zase na dwí rozpadla.

Při wšech wadách tohoto prwního dramatického pokusu musíme ale p. spisowateli přece již jakousi obratnost w uspořádání wnitřního ustrojí a w rozwinutí jednotliwých scen přiřknouti. Již pouhá ukončení každého aktu oswědčují jeho uwědomění o tom, co effekt působí. Také rozmluwy prozrazowaly pěkné známosti jazyka; a my tedy nemůžeme jinák, nežli panu N. co nejsnažněji raditi, aby opustiw říši nadpozemskou, kdežto se půda pod nohou lidskou tak ráda boříwá, do skutečného swěta wešel a kus oprawdiwého žiwota nám podal. Dle jednotliwých tahů w této bájce jeho máme naději, že swým časem k něčemu dobrému dospěje.

Představení této hry nebylo takowé, aby bylo slabší stránky její přikrylo. Hudba byla chatrná — a nezdála se býti Seifriedowa, jak cedule připowídala. Prowození její bylo ještě chatrnější. Také w ostatním uspořádání scenickém pozorowali jsme lecjaké neshody. Meluzina w lázni bylo nešťastné zjewení. O hromu a wichru, o němž Cilka mluwila, jsme málo co zwěděli. Pěkný přídawek byly tři zbory od Jelena. — Potlesku nebylo mnoho. J. K.

Literatúra.

Wysoké Mýto, králowské wěnné město w Čechách. Popsal Aloys W. Šembera, professor řeči a literatury české w Holomouci. S pěti obrazy od J. Šembery. W Holomouci, 1845. W 8. Cena 1 zl. 20 kr. stř.

„Má-li se kdy wlast naše milá dokonalého, wěrného a ouplného dějepisu swé minulosti dočkati, nestane se to zajisté dříwe, dokud paměti jednotliwých míst, jenž w minulosti na obecné wěci mocněji působily, w známost nepřejdou. Nebo jako mapa powšechní nemůže jinák zhotowena býti, leč sebráním wšechněch poloh jednotliwých míst: tak zajisté historie celé země, chce-li plná, rozkošná i užitečná býti, toliko sebráním dějů wšechněch časů a nad to i wšechněch znamenitějších jednotliwých míst a osob zdaru nabýwá.“

Takto se wyjádřil zwěčnělý, záhy wlasti naší odejmutý F. Sláma o důležitosti wlastenských místopisů w předmluwě k swému obrazu Prachatic. Prohlížejíce k prawdiwosti důležitých slow těchto, musíme tedy wítati každý podobný popis, co kwítek, z něhož wlastenská Klio jedenkráte ouplný wěnec historický drahé matce naší wlasti uwíti může. Tím milejší musí nám býti ale takowý, jestli rozmanitostí a důležitostí dějů, pak rozkošným a wěrným jich líčením oučelu wýše dotčenému ouplně zadost činí, jakož to o místopisu k. w. města Wysokého Mýta p. professorem A. W. Šemberou sestaweném a nedáwno w Holomouci na swětlo wyšlém w plné míře platí. I zasluhowaloť Mýto Wysoké, jenž jsouc někdy hlawním městem kraje zwláštního (provincia Mutensis) a pak městem králowským a wěnným, druhdy mocně w dějiny politické země naší sahalo, tak popsánu býti, jak to nyní p. prof. Šembera učinil, o jehož obsahu pro důležitost wěci šířeji několika slowy promluwiti chceme.

Dílo toto rozpadá se na tři oddělení, z nichž prwní místopisnou, druhé historickou část a třetí konečně přídawek k oběma obsahuje. W prwním oddělení těchto jedná se o jménu, poloze, hranicích, powaze půdy, ponebí, wodách, nerostech, rostlinách, žiwočiších, obywatelích, jich náboženstwí, jazyku, tělesných a duševních powahách, kroji, žiwnostech, obyčejích, jmenech, řízení církewním i politickém, a sice předwěkém i nynějším, a konečně i o silnicích. W druhém oddělení mluwí p. spisowatel o rozdělení a twářnosti města, počtu obywatelů i domů, znamenitých staweních, ustawech, wýsadách, erbu a trzích. W třetím pak jedná o wesnicích k Mýtu patřících, uwáděje i zde počet obywatelů, domů, kostely, školy, pak to, co o dějích každé známo jest.

Již z toho přehledu možno se přeswědčiti, že je část tato tak ouplná, že ničehož, co by w statistickém, topo- neb etnografickém ohledu k wěrnému wylíčení Mýta wěděti potřebí bylo, opomenuto není, při čemž i to důležité jest, že tato data skoro naskrze na nejnowější ouřadní udání se zakládají a tudy do topografie Sommerowy tak walně se wloudilé omyly oprawují. Ačkoli každý w oddělení tomto obsažený článek důležitý jest, přece zwláštního pozoru hodnými se nám zdají býti ti, w nichž se o jmenech, pak starodáwných obyčejích obywatelů mýtských jedná, a pak ona část, kde se děje wesnice Wraclawi, jenž někdy hlawním městem krajiny wraclawské (provincia wratislawensis) a sídlem slawných Wršowců byla a jich ukrutným wyhubením powěstnou se stala, obšírně a přeutěšeně wyprawují. (Dokončení.)

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 8.
12. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

18. ledna
1845.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně i s patřičnou obálkou 2 zl. 26 kr. stř.

Otec a dcera.

(*Pokračowání.*)

Byl to muž asi třidcetiletý, wysokorostlý a jak oděwem, tak způsoby swými na wyšší staw ukazující. Pokloniw se, wroucně jí ruku políbil, a weškeré chowání i mluwa jeho prozrazowaly člowěka náružiwého. —

„Ach, zda-li ještě nepochopujete, jak wroucně, jak newýslowně wás miluji?" prawil mezi jiným. — „Wězte, že jsem wás dlouho w Karlowarech očekáwal; nedočkaw se ale pohledu touženého, tak dlouho jsem se po wás sháněl, až konečně dopídiw se, kde wás naleznouti mohu, za wámi jsem spěchal."

„A co wlastně odemne žádáte?"

„Mohu wám to říci, co we mně plane? mohu wyřknouti, co písmenami žhoucími w srdci mém psáno stojí? O Jaroslawo, jediná hwězdo žiwota mého, wy, po níž jsem toužil, neznaje wás a jen we snách tušíwaje bytnost waší — wy, za wámiž mne wedl osud na sta mil, od zelených břehů Sény — wy, kteréžto se ani w mém domowě, ani w celé jarobujné Francii žádná newyrowná, jenom wy mne můžete swou láskou oblažiti!" —

Při těchto slowech pokleknl před Jaroslawou a rozpiał rámě swé, jak by díwku w zápalu obejmouti chtěl. Ona wšak rychle ucouwla, a ne bez patrné hrdosti obrátila se k mlýnu hlasitě wolajíc: „Allegro!"

Tu zašumělo roští a mžikem z něho wyskočil weliký černý pes, a mezi obě osoby se postawiw, cenil co křišťál bílé zuby.

Zamilowaný Pařížan uskočil, jak by ho byl někdo bodláčím mrsknul; Jaroslawa wšak se usmíwajíc prawila: „Nebojte se, pane! můj Allegro neublíží žádnému, kdo se ke mně slušně chowá."

Cizinec porozuměw těm slowům, ostýchal se přistoupiti blíže.

„Nebyl bych myslil, že mne tak chladně odbydete," prawil po okamžení třesoucím se hlasem.

„A čeho jste očekáwal?"

„Slowo milosti."

„Milosti, ode mne? — Odpusťte, pane, já jsem jen sprosté děwče; rodiče moji nejsou bohatí a já mám ještě příliš mnoho jiných wěcí na swětě wykonati, nežli milosti rozdáwat. Mluwíte-li ke mně o lásce, tedy zřejmě wyznati se musím, že jsem toho pocitu ještě nepoznala, a tušim že ho také dlouho ještě nepoznám — snad nikdy!"

„Jak? tedy bych se wás musel odříci? tedy by marné bylo weškeré snažení mé? Jaroslawo, wy mne ženete do hrobu!"

„Aj jděte, jděte pane! — Waše bohatá teta, kterou jste mi wloni w Karlowarech ukazowal, by wám odňala doufalé dědictwí, příbuzní i přátelé waše by wás wypudili ze spolků i z pamětí swých — a to wše pro mne, pro nepatrnou českou díwku, která ničehož nemá nežli wolnou mysl a swé zalíbení w práci, w kwětinách a w knihách! — Nemluwme o tom — sice bych byla nucena wás opustit; raději mi powězte, jak jste sem wčera přišel? Kde jste nechal swou tetu? Co dělá, jak se má ta dobrá paní?"

„Ta dobrá paní? —" zašeptal cizinec s bolestným úsměchem, ale s wýrazem w twáři, jemuž poloswětlo měsícowé smutné známky dodalo; pak oči na zem uwrhnuw, zamlčel se.

„Zanechte trudných myšlének, pane Duporte, a powězte mi pak — —"

„Ano — ano Jaroslawo," jal se Duport roztržitě dále mluwiti — „má teta je w Karlowarech; wšak jsem wám již wloni powídal, že někoho zde w Čechách hledá — tušim že někoho z příbuzných, a nemýlím-li se, tedy z dědičných příčin. Je prý mu již na stopě, a pořáde na mne usilowala, abych se do Prahy na další skoumání odebral. Dlouho jsem se nehýbal

z místa, w lázních wás očekáwaje. Pak teprwa podrobil jsem se tetinu usilowání — wšak na místo do Prahy, zajel jsem k zelenému mlýnu."

„Děkuji za waše zpomenutí na mne. Nezajel jste si wšak mnoho; hodina cesty to zase naprawí a dojedete přímo na pražskou silnici. —"

Duport se cítil uražena; wšak uměl to ukrýti.

„Když jsem o polední do oné wesničky dojel, dlouho sám s sebou boj weda, wězel jsem w rozpacích, kterak se k wám přiblížiti—zda osobně, zda dopisem. Konečně jsem na tom zůstal, abyste ušla pozorowání a posuzowání zdejšího lidu, ohlásiti wám lístkem, že jsem na blízku, a žádati wás o kratinkou rozmluwu wečer před mlýnem. Odpusťte, pakli jsem wás tím urazil, neboť uznáwám, že nebyla moje žádost nepředložena, wás u wečer — —"

Jaroslawa se usmála.

„Nenamáhejte se wýmluwou, pane Duporte; celá ta wěc není tak zlá, jak si ji představujete. Či myslíte snad, žebych se čeho bála? — zde na blízku mlýn mých příbuzných a w něm wíce než deset chasníků, tady u nohou mých můj wěrný Allegro, a kdyby mě násilí cizých nepřátel přepadlo, mám zde ještě něco! —" Při těch slowech sáhla do kapsičky w zástěře a wytáhla malou bambitku.

„Jak? wy nosíte smrtící zbraň při sobě?"

„Což na tom diwného? Podíwejte se, tamhle na to bílé prkno — to je můj terč. Každodenně se cwičím hodinu pro ukrácení chwíle, k wečeru totiž, když jsem po celý den prací se byla zaměstnáwala."

„Nyní pochopuji," prawil Duport udušeným hlasem — „proč tak neschopna jste pocitu lásky!"

Tu kwapně wzchopiw se Allegro, silně zaštěknul a jedním skokem přeletěl šípčí.

(*Pokračowání.*)

O HUDBĚ W RUSICH.

(Dokončení.) Mezi hudebními wzácnostmi Petrohradskými nesmí se zapomenouti na zpěwy cikánské. Každý rok w čas půstu, když zakrytí diwadel dáwá plnou swobodu koncertům, přijíždí z Moskwy sbor cikánů, toho kočujícího národu, jenž okolo 14. století přišel do Ewropy, jedni mluwí že z Indie, druzí že z Egypta, a jenž se rozlil po wšech stranách Ewropy, nazwaný we Wlaších Cingary, w Španělích Chitany, w Anglicku Gpisy, we Francii Bohemy, w Němcích Zigeuner a w Rusku Cigany; sami sebe nazýwají Faraony. Jsouce o mnoho skromnější, nežli wšickni putující umělci hudební, jenž prawí, že je celý swět jich wlastní, nedáwají cikáni weřejné koncerty, ačkoli dle počtu sborů a rozličnosti zpěwů mohli by lehko celý wečer wyplniti. Wšak za to je wolají w domácí společnosti, pozýwajíce hosté k poslouchání cikánů, jak prawí na čaj, na bál, čili na chinské stíny. Tak jsem je slyšel u hraběte R. u welmi skwělém kruhu, jenž je poslouchaje zadost činil wšeliké swé chuti. Dwanáct ženštin starých a mladých sedlo polokruhem, za nimi stálo šest mužských a napřed stál ředitel s kytarou w rukou, aby dáwal ton a takt celému sboru. Mezi mužskými byli tenory, basy i kontrabasy, jichž hlasy wydáwaly zwuk jak pedaly u warhan. Ženštiny byly, jak se rozumí, alty a soprany. Pělo se mnoho čísel, obyčejně welmi krátkých wšak nadobyčejně rozličných, po twaru a wýrazu w jednom, dwou, třech, čtyrech hlasech, nebo i we sboru. Sbor wždy opakuje jednotné hlasy a wšeobecné tutti obyčejně ukončuje solo.

Diwná wěc! Nemajíce žádné hudební ponětí, neznajíce ani not, cikáni sami sobě strojí hudbu, sami sobě rozdáwají partie, sestawují wýchodky, okrásky, a wywádějí to wše při průwodu kytary. Tyto souzwuky, často jak se rozumí nepravidelné, newzdělané, jsou na odpor prwním prawidlům kontrapunktu, wšak jsou půwodní, naplněny neočekáwanými wýchody a já newím pročby neměla i nauka kořistiti někdy z wýtworů tohoto hudebního pudu? Jedna část jejich wywedení sestáwá z Ruských národních písní, druhá a sice znamenitější ze wlastních nápěwů toho národu w jich jazyku. Wšecky jejich písně jsou w třech tempách a tudíž wýborně se hodí k tanci. Wšak oni upotřebují též pateré, sedmeré tempo řídíce se dle délky slowa a smyslu. Co nanejwýš zajímá w jich čistě národních písních, je shodnost s písněmi španělských cikánů. Mají milostné a něžné písně, které zdají se býti andaluzskými tiranas a polos, mají též bystré, žiwé, jaré jako sequidilly w Lamanche čili jota w Arragonii. Při této bystré hudbě wstane několik ženských mladých i starých a začne tančiti, totiž sklouzati se po podlaze, přidáwajíce rukám, plecem, bedrám a celému tělu diwné potřásání, užasné pozdwihowání, které se pomalu powznáší až k posuňkům šílenosti. Toť jsou bajaderky wýchodní.

Když byl koncert ukončen a oni napili se čaje s rumem, dali se do prosení co o poslední náhradu, aby paní Paulina Garcia-Viardotowá, kteráž je poslouchala se zwláštní pozorností, jim něco zapěla. Ona ochotně wyplnila jejich žádosti. Tento způsob hudby, tento zpěw, kterýž oni slyšeli ponejprw, naplnili je nejwětším podiwením. Sestoupiwše se okolo fortepiana, skloniwše hlawu, upnuli swůj dychtiwý zrak, otewřeli usta, tolíko zřídka přerýwali swé mlčení krátkými wýkřiky, jichžto smysl nám přetlumočili následujícím způsobem: „To nepěje člowěk! To je něco wyššího! A třebas by byla ona plna sama sebou, odtud beře se takowý hlas?". Když po wlaských písních a několika francouských romancí p. Viardotowá zazpíwala hišpanské písně, wšem těm lidem zdálo se, jakoby byli we swé wlasti. Docela je pojali a prosili opakowati je dwa-třikrát, aby je nezapomněli, ale je předělali podlé swého a pak je sami zpíwali. W budoucím roku se dowím, budou-li držeti slowo.

W. H.

WÝLET DO PŠTINY.

(Dokončení.) Tudyť se ty musíš německy ptát, kde hostinec? dím sám k sobě pěšky kráčeje po náměstí před powozem. — Pročež potkaw děwici w obleku poloměstském w oustřety jdoucí, ptám se německy: Kdež tu hostinec páně J....? Tam jděte w lewo přes náměstí, odwětí ona slowansko-slezským nářečím; prwní dům w ulici na lewém boku je hostinec, po němž se ptáte. —

Na druhý den odbýwali jsme náwštěwu w několika do-

mích wýtečnějšího obywatelstwa, kde rozprawa w sousedském jazyku konána byla. — Umíte, laskawé panstwo, i jazykem polským mluwit? ptám se. — Umíme owšem. — A wšickni tu w městě? — Wšickni, newyjímajíc ani jednoho, jenž městys náš od dřewního času obýwáme. — A což wás nutká jazyku tomu se učiti? — Náwal slowanských wesníků, s kterými denní obchod wedeme. — Wy tedy jste nuceni s nimi obcowat? proč pak je swému jazyku nepřiwykáte? — To bychom owšem chtěli, ale nám w tom se namáhajícím jde, co proti proudu plujícím; woda jen wždy tokem k oustí swému okolo nás se řine, a kam my swým plutím zaměřujeme, tam ona se obraceti a za námi linouti nechce. — Nám ale, dím na to, w oči často mluweno, i psané jsem to četl, že my w našem Slezku wšickni Němci jsme, a Slowanů tu není, jelikož naše krajina k oboru německých krajin náleží. — Neníť to zajisté skutek a prawda, co takowí pisálci z péra swého, co jim namane, w swět poustějí. Naše poměry tutější weškeré loktem domowého našeho dobrodružstwa a obchodu měřiti nelze, an soukromné některé naše domy neb i besedy celým okrskem i jejich žiwotem nejsou, aniž část městyse celek obce naší činí, ba i obec ta za wšechny osady okršleku jmína a držána být nemůže a nesmí. —

Po poledních wyjeli jsme z Pštiny, kde w tu dobu přednostowé radu zarazili, w níž potřebné a dáwno očekáwané dělání dráhy kamením poddlážené na wsi okoličné rozwrhowali. Slunce bylo zapadlo, an jsme se k řece Wisle t. j. k rozhraní mezi wládami dwou- a jednohlawého orla přikotáleli. Tichým tokem w záwinech swých plynula Wisla, slowanskými swými břehy, jsouc přikryta stříži, neb jak zde mluweno třínem, an po její powrchu šustěl. Snížená teď a tiše w nynější swé skrownosti mezi wysokými břehy tam spěchala, kde přešlého léta z břehů swých se wylewši w rozkasaných wlnách pobřežné luhy a na nich stojící zboží, nať, trawiny ano i osady zaplawila a nesčíslné škody natropila. — A wšak co pobratřencům našim snad odebrala, to mohou příští roky nahradit. Než ale přirčení zástawy budoucího třiročního osení a zboží teprwa w příští růsti, dozráti, a klizenu být majícího — za kořalku již wypitou — zaručení toto židům, statkářům a šenkyřům ani ty nejlepší roky pobratřencům oněm nenahradějí. Taká powěst totiž smutná o přirčení tomto a zaručení se ozýwá, a my bychom tomu práli, aby ona na omylu založena byla. Než ale, že ne na omylu, ale na prawdě založena jest, wesměs nám wšady jištěno a ztwrzeno. Chwalná tedy jest nynější snaha duchowenstwa w Haliči, když k odříkání se kořalky rodáky swé pospolité zawazují na wzdor i nesnázi a záwadám, které sobě od statkářů a wělmožů w postupě swém kladeny spatřují.

Deset wozů se semenem řepkowým přijíždělo k přewozu na Wisle z císařské strany do zahraničné krajiny. Byli při nich wětším dílem Horáli, střízliwosti zaručení a lihowému, dříw sobě oblibenému nápoji, wýhost dawši. Druhdy jsme je w tak tuhé zimě kořalkou napité potkáwali, an wíc planého křiku dělali, než aby sobě w nesnázích wzájemnou pomocí byli přispěli. Teď ale majíce na příkrou wýšku břehu po rochotité půdě wyjíždět, chutně a wýdatně pomoc swou jeden druhému udíleli. — Otuhlý a twrdý to ten lid slowanský od Tater! — Hlawu wenkowana cestu konajícího i w té nejtužší zimě kryje čepka, krk zůstáwá holý, trup jest toliko košili a hůní zahalen, nohy nohawicemi z hůně, pak stopy kopýtkami s krpci či škorňami jsou zaopatřeny. — Duchowenstwo, o tento lid starati se a jej wzdělávat počínající, národ z něho sobě powznese, mezi kterým ne toliko pohodlný ale i slawný pobyt sobě připrawit neomylně dowede. J. Winkler.

DENNÍ KRONIKA.

Z Prahy.

Schreyerowa menažerie, na odiw postawená od některých časů w boudě na nábřežní, patří mezi nejwzácnější sbírky toho způsobu, ježto jsme kdy w Praze naší widěli. Wynikáť nejen počtem, ale i krásou a welikou čilostí weškerých zwířat, mezi nimiž některé welmi zwláštní druhy se nacházejí. Jestiť to w skutku prawá rozkoš podíwati se na ty lepotwárné welikány, wladaře a obywatele dalekých pustin, an tu w těsných přihrádkách jsouce chowáni, dle wůle a kynutí jednotliwého člowěka se řídí, a podiwné skoky tropíce, ještě wšelikou pružnost oudů swých projewují a nebo podiwným ustrojím těla swého w diwáku podiwení wzbuzují. — Nech nikdo nemešká na tuto sbírku se podíwati. Slibujemeť každému pěknou i užitečnou zábawu. X.

Z Mirowic nad Mlčawou. (*Diwadlo.*) Po dlouhý čas prowozowali naši ochotníci w tak nazwaném „panském domě“ pod zpráwou p. t. welebného p. Stanglera, kaplana zdejšího, mnoho diwadelních kusů; jakož: Loketský zwon, Hussité u Naumburku, Čech a Němec, Dobré jitro, a Stařec w dřínowém lese. Posledně widěli jsme na prknách: „Kytku a Ponocného.“ Diwadlo bylo přeplněno, známka, že obecenstwo w té wěci weliký podíl bere. Oba kusy hrály se wýborně. Wšecka snaha ochotníků čelila k jednomu oučelu: totiž obweseliti obecenstwo. Hlučná pochwala byla odměnou jejich. Doufáme, že tito začátkowé blahého wzniku dojdou, a že nám naši ochotníci ještě některý dlouhý wečer ukrátí. Ostatně dáwáme zasloužilému weleb. p. Stanglerowi naše wřelé díky za jeho péči a snahu, a důwěřujeme se, že we swém podnikání neochladne. M. C.

BESEDY.

Mastičkář našeho Jana z Hwězdy se práwě dotiskuje a bude tyto dny již k dostání. W příštích listech promluwíme o něm obšírněji.

Přátelům panenské Muzy *Jablonského* bude zajisté milo zwěděti, že swou didaktickou báseň „Salomon“ dokončil a k tisku podal. Wyjde bezpochyby nákladem kněhtiskárny J. Pospíšila w průwodu jiných nowějších skladeb oblíbeného pěwce na swětlo.

Šwédowé w Praze, nejnowější půwodní česká zpěwohra s textem J. Pečírky a hudbou J. N. Škroupa, zawítají k nám co newidět alespoň částečně. Tento měsíc padne totiž mezi České hry benefice p. Strakatého, a u té příležitosti bude se prwní jednání této zpěwohry prowozowati. Jsmeť welice zwědawi!

Bosco, ten čarodějník bez šotka a mocí pekelných, ten budič rozkošného rozmaru a radostného ustrnutí, jehož jméno po wšech končinách wzdělaného swěta zazníwá, přišel na swé umělecké pouti zase jednou (po 16 letech) do Prahy, a rozbiw tu swůj diwůplný stánek, wyzýwá zwědawé obecenstwo k swým nastáwajícím hrám i w českém jazyku. Musímeť říci, že nás to nemálo překwapilo. Odkud w cizinci tato šetrnost? Bezpochyby naučil se p. Bosco při swém welikém stýkání-se s jinými národy důležitou cenu každé národnosti znát a jí slušnou oběť přinášet.

Z hlučného Tarnowa (*w Haliči*) nám oznamují, že skoro wšechny tamější hospody a krčmy nedáwno ještě

pijáky přeplňowané, tuto chwíli prázdné stojí, protože se lid u náramném počtu k střídmým spolkům dere.

Rothschildowé jsou nyní u welikém nebezpečenstwí! Jeruzalemští židé je dali do kletby, proto že určili 100000 franků k založení židowské školy w Jeruzalemě, kteráž má jejich děti k práci zawádět, ješto prý židé Jeruzalemští jenom za ostatní židowstwo modliti se mají.

W Bruselu pozůstáwá spolek ševců a krejčů, kteří w nedělním listu „Pranýř," jména swých špatných platičů a nenaprawných dlužníků u weřejnost uwádí a swé požadowání prodáwají.

Kdož by pochybowal, že jsou kasina pěkné i prospěšné ustawy? — W jakém duchu se ale někdy zakládají, o tom přináší zprávu jistý maďarský list, podáwaje wýtah z oučetní knihy jistého kasina těmito slowy: Za časopisy a knihy wydalo se 47 — za karty 160 zl. stř. — Dalšího wejkladu není zde tuším potřebí; to však musíme podotknouti, že jsou i mimo okres maďarských časopisů podobné ustawy, kdežto se na karty hlawnější zřetel nežli na wšechnu jinou duševní zábawu obrací.

Literatura.

Wysoké Mýto, králowské wěnné město w Čechách. Popsal Aloys W. Šembera, professor řeči a literatury české w Holomouci. S pěti obrazy od J. Šembery. W Holomouci, 1845. W 8. Cena 1 zl. 20 kr. stř.

(Dokončení.) W druhé, dějepisné části mluwí p. spisowatel s ráznou stručností o příbězích města Mýta Wysokého we dwou odděleních, z nichž w prwním rozpráwí o jeho příbězích politických od založení města až na dobu nynější. Ačkoliw se tady dle wytknutého cíle jen na děje wysokomýtské obmezil, je přece oddělení toto i pro historii sousedních měst a celého kraje důležité, a poměry, w nichž města sousední wůbec a wěnná, k. p. Polička a Chrudím, zwláště w minulosti mezi sebou stála, se ním z mnohé dotud temné stránky objasní, což zwláště o dějích w čas wálky třicetileté od r. 1618. — 1648. w plné míře platí. Dáta zde podaná jsou znamenitými příspěwky k historii reformace w kraji chrudímském, pak wálky třicetileté w Čechách, jenžto wlast naší wůbec a kraj chrudímský zwláště wyhubily a téměř na rub obrátily. Škoda že pro nedostatek pramenů, zwláště zápisek w knihách pamětních děje 18. a 19. století jen zkrátka odbýti se musely; jeť wěru přáti, aby se knihám pamětným wětší pozornost, nežli se dosawáde wzdor wyšším rozkazům stáwá, obětowala, aby dějiny wěku našeho budoucím potomkům našim cele přístupnými se staly. Ke konci oddělení tohoto připojena jsou přání některá na budoucnost, týkajíce se založení české realní školy w Mýtě, obnowení hlawního chrámu sw. Wawřince a zachowání brány chocenské a litomyšlské. Srdečně přejeme, aby upřímná tato slowa p. spisowatele nejen w srdci slowutné rady a obywatelstwa mýtského místa nalezla, nébrž aby i ostatní města naše k zřízení českých realek, knihowen a zachowání starožitných budow, wíce než se dosawáde děje, zřetel swůj obracela. — W druhém oddělení části této uwedeni jsou nešťastní pádowé, jimiž Mýto Wysoké zachwáceno bylo, k nimž zde ještě, dle knihy gruntowní města Skuče od r. 1550. mnou nedáwno nahlednuté, připomínám, že ono, krom uwedených ohňů, též r. 1547, pak 1548. wyhořelo, kterýmžto poslednějším w neděli před proměněním P. Krista powstalým ohněm čtwrt města, pak walný díl chocenského předměstí zničeny byly, pak že r. 1539. w okolí mýtském weliké spousty sněhu napadly, jimiž mnoho tamních obywatelů o žiwot přišlo, a strašliwý nedostatek wody delší čas trwal, jelikož trouby wodní a řeka naskrz byly zamrzly.

Třetí část zawírá a. znamenité muže, z Mýta Wysokého w hojném počtu pošlé; b. posloupnost děkanů mýtských; c. radu městskou z některých pro Mýto památních let a posloupnost purkmistrů a zřízení nowého magistratu, a d. přílohy, jenž opisy čtyr památných majestátů obsahují.

Poznawše takto sestawení celého díla a prowedení jednotliwých částek, i powážiwše nesnáze a obtížnosti, s nimiž spisowateli při prácech podobných zápasiti jest, wyznati musíme, že ono, jsouc mimo to psáno řečí naskrz srozumitelnou, slohem plynným a u wyprawowání utěšeným, naskrze dílem welmi zdařilým nazýwati se musí, a tudy nadíti se lze, že ono nejen každému měšťanu a rozenci mýtskému, jenž s přítomností i minulostí otčiny swé seznámiti se žádostiw jest, milým, nébrž i každému milowníku wlasti naší a jazyka českého, co důležitý příspěwek k místo - i dějepisu jak kraje chrudímského tak celé wlasti naší, welewítaným bude, a protož je také každému jazyka a wlasti naší milowníku schwalujeme.

Týkaje se konečně zewnitřního wydání, připamatowati musíme, že spis tento okrášlen jest pěti, od p. Josefa Šembery, bratra páně spisowatelowa, mistrně rejsowanými obrazy, totiž: Mýto r. 1843; Mýto w 17. století; kostel sw. Wawřince u wnitř; hřbitow s býwalou zwonicí a malé mlýny, kteréž se i pro sebe, co okrasy do pokojů za rámeček příhodné, prodáwají. Tisk je tak čistý a papír tak krásný, že dílo i prawou okrasou tiskárny Škarniclowské slouti a k nejsličnějším dotud wyšlým českým spisům počísti se může; tudy také jeho cena u porownání s takowou skwostností za lewnou powažowati se musí.

Wydáním díla tohoto je počet monografií jednotliwých míst kraje chrudímského chwalně rozmnožen; a toužebně žádáme, aby prací podobných i druhým městům a panstwím tohoto kraje brzo se dostalo; zwláště ale přejeme, aby některý z p. wlastenců pardubických o místopis tohoto znamenitého panstwí a města — sídla to někdy powěstných Pernštejnů — se zasadil, a nadíti se lze, žeby k tomu znamenitý a dobře zachowalý tamní archiw zámecký wýborně posloužil a jeho bedliwým použitím i přemnohý též pro sousední místa ano i celou wlast důležitý děj na jewo přišel. Pročež prohlídaje nížepsaný k důležitosti podobných monografií a přeswědčiw se, jak neouplně a omylně historická dáta w dosawadních topografiích chrudímského kraje nazwíce udána jsou, sbírá již delší čas příspěwky k místopisu panstwí a statku w okolí chrudímském ležících, jmenowitě heřmano- městeckého, nasawrškého, nosického, mezilezického a t. d. a wšech p. p. wlastenců o laskawé příspění k oučelu tomuto snažně žádá, obětuje se zároweň každému sbírkou swou k podobné potřebě zwláště k doplnění pamětních knih milerád přispěti.

Antonín Rybička,
auskultant při magistratě chrudímském.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 9.
12. roč. běh.

KWĚTY.

21. ledna
1845.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK

PRO

ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně i s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr. stř.

Otec a dcera.

(*Pokračowání.*)

„Někdo je na blízku;" prawila Jaroslawa; „opusťte mne, pane —"

„Tedy mi žádná naděje neswitá?" — tázal se třesoucím-se hlasem mladý muž.

„Dnes žádná!" zasmála se Jaroslawa a uskočila.

Duport stál samoten a wida se na tomto místě zbytečným, ubíral se pryč. — Obláčky mezi tím se roztrhly a měsíc plnou twáří oswěcowal stráně okolní.

„Ne!" prawil dosti hlasně sám k sobě; „takowé děwče již nenaleznu, kdybych půl swěta proběhl! Ona musí býti mou, a kdybych měl tu starou čarodějnici Brigitu otráwiti! — Běda, že jsem se s tou tak daleko spustil; — ale kdož wí, k čemu dobrému to wede! Kdyby nebylo jí, nikdy bych nebyl přišel do Čech a Jaroslawu poznal; byl bych potrwal a snad i pošel we hnusném spolčení s bezbožnicí! —"

Odešel do blízké wesničky, kdež na hospodě swé koně a wůz měl, a přenocowati si byl předewzal.

Jaroslawa zatím byla do mlýna uskočila, dweře komnaty swé pewně uzawřela, a že ještě poněkud rozčilené spáti se nechtělo, wzala knížku na stolku ležící a čtla w postýlce při mdlém kmitu noční lampy.

Allegro byl několikráte wenku zaštěkal, pak se hbitě tlouklo na wrata, až se wšickni we mlýně zbouřili; i Jaroslawa se jaksi zachwěla, newědouc, co pozdní host přináší, a cosi zlého tušíc. Nebyla wšak dlouho w nejistotě. Brzo se přiblížily lehké kroky k její komnatě a ozwal se hlas mlynářčin.

„Jaroslawo, nespíš? —"

„Nespím, tetinko; co se stalo?"

„Můžeš-li se rychle obleci, přijď dolů: máme zde wzácného hosta, jenž se po tobě welmi důležitě dotazuje."

„A kdo je to?"

„Strejček Semil z Prahy. —"

Jako blesk pronikla tato slowa Jaroslawu. — „W okamžení přijdu! —" zwolala w patrném potčešení, a w brzku octnula se dole w obecné swětnici.

Wšickni přítomní jewili neobyčejné pohnutí, na wšech twářích bylo čísti jakési tajemstwí obsahu nepříjemného.

Jaroslawa nic zlého netušíc, jasným wzhledem přikročila k strejci, a ruku mu podáwajíc, nelíčenou úctou prawici jeho na ústa swá přitiskla; w tom wšak stranou pohlédnouc, rozpiala obě ruce a: „Má drahá matinko!" hlasně zwolajíc, této okolo krku padla.

Ale matka i strýc byli jsou zasmušilejší nežli kdy před tím, a Jaroslawa se cítila poněkud uražena chladností obou přišlých.

„Diwíš se našemu starostliwému se-chowání?" — prawil přísným hledem Semil; — „hned tobě wše wyswětlíme. — Jaroslawo, kdo se tu s tebou potají scházíwá? Jaký to člowěk, jemuž hrdá, cnostná a cwičená Jaroslawa noční schůzky dopřáwá?"

Děwče se zardělo až pod oči; nyní bylo na ní se wyjádřiti.

„Wy mi činíte křiwdu; —" prawila po krátkém rozmýšlení; — „já nedáwám žádnému tajné schůzky."

„Jakže, Jaroslawo? Ty jsi w stawu něco mluwiti, co prawdě, i wlastnímu přeswědčení našemu odporuje?" — prawila matka.

„Nikoli" — odwece děwče se slzami w očích. „Zdá se ale, že mluwíte o častých schůzkách. Přeswědčím wás o jiném. —"

Rychle do swé komůrky se wrátíc, přinesla list Duportůw.

„Ano — to je jméno jeho — to je onen mně wyznačený člowěk. — Jaroslawo, tys w hrozném nebezpečenstwí!" — dí Semil — a děwče za ruku pojaw k prsoum swým ji tiskna, prawil: „Ubohé děwče! — Winou cizí počíná tě osud protiwný pronásledowati, a

zrak hada jedowatého lpí již na tobě. Chraň se ho, aby tě w propast nestrhnul!“

„Nerozumím slowům wašim; — což je ten člowěk tak nebezpečný — tak zlý?“

„Dejž Bůh, abys o tom přeswědčení nenabyla!“ — jala se říci matka, díwku obejmouc.

„Ano, zlý člowěk je to; ale Bůh chrání newinné, protož také mne časně uwedl na stopy toho prostopášníka. Já wšak mu poswítím na cestu odtud! Zajisté mu zajde chuť ještě jednou se zde ukázati!“

Při wšem i dosti rozmanitém howoru o Duportowi, kdež Jaroslawa wše wyprawowala, co jen o něm wěděla, a co se jí bylo přihodilo: přece se strany Semilowy k oswětlení zlé důmínky nepřišlo, a konečně, že bylo již pozdě na noc, wšickni se na swá lůžka rozešli. —

Duport nemohl mezi tím w hostinci usnouti; wzchopiw se otewřel okno, a přehlédnul půwabnou w nočním rouchu krajinu, hledaje zelený mlýn w dolině. —

„Tam dlí ona! — snad již dřímá? — O čem asi sní! O můj Bože! — proč jsem musil tak pozdě a w tak zdálené zemi poznati lásku? Proč mi nezaswitnula již dříwe hwězda její — dáwno — dáwno — nežli jsem w náruč tak nešlechetného osudu klesl?“ —

Zamyslil se na chwíli; pak rychle swíci rozswítil a posadiw se počal psáti do denníku swého.

...„Na tom zůstanu pewně, nezwratně! — Jaroslawinu lásku získati bude mým žiwotným účelem; k Brigitě se již newrátím. Nechci býti hanebným nástrojem hanebného cíle! — Nech si wyhledáwá oběť swé nenáwisti — doufám že ji nenajde — neboť by to byla nesprawedlnost, kdyby nebe té hyeně radosti želané dopřálo. Nech si přiwolá ta bezbožná čarodějnice swého starého milowníka Fouriera; — beztoho byli by oba, ona i on, dáwno byli zasloužili, aby je byli w nejhlubších klenbách bastilly schowali, anebo aby někde mezi zemí a nebem na wrbě wiseli!...

Odřeknutí se! — pěkné to slowo! wýznamné a mnoho, welmi mnoho w sobě skrýwající! Jen kdyby wždy možná bylo toho se odříci, co se do srdce zakotwilo a kořeny swé wším žiwotem rozkládá! Kdyby člowěk tak lehounce swlíknouti mohl cit jako nějaký oděw, a kdyby člowěk lásku w sobě udusiti mohl, když nemá naděje, že bude wyslyšen; jak šťastný, jak spokojený byl by často! — — Ale tak — co platno tobě? kdybys wšemožně se wynasnažowal, dobytí wítězstwí nad wlastním pocitem, kdybys woškeré umění swé, wědění a smysly pouze k udušení rozčíleného plamenu swé náružiwosti použíwal? Červ wězí hluboko w srdci, tuť se jen s obtíží a zdlouhawě léčení podaří! — A kdybys i konečně zwítězil, kdyby rozum twůj přemohl city — — — pak teprw — co z toho máš? Wítězstwí rozumu zaplatil jsi zničením wšeho žádoucího blaha, a nowý žiwot možno ti jen wystawěti na zříceninách swého rozerwaného srdce.

„O Jaroslawo...!“

Dále psáti nemohl — ruce se mu třásly, srdce mu hbitě tlouklo a mlhy se diwě před očima jeho míhaly — či je snad slzy zakalily?

Odhodil denník a šel spat.

Ale přímo wedle jeho ložnice nacházel se též hostinský pokojík, w němž jakýsi w noci teprw přišlý cizinec přebýwal. Tento se dotazuje na hosti toho dne a zaslechnuw o Pařížanu, zarazil se jaksi, dal si ložnici jeho ukázati a žádal, aby ho wedle Pařížana umístili. Pak wytáhl swůj wáček a počítal peníze.

„Dwadcet franků; — to je welmi málo; čtyry, pět dní — déle s nimi wystačiti nemohu — a pak? — Nuže! — Jiní mne z toho wywedou.“

(*Pokračowání.*)

WÝLET DO UHER.

Obraz II.

Jeť to wůbec rozšířený předsudek, že w Uhrách rychle a za lewnou cenu cestowati možno; platí to snad o nejwyšších a nejnižších třídách společnosti; střední staw pak dosti nepohodlí a draholy zakouší. Mne unesl z Pešti tak nazwaný Eilwagen, od soukromníků zřízená příležitost, kteráž kromě jmena nižádné podobnosti s c. k. poštowským rychlíkem nemá. Nejwíce podobá se českému dostawníku, jen že je wáhawější a dražší. Zwolna jsme se kolébali po písčité rowině Rákosi, na níž se druhdy uherské sněmy odbýwaly. Steré koleje se po té poušti křižují — a tomu se říká silnice. Za Kerepeši, první poštowní štací, nabýwá krajina wnady; cesta wede pahrbkami doubím ozdobenými. Ach, kamž jste nám zmizely, doubrawy české! W Uhrách je to prawá utěcha, ty welikolepé stromy rozmanité twářnosti, an se u nás téměř wšudy jen smutné, jednotwárné smrky a borowice ježí. — W Gödöllü jsme mezi přepřáháním posnídali. Zde je krásný zámek a prostranné wkusné anglické sady s malebnými houštinami a stinnými stromy. Pestré záhony wonných kwětin prostírají se okolo zámku, sídla wdowy posledního knížete Grazalkowiče. Dowázel mě po zahradě starý hajduk, Maďar, na to štěstí trochu slowensky mluwící. Po wýjezdu z Gödöllü dlouho jsme ještě okolo těch knížecích sadů jeli. An slunce wystupowalo, přibýwalo wedra; wzduch se po horké zemi mihal a wlnil, každé stwoření hledalo odpočinutí a chládek; jen tam na pahrbku stál slonha nepohnutý pod širokým kloboukem w dlouhém kožichu zakuklený. Huňatá srst byla wen obrácena, a tak ten Maďar stál, jako socha zimu představující uprostřed wroucího žiwobytu plodícího leta. — Blíže Hatvan jsem jakžiw ponejprw widěl tříbení obilí, totiž

wyšlapání zrn koňmi místo mlácení. Mnoho obilí tušim takowým způsobem na zmar přijde, pročež se to jen w ourodných a málo lidnatých krajinách tak děje. Co by se chudých rodin naobědwalo toho zrní, co jsem ho ledakdes wydrobeného spatřil!

O společnosti w tom »Eilwagen« nic zajímawého wyprawowati nemohu. Seděl tam pán z torontálské stolice; i napadlo mi jisté nařízení té stolice před třemi lety wydané, a tázal jsem se toho pána, zdali podle znění toho nařízení, přísně wydaného, sedláci němečtí w té stolici fousy pod nosem nosí? „I ani chlupu," odpowěděl pocestný; „pokřiku dost o tom natropeno, po krátkém čase ale wše opět utichlo, a Němci se holí posud, jako se wždy holíwali. U nás wždy stejná lhostejnost u wykonáwání zákonů panuje." — W tom kočár brknul, a málem by se byl uprostřed silnice překotil, při čemž mi z ust wyskočilo: Ať jsou pysky hladké čili nic; kéžby jen zákonowé o hladší cesty dbali!

Již jsme se blížili k Matrám, pohoří we znaku králowstwí uherského pahrbkem wyznačenému, a předemnou bělilo se toužebně čekané město Děnděš (Gyöngyös) malebně k horám se tulící, winnicemi obklopené. Bylo mi líto, že jsem tu o několik dní dříwe nebyl. Před několika lety poštěstilo se mi, wýročnímu trhu na Slowensku přítomnu býti; jak rád byl bych porownal onu národní slawnost podtatranskou s podmatranskou! — Pozdě však bycha honiti; musel jsem se s popisem jiných swědků uspokojiti. Nejznamenitější zpráwa byla ta, že každý kůň, ježto se k wýročnímu trhu na prodej přižene, pas od ouřadu míti musí, wyznačující jeho domow, popsání jeho postawy, barwy atd. W jiných krajích se žádá průwodní list od člowěka, aby se zwědělo, není-li nějaký tulák aneb lotr (quilibet praesumitur malus, donec probetur bonus, zní prawidlo našeho wěku), zde pak se shání policie po osprawedlnění dobytka. Krádež koní je posud nejoblíbenějším hříchem starých Maďarů i nowých (Uj-Magyarok, totiž Cikánů), a mnohý welectěný pán kradeného koně nejraději kupuje, ne snad žeby zlodějům nadržowal, nýbrž z přeswědčení, že kradený kůň nejlepší bywá. Zloděj totiž, wůbec celé stádo z kobylého pole aneb pastwiště ukradnuw, we dne w noci bez oddechu maní nemaní padesát šedesát mil se swou kořistí na wzdálené trhy uhání, aby se wyhnul stihačům. Nedbáť on o to, co mu po cestě ochromí aneb zdechne; koně na tržiště přiwedené dokázaly seč jsou, i musí zdrawé plíce a nohy míti.

Děnděš jest rozlehlé, žiwé město, okrášlené mnohými šlechtickými domy, ješto se zámkům aneb letohrádkům podobají, a swými pěknými zahradami město i okolí zdobí. Šlechta je četná, a jakž wůbec w Uhrách hostinná a wlastenectwím nadšena. Zdá se mi wšak, že maďarstwí na bílou pleť welmi skrowně působí; slečinky zámožných rodin ještě do Wídně na cwik se posílají; aneb od guwernantek francouzských čili německých wychowány býwají. Proč se asi wychowatelé nejwíce za hranicí hledají? Děje se jim jako druhdy prorokům — nejsou wzácni we wlasti. Šwejcaři a Šwejcarky se wezou do Čech, Čechowé a Češky do Rakous, Rakušanky do Uher. Není pak diwu, že národopisci w rozpacích uwáznou, ku kterému národu by tu neb onu městskou společnost připočísti měli. Welmi soudně slawný náš Šafařík na těkawou lidnatost měst méně ohledu chowaje, za prawou osnowu národnosti wenkowany uznal. Jinak owšem mnozí pisálkowé sobě počínají; každého Slowana za Němce wyhlašujíce, když jen dost málo němčiny drmolí. Kdyby se národnost tak powažowati měla, kamž pak by medle krajiny porénské náležely, kdež tě sklepník w hospodě jenom francouzsky oslowí? Pro koho by se stawěl onen nádherný chrám Páně w Kolíně nad Rýnem, kdež příchozí z horních Němec s tuzemcem se ani nesmluwí, leč francouzsky? Kdož pak rozuměl onomu wýkřiku: »Alaaf Köln!«? (ať žije Kolín) — Německé nowiny ten německý wýraz teprwa zněmčiti musely. Nám zní wšem srozumitelně: Ať žije! — Niech żyje! — čili: Živio! —

Sešed se s mladým šlechticem, na děnděšském gymnasium studujícím, tázal jsem se ho, co se žákům ze zeměpisu w prwním a druhém roku přednáší? Odpowěděl mi: Králowstwí uherské. Schwáliw to, ptal jsem se, zdali se ještě o jiných zemích nepřednášelo? — Ano, prý, o Turecku. — A nic o mocnářstwí rakouském? — Zhola nic. Latina je posud hlawním předmětem. — Město Děnděš má 18.000 obywatelů, mezi nimiž jest 42 weřejných adwokátů. Práwa tedy zde musí býti hojnost, ale welmi málo bezpečnosti w jeho užíwání, an se tolik pánů nejistotou statků a jmění žiwí. Wídeň s půl milionem lidí má jen sedmdesát adwokátů; poměrně s Děnděší měla by jich míti téměř tisíc! (Pokračowání.)

DENNÍ KRONIKA.

Z Litomyšle. (*Střelnice a střelci. Dobropis.*) Páni střelci we starodáwném městě Litomyšli zasluhují ouplné chwály a ucty od Čechoslowanů w tom ohledu, že wšechno w národním jazyku jmenují, o čistotu jeho slušně dbajíce. Na swé pěkné střelnici r. 1825 založené mají několik sličně malowaných terčů, jichžto předměty z wlastenské historie wybrány jsou. Na nich stojí pěkné a wýznamné české nápisy, jako:

1.

Leckomu wýborná podaří se ze zálohy rána,
Jenž zase hnedle na to dobře se terče chybí.
Nezkalená střelců wýborných zůstane čest nám;
Nás ne náhoda, nás stříleti Tell naučil*.

2.

Cesty mohou býti rozličné,
Jenom wůli wšichni mějme rownou.

3.

Místa pro wšecky má země;
Proč se wraždí lidské plémě? atd.

Názwosloví mají čisté, wýznamné; zde uwedu pro krátkost jen některé názwy: terč die Scheibe, střed das Centrum, terčowník der Zieler, puška der Stutz, hlaweň der Lauf, wídítko das Visier, střelnosta der Schützenmeister atd. Daremných zwrženců: šajba, centrum, šicmistr, lauf atd. se na střelnici litomyšlské neslýchá; grošowé pokuty tento nedbalý, z poněmčilosti zděděný obyčej zapudily. — O králowské střelbě w září r. 1844, z odměnných stříbrných a zlatých peněz pěkný nápis:

Sláwa wlastencům

na swé střelnici proti wchodu sestawiwše na stěně zawěsili. I to podotknouti sluší, že páni měšťané w Litomyšli již dwě setniny městské gardy, pod statečnými a wážnými setníky pana Buchtela a pana Košíka sestawěli, a nyní se péčí pana majora Brauna ještě třetí setnina sestawuje. Barwa zelená a stříbro wyznačuje oděw. Od Jeho c. k. Wýsosti arcikníže Štěpána,

---

* Ostrostřelci litomyšlští od ruky (von freier Hand) do terčů střílejí. Kladku docela zawrhli. A tak swé rány náhodě wytrhše, kolem středu jakousi wíditelnou jistotou soustřeďují, jakž toho prostřílené terče patrným důkazem jsou. Rány na terčích, kde se druhdy ze kladky střílelo, jsou jako nahodilé, rozsypané, wší jistoty prosté.

nejwyššího zpráwce wlasti naší, pak od Jeho Milosti nynějšího krále pruského, skrze Litomyšli jedoucího, pro swůj pořádek a obratnost, z něhož wojenství wyswítalo, welké pochwaly dostala, a jich pocta welmi příznivě přijata byla. Krom příkladné přičinliwosti ze strany wšech pánů gardistů, má w té zásluze také přísná bedliwost p. Buchtelowa welkého podílu. — Nelzeť mi tu nekárati nedbalost a ospalost přemnohých měst w českých krajích, kteréž dříwe gardy swé měwše, zcela jim zahynouti daly, a za nynějšího wěku o jich obnowení nedbají.

Dr. F. C. Kampelík.

Z Třeboně. (*Diwadlo.*) Dostalo se nám zase jednou, nač jsme se již dáwno těšili. Dne 5. ledna wystoupili totiž naši ochotníci we prospěch zdejších pohořelých zase na jewišti, kdežto nám již wícekráte swé šlechetné a wlastimilé snažení objewili. Podali nám weselohru „Wšickni se hašteří“ dle překladu Štěpánkowa a okouzlili nás zdařilým prowozowáním tak, že jim četná společnost hojným tleskotem spokojenost swou za odměnu podala. Nemohu opomenouti, abych zde spanilé naše české herečky nejmenowal, ježto jsou panny Kubowowá, Deworecká a Šťastná. Z pánů zawděčili se chwalitebným oučinkowáním obecenstwu našemu p. Wilhelm a p. Wácl. Na to byla prowozena německá weselohra „die englischen Waaren“ od Kotzebue, při které wšak obecenstwo příliš wlažným býti se zdálo, ačkoli wywedení též zdařilé bylo.

—r.

Ze Skalice nad Upou. (*Diwadlo. jazyk a nápisy.*) Že diwadlo k rozwinutí národního ducha nemálo přispíwá, o tom poskytuje naše milá wlast skoro denních důkazů, a že i naše městečko w tom ohledu pozadu nezůstáwá, přeswědčilo nás několik diwadelních představení, kteráž tu naši ochotníci nedáwno uspořádali. Dáwaloť se totiž minulý Adwent we prospěch chudých: „Marnotratník, Waldek, Trufaldin aneb sloužící dwou pánů a Weselohra na mostě.“ Jak každý kus od hojně shromážděného obecenstwa přijat byl, wyswítá z toho, že každé představení na wšeobecnou žádost opakowáno býti musilo. Wesměs wšecky herci a herečky ač wětším dílem w diwadelním umění teprwa začátečníci, statně si počínali. — I našim milostenkám začíná se ta „česká řeč“ líbiti, ačkoliw jí w tak nazwaných wzdělaných společnostech němčina přece ještě znamenitě proniknouti nedá, ba prohřešil by se tu člowěk někdy proti „dobrému tonu,“ kdyby do společenské zábawy češtinu uwáděti chtěl. — Zde je k. p. české místo, okolí je také české, a přec by naši obchodníci a řemeslníci myslili, že škodu utrpějí, kdyby si české nápisy a tabulky na swé domy dali, ač jejich odbíratelé wětším dílem pouzí Češi jsou, a skoro nic anebo jenom nedůkladně německy umějí. W tom ohledu činí wýminku jen jediný český nápis, který se w celé Skalici nachází. — Ale bohužel, co to wše platno říkati, an by se tato chyba i znamenitějším místům wyčítati mohla!

G—le.

Wančice či Ewančice?

Již po dwakráte ozwali se w listech těchto (č. 71. r. 1843 a 147 r. 1844) hlasowé wlastenců wančických, wytýkajíce, že se w Časopise pro katol. duchowenstwo a jinde místo posawádního, wšude již zawedeného spisowního jména „Ewančice“ chybně a beze wšeho důwodu jména „Wančice“ wzatého z ust sprostého lidu užíwá. Hlasowé tito, ač jediného jen jména se dotýkají, zasluhují proto pozornosti, poněwadž zásadu půwodců swých o psaní místních jmen projewují, totiž tu, „že kde písmo s jazykem obecným w kollisi ubíhá, jménu we spisech zachowanému před jménem w lidu zobecnělým přednost dáti sluší.“ Nebudeť tedy bez prospěchu, jestliže se o platnosti neb neplatnosti prawidla tohoto zwláště wzhledem řečených dwou jmen několika řádky proneseme. — Kdokoli do starých listin wlastenských w diplomatáři Bočkowě a do morawských desk zemských nahlednul, uwiděl zajisté, že množstwí jmen místních jináč tam psáno, než jak je lid obecný wyslowuje a že i též jména místní w těchže pramenech často jináč a jináč se píší.

W počet jmen takowých náležejí, ať jiných příkladůw opomineme, jména stejného kořene s Wančicemi, totiž: Wanowice, dwojí Wanow, troje Wejwanowice a dwojí Wejwaň. We starých latinských listech (w diplomatáři Bočkowě až do r. 1267) a w deskách zemských (použitých od r. 1348 až do r. 1620) jsouť tato jména následowně psána:

W a n č i c e (něm. Eibenschitz) r. 1225 a až do r. 1267 ještě několikrát, též r. 1278 (Boček's Mähren S. 48 Iwančice (*Yuancici*), w zemských deskách množstwíkrát a jmenowitě r. 1568 Ejwančice (Eywančice), r. 1490 a ještě několikrát Ewančice.

W a n o w i c e (něm. taktéž) na panstwí letowickém r. 1167 a 1234 Iwanowice, r. 1613 Ejwanowice.

W a n o w a W a n o w e k (něm. Groß- und Klein-Wanan) na panstwí leleckém, r. 1356 Iwanow, r. 1366 Ejwanow.

W e j w a n o w i c e (něm. Eiwanowic) městys w Brněnsku r. 1183 a ještě několikrát Iwanowice, r. 1449 a 1498 Ejwanowice.

W e j w a n o w i c e (něm. Rennowitz), statek u Brna, r. 1526 Ejwanowice.

W e j w a n o w i c e (něm. Eiwanowic wes na panstwí řečkowickém, 1531 Ejwanowice, 1542 Ewanowice.

W e j w a ň (něm. Eiwan) na p. towačowském, r. 1480 a 1503 Ejwaň.

W e j w a ň (něm. Eibis) na p. židlochowském, r. 1086 a 1256 Iwaň, r. 1567 a 1617 Ejwaň.

Z nejstarší, diplomatické formy jmen těchto patrně widěti, že pocházejí wšechna od osobního jména Iwan a Iwánek, že ale začáteční zwuk I, neodpowídaje ustrojí jazyka českého, we 14. století (ano již dříwe) w pohodlnější u wyslowowání Ej rozweden byl, aneb w E se proměnil, lid pak obecný ale, powažuje i pouhé ej na začátku slowa za nepříhodné, že slabice této buď wzdech *w* předložil (jak to posud před o rád činí) aneb že ji zcela wynechal, jako we Wančicích, Wanowě a Wanowicích. (Dokončení.)

Nowé knihy.

Zábawné spisy Jana z Hwězdy. Swazek VII. ***Mastičkář.*** Powídka z časů Jindřicha Korutanského od Jana z Hwězdy. Swazek druhý. W Praze, 1845. W knihtiskárně a skladu Jar. Pospíšila. Str. 155 w 12. Seš. za 24 kr. stř.

Bjlá panj, aneb: ***sladká kaše.*** Národnj půwodnj fraška w gednom děgstwj od Hanuše Lykiška. W Praze, 1845. Tiskem Karla Vetterla. Str. 48 w 12. Seš. za 6 kr. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 10.
12. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 850) wydáwá po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

23. ledna
1845.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních quřadů Rakousk. mocnářstwi půlletně i s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr. stř.

Otec a dcera.

(*Pokračowání.*)

Člowěk tento byl as čtyrydcetiletý—w twáři se jewila zdiwočilost, zuřiwost a tajená zloba; čelo nízké, wráskowité, wlasy ježaté, zbledlé, takměř bezbarewné, oděw již poněkud ošumělý.—Bez dlouhého rozmýšlení okoušel stěny a přeswědčiw se, že ona od souseda jej dělící jen tenká prkená jest, již s diwokou dychtiwostí jal se dírku do ní prowrtáwati. Ukončil práci swou dříwe nežli tento od Jaroslawy se nawrátil—pak pohodlně poslouchaje šepot sama s sebou mluwícího mladíka, widěl jej, an se usadil a psal. Co as píše? To zwěděti, byla wěc pro cizince nemálo důležitá. Rozmýšlel, a ostrowtipu jeho bylo snadno wymysliti prostředek k dosažení swého účele.

Ráno před switáním wstaw, zlehounka přistoupil k sousedowě komnatě, a okusil, je-li uzawřena. Dwéře se lehce otewřely, on wkročil do jizby. Duport ležel na posteli a spal, cizinec přistoupil ke stolu, kde denník otewřený ležel, rychle se ho zmocnil a zlehounka opět odešel. We swé komnatě pak očima přelítnul denník a nalezl w něm opis následujícího psaní:

„Můj milý společníku!—Těší mne, že jsi až došťastně přišel a u wěci mé již pokroky učinil. Hausný Semil musí zlým způsobem zajíti.—Jen hleď wšechny okolnosti jeho wyskoumati, koho má rád, koho nenáwidí, wšechny stránky slabé i pewné, abychme se ho tam chopiti mohli, kde je nejchoulostiwější atd.—

Brigita.“

Ku konci tohoto listu byl majitel denníku poznamenal:—„Černá twoje duše, hnusná zlomyslnice, marně se snaží mne swésti—wšak já wím, co učiním!“—Tato slowa nyní hanebný krádce opatrně z denníku wyříznul; pak se zchopiwa na hospodě wše zaprawiw a příležitost na Karlowary si zamluwiw, běžel dolů, do zeleného mlýna. Semil wida jej z okna wyšel mu wstříc.

„Již wám přináším důkazy;“ zwolal Fourier—tak se jmenowal cizinec—denník w ruce drže; „zde čtěte!“—I ukázal Semilowi místa w dopisu, jenž proti Pařížanu swědčila, ukryw slowa, w nichž se prawé smýšlení mladíkowo jewilo.

Duport w hostinci se probudiw nemálo se podiwil, wida že je obloupen, i nemohl pochopiti, komu záležeti mohlo na jeho denníku, an wedle něho tobolka s penězy, zlaté hodinky a jiné wěci nedotknuté ležeti zůstaly.

Poptáwal se lidí domácích—žádný nechtěl o ničem wěděti; jen domácí podotknul, že jakýsi cizinec časně ráno odešlý, z wečera si zwláště wyžádal sousední pokoj wedle Duporta. Rychle se tam mladík hnal; pokoj byl prázdný, jen na zemi naleznul Duport pohozený, z denníku wytržený zlomek.—Fourier mezi tím swé sítě rozprostřew, líčil pasti na lidi, jenž mu byli w cestě.

8.

Blížil se wečer k merendě. Hosté se sjížděli; tuť i kočár podle nejnowější mody ozdobený rychle se zatáčel k zelenému mlýnu. Protiwín před wraty wyskočil a s welepříwětiwou twáří a rozpnutýma rukama běžel naproti Jaroslawě, kteráž mu wstříc wycházela.

„Aj!—dobrého zdrawí, tetinko Jaroslawo!“—

„Hle strýc Protiwín!“—wykřiklo děwče naproti mu wyběhnouc.

„Děti! Děti!“ zwolala matka Jaroslawina; „prosím tě, Protiwíne, jak pak ty sem přicházíš?“

„We jmenu studentů jedu pro wás! Slyšel jsem již tolik chwály o cizé panně z Prahy na zeleném mlýně bydlící, že se mi zachtělo známost s ní učinit. Dwojnásobně wšak jsem překwapen, nejen, že mé tušení se uskutečnilo, ale i že nejmilejší společnici a

družku swého dětinstwí, i wás, paní teto, zde nalezám. Nuže, nyní rád pobudu na wenku! kde je Jaroslawa, tam nemá Protiwín dlouhé chwíle!—“

Oba se již w skutku od dětinstwí znali, neboť rodičowé obou byli blízce příbuzní. Později se málo kdy scházeli, a Protiwín se skutečně ulekl spatřiw Jaroslawu w úplném rozkwětu spanilosti. Okamžení toto jej tak dojalo, že se dlouho zpamatowati nemohl, a wšelijaké zmatené řeči wedl, až matka i dcera nejednou se mu hlasitě wysmály. Čím však dále, tím hůře se mu wedlo; konečně sedl se ženskými do kočáru a wezl je na merendu. Že se u přítomnosti tety docela nic neostýchal o hořící lásce k Jaroslawě mluwiti, nebuď žádnému diwno; neboť Protiwín náležel mezi moderní mladíky, ježto si ze starších lidí pranic nedělají, chowajíce se, jakoby jich na swětě aneb alespoň we společnosti nebylo. Což je těmto po záležitostech mladšího pokolení? Oni se již přežili, nech se mezi sebou bawějí pohledem a zpomínáním na doby zašlé! Tak smýšlel Protiwín.—

Mezi tím nahoře w hostinci wesnickém o lože podepřen a zamyšlen seděl Duport, zasmušile k zemi hledě. Tu zaklepal někdo na dwéře.

„Wejděte!“ zwolal, sotwa oči pozdwihnuw.

Semil wkročil do pokoje.

Pařížan wstal—a wlídně neznámého wítaje, blíže k němu přistoupil a w twář se mu podíwaw, leknutím trnul.

„Dowolte, pane,“ prawil w patrné nesnázi, „co wás ke mně wede?“—Okamžením však uskočil k blízkému stolku a tam podobiznu jakousi z úložku wytáhnuw a na ní se podíwaw, zašeptal: „Ano, to je on!“ a zase jako by nic k hostu swému se obrátil. Nebylo však we twářích obou ani tolik červena, co by se bylo zrnkem mákowým dalo přikrýti.

„Pane, wy jste cizinec?“

„Ano;—záleží-li wám zwěděti odkud—“

„Již wím; raději se wykažte, w jakém zaměstnání zde dlíte.“

„Komu je co po tom?“

„Úřadu; zde je moje práwo se wás na to poptati.“—

Duport se cítil uražena, ne wěcí samou, jakož wíce drzím způsobem této poptáwky.

„Ano nezdrahejte se, pane, a mluwte, za jakou příčinou se práwě zde zdržujete?“

„Kdybych wás nešetřil z jiných ohledů—wěru byste musel tuto otázku draze zaplatit. Abyste však wěděl, že se našinec wlídnosti we wlasti naučil, tedy wám zde podáwám úřadní powolení, že mohu jezditi po Čechách dle líbosti a zdržeti se wšady podle chuti.“

Semil nahlédnul do listu, a patrně se zasmušil.

„Pane, práwně jste bezpečen; to wás ale nechrání před nesnází, k jaké se blížíte.—Co hledáte w noci na zeleném mlýně?“

„Co wy se máte na to poptáwati?“

„Mám k tomu práwa.“

„Tak? a jakého?—“

„Wy obtěžujete swou dotírawostí děwče, jehož pohledu účastným býti nezasluhujete; wy se opowažujete—“

„Ani slabiky dále, pane!—Na takowá slowa by snadno mohla padnouti krwawá odpowěd! Waše udání jsou lžiwá a ctikrádežná!“

„Padouchu!“ zkřiknul Semil w zuřiwém rozčilení;—„tys dozrál zlosti mé. Což myslíš, že jsem neprohlednul záměry twé? že tě neznám? že newím, co chceš, a od koho si poslán? Jen na jeden krok ještě přistup blíže k anděli, jejž zničiti zaměřuješ, a já tě wzdálím těmito pěstmi swými.“

(Pokračowání.)

WÝLET DO UHER.

(Pokračowání.) Pobyw dwa dni w Děnděši wydal jsem se na další cestu k wýchodu opodál réwonosných Mater, kdež jmenowitě na slowo wzaté wíno okolo wsi Wišonty roste. Na prawo k jihu prostírá se nesmírná rowina, obýwaná pomaďařenými Jazygy (wiz Šafaříka starožitnosti str. 281 a následující.) Jazygowé wysokým wzrostem a bodrou tělesností posud od Maďarů značně se liší. Jakmile se člowěk w tom kraji k nějaké dědině blíží, čich nad míru smradlawým kouřem uražen býwá. Zde totiž pro nedostatek dříwí hnuj za paliwo slouží, z čehož anekdota powstala, že matka ráno dítě wysílá, řkouc: Běž honem, a přines mi notný kus h...., musím tátowi snídaní připrawit! — Jaká směsice národů zde za starých časů sydlela, kočowala a wálčila, dějepis nikdy ouplně nerozluští. Jazygowé a Maďaři zde bytují, Döbrö a jiná místa jewí sledy slowanských prabydlitelů; a w Gompoltě s okolím žijí osadníci šwábští, od nichž přede dwěma roky stoliční ouřad (hewešské stolice) žádal, aby jazyka německého docela se spustili a služby boží maďarským jazykem konali. Šwábowé pak se jen oswědčili, že maďarsky umějí (alespoň mužští) a k ničemu wíce se nezawázali. Wesnice jejich jsou čisté, pořádně způsobem slowanským stawěné, ouhledné. Zwláštní ráz půwodnosti práwě w čas mé cesty jim dodáwaly kolem domů malebně zawěšené wěnce tabákowého listí, a k sušení na prowázky nawlečeného. W tom okolí, jmenowitě u Döbrö a Verpeletu nejwýbornější tabák roste. Libra starého listí nejlepšího druhu prodáwá se prý i za zlatý stř.

Z Gompoltu nás unášela lehounká pryčka (Najtičanka je barbarské jméno její w Haliči a w Uhrách, wlastně Nowo-Jičínka) k sewеru do Jagru (něm. Erlau, maď. Eger.) Cesta byla dosti dobrá, okolí pahrbkowité, zde onde doubím ozdobené. Za tři hodiny jsme byli w Jagru, stoličném městě hewešské stolice, w sídle slowutného arcibiskupa Ladislawa Pyrkera.

S wýšiny Kalwárie, nad zříceninami staré twrze přehlíželi jsme město w široké dolině rozložené mezi winnicemi, w nichž se rozhlášené čerwené wíno plodí. Palác arcibiskupský je skromné stawení; tím nádherněji skwí se nowý wlaským slohem wystawěný hlawní chrám, důstojný pomník nábožného i básnířského ducha nynějšího arcipastýře. Takowé slávy Turci, w 17. století zde panowawši owšem nepodnikali. Památka zdejšího Turectwa wšak posud docela wyhlazena není. Hle tam mezi domy čouhá jako wymořené strašidlo šedá tenká wěž chrámu mohamedánského (srbsky munar)! — Rozjímajíce o přewratech člowěčenstwa, sestoupili jsme s Kalwárie k tomu minaretu, stojícímu u prostřed nějakého malého náměstí naproti klášteru BB. milosrdných. Hromady rumu leží okolo té zpustlé wěže, s níž bohdá se wíce neozwe hlas zwoucí prawowěrné Mohamedány k modlitbě. „Nepochybně„ řekl jsem k druhu swému, ukazujíc na rum a kopřiwy, „stála zde druhdy mešita!“ — Dehogy to nebyla mešita, poučil mě mimojdoucí uherský pán; byl to turecký kostel!“ — Přítel můj směje se, wyswětlil mi, že maďarské dehogy tolik znací, co nikoliw; že tehdy podle zdání onoho pána zde mešita nestála, nýbrž turecký kostel.

Na jižním konci města je hojící teplice. Woda její sirná a kamencowatá k léčení mnohých neduhů slouží, a je tak hojná, že kromě lázně ještě dosti prostranný rybníček naplňuje, w němž se chudina a koně brodí. Přálbych, aby w lázni samé wíce oprawnosti bylo; ačkoli se Čechowi, skwostnost slawné Teplice na mysli chowajícímu, těžko zde i jinde wyhowí. Wždyť i w rakouské Teplici (Baden) panstwo společně w dřewěné kádi se brodí, powažujíc zwláštní pokojík za zbytečný luxus. — Za samou lázní jagerskou leží sady arcibiskupské, krásné a rozlehlé, obecenstwu ochotně otewřené; ale nawzdor líbeznému letnímu wečeru nalezl jsem je prázdné. Bezpochyby mnozí obywatelé Jagru podobně jiným welmi wzdělaným lidem po krčmách se raději bawí, než w přírodě — tak jsem soudil, a hned sám do hospody se wrátil, abych powečeřel, a před zejtřejší další cestou odpočinul.

Od Jagru k sewern přibýwá krajině příjemnosti; stráně křowím obrostlé blíží se k potoku, již i skály z houští wystupují, a tam na wýšině rozwaliny starého hradu chmurně na jasné obloze se odrážejí. Za Opatowicemi (Apathfalva) pohoří přestoupiwše, sjížděli jsme dále a hlouběji do Gemerska. Neznalost maďarského jazyka na překážku nám nikterak nebyla; chtějíce cestu zwěděti, tázali jsme se ženců neb jiných dělníků: „Kdo zde rozumí slowensky?“ — Hned se jich několik ozwalo. W Silvaši, an sobě koně howěli; krajinu jsme přehlédnouti žádali. Na temeně wrchu stojí zámek mezi pěknými sady; tam jsme tedy zamě̌řili. Patrno, že zde wewládne ženská ruka, nýbrž těkawá mysl bezžence! Místo psa, wěrného strážce domu, orel k řetězu připoutaný kráká; w oné kleci, w níž by milostné hrdličky obraz něžné a wěrné lásky jewiti měly, wýje a pere se pár oulisných šklebiwých lišek; po cestách, ba i na samém pawlanu roste tráwa. Pán, dobroditel swých poddaných, dal ewanjelíkům welikolepý chrám wystawěti; ale schody k němu jsou již rozdrobeny, a člowěk si musí cestu bodláčím klestiti, chce-li se mu do kostela. Ze Silvaše pořáde týmž oudolím k řečišti Šajawy jsme jeli po cestě, z níž některý pan ouředník bohužel! silnici utwořiti mínil, nasypaw na ni písku a štěrku bez ladu a skladu tak wysoko, že se kočár bez nesmírného namáhání a patrného nebezpečí ani prodrati nemůže. We tři hodiny s poledne dojeli jsme do Putnoku, městečka, w němž sto a jeden šlechtic sídlí. Zde prach se sebe w chladících wlnách Šajawy spláknuwše, ztráwili jsme wečer w přátelském howoru a osnowání další cesty. Radostnáť to práce, při níž nám jen krátkost času a hojnost náwštěwyhodných míst rozpaky způsobila. Beseda naše byla tak weselá, že jsme (čtenář tomu uwěří bez přísahy) ani soucitu neměli pro nářek jistého pána, stýskajícího si na swého bratrance, že se Slowákům přidružuje, jsa přece Maďar a šlechtic! — W Gemersku, kde se maďarština se slowenčinou stýká, panuje owšem w tom ohledu mnoho kyselosti. Politika se w naší besedě od několika wlastenců pilně přetřásala; zwláště pak nowý hrdelní zákon byl wychwalowán a železné dráhy. Já též tyto nowoty za spasonosné uznal, namítaje toliko, že se mi nezdá whod, hrdelní trest zrušiti w takowém kraji, který pro množstwí zločinů sám každou chwíli od swého wladaře místný soud si wyprošuje; aniž by se mi potřebná widěla stawba železnic w zemi, w níž se posud welmi málo náležitých silnic a bezpečných mostů nachází; jest to téměř tak, jako by dítě chtěl učit po prowaze tancowati dříwe než chodí. —

(Pokračowání.)

DENNÍ KRÓNIKA.

Z Trutnowa. (*Pomezní besedy. Kde domow můj. Zpomínky.*) Pomezí mě wždy zajímalo, aniž jsem pomyslil, že kdy na pomezí žiwot tráwiti budu, a tím méně jsem se nadál, že na českoslezském pomezí tančiti budu. W hostinci blíže Králowských lesů (Konigshain), práwě na pomezní čáře, býwají každoročně o masopustě besedy, kdež se tancemilowná krásná pleť ze Slezska a z Čech scházíwá, a wespolek weselí. Ze slezských Teplic, z Lancutu, z Lípawy, ze Šemberku a z Křesawy, ze Šacliře, z Wlčic a z Trutnowa i odjinud sjíždějí se zwláště za swátečního odpůldne hosté do králolesního hostince, kdež hudební společnost po celý ten čas se zdržuje. Nejsou to sice takowé besedy, jako se w Praze držíwají, kdežto český howor a český zpěw a česká upřímnost panuje; přece ale zwláštní besedy, a řeklbych: maškarowé besedy. Neboť tu spatříš slezskou krásku se slowanskou twáří, ale jazyk prawí, že není Slowanka; tam widiš štíhlerostlého jinocha, jejž rázem obličeje jeho k slowanskému národu na první pohled připočteš, ale on prawí, že to není, že náleží německému pronárodu; a tak se omýlíš w jednotliwých osobách, jako na maškarowé redutě pražské s tím toliko rozdílem, že maškarowé osoby na pražské redutě zewně, osoby na králolesních besedách ale wnitř se nepřiznáwají, čím jsou. Slezské krásky zwláště jsou pracowité, onyť i na besedách mezi tancem punčochy pletou a šitím se zabýwají, kteréž teprwa odkládají, když k tanci požádány býwají. Jsouť wýborné tanečnice a tance zwláštní milownice. Předewším naši polku rády tancují, tu wšak Zillertanz jmenují. Ondy také se tam kdesi wyskytli dwa hošíkowé harfeníci z Aupice, a zpíwali píseň: „Kde domow můj.“ Slezanům se nápěw líbil, a kdyby i písni byli rozuměli, byliby jistě s nadšením poslouchali ty wlastenské hlaholy. Mně pak tito sladkojemní zwukowé za mého zde přebýwání za půldruhého léta co srdcejatný ohlas našich českých wlastenských zpěwů opět jednou souhlasně k srdci plynuli, jakoby byli pozdrawením od spolubratrů z českých luhů býwali. Touha po našich českých krajích se mne opět zmocnila, a já zpomínal na naše wečerní zpěwy starotejnské (w Praze) před desítiletím, a na spolubratry a spoluzpěwáky na Morawě, a seznal opět, že není wlast ta půda, již pomezí dělí od jinozemska, nýbrž že meze wlasti nerozborné jsou toliko mrawy, řeč a mysl sworná. L—.

Wančice? či Ewančice?

(Dokončení.) Nastáwá tedy otázka, kterému z jmen těchto při takowé nesrownalosti jak písma tak i mluwy we spisowném jazyku místa dáti sluší? Rodáci tamější budou toho mínění, že Ewančicím, Ewanowicím atd., an dle jich zdání po opuštění půwodního I zwuk E w písmě wýhradního práwa nabyl a až podnes se w něm udržel. Že ale tomu tak není, doswědčují práwě uwedení authentičtí způsobowé psání jmen těchto. Ostatní čtenářowé rozpadnou se w mínění swém bezpochyby na dwě strany, jedni, hledíce ke srozumitelnosti, při psání jmen místních welmi důležité, a berouce ohled na národ dle známého „vox populi", přihlásejí se k formě w národu žijící, tedy k Wančicím, Wejwanowicím atd., jakož se i w Čechách jména toho druhu: Wejwanow (w Berounsku) a Wejwanowice (w Chrudimsku) dle národní mluwy wšeobecně píší a wyslowují. Druzí, jimžto zachowání půwodní **wýznamné** formy jde nad mluwu obecnou, jakmile tato, kořen z přesného jména nešetrně setřewši, jméno poruší a bezwýznamné činí, budou žádati, by se we spisech prwotní formy: Iwančice, Iwanowice šetřilo a lidu obecnému na wůli nechalo, jméno buď dle posawádního způsobu, aneb se Staromorawany po spisowatelích (Iwančice atd.) wyslowowati. Obě strany, buď jejich heslo mluwa národní (obyčej) nebo zřídloslowí, opírají se o důwody walné, téměř rownowážné, a uwažujícímu je opatrně nesnadno se rozhodnouti, ku které straně se přiwrhnout, jako w známé německé půtce o jméno Graetz a Gratz, kdežto obě strany, národní i etymologická, majíce prawdu i neprawdu, s wítězstwím i porážkou z bojiště odstoupily. Že při jmenech místních ke mluwě obecní zřetel obraceti potřebí, nikdo upírati nemůže, a byli by na omylu, kdož by jména w lidu užíwaná proto zawrhowali, že je spisowatelé jináč píší; neboť často práwě lid to býwá, od něhož se jména chybně psaná dobře psáti učíme, jako na př. jméno Ostro*h* (Ung. Ostra) místo Osto*w*, Han*á* (řeka i krajina) místo Hana a j. Z druhé wšak strany i zřídloslowí swého nezrušitelného práwa požaduje a dopustiti nemůže, by se w písmě k wůli pohodlnosti a zwyku mrtwým jináč jmenům oživující kořen libowolně odjímal, i weliť tedy psáti Wojtiškow místo obecného Wotiškow, Čihowice místo Čehowice, Litobratřice místo Litobračice, od osobních jmen Wojtíšek, Čih a Litobratr. A wšak jak daleko se w tomto šetření etymologie odwážiti hodno, by w praktickém žiwotě nepowstal zmatek a nesrozumitelnost, a zdaliž na př. přesného, z obyčeje ale již wyšlého: Ješitbořice místo Šitbořice, Dmitrow neb Dimitrow místo Mitrow, Domaradowice místo Domadrowice (od Ješitbora, Dimitra a Domarada) a j. w žiwot uwáděti snadno, w tom nikoli hlas jednotliwce, nébrž ohledem na postup jazyka a hlasy wíce jeho wzdělawatelů čas míry a prawidla ustanowí. My nechtějíce jej předbíhati a majíce úmysl, toliko w psaní jména, o něž skutečný již spor nastal, k sjednocení nějakému přispěti, w tom zdání swé pronášíme, že poněwadž wedle užíwaného w národu jména Wančice w písmě jiného přesnějšího odedáwna stáwá, tomuto a wšak w půwodní jeho wýznamné formě, alespoň we spisech pro sprostý lid neustanowených, přednost dáti náleží. Chcemeť tedy za příkladem dáwných Morawanů a za Paprockým (Zrcadlo markrabstwí Moraw. l. 375) rádi „Iwančice" psáti; se schwalowanými Ewančicemi wšak z příčin uwedených shodnouti se nemůžeme.

A. Š.

Čtwrté wydání

Tomáše Kempenského,

aneb:

Zlaté knihy o následowání Krista

s připojenými modlitbami

od

Antonína Stránského,

čestného kanowníka kapitoly sw. Ducha králowéhradecké, skut. bisk. konsistorní rady a professora bohoslowí.

(*Cena wýtisku newáz. 20 kr., wáz. w obálce 24. kr. stř. pro toho, kdo we skladech nížepsaného knihu tu odebere.*)

Hojnost dobrých knih jest čest a sláwa národu, a knihy nábožné, w národu oblíbené, neomylným jsou znakem zbožného ducha a šlechetné wzdělanosti jeho. Skwělým toho důkazem jest i toto **čtwrté wydání zlaté knihy o následowání Krista**, kteréhož se w nedlouhém čase w drahé wlasti naší dočkala. Wzácná to zajisté odměna i pro nakladatele, mnohem wšak wzácnější proto, že mu přáno bylo milým wlastencům swým posloužiti knihou, jížjiž jako zašlou, wšak nad zlato dražší, a tudy hned při prwním wydání s radostí uwítanou. — Že wšak mnohým cena předešlých, ozdobnějších wydání překážela, by tento poklad prawé křesťanské nábožnosti sobě opatřili, odhodlal se wydawatel, nedbaje tak na ozdobu jako na duševní prospěch, wýbornou tuto knihu na sprostším sice ač dosti bílém papíru, ale písmem welmi zřetelným wydati, tak že jí nyní i chudý čeledín oučasten býti a za malou obět na krátce uspořenou sobě s ní newywažitelný pramen spasitelných naučení, powzbuzení, wýstrah a potěšení zjednati může.

Tolikéž i hospodářům a hospodyním poskytuje se tímto wydáním snadný prostředek k obdařowání wěrné a pilné čeládky na důkaz, že o jejich duši jako o jejich tělo powinně pečují; a chudým dcerám, jdoucím na službu do ciziny, bude toto čtení zajisté co anděl strážce, jenžto je bez porušení dobrého jména a beze ztráty nejdražšího jejich klenotu nazpět přiwede.

O důstojném panu překladateli, — jehožto záslubu o tuto knihu Bůh račiž odměniti! — toliko to zde buď připomenuto, že nebránil, wýtečné modlitby předešlým wydáním připojené, totiž ranní a wečerní, ke mši swaté, na rozličné slawnosti atd., i w tomto nowém wydání otisknouti, takže náboženská a wzdělawatelná kniha tato i za *knihu modlitební* powažowati se může.

J. H. Pospíšil, otec.

České diwadlo.

W neděli dne 26. ledna bude se we prospěch našeho zasloužilého Strakatého ponejprw prowozowati: ***Hudební dramatický Quodlibet*** we třech odděleních. — Oddělení třetí bude uwertura a prwní jednání půwodní wlastenské zpěwohry: ***Swédowé w Praze*** od J. Pečírky, hudba od J. N. Škroupa, načež obecenstwo pozorno činíme, an se nám podobné zábawy již dlouho nedostalo.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 11.
12. roč. běh.

KWĚTY.

25. ledna
1845.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně i s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr. stř.

Otec a dcera.

(*Pokračowání.*)

Pařížan s rukama založenýma chladně před Semilem stoje, nezdál se býti ustrašen slowy jeho.

„Nemyslil jsem, že je pan Semil tak nepředložený a náružiwý. Co se o něm w jistých okresech w Paříži wyprawowalo, docela jinák znělo. Byloť mi řečeno, že jím rozum a cit wládne!“

„Rozum a cit! — Naproti wám? Rozum a cit, zde, kde upír na mou krew pase, kde hyéna, jeho společnice, swé drápy po oběti rozstírá? Ne pane, zde se nemůže ani rozum ani cit, zde se musí síla proti síle, a třeba i násilí proti násilí postawiti!“

„Já wám nerozumím. Mluwíte jako ze sna aneb co šílenec. Čím jsem wám ublížil? — A že mě znáte? Dobře; tedy také wíte, s jakou osobou a proč jsem do Čech přijel; — tím líp; zle je ale, že hlouběji neskoumáte. W jakém spojení je děwče ze zeleného mlýna s Brigitou a s wámi?“

„Hade, tys na wěky zaprodaný ďábelské Brigitě!“

„Pane, při wašem třeštění nepřijdeme o krok dále stran wěci naší. Co wlastně chcete?“

„Zanechte díwky; kliďte se odtud, abyste wy ji, a ona wás nikdy wíce newiděla.“

„Pane, to nejde tak snadno! — Já to děwče oprawdiwě miluji. Co je wám však po tom?“

„Wy že milujete? Bídniče, nejmenuj poswátné slowo milowání nadarmo, aby se tento pocit jednou na tobě nemstil.“

„Již widím, že hledíte na mne sklem rozčilené nenáwisti. Nedám si práci wás nyní uchlácholiti; wězte však, že jsou waše slowa marná. Já miluji Jaroslawu tak, že ustoupiti nemohu.“

„Pane, wizte mě zde prosícího; — učiňte to; nechte děwče na pokoji! Proč chcete newinnou do neštěstí uwesti? Já wím, že jste naweden Brigitou; wím, že wás wyslala, abyste mě zničil zničením toho děwčete! —“

Mladý muž se usmál, a přehlídnuw Semila od hlawy až k patě, pomyslil si, že je ten člowěk přece již příliš stár pro Jaroslawu.

„Slyšel jsem,“ pokračowal Semil, „že jste poněkud zadlužen, že se wám we službě paní Brigity ledačeho nedostáwá; ustupte od Jaroslawy, odeberte se nazpět do swé wlasti, já jsem dosti bohatý a mohu wám dluhy i cestu zaplatit, ano i náhradu dáti; jen ustupte! —“

„Nikdy!“ — odwece Pařížan usmíwaje se; „mýlíte se, myslíte-li že jednám na rozkaz Brigitin. Její slowa u mne dokonce nic neplatějí. Já jednám z wlastní wůle, a miluji sám pro sebe; rozumíte?“

„Nuže tedy!“ — zwolal Semil rohorlen; „po dobrém to nejde — půjde to po zlém! — Jen se ukažte na blízku zeleného mlýna, a zwíte, co w našem kraji se škodnou zwěří děláme!“

Po těchto slowech bystrým krokem odešel.

Se založenýma rukama hleděl za ním Duport, až Semil dole we wsi pod stromowím zmizel; pak se w hlubokém zamyšlení posadil k oknu, a hleděl smutně do podwečerních oblak.

„Tedy i w tom se osud twůj podobá mému? I ty záwisíš od jiných, a nemůžeš tak snadno se wyplésti z tenat, jimiž jsi obklíčena? — O, jen kratinké měj ztrpení; já je ztrhám, já tě oswobodím! čili wlastně ne já, ale láska moje! ta je wšemohoucí, jakož je bezkonečná! Hle, hle! — w tom člowěku jsem se sklamal. Jedno okamžení rozumného jednání se strany jeho bylo by nás spolčilo proti obapolné nepřítelkyni. — Ale běda! — w něm wězí protimocnost, jenž mě snadno zničiti může. On mě wyzradí u Jaroslawy, řekne jí, že není Brigita moje teta, a já — já nešťastník musím snad s hanbou odstoupiti, a on práwě tím w šlechetné swětlo se postawiw, opanuje mysl její! Ne — ne! to se

nestane! Já ho předejdu—já zjewím Jaroslawě, jaké wěci o něm Paříž wyprawuje; že totiž manželku swou jedem se swěta připrawil, aby rychleji dědil, a—pak že utekl!—Ale ne—neučiním toho. Kdož wí, zda-li to prawda? ano, já sám jsem we swém srdci přeswědčen, že je to lež—černá, ohawná lež, Brigitou wymyšlená. Takowých powěstí nepoužiji k snížení soka swého; ale sám sebe omluwím, swůj wlastní osud jí předložím, i plamen lásky swé, a pak—nech rozhodne nad žiwotem mým!—Ano, budu jí psáti a sice hned, abych předešel nepřízniwci swému."—

Již se patrně ztmíwalo, a nebe bylo zataženo mraky wodonosnými. Na obzoru se často blýskalo a z hluboké dálky hučely hromy.

Láskou hořící cizinec, u čarodiwém zápalu swém, usadil se za stůl, rozžhal swíci a dal se do pilného psaní.

„Drahá Jaroslawo!

Podiwíte se asi, proč wám píši, an jste mi dosti zřejmě na jewo dala, že mi žádná naděje nezbýwá, Waší lásky oučastným se učiniti. Wěřte, že prawě tato myšlénka, ačkoli mě zničující, příčinou byla, že jsem se na tento list odwážil. wy mě nemilujete a nikdy milowati nebudete? Nuže, nech wám Bůh sešle co nejdříwe někoho k oblažení wašemu, koho byste milowala, a onu sladkou bolest, již láskou nazýwáme, proň ucítila; ostatně wám však i přeji, aby on Wás tak milowal jako já, neboť wíce—není možná!—Nechci wás obtěžowati swou láskou—wzdálen od lidí—odwrácen od swěta, nemilowán a zapomenut chci kdesi w cizině zahynouti, neboť žíti bez wás mi nemožno. Dowolte však, abych jedno uspokojení s sebou odnesl, ubezpečení totiž, že není wážnost waše s proticitem ke mně spojena. — Jsouť lidé kolem wás, jimž by se snadno powedlo, obraz můj před wašima očima tak zkaliti, že by hanba byla naň, třeba jen na okamžení, oko čisté obrátit. Newěřte slowům jejich, na zdání prawdiwým, w skutku však newýslowně lžiwým.—Já nikoliw nejsem onen lehkomyslný prostopášník, za jakého mě snad někdo u wás wydáwati bude; já jsem toliko nešťastník — snad největší na této obmezené, bídné zemi. Může býti, že snad—až mě dáwno, dáwno již nebude, prášek ze mne kdesi w dálce wás oblítne a tajemnou přírody mocí we wás i kratičké zpomnění na mne zbudí, a protož wám sděluji kdo jsem, jaký žiwot wedu a jaký osud mě pronásleduje, abyste wěděla, jaký to byl člowěk, jenž wás nejwíce ze wšech lidí na swětě milowal.—Rozen w Paříži a wychowán láskou milujících rodičů—jedinou to láskou, jížto jsem se účasten stal na zemi, byl jsem na wyšší učení dán, a w akademických uměních dosti šťastně jsem pokračowal, an otec můj zemřel—a s ním i štěstí z domu našeho se wywezlo. Matka a sestra pracowaly pro mne.—Pokud jsem u nich byl, zůstala čistá mysl moje, a powaha i srdce neporušeny. Pak ale wzala jakási příbuzná matku i sestru k sobě na wenek a já sám byl sobě w hlawním městě zůstawen. Přebýwal jsem w malé komnatě nejwyššího poschodí, newěda, kdo wedle mne a podemnou zůstáwá, dobře jen se znaje w tom, které hwězdy nad mým domem stojí, w který čas a z které strany luna wystoupí a w osamělé mé komůrce mě nawštíwí. To byly jsou mé nejblaženější doby—sny jaronoční o rajském létě. W té komnatě jsem zůstáwal několik let; tam jsem dospěl za mladíka, ano skorem i za muže.—Zrowna podemnou přebýwala jakási wdowa, známá w domě pod jménem dračice Brigita. Já si neměl na ni co ztěžowati; ani ji neznaje, často jsem po tichu jí děkowati musel za malé mně prokázané služby. Služka její měla nařízeno, dohlížeti na mé hospodářství zewnější totiž přede dweřmi, na kteréž bych já po celý žiwot nebyl pomyslil. Chodba, schody—wše bylo učištěno—a já byl tomu powděčen.

(*Pokračowání.*)

WÝLET DO UHER.

(Pokračowání.) Na zejtří z Putnoka se wyprawiwše, na wýšiny prawého břehu Šajawy jsme wyjeli. Wýhled na ourodnou dolinu s městečkem Gemerem (od něhož stolice jméno wzala, stoličné pak město je Rymawská sobota.) jest čarokrásný; spanilejší ale pohled poskytují hory slowenské, obzor sewerní wěnčící. Tam jsme směřowali, a radostné tušení nás pojalo při pohledu na rozmanité wrcholy, stráně a skály, zde obrostlé, onde holé: na zelené bukowiny, a temnomodré smrčiny. An se po obloze owčičky přeháněly, jichž stíny místem a chwilkami částku pohoří kabonily, měniwostí krása wzrůstala, jako sličné ženštiny, která wždy wnadnější se zdá, an se tu usmíwá, tu opět se hněwá, nyje aneb zádumčiwě sedí; wždy jest jiná, ale wždy čarowná. Rowněž tak potutelně milá příroda s námi zahráwala; sotwa jsme města Jelšawy dojeli, již hromem, bleskem a prudkým deštěm náhlý hněw na nás wylewati začala, a wšak pozdě—již jsme dojížděli hostince, kdež jsme si u poctiwých, ochotných Slowáků howěli. An se nám oběd strojil, prohlížel jsem dům. W hořejším patře se ozýwal šumot a třeskot; wylezl jsem na zwědy nahoru. Hle! maďarská Thalie zde sobě chrám čili krám budowala; kulisy, záponу, pestré hadry, plechowé krunýře, prach a páchnoucí olej — to mně hned bilo w oči, uši i prsa. Uprostřed síně obědwalo několik učedlníků thespisowých na stromě; ne wšak jako wrabci, nýbrž strom byl malowán na desce, jenž sloužila za stůl. W postranní swětnici seděla osmáhlá, čiperná mladá ženština, zprawující šaty. Horliwě mě zwala, abych neobmeškal, u wečer maďarské opeře přítomnu býti; když jsem se pak

další cestou omlouwal, žádala, abych si alespoň jejího černého psíka koupil, jehož wtipu prý ani kraje ani konce není. Já ale, surowý barbar, nerozumím maďarskému zpěwu a netěším se z psího štěkotu; tedy jsem se z příbytku krasawice s nepořízenou wyklidil. Jest na bíledni, že nejsem dobrý Čech; neb ke wšemu se má Čech hoditi, buď za řezníka w Australii, buď za zahradníka w Carohradě, čili za bažantníka w Neapoli. Skwělý příklad české wšeschopnosti uwedu hned. Sestoupil jsem do dolejší zwláštní swětnice, wedle níž w šenkowně cikánská hudba se ozýwala, ne však obyčejnými dojímawými toužebnými zwuky; nýbrž nějaký kousek ustawičně s chybami opakující. Nahlednuw tam, spatřil jsem kupu hubených oškubaných cikánů, z nichž jeden swalowitostí a wýškou swých oudů, pak zeleným dlouhým kabátem a čerweným nosem se wyznačowal. — Nedbajíce na tu společnost, zasedli jsme w pokojíku ku stolu, an tu po chwíli onen dlouhý zelený cikán za mnou se připlaziw, takto k nám promluwil: „Milostpánowé ráčí býtí z Čech, jak pozoruji; neboť prawda je prawda, ti Slowáci tak řádně nemluwí, jako my Čechowé!“ — Já pak, s podiwením na něho hledě, řekl: „Kýho čerta, krajane, jakž pak jste se dostal k cikánům? Toť jste jako Šawel mezi proroky!“ — „Pane, byl jsem školním pomocníkem; škola se mi ale ňák zoškliwila.“ — „A uherské wíno zalíbilo, je-li prawda?“ — „Ba wěru; pustil jsem se do Uher, a nelitím toho až do dneška. Cikáni jsou arci diwný pronárod, neznají ani noty, ale šmytcem umějí wládnouti; já jsem kapelním mistrem, a mohu ujišťowat, že se cikánům w taktu a čistém rázu nikdo newyrowná.“ — „Wím to wím, swědčil jsem; čemu ale se nyní cwičíte? Toť není cikánská!“ — „Prosím poníženě, to je těžká wěc; dnes ráno jsme přišli sem, a na wečer musíme uherskou operu hráti — uwertura však jde již jako na obrtlíčku; neráčily by ji slyšet?“ — „Ne, ne, jen dopíte to wíno (mezi rozmluwou nám — bezpochyby w umělecké roztržitosti — holbu wína téměř wypil), a pokračujte we swém cwičení.“ — „O na to nám zbýwá ještě času dost; my jsme již těžší ulohy rozluštili. Na příklad tam u toho pana barona — tento — čerta — jak se jmenuje — w tom — hrome! nemohu si na to místo zpomenout, je tam odtud osm mil — prawě odtamtud přicházíme, a za tři neděle opět se tam wrátíme; neboť pan baron čeká hosti, musíme je rozweselit — tam bylo peněz a chlastu! Není nad uherské panstwo; — ti čeští pánowé — wšak ráčíte wěděti sám, co swaté písmo prawí: Nebýwá prorok wážen we wlasti — neráčíte wzít štipec tabáku? — Je dobrý, ten uherský tabák, jen trochu tuze čpawý; můj nos již wypadá, jako bych byl pijákem; ale to je wše jen tím silným tabákem!“ — Ještě by byl déle žwatlal, w tom byl ale toužebně čekaný oběd hotow, a pan krajan Cikán (prawdiwý Bohémien) musel do cwičení.

Po obědě došel jsem k dwojctihodnému panu Ferenčíkowi, jelšawskému slowa božího kazateli, prosit o poučení strany další cesty. Byli jsme totiž zamýšleli, ještě dnes horu Kohut, za Jelšawou se wypínající, nawštíwit. Pan Ferenčík ochotně radou swou přispěl; ano sám se zmínil, že by s námi na horu wylezl, kdyby ho nazejtří w neděli služby boží nezaměstnáwaly. Tento welebný prawý pastýř owčiček swých náleží do třídy neohrožených branitelů národu slowenského, a mužně proti náwalu cizoty a mrawní zkázy bojuje. Pobyw co mladík několik let w Jeně na wšeučilišti, seznámil se s dworem Sasko-Wýmarským w tu dobu, an tento dwůr střediskem německé wzdělanosti a umělosti byl. Býwalť on u slawného Göthe a jiných náčelníků literatury německé — zůstal však wěrným rodu a jazyku swému; an mnozí, o cizinu jen ledajaks zawadiwše, k swému se již neznají. Poslechnuwše mnohé zajímawé zprawy z oné doby žiwota jeho s wroucí uctou s ním jsme se rozloučili, a ještě s hodinu cesty do Chýžna zajeli s poručením na tamějšího duchowního pastýře pana Tomášíka, statného Slowana, jehož pan bratr welewážnou brošuru o míru jazyků (nyelv beke) maďarsky sepsal. Pan Tomášík pohříchu doma nebyl; rychtář dědiny však ochotně o nás pečuje, swolil že nám ponocný za průwodčího sloužiti směl; an prý nejlépe wšecky cesty a spády na té hoře zná. Jestli kdo jiný tuto noc jeho službu zastal, aneb jestli Chýžno pouze ochraně boží poručeno bylo, newím; doufám však, že je ruka Nejwyššího dobře střehla a střící nepřestáwá. Náš malý ponocný, naložiw do swé torby naše špížní zásoby, w bílé košili, bílých plátěnkách, s bílou přes ramena přehozenou surowicí hbitě před námi kráčel, máchaje swou walaškou (dlouhou sekerou), a skákaje přes příkopy a potoky, že se mu bílá čepička na hlawě třásla, a černá čupryna w týle wlála. Wypadal skutečně jako nějaký skalní duch, neb snad i pan Krkonoš sám, ježto si prý nejraději w malé šprymowné postawě nejwíce libuje. Básnířská mysl mohla by si snadno wyobraziti, že se onen weselý duch zde usídlil, byw ze swých hor wyplašen nowomodní wzdělaností, tkáním bawlny a přezdíwkámi, jež mu přebroušený swět přilepuje, nazýwaje ho německy Rübezahl, ano překládaje ho do angličiny: Numbernip! — Zde by byl slušný příbytek pro ducha wěrně slowanského; zde jsou temné hory a zelené louky, strmé skály a nádherné hory, s nichž tak čisté potůčky hrčí, že citelnému pocestnému hned na mysl tane, jak krásně asi swětlo měsíce w těch stříbrných wlnách se odráží; an břichopásek na chutné pstruhy zpomíná, které se w nich lowí. Slowanstwí wtlačilo newyhlazený ráz swůj w tuto zem; i na wysokých stráních spatřujeme orné pole, mlýny hrkají w houšti, a odměřený lomoz cepů (neslýchaný u Maďarů) ozýwá se z humen. (Dokončení.)

DENNÍ KRONIKA.

Z Kutné Hory. (*Ples. Knihowna.*) Co jsme očekáwali, toho se nám i dostalo. Páni ochotníci diwadelní uspořádali nám 15. t. m. společenský ples, který nad wše podobné podnikání wyniknul: neboť w něm panowala wšeobecně nenucená weselost, přátelská upřímnost, a u welmi četné náwštěwě příkladný pořádek. Mladý swět se obweselowal tancem, starší pospolným howorem, poslouchánim dobré hudby a díwáním se na weselost mladších, ano časem i starší do tance s mladšími se pustili, zwláště když se wážná „Sousedská“ ozwala, a když se pudrowaný „Menuet“ w nowomódních frakách objewil. Tento wážný tanec tenkráte ponejprw k nám weřejně zawítal a dosáhl wšeobecné přízně, takže se bezpochyby již w našich lepších tanečních wyraženích udomácní. Hlawní zásluha plesu toho jest ale, že se k národnosti přiznáwal; neboť nekořil se předsudkům, nýbrž jen české zwací lístky a taneční pořádky pamatowaly přítomných, že se národního jazyka při každé příležitosti použiti dá, a že se ním tolik — ano i wíce! — působí jako každým jiným. Wýnos plesu toho dobročinnému ustawu určený musel při tak četném oučastenstwí znamenitý býti. — Od nowého roku nacházejí se w zdejším hostinci „Nowé hospodě“ také české časopisy „Kwěty“ i „Wčela“, což arci již dáwno přáti bylo; jen s wýwěsnými štíty to nechce ještě jíti. Čas ale mnoho již wywedl, bezpochyby i to dowede. — O knihowně městské jsem dáwno již ničeho nepowěděl, protož tuto jen podotýkám, že ustaw ten dobře působí, a že w prwním roce počet knčh na 700 čísel zrostl. Přejeme srdečně, aby toto podniknutí blahodějných následků se nechybilo, o čemž také ani pochybowati není: neboť i silný dub z malého zárodku wyroste. †

Literatura.

Pohled na Bosnu, čili krátká cesta do oné krajiny, wykonaná r. 1839 — 40 od jednoho krajana. Z ilirského jazyka přeložil Wilém Dušan Lambl. (S připojenou mapou zemí jihoslowanských.) W Praze, 1845. Tisk a sklad Jarosl. Pospíšila. Str. 135 w 8. Seš. za 20 kr. stř.

Jak wolno býwá člowěku, když z prostřed wšech těch přecitliwělostí, bezbarwých uhlazeností a krásných fras, ježto se již dáwno swým smyslem minuly, opět jednou na nějaký čerstwý, nepřiprawowaný plod přírody padne, jakýž tento „Pohled na Bosnu" jest, z něhož se kromě toho ještě něčemu přiučiti může! Pro outlinké nerwy není tato knížka, to prawíme hned napřed, ale kdo porci něčeho snese, tomu bude zajisté wítaným dárkem. Málo je zajisté tak žiwých popisů cest, jako tento; w něm se wšechno hýbe a žiwe; wšude něco nowého, zwláštního, neslýchaného a nepomyšleného, wšude skutek, příběh, anekdota, a wšecko tak nelíčeně a krátce, a přece tak trefně wyprawowáno, že kniha tato před swými, učeností, chytáním myšlének a wapéry wybledlými družkami i široko načechranými jich sukněmi, jako smělý jonák červených twáří a mrštných swalů stojí, kterýž wí, že dál doskáče, než tyto se dopoklonkují. Toto postawení poskytuje knize té také zwláštní wýhody: ona se nepotřebuje ostýchat, popadne hned wšecko za prawé místo, a smí we wší naiwnosti, neurazíc žádné ohledy říci, co by w jiných se wšemi obaly ani za mák lepším nebylo. Jaký to obrázek, to nynější Turecko! Jaký to obrázek — Bosna! Není ještě mnoho přes století, co nesmrtelný hrdina princ Eugen, částku jí dobyw k rakouskému mocnářstwí aspoň na čas připojil. Kde je jaká stopa těch býwalých swazků s ewropskou wládou? Wšecko skrz naskrz turecké, a jak turecké! — Není snad krajiny w Turcích, kdeby žiwot rozmanitější byl, kde by se, jak w Turcích je, wšecko tak pěkně najednou jako zde přehlídnouti dalo. W Bosně nalezneš prawé Turky, poturčilé Bosňáky rodu slowanského, a kmenowce jich, starowěrce i katolíky, wytrwalé při staré wíře. Jaká to směsice, jaký to obraz tam, kde částečné obecným nějakým řádem wyrownáno není, kde jedno nade druhé se stawí, jedno s druhým zápasí, kde rozdílu není mezi tím obojím: pán a welitel, a sluha-otrok! Prawý Turek je pán wšeho, statků i žiwotů, před ním se musí i poturčilec Bosňák w prachu kloniti; poturčilec zase nahraží si to proti křesťanu, kterýž před ním práwa nemá; křesťané (krsti, kauri) — kýžby se aspoň ti milowali! ale i mezi nimi, w tomto wespolném potlačení, činí wyznání hradbu, a starowěrec a latiník nejsou zde wěru přátelé. Owšem jaké swětlo wzdělání má wniknouti do krajin, kde člowěk jen wěcí jest, hodnou nanejwejš k tomu, aby krutohrdému Turčínowi za podnož a lup sloužila. Podlé nowin a toho, co se od Wysoké Porty nařizuje, mohloby se mysliti, kdo wí jaké pokroky činí ewropské wzdělání mezi Turky, a kterak se lidská práwa w těchto půlměsíci a koňskému ocasu podrobených krajinách zakládati a šířiti počínají. Ba ano, pamětihodné je, jak se tam paprsky ewropského slunce prorážejí, ale prosíme čtenáře, aby si to sám přečetl. Zatím zdá se, že hodina dobíjí, neboť Turky drží již jen prázdný lesk býwalé jich moci, předsudek jich statečnosti. Ty už nepowede Allah k wítězstwí, tyto rytíře smutné postawy, jichž se naši otcowé jindy tak strachowali; bohužel ale, že w rukou ještě ten starý meč mají, který sice neschopný k wálce, ale schopný dost k tomu jest, by bezbranné křesťany oněch zemí loupil, ohawil i wraždil. A toho snad nikdy w té míře nečinili, jako teď; je to jakási předtucha, která jim káže, použit ještě moci, dokawád ji w rukou mají? je to jakási msta, aby to, čeho jim jinde ubíráno, wrchowatou mírou tam si nahradili, kde ještě smějí a mohou? Dejž Bože, aby brzo poslední jejich meč proti křesťanu otupěl, neboť hanba a hřích do nebe wolající jest, čehož se ještě dopouštěti smějí. — Chce-li kdo největší obmezenost ducha a největší nadutost mysli poznati, nech si prohlídne Turky, jak mu je „Pohled na Bosnu" maluje; hodí-li se takowý národ k jakému panowání, bylo by to leč nad smetištěm, pakliby se ale dříwe drůbež s něho odehnala; neboť žiwé duše, byť i zwířecí, jest s hříchem jim swěřiti.

Není snad stránky žiwota, kteréby se spisowatel nebyl dotknul, a wšude jde wyprawowání jednou, nenucenou nití. Hojnost wěcí zde a tam šťastně wyprawowaných, stačila by dobře omastiti knihu i třikráte tak welkou. Při tom obdržíme nádawkem i wlastní příhody spisowatele, ježto jadrným swým, naiwním wyprawowáním nemálo zajímají. O jádru obywatelstwa těchto krajin, o Slowanech bosenských, stáwá se sice řídčeji zmínka; ale slyšíme dosti, bychom se naučili milowati ten národ, který uprostřed toho kolikastaletého utlačení Boha swého i jazyka se přidržew, statečnost mrawů a přirozenou dobrotu srdce zachowati dowedl, kteráž se sice nehladkými a neskrocenými mrawy jeho podiwně odíwá, ale tak zdrawého, mocného, nefalšowaného jádra má, že lidský soucit mocně dojmouti musí.

Se „Starším dějepisem a literarní obnowou národu ilirského," nedáwno u téhož nakladatele wyšlým, činí tento spis jako jeden celek, wyličující nám obraz nynějších Jihoslowanů. Kýž Bůh brzo i zadunajské polowici dá, by též ona, jako předdunajská za Orlem rakouským činí, pod aegidou wlídné wlády owoce křesťanské wzdělanosti těžiti mohla!

Ostatně musíme přidati, že dobrý ten spisek při wší skrowné ceně též pěknou, dobrou mappou opatřen jest. L.

Hudební náwěští.

Hlas od Šumawy, polka pro pianoforte od Wěnceslawa B. Michálka. W Praze u Marco Berry. Cena 15 kr. stř.

S touto polkou wystupuje p. Michálek ponejprw co hudební skladatel w té naději, že od našeho tancemilowného obecenstwa prwní práce jeho laskawě přijata bude.

Onť použil rowně jako p. Gutmannsthal českých národních nápěwů, což se mu také ačkoli začátečníkowi dobře powedlo; alespoň naše krásné nápěwy tak nemilosrdně nepřistřihnul, jakož to bohužel nyní skoro módou býti začíná. —

Nazwal swou polku „hlas od Šumawy" an u paty temné Šumawy jeho otčina leží, a tím okázati chce, že tam také srdce bijí, která se nad naší rozkwětající národností radují.

Wěnowání tohoto díla přijalo několik slečen; jsou-li tyto krásenky také wlastenkami, newím, ale z toho, že wěnowání w českém jazyku přijaly, soudil bych, že aspoň odrodilé nejsou a že se časem w řadě českých panen co něžné růže skwíti budou. J. A. G.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 12.
12. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 850) wydáwá po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

28. ledna 1845.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowníchouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně i s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr. stř.

Po bále.

Arabeska.

Dwakráte čtyryadwadcet hodin nebyl jsem u Klotildy. Za dne měl jsem plny ruce díla u psacího stolu, a wečer? — posud nejsem w rodině její tak známý, abych wečerní hodiny k náwštěwě použil.

Dozajista nebyl to člowěk zamilowaný, kterýž ty krátké zimní dny wymyslil!

Konečně mohl jsem si oddechnouti. Rychle letím do chrámu swých sladkých, ale ještě tajených, tichých a wzdálených nadějí.

Klotilda seděla u welkého stolu a kreslila nějaké přítelce lístek do památníku. Matka pletla punčochu.

„Ah, tuť je náš uprchlík!“ wítala mě rozkošná díwka, sotwa jsem byl swou poklonu složil. „Byl jste přes pole, a nebo wás drží masopust we swé blahowřelé náruči?“

„Ach, moje drahá slečno!“ začal jsem namítati— „jakž byste mohla mysliti—“

„—že o masopustě masopustních rozkoší užíwáte?“ přetrhla mi Klotilda tenounkou nit mé omluwy. „Což pak by to bylo něco tak zlého? Jáť sama hodlám se také jednou do proudu těch letošních radosti wrhnouti.“

„A nesměl bych wěděť, kam wás ten proud zanese?“

„Proč pak ne? toť není žádné tajemstwí. Tu se podíwejte! Jáť wím již napřed, že se budete radowat.“

Při tom sáhla mezi listy swé malířské tobolky a wyndala z ní pěknou billetu.

Já přeletěl její krásné, zlatě a mnohobarewně wywedené okrasy, w nichžto jsem hned práci našeho důmyslného Bergmanna tušil, a zastawil se radostně překwapen u nápisu: Pozwání ku plesu umělců.

Já nechtěl takořka swým očím wěřiti — a přec je to wěc, dáme-li ji na wáhu sprawedliwou, tak přirozena!

„Nu, co tomu říkáte?“ ptala se Klotilda usměwawě.

„Děkuji nebesům,“ řekl jsem na to — „že i na tyto syny wlasti naší plamenné jazyky swé seslala. Umění je weliká mocnost w žiwotě národním, a když swou skwělou korouhew u prostřed něho rozwíjí, musí každé poctiwé srdce zaplesat.“

„Slyšíš, matinko?“ obrátila se nyní Klotilda s lichotným usměwem k mlčící posud matroně. „To je náš druhý Karel.“

Mimochodem musím připomenouti, že je Karel Klotildin bratr, naděje plný mladý muž, umění swého malíř.

„Nu, já jim přeji, aby se jich pěkné smejšlení uznalo,“ ozwala se na to matka; „ale newím—newím. Swět je diwný a wždy spíše nakloněn, wěci, kteréž proti jeho dosawádnímu zdání běží, na zlou stránku obraceti.“

„To máte prawdu, jemnostpaní!“ příswědčil jsem na to. „Soudu lidskému neuběhne wěc sebe lepší, a takž se bude také o těchto wstupních lístkách rozličně mluwiti. Jedni je budou wychwalowati — druzí nad nimi nosem pokrčowati. Ale toho se museli pánowé naditi, jakmile je napsali. Neboť w té samé chwíli učinili wyznání, že se shodují se snahami oněch šlechetných duší, ježto prawé blaho a trwající sláwu národa jen w jeho wlastním, národním rozkwětu a wywinutí hledají, a za tím cílem pracujíce, žádných obětí nešetří.“

„Tím hůř, tím hůř!“ wzdychla matrona, puštěné oko drátem pozorně nawlíkajíc.

„Proč hůř, jemnostpaní?“ usmál jsem se. „Trochu křiwého soudu neškodí wěci prawé, dle božských a zemských zákonů wedené. Toť by nám byla již dáwno musela mysl klesnouti, kdyby se bylo při pouhém

zamračení našich nepřízniwců wždy zkazilo, cokoli jsme dowolenou cestou k powzbuzení národního ducha kdy podnikli. Ale my jdeme tiše a mírně swou cestou, wědouce že dobře činíme, a blahý následek korunuje skoro wždy naše snažení.“

„Matinko!“ zwolala Klotilda rozmarně. „S panem Dubským se nesmíš pouštět do boje. Ten je ještě okowanější nežli Karel, a nic s ním neswedeš.“

* * *

(*Pokračowání.*)

Otec a dcera.

(*Pokračowání.*)

Takž powstala známost mezi mnou a ní, i zrůstala napořád až mě Brigita špinawými pouty, podporou práwě žebráckou k sobě připojila; má drahá matka totiž nebyla w stawu mě déle podporowati—a já se docela uwázal k Brigitě, kteráž mě žiwila. Pohledáwaje w ní šlechetné, jen mnohými bolestmi rozkotané srdce, dlouho jsem o jiném se nepřeswědčil. Ona jednala se mnou nad míru chytře a úlisně, já pak newědomky byl otrokem hanebnice té. Matka moje dozwěděwši se o nešlechetném spolku mém, žalostí a studem po mnohých pláčem probděných nocích rozstonala se a—zemřela!—Tenkráte se ponejprw ozwalo we mně swědomí. Udusiw ale w sobě hlas wolající, stal jsem se již poněkud zatwrzelcem. Později začala mi Brigita swěřowati wšelijaké tajnosti, a já ji srdečně litowáwal, lži její za prawdu powažuje. Takž se mi swěřila, že měla po delší čas milowníka, který ji nešlechetně opustil. Jmenowal se tuším Fourier. Wětší ale neštěstí bylo prý ubohou již dříwe potkalo; měla prý jedinou dceru, okrasu Paříže, na níž každý s obdiwem hleděl. Prowdala jí wšak nešťastně za cizince, jenž w brzku ze swěta jí připrawil a s jměním ujel. Doufala wšak, že se s wrahem ještě jednou sejde. Že wšak o té wěci jen jednou a nikdy wíce řeč nebyla, pozapomněl jsem na to.—Jednou z wečera wyjádřila se ale Brigita, že pojede do dalekých lázní—až do země české, i nawrhla mi, abych jel s ní. Jakž jsem se měl wyhnouti? Uposlechnuw, docela jsem záwisel od ní, i počal jsem již poněkud otroctwí swého si wědom býti. Ach, jak rád, jak milerád nyní toto wědomí snáším; nebo tímto otroctwím byla mi dána příležitost, poznati wás—Tebe anděli Jaroslawo!—bylo mi dopřáno, z pekla swého nahlédnouti do ráje!—Ale jen se upokoj, srdce nespokojené—jen krátký ještě bol a boj—a pak na wěky pokoj!—

Jednou z wečera přiletěla Brigita jako lítá saň z procházky. Twář její wyznačowala se w tom okamžení tak ďábelsky, že jsem to nikde a nikdy před tím nebyl widěl. — Peklo mne wyslyšelo! zwolala jako u wytržení.—On je zde! W moci mé—a moje žiwotní úloha je wykonána—an se ho dopídím!—Pak se ke mně obrátiwši prawila: Nemysli si, že jsem tě s sebou brala a tě žiwila jen pro ukrácení chwíle—ty jsi a musíš býti nástrojem mé pomsty. Wrah mé dcery je na blízku!—

Nepochopowal jsem ji hned, až mi konečně powěděla diwokou, pustou báchorku—o níž posud newím, co w ní prawdiwého, co lžiwého.

Dcera prý jí byla unešena—konečně od swůdce o žiwot připrawena, a jiných wěcí wíce. Pak mi zdělila celý plán pomsty swé—soustawa to ďábla hodna! —Newěda si pomoci, slíbil jsem tak učiniti—na místo toho—jsem zde blízko wás!—Nyní widíte, jak nešťastný jsem!—Abyste wšak i wěděla, proč waše kroky sledím, proč od wás odloučiti se nemohu: tedy wám buď powědomo, že je láska moje bezzištná, že weškeré blaho mé jen w tom pozůstáwá, abych wás šťastnou uwiděl—a byť bych to žiwotem swým zaplatiti měl!—Ano, blaho waše mě blízko wás udržuje, čili wlastně—nebezpečenstwí, že je pozbudete na wždy! Wězte tedy, že jistý člowěk sítě swé po wás rozstírá, že w mocnost jeho padnouti musíte, nebude-li nikdo nad wámi bdít. A člowěk ten, jenž se wám nebezpečným státi musí, je zkušený muž, sběhlý we wěcech pospolitých a—kdož wí, w jakých jiných!—Nesmím a nechci ho nařknouti, neboť nemám ještě dostatečných důkazů; je mi wšak swatou powinností, abych jej pozorowal a wás ochránil, byste se nestala obětí záměrů, snad nešlechetnějších, nežli wám pochopiti možná!“—

Až sem pokročil we swém psaní, pak mrštiw pérem o zem, wstaw ukryl napsaný papír w kapse a přistoupil k oknu, wen pohlížeje. Noc byla již daleko pokročila, měsíc wšak byl mračnem zcela obhalen a pustá tma panowala w šírém kraji.

„A ona tam?“—zwolal najednou jako u wytržení.“

„Ona tam, a snad w nebezpečenstwí? Ne—zde mi nelze déle postáti!—“

Rychle se wzchopil, wzal s sebou bambitku pro zlou příhodu a opustiw pokoj, dům, wesnici, i spě-

chal přes pole a rokle tam, kde se Jaroslawa na merendě bawila.

Ještě nebyl ani na půl cestě, tu se ztrhly déšť a bouř, rozmnožujíce jeho nesnáze po neznámé cestě.

(*Pokračowání.*)

WÝLET DO UHER.

(Dok. II. obrazu.) Nás však pod Kohutem ještě hlučnější lomoz přiwítal; bouře s bleskem a hromem táhla okolo hory, jako by nám přístupu bránit chtěla. My pak, widouce protější stráně a Chýžno w dolině, ano i wrcholi sousedních hor nejjasnějším zapadajícím sluncem ozářené, o déšť a blesky málo dbali, a stinnými leštinami a březinami rychle nahoru kráčeli. Již bylo slunce za horou, a z bouřky nezbýwalo nic než hluché mumlání na wýchodu a kmitající se wzdálené blesky, an jsme z houštiny wystoupili na louku, ježto nám dnes hospodou býti měla. Hostinně a upřímně nás wítali wolaři, obywatelé toho wysokého palácu, jehož kobercem jest trávník, čalouny, stromy a křowí, stropem obloha temnomodrá, po níž se zlaté hwězdičky třpytí. Wečer byl po bouřce a na takowé wýšině chladný; domácí pánowé tedy čerstwě walaškami břízám záští opowěděwše rachotem poráželi chwějící-se stromy, s nichž krůpěje deště a rosy co slzy nad smutným pádem jejich pršely. Za pár minut plápolal oheň, tento blahodatný wšech umělostí žiwel, weškeré tworstwo k sobě wábící. Jaká radost, když pocestný w nočních temnotách swětlo uwidí! Neodolatelným kouzlem ohníček člowěka k sobě zwe; tolikéž pozorujeme při domácích zwířatech, ano i při motýlích, muškách, rybách a racích; i drawá zwířata ohněm se tak krotí, že člowěk často jen rozžatou loučí neb křesáním jejich hltawosti se ubrání. Zasednuwše k ohni, byli jsme hned stádem siwých wolů obklopeni, jichž ohromných rohů a těžkých kopyt jsme se od počátku poněkud báli. Porozuměwše pak, že woly jiného nic nežádají, než dobrodiní ohně účastnými býti, rádi jsme jim místa za sebou popřáli, a s tou společností se smířili. Wolaři nastrkawše zemčat do popele, přinášeli z blízké studánky přewýbornou wodu; a tak jsme chutně wečeře užili, při níž nás howor wolařů bawil. Nebohá pacholata jejich nedáwno od loupežníků nawštíwena byla, an práwě mužowé wšickni we wesnici dole meškali. Lotři jim pobrali, co našli: pásy surowice a walašky, an poděšení slabí chlapci owšem odporowati nemohli. — Jak rozkošný a malebný byl ten náš tábor! Uprostřed jasný plamen po březowých hlawních wesele poskakující; kolem osmáhlé twáře weselých chlapců a wážných mužů, mezi nimiž ani jednoho nebylo, kterýby lícem i wzrostem pochwalu sličnosti nezasloužil, ač jich bylo dwanáct — za nimi zde onde prokukující rohatá hlawa wšetečného wola, kolem modrozelené křowí s měniwým stínem, a nade wším tichá wěčná krása noční oblohy! — Zpomínajíce na wzdálené přátely w ouzkých swětnicích a dušných lůžkách zawřené, poznali jsme, že náš přewzdělaný žiwot ani žiwotem není; porozuměli jsme toužení diwochů, uprostřed pohodlí ewropské společnosti postawených, po pouštěch domowa swého! Pozdě do plášťů se zakukliwše poddali jsme se libému spánku na wonném trawníku; a jakmile se zora na sewero-wýchodu bělila, procitnuwše wzhůru jsme skočili, a otřásawše se sebe stébla a listí, toaletu zkrátka jsme odbyli. Ještě nám bylo hodinu wždy nižšími a řidšími houštinami lezti, než jsme holého trawnatého wrcholu došli. Čistá zlatá obloha zwěstowala blízký wýchod slunce; mezi temnomodrými horami a černými smrčinami táhly se po oudolích sněhobílé mlhy. W tom wyblesklo slunce na wýchodě, a jako kouzlem oděla se celá příroda w tisícero barew. Klikatá Lomnická hora s Kriwánem co jasné růže wykwětly, dlouhé hřbety Tater a Beskydů nachem se skwěly, wrcholky nesčíslných lesních stromů jako pozlacené zářily, an skály z lesů wystupující jasně-fialowé se zdály. Na západě čněl wážný Choč a weliká Fatra; tam pod nimi w Turci a w Liptowě jsem před čtyrmi lety ponejprw blíže seznal bodré, šlechetné Slowáky. Wítejte mi pobratřenci w oněch rozkošných oudolích nad Wáhem, Hronem, a Rymawou žijící! — Kolem ční wrchy co zkamenělé welikánské wlny rozjitřeného moře, tam na seweru jsou hranice halické, a od wýchodu k jihu se daleko prostírá žlutá mlhawá rowina — někdy rejdiště kazislawů wšelikého druhu, a na jihozápadu kreslí se již mírnějšími wlnkami réwonosná Matra.

M. F.

Z WÍDNĚ.

Welche Lust gewährt das Reisen! —

— ale já to nemohl říci. Jelť jsem bez srdce, a tu je těžko radosti pocítit. Srdce moje zůstalo u wás, zůstalo w těch drahých krajinách, kdežto jsem byl až posud wšecko nalezl, co mě blažilo — chwílemi arci také trápilo. S Bohem, drahá matko wlasti! Loučím se a newím, kdy té zase uhlídám; ale doufám, že budou twáře twoje radostné, až se k twému srdci zas jednou přitulím.

Do hlučné rezidence přijel jsem na šťastné planetě a nalezl tam w bolestném toužení swém sladkou ulewu. Přišel jsem práwě na slowanský bál, kterýž tu byli někteří naši krajané s jinými pobratřenci za wzorem lonské pospolité zábawy swé uspořádali. Byl držen w sále Josefowského diwadla dne 20. ledna. Wýborowé mě laskawě uwítali a já wešel s tlukoucím srdcem — newím, odkud a jak se tak najednou zas we mně wzalo! — wešel jsem tedy do plného sálu. Oči se radostně zajiskřily, widouce tu w okrasách národní naše barwy. A pak ten zápal we wšech twářích — ten srdečný, wřelý howor pestrého dawu, mezi nějž i wzácné a znamenité osoby se mísily. I kníže Miloš a několik jiných wysoce postawených mužů bylo tu widěti. Naskrze zněly kol kolem zwuky jazyků slowanských — jen zde onde ozýwal se cizí host, a nejwíce representantů měl jazyk český a ilirský. — Tance byly dobře woleny. Lehkýma nohama wznášel se ohniwý mazur a naše polka se jenjen houpala. Tu zawznělo Kolo. Hoj! jak sahaly ty mluwné, brzo melancholické, brzo žertowné tóny do prsou! — a když se pak těch 8 ohniwých párů sestawilo, ty černooké Jihoslowanky, a ten přirozený, wšeho nucení a umělcowání prostý tanec začal: tuť to hrálo každému nohama a po hlučném potlesku musel se tanec opakowati. Kdy asi zawítá Kolo do našich besed, aby zajalo místo tanců cizích, kteréž ani stín toho půwabu nemají? —

Byli jsme pospolu až k samému ránu — a tu ještě bylo nám těžko se loučiti. Byloť nás hodně na počet; ale na přes rok může býti náwštěwa o této krásné zábawě ještě hojnější, jelikož snad železná dráha několik spanilých Češek sem přiwede — jakož i za náhradu několik zdejších Slowanek zas na pražský bál odwede. — Hudbu řídil Strauss mladší. Jeť to šwarný nástupník otce swého.

Buďte zdráwi a potěšte se na bále, jakož se w duchu těší wáš Čestmír Gutmannsthal.

DENNÍ KRONIKA.

Z Prahy.

České diwadlo. W neděli dne 19. ledna we prospěch p. Májowé ponejprw: „Král a sedlák", drama we 3 jednáních dle Halma od W. Filípka. Prwní to překlad z děl powěstného dramatika německého na diwadle našem. Ale jakož Halm předmět k této dramě ze španělského wywolil a wlastním rouchem swým ho přiodil: takž nám nepodal český překladatel oúplné dílo Halmowo, nýbrž drže se jen smyslů řeči a postupu scen, weršowaný dialog w pouhou prostomluwu přewedl. — Wyjímaje některé délky, ježto w originalu ještě wíce do očí bijou nežli w překladu, je dějinný běh této hry dosti zajímawý, a poskytuje swým neobyčejným poměrem sedláka ku králi, jakož i na opak, zwláště našemu přirozenému obecenstwu hojného pramene k ušlechtilé zábawě. — Prowedení bylo w celku dobré; ačkoli by zde onde nebylo trochu wíce pružnosti škodilo. Nejhlawnější uloha, sedlák Říha, byla w rukou p. Chauera, kterýž ní také častého potlesku získal; ačkoli by wětšího dojemu byl docílil, kdyby byl proud řeči swé poněkud urychlil, a wystříhaw se newčasného pathosu, jakýsi prostolibý rozmar po swém utworu byl rozprostřel. Nejhlawnější wada jeho české deklamace je posud násilné protahowání posledních slabik — a často i takowých, ježto ani žádnou délku nemají. Ostatně přáli bychme wzornou jeho pilnost mnohým členům našeho diwadla. — Role králowa neposkytla p. Grauowi příležitosti, aby byl zwláštní zřetel na sebe obrátil. P. Kolárowa byla prostomilá. Panna beneficiantka je posud na diwadle příliš málo zdomácnělá; jinák owšem učinila, seč jen byla. — Panu Kaškowi daří se osoby, jako je chytrák Martin, nejlépe. Tu býwá komika jeho přirozena. — W druhém jednání zpíwala p. Tonnerowa píseň od Škroupa welmi wýznamně. — Ještě o jedné wěci musíme se zmíniti — totiž o hudbě, kterouž nyní mezi jednotliwými akty slýcháme. Řeklit jsme již sice jednou, že to býwají skladby nepřiměřené; ale pánowé, kteří by o wěc dbáti měli, bezpochyby řádky naše ani newídají a nebo tomu lépe rozumějí; jinák newíme, jakby mohli při dramě, jako je „Král a sedlák" galop ze železnice prowáděti. Takowé hluky náležejí k diwokým rejdům po tanečních síních. Newědí-li pánowé, že mají hudební mezihry s prowozeným kusem jakýsi umělecký celek twořiti, tedy jim to ještě jednou na mysl uwádíme, jsouce té naděje, že wědí aspoň, co je diwadlo a co hospoda. J. K.

Z Benátek nad Jizerou. (*Diwadlo.*) Naši domácí Thalii potkala před nedáwnem welmi smutná nehoda. Podřímla si maličko, a hle, procitla ubohá — s cizím jazykem w ustech! Dne 29. prosince objewil se na zdejším diwadle Štěpánkůw „Hastroš" a na odměnu srdnatosti naší, že jsme před strašákem tím neutekli, w patách za Hastrošem přihnal se nebožtík Kotzebue se swým „Brandschatzungem!" Pro mne alespoň to bylo genialní překwapení! — Žeby naši ochotníci i po německu na prknách wystoupiti dowedli, do swé nejdelší smrti bylbych tajemstwí toto laskawému čtenářstwu neobjewil: teď ale, kdy již weřejně sami se okázali, nemohou mi odkrytí toto za zlé položiti. A proč by si časem neměli i po německu zahráti? Že ne? Zláště když se to k wůli jisté části krásného pohlawí a některaké honorace děje! Krásnému pohlawí po wůli býti, mladému ochotnictwu jen ke cti sloužiti musí, byť by napotom i to krásné pohlawí s tou jistou částí honorace při prowození hry — doma zůstalo. To nic neškodí, jen když se hrálo! A že domácí obecenstwo naskrze české — to také neškodí! Můj božičku! wždyť pak nemusí člowěk wšemu rozuměti, co se mu w žiwobytí kdy na oči postawí! Že se herci při německém představení nelíbili, a že sám p. R. we hrách českých powždy oblíbený, co major z Thurnecku, dobře nepochodil — kdo může za to? Bezpochyby, že ochotníci sami. Nemuseloť to skwělé představení býti, když slaměný Hastroš wítězem téhož wečera se stal. A wšak jen malé ztrpení, až se páni ochotníci naši wystonají. Není to než pouhá alterace na schylku starého roku! — Ašwěru nemuselo to nic jiného býti; neboť w krátce se opět pozdrawili. Brandschatzungem padlo jim bělmo s očí, a 5. ledna již opět we hře pouze české wystoupili. Dáwali „Štěkawce". Náwštěwa byla hojná, obecenstwo mnohem spokojenější. Wadiwého Štěkawce p. Honc jadrně prowedl, a rozmarného Kašpara by sotwa kdo byl mohl lépe prowésti, jako p. S. Ženské i ostatní herci pěkně k celku přispíwali. — Že, pánowé, když jen chcete, mnoho zdárného wywésti můžete, častěji jste dokázali. Proč byste nemohli také krasochutnější hry sobě woliti, bez wášně a strannosti ukoly podělowati, jako jste to jindy činili? Hráti pouze kusy, že z předešlých let opsané k nim role w rukou máte, tím zajisté wětšího oučastenstwí nenabudete; trhati se o roli, že si we hře její prymy na nohawice, nebo ostruhy na boty a rytířský plášť kolem ramenou powěsiti můžete — to jsou chatrnosti, jimiž se nikomu nezawděčíte, leda pošetilé samolibosti swé. Swornou, powážnou myslí toliko můžete okřáti docela a udržeti se w kolejích, z nichžby malichernost jednotliwců celek snadno wymkla. A protož opětně: „Moudře jen a sworně!" —ž—

BESEDY.

Dle zpráw ze Lwowa se dowídáme — ač tomu posud neradi wěříme — že polské diwadlo, bywši po zawření starého od p. hraběte Škarbka w nowé, nádherné stawení uwedeno, nyní přestalo! P. hrabě Škarbek, o jehož lásce a obětawosti wšechny časopisy mluwily, nedopříwá je najednou národu, kterýž by památku jeho wěčně w srdci chowal, a zřizuje k wůli několika osobám na místo něho francouské! Smutná wěc owšem, když tak důležité ustawy, jakož je národní diwadlo, w libowůli jediné osoby zůstáwaji.

Maďaři pilně překládají. Tuty časy wyšel „Cecil" hraběnky Idy Hahn-Hahnowé, a nyní se očekáwá „Tomáš Tyrnau" paní Palzowky. Na diwadle maďarském střídají se napořád půwodní práce s překlady nejnowějších dram jinojazyčných.

Akademie Française (w Paříži) ustanowila tohoto měsíce komisi ze čtyr členů, kteráž má nejlepší od r. 1834 až do 1844 prowozené diwadelní hře we werších cenu 10000 franků přiřknouti.

Hudební náwěšti.

Milowníkům taneční hudby dáwáme wědomost, že u Jana Hoffmanna w Praze wyšly „Národní zwuky Čechů" obsahující tři čísla: 1. Starožitná Polka, 2. Byzantinská Polka, 3. „Čestmír. Kwapík pro fortepiáno od W. Čestmíra Gutmannsthala. Cena 24 kr. stř.

Skladatel obdařil každý masopust krajany swé líbeznými zwuky, při nichž mladé nožky žádnou mocí pokojně státi nemohou. I tato nowinka není swých předchůdců nehodna, a bude se milowníkům tance jistě líbiti. * *

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 13.
12. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 850) wydáwá po půlaršících třikráte na týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK

PRO

ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

30. ledna
1845.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně 1 s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr. stř.

Po bále.

(*Pokračowání.*)

Pan Kaliwoda je šwihák z prwní třídy. Na deset kroků woní pačulím, jeho přihlazené wousy od ucha k uchu lesknou se lwí mastičkou, tělo wězí w té nejmódnější žluté hazuce, ruce w lesknawých rukawičkách.

Ostatně je starší známý Klotildy a dochází k ní — jak se mi zdá — w těch samých ohledech jako já. Jeť žárliwý. Alespoň newím, jak jinák bych si měl nelíbý odpor wyložiti, kterýž u každé příležitosti ke mně projewuje.

Nyní wešel kwapně do pokoje.

„Má služba, drahé dámy!“ uklonil se obratně před ženskými a mně si jen zběžným úklonkem hlawy powšimnuw, doložil welmi důležitě: „Je Karel doma?“

„Co mu chcete?“ ptala se Klotilda.

„Warowati — wýstrahu mu dáti,“ řekl šwihák; „aby se měl na pozoru!“

„Co pak se děje?“ ptala se Klotilda mírně, znajíc lehkou zápalčiwost mladého pána. Matka její pozwedla hlawu nepokojněji.

„Nedostali jste ještě pozwání na bál umělců?“

„Dostali.“

„Nu? A newšimli jste si…?“

„Čeho pak?“

„Českého nápisu.“

„O wšimli; také jsem ho četla a měla z něho radost.“

„Radost, slečno?“ ulekl se skoro líbě zawánějící pan Kaliwoda; při tom padlo oko jeho na mne. — „Ale owšem, diwiti se nesmím, pak-li wám pan Dubský wěc wyložil.“

„Já se osměluji do tohoto domu wcházeti,“ ozwal jsem se nyní, „abych se obohatil pokladem, jakýž tu w srdci a mysli wzdělaných paní nacházím — ale ne proto, abych něco wykládal, co beztoho pronikawému duchu slečny Klotildy neujde.“

„Tiše, pánowé, tiše!“ usmála se díwka mezi nás wkročíc. „Já jsem, jakož prawá dcera slowanské krwe, milownice wšeobecného pokoje a swornosti. Wyjednáme tedy celou rozepři we wší dobrotě. — Wás tedy, pane Kaliwodo, to dobrotisko, Český nápis, jaksi pobouřil?“

„Ba to máte prawdu; pobouřil, polekal — wšechen humor mi pokazil.“

„Nesměla bych wěděti proč?“

„Proto že jsem Karlůw přítel a že tím pánowé žádného prospěchu nedojdou. Prosím wás, slečno, co pak je umělcům do jazykowých roztržek? Malíř buď malířem, a ničím jiným. On je tu pro celý swět a nemá se obmezowati žádnou národností.“

„Prawda, prawda!“ poswědčil jsem; „ale také šwec a krejčí, pekař a sládek je tu pro celý swět, to jest: když tolik dowede, že by celý swět u něho dělati dal — a myslíte, pane, že nemá proto šwec a krejčí, pekař a sládek ničím jiným býti nežli pouhým řemeslníkem? Kdež pak zůstane člowěk? Kam se octne to, co do něho z ducha božího wloženo?“

„Prósím — pane, prosím, nezatáčejte se na jiné pole,“ řekl Kaliwoda mým lehkým ousměškem poněkud popuzený. „Zde je řeč o umění, a ne o řemesle — to je myslím znamenitý rozdíl.“

„Znamenitý w jistém ohledu — to máte dobře, můj welewážený, jelikož ono jen w obor krásy, toto w okres užitečnosti sahá. Ale práwě proto musí také umění tím wíce wše to ze sebe wywinouti, co z božího ducha pochází; onoť musí tou samou mírou, ano ještě wětšími pružinami nežli šídlo a jehla k onomu celku přispíwati, co obyčejně lidskou společností, někdy wlastí, někdy státem nazýwáme. A před mýma očima tratí umění welikou cenu, když se newywine

ze živlů národních—a nebo když k probuzení ducha národního neslouží."

„Z brusu nowá zásada!" ušklebil se pan Kaliwoda. „Tím způsobem nemohou tedy genialní wýtwory mistrů francouských nebo německých před wašima očima welikou cenu míti."

„Proč pak, můj welewážený?" ušklebil jsem se po něm.

„Nu, protože se newywinuly z wašeho živlu, a že nemohou k probuzení wašeho, nyní tak často jmenowáwaného národního ducha sloužiti."

„To je arci weliká prawda; ale mně se přitom také zdá, že tu nejsme ani w Němcích, ani we Francouzích, aby nás měly ony genialní wýtwory dle mého smyslu podněcowati—jakž to we swém domowě bezpochyby činějí."

„Při tom ale zůstanou jen přece genialními wýtwory! Či myslíte že ne?"

„Oh—a jak! Wždy zůstanou genialními wýtwory německých a francouských mistrů, které si také jejich národ wzíti nedá, aniž oni sami roucho swé národnosti tak snadno odhodí—proto, že podle wás celému swětu náležejí."

„Ale, milí pánowé!" ozwala se nyní Klotilda šarwátkou naší potěšena—„co pak wám to napadá tak lehkou zbraní wésti boj o wěc tak důležitou a mimo to, jak se mi zdá, již dáwno rozhodnutou? Jáť myslím, že pan Kaliwoda jen šaškuje—proto že je masopust."

„Ne, ne, drahá slečno!" dokládal se šwihák. „Je to mé oprawdowé přeswědčení—"

„—že nemá umělec," skočila mu Klotilda do řeči —„nejen malíř, ale i hudebník, básník a jakkoli se člowěk jmenuje, kterýž ducha božího w sobě oživiw, w chrámu wěčně kwětoucí krásy dary swé na oltář klade—že nemá umělec wlasti a národu míti?—Nechme toho, pane Kaliwodo," doložila usměwawě. „Jiní lidé mají jiné přeswědčení, a nebudou rowněž tak jako wy chtít od něho upustit. Nechme tyto rozmíšky až na půst. Dnes mluwme o bále."

„Ale práwě tento bál, rozkošná slečno, „řekl Kaliwoda—„práwě ten mě naplňuje starostí."

„Jakou starostí?"

„Že newypadne, jak by měl;" krčil panáček ramena.

„Aby dobře wypadl, o to se postarají lidé, kterým na tom záleží! Nechme toho, pane Kaliwodo!"

(*Pokračowání.*)

Otec a dcera.

(*Pokračowání.*)

9.

W hořejších síních bylo weselo a žiwo, panowaly tam tance, hudba, howor, žert a smích;—wenku se byly bouř a déšť sice utišily, ale noční krajinou kwílil nesmírný witr melancholickým želením. Wětší ale zpor nežli onen wichrů, zuřil w prsou Duportowých.

Přímo naproti hostinci poskytla mu holá stráň žádoucího stanowiska. S rukama založenýma co kamenná socha stál tam se srdcem rozerwaným, nemaje slow ku zjewení bolesti swé. Jen úsměch žaluplný, jen wzdech polo-udušený a slza nepozorowaná, po twáři jeho kanoucí, označowaly newýslowné city jeho. Onť widěl každé pohnutí hemžícího-se dawu rozweselených společníků, slyšel zwuky hudební, po weselé síni se-rozléhající, smutně wšak w dálce umírající, a konečně zočil—Jaroslawu.

Ona jediná mezi wšemi nezdála se býti weselou. Semil wedle ní kráčeje, ba ani na okamžení ji neopouštěje, zbudil w Pařížanu cit nenáwisti.

„Kdyby se měl swět nademnou zřítiti—tobě se záměr twůj powésti nesmí!—Bídný, starý hříšníče, poznáwám tě!—Pokud já žiji, nebude ti možno dotknouti se této poswátné kwětiny!"

Takto zwolaw zrak swůj wšemožně napínal do oken tanečního sálu.

Jako wčely oblétali mladíci spanilou Jaroslawu, jenom Semil ani na krok od ní se newzdalowal. Protiwín nejžiwějí k díwce se měl, a ona k němu nejpříwětiwěji.—

Tu musel nějaký nowý host do síně wstoupiti, neboť wšech oči se obrátily ku dweřím, a Semil, přepustiw Jaroslawu Protiwínowi, poodešel.

Chwíli před tím zastawil se kočár před wesnicí. Dwě osoby z něho wystoupily—Fourier a Brigita.

„Nyní se přeswědčíš, Brigito, kdo s tebou dobře smýšlel. Uhlídáš, jak ten kluk twé příkazy zachowáwá. Měj se na pozoru, aby tě zde nezahlídl a nám neuprchnul."

„Spolehej na mne, milý Fouriere; již se přeswědčuji, že jen ty wěrně jsi semnou smýšlel a jednal. Inu—wše se naprawí!—Dříwe jen hleďme ztrhnouti Semila a zmocniti se jmění, kteréž mu po newlastní dceři mé zůstalo; pak zatopíme panáčkowi Duportowi—rozumíš?—Musíme to wšak zchytra započít, aby nás newyzradil!"

„Já mám plán již hotowý. Semil a on musejí se

nepřátelsky setkati, a my se nepotřebujeme při tom docela nic namáhati.—Nyní však pojď; já tě dowedu na zahradu za dům, odkud co nejlépe do síně hleděti můžeš.“

Učinil jak prawil, sám pak nahoru do síně mezi besedníky se wmísil.—

„Co to?“—zwolal Duport u nowém wytržení.—Fourier a Semil zabrání w důležitý howor popocházeli po síní.

„Pro Bůh—to jest on!—Fourier! ta hříšná příšera —a Semil s ním w přátelstwí? Co se to děje!—Nyní je nebezpečenstwí na nejwyšším stupni. Ubohá Jaroslawo! kam Fourier stoupí, tam nekwěte žádné blaho!—A jak sem přichází? Co zde hledá?—“

Rychle se odebral dolů a mezi besedníky nepozorowán se wmísiw, přiblížil se k Jaroslawě. Tato se ho nemálo ulekla.

(*Pokračowání.*)

SLOWANÉ A ŽIDÉ.

Již dwakráte stala se w těchto listech zmínka o přiblížení se Židů a Slowanů, již několikráte projewilo se toto přání i w nowinách židowských. Myšlénka tato je ale ještě příliš nowá, a mnohým se wyskytla tak neočekáwaně, že se ještě skutkem wykázati nemohla; ona musí posud w hlawách jednotliwých se ujímati a teprw se upewniti, než se stane činem. A w prawdě se toto poslední i stáwá; w malém okresu mé zkušenosti zde we Wídni se nalezá množstwí Židů touto myšlénkou welmi zaujatých, a mnohé předsewzetí dozráwá ke skutku. Tak n. p. chystá se někdo modlitby židowské do češtiny přeložit, jiný hodlá wydati malý katechismus w české a německé řeči, ano někdo, jak jsme slyšeli, připrawuje se k welikému dílu, an si totiž předewzal celou biblí z hebrejského časem do češtiny přeložiti a jí zaopatřiti wýkladem w ten způsob, jakž jej Philippsohnowo wydání má. Welká část arci lituje, že není jazyka ouplně mocna, aneb že se již zabrala do interessů a směrů jiných, z kterých se nawrátit již nesnadno; ale každého potěšila zpráwa z Roudnice, že tamější Židé českému jazyku a zpěwu swé dětí učiti dáwají, a ze soukromných zpráw se dowídám, že se na mnohých místech na něco podobného myslí. Nelze pochybowati, že wěc tato již teď oučastenstwí zbudila, a teprw zbudí, až jen s obou stran w celé swé důležitosti bude ouplně uznána.

Welkou radostí ano nadšeností mne naplňuje myšlénka, že snad jednou ty dwa miliony slowanských Židů we snahách našich podílu bráti budou. Jaký to zisk pro nás, a jaký pro ně! Německo má okolo 300.000 Židů, a oni takořka wšude w každém směru stojí w popředí. Největší dwa hudebníci nynějšího času jsou Židé: Mendelsohn (pokřtěn) a Meyerbeer, největší theolog německý, Neander, je křtěný žid, dwa z nejwýtečnějších práwníků jsou Židé: Stahl a Gans, w lékařstwí mají muže, wýtečníky první třídy, k. p. Valentina, Castata, Henle-ho atd; mezi malíři mají Židé swé koryfey; Bendemanna, Kaulbacha, w literatuře se Židů jen hemží. *

Je to wěru k užasu, jakou duševní činnost, můžeme říci bezpříkladnou, tento nadobyčejný národ projewuje. Čím wíce se člowěk k jádru a prawé podstatě tohoto kmene prodere, tím wíce jej musí obdiwowat; nesmí se ale dáti odstrašit nějakými skwrnami, kteréž ho na powrchu místy zohyzdují. Nyní powažme, kdyby ty dwa miliony Židů slowanských se wší silou se ujali našeho snažení, jaký žiwot duševní by na wšech končinách za krátký čas zkwětl! Že by i Žid přidružením-se k naší snaze získal na přízni a ctě oněch, mezi kterými bydlí, není třeba široce rozkládati. Ale ono je to také jeho powinností a Slowan to může ouplným práwem žádati. Naopak ale může také Žid od nás wšelicos žádati a to také wším práwem. Důwěřujme si, pak se obapolné požadowání wyplní. Ale co slowa nedokáží, dokáže nutnost dějin. Až Slowan naskrze a naskrze swědom si bude swého národního powolání a až wšecky ty ohromné síly toho obrowského národa se probudí a pohnou: pak nebude Žid w stawu odolati welikánskému hnutí, mocný proud jej unese. Hrdě se přizná k naší wěci, i on jistě bude horliwým, wěrným a mocným naším soudruhem, na dráze nastoupené, a Slowan se podiwí, seč neustupná, wytrwalá a pružná jeho síla je, a jakož on wystawěl duchowou budowu tisíce let trwající a základ založil k budowě nad celým wzdělaným swětem se klenoucí: tak se zajisté také přidruží k swětodějinné snaze naší; swatost našich záměrů a welká budoucnost je přiwábí, a to tím wíce, jestli čistá lidskost našeho počínání jim slíbí wolný okres k wywinutí swé indiwidualnosti, jestli uzří w naší celé snaze pewný základ pro swá práwa. Protož máme w každém počínání swém ukázati, že naše snaha nám nezoužuje srdce a ducha, ale že je šíří; že naše hnutí není tlačení cizího, ale že chce usnadnit každému. A hrdě můžeme říci, že se to stáwá. Naše počínání je přímé, otewřené, poctiwé a to wždy a wšude. (Dokončení.)

* Článek w Revue indépendante uwádí, že je mezi professory berlínské university 12 z kmene židů pocházejících.

ZE SLOWENSKA.

(Z okolí břesňanského.)

Snad jste si již nejednou pomyslili: Co přece dělají ti naši Slowáci? dáwno jsme wěru nic o nich neslyšeli. — Nu, což dělají — nic jiného, než co před tím děláwali. Jako na ukol najatí dýchají, aby se nezadusili; neb je wěru parný puch počal obkličowati; zakaleným okem pozírají na stowěkou Tatru, zdaliž se již jednou mračna rozejdou, jež wětrowé nepřízniwí nad ní shromáždili; doufající zraky swé upírají tam k Dunaji, odkud jasnou hwězdu swých nadějí očekáwají. — Přitom mluwějí jazykem po otcích zděděným a neobáwají se, nawzdor wšemu tomu, že jim některé přepiaté hlawy, každé i sebe newinnější wyražení, hnutí a zábawu za hřích pokládati se nestydějí, tu a tu i po slowensku se zabawiti. —

Wřele a srdečně plesal duch můj, a „Wítej, wítej družko milá Sláwy!“ šeptaly rty mé, an jsem král. město Březno poprwé spatřil a k prwním domkům se přibližowal; neboť jsem byl před tím mnoho o slowanském rázu města toho slýchal. Ale naděje začasto klame, a nejeden naleznul smutný hrob swé radosti, kde si ráj wší blaženosti obrazil. A tak se tu na prwní zdání wedlo i mně. Zastawiw se při prwním domě, wywalenýma očima obdiwowal jsem — co myslíte, že jsem obdiwowal? Snad skwostnost a mistrowstwí ruky stawitelské? anebo starožitné památky? Ba nikoli; podobnými wýjewy ušetřuje okolí zdejší cestowatele. A což tedy obdiwu hodné? maďarské nápisy po nárožních domech! — I zabral jsem se do trudných myšlének o budoucnosti drahého a milého swého národu, až mě wozka z tuhého tohoto sna probudil, zastawiw u hostince. A tuť hle

zas nowé diwadlo poskytuje roh hostince, aeb „Paplak ůtezn“ na swém hřbetě jako na trh nese. Tedy tu jde wšecko po maďarsku? a skoro bych se již byl toho obáwal. Tu se pustím s okolojdoucím měšťanem do přátelské rozmluwy, a to k nemalé radosti swé do slowenské. — Tedy jsou tu přece ještě Slowáci? ptám se w podiwu. Tyto waše, mozku slowenskému nesrozumitelné nápisy ulic mohly by člowěka tak pomásti, žeby se w Ketskemétu býti myslil. — Ano, pane, odpowěděl on w líbém usměwu; „my jsme tu wšeci Slowáci ako repa. — No zachowejž wás nebe takowými na wěky wěkůl — A on přihodil k tomu s welikou ochotností: „Amen.“ — Tuť mi i hned napadlo: Duch jest, jenž oživuje! A Slowák, byť by i místo kapjec a krbců (bačkor) národními barwami wyšujtášowané čižmy, místo bílé haleny, wyšňorowaný a jakkoliw wyteremtetowaný dolman nosil, zůstane jen wždy Slowákem; a Březno, byť by je i na Breznoviu aneb sám Bůh wi jak překřestili, zůstane přec jen wždy Březnem, a to Březnem slowenským, byť by i ulice jiná jména dostaly. Můj nebožtík učitel w normálkách, zkušený to muž, říkáwal: „Milé děti, dwě tři laštowky neudělají léto“ — a teď jsem teprw ouplně slowům jeho porozuměl.

Cože byste si medle pomyslili, kdyby wás město, jehož celý zewnějšek moderní nowotou páchne, maďarčinu na ulicích jako pozwání do maškarního plesu wywěšuje a tak, jak to jmenují: S duchem času ku krásné a skwoucí budoucnosti kráčí! — kdyby wás k nějakému wyražení slowanskému, k. p. diwadlu aneb plesu pozwalo? snad byste ani swým wlastním zrakům newěřili? A přec je to jistá skutečnost. W prawdě se mi do rukou dostalo na krásném archu pěkně wypracowané pozwání na diwadlo, které se k prospěchu diwadelních příprav we slow. kr. městě b. (banském) Březně držeti mělo, a sice prowozowáním Štěpánkowy weselohry: Tintili wantili, aneb: ať se to jen žádný nedozwí. — I pospíchal jsem jako k wídeňskému tahu zamilowaný sazeč loterie na určité místo mezi četné shromážděné obecenstwo; opona se wyzdwihne, a diletanti naši, nazwice ze studentů, přednějších mladíků a panen zwoleni, tak mistrowsky si počínají, že mi půltřetí hodiny jako w rajských končinách přelétnulo, s tím srdečným přáním, abych se opět w brzce podobné lahůdky dočekal. (Dokončení.)

DENNÍ KRONIKA.

Z Mirowic. (*Instalace p. měšťanosty.* Z přátelského dopisu.) — Hned ráno shromáždili se mirowičtí cechowní pořádkowé u radnice, a očekáwali zde dílem swou ochrannou wrchnost worlickou, dílem nowě zwoleného p. měšťanostu. Když pak p. wrchní worlický ještě s mnohými ouředníky přijel, byl při hřmotu kotlů a silné střelby z moždířů slawně uwítán. Na to se odebrali wšickni p. představení do radního domů, welectěný p. wrchní worlický držel welmi srdečnou řeč, kteráž shromážděné obecenstwo hluboce dojala. Potom ubíralo se wšecko při opětném hluku bubnů a střelby do chrámu Páně, kdež se mše našeho Tomáška zdařile prowozowala. Po wykonaných službách božích byla weliká hostina u p. měšťanosty držána, při kteréž jsme zbory od Jelena a jiných oblíbenců zpíwati slyšeli. Když pak se znárodnělá píseň: „Kde domow můj?“ zpíwala, a na řádky přišlo: „Mezi Čechy domow můj!“ tuť zwroucněla mysl wšechněch přítomných, kteříž jednohlasně opětowali: „Mezi Čechy domow můj!“ Patrný to důkaz, že i zdejší občané s radostí se přihlašují k národu, jemuž náležejí. —a.

BESEDY.

Obraz p. Jeništy we Wídni. Již loňského roku podáwaly wídeňské časopisy zpráwu o mistrně zhotoweném obrazu, jenž zde na odiw wystawen byl. Protož chci, ač trochu pozdě, také milým krajanům kratičkou zpráwu o něm podati. Tento obraz, 7 střewíců wysoký a 11 stř. dlouhý, je po dwouleté neunawné práci panem Frant. Jeništou, mistrem krejčowským we Wídni, ze sukna, na způsob mozaiky zhotowen, představuje wyswobození G. Bathoryho Demetrijem Jazičem a Pawlem Kinišem w bitwě u Keňer mezů r. 1479 z rukou nepřátelských, a jest tak mistrně wyweden, že při prwním wzhledu myslíme, že weliký obraz swětlými barwy malowaný před námi stojí. I při bližším pozorowání newí člowěk, má-li dříwe pořádné sestawení barew, čili wýbornou práci u spojowání těch nejmenších dílků sukna obdiwowati, což každého tím wíce překwapiti musí, když uslyší, že se p. Jenište ani w kreslení, ani w malbě necwičil, a tento obraz dle malého, sotwa 15″ wysokého dřewotisku zhotowil. Na důkaz, že toto umělecké dílo welkého účastenstwí došlo, ručí nejen weliký počet obdiwowatelů, ale i to, že Jeho císařská Milost sobě tento obraz w prosinci 1844 představiti, a na důkaz swé spokojenosti zhotowitele hojně obdarowati ráčila. Dle wlastního wyřknutí p. Jeništy hodlá krejčowský cech we Wídni toto dílo swého spoluouda a našeho krajana zakoupiti, a je na památku w síle postawiti. A tak se bude opět jedno dílo syna wlasti w Němcích skwíti a on co newiděl za Němce powažowati. Na otázku proč p. J. si něco z wlastenského dějepisu za předmět newywolil, odpowěděl že ho jen swětlé barwy wýchodních krajin k tomu pohnuly. Mimo tohoto obrazu jest tu i jiný 4′ wysoký obraz Abd-el-Kadera widěti. A. W. Cebuský.

Na Fridštejně, wsi panstwí česko-dubského žije muž, jakýchž wěru pořídku. Jeť to prostý rolník, jmenem Cejnar. Již od dáwných let se zanáší usilowným sbíráním historicko-topografických památností wůkolních panstwí, přičemž ale poznamenati dlužno, že se báchorkowitých někdy lecjaks znetwořených powěstí wýhradně nedrží. Nemálo snůškami swými poslouží nyní rychtářům panstwí malo-skalského, jimž ouřadně nařízeno, zakládati knihy pamětní. I w dějinách wlasti naší jest muž tento welice zběhlý, ba i w těch nejmenších podrobnostech může se honositi historickou známostí. Z jeho domácí knihowny čítají wesničtí osadníci kněh u walném počtu. — O by w každé osadě byl as jeden takowý muž! Nezapomenutelná wždy zůstanou w tom ohledu slowa proslaweného Kollára:

Často tichá pastuchowa chýžka
Wíce pro wlast může dělati,
Nežli Tábor, z něhož wálčil Žižka.

F—š—n.

Nowá kniha.

Pomněnky na rok 1845, obsahující: *Marii*, arabesku od J. K. Tyla. W Praze, tisk Jar. Pospíšila. — Str. VI a 61 we 32. S podobiznou Karla IV. a winětkowým rytým titulkem, w ozdobné (bálowé) wazbě za 24 kr. stř.

O sobě se také prodáwá:

Malá mapa wětší části zemí Ilirských. (Ze spisu „*Pohled na Bosnu.*“) We 4. Sklad Jar. Pospíšila. Cena 5 kr. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 14.
12. roč. běh.

KWĚTY.

1. února
1845.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlémském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně i s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr. stř.

Po bále.

(*Dokončení.*)

* * *

Jednou stranou s radostí, druhou s bázní očekáwaný wečer konečně přišel.

Dlouhou řadou hrčely skwostné kočáry k Žofinskému ostrowu, z něhož nám jasně ozářená okna již lákawě kynula.

U garderoby stála práwě strakatá kupa roztomilých díwek—já měl po chwíli prohlídnouti rozmanitou krásu jejich a hoditi pak okem na široké schody, ježto wedou k jídelnicím. Holé stěny byly se proměnily w bujnou kwětnici a poskytowaly čarowný pohled. Blahé tušení wstupowalo do duše wybroušeného labužníka u této krásné fortny do říše jeho idealů— tučných kapounů a bažantů!

Já ale odwrátil zraky a zaweslowal do hlučného sálu.

Jaké to moře swětel!—a w jeho jasně skwoucích wlnách—jaké to hemžení spanilých Wil a Rusalek! Člowěk newěděl překwapením, kam dříwe oči upnouti. Bylof wěru strachu, aby nelitowal, že jich nemá sto. Já se wrhnul odhodlaně do nejžiwějšího proudu.

Tu se pnuly hrdé růže, sniwé lilie, něžné fialy— tu se wznášely podoby wzduchowé, zde se míhaly postawy bujné: ale já hledal Klotildu.

Konečně!—wracela se práwě z pěkné toalety, kteráž nebyla přeplněna zbytečnou nádherou, ale skwěla se wkusným uspořádáním. Abych si ji byl w jednotliwých částích prohlídl, k tomu teď nezbýwalo času. Nyní stála Klotilda předemnou.

Okolo ní točil se pan Kaliwoda w pařížské hedbáwné westě. Newím, co se mu práwě z ust sypalo. Ale tuze welikou radost nemusela z toho Klotilda míti; neboť se jí twář neobyčejně wyjasnila, když jsem já se okázal.

Na mou čest! není to žádná chlouba nebo domněnka. Jáť se byl za minulých dnů přeswědčil, že w srdci jejím něco zrůstá, načež zlaté naděje swé zakládati mohu.

„Aj, dobrý wečer, pane Dubský!“ promluwila ke mně—owšem česky a hezky hlasitě—s tím nejlíbeznějším usměwem.

Pan Kaliwoda si začal pysky kousat a rychle se obracel, zdali ta slowa někdo cizí neslyšel. Potom se poroučel. Nezbylo po něm leda trochu wůně.

„Šťastnou cestu!“ usmála se Klotilda. „Mně začalo býti již ouzko. Mermomocí chtěl mě ještě tady strašit, že bál dobře newypadne. Jsem žádostiwa, s jakou se nawrátí, až si přijde pro zamluwenou polku.“

„On již tedy dosáhl, po čem já posud toužím?“ prohodil jsem nyní. „Naposledy snad pro mne ani nic nezbude.“

„Oh, nemějte starosti — touha wás neutrápí!— Nejsem tak nepamětliwa; ačkoli byste byl zasluhowal, abych byla wšechny tance zadala, an jste tak dlouho nepřicházel.“

Přitom mi podala swůj taneční pořádek. Byla to spanilá památní knížečka z dwanácti listů, na každém důwtipně wywedený nákres—práce to mladých umělců, příhodné a wýznamné okrasky wolných tanců. Já w nich nalezl ještě místa na walčík, na dwě kadrilly a polky. Klotilda na mne pamatowala.

„Teď ale“—řekla ke mně, když jsem se byl zapsal—„teď se podíwejme dále a poslechněme, co to wůkol zwučí.“

Já napnul uši—a radostně zachwělo se mi srdce. To bylý zwuky české! Ano, swobodně a lahodně rozléhaly se kolem, jiných hlaholů se neostýchajíce. Wědělyť, že tu znějí we swém okresu, že tu zrůstají na wlastní půdě.

Pyšněji dmuly se mi prsa. Já se zanesl w duchu o deset roků na zad.... kdož by si byl tenkráte

pomyslil, že se budeme letos na bále uměleckém w národním jazyku tak hlasitě bawiti? Tenkráte bychme byli snad jen šeptali.

Nyni zawzněla šumiwým proudem hudba—a my se pustili do kola.

Mám wychwalowati wzorný při tanci pořádek?— Nebudu nadarmo drahými barwami plejtwati. Onť byl jako slitý s pěkným celkem, w kterém se weškerý wečer objewil.

Nenucené rozprawy, usměwawé twáře, jasné zraky, rozčilená srdce—to byly drahé částice, z nichžto celý ples záležel. Jako minuty letěly hodiny; bylo tu podrani—člowěk se toho ani nenadál. Zdálo se, jako by tu wšickni mladí i staří ještě jednu noc ztráwiti a wšechnu rozkoš minulé ještě jednou prožiti chtěli.

Bylo již pozdě nebo wlastně časně, když jsem si šel do garderoby pro plášť. Jaké štěstí! Práwě se tam také pan Kaliwoda oblékal.

„Ah, dobré jitro, pane!“ řekl jsem k němu po česku a hezky hlasitě. „Nu, co myslíte—wypadl dnešní bál dobře?“

On ale dělal, jakoby to neslyšel, a obrátil se k wadnoucí, ale bohaté krasotince, s nížto byl dnes wydajnější známost zapředl, než jakowé se mohl u Klotildy naditi.

Možná, že bude hodně dlouho na 15. den měsíce ledna roku 1845 pamatowati. Já také.

Otec a dcera.

(*Pokračowání.*)

„Jaroslawo!“ — zašeptal k ní, — „jen na okamžení mne wyslechněte. Pro Bůh wás prosím!—Není to za mou, je to za waší wlastní záležitost.“

Jaroslawa byla mužné děwče; zlého si nejsouc wědoma, s úsměchem dala se od mladíka wésti, opustiwši swého prwnějšího průwodce. Tento běžel wyhledat Semila a powědít mu, že Jaroslawa s cizincem se odstranila do zahrady.—

„Jaroslawo! — newěřte Semilowi; on se spřátelil s Fourierem, a ten je snad největší nešlechetník na zemi; newěřte oběma, neboť lidé zlí nemohou míti dobrých záměrů.“

„Wy opět třeštíte;“ prawila Jaroslawa; „wěru neznám člowěka tak slabé powahy jako wy—“

„Jaroslawo, nežertujte; práwě w tomto okamžení rokují snad dwa swůdcowé, jakby wás zničili. Anděli, — chraňte se jich obou — Semil nemůže býti hodný člowěk, sic by se nebyl s oným lotrem spolčil!—“

„Jakže? Wy znáte pana Semila? on je šlechetný muž, a kdo wystupuje proti němu, je také mým nepřítelem. Já wím, co činím. — A konečně, co wám do mého jednání?“

„O Jaroslawo, wy newíte, jaká tajemná, mně samému nepochopitelná mocnost mě k wám poutá! — Mohu já za to, že u zpomnění na wás rozewře se celá bytnost moje? Mohu za to, že když to stín wáš z dálky uhlídám, srdce moje se zachwěje; když hlas wáš slyším — tuť celá duše naslouchá zwukům slow wašich, jakoby s nimi spása ráje přicházela. Čím to je — to nemohu říci; dosti na tom, že to je! A wy mnou powrhujete? Odstrašují wás hlasy cizí — a wy jim wěříte! Wyslyšte tedy jenom nyní slowa má, byste zwěděla, kdo jsou ti lidé, jenž o wás hrají! — Fourier, —“ ledwa wšak toto jméno z ust mu wyšlo, zašumělo cosi hbitě wedle něho.

„Ah — ty zde?“ — ozwal se hlas ženský, sípawému wzkřiknutí hyény nápodobný.

„Brigita!“ — zwolal Duport a po celém těle se zachwěl. W okamžení wšak se zpamatowaw, podal list swůj Jaroslawě, jenž ho polonuceně přijawši, odstranila se.

Wětrem ztrhané oblaka rozlétaly se po wšech končinách, a luna ledwa polooswícená bloudila nebem zkaleným co ztracená loď po zbouřeném tmawém jezeru. W síni začala opět hudba a šumot tanečníků, dole w zahradě mísily se weselé a rozpustilé písně mezi wýskání jiných, w prostranné dolejší komnatě za plnými láhwicemi se weselících. Ale naproti domu radosti stály beze wšeho podílu w obecném plesu proti sobě dwě osoby — jedna, rozkácená tygřice, druhá, kmen zwrácený, chwějící se w bouři.

„Co zde bledáš?“ jala se Brigita po krátkém a wšak wýznamném mlčení opět mluwiti. „Kde jsou mé wěci, mé tobě swěřené peníze a wše, cokoliw jsi u sebe měl, nežli jsi wyjel z Paříže? Bídníče! Mně jsi chtěl ujíti? Mně ošiditi? Wíš-li, kdybych od tebe žádala, co mého jest, že bysi zde pod širým nebem i bez oděwu státi musel? Wíš také, že jsem již na wšechny stopy twé přišla a ničím wíce sklamati se nedám? Ty se mi zodpowídáš z kroků swých, ze wšech, rozumíš? Ze wšech, prawím! a sice hned. Pak mi wydáš mé wěci, šat, co na sobě máš, ti daruji — žebráku!“—

Slowa tato dotknula se nejněžnějších strun srdce Duportowa.

„Bídná networo!“ prawil hlasem poloudušeným. „Wšak já znám twé záměry, a pak-li ti na tom záleží, abys také o mých zwěděla, tedy se těš na ples, jaký ti připrawím.“

Brigita nemohla wztekem ani promluwiti. Takowého odporu od slabého Duporta se nenadála. Teprwa po chwíli začala sípati: „Ty wyhrožuješ mně? — Nuže uhlídáme, kdo z koho bude. Zráda twá se obrátí na tebe, a raději odpustím tomu ošemetníku, jehož jsem za cíl swé pomsty wywolila, nežli tobě. Wěz tedy, že tě zítra co zloděje obžaluji. Tys ukradl wěci mé a ujel si s nimi.“

„Networo!“ wzkřikl Duport nemoha se déle přemoci a mocnou rukou chopil se chřtánu jejího; ona wšak mžikem dýku wytáhnuwši ranila jej w rámě; načež Duport, wida se w nebezpečenstwí žiwota, bambitky swé se chopil a přímo po ní střelil.

(*Pokračowání.*)

SLOWANÉ A ŽIDÉ.

(*Dokončení.*)

Mnohému se to arci nelíbí, že jsme z každé strany nepřístupni outokům, které na nás rádi činí. Swatá práwa, na která swou wěc stawíme, uznáwáme také u jiného; ale práwě z té strany musíme často wýčitky slyšeti, které zrowna těm whod přicházejí, kteří by rádi naše počínání před weřejným míněním zobrazili jako coufání a náwrat o století nazpět. To náleží mezi nestoudné lže wšeobecných nowin, kteréž ale skutkem wywrátíme. — Je to welmi bolestné, když musíme ze wšech stran, poukazowáním na udalosti posledního času, slyšet Žida mluwiti: Jinde by se nám to nebylo stalo! Za luzu žádný národ nemůže, jako i Židé za swou nemohou, a bylaby to oprawdu ta největší neprawost, kdyby se našemu snažení připočítaly tyto smutné a bolestné udalosti. Čest našeho národního snažení požaduje, abychom toto neprawé mínění od něho odwrátili; abychom ukázali, že ono žádnou nenáwist a žádné činění křiwdy nezná. Musíme arci litowati, že se o přiblížení Slowanů a Židů nezačalo jednati w čase příznivějším, kde skutek nestál na odpor slowům smírným. Mnohý, kterýž myšlénku obapolného zblížení snad již pojal a sobě oblíbil, začal zase pochybowati, dá-li se kdy uskutečniti; mnohému z obran stran musela naděje, důwěra a chuť klesnouti a mnohý krásný a užitečný oučinek, kterýž by z té myšlénky již teď byl wykwětl, byl zmařen. Mnohý snad se dal dokonce odstrašiti a odwrátit od záležitosti tak nadějné, lidumilné a weledůležité. Bylobyť to ale přenáhlení, kdyby se z toho ukazu, z wýsledku smutného dědictwí po wěku temném, na celý národ a celou jeho powahu soudilo, z ukazu, který bohužel, tenkráte i w Německu na mnoha místech se objewil.

Poměr mezi Židem a Slowanem není owšem takowý, jakýby humanita neřku-li láska křesťanská i práwo požadowaly; ale nechtějme zde rozebírat, kdo toho winen; raději se přičiňme ku swazku lásky. Wšak se i nám w té případnosti děje welká křiwda. Kdo je z wenku, wí, že sedlák přátelsky a srdečně se swým Židem obcuje; jinák je to arci w městách, kde je wšelijakým wplywem luza nakwašena předsudkem a nenáwistí. Ať Žid powáží, že žádná slowanská země nemá tu málo wýnosnou i málo čestnou wýhodu, kterouž má Norwegsko, Španělsko a mnohá německá země, a pak ať powáží, že Slowanu, co národu, pranic nepodal, nýbrž rozšiřowáním cizoty národnost mu podrýwal, ano w Poznansku za jisté wýhody se nabídl německou národnost k hubení polské rozšiřowati. Takowé wěci musejí se Slowana welmi bolestně dotknouti. —

Také se ozwal hlas, že Žid o češtinu málo dbá, an prý málo wynáší. Tímto míněním by se mu děla welká křiwda, neboť je málo který národ tak spiritualní jako on, kterouž wlastnost celými swými dějinami dokázal. Zde jen stůj slowo: Mosaismus. Ale nač až tam po důwodech pro to se sháněti, anto jich na blízku w hojnosti máme? — již to, že zůstáwá wěren swé prastaré wíře, dokazuje, že wšelicos činí, co práwě procenta newynáší; neboť jeho židowstwo mu welmi málo prospíwá, jakož každý wí.

Žid má úctu předewším, co znak ducha na sobě má; snad na to udělá wtip, ale on nezná žádnou surowost. Již statistický poměr wzdělanců a wýtečníků we wědách a uměních z toho kmene newywratně dokazuje duševní interessy a činnost jeho; Žid si dobyl při wšech obtížích mocné a čestné místo we wšech oborech jen poněkud mu přístupných. To se zapříti nedá, a kdo si jinák pomoci nemůže, připočítej to jeho drzosti. Mnohý arci řekne, že není žádná pochybnost, žeby intellektualní nadání Židů nebylo wýtečné; ale morální? Tak ale mluwí jen ten, který se na lepší wýčitku zmoci nemůže, neboť ta je tak snadná, jako neprawá a ohyzdná. Ani wšeobecné nowiny, kteréž kde jen mohou swé diplomatické hep! křičíwají, ji rádi neuwádějí, a málo kdy se jim to také powede. Líp se jim podaří posměch, když tak mimochodem o Židy zawádí, zwláště to umí p. Kolb. Wšeobecným se nelíbí Židowské způsoby, komplimenty a t. d. To záleží na chuti. Číňanům se zas my Ewropčané nelíbíme, a my jsme přece samy s sebou dosti spokojeni. Žid má arci zwláštní kroj twáře a ducha, on si ale může mysliti: Já jsem takowý, jaký jsem; wšecko nemůže být na jedno kopyto, a kdybych byl měl být jiný, byla by mne příroda jinak udělala. — I ptám se, pročby Žid neměl práwo sám s sebou a s přírodou býti spokojen, a zwláště mnohá Židowka?...

W. Nebeský.

Z Litomyšle.

Mnohým se tu nelíbila zpráwa, kteráž ku sklonku min. roku we Kwětech se objewila w tom smyslu, že naše město w národních wěcech trochu pozadu zůstáwá. Někteří to powažowali za hanbu i urážku. Ale dle mého domnění to není žádná urážka, když nás poctiwý wlastimil na chyby připamatuje, w kterých bez wlastní winy wězíme; to ale pokládám za hanbu, když na wzdor tomuto připomenutí w chybách zůstáwáme a naprawiti je nechceme. Jáť myslím, že to jenom na nás záleží, aby se co nejdříwe psalo: Litomyšle je pamětliwa swého jména, swé starobylé sláwy, a může při noworození wlasti naší swým krásným snažením za wzor sloužiti. Dokud to ale neučiníme, musíme také snášeti, když nám sprawedliwí mužowé ochablost naší předstírati a z nečinnosti nás kárati nepřestanou. — Owšemť se tu něco děje — děje se tu snad wíc, nežli w jiných místech wlasti naší — té nešťastné matky tolika odrodilých dítek; to ale ještě nepostačuje. My musíme ouplně seznati, co jsme — a co býti máme. Potom přikročíme k činům, a pak teprwa budeme moci hlawy hrdě pozwednout.

Co se týče našich krasotinek, pozorujeme radostně, že mnohé z nich k wěcím národním se kloniti a jazyk mateřský si oblibowati začínají; zato se tu ale také ještě mnohé jakož i mnozí nalezají, kteří se nechtějí o tom přeswědčiti, co náš Tyl

prawí: „Welký, drahý, newyrownaný poklad jest jazyk národní — jazyk mateřský, a tento jazyk nemilowati, nezwelebowati aneb z pouhé nedbalosti, leniwosti neb lhostejnosti ani ho neuměti: znamená tolik, jako zapírati swých rodičů, nehlásiti se k swému národu, newděkem spláceti drahé wlasti, ničehož newěděti o národní hrdosti — slowem: nemíti w těle kousku cti a zasluhowati opowržení wšech šlechetných."

Zde neplatí žádná wýmluwa, že nemáte času knihy české čítati; máte-li ho nazbyt ku čtení kněh jinojazyčných, měli byste aspoň částku z něho obětowati k upewnění-se w jazyku mateřském a k probuzení ušlechtilého citu národního. Příležitosti poskytuje wám naše česká knihowna; zde si můžete rozmanité, zábawné i poučné plody její wybrati, a že budete míti pro swou chuť wždy na wejběr: za to wám ručí napořád zrůstající a utěšené owoce wydáwající literatura, jakož i péče našich wlastimilů, aby se také počet swazků w samé knihowně rozmáhal. Zwláštního zmožení dočkala se tato za časů posledních spanilomyslným přičiněním a obětawostí p. Dra. Kampelíka, w. p. Horského, p. Ryšana, wrchního w Chocni, p. Mařáka, ředitele panstwí brandejského nad Orlicí, pp. zdejších ostrostřelců a mnohých študentů, jimž tuto wesměs weřejně srdečné díky wzdáwáme. A wšak i čtenářů přibýwá nám takowou mírou, že již někdy stran whodného podělení w malých nesnázích wázneme, a protož i tady k některým zámožnějším wlastencům weřejnou prosbu skládáme, aby na nás laskawým příspěwkem pomysliti ráčili! —

Něco zwláštního má naše knihowna we swé památní knize, kterouž ji, pěkně wázanou, p. J. Hejl darowal. Onať obsahuje dějepis a prawidla tohoto ustawu, a kdožkoli mu buď na penězích, nebo w knihách wítaný dárek učiní, jiným na příklad a wděčnou památku se do ní zapíše.

Litomyšlský knèhárník.

ZE SLOWENSKA.

(Dokončení.) A hle! po čtyrměsíčném příměří je žádost má wyplněna. Najednou zawzní: do slowanského diwadla (neboť do toho času se jen po německu, nebo po maďarsku hrálo) a již přiletí i cedule, že se dne 15. prosince 1844 bude prowozowati: Strýček Hurliwurli, anebo: co láska uchwátí nerada nawrátí. Kus wypadl dobře, k spokojenosti četně shromážděného obecenstwa.

A po málo dnech se zase powěst roznáší, že dne 29. ochotníci naši hodlají obecenstwo wyrážeti prowozowáním weselohry: Kocúrkowo, aneb aby jsme len w hambě nezůstali. Ale sotwa že se dokonale přípravy dělati začínají, již se i hned „mala omina" na obzoru chrámu Thalie slowenské wyjewují. Již p. hospodský ochotníkům zkazuje, že dne 27. jewiště pro nastáwající ples zbourati musí. Pak někteří ze zdejší honorace raději ochotníkům, by se k něčemu jinému chystali. A tak bez dostatečných přípraw bylo „Kocúrkowo" na den sw. Štěpána prowozowané. Jak? Nu jak mezi podobnými okolnostmi mysliti můžete. Prwní jednání k potěšení; druhé k dlouhé chwíli, a třetí dosti dobře, jen že se slabou pamětí; nebylo času naučiti se dokonale rolím. Celý kus, kdyby byl trochu obratněji šel, což ale na tak krátký čas ani možno nebylo, byl by úplné spokojenosti u hojného obecenstwa došel. Toto wšak nepíši, abych společnost ochotníků odrazil; ona dělala, co w moci její stálo; za nepředwídané překážky odpowídati nemůže; ale prawda musí býti heslem Slowana! Proto díky Wám, usilně podnikawí mladíkowé, nezrážej to ducha Wašeho!

Naše Březno je prawý Pantheon wšech zábaw, pro wše jazyky. Dne 20. pros. nás také nawštíwila se swými „Athletai Mutatványok" slečna „Fany Nowák;" při její produkcí jsem sice k bolesti swé přítomen nebyl, nicméně aspoň zwací ceduli, by se i Němcům we zpráwě této něco k pochoutce dostalo, sdělím; zněla i ona: Rendkivüli elöadás, ma „Samstag den 21ten 10ber, ik Napján." atd. Nezasluhuje to zwláštní pozornosti?! Škoda, že se w ní nic slowanského nenacházelo; to k prawé wšeřečitosti ještě scházelo.

J. P.

DENNÍ KRONIKA.

Z Prahy.

České diwadlo. Dne 26. ledna we prospěch p. Strakatého hudební quodlibet we 3 odděleních. — Prwní oddělení počalo se wýstupem z Lazebníka Sewilského, w němž p. Tonnerowa Rozinínu arii s welikou brawúrou prowedla. Rowněž tak podařené bylo duetto s Figarem. — Paní Kolárowá přednášela welmi pěkně dle Saphira wolně wzdělanou „Weselohru o jedné osobě," kterouž p. Kolár s mnohými whodnými nápady w český kabát oblekl. — P. Grabinger hrál scénu z frašky „Sedlák milionář," a zawděčil se obecenstwu přednešením několika weršů na památku Chmelenského. Záwěrek 1. oddělení učiněn dwouzpěwem ze zpěwohry: Gabriela Vergi-owa, w kterémž p. Damcke, tenorista diwadla stawowského, poprwé při české hře wystoupil a dobrou powěst swou i před námi oswědčil. Na prwní pokus i také dosti dobře, jakož rodilý Němec, jazyk swůj oblomil. Wděčné obecenstwo wzdalo mu hlučného potlesku. — Druhé oddělení obsahowalo Wěnec z národních písní od J. Škroupa hlučným sborem a wybraným čtwerohlasem pěkně prowedený. Ostatně poukazujeme na zpráwu o besedě, držané k oslawě Chmelenského. — W třetím oddělení podalo se nám prwní jednání z nowé zpěwohry „Švédowé w Praze" od J. Škroupa, text od J. Pečírky. Očekáwání naše bylo owšem nemalé. Pole toto leží u nás ještě zpustlejší nežli okres dramatický. Každý pokus na něm musí nám tedy býti wítaný. — Toto dílo p. Škroupa, kterýž se byl již w rozličných skladbách šťastně pokusil, má mnoho pěkného, ačkoli také odjinud již poněkud známého. Nejdojímawější je bez odporu duetto Lidmily a Ottowalda — jen že poněkud rozwlečené, kterouž chybou i jiné částky tohoto jednání postonáwají. Rowněž dobře prowedený je úwod — kawatina Lidmily se sborem; ale tanec na to má nápěw cikánský s příchutí maďarskou. — Prowozowání bylo dobré a kdyby se byla wšechna čísla poněkud zkrátila, byla by wesměs ještě wíce dojala. Přílišná délka jim škodí. Jiná wada leží dle našeho zdání w samém textu, kterýž nejsa dosti w ř e l ý, kromě řečeného duetta skoro žádného takowého momentu neposkytuje, w němžto by se buď naše zwědawost napnula, nebo nějaký soucit probudil. Oběma wěcím může se wšak ještě pomoci. Nadějemeť se, že p. skladatelowé při počátku neustanou, ale z tohoto prowozowání ledaco k swému prospěchu použiwše, dílo ku swé i národního umění poctě dokončí.

J. K.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Čislo 15.
12. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském placku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

4. unora
1845.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně i s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr. stř.

Z básní
*Siegfrieda Kappera.**

Srpen 1844.

O wlasti má, proč musí twůj syn lkáti?
Proč w noci tiché hořké slze lít?
I kdož mu prchlé dny mladosti wrátí?
Kdo sílu mladých žil—kdo wřelý cit?

Tobě swé srdce s celou jeho září,
Tobě swé mysli obětowal ráj;
Swatý se oheň zarděl w jeho twáři,
Když wyřknul slowo: Wlast má český háj!

Twých dějin když on čítal w slawných listech
Ta jasná jména—swatým zápalem,
Kdekoliw stál na twých rekowných místech,
Ty's duši pronikla mu plápolem.

Tě milowal—ty's bohyní mu byla!
Ty's wírou, láskou, nadějí!—o žel!
Ty's krásný sen mu sama zakalila,
Ranila's ho, když tě obejmout chtěl.

Ach jsou to boly neznané a rmutné!
Toužebným hledat okem hwězdu swou,
Ji widět zhasínat—a státi smutně
Co sirotek s planoucí láskou swou.

Ach, opuštěný státi w zemi ledné —
A plamen musít udusiti w sobě!
Mých twáří oheň—ach on zhasne, zbledne,
Má láska shnije w nečinnosti hrobě!

* Zde podáwá německý posud básník swůj prwní český plod našemu obecenstwu. Jsmeť jisti, že jej každý wřele uwítá. Již jeho německá literární činnost měla směr slowanský; mnohými a sice wýbornými překlady z českého (Máchowa máje, z Čelakowského, Jablonského atd.) a swými welmi krásnými: Slawische Melodien, které wšeobecného uznání a obliby došly, získal si tento básník krásnou zásluhu, že seznámil Němce s naším básnictwím. Směr těchto českých básní každého potěší, an totiž básník hrdě co syn Israela wystupuje a soukmenowce pobádá, by se k našemu národnímu žiwotu připojili. Protož podejme tomu kmenu wýtečnému bratrsky ruku a wynahraďme mu, jak možno, co utrpěl osudem temných a krutých časů.—Za krátký čas dostane české obecenstwo od téhož básníka celý swazeček básní we dwou oddílech: Wlast má a kmen můj; pak: Růže sáronská. W. Nebeský.

Wěrnému příteli W. N.

Kde času wěčný fénix—slunce jasné—
Z popele noci křídla zdwihá swá,
Tam k wýchodu, w ty kraje ohňokrásné,
Tam wěčná touha táhne ňádra má.

Diwíš se tomu, Wáclawe můj drahý?
A úžasem se oko twoje ptá,
Chrám-li mne wábí zbořený a nahý,
Skály sionské, woda sáronská?

Newábí mne co hruda sta let kryje,
Nežeṡi zpěw můj sláwy skleslé trůn,
Ni pro zem lkám, kde otců síla hnije,
Duši newábí pláč babelských strun.

Mne zrodil čas—i já jsem syn žiwota!
Ten duch, jenž žije w pramenu twých žil,
Ten duch, ta krew i w proudu mém klokotá,
Jeť jeden obou, Wáclawe, náš cíl.

Co srdce twé bolestí tajnou moří,
To honí w půlnoc z mého lůžka klid;
Ten lásky plamen, jenž w twém slowu hoří
I můj jest, druhu! nejkrásnější cit.

I mou je wlastí wlast wltawská drahá,
Jak twůj i můj ji wždycky slawí zpěw;
Má kletba tkne jak twá se wlasti wraha,
Radostně swou pro ni wyliju krew.

A přec—proč hledám oné kraje jasné,
Kde z noci popele se zdwihá den?
Proč po wýchodu touha neuhasne,
Proč o něm weždy sním, wždy o něm jen?

Mé oko k stranám wýchodním nezírá,
Že slawný kdy tam stál Jerusalem;
K zoři se modlím, jenž se rozebírá
Na wýchodu w nebeském switu swém.

A k zoři zírám, zniká-li již ráno,
W noci-li naší rozbřeskuje se;
Daleko dnowé-li, kde bude přáno
Wyloučencem nebýt we wlasti swé.

Kde swatý mír a láska budou soudit,
Kde bludy srdce wíce nerozdwojí,
Kde národ můj nebude kletý bloudit
A Češi Čechům ruce podají.

Ty mlčiš?—zdaliž neznal's dáwno smutné
Mé duše hloubí?—Syn já Židů jsem!
O Wáclawe, ty neznáš boly rmutné:
Milowat wlast a být w ní cizincem!—

Otec a dcera.

(Pokračowání.)

Rána šla sice mimo, a wšak leknutím trhla sebou Brigita i padla se stráně. „Wrahu! wrahu!“ — zkřiknula při tom. Celý hostinec se pobouřil, společnost se rozprchla po zahradě a wše se nacházelo we zmatku. Duport u wytržení swém paměti takořka zbawen uskočil neweda ani w leknutí, že i jiným raněním do nohy krew z těla jeho se řítí. I považowalť se skutečně za wraha, utíkal nahoru po stráni, až konečně smyslů zbawen klesl — a omdlel.

Weselý ples proměnil se w úplný zmatek. Žádný newěděl, co se to wlastně děje, každý wšak tušil cosi neobyčejného, cosi hrůzného. Swětla se míhala mezi stromowím, žádný newěděl, kde rána padla, odkud wzkřiknutí pocházelo, co se wůbec stalo. Tu kdosi swolal ostatní — sběhli se kolem něho i nalezlo se tělo w potoku krwe, s twáří k zemi obrácenou.

„Pro Bůh! co to?“ tázal se jeden druhého. „Kdo to tu leží?“—Žádný neodpowídal, žádný neměl smělosti obrátiti mrtwolu, neboť hrůzou byly wšecky ztrnuli. Tu se prodral Semil a na celém těle trna zwolal: „Fourier!“ — Pak ale násilně se zpamatowaw, obrátil se k ostatním řka: „Rychle za wrahem! — Musí zde býti ještě na blízku!—nech nám neujde—jméno jeho jest Duport.“

„Za ním! Za ním!“ hřměla ozwěna ze wšech stran, rozbíhali se hosté a jen Semil s některými pozůstal na místě, snaže se bezwládné tělo odnesti. — Bylo mrtwé. Kulka projela přímo čelem jeho.

Brigita byla se nepozorowána u wšeobecném zmatku wzchopila a odběhla. Za wesničkou stál kočár její na zlou příhodu již připrawený. Tam se utekla, dlouho marně čekajíc na Fouriera, o jehož osudu nic newěděla. Že se ho wšak dlouho dočkati nemohla, uznala za dobré, jeti do hostince a očekáwati tam společníka swého. — Ten wšak wíce nepřišel! —

10.

Ranní wětřík prowíwal haluze a skwělé jitro se usmíwalo na procitlou zem. Nowé jitro je nowý žiwot — jen že člowěk znamení předešlého žití swého se sebe nesmyje jako u proměnách žití záhrobního.— Občerstwené jewily se hory a doly, luhy a kwětiny, wzduch i mysl lidská; šum bystrého potoka a hbité klepání dodáwaly žiwosti wůkol tiché dolině, w nížto zelený mlýn u prostřed wěnce hustolistých owocných sadů swé choré střechy wypínal. Mezi tímto stromowím procházel se Semil s Jaroslawinou matkou.

„Na wšechen způsob wězí w tom nějaké tajemstwí,“ jal se říci Semil — „ježto wšak oswětliti toliko snad Duport dowede, až procitne ze šílených snů swých.“

„A jak to s ním wypadá?“ tázala se soucitná žena.

„Zlé, s obou stran,“ odwece Semil.—„Wyšetřowání úřadní nabylo již jistoty, že byl Fourierowým wrahem.“

„To není možná!“— zwolala horliwě pěstounka Jaroslawina; „on je sice půwodcem smrti jeho, ale nikoli wrahem. Jeť zde dostatečný swědek, Protiwín totiž, který s Fourierem wyšed z taneční síně do zahrady, a zaslechnuw křik na stráni, ledwa se od něho obrátil, an tu opodál se blysklo a rána wyšla. Protiwín prawí, že wedle něho křowí zašumělo, a že se mu zdálo, jako by někdo byl zajeknul — hned wšak bylo zase ticho; že wšak úplná tma panowala, newiděl klesnouti Fouriera. Wolal naň, že wšak tento se neozwal, domýšlel se Protiwín, že běžel křowím za ranou, a též mezi ostatní se wmísil. Místo, kde rána wyšla, bylo patrně wzdálené od toho, kde Fourier padl; tma byla úplná, a kulka musela prý prolítnouti křowí. Jakž by bylo možná, aby ho byl zúmyslně zawražditi chtěl?“

„To jest prawda a udání toto zasluhuje bližšího powážení. Ale pro Bůh! Odkud pocházejí Duportowy rány? Na stráni se nalezla dwouostrá dýka, a Duport je boden do ramena a do nohy. Diw že se tehdáž nezakrwácel. Našli jej pod křowím na stráni bez smyslů ležeti w potoku krwe, i odnesli jej co mrtwého. Tuším, že z toho ani newyjde.“

„To wí sám Bůh, jak se ta wěc wyjasní!“ wzdychnula paní ruce sepnouc; „já se do toho nikterakž wprawiti nemohu. Kdož byl ten Fourier? Kdož je Duport! Jaké byly jejich účely?“

Semil se zamyslil a mlče pohlížel k zemi. Po chwíli teprw opět hlawu zwednuw prawil: „Musím wám dopowěděti, co jsem napowěděl. Wěztež tedy,

Duport je onen milenec zastárlé, zlomyslné Brigity! Ona jej wyslala za mnou, aby ji pomstil a mne zničil. Zde mám nezwratné důkazy!—" Pak wyndal z kapsy Duportowu tobolku, kdež dopisy i denník mladého Pařížana uschowány byly. W tomto wšak scházely mnohé listy.

„A Fourier—kdož byl ten?"

„To wlastně newím; patrno wšak, že byl úhlawní nepřítel Duportůw. Znalť celý žiwot ano každý krok jeho. On mě před ním warowal, a zjewil, jak hanebně jsem měl býti obelstěn. To alespoň byl prý záměr Brigitin, a Duport byl nástrojem we wražedných rukou oné hanebnice. Duport měl dwojí účel. Dříwe se měl seznámiti s mou dcerou a ji swésti—"

„Jakže?—Jaroslawu?" zwolala žena jako u wytržení.—„Ubohé děwče! ještě tak mladé a již cílem wražedných zraků! Ale Bůh jí obránil!"—

„A pak mne zde udati měl co uprchlíka z Paříže, ano co wraha Marie, mé tamější zemřelé choti. Na wšechen způsob měl jsem se ho co chrániti, neboť již weřejné prohlášení, že jsem w Paříži, třeba podiwným způsobem a jen s jistotou, že to činím na několik dní—se oženil, bylo by mi zde škodilo—ne tak mně jako Jaroslawě."

„To ubohé děwče bylo by to snad žiwotem zaplatilo;"—wzdychla paní, a pak se zastawiwši prawila dále: „Ej pane Semile, wy se mne ani netážete, jak jsem úlohu wywedla, kterouž jste mi wčera přiřknul."

„Ah!—wždyť jsem na to zapomněl!—Nuže, co říkala Jaroslawa? Učinila jste, jak jsem wám radil? Dobře tak. Neslušelo se již, aby děwče déle na rozpacích bylo; musí wěděti, že mám k ní práwo, a že ji co otec zajisté neklamu. Jak se chowala?—"

(*Pokračowání.*)

WÝLET DO UHER.

Obraz III.

Téměř dwě hodiny těšili jsme se z rajského pohledu, až nás notně hřející slunce a prosaický žaludek upomínaly, abychom sestoupiwše, chládku a snídaní hledali. Slezli jsme tedy po jižní stráni mezi křowím a žulowými skaliskami až ke studánce Parojka řečené, kdež nás wýborná woda a hmotnější zásoby z torby chyženského ponocného občerstwily. Wýhled z Parojky na Muráňský hrad bylby nás déle poutal; tu pak se oswal šust a lomoz w křowí, a rohatí společníci našeho noclehu hrnuli se k studánce. Ochotně jim ustoupiwše kráčeli jsme stinnými hájemi a kwětnatými lukami welmi pohodlně do městečka **Rewuci**, roztomile w oudolí pod samou patou Kohúta ležícího. Nezbýwalo nám času, abychom byli tamějšího duchowního pastýře seznali, činného Slowana, jenžto prý přísloví, pořekadla a báchorky lidu sbírá, a bohdá brzo na swětlo wydá. Již bylo zapřaženo, a hned jsme do *Muráni* uháněli, pod soujmenný staroslawný hrad. Slezmuwše w hospodě s kočárku, byli jsme hned hejnem oškubaných polonahých cikánů obklopeni. Tlupa kudrnatých hlaw se kol nás hemžila; žebrajíc wztahowala k nám osmáhlé ruce. W tom pestrém dawu wšelikého stáří a pleti jedno sličné děwče nejsměleji na nás dotíralo, wědouc že člowěk kráse holdu neodpírá. Byla to prwní hezká cikánka, již jsem jakžiw spatřil, a co jsem kdy o wnadách těch krasawic četl neb slyšel, widěl jsem nyní před sebou: štíhlý wzrůst prostřední wýšky, hojnost hawraních kadeří, oči černé, z nichž blesky jen sršely, a korálowá usta s drobnými sněhobílými zuby. Ale bohužel! ta čarokrásná postawa byla špínou tak pokálena, že ani lze nebylo, bez zhnusení blíže k ní přistoupiti; a zdálo se, že se s wodou, s mýdlem a s hřebenem ještě nikdy neseznámila. Diwnáť to hádanka, ten cikánský národ! Přijdeme-li k nějaké dědině w Uhrách, widáme na konci jejím kupku slamou a hlínou slepených budek, wíce w zemi zahrabaných, než z ní se wznášejících. To je takořka cikánská čtwrt, w nížto se ona zběř peleší. Jakmile kočár na cestě zarachotí, wyrojí se z těch brloh hejno opálených nahých dětí, s hlawami rozcuchanými, jako raroši, wřeštíce a kotrmelce dělajíce tak dlouho, až se pocestný hozeným krejcarem hnusného průwodu zbawí. Krom hádání a krádeže žíwí se některými řemesly, nazwíce kowářstwím. W tom kalu nejpodlejší bídy přece i cnosti wšeliké powaha jejich nepozbyla. Známť jednoho pána, jehož kůň po cestě podkowu ztratil. Obáwaje se další nehody, pozastawil se u kowárny, a žádal tam hospodařícího cikána, by mu koně podkowal. „Pane!" prawil poctiwý cikán, „já w tom nejsem welmi zkušen, mohlbych wašemu pěknému koni ublížit; račte jeti dále, wšak naleznete jinde kowáře zběhlejšího aneb smělejšího." — Ztrawa jejich souhlasí s hospodářstwím; zdechliny mají za lahůdky. —

W Muráni, w čisté prostranné hospodě, oběd nás tak občerstwil, že jsme uzawřeli, hned zříceniny zámku nawštíwit, a na nocleh ještě pod Čerwenou skálu dorazit. Slunce nás notně zahříwalo nawzdor košatým bukům, w jichž stínu se naše cesta nahoru winula; i stálo nás to mnoho potu, než jsme wylezli. Kromě snad hradu Kynastu w Krkonoších newiděl jsem ještě zámku tak wysoko nad dolinou se wznášejícího; a wšak cesta je mezi obrostlými skalami a s wýhledem do postranního oudolí pouze „Dolina" řečeného, nad míru příjemná a romantická. Muráňský hrad směle a wzdorně nad ohromnou propastíční, ještě zříceninami o síle a podnikawosti předků swědectwí dáwaje. Založen byl w patnáctém století od wítězného Jiskry z Brandejsa, rytíře českého, jenž i důstojnost nejwyššího hejtmana králowstwí uherského dosáhl. Byl to onen muž, o němž kancléř říše německé, pan Kašpar Šlik z Holejše, we swém listu k panu Oldřichowi z Rosenberka píše, češtinu dle obliby swé latinou proplítaje: „Ille est praecursor, qui praeparare debet vias Domini"—naráženje na krále Ladislawa. — Neskrocenost Čechů patnáctého století jewí se w těch silných hradbách a smělých wěžích až podnes; ale stropů zbawené komnaty zarostly mechem a kopřiwami, a na dwoře místo hostinného pána hradu wyšla nám naproti plachá srnka, která popatřiwši na nás okamžení, tryskem za sutinami zmizela. Za wnitřních wálek w Uhrách ku konci sedmnáctého wěku držela ten zámek Marie, wdowa známého buřiče Sečiho, a urputně ho bránila proti obléhajícímu wojsku císaře Leopolda I. a jemu wěrných Uhrů pod náčelnictwím Wešeleniho. Darmo usilowala moc wálečná o dobytí tohoto zámku; až konečně, čeho násilí nepřemohlo, láska získala. Marie, zahořewši milostí k Wešelenimu, sebe i se statkem jemu wzdala, a kr-

wawý zápas ukončil se weselím. Wešeleni později, snad manželkou zaweden jsa, w tajné spolky s uherskými buřiči se pustil a swému mocnáři se zproneweřil. Po jeho brzké smrti na Muráni nalezené listy a spisy přispěly značně k odekrytí onoho zradného spiknutí, za něž Nadaždy we Wídni, Zrinský a Frangipan w Nowém městě za Wídní, a Tattenbach w Hradci německém hrdlem trestáni byli; aneb jakž náhrobek w Nowém městě prawí: „Do této jámy upadli, ponèwadž slepý slepého wedl." — Průwodčí nám ukazowal rumem zasypaná místa, o nichž prawil, že zde byla wojárna, tam kuchyně, tu strážnice, žalář a j. w. To wšecko posud w paměti národu žije; a je to wíře tím podobnější, an nám ochotný Slowák též místo naznačil, kde při řečeném obležení císařská děla rozestawena byla, o čemž z hlediště wojenské polohy ani pochybowati nelze.

(Pokračowání.)

DENNÍ KRONIKA.

Z Prahy.

Český společenský bál. — Wečer dne 28. ledna shromáždil nás opět k zábawě, jakowouž nám od několika let přátelé jazyka našeho k obecné rozkoši tak ochotně připrawují. Pěkné toto podnikání dostalo se nyní z rukou prwopočátečních podnikatelů, pěstitelů to našeho národního písemnictwí, do rukou mladých měšťanů, kteří na dráze swých předchůdců statečně pokračují. — Společnost byla zase tak hojná, tak prostá wšech zůžujících okowů, zbytečného ostýchání, jako léta minulá, a záležela z těch nejrozmanitějších stawů. Rozkošného pohledu poskytowala směsice krásné pleti. Za to musíme ale říci, že se — newíme proč? mnozí oněch pánů nedostawili, kteří wůbec za representanty národního snažení platějí. Howor zněl hrawým a šumiwým proudem, náš wlastní owšem nejzwučněji, ačkoliw i jinému jazyku hostinského práwa popříwal. Toaleta pro dámy byla wkusně uspořádána. W tancích panowal i při tom welikém množstwí wzorný pořádek. Wýkaz tanců podáwal se dámám jako minulá léta zase w pěkných knížečkách, kteréž nyní pátý ročník „Pomněnek" působí. Letošní Pomněnky, jsouce ozdobeny obrazem Karla IV. a čtwer znamenitých, od něho podniknutých budow, obsahují báseň od Sabiny a arabesku od Tyla. O ceně praciček těchto ozwe se w našich listech snad soudnější hlas, nežli my si osobujeme. — Žiwě trwala zábawa až k samému ránu. Hudbu obstárawala kapella c. k. pěšího pluku hraběte Latoura k wšeobecné spokojenosti lehkonohých tanečníků. K. N.

Hudební akademie, ročně dáwaná we prospěch nuzných posluchačů na ustawu technickém, bude se držeti w neděli dne 9. února w sále Žofinském. Slibujeť mnoho pěkného. Mezi spolu-oučinkujícími jmenují se dámy Binderowá a Šwarzowá, pánowé Littlof a Strakatý. Sbor bude záležeti z členů Cecilianské jednoty. Jeť se co nadíti, že bude hojná náwštěwa.

Druhá měsíční schůzka průmyslné jednoty roku tohoto připadá na zejtřek (dne 5. unora). Budeť se w ní o německém jakož i o českém časopise dále jednati. Mimo to ohlásil se p. prof. Werzin k přednešení o strojích ohledem na berlínskou wýstawu, a p. wrchní inženýr Perner k pojednání o zmnožení peněžitých sil téže jednoty.

—x—

Ze Smíchowa (Ples). Již dáwno chtěl jsem podati alespoň kratičkou zpráwu o tom, co jsem zde ohledem naší národnosti k potěšení swému již několikráte zpozorowal, ale jakási ostýchawost mě posud zdržowala. A wšak společenský ples, držaný dne 27. ledna, mě již donucuje, abych mezi naděje-plné zpráwy ze wšech končin wlasti naší i swého hlasu pomísil. — S welikou radostí pozorowal jsem toho dne, že mezi hojnou společností, w nížto se rozmar a nenucená weselost co nejkrásněji jewila, libozwuký jazyk náš plným proudem se rozprostíral. Nejprwé zawzněla pěkná: Swornost — a mezi tancemi přednášel p. A. Čechm. Sládek: „Já jsem Čech" a „Lenora" — p. Rad. Knižák „Boj na Hradčanech" a „Mostecká wěž" z Wocelowa „Meč a kalich" a j. w. Weškerá společnost zdála se býti jedinou rodinou. — W hostinci „Jámě" drží tatéž společnost i naše časopisy: „Kwěty, Wčelu a Pražské Nowiny." Z.

Z Jičína se dowídáme, že se tam w hodnost měšťanosty dostal p. Wladika, od minulých let známý náš básník „Hyacintů". Dne 19. ledna byl tam slawně uwítán a třetí den installowán. U wečer byla tamější radnice skwostně oswícena, majíc w průčelí zářící nápis „Wladika". — Mimo to podala mu také městská garda českou báseň, w kteréžto řádky písmenami W l a d i k a se začínaly. — Wůbec očekáwá se od wlastimilowné mysli p. Wladiky w Jičíně mnoho pěkného.

Z Plzně nám k radosti naší oznamují, že prof. Smetana, ouplně pozdrawen, již opět přednáší. Rána na čele je prý w podobě hwězdy zacelena, na pose a rtu widěti malou jizwu. Pozdrawení jeho učinilo rowněž tak radostné pohnutí, jakož jeho pohroma každé srdce leknutím a žalostí naplnila. — Nebesa ho déle ostříhejtež, jakož každého, kdo se službám wlasti tak obětuje jako Smetana!

BESEDY.

Honi! — Kratinké toto slowíčko dělá nyní w maďarském žiwotě weliký powyk. Maďaři namáhají se totiž od některého času weškerou silou také o to, aby zarazili jednotu k zwelebení domácího průmyslu a zaříkají se přitom, že nebudou žádnými wýrobky zahraničných fabrikantů a řemeslníků potřeby nebo žádosti swého těla zasycowati. Jak to asi wywedou, ukáže budoucnost. Ale již nyní skwí se na skladech a krámech pešťanských slowíčko: Honi! (domácí — wlastenecké) — ačkolí mnohý podiwením hlawou krouti, kde Maďaři tak najednou jako čarowným prutem tolik zboží z těch nejrozmanitějších tříd průmyslu nabrali! Jinék soudí o tom arci člowěk, když wí, že Honi ku př. nad krámem wisí, kde se mužské obojky w Pešti z francouzských tkanin zhotowené prodáwají. Někteří se tomu již smějí, myslíce, že si také řezníci brzo na swé krámy „Honi" napsati dají. — Dne 16. ledna byl w Pešti také tak nazwaný Honi-bál držán, o němžto wšechny časopisy owšem tu největší chwálu roznášejí.

Nejkratší ceremonie při swatebních smlouwách a spolu oddawkách panují bez pochyby na ostrowě Ceyloně. Mužský pokyne na ženskou a řekne jí: Pojď sem! — a již je manželkou jeho; nebo ji kopne a řekne: Jdi pryč! — a již je manželstwo rozwedeno. K tomu se nepožaduje nic jiného než několik swědků; o rozličných taxách není tam ani zmínky — a to je bezpochyby při celé wěci to nejlepší.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 16.
12. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we' čtwrtek a w sobatu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK

PRO

ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

6. unora
1845.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních oúřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně i s patřičnou obalkou 2 zl. 36 kr. stř.

Z básní
Siegfrieda Kappera.

Synům kmene mého w Čechách.

Nesypej popel, synu Israelu,
  Na hlawu swou, když po dewáté člun
Luny se zarděl w Abu!* Twého želu
  Ach! popel newystawí Ješurun.

Kletba to není Boží, že zapadly
  Zdi w rumy Saremské, na Saronu
Že wonné růže w bouři časů zwadly,
  Swatý že klesl háj na Sionu.

Co wlna zdwihla, wlna zas potápí,
  Tak dějin walí na wěky se tok,
Z prwního swěta dne přes hroby kwapí
  K nowému stále žití soudu krok.

Kde stojí Tyrus, wěže kde Trojanské,
  Kdo národů wšech zašlých jména zná?
Kde mají byt swůj bohowé pohanské,
  Kdo ukáže mi moří wyschlých dna?

Ze rumů měst wždy nowá města wstaly,
  Rody odtáhly k rodům jiným dál;
Nowým zem Bohům Bozi odewzdali,
  Hle, šumí les, kde mořský hukot hrál.

A ty jen Israeli, ty chceš lkáti,
  Že osudu tě nešetřila moc?
Dáwno, sirotku! našel's nowou máti—
  Nehal se déle w žalu swého noc.

K swětu se měj! Popadni dějů weslo
  A podej bratrům ruku — wlast miluj;
Ku kterým stanům souzení tě neslo,
  Tam's našel wlast, tam mužně, pewně stůj.

Žehnej tu zem, která twá dítka kojí,
  A žehnán budeš w statném míru sám;
Neb kde si srdce w lásce nebe strojí,
  Tam stojí wíry nejjasnější chrám!

By člowěk s touhou časů uplynulých
  Si jasnost kalil zářnou swého dne,
By žiwot ztráwil nad hrobem usnulých:
  Nemni, že Bůh to Israele chce.

Ze stanů swých on mírným okem zírá,
  A láskou je, co kletbou zdá se nám,
Swé požehnání nad wším rozestírá,
  Kletbu nezná — kletbou si člowěk sám!

* Tišebow=dewátý den měsíce Abu — Zboření Jerusalema.

Otec a dcera.
(*Pokračowání.*)

„Jsem na rozpacích, jak to prowesti. Snad jste již sám pozorowal, jak chladně a zamyšleně, nám wšem cize Jaroslawa si po nějaký čas počíná?“

„Ano—a nezazlil jsem na ni pro to, neboť byla popuzena k nedůwěře, zwláště proti mně; a to mně wlastně pohnulo, abych wám připomenul, byste jí zjewila, že je mojí dcerou před Bohem a před swětem. Křticí list její mám při sobě, jakož i list od kněze přítele mého, doswědčující, že matka její byla skutečně manželkou mou. Zrady Duportowy nemám se již co obáwati, ten ledwa ze šílenosti swé procitne, a kdyby — ! wěc jeho stojí tak, že zachowá-li žiwot, přece w Čechách nebude smět déle meškati.“

„Řekla jsem jí, že je dcera waše, i wše, co jste mi přikázal, abych jí zjewila. Účastenstwí její nebylo wšak na tom příliš weliké. Žádné užasnutí, ani radost ba ani překwapení nejewilo se na twáři její. Bolestně jenom se jaksi usmála, a po dlouhém mlčení prawila: Swět je mrtew, pak-li ho láska neoživí; srdce je prázdné, pak-li ho láska newyplní; žiwot je pustý, pak-li ho láska neokrášlí! — Kde se jewila otcowská láska jeho? Starostliwost pozorowala jsem často až příliš úzkostliwou, i dobročinnou péči a přátelské účastenstwí; ale lásku, jakouž si předstawuji, že srdce otcowské naplňuje — tu jsem nepozorowala nikdy! —

Pak se obrátiwši wyšla na zahradu, a tam tuším že plakala. Newím, co tomu děwčeti schází. Denně je smutnější a srdce její nepřístupnější, ke wšemu wolná, w ničem prawého účastenstwí nejewí, i zdá se, že pro tento swět již i poslední jiskra w mysli její uhasla.“ —

Semil se nad tímto projewením zarazil. Cítil prawdu slow těchto a přec se ho bolestně dotknuly.

„To děwče nemá žádného prawého wyražení. Wezmu ji zase s sebou do Prahy; tam nechť zapomene na pletky, ježto mne zde potkaly, a nechť wystoupí we společnosti co děwče neposlední mezi družkami. Bohatá je dosti na duchu i na jmění; nechci se wšak dočkati, aby kdy osudu podlehla, jenž by se podobal mému. — Kdož wí, zda-li ten Duport —“

„Ano — ano, pane Semile!“ skočila mu paní kwapně do řeči — „wy mně mluwíte z duše. Jeť jisto, že Duporta na mysli chowá; pozorowala jsem to nejednou, ačkoli má mocnost nad swým chowáním jako málo které děwče jejího stáří.“

„Byla-li zde w skutku nějaká náklonnost, tedy ji powažuji za příliš fantastičnou, aby se pewně a hluboko byla zakotwila w srdce a w mysl její. To se w krátce zprawí. Wšak já pro ní naleznu ženicha. Můj Bože, cožby počala s takowým člowěkem, jako je Duport? Žádnou důstojnost, žádné jmění; naděje plný swět — ale uskutečnění ani za mák. Já jsem to zkusil, a diwě potrestán chci alespoň jediné dítě swé od podobné choroby uchrániti. Chudoba jest nejen sama w sobě zlá wěc, ale i pramen mnohých jiných horších, a protož ji musím před chudobou zachrániti. Prostřednost, pouhé uchránění před nedostatkem nestačí pro žiwou powahu Jaroslawinu. Ona wždy zůstane wýstřední w dobrém i zlém, a osud takowých lidí jewí se také wždy co wýstřední. Nechci, aby se na zlé dostala. Postarám se o ženicha bohatého, aby užila rozkoší na zemi, aby nebyla nikdy zbawena příležitosti zadost učiniti zalíbení swému w knihách a umění, wůbec we wšem, co wyššího jest na swětě a sprostý žiwot šlechtí, slowem, aby nikdy nepodlehla sprostotě.“

„Newím,“ jala se mluwiti paní, jaksi nedůwěřiwě hlawou pohybujíc; „newím, zda-li ji takto šťastnou učiníte. Ji wyskoumati je sice obtížno; ale tolik jsem se již přeswědčila, že w něčem zcela jiném swé štěstí pohledáwá. Zdá se mi, že bezedný pramen citů w ní žije, jejž ale ona zúmyslně ukrýwá. Wyznalať se mi jednou w době zwláštní odewřenosti, že ji žiwot společenský jen proto netěší, poněwadž je tak mělký a powrchní, a pod hladkou kůrou trudné prázdno chowá; i na mou otázku, zdaliby koho kdy srdečně milowati mohla, odpowěděla, že ten, který ji nejwíce ze wšech milowati bude, a lásku tu dokáže, i lásky její účastným se stane. Nelze tedy pomýšleti, žeby děwče takowé powahy pouhým bohatstwím se uspokojilo.“

„Mladistwé smýšlení — panenské widiny w nezralé škořápce, pouhý kwět — ale žádné jádro. Rozumím takowé obraziwosti, sám ji okusiw; wšak ona se poddá.“

„Dejž to Bůh! — jenom ať se nepřekwapíte. Milowníků jí arci nedostáwati se nebude. Již zde oblétají mlýn takměř dnem a nocí. Písaři, študenti a jak se wšickni ti jarní motýlowé w lásce jmenují, popocházejí tudy, diw že hráz neušlapou; ale ze wšech nejhorliwější a nejnadějnější zdá mi se býti můj strýc.“

„Který? — ne snad Protiwín?“ dal se Semil hlasitě do smíchu.

„Ano, ten samý.“

„Milá paní, řekněte swému strýčkowi, aby pomýšlel dříwe na swé učení, pak na budoucí staw, pak na důstatečné důchody a nejposledněji teprw na newěstu. K tomu poslednímu je wšak ještě tak dlouho, žeby Jaroslawa dáwno starou pannou byla, a pak — by si teprwa jinou wywolil.“

„Pane Semile — dowolte, bych wám odporowala. Pomýšlel jste wy na to wše za času Ley?“

„Bohužel, že jsem nepomýšlel — a proto mluwím ze zkušenosti.“

„Newede se jednomu jako druhému;“ odwece žena poněkud uražena. „Jsou lidé, ježto láska spojí — jenž se wezmou bez ohledu na poměry wšedního swěta, a swornost, srdečné zdílení, láska, stálost i obapolná pracowitost uwedla je k spokojenosti, k pohodlnému, bezpečnému, poklidnému žiwotu.“

„To je plawba po nejistém moři, bez wesla a na choré lodi. Na takowou plawbu se moje Jaroslawa pustiti nemá, nesmí. — Wšak není času o wěci té slow mařiti. Račte na to hledět, aby se Jaroslawa připrawila k brzkému náwratu do Prahy. Nehodlám zde w Čechách zůstati, a příští zimu odeberu se s ní do Wídně.“ —

(*Pokračowání.*)

WÝLET DO UHER.

(Pokrač.) Již zastíraly obrowské stíny hor pestrý koberec luk a polí w dolině, již bylo slunce za horou, nežli nám napadlo, že ještě dnes pod Červenou skálu doraziti máme. Wzchopiwše se tedy, loučili jsme se s Muráňským hradem, a po hladkých lukách, smrkowým lesem obklopených, w libém chládku rychle

jsme kráčeli. Jakmile jsme ale do lesa došli, zahalil nás soumrak, a cesta byla obtížnější. Ani žiwé duše nebylo spatřiti; jenom jediný Walach, totiž pastýř w černé košili, široký žlutým plechem lemowaný klobouk maje na hlawě, dlouhou sekerou máchaje, šel okolo nás. Tito Walaši mezi Slowáky, dosti wysokými (zwláště okolo pramenů Hronu radostný pohled poskytují šwární welicí synowé Sláwy), ještě swou welikostí wynikají. Žiwí se wýhradně chowáním dobytka, a zdají se být poslowanění Celtowé. Ještě temena hor u nich „turna“ se nazýwají, co na celtický národ Taurisků w Štyrsku a tamější hory, Tauern řečené, připomíná. My pak málo na starožitnosti a děje dobrodružných národů zpomínali; cesta nás až přes příliš zaměstnáwala.

Tam na pahrbku se něco bělilo; i ptám se průwodčího, coby to bylo? — Hronský saláš; neboť jsme již w pořičí Hronu. — Ale tu nastala také čirá noc, a minulý týden byli nějací zločinci w tom saláši báču (prwního slouhu čili šafáře) zabili, a wšechen nábytek pobrali. Tato nowina nebyla pro nás příjemná, an zůstawiwše zbraně na kočárku, jejž jsme napřed po silnici pod Červenou skálou byli poslali, bezbranní w podezřelé krajině jsme se potloukali. Nejwíce starosti nám dodáwala cesta sama, w ouplné temnotě mezi kmeny wysokého lesa se kroutící; a jestliže nám hwězdičky trochu zaswítily, bylo to jen na kamení, na bahno a zpráchniwělé láwky, jimž jsme swou tíži ani swěřiti nemohli. Tázali jsme se arci průwodčího několikráte, zdali jsme na prawé cestě, aneb: daleko-li ještě pod Červenou skálu; — on pak wždy odpowídal mrzutě jen mrawným poučením: že poctiwí lidé w noci spí, aniž se w ten čas po swětě toulají. Jali jsme se tedy bycha honit, a litowali jsme pohodlného hostince Muráňského, jako Židé na poušti hrnců masa poroby egyptské; tím wíce, an nám lidé byli powídali, že pod Červenou skálou jiné hospody nenajdeme, krom sprosté selské krčmy. W tom pak zakmitlo swětýlko před námi w lese — a jako pocestní w báchorce těšili jsme se, že nám ta pozemská hwězda z nějakého čarowného zámku září, w němž po rozličných dobrodružstwích zaklenou princeznu wyswobodíme atd. Swětýlko wšak se pohybowalo, a za několik minut rozeznali jsme lucernu, za níž mužský hlas se ozwal: „Dobrý wečer winšujem, welmožní pánowé!“ — Byl to panský hajduk z Červené skály, jenžto se práwě w hospodě bawil, když tam náš kočí přijel. Uslyšewše hajduk i hospodský, že my s hradu Muráňského zrowna přes hory sem se pustíme, radili se, kterak by nám příchod usnadniti mohli; wýsledek pak jejich rokowání byl, že hajduk s lucernou nám naproti šel. Takowá jest powaha upřímných hostinných Slowáků! Kříž na kříž bysi mohl po wzdělaném swětě putowati, než bysi u přebroušených národů tak ochotné čistokřesťanské pomoci nalezl! — Za půl hodiny jsme byli w hostinci, arci selském a sprostém, ale čistém a pořádném. Nawzdor pomlouwačům měli jsme pohodlný pokojík, postele jako sníh bílé, chutnou wečeři, a přitom při wšem přiwětiwé twáře úslužných lidí w domě: slowem: nežádám sobě jakžiw lepší hospody, nežli jsem ji toho wečera nalezl, jakož wůbec po Slowensku, kdekoliw jsem u prawých Slowáků nocowal. Nemáš arci ráje bez hada, aniž hostince bez oučtu; w Slowensku pak tento had krátký, nepatrný a krotký býwá, jakož nám toho oučet pod Červenou skalou opět dokázal.

Nazejtří ještě mezi smrčinami nad mladým dowádiwým Hronem mlha jako duch Boží se wznášela, an zasednuwše na kočárek k železným dílnám do Pohořelé jsme pospíchali. Černé lesy, wýstawné domy, hrdé hory a roztomilé louky w nejrozmanitější střídawosti to oudolí ozdobují; a než slunce nad wrcholy hor wystoupilo, již jsme byli w Pohořelé. Ředitel železných dílen, jemuž jsme písemné poručení přinášeli, ještě spal; tedy jsme se zatím po nowě zřízené anglické zahradě procházeli. Snadno w takowé krajině zahradu založiti, kde příroda sama již nejkrásnější pohledy a místa utwořila; třeba jen, aby se zahradník titěrností zdržel, pracně nasypaných kopečků a skalek, ješto w tom sousedstwí jen jako mraweniště wypadati musí. — Mezi tím ředitel wstaw, náwštěwu naši přijal, načež jsme s ním dílny objeli. Jsouť wýstawné a od nějakého času nad míru činné; podrobného popisu by zasloužily od zkušeného a rudnictwí rozumějícího cestowatele aneb tam domácího. Parních strojů zde posud nemají, aniž jich potřebují; mladý Hron co prawý Slowák již w dětinném wěku swém robí, mele, kola otáčí, až pěna wůkol lítá. Prohlídnuwše wšecky pece, wýhně, wálce, dráty, cíny a m. j. rozloučili jsme se s ředitelem, a ještě sobě i koním odpočinutí pod Červenou skalou popřáli. Pěkná silnice nás nyní wedla k wýchodu, k roztroušeným chalupám Telgart, totiž obora (Thiergarten) řečeným. Zde se prý někde nachází studánka, časem suchá, časem se pryštící. Kéž by některý učený Slowan zpráwu o té přírodní znamenitosti podal! My jsme se nemohli zastawiti, abychom skoumali, kdy a jak ta woda se pryští; zde by bylo potřebí zeměznalského a snad i lučebního bádání. Powídáno nám, že dwakrát we čtyrech a dwadcíti hodinách se zastawuje; snad je to cosi podobného s přítokem a odtokem moře. (Pokračowání.)

Z Příbrami.

Ptáte se mě jaksi po hornicku: co kutíme? — Inu šorfujeme — zarážíme doly w našem žiwotě; ale až posud nemůžeme jaksi na dobrou žílu trefiti.

Naši diwadelní ochotníci jaksi ochabují; ale není owšem diwu, wždyť byl masopust, k tomu sotwa na píď dlouhý, a proto nepřipustil člowěku ani zdrawé myšlénky. A kdyby se bylo i chtělo hrát; wždyť nebylo ani kde; ubohá Thalie musela se plačky wystěhowati ze swého přístřeší a hlučným, tanečním společnostem ustoupit. Inu — zatím si odpočinula, a brzo nás snad obnowenou silou w budowě swé zas uwítá. — A wšak i za celý adwentní čas widěli jsme jen jediné představení; za to ale zdařilé. Byla to „Šňupka“ dle Pečírkowa překladu, a před tím wystoupil p. E. s Klicperowou: „Šest a dwacet.“ — Obojí se powedlo. Nyní — jak doslýcháme — připrawují se na frašku: „Zmatek nad zmatek,“ chtíce nám ji prwní neděli poskytnouti. Později prý se bude: „Duch času“ a pak „Sládci“ hráti. Přejeme našim ochotníkům hojné náwštěwy a dobrého zdaru we wšem počínání, pak ale také wzrůstu jejich společnosti, aby se nemuseli pořád ještě obmezowati takowými kusy, kde jen 4 neb na nejwejš 6 osob wystupuje. — A pánowé, ještě slowíčko! Nedomníwejte se, že nemůžete kusy prowozowati, které jste snad před 3 neb 4 lety dáwali — a třeba se wám tenkráte nebyli powedly, jak jste snad přáli; wynahraďte to nyní, seberte se a představení, třeba bylo o něco těžší, se powede. Wždyť se musíte cwičiti — musíte síly swé zdokonalowati. Co se týká obecenstwa, myslím, že se nemusíte strachowati, že by wás při opakowání dost hojně nenawštíwilo; — od té chwíle z kusu mnoho již pozapomnělo, a dobrý diwadelní kus zůstane wždy dobrým, a dobrou wěc widáme i častěji rádi. Buďtež jen pilní, a nenechte se w horliwosti swé tou zpráwou zaraziti, že sem, jak se doslýcháme, brzy německá kočující diwadelní společnost přirazí. Nech tu štěstí swého okouší; ona bude hráti, aby wezdejšího chleba získala, wy ale budete hráti we prospěch milého města wašeho, a naložíte síly swé k tomu, abyste nuzným bratrům ulewili. — W pospolitém žiwobytí našem stala se roku nynějšího potěšitelná proměna. Některé z našich wýše posta-

wených osob, milowníci nejen slušné zábawy, nýbrž i oswěty, zarazili zde čtenářskou společnost, jenž asi 80 oudů počítá. Hlawní žiwel její jest arci žurnalistika německá, an skoro dwacatero německých časopisů a nowin drží; přec se tu ale i naše „Kwěty" a „Wčela" přátelsky s těmito německými srownáwají, a nejen ouhledností, nýbrž i wnitřní cenou, neřku-li sokyně swé přewyšují, alespoň statně po boku jim si počínají. Čtou se welmi pilně. — Také měšťané naši nechtějí zůstáwati pozadu; i ti zarazili sobě čtenářskou společnost, kde se pilně scházejí, přátelsky rozmlouwají, mnozí místo obyčejné hry w karty raději nyní Kwěty, Wčelu a Pražské nowiny čítají. Doufáme, že se oboje společnosti dlouho udržejí, a hojný užitek přinesou. — Pilný náš (p. t.) p. Pr. Ondrák neunawené pracuje na roli naší literatury. Sotwa že překlad Manzoniho „Zasnoubenci," z wlaského dokončil: začal již opět z frančiny w šat český obláčeti Chateaubrianda „Mučedlníky;" mezi touto prací pokračuje i w těžším a obšírnějším díle: „České synonimiky" a brzy snad w Musejníku nějaké ukázky spatříme. $\frac{x}{y}$

DENNÍ KRONIKA.

Z Prahy.

České diwadlo. — Nežli podáme zprávu o posledním představení, musíme dodatně podotknouti, co se prowození nowé Škroupowy skladby „Šwédowé w Praze" týče.

Wyjímaje sbory, spočíwá celé prwní jednání jenom na síle dwou zpěwců. Tenkráte byla to p. Podhorská a p. Strakatý. Oba prowedli unawující ulohy swé, jakž widěti bylo, s welikou chutí a pilností, a wynikli citu plným a dobře nastíněným zpěwem nejen we welikých ariích, ale i w dlouhém duetě. To samé platí o p. Strakatém i w přednešení prwnějších númer. — Sbory, zmnožené silami Žofínské akademie, drželi se welmi chwalitebně.

W neděli dne 2. unora we prospěch p. Schmillera ponejprw: „Wečer, noc a jitro w Paříži", weselohra we 4 jednáních přeložena od J. K. Zbraslawského. Lehké francouské zboží; musí se také lehce do rukou bráti, jemně a obratně s ním zacházeti. A to je pro naše diwadlo těžká uloha. Tu záleží mnoho na souhrání a na sestawení — to pak je slabá stránka herců našich a jaksi choulostiwá samého ředitelstwa. Kolik asi zkoušek má se na takowý kus držeti — a kolik se jich drželo? Po odpowědi na tuto otázku wěděli bychme hned, proč asi ukončení prwního jednání tak wázlo; proč wýstupy 3. jednání tak olowěně se wywinowaly a j. Celá hra má owšem jako žiwý mozaik pěkné i dojímawé jednotliwosti; ty se také líbily. K prowedení posledního wýstupu, majícího poskytowati tušim obraz Boulevardu, je diwadlo tuze malé; a nebo by k tomu zwláštního sestawení bylo potřebí, aby se kupa z kupy wywinowala. Co jsme widěli, bylo pouhé diwé hemžení; možno že by se hodilo k malbě, ale na jewišti minulo se dojemu. Průwod a tance maškar, jakož i hry falešných Angličanů byly hezký přídawek. O hudbě to nemůžeme říci. J. K.

Ze sousedstwí Liblínského. (*Bál a jiné radůstky.*) (Z přátelského dopisu.) ....Konečně nesmím zamlčeti, že jsem byl w Liblíně na bále. Již dáwno jsem dychtil po příležitosti tam přijíti, slýchaje, že Liblín ze samých wlastenců a wlastenek sestáwá. Můžeš si tedy pomysliti, s jakou radostí jsem se podepsal, když před čtrnácti dny z Liblína pozwání na bál až sem k nám zabloudilo, a dne 26. ledna byl jsem tam skoro nejprwnější ze všech sezwaných hostů. Brzy jsem byl w kole, pátraje po wyhlášených liblínských wlastencích a wlastenkách. Wšudy owšem zazníwal český howor, s malými toliko wýminkami, kterým se i w pražských českých besedách ubrániti nedá. Při odpočinku zpíwalo se několik českých písní na Liblíně zrozených, jenž wesměs obliby došly. Na Liblíně by to bylo w pořádku; ale sousedé liblínští zdají se mi býti ještě tuze pozadu. Bylo totiž také několik mladých pánů z Plas na bále, a jeden z nich, syn pouze českých rodičů, neostýchal se, ačkoliw ostatní hosté toliko swým přirozeným českým jazykem se bawili, pořád jinojazyčný howor zawáděti, a jedna z přítomných krasotinek, kteráž mi skoro co nejlepší z liblínských Češek uwedena byla, nezarděla se w tom samém tónu jemu neustále přizwukowati. Jiný z plaských pánů se mi zase přiznal, že prý by jich bylo wíce na bál přijelo, strachowali se však „toho liblínského železného zwyku; dle něhož se we společnostech jen český howor wede" také z té příčiny štítili se Liblína, by nepadli w podezření Čechomanie, a tím swému »Ruf« neuškodili." Diwná wěc, že Liblín, ač tuze wzdálený není, až dosawád na Plasy wíce nepůsobil...

BESEDY.

We Šwédsku wycházelo wloni 89 časopisů. Na tři miliony obywatelů, a k tomu skoro nejwíce rolníků, zajisté znamenitý počet! Kolik jich musí u nás ještě přibýti, abychme se w poměru Šwédům wyrownali?

W Králowci (Königsberg) utwořila se měšťanská jednota, kteráž si wytknula ten krásný cíl, aby se měšťan s měšťanem blíže seznamowal, a nynější staw towaryšů nějak powznesl. Při swé poslední schůzce w prosinci min. roku počítala již 150 členů. Každý z nich přispíwá měsíčně 12 krejcary na rozličné potřebné wydaje. Při schůzkách jedná se o wěcech technologických, obecních zákonech, i čtou se články z dobrých zeměpisů nebo jiných wědomostí, ježto měšťana krášliti mají.

Nowá kniha.

Paleček, milowník žertu a prawdy. Na swětlo posílán od Fr. Rubeše a W. Filípka. Swazeček XV.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 17.
12. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

8. unora
1845.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně i s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr. stř.

Otec a dcera.

(*Pokračowání.*)

II.

Wesnice R.... ležela jen několik set kroků od zeleného mlýna, a pěšina k ní wedla okolo potoka welmi příjemnými sady. Slunce práwě zacházelo, an Jaroslawa touto osamělou cestičkou w patrném rozčilení kráčela. Starec šedowlasý ji prowázel, moha jí ledwa stačiti.

„Jdětež tedy napřed," prawila k němu, „a učiňte, jak jsem wám nařídila."

„O drahá panno!" promluwil starec třesoucím-se hlasem; „newím, newím, jaký to bude míti následek! Pochybuji welice, že to ten mladý člowěk šťastně přestojí. Jednou, dwakrát za den a to jen na okamžení nastanou mu jasné chwíle. Tu je zcela jiný člowěk; tu je tak mírný, tak citliwý, tak dobrý. Wěřte, on není zlý, on je pouze nešťastný. Třeba se wšak ukázala newinnost jeho, třeba se i opět uzdrawil—dlouho žíti nebude. Pokud se trápí w diwokých snách, tu neustále uwrhuje kletby na cizou ženštinu, kterouž — nemýlím-li se—Brigitou nazýwá. Pak zpomíná zase na wás—a jaká jsou to slowa! jaký cit w tomto zpomnění! Bůh wí, jsem starec mnohozkušený, wystál a přetrpěl jsem na swětě muky rozličné — ale tak mě ještě nic nepohnulo jako žalostnění jeho, když si na wás zpomene! A když konečně procitne, tu je první otázka jeho wždy — zda-li jsem wás widěl, co děláte, jak stojíte se swými příbuznými, a jiné otázky wíce; pak se obrátí, zakryje twář swou a hořce, hlasitě plakáwá. Panno, to není bláznowstwí; to je láska!"

„To je láska?" — odwece Jaroslawa pološeptem. „Ano — uznáwám, cítím to — to je láska!" — Pak mlčky kráčela zas dále. Stařec ale předešed ji, po několika kročejích se obrátil.

„Nezapomeňte, panno, učiniti, jak jsem wám radil. Jděte zámeckou zahradou okolo zdi, až přijdete k zadní straně úřadního domu. Při zemi druhé okno jest jeho bídný byt čili wlastně šatlawa jeho. Činím pro něj wíc, nežli wlastně co sluha panský činiti mám; ale— wždyť nejsem jenom sluha, jsemť i člowěk. Pozorujtež tedy za mříží, co z toho bude." — Šel napřed, a Jaroslawa kráčela zponenáhla za ním.

Již se tmělo, když přišla na udané místo, a poněwadž za mřížemi žádného mluwiti neslyšela, postála w blízkém křowí, čekajíc až se úplně setmí. Nečekala dlouho. Rachocení klíčů a otewření dweří na blízku probudilo ji konečně z myšlének diwě w ní kolujících. —„Uhlídám, jak se chowati bude; poznám, je-li láska jeho prawá." —

Přistoupila ke mříži. Starec wešel do úzké a nízké swětničky, a lampičku postawiw na zem—neboť nářadí tam pražádného nebylo — přistoupil k nemocnému. Tento, zdálo se, že spí; tak tiše ležel; když ale starec přikročil, s bolestným úsměchem se k němu obrátil a řekl: „Bůh wás žehnej, otče! Již jsem myslil, že jste i wy na mne zapomněl, a poněwadž se mi před chwílí zdálo, že dnes umru, byl bych rád s wámi ještě několik slow promluwil." — Hlas jeho byl tak slabý jako šepot z hrobu, a Jaroslawa musela sluch swůj wšemožně namáhati, aby ho zaslechla.

„Zažeňte smutné myšlénky," prawil starec, „a hleďte raději, abyste se brzy uzdrawil. Záležitost waše kloní se k dobrému konci. Již je skoro dokázáno, že se neštěstí jen náhodou přihodilo. Jen kdybyste měl dosti síly k wyswětlení té wěci, jenž poněkud zapletenou býti se zdá.—Jakž je wám?"

„Dobře, starečku;—již dáwno, dáwno mi nebylo jako tento wečer. Slunce zacházelo dnes tak krásně, a jakoby se bylo chtělo se mnou loučiti, dotknulo se mírným wzhledem bídného lože mého. Usnul jsem, a hle, tu se mi zjewila matka moje — ach — zajisté již zemřelá! — Smutně předemnou stojíc, chladnou ruku

wložila na žhoucí čelo mé, a jakoby tíže se mne klesaly, cítil jsem ulehčení; bolesti mě opouštěly, myšlénky jasné se wracely, a ona, moje drahá matka, w mlhách opět splynula. Tu mi bylo, jakoby z dálky ještě byla šeptala: dnes se sejdeme — a w tom jsem se probudil.“

„Sen — marný sen; kdož wí, nebyl-li to poslední zimničný sen, a zdali se wám zdrawí nenawrátí.“

„Dobrý starče, nadarmo mě těšíte. — Nešel jste okolo mlýna?“ zašeptal po chwílce.

„Ano, práwě teď.“

„Nespatřil jste ji?“

„Ji ne, ale tetu její. Prawila mi, že zejtra do Prahy odjede — má se tam wdáti.“

„S Bohem!“ prawil Duport, zwednuw se z lože swého a třesa se na celém těle, na slámě pokleknul a s rozpiatýma rukama wší silou swou zwolal: „S Bohem jeď, milowaná — a nech tě osud wší pozemskou radostí obdaří. Snad tě bude duch můj newiditelně moci střežiti, an mi nebylo za žiwa dopřáno blízko tebe dlíti; až snad do dálky za šedý obzor duch twůj pohlídne, prolítne mysl twou i kratinké zpomnění na mne.“

Umdlený wrhnul se pak opět na lože swé. Stařec wedle něho stoje sepial ruce, a slzy hojné roniły se po sesinalé twáři jeho.

Tiché mlčení panowalo mezi nimi, jako hrobowé ticho nad krajem weškerým se bylo rozložilo. Jenom wítr podwečerní listím zahradním pohráwal — jenom wzdech z hluboka srdce se ozwal za železnou mříží. — Pak opět powstal Duport a kynul starci, by přistoupil blíže.

„Otče — nyní jděte a poslední ještě přátelstwí mi proukažte. Mám zde wýtržek z ukradeného mi před časem památníku. Dejte ho jí a rcete, že to jest wše co mám — že jsem to zde psáti nemohl, a z toho že uhlídá, jak jsem smýšlel o osobě, na níž jsem mocí zlého osudu poután byl.“ — Doručil mu lístek malinký, s prosbou, by spěšně běžel pro zpráwce, že cítí brzké swé skonání a protož rád by oswětlil, co w nejistotách se zdržowalo. Starec uleknut slowy Duportowými zapomněl na Jaroslawu a lampičku na zemi nechaw rychle dweře uzawřel a běžel na úřad pro zpráwce; že wšak toho doma nebylo, utíkal co mohl pro duchowního.

Mezi tím Jaroslawa diw že k zemi neklesla, a srdce její city zbouřenými a mocně ní pohybujícími diw že nepuklo.

Duport zatím opět se zwednuw jako u wytržení nadzemském sám sebou mluwiti počal: „Rozuměl jsem hlasu twému, matko drahá, jediná ty na swětě, jenžto s láskou ke mně lnula! — Jaroslawo, tys hwězda, jejíž obraz tam na onen swět mě prowází; mně sice nezářila's, ale já se posilowal w pohledu twém. Není člowěka na swětě wíce, jenž by tě tak milowati mohl jako já. Láska moje bude tě i za hrob prowázeti — rozplynulý stín po uhaslém swětle. —“

Takto promluwiw počal swé rány rozwazowati a krwi swé wolný průliw dopřál.

Wzkřiknuwši klesla Jaroslawa we mdlobách k zemi, on pak leknutím a slabostí bez wědomí padl na lože swé.

12.

Na druhý den časně ráno přišel duchowní do zeleného mlýna a ptal se po Semilowi. Uwítali se dwa staří známí, a Semil obejmuw jej, dlouho — dlouho mlče spočíwal na prsou dáwno newídaného přítele.

„Upokoj se, příteli —“ jal se říci srdečný, dobromyslný muž, „upokoj se a nezoufej.“

„O nikoliw, drahý druhu můj!“ odwece Semil — „nezoufám; ale zpomněl jsem na okamžení, kdyžto jsi mě s milowanou Leou spojil, na okamžení nejskwělejší ze žiwota mého. Byl ť to nejwyšší stupeň blaha, a od té chwíle neokusil jsem žádného štěstí wíce!“

„Ne, ještě není poslední lhůta blaha twého uplynulá, ještě tobě zbýwají dnowé určení k něčemu wyššímu, nežli jsi posud byl podniknul. Znám wše, co tě potkalo — mladý cizinec, wčera umíraje, zjewil mi mnohé tajemstwí i přicházím we jménu jeho, kterýžto již na prawdě jest, a přináším odpuštění jeho, i žádám tebe, abys odpustil také jemu, čím on tobě snad byl ublížil.“

(*Dokončení.*)

WÝLET DO UHER.

(Pokračowání.) Za Telgartem pořičí Hronu opustiwše, jeli jsme přes prosmyk pod králowskou horou do Ztracené okolo hranic spišské stolice. Den byl horký, a po obloze shromážďowaly se čím dále tím hustější chmury, mezi nimiž zde onde paprslek sluneční prorážel, pozlacující zde louku, tam černý les, tu opět od wlnek šumícího potoku se odrážeje. Čím hlouběji nás cesta do oudolí wedla, tím oužeji se stýkaly pahrbky zelené a siwé neb čerwené skály, po nichž rozmanité křowí až k temenu hor se winulo. Konečně w tom oužlebí místa nebylo, než pro potok a silnici pod skalami se winoucí; a ouwozem se otočiwše okolo přiwrší, zůstali jsme státi opojeni krásou místa. Naproti nám skalnatá hora, kolmo z potoka wystupujíc, zelenosti druhu wšelikterého se skwěla, an z rozličně utwořených kamenů nejwíce wyznačowal se jeden, několik sáhů z wody se wznášející, na jehož wrcholu kříž k pobožnosti zwal. Aby pak netoliko oči, nýbrž i uši swatého dojemu užily, zahřmělo nad námi tak silně, že se to as desetkrát po stráních

hor opakowalo, a mohutné jedle a buky až do kořenů se zachwěly; načež hned walný déšť se spustil. Pod wýkleukem skály nalezli jsme outočiště a kupku plačících dětí, jimž naše přítomnost a upřímné domlouwání smělosti dodaly. Za čtwrt hodiny přestal déšť, slunce opět se okázalo. Hrom ještě zdaleka se ozýwající nezněl jako pohrůžky, nýbrž wíce jako napomínání loučícího se otce aneb přítele. Wydali jsme se tedy zase na cestu, při každém záhybu potoka, téměř při každém kroku nowého obrazu užíwajíce. Člowěk často ani nepochopuje, kterak z toho kamenného bludiště wywázne; wždy míní býti na konci přístupného nebo příjezdného swěta. Jednou by nám skutečně kolmá stěna byla dalšího postupowání překazila; zde však je průchod od pilných Slowáků prolomen, a wděčným citem pocestný pohodlně tou skutkem wítězoslawnou branou dále kráčí. To je neomylný znak Slowanstwí w Uhrách; kdekoli nacházíme dobré silnice, pewné mosty a hráze, tam se Maďarstwí ještě neujalo. —

Za onou we skále prolomenou branou objewilo se nám několik stawení opodál wody. Na otázku, jak té dědině říkají? odpowěděl mimojdoucí sedlák s usměwem: „Ztracená — a jest wěru w tom koutě ztracena!“ — Slowan je prawý syn přírody; znát on matku swou, a wáží ji sobě w srdci. Který sprosták jiného národu wšímá si půwodního wýznamu jména swé dědiny? Proto nám příroda též požehnala; názwy, od Slowanů krajinám a jiným předmětům přírody dané, trwají na wzdor nawalu cizoty. Slowan bywá wždy přírodou ku zpíwání nadšen, i Čech, wšech Slowanů cizotou nejwíce zapáchající; tomu swědčí wšecky zpěwy národní, jichž začátkem jest obraz z přírody, od slawného: „Z černa lesa wystupuje skála“ až do známého: „Horo, horo, wysoká jsi.“ To jest moudrost slowanská, od moudrosti jiných národů patrně se lišící; čehož se nám swětlý důkaz we Ztracené wyskytl w osobě tamějšího hospodského, Němce ze Spiše. Sleznuwše z kočáru, tázali jsme se toho břichatého mudrce, jak se zdejší rudokopní ouředník jmenuje? On pak odpowěděl otázkou: „Proč se po tom ptáte? Kdybych wám to řekl, wždyť wám to nebude nic platno, an ho přece neznáte.“ Později nám zase napadlo, tázati se ho, jak daleko by bylo do Lewoče? Načež on odsekl: „Proč to zase chcete wědět? Wždyť tam nejedete!“ — Již jsme ho powažowali za blázna, až nás přece o swé chytrosti přeswědčil. Nemohouce w té špinawé krčmě ani jísti ani píti, dali jsme swou swačinu unawenému Slowáku, jenž tam prawě přišel. Tomu pak nechtěl hospodský swoliti; prawil: „Ať wede každý host péči o sebe, a já o wšecky; zde se nikomu nic nepodáwá, jedině ode mne!“ My pak o prawdě této welemoudré zásady pochybujíce, násilně a hrubými slowy ho odstraňiti museli, že pocestnému žbán kyselého wína a okoralého chleba ze samého hrdla newyrwal. Při tom pak má žíwnost hojnou; hned za hospodou jsou wáhy, na nichž se každá fůra železné rudy ze sousedních hor do Pohořelé wezená wáží; málo který wozka se zde zastawí, aby nenapájel dobytek i sebe; a při nynější žiwosti Koburgských železných dílen napočítali jsme přes třicet wozů za tu hodinu našeho w Ztracené zastawení.

Ještě nám bylo překročiti wysokou horu, než jsme se do Dobšiny na nocleh dostali. S temena té hory při jemném swětle zapadajícího slunce byl nám popřán čarokrásný přehled oudolí Šajawy a několika wrstew pohoří, téměř jako řadou za sebou postawených, ježto rozmanitostí barew nádherný dojem působily, a diwnou twářností na čisté wečerní obloze se kreslily. Pod námi w hluboké sluji leželo městečko Dobšina, do něhož jsme okolo nesčíslných for, rudu do Pohořelé wezoucích, a okolo několika železných bání, jimiž ta celá hora tuším prowrtána jest, po silnici skrze samé bujné křowí se winoucí došli. Po pěšince je tam tuším o hodinu blíže. W tomto městečku byl před téměř dewíti sty lety rukama slowanskýma kowán meč swatého krále Štěpána, jejž posud každý král uherský při korunowání we Břetislawě obnaží, a jím na čtyry uhly swěta máchá, na znamení obrany a rozmnožení říše uherské. Nyní pak je Dobšina německá, meče chápají se Maďaři, a Slowák opowržený pod Tatrami wzdychá: Tak se časy mění, tak tento swět běží! — (Pokračowání.)

Slowo k diwadelním ochotníkům na wenkowě. *

Zajisté to každého wlastimila radostně dojímá, jak rok po roce, ba měsíc po měsíci, skoro wůčihledě, w naší milé wlasti počet ochotnických společností přirůstá, kteréž prowozowáním diwadelních her dobročinné ustawy podporují a přitom utěšený důkaz o probuzené národnosti naší dáwají.

Ale jakož nás to na jedné straně těší, když o takowémto podnikání spanilomyslných a dobrosrdečných Čechů slyšíme, tak nás to z druhé strany zas také welmi rmoutíwá, že takowé společnosti zde onde dlouho netrwají, a že prwní jich hra častokráte i poslední hodinkou dobrého záměru bywá. — Společnosti tyto bywají málokdy tím, čím by w skutku býti měly a býti mohly. —

Příčiny, že ochotnické společnosti málokdy záměrům swým zadost učiní, leží dílem w samé společnosti, dílem w obecenstwu.

W společnosti bywá obyčejně kolik hlaw, tolik smyslů — a ředitelstwo nemá skoro nikde takowý okres, takowou moc a působení, jakož míti musí, má-li se wěc dařiti.

Ředitelstwo musí býti hlawou společnosti a w společnosti musí toliko jeden smysl panowati, totiž takowý, aby se krom dobrého oučelu také na to dbalo, aby se co možno něco dokonalého při hře wywedlo.

Ředitel ochotnické společnosti má býti we hře nejzkušenější a nejobratnější, aby mohl wady jiných oprawowati, pouhé začátečníky cwičiti a wše potřebné nařiditi; dále je třeba, aby byl něco dokonalého na welkých diwadlech widěl, swůj wkus zušlechtil a soud naostřil; aby znal naši dramatickou literaturu (čehož bohužel u nás w krátkém čase dosáhnouti může) a konečně aby při swé schopnosti i lásku k wěci a prawé chuti měl. Ředitelem jen k wůli jmenu býti, to dowede každý; prawým ředitelem býti je těžká wěc. Onť musí nejenom o swou čest, ale i o powěst celé společnosti dbáti, a nehleděti jenom na to, aby se hrálo, ale nejwíce na to, aby se dobře hrálo.

Má-li se ale dobře hráti, musí ředitel každou osobu znáti a dle přirozených wloh úkoly rozdělowati, žádnou pak zcela neschopnou osobu do společnosti nepřijímati. Při rozdělowání oukolů nesmí platit: „Já budu to hrát,“ — „to se mi líbí;“ nýbrž každý oud musí od ředitele jemu určenou ulohu ochotně převzíti; neb dokud we společnosti podřízenost a jakási kázeň nepanuje, nemůže se nic dokonalého očekáwati.

Přede wším jiným ale musí se od ochotníků požadowati, aby každý swou ulohu dobře nazpaměť uměl; to je základ wšeho dobrého prowedení. Bez toho zůstane každá hra pouhým lapáním po slowech, koktáním a wáznutím — a nebo se mluwí nesmysl.

---

* Přejeme co nejsrdečněji, aby si wšickni pánowé „Slowa“ tohoto powšimnuli, k nimž psáno jest. Pochází od muže, kterýž mezi ochotnictwem ledaco zkusil, a upřímně to myslí. Zdát se nám že nepřichází w nečas. Red.

Pak musí ředitel na to hleděti, aby se dobré a co možno časté zkoušky držely. Zkoušením se pamět dotwrzuje a w celou hru přichází pěkná okrouhlost, ta největší okrasa wšeliké hry; ale bohužel mnohdy se udělají sotwa dwě, tři chatrné zkoušky — a pak se hraje! Jak může takowá hra wypadnout, když ochotník na diwadle stoje, newí co a jak mluwiti, jak se pohybowati, kam se otočiti, kudy odejíti?

Ale ono se hraje přece. Sotwa je wšak po takowém nad míru bídném představení, tu nastane kritika a lamento mezi obecenstwem. „Ti hráli až hanba! — nikdy wíce tam nepůjdu! — wždyť ani slowa neuměli." Tak to zní ze všech stran, a kdyby také ochotníci chybu swou zase naprawiti chtěli a při budoucí hře sebe wíc se namáhali i dobře hráli, přece to má již swou wadu a obyčejně je weta po docílení nějakého zisku pro dobročinné ustawy; neboť obecenstwo ztratilo již wíru w ochotníky, čemu se arci žádný diwiti nesmí!

Co ale při té wěci nejhoršího, že se dáwá špatnou hrou odpůrníkům našim — jichž bohužel ještě dosti nalezáme — příčina k ousměškům, kteří pak dosti pošetile dotwrzují, že se českým jazykem a českými herci nic dobrého wywesti nedá. Leckterá německá dosti bídná kočující herecká společnost najde pak u tak nazwaného wzdělaného publikum malých wenkowských měst wíce oučastenstwí nežli ubohá naše česká Thalie! — Mnohá panička a panna, která si dosti pracně po německu jazyk láme, newynechá ani jedno představení německé; — české hry ale nenawštěwuje, an se buď za swou mateřskou řeč stydí a nebo wšecko české za sprosté drží, jenom ne swou wlastní osobu. —

Má-li se dobře hráti — tak hráti, aby každý, i sebe wětší odpůrník proti dobré wěci nic namítati nemohl, tedy musí býti prawé a swědomité ředitelstwo, pak se musejí hojné a řádné zkoušky držeti, a dříwe se nemá hra prowozowati, dokud nejde jako na šňůrce; raději slabší síly herecké, jen když jedna druhé pilně pomáhá, a všechny wespolek uhlazený celek působí; jinák by wěru lépe bylo zcela ani nehráti; neboť špatným prowozowáním se dobré wěci wíce škodí než prospěje.

Obecenstwo ale nesmí a také nemůže od ochotníků něco mistrowského žádati; onoť má dobrou wůli ochotníků uznati a jim chuti ku hře dodáwati; každý pak představený obce měl by ochotnickou společnost podporowati, jelikož je powinností jeho chudým pomáhati, a prowozowáním diwadla může se to státi nejlehčím způsobem. Představení měli by hercům chuti dodáwati a obecenstwo k náwštěwě diwadla wzbuzowati; pak bude jistě obecenstwo s ochotníky jeden smysl a mnoho dobrého ke cti wlastní obce i weškeré wlasti se docílí. Když ale představený o dobrou wěc nedbá, obecenstwo si blahonosného záměru newšímá a ochotníci špatné hry prowozují, i diwadelní cedulky plné chyb rozdáwají: pak arci není diwu, když musejí hry konečně přestati a dobré oumysly w niwec přijíti. —

J. A. G.

DENNÍ KRONIKA.

Z Prahy.

Po masopustě. Tentam je zase jeden masopust. Krátké bylo jeho letošní panowání — ale tím hlučnější. Zwláště se roztahowalo po domácích bálech. Jakýsi horliwý ctitel jeho wypočítal, že přišlo na den 20 podobných weselůstek. Welkého zřetele obrátilo na sebe několik bálů w panských domech, kteréž byly tak skwostné a nákladné, že se obyčejnému člowěku bezděky dech zatajil, když slyšel o wydání při těchto weselostech mluwiti. Mezi společenskými bály zajímaly prwního místa ples umělců, onen práwníků a náš český. Weřejných bylo weliká síla; ony we prospěch dobročinných ustawů hojně nawštěwowány. Poslední den ukončil se redutou, drženou we staw. diwadle. W sále bylo asi 1400 osob; weliké žiwosti ale nepanowalo; maškar bylo málo a to ještě nemluwných. — Krom bálů přinesl nám masopust i několik koncertů. Byl tu

Litolff, fortepianista z Londýna, jemužto se — ne tak znamenitou, zřídka slyšenou wýtečností, jako spíše jinými příznìwými okolnostmi poštěstilo, pět koncertů uspořádati. U znatelů nedošel weliké pochwaly, tím wětší ale

Prume, houslista z Belgie, interesantní také powěstmi, ježto se nedáwno o jeho šílenosti a smrti roztrušowaly. Tuť se najednou po šesti letech zase mezi námi wyskytnul — jako zdrawý ryzí genius! Brawura jeho je weliká, hra wýznamná a cituplná. Dáwal ale jen tři koncerty. —x—

Z Mutěnu. (*Česká beseda. Národnost. Nápisy.*) Měli jsme zde před nedáwnem pěknou zábawu, která nejen k bratrskému obweselení sloužila, nýbrž spolu také projewením lásky k řeči mateřské se oswědčila. Nawštíwil naše městečko jeden z mladých wlastenských spisowatelů za příčinou zwláštních záležitostí. Jak mile to zde některým z nás, kteří z každého pokroku jazyka národního srdečně se těšíme, k wědomosti došlo, nemeškali jsme jej hned w hostinci u „Černého koně" nawštíwiti a srdečně i po bratrsku uwítati. Druhý den na to zřídili jsme, si spolupřičiněním řečeného hosta českou besedu, pokud jsme při našich okolnostech silami swými za tak krátký čas k tomu postačili. Učiněn záwazek k rozmluwě české, howořilo se o záležitostech wlasti, zpíwaly se písně české atd. Beseda tato došla takowé obliby, že se s dychtiwostí podobná druhá očekáwá. Náš host nás seznámil se způsobem a pořádkem pražských českých besed, a tak doufáme, že se bohdá podobné zábawy častěji u nás objewí. W tom samém hostinci nacházejí se také od 1. ledna „Kwěty", což proto poznamenáwám, poněwadž to u nás prwní ukaz we weřejném hostinci jest. Wůbec láska k řeči mateřské w městečku našem, ačkoli zde i tam ještě křiwé předsudky proti ní jsou, powolným krokem ku předu jde. Máme zde některé, na malé místo naše (pouze 76 čísel) dosti pěkné ukazy toho, které se dále nepochybně ještě rozmnoží, až se dobrá wěc šlechetného usilowání wlasteneckého dokonale pozná. Zakladatelů „Matice České" také u nás přibýwá; i zde se wždy wíce šíří přeswědčení, jak wznešené a pro národ prospěšné působení onen ustaw má; byť se ani na to ohled nebral, že přistoupení k ustawu tomu se také dobře wyplácí, jelikož zakladatel složené peníze brzo zase nazpět má w hojných užitečných knihách, které pak po celý žiwot zdarma dostáwá. Mimo wýtisk „Kwětů" swrchu uwedený odbírají se ještě i jinde w městečku našem, jakož i w blízké mysliwně „Na Chouzawě" Kwěty, pak česká Wčela, což na naše zdejší dosawadní okolnosti prozatím dost utěšené jest, ať bych i nic neprawil o pěti wýtiscích „Časopisu českého Museum", o wýtisku „Časopisu pro katolické duchowenstwo", jakož i o tom, že zde skoro každá česká kniha alespoň o jednom wýtisku se nalezne. Mohlo by arci účastenstwí, které se mnohdy cizímu národu obětuje, ještě wětší býti pro národ wlastní; leč doufáme, že w tak sprawedliwé wěci poznenáhlu wíce následowníků naleznou oni horliwí mladíci, kteří poznali, jak šlechetné to jest, swůj wlastní národ podporowati. (Dokončení.)

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 18.
12. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském placku, na Starém Městě č. 850) wydáwá po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK

PRO

ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

11. unora
1845.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně i s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr. stř.

Otec a dcera.

(*Dokončení.*)

„Jak? Duport že zemřel?“ zwolal Semil hlasem rozčileným, třesa se po celém těle.

„Ano, zemřel — wíce wšak ti říci nemohu, nežli že byl šlechetný člowěk a wšeho, cokoliw se tobě přihodilo, docela newinnen! Jediná jeho wina byla nesmírná láska k dceři twé!“

„Pro Bůh, co že prawíš? — on newinnen — a wše, co mi řečeno, bylo pouhý jen klam?“

„Ano; pouhý klam?“

„Pojď — pojď, bratře, wen — mezi těmito stěnami je mi ouzko — zdá se mi, že se stawení toto na mne sesype, že samo nebe před zrakem mým se zahalí — neboť já jsem mu nesmírně ublížil!“

„Nebe jest dobrotiwé! Buď pamětliw, že ti odpustil, ničeho od tebe nežádaje, nežli abysi mrtwého *tou* zlobou nepronásledowal, jako žiwého!“

Wyšli do prostory. Nebe se jasně nad nimi usmálo, a celá příroda blahem ranním takměř oplýwala.

Jaroslawa mezi tím se probudiwši s hrůzou se upamatowala na příhody minulé noci. Pozdě teprw byl ji starý panský sluha a spolu i strážník we mdlobách nalezl, k žiwotu zbudil a domů dowedl. Ještě jednou w duchu si opětowala, co byla zočila, a wřelé slzy jí teprwa poněkud ulehčily. Když mezi příbuzné wstoupila, wšickni se ulekli sesinalého pohledu jejího; žádný newěděl, co se bylo s ní přihodilo. Tázali se jí, zdaž jí něco schází; ona wšak odpírala, ale weškeré chowání její bylo od kořene změněno. Stranila se, jak jen mohla, a skoro celý den jí žádný newiděl. Bloudila o samotě, a zápasila s city, jež wyřknouti nemohla. Prwnikráte w žiwotě jejím probudil se w ní cit *lásky*, posud jí neznámý. — Jestiť wšak jistý druh lásky, jejž poznati není dáno srdci každému — lásky tak wznešené a tak horoucí, tak mocné a zajímající weškerou bytnost, že ji nelze pochopiti oněm, ježto mocností tou nadání nejsou. Láska takowá je wšeho schopna. Pro ní se wznese, jí podmaněný, do nejwyšších říší; pro ní se odwáží na nejtěžší nedosáhlé úlohy — ale pro ní klesne i často do hlubin a padne w pouta, jichž ho jen smrt sprostiti může. Láska takowá newěří na žádné zničení; pro ní *musí* býti ještě jeden weliký, bezkonečný swět a wěčný widinný žiwot; pro ní je *nebe*, aby dosáhla srozumění, jehožto zde dosáhnouti jí nemožno. —

Duport nebyl již na žiwě; ale nyní teprwa zbudila se w Jaroslawě ona tajemná čaromoc, a díwka pocítila weškeré blaho, weškerou rozerwanost, weškerou šílenost její. A že tento pocit tajený byl a na wždy tajeným zůstati musel, že pro něj na swětě žádného zdílení nebylo: bouřil tím zuřiwěji w prsou jejích.

„On, on mne milowal ze wšech lidí na swětě nejwíce, a já takowému srdci nerozuměla!“

Tato wýčitka winula se na stokráte z úst jejích...

Přišel wečer a nastala noc. Jaroslawa spěchala w zimničním rozčilení pěšinou k panské zahradě. Již z daleka zočila kmit lampičky mřížowým oknem po haluzích se metati. — Přistoupila k oknu.

Tam ležel on — na slámě. Cizinec, wzdálen od wlasti swé, nepoznán, nemilowán, zapomenut, beze wšeho účastenstwí, nepolitowán a neoplakán od žádného — snil swůj wěčný sen — w šatlawě neznámé wesnice! Mír se jewil na sesinalé twáři jeho; usta — jakoby w blahu poslední swé myšlénky se usmíwajíc tlela! — A jakáž byla tato poslední myšlénka jeho? Zpomněl na opuštěný domow — na lásku, jakouž ho matka objímala? či na Jaroslawu? —

„Snad — snad zpomněl na mne!“ zašeptala tato. „Hle, ruce jeho spočíwají spojené na schladlém srdci — na srdci tom, jenž tak wřelým citem pro mne hořelo. O, kéž bych mohla k němu přistoupiti od žádného

newiděna! Kéž bych mohla mrtwému pošeptati, že jsem ho pochopila, že" —

Tu zarachotily dwéře u jizby a leknutím uskočila Jaroslawa do nejbližšího křowí. Jasnější swětlo lilo se oknem; ona pak zaslechla hlas starého strážníka a swého otce. W stínu křowí třesoucí-se poklekla, a chtěla si tichou modlitbou ulehčiti. Tu se blížila jakási postawa k tomu samému oknu. Jako stín kradla se osoba ženská, jí dle postawy docela neznámá, něco hrozného w tajném kroku swém majíc, wždy blíže a blíže. Jaroslawě počalo srdce hlasitě tlouci, a dílem ustrašena neznámou noční příšerou, dílem starostliwa, by otec na stopu její nepřišel, spěchala hustolistými stromy ze zahrady. Utíkala, co jen síla stačila; na čele jí wywstáwal pot, nesmírná mdloba, nesnesitelná žížeň ji trápily. K tomu bouře citů, noční stíny, šum listí a hrůza temnoty, mdlou září měsíce slabě oswětlené — to wše dojímalo útlou díwku nesmírně. Nedaleko mlýna nemohla již dále. I klesla na břeh potoku, ochladila se křišťálowým mokem jeho a umyla si hořící čelo. Pro ní byl wšak sílící proud tento nyní jedem a chlad jindy občerstwující—chladem hrobowým. — Pak, ledwa že došla do swé komůrky, w oděwu jak byla, klesla polomrtwá na lože.

Semil zatím stál se založenýma rukama před mrtwolou a zdál se rozmýšleti o marnosti wšeho pozemského. Tu pozwedne hlawu a náhodou spatří oknem jakousi twář ďábelsky se usmíwající, jenž ale w okamžení opět zmizela. Poznal ji — byla to Brigita.

Hrůzou trna spěchal z jízby.—Třetí den na to byl Duport tiše pochowán. Semil a kněz jej prowodili. Onen stal se od té chwíle zasmušilým, trudným člowěkem.

Jaroslawa chřadla denně wíce a wíce, až konečně na wěky usnula, shasnouc jako swíce hrawým wětérkem. —

12.

O těchto případnostech powěděl mi Protiwín, pokud sám o nich wěděl; pak ukázal na hrob pokoutní bez křížku a bez nápisu: „Tam leží Duport, wedle něho Fourier!"

„A kde je Semil? Jak se dělo s tebou?" tázal jsem se ho dále.

„Což na mně! Srdce mé je wysoptilé a mysl má prosta jasných myšlének! Od wezdejšího žiwota nic wíce nežádám a neočekáwám."

„Bloude!" prawil jsem k němu; „swět je welký, a chowá mnoho žiwlů, mnoho místa pro člowěka, který jich použiti chce. Jenom chtěj znowa žíti, a budeš to moci!"

„Myslíš? a kde wezmu síly k podniknutí nowého žiwota? moje loď je ztroskotána!"

„Tedy jsi slaboch! Rázný muž nabýwá welikým neštěstím i pružnosti k síle swé, a stáwá se schopnějším k použití toho, co mu swět poskytuje, neboť swět náleží člowěčenstwu."

„Ano, ale zdrawému, ne wšak churawému!"

Opustili jsme hřbitow. Cestou mi ještě wyprawowal, co dále Semila potkalo. Byltě již připrawen odebrati se do ciziny, an jedním wečerem Brigita jej překwapila, mírněji wšak než kdy jindy se jewíc. Dala mu na wůli, aby jí buď jmění po dceři její nawrátil, aneb že ho k soudu požene, an sňatek jeho s Marií, dle zákonů přírody a země, byl neplatný. Bez odporu podwolil se Semil nawrátiti jmění. Neměltě již dědice! —

Třetího dne sebral skrowný zbytek swého jmění a s holí w ruce opustil mlýn, rozloučiw se s příbuznými na dlouho. Jda okolo hřbitowa, chtěl ještě jednou nawštíwiti známé hroby. Mezi dwěmi seděla tu Brigita s twáří w šátek ukrytou. Nepozorowala Semila, an se blížil. On postawiw se k ní tak blízko, že je toliko úzký hrob Duportůw dwojil, mírným hlasem prawil: „Netruchlete nad mrtwými — truchlete sama nad sebou."

Brigita pozdwihla čelo; na sesinalé twáři její lesknula se slza — snad prwní w hříšném žiwotě jejím. —

Pak si podali ruce přes Duportůw hrob; — ona pozůstala ještě nějaký čas tady, ale Semil odešel, a ještě se newrátil.

WÝLET DO UHER.

(Pokračowání.) Nazejtří časně ráno se wyprawiwše, k jihu jsme zaměřili oudolím mladé a ještě mělké Šajawy. Krajina je pěkná, dědiny wýstawné, zwláště Wlachow krásou polohy a pěknými staweními se wyznačuje. Proč nás to wšecko již tak nedojímalo? Newím, bylo-li to přesycením, aneb přeswědčením, že naše radosti již jsou na mále; ale jakási zádumčiwost a mlčení nás opanowaly. Přítel můj, pozorowaw to, prawil: To je starý kwas powahy lidské, kterýmž ta nejwyšší slast zkyše — to ustawičné bažení a klopotné namáhání po předmětech nedostižných! Samým odpíráním i ta skrowná částka štěstí, která se nám dostane, dobré chuti pozbýwá; w samém užíwání rozkoši blízký konec její straší, a mezi koflíkem a prahnoucíma rtoma číhají nesčíslné příhody a pohromy.

Blízká Rožňawa, pěkné město a sídlo biskupské, ukonejšila další rozumowání. Zde při snídaní na tom jsme se usnesli, že nejdříwe Silickou ledownu nawštíwíme, pak přes Plešiwec do Agteleku pojedeme.

Jasné slunce blyštělo se po wlnách Šajawy, a duby po stráních ani lístkem nehýbajíce, jako omdlené w horku poledním odpočíwaly, an jsme z Rožňawy do Gombaseku ujížděli. Zde oběd zjednawše (totiž několik klasů nedozralé kukuřice, wšeobecná lahůdka w Uhrách a we wýchodní Haliči), hledali jsme a nalezli průwodčího do powěstné ledowny. Wydali jsme se pěšky na cestu okolo zřícenin gotického kostela; pak houštím po dosti příkré stráni nahoru. Wystoupiwše na wrchol stráně, spatřili jsme onen diwný wápenný wýtwor, který se mezi Rožňawou, Plešiwcem a Tornou prostírá. Je to tak zwaný karst, čili pohoří bez prawidelných oudolí, místo nichž jen doliky bez oustí, totiž jámy rozličné hlubokosti a prostrannosti se objewují. Podobného rázu pohoří welmi zřídka se nalezají; po celém Slowansku newím o žádném druhém, kromě poloostrowu ilirského nad mořem siným čili adriatickým. Jakož tam walné řeky z pode skal se prýští a po krátkém toku opět do newyskoumaných propastí se tratí: tak se to děje i zde w okolí wesnice Silice, kdež potoky se jewí a jinde opět pod zemí se tratí. Okolo skalnatých a rozličným křowím obrostlých jam křížují se křiwolaké cesty; bez průwodčího by člowěk cizí z toho bludiště ani newywázl.

W stínu jednotliwých dubů a borowic došli jsme po libowonné mateřídoušce k powěstné ledowně, jížto wnějšek od druhých jam nikterak se neliší. Jihozápadní stranu její twoří kolmá skála asi šedesát střewíců wysoká, pod níž na dně jámy jeskyně se klene. An jsme křowím po wýchodní straně dolů lezli, spatřili jsme před černým otworem jeskyně téměř sáhodlouhý ropouch! — Powětří nás owanulo tak studené, že jsme se pozastawili, jsouce chůzí tuze upachtěni. Ochladiwše se, slezli jsme do jeskyně, an nám přece ještě pára ze šatů se kouřila; a minuwše ropouch, nacházeli jsme se na prostranné hladině ledu. Jaký to podiwný čarowný wýjew, po ledě se klouzati, an tu na nás čerstwé křowí, letním sluncem ozářené, zelený blesk odráželo! — Znatelé přírody to bezpochyby wšecko welmi pěkně rozluští; zdaližby ale také, rozumějíce zásadám tepla i zimy, takowou ledownu sestawiti mohli? Welmi o tom pochybuji; a dokud to newywedou, powažuji wědu jejich za welmi kusou. W zimě zde není ani kousku ledu, aniž se zde sníh drží; powětří je toho času tak teplé, jako w dobrém sklepě. Blíže Litoměřic u Kamejku je cosi podobného pozorowati; w sutinách totiž a w štěrbinách rozdrobené skály čedičowé widí se tam led w létě, an w zimě sníh na ní hned taje, jak padne. Sám jsem to tam často widal; to wšak se jenom snad příčinou se silickou ledownou srownáwá, ne ale krásou a hojností. Co newidět uplynula nám tam hodina; pili jsme z blízkého zřídla přewýbornou wodu, a twořili jsme pěkné marné zámysly, kterak bychom to místo zwelebili, kdybychom držitelé toho panstwí byli. W západním koutě končí se jeskyně černou propastí, do níž na kraji zmrzlého wodopádu až hrůza hleděti. Kus přimrzlého žebříku tam bylo widěti, ale házewše dolů kameny, přeswědčili jsme se, že ta sluje buď dosti krátká buď zamrzlá býti musí. — Wystoupiwše pak zase pod šíré nebe měli jsme tentýž cit, jako když w tuhé zimě z wenku do topeného pokoje wejdeme. Litujíce krátkosti času pospíchali jsme nazpátek do Gombaseku, kdežto kukuřicí se nasytiwše, se Slowenskem jsme se loučili. Město Plešiwec má již obywatelstwo smíšené; zde jsme se opatřili pochodněmi pro náwštěwu agtelecké jeskyně. Hned za městem opět na hrbolatý karst se pustiwše mezi doliky a jamami přes Hoszuszo (dlouhé slowo) a Büdösto (smradlawý rybník) před západem slunce do Agteleku jsme dojeli.

(Pokračowání.)

DENNÍ KRONIKA.

Z Prahy.

České diwadlo. W neděli dne 9. unora we prospěch p. Nikolaie: „Rozerwanec,“ fraška we 3 jednáních od Nestroye, přeložena od Pečírky. Jeden z oněch bujných wýtworů plodného spisowatele, kterýž i před soudnou stolicí zamračené kritiky milost nalezl. Takéť ji zasluhuje. Celá Wídeň byla na nohou, když se, newíme již kolikrát po sobě, dáwal »der Zerrissene.« Když se uwáděl na české jewiště, byla sice také celá Praha na nohou, ale zůstawowala se na ulici, hledajíc, kdeby na nowě padlém sněhu nějakou sanici spatřila. Diwadlo zůstalo na polo prázdné; ale kteří přišli, rozkošně se bawili. Alespoň tak dle hlučně trwajícího smíchu soudíme. — P. Grabinger byl jako mistr Perlík welmi drastický; škoda jen, že w onom wýstupu, kde s wyprázdněnou láhwí přichází, malinkou opičku nenaznamenal. P. Kaška s pannou Rajskou byli plni přirozené oprawdiwosti, paní Skalná a p. Grau obratní we swých episodách. Nejtěžší staw měl p. Kolar. W rukou jeho přetwořil se Nestroyůw „Rozerwanec“ w něco prajiného, půwodu swému nepodobného; ale i w této sobě nepřiměřené roli činil, co mohl, a wywětil se dosti šťastně. Wíc jsme také ani očekáwati nemohli — leda že by byl měl ulohu naskrz plynněji mluwiti. Snad by pak byla ona Nestroyowská ironie zřetelněji wystoupila. — Co se týče překladu, musíme říci, že se p. Pečírka z mnohé kličky dosti dobře wypletl — ač mluwilo-li se na prknách, co stojí psáno w knize. Nestrojůw dialog překládati není tak snadná wěc, a požaduje welikou obratnost. — Po frašce prowozowal se ještě malý ballet. Skoro na zbyt. S radostí pozorowali jsme ale jiný orkestr. J. K.

Jednota k powzbuzení průmyslu w Čechách držela dne 5. unora měsíční schůzku. Po přečtení protokolu o minulém sezení nastalo, p. Kreuzbergem počaté, ale skoro naskrz zbytečné rokowání o některých jeho wýrazech, až pak shromáždění konečně na tom se usneslo, aby se budoucně podobné debatty nezapřádaly. Na to četl pan jednatel přehled o činnosti jednoty minulého měsíce a prohlásil, že generalní direkce wedle swého dosawádního welkého časopisu německého i potřebu prostonárodních časopisů w obou jazycích uznala, a že hodlá s českým počátek učiniti, jelikož potřebnějším býti se widí nežli německý. O wydáwání tohoto slibowala později se starati, až uwidí, jak dalece důchody jednoty postačejí. Po skončeném hlasowání o wydaji welkého, 80archowého, již pozůstáwajícího časopisu enciklopedického s některými proměnami — pod zpráwou p. prof. Ballinga, při čemž náwrh direkce, jenž o minulé schůzce odporu nalezl, nyní weskrze přijat byl, četl se od p. hrab. Dejma předložený plán k nowému prostonárodnímu časopisu, a jakož doplňující část tohoto wyjednáwání přednesl wrchní inženýr p. Perner swé důkladné pojednání o prostředcích, jimiž by jednota nejen okres působení swého, ale i sílu důchodů swých rozmnožiti mohla. Pojednání toto wyjde bezpochyby tiskem. Prozatím z něho uwádíme, že obsahuje náwrh k českým průmyslowým školám a zaražení zwláštní jednoty k wydáwání dobrých, w obor průmyslu sahajících kněh a časopisu. Ředitelstwo ponechalo si wýborný tento náwrh k dalšímu uwážení. Nyní ale, odwoláwaje se na stanowy jednoty, žádal p. hrabě Deym, aby se jednalo o jeho náwrhu: wydáwati časopis prostonárodní týdně po půl archu, na dwou sloupcích, na jednom česky, na druhém německy, s potřebnými obrazy, welmi lacině, na počátku i zdarma; ale, jakož wěc přirozená, wyskytl se odpor u shromážděných členů i u samé direkce, jenž byla potřebu zwláštního časopisu uznala. Nyní se počalo

rokowání žiwější, wšak také zmatenější. Když ale p. h. Deym prohlásil, že outraty sám zaprawí, kdyby se měla při tom podnikání škoda wyskytnout — k čemuž i p. h. Wurmbrand a pak i p. z Lämlu se nabízel: tuť se ředitelstwo déle nezpěčowalo; ale rokowání nenabylo wětší jasnoty. Nebyloť nyní na jewu, míní-li direkce, aby se wedle časopisu 80archowého pro wyšší wzdělance (kterýž ostatně také populárněji držeti slibowala) a wedle tohoto dítka p. hraběte Deyma (jakž on sám swůj náwrh nazwal) ještě onen dříwe uznaný potřebný zwláštní český a pak i prostonárodní německý wydáwal, anebo aby se tyto dwa poslední náwrhem p. h. Deyma odbyly. Konečně zawedeným hlasowáním byl tento náwrh dwakráte — ačkoli jen wětšinou třech, pak jednoho hlasu — zawržen; naposled ale, poněwadž pro wyskytlý-se nepořádek ustanowením direkce ještě jednou hlasowati se muselo, mezi tím ale již mnozí oudowé byli odešli, wětšinou dwou hlasů přijat. Nám se zdá, že 13 archů za celý rok, ježto z časopisu tohoto na české obecenstwo připadnou, tuze malou zásobu denně se naskytujících důležitostí podá, ba že ani snad mluwnickým interesům tak welice neposlouží, jak se p. zakladatel domejšlí. Čas nám okáže, jakého prospěchu náwrh tento přinese. My si netroufáme něco slibowat. T.

Z Mníšku. (Dokončení.) Co se krásného pohlawí týče, nechce to ještě wesměs tak jíti, jak by sama dobrá wěc žádala. Ale i toho tuším příčina jest jenom ta, že se u nás nepoznáwá, jak krásně sobě wlastenské paní a díwky na mnohých jiných místech počínají. Nebo žeby naše krásné pohlawí jazyku národnímu zrowna ze zlé wůle odporowalo, to twrditi nechci. Kdyby naše Češky zde jen hodně příležitosti měly, poznati některé ušlechtilé wlastenky jinde, které přitom i wysokou wzdělaností a wědomostmi se wyznamenáwají; jistě by brzy ochotnost wynaložily také na čtení spisů českých, kteréž pro rozenou Češku ani z počátku tak weliké obtížnosti nemá, jak se někdy myslí; jistě by také ony pak nejraději howořily čistým jazykem českým, který z úst spanilých wlastenek tak lahodně zní. Myslím však, že i to časem přijde, jako se to jinde stalo. U nás obyčejně wšecko záleží na bližším poznání a ocenění wěci dříwe neznané, čímž napotom i předsudky mizejí, které se lásce k mateřskému jazyku w cestu stawějí. — Měl-li bych na otázku odpowěditi, jak to zde s nápisy na wywěšených štítech wypadá, musel bych owšem říci, že některé z nich jsou posawád pouze německé, ačkoli myslím, že i ty swým časem w české proměněny budou. Nebo by welmi podiwné bylo, aby majitelowé oněch německých štítů na dále poznáwati neměli, že to docela přiměřeno jest, když w českém místě tabule česká se wywěsí od žiwnostníka, u něhož Čechowé swůj wejdělek skládají. Wždyť na opak w pouhém německém místě nikdo sobě newywěsí pouhý nápis český. Pročby tedy u nás takowá nepřirozenost býti měla? Přitom musím ale ještě něco podotknouti. Činí-li někdo podlé swého lepšího přeswědčení, a wywěší-li sobě štít w jazyku českém, hlediž také wždy k tomu, aby byl zprawný. Wždyť to není tak nesnadné, nápis některému w písemní řeči české dobře zběhlému dříwe předložiti anebo jej o zhotowení nápisu požádati, nežli se štítaři do práce dá. Takowým způsobem dají se mluwnické a prawopisní chyby předejíti. Měli by arci také štítaři sami dříwe někoho zběhlého o přehlídnutí nápisu požádati. Každý, w českém jazyku se dokonale znající, jistě takowé předběžné přehlídnutí milerád podstoupí. — O některých jiných wěcech snad někdy jindy zprávu podám. Stanislaw.

BESEDY.

Slowenské nowiny, tak často marně ohlašowané, budou tedy konečně přec wycházeti! Přátelé, přicházející práwě z Wídně, ujišťují nás, že p. Štúr, s nímž o té wěci rozmlouwali, nejwyšší k nim powolení již w rukou má. Tu samou zpráwu přináší k radosti naší také Česká Wčela. — Politický list bude prý wycházeti w nářečí slowenském; příloha beletristická we spisowním jazyku českém.

Spisů Máchowých widěli jsme prwní arch. Wydání bude ouprawné. Bůh dej, aby toto podnikání čerstwěji ku konci dospělo, nežli se začátku dočkalo.

Také sbírka *Sabinowých nowel* je uchystána k wydání a tisk se již započal. Nakladatelem je soukromný wlastimil, jemuž toho nejlepšího zdaru přejeme.

Známý mnemonista Otto, nazwán Reventlow, zdržuje se nyní w Lipsku a přednáší před hojným posluchačstwem. Brockhaus prý dostáwá z toho strach a chce honem swůj konwersační slowník za polowičku peněz rozprodat. — Onehdy dáwali w diwadle nowou weselohru známého žurnalisty Hellera. Po prwním aktě pospíchal Reventlow domů. Proč pak odcházíte? ptal se ho přítel. — Bojím se, abych nemusel celou hru w paměti podržet, řekl tento. Byla by to hrůza.

W Moskwě nalezá nyní welkého oučastenstwí wlaská zpěwohra; zà to ale zdá se, že se maďarskému diwadlu w Peští tuze dobře newede. Mluwí se, že dostane jiného ředitele.

Wídenský Strausz měl o minulém masopustě tolik práce, že swůj obyčejný orkestr z 30 na 220 mužů rozmnožil. Nejwíce jich arci potřebowal do welikánské prostory nowého sálu „Odeonu", do něhožto se čtyry i pět tisíc lidí wejde.

Mezi mladšími docenty dějepisů w Lipsku má Slezan Wutke (wydawatel překladu Šafaříkowých Starožitností) skoro nejwíce posluchačů. Jeť prawý miláček študentů.

W Norwegsku zapowěděla wláda wšem ouřadům užíwati papír mašinowý, poněwadž se nehodí k písemnostem, ježto mají dlouho trwati.

W Paříži nosejí nyní ženské, osudem odsouzené k tomu, že musejí pěšky chodit, černé lastinkowé pantalony — owšem pod suknèmi.

Katalog jiřenek

pro rok 1845, ode shora jiřenkowého we Skalici w Králowéhradecku, práwě wyšel a pěstitelům i milowníkům těchto skwoucích dítek Flory na požádání zdarma se wydáwá w Expedici Kwětů jakož i we skladu J. H. Pospíšila w Kolowratské ulici čísle 847 a w Hradci Králowé.

Nowé knihy.

Zábawy nedělnj, čili prostonárodnj poučowánj w filozofii. Od Dra. F. S. Kodyma. Část prwnj: Otepše. Swazeček 8. Sešš. za 10 kr.

Sebrané spisy J. K. Tyla. Swazek 8. Obsahuje pokračowání dějepisné powídky: Rozina Ruthardowa. — Každý swazek za 20 kr.

Časopis Českého Museum. Dewatenáctý ročník. Swazek 1. W Praze, nákladem Česk. Museum 1845.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 19.
12. roč. běh.

KWĚTY.

13. unora
1845.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském placku, na Starém Městě č. 850) wydáwá po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně i s patřičnou obalkou 2 zl. 36 kr. stř.

Třetího unora.

Arabeska
do památníku wšem přátelům a pánům z Merendy.

Již se lesknou zářiwé swětla. Prostranná síně rozepnula boky swé a ozdobila lůno swé. Majíť se w ní shromážditi hosté ze wšech končin, ale spojení jedním ouwazkem. Jsou to sami wywolení. Je to jedna rodina.

Weselost, wzduchowá postawa s usměwawou twáří, s růžowým wěncem w plynoucích kadeřích wznáší se wzhůru a dolů. Připrawujeť cestu miláčkům swým, a stele na ní kwítí.

Tamhle za sloupem wystrkuje hlawu pošetilost. Twáře ukryla sice larwou, ale weselost ji poznala. Teď jí hází hrst kwítí do očí, aby z koutu swého newylízala.

„Zde tě nemohu potřebowat! Můžeš býti spokojena, když ti dowolím pozdálečí se díwati.“

A pošetilost se krčí we swém doupěti a šklebí se tajně a myslí: „Wšak oni mě tu přece najdou, a já je najdu také.“

A dychtiwě upne oči swé ke dweřím.

Tam stojí dwa cikáni. Ale nezdá se, že číhají, kdo wejde, aby mohli prorocké kousky wywádět. Nohy jejich uchystáwají se spíše k dupawému tanci.

A fortna se otwírá. Nyní se pohrnou — jeden od wýchodu, druhý od západu.

Ah! to je kutnohorský perkmistr od r. 1945. Ubožák! Již se nemůže času swého dočkat a přichází se podíwat, jak to w těch našich milých Čechách wypadá. Dej Bůh, aby tu našel hodně radosti. Já mu to přeji. Znám ho. Je dobrá duše; trochu slabý, ale to zůstane wždy jenom jeho škodou.

Na cestě trefil mladého, čerwenobradého lowce ze sedmnáctého století. Člowěk by myslil, že je to wěrný Max. Ten by ale nešel bez Agaty; a tenhle chystá střely zraků swých. Wiť, že tu bude skwostná zwěř. Ostatně prawí powěst, že je sám také trochu střelený. Ale dnes to nebude překážet.

Hle, hle! to jsou děwčata od Plzně, od Hradce, Berouna, od Čáslawy. Srdce okříwá!

A mezi nimi wážným krokem králowna noci we swém černém, hwězdami posytém záwoji a wedle ní to kypící poupě s pudrowaným čelem!

Po síni to začíná zwučeti. Radostné wyzwánění k dnešní slawnosti. Zwoňte—zwoňte, rty české! zwuky waše jsou čarowné formule, jimižto srdce naše do kořán se otwírá a na denní swětlo proskakuje.

Nyní cinkají rolničky! Ustupte; to je Paleček s bičíkem, jak ho na patnácti dwougrošowých swazečkách widíte. On skáče a točí se a šwihá — ale pamatuj se, hochu! pamatuj! Máš také jazyk. Ten ať skáče a točí se a šwihá. Má k tomu pole dosti široké. Za pouhé skoky nedostaneš ani Zaplať Pánbůh!

Tu řinčejí ostruhy; stateční mečowé z Waldsteinowa wojska. Wítejte nám! Známe wás! Rozwinuliť jste nedáwno národní korouhew a postawili se pod ní s pyšnou hlawou. Jak wesele wlaje nad námi!

Ale co chce po boku wašem Leporello? a ten dlouhobradý sultan? Znáte se? Jakž byste neznali! We sterých podobách wyskakujete před námi; ale wždy jednoho ducha, jednoho srdce. Podejte nám ruce, postawíme se do kola a začneme bratrský tanec!

Ty jsem pojď také, ty poctiwý Hanáku, wy bratří od Trenčína a ty statný Hucule se swou spanilou družkou — a pak ty pane dobroději se swou statnou Krakowankou, i ty jonáku z Černé hory chop se bujné Dalmatinky a honem s námi do kola!

„Jen se točte, jen se točte! Nohy od podlahy! Muziko, hraj — já jsem tu také!“

A dlouhým skokem octne se w tom wíru wlaský šašek Pierot, a rozpíná swou dlouhou hubu; ale žádný

ho neslyší. A skočí mezi hudbaře, a začne basu dřít, začne trouby nadýmat; ale nemůže tónu wydobyt. Namáhá se, ale nikdo ho neslyší.

„Slez dolů!“ wolá naň Paleček. „Prozradíš se, že jsi Čech!“

A wedle kruchty stojí Samiel a směje se. Šla by z něho hrůza, kdyby jedním okem zamilowaně nemžhoural.

„Amice Samuele!“ praví k němu magister Bacháček. „Pomoz! W samotě půlnočního zpytowání zjewila se očím ducha mého postawa, jako statné děwy; od té chwíle nemohu černé od bílého rozeznat a bojím se, abych swým žákům bulíka na nos newěšel!“

„O wzácný exempláre učitelů!“ ozwal se za ním šašek Learůw. „Jak si to šlapeš na rozum! Proč chceš býti jinák, nežli je sto jiných? Píchá tě dobré bydlo?“

Samiel se ušklebil.—„Já jsem dnes weselé mysli, a neučiním nikoho nešťastným. Máš-li ale chuti, mermomocí do chladu a na suché kůrky se dostati: obrať se tamhle k mému bratrowi.“

W tom se blížil Bertram, Robertůw společník. Samiel se ale pustil se swým dlouhým zeleným pláštěm jako wichr do kola. Dupal se práwě furiant.

„God dam!“ zabručel mezi sloupeními stojící ministr Bolingbrook w nádherném hedbáwném oděwu s hwězdou nad srdcem. „To je weselý nárůdek. Ten zprawowat musí býti rozkoš.“

„A prawá hračka!“ doložil poutník, jenž se byl wedle něho zastawil. „Já prošel končiny plny palčiwého dechu a kouty s ledowými spousty; já ssál w Berlíně hegelowské powětří, w Mnichowě jsem pil kozlí piwo; ale —“

„— u nás pekou nejlepší koláče!“ wycenil zuby Nácíček w bílých kalhotách.

W tom šla kající panna okolo a přiwětiwě utkwělo oko mladé řeholnice na newinném hochu.

„Maminko, ono mě láká!“ bědowal Nácíček, a hned zde byla stará pařížská portýrka po ruce; strčila mu malowaného panáka, a hoch běžel s plným hrdlem smíchu mezi pestrý daw.

„Dobrá, dobrá!“ kýwal hlawou anglický ministr. „Tedy jenom něco k hraní. Lid je wšude stejný.“

„Nechtěl bysi mi něco do šestnáctého swazku poslat?“ zařehtal tu k němu Paleček. „Widím, že jsi práwě w tom nejlepším humoru psát satyry.“

„My nepotřebujeme žádné satyry!“ ozwal se za ním wydawatel jediného almanachu českého in vera effigie. „Není-liž prawda, krajane?“

„Ani řádky!“ odpowěděl fousatý Jan Šťastný Kutnohorský, alias Gutemberg. „My si je dowedeme sami na sebe udělat.“

„Jak to? co to?“ ozwal se houf okolo něho, a začal se tisknout a wřískat a skoky wywádět. „Kdo se opowažuje takto mluwit? My jsme nadewšechnu satyru. Nech děláme, co děláme, wšecko je wýborné —“

Pțhá!—kejchnul w tom okamžení weliký prostosrdečný Tyrolák, až se to po obou síních rozlehlo.

„Pozdraw Pán Bůh — že je prawda!“ řekl mimojdoucí starofrancouský kawalír se swou dámou, a na druhé straně začala dcera pluku zpíwati:

„Slawná buď, wlasti má!“

„Slawná buď!“ zpíwalo po ní celé množstwí, až se stěny otřásly; jediný Tell stál opodál a hleděl tiše na plesawé množstwí.

„Zdař Bůh!“ přikročil k němu příbramský kowkow, bratrsky mu na rameno poklepáwaje. „Neklop oči tak smutně, jakobysi stál na starých horách; ale pozwedni je jako na weřejném trhu nowého žiwota a otewři usta a zazpíwej s námi: Ejahó!“

A Tell se sladkobolestně usmál a pomyslil si: „Proč bych nebyl jednou také wesel? Tuť není žádný Gessler—ejahó!“

A weseleji hráli műsikanti, Paleček dáwal takt, wšechno se točilo w blaženém wíru.

Jenom normandský rytíř seděl opodál tiše wedle slečny Matildy. Tichý usměw pohráwal okolo hustě porostlých rtů jeho. Jak dlouho tu seděl, nedá se obyčejným počtem powědít.

„Bolí tě srdéčko?“ přitočil se k němu uslužný Matinožka, ten zkušený hrdina w říši milosti, a otewřel před ním krabici s diwotwornými wodičkami. „Já tu mám arkanum, že se po něm i ocel přelomí!“

„Pečuj sám o sobě, příteli!“ ozwal se za ním lahodný hlásek a když se doktor diwotworec obrátil, stála před ním spanilá pastýřka.—„Bude snad již čas, abysi na domow pomyslil.“

Matinožka wywalil oči, a hle!—panna štíhlá, uhoněný doktor nemohl poznati, je-li to Wlasta nebo Johanna Orleanská, kráčela w čele dlouhého průwodu; a strakatým proudem walilo se to wšecko za ní. Pierot seděl zas u basy a hrál jim wesele na pochod.

A po síních začalo býti zase ticho, swíčky dohoříwaly a zhasínaly — jenom na dwou, na třech místech cinkaly ještě sklenice.

Weselost dřímala za jedním sloupem, pošetilost zády k ní obrácená za druhým. Obě teprwa nedáwno zemdlely. Teď se posilňují na dnešek.

Není diwu; wždyť je masopustní outerek. Weliký den w žiwotě hlawního města.

WÝLET DO UHER.

(Pokračowání.) Agtelek je wesnice, obydlena samými maďarskými šlechtici a má hojné žiwnosti náwštěwami cizinců; nicméně w hospodě ani swětnice zwláštní pro sebe dostati možná nebylo; an teprw cosi takowého za dworem stawěli. Jakmile se náš kočár na náwsi zastawil, oslowil nás nějaký mladý šlechtic w pouhé košili a širokých plátěných spodkách dlouhou řečí, z níž jsem jediné slowo barlang pochopil, naše brloha aneb jeskyně. Z rozpaků našich, kterak bychom zde člowěka pokolení indo-ewropejského nalezli, wyrwal nás hospodský, jenž na nás slowensky začal. Zjednali jsme tedy průwodčího; museli jsme wšak mermomocí dwa wzíti, a jelikož oba byli Maďaři, dal nám hospodský též tlumočníka s sebou, zedníka slowenského, rodem ze Silice. Maďaři posud w řemeslech si nelibují; nižší třídy se zanášejí skotáctwím, wyšší politikou; Slowáci jim zatím robí. An se při wchodu do jeskyně, dweřmi opatřené a zamčené, pochodně rozžíhaly, bylo mně, jakobychom ani w zemi Milostiwého Pána našeho, císaře rakouského, ba ani w Ewropě nebyli; ale jako bychme se kdesi we wzdálené Asii byli octnuli; zwuky cizého jazyka, zbytečné komonstwo, tlumočník — to wšecko nepáchlo Ewropou. Již jsem myslil, že do podzemních chrámů starožitných indických model sestoupíme, neb do báječných síní egyptských pyramid; a wnitřek jeskyně tu důmínku ještě podporowal. Proleznuwše totiž ouzký chodník, wstoupili jsme do nádherné kobky, prostranné a wysoké jako kostel. W každém koutě, se stropu a po stěnách jako i z podlahy wisely a čněly kapaníkowé twary (Tropfstein-Form), jako balwany pohanské a mumie lidí a zwířat. Dále jsme šli kroucenými chodbami a síněmi okolo černých newypátraných otworů a jiskřících-se bílých i čerwených stěn, za nimiž okem smrtelným newídané wodopády hučely. Cesta je zde onde blatiwá a láwky přes potoky podzemní jsou zpráchniwělé, jelikož tomu již mnoho let, co se nebožtík kancléř králowstwí uherského, Rewický, sem podíwal; ale přece člowěk dosti pohodlně se tu prochází. Jenom přístup k tak nazwanému ráji je trudný, a průchod mezi a pod sloupami tak nízký a ouzký, že jsme se tou těsnou troubou po břiše plaziti museli. Ta cesta je wěru tak obtížná jako ku spasení aneb radostem nebeským; pochodně mnoha cestujících ji tak zakoptily, že jsme téměř jako kominíci wypadali, když jsme do ráje přišli. Tam arci nejkrásnější kapaníky (Tropfsteine) rozmanitého wýtworu krásnými barwami se skwěly; ale dlouho jsme té nádhery neužili. Pozorowali jsme totiž, že jenom tlumočník a jeden průwodčí s námi do ráje byli wlezli. — „Kde je třetí s rozžehadlem a s třetí pochodní?“ — „Dole we weliké jeskyni“ zněla odpowěd; „wždyť je nás dwou dost!“ — To se nám ale nezdálo, neb se to již dříwe we welké jeskyni přihodilo, že najednou dwě pochodně zhasly; jakž pak, kdyby se nám to zde také stalo? Museli bychom w čiré tmě nepohnutě státi, až by se byl starý Maďar dole wyspal, aneb až by nás w Agtelekn byli pohřešili a sem pak hledat přišli. Rozžehadla bohužel nemajíce, museli jsme ráj tak rychle opustiti, jako by nás již Cherubíni s meči plamennými wyháněli; a skutečně w tom nejužším průchodu zhasla jedna pochodeň; ledwa že jsme jedním oharkem swětla sobě uchránili. Do tak nazwané „nowé jeskyně,“ powěstné krásou a čistotou ještě nezačazených kapaníků proniknouti jsme nemohli, an se jenom za suchých let nawštěwuje, když přístup wodou naplněn není.

Ještě bychom byli několik hodin cesty dále jíti mohli, jelikož ale již půlnoc se blížila, a oudy naše po čtyrech hodinách podzemního putowání zemdleny byly, cestu zpět jsme nastoupili. Nejkrásnější pohled poskytují ty dlouhé wysoké síně, když průwodčí s pochodněmi as padesát kroků napřed jdou; pak se stíny a swětla, hučení wod a howor lidský nejčarowněji mění, odrážejí a splýwají. Musím wšak wyznati, že ledowna silická, ač malicherná u porownání s tímto obrowským dílem přírody wíce mě zajímala, než agtelecká jeskyně. Tam je čistá, rozkošná, takměř zázračná krása; zde chmurná, pohádkowá. Nejdiwnější wšak hádanka agtelecké jeskyně je ta, že zde, hluboko pod zemí dlouhé koleje se táhnou, tak rázně wybrázděné, jako by se tam ještě podnes jezdilo, ač tyto koleje jenom ostatky nepamětných časů jsou; aniž se tam ouzkým otworem wůz dostati může, leč po kouskách. Kdo se zde woziwal? Byl to jakýsi chán hunský čili awarský? — swéwolná zábawa jednotliwců tak hluboké stopy do skály neryje, aniž by se domníwati mohlo, že w tom místě podzemní wozatajstwo zřízeno bylo k wywážení rudy (o níž zde prý ani stopy není), aneb sloupů kapaníkowých. Tyto by poskytly sice snad pěkné stawiwo; ale dosawád se jich neužíwá; jenom jistý sousední šlechtic wylomil jich wloni šest ku zápraží swého nowého domu. — (Dokončení.)

ZE SLOWENSKA.

Nad míru bolestný byl pohled roku 1843 na horala Orawského, an mu jeho půda sotwa tolik přinesla, čím by byl na několik měsíců hlad swůj jen nuzně odehnal. Co w domě swém prodajného měl, wšecko ubohý prodal, aby sobě ku zdělání pole a k wýžiwě potřebného zboží z jiných požehnanějších krajů opatřil. Ale ještě bolestnější pohled je teď na rolníka w Orawě w hořejším okrsku bydlícího.

Sníh, příliš hustě minulý rok napadlý, neslezl s rolí oněch ubožáků dříwe, nežli s koncem kwětna 1844. Prwní setba owsa a sázení zemčat ustawičným deštěm přišla na zkázu. Sotwa se druhé setí, aspoň půdu zakrýwající, zmohlo, opět mnohotýdenní pršky zdařilému zrůstu překážely. Když w blízkých stolicech za šťastnou žeň lidstwo Bohu díky wzdáwalo, u Orawských horalů se ještě wšecko osení zelenalo. Poněwadž ale podzimek suššá byl nad leto: mohl horák přece aspoň zelený owes s koncem listopadu setnouti a zemčata wyhrabati. Nezralý tento owes w příbytcích suše, nemůže ho jak obyčejně mlátit, ale na způsob lenu doma w moždíři ho tluče a pak bídnou potrawu si připrawuje. Ba i takowí lidé se nalezají, kteří nejen nedozralý uwařený owes požíwají, anobrž i owesnou slámu sekají, waří a tak swůj hlad mírnějí. Otec, chtěje swým dítkám lahůdku připrawiti, sbírá po krejcarech, ažby mohl čtwrtku zemčat koupit. Zemčat mají příliš málo, kapusty nic.

Hoňák nemá žádného wýdělku. Mnozí obírají se sice prodajem plátna, nic méně přece wětší částka rolníků zůstáwá bez wýdělku, an pouze prodáwáním zemčat do winopalen k penězům přichází. I odkud se tedy wyžiwí? Jak odbude stoličné práce a plat? Odkud zaplatí powinnou daň panstwu? — Nemaje tedy pražádných wýhledů do budoucnosti, prodáwá bídnou chatrč a role; wyplácí swé dluhy a pak s průwodním listem, horké slzy při tom proléwaje — do Slawonie* houfně se ubírá. Počet těchto wystěhowalců je silný, an se během tří měsíců wíce nežli sedm set, t. j. 700 čeledí již pryč odebralo!

---

* Proč ale nezůstáwají w Uhersku, kdežto se tak ohromné pouště, neobydlené posud, nalezají? táže se někdo z bratrů Čechů. Owšem že se nalezají rozsáhlé a k orbě způsobné pouště; ale na minulém sněmu rokowalo se o jiných wěcech, nežli jakby se ubohému slowenskému lidu pomohlo.

Někteří z nich poněkud zámožnější, naloživše na dobře spořádaný wozýk swé dítky, jedou o jednom koni; jiní ale, a to počtem množší, majíce ubohé dítky před zimou chatrným šatem opatřené a taktéž na lehounký wozýk pokladené, sami sebe zapřahají; jiní opět zbijí sobě pltě, a pak po Orawě na Wáh, po Wáhu na Dunaj a s Dunaje do zaslíbené země se ubírají. — Jak se doslýcháme, ještě prý se mnozí w příštím jaře za swými krajany chystají, anť již teď w příbytku swém sousta chleba nemají. Počet žebráků každým dnem se množí. Již teď s welikou tíží nalezne bídák, komu by role a chatrč odprodal; na jaro tedy mnoho rolí zůstane bez orúčů. Ztratiti onino bídníci nic nemohou, podlé swé naděje ale mnoho jinde si slibují.

Orawské panstwí, které od časů Thurzowských asi na sto compossessorů rozděleno jest, hotuje swým nuzným poddaným pomoc. Ta záleží w tom, že panstwo, které ročitě 440.000 zl. w. č. důchodů přijímá, za 2.500 zl. w. č. nakoupené zboží mezi chudobu rozdá. Což to mezi tak mnohé?! Králowská pokladnice značnější obětí swému nuznému lidu pomoci usiluje, an 25.000 zl. w. č. na rozličné zboží obětowala.

Doslýcháme, že mnohé oněch wystěhowalých čeledí u uroz. pána Jankowiče w Slawonii milostiwého přijmutí nalezly. On prej jim wykazuje lesy, kteréžto orawští býwalí horňáci w příštím jaře wyráběti budou. Že se jim tam rolnictwí dobře powede a že při tak úrodné půdě odplaty za swé mozole dosáhnou, pochybowati nemůžeme; neboť o jejich způsobnosti w hospodářstwí swědčí neúrodná orawská půda, na kteréž takowé množstwí lidu* wíce než polowiční wýžiwy nachází; neboť k úplnému wyžiwení nepostačuje i ten nejúrodnější rok. —

An tyto řádky dopisuji, dochází mě zpráwa o prowozowání — prwnikrát w Orawě! — maďarského diwadla w orawském podzámčí. Diwadlo to dáwalo se r. 1845 dne 6. ledna. Ochotníci téměř wšickni záleželi z pouhé šlechty. Hra prý wypadla středně. Prowozowaliť se z třech diwadelních her tři wýjewy, w nichž se, dle udání a törzsökös Magyarok náležitě wyobrazili. Wýnos této hry a držeti se majícího skwostného plesu obrátí se na šat čtrnáctero stoličních hudebníků. — My sice nemáme práwo rozkazowati nebo napomínati, přece si ale powzdychneme: Proč se to neobrátí na chudobu? Na chudobu, kteráž hladem zemírá?! Nu, ale owšem! Sytý lačnému newěří!

* * *

DENNÍ KRONIKA.

Z Litomyšle. (***Bál a naše díwky.***) Dne 22. ledna uspořádali zdejší študující ples, ku kterému wšecky připrawy, totiž pozwání, taneční pořádky a t. d. po česku uchystali, tanečním pořádkům připojiwše za dárek pěknou básničku p. Wackem sepsanou. — Oučastenstwí, jakowéž obecenstwo w této pěkné slawnosti jewilo, naplnilo mě radostným tušením, ba nabyl jsem přeswědčení, že wěc národní i u nás pokračowati bude k žádoucí dokonalosti, a že se jí nepowede, jakž jí zde nedáwno jistý hlas co zlomyslný prorok předpowídati chtěl. Tenkráte se našlo ctěné duchowenstwo, ouřednictwo a měšťanstwo w hojném počtu, weselost byla wšeobecná a takowá, jakouž wěc wznešená srdcím čisté wůle poskytuje. A ty naše díwky! měli jste je widěti a slyšeti; bylyť jako kouzlem oživené, a ta naše milá čeština plynula jim ze rtů sladince. Ku konci předešlého roku četli jste o nich sice jiný usudek; ten byl ale snad welmi přísný! Jsem zde po šest let, a za tyto, ba i za léta swého předešlého zde pobytí znal jsem i znám ještě díwky, které se radostně w českém žiwlu pohybují; známť i díwku, jenž hezounké básničky psala, kteréž jen pro ostýchawost u weřejnost nepodala. — Že se wšecky k prawdě nehlásí? Jakéhož nawedení dostaly od mladosti? Nehledejme winu w jejich wůli a ducha čilosti. Kolik našich wýtečných mužů naučilo se jazyku českému we školách? A což pak se již také u nás w oboru wěd ženským potřebných napsalo, bychme tak usilně již pokroky od nich požadowali? Co jsou platné lidumilowného (dobré paměti) Waňka spisky dle wzoru Salzmanowých, an se téměř nikde neužíwají? — A wšak buďte jisté naděje se mnou, že díwky naše, jak je znám, puzené citem cti a dobrého srdce, nechtíce býti jen umělkyně w pracích kuchyňských, za skwělými příklady také k tomu dospějí, k čemu si je žádáme.

Knihowna česká, před lety od študujících zaražená, nyní s onou sboru ostrostřelců spojená, se očihledě množí, a bude se moci brzy wychloubat i obsahem i počtem kněh. —

A. T. S.

Z Králowé Dworu. (***Akademie. Slowo k hereckým společnostem.***) An jsme po celý předadwentní čas onou populní německou společností diwadelní, o kteréž H. Rtinský w loňské Wčele bohužel proti zaslouženi zmínku učinil, nuceni byli prowozowáním německých her, kdežto před 10—15 lety přispěním mnoha králodworských na slowo wzatých měšťanů od týtéž společnosti české hry prowozowány byly, zřízena jest jako na rozchodnou a na smíření hudební a deklamatorní akademie. — Patřiť to owšem ku zwláštní krátkozrakosti ředitelů takowýchto společností hereckých, že, ač widí, kterak jim w českých místech jen tím možná se udržeti, když spolu českými diwadelními představami obecenstwo potěší, přece ku potřebám národním nikterak prohlednouti se nesnaží, ač se jim to, co obecenstwo žádá, nezřídka wýslowně na srozum dáwá, a neuposlechnutí pak od obecenstwa, nechtícího, aby cit národní jako schwálně umrtwowán byl, tím se tresce, že se hry jejich nenawštěwují. Hudební a deklamatorní akademie mohla swým hojně shromážděným obecenstwem a hlučným potleskem, jenž českým zpěwům udělowán byl, dostatečně poučiti, po čem duch a srdce české touží. — Zpíwán byl čtwerozpěw p. K. Tysowským nowě složený na text společní písně „Česká wlast, ta naše máti", kterýž jak obsahem tak zpěwem hojné pochwaly došel; taktéž „Juk" od Šnaidra a p. Tysowského čtwerozpěw „Čechowé jsou národ dobrý", kteréžto hudební skladby k té žádosti podněcují, aby tiskem do wíce rukou se dostaly. Že wšak od mladého swěta našeho nic w češtině deklamowáno nebylo, sprawedliwého pokárání zasluhuje. Čili se obáwali, žeby se jim osudným posudkem křiwda stala? Což není lépe křiwdu trpěti než činiti? Aneb-li, co z nedorozumění učiněno, napraweno býti nemůže? — Doufáme, že se ještě dočekáme, že nám naši študující podobným podniknutím k dobročinnému prospěchu pro zdejší knižnice nejen hojného wýtěžku, ale i wzděláwající zábawy poskytnou. Škoda, že krásného příkladu Supiorských (Kyšberských) paniček (wiz Kwěty 1844, č. 153) čitanicemi i zde se nenásleduje! Pelikán.

---

* Orawská stolice obsahuje 37 □ mil a počítá 95.000 obywatelů. Lesy obnášejí zajisté 1/5 powrchnosti této stolice Připadá tedy na jednu míli wýše 3000 obywatelů, a tak tedy wíce nežli w těch nejpožehnanějších stolicech Uherska! —

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 20.
12. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK

PRO

ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

15. unora
1845.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně i s patřičnou obalkou 2 zl. 36 kr. stř.

Kdy se může s paní mluwiti?

Capriccio ze žiwota

od

Prokopa Chocholouška.

Bylo sedm hodin ráno. Baron D*** stál u okna na polo přistrojen, a mnul si oči, neboť bylo patrno, že se ještě newyspal. Za ním stál jeho starý služebník dobře přičesanou wlásenku w rukou drže, aby ní pleš přikryl. Baron zawrtěl několikráte hlawou, wzal šňupec tabáku, a od okna se odwrátiw promluwil k služebníkowi: Kašpare!

Milosti? odpowěděl Kašpar.

Co jsem mluwil wčera?

Nic.

Dobře — prawil baron, swou pleš wlásenkou zakrýwaje. — Kašpare! počne pak opět.

Milosti? odwětí Kašpar.

Co je nowého? táže se milostiwě baron.

Wčera nebo dnes? ptá se sluha.

Osle!

K službám — pokloní se Kašpar...

Baron byl oblečen. — A co wíš od wčerejška? promluwí po chwíli.

Že waše milost zasnoubila naši milost slečnu s panem ritmistrem Swěteckým — odpowí hbitě sluha.

Baron se zarazil. — Jak? Co?

Waše milost zasnoubila slečnu Herminu s panem ritmistrem Swěteckým — opakowal twrdošijný sluha.

To není možná! wykřiknul baron. Kašpar pokrčil ramenama.

Rychlými kroky přešel baron několikráte pokoj, a na čele mu wywstáwal horký pot, neb se mu zdálo, že w mlhách šampaňského wína cosi podobného se mluwilo.

Byls při tom, když jsem to powídal? zastawil se konečně před sluhou.

Nebyl — odpowěděl tento.

Odkud to tedy wíš?

Pan setník Žeronický to powídal.

Hm, hm! zabručel baron, po komnatě opět přecházeje. Wždyť jsi se wčera od mé stolice ani nehnul — kdes byl, když jsem to říci měl?

To waší milosti říci nemohu, odpowěděl sluha — bezpochyby jsem ležel na zemi.

Proč to? jak jsi tam přišel?

Inu — he, he — kroutil se Kašpar, w rozpacích knoflíky u kabátu počítaje; waše milost byla wčera w nejrozkošnějším rozmaru a wyprázdňowala wšecky láhwe jen do polowice; poněwadž jsem ale uwyknul s waší milostí wšecko sdíleti, radost i žalost, tedy také — také —

Nedopowěděl — neboť se rychle otewřely dwéře, a do pokoje wstoupil setník Žeronický. Baron leknutím zkameněl.

Aj, dobrá jitro, pane barone! uklonil se dworně a přiwětiwě setník. Jak se ráčíte wynacházet po wčerejší extemporisaci?

Já? koktal baron, a krew se mu rozlila po celé twáři, neb se mu zdál úsměch setníkůw býti démonický. — Ano, tak, tak — a jaké náhodě mám děkowat, že mě wašnost tak ranní nawštěwou poctila? zpamatowal se konečně.

Aj, pane barone, toť wám bude rowně tak známo, jako mně — odtušil setník, a zdwořile se pokloniw uložil se na pohowku.

Baron zblednul, pohleděl na sloužícího, potahowal manšety, a několikráte poodkašlaw prawil: Mně, pane setníku? Ačkoli mi waše náwštěwa wždy je milá, přece newím —

Wždyť jsem si to myslil! zasměje se hlasitě setník — a proto jsem nemeškal wašnost záhy na to upamatowati. — A wstaw prawil wážně: Pan baron wyslyšel wčera wroucí žádost přítele mého, ritmistra

Swěteckého, a zasnoubil mu swou spanilou dceru slečnu Herminu. Přeji mnoho štěstí! doložil s poklonkem a opět se posadil.

Baronu se zdálo, že spadl z ruské lázně do ledowé wody.

Ale wždyť je má dcera již dáwno se synem přítele mého, rady Swojického, zasnoubena! zkřikl křečowitě.

Tak nám bylo powědomo, odtušil zdwořilé setník — a nemálo jsme se diwili, že waše milost k našemu potěšení úmysl swůj z nepowědomých příčin změniti ráčila.

To není možná! zwolal baron.

Setník bubnowal prstami lhostejně na stolečku pochod granátníků, a popudil barona zlomyslnou chladností nanejwýš.

Pane setníku! rozhorlil se tento.

Co ráčíte?

Což jste neslyšel — křičel baron, zlost swou ledwa již na uzdě udržuje — že je dcera moje zasnoubena mladému Swojickému?

Já wám ale powídám, křičel setník zpátky — že je slečna Hermina ode wčíra newěstou ritmistra Swěteckého.

Baron se chytil oběma rukama za hlawu, a mnul nelitostně ubohou wlásenku, sem tam po komnatě běhaje. — Já se zblázním!

Dle libosti — prawil setník úštěpně.

Pane setníku! zwolal baron prosebně — mluwte prawdu!

Ale, můj Bože! což ji nemluwím?

Byl by to žert příliš nehodný — dí baron.

Pane barone! odwece setník — newím, kdo by se opowážil s wašností takto žertowati.

Můj přítel! bědowal baron. To je krásné nadělení. Co tomu řekne můj přítel?

To sám newím, prohodí setník ousměšně.

Bude se zlobit, a mně, toliko mně bude winu dáwat.

Zajisté, trápil ho nelitostný bramarbas.

On se na wěky se mnou rozdwojí! dí baron téměř s pláčem.

Dost možná, posmíwá se Žeronický.

Ale ne, to není — to nemůže býti! — rozkřikne se opět baron; on má moje slowo, pane setníku; on —

Swětecký též, dí tento chladně.

Ale práwo jeho je starší! opírá se baron.

Práwě proto je nowým oumyslem zrušeno — zastáwá setník.

Když takowou logiku následujete, zwolal baron radostně — tedy opět zrušuji práwo wčerejší wašeho přítele úmyslem dnešním.

Setník se zarazil. Baron to zpozorowaw plesal w duši, soudě že se tryznitele swého již zbawil a mínil, že je teď na něm řada setníkowi se wysmíwat.

Pane barone! prawil po chwíli Žeronický.

Co ráčíte? ptal se baron.

Máte něco proti mému příteli?

Nic; ale za zetě chci mladého Swojického.

Tedy chcete swé slowo zrušit? Co mám o tom soudit? ptá se setník.

Co se líbí, wece baron ousměšně.

Wíte, co o tom lidé soudit budou?

To sám newím — posmíwá se nyní baron.

Budou mluwiti, budou se smáti — pokračuje setník horliwě.

Zajisté! persifluje baron.

Setník se rozzlobil. Pane barone! prawil přísně.

Čím mohu sloužit? wece tento se sarkastickou zdwořilostí.

Wy berete slowo swé nazpět? dí setník chladně — nepowážiw, že nejen Swěteckého urážíte, ale i wšecky hosti, kteří wčera přítomni byli, přede wším ale mne, an jsem za waše slowo se zaručil.

Je mi líto, prawí baron, radostí si ruce mna.

Setník přistoupil k němu blíže: Wy jste šlechtic?

Jsem!

A já důstojník.

Prawda!

Čest důstojníka musí zůstat neposkwrněna, pokračuje setník dále — a wy, pane barone, chcete ze mne lháře udělat. Tu hanu nemohu trpět, a protož naši rozepři narownáme k o r d e m.

Baron zblednul. Slowa k o r d a b a m b i t k a nemohl od dětinstwí bez třesení wyslowit, a tento bramarbas mluwil o kordu jako o nějaké hračce.

Či snad se líbí na bambitky? tázal se setník. Stojím k službám.

Baronowi bylo, jakoby již kulku w prsou cítil.

Prosím, brzy! kwapí setník; — w deset hodin musím býti u parády. (*Pokračowání.*)

WÝLET DO UHER.

(Dokončení.) Wystoupiwše z jeskyně, wítali jsme radostně jako pobloudilí plawci hwězdnou oblohu, a plíce naše pily hltawě čerstwý chladný wzduch noční. Čtwrt hodiny od jeskyně wzdálená wes a hospoda zdála se nám daleká, a dychtiwě jsme do ní wkročili. Tu wšak muka a nepohodlí teprw

nastaly; roj much nás diw na samém prahu neporazil, když jsme dwéře otewřeli; we swětnici několik plačících dětí, hospodský souchotinář — „Animus meminisse horret, luctuque refugit! —“

Zoře nás té muky zbawila; wyjeli jsme časně, hodlajíce dopoledne dojeti do Miškowce, toho welkého obchodního města, kteréž o několik neděl dříwe strašným ohněm nawštíweno bylo. Čtrnáct set domů šmahem shořelo, a kromě těch ještě pět set střech. Lidí při tom nezahynulo; německé to štěstí, jak Poláci říkají; an prý Němci tu pokornou powahu do sebe mají, že při každé nehodě i štěstí widí, an to prý mnohem hůře wypadnouti mohlo. Chtěl jsem to weliké spáleniště Miškowce a zajímawé okolí seznati; ale člowěk míní, Pán Bůh mění. Jeli jsme krásnou doubrawou; ranním sluncem skwoucí Kříwáň a Lomnická hora chwilkami nad křowím na konci oblohy se jewily — ale proč nám slunce pořáde do týla swítí? Proč se odrážejí stíny naše na kazajce kočího? Toť jedeme k západu, a Miškowec leží k jihowýchodu! — Již nebylo ani rozcestí, ani člowíčka widěti, až jsme sjížděli do oudolí — Šajawy! Již bylo pozdě na wýchod se wrátiti; mrzutí jsme dojeli do Putnoku, málo sobě okolí wšímajíce, jenom požíwáním dyní jsme se těšili, a na noc do Jagru se dostali.

Čas mého pobytí w Uhrách wypršel, a zpět do Rakous mě wolala powinnost. Každá cesta nazpátek w jakémkoliwěk smyslu jest buď příkrá, buď nudná. Pobyw jen přes nos w Pešti, ráno na parní loď František I. jsem zasedl. Cesta má byl wěrný obraz bolestného loučení; sewero-západní wítr s chladným deštěm nám do twáří šlehal, a pracně jsme se proti wlnám a wětru plawili. Dole w kotci bylo dušno, an se mnoho lidí zde před deštěm ukrýwalo; na palubě w tom nečasu nebylo také tuze příjemno; tedy pocestní po schodech dolů a nahoru těkali, sami newědouce, proč a nač. Břehy Dunaje w Uhrách jsou wůbec zřízeny podlé doslowního smyslu staročeského přísloví: „Tec woda, kam Pán Bůh káže.“ Ostrowy, bahna, stromy do proudu klesající, a wětwe jako o pomoc do powětří wztahující, až je konečně wír pohltí, to jsou bez proměny obrazy obou břehů. Tedy si pocestný po wšech koutech zábawu hledá; jeden obdiwuje kuchyni, kdež se na skrowné prostoře dwou čtwerečných sáhů řádný oběd pro wíce než půl tisíce lidí chystá; mnozí se chopí karbanu. Mně nejwíce bawila společnost, pestrý daw cestujících. Nejčilejší host byl francouzský podplukowník od generálního štábu, s čerwenou pentličkou čestné legie na prsou, w sírožlutém swrchním kabátu. Slouživ dlouho w Africe, o rozličných dobrodružstwích tamějšího žiwota wojenského wyprawowal. Já se zmínil, žebych pro rozšíření ewropejské wzdělanosti, rolnictwí a obchodu Francouzům přál, aby již jednou toho strašného Abdel-Kadera zproštěni byli; načež on prawil: Bůh nám račiž jen Abdel-Kadera zachowati! Tenť nás wojně učí lépe, než nejwýtečnější generál! Zanedbá-li se někde služba na předstráži — hned máme několik hlaw uřezaných, a wojáci opět službu konají bystře a neunaweně. Abdel-Kadera potřebujeme!“ — Jeť to owšem prawda ohledem na wojenskou wycwičenost; ale ku šlechtění mrawů a prokwětu dobrého stawu krajiny to neslouží.

Několik tichých, skromných mladíků líbilo se mi wíce, an za našich dnů skromnosti we swětě nepřibýwá. Byli to Řekowé, do Wídně cestující. Jeden z nich pilně četl knihu, do níž se podíwati, wšetečnost mě pobízela. Byl to známý důwtipný, půwodně francouzský román „Gil Blas de Santillana“ w nowořeckém překladu. Diwně, skoro směšně se mi to zdálo, widěti tuto dosti swéwolnou knihu w rouchu řeckém, w němžto jsme od mládí jenom wážné duchy, n. p. Homera, Herodota, Platona a t. p. wtělené spatřiti uwykli. — Tam w koutě obklopila wážného kněze kupka mladíků — myslíte-li snad, aby jeho moudrost aneb zkušenost poslouchali? Chyba! Aby mu dokázali, že se wšickni Slowané zmaďařiti musí, buď co buď. Darmo jim welebný pán (z Morawy) wykládal, žeby Slowané, tak činíce, Glaukowi Trojánskému se podobati museli, zlaté brnění za měděné dáwajíce. Neohrožení paní Maďaři stáli na swém neustupně. Soudě podlé jejich slepé wášně, byli to tak oprawdiwí Maďaři, jako mnozí jiní, jimž maďarstwí již z jmena čouhá, n. p. Tupý, Klouzal, Sekáč, Pulský a j. w. Na štěstí w okamžení nejprudší rozepře loď, o mělčinu zawadiwši, trochu se zachwěla a po štěrku zarachotila. Tato příhoda rozplašila ty udatné wlastence tak, jako by půma mezi ně byla wletěla, a welebný pán měl od té doby pokoje.

Druhého dne k wečeru doplawili jsme se hranic dolnorakouských. Mohutný proud a náramná wichřice takowý odpor nám kladly, že jsme téměř půl hodiny ani z místa nepřišli, ustawičně w rozpěněném wíru Dunaje se potloukajíce, an starý Děwín s chmurnou twáří na ten malicherný zápas pod sebou hleděl.

Pobywše takto plných osm a čtyrydcet hodin na Dunaji, přistawili jsme pod slawnou Wídní, o níž jeden důwtipný Francouz prawil, že je „Un faubourg noirâtre, entouré des capitales“ — to jest: začazené předměstí, obklopené městy hlawními. Nedáwno porownal jeden Angličan Wídeň s dopisem ženštiny, nic wážného neobsahujícím, leda w postscriptum čili w doušce. Nám pak zde neslušejí dowtipy a žerty; zde se nachází střediště, jádro a žiwel blaha šest a třidcíti milionů wěrných duší; protož buď na Wídeň wždy s uctou a radostí zpomínáno!

M. Fialka.

DENNÍ KRONIKA.

Z Prahy.

Hudební akademie we prospěch nuzných posluchačů na ustawu technickém, držena dne 9. února w sále Žofínském, byla tak hojně nawštíwena, že se již dáwný čas na takowé množstwí hostů při podobném podnikání nepamatujem. Hlawní oučel této zábawy byl tedy skwělým způsobem dosažen, a obecenstwo naše dalo zase jednou spanilý důkaz swé neunawené dobročinnosti. P. pořadatelé a wšichni, ježto se k prowedení této akademie tak spanilomyslnou ochotou propůjčili, zasluhují nejwřelejšího uznání. — Uwod byl učiněn pěknou Bernerowou hymnou, kterouž údowé Cecilianské jednoty zdařile prowedli. Pak přednášela paní Binderowá proslow od p. prof. Wenziga swou známou wirtuositou. Pan Litolff hrál fantasii dle nápěwu opery „Lucretia Borgia“ — později weliký Weebrůw koncert — a rozwinul wšechny skwělé a wšak i temné stránky hry swé. Mezi oběma kusy přednášela sl. Schwarzowa tři Schubertowy písně. Byla to pochoutka wzácného způsobu. Slečna Schwarzowa se umí hluboce w genialní skladby Schubertowy ponořit a pak je oživit. Ku konci zpíwal náš Strakatý sladkou ukolíbawku od Otta w českém jazyku — a to s welikou něžností, jakož od tohoto na slowo wzatého pěwce písní ani jinak očekáwati nelze. Zpěwáci jednoty Cecilianské prowázeli ho welmi outle a šetrně. K.

Z Dětenic. (*Česká beseda.*) Péčí nejmenowané společnosti zřídila se zde w blízkých Wosenicích dne 26. ledna b. r. — jak w pozwání stálo: k zwelebení mateřské řeči — Česká beseda, jakž tomu okolnosti jen dowolowaly. Wůle oněch pánů byla zajisté welmi dobrá a chwalitebná a snažení jejich wšeho uznání hodno; pakli se ale beseda naše podobným schůzkám w jiných místech newyrownala: jistě každý, kdo obtíže a

okolností zdejší zná, milerád promine; nic však méně se p. podnikatelům oučel jejich nad očekáwání powedl. Hlawní zábawou byly owšem tance, ale české domácí, jak nynější, tak ty, „co se tancowaly w celých Čechách před lety"; mezi tím se zpíwalo: „Kde můj je kraj" — „Že peníze swětem wládnou" — „Wlasta" a český quodlibet, při čemž se někteří páni jen trochu zdwořileji chowati měli! Deklamowáno bylo: „Kdyby krásotinek nebylo!" — „Ženit nebo neženit?" — „Píwo" a „Mužská prosba"; zwláštního uznání ale zasluhuje ochotnost a prawidelná wýslownost, s kterou paní Försterowa „Obrazu (zde nehrubě shromážděného) krásného pohlawí" bez welkých příprav přednášela. Sál byl českými transparenty a jinák wkusně ozdoben, hudba dobrá, a bawili jsme se až do pouhého rána. Co se týče zawedené, pouze české konwersace — bylo mnoho powolaných, ale málo wywolených; w druhé besedě dne 4. kwětna b. r. doufáme však, že wše jinak půjde; byla to přec jen snad první Česká beseda w celém zdejším wůkolí!

Labler.

BESEDY.

Panna Freitagowá, o nížto jsme u příležitosti hudební besedy na památku Chmelenského chwalnou zmínku učinili, wystoupila tuty dny na staw. diwadle a sice s tak šťastným wýsledkem, jakéhož se mladá začátečnice jenom nadíti může. Hned při prwní roli (Agata w Čarostřelci) wzbudila w uznalém obecenstwu tu nejpěknější naději, a byť by (jakož při prwním pokusu jinak býti nemůže) i kritika byla něco namítala: sama ta uspokojila se již po druhém wystoupení (Antonina w Belisaru), což jí tím wíce ke cti slouží, an jsme w této roli na p. Grossrowu uwykli a nedáwno w ní také naši proslawenou Rettigowou slyšeli. P. Freitagowá může, jakožto rozená a wychowaná w českém kraji, jednou w řadě oněch zaswěcenců státi, ježto genia českého umění oslawují, a my se této pěkné naději tím spíše oddáwáme, an posud pewně wěříme, že se také co zdařilá dcera wlasti projewí.

P.

Musejní časopis má nyní, jakož k welikému potěšení doslýcháme, we čtwrtletních swazcích 10 archů samé spisowní materie podáwati; ostatní zprávy o příjmech, oučty a t. d. budou působiti zwláštní přídawek. Byloť to zajisté již dáwné přání wšech, kteří důležitost podobného časopisu nahlédají, aby musejník nejen počet swých listů, ale i okres článků swých rozšířil — tak sice, aby jedním okem hledě na minulost, poklady staré před námi prostíral, druhým okem k potřebám nynějška přihlížeje, pojednání jako času ze srdce wyňaté podáwal. Musejník má takowé postawení, že se může na něco odwážit. Co jinde snad newčasná ouzkostliwost o nejistý prospěch pokazí, to u něho odpadá. On stojí pewně we swých základech i w důwěře obecenstwa; obojí budou se pak ještě zmáhati, jak mile on sám k jarobujnějšímu žiwotu se powztýčí. Bezděky tanou nám na mysli slowa Palackého, kteréž učinil w předmluwě k časopisu tohoto na r. 1837. Mnohé z nich má se ještě wyplniti. Ale owšem — aby se wyplnilo, nezáleží na jedné, na dwou osobách, to záleží na wšech, ježto duch oswítil.

Palackého dějepis. Již dáwno a toužebně očekáwaný třetí díl tohoto mistrowského díla práwě se dotiskuje a wyjde bez pochyby w několika dnech na swětlo. Zahrnujeť celé panowání Wáclawa IV. — tedy rozmanité nítky k osnowě těch nejzajímawějších dějin národu našeho. Přejemeť, aby wysoce zasloužilý p. spisowatel w lahodném podnebí Italska, kdež tuto zimu se swou rodinou mešká, po unawném bádání nowé pružnosti nabyl, a nedbaje na hanebné útržky zlomyslných korrespondentů, s obnowenou silou a chutí k dalšímu prowedení swého rowněž tak důkladného jako již potřebného díla pokročil. —*—

Bettina, tato geniální Němkyně, jejíž plody ducha wywolené obecenstwo až posud s jakousi nadšeností přijímalo, zamejšlí nyní psáti — zpěwohru. Text prý složila se swými dcerami.

Meyerbeer dostal od pruského krále „na znamení zwláštní spokojenosti" 20.000 tolarů za zpěwohru „Das Feldlager", kterouž se wloni nowé diwadlo otewřelo. — Hudba se wůbec chwálila, ale na textu od Rellstaba nezůstalo samou kritikou ani zdrawého místečka.

Perpetuum mobile konečně wynalezeno! Tak alespoň oznamuje ze Šwerinu sochař Lancken a dokládá, že jeho stroj sám sebou jde a pracuje, hnán toliko silou páky.

Časopis „Ungar" wyprawuje, že když hrabě E. Zichy na swých cestách u krále portugalského k audienci přišel, tento naň po maďarsku promluwil a po nynějším stawu jazyka i literatury maďarské, jakož wůbec po wšech záležitostech Uherska se wyptáwal. Také prý má král wýbornou sbírku maďarských spisů. Wídeňské žurnály nechtějí tomu jaksi wěřiti.

Minulého roku bylo prý we Francouzích 218 žen obžalowáno, kteréž manžely swé wšelijak o žiwot připrawily.

„Co jsem dlužen?" ptal se kdosi wozejčkáře, kterýž mu wezl kufr. — „To newím", řekl tento; „ale já dostanu půl tolaru."

Mé díky!

Laskawé oučastenstwí, ježto mi mnozí milí přátelé a welectění páni wlastenci po nebezpečném ourazu mém jak soukromě tak weřejně prokázali, bylo posilňující útěchou w nemoci mé a mocně přispělo k uzdrawení, kteréž mi dobrotiwý Bůh milostiwě uděliti ráčil. Pročež přede wším nejhlubší díky Jemu, jenž mi we skromném okresu mém drahé wlasti ještě déle sloužiti popřál, a pak nejsrdečnější díky wšem, kteří nepatrnou službu tuto nezapomenutelným projewením laskawého soucitu swého tak wzácně mi odměnili!

W Plzni. F. J. Smetana.

Ohlášení.

W outerý 18. unora o 5. hodině odpolední připadá hudební beseda akademie Žofínské na ostrowě Žofínském, w nížto se budou přednášeti: „Opuštěná" a „Šlechetná dcerka", dwě národní písně České; „Elfenfragen" pro tři ženské hlasy od J. Sterna, pak Fuga od Mozarta a Žalm VI. od F. Commera, jenž ku prowození zwláště zaslán byl. **

Nowé knihy.

Staročeské powěsti, zpěwy, hry, obyčeje, slawnosti a nápěwy ohledem na bájeslowj česko-slowanské, gež sebral W. S. Sumlork. Sešitek 1. W Praze 1845, tiskem Karla Vetterla. Stran 144 we 12. Cena 15 kr. stř.

Kratochwilnjk pro dospělau mládež; to gest: sbjrka rozmanitých powjdek, nowel, powěstj a báchor ze wssech wěků. Od Františka Bohumila Tomsy. Swazek druhý. W Praze. 1844. Tiskem a nákladem K. W. Medaua a společnjka. Str. 191 Sess. za 24 kr. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 21.
12. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském placku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK

PRO

ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

18. února
1845.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštownich ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně i s patřičnou obalkou 2 zl. 36 kr. stř.

Kdy se může s paní mluwiti?

(Pokračowání.)

Můj Bože! což pak do něho ďas wlezl, že má takowou chuť mě buď posekat nebo postřílet?. pomyslil si baron. — Ale můj drahý pane setníku — obrátil se k Žeronickému skoro plačtiwě.

Prosím, nemařme času — dí tento.

Oh! wzdychl ubohý baron. — S Bohem, příteli, až potud, a nic dále. Posekat se pro tebe nedám — prawil k sobě, a k setníku se obrátiw, wece: Setníčku, kdybych i slowu swému dostáti chtěl, wždyť nemohu přece swé wlastní dítě nutit.

Myslíte, že by se Swětecký o waše swolení ucházel, kdyby lásky newěsty jist nebyl? odtušil setník.

Co že prawíte? zwolal překwapený baron.

Že jsem četl její listy k mému příteli — doložil Žeronický.

Tedy si dopisowali?

Ano.

Bez mého wědomí? Jak by to bylo možná?

Rodiče bywají obyčejně nejposlednější, kteří o takowých záležitostech swých dítek se dowídají, poučuje Žeronický.

Tedy podweden, oklamán od wlastního dítěte! — zwolá trápený baron. Ne, ať se stane co chce, tomu nepřiwolím, nikdy nepřiwolím.

Chcete se mnou se bíti? ptal se mraziwě setník.

Prosím, prosím! odmlouwal baron. Prokletá resurse, prokleté šampaňské, prokletý kdo wynašel kordy a bambitky! — Ubohý baron přebíhá komnatu, newí si ani rady ani pomoci, jakby z rukou toho oceložrouta wywáznul.

Ale moje paní! — zpomene si baron práwě whod, že je ženatý — moje paní má w tom také swé slowo.

Arci, přiswědčí setník; ona wí o wšem —

A? — táže se dychtiwě baron.

Je srozuměna.

To není prawda! zwolá radostně baron — pane setníku, to není prawda, ona chce hraběte Trupinského.

Mluwte s ní! dí setník.

Ano, to učiním, a ubezpečuji wás, že nikdy neswolí.

Přeswědčte se, pane barone, wece setník k odchodu se chystaje; w jedenáct hodin se poptám, co se wyjednalo.

Budu wás s radostí očekáwat, smál se baron za ním — já wím, co wím. — Kašpare! wolal na sloužícího — šla již baronka k snídaní?

Kašpar přiswědčil, a baron šel. Přede dweřmi se zastawil, schowal pikslu, nos dobře utřel, a: Wždyť jsem pánem domu! se napomenuw, wešel.

Každý w tajemstwích stawu manželského jen trochu zběhlý porozumí snadno, co to znamená, když muž, chtěje s chotí swou porozpráwěti, sám sebe napomíná, že je pánem domu.

Baronka seděla w nedbalkách u stolu, a často zíwajíc srkala pohodlně libowonný čaj.

Mé dítě! počne baron po druhém šálku.

Co pak, mé dítě? — zíwla baronka.

Kde je Hermina?

Není-li u guwernantky, tedy wyjela.

Baron se zamlčel.

Má drahá! počne opět.

Ano — potwrdí baronka.

Mladý Swojický se brzy wrátí —

Tak?

Jeho otec —

Je starý osel —

Paní baronko, wece baron poněkud citliwě; on je můj přítel.

Swůj k swému, dí baronka, mopslíku kousek pečiwa podáwajíc.

Milostpaní, rozhorlil se baron—nezapomeňte, že jsem pánem domu!

Hahaha!

Co je wám k smíchu?

Ale, wíte-li, můj milý, že jste hrozně omrzelý? dí baronka rukou při zíwání na ústa poklepáwajíc.

Hrabě Trupinský wám to wynahradí—prawil baron pichlawě.

Pane barone! wykřikla milostiwá choť. Ubohý se ulekl, a byl by málem šálek přewrhnul. I neosmělil se za hodnou chwíli na baronku pohleděti.

Mé milé dítě! začal opět chlácholiwě.

Co je, můj milý? odpowí baronka.

Chtěl jsem s tebou stran Herminy promluwiti.

Nu, a co?

Ona dorůstá—wyprawuje baron; čas je, bychme se o ní postarali.

A wíce nic?

Myslil bych, že toho dost.

Hahaha! wy mužowé! když chcete odstranit kamínek, potřebujete rumpály, a když máte odwalit skálu, wezmete proutky. Blaze swětu, že nebe utwořilo ženu.

Ach ano! wzdychl baron z hlubokosti swé těžkosti, wšak ale jen tak, aby ho baronka neslyšela.

Wy přicházíte teprwa se swým míněním, pokračuje tato dále—když je wšecko již wyjednáno.

Baron si zpomněl na slowa setníkowa, a ztrnul. Snad ne ritmistr Swětecký? zwolá.—Snad bys nechtěla, moje nejmilejší, abych se lhářem stal!

Co to? wywalila na něho baronka oči.

Ano, co to! opětuje baron.—Že jsem zasnoubil Herminu synowi školního přítele swého, rady Swojického, dobře wíte a proto jste ustanowila mně na wzdor ritmistra Swětického za zetě.

Pil jste? anebo wám nebe ten krapet rozumu wzalo? ptala se s rostoucím neustále podiwením baronka.

Ani to, ani ono, zmuží se baron; ale prawím wám, že cíle swého nedosáhnete, Swětecký nebude nikdy mým zetěm, za to wám ručím, paní—já okážu, že jsem pánem w domě, a teď poroučím!—zwolal we zlosti. Sotwa wšak že tato neslýchaná slowa wyřekl, ustrnul sám nad swou smělostí, a zblednul jako stěna.

Baronka poslouchala s úžasem, pak poznenáhla wstanouc prawila hlasem, který ubohému kosti prorážel: Pane barone, kdo poroučí zde, wy anebo já?

Wy, moje drahá, přiswědčil baron slabým hlasem.

Nezapomeňte tedy nikdy na uctu, kterou choti swé powinnowán jste. Adieu! a odešla do swého pokoje.

Ale já myslím, běží za ní baron.

Nic nemáte mysliti—otočila se baronka we dweřích; nikdy nemáte nic mysliti, pane! kázala ještě, a zawřela mu dwéře w prawém smyslu před hubou.

Baron zůstal chwíli stát, pak wzal se stoickou odhodlaností šňupec tabáku, zawrtěl hlawou a řekl: Hm, hm! a obrátiw se doložil: Wždyť jsem pánem domu! S tím odešel.

Kašpare! wolal, přišed do swého pokoje. Kašpara tu wšak nebylo. I zwonil, a musel dlouho zwonit, nežli wolaný celý udychtěn přiběhl.

Kde's byl? oslowí jej přísně baron.

Waše milosti—omlouwá Kašpar—čekal jsem na Josefa.

Co mluwíš? na jakého Josefa?

Na Josefa pana ritmistra Swěteckého.

Máš s ním co wyjednáwat?

Ano, on mi přináší lístečky od swého pána.

Snad ne tobě? pátrá baron.

To ne, ale slečně Hermině—wyklopí sluha neprozřetelně.

Baron odskočil úžasem nazpět. Kašpar se lekl, wida že tajemstwí tak lehkowážně wyzradil.

Wýborně, wždy wýborněji! skřípal baron zubami. Pryč mi s očí, šibale! zahřměl na sluhu a nešťastný postillon d'amour wyletěl jedním skokem ze dweří, neboť cítil welikou uctu před kančukem pana barona.

(*Pokračowání.*)

Škola w Libuni.

Příjemná powětrnost letošního ledna wywábila mě na masopustní wycházku do Boleslawska. U našeho slowutného a wysoce zasloužilého weterana p. Ant. Marka, děkana a biskupského wikáře w Libuni, jsem zarazil s druhým slowutným weteránem p. Wetešníkem, děkanem soboteckým. Zde jsem nejdříwe na školu, co na nejdůležitější wěc w každé obci, slušnou pozornost obrátil. P. Jos. Neumann, farář a coadjutor w Libuni, wšady mě weda, na moje poptáwky ochotně a laskawě mi wyswětlení dáwal.

Škola libunská je pěkná, prostranná kamenná budowa, nedáwno stawěná. W pohodlném počasí chodí do ní z okolních wesnic přes dwě stě dítek. Žáctwo je do dwou tříd we zwláštních swětnicích rozděleno a jeť přáti, aby se to podobným způsobem již po wšech školách zawedlo. Wšechněm předmětům dle c. k. předpisu učí se tu mateřským, srozumitelným, mládež naskrze pronikajícím jazykem. Než mimo školní předměty předepsané přednáší se také we 2. třídě w mimořádných hodinách:

a) Prostonárodní hwězdářstwí a hospodářské rostlinářstwí od p. faráře Neumanna s wýborným následkem; i pře-

swědčil jsem se, že dítky nepapouškují, jako se to přečasto we městských hlawních německých školách a tak zwaných normálkách po československých městech děje. Libunské wesnické dítky wýborně wšemu rozumějíce, radostně a kwapně odpowídaly. Sám jsem jim otázky dáwal, abych se přeswědčil, jestli tu pouhá mechanika děti nedresuje a duševní automaty z nich nečiní.

A toto neunawený p. Neumann w šesti školách po kolatuře horliwě činí, jsa w tom podporowán od p. Zelinky, učitele w Libuni a jeho spomocníků, pak od p. Wác. Wrabce, učitele w Troskowicích, 2 hodiny od Libuně wzdálených. Ukazujeť a wyswětluje to dítkám jen jako za odměnu, když mu w náboženstwí swou pilností, pozorností a mrawností zadost učinily. Jakmile mu w tom ohledu zadost nezpůsobily, za trest jim z hwězdářstwí a rostlinářstwí nic neukazuje; což na děti wíce působí nežli tresty, metly a linialy, ty pozůstatky z barbarských časů a method..

b) Zöologie čili wědomost o zwířatech dle přírodopisu p. Dra. Staňka, pak země- a dějepis, což wše se dítkám pilným od p. učitele Zelinky důkladně wyswětluje. Libunské dítky welmi rádi o wlasti swé mluwily a na mé otázky rychlé odpowědi dáwaly; čím jsem opět se přeswědčil, že dítky, bywše swým přirozeným mateřským jazykem wyučowány, mnohem dále u wědomostech pokročí, nežli kde z pouhé paměti papouškují. P. učitel Zelinka zasluhuje, aby co wzorní učitel wyznamenán byl.

c) Štěpařstwí učí p. Krejčí spomocník, a je w tom welmi pilen a horliw.

d) P. Cunfl spomocník učí abecedě dle Swobody s wýborným následkem. S welkým prospěchem přednáší se musejní prawopis latinkou psaný.

e) W opakujících hodinách slowůtný p. Ant. Marek krom obyčejných předepsaných předmětů také lučbě, silozpytu, jak dalece do hospodářstwí zasahují, pak hospodářstwu tak znamenitě učí, že obyčejně 400 až i 500 posluchačů se schází, aby z této příležitosti kořistili.

Mimo to honosí se libunská škola takowou kněhárnou, že téměř celá nowější československá literatura w ní se nalezá. Tuto kněhárnu školní založil swým nákladem nadzmíněný náš weterán a posawád ji dle swé wůbec známé ušlechtilosti rozmnožuje. O by jen wýše jmenowaní pánowé we swé šlechetné horliwosti pokračowati nepřestali, byť by se jim i nesnáze w cestu kladly! W napočatém pewně pokračujíce, bohulibou památku w Libunském okolí po sobě zůstawějí a dokáží, že národním, mládeži srozumitelným jazykem k prawé oswětě a wzdělanosti nejrychleji se dostati lze.

O naší literaturu co podpůrce wysoce zasloužilý welebný p. Schmidinger minulého léta šťastnou náhodou w Libuni na wisitací a zkoušce mládeže pobyw, mně ujišťowal, že překwapen se podiwil, jakými wědomostmi w národním jazyku českém dobytými se skwěla, a jak rozumem a citem žiwě odpowídala, w ničem nepapouškujíc jako česká mládež městská w německých školách. Usudek takowého swědka, jenžto je sám wýborným pěstounem we wážné rodině, úplné wiry w každém ohledu zasluhuje. Naději se do jeho spanilomyslnosti, že mi za zlé newyloží, an jej w důležité wěci za swědka beru. Sami p. profesorowé z Jičína, na zkoušku pozwáni bywše, jistili, žeby študenti z humanitní třídy na mnohé praktičné otázky takowé odpowědi dáti newěděli.

Tuto dějinu jsem proto w známost uwedl, aby naši krajané o ní přemýšlejíce, národní wychowání na mysli měli a ku swému prospěchu a blahu se o ně mužně zasazowali.

Dr. F. C. Kampelík.

ZWÍDNÉ.

I.

Naše století můžeme směle stoletím probuzowání-se národností nazwati, neboť ještě nikdy newniklo uwědomění národů tak hluboko jako nyní. Tento mocný cit otřásá celou Ewropou; wšude wynikají žiwěji a žiwěji barwy a odstíny rozličných kmenů, a práwě toto uwědomění a tento cit je pudí, oživuje a tWoří w nich. Je to weliké hnutí a také tak brzo nepřestane; neboť je to síla přirozená, organická, kteráž toto hýbání-se národností tak mocným činí; je to síla podobná oné rostoucího stromu. Z wnitřní swé bytosti, ze swého jádra roste člowěčenstwo, ze swé totiž národnosti, a proto z té nowě probuzené snahy pojde něco organického a samorostlého. Jsou to moci tajné, tak tajné, jako ony přírody, které w jednotliwých národnostech se jewí; neboť příroda je wštípila, když utwořila rozličnost kmenů lidských. Ta samá láska k žiwotu, ta samá radost z něho, to samé uwědomění, na němžto se ctění sama sebe, mrawnost, pewnost a jádrnost powahy zakládají, nalezá se u jednotliwce jako u celého národu, ale také to samé opowržení samým sebou, to ničemnictwí a -- prodáwání sama sebe. A také umírání! Blaze bylo umříti národu hellenskému, an si byl swou nesmrtelnost za žiwa již utwořil; ale smutná je smrt takowá, jakou umřeli k. p. Indianowé; skoro bez památky byli wyhubeni.

Je to smutná, bolestná chwíle, když umírá člowěk, a jakž teprwa, když celý kmen na pokraji hrobu swětodějinného stojí! Každé zahynutí dotýká se citu, a kdyby to bylo ono nějakého druhu žiwočichowého. Kmen Celtický w Ewropě poskytuje toto dojemné diwadlo; kmen tento prastarý a druhdy ohromný je nyní wytlačen až na pokraj Ewropy a hrobu, prawý to čerwánek národowý. Tak hyne slawík mezi národy, jakž Celt zpěwawostí swou slouti může! Wšak i onen uhasínající zbytek znowu zaplanul; wetchý a zpráchniwělý kořen znowa wyráží, anto strom člowěčenstwa nowou šťáwou oživen kolem roste. Kosmopolita i Celty potěší, ale špatná těcha je jistý druh kosmopolitismu, který se zdá býti wynalezen jenom pro anglické fabrikanty, francouzské modistky a jisté intelligence; na wenek obracuje beránka wšeobsahující lásky a prawí, že je jazyk pouhá forma. Wezměte něčemu formu, a bude to zničeno. — Nedáwno nás Slowany a zwláště Čechy Kohl, tento Ernst Mensen turistů, porownal s Celty, a w prawdě neslýchanou, ano barbarskou drzostí se wychloubal, že národowé kmene germanského zničili ony kmene celtického a slowanského, a že jejich zbytky, drobky a třížky kolem „pyšného dubu germanského" leží. Kdyby nebyl Kohl někdy malým žwástalem, řekl bych, že mluwí jako Brenus. Dále prawí, že toto podmaňowání ještě dále pokročí. Ať si dá pokoj tím wykládáním karet! Ačkoliw staw náš nynější není příliš skwělý, máme přec tu naději, že mezi námi a Celtem je ten rozdíl, že jsme na wýchodu, on pak na západu na mappě Ewropy. Ostatně nechme wšeho prorokowání a toho konstruowání Slowanstwa dle filosofické hantyrky, a raději se přičiňme!

II.

Dobře známý korrespondent we Wšeobecných se nedáwno welmí zlobil, že má jistá kniha wlaský titul, proč prý ne německý. Člowěk by mohl myslit, že byl jeho předek sterého kolena jeden z těch rusých barbarů, kteří Vara w Teutoburgském lese porazili, ano že snad pochází z malika Odinowa a že bude jednou jisti we Walhale nezhubitelného kance, tak teutuge! Jen kdyby měl trochu jiné jméno. Teď se pouští do Wlachů. Dwěma brkama je w stawu Německu dobyt Turecko, Ubry a jiné takowé caparty. Wždyť powídám, když se Čech podaří, tu něco dowede. Ostatně ho nechceme od Němců nazpět, ale jen ať po-

wáží, že mu to tuze špatně sluší, pořád o „německém hraběti“ mluwit. Že mu tak jednoduchá wěc nenapadla! Ale takowí lidé jsou horší než Berserkowé; ti bojowali bez štítu a přilby, oni wšak i bez toho, co pod nimi je. Je to zajisté něco podiwného, že i o p. Laubowi někde tištěno stojí, že má slowanskou twář (on je odněkud z Lužice rodem). Je to skoro weselá ale také i smutná msta!

III.

W tom českém národu musí být něco nezhubitelného. W celých Čechách zbylo jednou jenom asi 700.000 obywatelů, a to byla rozličná směs; a hle! beze wšeho pěstowání wyrostly z kořene starého a často přeťatého tři milliony Čechů. Tento národ musí míti přece jen pewné a ještě zdrawé jádro; po takowých pohromách ještě wytrwati je skoro zázraku podobno. Jen něco ourodných let a přízniwého powětří, a zase wše poroste. Nedá se sic zapříti, že čest jména českého klesla. To slawné jméno, druhdy ctěno a welebeno daleko a široko, zapírá jako nějaké mrzáctwí nyní wlastní jeho syn. I zde we Wídni je to bolestně pozorowati; harfeníci, šaškowé je zneuctiwají w krčmách před chechtawou luzou. Toto jméno musí Ihon-Bullowi sloužiti za nedělní wyražení. Wtipkáři je mají za terč. A tyto wtipky a šašky nepřestanou dříw, až se Čechowé zotawí. Teď jim to skoro neškodí, když dostáwají malou odplatu za swé newšímání swého wlastního a za stydění-se za swou řeč a národnost. Je to k zlosti! jak mile děwečka nedělní rukawice oblíkne, swlíkne češtinu, a jazyk, který býwal dobrý pro krále a reky, je teď špatný pro lecjaké fintidlo. Nejhorší je ale to, že posměch a potupa, kterou Čech utrpět musí, ty nebolí, kteří by ji práwě zasloužili, a kteří nejwíce winni jsou, že jméno české takowé wěci trpěti musí. Oni si myslí, že se jich to netýká. Wšak se klamou, oni práwě nosí dwojnásobně na sobě známku opowrženosti, ale necítí ji, proto že jsou obyčejně obrněni tupým Lhostejnost. Poctiwý Čech, kterému na cti a ušlechtění swého národu záleží, musí dwojnásobnou bolest cítit a dwojnásobným hněwem se zapálit; nebo při wší křiwdě od cizinců mu učiněné musí widět nákazu a shnilotu swých wlastních soukmenowců, jenž denně swůj národ a jeho čest prodáwají, ano zadarmo zrazují. A to jsou práwě obyčejné lidé, kteří by české jméno měli učinit welkým a slawným, kteří je nejwíce w potupu uwest pomahají. Pak musí ubohý český lid za to snášeti potupu a hanu, že se lidé we fraku zaň stydí!

DENNÍ KRONIKA.

Z Kostelce se dowídáme, že tam zwláštní péčí p. Morawce a šlechetným přispěním jistého pražského lidomila založena nowá škola pro osadu židowskou, w nížto se mládež i jazyku českému důkladně učiti má. Učení toto zawádí se na zwláštní žádost rozšafného zakladatele, kterýž uznáwaje nejen potřebu jazyka tohoto, nýbrž i powinnost občana přihlašowati se k národu, w jehož lůně žije, nechtěl před soudem člowěčenstwa zároweň s těmi propadnouti, kteří až posud pochopiti nemohou, že je toliko mateřský jazyk ona prawá cesta, po nížto národ k nějakému stupni oswěty a blaha se powznesti může. **

Z okolí Pardubického. — Starý Kuňákůw dům (Kunětice) wás pozdrawuje. Diwno mi, že wám již dáwno někdo zpráwu o tom nepodal, co se časem mezi jeho starými stěnami děje. Kde to wězí? — Musel jsem se tomu někdy až zasmáti. Kwěty jsem tu přec na mnohých místech nalezl, mnohý by se byl také rád o zdejším okolí něco w nich dočetl — ale aby byl sám kus nějaké zprávy zaslal? — to je ta zpropadená netečnost. Já wím, že byste byl i sebe chatrnější dopisek rád widěl. Škoda, že není moje meškání w těchto krajinách ustáleno; měl byste w mém péru jistého dopisowače. — Welikou pružnost ohledem národního ducha způsobil w samých Pardubicích náš Dr. Boj. Pichl. Utrpěl sice, jak doslýchám, za to mnohou trpkou chwíli (jakož teď i jinak býti nemůže, kde se náš duch s duchem maďarským stýká — a zde jsou husaři!); ale to ho nezastrašilo, a snažení jeho wydalo pěkné owoce. Nyní bohdá nalezne horliwou a wzornou pomocnici we swé ušlechtilé choti (F. Swobodowé), kterou si ondyno z Prahy přiwezl. — Pardubčané sami museji z toho nyní radost míti, že je matka wlast k swým dařícím se dětem počítati začíná. Půda je tu dobrá, kyprá; žiwot bujný — a po železné dráze ho snad ještě přibude. Že by nám to kdy uškodit mohla, jakož nyní již w skutku některé sejčkowé hlasy prorokují, tomu newěřím. Díwám se na žiwot okolo této železné sítě již několik let, ale posud jsem neznamenal ničeho, co by národnosti hrozilo. Ano já si spíše prospěch slibuji. Nejen wýměna materialního zboží, také ona plodů duševních, myšlének, náwrhů, nálezů děje se rychleji, a já si nepřeji nic jiného, než aby w lid náš hodné duševní hnutí přišlo, pak mu zajisté i prawda mysl oswítí.... Minulé léto bylo w Pardubicích několik pěkných besed a jedna znamenitá zábawa na Kuněticích. Doufám, že se bude letos opakowati.... Newíte, co asi dělá Pichlůw překlad Don-Quijota? Já časem již pochybuji, že to weliké dílo kdy spatříme. Pro naše obyčejné nakladately je to neobyčejná úloha. — Časem býwám w Bohdánči — ale bohužel! naději k nowému rukopisu bohdáneckému nikdy s sebou neodnáším; také žádné Kopřiwy, žádné Selanky; wšecko jako zpustlé. Milému Langrowi bych přál, aby se mohl z ouzkých bohdáneckých mezí wywětit; ačkoli newím, jakby člowěk w tomto rozkošném koutečku naší země zakysati mohl!.... (Z dopisu k red.) W. Č....k.

BESEDY.

We Wídni dělá nyní náramnou sensaci pianista Rud. Willmers. Nad jeho lewičkou jsou enthusiasté u takowém wytržení, jako byli druhdy nad Elszerčinou nohou. I do žurnalu zabralo se již toto sladké blouznění.

Při prodaji Thorwaldsenowy pozůstalosti w Římě platili Angličané za pouhé dlátka po 600 franků.

Důchody národního kasina w Pešti zrostly nyní na 78950 zl. R. 1844 obnášely příjmy 32281 zl: wydání 27861 zl. Na duševní zábawy, jakož jsou časopisy, knihy, diwadlo, koncerty a j. wydalo se 5572 zl.

W Paříži hraje nyní společnost anglických herců. Po představení „Hamleta“ poslal král Filip herci Macreadymu damascenskou, zlatem, diamanty a rubíny bohatě ozdobenou dýku, herečkám Plesis-owé a Faucit-owé skwostné náramky a řediteli společnosti zlatou pikslu, přitom poukázání na 3000 franků.

Jakož jsme se již dříwe zmínili, nastala w direkci maďarského národního diwadla w Pešti skutečná změna. Prozatím wede nejwyšší zpráwu hrabě Raday. Od welkonoc teprwa se rozhodne, zda-li ji dále podrží, nebo zdaž jiné cesty se wywolí, aby ústaw tento, k jehožto zaražení i obywatelé jiného jazyka přispíwati museli, konečně w takowý staw se uwedl, aby o jeho pád a klesání déle žádných starostí nebylo. Zda-li se to docílí? — je otázka jiná.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 22.
12. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

20. února 1845.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3. zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnařstwí půlletně i s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr. stř.

Kdy se může s paní mluwiti?

(*Pokračowání.*)

To je pekelné, ďábelské jednání! soptěl baron a wrhnul sebou na diwan.

Tu se rozlítly dweře, a do komnaty wešel, ba spíše wletěl rada Swojický. Radostně skočil mu baron naproti.

Ha! tebe mi práwě milostiwé nebe posílá, příteli!

Žádný přítel! utrhne se rada.

Člowěče! práskne baron rukama.

Žádný člowěk! kypí wztekem rada.

A což pak jsi tedy?

Nepřítel, nečlowěk, nelidský nečlowěk ku wěrolomnému lháři! křičí rada.

A tím bych já měl býti? táže se baron.

Ano wy, pane barone! Wy, wy! soptí dále rada. — Mně jste wčera ještě jistil, že jste dceru swou jedině pro mého syna wychowal — a dnes? O hanba, pane, hanba — dnes již bude sňatek —

Ano, bude sňatek! dostal se konečně baron po dlouhém namáhání k slowu — ale hraběnky Alínowé —

A waše dcera? ptá se trpce rada.

Je družičkou přítelkyně swé, a to s mým dowolením, wece baron poněkud uražen.

Ha, ha! zasmál se diwoce rada. A ritmistr Swětecký je družbou; proto s ním jezdila po městě z krámu do krámu —

To nemůže být! zwolal baron.

W tom zarachotil na dwoře kočár, a rada přiskočil k oknu. Pojďte sem, a zarděte se! prawil trpce. Baron tak učinil, a zarděl se zlostí, ne wšak studem; nebo práwě pomáhal ritmistr Swětecký slečně Hermině z kočáru. Plamenné jejich zraky, jakož i dlouhé stisknutí ruky jewily patrně soucit, jenž obě srdce opojowal. Hermina kwapila po schodech, Swětecký skočiw do kočáru poslal jí rukou políbení a odjel.

To je pekelný omam! zwolá konečně baron, jenž posud nad wýjewem tímto co zkamenělá socha stál.

Ano, ďábelsky jste mě mámil! obrátil se k němu rada; hanba ta stojí wám na čele wyryta.

Pro wšemohoucí Bůh! zwolá zoufanliwě baron. Lidé! což jste se wšickni zapřisáhli, mě ještě dnes do hrobu připrawit?

Přewýborně! utrhne se newěřící rada — hrajte ještě na utrápeného. — Co wšak můžete odpowěditi na tento důkaz? doložil hořce, lesknawou biletku baronowi podáwaje.

Ten po ní kwapně sáhl; sotwa ale že na ni pohleděl, počaly se mu před očima kola dělati. Hymen a Mílek, obklopení bůžkami a jinými allegoriemi, drželi w prostřed myrtowý wěnec, w němž užaslý baron tato slowa četl: Ritmistr Zdenko šlechtic Swětecký a Hermina baronka D***.

Ďáble! od koho máte ten lístek? sípal baron, a ubohá bileta létala na sta kousků po komnatě.

Od setníka Žeronického, wece rada, jemuž swítati začalo, že by snad baron přece newinen býti mohl.

Žeronický, wždy jen Žeronický! tomu podwodníku musím brzy na stopu přijíti.

Zdali možná? zwolá rada — wy — ty by's o tom newěděl?

Tak jako noworozené děcko o žádném hříchu newí, jistí baron.

Ale co by setníka k tomu pohnulo? tázal se s neustále rostoucím žasnutím rada, který si tu motaninu nikterak wyswětliti nemohl.

To wí satanáš, a jeho nejtajnější rádce! dí baron. Já tomu wšemu ale pojednou konec učiním.

Tedy bych ti byl křiwdu činil, Jene? dí ostýchawě rada — odpusť!

Od srdce, odpowí dobromyslný baron, podanou ruku na smíření wřele stisknuw — a na důkaz zasnoubím ještě dnes weřejně Herminu twému synu.

To by bylo owšem nejlépe. Ale twá choť, Jene, já wím, že mi nepřeje.

Co z toho, Stanislawe? těší ho baron. Nejsem já pánem domu?

Arci, ale —

Nic ale! wskočil mu baron do řeči. W tu chwíli půjdu k baronce, a oznámím jí swou wůli.

Učiň tak, bratře — wece rada — mně spadl kámen se srdce. Odpoledne se shledáme; ale kde?

Jsi zwán k Alínowi, Stanislawe?

Jsem, ale do kostela nepůjdu.

Tedy tam. A nyní s Bohem, newěřící Tomáši; já pospíším k baronce.

A toho bylo welmi potřeba; neboť desátá již dáwno odbila, w jedenáct měl setník přijíti, a baron ještě nemohl se swou chotí promluwiti. Co se hrdinského wýroku týkalo: „Oznámím jí swou wůli!“ s tím to welmi kulhalo. Čím wíce se ke komnatám barončiným přibližowal, tím wíce klesala jeho zmužilost, a když wešel, newěděl, jak by měl do toho trpkého jablka kousnouti.

Opominouti nesmíme, zmíniti se, že si přede dweřmi heslo swé: Wždyť jsem pánem domu, opakowati nezapomněl.

Baronka seděla u toaletního stolku, a twář její byla prawé symbolum oblohy před bouřkou; neboť již po čtwrté bourala komorná frisuru její, poněwadž našediwělé wlasy wlásenkou sem tam prokukowaly. Při takowých okolnostech nebylo radno, jak říkáme, dweřmi do pokoje wraziti, a baron musel wěc swou, jak sám dobře cítil, welmi chytře nawlíknouti, chtěl-li cíle dojíti. Celý zamyšlen wytáhnul pikslu, chtěje tabákowým práškem duchu swému wětší pružnosti dodati. — Nešťastný to nápad! neboť baronka byla nejouhlawnější nepřítelkyně proslaweného španiolu.

S oblibou srownal si tohoto zamilowaného prášku notný šňupec w prstech, a oklepáwal je o hranu piksly, an tu najednou baronka, to pozorujíc, wykřikla: Opět již s waším tabákem!

Baron se lekl a piksla i španiol wálely se na podlaze.

Tu to máme! zwolala baronka s ošklivostí.

Tu to máte! prawil baron jedním okem po nešťastné piksle, druhým po baronce mhouraje.

Ale řekněte mi, pane manželi, jak můžete býti tak nezpůsobný? ptala se baronka.

Náhoda, mé dítě, pouhá náhoda.

A komorné poručiwši, aby ten neřád (její wlastní wyjádření) uklidila, obrátila se k baronowi: Ráda bych wěděla, co tu prawě nyní chcete?

Mám s tebou něco důležitého mluwit, můj anděle! a —

Bože! užasla baronka. Jak wám to teď může napadnout —

Newěděl bych, proč —

Wy nikdy nic newíte! obořila se baronka — we dwanáct hodin máme být u Alínů —

To wím, ale Hermina —

Půjde, jakmile se přistrojí. — Pro Bůh! wyskočí rychle; již hnedle jedenáct hodin, za půl hodiny je Polanská s Trupinským tady, a já ještě w nedbalkách —

Milostiwé nebe! zwolal též baron — w jedenáct hodin je setník tady! — Má nejdražší, nedá se to odložiti — hned, w tuto chwíli musím s tebou mluwiti, a kdyby deset Polanských a Trupinských za dweřmi stálo.

Pozbyl jste rozumu? Jeannettko, honem! obrátila se ku komorné, manžela si wíce newšímajíc, a kwapila do tajného budoaru.

Paní baronko! běží za ní ubohý manžel — setník — slyšte! — Hermina — musím — já! — Toť je k zbláznění! zwolal úzkostně, slyše záworky u wnitř klapati. W pobouření wšech smyslů přikwapil do swé komnaty. Co teď? ptal se sám sebe. — Ano! zwolal po krátkém rozmyšlení; k té ještěrce půjdu, ta alespoň musí we mně otce ctít! — I chtěl odejíti, an jej zwuk bubnu k oknu přilákal. Obličej jeho se wyjasnil; nebo w čele zámecké stráže táhl prawě okolo okna setník Žeronický. Za 24 hodin nesmí se od stráže wzdáliti; baron by byl nad swým wyswobozením skoro radostí zajásal.

(*Pokračowání.*)

Z WÍDNĚ.

IV.

Zde je w mnohém ohledu pozorowati nemilé, těžké naše poměry. Ročně se sem stěhuje množstwí lidí z Čech druhu rozličného, obyčejně pro kus chleba, aneb také pro kus radowánek. Nejwíce ale hrne se sem ubohých nuzáků, kteří zde w potu twáře i w posměchu swůj kousek chleba wydělati chtějí, nádeníků a t. d. Jejich staw je někdy dost bídný, k wýnosnějším wejdělkům se sotwa dostáwají, nezdrawé byty, špatné ošetření a snad také trochu nedbalost proletárská činí, že je mezi nimi widět tolik chorobných a nespořádaných postaw, které nemocnice naplňují. Je wůbec známo, jaké množstwí Čechů zde žije, zwláště nižších tříd. Dwě třetiny služek jsou prý Češky, we wzdálenějších a chudobnějších předměstích a za některými liniemi hemží se to jen Čechy, že Wídeňáci těmto dílům přezdíwkou říkají: »Böhmische Türkei, Bunzlau.« Jaké množstwí učedníků z Čech a z Morawy zde přebýwá, jaké množstwí nádenických dětí tu je! a bohužel nikde česká opatrowna (tak tuze potřebná!) a nikde česká nedělní škola (též nad míru potřebná). W celé Wídni je jedno české kázaní za týden, poučowání křesťanské nikde.

Jaké by tu bylo krásné pole pro péči duchowní, jaký welký okres pro mrawní a náboženské působení! A jak by ho bylo potřebí, uzná každý, kdo wí, co to je: z wesnice, z lůna rodinného se dostati do ciziny jinojazyčné, do takowého wíru plného lákadel, radowánek a t. d.

Rozličná rozjímání může člowěk činit při pohledu na to množstwí dělníků, služek a t. d. we Wídni. Proč jich jde asi tolik z domowa? Což by se newyžiwili doma? Říká se, že Čechy jsou požehnanou zemí; zde by se dalo soudit, že tam musí býti mnoho bídy. Kam se octne ten lid, kdyby se měly prameny wýdělků w cizině zacpati? Blízká je také ta myšlénka, že tato potupa a zneuctění jména českého, toto nádenictwí, ta zmalátnělost jenom národním wychowáním přestati může. Posud je Čech wyloučen od wzdělanosti weřejné, jenom dalekým zacházením a wratami cizými se k ní dostáwá, cožby zkrátka a lehko šlo. Musí české dřewěnky swleci, nežli může wstoupit. A co je národ bez wzdělanosti? W ní se zakládá moc, síla, čest, národní a osobní bohatstwí, blaho i mrawnost; když se mu odejme ona, odejmou se mu také její wýsledky. A může-li pak národ swůj jazyk, swou národnost a sám sebe ctít a milowat, když je mu jazyk a národnost jen překážkou ku wšemu, co náleží k čistější a wyšší lidskosti? když je mu překážkou ku wzdělanosti a jejím wýsledkům? Tak se wykoření u národu ctění sama sebe, láska k wlasti a s ní jedno z nejsilnějších mrawních pudidel k obětím a powinnostem občanským a k činům šlechetným; tak je přinucena welká část wlasti zůstati stát, kde stojí; an zatím ostatní prostředkem wzdělanosti a jich wýsledků pokročí; tím ona část trpí ujmu, an druhá zatím z toho kořist má. Ale Wšeobecné nowiny prawí, že česká národnost w jiné musí zahynouti a tím oživnouti a swou raci zušlechtiti. To je ten dobytkářský náhled dějin nyní welmi oblíbený!

V.

Mezi Jihoslowany je teď čilý žiwot probuzen, zwláště w Horwátsku a Slawonsku zaplápolal ohniwý duch národní lásky. Za krátký čas nastane sněm horwátsko-slawonský, ku kterému se letos znamenité přípravy činí, že se zdá, že nebude tak nepatrný, jako býwáwal. Magnáti shromážďují swé přátele, strany se sbírají a šikují, spisy rázně a duchem wlasteneckým psané kolují, wšude a ze wšeho je widět, že národní snaha w těchto zemích přestala býti pouhým diletantismem, že již wnikla do žiwého těla národu. Některé komitáty si počínaly na swých shromážděních welmi rázně. Se zwláštní ráznosti a duchem wlasteneckým ale wystoupila stolice křižowecká; hlučně a radostně totiž přijala náwrh, kterýž by mocný wplyw na bujný rozkwět národního žiwota míti musel. Bylo totiž uzawřeno, aby se prosilo o obnowení hodnosti bana, o zwláštní náměstnictwo (consilium locumtenentiale) w Záhřebě, o zwláštní odwětew uherského dworního kanceláře pro Horwátsko a Slawonsko; aby se prosilo o dowolení k založení študií lékařských a práwnických a stolice jazyku národního w Záhřebě, o dowolení k založení učené společnosti; aby se prosilo o zachowání práw municipálních, a aby ustanowen byl poměr Slawonska k zemím ostatním. Maďaři ale usilují dokázati, že Horwátsko a Slawonsko jsou partes subjectae a ne adnexae Uherska. Horwát wydal o tom spis. Ta wěc dá se těžko dokázat, a kdyby se dokázala, co z toho? Ale Maďaři sní o božském skoro práwu podmanitele, jako Schelling. O práwech municipálních wydal J. Kuševič spis. (De juribus municipalibus a t. d.) Obsahuje zwláště 8 hlawních článků. 1) Horwáti a Slawonci mají swého bana, kterýž powolením krále sněm swolati může. 2) Horwáti platí jen polowici daně. 3) Nemusí wojsko do bytu brát a je zaopatřowat. 4) Horw. a Slaw. posílají tři wyslance na sněm uherský, bez jejichž dowolení se nesmí žádný zákon w Horwátsku a Slawonsku uwesti. 5) Mají swobodné kupowání a prodáwání mořské soli. 6) Swůj wlastní soud pod jménem Banský stůl. 7) Lutheran a Helweta se nesmí w zemích usadit. 8) Mohou mít swé wlastní náměstnictwo (consilium locumtenentiale). — Na wšechen způsob bude nastáwající sněm welmi důležitý, a teď je doba rozhodující; wše ale dáwá naději k brzkému a bujnému rozkwětu národnosti. Také matice záhřebská den ke dni se zmáhá, a je radost čísti příspěwky jí donešené w Národních nowinách.

Potěšitelný úkaz jsou Kmetijské a rokodělske nowice w Štyrsku. Za krátký čas, co wycházejí, mají 1100 odběratelů, což nejen za wlastenecké oučastenstwí, ale i také za wýbornost wnitřní ceny ručí. Welkou chwálu oprawdu zasluhuje wýtečný Dr. Bleyweis, který welkou činností a wlasteneckou horliwostí časopis tento řídí. K welké radosti wšech wlastenců se také zase objewilo w těchto listech jméno Dra. Presherna. Každý litowal, že wýtečný tento básník, který při prwním swém zjewení největší naději zbudil a od rodáků swých wřele přiwítán byl, swou zlatou hrudu tak málokdy na swětlo wydal. Pozornost zbudily w posledním čase obratné a plynné překlady z Bürgera, Schillera a půwodní básně Koseského. Také k uwítání J. M. císaře napsal pěknou báseň, plnou zmužilé a ohniwé lásky k wlasti. Welkou ztrátu utrpěla ale nowě probuzená národnost tamějších Slowanů smrtí horliwého a wýtečného Krempla, spisowatele dějin Štyrských. — W Štyrském Hradci založili bohoslowci knihownu, aby se jim dostáwaly prostředky ku wzdělání se w jazyku mateřském. Mnozí duchowní wenkowští (Riznar, Musko) přispěli peněžitými dary a knihami. Také náš neocenitelný Kollár jim poslal swá slawná díla: Cestopis, Sláwu Bohyni a t. d. Krom nowin swých berou též Národne novine Záhřebské s Danicí a Zoru Dalmatinskou. Takto zrowna jako u nás bude i w těchto wlastech duchowenstwo mocnou záštitou národnosti a wyplní krásnou powinnost, použíc welký wplyw a welkou moc swou na lid, jehožto srdce a duše jemu do rukou a pod ochranu dány jsou. Již z jmen a počtu předplatitelů na Kmetijské nowice je widět, že cit národnosti široko a do rozličných stawů kořeny swé rozložil, zwláště ale do srdcí mládeže, jakž to je docela přirozené při nowě probuzeném snažení. Swým časem mohou tyto země hodnou důležitost nabýti w rakouském Slowanstwu. Již zde we Wídni je pozorowati, že Krajinsko, Korutánsko a Štyrsko se probuzuje; neboť nachází se tu hojný počet pro wlast nadšených mladíků. Také we Wšeobecných nowinách stala se zmínka již několikráte o Slowanstwu těchto zemí, kdežto před několika lety ani slowo takowé tam nestálo. — Bohužel ale, že i w těchto zemích národní wychowání není zřízeno podlé přirozené potřeby lidu; neboť již w nejnižších školách weských wypuzuje němčina národní jazyk. To samé činí wlaština w Dalmatinsku. Je to lítostné podíwání na to naše wychowání! Bude to obrowská práce prodrati se, a wšude jsme sami sobě pozůstaweni! Jen rázná, wytrwalá činnost a zmužilá snaha každého jednotliwce může nám pomoci.

DENNÍ KRONIKA.

Z Doubrawic. (*Diwadlo.*) W jednom č. loňských Kwětů radostně nás překwapila zpráwa o našem diwadle od Dra. Str., kterýž jakožto náš welice wážený host neopomenul swou uznalost našim diletantům u weřejnost podati. Dne 15. prosince m. r. prowozowali naši diwadelní ochotníci ještě weselohru „Karel Skreta“, pak deklamowánku „Já jsem Čech!“; dne 26. „Weselého šewce“, dne 12. ledna b. r. „Weselý pohřeb“; při tom deklamowáno „Mourek“ (?) a „O piwě“; dne 9

unora „Fridolin, neb Cesta do železných hutí.“ — Wšechny tyto hry byly takowou snahou wywáděny, že se našim ochotníkům walného potlesku dostalo.

Tou nadějí se koje, že mnohému z našich wlastenců nemilé nebude zwěděti, jakým způsobem a kdy naše diwadlo se počalo a jaké změny od počátku až do doby dnešní je potkaly, několik slow o tom powím. Již r. 1834 w měsíci kwětnu pokusil se p. ranhojič Kapička, tehdáž assistent u nebožtíka doktora Schmidta, představení w jazyku německém uspořádati, ku kterémuž také říkaje s obrowskou wytrwaliwostí hned co ředitel i co stawitel diwadla wše podstoupil, což by bylo k zdaru prospíwati mohlo. Přičinění nebylo marné; w brzkém čase začaly se hry častěji prowozowati, tak že obecenstwo, zábawu w nich nalezajíc, žádalo, aby i w mateřském jazyku se hrálo, čehož se jim konečně také dostalo. Když ale p. Kapička za swým dalším powoláním Doubrawici opustiti musel, tu přewzal ředitelstwí p. Jos. Zeman. Od toho času nalezáme hry naše wůbec w jazyku českém prowozowané již také w časopisech. Owšemť že ještě nyní chwílemi otázka zawzní: Warum spielen Sie nicht auch einmal deutsch? — přec ale cítíme pewné přeswědčení, že i toto poptáwání záhy přestane, kdyžto oni jednotliwci powážejí, že w místě takowém, kde pouzí Čechowé přebýwají a jenom jazyku mateřskému nejlépe rozumí, by skoro nesmysl byl w jiném jazyku hráti. Až do 9. unora počítá se 50 představení na diwadle našem, z nichžto se k ústawu pro chudé odwedlo 1389 zl. 56 kr. — Jeť tedy důkaz patrný, že možno tímto způsobem mnohonásobný prospěch docíliti; obecenstwo nalezá příjemnou zábawu, kteráž i poučení a ušlechtilého wzdělání přináší; chudým se dostáwá hojné podpory, ochotníci sami pak museji w žiwotě pospolitém wětší způsobilosti a obsáhlejší oswěty nabýti. —ro—

Z Rychnowa (*Uctění. Diwadlo w Solnici.*) Naši študující na gymnasium uspořádali dne 9. unora umělé oswícení ke cti důst. pana praefekta a hlawní školy direktora, Karla Romana Ježowského, rodem polického, o wychowání mládeže wlastenské wůbec zasloužilého. Obraz tohoto transparentu obsahowal podobu Minerwy a Hygey s nápisem latinským „Vota scholarum, pauca expulsa, sensus exundant.“ Pod obrazy skwěly se dwa české nápisy: „I učitelowé i mládež panu praefektu sláwu hlásají!“ pak: „Panu Ježowskému po chorobě welké zdrawí přejí školáci,“ w kterýchž rok letošní písmenami naznačen byl. Řeč latinskou p. prof. Kahánkem složenou přednášel rhetor Balcar. — W blízkém městě Solnici dáwali dne 6. ledna t. r. milowníci jazyka českého k rozšíření tamní školní knihowny „Strejček Hurliwurli,“ weselohra w 5 jedn. dle P. A. Wolfa. Tamní diwadlo jest w zámečku, a často i Rychnowští tam zajdou hodinu cesty. O diwadle tom zajisté obšírnější zpráwu podá známý sbíratel národních powěstí z okolí Poličky a Solnice, ctih. pan Ehrenberger.

J. Michl.

BESEDY.

W Paříži powstal s welikým štěstím mladý hudební skladatel, o němžto až posud nikdo newěděl. Je to Felicien David. Předmět skladby jeho je zobrazení žiwota na arabské poušti! Nejdříwe se přednáší báseň, pak následuje hudební malba.

Dr. van Grusselback, žijící w hlawním městě Šwédska, prodral se, jak jistý cestowatel za prawdu udáwá, do nejhlubších tajností přírody. Po dlouholetém zpytowání wynašel prý prostředek, po němžto každý žiwočich tak ztuhne, že se mrtwému tělu podobá, tak sice, že třebas dlouhá léta w tomto stawu ležel, opět k nowému žiwotu wzkříšen býti může. Wyprawující cestowatel widěl sám hada, dle ujištowání p. Grusselbackowa již na pátý rok ztuhlého, kterýž byw jakousi wodičkou postříknut, hned zas ožiwnul. I děwče, k smrti bywši odsouzeno, leží již na druhý rok, jako by spalo; po uplynutí pěti let prý je pan doktor wzkřísí. Diwy tyto působí prej ubíráním žiwočichu wšeho tepla, a sice poznenáhla. — Wěc zní dost podiwně a hodila by se — do románu.

Šamil. Tento statný wůdce kawkazských horalů (wiz Kwěty 1844, č. 99), byl wychowán w Rusích. Roku 1829 při usmrcení powěstného Kasi-Mula padl w zajetí co čtrnáctiletý chlapec, a byl do Petrohradu do wojenské školy zaslán, kdež nad jiné spolužáky brzo wynikl pilností i wlohami. Stal se důstojníkem u gardy a přestoupil ku kawkazské armádě. Zde brzo udatností swou proslul, ona wšak ho také w podezření uwedla. Jeden z wůdců mu spílal zrádců i dal mu na jewo, co o něm smejšlí; druhého dne tu Šamila již wíce nebylo. Rusowé poznali brzo, kde wězí. Onť si zřídil wlastní pluk, a co možná k wálce proti Rusům horaly podpaluje.

Hraběnka Ida Hahn-Hahnowá, powěstná we spisowatelském swětě německém, wydala nedáwno popsání swé cesty po wýchodní zemi — ale až posud ním málo cti získala. Nesouslednost a odpor je w celé knize widěti; i proti dějea zeměpisu se často prohřešila. Dobytí Carohradu udáwá o sto let dříwe. Císař Jindřich I. prý porazil Awary u Augsburgu. Prawda, jen kdyby místo Jindřicha byla posadila Ottu I., a místo Awarů, které již Karel Weliký zahladil, Maďary. — Samými omyly naplnila by se nowá kniha. M. K.

Cestowatel, přišed na místo, kdež se kolikeré cesty křižowaly, a newěda, kudy by přec měl raziti, tázal se okolojedoucího wozky: „Příteli! kady jde cesta do Karlowých warů?“ — „Jakže?“ podiwil se wozka. — „Do Karlowých warů?“ — „Kam že?“ — — „Do Karlsbadu!“ — oprawil dobrotisko cestowatel swou otázku. „Jo, do Kalisbodu, to je jiná! Tak pak bych mluwil česky!“ —

Diwadelní herec chtěje býti w jisté společnosti engažowán, mezi jiným wychwalowal řediteli swou wýbornou paměť a swé rychlé učení. „Můj rozkošný!“ odbyl ho wážný p. principal; „to wás nemohu potřebowat! wy byste mi pokazil sufléra.“ —ow—

Náwěští.

Staré měděné mince zwláště početní groše komory české od roku 1560—1624, pak mince českých rodin, koupilby někdo rád buďto jednotliwě aneb we wětších částích, i žádá, aby se podání (bez porta) zasílala do Prahy s nápisem: Domácímu pánu w č. 374. I.

Nowá kniha.

Prostonárodnj dějepis české země. Od J. B. Malého. Sw. 4.: Příběhy Čech od wyhynutj kmene Přemyslowa až k Wáclawowi IV. leniwým nazwanému. W Praze. Tisk a sklad Jar. Pospjšila. 1845. we 12. Str. 68. S rytinau. Cena na sprost. pap. za 8, na post. za 10 kr. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 23.
12. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

22. unora
1845.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně i s patišňou obálkou 2 zl. 36 kr. stř.

Kdy se může s paní mluwiti?

(*Pokračowání.*)

Setník zpozorowal barona w okně, a pozdrawil dworně kordem nahoru. Baron děkowal a díwal se s obzláštním zalíbením na syny Marsowy.

Na rohu do zámecké ulice zatočila setnina w prawo, setník w lewo, první poručík se postawil w čelo setniny, a wedl ji okolo setníka dále. Když stráž za rohem zmizela, schowal setník kord do pošwy, a na patě se otočiw spěchal přímo k baronowu palácu. Baron zblednul.

S radostí uznáwám pořádnost waší, pane barone! dí setník do komnaty wcházeje; ačkoliw mi jen málo času zbýwá, přece jsem wám dokázati chtěl, že i já rowně na pořádek držím.

Nad míru potěšitelné! ušklíbne se baron.

Doufám, že jste již s Milostpaní mluwil?

Nemluwil ještě, pane setníku, dí baron; wždyť nebylo ani času.

Setník se potutelně usmál. Je mi líto! — pokrčí ramenama — že se již na waše slowo ohled bráti nemůže; neboť we dwanáct hodin bude sňatek.

Nikdy! rozkřikne se baron; nikdy tomu nepřiwolím!

Lístky swatební jsou již rozdány, pokračuje Žeronický dále, nezbýwá tedy nic jiného, než —

U oltáře odwolám, pane setníku! Ať z toho pojde, co chce! wolá rozhorlený baron.

Možná! mluwí setník s neoblomitelnou chladností — kdyby wám do kostela jíti času zbýwalo. Nejdéle za hodinu se opět ohlásím, a budu wás žádat, abyste se mnou za bránu na procházku wyšel. O bambitky se postarám já. — Dworně se ukloniw odešel, barona hrůzám nastáwajícího souboje ponechaw.

Milostiwé nebe! zwolal plačtiwě baron, co jsem zawinil, žes mě wydalo tomuto wražedníku do rukou? A bez dalšího rozmýšlení letěl wíce než běžel k baronce.

W náwštěwní komnatě seděla tato na měkém diwanu, wedle ní šlechtična Polanská a kolem obou, jako dospělé kuřátka wedle dwou slepic, dcery paní Polanské: slečna Rosaura, 23 let stará, a slečna Amalie o dwě léta mladší, každá čtyrycet tisíc bohatá a swobodná. Naproti baronce zapáchal woňadly a lesknul se pomadami hrabě Trupinský, dandy dle nejnowějšího kroje, s kozí bradou a hnědými prořídlými wlasy. O duševním wýrazu jeho twáře mluwiti nemůžeme, poněwadž hraběcí milost posud sama zpytowati neráčila, zdali jakého ducha má, čili nic. Fashionable swět o duchu jeho nepochybowal; neboť on wěděl, jak se mají čistokrewní koně chowati, a jeho honícím psům nebylo na swětě rowných. Mluwilo se práwě o nastáwajícím sňatku hraběnky Alínowé, a hrabě, kterýž chronique scandaleuse celého města a wšech wyšších rodin dokonale znal, wyrážel práwě společnost popisem hraběnčina ženicha. Wšickni byli, jak říkáme, w růžowém rozmaru, z něhož je baron příchodem swým nemile wytrhnul. On sám se též zarazil, wida opět přítomností jejich úmysl swůj zmařený, a proto společnost, jak by etiketa žádala, ani hrubě nepozdrawiw, přistawil si k hořejšímu konci sesli a usadil se podle baronky.

Škoda, pane barone! prawila Polanská, že jste dříwe nepřišel; bude to dnes radostný den.

Arci, arci, hrozně žalostný — odtuší baron, neustále na souboj mysle.

Haha! smála se paní Polanská, i dcery její. Tedy již wíte? Nemohu si pomyslit, co to starému Alínowi napadlo, dáti swou jedinou dceru takowému chuďasowi.

Je to sňatek z lásky, wece baronka.

Práwě proto; kdo pak teď na lásku myslí! třepe paní Polanská, na swé dcery bolestně pohlednouc; tu nacházíme w romanech.

Je to sňatek romantický—poznamenal Trupinský, sám nad swým domnělým wtipem se usmíwaje.

Bude to stát za podíwání; podotkla baronka — wysoká postawa ritmistrowa —

Podle andělské Herminy—dokončil Trupinský.

Paní Polanská byla by ho ráda zrakem probodla; slečny špoulily ústa.

A wíte-li, moje milá, obrátila se baronka k sousedce—komu za to děkowati máme?

Newěděla bych! dí tato newrle.

Našemu milému Trupinskému. On se odřekl práwa, které mu jakožto ženichowi družiččinu patřilo.

Prosím, Milostpaní, dí hrabě, nezahanbujte mě; takowá obět je krása, esthetická krása, která jako rosa nebeská obuw náš zwlažuje—

Ale kdo mě tu pořád za šaty potahuje? přetrhla baronka jeho mistrně zawedenou periodu. — Ah jste wy to, mé dítě? oslowila s přetwářenou wlídností barona. Myslila jsem, že je to Molli.

Náš Molli je zdwořilý psíček—wymlouwá paní Polanská swého mazlánka, který práwě na mopslíka barončina wrčel.

Musím s wámi mluwit — dí tento polohlasitě a studený pot wywstáwal mu na čele.

A co chcete? ptá se taktéž baronka.

Mladý Swojický—nahnul se baron k ní blíže, nepozorně ale šlápnul Molli na nohu, Molli zaštěkla a lapala po noze pana barona; mopslík barončin wida pánowu nohu w nebezpečenstwí, wyřítil se na Molli; dámy ucítiwše tu šarwátku pod nohama wyskočily zhůru, pronikawý křik, jejich kwičení a štěkání rozdrážděných psíků ohlušily nešťastného barona, který w zoufanliwosti swé několik seslí překotiw díwoce ke dweřím se hnal, neustále wolaje: Já nepřiwolím, paní baronko—Swojický má moje slowo — já jsem pánem domu! až ze dweří wyskočil. Hlasitý smích zněl za ním po dlouhém koridoru, jako chechtot furií.

Hermina wystoupila práwě w krásném rouchu swatebním ze swé komnaty. Baron se zastawil.

Dobré jitro, papa! přitulí se k němu srdečně. Jak se ti líbím? ptá se před ním se otáčejíc.

Hermino! dí baron s jemným wýčitkem, proč si mi to učinila!

A co, papa? diwí se Hermina.

Já tě milowal, to wíš, tys byla má jediná radost, a ty mi chceš nyní překazit, nač jsem se tak dáwno těšil—

Dobře tak, baronku, dobře tak! ozwal se za ním mužský hlas. Jen jí čtěte notnou kapitolu.

Hrabě Alín! ukloní se Hermina, okolo něho ke schodům kwapíc...

Byl wšak dnes již často jmenowaný hrabě Alín asi padesátiletník newysoké, příwětiwé postawy — wdowec—tedy ještě prospěšná akwisice pro dozrálou pannu, aneb nepřezralou wdowičku. Toho si dobře jsa powědom hrál wšady na milowníka, a doma se wšem wysmál. To, jakož i jeho wždy wesely rozmar, a rytířská galanterie k dámám získaly mu jméno papa Selicour.—

(*Pokračowání.*)

Z Marie-Celi do Štyrského Hradce a do Rakous.

Kdo nezná Marie-Celi? Ať se po ní wyptá u kterékoliw pobožné sousedky, aneb ať se raději sám wyprawí a wedle zázraků Rodičky boží nejčarownějším wýjewům přírody se podiwí. Prawda, že tam poněkud daleko—ale Čechům není to roztomilé Štyrsko cizinou! — Jeden laskawý pán wládne nad Čechy a Štyrčany; dolní Štyrsko, ta zaslíbená země hojnosti a ourody, je slowanské, a horní, ač nyní poněmčené, wšudy patrné stopy Slowanstwa jewí. Krom toho se tam Čechowé jen hemží, jako wůbec za hranicí.

Z Marie-Celi pustil jsem se hodinu cesty k jihu, tam w c. k. železné litárně slewači okolo mne český howor wedli, že mně bylo jako w Nížboru aneb w Hořowicích. Dále k jihu zaměřiw a prošed líbezné oudolí pod patou hor „Stařice celské (Zeller Starizen)“ zwaných, pozastawil jsem se u Brandhofu, dworu náležejícího Jeho Cis. Wýsosti arciknížeti Janowi. Poloha a celé okolí toho dworu jest čarokrásné; černé smrčiny a nebetyčné hory, na nichž se zde onde potroušené salaše w slunci blyští, ho obklopují. Zewnějšek Brandhofu je čistý, ale skromný a jednoduchý, aniž by kdo myslil, že je to letohrádek tak slawného pána. Okolní hory jsou hojné na diwé kozy (kamzíky čili gamzíky; německý název »Gämse« pochází z ilirského gamizati totiž lézti). Low této zwěře, jenom na takměř nepřístupných skalách žijící, požaduje kromobyčejnou sílu tělesnou, odhodlanost a obratnost, a jest oblíbenou zábawou Jeho Císařské Wýsosti. Za Brandhofem wede silnice wždy wýše okolo několika salašů k prosmyku starowěkými modříny obrostlému, pod jejichž stínem, když jsem tam wylezl, mnoho poutníků sobě howělo, směřujících do Marie-Celi k swátku na nebe wzetí panny Marie. Jaký to wýhled s wýšiny tohoto prosmyku! Na západě ční wysoké „Wápenické Stařice (slowinsky Apleničke Starice, německy Aflenzer Starizen)“ z černých lesů. Mezi siwými skalami a po příkrých stráních se černají zakrslé borowice, zelenají se jako ostrowy wodospádu jasné kousky luk až k wrcholu, na němž se wěčný sníh bělí. Pod Stařicemi dále k západu se táhne w rozmanité zelenosti neckowité oudolí Důlowice až tam, kde hora Hochschwab přes 7.000 střewíců wysoká, obzor končí. Na jihu se wznáší kolmá řada skal, a pod sebou w utěšeném dolíku spatří člowěk městys Seewiesen, kdež jsem se krátkým obědem občerstwil. Hostinec byl poutníkami takořka natlučen; howor ilirský a německý až w uších brněl; piwo, wíno a medowina sotwa že pro tolik wyprahlých hrdel stačily. Nescházel ani kočár s anglickou rodinou; wždyť bez Angličanů již hospoda býti nemůže. Já pak dále k jihowýchodu chwátal okolo několika pěkných jezer, w nichžto pstruhy pohráwaly a do blesku slunečního nad hladinu zelené wody wy-

skakowaly. Cesta wede w ouzkém ouwalu lesním opodál břehu šumné bystřice, wedlé wýstawných, wesele hrkajících mlýnů k městečku Wápenici (ilirsky Aplenica, něm. Aflenz), nad nímž se oudolí šíří. Bylo teplé jasné odpoledne, a slastí opojen jsem hleděl na tu krajinu horami owěnčenou, na ten pestrý koberec žlutých strništat, zelených bukowin, růžowých polí kwětoucí pohanky a černých borů. Četní plukowé poutníků oživowali ten krásný obraz. Za toho půldne jsem potkal přes padesát průwodů, některé z nich duchownimi prowázené. Za každým průwodem táhl jeden aneb několik dlouhých wozů pro zmořené neb obstarožné poutníky; a kromě těch hrčelo mimo mne na sta wozyků, dostawníků, pryček, drošek a kočárů všech wýtworů, barew a rozměru do Marie-Celi. Wůbec bylo těch poutníků wšelikého stawu a stáří nejméně pět tisíc na té jediné cestě. Owšem tudy jde to nejhlučnější tažení; putují tou silnicí lidé od Štyrského Hradce, z dolního Štyrska, z Ilirie, z dolních Uher. Nábožný zpěw po oudolích se rozléhal, a podlé hudebnosti zpěwu zdaleka již se jistotně určiti dalo, jestli se to blíží průwod slowanský nebo německý; což i sami Němci uznáwají, že se jim nikdy tak souhlasný sbor nepowede jako Slowanům. Na blízce pak Slowané čistotou se wyznačowali, ačkoliw se jim nečistota až přečasto wyčítá. Prawda, že chudobný Slowan na mnoha místech s dobytkem w též prostoře přebýwá; ale z té chatrné chaloupky wystoupí Slowan w sněhobílé košili, w bílém soukeném kabátě. A což mám o těch sličných Slowinkách powídati, jež jsem na tom kousku cesty potkal? Zdálo se mi, že jsem w Čechách; takowé čerstwé okrouhlé twáře, tak krásný rozměr w celé tělesnosti nenajde člowěk jinde, než mezi Slowany. Čím se pak slowanské twáře nejwíce wyznačují před sousedními: to jsou pěkná, wůbec malá ústa s roztomile wykrojenýma rtoma.

Za Wápenicí jsem ještě wylezl na zříceniny hradu Schachenstein, který na křídličné skále nad oudolím, »Thörl«, totiž branka řečeném, se wznáší. Případné jest to jméno; neb pod samým hradem stojí jen několik železných dílen a hospoda; načež se oudolí tak ouží, že wedlé hučící bystřice pod skalami jen silnice místa nalezá, nad níž se středowěká brána s wěží klene. Nepochybně zde za starých časů držitel zámku clo od pocestných wybíral. Pod hradem w starobylé hospodě s několika sty poutníků jsem nocowal, bawiw se krásnou wyhlídkou s hradu tak dlouho, až w hlubokém mraku pode mnou jen wýhně a nade mnou jen hwězdy se jiskřily. Na zejtří časně ráno oudolí prošed, snídal jsem w Kapfenbergu, městě na welké silnici a železné dráze z Wídně do Štyrského Hradce ležícím. Ještě se zde onde na dráze pracowalo, kteráž tu přes nádherný kamenný most o šesti obloucích stawěna jest. Kdekoliw se pracowalo, tam se i české zwuky ozýwaly. Překwapení českým pozdrawením dělníci někdy na mé: Pomáhej Pánbůh! sotwa že odpowědi wykoktali. — Z Mostu nad Murou, krajského města, bylbych se rád po wodě na nějaké plti do Št. Hradce plawil; plawba na té všech řek snad nejbystřejší jest welmi rychlá a w tom welikolepém oudolí nad míru příjemná. Zpomínal jsem na slowenský Wáh, kterýž mezi podobně krásnýma břehama podobnou rychlostí teče. Nenaleznuw ale žádné plti, wydal jsem se pěšky na cestu. Silnice wede po prawém břehu Mury; po lewém se jewila železnice wystřílenými strminami, hrázemi a červenými střechami strážných domků. Obraz krajiny při každém záhybu doliny nowý, wždy nowé krásy nabýwá. — Wojna, kteráž minulou zimu we wídeňských nowinách a štyrských časopisech zuřila, jest obecenstwu dosti známá; wždyť při ní mnoho černidla se prolilo. Rozepře powstala z otázky: má-li se Německý Hradec nazýwat po německu Gratz aneb Grätz? Odpůrcowé Slowanstwí zastáwali Gratz, ač přece forma mluwení w celém Štyrsku i w Rakousích obwyklá, jakož i půwodně slowanský název Gradec dokazují, že se Grätz psáti má. Náčelník oné strany byl jistý professor w Hradci, jemuž odporowati ráčil slawný znatel jazyků p. baron Hammer-Purgstall, spisowatel dějů tureckých a mongolských. Když jsem po silnici z Mostu do Hradce táhl, byla tato rozepře již dáwno rozřešena w prospěch zdrawého rozumu, a wšudy se nyní tiskne a ouředně píše Grätz. Jenom některé zatwrzelé, Slowanům nepřízniwé hlawy a některé rowněž neustupné omšené milní kameny drží se wieštiwé formy Gräß, a wojna mezi milními kameny ještě trwá; jeden má na příklad $3^1/_2$ Meile von Gratz, druhý 4 Meilen von Grätz a t. d.

(Pokračowání.)

DENNÍ KRONIKA.

Z Plzně. (*Slawnost po uzdrawení prof. Smetany.*) Den 6. t. m. byl zde swědkem wyjewení srdečné radosti z uzdrawení našeho po wšech wlastech učeností proslulého wýtečníka, prof. D. Smetany. Čím wětší byl dříwe zármutek, že na obzoru našem hwězda zhasíná; — tím wíce plesalo pak každé srdce české, když hwězda ta w půwodní skwělosti se zase objewila. Radost tato shromáždilá tu ctitele Smetanowy ze wšech tříd společenského žiwota, aby mu důkaz dali, s jakou láskou mu oddáni jsou. — Okolo 12. hodiny polední zawzněla následující, od našeho wýtečného Jana z Hwězdy na kwap básněná píseň:

Po wlasti české ode města k městu
Polétá anděl s křídlem sklopeným;
On rosou smutku znamená swou cestu
A hlásá s obličejem zastřeným:
„Ten, jejž jste znali, přítel wlasti wěrný,
Poslední pozdrawení wzkazuje;
Nad ním swé wlny zhrnul Kocit černý
A wám jej z náručí wytrhuje.“
Tuť každý ztrna slzu bolu swětí,
A anděl, slzy sebraw, dále letí.

A opět letí anděl krajinami,
Šust křídel jeho radost zwěstuje:
„On žije! On tu opět mezi námi,
Genius wlasti ho opatruje!“
Tak posel řek' — a hned to kolem pělo:
„On náš! On náš! Bůh nám ho zachowej!“
A w srdcích našich ohlasem to znělo:
Bůh nám ho žiw, Bůh nám ho dlouho přej!
A hwězdy — jak by s námi souhlasily:
„Na mnohá léta!“ — zwučně přiswědčily.

Tys náš! Tys náš! — my s chloubou to woláme
A wřele Tobě ruku tiskneme;
Tys muž, Tys wlastenec! — My Tebe známe
A s citem blahým k srdci winem;
A je-li heslo které mocné, slawné,
Woláměť hlasně: Sláwa zásluhám!
A sláwa Plzni, dceři sláwy dáwné,
Jenž Tebe, Drahý! — zachowala nám!
Nechť wěrnost její zas se zazelená,
Jsouc wíře, wlasti, králi zaswěcená!

Na to následowalo wolání: Buď zdráw! — rukou tisknutí, objímání a celowání. Bylo to krásné, srdcejemné podíwání! I bylbych každému wlastimilu přál, aby byl ten roztomilý wyjew

widěl, kterýž wšem přítomným (a těch bylo hojnost) zajisté na celý čas žiwota w srdci utkwěl! — Po hostině, kterouž ctitelé Smetanowi spořádali zwláštním působením učeného přítele, jenž mu po Bohu žiwot zachowal, a při kteréž oslawenému, sedícímu po boku swého milého Marka a našeho libozpěwného Picka, hlučné přípitky se konaly, zazníwaly písně dílem těchto dwou wlastenských pěwců, dílem i národní. W tomto plesání přiblížila se wečerní 10. hodina, jenž slawnost tu ukončila, a hosté se rozloučili s miláčkem Plzně a národa s tím wroucím přáním, aby mu swrchowaný Pán ještě dlouhá léta darowal k prospěchu mládeže, k oslawě wlasti a k blahu člowěčenstwa.

BESEDY.

Prwní parowůz w Čechách. Wždy wětší a rostoucí je napnutost wšech stran, čím blíže weliká státní železnice k swému dokončení přichází. Pokraji wlasti naší widělo již parou hnaného šumícího welikána, a sice dne 12. t. m., kdyžto se z Holomouce až k zástawě před Landškrounem, délkou desíti mil, prwní zkouška s nákladnými wozy podnikla. Tento den zůstane wěčně památným w dějinách českého průmyslu, jakož byl radostný pro celé okolí a pro hlučné, jásající množstwí shromážděného lidu.

Nowá učitelská stolice jazyka slowanského. Nejwyšším rozhodnutím naší milostiwé wlády (d. 21. ledna 1845) je w Záhřebu na k. akademii nauk založena katedra jazyka horwátsko-slowanského i jeho literatury. Konkurs o toto místo bude se držeti dne 5. kwětna r. tohoto, a příští učitel dostane 800 zl. stř. ročního platu. — We zřízení tomto spatřujeme nowý důkaz otcowské, sprawedliwé péče našeho Zeměpána a utěšený pokrok jihoslowanských záležitostí, kterýž dojista k pěknému cíli powede.

Literatura.

Starší Dějepis a nejnowější literární obnowa národu ilirského. Sepsal hrabě Janko Draškowič. W Praze 1845. Tisk a sklad Jar. Pospíšila. Přel. Dr. Č. — Cena 15 kr. stř.

Wýše jmenowaní pánowé wydawše tuto knížku welmi si nás Čechoslowany zawděčili. Neboť je swrchowaný čas, abychom o příbuzných, sousedních, pod jedním sprawedliwým žezlem žijících národech důkladnější wědomosti nabýwali. Kdožby z Čechoslowanů již sám byl mnohokráte nezkusil, že „ctihodný soused stokráte lepší jest nežli kdesi za mořem daleký přítel?“ A práwě tato knížka jedná o podobném, dle půwodu a jazyka nám příbuzném národě, kterýž polední stranu naší rakouské říše obýwá. W tom ohledu dal nám již slawný náš Karel, otec wlasti pěkný příklad, abychom se po swých příbuzných bedliwě ohlíželi a kde třeba jich podporowali. Onť představil papeži Klementu VI., že klášterníci ze slowanských zemí, jako z horwátské, dalmatinské, bosenské a srbské, wojnou zahnaní w jiných zemích bloudí, a žádal o powolení, aby jim slowanský klášter založen býti mohl; papež přiwolil s tou wýminkou, aby toliko jeden takowý klášter w celém králowstwí založen byl, r. 1346. W nadání kláštera toho prawý Karel: „Ačkoli powinnost naše žádá, abychom o dobro wšech našich wěrných poddaných pečowali, a wšak ti, kteří nám příjemností a sladkostí našeho přirozeného jazyka příbuzni jsou, zwláštní péči a milost zasluhují.“ (Wiz mého „Čechoslowana“ w Praze 1842 str. 209.) Tak znamenitý příklad našeho wýborného Karla před sebou majíce, nesmíme ba nemůžeme ani za našich dnů swým příbuzným kmenům w naší říši rakouské neteční, lhostejní býti, jelikož každý národ w Ewropě se po swých příbuzných ohlíží, a s nimi se přátelí, aby se proti pohromám sesílil. Protož drahým Čechoslowanům tuto knížku co nejwíce schwaluji, a jich pozornost na ni obracím.

W knížce této se dočtete o půwodu Ilirie a její slowanských kmenech; jak již před narozením Krystowým slawnou byla, a ku slávě ohromné říše římské w každém ohledu nemálo přispěla. Dále se dočtete, jaké pohromy ilirský národ potkaly, a co jej w rozkwětu tak slawně započatém zarazilo. Z té knížky radostně poznáte, jaké boje proti zdiwočilým Turkům ilirští kmenowé wedli a jak wždy swými hrdinskými prsy prwní rány rozlícených Moslemínů udatně zachycowali, aby na českou korunu a říši Němců neuhodili, chrámy Páně we swé turecké mešity neobrátili a křesťanstwo nepohubili. Z ohledu toho mají ilirští kmenowé welké zásluhy o Ewropu a její wzdělanost, i wydobyli sobě swými činy a obětmi naši uctu a lásku. — Dále tam stojí, jak powždy swůj otcowský jazyk milowali, wzděláwali, tak že znamenitou literaturou se honositi mohou. Mnoho slawných mužů, jimiž se Maďaři plnou hubou a neprawně wychloubají, náležejí ilirským Slowanům. Pak se tam obnowa nynější ilirsko-srbské literatury a její prospěch we známost uwádí. Což nám Čechoslowanům nikoli lhostejno býti nesmí. Wždyť jsou to naši příbuzní, bratři a sestry na jihu!

Konečně je tam krátký přehled literatury u Jihoslowanů r. 1842, wšechny ústawy, jakož i jich staw, a časopisy w něm wypočítané.

Řeč této knížky je pěkná, libozwučná, srozumitelná a přece přísně prawidelná. Papír její je pěkný, tisk krásný a knížka přitom laciná.

Pročež srdečně radím, aby si každý Čechoslowan tuto knížku, jakož i „pohled na Bosnu“, čili krátký cestopis do oné krajiny, s připojenou mapou zemí jihoslowanských koupil, jiným spoluobčanům schwalowal a mezi nimi je rozšiřowal. Jsou to dobré a poučliwé knihy. A což by nám také dobré knihy prospěly, kdybychme je mezi sebou nerozšiřowaly? Jak by obstálo spisowatelstwo a nakladatelstwo, kdyby za swé namahání, za swůj náklad pražádné odměny, pražádného podnětu k dalšímu podnikání nedosáhlo? — a při lepších knihách samou škodu utrpělo? Což by bylo z národní literatury, kdyby nějaká lhostejnost w kupowání dobrých kněh panowala? Rozwažte wěc tuto, přátelé, a přičiňte se wšemožně, aby se naše literatura wšestranně rozwinowala, do našeho národu wždy žiwěji přecházela, a spisowatelstwo i nakladatelstwo podněcowala.

Dr. Kampelík.

Nowá kniha.

Ušlechtilá Pawlinka, aneb: Prawá ctnost wšude štěstí dogde. Od Jana Host. Pospíšila přeloženo z časopisu »der Sammler.« Druhé wydání. W Hradci Králowé 1844, písmem a nákladem J. H. Pospíšila. — Str. 79 we wel. 12. Šešš. za 12 kr.

Omyl tisku.

W několika wýtiscích 16. č. letošních Kwětů, zůstalo we čtwrté sloce básně místo bohyně: bohowé.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 24.
12. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

25. unora
1845.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně i s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr. stř.

Kdy se může s paní mluwiti?

(*Pokračowání.*)

Pospěšte, slečno! — wolal za Herminou; newěsta čeká, a wáš ženich je netrpěliwý —

Jak? užasnul baron; tedy je tomu přece tak, že by Hermina —

Se zdráhala? wskočí mu hrabě Alín do řeči; ano, tak jest, můj drahý — a dobře jste učinil, že jste jí wytýkal —

Já jsem myslil — snaží se baron přijíti k slowu.

Že několik minut před sňatkem není čas k zdrahání, owšem — bere mu hrabě Alín každé slowo z úst — jaké to mají ty děwčata diwné nápady, že u p. chtějí jedním dnem swatbu slawiti.

Ale já nepochopuji —

Já také pochopiti nemohl, jak Swětecký srdce slečny Herminy w tak krátkém čase wydobyl.

Ale prosím wás, pane hrabě, Swětecký —

Je hezký, šlechetný, udatný, chcete říci? — to je prawda — mnohem wíce, an práwě dnes dědictwím po swém ujci zbohatnul, je mladý, má mocné příznìwce —

Pane hrabě — hrome! — já —

Wy jste to newěděl? — To je diwno — ale jak wám prawím, jemu se otwírá welká kariera; dcera waše nemohla lépe zwolit — A propos! wíte-li pak, že na mou Mínu byla žárliwa?

Pro milosrdenstwí Boží wás prosím, hrabě —

Myslíte, že to není prawda? Wždyť mě to stálo mnoho práce, než jsem je opět smířil.

To wám děkuj dá —

Nechte, nechte, učinil jsem to s radostí, z přátelstwí k wám.

Hrom, ďábel a peklo! utrhne se baron. Swojický —

Přijde post festum, a může si hledat newěstu jinde. Dobře tak. Kdo mu kázal prohánět se tak dlouhý čas we Wídni, w Berlíně a w Paříži? Ale, hned bych byl zapomněl — wy tak mile člowěka zabawujete, že málem na odchod zapomene. Tu wám běžím k hraběnce Slawatské, zastawím se u wás, a již tu zůstanu. Ta mě asi přiwítá po wčerejší affaire d'amour? S Bohem! asi za čtwrt hodiny se uhlídáme — a již byl na schodech.

Pane hrabě! wolá za ním baron. Snad nemyslíte —

Se oženit? wolá tento zpátky. Buďte bez starosti, kdo se jednou na wřelém spálil, na studeném douchá. A již byl ten tam.

Sprawedliwý Bože, ten člowěk je horší, nežli setník! zwolá žalostně baron. Co teď? ptá se sám sebe.

Dwanáctá hučela s blízké wěže, a wyděsila jej z hlubokého zamyšlení. Baronka práwě sestupowala druhou stranou dolů, kočár hrčel do průjezdu a baron chtěl jí nadběhnout. Kdo ale popíše jeho leknutí, an tu strašliwého setníka po schodech kráčeti spatří. Prwním hnutím chtěl se dát na outěk, setník ho ale již zočil; jemu tedy nezbýwalo nic jiného, než odewzdat se do wůle Boží.

Jste připrawen, pane barone? táže se Žeronický na posledním stupni, dwa páry bambitek z pod pláště odhaliw.

Baronowi stydla w žilách krew; sebraw ale najednou wšecku sílu swou, skočil okolo setníka, a po schodech dolů.

W kočáru seděla již barončina společnost, hrabě Trupinský skwěl se na kozlíku.

Pro Boha, paní baronko! wolá wyděšený —

Již není místa — můžete za námi přijít pěšky! rozhodla baronka, koně trhly a kočár letěl z průjezdu.

Tu stál opět baron celý pomaten, neweda kam se má wrhnouti, řinčení šawle setníkowy nedalo mu

wšak dlouho na rozpacích zůstati. I wzchopil se a běželrownou cestou do kostela. Wše bylo již pohotowě, newěsta se ženichem klečela před oltářem, za nima stál ritmistr Swětecký a slečna Hermina, jen hrabě Alín trwal posud s kopulujícím duchowním w sínci w důležité rozmluwě.

Pane ritmistře! táhl upachtěný baron Swěteckého s Herminou na stranu—já wím, že mou dceru milujete, a ona za to stojí—

Ale papa! zarděla se Hermina.

Mlč, neodmlouwej! šeptal jí baron do ucha — nechceš-li abych ještě dnes na marách ležel.

Pane barone! ptá se ritmistr w radostném tušení —jak tomu mám rozuměti?

Strojil jsem wám překwapení, lže onen dále — wše je už w pořádku, a chci, abyste byli ještě dnes, ještě w tu chwíli spojeni.

Můj Bože! Hermino! zwolá potají ritmistr ruky její se uchopiw.

Otče! wzdychla tato, oko slzawé k němu, a pak k miláčkowi swému pozdwihnouc.

Wšak pod jednou wýminkou! dí baron.

Mluwte, mluwte! kwapí ritmistr.

Abyste se za mne bil—

S celým swětem budu se za Herminu potýkat— zwolá ritmistr skoro hlasitě, takže se celé shromáždění po nich ohlíželo. Kdo se opowažuje—

O tom později! hle! wšickni nás pozorují — jděte mé dítky, a pak přiklekněte!

Radostně uposlechli tito, a baron poodstoupiw wzdychnul si: Buď Bohu chwála, to šlo snadněji, nežli jsem se nadál—a horký pot si s čela utíral. Nyní teprw díwal se po společnosti, a spatřil setníka u dweří: Počkej jen, když tak silně po sekání toužíš! myslil si baron, do sakristie se obrátiw, aby duchowního poučil. Hrabě Alín mu wyšel wstříc a odwedl jej nazpět, ujišťuje, že za něho wšecko do pořádku uwedl. Setník wida ty dwa pospolu, odešel z chrámu, což baronowi neušlo: Aha, srdnatost ho opouští! plesal w duchu.

Tu wyšlo kněžstwo wslawném průwodu a welebná hudba otřásala wysokým klenutím starobylého dómu. Starý duchowní, wážný kmet, přijímal swaté sliby nowých manželů a anděl Páně nesl je k trůnu Božímu na wěčny záwazek.

Žehnejž tě Bůh, drahé dítě! šeptal hrabě Alín, u welkém pohnutí na dceru swou patře, a baronu kanuly slzy po twářích při modlitbě za Herminu.

(*Pokračowání.*)

Z Marie-Cell do Štyrského Hradce a do Rakous.

(Pokračowání.) U městečka Röthelstein (červená skála) zachtělo se mi na blízku ležící dračí jeskyně nawštíwit. Zdá se mi, že tato jeskyně půwod aneb jméno dala nějakému kusu diwadelnímu.*) Druhdy byla plna kostí předpotopowých medwědů, nyní jich tam wíce není, jakž mi lidé powídali; sám jsem do ní newylezl. Přístup k otworu wždy příkrý a obtížný byl práwě w tu dobu bouřkou a deštěm nepřístupný; tedy následowaw radu domácích, raději jsem dále spěchal, abych do wečera k padolské jeskyni došel, kterouž mi nad míru wychwalowali. Pod samým městečkem Frohnleiten přechází silnice s prawého břehu po dřewěném mostě na lewý, kdež se ouzký žlab Mury poněkud šíří. Zde na té pěkné prostoře wypínala se kukuřice přes osm střewíců wysoká; jedním pohledem se mi jewily tři zámky, jeden sbořený, druhý starožitný a třetí nowý.

Slunce již padalo za horu, když jsem w padolské krčmě se pozastawil a tázal: kdo by mě zde do jeskyně wedl? I wyskočil tu čiperný mladík, prodral se skrze daw štěbetajících Wlachů, a odwázaw modrou zástěru, za průwodčího se mi nabídl, mluwě německy tak čistě a prawidelně, jak toho člowěk w celém Štyrsku w komnatách šlechty neuslyší. Wyšel jsem s ním, a hned za námi se hnal ještě jeden mladík, prose mě o dowolení, aby se mohl k nám přidružit, jelikož prý tu jeskyni sám ješte newiděl. Wzdělaná mluwa obou mě byla ku podiwu; ptal jsem se jich tedy, odkud jsou? Oba byli Pražané; jeden tiskařský towaryš, jenž wandrowaw po Rakousích a po Štyrsku, málo díla swého řemesla nalezl; pročež se stal sklepníkem w padolské krčmě a průwodčím zwědawých hostů do sousední jeskyně. Druhý byl barwíř, nyní ale pracowal co kameník na železné dráze.—Wylezнuwše na příkrý wrch, nalezli jsme w lese otwor jeskyně zamčený. Sedlák jakýsi nám odemknul; na to zapáliwše louče, pustili jsme se do klikatých chodeb podzemních. Nejsou ani wejškou, ani prostranností, ani wýtworami kapaníků tuze wzácné; kosti předpotopowých medwědů druhdy zde, jako w dračí jeskyni u Červené skály, hojné, dáwno odtud jsou wybrány, a buď zahozeny, buď do sbírek přírodnických rozeslány. Za starých časů bývala prý zde skrýš loupežnické zběři, nyní se tam přes zimu ukrýwají Wlachowé, pracující na železné dráze. Wlachowé jsou ještě otrlejší, ještě skromnější w žádostech swých než Čechowé; pročež jich zde tolik pracowalo. — Za půl hodiny celou jeskyni prolezнuwše (w níž jsem ještě mnoho postranních škulin a štěrbin pozorowal, o nichž mi lidé powídali, že jsou nepřístupné), wystoupili jsme druhým otworem nad příkrou slují, Padol, německy Pabel aneb Badel řečenou, jižto prawé oubočí k hornímu, lewé pak či jihowýchodní k dolnímu Štyrsku náleží. Slezli jsme po srázích a okluzké stráni dolů, a pak z Padolu na silnici ne bez nesnází wywázli; neb w tom ouzkém žlabu woda celý prostor mezi oběma stěnama skal zajímala, a bylo nám po uzoučkých, deštěm klouzawých prkénkách, houpajících se zwýší několika sáhů nad hladinou temnozelené wody choditi, a k tomu již byla noc a temnost panowala w těch bohopustých štěrbinách.

Padolská krčma mně neslibowala pohodlného noclehu; hemžili se tam osmáhlí bradatí Wlachowé, hulákajíce a zpíwajíce; i wypadali we swých kazajkách, majíce obnažené zarostlé prsa a bílé homolaté klobouky na hlawách, jako loupežníci na obrazích strašný zločin představujících. Šel jsem tedy ještě dále, okolo powěstné padolské skály, která nad samým řečištěm Mury wystupujíc, stawbě železné dráhy nejwíce překá-

*) Také na českém diwadle již prowozowanému. R.

žek kladla. Po celé minulé léto se tam den jak den, wšední neb swátek, we dne w noci bez přestáwky pilně pracowalo, až se ten obrowský záměr uskutečnil, silnici i železnou dráhu tou užinou prowésti. Třikrát za den w určité doby (aby se pocestní po suchu i po řece dle toho říditi mohli) podkopané skály se wystřelowaly. Za to pak w tom oudolí nyní se poskytuje pohled, jakéhož sotwa kde jinde spatřiti. Železnice wede loubím nad ní klenutým; a nad tím loubím je nasypaná silnice; tedy mezi obloukami se ženou a hučí párowé wozy, an nahoře nad nimi táhnou pracně wozy s nákladem, jako by to byl nějaký most, opodál řeky stawěný. Onoho wečera, když jsem já šel mimo, newiděl jsem arci žádné stawby, ale na sto místech skály seděly, lezly aneb wisely kupky dělníků, pracujících při swětle loučí. Diwný to wýjew, ty osuhlé postawy kladiwami a jinými stroji máchající, ozářené rudým plamenem pochodně s kouskem skály okolo sebe! Tím hustější zdála se temnota wůkol, a wypadalo to, jako kdyby nějaký obr mečem byl rozpoltil horu, w níž práwě pilní kowkopowé pracují, že se najednou wnitřnosti země objewují. Dole w černých wlnách Mury ohníčky po skále stonásobně se odrážely; a se šumotem bystrého proudu splýwal hlahol Wlachů, howor Čechů, a pobízení dozorců w obou jazycích. Ne jeden i německy na ně doléhal; ač newím proč, neb tam německých dělníků nebylo. Diwno, že Štyrčané a Rakušané na železnicích, silnicích a t. d. neradi pracují, a raději celý wýdělek a wýžiwu Čechům a Wlachům zůstawují. Mně wšudy powídali, že to je tím, že se jim mimo plat i ztrawa nedáwá; ale kdož by se při takowém ohromném podnikání ještě o kuchtění staral? Německý Štyrčan pak, nemaje pětkrát za den swůj Heidensterz totiž škubánky z pohanky, práce prý se ani nedotkne. (Pokračowání.)

ZWÍDNĚ.

VI.

Je to podiwná země ty Čechy, příroda a dějiny mají cosi nadobyčejného a zwláštního. Nad celou zemí spočíwala až posud jakási záře poesie, a cizincům byla cosi temného a tajného, jakoby záwojem báchorky byla přikryta. Hrubé ruce jej nyní z ní trhají. Některým německým publicistům se nezdají býti naše dějiny takowými, aby museli před nimi nějakou uctu mít, ani smutné a nešťastné doby netknou se jejich obrněných srdcí. — A tak by rádi národu slawné památky zohyzdili a ze srdce wyrwali, a wezmete-li národu dějiny, rozpadne se brzo; neboť on je práwě z jedné strany celek historický; čím silnější památka historická, čím slawnější a bohatší na doby welké (smutné i radostné,) čím wíce wědami a uměleckým zušlechtěná, oustatím a celým občanským a pospolitým žiwotem zrostlá: tím jadrnější a pewnější bude národnost. To je prawý Macchiavellismus chtíti národu z paměti a srdce wyhubit historii, a (jak to teď wůbec k pořádnému řemeslu patří.) Slowanům trochu wynadati. I wynasnažují se nyní také děje naše zneuctit, aneb alespoň poněmčit. Největší bída je ale to, že malincí lidé welkolepou tkaninu naši historie w aesthetickou charpii, w nowelky a obrázky roztřepují! P. Aneck ku př. píše a dělá z purpuru hadry; p. Griesel napsal obrazy z dějů husitských a p. Polt je wydáwá. P. Polt sbíral dříwe anekdoty a nemůže ještě přestat sbírat hadry. Jestli takowí lidé nepřestanou, bude z našich hrdin za krátký čas pouhá holota.

VII.

Někteří se wynasnažují nás přeswědčit, že jsme byli polobarbaři, nežli se nad námi slitowali, a nám nějakou wzdělanost udělili. Kdo wšak jen poněkud w naši starší dobu nahlídl, uwidí, že česká wzdělanost wysoko wynikala, když byl národní duch ještě zachowalý, a že národ náš zárodky w sobě chowal, které ale skoro wždy zase zmařeny byly; když práwě w krásném rozkwětu zjewowati se počaly. Nejskwělejší toho důkaz je králodworský rukopis. Porowname-li jej s plody básnickými souwěkými německými, musíme se přiznati, že je přewyšuje w jistém ohledu. Jakáž to jemnost, ušlechtilost, souměrnost a čistá lidskost panuje w této naší památce! wše je w ní jasné, milé, ontlé; zbožnou, hlubokou a w prawdě rekowskou mysl je w ní wšude pozorowati, tak že, ač i co báseň wysoko wyniká, ještě důležitější je co pomník naší národní powahy, když ještě ryzou a zachowalou byla, a co pomník naší dáwné wzdělanosti a ušlechtilosti. Pohledneme-li na wýtwor tehdejší německý k. p. Niebelungen — jaký to rozdíl! Wše je tu welikánské, ohromné, každá básnická postawa kolos, ale wše krwawé, hrůzné, temné, osoby se pohybují jako welké stroje hněwem a pomstou hnané, schází jim naskrze ona souměrná, přirozená a jemná lidskost, jakou w našem králodworském rukopisu a u Řeků zwláště pozorujeme. Ta kolosalnost je přehnána až k monstrosnímu, k. p. jaká to ženská postawa! Oštěpem, který sotwa 12 mužů uneslo, hází, a w swadební komnatě powěsí muže, kterýž práwě nebyl také malý a slabý, na kolík za pas. Lest, zrada, surowost, krwolačnost a šílený jakýsi wztek (wztek Berserkowský) jsou w nich hlawními žiwly. Bylo by to welmi zajímawé porownání mezi rekem staročeským, aneb hellenským a rekem w Nibelungách. Člowěk se musí diwiti a žasnouti nad stwůrami podobnými Nibelungám, jako nad hranolemi obrowskými z čediče; to ale nelahodí duši a nekojí mysl naši, jako to činí králodworský rukopis aneb Homer.

Druhý wýtečný pomník krásné české powahy, jakou byla we swé ryzosti a čistotě je kniha, jak se zdá, málo u nás známá — totiž: Žiwot Jana Augusty od Blahoslawa, wydán od J. Fr. Šumawského. Tento spis měliby wšickni čísti, kteří nám utrhují na naší národní cti, a jistotně by museli nýti uctu před powahou, jaká se tam jewí. Ta mírnost, jemnost, poctiwost, skromná ale neustupná odhodlanost málo kde jinde se nachází, jako zde. Při welké jadrnosti a moudré rozumnosti celého smejšlení je wšude jakási naiwní rozšafnost. Tento spis dá se porownati w mnohém ohledu s Xenophontowými pamětnostmi Sokrata; onu souměrnost beze wšech hran a bezewší zloby proti odpůrcům, tu souměrnost, která we wší psotě a zlobě a strasti žiwota zachowáwá duši mírnou a lepou, mají obě knihy stejně. Takowých starých pokladů snad ještě mnoho čeká na wykopání. P. Fr. Šumawský získal welkou zásluhu wydáním tohoto spisu, a je podiwno, že až posud nikdo naň neučinil obecenstwo pozorné. Několika těmi slowy chci to učiniti, ačkoliw jen powrchně a lehce, jakož to w takowýchto listech okamžikowých býti může; obšírnější pojednání by ale zajisté již dáwno byl zasloužil, jakoby již také čas byl, o králodworském rukopisu něco obšírného a důkladného powěděti, aby celá cena té památky, cena dějepisná, mluwozpytná, krasoumná byla wyložena, zwláště ale aby bylo poukázáno, jaký skwělý pomník staročeské powahy národní a ušlechtěnosti w něm je zachowán. W. N.

DENNÍ KRONIKA.

Z Prahy.

České diwadlo. W neděli dne 16. unora we prospěch p. Lapila zase jednou: „Kat Amstrdamský“ — z překladatelny nebožtíka Štěpánka. Podobné francouzské fabrikaty požadují žiwější a ráznější hru nežli utwory, w nichž přece nějaké jádro

wězí. Zwláště se musí na dobré sebrání hleděti; pod tou proklouzne pak mnohá wada chatrnějšího kusu. — Tenkráte se nalezaly wšechny úlohy w přiměřených (dle těsných okolností našeho diwadla dobrých) rukou — až na p. beneficianta, kterýž proti swému obyčeji mladého pána a wášniwého milowníka hráti musel, měl-li se kus na prkna dostati; neboť odchodem p. Biela je nyní počet milowníků při diwadle našem redukowán až — na jednoho, a sice na p. Kolára. „Králowství za milowníka!" — Při těchto okolnostech a z ohledu toho, že se p. Lepil podobných rolí budoucně již beztoho wystříhá, nebudeme také jeho Adriana rozbírati, dokládajíce jen, že se wšemožně přičinil, úkol swůj tak prowésti, jakož se mu to již několikráte při hřmotných, pádných a srdečných figurách šťastně powedlo. Hra ostatních byla dobře naznačená: někde mohlo býti wíce wřelosti — tak jako we špatně topeném parteru wíce teploty. Nu, podruhé se nám to bez pochyby nahradí. P.

Německá společnost na diwadle w růžowé ulici newydržela do kwětna, jakž na začátku myslila. Náwštěwy byly tak skrowné, že hry swé již o masopustním outerku skončila. Člowěk dobře seznámený s poměry zdejšího žiwota mohl tento konec prorokowati. W jednom zdejším listu myslí referent, že tu není dosti obecenstwa pro druhé diwadlo — ale prof. Gerle powídá zas w nákresích ze swého žiwota, že bylo za jeho mládí nynější stawowské (tehdáž hraběcí Nostické) diwadlo s činohrou a balletem, k tomu ono w boudě na koňském trhu, pak u Hybernů s fraškou a českými hrami, a konečně diwadlo na Malé straně w nynějším staw. domě, kdež po celé léto dworní herci z Drážďan hráli — a že měla tehdáž Praha o 40000 duší méně. Nám se nezdá, že by Praha při swé nynější populaci ještě jedno diwadlo udržeti nemohla (ačkoli také říci musíme, že při swé lidnatosti a w poměru k jiným městům welmi skrowný počet obyčejných diwadelních nawštěwowatelů počítá); ale myslíme, že ještě žádný w posledních letech učiněný pokus na dobrém základu nespočíwal, w přiměřené podstatě se neobjewil a prawého směru neměl. Toto wše docíliti, je zanecháno budoucnosti, a pak se teprwa okáže, je-li Praha w stawu, wedle stawowského ještě jiné diwadlo udržet.

—*—

Z našich dnů. — Oči a srdce mají teď u nás welikou potrawu! Sotwa dokončil diwotworec Bosco swoje předstawení na josefském plácku, při hojném oswětlení, takowémž potlesku, podobné náwštěwě a zimě, odbyl pěknou produkci w neděli dne 23. t. m. na Žofíně při jasnu poledním, a již nám zas diwadelní direkce několik předstaw tohoto wšeuměla slibuje. — Do Konwiktu se přistěhowalo „Museum", to jest sbírka woskowých figur a automatu p. Ewory a w Linkowě sále (u Doušů) se okazuje »Welt-Album« našeho krajana Hawlíčka. Mimo to měli jsme minulý pátek koncert, při němžto jsme p. Sommerůw nowý diwozwučný nástroj poznali, w sobotu na to interesatní předstawení w staw. diwadle, Göthe-owu „Iphigenii" we prospěch wýtečné Fr. Herbstowé, s pěti klassickými uwerturami, w neděli na to pěkný koncert našeho nowou silou se probouzejícího konserwatoria — a hned na to odpoledne w českém diwadle copatou „Lindanu" we prospěch p. Hametnera. »Gleich a Müllí drauf!« praví Nestroy we swém „Rozerwanci."

Z Berouna. (*Školní knihowna w Nowé Huti.* Chtěje letošní tučný čtwrtek u wlasteneckém a důwěrném howoru ztráwiti, wyšel jsem si, abych swého přítele p. Liborina Tollmanna, učitele w sousední Nowé Huti, nawštíwil. Práwě zaznížwala z Nižborského zámku desátá, když jsem k Fridolínu (nowě wystawěnému hostinci p. Kraftnetra w Nowé Huti) dorazil. I spatřím asi čtrnáctiletého hošíka s knihou w ruce. Od jakžiwa tu wadu maje, na každou knihu, jenžto se školní nepodobá, popatřiti, tážu se hošíka, co by to za knihu nesl. Hošík mi wyprawowal, že si ji wypůjčil ze školní knihowny, a že w neděli a we swátek, jakož i každého dne u wečer rodičům swým předčítá. Wyprawowal mi dále, že otec jeho jindy u wečer do hospody chodě, karty hráwal, nyní ale wšeho toho opustiw, we čtení časopisů a jiných užitečných knih největší zábawy nalezá. W takowéto rozmluwě došli jsme do školy a po obapolném přátelském pozdrawení a uwítání odbyl přítel můj hošíka, já pak prohlížeje knihy, tázal jsem se po půwodci tohoto užitečného ustawu. Načež Tollmann: „Dostaw se před desíti lety z Čáslawi, jak wíte, sem za učitele, počal jsem o to přemejšleti, jakým způsobem by se zde školní knižnice zříditi dala. Darowaw do základu sám několik spisů a dostaw i přičiněním našeho duchowního pastýře p. Hyny několik zlatých, a půjčiw ještě nad to swé pro lid se hodící knihy we prospěch tento, oznámil jsem otewření ustawu tohoto. Z počátku šlo to owšem chladně, mnoho čtenářů se nepřihlásilo, ale časem začala se láska ku čtení množiti. Nyní počítá knižnice naše krom Kwětů, České Wčely a Pražských nowin 250 knih, a někdy se stáwá, že nejsem ani w stawu, wšem čtenářům potřebné zábawy podati." — P. Tollmann weliké oběti této knihowně přináší, neboť ač je mnohými pracemi školními a hudebními zaměstnán, wšecky knížky zdarma sám sprawuje i wáže. — Kyžby p. spisowatelé a jiní přátelé národní oswěty byli pamětliwi této, toliko jediným mužem (nemajetným totiž učitelem) podporowané knihowny, aby mohla žádostem po čtení bažící odrůstající mládeži každého času wyhowěti! Prawdomil P.

Ze Sazené. (*Knihowny. Welwary.*) Nebude wám snad nemilo slyšeti, že péčí wel. p. faráře P. Brožowského na Chržíně školní a spolu zápůjčná knihowna wznikla a wůčihledě zrůstá. Lid ze Sazené i z ostatních k osadě chržínské náležejících wesnic, po wykonaných nedělních službách božích k domowu se ubíraje, neopomene zastawiti se we škole, kde za skrowničký poplatek knihy se mu propůjčují. Dle posawádního pilného čítání lze souditi, že knihowně možno bude, wždy nowými spisy prostonárodními se obohacowati, a že lid nedělní čas místo lichými rozpráwkami raději užitečnou zábawou ztráwí a hojného prospěchu wzhledem na mrawnost a oswětu dojde. — Podiwný to ale úkaz za našich dnů, že školní knihowna blízkého města Welwar, asi před patnácti lety založená, zcela ladem leží, a wší podpory i ochrany zbawena, rok k roku chudne. Obywatelé čeští wywěšují na domech swých německé štíty (snad pro řídkého pocestného Němce?) pro swé spoluobčany a sousedního ryze českého sedláka, ale někdy k německému slowu i malowanou botu, čepici a t. d. připojují. W nowě wystawěném ouprawném hostinci u „Arciknížete Štěpána" nalezneš arci Pražské německé nowiny a Bohemii, ale po českém listu marně se ohlížíš. Někdy sem i některé kočující německé diwadlo zabloudí, a časem také dobře pochodí .... a to w pouze českém místě! — Dwojitou silnicí (z Prahy na Litoměřice a ze Slaného na Mělník), která skrze Welwary powede a dílem již hotowá jest, nabude toto městečko nowého žiwota; i důwěřujeme se w bodrou mysl tamějších měšťanů, že i ohledem národnosti za menšími osadami wlasti naši pozadu nezůstanou, jestliže jen u duchowních i swětských předstawených powzbuzujícího příkladu naleznou. K.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Čislo 25.
12. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK PRO ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

27. unora 1845.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnařstwí půlletně 1 s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr. stř.

Cesta ke slunci.

(Prostonárodní powěst slowanská.*)

Před dáwnými časy byl jednou jeden král, a ten měl při swém dwoře malého hošíka, kteréhož popelwáněm čili peciwálkem nazýwali. Ale třebas on jen popelwáněm byl, nebyloby přece w celé krajině krásnějšího chlapce nad něj býwalo, kdyby se byl po pansku ošatil.

Mladá kněžna byla ještě o rok mladší než on, a nechtěla si se žádným jiným hošíkem hráti leda s ním; i neminul den, aby se nebyla s ním w králowské zahradě bawila. Pyšným králowským dwořanům to owšem nebylo po wůli, že kněžna s peciwálkem se přátelí; i domlouwali králi, aby ho dal od swého dworu wyhnati. Když ho ale již wyháněli, tu se mladá kněžna tak rozplakala, že samým pláčem diw nezašla—a jakž ne? Wždyť si bez něho ani zahráti neuměla, a když se ho kdo jen dotekl, tu hořce plakala. — „Ej!“ pomyslil si starý král, „wždyť jsou ještě pouhé děti, a časem přijdou k rozumu!“ — I nechal wšecko při starém. — A naše milé děti si jen hrály a hrály, rostly a rostly, a nikdo jim wíce we hře nepřekážel. I přestaly již být dětmi, ale nepřestaly spolu hráwati; již přicházely také k rozumu, ale s rozumem zrůstalo i jich staré přátelstwí.

Mladá kněžna se rozwíjela jako nejkrásnější lilie a růže i wábila k sobě ze wšech stran swěta mladé syny králowské. Palác jen hřměl od kočárů, od hudby a plesu; a mladá kněžna mohla na každý prst míti deset králewičů. Ale ona, jak jen mohla, uběhla z paláce, a šla se aspoň na chwílku se swým popelwáňkem potěšit. Starý otec se ji nejednou poptáwal, který z těch králewičů se jí nejlépe líbí, a ona mu wždy zrowna odpowěděla, že nikomu na swětě, leda mladému popelwáni, srdce swé dáti nemůže. Tuť se starý král welice — welice rozmrzel, a jakž by se nerozmrzel-u Paroma? Tolik králowských synů a popelwáň! — Swolal tedy wšechny swé rádce a prosil je o radu. Ti mu pak naradili, aby popelwáně na smrt odsoudil. To se wšak dobrému králi widělo býti trochu mnoho, tak nadarmo hodného šuhaje na druhý swět poslati. Naposledy powstal ten nejmoudřejší z dwořanů králowských a promluwil takto: „Nejjasnější králi! když se ti to zdá býti tuze mnoho, pošli milého popelwáně dobrým způsobem na takowou cestu, z které se ani za sto roků nenawrátí, pošli ho ku slunci, aby se zeptal, proč do poledne wždy wýše a wýše se wznáší a wždy wíc a wíce hřeje? a proč po polední wždy níže se kloní a méně zahříwá?“ — I zalíbila se tato moudrá rada samému králi, i wšem rádcům jeho. Předwolali milého popelwáně, dali mu pěkné šaty, dali peněz na cestu, mnoho-li jen chtěl, a wyprawili ho k slunci, aby na tu otázku přinesl odpowěď. —

S těžkým srdcem rozloučil se jinoch s mladou kněžnou a pustil se we jménu božím do širého swěta. Nikdo mu neuměl dáti rady, kudy by jíti měl? a kam by jíti měl? — On wšak sám pohnul rozumem; nepustil se proti slunci, ale držel se za sluncem, w tu stranu kam ono zapadá! — „Wždyť já tě najdu! třebas na kraji swěta!“ — pomyslil si a kráčel s Pánem Bohem. Jak kráčí, tak kráčí, pustými horami, různými cestami — až přijde naposledy do cizí krajiny, kde welmi mocný a slepý král panowal. Jak mile tento zwěděl, odkud je a kam jde? hned ho dal před swůj trůn zawolat. „Jsi to ty, synu můj! co putuješ k slunci?“ — „Jsem!“ odpowěděl popelwáň. — „Ej! synku můj! wěru i já potřebuji od něho poradu; zeptej se ho, co je to za příčinu, že já, tak mocný král, na swé staré

* Brzo wyjde prwní swazek sbírky národních powěstí slowenských w nářečí lidu slowenského. Podáním této powěsti činíme české obecenstwo na to důležité podniknutí pozorno.

dnyjsem musil oslepnouti? Wykonáš-li to, dám ti polowici swého králowstwí!“

Popelwáň se mnoho nezdráhal, ale hned přislíbil, že mu to wykoná. I nabral si opět peněz, co jen unésti mohl a kráčel dále a dále za milým sluncem, pustými horami, pustými dolinami, kde ani hlasu lidského slýchati, ani šlépěje lidské widati nebylo. Naposledy přišel k jednomu moři. Moře bylo hluboké jako peklo a široké jako nebe. I hledí, hledí milý popelwáň, dobře si oči protírá; ani na prawo, ani na lewo není konce wody, jen proti němu daleko za mořem slunce zapadá.—„Kam se tu obrátit? Co tu počít do Paroma?“ wolá a chodí po břehu širokém, a myslí a myslí, ale nemůže nic wymysliti. Najednou se cosi černého, welkého na wlnách mořských objewí a ku břehu blíží. Byla to weliká ryba, kteráž jen do poli wodou zmáčena jsouc, hřbet ustawičně wedru slunečnímu wystawený měla, aniž se hlouběji ponořiti mohla. Wypadalo to tak, jako když welká černá kláda po Wáhu plawe. Náš popelwáň se nemálo podiwil, když jej tato potwora takto uwítala: „Ani ptáčka, ani letáčka zde newídati—což tu děláš ty? Kamž to jdeš, boží člowíčku!?“ — „O má drahá rybičko! wděčně bych já něco učinil, a wděčně bych šel, kdybysi mne chtěla přenést na druhou stranu moře, abych se mohl k slunci dostati.“ —„Já tě přenesu“ odpowí mu wlídná ryba, „jestli mi přislíbíš, že se slunce poptáš, jaká je toho příčina, že já těžká, welká ryba nemohu se jinák nežli břichem do wody ponořit, a hřbet si na úpeku slunce nechat musím?“ — „I proč bych se nezeptal!“ — odpowěděl radostně popelwáň — a již seděl na hřbetu weliké ryby a pyšně patřil před sebe, i pod sebe, jak se wlny přelíwají a z cesty mu ustupují. W krátkém čase byl na druhém břehu, a když poznowu rybě přislíbil, že jí přinese odpowěd od slunce, pustil se weselým krokem do šírých, neznámých pustin, kde již ani žiwého twora wídati nebylo.

Již nemusil být daleko od kraje swěta, nebo slunce již jen tak slabě a temně pokmitáwalo, jako by se mu nechtělo — a za krátkou chwíli spustilo se blízko před ním k černé zemi a začalo zhasínati. I běží tedy mladík, co mu nohy stačily--zrowna k němu — a když tam byl, uzřel sluníčko umdlené a tiché, jak si na lůně staré matičky swé oddychuje a odpočíwá.

Když ho sluncowá matička spatřila, s welkým podiwením, ale příwětiwě a líbezně zwolala: „Ptáčka wrabčíka tu newídati, kdes ty se tu wzal, boží člowěče?“

(*Dokončení.*)

Kdy se může s paní mluwiti?

(*Pokračowání.*)

První pár byl nerozdwojně spojen, odstoupil a ku wšeobecnému úžasu přikleknul druhý, totiž družba s družičkou, a nowospojení zastáwali u nich tu samou službu, kterou prw byli od nich obdrželi. Znowa zachwěla hudba po chrámu, a duchowní přijímal znowa wěčný slib wěrnosti.

Nelze sobě předstawiti leknutí barona a hraběte Truplnského; oba stáli jako sochy a dříwe se nezpamatowali, až byla celá slawnost skončená. Oběma napadl baron, jehož tajná rozmluwa s ritmistrem jim hned zprwu podiwna byla; jako furie šustěla baronka z kostela, a s bledou twáří následowal hrabě Trupinský.

S udiwením rokujíce o neobyčejné události hrnuli se hosté z kostela, a w swatém chwění šťastných srdcí kráčeli nowí manželé, od swých otců doprowázení.

A nyní k twé matce! žádati ji o p o ž e h n á n í — prawil Swětecký, baronowi a newěstě do kočáru pomáhaje, a k nim přisednuw kázal jeti do baronowa domu.

W křečech ležela baronka na diwanu a hrabě Trupinský se zapřisahal, že si dříwe neoddechne, dokud barona i ritmistra se země nezahladí, ba w zápalu činil neprozřetelně i baronce trpké wýčitky, jakoby ona o spiknutí byla wěděla, jelikož bolestně cítil, že nenadále bohatou newěstu ztratil, newěda teď, jak by swé tajné dluhy zaprawiti mohl.

O již dáwno jsem patrně widěl, milostpaní! — končil w proudu swé řeči — jak wám blízká naděje Swěteckého, státi se majorem, kalila zrak, a wůbec jak neodolatelně wám každá uniforma do očí bodá!

Tím ranil baronku na nejcitliwějším místě, i wstala wážně, a hlasem zlostí se třesoucím prawila: Pane hrabě, opusťte tento byt na wždycky. Přiznáwám se wám, an jste mi newděčné srdce swé odhalil, že se ze sňatku toho od srdce raduji.

Tu wstoupil baron s nowými manžely do komnaty, a baronka wyjasníc wší mocí swou twář šla jim naproti. Wíce Trupinskému na wzdor nežli z wlastního pudu obejmula Herminu a podala ritmistrowi ruku, kterou Swětecký wděčně ke swým rtům přitisknul. Hermina plakala slzy radosti w náručí swé matky, a baron mnul si ruce jako nemoudrý. Hraběte si nikdo newšímal.

Pane hrabě! obrátila se k němu baronka — tato scena nemůže wám býti příjemná, a proto se můžete pohledu toho zbawit.

O ano, milostpaní — dí tento — ale bezpochyby bude pan ritmistr se mnou chtít mluwit —

Co se líbí? prawil prchlý Swětecký, rychlým krokem k němu přistoupiw.

Hrabě, jemuž do prawdy nebylo, uklonil se: Nechci radost waši kaliti, a protož si zanechávám rozmluwu naši na příležitější čas — prawil odcházeje.

Stůjte, pane! zahřměl ritmistr; Hermina ho však pojala za ruku, a w milostném pohledu jejím stálo žiwě psáno: Nech ať odejde.

Nejuctiwější, drahý pane hrabě! potká ho setník Žeronický we dweřích. — Kampak tak rychle? Haha— směje se do komnaty wstoupiw — nepřítel utíká, a my rozbíjeme na opuštěném poli swé stany.

Oho! pane synu! zwolá baron — teď je čas, abych wás na wáš slib upomenul. Pane setníku — obrátí se k Žeronickému — swé práwo w naší rozepři odewzdal jsem ritmistrowi.

Co to? diwí se Swětecký. Žeronický, tys tedy?

Ano já, můj drahý, nowopečený manžele! dí tento potutelně. Pane barone, dowolte, abych wám mohl gratulowat a ještě někoho předstawit — při tom líbal dámám ruce — který by počet dobrých přátel doplnil. I otewřel dwéře a wolal: Pane rado, milostpaní, Emile! pojďte a wrhněte se do otewřených náručí!

Ku wšeobecnému podiwení, k nejwětšímu však leknutí barona wstoupil mezi společnost rada Swojický s krásnou mladou dámou, a za nima mladý Swojický.

(*Pokračowání.*)

Z Marie-Celi do Štyrského Hradce a do Rakous.

(Pokračowání). Na zejtří za nejkrásnějšího počasí došel jsem do Hradce, hlawního města štyrské země. Oudolí Mury nad samým městem w prostrannou dolinu se šíří, w níž zámecká hora, od ostatních wrchů wzdálená a w rowině u prostřed města ležící, krajině zwláštního rázu dáwá. Na prostranném temeně té hory stál druhdy pewný císařský hrad, jejž Francouzi, když w roce 1809 odtáhnouti museli, prachem zrušili. Jenom zříceniny z něho zbyly, dosti neouhledné, a dwě wěže. Nahoře je též stanowiště oddělení dělostřelstwa stawowského štyrského, ježto wypálením děla znamení dáwá, jakmile někde oheň wypukne. Wýhled ze zámecké hory zaujímá celé město a čarokrásné oudolí Mury, i celé okolí, jakýmž se sotwa mnoho jiných měst honositi může. Na prawém břehu řeky pod samou zámeckou horou je takořka jádro města, dosti skrowné; čím dále pak, tím menší a od sebe wzdálenější jsou domy a domečky; ty rozsáhlé wýstřelky města nelze ani přehlednouti, zahrady a pole se rozkládají mezi předměstími, a wypadá to, jako kdyby nějakým náhlým leknutím a strachem dříwe shromážděné domy se byly rozprchly. Hradec má téměř padesát tisíc obywatelů, a přece jen ráz malého města jewí, an přes polowic wšech domů bez poschodí jen při zemi stawěna jest. Kočárů je zde nad míru málo, též fiakři jsou wzácni; místo nich stojí po náměstích polokryté kočárky o jednom koni, ježto se pak rychlostí owšem newyznačují. Mezi městem a předměstími jsou zde onde, zwláště na wýchodní straně, tráwnatá prostranstwí s pěknými řadami stromů; škoda jen, že ustawičným stawěním předměstí městu se blížící prostoru tu powlowně pohltí. Hradby městské též zponěnáhla mizí, an se na jejich místě pěkné domy stawí, a ze starých bran nezbylo wíce než dwě, železná a hradská. Murská brána nad řekou je také stržena; starobylé památky hynou w Štyrsku jako u nás. W murské bráně známý rytíř **Ondřej Baumkirchner** dne 23. dubna 1471 katem žiwota zbawen. Český dějepis zná toho statečného Štyrčana co obhájce císaře Fridricha IV. w Nowém Městě za Wídní proti náwalu obléhajících pánů českých a rakouských, jimž Baumkirchner tak urputně odolal, že města nedobywše, wydáním krále Ladislawa se uspokojili (w srpnu roku 1452). Tentýž Baumkirchner, půjčiw císaři znamenitou summu peněz, nemohl ji opět dostati. Zdá se, že císař Fridrich wůbec nerad dluhy platil; neb z dopisů pana Oldřicha z Rosenberga a pana Kašpara Šlika z Holejče, kancléře swaté římské říše, známo, že ho pan Oldřich také často a nadarmo z dluhu napomínal, půjčiw mu jednou w Řezně za sněmu německého znamenitou summu. Baumkirchner a s ním mnozí jiní pánowé štyrští, w podobném poměru se nacházejíce a nejsouce powahy tak welikomyslné jako pan Oldřich, nad wáhawým dlužníkem podle zwyku středowěkého barbarstwí a dle zásady Horáce: „**Quidquid delirant reges, plectuntur Achivi**“ se mstili, pálíce a hubíce císařské statky. Zemský hejtman štyrský pokořil konečně dotírawé wěřitele, jenom Baumkirchner a Greisenegger záští neukončili. Aby pak těm rozmíškám konec udělal, pozwal zemský hejtman oba do Hradce, pod wýminkou bezpečného průwodu, na smlouwu stran splácení dluhů. Důwěřujíce průwodu císařskému oba se dostawili; celý den marným rokowáním naschwál se mařil, až do samého wečera. Tu owšem Baumkirchner a Greisenegger, upamatowawše se, že doba jistoty jižjiž wyprší, s hradu k murské bráně pádili. W tom ale již zawznělo klekání, mříž we bráně se spustila a oba byli zástupem oděnců obklopeni. Darmo slibowal Baumkirchner za propuštění padesát tisíc dukátů a wšecky swé hrady: již tu stál kněz, aby je k smrti připrawil, a za ním kat, který oběma hlawy sťal. —

Co dáwné sídlo arciknížat rakouských a četné šlechty štyrské honosí se Hradec několika pěknými paláci, mezi nimiž zajisté nejznamenitější onen, w němž se nyní nachází ustaw, od slawného zakladatele Jeho Císařské Wýsosti arciknížete Jana **Joanneum** nazwaný. Je to museum, a však ne snad jalowá sbírka wzácností nashromážděných a na obdiw diwákům wystawených: jesti to spolu i učiliště wěd přírodnických, mathematiky, silozpytu a hwězdářstwí. Oběti od Jeho Wýsosti Císařské zakladatele tomu ustawu přinešené ani wypočísti nelze. Již procházka po komnatách, w nichž přírodnické předměty sestaweny jsou, poučí i lhostejného nawštěwowatele. Každý předmět průmyslu, umělosti aneb řemesla je wyložen řadou po stupních, jimiž mu lidská práce nowé twárnosti dáwá. Sbírka wycpaných zwířat, zwláště ptáků, je wěru skwostná. Každé zwíře má swou přirozenou postawu; aniž tam člowěk uhlídá skroucených, wymořených, hrbatých a pololysých nerůd, jaké se často w podobných sbírkách wyskytují. I čítárna je s tímto welikolepým ustawem spojena, w nížto jsem mezi mnoha jinými časopisy německými, wlaskými a francouzskými též s radostí náš Musejník uhlídal, jakož i Nowiny záhřebské a Danicu horwatsko-slowansko-dalmatinskou; ale bolestně mne to dojalo, že jsem ani we wýkazu spisů zde držených, ani na nižádném stole aneb polici lublanské „**kmetijske in rokodélske novice**“, totiž

hospodářské a řemeslnické nowiny nenalezl. Proč se ty asi nedrží? Wždyť je Hradec střediště Štyrska, jehož jižní část odbíráním a spisowáním nemálo ku zdaru těchto nowin přispíwá. Či zde panuje také ta nechuť, to štítění se, ježto Slowanstwí za hřích považuje a wšudy je uznáwá, jen doma nic? Zdá se to tak, powážíme-li, že w podrobném, obšírném a mnohostranném popisu Hradce, přede dwěma roky skwostně a s mnohými rytinami na oceli wydaném, slowanský půwod Hradce co nepatrná domínka zkrátka se odpírá, při čemž se na důkaz uwádí, že nyní nejbližší slowanské osady čtyry míle od Hradce wzdáleny jsou (str. 13). Jestli pak tomu wždy tak bylo? Spisowatel oné pěkné knížky jmenuje Celty co prawé zakladatele města Hradce, důkazy wšak a prameny, z nichž tu wážnou znalost čerpal, neuwádí nijaké! Newím arci, kde by jich nabral. Že se Celtowé po Štyrsku toulali, to nás tajno není (wiz Šafaříka Starožitnosti str. 313 a násl.); wíme ale též dobře, že ten swětoběžný a swětoborný národ raději bouráním nežli stawěním se bawil, pročež sprawedliwost Boží takowý trest na něj uwalila, že takměř wyhynul aneb jen w nepatrných ostatcích na nejzadnějších končinách Ewropy wystrčený trwá; an se na skromných pilných Slowanech okazuje zjewně boží prawda slow Kristowých: „Blahoslawení tiší, nebo oni dědictwí obdrží na zemi." — Odkud pak asi spisowatel řečené skwostné knihy onoho přeswědčení o Celtech nabyl? Snad z němčiny Hradečanů, w níž se owšem dost cizých slow nachází, n. p. Heischen = chýše, Stodel = stodola, Jaug = jih (ilirsky jug), a mnoho jiných, nepochybně rowněž celtických slow. „Risum teneatis amici", totiž nepukejte smíchem, Slowané; nebo snad učený pán swou domínku z názwů místních okolí hradeckého čerpal, mezi nimiž je mnoho německých, n. p. Plawuč (hora), gawraunské oudolí, Gostink (hrad), Straß-Engel (anděl strážce, starý kostel u Hradce), a nesčíslné množstwí podobných celtických jmen, o nichž se každý již na mapě přeswědčiti může. Na stránce 315. řečené knihy spisowateli nějak nepozornému kousek prawdy do národopisné bájky wklouznul. Píše totiž o tělesnosti Hradečanů, o níž twrdí, že je smíšená německá a slowanská. Zde mu newadí wzdálenost nynějších Slowanů, aniž mu Celtowé napadli. Jazyk, jímžto jsem hřmotné granátníky z jižného Štyrska a mnoho studujících mluwiti slyšel, též nebyl německý, následowně to musel býti celtický!

(Pokračowání.)

DENNÍ KRONIKA.

Ze Solnice. (*Diwadlo. knihowna.*) Solnice, otčina našeho nesmrtelného Dobrowského* a kolébka čestně známého národního básníka Silorada Patrčky, nikdy se neodcizila wlasteneckému smejšlení. Nalezáť se tu již od mnohých let dobře zřízené městské diwadlo, na kterémžto i wětší, powždy ale jen české hry od ochotníků dosti zdařile se prowozowaly; a čistý wýnos obracel se buď k příspěwkům na chudé, buď k ošacení nuzných školních dítek a k jiným dobrodějným oučelům. Ale při wšeobecném účastenstwí, jakéž nad znikáním naší literatury i w nižších třídách lidu se zmahá, uznalo se na radu zdejšího w. duchowenstwa za dobré, diwadelních wýnosů k zaražení knihowny použiti; a první základ již minulým rokem jest učiněn. Knihowna se chowá we farním domě, a lid náš po čtení užitečných českých kněh jen prahne. Rozšíření naší knihowny prowozowaly se během letošního roku dwě hry: „Strejček Hurliwurli" a „Loupež" — obě dobre; uwážíme-li ale, že jsou zdejší ochotníci po celý týden pracemi powolání swého zaměstnání řemeslníci: musíme zwolati: „Wíc než dobře!" Největší zajisté zásluhu o naše diwadlo má zdejší měšťan p. Theobald Hruška, jenž s pochwalnou obezřetností ředitelstwí zastáwá, a pro swé čisté wlastenecké smejšlení wůbec zasluhuje weřejně jmenowánu býti. P. Jos. Ehrenberger.

* Dobrowský se sice sám w Solnici nenarodil, ale otec jeho byl solnický měšťan a četní příbuzní jeho se tu nacházejí.

BESEDY.

Slowanské slowníky. Již před několika lety zmínili jsme se w těchto listech, kterak by žádoucno bylo wydání polsko-německého slowníku w kapesním formátu tím způsobem, jakým slowníky wšech skoro ewropských jazyků w Lipsku u Tauchnitze wyšly. Učinili jsme tu zmínku tehdáž na základě úplného přeswědčení, že by wydáním takowého kapesního slowníku, pro pohodlí i lewnost hledaného, čtení polských spisů se usnadnilo i jiným Slowanům, spolu německý jazyk znajícím, pokud se buď wšeslowanského, neb alespoň jednotliwých pro některá zwláštní nářečí, jako u p. polsko-českého nedočkáme. W nedáwno wyšlém prwním sešitu časopisu »Jahrbücher für Slawische Literatur« na rok letošní činí Jordán předběžnou zpráwu o brzkém wyjití podobného polsko-německého slowníku kapesního, který, jak náwěští zní, w Lipsku se již stereotypuje. Soudice dle jiných kapesních slowníků, nákladem Tauchnitzowým wydaných, domníwáme se, že i při dotčeném polském rownou mírou na to ohled wzat bude, aby s potřebnou stručností též možná úplnost, pokud totiž obmezenost kapesního wydání wůbec připouští, se sloučila. Také přejeme, aby podniknutí to, překážkami nezdržowáno, hbitěji před sebe jíti mohlo, nežli započaté wydáwání (Lužicko-) srbsko-německého slowníku od Pfuhla a Jordana, jehož prwní swazek (A-Duran) posud ještě samoten stojí. Zdá se, že k rychlejšímu wycházení tohož posledně jmenowaného potřebný počet odběratelů ještě se nesešel, an wydawatelowé při dostatečné podpoře hbitě w tisku postupowati slíbili. W skutku-li w nedostatku tom příčina leží, byloby zdržowání díla, takowouto překážkou způsobené, tím wíce litowati, an wydání dobrého, nynějšímu stawu slowanské literatury přiměřeného slowníku srbsko-německého, jehož posud není, prwní wýminkou jest rozsáhlejšího účastenstwí w národním snažení Lužičanů, jakož podniknutí to podpory hodno jest i proto, poněwadž čistý wýnos určen býti má k prwnímu základu jistiny na wydáwání dobrých kněh pro lid, tedy jakési Matice lužicko-srbské. (Wiz České Wčely č. 13.) Wzájemnost požaduje — zwláště od těch, kteří wšestrannost swé domorodní literatury na základě příbuznosti postawenou za znamenitý opor rozkwětu powažují —, aby stopowán byl každý literarní pupen, byť se na ohromné lípě kdekoli objewowal. Zwláště ale powšimnutí takowého hodní jsou oni úkazowé, kde wzděláwání jednotliwých nářečí jest předmětem bezprostředním. Nebo wzděláwání takowé je wždy spolu zisk pro celé ústrojí mluwnictwí slowanského. Proto také obzwláště o druhém, zde jmenowaném ukazu slowanského slowníkopisectwí zde zmínka učiněna jest w té naději, že tím účastenstwí we chwalném snažení nejslabší slowanské ratolístky nejen u našeho, ale též u jiných příbuzných kmenů wzbuzeno bude. Fr. Doucha.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 26.
12. roč. běh.

KWĚTY.

1. března.
1845.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních oučadů Rakousk. mocnářstwí půlletně i s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr. stř.

Cesta ke slunci.

(*Dokončení.*)

Náš popelwář se pěkně poklonil a wážně přednesl slunci otázku: „Co je to za příčinu, že dopoledne wždy wýše a wýše se wznášíš, a wždy wíce a wíce pálíš? odpoledne ale wždy níže k zemi se kloníš a méně zahříwáš?“ — „Aj! zlatý bratříčku!“ odpowí mu slunce; „zeptej se ty swého krále, kterýž tě sem poslal, proč on od swého narození až do mužstwí se wypíná; pak ale wždy wíce klesá, k zemi se schyluje a slábne? I se mnou je to tak, zlatý bratříčku! Mne každé ráno moje matička widí, co bystrého, pěkného chlapečka, a každý wečer mě pochowá co slabého starečka.“ — Tu se ptal dále popelwář: „A proč ten slawný král, jehož moci nikde roweň nebylo, na swé staré dny oslepnouti musel?“ — „Proto, že tak náramně zpyšněl, že Pánu Bohu přirownáwati se chtěje sklenné nebe se zlatými hwězdami si wystawěti dal, aby na něm jako Bůh sedě, po krajině swé rozkazy wydáwal. Ale Pán Bůh je láska bez konce; — jestliže král swé pyšné sklenné nebe zbořit dá, a před twůrcem swým do prachu se pokoří, pronikne swětlo moje znowu oči jeho, aby prozřely.“ — „A ta weliká, černá ryba, moudré slunce! která mě přes moře přenesla, proč se nemůže do wody ponořit jako jiné ryby mořské?“ — „Proto, bratříčku můj! že ještě neokusila masa člowěčího. Ty wšak měj se před ní na pozoru, a jen potom jí wyjew toto tajemstwí, když se šťastně s tebou na druhou stranu přeplawí.“ —

Tu začal náš milý popelwář uctiwě se klaněti a děkowati slunci za jeho moudré odpowědi; ono mu wšak ještě na památku darowalo šaty, které se do ořechowé škořepiny smčstnaly. A to byly ty powěstné sluneční šaty, z nichž potom wšecky w powěstech slowenských zpomínané pocházely. —

I šel zase náš dobrodruh širými pustinami, odkud byl přišel, k hlubokému moři. Ryba ho již u břehu očekáwala, a jak mile ho uzřela, začala wyzwídati, jakou odpowěd jí od slunce přináší. — „Wím, wím, ale nepowím ti, dokud na druhém břehu nebudu!“ odpowěděl jí popelwář, a opět se posadil na hřbet welikánské potwory, a pyšně hleděl k daleké otčině, když se wlny pod ním rozwíraly a pěnily. Na prostřed moři ho ryba chtěla již do wln swrhnouti, pakli jí nepowí, jakou odpowěd přináší. On wšak neustrašeně a se smíchem jí odpowěděl: „Dříwe ptáček zpíwá, potom mu dáwají“ — a bezpečně seděl na širokém hřbetu jejím. Sotwa se doplawili ku břehu, skočil náš milý popelwář bystro z pltě swé, a pustil se do běhu po širé rowině, co mu nohy stačily. A když byl asi na střelení od břehu, zakřikl na rybu, že ji moře dotud nepřijme, dokud neokusí masa lidského! — Tu se ohromná ryba celou silou we wodách skroutila, jako by jí bylo tisíc čertů popadlo, a tak ocasem plácla, že rozbouřené wlny na dalekém břehu našeho poutníka w běhu zachwátily — tak že jen náramným namáháním celý udychtěný a umdlený na sucho se dostati mohl. — „Když mě teď čert newzal, již mne wíce newezme!“ — pomyslil si a kráčel wesele dál a dále; wšudy jen proti slunci, aby nepobloudil z cesty. Po mnohém putowání přišel zase k tomu mocnému slepému králi. Ten jej hned s welkou radostí dal wywést na sklenné nebe a zeptal se jej, zdali wykonal, co mu byl přislíbil, zdali wí, proč oslepnul? — „Wím!“ odpowěděl wážně a směle popelwář; „proto, že jsi Bohu se přirownáwal, a toto sklenné nebe se zlatými hwězdami jsi wystawěti dal. Jen tak, jestli ho ztroskotáš, a w prachu před tworcem swým se pokoříš, zaswítí poznowu slunce do očí twých a uzříš swět boží!“ — I zarmoutil se král, ale hned sešel s rádcem swým s nebe sklenného a w tom okamžení ho kázal na mnoho kusů rozrážeti. Zbořilo se pyšné klenutí, a w jeho rozwalinách kleknul do prachu pokořený král, a sotwa že obrátil oslepené

zraky swé k nebesům, dotekl se jemný pöblesk slunce zřetelnic jeho, a on prozřel, a widěl swět boží — a bylo mu, jako bys člowěka z temného hrobu na jasný den wywedl. Pomodlil se wroucně Hospodinu, a hned darowal půl králowstwí dobrodinci swému.

Náš hodný popelwáň byl již tedy králem, jako kterýkoli jiný král, a však nic nemeškal, aniž se po čem ohlídal — jen dále swou cestou k dáwnému pánu swému se pustil. A měl čas, že to učinil! Neb̀ sotwa že do města wkročil, začaly zwony zwonit a lid se hrnul ke kostelu. „Co se to děje?“ — ptal se popelwáň. — „Tedy to ještě newíš?“ odpowídali mu lidé. „Našeho krále dcera se wdáwá, a teď práwě se zwoní na sobáš (ku sňatku.)“ — Tuť mladík hned přemejšlel, co má dělat! Wytáhl ze škořepiny sluneční šaty, rychle je wtáhl na sebe, tak kráčel do kostela, a tam se posadil do přední stolice k oltáři. Tu se začne hrnout weliký průwod swadebníků králowských; ale jak wšickni užasli, když je od oltáře blesk sluneční zarazil! Každý se na tu stranu díwá, každý se ptá, kdo to může být? a zdaž je z tohoto, neb z onoho swěta? Nikdo ho nepoznal, nikomu ani na mysl nepřišlo, že by w těch překrásných šatech mohl wězeti popelwáň. — Jen mladá newěsta, jak mile ho uzřela, jako blesk letěla k němu, a od něho se wíce odtrhnouti nedala. I jakž by ne! Wždyť byl obraz jeho w duši její wpečetěný, jakoby ho do zlata modrým plamenem anděl byl namalowal.

Mladý zeť musil hned odstoupit, a popelwáň čili raději kníže we sluncowých šatech byl předwedený před krále, a tam celou swou cestu obšírně wypráwěti musel. Bylo tam radosti! Král ho hned s dcerou swojí požehnal, a býwalý popelwáň wedl milostnou kněžnu swou k oltáři a sňatku. — A proč by newedl? Wždyť snad mohl! Wždyť byl králem jako kdokoli jiný, a to we sluncowých šatech! Bohdan.

Kdy se může s paní mluwiti?

(*Pokračowání.*)

Co to? tázalo se zwědawě každé oko. Hermina wšak přisouzeného ženicha poznawši se zarděla.

Slawné shromáždění! oslowil starý Swojický, mladou dámu ku předu weda — zde wám představuji manželku Emila Swojického.

Ah! rozlehlo se po komnatě.

Milost paní! obrátí se rada k Hermině — měla jste být chotí syna mého, buďte přítelkyní jeho manželky.

Mladé dámy se srdečně obejmuly, a za půl čtwrt hodiny byly, jak se to obyčejně stáwá, nerozlučné přítelky.

Stanislawe! zmužil se baron — tedy zůstaneme — Přátelé jako prwé! jistil rada podáním ruky. Hráli jsme wšickni na komedii, milý Jene, w níž nám setník Žeronický úkoly uložil.

Co to zas? zwolali wšickni, an se jim klubko dnešních wýjewů neustále hustěji a hustěji zamotáwalo.

Widím, že se weškeré zraky ke mně obracejí, dí setník, a protož chci do temna toho potřebného swětla pustit. — Spanilé dámy a udatní pánowé! — začne wyprawowat se sarkatickým pohledem na barona — již před rokem sceznámil jsem se s mladým Swojickým; neboť tenkráte byl ještě milowání hodný člowíček, snesl sklenici punče a wína, a radowal se z každého krásného ohniwého oka; nota bene: — ženského. Tu ho poslal starostliwý otec do swěta na zkušenou, a když mi přislíbil, že mi bude wěrně psáwat, kde je nejlepší punč, kde jsou nejspanilejší díwky atd., propustil jsem ho i já. Z počátku plnil swůj slib swědomitě a wěrně, listy jeho přicházely pořádně, až jsem konečně jeden z Berlína obdržel, kterému, co žiw budu, neporozumím. I wrtěl jsem hlawou, a obáwal se, aby se mu jenom w mozku nehnulo. A tak se i w skutku stalo: neboť z druhého listu jsem alespoň tolik srozuměl, že se zamilowal a sice do těchto krásných oček — pokloní se před mladou Swojickou — jejíchž plamen ubohému příteli létawá křídélka popálil. Jakožto člowěk konsekwentní a solidní — prosím tě, Emile, nebuď hrdý pro takowou chwálu, za tyto wlastnosti máš jen mému wychowání co děkowati — zakoupil si tyto očka s celým přísluşenstwím ztrátou swé swobody, čehož jsem se w třetím listu pracně dočetl, z něhož také jakýsi strach před otcowým hněwem stran mu přisouzené slečny Herminy wyswítal. Teď bylo wšak pozdě bycha honit, a proto wolal: Příteli, pomoz! každý si pomyslit může, že jsem w takowých okolnostech ochrannou ruku od něho odwrátit nemohl; i nezbýwalo mi nic jiného, než ještě před jeho příchodem slečnu Herminu za jiného prowdati. (*Dokončení.*)

Z Marie-Celi do Štyrského Hradce a do Rakous.

(Pokračowání.) Stawowská obrazárna je znamenitá historickými obrazy, jmenowitě podobiznami panowníků a arciknížat rakouských; ostatně se podobným sbírkám wlašších měst owšem newyrowná. —

Mezi kostely nejwíce mne zajímal chrám swatého Jana křtitele, zwaný „na Lechu“, na linhardském předměstí. Není

weliký, ale starožitností a čistě špičatým slohem nade wšecky jiné jakkoli skwostné a weliké wyniká. Nedaleko od něho na témž předměstí staví se krásný palác J. C. W. arciknížete Jana. Teprw za rok má býti dostawěn; ale i w jeho nynějším neukončeném stawu obdiwowal jsem wkusné užíwání rozličných druhů krásného štyrského mramoru, ozdoby komnat, wykládané podlahy a t. d. W jednom pokoji stojí okrouhlá plochá mísa průměru čtyřidcíti palců. Je z jednoho kusu zelené, stříbrem prorostlé žuly mistrně hlaténá, dar to skwostný císaře ruského. Wýtwor a blesk toho krásného kamene je podiwu hodný, a swědčí o wýborné umělosti ruských kameníků a řezbářů. Wýška ozdobné podstáwky, též žulowé, obnáší osmnáct palců; na ní se nachází nápisy cirilskými písmeny; totiž na jedné straně: Krym a na druhé: 14go Septjebrja 1837 goda. Mluwí se, že wzácná žula, z níž tato mísa uděláua jest, ze Sibirie pochází; podlé nápisu wšak je patrno, že se na poloostrowu Krymě dobýwá. Průwodčí můj po tom palácu byl zase Čech, druhdy mydlářský towaryš z Poličky, později granátník u pluku štyrského, nyní pak palír, dozorce a factotum při stawbě palácu. Pánbůh Čecha neopustí!

Pobyw tři dni w Hradci a po okolních rozkošných procházkách, musím wyznati, že toto město pro krásu polohy a lewnou cenu potřeb žiwota lidského práwem se wychwaluje. Nejwýtečnější hostinec „w městě Terstu" je laciný a poskytuje pohodlný příbytek. — Z Hradce zaměřil jsem co možná rownou cestou k sewero-wýchodu do dolních Rakous. Cesta mě wedla okolo pěkné, přes 4000 střewíců wysoké hory, Schekel řečené, jíž Hradečané letního času hojně nawštěwují, an jenom čtyry hodiny cesty wzdálena jest. Krajina byla pořáde hornatá aneb pahrbkowitá; štěpnice, háje, louky, křowí, pole žlutého žita a dozráwající pšenice, winohrady — to wše w nejutěšenější rozmanitosti se střídalo; a často se mi zdálo, jako bych w milé české wlasti byl, an jsem krom Čech nikde tolik štěpů a luk newiděl, co zde w Štyrsku. Jenom wolata na krkách lidí mně připomínala, kde se nacházím; neb Štyrčan čili Štyrčanka bez wolete je w skutku bílá wrána. Čím to je, o tom wedou učení ještě rozepři; snad je to jenom přílišnou ourodou přírody. Štyrsko, ač hornaté, je nad míru ourodné; po žních se wůbec teprw pohanka seje a ku konci září se sklízí. Znamenitá wýsada toho wéwodstwí je ta, že se w něm žádný žid zdržowati nesmí, kromě za času wýročního trhu w Hradci, a tehdáž jen na čtrnáct dní. Po wypršení té lhůty žid ještě déle tam se bawící, pokutě by neušel.

Po celé cestě při každém kroku jewí se pocestnému stopy Slowanstwí. Překročil jsem řeku Bistřici (Feiſtritz) a Březnici (Freſchnitz), a minuw horu Chlum, hodlal jsem w městečku Borowé (německy Vorau) nocowati. Ještě jsem měl jedno pohoří přestoupiti; den byl horký, a nyní, ač slunce za hustými chmurami se krylo, bylo powětří parné a dušné. Chwátaje, aby mne bouřka nezastihla, došel jsem prosmyku hory okolo císařské krčmy (Eiſſer-Tafern), a již se pode mnou Borowá bělila; sestoupiw dále, wešel jsem do temné smrčiny. Hrom jen zdaleka mumlal, chwílemi zakmitnul se blesk, a já myslil, že se šťastně do Borowé dostanu; w tom mě přepadl déšť. Postawiw se pod košatý smrk, čekal jsem, až by se přeháňka skončila; ale za pár minut stal se pramen z každé wětwe, ze wšech stran to na mne, po mně, ba již i ze mne teklo jako z wodního muže, a blesky ráz, ráz! i hned zároweň hrom zarachotil. Déle pod stromem zůstati, nezdálo se mi radno; wzaw tedy nohy na ramena, pádil jsem lesem tam, kde se mi zdálo, že Borowá leží. Při tom ale wždy hlouběji do křowin a do hlubokého ouwalu jsem se zapletl, tu již mezi kamením se woda pění — nacházím se w potoku! — Wen tedy, po zarostlé stráni nahoru. — Chwála Bohu! stojím před chalupou, a bez meškání do ní skočím. Dwéře swětnice byly jen přiwřeny — naslouchám, slyším tam hlasy modlících se. Nechtěje překážeti, zůstal jsem w síni stát. Otčenáš za otčenášem — jedno Zdráwas za druhým; již po mně promoklém mráz pocházel, a ještě nebylo konce. Odwáživ se tedy, wkradl jsem se tichounko do swětnice. Blesky chwílkami přetrhowaly hustý soumrak, panující w chudobné, začazené swětnici, a okazowaly mi poděšené twáře obstarožné ženy a několika dětí, jichž modlitba diwně prowázena byla rachotem hromu, jekem mimotekoucí bystřice a šumotem chwějícího-se lesa, w němž staré dřewa strašně praskaly. Mezi dětmi bylo jedno blbé, jak to w Štyrsku a wůbec w německých a francouzských Alpech býwá; mezi Slowany buď zhola nic aneb jen welmi zřídka; alespoň jsem takowého u nich nic nepozorowal. Blb owšem se nemodlil, nýbrž hlawou sem a tam kýwaje, ječel jako drawá šelma. Byl to strašný wýjew!

(Pokračowání.)

Nowo-Bydžowské Starobylosti.

S welikou radostí pozoruje zajisté každý wlastimil, že se ono ušlechtilé a nejen prawého Čecha, ale i každého člowěka dostojné zalíbení nade wším, co naše milá wlast starožitného w sobě chowá, den po dni wůbec rozšiřuje a zmáhá; protož myslím, že i následné zlomkowité zpráwy u našeho obecenstwa beze wšeho oučastenstwí nezůstanou. —

Roku 1842 bylo zde (w Nowém Bydžowě) w zahradě jistého měšťana nalezeno 22 stříbrných mincí, tak-nazwaných „brakteatů", z kterých se mi ale — drahný čas po nálezu — jenom jediného spatřiti poštěstilo. Brakteat tento byl asi welikosti dwacetníka, z welmi tenkého stříbra a s hrubou podobiznou krále, w jedné ruce meč a w druhé žezlo držícího; nápis nenacházel se na něm žádný. Dle uznání zkušeného znatele našich mincí starožitných patřil by do času Wáclawa I. —

Lonského roku dostal se do rukou zdejšího kupce pana St. měděný peníz welikosti krejcaru, na němžto se na jedné straně erb pánů Bořků (totiž půl šachownice we štítu s pannou nad přílbicí) s tímto nápisem nachází: „Borzek. Nepoliski. z. Zahrasst." Na druhé straně čte se: „Buoh. laska. gest. kdo przebywa. w. lascze. w. bohu. przebywa. a. buh. w. niem. Léta nejsou na tomto penízi žádné, wšak bezpochyby z druhé polowice šestnáctého století pochází. W Paprockém (o stawu ryt. p. 404, sub lit. N.) jest dle tituláře od r. 1589 uweden: Nepoliský ze Zachrašťan Bořek starší na Koutech, a možno, že on tento peníz bíti dal. Někdejší hrad Zachrašťany stál we wesnici téhož jmena na panstwí bydžowském, kdežto se až posud nějaké památky jeho nacházejí. (Wiz „Heberś Burgen Böhmens, II. Band, pag. 227.") K wíře podobno, že hrad tento již we wálkách 15. století zbořen byl; šlechticowé ale, ježto se psali ze Zachrašťan, býwají ještě w 16. století častěji jmenowáni. —

Když se minulého podzimku základy zdejších městských zdí u metličanské brány wykopáwaly, bylo mnoho dle gotického slohu pěkně otesaných kamenů, totiž pozůstatků oblouků, sloupů a t. d. nalezeno. Na jednom z těchto kamenů (snad kapitále sloupu) jest wytesána hlawa s otewřenými usty a dle způsobu někdejších mnichů až na wěnec wlasů oholenou lebkou. Tyto kameny jsou proto nějaké pozornosti hodny, že se poslednými zbytky někdejšího kláštera minoritů w Bydžowě býti zdají. Tento klášter, o němžto Hájek, Paprocký, Balbín a Kruger zmiňují, byl nejspíše od Beneše z Wartenberka, jejž král Jan r. 1325 městem Bydžowem obdařil, založen, a r. 1421 dle Balbína „ab

hereticis" rozkotán. W tomto klášteře wywolilo si mnoho wzácných rodů místa k poslednímu odpočinutí, a ještě před několika lety, když se w židowské ulici na tom místě, co prý klášter stáwal, stawělo, bylo mnoho kostí lidských wykopáno. Kameny se bezpochyby hned po zboření kláštera při stawění zdí městských, ježto se toho času pod Čenkem z Wartenberka započalo, od nekatolických měšťanů spotřebowaly, a místo klášterní bylo w krátkém čase židům prodáno; neb w memor. knize městské od r. 1495 připomíná se již r. 1531 o domu žida Izáčka „na klášteřišti." —

Wěci do mnohem starších časů patřící, byly w okolí bydžowském již před několika lety nalezeny. Tak byla dle wyprawowání p. lékaře O. — očitého swědka — před delším časem blíže Bydžowa pod náwrším metličanským, na místě „mlejniště" nazwaném, náhodou hliněná nádoba s lidskými kostmi wykopána. Byla přes 2 střewíce wysoká, w prostředku wypouklá, nahoře s tenčím hrdlem a wíkem, dole však s čtyrhraným podstawkem. Kosti, dílem ještě neporušené, náležely osobě asi 14 — 15leté. Dle powěsti bylo prý již dříwe na samém náwrší metličanském několik popelnic nalezeno. Též w zahradě „na Otmarce" nazwané a w hradeckém podměstí Bydžowa ležící, nalezl majitel nádobu hliněnou se spálenými lidskými kostmi. — Ze wšech těchto popelnic nebyla wšak žádná zachowána, wždy se jakožto nepatrné, žádného užitku nepřinášející wěci bez rozmyslu roztloukly. (Dokončení.)

DENNÍ KRONIKA.

Z Holomouce. (*Zkouška na železnici. Rozhodnutí konsistorní. Literatura.*) Nenadále w čas nejtužší zimy učiněna jest odtud 12. unora prwní zkoušební jízda po dohotowené části železnice až do Žichlinka w Čechách; prostřihl tedy toho dne parowůz Morawu po celé šířce od Břeclawi až ke Krasíkowu a spolu ponejprw půdy české se dotknul. — Zdejší welebná arcibiskupská konsistoř uwedla nařízením od 29. ledna okrskowým dozorcům nad školami w známost nejwyšší, gubern. dekretem od 1. listopadu 1837 intimowané rozhodnutí stran wšeobecného zawedení německé (česky psané) mluwnice do prwní a druhé třídy wenkowských škol w Morawě a Slezku, wyzýwajíc je, aby na wyučowání mládeže w jazyku německém, jemuž se posud w utrakwistských, ano i zcela morawských školách jen zřídka kde napomáhalo, až do wyjití w tisku se nacházející mluwnice té powzbuzowáním působili, načež teprw bezprostředné působení nastati mocí bude. Při tom připomíná slawná konsistoř, aby se při praeparandním wyučowání čekanců k učitelství k tomu přihlíželo, by učitelowé wenkowští, j a k s e s a m o s e b o u r o z u m í, jazyka německého náležitě mocni byli. — Z tiskárny Škarniclowy w brzce wyjde prwní swazeček „M o r a w s k é h o w y k l a d a t e l e" od učitele Šenka w Náměští, kterýžto již po delší čas uchystaný spis nyní po swazečkách asi 4archowých s obrázky wycházeti má. Též jsou zde k tisku připraweny „P í s n ě h o s t ý n s k é" od Furcha. — W knihkupectwí jewí se tu od nějaké doby čilejší žiwot. P. Hölzel, o jehož nowém knihkupectwí w listech těchto již zmíněno, počíná si chwalně u rozšiřowání knih českých w Holomoucku i Přerowsku, a rowněž knihkupectwí Neugebauerowo, nedáwno welmi wkusně zewnitř obnowené, požadowání času wšemožně zadost učiniti se snaží.

A. W.

Z Police. (*Koncert.*) Dne 23. unora t. r. uspořádal p. Zinke z Weněřowic w sále p. Šolce w Dittersbachu welmi pěkný koncert. Sjelo se množstwí hostů, tak že byl sál přeplněn. — Prwní uwertura ze zpěwohry „Marie, dcera pluku" newywedla se ale, jak publikum očekáwalo, zwláště pak lesní roh wáznul. Tomu se ale mohlo zabrániti, kdyby byl p. Zinke k tomu partu zdejšího měšťana p. W. Šworčíka požádal, jemuž podobného w troubení na lesní roh tu nesnadno nalezti. Ostatně scházelo této i uwertuře při druhém oddělení náležitého cwičení. Za to ale poskytly ostatní kusy hojnou náhradu, obzwláštně wariace na housle od Maysedra, jež zdejší p. kaplan M. Pejřinowský mistrně prowedl. Byla to w skutku okouzlující hra! I nebylo dosti na těchto wariacech; wýtečný dilletant musel ještě jednou na wšeobecnou žádost wystoupiti, a fantasii hráti. — Pan Zinke, pianista, hraje mistrowsky, a zasluhuje mezi prwní mistry počtěn býti. Přáti by ale bylo, aby budoucně k takowé zábawě wíce zpěwů a nějakou deklamowánku wywolil. Ostatně je příslowí: Wšeho moc škodí; a to se ukázalo také zde. Při prwním prowádění Thalbergowy fantasie panowala tichost; ta se ale tím wíce rušila, čím wíce kusů hrál. (Skladby od Listka, Herze a Tauberta.) — Duetto, jakož i koncertino na hoboj došlo zasloužené pochwaly. Hausmann.

Z Mirowic nad Mlčawou. W čísle 8. Kwětů l. r. podal pan M. C. zpráwu o diwadle Mirowickém, ale poněkud neprawdiwou. Prawí, že se pod zpráwou weleb. p. Stanglera mnoho diwadelních her prowozowalo. Když se hry, které pan M. C. jmenuje, a mnohé jiné, které jmenowati zapomněl, prowozowaly, nebyl jsem ještě w Mirowicích, a nemohlo se tedy pod mojí zpráwou hráti. Ale i w tom čase, co w Mirowicích jsem, nemohu powyšení za diwadelního ředitele, kteréž mi pan M. C. uděliti chtěl, přijmouti; poněwadž diwadlo Mirowické pana Němečka, lékaře zdejšího, za ředitele mělo a má, jemuž tedy díky mně omylem dané patří.

W Mirowicích. Jos. Stangler, kaplan.

BESEDY.

W jistém německém městě, kdežto mnozí na wlastenecké počínání Čechů s jakousi podezřelostí hledí, a mužům, w nichž láska k národu a wlasti se budí, wšelijaké zámysly podkládají, byl do jedné společnosti náhodou i mladý wlastenec uweden a přednostowi společnosti po německu co „Čech" představen. Tento neweda, co „Čech" znamená, žádal představujícího o wyswětlení, slyše pak, že to je tolik, co „Böhme", zwolal s podiwením a užasnutím: „Ei, so klein, und schon ein Böhme!"

Kdosi, jenž z toho neměl welké potěšení, že Čech a Morawan i we swém jazyku se wzděláwati počínají, reptal u přítomnosti několika milowníků jazyka českého na prawopisné nowoty a zwláště na to (jak se mu zdálo), zbytečné uwádění písmena j místo g. Když pak jeden z posluchačů na býwalou nedůslednost we psaní liter těchto poukázaw, za příklad nestejně psáwaná jména Jonáš a Ježíš uwáděl: pozdwihl onen hlasu swého řka: „I tento rozdíl zachowáwán jest z dobrých příčin a neměl rušen býti; psalť prwé zajisté Jonáše s J, protože byl we s t a r é m, Ježíše ale s G, poněwadž byl w n o w é m zákoně!"

W.

Nowá kniha.

Děje Pražské w krátkém nástinu od W. T o m k a. W Praze. Tisk a sklad Jarosl. Pospíšila. 1845. Str. 55 we 12. Seš. za 8 kr. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 27.
12. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowě (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK

PRO

ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

4. března.
1845.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně 1 s patřičnou obalkou 2 zl. 36 kr. stř.

Mé písně.

Od

B. P. Ousteckého.

1.

Milou hříčkou dětem býwá
  Nožík ostrý, stříbroskwělý,
Ač jim prstek častěj raní,
  A mát jinak hráti welí.

Též i píseň má je dítě,
  Ostré meče rádo míwá,
Rádo sobě s nimi hraje,
  Po cinkotu jejich zpíwá.

Ukrutně mou lásku raní,
  Kdož tak písně zpíwat brání;
Onť je otčím mojí lásce
  Bez citu a milowání.

2.

Že nemáme dobrých duší —
  Učitelů lásky k wlasti,
Učme se to swaté símě
  Od počasí w ňadra klásti.

Wizme, jak ty drahé wlasti
  Jaro s láskou nawštěwuje,
Zdobí wonným kwětorouchem,
  Wěncem skráň jim ozdobuje.

Pak je léto teplým dechem
  Owíwá a zlatoblesky
Ozařuje, by se skwěly
  Malebně jak ráj nebeský.

Jeseň jim s horoucí láskou
  W obět nese celé jmění
S polí, s luhů, s sadů, s winic,
  Odcházejíc w smutném pění.

I zima je s wroucím citem
  K chladným prsoum přituluje,
Sněhorouchem čisté lásky
  Před wrahy je opatruje.

Wystup duše z ouzké wazby
  Samolásky do přírody,
Do welkého chrámu Páně
  Na den swětla a swobody.

Tam na horách — na oltáři
  Obětuj sé Wlasti swojí,
Když nad ní ta wěčná swíce,
  Zlaté slunce nowě stojí.

Kdy se může s paní mluwiti?

(*Dokončení.*)

Wy jste si tedy oswojil poručenstwí nad mou rukou? tázala se Hermina se smíchem.

Ano, nejmilostiwější! uklonil se setník, a k tomu záměru nezdál se nikdo schopnějším býti, než přítomný zde pan ritmistr.

Hlasitý smích přetrhl jeho wyprawowání. — Ano, ritmistr Swětecký, pokračowal Žeronický po chwílí dále — zwláště když jsem zpozorowal, že slečna Hermina na pana ritmistra se příliš neškaredila. To bylo již něco, ale ne wšecko. I wědělť jsem dobře, že pan baron wzdáleného Emila, a paní baronka odbytého Trupinského za zetě si přeje. Sňatek slečny Alínowé přišel mi whod. Já přilákal do našeho spolku hraběte Alína, který jak žiw wesele nastrojené podnikání nezmařil, a on mi slíbil swou pomocí přispěti.

Ano, ano — skočil mu baron do řeči, on mě po čertech rozzlobil.

Jeho náwodem byl Swětecký za družbu dožádán, aby beze wšech okolků roztomilý párek hned k zasnoubení pohotowě byl; on wymohl pro ně dowolení, on dal tisknout swatební lístky, ba co wíce, on mi také swěřil — prosím za odpuštění, milostiwá paní! — obrátil se k baronce — že pan baron pod wašnostiným pantoflíčkem wzdychá —

Nestawte pro budoucnost na to swé plány — zarděla se baronka, choti swému ruku podáwajíc. Dobrosrdečný baron ji srdečně stiskl a wroucně políbil.

Dobře tedy, že jsem si pospíšil — dí na to setník. Psal jsem i hned Emilowi, kdy přijeti má, a uchystal mu prozatím byt u sebe. On již wčera přijel w této spanilé společnosti, pro niž jsem jej w prwním okamžení zcela omluwil, že swobodu swou do těchto rukou složil. Já počal hned manewrowat, a musím se přiznati, že to nebyl lehký kus práce.. Krom barona nesměl nikdo o tom zwěděti až w posledním okamžení; proto wyzwal jsem jej wčera do resurse, kde jsem naň šampaňským notně dorážel, až jsem mu trochu waz nalomil. Nyní byl můj; newědomky prohlásil ritmistra za swého zetě, což každý za pouhý žert při wíně bráti mohl, jenom já ne. Wěda, že do rána na wšecko zapomene, dal jsem se časně ohlásit. I stalo se, jak jsem se domníwal. Pan baron nechtěl o ničem wěděti, ačkoliw Kašpar přiswědčowal, jemuž jsem nowinku o zasnoubení Swěteckého se slečnou dost často do ucha wolal — čím wíce se ale zdráhal, tím wíce jsem hrozil —

Krew jste ze mne cedil — přiswědčí baron.

Nebylo jinak možná; to pomohlo. Nesměl jsem mu wšak dáti oddechu. Od něho běžel jsem k panu radowi, abych mu swatební lístek odewzdal a na barona jej nastražil. Potkám se s ním na cestě, přímo k baronowi. To bylo wítané. Konečně by byl ale plukowník wšecku mou práci jedním slowem zmařil. Komandowal mě totiž na zámeckou stráž. Štěstí moje bylo, že hrabě Alín přítomen byl. Na jeho přímluwu byl jsem za dne od stráže propuštěn. Tím jsem nabyl času, wyzwati pana barona na souboj, který w ouzkosti učinil, co jsem žádal.

Příteli, příteli! hrozil ritmistr — ty toho škádlení nenecháš, dokawad —

Užíwej, a nech wýčitek, až budeš mít příčiny. — Na znamení hraběte Alína wyšel jsem z kostela, abych swé klienty k radowi dowedl. Ten se chtěl zpočátku zlobiti, tyto očka dokázaly wšak kouzelnou moc swou tak u otce, jako dříwe u syna, a zjednaly sobě i milowanému choti odpuštění. Teď zbýwá toliko, abych se o pouhé maličkosti zmínil, totiž: že přítel můj Swětecký od wčíra na majorstwí je powýšen, a od swého ujce krásným statkem s romantickým údolím obdařen.

To byla poslední rána na swémyslnost matky baronky, kteráž nyní teprw uchwatiteli sličné newěsty od srdce odpustila.

We jmenu hraběte Alína, ohlašowal Žeronický hlasitě — zwu celé shromáždění k němu na hostinu — díky wšak budu zejtra přijímat.

Wšickni, wynasnažením jeho newýslowně blažení, obklopili setníka, jenž u projewení díků z jedné náruči do druhé lítal, ačkoliw by jemu jediné objetí některé z mladých dám milejší býwalo, nežli wšecko to nemilostiwé dušení mužských paží.

A propos, setníčku! wolal baron — já wás wyzýwám zejtra k sobě na souboj, kdo z nás wíce krků šampaňským láhwicem zlomí.

Má se stát! odpowěděl setník. Nyní ale zhůru, k hostině! — A baronce ruku podaw šel s ní napřed, za ním wedl ritmistr mladou paní Swojickou, Hermina následowala na ruce swého býwalého ženicha, záwěrek učinil baron se starým přítelem, radou Swojickým.

Od té doby, chtěl-li baron s chotí swou mluwiti, nebylo mu třeba se napomínati: Wždyť jsem pánem domu!

Z Marie-Celi do Štyrského Hradce a do Rakous.

(Pokračowání.) Když se hospodyně posléz domodlila, oswědčila se také skutkem co prawá křesťanka. Chtěla mermomocí, abych w její chýžce na nocleh zůstal; rozumějíc ale, že by mi špatného pohodlí poskytnouti mohla, dala mi s sebou čeledína, aby mi cestu do Borowé okázal, kdež jsem doufati mohl, že se mi prádlo a šaty usuší. Neměl jsem nic s sebou, pro ulehčení chůze byl jsem již z Hradce swou torbu do Rakous poslal, a nyní nebylo na mně ani suché niti. Jakmile jsme z chalupy wystoupili, zablesklo se po celé temnošeré obloze, jako by wšecken les modrým plamenem hořel, tu hned i hrom zuřil; že diw skály sousední hory se na hlawy naše nesesypaly. Z každé štěrbiny sičela rozpěněná bystřice, potok byl kalným proudem, páchnoucím trawou a zemí, kterouž kdesi po lukách byl strhal; wrcholy stromů se chwěly a chýlily, rozjitřeným žiwlům odolati nemohouce. Měli jsme ještě půl hodiny cesty do Borowé — bylo to wšak obtížné půl hodiny! Pod rybníkem, jehož hráz celá wodospádem zakryta byla, wedlo se nám nejhůře. Tam jsme museli přes kolena do wíru, že nás diw neuchwátil. I klouzali jsme se po poli kus cesty, až jsme se do pěkného wysokého stromořadí dostali, které jsem co znamení blízkých příbytků lidských radostně uwítal. Zde již i w tom jeku a hřmotu bouře bylo zwony slyšeti. Táži se, proč a kde se tak slawně wyzwání? — Bylo to zwonění na bouřku w městečku Borowé. Ač welemoudrá wláda, nebezpečnost toho powěrčiwého obyčeje uznáwajíc, již před půl stoletím zwonění na bouřku zapowěděla, děje se to posud na mnoha místech w Štyrsku, a Štyrčané se neodwratně toho starého zwyku drží. W Uhrách jsem to owšem také slyšel; tam se mi to ale ze známých příčin nic diwného býti nezdálo. W Uhrách mají důležitější předměty na práci, aby o takowou maličkost, bezpečnost statku a žiwota lidského dbáti mohli.

Rozjímaje o diwné zaslepenosti obcí štyrských, šámal jsem se mezi stromy za swým průwodčím, an tu blesk, jasnější než polední slunce, jako kouzlem welikolepé stawení w husté temnotě mi okázal. Co to? dím, a průwodčí odpowěděl: „To

je klášter borowských Augustiánů; do městečka již ani tisíc kroků nemáme.“ W tom mně napadlo, že jsem před několika lety pana Felixa, řeholníka borowského, po cestě w Rakousích seznal, pána učeného a horliwého Slowana z jižného Štyrska. I wáhal jsem, nemám-li raději hned sdo ostočiště hledati; již jsem se odwrátil a k městečku zaměřil; w tom mi zase blesk okázal nádherný dům, kterýž se swými wěžemi, báněmi a wýklenky jako zaklený zámek w bájce, okamžením se objewil a zmizel. Nemoha odolati tomuto pozwání, wkročil jsem tedy do wrat, a w kuchyni, kde čeleď práwě u wečeře seděla, ptám se po panu Felixowi. Prawda, že jsem byl podoben wíce utopenci nežli žiwému poctiwému člowěku; čeládka o mou prosbu, aby mne někdo panu Felixowi oznámil, ani za mák nedbajíc, u wečeři statně pokračowala. Wida, že prosbou nic newyřídím, chopil jsem se nemylného prostředku, wšudy a wždy k cíli wedoucího, stal jsem se totiž hrubým; načež služebníci, poznáwajíce, že pánem býti musím, o záwod wstáwali a pro řečeného pána běželi.

Slowanská hostinnost hned mě poznala. — „Dobro došal!“ (dobře přišel, totiž witám wás) mě přiwítalo, a již jsem byl w náručí šlechetného kněze, který mě tak wroucně obejmul, že mě až ždímal. Za půl hodiny byl jsem w pěkném pokoji w bílé košili, w čistých teplých šatech; a při hojné wečeři a wýborném, pěnícím-se wíně črešňowském (nejwýtečnější wína štyrská rodí se we slowanské části wéwodstwí, jmenowitě u Črešňowsi, něm. Herschbach, a Lutimira, něm. Luttenberg) pohromu swou jsem wyprawowal. Jaká to proměna! Z nejhlubší bídy, hladu, žížně, bláta, nesnáze, temnoty a hrůzy k čistotě, hojnosti, pohodlí, chutným potrawám a nápojům, a přátelskému howoru slowanskému! (Dokončení.)

Nowo-Bydžowské starobylosti.

(Dokončení.) We staré registratuře zdejšího magistratu, zawírající w sobě nenepatrný počet listin z 15. a 16. století w českém i latinském jazyku, chowá se též starožitné městské registrum od roku 1311, o němžto zde několik slow promluwiti, dílem pro jeho stáří, dílem pro jeho důležitost pro náš dějepis snad zbytečno nebude. — Tato neweliká kniha je na pergameně dílem latinským, dílem českým jazykem psána a obsahuje 230 listů. Listy — snad příčinou neopatrnosti při opětném wázání — neležejí w chronologickém pořádku, a tak se dle přítomného seřadění nachází začátek na 22. aneb 25. straně, an na obou těchto stranách úwodné wpisy umístěny jsou, a sice oba toho samého datum: „Anno M. C. C. C. XI. Idibus Decembris videlicet in die sanctae Luciae.“ Na str. 22, kdež se tato kniha „liber conscientiae“ nazýwá, uwedeno jest, že má „duas distinctiones; prima pars est de venditione hereditatum et possessionum, secunda de excessibus.“ Obšírnější jest úwodný wpis na str. 25, kdežto wyswětleno, kterak toto registrum „est inventum, ordinatum et confirmatum de gratia omnipotentis Dei et de gratia domini nostri serenissimi principis Johannis, Bohemiae et Poloniae regis,“ pak „cum consensu et auxilio Henlini, villici gradezensis, qui ex praecepto domini regis Bohemiae fuit dictus in seniorem et promotorem, et cum consensu judicis nostri Friderici ac juratorum subscriptorum, Conradum de Mordow, qui fuit magister civium,“ a k tomu 11 jiných jmenem uwedených. — Nejstarší česká listina celé knihy jest psaní „Čeňka z Weselé, řečeného z Wartemberka“ od r. 1405; wšak teprw po roce 1410 české listiny souwisně po sobě následují. Největší díl wšech listin, jak se již dle wýše uwedeného rozwržení souditi dá, obsahuje zápisy a nařízení poslední wůle, wšak sem tam se též wpisy jiného obsahu nacházejí, jako popsání polností za časů krále Jana k městu patřiwších, poznamenání outrat roku 1311 wynaložených „ad fossata nova perficienda“, nařízení týkající se warty u mostu od r. 1315, poznamenání wypowězených z města, obdarowání kostela a špitálu, přátelská narownání atd. — Nápadný, wšak z tehdejších okolností wyplýwající jest nemalý počet německých jmen osobních a jiných wýznamů do starších latinských listin přijmutých, jako k. p. „hereditas Wynandi de koczenrode, antiqui wernheri, ulmanni atd.“ — „in sanxito judicio, qui vulgariter der gehegit dicitur“ — „a meta, quae vulgariter dicitur vom dem reyne“ atd. —

U prostřed lesa „Prasek“ jmenowaného a na panstwí bydžowském ležícího wystupuje pozwenáhla wrch nejwyšší celého okolí. Nad tímto wrchem widěti jest pahrbek asi sáh wysoký, do čtwerhranu nasypaný a příkopem — již welmi mělkým — obehnaný. Objem celého pahorku obnáší asi 80 kroků a délka každé strany čtwerhranu na wnitřním powrchu as 12 kroků, a jest dosti diwné, že rohy čtwerhranu práwě k úhlům swěta obráceny jsou. Tento pahrbek je wůbec pod jmenem „Králůw stůl“ známý, a dle powěsti prý zde někdy králowé čeští při honbách stolowali i také noclehowali. Zdali se tato powěst na prawdě zakládá, aneb zdali tento pahorek k docela jinému oučelu nasypán byl, nedá se nyní snadno rozhodnouti; wšak poznamenati slušno, že jak se zdá, od nepamětných časů až do r. 1325 město Bydžow, bezpochyby i s celým okolím, panowníkům české země náleželo. —

W tom samém lese nachází se též místo wůbec pod jmenem „u cikánské přísahy“ známé. Zde prý bylo před časy množstwí Cikánů, pro loupeže a krádeže pronásledowaných, pochytáno a na šibenici odsouzeno; prosbami wšak nešťastných rodin pohnutí soudcowé prý wšem tento trest prominuli; ale wůdce Cikánů musel we jmenu celého zboru přísahu složiti, že se wšemi chycenými českou zemi opustí, aniž se wíce nawrátí. Když ale přísahu w hrobě stoje odříkáwal, náhle mrtew do hrobu upadl, a na tom místě také pochowán byl. —

Konečně musím učiniti zmínku o obrazci, ne sice starožitném, wšak pro děje wlasti naší w předešlém wěku charakterističném. Chowá se we zdejší radnici městské a představuje podobiznu muže wousy zarostlého, držícího w rukou růženec a otewřenou knihu, w nížto se následující slowa čtou: „W nichž některé wěci jsou nesnadné k srozumění, jakož i jiná písma. II. Petri.“

Wedle něho na stolku widěti nitě s jehlou, krejčowské želízko, polštářík a housle. Wyswětlení obrazu nalezá se na jeho zadní straně, kdežto následující slowa umístěná jsou:

„Jan Pita, krejčí, wěku swého 45 let, ze wsi Chudonic, poddaný král. wěn. města Bydžowa, přes jehlu chtěje rozuměti, s písmem se tak zaplet, že se poradiw s Židy, do židowského bludu sám upadl, a několik jiných do něho zawedl. Z této příčiny odsouzen, aby w kůži z města Bydžowského wywlečen a upálen byl, před swou smrtí blud swůj oplakáwal a pokání činil, pak dle ortele wšem k příkladu lkající umřel 18. decemb. 1748.“

Z wrstewníků Jana Píty byli Wáclaw Wacek z Bydžowa a Lidmila Bourowá z Lužce w Hradci Králowé stati a upáleni; Jan Boura z Lužce u wyšetřowání w Praze umřel, jeho mrtwola byla na poprawišti spálena; pět jiných bylo na 3 léta do káznice odsouzeno. Za podezřelé toho kacířstwí bylo ještě 30, wětším dílem z Lužce a ze Slibowic panstwí chlumeckého pocházejících poznamenáno, z nichžto pak jen 5 wyznání katolické wíry složilo. — M.

DENNÍ KRONIKA.

Z Kutné Hory. (*Diwadlo.*) Sotwa že weselý masopust síně swé zamknul, otewřel se opět chrámek Thalie, wolaje ctitelůw swých a přátel dobré wěci k ušlechtilé zábawě. Naši ochotníci nám opět pro každý týden diwadelní představení slibují, a slibu tomu také wěrni jsou: důkaz, že toto podnikání obliby nachází. Byloby ale také přáti, aby mnozí, kteří by tuto dobrou a w č. 17. letošních Kwětů dosti objasněnou wěc podporowati měli, lehkowážně ji netupili jen proto, že ochotnícijim k wůli německy hráti nechtějí. Mnoho-li jest u nás obecenstwa, ježto by jazyku našemu nerozumělo? A jakýž je panující jazyk w městě našem? Česká byla Hora Kutná, i zůstane swé národnosti dozajista wěrna. Šetřme cizích práw, hajme ale také swých; nechme cizích, mluwme wlastní řečí, pěje Kolár, a jednající tak nikdo zajisté nás pokárati nemůže. Bylť již jednou swrchowaný čas, aby se národnost i w staroslawné Hoře probudila; a toho — díka těm, kteří k tomu přispěli — máme již patrných důkazů. — Chtěl jsem mluwiti o diwadle a zabloudil jsem jinam, protož nyní krátce. Poslední troje představení nám opět mnohého důkazu o pokrocích diwadla našeho poskytlo. Dne 9. unora prowozowán byl „Srnec“ dle Hýblowa překladu. Tento bujný wýstřelek Kotzebuowa rozmaru byl dobře dán, a přiměřeně také sem tam zkrácen; 16. unora prowozowáno: „Do wšeho se plete“, dle Jüngera od Žáka, a dobře se wšechno propletlo. Dne 23. unora: „Hrůzná noc na zámku Paluzzi.“ Kdyby jen jediná osoba w jiných rukou byla býwala, mohlo se představení toto k nejzdařilejším počísti. Pozorujeme wůbec, že se na prowození těžších kusů welká péče wynakládá. Škoda, že to u nás posawáde k žádné zpěwohře přijíti nemůže! Nemohlibyste se ale, p. ochotníci, aspoň o nějaké frašky se zpěwy pokusiti? Nechci se nijak do wašeho snad již učiněného rozwržení míchati, neboť s radostí každý pokrok wáš pozoruji; ale wěci waší to welmi by přispělo. Nu, snad jste i wy již na to pomyslili! J—e.

Z Příbrami. (*Slowíčko na dorozuměnou.*) „Wlastní chlouba newoní“, dí staré přislowí. A to je prawda. Naše měšťanská, pouze česká čtenářská společnost we swém podniku owšem prospíwá, ale žádnému z našinců až posud ještě nenapadlo, nepatrným wýjewem tím weřejně se chlubiti. P. dodawatel hezkých řádek z Příbrami č. 16. sám, krom ouřednické společnosti, také o naší české zmínku činí. Prawí totiž: „Také měšťané naši zarazili sobě čtenářskou společnost, kde se pilně scházejí, přátelsky rozmlouwají“ a dokládá: „mnozí místo obyčejné hry w karty raději nyní Kwěty, Wčelu a Pražské nowiny čítají.“ Hana to sice nižádná; přec ale ze slow těch jaksi wyswitá, jakoby naše předešlá zábawa jen w karbanu byla pozůstáwala. Naši páni, z wětšího dílu horní ouředníci, utwořili sobě též čtenářskou, wšak uzawřenou společnost; o té ale dotčený p. dopisowatel neprawí, žeby se také časem hrou w karty bawila. Nu, a co na tom? — Naši páni čtou, howořejí, hádají rebusy, smějí se, hrají billiard a také někdy w karty — a my také. Ostatně wíme, že to pan dopisowatel s námi zle nemyslil a my to milému obecenstwu jen proto w známost uwádíme, abychom snad za náruživé hráče w karty držáni nebyli. Bude-li p. dopisowateli ještě budoucně libo, přeswědčiti se o stawu a pokroku naší městské čtenářské společnosti, spatří zajisté s radostí, že, jak sám o nás prawil: pozadu zůstáwati nechceme, jelikož naší pospolitou wlasteneckou zábawu w nowě wystawené střelnici, co w prostrannějším, swětlejším místě zakotwiti hodláme, z čehož se owšem také wíce členů a wětších pokroků we swé úloze naditi můžeme. — P—ý.

Z Německého Brodu. (*Diwadlo.*) W krátkém čase widěli jsme na diwadle našem wíce diwadelních her. 8. prosince m. r. prowozowán byl: „Zmatek nad zmatek.“ Diwadlo bylo dosti naplněno a hra jsouc dobře woleným osobám swěřena obecenstwo welmi bawila. Ochotníci šwarně sobě počínali a welikou hbitost nejen w mateřském jazyku, ale i we hře na jewo dali. Zwláště Kwíček k rozmnožení wšeobecného rozmaru přispěl; takž i pán a paní z Nemotoh, Doriska a Selikour. Dne 22. prosince spatřili jsme: „Lásku w nárožním domě“ a „Kyžbych se byl neoženil.“ Spokojenost wšech přítomných doswědčila, že se hra podařila. Objewilyť se nám nowé ochotnice a swým prwním představením pěknou naději na budoucnost w nás zbudily. Na den nowého leta w přeplněném diwadle prowozowán byl „Pan Štěkawec“ a „Čtyry stráže na jednom stanowišti.“ Weselost byla wšeobecná, a hojný potlesk odměňowal přičinění ochotníkůw, a každý z nás opouštěl diwadlo s tím srdečným přáním, by se nám častěji wečer tak příjemně ukrátil. Brodský.

BESEDY.

České hry naše přestěhují se po welkonoci z růžowé ulice zas na owocný trh — do staw. diwadla. Příští neděli bude bezpochyby poslední české představení na prknech, na nichž jsme před dwěma lety tak utěšené naděje stawěli, — až se s námi probořily. Jak z dobrých pramenů wíme, zamejšlí p. majitel onoho diwadla docela zrušiti a místa k wystawění soukromných obydlí použiti. — Na onen den připadá benefice paní Skalné, kteráž nám nowý plod naší domácí dramatiky přinese. Jeť to: Paní Marjánka, matka pluku, aneb: Ženské srdce, půwodní činohra od J. K. Tyla. —x—

Sabinowých powídek a powěstí (o nichžto jsme již ondy zmínku učinili) wyšel práwě prwní swazek, a prodáwá se u p. Arnolda (na poříčí č. 1085), jakož i w Expedici Kwětů po 20 kr. stř. Wydání je welmi ouhledné. Příště o nich wíce.

K tisku uchystány jsou dwa swazečky „Morawských národních báchorek“ od Mikšíčka a wyjdou nákladem podnikawého znojemského knéhkupce Fourniera w arcibiskupské impresí (w Praze). W též knéhtiskárně pracuje se práwě také na pěkném díle pro naše panny. Je to z německého dobře známá „Agatha“, kterouž p. Pečírka na jazyk náš wyložil. Náklad wede též Fournier. Wydání bude welmi sličné.

Slowník lužicko-srbský, o němžto již několikráte w těchto listech, posléz w 25 čísle mluweno, a jenž celý asi w sedmi swazcích (po 21 kr. stř.) záležeti bude, odbírati se může w Lipsku u redakcí časopisu »Jahrbücher für Slawische Literatur«, w Praze u Ehrlicha, Kronbergra a Řiwnáče a w jiných knihkupectwích. Wydání we welkém oktáwu jest welmi ouhledné.

O minulém mesopustním outerku pochytala policie w Paříži přes 300 maškar, ježto swobody maškarní k wytahowání hodinek, šátků, sáčků a jiných drobotin používaly.

Jistý Irčan nalezl ořezanou guineu, za kterouž pak jen 18 šilinků dostal. Druhý den na to widěl zas jednu na ulici ležet. — O jen si lež! řekl; wšak já tě nezdwihnu; wčera jsem přišel suchou hubou o 3 šilinky.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 28.
12. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK

PRO

ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

6. března.
1845.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakouského mocnářstwí půlletně 1 s patřičnou obalkou 2 zl. 36 kr. stř.

Lomnický z Budče.

Obraz z dějin domácích

od

J. M. Fryče.

1.

Byl tichý, líbezný wečer. Celá Praha odpočíwala po hlučném žiwotu letního dne.

Tu seděl šťastný otec po denních trampotách u prostřed radostné rodiny swé, zapomínaje na péče a strasti, kteréž ho byly již potkaly aneb teprwa potkati mohly. Líbalť manželku swou, objímal dítky swé a žehnal okamžení, ježto mu bylo tyto poklady žiwota jeho přineslo.

W tiché zahradě seděli blažení milenci, a unešeni proudem sladké rozmluwy nepozorowali, že se před nimi, na jasné obloze, již hwězda leskne, připomínající, aby se rozešli. Teskně tedy se loučili; byli wšak šťastní, neboť hwězda jim kynula také co uswit zlaté naděje.

Ale samoten a w hlubokých myšlénkách potopen, bloudil Jaroslaw po tichých ulicích a prázdném náměstí. Onť milowal také; ale srdce jeho bylo posud osamělá lilie, nemající duši, k níž by se w blahém zanícení sklonilo. Bylať se mu na dráze žiwota již owšem také hwězda zakmitla a toužebně upnul po ní mladý poutník zraky swé, i cítil, že mu prawilo srdce: To je ta jediná, s kterou bysi mohl šťasten býti! — ale wšecko to bylo až posud žiwo jen we swatyni prsou jeho; usta nebyla o tom ještě mluwila.

„Což ale platno moje myšlení a čekání?“ promluwil konečně sám k sobě. „Což platno podněcowati w sobě plápol a nehledati pramene, w němž bych jej uhasil, nežli sežehne prsa má? — Ano, půjdu ke zdroji, z něhož se blaho mé prýštiti má, i nahnu horoucí usta, aby se zotawila duše moje! Dotknu se plamenným slowem srdce jejího, až z něho wzejde a jako čistý křišťál wystřelí kwět oblažující lásky!“

I obrátil kroků swých a zahnul se do odlehlé ulice. Tam se zastawil před newelkým, ale ouprawným domem a pohledl do oswětleného okna.

Widěl skrownou ale čistou komnatu. U prostřed ní, u kulatého dubowého stolu, seděl wážný muž, okolo jehož ust jakýsi wýznamný usměch pohrawal. Dlouhé kadeře splýwaly mu w krásných wlnách po statné šíji; usta i bradu zdobily husté wousy. Čelo měl podepřeno o ruku a přemejšlel.

Najednou se zajiskřilo oko jeho žiwěji, po celé twáři kmitlo se radostné nadšení — chopil se péra a začal psáti.

Jaroslaw nemohl z něho oka zpustit. Stáltě w temnotách wečerních před oknem, jakoby do brány swého blaha pohlížel. Celá duše jeho byla naplněna pohledem na muže, hluboce pohrouženého w důležitém písmě.

Konečně odložil písař péro swé, a oči jeho utkwěly ještě jedenkráte na popsaném listu, i přečítaly, co se na něm černalo. We twáři jeho proswítala spokojenost nad prací dokončenou. Potom wstal, a odemknul dwéře do wedlejší komnaty, kdež rodina jeho meškala. Chtělť nyní pookřáti w lůně jejím.

Přes práh wešla ušlechtilá paní, jeho cnostná choť, pečliwá matka, obraz prawé ženské cnosti. Po boku jejím wznášela se spanilá díwka a letěla w náruč otcowu. S blaženým pocitem políbil ji wážný muž a přiwinul k srdci swému.

Jaroslaw se sladce zachwěl. To byla hwězda jeho; skrowná komnata začala se před ním w čarowném swětle jewiti, a tisíce zlatých kwětů jeho krásné naděje pauly se kolem po tichých stěnách.

Byla to Marie, dcera Lomnického. —

Jaroslaw neobrátil oka z krásné panny, a děkowal štědré náhodě, kteráž mu ji dnes ještě widěti dopřála. Pohled na ni upewňowal milujícího mladíka w odwážném oumyslu.

„Ano, zejtra se pokusím o blaho swět“ promluwil sám k sobě se srdcem tlukoucím. — „Nech pronesou usta, co se tak dáwno w srdci ukrýwá, a co doufající duše má i w jejím oku čísti se domníwá!“

Konečně zhasla swětloška w komnatě. Lomnický odešel s rodinou do ložnice. Jaroslaw se protrhnul ze sladkého zasnění a kwapil wymřelými prostorami rozlehlého města k tichému domowu.

8.

Druhého dne stál Jaroslaw před obydlím Lomnického.

„Zde jsi dome přežádoucí — ty tichý stánku mých krásných snů — ty skromná štěpnice, na jejímžto wýsluní růže wyrostla, po nížto se nyní duše moje otáčí! O střež ji, kryte tichý, ať se jí nedotkne krutý wichr bouřiwého žiwota — ať nikdo nepozoruje, pro koho toto kwítko wyrůstá! Pro koho? — a což mohu doufati?“

Takto mluwil sám k sobě, dodal si srdce a wešel do domu. Třesoucí se rukou otewřel dwéře na předsíni; neboť najednou newěděl, jak swou žádost přednese, ačkoli byl o ní celou noc přemýšlel.

W tom mu přišla Marie wstříc.

„Ah — pan hrabě!“ uklouzlo ze rtů jejích, a po lících přeletěl jí lehký čerwánek. — „Buďte nám wítán.“

Jaroslaw se hluboce uklonil. Myslilť, že musí do tmawa zarděné twáře swé ukrýti.

„Děkuji wám uctiwě, drahá slečno!“ jal se při tom mluwiti — „diwíte se zajisté, že pod střechu waší wcházím.“

„Diwím se owšem!“ prohodila díwka; „neboť jsme až posud toho potěšení neměli —“

„O dejž Bůh, aby waše slowa také při mém odchodu tak laskawě zněla, jako u mém příchodu znějí!“ zwolal Jaroslaw, a plamenné oko jeho spočíwalo s welkým wýznamem na díwce.

Marie sklopila oči. Na chwilku panowalo mezi nimi pomlčení.

„Je milý wáš otec doma?“ ptá se konečně Jaroslaw polohlasitě.

„Je doma,“ řekla díwka, a již ho uwáděla do komnaty a předstawowala otci.

Twář Lomnického se wyjasnila. — „Kwětnický?“ opakowal si jméno Jaroslawowo. „Ah, to je zdrawý, zachowalý kmen českého panstwa. Buďte mi wítán, mladý jeho kwěte!“ doložil srdečně i rázně, podal mu ruku a žádal jej, aby se usadil.

Marie odešla za swou práci, a přihlížejíc k malému hospodářstwí, nechala muže o samotě.

„Nu, a co pak wás ke mně přiwádí?“ ptá se Lomnický, když se byl naproti milujícímu jinochu posadil. — „Mohu wám něčím sloužiti?“

„Přicházím“ — jal se mladík dosti ostýchawě mluwit — „předně, abych osobně seznal muže, jehož jméno tak slawně po wlasti naší zazníwá —“

„Pomalu, pomalu, mladý příteli!“ překazil mu další řeč Lomnický s jemným usměchem — „sic budu myslit, že jste přišel w záležitosti, o kteréž sám pochybujete, jelikož na mne střelami dorážíte, kteréž arci k lechtiwějším srdcím proniknou, o mou prošíwanici ale se přelomí. Já jsem Lomnický — wy mladý Kwětnický, a já budu welice potěšen, když wás častěji we swé skrowné domácnosti uwidím.“

„Tato laskawost,“ řekl Jaroslaw, „dodáwá mi zmužilosti k přednešení druhé příčiny, proč wlastně do wašeho domu přicházím. Je to — weliká prosba —“

„Prosba?“ podiwil se Lomnický. „Aj, aj! totě jsem žádostiw, čím bych mohl statnému hraběti Kwětnickému se zawděčit. Mluwte, prosím, upřímně.“

(*Pokračowání.*)

Z Marie-Celi do Štyrského Hradce a do Rakous.

(Dokončení.) Nenejtší hostinnost pp. kněží nedowolila, abych se wyprawil; prohlížel jsem tedy krásný klášter, weliký chrám s wýtečnými malbami na obmýtce, a wýstawnou hojnou knihownu, w níž se ale nic slowanského nenachází, kromě starého slowníku sedmi jazyků, totiž latinského, wlaského, dalmatského, českého, polského, německého, maďarského, kterýž byl wydán w Praze od Lodereckra roku 1605. Welebný pan opat sám mě wšudy prowázel po domě a ukázal mi také sbírku silozpyteckých strojů a přírodnických předmětů.

Druhého dne, an se počasí přízniwější zdálo, wydal jsem se na další cestu k sewern, rozžehnaw se s hostinským konwentem. Zaměřil jsem cestu přímo přes hřbet dwě míle dlouhé a téměř šest tisíc střewíců wysoké hory Wechsel řečené, kterí w těchto končinách nižší Rakousy od Štyrska dělí. Pan Felix doprowodiw mě až k samé patě hory, chtěl se rozloučiti se mnou na starém hradě Festenburgu, který se na wysoké skále nad malebným oudolím wznáší, a w němžto se nyní fara a kostel pro okolím rozptýlené obce nachází. Zde pak nakloniw ucho k prosbám mým, wylezl semnou na Wechsel, jehož wrcholu jsme k západu slunce dostihli. Chmurná mlha se rozkládala po zemi rakouské; Štyrsko pak se skwělo pod nohama našima w čarowných barwách wečerních. Ještě jsem poznal známé hory okolí hradeckého, a wroucí S Bohem posílal ku wzdálenému jihu wšem upřímným Slowanům, neb Štyrsko nawzdor dlouhowěkým okolnostem je slowanské, aniž slowanským býti přestane. Jeden muž powede koně snadno k studánce, ale sto jich ho nedonutí, aby pil, když se mu nechce. Národ, kterýž se Kremplem, Vrazem, Miklošičem honosí, na jehož roli Terstjenjak, Caf a mnozí jiní pracují, ten národ nezahyne. Byltě on druhdy prwní w Ewropě ohledem na křesťanskou wzdělanost, a jeho jazyk i sami otcowé swatí

we swětowládném Římě za hodný uznali, by stejného s powšitnou latinou práwa w církwi užíwal. Časowé se změnili, a práwem sobě wzdychal nebožtík Kopitar: Olim primi Slavorum, nunc novissimi! — Andělská rostlina (Arnica Linn), hojně na té hoře rostoucí, swým žlutým kwětem na nás kýwala, jako by náš bol ukrotiti mohla.

Slunce zapadalo za horou Kostricí, a mlha se blížila od Sněžníka. Spěchali jsme, aby nás snad na wrcholu nezastihla; neboť to je nehoda, strašná i we dne pastýřům, wšecky spády znajícím, jakž pak cizinci w noci! Newida před sebe na tři kroky, musí člowěk na tom místě zůstati, kde ho mhla přepadne a obalí, aby do nějaké propasti se neuwrhl. A wšak jsme šťastně došli čistého prostranného salaše na rakouské straně hory, kdež jsme po chutné wečeři ještě dlouho o milé wlasti howořili. Nad míru mě těšila zpráwa o městě Optuji (něm. Pettau) w jižném Štyrsku. Tam se nedáwno držela slawnost tisícleté památky wyswěcení farního kostela. Luipram arcibiskup solnohradský nawštíwil roku 840 morawského knížete Privinu, jehož mocnářstwí okolo jezera Blatna w nynějších Uhrách až k Pečuhu (Fünfkirchen), a na západě až za Optuj se prostíralo (wiz Krempla dějepis štyrský), twoříc část říše welkomorawské. Privina jsa horliwý křesťan arcibiskupa slawně přijal, i hned s ním o rozšíření křesťanské wíry oučinně pečowal; tak že ještě téhož roku mnoho kostelů wyswěceno a far založeno bylo. Priwinůw syn Kozil sám arcibiskupa wyprowázel na té spasonosné pouti. K této památní slawnosti propůjčil papež Řehoř XVI. milostiwé leto a odpustky. Shluklo se za těch osm dní slawnosti k padesáti tisícům poutníků! Určitěji počet jejich udati nelze; přepjatý wšak sotwa bude, powážíme-li, že za těch osm dní 34.400 osob na faře přijímalo. Po celý týden se kázalo dwakrát za den slowensky; kromě toho též německy w neděli ráno, pak w outerý a we čtwrtek o šesté u wečer. Celá slawnost zwláštní knihou slowensky popsaná, co nejdříwe na swětlo wyjde, aneb již snad wyšla. Duchowenstwo jižného Štyrska wěrně o duševní blaho swých owčiček pečující, nezapomnělo na starobylou sláwu těchto krajů; neb ku letošní slawnosti padesátiletého na kněžstwí wyswěcení biskupa Sekowského, dwa sešitky slowenských básní, jeden od slowenských kněží, druhý od slowenských klerikû složený wysoce důstojnému jubilantowi wěnowány byly.

Dlouho nás tyto a takowé rozmluwy bawily, než jsme na wonném seně usnuli. Ráno wstawše, obdiwowali jsme krásný wýchod slunce tam nad rozlehlými rowinami uherskými; w nichž se mutenské jezero skwělo jako zlatý štít. Zde na tom wysokém trůnu přírody rozžehnal jsem se se šlechetným přítelem, a obrátiw se k sewеru, šel jsem do Glognice, odkudž mne železnice do Wídně unesla. M. F.

ZE SLOWENSKA.

Spolky střídmosti. Nedělní školy. Nowiny.

Národní žiwot na Slowensku počíná nyní již walnějším krokem s čistou duševní silou, jako bratr se sestrou z dědiny do dědiny, z města do města, z okolí do okolí kráčeti a do jednoho pramene se wléwati, z něhož čistě křesťanský žiwot wyperliti se má. Theorisowání přechází k praktičnosti, z kteréž jediné krásným wítězstwím oswícenosti nad Tatrami jasné swětlo se zaleskne. Praktičnost nám otwírá srdce národu našeho, jemuž posud ničeho jiného, nežli dobrých, swatým zápalem pro wzdělanost a žiwot národní plápolajících wůdců se nedostáwalo, k čemuž si ale mladí horliwí Slowáci s pomocí Boží, wzděláním a příkladným žiwotem cestu prokliesťují; naděјeme se tedy, že jarý žiwot jejich také ospalost a lhostejnost národní obžiwí a zotawí, a to tím wíce, čím značnější toho důkazy již nyní radostně podati můžeme. —

Žiwot slowenský počíná tedy wolněji dýchati, wyzouwaje se z tělesnosti swé, kteráž w něm až posud símě božskosti podrýwá. Důkazem toho jsou Spolky střídmosti a nedělní školy, jejichžto počet ode dne ke dni se množí. — Nejprwnější spolek střídmosti na Slowensku založil se w nádherné Pešti přičiněním horliwého wlastence, wysoce zasloužilého p. Jana Kadawyho, tamější ewang. školy učitele. Hned nato založil wel. p. farář Štěpán Záwodník we Welké Diwině w trenčínské stolici podobný spolek, o němž šlechetný a wzorný duchowní pastýř tento listowně sám takto se zmínil:

„— — — Nejsem-liž já již dostatečně za chatrnou práci swou odměněn, an ze sedmi owčince mého osad již sta milých owеček we spolku střídmosti před mnohým nebezpečenstwím, před wichrem a bouří škodliwého opilstwí z milosti Boží ochráněných s potěšením spatřuji? Jedni mi děkují za stálé zdrawí, které se jim nawrátilo zdržením-se od opilstwí a jedowaté pálenky, u nás již jen běsnou wodou jmenowané; druzí mne požehnáwají za zmáhající se w domácím hospodářstwí požehnání Boží: tak že již někteří w tyto dni skrze mne znamenité summy pro dítky swé do wídeň. zaopatřowacího ustawu (Versorgungs-Anstalt) wložiti dali; třetí za weškerou proměnu w domě swém: totižto z domu ďábelské roztržitosti, swády, holeprázdnosti a bitky w dům andělské swornosti, pokoje, pobožnosti a lásky; čtwrtí že z nebezpečenstwí wěčné záhuby bratrstwem střízliwosti wytrhnuti jsou atd. Mnozí si stěžují, že tento přeužitečný ustaw střízliwosti již před desíti lety do fary uweden nebyl. W tomto zhožném stawě kojím se tou wnitřní radostí: že jsem nejen žil, ale žil pro obecné dobro swého národu. Nic wíce jsem neučinil, nežli co powinnost powolání a stawu mého ode mne wyhledáwala, a jestli bych něco wíce nad jiné na zpustlé zahradě slowanské byl udělal, i tu zwolám s Pawlem apoštolem: „Ne mně, než tomu nejwyššímu Dárci neoh jest čest a chwála, který w nás wzbuzuje mysl k obecnému národůw dobrému užitečnou atd.“

Kohož srdce nezaplesalo by nad skromností wýborného muže, jehožto šlechetné počínání mnohým duchowním pastýřům za následowání hodný příklad sloužiti může? To je láska k národu, s jakowou krásné budoucnosti w ustrety kráčeti máme!

Třetí podobný spolek střídmosti spolu i s nedělní školou založil dwojíct. p. farář J. M. Hurban* w Hlubokém (w stol. nitranské) a radost jest podíwati se na horliwost, ochotnost a duševní sílu farníků jeho. — W Uhrowci (w stol. trenčínské) se též nedělní škola i se spolkem střídmosti založila, k čemuž nejwíce přispěl urozený p. Karel Modráni, dwojíct. p. Matěj Swatý, a p. Sam. Štur, nyní doma se-zdržující a obojí ustaw tento opatrující. U příležitosti této budiž mi dowoleno, několika slowy zmíniti se o prwnějším tomto muži, který zwláštní ochotností o založení nedělní školy w Uhrowci pracowal. Pan Modráni, jakož panstwí Zay-Uhrowského úředník, jest spolu i dwou církwí ewang. w témže panstwí se nacházejících dozorce, a křesťanskou horliwostí na rozkwětu obou, ochraně swé swě-

* Pan Hurban práwě nyní dáwá tisknouti: „Slowo o Spolkách Mjernosti a Nedělních Školách“, které wšem přátelům i nepřátelům kořalky a wůbec opilstwa již napřed ku čtení poroučíme. Bude to naučení zwláště pro ty, kteří podobné spolky mírnosti a nedělní školy kdekoli zakládati hodlají a wýstraha pro opilce. Dopisowatel.

kených církwí, co nejswědomitěji pracuje. On jest u wšech poddaných i u swého hraběte welice oblíben, jelikož poddaní na něm sprawedliwého a laskawého zpráwce, hrabě pak nejzkušenějšího, nejpilnějšího, nejswědomitějšího hospodáře nacházejí. Hospodářské jeho zkušenosti mohou tamější rolníci při zdokonalowání swého rolnictwí, štěpařstwí a chowání dobytka mnoho děkowati. Při každodenním s hrudou se obírání paměti hodná jest oswícenost može tohoto, kterouž on také co možno, a často i také nad samu možnost, rozšiřowati usiluje. Knihowna jeho, z chatrných důchodků nabytá, jakému koli professoru neb duchownímu okrasou býti by mohla.

W Pitrži (w st. nitranské) založil dwojict. p. Ladislaw Paulíni podobně spolek střídmosti, ačkoli s mnohými překážkami zápasiti musel. Slowensko naše wůbec s welikým očekáwáním kráčí wstříc spolkům těmto, a ze wšech stran doslýcháme, že se k nim ochotně míti počínají. Wěru byltě již čas, aby se hydře této — opilstwí — na sedmerou hlawu šláplo; an se tím nejen cesta ku wzdělanosti proklestí, ale také tělesnému dobru Slowáků pomůže; nebot pálenka jest ona cesta, kteroužto zwláště židé ubohý lid náš wyssáwají.

O nedělních školách bylo w těchto listech již wícekráte mluweno — pročež o nich nic jiného tuto nesděluji, než tu radostnou zpráwu, že se denně wmožejí, a takořka rukou w ruce se spolky střídmosti po welebných Tatrách se osidlují, blahodárného owoce přinášejíce.

Konečně ještě jednu a to tím nejradostnější zpráwu čtenářům listů těchto oznamuji, kteráž celé Slowensko, jako jarní slunéčko omládlou přírodu zahříwá a obweseluje. Práwě, an toto píši, pozdrawilo Břetislawu naši ode dwou roků již toužebně očekáwané milostiwé powolení na „Národné Nowiny a Orla Tatranského." Posud neměli jsme žádného národního zrcadla, w kterém bychme žiwot swůj byli ohledati a posuzowati mohli; neměli jsme organu, kterýžby byl národním žiwotem naším hýbal a tužby i naděje naše soustředňowal. W nejsladší naději čekáme nyní na prwní číslo tohoto organu, kteréž Slowákům bohaté léto otewříti má.

Hej veť mi už máme Slowenskje nowini,
Čo budú zobrjewať Tatranskje rodini.

Šuchot tatranskjeho Orla zo sna zbudí
Ospalích bez ducha na Slowensku ludí.

Ludomil.

BESEDY.

Z Příbrami. (*Diwadlo.*) Dne 16. unora prowozowala se u nás weselohra „Zmatek nad zmatek"; hra se dobře powedla, a hostů sešlo se tolik, že se mnohý zpět wrátiti musel. H.

Kafíčko a wše co sladkého jest — jmenuje se nejnowější spisek naší posud neunawené Dobromily Retikowé, a wyjde brzo z impresí Jar. Pospíšila. Wšem našim paničkám a milownicím libopáchnoucí šťáwy k wědomosti!

W též impresí nachází se w tisku sbírka „*Národních báchorek a powěstí*" od Jak. Malého. Zajisté wítaný přírůstek na stromě našeho písemnictwí.

Wídeň má dostati dwě nowé diwadla — t. j. p. Carl zamýšlí swé malé na Leopoldowě přestawěti a mezi tím časem w Odeonu hráti! — Něco podobného učiní také p. Pokorný, ředitel Josefowského diwadla; jelikož, místo staré opustí a na jiném příležitějším (na glacis, naproti Auersbergskému palácu) nowé stawení wywede.

Mnohý se bude ptáti, co to je práwě řečený Odeon? — Zkrátka powědíme: Náramný, skwostný, welikolepý, nowý, letos otewřený sál w nowelké tuze ulici na předměstí Leopoldowě. Wlewo a prawo podpírá w něm 22 sloupů náramný strop; na každém sloupu je swícen s 41 rameny, na sedmi lustrách hoří 550 plamenů a na šestnácti kandelabrech kolem sálu po 42 swíčkách. Mimo to rozléwají se celé proudy swětla z galerie. Malba je znamenitě pěkná, jakož i wšechny práce, broncowé na swícnech prawé mistrowské kusy jsou. 5000 lidí může se pohodlně w těchto ohromných prostorách pohybowat. — A při tom wšem nalezají se přece nápadné chyby we stawbě! — Před lety byl wídenský „Apollowý" sál také wyhlášen; teď je z něho fabrika na swíčky! — Jakého osudu dočká asi nowý Odeon?

Nic není nad hezké způsoby! W maďarském národním diwadle (w Pešti) hrála se minulý měsíc Szigligetiho drama „Zsido" s dwěma hosty a jak nás tamější zpráwy ujišťují, s prawým ohněm, jelikož jistý mladý šwihák, sedě w lóži, pohodlně swé cigaro kouřil. To jediné nemůžeme jistotně udati, bylo-li ono cigaro wýrobek domácího nebo záhraničního průmyslu!

Liszt dělá nyní furore we Španělích. Obchodníci w oněch městách, kde famosní pianista ještě nebyl, prodáwají hlawatou a wlasatou karikaturu jeho s ukrutnou šawlí, jakž ji pařížský satyrický časopis „Charivari" podal, za prawdiwou podobiznu tohoto welikána w říši tónů, a wšechny spanilé Španělky hoří nyní zwědawostí tuto networu spatřiti.

Také Meluzina! W pozůstalosti francouského básníka Delavigne-a nalezly se zlomky truchlohry tohoto jména. Je prý toho asi dwa akty, a plno básnické krásy.

W archiwu pařížského diwadla „Francais" chowá prý se lístek weliké ceny — totiž kus papíru, na něm slowa: „Můj přítel Bonaparte má wždy wolného přístupu do mé lože. Talma." — Pro méně zběhlé w diwadelním swětě podotýkáme, že byl Talma nejznamenitější herec francouský a že s welikým císařem w přátelském poměru stál. Mimo to myslíme, že se budou z této zpráwy wšickni radowat, kteří rádi swobodných lístků do diwadla používají. Tuť mají weliké jméno, za nežto se ukrýti mohou.

Nowé knihy.

Písně národní w Čechách. Sebral Karel Jaromír Erben. (S nápěwy.) Swazek III. W Praze 1845. W knihtiskárně a skladu Jar. Pospíšila. Str. 272 w 12. Seš. za 45 kr. stř.

Rýmowané propowědi nábožnosti, mrawnosti a moudrosti. Dárek milé mládeži a mládeže milowníkům. (Zwláště pro předpisy.) Od J. K. Kamarýta, býwalého kaplana sídelního w Klokotech. (Druhé wydání.) W Praze 1845. Tisk a sklad Jarosl. Pospíšila. Str. 148 w 16. Seš. za 12 kr. stř.

Powídky, powěsti, obrazy a nowely od Karla Sabiny. Swazek prwní. W Praze 1845. Tisk Jana Spurného. Str. 111 w 12. Seš. za 20 kr. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 29.
12. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po .půlarších třikráte za týden, a sice w úterý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

8. března.
1845.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních oušadů Rakousk. mocnařstwí půlletně 1 s připřenou obalkou 2 zl. 36 kr. stř.

Lomnický z Budče.

(*Pokračowání.*)

Žiwě powznesl se obraz Marie před očima wroucně milujícího jinocha! Widělť ji, jakoby w prawé podstatě před ním stála — tą podoba andělská, jakoby mu laskawě kynula — a srdce jeho se zmužilo.

„Já pochowal již rodiče swé,“ začal nyní mluwiti — „a stojím samojediný na swětě, jsa pánem činů swých i statku swého; ale w srdci mém probudilo se toužení po wěrné družce mého žiwota, a dříwe newejde pokoj do prsou mých, dokud nedosáhnu cíle swého.“

„Aj, tedy wolte mezi urozenými pannami wlasti naši!“ dí Lomnický. „Hrabě Kwětnický bude wšude witaným ženichem.“

„O kýž byste dobře prorokowal, milý pane!“ zwolal Jaroslaw — „a sám na sobě prawdu swých slow oswědčil!“

„Sám na sobě?“ podiwil se Lomnický.

„Ano,“ doložil jinoch; „přicházímť, abych wás — o ruku waší spanilé Marie poprosil.“

„Wy — pane hrabě?“

„Já ji miluji co nejwřeleji, a myslím, že toliko w ní štěstí žiwota swého naleznu.“

„Odkud ji znáte?“

„Poznal jsem ji na posledním turnaji — powěst o její krése a cnosti znal jsem již dáwno, a ono okamžení rozhodlo nad mým žiwotem.“

„A wí Marie o waší prosbě — ?“

„Ještě new; ale w krásném oku jejím se něco jewí, co mou nejkrásnější naději naplňuje.“

Lomnický se zamyslil. — „Mladý příteli!“ řekl po chwíli ruku mu podáwaje; „wy se mi líbíte — dowolte ale, abychme se ještě lépe seznali. Nawštěwujte dům můj!“

Jaroslaw stiskl ruku jeho a hleděl mu radostně do očí.

2.

Spanilé jitro wzneslo se nad Prahu, a wysoko stálo již slunce na blankytném sklepení.

Slawné zwonění hučelo po městách a peřestý dawlidu míhal se po ulicích. Wšechny twáře byly wyjasněné, a wšechny oči točily se kolem s jakousi libou zwědawostí. Bylot patrno, že se to hlučné množstwí k nějaké radostné udalosti nebo utěšené slawnosti sbíhá.

Nejwětší hluk a tíseň panowaly na welkém prostoru před králowským palácem, a každou chwíli přibýwalo tam ještě nowých zástupů, hrnoucích-se od mostu po Malé straně k Hradčanům.

Délkou celého dwora bylo wystawěno prostranné, drahými čalouny pokryté lešení, na němžto se nejwyšší úřednictwo a wšickni učitelowé i doktoři wysokých škol we swém slawném rouchu lesknuly. Na druhé straně pnulo se jiné lešení, a na něm třpytilo se nejwzácnější panstwo se swými paními a slečnami w nádherném šperku.

Wšecko bylo w žiwém howoru; mladý rytíř usmíwal se na slečnu — starý, wousatý pán wykládal zwědawým paničkám, co se díti bude — a dole w tísni mezi oběma pawlačemi powstáwalo to wšecko na prsty, natahowalo krky a dělalo si loktem místo.

Tu zawzněl hlahol trub a bubnů — a na prwní pawlan wešel císař Rudolf w drahém rouše se swým komonstwem.

Nato powstal wážný muž mezi doktory a králowští hlasatelowé kynuli swými berlami, aby se množstwí utišilo. — Na to mluwil doktor k shromážděnému lidu: jakže císařská milost, Rudolf, král český, znaje oceniti wzácné a Bohem wštípené dary ducha a pohnut jsa wýbornými pracemi básnickými Čecha Lomnického do zwláštní milosti jej přijímá, swým dwořským básníkem jej činí a chce, aby se mu po wšech wlastech čest wzdáwala.

Zwědawě upíraly se mezi tóuto řečí zraky wšech přítomných na muže, stojícího u prostřed lešení před zlatoskwělým stolcem císařským. Byl to Lomnický. Líbezná wážnost spočíwala na twářích jeho. Oči jeho se jiskřily blahým zápalem.

Wedle něho stála spanilá díwka w šatě z bílého hedbáwí, zlatě protkaném. S jejími hnědými kadeřemi pohráwal lahodný wětřík; na lících rděly se něžné růže a w očích, an se chwílemi z pod krásných dlouhých řasů pozdwihowaly, jewilo se modré nebe. Wšecko bylo dojato panenskou její krásou, i sám císař pohlížel na ni s milostným usměchem.

Jaroslaw, stoje na pawlaně mezi panstwem, tiše plesal; bylať to jeho Marie!

Tu se pozdwihl císař na trůně swém a kynul na Lomnického, kterýž před ním poklekl. Pak se chopil milostiwý wladař zlatého řetěze, jejž královský panoš wedle něho na čerweném polštáři držel, a zawěsil jej Lomnickému okolo krku; Marii ale dal znamení, aby wzala z druhého polštáře bobkowý wěnec.

Díwka učinila podle milostiwého pokynutí a třesoucí-se rukou přitiskla to skwostné znamení krásného wítězstwí otci na temeno. Hlasitě zawzněl nyní zas hlahol trub a bubnů, po obou lešeních ozwalo se hlučné: „Sláwa Lomnickému z Budče!„

„Sláwa mu!“ opětowal jásající lid, jemuž by tyto pěkné obřady byly radost způsobily, i kdyby se nebyly tak wáženého muže týkaly, jakož Lomnický w skutku byl.

Na to powstal nejwyšší kancléř a podal ctěnému básníku nowý erb; tento pak učinil poděkowání císaři, potom pánům a posléz promluwil i k lidu.

W králowských komnatách strojila se zatím weliká hostina k poctě dworního weršowce, a den se ukončil slawným oswětlením celé Prahy, kteráž tím císařowu miláčku swou uctu na jewo dáti se snažila.

4.

Opět wzešlo spanilé jitro nad wěžatou Prahou a udělilo jí swého nejbujnějšího lesku. Slunce hořelo na báni nebeské tak jasně a plamenně, jakoby příští nejkrásnějších hodin zwěstowalo.

Před domem Lomnického stály zástupy lidu, zwědawě na dwéře pohlížejícího. Tu přijely panské, tehdáž ještě wzácné wozy a pohodlné nositka, a za chwíli na to wyšla z domu spanilá Marie, uzardíwající-se jako ranní čerwánky, po boku statečného jinocha — za ní Jaroslaw s kwětoucí družičkou — pak následowali rodiče a přátelé, wšickni s weselou twáří.

I rozsedli se do wozů a nositek a celý průwod hnul se k tejnskému chrámu.

Newýslownou rozkoší trnulo srdce Jaroslawu i Marii — dnešek je měl na wěky spojiti, dnešek měl nejwřelejší jich touhu uspokojiti. Lomnický tu seděl we wážných myšlénkách; onť znal nejlépe důležitost tohoto dne. Choť jeho topila se w blaženém pocitu. Onať widěla, že jedinému dítěti jejímu zlatý kwět pozemského blaha kyne — a wíce nežádala již w tomto žiwotě.

Nebyloť wůbec osoby, kteráž by se nebyla z tohoto zasnoubení dwou spanilých duší zaradowala. Sám duchowní pastýř pronášel požehnání swé radostně se třesoucím hlasem; byloť mu, jakoby stál u počátku krásných, wnadyplných, ale tajemných a jenom pro zaswěcence otewřených luhů, a jakoby šťastným nowomanželům kouzelný klíč k těmto končinám podáwal.

(*Pokračowání.*)

Z PEŠTI.

Na konci unora.

Masopust měli zdejší Slowané letos o několik neděl delší, nežli Maďaři a Němci, a protož se ještě tento týden wytančiti mohli. Zdejší srbská mládež, na universitě studující, uspořádala si totiž wčera (dne 26. unora) w menším redutním sále zase jako wloni krásný bál, k jehož pochwale jen to dokládáme, že co do pořádku nad lonský ještě wynikal, že se sličné Srbkyně mnohem wíce we swé mateřské řeči showárali, nežli wloni, ačkoli ještě mnohá z tohoto ohledu napomenutí zasluhuje, a že se wšickni pp. hosté (jimž neočekáwané, snad z Horwátska sem přistěhowané a mnohokrát hlučně opakowané žiwio! milé w uších znělo), rozweselení a uspokojení domu nawraceli. Hostů mohlo býti asi 600 osob. Kolo se tancowalo 4krát, polka 3krát a mazur jednou. W sobotu 22. t. m. měli zdejší Řekowé zwláštní bál. I Slowáci měli minulého masopustu zwláštní zábawu, z které se čistý wýnos obětowal k podpoře slowenských chudobných žáků.

Ochranný spolek powznesl se bezpochyby již na nejwyšší stupeň swé sláwy; již přestáwají nowí údowé k němu se hrnouti. Ale zapřisáhlí společníci hrdinsky se wystříhají něco cizého koupiti, chtějíce raději domácím (honi) pokrowcem nežli cizím šperkem se odíwati, a protož někteří kupci sotwa polowici tolik cizého zboží prodati mohou, jako před tím. Jde-li u nás kdo wácowskou ulicí, ohledna se w prawo i w lewo, tuť mu udeří do očí téměř z každého skladu, ba téměř z každého kusu wyloženého zboží oblíbené a mnohého oblažující slowo honi; ale rozpomenuw se, že w Uhrách na podobné zboží téměř žádných towáren nestáwá, a wida přitom, že promyslný obchodník z té příčiny jen špatné a chatrné zboží k wůli odbytu zhonizowati může: jistě se mu nelze ubrániti myšlénce, že se tímto krásným wlasteneckým jmenem toliko wýmětky zahraničného towárnictwa ozdobují. Uwidíme, bude-li možno nekupowáním přespolního zboží we wlasti průmysl pozdwihnouti a zwelebiti; my se aspoň domníwáme, že se takto ani jedna fabrika newystawí a ani jedna duše promyslníkem

nestane. Awšak nelze pochybowati, že to naše sewero-západní promyslné sousedstwo na nějaký čas nelibě pocítí; nebo ačkoli jsou prostředky tyto nesluśné, sama myšlénka jest u mnohých podílníků pocítěna a ujata, a nejprwé owšem jen k odwržení nádhernosti a skwostnosti, ale potom i k podnikům promyslowým powzbuzující. —

Nedáwno obdržela maďarská akademie od powěstného cestowatele (p. Jerneye) potěšitelnou zpráwu, že nalezl w Bessarabii *maďarské národní památky*, jmenowitě kamenné wousaté sochy, kteréž prý jejich nejstarší předky wyobrazují a o jejich půwodní wlasti doswědčují. Jest to podiwu i pochybowání hodno, kterak mohl národ před 12—15. stoletími w krásném umění, totiž w sochařstwí takowé prospěchy učiniti.

Žiwel maďarský se u nás ještě pořád náramně rozmáhá, chtěje jiné žiwly přewládnouti a potlačiti. Mnozí měšťané se i se swými dítkami dobrowolně maďarčejí a mnozí řemeslníci se též k wůli odbytu maďarčině obětují. I školy měšťanské dáwají si nemálo záležeti na maďaření, o wyučení nemaďarských žáků we swé wlastní mateřské mluwě nedbajíce anebo jich zúmyslně zanedbáwajíce. I we wyšších školách to welmi chwalitebně newypadá. W některých okolních dědinách i městečkách nechtějí páni se swými poddanými, kněži se swými posluchači, a učitelé se swými žáky jinak než maďarsky rozmlouwati. Slowák nezmaďařilý by se tam nadarmo ucházel o nějaké powolání; ba zjewením přirozené čistolidské lásky ke swým rodákům by se jistě o swůj ouřad připrawil. Proč (r. 1843) we slowenském městečku Asodě schopného, horliwého a pilného učitele s ouřadu swrhli a až na chotár násilně wywezli, ač jej swědomitější a wděčnější lid propustiti nechtěl a slzy wyléwaje ho prowázel? — proto, že onen swědomitý učitel při maďarčině slowenské dítky i we slowenské řeči wyučowal a dobré československé knihy do školy uwáděl. Tak prý se mohl státi wlasti nebezpečným, a proto bylo nejlépe jej zawrhnouti a hned před zhřešením potrestati. Potom však nemohli asi půl roku žádného učitele dostati. — Někde se též k maďaření používá i ochranného spolku, an jeho horliwí příwrženci nemaďarské řemeslníky strašejí, že nebudou kupowati nejen cizé, ale ani od nemaďarů zhotowené zboží.

Zdá se však, že tato zimnice již nejwyššího stupně dosáhla, a že tedy již brzo ulewí, a bohdá i přestane. Ostatně ale jest a zůstane prawdou, že koho Bůh šwihá, toho za syna přijímá. I tato bouře, která tak silně Tatrami zatřásla, Slowáka z hlubokého sna k žiwotu a činnosti probudila. Již začíná na Tatrách switati; již tam orlowé poletují; již se louky a luhy tatranské zelenati začínají; již se jaro zjewuje. I obžiwne a rozzelená se kmen Slowanstwa Tatranský. Byť pak i několik listů a ratolestí uschlo a zpuchřilá kůra odpadala — kmen je čerstwý, kořeny jsou swěží; poroste a wzroste zdařile. Krásné slibné naděje chowají Slowáci w srdcích swých; kéžby jen žádná nezklamala. Zlášťe pak se těšejí na Nowiny a na Orla tatranského, k jejichž wydáwání již wýsadu obdrželi. Sláwa! třikrát sláwa budiž Nejjasnějšímu a Nejmilostiwějšímu zeměpánu našemu za tuto k nám prokázanou lásku. Miliony slowenských duší mu za to nejwroucnější díky wzdáwají. — Činějí se též přípravy k wydáwání školních spisů; i lid pospolitý může několik záživných pochoutek očekáwati. (Dokončení.)

DENNI KRONIKA.

Z Prahy.

České diwadlo. (Nehodou opozd.) Dne 23. února we prospěch p. Hametnera: „Kouzelnice Lindana a copánkář" nebo „Rytíř Hawran z Uhelního trhu". Je-li to zas titul? Kdožby nedal ten swůj desítník nebo dwacítník, když naň tak lákawá slowa z nárožních domů wolají? — a to zwláště au tak dobromyslní býwáme, že wšechno, co se nám za nowinku podáwá, také za nowinku přijímáme! I sešloť se nás dnes hezké množstwí. Já bych byl rád swého místa někomu postoupil — kdyby těch nešťastných referátů nebylo! diwadelním swětem prohnanější poznali jsme hned starodáwní Lindanu — a litowali překladatele, že swůj čas podobnou prací morduje. Ale owšem! on je pouhý nástroj wůle p. beneficianta, a ten musí prospěchu swému nejlépe rozumět. Také mu tehdáž rozuměl! — Tu mi však napadá, že mám psáti referát. Tedy — abych to jednou ranou odbyl: obecenstwo se do syta nasmálo. Co chceš tedy srdce, co chceš krasochuti, co chceš rozume, že se zpouzíte, prawice: Ale pro pána krále, což pak je pouhý smích, beze wšeho jiného dojemu, jediný a poslední cíl našeho diwadla? — Mlčte! a buďte rádi — že máte to; což se ptá po wás beneficiant? na prknách najatých nemůžete se ničeho jiného dočkati. Wedle libosti může člowěk jenom we swém wlastním domě hospodařiti. — Ostatně namáhali se p. herci — jedni wíc, druzí méně — aby se nám hra dobře reprezentowala, ačkoli jí wším namáháním přece ukrutný cop ukryt nemohli. Nám je těch pánů — a zwláště našich pilných dám wždycky líto, an takowou wěcí wondati se musejí. Pánowé jsou chytřejší a nekladou to tak přísně na wáhu. A kdož by je také káral, že si takowými wěcmi paměť neobtěžují? — Proto nižádné nepřátelstwí! J. K.

Diwadlo w Nechánicích. Příjemná powětrnost a pěkná sanice wywábila mě w neděli dne 23. února na náwštěwu do blízkého městečka Nechánic. Ponawštíwiw několik známých, byl jsem na wečerní zábawu pozwán. Na otázku, jaká by to zábawa byla, dostal jsem za odpowěd, že se tam již po mnoho neděl české diwadelní hry od ochotníků we prospěch ustawu pro chudé prowozují. Poněwadž ale dle mého wědomí ještě nikdy w našich Kwětech o tom zmínka nebyla, byl jsem žádostiw se přeswědčiti, jak sobě tamější ochotníci počínají, a zůstal jsem tedy. — Hrálo se „Starec w dřínowém lesu," pak „Kuliferda" oboje w jednom jednání ze sbírky Štěpánkowy. Hudba byla přitom wedením tamějšího školního pomocníka p. Hrušky k spokojenosti wšech přítomných prowozowána. PP. ochotníci sobě jak náleží chutě počínali. Největší pochwaly zasloužil sobě w prwní hře zbrojnoš a Bětka, w druhé hře ale Terezka a Karlík. Že o tom ještě nikdo weřejně zmínku neučinil, jest dosti diwné, an se tam mnoho wlastimilů nachází. — Na požádání byl Starec i Kuliferda we čtwrtek dne 27. února opakowán. W. Ettrich.

BESEDY.

Miler truhlář wilenský a mechanik je w prawdě podiwu hodným wýjewem we swé fabrice. — Mechanický básník, jak jej w denníku dorpatském nazýwají, přemejšlel na zdokonalení swého řemesla, a hoblík w rukou tohoto muže proměnil se takořka w umělecké dláto řezbářské, newycházející však z okresu truhlářské dílny. Mezi jeho truhlářskými wýrobky zaujímá prwní místo stolík podlé jeho wlastního udání zhotowený, zwýší 3 střewíců a 4 coulů, zšíří 2 stř. a 3 c.

a zdélí 2 stř. a 10 c., w němž umístěno na 150 rozličných wěcí obyčejné welkosti a twaru a přitom nejbedliwějšího wypracowání — stačících, by se nářadím zaopatřil nejobšírnější salon. Tak ku př. nachází se w něm 30 rozličných stolíků, stůl obědní s 18 stolicemi; škatulka zawírající w sobě ouplné nákrytí stolu pro 18 osob, jakož talíře, sklenice, lahwice atd.; dále je tam lůžko, sofa, stolík s hrajícími hodinami, dwě toalety pro paní, toaleta mužská w postawě stolíku, 6 pulpitů k prowozowání hudby a ku psaní, wázy, lawičky, kandelabry, lampy, swícny, škatulky, košíčky, zkrátka wšecko, co se může potřebowati w nejozdobnějším salonė. Nad to wše je tam ještě ohromný stůl soudní, mající w délí 8 stř., w wýší 3 stř. se zrcadlem a kandelabrem, sídlo předsedowské na způsob trůnu a 6 taburetů pro soudce. Kromě toho, když po wyjmutí nahoře popsaných wěcí stolík we weliký stůl o 6 nohách se promění, z každé nohy se wyjímá ještě po jednom skládaném stolíku a po jedné ebenowé holi na procházku, w níž se taktéž skládaný stolek k sezení nachází. Wšecko to skládá se pomocí 800 nejtků a 500 per pružných; práce téhož samého Milera. Dílo to bylo dokonáno r. 1839 a okazowáno w Rize, Dorpartě a w Petrohradě. J. W. P.

Literatura.

Zprávy o literatuře polské.

Z Waršawy. Na konec předešlého roku wyšly zde následující díla: Kaz. Wl. Wojčického Ženy polské, nástin historický, wyplňující důležitou mezeru w pamětnících dějů minulých. Je to pilné sebrání současích swědectwí, ježto nejznamenitější spisowatelé 16., 17. a 18. století o cnostech, wadách, wzdělanosti, obyčejích, kroji, obřadech, slowem o wšestranném žiwobytí žen polských od konce 15—18. wěku nám pozůstawili. — Aug. Wilkońského Ramoty a ramotky literacke w šesti dílcích. — Karla Korwella Niezapominajky, noworočník na rok 1845.

Nákladem a tiskem Orgelbranda wycházejí: Děje křížáků, jich poměry k Polsku, Litwě a Prusům, s předcházejícím nástinem dějů wojen křižáckých, čerpané z nejlepších pramenů a ozdobené 12 rytinami w oceli. Celé dílo má záležeti ze dwou welkých swazků, wydáwaných w menších oddílech. Posud wyšly dwa swazečky.

Knihosklad G. Sennewalda ohlásil: Upominky na Benátky, železnou dráhu lipniko-wídeňskou, Wídeň, Tatry wadowické, Frankobrod nad Mohanem a wýlet z Krakowa do Tater spišských. Dílko to we dwou swazcích, o sobě celek skládající, jest pokračowání: Cest, projížděk a procházek po Ewropě sebraných od Ludwika Petrušińského.

Z Petrohradu. W tiskárně Kraje wyšlo dílko pod nápisem: Šlechtic Zawalnia čili Bėlorus, powěst od J. Baršewského s předcházejícím kritickým nástinem literatury bėloruské od Romualda Podbereského.

Z Waršawy. Tu též wyšly: Dwě weselohry Josefa Kořeňowského, pod názwem: „Zasnoubení herečky" we dwou jednáních, a „Muž a umělec" w jednom jednání.

Mince starého Polska i též krajin a měst někdy k němu patřících z tří posledních století sebrané a spořádané s přiwedením pramenůw historických a s připojením 60 tabulek kamenopisných, popsané Ignácem Zagorským a wydané Eduardem Rastawěckým.

Přetisknuto z lonské „Záře": Wzpomínky wyhnanky, powídka od Pauliny Krakowowy; z „Přehledu naukowého": Konašewič w Bėlohradě, truchlohra z dějů Ukrainských.

Kromě toho wyskytla se tu s koncem ledna na welkém diwadle weselá zpěwohra pod názwem: „Filosofomanija" složená, jak slyšeti je, od několika literatů a měřící hlawně proti rozšíření se libosti druhého pohlawí w odtažných (abstraktných) wědách. A wšak u Poláků jsou wšeliké wědecké libůstky nejenom u ženštin, ale i u mužských tak řídké a pročež také diwné a lehko w směšnost padající, že wyčítání takowých pochybek a nestěčností rowná se posměwu nad wlastní chutí u wzdělawáním sama sebe; tudíž každý lehce pochopí, jakou cenu literní a mrawnou takowá usilowání míti mohou. Pročež je i tato weselohra welmi newčasné a jak se dle opětných zpráw časopisů waršawských ukazuje, welmi lihé dílo, které jen proto se na čas líbí, že se mnohých místních poměrů dotýká.

Z Wilna se píše o nowých časopisech tu wycházeti majících. — Prwní pod názwem „Lud i čas" má wydáwati we Wilně nákladem Glücksberga Januar Filipowič. W ohlášení umístěném w týhodníku petrohradském praví mezi jiným: We Waršawě wychází okolo dwaceti časopisů, buďto patřících k jisté naukowé straně, anebo nemajících žádného směru. Polední krajiny jako Podolí, Wolyň, Ukraina zaujímají wážné stanowiště w nynější literatuře polské, a wšak plody jich časowé sestřediwše se w Atheneum, časopisu pronášejícím myšlénky osobní, přijaly ráz wlastní. Jediná prostora krajin po Němně a Wilijí neskupila dotud ještě tolik látky společenské, aby se mohl wytwořiti a wydati spis delší trwalost přislibující. Chtíce dílem wyhowěti takowému místnímu nedostatku, hodláme wydáwati časopis pod názwem: „Lud i čas". Bude zawírati w sobě 1) Rozprawy, bádání a pozorowání wzhledem na literaturu, wychowání a společenské poměry; 2) Nástiny charakterů a obyčejů; 3) Básně; 4) Památky wlastenské dřewní a současné; 5) Nástiny prostonárodní, zahrnující w sobě podání bájeslowná, powěsti, písně, příslowí atd. Spis ten bude wycházeti w swazcích, obsahujících až 14 archů. —

Též se podala ukázka jiného časopisu, nazwaného „Swistek papierowy" mající wyletowati we Wilně z koše Spiridiona Wedżegy. Bude to jakési wzkříšení „Wiadomości brukowych" wydáwaných we Wilně před 20 lety společností Šubrawců. Dr. P.

Ohlášení.

Slawná powěst o wýbornosti našeho konserwatoria zawazuje nás, bychom obecenstwu we známost uwedli, že druhý koncert držán bude w neděli 9ho března o polednách w síle Platejském.

Program: 1. Uvertura ku „Král Lear" od Berlioza.

2. Variace pro fagot a lesní roh od C. Kreutzera, prwní pokus P. Prokše a S. Leidla; oba wstoupili w máji r. 1840.

3. Malý koncert pro dwě hoboje od Sellnera, prwní pokus J. Fischera a J. Pyšny, oba od máje 1840.

4. Arie z „Idomeneo" od W. A. Mozarta, přednášená co prwní pokus od Cecilie Soukupowé, přijaté w máji r. 1843.

5. Koncertní polonesa od H. W. Ernsta, přednášená od Ferd. Lauba.

6. Welká Symfonie od N. W. Gade-ho. **

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 30.
12. roč. běh.

KWĚTY.

11. března.
1845.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně i s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr. stř.

L á s k a.

[illegible]

Neračte se strachowati,
Pánowé a paničky,
Že wám budu wykládati
Talmud nebo kartičky,
Neb že hodlám powídati
O starých snad skládaních,
Aneb o pánich,
Kteří, coby wzdělávati
Měli ducha winici,
Wzdělawají chmelnici; —
Ne, to není cíl mé řeči,
Já se chystám k jiné řeči.

Lásku — tu snad račte znát,
Je to plesů rajských surrogat,
Ambra plná líbé wůně,
Ysop srdce, kteréž touhou stůně,
Palma, pod níž mladé dwé
Šepotá si čáky swé:
Takowou wy owšem znáte,
Protože ji w knihách máte;
Ale pohleďněte w skutečnost,
Je-liž tam ten sladký host?
Nawštěwujte jenom bály,
Boudoary, skwostné sály,
Jděte mezi Irokezy,
Jděte mezi Kamčadaly —
Zdali tam kde láska wězí?
Díwka tu sní o pozemském ráji,
Mladík také lásku hájí;
Wezměte wšak perspektiw,
A hned uhlídáte jiný diw.

Láska pohádka je welká,
Špatná, rozwiklaná znělka;
Hora pustá, truchliwá,
W lewo přeukrutné mordy,
W prawo bambitky a kordy,
Sněžka — sopka ohniwá,
A na wršku kulich sedí;
Člowěk mní, že Wenušin
Synek s kruchty na něj hledí,
Honem běží, leze, leze —
Až se s kopce dolů sweze.

Láska, to je stín,
Za ní panna bledá,
W zraku tkwí jí hrozné: Běda!
Zášti, newrlost a zlost,
Je to morní panna — žárliwost.
Láska to je Eldorado,
K němuž wšechno rádo
Běží jako chuděra,
Když se táhnou numera.

Znáte už tu blahou lásku? —
Moh'bych napsat kolik swazků
Nejkrásnějších důkazů,
Že ta bytost skwělá,
O nížto se tolik řečí dělá,
Patří w říši úkazů.
Ano, když zde ještě žila
Za těch našich babiček:
Tenkrát růže w cestu sila;
O lásce pěl slawíček,
Tenkrát byla blaženost,
Bylo wěrných srdcí dost.
Ale jak se dále přeswědčila,
Že už w srdcích není dobrá žíla,
Nýbrž přetwářka a klam:
Tuť si měsíc oblíbila,
A že nedošla zde cíle,
Odstěhowala se tam.
Teď prý poslouchawá,
Když pan Dawid z dlouhé chwíle
Na harfu si podrnkáwá.

Newěřte slowům mým?
Prosím o ztrpení malé,
S důkazy se wytasím,
Že nám láska dala wále.
Račte w sál se podíwat
Na to shromáždění skwělé;
Je tam widět líce plát,
Je tam widět wousky smělé,
Wše se míhá w čarném kole,
Očka, rty se usmíwají,
Švihácí se namáhají,
Aby — newypadli z role.
Pozorujmež mladíka,
Jakouž on to práci podniká!
Kolem díwky poskakuje,

Usty hbitě pohybuje:
„Ach, ach, to je krásný swět,
Slečno, w waší přítomnosti;
Žádná moc mne newyhostí!
Z ráje, kde tak wnadný kwět!“
Slowem, dělá mnoho hluku;
Ona tisknouc mu zas ruku,
We wšem sladce showíwá,
Mlčí, červená se, wzdychá —
Šepce mu i cosi zticha —
Líbezně se usmíwá;
Přitom ale — poważme si! —
Wábí jiného už kdesi.
Proč si w tom as libuje?
Proto že je w lepším fraku,
Že má — fuky w kotrbě,
A že k tomu pěknou straku
Maluje jí na wrbě;
Myslíte wšak, slečno drahá,
Že jen ty dwa za nos tahá?
Třetímu swé city jewí,
Čtwrtý slasti kde je newí,
A ten pátý — tomu slibuje.
Ta snad w srdci lásku cítí?
Dobrou noc, ty lewné kwítí!
Awšak kdyby wěděla,
Kterak potom šwihák koupá
W luhu toho anděla:
„Wida, husička ta hloupá
Cirátů co nadělá!“

(Pokračowání.)

Lomnický z Budče.

(*Pokračowání.*)

Rozkoš nebeskou w srdci nesouce wrátili se mladí zasnoubenci do tichého příbytku Lomnického — a w tiché komnatě padli si do náručí. Bylo to dlouhé, oblažující obejmutí!

Tu k nim wešel otec Lomnický. I sewřel je w lokte swé, políbil oba a udělil jim swého požehnání.

„Přijmi ji!“ prawil k Jaroslawowi. „Přijmi to poupě, ježto jsem pečliwě pěstowal. Bůh požehnal péči mou, i mohu říci, že je dobrá a cnostná. Proto se nemusíš pýřiti, milé dítě! Čisté swědomí může wždy prawdu poslouchati. — Doufám, že budete šťastní. Láska necítí nesnáze, láska snese weškeré protiwenstwí, láska wzdoruje wšem těžkostem a nebezpečenstwím. Zachowejtež to w mysli, drahé děti!“

„To leží hluboko w srdcích našich,“ řekl na to Jaroslaw — „a bude se po celý žiwot w našich kročejích a skutcích jewiti. Doufej we mne, otče! Dnowé dítěte twého budou se podobati perlám, nawlečeným na dlouhé zlaté šňůře — a kdybych je měl swou krwí nawlíknout.“

„Tak zle nebude,“ promluwila nyní Marie s blahostným usměchem, milostně se k srdci chotě swého winouc. „Nebesa nám budou přízniwější, nežli snad we swé bázni myslíš. Kdož pak by na den swatební mluwil o krwi!“

„To by bylo w skutku zlé znamení!“ ozwala se teď za nimi matka, práwě do komnaty wcházejíc. — „Neškodíť sice i při nejwyšších rozkoších mysl wážnou zachowati — je-liž prawda, milý otče? — ale zbytečno také jasnou oblohu radosti swéwolně si kaliti. Milujte se, děti, — myslete při tom wždy na dárce wšeho štěstí našeho a zachowejte w paměti také swé rodiče.“

Přitom sewřela Marii w náruč — a Jaroslaw políbil ruku její.

„Nyní ale pojďte do welké komnaty!“ napomínala pečliwá matrona. „Hosté čekají — a dnešek požaduje swou obět.“

I wešli k hostům a ztráwili celý den w nekaleném weselí. Nikdo tu nebyl přítomen, kdožby si nebyl zpomínku na dnešní den jako zlatý lístek do památníku swých nejkrásnějších hodin uložil.

Jaroslaw a Marie odstěhowali se pak do nowého bytu we skwostném domě hrabat Kwětinských. Marie se hodila brzce do nowé domácnosti, a skwěla se w okresu tomto rowněž tou mírou, jako druhdy w tichém domowě, pod střechou rodičů swých.

Šťastně, proudem nezkaleným utíkaly měsíce i léta — a bujně kwětlo jejich milostné pachole, jediný to pupenec na stromě lásky jejich.

5.

Řeč o krwi na den swatební bylo zlé znamení. — Jasná obloha manželů Kwětinských začala se kaliti a smutek pohlížel jim do domu.

S wěže tejnské zwučela smutná hrana, táhlými zwuky ohlašujíc zwědawému městu truchliwou udalost we wzácné rodině. Weliký daw lidu tísnil se před obydlím Lomnického, a wšechněch oči upíraly se na předsíň, kdežto welká, bohatým pokrowem zastřená rakew stála. U hlawy a nohou hořelo po dwou tlustých swíčkách. (*Pokračowání.*)

DENNÍ KRONIKA.

Z okolí Páteckého. (*Knihowny a diwadlo.*) Školní a obecné knihowny we wlasti naší tak se množí, že nám časopisowé naši každou chwíli o nějaké nowě wzniklé zpráwu podáwají. Také sdělowatel této zpráwy zanášel se as před rokem tím oumyslem, pro zdejší obywatelstwo, jmenowitě pro osadu **radonickou** (nad Ohří), aspoň skrownou zápůjční

knihownu založiti; ale bylo mu řečeno: „Zdejší lid není čtení-milowný; on netouží po zábawách duchowních," a jak se obyčejně proti podobným podnikáním namítáwá. Toť by tu museli býti Tataři! myslil jsem sobě, a se lid z krwe české, který jsem přece — ať mlčím o černém a bílém — wšude jinde co čtení-milowný shledal. Ale o prawdiwosti činěných mi námitek brzy jsem se přeswědčil. Na Pátku bylo ke cti tamního hospodářského inšpektora, pana Emericha Petříka, o němžto w těchto listech již jednou zasloužená pochwalná zmínka učiněna, od několika ochotníků diwadlo hráno. Wýnos hry byl na žádost jeho na založení zápůjčné knihowny obětowán. K tomu darowal tento oučinliwý přítel mládeže Nieritzowy powídky Tomsou přeložené a několik jiných knih pro mládež, a přispěním školních dítek a pisatele těchto řádků wznikla knihowna, která již hezký počet knih obsahuje, a jejížto mladé i dospělé čtenářstwo w krátkém čase na sto členů wzrostlo, a týden od týhodne ustawičně se množí. Prawda tedy, že náš lid nerad knihy čítá; ale jen tenkráte, když se mu žádných nepodá! — Podobná, a wšak co do počtu knih, mnohem silnější a starší bibliotéka nachází se na Peruci. Založena a podporowána jsouc od lidumilowného pána téhož panstwí, wysokorod. pana Františka hraběte z Thunů, těší se z neunawného pěstowání tamějšího farního administrátora p. Fr. Daneše a kaplana p. Wácl. Wondry. Nebudeť zde od místa, také připomenouti, že w tomto památném sídle Boženinu dne 23. unora z části od tamních z části od Páteckých ochotníků we prospěch chudých žáků diwadlo hráno bylo. Nebylť to owšem Oldřich a Božena, ale byl to Klicperůw „Diwotworný klobouk," který již w tolika chrámcích a kapličkách Thalie swé diwy činil, až konečně také na starowěký Boženin dub (ut fama ait) zawěšen byl. Náwštěwa byla hojná a zábawa dosti příjemná. Jen sem tam trochu wíce zapření sebe samého a wprawení-se do charakteru a situace! — Doslýcháme, že se bude we hrách pokračowati, což bychom zajisté rádi widěli.
B. J.

Z Českého Dubu. (*Hudební akademie.*) Také u nás jednou zas po mnoha letech dána hudební akademie wečer dne 23. unora, aby láskou k hudbě se projewilo, že je Dub, ač naskrze skoro poněmčilý, přece český. Pounuknutím a wedením zdejšího p. inšpektora J. Mánšingra, wrchního na panstwí českodubském, spojily se tu síly hudební domácí i nejbližšího wůkolí, a prowedly úkol zwolený tak wýborně, že četně shromážděné posluchactwo jednohlasně se proneslo, aby se mu brzo takowé duševní pochoutky zas poskytlo! — W uwerturách od Kalliwody a Küffnera, we zborech od Spohra a Händla panowala takowá shodnost a určitost, jaké jsme se nenadáli. Zwláště se kochalo ucho we zwucích liborázných, jakéž p. Manšinger z fortepiana a fysharmoniky takořka wykouzlil. Zpěwy od Titla a Kittla pronesli paní K. Manšingrowa a pan práwní J. Čížek s hlubokým pocitem. — Přáno, aby u příští akademii w českém Dubě také nějaká česká píseň zazněla. Máme se tu Čechowé i Němci rádi, a tito skoro wšickni češtině rozumějí, a uslyší-li libozwučnost jazyka we zpěwu, tím wíce láskou k němu zahoří. — Příjem z této akademie obětuje se k ošacení chudých školních dítek.
S.

BESEDY.

O rozšíření křesťanstwí nejhorliwěji se zasazují Angličané, ježto ze wšech křesťanských národů nejwíce swětowládným obledem swým a plawectwím we wšech končinách zemské koule s lidmi wšech barew a stupňů wzdělanosti obcují. Wšak práce jejich blaženého skutku posud welmi málo wywedly; mnohem hojnějších plodů užíwají francouští missionáři, ač tolika bohatstwím a jinými prostředky newládnou, jako Angličané. Jsouť ale zato kněží katoličtí, an kněžstwo anglické, kdekoliw se usadí, jen nejdříw o tělesné potřeby a opatření swých rodin péči wede. W Anglii je mnoho společností k rozšíření wíry, jichžto celá oučinnost se často jen na roztroušení biblí obmezuje. Takowé jednání dobrých wýsledků míti nemůže u národů, kteréž buď zhola písmen neznají, aneb jiného písma užíwají, než w jakém biblí tištěny jsou. O činnosti a bohatstwí anglických společností stůj zde jenom jeden příklad, wyňatý z ouctů „biblické společnosti anglické a přespolní." (British and foreign bible society.) Tato společnost trwá nyní čtyrydcet let; po ten celý čas wydala ouhrnkem téměř šestnáct milionů wýtisků swatého písma, které wíce než třidcet milionů zlatých stříbra stály. Příjmy za rok 1843 wynášely 983.591 zl. 10 kr. stř., a wydání 846.694 zl. 7 kr. stř. — Jazyků a nářečí, do nichž se swaté písmo přeložilo, jest dosawád sto osm a třidcet.
M. F.

Bazar polský w Paříži. Každým rokem o wánočních swátcích otwírá kněžna Adamowa Čartoryská we swém domě w Paříži, w ulici Chaussée d'Antin, tak nazwaný bazar polský, kde se wýbor celého pařížského obecenstwa shromážďuje, aby si tam wšelijaké elegantní drobnůstky kupowal w nejwyšší ceně. Čistý wýnos, wyplýwající z pokupowání, býwá obracen w podporu nejnuznějších wyhnanců polských nacházejících se w Paříži. K loňské wýstawě takowé poslaly i kněžny Orleanské swé práce, kteréž paní Dolomieu-owa, čestná dáma králownina, w malém krámě bazarním prodáwala. W jiném krámku bylo widěti milenku Byronowu, hraběnku Guiccioliowu, mající na prodej rozličné nádherně wázané anglické keepsaky a francouské almanachy ozdobené podobiznami dosud ještě sličné hraběnky a jejího welebitele Byrona. Paní Crespy-Leprinceowa prodáwala malé akwarelowé malowané obrazy, dílem od ní samé dílem od jiných nejznamenitějších dám. Wšickni slawnější spisowatelé francouští nedleli poslati wýtisky swých děl w podar, kteréž jak se rozumí, hojných kupowačů nacházely. Mezi jinými literárními wýrobky byl též we wýstawě přenádherně tištěný a w středowěkém wkusu okrášlený wýtisk ody, kterou známá básnířka paní Louisa Coletowa na smrt welkokněžny Alexandry Mikolajewny napsala. Za to unicum bibliografické byla podána, jak slyšeti, nejwyšší cena.
J. W. P.

Jaké důležitosti naše polka ještě pořád w tanečním swětě dochází, o tom swědčí spis nedáwno wyšlý w Petrohradě pod názwem „Polka w Parižje i w Peterburgje; kniga, zaključajuščaja w sebě istoriju razwitija Polky i sredstwo wyučitsja tancowat polku bez pomošči učitelja. Od Stepana Gromilowa." (Polka w Paříži a w Petrohradě; kniha obsahující w sobě dějepis rozwití polky a prostředek wyučit se tancowat polku bez pomoci učitele).

Odměna za spis.

Čistota jazyka jest literatury klassické nerozdílná průwodkyně, s nížto ona zároweň wzstoupá i padá, i bez níž literatura prawého kwětu a plodu dorosti nemůže.

Jest zajisté jazyk a myšlénka jím wyražená w nejužším spojení. Každý omyl w jazyku jest spolu omylem w myšlení, ano, jak dí Herder, mluwení jest myšlení, a myšlení jest mluwení. Jako w hudbě nelepý tón, tak w řeči nesličné slowo uráží.

Pročež každý dobrý spisowatel ku zprawnosti jazyka

neméně než k samým wěcem, o kterých píše, zřetel obrací, a národowé wzdělaní školami, akademiemi a jinými způsoby přesnost jazyka swého zachowati, upewniti hledí.

Že zde o písemním toliko jazyku řeč býti může, nikdo nějakou wěci té známost mající, pochybowati nebude. Jakžby jinak rozdíly nářečí a podnářečí w četnějším národě wyrowná-ny a w jednotu uwedeny býti mohly?

Byl to podiwný zmatek našich časůw, že hledáno jazyka písemního, an jsme jej od tisíce let již měli, jehož i s námi bratří Morawané a Slowáci po mnohá století užíwali, nad kterýž lepšího nesnadno bychom wymyslili, jestli že by jazyk písemní wymýšleti se dal.

Jazyk, kterým psali naši Weleslawínowé, Kocínowé, Komenští, kterým biblí Kralická a Procházkowá nám prawdy boží přednášejí, jest náš jazyk písemní. Ten i moudří Morawané a Slowané Uherští za palladium swé národnosti uznáwají.*

Že zde hlawně o formě jazyka mluwíme, bez wýhrady naši každý rozumí; neboť, co do látky čili materie, nemohl a nebude i napotom moci on w týchž mezech powěky zůstati. Každý den nowých a nowých slow potřebu přináší.

Neupíráme toho, co nám bratří naši jihoslowanští wytýkají, že mocným wplywem němčiny slowanský ráz jazyka swého ztíráme, zatemňujeme, a wždycky dále od nich se uchylujeme. A wšak práwě to jest, co lepší částka našincůw s bolestí sobě připomíná, což naprawiti Sbor dole jmenowaný za hlawní powinnost a úkol sobě pokládá, i čehož pomocí učených a dobromyslných literatorů československanských dosíci se naděje. Prawdu ť řekl i w tom p. Záborský, že čím wíce budou Slowáci po česku psáti, tím se wíce i žiwlůw slowenských do češtiny přeleje.

Dowěřujíce se, že této žádosti naší i jiné mnozí wěci znatelé účastni budou, zweme k wypracowání knihy pod jmenem:

Brus jazyka českého,

kteréžto knihy účel má býti: ukázati w čem wůbec nowí čeští spisowatelé chybují, jakých ze jména chyb a omylůw proti přesné řeči písemní se dopouštějí, a kterak to naprawiti a jak by psáti měli. Má býti kniha ruční, spisowatelům w pochybnostech rady a pomoci udělující, má býti jim napomínatelkou, aby aspoň do známých omylů a chyb opět a opět neubíhali, má býti dodatkem a oprawou slowníkůw, zwláště německočeských, kterými posud chyby a omyly podobné nejwíce se rozšiřowaly a upewňowaly.

Plán a wywedení spisujícím buďte swobodny, aniž welikost knihy obmezena. Posouzení její swěří se literatorům nestranným, mezi nimiž aby aspoň jeden Morawan a Slowák byli, Sbor se postará, kterýž i wydání knihy na útraty musejní přewezme.

Jména pánů (p. t.) konkurrentů pod zwláštním heslem čili dewisem zapečetěná se spisy až do 1. ledna r. 1847 do Museum českého poslána buďte. Než wšak lhůta zaslání toho na žádost Sboru oznámenou prodloužena býti může.

Za nejlepší od Sboru přijatý a schwálený spis podáwá se odměna 100 dukátů, za accessit 50 dukátů.

Od Sboru musejního pro wzdělání wědecké jazyka českého.

W Praze dne 1. března 1845.

* Wiz o nowé písemní řeči na Slowensku list p. J. Záborského w Čas. Mus. 1845. str. 123. Zlatá to slowa, kteráž pronesl: Od české biblické řeči odstoupiti nesmíme, onať jest palladium naší národnosti etc.

Literní náwěští.

Práwě wyšel u J. H. Pospíšila 9. a 10. sw. spisu náboženského:

Popsání žiwota a skutků Swatých a Swětic Božích. Die Mich. Sinzla a Fr. Deinla martyrologium i A. Butlerowých popsání uspořádané a k tisku dohotowené od J. Pohořelého.

Cena předplatní na celý tento spis, totiž 12 swazků Žiwot Swatých a 1 swazek Žiwot Krista a P. Marie, dohromady tedy na 13 swazků 8—10tiarchowých jest posud a potrwá až po wyjití posledního swazku jenom 2 zl. 30 kr. stř., a jelikož poslední swazek w brzkém čase, totiž asi w 6—8 nedělích jistě wyjde, činíme nábožné čtenářstwo na tuto důkladnou, obšírnou, tolik poučliwého náboženského čtení poskytující knihu obzwláště pozorno—jímž by totiž na obdržení jí za welice lewný předplatní peníz záleželo. W časowém pořádku podáwá kniha ta slohem pochopitelným žiwot swatého neb swaté na každý den w roce připadající.—Páni odběratelé, kteří wšecky posud wyšlé swazky neobdrželi, nechať se o ně na těch místech, kde předplacení složili, laskawě ohlásejí.

Hudební náwěští.

Nákladem Jana Hoffmanna w Praze wyšly práwě: „Radost ze žiwota, walčíky od Frant. Ser. Suchánka"—utěšený to příspěwek pro milownice a milowníky tance. Hrály se tyto walčíky w letošním českém bále, a u weřejném prowozowání jak při hudební zkoušce, tak i w bále wšeobecné obliby došly. I můžeme tanecmilowný swět ujistiti, že to prawé kouzelné walčíky jsou, a že člowěk při nich jenom na tanec mysliti musí. Jeť to prwní dílo we Wídni žijícího Čecha, a doufáme, že se wšem díwenkám a mládencům zawděčil, jakož se i nadějeme, že nás budoucně ještě častěji něčím potěší. Wydání je, jakož od p. Hoffmanna již uwyklí jsme, welmi pěkné. (Stojí 30 kr. stř.) H.

Náwěští.

Na mnohostranně projewenou žádost, aby si moje nowowyšlé Kázně i chudobnější a pospolitějšího stawu lidé zaopatřiti mohli, oznamuji tímto, že se cena jejich od doby tohoto náwěští o 20 kr. stř. slewuje, tak že nyní jeden wýtisk 2 zl. 20 kr. stř. státi bude.

W Pešti 25. unora 1845.

Jan Kollár.

Nowá kniha.

Bibliotéka poučných i zábawných spisů pro mladý i dospělý wěk. Námořník, aneb: Pamětihodné příhody mladíka austřické na loď indickau prodaného. Powídka k poučení a zábawě pro mládež i dospělé. Přeložena od Josefa Pečírky. Dwa swazky. S wěrným, welkým a pěkně malowaným obrazem kupeckého korábu. W Znojmě. Nákladem E. J. Fourniera, knihkupce. 1845. Str. 166 a 168 w 8ce. Cena za 24 kr. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 31.
12. roč. běh.

Časopis tento se wo skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK

PRO

ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

13. března.
1845.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně 1 s patřičnou obalkou 2 zl. 36 kr. stř.

Láska.

(Pokračowání.)

Zanechme teď, drazí, sál
A zas o kus pojďme dál.
Pyšným krokem kráčí
Wyšňořený pán,
Onť má wypůjčený fráček,
Mnoho plánů, lehký sáček,
Srdce jako marcipán.
Kam pak asi ráčí?
Ticho, on je na cestě
K wywolené newěstě.
Sotwa že tam přes práh kročí
Hned se ku matince točí:
„K službám; líbám ručinku;
Kde pak máte slečinku,
Perlu srdce mého drahou,
Sladký plamen touhy mé,
Bych jí sdělil rozkoš blahou,
Že již swoji budeme?
Ano, to se w krátce stane,
Wždyť mám od wás slowo dané,
A můj chef
Přeswědčiw se, že jsem w péře
Jako lew,
Otewřel mi k štěstí dwéře.“
Načež papá newěstin:
„Owšem — wy jste dobrý syn,
A má Fanni dítě zdárné,
Hospodářské, pranic marné,
Budete s ní blaze žít.
Ale co se týče wěna —
Peníze jdou jako pěna,
Je teď co se uživit;
Příjmy naše sotwa stačí —
Wím já, kde mě botá tlačí...“
Jak? že nejsou dantesy?
Ouha, schowej partesy! —
Tak se ženich w duchu zlobí,
Čině, jakby naň šly mdloby;
„Achich těžko, musím wen;
Jsem wám jako omráčen!“
Sotwa však je z domu wenku,
Mudruje: „Hm, pěknou ženku
Bych si tu byl ulowil!
Jakých řečí, že je panna
Dukátami wykládaná!
Tobych si byl nasolil!
Zpředu nic a wzadu nic —
Eh co, nepřijdu tam wíc.“
Je to láska? — Chyba láwky,
To by byly pěkné zdáwky!

(Dokončení.)

Lomnický z Budče.

(*Pokračowání.*)

W rakwi ležela choť Lomnického. Statný, w hlubokém hoři pohřížený manžel stál wedle rakwe, s rukama na prsou těsně sepnutýma, s hlawou skloněnou. W srdci jeho byla se roztáhla diwá pustota; prázdné bylo místo, w němžto druhdy milowaná žena sídlela, a w této prázdnotě hleděla se žrawá žalost uhnízdit. Jenom pomyšlení na jeho powolání, na milou wlast, udržowalo sílu jeho a nedalo mu, aby se oddal nemužnému bědowání a zoufalé trudomyslnosti.

U hlawy zesnulé matky klečela Marie s bledou twáří, s uslzeným okem. Duše její byla sewřena welikou žalostí. Bylať to prwní rána, kteráž mladistwým a posud kwětoucím stromem žiwota jejího otřásla. Weliká byla její láska k zesnulé; neboť matka byla i minulá léta její nejwěrnější přítelkyní, rádkyní a důwěrnicí zůstala.

Nad swou milowanou chotí stál Jaroslaw a mužná žalost swírala prsa jeho. Onť milowal rodičku swé Marie jako wlastní matku swou — a mohl tím spíše oceniti bolest prawé dcery a milujícího manžela. —

Oumrtí Lomnického choti bylo prwní mračno, ježto se na obloze těchto dobrých duší wyskytlo; brzo ale začaly na něm wywstáwati jiné a ještě temnější, hrozíce weškeré nebe jich žiwota zkaliti.

Přišliť časowé, kdežto začalo síme nešťastných neswárů mezi českými pány a korunowanou jich hlawou wznikati a jako jedowatá bylina okolo wšech srdcí

se otáčeti. Přítel zanewřel na přítele, swazky příbuzenstwa popraskaly, twrdošijně hájilo se na obou stranách práwo, i wypnuly se korouhwe, wrstewníci stawili se do řadů, meče břinčely a děla houkaly.

Byl to čas welikých nadějí, welikého usilowání; ale jediná bitwa zwrátila wšechny zámysly — rozplašila jednu stranu do wšech končin swěta — a druhá slawila skwostné, ale drahou krwí dobyté wítězstwí.

Lomnický a Jaroslaw stáli po straně oněch, kteří byli swou korouhew proti císařské rozwinuli.

Osámotnělá seděla Marie we swé bohatě ozdobené komnatě, myslíc na manžela a na otce. U nohou jejích hrálo si její pachole.

Spanilá tato žena, zdárná wětew kmene šlechetného, milowala swou wlast weškerým plápolem, wší něžnou wřelostí, jakowéž srdce ženské jen schopno jest. Ona sdílela wšechny krásné naděje, jimžto se manžel a otec její oddáwali; ale nemohla se také bázni ubrániti, aby se u rozmarném běhu wálečném tyto naděje nezwrátily a pak pod swými černými sutinami weškeré blaho její domácnosti i weřejného žiwota nepochowaly.

Byl to den rozhodný. Celá Praha trnula w ouzkostném očekáwání. Jenom tam, kde měla nejwětší bedliwost a opatrnost panowati, kde měli wšechny síly napnouti, aby běh wěcí šťastně ku swé straně obrátili: na hradě pražském rozkládalo se pohodlné bezpečí a panowalo bezstarostné weselí.

Tu přiletěla powěst o wítězstwí císařských. Jednou stranou zawznělo pronikawé bědowání po rozlehlých městách pražských — druhou stranou zpíwalo se jásawé: Tě Boha chwálíme!

Na smrt ubledlého přinesl Lomnický s wěrnou čeledí raněného Jaroslawa. Byliť bojiště opustili, když naděje twáři swých docela od nich odwrátila, a síla jejich zástupů do kořan wywrácena ležela.

„Neběduj — neběduj! milá dcero!“ napomínal stárnoucí muž a horliwý zástupce strany swé — „musímeť se mužnou srdnatostí ozbrojiti proti nastáwajícímu protiwenstwí; nářek seslabí ducha a nepomůže.“

Na to zanechal zetě starostem jejím a sám pospíšil ještě do města, aby horliwým slowem napomenul zoufající přátele; aby se poradil, co při nastáwajících těžkých okolnostech činiti a pak — aby tajné, jisté outočiště pro sebe i děti swé wyhledal.

Onť wěděl předobře, že odpornou stranu swými písněmi a weršemi proti sobě wíce než mnohý jiný popudil, a že se nebude moci nějakého ušetření nadíti. (*Pokračowání.*)

Eduard hrabě Račinský.

K žalosti pobouziwá smrt welkomyslného, štědrého, krasolibého hraběte Eduarda Račinského otřásla zajisté každým srdcem, ježto wšechnu lidskost ještě w sobě neumořilo a soucit s podiwnými příhodami lidského ducha neudusilo. I nadějeme se tedy, že bude nákres weškerého žiwota a působení tohoto nešťastníka čtenářům našim zajisté wítaný, an již i bez truchliwého konce swého jakožto pro wzor šlechetného polského panstwa w listech slowenských čestného místa zasloužil.

Hrabě Eduard Račinský náležel k rodině, jejížto erb w nejstarší dějiny polského králowstwí zasahá, a swým příjměním „Nalenczy“ na welikou starobylost poukazuje, poněwadž ti, ježto za času Mečislawa I. na křesťanskou wíru přestoupili, aby se od pohanů rozeznáwali, pásku okolo prawé ruky nosili, kteréžto znamení později we swé erby přijali.

Otec hraběte Eduarda byl general Filip Račinský, matka Michalina, dcera polského korunního maršálka Kazimíra Račinského; a jelikož se roku 1786 narodil, widěl již w outlém wěku, an poslední paprsek swobody wlasti jeho zhasínal; ale matčina smrt byla pro dětinské jeho srdce bezpochyby nejwětší příčinou jeho záhy se wywinující zádumčiwosti, která se mu pak tím spíše za pýchu wykládala, an se málo komu podařilo, welkými zámysly stále se zanášejícího, těžko přístupného hraběte seznati, a tím způsobem se přeswědčiti, jak křiwě záwistníci wýbornou jeho mysl, jak zle tuto šlechetnou pýchu jeho wykládali, a z jemného, jen pro dobro lidstwa tlukoucího a láskou wroucího srdce chladného, marniwého, newlídného muže činili.

Je to podiwu hodné, powážíme-li, jak tento muž tisíce tisíců nelitowal, když se o to jednalo, welkou myšlénku wywésti, ať se již obecného prospěchu, anebo lásky k umění týkala, a jak při tom i onom wždy welkých nepřátel míwal, kteří mu posléz i lásku k wlasti upírati se neostýchali; tento muž, kterýž na posledním pamětihodném sněmu proti konstituci hlasowal, wyjádřiw se, že by pruská konstituce, zřízená w duchu německém, polské národnosti nebezpečím hrozila a Polákům asi tolik byla, co španělská konstituce Baskům.

Snadnoť je se domysliti, jak welké wšeobecné diwení bylo, když hrabě Račinský co Polák skoro samojediný — (jen kníže Wilím Radźiwil ale z jiných příčin s ním souhlasil) — wšeobecné prosbě odporowal, w nížto Poláci práwě jakousi náhradu za ztracenou samostatnost hledali! — a přece, který cizinec může tomuto welkodušnému hraběti swou uctu práwě za toto, jemu co Poláku tak welkou čest působící zpouzení odepřít? Ať si každý o dosažení nowé polské samostatnosti myslí, co chce; to wšak musí každý nahlídnout, že by polská národnost w pewném sloučení s Pruskem, s nímžto dle usnešení jen stejnou dinastií spojena jest, jisté a úplné zrušení nalezla — a že se toto žádnou jinou cestou tak snadně docíliti nedá, jako udělením weřejného řízení, kteréž by weškeré části říše stejnou mírou w sobě zahrnowalo.

Uwádíme to zde proto, abychme okázali, že se předpojatosti, záwisti a nenáwisti mnohdy podaří, i ty nejšlechetnější ohledy we zlou stránku zločiti. (Pokračowání.)

DENNÍ KRONIKA.

Z Prahy.

České diwadlo. Dne 2. března we prospěch baletního sboru poprwé: „Ostruhowá ulice a zámecké schody“, fraška w 1 jednání dle Börnsteina od J. K. Zbraslawského.

Rozpustilé to dítko francouzské Musy, kteréž i w německém rouše již takořka wšechna diwadla přeputowalo! Poněkud sklužká, ale welmi mnoho pikantních situac obsahující hříčka tato požaduje pilné a rychlé sehrání — ale práwě to jsme tenkráte zas pohřešowali. Tu nepomůže i to nejhbitější lapání slow od napowědy — tu se musí řeč za řečí jako jedním proudem winouti. Jinde chtěli si pánowé zas přepínáním pomáhat — na př. we sceně, když se Okruží a Čížek poprwé potkají. — O pojmutí charakteru Čížka nechceme ani mluwiti! To nebyl ohebný, uhlazený sarkastický humorista! Také pan z Okruží mohl být uhlazenější. Dámy učinily zadost, zwláště musíme o žiwé hře p. Rajské podotknouti. — Po frašce, jinak s welkým smíchem přijaté, následowala stará pantomima: Proměněné ženy — a jako nádawkem podalo se nám posléz ještě několik hezkých tanců.

J. K.

Druhý letošní koncert našeho konserwatoria připadl na minulou neděli, a poskytl nám rowněž tak skwělých a nadějeplných výsledků, jako prwní před 14 dny. — Tenkráte slyšeli jsme po nowé uwertuře od Berlioza wariace na fagot a lesní roh, přednešené od Prokše a Leidla, pak koncertino pro dwě hoboje, přednešené od Fischera a Pyšny — a shledali we wšech těchto prwních pokusech u weřejnosti znamenité wywinutí. Pěknou naději, zwláště pro budoucí zpěwohru, wzbudila w nás ale p. Soukupowa (rozená Morawanka), kteráž u přednášení arie z Mozartowa „Idomeneo" i pěkný, plný a wydajný hlas i chwály hodnou školu na jewo dala. — Prwé zanícení způsobil mladinký Laub Ernstowou polonesou na housle. Outlý tento mladík dospěl za posledního času k užasné hbitosti a čistotě; při tom probleskuje hrou jeho čilý duch a wřelý cit takowou mírou, že se bude jméno jeho zajisté brzo mezi nejprwnějšími wirtuosy skwíti. — Druhé oddělení koncertu obsahowalo nowou Gade-owu symfonii, ohniwě a se wšemi jen možnými nástiny od mladistwého orkestru prowedenou. Wůbec sluší p. direktoru Kittlowi wzdáti weřejné uznání, že w celý tento ustaw radostné noworození a rozkwětání přichází.

P.

Z Kostelce u Náchoda. (*Diwadlo.*) Mezi radostné wýjewy procitujícího ducha národního, náleží zajisté diwadlo, kteréž obzwlášť, zaraženo-li na půdě wlastenecké, zušlechtiti může krasochuť a wzbuditi síly dosawad jako pod popelem doutnající. Přál bych, aby se mi častěji příležitost udála, zprávy podáwati obecenstwu o chwalitebném počínání, jaké se nedá upříti ochotníkům w našem Kostelci, o kterémž bych se byl již dříwe zmínil, kdyby mne nebyla jinde oklamaná naděje nesmělým učinila, ohlašowati hned, co se kde potěšitelného wyskytne. Mnohýť, wida an se čerwánky okazují, myslil že spatří hned slunce; awšak mraky nepříznė neb ochablosti nedaly mu wyjíti. Dá Bůh, že to o Kostelci nebude platiti; neboť kde se směřuje k oučelu tak dobrému, ulewení to bídy chudých školáků, kde se z pouhé lásky křesťanské pracuje bez ohledu na zisk wlastní: tu tak lehce newznikne roztržka, která odjakžiwa překážela chwalitebným úmyslům. — Hry diwadelní počaly se již w adwentě; hrálo se několikrát a deklamowalo, mezi jiným se i „Nalezenec" předstawowal. Ale skotačiwý masopust nemilou we hře přestáwku způsobil; neboť sál, sídlo Thalie, stal se tančírnou! Ale při nastoupení postního času diwadlo opanowalo opět swé předešlé stanowiště, a zdá se, jako by se po delším odpočinutí s tím wětší bujarostí na nohy postawiti chtělo. Hry se daří pilností ochotníků, obzwláště zwedenou hrou krásné pleti, ačkoli i mužské herectwo dosti zdárně si počíná. Prowedení posledního kusu, w neděli dne 23. unora bylo, jak doslýchám, chwalné, takměř naskrz zdařilé. Prowozowali tenkráte „Strejčka Hurliwurli" anebo: „Co láska uchwátí, nerada nawrátí." Pro příští neděli chystá se „Domácí lékař". — Kýžby jen hry tyto přispěly k rozwinutí ducha národního! byla by to krásná wýhoda a ušlechtilé owoce příčinliwosti ochotníků. Na wšechen způsob wprawí se zdařilým diwadlem samochtě do srdce diwáků žádost po šlechetnějším wyražení, nežli je karban, klewetění a j., k čemuž zwláště delší wečery takořka samy pobízejí, newíme-li o užitečnějším zaneprázdnění. A jelikož prý již přes 70 zlatých se sešlo, jak mnohé bolestné wzdechnutí umlkne!

W. Č...ý.

Z Nowého města Hradiště nad Metují. (*Diwadlo.*) Dne 23. unora b. r. dáwali a 2. března opakowali zdejší ochotníci zpěwohru; Čarostřelec.

Dobrá sanice a srdeční přátelé zwali nás na českou operu. I kdožby takowémuto pozwání mohl odolati? Přiznáwám se však, že mně samému jaksi ouzko bylo u srdce, pomýšlejícímu na to, jak to as dopadne. Čím wíce znamenitých hostí z Náchodska a Opočenska přibýwalo: tím wíce rostla w očekáwání mém blahá naděje a plachá bázeň. Uwertura wěčně mladého skladatele zawzní — a mně bylo hned wolněji čarozwukem jejím; a když se opona wyhrnula, domníwal jsem se, že w diwadle pražském se nacházím. Referent sice českou operu w Praze dáwnou ještě nikdy neslyšel; a pročež soudě toliko podlé německých oper w Praze i we Wídni widěných, musí bez ublížení prawdy wyznati, že co w prostranném a ouhledném nowoměstském diwadle dne 23. unora widěl a slyšel, nijakž neočekáwal, že zde s takowou rutinou a s takowou souhlasností prowozowati uwidí a uslyší! — Diwadlo bylo téměř přeplněno, do něhož, zwláště kdo se trochu opozdil, nesnadného přístupu nalezl. — Přálbych z celého srdce, aby po wšech městech a městečkách naší wlasti tak krasocitný a národní duch polétáwal, jakož to libosworným úsilím duchowní i swětské wrchnosti již od dáwnějších dob na Nowém městě widěti jest.

J. R.

Slawnost k uzdrawení-se Jeho Jasnosti Pána Pana Karla, Knížete ze Šwarcenberků, c. k. Generála-Strážmistra w Praze.

Již čtwrtým číslem Kwětů ode dne 9. ledna t. r. bylo ohlášeno, kterak nenadálá zpráwa o uzdrawení-se Jeho Jasnosti, wůbec milowaného knížete Karla staršího ze Šwarcenberků, naše krajany, zwláště ale měšťanstwo pražské rozradowala. Hned po této radostné zpráwě ustanowili mnozí měšťané pražští mezi sebou wýbor z dewíti swých starších a zasloužilejších členů, kteří by, jsouce po třech z každého města pražského bez rozdílu a bez přewahy národnosti české neb německé wybráni, nelíčenou radost a upřímné přání Pražanů k uzdrawení se z těžké nemoci powstalého knížete osobně Jeho Jasnosti oswědčili.

Dne 20. unora, sedmý den totiž po příjezdu knížete z Orlíka do Prahy, odebrali se tito městští páni wýborníci o desáté hodině z rána do bytu knížecího a bywše od Jeho Jasnosti laskawě přijati, následujícími od zasloužilého českého měšťana pana S. přednešenými slowy po česku Jeho Jasnost přiwítali:

Knížecí Jasnosti!

Neočekáwaná zpráwa, která se po Praze i po wšech končinách českých o těžké nemoci Waší Jasnosti roznesla, jakož wšecky stawy, tak i měšťanstwo pražské přewelice zarmoutila. Čím méně jsme se nadáli jaké choroby a nemoci Waší

Jasnosti, an se wždycky kwětoucímu a stálému zdrawí těšíwala, tím bolestněji nás tato smutná zpráwa dojala; ale tím wětší radostí oplýwáme nyní, an widíme, že se Waše Jasnost w dobrém a dá Bůh stálém zdrawí do našeho města nawrátit ráčila. Zajisté každý wzdělanější Pražan, ano každý Čech jest proniknut úctou a láskou k Waší Jasnosti i k celému proslawenému a památnému domu knížat ze Šwarcenberků; dobřeť wíme, co mu dlužni jsme a pomník lásky Jemu we swých srdcích chowáme. Popřej Bůh Waší Jas. a celému knížecímu rodu trwanliwého a zdárného zdrawí a štěstí, aby dobré a citliwé srdce Waší Jasnosti mnohou bolestí zkoušené okřálo a i naší láskou se posilnilo. My ale prosíme we jménu pražských měšťanů o další náklonnost a přízeň Waší knížecí Jasnosti."

Po těchto slowech přednesl měšťan a zasloužilý representant městský pan W. rozený Čech swé přání jazykem německým.

Těmito wýjewy ucty a lásky kníže patrně rozčilený takto českým jazykem odpowěditi ráčil:

„Rozmilí páni měšťanowé!

Děkuji Wám srdečně za upřímný wýjew wašich citů. Můj otec nazýwal se wždycky s hrdostí Čechem a jsa znatelem českého jazyka, byl wroucím přítelem naší národnosti. Jestli také já naši drahou wlast miluji, nečiním zajisté nic jiného, než to, co mně můj otec činiti odkázal. Rozmilí Pánowé, buďte přeswědčeni o mé přízni a o mém přátelství, které wždycky pro wšecky krajany naše, zwláštně ale pro pány Pražany we swém srdci chowám a stále chowati budu."

Tato tak jadrná, tak skromná slowa, w nichžto se čilý duch a šlechetné srdce milowaného knížete tak krásně a prawdiwě zrcadlí, roznítila radostí přítomné pány měšťany tak, že se o knížeti i o nich říci mohlo „Co ze srdce wyplýwá, zas do srdce wplýwá". Na to byla níže umístěná česká báseň uwedená w hudbu od našeho wýtečného A. Jelena Jeho Jasnosti podána, ale jen w tichosti beze zpěwu podlé skromné wůle knížecí rodiny a zwláště mladšího knížete Pána a nikoli podle žádosti pp. měšťanů, kteří drahocenného knížete wečerní kantátou při wýprawě s pochodněmi přiwítati sobě umínili.

Dne 26. unora bylo dewatero zmíněných p. měšťanů ke knížecímu stolu pozwáno, kdežto na zdrawí Jeho Majestátu císaře pána, Jasně oswícené knížecí rodiny a Welectěné, oswícené matky knížete pána a manželky nesmrtelného wítěze lipského a oswoboditele wlasti slawné toasty zawzněly.

Při stole wedla se nejwíce rozpráwka o průmyslu a řemeslech, na nežto se obě knížata Starší i Mladší wyptáwati ráčily, poslouchajíce odpowědí měšťanů s welikou pozorností a šetrností.

A tak se celá tato důležitá a důmyslupná slawnost skončila k obapolnému potěšení uzdraweného knížete i měšťanstwa, tomuto uzdrawení radujícího-se, tak, že w prawdě může se říci:

Zde na důkaz obapolné lásky,
Strážný anděl občanského klidu
Důwěra swé owinula pásky
Kolem welmožů i kolem lidu! —

Tam, kde takowá důwěra a láska mezi wysokou šlechtou a měšťanstwem zlaté mosty k srdci milowaného krále buduje, tam oliwa míru a pokoje, wzdálená od bojiště u Lipan, nadějně se zelená a do budoucna zdárné owoce slibuje.

Wýjew citů měšťanů pražských

k uzdraweni-se Jeho Jasnosti wysoce urozeného Pána, Pana

Karla Filipa

knížete ze Šwarcenberků

okníženého

Hraběte Kleggowského a Suleského,

c. k. Generála-Strážmistra, Rytíře cís. Ruského Řádu sw. Stanislawa I. a sw. Anny II. třídy, Wladaře panstwí Orlického atd. atd.

Budiž witán, drahý Pane,
Hlasonosnou radostí,
Která w našich ňádrech plane,
Roznícená milostí
K Tobě a ku otcům Twým
Pro wlast wěčně památným.

Naše město nenadále
Zármutkem se oddělo,
Když se Twoje zdrawí stále
Pod nemocí zachwělo;
Naději jen wzájemnou
Kojili jsme žalost swou.

Ale duha smilowání
Nad Tebou se skláněla,
Loď žiwota z bouře ranní
Do přístawu dospěla,
Kde nezuří strašný wír,
Kde Tě wítá klid a mír.

Kde Ti měšťan, kníže ctěné,
Proto že Tě miluje,
Bez kowu a bez kamene
Pomník lásky buduje
W hloubi srdce wděčného,
Bez nápisu lžiwého.

Toť jest pomník Twého rodu,
Krásnější wšech pyramid,
Do nichž rytec dle nawodu
Musil němou Fámu wrýt;
Leč ta Fáma bez hlasu
Obstojí jen do času!

Ale Waše láska čilá
K nám a k wlasti jediné
Ta se w naši paměť wryla
A u wnuků nezhyne;
Co by kámen promlčel,
Čech by w srdci wryto měl.

Zdráw buď mezi Swými, kníže,
A Twé srdce, zkoušené
Mnohou ranou welké tíže,
Najdiž blaho ztracené;
Ty zas twáři kwětoucí
Zjew nám přízeň žádoucí!

Nowá kniha.

Malj muſikanti, aneb: **Oſm dnj na ceſtách.** Dárek pro milau mládež. Podlé Guſtawa Nierice od Fr. Boh. Tomſy. W Praze, 1844. Tiſk knjžecj arcibiſkupſké knihtiſkárny. Str. 120 w 12. Šeš. za 16 kr. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 32.
12. roč. běh.

KWĚTY.

15. března.
1845.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském placku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowníchouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně 1 s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr. stř.

Láska.

(Dokončení.)

Račte nyní, moji drazí,
Z města semnou na wenek;
Snad že tam ta láska w chyši
Zwolila si říši
W středu weských krásenek,
An se w městách nenachází? —
Wojtíšek je šwarný hoch,
Je mu dewatenáct roků,
Dwadcátý už táhne w skoku,
Tedy by se ženit moh'.
Mimo to má pěkný statek,
Owšem trochu zdlužený —
Aby se mu ale nestal zmatek,
Čeká pomoc od ženy.
Tlampač je hned tady s radou,
Znát on we wsi holku mladou,
Pracowitou, bohatou.
„Wojto, wem si kabát nowý!“
Wojta, zmužen těmi slowy,
Přistrojí se — a již jdou.
„Pozdraw Pánbůh, hospodáři!“
Začne družba s moudrou twáří,
Když se octnou w chalupě;
„Toť wám roste waše Kačka — “
Wojta přitom widrowici mačká —
„Zrowna jako konopě.
Budete-li pak ji wdáwat?
Tu wám wedu ženicha.“ —
Hospodář se trochu zdrahá,
Trochu chce a trochu wáhá,
Ještě lecos porozkládá,
Že chce při swém pozůstáwat,
Že je holka tuze mladá,
Je prý teprw šestnáct let,
Že jí nechce kazit swět,
A tak dále.
Ale kmotr Pleticha
Doráží naň neustále:
„Jak pak přece, pantáto,
Dáte-li pak to a to?“
Hospodář tu kroutí hlawou,
Že prej neví, jak s tou kráwou;
Tlampač zas mu rozkládá,
Trochu se i pohádá,
Přičemž na stůl stále tlukou —
Až pak tatík plácne rukou;
Kačka se dá do pláče,
Matka snáší koláče,
Wojta radost sotwa tají,
Že se přitom hodně nají —
A hle, námluwy jsou hotowé!
Teď se dělaj' tretky pletky,
Na swatbu jdou wšechny tetky,
Strejčkowé a kmotrowé;
Celé obci wědět dali,
Ale lásku — tu si nepozwali.

Wěříte už, moji drazí,
Že se láska tady nenachází,
Že jí nelze dosíci?
Zeptejte se třeba Angličanů
Na tu rozhněwanou panuu,
Ti už byli — w měsíci.
Či snad přec se domejšlíte,
Že je w kraji pozemském
Aspoň w stawu manželském?
Ach ty milý Božíčku!
Ptejte se těch mužíčků,
Kteří staw ten dobře znají,
A pak zwíte,
Co si o něm powídají.
Jeden řekne, jak byl na rytíře
Pantoflíčkem pasowán;
Druhý, kterak z toho škapulíře
Nabyl stálosti w té wíře,
Ženušce že w moc je dán;
Třetí, ten že teprw zkusí,
Pod stolem prý klečet musí,
Když mu do ust wjede pán.
A tak, wzácné shromáždění,
Pochybnosti žádné není,
Že je měsíc lásky stan.
Ta, co w měšci rezatí,
Takowá tu neplatí.

Ale přece — je tu láska krásná,
Čistá, skwělá, obloha co jasná;
Bytost newyslowně wnadná,
Dobrá, jemnocitná, wznešená,
Wěrností ji nedostihne žádná,
Jakouž ona k milým swým se má.

Kněžna na swém trůnu sedí,
A král u nohou jí w dálku hledí,
Na ten rozkwět okem plamenným,
Na to požehnání blaha kraje,
Na ten sikot pygméjské tu laje,
Anaž sketně zrakem skaleným
Šilhajíc jen opodále stojí,
A jen zlobou, nectnou lstí se zbrojí;
Druhý král pak nad hlawou
Mocně perutěma wlaje,
Wěrně na starosti maje
Wílu sobě swěřenou;
A kol kolem čnějí welikáni
Mocných oudů, twrdých skrání.

Bytost ta — je dobrá máti
W okresu swých rozenců,
Její wěrnost slyšet opěwati
Usty čackých učenců;
Matka je to — panna to je
Něžná, neporušená,
Jako křištál čistá —
Zlých i nehod zkušená.
A hle dítky k matce spějí,
Žiwot pro ni dáti chtějí —
A co přitom k diwu je:
Syn se w matce panně koří,
Matce zlaté chrámy twoří,
A w ní — pannu miluje;
Ctných co synů — tolik milowníků,
A přec nemá žárliwost tu zniku,
Každýť w citu tom si libuje;
O, toť krásné podíwání!
Panna cítíc w srdci slast
Wšechněm sdílí swoje slasti,
A máť s usměwem se sklání
Dáwajíc jim požehnání.
Bytost ta — je naše wlast,
A ta láska — láska k wlasti.

W. W. Trnobranský.

Lomnický z Budče.

(*Pokračowání.*)

6.

Trudný wečer rozprostřel tmawé perutě swoje po zděšené Praze. W teskném očekáwání chwěly se prsa nešťastných, kteří se oněch pánů českých drželi, ježto si byli nowého, ale nehodného krále zwolili. Nikdo newěděl, co příští dnowé přinesou; ale nikdo neočekáwal nic dobrého. Strašliwé tušení swíralo wšechny srdce.

W hluboké bolesti seděla Marie wedle lože, na němž raněný manžel w lehounké dřímotě spočíwal. Hlawa její byla skleslá na dmoucí-se ňádra, a ruce sepnuté na lůně. Myšlénky její přeletowaly z jasných dnů minulých k temným obrazům budoucnosti.

Opodál dřímal, sedě na podlaze a hlawu maje o židly opřenu, malý Bohuslaw, pláčem celý zemdlený.

W tom wešel tichým krokem Lomnický. Bledá byla jeho twář; ale mužná odhodlanost jewila se na ní w každém tahu.

„Spí Jaroslaw?“ ptal se dcery, kteráž se byla zchopila a tiše k němu přikročiwši, zwědawě na něj hleděla.

„Nedáwno teprwa zawřel oči,“ šeptala ubohá manželka. „Wětší jest žalost w srdci jeho, nežli bolest w ranách po těle. — Jakou zpráwu nám přinášíš, milý otče?“

„Jakou můžeš ještě očekáwati? Co se weřejných wěcí našich týče — dneškem se zwrátil jich weškerý běh, a my musíme nyní jen k tomu přihlédati, abychme půdy nalezli, kde bychme pewně postáli, aby nás rozwětřené wlny s sebou neodnesly. — Přichystala jsi wšechno, jak jsem ti poradil?“

„Co je tu na hotowých penězích — takž i moje šperky a jiný drahý nábytek — wšechno jsem složila dle rady twé — a něco ukryla we sklepě,“ odpowěděla Marie.

„Tedy musí Jaroslaw wstát a hned tento dům opustit,“ řekl Lomnický. „Já wyhledal jistější obydlí, nežli je nyní dům hrabat Kwětnických. Kdo wí, jak dlouho by zde tiše spáti mohl!“

S těmi slowy přistoupil sám k loži a zbudil raněného. Jaroslaw se diwil.

„Powstaň, milý synu! a hleď sebrati sílu swou, abychme bez hluku a swědků odešli, neboť nikomu není za těchto dnů co wěřiti,“ řekl Lomnický. „Wítězowé derou se do našich domů a wlekou do wězení, koho napadnou. My pak musíme hledět, abychme zachowali síly rozdrobené, neboť se nesmíme weškeré naděje spouštěti.“

Brzo na to stál tu Jaroslaw zahalen welkým pláštěm, Marie hodila na sebe oděw služebné osoby, wzala do jedné ruky swého pacholíka, do druhé skříni s ukrytými klenoty — Lomnický pak nesa uzlík potřebného šatstwa, podpíral Jaroslawa.

Takto opouštěli tichým, pozorným krokem skwostný dům, aby je ani domácí čeleď nespatřila.

Temný wečer a hustá mlha usnadnily outěk jejich. Šťastně dostali se až do židowského města, kdežto byl Lomnický mezi dnem skrowný a skrytý příbytek u dobrosrdečného wyznawače Abrahamowa wyhledal.

W ouzké, chatrné, zadní komůrce museli se lidé stěsnati, kteří byli zwykli po pěkných komnatách se procházeti. Ukryti před očima lidskýma, ano říkaje

před denním swětlem trávili zde hodiny swé u welikém zármutku a bolestné tísni. Jenom času nočního odwažowal se Lomnický z domu wycházeti, ale zprávy, kteréž pak swým milým přinášel, nebyly toho způsobu, aby byly truchliwé srdce a skličenou mysl powznesly.

W takowýchto dobách zasednul si pak druhdy ctěný korunowaný weršowec k chatrnému stolu a mezi tím, co jeho dcera manželowy rány ošetřowala, wylé-wal on hořkost a bolest srdce swého ráznými slowy na papír. Psal písně plné zoufaliwé odwážliwosti, a mnohá z nich roztrousila se mezi lid.

Později neostýchal se w rozličném zakuklení do města se pouštěti a po stawu weřejných wěcí i obecného smejšlení pátrati. Ale wšechna jeho neohroženost nepřinášela mu sladkého owoce. Weliký počet nejslawnějších mužů bylo i zůstalo zajato, statky byly pobrány, žiwotům hrozilo nebezpečí.

Lomnického a zetě jeho nebylo sice oko weřejné mstitelné sprawedlnosti až posud dostihlo; ale nowá bouře ztahowala se nad nimi w tichém jejich krytu.

W ženě poctiwého žida, kterýž Lomnického přechowáwal, wznikla totiž hladowá žádost po zlatě, a wywstala jako záhubné mračno nad hlawami nešťastných.

(*Pokračowání.*)

Eduard hrabě Račinský.

(Pokračowání.) Wšechny jeho zámysly a činy dají se odwoditi z jeho nad míru wážné mysli, kteráž se w něm netoliko ustawičnou duševní činností, ale i nejprwnějším wychowáním ustálila. Již w outlém wěku rostl bez něžné péče mateřské. Do wychowání otcowského wmísí se wždy něco příkrého, a to tím wíce u muže tak přísné mysli, jako byl generál Račinský. Hrabě Eduard dostal se sice dosti brzo po smrti swé matky k wojwodkyni Mělčinské z Choběnic, swé bábě, ale swou, pro chlapce tak nápadnou zádumčiwost podržel i na uniwersitě we Frankobrodu nad Odrou, kdežto k swým rozsáhlým a hlubokým wědomostem základ položil.

Když ale witězný Napoleon swobodu milowné Poláky do zbraně wyzwal, powrhl mladík knihami, a spěchal tam, kde se o swobodu wlasti bojowalo. Brzo stal se kapitánem u nowě zřízené armady polské; w této důstojnosti byl při wálečné wýprawě roku 1809 a dostal odměnou za swou zmužilost polský kříž udatenstwí.

Když se ale prohlásila neodwislost welkowéwodstwí waršawského, tu wystoupil hrabě ze služby wojenské; wěděl, že se na wýprawách Napoleonowých nowě wzkříšený národ wzděláwati nemůže; jeho wlast potřebowala moudrých hlaw, ráznych zástupců; stará, w sprostém Poláku důwěru zbuzující polská jména musela we správu zemskou wstoupiti, nemél-li zárodek swobody wlastním twůrcem udušen opět zajíti. Tak se stalo, že mladistwý kapitán složiw zbraň, co poslanec okršku poznaňského r. 1812 o waršawském, pro polskou národnost wěčně památném sněmu wystoupil.

Jak silně muselo srdce w prsou každého prawého Poláka při slibech nejmocnějšího panowníka onoho wěku tlouci! — z welkowéwodstwí mělo se od Francouzska — tenkrát jako od celého swěta — uznané polské králowstwí ze wšech oněch krajin sestawiti, které roku 1772 k staré říši Jagelonů náležely. Wše bylo uzawřeno, potwrzeno, nejwyšší zeměwládce to wše zaručil: ale nadzemský wládce utwořil moskewský požár, přechod přes Březinu, zwlášť ale strašliwou zimu roku 1812, a hrob wšech nadějí polské národnosti. —

Po těchto událostech počala se w hrab. Račinském u sedm a dwacetiletého, bohatého, nezáwislého mladíka neobyčejná trudomyslnost opět zmáhati, ačkoli ho byla při nedáwných nadějích wlasti jeho míjela. Zato děkují wědy tomuto času za nejpěknější literární kořisti; neboť když mladý hrabě Šwédsko prošel a daleký, nehostinný sewer pátrawým okem prohlídl, pospíšil do nádherného města slawného Konstantina, a krásné niwy starého Řecka rozčilily krasomyslného cestowatele k wydání swého znamenitého prwního díla „Podróż do Turciy“, kteréž krásnými obrazy opatřil. (Pokračowání.)

Do Bechyně a jejího okolí.

....Waše zpráwa dotkla se bolestně duše mé. Předzwídal jsem owšem, že se mnohá wěc změní, a ne-li zpátky, zajisté kupředu nepůjde; tak ale, jak Wy, drahý příteli, mně to líčíte, nepředstawil jsem si wěc nikdy. —

Jaké to smutné přewraty za krátký čas, na př. we waší škole! — přewraty, nad nimižto zalkati musí duše každého wlastimila! Jak krásně to před rokem wypadalo w Bechyni! Pamatuji se, že se tam již také o zaražení městské knihowny a čtenářské společnosti jednalo, kteráž i wůkolní duchowenstwo, učitelstwo a snad i ouřednictwo mezi oudy swé počítati měla; wím, že zwěčnělý pan děkan weškeré swé ponaučné a zábawné knihy k tomuto oučelu obětowati chtěl, a jich také w poslední swé wůli k cíli tomu odkázal.

Snad potomkowé nynějších obywatelů tohoto města poznají cenu muže toho, který přistěhowaw se mezi swé, od swých nepoznán tak časně zemřel; snad swou dobou uznají zásluhy činného žiwota jeho a zalkají nad brzkou ztrátou jeho i ti, kteří pozemským ziskem wedeni ne-li zjewně, aspoň w duchu plesali nad oumrtím jeho. A sotwa že půl léta odpočíwá w zemi muž ten oswícený, jehož snahou tak krásně počínala rozkládati kořeny swé w této krajině neprobuzená před tím ještě národnost naše: a již wše opět w staré koleji jako před čtyrmi — desíti roky!

Nač tam leží marně těch několik set knihowně městské odkázaných knih? Co Budějowice, Písek a jiná místa pomalu jen a ztěžka si zaopatřit mohou, an toliko chudí synowé wlasti na oltář její kladou skrowné dárky swé: k tomu přišla Bechyně beze wšech wýloh a bez každého namáhání; jenom čísti má Bechyně; ale i to jí bude snad při nynějších okolnostech přicházeti za těžko! A nač také čísti knihy české, příteli, kde se jedná o brzké poněmčení nadějné mládeže? a tuť si owšem musí Bechyně pospíšiti, aby, třebas ukrádáním českých hodin školních, wynahradila to, co byla we čtyrech letech zanedbala.

Naše století wyznamenáwá se zwláštní činností, a nad míru čilá Bechyně nechce a nesmí také zůstati za mnohými nepatrnějšími místy pozadu.

Jest to slepota duševní, jest to pokulháwání za slawným Kocourkowem a jen délka času zhojí, tuším, neduh t[illegible] Kdo zná Bechyni a okolí její, newěřil by skoro powěsti o ní roztroušené, kdyby nepocházela z ust hodnowěrných; newěřil by, že nechce poznati powolání swého město, jemuž již po-

loha sama předůležitého místa wykazuje. U prostřed lidu pouze českého, jejž neowanul ještě zkázný duch cizoty, jehož mraw a zwyk starodáwný i zwláštní kroj zwěstuje, jehož bodromyslnému zpěwu naslouchají šumné bory a požehnané luhy, w prostřed lidu tohoto jak krásně by mohla působiti na krajinu wůkolní starošedá Bechyně, stejně jsouci wzdálená od Písku jakož i od Tábora! Od ní nedaleko leží pro obchod znamenitý Wltawo-Týn, dále Jindřichůw Hradec a nejwíce k jihu město Otakarowo.

Wy sám, příteli drahý, znáte krajinu tuto předobře, a wíte, jak důležitého místa wykazuje poloha tato Bechyni; tudy by se měly jednotliwé prameny sestřeďowati, odtud dále w ryzosti swé rozlíwati po krajině wůkolní, pak smýwati a očisťowati tam, kde toho potřeba žádá; zde by musely wšecky ty jiskry, ježto sem z toho neb onoho města zalítnou, w jeden plamen se spojiti, u něhož by se měšťan i wesničan stejně ohříwati mohl.

Až se dostawí silnice z Tábora do Písku, a z ní jednotliwá ramena wypustí do okolních městeček: zaswitne i krajině této blaženější doba, pozwnese se obchod, zbudí průmysl, mnohý nowý zdroj wýžiwy otewře se obywatelům krajiny této, i národnost naše k wznešenějšímu stupni se powznese. I w tom ohledu může zaujímati místa důležitého, že jí snadno w každém ohledu wéwoditi nad krajinou wůkolní; neboť je tu letní dobou knížecí rodina bytem, zde je wrchnostenský ouřad, děkan a spolu wikař rozsáhlého okrsku; sem zásílá Tábor bezprostředně rozkazy swé, zde se sestřeďují duchowenské záležitosti, zde ještě cosi mnohem důležitějšího — lázně, o jejichž zwelebení tak málo až dosud pracowáno: jaké to wýhody pro město!

A myslíte, že bude kdy Bechyně tímto středištěm? — O tom nepochybuji. Znám Bechyni, znám předobře obywatele její; wím že se nezapomenou tak dalece nad sebou a swými, aby odhodiwše wšelikou lásku k wlasti, jazykem, kterýmž je obdařila přízeň božská, zhrzeli; jsem přeswědčen o šlechetném smýšlení bechyňských obywatelů, kteréž nedopustí, aby tolikeré snahy, tolikeré oběti na zmar přišly, aby ten krásný zárodek w niwec uweden léta opět čekati musel na pěstitele nowého. Jenom moudrého hospodáře třeba, kterýž by, w čele stoje, na poli wlasteneckém tu radou tam pomocí přispěl, a Bechyně wstoupí opět w řadu wěrných wlasti měst. I tento hospodář se wynajde, milý příteli, ano snad jej Bechyně již chowá w lůně swém, jen že mu nebylo až dosud možno rozwinouti a wywésti záměry swé. Doufejmež tedy, příteli, wždy to nejlepší, a Bechyně nás zajisté w naději nezklame.

Wáš upřímný B — ý.

DENNÍ KRONIKA.

Z Chotěboře. (*Diwadlo.*) Jako my každou zpráwu o probuzowání se národnosti po místech w naší drahé wlasti w listech těchto (kteréž i we zdejším hostinci p. Firkušného, jakož i Wčela, Nowiny, Hospodářské listy a Bohemia již po několik let se odbírají) čítáme: rowně snad krajanům našim whod učiníme, oznamujíce jim čas po čase, co w ohledu tom w našem městě se koná. — W druhý wánoční swátek způsobili nám zdejší diwadelní ochotníci přeutěšenou podíwanou, prowozujíce Töpferowu od Tyla wzdělanou weselohru „Matka a dcera" přewýborně. Wšickni se snažili powahu jednající osoby trefně wyjádřiti, a každý si tak wýtečně počínal, že jsme si lepšího představení ani přáti nemohli. Představení toto podalo nowého důkazu, že se ředitelstwí našeho diwadla w rukou muže wšestranně wzdělaného a řádného nachází, který schopnosti zdejších ochotníků naskrz pronikl, a wí, komu jaký úkol swěřiti má, aby dobře proweden byl. Ochotnost jeho slibuje nám i pro budoucnost mnoho potěšitelného: jen aby se také ze strany wzdělanějšího obecenstwa stálé účastnosti dostáwalo! — Dne 5. ledna prowozowáno bylo „Brambory a Wybrané panstwí." Nato musel chrámek Thalie tanečním weselkám z našeho prostranného sálu na čas ustoupiti, až zase 16. února „Pašerowé" a 2. března „Šňupka a Přítel w nouzi" se před námi objewili. Zláštního podotknutí zasluhuje p. F. Ningrowá, kteráž w každou powahu a w každé stáří dobře se wprawiti umí. Ke cti p. podnikatelů budiž ještě připomenuto, že nejen čas a swé přičinění k tomu ochotně obětují, ale i wlastních peněžitých wýloh nešetří, aby obecenstwu příjemného wyražení, a co ještě šlechetnějšího jest, chudé kase z každého představení nějakou pomoc poskytnouti mohli. L — ský.

Z Českého Mezihoří za Oharkou. (*Ukazy národnosti.*) Také w těchto končinách naší wlasti budí se národní powědomí a duch wlastenecký jewí se hojným přistupowáním k Matici a pilným odbíráním a čítáním českých kněh a časopisů. — W Třebenicích, městečku na samém rozhraní mezi Čechy a Němci, prowozowalo několik členů kočující něm. společnosti přispěním několika ochotníků w letošním postě po třikráte české hry (Čech a Němec, Kýž bych se byl neoženil...), a hojnější shromáždění obecenstwa nežli při německých hrách bylo opětným důkazem prawdy tolikráte pronešené, že nám posud není odcizeno a že se jenom mocnějších prostředků nedostáwá, jimiž by se doutnající jiskra probudila. — Libě bylo poslouchati wážné měšťany, jak w těchto schůzkách u společnosti swých domácích w sladkých zwukách milé naší mateřčiny sobě libowali! — Nadějem se, že se ještě wíce podobných a snad ještě utěšenějších úkazů dočkáme, a že outlé poupě nowoprobuzené národnosti péčí welectěného duchowenstwa, wlastenecky smejšlejícího, chráněno proti ostrým wětrům sousední cizoty, w krásný kwět se rozwije a bohdá utěšeného owoce přinese. — m — n.

Z Kostelce. (*Malá oprawa.*) W čísle 21. tohoto časopisu l. r. uwádí nejmenowaný we známost, že w Kostelci péčí p. Morawce nowá škola pro židowskou osadu založena jest etc. My wšak musíme tuto zpráwu tak dalece oprawiti, že w tamější židowské osadě žádného Morawce není; ale že zwláštní péčí p. Martinowse společnost se utwořila, která u slawného řízení zemského o to se uchází, aby se tu nowá škola založila, w které mládež mezi jinými wěcmi obzláštně i českému jazyku učiti se má. Prozatím učí se tu židowská mládež we zwláštním místě jenom náboženstwí, a we farní škole češtině. Pražský lidomil, o kterém se w nadřečeném čísle zmínka činí, není žádný jiný, než urozený pan L. z Laemlů. — t.

Pozwání.

Jednota hudebních umělců s přispěním akademie Žofínské a Jednoty Cecilianské (celkem 300 osob) bude prowozowati w pondělí 17. března we staw. diwadle, ku prospěchu ustawu pro wdowy a sirotky welké oratorium „Samson" od Haendela. Toto oratorium bylo psáno roku 1742, w Praze se ale až posud ještě neprowozowalo, tak že je stoletou nowinkou nazwati můžeme. Solowé hlasy zpíwají p. Podhorská, p. Müllerowá, pp. Emminger a Strakatý. Začátek je w 7 hodin, konec okolo 9. hodiny. * *

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 33.
12. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

18. března.
1845.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně i a patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr. stř.

Jindy a nyní.

Humoreska.

Je to sice látka, která se již tisíckráte sepřádala, ale můj Bože! kdož dowede teď něco nowého napsat?

Za starodáwna šlo to snadněji; tu bylo pole literatury ještě pusté, a kdokoli na něm sil, mohl se těšit na žně. Teď není ani místečka prázdného, ačkoliw mezi rostlinami také koukol wyrůstá.

W Angličanech wynajdou každou chwíli nějaký nowý stroj k odlehčení a polepšení řemesel a průmyslu: proč nenalęznou také nástroj, kterýmž by spisowatelowé nowých nápadů dostali? — Inu, to nařídila božská wšewědoucnost welmi moudře; wždyť by se potom spisowatelowé plemenili jako neřest — ještě by nastal mor, a kde by se wzalo tolik papíru, aby se to wšecko wytisklo? ba odkud tolik hadrů, aby se papír nadělal? —

Za starodáwna tleskal redaktor rukama, když dostal něco do swého časopisu, spisowateli pochlebowal, ctil ho a prosil, aby mu brzo zase něco přinesl. Nyní jde k němu básník s bázní, proto že již napřed wí, co naň čeká. Buď řekne děwečka: „Jemnost pán není doma!“ anebo: „On je u snídani;“ a když má to štěstí, že pana redaktora napadne a swou žádost wyjewí: tuť mu tento ukáže celé hromady rukopisů, krčí ramenama a dí: Zde mám básně, písničky, znělky, nápisy, nowely atd. skoro na celý rok. Ubohý miláček Muzy táhne domů se sklopenou hlawou.

Jindy bylo také málo recenzentů; každý se ostýchal a uznáwal to za hřích, někoho škádlit a weřejně hanobit. Nyní sotwa něco nowého wyjde, tu již recenzenti, jako hladowí hawrani, na to padnou a pohrdají často nejlepším wýrobkem; čtenář je pak někdy tak slabý, že se podlo recenzenta zprawuje, a zlořečí také.

Ale ačkoliw se spisowatelům tolik překážek do cesty klade, a ačkoliw recenzenti takowé pohlawky rozdáwají, přece píše oboje pohlawí t. j. mužští a ženské jako o přetrž; w budoucím desetíletí budou již nemluwňátka psát.

Nebohý Pegaze, ty jsi wěru k politowání! již tak starý a ještě se musíš tak namáhat. Kůň sedláků̊w má aspoň w noci odlehčení, ale na tobě nejwíce w noci jezdějí. Ostruhy owšem necítíš, neboť twojí jezdcowé nemají ostruh na botě, nýbrž w hlawě. Když jezdějí ženské na tobě, tedy to činí obyčejně tak, jako když jdou na procházku, t. j. mají mužského po boku. —

Wěru, ani popsati se nedá dychtiwost po psáni, ježto nyní wládne, a kdybych měl péro z moudrých hus, co swým křikem někdy město Řím wyswobodily, ještě bych to nedowedl.

Jindy se psalo mnoho původního, nyní mnoho podwodného, jindy se dlouho rozkládalo, nyní se honem překládá.

Jindy se romány psaly, nyní se dělají; jindy lhali jen spisowatelowé, nyní celý swět; jindy byla wěrnost a čistá láska mezi lidmi, nyní je na diwadle.

Jindy neléčili lékaři wodou, za to byli lidé zdrawi jako ryby we wodě.

Jindy se řeklo: Řemeslo má zlatou půdu, a každý řemeslník kladl do toho swou hrdost, když ho nazýwali: Pane mistře! — Nyní nepohrdá zlatem, ale stydí se za mistrowstwí, a je buď umělcem nebo fabrikantem.

Jindy nedělali malíři welkých okolků, a nosili klobouk byť byl jakýkoliw; nyní nosí klobouky se širokými okolky. Jindy neměli malíři umělecké wýstawy; za to nebylo ale také na jejich malbě co wystawowati. Jindy býwali řezbáři, jenž hotowili sochy, jako žiwé; nyní máme skupení, kde se lidé namáhají být sochami.

Jindy se lidé zakuklili jen času masopustního,

nyní panuje tento zwyk celý rok. — Každý se přetwařuje a bere larwu, aby ho druhý nepoznal; ale jeden druhého zná přece, jenom žádný sebe samého.

Jindy přikrýwaly ženštiny jenom obličej záwojem, nyní také swé činy. Jindy byly herečky jen při diwadle, nyní je to každá milenka.

Jindy, když ztratilo děwče milého, šlo často do kláštera; nyní, když se má na jednoho wázat, zdá se jí to býti klášterem.

Jindy psala ženská jenom jednomu; nyní ale, že nemůže wšem psát, protože by jí outlé prstíčky bolely, dělá si to pohodlněji a píše pro obecenstwo.

Jindy se chudá holčička radowala, když přišla pod čepec, nyní chce přijít pod klobouk.

Jindy měly ženské na zemi dost co dělat; nyní chodějí také na plowárnu, a přece se ještě žádná od ryb nenaučila — mlčet.

Jindy nosily ženské šperky na krku; nyní tam míwají černou šňůrku, někdy se zlatým křížkem — ale železný domácí kříž nosí muž na zádech.

Jindy táhl jinoch do swěta na dobrodružstwí, nyní jich najde každý wečer na ulici. Jindy si musel často newěstu mečem dobyt, nyní hubou.

Jindy otcowé často mezi sebou wyjednáwali, že jejich děti do stawu swatého manželstwí wstoupí; a děti málokdy proti wůli starých reptaly.

Nyní chodí panímáma s dcerou do společnosti; tu se přibližuje šwihák k staré, wyšwihne jí několik poklon, ptá se, je-li již dlouho wdána; ona se radostně usmíwá, ukazuje na roztomilé poupátko (které on již dáwno zná) a prawí: „To je má dcera.“ — Šwihák je jako užasnutý a prawí, že wypadá matka skoro jako dcera — stará je jako w nebi — mladík zwítězil, dostane přístup k mladé — a pokračowání i dokončení snadno se každý domyslí. (*Dokončení.*)

Lomnický z Budče.

(*Pokračowání.*)

7.

Hluk zbraní obklopil tichý domek židowský. Císařští wojáci drali se přes práh za starou židowkou, ježto jako hladowá wlčice před nimi se plazila a hubeným prstem na komůrku poukazowala, kdežto se Lomnický se swými ukrýwal.

Pak wklouzla do swé jizby, a jedowatě se usmíwajíc, wytáhla z kapsáře plný měšec. Zacinkala nim před očima starého žida, kterýž tu stál w koutě s hlawou sklopenou a ouzkostně se modlil.

„Proklet budiž tento zwuk hříšných peněz!“ řekl pak s ošklivostí. „Podrž je w rukou swých. Já nemám podílu při twé zradě — já zachowal jméno swé čisté od pacholectwí až do stáří, abych mohl s jasným okem wejíti přede twář otců našich; ty ale — prokleta budiž chwíle, kdes na to pomyslila —“

„Běda! co to powídáš?“ zalkala židowka, na wzdor swé lakotnosti hněwu manželowa se děsíc. — „Neučinila jsem, co přikazuje zákon swětský a hlas proroků?“

„Zradila jsi poctiwé lidi!“ zwolal starý — „a já nebudu — se zrádci déle obcowati.“

„Běda! běda!“ naříkala židowka a rwala si wlasy.

Podobný wýjew žalostný udál se mezi tím i w tichém obydlí skrýwajících-se českých pánů.

„We jménu císaře!“ zwolal wůdce wojáků, když wešel přes prah — a slowa jeho projela wšechny přítomné jako ostrý meč.

„Co jest?“ ozwal se Lomnický, a zmužiw se předstoupil.

„Zbytečná otázka!“ prohodil wojín. „Císařské barwy bezpochyby znáte — a tudíž budete i wědět, co náš příchod znamená. — Půjdete s námi! — mám tu rozkaz na zatknutí dwou českých buřičů — jistého Lomnického a Kwětnického. Jste wy to, pánowé?“

„Jsme; nikdy ještě nezapírali jsme jména swá.“

„Také by wám to nic nezpomohlo, kdybyste i tenkráte od swého obyčeje upustili. Našim rukoum neuklouznete — ačkoli se říci musí, že jste si proklatě schowané doupě wyhlídli. Čert aby zde poctiwého člowěka hledal.“

„Chystej se, dcero, opustiti naše outočiště,“ řekl Lomnický wážně k Marii. „Řada zkoušení našich není ještě skončena.“

„Pomalu!“ řekl wojenský důstojník. „Nemám sice nic proti tomu, když tato osoba — jak slyším, waše dcera — tuhle smrdutou brlohu opustí — neboť při sám Bůh! ona by měla mezi našimi nejkrásnějšími paními sedati —“

„Co jest? co jest?“ ptal se Jaroslaw, a lehkým čerwánkem zplanula twář jeho.

„Já nemám žádného poukázání, abych tuto osobu odwedl,“ řekl důstojník. „Toliko wy dwa půjdete s námi.“

„A kam je powedete?“ ptala se Marie třesoucíma-se rtoma.

Důstojník pokrčil ramenama. — „To budou pánowé již bezpochyby wědět — a wy se to dowíte dosti časně i bez mého poučení.“

„Milosrdný Bože!“ lomila Marie rukama. „Wezměte mě s sebou!“

„Upokoj se, milá dcero!“ těšil ji otec a sewřel bědující w náruč. „Cesty naše leží w rukou božích a bez wůle Nejwyššího nesejde ani wlas s hlaw našich.“

„Ale co bude ze mne a z dítěte mého?“ oupěla ztrápená žena.

„Myslíš, dítě,“ namítal otec — „že je pramen milosti boží tak mělký, že by krůpěj z něho také na tebe neukápla?“

Křečowitě opnula na to Marie ruce swé okolo milowaného manžela. Bylať jí přitom, jakoby měla na jeho prsou zahynouti.

Malý Bohuslaw se dal do usedawého pláče — a běhal a křičel, kdyžto ubohá matka po odchodu manžela a otce bolestí sklíčena takořka k zemi sklesla, a twáře we dlaně zarýwajíc, hořce plakala.

„Co je ti, matinko?“ ptal se pacholík. „Proč naříkáš? Pojď, půjdeme za tatínkem a za dědečkem!“

„Ano — ano, půjdeme!“ zwolala Marie najednou jako u zimničném wytržení a wzchopila se a prudce pacholíka k srdci přiwinula. — „Oni jdou před námi a připrawují cestu naši. O pojď — pojď! prosme Pána Boha, aby posilnil kroky naše!“

S těmi slowy klekla u prostřed temné komůrky a začala se z hlubokosti duše modliti.

(Pokračowání.)

Eduard hrabě Račinský.

(Pokračowání.) Zde není dost místa, abychme wšecky welkolepé literární práce, na wětším díle pěknými obrazy ozdobené, ze jmena uwedli, které hrabě Račinský wydal, ačkoli bychom si to přáli, aby každý podiwu hodnou pilnost spisowatelowu poznal; a wšak nemůžeme mlčením pominouti krásné, pro historii důležité dílo: „Gabinecie medalow polskich“ které 1838 w Poznani polsky a francousky we dwou dílech wyšlo, pak: „Wspomnienia Wielkopolski w Poznaniu“ 1842 2 díly we welkém folio, jakož i jeho péčí wydané: „Památnosti z časů wlády Štěpána Batoryho a Jana III., i překlad Vitruvia o „stawitelství, Biblioteku polských klassiků, Památnosti z polské historie 17. a 18. století.“ Tímto způsobem poznáwáme w tomto proslulém muži nejen dějepisného badatele nýbrž i znatele starožitnosti; ale poznáwáme skoro ještě potěšitelnější wýsledek prawého wědeckého wzdělání a šlechetné welkodušnosti, an se dowídáme, že šlechetný hrabě swé bohatství i k podporowání znamenitých polských učenců obracel.

Nežli zběžný pohled na spisowatelskou činnost Račinského ukončíme, musíme též o knihowně, na 24.000 swazků bohaté zmíniti, počínajíce tím šlechetného hraběte co welkolepého stawitele čtenářstwu předwáděti. W nejpěknějším dílu města Poznaně na wilemowském náměstí stojí zámek, jehož celé prawé křídlo hrabě w knihownu proměnil, kterouž každý slušně oděný člowěk od 5 — 8 hodin na wečer každodenně nawštěwowati může. Ustaw tento darowal Račinský roku 1829 městu k swobodnému požíwání obecenstwa, tak sice, že sám ze swého w něm se nacházejícího bytu 900 tolarů nájemu platil, a uwedl jej mimo to štědrým darem 25,000 tolarů do takowého stawu, že si mohl staré, drahocenná díla, jakož i plody nowější literatury opatřiti.

Když také mnohé jiné, obecného prospěchu se týkající stawby, mezi nimižto jmenowitě krásné chrámy w Zaměmyslu w Rogalině wynikají, opomineme: nemůžem přece krásnou, od něho též městu Poznani wěnowanou, w tamějším hlawním chrámu wystawenou „zlatou kapli“ mlčením přejíti, ačkoli on sám wždy jenom na ředitele této stawby se wydáwal. — Roku 1826 podnikla se sbírka na wystawení památníku Mečislawowi a Boleslawu Chrabrému, uwedením křesťanstwa do těchto krajin proslawených králů polských. Sešlo se k tomu cíli 20,000 tolarů. Poněwadž se ale posud newědělo, w jakém způsobu se tato myšlénka wywesti má: ustanowil se na sněmu wýbor, který ze 4 oudů sestáwal, a kterýž o wywedení tohoto předsewzetí pečowati měl. I Račinský byl mezi tímto wýborem a učinil náwrh, aby se wystawěla kaple, do níž by se popel zwěčnělých králů uložil, a chtěl ji w byzantickém slohu wywesti; proto cestowal do Wlach, kde se nejwíce památek tohoto slohu nachází. Po swém náwratu seznal se s profesorem Lanccim, dle jehož plánu se pak toto krásné umělecké dílo i stawělo. K tomu práwě dostačowaly sebrané příspěwky. Než hrabě Račinský poznal mezeru, kterouž nedůstatečné příspěwky wyplniti nemohly; složil tedy sumu rownou š'írce celého welkowéwodství a dal od profesora Raucha k dostojnému ukončení celku postawy proslawených králů z kowu ulíti. Že šlechetný dárce i swé jméno na podstawek památníku wyrýti dal, nemůže nikomu s podiwením býti, jelikož obecně známá skromnost hraběte toto pojednání w prawé swětlo uwádí; on to nečinil pro sebe, nýbrž pro swou rodinu, chtěje pozdějšímu potomstwu okázati, že to powažowal za swou powinnost, díl swého bohatstwí na oslawení polské národnosti obětowati.

Přece wšak sento šlechetný dárce, který za 20,000 tolarů nic nežádal nežli swůj podpis, podiwnému obwinění neušel.

Dne 4. dubna 1843 učinil se na sněmu náwrh, aby se zaslala k trůnu žádost, by se mohla záležitost stran těchto soch na sněmu rozhodnouti, zwláště pak aby král poručil: by se na těchto sochách wryté nápisy, dle kterých zásluhy o postawení jich nikoli přispíwatelům a zwěčnělému půwodci této myšlénky, nýbrž někomu jinému se přiwlastňují, zjinačily, kdyby plnomocník sněmu od r. 1830 k tomuto náwrhu sám přistoupiti neměl.

Tento náwrh byl owšem 27 hlasy proti 14. zawržen, a wšak hrabě učinil w příštím shromáždění jiné, dostojnější nawržení.

Nejdříwe dal na jewo starost, že by musel tímto způsobem třeba každý druhý rok trpké wýčitky slyšeti, pak pronesl, jak si pochlebowal, že w tamějším chrámu památník dostojný nejprwnějších polských mocnářů postawil, a doložil, že uzawřel:

1. Na sněmu od r. 1830 sobě udělené komisařství složiti,

2. základní jistinu, kterouž byl k postawení památníku obdržel, i s ouroky až do dnešního dne nahraditi, a

3. wšecko, co se týče tohoto řízení, nejwyššímu presi-

dentu k swobodnému použití nawrátit a kapitole hlawního chrámu od něho wystawěnou kapli w bohatší ozdobě, než dříwe byla, odewzdati. Wyjádřil se, že nelituje outrat, kteréž na okrášlení chrámu Páně učinil, a že další wydáwání odewzdaných od něho peněz sněmownímu shromáždění ponecháwá.

Sněm ale toto weliké podání hraběte nepřijal, a tento dal ještě w pátek před swou smrtí jméno swé na památníku wyhladit, podáwaje welkomyslně swým nepřátelům wítězstwí, jehož wíce nepotřebowal. (Pokračowání.)

DENNÍ KRONIKA.

Z Radnic. (*Knihowna. Naše děwy. Díky wlastencům.*) Konečně se i nám toho dáwno a dychtiwě očekáwaného práwa dostalo, wlastimilowné obecenstwo nowým a zajisté welmi důležitým pokrokem zmáhající-se národnosti seznámiti, kterážto zpráwa z mnohých příčin sotwa komu bude lhostejnou.* Naše knihowna dočkala se druhé hlawní epochy, swého totiž nám welewítaného „obnowení.“**

Hlawním podnětem obnowení tohoto, ačkoli wšude, zwlášť ale u nás (neb w celém okolí na kolik hodin nic podobného se nenachází, wyjímaje snad liblínskou práwě založenou školní knihownu, která z pěkného začátku se raduje) nad míru potřebného ustawu stali se známý český básník, pan W. Jar. Picek (wrchní w Liblíně), spolu s naším nowým weleb. p. farářem, Fr. Brádkem, kteří jak radou tak skutkem welkých obětí knihowně přinesli, a zajisté w této dobročinnosti nikdy neochábnou. Tím dříwe ale, doufáme, podrží těchto a nalezne nowých pp. podporowatelů domácích naše každým dnem wzrůstající knihowna, když se každý upamatuje na posawádní nemotornost duševní jak dítek našich, tak bohužel i mnohých w rozličných třídách wzdělanosti zběhlejšími zdáti se chtějících — pak na weliké množstwí daremných, sem tam se nacházejících předsudků, co wše snad zmizí pilným čítáním dobrých kněh, a bádáním po prawdě, místo wšelijakých zbytečných zábaw, až podnes při obecném lidu se nacházejících. To wše když každý moudře uwáží, i wšestranný zisk, z dobře zřízené knihowny wyplýwající, brzy se nám nebude dostáwati kněh k podělowání čtenářských spoluoudů. Kněh by sice k tomu bylo již pohotowě, musí se ale každému oudu přiměřený spis poskytnouti, toť hlawní zřetel wšeho jednání, který w. p. tajemník knihowny nikdy nesmí z očí pustiti; měltě již za swého u nás pobytí dost příležitosti s rozdílnými stupny wzdělanosti našeho lidu se seznámiti. By se wšak dobrého zdaru bylo nadíti, jest powinností každého spoluouda této mnoho slibující společnosti, by se radě swých představených wolně podrobil, prawidla k usnadnění přehledu a pořádku ustanowená nepřestupowal a swou domácnost (dítky totiž, čeledíny atd.) k této jednotě náchylnou w úplném smyslu slowa učiniti neopominul. Jen tímto způsobem může pšenice růsti, kde se před tím koukol hemžil; jen tak dokážeme, že jsme hodni první české knihowny. —

Též naše spanilé děwy nemálo by se nám zawděčily, kdyby prozatím jen alespoň částku oné pozornosti, kterou mnohým malichernostem obětují, i českému jazyku (w kterém přece wesměs zrozeny jsou) a naší národnosti obětowaly; snad nalezmou swým časem w prawém wlastenectwí potěšení, a za čest budou si to pokládat, dle příkladu jiných spanilomyslných wlastenek, pod blažícím žezlem naší milé wlasti státi, co wěrné dítky upřímné matky. Čím trpčeji snad, drahé krajanky, k wám mluwím: tím wíce seznáte prawdu těchto slow, uposlechnuwše rady mé i wšech se mnou stejně smejšlejících. — Ku konci skládám we jménu pp. spoluoudů naší společnosti srdečné díky wšem pánům příznivcům a milowníkům české literatury, kteří znamenitými příspěwky w knihách * k odstranění trpkých obtíží při základu naší knihowny přelaskawě nám dopomohli, takže teď wolněji a jistěji nám bude kráčeti po dráze proklestěné. Nikdy nezapomenem, co jsme jim, a co sami sobě dlužni, a dary ony tím wětší ceny u nás nabudou, čím wíce jich důležitost a potřebnost seznati nám bude popřáno. — X.

* Připomínáme zde, že již roku 1816 w Radnicích byla založena „prwní česká knihowna“, na ony časy dosti bohatá, a to sice přičiněním welebného, o literaturu naši welezasloužilého Ant. Puchmíra, místního faráře, která wšak dostawši se bohužel po jeho brzké smrti (1820) w nepříznivé ruce, až do loňska takořka ladem ležela, snad aby po tak dlouhém odpočinutí pole oswěty tím hojnějšího a blahodárnějšího owoce wydáwala! Dopis.

** Slawnost obnowení radnické knihowny má se držeti příští týden (jak nás práwě zpráwa došla). Ke dni tomu chystá se také pěkná hudební akademie. Red.

* Tak darowal n. p. náš weledůstojný p. Jos. Jungmann swůj slownik společnosti radnické. —

BESEDY.

Honi w Praze. Tuty dny wstoupil jsem za swým pořízením do skladu známého fabrikanta; wůkol bylo plno rozmanitých kartounů; zrak můj padl náhodou na jeden, jakýž u nás w Čechách nebýwá widěti — na modré půdě bílé kwěty; fabrikant to pozorowal a prawil mi s úsměchem satyrickým: „To je honi.“ Já wezmu kartoun do ruky, a hle na kraji wytištěno: Honi. Byloť mi těžko wěřiti, aby se byl průmysl Maďarů, jichžto wlast jsme loni ještě kartounem zásobowali, tak zázračně zmohl, aby do naší kartounem takořka oplýwající země wýrobky swé zasílati mohl; ale wtipný syn Israelůw porozuměl rychle otázce zraků mých: Co ta nowá jednota k ochraně průmyslu powstala, děláme mnoho w tom druhu. Inu, co platno, prawil dále, a při tom mrknul chytře očima — my fabrikanté musíme wždycky s modou pokračowat. Já si zpomněl na žida, kterýž prodáwal juratowi sukno s dokladem: „Weiß Gott, 's ist aus der Gut'cher Fabrik.“ Kdož by to řekl, že je ten nowomodní maďarský patriotismus wlastně jen zakuklený kosmopolitismus — je to incredibile dictu!! R. Kočat tomu kozla uwěří že může být našinec w Praze tak dobře maďarským wlastencem jako w samém pramaďarském Kečkemetě. Máme tu honi kartouny — jak slyším i honi sukna, klobouky atd., proč bychom tedy nemohli býti tak dobře honi jako kterýkoli stoupenec Kelekledetu. Rr.

České diwadlo.

W pondělí dne 24. března bude se we stawowském diwadle we prospěch p. W. Graua ponejprw prowozowati *Prodané spaní.* Welká romantická komická bájka se zpěwy, tancemi a skupeními we 3 odděleních. Dle Saphirowy básně stejného jmena od Haffnera, přeložena od J. K. Zbraslawského. Hudba od Hebenstreita.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Čislo 34.
12. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK

PRO

ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

20. března.
1845.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně 1 s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr. stř.

Jindy a nyní.

(*Dokončení.*)

Jindy wyšperkowali a wyfintili newěstu jenom na den swatební: nyní se to děje celý rok. Newěsta začala toho dne plakat, sotwa dennice prwní paprsky do její komnaty hodila; tchyně, tetička, kmotra, sousedka, děwečka i mlékařka a hokyně w domě a wše, co jen od Ewy pochází, wše plakalo: co nyní newěsta činí— wyjewil již Rubeš.

Tchán zatím šel se zetěm na osamotnělé místo, řekl, že štěstí swého dítěte do jeho rukou klade, aby je chránil jako wlastní oko swé, předložil mu powinnosti manželského stawu atd. — Oba byli wážné mysli, neboť poznáwali důležitost doby.

Nyní se bawí ženich na kulečníku, prohráwá partii za partií, mrzutě hodí pak tagem řka: Dnes mám nešťastný den; wšecko mi jde na příč. Druhý hráč ho chce pobízet, aby ještě dále hrál; ale on odpowí: Teď nemohu, za půl hodiny musím k oltáři! — rychle odkwapí a zapomene markérowi platit. — O tom se přeswědčil sám prawnuk nebožtíka Münchhausena, a u něho je lež tak wzácná, jako u jeho praotce.

Nyní žije w Paříži dáma, která perem wíce dokáže, nežli jindy naše rabulistka Wlasta mečem. Ona není spokojena, že jsou manželowé pod pantoflem, nýbrž chce nám také wzíti wládu; pohrdáwá slowem Božím: „On má být pánem twým“ a prawí, že není mnoho na swětě, co býti má, a mnoho prý tu je, co býti nemá.

Průpowěd: „To se pro ženskou nesluší“ již přestala. Jindy měly ženské jiné zábawy, jindy byly jináč wycwičeny, nežli mužští; nyní je to spojeno.

Já sám byl swědkem následujícího wýjewu.

Přišel jsem k paní L..., ona měla dítě u prsou; w prawici držela štětec, w lewici paletu a knihu, w ustech dýmku: dým se walil jako z komínu, a dítě kašlalo. Já radil, aby dýmku odložila, že se dítě ještě udusí; ona se ale usmíwala, řkouc: „Wždyť je to holka a nesmí být tak rozmazaná.“

Jindy počítaly ženské oka u punčoch; nyní počítají slabyky we werších.

Jindy se starala slečinka jen o to, k čemu ji příroda určila, a to jest — o domácí kraj; nyní maluje krajinky podle přírody.

Nyní, když se ptá matka dcery, chce-li s ní jít na Žofín, tu odpowí děwče: „Remerci, j'attende mon cousin“ — a wíte, kdo ten cousin je? — každý hejsek.

Němčina — a trochu wýše frančina, to je modla děwčete. S francouzskou modlitbou chodí také do chrámu Božího, ale pobožnost nechá doma.

A tak ztráwí děwčátko swůj wěk, až ruměnec zajde, zrcadlo jí ukazuje starý obličej, její spanilost wypadá jaksi španělsky, panáčkowé se již dáwno od ní wzdálili, pak — se posadí k fortepianu a zpíwá z Castelce:

Wie lang weilt doch der Freiersmann?
Kaun ihn kaum mehr erwarten!

Jindy, když jste se někoho tázali: která je twoje mateřská řeč? tu odpowěděl: „Česká“. — Onehdy jsem předložil tu otázku jednomu chlapci, a on řekl: „Moje matka howoří w šesti řečích.“ — „Kterou pak nejradší?“ „To newím; česky mluwí jen s děwečkou, aneb když se pohorší; německy po domácku, a ty ostatní řeči we společnosti.“

Jindy byly w Čechách také společnosti, besedy, plesy atd., ale žádnému nenapadlo jmenowati je „česká společnost“, protože se to w Čechách samo sebou rozumělo. Slowa „wlastenec“ a „wlastenka“ byly také zbytečné; ale že jich srdce láskou k wlasti plápolá, to doswědčowal každý činem.

Nuže, laskawý čtenáři a spanilé čtenářky, doufám, že jsem se nepřepočítal, oddáwaje se naději, že

budete míti uznalost a že mou pracíčku za pouhý šprým, za frašku k ukrácení času wyložíte; pakli si tím některá krasotinka kadeře zakroutí — tedy se podrobím osudu, který již mnohé z mých předků potkal; a nežli se s wámi rozloučím, musím se také přiznati, že jsem teprwa 32 let starý, a že wšecko newím, co se jindy dělo: kdyby tedy nějaký zkušený starec tak ochotný býti chtěl, aby mi to wyjewil, zůstanu mu wděčným.

J. Mayer.

Lomnický z Budče.

(*Pokračowání.*)

8.

Dlouhé a smutné byly dny, kteréž nyní Marie se swým synem trávila. Denní její chůze wodila ji k wězení, kdež otec a manžel oupěli.

Mezi tím přiblížil se den weřejné, strašliwé pokuty. Celé město tonulo w hrozném strachu, neboť se roznášely ty nejdiwnější powěsti, a týkaly se osob z nejwzácnějších domů.

Také Marie byla sklíčena newýslownou ouzkostí. Duše její wznášela se mezi nadějí a bázní, očekáwajíc rozsudek nade dwěma bytostmi, w nichž největší část jejího žiwota i swěta spočíwala. Ostatek celého štěstí swého nalezala jen we swém dítěti. S tím se nyní těšila, to učila znáti Boha, wlast a powinnosti prawého Čecha.

Zatím uhodila hodina osudná, a weliké lešení na staroměstském náměstí zabarwilo se krwí českých pánů, jež byla wrtkawá moc wálečného běhu do rukou přísného pána wydala.

Toho dne nepronikl sice prsa Marie meč takowé bolesti, jako to učinil jiným chotím a dcerám, neboť mezi odsouzenými nezawznělo ani jméno Lomnického, ani Kwětnického: ale ona nesmírná žalost, kteráž toho dne tolik ušlechtilých srdcí rozryla, byla pro ni jen odložena, a měla ji později w nemenší míře potkati. —

Jednoho dne šla se swým Bohuslawem do chrámu Páně. Totoť bylo jediné místo, kde se mohla utěchy nadíti. Přátelé manželowi byli rozplašeni, dům hrabat Kwětnických byl naplněn pány cizími, jimžto wyřknutím weřejné správy jakož odměna za wěrně prokázané služby připadl — a jinak ji newábilo srdce k žádnému.

W horkých slzách a wřelých modlitbách byla se swým dítětem na kamenné podlaze u postranního oltáře klečela; byloť to polotemné místečko, kdežto mohla bez cizích swědků, bez zwědawých očí srdce swoje před nejwyšším Slitowníkem otewříti. Prosilať o sílu, aby mohla wšechno protiwenství bez zoufání snesti.

Poněkud utišena wracela se domů. Oči její byly upřeny k zemi. Nepozorowaly ani běh lidu, kterýžto se hrnul k mostu. Teprwa Bohuslaw zbudil její pozornost.

„Podíwej se, matinko,“ řekl k ní — „kam ti lidé chwátají.“

Marie pozwedla očí swých a temné, newýslowné tušení proniklo prsa její. Bledé, přepadlé twáře její zarděly se okamžitým plamenem; hned ale potřely se zase bledostí. Srdce jí prudce tlouklo.

„Milý příteli!“ zeptala se člowěka, jenž také na kwap míti se zdál — a rtowé její třásli se při té otázce — „co pak znamená toto sbíhání?“

„To, moje zlatá? — Což to newíte?“ diwil se člowěk, wywaliw na ni oči. „Odkud pak jste?“

„Zdejší jsem — ale do mého tichého příbytku nedostane se žádná zpráwa o weřejných událostech.“

„A kdybyste za komínem zůstáwala, takowé nowiny měla byste jako poctiwá křesťanka přece wěděti. Dnes je na mostě exekuce.“

„Jaké…?“ wyrazila ze sebe Marie, a zachwěla se po celém těle, aniž wěděla proč.

„I budou tam toho daremného písničkáře mrskat — no, no! jenom mě pusťte!“

„Jakého písničkáře?“ ptala se Marie člowěka neznámého křečowitě za ruku držíc.

„Já ho neznal,“ odbýwal ji tento; „ale powídá se, že byl jednou u císařského dwora u welké milosti, že se potom ale newděčně zapomenul a jakýmisi werši proti němu lid bouřil… teď mě ale, milá osobo, pusťte! Nerad bych tu podíwanou zmeškal.“

„A — pro žiwý Bůh! — jak se ten nešťastník jmenuje?“ wyprawila Marie ze sebe takořka we smrtelné ouzkosti.

„Jistě newím;“ utrhnul se tázaný. „Ale zdá se mi — že Lomnický.“ Po těch slowech utíkal.

„Milosrdný Bože!“ zkřikla Marie wýrazem prudkého zoufalství — a musela se blízké zdi zachytit, aby na zem neklesla. W tom okamžení mijeli jí smyslowé.

„Matinko — matinko!“ začal wedle ní hošík běдowati, opínaje ručinky swé okolo těla jejího. „Co děláš? Pojď domů — pojď!“

Zwědawě začali se okolo nich lidé stawiti. Utrápená, ale pořád ještě spanilá, ačkoli prostým rouchem ukrytá žena budila wřelé oučastenství.

(*Pokračowání.*)

Eduard hrabě Račinský.

(Pokračowání.) A wšak ještě po tomto swém wyjádření, kteréž i w mnohém nepříteli žiwé obdiwení zbudilo, nepřestáwal Račinský penězy a uměleckými dary podnikání podporowati, které si byl tak oblíbil. Wedle něho dobyla si též choť jeho, známá co wýborná malířka hraběnka Potocká, znamenitou ozdobou kaple welké zásluhy. Její péčí a nákladem přiwezl se skwostný obraz Panny Marie od prof. Salandriho z Benátek, a když se při skládání w Berlíně nehodou porouchal, nelitowala hraběnka ještě jednou 5000 tolarů, aby se oprawil. — Podlaha této kaple je wykládána skwostnou mozaikou, stěny zlatem ozdobeny a strop se leskne nejkrásnější malbou.

Již takto byla tato kaple swou krásou pamětihodným předmětem pro každého příchozího; ale Račinský ještě nepřestal swé zamilowané dílo ozdobowati, a obohatil je welikým obrazem: „Rozkotání bohů pohanských Mečislawem," jehož wypracowání polskému umělci Suchodolskému odewzdal.

Nebylo wůbec nic neobyčejného widěti tohoto welkého muže, an sám prázdné místa w hlučných ulicích wyměřowal, kdež potom stawby wywáděl, ježto měly k okrase města, ku prospěchu obecenstwa a oslawení wlasti sloužiti. Jeho nákladem powstal půl hodiny dlouhý nádherný wodowod, kterýž jediný městu dobrou wodu přináší a w městě krásnou kašnou se končí. On poskytowal hojné příspěwky k stawbě průplawu a k zwelebení hor w králowstwí poznaňském.

Pro obmezenost místa nemůžeme ani wšecky dobrodiní a oběti, jež mimo to wždy rouškou tajemstwí ukrýti hleděl, wypočítati: přec ale nesmíme o některých podáních pomlčeti, jenž, beze wšeho soběctwí činěné, přece odpůrce a záwistníky nacházely.

Již o sněmu, kterýž byl držán w dubnu 1843, žádal hrabě Račinský o powolení, aby mohl řemeslnickou školu zříditi, w kteréž by se zároweň polsky i německy přednášelo, a podáwal k tomu cíli 20.000 tolarů s ročním přídawkem 1000 tolarů na tři léta, ničeho si přitom newyjímaje, leda oučastenstwí při dozorstwí. Ale tato wýminka, jakož i to, že se již příští zimu dle jeho náwrhu wyučowati mělo, zničily šlechetné předsewzetí hraběte; sněm odmrštil tento náwrh, prawě: že to pouze na swobodném usnešení se města s hrabětem záleží, a město, obáwajíc se welkého wplywu šlechetného zakladatele, toto nabídnutí nepřijalo.

Dá-li se i toto odmrštění ze wšelijakých příčin omluwiti, tedy musí zawržení jiného ještě nezištnějšího důkazu šlechetné dobrotiwosti každého podiwením naplniti. Hrabě učinil totiž městu také náwrh, že dá ty nejhlawnější ulice pěknými kamennými chodníky na wlastní outraty opatřiti, a nežádal na měšťanstwu nic jiného, než aby pak o to pečowalo, aby se tato dlažba w dobrém stawu udržela; než na této wýmince zwrátilo se wywedení tohoto zámyslu. Proneslo se skoro jednohlasné wyjádření, že toto dobrodiní jen tenkráte přijmou, když dárce mimo to ještě jistinu složí, jenžto by postačowala tyto chodníky na wěčné časy w dobrém stawu udržeti.

(Dokončení.)

OD PATY KRKONOŠŮ.

Diwadlo. Národní dramatikowé. Přástwa. Školy.

Komu tu bezděky na mysli nenamane dowádiwý šotek Rybrcol a wšecky ty krásné kousky, ježto se o něm wyprawějí? — Jednou se urci učený swět o to hádal, má-li mu Krakonoš neb Řepočet spílati; byltě i jednou zlatý wěk literatury krkonošské, jejížto kritické obádání nám tehdáž Čechoslaw podáwal, a ještě nedáwno řádil pan Rybrcol co malkontentní referent diwadla českého we Kwětech. Od nějakého času wšak zdá se, že wíce přilnul k swým dědičným horám. Máť tu i w ochranném příslušenstwí diwadlo, aniž mu třeba do wzdálí zalétati, kdež by snad časem zplakati musel, pakli jinak i oko nadwětrné slza máčí.

Naše pohoří má také swé diwadlo, ba onoť se tu stalo i potřebou. Na Wysoké, metropoli podkrkonošského státu, prowozují se po mnohá léta hry české; podiwno, že posud nižádné zpráwičky do našich listů nebylo odtud podáno*. Wesnice Boskow, Držkow, Zásada, Lastiboř, Ráčice, Jílowá, Jirkow, Kameňice mají swé diwadlo. Staráwes, Tříč, Rochpratice a Stanow wysílají kočující herecké společnosti po wůkolních místech, přičemž wšak poznamenati slušno, že to nejsou jen pouhá diwadla s welikými personami (wýznamem tím horané naši dělají rozdíl mezi malými panáčky marionetních diwadel). Někdy, ba často wywede se něco zdařilého, zwlášť když se woli kus přiměřený silám a méně skwělejším poměrům wesníka. Kusy, ježto se prowozují, jsou nazwíce tak nazwané Auto-Sacramentales, dílem i diwadla Kliperowa a Štěpánkowa a ta weliká řada dramatizowaných neb raději dialogizowaných historií Krameriusowých a j. Wětší část kusů těchto sepsal jistý literák při kostelním kůru w Držkowě, po horách našich známý pod jmenem Wilím Lastibořský. Onť byl spisowatel z dilletantstwí a jeho literární působení přišlo wůbec w pořekadlo. On byl spisowatel, režisér, opisowatel rolí nechť se hrálo kdekoliw. Bez Wilíma si ani netroufali hru začnouti, neb kde Wilím napowídal, tam prý se jistě dobře hrálo. Od jeho smrti nastala nowá epocha při diwadlech horských — wětší díl jeho kusů přišel na kůžel a teď je skoro wšude nějaký diwadelní básník, jenž z ledabylé chatrné powídky pětiaktowou komedii se wšemi hrůzami a sápawými příšerami pekla utwoří. Pod rukou těchto dramatiků in natura dostane mnohý kus takowou twářnost, žeby se básník k swému zmrzačenému ditku ani hlásiti nechtěl, mnohý kus dostane nějakou scenu přídánkem, ba někdy také druhý díl, kdež se wůbec prawá cnost odměňuje a bezpráwí u swé ouplné hnusnosti udiweným diwákům odhalí. — Co se týče rozdělowání úkolů, jsou i některé role w rodinách dědičné. Odtud se datují nesčíslné směšné přílepky diwadelních hrdin a zlosynů po jednotliwých domech. Jiných nešwar, které se i při jiných diwadlech zhusta nacházejí, pomíjím. — Kusy wětší prostory požadující necháwají se na letní čas, kdežto se pod širým nebem prowozují. Takowé kusy počínají se průwodem t. j. slawným, někdy až křiklawým pochodem wšech osob we hře wystoupiti majících. Schůzka při těchto hrách býwá walná, an i odjinud přespolní lid w četných zástupích přichwátá.

Jiný zwláštní ráz pospolitého žiwota zdejšího jest přástwa. Za dlouhých zimních wečerů zasedne družina domácí jakož i přástewníci z jiných domů kol wesele praskajícího krbu ke kůželi. Tu se dá mnohá čilá stařenka do rozwláčného wyprawowání utěšené národní powěsti, a když ji paměť opouští, wypomáhá jí některá šwarná díwčice, neb musí chasník z pokuty,

---

* Tomu se také diwíme! A jak bohatého pramene k zajímawým nákresům poskytly by wýjewy, o nichž tuto náš wážený p. referent rozpráwí! Ale owšem — mnohý raději čte — anebo brouká, že se nemůže toho a onoho dočísti; aby se ale sám péra chopil — ačkoliw by to mohl — to to! Red.

že děwčata předoucí škádlí, něco powídati; wenku se chumelí snih, wichr burácí, kolowrátky až milo hrčí a na cíwce wůčihledě nití přibýwá. — Čas přástew končíwá se společným kwasem tak nazwanou **rozchodnící** a **šejdowcem** (od sejiti se?) t. j. malou taneční weselkou.

Ku konci musím ještě něco málo připomenouti o našich školách. Staw wesnických učitelů w našich horách je staw bídný. Chce-li se osadníkům zawděčiti, musí školní dítky němčině přiučowati. Utraquistickým wyučowáním pak česká národnost jen utrpí. — Duch času požaduje arci více, nežli aby se dítky naučily čísti, psáti a počítati. Wšak ani to se někde pohříchu neděje, sem ani ještě skoro neproniknul prawopis obdobný, tím méně onen domnělý Kalibán prawopis skladný. Mnozí naši p. učitelowé prý nechtějí na stará kolena nowotu začínati. Také dobře, jen kdyby se i místy ten bratrský rococo tak neprznil! Naši horané se knihy zdobnou latinkou tištěné již zdaleka lekají. Jaký krásný wzor ta škola libunská! — Wěru dobrý duchowní a řádný učitel jsou dobrodiní celých generací. —

W našem pohoří stýkají se děditiny české s německými — a rozehraní to má rozhodný wplyw. Tu se wede s dítkami prawý obchod. Mínímť tuto společnou záměnu s dítkami německými a českými. Welikáť to chlouba u dětí českých pobylých za nějaký čas w Němcích, když lépe mluwí německy nežli česky neb aspoň notně německy zatrhují! — — Jiný smutný ukaz rozhraní tohoto jest, že němečtí synkowé zámožné dcerky české odwádějí; a přece zpíwají ty naše díwky: Já bych si žádného Němce newzala! — Ano průmyslu se nudí ou jakžiwa wýhradní monopol. Exempla sunt odiosa! — Wěru, tu by se dalo mnoho wymýtit — Bůh to naprawiž!!

Kouble.

Z BANSKÉ ŠŤAWNICE.

> W tom, se, bratři, ukazuje síla lidská, když účel pewně uzawřený zcela se uskuteční — a w tomť láska k wlasti a národnosti, když dle možnosti oběť, alespoň skrownou, do chrámu wlasti uložíme.
>
> Česko-Třebowský.

Než o wznešenějším počnu, musím dříw bolestně wyznati, že z drahé wlasti již od útlého dětinstwí wzdálen, a po cizinách náhodným osudem prowáděn jsa, w libé mateřčině těch pokroků jsem neučinil, abych byl w ní k té schopnosti a obratnosti dospěl, jako někteří zdejší moji druhowé — a protož jsem až po tuto dobu mlčky čekal, každé číslo Kwětů se žiwou zwědawostí od mnoha měsíců již přebíraje, zdali by schopnější péro něco o nás do nich bylo zaslalo; wšak od času Česko-Třebowského, o němžto bych mohl skoro říci: Přišel k swým a oni ho nepoznali, až dosawáde ani zmínka se nestala; a přec dosti we skutek uwedenými důwody dokázáno: jak zděděná řeč a slawný národ náš i nám wzdáleným swatý poklad jsou! Jen z této příčiny a pak že snad rádi něco o nás bratrech z bratrského Slowenska slyšíwáte, jsem dopis tento předsewzal. *

Z malých zásob wybrané símě w radostné biliny wzešlo, a déšť úrody skypřil půdu osetou! — Jako již w č. 34. r. 1843 we Kwětech podotknuto: že jsme zde knihownu Česko-Slowenskou zaraziti uzawřeli — nyní uskutečněno jest! stojí ona, ač ještě mdlá pěstitelkyně wýborných plodů znamenitých a prácemi o národnost naši zasloužilých mužů arci jen skrowně ozdobená, wšak čas přičinění a swornost dowedou ji ku konci lepšímu. I do Matice České jsme již nyní jednoroční zplat zaslati mohli! — Jí po boku stojí wěčně mladá Thalie, oběma hojné oběti se na oltář kladou; chrám této wykrášlen jest mistrnými wýtwory obratného a umělého štětce wždy mladého stařečka p. Haeniga, zdejšího mistra rejsowny městecké, nám přemilého krajana z kraje Budějowského, jemuž zde weřejně wřelé díky. — Prwního kwětna m. r. bylo u přítomnosti našich představených i některých z měšťanstwa weleważných rodin stojící toto jediné w Šťáwnici diwadlo poprwé otewřeno; opona **Prahou** mistrně ozdobená obdiwu a schwalowání wšeobecného došla. Začátek učiněn hudbou, řízenou zdejším městským kapelním mistrem p. Šostalem — tím samým, s kterým seznámení našemu poddunajskému Slawíkowi we Wesprimu smutné bylo — zde wšak nám na jewo dal, že je Morawan a národ swůj milující náš krajan, neb je při každé naší schůzce přítomen, a tak se příslowy wyplnilo: **verba movent, exempla trahunt!** — Nato držel Prolog w řeči německé p. Clement, posl. horn. Němec rozený w Čechách, w němž ku sworné jednotě Němců se Slowany t. j. zdejší naše krajany Akad., pobízel, dokládaje, že počatý záměr jen tak možno dosáhnouti, jakož i účel stojícího diwadla wýborně na jewo dal; — pak byl prowozowán: Čech a Němec, po němž následowala druhá weselohra: „Die eifersüchtige Frau." Hrálo se šwárně a spochwalou, an ochotníci ulohy swé s oblibou a obratností k wšeobecné spokojenosti prowáděli; — mezi kusy četl p. St—br, posl. horn. Wídenčan humoresku: „von der Ehe und Liebe," ku wšeobecnému zalíbení. Že pak oblíbení wšestranné dařilým prowozowáním na nejwyšší stupeň sprowoděno bylo, nejwíce ručí nám za to: že od 5. až do 11. hodin ze zábawného společenstwa, když opona spadla, málokdo k odchodu se chystal.

BESEDY.

P. J. N. Konečný, známý spisowatel „české mluwnice" a nyní opět kapesního „českoněmeckého" i německočeského slowníka otewřel we Wídni dne 14. t. m. soukromnou školu jazyka českého (Stadt, Rothgasse Nr. 500), o kteréžto si přátelé mnoho dobrého slibují.

Ze Slowenska docházejí pořád ještě truchliwé zprávy o panujícím hladu w některých stolicích, jakž o tom již také w našich listech (č. 18.) řeč byla. Ale až dosawáde nepřišla nám k sluchu skoro žádná nowina, kteráž by zwěstowala, že se tak nebo jinak na polehčení tamější bídy s **welikým prospěchem** pomyslilo! Činí se arci zbírky — činí! ale mnoholi pak wydají? K nejpěknějším příspěwkům pro tyto bídáky náleží zajisté malá sbírka, kterouž wězňowé w peštanské kázni mezi sebou učinili.

Katalog jiřinek p. Frant. Ježka, hraběc. uměleckého zahradníka na Hrádku panstwí Sádowé, na r. 1845 wydáwá se na požádání zdarma we skladech Pospíšilowých i w Expedici tohoto časopisu.

---

* I každý příští dopis bude nám welice wítaný. Jen musíme wzác. p. dopisowatele prositi, aby podruhé s nowinkami tak tuze dlouho neotáleli — jako nyní! Bude to k obapolnému prospěchu našemu. Red.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 35.
12. roč. běh.

KWĚTY.

NARODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

22. března.
1845.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 250) wydáwá po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních oufadů Rakousk. mocnářstwí půlletně i s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr. stř.

Wina lásky.

1.

Bylo roku 1158. Na zděch milánských panowala různice bojujících obležencû, kterýmžto zbraň chrabrých Čechů, Morawanů a císařských wojinů zkázu we twář posílala.

Na lewém křídle prostředního wojska českého stál Záborský s Wyšínem. Obou těchto účinnost w bojowání nepodobala se wšak oné bojowné horliwosti, s kterouž dnešního dne jedenkaždý udatnou sílu objewowal. Po jich bytosti rozléhala se jakási bezohennost, tupost a zdráhawost. Zdálo se, jakoby jich záměry jinam čelily nežli zámysly Wladislawowy, a jakoby soukromného jakéhosi cíle dojíti chtěly. — Tu se rozleblo znamení k ustání od boje.

„Woda na náš mlejn!" zwolal Záborský, zbraň do pošwy ukládaje. „Myslil jsem již, že wšickni běsi w lijawci Wladislawowých šípů pošli! Já těm tam přislíbil pomoc a odlewu, — a ti naši poběšenci žízní po krwi jako oněch tarantala!"

„Carducco ti beztoho za ty rány poděkuje, kteréž se naň wýchodní branou sypaly!" odpowěděl mu Wyšín, a potutelné usmání pohrálo mu kolem zafousatělých úst.

„Mohu za to, že na tu stranu Wladislaw místo mne wůdce Zwěstka postawil?" obořil se naň Záborský.

„Ne tak zprudka, šťastný milenče!" zasmál se Wyšín. „Twá wýmluwnost a Lodowičina přímluwa tě již omluwí. Kdo mužskou spanilostí a ublazeností mrawů i jazyka hrdou donnu Carduccowu podmanil, tomu nebude za těžko, osprawedlniti se lžiwým udáním u zbabělého setnika wýchodního města. Ač, powede-li se ti to tenkráte, nestojím za to, že také podruhé tak laciným způsobem lež za prawdu prodáš — leda bysi Bedřichowy a Wladislawowy plány mečem přeškrtnul!"

Záborský se zamlčel. Krásná Lodowika byla Carduccowa zbraň, ježto měla zástupy na nějaký čas od obležení uzdržeti, a tuto zbraň držel w rukou Záborský. Že to wšak přímou cestou nešlo, bylo patrno. Jed lstí a podwodu musel působiti buď na Wladislawa nebo na Carducca. I uzawřel tedy Záborský začnouti u strany, kamž snadnějšího přístupu a wětšího wplywu měl.

„Jakákoli jest snažnost má — krása a láska Lodowičina slouží jí za wodítko!" prawil sám k sobě a ubíral se do stanu. „Wítězné dobytí — podlehnutí té neb oné strany — to jsou mezníky, jimžto se opatrně wyhnu, kdyby mě snad k stanowišti mého powolání popoháněti chtěly. Lodowika budiž má — obětí mých záměrů staň se ten nebo onen — wše jedno!"

* * *

Mohlo býti k jedenácté hodině w noci. U wýchodní brány městské otwíraly se těžké záwory. Na ozwání „Carducco!" wklouzl do ní muž pláštěm zahalený a spěchal podle řady wojenských budow do křiwolaké uličky, w nížto nejméně ozbrojenců noclehowati se zdálo.

U jednoho domu otewřel se malý pawlan. Na něj wyšla bílá postawa. Na tajné potleskání rukou zmizela a octla se u přízemních wrat.

„Je otec doma, Lodowiko?" tázal se muž přišlý, a uchopiw díwku za ruku zdržowal ji, jakoby se dalšího wkročení obáwal.

„Ano, nahoře," řekla díwka.

„Zdá mi se, jakoby se tam hlasy ozýwali?" mluwil muž dále a posloucbal na slowa, ježto se nyní hlasitěji ozýwati začala.

„Má we wýslechu jakéhosi zajatce," odpowídala ženská a wedla jej k úzkým schodům, na nichžto malá swětloška ke dweřím prwního poschodí swítila. — „Což se dnes Bolemír zdráhá, obejmouti Lodowiku swou?" mluwila dále, an Záborský wáhawým krokem za díwkou kráčel.

Wroucí objetí byla jeho odpowěd. — Po líbostných

wýjewech blažené milosti, w nichžto duši swou hluboce ponořil; zbudil se Záborský hlasem druhého swého úmyslu, jenž ho sem dnes přiwedl.

„Prawilas prwé o zajatém?“ ptal se díwky. „Znáš jméno jeho?“

W tom se otewřely dwéře a hlas wolal do nich „Záborský!“ Byl to setník Carducco, jenž Bolemíra do swé komnaty zwal.

„Mám již poněkud wědomost o stawu dnešního útoku a bitwy,“ začal k němu, když byl do komnaty wstoupil, městský setník potajmo mluwiti, mezi tím co Bolemír i zajatec oči o sebe upírajíce we wírech úžasu se pótápělí. Setkání na tomto místě se nikdo z nich nenadál. Na bytosti prwního kreslilo se bázliwé leknutí s přewahou, an we twářích druhého úžas hněwu a opowržení postupowal.

„Znáte wězně?“ mluwil setník k Záborskému dále. „Udáwá, že je zbrojnoš rytíře Zwěstka.“

Záborský neodpowídal. Očekáwal snad s ozwalým swědomím hlas trestu za zjewnou ležící zradu swou.

„Ne zbrojnoš jeho — jsem Zwěstek sám!“ zwolal zajatý silným, udatnosti plným hlasem — „a do zraků mých padá zřejmá černota zrádných úkladů, kteréž jsi k záhubě nejenom mých, anobrž i swých ozbrojenců upřádal. Neštěstí mé odhalilo mi padoucha, jenžto u Wladislawa sličnou ulohu wěrného mana hráti se osmělowal, an zatím nesmělému nepříteli ruku k záhubě swých bratří podáwal, kteráž ne jim ale tobě odměnou se dostane!“

Takto hlásal hrdinský Zwěstek a rychlým skokem u Záborského se octnuw, wytrhl meč jeho a pak silnými ranami odpor Carducca i několika zbrojnošů setníkowých odstraniw letěl se dweří do čiré tmy dlouhé chodby. W útrobách jeho planul oheň hněwu, jenž celé město w požár potopiti hrozil. Widěl nyní, že je Záborský půwodce zatknutí a snad i brzké smrti jeho. Rozpálená jeho krew žíznila po krwi. — Před očima octnula se mu náhle bílá postawa. Kdokoliwěk bylo — bylať nepřítel, pronásledowník, zrádce. Wytasenou zbraní porazil nepřítele, jedním rázem rozmrštil domowní dwéře a pádil do temné křižowiny městských ulic.

Za ním se hnal rozlícený sbor zbrojnošů setníkowých a Záborský. Tento klesl wšak na chodbě u prsou padlé bílé postawy — smrtelný zdech její wolal: „Bolemíre!“

Byla to Lodowika.

(*Pokračowání.*)

Lomnický z Budče.

(*Pokračowání.*)

Marie se konečně opět wzchopila a kwapně swé dítě za ruku uchwátiwši, chwátala k mostu. Duše její letěla daleko před ní; slabé tělo nemohlo wřelému toužení postačit.

Ale již blízko mostu zarazily se opět kroky její. Weliký, pořestý daw lidu walil se mosteckou wěží dolů a rozprostíral se po prostranstwí okolo křižownického kláštera.

Dcera Lomnického přišla pozdě k strašliwému diwadlu těžké pokuty; ale jiný a neméně hrozný obraz projal srdce její plamennou, rozrýwawou bolestí.

Tu ležel nešťastný, wěkem i strastmi již stárnoucí muž, druhdy miláček císařského dworu a korunowaný weršowec — tu ležel na twrdé dlažbě skoro bez sebe. Sto ran bylo ho zbawilo wšech smyslů, a nemilosrdně nechali ho pochopowé pod širým nebem ležeti.

Množstwí zwědawého lidstwa stálo okolo nešťastníka, ale ani ruka se nepohnula, aby mu přispěla ku pomoci. To byli diwáci kamenného srdce; a kdyby se bylo i w některém kus lidského citu ozwalo, nedala mu bázeň na swětlo wyjíti.

Nyní přikwapila Marie k nešťastnému místu. Hrozné zkřiknutí wydralo se z prsou jejích při strašném pohledu — a bezwládná padla dcera na drahé tělo otcowo.

Bohuslaw se dal zase do hořkého pláče.

9.

„Nestujte zde jako blbí otewřhubowé — ale wztáhněte ruce a pomozte muži, kterýž zůstane chloubou jména českého, když po nás po wšech již dáwno ani památky nebude!“

Tak se ozwal najednou hlas mužný mezi diwáky a silná postawa w ošumělém šatě býwalého bojowníka wystoupila z těsného zástupu.

„Pomozte mi tyto ubohé domů donést!“ mluwil dále, po celém houfu se ohlížeje — „ať se k hanbě naší neřekne, že jsme nechali několo pod širým nebem zahynouti, kdo sprawedlnosti již zadost učinil. Či myslíte, že máme ruce již tak sewřeny, že nesmíme ani skutky milosrdenstwí činiti? Kdo jste křesťan wedle slowa božího — pomozte mi! Já wím, kde tito lidé bydlejí.“

Na ta slowa přistoupilo hned několik osob a w rukou jejich nabyl pak umrskaný starec opět smyslů swých. I Marie se zotawila a pomocí naskytlých se

dobrosrdečných přátel dowedla otce do skrowného, wzdáleného obydlí.

To bylo nyní jewištem truchliwých, žaluplných hodin! Okřálot i rozohřálo se měké srdce dceřino w tom wědomí, že mělo zase alespoň otce u sebe: ale z druhé strany také pukalo a krwácelo, že ho muselo tak ztrýzněného widěti. A mimo to swírala je ještě ouzkost o milowaného manžela.

(*Pokračowání.*)

Eduard hrabě Račinský.

(Dokončení.) Mimo to wydržowal Račinský napořád dwě postele w klášteře milosrdných sester, a zamýšlel ještě na wlastní outraty (20000 tolarů bylo již k tomu ustanoweno) welkou umrlčí kobku wystawěti — a pak ustaw pro wdowy a staré panny založiti, k čemuž mu král již bywalý klášter sw. Kateřiny wykázal.

Slowem Račinský byl wzor šlechetných, na prawé cestě wzdělávání swé wlasti hledajících, každému odnárodňowání pewně se příčících Poláků! Jediný mráček, který se na čisté obloze jeho charakteru wyskytl, bylo snad hlasowání proti swobodě tisku, což ale jakožto přísný katolík činiti musel.

Jeho manželka obstarávala zewní lesk celého domu, přijímala společnosti, které na wětším díle z umělců sestáwaly; on ale stále nowými zámysly se zanášeje, nemíwal žádného oučastenstwí na welkých hostinách, které se časem u něho dáwaly; sám požíwal jídla jednoduché. Maje nejwýbornější wína w zásobě, píwal — a to jenom někdy — w poledne skleničku slabého čerweného wína; wečer nejídal nic masitého a ani ta nejweselejší společnost nemohla ho k pití silného nápoje na noc pohnouti. Swé časté procházky spojowal wždy s wědeckými záměry, a pakli mu špatné powětří wyjíti bránilo, procházel se w sloupení swé knihowny.

Powážíme-li summy, ježto každou chwíli tento dobrodinec wydáwal, tedy budeme zajisté očekáwati, že měl wíce nežli 60.000 tolarů ročních příjmů. Je to owšem weliká summa; ale u nás a jmenowitě w Polsku je mnohem zámožnějších osob, ježto swé jmění daremným způsobem utrácejí. Hrabě Račinský nepotřebowal pro swou osobu wíce nežli 1000 tolarů do roka, a jen tímto způsobem mohl tedy nesmírnému wydání wyhowěti.

Čas odpočinku swého wyplňowal hudbou, jsa tohoto umění náruživý ctitel a dokonalý znatel; jen w posledním čase jé zanedbáwal. Jeho nejmilejší studium byla malba we skle, jejíž tajnosti si také dokonale přiwlastnil. I w mosaice byl welmi zběhlý, a wyučil w ní pouhého zedníka tak dobře, že mohl wyučenec jeho oltární obraz w Zaněmyslu zdařile podniknouti.

Při swém činném žiwobytí newázal se na jedno sídlo, obyčejně přebýwal buď w Poznani, aneb na swém zamilowaném, dwě míle od města wzdáleném statku Rogalině. —

Nyní nám ještě zbýwá o smrti jeho se zmíniti, kteráž welkou podiwnost wzbudila, poněwadž si málo kdo příčinu w tak skwělých okolnostech postaweného muže wyswětliti mohl.

Tento podiwný případ může se s jistotou tělesnému neduhu přičítati, který w strašliwé sklíčenosti srdce pozůstáwal a příčinou smrti jeho byl, práwě w tom okamžení, když to se na radu swého lékaře do Wlach na cestu wydati chtěl, na kterou již také wšecko připrawené bylo.

Nedá se arci zapříti, že zwěčnělý tento násilný krok souplným předložením učinil, jakž to psaní ku swým domácím dokazují; přece však zdá se, že pocházel z jistého přeswědčení, že w takowém teskném stawu duševním sobě i jiným k obtížnosti žije, jakož se i w posledním čase často wyjádřil: že již příliš stárne, že cítí jak mu duševní síly ubýwá, že záwidí šťastný osud mladému lidu, jemuž činnosti ducha přibýwá. Toto znepokojující wědomí, že je na swětě zbytečným a přestárlým, se w něm ustálilo, a předsewzetí, jiným na swětě místo učiniti, se w něm zakořenilo, k čemuž také to přispělo, že ho před několika lety mrtwice, uchwátíc polowic obličeje a jazyk, tak sklíčila, že několik dní mluwiti nemohl; bez pochyby dotkla se i mozku jeho.

W neděli dne 19. ledna b. r. přijel hrabě Račinský na swůj zamilowaný statek Rogalin, a odtud w pondělí k polednímu do Zaněmyslu, tam se odebral na ostrow a powolal k sobě faráře; na poledne se k němu pozwal, pak mu odewzdal swou kasu, w které se také nejdůležitější papíry nacházely, i s klíčemi, a prawil: aby ho za půl hodiny očekáwal, pak odešel na břeh jezera, kdežto byl wzor anglické dělowé lodě zakotwen, na nížto se také oprawdu malé dělo nacházelo.

Zde nalezl děwče a dal mu psaní s tím nařízením: aby je, až ránu uslyší, duchownímu odewzdala; pak wešel na loď, nabil dělo a proti sobě je wystřelil; bezpochyby kleče hlawu k otworu položil, a prawou rukou prách na pánwici zapálil, aspoň se to dá dle toho souditi, že měl ruka celou začerněnou a hlawu roztříštěnou.

W psaní, které duchownímu odeslal, prosil za odpuštění, že w okršku jeho tak špatný příklad podal a žádal, aby byl na tom místě kde skonal pohřben; w psaní ku swé manželce, w kterém se s ní srdečnými slowy loučil, žádal o to samé.

Ostatky zwěčnělého byly dle wlastní jeho žádosti jako nějakého chudého řemeslníka dne 24. ledna w Zaněmyslu pohřbeny. Jenom jeho rodina a wěrní sloužící kráčeli za jednoduchou rakwí. — Odpočíwej w pokoji! K—a.

DENNÍ KRONIKA.

Z Tábora. (*Český bál a jiné přímětky.* Nehodou opozděno.) Naše století je plno ohromných nálezů. Aby se dluhy splácet nemusely, wynalezl jakýsi ferina, dáti sobě za žiwa zwonit umíráčkem a odkázal wšecky dluhy satanáši. Než by se kdo s čertem soudil, raděj opustí práwo. Jiný ostrowtipný starec, zdejší krajan, ukládá letos k uhospodaření dříwí polínka jen pod kamna, ale — netopí. Nejnowější ale nález táborský je: aby se hodně platících hostů sešlo, dáti bálu název: český bál. Co je české, to je hezké. A pak český bál — toť jest něco podiwného, neobyčejného; takowé diwotworné oznámení wábí, nutí. Znalť jsem mladíka, jenž se tomu diwil, že mají Češi také „Einmaleins", a z pouhé zwědawosti učil se česky počítat. Slyšet ale, že se bude česky hrát, smát, jíst, pít, tančit, milkowat, i toť je 11. diw swěta! Proto také naše páni ostrostřelci dne druhého unora weškeré obecenstwo do střeleckého sálu na český bál zwali. Přítelíčku, měl jste widět ten pestrý daw lidu a to české wyrážení. Naše roztomilé krásenky se šwarnými jinochy se nenuceně bawily. Ale ti ošklíwí dwa Staročeši s těmi rzzawými pokladnicemi jich zamilowaný howor kazili. Pomyslete sobě, panáček s přehnutým límcem táže se krasotinky: má-li ho ještě na tom samém místě w srdéčku. Díwka nemohouc se dlouho polky dočkat, odsekne: Wenn Sie mit mir die nächste Polka tanzen, will ich — o neštěstí! tu zahřmí kasa, slečinka se lekne, zbledne a je po námluwách. Nu přítelinku, je to ples? může se člowěk učený na českém bále zamilowat? — U stolu seděl již letný pán, s několika jikawci se obíraje. Dobrý přítel se ho táže, jak mu ptáčky

chutnají. O kůstlích! odpowí břichopásek. Tu se okáže pokladnice, pán se ulekne a wšecka chuť mu zajde! Je to bál? Není ale přece přes táborské nálezy! Aby se nemusel pán při jikawcích leknout, aby se seladon dopátral tajemstwí u krasotinky, složí dwacítník a dostane na 10 hodin odpustky. Šwihák šwatlá pak co se mu líbí, má radost a chudý ustaw také. Není to krásný nález? Jak powídám; bylot to wyražení romantické. — Co se hudby týká, náš horliwý p. Krátký wykouzlil se swými 18 pobočníky nejzajímawější polky a walčíky. Též ozdobení sálu i posluha byla wší chwály hodna. Není přece přes našeho hospodského Nebušku! Tento Proteus w staročeské kazajce umí wšem wyhowět: On zná weškeré slabosti swých hostů. A jak se samolibě usmíwal, když na tu míchanici patřil, řka: Příští rok dám nowohusitský bál! Swěřil se mi také, že wezme na ten nález na 10 let privilegium, prose mě ale, bych druhým to tajemstwí neodhalil. Zatím tedy dost. Podruhé něco wíce a sice o posledním masopustním outerku, o zdejší herecké společnosti p. Sternfelda, jenž sobě nález p. Nebuškůw osobowati začíná, a konečně o slawnosti instalací našeho nowě zwoleného měšťanosty, wůbec milowaného p. Františka Duška.
K—ý.

Z Jihlawi. (*Čtenářská společnost. Národní wychowání. Hudba.* Z dopisu přátelského.) Jsou lidé na swětě, jenž widí ušima, a proto snad milují temnou noc, když zwuky dobře se rozléhají; ale bojí se čiLného dne, jenž lomozem swým jisté zwuky ohluší a wšudy swětlo šíří. Lidé takowí prawili, že je Jihlawa docela německá, a že není ani možno, aby opět tak hluboko w oswětě klesla, a zase jako newzdělaní praotcowé česky mluwila aneb té pošetilosti se dopustila, že by za příkladem několika městeček pro sláwu národu zahořela. Wšak známe ony zwuky milující osoby již podle neobyčejné welikosti nástrojů sluchu a mimo to i oči jejich trpí na bělmo. Kdyby se takowí lidé péči rozumného lékaře swěřili, brzo by widěli, že má Jihlawa posawáde zdrawý kořen a že z kořene toho již i silný peň wyráží a bohdá w krátce swými haluzemi a kwítím panenskou Morawu ozdobí. — — Nu, takowí lidičky nás nezarmoutí, neboť nás wyučila zkušenost, že to welmi mrzuté, utírati tenounké swíčky aneb přeswědčowati důwody jistou třídou pokolení lidského. Jsmeť přinuceni opakowati tuto práci každou chwilku a ztratíme-li konečně trpěliwost, můžeme snadno to swětýlko zhasnouti. Tedy jich nechme — ať odpočíwají w chládečku — a ohlídněm se raději po Jihlawě, jaká již kwítka tam se rozwinují. — Dne 15. unora sezwal p. Č. Ryšawý několik mužů, jenž oči zdrawé, srdce wřelé, hlawu jasnou mají a ti přátelsky uzawřeli, aby se každý týden tato schůzka opakowala a důwěrným howorem, čtením Kwětů, Wčely, Pražských nowin a nejnowějších plodů slowesnosti naší zábawa wšem příjemná a užitečná spořádala. Od té doby se také schůzky týdně opětují a což očekáwati bylo, počet oudů se také napořád množí. Pewně se doufá, že bude w krátce založena knihowna, neb každý jistě, seč jest, rád přispěje. — Wychowání dětí — což radostně píši, je u nás morawské, a to jistě swědčí o zdrawých náhledech statných Morawanů jihlawských. — Hudba má zde také wřelých milowníků, což samo sebou u bodrých Morawanů se rozumí. Wěnec a národní písně jsou w několika domech a procházeje se ulicí ledakdes zaslechneš stříbrný hlásek, pějící nějakou národní neb něžnou písničku z Wěnce. Obzwláštní zásluhy o hudbu má p. Soukup, jakož i pan Knajsl (známý učitel českého jazyka) o mateřčinu, což jen mimochodem prawino buď, neboť bych se nerad skromnosti těch mužů ublížil. — Zwěděli jsme z jistých zpráw, že zde rozená slečna Cecilie Soukupowa, žačka pražského konserwatoria, dne 9. března w koncertě slawného ustawu toho poprwé wejně zpíwala a že libozwučností hlasu swého i citným přednášením těžké arie každého z přítomných zaradowala, a že weliké naděje zbuzuje, což nás tím hlouběji dojímá, an pewně doufáme, že slečna Soukupowa i wřelou Morawankou jest, a swou krásnou wlast nikdy nezapře, ano se wynasnaží, aby ji oslawila. Budoucně wíce; ještě budiž podotknuto, že zdejší kněhkupectwí p. Leupolda z Löwenthalů wždy pěknou zásobu w Čechách, w Morawě i Slowensku wycházejících kněh chowá, a tak swou mírou k zwelebowání naší národnosti pomáhá. — —ý.

Besedy.

W Dánsku wychází od nowého roku časopis pod náswem: „Improwisator," který nic jiného neobsahuje nežli básně — samé básně! — Rádi bychme wěděli, najde-li se člowěk, který to číst wydrží. Nám jde hlawa kolem při pouhé myšlénce. Básně! — Samé básně! To je prawý očistec.

Na sw. Gotthardě a jiných horách Šwejcarských leží prý letos sněhu na 15 loket. W tamějších krajinách panuje weliký strach před nastáwajícím jarem.

Francouské listy oznamují, že je nyní w Paříži asi 400 malířek. To je asi malowání! — Ubozí muži!

Žádost.

Nížepsaný prosí wšecky pp. podporowatele naší národní literatury w Čechách, na Morawě a we Slowensku, by jemu wůbec nepowědomější a wšak w jich kraji známá a užíwaná slowa a názwy z rozmanitých odwětwí hospodářských, technických a tomu zpřízněných wědomostí, prostředkem redakcí těchto listů dobrotiwě zaslati ráčili, jelikož by jich rád k doplnění německo-českého hospodářského slowníku použil, jejž co možno nejdříwe wydati hodlá. F. Špatný.

Nowé knihy.

Wáclaw. Báseň od W. Wojáčka. W Praze, 1845. Tisk Jar. Pospíšila. Str. 46 w 16. Seš. za 10 kr. stř.

Nawedení ke čtení bez abecedy a k prawopisu bez psaní, aneb: *Opozdilý předchůdce malé čítanky.* Od Josefa Franty Šumawského. W Praze 1845. Tiskem Jana Spurného. Str. 18 w 8. Seš. za 6 kr. stř.

Přirownání českého slowesa k latinskému od Fr. Šumawského. (Wyňato z Časopisu českého museum.) Str. 13 w 8. Seš. za 6 kr. stř.

Kafíčko a wše co ge sladkého. Sto předpisů, kterak se wšeliké nápoge, i to co ge k přikausnutí, při besedách aneb společnostech panj a pánů, ráno, odpoledne i wečer připrawowati magj. Sepsáno a podáno od Magd. Dobr. Rettigowé. W Praze, 1845. Tisk a sklad Jar. Pospíšila. — Str. 85 w 12. Seš. za 10 kr.

Der Slawismus in Böhmen. Besprochen von Jos. Math. Grafen v. Thun. Prag, 1845. J. G. Calve'sche Buchhandlung. — Seš. za 16 kr. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 36.
12. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowě (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 850) wydáwá po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK

PRO

ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

26. března.
1845.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr. stř.

Wina lásky.

(*Pokračowání.*)

Láska, utonulá w krwi milenčiny, zrada, objewená zrakům českého rytířstwa a hrdelní trest, kterýž jej odměnou za tuto od krajanů očekáwal — to byl temněrudý obzor, jenž se mu dnes w tuhou temnotu krwawého neštěstí a nawždy zašlé naděje w prwější powěst a slávu jeho proměnil.

„Kroky moje byly nešlechetné —“ mluwil, hlawu k Ludovice ukloniw — „sprawedlnost je dostihuje. Láska moje k tobě, anděle můj, byla však čistá jako jadrné zřídlo křišťálu, a pewná jako tisícoletá skála, a ona se nerozpadá, i kdyby mi tě sterá smrt odňala. Známť zkázného časa powěsti swé i uhoduji strůjce swého druhého neštěstí — a přisahám ti pomstu k čirým temnostem těmto, w nežto nebe milosrdné milostiwým okem pohlédá!“

I políbil mroucí ústa milowané díwky, odewzdal jí rukoum ozbrojenců a pádil za wrahem swého krásného blaha.

* * *

Podíwejte se za chwíli do prohlubni walů milánských! Ozýwá se tam šerm, hluk, klnutí, bolest a hněw dwou zápasníků! Jich těla — stejná síla, stejný oheň a stejná zloba — stěsňují se úžeji a úžeji a jedno nechce podlehnouti druhému.

Jedno přece klesne podmaněno a umdleno, zbraň odletí — jenom to ještě cítí, že je wlečeno za wlasy daleko — daleko, do hlubin tmawých klenutí.

2.

Pod Petřínem, na ostrowě, jejž nyní kampským nazýwáme, stál kostel a špitál řeholních bratří Jeruzalemských, zaswěcený swaté panně Marii. Jestiť to nejprwnější základ nynějšího kláštera důstojných Maltezů.

U dolejšího nábřeží ostrowa, ježto po délce řeky až k mostu jeruzalemské nemocnici náleželo, stál domek podle řady rybářských chýší. Majetník jeho se nazýwal Hynek Brázdecký, a powěst o jeho powaze byla rozdílná. Ústa jedněch jmenowaly ho člowěkem podezřelým, ačkoli o tom žádného důkazu podati nemohly; jiní ho měli za muže, kterýž pokojností domácí i weřejnou jméno rozšafnosti zasluhuje, šeptali si však o něm wždy něco o pokrytstwí; a opět jiní, ježto jej zewrub neznali, prawili: Zdá se býti poctiwý. Byltě as čtyrycátník, zdráw a silen, ačkoli se toto zdrawí na zedrané, bolestné a wždy zasmušilé twáři jeho welmi patrně newyobrazowalo; býwalť prý někdy bojowníkem králowským, muž w bitwách, zláště wlaských prohnaný, w řečích a způsobech dworských sběhlý a wůbec s dějemi zemskými minulé i přítomné wlády Wladislawa druhého welmi seznámený.

Celá jeho domácnost a rodina pozůstáwala z díwky, sestřiny dcery, jižto wůkolí malostranské krásnou Jitku nazýwalo, a ze starého sluhy. Domek byl rozdělen we dwě síně, z nichžto jednu Hynek se sluhou, a druhou Jitka obýwali. —

Psalo se 25. března 1161 o polednách, kdyžto Jitka w komnatce swé ženskou prací se zanášela. Byla to něžná postawa, oplýwajíc souměrnou plností, posetá kwětem zdrawosti a nadaná prawidelným pohybem wnadných oudů. A wšak jakýsi nedostatek čilosti wyznačowal se dnes na wykonáwání její domácí powinnosti. Jakého wšak diwu! Kdo zná otrokyni lásky, přirowná ji k ní na prwní zřetel. Jitka kwětla teprwa w sedmnáctém jaru, a již byla poznala slasti a strasti její.

Bernard Ludimírský, jinoch spanilostí twáři, jemností způsobů, bojownou udatností a střídmostí žiwota byl nejenom newšedním úkazem w okresu tehdejších dworských mladíků, nýbrž wynikal i nad jich wlastnosti. Byl u dworu we službách panošských, jakž udání jeho znělo, an se o neť Brázdeckého ucházel. Ale rod a jmění byly wěci, po nichžto se ujec tak málo jako Jitka ohlíželi. Díwka napájela útrobu swou w sladkých

wýjewech srdce Bernardowa, a nepomyslila nikdy, že by jednou pohár sladké blaženosti ustům také odepříti musela.

Wladislaw, král český, byw požádán totiž opět od císaře Bedřicha o wojenskou pomoc proti Wlachům milánským, jichžto urputná nepokojnost k ustawičnému boji ho přinucowala, sešikowal k účeli tomuto chrabré tlupy českého wojska, a Bernad Sudimírský byl wojenské této wýprawě přiwtělen. —

„Ještě tedy jenom týden!“ myslila Jitka, a litostně opřela se chrpa oka jejího o blankyt jasných nebes — „a pak wládne nad ním libost osudu, w jehož rukou zachowání aneb bezžiwotí jeho spočíwá!“

Malé okénko wedlo do kwětoucí zahrádky, kterouž líbezná záře mírného slunce k žiwému zrůstu powzbuzowala. Přes nízký, zelený plot skočil mladík štíhlé postawy, pěkných twáří a wkusného dworského oděwu; na barewném biretu houpalo se bílé péro. Z díwčích prsou wywinul se wzdech milého překwapení. A wšak obličej příchozího mladíka nejewil onu milostnou horliwost, kterouž každodenní náwštěwu swou nakreslowal. Leželo we spěšném chowání jeho cosi tajuplného, což mělo celému swětu ukryto zůstati, jenžto ale zraku weškerenstwa na jewo se rozkládá.

„Je ujec doma?“ tázal se, prozřetelným okem wůkol se ohlížeje, a na odpowěd, že je w protější síni, zahnul zadními dweřmi do domku, a w málo okamženích stál u Jitky.

„Odpusť, milá díwko, že tě swým neobyčejným chowáním snad poděšuji—“ začal tu k ní mluwiti — „a wšak neobyčejné události jsou toho také příčina. Nebezpečí, kterémuž bych rád nadešel—než tobě bych to neměl sdělowati, nestrachuj se, Jitko — Bernard míwá někdy podiwné myšlénky, z nichžto se podiwné jednání a řeči wywinují!“ chlácholil mladík díwku, jižto přílišnou horliwostí, s kterouž jakési tajemstwí odkrýti zamýšlel, do úzkostného wytržení přiwedl, a přičinil se chybu swou oprawiti.

„Kde je ale ujcůw obraz?“ ptal se pak náhle okem na stěnu mrštiw. Jitka pohledla na místo, a wýraz podiwení prozrazowal, že jej také teprw nyní pohřešuje.

„Podiwno!“ řekl Sudimírský pohnutí Jitčino uhodnuw. „Zdáť se mi skoro jakoby wšechna ta powěst w ústech sousedstwa i moje podezření byla prawdiwá.“

„Jaká powěst a podezření?“ ptala se polekaná díwka, a chopila ho jako jej karajíc za ruku. „Snad neodpíráš ujci mému —“

„Nic, nic mu neodpírám!“ wskočil jí rychle s bodawým úsměchem do řeči — „ani jméno jeho: Hynek Brázdecký.“

„Já ti nerozumím.“

„Je-li kdo s jiným srozumělý, nechce rozuměti druhému;“ odpowěděl trpce Bernard. „Zawolej pak ujce!“

„Pro milý Bůh!—twář twoje wypadá jako prorok budoucí pohromy a wykladatel nešťastných dějin minulých!“ odpowídala Jitka třesoucím-se hlasem, a duše její tušila bolestné zjewení, kteréž z tajemných slow Bernardówých již wyswitati se widělo.

(*Pokračowání.*)

Lomnický z Budče.

(*Pokračowání.*)

Lomnický se uzdrawil—může-li se člowěk starý, beze wší naděje, s puklým srdcem, kdy uzdrawiti; ale tím temnější mrak zastřel mysl dceřinu. W diwném tušení nedala si wymluwiti, že Jaroslawa již nespatří. Jediná utěcha její byl nyní Bohuslaw; ale weškerá síla mateřské lásky nebyla w stawu kořen žiwota jejího opět zotawiti.

A bolestné, sklíčující tušení její nebylo marné! Měloť se wyplnit.

Jednoho dne wrátil se Lomnický ze swých wycházek domů s bledou twáří, ačkoli se wšemožně přičinil, aby pokojně wypadal. Ale dcera znala tuze dobře každé hnutí otcowo.

„Co jest?“ ptala se ho napnutě. „Co nám přinášíš? Dowěděl jsi se konečně něco jistého?“

„Připraw duši swou, milé dítě, zpomenutím na Pána, z jehož rukou wšecko dobré přichází — a jehož wůlí také wšecko odchází,“ promluwil k ní hlasem tichým, pohnutým, a přiwinul bledou trpitelku k srdci.

„O nech dlouhých, trapliwých příipraw!“ zwolala Marie, z loktů jeho se winouc a outlé ruce před ním spínajíc. „Newáhej a nemiř dlouho ostrou dýkou, ale wraz mi jí do srdce. Jaroslaw — je odsouzen?“

„Není!“ potřásl hlawou Lomnický. „Bůh milosrdný zachránil nás této litosti; ostříhal ho před soudem swětským — a —“

„A?“ ptala se Marie s klopotným srdcem a oči její tkwěly dychtiwě na ustech jeho.

„Učinil ho šťastnějším,“ řekl otec, „nežli jsou z wlasti wypowězení, s bolestí do dalekých cizin odcházející, kteří plamennou touhu po celý žiwot s sebou ponesou.“

„Co ho tedy potkalo?“

Lomnický ji pojal zase w náruč — a stíženou hlawu k ní nakloniw, promluwil třesoucíma-se rtoma: „Pán ho powolal na soud swůj!“

Bolestně zkřikla ubohá žena a přiwinula se k otcowskému srdci.

„Zemřelť po ranách, ježto se mu zas otewřely,“ mluwil Lomnický dále — „a nám nezbýwá nic jiného, nežli modliti se za duši jeho — děkowati Hospodinu, že mu popřál hrobu w zemi domácí — a starati se o jeho dítě.“

Marie neodpowídala; jako swadlá, zlomená lilie ležela na prsou otcowských.

(*Dokončení.*)

Z listů cestujícího přítele psaných do Widně.

W Janowě dne 30. září 1844.

Teprw zde nabýwám času, Wám o našem posawádním cestowání kratičkou zpráwu podati. Dokud jsme w našich, t. císařských zemích cestowali, byla to spíše zdlouhawost poštowské jízdy, která nás wždy příliš pozdě w noci na nocleh přiwedla a tím obšírnější popisowání zamezila; w Piemontu a Janowě wždy opět na mne doléhala nespokojená wlaských wozků powaha tak nepříjemně, že u wečer celý unawen wětší chuti jsem cítil ku spaní nežli ku psaní. Mimo to má poštowské zřízení w Sardinsku tu obzláštnost, že se plat neřídí toliko dle počtu spřežených koní, alebrž dle koní a osob, jakmile tyto počet oněch přewyšují. Mnoho-li koní, tolikero osob swobodně se připouští, mimo ty platí se ale za každou osobu a poštu zwlášť. K usnadnění wýplatu panuje zwyk, ustanowiti na místě osob jen leda bylo wětší počet koňůw, a zaplatiti, co to weškeré zapřažené i nezapřažené koňstwo obnáší. Tu wšak nastáwá zase obtížnost, že každý majitel pošty hledí wětší počet koní ustanowiti, že je málo který počtem až posawáde placeným spokojen, a že tedy potřebí, skoro na každé poště se smlouwati a hádati, by cestowník nebyl příliš ošizen. Když se ale s poštowským porownáte, tu teprw nastane soud s wozkami; kdybyste každého z těch chlapů dukáty krmili, přec ještě řekne: „Poco, poco, ho ben servito,“ a jestliže jel w noci, nedá se ani odbýti. — Třeba připomenouti, že se nachází při každém jednotliwém spřežení koňů jeden wozka, tedy wíce než w našich zemích, a ty že se pak na člowěka wšickni shluknou, a jeden wíce než druhý se wzteká. Owšem prawda, že rychleji a pozorliwěji jezdí, nežli to u nás býwá, ale pak také tím wíce žádají. —

O čem mám dále wyprawowati, co wyjmouti z náramného počtu wěcí nowých, krásných a u nás newídaných, jakowé jsem až posawáde spatřil, poznal a pocítil? Jsa práwě w Janowě podám slabý obraz tohoto starowěkého, w dějinách znamenitě proslulého města. Cestujícíma z Milána do Janowa třeba překročit částku hor appeninských, Bocchetta nazwanou, kudy silnice příkře nad řekou Serwií, po skalnaté půdě prudce a hlučně se řítící, wedená jest, a často tak ouzce we skalách wytesána, že nelze jinák než jisté záhuby se hroziti, kdyby wozka něčeho zanedbal. Po stráních až k wrcholu je widěti lesy kaštanowé, dobrého druhu, což jim w očích cestowatelů sewerních mnoho zajímawosti dodáwá. Zde již wšudy spatřujete známky jižní powětrnosti, které i na horách oučinek swůj jewí. — Již jsme na nejwyšším wrcholu celé Bocchetty, a nowý obraz nás překwapuje. Bádawě pátrá oko po moři, a třeba mu síly k jasnému dostihnutí nepostačuje, přec je tam rozeznáwá, kde hory se končí a modrá rowina, obmezená jedině nebeskou oblohou, swou jednotwárností jistotu podáwá, že tam leží, co hledalo. Čarowný to pohled, přerozkošné upamatowání! Před a pod námi střídají se hory a oudolí, zprwu jen řídce, dále wšak wždy hustěji winicemi, zahradami, letohrádky a wesnicemi pokryté, a na ouhraní obzoru, tam kde se moře začíná, twrze nad samým Janowem strmící. Nedočkawě chwátáme dále, cesta wede dlouhými oklikami na způsob naší Karlowarské silnice dolů, a čím wíce se přibližujeme k Janowu, tím skwostnější, krásnější a ouhlednější jsou letohrady bohatých Janowanů, jenž těkawé oko swou wýstawností a jasnou malbou newýslowně poutají. Zde widěti štíhlé cipřiše, roztáhlé fíky, temnozelené citrony a oranže co obyčejné zahradní stromy. To wše ale není w stawu přemoci tužbu po Janowě a po moři; nedočkawost každým okamžením roste, neboť nelze pospíšiti pro množstwí wstříc přicházejících wozů, jenž pouze o dwou kolech, osobami aneb mezky taženy, těžké náklady zboží z přístawu wywážejí. Již se blížíme, již postupujeme na pahorek, kterým Janow potud zakryt byl. Ještě nám potřebí branou se probrati, a hle! — tu je záliw, tu je město. Radostným žasnutím zíráme ťu na přístaw, koráby a stožáry co hustý les naplněný, tam na město, kolem přístawu jako bezkonečné se táhnoucí — a weškerý duch jakoby jen w oku přebýwal. Taktě spoután čarowným tím wýjewem! toliko cítí, že wšeliké popisowání není w stawu wyličiti we čtenáři žiwý a prawý obraz wšeho, cožkoli tu w newýslowné kráse před námi rozpoloženo. A přec se jistí, že pro ty, jenž se po moři blíží, pohled na Janow ještě ráznějšího půwabu má.

(Pokračowání.)

Nedělní škola we Wěži.

Wěda, že se přátelé národní oswěty i ze sebe menšího wlasteneckého zjewení těší, a že je každý sebe menší ušlechtilý pokrok člowěčenstwa w sladký zápal uwádí, zděluji následující zpráwu.

Snad se někdo pousměje, že mluwě o pokrocích člowěčenstwa, w e s n i c i za důwod přiložím? Ale nejsouliž dějiny jednotliwců historií celého lidstwa? Zdaliž neuchwátil čas národy i města w stejnou nepaměť, jak osoby i wesnice? A kdož nám za to ručí, že tam nepanowala již wzdělanost dosti welká a přišla w úpad? Ale owšem, jak se nyní na žiwot lidský hledí! Z jedné wýstřednosti padáme do druhé. Lidstwo swlékaje ze sebe haraburdí předešlých století, myslilo, že již wrcholku swého dostoupilo. Duch dosáhl, prawí se, swé emancipace; ale to není ještě duch, ale intelligence. Pára hýbá swětem, stroje a wšude probuzující-se průmysl dáwají nám důkazy o intelektualním wywinutí, to wšdy ale ještě není duševní; tím méně na onom již dosti. I Číňané mají tu největší po Angličanech komunikaci, průmysl jich w jistých odwětwích dlouho námi dostihnut nebude, a přece — zdaliž Číňané docílili jen poněkud lidského určení a nebo zda spíše jeho co nejwíce wzdáleni nejsou? A zdaliž i w Ewropě nenalezli dosti smutných obdob? Naopak ale duševní wywinutí co wyšší pojem zaujímá w sobě intelektualní co nižší stupeň; a tedy k onomu se snažiti je cíl člowěčenstwa, ať je pak wywinutí to neb ono, wždy by se wíce mělo šetřiti numeričnosti. Ne já i ty blažen, já i ty wzdělán: wšechněch wzdělanost pokud možná mělo by býti

heslem člowěčenstwa. Ale jak toho dosawáde wzdáleni jsme, příklady jsou zřejmí, my uwedeme jen dwa tak zwané nejwzdělanější státy Ewropy.

We Francouzích nehrubě se prohřešíme řeknouce, že sedlák naskrze neumí čísti, a w Anglicku wláda školy ani pod swým dozorem nemá. Jak w našem rakouském mocnářstwí o wzdělání národu Bohu díky staráno, tam kde milostiwá wláda swůj wplyw má: wí každý z wlastní zkušenosti. U nás totiž najde se nyní již málo lidí, kteří by aspoň čísti neuměli, a w Tyrolsku nezřídka ten krásný ukaz widěti, že otec dítky swé na zádech nesa do školy jednu neb dwě hodiny přes sněžné hory s nimi spěchá, začež i mnohý z nich od císařské milosti obdarowán byl. Takto naše dobrotiwá wláda chce, by každý její poddaný jako stejné dítko jednoho otce co možná wšeho pokroku účastným se stal.

Powážíce wše wýše podotknuté zajisté uznáme zásluhy oněch mužů w naší milé wlasti, kteří nedbajíce ani na ousměšky nedouků co odpadlíků idey, aniž očekáwajíce nějakou chwálu nebo zisk, se wší láskou další wzdělání národu za úkol si obrali a i tomu nejsprostějšímu wzdělanost přístupnou učiniti se snaží. Tím wíce by se tomu někdo diwiti mohl, jak neouhonné těchto mužů jednání z jiných stran osočowáno, haněno i wysmíwáno býti může. Zpomeňme si přitom, že swět sestáwá z idey a jejího odpadku, jak nás tomu mnozí filosofowé učí, owšem častokráte sami takowé odpadky jsouce. Zpomeňme si, že každá wěc swé zastawatele má, Ormudzy a Ahrimanny, jak Hegel učil, že wše skutečné jest rozumné. Dostalo se wšak ubohému newděčných žáků za wykladače; ti mu zwrátili koncept, prawíce, že nynější staw swěta ani skutečný není. A wšak nedejme se odstrašiti neplatným křikem nedouků, ani systematickým wykládáním toho, co býti má; následujme wnitřní hlas ducha swého, ten jistě bez systemu k prawé cestě nás powede! —

A wšak odpusťte, že wám chtěje faktum wyprawowati, tak obšírně do theoretiky jsem zabloudil! —

W záležitostech swých jeda přes Humpolec, zastawil jsem se we wesnici Wěži as hodinu od něho wzdálené. Je to wes ostatně obyčejného rázu s welmi krásným wrchnostenským zámkem. — Byla práwě neděle. I widím množstwí mladíků i mužů ubírati se na zámek a ptám se, co by to znamenalo. Pomyslete sobě mojí radost, když jsem uslyšel, že je na zámku průmyslná nedělní škola. I spěchám hned také na zámek a seznámil jsem se zde s p. Schwarzem, tamějším aktuarem, horliwým wlastencem, kterýž nejen aby wzdělanost sobě samému byl opatřil — absolwowal w Praze techniku — alebrž přináší hřiwnu swou i na oltář wlasti. Přednáší řemeslníkům, kteřížto z blízkého Humpolce i od jinud sem přicházejí každou neděli, prostonárodně geometrické, silowědné i lučebné zásady, cwičí je též w kreslení. I nepomine u příležitosti buditi w nich lásku k wlasti a silniti je w národní hrdosti. A wěru, proč by neměli býti hrdými? Mnohý z nich — a snad každý tak moudře mluwil, že by wětší částku newzdělaných řemeslníků městských, třebas po německu žwatlajících, zahanbil; a k této wzdělanosti přišel jako na mnoho jiných místech wlasti naší pouze náhodou, zde onde snahou wlasti milowného muže. Samowážnost buď těmto mužům odplatou. Tak by Čech wlastním jazykem i wětšího průmyslného wzdělání i podstatnějšího fyzického blaha dosáhnouti mohl. P. Dr. Makowička arci w Bohemii prawil, že naše industrie není ani „německá“ ani česká, ale „böhmische Industrie“ a to je (po německu řečeno) prawda, ale objektiwně; subjektiwně je francouská, anglická, německá, česká atd. Průmysl co předmět jest wyplyw ducha, tento se wywinuje rozšířením myšlének, wynálezů, a toto rozšíření zase prostředkem řeči. Jaká ale je dle p. Dr. Makowičky ta ani německá, ani česká řeč, ale tu německá (kdyby chtěl totiž důsledným zůstati:) to ani my, a bezpochyby také p. Dr. Makowička sám newí.

P. Schwarz seznámil mne i s p. Dwořákem, učitelským pomocníkem z blízké wesnice Skály. I tento jest horliwý wlastenec, nejen že kupowáním knih literaturu podporuje, ale přednáší dítkám také o jedech a kazijedech dle Amerlinga tak srozumitelně a s takowým prospěchem, že jsem bezděky slzy wyléwal slyše jich odpowědi, a pomysliw sobě, kdyby tak celé člowěčenstwo k cíli swému se snažilo jako zde, kdežto se to stáwá bez wšeho hluku w neznaném koutečku. P. Dwořák hodlá co nejdříwe započíti přednášky Amerlingowa průmyslného posla a jiných wědomostí pro sedláky a mládež, zwláštním zřetelem na jich potřeby. Bůh jej i p. Schwarze i wšechny muže o wlast a wzdělání swých spolubratří horliwě i účinliwě posilňuj.

E. Slawomil.

DENNÍ KRONIKA.

Z Prahy.

Welkonoční beránek na ledě. Neobyčejně dlouhé i tuhé letošní mrazy a brzké welikonoce podaly příčinu ku wzácné a málo widané slawnosti. Někteří podskalští měšťané usnesli se totiž požíti beránka welkonočního na posawadní tuhé pokrywce naší Wltawy. K tomu cíli postawili si uprostřed mrazem opoutané řeky pro sebe dlouhou tabuli a shromáždili se u ní wečer po wzkříšení s milými přátely. Jako skwostný, rukou přírody tkaný bílý koberec ležela tu široce prostřená hladina řeky a wesele planuly na ní okolo stolu hořící pochodně. Hlučně hemžilo a tisklo se w prostranném zwědawé množstwí diwáků — až wůbec wážený měšťan p. D. u stolu powstal a w jazyku mateřském o wzácné památce tohoto dne zmínku učiniw, přípitek na zdrawí Milostiwého Zeměpána a celého rakouského domu pronesl: načež okolo něho hlasité prowoláwání powstalo, sklenice se šampaňským cinkaly, opodál zwučná hudba národní hymnu hrála, moždíře bouchaly a prskawky lítaly. Pak se připíjelo ještě na zdar milé naší wlasti a k poctě wšech wážených představených. — Wečer byl krásný, měsíc jasný jako rybí oko a přitom mrzlo jen fičelo. — Druhého dne (na Boží hod) slawilo tutéž památku mnoho rodin i wýbor měšťanstwa na rozličných místech. — x —

Hudební náwěští.

Sigm. Goldschmidt, proslawený pianista a kompositor, wydal u J. Hoffmanna w Praze „Airs bohemes, variés“ aneb: „České nápěwy s variacemi“ pro fortepiano. Cena 1 zl. 15 kr. stř. K této pro weškeré pianisty důležité a zajímawé skladbě wywolil si pražský umělec z písní národních ty nejroztomilejší, které dle nowého slohu wzdělal a opsal, totiž: „Měla jsem holoubka,“ pak „Od chalupy cesta samý jetel“ a „Kde domow můj.“ Pěkná práce ta našeho krajana budiž wšem milowníkům hudby na srdce wložena. **

U m r t í.

Dne 23. března 1845 zemřel Dr. Müller, krajský fysik w kouřimském kraji, o jehož zásluhách — zwláště co se známosti w zemích jihoslowanských týče — snad budoucně něco podati možná bude. **

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 37.
12. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 250) wydáwa po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NARODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

28. března.
1845.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně 1 s patřičnou obalkou 2 zl. 36 kr. stř.

Wina lásky.

(*Pokračowání.*)

„Ano— dějiny minulé, to je to jádro z twrdé skořepiny, kterouž twůj strýc otewříti musí!“ mluwil Sudimírský. „Promluwím s ním o wálkách milánských—“

„Bernarde! — ty snad wíš — ?“

„O powětří wlaském, ježto zawálo do srdce jeho a utwořilo w něm zrádu proti bratřím jeho; — ano, wím o ochechuli, jenž ho přiwábila swodným zpěwem do náručí swé a udusila w bytosti jeho hlasy wěry a šlechetnosti k národu jeho — — znám wraha swého ubohého otce ...“

„Bernarde! — pro milosrdný Bůh — ty jsi Zwěstek?“ zwolala Jítka, a bledé zděšení sklíčilo ji tou mírou, že Bernard obáwaje se nebezpečného následku raněného ženského jemnocitu, w náručí swé ji pochytil.

„Ano, syn ubohého Zwěstka — a zdání mé tedy přece prawdiwé!“ šeptal jemnobolestně jinoch. „Já pochybowal o nešlechetnosti jeho — a však přece prawda! Aj, náhoda nešťastná přiwedla otce mého do pazourů drawého zwířete, a to ho rozerwalo —“ mluwil z něho běs hněwu a pomsty tak zřejmou zuřiwostí, že Jítka o život ujců strachowati se počala; — „a hle! nyní mi wmetala náhoda šťastná ono zwíře do sítí, a já je mohu zardousiti — proč bych tedy nenapojil útrobu swou krwí, kteráž rodiče mého otráwila?“

„Bernarde — milenče! — buď milostiw wášni a slabosti, jenž ho do bahniště hříchu zawlekla — odpusť mu, swedla jej láska!“ mírnila díwka chlácholiwou prosbou rozpěněné wlnobití hněwu jeho, perle litostných slzí ukanuly oku jejímu, třesoucí-se ruka wedla ho k blízké schráni, wyndala z ní několik listů popsaného papíru a podala mu je k přečtení.

1158.

— Hnuli jsme do Wlach. Cíl náš jest Milán a boj. Táhnouti do boje a míti w sobě takowou tíseň, úzkost a strach, jakoby tam na duši mou zátrata čekala! — co to za weliké tušení? Wůkol sebe widím wlaské háje — outlé bratry mé drahé wlasti — w plném rozkwětu, se sladkým owocem a kořenným libodechem; jiní plesají při pohledu na wěčný citrýn, pomoranč a oliwu, modré oko jasných nebes usmíwá se k rozkošem jejím — a já tu sedím jako opuštěnec na daleké poušti! Co to znamená?

* * *

— Byl spanilý wečer měsíce srpna. Císařští netísnili přesilou swou Milán, popřáli mu takořka wolného oddechu. Seděl jsem pod šírým nebem a díwal se napiatým zrakem za zmizelým zjewením božským!

Našel jsem růži wlaskou, a její wůně pronikla srdce mé a duši mou! Honil jsem se za toužebnými myšlénkami w kwětnatých krajinách českých — a před mýma zrakoma zjewí se díwka, plna krásy, wnady a jemnosti, a zdá se mi šeptati: Já jsem twoje wlast!

Ještě ji widím tu bytost nebeskou — a wšak ještě wíce ji cítím; záře jejího oka zahříwá srdce mé!

* * *

— A ono plamená! Každý kročej času jest outokem ohniwé lásky na slabou twrz prsou mých, a já nenalezám zbraně, jížto bych se hájil proti wítězným ranám přesily jeho! Widám ji denně — tu zářiwou hwězdu swého bdění a snění; na lepých záhonech krajiny wlaské rozprostírá se spanilobarewná duha krásy její; zrak můj se ztápí w plamenných wlnách obdiwu, a weliká milost swírá bolnosladkým nadšením ňádra má!

* * *

Zdaž ji miluji? Každá žíla mých útrob přiswědčuje prudkou odpowědí. A wšak co jest ztepilé jaro bez záře sluneční, což jsou plodistwé zwůry bez semena, krásná podoba člowěka bez ducha — což jest láska bez naděje?

Milujiť sestru nepřátel národu swého — we wírech

smrtelného boje, w železných mezech nepřístupnosti a w mraziwé zimě předsudků!

Woláš mě k boji a zweš k smrti, zwučná troubo? — jsemť připrawen; ale nejsem kořist rozohněná duchem hrdinským — padnu jí milerád do měkké náručí wěčného odpočinku!

* * *

— Lodovika je má! Nebe a osud přijal na wáhu útrpnosti a sprawedlnosti swé hluboké wzdechy zoufalosti mé, a zahlásal milostiwý tento wýrok do budoucích hodin žití mého! —

Hnali jsme útokem. Milánští odporowali udatně. Křídlo, jež jsem s Wyšínem zprawowal, doráželo wšak neustupně houšť a houšť do tlupy nepřátelské, já se dostal až do nejwyššího předu, a tu — mě opustila chrabrost a pomoc našinců, i byl jsem zajat.

Raněn dostal jsem se do rukou městského setníka Carducca, a on jest otec — mé Lodoviky!

Jsem příliš slabý, abych mohl popsati jewiště zjewení lásky, w němžto se otisk swatých nebes tak zjewně zrcadlil, že jsem na nepřátelstwí, na wlast a powinnost zapomněl!

* * *

— Swědomí mě nazýwá zrádcem!

Kdo se ponoří k sladkému dnu náružiwosti, ten se stáwá otrockou obětí její wlády. Utrpěl jsem to.

Proč se diwolíbezně usmíwáš, čistý blankyte nebeské oblohy? — je snad úsměch twůj posmíwání-se mým někdejším zásadám a mé wěčné wůli: žíti a jednati šlechetně a sprawedliwě?

Běda, běda! — kdybych byl děcko, smál bych se mužské swé powaze, že se láskou tak snadně roztrhla jako pawučina dechem smělejšího wětérku? —

Přislíbil jsem Carduccowi, že způsobím, aby wojska naše ustala od boje tak dlouho, dokud dle naděje setníkowy pomoc z nižších Wlach nepřijde. —

Bojowali jsme opět; ale já tu stál w středu létawých střel jako bezdušné, zeschlé rokytí, potřásáno dechem bouřliwého wětru a bojící-se každého silnějšího zawanutí jeho. Obáwal jsem se pádu nepřátel! A wšak mezi nimi spočíwá drahá perla mé pozemské blaženosti — a kdo zatratí bázeň tuto?

(*Pokračowání.*)

Lomnický z Budče.

(*Dokončení.*)

10.

„Smilujte se nad ubohým stařečkem!“ wolal na pražském mostě osmiletý pacholík, stoje wedle slepého, nuzně oděného šediwce.

Ten tu seděl s hlawou tak nízko sklopenou, jakoby mu ji byly náramné strasti žiwota tak sehnuly. Čelo i twáře jeho byly pokryty hlubokými wráskami, ruce kostnaté ležely sepnuty na klíně.

„Smilujte se nad ubohým stařečkem!“ prosil pacholík, a mnohý se pozastawil i udělil skrowný dáreček; mnohý ale šel mimo, a srdce jeho zůstalo studené.

Hrad pražský lesknul se již růžowě zlatými paprsky zapadajícího slunce — a báně nesčíslných kostelů rozložitých měst rděly se jako panickým plamenem. Wečerní wětýrek poletowal po hladině tiché Wltawy.

„Již je pozdě — není-li prawda?“ poptal se nyní slepec, z hlubokého zamlčení se protrhnuw a hlawu pozwednuw. „Cítím wečerní chlad.“

„Slunéčko zachází!“ odpowěděl pacholík.

„Tedy půjdeme. Dnes musíme ještě k matčině hrobu. Já bych se tam rád pomodlil. Pojď, Bohuslawe — pojď!“

S těmi slowy powstal z kamenné dlažby a chopiw se outlé ruky swého wěrného wodiče, ubíral se wolným krokem z mostu. Slabé nohy jeho nestačily už k mužné chůzi.

Byl to Lomnický! — korunowaný weršowec, miláček císařůw, chlouba české wlasti, odewšech opuštěn, w bídě postawen, k žebrotě odsouzen.

Wnuk jeho wedl jej k tichému, odlehlému hřbitowu, kde Marie w chladném lůžku dřímala. Zpráwa o zahynutí drahého manžela byla poslední sílu její zwrátila.

Wešli na tiché pole smrti, kdež boháč a chudák, přítel i nepřítel mírně wedle sebe bydleli. Byla to malá w koutě města ležící ohrada.

Na hrobě dceřinu sklesl ubohý starec — a hojnými slzami ulehčil sklíčenému srdci. Pak pozdwihl ducha swého k nebesům a sladká rosa utěchy napadala do prsou jeho.

Utišen, w blahém, nikdy nepocítěném míru powstal, a jakoby křehké, trampotami žiwota sklíčené tělo na hrobě byl nechal, ubíral se zdlouhawým, ale lehounkým krokem k domowu. Poswátné jakési tušení prochwíwalo duši jeho.

Jasný měsíc ploul mezi nesčíslným hejnem zlatých hwězd po modré obloze, když kráčely k chatrnému příbytku. Do ouzké, nízké jich komůrky padala jeho stříbroskwělá záře, jako uswit milosrdné lampy.

„Budiž jméno Páně welebeno!“ zwolal starec, když ho Bohuslaw k loži uwedl, a zemdlen, wysílen sklesl na holou slámu.

„Co je ti, dědečku?“ ptal se ho Bohuslaw jakousi ouzkostí sewřený.

„Nic! — nic — nelekej se, milý hochu!“ těšil ho šediwec, ruku po něm wztáhnuw. „Mně je wolno — lehko — jakoby ze mne wšechno břemeno bídy naší padalo — a já měl očištěn před Hospodina wstoupiti. Dej pozor na slowa moje, dítě! a uchowej je hluboce w paměti a w srdci swém. Opakuj si je každý den, jakobych ti je každý den předříkáwal — opakuj si je i když mě již míti nebudeš, a tak budeš prospíwati před Pánem. Cti a wzíwej Boha, zachowáwej přikázaní jeho, a miluj wlast — slyšíš: miluj wlast swou! Nezanedbej ničeho, čím bysi lásku k milé rodné zemi prokázati mohl.“

Bohuslaw plakal, ale newěděl proč; byloť mu tak podiwno, tak swato okolo srdce, že plakati musel.

„Nyní se modli, dítě mé!“ řekl Lomnický tichnoucím hlasem — „já se budu modliti s tebou.“

A Bohuslaw, sepnuw malé ručinky swé, klekl wedle chudobného lože, začal odříkáwati swé modlitbičky — i modlil se a modlil, až konečně pozorowal, že se modlí — samoten. Lomnický byl zawřel usta na wěky....

Bohuslawa se ujal poctiwý, přičinliwý měšťan.

Z listů cestujícího přítele psaných do Widně.

Ze Sorrentu dne 14. října 1844.

(Pokrač.) Tak se potulujeme po swětě, a mně nebylo až podnes možno, započatý list dokončiti. Nyní sedím w městečku, právě naproti Neapoli položeném, zpomínaje na Wás, jimž bych milerád dopřál pohlednutí na kouzelnou krajinu, jakowé se snad málo která we swětě wyrowná. Předemnou hladina modrajícího se moře, lemowána krásným oblloukem měst Neapole, Portici, Torre del Greco a Annunziata, Castellamare, Vico a Sorrento. Wystupující nad Portici šediwý Wesuwu kouř wábí oko a poutá ducha; obloha jasná, powětří teplé, we dne i w noci příjemné; kamkoli se obrátím, widěti oliwy, pomeranče, fíky a réwy u wýšky a síle našich stromůw; wše se skwěje čerstwou a wonnou barwitostí, jakowou u nás z jara dýšeme. Jsouť to půwaby přírody, ježto uhlídat a pocítit i w upamatowání rozkoš působí, A přec by se mýlil, kdoby z těchto slow soudit chtěl, že se nám u trwání w těchto líbezných krajinách naše drahá wlast lhostejnou stala. Čím dále se od ní wzdalujeme, tím wíce roste touha po domowu; čím wíce wnady cizích zemí poznáwáme, tím silněji se w srdci přeswědčení zmáhá, že i ona je w swém rázu plná krásy a wnady. A náš milý národ, jak chwalně se nawzdor neswědomitým a neslýchatým usudkům mnohých nedospělých turistů, liší od zdejšího sprostého lidstwa, jehožto nestálá, bouřliwá, klamu a jiným neřestem náchylná powaha, powěrčiwá surowost a nečistota u prostřed těchto rajských krajů srdce lidumilá bolestně se dotýká!

Žádáte slyšet, jak se nám wedlo na cestě z Janowa do Neapole a kterak přicházíme do Sorrentu? — Již w Janowě jsme se obáwali bouře, jenž w měsíci říjnu na středozemním moři obyčejně zuříwá. Dne 5. přec na koráb Kastor wstoupiwše, okolo 7 hodin z wečera s Janowem jsme se rozloučili. Wałný počet cestujících byl na palubě a wšak tuším wšickni prwní noc pokojně prospali, ačkoli pohybowání lodi, wlněním do moře působené, již samo sebou nezwyklému jest nepříjemné. W neděli dne 6. jsme se octnuli w Liwornu, městě co do obchodu důležitém, co do položení a wýstawnosti neouhledném. Chtějíce po železné dráze nawštiwit Písu, byli bychom čas odplynutí našeho párníku zameškali, a protož se tam teprw z Florence podíwáme. Odpoledne ke 4 hodinám Kastor opět swé wodorywé perutě rozpřáhnul, a my jsouce prowázení líbezným powětřím až po 10 hodin z wečera na palubě zůstali, pak teprw odpočinutí hledali.

K páté hodině z rána se probudiw, neobyčejné lodi houpání a nemilé na žaludek můj tím působení znamenám; i pospíším, dychtě po čerstwém powětří, na palubu a tu teprwa poznáwám, že silný sirocco powstal, že se ale také již k přístawu města Civita Vecchia blížíme. — Město je malé, nemá nic znamenitého, leda nesčíslný počet papežských znaků, skoro na každém domě wywěšených. Na okamžení jsme se kojili nadějí, že rozwzteklený wítr se utiší, ale nadarmo — po krátkém zastawení loď opět diwoce se potácejíc puštěna na moře. Strašliwý to pohled na zápas zbouřených žiwlů — a ještě hroznější pomyšlení, žeby těžce pracující pární stroj pohromu wzíti mohl. Ouzkostně se ohlíží jeden po druhém, a potkaw se wšudy s wybledlými twářemi, do ochrany Wšemohoucího se poroučí. Jakkoli sám nemálo polekán, přec jsem se snažil druhé těšit. A wšak netrwalo tomu mnoho přes půl hodiny, an nás ještě jiná, welmi nepříjemná nesnáze sklíčila. Známáť Wám nemoc, jakowou moři nezwyklí cestowatelé nawštiwení býwají; byli jsme od ní až posud uchránění, ale w tomto diwokém zmítání lodě pojednou a sice jakoby se z dosawádního nás ušetření pomstít chtěla, zwýšenou prudkostí, wyjmouce toliko mého milého chowance, u wšech zawítala. Pomyslete si tento náš trapný staw, w průwodu srdce swírajících ouzkostí, pomyslete že, an wichřicí bičowané wlny přes palubu lítaly, nám bylo po mnoho hodin w těsných, kouřem a wýparem přeplněných jizbách trwati — slowem, byla to noc, jakowou jsem jaktě žiw nepoznal, a weškerá chuť k moři mě tak zašla, že jsem je po dwa dny ani widěti, ani jeho pekelnou hudbu slyšeti nemohl. (Pokračowání.)

DENNÍ KRONIKA.

Ze Slaného. (*Diwadlo a přání.*) Naše Kwěty přinášejí nám sice ze wšech stran předrahé wlasti zprávy o pokrocích w národnosti, o besedách, diwadlech, koncertech, knihownách; ale málo kdy se dočteme něčeho o nás pod staroslawnou horou slanskou bydlících.* Třeba i nějaký laskawý p. cestowatel — jak se u př. lonského roku několikráte přihodilo — čas, co se zatím koně přepřahají a někteří z soucestujících obědwají, našemu městu a jeho znamenitostem obětowal, tak že lounskou ulicí přes náměstí až k slanské wodě dojíti, a wšecky podle té cesty wywěšené, tenkráte německé nápisy čísti, a sem tam snad i pokaženou mateřčinu zaslechnouti mohl: přece z toho newyswítá, že na roli dědičné stejnou wůlí nepracujeme, a w tom, co slawní předkowé pro nás začali, nepokračujeme! — Město naše je tak jako jiné české; a třeba se

* Doufáme, že na budoucí časy swým častějším dopisowáním — jakž laskawě přislibujete — naše Kwěty před touto wýčitkou ochráníte. Red.

tu oběma jazykům wyhowělo, přece jen w mateřštině nejraděj pohowoříme, a naše písně si zazpíwáme. W hostinci u bílého beránka máme Kwěty a Wčelu, nápisy zdejších obchodníků a průmyslníků, třeba z wětšího dílu německé, jsou již přec také české, naše lázně mají pouze český nápis, a jak slyším, má se to i s nápisy ulic a náměstí co nejdříwe státi. Skoro bych byl ale z cesty sešel, chtěje zpráwu dáti, že jsme se přece jednou wěci dočkali, po které jsme již dáwno toužili. Bylať tu totiž skoro celý půst německá kočující herecká společnost, a chudákům, třeba i wšecky swé síly byli sebrali, se tak zle wedlo, že by byli sotwa co na cestu měli, kdyby se jich nebylo několik zdejších lidumilů ujalo. Byli to mladí měšťané a jich dcery; ti pak uspořádali české diwadlo. Hrála se totiž dne 6. března oblíbená Štěpánkowa weselohra „Čech a Němec“, která se dne 10. na wšestrannou žádost opakowati musela, a pak w sobotu na to dne 15. t. m. „Berounské koláče“ a „Přítel w nouzi“. Že při těchto hrách diwadlo wždy přeplněné bylo, netřeba skoro podotknouti. I ochotníci, ačkoli se ponejprw we hře diwadelní pokoušeli, přece úlohy swé dobře wywedli; jen to bychom si ještě přáli, by nás častěji takowou zábawou potěšiti sobě neobtěžowali. Jsem ubezpečen, kdyby se podniknutí tohoto nějaký na slowo wzatý muž wřele ujal, žeby se w prospěch trpících obywatelů zdejších, wyrostlých i outlých dítek, mnoho zlatých do roka uložiti mohlo. Že zde takowých mužů máme, nepochybuji a také doufám, že nám co nejdříwe dokáží, že jsme se marnou nadějí neklamali.

Anonymus.

Z Turnowa. (*Podiwné shody.*) Dne 25. října 1843 byl Josef H., 28 roků starý, na smrtní posteli s newěstou Františkou Z. též 28tiletou o půl noci beze wšech ohlášek po obdrženém dowolení od níže psaného oddáwán. — Dne 18. června 1844 byla na smrt nemocná Alžběta H. 31 let stará po obdrženém dowolení též bez wší ohlášky se ženichem Janem L. 20tiletým od téhož oddáwána. Čemuž ale nechtějí osudowé lidští! — Dne 28. ledna běž. r. byl zase pozůstalý manžel po Alžbětě H. -- Jan L. — s owdowělou Františkou Z. po Josefowi H. weřejně po složeném slibu lásky a wěrnosti manželské w chrámu Páně kopulowán. Powídá se, že nowězasnoubení manželé již před swými prwnějšími sňatky sobě určeni jsouce, toliko newyhnutelným okolnostem ustoupili. — Kdož by ještě pochybowal o starém přísloví, že se manželství na nebesích uzawírá?

J. M. P.

BESEDY.

Podobizna našeho Rubeše. Kdož by ji rád newiděl? Kdož ji we swém pokoji do řady oněch mužů nepowěsil, ježto jména swá plamenným písmem do srdce národu wepsala? — Prawímeť našeho Rubeše — a on toho w skutku zasluhuje před mnohými jinými. Onť je wyrostlý z čisté krwe národa; onť je náš srdcem, hlawou a usty: jméno jeho poletuje se rtů ke rtů, a péro jeho způsobilo k probuzení ducha národního — byť i třeba někdy neuwědoměnému — wíce, nežli si mnohý za swým stolem, mezi těsnými stěnami swé zaprášené študowny pomyslí. Podobizna jeho bude tedy zajisté wítaný dar wšem přátelům a ctitelům jeho lahodiwé Muzy. Wyšlať prací p. Šíra a kamenotiskem wdowy Machowé — i může se k nejzdařilejším wýtworům řečeného umělce počísti. — Z toho samého ustawu wyjde též co newidět

podobizna Chmelenského, na kterou jsme wěru již dáwno toužebně čekali. Jest zhotowena dle [illegible], nedlouho před jeho smrtí malowaného obrazu.

Zdejší dopisowatelé do časopisů německých mohli by se také lépe přeptat, když chtějí o našich záležitostech mluwiti! Takž wyprawuje jistý p. B. w listu „Wiener Zeitschrift“ se wší wážností, že nákladem zdejších kněhkupectwí Krečmara a Calve-ho lonského roku překlad Homerowy Odyssey, Tomsonowých počas, Shakspearowa Othela, Miltonowa ztraceného ráje, pak Hawkowského doktor Faust a konečně i časopis musejní wyšel!

Národní maďarské diwadlo w Pešti wypsalo práwě zas následné ceny. 1.) Za hru národní, wzatou ze žiwota maďarského, w kterouž básník i zpěwy a jiné pomůcky k zwýšení dojemu wplesti může, 50 dukátů; 2) za jemnou, u wyšším oboru se pohybující weselohru 60 dukátů, a 3) za wážnou wlasteneckou dramu w proze nebo we werších 100 dukátů. Mimo to dostane básník z 2. 3 — 4. představení třetinu příjmu a z každého budoucího představení, jenž 80 zl. stř. obnáší, desátý díl. — Zda-liž pak se něčeho podobného také naši dramatikowé dočkají? Není jich, bohužel! arci mnoho — mohli bychme je na prsty spočítat — ale zlato a zwláště stálé, žiwé diwadlo je weliká pohnutka — je budiwý déšť a ourodná půda; i jeť se co naditi, že z našich napořád zrůstajících sil také dramatikowé leckde wystřelí, jen až budeme míti tohoto a onoho. Jedno žije teď w naší nejnowější naději — totiž

wlastní české diwadlo w Praze, strany něhožto již také k slawným stawům zemským prosba podána. Mezi pražským obecenstwem našla tato wěc žiwého oučastenstwí, i jeť se do wlasteneckého smýšlení wšechněch na wenku žijících přátel národního wýwinu co naditi, že také mimo Prahu welkého podílu nalezne. W budoucích listech promluwíme o tomto pro nás welmi důležitém ustawu obšírněji.

P. F. Francesconi, professor jazyka wlaského na wysokých školách pražských, wydá cestopisné obrazy ze žiwota powěstného B. Bosca we 12. jazycích, a sice: Česky, německy, anglicky, francousky, řecky, wlasky, latinsky, maďarsky, polsky, rusky, španělsky a turecky.

Pro slowenské, hladem stížené kraje učinili w Temešwaru urozené paní mezi sebou spolek, w jehož čelo se paní baronka Anna Izdenzy-owa postawila, a sebraly po domech 4560 zl. w. č. — W Záhřebu uspořádali pobratření lidumilowé pěknou a wýnosnou hudební akademii we prospěch slowenských ubožáků. Také zde — w Praze — proskočilo již nějaké slowo o podobné akademii; kéž by jen při slowech nezůstalo! Mámeť tu arci mnoho podobných appelací na srdce dobročinného obecenstwa: ale zdáť se nám také, že se i pro wzdálené bratry žádná ruka nezawře.

Památku sedmistyletého založení Moskwy zamýšlí ruský císař otewřením železné dráhy do Petrohradu oslawiti. Wzdálenost obou míst obnáší 600 werst.

České diwadlo.

W neděli dne 30. března 1845 bude se na staw. diwadle we prospěch panny Tonnerowé (před jejím nastáwajícím odjezdem k cizímu diwadlu) prowozowati:

Quodlibet

we třech odděleních. — Oznámené wěci připowídají welmi pěknou zábawu.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 38.
12. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 850) wydáwá po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NARODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

31. března. 1845.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních outadů Rakousk. mocnářstwí půlletně i s patřičnou obalkou 2 zl. 36 kr. stř.

Ze žiwota chudých.

Štědrý wečer.

1.

Je to w postranní uličce hlawního města, w malé, nízké, temné sedničce. Swětlo padá do ní jediným ouzkým oknem, jehož třetina tabul potlučena a očazeným, zažloutlým papírem zalepena. Dole je na píď nasypáno pilin.

Teď nemůže mnoho swětla oknem padati. Wenku se chumelí, že není na dwa kroky před sebe widěti, a k tomu je okolo sedmé hodiny z rána.

Sednička poskytuje příbytek dwěma stranám; to je widěti na zwláštním rozdělení a postawení chatrného nábytku. Od dweří, zapocených jakoby z nich lil, wede cesta rownou čárou k oknu — a ta je prázdná. Podle okna stojí dwa stolečky, ale jen tak, že na ně swětlo jenom šikmo padá — wedle stolečku z jedné strany rozwiklaná židle, w koutě odřená, druhdy modrá truhlice na koulitých nohách, podle stěny postel z měkých nebarwených prken a w druhém koutě u dweří malé plechowé kamínka.

W naprotější části wypadá to trochu zámožněji — to jest: může-li se wíce kusů starobylého nábytku nějakou zámožností jmenowat. Tu stojí tři židle, každá jiné podoby, stará almara, postel s několika kusy peřin, hodná truhla a nad ní, na silných prowázcích, dwoulokctní široké prkno místo police; na polici několik hrnků neobyčejné welkosti a mísa jako malý škopíček. Nesmíme zapomenouti, že po obou stranách několik trhowých obrázků rozličné welikosti a plny křiklawých barew wisí.

Máme zimní jitro, dwa dni před wánocemi. Nuzná swětnička je oswětlena knotem, dohoříwajícím na hliněném třepě, mezi lojowými oškrabky.

Wedle postele w nuznějším oddělení, na holé, skoro černé podlaze krčí se ženská postawa a nepokojně dřímá. Je we swém denním oděwu; starý, welký zelený šátek byla hodila přes sebe.

Nyní se protrhla a kwapně, skoro zděšeně powstala. Je to mladá, sotwa čtyradwacítiletá osoba; ale kwět mladosti byl z ní již dáwno opadal; bledá, ztrápená, znuzowaná stojí u postele a bedliwě poslouchá.

Tu ní potřásla zima. Žena se zachwěla, přitáhla šátek tužeji okolo sebe a brala se lehýnkým kročejem k swému stolku. Tam stál plechowý swícen, w něm půl swíčky jako husí brk. Tu rozswítila a samodělaný kahánek zhasila.

Se swíčkou w ruce, druhou mdlý plamýnek zastírajíc, nawrátila se k posteli a začala se na ni pozorně díwati.

Mezi tenkými drchničkami leželo tu asi čtyrleté pachole — žluté jako z wosku, s krůpějemi potu na čele. Outlá to kořist těžké nemoci! — Lewé oko mělo přimhouřené, prawé trochu pootewřené. Matka myslila, že na ní pacholík hledí.

„Hajáš, Karlíčku?" ptala se jemně — a dychtiwě čekala na odpowěd. Pacholík ale mlčel; zdálo se, že pokojně spí. Dwa potůčky welikých slzí wyhrkly na bledé twáře sklíčené matky.

Potom přistoupila tiše ke kamnům, naložila do nich několik male naštípaných kousků a podpálila to. Chtěla trochu zatopit, ačkoli w sednici spíše wlhko nežli chladno bylo, a přitom si ohříwala malý hrníček políwky z wody. Wčera w poledne ji uwařila, ale sotwa že několik lžiček do ust wzala. Od té chwíle se ničeho nedotkla. Nyní ji začal hlad i mdloba upomínati. Nebylať také wyspalá. Desátou noc bděla již u swého dítěte. K ránu ji přemohla dřímota.

Wesele praskalo dříwí w kamínkách, jakoby se při něm pochoutky k radostným hodům strojily. Malý hrníček byl pojednou teplý — a hladowě srkala ubohá žena z plechowé lžíce nemastnou, sotwa solenou teku-

tinu. Na okamžik — ale jenom na krátký okamžik wlády nemilosrdného hladu — pustila nemocné dítě z paměti!

To se začalo teď na posteli hýbati. Jako střela byla matka, sedící posud skrčena u kamen, na nohou. Hrníček ležel na zemi.

Pacholík měl oči otewřeny, ale zřetelnice byly zhůru ku klapkám stočeny. Přitom zwolna pomlaskowal, a chwílkami olizowal suché, přimodralé rty.

„Chceš bumbat, Karlíčku?" ptala se matka; ale pacholík neodpowídal, jen pomlaskáwal a olizowal okoralé rty.

W tom bila na blízkém farním kostele osmá hodina. — Matka skočila ke stolku, a wzala z něho lahwičku se zbytkem černé tinktury, a wykapala ji na lžíci. Pak se naklonila k dítěti, jednou rukou mu nawedla hlawičku, druhou rukou přiložila mu lžíci k ustům a nahnula ji. Lék wběhl do úst — a po hlasitém polknutí swezl se do hrdla.

Pachole o tom sic newědělo; přestalo ale mlaskati a přimhouřilo zas poněkud oči.

S klopotným srdcem stála nad ním matka; slabý plamýnek tenké swíčky a ranní, oknem se prodírající šero poléwalo twáře jeho míhawým, zamodráwajícím poloswětlem.

Najednou začaly mu twáře prokwětati, oči se otewřely, a byly potaženy slabým leskem. Potom pozdwihlo suchou ručinku a sahalo před sebe, jako by chtělo něco brát, a hrálo w powětří prstami.

„Co chceš, mé děťátko?" ptala se zas matka, starostliwě na jeho pohybowání pozor dáwajíc.

Pacholík otwíral usta, jakoby chtěl něco powídat; ale slowa mu newyšlo ze rtů. Potom položil ruku zase na swou pokrywku, a činil, jakoby něco po ní sbíral a opět zahazowal.

W matce trnulo srdce při této neobyčejné hře. To nebyla na něm po celý čas nemoci zpozorowala. Také tak dobře wypadal! — tak hezounké twářinky neměl, když byl zdráw. A ty očinky! jak se mu leskly!

Blahá myšlénka zrodila se w milující matce. Dnes byl jedenáctý den nemoci — dnes — dnes mohla nemoc puknouti — wždyť byla něco podobného slýchala!

Žena okřála touto myšlénkou, jakoby se byla znowu narodila. Oči z drahého dítěte neodwracujíc, brala se ke dweřím, otewřela je klíčem, jenž wedle na hřebíku wisel, a zwolala: „Panno Baruško!"

(Pokračowání.)

Wina lásky.

(Pokračowání.)

— Wůkol mne ještěrowé a hadiska, nademnou palčiwá twáře nízkého slunce, podemnou spálená tráwa a suchý mech, a we mně horoucí, plamenné peklo trapného swědomí: to je to mrchowiště, ježto se wylíhlo z nebe lásky mé a blaženosti!

Prchlý, umdlen hladem a žízní a zkrwácen ležím pod šírým nebem w neznámé krajině wlaské, a mysl má nahlíží do temné knihy minulosti, w nížto krwawými písmeny wěčně nakresleno státi bude: Jsi wrahem newinnosti!

Než Lodovika jest mrtwa, a zawraždění její podáwalo sprawedliwě ruku wraždě d r u h é — Z w ě s t e k musel padnouti — awšak poslyš! — není to poslední kwíl prsou jeho? on tě prosí, abys ho newlekl tak nemilosrdně w tu bezednou hlubinu milánských wězení; žádá tě o smrt místo bodů hadowých, strašící slepoty a hryzoucího hladu — ba! tam lež, twrdý kamene, až tě náruč hladu obměkčí, abys newraždil podruhé Bolmírům drahé Lodoviky! — tam lež w houšťce smrdutého wýpachu, jejíž jícen smrti twých předchůdců chrlí — tam lež! O, weliký Bože, chraň mé smysly, aby mi neuprchly do hlubokého bahna šílenosti!

Swědomí mé jest horší nežli mučírna pekelná, a každé okamžení stawí mi před duší hrůzy plné wězení milánské, a w ně se kácí nebohý Zwěstek!

* * *

— Jest mír — Čechowé byli wítězi, ale wawřínowé wěnce jejich necelowaly hlawu mou; hanba se hadí okolo spánků mých, a zrak lidský zdá se uhodowati, že jsem zrádce a uteklec z okresu počestnosti, a wnitřní hlas mi praví ještě n ě c o w í c e! Kam wedou cesty mého příští — a kde stojí naznačena prawidla mé budoucí účinnosti? Wšady mráz cizoty a horoucnost kletby! —

Že ji neuhlídám, tu líbeznou matku bratří mých, swou spanilou zemi českou? A co tam? Červa, kterýž na zdárném kořenu blaha a sláwy její hryznouti se opowážil, hmyza, jenž outlé boky její něžnosti a citliwosti popíchati se osmělil — takowé wýmety z kruhu dobrého swědomí w l a s t do loktů swých nepřijímá! A Zwěstek má syna, a pomsta w bytosti lidské nedřímá. Než, kdo zasytí trapný hlad mé touhy? a zkrotí neuhasnou žízeň po medowém políbení rtů wlasti mé? Wěčný hlad a nekonečná žízeň — !... musím ji widěti!

* * *

1160.

— Spočíwám w lůně swé wlasti po dwouletém blouzení w křižowinách krajů cizinských; jsemť však zakuklen rouchem skrytosti; twář má jest zedraná wětrem, sluncem a hladem; prsa má jsou rozbičowaná swědomím; dnowé moji leží ladem w bažinách utajowání, bezčinliwosti a nedobré powěsti — a srdce mé krwácí pro Lodoviku......

* * *

S podílnou duší četl Bernard bědující nákresy neštěstí Záborského, a původce siroby jeho nezdál mu se býti tak zločinným, an míra winy jeho stejně welkým neštěstím se byla nawršila. Jítka přilnula k oběklému jinochu, a slza lítosti a žalu wmísila se do jezera outlých pocitů milencowých.

W tom se ozwal šramot i řinčení zbrojí, a wyzwalo milence z tiché swětnice. Domek a wůkolí hemžilo se králowským wojskem a nepokojnou, zwědawou lájí. W zawřené protější síni ozýwalo se množství hřmotných hlasů a wzdorzjewující lomoz. Za několik okamženi otewrou se dwéře, a Bolemír Záborský, obklopen stráží, wyjde z nich. Byltě zatknut na zrádné udání prawého stawu a jména jeho. Zwěstek předwídal wýrok soudu, jenž nebohého Bolemíra očekáwal, a Jítka jsouci toho samého přeswědčení, a překonána myšlénkou opětného jeho neštěstí, uwrhla se niu s bolestným wýkřikem w otcowskou náruč. Napolo minulou smyslů odnesl ji Bernard do komnaty, kdež se byl dříwe osudy Záborského dowěděl.

Ale co uwidělo oko jeho, když se bylo oknem ku klášteru jeruzalemskému ztočilo? Záborský wysmeknuw se náramnou odwahou z okresu strážců, skočil skrze tlupu shromážděného lidu, odwážil se na skok do walů, jimiž byl špitál obehnán, spěchal k nepatrným dwířkám pod mostem klášterním, a proraziw je rázem dostal se do wnitř útočiště...

Po třech dnech zmizel z wlasti; kam? — byla otázka, jíž ani Bernard ani Jítka rozhodnouti nemohli.

(*Pokračowání.*)

Z listů cestujícího přítele psaných do Widně.

Z Neapole dne 11. listopadu 1844.

(Pokrač.) W Sorrentu, jehožto okolí nás na několika wýletech rozkošně bawilo, až do 24. října se pozdrže wše, nyní w Neapoli na delší čas jsme se usadili. I bylot nám již také dopřáno, částečně se poohlednout po přepodiwných ukazech, kteréž příroda w okršku města tohoto wytwořila. Zwláště pokládám wčerejší procházku za jednu z nejzajímawějších. Puzzuoli (za starodáwna Puteoli) a Bajce, tato sídla římské nádhery a rozmařilosti za časů poslední republiky a prwních císařů, tato dwě města, ježto Virgil w Aeneidě nad jiné básníky proslawil, prošlídili jsme w nenasytné zwědawosti. Puzzuoli, teď spíše zříceninám než obywanému městu podobné, chowá přewzácné zbytky z oněch slawných časů, jimž i náš welkotwůrný wěk oprawdiwou obdiwu odepříti nemůže. Byltě tu někdy znamenitý přístaw, ohražený co do délky a šířky ohromnou zdí (Molo nazwanou), z nížto posud 23 pilířů zuřiwým outokům mořských wln pewně wzdoruje. Ačkoliw od nejposlednějšího pilíře až do Bájce po lodi dobrou hodinu jeti potřebí, nicméně marný Kaligula we swé bohy — wyzíwající hrdopýše tady lodní most zaraziti welel, a několikráte s wojskem přes něj táhnuw, zase jej rozbourati kázal. Čtwerhranný chrám Jupitera, ohromnými sloupy krášlen, mnoho swé někdejší krásy tím pozbyl, že král nejznamenitější ozdoby a weškeré mosaické práce do Neapole přenesti dal, čímž owšem jako w Pompeji lecos porušeno a wlastní ráz wěci skorem až k nepoznání smazán. Okolo tohoto chrámu býwaly a dílem dnes ještě se nacházejí sírowé koupele, kteréž horké wody z blízké, nyní owšem wypálené sopky Solfotara nabýwají. Tento chrám je patrným důkazem, že weřejná swětowládných Římanů stawení wždy wznešený a welkolepý ráz měla. O tom swědčí i tamější amphiteatrum, kteréž w krátkém čase swých býwalých hlíněných kryteb docela sprostěno bude. Jaké to obromné průměry a přec také libý wšech částek souměr! Tu jsou sedadla pro magistraty, pro kněžstwo, dále pro senatory a rytíře, wýše pro obecní lid a nejhořeji pro krásnou pleť, kteráž na wlastních sedadlech, od mužstwa jsouc oddělena, neméně chtiwě hleděla na krwawé boje gladiatorů mezi sebou, čili zápasy s lítou zwěří. Poslednějším způsobem i sw. Januar skončil, pročež mu tady oltář postawen. Sejde-li se po mramorowých stupních do klenutých chodů a sklepů, w nichž nejen odsouzenci na rozkaz k wystoupení čekali, ale i diwoké šelmy uzawřeny se chowaly, nelze než s podiwením na pewnotu stawby, její rozsáhlost, mnohými wýchody a branami se jewící pohodlnost, a wšudy panující krásu patřiti. Jako se mi celá tato budowa o něco wětší nad Pompejanské amphiteatrum býti zdá, tak z ní možno soudit na bohatstwí a lidnatost těchto měst, jenž takowá, po tisícero let obdiw působící díla pro weřejné wyražení lidstwa potřebnými uznati a je prowésti mohla.

Na cestě z Puzzuoli do Bajce w prawo po náwrších pozůstatky římských zdí, tak nazwané: Opus reticulatum swědčí, že tady druhdy stály letohrádky bohatých Římanů. Blíže města prý byla villa Ciceroniana „Academica" nazwána, kdežto onen klassický řečník „suas quaestiones academicas" psal. Dále leží wrch Gaurus, jehož wíno si Horac libuje, teď ho tam owšem málo co nalezti. W tu samu stranu se rozprostírá jezero Lukrinské, někdy pro swé chutné ústřice známé, a hned při něm Monte nuovo, wrch to souměrně kuželowitý, jenž roku 1538 ze země powstaw, nyní stromy a trawinou porostlý jest. Nedaleko odtud widěti wytesané we skále komory s ložemi pro dwě neb tři osoby též z kamene wytesanými, jichžto krátká míra dějeprawců udání potwrzuje, že totiž prwnější obywatelé těchto krajin a protož Římané sami co do tělesné wýšky žádní welikáni nebyli. Weškeré toto sklepení sloužilo půwodně za koupel; koupající se procházel několikráte chodem, horkou z prýštících se tam wod powstalou párou naplněným, čímž do hojného potu přišel. I nám se tak wedlo — nepokročiwše ani dwaçet kroků, již potem a nesnesitelným horkem nawrátit se přinuceni jsme byli. Jedině společník náš, rozený Neapolitán, až k samému pramenu dorazil, a wšak nejinák, jako by byl oprawdowé koupele užíwal, weškerý mokrý nazpět se wrátil.

(Pokračowání.)

DENNÍ KRONIKA.

Z Prahy.

České diwadlo. — W neděli dne 9. března w prospěch paní Skalné ponejprw: Paní Marjánka, matka pluku, činohra we 4. odděleních od J. K. Tyla. — Zpráwu o této s welkým oučastenstwím přijaté půwodní hry zůstali jsme laskawým čtenářům dlužni. Nechtěj nás proto nikdo z newšímawosti winiti. Náš obyčejný p. referent nemohl tenkráte zpráwu podati — a jelikož nás odjinud slíbená posud nedošla: nahražujeme ji poněkud těmito řádky: — O ceně tohoto nowého Tylowa díla nebudeme mluwiti, také obsah jeho nebudeme wyprawowati; wyjdeť dosti brzo na swětlo, a pak se budou moci obě tyto stránky obšírněji probádat. Zatím ale činíme wšechny diwadelní ochotníky na tuto hru pozornými, jsouce přeswědčeni, že ní wšude swému obecenstwu milý wděk učiní, kdekoli síla k prowození postačí. Zde se mezi prowozením střídalo hluboké pohnutí s chechtawým smíchem, a kdyby titulowa úloha — arci také ze všech nejtěžší — do jiných rukou byla mohla se dostati: byl by býwal dojem celého kusu ještě mnohem žiwější. Paní beneficiantka činila owšem, jako wždy jindy, seč byla; ale hlawní okres její jsou úkoly směšného druhu, silně naznačené stařeny a wůbec příkré charaktery: ulohy požadující elegického nebo tragického wýrazu se jí tak nedaří. Ale owšem: při nynějším stawu našeho herectwa nemohla se ani tato uloha jiným rukoum swěřiti. Mezi mužskými hrál nejobsáhlejší roli p. Grabinger; ale na starého Sekáčka byl nám tuze měký. Paní Kolárowa pěkně wypadala i statně se držela; ale we 4. oddělení, w té nejpěknější sceně upadla w ženskou citliwost, kdež měla mocným hlasem srdce uchwácena pro swou matku ohněm jen sršeti. P. Grau (wyjímaje první jeho trochu nesrozumitelně přednešený monolog) naličil silnými tahy nešťastného zemana, p. Lapil prowedl těžkou úlohu dětinského, pomateného starce dosti šťastně i p. Nikolai mluwného hospodského. Nejblíže k obrazu básníkowu dospěl p. Kaška w blbém, bázliwě-pošetilém Kilianu a panna Rajská w prosté, ale jádrné wenkowské díwce. Ostatně musíme celému herectwu swědectwí a díky dáti, že si wesměs s neobyčejnou chutí počínalo, a že celé představení snad nejzdařilejší celého letošního běhu bylo. Takéť se to jewilo w hlučném tleskání a hojném wywoláwání wšech hrajících. Sám spisowatel byl čtyrykráte wolán. Toto obecné uznání budiž mu pohnutkou, aby nám zase něco nowého poskytnul a mezi dramatickými plody swými tak dlouhé přestáwky nečinil.

Red.

Ernst. Swětoznámý tento houslista dáwá zde nyní koncerty s tou samou jásající pochwalou zaníceného obecenstwa, jako když tu meškal poprwé a zlaté lupeny do swého wítězowěnce zawíjel. Dnes je třetí koncert we staw. diwadle. Ernstůw starý známý karnewal je pořád ještě mladý a čarowně půwabný. Onehdy hrál spanilomyslný tento umělec w pěkné akademii k dobročinnému oučelu. — (Mimochodem připomínáme, že mladší Ernstůw krajan, Morawan Mareček, o němžto již několikráte w těchto listech řeč byla, Francousko opustil a nyní w Angličaneoh se zdržuje, přijaw nad míru skwělé podání Londýnské hudební společnosti.)

Samson. Záwěrek letošních postních hudebních záhaw, akademií a koncertů, učinilo weliké, proslawené Händlowé oratorium Samson. Prowozowaloť se welmi zdařile dne 17. března we prospěch zdejšího spolku hudebních umělců na staw. diwadle, a sice od diwadelního orkestru, přispěním Žofínské akademie a Cecilianské jednoty. Bylo pohromadě 300 oučinkujících.

Nowá kapela. Na welkonoční pondělí předwedla nám zdejší nowá měšťanská garda swůj hudební sbor. Wedením jeho nowého a mladého kapelního mistra, p. Šťastného, držela se totiž toho dne w sále na Žofíně hlučná a hojně nawštíwená zkouška. Powažujíce obtíže při nowém, z neznámých sobě sil sotwa utwořeném orkestru, musíme jeho čilému p. řediteli tím spíše wšechnu uznalost projewiti, čím wíce produkce onoho wečera našemu očekáwání ouplnou mírou zadost učinila, ba z mnohých stránek i naděje naše přewyšila. — —x—

Český lew. W krásné menažerii p. Schreyera, kteráž při nastáwajícím k cestě příhodnějším powětří jenom ještě krátký čas tu pobyti slibuje, nalezá se nyní okotěná lwice i máme naději, že nás ještě se swou rodinou seznámí. To bude hned zas český lew — jenže trochu malý! P.

Powodeň. Pewná kůra naší řeky předwčírem šťastně propukla, a led odešel bez pohromy, jížto jsme se w myšlenkách tak welice děsily! Již jsme se těšili — ale těšení naše nemělo dlouho trwati. Woda sice záhy opadla, ale přibytím wod horských začala wčera zase k wšeobecné hrůze wystupowati a dosáhla strašnou wejšku powodně roku 1784, kteráž posud za tu nejwyšší z minulých tří století platila. Mocným proudem ohromné kry na diwokém hřbetu nesouc rozwalila se w sobotu až přes celý betlemský plácek, liliowou ulicí nahoru až za klášter dominikánský k ustawu technickému, jesuitskou ulicí k čerwenému domu, přes marjanský plácek do polou linhartského a kaprowou ulicí až na plácek mikulášský. Na kezím plácku stojí wody z wýší 2 $1/2$ loktů, a rozléwá se celou délkou přes židowské město a do wšech wedlejších ulic.

Lysá? Lysa? čili Lisa?

Náležíť to zajisté k ouplnému celku wlastenského snažení, aby se zpráwnost jazyčná uwedla i we psaní jmen místních, dosti často až hrůza porušených a znetwořených. Poněwadž pak za našich dnů ze wšech stran wlasti naší chwalitebně se k tomu prohlédá; tehdy i my w našem sídle, postaweni jsouc w podobné nesnázi, we wěci té pozadu zůstati nechceme. A pročež zde weřejně k našim soudným etymologům se utíkáme, snažně jich žádajíce, aby nám laskawě a krátce wyjádřili, jak wlastně psáti máme: — zdaž w Lysé? — w Lyse? — w Lysi? — čili w Lise? aneb w Lisi?

Za rozluštění této naší záhady budeme welice wděčni; obzláště pak naše školní mládež, kterážto ubohá až doposawád newí, jak by swou milou otčinu we swé psací knížce práwě naznačiti měla. Jos. Lad. Kendík.

Budoucím číslem 39. končí se prwní čtwrtletí tohoto časopisu; na druhé čtwrtletí, od začátku měsíce dubna do konce čerwna, předplácí se 1 zl. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 39.
12. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NARODNÍ ZÁBAWNÍK

PRO

ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

1. dubna.
1845.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 4 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowaníchouřadů Rakousk. mocnářstwi půlletně i s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr. stř.

Ze žiwota chudých.

(*Pokračowání.*)

Žena wolala ještě jednou; ale nikdo se na to neozýwal, nikdo nepřicházel. Matka přiskočila tedy zase k posteli. Pokojně leželo tu ještě dítě zmořené; ale wpadlé očinky swítily se mu w hlubokých důlkách jako dwě žhawé jiskry, a twářinky, skoro holá kost a kůže, prokwětaly jako propukáwající růže. Přitom hrálo pořád ještě rukama; brzo chytalo něco w powětří, brzo sbíralo něco po swé chatrné přikrýwce.

Nowou silou upewnila se w ní blahá myšlénka o brzkém pozdrawení drahého jedináčka.

Doufající wyšla lehkým kročejem ze sedničky a po ouzké, temné chodbě k sousedním dweřím. Pozwolna je otewřela a strčila mezi ně hlawu.

„Milá panno Baruško—jenom na chwilku!“ prosila pokorně.

„Co dobrého?“ ozwal se w sousední sednici sípawý ženský hlas trochu newrle.

„Ráda bych skočila k doktorowi,“ prosila zas matka úpěnliwě. „Počkejte mi tu chwíli u dítěte. Pán Bůh wám to odplatí.“

„Hned!“ bručela sousedka — a radostně wrátila se matka do swého bytu.

W koutě podle okna, jakož na místě nejchladnějším, stál weliký, černý hliněný žbán s uraženým uchem a otlučeným krkem. Z toho si teď nabrala trochu wody, přejela mokrou rukou twáře, nawlhčila z předu wlasy a děrawým klocem se utřela. Pak přistoupila k stolku, wytáhla šuplátko a wyndala z něho půl starého hřebenu. Rychle a po paměti přičísla si wlasy okolo čela — wjela čerstwě několikrát i za týlo, pak si stáhla swůj weliký šátek, ten nejteplejší kus celého šatstwa, až do půl čela, přeložila ho pewně přes prsa — a byla hotowa. Necítila, že nemá na sobě do té tuhé zimy nic jiného, nežli pod lehkou kartounkou hustě záplatowanou moldounku a obnošený soukený kabátek.

W tom wešla panna Baruška. Byla to malá, scwrklá, asi 60tiletá osoba w hrubé kytlici a kazajce, w čepci na placku. Čelo a twáře její byly plny wrásků, nebyly ale tak odporné, jako při stařenách jejího druhu nejwíce bývají. Ano přizelenalé oči její hleděly na člowěka jak náleží příwětiwě. Porce z ustawu pro chudé, pletení hrubých punčoch a sem tam dárek mnoholetých dobrodinců byly pramen její obžiwy.

Nyní wešla se swou punčochou w ruce.

„Rodička boží wám to nahradí!“ uwítala ji powděčná matka; potom jí přinesla židli a postawila ji wedle postele. — „Za čtwrt hodiny jsem zase tady. Buďte tak dobrá — kdyby Karlíček snad něco chtěl — tamhle je žbán s wodou.“

Potom se ještě nahnula k dítěti, políbila je na čelo a spěchala ze dweří.

Panna Baruška nastrčila si na nos brejle, hleděla chwíli na podiwnou hru nemocného pacholíka, zawrtěla hlawou, jakoby říci chtěla: To se mi nelíbí! — potom se wedle něho posadila a začala w bázni boží swou punčochu plést.

2.

Ale matka nemocného Karlíka nebyla w lidnaté čtwrti jediná, kteráž u lékaře okresního pomoc hledala. Dweře jeho byly obklopeny zástupem nuzných nedužiwců a nebo těch, kteří se o swé nedužiwé starali.

Pan doktor nebyl ještě w přízemním pokoji, kdež ráno i odpůldne w určitou hodinu stesky a prosby sklíčené chudiny wysléchal.

„U všech sakra.....!“ ozwal se nyní mezi zástupem ramenatý drwoštěp w kožené kazajce. — „Totě prazatracené čekání! Křeče mi ženu zatím přetrhnou— a já přijdu do díla posfaktum. Pak si powěsím žaludek na hřebík a nebo si ho naperu kamením.“

„W kolik pak hodin zde pan doktor bejwá?“ ptala se wedle něho hubená holka se řádnou žloutenkou.

„I čert zná jejich regule!“ zabručel nedočkawý drwoštěp. „A pak — což jim záleží na bídě a psotě; to necinká toralami!“

„Tuhle je to — heh, heh! napsáno — heh, heh!“ zakašlala stará babka, okazujíc wyzáblým prstem na černou tabulku wedle dweří. „Kdo to umí číst — heh, heh?“

Někteří začali slabikowat; že to ale bylo německé, šlo to poněkud pomalu.

„I jděte domů a kupte si znowu slabikáře!“ ozwal se mezi to hlasitěji asi patnáctiletý wejrostek w hadrowitých nohawicích, w roztrhaných rukáwách a w krátkých botách, owázaných špagátem. Místo čepice měl na hlawě wyžloutlý děrawý šátek, kterýž mu i lewé oko tak dalece ukrýwal, že mu bylo welkou, temnozačerwenalou modřinu jen dopolo widěti. — Za swého dětinstwí powalowal se na farní škole, pak byl nějaký čas na řemesle, potom běhal po hospodách se sírkami a nyčko mete ulice.

„I jděte domů a kupte si znowa slabikáře!“ nadýmal se nyní mezi ostatními a začal nápis o něco zběžněji koktati. Když byl ale hotow, nebylo tu osoby, kteráž by mu byla ouplně rozuměla. Buďto neuměl nikdo německy — anebo tuze špatně četl; jen tolik wespolek srozuměli, že tu býwá doktor od půl dewáté do půl desáté.

„No, to mu zatraceně uši zalehly!“ klel zase drwoštěp. „Půl dewáté uhodilo — to jsem tu stál ještě sám.“ (*Pokračowání.*)

Wina lásky.

(*Pokračowání.*)

2.

Mladistwá zoře třidcátého kwětna toho samého roku rozestřela růžowé perutě swé nad kwětinným wěncem milánského obzoru a probouzela obywatele města tohoto ne k rozkošné pouti k oltářům lahodné Žiwěny, opíjiwých hroznů bachantek a tancemilowných bohyň národních: ale pewným krokem do zbrojnice k mečům a štítům Ladoňowým — k ochraně jich rodiště.

Zástupowé císařští a jádro wojska českého, jehožto chrabré zbraně a hrdinské mysli Theobald, bratr Wladislawůw, wedl, přirazily opět ke zdím milánským.

Wojenské wýpady, jednotliwé šarwátky a zhoubné náwrhy, ježto smrt, hlad, strach a wšelikou bídu netoliko sewřeným obležencům, ale skoro stejná břemena obtíží a nehod i císařskému a českému wojsku způsobowaly, trwaly téměř tři měsíce, aniž byla která strana mohla wydobyti rozhodného wítězstwí. Po mnohých swárech a roztržkách mezi císařskými a českými wojsky ustanowily se konečně tyto poslední, že se do Čech nawrátí. Za málo dní měla se uskutečniti wšeobecná wůle tato. —

Chýlilo se ku konci měsíce září. W táboře českém rozprostřela se žiwost wojenských příprav k brzkému odtahu. A wšak činnost brzké této wýprawy ukláněla se pohodlně w náruč pohowy a odpočinku, kterouž jedenkaždý kalichem co možno nejsladší rozkoše a strastiprázdného weselí okořeňowati se snažil.

Jasní zrakowé dnešního dne potápěly se w růžowých čerwáncích západu swého, swíží listí wůkolního stromowí, napojené teplými libkami letního powětří, pokláněl o wrcholy swé k chladnější matce zemi, a ptactwo ukončowalo chwalozpěwné kůry swé, an žiwost lidská w rozlehlém táboru ještě dosti hlasitě na jewo se dáwala. Rytířstwo, užíwajíc hojných darů neskoupého Baccha, rokowalo o přítomném stawu wojenských záležitostí, a stráže konaly powinnosti swé.

„Bernarde!“ rozkřikl se rytíř w stanu swém, an před ním na stolku réwowý nápoj hojné slasti srdci i hlawě jeho poskytowal. „Bernarde — já být Theobaldem a zejtra byl by Milán můj. Ale ty hlawy, trochu wyšší, nežli my —“

„Nenakwašuj krew, Zimo!“ odslowil druhý mírným pokáráním. „Ty wyšší hlawy wědí dobře, co dělají, když se jim nemožnost w ústrety stawí — a my nižší neumíme jim jistě pomoci.“

„Kdybych tě neznal, brachu!“ dal se rytíř Zima na Zwěstkowu newrlost do smíchu — „myslil bych, že tu předemnou sedí mudrc, jenž každou trochu těžší wěc a práci za nemožnost pokládá. Awšak s takowým mudrctwím a ještě s **něčím** na stranu — wíš-li, co tím **něčím** myslím, **Břetislawe**?“ zasmál se opět Zima, a naplniw číši podáwal Bernardowi přípitek. „Na zdrawí: Bernarda a Jitky!“

S dobrosrdečným usmáním zawdal mu Zwěstek; srdce jeho se rozehřálo sladkou zpomínkou, a ústa počala přizwukowati šwitornému howoru weselouše Zimy.

„Teď ale strčme Milka trochu do zadu, a začněm opět o Ladoni; rozumíš, můj milý Bernárdku?“ howořil Zima a posadil se blíže k mladému druhowi, jakoby mu něco důležitějšího zdělowati chtěl. „Z našeho náwratu do Čech nebude prozatím nic!“ řekl pak poně-

kud tišším ale pewným hlasem oprawdowosti, an se mu Bernard do třpytících očí s položertowným a s polonedůwěřliwým pousmáním podíwal. „Myslím totiž, že se tak brzo nehneme.“

„A příčiny—“

„Jsou, že jsem našel žiwou perlu naděje we wítězstwí tam, kdež ji posud ještě nikdo nehledal,“ odpowídal Zima, a wíc a wíce přibýwalo wážnosti do twáři jeho. „Nejsem owšem ještě na bílém dni pewné jistoty — a protož si myslím, co jsem posud jedním zrakem a náhledem a jednou zmužilostí newykonal, že to zdwojené tyto wlastnosti dokáží.“

„Rozumím-li ti —“ přewzal mu slowo mladý Zwěstek, „zwoluješ mě za souwěrníka w něčem, což by nám wítězstwí zjednati mohlo?“

„Ano,“ odwětil Zima. „Našel jsem totiž u wýchodní brány w dolejších walech městských, kamž oko ostražitosti wojenské nejméně padá, průlom, jenž, jakbych dle do wnitř rostoucí prostornosti jeho soudil, do města westi musí…“

Bernardowi utwořowala se na mysli diwá scéna milánských wězení, krwawé bojiště Záborského a otce Zwěstka, hluboké tmy s hadím bodem a zžírawým hladem a hrob nešťastného otce.

Diwoké podoby hrůzy a bolesti rozletěly se mu jako tuhý mráz po weškeré bytosti a zdály se w ní umrtwowati každý pocit zmužilé mysli, kterouž Zima zbuditi w něm se přičinil, aby ho následowal.

Šli konečně, jeden s ňádrami plnými skwostné naděje, druhý s duší sewřenou welikou mírou strachowité předtuchy.

(*Dokončení.*)

Z listů cestujícího přítele panných do Wídně.

(Pokračowání.) Odtud jedouce dále widěli jsme rumy villy Caesarowy, jenž daleko do moře čněla; i na zbytkách pozorowat někdejší její rozsáhlost. Brzo jsme se octnuli podle místa, kde krwolačný Nero matku Agrippinu w moři utopiti zamýšlel, kteráž ale, šťastně k břehu doplawawši, wyslanými teprw wrahy násilně ze swěta zprowozena byla. Také tu ukazují místo, kde prý ubohá matka zlopowěstného císaře pochowána leží.

Někdejšího města Bajae wětší díl nyní pod wodou se wynachází, jelikož zde moře silně k pewné zemi pokročilo, w Pompeji se zase na půl míle od země wzdáliwši. Ještě často po nábřeží kusy krásných mosaických dil se nalezají, jež wlny od podlahy odtrhnou a sem doplawějí. I lodstwo, neočekáwanou bouří zachwácené, sem do bezpečného přístawu rádo se utíká, jakož zde i koráby kupecké ostrowanů procidských bydlí, an ostrow sám přístawu nemá. Na wrcholi, přístaw ohražujícím, spočíwá stará pewnost, asi před dwěma sty lety wystawěná, přítomně wojenskými wysloužilci obsazená. Okolo ní jedeme až k Mare morto; hned pod pewností ale obdiwujeme ušlechtilou wýstawnost chrámu Merkura a Wenuše, kterážto i w rumech uctu wynucují. Mare morto je nyní co naše rybníky weliké, jindy s přístawem města Misenum spojené, teď smrdutým wýparem nezdrawé. Dále jdeme po užině až k jeskyni „grotta Dragonaria“ nazwané, w nížto jen pár kroků od moře již sladká woda silným tokem, nejspíše z blízkého předhoří misenského se prýští, na kterémžto někdy město Misenum, nyní ale hrstka chatrných bud stojí. Jest to místo newyrownané pro wyhlídku na weškerou okolní w skutku překrásnou krajinu. W prawo začíná zátok gaetský, w lewo bajský a dále neapolský. Na proti nám se leskne w slunečnì záři ostrow Procida a za ním co strážník wywstáwá trojhlawí wrch ostrowu Ischia; obrátíme-li se, patříme opět na Wezuw, Posilippo, Castellamare, Sorrento a wšecka ta rozkošná místa jako skwoucí wěnec okolo sopky rozpoložená.

Čas prchá, neradi opouštíme stanowiště, jenž nás tak okouzlilo. Zpět kráčíce ke wsi Bauli se přibližujeme, a hle! již opět nowý pohled smysly poutá. Stojíme u prostřed ohromné cisterny, jejížto klenutí na 18 pilířů se podpírá, ke 30 střewícům wysokých, řadami běžících. Jest to piscina mirabilis Lucullowa. Dle dûmění byl tu stok sladké wody, wodotokem sem wedený, a do města Misenum rozdělený, též i římským k zaopatření potřebných zásob otewřený. I zde jsem měl příležitost obdiwowati welkolepost římských staweb. Jaký to nesmírný rozdíl mezi nowými cisternami, jako jsem na příklad w Liworně widěl, a touto! — ano i malá cisterna w Puzzuoli, posud ani ještě celá neodkrytá, nad onu wyniká.

Odtud jsme jeli dále přes pohoří k Lago di Fusaro, u Římanů Acheron nazwané. Průchodem dosti ouzkým jsa spojen není prostrannější nežli u nás wšední rybník, pro swé chutné ustřice ale přítomně dosti znamenitý. W králowském letohrádku, jenž we wodě blíže břehu wystawěn jest, zastaweníčko učiniwše, něco této lahůdky jsme zakusili, wíce wšak wýbornou uzeninou a wínem se posilnili. (Pokračowání.)

DENNÍ KRONIKA.

Z Prahy.

České diwadlo. W pondělí dne 24. března we prospěch p. Graua ponejprw a sice we staw. diwadle: Prodané spaní, romantická báchorka we 3 jed. (dle Saphirowy básně) od Hafnera, přeložena od J. K. Zbraslawského. Hlawní ingredience této báchorky záležejí w půwabné scenerii, w dekoracích, tancích a jiných přímětkách. To wše bylo dobré, jelikož direkce na zewní wyšperkowání tohoto kusu při německých představeních w růžowé ulici weliký náklad wedla, a k české hře se wšech těch příprav použilo. We hře wynikl zwláště p. Chauer srdečností poctiwého služebníka, p. Grabinger komikou přihloupého bradýře, p. Grau ostrým naznačením necitelného boháče, p. Rajská nenucenou hrou prostinského děwčete. Také ostatní nezanedbali ničeho, čím k dobrému představení přispěti mohli. Diwadlo bylo welmi hojně náwštíweno.

W neděli na to we prospěch panny Tonnerowé: Hudební dramatický quodlibet we 3 odděleních. W prwním wyznačila se p. beneficiantka outlým přednešením lahodné arie z „Náměsíčnice“ a duettem z „Jessondy“ s naší p. Podhorskou. P. Strakatý zpíwal w tomto zlomku s welikým citem Tristana. Druhé oddělení působila Štěpánkowa fraška „Hastroš.“ Celé představení mohlo jíti žiwěji, uhlazeněji; což tím diwnější, an wšickni w ní zaměstnaní herci tuto hříčku již několikráte — ačkoli po wětších přestáwkách — prowozowali. Slibená weselohra „Hubička na poukázání“ nemohla se dáti pro churawost p. Koláry. Třetí oddělení počalo se uwerturou a úwodními

dwouzpěwy z klassické „Figarowy swatby." P. Tonnerowa byla roztomilá Zuzanka, a p. Strakatý wýborný Figaro. Po arii „Pakli můj páp se mnou zahráwá" byl hlučně wolán. K záwěrku slyšeli jsme pěknou část z „Monteků a Kapuletů"; Julie panny Tonnerowé byla podařena welkou něžností a wřelostí. Zwláštní zřetel obrátil též na sebe p. Neswadba w těžkém recitatiwu; i musímeť mu přátelsky radit, aby hlasu swého šetrně pěstowal, přitom i na herecké wzdělání pomyslil a co možno nejrychleji z nynějšího stawu se wymknuw, jiný širší okres si wyhlídl. — Přídawkem dostali jsme w tomto oddělení pěkně uspořádaný mazur. — Diwáků bylo na wšech místech spoře; takéť se nebylo čemu diwiti; jednou částí bylo město ještě hrůzou powodně skličeno, druhou částí wábil ho neobyčejně rozdráždený žiwel k jinému, ještě newídanému diwadlu.

J. K.

Z okolí Páteckého. (*Welkonoční slawnosti na ledě.*) Letošní welikonoční roucho přírody zawdalo obywatelům krajin po řekách příležitost, pro památku mladé generace rozličné slawnosti na ledě uspořádati. Něco podobného stalo se také w našem okolí na Oharce. Na hod boží, totiž 23. března, rozdáwal p. farář radonický po ranní mši sw. osmi chlapcům pod mostem, daw jim dříwe dle jistého obyčeje na pamětnou, welikonočního beránka, načež pil každý z nich na zdrawí nějaké wznešené osoby. Odpoledne na to byla péčí a obětí páteckého pana inšpektora nálední slawnost u Pátku pod zámkem uspořádána. Dítky i dospělý lid hemžili se dílem pod wystaweným na ledě stanem, dílem okolo něho; požíwal se beránek, mrznoucí krew zalíwala se piwem a páteckým wínem, muzika pohybowala mladými nožkami po umeteném kole, a ruky, které již koulí mrštiti mohou, mířily, jako někdy powěstný doktor Faust pomocí ďábelskou na moři, na dřewěného krále osmi dřewěných poddaných. Druhého dne bylo sice za příčinou deště a tání již hezky mokro, ale přec to nepřekáželo jiné, totiž pomláskowé slawnosti. Po welkých službách Božích ubíralo se od farního domu dwanáctero párů chudých dítek ze tří škol při průwodu hudby, z wětšího dílu též od školních dítek prowozowané, s dawem četného lidu k mostu radonickému. Na ledě postawil je katecheta tak, aby rok 1845 představowaly; počet pak jich sám připomínal 24. den téhož měsíce. Po krátkém, příležitosti té přiměřeném proslowu pily dítky při hudbě a střelbě na zdrawí wšech swých duchowních i swětských wrchností a na blaho osadních obcí; napotom udělowal jim tentýž duchowní pomlásku, a dada každému desetník s políbením ukončil takto pro dítky diwáky radostnou slawnost. — Nyní by se cos takowého již státi nemohlo, nebo od 25. března walí se nám woda jen s polí již proudem wesnicí. Až se rozwodní Oharka, sněhem horským přeplněna, pak bude teprw wůkol weliké jezero, což sice welkolepý pohled poskytuje, ale s mnohým nebezpečenstwím spojeno bywá. Zwláště letošního roku jest se skutečně co obáwati, aby se woda skoro do wšech příbytků nedostala. Bůh odwrať od zdejších wesnic wšeliké neštěstí! —

B. J.

BESEDY.

Podiwná náhoda udála se nedáwno w Pešti, w dioramě p. Neukomma. Práwě w tom okamžení, když několika diwákům šwejcarské krajiny ukazowal a oni sněhem pokryté hory obdiwowali, spadla se střechy wedle stojícího diwadla hromada sněhu na dioramu, protlačila slabý strop budowy a diwáci měli před očima množstwí sněhu in natura.

Nowéněmecké slowo: Gesundheitswiederherstellungsmittelbereitungsanstaltsmischungskundiger! Toto slowo dal wtipný Berlíňan Reventlowi k pamatowání, ale on prý nebyl w stawu je podržet.

Hrabě z Chalotais-u střílel ještě w 17. století pro swé wyražení pokrywače ze střech a sedláky ze stromů. Tato zábawa měla swé wlastní jméno, kteréž swědčí, že i jiní zalíbení na tom nalezali. Jmenowala se: „Chasse aux villains."

Pohled na poslední literární úkazy.

1) *Mastičkář.* Powídka z časů Jindřicha Korutanského. Od Jana z Hwězdy, 1. a 2. swazek. (Zábawných spisů J. z H. swazek VI. a VII.) W Praze 1845. W knihtiskárně a skladu Jar. Pospíšila.

Jan z Hwězdy — Mastičkář — časy Jindřicha Korutanského — wěru! již každé to jméno samo o sobě postačí wzbuditi čtenářů našich zwědawost. Jakž pak teprwa, an se wšechny wespolek na jednom listu nalezají? — A w skutku musíme se přiznati, že jsme toto poslední dílo našeho oblíbeného nowelisty s welkou dychtiwostí do ruky wzali. Swým Jarohněwem z Hrádku začalť si těžkou — a u nás pro nedůstatek anebo nepřístupnost pramenů a pro několik jiných malých i welkých příčin ještě těžší — dráhu dějeprawné powídky welmi pěkně proklestowati, začal k prawému duchu minulých wěků našich tak bystře prohlédati a na romantickém poli domácích událostí tak pewně se usazowati: že jsme se té nejwnadnější naději w budoucí jeho díla radostně oddali. I nebyli jsme sklamáni. Mastičkář je pěkný pokrok k cíli, k němuž u nás až posud nikdo nedospěl — jeden, druhý sotwa se pozdálí přiblížil. Mastičkář je už wywinutější, je rozloženější a přitom zase srostlejší nežli Jarohněw; ačkoliw i na něm, zwláště u wnitřním ustroji, w zapletání a rozpletání, ještě ledaco pohřešujeme.

Wyprawowáním obsahu nebudeme čtenáře zdržowati. Bezpochyby je tato powídka již w rukou každého, kohož národní literatura dosti málo zabawuje; nám zbýwá jen malá úwaha o ceně díla tohoto. —

Weliká, rozhodná doba nastala pro zemi českou, když to se w prsou posledního Přemyslowce, mladého prostopášníka, wražedná dýka zkoupala — doba to, w jakowéž, bohužel! naše starowěká koruna častěji se otřásla. Nesjednocenost pánů w nejdůležitější chwíli — tato lítá saně, kteráž to ňádra wlasti naší tolikrát zedrala! — pomohla konečně na králowský trůn wladaři, kterýž ho ani rukou, ani srdcem zasloužiti neuměl. Sotwa že se byly krwawé rány dnů braniborských za wlády Wáclawa II. zajizwily: začaly za dnů Jindřicha Korutanského již zase propukáwati. Nejwyšší hlawy soptily proti sobě jedem a nákaza tato padla i mezi měšťany. Celá země, zwláště ale naše Praha, tato hwězda, po níž to se jiná města wždy točila, byla u welikém kwašení. Wšem stranám byl staw weřejných wěcí již nesnesitelný a wšickni toužili po nějaké proměně.

Wolení předmětu z těchto časů je tedy šťastné, a poskytuje nowelistowi nejen zajímawých osob a důležitých dějin, ale i půwabného pozadí. (Pokračowání.)

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 40.
12. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském placku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NARODNÍ ZÁBAWNÍK

PRO

ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

5. dubna 1845.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl., 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně 1 s patřičnou obalkou 2 zl. 36 kr. stř.

Wina lásky.

(*Dokončení.*)

Došedše řečeného otworu w příkopech městských pozorowali w nejdalším pozadí jeho třpytiwou záři swětla, kteréž neustálým švihaním wůkol čiré tmy lidského twora prozrazowalo, kterýž jím wládnouti musel.

Asi sto kroků wedla je drsnatá, časem zase bažinatá a wodnatá cesta ku předu, pak přinuceni jsouce se pozastawiti, díwali se užaslým okem a trnoucí duší na jewiště, jak daleko a možno jim wůkolní temnoty je poskytowaly.

Před nima kroužila se silná, kamenná prohlubeň, na způsob širokých studní, na kterouž jícen času shnilotu mechu, rostlin, dřew a bláta byl wychrlil; na samém pokrají jejím klečela mužská postawa, jenžto práwě, když byli mladíci přistoupili, kus smolnice do nízkého krowu zarazila, kterýž we wylámaných, černých kamenech hojnost děr poskytowal.

Polonahé tělo, na němžto špinawé a poblácené kusy hadrowitého oděwu lpěly; bosé, zaneřáděné a krwawě zedrané nohy; dlouhé rozcuchané wlasy, kteréž wanutím wětru z okrouhlé hlubiny časem ještě wíce se rozježily; bledá twář, obrostlá nepořádnými černými wousy, a oko, jako největší hrůzou před otewřeným peklem wywalené: to byla podoba člowěčí, kteráž se tu očím ztrnulých mládců zjewila.

Ale Zwěstek ji přece poznal! Duše jeho zdála se wáznouti w kolujícím kruhu žiwota, a tělo se uchylowalo do wírů náhlých mdlob — ale srdce mu tlouklo tak zjewně a hlasitě, jakoby se w něm ozýwal umíráček a hrany. I musel se opříti je o zmužilšího a silnějšího průwodce.

„Zwěstku, wstáwej!“ wolala ona hrůzyplná postawa, přítomné mladíky nepozorujíc, a smědé, kostnaté ruce její spouštěly do záwratného otworu krátkou tyčku, tak jakoby ní ze střew jeho poklad spásy ulowiti hodlaly.

„Bernarde!“ šeptal hrůzou užaslý Zima. „Usta jeho tě wolaly.“

Ale Bernard neodpowídal; duše jeho zjewowala se jako mrtwý led we skleněném zraku; ale prsa jeho hrozil rozbořiti tlukot poděšeného srdce, neboť nabýwal přeswědčení, že stojí u hlubokého hrobu swého otce, jemuž nešťastný šílenec hrobní píseň prozpěwuje.

„Wstáwej!“ sípal šílený hlas zdiwočilého muže. „Zde ti podáwám silné, nepřetržné lano — chyť se ho pewně jako žízniwá pijawka prýštící krwawé rány — aneb zatni je ostrými zuby, wždyť jsi je brousil na kostech a kamenech! Wstáwej! wolá tě wzhůru swětlo bílého dne! — nestrachuj se, jsemť Bolemír a nemám zbraně; z duše mé wyrostla zelená myrta smíru a přátelstwí; pojď se napit ze zřídla zemského žití a splákni jedowatou kůru z ňáder mých, aby nezkameněly na mořském dnu swědomí a trápení. Zwěstku, wstáwej!“

„Co žádáš na Zwěstkowi, člowěče?“ promlúwil Zima. „Tu stojí!“

A muž, procitnuw z proudu šílenosti, pohleděl ustrašeným okem na rytíře, jakoby se byl ozwal hlas nastáwajícího soudu k wěčné zátratě.

„Ty Zwěstek! — nebesa! shrňte mraky swé přede mne — on přichází pro oběť pomsty swé!“ zwolal zoufalstwím wyděšen, celá bytost jeho se zňala ohněm neobyčejné žiwosti, hnula se z nebezpečného stanowiště swého, ale skácela se také do čírotemné prohlubně širokého otworu.

Zima uchopiw pochodeň hodil ji za ním dolů. Spatřil ho tam bez hnutí na kupě lidských lebek, hnátů a kostí. Sikawí hadowé osypali mrtwé tělo jeho. I pozorowal, že to není průchod do města, anobrž hladu a žízně a nestwůr jedowatých strašliwé sídlo, w jehož náruč přestupníci, wězňowé a nešťastníci upadali.

A Bernard spěchal z hrozného jewiště, uwrhl se pod hwězdnatou oblohou na kolena i modlil se za spasení duše — šíleného Záborského

4.

Zelené wěnce a kwětinowé wínky rozpínaly se po swátečním rouchu jásající Prahy, kterýmž se dnes o slawnosti sw. Wáclawa byla oděla. Awšak utěšené a weselé oko Pražanů nehledělo s wýrazem blažené spokojenosti pouze na slawné zbožné obřady dnešního swátku, anobrž i do rozjasněných twáří wojínů, kteříž se byli dnes po téměř měsíčných obtížích cesty z Wlach w kruhu swých rodin a domácího bezpečného žiwota octnuli. Uwazky přátelství a lásky upewňowala naděje w mír weřejný i domácí, a kdo se uwítáním nawráceného syna aneb milence těšiti nemohl, tomu se rozprostřel w prsou líbezný souzwuk wšeobecné jásawé utěšenosti.

Chrámy w nejskwělejším okrášlení kostelním ozýwaly se pobožnými zwuky chwalozpěwu a spojowaly se s wroucími modlitbami šťastných Pražanů.

A hle, co znamená onen různobarewný sběh lidstwa w chrámu kláštera sw. panny Marie na ostrowě pod Petřínem?

U hlawního oltáře stojí mladý rytíř s ušlechtilou pannou, a ruka jeho spočíwá w prawici její. Je to Bernard Zwěstek a Jitka, stali se mladými manželami.

U wedlejšího oltáře ale čte se mše za nešťastného Bolemíra Záborského. Jind. J. Řezníček.

Z listů cestujícího přítele psaných do Wídně.

(Pokračowání.) Nebe až posawáde chwílemi zachmuřené docela se wyjasnilo a slunce libě hrálo, an jsme se k městu Cumae ubírali, swou Sibyllou tak walně proslulému. Pojednou stojíme před ohromnou branou, nádherným to obloukem, jejž záhuba času málo se byla dotkuula. Pobídnutím našeho wůdce na horu wylezše bolestně jsme dolů patřili u připamatowání, že druhdy mocné město stálo, kde nyní mezi winicemi chatrné domky ještě chatrnější obywatele ukrýwajíce, po různu čouhají. Tak zhoubná ruka času wšelikou památku zahladila.

Trochu dále za jezerem Licola widět pozůstatky starého Linternum, kde Scipio Afrikanus žiwot dokonaw na hrob swůj napsati kázal: Ingrata patria, ne ossa quidem mea habes. Tento muž, mně wždy zamilowaný, wzbudil we mně žiwé upamatowání na doby mladosti, kde jsem čítaje o jeho činech, sám obraz těchto krajin si malowal. I cítil jsem nyní, jakmile by muselo být čtení a študowání klassiků u prostřed míst, o nichž se tak zhusta wyprawuje. Okolo Lago d'Averno, o němž se w Aeneidě wícekráte dočtete, jeli jsme dále. Twářnost tohoto jezera, jako jezera d'Agnano, kolkol příkrými břehami obehnaných, patrně o bývalé zde sopce swědectwí dáwá. Hned u wody stojí nedaleko silnice zbytky chrámu Plutona a naproti powěstná jeskyně Sibyllina, u jejížto wnitřek se podíwati čas wíce nepostačowal.

Z Neapole dne 28. listopadu 1844.

Snadno uwěříte, že při wší wnadě wlaské přírody a welkoleposti zdejších budow touha po wás a wlasti tak roste a se množí, že již dobře wím, jaký cit slowem „stejskati" Čech poznamenáwá. Jakou radost tehdy waše listy we mně zbudily, twrditi netřeba. Na Kwětech, kterými jste mě obdařili, s potěšením pozoruji statečné zastáwání naší národnosti....

Časté ouštipky, kteréž nowiny Wšeobecné přinášejí, swědčí o zrůstající důležitosti naší wěci, jakož o potřebě wždy důstojného počínání našinců. Jak se wám líbilo Kohlowo srownání Čechů s Irami — a naší O' Konellowé, jenž do děr zalízají? My národ weselý, wlohami nadaný, ale — tu následuje dlouhá řada nepěkných epithet. Jakž nás ten pan Kohl w krátkém čase poznal! — a ta dobrá rada, abychme jako newděčné děti jeho, jenž se za swé rodiče stydí, swou cestu zanechawše k národu swětem wládnoucímu se přitulili! Proč asi tento národwelikán o nás ubohé neschopníky tak tuze dbá? —

Spisy Tacita tím wětší půwabnosti pro mne mají, poněwadž se často těmi místy zanášejí, kde nyní přebýwáme, nejwíce kde o Neronowě nelidskosti wyprawují. —

Na našich wýletech až posawáde wšude jsem našel, že Wlach čistotou přemálo zoujatý swé obydlí jako i weřejná místa, w městě i na wenku, w tom ohledu welmi zanedbáwá. U nás, kteří dle mnohého usudku w nečistotě si libujem, by ten nejchudší žebrák w takowé špíně newydržel, jako zde tisíce lidu, a to nejen z třídy lazzaronů nýbrž i mohowitějších obywatelů. I kupecké krámy touto škwrnou wynikají; wšecken druh neřádu w celém domě nashromážděný se wám na ulicích sídelního města před nohy wyleje, kdež nic nepomůže nežli s Waňkem se poradit — scandite muros, aequor adest, t. j. wysoukejte si nohawice! Weskrz tu najdete zdwořilost a ochotné posloužení, kdykoliw službu třebas ne slowy, ano jen okem požádáte, ba kolikráte když si posluhu i desetkráte zakážete, nejde wám úslužný člowěk z krku; ale tato ochotnost je zato hrozně zištností prorostlá; požádáte-li sklenici wody, musíte platit; zeptejte se na cestu, jedna ruka wám ji ukazuje a druhá prowází slowa: Signore, date mi qualche cosa! Ještě nikdy jsem newiděl, aby se sprostý lid mezi sebou wadil, aneb opil, aneb jiným způsobem hrubosti se dopustil. Tisíce lazzaronů každodenně okolo našich oken táhne, každý se k práci má, dokud si wýžiwu na ten den newydělal, to jest: pět neb 6 gránů, (grán obnáší náš dobrý krejcar;) po wýdělku se nají makaronů a pak pod širým nebem chodí, sedí aneb leží, čerwenou dlouhou čepičku maje na hlawě, košily a plátěné spodky na těle, když prší, pláštík marinaro, a w noci se ukryje do swé díry — swětnice to slouti nemůže. Je-li blaženým? Blaženost není než uspokojení žádosti; a lazzarone si nežádá než denní wýžiwu; tak dalece i líným není, leda když horkem w letě mu wydržeti nelze. Uwážíme-li ale powolání člowěka, na blaženost nehledíce, pak nám arci takowá činnost, takowý žiwot zadost neučiní. (Pokračowání.)

DENNÍ KRONIKA.

Z Českých Budějowic. (*Seminar. Hudební akademie.*) Utěšitelný a wlasti naší blahodějnou budoucnost wěštící ukaz obrátil za posledních časů zřetel našich krajanů na králowské město České Budějowice. Myslím pěknou dwoupatrowou budowu duchowního semináře. Nejsem toho úmyslu o welkolepé stawbě, rozmanitých okolnostech a o slawném otewření domu toho slow šířiti, an se to již dostojně w časo-

pisu pro katolické duchowenstwo 1844 sw. 4. a w německých pražských nowinách (15. list. 1844.) stalo; jediné účel ústawu tohož bedliwěji pozorowati slušno. Dewadesáte mladíků, jichžto hlawním předmètem a heslem Bůh jest, zde bytuje a se wychowáwá. Ti budí naší naději. Prawím: Bůh jest jejich heslo a účel swaté náboženství u prostřed swých krajanů upewňowati; jak se to však může díti, než prostosrdečnými slowy, jenž od srdce k srdci jdou, než mateřským jazykem? Powážíme-li, že kněz nynějšího času, ačkoliw již ne sám, wšak přece nejwíce na oswětu a blaho národní wplyw má, tím potěšitelněji dojme nás zdejších alumnů statné počínání. Pewného jsouce přeswědčení, že powinnosti swé dostáti nemohou, leda by si mateřský jazyk zcela přiswojili, uchopují se neunawně každé příležitosti, by se jazyku swému důkladně přiučili. Nemálo jim k tomu již dosti silná česká knihowna příležitosti poskytuje. Bylo by jen přáti, aby se we zwláštních hodinách na tomto ustawu i český jazyk přednášel. — Dne 4. března byla zde dáwána ku prospěchu pohořelých Třeboňských hudební akademie w městském diwadle. Náwštěwa byla hojná a uznání uctyplné. Proč se asi nic nedeklamowalo? proč nic českého? — dobře se pamatuji, že před několika lety uspořádaná akademie p. professorem Bonaventurou, na den slawných jmenowin našeho Zeměpána, s připojenými českými deklamacemi nad míru welkého oblíbení došla. I jindy jsem se kolikráte přeswědčil, že české přednešení welmi se líbily. A proč by se to i budoucně u takowých příležitostech státi nemohlo? — mohuť wším práwem říci, že wíce dwou třetin zdejších úřadníků česky mluwí, že se také rádi k Čechům počítají, a že i budějowský měšťan tak dobře w češtině jako w němčině se zná. Wůbec se jazyk náš tady zmáhá, což jest také příčinou, že se zwláštní český kazatel w chrámu sw. Anny ustanowil. Ano i známé budějowské krásky šweholí libozwučně w našem mateřském jazyku; příčinu nemohu udati; ale mladí úřednící prý ji k swému potěšení dobře znají. C. H.

Z Ronowa blíže Čáslawi. (*Diwadlo.*) Těšili jsme se na den 18. března 1845, neboť se mělo na zdejším ochotnickém diwadle ke cti našeho wysocewáženého a wůbec milowaného p. wrchního, J. Kotowice, opět hráti. Obecenstwo domácí se hlučně shromáždilo, a hosté z wůkolí z wětšího dílu důstojenstwím wynikající, je welmi rozmnožili. Očekáwali jsme owšem, jakož se to samo sebou rozumí, že bude hra w českém jazyku prowozowána, neboť nejen městečko Ronow, ale i celé wůkolí jen tímto jazykem howoří, ano i sami úředníci ze wzdálenějších krajin přišlí, této řeči nazwíce dokonale rozumějí a w ní se také obratně wyjádřují, z nichžto sám dotčený p. wrchní zwláště wyniká. Tenkráte byli jsme wšak na welkém a mrzutém omylu, neboť se hrála německá fraška: „Einen Jux will er sich machen,“ tuze přistřižená, a mimo to se i báseň w tomtéž jazyku složená a tiskem wyšlá obecenstwu podáwala. Wětší díl diwáků, z ronowských obywatelů pozůstáwající a německého jazyka zcela nepowědomý, hře ani neporozuměl, aniž báseň pochopil. Proč se česky nehrálo, a proč naši, jinak wýborní ochotníci za chwalitebným příkladem wlastenců kutnohorských a čáslawských důsledně nepokračují, nemůžeme pochopiti, a pročež to i tím tížeji neseme, ježto nás takowéto počínání po naší wlasti w nemilé domnění uwesti může, že si národních požadků nynějšího času newšímáme a že za jinými rodomilými místy ještě daleko wzadu pokulháwáme. Žeby se to jen z ohledu na tu neb onu jednotliwou osobu takto bylo zawedlo, tomu wěřiti nesmíme, dobře wědouce, že každý i sebe wíce powyšený a wšestranně wzdělaný občan we wlasti naší zajisté den jak den wíce nahlíží, že mu to i slušná šetrnost k tuzemcům i zákon Zeměpána za powinnost ukládá, důkladně se naučiti řeči znamenitého národu, w němž i od něhož žije, s nímž denně obcuje a nad jehož činy zpráwné rozsudky přečasto wynášeti má. Doufáme wšak, že se tento přihodilý omyl budoucně naprawí. Jaroslaw Prawdomil.

Z Berouna. (*Powodeň.*) Město naše, tak častými a těžkými ranami stíháno, opět dne 29. března weliké neštěstí utrpělo. Na hod Boží welikonoční dopoledne mrzlo jen fičelo, teploměr před wýchodem slunce 13 stupňů zimy ukazowal. Když pak ale slunce wyswitilo, nejkrásnější jarní den předpowídalo. Nic však méně odpoledne se obloha zakalila, nejprwé sněžilo, pak pršelo. Od té doby počal sníh táti, potoky tekly a wody obou našich řek přibýwalo, takže led na Lítawě we středu, na Berounce ale o půl šesté ráno se hnuw, při dosti skrowné wodě beze wší nehody odešel. Za to ale již w pátek Lítawa tak se rozwodnila, že až k Ratince (wrch před Tetínem) a býwalému owčínu dosáhla a celému oužlabí podobu jakéhosi jezera poskytla, z něhož jen wrcholky stromů wykukowaly. W noci na sobotu počala i Berounka walně přibýwati, takže lidé na pražském předměstí z domků swých stěhowati se museli. Bučení howězího a kozího, rochání wepřowého dobytka a bědowání wystěhowalců hrozný pocit w nočních temnotách w člowěku působil. Ráno o půl šesté začala se woda přes příkopy městské, ač přičiněním býwalého měšťanosty zdejšího, p. J. Březiny, po weliké wodě l. 1824 znamenitě zwýšené, pak okolo hodiny sedmé i do města tak hrnouti, že u prostřed náměstí socha sw. Jana Nepomuckého nad kašnou, co na nějakém ostrůwku se nacházela a powodeň po celém náměstí až k hostinci „3 korun“ se rozšířila. Berouňané jsouce dobré naděje, že jak splawem u nowě wystawěného mostu, tak zwejšením příkopů město před powodní bude zachráněno, málo co ze sklepů a komnat přízemních wynášejíce, znamenité škody utrpěli. — W 11 hodin přestala woda přibýwati, zůstawše asi do 4 hodin w stejné wýšce státi, načež pak, ač welmi skoupě opadáwati počala. Byloť to welmi smutné diwadlo, když lidé, dílem aby žiwoty obhájili aneb swým manželkám a dítkám, pod střechy se uteklým a tam dalšího osudu očekáwajícím, potřebné potrawy zaopatřili, na wozích, zbitých anebo jen křížem položených prknách a tesích, rybářských čluncích anebo dokonce w neckách po náměstí, po bilické, zámečnické, německé, piwowarské, slabské ulici a po pražském předměstí se přewáželi. A jakož se lehkomyslných šašků obyčejně nikdy nedostáwá, tak i tuto se přihézelo, že tu jeden swou nezpůsobností se wyklopiw co notný sumec hezky se skoupal, tam opět jiný swéwolně kolíbaje se zalil. Přes noc asi na střewíc, do wečera ale w neděli tak woda opadla, že již po celém náměstí ač notně w bahně jíti se mohlo. Tu teprwa spatřili jsme hrozné následky powodně. Mnoho domků na Záwodí, na pražském předměstí ano i w samém městě se pobořilo, a tak říkaje škoda nejchudšího potkawši, jako k žebrácké holi odsoudila. Nemohu opominouti zwláštní pochwalu a weřejné díky we jmenu wšech trpících wzdáti zdejšímu mlynáři p. Jos. Spitznerowi, který odwážiw swého wlastního žiwota, tři rybáře, jimž se lodička w nejhroznějších wlnách práwě tu, kde se obě naše řeky stýkají, rozbořila, chytil a celé již ukřehlé od utonutí zachránil. Neméně wydobyl si zásluh přewážením po náměstí a ulicích našeho města, a protož mu žádný nezazlí, že jistého pána po náměstí přewážeje, překotiw, studenou koupelí ho poctil. — Powodní bezprostředně žádný o žiwot nepřišel, ač snad mnohý ustydnutím notnou nemocí nawštíwen smrtí to zaplatí; zatím ale chlapec as osmiletý mezi kládami pochytanými se batole, dne 31. t. m. se zabil. Den 29. měsíce března r. 1845 zůstane Berounským rowněž tak památným jako powodně let 1029 — 1272 — 1534 —

1598 — 1629 — 1655 — 1670 — 1675 — 1784 — 1820 a 1824. Powodeň 1784, kteráž přes obyčejnou w Berouně wýšku wody sedm loket a tři palce wystoupila, stala se prawidkem powodní Berounských. A dle toho byla powodeň w Berouně wyšší nežli 1784

l. 1670 dne 16. března o 5 palců;
1655 „ 15. unora o jedenáct palců;
1675 „ 23. června o sedmnáct „
1598 „ 19. března o pět a dwacet palců.
Nižší než powodeň 1784 byly:
l. 1820 dne 21. ledna o 2 lokte,
1824 „ 23. června o 1 loket a 3 palce,
1845 „ 29. března o 1 stř. 8 palců.

Přibík.

BESEDY.

Professor Čelakowský, meškaje od 19. března w naší Praze a přestáw šťastně chorobu, kteráž nebepečnou býti hrozila, slawil wčera dne 2. dubna sňatek s wýtečnou wlastenkou Bohuslawou Rajskou, a odeberc se již tyto dny zase do Wratislawy. Odwádí nám hwězdu z panenského swěta našeho — ale jemu takowou družku pro budoucí dny žiwota přejeme! —*—

Zahynula! Kdo? Kdo?—budou se čtenářowé ptáti. Lwice w p. Schreyerowě menažerii. Nešťastným porodem přišli jsme o českého lwa.—Wůbec tu těm cizokrajným hostům letos jaksi neswědčilo. Pošelť p. Schreyerowi již také kasuar.

Wyzwání

ctihodných průmyslníků země české!

Jeho Majestát císař a král náš, prohlídaje otcowsky ku prospěchu weškerého žiwnostnictwa zemí Swých, ráčil se na tom ustanowiti, aby opět

obecnou průmyslní wýstawu

pro císařstwí Rakouské ještě letošního roku zříditi dal. Místem wýstawním je střed mocnářstwí, hlawní a sídelní město Wídeňské, kdežto wedle posawádních prostor cís. kr. technického ústawu i rozsáhlé nowé stawení, od Jeho Majestátu se štědrostí oprawdu císařskou zwláště k tomu wěnowané, ustanoweno jest předměty k wýstawě zaslané w sebe přijímati. Rozwrhy o prostorách, k wýstawě určených, w něž jakož i w podrobný popis každý w kanceláři Jednoty nahlédnouti může, ráčila Jeho cís. Wýsost nejoswícenější pan Arciwéwoda Štěpán, zpráwce země, s opětnou připowědí nejwyšší ochrany prospěchu wlastenského průmyslu a české průmyslné Jednoty, dolepsanému hlawnímu ředitelstwu dáti dodati.

Tyto prostory, k wýstawě určené, jsou nade wšecko očekáwání rozsáhlé a souwisí tak příhodně wespolek, jakž jen wytknutý oučel toho wyhledáwati může. Aby wšak jen powšechné pouětí o tom podáno bylo, buď zde zmíněno, že 35 zwláštních prostor, ježto na obou dwořích technického ústawu u země a w prwním poschodí k wýstawě odhodlány jsou, spolu s prostorami síně, kteráž u země nowě wystawěna a s budowou ústawu krytou chodbou spojena býti má, plochu 2930 čtwerečných sáhů objímá.

Spojením tak rozsáhlých prostor, k wýstawě určených zřízením zwláštní komisí dworní, kteráž pod presidentstwím Jeho Excellencí pana presidenta dworní komory, swobodného pána z Kübeku, z oudů weleslawné cís. kr. spojené dworní kanceláře a obecní dworní komory, pak wysoké dolnorakouské wlády jakož i z mnohých uznaných technických učenců a průmyslníků ke střednímu wedení záležitosti této sestawena, tudíž i nejpřednější průmyslníky rakouského císařstwí a jmenowitě i země české w sobě chowati bude, a nařízenými neobyčejnými slawnostmi, při nichž se odměny, wystawujícím přisouzené, rozdáwati budou, ráčil Jeho cís. kr. Majestát této wýstawě znak zwláštní důležitosti propůjčiti a ji swým nejwyšším přímým oučastenstwím skutečnou národní slawností průmyslu učiniti, pročež se to i za wěc čestnou weškerého žiwnostnictwa císařstwí pokládati musí, aby skwělému tomuto předsewzetí hojnými zásilkami zdařilých průmyslných oudělků podstatný základ dán byl.

An dolepsané hlawní ředitelstwo průmyslníky země české tímto co nejsnažněji k wřelému oučastenstwí w této wýstawě wybízí, může se již napřed nejzdárnějšího oučinku nadíti.

Jestliže průmyslníci rozličných zemí rakouských, obzwláště pak země české, již w průmyslné wýstawě weškerých států německých, nedáwno w hlawním městě Pruska minulé, čestného podílu měli: čehož se pak můžeme tu teprw nadíti, když o wýstawu w rakouském císařstwí, w tomto rozsáhlém, bez ujmy zůstalém tržišti domácího průmyslu, běží; když se o to jedná, aby w bazaru domácího průmyslu zřetelné důkazy wydány byly o neočekáwaném wywinutí, k němuž se průmysl náš wlastní swou silou a příležitostí, jemu u wnitř mocnářstwí danou, powznesl?

Zwláště pak od obezřetného a oswíceného žiwnostnictwa země české, kteréžto předešle při wšech podobných příležitostech na jewo dalo, že umí sobě dostatečně cenu wlastenských wýstaw wážiti, můžeme očekáwati, že i w této příčině, jdouc o záwod s průmyslníky ostatních zemí rakouských, čest wlasti swé rozsáhlým a důstojným způsobem hájiti hodlá. Užijeť nastáwající průmyslné wýstawy zajisté jakožto wítané příležitosti k tomu, aby českému průmyslu znowu zjednalo čestné místo, jež tento až potud wždy uměl sobě zachowati.

Dole psané hlawní ředitelstwo české průmyslné Jednoty, kterážto pod přímou ochranou jeho cís. kr. apošt. Majestátu k powzbuzení průmyslného ducha a oživení průmyslného snažení se wšemi jeho odwětwími w králowstwí českém powolána jest, s radostí užíwá této příležitosti, aby se ctihodným průmyslníkům wšelikou pomocí přikázalo, pokud wedle působiště jeho w této předůležité záležitosti místa má, a dokládá, že konání, ježtoby od wystawujících zachowáno býti mělo, a wůbec wše to, což se zřízenosti a způsobnosti nejbližší obecní wýstawy průmyslní we Wídni dotýče, beztoho w náwěští již dříwe w známost uwedeném a w prohlášeních, k tomu se wztahujících, obsaženo jest.

W Praze dne 2. unora 1845.

Hlawní ředitelstwo
Jednoty ku powzbuzení průmyslu w Čechách.

Hugo kníže ze Salmu,
hlawní ředitel.

Oprawa.

W čísle 30 str. 120, ř. 21 místo jihoslowanští, čti jinoslowanští.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 41.
12. roč. běh.

KWĚTY.

7. dubna
1845.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

NARODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně 1 s patřičnou obálkou 2 zl. 26 kr. stř.

Cholera.

1.

Hod slawný welikonoční roku 183.. zjewil se u wší swé spanilosti libowonnou bránou, jížto mu záhy procitnulé jaro z ranních kwítků wystawělo. Pestré zástupy prawowěřících městečka Kwětinowa a nejbližších osad spěchaly do chrámu Páně, aby wzdáwaly uctu wítězowi smrti i pekla. Zwony slawně sezwáněly, obloha se díwala modrými zraky na to hemžení, slunéčko se usmíwalo jako blažená newěsta, skřiwánci pěli radostnou píseň; slowem, celá příroda prozpěwowala wítězně: „Wstalť jest, halleluja!"

Jako znowa na swět zrozený stál jsem blíže kostela pod lípou. Prsa se mi oužily dáwno necítěnou rozkoší a zas se rozšiřowaly w hlasitém buchání srdce. Wšechny ty twáře, jenž kolem mne se kmitaly, nowě dosazeného učitele přiwětiwě pozdrawujíce, zdály se mi tak powědomy, jako bratrů a sester jedním a týmž ouwazkem pokrewenstwí semnou spřízněných; i děkowal jsem co starým známým oprawdowou srdečností. Přemítalť jsem na mysli, že to otcowé a matky něžných poupátek, jichž osud nazwíce spočíwá w rukou pěstitele, k stawu tomu překrásnému od Boha powolaného, aby swědomitě štěpowal dřímající wlohy a wzděláwal útlá srdéčka, by napotom símě dobré nepřišlo na zmar na twrdé skále a nebylo udušeno trním, nýbrž w úrodné půdě zniku došlo a zbujařilo k wšeobecnému blahu. Že se o to pokusím nasazením wšech duševních i tělesných sil, zawázal jsem se swatou přísahou, a ustanowil se na tom, že se ani kroku neuchýlím z cesty, i božskými zákony wyměřené.

Práwě dozníwaly poslední zwuky s kostelní wěže, wzduchem třepetawě se rozptylujíce. I wzchopím se a chci na stanowisko powolání swého se odebrati. Tu spěchaly okolo mne dwě děwčátka do swatyně, jedna čerweně wystrojena, druhá w modrém oděwu. Upřewše na mne zraků pozdrawily ostýchawým: „Pochwálen buď Ježíš Kristus!" — We mně se zarazil dech; maje ruku ke klobouku pozdwiženu, nemohl jsem wyraziti slowa. Panenka w modrých šatech ještě jednou se ohlédla a pošeptawši družce něco do ucha, we hlawních dweřích chrámowých zmizela. Blesk jejích černých očí wnikl w nejskrytější záhyby srdce mého, — jaké to děwče! jaká to postawa milostná! Takowých půwabů w městečku Kwětinowě jsem se nenadál. Nepohnutě, w tomtéž postawení hleděl jsem ke dweřím, a w duchu jsem widěl ještě tu štíhlou postawu, a oko její se posawáde na mne usmíwalo. Srdce mi prudčeji tlouklo; bylоť mi, jako bych se strachowal i radowal; proč ale, to jsem nemohl, neopowážil se rozluštit. Widěl jsem ráj — u wchodu však anděla s mečem plamenným.

„Wiďte, to je holka!" prawil tu za mnou kdosi hrubým hlasem. Obrátiw se uzřel jsem mladíka nad míru drzého pohledu, o němžto jsem za krátký čas swého w městečku přebýwání jen tolik se doweděl, že je piják, karbaník, powěstný rwáč a že má zámožného otce mydláře. — Člowěk ten byl mi protiwný od prwního okamžení, co jsem ho poznal; ne snad že by mne byl kdy urazil — k tomu neměl nikdy příležitosti, ale stalo se to oným podiwným citem, jenž při skoumání lidských powah — owšem často neprawě — za měřítko nám slouží wá. Jsouť duše, které se dříwe newídaly, a přece se milují při prwním setkání, a jsou sobě spřízněny, jako hwězdy miliony mil od sebe odloučené. Poutá je wzájemnost, jakož i protiwa tohoto citu mezi srdce pustou prostoru klade, protiwa — apathie.

„Wiďte, to je holka?" opětowal mladík, newšímaje si mé nelibosti. „Hezká, sedmnáctiletá, bohatá; tatík mlynář má jich za lubem, že je může na čtwrtce měřit jako měřičné. Blaze tomu, kdo powede Swobodowic Kačenku k oltáři — že ne, pane Jedlinský?"

„Ba arci!" wzdychl jsem z hlubokosti srdce swého.

„Jen aby nepadla lecjakému ludrákowi do drápů; toť by bylo wěčněwěků škoda."

„Myslíte?" wyjel hejřilek, potutelně se usmíwaje. „O to se nestarejte; otec její wí, co má dělat, a možná, že ji brzo uhlídáte s myrtowým wěnečkem na hlawě, haha!"

Hlučné preludium na kůře wyprostilo mě z okresu obtížného dotírawce. S pobouřeným srdcem klopýtal jsem jako we snách po schodech nahoru, nemoha se zbawiti trapliwých myšlének, ježto slowa mladíkowa we mně zbudily. Oko mé hledalo ztepilé děwče, jenž mě tak sladce a tak bolně okouzlilo. Klečela u oltáře w postranné stolici. Oko její bylo sklopeno na skwostnou modlitební knížku, ruce měla sepnuté na prsou a z temnojemné pleti milostných líček wyswítala prawá zbožnost k nebi pozdwiženého ducha.

Když bylo po službách božích zpytowal jsem pátrawým okem, zda-li mi popřeje šťastná náhoda s ní se setkati. Dostalo se mi toho setkání, ale bohužel! překwapení to projelo dwousečným bodem srdce mé. Po boku swětice mé wyšlapowal si Tomeš — takť se nazýwal syn mydláře Cwoka — a spatřiw mne prawil ousměšně: „Dobrého chutnání, pane učiteli!" Díwka se až po čelo zapýřila a sklopila oči.

Newím podnes, jak jsem se domů dostal. Před očima se mi dělaly mžitky, lidé předemnou poskakowali w směšných postawách, celý swět se semnou točil. Mafka, obstaráwající hospodářstwí, čekala na mne s obědem a welice se diwila widouc, že jsem ani sousta nejedl. Myslila blahowá, že mne někdo uhranul, a já jí přitom nechal; wždyť mi pokazil ten zpropadený hejsek swým prožluklým dobrým chutnáním wšechnu chuť!

Po nešpoře wyšel jsem si na procházku, abych pobouřenou mysl zase poněkud do pořádku uwedl.

2.

Můj staw — co učitel a počestný mládenec, kterýž we jho manželské ještě neklesl, — měl té wlastnosti, že pozornost celého městečka na mne obracel. Otcowé pozorowali napnutými sluchy i zostřenými zraky člowěka, jenž zárodky jejich naděje a budoucí podpory pěstowati měl; matky opět wyšetřowaly a doptáwaly se, w jakých okolnostech se nacházím, mám-li již nějakou wywolenou, aneb hodlám-li s některou z Kwětinowských krásenek po cestách wezdejšího žiwota putowati. S mým zewnějškem i s powahou byly dle úsudku matky mé docela spokojeny. Widělyť na mém, ač ne skwostném awšak čistém oděwu, že na sebe držím; mimo to se přeswědčily, že je mi domácnost nejmilejší, a že se nepotulují po hospodách, jako mnozí z ubohých spolubratrů, ježto buď trpkým nedostatkem, buď zlým náwykem a wášní poháněni nejen sami w kalužinu nemrawnosti hloub a hlouběj zabředují, nýbrž i — zlého půwodu zlý oučinek — swěřence swé we mrawní záhubu uwrhují.

Jak jsem už podotkl, byly matinky dle toho, co patrně na biledni leželo, semnou spokojeny, a dcerušky, jak se mi aspoň zdálo, také. Nejedna ručka tiskla mi wýznamně ruku, když je náhoda aneb příležitost swedla; nejedno dwé toužebných oček usmíwalo se na mne prozrazujíc stydliwé wyzýwání k dalšímu kroku: ale já necítil, já newiděl, já neslyšel cukrující hrdličky; w srdci mém bylo místa jen — pro jednu. Od té chwíle, co jsem ji poprwé spatřil, stala se znamenitá změna semnou. Obraz její měl jsem neustále na očích; ona byla mou nejhlawnější myšlénkou.

Málo kdy jsem ji wídal, leda o nedělních službách božích. To bylo nejsladší okamžení, ježto jsem s toužebností očekáwal, nalezaje jediný pramen blahosti swé w jejím pohledu, w obdiwowání modlícího-se anděla. W nadšení wyluzowal jsem z warhan tóny radostné, souhlasící se strunami nitra mého; — duše má procházela se s ní w nowém městě Jeruzalemě.

Ale slowíčka jsem s ní ještě nemluwil. Dotírawý hejsek mydlářůw držel se jí jako stín, střeže ji Argusowou opatrností. Praweno mi, že wůle rodičů je hodlá zasnoubiti. Nechťsi; co mi po žwatlání klepawých bab a pomluwných jazejčků, jejichž majitelky za příčinou starého panenstwí k pantoflowému řadu samy se nemohly přiznáwati? Co mi do městečka? Co do celého swěta? — jen když mi oko její prozrazowalo, co usta wyjewiti nesměly. Smáwal jsem se té ouzkostliwosti Tomšowě, jakowou po každém hnutí milenčinu pásl, nedaje k ní ani přistoupiti, neboť pozorowal, že i já po tom kwítku bažím. Pocházela-li ta jeho žárliwost ze zdroje čisté lásky aneb samolibosti, to mi nebylo možná rozsoudit.

Čeho se nejwíce strachowal, oustního totiž seznámení s Kateřinou, k tomu zawdal sám její otec příležitost. Seděl jsem jednoho dne u psacího stolku, zaměstnáwaje se pojednáním, kteréž důstojná konsistoř učitelům k wypracowání uložila. Tu kdosi zaklepal a do pokoje wstoupil muž prostřední postawy, čerwených twáří a složitých oudů, asi padesátník, weda za ruku malinkou kwětoucí holčičku. Na mé: „S kým mám potěšení?" odpowěděl rázným ale srdečným hlasem:

„Jsem zátocký mlynář Swoboda, a přicházím k wám, pane učiteli, s prosbou ohledně mé Marinky, nerku-li

i proto, bych poklonu swou složil muži, o kterém tak dobrá powěst —"

„Prosím, žádné pochlebenstwí;" wskočil jsem mu do řeči. „Seč moje síly jsou, tím se k službám wašim zawazuji, a to tím ochotněji, an z nejedněch ust wím, že jste dokonalý člowěk. Čím mohu tedy posloužiti?"

Upřel jsem zraky na děwčátko; jaké to překwapení! To samé očko černé, ty též twářičky smědé, ty též rtíky koralowé a kolem nich newinný úsměw, — prawý to obraz milenčin en miniature! Sladká předtucha naplnila srdce mé dychtiwou zwědawostí.

(*Pokračowání.*)

Z listů cestujícího přítele psaných do Widně.
(*Pokračowání.*)

Z Neapole dne 11. listopadu 1844.

Dnes máme slawnost početí panny Marie. Wlach a zwláště Neapolitán wáží sobě nade wšecko swé Madonny. Kdyby lazzarone poslední grán měl na to wynaložiti, musí míti swou Madonnu a na její den swětýlko u ní rozžíti. Mohowitější si pozwe u wečer před swátkem dwa neb tři Zambognary, aby mu před obrazem Madonny, u prostřed četných swětel skwěle se třpytícím zahráli. Jsou to pastýři z appenninských hor a z Abruzzů, jenž na počátku adwentu swé bílé hory opustiwše, zeleno i posud Neapoli nawštěwují. Snědý špičatý klobouk, pláštík na způsob našich drátenníků, krátké spodky wětším dílem kožené, košili, kteráž bělosti docela pozbyla, přes ní kožich, na němžto koželuh času nezmařil, nohy bosé aneb nejchatrnějším obuwem přikryté — to wše si pomyslete na člowěku dosti silném a zrostlém, w rukou dudy nebo hoboj, přes rameno plátěnou tašku — a tu máte oblíbeného zdejšího hudebníka. Zdrawá prsa horního obywatele nikdy neochabnou, třebas celý den byl pískal a wrzal; ráno wás probudí pronikawý hoboj, wečer wás ukonejší melancholické bručení dud. Běda wám, citliwé uši! Postawte se k oknu, již wás uwítá horácký ples — jeden píská, druhý poskakuje, a je-li wíce hudebníků pohromadě, provozují tarantellu. Hlawní wýdělek podáwá ale Zambognarům welebená Madonna: stojíce před jejím obrazem přednášejí jednoduché pastýřské písně, w nichžto pobožný duch wane, mnoho sprostého lidstwa se wůkol postawí i posadí, wykonáwaje do širé noci swou pobožnost. Nastane tu těžké wzdychání, pláč a naříkání, wše dle prudké a žiwé powahy Wlachů. — Žebrák neděkuje dárci „zaplať pán Bůh" nýbrž: Madonna vi accompagna; obchodník a řemeslník podá mnichowi almužnu k wůli Madonně; mnich mu dá políbiti obraz klášterní Madonny, jejž u sebe nosí, a dárce je w srdci potěšen, získaw zásluhu u Madonny.

Dnešní den započal se hlučnou střelbou z děl na twrzech Uovo a San Elmo, hřímání dopoledne skoro nepřestalo, a w čas požehnání tak jako na wečer se opětowalo; w okolních místech, nejwíce okolo Wezuwu, střílení z moždířů den Madonny slawilo; každá malá kaple — a těch je zde bez počtu — okrasou na takowé swátky oltářům w našich welkých chrámech připrawenou mnohokráte wyniká. Každý kostel má zde rostoucí bohatstwí. Při welké mši newiděl jsem jak w Janowě a Milaně, tak i zde žádné jiné hudebníky na chóru, než dwa zpěwáky, warhaníka a bráče na basu a basetl; warhaník prowází kněze zpíwajícího — ale jak? Souzwukem hluchého. Po zpěwu kněze odmelou zpěwáci příslušný text, a pak začne warhaník s basou a basetlem; wznešená kostelní hudba je cosi neznámého, skladatelowé hudební užíwají swých nadání jen pro diwadlo a tureckou bandu.

Tolik kostelů požaduje též mnoho kněží; zde se jich nachází takowé množstwí, že s wojáky nejčetnější část lidu w hlawních ulicích se hemžícího působí. Často potkáwám hochy outlého stáří, knězem dospělým na procházku wedeny, an w rouchu kněžském si wykračují; jsouť synowé rodičů mohowitějších již z mládí ku kněžskému stawu pěstowaní. Nezřídka malý kapucínek anebo františkánek upadne w boj s dětmi lazzaronů, obzláště při oblíbené hře na důlky, do kterých se z dálky koulička hází. Takowé řeholníčky obětují matky na rok aneb dwě, tři léta sw. Antonínu aneb Františkowi, aby jednoho aneb druhého přímluwou z nějakého neštěstí, obyčejně z nemoce, byli wytrženi. Tou samou příčinou aneb nějakým prowiněním pohnutá, odí se mladá díwka aneb zletilá panna rouchem černým, jako klášterním, buď na nějaký čas, buď na celý žiwot. Sprostý lazzarone takowé kající sestře wětší uctu než samému duchownímu prokáže.... (Dokončení.)

DENNÍ KRONIKA.

Od Šumawy. (*Známky národnosti. Knihowna.*) Brzo tomu dwě leta, co německý spisowatel Rank swou knihu „Aus dem Böhmerwalde" na swětlo poslal. Za příčinou, jak se w ní o poměru tamějších německých obywatelů k Čechům mluwí, došla u Němců welké pochwaly a libosti; nehleděli na to, že w ní strana česká welkou křiwdu utrpěla. — O této knize již loni roku náš Nebeský w těchto listech pojednal, pročež, to bylo wěru zbytečné by slowo o tom wíce šířiti. Že Rank Čechy šeredně maluje, nemůžeme se diwiti: bezpochyby nás tak málo zná, jako wšickni jeho soudruhowé na tomto bojišti, a nebo mu je naše probuzená národnost sůl w očích. Co jsme ale po wyjití Rankowy knihy očekáwali a ještě pewně očekáwáme, bylo krátké wylíčení žiwlu české národnosti u Šumawy — ale dosawáde se to nestalo. Než by se ale něco takowého podniklo, je potřebí, abychme si dobře slow Nebeského, jimžto se pojednání o Rankowě spisu končí, powšimli, a dle toho jednali, že totiž máme o lid co nejwíce pečowat, jej ctít, powznášet a uswědomowat, by sám sebe ctil a ctěn byl u jiných tříd, jak toho zasluhuje. —

S radostí uwádím nyní we známost, že slowa tato na dobrou půdu padla, a že u Šumawy také o duševní wzdělání lidu českého z ohledu národního pečowati se začíná.

Přišed o let. welkonocích do otčiny blíže města Sušice, shledal jsem prawdiwost slow Kampelíkowých: „Jenom chtějme a opět pewně a setrwale chtějme, a zajisté lépe bude" — neboť nawzdor lhostejnosti tak nazwané wzdělanější třídy tamější krajiny množí se počet wěrných synů wlasti, kteří národnost swou wšemožně pěstují a o dobro a wzdělání swých swěřených pečují. P. Michálek, (který letos polkou „Hlas od Šumawy" ponejprw o hudební skladbu se pokusil) již dáwno myšlénkou se zanášel, aby se obecná a školní knihowna w Petrowicích, farní to wesnici statku kněžického, w Prachénsku zřídila, přislíbiw, že wlastním i cizím darem prwní základ k tomuto blahonosnému ustawu učiní. K tomuto cíli jsem stran založení této knihowny s urozeným pánem Lambertem Hubatiusem rytířem z Kotnowa, jakožto pánem na Kněžicích a patronem tamějšího farního kostela a školy, s p. farářem Františkem Trojanem a p. kaplanem Wintrem již také pojednal, a byl welkou

u wěci té ochotností wšech třech překwapen. Zwláště mě spanilomyslnost a péče wysoce uroz. p. rytíře z Kotnowa radostně dojmula, kterýž hned myšlénku o založení knihowny skutkem podporowati přislíbil. Wšechny oučty a dohlídku na knihy přislíbil p. farář Fr. Trojan a p. kaplan Winter westi, jakož i každoročně wys. důstojné konsistoři zprávu o pokrocích předkládati. Jeť se nadíti, že wůkolní p. majitelowé statků, kteří do fary petrowické patří, rádi pomocných rukou k wěci poskytnou, kteráž může pěkného owoce wydáwati, a že i p. učitel Mirtl, který powinnost knihowníka přewzíti se uwolil, neochabne. Nemohouce wšak na počátku mnoho kněh k základu položiti, žádáme horliwé pány wlastence o dobrotiwé přispění a podporu, jakož i doufáme, že se nám prosba wlastenecká wyplní. J. A. G.

Z Kutné Hory. (*Diwadlo.*)—Diwadlo naše pokračuje stále we swém působení, a pilní ochotníci nám každý týden představení podáwají, jak jsem již prwnějším oznámil. Hráloť se dne druhého března: „Hedwika" dle Körnera od Tomsy; 8. března „Dobrý tón" dle Töpfera od Procházky, jedno z nejzdařilejších a nejpěknějších představení, takže každý jednotliwec w úkolu swém co nejzdárněji wynikl. Dne 24. března „Fridolín" dle Holbeina od Štěpánka, a dne 30. března „Dům na silnici" a „Nalezenec" od Tyla.—Kýžby se jen někdo z našich spisowatelů o to zasadil, aby Thalie u dobrém wýboru pokračowati mohla, aby wůbec wenkowští ochotníci k zdařilým kusům sáhnouti mohli! neboť kdo dramatickou literaturu naši zná, snadno nedostatek dobrých kusů pozorowati musí. A přec se nám nyní již w každém wětším místě ochotnická diwadla budějí. Nedá se mysliti, žeby se podnikání to newyplácelo, jen kdyby se o to někdo horliwě zasadil.—Dne 15. března byla zde opět po dlouhém čase hudební akademie. Dobré wolení kusů zbudilo pěkné očekáwání, a prowození učinilo zadost naší naději. Prowozowána byla uwertura ku zpěwohře „Faust;" arie Gabrieli ze zpěwohry „Nocleh w Granadě," sbor od Jana Škroupa „Čeští jonáci,"—symfonie od Jana Škroupa, — Halleluja z oratoria „Mesiáš" od Händla, Sbor „Blanických rytířů" od Witáska. Uwertura ku zpěwohře „Colporteur" od Onslowa. Powděční z toho podniknutí těšíme se opětně, na příští, která se nám brzce slibuje, a díky wzdáti sluší wšem hudebním ochotníkům domácím i z okolí, kteří k dobré wěci silou swou tak laskawě pomocni byli. Škoda, že tuze špatné počasí tak četnou náwštěwu překazilo, jakáž u podobném podnikání zde bývá. J—e.

BESEDY.

B. Jablonský. Nowá sbírka básní tohoto miláčka národní Muzy naší wyjde, jak doslýcháme, zas nákladem J. Spurného—a sice we 3 odděleních. Jedno z nich bude obsahowati báseň „Salomon," o nížto jsme již jednou zmínku učinili; druhé: Písně milostné—a třetí plody rozličného druhu.

Pěwec Přemyslowců, J. E. Wocel, dokončil práwě zas nowé básnické dílo, o němžto se již mnoho pěkného rozmáší. Přejemeť co nejwřeleji, aby se záhy do rukou obecenstwa dostalo!

„Mám pro wás pochoutku—prawil ke mně přítel w H...i, jehož jsem nedáwno nawštíwil; pojďte a uwidíte, že i u nás wlastenecký duch se zmáhá." Řka wedl mne na náwes, kde zastawiw se u domu tamějšího ranhojiče, pozorna mne učinil na tabuli, nad wraty wywěšenou. Přečtu nápis—newěřím očím—čtu opětně, a již se řechtot můj krajinou rozléhá. Příčina toho byl nápis w řeči německé a české wywěšený. Zněl následowně:

A. S. Wund-Zahn-Entbindungs und Impfungs-Arzt.
Ranný, zubný, porodný a wočkowaný lékař. F.

Jak se úsudky lidské mění! Ještě před dwěma, třemi stoletími byla latina měřítkem učenosti a powedenosti; kdo se při spisowání po klassikách opičiti uměl, ač tím žiwotu obecnému nic neprospěl, nýbrž jen zwučící mědí a znějícím zwoncem pro něj zůstal, ten mezi jinými borowal a jmenem učeného se chlubíwal. Leonardo Aratino řekl o Dantowi, že nemůže pochopiti, jak ho, an tak špatně latinsky psal, k básníkům a učeným počítati mohou; takowého že prý třeba k sedlářům a pekařům, nebo k podobné chatře připočísti!—S přewráceností, dítky swé učiti klassické latině a nedbati o mateřčinu a umění prostonárodní, sloučila se potupa a škodliwá hana téhož mateřského jazyka. Ještě za času Wawřince z Medicí brániili Florenčané, otcowé i učitelowé, mládeži knihy w jazyku wlaském čísti, nazýwajíce jazyk tento řečí sprostáckou. Petrarka doufal, že se latinským eposem zwěční—zatím ale, čím jméno swé na wěky mezi národem a w powěsti celého swěta upewnil? Spisy w jazyku mateřském.—Hermann von der Busch wytýkal profesorowi w Roztoku, že na wysokých školách wědy we sprostém německém jazyku přednáší—a hle, jak se tato domněnka proměnila, kdyžto se Němci prohlásili, že Slowany pak teprwa za národ wzdělaný držeti budou, když se k nim přiwrhnou a wědy a umění jazykem německým dobýwati budou! J. Winkler.

Hlatipisec. Tak se jmenuje p. Wocelowa nowela, kteráž roku 1837 w našich Kwětech na swětlo wyšla. Teď ji podáwá „Ost a West" swým čtenářům s poznamenáním, že ji náš p. Wocel již před 18 lety sepsal. Možná; ale newíme, k čemu to poznamenání. Důležitější bylo by snad býwalo podotknouti, že tato nowela již l. 1834 tištěna byla, jakož se o tom každý přeswědčiti může, kdož tehdejší wídenský týdenník „der Jugendfreund" po ruce má. Jen aby zase o půwod její takowé hádky nepowstaly, jako se děly o „posledního Orebitu!"

Uherská šlechta. Fenyes udáwá we swé statistice králowstwí uherského, že w celé zemi 136093 šlechtických rodin, anebo rodinu po 4 osobách počítaje, 544372 šlechtických duší nalezl. Tudy připadá w Uhřích na 20 lidí wždy 1 šlechtic.

Piwo we Wídni. Minulého roku wařilo se w rezidenci (w 47 piwowárích) 1337163 wěder, tedy o 114000 wěder wíce, nežli r. 1843. A wšecko wypilo se skoro w městě a w předměstí; co se weze na wenek, nestojí ani za řeč. Daně ze wšech piwowárů obnášejí 1374329 zl. 22 1/2 kr. na stř.—Kdožby řekl, že leží Wídeň w zemi, která se hojností wína honosí?

Nowé knihy.

Druhá kytka básní, bájek, písní a hádanek. (S obrázky a notami. Dárek malým čtenářům. Skládal Karel Winařický, farář na Kowani u Mladé Boleslawi. W Praze. Tiskem knížecí arcibiskupské knihtiskárny 1845. Stran 78 we 12ce. Seš. za 12 kr. stř.

Bibliotéka wybraných románů cizozemských. E. L. Bulwera Noc a jitro. W češtinu uwedl Kl. W. Püner. Swazek prwní. W Znojmě 1845. Nákladem E. J. Fourniera, knihkupce. Str. 158 we 12ce Seš. za 24 kr. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 42.
12. roč. běh.

KWĚTY.

NARODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

8. dubna
1845.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně i s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr. stř.

Ponocný na nowém swětě.

(Žert k deklamaci.)

„Pět a dwadcet plných roků
We swé službě wěrně stát,
Žádných nešetřiti kroků,
Stále jenom o to dbát,
Aby wšem i nejmenšímu
W městě wždy se mohlo zadost stát;
Od purkmistra k wýběrčímu,
Od kantora k zwoníku,
Od faráře k hrobníku
Mám se šestkrát každé noci brát —
A pak pádit z náměstí
Na loučenské předměstí,
Troubit, zpíwat, co jen hrdlo stačí,
Nechť se sněží, nebo mračí,
K tomu ještě sám a sám
Písničky si skládat mám!
To je tuším přece dost,
Aby člowěk získal náklonnost?"
Takto wzdychal, jako nemocný,
Iwan — ze Hloupowic ponocný.
Žena, tímto lkáním poděšená,
Po jeho se stawí boku,
Táže se ho celá ustrašená
Při welikém slzí toku,
Jaká že to hrůzná tíže
Srdce jeho wiže?
Iwan, kašket hněwem hodě na stolici,
Postawí se do posicí,
Začne jako pohádky
Wyprawowat swoje šarwátky:

„W pátek bude týden tomu,
Na ten samý den,
Co jsem sobě přál,
Bych nemusel jen
Wečer jíti z domu —
Ne, žebych se bál —
Pán Bůh uchowej!
To mne tuze dobře znáš,
Přitom také wědy máš,
Býwalý že militerist
Není takowej,
Jemuž každý osykowý list
Strašidlem se býti zdá —
Na to woják málo dbá.
Já ti ale jádro celé wěci zjewím;
Co kdy na srdci, to na jazyku,
Mám to od jakžiwa w zwyku.

To wíš, na Iwana slawím
Každý rok swůj swátek,
Soused zpomene si na desátek,
Kousek masa přijde od řezníka,
Od krawaře trochu mlíka,
A tak bez wlastního jmění
Mám tu pěkné poswícení!
Při čem se i obyčejně stáwá,
Že si člowěk s opičkou též hráwá,
A s ní pak se nerad rozloučí!
Kde wšak powinnost to poroučí,
Tu si Iwan pranic nedowolí!
Ozbrojím se tedy sukowitou holí
A hned hajdy s kuráží
Na to noční cikanění,
Že wšak deset ještě není,
Na mne ale zima doráží,
Zastawím se u Lwíčků
A wylousknu tam
Samožitné skleničku
Hned se ale k odejíti mám.
Tu mi kmotr náš
Barnabáš
Druhou sklínku nalíwá,
Neb jak w obyčeji míwá,
Musí u něho již každý host,
Byť by měl té jedné dost,
Alespoň dwě obrátit!
Hostu prej to neuškodí,
Pro něj se to ale hodí,
Kapsa má se přitom dobře mít!
Já mu ale přece prál:
Kmotírku, co počínáš?
Zdaliž pak to rozum máš?
On se ale usměje,
Pomalounku doleje,
A ta slowa ke mně praví:
Ale pane, co pak to má být?
Já bych měl dnes swátek mít,
Toť by se pan kmotr podiwil,
Jak bych beze wšeho wšudy
Sedm nejmín do žaloudku wlil!
Arci bych měl w hlawě bludy —

Ale — aspoň bych se chlubit směl,
Brachu! tys dnes řádný swátek měl!

Ženo, řekni sama beze žertu —
U wšech wšudy černých čertů!
Když mi dělá čest,
Přitom: ale pane prawí,
Zdali to jen pro mne slušno jest,
Zwláště, když se swátek slawí,
Wyřknouti to nezpůsobné,
Hrubé slowo: Ne!

Widíš, ženo, byl to krutý staw!
Já wšak, by můj weleznámý mraw
Bez ouhony, bez wší wády
Zajal wšechny možné pády,
Do druhé i do třetí se dám.
Nápoj sílu w žíly lije! —
A když si už s pátou zahráwám,
Desátá hle! na wěži tu bije.
Teď se seber, prawím k sobě,
Také se hned ženu z domu wen!
A hle po nedlouhé době
(Trwalo to deset minut jen)
Mám desátou odtroubenou!
(Dokončení.)

Cholera.

(*Pokračowání.*)

Otec mlynář jal se powídati, že Marinka nabýwá již oné dospělosti, kdežto mysl wšelikému otewřena dojemu z nezkušenosti přijímá dobré i zlé, že tudy zapotřebí, aby nad dítkem bděl opatrný a moudrý ochrance, o wybroušení jeho rozumu i zušlechtění srdce péči mající, by prospíwalo w bázni boží a wědomostech. „Matka — tak pokračowal w howoru — odpočíwá už několik let w zemi, odrostlá dcera má s domácností co dělati, mimo to wí Bůh, jak dlouho se ještě doma pozdrží, a já jsem starostmi rozsáhlého hospodářstwí tak obklopen, že kolikrát newím, kde mi hlawa stojí, natož abych se zabýwal wyučowáním děwčete. —Z toho ze wšeho se domyslíte, wzácný pane Jedlinský, s jakouto prosbou k wám se utíkám. Marinka je ještě tuze slabá, by docházela sem k wám do školy; protož důwěřuji se we waši lásku k malým, že si nebudete obtěžowat, té půlhodinky cesty do Zátok wážiti. Co se mne týče, já se dojista přičiním, wedle požehnání, jakého mně Bůh nadělil—wděčným se prokázati, a dwéře mé budou wám wždy otewřeny.“

Málem bych byl prostosrdečnému mlynáři okolo krku padl, jenž newědomky bránu do ráje mi otewřel. I pozdwihl jsem Marinku k sobě a zulíbal její twářinky hebounké takowou nenasyceností, že Swoboda usmíwaje se hlawou nad tím kroutil. Chudák! newěděl, že jsem celowal líce odrostlé dcery — arci jenom w duchu.

3.

Kdožby se byl nadál, když prwní pohled na půwabnou Kateřinu srdce moje pobouřilo, že se w krátkém čase stanu jejím takořka každodenním hostem? Milým-li či nemilým?— to snad laskawý čtenář rozsoudí, byť bych mu i nebyl již dříwe powěděl, jaké tajemstwí mi oči její zřetelným písmem zwěstowaly.

Jakmile se blížila hodina, když jsem přijíti měl, wyběhla pod jabloň přede mlejnem, a pohlížela k městečku, ježto opodál s bílou wěží a červenými střechami z houští zelených zahrad wykukowalo; spatříwši pak mě běžela s malou sestřičkou o záwod, která bude dříw u mne. Tak dětinsky si počínala, a přece jí to tak milostně, tak pěkně slušelo! A to bylo powídání, co po celinký boží den dělala, jak se Marinka pilně učila, kterak tatínek o mne příznivě rozpráwí. Radost moje byla tichá, němá; wroucnými powzdechy děkowal duch můj Swrchowanému za tak weliké dobrodiní.

Jak podiwná stwoření jsou ti zamilowaní! Co jsem se natěšil na okamžení, až mi bude přáno, milence city swé wyjewiti, jí swou lásku obětowati!— a teď jsem u ní sedáwal, ssál jsem takořka wanutí jejího dechu, bloudíwal jsem s ní w zahrádce mezi kwítím; ptáčkowé pěli o lásce, kwítkowé se klonili jeden k druhému šnice o lásce, celá příroda dýchala lásku — mně wšak wázlo slowíčko w ústech, já se chwěl, dotkla-ly se ručka její ruky mé. Srdce moje owšem hlasitě mluwilo: Anděli můj! já tě miluji jako milowal Abelard Heloisu, Petrarka swou Lauru, Werther Lotinku a Siegwart swou Marianu; já tě miluji horoucností, weškeré plameny přewyšující!—ale ústa si netroufaly zašeptati slowa tyto. Já wěděl předobře, že musím rozhodný krok učiniti, já předzwídal, že takto blaženost moje nemůže dlouho trwati, a přece jsem wáhal, čekaje na příležitější chwíli.

Nenadálá příhoda rozwázala mi usta. — Byl krásný, čarowný wečer— wečer před prwním májem. Sluněčko zaniklo za siné hory políbiwši posledními blesky bujně rozkwětající krajinu, ptáčkowé dozpěwowali: „Dobrou noc, matičko! dobrou noc!“ a tu onde wyploula hwězdička na obzoře a wšetečně pohlídala na dobrou matičku, jak se klonila na lůžko w nachowé spanilosti, wyslečena z bleskowého háwu. Soumrak rozprostíral temnětkaný záwoj nad ospalou zemí a pojal konečně wše w průzračnou temnotu.

Já se procházel podle řeky, wrbami wroubené,

jejíž proud od Zátok ku Kwětinowu šumně se walí. Na kopcích wyšlchowali ohňowé, známky to powěrčiwosti, zachowalé z dáwnominulých wěků; semtam křížily se ohniwé chomáče, wystřikujíce plameny jako prskawky kratochwilné, a ze wšad bylo slyšeti ples a hlomoz, křik poděšených a jásot čtweračiwé chasy.

Několik set kroků od řeky táhne se cesta široká, místami podle břehu křiwolace se kroutící a wedoucí z městečka k zátockému mlejnu. Dráhu přes řeku spojuje láwka, jsoucí přiražena k mohútným pilířům hučícího splawu. Tou cestou přikwapilo několik wejrůstků se smolnými chwojštěmi; — nebezpečné wyhazowání hořícími oharky a nestoudné pokřikowání bylo jejich zábawou.

(*Pokračowání.*)

Z listů cestujícího přítele psaných do Widně,
(*Dokončení.*)

Z Neapole dne 6. prosince 1844.

Slyším jak z Widně, tak z Prahy a z domowa zprávy o tuhé zimě, kterážto časně před wánoci nastala. Takowých nowin jest tu třeba, abychme se upamatowali, že žijeme w počase zimním, sic by nás jasně a wysoko na nebi swítící slunce se zahříwawými papršlky, jasná obloha čarowné modrosti, pohled na stromy a lučiny zelené, na dozráwající oranže a růže rozmile kwětoucí w domnění uwedly, že nás máj ještě neopustil. Aby ale tak krásná příroda a powětrnost kontrastem wětšího uwážení a ocenění došla, nastanou někdy dnowé nad míru strašliwé. Celá krajina je tmawými mračny zatažena jakoby jedním rázem měla wodou i ohněm zahlazena býti; an se w oprawdiwém smyslu déšť leje, hromu neslýchaný třesk zemí potřásá a ohniwý blesk temnost hrůzokrásně proráží; bujná wichřice, wlažný Siroko hluboko w moře se zarýwá, wlnu za wlnou w nekonečených brázdách pohání, tak že moře powzdálí jedinou pěnou býti se zdá. Tu se pod širým nebem jen chudý lazzaron nachází, na hlawě a těle marinarem přikrytý, jak buď lodky swé na wyšší místo před šlehajícími wlny wytahuje, buď jak na osliku s owocem k prodeji se žene. Přináší ten wlažný afrikánský host hlawy bolení, nejwíce cizincům, an wšechny nástroje k tráwení zeslábnou. Kdo w takowém času obyčejnou požíwání míru neumenší, hořce toho pyká.

Přede wčírem na štědrý wečer obdiwowali jsme w hlawních ulicech, strada Toledo a strada di Porto, krámy jídelních wěcí s rozmanitými druhy wyložených ryb; jak we Wlaších prodawači hulákají, jest wěc známá. Co je u nás toho dne kapr, to zde mořský i také až z Benátska přiwežený říčný ouhoř; tuze oblíbená ryba jest rejnok trnák (Glattroche) podiwné podoby. Celou noc až pozdě do bílého rána wše zde raketami all' onore della santissima virgine, pro wyražení a pokušení lidu střílí, od prwního až do posledního, bohatý i lazzarone, každý si od huby utrhne, aby wýdělek několika dní k sláwě nejswětější rodičky prohýřel; ráno jde oblažen touto zásluhou do kostela, poslechnuw jednu mši swatou posadí se pohodlně okolo ohně, jenž před každým kořalečním krámem na ulicích rozžatý plápolá; často i požádá dell' aqua vite — touto pálenkou boží hod slawě; konečně se wytáhnou karty a nastřádaný k tomu wýdělek jako wýhra w pálenku přechází. — Paměti hodný jest zdejší obyčej, králi na štědrý den každoročně welký dar podati. Děje se to měšťanostou jménem celého města, který w státním woze, nehrubě skwostném (sám král nemá zlata aneb stříbra na swém spřažení a woze) z radnice wyjede, wčele dlouhého zástupu nosičů nejdelší a nejouhlednější ulicí, strada Toledo, k welmi nádhernému králowskému paláci wážně se pohybuje; státní karozzu se znakem města Neapolitánského sleduje několik městských ouředníků w oděwu ouředním pěšky, pak tři dlouhé řady fakinů (lidí ku kterékoliw práci hotowých,) jenžto na hlawě weliké slaměné wošatky nesouce s rukama w bok podepřenýma hrdě si pod lahodným břemenem wyšlapují; jsoutě dnešního dne krom obyčeje w bílých pantalonách, w čistých kazajkách manšestrowých, z nichž se bílé košile blyštějí. (Tady se neděle od wšedního dne aspoň čistým prádlem neliší.) Napřed se nese posada w podobě wěžičky s několika patry; w nejwyšším oddělení poskakují kanárci a jiné zpěwawé ptactwo, pod nimi se tlačí tlční kapounowé, dole stojí několik zamyšlených krocanů, oblíbená to zde pochoutka; za posadou skwějí se na hlawách fakinů dwě zlaté wázy, welmi uměle zhotowené, na stranách obrázkami okrášlené, naplněné newídanými u nás kwětinami, pak následuje owoce, hrozny sladkého wína, cukrowinky, ryby, raky, ústrice, salámy až k jelitu; hudba schází, za to brnčí hluk přílišného dawu lidu, který stráží pěchotou jako pewnou zdí od nosičů jest oddělen. Král ty dary milostiwě přijme, a nejen wšecky členy králowské rodiny, nýbrž i wyslance a nejwyšší ouředníky také podělí. — Ma prý tento starodáwný zwyk býti obnoweným přiznáním poddanosti králi. — Na nowý rok spojuje se přání s dárkem kwětin, obyčejně růží, jichžto nesčíslné množstwí zde kwěte. Dr. M. K.

DENNÍ KRONIKA.

Z Prahy.

Dobrodinci. Denně docházejí zprávy o smutných následcích powodně dne 29. března; ze wšech míst pobřežných zní nářek nešťastných; ale w naší milé wlasti není nehody, aby dobročinnost w patách za ní nekráčela. Krásnou tuto cnost poznali jsme (jiných ani nejmenujíce) hlawně na dwou spoluměšťanech. Sotwa že rozwodněná Wltawa ubohé podskalské z bytů wyhnala, sotwa w klášteru Emauském přátelského přijetí nalezli: tu již přiwedl šlechetný soucit p. Emanuela Zdekaura a p. Waňku s hojnou pomocí k těm ubohým. Příkladem jich i jiné dobrodinci se wyskytli, ale tito oba nepřestali w dobročinnosti. Wíce jak 600 lidu opatřowali na míru štědře jídlem, dříwím a steliwem až do okamžení (3. dubna), kde zwláštní dobročinný spolek mezi osobami nejwyšších stawů se utwořil a starost oblžiwowání chudoby s ramen jejich sňal. Díky předewším těmto dwěma šlechetným měšťanům, neboť byli mezi nejprwnějšími, kteří okamžitým potřebám hojné pomoci poskytli!

Podskalský.

Z Terezína. (*Powodeň.*) Po tuhé, dlouhotrwalé zimě čekali jsme letos owšem weliké wody a nebezpečné třenice, a náš pewný mistrný most přes Oharku, jako i most sousedních Litoměřic přes Labe byl často opakowaným wysekáním ledu okolo koz a pilířů proti hrozící škodě opatrowán. Dne 27. března lámal se led na Ohři i Labi w mírně rozwodněném řečišti. Nazejtří ráno již woda klesala, obywatelstwo se těšilo, že již wyhráno, že staré přísloweí „mnoho sněhu, málo wody“ se potwrdí — a wšak téhož wečera obě řeky se strašně rozwodnily. Ráno na 29. března woda z kotliny (prostory neb louky před pewností, pro umělé rozwodnění w čas wálky a obležení určité) litoměřické přes silnici walem tekla, pokrýwajíc weliké části rowiny k Lowosicům. Rozjitřeni žiwlowé zuřili o záwod

proti slabému tworstwu lidskému; neb po hladině toho jezera hučící wichřice zde w pewnosti několik zahradních zdí powalila. Již před polednem weškeré spojení Litoměřic s Terezínem přestalo, a jízda přes litoměřický most ouředně se zapowěděla. Ještě za dne se ozýwaly zwony w sousedních wesnicích, a jak míle sichrawá noc a s ní čirá tma nastala, rozléhaly se po nesmírné hladině wody ouzkostliwé jeky opuštěných wesničanů. Přispěti jim w tu dobu nebylo možno. Když pak jitro 30. března zaswitlo, wody pak neustále přibýwalo, wyprawilo se několik člunů do wesnic: Českých Kopist, Mlikojed, Prosmyk a konečně do Německých Kopist, odkudž obywatelstwo do pewnosti a do Litoměřic po celý den se přewáželo, an rachot, chwílkami slyšaný, pád chalup, stodol a domů zwěstowal. Zde se ubohým wesničanům we wojárnách prostranné, bezpečné outočiště otewřelo; zwláštní swětnice, náležitě wytopené a oswětlené — wše to péčí welitelstwí wojenského — pak jídla, která jim dílem milosrdné paní posílaly, dílem obec měšťanská na swé outraty w hospodách připrawiti dala. Tím se owšem ubohým žiwot zachránil a útěcha poskytla; ale kdož nahradí ztrátu nábytku, zásob, dobytka, ano celého bytu? Posud se škoda ani ceniti nemůže; w Prosmykách, Píšťanech, Českých Kopistech, Mlikojedech a w předměstí litoměřickém Rybárně wětší část stawení porouchána i též zhola zbořena, aneb pádem hrozí. Na štěstí we zdejším okolí nikdo neutonul; ač mnohý jen takměř zázrakem záhubě ušel. Neohrožení plawci po rozwlněném jezeře se odwážiwše, ne toliko lidi, nýbrž i dobytek zachránili. Nalezlo se ale owšem také lotrů, jenž nočního času do opuštěných wesnic se plawili, aby beztrestně loupež páchati mohli; byli pak jati a hrdelnímu soudu w Litoměřicích odewzdáni. Dějiny naše nepamatují takowé powodně; woda o tři a dwadcet střewíců míru swou přewyšila; byla o dwa střewíce wyšší než r. 1784. Na wečer 30. března začalo wody ubýwati — jaká to radost, an se powěst roznesla, že woda o dwa palce klesla! — Nyní se sedláci opět domů wrací, a čas a ruka dobrodinců nejpatrnější známky zpustošení brzo zahladí. M. F.

Z Dokzů. (*Slawnost welikonoční.*) Kdo s litoměřickým krajem se rozloučiw, silnicí k mladé Boleslawi přes Dokzy po ohni ze zřícenin swých opět powstáwající se ubírá, a jednotwárnou, toliko borowými lesy lemowanou od Jestřabí až k Tamilu běžící cestu urazí, toho překwapí kouzelná hladina zamodralého, Karlem IV. w roce 1366 založeného welikého rybníka, který w newýslowné kráse před cestujícím se prostírá. Přímo naproti silnici za rybníkem jakož i w lewo a w prawo něho, strmí tři wrchy, ohromní to obrowé od pradáwna zde na stráži stojící. Rybník tento — majetnost Jeho Excellencí pana Kristiana hraběte z Waldšteinu — je w letě okem weškeré krajiny, w zimě pak rejdištěm nesčíslných klouzačů. I letos podmanila si krutá zima tohoto welikána, který skoro 2000 měřic obnáší, a hle! o welikonocích, kdežby lahodní wětérkowé wanouti a skřiwánek nad zeleným osením se wznášeje, radostné z mrtwých wstání prozpěwowati měl, byl rybník ještě ledem 15 coulů tlustým pokryt, jakowouž událost ani nejstarší rybáři, ani kdo jiný z blízkých nepamatují. I wznikla tu w obecenstwu dokském myšlénka, aby — dítkám swým a potomkům jejich na památku — na tomto ledowém stole welikonočního beránka požili. W pondělí welikonoční odpoledne bylo tedy dlouhou řadu saní wíděti — w čele nowě zřízenou wojensky oděnou bandu městských střelců, na kterých úředníci a množstwí měšťanů k myšímu hradu (Mäusschloß) spěchali. Za saněmi pádil nesčíslný daw lidu mladého i starého, jehož nohama sladké nápěwy zwučné hudby pohybowati se zdály. Wšecken zástup shromáždil se u myšího hradu, u prostřed takměř rybníku stojícího, na prostranné hladině. I wzniknul weselý howor a bylo slyšeti mnohé slowo hlasitého plesu, jakož i tichého odewzdání-se do wůle Stwořitele wšemohoucího, který welikonoce kwítím ozdobiti, a wšak i ledowými mosty krášliti umí. I náš milý český jazyk se tu rozléhal, neboť skoro wšickni wzácnější obywatelé w Dokzech jsou jeho ctitelé a znatelé. Zbožné paní zatím welikonočního beránka a mazance mezi děti na sta zde shromážděné rozdáwaly. — Wšudy toliko mírná, smíchem a žertem oslazená radost panowala, jenž tento bílý welikonoční pondělek i od nejwzdálenějšího přirownání k modrému pondělku ostříhala. Mnohý starec, čta nápis we skálu myšího hradu wyrytý: „Ostermontag 1845 am 24. März“ zwolal: Owšem takowých wěcí otcowé naši neuzřeli! F.. b.

Z Boleslawska. (*Diwadlo.*) Z jistých zpráw se dowídáme, že prowozowali Turnowští diwadelní ochotníci dne 26. března „Wlásenku“ dramatický žertík w jednom dějstwí dle Herzenskrona, wzdělaný od Fr. Drahoňowského a Štěpánkůw překlad „Žlutou zimnici“. Deklamowáno též Rubešowo „Kdyby krasotinek nebylo“. — Na Wysoké hráli po několik nedĕl Rajmundowa „Marnotratníka“. — W Bakowě prowozowali o welikonočním čase „Žižkůw meč“ weselohru od Klicpery. k.

Ze Zehušic. (*Slawnost beránka.*) Na Boží hod welikonoční měli jsme zde neobyčejnou a paměti hodnou slawnost. Šlechetnomyslností některých zdejších p. ouředníků a chotí jejich zřídily se hody beránkowy pro wšecky zdejší a wůkolní dítky na ledě řeky Doubrawy, silným náhonem skrze zdejší dwůr tekoucí. Několik beránků, nemalý počet mazanců a přiměřené množstwí obarwených wajec bylo k tomu již připraweno, když po skončených službách Božích wšecky dítky pod praporcem školním z chrámu Páně na led byly wedeny, kdež w širokém kole dlouhý pokrytý stůl obstoupily, an weliké množstwí diwáků oba okolní břehy obsypalo. Zdejší zámecký kaplan W. B. projewil w krátké, jadrné řeči oučel této slawnosti, k rozmnožení důwěry w Boha směřující, který, ač tak dlouho weškerou přírodu w tuhých okowech spoutanou držeti umí, přece brzo okowů ji zprostiw, wšem tworům hojně plodistwou učiní. Napotom sami ouředníci se swými písaři jídla roznášeli a posluhowali dítkám rozradostněným, a poněwadž pokrmů wybýwalo, i mnohým diwákům. Dlouho zajisté připomínati budou sobě dítky ty letošní hody beránkowy, ano i w pozdním stáří wyprawowati budou wnukům swým upřímnost a lásku tehdejších swých předstawených, an kosti jich již dáwno w zemi odpočíwati budou.

Z Litomyšle. (*Powodeň.* Z přátelského dopisu.) Wčera dne 28. března počala u nás woda wystupowati, každým okamžením zrůstala wíce a wíce a naplňowala obywatele města našeho strachem. Dne 29. dosáhla ale welikosti, jakowé ti nejstarší pamětníci zdejší nepamatují. Woda se hnala skrz radnici přes náměstí dolní branou a zatopila dolní předměstí takměř celé; wesnice Cerkwice, Nedošín jsou we wodě, u nás pobořila několik stawení, wzala mosty, takže ani památky po nich není; pět splawů je docela zrušeno. Posud se našly jen dwě děti utopeny; jak welké neštěstí a jaká škoda se stala, zdělím až podruhé. A. B.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 43.
12. roč. běh.

KWĚTY.

10. dubna
1845.

Časopis tento se wo skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 250) wydáwá po půlarších třikráte na týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

NARODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowníchouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně 1 s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr. stř.

Ponocný na nowém swětě.

(Dokončení.)

Když tak po náměstí sem tam přecházím,
Náhodou ti o kočár se narazím,
Jenž před Zlatou sůwou stojí.
Práwě dobře! myslím sobě
A hned bez dalšího rozmejšlení
Na kočáře se ti rozložím,
Hlawu na přič položím,
A hle! — již mne kojí sladký sen!
Jaké diwy! člowěk tomu zwyklý není!
Neb když za jedinký boží den
Tolik bryndy wypije,
Ta wšak, co nezdárný host,
W mozku stan swůj rozbije,
Pak má arci hlawa dost!

Když tak w bázni boží dřímám,
Probudí mne zwonu hlas;
Kladiwo wšak padlo třikrát jen,
Tu se hbitě pro hůl sbýbám;
Neb to není žádný špás,
Když přiwítá ponocného bílý den,
Anto sám ho wítat má;
Zda-li se pak něco říci dá?

A tu — jak se samo sebou rozumí —
Začnu troubit, běhat, soptit jako saň,
A co člowěk w zlosti nejlíp umí,
Láti, jako když si wrátný houká,
Když tu stlouká
Kontribuci nebo z domů daň!

Wšak hle! na swou milou wíru!
Tu se walí chlapů kůpa
Jako tucet granatýrů,
Jeden wíc než druhý supá,
Takže jsem již chtěl mít trochu strachu.
Tu si ale myslím — milý brachu,
Wždyť's byl u Lipcíku
W jiném cwiku,
Nebál jsi se Francouzů a Wlachů,
Na to hrstky bídných wětroplachů!
Zůstanu ti stát.
Aby ale spral to kat!
Tu mi floutek ramenatý
Polámat chce wšechny hnáty,
Jiní začnou jako z not mne klít,
Jiní jako by to musele tak být,
Ruce prowazem mi wážou,
A hned s nimi jíti kážou.

Já se we wší uctiwosti
Tážu po příčině této šwandy,
Držím řeči o swé newinnosti
Wůdci strašliwé té bandy;
On si ale po mně hodí zraky,
Prohlídne mne od hlawy až k patě,
Řekne: Hle, jak swatě
Počíná si lotr lstiwý,
Jak by se tu děly diwy!
Známeť takowé již ptáky
U nás w nowém swětě,
Kde jen počestnost a pokoj kwěte!

Kde? — já w nowém swětě?
Dokonce snad w Australii,
Kde jen lidojedi žijí?
Co to osud semnou plete?

Než — až třetího dne mělo
Tajemstwí se rozwinouti,
An dle paragrafů znělo,
Že mé liskowice musí tnouti.
Pomysli si, ženo milá,
Touto maličkostí byla
Porušena celá hodnost moje!
Chtěje na kočáře bludy swoje
Zaplašiti tichým spánkem,
Byl jsem w jiné město uwezen,
Jenž se liší tímto jen,
Že se w nowém swětě po ulicích
Píská; u nás w Hloupowicích
Jenom troubí!!

Pět a dwacet liskowkou
Dostal jsem, jen jak by lup,
K tomu ještě neminul mne šup.
Tak jsem touto šwandou zlou
Ztratil službu, jméno, čest,
Jenžto nejdražší mi jest!
Službu, při nížto mzda čeká jistá —
Jméno muže počestného,
Hloupowského ponocného!
Děj se, Pane, wůle twoje!
Silná jesti wíra moje,
Že mi nebe o mnoho wíc chystá!

F. K. Drahoňowský.

Cholera.

(*Pokračowání.*)

„Hejsa, hoši! poswifte panence na cestu, aby nebrkla;“ zahulákal tu jeden s hlasitým smíchem. Já bezděčně napínal zraků a spatřiw, že luza kolem ženské postawy jako hejno diblíků rejdy prowádí, pustil jsem se skokem za skotáckou čeládkou, prosbě i pláči ubohé ženštiny se posmíwající. Mžiknutím blesku lítala pádná hůl moje po lebkách rozpařených; nezbedníci, mým: „Půjdeš, holoto!“ jakož i rázným přikládáním zděšeni, dali se na outěk — a ženština wyswobozená padla mi do náručí.

Nebesa! wy jste widěla můj zmatek, mé překwapení, mou newýslownou radost, když jsem útlou ženštinu w rukou držel. Byla to Kateřina, perle má, ježto opozdiwši se u přítelky uličníkům wyhnouti se nemohla. Prudkým náwalem radostných citů unešen zkřikl jsem: „O má drahá, wroucně milowaná!“ a wášniwě jsem ji tiskl k prsoum a rty moje tkwěly na rtech jejích — jako wčelka na kalíšku kwětiny—ssajíce rajskou slast. Hwězdičky patřily na nás; na kopcích pak zářil čistý symbol naší lásky, jako plamen Zoroastrůw zaswěcený zdroji milosti.

„Miluješ mne, Kačenko?“ šeptal jsem láskou opojen. Díwka nepromluwila, nýbrž zachwějíc se přitulila se úžeji k mým prsoum. A tak jsme dlouhou chwíli trwali w mlčení, ponořeni w blahostném zatmění okouzlených smyslů. —

„Hrom do toho nadělení!“ zkřikl tu někdo hlasem neweselým. My odskočili od sebe, a u nás stál — Tomeš Cwok s planoucím zlostí okem.

„Ty se mi pěkně chowáš, ty nestydatá tulačko! Počkej, to má otec wědět!“ wyrazil ze sebe spurným hlasem.

„Jdi domů, Tomši a wyspi se;“ odbýwalo jej děwče s rostoucí nesnází; „bez toho mluwí z tebe pálenka.“

„Posmíwej se, posmíwej;“ zatínal mladík zuby, „wšak já wám přetrhnu waše noční toulky. Ty jsi má a mou zůstaneš na wzdor wšemu upejpání. Teď honem domů, a ty kantore, objímej raděj basu, než hloupou, nezkušenou díwčici.“

Blížící-se kroky a hlasy přetrhly nemilou rozprávku. Byli to lidé ze zátocké obce, z městečka jdoucí, ku kterým se Kateřina přidala, welebíc šťastnou náhodu. Tomeš se ztratil w temnu nočním, a já nebe maje w srdci, ubíral se kwapnými kroky k domowu.

4.

„Jako před twáří hada utíkej před hříchem.“ Přísloví to zdálo se býti heslem Tomšowým. Od onoho osudného wečera štítil se mne, jakoby twář moje byla twář hada, aneb jakobych wypadal jako hnusný, smrtelný hřích, a neboliž se strachowal, aby se na mne hříchu nedopustil? Nic wšak méně dostalo se mi příležitosti, jeho licoměrnou duši skrz na skrz poznati.

Musel jsem wečerního času jíti okolo hospody, z nížto rozléhající-se powyk zhýřelé společnosti uši mé prorážel. Prowozowal se tam karban a zdálo se mi, jakobych rozeznáwal Tomše we směsici hulákajících hlasů. Já se bezděčně zastawil; jméno Swoboda zbudilo mou pozornost.

„Jen klop, Tomšíčku, dwaciášky!“ chechtal se ochraptělý hlas. „Tatíkowi se rodějí jako swíčky a mejdlo, a pantatík Swoboda wytasí se s nimi co newidět, aby wandrowaly do twé bezedné kapsy a z ní do našich — hahaha!“

Opilý Tomeš udeřiw na stůl, až sklenice zařinčely, prawil wesele: „Ať mne wšickni wšudy, kamarádíčkowé, chodím-li za tou hloupou fiflenou z jiné příčiny, než abych se dostal těm tolárkům do žiwého, co má mlynář w truhlici. Jáť bych rád holku přepustil darem tomu kantorowi, když ji drží za swatou Cecilii, nota bene! kdyby byla jako perníkowá panenka, z nížto se mandle wyloupati dají; ale takto! ať mne nezlobí; waz mu zlomím, kde ho napadnu.“

Já toho měl dost; jako splašený uháněl jsem od krčmy slyše i w dáli rouhawý smích rozpustilé roty. Různé city rozrýwaly duši mou. Jednák zlost, jednak lítost a zase i outrpnost s ubohou obětí proháněly se jako mraky aprilowé srdcem mým, až dospěl jiný cit převahy nad nimi, předsewzetí totiž, mlynáři se swěřiti a o ruku jeho dcery požádati. Umysl můj byl nezměnitelný.

Wystrojiw se šetrněji než kdy jindy, odebral jsem se druhého dne před wečerem do mlejna. S učením to nechtělo jaksi jíti; Marinka byla roztržitá a já ještě wíce. Tlačilť mne nesmírný kámen na prsou i přiléhal nesmírnou tíží, čím wíce hodina mého odchodu se blížila.

Kačenka, jakoby předzwídala, o čem se jednati bude, wyšla wen. Dodaw si srdce jal jsem se Swobodowi jednoduchými slowy líčiti swé domácí poměry, naděje, obtížnosti swobodného stawu, s kterými člowěk jako já se musí potýkati; — a po takowém proslowě žádal jsem o Kačenčinu ruku a otcowské požehnání.

Nepomenul jsem ale několik slowíček o Tomši Cwokowi w žádost swou wmísiti, — o jeho neslušném wyjádření w hospodě, o jeho nemrawech, zhýřelosti atd.; žeby tak zbožné, hospodářské děwče, jako je Kačenka, pod krowem Cwokowým jenom neštěstí dočkati se muselo.

Mlynář mne pilně poslouchal, a když jsem dokončil, prawil welmi powážliwě: „Milerad wěřím, wzácný pane učiteli, že dceru mou upřímně milujete, a pozoruji, že i ona na wás lhostejně nehledí; ano přiznati se musím, že s waší osobností i s wašim postawením docela spokojen jsem; ale — dáti wám ji nemohu. Přislíbil jsem nebožce manželce, když na smrtním lůžku ležela, zawázal jsem se i starému příteli Cwokowi rukou dáním, že Kačenčiným manželem bude jen Tomášek. Kluk je arci wětroplach, kam wítr tam plášť, rád si časem hodí a časem do sklenice hloub nahlédne; — toť wíte: mladost radost! Až ho jen ženuška ztuha zapřáhne a uzdu mu přituží, wšak on wejde do sebe. Já býwal také jeden z těch hejsků, co chodíwají z hospod, když je málo hodin, a přece bych hřešil, kdybych stejskal na nedostatek. Rozšafná žena — dejž jí Bůh lehké odpočinutí! — ta byla mým ochranným andělem. Pročež neračte se horšit, pane Jedlinský, že wám wěc tak powídám, jak se prawě wynachází. Holka je poslušné dítě a dá si říci; wám ale dojista wykwětá štěstí skwělejší. — Ostatně zůstaneme dobrými přáteli.“

Swěsiw hlawu smutně jsem odešel; w nitru mém rozložila se pustá Sahara, ale w hlawě mne pálilo, jakoby mě byl žhawý Siroco owanul. Oko moje hledalo nadarmo díwku we mlejnici; jda okolo jabloně zaslechl jsem hlasité wzdychání. Byla to ona, wywolená srdce mého, co tam seděla, zlíkajíc usedawě. Přiblížiw se k ní, aniž to byla zpozorowala, odňal jsem z lehýčka bělostné ručky s oček, a proud nejčistějších perlí kanul po ubledlých lících. Ach, nebyly to slzy rozkoše, nýbrž slzy zármutku, hořké jako peluněk.

„Milenko, hwězdo má — co pláčeš?“ domlouwal jsem jí, neméně lítostí jat.

Wyskočiwši prudce nabídla se, že mne wyprowodí. Cestou powídala, nemohouc pro pláč takořka mluwiti, že wyslechla celou naši rozmluwu, a že zůstala omráčena, jakoby se jí byl posel boží dotknul; — teď že newí, co počíti. Sám w ouzkostech wěze snažil jsem se její pobouřenou mysl poněkud ukojiti. Pod hustolistou wrbou, jejíž zelenou klenbu prawě wzešlá luna stříbrem swým posíwala, winuly se z prsou našich sliby stálé wěrnosti, a rtowé naši potwrdili je nezrušitelnou pečetí lásky. Milenka si předsewzala, že bude Boha prositi o milost, aby mezi ní a sňátek protiwný nepřekročná mezera se rozprostřela, byť i mezera ta slouti měla — s m r t. S takowými city jsme se rozešli.

(*Pokračowání.*)

Historické slowo o tabáku.

Wůbec se domníwá, i čte se w rostlinářích, že k wýhodám a ku škodám, kterých wynalezením Ameriky od Kolumba nám Ewropanům se dostalo, i tabák patří, jenž prý od ostrowa Tabago w západní Indii, kde Spanělowé jej nalezli, jméno swé obdržel, a jenž nyní i mezi sprostým lidem tak rozšířen a w náwyku jest, že mnohý nuzák raději hlad než ujmu této náruživosti trpí, a raději nos a dýmku nežli žaludek nacpáwá. Tím wšak tuším onomu nowému swětu křiwda se děje. Náš weleučený Presl w swém obšírném rostlináři (w Praze 1823) dokládá a spanělského zpytatele přírody Ulloa, jemuž i známost platiny po Ewropě děkujem, za swědka béře, že tabák drahně před seznáním Ameriky w Ewropě znám byl, a že nelze přijmouti, žeby Ewropané teprw od Američanů kouření tabáku byli se naučili; w Asii alespoň jest obyčej tento prastarý, jak z mnohých cestopisů starých seznáwáme; dlužno tedy přidati, že našinci do Asie po moři středozemním obchod wedouce, tam kouření tabáku seznali a okusiwše jej, sobě oblíbili. Dále čteme, že w Americe i tam, kde tabák sám od sebe roste, kouření jeho ani wšeobecné, ani hojné není, což Pallas, známý cestowatel a dozorce přírodotworných sbírek w Berlíně doswědčuje, a prawí, že kouření tabáku u národů asiatských, wýslowně u Mongolů a Čínů, jenž tabáku užíwají, který tabákem čínským (Nicotiana chinensis) se nazýwá, mnohem jest rozšířenější. Nedal by se půwod toho hnusného a na začátku odporného, ba i záwrať a dáwení působícího zwyku wyswětliti, kdybychom newěděli, že w palčiwém onom ponebí hojnost jedowatého hmyzu w powětří se wznáší a dorážením swým lidi moří, zwláště pak w obličeji bolestné body zanecháwá. K zapuzení těchto letic a mušek kouř mámící, z dýmky wyruchující a obličej kuřáka w oblaky swé zahalující, wýborně se hodí — jakž to i wčelaři k zahnání wčel w obyčeji míwají; z dwojího zlého menší se wolí; tím se čadění to osprawedlňuje — a náwyk tabáku kuřlawého jakési potřebnosti, arci jen w horkých krajinách nabýwá. Také šňupání tabáku jest téměř prastaré, a powstalo z pudu smysly drážditi. Kdo s tabákem zacházel, snadno pozorowal, že wýpach té byliny w nose čmejrání a tím i kejchání způsobuje, čím se i zacpaný nos čistí, a jak se domníwalo, i mozek a zrak bystří, a proto také tento způsob užíwání tabáku jakési wšeobecnosti po swětě dosáhl, ač nynějšího času šňupání rozmáhajícím se kouřením silně potlačeno býwá.

Dřewní Celtowé znali, jak se ze wšeobecného slowníku starohradského dowídáme, jakési kořeni, ježto žwejkali, šňupali i kouřili, a podnes nalezají se w prastarých mohylách u kostrounů, w nich se nacházejících, hliněné nádobky, lulkám čili dýmkám nynějším podobné. I Čudowé neb Skythowé dle Herodota jakési koření do ohně házíwali a kouř z něho do sebe wdychávali neb wdúwali, což prý na ně tak působilo, jako na Řeky wíno. Pomponius Mela totéž o Thracích twrdí, kteří prý okolo ohně rozžatého, do něhož jakéhos semena naházeli, se umístiwše, wýpar do sebe dýchali a tak sobě rozkoše mysli opilosti podobné twořiwali. Takowé symposium neb hodowání liší se arci ještě welmi od kouření nám obyčejného; přece ale w hlawní wěci s ním se srownáwá. Dychtiwost po obnowení a usnadnění takowých lahůdek jistě w krátkém čase wy-

nalezla obníska jednotliwá, dým ten i w domácnosti i po cestách wydáwající, a tak časem úhodná lulka či dýmka půwod swůj wzala.

Že toto dřewně jen w sewerowýchodní Asii, tedy mezi národy slowanskými w obyčeji bylo, a později teprw do jižnozápadní Asie se rozšířilo, za to nám ručí dílem Alkoran, w němž ani zmínky o kouření nenalezáme, tušíce, žeby byl Mahomed nemálo proti té ophzlosti hromowal, anté při každé příležitosti proti wínu tak horlí; dílem ale Marek Paolo (w 13. století) a jiní dřewní cestowatelé, kteří Indii a Čínu projeli a w cestopisech swých o mrawech a nawyklostech národů těch obšírně jednajíce, o tabáku a jeho užíwání ani slowem se nezmiňují. W pozdějších pak časech zlozwyk ten i do těchto zemí se wloudil, a již, jak jsem podotknul, za časů wynalezení Ameriky tam wíce než tady wšeobecnosti dosáhl. (Dokončení.)

DENNÍ KRONIKA.

Z Prahy.

České diwadlo. W neděli dne 6 dubna we prospěch paní Kolárowé ponejprw: Elisena, kněžna Wolherská, aneb Les u Sibině, činohra we 4 dějstwí od Weissenthurnowé, přeložená od Lomnického. — Krásné počasí wábilo wíce k chůzy za bránu, než do diwadla; mnohá místa zůstala tedy w diwadle prázdná — a nemilý tento pohled působil (jak se zdálo) na celé předstawení. Wanulť skrze celou hru jakýsi wlažný dech, a jen w několika scenách se poněkud rozehřál. K rozehřání tomu pomohla nejwíce swou žiwou, dojímawou hrou paní beneficiantka (Elisena) a pak rodina Kowarowa — p. Grabinger, paní Skalná a p. Rajská, poslední w osobě mladého Sokola, kterýž tím arci trochu malý wypadl. Ostatní w úlohách wíce méně wděčných, také jen dle toho k zdaru celku přispíwali. Tance jsou takowým hrám jen na ujmu; jednání se wleče i bez nich; nač ho ještě násilně roztahowati. — Konečně musíme zas jednou podotknouti, že by neškodilo, kdyby se aspoň trochu na správnost jazyka hledělo — aby se alespoň takowé chyby nedělaly, jakož je: čáry místo cáry (chatrné kusy šatstwa), díka místo dyka a naopak. Wímeť sice, že při nynějších okolnostech toto podotknutí nic nepomůže, ale swědomí nám poroučí je učinit.
J. K.

We prospěch powodní zachwácených utwořila se tu blahočinná jednota, maje w čele Jeho c. k. Wýsost arciwéwodu Štěpána, kterýžto si swým neohroženým, lidomilným a důwěru budícím chowáním mezi spoustami rozwětřených wod wšechna srdce jako nowými diamantowými úwazky připoutal. Společnost tato sestáwá z osob wšelikého stawu, počítaje od nejwyššího panstwa až k wáženému měšťanu. Scházejíť se, (jakož se i nadíti bylo) hojné příspěwky. Peníze přijímá hrabě F. Thun, otec — jiné dary kníže Salm. P.

Z Kutné Hory. (*Diwadlo pro wytopence.*) Sotwa že sem donikla zpráwa o neštěstí, ježto Prahu — zwláště ale krajiny pobřežné — náramnou powodní potkalo: ustanowili se hned zdejší diwadelní ochotníci na tom, že nejprwnější předstawení we prospěch nešťastných krajanů obrátí. K tomu cíli prowozowali již minulou neděli činohru: Matka a dcera, známou w literatuře naší dle překladu J. K. Tyla (též Kutnohorského). Hra welmi dobře wypadla... k—k

Z Rabí nás došla zpráwa, že i tam česká Thalie již od delších časů skrowný stánek rozbila, a že tam hlawně w krásném pohlawí swých ctitelů a pěstounů nalezá — tak sice, že z nedůstatků mužských herců, mnohdy krasotinka úlohu mužskou hráti se uwolí. Přáli bychme několik těchto horliwých díwek jiným místům, kdežto ubozí ochotníci ani jednu pomocnici sehnati nemohou. — Posledně hráli „Nalezence".

Pohled na poslední literární úkazy.

1) *Mastičkář.* Powídka z časů Jindřicha Korutanského. Od Jana z Hwězdy, 1. a 2. swazek. (Zábawných spisů J. z H. swazek VI. a VII.) W Praze 1845. W knihtiskárně a skladu Jar. Pospíšila.

(Pokračowání.) Podíwejme se nyní krátce, jak náš oblíbený spisowatel „Mastičkáře" z toho bohatého pramene wážil, a jak těch rozmanitých barew a nitek onoho času k wywedení swého díla použil.

Předewším musíme radostně říci, že wane celou powídkou mírný, čistý duch a že se w ní wřelý cit a zdrawé smýšlení zrcadlí. Lahodně okřáti musí při ní každý čtenář, do jehož prsou a lebky krůpěj sladkého jedu z oněch plodů ještě nekápla, ježto po wšem násilném, často nepřirozeném otřesení wšech čiw nic jiného we srdci nezůstawují, nežli nelibost, omrzelost a jakousi ouzkostnou nespokojenost.

Po takowých effektech Jan z Hwězdy nebaží — a přece je powídka jeho pěkná osnowa žiwých, dojímawých wýjewů a přes celé dílo jest rozprostřena tak přirozená půwabnost, ze wšeho zazníwá tak libezný tón: že nemůžeme po přečtení jinak, nežli p. spisowatele prositi, aby na této dráze neustál, ale co nejdříwe zas nowým plodem pěknou literaturu naši ozdobil.

Děj celé powídky (historické události musíme arci wyjmouti) newyniká sice neobyčejnou a nebo snad přehnanou obraziwostí, do jakowé se mnozí romanopisci za hranicemi nutějí; za to ale poskytuje přediwo prawdiwých, dle přírody kreslených obrazů, a to je rowněž tak weliká ne-li wětší zásluha, nežli síla podiwně zapletených, hrůzyplných wýjewů. Přitom je tu dějin tolik, že by mohly 3dílpwý román wyplnit.

Také skoro wšechny wynikající osobnosti času tehdejších sestawil wážený spisowatel do rámce powídky swé. Tu je statečný Jindřich z Lípy, hrdinský Jan ze Stráže, ohniwý Wítek z Landštýna, zhejilý Bergow, odwážliwý Olbram, choulostiwý Jindřich Korutanský, spanilá Elížběta, ta poslední hwězda na obloze Přemyslowské, opat zbraslawský a kněz Berengar, toulawý Puš-Křowák se swou chasou — wedle strakaté řady přibájených osob rozmanité ceny a půwabnosti.

Skoro až tuze mnoho figur w meze dwouswazečkowé powídky! Tu není místa pro wšechny, aby se rozwinuly dle celé swé bytosti. Při takowé tísni osob, z nichžto se každá z proudů wyprawowaných událostí ku předu dere, stane se snadno, že spisowatel buď wůbec pouhé nástiny podá, anebo jenom jednu část slušně prowede a druhou poněkud zanedbá. Jan z Hwězdy hleděl arci wšem stranám zadost učiniti; nebyloť ale skoro možno, aby nebyl některé částky šíře, nežli jiné, prowedl — a to práwě takowé, které ačkoli celým pásmem dějin běží, přece jen w poměru k welikým událostem weřejným, půwabnými episodami zůstáwají. Myslímeť předewším příhody domu koníře od Bílého lwa. (Pokračowání.)

Wydáwáním a ředakcí J. Pospíšila w Praze.

Čislo 44.
12. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NARODNÍ ZÁBAWNÍK

PRO

ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

12. dubna 1845.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně 1 s patřičnou obalkou 2 zl. 36 kr. stř.

Cholera.

(*Pokračowání.*)

Samoten kráčel jsem podle řeky. Měsíček se díwal outrpně na mne, listí wrbowé chwělo se, jakoby „ach!“ wzdychalo, a wlnky důwěrně šuměly, a ode dna zrcadliny lesklé usmíwal se na mne wodník s wlasy zelenými a zdál se příwětiwě louditi: „O pojď ke mně, nešťastníku z údolí plačtiwého! pojď do mého palácu, a pohow sobě po přestálých nehodách! Zde tak měkko, a tak ticho, tichounko, a tak prázdno lidských wášní! O pospěš bez prodlení!“ — — Ale ze zdálí hučel mocný jez a zdál se co duch strážný wýstrahu mi dáwati warowným: Běda, běda tobě!“

Lehkým mrazíkem potřásán ubíhal jsem hbitě před hlasem swého srdce, až jsem se dostal na láwku u splawu. S protější strany bylo slyšeti kroky pádné, a než jsem se nadál, stál jsem u prostřed láwky s Tomášem Cwokem. Oko jeho bylo krwolačného wlka, posunky jeho posunky hyeny, a z úst jeho wanul dech baziliška. Mlčky hleděli jsme několik sekund na sebe.

„Kde jste byl?“ zpustil po chwíli synek mydlářůw, zastoupiw mi cestu.

„To nemusíte wědět;“ odpowěděl jsem také zhurta.

„Já ale chci a musím to wědět!“ wykřikl nakwašený mladík, jemuž žárliwost a zlost z očí koukala. „Wy jste byl w Zátokách u mé newěsty?—Nezapírejte!“

Takowá drzost mě popudila. „Ano, byl jsem tam, když to chcete mermomocí wědět. A teď mě pusťte, abych se dostal domů.“

„Do studena půjdeš, mizerný kantůrku, aby se ti schladila zbouřená krew!“ Ta slowa u největším wzteku zařwaw chopil mě za prsa a cloumal mnou, chtěje mě do hlubiny swrhnouti. Já se chytil jednou rukou zábradlí a druhou jsem jej odrážel. Dlouho jsme zápasili; protiwník můj byl silnější, jeho sukowitá ruka diw mi žebra nerozlomila. Síly moje umdléwaly, dech se mi krátil, žíly nabíhaly a wšechny číwy tak se třepetaly, jako struny po dotknutí doznívající. I wynaložil jsem poslední pot, bych škůdce swého přemohl. On wida, kam mířím, obejmul jednou rukou silný trám u splawu, druhou mne wší mocí přirazil k mádlu, dřewo spuchřelé prasklo, skácelo se, a já s pronikawým zkřiknutím sletěl po hlawě do hloubky. Pekelný chechtot: „Adio, holečku — dobrou noc!“ doprowázel můj pád; — woda se nade mnou zawřela.

5.

Ještě podnes se na to pamatuji, jak mi w uších hrany sezwáněly, když jsem tekutinou chladného žiwlu ke dnu padal. Ohromný kůl, k němužto jsem se w zápasu s wodním duchem dostal, byl mi ochranou. Onou ouzkostnou odwážliwostí, jakowáž w nebezpečí tonoucímu se naskytáwá, wysoukal jsem se po něm pracně nahoru, a že blíže břehu zaražen stál, doplawal jsem jakž takž na pewnou půdu.— Po Tomšowi nebylo ani památky.

Když jsem přišel domů co myš promoklý, spráskula matka nademnou ruce. „I ty matičko Swatohorská! copak jsi kutil hochu, že wypadáš jako hastrman?“ Já se wymlouwal, jak bylo možná; — o prawém půwodci bezděčné koupele nedowěděl se odemne nikdo ani slowa.

Tato nepatrná událost pozdržela mě několik dní doma, takže jsem se nemohl do Zátok podíwati. W neděli wyšel jsem zase na boží slunéčko, abych w chrámu Páně milenku spatřil. Nepřišla do kostela; w srdci mém zniklo cosi, co mě znepokojowalo. Duchowní kázal o křesťanské swornosti a lásce k bližnímu, o zapření sebe samého; já poslouchal jen jedním uchem. Po skončeném kázaní napnulo posluchactwo ještě bystřeji sluchy; mělyť se čísti ohlášky. Já na žádné nedáwal pozor, jen jedny — ach ty mě shrotily s nejwyššího nebe blaženosti we propast beznadějnosti, zou-

falštwí! Mělit do stawu swatého manželstwa wstoupiti Tomáš Cwok a Kateřina Swobodowa — ohlašowalo se ponejprw, po druhé a po třetí.'

Mrákoty obklopily zraky mé a ledowé zděšení wjelo mi do wšech oudů i do obličeje, takže by nikdo krůpěje krwe we mně byl nedopichl. Obláčky wšech barew kmitaly se mi před očima, wšecky žíly chwěly se palčiwou pohybliwostí, mráz mě obešel, i klesl jsem bez wlády na stolici u warhan. W mém srdci to wřelo a sičelo, jakoby se žhawé železo w proudech krwe jeho hasilo.

Ach tedy přece zapomněla lehkomyslná na sliby učiněné! Bylo jí tedy hříčkou rozplameniti srdce a rozerwanému se wysmáti. O lehké, lehké stwoření ženské! — A zase jsem ji widěl w duchu uslzenou, umořenou, co socha mramorowá bledou, sedící pod jabloní. Odporní tito citowé rwali se o srdce mé, a to žalostí pukalo.

Odpoledne wešel člowěk weselých twáří a šwarně wystrojený s rozmarinou w knoflíkowé dírce do mého pokoje. Byl to družba Kačenčin. Rozwláčnými slowy mně wyjewil, kterak počestná panna Swobodowic Katinka si wyžádala, abych byl na její weselce mládencem; pročež že mne we jménu swatebníků uctiwě zwe, abych je swou přítomností poctil.

Wášně moje se náhle utišily a ledowá chladnost, lhostejnost ke wšemu, co mne koliw potkati může, zaujala místo jejich. Podwodnice, hanebnější než Dalila, obelstiwši mě tak ukrutně, měla poznati, že i já jejímu ouskoku zbraní lhostejnosti opříti se umím!

O já bláhowec! — Přetwářka tato byla tak nastrojená a nalíčená, jako sopka ohniwá, jejížto zewnějšek lehýnká popráška sněhu pokrýwá.

Outerý zničilo wšecky mé naděje, které až posawad jako bubliny na hladině nitra mého poskakowaly. Swatba se táhla z příbytku mydláře Cwoka do kostela, a zajisté pořídku se přihazíwá, aby mládenec na weselce tak newesely byl, jako tehdáž Kwětinowský učitel. Ostatně jsem se přemahal, a ke družici, bělowlasé, modrooké Nanince — práwě té, kterou jsem s dcerkou Swobodowic o welkonoci ponejprw byl spatřil — měl jsem se tak lichotně, že mi mlynář až prstem pohrozil. Na newěstu bylo pěkné podíwání. Bledounká jako hwězdička, jenž dohasíná, aneb lilie, jenž pouswádá, s očima k zemi sklopenýma ubírala se nejistým krokem podle weselého družby. Tak stoupala k oltáři, před nímž měly ruce její s oněma Tomše Cwoka spojeny býti. Z přirozené ošklivosti nemohl jsem naň ani pohlednouti, neboť jsem se obáwal, aby mi žluč nepřekypěla.

Kněz začal odříkáwati obřadní modlitby. Když přišel na slowa, kteréž míwají za následek „ano“ aneb „ne“ — zachwěla se duše má, i pousmál jsem se na družičku, přemáhaje bolest newýslownou. Ten úsměw newěsta widěla; tok slzí wyprýštil jí z uplakaných očí, a skromné, tichounké „ano“ wyklouzlo z jejích úst. Spáso Boží! tu mě owanul dech hrobowý; tu se mi zdálo, že se řítí oltář a chrámowá klenba na mne, a že mne obmyká temnota i spousta swěta, a že anděl Páně swoláwá lid na soud, hlásaje wysokým hlasem: „Dokonáno jest!“

Hostina slawila se u newěstina otce. Tomeš a několik mladíků z jeho towaryšstwa připíjeli si na zdraví celé společnosti zhusta a notnými doušky; jejich ústa byly tím rozwázanější, jejich řeči tím urážliwější, čím častěji hrdla proplakowali. — Tak se přiblížil wečer, zakuklený w temný plášť a pohlížel mřížowanými okny do prostranné jizby. Wíno uwedlo mysl hodowníků na nejwyšší stupeň rozweselenosti, jelikož mlynář útrat i nákladu nešetřil, aby čest Swobodowského jména, jakž sám se wyjádřil, nějakou pomluwou ztenčena nebyla. Na jeho obličeji bylo widěti, že je sám s sebou spokojen; twáře jeho tmawočerwené usmíwaly se skoro neustále, a jazyk ohniwým nápojem dobře nawlažený zastáwal dnes powinnost odpočíwajících složení; jenom když Tomšowo počínání meze slušnosti překročilo, přeletěl mrak nelibosti jeho čelo. —

„Na zdraví pana mládence, aby se tak brzo a tak dobře oženil jako já!“ zažwástal tu ženich těžkým jazykem na mne naráželje. — Takowá msta musela mu dobře chutnati.

Celá společnost zdwihnula se, přitknula sklenice, i starý Cwok tak učinil, a napiw se prawil welmi zdwořile: „Mluwil-li syn můj od srdce, pane učiteli, to nechci z důležitých příčin zpytowati; ale buďte ubezpečen, že tato slowa jsou ze srdce mého wzata.“

Opilý Tomeš zasmáw se diwoce nutil newěstu, by mu na mé zdraví připila. Ona se nezdráhala, smočila rty w bujarém moku a welká slza kápla do skleničky.

To dorazilo krwácející mé srdce. Lítostí nemoha udržet slzí wykwapil jsem wen do mlejnice, když společnost nejwíce bouřila. Tma hustá, se tmou srdce mého souhlasící, mě objala. Posadiw se na ławičku u zdi sklonil jsem hlawu k prsoum a z očí mi proudily slze němé, nekonečné bolesti. Plakal jsem jako děcko.

Žalost má byla wětší nad předsewzetí, ji potlačiti; arci: Titan s Pygméem w zápasu! —

We mlejnici bylo tak ticho, že se mi zdálo, jako bych slyšel dýchati tmu, naslouchající žalostnosti mé; z jizby ale zazníwal diwoký ryk, jako jásot pekla nad hříšníkem. —

Nenadále mne pochwátily dwě teplé, měkounké ručky kolem krku, strhly mě wášniwě na horké, rozbouřené ňádra.

„Antoníne, neopouštěj mne!“ zalkala nešťastná newěsta.

Prost wšeho powážení obejmul jsem ji silnou rukou, a bolestně zašeptal jsem: „O proč jsi mi to učinila?“

„Přinutili mě; Cwok nedal otci na rozmyšlenou!“ zlíkala milowaná bytost. Wíce jsme nepromluwili. Těsně k sobě připnutí ssáli jsme jeden z druhého wášeň—wášeň neukrotnou; w pewném objetí, w dlouhém, křečowitém pocelku byla stísněna slast i bolest duší našich.

W tom se rozlítly dwéře; zář ze sednice padla na nás. Jako tygr wyletěl Tomeš; jeho ryk podobal se kručení diwokého kance. „Ha! to jsem si pomyslil,“ řwal strašliwým hlasem, jenž ostatní hodowníky do mlejnice přilákal — „to jsem si pomyslil, že se we tmách páše hana má. Tu máš odplatu, chlipná newěstko!“ A již wjela rázná jeho pěst do zbledlého obličeje polekané newěsty a červený mok wystříkl z nosu a walil se proudem dolů na bělostná prsa. Já se necítil; skřípaje zubami zaťal jsem pěstě we chřtán hanebníka, a byl bych ho uškrtil — ale od zadu mi zasazená rána zbawila mne smyslů. W zaléhajících uších mých ztrácel se křik pobouřených swatebníků.

(*Dokončení.*)

Historické slowo o tabáku.

(Dokončení.) Ačkoli dáwnowěkost kouření po swětě známém dokázati hodláme, přece nám upříti nelze, že tabák teprw po wynalezení nowého swěta nowou potřebou pro Ewropu se stal, a přispěním Španělů širowládu swou dosáhl. — Španělowé totiž seznawše západní Indii, nejdříwe na ostrowě sw. Dominika národ tabák kouřící nalezli, a kouření takowé sami okusili; tak nám španělský mnich Romano Pane na rok 1496 wyprawuje, tabák ale americkým jmenem kohoba jmenuje; než to připomíná, že se lulky od ostrowanů ke kouření užíwané Tabakos jmenují; které jméno kořenem na turecký a rusky čubuk či kubuk upomíná, neb se w ruštině každá roura (Röhre, Pfeife) kubowoj (cf. lat. tubus, tuba a tibia, naše kéwa či céwa to samé) nazýwá. Koření to nemá tedy jméno swé dle ostrowa Tabako w západní Indii, ani od krajiny Tabaka w králowstwí Yukatánském, kde Španělowé roku 1520* rostlinu tu také w užíwání nalezli, ani konečně od města Tabako, nedaleko Ismaelu w ruské Bessarabii, odkudž někteří půwod toho jmena odwáděli — nýbrž od dymky tabako nazwané a cosi dutého (jako ruské kubok, lat. cavum neb tabum) značící. Uhrowé a uherští Slowané nazýwají bylinu naši dohány (duchán, lat. dogana), Srbowé ale „Dubák“ — oboje ne od lulky nýbrž od duchání aneb od duwání, což tolik znamená jako naše kouření neb raději kouře wdychání; ač wše tato jména se w kořenu duju srownáwají, odkud i dutost i duchání neb duwání se odwádí.*

Prwní plawec, který Ewropu, zwláště pak Pyrenejsko tou rostlinou oblažil, byl František Hernandez z Toleda, jenž w polowici 16. století, totiž r. 1558 tabák do Luzitanska (Portugalu) s sebou přiwezl, co později (1586) Sir Walter Raleigh z Ameriky se do Angličan wraceje, z ohledu Britanska učinil. Další swé rozšíření rostlina ta děkuje francouzskému wyslanci Janowi Nikotowi při dwoře luzitanském; on seznaw na swých lidech hojící mocnost obkladků z wlhkých listů tabákowých, roku 1560 něco semena Kateřině Medicejské, která poručnicí neplnoletého Františka II. krále francouzského byla, do Francie zaslal, kde w králowských zahradách jak w Paříži tak w Marly plodina ta pěstowána — do lékáren jmenem herba Nicotiana neb herba Medicea — ano i herba sancta čili koření swaté — zawedena, a co diwotworný lék proti wšelikým neduhům lidským wychwalowána byla. W řeči francouzské od onoho wyslance Nikota jméno herbe d'ambassade t. j. koření z wyslanstwí powstalo, w řeči španělské a wlaské ale od kardinála Prospera a sancta cruce, papežského wyslance w Luzitansku, který tabáku sám užíwal, jméno koření sw. kříže se rozšířilo.

Než zlatý wěk té rostliny dlouho netrwal; neb již Jakub I. král anglický r. 1604 kouření tabáku přísně zapowěděl; Karel I. ale clem naň uloženým užíwání zdražil a swé důchody ním rozmnožil. Amurat IV., sultan turecký, jsa toho mínění, že požíwání tabáku proti koranu směřuje, nejen kouření jeho přísně zapowěděl, ale i krutý trest na kuřáky uložil, totiž, aby každý Turek při kouření postižený s lulkou skrze nos proraženou a w něm wězící, po městě na wýstrahu jiným woděn byl. W Rusku 1634 taktéž kouření tabáku pod trestem ztráty nosu zapowězeno bylo. We Šwejcařích byl dokonce zwyk tento za hřích wyhlášen a w katechismu w Bernu wydaném pod článkem: „Nesesmilníš„ w desateru božských přikázaní uweden. Papež Urban VIII. r. 1690 wšecky, jenžby w kostele šňupali, do kletby dal; ale Benedikt XIII, který sám rád šňupal, r. 1724 to weřejně odwolal. —

Do německé říše tabák s wojáky španělskými za Karla V. se wloudil, znám ale byl již mnohem dříwe, neb již Konrad Gesner — rozený Šwejcar, Dr. a prof. w Curichu (narozen 1516) we swém bylináři rostlinu tu popisuje — než teprw w 30tileté wálce zwláště mezi wojskem se rozšířil. Roku 1620 Angličané kouření tabáku do Žitawy a Šwédowé r. 1631 do Míšně přinesli. Že pak z té strany snadno meze české překročilo, netřeba dokládati. Ale i w naší wlasti nenašla plodina ta žádaného útočiště, neb již r. 1784 sázení tabáku w Čechách zakázáno bylo, antě on na to wýhostným prodejem wlády (monopolem) se stal. Od toho času kouření, které se tak nazwanými cigary (špaň. sigaros t. j. sekery, protože dříwe sekaný tabák do kotoučů papírowých se nacpáwal, nyní ale listí samé tak se zawinuje) — kde ani trubky ani dymky wíc potřeba není — welmi se ušlechtilo, nepřemožitelně se rozmnožuje, ač nemalé wady pro mnohé, zwláště pro mladíky ještě rostoucí aneb študující co požíwání narkotické a mozek tupící — wůbec pak pro

* W rostlináři Preslowě chybou tisku rok 1420 udán.

* Wiz slowník etymol. německo-slowanský Pallas Athene od roku 1844.

lidi na prsa slabé moci swou wysýchající má. Než módě často i zdrawí i žiwobytí na oltář se klade, a darmo proti tomu ozýwá se hlas warující — jest to a bude to wždy hlas wolající na poušti. Ant. Faehnrich.

Prosba průmyslníka.

Welmi dobře působil zde článek „Některé důležité prosby mnohých prostých průmyslníků a čtenářů českých," jejž p. Mencl, klempíř w Karlíně u Prahy w 21. čísle „České Wčely" jmenem mnohých jiných podal. Nejwíce nás ale zajala ona důwěrná prosba, kterouž na konec článku k slawné Průmyslní Jednotě pronáší. Je to, jako by nám ta slowa byl ze srdce wypsal. I já se zde osměluji, k oněm slowům swou uctiwou prosbu připojiti a skromný náhled pronésti, že by welmi prospěšné působení míti mohly zmíněné Porady mistrů, při kterých by se články, k řemeslnickému wywedení ustanowené, dříwe zkoušely, nežli se w Průmyslním Časopisu wytisknou. Při jiných článcích, které se připrawných wěd průmyslnických a wůbec theorie zákonů přírodních w upotřebení na řemesla týkají, docela se na učenost slowutných mužů spoléhati chceme a za hojné poučení wděční budeme; při praktických wěcech bychom ale uctiwě prosili, aby se nám raději méně článků, ale zkouškami již potwrzených poskytowalo. Poznal jsem i já z nemilé zkušenosti, že se nedá wšecko a wždy wywésti, co w zahraničných spisech tištěno, opět do jiných a také do našich spisů jenom na pouhou dobrou wíru bez zkoušky přechází.

Abych jen jeden příklad podal, chtěl jsem před několika lety podle tištěného nawedení učiniti zkoušku s nowými barwami k poliwání hrnčířského nádobí; s dosti welikým nákladem zjednal jsem si wšecky potřeby, přísně podle tištěného předpisu; wšecko jsem zewrubně a na wlas při zkoušce zachowal: ale žádné nowé barwy newywedl, ač se mi jiné barwy, oustním podáním sdělené, wždycky dobře daříwají. Utraty na ty zkoušky, jak jsem již podotknul, byly dosti patrné, a wýsledek z toho žádný. Podobný stesk slyšel jsem také od některých řemeslníků jiného cechu. Takowá, pro jednotliwého člowěka wždy bolestná škoda nebude ale místa míti, když průmyslník docela ubezpečen bude, že nowé zlepšení již také dostatečnou zkoušku přestálo, a že tedy náklad na zmar nepřijde. W tom ohledu někteří průmyslníci i toto, s prosbou spojené skromné zdání pronésti se osmělili, zdali by pro obecnost prospěšno nebylo, wedle nowých zlepšení také sdělowati w Průmyslním Časopisu někdy některá zlepšení starší, která od jednotliwců jakožto dáwná tajemstwí žárliwě ukrýwány býwají na ujmu obecnosti. Tak, abych o barwách hrnčířského poliwání opět příklad uwedl, chowá se w Berouně tajemstwí o pěkné, posud obecně neznámé barwě modré a bílé; w Kožlanech a Králowicích w Plzensku pak tajemstwí swětle hnědého poliwání, zcela podobného onomu, které na tak nazwaném „kamenném nádobí ze Sas" widěti jest. Zwláště kdyby toto poslední poliwání, welmi oblíbené, se i w Čechách obecně nápodobiti mohlo od řemeslníků domácích, mnoho peněz by zůstalo w zemi, které nyní do ciziny jdou. —

Wůbec, jak již p. Mencl podotknul, pohlížíme k nowému spasitelnému působení slawné Průmyslní Jednoty s plnou i pewnou důwěrou, že zwláště nás české průmyslníky pod laskawou péči a ochranu wezme. Nebo jak smutný, politowání hodný jest staw Českých žiwnostníků u přirownání s oním německých we wlasti naší, w tom ohledu mnohem šťastnějších! Kdyby we wlasti naši pro německého průmyslníka ani slowa tiskem newycházelo, přece by ještě prostředků k swému wzdělání nalezl; nebo wychází w sousedních zemích německých tak mnoho řemeslnických spisů a z nich některé i w tak lewné ceně, že si je náš německý průmyslník odtamtud bez welkých útrat zjednati může. Ale kde wychází jinde něco pro české průmyslníky? Nastáwající žiwnostník německý nawštěwuje německou školu nejen triwiální, ale někdy také německou hlawní školu, kde wšecko učení snadno pochopuje, poněwadž se mu uděluje w jeho mateřském německém jazyku, jemuž dobře rozumí; on může ještě dále se wzděláwati reálkou, ústawem technickým a mnohými jinými cestami; kde má ale jakou příležitost k tomu budoucí žiwnostník český? Ten jenom welmi zřídka k hlawní škole se dostane; a byť se k ní někdy také dostal, jen těžce tu pochopuje, poněwadž se mu to nepřednáší jazykem mateřským. Třebas by tedy něco německého jazyka pochytil, tak daleko to přece nemůže dowesti, aby německým průmyslním spisům dobře porozuměl; wždyť z wětšího dílu ani německému kázaní zcela nerozumí — kterak spisům, jenž o wědách jednají!

Při takowém truchliwém stawu českých řemeslníků, kteří wětšinu we wlasti naší činí, jest možná, sklíčenou mysl pozwednouti jen tím blahým wědomím, že slawná Průmyslní Jednota tyto smutné nedostatky již poznala; možná tu zakalený pohled wyjasniti jen tím přeswědčením, že ona jistě swou spásyplnou pečliwost a ochranu laskawě poskytne předewším této weliké části řemeslníků, kteří žádných prostředků odjinud nemají, aby s pokroky času stejně postupowati mohli, a kteří proto předewším s plnou důwěrou k její blahé účinliwosti ruce wztahují. Blaho wlasti na tom spolu záleží, aby také český průmyslník stejným krokem ku předu postupowati mohl, jako německý; že ale oněm slawným mužům blaho wlasti na srdci leží, již z mnohého dobrodějného zřízení obecenstwo wděčně poznalo. Powznešením také českého průmyslu jistě nowá znamenitá doba w naší wlasti nastane.

Jmenem jiných *Jan Borowička*,
mistr hrnčířský a starší cechu w Mníšku.

Besedy.

We prospěch *powodní stížených* sešlo se w Praze za několik dní již přes 20000 zl. stř. Nad míru znamenité dary přišly ale z Wídně! J. M., náš nejmilostiwější císař a král Ferdinand ráčil 40000 zl. — Jeho nejjasnější choť, císařowna a králowna Marie Anna 5000 zl. oněm nešťastníkům nejmilostiwěji darowati; a mimo to poslali w prawdě welikoduchým způsobem powěstné domy p. p. Rothschilda, Siny, Eskelesa a To esca každý po 10000 zl. — O těchto činech, tušíme, netřeba mnohá slowa šířiti! Ony se wepsaly samy do srdcí českých hlouběji, nežli to které péro učiniti může.

Nowá kniha.

Powídky, powěsti, obrazy a nowely od Karla Sabiny. Swazek druhý. Tisk Jana Spurného. Str. 113 w 12. Seš. za 20 kr. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 45.
12. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NARODNÍ ZÁBAWNÍK

PRO

ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

15. dubna
1845.

Předplací se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně i s patřičnou obalkou 2 zl. 36 kr. stř.

Msta lásky.

Powídka z dáwnowěkosti,

wzdělána

dle písemních památek a powěstí.

Rytíř Neptalím z Frymburku, pán na Holicích, byl statečný muž, ne sice proto, že měl pěkné hrady a pěkné wýnosné statky, anobrž proto, že w silném těle silného ducha měl. Já owšem až podnes o tom pochybuji, ješto práwě tu, an měl ducha swého sílu nejskwěleji dokázati, úlohu swou tak podle prowedl, že bychme nyní i pouhého sprosťáčka proto zatratili; awšak powěst prawí, že měl silného ducha, a co smí proti tomu našinec? — Nuže, budiž! my proto nepůjdeme k rychtáři, a já doufám, že mi nikdo nezazlí, že jsem se odwážil o panu rytíři Frymburkowi malou powídačku sepsati, z které nám snad nejpatrněji ducha jeho sílu možná bude poznati, ač jestli jinak ti, ježto řádky tyto čísti budou, wíru mi propůjčí. — Ale proč by nepropůjčili?

Jak jsem již řekl, byl Neptalím z Frymburku statečný muž, a powěst nám dochowala, že byl také hezký muž. Co powěst slowem **h e z k ý** oprawdowě wyrozumíwá, nemohl jsem až po tuto chwíli wyskoumat, ač jsem téměř wšecky hezkosti nejen wyhledal, anobrž i tak bedliwě propátral, že bych mohl o hezkostech weliké — a snad i hezké pojednání sepsati. Domníwám se ale dle swého wšedního rozumu, že byl náš pan Frymburk as takowý muž, jakowé jsme na rytířských obrazech wůbec hledati nawykli — muž plný jádra, a wšak přitom pružného, hebkého těla; a přidáme-li konečně slowa powěsti, řkoucí: Jeho twáře byly dwě plné růže, a jeho oči dwa blesky: nu, tedy byl pan Frymburk owšem muž w plném smyslu toho slowa, t. j. takowý, po němž malíř se ohlédá, chce-li hrdinského hrdinu na nehrdinské plátno wdechnouti.

Powídá se konečně, že byl pan Frymburk i dobrý muž, a k potwrzení této wýpowědi uwádí potutelná powěst jakožto argumentum, že po smrti swého rybničného Wášy pozůstalé dceři Johanně nejen chatrč při rybníce Mořánku do jejího oupliného zaopatření k bezemeznému obýwání ponechal, anobrž i dwě jitra worného pole a dosti weliký palouk k užíwání přidělil. Já řku, protřeme si oči, a skloňme čelo — to byl wíc než rytířský skutek!

Wšak poslechněme, co nám powěst o této Johanně wyprawuje: Duši měla holubičí, a když kráčela oudolím, skláněly růže a lilije hlawinky ku poctě swé králowny. Byla tedy stwořeníčko, pro kteréž by každý Adamem býti chtěl, maje přeswědčení, že by nalezl ráj — třebať i na strništi.

Nyní snad již poznáwáme, proč byl pan Frymburk wlastně dobrým mužem a pánem, a přidáme-li, že byl náš rytíř za oněch časů, o nichž wyprawowati hodláme, teprwa třicet let stár a k tomu poctiwý mládenec: tedy musíme přirozenou záwěrku učinit, že měl zároweň jakési práwo požadowati, aby jej dobrým pánem nazwali.

Ještě slowo. Kde Holice leží, to každý bez obtíže na mapě nalezne, a kdo by o nich rád něco slyšel, tomu budiž toto powěděno: Mezi dwěma řadami wrchů nižších a wyšších, ježto na wýchod w podobě ostrého uhlu se sbíhají, prostírá se dosti prostranné a poněkud i dosti ouhledné oudolí, w jehož klínu městečko Holice jaksi spokojeně swé klikaté tělo rozkládá. Nyní počítá přes sedm set domků, w nichžto přes 4000 dobrých českých duší bytuje.

Postoupíme-li o několik století nazpátky, objewí se nám asi sto z netesaného a wšak jinák dobře uhlazeného dříwí swroubených chatrčí, ježto po obou březích nadmlýnského potoka wystawěny, působily ulici, časem owšem neschůdnou, a wšak po obou stranách bujně wzrostlým stromowím nad míru příjemnou a příwětiwou. W těchto chatrčích bydleli jen chlapowé a

čeleď pánů na Holicích, ježto, ku wlastnímu užíwání láno polí obdržewše, tu powinnost měli, že w čas míru pole pána swého zdělávati; w čas wálky ale s ním do boje táhnouti museli, zanechávajíce opatření domácího hospodářstwí ženám swým a dětem.

(*Pokračowání.*)

Cholera.

(*Dokončení.*)

6.

W městečku i po wůkolí utichl zpěw a bodrý duch. Lidé uzawírawše stawení dřepěli bázliwě w příbytcích, a kdo na ulici wyjíti musel, jewil teskliwou twář. Wšude panowalo ticho; jen tu onde w domkách bylo slyšeti wzdychání jako umírajících a nářek truchlících. Anděl smrti kráčel zdlouhawým krokem od domu k domu, maje prst na ústa položený, a čítaje wywolené oběti. Za ním ale plazila se příšera hnusná, storamenná s jedowatými zraky, w umrlčím rubáši. Křečowitě trhaly sebou modré pysky, z tlamy zubů prázdné wanul morowý nákaz, a kudy stoupala, páchnula shnilotina. Kam anděl smrti poukázal, wkradla se ouskočně, nenadále, působíc bolesti a hrůzu. —

Byla to **cholera**.

I já ležel na lůžku sklíčen těžkou, nebezpečnou nemocí. Nesoužila mne sice asiatská ouplawice, ale horečka opanowala smysly moje a w mozku zaníceném rodily se fantastičné obrazy. Od sňatku Kačenčina churawěl jsem neustále, rána do hlawy působila welmi záhubně na mé zdrawí, a jen radostné wědomí, že milenka w rukou surowého Tomše se nenachází, bylo příčinou, že jsem docela nepoklesl. Hned toho wečera, co ženich tak patrný důkaz swé náklonnosti k newěstě na jewo dal, rozkmotřili se staří otcowé, a ženich musel bez newěsty domů. Strašliwý wýjew we mlejnici otewřel Swobodowi oči; poznaltě s hrůzou, do jaké propasti by byl milowané dítě uwrhl.

Já nešel po celý ten čas do Zátok; milenku bych byl owšem rád widěl, ale starého jsem se ostýchal. Tak uplynulo mnoho, mnoho neděl, a po dlouhé zimě dostawilo se zase spanilé jaro, ale s ním přichwátala záhuba — metla boží na winné i newinné.

Jednou z rána přinesla matka nowinu, že Tomeš a Kateřina práwní mocí jsou rozwedeni. Málem bych se byl se sesle skácel. Horko mne polilo a w tom okamžení obešel mě mráz. Musel jsem do postele. Matka obáwajíc se, že se o mne cholera pokouší, užíwala domácích prostředků, a pak i lékaře powolala, kterýž pak nemoc za horečku prohlásil. Ach, já wěděl, co mě porazilo!

Symptomy se brzo dostawily; strakaté widiny proháněly se mozkem mým. W očích se mi zablesklo, a uzřel jsem na kopcích plamenné záře, a ze všech uhlů swěta sbíhaly se čarodějky s hořícími chwojštištěmi, kolem nich pak hopcowaly kmitawé bludičky a nad nimi se wznášely swatojanské mušky. A zase jsem padal s wýše přenáramné jako Lucifer níž a níže; kolem mne se míhaly swěty, padaly hwězdy, znělo slawné sezwánění, a já padnuw do hlubiny chytil a držel jsem se ohromného kolu silou největšího zoufalstwí.

Jak dlouho jsem ležel w říši diwé obraziwosti, newím; praweno mi později, že celých osm dní; to ale wím, že fantastické widiny pojednou ustoupily, a libý spánek rozprostřel perutě swé nade mnou. I zdálo se mi, že se procházím po městečku zdráw, a kolem mne chodily průwody bez přestání, a bylo slyšeti umrlčí píseň: „Smrt zlý lowec“ *.—Tu přistoupí ke mně anděl smrti, a pokynuw mi, bych ho následowal, šumí po ulici a wkročí do Cwokowa domu. Já nesměle za ním. O hrůzo! jaké to diwadlo! Tomeš leží na posteli w smrtních ouzkostech, u nohou mu sedí zkřiwená Cholera, na bolestech nešťastníka zraky swé pasouc. Zuby mu cwakají, z modrých, rozkousaných pysků crčí krew, oči má wywaleny, jazyk wyplazený, oudy skroucené. Tu se smrt podkasá, sáhne mu s ousměškem k srdci a tiskne je škrtící rukou. Ještě jednou pohne duše tělem— a Cholera wítězně zařwe, požírajíc hltawým zubem mozek usouženého.

Jako z Dante-owa pekla uháněl jsem z pustého příbytku. Jiný úkaz! Octnu se pod jabloní u zátockého mlýna a díwám se na krásný západ slunéčka. Bylotˇ mi tak wolno a sladko, jako w čarowné zahradě Hesperidek. Tu přistoupil ke mně spanilý obraz, upřímné očinky zářily do mých očí, dech Serafa wanul na mne, a sladké, sladké rty spočíwaly na mých — — —

Já se probudil, otewřel oči a „Kateřino“ zašeptaly usta moje.

„Raduj se semnou, Antoníne můj! Zlý Tomeš má už wykopaný hrob, a moje wůle je wůle otcowa.“

Nebyl jsem w stawu slowa promluwit; její líbání bylo mi diwotworným balsamem, a matka sedíc u kamen plakala slzy radosti.

Láska mi pomohla na nohy, jakož mě byla shrotila. Ten práwě den, jenž lásce mé před rokem zkázou

---

* Panující pohřební píseň w městečku K. je podnes ještě: Smrt zlý lowec atd. s tím wšak rozdílem, že nejen děti, ale i odrostlí průwodníci: „Zmrzlý lowec“ — plačtiwě prozpěwují.

zahrozil, podala mi Kateřina u oltáře ruku, a jak se mi zdálo, zaznělo druhému ženichowi z jejích korálowých úst radostnější „ano“, nežli tenkr....

* * *

Když jsem wybídnut od dobrých přátel před několika lety tuto nejhlawnější episodu z událostí žiwota swého na papír byl uwedl, přikročila právě, an jsem poslední řádku dopisowal, manželka má s nejmladším princátkem na ruce k mému stolku. Jediné pohlédnutí na papír přeswědčilo ji, o čem se tu jedná.

„I ty bohaprázdný člowěče, jak jsi se mohl opowážit, takowých lží —— hned mi odlož péro.“

A za takowoú řeči, z které posouditi lze, že se ženuška čiperně k pantoflíčku měla, wjela mi do wlasů, hodně je potřásajíc. To spatřiwši tříletá Faninka přiběhla ke mně, a tahajíc mě za rukáw prosila s pláčky: „Tatínku, nepiš, maminka by tě bacala!“

Že jsem péro odložil a roztomilou štěbetalku za tak upřímnou výstrahu do čerwena zulíbal, netřeba laskawému čtenáři ani powídati.

W. W. Trnobranský.

Za jitra letního.

Slunce ranního čaroproud
Zwěstuje bledý nad lesy swit;
U wýši jasno, w údolí temno,
W úswitě jitra tak čilo a jemno,
Na ples mění se každý cit,
A okřídlen tu každý oud;
Mladost je radost!

Brána swětla se otwírá,
Swětlem na swět se line ples;
Za jitra wládne naděje,
Ta útěchu w srdce leje,
Lépe než wčera že bude dnes;
W budoucno rádo oko zírá,
Mladost se nadějí ráda obírá;
Mladost je radost!

Blednouc jitřenka den přiwodí,
Člowěku nebe jen láska rodí.
Na sen se ubíraje toužíwám zříti
Slunce, jenž její mi twář oswítí.
Touha uspáwá, naděje budí,
Zřením se těší, touhou se trudí
Duše milenců; mladost je radost!

W. Wojáček.

Pěstowání děw.

Zpráwné pěstounstwí usnadňuje cestu k oswětě a k zušlechtění citů, probouzí čilé úmysly, rozmnožuje slawné děje, a wšeliké ukory, na nichžto se štěstí lidské zakládá. Počátek pěstounstwí má swůj pramen w rodičowském domě, teče po lučinách školních let, a proliwá se různými rameny buď po příjemných planinách a lusích, buď také ale po diwých hornatých rozwalinách a roklích přísného, skutečného a s wadami i s nesnázemi zápasícího a trudiwého žiwota.

Wláda a církew mají dohled na tok a průliw naučný, aby každé rámě swým wyměřeným a slušným řečištěm w stanowiště wlastenského blaha se wyléwalo. Tento dohled býwá usnadněn a dorází k jádru, kde řečiště po nepřístupných močálech a bahnech, neb i po zatarasených úžlabích nejde, nýbrž w přístupných položinách a úwalech k ústí swému se wine.

Průwin takowý jest žiwost a bodrota národu, úprawnost howoru mateřského, wděčné ocenění literatury, zušlechtění a zjemnění mrawů, wýkonů a wýrobků národowých, blahodějné ohledy na obecný zdar, a nenáwist i odmrštění sobectwa a zločinů. —

W tom wšem musí wšak i krásná pleť swůj příslušný podíl míti; jelikož její úkol jest, aby wšady tomu co prawé, krásné a podárné jest, pomocí swou přispíwala. Že ale naše ženské tomu ještě zadost nečiní, stesky slýcháme, a sami to widíme, kde ony po cizotách baží, a jsouce rodu středního, s ujmou a mařením času po skwostných oděwných módách, a po nádheře domů wysoké, welmožné šlechty se násilně pnou, neb i k těm mísiti se neostýchají, jenž dle swého bohatstwí náklad wětší wésti, a wýdawky nemalé sobě powoliti již proto powinni jsou, aby do krabic nahrnuté peníze k požitku jiným wydáwané byly, a na hromadách ležíce w oběhu swém se nehatily. —

Že časem očekáwaného prospěchu w našich domowých a národních záměrech newidíme, záwadou býwá ona jejich lakota, kterouž po obyčejích a mrawích cizonárodních sousedek swých se shánějí. Že ale takowé sousedky našim rodačkám městské a nizkotřídní třídy za wzor staweny býti by neměly, hlas, kterým německé časopisy úpějí, dosti důwodně nás poučuje; neb i samého rakouského školního týdenníka stesk w měsíci srpnu l. r. takto se ozwal:

W Němcích ohlásil se stesk na děwy a paní, že skoro žádného soucitu wlastenských důležitostí a nižádného občanského ducha neprojewují, a to proto, že nedostaly žiwého a časům příslušného wypěstowání, wzdělání a průwodu. Jsouť pouhé šperkownice, předmět a příčina salonného rejdu, otrokyně hospodářstwa, rekyně pletení punčoch; jsou to nešťastné twory, nad jejichž wymočeným, wywařeným a wypleteným žiwotem již J e a n P a u l posměch střápal a plakal.

Časopis der Gesellschafter dostiť se prohlásil o Bassermanowě řeči a jeho náwrzích; my činíce zmínku o tom předmětu, chceme jen ještě poukázati na welmi úhodně psanou knížku: Ein Wort an den deutschen Mittelstand über Mädchenschulbildung.

Domácí hojnost a mohowitost, čelední mrawnost, blahodějná síla budowy a ohniště záwisí od našich paní a hospodyň. Než ale, jak opačné nawedení dostáwají naše děwy k dosažení wšeho toho! Při našem titěrném pěstounstwí a šíleném uhánění za zdánliwými potřebami — na powolání skutečné naší sličné pleti cele jest zapomenuto. Mluwí se: Naše díwčiny jsou powinny pomyslné wzdělanosti nabýti. Což to znamená? — Dopřát jim naučné hodiny w tanci, hodiny we francouzském jazyku, hodiny w anglické řeči, mimochodem hodiny i w mateřské, hodiny na klawíře, we zpěwu, kreslení a jiné hodiny, tak že naše bílá pleť swůj mladý žiwot jen přehodinuje. Pakli k tomu wšemu ještě i wyšší nějaký pěstounský ústaw n. p. štift přidán býwá, tuť arciť kwět ženský naskrz bledne, malátní, wadne a oprcháwá, a my máme z děw našich ten nejodpornější, nad míru mudrlantský a nás co nejwíce odrážliwý wýtwor našeho pěstounstwí, máme přepjatou, konwersační weteši nacpanou salon-

ní figuru, jížto jen nechutný hejsek holdowati může. Takowou pestrými odpadky a přiměty nakasanou módní loutku za manželku wzíti rozumnému muži nenamane, leč by jí ročně tisíce zlatých dáti mohl a wyhoditi chtěl, aby ona w marnotratných libůstkách wířila a šperkowné obleky na sebe nawěšowala.

(Dokončení.)

DENNÍ KRONIKA.

Z Kutné Hory. (*Nowé diwadlo w Praze.* — Z přátelského dopisu.) ... Ještě snad nikdy nečekali jsme na zpráwy z naší milé Prahy tak toužebně, jako tyto dny, kdyžto se tam náš S. wyprawil. Wěděliť jsme již od wás i z Kwětů (čísl. 40), že se tam k sl. stawům zemským prosba o přepuštění jich druhé wýsady ku zwláštnímu českému diwadlu zadala, i wěděli jsme také, že se tato důležitá wěc tyto dny při shromáždění sl. stawů rozhodne. Napnuté bylo tedy naše očekáwání — ale následek ho krásně přewýšil. Welikou, žiwou radostí naplnila nás tu nowina, od našeho S. přinešená, že slawní stawowé na tom usnesti se ráčili, že prosbu wlastenských podnikatelů wyslyší a powolení swého k diwadlu českému přepustí. Jsme přitom i té pewné wíry, že toto jich weřejné uznání našeho sprawedliwého, jen oswětu a blaho národu na zřeteli majícího snažení u všech našinců i nenašinců žiwého pohnutí způsobí. Takéť zde nepochybujeme, že podnikatelé nowého prawo-národního diwadla u wšech tříd nejwřelejšího oučastenstwí naleznou. Budeť umělecký tento ústaw záležitostí celého národu, budeť se tu jednati o čest i prospěch jazyka našeho, a w tom případu, tušíme, nebude mezi našinci člowěka, kterýž by k dostojnému wywedení toho krásného záměru dle síly swé nepřispěl. Myslímeť, že nejen w Praze, ale i na wenkowě hojný počet akcií se rozejde. Kéž by se jen brzo již k sbírání přikročiti mohlo....

Z Českého Brodu. (*Diwadlo pro wytopené.*) Weliká byla žalost w městě našem nad zpráwou o neštěstí, ježto Prahu a poříčné krajiny potkalo — a každé srdce zahořelo přáním, těmto nešťastníkům pomoci. Tím samým citem puzeni uspořádali i zdejší ochotníci již dne 6. března diwadelní hru, a zwolili k tomu starou, ale wždy ještě dobrou frašku: Zmatek nad zmatek. S prowozením musilo tenkráte obecenstwo naše arci weliké showení míti, wědouc, že se celé představení za dwa dny uspořádalo. — Díky wšem, kteří čímkoli k tomuto skutku lásky přispěli! X.

Z Doubrawice. (Z přát. dopisu.) W kanceláři wrchnostenském slyšíme našeho wysoce wáženého p. wrchního Karla Šohaje při řízení wšechny předměty weřejně w jazyku mateřském oznamowati, a přitom neopomíná tento wlastimil rychtáře wesnické k čtení užitečných kněh nabádati; a snaha jeho není marna — neboť lid náš, který pro wše ušlechtilé a dobré říkaje stwořen býti se zdá, sahá chtiwě po prostředcích, jimiž by se poučiti mohl, a radostí zachwěje se srdce každého wlastence, když i mezi lidem wesnickým knihy čítati a k účelu takowému mnohé hodiny, wečery a dni swáteční přátelsky pospolu tráwiti widí. — Naše knihowna nabyla za posledního času znamenitých příspěwků i může čtenářstwu četnému, které se již na mnoho set osob rozšířilo, zadost učiniti a dá Bůh i budoucně ještě wíce čtenářů přiwábiti. — I náš chrámek Thalie byl od poslední zpráwy zase dwakráte otewřen a ochotníci jeho nás zwláště dne 24. března potěšili představením „Kouzelnice Sidonie." Hra byla tenkráte wýborně prowedena a wšechny osobowé úlohám swým náležitě dostáli. Musímeť jich p. řediteli, Josefu Seemannowi, jakož i wšem ostatním za jejich neunawenost, ochotu a lásku k wěci tak dobré a důležité dík náš projewiti. Také musím připomenouti, že mnoho wesničanů wůkolních pilně diwadlo nawštěwuje a sobě w něm welmi libuje. — o —

Z Haliče. (Z dopisu přátelského ode dne 31. března.) Máme zde letos welikou a dlouhou zimu. Dne 28. února dosáhla před wýchodem slunce 27° Reaumurowa teploměru; a dosawáde se jezdí na saních, ačkoliw již po několik dní taje: neboť haldy sněhu jsou neobyčejně weliké, a již dnes máme zase 8° R. zimy. — Spolky střídmosti se w Haliči pěkně wywinují, ač jsou mnohým, jenžto z opilstwí sprostáků weliký užitek brali, zwláště židům nepříjemné. Blahodějnou příčinliwost kněžstwa u rozšiřowání střídmosti podporuje wláda, ačkoliw sama zeslábnutím daní potrawních, z pálení kořalky wyplíwajících, na státních příjmech welikou újmu trpí. A wšak záměry financielní musejí podléhat wěci, jenžto tak blaze působí na obecné dobro. — Máme naději, že i do Haliče brzo zawítá železnice; cožby weliké bylo dobrodiní pro zem.

BESEDY.

Pro naše diwadelní ochotníky chystá p. Kaška, známý oud pražského diwadla českého, důležitou i důkladnou knihu, wzdělanou podle podobné dobré německé. Spis tento bude obsahowati nawedení k řízení ochotnických diwadel, k wolení kusů, rozdělowání i studowání úloh, poučení o deklamaci, o zkouškách, o líčení, o šatstwu a jiné wěci potřebné. Mimo to bude přidán přehled wšech dramatických prací, které se nyní w jazyku našem buďto již tiskem wydané, anebo ještě w rukopisu chowané nalezají. Letos, doufáme, že potřebná tato rukowěť pro wšechny diletanty, ježto we hře něco wíce nežli pouhou hru hledají, na swětlo wyjde.

Brus jazyka českého. Mile zajisté bylo slyšeti každému, komuž na rozkwětu a postupu jazyka našeho záleží, že musejní wýbor dosti slušnou cenu za dílo ustanowil, kteréž by wady a poklesky mladších spisowatelů wytknulo. Ale s druhé strany musel také každý, kdož wěci jen poněkud rozumí, w jakousi bázeň upadnouti, že nebude tak snadno úkol tento prowesti — a zwláště, kdyby se měl jednotliwec w dílo uwázati. Kdož je dosti silen, kdo si jádra a bytosti jazyka našeho tak neklamně swědom, aby při jeho neustálém zrůstu a rozwinowání kategoricně ustanowiti mohl: Až posud a nic dále! — aby říci mohl: To je chyba — to také — proto snad, že sám ten onen obrat, to ono slowo nezná, že ho we starých, tak řečených klasikách, nenalezl? — A takž by se naskytlo sto jiných obtížnosti při díle, jakowým brus bezpochyby býti má. Tím wětší radost máme tedy, doslýchajíce nyní, že se několik zkušenějších literatorů mladších na tom usneslo, aby wespolek material k dílu tomu sbírali, wespolek ho tříbili, staré auktority se drželi, ale i žiwoucího posud w národu ducha šetřili a jazyku našemu perutě k wolnému poletowání nechali. Z toho wšeho může něco dobrého powstati.

Nowá kniha.

Popsání žiwota a skutků Swatých a Swětic Božích. Od Josefa M. Pohořelého. Swazek 11.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 46.
12. roč. běh.

KWĚTY.

NARODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

17. dubna
1845.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském placku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně i s patřičnou obalkou 2 zl. 36 kr. stř.

Msta lásky.

(*Pokračowání.*)

Holičtí poddaní býwali wždy statní bojowníci a panstwu swému s tělem i duší oddáni; což předchůdce našeho Frymburka uznáwaje, posledním swým pořízením ustanowil, že w tom případu, kdyby syn jeho žádných potomků nezplodil, ten samý Holice dobře stwrzeným listem nejen za swobodné prohlásiti, anobrž i wěrným poddaným práwo swobodného městečka ohraditi musí.

To byla owšem pěkná naděje, awšak také nic wíc než naděje; i není se čemu diwiti, že ji někteří weselejší druhowé za terč swých wtipů obírali, na wzdor newrlosti mnohých, kteří na účet falešné budoucnosti weliké hrady stawěli. A neměli-liž ku wtipkowání příčiny? — Mladý Frymburk kwětl, a z kwětu přicházíwá owoce; nadto wěděl každý a byl přeswědčen, že je ctitel hezkého pohlawí, a že by rád kouzlo wšech panenských ňader proskoumal; jakž mohlo tedy moudré naděje stáwati? — Či se dalo snad očekáwati, že plamen plamenem wyhoří? — Hoj! to byla twrdá pohádka, i nebyl, kdož by byl ořech rozlousknul.

2.

Widěli jste jeden z oněch jarních dnů, když nebe i země zamilowaně se usmíwá, z každého křowí a z každého potůčka hejno čtweračiwých diblíků hopkuje, wětýrkowé po wůních a wůně po wětýrkách se kolíbají, a weškeré stwoření pohádkami o Arkadii se bawí? Jsoutě to dnowé sladkých snů a weselého bdění — dnowé kwětu a růžemi prosypaných obláčků; a jeden z takowých byl den šestý měsíce kwětna, když se psalo 1493. — Stromowí w holickém pořadí stálo w plném kwětu, a na hrázi u Mořánku usmálo se dnes tak spanilé jitro, jako by tam božská Láda snídati měla.

Na rybníce, kde planoucí rubíny proskakowaly, houpala se ouhledná loďka, a w ní, co nejwábnější Wíla, spanilá Johanna. Její twáře se rděly — snad jako růže? Což je růže proti tajemně lesknawému ruměnci na panenské twáři, w němž tělesnost a swatost u wábiwém pomíšení nás překwapují? — A ty oči — ty modré oči! — Powěst wyprawuje, na koho prý těma modrýma očima pohledla, ten že se chtěj nechtěj do ní musel zamilowati. Zdá se mi, že ji widím, jak — wtělená newinnost — zlehka, zlehounka, poněkud ku předu nahnuta, loďku ku břehu pohání, odkud čtwero kwětem obsypaných jabloní čerstwou wůni na ní wylěwá. Její ňadra se dmou — ach, kdož widěl dmutí labuťowých ňader kwětoucí panny! — Rád bych popsal to wěčně swůdné kouzlo, to tělesné swaté wlnění — ale má fantasie je těkawý holoubek, a narazit se, to je wěc mrzutá i bolestná. —

Přistála ku hrázi, a wyskočiwši z loďky, otočila se na patě; načež, jako by celý swět u srdce chtěla polektati, jala se pěti tehdáž wůbec oblíbenou píseň milosti; sotwa byla ale první sloku dozpíwala, skočila náhle za starou jabloň a těsně ku pni se přitiskla. Hned nato wyskočil na hráz jonák, z jehož oděwu snadno se mohlo souditi, že je syn lesů. Na plécech se houpal luk a toul, po prawé straně wisela palice a lowecký nůž, a wše to dodáwalo jeho ztepilé postawě něco strašliwého, awšak zároweň i wábného. Byl to Daněk, jejž, ačkoli byl jen z krwe chlapské, rytíř Frymburk na hodnost hajného byl powýšil.

Kwapil přímo k chatrči, takořka u prostřed hráze stojící. Johanna potutelně číhala — nyní dupnouc wykřikla, a padnuwši uleknutému jonáku okolo krku, hlasitě se smála. Když ji chtěl ale ten políbit, wytrhla se mu, a tlesknuwši rukama, skrčila se, jako by chtěla sednouti, a strouhala mu mrkwičku.

„Ty wěčně dowádiwý rozmare!“ usmál se jonák, „wšak já pochytím motýlka!“ a jedním skokem držel Johannu w náručí, a tiskna ji k prsoum líbal jako o

záwod rty a líce její. —„Nu, a jak jsi se wyspala, můj živote?“ tázal se konečně.

„Nynej, hajej, mé zlaté srdéčko!“ začala tak lehce se houpajíc jemně zpíwati; hned ale doložila: „Spala jsem jako królowna pod skwostnými nebesy.“

„Hm — królowna! — Každý člowěk je králem, swítí-li mu jen jasné slunéčko.“

„Ano, pěkné jarní slunéčko, jež nazýwáme motýlkowou myslí.“

„Johanno, střež se takowé mysli,“ pohrozil jí Daněk; „nebo ta jest jed žiwota.“

„Hahaha!—Jed žiwota!“ smála se díwka. „Powěz pak mi, jak dáwno tomu, co se z tebe mudrc udělal?“

Daněk ji prudce uchopil za ruku, a nahnuw se k ní, pošeptal jí do ucha: „Od té doby, co začal rytíř chodit k Mořánku.“

Johanna spráskla ruce, a poskočiwši rozpustile se smála.

„Johanno!“ zkřikl jonák poněkud popuzen.

„Hahaha! — Rytíř!“ smála se pořád ještě ona. „A což není náš rytíř hezký muž? Když jej tamto stezkou widím jít od lesa, tedy se mi zdá —“

„—jako bych měl po něm napnouti swůj luk!“ doložil neobyčejně prudce Daněk. „Přisámbůh!—ostříhej, Johanno, žádosti swé, anebo ti wyhoří mozek a nebe twé se sesype!“

„Brr! Twůj plamen je jízliwý,“ žertowala ona, a nakloniwši k lewému ramenu hlawu pokračowala: „Ale jsi tím sličnější — widíš ty, hněw ti roztomile sluší.“ A již ležela na prsou jeho.—„Wšak jen se nezlob,“ mluwila chlácholiwě, hladíc jej po bradě, „wždyť já wím, žes nejspanilejší jonák w okolí — a já jen tebe miluji. I proč bysi bál se rytíře? O wšak já dobře wím, že pod hedbáwím mrzne—a já se ráda zhříwám.“ A wytrhnuwši se mu z objetí, hopkowala zpíwajíc po hrázi.

W tom se rozlehl porostlinou pod hrází štěkot několika fen.

„Rytíř jde na low,“ řekl Daněk, a zmizel w houštině stranou chatrče.

W několika okamženích nato wystoupil na hráz rytíř Neptalím z Frymburku w průwodu swého polesného, ryšawého Kulhana, jemuž přirozenost čitelnou literou obchod jeho duše na twář byla napsala; pak šlo za ním asi dwanácte zbrojnošů a několik hltawých fen.

„Hoši, zpíwejte; zde bydlí kněžna krásy!“ spatřiw Johannu, obrátil se rytíř ku swým průwodčím — a hoši zpustili z plného hrdla diwokou loweckou píseň. Hwozd nahoře nad rybníkem zahučel zwukem hrobu, a woda na rybníce se třásla; rytíř ale se smíchem dostihl Johannu, ježto w bojácné rozpačitosti jako přimrazená tu stála.

„Žehnejž Bůh waší milosti,“ wyprawila konečně ne bez násilí.

„Jen tisíc takowýchto kwítků, ty jemná jitřenko,“ žertowal Frymburk. „A co? že by to nebylo weselé požehnání? Poklady? Dej mi pokoj, ty rajský žiwote! Plewa, plewa jsou poklady, ježto wšichni wětrowé kořistějí; wšak maliny z takowýchto rtíků, do nichž weškerá sladkost wložena—přisámbůh! to je zlato žiwota, to je ono kouzlo, po němž wěčně bažiwé srdce mužowo se třeští. Co tomu říkáš, ty polní kwítečko?“

„Polní kwítečko je spokojeno, jestliže jen slunce na ně swítí,“ odpowěděla Johanna s milostným uzarděním.

„Haha! — wšak ono na tě rádo swítí; neboť jsi wzácný klenot českého králowstwí,“ smál se rytíř a nadzdwihl za bradu obličej její.

W houštině stranou chatrče klel Daněk pošeptu — oči jeho, z nichž proudem jiskry se hrnuly, powystoupily z jamek swých, a spodní pysk krwácel pod zubami.

„Můj pane!“ prosila Johanna, pánowy ruky bázliwě se sprosťujíc.

„Nech upejpání, holubičko — buď weselá,“ nabízel Frymburk a owinul ruku okolo jejího tílka.

Daněk zaklel hlasitě, a wymrštil se opatrně na hustě košatou lípu, kralující nad houštinou.

„Haha! —jak jste pošetilé, wy růže lidského pokolení!“ smál se rytíř; „stojíte na prahu ráje, jenž wám plnou hrstí chce rozdáwat, a bojíte se do něho wstoupiti. I jen se nakloň ku pramenu, mé dítě, a pí, třebať až do zpitomění — wšak je žiwobytí bídná nahota, a jen láska může žebráctwí zakrýti.“ A pewnou rukou přitiskl poděšenou k prsoum swým; ta ale se mu wymknula z uzawřených loktů, a sepnuwši ruce padla před ním na kolena.

„Pane — pane, nechtějtež prowáděti newčasné žerty s díwkou opuštěnou!“ prosila skoro s pláčem, „mějte outrpnost, mějte milosrdenstwí!“

„Ha! tak nechť se někdy anděl u mé postele modlí, až bude umírati swětlo mé!“ řekl Frymburk, se ‌žírawým plamenem na prosící pohlédaje; nato se k ní nachýlil, upial se ku krku jejímu, a dříw než mohla díwka odpor učinit, prahnoucíma rtoma ji políbil; w tom ale zafičel šíp kolem hlawy jeho.

(Pokračowání.)

Z Prahy k Šumawě a naspět.

We čtyry hodiny ráno měli jsme wyjet; již bylo půl páté a my stáli na dwoře ještě jako přimraženi. Kočí uwazowal ještě pořáll kufry a škatule. Konečně zawznělo jeho welitelské: Hi! — a dostawník se pohnul, jako koráb otce Noa na wlnách — jenom že to trochu nelib..ně drklo.

Wůz byl plný — to jsem za ranního šera poznal; ale rozeznati swé soucestníky jsem nemohl. To jediné jsem pozorowal, že seděl předemnou jakýsi wejrostek, wedle mne weňkowská žena a zamnou někdo — s malou basičkou!.... Snad také nějaký zbytek diwadla z růžowé ulice? — Sladké tušení projelo prsa má!

I napínal jsem w bráně uši, když to se naše jmena četla, zda-li nějaké známé nezaslechnu; ale bolestně poznal jsem, že mě osud mezi samé cizí duše usadil. Ale člowěk se hodí do wšeho, a cestowání je prawá škola žiwota.

Touto filosofickou myšlénkou se potěšiw, wzdychl jsem polohlasitě: Adio, Praho! — a že s námi wůz již po smíchowské dlažbě rachotil, já pak na známé cestě do Zbraslawi ni.. nowého neočekáwal: přitiskl jsem se do koutku a chtěl si trochu pozdřímnout. Ale za malou chwilku zkřikl kočí „Ou!“ — a celá společnost začala mrzutě oknami hlawy wystrkowati.

„Nu, co pak se stalo?“ ptal se pán wedle basičky kočího, kterýž byl dwířka otewřel. Hlas jeho mnou poněkud trhnul; byl mi jaksi powědomý.

„Prosím, aby se líbilo poposednout — ještě jsem někdo přijde!“ odpowěděl wozka mrzutě, a pohlížel na basetl jaksi newrle.

„Tak? — to bude pěkná!“ stýskal pán s basičkou, a zkoušel, kam by ji uložil; poněwadž ale basetl žádná pikola není: tedy to byla wěc nad míru těžká; což každý pochopí, kdož wí, že dostawníky zbytečného místa nemají. — „Jak pak, příteli! nemohl byste tu basičku nahoru uwázat?“ ptal se její majitel kočího, wida, že ji ani do kapsy, ani do klobouku strčiti nemůže.

„To je proklaté zdržowání!“ bručel kočí. „To je wejprawa!“ — přitom chytil basičku za krk.

„Prosím wás, neklejte — a již to nějak udělejte. Dostanete dobrou diškereci!“ křičel basičkář ouzkostně, jako by mu o wlastní krk běželo, a skočil z wozu, odepnul plášť, zaobalil do něho basičku, aby nenastydla, a kočí, přislíbenou diškerecí uchlácholen, uwázal ji na wůz.

„Kdyby začala bručet, tedy mě zawolejte!“ řekl ještě basičkář kočímu, ubíraje se zas do wozu, a dělaje místa nowě příchozí osobě.

„Ahá!“ řekl jsem w duchu — „nějaký humorista!“ — Ostatní začali ale již na daremné zdržowání brumlati, a byli by snad hosta přibylého nelibě uwítali, kdyby to nebylo — děwče býwalo. Wozka práskl do koní a my se harcowali dále.

Nyní se rozedníwalo. Mohl jsem společnost již lépe přehlednout.

Wejrostek naproti mně byl, jak později wyswítalo, kupecký mládenec a kutnohorský synek. Jel do D. swého pana strejce nawštíwit. Dle wlastního wyznání byl „leidenschaftlich“ milowník muziky. Po cestě hrál na harmoniku a doma prej hraje na klawír. Z hudebních skladatelů znal Strausse, Lannera a Labického. Ptal se také mezi jiným, kde se poslední zdržuje, a když jsem mu řekl, že w Karlowých warech, myslil, že je to někde w Kamčatce; když jsem mu ale wyswětlil, že je to náš obyčejný Kolispód, byl hned doma. O swých krajanech, Tylowi a Wocelowi, wěděl tolik, jakoby se byl w měsíci narodil.

Osoba wedle mne, žena wenkowská, byla z Březnice a nawštíwila w Praze nějakou sedmiletou březnickou slečinku. I diwila se tomu náramně, jak dobře ta malá slečinka již po německu číst umí. Já se ji ptal, zda-li tomu také rozumí? — Ona: to že prej ne; — a když jsem ji dle sprostého rozumu swého dokazowal, jaká je to zkáza pro děti, když se něčemu učí, čemu nerozumějí a co pochopiti nemohou — žeby se ta březnická slečinka to, co jí třeba wěděti, w řeči, kteréž rozumí, t. j. w české učiti měla, a pak teprwa, je-li jí k wezdejší blaženosti tak newyhnutelně potřebná, k německé obrátit mohla: tu otewřela ubohá žena oči a hubu, kýwala hlawou, jako by něco rozwažowa..: zdali mi ale wěřila? — to newím.

(Pokračowání.)

Pěstowání děw.

(Dokončení.) Kdoby tak zmrzačený, zloutkowaný útwor w domě swém chtěl postawit, tenby jiného záměru míti nemohl, leč aby dáma jeho jen úklony příchozím činila a na besedách zábawu působila. Tam se takowá pleť ani nehodí, kde něco pomyslného a moudrého se jewiti a wznikati má. —

Osoby takowé časem i děti dostanou, ačkoli jim dost příkoří působí, jelikož při takowé domnělé nehodě barwu a spanilost ztrácejí; pročež i newiňátka stranou od sebe wzdáliti neliknují. Za to jim chůwy, bonky, guwernantky, domácí učitele a pěstouny zjednáwají, ježto pak zpitwoření a zmrzačení dětí takowých dowésti pomáhají. Pak následuje zewnější, někdy i zahraničný, newlastenský pěstowní ústaw, kde co na dítkách spanilé pleti nějaké prostosrdečnosti a bodrosti, přirozené činnosti a rozumnosti ještě zbylo, setřeno a zničeno bývá.

Slýcháme k takowým dcerkám mluwiti: Wy jste bohatá a patříte k noblessi. — Ale lidiž i tak; jednak i bohatstwí, ač nádherné a bohaté paní trudných a mozolných prací pozbawuje, přece i známost trudných prací čilým a opatrným, rozšafným a příkladným paním přiwádí a poroučí.

Proč se neposkytuje díwčinám příležitost, aby se w tom wzděláwaly, co jim bud newyhnutelně potřebno, a nebo w čem potomně na jiné dohlížeti, k čemu jiné nawáděti mají? Býwá často wýmluwa: Času na to nemají. Odpowídáme ale na to: Nemají, poněwadž opičná ciwilisace a její požadawky ho utrhují a maří, takže ho k domácím powinnostem uspořiti a naložiti nelze. — A hle! přece jen wčasná a nezanedbaná účastnost na zápasech a trudnostech přísného a skutečného žiwota jest jedna z těch příprav naší wlastní wolnosti, samowlády a samostatnosti, skrz niž úplné uswědomění zniku nabýwá. Ale pošetilostmi a w modách rozkouskowaný, roztříštěný wěk 17. a 18. letý našich děw odwrací je nawždy od podobných domácích prací a zaneprázdnění, a naplňuje srdce jich špatně ukrytou nechutí a nenáwistí prací hospodářských.

Z děwy takowé nebude nikdy bystrá, dohodiwá, dostojná hospodyně, nýbrž naději pouhá toliko panička a ku stolku šperkowných příprav připoutána mrhačka, jejíž manžel konečně w nowinách wýstrahu dá: „Wystříhám a waruji wšechny wůbec a každého osobně, by nikdo mé manželce nic neswěřil a nepůjčil.“ A kdyby wšewědkyně tyto aspoň se byly naučily w záměrech a snahách občanských, jenž se jejich mužů týkají, nějakého podílu jewiti, neb čest a činnost manžela uznati, ji zahříwati a napomáhati — čest a činnost zláště tu, an samé wlasti se dotýkají, neobroženě projewowatif! Ale práwě w těchto poměrech a případěch nemožno na ženštiny naše spoléhati....

Uwádíme zde tyto stesky bez obalů, bez bázně, dobře wědouce, že se nám dělati mohou námitky: Aj, ke wšemu tomu není pleť ženská stwořena! — Ona je k tomu stwořena,

byť i okres její oužeji wyměřen byl nežli muži. Toť prawě cena ženy nejwyšší, že w ní muž polowičku swé bytosti — něco wíce nežli pouhou obstaratelku domácnosti nalezá. Ale to práwě také to weliké, to těžké umění — a z druhé strany opět zas tak lehké, poněwadž přirozené wychowati ženskou, aby powolání swému dostála!

Pamatujtež na to, komu díwek pěstowání do rukou dáno! Na nich záleží pak weliký díl šťastného žiwota našeho!

J. W.

DENNÍ KRONIKA.

Z Karlína, předměstí pražského. (Wzácná slawnost.) S radostí doslýcháme, že se tu dne 19. t. m., jakožto na den rozenin J. M. našeho nejmilostiwějšího Zeměpána, utěšená slawnost konati bude. Náš welezasloužilý a za práwě minulých dnů strašliwé powodně swou šlechetnou horliwostí opět proslulý wrchní, p. A. C. Přibil, zamýšlí totiž dáti u nás toho dne prwní mši swatou a sice na náměstí pod šírým nebem čísti — na poděkowání za šťastné zachowání obywatelů Karlínských, z nichžto o nedáwné zpoustě wod ani jeden žiwota nepozbyl, jakož i za wšelikou podporu, kterouž pak naši nešťastníci tak hojnou mírou nalezli. Také zde bytující setnina c. k. pionírů, ježto za dnů minulého nebezpečí pro swou ochotu wšeobecné ucty získala, dostawí se toho dne w parádě, a mezi školní mládež, jakož wůbec mezi naši chudinu bude se šatstwo, paliwo a jiné dary rozdáwat. Zajisté pěkná a pro náš Karlín z nejedné příčiny památná slawnost! Jen abychme se příznivého powětří dočkali.

M.

BESEDY.

Příspěwky pro naše ubohé wytopence množí se welmi četně. Ale nejenom we wlasti, také za hranicemi projewuje se nejžiwější oučastenstwí s těmito nešťastníky — a Wídeň wydobude si w tom ohledu prwní místo w chrámu naší wděčnosti. Za wznešeným příkladem samého Zeměpána přispěli pak i jiní nejwyšší oudowé domu císařského — J. c. k. W. arciwéwoda Ferdinand, Albrecht, Karel, Ludwík, arciw. Marie Antonia — weleznamenitými dary, jakož i jiné wzácné a bohaté domy swou welikomyslnost na jewo daly. Mimo to činí se tam ještě jiné kroky w prospěch nešťastných sousedů. Ředitel Josefowského diwadla, p. Pokorný, rozený Čech, dal we prospěch stížených krajanů swých představení na swém diwadle, jež i dwůr swou přítomností poctil. Ředitel diwadla na Wídni a Leopoldowě, p. Karl, uspořádá k stejnému cíli hru — nowou totiž frašku od Nestroye — a odewzdal na oučet toho představení již 1000 zl. k rychlému upotřebení. — W Odeonu bude 28. t. m. bál s loterií — Saphir uspořádá welikou akademii (polowičku pro nešťastné w Orawské stolici) — krasojezdci Lejars a Cuzent skwělé představení — Strauss hlučnou besedu s nowou kompozicí — wšecko pro naše ubohé krajany!

Zpráwa a žádost k wenkowanům.

Těmito řádkami se milým Čechoslowanům oznamuje, že wysoce zasloužilý a horliwý milowník swé wlasti, důst. pan Wáclaw Krolmus, po 30 let sběratel a nyní wydawatel staročeských powěstí, zpěwů, her, obyčejů, slawností a nápěwů w Praze 1845. také wšelikostranný popis letošní zhoubné powodně w králowstwí českém zhotowuje, w čemž jemu i jiní spisowatelé ochotně nápomocni jsou. Aby pak spis tento Čechoslowanům poučliwou kronikou byl, suchá i mokrá léta z minulosti sestawuje, aby jich následky zobrazil, wýstrahy a prawidla opatrnosti rolníkům, řemeslníkům, obchodníkům, hospodářům, úředníkům, lékařům a duchowním na srdce wložil. Staří a stateční Čechowé a Morawani pilně kroniky pro potomní pokolení spisowali a wšeliké pohromy národu bedliwě w nich zaznamenáwali, proč bychom my potomkowé jejich w tom ohledu měli býti nedbalými? Aby pak nadzmíněný spis žádané ouplnosti dosáhnul, k wenkowanům a ku wšem wážným spisowatelům a o dobro wlasti pečliwým wel. pánům duchowním srdečná žádost se jewí, by nezanedbali w dopisech krátkou a swědomitou zpráwu pohromy a zpousty letošní powodní a zátopou we swé krajině ztropené laskawě podati. Nebo jenom tak možno z Powltawí, z Polabí, od Ohry, Berounky, od Sázawy, Jizery, Orlice, Metuje atd. zpráwami zaslanými celkowitý obraz škodné powodně sestawiti. Co jednomu přetěžko, to wšem dohromady bez namahání snadno. Co kdo swým jménem podepsané zašle i to se jemu slušně přiwlastní. Každému swoje. Na způsob prawopisu se nikdo neohlížej, piš jak kdo umíš a jak jsi uwyknul. Kdo se nezná w češtině dobře wyjádřiti, piš w němčině; i takowá zpráwa u nás do dobré půdy padne.

Zpráwy se mohou buď příležitostmi do wydawatelny Kwětů ku p. Jarosl. Pospíšilowi na betlemském place číslo 350 aneb do solního skladu p. Arnolda na poříčí číslo 1035 zasílati.

A kde nižádné příležitosti není, nemeškej jí c. k. poštou důst. p. Wáclawu Krolmusowi na Malé straně, nowozámeckých schodech, číslo $^{185}/_{3}$ zaslati. Smělý počátek půl činu; pročež, milí krajané, newáhejte se žádnými zpráwami. Leniwé ruce nikde chrámy newystawěly.

W Praze 14. dubna 1845. Dr. Kampelík.

Pozwání.

P. prof. Mildner, Barták, Bühnert dáwají též letos swé oblíbené kwarteta w paláci hraběte Clam-Gallaše 17. — 24. — 30. dubna o půl páté hodině odpolední. Dle programu budou prowozowat skladby od Haydna, Spohra, Mendelssohn-Bartholdyho, Škroupa staršího (rukopis), Veita, Beethowena a Mozarta. Lístky prodáwají se u J. Hoffmanna.

* *

České diwadlo.

W neděli dne 20. dubna 1845 bude se prowozowati we prospěch zboru zpěwoherního:

Don Juan.

Představení tohoto nesmrtelného u nás wždy s welikým zanícením přijatého díla bude tenkráte ještě i proto zajímawější, že w něm několik nowě obsazených úkolů uslyšíme. Wýborný J. Kunz bude zpíwati Leporela — nemalá to pro Němce úloha! — panna Freytagowa Elwiru, p. Petak (ochotník) Otawia a p. Neswadba Maseto. Mimo naše Podhorská a Strakatý we swých obyčejných rolích! —

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 47.
12. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte na týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK

PRO

ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

19. dubna
1845.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 4 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně 1 s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr. stř.

Msta lásky.

(*Pokračowání.*)

„Wrah! wrah!“ zaznělo dawem lowců, Johana klesla bez sebe na zem, rytíř ale zwolal hlasem tygra: „Žiwého aneb mrtwého mě jej dodáte!“—Pak nawzdor přestálému nebezpečí k díwce na koleno se sníživ, snažil se ji probudit.

Lowci i fény pustili se po houštině, diwokým hulákáním wůkolí naplňujíce.

W tom samém okamžení wyšla z chatrče baba, podpírající-se o hůl, as takowou, ježto se hned pouhému sochoru podobá, a hned zas takowou formu na sebe bráti se zdá, že bychme ji rádi za něco wíce nežli za pouhý sochor drželi. Baba ta byla Madlena, s níž prostopášný osud za mladších let tak škaredě-nemilosrdnou hru prowedl, že, strčiw jí do ruky wěchet, naposledy w panské kuchyni mezi hrnce ji umístil, ačkoli se twrdilo, že byla Madlena docela pro jiný swět stwořena. Ach, tak se děje těm něžným kwětinkám! — Wšak Madlena měla srdce, t. j. as takowé, jež bychme mnohému muži nepřáli, a možná-li jinak uwěřit powěsti, znala tu blahou wýhodu, jížto se nám chytrým regresem dostáwá, t. j., abychme mluwili určitěji: powěst powídá, že byla Madlena trochu hříšnice, a nutí se wýpowědi swé dodati wážnosti a síly tím, že prawí: Madlena byla děwče jako lusk, a jonáci se po ní fantili, že bylo až ouzko pohledět — až se skrabatila její twář a Madlence nezůstalo nic jiného nežli špičatý nos a škaredě šklebící-se bezzubá huba. Wšak Madlena měla dobře, kdysi říkouc: Swět mě opustil, ale má pense mě neopustí! — A zdaž neměla míti dobře? nebo kdy služebníka wšecko opustilo, jeho pense stojí přec při něm jako přítel w nouzi; což tím wíce nabýwá prawdy, powážíme-li, že hrob také jiného není než místo, kde swou pensi požíwáme, anebo kde nebožátka broučkowé z naší pense se těší.

A Madlena dostala pensi; — a takž ji nyní widíme jako Johaninu mistryni a preceptorku, kteráž poslední swou sílu na to wynakládá, aby z wlastní zkušenosti weliký kalendář rozmanitých prawd w srdce díwčino wštípila.

„Ach, ty můj Trojjediný!“ zaskřehotala Madlena, jakoby chtěla sůwy plašiti, an před sebou skrowné sice, awšak přemilostné skupení spatřila, w němž pan Frymburk tak ohniwě sladce figurowal, že mu žíly na čele nabíhaly.

„Nech škwěku, a raději tuhle pomahej!“ zakřikl ji rytíř.

„Ach, ty můj Trojjediný! — A co se stalo, milostiwý panáčku?“ ptala se stařena, jako nedbajíc na slowa pánowa, z čehož owšem jedině její weliké překwapení a náramný udiw prorážel.

„Aby tě diwoký kanec, ty belhawá kwočno!“ zkřikl Frymburk netrpěliwě. „Naber čerstwé wody anebo máš-li nějaké kapky — Johana omdlela.“

„Omdlela!“ wyrazila Madlena jaksi diwoce ze zaschlého chřtánu, a jest se wěru čemu diwiti, že i ona w okamžení tom neomdlela, což tím snadněji bylo by mohlo se státi, ješto Madlena wždy jakýmsi neobyčejně jemným citem se wyznamenáwala a omdlení, wůbec jemný cit, do swého receptu stawěla.

Wšak Madlena neomdlela, anobrž i hned moudře důslednou otázku položila: „A proč omdlela, milostiwý panáčku?“ při čemž nezapomenula jaksi potutelně po pánu pošilháwati. Pan rytíř Frymburk byl ale poněkud prudké krwe, a tedy se opět není čemu diwiti, že strhna s hlawy biret, po nebohé stařeně tak uměle ním mrštil, že přímo lewé její oko zasáhl; a tu jest se opět laskawosti osudu co diwiti, jenž we swé potutelné spekulaci před několika lety si byl umyslil, na lewé Madlenino oko wěrnou okenici zawěsiti, a snad jen proto, aby nebohá panna jen jedním okem na weliké

hříchy swěta se díwala, ješto by se jinak bylo mohlo státi, že by byla zmalomyslněla.

Udeření biretem mělo ostatně ten dobrodějný oučinek, že Madlena i hned, swých pět smyslů sebrawši, jako chtiwý luňák do chatrče pospíšila, aby wybrala nejoučinliwější ze wšech swých wodiček, jichž arci nemalou zásobu chowala, rozhlašujíc o nich, že, bywše wařeny a cíděny o tajemstwí plné hodině, tu moc mají, že člowěku w jakémkoli případu pomohou.

Mezitím se byla Johana ze mdloby probrala, i otewřewši swé krásné oči upřela je s úžasem na rytíře. Byloť, jakoby se hnusným snem posud zápasila, aneb jako by se namáhala, jasně na minulé wěci se upamatowati; náhle ale wymrštiwši se zalomila rukama a s pronikawým křikem zmizela w chatrči.

„Přisámbůh! to děwče třeští!“ diwil se rytíř, a obrátil se hbitě k té straně, kde Kulhan polesný právě na hráz se dral.

„Máte jej?“ tázal se příchozího s mrzutou dychtiwostí.

„I aby rozum člowěku wypelichal!“ dlaní si pot na čele roztíraje odpowěděl tázaný. „Křížem na kříž proslídili jsme houštiny a —“

„Nu?“ wylítlo z ust rytířowých zwukem táhlým.

„Pane rytíři, nikde ani stopy,“ ukončil onen.

„A já jej musím míti!“ rozkřikl se Frymburk, a ruce jeho se rozmrštily, jako by chtěl we wětru obět pro rytířské srdce pochytit.

Kulhan se z plného hrdla zachechtal, a nachýlíw se k rytíři řekl: „Ať mi srdce zplesniwí! — Pane rytíři, wy jej máte míti! — wšak je to holub, jenž by nám nejněžnější holubici odwedl.“

Pan Frymburk sebou trhl a wywalil na Kulhana oči.

„Haha! — Milostpán se diwí, že mám oko orličí!“

„Přisám! — z tebe kouká deset ďáblů!“ wyrazil s diwokým chechtem rytíř. „Ale jen ho přiweď, ustrojíme si w létě masopust, že se bude půl králowstwí smáti!“ Po těch slowech octnul se jedním skokem w houštině.

„Kostky se míchají,“ mluwil do sebe Kulhan; „osude, jen wrhni, já čekal již dost dlouho!“ A rozkročiw se položil prst přes ústa a přemejšlel.

(*Pokračowání.*)

Iwan a Platon Razumowský.

W polowici minulého století žili w malé ukrajinské wesničce nedaleko Charkowa dwa ubozí, osiřelí chlapci, tím se žiwíce, že chodili po wesnicích zpíwajíce rozličné ukrajinské dumky a písně. Zpíwáním a hrou na housle získali sobě newyhnutelných potřeb, strawy i oděwu. Tak to trwalo několik let, až dorostli; starší bratr, Iwan, zoškliwil si konečně tento nuzný žiwot i počal domlouwati mladšímu, Platonowi, aby šli do stoličného města a zkusili tam swého štěstí. Nemoha však swého bratra Platona přemluwit, aby domow swůj opustil, a chtěje přece swůj dáwný záměr wykonati, wyžebral si něco chleba na cestu a wydal se do Petrohradu. — Po pěti letech widíme Iwana jakožto zpěwáka hudebního sboru císařowny Alžběty, kteráž mladého hudebníka náhodou seznala a jakožto schopného mladíka i swou přízní obdařila. Zůstalť pak Iwan powždy šťastným oblíbencem císařowny Alžběty, a proběhnuw za rok stupně wšelikých hodností, stal se konečně kastellanem, admiralem a — knížetem.

W celé Rusii, též we wlasti ukrajinské mluwilo se mnoho o wšewládném oblíbenci Alžběty; uslyšel tedy o něm i nebohý Platon, jenž pořád ještě chodil po wesnicech a zpíwal. Domýšleje se, že by to snad jeho bratr byl, umínil sobě, rowněž zkusiti swého štěstí a odebrati se do hlawního města. Když se, cestou unawen a hladem umořen, konečně dostal do Petrohradu, ptal se po bytu knížete Iwana Razumowského. Každé dítě znalo dobře toto jméno, i hned mohlo mu ukázati cestu do knížecího palácu. Stál již na prahu obydlí swého bratra i chtěl již wstoupiti do domu; ale služebnictwo knížecí newpustilo otrhaného žebráka do palácu a wyhnalo jej zpátky na ulici. Se slzami w očích wzdálil se Platon, přicházel wšak každodenně a prosil, aby ho pustili ke knížeti. Jednoho wečera spatřil jakéhosi muže na balkoně i domejšleje se, že to bratr jeho Iwan jest, počal zpíwati starou ukrajinskou píseň, kterou jindy, dokud ještě chlapcema býwali, často w okolí Charkowa u wrat selských dworů a zahrad spolu zpíwáwali. Muž onen na balkoně trhnul sebou při ozwěně známých sobě zwuků a rychle se wzdálil. Za malou chwilku wyskočilo čtwero služebníků z knížecího palácu, uchwátili polekaného Platona, wsadili ho do jakéhosi krytého wozu a w okamžení ujížděli s ním tryskem pryč. Platon newěděl, co se s ním děje; žalost, unawení a hlad odňaly mu přítomnost ducha. Když přišel po chwíli k sobě, widěl se w malém nízkém pokoji, do něhož malým okýnkem bledé swětlo padalo; i myslil, že je w žaláři.

Najednou se ozwe wedle něho jakýsi pokorný hlas, nazýwaje ho „Jeho milostí“ a doptáwaje se uctiwě, poroučí-li něco jísti anebo jiné šatstwo wzíti. Dotazy tyto přicházely od cís. plukowníka Speranského, jenž wešel do tohoto pokoje, jak se zdálo, semotam se klátícího. Sotwa že udiwený Platon na otázky pana Speranského přiswědčil, již se objewili služebníci, nesoucí stůl se skwostným jídlem. Platon se domejšlel, že ho chtějí otráwit; žiwot se mu již ale tak znechutil, že ani na smrt nedbal; chutě pustil se tedy do jídla. Po chwili, když widěl, že neumírá, přeswědčil se, že není ani w žaláři, nýbrž na welké lodi, jenž rychle plynula. Udiwen z toho wšeho, tázal se Platon plukowníka Speranského, jenž pilně po jeho rozkazech se ptal, co to s ním má býti; Speranský wšak pokrčil ramenama řka, že mu není dowoleno na jeho dotaz odpowědít, až připlewou do Francie.

Plawba se dobře odbyla, bratr knížete Razumowského byl po wšechen čas služebnictwem za welkého pána powažowán, a když konečně loď we francouském přístawu k břehu dorazila, podali Platonowi list od jeho knížecího bratra, w němž mu tento psal, že se těší z toho, že Platon k němu do Petrohradu přišel, že ho wšak nemůže přijmouti u sebe tak, jak se po ulicích toulal; aby zatím pokojně do Paříže jel, kdež mu wyslanec ruský wíce powí. Když se w Paříži představil wyslanci, obdržel od něho znamenitou sumu peněz, byl slušně oděn a wšemi potřebami opatřen i zůstal u francouského dwora, čímž se w krátce tak wzdělal, že se z něho prawý dwořanín stal. Za několik měsíců uznal jej Speranský za schopného, aby se okázal u dwora Petrohradského; i wrátili se do Rus. Oba bratří přiwítali se co nejupřímněji; císařowna přijala jej lahodně a za půl léta byl již polním wůdcem. Později byl w jakési wážné diplomatické záležitosti do Berlína poslán; ale mimo to wše neočekáwané štěstí zachowal wždy dáwné čisté swědomí a — kabát, w kterém někdy po ukrajinských wesnicech chodíwal.

Z Prahy k Šumawě a nazpět.

(Pokračowání.) Třetí osoba, starý podřimující pán w dlouhém kabátě, byl majitel B...ého dostawníku, nějaké hospody, kupeckého krámu a — hezounké dcerušky. Jak jsem doslechl, dělá prý si potěšení, že nawzdor majiteli druhého dostawníku B...ého s prázdným wozem do Prahy jezdíwá.

Čtwrtá osoba, nyní na místě basetku zde sedící, byla kwětoucí panenka; nacionale její jsem nezwěděl, ale podle widění mohu ji každému rekomandowat.

Pátý společník, pán za mnou a nadřečený majitel basičky byl...ale než, bude snad lépe, když uwedu, jak jsme se poznali.

Začalo se mluwiti o hudbě. Basičkář byl nyní jako doma we swém žiwlu. Wyprawowal o pražské hudbě, jakž ji na rozličných místech poznal, a přišel také na hudbu diwadelní. Mluwilo se dále, až se přišlo na samé diwadlo — jmenowitě na diwadlo české w růžowé ulci. Pánowé litowali, že po utěšeném, krásném počátku tak záhy opět zašlo — a udáwali toho rozmanité příčiny. Já znal již skoro wšechny tyto řeči z Prahy. I tady se o tom nemilém zawření tak nadějného ústawu hromadu wěcí namluwilo; ale skoro ani jedna z nich neměla prawé podstaty; nikdo, wyjímaje leda osoby w tyto mysterie zaswěcenější, neuměl prawou chybu powědít, kteráž onomu diwadlu krk zlomila.

I poslouchal jsem chwíli to rozmanité powídání dostawnických soudruhů; konečně ale musel jsem to otloukání wymláceného snopu překazit. Wždyť nechtělo žiwou mocí nějaké zrníčko wypadnout!

„Milí pánowé,“ začnu tedy — a to byla prwní slowa, jimižto jsem na dostawníku oswědčil, že také mluwiti umím — „neračte se hádati o wěci, které weškerým rozumowáním již na nohy nepomůžete. Ona klesla, protože musela klesnouti — protože nesla zárodek swého klesnutí sama w sobě již od swého početí. Zkušený, chladný člowěk jí to mohl hned za prwních dnů prorokowati. Oni to učinili sic také její nepřátelé; ale ti hledali brzkou zkázu její w docela jiných příčinách — oni swáděli wšecko na slabost obecenstwa; ale w tom byli na welikém omylu a učinili nám křiwdu, jakož tak často činíwají. Diwadlo naše zawadilo o jiné rohy — a ty mu daly ránu, že se zakrwácelo.“

Na to jsem wyložil smysl slow swých trochu srozumitelněji. Zde to pro obmezenost místa a několik jiných překážek nemohu udělat; ale doufám, že se to brzy na jiném místě, a snad ještě zkušenější rukou, stane.

„Tomuto pánowi můžeme wěřit,“ ozwal se po mé deklaraci pán basičky — „on to zná; neboť, jestli se nemejlím — slýchal jsem ho na tom nešťastném diwadle.“

Já se trochu zarazil: ne snad proto, že jsem se tu jako zbytek býwalé sláwy objewil; ale proto, že mi zas nowého důkazu přibylo, že nemohu na zapřenou cestowat. Čarodějný libozwuk hlasu mého mě wšude prozradí! Jednou mě slyšet — a nikdo mě z mysli nepustí. Já si budu muset dát na cestu jinou trubici zasadit.

Posléz wyšlo na jewo, že měl pan basičkář bratra při orkestru nowého diwadla: — odtud ta podobnost, odtud se mi zdál powědom. Byl na wenku učitelem.

Šestý společník, pán bledých twáří a černých wlasů, nám zůstal až do Milína pohádkou: — tam zmizel.

Sedmý byl muž zdrawých twáří a hmotných oudů. Zwláště padala do očí jeho zelená čepice s bílou portou — a pak jeho nabroušený jazejček, jejžto si pilně o pana soucestujícího kantora a o staw jeho utíral. Jaktěžiw bych si byl nepomyslil — co se pak okázalo — že je jeho kolega!

Osmý byl jsem já....

Hned na počátku činím dwě znamenité poznamenání; za jedno: nejel s námi žádný žid; za druhé: mluwilo se cestou jenom česky. To se mi na dostawníku ještě nikdy nepřihodilo.

Slunce si bylo již hezky ze záhoří poskočilo, když jsme se dostali na Zbraslaw. Odtud to šlo pomocí boží zwolna k Bónim a na wrch nad Jílowiště.

Na Řídce jsme snídali. Já měl již před půl letem příležitost, tuto hospodu seznati a mohu říci, že by mohla wšem hospodám za wzor sloužiti, co se týče milé čistoty, oprawno-

sti jídel a úslužnosti. Není mi sic powědomo, zdaž paní hospodská, kuchyni osobně obstarávajíc, podle Retikowé „domácí kuchařky“ se řídí: to je wšak jistá wěc, že by mnohá wyhlášená kuchařka u ní do školy chodit mohla.

Dle dopisů, jaké w našich listech o Mnišku čítám, chystal jsem se, že tam něco zwláštního uwidím. Když řeknu: Něco zwláštního (we smyslu kozáckého hetmana we „Spiknutí na Kamčatce“), tedy myslím alespoň — několik tabulek s českými nápisy. Já toho nechci mnoho najednou. Ale tam panowalo ještě wšude: Tischlerei des...., Gast und Einkehrhaus, Gemischte Waaren Handlung a jiné znamenitosti. Tak to bylo ještě wloni w létě. — Mnohý řekne: To je maličkost! — ale my si musíme i takowých maličkostí wšímati. Ostatně je Mníšek proto přece náš Mníšek, a my pewně doufáme, že swým časem tu cizou kůru se sebe tak dobře sloupne, jako jiná místa naše, která se ani ještě slupowati nezačala. (Pokračowání.)

DENNÍ KRONIKA.

Z Holomouce. (*Obřad při skládání slibu střídmosti. Literatura.*) Skládání slibu zdrželiwosti od pití pálených nápojů působením welebného duchowenstwa we zdejší diécesi potěšitelně od obce k obci postoupá. Aby se wšak při tom stejného obřadu zachowáwalo, wydala slawná konsistoř 26. března t. r. obšírné poučení, dle něhož se slibowé ti pro wětší slawnost w chrámu Páně u přítomnosti několika swědků skládati a do zwláštní k tomu cíli založené knihy spisowati mají. Formule, jíž se při činění slibu užíwati má, zní následowně: „We jménu Otce i Syna i Ducha swatého. Amen. Já N. N. slibuji dobrowolně a s dobrým rozmyslem před Bohem wšemohoucím, nejblahoslawenější pannou Marií, swým swatým andělem strážcem, wšemi swatými a přítomnými zde swědky, že se chci s pomocí boží od pití wšelikých pálených nápojů, obzwláště ale wšelikých druhů kořalky ouplně zdržeti a w požíwání jiných nápojů křesťanské střídmosti zachowáwati. Prosím tedy wroucně nejblahoslawenější Marii pannu, swého swatého anděla strážce, wšechny Swaté boží a zde přítomné osoby, aby ráčili u Boha orodowati, bych tento dobrowolný a dobře rozwážený slib zdrželiwosti wěrně zachowáwal a nikdy jej nerušil. K čemuž mi dopomáhej Pán Bůh wšemohoucí.“ — Kromě toho, že se slib zdrželiwosti w kostele, a sice po slawných službách Božích u welkého oltáře koná, nemá při něm býti žádných jiných slawností, jmenowitě pak nemá se nic činiti, co by odříkajícím-se nápojů pálených podoby spolku nějakého dáti mohlo. — Z tiskárny Škarniclowy wyjde brzce čtwrtý díl Bočkowa morawského diplomatáře, w jehož tisku se nyní pokračuje. Bude zajímati listiny až téměř ke konci 13. wěku. Tamtéž se tiskne čtwrtý swazek powěstí morawských od Mikšíčka. Rytíř z Dietrichů a p. Förchtgott uwedli opět některé písně české we čtwerozpěwy, kteréž nedáwno w soukromé společnosti s pochwalou byly přednášeny. A. W.

Z Liptowa na Slowensku. (*Spolky střídmosti.*) Myšlénka spolků střídmosti dotkla se lidu slowenského jako prut čarodějný. Je to nyní nejkrásnější hwězda naší naděje a útěchy. Pamětihodno, že práwě u těch národů, jenžto nemají takořka králowstwí swěta a wplywu na žiwot politický, nejrychleji se spolky tyto ujímají a králowstwí nebeské jim připrawují. Ještě před několika měsíci bylo sotwa slýchati o těchto spolcích na Slowensku a málo kdo wěřil, že by se u nás ujmouti mohly, a teď již po wšech slowenských krajích rowněž mezi katolíky jak ewangelíky powstáwati je widíme. A co nás ještě wíce těší, je to, že i mezi šlechtou, obzláště nižší, několik horliwců pro wěc tuto spasitelnou máme, ačkoli nám i na smutných příkladech neschází, které nás bolestně přeswědčují, jak wětší ještě částka zemanstwa našeho jest lidu swému docela odcizená, ba práwě proti jeho blahu se ziskuchtiwými Židy spojená. — Jak slyšíme, w turčanské stolici we wesnici Jaseň samo zemanstwo mezi sebou spolek střídmosti zřídilo. W šárišské stolici wyšla i prostonárodní tragicomoedia pod názwem „pálenčení šenk“, která wýborně w lidu působí. W jedné wesnici prý w zemnenské (zemplínské) stolici hned po přečtení knihy této lid se na krčmu obořil a sudy pálenčené roztřískal. — We stolici liptowské se za několik týdnů mnoho spolků založilo a sice s největším prospěchem w samém srdci Liptowa w městečku Mikuláši a Wrbici, kde wýtečnému wzdělawateli lidu našeho, dwojíctih. panu Miloslawu Hodžowi i šlechetná wrchnost městská a jmenowitě richtář města Wrbice p. Malek pomocné ruky podal při wykořeňowání pálenky a opilstwa. Za několik dnů se zde mnoho set duší zapsalo za údy spolku střídmosti. — W městečku Trnowci slawili jsme s přítomnosti wíce kněžů a jiných národumilowných hostů památnou slawnost střídmosti dne 25. března b. r. při nešporních službách božích. Otewřelt ji nábožný zpěw, po němžto šlechetný zakladatel spolku, dwojíctihodný pán Jan Lehotský wystoupil s pronikawou řečí k údům spolku a ke wšemu shromážděnému lidu. Potom se jména údů zapsaných a cíl spolku střídmosti oznámily a dwa studující mladíci ke swým otcům a bratrům několika upřímnými slowy se obrátili, aby jim řeči duchowního pastýře jejich na srdce položili. Tu powstal opět dwojíctihodný p. farář a co prawý pastýř duší od Boha sobě swěřených i potřebu prostonárodní knihowny pro spolek střídmosti předložil a sám k tomu cíli 100 zl. w. č. obětowal. Načež se některé podstatní zákony a pořádky spolku ustanowily a jistý studující mladý oud spolku dwojíctihodnému panu zakladateli a přednostowi za jeho welké oběti a ustáwání, která tak ochotně podnikal, jménem církwe a lidu slowenského srdečně děkowal. Pak se tato oprawdu náboženská a národní slawnost wroucím modlením a zpěwem zawřela; ale dlouho bude w srdcích našich žíti a w lidu spasitelné owoce přinášeti. — Krom řečených spolků máme mnoho jiných w stolici liptowské: we Wázci, na Teplicce, we Wýchodné, w Hybech atd. a zakládají se a rozmnožují po wšech krajích slowenských Tater našich — a dá Bůh, že za několik let budeme w stawu docela zmýti nejwětší poskwrnu lidu našeho — opilstwo — a uwésti do krásných krajů našich starou slowenskou střídmost, pokoj a radost w duchu Božím. Bohdan.

BESEDY.

Pěkný důkaz slowanské wzájemnosti dali údowé slowenského ewangelického sboru a někteří Čechowé w Pešti. Slyšewše o neštěstí, jaké bratry jejich polabské a powltawské w Čechách potkalo, w rychlosti učinili mezi sebou sbírku a sebraných 50 zl. stř. poslali slowútným p. J. Kollárem kazatelem ewangelickým do Prahy k jednotě ku podporowání z powodně nešťastných. —

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 48.
12. roč. běh.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

22. dubna
1845.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 250) wydáwá po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

Předplací se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštownich ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr. stř.

Msta lásky.

(*Pokračowání.*)

Mně je wždy nanic, kdykoli si pomyslím, že jsou mezi pokolením znamenaní! To je škaredá pečeť na skwostné upsání.—

Tu stojí a přemejšlí — peklo dýmá do jeho špinawé duše, a mozek i srdce se třepetají, že nejsou již u cíle. A tento obličej!—hle, jak blyskotá to červeně zrzawé očko! Myslíte, že w něm není jed weškerého hadího rodu? — A což ten hnusně weselý ousměch kolem oslizlých a rozškleblých ust? a to wěčné fofrowání wisutých, žlutě kropenatých twáří?—Zdá se jako by byl hřích hned od narození štětec na ně přikládal. Fi, to je šeredná satyra na lidskou wznešenost! —

Kulhan byl wšak wěrný sluha, a měl tolik otrockých wlastností, že jimi sto jiných mohl poděliti. A w této potworné nádobě se mohla láska zroditi! — Či on za to nemohl?—Owšem člowěk není wlastně pánem citů swých; wšak zde by snad přece slušelo udělat wýminku — ostatně cítí každý we swém mase kus hříchu, aby mohl uhodnout, proč i Kulhan milowal — a Johana byla lásky hodna.

Jakž se bylo nadíti, kráčel Kulhan cestou nemylné spekulace; jeho bez unawení slídiwé oko probralo se skrze tmu, a w jasnu skwělého dne stála před ním láska Daňkowa k Johaně; a ještě jonákowu horkokrewnost dobře uměl posoudit jakož i Frymburkowu hltawost, hleděl tohoto umělou rukou polechtat, wypočítaw na prštech, že to k záhubě onoho powede. A co? i nahnilé jablko není k zawržení, a Kulhan byl ostatně člowěk, který, nemohl-li jinak, i s ohryzky zawděk wzal.

Ale nyní pokračowal směleji, určitěji a rychleji we swém oučtu, nebo dle jeho wtipného usudku mohl šíp jen z Daňkowy ruky wylítnout; a byť i byl newylítl, co z toho? — Wšak on musel wylítnout, tak to chtěl míti — a kdož se měl ostatně ptáti po jistotě?—„Wyznání dotuží se na skřipci.“

Tak mudrowal ten parkos lidského pokolení, an ubohý Daněk we wětrných peřinách ouzkostí se potil. Musí to wěru býti oprawdiwý ramantičný staw, mačkati smrt dásněma a mezi nebem a zemí se wznášeti. Wšak nyní si Daněk pooddechl, neboť byl polesný wešel do chatrče; — jedním mrštěním stál na pewné půdě, a w okamžení ku wšem stranám naslechnuw, utíkal houštinou.

2.

„Kdo se nechce radowat,
Ať přestane žíti;
A kdo nechce piwo pít,
Tomu dejte bití.“

Tak zpíwal weselý Ondráček w krčmě pod holickou rychtou. I byltě to podiwný kus lidského stwoření; na nízkých nohou houpalo se ulehlé tělo se swalowitýma rukama, jehož konečnou dokonalost owšem hlawa působiti musela, jejíž twář tak čtwerácky nastíněná byla, že nebylo možno bez zalíbení na ni pohleděti. Čelo, jasné jako úsměw jara, klenulo se poněkud neprawidelně nad hrawýma očima, anto skrowná usta od rána do rána tak slaďounce se špoulila, jako by chtěl wšemu stwoření hubičky rozdáwat. Přitom wypadaly jeho líce tak zdrawě a čerstwě, že bylo těžko uwěřit, aby je zima již čtyřicetkrát byla owanula. On byl sice jen robotník, ale jeho srdce byla komora prawolidské spokojenosti, čemuž tím snadněji možná uwěřiti, pomyslíme-li, že stálo jméno jeho swrchu na rejstříku bratří, ježto se píší „z mokré čtwrti“; a to byla snad také jediná chybička, ježto se jeho žiwotem prosmykowala. Než to nebyla záwada w jeho dokonalosti — Ondráček platil přec za hodného muže, a kdo konečně sbírku jeho písní znal, ten se musel do něho zakoukat.

Dnes byl Ondráček nad obyčej wesel — i zpíwal,

skákal a wrtěl sebou, jako by mu w každé žíle dewět rarášků laškowalo, a spolupijáni, za podlouhlým dubowým stolem sedíce, smáli se, že se celá krčma otřásala.

„Krčmáři, kolik že mám hrnéčků?“ otočiw se takořka letmo, ptal se nyní.

„Dewět,“ zahučelo to u dweří z baňatých ust.

„Sádlo a škwarky!“ zalousknul Ondráček. „Hoši, slyšeli jste to? teprw dewět—a slunce má už jen dwa kroky k makowici. A přitočiw se u dweří ke stolici, na nížto se hromada kyprého masa w podobě krčmáře přewalowala, řekl: „Slyšíš, ty kwasničkáři!—až bude dwacet, tedy mě ťukni.“

„Proč? proč?“ ozwalo se najednou z wíce ust.

Ondráček se wprawil do hrdé postawy a zwysoka odpowěděl: „Tak rozměřují páni, jako jsem já, celé swé denní žiwobytí — t. j. každý celek má čtyry čtwrtě, a takž i den; — hlupák je počítá podle biče, mudrc podle bláznowstwí, pán podle hladu, a blázen podle žízně, já ale, jakožto koruna wšech bláznů, podle hrnéčků. A tu jsem wtipně wyšetřil, že má každá moje čtwrt dwacet, a krčmář také dwacet, což na tři čtwrtě wynáší, jako bychme řekli třikrát dwacet. Tu poslední čtwrt ukládám do hrobu, t. j. spím, abych mohl opět počítat.“

„A doufat,“ doložil kdosi za stolem.

Ondráček se otočil hbitě po hlase a mlče chwilku usmíwal se.

„Wíš, ty kmotře koudelkáři, co to slowo doufat obnáší?“ ptal se konečně. Widíš, ty nemastiře, když řeknu: doufám — tedy je to tolik, jako bych řekl: Já jsem sytý, protože jsem nic nejedl. Doufat! — a co bysi směl doufat? Nesedí-li hlawa twá tak nízko, že i panské děti přes ni mohou skákati? — Či myslíš, že je twůj žiwot klenot, jenž by se přece snad do skwostné komory hodil? — Brr! Nebuď blázen při zdrawém rozumu! — Abych se ti upřímně wyjádřil, mnohý žiwot je cour, který se ani do škorní nehodí; — a ty bysi chtěl doufat, že ti ukázali wrabce na makowici? — Styď se a zawři hubu, abys nepolkl sojku.“

„Nono —wšak nebožtík pán nedělal nadarmo poslední pořízení,“ zamrzeli se někteří, jimž obzláštní wrtochy w hlawě se hnízdily.

„To máte prawdu,“ usmál se onen, „nebo nebožtík pán byl wtělená chytrost, a wěděl, co by synu mohlo prospěti.“

„Jak to?“ ozwalo se ze wšech ust.

„Jak to!“ uškubnul se na ně Ondráček. „Nebožtík pán znal zewrub swého jedináčka, a tu myslil, že mu budou naše hnáty dobrou podporou, a proto nám odkázal mírku těšenských jablek.“

„Z toho newyswitá —“ ozwal se hlas za stolem.

„Co? co, ty bambulo?“ zakřikl jej onen. „Wy jste twrdé lebky, a kdybych wás takto neznal, řekl bych, že jste wětší blázni než já. Wšak počkejte, já k wám promluwím hlasem wšedního proroka. Znáte slečnu z Uberska?“

Wšickni mrkli a zakýwali hlawou.

„Dobře — já ji také znám,“ pokračowal Ondráček; „ale náš pan rytíř ji zná lépe, než my wšickni dohromady; — a jinak-li uherskému Bartoni co wěřiti, tedy smíme doufat, že lusek brzo uzraje, a že dostaneme paní.“

„Wšak náš pan rytíř má filipa,“ zahučelo opět z baňatých ust u dweří, „a nesedne si w kožichu do břečky. Panna Blažena je sice swáteční stwoření — ale, milý brachu, kapsa šustí a je w ní swětlo, jako přede žněmi w stodole; a to je hrouda, přes kterou náš pán nekročí!“

„Krčmář má dobře,“ ozwalo se skoro jedním proudem ze wšech ust; Ondráček se ale w tom samém okamžiku octnul u dweří, a wrtěl sebou před jonákem, jenž wešel práwě do jizby.

„Wiď, tys také blázen,“ mluwil přitom, „nebo ty doufáš také, ačkoli matčino prwní slowo k tobě bylo: Nedoufej!“

„Ba, mluwíš prawdu,“ řekl jonák s trpkým pousmáním, „a zasluhuji, abyste mi oslowskou čepici na hlawu wrazili.“

„Hejsa! ten má poplašené dudy!“ zawejsknul onen. „Zato jsi ale můj, a já ti zaswětím kus mého srdce, abysi se přeswědčil, že také blázni welikomyslnými býti dowedou. Ale, Daňku, jen se nezamiluj, nebo pak bychme ti museli dát dwě čepice, a ty máš jen jednu hlawu. Budeš-li se ale snad přec jednou ženit, tedy si jen žádnou hezkou neber, nebo to jsou Jidášowé našeho štěstí. Či jsi snad již pustil srdce na procházku?“

„Neznám lásku,“ odtušil newrle Daněk, a wrhl sebou za stůl u dweří; Ondráček mu ale pošeptal do ucha: „Šibale! — ale neboj se, já umím mlčet!“

Tu se ušklíbla w pootewřených dweřích ohyzdná twář polesného Kulhana, načež se i hned celá hromada jeho kostí do jizby whrnula. Robotníci powstali a pošoupli k prawému uchu swé točenice, jako na poctu. Kulhan pohodil hrdě hlawou a přešel několikrát po jizbě; pak se zastawil před Daňkem, jenž na lotra předstaweného s ubledlou twáří pohlédal.

„Tys hajný?“ ptal se konečně.

„Pane, nechtěj mi upírati rozum,“ byla slowa Daňkowa.

„Chlape!“ zasipal onen, a napřáhna ruku namířil po jonákowě twáři; w tom se ale naň ze zadu upial Ondráček a strhl mu ruku.

„Pane, odpusťte mládosti,“ zdál se prositi, a za stolem to hučelo jako woda pod jezem.

Kulhan znal dobře holickou čeleď a nechtěl je drážditi.

„Nepřekwapím se,“ řekl k sobě, „sice by mě mohlo cos horšího potkat než rytíře.“

„Pane, wy powídáte báchorky,“ podotknul Ondráček.

„U všech wšudy rohatých! — ano, báchorky, že při nich stydne krew na plících!“ a mrštil okem po Daňkowi.

„Co se stalo?“ ptalí se mnozí.

„Rytíř se sklonil na Mořánku k růži —“

„A?“ wylítlo ze všech ust.

„Byl to špatný šipař, ačkoli je hlawa nejistý terč.“

„Pánbůh s námi!“ bylo diwení.

„A odwážliwec?“ ptal se Ondráček.

„Ať si jen sedne wichru na křídla — já ho přece dostanu!“

(*Pokračowání.*)

ZE SLOWENSKA.

Dlouho se posud zdálo, jakoby Slowák na wěky i se swou mátí Tatrou smutkem přioděn za duchem k wěčnosti kráčeti určen byl, an se diwoká mračna i nad sněžiwými wrcholy Tater k hrůze synů a dcer Slowenska wznášeti nepřestala; mračna, w nichž kalné wodstwo a hromowé střely k pohlcení a ztroskotání všech národních sil našich se chystaly. Hluboký smutek byl se do srdce Slowáka usidlil, a podrýwal od přírody weselého ducha jeho. Wšecko se proti nám opíralo, a my sami zuřili jsme proti wlastní krwi, takže teskno bylo hleděti mužům, u kterých cit národní ještě docela nebyl wyhasnul, na odcizenost a zapomněliwost národní. Než zablesklo se již jasněji slunce nad slowenským krajem, poblesky swými budíc ze sna opuštěné Slowáky, kteří se sebe roucho smutkowé swlékují, do šatu žiwosti přirozené a nenucené weselosti se oblékajíce. Hry a obyčeje národní, ku kterým se před nedáwnem málo kdo hlásil, počínají se zalíbením do žiwota uwáděny býti, a Slowáci, před tím lhostejně na ně hleděwše, widí teď w nich čarokrásu, ducha i oko okouzlující.

Sem patří zwláště národní zpěw a tance. Tyto dwě charakteristiky národní, ona čistě duchowní, tato wíce tělesní, přestěhowaly se již ze selských chatrčí i do wyšších komnat. Předtím by i měšťanská dcera za snížení swé wyšňtěné hodnosti byla pokládala, kdyby se rychlou nožičkou k slowenskému národnímu tanci byla připojila. Teď se slowensky tančí i tam, kdeby jsme se toho nejméň nadáli. Tak byl n. p. před čtyrmi roky w Starých hradech (Ungrisch-Altenburg) slowenský národní tanec „od země“ při weřejném od hospodářských praktikantů dáwaném bále s takowým tleskáním přijat, že ho na wšeobecnou žádost p. K. Maroši třikrát musel opětowati — a to u prostřed samých Němců a Maďarů, mezi nimiž zpomenutý tanečník sám jediný Slowák byl. Není na Slowensku ani jednoho plesu, i mezi wyšší, pro nás odcizenou šlechtou, který by se naším slowenským tancem neokrášlil. —

Mnohem skwěleji wypadá to ještě se zpěwem našim. Slowák je do zpěwu, jak ryba do wody, zamilowán, takže již i do přísloví přešlo: „Kde Slowenka, tam zpěw.“ Slowenka swůj žel a smutek, weselost i radost, bídu a štěstí wyzpíwá, a když ne w jiném, aspoň w písni swé, která je nejskwělejším a welebným zrcadlem duše její, útěchy a wnitřního pokoje nachází. A to práwem; nebo jakby nezaplesala, jakby se neukojila duše w písni, z horoucích prsou na perutěch slowa se winoucí? Duch jen w samém sobě útěchy nachází. Proto Slowák každé duševní pohnutí zpěwem zaswěcuje, jakoby mu zpěw jediným byl nástrojem, kterýmby myšlénku a určení ducha swého prowésti od Nejwyššího mu dáno bylo.

Co shora řečeno, wšecko a mnohem wíc potwrdilo se minulého měsíce dne 25. března na Mijawě w nitranské stolici. Několik spanilomyslných, w Bratislawě a w Modře studujících mladíků wybralo se po dobré sanici do swého domowa, aby tam neobyčejnou letošní welikonoc stráwili, a tu wywolali zase k žiwotu od dwou roků již spící slowenské nitranské diwadlo, které již před tím nejednu krásnou hodinu wlastencům a wlastenkám našim způsobilo. Powěst o tom rychle se roznesla po kraji nitranském a očekáwání určitého dne byla bezpříkladná, an Slowákům jen pořídku lahůdek se dostáwá. Přišel den 25. března, který nám krásné jasné sluníčko pozdrawilo, při tom ale mladé ochotníky naše tak zarmoutilo, že wšickni naději wypouštěti počali, domýšlejíce se, že z pozwaných wenkowských posluchačů pro weliké wody a nesmírně zlé cesty žádný přijíti w stawu nebude. A w skutku byla to zkouška, w níž se horliwost wlastenecká, jako zlato w ohni zaleskla, nebo dřív našeho nadání scházeli se wlastenci i s krásnými wlastenkami a naplnili síň diwadelní nad wše očekáwání. Prowozowalo se „Dwojčata,“ dramatická báseň od W. Klicpery, a wšeobecné tleskání bylo rukojmím dosti zdárného wywedení. Diwadlo se otewřelo zpěwem: „Už Slowensko stáwá.“ —

Po diwadle byla weselá zábawa, kterou jsme ušlechtilým sestřičkám ustrojili. Škoda jen, že jsme takowou hudbu dostati nemohli, jakowou bychme národní tuto zábawu okrášliti a rozweseliti byli si přáli. Nad míru zlý čas překazil nám této radosti. Nicméně w čem byla hudba nedostatečná, to doplnila dobrá wůle a newinná weselost nepokalených srdcí. Ochotníci naši byli prwní i se swými krásnými herečkami w kole slowenského tance. O hodině druhé s půlnoci byla přestáwka, w níž se napřed píseň we čtwerohlasu od Branislawa Haleny k této zábawě složená zazpíwala (a kterouž na konci laskawému čtenářstwu sdělujeme). Po této se i jiné národní písně tak wroucně, s takowou lahodností a tak swatým zápalem zpíwaly, žebychme téměř na tanec byli zapomenuli, kdyby nám Jano Caro na swé hrklawé barboře nebyl za ušima zabrměl. Ještě jeden z ochotníků wystoupil s krásnou slowenskou básní, jehož řečnění s pochwalou a tleskem přijato bylo. Konečně ale, an jsme si poslední píseň ještě na pochoutku tak říkaje zpíwali, zjewí se w kole našem panna, která wšech pozornost na sebe upnula. Byla to ušlechtilá dcera wysoce zasloužilého S. J. ewang. učitele w Sobotišti, která před malou chwílí wykradši se z kola našeho, nyní jako Turčanka, podle obrazu w II. díle Kollárowých Národních Spěwanek, přewlíknuta wystoupila. Ač se před tím s chutí slowensky křepčilo — nyní k wůli Turčance tanec slowenský sotwy konce dojíti mohl. Jestli se nemýlím, bylo mnohým přítomným sestřičkám na očích widěti, jak se do naší Turčanky zamilowaly, a lze se nadíti, že nás

budoucně w nitranském kraji wíce podobných Turčanek w národní zábawě potěší. —

Ku konci této radostné zprávy nemohu opomenouti, abych jménem diwadelního sboru zde weřejně newzdal chwálu celé měšťanské obci mijawské, která nám ochotně místa k národní této zábawě propůjčila. I mnozí z pánů Mijawanů, zwlášť dwojíctihodný pan farář ewang. Šulc i se swým kaplanem panem L. Semianem welikou ochotu projewili. Wlídný p. učitel J. Marťešík se zwláště při celé zábawě wyznačil. Wšem za to chwála, čest. Ludomil.

W zábawě na Mijawě

dne 25. března 1845.

W objatom hájmi w tom kraju Nitrjanskom
Werňi sa bratja Slowáci schádzajú
A w hlasnom spewe a w duchu Slowanskom
Takto sa k matke Nitre primluwajú:
„Pri boku twojom, ó Nitra, stojíme,
Twár twojú smutnú wijasniť mjeňime.“

„„Tak milje ďjetki — to božje slňjéčko
Slowenskje kraje buďe zas zohrjewať;
Po horách, lúkach to moje srďečko
Buďe wám pjesňe plesajúce spjewať:
Aj stojí Tatra i Kriwán rohatí,
Už Slowák prestau w swete biť .....!““

Pod Jaworinou lúčka je zelená,
Kdo že sa na ňej s kwjetkami pohráwa?
Nitrjanska céra, Tatre poswetena,
Slowenskím chlapcom wenčoki spletáwa.
Hoj Nitra Sláwou má biť ožjarena,
Orlom tatranskím wuokol obletena! B. H.

DENNÍ KRONIKA.

Česká král. společnost nauk w Praze podala práwě, jak obyčejně, weřejnou zprávu o swém působení za minulého čtwrtletí, dle základního zřízení jazykem německým. Aby též našinci, jimžto zpráwa německá k rukoum se nedostane, poznali činnost společnosti w oněch třídách, které se nás dle zwláštních poměrů blíže týkají: položeno zde buď, co se za té čtwrtletní doby w dějepisní a slowansko-mluwozpytné sekci od našich učenců přednášelo. — W dějepisní sekci: Dne 2. ledna četl pan Tomek dwě prwní částky swého pojednání o dějinách české a německé národnosti w Praze w poměru obou k sobě, od prwního spojení s Němci až na začátek patnáctého století. Dne 30. ledna přednášel pan Swoboda dějeprawné objasnění několika článků o nowějším snažení literatury české, které w rozličných časopisech byly wyšly. Dne 27. února četl pan Hanka pojednání o žiwotě a působení bratří sw. Cyrilla a Methoda na Morawě a w Panonsku, podle udání posud nepoužité, w staroslowanském jazyku sepsané legendy. Pan Tomek dokončil swrchu uwedené čtení o předwěkých dějinách české a německé národnosti w Praze. Dne 27. března měl pan Wocel čtení o stawitelském slohu okrouhlých a špičatých klenutí w Čechách a na Morawě. P. Hanka pak dokončil swou zprawu o bratřích sw. Cyrillu a Methodu. — We slowansko-mluwozpytné sekci: Dne 16. ledna měl pan Hanka čtení o některých nowě objasněných obdobách slowes, jakožto pokračowání podobného článku, w minulém roce předneseného a w Musejním Časopisu (swaz. 4.) otištěného. Pan Šafařík přednášel některé částky ze swých „Základů mluwnice staročeské“, jmenowitě ony o skloňowání a stupňowání jmen přídatných, pak o užíwání staro-českého přestupowacího způsobu. Mnohým snad již powědomo bude, že tyto „Základy mluwnice staročeské“ jakýsi přídatný úwod k prwnímu dílu welikolepé soustawní sbírky činí, která pod jmenem „Wýbor z literatury české“ slowesne ukázky ze wšech dob w důstojném přehledu podá. Pan Chmela četl začátek swých mluwnických zkoumání, a sice o písmenu *k* (od *k* až po *kaz*). Dne 13. března konečně měl pan Hanka čtení o základech slowanského církewního jazyka, a sice obecný úwod i wytknutí powah nářečí slowanských; nato přednášel některé články o skloňowací a časowací soustawě církewního jazyka samého.

Jelikož přednášky ty dle stanow společnosti po wůli a určení skladatelů napotom tiskem wycházejí: tedy snad podáním zprawy té i w našich listech některým wděk učiněn bude, zwláště oněm, kteří rádi zwídají, co w nejbližším času od jmenowaných spisowatelů tiskem očekáwati lze. Fr. D.

BESEDY.

Maďarská spanilomyslnost. Čtenářstwo naše nepochybně již slyšelo o jisté odrůdě maďarského obecenstwa, kteří se „Juráti“ nazýwají; jsouť lidé tito druh přepiatců, nešetřících žádných práw i zákonů, ačkoli powinnosti jejich pouze práwnické jsou. Bezuzdé horlení jejich ku prospěchu strany maďarské nezná žádných mezí. — Letos o masopustě zahlídli kdesi na rohu pozwání na bál, psané čili wlastně tištěné jazykem srbským; wyptawše se na síni, w nížto se obecenstwo srbské weseliti zamýšlelo, hnali se diwoce k oknám a wytřískali s hrdinskou wzteklostí wšecky skla. Srbowé nemeškali žalobu swou na toto nelidské rozpustilstwí k ouřadům zanesti, načež se hned na rozích oznámilo (což jenom u welmi důležitých případnostech se stáwá): „aby se po desáté wečerní hodině ani jeden jurát neopowažowal okolo redutního sálu se potulowati, sic že uchwácen a bezohledně trestán bude.“ Městské úřady se i ostatně o jistotu a pokoj postarali; poblížku se nalezala setnina wojáků, ustanowených ku přetržení wšelikého bouření. — Hle, takowý je poměr Maďaromanů ke Slowanům; oni by chtěli, abychom nikdy hlawy swé nezdwihali, nikdy swých starostí se nezbawowali, ani se neobweselowali ani netěšili, nýbrž smutkem a žalostí zahynuli. Známeť my lépe i wlídnost i prawou swobodu, kterou oni neustále na jazyku mají! — Wýnos této naší besedy čili plesu ustanowen byl ku prospěchu a podpoře ubohých obywatelů orawské stolice w Tatrách, jimž jakožto „Slawjanským pobratymóm pomoci slušno. — Ještě jeden důkaz, jak Maďaři se Slowany sympatizují. Ředitelstwo uniwersity pešťanské dalo (jak se obyčejně stáwá při wypisowání konkursůw) oznámení, „že se w Záhřebu založila stolice illirské řeči a literatury; aby se tedy kompetenti o toto místo hlásili“ wywěsiti u wchodu do uniwersitního stawení. Páni juráti, jenžto se práwě učejí, co je práwo, co je prawda, welitelstwí a poslušenstwí, při tom wšak neopomíjejí se cwičiti w rozpustilé bezuzdnosti, sotwa že se dowěděli, co nadzmíněné oznámení obnáší, tak se rozhorlili nepřízní nad možnými pokroky Jihoslowanů, že drátěnou řešetku nad oznamujícím listem roztrhli a tento newinný papír na caparty rozdrtili... A tito páni chtějí být zákonodárcemi! Je-li možná, aby jim kterýkoliw Slowan důwěrně ruku swou podal?! (Ze „Srbských nowin.“)

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 49.
12. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 850) wydáwá po půlarších třikráte na týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK

PRO

ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

24. dubna
1845.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně i s patřičnou obalkou 2 zl. 36 kr. stř.

Msta lásky.

(*Pokračowání.*)

Nato přistoupil k Daňkowi. „Proč nejsi w lese?“

„Pane, doufám, že jste mě nezastihl w nedbalosti,“ byla odpowěd.

„Tys byl dnes na Mořánku?“

„Co tím chcete, pane?“

„Mám ti sáhnout do duše? — Tys byl dnes na Mořánku, a na tom je dost.“

„Pane, učte se ostříhati swůj jazyk,“ řekl wýznamně Daněk; „já jsem jen hajný, ale stěží bych snesl, aby mě řeč waše špinila.“

„Pane, u něho nehledejte neprawosti,“ přimlouwal se Ondráček, po bledé jonákowě twáři okem stranou mrskaje.

Za stolem nahoře počalo zas hučení, kteréž znenáhla i w hlasité klení přecházelo.

„Pane, wy mi někdy odpowíte,“ řekl Daněk, chystaje se k odchodu.

„Ani krok s místa!“ zkřikl polesný. „Chlapowé, chopte se ho!“

„Až to řekne rytíř anebo hradní,“ ozwal se hřmotný čeledín, „pak se to stane bez odkladu; wy jste jen polesný, a naše články nepowídají, že bychme i wám poslušenstwím byli zawázáni.“

Kulhan zaskřípěl zubama, a Daněk pokojně odešel.

„Pane, nechtějte se horšiti — tyto makowice dnes hořejí, protože se sládkowi wárka podařila,“ prosil Ondráček.

Polesný neodpowěděw ujal jej za ruku a wywedl wen, kdež dlouho a tajně spolu rokowali.

4.

Potká-li člowěka nehoda, býwá obyčejně tak blbý, že se sám tím hlouběji do ní potápí. Daňkowi se také spletly kolečka, an mu napadlo rownou cestou jíti ku swé chatrči. Netrpěliwě wstoupil do swětnice, mysle, že nalezne úlewu w samotě; ale w duši mu to počalo hučeti jako hřímání rozhoupaných wln mořských, a mžik za mžikem na síni prsou mu šeptáno: Daňku — ty zahyneš!

I dal se do běhání po swětnici, a chtěl o čemsi přemýšlet; mozek byl jako wyschlý, a w prsou pořád ten šepot: Daňku, ty zahyneš.

„Hlawo — hlawo! — jen jediné křísnutí!“ udeřiw se w čelo powzdychl; „nic wíc, než jednu myšlenku — tu zlatou, co nese na rtech spasení — jinak zahynu, a hwězda má klesne semnou do hrobu!“

Hlawa křísla, ale křísnutí to šeptalo: Proč jsi to učinil?

„O já třeštěnec! — já blázen!“ zwolal a wrhnul sebou na stolici, ježto se s ním ale propadati zdála do nesmírné propasti. I wztrhl se, a zajew prstama do wlasů, zamumlal: „O proč jsem to učinil!“

„Tak — tak, můj holenku, jen se zblázni,“ ozwal se we dweřích hlas, a Ondráček wstoupil do swětnice. Snad že se smál? Člowěk má pro každé okamžení žiwota swé barwy — — Ondráček si utřel honem s oka slzu, jako by se styděl, že w něm lidskost posud newyschla. Nato nutě se k weselosti, ptal se: „Jsi sám doma?“

„Proč to?“ udiwil se jonák.

„Nech ptaní a odpowídej: — jsi sám doma?“

„Jsem.“

„Tedy wezmi nohy na ramena, a newrať se wíce!“ wyjel kwapem Ondráček.

„Co? já utíkat?“

„Aj, aj — podíwejme se, bohatýr Daněk chce čekat, až by se blesk o jeho temeno rozrazil. Hajdy! teď utíkej, anebo tě twým wlastním palcátem wybiju! Či-li myslíš, brachu, že newím, žes byl na Mořánku, a žes střelil po rytíři?“

Daňkowi to hrálo we wšech žilách jako šlehání plamene, i škubl sebou, a k prudkému slowu usta otewřel; onen jej ale chwatem zarazil: „Mlč, nesmyslníku! — a uposlechni, co ti radí přítel twůj. Zde nesmíš

zůstati, byť i byl newinen, ještě i pouhé podezření k záhubě twé postačí; a podezření jest, nebo Madlena tě dnes widěla na hrázi, a twá láska není už tajemstwím. A co? snad se již blížejí pochopowé... Honem — honem! utíkej! — Já to mám z ust polesného!"

„A kam? kam?" wyrazil s násilím Daněk.

„Swět je daleký a široký — tys statný jonák — jenom někde zatluc, tobě každý rád otewře. O Johanu se ti postarám, nežli se změnějí okolnosti."

Daněk mu stiskl mlčky ruku, uchwátil luk, toul a palici a diwokými skoky k lesu uháněl, an zatím Ondráček oklikami ke krčmě se kradl.

(*Pokračowání.*)

O powěstech slowenských.

W tajemných Tatrách našich, w duchu národa tisícwěkého zkamenėla nejedna kwětina rajské prawěkosti wýchodní asiatské, a teď, když duch tento w celé odwěčné síle swé obžiwowati počíná, musejí i kwětiny tyto wěčným jeho sluncem obžiwnouti a k wyššímu wywinutí — k nowozkwětnutí procitnouti.

Duše slowenské! odkrýwejte a wyhrabáwejte z rumů stowěkých tyto perly prworodné wzdělanosti našeho národu a člowěčenstwa! Jsouť to semena budoucí naší wědy a krásy — zárody swětotwaru budoucího swětodějného ducha člowečenstwa. W nich se nejjasněji naučíme znáti wšežiwelného, wšecky twary swěta přetwořujícího ducha slowanského. Tu najdeme staroskandinawské měnění-se umřelých duší na kwěty a ptáky — ctění žiwota přírody rostlinného — tam indické wtělowání-se božstwa do zwířat a jiných tworů a nekonečnou trpěliwost Brahmanů; tu opět perské ctění protiw přírody, tmy a swětla — Černoboga a Bělboga; tam zas wýhradně slowanské zaklínání a odklínání nejen jednotliwých lidí, ale celých krajin a národů, atd. Jakými to božskými runami napsána a předwěštěna naše budoucnost! Jako tam ten dětinský, prawěký duch našeho národu pojal a zpracowal wšecky twary prwého, přirozeného zjewení-se myšlénky božstwa na wýchodě, tak i budoucí, wěčněmládenecký, samotwořiwý duch náš musí zažiti a znowa ustwořiti wšecky twary swětodějných národů! Pronikejmež tedy wšewidným, twarozpytným okem a wšemilostícím srdcem i železnou wytrwanliwostí zasuté zlatodoly Tater našich, w nichžto, jako slzy potlačené newinnosti w srdci Archangela — skwějí se ukryté perly a démanty prawowěkosti člowěčenstwa. — Pohléďněme do bezdné propasti Tater, tamť počátek a ráj lidskosti — zdwihněme oči ku hwězdám, tamť její budoucnost! Žádná opona slawné minulosti historické nezastírá Tatranowi wýhled na půwod a ráj člowěčenstwa, a žádná skwělost přítomnosti nezaslepuje mu zraky, když zírá do nekonečného nebe budoucnosti lidstwa a Wesmíra!

1.

Tulipán.

(Přostonárodní powěst slowenská.)

W temně oswětlené swětnici, podál skrowného ohníčka na kozúbku (krbu), seděly u weselém kole mladé přástewnice. Zdálo se, že bystře zatáčená wřetenka o záwod hwižděla se sladce štěbotnými usty Slowenek. Teď se ozýwala chyše milostnými písněmi, teď se bawily díwky powídkami, teď ostřily wtipy swé pohádkami, a hned zase rozmlouwaly důwěrně o domácnosti. Weselá společnost přiloudila několik mládenců, kteří posednuwše k swým záletnicem, dleli we blaženém howoru. Wšecko se radowalo, wšecko štěbetalo radostně: jenom Hanka, ač nad jiné krásnější, smutně beze druha u krbu seděla, hluboce wzdychajíc na osud swůj, že nemá s kým city srdce sdělowati. „Ach!" šeptala zarmoucená díwka, a slzy hrály w modrém očku jejím, „jak šťastné jsou družky mé! já wšak opuštěná bez přítele, bez radosti dny žiwota tráwím."

W tom se otewrou dwéře — a šwarný, wysoké postawy mladík wstoupí do jizby a pozdrawiw spolek, sedá k zarmoucené díwce. Plamenné oko její utkwělo na jaré twáři jinocha a mladé srdce zahořelo newýslownou láskou. Po krátké rozmluwě usrozuměly si oči a srdce jejich. W rozkoši nebeské plynouc poslouchala Hanka wřelé wyznání lásky mládencowy: „Díwko!" prawil on, „miluji tebe nade wšecko — chceš-li wšak, aby láska naše blažená byla, o to jedno tě prosím, nepopatři nikdy na mé nohy." Podrobilať se nezkušená holka wýmince této jak se zdálo nepatrné. Jindy tak dlouhý, zimní wečer byl jí jedním okamžením a sotwa se mohla odloučiti od neznámého miláčka, an milostně tiskna ruku její swětlici zanechal. —

Den za dnem utíkal a díwka přežila w náruči miláčka mnohé šťastné wečery. Jednou wšak, wyjdouc ku prahu wyprowodit milence, koukne zwědawým očkem na nohy jeho a hrůza! — spatří kopyta koňská, omdlí strachem — padne a umírá. — Jinoch ale zmizel a nebylo o něm nic wíce slyšeti.

Přišlo jaro a na hrobě Hanky kwetl tulipán. I scházejí se mládenci, oplakáwají díwku a mnozí chtějí utrhnouti utěšený kwítek z hrobu jejího. Wšak nadarmo. Žádná moc nemůže setříti krásu tulipána, žádná síla nemůže jej odloučiti od hrobu.

Bylo to za líbezného dne jarního, an hezký, mladý pán do sousedního lesa na low se wybral. Jda okolo hřbitowa uzří čarokrásný tulipán a rozkáže sluhowi, aby mu ho podal. Wida wšak, že nadarmo se usiluje wyplniti rozkaz, skloní se k němu sám — a kouzelný tulipánek mu w okamžení na ňádrách spočíwá. Zaplesal jinoch blahým tušením a zanechaw lowu wrátil se do swého palácu. Před wečerem postawí kwítek w komnatě swé do nejdražšího poháru a powečeřew málo položí se na odpočinek. Líbezná wůně tulipána ukonejšila jej we sny rajské; wěrný wšak sluha jeho w sousední swětnici přemýšleje o podiwné příhodě ne-

mohl oka zamhouřiti. O půlnoci slyší jemný šumot w ložnici pánowě, hledí klíční dírkou — a o diwe! Kouzelný kwět wystoupí z pohárn, rozwinuje se, šíří se, dlouží se a místo něho stojí krásná děwice, owinutá bílým záwojem, na němž se zlatá záře měsíce měniwými barwami lskne. I popatří plamenným okem na stůl a wece sladkobolným hlasem: „Tu jedli, tu pili — mně nic nenechali" — To řekla, zmizela — a w poháře chwěl se opět něžný tulipán.

Sotwa že pablesk ranního slunce zbudil pána, spěchal wěrný sluha, aby mu čarokrásný úkaz noční oznámil. I uzawře pewně mladík polapiti krásnou díwku. Rozkáže tedy po wečeři zanechati nejchutnější jídla na zakrytém stolu, a leže bdí až do půlnoci. — A aj! kouzelný tulipán wystoupí z číše, rozwinuje se, šíří se, dlouží se, a místo něho stojí krásná děwice, owinutá bílým záwojem a lesknoucí se we zlatozáři měsíce. Popatřiwši okem plamenným na skwostně pokrytý stůl, prawí libosladkým hlasem: „Tu jedli, tu pili — i mně wšak nechali." — Řekne, sedne za stůl a dychtiwě po jídle sahá. — Ale mladík rychle přiskočí a w ohniwou náruč milostnou pannu tiskne. Wšak, o hrůza! onať se to w kočku, to w hada, to w jiné potwory mění; mladík ale neustrašeně wolá: „Nepustím tě, díwko rajská, dokud opět tak krásnou se nestaneš!" — A nyní klesá w lůno jeho milostná Hanka a w líbezném úsměchu nebeským hlasem šepce: „Wyswobodils duši mou, jinochu dobrý! wěčně, wěčně jsem twá!"

Z Prahy k Šumawě a nazpět.

(Pokračowání.) Když se za Woznicemi z lesů wyjede, rozprostírá se po lewé straně krásná krajina — a na cestách stojí to za něco. W oudolí střídají se rybníky s lučinami a u prostřed nich wypadá „Stará hut" a její červenostřechá stawení welmi nowě. Kolem oudolí powstáwají poznenáhla skrowné pahorky, které konečně w nepřehledné hory wzrůstají a wěncem z tmawého jehličího ozdobené hrdě se pnou.

Wyhlídka na tuto krajinu nemizí dříwe, až se na skálu k Dobříši přijede. Odtud je pohled na město rownou mírou zajímawý. Na prawé straně leží městský hřbitow, to tiché místečko wěčného pokoje, na lewé fara a za ní panský špejchar, co nějaká citadela; dole pod skalou jako w romantické propasti mlejn nad ním hráz, po které se silnice kaštany ostíněná táhne, a wedle ní pěkný rybník. Za rybníkem na prostranstwí stojí zámek knížete Koloreda z Mansfeldu s pěknou prostrannou zahradou, a odtud jde silnice pěkným kaštanowým stromořadím až na náměstí.

Uf! — weliká práce pro začátečníčka w cestopisné literatuře — takowé popsání krajiny! — Ale já si musel trochu wíce slow dowoliti. Děje se to z uctiwosti. Wždyť jsme wjížděli na té daleké cestě do prwního wětšího místa!

Na náměstí jsme slezli před hospodou u nějakého lwa nebo hrozně; já pohledl na nápis, začínal se: „Ein…" a dále jsem již nečetl. Pan hospodský w šediwém kabátu stál se swým „košamrdýnrem" mezi wraty, mačkal čepičku a uwáděl nás do jídelny. Na swé prosté české otázky dostali jsme od něho čtyry pětiny německých odpowědí; ale jaký diw, wždyť býwal w Praze markérem, tedy wí co je způsob wezdejšího žiwota. Zde bych měl welmi pěknou příležitost, za příkladem swého lonského soucestuíka — (kdo by ho chtěl poznati, nech si přečte w lonských Kwětech „Rozpráwky letního cestowatele") — o pány hospodské wůbec jazyk si obrousit. Ale za jedno je hřích na stěnu házet wěc daremná, a za druhé jsou neprawé wýklady prawdiwých slow nad míru bolestné. Tak se dělo lonským „rozpráwkám" — a přece bylo w nich každé slowo čisté, jako perla. Widím už, widím, že se musí hojení podobných neduhů, jako jsou ty, o kterých jsem tu mluwiti chtěl, od hlubších kořenů počíti, nežli to může dokázati časopis, který se takowým lidem ani do rukou nedostane. Nejlepší lázně, kde by se takowá hlíza do čista spláknouti dala, bylyby arci školy, a ještě jednou školy; ale — těšinská jablka hezky wypadají, člowěk se jich ale nenají.

A wšak člowěk nesmí hned k wůli tomu zoufati. „Es kann ja nicht immer so bleiben" — řekl již nebožtík Kotzebue. I w Dobříši jsem dostal hned dosti lahodnou náhradu. Byla to podíwaná na děwče, ježto nám jídla snášela, bojíc se přitom swých jiskrných oček na koho pozwednouti. A české zwuky plynuly jí z koralowých rtíčků co slawičí zpěw. Za koho takowý andílek oroduje, tomu se rádo odpouští. Já bych o ní tak pochwalně nemluwil, abych se panenského studu jejího nedotekl, kdybych newěděl, že jí tyto litery na oči nepřijdou. České děwče — hezké děwče; ale ještě lépe by to znělo, kdyby ta průpowídka místo anebo wedle toho „hezké" ještě něco jiného obsahowala!

Od Dobříše až k Dubenci je cesta welmi jednotwárná; odtud se wšak táhne silnice do wrchu příwětiwým lesem, a na konci jeho otwírá se wyhlídka na starý hrad Kamejk, a za ním na drsnaté hory až k Wltawě; pak jde cesta přes samé pahorky až na wrch, pod nímžto se městečko Milín rozkládá.

Za Milínem se počíná očistec — t. j. roztomilé cesty. Když jsem odjížděl z Prahy, prawil mi přítel, abych se těšil na březnické wozy. A wida — na ty si nemohu tak dalece stěžowat. Náš byl alespoň dosti dobrý; ale cesty… Já děkowal Bohu, že byly alespoň suché. Tak jsem na ně pěšky trochu zapomněl.

W Tochowicích, poslední wesnici před Březnicí, na panstwí knížete K. Šwarcenberka, je pěkný zámek s anglickým parkem, kdežto knížecí rodina každé léto nějaký čas tráwí.

Bylo již hezky šero, když jsme, wůz wzadu na kamenité cestě nechawše, okolo hraběcího Kolowratského zámku a zahrady k městu Březnici přicházeli. Přes potok neb říčku Lomnici, která z jedné strany kolem města teče, wede kamenný most, hned za ním stojí prostranný, wysoký kostel s býwalou jesuitskou kolejí, kterouž později w kasárna změnili; nyní je pouze obydlím zdejšího duchowenstwa.

Náměstí březnické je pěkné podlouhlé čtyrhranné prostranstwí, mezi oublednými domy stojí na něm pěkná c. k. hlawní škola. Již předešlý den dle naší spolucestowatelky, dle díwek, které někoho očekáwajíce naproti dostawníku wyšly, dle dcery hospodského uzawíral jsem, že matka příroda krásnou pleť březnickou štědře obdařiti musela; dnes opět ani jedné jsem nespatřil, o které bych říci mohl, že je oškliwá.

Když jsem sedl do wozu, nebyl tam z celé wčerejší společnosti žádný, než pan učitel a jeho basička, kteráž snad radostí, že se dostala ze spolku kufrů a košíků, neustále s polštářů na dno wozu skákala, takže jsme ji k sedadlu uwázati museli.

Příjemným lipowým stromořadím jeli jsme k Drahonicům,

první to wesnici za Březnicí, která se pěkným zámkem, prostranným parkem, wýstawnými statky honosí a hraběti Hartmannowi náleží. Nikde jsem newiděl tak mnoho a tak pěkného stromořadí. Kteroukoli stranou se z wesnice ubíráš, kráčíš stromořadím, buď lípowým, kaštanowým, topolowým neb owocným. I ta cesta, po které člowěk z tohoto swěta na onen putuje — i ta je posázená z obou stran štíhlými topoly; i to místo, kde smrtelné ostatky lidské w chladnou zem spouštějí, podobá se, nejsa stísněno w pewné zdě nýbrž osázeno stinným stromowím, spíše zahradě nežli hřbitowu.

Zde se před školou dostawník zastawil, můj spolucestowník wyhlédl oknem a oznamowal mi: že w osobě pana učitele z H. nowého společníka dostanem. I těšil se na něj co na muže, kterého již dříwe měl příležitost poznati.

Nowý přírůstek wsedl k nám do wozu, pozdrawil mého souseda co swého kolegu, a brzy začal i spolu o hudbě. Můj starší spolucestowatel začal powídati, jaké nowé musikalie z Prahy přináší, jak lacino Mozartowy práce na pianoforte dostal atd.; já stále čekal, brzo-li také začne, jaké nowé knihy z Prahy přiwáží? — ale o těch, bohužel, nebylo ani zmínky.

Není to u nás potěšitelný úkaz, že mnozí učitelowé malých městeček a wesnic s wětší láskou hudbu než literní umění pěstují — že tuto za hlawní, ono wšak jen za wedlejší wěc powažují. Jsouť owšem osady, kde se o učitela tak postarali, že, chce-li swou rodinu pořádněji než některý podruh žiwit a šatit, we swátek a w neděli houslí se chopiti a w hospodě lecjakému otrapowi za dwougrošák po wůli býti musí. — Jeť owšem i takowý učitel, který we swém místě na zlepšení hudby hledí, wší chwály hoden; ale pro tu jedinou wše ostatní, co jeho powoláním je, mimo sebe pouštět nebo zanedbáwat, není chwalitebné. W každé škole, ať to wezmu na nejwejš, učí se teprw desátý žák hudbě, a na ten způsob je učitelowo namáhání dewíti neplatným, coby zatím naopak tak welkému počtu prospěšným býti mohlo. Kostelní hudba tím také nic nezíská; nebo co je platné, když dle wětších měst se řídíce, kde zwláštní kapelníci k tomu ustanoweni jsou, kde se wíce a dokonalejších hudebníků nachází, — jen pro jméno mše od Witáska, Tomáška, Führera, Mozarta a Haydena prowozují, majíce hlasy obsazené hudebníky, kteří po těžké šestidenní práci ani prsty ohýbati nemohou? — Oni mohou pak owšem říci: „My dělali Haydenowu mši!“ — to je jejich pýcha; ale jak to wypadne, na tom tak mnoho nezáleží. A stáwá-li se přitom nějaký pokrok w hudbě na wenku? Já měl již na několika místech příležitost pozorowati, že se i w tom tuze ku předu nespěchá. —

Takowé myšlénky křižowaly se mi w hlawě u wyprawowání mého souseda, jemuž nowý společník, sám dobrý houslista, wlažně přiswědčowal. (Pokračowání.)

DENNÍ KRONIKA.

Ze Mníšku. (*Narozeniny Zeměpána. Nápisy.*) Den narozenin našeho Zeměpána, tisícům podnět k plesu, také zde od účastníků letos zawedených českých besed slawně se odbýwal, owšem pokud to poměry malého městečka připouštějí, na každý způsob ale projewením citů nejsrdečnějších. Jak mile slawný zwonů hlas osadníky do chrámu Páně byl swolal, odebrali se wšickni besední oudowé wespolek k slawným službám Božím, by zde za dlouhé šťastné panowání Jeho Majestátu a za blaho celého panownického rodu prosby k Hospodinu wysílali. Hlawní doby služeb Božích, jimžto i wešken úřadníci, lesníci, učitelowé se školní mládeží, cechowé s praporci a rychtářowé s welikým počtem lidu přítomni byli, hlučnou střelbou moždířů, od besedních společníků obstaranou, se oznamowaly, čímž i wzdálenějším obywatelům slawnost dne k paměti se přiwáděla. Nato byl o polednách wětší počet chudiny působením p. aktuara Langa na obecné útraty společníků wyčastowán, aby totiž tento den i pro nuzné dnem radosti se stal. Učiněno to w besední swětnici, kde se účastnící obyčejně jednou za týden k zábawám scházíwají. U wečer pak nato sešli se wšickni společníci k mimoobyčejné schůzce, ku které swětnice skwěle ozářena byla. Zdobil zde stěnu i pěkný obraz Jeho Majestátu w korunowačním odění českém, kterýž nedlouho před tím zjednán, tehdáž wěncowím byl okrášlen. Po odzpíwání národní hymny w jazyku českém, z jednoho srdce znějící, a po wřelých slowech důst. duchowního zpráwce p. Heřmana o lásce ke králi a wlasti ozýwalo se wroucí přání blaha jak Zeměpánu tak rodině panownické i wrchnosti w plesajícím prowoláwání „Sláwy“, a w jasném pohledu wšech bylo znamenati, že Čech lásku k swému králi mezi swé čelnější cnosti čítá. — Nato následowalo deklamowání několika oblíbených českých básní, jež wrchnostenský lékař p. Březina a učitelský pomocník p. Fr. Přibík přednášeli. S tím se i český zpěw střídal, a český srdečný howor doslazowal ples, ke kterému kromobyčejná ta slawnost podnět podala. — Neznámý cestowatel „z Prahy k Šumawě a nazpět“ w 47. čísle Kwětů sprawedliwě wytknul, že zde w **českém** městečku některé nápisy posud jenom německé byly, když w létě minulého roku tudy cestowal. Jestliže wšak přes rok o těch samých dobách opět skrze Mníšek pocestuje, jistě již české nalezne, oswědčující, že jejich majitelowé po swléknutí nepřirozené ciziny k swému wlastnímu národu se i **weřejně** přihlašují. S tím neb oním nápisem to arci swé staré „ledabylo“ snad ještě déle míti bude; nebo známo, že někteří lidé po dlouhém spaní trošku zwolna prohlídají. A což teprwa říci o těch, kteří ještě ani k procitnutí se nemají, a kteří, třebas je kdo ze spaní burcowal, přece raději oči do tmy starých nesmyslných předsudků strkají, jen aby je swětlu rozumného nahlížení otewříti nemuseli. Ostatně bylo od některých žiwnostníků hned tehdáž w létě, když soudný a pro naši národnost wřelý pan cestowatel tudy se ubíral, již uzawřeno, že sobě české nápisy wywěsí; že se to pak hned státi nemohlo, byly rozličné příčiny. Wždyť powědomo, kterak se někdy i nejlepšímu úmyslu děje; a my zde pohříchu nečiníme w tom wýjimky. O některých jiných wěcech snad podruhé wíce.

—x—

Poswání.

W sobotu 26. dubna o půl páté hodině odpolední bude dáwána akademie w sále Platejském. Program ohlašuje uwerturu od Webera, scenu a arii od Spohra, balladu od Schillera s hudbou od Lindpaintnera a osmou symfonii do F-dur od Beethovena.

Tiskem wyšla

Nowá píseň ke mši swaté. Od Eugena K. Tupého, kněze Prämonstratského. W Praze 1845, sklad J. Pospíšila. Za 1 kr. stř. (Může se zpíwati jako „Bože před twou welebností“.)

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 50.
12. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemskem placku, na Starem Městě č. 350) wydawa po půlarších třikrate za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK

PRO

ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

26. dubna 1845.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních oufadů Rakousk. mocnařstwí půlletně i s patřičnou obalkou 2 zl. 36 kr. stř.

Msta lásky.

(Pokračowání.)

5.

Kolikrát pak asi již slunce nad slzami lidskými zapadalo? A je to krásný obraz: slza a umírající slunce — — obojí pak je sloup naděje, toho wěčně utěšujícího tušení, že nejsme pouhá hlína.

Johana stála u okénka a plakala. Že plakala? — Ne, nikoli! To byla rosa Páně na wyprahlé srdéčko. Či že nejsou slzy rosa Páně? Co jest člowěk bez slzí, bez citů? Mramorowá socha—satyra na swého mistra.

Slunce zacházelo a líbalo Johaniny slzy a rdilo se, jako studem, že pod jeho pláštěm lidé pláčí. W její duši, té kolébce rozmanitých myšlének a přání, stíhali se obrazowé strachu a hrůzy, a kamkoli mysl její polítla, nebylo než wyschlé planiny aneb srázy a propasti widěti. „Ach, on je ztracen!“ wzdychla bolestně, a na mysli jí tanula hnusná postawa polesného, z jehož ust byla strašný wýrok nad žiwotem Daňkowým slyšela. Wšak tu se smělým letem z hlubiny její duše jasná myšlénka powznesla, a myšlénka ta unášela ji na hrad před pána, u něhož milost doufala nalezti. I powyjasnila se twář její, jejími ňadry zachwěla se růžowá naděje — a srdce se bezpečně kouzlu jejímu oddalo.

Slunce bylo zašlo, a před okénkem mihla se nyní známá jí postawa. Madlena dřímala sedíc na nízké stoličce. Johana se wykradla tiše ze swětničky, a sotwa byla práh chatrče překročila, wrhla se na prsa Daňkowy.

S diwokou rozkoší owinul jonák okolo ní swé ruce, a položiw rty swé na rty její ssál žížniwě dech její.

„Já myslila, že jsi u wězení,“ šeptala díwka.

„Oni si nepřispíšili,“ odpowěděl on, „a mé skoky mohou záwodit s jelenem.“

„Probůh! — jak tomu mám rozuměti!“ ulekla se ona.

„Buď dobré mysli — já jsem na outěku.“

„A šíp byl přece twůj?“

„Nech toho, Johano! — to ať Pán na nebi někdy rozhodne — wšak já wěděl, že se chybím, neboť se mi třásla ruka jako wětrem šlehaný list. Nyní wšak je potřebí“ — nemohl domluwit, houštinou pod hrází rozlehlo se pronikawé hwizdnutí; — i skočil za chatrč, načež w malém okamžení před Johanou polesný stál.

„Hrdličko — hrdličko, chceš počítat hwězdy?“ točil se k ní ošklíwec, jako by ji chtěl obejmouti. „Widíš, jak se ty hwězdičky rozmile třepetají, že se zdá, jakoby chtěly laškowat. — Zdali pak umíš jejich tajnou řeč čísti? — Hehe! — widíš, holka, já bych tě w to swaté umění zaswětil, kdybys mi něco slíbila.“

„Pane, já nemiluji takowé umění,“ odbyla ho Johana.

„A přec by neškodilo, ty zlaté srdéčko. Hle, tamto ona hwězda, ježto se do růžowa přecházeti zdá — ta by byla ráda tak hezkou, jako jsi ty; — tato zde, jejíž lesk zlaté pěně se podobá, přeje si, aby byla twým miláčkem; — a onano tamhle, ježto wrchole lesa líbá, zjewuje, že bys mohla Daňka snadninkým způsobem zachowat.“

„Jak? jak?“ ptala se Johana s dychtiwostí. „O mluwte — mluwte!“

Kulhan se k ní blíže přišoupnul, a ujal ji za ruku.

„Znáš, Johano, mou moc?“ mluwil. „Než co bych o tom mluwil, wždyť wíš beztoho, že je rytíř w mých rukou hebounké těsto. Hle, Johano, já mohu Daňka buď zašlápnout, anebo pozdwihnout.“

„Pozdwihněte — pozdwihněte!“ prosila ona.

„Zadarmo, ty sladká prositelko?“

„O jen žádejte! — Síla má je slabá, ale jak daleko sahají meze její, já ji k činu přičiním!“

Kulhan se na okamžení zamlčel, jako by černé swé myšlénky pořádal — pak odhodlaně promluwil: „Widíš, holka, my lidé jsme podiwné chuti; ten hledá

zlato, onen čest — tento pokoj, a já — ach, já jen twou lásku!“ doložil wášniwě, a sepnuw ruce wrhl se k jejím nohoum. „Johano, hle já jsem polesný, a ležím před tebou na kolenou — před tebou, ježto nejsi nic wic než růže! — Johano, skloň se ke rtům mým — klesni w lokty mé, a přisámbůh! já ti podám žiwot bezkonečného blaženstwí! — Johano! — Johano! — učiň to aspoň pro něj, jejž zachowati chci!“ I uchytil se kolem jejích kolenou, a druhou rukou táhl ji k sobě za ruku.

Johana byla jako u wyjewéní — dlouho nemohla smysl jeho řeči pochopiti; nyní se jí ale jako zdaleka před očima zablesklo, a silou muže odmrštila tu pápěrku od sebe. W tom ale stál již i Daněk co anděl smrti nad ním. I zahwizdl polesný, a se wzteklostí tygra na lup se wrhl. Hwizdání se kol a kolem opakowalo, a houština zdála se kráčeti.

„Daňku, zachowej se!“ wzkřikla zoufale Johana a wběhla do chatrče. Daněk nadzdwihl pewnou rukou swého zápasníka, a k prsoum jej přimáčknuw, že smrtelně zachrčel, smejkl se s ním do hlubiny. Dlouho bylo slyšet šplouchání a frkání, když ale panští pacholci na hráz wyrazili, bylo již ticho na wodě.

6.

Druhý den na to rozcházeli se po dlouhé rozmluwě pod holickým hradem Ondráček — a Kulhan. Jesti wěru podiwné, že je žiwot zlých jako onen chlišťat — dobrý se usmrtí lehounkým pádem, zlého ani skála nerozdrtí.

Bylo nedaleko do západu slunce. Ondráček zahnul do pole, Kulhan s ďábelským úsměchem kolem rtů wkročil spěšně do hradu. —

W pěkné, weliké komnatě přewalowal se rytíř Neptalím Frymburk na měkké pohowce — muž tento, jenž mohl býti perlou, kdyby byl samochtě do kalu nelezl.

Wysokými okny lilo slunce růžowou zář na stěny, po nichž weliké obrazy wisely, a zdáloť se, jako by se ty pestré postawy w namalowaném hedbáwí a železe pohybowaly, a jako by wšecky dolů na Frymburka buď w hněwu buď w žalu hleděly. Wšak Frymburk nehleděl na ně — tělo sem tam se přewalowalo, a duše koukala lhostejným okem na podlahu, kde se w různých barwách podwečerní swětlo lámalo.

„Ha — ha!“ zíwnul nyní, a překřížiw nohy mrzutě se usmál: „To žiwobytí je zpropadeně dlouhé — žblunk, žblunk — otřásá se kapka po kapce, a wěčnost si při každé zíwne, jako by o ně nestála. Hahaha! — a přece ti sprosťáčkowé, ježto swým potem cesty swé znamenají, wzdychají, že jsou dnowé příliš krátcí. Aby jim hrom do uší zazpíwal! Jsou to praví blázni, kteří pro kus chleba celé wěčnosti bíd se neštítějí.“ A opět se přewaliw začal zíwati; w tom se ale wymrštil a pospíchal ke dweřím, ježto se byly právě před Kulhanem rozmrštily.

„Jaké zpráwy?“ tázal se.

Polesný pokrčil ramenama.

„Aby tě jícen pekla pohltil!“ zabouřil pán, a wsadil mu na nos šňupku, že se mu w očích i w mozku zajiskřilo. I přitiskl Kulhan obě dlaně na swůj obličej, a odprskowal a frněl jako při wčerejší lázni, ježto rytíř běhaje po komnatě prostopášně se chechtal.

„Milosti, tuto šňupku uložím na ouroky,“ řekl konečně polesný, s očí slzy si stíraje a mermomocí k smíchu se nutě.

„Ulož — jen ulož, ty hawrane!“ řechtal se pán, rukama před sebe házeje. „Ale, aby tě diwoká swině — proč mi toho pacholka neweděš?“

„Pane, já jsem zblbnul; — proslídili jsme lesy rub na rub, že nezůstalo keře na pokoji — wše nadarmo.“

„Proč jsi ho nedržel wčera?“

„Já jsem jen wlk — on je lew. Ostatně myslím, že stojí s ďáblem we spolku, nebo rybník byl lidem obklopen —“

„a přece wám uklouzl!“ doložil Frymburk newrle. „Přisámbůh! — wy jste šeredné čepice, wy lidé plaziwí! Kde není ruka má, tam není zdar, a kde noha má nešlápne, tam se zem nebortí. Nu — a co nyní?“

„Wy jste pán,“ pronesl Kulhan jaksi pichlawě, „a my musíme se jen díwati a hlawami kýwati. Ale kdybych byl já na wašem místě —“

„Co bys udělal?“ wskočil mu onen do řeči.

„K čemu ty dlouhé ceremonie? — Či snad není Johana spoluwinna? — Aj, toť bychme museli mít místo mozku piliny! — Já myslím, pane rytíři...“

„Abychme ji hodili do morny? co?“

„Hm — newidíte-li dál než po tento strop a tyto stěny — nu, buď si!“

„Člowěče, tebe zrodila matka křiwopřísežnice do čtrnáctého dne po smrti! — Wšak já ti rozumím — či že ne? Hle, ten chlup na twé duši! peklo tě ním znamenalo, an s twým žiwotem wešlo w přátelstwí: — ale nechť! — med žiwota je příliš sladký, a ty mi jej podáwáš bez odměry.“

„Pane rytíři, prosím, jak si wykládáte má slowa?“ ptal se Kulhan s nalíčeným udiwením.

„Příšero, neukrýwej se, an jsi se byl ukázal!“

odbyl jej Frymburk. „Oko mé wběhlo okem twým do duše twé, a četl jsem: Pomsti se masem.“ A obrátiw se k oknu smál se: „Zajdi, slunce! — zajdi! — wšak Frymburk také zajde — a než se sběhne wěk s wěkem, bude jeho žiwot pouhá pohádka! — Haha!“

Nato přehodiw přes sebe lehký plášť kwapil ze dweří; Kulhan ale hodě okem po obrazích, zachechtal se, a bylo jako by celý hrad se s ním smál.

(*Pokračowání.*)

DENNÍ KRONIKA.

Z Tábora. (*Staw národních záležitostí. Bál. Opatrowna.*) Chcete-li jednou také několik žalostných slow o našich záležitostech slyšeti: tedy je přijměte od nás. Budou arci mezi tím množstwím radostných nowinek ze všech končin milé wlasti podiwně wypadat: ale za to nemůžete ani wy ani já. Mlčeti o nich nesmíme, mají-li Kollárowa slowa „o probuzení dřímawých“ w žiwot wejíti. Ano, probuzowati dřímawé — to je ten weliký a dostojný cíl, k němužto wšickni a wšemi prostředky pracowati máme. W pouhém wychwalowání (byť i pro nás i pro jiné sebe radostnější bylo!) — w pouhém wyličowání dobrých stránek probouzejícího-se žiwota našeho není wšecko obsaženo, co k weřejné wědomosti přiwáděti máme; musímeť i o tom mluwiti, co ještě podle naší melodie není, ale býti by mělo. — Budete se bezpochyby diwiti, že mne takto mluwícího slyšíte; budete nad hlasem ze staroslawného Tábora snad neweřiwě hlawou wrtěti — z toho Tábora, jenžto by se dle půwodu, dle jména swého již mezi nejprwnějšími městy lesknouti měl, kteréž nyní za reprezentanty wšeho spanilého wlasteneckého snažení poważujeme; snad wás moje zprávy nemile se dotknou — snad i některým hořkost způsobí; a wšak lékař si nemůže pomoci, on se musí rány dotknouti a sladkými lékami nedá se každá nemoc hojiti. — Abych již tedy po tomto úwodu k samé wěci přišel, musím říci, že až posud skoro ničeho w Táboře nepozoruji, co bych mohl nějakým procitnutím národního ducha nazwati. Málo se tu čte a ještě méně se naše knihy kupují. Co by tu snad jakou takou půdu nalezlo, jsou Palečkiady (prawím to bez ujmy tohoto jinak dobře očinkujícího spisu); něco wážnějšího najde s těží místečka. Tak se na př. Tylowých spisů, ježto nyní přece w mnohem menších osadách tak hustě kolují, ledwa 3 exemplary naleznou. O diwadle, o akademiích, o besedách, o nápisech, a čím se prawý cit a smejšlení pro naši swatou wěc projewuje — skoro ani řeči. To jediné, čím se tu na oučet wlastenectwí jakási špekulace tropí, je tak nazwaný český bál, o němžto wám již jiné péro odtud zprávu podalo. To je tak naše hračka! Ale jakým lidem padá přitom do ruky! — a co si o ní myslí! Takž bylo na př. letos něco uchystáno, co mělo jako český bál wypadat. O peněžitých pokutách, po kterých se tu u té příležitosti wíce páslo nežli po tom, jak by se hosté rozweselili — o tom již nechci ani zmínku činiti, o tom jste již četli, a bezpochyby i swé glosy udělali; ale jiná okolnost dotičuje staw náš ještě zřejměji. Napadlať jistému pánu, k tomu zde jen pohostinsku meškajícímu, že bude u té příležitosti něco deklamowat, a wybral si k tomu cílí „besední čtení“ bar. Villaniho. Wolení tohoto kusu a jeho přednešení nebudu zde rozbírati: ale na wšechen způsob zasloužilo jiného přijmutí, i kdyby se nebylo dle wšech požadawků krasořečnického umění prowedlo — než jakowého se zde dočkalo. Tropilť se přitom swéwolný hluk — že musel deklamator přestati. Na pohled k newíře podobno, ale přece prawdiwo! — Wšak obraťme již oči od wěcí nemilých a podíwejme se, kde něco utěšenějšího naleznem. To je zdejší opatrowna, neunawnou péčí welewážného a urozeného p. F. Nagla z Königshofenu, c. k. krajského, minulý rok w žiwot uwedená a pod dozorstwím zdejšího welebného p. děkana a magistratního rady p. Prauenfelda stojící. Snahou těchto pánů a horliwým přičiněním učitele p. Kociana může tento ústaw blahodárně působiti, ano i žiwého wplywu na ojaiení národního ducha míti. Jestiť to wůbec o těchto školkách wěc již dosti známá, i netřeba ji tedy teprwa dokazowati. Jen kdyby se wšude hezky ujímaly a hojně množily. — Ostatně je w Táboře jazyk panující nawzdor módním úšklebníkům jazyk český. Tak daleko jsme to ještě nepřiwedli, abychme byli české jméno a českého ducha tak docela wyswlékli. Na mnohých místech leží a dřímá tu ourodné semýnko; ale je teplého deštíčku a wlažného paprsku potřebí. Jisker by zde bylo — jen kdyby je chtěl nebo uměl, nebo mohl někdo rozdmychowati!... Ale my se proto ještě weškeré naděje nespouštíme! Wždyť jsou wěčně prawdiwá slowa: „Co sto wěků bludných hodlalo, zwrtne doba.“ S.

Z Plzně. (*Diwadlo malých. Akademie.*) Dne 18. dubna prowozowala zdejší školní mládež w sále školním české diwadlo. Dáwán totiž Klicperůw „Diwotworný klobouk“ a „Čtyry stráže na jednom stanowišti“. Diwotworný klobouk, zdařilý tento plod oblíbené Musy Klicperowy, požaduje zběhlé, již wycwičené herce, wšak nicméně si naši malí diletanti nade wšecko očekáwání jak náleží dobře počínali, což jich řediteli zajisté k pochwale slouží; jen Koliáš odříkáwal úlohu swou, mysle že stojí před p. učitelem, a Pohořalský zůstal nám několikrát „Zaplať pán Bůh“ dlužen. W druhé hře wynikla nad jiné Baruška, která úlohu swou jadrně prowedla a na zakukleného granátníka dobře hrála; též ponocný byl na prawém místě. Sál byl přeplněný, čistý wýnos chudé školní mládeži wěnowán. — Dne 19. dubna dostalo se nám roztomilé wečerni zábawy. S powolením zdejšího slaw. magistratu uspořádala se w měšťanském diwadle ke cti slawných narozenin našeho nejmilostiwějšího Zeměpána snahou, ochotností a přispěním milowníků hudby akademie. Započala s průwodem celého orchestru národní písní „Bože zachowej nám krále“; po této hymně přednášel mladý G. na fortepianě bláznění z opery „Robert ďábel“ tak mistrně, že by to byl žádný od mladíka neočekáwal; na to zpíwala slečna M. D. wýborně německou píseň: „In die Ferne“ s průwodem fortepiana k weliké swé chwále; ji sledowal dobře obsazený šestihlas w materském jazyku od p. J. F. S. Zpěw tento byl s takowým citem přednášen a zanímal tak srdce obecenstwa, že po bláčném tleskání opakowán býti musel, ano celý sál, w kterém se snad poprwé hlahol českých písní rozléhal, radostí pohybowati se zdál; zněltě pak takto:

Wyswitlo slunce jasné
  Nad wlasti obzorem,
A jarní kwítí krásné
  Již ozdobuje zem;
Oblékají se háje
  Zas w roucha zelená,
Do ztraceného ráje
  Brána otewřena
    Čechům.

Tak jako k swému králi
  Udatní otcowé
Wždy wěrně w bouři stáli
  Co statní rekowé:

Tak láska k wlasti drahé
U nás též plápolá,
Za Ferdinanda blahé
Nazpět nám časy dá
Slávy.

Oddíl druhý počal dwojhlasem ze „Zampy“, zpíwán od slečny K. K. a p. Š. w němec. jazyku; obě zpíwaly s takowou něžností, že po hlučném wolání opět wystoupiti muscly; škoda jen, že obě tyto oblíbené pěwkyně nic českého nám nepodaly. Nato jsme slyšeli známou „Lizinku“, kterou p. Š. wýborně zpíwal; obecenstwo projewilo hojným tleskáním radost nad zpěwem jeho; při slowech: „Nestydí se mluwit česky, Ach jak jí to sluší hezky“ přelítnul stydliwý ruměnec přes líce naší krásné pleti, i zdálo se, jako by jí slowa tato byla zaujala; byloby přáti, neb až potud okazuje, w jak hlubokém spánku národnost w nitru jejich spočíwá a jak slabou máme naději, že se z něho probudí, to pouze jen proto, že newěří, jak by jí ta mateřčina krásně slušela. Pan Š. byl hlučně woláu a opakowal píseň. Akademii skončil orchestr uverturou od Procha, wedením p. M. řiditele hudby kostelní a p. Š., který řízení celku ze zwláštní dobrosrdečnosti na sebe wzal, wýborně prowedenou. Čistý wýnos **108 zl. stř.** připadne chudým. Waněk.

Z Rychnowa. (*Akademie.*) Dne **15.** dubna obradowal nás p. J. Krumlowský, někdejší oud diwadla českého w Praze, dáwáním akademie hudební a deklamatorní; město naše dáwno takowé duševní potrawy a u mladíků powzbuzení lásky k wlasti potřebowalo. Kromě hudby snahou p. učitele Jedličky, s pochwalou přijaté, řečnil s wýborným rozmarem p. Krumlowský český „quodlibet,“ pak „starý a nowý čas,“ na to „radosti ženichowy,“ posléz „o českém piwě“ a o smutné newděčnosti studujícího ke swým rodičům a bližnímu, což welice na zdejší shromážděnou mládež oučinkowalo. — Polowici toho skrowného příjmu obětowal ochotně náš wítaný powzbuditel ku prospěchu chudých dítek školních a k zaopatření českých knih na zdejší městské škole. J. W. Michl.

Z Morawy. (*Habrowany. Kníže Miloš Obrenowič.*) Den **9.** dubna b. r. byl znamenitý pro Habrowany, kraje brněnského. Bývalý kníže srbský, Miloš, který toto panství před nedáwnem od pana Jana Herringa, welkokupce z Brna (tuším za **320.000** zl. stř.) koupil, přistěhowal se na ten den z Wídně do zámku habrowanského a bude prý zde ustawičně bytem. Posud nepřijal žádného ku přiwítání se-ohlašujícího, pročtože dosawád některé nábytky swé z Wídně po železnici dowážeti dáwá, a chce prwně celý onen překrásný zámek wně uspořádati; do zahrad wšak denně wychází. — Habrowany jsou wes tři míle od Brna wzdálená a půl hodiny od městečka Nowého Rousinowa, kudy brněnská silnice k Holomouci wede, k sewern položená a o pohoří, od Brna až sem se táhnoucí, opřená. Powýší této wesnice prohlídá daleké krajiny, totiž krom celé úrodné Hany na wýchod spatřujeme Přerow, Helfenstein za Lipníkem, Hostín za Kroměříží, kopce buchlowské, a k západu hory polawské u Mikulowa. — Zámek je prostranný a poslední léta nákladně obnowený; jeho wýhled neobyčejně krásný, že ho tak snadno w Morawě ani jinde nenajdem. W zámku je domácí kaple. Budčemil.

Z Wídně (ze soukromného dopisu panu děk. P. — *Slowané. Nowý časopis.*) Slowanstwo zdejší, totiž Čechowé, Morawané, Srbowé, Dalmati, Wendowé ↑č. Slowenci a Horwaté, wždy wíce swým národním a rodomilownym duchem se zmáhá; jest wěru radost widěti to milé bratrstwo, rozmlouwající wzájemně o pokrocích národních a radující se ze wšeobecného prospěchu. — Budoucího měsíce (totiž kwětna) chystá se zde k wycházení **český prostonárodní časopis**, obsahem poučující o hospodářstwí, přírodopisu, lučbě, silozpytu, země- a dějepisu. Každý měsíc má wyjíti swazek a bude se chudým rolníkům rozdáwati zdarma, odběratelům wšak možnějším po 5 kr. stř. Aby outraty wydawatelstwa již napřed se zaprawiti mohly, zawedla se mezi Čechy zde žiwoucími subskripci. * — Mnoho zdejších wýše postawených osob dáwá swé dítky českému jazyku wyučowati; taktéž i welkokupci (na př. baron Sina) a někteří Židé. — Ku prospěchu obywatelstwa českého, jenž neobyčejně welkou powodní tolik utrpělo, ustanowen byl wýnos diwadelní hry na diwadle pana direktora Pokorného, rodem Čecha. Též i česká akademie k tomuto oučelu jest uchystána. ** J. S.

Z Přeštic. (*Pokraky a wyhlídky.*) Welmi radostné zprávy se ozýwají skoro již ze wšech míst naší české země o jich wlasteneckých činech. Již bylo i něco o Přešticích w lonských listech tohoto časopisu podotknuto, wšak mezi sprostým lidem totiž mezi řemeslníky se wloni ještě málo úkazů wlasteneckých wyskytlo. Nynějšího roku to jest již jinače. Několik zdejších řemeslníků držejí Kwěty, Českou Wčelu a České Nowiny, a welmi si w českých listech a knihách libují. U nás by nescházelo nic nežli řádného podporowatele aneb podnikatele. Jak by jeden něco předsewzal, hned by mu wšickni swé ruce podali. — Někteří z měšťanů stýskají, že by bylo záhodno nějaký řemeslnický aneb hospodářský časopis wydáwati, jako jest německý časopis „Dorfzeitung,“ a to sice w prostém jazyku. Jistě by se mnoho odběratelů tohoto potřebného spisu wyskytlo. Lid sprostý by dostal ještě lepší chuť ke čtení českých kněh. — Nebude to již dlouho trwat, a budeme zde míti knihownu, která se jiným jak na množstwí kněh tak i na wýbornost jich wyrowná. — Naše dekorace, patřící k diwadlu, ležejí mrtwě, nebo slečinky se stydějí hrát, an každá prawí, že by ji lidé nazýwali komediantkou. Ale nedbejte na daremné lidské řeči, neb každý začátek jest těžký. Nu my se kojíme nadějí, že se zde brzy něco pro nás potěšitelného wyskytne. M. Mil. Kwětinský.

České diwadlo.

W neděli dne **27.** dubna **1845** bude se w prospěch pp. Schmillera, Reisingra, Hessa a Freunda prowozowati: „Třináctý plášť“, weselohra we 2 jed. dle Scribe a Bluma od J. N. Štěpánka; nato: Polka, tanec drotarů, komický quodlibet a Nowý bednář, komická mezihra na winném sudě; pak (ponejprw) „Hubička na poukázání“, weselohra w 1 jednání dle Kastelliho od Žáka, a konečně k záwěrce: Hra s čarownou holí, Krakowianka a welké gymnastické, athletické akademické sestawy a cwičení.

---

* O tomto nám posud zcela neznámém podnikání očekáwáme od našinců tamějších jistější, zewrubné zprávy!

** Taktéž jsme žádostiwi potwrzení a ještě wíce wywedení tohoto zámyslu. Red.

Nowá kniha.

Spisy Karla Hynka Máchy. Díl prwní. *Básně.* Swazek prwní. W Praze, **1845.** Tiskem knížecí arcibiskupské knihtiskárny. Str. CVIII a **20** w **16.** Seš. za **18** kr. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 51.
19. roč. běh.

KWĚTY.

29. dubna
1845.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte na týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně i s patřičnou obalkou 2 zl. 36 kr. stř.

Msta lásky.

(*Pokračowání.*)

7.

Kde čtwero jabloní na hrázi u Mořánku, seděla Johana, ruce majíc w klínu složené, an oko po nebes planině těkalo, jakoby tam hledala předmět swé duše. Twář její byla ubledlá, ale práwě bledost ta činila ji tím půwabnější, podobalať se liliji, w růžowé záři se koupající.

Za ní, s rukama na prsou složenýma stál Ondráček — jeho jindy až ku podiwu weselé oko spočíwalo s bolným wýrazem na díwce, jejížto usta, jako by něco šeptala, přetržně se pohybowala.

Asi deset kroků od nich klímala, o wykotlenou wrbu se podpírajíc, stará Madlena.

„Johano, rozmysli se krátce,“ promluwil po dlouhé přestáwce Ondráček, k ní napolo se nakloniw: „Zde nesmíš zůstati, nebo ďábel ti stele ouklady.“

„A kam se mám osiřelá utéci?“ řekla díwka truchliwě. „Nemám příbuzných, nemám přátel — opuštěna stojím na swětě, a žádného není, kdož by mi ku pomoci přispíšil.“

„Upokoj se,“ těšil ji on. „Dokud jsem žiw já, žije ti přítel, který nedopustí, abys přišla k ourazu.“ A dělaje se weselým, dokládal: „A wiš, co uděláme, líbezná konwalinko? — Ty nemáš rodičů, a já nemám dětí — i hupty šupty! — holka, já budu twým otcem a ty mou dcerou! — a widíš, až mi někdy oudy zkřehnou, seber si těch několik capartů, jež po sobě zůstawím. A wšak nyní musíš na Chrudím k mé sestře. Jsi spokojena?“

Díwka wložila důwěrně ruku swou w ruku jeho. W tom procitla Madlena, a na holické wížce zaznělo „Anděl Páně.“ Jako píseň žehnajícího anděla rozplýwali se zwukowé po utichlém oudolí, ježto se poznenáhlu u wlnách wečerní mlhy ztrácelo.

„Poklekše odříkáwaly ženy nahlas modlitbu, Ondráček obnažil hlawu, aby taktéž učinil; naklonil se ale k Johaně a pošeptal jí do ucha: „Před switáním se dostawím; buď připrawena.“

Zwukowé zwonku umřeli w klínu hlubokých lesů, a hrobowá tichost rozprostřela se po krajině. Johana se pozdwihla a obrátila se, Ondráček byl mezitím zmizel, a na jeho místě stál — rytíř Frymburk. Johana leknutím wzkřikla.

„Plašíš se ještě, holubinko?“ řekl pán. „Přisámbůh! nedělej, jako bych byl luňák! — Zkus to jen, slož hlawinku na prsa má a poslechni ten tlukot sladce hrajícího srdce. Haha! smáti se musím té nejapnosti, že nechceš býti mým kwítkem, mou rosou, mým rájem!“

I uchopil ji za ruku a na prsa swá ji přitrhl; díwka ale wypukla w hlasitý pláč.

Rytíř se poněkud zarazil a s umírněným plamenem upřel na ni swé oči, wšak i hned opět na prsa ji přitrhl.

„Pane—pane! — doufáte-li dojít spasení, smilujte se nademnou!“ zwolala Johana hlasitě.

Rytíř se opět zarazil a opět na ni oči swé upřel; hlas anděla strážce zwučel mu útrobou; ale trhawým walem hrnula se plamenná krew, její hučení přestihlo hlas anděla — rytíř po třetí strhl Johanu na prsa.

Teď se ale wložila Madlena za prostřednici, i rozpiawši wyzáblé ruce jala se rytíře odstrkowati.

„Hlehle, co to panáčkowi napadá!“ huhňala. „I nechte ji na pokoji — to je dennice, kterou andělé zaswětili pro nebe.“

„Stranou, shnilá krabice!“ zkřikl Frymburk, a zatočiw stařenou, mrštil ní s hráze dolů, že překotiwši se, bez sebe ležeti zůstala. Nato kwapil za plačící Johanou, kteráž se byla do chyše ukryla. — —

Na druhé straně nad Mořánkem wykročila za chwíli z lesa wysoká mužská postawa; na plecech

houpal se jí luk a toul, a w ruce bylo widět palici. Zastawiw se číhal muž tento okem i uchem po okolí— pokročiw pak opět se zastawil; teď zatočil palicí nad hlawou, a dalekými skoky na protější stranu rybníka ubíhal.

Mezitím se byla Madlena sebrala—napiawši swou sílu wydrala se na hráz; když tu ale ani Johanu ani rytíře nezočila, we hrozný nářek a křik se zabrala, aniž sama oprawdiwou toho příčinu udati mohla. Tu zazněly na blízku lidské kroky, a než se mohla ohlídnouti, zašuměl před ní dychot uřícené mužské postawy.

„Pojď, pojď, anděle strážce, na tebe čekala duše má jako na spasení swé!“ neznámého s neobyčejnou kwapností za ruku popadši zwolala Madlena.

„Co je? co se přihodilo?—Mluw, mluw, Madleno!“ dotíral muž; ale ta spráskla ruce a wzkřikla: „Prchni, prchni!—tys jelen na outěku, a lowec je na blízku!“

Tu se mihla od chatrče postawa w lehkém plášti a jedním skokem wrhla se w houštinu; bylo tma, ale Daněk ji poznal.

„Ha, nebesa, teď rozumím!“ zkřikl, a palicí před sebou máchaje wřítil se do chatrče.

(*Pokračowání.*)

Z Prahy k Šumawě a nazpět.

(Pokračowání.) Zatím jsme wyjeli z lesa, a ubírali se ku Blatné. Já se na to město těšil, newěda ani proč, i nemohl jsem se chwíle dočkat, až k němu z náwrší sjedeme. Konečně jsme dojeli prwního stawení, a já se počal s jedné strany na druhou ohlížet.

„Aha, tam je tabulka!“ zwolal jsem w duchu, a řítil se hlawou z okénka, diw že jsem si lebku neprorazil. Než, nastojte! stálo na ní Franz P...., a já klesl nazpátek do wozu i wtlačil se do kouta.

Kočí zůstal státi před hostincem, chtěje swůj potah trochu napojiti. Nad wraty posud nedostawěného stawení wisela weliká tabule; já si wšak netroufal na ni pohlídnout. Leza z wozu chtěl jsem již se stupádka na zem skočiti, když to mé oko bezděky přece na tabuli zabloudí a i s čárkou na ní zahlídne. Já zůstal jako zkamenělý nad tím hrozitanským pokrokem. I četl jsem: „Hostinec a Billard u bílého lwa“ asi pětkrát po sobě a potom ještě každou slabiku zlášť, až mě pan učitel, který zamnou z wozu lezl, se stupádka sešoupnul.

Blatna je panské město, které se po nedáwném welkém ohni stále ještě dostawuje. Wše požírající žiwel nešetřil ani kostelní wěže, která již nyní, co jen možná s kostelem w stejném gotickém slohu zase wystawěna k oblakům se wypíná. Pod ní wchází se zašpičatělou branou na býwalý hřbitow co do nějaké pewnosti, a odtud do prostranného kostela, jehož rozsáhlé klenutí štíhlé sloupy u prostřed podpírají. Na dosti welkém kůru nacházejí se warhany od roku 1444, které prý (což ještě dle welkých cínowých píštal souditi možno) tak hlasitý zwuk od sebe wydáwaly, že se pro uwarowání nějaké škody na kostelním stawení dlouhý čas na ně hráti nemohlo.

Za městem stojí zámek barona Hildpranta, pána celého panstwí. Podíwání na tento zámek je welmi pěkné. Obtáčejí ho dwa hluboké příkopy až do wrchu wodou naplněné a wypadá jakoby byl kouzelnou mocí nějakého Fausta u prostřed jezera wystawěn. Stawení snad s hlawní wěží a některými wnitřními chodbami náleží do přednějších wěků, mimo hořejší patra, které přistawowáním a oprawowáním nowomodnější podobu dostaly. Jen od wýchodu se může po kamenném mostu ku hlawní wěži a pod ní gotickým průjezdem po druhém mostě do zámku přijíti. Soudí se wůbec, že toto sídlo někdy templářům náleželo. K západu je krásný park, dwěma dřewěnými mosty s dworem spojený. Jindy prý se w něm chowala wysoká zwěř; nyní jsem tam widěl jen páwa pyšně si wykračowati.—

Člowěk, který jedině proto cestuje, aby něco widěl, neměl by owšem nikdy na dostawník sedati; nebo práwě tam, kdeby ještě rád něco prohlížel, zaslechne práskání bičem, a je po radosti. Mně se to přihodilo na místě, kde jindy po celých Čechách powěstná stodola stáwala, kterouž blesk před časem zapálil.

Z Blatné šlo to do Kadowa po cestě, na které by člowěk dwě duše míti měl, neboť si jednu může snadno wytřásti. W Kadowě jsme dostali nowou společnici — mladou židowku. Já myslil, že k nám sedla pro štěstí, i doufal jsem, že budou wšecky nesnáze u konce. Než bylo to pouhé doufání, a po několika notných štulcích wozu, umínil jsem si pěšky dále putowati, i neměl jsem příčinu toho litowati. Wyšed cestou kamenitou na temeno hory, hleděl jsem do kraje prachynského až k baworskému pomezí jako Mojžíš do země zaslíbené. Byloť mi přitom, jakobych hleděl na nesmírnou louku, posetou nesčíslnými ohromnými krtinami, s tím toliko rozdílem, že zde krtiny zelené, to jest: wrchy, porostlé hustými lesy, zraku se objewowaly, na pahorkách wšak, tohoto zeleného oděwu zbawených, stál onde kostelík, tam kaple, jinde bílý zámek anebo šedé zříceniny starého hradu. Po prawé straně bylo widěti Lnářský zámek, zrowna předemnou wrch, Prachyň, a na něm zříceniny, pod ním wykukowaly z oudolí wršky wěží horažďowických a nejzáze kryly šedé zříceniny hradu Rábí temeno wysoké hory.

Dlouho jsem se kochal w pohledu na tento čarowný obraz; pak jsem kráčel dále k Horažďowicům. Jen předměstím okolo wýstawných domků domníwal jsem se, že již w samém městě jsem, až mne starobylá dwojitá brána s wěží, kterou jsme do prawého města na prostranstwí wjížděli, jinak poučila. Tato posud pewná památka z časů blaženějších má také nynějšímu duchu času za obět padnouti; je prý tu ulice příliš ouzká, tedy se musí stawba, na kterou jsem s uctiwostí patřil, rozbořiti. Tato příčina je ale wěru planá; neboť silnice jde mimo město, a těžké wozy, byť byl i průjezd širší, nebudou si do města zajížděti; lehčí pak mají, tak jak to nyní stojí, místa dosti.

Bylo mi welice líto, že jsem se w Horažďowicích déle zdržeti nemohl; wozka, chtěje sobě w Blatné zmařenou chwíli poněkud wynahraditi, zapřahal když jsme ještě při obrátém obědě seděli, při kterémž nám služka, w Horažďowicích rozená a dwě léta we Wídni we službě ztráwiwši, dlouho po česku rozuměti nechtěla a wší mocí se namáhala hodně po rakousku německy mluwiti. (Pokračowání.)

Píseň o botě.

(Dle Schillerowy písně o zwonu.)

Dosti dlouho teletiny
W škopíku jsme močili;
Čas již, chaso! bychom nyní
Ku werpánku kročili.
Tedy ruče jen
S kůží z moku wen;
Chop se míry, wezmi boty,
Čile, chutě do roboty!

Wše, co chutě počínáme,
Wše se dobře daříwá,
Proto také kwapíwáme,
Když nás jarmark wyzýwá.
Chasník, když se w práci kýwá
A se wrtí w trynůžce,
Jak když holub wejce skrýwá,
Jako lenoch w podušce:
Řemesník ten prawý není,
Z šewcowny ho wrzte wen!
Utrátě mistru jmění,
Hanbu druhům plodí jen.
Tak zní zákon šewců cechu:
„Máš-li co, tak spěšně jez,
W chůzi, w řeči, powždy w spěchu,
Spěšně se též k práci nes!“

Kůže dobře nabotnalá
Wláčna je a powolna,
By se jí teď walchou dala
Forma noze obdobná.
Walchu w ruce wem,
Cwikej tam a sem,
Aby holeň mohla slouti,
Dej jí wětrem owanouti.

Žel Bůh! mnozí wětroplaši
Taktéž i nás walchují,
Hanou cwikají čest naši,
Pomluwami wochlují.
Ať si ale swět nezbedný
Mluwí co chce, prawím přec:
Řemeslem že w stawy přední
W swětě přináleží šwec.
Oblec krále w háw a zlato,
Korunu wsaď na kštice,
S tíží zplesá, ručím za to,
Nedáš-li mu střewíce.
Ozbroj wojsko, dej mu střely,
Kord a s wýložkami frak, —
Šewci-li bot odepřeli,
Můž-li w pole jíti pak?
Bez bot není udatnosti,
W botách mužnost, w botách pych;
Bosý je pln bojácnosti,
Hrůzu neplodí, jen smích.
Zdaž ste rwát se o musice
Bosého kdy widěli? —
Reci w botech do pranice
Jen se wezdy pouštěli.
Dokud noha w botě byla,
Každý stál tu jako lew;
Woda, již hospodská lila,
Neschladila jejich hněw;
Až pak krčmář botu swlíkal,
Klesl Samson obloupen,
Tu se winul, prosil, wzlíkal,
A se dírou kradl wen. —

An se kůže wětrem suší,
Nezmař chwilky jediné;
O dratwe se starat sluší
Z poskon, pewné, tenounké.
Jen bez meškání
Čechrej česání,
Wlákno na bidle si roztři,
Skruť a posmol, štětí zostři.

Není o to, boty šíti,
Jak si myslí mnohý snad;
Bota musí pewnost míti,
A být nesmí beze wnad.
Hlawní wěc je, by byl pewný,
Newywratný boty šew;
Odtud slawní mistři dřewní
Wzali šewců ctný název.
Nynější sic řemesníci
Zawrhli jmě počestné
Zwou se za to obuwníci,
Že prý to tak modestné;
Wšak se prawí, že jen lepí
Obuw tito modaři,
A že (nechci dělat klepy)
We šwu jsou jen hudlaři. —
Po pewnosti jdou pak wnady,
Krásu chce mít wšudy swět;
Není tedy jiné rady,
Šwec být musí znatel wěd,
Jakby inžinýr, on rozměr
W oku, w prstech musí mít,
Mèrou krasowědce poměr
Musí knejpem wywolit;
Musí w noze swaly, kosti
Lépe anatoma znát,
A i wkusnou umělostí
Welké tlápě sličnost dát.
A tu, kde ok kuřích psoty
Nemůž zahnat lazebník,
Dát má umělecké boty
Místo léku — „ohawník.“
(Pokračowání.)

ZE LWOWA.

Pospíchám dáti Wám náwěští o příchodu do wlasti naší po dlouhý čas wzdáleného a wšak nicméně wždy wěrným srdcem jí oddaného syna. Jest to p. Karel Wladislaw Zap, známý spisowatel zeměpisu rak. mocnářstwí, Popsání Prahy, Zrcadla wýchodní Ewropy a jiných porůzných, w časopisech roztroušených pojednání, jenž pobyw w Haliči od r. 1837 za úředním powoláním, konečně dosáhl žádaného přesazení w tom samém powolání do milé wlasti swé. My wšickni zde pozůstalí, jakkoliw nás štěstí toto milého bratra nad míru těšilo, nemůžeme přec tak daleko přemoci wřelé přání swé, abychom ouplně w sobě udusili reptání na záwistný osud, jenž odňaw nám dra-

ného přítele nepowolil zároweň za ním se wydati a spolu s ním těšiti se z opětného spatření dáwno již newidané wlasti. Než setřemež slzu s oka, a hleďme wzpomněním na poslední doby naš·ho s ním obcowání ukojiti žal náš. Snad i nám ještě dopřejí nebesa podobného nawrácení, jakého dopřála jemu!.... Před odjezdem jeho, který w sobotu dne 12. dubna b. r. nastal, shromáždil se u něho walný počet přátel jeho, nejwíce Čechů. Na rozloučenou zpíwali jemu ke cti několik wybraných čtwerozpěwů českých, mezi nimiž sbor od Jelena: „Wše jen ku chwále", Škroupůw čtwerozpěw: „Jak potok," a pak p. Pichlerem kloučení tomu ke známému nápěwu schwalně složenou píseň. Ta prwní swým slawným, poslední dwě ale již z příčiny půwodu swého tkliwým nápěwem swým wšech přítomných welice dojímaly. Wůbec máte wěděti, že i Lwow počítá dosti wlastenců českých. Při té příležitosti musíme zmíniti, že se i zde, jako wšude jinde častěji stáwá, že w předsudcích proti wlasti swé doma i we škole wychowaný jinoch český teprwa zde po wlasti swé se roztouží a ji, jakož i libozwučný jazyk její, na nějž we wlasti samé od nepřízniwců jeho beze wšeho studu jen posměch metati widěl, sobě zamiluje. Patrný to důkaz, že národ náš w nestranném porownání s každým jiným chwalně obstojí a pohanění jeho jen od lidí zlomyslných aneb od oněch pochází, jižto národů jiných neznajíce, u nich ani sami newědouce co lepšího pohledáwají. Kdyby ale tyto lidé chtěli jen otewříti zaslepené oči swé, brzo by shledali, že z národu našeho každého času powstáwali mužowé, kteří nejen na samu wlast naši, ale i často na neuznalé cizozemsko dosti blahodějně působili a od nestranných posuzowatelů i wždy zaslouženého uznání došli. Toho důkaz měli jsme zde we Lwowě dne 13. dubna b. r., an měšťanstwo lwowské zdejšímu nejdůstojnějšímu arcibiskupowi obřadu latinského a primasowi, panu Františkowi de Paula Pištěkowi, rodilému Čechu, z wděčnosti za jeho mnohonásobné zásluhy o město Lwow diplom čestného měšťanstwí u weliké k tomu cíli přichystané slawnosti podalo. Uznalo zajisté město naše, že muž tento, jehož důchody pouze na příjmy z arcibiskupstwí obmezeny jsou, wíce pro město ano i pro celou Halič působil, nežli wšickni předchůdcowé jeho, jenž pocházejíce nejwíce ze starých šlechtických rodin, mimo zmíněné důchody arcibiskupstwí lwowského wětším dílem ještě znamenitých příjmů ze statků rodinných požíwali. Nejdůstojnější náš arcibiskup ale bez ohledu na obmezenější příjmy swé založil seminar pro malé dítky, w němž tyto od outlého dětinstwí až do wěku dospělého ku wstoupení do alumnatu pod dobrým dohledem a ředitelstwím arcibiskupa samého swé připrawní studia dokončiti mohou. K oučelu tomu wystawěl pěkný dům po 2 poschodí, a když později wedle toho domu i nowý palác arcibiskupský welikým wlastním nákladem wystawěl, přiřčen mu od wlády náhradou starý dům na náměstí, w němž potud arcibiskupowé sídlili; on ale welikomyslně i tento dům darowal oblíbenému, wýše zmíněnému seminaru, když jej byl prwé ještě o jedno patro powýšil, a takto základu tomu dostatečnou jistinu ubezpečil. Knížecí to zajisté dar, a hoden uznalosti wšech spoluobčanů! — Konečně ještě zmíniti musím o příchodu do Lwowa slawného violoncelisty, Samuela Kossowského, rodem Poláka, jenžto sem přichází z Kijewa, kde hrál se slawným Servaisem a nejen spolu s ním ale i od něho samého weliké pochwaly došel. Dne 22. dubna míní zde počíti swé koncerty; odtud se chce odebrati do Odessy, a pak i do Prahy. Až jej uslyšíme, pak wíce o něm. J.

DENNÍ KRONIKA.

Z Chotěboře. (*Diwadlo.*) Jako po wšecka minulá léta narozeniny našeho nejjasnějšího mocnáře zde oslawowány býwaly, tak i letos den ten krásnou diwadelní slawností pamětným učiněn jest. Při zwuku bubnů a trub wyhrnula se opona a před zraky našimi objewil se při skupině outlých a sličně oděných děwčátek obraz našeho milostiwého Krále Ferdinanda, při němž obětní plamen dwojí barwy s naším wroucím přáním o blaho a zachowání Jeho Majestátu wzhůru k Otci swětel plál. Nyní wystoupila ušlechtilá díwka, dcera zdejšího zkoušeného magistr. pana rady, a přednášela w lahodné mluwě mateřské k slawnosti té složený prolog, při jehožto poslední složce bengalský oheň zapálen byl, tak cituplně a wýrazně, že každé srdce pohnutím zaplesalo a hlasitou pochwalu prowoláwalo. Taktéž zdařile prowozowána byla weselohra „Strejček Hurliwurli", která na několika whodných místech porozšířena byla rozmaruplnými zpěwy od našeho wýtečného, horliwého a welezasloužilého wlastence, místního učitele Libanského, který také nadzmíněný prolog k tomu cíli schwálně složil; zpěw byl w hudbu uweden a od herců i od četného orkestru tak proweden, že pochwalné wyjádření urozených, welebných a wážných hostů dostatečně oswědčuje, že weškeré w hojném počtu sešlé se obecenstwo s největší spokojeností diwadlo opouštělo. — r — r.

Na Křiwoklátu. (*Příběh z doby powodně.*) Nelze mezi jinými zpráwami o letošní powodni mlčením pominouti strašliwé, šťastně wšak se ještě skončiwší příhody, která se w Rostokách na křiwoklátském panstwí, několik dní po welikém rozwodnění řeky Mže dne 3. dubna b. r. udála. Tři plawci ze Swisowa, klatowského kraje, wezše na lodičce kamenné uhlí na prodej, wíce než přes 30 jezů od swé otčiny šťastně se dostali, až pak přiraziwši k Rostokám loď, a bywši u wír propastný wtržena, před jezem se překotila; jim wšak podiwným řízením Božím bylo lze na jednu z dubowých kobyl, kteráž as na čtwrt lokte nad wodou čněla, wyskočiti a na příliš malé prostoře se směstnati, neboť tam po tři hodiny jeden druhého se drže setrwali, nežli možné bylo lidské pomoci se dowolati. A když jiná loď jim ku pomoci na woze ku břehu přiwezena byla, nebylo zde žádného, jenž by se zbouřenými wlnami w zápas se wydal. Jediný srdnatý muž mysli šlechetné, Antonín Rybáček, rybář rostocký, zaopatřiw loď nastawenými prowazy, jsa od břehu několika pomocníky držán, (an se zatím weliké množstwí diwáků bylo shluklo) po proudu zwolna k ubohým nešťastníkům se pustil. Než po dwakráte jej proud strhl a od cíle odwrátil. Do třetice, prawil, s pomocí Boží wšeho dobrého! Prowazy poznowu upewniw z lásky k bližnímu ječícím wlnám se w oběť wydal. Po třetím s rozjitřeným žiwlem klopotném potýkání poštěstilo se mu přistáti k místu — kde ouino ubozí, jak jen widěli, že jim lodě lze dostihnouti, jeden po druhém do ní wskákali. Tímto wšak náhlým přewahem w okamžení hlawa lodi (přední část) se přes jez nahnula a wodou se naplňowati počala, an mezi tím dotčený Rybáček na znak w lodí upadl. W tom okamžení ale byla loď na břehu stojícími pomocníky lanem mocně wytržena, a tito nešťastní při žiwotě zachráněni. Ztratili owšem celý swůj nábytek, který w nowé lodce a složeném w ní kamenném uhlí záležel, ježto w Praze i s lodí prodati obmejšleli; ale zachowán jim byl, což člowěku nejdražšího, žiwot, a sice člowěkem, jenž hoden jest, aby pro tento odwážliwý lidomilowný skutek w známost swětu přišel.

K. Aksamit.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 52.
12. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK

PRO

ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

1. kwětna
1845.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně i s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr. stř.

Píseň o botě.

(Wěkrašowání.)

Maje holeň sheftowati
  Přines s walchou ji sem zas,
Opatky též štěpowati
  Bude nyní whodný čas.
    Drobný, stejný štich,
    Ten je šewce pych;
Sešij, chaso! pilně táty,
Ať se dílo samo chwálí.

Bez wad musí bota býti jako panna,
Sic ji stíhá hana.
Díwku haní lidé tuze,
Jestli welký, mužský její krok,
Aneb lehkowážný její skok;
Ona má být, jako štich náš, drobné chůze,
Muž, ten nechť se w chůzi klátí,
Má ť on k tomu dlouhé hnáty;
Ne tak díwka, ona má jen kůstky,
Outlé žilky, slabé swaly, samé podrobnůstky;
Nožka krásné pletě
Jistě wrch je krásy w swětě.
Když tu swěta rosou
Chodíwaly w sandálech, jen nohou bosou,
Bohyně a poludnice,
Římanské a řecké krasawice,
Wšecky rusalky a wíly:
Tehdy w blaženosti žili,
Jak nám swědčí staří písničkáři,
Šewci, též i příštipkáři.
Totě musela wždy rozkoš dáti!
Díwce míru bráti! —

Panna kdy stoudně
Kdesi pokoutně
Řeménky odpnula,
Sandálek wyzula:
Kladla pak nožku
Pod šewce oči.
Aj tu on kožku,
Blaženec! zočí,
Bílou a něžnou,
Jakoby sněžnou,
A w ní se modrá
W žilčiček síti heboumké
Krew její bodrá.
Šwec tu hned klekne,
Nožku obejme.
Na konci nožičky
Třpytí se nehtíčky
Hlaťowé, kulaté,
Lesklé a kwětnaté:
On se k nim níží,
Twáře w nich shlíží.
Drží teď w hrsti
Hebounké prsty;
Ruka se třese,
Míru kdy nese
Od prstů k patě
Kolmo kulaté.
Chodidlo hladí,
O kůtko wadí,
Nožku lehounce wáží,
A se ní blaží...

Škoda, prawím, těchto zlatých časů!
Punčochy — ty patří k ďasu;
Kozel by teď díwku wzal,
Kdyby našinec jí bral
Jen na bosou nohu míru!
Ukrýwají noh teď, jak by byly z zlata,
Štěstí, že tu někdy mají díru,
Níž jim kouká palec nebo pata;
Sice bychom newěděli do smrti,
Mají-li noh z masa, aneb ze kwítí.
Nebyly ni bohyně, ty řecké,
Takto upejpawé, jak ty holky české.
Sama Láda, když w Kytéře rozkošila,
A tam w bále obuw protančila,
Nechtíc schwálně poslat do nebe,
Sandalů tu šewci dala dělat pro sebe.
Přišel, klekl, hned se k míře točil,
Ale — — co tu zočil!
Nožku, ach! z plynu a z čerwánek slitou,
Z arómy, ze zwuků, z paprsků switou.
Předkem wšetečné prstíčky kynuly,
Smály se, k sobě se winuly,
Tenounké,
Měkounké,
Jako když z konwalin, z lilije,
Wěneček uwije.
Za nimi nožička
W podobě podlouhlé,
Okrouhlé,

A na ní kožička
Hebounká,
Bělounká,
Z narcisek, z nachu,
Z hedbáwí, z holubic prachu.
Tu se zas od malíku
Lehounce ke kotníku
Pauly žilčiček pruhy,
Hrajíc si barwami duhy:
Tak se jen tetelí strunky na lyře
Slaďounkých hlaholů u wíře.
Tam zase wyduté kotníčky
Smály se jako dwě mlaďounké hrdličky,
A twrdší k chodidlu kůže
Rděla se ruměncem růže;
Celek pak končila okrouhlá pata,
Lesknouc se zlatě jak aurory wrata.

Ach! tu mistr náš k nožce se schouliw,
A ústa slaďounce sšpouliw,
Nožičku ulíbal,
Lehounce kolíbal;
Ale w tom Amor, šprýmowný klučina,
Schwálně se sápe do lůna matčina,
A nožek čiperných w skoku
Wšetečně,
Jakoby bezděčně
Šewcowu oku
Obrubu řízy pozdwihne;
W tom se tu zamihne,
Jako když labutě
Bělostné perutě
Wyřinou na wodní hladině,
Bohaté lýtko bohyně.

Na mou milou wíru!
Není diwu, že tu pustil míru,
Že mu taky
Zašly zraky.
Chtělť i umříti w sladké muce,
Až ho Amor wzaw za ruce
Dal mu jeho čepici,
A wen k dweřím wedl sedmicí.

Mistr pečuje botu robě;
By byla jak ulitá;
Až kolenně šity obě,
Ale wen a kopyta,
Martem přewlíkaní,
Cwoky přewoknil,
A, by obuw padla čistěj,
Pod kopyto rámec chystaj.

Není radno, aby slabý zeměsyn
Odwážil se blíže k bohů lesku;
Ach! on w záři jejich blesků
Bledne, hyne jako stín,
Bez milosti jako list pohoří;
Nechť se třeba potom w moře ponoří;
Woda jinak chladodatná
Není tuto pranic platná.
Jako swědčí staří pěwci,
Tak se dálo také šewci.

Ohně plápol se w něm zňal
A w něm žhil,
Praskal, wířil,
Že se sotwy domů dopatchal.
On sic učedníka
Hned si poslal do rybníka
Wody nabrati:
A wšak nestačil mu s žbánem běhati
Ubohý ten kluk!
Ach! zde nestačilo na sta žbánů, na sta ruk.
Uchopil se tedy putýnky, a wědra
Na swá připal bedra,
A jak přiběh od rybníka,
Wychrst moky do škopíka,
A hned zase utíkal.

Mistr sice walem proudy z škopku polykal,
Ale srdce marně w wodě pomoc hledalo,
Onoť jako uhlí kamenné
Wodou ulíwané aneb kropené
Silnějším jen ohněm hárálo.
Ach! tu wida Charona již škopku lázni
Plowat, wolá w smrti bázni:
„Prone! jenžto střely ohně metáš,
„Nazpět woláš, we dlaň chytáš,
„Ach! já wíce
„Nechci zříti bohyň líce,
„Ani Nimfy nohu k srdci nepřiwinu,
„Pomoz, jenom pomoz, než tu zhynu!“

Zews byl w dobrém rozmaru,
S ním se celé nebe smálo
Prosic, aby šewci bylo zdrawí dáno.
Welel tedy sluhům jíti w almaru,
A tam wyhledati staré sandály,
A když mu je podali,
Poslal po orlu jich mučedníku
Do škopíku.

Ha! toť diw!
Sotwy sandál w wodu padl,
Oheň — hasl — schladl.
Přece ale zůstal jaktěžiw
Šwec od toho času potrhlý,
Koktawý a newrlý.
Od té doby řeční šewci měli w zwyku
Na důkaz swých k Zewsu díků,
Též i toho na památku,
Škopík s wodou chowati u werpánku.
Z toho tironů swých swětíwali,
A o swátcích adóniských píwáwali.
An pak ale pošlo pohanstwo,
Wšechen swět owládlo křesťanstwo,
Již se škopkem bůže
Wíce nectilo,
Také se už z něho nepilo,
Močí se w něm pouze kůže.

(Pokračowání.)

Z Prahy k Šumawě a nazpět.

(Pokračowání.) Na lewé straně od silnice, která je spráwnější nežli k Blatné, ukazowal mi učitel wes Chejnu, jejíž

obywatelé w roce 1494 čerta — totiž panu Putowi Švihowskému z Rizenberka, pánu na Rábí, náležející, u jeho nepřítomnosti prchlou opici chytili a utloukli; za kterouž opowážliwost jim pan Puta při swém nawrácení opičí daň uložiti, a osadu jejich predikátem „blázniwou“ poctíti ráčil. Tato daň odwáděla prý se ještě w předešlém století.

Na lewé straně u silnice před městečkem Rábí stojí ohražený kostelík, a u něho strom, o kterém zdejší lid wyprawuje, že je to onen, u něhož bratr Žižka ostrou třískou druhé oko pozbyl. Ale místo je od hradu příliš wzdálené a obyčejná šípka nemohla k němu doletět; stalo-li se to přece, tedy musel šíp z nějakého stroje wyletět, aneb urazil třísku kámen z praku a nebo posléz i kule prachem hozená. Také proti tomu swědčí obraz, kterýž se na hradní bráně ještě před padesáti lety nacházel. Představowalť po lewé straně Žižku na koni, a po prawé na hradní wěži střelce, jehož wystřelený šíp Žižkowi do zdrawého oka letěl; dá se tedy uzawírati, že byl Žižka při ohledáwání příhodného místa k outoku postřelen.

Obraz tohoto až do roku 1708 obýwaného, dobře zachowaného hradu nachází se w Němčicích, nedaleké wsi. W témž roce prodal jej Jan Wilím Chanowský hraběti z Lambegu, biskupu pasawskému. Počítalť se mezi nejprwnější hrady naší wlasti; nacházelo se w něm troje prostranstwí, každé zwláštní zdí, bránou a zdwihacím mostem opatřené. Prwní a druhá zeď byla 5, a třetí 9 loket silná; na třetím dwoře stála welmi wysoká wěž, a na konci celé twrze wlastní zdí a zdwihacím mostem opatřená hlásnice; na té pak čněl wětrní mlejn zárowen s nejwyšší hradní střechou. Toto nejwyšší stawení bylo 12 sáhů wysoké, podlouhlý čtwerhran s rytířskou síní a panskými příbytky. Zrowna před hradem stojí kostelík; jindy měl ještě jedno patro a w něm komnaty, do kterých hradní panstwo po zdwíhacím mostě přicházelo a odtud po točených schodech do swé modlitebnice k službám božím se ubíralo.

Když nadřečeného roku hrad do cizích rukou přišel, zahořela nowá wrchnost nepochopitelnou záští na toto historicky pamětíné stawení tak, že wše co u wnitř k potřebě bylo, buď do Žichowic odnášeti, aneb na místě prodáwati dáwala; ba ani střechy neušetřila; dala ji strhnouti, a tak byly skálopewné zdi bouři a dešti wydány; co pak tito wšekazowé ztráwiti nemohli, to rušili okolní obywatelé tak dlouho — až jim to sám Žižka překazil. Ano je to wěru podiwné, sám Žižka musel tu neważnost k starým památkám trestati; neboť když se před 40 — 50 lety několik osadníků zwedlo, chtíce kamení z hradních zdí na swá stawení lámati, spadl na jednoho z nich práwě ten kámen, na němžto Žižka nad branou wyobrazen byl, a lehl mu tak těžce na hlawu, že pod ním wíce wstáti nemohl. Jen této náhodě — neboť si potom zdejší obywatele wyprawowali, „že tomu slepému ani po smrti co wěřiti není,“ a powstalému z ní ouřednímu zakázání, aby se žádný wíce zdě bořiti neopowážil, máme za ostatky tak slawného místa co děkowati.

Nynější oswícený majitel chtěl poklesky swého předchůdce poněkud naprawiti; dal některá místa přístupná učiniti a nejwyšší wěž u wnitř schodami a nahoře zábradlím opatřili. Je to nepatrná kapka medu do celého jezera hořkosti. Je-li pěkné počasí, wlaje na wěži za zábradlím zastrčená dwojbarewná korouhew.

Mezi zwláštní památnosti tohoto hradu náleží také dřewěná, železem obitá truhla, o kteréž se daleko široko prawí: že, když někdo z rodu Chanowských, Dlouhoweských neb Kastolarských, — troje to odwětwí rodiny, která hrad w držení měla, — umříti měl, s hlučným, daleko slýchaným hřmotem se otwírala a zawírala.

W této skříni chowaly se za časů Karla čtwrtého swaté ostatky; na Rábí darowal ji Bedřich z Dlouhé wsi, probošt kapitoly wyšehradské, kdežto ji náš historik Balbin sám widěl. Byla pokrytá černým příkrowem a na něm se leskl bílý kříž; nyní je w krásilowském farním kostele w jiné truhle, jsouc obrazy starého rázu a českým nápisem opatřena.

Městečko je samo w sobě příliš malé, a má ještě menší radnici; newím, zdaliby se w ní wykrmený pulmistr některého nizozemského města pohodlně otočil. Odtud wede křiwolaká cesta k Sušici. Za tmawé noci jsme se do ní dorachotili.

(Pokračowání.)

DENNÍ KRONIKA.

Z Kutné Hory. (*Diwadlo. Nápisy. Besedy. Sbírka pro zatopence.*) Wejdeš-li do okolí kutnohorského, jakobysi wešel do zamilowaného kraje české Thalie. Tu máš horliwé ochotníky w Kolíně, w Hoře, w Čáslawi, Zbraslawicích a j. — K oslawení rozenin J. M. císaře pána hrálo se wšude. Zde se prowozowala „Kytka“ a „Ženských se štítí“ tak zdařile, jak se od pouhých diletantů jen očekáwati může. Přede hrou zpíwala se národní hymna a na diwadle objewil se pěkně sestawený obraz. Na wzdor nepříznіwému powětří bylo diwadlo plné, a obecenstwo rozešlo se welmi uspokojeno. — W neděli na to hráli se tu Erbenowi „Sládci“. Já si přál již dáwno tuto hříčku widěti a spatřiw ji konečně, musím říci, že by měl Erben na této dráze pokračowati. Dějstwí je sice we „Sládcích“ nepatrné — obyčejná, zamilowaná pletka beze wšeho zapletení: ale dialog podá za to náhradu. Tuť je, jakobysi slyšel čisté zwuky lidu našeho — tak nenuceně a přirozeně plyne řeč za řečí. Při dobrém představení bude se na wenkowě hra wšude líbiti. Worel napsal k tomu několik welmi lahodných písní a rázných sladownických zborů, tak že bych w skutku přál, aby tento bohatě nadaný a w národním duchu se-pohybující skladatel w tomto okresu hodně mnoho pracowal. „Sládci“ dáwali se tu již po třetí. Nebylo tedy diwu, že se méně lidu (nežli obyčejně) sešlo. Takéť lákal nad míru spanilý den za brány! Nesmímeť tedy slabší náwštěwu wlažnosti obecenstwa přičítati. To zde wůčihledě po prawé straně přirůstá. Nu, wždyť je prawda slunce, kteréž, byť se před ně sebe wětší a delší mraky hrnuly, konečně přece proswitne. Také we zdejších žiwnostnících zmohl se již jasný paprslek: zde onde začínají české nápisy proskakowati a brzo bude snad wíce našich řemeslníků a žiwnostníků dílo rukou swých krajanům swým, pouhým Čechům, po česku ohlašowat a nabízet. — Na léto zamýšlejí zde přátelé společenského žiwota několik besed na způsob pražských uspořádati. Místo mají k tomu pohodlné — městskou střelnici, kteráž i hezkou procházku poskytne. Hudba je dobrá, duševní pochoutka se do každé besedy také nalezne, spanilá pleť přinese rozkošný rozmar a ohebné nožky — wěc musí dobře wypadnout. — Neštěstí, kteréž minulou powodní Prahu a pobřežné krajiny potkalo, způsobilo zde weliké oučastenstwí. Činíť se tu sbírka přičiněním horliwých pp. duchowních, a hojným počtem scházejí se příspěwky. —k—

Z Běly. (*Diwadlo.*) Již před několika lety zdařilo se dwěma zdejším zasloužilým mužům, pp. Ullmanowi a Ostermanowi, diwadlo české w městě našem zaraziti; našliť hojné podpory od zdejšího weleważeného p. wikáře. Hrálo se na začátku s dobrým následkem, a čistý wýnos byl obětowán chudému ústawu. Později wšak síly ochably a Thalie naše na dwě léta umlkla. — O prázdninách předešlého roku pokusili se posléz někteří ze zdejších studujících mladíků, aby nám dáwno žádané wyražení zas poskytli. Wýnos her určili k zaražení české kni-

howny městské a podali nápoprwé: „Panošowa šelmowstwí,“ pak wice jiných her, kteréž i z wětšího dílu zdařeně prowedli. Dne 23. unora let. dáwal se „Jeden jako druhý“. Ulohy paní Štěbetkowé, starého i mladého hraběte se dobře prowedly; celá hra až na několik malých poklesků, se líbila. Náwštěwa nebyla wšak walná; nedostáwá se dobrého příkladu; neboť wznešenější osoby nepopříwají tomuto podniknutí welkého oučastenstwí, prawíce, že jazyku našemu dobře nerozumí. Nu — newím! — Dne 9. března wynasnažili se ochotníci podati nám Kotzebuewu činohru: Beňowský; hra se nad očekáwání powedla. Zwláště podařily se úlohy Beňowského a Afanazie. Tenkrát bylo diwadlo plné, potlesku hojného. Jen dekorací se nedostáwalo! Snadže se později také na to dohlídne, a dobře prowedené hry budoucně i se zewnějškem se srownáwati budou.

A. B.

Z Králowé Dworu. (*Slawnost narozenin, weřejné díky.*) Kterakto jsme slawili den narozenin našeho Zeměpána? Jedině a nadobyčejně! Jako wšude byly jsou konány slawné služby boží při hlučné střelbě, zpíwány hymny zeměpanské a zpěw Ambrozinský u přítomí slawné rady, oddělení c. k. přijminěční* stráže, starších cechů a obecního lidu; na to pak shromážděli se wýborowé měšťanstwa w radnici spolu se staršími osadními, kdežto po dojemném přednešení, jím od p. měšťanosty P. Procházky učiněném, wesměs se usnesli, památku tohoto dne oslawiti dáwno a toužebně očekáwanou stawbou silnice na Pecku — sídlo Přemysla Otakara u wálce proti Prusům a Haranta slawné — ku Pace, na wýchod pak ramene přes Žižkowu horu Dwory se silnicí krajowně dělanou ku Hradišti a Skalici spojiti, kteroužto prwní stawbou letos počato, koncem příštího léta pak wše dokonáno býti má. Stawba ta je nad jiné mnohým zhledem důležitá nejen z ohledu oblíwení nuzné třídy lidu, ale zwláště zhledem zwelebení místního a prospěchu obchodního. Tímtoť způsobem spojení Dworu Králowé s podhořím Jilemnickým atd. dosaženo bude, kdežto prwé weškerým powozem od tamtud a od Jičína nesmírných zajížděk činiti se musélo; řečenou stawbou silniční dosáhnou také Dwory Králowé zwláštní znamenitosti místopisní, an usnadněním obchodu wětší obžiwě, tou pak zámožnosti a zwelebení města napomožíno bude; neboť Králowé Dwory jsouce takořka střediště mezi krajem a pohořím, toho zasluhují, aby i w průmyslním zhledu jim wšelikterak ku zniku pomáháno bylo. Obtékány Labem a welmi spádným potokem Ostružním tisíce rukou by zaměstnáwati mohly, kdyby se potoku toho ku hnání soukenních, postříhackých a lisowních strojů používalo, čemuž wšemu dosažením spojení s wůkolím se wyhowí! — I díwčí mláď slawila tento den radostně, co wýroční založení swé knížnice školní, pro nižto nejen základ ku dědictwí swatojanskému učiněn, ale i při té příležitosti odewzdány darowané knihy od wys. ur. Pána Lwa hraběte z Thunů s tím powzbuzením, aby mládež, čítajíc wždy ku prospěchu wlasti přispíwala, an tyto knížky swým wýborným obsahem oswědčují, s jakým přáním a k jakému účeli jich spanilomyslný p. hrabě darowal — což každému zjewno bude, kdož zná spisů, jenž by nikde chyběti neměly, totiž: Arnošta Zábranského, Josefa Černoweského, Wojtěcha Krasila, Kořaleční mor, Zlatodol, obě stě mrawných powídek Swobody a Hnojkůw Nebe i země klíč. My pak wysokorodému dárci wroucí díky za tento utěšený dar wzdáwajíce, nemůžeme než zahořeti k heslu jeho, jenž jest: Bůh a pro Boha wlast!

J. Pelikán.

* Přijminky Gefälle, z národu wzaté slowo a tudy již podstatnější než upadky, jenž zmenšené jsou úpady — údolí.

Z Telče na Morawě. (*Školní knihowna.*) Jsou-li knihárny pro wzdělání rozumu a ušlechtění srdce při našich poměrách důležité, poskytují nám Čechy jistě dosti krásný obraz duševního pokroku. We wlastenecké obětawosti českých duchowních widíme nejjasnější wýklad jména nad jiná wýznamného: duchowní pastýř! Tím wíce nás rmoutí, že Morawa, která w šťastných a strastných dobách wždy Čechám po boku kráčela, nyní w rozhodné době, při radostném probuzowání po dwoustoletém umdlení, skoro žádného žiwota nejewí. Země je posud ta sama, a my jsme snad též potomci w historii české proslulých Morawanů! Jest nám arci s mnohými překážkami bojowati; přec ale nemá žádná té moci do sebe, aby winu z nás sejmula. My se nestaráme o školy, nedbáme o knihárny, a newidíme zlé toho následky; snadně tedy spočítáte místa, kde se jen poněkud známky čilejšího ducha ukazují. — Do takowých myšlének mě uwedla zpráwa o založení školní knihowny w Telči. Jak již we Wčele podotknuto, jest w Pánu zesnulý administrator Josef Wondra jejím půwodcem, darowaw k tomuto účelu asi 60 knih (mezi nimi Jungmannůw slowník) a 70 zl. stř. do Matice české, který wklad obywatelé nyní 30 zl. doplnili. Je to bohužel prwní Maticí ujištěná knihárna na Morawě* a tato neponese i při sebe hojnější podpoře očekáwaného owoce, nestane-li se horliwějším ředitelem obecenstwu přístupnou. Ale owšem! nenarodil se wšude Zrzawý! Lid náš se rád poučí a jest wěru hoden, abychom mu pomohli wywáznout z dáwnowěkých bludů a okusiti oswěty, ku které jsme se sami klopotami prodrali. Byla-li cesta naše drsná, popřejmež nyní krajanům, swým bratrům a sestrám, užitku, kterého si od nás swými mozoly i zasloužili. Tak to káže Bůh, tak swědomí.

Sankot.

Ze Žalkowic na Morawě. (*Robota.*) W sobotu (6. dubna) bylo nám u zpráwy od wrchního úřadu oznámeno, že od císařského dworu jest powolení dáno, aby se sedláci od roboty zakoupením oswobodili, o kterouž wše náš kníže pán byl žádal. Jeho přání prý jest, aby poddaní z powinnosti této se wykoupiwše, po něm nějakou památku měli, jakož posawád na w Pánu zesnulého arcikníže Rudolfa wděčně pamatují.

Tomáš Barták,
osadník.

* Wůbec najdeme spíše Ilira, Rusa mezi oudy Matice než Morawana.

Nowé knihy.

Powídky, powěsti, obrazy a nowely od Karla Sabiny. Swazek třetí. W Praze 1845. Tiskem Jána Spurného. Str. 114 we 12. seš. za 20 kr stř.

Synowé Eduardowi, aneb Páté přikázanj Božj. Děgepisná powjdka pro mládež. Podle Gustawa Nierice od Frant. B. Tomsy. W Praze. Tisk knjžecj arcibiskupské knihtiskárny, řjzenjm Synů Bohumila Háze. 1845. Str. 138 we 12. Sešš. za 16 kr. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 53.
12. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském placku, na Starém Městě č. 250) wydáwa po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

3. kwětna
1843.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnařstwí půlletně i s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr. stř.

Píseň o botě.

(Pokračowání.)

W ruku wezmi knejp teď břitký,
Podešew si wyřízni,
Ať je pewný, ne pak řídký,
Dobrý hřbítek wyhlídni;
Tence buď sklepán,
Nešetř, chaso, ran!
Rowně klepej, stejně wšady,
Až se kůže co kow ssadí.

Od té doby také pochází,
Že swět šewce tepá,
Pomluwami klepá,
Slowem záwistiwě s námi zachází.
Záwiděltě nám, že králowé a knížata,
Zwláště ale, že nám děwčata
Krásu nožek odkrýwaly.
Nejwíc pak se durdíwali
Záwistiwí milenci;
Neb se mnohý winul k nohám bohyně,
A wšak nožky prchly z rukou třeštěnci,
Wolně ale spočinuly našem na klíně.
Tudiž, by nás záwistníci umořili,
Rozličnou si obuw wymyslili.
Aj, tu holeň a la Diana
Měla w předu býti zašněrowaná,
Tu zas hladká a zas samé wrásky;
Tu zas škorně z kůže kordowské
Měla býti lehká na procházky,
S obrubou a zlatým štepem, jako cižmy uherské.
Opět, aby mohli chodit w wodě,
Chtěli míti juchty nepronikle w brodě;
Dříwe byla přezůwná, za našich pak let
Nechtí jinák než jen anbalet.

Tím nás ale málo zwondali,
My jsme se jim pouze wysmáli.
Wedle soch a řezby pod ochranou Musy plastické
Kráčí dílo naše klassické!

A wšak chtěli dle swé odwážnosti také
Nepotřebné činit dílo naše wšaké.
Na swé hrubé paznehty
Nawlek' sedlák trepky dřewěné,
Boháč křiwé na nehty
Nastrčil si bůty plstěné,
Báby bačkory si pletly z šlaků,
Z rákosí a běs wí z jakých draků,
Až konečně jako šišek borowých
Bez knejpu a šídel šewcowých
Na kaučuku, stromích w Africe,
Růsti nechali si střewíce!
Zdaž nás wyhubili?
Co tím docílili?
Mohli se w tom sice šoupat, hápat,
Ne pak tančit, ba ni slušně stoupat.

Terpsichoro! ty ne z klínu Jowa,
Chci se sadit, že jsi lůna ze šewcowa,
Aspoň tance, twoji kojenci,
Jistě že jsou šewců zplozenci.
Což to diwno? Cíže nezplodili s Thalií
Také šewci tamto, tuším w Thracii,
Wážný kothurn? kdož to upřít můž,
Že by bez nás Herkules, ten statný muž,
Byťby zlatou přilbu měl a slonný luk,
Přece zůstal jenom bosý kluk?—

Nawleč, chaso, w plechownici
Dlaň a pošwy přišíwej,
Potěhem si k nohawici
Nárt a podšew připínej;
Ruce rozpřahuj,
Dratew dotahuj:
Ať je pewné, wkusné mílo,
K tanci lehké twoje dílo.

W tanci ha! tu lepá krása
Našeho se kunštu jewí;
Oh! tu srdce pleše, jásá,
Má-li slastí puknout aneb plakat newí.
Umlkněte hany wšeliké!
Při tanci se pojmy weliké
W srdci šewce kříží,
Tu w něm tentýž oheň žíří,
Který zplodil Terpsichoru
W tanců dowádiwých chóru.

Neb když sestoupily z čisté šézy
Střewíčky a botky k bálu,
U wěnci pak polonezy
Staví se a řadí w sálu:
Počnou po podlahy hladině
Lehounce a newinně

Chodit a stoupat,
Jektat a šoupat.
Hned pak w minetu zase
Bráwají wážnost a dwořiwost na se;
Wespol se koří,
Uměle dwoří,
Nesmělým okem,
Zdlouhawým krokem
W prawo a w lewo se ploužÍ,
Pak se zas ku předu krouží.

A na to we polce křepké
Botky a střewíčky lehké
Spojíc se hopkají,
W čiperném poskoku,
Kratičkém polkroku
Wespol se celují,
Laškují, šaškují,
A tak mrštně si hrají,
Až se uwondají.

A kdy zwukowé rázní
Uherské zawzní:
W řadách se bujných,
W postupech zpurných
Staví a řadí,
Bujaře rádí.
Střewíčky w weselém cupotu
Opatkem cinkají,
A boty w zmužilém dupotu
Ostruhou břinkají;
K sobě se kloní,
Hned zase honí,
W powětří lítají,
Hněwně se zmítají,
Na sebe dorážÍ
Se swíží kuráží,
Tak že se budowa třese,
Až hudba konečně pokoj snese.

Na to kdy zajásá weselý chlapík
Hulán neb husárek neboli kwapík,
W diwokém wíru,
Jakoby neznajíc pokroku míru
Klopotně,
Robotně,
Diwoce, plašně
Powětřím frčí,
Že až tu strašně
Podlaha drnčí.

A kdy se rejdowák s rejdowkou spáří,
Podobně s weselou twáří
Před sebou těkají,
Wespol se strkají,
Jakoby třeštěné děti
Salonem letí,
Couwajíc,
Klouzajíc,
Až pak jsou bez dechu,
Musejí ustati we spěchu.

Pakli je opět kadrilka spojí
K wábnému milenců boji:
W rozmeru loupawém,
W postupu šoupawém
Na sebe kýwají,
Hned se zas stydliwě skrýwají,
Jakoby k sobě se plíží,
A wšak si cestu jen kříží,
A již zas kolem se winou
Klopotně, zběžně,
Až pak se poškádlíc minou
Lehce a něžně.—
(Pokračowání.)

Msta lásky.

(*Pokračowání.*)

9.

Půlnoc se zaškaredila na swět a jednou rukou wýchod, druhou pak západ pochytiwši, zwolala k zemi shrbena, aby se tajemstwí dostawily k přehlídce.

W krčmě pod holickou rychtou blykalo posud swětlo, a při swětle tom seděli w učazené jizbě téměř wšickni holičtí poddaní a druhowé. Leč nebylo zde slyšeti wčerejšího howoru; hlawy byly skloněny, a ruce na prsou zakříženy. U prostřed jizby stál Ondráček, chwílemi mlče po postawách okem mrskaje. — Konečně mu tento staw již tuze dlouho trwal, i pošoupnul swou točenici a odkašlal si.

„Sousedé!“ přetrhl mlčení, „pojmenujte swé mínění — moje znáte. Či snad necháme Johanu zahynout? Já ji owšem budu chrániti; ale jakž pak daleko stačí síla moje? — Nepřispějete-li wy, musí díwka zahynouti.“

„To se nestane!“ odpowěděl rázným hlasem starec w koutě za stolem — oči jeho se pod šedými, hustými řasami ohniwě točily, a ohromná jeho postawa se pnula jako hrdý dub — „to se nestane! — Johaně se nesmí ublížit. My stáli w mnohé diwoké šrůtce, a čest naší zbraně je bezeškwrnná, a těla naše poskytowala slawnou ohradu nebožtíku pánowi proti nepřátelům. Proč bychme tedy nesměli žádati, aby nás jeho syn nehanobil? — My to budeme žádati! — Zejtra se wšickni wprawte do zbroje; s wýchodem slunce odeberem se ku hradu, a přednesem swou žádost. Pročež ty, Ondráčku, nepůjdeš zejtra na Chrudím — počkáme, jak nám pán odpowí.“

Tu se klepalo na okna. Wšichni se wzchopili a upřeli zraky — na Daňkowu ssinalou twář.

„Pochwálen buď Ježíš!“ pozdrawil Daněk. „Sousedé, nehrozte se mne, já jsem nepřišel k waší záhubě. Než otewřete okno, můj hlas se wětrem odráží.“

Ondráček přiskočil a rozhodil okno.

„Nesmyslníku, jak se můžeš opowážit,“ káral jej.

„Nech toho, příteli!“ přejal mu onen řeč hlasem

jednozwukým; „wždyť on rytíř spí, a burcuje-li jej swědomí: zakleje, obrátí se a spí zase. Hle — on je ďábel a spí! já — já nemohu spáti, nebo srdce mé je zdrceno."

„Co to mluwí?" podiwili se wšickni.

„Hm — widíte, to je způsob šťastných lidí, že se wšemu diwí; nešťastník se nediwí ničemu, leda, že je posud na žiwu. — Wšak, sousedé, jak že zní onen článek w posledním pořízení nebožtíka rytíře?"

„K čemu to?" ptali se mnozí.

„Nechte ptaní, a powězte: jak zní onen článek?"

„Stalo-li by se, že by syn můj žádných potomků nezplodil, tedy wystawí ten samý wěrným poddaným twrze holické list swobody a práwem neobmezené neodwislosti je opatří," pronesl pozdwiženým hlasem starec w koutě. „Než k čemu to?"

„Abyste newáhali, dáti si tento list wystawit; nebo růže na Mořánku je zničena, a den krwawého soudu se blíží," byla odpowěď.

„Co to powídáš, třeštěnče?" ulekl se Ondráček.

Daněk mu pošeptal něco do ucha; načež onen od okna odskočil, a běhaje po jizbě, w čelo se bil a nesrozumitelná slowa wyrážel; když se po chwíli opět k oknu přiblížil, nebylo tu po Daňkowi již ani památky.

„Ano — my požádáme rytíře o list!" zwolal pak s neobyčejnou prudkostí; a noc tato slyšela přísahu, již jsou se wespolek zawázali, že budou o této chwíli před swětem mlčeti.

(Pokračowání.)

Literarní i jiné rozpráwky.

od

Karla Sabiny.

Sumlorkowa Sbírka českých starožitností.

Uznáwá se wšestranně, že literatura naše zkwítá, národnost se zmahá, mocnost idey nad hmotu zwítězuje. Nedá se upříti, že již prudčeji krew tělo naše probíhá a myšlénky hbitěji w nás kolují spomnenim na welikou úlohu naši, zachowání totiž národní naši cti. Jestliže protiwníci naši, domácí i cizí, učení i neučení, ostrowtipní a tupí, snažení našemu wšeliké námitky w cestu stawěli, jestli nás surowou aneb jalowou argumentací swou nudili a nuditi nepřestáwují, wždy marné a směšné zůstane toto dorážení jejich, pokud nás ono hrdost národní oživowati nepřestane. Ale práwě té hrdosti u nás Čechoslowanů méně se nalezá, nežli u jiných národů, jejichž poměry našim se podobají. Zde mezi slowanskými zláště Srbowé, mezi germanskými zlášť Dánowé za wzory nám sloužiti mohou. My jsme wlídný národ; když ale w tuto wlídnost hlouběji nahlédneme, aneb sami sebe někdy pozorujem: tu hle, přemnohá wlídnost naše až k nesmělosti, skromnost k služebnictwí, pokora k podlízání se snižuje! — Přede wším buďme mužowé. Prawda a sprawedlnost je štítem našim a pewná wůle, ráznost naší zbraní. Že národnost swou hájíme, že se snažujeme státi hodnými otců slawných, kdož nám to může zabraňowati?

K dosažení wšak rázu a stálosti w snažení našem je potřebí nám poznání sebe, a jen pokud jsme si wědomi důstojnosti swé, pokud cítíme platnost swou co národ swětodějný, pokud indiwidualnost Čechoslowanů co zláštní pozornosti hodna se oswědčí - potud i my hrdosti nabudem a sesílíme sami sebou.

W poznání sebe wšak jsme ještě daleko nepokročili, a teprw na první takměř kroky k němu odwážili se někteří z wlastenců, zastawatelů našich před nynějškem a skoumatelů wěků minulých. Tím wděčněji tedy jest nám přijmouti wše, co nám tito podají, přisobiti to sobě a takměř wžíti se do toho, co je částkou bytnosti naši. Každý tu hned zpomene na starožitná bádání našich učenců, a kdo hlouběji we wěc nahlídnul — želeti bude, že teprw u switání jsme a ještě dlouho kráčeti musíme ku swětlu we wědě našich starožitností.

Památky drahných wěků jsou nám zaswěcené, ne co zwláštnosti, alebrž co známky a swědectwí býwalé wzdělanosti we wlasti naši a w našem národu. Nech památky tyto w kámen wryly swé stopy, aneb w paměti lidu se zakotwily, nech w písemnostech se udržely, aneb w rozličných způsobech a uwyklostech. Národ náš, jaký je sám w sobě, ne jakým jej moderní ciwilisace newlastenská učiniti chce, má bezčíslné a welepůwabné poetické stránky na sobě. Jemu, jako nadanému básníkowi, žije celá příroda, každý strom, každá bylina má swé wlastní wýznamy, swou wlastní duši, swůj cit a swou mocnost. Přišel wšak rozum jiný a zahnal ty pěkné blouzniwé báje z paměti a z obyčejů, a básnické kwěty se roztylowaly a přicházely w niwec. Tu se nalezlo mužů, jenž tyto roztylené kwěty sesbírati a před úplným zahynutím ochrániti za powinnost si uložili. Nelze opominouti wýsledků snažení takowých. —

Knížku w tom ohledu zanímawou wydal nedáwno pilný náš Sumlork, a jak se dozwídáme, wšimnul si knížky této obecní lid náš wíce nežli okres našich literatů, neboť posud se ani nejmenší zmínky o ní neučinilo. „Staročeské powěsti, zpěwy, hry, obyčeje, slawnosti a nápěwy ohledem na bájeslowí českoslowanské." Takž slowe knížka tato a z nadpisu již každému uhodnouti lze, co obsahuje. — O důležitosti předmětu pochybowati byla by šílenost, a spisowatel důwtipně se o tom w předmluwě projewil. „Každý národ pozůstatky powah swého národu bedliwě hledá, způsoby praotců swých pilně pátrá, mrawy, obyčeje, přísloví a zpěwy horliwě sbírá, na mysli swé u welké wážnosti powažuje, s nimi se bawí, rád w nich se kochá, zwuky zpěwu, které od kolébky swé rád slýchal, sobě prozpěwuje, a nimi sláwu předků swých obžiwuje, a tudíž k hodnému uswědomění swých práw i wýsad se přiwodí. Staré písně, obyčeje, powěsti, hry a slawnosti národní jsou žiwý obraz býwalého swěta, jehož cesty kříwé a rowné, osudy blahé i nešťastné, w dobách a připadnostech rozličných slast i strast, buď při radosti neb želu wyobrazující; za tou příčinou národní písně, obyčeje, zwyky zachowalé w historii děje pozatmělých míst wyjasňují, polohy božnic poswátných wykazují, slowem w písních národních pozůstáwá žiwot, powaha, mraw, obyčej, způsoby a mluwa národu dáwného žiwě wytwářen!... Žel, že nám mnohá píseň, obyčej, hra, slawnost nápěw překrásným zwukem s ušíma praotci znělo, s žiwotem jeho shasla a práchniwí. — Neslušně si počíná, kdo swých praotců zwuky a zpěwy, hry a obyčeje nezná, ani čísti ani zapěti a snad kdyžby jich ústa spanilá a wděčná zapěla a sobě zahrála, lehčiti se opowažuje, a za chatrnosti je maje nimi opomítá. Takowý člowěk naši mat-

kou, drahou wlastí, kteréž mu chléb podáwá, pohrdá. Takowý člowěk jest swěták newděčný, soběziskný. Takowému není nic swatého na swětě."

S takowým nadchnutím o důležitosti swého předmětu dal se pan sběratel na cestu, hledaje a sbíraje co dobrého a pamětného ještě mezi lidem nalezti se dalo z památek weřejných i domácích způsobů našich. Prawil sám: „Nejčistší prostota a neporušenost mrawů, obyčejů, powěstí staročeských nalezl jsem na místech takowých w krajích, na horách, w postranných weskách od silnic weřejných wzdálených, do kterých se cizota newedrala, a swětáci cizí nepřišli za občany; na takowých místech se prostonárodnost zachowala." — Předmět, jejž pan spisowatel si předložil, je wěru důležitý nad jiné, jakož i obtížný. K dosažení záměru takowého dwou hlawních prostředků jest potřebí: Pilnost a wřelá láska k wlasti. — Že obou se dostáwalo panu spisowateli, wěc sama doswědčuje. (Dokončení.)

DENNÍ KRONIKA.

Z Panenské Tejnice. (*Diwadlo. Knihowna. Besedy.*) Widouce, že ze wšech končin naší milé wlasti tak utěšené zpráwy o neustále zmáhajících-se diwadlech ochotnických, knihownách, besedách a podobných šlechetných společnostech nám wítají, i my se přinucení widíme, staw swého zde počínání, co do oboru wlasteneckého náleží, drahým swým krajanům sděliti. — Již téměř před dwěma roky byla zde zřízena přičiněním hlawně pana F., písaře tehdáž zdejšího, ochotnická, ač jen z počátku skrowná, diwadelní společnost, majíc za účel, čistý wýnos ústawu chudých obětowati, aneb na jakýkoliw podobný šlechetný skutek obracowati. S rozličným prospěchem prowozowaly se nám rozličné hry, jakož jsou hlawně „Čech a Němec", „Trufaldyn", „Dětinská láska", „Panošowa šelmowství", „Tři hodiny před swatbou", „Wyhrané panstwí", „Nebezpečné sousedstwí" a jiné, wíce méně znamenité weselohry; na jiné plody naší národní aneb zahraničné literatury se až posawáde naši pp. ochotníci sice nezmohli, ačkoliw se připrawy k několika takowým představením chystají, a musíme říci, že od nejprwnějšího wzniku swého dosti značně pokročili, i máme naději, jak mile se jim lepších okolností wyskytne, že swé wlohy teprwé náležitě rozwinou. — Co se týče zdejší knihowny, stojí owšem teprwa u začátku, než hojné příspěwky a podpory čtení žádoucího publikum zdejšího slibují brzkého wyšinutí. Milostiwá naše wrchnost ráčila nejen mnoho swazky ji rozmnožiti, ale i slíbiti, že při každém swém příjezdu na wenek nějaký dárek s sebou přiweze. Také p. nakladatel spisů Sabinowých, dowěděw se o tomto našem wlasteneckém pokroku, knihownu naší prwními třemi swazky spisů nadzmíněných laskawě obdarowati se uwolil. — Dne 23. dubna, co w den jmenowin zdejší wrchnosti, usnesli se páni ochotníci několik dříwe prowozowaných her a potom malý bál uspořádati, jehož čistý wýnos nešťastným wytopencům wěnowán byl. „Ut desint vires, tamen est laudanda voluntas." Páni ochotníci si tehdáž méně na wýbornosti swé práce záležeti dali, ač koliw jen opakowali, — možná, že jim hned nato následující tanec wrtochy způsobil. Příjemná, ku pilné setbě příhodná powětrnost, nedowolila mnoho hostům přítomnosti swou společnost naši rozmnožiti, než těšíme se, že se co nejdříwe hojnější náwštěwy zaradujeme, až se zde malé české besedy (po wenkowsku), s jichžto plánem se práwě zanášíme, obecenstwu otewrou. Slibujem si příznivého pokroku. J. Jarmil.

Z Opočenska. (*Diwadlo.*) Dne 21. dubna uweden byl w městě Dobrušce w úřad purkmistra p. Alois Wenclík. K oslawení téhož dne přispěla i Thalie, tato u nás wítaná buditelkyně lásky k wěci národní. — Nelíčený a prostosrdečný prolog následowala weselohra: L á s k a w n á r o ž n í m d o mě, a zdařile se prowedla. P. p. ochotníci oswědčují i schopnost i lásku k wěci a budou si mistrně počínati, naleznou- a uposlechnou-li (jako wůbec jinde) obezřetného raditele a ředitele. Na rozloučenou přednášel p. M., český to řemeslník, uspokojenému obecenstwu Rubešowu deklamowánku: W š e m s e n e l z e z a c h o w a t; že se ale wšem zachowal, oswědčil hlučný zasloužilý potlesk i opětowané wywoláwání jeho. Wystoupiw, překwapil nás welmi příjemně přednešením deklamowánky: P a n d o ř i n a s k ř í n k a. Mně napadla slowa Kollárowa, wšeho powážení u nás — zwláště po městech — hodná:

Strom jen mízou s w o u se zelená:
Nechte cizých, hleďte wlastních zboží,
I nám dal Bůh um a ramena.

J. K. Zábradský.

B E S E D Y.

Účastenstwí pro naše wytopence se ještě nepošlé ... Tak chystají p. Dr. Gust. rytíř z Francku a p. Dr. A. Adolf Schmidl dwojí album wydati, z nichžto čistý wýtěžek nešťastným přijíti má. — Malíři uspořádají k tomu cíli wýhry a obětují k tomu obrazy; každý předplatitel nadřečených knih dostane jeden los. — W Odessu se dáwal 28. dubna maškarní bál s loterií na 300 wýher. — P. Pick dáwal 14. d. mnemotechnické přednášení rowněž k tomu účelu. — I za hranicemi přispíwají naše spolukrajané dle možnosti a sil swých. Tak učinili p. p. Herlossohn a Kuranda, prwní redaktor časopisu „Komet", druhý „Grenzboten" a kapelní mistr Netzer z Wídně, w Lipsku prowolání, aby se nešťastným pomohlo.

W Šťáwnici, jak „Nemzeti Ujsák" wyprawuje, byl zámožný měšťan za žiwa pochowán. W poslední swé době obáwal se možnosti, w dlouhé mdlobě do hrobu položenu býti, a co tušil, to se také stalo. — Ačkoliw nosiči při pohřbu w rakwi šramot slyšeli, byli přece dosti lehkomyslní a necitliwí, že se o něm nepřeswědčili. Teprwa třetího dne probudilo se jich swědomí, aby to oznámili. Hrob se znowu wykopal, rakew se otewřela — a mrtwola se našla na znak obrácena a ramena rozkousána.

Z e j t r a

(o 12. hod.)

je a k a d e m i e, w sále hraběte Waldsteina, ku prospěchu chudobných posluchačů filosofické fakulty. Mezi jiným zpíwá: paní Podhorská nowou píseň „Naděje" od prof. Koubka, hudba od Rennera; a pan Strakatý: „Luňáka" od prof. Čelakowského a dwě národní písně.

Nowá kniha.

Kniha modlitební pro katolické *paní a panny*. Dle B. *Oppelta* od *Wendelina Duška*, děkana na Pecce. W Praze 1845, tisk a sklad Jar. Pospíšila. — Str. 245 we 12. S rytinou a rytým titulem. Newáz. aneb seš. za 40 kr., wázaná dle sličnosti za 1 zl., 1 zl. 20 kr., 1 zl. 30 kr. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 54.
12. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském placku, na Starem Městě č. 350) wydawá po půlarších čtikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK

PRO

ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

6. kwětna
1845.

Předplací se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně i s patřičnou obalkou 2 zl. 36 kr. stř.

Píseň o botě.

(Pokračowání.)

W polokruhu ať se zkrojí
Nyní wkusně podpatek,
A s ním ať se trojím spojí
Prošíwáním opatek.
Když se přešlapá
Aneb odloupá:
Zasluhuje, kdo ho robil,
Aby mu ním hlawu pobil.

Neznám w swětě wětší obawy,
Jako špatné šewce dílo;
Totě nám wždy k haně posloužilo,
Swětu dalo k smíchu potrawy.
Z toho myslí, šwec že není schopen umělosti,
Že jen určen podšwu ke tuposti.
Chyba láwky! Či to nebyl šwec,
Jenž tam sypal se wším práwem hanu
Na tu Appellowu smátchající pannu?
Zlepšil malbu, za to zwán byl ohawec,
A měl za swé wěrné posluhy
Štětcem dostat na zad odsluhy. —
A což Krišpín s Krišpinianem, swatí bratří
Pošli z krwe římských lechů,
Jichž nazwati Gallůw apoštoly patří,
Zdaž nebyli z našeho též cechu?
A ten francký wlastenec,
Saint Simon, zdaž nebyl také šwec?
Že on welkou wálku zplodil,
Že on proti trůnu brodil —
Na to nedám zhola nic,
A snad není toho prawda ani polowic.
Wždyť na šewce od jak žiwa
Kydá hanu řeč i kniha lžiwá.
On chtěl wolnost a řád stejný míti,
Byltě šwec a nechtěl w hanbě žíti.
Že pak z toho sešlo,
W seč a zpouru přešlo,
Zdaž on za to může?
Kdyby podkowou kdo ranil muže,
Kterou přibily mé ruce,
Zdaž odsouzen za to budu k muce?
A což John Smith w Americe,
Jehož Mormoné ctí přewelice
Jako swého proroka,
Jehož Spojený stát bál se jako soka,
Nebyl z našeho též pořádku?
Takých mužů máme w dostatku,
Kteří uměle a rádi
Potěh změnili za uzdu wlády.
Netřeba mi jíti za mezníky
Hledat takowéto panowníky;
W naší samé wlastu přeudatně,
Moudře, štědře, blahodatně
Wládla ruka takowého pána.
Či ta zpráwa není zjewně psána,
Že byl Přemysl náš powěstný
Mistr šewcowského řádu počestný?
Nestojí to we kronice wýslowně,
Že si robil střewice sám mistrowně?
Swět nám chce to sice upírati,
Pokoušíť se písmo wykládati,
Že byl rolník; proč si ale na památku,
Maje opustit swé Stádice,
Newzal pluh, proč ze wšech statků
Wzal jen s sebou střewice?
Nawrhují: že prý byly z kory
A ne z teletiny.
Aj, to wěru slabé wzdory!
Wždyť přec musely mít podešwiny,
Sic by w orbě byly za den na caparty;
Snad je proto z lejčí splet,
Že jsou za pohanských let
Byly w módě měké z lejčí nárty.

By měl podšew okraj černý
Černidlem jej omaluj;
Bychom kráse byli wěrni,
Uměle jej fornéruj;
W ruku rádi wem,
Krásný utwoř lem;
Neb co čepec beze krajků
To je podšew bez okrajků.

Co tu práce, co tu potu,
Než urobí šwec tu botu!
Ach! co swět je we swém usudku
Plný škodných předsudků! —
Střewic šít a boty dělati,
To jen hana jest,
Ne wšak boty trhati,
Ne, to chwála, zásluha a čest.

O wy předci slawní,
Wy jste tací nebýwali,
Když jste w době dáwní
Přemyslu se klaníwali!
Taktě byli šewci od wás ctěni,
Že jste města zwali jejich jmény —
Postoloprty jsou důkaz toho.
Teď již také historiků mnoho
Chce nám namítati,
Že se nepočaly takto zwáti,
Poněwadž šwec „postoly tam prtil“.
Kdoby moudrý hlawou nad tím nezawrtil?
Na wšelikou jejich námitku
Prawím krátce: „Píšeť Hájek sám tu powídku,
„A ten bližší tomu wěku
„Wíce platí nám,
„Než těch dnešních dějepisných reků
Učený a stranný krám“.
(Pokračowání.)

Msta lásky.

(*Pokračowání.*)

10.

Zatím uplynulo několik dní, a dnes bylo na hradě holickém weselo i žiwo. Byliť se tu sjeli Frymburkowi přátelé, aby je ku slawnému sňatku na Uhersko doprowodili, jakož: Břeněk z Barchowa a na Dašicích, Mikuláš z Mezilešic a na Tejnici, Matyáš Libák z Radowěšic a na Přestawlkách a mnozí jiní.

Na welké síni seděli teď za dlouhým dubowým stolem, prohybajícím-se pod tíží krmí a nápojů. Howor byl žiwý a nenucený, i bylot, jako by we wšech těch mohútných prsou jedno srdce a jedna duše wládla, t. j. wšickni byli stejně weselí a rozpustilí. Poháry se plnily a prázdnily, a jejich cinkot zpíwal weselosti welebnou hymnu.

„Hahaha! — Frymburku, zdálo-li pak se ti již o jablíčkách?“ zachechtal se Břeněk, pohárem na stůl udeřiw, že zlatá tekutina wysoko wystříkla.

„Hoho! — jen ty nech Frymburka,“ wyjel Mikuláš; „wšak on wí, kde rostou hubičky — či že ne — ty jawore na luzích holických?“

„Na mou čest! — kdybys newěděl,“ doložil Libák, „nechtěl bych u tebe ani kapky wíce wypíti. A jesti to jinák weselá zábawa, ty hubičky! — člowěk se rozhřeje, byť mu i w tuku mrzlo, a mysl se rozbujní, že by mohla dělat písničky. Haha! — práwě jsem si zpomněl na mou Marinu! — je wám to sice takto jen hloupé selské děwče, ale — ať mne husa kopne! — w milowání je wám tak lahodná, že by se po ní i slawné paměti tatínek Karel zbláznil. — Co byste hádali, že mi ondyno napadlo?“

„Abys nebyl rytířem?“

„Paprlapá! — tak jsem se až posud nezbláznil.“

„Aby byla Marina z rowné krwe?“

„Blumy! — Pak by mě třeba nechtěla. Ne, ne! — Já si přál něco docela jiného, totiž: aby moje Marina wěčně mladou hříšnicí zůstala. Haha! — nebylo-liž by to rytířské nadělení?“

Strhl se náramný smích — cejkalo se wínem a házelo se poháry. —

W tom wešel Ondráček do síně, w ruce nesa swinutý pergamen.

„Pacholku, kde jsi wzal dowolení!“ zařičel Frymburk, se stolice wyskočiw.

„Pane rytíři, má hlawa náleží wám,“ řekl nezhrozeně Ondráček; „a já wím, že ji nepočítáte mezi nejposlednější.“

„Přisámbůh! Ondráčku, ty nejsi skořepina!“ usmál se rytíř poněkud udobřen.

„Černé wěrné, twrdé hrdé, čilé milé, hloupé skoupé — a tedy snad smí Ondráček o něco žádati, třebať to wíc neobnášelo, než newinnou mrkwičku,“ wyjel bystrým jazykem onen.

„Žádej, žádej!“ wolali wšickni rozweseleni.

„Pane rytíři, to se hodí jen pro dwě uši.“

„Tedy přijď jindy,“ odbýwal jej Frymburk.

„Lelky welky nemilují wčelky!“ wyjel si opět robotník. „Pane rytíři, neměјte mi za zlé — ale wy se nebudete ženit, dokud se wám brada podruhé neopejří.“

Hosté wypukli w neмázaný chechtot.

„Ten suk je má dobrá hodina,“ obrátil se Frymburk k hostům, když se byl smích utišil, „a tedy mu již musím něco po wůli udělat.“ Nato šel s Ondráčkem do odlehlé komnaty. — „Co žádáš tedy?“ ptal se tu.

Ondráček mu podal pergamen a patrně bledl.

„Přisámbůh! — to je neslýchané — to je drzost bez míry!“ zkřikl rytíř, když byl přečetl, a hodil mu pergamen k nohoum.

„Pane rytíři, což žádáme něco nesprawedliwého?“ řekl Ondráček s přímou odměřeností. „Wy znáte tuším článek w posledním pořízení —“

„Pacholku!“ zakřikl jej pán, „kdo ti dowolil na smrt mě pamatowati — mne, jenž bych s hyenou chtěl zápasiti?“

„Pane rytíři, neodkrýwejte swou hanbu.“

„Hanbu?“ — zarazil se onen.

„Ne, ne! — já jsem neřekl nic! — ale proboh! pane rytíři, jen podepište! — myť nechceme waši smrt,

my nechceme waše bezděčtwí — my chceme míti jen jistotu, kdyby se snad stalo —“

„Co? co?“ wyrazil Frymburk.

„Že by wás smrt před sňatkem zastihla,“ ukončil Ondráček.

„Přisám! — wy mi strojíte ouklady!“

„Nikoli—nikoli, pane rytíři!—Ale jen podepište!“ prosil onen s rukama sepiatýma.

Rytíř se opět zarazil — upnul zpytawě na prosícím oči, a ptal se pak: „Řekni mi upřímně, ty swéhlawče, co wás k tomu dohání?“

Ondráček chwíli přemýšlel — pak odpowěděl temným hlasem: „Widěl jsem wás w zápasu — wy jste padl.“

„Hahaha! ničemný blázne!“

Ale Ondráček jej uchopil za ruku, a prosil zoufale: „Pane rytíři, jen dwé trhnutí pérem! — pane rytíři, slyšte hlas můj — naše žádost není zlowůle!“

I wrátil ním Frymburk ke dweřím, a wytrhl meč. Ondráček ale hned pokročil opět ku předu, a wztýčiw hlawu, mluwil hlasem zwýšeným: „Kdož by koli na pannu poctiwou mocí sáhl a jí násilí učinil: má býti ztrestán mečem.“

Rytíř zbledl; — toho se nenadál, že by jeho lid tímto hlasem naň kdy mohl zwolati.

„Pane rytíři, wy jste propadl zemskému soudu, swědkowé proti wám jsou uchystáni — jestli nepodepíšete, budeme wolati o sprawedlnost.“

Mlčky sáhl Frymburk po pergameně, podepsal, přitiskl pečeť, a k potwrzení toho dožádal i nadjmenowané pány k podpisu. Powěst nepowídá sice, proč oprawdowě holickým osadníkům list swobody podepsal; možnáť se ale domysliti, že to snad jedině proto učinil, aby u swé newěsty, slečny z Uherska, milost neztratil, již prý náružiwě milowal.

(*Dokončení.*)

Literarní i jiné rozprávky.

Od

Karla Sabiny.

Sumlorkowa Sbírka českých starožitností.

(Dokončení.) Sběrateli národních powěstí, písní a wůbec památek dějepisných, jakéž jen w paměti lidu se udržely, mnohé obtíže w cestu se kladou, z nichž jedna weledůležitá jest „nedůwěra sprostého lidu k wzdělanějšímu člowěku.“ Lid slowanský jest od kořene srdečný a dobromyslný; že wšak osud podiwně s ním zahráwal, zmocnila se ho jakási nedůwěra ku každému, kdo není přímo z jeho třídy. Musiť tedy, komu na tom záleží, aby z něho něco wyčerpal, zwláštním způsobem k němu se míti; pak ale, když důwěry získá, buď jist, že ho kořist nemine patrná a důležitá. Prawzor sběratele slowanského byl bez pochybnosti **Zorian Chodakowský**, jenž pro wěc swou zcela se obětowal. Podobným způsobem si počínati, w ty stopy se odwážiti musí každý, kdož za podobným záměrem se wynasnažuje, a takowou cestu nastoupil i Sumlork, a wěru musíme mu býti powděčni. Z toho, co nám posud podal, je widěti, co nám lze očekáwati w budoucích swazcích, na jejichž rychlé uweřejnění se těšíme.

Že sbírka jeho není chudá, každý doswědčí, kdo w ní třeba jen powrchně nahlédne. Pro bájeslowí a symboliku slowanskou dá se mnoho získati cestou od p. Sumlorka nastoupenou, ano on sám mnoho dobrého podal, zwláště z oboru „powěr staroslowanských,“ jakýchž mezi národy předkřesťanskými při neurčitosti pohanského náboženstwí, weliké množstwí se nalezalo. Na takowé powěry pilně pozor dáti, a nemísiti je w základy staré wíry, jest důležitá a jak se nám zdá, ne příliš lehká úloha skoumatelů starého bájeslowí.

Powěry drahné mají znak zwláštní, místní na čele, aniž w nich se nalezne myšlénka weškeu národ objímající a pronikající; na powěrách zakládá se wětší část symboliky, a poměr jich k tomu, co staří **Mythos** nazýwali, jest onen básnictwí subjektiwního k objektiwnímu, poměr **lyriky k epice**. Cokoli se z drahných časů na nás dostalo, wše nám swědčí, že **staří** stáli přírodě blíže než my, jakož i lid wenkowský posawáde k otcům našim podobnější je, nežli oni mezi námi, jenž wplywem městské ciwilisace šat dědů se sebe swlékli. Lid na wenku nezachowal nám pouze jazyk, ale i mnohé známky národnosti nesí w něm se udržely, o nichž ledwa památky jest w pocizených městech i městečkách našich. Rolník wěrně uchowal češtinu w myšlénkách a w ustech, co zatím mnohý hejsek polo- aneb docela newzdělaný, mnohý wyfintěný sprosťák, jenž ne za onda, ale jen za ironii člowěčenstwa powažowán býti může, neotesaný swůj jazyk na češtině si wybrousiti nechtěl, ale raději cizotě w náruč se uwrhl. — Co by se ku příkladu bylo již z Prahy stalo, kdyby nám český wenek neposílal české služky, wojáky, študenty atd.?

Od toho kmene tedy, jenž se nejwěrněji přidržel způsobů praotců našich, od toho nám lze přiučowati se tomu, co národního, **českého** jest. —

Pan Sumlork podal nám mnohé známky starých způsobů českých, jakž je mezi lidem nalezl, a ukázal nám místami také wyšší směr mnohé nepatrné hry a písničky. Swazek I. nejwíce jedná o ptactwu. Ukazujeť nám, které ptactwo a w jakém poměru Slowanům bylo zaswěceno. Staročechowé — prawí Sumlork — ptactwo za pohanských dob w drewném wěku za swaté měli, jenž prý od bohů a bohyň nadšeno a rozkazy nadáno, k člowěčenstwu wysíláno býwalo. Slowanům pohanským ptáci strany záležitostí swětských příjemné i nepříjemné poselstwí, dobré i zlé příhody, šťastné i nešťastné pády, weselé i smutné zpráwy zwěstowali. Čechowé w drewnosti kalendářů nemajíce wěkeré přírody se drželi. Takž žežulka w písních a powěstích slowanských často se jmenuje jakož i jiné ptactwo. Každý tento pták má do sebe zláštní úlohu, zláštní mocnost; jeho let, štěbetání atd. mají swé wýznamy. Takž ku př. straka, kukačka a wrána, když přiletějí w létě do domowní zahrady, nesou prý nowinu, že se některé panně w domě tomto neštěstí stane, pročež je díwky ze zahrad koštětem od domu hněwiwě wyhánějí — Ne wšak pouze na ptactwo, ale i na jména měst, osob atd. od jmen ptačích pocházející, činí p. spisowatel čtenáře pozorny. —

Písní a zlomků weršowaných, na předmět podotknutý se wztahujících, přes sedm lesáte w swazku prwním se nalezá. Látky tedy podal p. Sumlork dosti, prawíme látky, budoucích pořadatelů a stawitelů očekáwající. — A wšak smutný pocit nás

dojal při čtení této knižky: bohaté látky tyto zjewily se nám jako strakatá smíšenina podiwně mezi sebe hozeny!

Při wšech zásluhách p. Sumlorkowých, při wší wážnosti, jakouž snažení jeho w každém wlastenci zbuditi musí: přece bolestně nás dojala newkusnost w uspořádání této sbírky. Jen jednou měl ostrowtipně nahlédnouti w celek, a nepatrnými oprawami by se mnoho bylo zlepšilo. Takž ku př. Čertowa skála od Kaliny (jiných dělaných weršů opomíjíme) nijakž nenáleží tam, kdež pouze národní způsob wywedení panowati má; a wůbec je weškeré sestawení látek wzor, jak se wěci toho druhu sestawowati nemají. Takž i přitisknutí jmen pod národními písněmi jest welmi směšné, a pakli se chtěl p. sbíratel zawděčiti těm, jenž mu písně obecně známé poskytnuli, mohl tomu jinák a wkusněji wyhowěti. Doufáme že w pozdějších swazcích na tuto maličkost zřetel obrátí, a pamětliw důležitosti wěci nim podniknuté i pilného wywedení a uspořádání šetřiti bude. — Jsouť lidé, jenž pro stinnou stránku již celou wěcí powrhují. Těm by pro udané wady a některé nepatrné směšnosti snadně bylo pohoditi celým spisem, bez powšimnutí sobě toho, co w něm dobrého jest; tomu že se p. spisowatel wyhne, dá se od zdrawého rozumu wzdělaného muže očekáwati.

DENNÍ KRONIKA.

Z Čáslawi. (*Slawení narozenin Zeměpána.*) Dne 19. dubna byly zrána u přítomnosti krajského, kamerálního a magistrátního úřednictwa, pak c. k. wojska, četného měšťanstwa a weškeré škol i mládeže we staroslawném chrámu Páně služby boží držány, při nichžto se nowá česká mše našeho proslulého hudebníka, Jana Škroupa, wýborně prowozowala: na konci wšak byla pěkná píseň národní „Slyš nás wšechny s hwězdné dáli" zpíwána. Na to se w radním domě peněžité podpory chudým poskytowaly a w poledne byl jim w hostinci u Králewiče chutný oběd rukou spanilomyslných dám a slečen podáwán. Wečer otewřela Thalie wedením p. W. rytíře z Widmannů welikému a nazwice wšestranně wzdělanému obecenstwu swůj mrawoučný chrám a přinesla nám Klicperůw Loketský zwon. Před počctím hry byl od p. W. Beneše přiměřený proslow wřele a důrazně přednešen. Po proslowu powznesla se powlowně zh u střední opona a w pozadí národními barwami ozdobeném objewilo se od pana Heše důmyslně sestawené skupení, při čemž p. Rautenkranz, Illner, Rubín a Spilko národní hymnu příjemně odzpěwowali; náramný potlesk ozwal se ze wšech stran. Pak nastoupilo prowozowání Loketského zwonu, na nějž jsme se již dáwno byli těšili; naděje nás nejenom nesklamala, nýbrž byla wýborným prowedením hry tím wíce radostněji přewýšena, an při nejlepší wůli oučinných ochotníků ještě až posud postačitelných prostředků po ruce není, a tento pěkný, kwětnatou řečí a nábožným duchem wynikající kus tuze časté a na mnoze i newelmi snadné proměny požaduje. Wšechny osoby dostály swým úkolům chwalitebně, ba mnozí lahodným a rozumitelným howorem, jakož i přiměřenou mimikou a slušnou postawou zwláště se wyznačili, pročež také nelíčeného uznání a zasloužené hlučné pochwaly wyziskali. Příjem tenkráte až na 82 zl. 45 kr. stř. wystoupil, kterýž po odražení outrat, k podpoře wytopenců určen a na patřičné místo odeslán byl. A. Ládman.

Z Pardubic. (*Slawnost narozenin Zeměpána.*) ....Žiwot zdejší jednotwárný málo kdy z obyčejných mezí wystoupí, a stane-li se nějaká změna, je toho příčinou wýroční slawnost anebo neobyčejná případnost. Takž nám i 19. den t. m. den narozenin našeho nejmilostiwějšího Zeměpána, poskytl příležitost k utěšené slawnosti. Již na wečer 18. skwělo se město krásně oswětleno. Ráno druhý den konaly se služby Boží u přítomnosti celého úřednictwa; wečer wšak drželo se ku prospěchu wytopenců pražských akademie a diwadlo, kde se nám mnoho krásného poskytlo. Nejdříwe prowozowali diletanti uwerturu z čarostřelce zdařile; na to se přednesl p. Dr. Pichlůw jádrný, srdečný prolog, k tomu cíli zwláště složený. Pak přednášela panna...wlaskou arii, orchestrem prowázenou. Společnost herecká S—a dáwala dwa kusy „die Männertreu" a „Berounské koláče." Předstawení skončilo se zborem čarostřelce, w němž si p. diletanti dobře počínali. Diwadlo bylo přeplněno, tak že mnozí hosté později přicházející domů wrátiti se museli. Škoda, že zde žádného sálu dosti prostranného není. Čistý wýnos 70 zl. stř. se co nejdříwe do Prahy zašle. — Pan měšťanosta, weliký hudby milowník, míní zde hudební spolek zarazit; každý oud složí měsíčně 30 kr. stř., za kteréž peníze české a německé hudební skladby se koupí. Cílem toho jest, by se častěji malé i wětší akademie dáwaly a tak se láska k národní wěci a k hudbě poněkud powzbudila, poněwadž zde oboje na tom stupni ještě nestojí, na němžto by státi mohlo. Jsme žádostiwi, zdali z toho jakýsi prospěch wyplýwati bude.

Z okolí Lyského (*Powodeň.*) Jakož se wesměs žalostné zprávy roznášejí o hrozných powodních, ješto za letošního jara mnohé úrodné poříčí milé naší wlasti náramně zpustošily; tak také, přebudiž Bohu žel! i nás zde poněkud ta samá nehoda potkala, jelikož se po weliké části naší polabské krajiny takowá zpousta wody rozwalila, jakéž již od mnohých let w zdejším okršku widáno nebylo. Labský proud newystoupil sice až k té powěstné wýši, ježto se od pamětníků před 60 i 41 lety o sw. Janu Křtiteli připomíná; proto se wšak přece welice zhoubným dokázal tím, že hráze, kteréž w letech 1805, 6 a 7 w zdejším okolí schwalně proti náwalu jeho nákladně wywedeny byly, na několika místech mocně protrhl, kudy pak jedním walem do prostranních luk a polí se wyléwaje, wesnici Wůstra i s wrchnostenským dworem u Wobory rozsáhlou potopou obklíčil, kteráž tam bez mála plné dwě neděle potrwala. — Nemalé jesti zpuštění, jehož nyní po odpadnutí wody sem tam patřiti jest. Pomrwené pole jsou spláknuty; ozimní osení wymočena; louky místami z wýši $^3/_4$ lokte pískem zaneseny, a leckde učiněny jsou wýmoly, hlubokým tůním podobné. Než k tomu wšemu přidělaly ještě zláštních škod dwa rybníky w sousedstwu, jeden u Staré Lysy (na panstwí benátském) a druhý u Šibic (na wýchodním pokraji panstwí zdejšího k straně nimburské), kteréž oba dwa náhle přeplněny bywše sněhowou wodou, práwě u stawidel, jichž pro wšeliké překážky tak rychle nebylo možno wytáhnouti, s welikým násilím strašného průchodu si učinily, celou okolní krajinu w jedno takořka jezero obrátiwše. Následkem toho stalo se znamenité porouchání dwou mlýnů (u Byšiček a u Hronětic), čímž dle twrzení soudných swědků wíce tři tisíců zl. stříbra škody učiněno. Weškeré pohromy, toliko po zdejším panstwí wyšetřené, udáwají se ouhrnkem asi na čtrnáct tisíc w stříbře. Nejwíce arci želí při tom wrchnost. Jos. Lad. Kendík.

Omyly tisku.

W několika wýtiscích čísla 50. zůstalo na str. 199, na prawém sloupci, w 40. řád. blaznění místo blouznění (fantasie).

Taktéž w několika wýtiscích čísla 53 přišel na str. 208 na lew. sloupci řádek z poznamenání do textu, a z textu do poznamenání—což oprawiti prosíme.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 55.
12. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském placku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte na týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

8. kwětna
1845.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnařstwí půlletně i s patřičnou obalkou 2 zl. 26 kr. stř.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK

PRO

ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

Ze žiwota chudých.

(*Pokračowání.*)

„Nebručte — nebručte, příteli! Doktor je swým pánem a nebude k wůli nám uši nastrkowat, kolik bije, když sedí u snídaně!“ prohodil starý, hubený krejčowský towaryš, nohu o nohu oklepáwaje a do zkřiwených prstů dýchaje. — „To já znám! — a dobře má; já bych byl také takowý; nic zadarmo — a my neplatíme.“

„Neplatíme!“ namítala nádenice s wodnatelným žiwotem. „Ale wždyť je tu zaplaťpánbůh — a pak slawná obec! Ale kdo newí, co to je, také na to nedbá — a kdo sedí w hodném kožichu, myslí, že je celému swětu teplo.“

„Ba to je to — heh, heh!“ dotwrzowala dušná stařice. „Člowěk newěří, dokud nezkusí; ale poslat takowého Tomáše na čtyry neděle mezi nás — wšak ono by mu srdce změklo — heh, heh!“

„Zlaté lidičky, to je wšecko prawda,“ ozwala se nyní až posud opodál stojící přistárlá panička w obnošeném pláštíku — na pohled wdowa po malém ouředníku — i přistoupila blíže — „wšecko prawda; nesmíme ale zapomenout, že to doktor z dobré wůle dělá, když nám radu uděluje — a že je w Praze ještě wíce lidí, kteří na jeho radu čekají. Kdo wí, kde on teď —“

„Milá, zlatá paní!“ zarazil ji drwoštěp — „nechte si swou moudrost pro sebe. Wšak my wíme, co wíme, a držíme se písma.“

Přitom hodil hlawou, jakoby řekl: „Podíwej se tamhle wedle dweří na tabulku...“

S bídou — a k tomu s bídou w nízkém, spustlém stawu je těžko pojednáwati; ona je twrdohlawá, ledoprsá, netrpěliwá, když jí neumí člowěk wyhowěti. Ona má swé zwláštní zdání, které wšem jiným odporuje...

Wdowa ustoupila zas nazpět a uchýlila se k matce nemocného pacholete, kteráž tu opodál w koutku stojíc, žádného oučastenstwí w hrubém howoru neměla. Mysl její byla doma, u ztrápeného dítěte, i widěla je, a spínala pod šátkem ruce. Očí skoro ani nepozdwihla. Jenom chwílemi odpowídala roztržitě na otázky zaplašené hajitelky doktora.

Konečně zacinkaly na schodech klíče, a zpíwajíc přiběhlo mladé služebné děwče již dáwno wytopený pokoj otewřít.

Zástup zapomněl na stesky, rozjasnil twáře a hrnul se za děwčetem do dweří, jakoby na něj za prahem spasení čekalo — a přece nezáleželo to celé spasení w ničem jiném, nežli w trochu teple! Ale owšem — teplo! — jak blahozniwé slowo we sluchu tolika tisíců, kteří ho skoro nikdy nezakusejí, kteří si o něm jen jako o zlatých jablkách w pohádce powídáwají!

Pokoj byl prostranný; podle stěn táhly se dlouhé lawice, ku předu se tisklo několik seslí. W okamžení bylo wšecko plno, a za malou chwíli nebyl celý zástup ani k poznání. W lahodném teple přewrátil se celý jeho rozmar; místo mračen swítilo sluníčko. Ach, ta twrdohlawá, ledoprsá, netrpěliwá bída snadno se spokojí — jen když něco dostane! —

Jediná matka nemocného pacholíka a wdowa ouřadnice zůstaly wenku. Prwní bezpochyby zimu ani necítila a druhá se nyní ostatních štítila.

Za malou chwíli po služce wrzaly na schodech wolným krokem boty, a konečně objewil se toužebně čekaný lékař. Byl to muž w nejlepších letech — spíše mladší nežli starší — s kulatou, příwětiwou twáří, s hrawýma očima, w širokém tureckém županu; na hlawě mu seděla červená, hedbáwná čepička se zlatým třapcem.

Zdál se býti dobré mysli; neboť se usmíwal, jakoby šel do weselé besedy. Cigaro w malé stříbrné trubce mu wýborně chutnalo.

W průjezdě zpozorowal sklíčenou matku. Znalť

ji — a přál jí; nebot nepřicházelo k němu osoby, kteráž by byla tak welikou důwěru w jeho umění skládala, jako matka nemocného pacholíka. Ona sama blížila se k němu rychle, ale poníženě, a políbila mu ruku.

(*Pokračowání.*)

Msta lásky.

(*Dokončení.*)

II.

Uplynulo opět několik dní, a zejtra se měl na Uhersku slawiti sňatek. Hrad Uhersko byl newelmi prostranný, a pročež nestačil k přijetí hostů, ježto se byli z blízka i z daleka u walném počtu sjeli, aby byli swědky newšední slawnosti; i rozpnuly se za tou příčinou stany pro nižší služebnictwo a pro lid obyčejného druhu. — Již po několik dní bawili se hosté hrami rozličného způsobu; dnes se hrnuli k oboře, aby si lowem zkrátili den, jenž byl poslední před sňatkem.

Tou samou dobou kráčely temným stínem obory dwě osoby, jonák s lukem a toulem, na plécech a s palicí w ruce — a díwka w čistém selském oděwu, kteráž o jonákowě rámě se podpírajíc slabým krokem podle něho se wlekla.

Nyní se zastawili — jonák upřel zraky swé na díwku a řekl: „Johano, tys mdlá?"

Díwka neodpowěděla — se sklopenýma očima stála před ním, jak se zdálo, we hluboké myšlénky pohřížena, a jen trhawé wlnění ňader bylo známkou žiwota; jinak se podobala snu dáwno uplynulé mladosti

Jonák wtiskl obličej do dlaní, a hlasité wzdechy wyrážely z hloubí jeho prsou. Tu pozdwihla ona napolo wyhaslé oči, a jako umírajícím hlasem promluwila: „Pláčeš, Daňku? — Ach, toť owšem bolí, jsme-li od prahu nebe swého swržení w propast tmy a hrůzy; — ale slyšíš," doložila tónem docela zkleslým, který oprawdowě nebyl ani zwuk ani šepot, anobrž spíše šumot křídel unawené duše — „ale slyšíš, ty nesmíš plakati, nebo... kam mě wedeš, Daňku?"

„Wedu tě — abys byla swědkem msty mé," odpowěděl on temně.

„A widíš, proto nemáš plakati — nebo slza a msta — to je nebe a peklo. Či-li myslíš"... Umlkla, hlawa jí klesla hluboko ku prsoum; po chwíli ji opět nadzdwihla a s wyjasněnou poněkud twáří jala se znowu mluwiti: „Řekni mi, jak se přec hodláš pomstiti?"

„To sám ještě newím," odpowěděl on; „ale strážný můj duch powede kroky mé a ruku mou."

„Zejtra bude sňatek, Daňku."

„Přisahám Bohu žiwému, že nebude!"

„Nepřisahej — nepřisahej — Bůh nenáwidí přísahu krwe. — Daňku, od kterého pak času jsi zapomněl na Boha?"

„Nemluw tak, Johano!" prosil on. „Až posud skláním před ním koleno swé — a on mne bude souditi. O wěř, že jsem se dlouho modlil, aby mě oswítil a dal mi poznati, zdaž bych nemohl jiný krok učinit! — wšak tam w propasti mého srdce pořád se to jen wíří, wře, dme se a ječí, a každý můj krok a každá myšlénka moje wolá jen o pomstu. Já jsem jí tedy zaswěcen; krew jeho musí téci — anebo má."

W dáli se ozwali zwukowé trub loweckých — obora zašuměla jako wzdálená wichořice, načež to rázem umlklo, jako poslední hek člowěka.

„Mé srdce wětří krew," řekl Daněk polohlasitě a sňaw luk uprawil šíp.

Hned nato zachrastilo cosi w blízkém křowí — Daněk se hbitě obrátil — as deset kroků před ním stál rytíř Frymburk.

„Ha! — toť wzácná zwěř!" zwolal tento i namířil; již ale stál Daněk u něho.

„Hoho! — jen ne tak kwapně, pane rytíři!" luk mu sraziw, řekl lhostejně býwalý hajný. „Wy máte práwo stříleti, já je mám také; — i budiž sprawedlnost mezi náma — osud sám rozhodni naši při. Widíte, pane rytíři, já jsem nízce zplozen — ale dnes chci být šlechetným. — Slyšte: wyměříme si dálku, a když Johana w Otčenáši řekne „a m e n," oba najednou wystřelíme. Jste spokojen?"

Rytíř se chwíli namáhal z rukou se mu wydrati, ale síla ho byla opustila; chwěl se, jako na upadení uchystaný list.

„Budiž," řekl konečně, osudu swému se podáwaje.

Wyměřilo se třidcet kroků, a střelci se postawili proti sobě.

„Johano, poklekni na kolena a pomodli se za wywolenou oběť — smrt powznáší ruku swou," připomenul Daněk

Beze známky wnitřního pohnutí poklekla Johana, sepnula ruce, a odumírajícím hlasem se modlila; když řekla „a m e n," trhly sebou tětiwy — šípy zafičely — rytíř Frymburk klesl se šípem w srdci.

„Pane rytíři Frymburku!" wolal Daněk hlasem wysokým k němu přistoupiw — „pane rytíři Frymburku, waše noha nezašlápne wíce žádný kwítek! — Odpustiž wám Bůh, i mně!"

Nato se odwrátil — a s hrůzou wypoulil oči na

diwadlo, ješto se na druhé straně jewilo. Kulhan polesný, šíp rytířůw hluboko w krku maje zatknutý, potácel se od stromu k stromu, a sípal a rukama sem tam ouzkostliwě pohazowal. Konečně se swalil na zem, a při strašliwém swíjení-se wychrlil žiwot.

A Johana? — Ta spala již na mechowé podušce — dlouhý, wečerní sen. * * *

Uplynul rok. Jednoho jitra byla na Johaninu hrobě nalezena Daňkowa mrtwola.

J. Křečinský.

ZE SLOWAN ILIRSKÝCH.

(Z přátelského dopisu p. Stanko Vraza.)

— Psal jsem wám lonského roku, že Lisinský swou operu dokonal, a že se naši ochotníci toto dílo už nazpamět učí. Tyto slowa swé musím teď tak dalece poopravwiti, že jsme nedáwno některé kusy na weřejných místech slyšeli, k. p. na městské střelnici i na zdejším diwadle, a že je umění milowný swět náš s welikou pochwalou přijal. Ale o pořádném prowození celého díla není posud ani řeči, poněwadž se ještě nenalezl umělec, kterýž by je i pro orkestr byl jak náleží spořádal. Teď se toho ujal skladatel sám. Některé zlomky s ouplnou instrumentací slyšeli jsme nedáwno w koncertu, daném w prospěch ubohých bratrů w orawské stolici. I nemohli jsme se dost nadiwiti, jakou obratností se už p. Lisinský pohybuje i w theorii hudby. Škoda, ba přeškoda, že jsou nynější okolnosti naše takowé a nám tolik síly nemají, že se nadaný tento mládík nemůže na weřejné outraty poslati na některou wyšší hudební školu, buď k wám do Prahy nebo jinam. —

Poslední čas měli jsme pěkných koncertů, které mnohočetné příkladné panstwo krášlilo. Zde se spořádal prwní koncert w prospěch představení oné zpěwohry Lisinského. Byl přeplněn. Zpíwáno bylo jen w čistém národním jazyku. S největším zalíbením přijali se zlomky z této opery a sbory Rusanowy s hřmotnou pochwalou a prawým hrdinským nadšením. Diwný zjew je w našem swětě p. Rusan. Neznať ani noty, chodě ale po swé slawné wlasti, skládá jako pták na stromě nápěwy, jak mu w hrdlo přicházejí, naučí se je zpaměti, podloží jim i slowa, sedne si na wůz, a pak pryč do Bělowaru k swému příteli p. Mesarićowi, tamějšímu warhaníku, aby mu je wsadil do not. A tyto přirozené zwuky rozlehnou se w krátce po Bělowaru a okolicech, a za měsíc na to slyšíme je celí nadšeni ozýwati se zde na naší střelnici a na diwadle; a za několik dní zpíwá je po ulicech kde kdo. To je diwotworná síla přirozeného nadchnutí! — Než abychom se opět wrátili ku swým koncertům. Druhý koncert, který se dal w městském diwadle w prospěch sklíčených Orawčanů, byl taktéž skoro zcela národní. Nejwíce wyznamenala se slečna Eliza Tkalčewa co dokonalá deklamatorka krásného proslowa, složeného od Mirka Bogowića. Co zpěwkyně zaujala posluchače kontessa Sidonia Erdeljićewa (Erdödy) s nápěwy z národní zpěwohry. Wysokorodá tato wlastenka zawděčila se nám i na střelnici w nadřečeném koncertu. Mezi mužskými wyznamenali se krásnými hlasy p. p. Stazić, který 20 let stár do Hradce k tamější opeře je pozwán co tenorista, Striga (bariton), Livadić (bas) a Pichler (tenor. II.) Tito pánowé zpíwali w obou koncertách sbory Rusanowy. — Krom toho slyšeli jsme na diwadle a o poslední besedě na střelnici putující umělkyni, zpěwačku slečnu Anetu Ambrosićewu, rozenou Ilirku z Terstu. Známáť w uměleckém swětě co znamenitá zpěwkyně; i my se diwili zdatnosti jejího newyrownaného hlasu. Zpíwala jazykem zpěwu — wlasky — a jakožto sestra naše také ilirsky, překrásně a určitě. Dala dwa koncerty. W prwním na střelnici bylo i několik pánů Karlowčanů. Tí powídali doma, co slyšeli w Záhřebu; a za několik dní přijde k nám pozwání, aby naši umělci pp. Lisinský, Stajić, Striga, Pichler a Livadić do Karlowce přišli, že se jich nemohou ani dočkati. Na ten pozew dali nadzmínění pp. w Karlowci dwa koncerty před nesčíslnými posluchači. Karlowacké měšťanstwo častowalo naše umělce jako bohy, a s těžkým srdcem se s nimi rozešli.

— Známo wám, že před čtyrmi lety národní diwadlo w Záhřebě nemohlo prospěti, tak že se weškerá společnost rozešla, jako by ji byl rozfouknul. Na tom není winna chladnost našeho obecenstwa k takowé národní zábawě, nýbrž obtížné okolnosti diwadla, nacházejícího se w rukou jednotliwé osoby. Kdo by tomu nechtěl uwěřiti, ať se podiwá, jak bídně se wede německému, a s kolikerými nehodami se musí potýkati. W poslední čas byl zdejší chrám německé Thalie skoro zcela prázný. Direktor chtě se wyrwati úplné záhubě, wybere členy swého družstwa, kteří byli rodem Slowané (mezi nimi také dwa Čechowé), dal se jim jeden kus w národním našem jazyku naučiti, a to w dobrý čas. Mimo maďarské lože bylo, kde co, naplněno, a tlesk a pokřik „žiwili" neměl ani konce. Nato se hráli ještě tři kusy s dobrým prospěchem pro příjem direktorůw, tu zaklepalo jaro na wrata — a tím wypršel i čas nájemu direktorowa, a tak přestali také představowání w národním jazyku. Teď se chystá jedna wlastenecká společnost horliwých zdejších ochotníků hráti několik kusů w národním jazyku. Od té doby ale, co se tolik bezuzdého šlechtictwa do našeho města nahrnulo, že patrolly musí každou noc město obcházeti, nemohli posud oumysl swůj wywésti. Než, co se wleče, neuteče. Nebylo tak zle, aby nebylo zas lépe.

Mimotně zmíním se wám také o jednom znamenitém skladateli písní w národním jazyku, p. Berkowi Livadićowi. P. Livadić zjewil se už r. 1835 některými zdařilými nápěwy k písním Vukotinowićowým, které si wlastenky naše oblíbily a při klawíru nebo kytaře je zpíwají. Nedáwno složil i wíce písní, zláště min. r. několik welmi krásných. Jeho písně nejsou tak prostonárodní jako Lisinského, které se i na ulici zpíwají, a sice zláště proto, že jsou welmi uměle skládané a tak lehko sluch nezajímají jako wýtwory p. Lisinského. Ale umělci od řemesla bude se Livadić zcela líbiti, jelikož má školu; zláště průwod jeho je krásný a w tom ohledu nebude se mu Lisinský moci tak lehko rownati. Krom písní je také mnoho skladeb jiných od Livadića, ku př. poputnice (marše) a j.

W posledním koncertu zjewil se opět jiný mladý skladatel p. J. Gašparić s písní od J. Tarnského: „Prognanik." — Mladý náš Karas wrátil se opět do Říma, by tam pokračowal w započatém učení sošnickém. —

To je wše, co wám prozatím o našem uměleckém žiwotu powěděti mohu. O literárních úkazech promluwím w budoucím swém listu.

DENNÍ KRONIKA.

Z Prahy.

České diwadlo. Dne 13. března we prospěch p Grabingra ponejprw: „Žiwot we snách čili: šwec, postilion a lord," báchorka we 3 odděleních. Hra tato prowozowala se w jazyku německém mnohokráte za časů diwadla w růžowé

ulici u welikém shonu i potlesku obecenstwa. Kritika to nemohla pochopit; ale událost se nedala upřít, podáwajíc důkaz, jak se mnohdy i ten nejslabší kus dobrou hrou a skwostnou úprawou w přízni obecenstwa udrží. Nejkomičnější přitom při wšem bylo snad to, že p. spisowatel toto dílo swoje: Pražskou lokalní fraškou nazwal — ačkoli w sobě ani žilky pražského žiwota nechowá. Překladatel udělal z toho, co mohl — i herci dělali, co mohli, jen že jeden, na němžto přece největší tíž ležela — mnoho nemohl. Podobné úlohy jsou pro p. Hametnera tuze weliké, a ředitelstwo by mu je nemělo nikdy přidělowati. Práwě pro tuto roli líbil se kus w německém nejwíce — zde by ho byla málem zwrátila. P. Grabinger, Kaška i paní Skalná byli na swém místě. Úlohy ostatní jsou tuze nepatrné. Hudba od p. Šťastného je lahodná. Stroje a létadla šly dobře.

W neděli dne 20. března we prospěch zboru operního: Don Juan. Utěšené toto představení budeme míti zas o swatodušním pondělí a pak také o něm šíře promluwíme. Prozatím zde stůj, že bylo toto we prospěch zboru welmi zdařilé a celé tak mladistwým duchem oživeno, že nám nesmrtelné zwuky Mozartowy zase w nowé a nowé kráse zawzněly.

Dne 27. března we prospěch mladých gymnastiků (Schmillera, Freunda, Hesa a Reisingra) několik tanců, odwážných akademických skupení, hra s kouzelnou holí, tanec na sudě a mezi tím dwě dobře prowedené hříčky „Třinácty plášť — (překlad od Štěpánka) a „Hubička na poukázání" přeložením Žáka.

We čtwrtek dne 1. máje podruhé: Paní Marjánka, matka pluku. Hra se líbila touž mírou jako ponejprw — stejný smích i pláč — stejné po každém aktu wolání. Místo spisowatele děkowal se na konci p. režisér — snad prwní to případ tohoto způsobu na diwadle našem! — Škoda, že p. Grabinger Sekáčka tak tuze měkce dáwá! W tu roli patří wíce přímosti a rozmaru — pak by nabyla celá hra docela jiné twárnosti. J. K.

Hudební a deklamační akademie, kteráž byla dne 4. kwětna ku prospěchu chudobných posluchačů filosofie w sále hraběte Waldšteina dáwána, obsahowala k radosti naší také několik čísel w jazyku českém. P. Podhorská zpíwala swou známou umělostí pěknou nowou píseň „Naděje" od Koubka a Rennera — a p. Strakatý, na slowo wzatý náš pěwec písní, přednášel „Luňáka" od Čelakowského a Wašáka, pak dwě národní swou obyčejnou wirtuositou. Že nezpůsobil tak hřmotného zanícení, jako u jiných příležitostech, kdyžto stáwá u prostřed srdcí, kteří s ním souhlasí a jemu rozumějí: to ho nechtějž mýliti. Sám poněkud mdlý a jednotwárný text, jemuž i jakési ukončení schází, byl mu tenkráte na překoř a wadou před obecenstwem, kteráž bezřoho prawou míru pro podobné básnictwí národního způsobu w sobě nechowá. Nadějemeť se, že p. Strakatý při nejprwnější příležitosti šťastným wolením zase hlučnějšího důkazu nabude, jak si pěkné zásluhy jeho o náš zpěw wážiti umíme. P.

Z Horažďowic. (*Národní záležitosti.*) Ze všech stran ozýwají se radostné hlasy o pokroku naší národnosti; skoro ale nikdy ani té nejmenší zprávy od paty starobylé, památkami otců našich se honosící Práchně — pohříchu! nenacházíme. — Nikdo zajisté nemůže jemnějším citem blaženého okamžení opojen býti, jako když za jitra jarního z pawlánu dřewěné poustewny práchenské, wysoko nad perlonosnou Wotawou strmící, zraků swých na zříceniny hradu pánů Dlouhoweských — na Rabí — a za ním wážně k nebesům se- pnoucí Šumawu, upře. Duch praotců našich wznáší se nad rájem tímto, a hlas přírody ozýwá se hlasně w prsou každého wlastimila: „Nezapomeň, cos wlasti powinowán!" Bohužel, že se na hlas tento, jejž Pán swětů w srdce lidské wštípil, nezřídka lehkowážně nedbáwá! — Po mnohá léta býwal we wečeřadle knížecího zámku horažďowického chrám Thalie četně nawštěwowán, zwláště ale o prázdninách, kdež také studující swou ochotou ke hře přispěli. Hráwalo se obyčejně w jazyku mateřském (někdy owšem i w německém) a čistý wýnos byl pak určen buď k podporowání chudých dítek neb k jinému dobrému účelu. Zdaž to nebylo počínání chwalitebné, jímž se nejen ubohé chudině, ale i samé národnosti sloužilo? I bylo zajisté! — Škoda, že se nemůžeme již po celá tři léta ani jednou hrou wykázati, jíž by nás p. ochotníci byli potěšili. Což tu není již nikoho, jenžby oprawdowou láskou k wěci tak důležité přilnul? Nikoli. Známť zde muže, jenžby ředitelstwo na se wzíti mohli, jen kdyby wůli w skutek uwesti se nezdráhali! Diwadlo je arci složeno — newím, zdali poručením nebo jinou příčinou —; ale tomu wšemu mohlo by se předejíti! — U nás mluwí se wesměs česky, ačkoli by se mnohý cestowatel, ohlížeje se po tabulkách wýwěsných, spíše smrti nadál, nežli že se nachází w pouze českém městě. Ostatně ale i pouhému Němci wedle slowa „Kiršner" wymalowaná čepice průmysl zřejměji wyswětlí. Jsouť to — prawda — toliko jen nepatrnosti; ale komu pak není powědomo, že i z malého zárodku weliký strom wyrůstá? — Budete se owšem tázati, proč asi naše Horažďowice nedrží kroku stejného s jinými městy o národnost pečujícími? Inu, tu bych musel mnohem wíce psáti, než tuhle místa postačí; ale nikdo se tomu nebude diwiti, když powěží, že již w prwní třídě naší školy dítě němčině se přiučuje. W druhé třídě se arci přednáší také český prawopis; ale jakého prospěchu lze se nadíti, když chybí mluwnice? W třetí třídě není pak na češtinu ani pomyšlení. Já bych si arci rád dowolil otázku: Nenabylaby naše mládež mnohem wětšího prospěchu, kdyby čas, jejž w třetí třídě k naučení se jazyka cizího wynakládá, dříwe k nabýwání jiných předmětů w řeči mateřské přednešených použila? — Ale co mi platná otázka? — Diwadlo i knihowna jsou ústawy tak užitečné jakož i zábawné, a obé nám zde nescházi. Knihowna školní, kterouž před nedáwným časem zwláštní dobrotiwost založila, nechala by se i dost malými příspěwky rozmnožiti. A kdož nenahlídne, jak mnohoby se ústawem tímto i pro naši odrostlejší mládež wyzískalo? a protož doufáme, že i naše město přilne k národu, jemuž náleží, a w této wěci učiní, co mu přísluší. — Že ostatně i plesy a zábawné společnosti máme, za to ručily společné plesy o letošním masopustě, kdežto se méně německých košťků rozdáwalo, nežli na bále študentském o lonských prázdninách; — ale máme naděje, že i zde košíček, bude-li nám souzen, budoucně také po česku dostanem. —a.

Nowé knihy.

Staročeské powěsti, zpěwy, hry, obyčeje, slawnosti a nápěwy ohledem na bágeslowj česko-slowanské, gež sebral W. S. Sumlork. Sešitek 2. W Praze 1845, tiskem Karla Vetterla. Stran 264 we 12. Cena 15 kr. stř.

Pomněnky na cestách žiwota. Od Wáclawa Štulce. W Praze 1845, tiskem knížecí arcibiskupské knihtiskárny. Stran 161 we 12. Cena 30 kr. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 56.
12. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospísilowu (na betlemském placku, na Starém Městě č. 350) wydawá po půlarsích třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK

PRO

ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

10. kwětna
1845.

Předplací se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně i s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr. stř.

Ze žiwota chudých.

(*Pokračowání.*)

„Ah, dobrého zdrawí, matičko!" uwítal ji lékař. „Jak se wede? Co dělá náš malý pacient?"

Matka se neostýchala a začala staw dítěte swého popisowati. Lékař se na chwilku zastawil, pak šel wolným krokem do pokoje; ona wyprawowala dále a šla w patách za ním. On poslouchal a sedl si na měkou lenošku ke stolu; ona ještě pořád wyprawowala. On si prohlídl péra — ona konečně umlkla. On nabral plná usta kouře a welmi uměle ho jako anglickým dýmníkem zas wypustil — ona čekala na odpowěd.

„Milá matko!" spustil nyní doktor, s lahodným usměwem cigaro zase do ust bera — „buďte ráda, že to s waším malým tak dopadlo, a děkujte Pánu Bohu, že máte již po starostech."

„Není-li prawda, milostpane?" zajásala matka, ježto w lékařowě odpowědi uskutečnění swého doufání nalezala — a twáře její oživily se lehounkým, u ní tak wzácným ruměncem. — „Mně to napadlo hned tu chwíli, že se mé dítě už pozdrawí."

„Milá matko!" usmál se doktor pořád ještě w dobrém rozmaru, ale nemohl se přitom jakési rozpačitosti ubránit — „tak já to nemy.... to jest:" — doložil mnohem wážněji — „my jsme wšickni w rukou božích a wy si dáte dozajista powědít, že to bude při wašem nynějším potřebném stawu prawé ulehčení, když waše dítě...."

„O ne, proto jsem Boha neprosila, aby mi ho pozdrawil!" wpadla mu žena do řeči. — „Pro swé dítě necítím žádného nepohodlí — pro ně bych mohla žebrat — ačkoli mně Bůh až podnes před tím krokem uchránil; ale abych měla někoho na swětě, koho bych mohla z celé duše milowat — pro swou mateřskou lásku wzýwala jsem nebe, aby mi ho zachowalo."

„Wšecko hezky," pokywowal doktor hlawou — „láska mateřská je wěc nad míru krásná...ale — teď, milá ženo! jděte s Pánem Bohem domů — a těšte se myšlénkou, že bude zas wšecko dobře."

„A — což nebude už žádné mediciny potřeba? Wčerejší láhwička mi došla."

„No — tedy ji budem opakowat — ačkoliw by ta wčerejší mohla býti také poslední."

„Poslední? — A mohla bych se na to spolehnout, že se mi dítě bez mediciny uzdrawí?"

„Když to řeknu — tedy to řeknu!" odbýwal ji doktor již trochu newrle. „Rád každému posloužím, ale nerad kde zbytečné wýlohy dělám. Něco wám předepíši — ale jak powídám — myslím, že mluwím s rozumnou ženou — a že je líp, když wás na wšecko připrawím — zejtra nebude wašeho chlapce už nic wíce bolet."

„Pak mu uděláte křížek, odnesete ho do kaple a bude po dření!" ozwal se teď nedočkawě surowý drwoštěp. „Či jste oprawdu tak na rozum padlá, že jemnostpánu nerozumíte? No, to přijďte ke mně, já wám to wyložím. Moje prwní škwrně si také tak hrálo, nežli odešlo. Mělo wodu w hlawě. Ba jen už jděte a nezdržujte nás ostatní; my máme také swé trampoty."

Se swislou bradou, s prodlouženýma twářema, s wypoulenýma očima — obraz náramného zděšení — stála nešťastná matka při slowech tak nešetrně a bez obalu mluwícího drwoštěpa. Pak wyrazila ze sebe prudký wzdech ouzkosti a oči její otočily se dychtiwě po twářích wždy k ní laskawého lékaře.

Ten okřikl drwoštěpa a ohlížel se po ostatních hostech; ale nic — nic newyswítalo z twáří jeho, co by bylo slowům drwoštěpowým odporowalo, ježto byly ubohou matku jako smrtící meč projaly. Nyní wěděla nešťastná žena, co doktor myslil! Ale mateřská láska její byla silnější nežli wíra w lidské umění.

„Ne, ne — wy se mejlíte!" zwolala wášniwě. „Mé dítě neumře — wy jste ho newiděli a popsání

mému nerozuměli — pro milosrdenstwí boží — milost, pane — pojďte se mnou —“

„Hned?“ ptal se doktor, .hozením hlawy na zástup čekajících poukázaw.

„Chcete-li uchowat dwa lidské žiwoty,“ mluwila žena dále, ani jeho ousměchu, ani netrpěliwosti ostatních si newšímajíc — „můj a mého dítěte — pojďte — a nebo mi něco předpište, co dozajista pomůže — ať je to sebe dražší — já si to zaplatím. Zapomeňte na okamžení, že jsem chudá žena, a wymyslete si něco, jako pro bohatého člowěka.“

„Ale bláhowá osobo!“ okřikl ji lékař dobrosrdečně — ale ona mu nedala domluwit.

„Nesmějte se mi, jemnostpane!“ prosila — „já to slýchala w hodných domech, kde jsem sloužila, že každému něco jiného předpisujete. Jak pak by mohly za nás bídáky takowé mediciny platit, jako se boháčům dáwají.“

„Wy jste blázen, milá ženo!“ rozhněwal se nyní lékař oprawdu — „a kdybych newěděl, že z wás bolest matky mluwí, dal bych wám jinou odpowěď! Žiwot člowěka — buďsi on boháč nebo otrhanec — je stejně drahý poklad w rukou lékaře — to si pamatujte, abyste jinde nezawadila.“

Mezi řečí byl se wšak již také péra uchopil a psal recept.

„Tu tedy něco máte, moudrá osobo!“ odšoupnul pak list popsaný od sebe. „Dejte si to udělat — ale jak jste sama chtěla: za swé peníze!“

„Zaplať wám to nebeský otec, milostpane!“ zwolala žena, sáhla dychtiwě po listu, políbila lékaři ruku, a jakoby w hrsti již neklamné pojištění dětského žiwota držela, spěchala kwapnými kročeji k nejbližší lékárně.

Prudce wrazila do sklenéných dweří. S podiwením pohledl na ní prowizor, an ho nelíbě ze čtení nowého Sue-owa románu wytrhla. Žena si toho ale newšimla.

„Poníženě prosím“ — řekla, unawena sotwa dechu popadajíc a recept mu podáwajíc — „hezky brzo... a co to bude koštowat?“

Prowizor se podíwal na recept a počítal. Pak řekl: „Čtyrycet krejcarů.“

Žena se poněkud lekla. Wěděla, že se tu počítá we stříbře.

„A kdy to bude hotowo?“ ptala se trochu malomyslně.

„Za půl hodiny.“

„Za půl hodiny — dwa dwacetníky!“ opakowala žena mimowolně a spěchala opět z lékárny.

(*Pokračowání.*)

Píseň o botě.

(Pokračowání.)

A což Řeci,
Oni dáwnowěcí
Wěd a mrawů wzdělawatelé,
Nebyli též ševců ctitelé?
Nectili tam we Delfickém chrámu
Pythii, ševcowskou tu dámu?
Alespoň já pokládám
Za ševcowou onu wěštkyni,
Neboť měla třínožku tam w jeskyni.
Na třínožce, jářku, sedíc,
We budoucnost hledíc,
Práwa národům těm psáwala,
K boji, k míru heslo dáwala.
Od ní Helenů wšech wisel osud!
Tatéž také naše paladium posud.
Jako každý z Řeků
Wyliti chtěl pro ni swoji krew:
Tak i každý z našich reků
Bojowat má pro třínožku jako lew.

Jižjiž bota doděláná,
Schází jenom lesknawost;
Fidlowačkou budiž dána
Podšwu zhlídná ryšawost.
Botáky w ní wraž,
Wiksem dobře maž,
A hned, co jen síla stačí,
Šoustej, hlaď a tři kartáči.

O! ty slawný Britůw králi,
Jenž jsi poslal botu w parlamentní radu,
Hoden's, bychom tobě wěčnou uctu dali! —
Já tě aspoň wedle Šalamouna' kladu.
An již botě takowou přál poctiwost,
Že ji kázal koňmi šesti
Ke sněmowně wézti,
Jakou musel teprw k ševcům jewit uctiwost!
Každý za němou měl botu,
Myslil, že Ho' nemůž ani jotu;
Ale když se nenadále
Místo krále
Ukázala
W parlamentě:
Saframente!
Tu se mluwnou býti dokázala.
Coby řečník řečí wážnou,
Důtkliwou a snažnou
Musil půldne kázat,
Bota mohla poukázat
Beze wšeho křiku
Bleskem okamžiku.
Řekla jadrně a rázně:
„Král wás wšechněch žádá snažně,
„Abyste mu dali pokoj sněmem,
„Poněwadž mu hýbáte jen hněwem.
„Činy žádá panowání,
„A on času nemá k poslouchání.
„Slowem: zhnusil waší rady křik si — —
„Dixi!“

A tak wíc než mnohá kniha, tím jsem jist,
Bota může powěděti;
Jen kdo zná w ní čísť,
Aneb chce se poučiti.

An se lidé táží
Na atesty mrawů a statků:
Šewci cizince dle boty waží,
Aniž uběhnou kdy do zmatků.
Zřím-li, že mu čouhá z boty sláma:
Wím, že před sebou mám cháma.
Leze-li wen nehet od malíku:
Zajisté ten z daremných je poběhlíků.
Opatky-li host můj přešlapáwá,
Boty-li jak lišky nosí zryšawělé:
O! ten w krčmě často stáwá,
Newí ale o kostele.
A kdo boty stále kartáčuje,
Na ně hledí w každém kroku,
Každý muší kal hned oprašuje,
Jako moře každého se štítí moku:
Pedant to neb starý panic, jenž byl w boji
Lásky někdy — dáwno — přešťastný;
Nyní si jen nohy strojí,
W hlawě jsa již nešťastný.
A kdo podpatek má wysoký,
Ten je jonák malý, frišný.
Weselý a někdy pyšný,
W lásce diwoký.
Kdo zas botu nosí plnou cwoků,
Pod patou pak pewné kowání:
Tomu hospodárnost čítám w oku,
Ten se také w krčmě statně ohání.

Taktéž obuw měřítkem se wzdělanosti
Zwáti může celých národů;
Aspoň já ji z něho zřejmě dosti
Poznám bez všech dalších náwodů.
Když kdo o neznámých zemích wyprawuje,
Ptám se: Jakou pak tam obuw nosí,
Či snad chodí bosí?
Již wím, národ wzdělaný-li čili diwý sluje.
Národ, který chodí bos,
Je buď zotročilý
Aneb ještě zdiwočilý,
Pohan je a bydlí w lesích jako kos.

A kde w sandálech se národ šoupá:
Tu se pomeranč a kaštan w lesích houpá,
Tu je wína, koží, wšeho dost,
Ale také w lidu liknawost.

(Dokončení.)

Z Prahy k Šumawě a nazpět.

(Pokračowání). Slunce stálo již hezky wysoko, když jsem se druhého dne probudil. Oči si protíraje chtěl jsem práwě oknem po náměstí se rozhlídnouti, an se zlehka na dwéře klepalo. Na mé „wejděte", wyskytla se mezi nimi hedbáwným šátkem dle tamějšího způsobu owázaná hlawa paní hospodské, oznamujíc, že se nějaký posel po mně táže.

„Ahá! můj přítel se bojí, abych nezabloudil! a proto mi průwodčího posílá." — Bylo toho ale také potřebí; nebo kdybych se byl dle toho řídil, jak mi po wčerejší weceři hospodský cestu popisowal, Bůh wí kam bych se byl zatoulal. Když wenkowský lid cestu popisuje, málo kdy mu našinec rozumí. Brzo je tu mejlka w dálce, brzo přijde člowěk na rozcestí a newí kudy kam, brzo je i w prawo, w lewo pomíchané — slowem: ukazowání a popisowání cest nepatří k wěcem, s nimiž se wenkowský lid rád obírá — zwláště okolo wětších měst anebo když ho lépe ošacený člowěk zastawí. Že to ale není prawidlem bez hojných wýminek — samo sebou se rozumí.

Můj průwodčí mě wedl k Wolšowu — a kolem příbytku wolšowského zpráwce na Stráž. Je to zpropadená hora, a já si musel na temeně jejím oddychnout. Ale jakáž to odtud wyhlídka! Stranou k Sušici celé město, dále širá krajina až k Rábí a k tomu ještě hrad; w prawo w křiwolakém toku bujaře se proudící co křišťál čistá, sem tam lesinami zastíněná Watawa; tmawozelené lesy, šediwé a hnědé skály wšelikého twaru, množstwí dědin s wybílenými stawenimi, ještě dále Kašparské hory a Karlůw hrad: to wše rozkládá se tu člowěku před očima, že ani newí, kam dříwe pohlednouti.

Schodnou pěšinkou kráčeli jsme pak druhou stranou se Stráže. Na konci lesa setkal jsem se s přítelem, kterýž mi byl wyšel naproti, a do swého rodiště, do loučowského zámečku, mne uwáděl.

Je to roztomilé místečko. Kostelík, panské příbytky, byt zpráwcůw, piwowár, stáje a stodoly a jiná stawení se zašediwělou neuhlazenou obmítkou a s uhlazenými obílenými okrasami; k tomu na wšech budowách pěkné červené střechy. Já byl hned prwním pohledem příjemně dojat; byla to příwětiwá předtucha ještě příwětiwějšího přijetí. Kdo o krásném zwyku české hostinnosti jako o wěci b ý w a l é rozpráwí, je na welikém omylu; jdi jen mezi prawočeský lid, wšude ji nalezneš. Wysoký ouředník, jakož i ouřední sluha, člowěk panského jakož i sedlského stawu, o podporu na nemocné žádající mnich jakož i bídný žebrák, každý je tu witaným hostem.

Statek Loučowa leží skoro u prostřed k západní straně se klonící Stráže, a tudíž je ze zámku hodnou část té krajiny widěti. W oudolí, ježto čistý potok Wolšowka w stínu košatých stromů protéká, jakož i kolem po stráních pnou se bílé zámečky, samé to statky s wlastní prawomocností. Tu je Wolšow, Chamotice, Jiřičná, Petrowice, Kněžice, Kojšice, hořejší a dolejší Těšowo, Hartmanice, Chumo, Jawoří, Wlastihow, hořejší a dolejší Krušec, Kundratice, Pawinow neb Babinow, Červené dworce, Dobrá woda a to wšecko na takowém kousku země, že ji i slabý zrak přehlídnouti může. Zdejší lid si wyprawuje: když prý čert po swětě pány rozsíwal, že se mu zde s nimi pytel roztrhl. aneb že snad s hodným zbytkem přes Šumawu táhnouti nechtěje, tu je tak zhusta wysypal.

Za prawdu této powěsti nemohu arci hlawou ručiti — ačkoli jsem tu samé Peklo, to jest: mlejn tak nazwaný nalezl: ale na několika místech jsem se důstatečně přeswědčil, že nynější pánowé z toho pytle nejsou.

Loučowa je mezi statky nejwýstawnější, polnosti w dobrém stawu a lesy dosti pěkné. W lese přijde člowěk po každém desátém kroku na prýštící-se prameny; hospodář musel tedy wšecku tu wodu mnohými tratiwody w hlawní odtok stáhnouti, a tím získal tolik wody, že ji má piwowár i celé zámecké stawení w hojnosti, a že se ní i luka pod zámkem hojně zawlažují. Když nynější majitel statek nastoupil, byla to polowiční pustina, což dle wedlejších strání každý rád uwěří; nyní jsou tu pole w takowém stawu, že se tam — w krajině, kde je

pšenice něco neobyčejného — i chmel dobře daří. Mimo to dal i cestu na swém statku tak zříditi, že za to pochwalu wyšších ouřadů obdržel.

Loučowa je od Sušice k Baworům poslední česká osada; půl hodinky od ní je dolejší Krušec, ten je již německý. Ostatně je zde lid, o němžto by, když německy mluwí, člowěk soudil, že mu jak žiwo české slowo ze rtů newyšlo; — najednou se ale obrátí, a počne tak dobře česky mluwit, jako by ho byla česká matka chowala. To mne kolikrát welmi překwapilo.

(Pokračowání.)

DENNÍ KRONIKA.

Z Prahy.

České diwadlo Dne 4 dubna we prospěch zaopatřowacího ústawu pro staré služebníky: „Katinka Heilbronská.“ Jako Kliperůw Blaník, we swém způsobu u nás až posud jediný, wždy ještě hojných diwáků wábí: tak míwá i Kleistowa Katinka (ačkoli z původní čarojímawé panny skoro jen pouhá kostra zůstala) wždy hojné náwštěwy. Spočíwát w ní ale také w skutku cosi tak newyslowně wábiwého, že se při ní citelné srdce rádo na čas lahodnému omamu básniwého swěta oddá. — Představení bylo w celku dobré. Paní Kolárowá je oblíbená Katinka. P. Kolár co Strahl, p. Grabinger co Bedroň, p. Lapil co starý mečíř, p. Chauer co císař — přičinili se pilně u wywádění úloh swých; a wšak i ostatní w rolích méně wděčných přispěli swědomitě k zdárnému prowození oblíbené hry. J. K.

Z Králowé Dworu. (*Nowé radosti, staré smutky.*) W měsíci březnu držely se na zdejší hlawní škole weřejné zkoušky. Jesti to wěru utěšená doba, když to nám u nich přítomnu býti přáno — utěšenější, nežli díwání se zápasům hrdinským starých Římanů a Řeků. Tu nachází neunawná pilnost o wzdělání mládeže pracujících dobrodinců zaslouženého owoce i utěšení za dny trapné, mnohdy žlučí naplněné, když to přítomní posuzowatelé slze radosti roní. Jiných slastí owšem blahodějná třída učitelů pořídku dochází. Protož každého žehnám, kdožkoli sobě předsewzal, osud těchto lidomilů ulehčowati, ku zlepšení stawu jejich přispíwati jak duševním tak hmotným způsobem. Žel pak, že takowéto přispíwání u nás w lidu nikde ujmouti se nechce. Tak u př. jediná duševní pomůcka k šíření nowých známostí mezi učitelstwem — čtwrtletní časopis „Přítel Mládeže“ — až potud tak málo pracowníků ze západních Čech jako kdy prwé čítá, a přece ním nejbližší cestou žiwot národní do mladistwých srdcí se wléwá, a spolu wydajná hřiwna k zaopatření wdow učitelských se získá; tudíž dwojího účele se dosáhne.* Až dotud málo hlasů ku zlepšení stawu učitelstwa slyšeti se dáwá, až potud welmi málo chwalných jednání učitelstwa se zjewuje, protož nesmíme my w tutéž chybu spolu ubíhati, a jsouce w stawu chwalných skutků zjewiti, skoupozwukými býti, majíce beztoho o zřízení kníháren při zdejší hlawní a díwčí škole promluwiti. — Jesti utěšené patřiti, kterak den co den naše hlawní škola wzniká za ředitelstwí důst. p. W. Krulicha, jehož snažením knihowna hlawní školy letošním rokem nejméně 50 českými knihami obohacena, náboženstwí pak nejen w němčině ale i w češtině, by na srdce náležitě působilo, přednášíno, jakož i přírodopis w 4. třídě při německých názwech spolu českých přináší, w čemž rowněž p. Fr. Filcig w měřictwí a přírodnictwí, řídě se dle p. Preslowy technologie a časopisu technologického — jakož i p. F. Lojda w početních předmětech při cwičení čekajců školních jej následují. Mimo cwičení w českém čtení p. Engspengrem jest mláď mužská cwičena w 1. i 2. třídě české mluwnici a prawopisu důkladně od p. J. Shejbala, jenž s wyučowáním zeměpisu i wlastenecký dějepis spojil. Než i 3 školy díwčí za učení pana Tysowského učitele, pak p. Nywlta a Holuba, wýborně prospíwají, kdežto z mateřského jazyka přiměřeněji a rozuměji cizímu jazyku se wyučuje a mimo předepsané předměty také w zeměa dějepisu (w 3. třídě) prospíwá. Tím se i stáwá, že poněmčené okolí mláď swou sem posílá, aby se zde češtině přicwičila. — Než nemohu opomenout pozmíniti, že přibýwáním žáků z cizích škol diwné jinoškolské náwody člowěk pozná. Tak dítky z jisté farní školy pražské mají způsob při každé odpowědi w češtinu německých trusek wplítati; byť učitel stokrát řekl: Wšo ta platí neb stojí 20 zl., dítě odpowí přece: koštuje! místo staročeského: Pánbůh rač dát šťastného atd. jen samé: wünsch gut Morgen! a: Küss die Hand! Mám zato, že je mezi duchowními i jinými wzdělanými Pražany dosti uwážliwých hlaw, jimž se toto papouškowání protiwí, a že by na čase bylo, nawštěwowáním zkoušek takýchto farních škol této wěci rozumným promluwením přítrž činiti. J. Pelikán.

* Dle počtu lonského příjem za Přítele M. wynášel 3302 zl. 24 kr. stř.
Wydání za tisk atd. 1520 „ — „ —
Užitek tedy 1782 zl. 24 kr. stř., kterýž užitek, kdyby západní Čechy, Morawa, Slowensko wětšího podílu w Příteli mládeže bralo, mnohem wětší býti by musel; wiz Kwěty 1834 str. 14.

Z Dětěnic. (*Hudba kostelní.*) W našem farním chrámu Páně we Wosenicích, kde za posledních časů mnohý cizojazyčný kostelní zpěw — českému ustoupil, prowozowalo se na weliký pátek wedením p. učitela J. Förstera nejwíce od domácích hudebníků a diletantů „Neykommowo Pohrobení Krista“, w češtinu uwedené od místního p. kaplana p. J. Kořínka. Bude-li se budoucně něco takowého u weřejném místě prowozowati, byloby přáti, by dweře pro každého otewřeny byly — což tenkráte nepochybně jen přílišná skromnost neb obáwání se kritického posuzowání učiniti opominula, an jak prowozowání tohoto oratorium, tak snažení wýše jmenowaných pánů jen zasloužené pochwaly došlo, a myslíme, že to wšude o dobrém stawu kostelní hudby swědčí, kde se podobné práce 36ti — krom 4 neb 5ti přespolních hudebníků — samými domácími osobami prowozowati mohou. L—r.

BESEDY.

Pomněnky na cestách žiwota — nazíwá se sbírka básní W. Štulce, kteréž tyto dny w pěkném rouše z arciknížecí knihtiskárny wyšly a u wšech milowníků národní Muzy zajisté mile zawítají. Jsou to kwítka, wyrostlá z duše básníkowy na cestách po krajech domácích i zbratřených, brzo leskem radosti se blyštěcí, brzo dechem žalů se třesoucí. — Jiná sbírka básní — a sice znělek, opěwajících wlast naši, její dějiny a záležitosti, od Fr. Kamenického pod názwem

Lilie a růže nachází se w tisku w impresí Jar. Pospíšila a také se w ouprawné způsobě objewí. — Z téže knihtiskárny wyjdou též co nejdříwe

Národní báchorky od B. Němcowé. Utěšený to kwítek na lučinách písemnictwí našeho.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 57.
12. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském placku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK

PRO

ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

13. kwětna
1845.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně i s potřičnou obálkou 2 zl. 36 kr. stř.

Ze žiwota chudých.

(*Pokračowání.*)

2.

Okolo i po podloubí na drůbežním trhu panuje za ranních hodin weliký hlučný žiwot. Tu se smlouwá a prodáwá, wolá a wadí, kleje a prosí — tu je smíšenina těch nejrozmanitějších postaw: wykrmené drůbežnice a hubené selky, řemeslnice w klobouku a ouřadnice w prostém čepečku, mladí hospodští a staří hospodáři — potom chátra obojího pohlawí, toulawí prodawači a žebráci. To se míhá, dere a tlačí řadami rozstawených nůší, krosen a trakařů se žiwou i mrtwou drůbeží, s wejcemi, twarohem a máslem wšeho způsobu.

Zwláštní a stálé, denní figury w tomto strakatém množstwí jsou tak nazwané pečenářky nebo poliwkářky — ženy welké důležitosti! neboť wedou péči o žaludek nejen wšech prodawačů w tomto wůkolí, nýbrž poskytují také úlewu hladowým, ježto přicházejí z končin wzdálených.

A wšak jméno pečenářky čili po pražsku: prátlářky není pro tyto ženy dosti wýznamné, ačkoli jaksi důstojné — tím méně názew poliwkářky; žádné z nich nepodáwá ouplný obraz o jich žiwnosti. Není to pouhá pečeně, ani pouhá poliwka, co swým hostům předkládají — to by byl obmezený, špatný průmysl.

Ta tu má arci w ohromném, odrátowaném hrnci poliwku s nudlemi, jenž wypadají jako běláwé žížaly, a ta tam pyšní se pekáčem na tenko nakrájené wepřowiny — ob den je u ní také zajíc nebo husa k dostání: ale jiná tu sedí také s mísou lojem maštěného hráchu a s kuthanem brambořů; ještě jiná wykládá smažené nožičky, pak osrdí a odpadky rozličného masa s hnědozelenawou omáčkou, a opět jiná zwe k plné ošatce wdolků s powidly a syrečkem. na nėžto ještě něco žlutého nakapá, co má slouti omastkem. Přitom nesmíme zapomenout, že je zde onde také hrnce widěli, w nichžto jakási temně zažloutlá tekutina wře, kterouž prodawačka na swou čest dobrým kafem nazýwá. Jsou-li kupowači také toho mínění — to newíme; ale skoro bychme tomu wěřili; alespoň se dá o tom soudit podle chuti, s jakowou se malých hrnéčků držejí, do nichžto jim kafírnice za dwa krejcary nebo za groš naliwá.

Kdo se u těchto kuchyň na pouhé boží ulici ještě nezastawil, newí jak člowěk wypadá, když mu něco jak náleží chutná. Ale podíwejte se tuhle na toho ubožáka, pocestného řemeslníka w chatrném fráčku a w letních pruhowaných spodkách — wítr fičí, až prsty křehnou— on tu stojí nakřiwený s ohnutýma kolenama, trochu pošlapáwá, w lewici drží malou mísku, w prawici plechowou lžíci a nábírá poliwku, souká, srká — a najednou má mísku prázdnou. Ani se toho nenadál. Teprw se chce rozpomínat — ale hostinská mu bere již opět nádobu z ruky (zaplatit si dala owšem dříwe) a plác!—krcne na ni lžíci bramborowé kaše. Že misku neopláchla, samo sebou se rozumí; stará popelářka také na to nehledí. Jeť ráda, že nemusí mezi zástupem stráwníků dlouho čekati...

Na tomto podloubí, skoro pod prostředním obloukem, sedá paní Naninka — pečenářka, jenž toho titule zasluhuje. Její nůše je nejwětší a na jejích dwou pekáčích zawání den jak den něco pečitého pro wzácnější stráwníky; na welké míse má přitom ještě pokaždé čočku, fizole, brambory nebo jinou zásobu pro žaludky nižší třídy, nežli jsou welkých překupnic a mluwných dohazowaček.

Je to welká, silná žena asi čtyřidcet let. Masité, osmahlé twáře její lesknou se zdrawím. Jinák ale není na nich skoro žádný duševní wýraz pozorowati.

Dnes tu sedí paní Naninka jaksi mrzutě. Trh je sice dobrý, hlučný — wždyť je před swátky; ale každý si hledí ještě swého krámu a nezpomíná na jídlo. A paní Naninka má dnes přece kapitální husu a k tomu

wepřowinkou — že se srdce směje! I dohlíží také pořád na welikou pánew s uhlím, na nížto pekáče stojí, a podfukuje, odstawuje, natřásá nádoby — a w tom pozůstáwá největší díl pečenářského umění, aby maso ani newychladlo, ani tuze newysmahlo — ale až dosawáde není wšecko nic platno. Ani denní, ani cizí strávníci se ještě nedostawují.

W tom k ní přikročila matka nemocného dítěte. Ubohá žena byla ráda, že ji nalezá samotnou — alespoň se její bledé twáře poněkud wyjasnily.

(*Pokračowání.*)

Píseň o botě.

(Dokončení.)

Jak se bota leskne jasně,
Jaká z ní jde milá zář!
Zhlídnout co w zrcadle krásně
Může se w ní šewce twář.
Nezapomeň wšak
Wtisknout mistra znak,
Aby podšew jméno chwalné
Dílny roznes' w kraje dálné.

Tak as panna wypadala,
Již byl Prometh utwořil;
Tak as mile na něj pohlédala,
Až se uboh w lásky citu ponořil.
Jako my tu w těch bot lesklé záři
Zhlížíme se s wyjasněnou twáří:
Taktež radost srdce otce dwíží,
An se w twáři děcka swého zhlíží.
Jako my jsme musili ty boty klepat,
Líčit,
Ladit:
Též i on swé dítě musí přílně tepat,
W dobrém cwičit,
Někdy hladit.
A když odchowal je těžce dosti,
Musí w swět je poslat bez milosti
K slzám, pláči, nářku,
K swízeli a strasti;
Jářku:
Tak i bot těch, aby we propasti
Brodili se moků
A we blátě toků,
A se w skalném swětě mučili,
Osudowé určili. —

Kéžby jenom noha nikdy nebrkla,
A tu botu w kámen nedrkla;
Tečeť záhy z rány krew.
Zahojí se noha sice,
Ale botě hnusný šew
Žádný lékař nezahojí wíce.
Tak když člowěk z cnosti padne:
Weždy skwrna na něm lpí,
On již wíce neomladne,
Nechť pak sebe hořčej zaúpí.

Než pak bude po robotě
Boty slušně seřaďte,
Která patří bota k botě
Wedle sebe posaďte.
Dratwí každé dwé
Swažte hotowé,
Ať se mohou wolně nésti,
W širý swět si hledat štěstí.

Neníť dobře býti samotnému
Ani tworu botowému;
Nebtě wšecko w swětě, co se zdaří,
Také weselé se páří.

Tak stáwají mládci, panny za mladosti
Podle sebe plní nádějnosti;
Hle! tak lásky poutem spoutáni,
Jak ty boty dratwí swázány.
Jak motýlci po kwítkách jen pídí,
Spolu po wšech plesných koutech slídí,
Spolu pleší w zimě w tanců bouři,
Spolu smějí se a pějí w krčem kouři;
A kdy naše slawná fidlowačka,
Tato prworodá dcera Wesny,
Tato Prahy rozkošná kukačka
Šewců wyzwe i jich přátel we zbor plesný:
Tu se ozdobiwše šídel zbrojí,
Míhají se w pestrém chasy naší roji.

Ať pak hejří a se smějí
Dokud mohou aneb chtějí;
Neb ach! wšecko swého konce dojde,
Podšew, i wěk mladý s láskou pojde.
Musí bota prochodilá se pak podrazit,
Lásku zase musí — zwyk a třeba dosadit.
Nikdy nesmí se wšak rozwádět,
Ne, ne, spolu musí chodit do nejdelších let.
Spolu musí po skalinách twrdých chodit,
Spolu se i slzí proudem brodit.
Pročež ale ať si toho wáží,
Na koho se štěstí pousmálo,
A mu objímati mužnou páží
Wěkem rownou ženu dalo.
Co je do bot, jestli jedna zánownější,
Druhá obstárlejší?
Stará wždy je nedotkliwá,
Bublawá a popudliwá,
I se šetří w každém kroku,
Zdrawá musí za ní chodit w moku,
Až pak přece brzo owdowí,
A tu w nejkrásnějších let swých době
Přiwine pak k sobě
Pantofel ký hnusný, surowý,
Želť ji hanba kam s ním jíti:
Musí nebohá se doma želem umořiti.
Když wšak obě w stáři stejné:
Mohou spolu swětem jíti sworně, wěrné,
Až pak w stejné době
Pokoj wěčný najdu w jednom hrobě. —

Šťastně dokonaná práce
W duši lije weselost,
Chuť dá k jídlu, do rekrace,
Nezná wádu, mrzutost.

Odlož, chaso, zbraň,
Ku wečeři wstaň,
Až pak bude po políwce,
Můžeš každý ku swé díwce.

Z Prahy k Šumawě a naspět.

(Pokračowání.) Na každém zdejším statku je kostel nebo kostelík. Wejroční slawnosti nebo poutě jsou zde welmi hlučné a welmi hostinné; scházejí se tu majitelowé ostatních statků se swou rodinou k přátelskému obědu, jakož se to u Prahy o poswíceních stáwá.

Já přišel na Loučowu w sobotu, druhý den na to byl den narození Panny Marie a w tamějším kostelíku wejroční swátek.

Ještě se newzneslo slunce tak wysoko, aby bylo přes Stráž na Loučowu pohlesky swé wysílalo, již běhali kramáři jako zbrklí po dwoře, hledajíce kdeby co příhodného na wystawění krámu uchwátili. Brzo stál na zeleném trawníku před kostelem celý bazar; asi dwacet krámů se zbožím wšelijakého druhu; perníkáři, písničkáři a kyselé okurky také neschcházely. Poutníci se scházeli ze wšech stran; na hlawní se ale ještě čekalo, totiž na celé procesí z Dobré wody, kteréž mělo od swatého Wintíře se swým duchowním přijíti.

O dewáté hodině dali se některé neharmonické tóny w dáli slyšeti. Již jsou tady! křičel shromážděný lid, a hnal se jim naproti. Já se nehnal; měl jsem na těch několika tónech dost. Několik klarinetů a wětším počtem nestejných trub strakatého souhlasí pronášelo pochod na známý nápěw: „Z českých hor zazníwá zpěw.“ Z českých hor owšem zazníwal, ale lahodnost byla od nich tak daleko jako kůrowé andělští. Kdyby se mělo o české hudbě podle těchto hudařů — neřkuli hudlařů — souditi, nepřišla by naše sláwa ani za humna.

Brzo se tu hemžilo weliké množstwí, Čechů i Němců hojný počet, nebylo wšak těžko jedněch od druhých rozeznati. Čech se tu strojí rád do weselejších barew, Němec naopak. Čeští mužští nosí spodky buď žluté kožené, neb šediwé soukené; westu wždy swětlou, šátek na krku též, a kabát, často jen šosatou kazajku, skoro wždy zelený neb hnědé barwy. Němec tu nosí černé manšestrowé spodky do bot, černou manšestrowou westu, červený šátek na tlustém krku, kabát dlouhý tmawomodrý a wysoký klobouk se střechou do wejšky ochlíplou, což jeho twáři podiwný wýraz uděluje. — České ženské mají swětlý kartounowý kabátek s límcem, bílou plachetku neb čepec na hlawě, swětlou sukni a bílý bawlněný neb žlutý, růžowý aneb zelený hedbáwný fěrtoch či zástěru. Němkyně mají černý kabátek bez límce, tak nazwaný špenser, buď tmawo červenou sukni a černou zástěru nebo na opak, červený šátek na krku, a hlawu zawázanou na babku černým hedwábným pruhowaným šátkem, jehož cípy až do půli zád wisí; to wšecko ale, jedněch jako druhých, je jaksi po městsku přikrojeno, o wlastním národním kroji tu není ani památky. Co se wýrazu twáře týče, jsou Češi přiwětiwější. Potká-li člowěk pocestného, pozná hned, zdali to Němec nebo Čech. Čech každého cizince zdwořile pozdrawí, pracuje-li w poli tak daleko od cesty, že se jeho pozdrawení slyšeti nemůže, tedy aspoň klobouk smekne. Němec jde okolo člowěka jakoby nic, a pracuje-li w poli, tedy se narowná, podepře se o násadu swého rýče neb motyky, hledí za tebou dokud nezajdeš, klobouku se ale ani nedotkne. (Pokračowání.)

Z Wídně.

I.

Často již bylo w těchto listech podotknuto o welkém množstwí Slowanů we Wídni žijících. Byla by to ale trochu těžká práce obraz toho Slowanstwa podati; neboť co je zde usedlé, zaniklo duševně takořka naskrze w cizím žiwlu, a nemá žádných swazků a styku se swou národností, a co je zde ze Slowanů na čas, co zde abych řekl kočowně žije, je rozličná směs, strakatá co do powahy a rázu, a rozličná co do stawu: študent, towaryš, nádenník, děwečka, kočowní kramář, boháč atd. působí nitě we tkanině, kterouž ale w žiwlu cizím jen málo znáti je. Zwláštní postawy w té málo poznatné masse zdejších Slowanů jsou trudný a dobromyslný drotař, ty samé opánky, ten samý rozedraný klobouk a plášť, ta samá kočující bída jako ji u nás w Čechách pozorowati. Jiný druh Podtatranců jsou pláteníci. Welké boty s podešweni na hodný prst tlustými a hlasité wywoláwání „Kafte Linwon!“ ohlašují přítomnost jeho dřiw, než je wíděti široké jeho plátěné kalata a zakulacený klobouk jeho se širokou střechou. Lid jadrný a welmi čistotný w oděwu. Jemu podobný je hračkář, jenom ne tak spořádaný. Jiná stálá figura jsou Slowačky cibule prodáwající, zde a tam sedící a chodící s košíkem na ruce a s wážkami. Kožich a hrmotné boty ji wyznačují. Často má na zádech dítě w plátěném šátku, jiné wodí za ruku a třetí poskakuje již dorostlejší s košíkem a s wážkami. Čiperné a roztomilé děti, často ale také wyzáblé a wybledlé. Příroda dala, ale osud zase wzal, jak to často u Slowanů platí. W létě prodáwají také řetkew, třešně a kwětiny. Ještě mi stojí před očima žena wyzáblá, sotwa se wlekoucí s dítětem chorým a wymořeným na zádech. Prodáwala též kwětiny! — Onen zase w bílém kabátě, s pádnými střewícemi a širokým kloboukem, nesoucí napřed na pruhu z lejčí spletenou přihrádku, do níž několik kudel napíchnuto, a w ní hubka, křesací kameny a několik dýmek z jalowcowého dřewa — je Morawan.

Čechů w kroji zwláštním, národním není zde widět, přece wšak je skoro každého z českých dělníků poznat, ačkoliw by těžko bylo známky udati. Při pohledu na tyto nádenníky je nejlíp pozorowat, jaké wýhody poskytuje zwláštní kroj národní, nejen proto, že je důkazem jakési pewné národní powahy a zachowalosti a zewnitřním spojidlem, ale i z toho ohledu, že tyto kroje wždy skoro dobře šité jsou, proto že se i nejsprostější krejčí naučí takowý šat pořádně přistřihnout. Jak zpotwořené ale jsou ty rozličné kazajky, kaputy atd., jaké náš lid nosí! krejčí wenkowský není w stawu se wprawit do wždy nowých krojů. Jak krásně šit je naopak mnohý wytrwalý kabát nějakého Staročecha! Mimo to se nyní kupují mizerné látky; již nowé jsou jen krásně barwený hadr, a což teprw později! —

Je to smutný pohled na ten náš lid, jak za tím kusem chleba běhá! Z jara táhnou z Čech celé houfy, osmahlí, chromí, s uzlemi na zádech; ulicemi Wídně unaweným kwapem kráčí, ani se neohlídnou po krásných krámech a domích. Ta otupělost bolí při pohledu na ně nejwíce. Putuje-li celá rodina, míwá wozík, otec a matka táhnou, dorostlejší kluk strká, a na něm leží w peřinách často 2 — 3 děti a truhla. Někdy se ptá některý, kudy se jde do „nějakého Štajmorku.“ Do Štyrska se jich totiž mnoho stěhuje do práce na železných dráhách.

Jsou zde ještě jiní Čechowé, dámy Sardanapalskou něhou rozložené we swých equipažích; potomci slawných reků, hejna ouředníků, ale čeština nebýwá jejich passí. Wůbec Čechů dost na počet, ale málo praesentace, málo wyššího českého žiwota.

A co s těmi tisícemi? Non numerentur, sed ponderentur. Nemělibychom skoro říkat, že je nás 17 millionů Slowanů w Rakousku, když je nás tak málo znát! Platí skoro Horacowo: Numerus sumus, jenom že ne fruges consumere nati. W. N.

Ještě něco o letošní powodni.

Radostná wesna zelenými letorostmi a kwítím stopy té pohromy zahlazuje aneb alespoň pokrýwá; nowiny a časopisy umlknuwše o strašných příbězích, jen utěšené powěsti o lidomilném snažení dobrodinců nám zwěstují. Načtlijsme se w skutku dosti těch smutných zpráw, tytéž případnosti jednotwarného neštěstí opakujících. Pád chalup, uchwácení dobytka, boření mostů, trhání břehů atd. Nescházelo ani wymyšlených dějů, jako na příklad zpráwa o mlýně, na němž se tři osoby, Bůh sám wí odkud, do Weltrus plawily. Tato bájka dostala se z B. do Augšpurských nowin, z nich bezpochyby po celém wzdělaném swětě se trousí. Kromobyčejné události wzkřísily kromobyčejné city a náruživosti, blahodatné a záhubné, cnosti i neprawosti. Hrůza pochází člowěka, wědoucího, že se tak bohaprázdní lidé wyskytli (a chwála Bohu, též zatknuli), kteří nočního času na lodkách do sousedních wesnic, opuštěných a zaplawených se wyprawili; ne na pomoc, nýbrž na loupež. — Mluwí se, že dwa dřewěné domy z české wesnice „Niedergrund" (panstwí děčínského) po Labi až do saského městečka Šandawy doplynuly, kdež mezi jinými domy tak pořádně uwázly, že wypadají, jako by tam půwodně stawěny byly. J. K. M. král saský je prý od majitele koupil, aby tam státi zůstaly na památku, a na obdiw wšem cizincům, městečko hojně nawštěwujícím za příčinou sousední powěstné písečné skály, která zwýší 614 střewíců kolmo nad Labem se wznáší. Za starodáwna, když tato krajina ještě část králowstwí českého byla, stál na této skále pewný hrad pánů z Krawař, pročež posud Bastei slowe. Za našeho wěku, kdež sobě wíce hospod wážíme než hradů, kdež i pánowé rodu wysokého raději w hostincích bydlýwají, než w zámcích: nyní, prawím, na místě hradu zpupných pánů Krawařských stojí pohodlná krčma.

Wšecku chwálu zasluhují dobročinné skutky k prospěchu oněch, ješto powodní pohromu wzali. Tu se dáwají koncerty, tam se w diwadle hraje, jinde opět se tančí; skákáním, smíchem a hudbou wyháníme zoufalost z chýžek chudiny. Diwná to ironie! — Neměli bychom se jednou postiti w prospěch nebohých krajanů? — Kdeby se na příklad některý wlastenec hospodský následujícím způsobem objewil: „Náwěští. W mém dáwno a chwalně známém hostinci u bílé wrány, bude ode dneška až do neurčité doby třikrát za týden, totiž w pondělí, we středu a w pátek držán weliký půst w prospěch krajanů našich, powodní škodu wzawších. Páni hosté dostanou chutný samožitný chléb a čerstwou wodu, začež peníze jako za dobrý oběd aneb skwostnou wečeři složí do pokladnice, od níž klíče u slawného ouřadu se chowají. Samoslaw Jedina, hospodský." — Zda-liž by se ten hospodský jakých hostů dočkal? — Woda podrýwajíc břehy, odkryla na několika místech, jmenowitě w Litoměřicku starožitné pohanské hřbitowy očím newědomých, nedbalých potomků. U Čížkowic w hrobích se nalezly hliněné nádoby a ratiště; u Šwadenu — pod Oustím nad Labem — dlažby, na níž ještě uhlí a popel se nacházely, jakož i popelnice. Wšecko to roznešeno, newím ale, zdali se to do rukou rozumného wlastence dostalo. U Jedibab, blíže Weltrus, nalezl sedlák spáleniště, a mezi uhlím několik kousků zlata, jako rozpleskllé krůpěje, při rozpouštění kowu ukáplé. Nepochybně tam druhdy zlato roztopeno bylo, snad od zlodějů. M. F.

BESEDY.

Český časopis we Wídni! — (Wiz číslo 50). Musím se wyznati, že mě při té nowině u srdce hodlo. Pak mě polila horká krew. Styděl jsem se trochu. Časopis pro český lid z Wídně! Ne žebych o jeho dokonalosti pochybowal, to ne; ale poważme tu wěc z jiné strany! My sami, doma, nemohli jsme tedy tak dalece postoupiti, nemohli jsme se tak zmoci, abychme byli této dáwno cítěné potřebě wyhowěli? Tolikrát se o tom mluwilo — několikrát se o tom i w našich listech zmiňowalo; ale slowa nenašla půdy, kdeby se byla jako úrodné semeno ujala. Já neznám pro nynější dobu nic tak důležitého, oč by weškeré snažení naše pracowati mělo, jako je wzděláwání lidu našeho. Myslím, že mi každý rozumí, co w tom názwu zahrnuji. Ale práwě pro tuto část národu českého máme tak málo organů! Tu není časopisu, tu není kněh — a co je, to nestačí buď formou, nebo obsahem. Co se u nás pro lid píše, je nejwíce anebo skoro samý překlad a nemůže se zwláštních stránek žiwota našeho dotknouti; nepochází z jádra našeho a nemůže do něho wejíti. Je to arci těžký úkol, ale těžkost by nás neměla zastrašiti. Mnoho se u nás děje, ale my nesmíme na tom přestati. Powídám to proto, abychme byli podruhé bedliwější i činnější a nedali se od jinud we wěcech překonati, jichžto prowedení zwláště nám doma, w lůně národu přísluší.

H—n—k.

Průmyslný krejčí. Dne 22. m. m. přišel do mého příbytku, kdežto sestra moje samotna doma byla, neznámý, slušně ošacený člowěk, míru krejčowskou w ruce drže, a ptá se, nezůstáwá-li tu jistý p. P..., kdežto moje jméno — kteréhož teprw jak slyším w domě se dozwěděl — jmenowal. Na přiswědčení mé sestry prawí, že mi wzal míru na westu, a přitom také něco na spodkách oprawiti má. Sestra mu odpowí, že o ničem newí, aby tedy přišel podruhé, až doma bude. W tom bylo otewření kuchynských, jakožto wchodních dweří slyšeti, a moje sestra prawí: „Wšak teď bratr práwě přichází;" a krejčí na to odpowí: „Nu, to jsem rád!" — Já to ale nebyl; byla to známá sestry mé. Tedy krejčí prawí, že zatím spodky s sebou wezme a pro westu podruhé přijde. Když mu ale sestra prawila, že newí, které spodky to býti mají, tedy krejčí řekl, aby mu jen některé ukázala, že on je hned pozná. Načež také, jak mile sestra na wrchu ležící, celé dobré, pěkné spodky do ruky wzala, hned zwolal: „To jsou ty, já je dobře znám!" A wzaw je, nawždycky se s nimi odklidil. — Jelikož se mysliti dá, že tento za krejčího se wydáwající, prohnaný zloděj ještě wíce zákazníků čili kuntů zde w Praze nawštíwiti hodlá; pročež tento šejdířský kousek k wýstraze zdejšího obecenstwa uweřejniti neváhá J. P.....k Wltawotýnský.

Nowá kniha.

Zábawy nedělnj, čili: prostonárodnj poučowánj w filozofii. Od Dra. F. S. Kodyma. Část prwnj: O tepse. Swazeček 9. Tiskem knjžecj arcibiskupské knihtiskárny w Praze 1845. Bytem w nowých alejích č. 116/2.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 58.
12. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském placku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarsích třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK

PRO

ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

15. kwětna
1845.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních auřadů Rakouského mocnářstwí půlletně 2 s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr. stř.

Píseň.*

Ty prawiš, že mé oči
  Zamilowané jsou —
Wzal zrcadlo jsem k ruce,
  Chtě skoumati řeč twou.

Já wšak jsem oheň lásky
  W nich nemoh' nalezenout;
Tím prudčeji jsem cítil
  Jej w srdci zaplanout.

Tam hoří neustále,
  A když i luzný sen
Mé oči zawře, cítím
  W něm hárat plápol ten.

Jen ty jsi zapálila
  Mé srdce newinné;
Teď pojď, rozmilé děwče,
  A shasni strasti mé.

Dr. L. A. Frankl.

Z básní Siegfrieda Kappera.

Uplyne čas — nedlouho — slast a hoře
  Se rozstře šírou dálkou dnů a let,
Jak by swé hory, doly swé a moře
  Byl swalil mezi nás kol celý swět.

Uplyne čas! A w osamělé době
  Swým kouzlem owane tě jemný klid,
A upomínka tiše wstoupajíc k tobě,
  K hrobům dob blahých zawede twůj cit.

A hodiny se zdwihnou z rakwe klínu,
  Potáhnou žalostně před okem twým;
Při jedné prodlí z těchto bolných stínů —
  Ona ti kyne wěncem růžowým.

Prodlí u ní, ač růže dáwno swadly,
  Nepoznanou ji nenech uplynout;
W ní nejkrásnější twoje slze padly,
  Než krutý nám ji odnes času proud.

Hle, ona smutným k tobě zírá okem,
  S nesmírným žalem widí touhy twé,
Wěncem ti kýwá, tichým mine krokem,
  W swém rouchu kryje mrtwé štěstí mé.

Slaw ji pleč, by klidu našla w hrobě,
  By ji už w mír swůj přijal rakwe klín,
By we dne mne a o půlnoční době
  Wíc neoblétal bledý její stín!

---

* Dr. L. A. Frankl wyprawuje we swých Nedělních lístech náwštěwu swou u znamenitého jazyko-znalce kardinala Mezzofanti-ho, podotknul, že tento, slyšew odpowěď jeho, že je Čech, tázal se, proč nebásní česky. Dr. Frankl odpowěděl, že prwní jeho pokusy byly owšem české, později ale, že se oddal básnictwí německému, kterýmž wětší obecenstwo mluwí. (Wiz Kwěty 1844 č. 68.) — Probíraje se we swých papírech nalezнul tento český pokus ze swého mladistwého wěku. W. N.

Tři oříšky.

Národní powěst slowenská.

Byl jeden král a měl dwa syny. Byli ještě malí, když jim matička umřela. Před smrtí swou zawolala je i s otcem a s nejwěrnějším sluhou k lůžku swému, pozdwihla ještě jednou slabou hlawu a řekla: „Drahé dětí moje! já wás tu zanechá wám, ale duch můj bude wždycky s wámi, jestli jen wy matičku swou ze srdce newypustíte a poslední radu její uposlechnete. Zde do rukou sluhy wašeho odewzdáwám tři oříšky, kteréž on každý wečer w ložnici waší, když půjdete spat, do teplounkého popele zahrabe. Dej pozor, Janíčku! aby popel nebyl horoucí! A wy, drahé děti moje! nikdy nejděte spat dříwe, dokud Janko oříšky w popel nepoloží! Buďte poslušni drahého tatínka — nezapomínejte na matinku, a Pán Bůh wás neopustí.“ Řekla a ještě jednou třesoucíma-se rukama dítky swé požehnawši do náruče králowy hlawu sklonila a pak duši swou wypustila. Král těžce wzdychaje studenou twář její slzami pokropil a políbil. Děti zaplakaly, a s bolestným křikem na matičku se wrhly. Janko se obrátil ke dweřím a lomil rukama.

Každý den, když se slunéčko za hory chýlilo, šli wděční synkowé s wěrným Jankem matičku swou na-

wštíwit a slzami pokropit kwětinky na hrobě jejím, a když wětřík zašuměl, zdálo se jim, že w kwětinkách sladký hlásek matičky swé slyšejí. Připomněliť si poslední slowa její: „Duše má bude s wámi, jestli drahou matičku nikdy ze srdce newypustíte!“ — A s lehkým srdcem wraceli se k dobrému tatínkowi. A když přišla noc a Janko oříšky do popele zahrabal, s lehkým srdcem na lůžka swá se kladli, a míwali o dobré matince pěkné sny.

Na dwoře králowském nalezala se Jendžibaba, kteráž krále přemlouwala, aby dceru její za manželku pojal. Synkowé wšak prosili: „Otče! nedáwej nám macechu — bila by nás, že na hrob matičky chodíme, a pobrala by nám oříšky.“ A dobrý otec dal se uprositi od dobrých synků a políbil je, že drahou matičku ze srdce newypustili.

W noci wšak naostřila Jendžibaba nože, pak se přikradla s dcerou pod okna ložnice a oulisným hlasem zazpíwala: „Spíte, či nespíte, mladí princowé?“ — A nastrčila ucho k oknu. Oříšky wšak z popele trojím hlasem odpowídaly: „Nespíme, ale powídáme si pohádky.“

Jendžibaba zafučela hněwem jako kočka — zamumlala a s dcerou w temnu nočním jako zlý duch se ztratila. —

Na druhou noc se wšak Jendžibaba s dcerou swou poznowu k oknům přikradla a oulisně zazpíwala: „Spíte či nespíte, mladí princowé?“ A nastrčila ucho k oknu. Oříšky z popela jako dušičky ze sna trojím hlasem odpowídaly: „Nespíme, ale powídáme si pohádky.“ — Jendžibaba se ještě hůř zadurdila, wztekem zamumlala — zubami zaskřípala a w temnu nočním jako zlý duch se ztratila.

Na třetí den, když slunéčko za horami zahaslo a sirotkowé od hrobu drahé matičky se wrátily, zawolala Jendžibaba Janka do kuchyně a oulisným úsměchem podala mu pohár silné pálenky, „že prý sirotky dobře opatruje.“ Janko se usmál a pohár do sebe přewrátiw, zwolal: „Aj! to jste nawařila silné, mamičko!“ — pak odešel. — Po chwíli šla mu hlawa kolem — i wrátil se do kuchyně, nabral horoucího popele a oříšky do něho zahrabaw usnul.

Sirotkowé se pokojně uložily a sladce usnuwše, snily o pěkné matince. Jendžibaba přikradla se s dcerou pod okna a oulisně zazpíwala: „Spíte, či nespíte, mladí princowé?“ — A nastrčila ucho k oknu — oříšky z popele trojím hlasem odpowídaly: „Nespíme, ale powídáme si pohádky.“ Jendžibaba hněwem wrčela a podiwením hlawou kroutila; zůstala ale státi a opět a ještě oulisněji zazpíwala. Oříšky zase trojím hlasem, ale tišeji a temněji odpowídaly: „Nespíme, powídáme si pohádky.“ Jendžibaba zaskřípala zubami, zajiskřila očima a ještě oulisněji jako na tenoučké píšťalce zazpíwala: „Spíte, či nespíte, mladí princowé?“ — A nastrčila ucho k oknu. — Oříšky trojím hláskem, ale tiše a temně, jako z pod země šeptaly: „Ne-spí-me-a-le po-wí-dá-me-si-po-hád-ky-.“ Jendžibaba zajiskřila očima a žakýwala na dceru. Tiše, na prstech, wlékly se potom ke dweřím, otewřely je a zanikly w temnu nočním jako zlí duchowé.

(*Dokončení.*)

Ze žiwota chudých.

(*Pokračowání.*)

„Pán Bůh rač pozdrawit, paní Naninko!“ promluwila k ní poněkud ostýchawě.

„Co je?“ trhla sebou pečenářka, trochu newrle hlawu od swých pekáčů pozwednouc. — „A, jste wy to? — Co dobrého?“

„O něco bych wás poníženě prosila —“ začala matka hlasem skroušeným.

„Oč pak, oč pak?“ zpustila žena, když onano poněkud wázla. „Nedělejte dlouhé prambule; zde nemám kdy waše lamentace poslouchat.“

„Pan doktor předepsal mému Karlíčkowi medicinu,“ dodala si matka srdce — „která bude mít dozajista dobrý oučinek....“

„Nu? — a co je mně do toho?“ ptala se paní Naninka, kdyžto matka zas poněkud wáznouti začala. „Buďte ráda, je-li wáš doktor takowý diwotworec. Já pro mou osobu nedám za ty doktorské moudrosti ani co by za nehet padlo.“

„Ale já musím za ně dát, má zlatá paní Naninko!“ osmělila se opět sklíčená žena — „proto že mám k lidské moudrosti důwěru a že musím o swé dítě pečowat.“

„I s Pánem Bohem — dejte si za ni co chcete!“ prohodila pečenářka tónem, z něhož jasně zwučelo, že zná její hroznou chudobu. „Já nebudu waši kassu prohlížet.“

„Ach, neposmíwejte se nešťastné ženě, která se důwěrně k wám utíká!“

„Ke mně? — důwěrně? — Co pak by to bylo?“ prohodila pečenářka, lhostejně do uhlí foukajíc.

„Že nyčko ani krejcarů nemám — toť wíte; ale Bůh je milosrdný a posilní zase ruce moje a otewře srdce lidské a já splatím každému, kdo mi co dobrého učinil. Teď ale musím zaplatit drahou medicinu....

a proto wás, drahá paní Naninko, poníženě prosím.... abyste mi ještě dwa dwacetníky půjčila."

„Cože?" otočila se po ní pečenářka od swých pekáčů a bok si podepírajíc hleděla jí na okamžik do očí. Zdálo se, že jí žena s prosbou práwě whod přichází, neboť si mohla na něčem swé zlé rozmary wypustit. — „Já řku — pominula jste se rozumem?—ještě dwa dwacetníky? — wíte-li pak, co to už dělá, co jsem wám—"

„Wím, wím! má drahá paní Naninko!" — prosila matka ustrašeně — „jenom tak před lidmi nekřičte!"

„Jak? — i wy nestydatá — wy mi budete poroučet, abych o swé práwo nekřičela?" dala se pečenářka ještě hlasitěji slyšeti. „Je to poděkowání za mou dobrotu? Netrpím wás u sebe říkajíc jenom pro zaplaťpánbůh? Nenechala jsem wám stranu podle kamen k wůli wašemu škwrněti?' A wy mi budete poroučet—"

„Já nic neporoučím—" spínala matka ruce — „ale pro žiwé rány Kristowy wás prosím, abyste mi jenom ještě tenkráte pomohla..."

„Nic — nic — ani windrou wám nepomohu," sápala se rozjitřená sprostačka — „darmo se rouháte! Jděte mi raději z očí—a čím dřiw tím líp i z kwartýru, rozumíte — má zlatá panno Kačenko?"

Matka bolestně zkřikla, a ztáhla si rychle šátek hloub před čelo, jakoby chtěla zarděné líce a dwa prameny slzí ukrýti.

„Bůh wám to odpusť!" zaštkala úpěnliwě a zoufajíc kwapila zpáteční cestou. Nohy se pod ní třásly, diw neskleslа.

(*Pokračowání.*)

Z WÍDNĚ.

II.

Nyní, an se jedná o založení nowého diwadla národního, byloby práwě w čas, aby se promluwilo o zaniklém diwadle w růžowé ulici, protože jeho zahynutí u wzdálenějších wlastenců a nepříznіwců našich, rozličným způsobem zle působilo.* Kdo arci poměry a postawení onoho diwadla znal až za kulisemi a wůbec zewrub, ten se nebudę diwit, že zaniklo, a naopak snad pozná, že je české obecenstwo dosti četné, aby diwadlo wydržełо.* Při té příležitosti stala se otázka, proč asi nemá Praha tolik diwadel, jako míwala jindy, časem i tři. Ačkoliw se nyní wůbec stížnost wede, že se diwadlům dobře nedaří, zdá se, že w Praze jsou přece ještě i jiné příčiny. Snad i probuzenější duch národní činí, že německá diwadla se tak nenawštěwují. Možná že i to také mnoho působí, že množstwí české šlechty důchody swé we Wídni utrácí, čím se Praze ohromné summy ztrácejí, což bez wplywu na řemesla, na žiwot weřejný, na umění, na celou žiwnost býti nemůže. Žiwot w Praze je w celku dosti welkolepý, co do zewnější nádhery, a čilejší, rázněјší než leckdes jinde, ale mohlby to ještě mnohem wíce býti, kdyby paláce našich welmožů w naší slawné Praze prázdny nestály, tím se jí odnímají znamenité prostředky. Wěc ta je welmi důležitá a zasluhuje hlubšího powšimnutí.

ani naše obecenstwo wšechny síly swoje tak, aby nebyly tyto zárody kouplné záhubě dospěly. Nech i teď odpornící naši praví, že nemohlo diwadlo české obstáti: tím nedokáží nikdy, že by se nemohlo jinde, při jiných okolnostech udržet; leda by chtěli dokázat, že Praha pro dwě diwadla nestačí. Také to nemohou ani posoudit, znajíce wěc jen powrchu; přitom zapomínají, že se i druhé německé diwadlo neudrželo, ačkoli na něm ty samé síly až do skončení oučinkowaly, kteréž na počátku tak skwělý wýsledek připowídaly. Ani spekulace s nowou německou společností za minulé zimy se nepodařila.

W Praze může nyní diwadlo české obstáti; ale — to powídáme napřed! — od prwní až do poslední částky musí na něm býti wšecko dle našich poměrů, dle našich potřeb a sil, založeno, zřízeno a wedeno — naše pak obecenstwo, majíc to samé prawidlo před očima, nesmí we swé krásné horliwosti ochabowati. Bez wytrwalosti a nějakých obětí... netroufáme si nic dobrého přislibowati. Red.

* Pokud wíme, mohl by tuto úlohu na sebe wzíti muž, jehož jméno se we swětě spisowatelském často i čestně připomíná. On stál u samého pramene a znal běh i příhody onoho diwadla ze wšech našinců snad nejlépe. Ale owšem — tato práce bude se mu příčiti. Jeť nad míru choulostiwá. Musel by se wěcí dotknouti, o kterých nemilo mluwiti. A wšak posléz bude ji snad muset přece podstoupiti, aby se k nowému podnikání ouplná důwěra zbudila.

My prozatím dle swého uznání odwažujeme se wšem wšudy, wědomým i newědomým, přízniwcům i nepřízniwcům směle doložiti, že nemůže bywalé diwadlo w růžowé ulici za příklad nebo za wýstrahu při nowém podnikání sloužiti (jakž o tom již i w těchto listech běžně mluweno), jelikož by celá bytost diwadla budoucího na jiných základech spočíwati musela. W onom diwadle doutnaly zárody k zahynutí jeho hned při prwním početí, a postupem času nenapnulo ani ono samo,

* Na to jsme práwě krátce odpowěděli. Ale nyní nastáwá také otázka: Udržela-li by se česká herecká společnost na wenku? — Bylať sice o té wěci již několikráte w našich listech řeč — a sám náš proslulý Slama (F. B.), ku každé stránce národního wywinutí bystrým okem prohlédaje, pojednal o tom we Kwětech r. 1837 obšírněji. Ale posud nemohlo se z rozličných příčin k zaražení podobné společnosti (kteráž by arci sama sobě a jménu českému ke cti sloužiti a jiným podnikáním toho druhu cele nepodobna býti musela) přikročiti; časowé se wšak mění a lidská mysl se přewrací — a bude-li w Praze jednou samostatné diwadlo české státi, jakowého jsme posud neměli: tedy bude i menších diwadel potřebí, kteréž by welkému za počáteční školu sloužily. Weliký wděk učinili by tedy důležité wěci naší oni pánowé na wenku, ježto měli příležitost swé obecenstwo, jeho chuť a nechuť, pozorowati, kdyby (buď článkami do Kwětů anebo w soukromných dopisech, jež pak do patřičných rukou odwedeme) na swrchu postawenou otázku swé mínění pronesli.

Ptáme se totiž: Našla-ly by česká herecká společnost, wycházejíc z Prahy a mohouc wedle swé příkladné solidnosti také požadowání uměleckému wíce než která koli jiná zadost učiniti — našla-ly by při nynějším stawu národních záležitostí našich takowého oučastenstwí, že by se wší ctí obstála? Onať by mohla obecenstwu wíce poskytnouti, nežli jiné potulné spolky toho způsobu; ale také by zas wíce očekáwala, nikdy na jednom místě dlouho se nezdržujíc. — Čím wíce odpowědí z rozličných stran dostaneme, tím wětší služba se wěci prokáže. Prosíme tedy ještě jednou! — Red.

III.

Welmi důležité byloby rozebrati, jak se za starodáwna u nás obce wesnické po staročesku řídily, jaký okres a jaké působení měla rychta, jaké postawení měli rychtář a konšelé. Dále by se mohlo poukázat na staw nynější, co zbylo ze starého, buď zákonem potwrzeno a přikázáno, buď co je zwyk. Je to zajímawé, že se práwě w obecním řízení někde ještě zachowal staročeský způsob počítání na kopy grošů a měření na pruty, prowazce atd., což by se welmi šetrně sebrati mělo, než to zouplna wymizí; snad by se dalo mnoho zachowati, a co je nyní snad jen pouhou formou, mohloby nabýti platnosti a wýznamu. Wůbec by se měla wšecka péče na obce obrátit, aby se w nich jadrný, pořádný, počestný, samostatný duch probudil a sílil, aby nabyly wážnosti a platnosti, jak jim přisluší co základům nejpewnějším státu; neboť obec se sousedy je rodina a celek, i má jakousi stálost a pewnost, je jádro společnosti a sloup státu; kdežto jiné třídy obywatelstwa něco těkawého, nejistého do sebe mají. A jak rodina, tak je zase obec lůno společnosti, a jak rodina, tak i obec chrání, wychowáwá a wede péči, a wšecko napomínání, wyučowání a mluwení málo prospěje, není-li duch mrawnosti, počestnosti a činnosti wtělen buď w rodině aneb w obci. Nabude-li obec wážnosti a uswědoměnosti, probudí se w ní také duch činnosti a obětiwosti pro wšeobecné, cnost občanská, probudí se cit pro čest osobní a občanskou, nastane wětší činnost a pohybliwost, an se wí, pro koho se pečuje a pro koho se stará. (Dokončení.)

Z KATUSIC.

(Z přátelského dopisu.) ....Co platí daleké, široké rozwláčení slow o wěcech, které do žiwota wcházeti mají, jestli se k činu nemáme a skutkem dokázati nepospíšíme, že jsme hodni, aby se nám dobrá rada podáwala. Na holou skálu ať slunce třeba celý rok swítí, přece tam trawičky nenaroste, ale w kypré půdě rostou semena jako z wody. Není toho sice mnoho, co se u nás pro obecný lid a jeho wzdělání stáwá, ale kdyby týž obecný lid jen té skrowné potrawy pilně si wšímal a do krwe ji obracel, wzrůstalo by mu Boží nadělení. Dr. Kodym trefil nám jak náleží do noty, jeho

„Zábawy nedělní“, (od 1. až 9. swazku)

jsou hlubokou studní a bohatým pramenem užitečných wědomostí. Nepochybuji, že rád uslyší, jak si lid moudrých slow jeho wšímá, jak mu důwěrou splácí, a myšlénky jeho we skutečnost uwáděti se snaží. Předewším potěšitelná wěc je, že se odbíratelé stále množí a staří wěrni zůstáwají. Mou rukou rozchází se Zábaw w okolí 25 wýtisků; mezi odbírateli je 1 katolický duchowní, 1 pastor, 1 doktor, 2 učitelowé, 1 zedník, 1 kowář, 16 sedláků a 2 chalupníci. Před nedáwnem přihlásili se opět dwa; z nichžto jsem jednoho pro wzdálenost k boleslawskému knihkupci odkázal. Není-li to dobré znaménko? Jindy se musel člowěk mermomocí namáhat, chtěl-li knihu někomu do ruky strčit, teď to jde samo sebou. Čas je wěru, aby naši knihkupci na wenkowě newáhali, nýbrž dobrou wůli tu k swému užitku pěstili a wychowáwali. — Rychlowar, který pro nás rozšafný mistr Mencl w Karlíně zhotowil, koná swou službu. Byl u mne tuty dny benátský měšťan, kterému se nad míru líbil. I prawil mi mezi jiným, že chce pálit uhlí, a že se ohlíží po nějakém stroji, který by mu stupně horka udáwal. „Nechcete-li nic jiného,“ prawil jsem kněmu, „toť je pouhá maličkost, pro tu nemusíte ani k Němcům zacházet.“ Otewřel jsem mu Zábawy, a ukázal popsání horkoměru. Tu jste měli widět, jak se diwil, že jsou takowé knihy na prodej, z nichž se člowěk podobným wěcem naučit může, a k tomu ještě psané jazykem českým, jeho wlastním, mateřským jazykem. Doufám, že za podiwením přijde prowedení, totiž: že si horkoměr zaopatří. — Rychlowary budou se ponenáhlu k sousedstwu rozcházet. Nu, zdař Bůh! Jen ať se k tomu wolí wždy ten nejlepší štýrský plech, aby byl stroj trwanliwý. — Nebe žehnej naše učitele, a nám popřej setrwání, abychom příkladem budili ty, ježto hlaze podřimují. J. N. K.

BESEDY.

Panošky. Není jistě nad Pařížanky w nowých wynálezích. Při posawadní módě, která paničky a slečinky k wlečení dlouhých šatů a k wymetáwání dlažby odsuzuje, táhne wycházka za wlhkého počasí welké nepříjemnosti za sebou. Stáwá se to nejwíce w dobách zimawých a deštiwých. Nemožno tu, aby dámy sobě zároweň šatů pozwedaly a přitom i něžných ručinek w rukawníčku čili stucliku před zimou ochránily. Pařížanky si ale uměly brzo pomoci. Jejich wynalezením připínají se na šaty agrafy čili sponky, někdy i ze zlata neb stříbra zhotowené a drahými kameny wykládané, a sice na tak příhodná místa, že šaty na ten způsob záponkami wzhůru držené, nicméně pěknou wkusnou řasnost zachowáwají a záhyby slušně i ozdobně plynouti mohou. Agrafy ty obdržely jméno p a g e s čili „panošky“ od ponášení wlečných šatů, což jindy hlawním úřadem panošů bylo. Dáma, majíc šaty takowými panošky opatřené, i za nepřízniwého počasí pohodlně se procházeti a při tom zároweň i ruce w rukáwníčku w teple držeti může. Pokud paničky a slečinky k tomu odsouzeny budou, aby outlých nožinek wlečiwými šaty ukrýwaly a metačům ulic u wymetáwání trošku wypomáhaly: jistě mnohé z nich rychlému rozšíření tohoto nowého a pohodlného wynálezu powděčny budou.

Na ospraweidlněnou!

P. K. (z přílišné snad skromnosti jméno swé neuweřejnil, což přece jakožto přímý antagonista učiniti měl) mohl by swou odpowědí (w České Wčele č. 34.) na můj nepatrný dopis „Od paty Krkonoš (w č. 35. Kwětů) snadně wzbuditi důmínku, že se mnohý brk jen z lektawé bujnosti w našich Kwětech, co na obecném rejdišti kramářských lží proháníwá. P. K. powídá: „Pokud mně powědomo, nehraje se diwadlo za toho času nikde.“ Pokud m n ě ale powědomo, prawím zase já, hraje se i za našich dnů diwadlo, ač ne tak zhusta jako jindy a bez znatných přestáwek po jednotliwých místech. P a n e m e t C i r c e n s e s chce i náš na polo zádumčiwý horan! — A tuším, že se i na Wysoké (nikoli Wysokém) hry do nedáwna prowozowaly. Wždyť nám snad z pohoří našeho přece někdo prawdu powí! — Ostatně záhodnou wěc strany školních poklesků a rozhraní w našich horách milerád zůstawuji nestrannému posouzení oněch, kteříž mezi čtyrmi stěnami psacího pokojíka i dále prohlídáwati nawykli. Jednak wíme, odkud wítr wěje. K u r i a k t e p r e a K u r i a k t e s u d i, prawí kdesi Obradowič. Kouble.

České diwadlo.

We prospěch oblíbené p. Kökertowé bude se w neděli dne 18. kwětna prowozowati: S t ř e l e c k o u z e l n í k, romantická zpěwohra we 3 jednáních, dle B. Kinda od J. N. Štěpánka. Hudba od K. M. z Webrů.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 59.
12. roč. běh.

Časopis tento se we sklepu Pospíšilowu (na betlemském placku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarsích třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK

PRO

ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

17. kwětna 1845.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštownich ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr. stř.

Tři oříšky.

(*Dokončení.*)

Ráno král nemoha ani Janka, ani synů swých se dočkati, poslal sluhu, aby popatřil do ložnice princů. Ten se wrátil bledý a celý bez sebe ke králi a zajíkawě prawil: „Nejjasnější pane! princů a Janka tam není!“ — Král běžel sám a wida krew na lůžkách, jako bez sebe wyběhnul z ložnice, bědowal a lomil rukama. Bylo tuhé wyšetřowání — ale wrah se newyzradil; mrtwoly princů se nenašly a Janko zašel někam do swěta, tak že o něm ani widu, ani slychu nebylo.

Jendžibaba těšila krále a chtěla jej opět k ženbě přemluwiti. Ale král neslyšel hlasu jejího, aniž jí odpowídal. Na zemi swou a na trůn zapomínal, smutný, zamyšlený přecházel a wzdychal. A nawzdychaw se a napřechodiw, sednul si dle okna ku stolu, podepřel těžkou hlawu prawicí a hořké myšlénky k srdci připouštěl. Nenadále se okno jemně zatřese a z wenku naň sedá krásná páwa a začíná zpíwati. Jendžibaba wšak jako wichr přiletěla s metlou a s křikem páwu odehnala, dokládajíc, „že krále nepokojí.“ Král stáhnul hněwem černé obočí, wyskočil a na Jendžibabu se obořil: „Jak se opowážíš bez mého powolení takowým křikem páwu odháněti? — nechť zpíwá a mne potěší!“ — Jendžibaba se ulekla; hned ale opět weselou twáří a oulisným hlasem: „Zpíwej, pěkná páwo, zpíwej a potěš nejjasnějšího krále!“ na páwu zawolala a odešla. —

Král se posadil ke stolku a otewřel okno. Páwa přiletěla a ke králi sednuwši sladce zazpíwala:

„Prileťela zlatá páwa,
Sadla sobe wedla krála,
Doňesla mu tej nowini:
Porezaňí jeho siňi,
Tam mu ležja w tej paloťe,
Kde ňeidú len raz w roce;
Doňesla mu drahej masťi
K pomazaňí jejich kosťí.“

Pak umlkla a zpod křídla zlatý hrneček wyhodiwši, odletěla a kdesi wysoko w powětří pod nebem zmizela. —

Král běžel do komnaty, do nížto se jen jedenkrát w roce chodíwalo — a hle! synowé jeho jako bílí andílkowé w bílých košilkách krwí pokropených leželi na stole. — Otcowi na prwní pohled stály oči sloupem, srdce zkamenělo; ale po chwíli přišed k sobě wyňal drahé masti z hrnečka, přistoupil k synům a začal jim podřezaná, jako čerwenou stužkou opásaná hrdélka potírati. Sotwa že dokončil, synkowé, jako ze sna zbuzeni, otewřeli oči se usmíwajíce a zdwihali hlawinky. Otci zahrály w očích slzy radosti, i pozdwihnul kwapně drahých dítek a dlouho — dlouho je objímal a líbal. A synkowé zaštěbetali: „Dobré ráno, tatínku! Jak sladce jsme spali!“ — i líbali mu ruce.

Král zawolal nato nejwěrnějšího sluhu, swěřil mu syny w ochranu, a jim přikázal, aby do zejtřejška nikam z komnaty newycházeli. Na druhý den swolal wšech rádců i s Jendžibabou a s dcerou její na slawnou hostinu. Když se rozweselili, předložil král rádcům swým otázku: „Coby takowá žena zasloužila, která králowské syny zařezala?“ — Tuť sama Jendžibaba hned mu nestydatě do řeči wskočila: „Nejjasnější králi! nic jiného, než aby ji za žiwa za ocasem koňským po městě wláčeli a před každým domem řeřawými kleštěmi trhali.“ — „Tobě tedy i s dcerou twou stane se to ještě dnes!“ odpowěděl přísně král.

Princowé byli pak w krásných šatech hned na hostinu přiwedeni k weliké radosti rádců králowských. Jendžibaba pak s dcerou tak byla odprawena, jak si sama usoudila. A podnes ještě, když někdo před domem čerwené soukence najde, obyčejně řekne: „To je té Jendžibaby, kterou kleštěmi trhali.“

Ze žiwota chudých.

(*Pokračowání.*)

4.

Newědomky běžela nešťastná matka domů. Newýslownou bázní hnalo jí to k loži nemocného dítěte. Bylo to poprwé, kdežto se počínala strachowati, že by mohla jediný a poslední swůj poklad ztratit. Až posud odrážela se tato myšlénka o její náramnou důwěru.

W zimničním zanícení, s prudce tlukoucím srdcem wrazila do dweří. Stará poctiwá sousedka seděla se swou punčochou ještě na posteli — ale dýchala si již do přetuhlých rukou. W sedničce točila se zima.

Skoro hltawě padl zrak matčin na nemocného. Pacholík tu ještě ležel, jak ho byla opustila; ještě mu twáře semtam prokwítaly — ještě se mu leskly oči tím sklenným pleskem.

„Nic se nepřihodilo?" ptala se matka udýchaně.

„Nic" — odpowěděla stará trochu mrzutě — „jen že bych byla málem překřehla."

„Odpusťte—panno Baruško!" prosila žena letitou hlídačku — „že jsem se opozdila. Musela jsem na doktora čekat..."

„Nu — čekat musí každý člowěk," prohodila stařena wstáwajíc a k odchodu se chystajíc. „Proto jsme na swětě; jen když to něco pomůže."

„Ach — ono by snad pomohlo!" zaoupěla matka a odlewila nyní hlasitým pláčem stísněnému srdci swému — „pomoc by byla; ale já ji nemohu zaplatit. Wždyť jsem pouhá žebračka!"

Nikdy nebyla ubohá žena význam těchto slow tak bolestně pocítila jako w tomto okamžení. Bylof jí při tom, jakoby jí mělo srdce puknouti.

„I nu, nu" — začala ji stará panna těšiti. „Wždyť není tak zlé, aby nebylo zas dobře. Pomyslete, že jste mladá — že můžete pracowat — a při práci se člowěk nikdy neztratí."

„Ale co mám dělat se swým dítětem?" ptala se matka polozoufanliwě. „Mám je nechat zahynout? Mohu je opustit a hledět si wezdejšího chleba? Anebo mohu nechat duši u něho, aby je hlídala, a wymořené tělo do díla sepřáhnout? Já činila, co poctiwá wůle činiti může, dokud síly stačily! Že jsem onemocněla, za to nemohu — já pracowala — já prodala a zastawila, bez čeho jsem býti mohla — teď nemám... ničeho."

„Mohla bych wám snad pěti groši pomoci?" ptala se letitá panna, stojíc již u samých dweří. — „Wíce nemám."

„O děkuji wám — děkuji, panno Baruško!" prohodila žena we swém zanícení s jakousi hořkostí. „Mně nepomůže pět grošů — mně nepomůže nic — nic wíce na tomto swětě — nežli hrob wedle mého dítěte."

S hlasitým štkáním wrhla se přitom na postel, přes nemocného pacholíka. Stará panna zawrtěla hlawou a odešla...

W newýslowné bolesti ležela matka dlouhou chwíli přehnuta na chatrném loži. Newěděla o sobě. Míra hoře jejího byla tuze weliká, tak že wšechen jiný pocit w ní utonul. Plakala, ale ohlas pláče jejího zanikal w chatrné pokrywce.

Konečně ji wytrhla z tupé necitelosti zima. Začínalo jí w chladné sedničce mraziti. Otřásla se — a zwolna wstala.

Oko její utkwělo na pacholíku. On se nehýbal. Zdálo se, že spí. — Ledowé odhodlání, kamenná zoufalost ulehla si do duše i na twáře její.

W tom se opět zimou na celém těle zachwěla, zuby jí zadrkotaly. Tiše pohledla kolem a zrak její pozastawil se u poslední rozwiklané židličce. Přikročila k ní — wzala z koutu starou sekýrku, wyšla na předsíň a w malé chwíli wrátila se s přehouslí drobně rozštípaného dříwí.

Za několik minut praskala suchá židlice w kamínkách.

Matka stála zase nad pacholíkem — a srdce její začalo se zase žiwěji pohybowati; tepleji začala jí krew žilami prouditi.

„Ta kamenná duše!" — promluwila po chwíli sama k sobě — „to nekřesťanské srdce! Dokud jsi kwětlo, ubohé poupátko — to uměla s tebou hrát — to uměla slibowat: ale když má přispěti, abysi nezwadnulo... to se necitelně obrací. — A kdyby to neměla..." mluwila dále, a oči se jí rozjiskřily diwým plamenem a otočily se na druhou stranu po staré almaře; prsa počaly se jí nepokojně dmouti a podiwný, nikdy nepocítěný oheň projel jí od hlawy až do paty... „ale ona to má — ona má mnohem wíce... ona by mě mohla šťastnou učinit... a dítě moje zachránit... a nic by přitom neutrpěla..."

I přistoupila blíže k almaře. Oči její spočíwaly na ní s diwou žádostiwostí.

„Wím to dobře—" mluwila sama k sobě třesoucíma-se rtoma — „w prawém koutě má žlutou truhličku — a w ní plnou hrst stříbrných peněz — ona je zdrawá a silná... mé dítě ale..."

Ještě krok... a již stála u staré almary; ode dáwna wěděla, jak se i bez klíče odwírá. Již wztahowala ruku... w tom se začal pacholík pohybowati a temné zwuky ze sebe wydáwati.

Žena sebou třhla — obrátila se a poslouchala. Pacholík pohyboval ještě usty… pomalu začínaly zwuky býti srozumitelnější… konečně bylo po malých přestáwkách slyšeti: „A — neuwoď — nás — w pokušení — ale zbaw nás….“

Newědomky odříkáwalo pachole Otčenáš, kterýž mu byla matka již wštípila.

Ale jako třibranný meč projela slowa newinného prosebníka duši nešťastné matky. Zachwělať se jako smrtelnou hrůzou — zkřikla — klesla na kolena, sepaula křečowitě ruce na prsou a modlila se: „Neuwoď nás w pokušení!“

(*Pokračowání.*)

Z WÍDNĚ.

III.

(Dokončení.) Je podiwno, že se u nás tak málo w tom oboru pracowalo, což se nám zdá při našich poměrech to nejdůležitější a nejpřednější a tak potřebné jako sůl a denní chléb. Proč nemáme ani knížky příruční pro rychtáře, kde by se naučil powinnostem swým a kam by mohl pro sebe i pro jiné na radu chodit. Proč nemáme malou bibliotéku pro lid, práwnickou, hospodářskou a ponaučnou w jiných okresích? Tak je lid náš opuštěn, a zde je práwě okres pro působení wlastenecké; tu kde potřeba lidu o duševní almužnu wolá: přestáwá wšecko mluwení o Čechomanii, a kdo by něco říci chtěl, prozradil by jen co chce.

Pro uwarowání wšelikého nedorozumění buď podotknuto, že naše snažení nemůže býti pouze psaní knih pro domácí porada, slabikářů atd.; pořádný národ žádá wyšší žiwot duchewní, žádá swůj podíl w sláwě a činnosti swětodějinné; zde se mělo jenom na to poukázati, že práwě tento nahoře zmíněný okres činnosti wlastenecké u nás je skoro zouplna zanedbán; my máme spíše rozličné cukrowinky, nežli denní záživný chléb. Dobrá wěc, welmi důležitá a čestná jsou naše učená bádání ty naše slowo- a jiné zpyty, ano i ty rozličné terminologie (totiž knihy pouze k wůli terminologii dělané) jsou prospěšnější, nežby mnohý na prwní pohled myslil; neboť krom wšeho objektiwního užitku pro wědy a wzdělanost, zušlechtily a obohatily jazyk; jimi dokázala naše národnost swou uzpůsobilost pro wyšší žiwot (což bohužel se teprw mnohým dokazowati muselo), jimi wydala swědectwí o wědeckém, jádrném a řádném duchu swém, a jimi práwě wydobyla si čest, částečné uznání swého snažení a wůbec místo mezi wzdělanými národy. Užitečná wěc je to přinášení tance a howoru na oltář wlasti, čím se dokázalo, že naše národnost umí nosit bílé rukawičky a že se dámě i o tanec česky říci může (což bohužel se též dokazowati muselo), ano i to zpíwání ku sláwě wlasti a třeba i ta pinta piwa, wypitá ku probuzení národů slowanských* a jiné *amoenitates patrioticae* mají swé zásluhy, neboť wedou rozličné cesty ku spasení, ale zdá se, že největší potřeba je nyní, aby se o lid pečowalo. Ne wzdělanosti pouze, náwodu k mrawnosti, a prostředku k usnadnění žiwnosti potřebuje lid, ale i uswědomění swé hodnosti a wážnosti, aby nabyl ucty sám před sebou a před swým národem. Sedlák francouzský mluwí s nadšeností o swé *grande nation, gloire française*. W. N.

* Za posledních časů nabylo to wlastenectwí welmi příjemnou podobu, že je skoro radost býti *wěrným synem wlasti*. Tito synowé a dcery wlasti se scházíwají, tančí, milostkují, wše jen k ončelu swětodějinnému, ku oslawě a spáse národu. Jednou za rok na českém bále býti wlastenkou, to nezabije ani holku ani souseda. — Je to mrzutá wěc, že se tu a tam wlastenectwí skoro za řemeslo poważuje, aneb za nějakou hodnost a mnohý si na to něco zwláštního domýšlí, že pije u *českého stolu* piwo a že *w swém srdci celý národ nosí*. I ten, kdo *celým srdcem národ miluje*, o čest jeho dbá a práwa jeho hájí, nečiní nic jiného než swou *powinnost*, a někomu se kořit a pochlebowat jen proto, že je wlastencem, je skoro zbytečné. Ale my jsme takowá dobrotiska! Řekne-li kdo, že *čeština není práwě pro blázny*, již z toho máme radost. Některé předmluwy, zwláště k mluwnicem, jsou prawé sbírky takowých *testimoniorum paupertatis*.

Z Prahy k Šumawě a naspět.

(Pokračowání.) O polední byla na panském sídle hlučná hostina. Gallerie nejrozmanitějších twáří, w tom jediném se srownáwajících, že bylo na wšech známky wezdejší spokojenosti widěti, jewila se okolo dlouhé tabule. O jídlech a pamlskách nebudu mluwiti; neštudowalť jsem kuchařské umění a newím, zda-li bych i w samé Rettigowé Kuchařce tolik názwů našel.

Rozpráwka byla strakatá, dowádiwá míchanice. Tu znělo o hospodářstwí, tam o študentských kouskách, kteréž byly staří pánowé za mladých let wywáděli, onde se trochu škádlilo a poklepáwalo, a tu konečně — tu se mluwilo… o české literatuře! Ano o mladé, den co den se fintící panně se mluwilo také, a k tomu ještě w kole krásné pleti. Rubešowy deklamowánky a Paleček poskytowaly jako newywážnou, wěčně se proudící studni jednohlasné chwály.

O přešťastný Rubeši! co jsou jiní pracowníci na roli dědičné proti tobě? Kolik se jich uwondalo celými folianty a přece ještě nepřipravili ani řádečku tam, kde se twoje lehkoperá, letonohá Muza jako doma rozložila. O přešťastný Rubeši! Kdybysi wěděl, do jakých srdéček twoje nápady z osmikrejcarowých swazečků se přeliwají, jakými spanilými rty se zase pronášejí, jaké twářičky se přitom rozkoší usmíwají: ty bysi každé jiné péro odložil, jenom to ne, kterým si dítky ducha swého w žiwot uwedl — a kdybysi měl přitom rosu pít a sluneční papršky polikat. Škoda jen — škoda! že tak málo kdy notný bič swému Palečkowi do ruky kladeš! Při swých weselých kotrmelech mohl by snadno sem tam šwihnouti; mezi smíchem by rána tak nebolela. —

Pod wečer šli jsme se do hospody podíwat, kde se při panské hudbě mladý lid w přeplněné swětnici potil. Tato panská hudba záležela ze dwou houslistů, jednoho klarinetisty a asi třech trubačů. O souhlasí nechci ani mluwit; mně se zdálo, že každý nějakou jinou písničku pro sebe hrál, druhého si newšímaje.

Já se ptal mladého wenkowana: zda-li tu po wůkolí také na dudy w hospodě nehrají? on odpowěděl, že ano, ale kdyby prý tady hrály, že by nikdo do hospody nešel. Podíwejme se na tu ciwilizaci!… O milí ubožáci! tak powrhujete pro marnou módu každým národním zwykem, jakobyste se mermomocí do slepoty nutili, abyste poklesky a nedostatky swé neseznali.

Před rokem prý tady několik panáčků quadrilu tančili; rád bych wěděl, co si asi zdejší lid o tom tanci myslil?

Když jsme se tam co hosté zdejší wrchnosti přihnali, ne-

dalo nám to mnoho práce, aby se nám sólo udělalo. Dali jsme si tedy hrát. Aby to ještě líp šlo, odložil druhý houslista housle a přiložil troubu k ustům, a tak sestáwala celá hudba skoro ze samých trubačů. Co hráli newím, to wšak je swatá prawda, že jsem se w jediném kole několikrát zastawiti musel, chtěl-li jsem podle noty z místa přijít. (Pokračowání.)

DENNÍ KRONIKA.

Z Prahy.

Wýjewy z minulé powodně — na obrazech. K spanilomyslným podnikáním, powstalým za posledních časů proto, aby našim nešťastným wytopencům nějaký užitek přinesly, náleží také ono p. Lotha, kterýž umělou rukou několik zajímawých wýjewů z oné hrozné doby po městách pražských na kameně wykresliw, nyní pěkné otisky we prospěch oněch stížených prodáwá. Budeť zajisté málo kdo mezi očitými swědky, ježto by si tyto listy pro památku nezjednal — a těm, kdož wlastníma očima zpoustu newiděli, poskytne zdařile wywedené dílo aspoň z části obraz oné nehody. Posud wyšly 4 obrazy a prodáwají se w kněhkupectwí Krečmarowu w jesuitské ulici, kus po desítníku.

Ze Slaného. (*Slawnost narozenin Zeměpána.*) Že naše starodáwní město nikdy neopomine, jak míle se příležitost hodí, na jewo dáti lásku a wěrnost k našemu nejmilostiwějšímu zeměpánu, dotwrdilo opět letos. Dne 18. dubna uspořádal zdejší wážený c. k. guberniální rada a krajský, čestný měšťan slánský, p. Kazimír Fortwaengler, přičiněním zdejších pp. ochotníků diwadelní zábawu. Nejdříwe se přednášel srdečný prolog německý, pak následowal úwod z Mozartowy zpěwohry Don Juan a Kotzebuowa weselohra „Der gerade Weg ist der beste" a konečně „Dwa přátelé a jeden kabát" w mateřské řeči, tak že se nám každému něčeho dostalo. Slawnost tato se den na to opakowala a po oba dni se pp. ochotníkům úlohy tak dobře dařily, že se wšeobecně žádost wyjewila, by častěji takowéto příjemné zábawy uspořádali, co také jak slyším, se dojista wyplniti hodlá. — Čistý wýnos 109 zl. stř. má prý se co nejdříwe k podpoře wytopenců do Prahy zaslati.— * *

Ze Šternberka pod Smečnou. Lázně zdejší se již otewřely a prwním hostem je náš wysoce wážený a milowaný veterán literatury domácí p. Josef Jungmann se swou wáženou rodinou. Přejemeť srdečně, aby zdejší woda oudy jeho posilnila, by pole literární ještě hojně a dlouho wzděláwati mohl. — Letos očekáwáme jak z wůkolí tak i z dálí hojných náwštěw, neboť lázně naše jsou z wětšího dílu podniknutím několika pp. doktorů pražských, z nichžto zde wždy jeden přebýwati bude, obnowené a přestawené, tak že zdejším sadům, přírodou zajisté bohatě obdarowaným, teď nic jiného neschází, než přiwětiwá powětrnost. * *

BESEDY.

W orawské stolici slowenské, wyprawuje maďarský časopis Magyar Gazda, panuje bída ještě pořád w tak weliké míře, že se lid i dobytek jedním způsobem ztrawují. Jedí piliny otrubami smíchané, seno a owesné plewy. — Ale konečně se již také na wšech stranách pro ubohé bídníky hojné příspěwky sbírají — pomocí soukromných i weřejných sbírek, koncertů, diwadel, zwláštních darů a j. Jeho Cís. Milost, náš nejmilostiwější Zeměpán ráčil jim 10000 zl. z korunowačního daru přiřknouti. * *

Literní zpráwy jihoslowanské. U knihtiskaře J. Blázníka w Lublani wyšlo pět swazků „Pésem krajnskiga naroda" (písní krajnského národa). Písně tyto sebral pomocí wlastinilowných přátel zemřelý M. Korytko, rodem Polák, jenž w Krajnsku delší čas pobyl. Každý swazek prodáwá se po 20 kr. stř. — Pozornost naši zasluhuje též i následowné dílo, jenž také w Lublani wyšlo: „Uiberficht der Flora Krains, oder Verzeichniß der im Herzogthum Krain wildwachsenden und allgemein kultivirten sichtbar blühenden Gewächse etc. von Andreas Fleischmann. Pan skladatel hleděl totiž wšemožně i wýznamy slowenské uwáděti, což přírodopisu slowanskému časem prospěti může. Cena tohoto spisu je 40 kr. stř.

Danica.

Pokorný, ředitel josefowského diwadla we Wídni, (kterýž we prospěch našich wytopenců představení uspořádal, jenž přes 1600 zl. stř. wyneslo) nebude již, jak se myslilo, nowé diwadlo stawěti. Koupil-za 199000 zl. ono welikolepé na Wídni a počne w něm 1. čerwence hráti.

Cenu za nejlepší truchlohru, určenou od francouzské akademie, obdržel Ponsard za swou Lukrecii. Obnáší 10000 franků.

Za anglické spisy periodické wydá se dle nowého sečtení ročně 2000000 — za listy politické 9000000 tolarů. Zwláštní odwětwí literatury anglické působí spisy měsíčné; nyní jich wychází 227 a tedy se rozesílá každého prwního dne w měsíci as 500000 swazků. — Wydání za weškerou literaturu anglickou obnáší do roku 15 mil. tolarů.

Nejwětší powodeň od potopy swěta. Gdánské nowiny „Handelsblad" wyprawují o powodni w sewerní Číně, wedle které wšechny ostatní powodně, jenžto se za posledních dob w Ewropě udály, co nepatrné mizejí. Na břehu žlutého moře zdála se tato powodeň druhé potopě swěta rownati. Celé daleké krajiny — rozlehlostí ewropských králowstwí — byly ouplně zaplaweny a když woda opadla, zanechala tisíce mrtwol. Když již žádná naděje nezbwitala, položily matky, aby aspoň něco zachowaly, swé dítky do wan pod ochranu Nejwyššího je poručiwše. — Přes 17 millionů lidí přišlo buď o žiwot aneb jen bídně uteklo se do sousedských zemí.

Zase nowá polka! Prwní tanečnice w Berlíně, p. Polin-owá, wynašla nowý způsob tančení polky, kterýž se jen od jedné dámy tančí; tanec ten prý se wyznamenáwá swou gracií jakož i swou způsobností nad obyčejní polku!!

W Poznani zemřela před nedáwným časem hraběnka zimou, ačkoliw měla 20000 tolarů ročních důchodů a w jejím pokoji se na 50000 tolarů we zlatě našlo.

Literní zpráwa.

Přátelům staré české literatury podáwáme zpráwu o wyjití druhého swazku díla, wydáwaného nákladem král. česk. společnosti nauk pod jmenem: Rozbor Staročeské Literatury od Jungmanna, Hanky a Šafaříka. Obsahujeť obšírné zpráwy o rozličných neznámých aneb méně známých rukopisích i tištěných knihách českých, a wychází jak w pojednáních učené společnosti, tak také we zwláštních swazcích. Prwní swazek wyšel roku 1842, a prodáwá se, jakož i nyní druhý po 45 kr. stř. w Praze w knihkupectwí Kronbergra a Říwnáče.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 60.
12. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 330) wydáwá po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK PRO ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

20. kwětna 1845.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 40 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk mocnářstwí půlletně i s poštowním obalkem 2 zl. 36 kr. stř.

Hrádek.

1.

W ouprawné jizbě dosti ouhledného domu w Jičíně seděla díwka u okna, ženskou prací se zanášejíc, a přitom netrpěliwě brzy na ulici, brzy ke dweřím pohlížejíc, jakoby někoho očekáwala. W tom wešla domácí hospodyně, a díwka k ní hned promluwila:

„Dobře že přicházíte, Markétko; ráda bych wěděla, co se asi w městě děje. Jsem welice nepokojna, že otec tak dlouho nepřichází, musejí cos důležitého na radě wyjednáwati.“

„Moc potěšitelného nepřináším. Byla jsem práwě na náměstí, lid se tam sbíhá, strach a leknutí obrazí se každému na obličeji. Powídá se, že Šwédowé co newidět do města přitrhnou.“

„Wždyť jsem si to myslila, že nás něco trpkého potká, jak jen městský písař práh překročil; příchod jeho mi wždy něco zlého wěští, a proto ho také nerada widím.“

„Aneb naopak — že ho nerada widíte, tedy mu wůbec nic dobrého připisowati nechcete. Ostatně wíme, že díwky, jsouce takowouto prací jako wy zaměstnány, nerády od někoho cizího překwapeny býwají, docela je-li práce takowá, že mnoho swědků nemiluje.“

Díwka na to neodpowídala, ale bedliwě pohlížejíc do swého wyšíwání, tím pilněji jehlicí pohybowala.

„Neodpowídáte? — z toho widím, že jsem wám prawdu řekla. Awšak, což platí mluwiti; čas mine, a pan primator nejde; již tři hodiny po poledni, aniž od rána co w ústech měl. Myslím, že bychom k němu poslat mohli, neboť wěc snad nebude tak důležitá, aby se k obědu wyprawiti nemohl.“

„Wždyť wíte, že to nemiluje, aby ho někdo w ouřadní práci wytrhowal, a pak se dá domysliti, že nadarmo od šesti hodin na radnici nesetrwal; musíme tedy čekat, až se porada skončí.“

Sotwa že dokončila, wešel do sednice muž as třidcitiletý, welmi ouprawně oblečený, twáří dosti příjemných a chowání způsobného. Kdyby nebylo malých, wpadlých očí, jenž jakousi zawilost a ouskočnost prozrazowaly, a poněkud wyhublé postawy, mohl býti díwkám swou ohebností dosti nebezpečným člowěkem. Byl to Walenta, městský písař, důležitá osoba w radě města Jičína, někdejší hlawní stolice wéwodstwí Friedlandského, za časů slowútného Albrechta z Waldštýna. Otec jeho byl znamenitou osobou při dwoře toho welmože, a wšak po smrti pánowě zašla i hwězda jeho, tak že syn s důstojností městského písaře spokojiti se musel, ačkoli by schopnosti jeho důležitější ouřad byly zastaly. I bylby snad ani tento nedosáhl — poněwadž o něm w městě špatná powěst šla — kdyby byl otec jeho primatorowi Donatowi jakousi důležitou službu neproukázal. Awšak jsa mrawů při dwoře welikého wéwody wytřelých a ducha bystrého, přispěl w mnohých těžkých wěcích, jenž se za těchto nepokojných časů sběhly, swou dobrou radou, tak že od primatora welmi nawiděn byl.

Tím méně rád widěn býwal od Lidmily, dcery primatorowy, o jejížto ruku se ucházel. Díwka, ježto byla již bez otcowa wědomí dle swého srdce wolila, a krom od Markéty, hospodyně domácí, málo co pochlebného o Walentowi slyšela, nemohla nikterak jakousi hořkost proti písařowi přemoci. Nawzdor otcowým domluwám a swému přičinění nebyl w stawu ji sobě nakloniti.

„Odpusťte, panno,“ jal se při wkročení mluwiti, „že wás snad w příjemné práci wytrhuji; pan primator mě požádal, abych wám oznámil, že mu nelze před wečerem domů přijíti, jelikož důležité zaměstnání—“

„Ano, powězte nám, pane Walento, co se to děje,“ skočila mu Markéta do řeči; „powídá se, že přijde do města nepřítel.“

„Tak tomu; i těším se, že naleznu příležitost

wydobýt si tuto ozdobnou pásku, o níž panna Lidmila práwě pracuje, bezpochyby aby ní největšího hrdinu našeho města při nepřátelském wtrhnutí obdařila. A wšak netřeba by mně bylo takového podnětu, jelikož přítomnost panny Lidmily sama i největšího sketu k hrdinstwí by mohla pohnati.“

„Nechte dworného pochlebowání, pane písaři,“ přejala mu Lidmila řeč — „a powězte nám raději, čeho se obáwati máme; ostatně můžete být bezpečen, že si tuto pásku zasloužiti musí, kdo ji obdržeti má.“

Těmito zúmyslně trpce pronešenými slowy poněkud zaražen, jal se Walenta wyprawowati, co o hrozícím nebezpečenstwí na hradě byl slyšel.

Časně ráno přišlo na slawný ouřad psaní z Friedlandu, w němž wůdce šwédského wojska oznamuje, že 30. ledna 1648 s lidem swým do města wtrhne, a toho dne znamenitou část peněz a potrawy pro sebe i wojsko swé míti musí, nemá-li město popelem lehnouti. Primator swolal radu a nejpřednější měšťany, aby s nimi o té wěci promluwil, a možná-li wýplatek od nepřítele wysazený k určitému času připrawil. Awšak obawa jeho, že toho nedocílí, nebyla marná. Sewerowýchodní kraje naší milé wlasti sloužily již mnoho let wojsku saskému a šwédskému za rejdiště; obywatelé jičínští složili již po dwakráte, totiž roku 1630 a 1634, spojenému wojsku saskému a šwédskému znamenitý wýplatek, tak že wychudlí jsouce obzwláště neourodou a drahotou roku 1640 a 1641 panující, přehnaným žádostem nepřítele wyhowěti nemohli. Primator Donát, na mysli kleslý, chtěl již radu i shromážděné měšťanstwo rozpustit, a osudu buď si jaký koli se oddati; an se tu Walenta s radou wyskytnul, kteráž kdyby se powedla, zásluhy jeho o blaho obce značně by zwětšila. Nawrhnul totiž, wyzwati kolej jesuitskou, aby určený wýplatek složila, načež by měšťané zaopatření spíže a potrawy pro nepřátelské wojsko na sebe wzali K tomu též podotknul, žeby se úmysl Šwédůw císařskému wojsku, posádkou w Králowé Hradci ležícímu, sděliti mohl, kteréžby na pomoc přispěti, a město, dosti pewnou zdí obehnané, hájiti mohlo.

Rada ta slibowala dobrý oučinek, a za tou příčinou bylo hned posláno pro slowutného rektora téže koleje jesuitské, Balbína, zdaliž by nakloněn byl, jmění kláštera k oswobození města obětowati.

Tak daleko dospěla porada, když městský písař k Lidmile poslán byl, aby ji k uspokojení mysli o stawu wěcí uwědomil, an zatím na radnici příchod rektorůw toužebně očekáwali. —

„Možnoť se nadíti,“ prawila Lidmila, když byl Walenta swé wyprawowání skončil, „že welebný otec žádanou obět k oswobození města neodepře, obzwláště an se co obáwati jest, žeby klášter při násilném wtržení nepřátel snad ještě wětší škodu utrpěl, což bychom, znajíce blahodatné působení jeho, wšickni welmi bolestně nesli.“

„Aj, nemyslil bych, panno, že wám zachowání koleje tak příliš na srdci leží, obzwláště an konwikt jesuitský pro bouřliwé časy rozpuštěn jest, a tudy ptáček, s nímž jste se ráda bawila, z klece wyletěl. Či domníwáte se, že se opět nawrátí?“

Při těch slowech se Lidmila zapýřila, awšak znajíc úštěpačný způsob mladíkůw, odpowěděla polou trpce polou žertem:

„Neníť pochybnosti; neboť známo, že se tažní ptáci opět do swých předešlých míst wracejí, a ostatně se domníwám, že nejsem powinna, wám ze swého soustrastí oučty skládati.“

(Pokračowání.)

Ze žiwota chudých.

(Pokračowání.)

Hodnou chwíli klečela takto skroušeně w kající postawě.

Proudem walily se jí horké slzy po twářích a podiwný, blažiwý mír přicházel do srdce jejího.

Konečně se wzchopila. Oči její byly oživeny — ňádra opojena nowou důwěrou. Přistoupila k posteli, sehnula se k dítěti a políbila je na čelo.

„O ty můj strážný andělíčku!“ zašeptala přitom z hlubokosti duše swé, a zrak její utkwěl zpytawě na twářích jeho. Chtělať na nich čísti doswědčení toho, co tak pewně doufala. — „Ty moje wadnoucí růžinko — o že tě nemohu krwí swou zalíti, abysi občerstwena hlawičku swou zase napnula! Že ti nemohu teplého místa we swých ňádrách wyhrabati — že tě nemohu těmito seslablýma rukama zachytnouti, abysi neklesala a neopadáwala! Ale ubohá matka twá je chudá děwka — a newyslyší-li Pán wolání její, nemůže ti ničeho poskytnout.“

S rukama sepnutýma stála nad pacholetem. Nowá, neobyčejná myšlénka zmahala se w duši její. Cítilať přehluboce, že musí ještě nějak síly swé napnouti, aby dítěti přispěla. „Jdi žebrat!“ znělo to w ní temným, celou utrobu přerýwajícím hlasem — „jdi žebrat!“

Žena se zachwěla a na čelo jí wstoupil horký pot. Dychtiwě ohlížela se kolem, jakoby tu odněkud pomoc kynouti mohla. Ale nikde nebylo již kusa ná-

bytku, nebylo kusa šatu... nebylo ničeho, co by ještě bylo mohlo do rukou židových nebo do zastawárny putowat.

Najednou přikročila ku swé staré odřené truhlici na kulatých nohách a otewřela wíko na wiklawém kowání.

Do polowic bylo prázdno; chatrná ženská košile, ještě chatrnější spodní sukně a zástěrka, dwa, tři šátky, několik čistých kousků dětského prádla, soukenná bundička, menší a wětší karkule — to bylo celé bohatstwí w této nuzné schránì.

Žena se počala w té směsici dychtiwě přehrabáwati. Newyndáwala kus po kuse — ale přewracela wšecko naruby. Na dně leželo několik wybledlých pentlí, pouzdro z modlitební knihy — w něm rozličné papíry, jak se zdálo: psaní a jiné písemnosti, na nichžto si majitelka něco zakládala — w koutku stála malá čerwená škatulka.

Té se chopila a otewřela ji. Tu byla malinká soška Panny Marie, jakož ji poutníci přátelům na památku ze Swaté hory přinášejí — tu byla mosazná náušnice s falešným kamínkem, několik knoflíčků — a prsten, tenký, zlatý kroužek. Ten wzala rychle do ruky a přitiskla ho k ustům.

(*Pokračowání.*)

BESEDY.

Příspěwky pro naše wytopence obnášejí dle wýkazů při pražských nowinách již k 300.000 zl. stř. — nepočítaje 100000 zl., kteréž pp. stawowé dáti ustanowili.

Dějepis Palackého. Znamenitého díla tohoto toužebně čekaný díl třetí přišel konečně tyto dny do knihkupectwí. — I weleważený p. spisowatel jeho je zase (od 8. toh. měs.) w Praze, nawrátiw se z Wlach, kdež byl přes půl léta pocestowal. — Také spisowatel

„Zrcadla žiwota na wýchodní Ewropě," pobyw 7—8 let w Polště, meśká nyní — zajisté ku swé jakož i k naší radosti — zase mezi námi. — U té příležitosti nemůžem pominouti otázku: Nehodlá-li on sám — či-li snad je o p. nakladatel — we spisu pokračowati, kterýž tak pěkně začal a každým swazkem utěšeněji se rozwíjel. Literatura naše má poskrownu takowých prací, jako jsou p. Zapowy „Procházky po Halické zemi" — a my bychme se museli zastydět, kdyby se u wydáwání podobných kněh snad proto pokračowati nemohlo, že dosti hojného oučastenstwí neušly. Takowéto strachowání nemůžeme si ani k mysli připusti

Zdejší wýstawa umělecká dokončila se minulou neděli. W příštích listech podáme o ní kratičkou zprávu — zwláště co se wýtworů českých malířů týče, z nichžto nejwýtečnější práwě teprwa za posledních časů k nim přibyly. **

Modlitby židowské tisknou se we Wídni u Buscha a Schmida w českém překladu. Překladatel těchto modliteb hodlá časem wydati starý zákon dle potřeb židowských komentarem a překladem českým opatřený. Mezi slowanskými nářečími je snad čeština prwní, do kteréž tyto modlitby přeloženy jsou. Welmi důležitý krok je to zajisté.

Česká básnička L. A. Frankla (ondy we Kwětech) přiwedla snad mnohému na mysl, jak mnoho krásných sil při okolnostech příznivějších by se nám bylo zachowalo. Podotkněme jen to, že i rozený Čech přewráceným wychowáním není w stawu jazykem swým wládnouti, leda by si byl mnoholetou soukromní pilností známost jeho přiosobil. Tyto obtíže již mnohého odstrašily. Takowá bída u nás panuje: — Což Bedřich Bach a František Zwěřina z Ruhwaldu docela umlkli?

Příklad naší Matice české welmi dobře působil, neboť již mnohá jiná dle jejího wzoru powstala. I pro Slowence w Štýrsku, Korutansku a Krajnsku založil nyní kanowník Slomšek, horliwý wlastenec a spisowatel mnoha užitečných spisů pro lid, podobný blahodějný ustaw w Ljublani. W. N.

Budoucí společnost herecká diwadla na Wídni zdá se bude welmi znamenitá. Pokorný prý wyjednáwá se Staudiglem a s Lindowou — pro kterouž by byl nedáwno Berlín samým enthusiasmem o wšecknu filosofii přišel. Marra-owa a Pišek budou hráti pohostinsku. Powěstný Beckmann se swou paní a Kunst jsou již přijati Co nejdříwe wydá se nowý ředitel se Saphirem na cesty, aby si wýtečné umělce wyhledal.

Rychlost — žádné čáry. Nedáwno přijel kdosi z Londýna po železné dráze do Bristolu. Sotwa slezl s wozu, pozorowal, že ztratil tobolku a s ní — 10.000 zl. našich peněz. Tu chwíli oznámil to tedy na kanceláři u električného telegrafu; — odtud učinilo se hned oznámení do Londýna a za 5 minut byla tu již zase odpowěd (cesta obnáší asi 130 ang. mil), že se tobolka i s penězi šťastně našla a ještě toho dne odešle.

Nowé podešwe. We freienthalské železárně zhotowují nyní ocelowé podešwe, které prý jsou pewnější, lehčí a lacinější nežli kožené.

Literatura.

Druhá kytka básní, bájek, písní a hádanek. Dárek malým čtenářům; skládal Karel Winařický, farář na Kowani u Mladé Boleslawi. — Str. 78 w 12. Seš. za 12 kr. stř.

Dobrých kněh pro mládež a pro dítky se naší českoslowanské literatuře ještě welice nedostáwá. Příčinu toho jest snadně uhodnouti. Učený píše učeně; básník se žene w zápalu za swým idealem; a tak se stáwá, že si žádný nebere času, aby dítkám žebříky stawěl, po nichž by oni wýše wyšinouti se mohly. A wšak není dost na tom, snížiti se k dítkám; ale mluwiti k srdci a k rozumu tak, aby to pochopily: to dowede jen ten, kdo k tomu prawé powolání má. Takowého muže a dobrodince nalezly naše českoslowanské dítky, mimo malý počet jiných, zwláště w p. K. Winařickém, jenžto mimo abecedu českou s krásnými obrázky, modlitby maličkých, rozličné lístky s nápisy k rozličným příležitostem k. p. na památku na křest, na prwní zpowěd, prwní přijímání atd., pak prwní Kytku, nyní i tuto druhou Kytku nám podal. — Jest to wěru utěšený dárek! Udám zde jen to, o čem se každí rodičowé i wychowatelé přeswědčiti mohou, že ji dítky nejen dříwe z ruky nepouštějí, až ji wyčtou, ale takořka až ji nazpamět umějí. Newiděl jsem toho důkaz jenom na swých a na jiných zdejších dítkách, ale doslýchám i z Mladé Boleslawi, jak w tamější školce při zkoušce dne 10. dubna dítky již z druhé kytky mnoho básniček pěkně odříkáwaly, k. p. slawíka, otčenáš, přání malých dítek, mladého drátenika, wčelu a čmela.

Oučel čítanky jest: naučení se čtení, zušlechtění srdce i

rozumu a zábawa. Že se Kytkou prwní část záměru dosahuje, wyswítá z nadřečeného. Za druhou část by nám ručilo již jméno šlechetného spisowatele, a wšak přeswědčí nás i hned na prwní pohled obsah. Neboť w krásných bajkách nalezne dítko nejpěknější mrawné poučení; w modlitbách srdečných a kwětnatých mile se powznese k pramenu wšeho dobra*; i wděčnost a láska k rodičům, láska ku králi, k wlasti, ke spolukmenowcům a wůbec k bližnímu se tu pěstuje. Do písně nazwané „Rýmy o pěti smyslech" složena jsou mnohá poučení o předmětech přírodních, jak a co dítko každým smyslem poznáwati se učí. K zábawě slouží wlastně celá kniha; zwláště ale k tomu konci jsou odhodlány hádanky, hry k. p. na šumaře a písně mlatců, kteréžto poslední zwláště swým rozměrem smysledatným dítky nad míru těší, neboť wyznačují počet mlatců, k. p. šesticepní: Biji, peru, klepu — slámu, klasy tepu atd. Jest to welmi dobře prowedená hříčka slowní podle podobných národních k. p. Selka peče buchty. Jakož wůbec nemalá cena tohoto spisu leží w tom, že wšudy duch národní wane.

Na konci připojeny jsou nápěwy k písním a ke hrám k. p. k mlatcům, k šumařům a j. Ostatně jest wydání slično a na konci každé básníčky nalezáme obrázek wztahující se na obsah její.

Nepřestáwám wšak na tom, že jsem obecenstwo pozorno učinil na ten krásný plod naší literatury dětské; cítím se i puzena, tobě šlechetný wůdce a učiteli našich dítek, tohoto zárodku budoucího národu, weřejně díky wzdáwati we jménu wšech šlechetných rodičů československých; ba i prosby nemohu utajiti, abysi totiž nelitowal, i dále pracowati na tomto poli ourodném, na němžto již náš Komenský takowé sláwy dobyl. Wšecka snaha wlastence směřuje ku blahu člowěčenstwa, u nás ale především ku wzdělání a zušlechtění národa našeho. Skoumatel dějů i přírodozpytec pátrají minulost, zpytují přítomnost, a soudí na budoucnost: ale učitel a wychowatel swým srdcem, rozumem a wědomostmi určuje, stanowí a řídí powahy, welikost a osudy národů. — O tak jen rychle, rychle kráčej ku předu! nech ať na wýsluní twé píle brzo zrají šlechetné záměry twé! Wolej: Nechtež maličkých ke mně, neboť jejich jest žiwot budoucí! Brzo se k tobě přiboční i jiní šlechetní wýtečníci! a co našemu národu nepříznivý osud škodí nedostatkem škol, příměřených oněm, z nichžto se jiní národowé w naši wlasti těší, toho poněkud nahradíte spojenou snahou swou a rodičů.

Dr. Staněk.

---

* Toho důkazem budiž úwod a ukončení Otčenáše:

Dítě klečí, ruce zpíné:
Za ním w bílém, jasném kroji
Anděl stojí.
Dítě modlitbu počíná:
Bože otče náš! atd.
Dejž ať dobrým andělem
Do nebe jsme wedeni!
Amen, staň se wůle Twá!
„Amen!" anděl zašeptá,
A modlitby slowa hned
W růžowý promění kwět.
Anděl růže swije u wěnec
A dowitý růženec
Nesa Bohu k oběti
Do nebe s ním odletí.

Wysoký ne Wysoká,

městečko w boleslawském kraji pod Krkonoší, a nad Jizerou.

W 58. čísle Kwětů wyjel si p. Kouble na dopisowatele w České Wčele pod číslem 34 b. r. (kterýž něco w jeho dopisu popprawiti za potřebné uznal), a mezi jiným mu též wytýká, že by byl jménem swým před obecenstwo wystoupiti se ostýchal. Jelikož jsem já sám řečený dopis do Wčely p. redaktorowi odewzdal a též jméno dopisowatelowo udal, i by se přitisklo, přiwolil: nemůže to dopisowateli za winu se klásti, co se omylem jinák stalo. Za tou příčinou tedy chápám se péra a p. Koublowi, jestli mu na tom co záleží, prawím, že onen dopis do Wčely zaslán byl od p. Jos. Kramáře, lékarníka wysockého, kterýž mu co horanowi znám bude.

Není-li ten samý p. dopisowatel we Wčele, jenž w městě bydlí a zajisté nemalý wplyw na obecné záležitosti má, o tamních záležitostech společenských snad tak dobře zprawen, jako p. Kouble, jenž, jak se zdá, ani w městě samém nebydlí: o tom swé zdání pronésti, potřebu necítím. Že wšak p. Kouble we swých dopisech městečko na panstwí semilském „Wysokou," ne wšak „Wysokým" jmenuje, ba i poslední název proti prwnímu w záwirce oprawuje, o tom se mně zdá potřebí, otázati se jej, jakých důwodů pro tento w nowě utwořený, w celém krkonošském podhoří nikdy neslýchaný název má? Snad časopis musejní, kterýž w poznamenání zakladatelů Matice několikrát uwádí: „N. N. na Wysoké?" Nicméně wšak také zas jinde praví: „N. N. we Wysokém." Byl by zajisté čas, aby se takowému místních jmen překrucowání, kteréž jen omyly působí, konec učinil. Jistě žádný neodepře, že obywatelé městečka nejlépe wědí a wěděli, jak se místo, které obýwají neb obýwali, jmenuje, tím wíce, an w onom koutu země české, na samém rozhraní mezi českou a německou mluwou, náš mateřský jazyk swou ryzost nejlépe podržel. Kohokoliw se w městě optáme, jak se město jmenuje, odwece: „Wysoký," a w starých listinách, od zhoubného ohně r. 1834 zachowaných stojí nejinák, než „Wysoký pod Krkonoší a nad Jizerou." Ale i wůkolní lid jinak neřekne, než „Wysoký", neb jak u mužských jmen, tak se končících, obyčejné jest: Wysokej, kteréž přewrácení tím wíce o prawdiwosti wýchozu mužského swědčí, jelikož koncowka *á* nikdy se w *ej* změniti nedá. Neníť wšak město Wysoký jediné, jestiť we wůkolí mnoho míst ten samý wýchoz majících, k. p. Jesený, Příkrý, Poniklý, Polabný atd., ačkoliw žádnému neuapadne říci: Jesená, Příkrá atd., proč by se tedy u Wysokého wýminka dělati měla, když to nikdy nebylo? Sprostý lid tam welmi dobře rozeznáwá pohlawí jmen místních — proč by to prawě u Wysokého byl zapomněl? — Swrchu jsem prawil, že takowáto nejádrnost w místních jménách omyly působí, což prawda jest, neboť známa jest wesnice, jenž slowe Wysoká, za kterou by se městečko Wysoký pod Krkonoší wzíti mohlo. Ležíť Wysoká blízko Hory Kutné nad Roztěží na wrchu,* kdež pod králem Wladislawem II. (1142) mezi Čechy a Morawany bitwa swedena byla.

Totoť jest moje o wěci této zdání; má-li p. Kouble jiné mínění, ať je netají, když to za dobré uznáwá; latinských floskulí přitom netřeba, neboť neumí každý latinsky, kdo Kwěty čte, protož se i zdá, že se tu hodí Horacůw werš 19—20. ze psaní k Pisonům, kteréž p. Koublowi bez toho známé jest.

K. Tomíček.

---

* Wysoká u Hory není wesnice na wrchu, nýbrž wrch sám tak nazwaný, snad jakoby řekl: Wysoká hora. Red.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 61.
12. roč. běh.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

22. kwětna
1845.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském placku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikrate za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

Předplací se na čtwrt léta 1 zl., na půl leta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních outadů Rakousk. mocnařstwí půlletně i s patřičnou obalkou 2 zl. 26 kr. stř.

Hrádek.

(*Pokračowání.*)

„Těší mě, že máte tak pewnou důwěru we stálost našeho pohlawí,“ odpowěděl Walenta; — „tolik co se prwního podotknutí dotýče; z ohledu druhého myslím, že přece nějakého práwa mám, srdce waše w nejtajnějších záhybech poznati, jelikož mi pan primator swou náklonnost tím projewil, že mně waši ruku —“

„Jedná se tu předewším o náklonnost Lidmilinu; udělal byste tedy nejlépe, abyste o té wěci mnoho nemluwil, nechcete-li u panny docela propadnouti; ostatně myslím, že se w dobách tak těžkých nesluší, něco takowého wyjednáwati,“ odsekla mu Markéta, chtíc takto Lidmile proti outokům Walentowým přispěti i bylaby mu dle swého způsobu dlouhou řeč o tom předmětu držela, kdyby městský písař nebyl za dobré uznal, opět do radnice se nawrátiti, a pole sokyni swé postoupiti.

„Neležíť w mém oumyslu, bolestně panny se dotýkati, awšak důwěřuji se w dětinnou lásku její, že se wůli otcowě na odpor stawěti nebude. Zatím wáš nejponíženější.“

Určitost, s jakou Walenta slowa ta pronesl, a drzá nešetrnost, s jakou ji na powinnou poslušnost k otci upamatowal, dojala díwku hluboce, tak že najednou o žádaném převratu wěci pochybowatí začala.

Markéta wšak, jenž Lidmilu co swou wlastní dceru milowala, jelikož ji od nejoutlejšího wěku wychowala — matka zemřela při bolestném porodu — uzawřela, otci, jak jen přijde, nakládání jeho s dcerou předstírati, a jej z předsewzatého úmyslu, Lidmilu Walentowi zasnoubiti, možná-li zraziti.

„Neplačte, Lidmilko!“ prawila, „wždyť znáte otce, a wíte, že jen waše štěstí hledá; zmejlí-li se u wolení prostředků, dá se nadíti, že od nich ustoupí, jak mile swůj omyl pozná.“

Takto těšila dobromyslná Markéta Lidmilu, zároweň s ní příchod primatorůw očekáwajíc.

I netrwalo dlouho a starý Donát, skončiw jednání s rektorem koleje a s měšťany, přichwátal. Ačkoli rokowání na radnici k spokojenosti wšechněch wypadlo, bylo přece na twáři jeho jakousi kyselost widěti. Lidmila, bouři na čele otcowě hned znamenajíc, pozdrawila jej ostýchawě, načež on k ní poněkud wyčítawě promluwil:

„Děwče, ty mě zarmucuješ, a přidáwáš k mým ouřadním starostem ještě jiné domácí. Wíš dobře, jaký byl oumysl můj, awšak swou nerozumnou zdrahawostí stawíš se mému oblíbenému zámyslu na příkoř. Walenta mne teď doprowázel, a cestou si stěžowal, že jsi se k němu nezachowala, jak se díwce k mladíku chowati sluší, jenž dle otcowy wůle jejím manželem býti má. Walenta jest muž, o němž se očekáwati dá, že jednou swé manželské powinnosti zouplna wyplní, a díwku sobě swěřenou oblaží; mimo to je ti známo, že jsem otci jeho welice zawázán, a synowi zplatit chci, čím se mně otec zawděčil.“

Díwka sklopila oči, i newěděla, co na to odpowěditi; Markéta ale, ana nejlépe wěděla, kde u Lidmily trn wězí, a nikdy ji bez obrany nenechala, když toho potřebí bylo, jala se dokládati, že si Lidmila nikdy městského písaře wzíti nemůže, a učiní-li to, že nemoudrý tento krok swou spokojeností, ano swým budoucím štěstím zplatí.

„Wíme, co holce w hlawě wězí, a očekáwali bychme, abyste ji spíše na jiné myšlénky přiwedla, než ji w daremných snech potwrzowala. Nechci, aby skrze ledajakéhos hejska, poběhlíka, ruku poctiwého muže zamítla, kterýž ji upřímně miluje. Ale tak jste ženské! — hladká twář, modré oči, a Bůh wí jaké wlasy jdou wám nade wšecko; na wnitřní cenu nikdy nehledíte. Abych wám ale zkrátka řekl, Jindřich Kamenický ne-

bude nikdy mým zetěm; Walenta mi práwě nyní příčinu Lidmilina zdráhání sdělil.“

Markéta neočekáwajíc žeby tajemství již wyzrazeno bylo, zůstala jako hromem tknuta; wědouc ale, žeby zapírání k žádnému cíli newedlo, a starého jen popudilo, řekla mu, co o té wěci wěděla, a jak o ní soudila. „Nemíním,“ doložila, „žeby si Lidmila mladého Kamenického wzíti musela; ale jsem přeswědčena, že Walenta rowněž není ten, kdoby ji šťastnou učiniti mohl. Ostatně se wám, pane otče, netřeba báti, že wám děwče na krku zůstane. Byloby zle, aby se dcera primatorowa za pořádného muže nedostala, docela má-li takowých wlastností jako Lidmila.“

Takowouto řečí byl otec, jsa rowněž do swé občanské hodnosti jako do swé dcery zamilowán, poněkud usmířen, a prawil:

„Nechci děwčeti násilí činiti; Walenta má tedy wědět, že prozatím Lidmila jeho nebude, ačkoli se těžce s tou milou myšlénkou loučím; awšak kdož wí, co budoucí čas přinese. Nyní o tom dost.“

Markéta mu ochotně přiswědčila, a kwapila hned k Lidmile, kterážto již na počátku rozmluwy mezi otcem a domácí hospodyní se byla odstranila. Když pak jí sdělila, jak daleko to u otce přiwedla, wrátily se obě k němu. Lidmila mu šetrně políbila ruku, on pak ji políbil na čelo, a zapudil poslední mráčky newrlosti swé.

Nyní začal rokowání na radnici a konečně i usnešení široce wyprawowati; neboť to milowal, důležitost a působení ouřadu swého jiným a obzwláště Markétě wykládati, kteráž nikdy neopominula, bříme starostí a zásluhy jeho o dobro swěřené mu obce slušně obdiwowati. Přitom se ženštiny dowěděly, že slowutný rektor s powolením weškeré koleje penize od nepřítele žádané složí, a obywatelé města ničeho se obáwati nemají.

3.

Čteš-li zápisky koleje jesuitské w Jičíně, aneb děje téhož města,* nalezneš tam jméno jesuitského kněze Jeronyma Unčowského; o něm pak se dočteš asi takto: „Léta Páně 1640 panowal zde weliký nedostatek dobytka. Wůkolní krajiny byly nepřátely přeplněny, což nouzi tím wíce rozmnožilo. Weliká část obywatelů města odebrala se pro bezpečnost před nepřítelem na blízký, dosti pewný hrad Welíš, odchod nepřátel zde očekáwajíc. Awšak šwédské wojsko rozhostilo se po wůkolních wsích i w městě samém, tak že uprchlíci na Welíši, nemajíce hojnost potrawy, weliký nedostatek trpěli, bojíce se z města, kde rowněž nadbytek nebyl, čeho potřeba přinesti. Tu wystoupil P. Jeroným Unčowský, nemoha těšiwými slowy trpící a téměř zoufající lid na hradě uspokojiti, wzal na sebe oděw sprostého řezníka, a sestoupil do Čejkowic, wsi pod wrchem ležící, i koupil tam nawzdor welikému množstwí šwédských wojínů, w osadě té meškajících, dobytče, jež i hned na hrad přiwedl, čímž bratry swé strachem a nedostatkem hynoucí, od hladu wyswobodil.“

(*Pokračowání.*)

* Bodejžby účinný wel. p. Jan M. Sidon, gymnas. katechet w Jičíně, slibu swému dostál a brzy nám knihu tuto podal!

Cestující společnosti herecké.

K jednomu z posledních dopisů našeho Nebeského (w čís. 58.) přiložila redakce těchto listů w poznamenání důležitou otázku. A wšak možná, že ji mnohý čtenář přehledl. Těmito řádky bych tedy rád na ni poznowu zřetel obrátil a poněkud i důležitost její wyjasnil.

Je tam řeč o cestující české společnosti herecké. Mnohý snad přitom ousměšně hlawou pohodil. Od oněch dob, kdyžto se (r. 1721) do knížky pro lid, plné biblických průpowídek, mrawních poučení a wýstrah tisknouti dalo:

Das Juck und Jack,
Das fahrende Pack
Es h... und stiehlt
Und hat auch Läuse —

až do dnů našich býwají podobné společnosti předmětem posměchu, oušklebků, neucty, pohrdawosti i nenáwisti. A netoliko třída lidu nižšího — takowého, kterýž se jen o kus wezdejšího chleba mozoluje a jehož nejwřelejší žádosti nad plný žaludek a dobré bydlo se newznášejí: i třída oněch (tak nazwaných) wzdělanců, kteří se honosí, že je Uměna swým mlékem napojila, že se jim pod lebkou zablesklo a před očima rozswítilo, aby pohlídli w říši čarowných obrazů, w jakowouž umění duchy zaswěcené uwádí: wšecko hledí na oudy oněch společností tak s wysoka, jako by to byli zawržení — mezi wywolenými, anebo se jich štítí, jako by to byli malomocní — mezi zdrawými; wšecko! — jen že jsou jedni přitom wíce k smíchu, druzí k politowání.

Tato skoro wšeobecná nešetrnost k cestujícím společnostem — ba mohl bych říci: k stawu hereckému wůbec je arci dílem přirozená wěc, a pochází z oněch časů, kdyžto slepé horlení blouzniwců a falešných proroků diwadlo za dílo Ancikristowo powažowalo a w chytlawém srdci omámeného množstwí hořkost proti němu budilo; kdyžto herce za služebníky ďáblowy prohlašowali, z okresu pospolitého žiwota wylučowali — a když oni tedy wedle swého umění jako nawzdor do proudu žiwota se wrhali, aby zapomněli, že se jim něco odepírá — aby dwoj- i trojnásobně mezi sebou užili, co jim choulostiwé swědomí lidské poskytnouti nechtělo. Mimo to pohybowali se herci od jakžiwa tak směle a swobodně — a k tomu je pudilo hrdé, ale i sprawedliwé wědomí, že jsou mezi lidswem jako wywolení aby k jeho útěše a radosti krásné wýtwory wyluzowali; aby jeho srdcem hýbali a duši otřásali; aby naše trudné, pozemské okresy w radostnější a wyšší měnili — pohybowali se tedy tak swobodně, že i toto jich wolné, wšech umělců ale hodné postawení w těsném občanském žiwotě scwrklým duším jako trní w očích bylo. W zášti swé newiděly pak drsnou, kame-

ulou cestu, po nížto herec nohy wleče, třeba i hlawu napínal.

Konečně přidaly se k tomu mrawní a umělecké škwrny jednotliwých herců i celých společností, a tak se usadila na ústawech tohoto druhu žrawá rez, kterouž nebude tak snadno setříti, leda by se weškeré společnosti dle těla i ducha tak zmužily, že by si uznání a uctu wynutiti musily. Při nynějších okolnostech a poměrech je k tomu ale málo naděje.

Cestující společnosti — mluwím arci pořád o německých, jakožto nám nejbližších a nejznámějších, neboť wlastních českých posud nemáme — jsou nyní z wětšího dílu smutný obraz lidské křehkosti a bídy; wedou těžký — nuzný žiwot; musejí si často nejhlawnějších potřeb odepříti nebo je dosti nehodným způsobem na ujmu cizího měšce uspokojiti; a wyskytne-li se také jedna, druhá w utěšenější podobě, že člowěku trochu srdce okřeje: přijdou zase tři, čtyry jiné na ni, kteréž nemilý obraz tím žiwěji doplní.

A tato nuzota cestujících společností je také hlawní příčinou, že wedouce péči jen o hladowé tělo, nemohou jakousi tajuplnou, oslňující zář okolo sebe rozprostříti, a před zwědawýma očima w půwabném lesku umělecké důstojnosti se objewit. Jen pryč s tímto žrawým rakem nedůstatku — a tělo se zotawí!

Ale owšem — jak se toho raka zbawiti?.... To je weliká otázka. — Snad jen dwojím způsobem: buďto musí býti menší počet společností — nebo se nesmí každý, komu napadne, u diwadla přijmouti. Jedno jako druhé by pomohlo.

Nyní je tuze mnoho společností — a jakých společností! Thalie by se zle zaškaredila, kdyby ji chtěl někdo přemluwit, aby je swým zaswěcencům připočtla. Člowěk, nemající někdy ani nejmenšího zdání o umění wůbec a o hereckém zwláště, newědoucí ani slowo o wýznamu diwadla, štěstí ještě, je-li poněkud s jeho wnitřním ústrojím, s jeho materialní částí seznámen — takowý člowěk si dobude dowolení, nawábí několik lidí a — začne direkci, stane se pánem a ředitelem uměleckého ústawu! Jak se může takowé podnikání dařiti? Goethowo:

Ich wünsche sehr der Menge zu behagen,
Besonders weil sie lebt und leben läßt —

jest jediné heslo jeho — protož se chytil diwadla jako nějaké žiwnosti. A dobře ještě pro něj a zwláště pro jeho lid, když mu slepé štěstí tak dalece přeje, že může po krajích kus chleba wytlouci. Wíc od něho požadowati — byla by pošetilost, byla by wěc tak ohromná, že by ji mozek jeho ani nepochopil — anebo že by se jí we sprosté nicosti swé jen zasmál.

(Pokračowání.)

Co se dá s welikým prospěchem po wenkowských obcích zawesti?

Jak by se z našich wrchnostenských ouřadů blahodějně na lid působiti a dobré símě w čas příhodný rozsíwati mohlo, netřeba tuším dlouho rozkládati. Zde buďiž jen připomenuto, jak důležitý wpliw úřady na wenkowský žiwot mají — jak jich působení mocí zákona wšude proniká, wše zasahá a owládá. Bylo by třeba jen pokynutí. Slowo důwěrné z úst úředníka mělo by wáhy u lidu; ano pyšnil by se tím mnohý rychtář, chlubil by se (co se i také stáwá), že to neb ono časem od swého pána dostáwá a k poučení swých spoluobčanů domů přináší.

A co by k cíli podobnému bylo potřebí? — maličkost: trochu náklonnosti k národní wěci — a swým časem laskawé poshowení. Mnoho peněz a času by to wše nemohlo stát. Nakladatelowé a knihkupci bez toho wšude až do stržení čekají; jakž by tím wíce i tu nečekali, kde by nezištná účinliwost pro rozšíření wěcí dobrých a užitečných panowala?

Času by se také nemohlo moc zmařit, an by se to jen určitou dobou a poskrownu dálo a na wěci pouze pro lid určené wztahowalo. Myslím tu hlawně, „aby se při úřadním řízení rychtářům pro každou obec dobré a užitečné knihy rozdáwaly, které by ku wzdělání lidu u představeného ouřadu za přiměřené uznány byly.“ Tuto malou práci rozdělowání a spolu toho zapisowání, nepochybuji, že by z ochoty některý z pp. kancelářských ouředníků na se mile přijal. Dobré wědomí činu šlechetného by splácelo horliwou snahu. Wzniklé malé útraty za odebrané knihy daly by se buďto z jednotliwých sbůšek, nebo kde by toho obecní příjmy dowolowaly, z obecní kassy snadno zaprawiti. Wždyť se začasto marně groš wyhodí bez cíle a prospěchu.

Kdyby se takto w odbírání kněh pokračowalo, nacházely by se za krátký čas w obcích malé knihowny, které by mohly nejen marně zmrhaný čas zábawným čtením wynahradit, ale i spolu mrawné a ušlechťující poučení we wšech případnostech žiwota poskytnout. Byla by to schránka obecních hřiwen, kam by se w čas potřeby každý uchýlit a wydluženou hřiwnou zlata na swou ruku těžit mohl. Jak důležitá potřeba by toho byla již se strany wšelikých nemocí u dobytka, aby se w obcích podobné knihy nacházely, které by w čas potřeby dobrou radu i spolu rychlou pomoc udělely! Tak by spolu lid denně wíce a wíce nabýwal přeswědčenosti, že i w knize upřímnou a oprawdowou poradu nalezti může, a že to není wšecko lež a jen proto tisknuto, aby se za to peněz dostalo. Nabýwal by poznenáhla přeswědčení, že mnohokráte jen od moudrých a k tomu cíli učených lidí zkoušený prostředek pomoci může, nikoliw ale nesmyslné powěry. Spolu by mohly také při obecních hromadách nowé knihy časem dobře posloužiti a zbýwající pochwíli čtením wyplniti, zwláště w oněch místech, kde rychtář spolu i krčmář je, tudy hned příležitost k outratám se naskytá, kteréž i nescházejí, an při wětším shromáždění jeden druhému chuti dodáwá. Podobné opakuje se ještě wíce i tam, kde se robota každý týden odbýwá, tedy obecní hromada z wětšího dílu každou neděli držána býwá.

Jak snadno může se u takowých příležitostech přihodit, že se časem i důležitá zemská nařízení ohlašowati zanedbáwají, anebo jen ledabylo poslouchají, zwláště když rychtář dobrou wýřečností shromážděné nepoutá a spolu dosti paměti nemá z ouřadního řízení až do obecní hromady wšecko w hlawě podržeti. I w tomto případu musely by knihy znamenitě prospět, an by se skrze ně wesměs wíce pro dobré pozornost budila; lid by byl k wětšímu poznání užitečných a pro obecné dobro psaných wěcí stále přiwáděn. Netečnost a lhostejnost pro wše dobré, krásné a prawé by poznenáhla mizela, a naproti tomu by z druhé strany budila se bezzištná, šlechetná snaha. Občanská mrawnost by se zmáhala i sílila, a mocně wzdorowala by wše zachwacujícímu a zisku hledajícímu materialnímu žiwotu.

Taktéž bylo by dále přáti, aby se na zachowání celé obci příslušejících wěcí, jakož ouředních dopisů, wšelikerých, pro další potřeby tištěných nařízení a instrukcí pro rychtáře atd. přísně hledělo a wšecko do zwláštních k tomu cíli zhotowených skříní se bedliwě ukládalo, co jednotliwému nenáleží. Stáwá se z wětšího dílu, že řečené wěci u rychtáře mezi časem byly w niwec uwedeny anebo při jeho odstoupení mu ponechány, kteréž napotom k žádné wíce potřebě, k žádnému poučení posloužiti nemohou, an takto nawždy k zapomenutí přicházejí. A kdyby jen to bylo! ostatek ale zas nešetrná ruka zničuje a pod koláče podáwá. (Dokončení.)

BESEDY.

Panna Tonnerowa, naše krajanka, kteráž nawštěwowatele českého diwadla swým líbezným a umělým zpěwem mnohdy tak příjemně bawila, zdržuje se nyní na nějaký čas we Wýmaru, kdežto s neobyčejnou pochwalou po hostinsku zpíwá. Dne 7. t. m. wystoupila co Rosina w „Lazebníku Sewillském,“ a zpíwala w druhém jednání, kdež Rosina učení we zpěwu má, wloženou arii z Torquata Tassa s českým textem s tak welikým prospěchem, že mezi arií po dwakráte hlučnou pochwalou zastawena a při dokonèení hojnou pochwalou weškerého dworu práwě přítomného i celého obecenstwa poctěna byla. Wšickni obdiwowali se libohlasu českých zwuků, ano režisérowé dali jim přednost před samým wlaským textem, kterýž byla při zkoušce zpíwala. — Těšila nás tato zpráwa z dwojí příčiny nemálo: zajedno, že krajenka naše i w cizině sladké řeči mateřské tak pamětna, a pak že sousedé naši libozwučnost její, ač owšem zwláště we zpěwu již dáwno nade wšecku pochybu postawenou, opět tak jednohlasně uznali. S.

Pražanům. Potěšení a bolest dojme střídawě každého wlastimila, an se po naši Praze prochází. Wejde-li někam do domácnosti našinců (a těch počet, Bohu díky, se množí každodenně), tu slyší a widí wýjewy jich šlechetného smýšlení a lásky k naší wlasti a wšem jejím obywatelům. Weřejný žiwot náš je ale bohužel zase těchto radostí zkáza, a sice předně proto, že w skutku žádného weřejného žiwota nemáme, slyšice pouze we sprostých krčmách howor naší krásné řeči zaznívat.* Což by byla naše wěc tak špatná, že by musela po temnostech toužit? Či jsou našinci snad tuze sprostí pro skwostnější weřejná místa, že jen takořka na skrytá zalézají? Wypadá' to, jakoby náš lid se ostýchal, jakoby se neopowažowal, mateřského jazyka swého jinde nežli w domácnosti užíwati.** Nemusí Němec, přišed do Prahy, wše jen za pohádku poważowati, co snad w Říši o našem toužení slýchal, newida zde praničeho k tomu podobného? — Ještě něco mnou často potřásuje; jesti to ona neswornost a nepříznìwost mezi naší mládeží zwláště z wyšší a bohatší třídy. O swatá wěci wlasti naší! Jak zneužíwána býwáš ty a jméno twé! Tak mnozí honosí se býti wlastencemi (arci jen doma, mezi našinci); w skutku ale nehledají wěci w sobě, ale hledají sebe we wěci, kteréž jen jméno jim podati musí. Zdá se, že takowí lidé cítí, že jsou tuze nepatrní we swětě, a že jen ctižádost, aby swému jménu nějakou sláwu dobyli, a bázeň, aby mezi nepowšimnutými státi nemuseli, je nutkají, wlastenci se nazýwati. Naši panáčkowé se milují obyčejně jako pes a kočka, a zawádějí samé koterie, z nichžto jedna druhou nenáwidí.* Má-li jeden z takowých oučastenstwí w nějaké zábawě, tedy ji dojista druhý swou přítomností nepoctí. Jest to snad ono wlastenectwí, kterým se honosíme a kteréž nám jako wodící hwězda na dráze žiwota swítiti má? Naše síly jsou tuze skrowné a my bychme je tedy neměli ještě wíce rozdělowati a kouskowati. Nebude-li to blahodatnější, když budeme sworní jako bratří se wespolek milujíce? Wždyť máme wšickni jenom jeden swatý cíl. J. K—n.

* S dowolením, pane! — Šlechetné horlení wás trochu zawádí. Weřejný žiwot nemáme — to je prawda; ale také ho nesmíme po krčmách hledati. A samá sprostá nebo temná místa to také nejsou, kde náš jazyk zazníwá; — nemůžem tu sice statistiku krčem psáti, ale račte se jen ohlídnout. A že se našinci po hotelách neblýskají? — to je wěc docela přirozená, protože dílem žádných hostinců nenawštěwují, anebo že nemohou po drahých místách swé peníze utrácet, anebo že se chtějí při sklenici piwa srdečně wyrazit. Třída lidí, na skwostných místech zdomácnělá, není ještě naše. Red.

** Co se ostýchawosti lidu našeho týče — to wším práwem dotwrzujeme. Jesti to nepřirozená, člowěka zneuctíwající slabost, kteráž tak mnohým český jazyk swáže, jak mile práh domu překročejí. Falešný tento stud, či wlastně tato zbabělost, toto powrhání swou wlastní hodností, je hříšné zapírání toho nejswětějšího, co nám Bůh krom učení swého w srdce wštípil — lásky k přirozenému jazyku, národu a wlasti. Ale owšem — ani tomu se nesmíme diwiti! Lid náš je w těchto wěcech z welké části až dosawád skličen slepotou a klopýtá bez winy swé w temnostech. Red.

* To se děje a bude díti po celém swětě. Něco jiného mohlo se u našinců hledati, dokud se dali na prstech spočítat. Mezi množstwím powstáwá ale wždy třenice a budí se rozličné wášně. Ostatně musíme ale doložiti, že jsme mezi našinci (dle plného wýznamu toho slowa) nic takowého nehledali, co by jako harmonie mezi psem a kočkou wypadalo. Red.

Panům zakladatelům Matice České we Wídni meškajícím se na wědomí dáwá, že budoucně knihy Matičné se budou wydáwati pro wídenské zakladatele w knihkupectwí pp. Wimmra, Schmida a Leo, pod těmi též wýminkami jako se dosud dělo u p. Moeraschnera. Počne se druhým swazkem časopisu Museiního a pak Wýborem české literatury.

Sophokles wywolán. W Dublíně se událo při prowození „Antigony“, že obecenstwo s welkým hlukem spisowatele wywolalo, nechtíc dříwe se utišiti, až režisér — jak se obyčejně stáwá, když spisowatel přítomen není — wyšel a ujistil, že spisowatel přítomen není, jelikož před několika tisíci lety již zemřel.

Nowé knihy.

Zábawné spisy Jana z Hwězdy. Swazek VIII.: *Známosti z průjezdu. Harfenice.* Dwě nowely z částí nowějších od Jana z Hwězdy. W Praze 1845. Tisk a sklad Jar. Pospíšila. Str. 168 w 12. Seš. za 24 kr. stř.

Bibliotéka zábawného čtení, wydáwaná od J. B. Malého. Běhu nowého swazek čtwrtý. *Můj bratr Arthur.* Podlé Danského H. C. Andersena wolně wzdělána od B. S. K. W Praze 1845. Nákladem knihkupectwí Kronbergra a Řiwnáče. Str. 129 w 12. Seš. za 24 kr. stř.

Wšenaučná bibliotéka. Číslo prwní: *Padesáte bájek,* druhá polowice s 26 bajkami a s několika wážnějšími básničkami. W Praze, nákladem učitelských porad w Budči. K dostání w knihoskladu K. Vetterla u Dominikánů (naproti staré minci), jakož i w Expedici Kwětů. — Za 40 kr. stř.; celé dílo za 1 zl. 10 kr.

Zlé rozmary, aneb: *Otec a syn ženichem.* Činohra we 4 jednání od A. z Kotzebue. Přeložil Zbraslawský. W Praze 1845. Tisk a sklad Jar. Pospíšila. Str. 108 w 12. Seš. za 15 kr. stř.

Paleček, milownjk žertu a prawdy. Na swětlo posjlá od Fr. Rubeše a W. Filjpka. Swazeček 16. W Praze 1845. Tiskem a nákladem Jana Spurného. Seš. za 6 kr., na bílém papíře za 8 kr. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 62.
12. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemskem placku, na Starém Městě č. 250) wydawá po půlarsích třikrate za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK

PRO

ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

24. kwětna
1845.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. pošto-wních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně 1 s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr. stř.

Hrádek.

(*Pokračowání.*)

Odwážliwý čin pátera Unčowského newzal ale půwod w jeho mírumilowném a poněkud i bojácném srdci, nýbrž we smělosti a dobrodružné mysli ohni-wého mladíka, jenž se mezi jinými na hradě nacházel, a napotom Unčowského na cestě swrchu zmíněné jakož řeznický chasník doprowázel.

Jinoch ten byl synowec Unčowského, kterýž dle tehdejšího obyčeje welebné otce w klášteře z počátku jakožto famulus obsluhowal, až později přičiněním ujce swého do bohatého konwiktu téhož kláštera, jejž pro-slawený Albrecht z Waldštýna pro pětadwacet jinochů stawu městského a padesát stawu panského založil, za chowance přijat byl.

Za onoho času, kdyžto každý pro swou ochranu nějakého bezpečného ukrytu hledal, a za tou příčinou nemálo obywatelů jičínských na Welíš se uteklo, uza-wřel i Unčowský na hrad se odebrati, aby shromážděný tam lid duševní potrawou w nesnázi sílil a k trpěliwo-sti powzbuzowal. Dříw ale nežli swůj úmysl wykonal, wyžádal si u rektora koleje, aby jej mladistwý Kame-nický, jejž měl powždy pod swou ochranou, na hrad doprowoditi směl. Přišedše na Welíš, nalezli tam již značnou část lidu z města, a mezi těmi též Lidmilu, dceru městského primatora Donáta, kterýž maje o ce-lou obec pečowati, swou wlastní domácnost střežiti nemohl. Jak mile tedy P. Unčowský se prohlásil, že lid na Welíš se-utíkající doprowodí, usnesl se hned i primator na tom, že dceru swou též na Welíš pošle, a tam ji ochraně jeho swěří, dada jí na posloužemou pe-čliwou Markétu, jenžby bez toho nepřítomnost díwky bolestně byla nesla.

Když nastala doba, že bydlitelé welíšští, potrawy dostati nemohouce, hlad trpěli a zoufanliwě sobě po-čínali, odhodlal se ohniwý Jindřich do nejbližší wesnice jíti, a něco k jídlu přinesti, aby aspoň poněkud wše-obecné bídě ulehčil. Welebný kněz, jenž synowce swého milowal, a se obáwal, by k nějakému ourazu nepřišel, začal jej z nesmyslné smělosti kárati, napo-mínaje lid k trpěliwosti a tichosti. Když ale wšickni reptati se jali, že jinocha z hrdinského činu zráží, a tento na swém úmyslu stál: přiwolil tomu Unčowský, wzal na sebe k snadnějšímu wywedení záměru nadře-čené přestrojení, a wydal se s jinochem do Čejkowic.

Je-li něco w stawu pozornost a obdiwení lidu wůbec, krásného pohlawí ale zwlášť, na se obrátit: tedy je to neohroženost a srdnatost w dobách rozho-dných, w nichžto jinoch wznešeností počínání swého zaujat, hrozícího nebezpečenstwí sobě newšímá, nýbrž směle w zápas wejde a — zwítězí.

Lidmila wídala často Jindřicha, neboť kdykoli Un-čowský do primatorowa domu šel — a to se dělo dost často — wzal jej wždycky s sebou. Tu mluwil i hráwal za mladších let často Jindřich s Lidmilou, kteráž na něm kromě pěkného modrého oka, ohebnosti těla a weselého ducha nic neobyčejného nenalezala. To samé asi widěl Jindřich u Lidmily. Najednou ale, když Jin-dřich we společnosti ujce swého onen odwážliwý kousek wywedl, přestal jí býti obyčejným jinochem — a w mla-distwých prsou obou začal se plamen čisté lásky roz-něcowati. Díwka si libowala we společnosti mladíkowě a bodrá Markéta nečinila jim žádnou překážku. Ctiho-dný kněz chodil od jednoho k druhému, těšil wšech nábožnými slowy, probouzeje w nich důwěru w Boha, tak že mu hrubě času nezbýwalo mladistwá srdce swě-řenců swých střežiti.

W krátkém čase na to obrátilo se nepřátelské wojsko w jiné krajiny; lid se wrátil nazpět do města, wše přišlo pomalu do swého někdejšího pořádku, je-nom ne mysl Lidmily a Jindřicha. Jiskra w mladistwá ňádra milenců hozená wzrostla w blahotný plamen,

kterýž později wystoupením písaře Walenty, a odporem tudy se naskytujícím plného plápolu dosáhl.

Říká se, že je láska slepá, aneb osoby zamilowané slepými činí; tenkrát ale tomu nebylo tak ani u mladého Kamenického, ani u Walenty. Jindřich znamenal, žeby při nynějším stawu wěcí túžba jeho nikdy žádaného cíle nedosáhla, poněwadž wěděl, že zámožný otec ruku jediné dcery swé chudému pěstiteli wěd nedá; k tomu byl též ducha smělého, a žalowal často na nesnáze, jež drahá wlast nepřátelským hubením a pleněním snášeti musela. I kdožby tedy zazlil jinochu, že při takowýchto okolnostech péro s mečem, těsnou kobku w klášteře se šírým polem wyměnil?

Jednoho dne, když Markéta práwě z kostela jesuitského wykročowala, přistoupil k ní mladý Kamenický, wtiskl jí do ruky lístek a řekl polohlasitě: „Lidmile!" Wěrná služka wykonala, co jí bylo wykázáno, a brzy na to čtla díwka:

„Lidmilo! Wroucí láska k wlasti a k wám welí mně opustiti dráhu, po níž jsem swého budoucího ustanowení dosící měl. Pewná důwěra, že je jiným způsobem k našemu obapolnému blaženstwí w kratším čase dosáhnu, pohnula mě w řady statečných wojínů wstoupiti, jenž hotowí jsou, krew swou pro trpící wlast wycediti. Zachowejte mě w laskawé paměti a záhy uslyšíte wíce o swém J. K."

Takowé nowiny se díwka nenadála; nicméně hrdinstwí jinochowo se jí líbilo, poněwadž o jeho šlechetném smejšlení přeswědčena jsouc, o stálosti citů jeho nepochybowala.

Dlouho se Lidmila domníwala, že mimo Markétu žádný tajemstwí její nepronikl; awšak není člowěka na swětě zraku bystřejšího, jako je milowník, který se soka obáwá. Takowý wídá často tam něco nepřízniwého, kde se wlastně ničehož obáwati nepotřebuje; w osobách ale, které mu skutečně nebezpečné jsou, nezmýlí se buď nikdy, aneb málo kdy.

Walenta pozorowal bedliwě každého, kdo k Lidmile přístup měl, a tudy obracel na Markétu obzwláštní pozornost; i není diwu, že hned dorozumění mezi Lidmilou a modrookým školákem pozorowal, jak mile spatřil, že tento Markétě nějaký list dáwá. Na tomto se zakládala též slowa jeho, když si jmenowaného dne u primatora na Lidmilu stěžowal.

3.

Znáte wůkolí jičínské? Rozkošná to krajina. Na wýchodní straně rozprostírají se úrodná pole s nízkými pahorky, jenž se konečně u weliké dálce w temný les tratí. Na západě běží pásmo prachowských skal, jejichž holá čela semotam mezi jedlowím zhůru čnějí. Na sewerní straně wypíná se wrch Zebín, za ním zbožnému lidu poswátný, wůkol lesinou owěnčený Tábor, a za tímto wyhlížejí modrawé wrcholy Krkonošů, koupajíce sněžné chlumy swé w mlhawých oblacích. Jižní stranu pak obmezuje wrch Welíš, jehož zpustlé rumy smutně w úrodné oudolí pohlíží, a z obou stran kopce táhne se lesem porostlé náwrší, spojujíc jako u zeleném wěnci jih s wýchodem a západem, které se taktéž s ostatními stranami slučují. Bylo to za časného jitra; wůkol bylo ještě šero; obywatelé městští ale opustili již dáwno swá lůžka, chodíce každý za swým zaměstnáním, jakoby opozděné slunce ze sna probuditi chtěli.

Z ohledu na bouřliwé časy byly městské brány ještě zawřeny, ačkoli na předměstích, rowněž jako w městě samém žiwo bylo. Strážníci na branách pohlíželi bedliwě w temné wůkolí, aby slawné radě o každém hnutí zpráwu dáti mohli.

(*Pokračowání.*)

Cestující společnosti herecké.

(Pokračowání.) Někdy se arci také přihodí, že člowěk dosti zkušený a schopný ředitelstwí přejme — obyčejně to býwá herec, kterýž myslí, že již dost dlouho sloužil, nyní také na pána si zahráti chce; odwáží tedy několik swých trpce uschráněných zlatých — ale jeho dobrá wůle zahyne w neschopnosti nebo ničemnosti herců časem také we lhostejnosti a neoučinnosti obecenstwa. A takž mu nezůstane nic jiného, nežli o krky swěřenců swých se starati; ze swého dosazowati a nebo dluhy dělati. Aby učinil zadost krasochuti, aby přinášel prawé duševní pochoutky, aby pěstil umění, aby přispíwal ku wzdělání: to se nemůže od něho očekáwati; trudné okolnosti doléhají na něj tak těsně, že mu nelze k něčemu wznešenějšímu, utěšenějšímu se powznesti. Duševní kouzlo, kteréž by ho mělo s obecenstwem we stálém spojení držeti, nespočíwá w rukou jeho.

Weliký počet společností je tedy tím záhubnější a stawu hereckému wůbec škodliwější, an jeho největší část k uměleckým mizerám náleží. Jinak bylo by snad, kdyby podobné ústawy alespoň nějakého zdání o swém powolání měly.

Mnoho společností požaduje owšem také mnoho herců — a těch je w skutku jako písku na moři. Mladý lid, buďto falešným leskem stawu uměleckého swedený anebo dychtiwostí po wolném žiwotě a po weřejné oslawě puzený, často ale beze wší schopnosti k tomu powolání se ženoucí — nešťastníci, jenž w občanském žiwotě tak dalece propadli, že newědí, čeho se uchytit — kus zklamané lásky a zoufalstwí: wšecko nalezne u cestujících společností jistého outočiště. Ředitel se neptá po wědomostech a wlastnostech — neptá se po nějakém nadání — (často by sám ani powěděti neuměl, co to znamená); mnohdy je mu každý přírůstek k doplnění společnosti wítaný — zwláště když ho lapne lacino, a při mladých lidech stane se to skoro wždycky. Ti se do toho wrhají střemhlawě, jako mušky do plamene. Mnohý se probudí ze swého uměleckého zanícení owšem s popálenýma křídlama, a nemoha se nyní ze swodných sítí wyplesti, klopýtá celým žiwotem.

To je widět na druhé části cestujících společností, kteráž

pozůstáwá ze starých, wěkem, chorobou, wášněmi sešlých, nouzí sklíčených herců, kteří aby hladem nepošli, často wěci nejhorší by podnikli.

Trudný tento staw obou stran — ředitelstwa i herců cestujících — našel by snad nějaké, ačkoliw si říci netroufám, že podstatné pomoci, kdyby se na to přísněji dohlíželo, aby nikdo ředitelstwí nedostal, kdoby se k tomu newyhnutelně potřebnou schopností, duševní i materialní sílou, wykázati nemohl — a pak aby se lidé u diwadla netrpěli, kteří prażádného nadání neprojewují.

Oboje dalo by se snad dociliti jakousi zwláštní ouřední kontrolou a hereckou školou; a byť by se tím iouplná, pro umění prospěšná reforma w obou částích nezpůsobila: tolik by se dalo přece dowesti, že by nemuseli býti řediteli a herci lidé, kterým by snad krčmářstwí a kramářstwí, lazebnictwí, krejčowstwí, šmařstwí a nebo jiná poctiwá żiwnost lépe slušela, nežli služba we swatyni Muz. —

Mnohý snad řekne: Líčíš tuze křiklawými barwami; staw hereckých společností není tak wesměs nízký a stížený. — Nezapírám to. Líčím ostře; nechci nic ukrýwati, nic ozdobowati; ale mluwím také prawdu.

Zato se neostýchám také doložiti, že jsou ředitelowé a při nich herci, kteří wšechnu wážnost i podporu zasluhují, a kteří ji také wíce méně nalezají. Wíce méně — neboť obecenstwo je prawý chameleon; každou chwíli, na každém místě jiné, někdy plno diwných rozmarů a žádostí, někdy až na zbyt a proti zásluze oučinné a štědré. A práwě ta okolnost, že se nawzdor skoro wšeobecné zpustlosti cestujících společností (z nichžto jedna druhou honí, a pomluwami, odwáděním lepších oudů, snižowáním cen a slibowáním wětších platů tiskne) přece ještě mezi řediteli a herci řádní, i s uměním poctiwě smejšlející mužowé se nacházejí — tato okolnost udržuje wíru mou, že se mohou podobné ústawy ještě nějakého noworození dočkati, že se mohou z posawádních kolejí wyšinouti a při pewné wytrwalosti k oné hodnosti dospěti, kteráž jim w pospolitém żiwotě také náleží. Ani pro jednoho, ani pro dwa, ani pro deset a pro sto zkažených členů nesmí se na celý staw zanewírati a nad ním zoufati; máme jiné řády weřejné, jichžto oudy ani dost málo wážnosti nezasluhují — máme špatné řemeslníky, důstojníky atd. — proto přece staw jejich ničeho z podstatní ceny netratí.

Cestující společnosti mohou zase býti, čím již jedenkráte býwaly. Ano — býwaly! To by neměly ani ony samy, ani obecenstwo z mysli pouštět, ačkoli toto ani w největším kwětu oněch bez daremných předsudků nezůstáwalo.

Cestující společnosti býwaly jednou takořka kolébkou, školou a domowem největších umělců. Tenkráte bylo umění herecké ještě wěčným poutníkem, bez jistého a stálého přístřeší, ale obracelo na sebe wšeobecný zřetel: boháči a mocní je wábily a lid se mu obdiwowal — ačkoli ním také opowrhowal. Tenkráte se potápěl herec ještě zcela w ono lehkowážné nadšení, jenž k němu žádné starosti o żiwot wezdejší nepřipouštělo, tenkráte plesal w okamženích swého wítězstwí a weřejného uznání jako bůh, nezpomínaje na chwíli, kdežto snad hladowý žaludek suchou kurkou ukojí. Wždyť byl umělcem! — což mohl wíce chtít? kdož mu mohl něco wíce poskytnout? Tenkráte se leskly na obzoru hereckém hwězdy prwní welikosti — Eckhof, Schröder, Böck, Bachmann a j. Tenkráte nawštěwowaly cestující společnosti (Ackermannowa, Schönemannowa, Schuchowa, Kurzowa, Seilerowa a j.) hlawní města a rezidence, byly do Frankobrodu k císařské korunowaci zwány (Hakowá společnost získala prý tam za korunowání Karla VI. 22.000 tolarů) k Benátským wýročním trhům do Stutgartu wolány — a těšíwaly se z hlučného oučastenstwí.

Konečně ale powstali mužowé, owšem znamenitého nadání, kterým se neustálé putowání znechuťowati začalo, a kteří swou ctižádost posawádním obdiwowáním i dobrým platem zasytit nemohouce, záwistným okem po pewném ohništi hůře placených státních ouředníků točili, prawíce: Máme sice lahodnějších pokrmů; ale kouř wlastního komína je přece jen ta nejlibeznější wěc na swětě! Tak prawili — pokusili se o zaražení stálých diwadel a přikowali Muzu, tu lehkonohou, létawou, wěčněměniwou čarownici, kteráž miluje širým swětem za wlající korouhwí putowati — tu přikowali mezi chladné stěny tížícími pouty.

Obecenstwo se na začátku diwilo — wěc byla tuze neobyčejná — nicméně přijalo nowé hosti laskawě, otewřelo jim bránu domů i srdcí swých, wyklidilo smetí dáwnoletých předsudků a okázalo domowa posud nemajícím, potulným umělcům tiché štěstí domácího żiwota, wnady pospolitých okresů a půwaby měšťanských poměrů.

Ubohé náhrady za plamen wnitřního nadšení, kteréž druhdy nade wšechnu pozemskost powynášelo! To napořád pomíjelo. Na místo něho wstupowalo powážné uwědomění, a k tomu se přidáwaly pomalu starosti o wezdejšek, o potřeby, o postawení, o wyhlídky, o budoucnost, i o stáří a smrt!

Nejbolestnější ztrátu utrpělo ale herectwo we swém nowém poměru tím, že skoro weškerého towaryšení čili kolegialnosti pozbylo. Sám Iffland, tento zhrdlý, ouzkoduchý umělec skrowného nadšení, kterýž byl o zaražení stálých diwadel s Böckem a Beilem skoro nejwíce pracowal — i ten pohřešil pak tuze brzo a s welkou žalostí ducha towaryšského, počítaje to k welikým zásluhám staršího diwadla, že se členowé jeho málo mezi obecenstwo míchali, wlastní swůj okres, swé porady a zábawy míwali a wůbec mezi dawem hlučného swěta swůj zwláštní, básničtější żiwot wedli. (Pokračowání.)

Co se dá s welikým prospěchem po wenkowských obcích zawesti?

(Dokončení.) Konečně musím si také posesknouti, že nejsou w obcích „památné knihy" tak zawedeny, jak toho stáwající zákon nařizuje. Alespoň by tyto mohly mnohé wěci potomkům zachowat.

Čím wíce se uwažuje důležitá toho potřeba, knihy poučující mezi lid rozšiřowati, a na paměť uwádí napotomní toho utěšené wýsledky — tím witanější musí být každému lidomilu, když se něco podobného již nalezá. Před nedáwnem naskytla se i mně příležitost, něco podobného pozorowati; widěl jsem u některých rychtářů panstwí kosmanoského „Ponaučné a zábawné listy," které z tamějších úřadů pro swé obce dostáwají. Byli tomu oprawdu powděčni. O kéž by jim ona laskawá náklonnost, i jiných užitečných spisů poskytla! K tomu cíli by se hodily „Zábawy nedělní" čili prostonárodní poučowání o silozpytu od Dra. Kodyma. Wycházejíť také we swazcích. „Promyslný posel" od Dra. Amerlinga, též we swazcích. „Nebe a země klíč" od Hnojka. „Prostonárodní dějepis české země" od Malého. Také některé nákladem Matice české wyšlé knihy mohou se k tomu s welkým prospěchem použít. Dalo by se jich oprawdu již pěkný počet z naší literatury wybrat.

Začátek tedy udělán Ponaučnými listy; dobře. Hodí se — mohou posloužiti co do rolnictwí. Sem tam se nachází w nich dosti pěkný článek, jednající o zdokonalowání roli a dobytkářstwí. Zwláště zasluhuje býti chwálen letošní běh, nejen pro wolení lepších článků, ale i pro užitečné wzory na obálkách podáwané a rolnictwí se týkající. Pak se také pilněji ohlašowání

wyšlých nowých kněh hledí, co také na swém místě a cíle se nechybí.

To wše podáwá pěkné swědectwí, že se na „Listy ponaučné," wydáwané od ouda c. kr. wlasten. hospodářské společnosti D. Kaliny z Jäthensteinu, teď wětší zřetel obrací, nežli se posud stáwalo. Přál bych jen, aby se 10krát wíc odbíratelů wyskytlo, a to z dwojích rozličných příčin. A zdaliž by nemohli na tolik tisíc obcí být? — Pak by se alespoň mohlo něco dokonalého podniknout, směrem národním. Přestalo by to opětné otiskowání pozůstalých obrázků na obálkách, kteréž do Swětozoru a jinam náležejí. Což rolníku do toho jak padá w Africe řeka Niagara atd.; jemu náleží wědět, jak wypadá „Rýpadlo," aby si zponenáhla půdu zhloubil; jak pomahat nadmuté kráwě trokarem, by se nemusel powěrami spokojit. — Znamenitě by posloužily podáwané w listech rozličné wzory do oboru rolnictwa sahající, jako nastínění strojů, hospodářského a jiného nářadí, z owocnictwí, z přírodopisu atd. i plány k stawení by časem neškodily. Každoroční wýstawa c. kr. wl. hospodářské společnosti w Čechách by také dosti pěkných obrázků nejen na obálky, ale i mezi text poskytla.

Denní pokroky, směřující k zdokonalení wšeobecnému, dáwají každému pěknou naději, a bohdá že pod laskawou wládou našeho nejmilostiwějšího Zeměpána a dobrotiwého otce wšech poddaných i stawu rolnickému doba utěšenější nastane, doba to wyššího poznání a uswědomění. — Pokuď také od samého rolníka jeho staw a powolání nebude jak náleží poznán a oceněn, nepowznese se na onen stupeň dokonalosti, který by mu oprawdowě příslušel. Tudy také neproniknе samé rolnictwí čilý duch — a hmota nepodá se člowěku k libowolnému s ní nakládání. Zůstane to pouze jen při obyčejném neswědomém následowání — bez cíle a žiwota intensiwního, tudy bez wětšího prospěchu jak pro stát, tak i pro samého rolníka.

Stálé přibýwání člowěčenstwa ukazuje tého nutnou potřebu, aby se rolnictwí wšestranně rozmáhalo a wíce obžiwy lidu poskytowalo.

W Katusicích. J. N. Krouský.

DENNÍ KRONIKA.

Z Kutné Hory. (*Diwadlo. Slawnost hornická.*) Že tuto zpráwu trochu pozdě podáwám, stalo se jen z té příčiny, že jsem několik řádků od péra schopnějšího očekáwal. — Radostná byla to zas jednou doba, když nás milowaný náš J. K. Tyl nawštíwil, a za swého zde pobytí poslední dramatický plod swůj „Paní Marjanku" na zdejším ochotnickém diwadle uspořádal, kteráž pak dne 27. dubna prowozowána byla. Dobrá powěst, jakáž o práci té již z Prahy k nám zawítala, pak zpráwa, že spisowatel nejen naše představení sám řídili, nýbrž i spolu hráti bude, přilákala takowé množstwí posluchačů, že bylo diwadlo přeplněno, a weliká část obecenstwa, místa již nedodrževši, wraceti se musela. Byla to ale také pochoutka! Již kus sám w sobě takowé ceny má, že i přísné kritice zadost učiniti musí; a protož, řízen jsa od spisowatele samého, který dobrými zkouškami herce na wše pozorny učinil, i w prowedení kritice nepodlehl. Kýž by p. T. místu rodinnému častěji swou náwštěwou takowé zábawy podal, a tím ochotníky naše w dobročinném působení jejich podporowal! — Co záwěreční představení byl ještě 4. kwětna „Srnec" opakowán, a tím na léto diwadlo ukončeno. — Pohledneme-li na působení našich ochotníků, nelze jinače, nežli wroucí jich počínání chwáliti. Obecenstwu poskytují té nejwhodnější zábawy, dobročinným účelům wytěžují krásných příspěwků, a símě národnosti zasiwají w srdce obecenstwa. Kde wšak sjednocenost mezi ochotníky tak příkladná panuje jako zde, tam musí wěc dobrá wždy wítěziti. Těšíme se srdečně opět na budoucí započetí. — Den 15. kwětna je pro nás památný. Toho dne započala totiž nowě zřízená společnost hornická w opuštěném dole „Čtrnácti sw. Pomocníků" pracowati. Na šťastné podaření byla w starobylé kapli sw. Wáclawa we Wlaském dwoře slawná mše sw. držena, u nížto jak podílníci hor, tak i c. k. horní úředníci, kowkopowé s rozžatými kahanci, a mnozí jiní přítomni byli. Odpoledne wydali se Horníci k šachtě, kdež je hudba městská uwítala. Po krátké řeči o účeli nowého spolku, by se totiž starobylá sláwa staroslawného města zachowala, a po uwítání pana lenowního (Lehensträger) poprwé we spolku tom, odebrali se weškeří do šachty, kdežto prwní rány, od kowkopů již připrawené, wypáleny byly. Bylo to překrásné okamžení, když se ohlas prwní rány dlouhou, ouzkou a temnou štolou co hromowé rachocení rozléhala, a každý prowolal jistě srdečné hawířské „Zdař Bůh!"

P. M.

BESEDY.

Hellenbachowa kapella, o kterėžto se již wícekrát zmínka učinila, nachází se nyní w Odesse. Z Bělohradu se nawrátili mladí umělci do Uher, ale při přewozu na Dunaji rozkotala se jich loď; bywše pak od srbských wojáků zachráněni nawrátili se do Bělohradu, kdežto ještě jeden koncert dáwali. Pak se odebrali do Sedmihradska, odtud do Bukreštu a Walašska a nacházejí se nyní w námořném městě Odesse. Posud není rozhodnuto, pakli se do Rus neb do Cařihradu dále na cestu wydají.

Nejznamenitější krasojezdec, kterýž kdy w nějakém cirkusu wystoupil, nachází se nyní w Londýně. Jest to opice prostřední welikosti. Znamenitý Carter uznal její schopnosti a wycwičil ji, jakž se jen u nadaného umělce státi může. Opice stala se nyní krasojezdcem w úplném smyslu slowa. Swobodně se pohybuje na koni jako člowěk, sama wejde w cirkus, připrawí si běhouna, a pak ho řídí, aniž je uwázaná neb držená, a prowádí podiwuhodné kousky. Direktor cirkusu w elysejských polích w Paříži cestowal sám do Londýna, aby se o tom přeswědčil, a umělce tohoto pro swá představení engažowal.

Nowé knihy.

Owoce dobročinnosti. Dwě zábawné powídky dle německého sepsané od J. Wáwry Lomnického. Druhé wydání. W Hradci Králowé, 1845. Písmem a nákladem Jana Host. Pospíšila. Str. 168 w 12. Seš. za 14. kr. stř.

Geschichte von Böhmen. Grösstentheils nach Urkunden und Handschriften. Von Franz Palacky. Dritten Bandes erste Abtheilung. Böhmen unter König Wenzel IV. bis zum Ausbruch des Hussitenkrieges. Vom Jahre 1378—1419. Prag, 1845. In Commission bei Kronberger und Řiwnač. Str. 424 w 8. Seš. za 1 zl. 30 kr. stř.

Wydáwaním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 63.
12. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikrate na týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK

PRO

ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

27. kwětna
1843.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně i s patřičnou obalkou 2 zl. 36 kr. stř.

Hrádek.

(*Pokračowání.*)

Přímo od prachowských lesů, kudy se wine silnice ku Praze, začal se malý houfec lidu míhati, jejž i hned strážník na fortně pozorowal. Tímto jmenem nazýwal a nazýwá lid ještě západní bránu, k nížto se onen zástup přibližowal.

„Zdá se mi, že máme již nepřítele na krku," prawil jeden ze strážníků; „neboť nemejlím-li se, leží Friodland w tuto stranu."

„Ano, leží; ale Šwéd to přece není, wždyť je známo, že až posledního ledna do města wtrhnouti chce, a do toho času máme ještě několik dní. Bezpochyby to budou sedláci, jenž za swou příčinou do města přicházejí."

„Mejlíš se; wždyť rozeznáwám mezi dawem několik jízdných, za nimiž druzí pěšky táhnou; i zbraň jakousi spatřuji."

„Máš prawdu; zdá se, že to bude předběžní tlupa nepřátelského pluku, jenžto blízký příchod ostatních zwěstuje."

„Jdi, a oznam městskému písaři, co jsme widěli."

Oslowený se odebral na radnici, a sdělil Walentowi domnění soudruha swého. Primator, jak mile se o této zpráwě doweděl, spěchal rychle s několika měšťěníny k fortně, aby se o smejšlení příchozích přeswědčil, a o to pečowal, by wlídně přijati byli.

Mezi tím se celý zástup až k samé bráně přiblížil, a jelikož zawřena byla, udeřil jeden z jízdných hmotnou pěstí na těžká wrata, žádaje wpuštěnu býti. I hned se malá wrátka w stěžejích otáčela, a tlum i s koňmi tlačil se do města.

„Ha! co to? zpátky!" zwolal rozhněwaný primator, wida před sebou as dwacet cikánů mužského i ženského pohlawí a rozličného stáří, ježto byl strážník za nepřátele držel. — „Ta zlopowěstná luza wdírá se do města, aby we wšeobecném zmatku tím lépe lowiti mohla."

„Jsme počestní lidé; přicházíme do města na trh," wzal jeden z nich slowo, wstoupiw směle ku předu. — Byl to muž as třidcetiletý, welké, sukowité postawy, který patrný ráz swého půwodu w obličeji nesl.

„Známe waše kupčení. Zpátky! dnes není žádný trh!" zwolali druzí, doléhajíce na rozedranou tlupu.

„Dejte nám tedy přístřeší;" jal se ten samý, jenž se i wůdcem ostatních býti zdál, mluwiti. „Krutá zima nás dohání, příbytky lidské hledati. Až posawád nás wšude odbýwali, a přece nám nelze pod širým nebem zůstati, nemáme-li wšickni zahynouti. Dowolte jenom den a noc; s časným jitrem potáhnem dále."

„Jděte do swých brloh a zahyňte třeba wšickni, bude aspoň o několik lupičů méně!" obořil se ostře primator na mluwčího.

„Nepotřebujem takowých hostů!" dodali druzí, a dřív než který z cikánů na to odpowěditi mohl, wytiskla je městská stráž a shromážděný lid z brány. Stěžeje zawrzaly, zámek hřmotným udeřením wrátek zapadl, a městská stráž i daw shluklých diwáků wracely se nazpět. Pan primator dal strážníku, jenž nowinu o příchodu nepřátel přinesl, notný wýtopek, že slawnou radu i jiné měšťanstwo za blázny měl, rozkázal, jak se budoucně zachowati musí, a odebral se za druhými.

Mezi tím ozýwaly se za branou lájící hlasy zapuzených cikánů, jenž pomstou celému městu hrozíce, Cidlinu opět překročili, a po břehu potoka k Nowému městu u stálém zlořečení táhli.

Jednání primatorowo pocházelo z chwalitebné opatrnosti, kteráž obzwláště za onoho času welmi žádoucí wlastností každého občana, neřku-li představeného města byla. Wůkolí jičínské bylo, jak jsme již podotkli, cizinským wojskem téměř nepřetrženě utiskowáno, nepořádek w hospodářstwí zrůstal, poněwadž každý jen o to pečowal, co na krátký čas potřebowal,

jelikož bladowý nepřítel wždy ubohému wenkowanu wšechnu zásobu odnímal, a dost často poslední sousto wydřel, jež k wlastní wýžiwě potřebowal. Awšak šwédský aneb saský žoldnéř nebyl jediným utiskowatelem wenkowského osadníka, nýbrž ještě jiný druh lidí, jenž ani řemesla, ani obchodu, ani jakés počestné wýžiwy neměli, používal zmatku a strachu občana, a žil na ujmu jeho.

Bylyť to četné tlupy cikánů, kteří neznajíce hrubě rozdíl mezi mým a twým jako šwětoobčané w nejrozsáhlejším smyslu wšecko za swé powažowali, a kde toho potřeba welela, i násilím práwo swé dokazowali.

Ještě před nedáwnem, nežli se ona událost u fortny sběhla, byl jeden z těchto hořkých hostů při loupení postižen a k soudu dostawen, a očekáwal nyní zaslouženého wýroku. To přede wším primatora i společníky jeho pohnulo, že s těmito nebezpečnými lidmi ostře zacházeli, a pobytí w městě jim na prosto odepřeli. Ostatně neměl wýstup ten na obecenstwo žádného zwláštního účinku, neboť každý se chowal co možná mezi čtyrmi zděmi, wykonáwaje swou denní práci, aneb uschowáwaje swou majetnost před slídiwým okem Šwédů, jenž třetího dne do města přijíti měli. Walenta stráwil ostatní část dne w domě primatorowě, kdež se s ním tento o mnohých důležitých wěcích radil.

Konečně se přiblížil wečer. Noc byla temná; jen slabě prorážela měsíční zář hustou rouškou wečerní mlhy. Wšude panowalo ticho; každý hledal w blahostném spánku zapomenutí přestálých swízelů, očekáwaje bolestně nowých. Strach, blízkým příchodem nepřátel probuzený, swíral prsa mírumilowných osadníků, jewě se i w bujném, nepokojném snu nočním. Dáwno již swětla w oknech měštěnínů zhasla, jen w radním domě, w komnatě městského písaře, třpytil se bledý kmit, padaje oknem na tmou zahalené náměstí, a dáwaje swědectwí, jak se zdálo, o neunawené oučinnosti městského ouředníka. Konečně i zde swětlo zhaslo, a wšude bylo temno, wšude bylo ticho jako w hrobě.

* * *

Radní dům, kde Walenta bydlel, byl od wězení, kde se prowinilci nalezali, dosti prostranným nádwořím odloučen. Ačkoli wšickni obywatelé staweni tohoto čistého swědomí nebyli, odpočíwali přece w náručí hlubokého snu, až na jednu osobu, kteráž jako ploužiwý stín z předního okřídlí wedle zdi nádwořím se táhla. Ani nejbystřejší zraky nebyly by taby obličeje poznaly. Jižjiž dostihla hlawních dweří, k wězením wedoucích, klíč w zámku zawrzal, dweře se odemkly a opět zamkly—postawa zmizela. Nikde ani hnutí.

Netrwalo to dlouho, a opět se dweře otewřely, ale místo osoby jedné wyšly tenkráte dwě, z nichžto jedna, jak mile ze dweří se octnula, kwapným krokem ulicí pod radnicí wedoucí k fortně spěchala. Brána byla zawřena, a strážník nahoře stojící zwolal: „Kdo to?“ „Trosky!“ byla odpowěď; — tak totiž znělo heslo těch, kdož toho wečera newyhnutelně z města museli.

Brzy na to přišel wrátný, otewřel těžkou bránu a pustil příchozího bez dalších okolků z města. Kdo by se mu wšak při břesku lampy wrátného do očí byl podíwal, bylby dle černých wlasů, jiskřícího-se oka, osmáhlé twáře a wystouplých líčních kostí prwobydlitele požehnaného Egyptu — jak se cikáni rádi nazýwají — neomylně poznal. Prchlý wězeň, neboť jiný to nebyl, wykročiw z města zmizel w moři nočních temností.

(*Pokračowání.*)

Cestující společnosti herecké.

(Pokračowání.) Na pewném stanowišti mezi welkým obecenstwem zmizelo z diwadel wšecko užší towaryšení a místo něho utwořily se odporné, nenáwidiwé strany, dobře promyšlené i prowedené ouklady, rozbroje mezi oudy a obecenstwem, i sama kritika podlehla často welké strannosti. Teď není skoro nikde -- leda při nejmenších společnostech — po prawém towaryšstwu památky, a přec se nemůže bez této cnosti skoro nikdy na umělecký zdar mysliti; neboť jen pilné spolu přebýwání přiwádí ouplnou wýměnu myšlének a náhledů, přispíwá k wšestrannému wywinutí, a je hlawní pramen dokonalé, we wšech částích wyhlazené představy.

Bedenken wir, daß Harmonie
Des ganzen Spiels allein verdienen kann
— — gelobt zu werden,

prawí mistr Goethe; a toto souhlasení wšech částí nedá se bez wazeb ušlechtilého towaryšení dosáhnout. Tu nepomáhá ani to nejpřísnější dohlížení režiséra, ani nejpilnější zkoušky — ani péče a strach zlowolných herců, aby neztratili gáži -- nic nedá ouplnou náhradu za duševní srozumění hrajících, kterýmž jedině w představení ona čarowná moc přichází, kterou si diwáci někdy ani wyswětliti nemohou, a kteráž se časem i při menších uměleckých silách wyskytá, panuje-li mezi nimi harmonie.

Owšemť že i za starších časů tato wzácná cnost někdy pohromu trpěla, že i tenkráte mezi herci žárliwost, samolibost a jiné **lidské** slabosti panowaly: ale w pospolném, obecném působení musely se tyto křehkosti přec welmi zušlechťowati, sic by tímto působením nebylo mohlo tolik dokonalého wzniknouti.

Wedle škody, powstalé zahynutím kolegialnosti, potkaly celou bytost hereckého umění při pewném usazení ještě jiné pohromy. Wědomí: Teď máme wlastní práh a ohnisko! lehlo si na ně jako dusící můra, zplodilo pohodlnost, ochabnutí, často i lhostejnost, kterouž arci obecenstwo domácí někdy nepozoruje, přichozí cizinec ale hned bolestně pocítí. Skoro každé obecenstwo přiwykne chybám a pokleskům herců swých a stawí se takto samo překážiwě na dráhu, kteráž wede oblíbence Muzy w nejtajnější swatyni chrámu jejího. Tudíž procitne mnohdy i ten nejoblíbenější herec ze sna klamného, když před cizím, chladným, s jeho způsoby nebo nezpůsoby neseznámeným obecenstwem wystoupí!

Jenom neustálé střídání obecenstwa může herce u žiwé,

potřebné pružnosti udržeti a sily jeho trwawě napínati — to jest: může w něm ono umělecké zan'cení rozlechnouti, bez něhož i sebe lesklejší wýtwory často duchaprázdné stroje zůstáwají. To platí o malých i o welikých umělcích, a každý to na sobě shledal, kdo z místa na místo pojížděl. Nechť sedí weselí miláčkowé Thaliny na woze drkotawém, mezi truhlicemi strakatého nábytku, nech putují pěšky s raneckem na zádech, kdyžto před nimi u wečerní záři poklidné městečko swou wížku k obloze wypíná: nech jede hrdina z dworních prken drahou poštou do temných bran hlučné rezidence: každému začne srdce žiwěji klepati, obrazivost rozepne swé hrawé peruté a we všech koutinách rozehřáté duše zazníwá otázka: Jak se nám zde asi powede? To je něco docela jiného, nežli když se člowěk celé dny okolo známých twáří potlouká, w malichernosti společenského žiwota upadá, do šesti — po půl sedmé hodiny snad w klepawých, nudiwých besedách nebo po boků městských weselíků we službě Bachusowy mešká, ačkoli o sedmi u oltáře swé wěčné, čisté bohyně státi má, a když pak wystoupí s hrdou domněnkou: Wšak ono to půjde — „ich kenne meine Pappenheimer!“ — a nepůjde-li to dnes — půjde to podruhé; pro jednou nebude tak zle. — Žel se owšem sde onde u stálých diwadel skwělé wýminky wyskytují, samo sebou se rozumí; ale wýminkami nezwrátí se smutné prawidlo — bolestná zkušenost.

Konečně musím také připomenouti, že samo obecenstwo stálými diwadly skoro nic nezískalo. — Umění herecké nepotřebuje k swému rozkwětu pewného přístřeší — jakož to býwalé společnosti nejwýbornějších herců dotwrzují — a zawedením oněch pohodlných ústawů utrpělo obecenstwo ujmu w tom způsobu, že často ty nejwyhlášenější herci — ani jednotliwě, ani w pospolném souhraní — nepozná. Pohostinské hry nemohou w tom ohledu na wšech stranách zadost učinit. —

Těsniwé tyto poměry stálých diwadel pocítili a uznali již také mnozí herci, kteří k něčemu wyššímu prohlédati uwykli nežli k pohodlnému žiwotu — i přáli si nějakou proměnu — ano byli by rádi zas časy minulé zawolali, kdyžto herectwí ještě swobodně oltáře swé od města k městu přenášelo. Přání toto projewili znamenití umělci, a za posledních let byla to zwláště oblíbená myšlénka welikého Seydlmanna.

Mnohý zakrnělec se jí (w bázni o kus dobrého kabátu) směje; mnohý se jí bude jako neprawé s nepodstatné opírati, a přece také zase nenasycenou chtiwostí po hostinských hrách možnost i prawdu její dotwrzowati. Ano — toto tajuplné, často neuwědoměné puzení po hře před cizím obecenstwem, kteréž w každé, jen poněkud umělecké přirozenosti se ozýwá, je tím nejsilnějším důwodem pro noworození býwalých dobrých společností cestujících. Onoť mnohokráte herce z nejlepšího bydla do zápasu s cizím obecenstwem, tím stohlawým zwířetem, pohání. Žeby to byla pouhá ziskuchtiwost, nedá se (ke cti prawého umění) mysliti — často také podobné cesty ani nejmenšího užitku nepřinášejí; ano z druhé strany musí se to jen zaslouženou kořistí genialního ducha nazwati, když mu umalé hostinnost zlaté wěnce wěnuje.

Směšným činí se tedy, kdo nemaje w duši měřítko, jímžto by toužení umělecké ocenil, nad wášní herců se pozastawuje, kteráž je od diwadla k diwadlu pudí — a dwojího smíchu, ano politowání a opowržení hodni jsou členowé diwadelní, když tuto wášeň pochopiti nemohou a ji za terč swých ouštěpků obírají. Obyčejně to býwají takowí, kteří slepou náhodou na stálá prkna se dostawše, ani z brány rodinného města paty newytáhli. Ti se budou wždy welikánům, jako byl Lud. Devrient a Esslair, diwiti, že i na menších, ba nepatrných diwadlech hráwali. Oni neznají a nechápou bytost hercowu, a jsouce we swém powolání pouzí řemeslníci, newědí, že herec jen tak dlouho žije, dokud na prknách stojí; co je mimo to — je pouhá příprawa, zrůst, škola, snění; jenom wečery, když hraje, jsou články jeho žiwota; jen chwíle, když ho uchwacuje nadšení, a on okowy těla shodiw, diwuplné wýtwory před oči žasnoucích diwáků stawí, a tito jásajíce k jeho slávě písně zpíwají, zlatým kwětem sypají a na rukou ho nosí — jen tyto chwíle může k žiwotu swému počísti! Proto řekl Talma, toto slunce na obloze umělecké, že by hrál w každé wesnici.

(Pokračowání.)

Z Wídně.

Českoslowanský koncert.

Radostně žasnuli zde bydlící Čechoslowané nad ochotností, s jakowouž zámožnější třídy zdejšího obywatelstwa na první zprawy o welké powodni w Čechách přehojnou pomoc wltawským a polabským wytopencům podáwaly. Widouce, že tímto ouč̌astenstwím hladem mořeni pobratřenci orawské stolice, již dříwe málo šetřeni, z paměti dobrodinců skoro docela wycházejí, uzawřeli, sami w stawu nejsouce wlastní pomocí ztrátu tuto dílem nahraditi, uspořádáním koncertu wůli swou k ulewení oné nouze oswědčiti. Tato wůle měla wšak i w zewnitřním skutku ráz českoslowanský zachowati; protož se chystal proslow a zpěwy w mateřčině k přednášení. Ale čas koncertu dnem Božího těla obyčejně se zawírá, a nežli se wýše zakročiti dalo, bylo předewším potřebí, sál zdejších milowníků hudby bez ouplatku si opatřiti, a naši krajance, p. Pechowé, která se k deklamowání s radostí uwolila, powolení slawné direkce dworního diwadla wyprositi. Sál byl na 20. kwětna propůjčen; p. Pechowá ale, jenž Čelakowského „Pocestníka“ deklamowat měla, se mezi tím roznemohla, a žádané policejní powolení bylo teprw d. 17. uděleno. Ačkoliw skládání české ještě censuře podáno býti muselo; přece již k wečeru toho samého dne lístky se rozdáwaly a 18. w městě a předměstích weřejné pozwání znělo. Jaká radost powstala, když se 20. ráno nejwyšší nařízení sdělilo, aby se lóže pro Nejmilostiwější dwůr w sále přichystal, poněwadž Její císařská Milost císařowna matka českoslowanský koncert přítomností swou poctíti uzawřela, nelze wylíčiti. Této cti, dokud powědomo, ještě žádné letošní prowozowání w řečeném sále oučastno nebylo. Wšickni spoluoučinkující umělci o této náwštěwě zprawení s obzwláštním nadšením wystupowali. Přeškoda, že přikázáno bylo, na příchod Její c. Milosti nečekati, a že tedy mistrná hra na fletnu slowutného našeho krajana, člena hudební kapely knížete Ferdinanda z Lobkowic, pana Hodika, který s přewelikou ochotností koncert započal, od Její Milosti slyšena nebyla. Mistrnost pana Hodika jest wůbec tuze známá, že swědčiti netřeba, s jakým potleskem přijata byla. Té samé pochwaly došla píseň Čelakowského „Zmizelá radost“ s hudbou od Dessaura od slečny z Grünwaldu zpíwaná; ale rozníceny enthusiasmus bouřil po sále, když slečna tato druhou píseň „Pomilowání“ od těch samých pánů s newyslowitelnou naiwností, čtwerčiwě přednášela; práwě se ku konci chýlilo hlučně žádané její opakowání, když Její císařská Milost, císařowna matka, do lóže wstupowala; nyní přešla opětowaná pochwala umělecké zpěwkyně w nadšené přiwítání nejmilostiwější císařowny: Sláwa! Sláwa! zazníwalo ze wšech stran, a rostoucí potlesk a jásání bylo odpowědí na welmi přiwětiwé poklonění Její císařské Milosti. Wroucí díky za toto poctění Slowanů od Nejwyšší panující rodiny jewily se poznowu, když w překrásném kwartetu od Haydena naším proslulým krajanem prof. Jansou s ostatními členy c. k. dworní kapely, pany: Häusslerem, Durstem

a Borzagou prowozowaném, národní hymna zawzněla. Wzorné toto prowedení následowal zase opětowaný zpěw slečny Bury ze zpěwohry z Lucrecie Borgia we wlaském jazyku. Nad wyniknutím této slečny, rozené Morawanky, jest slušno tím wíce se těšiti, an nám její ochotnost sdělena, že se budoucně též w mateřčině pokusí. Jak se lehké a přece welmi odwážliwé hře Lešetického, čackého to mladíka, fortepiano rádo poddáwá a jak se mu ozýwá, není w Praze neznámo; byltě ochoten po písni „Lesní roh“ libým hlasem pana Anderle přednešené a od p. Arleta lesním rohem wkusně prowázené, na místě onemocnělého houslisty ještě jednou wystoupiti; ale obyčejná doba koncertů byla odplynula, a weškeré přání čelilo, aby Její císařská Milost ještě záwěrku, Jelenůw zbor „My wěrní Čechowé“ (my čeští manowé) poslechla. Wystoupilo tedy k 30 zpěwákům w čele s p. Barthem, manželem paní Hasseltowé, ředitelem jednoty wídeňských zpěwáků. Bouřliwé nadšení jewilo se zase po celém sále, kdyžto wřelí a loyalní citowé tohoto skládání s Jelenowou genialností každé srdce probudili a w něm cosi podobného oživili. Její císařská Milost byla prwní, která tento krásný zpěw potleskem poctíti ráčila.

W rozčileném potěšení se obecenstwo, mezi ním dámy z wysoké české šlechty, rozcházelo, a došla nás radostná zpráwa, že sama Milost císařská nejwyšší spokojenost při odchodu projewila. Příjem obnáší wíc než 900 zl. w. č. Bude se to snad zdáti málo? — Wšak pro množstwí koncertů to již tak daleko přišlo, že znamenitý M. aneb R. příjmem ani wydání nedostihli, a D. S. jen 17 zl. stř. přijal; powažte dále, že k wšestrannému pozwání překrátká lhůta zbýwala, že náwštěwa skoro jen ze Slowanů sestáwala, že oblíbené dostihy w ten samý čas mnoho pánů odloudily, a že šlechta zdejší ten samý wečer francouzské diwadlo prowozowala.

Tedy dráha prokleštěna, aby si i zde naše mateřčina w uměleckém oboru obliby a pochwaly dobýwala.

Dr. Wendelín G.

DENNÍ KRONIKA.

Z Příbrami. (*Diwadlo a špekulace.* Opozděno.) Měli jsme zde skoro čtyry neděle německé kočující diwadlo. Herci hráli, jak jen mohli, a přec dobře nepochodili. Mnohý příjem wypadl tak hubeně, že po představení jednoho z nowějších kusů na osobu sotwa několik krejcarů wypadlo. — Býwalo častěji stýskáno, že zdejší p. ochotníci jen české hry prowozují, an (prý) zde tak mnoho pouhých Němců je. Nyní tu měli tito páni diwadlo německé, ale také to bylo zřídka nawštěwowáno. Mnohý poctiwý, pouze český obywatel zdejší chodil tam ale z pouhé lásky k hercům, aby je podporowal, třeba hned wšemu neporozuměl. A co z toho? že ne? — jen když něco widí, třeba newěděl, co to wšechno znamená. — Ostatně wládne prý nyní swětem špekulace, a každý chce špekulací zbohatnouti, protož také direktor této herecké společnosti dobře špekulowal. Když byly kapsy jeho již až na dno wyprázdněny, tuť pohlížel okem zarmouceným wůkol sebe, a chytil se druhé části obecenstwa, totiž českého. Čechowé měli mu na sucho pomoci! Několik česky mluwících osob pod swým komandem měl; co se nedostáwalo, wypůjčil si ze zdejších obywatelů, a postawil na prkna lidi, kteří před tím štěstí swé jenom na zemi, anebo pod zemí byli hledali! I podal nám tedy několik představení českých: „Loupežníci na Chlumu,“ „Berounské koláče“ atd. Do dlouhého popisowání takowých na kwap sehnaných představení nechceme se pouštěti, každý si může snadno představit, jak as wypadly, když p. hercowé na jewišti se smáli, a k sobě prawili: „Nejde to, pane rytíři, nejde to; pojďme raději na piwo.“ — To ale nic nedělá, že se představení nepodařilo, jen když se špekulací podařila! Diwákům byla hezká hrstka, a wybralo se skoro za 10 německých představení. — To mělo již některé z našich pilných dilletantů poučiti, že se nemohou na německé obecenstwo spolehati, ale že se mají českého přidržet. Zdálo se ale, že na tuto wýnosnou regulí pozapomněli; aneb snad chtěli německému obecenstwu dokázat, že mnohem schopněji a obratněji na prknech sobě počínají, než nedlouho před tím odešlá společnost? Ať si tomu již, tak nebo jinák, my jim i za německé představení we jménu zdejšího ústawu pro chudé děkujem. — Slawily se zde narozeniny Nejmilostiwějšího Zeměpána welmi hlučně. Wečer před tímto radostným dnem oznamowala častá střelba z moždířů nastáwající slawnost, a za soumraku sešlo se četné hornictwo se swými důstojníky a horní bandou z blízkých březowých hor na náměstí. Banda prowozowala nejoblíbenější skladby, a když nastala tma, tuť horníci, rozžnouce kahánce swé, welké F jimi wyobrazili, a w dáli na horách zalesklo se w ohromné welikosti heslo a pozdrawení hornické: „Glück auf!“ Druhý den byly slawné služby boží a wečer otewřeli ochotníci naši i diwadlo. Nežli se hráti začalo, zpíwala se národní hymna w jazyku německém, načež představení dwou německých weseloher následowalo. Oboje se podařilo. Obecenstwa bylo wšak málo, a příjem chatrný. — W neděli na to slawili naši měšťané narozeniny nejmilostiwějšího mocnáře; uspořádali si hlučný bál na střelnici, a dříw než tančit započali, sestoupiwše se w půlkolo před krásně ozdobený obraz mocnářůw, zpíwali hymnu národní w jazyku českém. — Wůbec panowal český howor, weselost a bratrská upřímnost jej doprowázela. x/y.

BESEDY.

Náš důmyslný badatel slowanských starožitností, na slowo wzatý p. *Šafařík* obdržel od J. Mil. Krále Pruského řád záslužný (pour l. m.), k jehož přijmutí Jeho Cís. Majestát přiwolení uděliti ráčil. K newyslowné radosti došla nás tato zpráwa o nowém, sprawedliwém uznání slowanského snažení na poli oněch wědomostí, kteréž by čirou tmou zakryty zůstaly, kdyby do nich paprslek ducha slowanského nepadal.

Diwadlo pro naše wytopence. W c. k. zámku w Schönbrunu (u Wídně) hrála wysoká šlechta we prospěch našich nešťastníků dwě weselohry. Mezi ochotníky nalezali se kníže a kněžna Czartoryská, kněžna Clary-owá, baron O' Sulliwan de Grass a lankrabě z Fürstenberků.

W Rusku je židům, ženského i mužského pohlawí, zakázáno we swém posawádním kroji choditi, a kdož by jej přec až do roku 1850 podržeti chtěl, musí wládě poplatek složiti, pak ale musejí wesměs ruský národní kroj obleci.

Odměny za ženské básnické pokusy. Kisfaludowský spolek w Pešti dostal nedáwno od p. Marczibány-owé ujištění, jímžto se tato dáma zawazuje, že bude po celý swůj žiwot za nejlepší literární pokus — co možná od ženské — 12 dukátů podáwati.

Moderní hudba. W Hamburku se dáwají nyní „concerts humoristiques.“ Co jsou to asi za moderní pochoutky?

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 64.
12. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte na týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

29. kwětna
1845.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně 1 s patřičnou obalkou 2 zl. 36 kr. stř.

Ze společnosti.

Zlomek nowelistický.

Není sice wšecko prawda, co se píše, není wšak také wšecko lež, co je tisknuto. Toho buď pamětliw, milý čtenáři, když se s touto maličkostí potkáš; neboť není wěc wymyšlená co tobě wyprawuji, alebrž jistá prawda. — Jakožto študent měl jsem hlawu plnou romantických myšlének, a srdce plné kdož wí jak hlubokých citů. Jakožto študent míwal jsem sice prázdné kapsy, ale naděje w každém koutě hojnost. Wěděl jsem jistotně, že bude ze mne weliký pán, snil jsem o wznešeném důstojenstwí, widěl jsem se w ekwipáži po Praze projížděť, ano, nosil jsem w hlawě krásně wyobrazenou newěstu, se wšemi wšudy cnostmi i s několika desíti tisíci zlatých. Že mě to wšecko w několika letech nemine, byl jsem ujištěn. Uplynula wšak léta a celá moje soustawa se zwrátila. Ze wšech mých marných nadějí zůstala mi jen jediná, totiž polowice jedné hlawní naděje. Na wše jsem zapomněl, jenom ne na newěstu — ač třeba bez řečených tisíců.

„Co je do bohaté newěsty?“ prawil jsem k sobě, nawrátiw se po čase z wenku co usedlý muž a aktuar. „Nejwyšší poklad chowej má milenka w srdci, nejwzácnější wěno její buď láska k wlasti. Ano — wlastenkou musí být.“ — Takowé bylo nejnowější moje smejšlení, a jakožto člowěk rozumný, chtěl jsem je i skutkem doswědčiti.

Swěřil jsem se dobrému příteli, jenž mi radou i činem přispěti slíbil; neboť ženiti jsem se musel; dílem pro ukrácení chwíle, dílem pro hospodářstwí a konečně i pro potěšení srdce.

„Musíš do společnosti!“ prawil přítel můj. „Já tě powedu mezi wlastenky; z těch se potěšíš, až se ti srdce w těle rozhřeje!“

Radostí se mi již srdce rozplýwalo ještě před spatřením šlechetných a spanilomyslných díwek, ježto si moje obraziwost w nejkrásnějším swětle wypodobnila.

„Wlastenka, ano, ta nemůže býti obyčejné děwče, wznešenost myšlénky ochrání ducha jejího před sprostotou, roznícenost citu pro wěc swatou nedá jí, aby zewšedněla. Wlastenka musí býti srdečnou milenkou, wěrnou milostnou chotí, wzornou matkou! Wlastenka nemůže býti koketka, ani nádherná, ani marná, aniž konečně nepřístupná wěrnému smejšlení a citu oprawdiwě ji milujícího wlastence!“

Můj přítel se usmíwal, když jsem swé nadšené mínění jemu přednesl.

Bylo w postě — brzo po masopustě, w čas kdo panují domácí společnosti; šťastný pro mne den nastal, byl jsem uweden mezi wlastenky.

Wěru, zahrádka to, plná čarobujných a kouzelně wábících kwětin — bylo mi mezi nimi jako w ráji — a ještě pomníwám na mnohou z nich co na blahý, zawátý zwuk z nejpůwabnějšího snu žiwota swého.

Klotilda — ano tak se jmenowala jedna! — Když pomním na ten duchaplný wzhled, w jehož hlubinách žhoucích newyskoumaný swět citů spočíwati se zdál, jako se za wečerní záplawou wěčnost kryje s weškerenstwem tajemstwí neprůhledných! — Když pomním na čelo důmyslem wyznačené, na onu twář, jewící mír a milost, ano i jakýsi tajný bol: tu se mi srdce ouží, dech se tají, ba wěru, jest mi práwě tak, jako romanopisci, popisujícímu člowěka tajemnou láskou trápeného.

A druhá a třetí a čtwrtá a pátá — ano bylo jich ještě mnoho — welmi mnoho, aniž wím, jak se wšecky nazýwaly! — ale wím, že byla každá plna okouzlujících wnad. Na štěstí seděl můj přítel wedle mne, on byl můj wěrný cicerone we wšech případnostech.

Howořilo se — a konečně se také zpíwalo. Wše po česku, wše po wlastensku! —

Klotilda zpíwala. Dech můj se tajil. — „Ona jest anděl! Ten cit, ta wřelost nejsou pozemské!“

Přítel můj as porozuměl mému wzdechnutí, nebo usmíwaje se prawil: „Bratře, nech si zajíti chuť — ta slečinka má již swé milowníky.“

„Milowníky?“ zašeptal jsem a krew we mně stydla. — „Tys třeštěnec, buď mužem,“ prawil jsem sám k sobě, a sklenicí studené wody se občerstwiw udusil jsem plamen — pokud možná.

Po zpěwu se opět howořilo. Sebraw sílu swou wmísil jsem se mezi ostatní. Tu se mne cosi nepříjemně dotknulo. Dwě slečinky stranou sedící dříwe po šeptmo pak hlasně howor wedly německý! Rozpráwka jejich byla welmi důležitá — jednala totiž o nowém kroji slaměných klobouků w nastáwajícím jaru. Přítel můj wstoupil mezi ně.

„Aj slečinky,“ prawil k jedné z nich, jež bezpochyby již dříw dobře byl znal, „wy dnes zapomínáte na libozwuk, jakýmžto jazyk náš z úst wašich se jindá wine.“

»Wir sind keine Wlastenzerinen mehr!« odsekla bystrým jazejčkem slečinka, pokračujíc we swé důležité rozepři, budou-li čerwené aneb zelené stužky w módě.

„Nuže,“ prawil jsem k sobě, „z těch dwou to nebude žádná.“

„Nezoufej,“ odwece můj přítel zaslechnuw mou samomluwu; „wždyť je jich tu ještě wíce.“

Obrátil jsem se ještě k jedné — promluwil jsem na ní a hle! — To je wlastenka! — zwolal jsem w duchu. Každé slowo její jewilo wzdělanost, ano i jakousi wznešenost mysli; čím wíce jsem s ní mluwil, tím wětší wážnost k ní jsem cítil.

Přeswědčen konečně, že mluwím s prawou wlastenkou, tázal jsem se, proč ona druhá slečinka nechce býti wíce wlastenkou?

„Nesmějte se pane; ona se těšila na besedu, kde se měla sejíti s jakýmsi mladým pánem; ale práwě tenkráte nebyla pozwána — a swlíkla tedy wlastenectwí se sebe!“

„To je utěšený úkaz, jak hluboko w ní se ujmula myšlénka,“ odpowěděl jsem, pokračuje w howoru. I byl jsem blažen; neboť jsem nalezl, co jsem hledal; ale když jsem se swěřil příteli swému, dal se tento do smíchu.

„Kterou myslíš?“ tázal se mne.

„Onu — tuším, že jí říkají Berta.“

„Bertu? blahowče — nech si opět chuť zajíti, ta je newěstou!“

„Newěstou?“

„Ano, a sice již po druhé!“

„Jak to?“

„Po prwé měla milence, horliwého, wlast milujícího jinocha. Ten se dopídil místa i měla býti swatba. Tu se wyskytl jakýsi jiný, cizinec a horliwý odpůrce naší wěci — toho si wezme.“

„Není možná! — a proč?“

„Proto že má o sto zlatých ročního důchodu wíce.“

Já spadl s nebe. — Až půjdu ještě jednou do společnosti, nechám swé ideály doma.

Já Sám.

Hrádek.

(*Pokračowání.*)

Ráno, sotwa že se rozbřesklo, přiběhl žalářník celý wyděšen k příbytku městského písaře, a budil jej těžkými ránami na dwéře z twrdého sna, neboť příroda, nedadouc si dlouhým bděním patřící daň odejmouti, pohroužila jej teprw ráno do těžkého spaní, wynahražujíc sobě, co jí násilím odepříno bylo. Konečně se Walenta probudil, a otewřel ulekanému žalářníku, kterýž pak se strachem wyprawowal, že nedáwno lapený cikán této noci z wězení prchnul.

„Waše to wina, proč lépe nedohlížíte; newím, jak u pana primatora obstojíte; ten člowěk může nám být nebezpečen, neboť je prý nejsmělejší z celé té zlodějské roty.“

„Neračte to mé nedbalosti připisowati, neboť klíče jsem měl dobře uschowány, a před wečerem jsem držel obyčejnou prohlídku.“

„Nechci wám ublížiti, ale wěc jest — abych prawdu řekl — podezřelá.“

„Snad nemyslíte — ?“

„Nemyslím, nežli že swrchowaný čas panu primatorowi o tom patřící zpráwu dáti; k zodpowídání wám zůstane času dost.“

S těmi slowy propustil ubohého žalářníka, a chystal se na cestu k primatorowi.

4.

Jdete-li z Jičína wozowou cestou na Welíš, musíte asi na půl cestě okolo hluboké rozsedliny, kteráž newím z jaké příčiny jméno „Strachowý ouwoz“ dostala. Tolik o ní známo, že okolní bydlitelé neradi, obzwláště nočního času, mimo tento ouwoz cestu konají. Rokle ta leží w prawo wedle cesty, a naproti ní, po lewé ruce, stojí kostel se hřbitowem, a opodál běží řada dřewěných stawení skromných měšťanů nowoměstských. Asi uprostřed té řady wypíná se stodola, jenž ostatní stawení daleko přewyšuje, a poněkud ze řady domů stojíc, takořka nad celým nowým městem bdíti se zdá.

Kdo léta 1648. 29. ledna z wečera cestu k Weššší konal, musel se podiwiti, jak obywatelé nowoměstští za časů tak bouřliwých bezpečnosti úplně důwěřowati a spaní se oddati mohli. Wšude bylo ticho, mrtwo; jen w jmenowané stodole seděla kupa nočních bditelů při welikém ohni, mrazem zkřehlé oudy ohříwajících, a jazykem cizozwukým mezi sebou rozmlouwajících. Byli to cikáni, téhož rána z města wypuzeni. Nad mlatem wisela s patra rozličná drůbež, pekoucí se w praskajícím plamenu, wedle něho pak stál kotlík s masem, wařícím se při plápolajícím ohni, který se nahoře w hustý dým proměňowal, jenž w černých chomáčích otworem we střeše wystupowal.

„Podíwej se nahoru, Suku! zdá se mi, že se hodina pomsty blíží, a rád bych wečeři swou před prácí skončil. Jsem tomu welice powděčen, že se mně údálo těm hrdopyšným měšťákům zplatiti, w čem koli mně a wám ublížili.“

A již se oslowený cikán po přímé zdi nahoru wysmiknul, klada ruce a nohy střídawě do štěrbin mezi trámy. Okamžitě byl s pečenou drůbeží dole, a složil ji před welitele, toho samého muže, s nímž jsme se již setkali, když z rána do města se swou družinou přitáhl, a z brány wytisknut byl. W této případnosti umínil si, že s celým spolkem na Nowé město se obrátí, a tam nějaké přístřeší před krutou zimou pro sebe i společníky swé wyhledá. I nezklamal se w naději; neboť přišed tam, obdržel od jednoho měštěnína řečenou stodolu k přenocowání, kterouž nynější bydlitelé tamější podle přítomního majetníka R—owu stodolu nazýwají, wyprawujíce podiwnou powěst o stawení tom, i o cikánech, kteří tam jednou bydleli.

(*Pokračowání.*)

Cestující společnosti herecké.

(Pokračowání.) Tolik se nedá owšem od každého herce očekáwati; takéť mi ani dost málo nenapadlo chtít proti pewné, pojištěné existenci herectwa mluwiti. Wypadaloť by to w mnohých očích jako zlomyslné násilí, ježto chce lesk umělectwa zatemnit, kdyby člowěk w skutku radil, aby se herci ze swých ustálených poměrů wytrhli a zase w kočowní žiwot uwrhli — a to nyní, kdežto wšecko nějakého postawení, wplywu a stálosti získati hledí! Já to pronesl jen proto, abych ukázal, že nejsou cestující herecké společnosti tak nepotrné, jak se mnohému snad zdálo, i mohl bych tu k dotwrzení slow swých ještě hodnou řadu nynějších, mladších i starších, u městských i dworních diwadel postawených umělců wypočísti, kteří učednická léta swá u podobných společností přečkali. Ale myslím, že se mi už bude wěřiti.

Nedáwno promluwil w této záležitosti powážné slowo w diwadelním swětě zkušený Lewald, wykládaje prospěch, kteréhož by umění a obecenstwo nabylo, kdyby se zas cestující společnosti — weliké i menší, a wždy dle zásluh placené — utwořily, kteréž by se dle příkladu wlaských zpěwoher na místech střídaly. Nikde nedochází umění herecké — platí to arci nejwíce o zpěwu — tak ohniwého, ano blouzniwého uznání jako we skwostné Italii; nikde mu nekwete tolik zlatého wawřínu jako tam — ačkoli nemá ustáleného přístřeší. Tam nejsou herci jako lidé wyhoštěni, daní do klatby; ale mají statky a jsou měšťané swé otčiny, třebas i semotam putowali a umění swé prowozowali. Ano, dokud wykonáwají toto poslední, stojí wýše nežli pouzí statkáři. Dokud u weřejném chrámu Uměny před očima národu a nebo w lesklé síni před knížaty a pány tohoto swěta swé umění prowozují, srdce a mysl jich rozohňujíce: zůstawují péči o swou majetnost jiným a nedychtí po tom, aby snad tu onde stálého sídla a s tím spojené wýhody dosáhli, kteréž může někdy dost čestná býti, často ale beze wšeho wýznamu zůstáwá a spojena s jmenem umělce, ani dobře nezní.

Něco podobného, myslí Lewald, mohlo by se i jinde wywesti; a wšak uznáwá také hned, že se to při nynějších okolnostech nestane a zůstawuje celou wěc budoucnosti. My jí nebudeme dále rozbírati a wyjasňowati; neboť se netýká našich poměrů a naší potřeby, jelikož posud pražádného diwadla, ani stálého ani pohybliwého, nemáme. Raději pohledneme již k tomu, **jakou službu by nám prokázati mohly cestující společnosti české?**

Zde by se mělo také o důležitosti diwadla wůbec promluwiti. Myslímť ale, že mimo některé w okresu swém zakrnělé, k rozmanitým stránkám žiwota probjednouti nemohoucí dušičky, mezi wzdělanci našimi již nikdo nebude, kdož by tuto důležitost sám neznal a snad i dokázati nemohl. Mimo to zawedlo by mě pojednání o diwadle wůbec daleko za meze, které jsou těmto řádkám určené. Ostatně jsou již také spory o diwadle, wedené za časů pokrytstwí a falešného horlení, w celém wzdělaném swětě tak dalece ukončeny, že by se musel nyní člowěk takořka státních zásad dotknouti, kdyby chtěl dosti pošetile proti diwadlu wálku začíti. To by musel skoro polowic pospolitého žiwota přewrátit, a za tuto stránku jaké také weřejnosti náhradou něco jiného dáti; kdož wí ale, nebylo-li by to we swých následcích škodliwější, nežli samo diwadlo? — Stýská se arci, že se nyní wětew tohoto w lidském srdci nejwíce působícího umění někdy zneužíwá; umění samo za to ale nemůže.

Pro nás je diwadlo ještě důležitější. Wedle poměrů jiných diwadel — a sice ohledem občanského, mrawního a uměleckého stanowiště — dotýká se diwadlo naše (mnohem wíce nežli které jiné) záležitostí národních. To musí každý uznati. To nemůže ani odporník jeho odepříti. To se jewilo u wšeobecné, byť i semtam neuwědomené radosti, když roku 1842 zwláštní diwadlo české w Praze počínalo. I jinde požadují sice, aby bylo diwadlo wýkwětem a wýlewem národní bytosti, aby se z domácí krwe rodilo a do krwe domácí přecházelo; ale diwadlo naše má wedle těchto stránek powolání swého ještě tu, že musí buditi, že musí zahříwat a pěstowat, co jinde již probuzeno, zahřáto a wypěstowáno, a w uměleckých wýtworech jenom jako w čarowném zrcadle se zjewuje. Jinde — smím-li tak říci — chtějí spíše na diwadle widět, co w nich už je — u nás musíme si přáti raděj widět, co w nás býti má.

(Pokračowání.)

DENNÍ KRONIKA.

Z Příbrami. (*Diwadlo. Čtenářská společnost.*) Dne 1. kwětna poskytli nám p. ochotníci Erbenowu dáwno očekáwanou weselohru „Sládci“ a pak „Pošta na Sebranici,“ weselohru w 1 jednání dle Kotzebue přeloženou od J. L. Stránfka. Prwní utěšená weselohra hodí se obzwláště pro wenkowská

diwadla a zde se powedla, až na několik chybiček w paměti, welmi zdařile. Zpěwy, obzwláště sbory, podařily se a poslední sbor musel se opakowat. Nejwíce líbili se: Zapita a Marjánka, wšak i Zabranský a sládková si obratně počínali. Jen úloha Jarošowa měla býti w jiných rukou; prowedení takowých rolí požaduje wíc ohně; žárliwec nemluwí jako tichý beránek. Dotčený herec hodil by se dobře k roli jemné powahy. — Na to by měli p. dilletanti předewším zřetel swůj obraceti, aby úlohy rozdělowali dle powahy každého jednotliwce. Při této příležitosti musíme také podotknout, aby naše ctěné herečky rolím swým šat přiměřený zwolily. Tu jsme widěli dceru sládkowu tak wystrojenou, jako by ji měl ženich již k oltáři wésti; takowý šat nehodí se po domácku. Při brzkém opakowání Sládků může se druhá weselohra wynechati. Trwalo to tuze dlouho. Obecenstwo bylo hojné, a uspokojené opustilo chrámek Thalie. — Ku konci zbýwá mi ještě něco podotknouti. W č. 27. letošních Kwětů wybízí nás p. dopisowatel z Příbrami p. P—ý, abychom se přeswědčili o pokrocích čtenářské společnosti p. měšťanů, an tuto „pospolitou wlasteneckou zábawu w nowě wystawené (před 7—8 lety?) střelnici zakotwiti hodlali.“ Na celý článek wáženého p. dopisowatele odpowěditi nemíníme; čtenářstwo naše by při rozhodnutí ohromné hádky, zdali někteří pánowé w karty hrají, čili ne? hrozně malý prospěch mělo. Že se to děje, přiznáwá se p. P. sám, a že z mých několika slowiček ještě nikdo zdejší měšťanstwo „za náružiwé hráče w karty“ držeti nebude, dá se od každého rozumného čtenáře očekáwati. Přijali jsme tedy toto weřejné pozwání ochotně, ale přeswědčili se též ne „s radostí,“ že se krásné počínání našich p. měšťanů nějak zarazilo. Snad se jich lodka při zakotwowání w nowém přístawu porouchala? — Možná — neboť společnost tu časopisy již nedrží, ani nowiny; ale p. hospodský sám jediné „Kwěty“ odbírá a na požádání některému hostu je ochotně zapůjčuje. Společnost p. ouředníků drží se w stejné míře, a dlouhá léta snad se udrží. — Na jiné straně ale „s radostí“ spatřujem, jak tu den ke dni počet nápisů českých zrůstá, a jak žiwel národní i w tom již průchod swůj nachází.

x/y.

Umělecké náwěští.

Wzorky ku kreslení pro školy průmyslné.

Pod tímto názwem wydáwá p. Josef Spudil, učitel 4. třídy na hlawní škole Plzeňské, kresliny, kteréž sám w kámen wyryl a zpracowal, a které by pro swou obzwláštní užitečnost ano i potřebnost w žádné průmyslné kreslírně — ať je soukromná nebo weřejná — scházeti neměly. Až posud wyšly dwa sešitky šestilisté a obsahují:

2 Náwrhy čili plány polohopisné,
4 „ o strojenstwí (konstrukci) těles a jich stína,
2 „ z hyboměrstwí,
4 „ ze stawitelstwí.

Wšecky tyto předměty jsou čistě ostíněny a barwami wypracowány.

Na prwním náwrhu polohopisném jsou nejen wšeliké druhy budow, cest atd. nýbrž i krajina ploská s dwěma wesnicema sestawena. — Na listu druhém jsou hory rozličné sklonnosti s připojeným průřezem dle způsobu Lehmannowa čistě čárkowané. — Čtyry listy se strojenstwím těles a jich stínů obsahují náwrhy wodorowné a swisně wšelikých hranolů a wálců nestejné wejšky, a z těchto sestawené duté a wypuklé spojené obrazce. K těmto listům se připojí, jak doslýcháme, poučující text. — Z hyboměrstwí spatřujeme na prwním listu jednoduchý ploský šroub w náhledu a průřezu, též i kresliuu točenice a záwitku; na druhém perspektiwní pohled uměleckého wijadla s klikou; oba listy jsou w ohledu stínu a barew welmi dobře wypracowány. — Ze stawitelstwí podáwají dwa listy k třiceti druhům wšelijakých wazeb dřew, kreslené w perspektiwním náwrhu a s poukázáním wlákna dřewa; na dwou ostatních listech nás potěšily patřícími barwami wypracowané půdorysy a nárysy chrámu Diany w Eleusi a starožitné kašny na Horách Kutných.

Dle přípisu k prwnímu sešitku těchto předkladů přidaného, bude se w tomto díle pokračowati tak, že každoročně 3 sešitky za nepochopitelně lewnou cenu dwou zlatých na stříbře wyjdou.

P. učitel Sp. jest mistr w kreslení, zběhlostí a umělostí swou wýtečný, takže z ruky jeho jen dokonalých w tom oboru prací očekáwati můžeme, zač ež nám také jeho neunawená přičinliwost a známá horliwost ručí, jížto se tímto způsobem ku prospěchu wlasteneckému přispíwati snaží. Pročež můžeme s dobrým wědomím listy tyto poroučeti každému učiteli kreslenímu, buď on weřejný nebo soukromný, zwláště pak těm, jimž na zwelebení wlasteneckého průmyslu záleží, přeswědčeni jsouce, že každý nahledauw do nich, w uznání zwláštní zásluhy p. učitele Sp. s námi souhlasiti bude.

Filous,
přísežní k. zemský měřič
a stawitelský mistr.

Náwěští.

W Kolowratské třídě čísl. 389. w 2. poschodí, w bytowním čísle 3., lze w lewné ceně koupiti následující důležité knihy ze staré literatury české:

Paprockého Diadochos od r. 1602. . .	10 zl. stř.
Kosmografia česká od r. 1554. . . .	10 „ „
Politia historica od Adama z Weleslawína od r. 1584	12 „ „
Akta tiech wieci, které se sběhly za panowání Ferdinanda I. atd. od r. 1547	6 „ „
Knížka obsahující staw městský, kterak by w trwanliwé podstatě zachowán býti mohl, atd. od roku 1602	3 „ „

Oznámení.

Nákladem českého Museum wyšel a pp. zakladatelům Matice české se w knihkupectwí Kronbergra a Řiwnáče wydáwá: *Wýbor literatury české.* Díl I. Cena knihkupecká 3 zl. stř.

Nowé knihy.

Ostruha krále Jana, čili: *Založení kostela na Liboborku.* Původní wlastenská powídka pro každý wěk, zwláště pak pro rodiče a dítky. Od P. Josefa Ehrenbergra. W Praze, 1845. Tisk a sklad Jarosl. Pospíšila. Str. 96 w 12. Seš. za 10 kr. stř.

Národnj báchorky. Sebrané od Mikšjčka. Swazek prwnj a druhý. W Znogmě, 1845. Nákladem C. J. Fourniera, knihkupce. Seš. po 16 kr. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 65.
12. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydawa po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

31. kwětna
1845.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně 1 s patřičnou obálkou 2 zl. 26 kr. stř.

Hrádek.

(*Pokračowání.*)

Mezi cikány nastalo ticho; wšickni se sesedli do kruhu; naproti dweřím seděl Jaryk, wůdce družiny; wedle něho na prawé Mára, jeho matka, na lewé Zulma, milenka jeho, prawá krasawice plemene swého, wedle té pak známý nám Suk, prchlý wězeň, a druzí poddaní kočujícího autokrata. Wečeře byla krátká, awšak chutná, dá-li se to posouditi z ochotnosti, s jakou každý swou část požíwal.

„Nuž, bratři," jal se Jaryk mluwiti, „dewátá se blíží; zhůru! Ty Suku, zůstaneš na umluweném místě, my druzí počkáme w Střachowém ouwozu; ty, Bore, budeš u koní, a ženské ať jdou napřed k Prachowu."

A již se wšickni zdwihli, opustili w tichosti stodolu, a šli dle welitelowa nařízení každý na swé stanowiště.

* * *

Byla tmawá noc, jakých do roka málo; poslední to noc před příchodem Švédů do Jičína. Starostliwý primator měl ještě plné ruce práce, a radil se s Walentou o zejtřejším dnu.

„Newím, jsme-li docela bezpečni; aspoň wíme, že na nepřítelowo slowo docela spolehnouti nelze," namítnul městský písař.

„Jste příliš podezřiwý, i nedá se domejšleti, že nás šwédský wůdce jen zklamati míní."

„A přece jsou toho mnohé příklady; přílišná opatrnost w takowé případnosti nikdy ještě neškodila."

„Nedá se upříti, že mluwíte prawdu, a pokládám wám to za welmi pochwalnou wlastnost, že o mne i o wše, co se mé rodiny týče, tak bedliwě pečujete. Již zato byste od Lidmily laskawějšího přijetí zasluhowal; wšak nechte mě jen dělat; doufám že se to ještě naprawiti dá. Pokračujtež jen we swé příkladné horliwosti, a buďte o mé náklonnosti ubezpečen."

„Nekonám přitom nežli swou powinnost, a pokládal bych si to za těžké prowinění, kdyby mojím nedohlídnutím waše nebo panny Lidmily osoba něčehož utrpěti měla."

„Nemohu wám odolati, i hned dám děwčeti rozkaz, aby se na cestu připrawila; Markéta může jít zase s ní. Místo je dosti bezpečné, a mimo to wíme, že se nepřítel w městě nezdrží, zejtra snad může opět domů přijít.—Ach, jaké to starosti pro muže, na jehož bedrách péče o wlastní rodinu a celé město jako těžké břímě spočíwá!"

Na to odešel do wedlejší komnaty, a brzy se wrátil s Lidmilou na cestu již připrawenou.

„Odpusťte, panno, že wás ochraně pana otce odcizuji; awšak wěřte, že mě k tomu pouhá péče o waši bezpečnost wede. Kdožby mohl drahý klenot nešetrně nechat ležeti, kde kořisti chtiwý nepřítel, kde loupežiwá luza —"

„Nechte dlouhého řečňowání, pane písaři! Ačkoli se domníwám, že je dítě pod ochranou otcowou nejbezpečnější, chci přece s wámi jíti, poněwadž to wůle otcowa, a neslušno jí se protiwiti."

„Tys bláhowa, Lidko! Kdybych o potřebě wšechněch kroků, jež konám, přeswědčen nebyl, jistě bych ani jeden nepodstoupil. Zatím buď s Bohem, wím že se w dobrých rukou nacházíš. Zejtra wečer se bohdá zas uwidíme. Rozumí se, pane Walento, že na hradě nezůstanete, nýbrž brzy se wrátíte; děwče tam nebude samotné, a přítomnost waše je mi newyhnutelně potřebna."

Nyní dceru swou wroucně políbil, dal Markétě nařízení, jak se zachowati má, a pustil od sebe, co mu na swětě nejdražšího.

Starý primator byl dobrý muž, který přílišnou péčí o swé dítě zaweden, městskému písaři rád ustupowal, jen když se o nějakou ouřadní wěc nejednalo, ba i zde měl Walenta nemalý wplyw na něj. Již od

samého jitra přemlouwal ho písař, že není w městě jisto, třeba se nepřítel pokojně zachowati slíbil, žeby lépe bylo, aby se Lidmila na Welíš, kamž Šwédowé nepřijdou, odebrala. Aby však jiné obywatele w městě nepobouřil, a jim příčinu k strachu nezawdal, jakoby o nepříteli pochybowal, tedy radil, aby se to stalo za doby wečerní, on sám že ji na hrad doprowodí, bude-li w tom wůle otcowa.

Jiný méně důwěřiwý člowěk byl by hned w domlouwání a naléhání Walentowě cosi ne-li podezřelého, tedy aspoň něco přehnaného nalezal; dobromyslný Donat ale widěl w tom jen chwalitebnou horliwost we wěcích jeho osoby se týkajících; i neopominul, na swém místě swoje uznání mu projewiti.

Lidmila kráčela klidně wedle Walenty osamotnělou cestou, nemluwíc ani slowa. Městský písař byl rowněž tich, pronikawě do tmawého prostoru pohlížeje. Nikde ani žiwého ducha, jen jasné hwězdy třpytily se na báni nebeské oswěcujíce skrowně temnou cestu. — Již sestoupili se silnice, jdouce stezkou w prawo wedoucí, již se blížili k powěstnému Strachowému ouwozu; Lidmila se mimowolně zachwěla, a přitiskla blíže k sobě Markétu, jenž na druhé straně po boku jejím kráčela, pobožně modlitby odříkáwajíc.

W tom zawznělo pronikawé pisknutí, muž nějaký wstoupil jim do cesty, a za ním se hnal celý zástup přímo proti pocestným. Lidmila leknutím zkřikla, Markéta wolala o pomoc, Walenta se hájil, ale odpor jeho nebyl dlouhý. Od protiwníků přemožen, padl do rukou jejich; tito jej ztuha swázali, a nemilosrdně do hlubokého příkopu hodili. Markéta prchla, Lidmila jsouc opodál cesty wlečena, zůstala bez sebe. Bylať w rukou Jaryka, náčelníka cikánů!

„Buď mi wítána, hodino pomsty!“ zwolal plesawě wítězoslawný wůdce. „Nechať hrdý měšťák hledí, jak dcerku swou dostane! Hurtem dále, bratři!“ — A již sedali na připrawené koně, a již pustými polemi uháněli cwálem k Prachowu.

Jakož býwá hladowému drawci, kterýž uchwátiw holubici, w okamžení samém, když ji nelitostně rozsápati chce, od mocnějšího protiwníka přepadnut, nejen drahou kořist ztracuje, nýbrž i swůj wlastní žiwot w nebezpečenstwí widí: tak bylo asi Walentowi při neočekáwaném počínání cikánů. Očekáwalť on jiný wýsledek boje, awšak byl w naději swé zklamán, jak sám jiných ošemetně zklamal.

Druhý den ráno nalezli jej zimou zkřehlého téměř bez sebe w roklině ležeti. Wolal, křičel sice, ale žádný ho neslyšel, až pak zimou a tuhou wazbou zemdlen polomrtew ležeti zůstal.

Co dělal starý otec? Snadno se domysliti, jak welice trpěl; jediné dítě swé w rukou neważané, zbojnické luzy, w rukou zlopowěstných cikánů wěděti: toť zajisté srdce dobrého otce jizliwěji bodá, než ostrý meč! Markéta, jenž u překotném chwatu, celá udychtěna do domu wrazila, přinesla mu žalostnou zpráwu o nehodě milowané dcery. Ráno přiwedli též Walentu, kterýž potwrdil, o čem se primator s Markétou domníwali.

Toho samého dne, 30. ledna 1648. přišel za časného jitra ouzkostně očekáwaný nepřítel do města, a dřiw nežli se ustrašení obywatelé jičínští z ranního spánku probrali, stály již řady šwédských wojínů na náměstí, a wůdce jich přijímal z rukou wnitřním bolem zchwáceného primatora wyjednaný poplatek. Dříwe nežli slunce za Prachowem zašlo, nebylo již cizinského wojína w městě. Táhliť wesměs ku Praze.

(*Pokračowání.*)

Zpěwy polabské.

I.

My w tom našem Polabí
Jsme jonáci prawí,
Žádný se nám hnedko tak
Na bok nepostawí.

Mysl, jako labský proud,
Jará w každé době;
Není u nás we zwyku
By kdo stýskal sobě.

Bodrostí nám hraje krew,
Duch náš pružný, čilý;
Neb ho labské powětří
Swižnosti swou sílí.

Pro Boha a pro bratry
Wšem nám srdce bije;
Nemůž býti bez srdce,
W polabí kdo žije.

Zpěwy hlasné, weselé,
Z úst nám libě zwučí;
Ti polabští slawíci,
Ti nás tomu učí.

Jen ty, Labe! nermuť nás,
Neruš naše blaho;
Nestápěj nám dědiny,
Dáwej jim jen wlaho.

Pak budeme w Polabí
Wždy jonáci prawí;
Žádný se nám hnedko tak
Na bok nepostawí.

Jos. Lad. Kendík.

Z WÍDNĚ.

Česká beseda a koncert.

Hrozné neštěstí, kteréž naše milé krajany na Wltawě a na Labi welikou powodní potkalo, wzbudilo na wšech stranách, obzwláště ale zde we Wídni, tom sídle nejen nádhery a panstwa, nýbrž i mnohých oprawdu šlechetných duší, takowý soucit, že se wšecko wynasnažilo, nešťastníkům štědrými dary ku pomoci přispěti. K tomu cíli se tu dáwaly mnohé koncerty, akademie, diwadelní představení, bály a těm podobné zábawy. W tomto takořka o záwod usilném podporowání nešťastných nemohli zajisté i zdejší wlastenéti Čechoslowané pozadu zůstati, a protož aby swé oučastenstwí oswědčili, uspořádali obzwláštním přičiněním některých horliwých Slowanů dne **20.** dubna **československou besedu**, kteréžto čistý wýnos pak na místo určené záhy odweden jest. Kusy, které se při té příležitosti prowozowaly, byly wšecky české, od samých Slowanů dobře prowedené. Awšak byla tato beseda wíce jen **soukromná**, a nejwíce jen samí wlastenci a známí, obzwláště Čechoslowané a Iliři, w ní podílu měli. Poněwadž ale tím, že se wšecka dobročinnost zdejších lidomilů nešťastným Čechům přiwrhla, ubozí, hladem moření Orawci, welikou nýmu trpěli, tedy uspořádali zdejší Čechowé k tomu cíli český, weřejný koncert, aby jim nějakou náhradu způsobili. W tom předsewzetí se tím wětšího prospěchu nadáli, čím wíce ono schwalowati se muselo, jakožto se strany Čechů pocházející, a čím wíce po ulehčení neštěstí w Čechách nyní k ubohým Orawcům mysl zdejších dobrodinců obrácena jest. Jakož i to dobrý zdar slibowalo, že se wěci na slowo wzatí mužowé jakož p. prof. Pleischel a p. prof. Jansa horliwě ujali a prawým podnikatelům pp. Drům. Grünwaldowi a Terebelskému a p. Čestmíru Gutmansthalowi, ouředníku u železné dráhy, u wywedení těžkého předsewzetí laskawě nápomocni byli. Neboť prowedení oumyslu byla zajisté weliká úloha, když powážíme, že skrze weliké a časté zbírky letošního roku pro tolikeré nešťastné dobročinnost již unawena jest, že doba koncertů již ku konci se chýlila, že obecenstwo koncertami již přesyceno bylo, a konečně, že to byl **prwní** pokus, české skladby w koncertě prowozowat. Awšak nawzdor mnohým těm překážkám podařilo se přece neunawné přičinliwosti pp. podnikatelů úlohu těžkou prowesti. Dne **20.** kwětna byl dáwán koncert w sále hudebního spolku a sice s takowým prospěchem, že wšeliké strachy o podaření docela wywrátil, ano i očekáwání wšech přewýšil.

(Nyní následuje popsání jednotliwých částek koncertu w tom samém chwalném smyslu, jako již prwní p. referent we swém dopisu (w čís. 63.) učinil, a na kteréž tedy lask. čtenáře pro ušetření místa odkazujem, doufajíce, že nám wážený pan dopisowatel toto zkrácení promine. Red.)

Wšem spanilomyslným oučastníkům tohoto koncertu tímto weřejně díky wzdáwajíce, tou nadějí se kojíme, že zdar tohoto prwního pokusu podnětem bude k dalšímu pokračowání w podobných chwalitebných podnikáních. Neboť jsme nabyli přeswědčení, že naše síly nikoli tak slabé nejsou, jak by se mnohému zdály, ale že jsou rozdrobené, a že jen toliko potřeba jich sbírati, wyhledáwati a probuzowati, tak že se nám zajisté mnohé wlastenské podniknutí podaří. Jen důwěry w naše wlastní síly jest nám potřebí! — ty zajisté již samy k mnohému předsewzetí národnímu postačí! Jen jich jak náleží použíme a překážkami odstrašiti se nedejme, tak se zajisté pomkneme wždy dále a dále. Nebo, jak praví náš Kollár:

Pewné wůli, tužbě ušlechtilé
Rádo dáwá nebe dojít cíle.

J. Procházka.

ZE SLESKA.

Školní besedy. Knihowna. Spisownictwo.

Po odchodu na wyšší učení československých žáků lon. roku, jenž knihownu sobě založili a seč byli i rozmnožili; a po příchodu nowé mládeže, jenž tam jen outlejší ostatky pobratřenců z přešlých let našla, nejewil se dlouhým časem žiwot národní, jenžby byl slowanskou literaturou ohříwán a pobádán. Mladíku z pod Kříwáně, tedy Slowáku tatranskému sluší chwála obnoweného na učilišti dotčeném literárního československého žiwota. Podtatranem tím se besedy žáků těšínských w práwo swé přirozené opět uwázaly, cwičení w jazyku mateřském postupem swým na nowo jde, deklamace w školní síni zase znějí, mluwnice se wyswětluje, wypracowané spisowné úlohy se čtou i oprawují. A to jen wše samowodem swým wlastním a w hodinách prázdných, k odpočinku přednášení gymnasialních powolených. Ochota w těchto wšech tím též nedáwno se rozmnožila u těšínských žáků, že rodáci w pospolné residenci naší rakouské wlasti bytující — na skrownost knihowny těšínské se rozpomínajíce, z wnuknutí wlastního dar nemalý w knihách jim poslali. Tak tedy dobře odměněna jest skládka peněžná u tutějších č. sl. žáků na nowé knihy, zwláště na kapesní slowník Konečného, jenž byl ode dáwna potřebný, aby wýrazy neznámé jim oswětleny a od čtenářů nowějších díl spisownictwa rozuměny byly. Wídenští pobratřenci přidali ku knihám skoupeným za přislané jim peníze i swůj dar, který skrze p. J. Pr. poslaný, swého místa došel, a ku prwnější zásobě wděčně přiložen jest. —

Toho přeswědčení žijeme, že wýwěsné tabule na kupeckých a průmyslowých, ne-li i jiných domech w národu slowanském w jazyku jich zníti by měly. Kdož widěl na lípě dubowý list, neb místo lípowého wonného kwětu dubinky? — Potěšnou tedy zprávu dáwáme lask. čtenářstwu, že i w městysech powětu (kraje) těšínského wýwěsní tabule w mluwě národní nakreslené se rozmnožují, ano w samém — co do národnosti — tak welmi na sebe zapomenulém krajském městě již také čteme: „Skład szkolnich książek," „wino na przedaj," „Sukno na przedaj" atd. Tak se zdá, jakoby ti z národu, co we wyšších wědách a uměních wypěstowání došli, pak w tomto swém popřednictwí týlem k národu swému se obraceli a ním pohrdali, kmen jeho buď w kaluži duševní newlády tlíti buď w štěrku planém wysychati nechawše, teď se twáří swou k němu obraceti, kaluži wysoušeti neb jalowý štěrk úrodnou zemí nadělieti počínali.

I w literatuře, ač to ještě jen wáhawým pohybem jde, kroky se tu činějí. Wypracowaný „Maly Rachownik" (Počtář, Učetník) poslán jest od nás w rukopise skrz těšínské knihkupectwí Wäschera et Comp. do Lwowa, aby tam oučinností pana Millikowského na posudek literáckým přednostám podán byl; bude-li s chwalným oznakem nawrácen, a nowě strojené, přísně wědecké wýrazy obliby dojdou, do tisku se podá. Škoda že zásilka do Lwowa na Wídeň se děje, a skrz to se opozdiwá. Zřejmo odtud, že Slezsko s Polany co do spisownictwí — jen ještě slabými swazky spojeno jest.

Ano i w hudebním umění hodlá tu snaha naše zahláholit, pročež do Štáwnice p. prof. Martinkowi, za jeho wlastním požádáním, poslán jest rukopis: „Naučník počátků w skladbě hudební," w kteréž práci wíce skladba, wkus hudební a jeho notowý prawopis šetřeny jsou, nežli očíslení basu a jeho upotřeba. I toto dílo k posudku podáno jest, a swětlo tiskem uzří, pakli pytewním nožem na smrt poraněno nebude. —

Poněwadž na orawských Tatrách lon. roku hlad narostl, i my pod slezkými Beskydy nehody té účastní jsme. Orawa není

od nás daleko, a powaha wzduchu i půdy naší od oné tam se příliš neliší. Od podzimku až po nynější čas wůz za wozem obilí z Uher nám přiwáží, a to z té krajiny tedy, ježto swými zahájiwými spolky odbyt našich towarů odmrštiwě zabraňuje a zamezuje. Že spolky tý nepravé a obchodu škodliwé na spaní ještě se nepoložily, dotwrzujeme tím, že tkadlci naši prodaje plátna z té strany dočkati se nemohou, kde tyto spolky zaraženy jsou. J. Winkler.

DENNÍ KRONIKA.

Z Mníšku. (*Besedy.* Z dopisu přátelského.) ...Utěšeno mi jest, že o pěknějším napořád zkwitání našich besed zprávu dáti mohu. O rostoucím neustále oučastenstwí dala důkaz beseda posledně minulá, kterou k nejskwělejším u nás, owšem w poměru malého městečka, počísti můžeme. Byloť radostno, spatřiti zde w bratrském spolku ty přátely wlasti jak z domowa, tak z wůkolního i dalšího sousedstwa; blahý cit se tu powznášel k rozkoši při pohledu na jasné twáře oněch, kteří w hlášení se k wlastnímu národu wyplnění nejpěknější powinnosti shledáwají, a kteří w hlaholu českého slowa kouzelný a sladkolibý prostředek nacházejí k bližšímu přilnutí srdcí wlastenských. Počet oučastníků byl wětší, než kdy jindy. Z Dobříše a ze Starého Knína, pak z Melčan, Slap a Dobřichowic, z Líšnice, Weselky a Řidky nawštíwili nás hosté, a z wyčtení těchto míst souditi můžete, že naše besedy dobrým působením se neobmezují pouze na naše městečko, ale též dále horliwých pěstitelů nacházejí. Kterak srdečný howor český se mile rozléhal po besední swětnici, obrazy milowaného Zeměpána a Zeměsprávce, wrchnosti a slawných Čechů ozdobené, nebudu připomínati; zmíním se pouze o zpěwu a přednášení básní naskrze českém. Weliké potěšení nám způsobila mladistwá wlastenka z Knína, která pěkným přednášením dwou písní opět ukázala, jak sladký je zpěw český a jak libého ohlasu wzbuzowati musí w srdcích, které drahému mateřskému jazyku se dokonce neodcizily. Ne menší rozkoší nás naplnil Jelenůw čtwerozpěw „My čeští manowé,“ od Dobříšských a Knínských hostů wýtečně přednášený; jakož i píseň „Swornost,“ od celého shromáždění zpíwaná, mysl wšech w jednu takořka duši spojowala. Wedle těch zpěwů obweselila též deklamace společníky besední. Páni Březina, Kroupa a Borowička přednášeli „Srdce wlastencowo“ od Tyla, „Jindy a Nyní“ od Rubeše a některé jiné články, weskrze s dobrým účinkem. Nemohu ani wypsati, jak dobrý dojem beseda ta i na ty činila, kteří ji ze sousedstwa poprwé byli nawštíwili, a přemnozí se již na den těší, kterýž je opět k tak srdečné zábawě spojí. D.

Z Worlíka. (*Hudební-deklamatorní akademie.* Z přát. dopisu.) Witaná Wám snad bude zpráwa o pokroku národnosti, kteráž i u nás očihledě se zmahá, a pak o dobročinnosti našinců, jíž pomocné ruky podáwají zchudlým wytopencům. Usnesli se totiž někteří ochotníci, akademii sestawit, a čistý wýnos darowati oněm zmuzilým. Prowozowaly se na knížecím diwadle w zámku některé oblíbené uwertury, pak i dwě německé deklamowánky; že wšak na Worlíku mateřčina wíce domowem, a hlouběj w srdcích leží, patrně dá se posouditi z toho, že české deklamowánky: „Ženská rada“ a pak „Koruna všech lásek“ od Tyla, wětším potleskem poctěny byly, nežli německé. Také se líbil sbor bojowníků od Škroupa. Pak se musela na wšeobecnou žádost zpíwat oblíbená píseň: Kde domow můj? — Díky wšem, kteří k tomuto dobročinnému účelu přispěli, díky ale zwláště pp. podnikatelům, jenž nešetříce ani práce, ani času a wýloh, k tomu směřowali, by ubohým powodní zachwáceným nějakou pomocí, obecenstwu wšak příjemným wečerem posloužili. —ska.

Z Prachenska. (*Stopy národnosti.* Z přát. dopisu.) ....Prázdnin o letošních swatodušních swátcích použil jsem k tomu, abych se o stawu jaké takové národnosti w okolí swé otčiny přeswědčil. Přišed do Bavorowa, nemálo jsem se podiwil, an jsem zde w hostinci spatřil, co jsem sice i w kafírnách Štýrsko-Hradeckých nalezl, co wšak w hostincích mnohých měst českých pohřešujem — české časopisy, které si někteří ze zdejších wlastenců od nedáwna drží. I w Dubě poznal jsem zdařilého syna wlasti; přicházeje ale do Prachatic, bolestně byl jsem dojat přirownáním nynějšího stawu tohoto pamětného města a bývalé sláwě jeho. Než i zde jsem se sešel s několika wlastenecky smejšlejícími muži, kteří mi také slíbili, že budou české časopisy držeti... J. K. J.

BESEDY.

Jak se dowídáme, wyšel práwě w Holomouci u Hölzla prwní swazek *Morawského Wykladatele.* — Prof. Šembera pracuje na weliké mapě markrabstwí morawského, kteráž též brzy swětla spatřiti má.

Druhá Teresa Milanollo-owa je šestiletá díwka brněnského warhaníka Nerudy, jménem Wilemína. Jak „Morawia“ powídá, wládne prý toto děwče ku podiwu houslemi a wystoupí co nejdříwe u weřejnosti, aby dráhu koncertní nastoupila.

Asi rok tomu, co Kossuth složil redakci *Pesti Hirlapa* a nyní se opět rozloučil s ním jeho následowník, p. Szalay, po něm přewezme wedení tohoto listu p. Csengery. — Nemohou snad wšickni jak se patří do noty trefit!

Louis Blanc, francouzský publicista, wyjednal s jedním pařížským knihkupcem, že mu za půl milionu franků historii francouzské revoluce napíše.

Uznání. Sultan darowal prwnímu carskému prof. w Galatě, Med. Dr. Salomonu Spitzerowi, pěkného arabského koně na důkazouplné swé spokojenosti nad jeho úřadowáním.

Režisér *Burton* we Washingtonu wystoupil náhle při představení, řka k obecenstwu: Prosím pánowé a dámy, abyste se w tichosti ze sálu odebrali, neb se obáwáme, že oheň wypuknul. Po těchto slowech odešli wšickni diwáci bez ourazu, jen jedna citliwá panička dostala křeče; náhle se ale požár zmohl, a w okamžení stál celý dům w ohni. Jen chladnost režisera zabránila nepořádku a zmatku, jenžto se při takowých událostech stáwají, jak toho dost smutných příkladů důkazem.

Krejčowský pořádek w Londýně udělil princowi Albertowi (dle starodáwního zwyku) čestné mistrowské práwo, jež on i přijal.

Nowá kniha.

Taschen-Wörterbuch der čechoslavischen und deutschen Sprache. Nach den besten Quellen bearbeitet von J. N. Konečný. Dwa díly w 16. Seš. za 3 zl. 30 kr.; jednotliwý díl po 1 zl. 45 kr. kr. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Čislo 66.
12. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydawá po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

3. červwna
1845.

Předplací se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně 1 s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr. stř.

Hrádek.

(*Pokračowání.*)

Chce-li se weselá mládež jičínská we welkoleposti přírody pokochati, tedy nawštíwí romantické lesy prachowské, kdež wysoké šedé skály k nebes blankytu čnějí a poutníka děsnou hrůzou jímají, pakli z pokraje srázu nějakého k patám strmících jehlanců hledí— aneb city wznešenosti naplňují, jestli z hluboké doliny zpitým okem kolmé skaliny měří, hledaje w oblacích špičaté wrcholky jejich. Kdo zná wůkolí hrubo- aneb maloskalské, kdo widěl tento dojímawý, wznešený obraz twůrčíwé přírody: představí sobě snadně skály prachowské, neboť jsou to takořka předběžnice nepřetrženého téměř pásma nejromantičnějších skalin. Kdo jednou w tento labyrint wkročil, neustane dozajista, dál a dále w hluboký les se pouštěti a nowé diwadlo žasnoucímu oku připrawowati, až konečně prošed řetěz skalin, na dosti široké prostranství wystoupí, w jehož pozadí se wěkowité Trosky, a za nimi hruboskalský zámek mezi jehlancowitými skalisky wypínají.

Asi na půl cestě mezi Prachowem a Troskami nachází se hluboký ouwal, jenž se w širokou skálu končí, na jejíž temeně se zpustlé zříceniny starožitného hradu nacházejí. Přístup ke skále jest jenom jediný, a na čelo její, kde jmenowané sutiny jako koruna na šedé hlawě spočíwají, nemožno nežli s nebezpečenstwím žiwota se dostati. Toto místo je wůbec pod jmenem Hrádek aneb Husí nožka známo, a skrowné zbytky někdejšího stawení dáwají patrné swědectwí dáwnowěkosti. Kdo jsi prachowské lesy nawštíwil, neopomiň i w tuto část rozkošné krajiny zawítati, a skálu, na níž Hrádek stojí, bedliwě ohledati.

Tam kde se největší houšť nízkého stromowí a křowí nachází, nalezneš těsný otwor do skály, na způsob malého čtyrhranného okna, jenž do malé, we skále wytesané, poněkud tmawé chodby wede. Chodba ta ale dále najednou w dosti prostranné, swětlé skalnaté sklepení wede, jenž podobným průlomem s jinou kobkou téhož způsobu spojeno jest. Nyní každého hrůza obejde, kdo w toto skalní obydlí wkročí; snad že to z weliké části následkem powěstí o loupežnících a zbojnících, jenž prý tam druhdy přebýwali, pochází. Co na tom prawdiwého, nelze nám rozhodnouti; tolik ale jisto, že toto místo jednoho času k podobnému účelu sloužilo.

W prwní, prostrannější této skalní kobce seděla u plapolajícího ohně tlupa těchže cikánů, jež jsme předešlého wečera w R-owě stodole besedowati widěli. Seděliť w tom samém pořádku, jen že Zulma mezi nimi nebyla; její místo zaujímala — Lidmila, úpěnliwě slzy ronící.

„Neplač, bílé děwče!“ zaskuhrala Mára, wyzáblýma rukama w powětří máchajíc. — Byla to stařena asi šedesátiletá, postawy shrbené, wlasů černých rozcuchaných, očí hluboko w jamkách zapadlých, wlhkých, krwí zateklých, pysků zsinalých, twáří snědých, wyhublých.

„Neplač, a blahořeč raděj swému osudu, že se wůdce swobodného lidu snižuje, w manželském loži krew swou s otrockou krwí twou pomíchati!“

Díwka neodpowídala, a ustawičně štkajíc plakala.

„Aj, má holubice, nech pak marného slzení, a přitul se k wroucím prsoum tebou raněného sokola!“ promluwil k ní Jaryk, šetrně ji k sobě wina. — Lidmila se mu ale násilně z mohútných loktů wyškubla, a wstawši chtěla místo swé opustiti.

„Tu máš to plémě hrdé, wzdorné! Jak jí hned hřebínek nabíhá!“ zajektala stařice, nutíc ji na místě zůstati. — „Co swobodný lid náš swětem putuje, nezpouzela se díwka rodu našeho proti wůli wůdcowě, aniž se kdy sama z náruči jeho winula; a to bílé děwče osměluje se, protiwiti se potomku slawných Faraonů egyptských! Zulma, Zulma budiž twojí newěstou, a zpanštilé fiflené nechať krkawci oči wyškubou!“

Tak soptila zlobná Múra proti nešťastné Lidmile, ježto, ač na duchu skleslá, přece wášniwým outokům Jarykowým statečně odoláwala. Jaryk milowal Zulmu, a chtěl na počátku Lidmily jen k wynucení značného wýplatku použiti, awšak osudem bylo mu jinak určeno. Lidé wšech pásů a wšech mrawů podléhají stejně mocnému citu lásky, ano lidé na nižším stupni společenské wzdělanosti stojící podléhají w jistém ohledu wíce tomuto neodolatelnému zákonu přírody než osoby mrawů wzdělanějších, ušlechtilejších. — Jaryk milowal Zulmu, awšak náklonnost jeho nepocházela z čistého plápolu nepoškwrněné lásky, spíše to byl náwyk spolu s jiným záwadným zdrojem, z něhož wyplýwal jmenowaný cit, jejž nepráwě láskou nazýwal. Jak ale Lidmilu spatřil, do jejího krásného oka nahlídnul, roztoužilo se srdce jeho čistou, newinnou milostí k díwce, wálčíc šťastně s prudkými náwaly horké krwe africké. Wzdorowání a zdrahání Lidmilino plamen lásky jeho tím wíce roznítilo. Darmo chrlila Múra jed swůj na bílé děwče, jak Lidmilu nazýwala; darmo proti ní zuřila, aby jen syna proti zajaté popudila: Jaryk nedal se přemluwiti, ano hořkost její působila práwě naopak, i nebylby díwce ublížil, kdyby jej i byla těžce urazila, aniž dowolil, aby se jí kdo nešetrně dotknul.

Stařice pokračowala u swé zlolajicné řeči, nechtíc aby syn její čistou krew swou s krwí bílého plemene zprznil; i druzí začali se již strany matčiny držeti a reptati, nemohouce Jarykowi odpustiti, že Zulmu pro městskou dcerku zamítnul.

„Tiše!“ zahřměl rozhněwaný welitel na shromážděnou chasu. „Wůdce Jaryk netrpí reptání podrobeného lidu, aniž swé jednání dle náhledů jiných řídí.“

Wšickni se odmlčeli, nastalo ticho, a w tom se dalo pronikawé hwízdnutí slyšeti. Wenku nastal lomoz, cikán na stráži stojící přichwátal do skalního příbytku a oznamowal, že na blíži branný lid spatřil.

I hned se připrawili k odporu. Jaryk odwedl Lidmilu do druhé komnaty, a druzí přiwalili na průlom za wchod sloužící u wnitř weliký kámen, tak že jen malý otwor pro střelní zbraň widěti bylo. Brzy dal se hluk a břinkot zbraně pod samou skalou slyšeti; několik mužů pracowalo na odwalení ohromného, průlom přikrýwajícího kamene, awšak úsilí outočníků bylo marné; pewná skála wzdorowala wšemu snažení.

Ana wětší část obléhajících w ouwalu pracowala a na otwor doléhala, snažil se mladý statečný jinoch, jenž se wůdcem ostatních býti zdál, z druhé strany na skálu wylezti, a swršek její opanowati. A již byl k samému wrcholku se přisouwal, již se přes strmý okraj wyšwihnul, již zmizel za malou zídkou z někdejšího hradu pozůstáwající. Tři, čtyři soudruzi, dolejší tou samou cestou na skalní wýšinu, a než se dolejší nadáli, znělo shůry: „Witězstwí! witězstwí!“

Zadní kobka, kdež se Lidmila nacházela, wybíhá, rowněž jak přední začíná, w tmawý, těsný prosmyk, který se křowinou hustě prorostlým wýchodem končí, jenž na temeno skály wede. Buď že cikáni we chwatu zapomněli na této straně se ohraditi, buď že se domníwali, že na skálu z dolejška wylezti nelze, a díwka že ouzký otwor w tmawé sluji nenajde, zkrátka, zadní průchod zůstal otewřen, a jak mile onen jinoch na wrchol se wysoukal, spěchal k rozpuklině, jenž k Lidmile wedla.

Díwka klečela w protějším koutě, wroucně Boha o zdar snažení outokem ženoucích prosíc. W tom zaslechla za sebou šumot, aniž wěděla odkud pochází. Temný nákres mužské postawy objewil se před ní, a díwka sklesla leknutím bez sebe, an příchozí známým jí hlasem: „Lidmilo! Lidmilo!“ zwolal a ji do náručí pojal.

(*Pokračowání.*)

Cestující společnosti herecké.

(Pokračowání.) Z diwadla našeho měly by častěji a dojímawěji než kde jinde k srdcím hlasy mluwiti, při nichž by dáwnoletá kůra lhostejnosti okolo prsou propukla, a led její w ourodnou wláhu se rozehřál. Na diwadle našem měli bychme samy sebe we swých křehkostech, předsudcích a pokleskách widěti, abychme w žiwém obraze poznali, kde nám co schází — abychme se lítostně w prsa udeřili, trochu se také zasmáli, třeba i zapýřili, a pak z říše krásných ideálů s dobrým, platným předsewze im do prosaické skutečnosti se wrátili. Na diwadle našem měly by se zaskwíti postawy, jakowéž ke cti a blahu národa našeho mezi ním hledáme!

Při tomto (na oko poněkud stranném) požadowání newylučujeme arci z oboru diwadla českého nic, co w okres práwého umění náleží; p oto může herectwí přece weškerou zásobu swých půwabných kouzel — jenom wždy w dostojné způsobě! — před našima očima prostírati. Ať nás wede do chrámů cizopanského rekowstwí, nebo do chyší zahraničného lopocení: jenom ať také wlastní národ náš na zřeteli chowá! Ale práwě z této národní stránky neučinilo až posud české diwadlo welkému a krásnému powolání swému skoro ničím zadost. Wyjímaje něco málo pokusů ducha prawočeského, byly wšechny jeho útwory, i za času jeho kratinkého, nedáwno minulého rozkwětu, wětším dílem na zdařbůh z ciziny přewedené, ačkoli někdy we swém způsobu dosti dobré i dokonalé, někdy owšem také nedostojné plodiny, nemající ani krůpěje naší krwe, ani žilky naší bytosti. A tímto neduhem postonáwá i naše dramatická literatura.

Protož byla weliká radost wšechněch u důležité wěci této jasně prohlédajících našinců, když se roznesla zpráwa, že se w Praze o zaražení wlastního, samostatného českého diwadla jedná! Rychle okřálo zas naše doufání a zapudilo wšechnu pochybnost — nebo alespoň hledí ji zapudit — že nás blaho-

tworná čarodějka Naděje tak míle zase oklamala. Jeť se třeba jen w důležitost diwadla českého (a to práwě za našich dnů) dobře wmysliti, a pak se musí každá mysl, každé srdce, každá ruka k ochotné podpoře jeho pohnouti.

O prospěchu, jakýž by z diwadla našeho ohledem národních zájemů (interessů) wyplýwati mohl, jsme práwě krátce mluwili. Teď musíme ale ještě na jinou, w ohledu tomto znamenitou stránku jeho zřetel swůj upnouti.

Při nynějších okolnostech, nestane-li se u wychowáwacím a pospolitém žiwotě českém nějaká příznìwá proměna, je u nás diwadlo (alespoň we swětských záležitostech) to jediné místo, kde by mohl mateřský jazyk náš každého času a před každým dle swého práwa zawzníwat, tudíž i bolestný nedůstatek školy poněkud nahražowat; wěc nejhlawnější byla by při tom ale ta, že by se diwadlo wedle literatury, kněhowen, besed a jiného propukowání naší wlastenecké snahy, skoro tím nejžiwějším weřejným oswědčením naší národní bytosti stalo. Každé takowé oswědčení, každé pomknutí na powrch wlnobitného weřejného žiwota zakládá se ale na nějaké síle, a síla dodáwá — hrdosti; nám pak bude tato hrdost jenom k prospěchu.

Z dobrého diwadla w Praze, w tomto srdci našeho hlahomyslného, sprawedliwého snažení, může jen dobré přijíti. Ono bude lahodnou důwěru k wlastním silám w prsou našich oživowati; ono bude welikou část péči našich o národní wzdělání přejímati; domácí literaturu a umění mlékem swým ukájeti a krasocit lidu našeho wzděláwati; ono nám bude před swětem ke cti sloužiti; ono bude záwistným popíračům našeho národního žiwlu ústa zacpáwati; ono bude.... a wšak — budoucnost okáže nejlépe, jak hluboce diwadlo do žiwota našeho zasáhne!! Naději se, že nebude člowěka, jenžby důležitost jeho ještě upíral.

A wšak oznáwaje i wšeliké prospěchy, které by mohly z dobrého diwadla pražského wyplynouti a jichžto obšírnější rozebrání meze těchto řádků přesahá, musím přec doložiti, že je cestující herecká společnost česká (později snad i dwě, tři) w našich okolnostech, při našich potřebách rowněž tak důležitá, ne-li důležitější, nežli ono stálé diwadlo.

(Pokračowání.)

Maďaromanie.

(Žert od Ant. Pacharicha.)

W Uhřích žili dwa národy w jedné zemi jako dwě duše w jednom těle drahná léta w pokoji a swornosti; každý užíwal řeči swé w domácnosti a w obchodu; před stolicí soudnou panowala wšak latina a oba sousedy jakýmsi pásmem bratrsky spojowala. Než před několika lety wyhostěna byla tato učená cizomluwa ze síní práwních, a maďarčina dosedla na trůn weřejnosti a wlády. Maďarowé, ač ne počtem, přece šlechtou mohowitější, počali utlačowati sousední Slowany, a aby co nejdříw umrtwili národ ten, hledí wšemožně řeč jeho wyhladiti a wlastní jazyk místo ní wšeobecně zawésti. K oukladům těm a k násilí takowému musili míti jakousi záminku, a proto bylo také potřebí Slowany wůbec w podezřeuí uwésti a zášť jiných národů proti nim, ježto beztoho co kletba na nich leží, wíce a wíce roznítiti. I oděli tedy wlastní dychtiwost po rozšíření a samowládě řeči swé w roucho prawé poddanosti a prohlásili se za pewnou hráz proti wlnobití slowanskému, za štít ocelowý proti zbrani pana Slawisma (jakž nowé to strašidlo bez žiwota a bez bytosti nazwali), jehož se zwláště pan Germanismus náramně leká. Nechceme ničemnost téhož přeludu dokazowati, nechceme nemožnost sjednocení národů, ač jazykem spřízněných, přece rozdílným písmem, náboženstwím, práwem rozloučených, obšírněji dokládat, a raděj zde o marnosti této nynější maďaromanie s laskawými čtenáři krátce zažertujeme.

Marné prawím jest namahání Maďarů, slowančinu z pomezí uherských docela wypuditi; toho stínu se oswěta maďarská do smrti nezbawí; ona řeč je tak přepewně s maďarčinou sloučená, žeby Maďar zákazem jejím w zemi spolu i wlastní jazyk z wětšího dílu zakázati musil; neb již poručení, aby se Slowané, w Uhřích sídlící, maďarčině učili, slowanským slowem parancsolni státi se musí, a zákaz slowančiny jest její příkaz, neb každý zákon se maďarsky szakasz jmenuje, jako každá jejich beszed se szomszed-em neb koma-m, jest naše beseda (rozmluwa) se sousedem a kumem či kmotrem; aniž sotwa den jim w témdni udati lze po maďarsku, od kterého by zákaz ten platiti měl; neb ku př. szerda, csötörtök, pentek, szombat je samá prožluklá slowančina; má-li ale zákaz ten swědčiti o poddanosti swému kiraly (králi), tedy též swědčí, že powždy jen slowanskému wládci se koříli. Zač by také celé to királysag neb králowstwí stálo, když w něm žádné maďarské pole a brázdy (föld a barazda), žádný chlum neb wrch (halom a bercs), žádný borek a luh (berek a liget), žádný potok (patak) a w něm jen hojnost slowanských raků (rák) a pstruhů (pisztrang) a jiných ryb slowanského půwodu! — neb wšecky se líhnou ze slowanských jiker (ikra) a do slowanské wrše se chytají (varsa); ba ani žádný močár (mostar) se sítím (szittyv), s potkany (patkány) a s párou (pára); žádný ugar (ouhor), žádná pusta (puszta), na které by mohl Maďar swé koně pásti na zeleném pažitě (zöld pazsit); hladem by musili pojíti, neb tu není pro ně ani sláma (szalma) ani obrok (abrak), ani seno (szena), ba ani sečka (szecska), a kdyby tam i seno rostlo, neměl by naň kosu (kasza).

Třebas měl Maďar i zahradu, co do ní, když tam jen samá slowančina roste, ku př. szilva, tseresznye, malna, csipke, dinnye, tök a ugorka (sliwa, třešně, malina, šípek, dyně (Melone), tykwe a okurka); na ugorky opět schází mu kas (koš). Ten nejbohatší Maďar byl by bez slowančiny také hned bez penz (t. j. bez peněz); žádný by mu nic nepůjčil, neb by neměl zálog (či zálohu); deak neb žák byl by pak bez könyv (kněh), muž bez asszony (ženy); on bez ruha (roucha) a ona bez szoknya (sukně); i kdyby si na ni upřísti chtěla, nemůže; neb nemá guzsaly, molota, len (kužel, moták, len), ba ani takatse (tkáče neb tkalce). Bez slowančiny musel by Maďar brzo hladem a žízní zahynouti — neb by nemohl w swé házy (chyši) neb na úti (púti či cestě) ani ebedelni, ani vacsoralni (ani obědwat ani wečeřet) jsa donucen na ebed a na vacsora (oběd a wečeři) wždy k Slowanům zajíti; žízní trýzněn neměl by co itatni (pítati neb píti); neb k piwu schází mu (szalád) slad a chmel (komlo); k wínu hrozy neb hrozně (gerezd) a bečka (bocska), ba ani na wodu (viz) nemá ani csesze, ani csoba, ani veder, ani kád (číše, čbán, wědro, káď). Paraszt gazda (sprostý kazda neb hospodář) darmo hledá palinka u csalna zsido (pálenku u šalného žida), darmo se ohlíží po slowanské pecsenye (pečeni) a byť by ji měl, musil by ji na zemi a jen rukama jísti, nemaje žádný asztol (stůl) a žádnou villaczka (widličku) a na stůl žádný abrosz (ubrus); k buchtám hospodyni schází teszta (těsto) a mák (mák); o chutné kolbasze (klobáse) nic newí ani cseled ani udvarnok (čeládka, dwořanin), ano co nejlepšího na chlebu, karajocska (skroječek) nezná; k chlebu nemá ani túró (sýr) ani gomolya (homolku). (Dokončení.)

DENNÍ KRONIKA.

Ze Skalice České nad Upou. (*Národnost. Sklad na knihy.*) Ne marně nazýwá se naše Skalice českou, neb duch český prožiwuje zde znamenitě. Toliko jednotliwci, bez naděje na wznik, sobě posud w cizím žiwlu howí; čehož půwod zdejší znamenitá přádelna na bawlnu, w níž okolo 700 lidí (z welké části slezští Němci) pracuje. Hlawní, ba ouplná část zdejších obywatelů, jichžto se přes 2000 čítá, mluwí česky. A w prawdě se musí říci, že ačkoli se zde českého jazyka wždy pěstilo, přece důkaz toho tak weřejně se nejewil, jako nyní. Usnešením několika spanilomyslných wlastenek a wlastenců hrálo se na zdejším slušném diwadle w minulé zimě a jaru: Marnotratník, Waldek, Husité a Schillerowy Loupežníci. Wšechny tyto hry byly prowozowány ke cti herců a k radosti obecenstwa, jehožto počet wždy znamenitý byl. Čistý wýnos z her těchto byl k ústawu pro chudé odewzdán. S nadějí hledíme zas dlouhým wečerům wstříc; neb doslýcháme, že naši milí ochotníci opět několik českých her nám uchystají. — Druhý důkaz probuzené národnosti w naší české Skalici jest zde založený sklad wšeho druhu českých knih a sice w rukou p. W. Pitaše, knihaře a měšťana zdejšího, jenžto se wšemožně co prawý wlastenec snaží, by naše literatura nejen we Skalici, nýbrž i w okolí se rozmnožila, a že jeho snaha dobrého owoce ponese, widěti již z toho, že sotwa knihy z Prahy obdržel, znamenitou část jich nejen mezi Čechy, nýbrž i Němce rozprodal. — Činíme tedy tímto wšechny pp. wlastence w okolí našem na sklad tento pozorny, jenžto wše co obor naší literatury w sobě chowá, na každé požadowání opatří. Bůh dej zdaru p. Pitašowi w prodeji. Kliska.

Z Krkonoš. Adersbach či Zámrsky je zajisté jedna z nejwnadnějších romantických poloh nebenosných Krkonošů, kde příroda rukou diwotwornou obrazy čarokrásné wykreslila. Tam každoročně w průměru na šestnácte set přírodozpytců a weselých dobrodruhů se přerozkošně bawíwá, s wděkem a slastí skwosty přírody ohlédajících. Ze Slezska a z Pruska sousedního nejhojnější tam náwštěwa býwá, takže je ledwa která rodina četnější, z nížtoby alespoň člen jeden byl zwláštnosti adersbachské nezočil. W minulém roce čítalo se, jakž z knihy zápisní wyswítá, jen asi sto českých cestowatelů; owšemť trwalo téměř po celé léto počasí deštiwé, ale w poměru k cizincům přec jenom část nepatrná. — Po celém panstwí Adersbachu panuje jazyk německý; jak milé to překwapení tedy slyšeti w panském zámku náš howor mateřský! Pohan.

BESEDY.

Srdce a wlast. Dwa synowé wlasti potkali se na ulici, a srdečně se přiwítali. Jeden byl Pražan, druhý přicházel z wenkowa. Národní záležitosti staly se prwním předmětem důwěrné rozmluwy. „Radostné zpráwy přicházejí k nám ze wšech končin wlasti,“ prawil Pražan, „ale jen we wašem městě wšecko spí. To by byla úloha pro Wás, abyste budil a křísil a pobloudilé duše k poznání prawé cesty přiwáděl.“ — „Ale bloudíčku! což mi do toho? to se pro mne nehodí; já jsem wlastenec sám pro sebe, a nosím w srdci, jako Kollár, wlast swou a celý národ!“ * *

Literatura.

Práwě se dotisklo a je k dostání: ostatních *dwacet šest bájek* s přídawkem: *Wážnější básničky*, z Wšeobecné bibliotheky pro mládež československou.

Jsouť zajisté bájky tyto witaný dáreček pro mládež československou, a zasluhují, aby se také mezi mládeží co nejwíce rozšířily. Rozmanitost wěcí, we slohu lehounkém, dětském, zřetelnou latinkou podaných, jakož i pěkné rytinky jsou hlawní jich zásluhou. Učitel aneb kdož bájky tyto dítkám, aby we čtení se cwičily, předloží, nejen cíle tohoto snadněji dosáhne, an zwědochtiwost dítko ku čtení wábí, ale i samému učiteli poskytují příležitost o rozličných předmětech obšírněji mluwiti a z nich pocházející mrawné naučení hlouběji w srdce dětské wštípiti. Bájky tyto, jsouce krátké, přejdou snadno w paměť, a dítko najde w tom, že je umí i bez knihy odříkáwati, nowou a užitečnou zábawu. Neméně důležité jsou: „Wážnější básničky.“ Tyto mají ten wznešený zámer, aby dítko, pozorujíc a poznáwajíc wše, co wůkol něho jest, dále k zřídlu wěcí wšech, k Bohu totiž, wedeno bylo. Wane w nich wesměs duch náboženský, kterýž w mysli i w srdci dětském blahodárně působiti musí. Těmito básničkami wážnějšími stalo se pěkné ukončení této knížky; mysl dětská, dříwe předmětů wezdejších pojímající, ukotwí se konečně tam, kde tyto swůj počátek wzaly.

Jelikož se o zásluhách knížky této promluwilo, musíť se také cestou sprawedliwou i na její skrowný nedostatek pozorna učiniti; děje se to z toho oumyslu, aby, měla-liby se knížka po druhé wydati, tento nedostatek se odstranil; čemuž se snadno wyhowěti dá.

Mládež ráda poslouchá neb čte, když se jí něco pěkného, jako bajky, powídky aneb cos podobného, zwláště we werších a rýmech powídá neb ku čtení předloží. Musí býti wšak sloh stáří dětskému přiměřený, má-li se to díti se žádaným prospěchem; to se wel. p. spisowateli, jak již s hora podotknuto, skoro naskrze podařilo; a co se zde wytýkati dá, týká se wíce formy. Dítky, pro kteréž bajky tyto psány jsou, milují krátké sady, an pro dlouhé paměť jejich ještě nepostačuje; ale wyprawowání w sadách dlouhých zůstane jim temné, a krom toho jim i cwik we wlastní mluwě na ztrátu přichází. Dlouhé sady jsou i nemalou překážkou, aby dítko, co již wícekráte slyšelo neb čtlo, sobě oswojíc, i zpaměti samo říkati se naučilo. Kde wšak sadám dlouhým wyhnouti se nelze, bylo by přáti, aby aspoň řádky, jsouce we werších psané, také weršem se končily, an dítko jinák sotwa k oddechu přijde. Toto předpokládajíce, nechceme říci, že se to celé knížky týče; jen některým básním tuto wadu přičítáme. — Obrázky jsou ještě prowedenější než w prwním sešitku, toliko na listu s názwem: Mopsík a chrt widíme mopsíka a psa honícího, což patrná neshoda jest. Psík a kozlík jest též w kresbě nepowedený, ačkoliw jak doslýcháme ne winou wydawatelstwa, nýbrž obstarawatelem rytin samých. Št. Bačkora.

Nowá kniha.

Wýbor z literatury České. Díl prwní, od nejstarších časůw až do počátku XV. století. (Nákladem českého Museum, číslo XVII.) W Praze, 1845. W kommissí u Kronbergra i Říwnáče. Str. 1295 w 8. Seš. za 3 zl. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 67.
12. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydawá po půlarších třikrate za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK

PRO

ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

5. června
1845.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně 1 s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr. stř.

Pod širým nebem.

W přírodě je duši wolně,
Když cos růži poupě šepce,
Když se ptáče w swé kolébce
Učí písni sladkobolné.

W přírodě je duši wolně,
Když široko, přeširoko
Newidí než poušť mé oko,
A jen wzdech můj zalká bolně.

W přírodě je wolně duši,
Když se kupí mrak šediwý,
Z mraku blesk jde ohnědštiwý,
A má duše žiwot tuší.

W přírodě je wolně duši,
Když utichly bouř a hromy,
A oblaky, wody, stromy
Nepohnuté mír neruší.

W přírodě je duši wolně,
W ní se záwist newkoření,
W ní napnuté pýchy není,
Wše se miluje wespolně.

Každý twor swou máti líbá,
Zlato, co jí w srdci leží,
Hory, co se z prsou wěží,
Strom, co wětwe swé k ní sbýbá;

Slunce, měsíček a hwězdy,
Kwětin pel a perla w moři
Neskonalou láskou hoří,
Wesmír ji miluje wezdy.

W přírodě je duši wolně,
W ní jest wěčné lůno Lásky;
Pusťte měst, wen na procházky!
W přírodě je duši wolně!

Na Záwisti dne 1. června 1845.

B. P.

Hrádek.

(*Pokračowání.*)

Nezpamatowala se díwka, až byla wenku, a přijdouc k sobě ani wlastním očím wěřiti nechtěla, když Jindřicha Kamenického před sebou spatřila. W tom samém okamžení přišli i druzí wojínowé nahoru, Jindřich jim welel nasbírati suchého chrastí a w průchodu silný oheň zapáliti. I hned se walily husté chomáče černého kouře do podzemních komnat, cikáni prosili o slitowání, wzdáwajíce se na milost. Kámen se odwalil, a na to wyšel jeden po druhém wen; wojínowé každého hned uchopili, do wazby dali a odwedli.

Jaryk wystoupil mužně a hrdě; nezpouzel se, když jej do pout kladli, ani nejewil ducha skleslého, nýbrž bolestně jen na Lidmilu, opodál k Jindřichowi se tulící, pohlédnul, a mlčečky odešel. Za to pustila Mára jedowatému jazyku uzdu, řkouc:

„Ha, ty podwodná ještěrko, dítě otrocké! Bodejž by se políbení kochánka twého w hadí uštknutí, usmání jeho w ouškłebek smrtice, a lokty jeho w studené objetí kostliwce proměnily!“

Tak zaříkala rozkacená cikánka ubohou Lidmilu, i bylaby u swém zaklínání pokračowala, kdyby ji wojínowé násilím nebyli odwlekli.

* * *

Jak přišel najednou Jindřich w tyto kraje? — Wěděliť w Praze, že se nepřítel we wůkolí friedlandském nachází, jsouce w bázni, že se k hlawnímu městu obrátí, wyslali mladého Kamenického, jenž krajin těch powědom byl, s malým oddělením wojska, aby záměr nepřítele wyšetřil a rychlou o něm zprávu do Prahy zaslal. Když se ale asi na dwě míle k Jičínu přiblížil, dowěděl se, že Šwédowé práwě toho dne do města wtrhli. Nemoha se tedy dále odwážit, odhodlal se w nejbližší wesnici setrwati, ažby se příležitost k dalšímu postupu udála. Duch jeho zalétal w Prachow-

ské lesy, w úprawný příbytek milowané Lidmily, kochaje se w blahých zpomínkách na časy minulé.

Tu wkročila do sednice mladá díwka, w nížto Jindřich hned cikánku poznal. Oheň očí, kmenu tomuto přirozený, zatemňowala jakási kormoutliwost, ježto se na celé twářnosti rozprostírala. Přistoupiwši k němu blíže podíwala se mu ostře do očí a žádala ho, aby si dal hádat. Jinoch se newrle od ní odwrátil; když ale díwka naň doléhala, řkouc že toho želeti bude, pakli příhodnou chwíli zamešká: wíce ze žertu nežli z pověrečnosti podal jí swou ruku, hledě jí přitom do černého oka, ježto na tazích podané dlaně utkwělo. Byla to Zulma, jižto jsme swrchu krasawicí kmene jejího nazwali. Snědou, awšak něžnou pletí prokwětal slabý ruměnec, ústa byla swíží jako pásmo čerwených malin, za nimiž se dwě řady zdrawých, drobných zubů skwěly, na twáři spočíwal jakýsi jemný bol; celá postawa působila příjemně w každém, před něhož se postawila, by mu záwoj budoucnosti odhalila.

„Jest mi líto, že tak mladému panáčkowi nic potěšitelného sděliti nemohu!“ promluwila k němu díwka.

„Aj, jen powídej; wím beztoho, co o twém hádání soudit mám;“ dí na to Jindřich.

„Tenkráte se zmejlíte, jinák-li soudíte, než jak wám řeknu. Milujete díwku,“ prawila dále, a temné, unylé oko zahořelo žiwým ohněm; „ale díwka waše nachází se we zlých rukou.“

„Tedy přece ten pisák!“ zapomněl se Kamenický, ale hned jakoby se styděl, že přece slowům jejím nějakou wíru dal, wece: „Dobře, dobře! jen dál!“

„Nuže wězte, díwka waše nachází se w rukou wůdce lidu našeho.“

„Ha! co to slyším? Lidka w rukou cikánů? Jak to možná?“

„Wíte-li co jest bezuzdá wášeň pokolení mužského, nebudete se diwit, že je Lidmila w moci Jarykowě; wíte-li, co žárliwost ženská, nebudete se diwiti, že wám to sděluji. Já miluji Jaryka, on milowal mne; awšak bílá pleť díwky městské zaslepila oči Jarykowy, že zamítnul wroucí lásku mou a ze srdce mě wyhladil. Nemohouc toho snesti, abych swědkem jeho roztoužení k cizí díwce, abych otrokyní byla, kde jsem panownicí být měla, ušla jsem za příhodné chwíle ze společnosti.“

„A kde, kde jest Lidka? mluw, jak přišla do rukou lotrowských?“ skočil Jindřich cikánce netrpěliwě do řeči.

„Přítomně se nachází na Hrádku, a jak se tam dostala, máte se hned dowědět. — Městský písař zahořel láskou k dceři primatorowě, awšak díwka, necítíc žádnou náklonnost k němu, jelikož již dle swého srdce wolila, dala mu na srozumění, že jeho naděje marná jest. To zawdalo příčinu k prowedení obzwláštní osnowy. W městském wězení se nacházel jeden z nejsmělejších našinců, jmenem Suk. Toho pustil městský písař na swobodu, pod tou wýminkou, že mu k unešení Lidmily nápomocen bude. Uzawřel totiž primatora přemluwiti, aby dceru swou wečer před wtržením nepřátel do města na hrad Welíš pro bezpečnost dowesti dal, při kteréž příležitosti se únos státi měl. Jak mile se Suk do společnosti nawrátil, byl radostně přiwítán, a sdělil hned wůdci písařůw náwrh. Jaryk tomu byl powděčen, i usnesl se na tom, za urážku, která se jemu a celé společnosti od primatora Donata stala, dceru jeho dříwe newydati, až od něho weliký wýplatek wynutí. Zatím ale se oumysl jeho jedním dnem změnil, i newím cenu, za jakou by děwče wydal, poněwadž je sobě zamilowal.“

„Medle jakým způsobem díwku wyswoboditi?“ ptá se jinoch horliwě. „Znám Hrádek, a wím, že jej wybojowati nelze, pakli se průchod zahradí.“

„Wímť prostředek, awšak ten wám neprojewím, dokud se mi nezawážete, že Jarykowi na swobodu pomůžete, pakli do rukou wašich padne. Uražená láska moje wíce nežádá, než odstranění předmětu, jenž se půwodem jeho newěry stal.“

„Slibuji, wšecko ti slibuji!“ zwolá wášniwě jinoch, nad ohawností Walentowou celý ustrnulý.

A tu se jala díwka o těsném prosmyku wyprawowati, jenž z druhé komnaty na wrchol skály wede. Spolu mu udala stranu, kudy by se nejsnadněji nahoru dostal a díwku oswobodil.

„Jsem ti powděčen za tuto zpráwu, tu máš za swé ochotné sdělení,“ prawil Jindřich, podáwaje jí hrst peněz.

Díwka se pohrdawě na podáwané peníze podíwala, řkouc: „Mejlíte se, domníwáte-li se, žebych wám za peníze kdy wyprawowala, čeho jste se práwě nyní dowěděl. Ne abych wám, nýbrž abych sobě posloužila, dopustila jsem se zrády na swých bratřích, i nechci si ji dáti zaplatit.“

Při těch slowech se od Jindřicha obrátila, a opustila rychle sednici.

Druhého dne, za časného jitra, táhl Jindřich se swou družinou k Hrádku.

(*Dokončení.*)

Maďaromanie.

(Dokončení.) Podíwejme se do hospodářstwí, wšudy samá hiba (chyba), ritka (zřídka) cos maďarského; hned u wrat schází mu závár (záwora), w stáji jaszol (jesle), wšudy jen slowenská marha (mrcha, dobytek), k. p. bika, bárány, szamár (býk, beran, soumar), i na stropě slowanský pók (pauk či pawtík); na buja bika (bujného býka) není tu ani jarom (jarmo), ani igo (jho), ba ani karbacs (karabáč); na hrudě (rud) kokrhá jen slowanský kakos (kokoš či kohout), po dwoře nelítá ani galamb ani gerlicze ba ani vereb (holub, hrdlice, wrab neb wrabec), a kdyby si jakéhos ptáčka k. př. tarka tengelicze (strakatého stehlíčka) chytil, nemá naň kalitzka (klícku); u wčel darmo čeká na mez (med), viasz (wosk), neb w létě na ráj (roj). Při největší ourodě na polích nemůže si udělat asztag (stoh) z obilí, kteréž má opět jen slowanské kalaszi (klasy), a mlácené slowanským tsépem (cepem) wydáwají slowanské rozs (rež neb žito) — wšak nečisté — neb k čistění není tu szita (síta) — a proto je samá polyva (plewa). W zimě když vihar (wichr) fučí, musí welice mrznout, nemaje ani wlastní karám ani kaliba — ani w ní párnu (chrám t.j. domek, chalupu, peřinu); ba nemá ani trochu haraszti (chrastí), by si ním zatopil; třeba měl jakousi ház (chyši), neb szin (síň) — přece nemůže být tiszta (čistá) jako on to sám býti nemůže; neb nemůže si ani padlas (podlahu) odrhnouti (dörgölni) když přišla k zamazání (mázolni); ani nemá cos k utření (törni) prachu; wšechen ganaj (hnůj) mu před síní ostane, neb nemá naň ani lapat (lopatu), ani villa (widle), ani kapacs (kopáč); chce-li se sám očistiti (tisztitni), schází mu gereben (hřeben), beretwa (břitwa) s puzdra (pouzdrem), gomba (houba) k mytí, medencze (měděnec) na teplou wodu, a jiné darabocske (drobnosti), na které ani szekreny (schráň) nemá.

Projděme s naším Komenským wšeliká řemesla a umění, wšude se na nás usmíwá slowančina; kdo by ku př. Maďarům koně kowal, kdyby tu nebyl slowanský kovács (kowář), který opět, aby mohl patkó (podkowu) přibíti, potřebuje slowanský kalapacs (kladiwo) ku kelepelni (klepání). Mají-li tesaře, co jim platen, když nic nemůže utnouti (ütni) a když k metszeni deszka (k mecení desky) nemá szekercse (sekeru), ani atzel (ocel), z něhož by se dala ukouti, aby nebyla tompa (tupá). Gerencser (hrnčíř) darmo se ohlíží po garmade (hromadě) hlíny; kalapos (kloboučník) nemůže utwořit leda sl. kalpak či klobuk. Bodnár (bednář) nemá abrontse (obruče) na désza (děže) a bocska (bečky); esztergas (struhač neb soustružník), pék (pekař), szobrász (obrazník), asztalos (stolař neb truhlář) atd., samý slowanský tzéh (cech); jakž má tedy národní průmysl wzniknouti? Myslíwec chtě we swém pagony (půhon, Revier) ku př. dewaj medve (diwého medwěda) z berlohy (barlang) neb jinou zwěř kdesi z podmolu (padmaly) wyštwati, musí ssebou wzíti sl. psy, buď vizsla (wyžle) neb agar (ohaře). Při korábu musí sebou míti vitrola (wětřila, Segel), a tak wšude Slowana potřebuje; i sirotci dostáwají wždy slowenskou mostohu (macechu).

Jestli Maďarče kor (choré neb churawé) ku př. na giliszta (hlíště) neb na görcs (křeč), newí ostatní co csinalni (činiti), neb jak neduh ten gyogyitni (hojiti), každý tu stojí jako bolond (blud), dokonce když třeba nějaké piocsa (pijawice), jako když koho sužuje üszög (úžeh), szol neb natha (nátcha). Třebas zdraví sloužilo, jak fölötte (welice) smutný žiwot bez draga tarse, barata a drusza (bez drahého towaryše, bracha a druha)! Ani si nemůže zakouřit, nemaje wlastní dogany (duchan, Tabak) ani céwu (csew) k dýmce; ani si na kobzu (koboz) zahrát, ani na mizerné dudy (duda) nemůže dát zadudat (dudalni), neb žádný neumí do nich foukati (fujkalni); erös inas (jarý jinoch) nemůže swou majku (mátka, Mädchen, Braut) chapnout (kapni) k tanci (tancz) a ke hraní (ugráni). Jaký to woják na strazzsa (stráži), nemaje ani puska (pušku) ani paizs (pawezu)? jakýžto medle witéz (wítěz) nemaje ani kard (kord)? Co platno Maďaru jeho eredni (rodění) co szabad* Nemes (swobodný šlechtic), když ho nezdobí žádný rend (řád), když ho neposlouchá žádný szolga (sluha), žádný rab (rob) ani dost sprostý rabotos (robotíř); když nemůže ani koni osztön (osten neb ostruhu) dáti; když nemá ani w zimě saně (szan) ani w létě kočár (kotsi) k cestowání; na silnici bez toho chtě merni (měřiti) wzdálenost cesty, musí hleděti na sl. oszlop (sloup), který mu míle může okázati (igazitni); co píše příteli, může každý čísti, neb na psaní schází pecsét (pečeť). I swé chloubné „my“ (mi) musejí si tito Maďaromanowé od Slowanů dlužiti.

Když tedy od těch sousedů wšudy a we wšem záwisejí, není diwu že je nenáwidí, a že jim to nic nepomůže; bez slowanských heszed (slow) musil by být každý z nich néma či němý, nemoha ani žert tento gunyolni (haněti), ani čta jej na nás být dle szokas (zwyku) goromb (hrubý), neb nemůže se na nás boritni (obořiti) ani nás, byť by měl zlostí pukkani (puknouti), po maďarsku do pokol (pekla) posílat, ba ani swým ördög teremtett (čertowé stwoření) zlost si wypustit; neb ördög je čertek a terem je slowanské torim neb twořím. —

Pozn. Red. Ke snadnějšímu srownání maďarských wýznamů se slowanskými klademe zde wysłowowání maďarského psání způsobu:

cz) tz)	= c	s	= š
cs) ts)	= č	gy	= ď
sz	= s	ly	= l
ssz) szsz)	= ss	ny	= ň
		ty	= ť
		zs	= ž.

DENNÍ KRONIKA.

Z Prahy.

P. Lexowo panorama Petrohradu. Dle usudku wšech wzdělaných cestujících zasluhuje Petrohrad králem sídelních měst nazwán býti; neboť ohledem wšestranné krásy běží o záwod s nejkrásnějšími a nejskwostnějšími městy na swětě. Jest tedy slušno, abychme práwě na dobytčím trhu wystawené panorama tohoto města, ježto náš čestně známý krajan p. Josef Lexa nakreslil, několika tahy popsali, a na tuto zdařilou, obdiwu hodnou práci zřetel obecenstwa obrátili. — Toto wyobrazení Petrohradu jest užasnutí hodná práce, neboť zde w nesčíslném množstwí předmětů harmonii a šetření perspektiwních prawidel nalezáme, ano zdá se, jako bychme samu přirozenost widěli; tak překrásně umělecky, prostředkem prawého smíšení barew we wšech nástinech, jak to wzdálenost žádá, klamání

---

* Když kdo na dwéře w Uhřích zaklepá, Maďar obyčejně říká „szabad“, jakoby řekl swobodno neb dowoleno wejíti.

jsme, anto obzor na mnoha mil před sebou spatřujeme, a když déle w čarowném okresu tomto setrwáme, ani se krásnému klamu ubrániti nemůžeme. — Pohled na Petrohrad — tak jistí wzdělaní posuzowatelé — z daleka již zwěstuje, že se w něm toho největšího, nejwznešenějšího nadíti můžeme; když ale do wnitř wstoupíme, tu čím dále tím wíce nad nadání překwapeni býwáme; neboť kráčíme z jedné prawidelné, široké ulice do druhé; při tom nás objímají ty nejskwostnější paláce, chrámy s pozlacenými wěžemi a jiné welikolepé ano obrowské stawení, tak že w celém okolí bloudící oko na počátku newí, kde dlíti má. Toto obdiwowání přejde pak w užasnutí, jestli se pozorowateli poštěstí, z rána za krásného dne z císařské letní zahrady wystoupiti na řeku Newu, majestátně okolo tekoucí. Zde se zraku jeho najednou zcela nowý swět otewře; jest mu jakoby byl nenadále mocným kouzelníkem do města čarodějné bohyně přesazen, kde se diwy na diwy hromadí. Pohled na rozličné koráby, lodě a čluny, jimiž Newa, zde aspoň $^1/_2$ čtwrt hodiny široká, poseta jest — a pak přes ni wedoucí mosty korábní, krom toho na obou jejich březích, blízko a daleko ležící nejskwostnější paláce, zlatem se třpytící chrámy a wěže, ostrowy a zahrady — toto wše oči magicky takměř oslepuje. Wyobrazení této strany, těchto wšech nadřečených předmětů, je na p. Lexowě díle zwláštně krásné, podařené a welmi půwabné. Ano i ona mistrná neurčitost předmětů w dálce, aetheričná průzračnost powětrného oboru, mistrně držené kreslení a smíšení barew oblohy, a nejwzdálenější meze obzoru rozličné odlehlosti — tyto wšechny wěci jsou wýborně wywedeny. — Jeden z největších wzdělanců wyšší třídy prawí: „Petrohrad jest diwů plné město, k němuž se docela nic na kouli zemské přirownati nemůže, wedle něhož Paříž a Londýn toliko co neforemné hmoty, Řím co zříceniny swěta, Neapole jako ráj se nám představují. Wše co w Petrohradě spatřujeme, jest dle kolosalní míry osnowáno a založeno; wše jest welikolepé, plno skwostnosti, ale jako cizině, jako jinému dílu swěta přináležející. Jediný Carohrad podobným způsobem cizince dojímá, an při pohledu na něj, jakož i při spatření Petrohradu cítí, že již není we wlasti ewropejské.“ — Žádnému sebe mistrnějšímu péru nelze wšak předmět tento náležitě popsati; jen častější očité pozorowání umělecké práce našeho krajana (jižto částečně popisowati meze listů těchto nedowolují) může poněkud s připojeným wyswětlením tamního dozorce prawý pojem o něm utwořiti, i můžeme tedy práwem jistiti, že každý, kdo panorama Petrohradu nawštíwí, spokojen bude. F. X. Mašek.

Z Benešowa. (*Staré zwony.*) W lonských Květech č. 86. we zprawě ze Slaného nachází se udání: „že by w Přelici nejstarší zwon s českým nápisem se nacházel, a sice od roku 1380.“ K oprawení tohoto udání musím oznámiti, že se w Benešowě, w. kraji berounském, ještě starší zwon s českým nápisem nachází, an takto zní: „Welky Zwon lyty leta MCCCXXII, to jest: 1322.“ Že tu žádné C ani X wynecháno nebylo, dokazuje wyswětlení arabskými číslicemi w něm připojené. Welikou starobylost zwonu dokazuje též způsob zawěšení jeho; neb nemá žádné tak nazwané koruny neb uší, za kterou zwon obyčejně býwá do dřewa zachycen; místo koruny jest nahoře prowrtán, a čtyrmi železnými wrutidly (šrouby) do dřewa upewněn; při čemž přece hlas jeho nic netrpí, an přelibé, ano prawé stříbrokowowé zwuky wydáwá. Paměti hodný jest též příběh nalezení zwonu tohoto, což se událo 1793. Ležel asi dwa sáhy w zemi, náramným kamenem přikrytý. Wisel druhdy na dolejší wěži kláštera minoritského, od Tobiáše Bechyně z Benešowa, tehdejšího pána na Konopišti a Benešowě r. 1246 založeného, který klášter roku 1420 od Taboritů spálen a rozkotán byl. — Zwonů s českými nápisy nalezá se w Benešowě wíce, žádný ale tak znamenité starobylosti. P. I. Čáslawský, děkan benešowský.

Ze Sušice. (*Instalace.*) Dne 19. m. m. měli jsme zde zwláštní slawnost, kteráž nejen srdce wděčných Sušičanů sladkou nadějí, nýbrž i každého lidumila cizomístního welkou radostí naplnila. Býwalý p. kaplan P. Emanuel Walter, jenž tu po 20 let ouřad swůj s neunawnou péčí co duchowní a učitel zastáwal a wlasti naší i českého jazyka wždy welmi milowný byl, tak že w každém ohledu za wzor sloužiti mohl, slawil toho dne swé powýšení za městského děkana. Weliký počet lidu pěšího, na koních a w kočářích uwítal ho, an se od konfirmace z Budějowic nawracel. Přes sto ran z moždířů dáwalo znamení, že se již k městu blíží. Na pražském předměstí stála w řadách školní mládež, obywatelé města obojího pohlawí a obec židowská; i witali žádaného pastýře hlučným prowoláwáním, a sterý ohlas ozýwal se po horách. Celý průwod šel pak náměstím k hlawnímu kostelu, kdežto p. děkan od p. měšťanosty, F. Firbasa, laskawě uwítán, a od přítomného duchowenstwa w kostel slawně uweden byl. Nebylo snad jednoho z přítomných, jenž by si w. p. Waltra za děkana nebyl přál, pročež každý wřelé díky wzdáwá těm, jenž tak šlechetného muže za duchowního pastýře w Sušici ustanowili. — Wečír zněla hudba na náměstí a držán byl průwod s pochodněmi.

BESEDY.

P. Tonnerowa, naše krajanka, byla dle přátelských dopisů we Wýmaře, kdežto na dworním diwadle we swé pohostinské hře co „Elwíra“ a „Amina“ w Náměsíčnici šťastně pokračowala a zwláště w poslední této partii jak se říká furore wzbudila, wzácným pozwáním poctěna, aby součinila w koncertě, jejž tamní dwůr ke cti mnohým slawným hostům zařídil, mezi nimiž i jeden z našich C. W. arciknížat, pak welkowéwoda Oldenburský, wéwoda Modenský mimo jiné wznešené wrchnosti. Když byla již jednu koncertní arii a jednu německou píseň přednesla, byla skrze wznešené panstwo, jemuž se byly české zwuky již prwé w diwadle (wiz Kwěty, č. 61.) tak welice zalíbily, wyzwána, aby ještě nějakou českou píseň zazpíwala. Zpíwala tedy z wýborné sbírky Erbenowy národní: „Teče woda od jawora,“ k níž ještě „Ach není ta není, co by mě těšilo“ a „Čerwená růžičko, co se nerozwíjíš“ dodala k wšeobecnému zalíbení a pochwale českého jazyka, kterouž jí někteří z přítomných i oustně na jewo dali. Nad to byla jí spokojenost wznešeného dworu skrze dworního maršálka opětně oswědčena spolu s přislíbením skwostného zlatého šperku, sestaweného z halže (záponky na krk), náprsní jehly a náušnic, wesměs tyrkysemi umėle wykládaných. N.

Nowá kniha.

Legendy aneb obrazy žiwotů, skutků a utrpení swatého Hawla a swatého Klimenta. Ze staročeských, německých a francauzských pramenů wážil a sepsal P. Fr. Josef Dobicer. W Praze, 1845. Tiskem Karla Wetterla. Str. 32 w 8. Seš. za 8 kr. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 68.
12. roční běh.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštownich ouřadů Rakouského mocnářstwí půlletně s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK PRO ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

7. června 1845.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

Hrádek.

(*Dokončení.*)

6.

Jako příroda po weliké bouři opět zmládne, a každá rostlina nowou swižostí pučeti a kwésti počíná: tak i lidský duch se po přestálých nehodách a swízelích, jak mile radostnější doba nastoupí, zotawí, a každý člowěk počne žíti s nowou pružností.

Po odtažení nepřátelského pluku z Jičína nabýwali obywatelé téhož města opět nowých sil; weselost a spokojenost wrátila se do příbytků trpících, pružnější a hbitější žiwot nastal u wšech tříd; jen primator Donat byl truchliwějším, zkormoucenějším než před samým příchodem nepřátel. A jakž neměl jím býti? Lidmila byla pryč, a po cikánech nikde ani stopy! W jiných případnostech wěděla buď Markéta neb Walenta nějakou radu neb útěchu, a městský písař docela wěděl swou howorností primatora tak wyrážeti, že na wše, co mu nemilého, w jeho společnosti zapomínal. Tenkráte ale potkalo jej, wyjmu-li smrt manželky, hoře největší, a k tomu nesměl se Walenta s těšiwými slowy ani dát widěti, poněwadž on byl hlawní příčinou neštěstí toho, an žádnému w městě ani za wlas uškozíno nebylo, a primator na jeho ustawičné domlouwání jen k swému utrpení dceru na hrad dowesti dal. —

Bylo to druhého dne po odejití nepřátel, toho samého dne, co Jindřich Hrádek wybojowal, když přišel městský dráb do příbytku primatorowa s oznámením, že do města houfec zločinců od císařských wojínů wedených, přichází.

Primator seděl we swé pohowce s myšlénkami na swou Lidku. I hned jak zpráwu tuto slyšel, prolítla jiskra jeho hlawu, wyskočil hurtem ze sedadla, a jeho nejprwnější myšlénkou byli cikáni, jež wšude, ačkoli marně, stíhati dal. I neklamal se w naději. Jak jen na náměstí wstoupil, widěl hned zástup cikánů před radnicí stojících, a dříwe než řady jich bystrým okem proběhl, hledaje na blízku swou ztracenou dceru, ležela mu již milowaná díwka na prsou, líbajíc plačící jeho kormoutliwou twář.

Jaké city bouřily při wlnění jeho prsou? To se nedá určiti, tolik ale jisto, že rozkoš a pohnutí mezi nimi přewládaly, neboť čelo se w okamžiku wyjasnilo, a z oka kanuly slze — radosti.

Na radnici čekal mladý wojenský wůdce na primatora. Brzy tento wešel, a rozepnuw proti němu náručí, s největší srdečností zwolal: „Díky! tisíceré díky wám, statečný ochrance dítěte mého! O proč wás nemohu odměniti, jak toho zasluhujete! Statků nemám, klenotů nemám, dcera wámi mně nahražená byla a jest moje celé bohatstwí!“

„Nuž, a co kdybych t o t o za náhradu žádal?“

„Měl byste je mít, pakli by dcera starého otce opustiti a wás následowati chtěla.“

„W příhodném čase wás tedy uchopím za slowo; nyní přistupme k ouřadní záležitosti.“

Hledali městského písaře k zawedení protokolu, ale — nebylo ho tady, aniž jej bylo kdy wíce widěti. Kam se poděl, žádnému není powědomo.

* * *

W několika měsících po této udalosti byl Westfalský mír prohlášen, a brzy na to klečelo u hlawního oltáře jesuitského chrámu Páně dwé mladých osob, jimž zbožný kněz Jeroným Unčowský swé požehnání k sňatku manželskému udělowal. Byl to Jindřich Kamenický, důstojník pluku císařského, a Lidmila Donatowa, dcera primatorowa. —

K záwěrku jsme ještě powěst o R—owě stodole dlužni. Obywatelé nowoměstští nepojisťují (s wýminkou k podiwu malou) swá stawení, ačkoli jsou téměř wšecka dřewěná, před pádem ohně, a ptáš-li se na příčinu takowého nerozumného počínání, dostaneš za odpowěď: „Že jednou dáwno před lety w R—owě sto-

dole cikáni přenocowali, kteří ze starého města wyhnáni jsouce, zde ochotně přijati byli. Ačkoli stodola slámou a obilím přeplněna byla, a na mlatě weliký oheň hořel, nezpůsobili přece žádnou škodu, ano, zapáliwše powřislo, protáhli je hořící skrze stodolu, čímž prý učarowali, že na nowém městě nikdy hořeti nebude." — A w skutku nenachází se w celém městě pamětník, který by o požáru na nowém městě někdy powstalém wěděl, an staré město, bohužel, dosti často záhubným ohněm stíháno býwá. K. Štefan.

Můj nejnowější sen.

Nedáwno dostal jsem z Prahy některé literarní nowotinky. I wezmu jich několik do ruky a spěchám, abych je swému milému příteli okázal. Těšíwámeť se wespolek nad zrůstem naší literatury.

Když k němu ale wejdu, spatřím hosta za stolem. Po obyčejném pozdrawení odložím kloubouk i knihy a sednu též ku stolu. Host počne ale hned řeč otázkou:

„Co pak to máte za knihy?"

„Jsou to nowější plody naší literatury."

„Dowolíte, abychme se na ně podíwali?"

„I s radostí; toť je práwě můj oumysl; chci bez toho některé z nich prodati a tak je mezi lid rozšířiti."

„Ah — tedy jak widím.... wlastenec?"

„A také spisowatel," doložil můj přítel s malým úsměwem.

„Co škodí—co škodí!" ozwal se zas host. „Musí to býti weliká rozkoš — he, he! — ráno wstáti, honem nějakou myšlénku na papír hodit, ji do některého časopisu a ním do weškerého swěta zaslat."

„Owšem, rozkoše žiwota jsou rozdílné. Někdo se raduje z toho, když w karty wyhráwá; druhý, když ráno wstana se swými domácími, s nimiž by we swatém pokoji a swornosti žíti měl, se powadí, je wykleje neb dokonce ubije, čtwrtý, když s jinými lidmi hrubě mluwí, je uráží a tupí, pátý —"

„Ahá! Pán se již prozrazuje swou bohatostí průpowídek, že je spisowatelem. Snad také twořitel nowých slow?"

„Odpusťte, pane, až posud jsem nalezl w naší mateřčině wětší množstwí potřebných slow, nežli w které koliw jiné, a tudy nemohu Wašnostem na wěc poswědčiti, o které jste bezpochyby zwoniti slýchal, newěda ale čím."

„Možná, možná; a já wám tu hojnost potřebných slow také přeji; jen že jim lid nerozumí a má-li jim rozuměti, musí p. spisowatel buď wýklad anebo nějaký slowníček na zad zawěsiti; totě známé stýskání našeho lidu."

„W tom se welice mejlíte, mámť pod swým dohledem městskou zápůjční knihownu, a wím dobře, jak lid rád čte, jen když mu umí knihowník wyhowěti a nedáwá prostinkému rolníkowi „Miltonůw ztracený ráj" nebo „Youngowo kwílení" a „Otakara" od Nejedlého, které jsou jen pro wzdělance určeny. Wěci takowé odejmou arci obyčejnému čtenáři, jenž toliko po lehké, snadno záživné pastwě touží, chuť ke čtení, ano mnohou knihou stane se to i zběhlejšímu čtenáři, a Otakara snad ještě ani dwacátý nedočetl. To je ale wždycky wina spisowatelowa (někdy owšem také čtenářowa), nikdy ale jazyku. Dáme-li ale naproti tomu i dosti nezkušeným čtenářům spisy Tylowy, Jana z Hwězdy, Rubešowy a mnohých jiných, zajisté žádný knížku neodloží, dokud ji ku konci nedočte."

„Možná, možná!" prohodil host nedůwěřiwě se usmíwaje, a pak se obrátil k mému příteli. — „Ale to mi wěřte, pane!" řekl — „tyto dny jsem dostal spis do rukou — jak powídám — každé desáté slowo bylo, kterému jsem nerozuměl, a já jsem přec také kus Čecha! Ale kdo pak slyšel jaktěžiw slowa ruměnec, towárna, wzduch, zřídlo, křeslo a jiné nestwůry!"

Teď jsem musel já se usmáti. — „Nechtěl byste býti tak laskaw, mi ten spis jmenowati?"

„Byla to báseň."

„A její spisowatel?"

„Toho newím."

„A jaký byl název knihy?"

„I na ten se nepamatuji."

„I totě nowý způsob knihu číst — nepodíwat se ani na spisowatele, ani na název."

„Nechme toho!" prohlásil se nyní můj přítel, bezpochyby se obáwaje, abychme do tuha nepřišli; — „a prohlídněm raděj knihy, co nám tuhle přítel přinesl."

Host wzal jednu do ruky a četl nápis: „Staročeské powěsti, zpěwy, hry, obyčeje, slawnosti a nápěwy. Sebral Sumlork." — Pak ji otewřel. „Nu uwidíme! — Kukačka wěštící! Hm, hm!

Nebť wšecko chwátá wen do pola,
Jak můj hlas zwučný na ně wolá:
Kuku, kuku, kuku!

Ah to je kapitální poezie — a ten rým — ten není k zaplacení."

„Pane! neračte název knihy zapomenouti? Jsou to písně národní a tudy také z národu wzaty, jež snad jonák za pluhem prozpěwující anebo u kruhu sedící, mnohá díwka trhající tráwu na poli, beze wšech studií složili."

„A takowé hatmatilky máme číst a za ně penize wyhazowat?“

„Jak pozoruji nejste přítel knihkupců; ale tomu bych se tak nediwil, každý wí nejlépe, jak hluboko do kapsy sáhnouti může — ale to je přece hodný diw, že wy co člowěk školami prošlý ještě newíte, že má každý národ pozůstatky powah swého národu bedliwě wyhledáwati, způsoby praotců swých pilně pátrati, mrawy, obyčeje, přísloví a zpěwy horliwě sbírati, na mysli swé uważowati, jimi se bawiti, zwuky zpěwů, kteréž u kolébky slýchal, sobě prozpěwowati, a jimi sláwu předků swých obžiwowati a tudýž k hodnému uswědomění swých práw i wýsad se přiwáděti — jakož to sbíratel těchto starožitností pěkné powídá. Staré písně, obyčeje atd. jsou obraz žiwý býwalého swěta, jehož cesty křiwé a rowné, osudy blahé i nešťastné, w dobách a případnostech rozličných slast i strast, buď při radosti neb želu, wyobrazující; za tou příčinou národní písně, obyčeje, zwuky zachowalé w historii děje pozatmělých míst wyjasňuje; slowem, w písních národních pozůstáwá žiwot, powaha, mraw atd. národu dáwného žiwě wytwářen.“

„Pomalu, pomalu — ať si plícím neuškodíte, a powězte mi raději, co mám o tomhle soudit? Tu máte tři spisy — Děje Pražské, Powídky Sabinowy a tyhle starožitnosti — a každý má jiný prawopis. Můžete tuto roztržku také schwalowati?“

„Haněti to nemohu; prawopis náš pokračuje pořád k wětší dokonalosti, a jelikož my takowých škol nebo akademií nemáme, kteréž by w této wěci jako hlas zákonu wystoupiti mohly: tedy musí nějaký čas nesrownalost panowat; neboť každý myslí, že má práwo na swé straně. Ostatně nalezáme nesjednocenost spisowatelů ohledně prawopisu takořka w každé žiwé řeči.“

„Ach, škoda wyzdwižených klášterů! To by se literatura zajisté w jinším stawu nalezala.“

„Možná, možná! zwláště je škoda slowanských Benediktinů na Sázawě a w Emauzích.“

„Cože, slowanských mnichů w Emauzích w Praze?“

„Owšem; neboť tam byl přece druhý díl Remešského ewangelium psán.“

„Hle, hle! toť se můžeme něčemu přiučiti! Pán čerpal historii církewní z nejnowějších pramenů. Což pak ani newíte, že do Emauz mnichowé ze Španěl přišli?“

„To jsou pro mne arci španělské wesnice. Wím wšak, a sice práwě z nejlepších pramenů našich dějepisců, že klášter emauský, jinak také na Slowanech jmenowaný, císař Karel IV. (l. 1346) wystawěl, a od papeže Klementa VI. powolení wymohl, by se w kostele emauském we slowanské řeči služby boží držely.“

„Já ale přinesl práwě našemu p. hospodáři dějepis české země, a tu nic o tom nestojí.“

„Račte dowoliti — Geschichte Böhmens von Dr. Jordan in Leipzig 1845. Což neráčíte pozorowati, že Němci o nás welmi často málo wědí?“

„Ale přece nejspíše prawdu powídají.“

„No to je přece k smíchu! Prawdu newí a přece ji nejspíše powídají!“

I zapomenul jsem se poněkud a notně rukou do stolu udeřiw, z pewného snu jsem procitnul. Wšecko bylo ticho, jen wycházející slunéčko a pláčátko na okně swým: Čimčarara, čím čím čím! mě pozdrawujíc, přeswědčili mne, že jsem těžce snil. Prawdomil.

Cestující společnosti herecké.

(Pokračowání.) Česká cestující herecká společnost měla by wíce než jednu krásnou a welkou úlohu. Já zde podotknu jenom to nejhlawnější.

Za jedno — mohla by takowá společnost za školu wětšího, stálého diwadla (aspoň w oboru dramy) slouižiti. Po celých Němcích wede se sprawedliwý nářek, že je umění herecké na oupadě; wšude se křičí: Zaříďte dramatické školy! W těch jediných dá se nowé spasení klesléko herectwa nalezti!

Praktičtí a theoretičtí mužowé ozwali se již w této záležitosti, a za posledních časů pronesl zwláště Eduard Dewrient we swé brošůrce o školách diwadelních mnoho dobrého. Ale proti wšemu tomu — proti wší moudrosti učených pánů, doktorů a professorů, kteří doma za stolem sedíce kalkulují: Tak a tak to musí jít! — ačkoli do žiwota před a za kulisemi ještě ani okem nehodili a o prawé bytosti wěcí diwadelních ani zdání nemají — kteří myslí, že dowedou také prawidla ukowat, jak se má z člowěka hodný básník nebo řádný muzikant udělat — proti wšemu tomu dá se práwem nawrhnouti, co nedáwno (wiz Wolfůw almanach pro přátele hereckého umění na r. 1844) tak prawdiwě Holtey pronesl; a tomu se může w těchto wěcích hodný kus wíry darowat! Mne pak potěšil náwrh jeho tím wíce, ježto sám dlouhá léta s podobnou myšlénkou se obírám.

Ptám se: Co chcete w diwadelních školách počíti? — Tomu nejhlawnějšímu nemůže se žádný umělec we školách přiučiti. K tomu wede jenom přirozené nadání. I herce tedy nemůžete ze školního prachu utwořit; dowedete mnoho, když mu dobré nawedení dáte. A to začnete asi takto: Budete ho cwičit w dějepisu a w jazycích; budete mu držet učitele, aby uměl tancowat, jezdit a šermowat. Pak mu budete Engelowu mimiku, Lessingowu dramaturgii a několik aesthetik přednášet. Pak ho budete učit deklamowat — to se rozumí, a takto ozbrojeného pošlete do swěta, aby hlásal o waší moudrosti. On pak tu bude stát s otewřenými ústy, až na něj náhle okamžitá potřeba dolehat, až mu přítomnost se swými hrubými okolnostmi w oustrety stoupí; až wejde ze swých posawadních okresů jemného wzdělaného žiwota do wýparu hlučných ohlekáren. Tu mu nepomohou ani historické wědomosti, ani básnické náhledy o wysokém powolání hereckého umění, ani tanec a šermowání — a Engel i s Lessingem ne-

zbawí ho tak řečené lampowé zimnice. Zatím ale postawí se wedle něho nějaký poběhlík — chlap, sotwa že umí swé jméno napsat; ale má w sobě cosi — jakousi představowačnost; a tomu se budou lidé smát, nebo budou slzet — jak se mu samému zlíbí; a při wašem welewzdělaném žáku budou snad zíwati.

Nemyslete, že přeháním a wěc nejhlawnější zamlčuji. Ne, ne! wím dobře, že nepřestane na theoretičném wzdělání wychowanců swých; wím, že se také o to postaráte, aby se nadání žáků na samém diwadle prakticky oswědčilo. Budou muset bráwat. Netoliko jednotliwé sceny, i celé kusy budou prowozowat — každý dle toho, k čemu se jeho schopnosti okáží. Budete držeti weřejné zkoušky před laskawými příznivci a přátely umění — bude se také tleskat — snad se budou také premia rozdáwat — wy budete ze swých školáků prawé herce twořiti!

Tak si myslíte — ale trochu se mejlíte. Přiwede-li wám náhoda několik schopných lidí, uděláte z nich třeba wzdělance w každém ohledu, ale jakožto herci nebudou o nic lepší, nežli dobré členy obyčejných ochotnických diwadel, i budou muset mnoho dělati a ještě více ztrpěti, nežli tu falešnou pokost, kterou jste je pomázli, opět se sebe otrou a w prawdu, w přirozenost se obleknou. Z neschopných žáků — a těch budete míti nejwíce, dělejte, co dělejte — učiníte ale prawé nešťastníky; neboť zawedeni důminkou, že se u wás něčemu naučili, nebudou moci ani pochopit, že se na prkna nehodí, a každý diwadelní podnikatel přijme raději obyčejného praktika, nežli takového nadutého, kdo wí co o sobě myslícího školáčka.

(Dokončení.)

Literatura.

Časopis českého Museum. Dewatenáctý ročník. Swazek druhý.

Není zajisté knihy české, jenž by tak zhusta mezi literarně wybroušenější čtenáře se dostáwala, jako tento časopis. Naň hledějí cizí i domácí s očekáwáním, jakousi wážnou representaci literatury naší od něho očekáwajíce. Tím, jakož i prostředky, jimiž on wychází, a kteréž ho neodwisle na samostatné, nižádné literarní strannosti a obmezenosti podrobené stanowiště odkazují, uwykli jsme dle wyššího měřítka cenu jeho posuzowati, a jakousi wzornou důstojnost u něho wyhledáwati. Bylo nám však leckdys stanowisko toto opustiti a umírniti swé požadowání, čehož wina však ne wždy w redakcí byla jest hledati, alebrž častěji w nečilosti našeho spisowatelstwa. Wážné literarní snažení, zwláště wědecké, na jehož obor časopis tento wždy hlawně byl odkázán, požaduje oučastenstwí spisowatelů na wyšším již stupni působení literarního stojících, oučastenstwí mužů, jenž zdomácněli na poli wěd a wyšších umění. Oučastníků takowých nebylo u nás nazbyt; náčelníci literatury československé, zaměstnání jsouce prácemi, weškeré síly a čas jejich zaujímajícími, nemohli uživiti spis ten bez podpor jinostranných, čímž se stalo, že mnohdy jalowé mezi plodné, koukol mezi pšenici se wmísil, což při časopisu tom wíce urážèlo nežli při které koliw jiné české knize. — Již však se časowě změní a hubená léta naší literatury již w úrodnější přecházejí. Literarní dilletantismus wzrostl w žiwou, působící skutečnost, a jediné blaho nesoucí, nesmrtelný strom wědy rozkládá wětwe swé pyšně širým polem naším literarním, pewně se zakořeniw w plodné půdě národnosti a wlastenectwí. Přibylo nám pracowníků we wšech takměř odwětwích nauk, čehož důkazem jest i časopis podotknutý u nejnowějším swém wystoupení.

Přiznati se musíme, že nás obsah tohoto swazečku, ne jen pro rozmanitost, ale i pro důležitost swou poněkud překwapil. Leč potřeba již nahlídnouti u wnitř spisu samého.

1) P. Šembera nás obdařil článkem: O Slowanech w Dolních Rakousích. Předmět článku toho z mnohých stránek jest nám důležitý, za prwní zříme, jak hluboko sahá Slowanstwo w kraje wůbec za německé powažowané, za druhé pozorujeme, jak duch a národnost slowanská mezi obywately krajin nastíněných ještě se zpouzí úplnému podlehnutí Němectwu, wšemi proudy naň se hrnoucímu, ouhlawně však školami. Prawíť p. spisowatel: Slowané rakouští jsou milowní jazyka swého a pilní o jeho zachowání. W domácnosti a mezi sebou wůbec užíwají ho wýhradně. O wzdělání však jazyka slowanského jmenowitě we školách newede se téměř žádné péče.... We škole wyučuje se mládež takměř wýlučně německy. Smutné to wyhlídky. Kolik desítiletí mohou tito Slowané co Slowané obstáti, newzbudí-li je myšlénka jakási wyšší ku poznání sebe a k uwědomění pokolení swého? — Ostatně se dowídáme pěkné a wzorné wěci o powaze tělesné i duševní těchto Slowanů, až na Čechy nadmanhartské, jejichž mraw jaksi newázanějším se prý objewuje. Záhodno bylo by zkoušeti, zdali by práwě u těchto žiwot duševní newzniknul dříwe nežli u ostatních idylličnějších Slowanů rakouských. — Welmi zanímawé jest, co p. Š. o kroji, příbytku, žiwnosti, národních obyčejích, tanci, zpěwu a hudbě, o swadbách a o naříkání při úmrtí z krajin těch wyprawuje. Nebylo mu však možná, nějaké tam zrozené a panující národní písně se dopíditi? Toho jsme w skutku pohřešili.

2) P. Malého: Příspěwek k historii české sedmnáctého století, (ze starého rukopisu wytažen). Zajisté od každého wděčně přijat bude. Dotýká se dob, na něž každý Čech se zachwěním pomní, dob žiwých, kde nad osudnou zemí těžké mraky se stahowaly, jenž konečně si odlehčily w bouřích zničujících. Jaké charaktery za oněch časů wystoupily na jewišti, jaké jich snažení a působení bylo, jak se wše w Čechách hemžilo a míhalo jako we snu zimničném, toho zewrubně wykreslila kronika pod jménem knihy Slawatowy známá (w rukop.) a p. M. wkusně použil obsáhlé látky, we skrowný a však jasný obraz jí ztěsniw.

Mezi nejwděčnější a nejdůležitější články swazku toho náleží ale 3) p. Tomkůw: Česká a německá národnost w Praze až do začátku XV. století. — Rozpráwkou touto si získal p. T. tím wětší zásluhu o naší wěc, an práwě nyní wrány z ciziny krákorají cosi o prabytnosti německé w Čechách, a na usurpací toho tlačí, co jim nikdy nepřináleželo, totiž weškerého našeho wzdělání! — Co pan Pelcl — za zlých časů! — o německé národnosti w Čechách (wiz Abhandlungen der böhm. gelehrten Gesellschaft 1789—1790) powěděl, hlasně na odpor wolalo, a p. T. úloze swé úplně dostál. Mámeť příčiny se těšiti na další pokračowání, neboť jestli že w 15—16. k prospěchu naší národnosti zbudilo se tření sprawedliwé, žiwé a působící, tedy si přejeme také zewrubně poznati, jak se obrátil list stoletím 17., a kterými prostředky nás německá národnost zahrnula. (Dokončení.)

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 69.
12. roční běh.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštownich ouřadů Rakouského mocnářstwí půlletně s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

10. června
1845.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

Lidmila.

Obrázek ze žiwota wenkowského.

Byla krásná zimní neděle. Pozwán do L...., tři hodiny od Prahy wzdálené wísky, nemeškal jsem píliti na místo, kdežto mne drahý milowaný přítel očekáwal, w jehož objetí zapomínám na wšecko, cokoliw by mne jindy poutati mohlo.

Wydal jsem se práwě w poledne na cestu; den byl příjemný, wzduch čistý, k wýletu wábící; s chutí jsem si wykračowal. Hodnou chwílí po silnici putowaw, octnul jsem se u pěšinky do L. wedoucí. Krajina, kterouž jsem nyní kráčel, nemá žádného půwabu a rozmanitosti; muset dobrou hodinu klusati a nic jiného nespatřiti, než planinu sněhem pokrytou; ani žiwou duši newiděti, ba skoro celou hodinu ani stromečku nezočiti, wyjma některé stromy na silnici čnějící, jenž ale nyní zrakům mým zmizely, an jsem se na pěšinku uhnul — w takowé pustině sám a sám putowati — to myslím není welmi příjemné. Spěchal jsem tedy.

Konečně jsem stál na wršku, z něhož je drahou L. widěti; ještě čtwrt hodiny a blaženost moje se počne! — W tom zaslechnu kostelní zwony, zwuky jemné, mohútné w dálku zasílající — poslouchám — ještě jiné zwuky zazníwají — ach! to je pohřební hudba. Oni tak krásně hráli — byli to čeští hudebníci — tak srdečně, že jsem jako přimrazen státi zůstal. To nejsou lecjací šumaři! Jen slyšte — wždyť wysílají zwuky sténající nad ztrátou twora, jehož na poslední cestě prowázejí. O, takowé zwuky zaletají k srdci a mocně dojímají duši! Daloť se souditi, že hudebníci plnou duší zemřelého želíce, citem nejwřelejším nástrojů swých užíwají, aby spolu i bol swůj na jewo dali.

Asi sto kroků opodál po lewé straně ležel hřbitow čtwerhrannou zdí obehnaný; na něm stálo několik lidí očekáwajících průwod, kterýž se nyní na wršku objewil. Napřed klučík nesoucí křížek bílou stužkou ozdobený, za ním hudebníci, pak přicházely díwky w bílých šatech, mající na ramenách rakew, na nižto zelený wěnec s bílými fábory ležel. Za rakwí kráčelo množstwí sousedů; tuším, že kdo jen mohl, mrtwolu ku hrobu doprowázel. Zwědawostí puzen i smutným wýjewem pohnut, wmísil jsem se mezi osadníky, umíniw sobě, jíti na hřbitow, kde hned u wchodu po prawé straně hrob připrawen byl.

Děwčata složily mrtwolu a obstoupily w polokruhu rakew, hlasitým pláčem bolest swou jewíce; w okamžení powstal hlasitý nářek. Přelítnu wšech přítomných obličeje, spatřím wážné kmety, řádné sousedy, zbožné ženy, bujné jinochy, rozkwetající děwčata, čtweraciwé děti — na starých i mladých, na chudých a bohatých, na wšech utkwělo mé oko — každý stál w hlubokém pohnutí pohřížen; ani jedinkého člowíčka jsem nespatřil, jehož oko by zaroseno nebylo; sám duchowní, odříkáwaje modlitby welikým namaháním swou bolest tajil, by ostatní ještě k wětšímu nářku nerozníttil. Widěl jsem wšecky osadníky, jak ztrátu zemřelé želeli — ale což tu není žádného, jenž by bližšími swazky k zemřelé připoután byl? Kdež je otec? kde jste nechali matku? Žádný bratr, žádná sestra se neukáže? — Ah přec! — komu pak to díwky ustupují, nejbližší místo u hrobu mu wykazujíce a outrpně na něj hledíce? Aj! toť mladík sklíčený, na smrt bledý! — jak se chwěje, ale nekwílí — jak se třese, ale nežaluje! — bouře nejkrutější musila útrobu jeho rozkotati. Nikam se neohlíží, okem zakaleným hledí na rakew; přítomní ho znamenajíce upírají na něj zraky swé, znajíť žal jinocha, wědouce, že přišel se rozžehnati s osobou sobě nejdražší — již spouští rakew — nemohl jsem déle trwati!

I spěchám ze hřbitowa k drahému příteli, by mne zprawil o příčině wšeobecného smutku. Museloť se něco neobyčejného přihoditi, neboť bolest byla na twáři wšech welkými písmenami wryta. Dlouho nejistota moje netrwala; přítel zasednuw wedle mne počal wy-

prawowati následující udalost, jenž celé osadě weliký smutek způsobila.

* * *

Lidmila byla jediná dcera chalupníka Wojtěcha S—a, kterýž malým obchodem w obilí sebe a dceru swou pořádně žiwil; matku neznala; onať brzo po porodu zemřela, zanechawší outlé děcko sklíčenému otci, jenž nad oumrtím milené manželky zkormoucen, sám s dcerou dny žiwota tráwiti přislíbil a wěrný slibu swému wíce se neoženil. Protože ale sám díwku opatrowati nemohl, wzal k sobě sestru swou Mařenku, jíž Lidmilu odewzdal, by jí laskawou matkou byla a otci zbožnou dceru wychowala. Mařenka úkol swůj swědomitě wyplnila; dítě w bázni boží wychowané, w krátkém čase nad jiné děti wesnické wyniklo; příwětiwostí swou každého okouzlujíc, stalo se brzo miláčkem celé osady.

Chaloupka, w níž Wojtěch přebýwal, nebyla sice weliká, ale ouhledná; wždy čistá hleděla mile na mimojdoucí. Dwakráte za rok býwala bílena. Wábil-li zewnějšek, překwapil wnitřek — nářadí prosté, ale čistotou se-třpytící, wkusně sestawené, podlaha rowná, wždy umytá, peřiny bílými cejchami powlíkané — wšecko swědčilo, že tu hospodaří wtělená čistota, že zde wládne panna, kteráž čistotě zaswěcena, krásnou stránku žiwota sobě wywolila.

W červnu předešlého roku přišel jsem ponejprw do L..., bylo to také w neděli. Na wečír stoje u okna a hledě w krajinu, jíž poslední paprsky zapadajícího slunce ozářowaly, zaslechnu najednou zpěw, hudbou libozwučnou prowázený; zatajím dech, aby mi ani zwuček neušel — ale jak jsem se zaradowal, slyše známou českou píseň, kterouž jsme se často co študenti wespolek k wlastenecké lásce rozněcowali? Neznámý w místě, newěděl jsem, co to znamená? Abych nabyl jistoty, wyšel jsem si na náwes. Zatím zpěw zanikl; wěda wšak, odkud dříwe zazníwal, zaměřil jsem kroky swé w tu stranu; tu začali zase plným sborem Jelenowu:

Nech sna růžowého,
Děwo milená!

Přistoupím blíže a hle! u bílé chaloupky widím několik mladíků, a w jich čele učitelského pomocníka, jenž hudbu řídil. Hlasy byly čisté, zpěw zdařile přednešený — na sbor následowal čtwerozpěw Škroupowy písně „Kde domow můj?“

Po ukončeném zpěwu otewřely se dwéře chalupy a krásná díwka w prostém selském oděwu wyšla, zpěwcům díky wzdáwajíc. Byla to Lidmila, kterouž jsem tenkráte ponejprw zočil; slawila příští den 17. jaro swého wěku; wyšla a děkowala; ale ještě dnes připomínám si ona slowa, jimiž pomocníka uwítala; pronikly nejhlubší duší mou a zaryly tam obraz díwky, kteráž mi nikdy z paměti newyjde.

Její celá bytnost měla do sebe něco poswátného, co jí w prwní rozmluwě uctu wšech získalo. Předstawte si jen díwku 17letou, w plném rozkwětu mladosti, postawy newelké, ale rowné a ztepilé, černowlasou, černookou, červených lící, nachowých rtíků — w ústech řadu nejbělejších perliček; ať mluwí, uslyšíte lahodnou hudbu, prostomilou domácí skladbu; hleďte jí do očí, jak se jí w nich duše třpytí; podejte jí pak prawici, ucítíte jemný tisk — a weta po wás. Znalať ona také nejkrásnější stránky n a š e h o žití — byla Češkou, byla wlastenkou. O, toto slowo chowá w sobě tajuplné kouzlo, kteréž w srdce wštípeno wšecky prázdnoty wyplní a člowěka s Bohem, s celým swětem smíří. Onať poznala, že je oudem wlasti, nad kterouž bdí mocná ruka Páně, powolawši ji k nowému zdrawému žiwotu — našla oleje čerstwého ze stromu národnosti; wěčná lampa na oltáři duše pro wlast hořící přispěje rozmnožowat swětlo, jímž celý národ ozářený skwíti se bude, by i jemu w řadě jiných oswícených národů místo wykázáno bylo, jakowé sobě wydobyl, zwítěziw nad temností a bludem, když byl pro znak: O s w í c e n o s t w dlouhém, krutém boji zápasil.

(*Dokončení.*)

DENNÍ KRONIKA.

Ze Dworu Králowé. (***Knihowny.***) Ačkoli již hlawní škola zdejší wlastimilowným podniknutím důstojného pana W. Krulicha A. D. S. J. pro školní mládež při knihowně hlawní školy též oddělení českých kněh má, jenž přes 50 českých spisů obsahuje, napotom při díwčí škole (jakož we Kwětech letošních w č. 52. podotknuto) — česká knihárna zřízena pro mládež: založilo welebné duchowenstwo spolu i mnozí milowníci české národnosti jazyka a literatury ještě dobrowolnými příspěwky jak w penězích tak i knihami knihárnu pro dospělé čtenáře, kterážto dne 2. dubna t. r. ponejprw otewřena jest, jakožto w den jmenowin Jeho důstojnosti p. Frant. Ulricha, městského děkana a ochrance knihowny této, při kteréž příležitosti zakladatelowé Jeho důstojnost od Marinky Scheywlowé přednešenou básní poctili. Wydáwání kněh a zpráwu nad touto w děkanství postawenou knihownu přejal wel. p. A. Martinic, jenž s příkladnou horliwostí nejen sbírku hojnou ale i wedení pamětní i zapůjční knihy na se ochotně wzal, kteráž jména pp. přispíwatelů, prawidla wypůjčowání, dějeprawu udalostí a osudů této knihowny a seznam spisů s cenou jich i dárci obsahuje. Prospěch we čtení jewí se takowý, že ze 150 spisů mnohdy jen 20 we skříni pozůstane. Bůh žehnej a popřej dlouhého trwání tomuto ušlechtilému podniknutí, jehož heslo Kollárowo:

Pracuj každý s chutí úsilownou,
Jenom wůlí mějme rownou!

J. Pelikán.

Z Loun. (***Česká beseda.***) Jest-li řeč o duševních zábawách, tedy zasluhují dobře připrawené besedy, kteréž ač

posud na wenkowě welmi řídka bývají, k spanilomyslnějším, prospěšnějším a pružnějším weselím počteny býti. Dne 1. čer-wna držena byla w zdejším městě první česká beseda s wřelým domácích i přespolních hostí oučastenstwím; čímžto se opět projewila jejich čilá láska k řeči mateřské, lásku k wlasti za následek mající. Když se šeřiti počalo, naplňowal se wkusně k tomu oučelu připrawený sál ctitely plesu wzácného pořád wíc a wíce, až pak před dewátou počátek učiněn byl tancem, wýbornou hudbou prowázeným. Na to wystoupila panna Homannowa, deklamowala s žiwým pocitem „Radu ženskou" a byla s hojným potleskem od posluchačů poctěna. Její místo zaujali pak po sobě tři pánowé, první přednášel „Radu mužskou", druhý „Jindy a nyní" a třetí „Báseň na wlast". S patrnou pochwalou úkolu swému dostáwajíce, zajisté něžné city w srdcích a skwělé roznícení w twářích probudili. Posléz korunowána byla tato zajímawá beseda jasným a milotekoucím zpěwem při fortepianě — zpěwem rozličných písní národních od panny Kunčowé přednášených, na kteréžto národní hymna s plným hlaholem we welikém sále se rozléhla. Wýnos besedy bude prý k rozmnožení knihowny pro mládež a k zakoupení skladeb hudebních pro chrám Páně odweden. J. D. L.

Od Cidliny. (*Hudební a diwadelní zábawa.*) We Wysokém Weselí dáwala ochotnická společnost hudební a diwadelní wyražení, w sále J. S., ku prospěchu našich wytopenců. Začátek učiněn uwerturou z Bílé paní od Boieldieu; pak následowalo diwadlo: „Láska dětí" a „Náhrada dobrého srdce;" mezi oběma hrál na piano mladý p. B... „Etudu" od Moschellesa a „Trantellu" od Döhlera a jiné dwě skladby, při čemž welikou hbitost na jewo dal. Ku konci slyšeli jsme dwě české písně, přednášené od sl. Š. a N., to jest „Lizinku" od Marka, a „Společní" od Čelakowského. Dle náwěští jsme se arci těšili, Lizinku přednešenou slyšeti hlasem patřičným, to jest mužským; ale rádi jsme wzali konečně za wděk i tím, co se nám podalo. Společní byla přijatá s pochwalou, a také to w skutku zasluhowala. Pak následowala uwertura z „Don Juana" a Doslow přednášený od mladší sl. N. — Wolení kusů bylo dobré; ale obecenstwa nebylo tolik, jak se mohlo očekáwat. S lítostí jsme pohřešili zwláště několik pánů, které jsme mezi prwními spatřiti se domníwali. L. Radimský.

BESEDY.

Průmyslná wýstawa we Widni. Počet wýstawních uměleckých wěcí obnáší letošního roku ke 2.000, ještě roku 1835 jen 500, roku 1839 ale jen 721 wýrobků se sešlo. W Paříži bylo r. 1844 k 4.000 wýrobků, w Berlíně toho samého roku 3.000, při čemž wšak poznamenati dlužno, že zde nejen z celého Pruska, nýbrž i od celé celní jednoty, ba téměř z celého Německa a rakouského mocnářstwí wýrobky w nemalém počtu zaslány byly, kdežto we Widni oučastenstwí pouze na mocnářstwí se wztahuje a wýsledky přičinliwosti tedy tím wíce zajímají. Dle spisu (nacházejícího se w tisku) dworního rady Černíka (Czörnig), jenžto jako wrchní spráwce statistických poměrů při c. k. generalním oučtowním úřadu nejlepší přehled průmyslowých dat má, obnášela jistina dílen a menších průmyslowých žiwností roku 1841: 795,000.000 zl. stř. — Wídeň sama zhotowuje a wytwáří wíce, než celé králowstwí würtemberské s 1,800.000 obywately. B.

Wzorné nápisy! Wěc není tak nepatrná (jak se snad mnohému býti widí), že se o wýwěsních tabulkách našich žiwnostníků mluwiti začalo, a potěšitelný musí býti wšeliký pokrok w této wěci pro každého, kdož na každé pohnutí národního ducha zřetel obrací. Z mnohých stran došly nás w ohledu tomto již radostné zpráwy; já pak pro swou osobu měl tuty dny hrozitánské potěšení w Českém Brodě, wida že i zde již národní duch křídlama hýbati začíná! A jak se hýbá! Wypnul se již tak daleko, že si dal tento nápis udělat: Handlung w kůžích des W. K..z. Je-li pak to chlapíček — takowý duch národní? — Ženušku má we S..... za Josefowem pod nápisem: Anna Wodička, prüfowaná babička. B.

P. Lexowo panorama Petrohradu zůstane jen do 25. tohoto měsíce na odiw wystawené; po něm bude se nowě zhotowené panorama sídelního města Berlína okazowati; o němž swým časem wíce.

Stejné stesky! Častěji si stýskáwáme, že mnozí z Čechů tak negramatikalně píší; wšak to nás nermuť, wždyť nejsme samotní, ježto si na tu chybu stýskati musíme. Tak wyčítá i anglický žurnal „Examiner" ministrům, že wyjma lorda Aberdeena, žádný z nich psát neumí. Sir Peel prý má sloh jako sloužící, a úřadnímu slohu lorda Stanleye prý žádný nerozumí. Tak prý tam píší skoro wšickni wyšší úředníci, a desítiletý žák by jim mohl chyby oprawowati. M. K.

Matice ilirská w Záhřebu. Nejdůstojnější pan swětící biskup, Josef ze Schrottů, doslal redaktorowi národních Nowin Záhřebských, panu Gajowi, následující wlastenecký w čistém ilirském jazyku sepsaný dopis, kterýž w těchže nowinách položen takto zní: „Pane redaktore! Jelikož Jeho c. k. apoštolský Majestát jako powždy, tak i zwláště w nowější době welejasné důkazy dáti ráčil, že hájení práwa spojených králowstwí Chorwatska a Slawonska Jeho nejwyšší wůle jest; a jelikož i milostiwým zřízením katedry ilirského jazyka při záhřebské kr. akademii nauk, mému wedení swěřené (pro kterou již i konkurs dne 5. máje odbýwán byl), zřejmě prohlásil, že wšem řádným prostředkům, k sílení a podporowání chorwatsko-slawonské národnosti směřujícím přiwoluje: tedy jakožto wěrný a wděčný poddaný Jeho Majestátu, swého nejmilostiwějšího pána i wladaře, a jakožto oddaný syn swé wlasti za swatou powinnost (hledaje w tom weliké cti) sobě pokládám, abych při každé jen možné příležitosti i skutkem dokázal, jak welice se nejwyšším těm otcowským záměrům kloním, a kterak dle nich i swé činy pořádám. K tomu účelu jsem pro národní (ilirskou) Matici pět set zlatých stříbra jejímu kassírowi doručiti kázal, což Wašnostem z té příčiny wěděti dáwám, protože Wás spolu o wkladení tohož dopisu do Wašich „Nowin" žádati musím, aby můj prawý úmysl a wýznam mého činu proti wšelikému křiwému wykládání zahájen byl. Wašnostem s úctou k službám wolný atd. atd." — Nejen wlasteneckým dopisem ale i welikomyslnou tou podporou národního ústawu Matice podán utěšený důkaz, kterak oswícení, we wysokém důstojenstwí stojící mužowé uznáwají, že jen prostředkem mateřského jazyka národ k prawému blahu se přiwáděti může. D.

Nowý obraz! Pešťanský umělec Waltzel wydal krásný weliký obraz, představující sedm podobizen osob slowanských při reformaci se wyznamenawších. Jest to jako přídawek ke kázním Jana Kollára, kde se žiwotopisy těchto osob nalézají, a na kteréžto wýborné dílo obecenstwo naše pozorno činíme. S.

Prodej dětí! Maďarský časopis „Budapesti hiradó" wyprawuje, že hladem mořeni obywatelé orawských krajin, stěhujících se do Slawonska, w Pešti prawý lidský trh způsobili. Oni prodáwají swé děti, díwky 8—9tileté za 5 zl., chlapce ale za 10—20 kr. — Za jednoho chlapce byly podáwány tři dwacetníky, a rodičowé se již radowali z tak dobrého prodeje,

když chlapec kolena matky objímaje, bědowal, že již nikdy wíce o chleba prositi nebude, jen aby ho u sebe nechala. — To nejhorší, co se přitom stáwá je, že rodičowé ani jména kupujících newědí. B.

Irská společnost w Londýně, wydáwá jako naše Matice, knihy w národním jazyku, který ještě w některých hrabstwích Irska panuje. Mají takowý osud s angličinou, jako my s němčinou. Města mluwí po anglicku, rolníci okolo měst po anglicku i po irsku, wšak wzdálenější rolníci mluwí jen starou mateřčinu. Mimo to panuje wůbec angličina, a i sám O'Connell řeční w anglickém jazyku, míchaje ale častěji irské průpowědě. W nowějších časech, při probuzení wšech národností, wznikla i tato společnost, a hledí rozšiřowáním knih w národním jazyku wzdělanost mezi sprostými Iry rozšiřowati. Wydali nejwíce biblí, kněh náboženského obsahu a ku školnímu cwičení. Příjmy této společnosti obnášely letošního roku 50.000 zl. stř.

Emancipace. W sewerní Americe, w městě Woolwichu, wywolili swobodomyslní občané dwě dámy za okresní soudce. Nebude to dlouho trwat, a Amerikáni pošlou swé dámy do kongressu.

Napoleon a dítě. Na ostrowě Heleně zpomínal si Napoleon často na dny swého dětinstwí. Tak také jednou wyprawowal, že ho chůwa nikterak ukonejšiti nemohla. „Spí, Napolenku,“ prawila k němu, nemohouc ho nikterak utišiti, „spí, až budeš welkým, dám ti korsické králowstwí.“ — „A co ještě?“ — „Dám ti také francouzské králowstwí.“ — „A co ještě?“ — „Celý swět třebas; wíc ale nechtěj, sice bychme tebe s trůnu swrhnouti museli.“ — Nato se malý Napoleonek utišil, a opakuje si, že dostane Korsiku, Francouze a celý swět, usnul. Jako jinoch, i jako muž prý často na to zpomínal (?).

Nowá expedice k sewernímu pólu, byla dne 18. máje z Angličan wyprawena. Jsou k tomu cíli určeny dwě lodě, „Erebus a Terror,“ pod zpráwou kapitána Franklina. Zdař Bůh! aby se jim poštěstilo, co již záhubu tolikera lidem přineslo. M. K.

W ruském Polsku je židům zakázán wšeliký prodej i pálení kořalky, pritom nesmí žádný z nich ani tu nejmenší službu u křesťana přewzíti, aby mu při pálení pomáhal.

Básníku *Freiligrath*-owi učinila společnost jeho ctitelů w sewerní Americe pozwání, aby se tam přestěhowal, a chce mu dáti pěkný statek, kdyby se tam osadil.

Cholera. W Sheffieldu stojí na místě, kde roku 1832 na choleru zemřelí pochowáni jsou, malý pomník, na upamatowání hrůzných dob za onoho času. Na welikonoční pondělek šly tam dítky na procházku. Hned po příchodu roztonal se 12tiletý chlapec a zemřel na to w sobotu. Lékaře widěli přinuceni nemoc za asiatickou choleru prohlásiti, neb mrtwola celá zčernala. Do pondělka rozstonalo se jiných šest dítek na tu samu nemoc. Již se počalo wůbec obáwati, že se nakažliwý mor rozmáhá, wšak ale wíce žádný se neroztonal. — Příčinu toho wyjasňuje jeden sheffieldský list takto: Nedáwno byl hořejšek místa, kde mrtwoly pochowány leží trochu rozwežen, a tím se snad stalo, že i otwory se způsobily, jimiž morowý wzduch wystupowal, ačkoliw by po třinácti letech žádný se toho nebyl nadál. — Strach, jakýž mezi obywately sheffieldskými powstal, můžeme si snadno pomysliti. B.

Literatura.

Časopis českého Museum.

(Dokončení.) 4) Několik nowě objasněných obdob slowesa od W. Hanky a 5) o přetwoře časoslow středních w činné, od J. Hulakowského, důležité a zajímawé jsou články nejen pro jazykozpytce, alebrž pro každého, kdo nynější snažení o zbohacení a očistění, jakož zwláště o zprawidelnění našeho jazyka ceniti zná.

6) Slowo o české národnosti od J. Er. Wocela. Slowo toť w čas, důležité a žiwé. Přímost a neohroženost pana spisowatele působila w nás jako wonný wětřík w okresech společenského žiwota našeho. Kdo mužně wystoupí, tohož slowa w nejhlubších útrobách srdce ozwěny naleznou. P. W. wěc swou wýtečně prowedl, a poznali jsme publicistu, jakýchž u nás wíce potřebí, a wšak bohužel málo nalezti.

7) W Písních Hostýnských od Furcha jewí se nadání známého již nám básníka. — P. Wocel wšak nowým plodem swé Muzy nám se w brzku objewí. Zlomek romantické básně 8) Labyrint Sláwy zbuzuje naši zwědawost a dychtiwost po celku. Tolik jsme wyrozuměli, že Jan Kutnohorský co Faust, a Bludaspory co Mefisto na jewiště wystoupějí. Jaký jich úkol — ukáže budoucnost. Jakož Jan co idealista, takž Bludaspory co humorista se jewí; obou ráz, jakož i snad směr celé básně pronešen w slowech Bludasporyho k Janowi:

Z patra mluwíš, tak že by se zdálo
Mnohému, jenž blíže nezná tebe,
Že chceš mocně strhnout na zem nebe;
Než wšak — welké dudy, dechu málo!
Nicméně já dle swé powinnosti
Zawedu tě k hrobu minulosti;
Spatříš dříwe než zableskne ráno
Před wěky co w Čechách pochowáno! —

9) P. Jachim podal stručný nástin powahopisu Adama Junoša z Rozcišewa Rozčišewského. Poznaliť jsme opět slowanského ducha, a oné bodré lidomilné srdce, jenž wznešenou myšlénku wzájemnosti pochopil; a jestliže kdo slzu wděčnosti wším práwem roniti má na hrobě toho muže, tedy my Čechowé stůjmež w čele želících, neboť nám zwláště příbuzné bylo srdce jeho, jakož i mysl jeho celá na snažení našem lpěla.

10) Smlouwa, kteráž se stala mezi císařem Rudolfem a Matyášem arciknížetem rakouským w polním ležení mezi Stěrboholy a dolními Měcholupy r. 1608. Podal Dr. Bed. Dudík. Důležitost smlouwy této pro dějepis český doswědčowati, máme za zbytečné; jestiť patrná sama sebou. Dosti na tom, když podotkneme, že touto smlouwou „Matyáš za nástupce Rudolfa w Čechách a za plnomocného pána Morawy uznán byl, pod tou wšak wýminkou, aby Morawa na wždy při koruně české zůstala.“

11) Zprawy o literatuře polské a ruské jsou wítané — o české pohřešujem. — Že Matice naši tímto čtwrtletím opět 1005 zl. přibylo, každého wlastence zajisté potěší, jakož zpráwa, že příštím rokem časopis tento každého druhého měsíce wycházeti bude. Karel Sabina.

Nowá kniha.

Vollständiges deutsch-böhmisches Wörterbuch von Josef Franta Šumawský. 9. Heft. Pharisäer— Schlangendienst.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 70.
12. roční běh.

KWĚTY.

12. června
1845.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakouského mocnářstwí půlletně s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

Lidmila.

(*Dokončení.*)

Lidmila byla šťastná; čistou duší wsála do sebe, co jí mír a útěchu w každé době poskytnouti mohlo. Otec ji milowal nade wšecko; zprávný we swém obchodu požíwal w plné míře slasti domácího pokoje. Wedlo se mu dlouho dobře; wýdělky ač nebyly znamenité, přec mimo wýžiwu tolik poskytly, že mohl něco uložit. Uhospodařiw několik set zlatých, započal wětší obchod; nakoupiw obilí na korce a spořádaw sobě potah, wozíwal je do Prahy na prodej.

Na počátku se wše dobře dařilo — jmění rostlo. W krátkém čase znali Wojtěcha po celém wůkolí co podnikawého obchodníka. Ale štěstí mu dlouho nepřálo. Obilí w zásobách nakoupené se pokazilo; on neobdržel ani polowiční peníz; tak se to dělo několikráte a ubohý přišel na mizinu. Nezoufal si wšak, měl ještě chalupu. Wypůjčiw sobě několik zlatých, pustil se znowa do obchodu; ale bohužel! wedlo se mu zle, nad míru zle, wšecko prodělal, a chtěje wěřitely swé upokojit, musil prodat chalupu a do nájmu se stěhowat. Co nyní začít, kam se wrhnout? Lidmila byla nejwíce k politowání; trpěla mnoho — měla wšak kalich trpkostí na dno wyprázdnit.

Majitel chalupy, do kteréž se Wojtěch odstěhowal, byl muž, o němž powěst šla, že si často způsobem nedowoleným wýžiwu hledá; byl muž podezřelý, neboť jedenkráte při krádeži postížen a k soudu dostawen, jen s welikou tíží wywázl, protože dostatečných, proti němu swědčících důkazů nebylo. Přijímaje Wojtěcha do nájmu a wida ho wšech wěcí sproštěného, myslil, že by to byl k wywedení jeho záměrů muž, jakowého hledal — znalť přísloví: Nouze naučila Dalibora housti — a čekal jen na příležitosť, aby mu swůj oumysl mohl sděliti. Ta se brzo wyskytla.

Oba žili w jedné chalupě; Jirka — tak se jmenowal chalupník — často k Wojtěchowi přicházíwal, měl se k němu wlídně a bídu jeho wšelijakými příspěwky ulehčowal. Častým obcowáním stal se jeho nerozdílným přítelem a když byl sobě dost welikou moc nad ním wydobyl, wytasil se chytře se swým náwrhem. Ten se ale Wojtěchowi w nejhlubší duši protiwil. Jirka wšak nepřestal dotírati; k dosažení swých oumyslů pobízel ho častěji, aby s ním do hospody šel, kde se wšech trampot a strastí při sklenici dobrého piwa sprostiti může. On swolil; Jirka pewněji dolehal — kde nestačil Jirka, pomáhala sklenice — a Wojtěch klesl.

Od toho času přicházíwal často pozdě w noci domů — někdy tak napilý, že žádného neznal. Jak při tom ubohé Lidmile býti muselo, snadno si každý pomyslí. O oukladech Jirkowých nic newěděla; že byl otec zaweden, bylo patrné, a že swůdce jeho welkou moc nad ním míti musí, an w tak krátkém čase docela z prawé cesty se uchýlil, toho se Lidmila domyslila. Umínila si tedy, zawedeného otce k dobrému přiwesti. Prosila ho, když byl střízliw, aby se takowých poklesků warowal; on slíbil, že se polepší; dostál slibu první den — druhý den zase zmizel, a ona byla ještě ráda, když se w noci wrátil.

W takowé tísni hledala ubohá díwka rady u duchowního pastýře. Ctihodný kmet milowal ji wřele a přislíbil, že se wšemožně o to zasadí, by dobré dceři zase dobrý otec byl nawrácen. Potěšená wrátila se domů — otce nenašla. Čekala celý den — otec nešel; přišla noc — Lidmila náwrat otce teskliwě očekáwala, otec wšak nepřišel. Hrozným snem wyděšena, plna ouzkosti wstala a uzawřela, že bude otce hledati.

Šla nejdříwe k sousedowi Jirkowi — hle! Wojtěch sedí s ním za stolem; oba potajmo howoří, o něčem důležitě rokujíce. Sotwa byla do sednice wstoupila, zaslechla kroky několika mužů příchozích; Wojtěch a Jirka to zpozorowali a ulekli se, bylo wšak již pozdě; dwéře se rozlítly a do sednice wešlo několik

čistě ošacených pánů s rychtářem L...ým. Lidmila zbledla. Oni však dívky si newšimnuwše počali w sednici hledati; obrátili všecko zewrub, až přišli na truhlu postawenou za kamny. Otewřeli ji — ha! tu našli, co hledali; chopili se Wojtěcha a Jirky, spoutali je, wsadili na wůz již připrawený a odwezli je.

Lidmila widouc toto počínání, omdlela — bezžiwotnou donesli na lůžko. Sešlo se hned několik sousedů; osadní pastýř dowěděw se všecko, pílil k Lidmile; poslalo se pro lékaře, kterýž ji teprwa za čtyry hodiny wzkřísil. Radost přítomných byla nelíčená, plesali však před časem. Lidmila wíce newstala, padla do těžké nemoce, druhý den již žádného neznala a třetí den skonala.

Nářek osadníků byl weliký, zwláště ale pomocník, kterýž se po celý čas její nemoce od lůžka nehnul, zoufale sobě počínal. —

Jirka s Wojtěchem byli do R... k wyšetřowání zawezeni. — W oné osudné noci totiž okradli, spolčeni s jinými wrchního D—ho; jeden opozdiw se byl chycen, a ten soudruhy swé wyzradil; načež ještě tu noc ouředníci do L.... se odebrali, aby oba zajmuli.

* * *

Šel jsem s přítelem z procházky. Bylo ticho — ani wětříček nerušil mír, w němž krajina spočíwala. Museli jsme okolo hřbitowa. Připomínali jsme si osud nešťastné díwky — diwné myšlénky nás opanowaly. Tu jsme zaslechli zpěw; byl to libozwučný tenor pomocníkůw, jenž sedě na hrobě swé Lidmily, s milenkou se loučil.

Lidumilo! drahá díwko,
Nezříš wíce krásnou otčinu,
Spěcháš k zdroji wšeho žití,
Letíš w nadehwězdnou krajinu.

Tam kde trud a strasti hynou,
Kde se miliony celují:
Tam dlíš nyní w sboru duchů,
Jenž ti wěčnou lásku slibují.

Wedou tebe w jasnou říši,
K trůnu Boha — tam ti poklid dán.
Milost — zazní w kruhu duchů,
Milost! — wolá mocný nebes Pán.

Ferdinand Jirchářský.

Ze žiwota chudých.

(*Pokračowání.*)

„Ty jediný jsi mi pozůstal, swědku blažených dnů!" mluwila pak w sladkobolestných zpomínkách na prsten pohlížejíc. „Na tobě zakládala se moje wíra — tebe jsem ukrýwala před hltawýma rukama chudoby — tebe jsem šetřila — o budiž mi nyní wykupitelem z nouze největší. Pro swé dítě pustím tě do rukou cizích — ne pro sebe, o ne! — já bych mohla nad hrobem státi: ty bysi nepřišel ode mne."

Mezi tím strčila kroužek na prst, zawřela truhlu a uspořádala zas na sobě poněkud swůj chatrný šat. Pak přikročila k posteli, shýbla se k dítěti, políbila je na čelo a udělala mu křížek.

„Anděl strážce tě opatruj, mé děťátko!" řekla se slzawýma očima, přistawila z naprotější strany k posteli dwě židle, ačkoli se nebylo co nadíti, že bude dítě tak nepokojné, aby mohlo ze swých drchniček spadnouti — pak wyšla tichým krokem ze sedničky a zawřela dwéře na klíč.

Běžela do líkárny. U samého wchodu se zastawila a nahlídla do ní skleněnými dweřmi. Kromě prowizora a mládence nebylo w ní žiwé duše. To práwě chtěla.

Rychle tedy otewřela a wešla. Srdce jí tlouklo — na čele jí wywstáwal pot.

„Poníženě prosím," obrátila se k prowizorowi, skládajícímu papír na prášky, a hledícímu přitom pilně do romanu, kterýž ležel wedle něho na stole; — „poníženě prosím — je ta moje medicina hotowa?"

Prowizor na ni pohleděl — znalť ji už, poněwadž tam po celý čas nemoce dítěte swého chodila; ale neodpowěděl a sáhnuw k wážkám, pošoupl lahwičku s tmawou tinkturou ku předu.

Ubohá žena si přála míti lík již w ruce a býti s ním we swém nuzném příbytku!

„Já si to dala napsat pro swé nemocné dítě," jala se bojácně mluwiti, newědouc ještě, jakým způsobem se k cíli dostane; — „bude to bezpochyby poslední medicina, jakž mi pan doktor slibowal...."

„Tedy si to jen wezměte — a jděte s Pánem Bohem!" odbýwal ji prowizor.

„Oh, což je ono o to," promluwila opět sklíčená matka, netroufajíc si ani oči pozwednout — „ale musím dáti čtyrycet krejcarů, není-li prawda?"

„Čtyrycet krejcarů!" řekl prowizor krátce.

„Ale já je nyní nemám," dodala si matka srdce, a žiwěji řinula se jí od toho okamžiku slowa ode rtů; dělo se to strachem, aby o lík nepřišla. „Peníze w tu chwíli nemám, ale mohu zde, jemnostpane, něco nechat, co má wětší cenu, nežli čtyrycet krejcarů — a co si zase wyplatím, jak mile k penězům přijdu."

„Jste, milá ženo, blázen?" ozwal se nyní mládenec místo prowizora, kterýž se nad požadowáním chudé osoby tak diwil, že takořka ani odpowědít nemohl.

„Ještě nejsem — ale wí Bůh! že do zbláznění daleko nemám," řekla žena skoro wášniwě—„nebude-li brzo pomoci. Tuhle mám prsten po mém nebožtíkowi— po otci mého dítěte—je to prsten swatební—nemocí a bídou přišla jsem o wšecko: tuto jedinou památku jsem uchránila — ale teď ji musím dáti z rukou, třeba se i štěstí odemne na wěky obrátilo, jako se stáwá, když si neumí člowěk swatebního prstenu wážiti. W zastawárně mi na to nic nepůjčí — a také se nemohu zdržowat — ale on je w skutku dražší, nežli lahwička této mediciny.... o prosím, prosím, pozdržte ho zatím zde, nežli budu moci zaplatit!

„Ale co pak wám napadá!" odbýwal ji mládenec newrle. „Co pak myslíte..."

„Nic nemyslím — nic, jemnostpánowé, co by se wás mohlo dost málo nemile dotknouti!" wskočila mu žena do řeči. „Já myslím jenom na swou potřebu—a na to, že snad ještě dobrotiwé srdce naleznu, kteréž chudobě uwěří. Nemyslete si, že wám zde prstýnek dlouho nechám — o ne, toho se nebojte! Wždyť nemám po otci dítěte swého už pranic jiného, nežli tento kroužek a.... ránu w srdci, která se nikdy nezahojí. Ach, wíte-li, pánowé, co to obnáší: přijmouti od někoho prsten swatební, koho milujem: tedy pochopíte, že wám ho zde nenechám."

„Nedáwejte ho ani z ruky, ale wezměte swou medicinu a běžte k swému nemocnému dítěti."

Tak se ozwal za ní náhle cizí hlas, a když se žena kwapně ohlídla, spatřila před sebou čistě ošaceného člowěka mužných let a příwětiwých twáří. Podobal se zámožnému měšťanu. We swé horliwosti nebyla pozorowala, že wešel brzo po ní do lékárny, a že slowa její zaslechl.

Radostný čerwánek přeletěl jí přes twáře. Rychle přistoupila k cizinci a políbila ruku jeho, dříw nežli to mohl zabránit.

(*Pokračowání.*)

DENNÍ KRONIKA.

Z Kutné Hory. (*Diwadlo. — První beseda.*) K oslawení jmenowin našeho zeměpána bylo od našich ochotníků opět dne 30. kwětna jako na záwěrek letošních představení dáwáno „Roztržití" dle Kotzebue, a pak „Dwě Slowa" zpěwohra dle francouzkého od Štěpánka, hudba od D'Aleyrac-a. Obě představení došly pochwaly. Zwláštního podotknutí zasluhují také městští hudebníci, kteří bedliwým souhraním k celku dojista nejwíce přispěli. Škoda že překlad „Dwou Slow" z té nejrychlejší fabriky nebožtíka Štěpánka pochází, a tudy při opětowání kusu toho, jehož se nám jistě dostane, by přáti bylo, aby dobré péro celý kus přewracowalo. — Naše besedy počaly se dne 4. čerwna w městské střelnici. — Mnoho štěstí k nowému kroku k pospolitosti! a lze-li hned wedle první na budoucí souditi, tedy se můžeme na ty nejutěšenější zábawy těšiti. O páté hodině odpolední započala hudba w zahradě městské střelnice nápěw národní hymny hráti, a rány z moždířů oznamowaly pozwanému obecenstwu počátek wyražení, kteréž se také z domácích i okolních hostů sestáwajíc, wzdor tomu, že celý den počasí příznivé býti nechtělo, welmi četně sešlo. Do sedmi hodin hrála hudba w zahradě, pak se šlo do welmi wkusně národními barwami wyozdobeného sálu k tanci. Před početím držel jeden z podnikatelů besední čtení, co úwod k našim besedám, které se welice líbilo. Rádi bychme je někde otištěné spatřili. Na to se zpíwal Jelenůw sbor „S Bohem buď" dle Prochowa nápěwu a pak píseň ze zpěwohry „Zampa." Obě ochotou jednoho z hostů wenkowských rázným hlasem přednešené. — Weselost a rozmar panowaly po celý čas besední, a wůbec ozýwá se wšude ozwěna ouplné spokojenosti s tímto nowým podniknutím. x.

Z Wopořan. (*Wysoké stáří.* Z listu přátelského.) ....Musím ti sděliti dwě okolnosti, wyznačující bohatost osady zdejší w lidech dlouhowěkých. Dne 25. dubna posluhowal jsem swátostmi umírajících třem stařenám, z nichž jedna 103, druhá 102 a třetí přes 90 let počítá. Po skončené pobožnosti wyprawowaly mi tyto tři wdowy mnoho z dáwnowěkosti, což by i tebe co milowníka starožitností bylo zajímalo. Wšem třem swítí — aspoň dle okolností — naděje ještě delšího zde trwání. — Pátý den měsíce kwětna byl okolí zdejšímu den plný radosti, an welebný p. Emilian Jedlička, kněz řádu premonstratského na Sioně swým rodičům w tomže chrámu Páně a před týmže oltářem, kde před 50 lety práwě 5. kwětna jako ženich a newěsta lásku a wěrnost sobě slíbili, co jubilarním manželům požehnání udělowal. F. F. Felix, farář.

Z Přeštic. (*Rozličnosti.*) Před nedáwnem wykopal jeden zdejší měšťan u přestawowání swého domu popelnici, šest obrazů, hodinky a mnoho jiného nářadí. Popelnice byla již na mnoha místech potlučena, snad nepozorností nádeníků. Obrazy byly půl lokte široké a dlouhé, zakulacené. Na první pohled jsem myslil, že jsou lité, tak mistrně wytwořené wypadaly; lépe wšak je prohlídnuw, poznal jsem, že jsou hliněné, představowaly: P. Ježíše modlícího se w Oliwetské zahradě, Matku Boží, s. s. Jana, Wáclawa, Wojtěcha a Prokopa. Nemotorností nádeníků wšak přišli k zmaření. — I Wodokrtský rychtář nalezl při kopání w swé zahradě též takowý obraz, představující umučení Páně. — Jistý woják nalezl tamtéž 4 libry těžkou sekyrku. Z prostředka, kde díra byla, kulatila se až ke konci, kdež teprw počínala pleskatět — na druhé straně byla dwoulibernі koule. — Později se prozradil pacholek, který wykopanou zem odtud wozil, že as 60 stříbrných peněz na sobě slepených w zemi našel, které wšak jednomu židu za 20 kr. wíd. čísla prodal. Ptal jsem se u žida, jestli by ty peníze ještě měl; ten se wšak nechtěl k tomu znát. — Snahou welectěného lidomila, p. J. Rozsypala zdejšího kaplana sešlo se sedmdesát zlatých pro wytopence. — W brzkém čase dohotowí wodokrtský rychtář p. W. Mašek knihu, kteráž o powinnostech atd. rychtářowých jednat bude. — M. K.

Literatura.

Palackého Děje země české.

K utěšeným stránkám nowějšího směru našeho duševního žiwota náleží rozsáhlejší snažení, přiodíwati jej napořád rouchem národnějším. Zůstající účinliwost we shledáwání národních památek, z tolikeré pohromy nás došlých, jsou toho jistým důkazem. Národní písně, powěsti, báchorky a toho druhu

dítky mysli básnické lidu, we kmitawé hře peřestých křidélek na našich lužích zachycené; hmotné starožitniny staweb, nábytku a podobných wýkazů předwěkého žiwota občanského a uměleckého, s bedliwější nyní wšímawostí ošetřowané; drahocenné zbytky literarní činnosti našich otců, wěkošedým písmem ustálené a teď z nepřislušného skrytu na jasný den wyprawowané — to wše i jiné působí látku, kterou činné ruce u rostoucím napořad množstwí ke stawbě chrámu národnosti snášejí. Ač pak důležitost památek prwního druhu již tím se jewí, že w nich krasocitný zárodek dalšího wywinowání směrem práwě národním leží: wykazujeť se důležitost ta we wětší ještě míře při památkách historických. Děje národu jsou nejwlastnější odlesk zewního, weřejného jeho žiwota, a odhalením skrýwající je opony, jinak-li wedeno umělou rukou powolaného, předwádí se mu před oči obraz wlastní duše jeho. Spatřuje zde celý běh osudů we srostitém celku, w němž minulost s přítomností ústrojně se slučuje. Byli arci časowé, we kterých na „ohlídnutí-se" tak zapomenuto, jakož w zápětí byla sledowala bázeň proměny „we sloup solný"; leč duch zesílené národnosti wznesl se z weliké části i nad ty hráze netečnosti, která se dějinným zpomínkám neblaze w cestu stawěla. S díky musel tedy wroucí rodomil uwítati dílo, které mnohodějnou minulost našeho národu wystawuje w úplnosti a dokonalosti, jaké w tom oboru u nás předtím ještě nebylo. Míníme dějepis naší wlasti od Palackého. Toto stawení budowy na pewné základy nezkalených pramenů, předtím i neznámých; ono líčení dějů w prawé barwitosti bez optického klamu, jemuž nejedni, wíce peruťmi pouhé obraziwosti u wzdálí ponášeni, podklesli; tato nestrannost, jejímž wyznáwacím heslem jest prawda a sprawedlnost, nehowící libůstkám stran; a konečně ono obratné pojmutí powahoznačných tahů w poměru wyššího duševního směru doby — to wše oděno w ryzí sloh historický staví dílo na stupeň, na kterém se skwíti bude trwalým leskem. Abychom wšak ukázali, kterak zásluhy ty též s jiné strany čestně uznány jsou, položíme zde úsudek, jejž pan B. Gutt w 60. čísle „Bohemie" o práwě wyšlé prwní části třetího dílu pronesl. Píše w tento smysl:

„Wýtečné to dějepisné dílo, jehož po dílech wycházení s nejpozornější účastností jsme stopowali, nyní při důležité obratní době se octnulo. Česká země, položením swým mezi slowanským wýchodem a germanským středem Ewropy, činila takořka prostředkujícího wodiče, kterýmž tyto dwa póly hned přátelsky, hned nepřátelsky w sobě působily. Mělať směr politický, pro welikou část Ewropy střed rownowáhy činíc. Wíděli jsme, kterak politický ten směr za Otakara II. a ještě důrazněji za Karla IV. nejwyššího wrcholku dospěl. Za Karlowa syna, Wáclawa IV., jehož panowání w práwě wycházejícím dílu obsaženo jest, najednou sociální čili občanský směr (chceme-li ono slowo w nejobšírnějším wýznamu wzíti) tak důrazně a powšechně nastupuje, jak toho potud w Ewropě příklad nebyl. Celý národ pozdwihl se k prudké reakci proti nahnilé z největší části cizotě, která bujaré národní zárodky udusiti hrozila. Na dwě strany se obrátila tato reakce. Politickým swým směrem byla česká země wíce k západu než k wýchodu čelila, w prospěch wzdělanosti čistolidské, ale na škodu národního wywinutí; nyní chtěla německý formalismus a feudalismus ze sebe wywrhnouti. Stejnou dobou we wšech křesťanských zemích církewní kázeň zle klesla, a prowedení reformy, o kterou sami náčelníci církwe legálně, ač tehdáž marně, shora se pokusili, lid násilím zdola podstoupil. Tuť arci žiwlowé, útokem napadeni, se zepřeli, a w boji tom roznítilo se nadšení, které se brzo wzepnulo až k fanatismu. Kdyby česká země s připojenými sobě částmi byla s to býwala, ohromné to kwašení w sobě propracowati, byla by nepochybně na mnohá století nabyla náčelnictwí Ewropy wýchodní: muselať na polowici stanouti a pozbyla tím konečně swé samostatnosti. W počátek obrowského toho pohnutí uwádí nás díl swrchu napowězený. Ukazuje zde Palacký s klidnou, sobě wlastní jasností, kterak boj ponenáhlu dle záměru i objemu dále se zmáhal. Wíděti, jak se znenáhla paliwo kupí, kterým se kratičce nato w hrůzyplném rozprasknutí srdce Ewropy zachwíti mělo. Jako předtím okolo politických Čech Karlowých největší část Ewropy seskupena byla, tak nyní opět církewní poměry největší části Ewropy zkoumáním wyloženy býti musely, aby se náboženské hnutí země české wyswětliti dalo. Stáwá se to jasně a s podstatnou stručností. Neblahonosná církewní roztržka, předchůdcowé české reformace, — populární kazatelowé Konrad Waldhauser, Milič, bohoslowecký spisowatel Matyáš z Janowa — konečně Hus a Jeronym a spor o články Wikleffowy ústrojně k sobě se pojí; wíděti, kterak rozčilená pohnutost napořád hlouběji do obecného lidu zasahuje. Již otewřen wýhled w budoucnost blíž Ousti; pozadí působeno welikými pracemi sněmů církewních: obojí hnutí sraženo w Kostnici, a Hus musí padnouti. Kterak ranou tou Čechy se pochwíwají a nastáwající bouře se připrawují, činí záwěrek knihy. Rozhrušené strany stojí proti sobě, k boji připraweny; exposice welkotwárného dramatu je ukončena. Wýpis panowání krále Wáclawa a domácí spory Lucemburských činí takořka jen obrubu událostí, jejichžto řízení brzo wymknouti se muselo rukoum takowým. Trnitou tuto wěc pojednáwá Palacký s moudrou objektiwností, uznání wzdáwaje poctiwé wůli a dějnosti, buďtež ony na které koliw straně. Weliká skupení takměř sama od sebe se twoří; s takowou umělostí pořádá a oživuje náš dějeprawec látku historickou. Již dříwe uznané sprawedlnosti, která nicméně daleká jest chladné netečnosti, musíme w tomto nowém oddílu dějin wíce po práwu dáti než kdykoli jindy. — Uspořádání jest jako předtím, kritické pomůcky w podkladených poznamech nepřerušují wyprawowání; i jsou welmi hojné. Listin, kronik, běžných spisů, wšech wýsledků staršího i nowějšího zkoumání je zde obezřele a pokud možná bylo, i do podstaty použito. O wýtečnost formy dělí se toto pokračowání s díly předešlými; bylať ona již předtím důstojně oceněna. Kéž by w čestné té stawbě národních dějin brzo dále se pokročilo! Arciže při každém kroku těžkostí hromadně přibýwá; kyžby dílo alespoň až do wymření rodu Jagajlůw postupowati mohlo!"

Připojujeme k slowům těm ještě jen přání, aby náš neunaweně činný Palacký swé kmenowce welikotwárným dílem tím w jazyku mateřském brzo potěšiti sobě oblíbil. Uznalost a díky národu budou mu pak jistě odměnou nejpěknější. Snad se nám ale ta utěšená naděje w nedlouhém času wyplní. Nemalou zajisté rozkoš nám způsobila zpráwa, w „České Wčele" podaná, že wysoce ctěný náš dějeprawec dobu letošního trwání w Italii ke spisowání historie české w jazyku mateřském použil.

Nowá kniha.

Píseň o botě. Dle Schillerowy „písně o zwonu". (Z „Kwětů" r. 1845) W Praze, 1845. Tisk a sklad Jar. Pospíšila. Str. 32 w 16. Seš. za 4 kr. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 71.
12. roční běh.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakouského mocnářstwí půlletně s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK PRO ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

14. čerwna 1845.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

Cikán houslista.

Bylo w kwětnu. Prwní paprslek zářícího jitra sklouzl na osamělou uherskou pustu; wlniwá ranní mlha, rozložená po širých ladách jako šedé roucho, rozplynula se před zlatými šípami mladého dne. Pusta okazowala rány, kteréž jí byl w noci wichr zasadil — široce wyrwané brázdy we žlutém písku, ježto se za šera jako nowě wykopané hroby šklebily. Neboť stará cikánská píseň wyprawuje, že měl wichr milenku, kterouž dle swého způsobu milowal a celowal; ale pod jeho planoucími polibkami uwadl wšechen kwět na jejích rtech, a před jeho žárliwostí nebyla ani zřetelnice jista. Jedenkráte prý ji, uchwácen milostnou šíleností, w obrowské náruči swé zadusil a mrtwou pak na pustě pochowal; ale w hořké bolesti zapomněl, kde mrtwolu zahrabal. Až dosawad to místo nenašel, ačkoli skoro každé noci žlutým pískem pouště kráčí, swými perutěmi ho rozrýwá, že to jako propadlé hroby wypadá; ale mrtwol zahynulé ženy se newyskytuje a přijde prý teprwa o soudném dnu, u wzkříšení wšeho žiwého na jewo.

To je owšem truchliwá i strašliwá písnička — a pak tím hroznější, když ji Cikán u planoucího ohně zpíwá a skučící wichr okolo něho letí, zahrabanou milenku hledaje. Ale zářiwý den přemůže weškerou tuto hrůzu; růžowé obláčky weslují pak lahodně powětřím a tichost přírody stírá z nepokojné duše wšeliký obraz hrůzy a strachu.

O čtwrté hodině ranní je pusta ještě mlčiwá a tichá; žádný rachot wzdáleného wozíku neruší tajuplný poklid; na dalekém obzoru objewuje se několik černých lesknawých puntíků, chwílemi se to tam mihne jako blesk — dle toho, jak sluneční paprslek na předměty padá střelhbitě se pohybující. Jsou to koně na pastwě a zářiwý blesk je bedliwý koňák, jenž několik zbloudilých kusů opět k stádu přihání. Mimo to ani žiwé duše na celé poušti; nic se tu nehýbá. Na mnoho mil prostírá se rowina; nikde žádný strom, žádný pahorek — ani nejzáze na okraji obzoru, aby duše w myšlénkách někam zaletěla, odkud by ji pozdrawení zeleného lupení a temného ouwalu kynulo. Jen osamělý barák, chatrná krčma, jako hlídačowa bouda na poli tykwowém, stojí tu stranou, asi půl hodiny za wesnicí.

Snědý syn pouště zná tuto krčmu pod jmenem „u wlka“. Celý týden stojí skoro prázdná, málo kdy se w ní mimo putující člowěk nebo umdlené spřežení zastawí; ale času nedělního zazníwají tam wšechny struny radosti a wlk na poušti pohlcuje u wztekawém tanci jonáky a děwy z blízké wesnice, a mnohá tanečnice odejde konečně z hrbolaté podlahy, nesouc w srdci nepokojné klepání. Protož miluje Cikán tuto krčmu wíce, nežli bělost swého jiskrného oka — a čtwrt hodiny cesty od ní slyší ještě housle, cimbál a basu znít, jako člowěk, jenž we sladkých snách polojasné slowa k sobě mluwí; neboť i Cikán míwá sny o pochwale, o hubičkách a zniwé odplatě.

Což ale znamená weselý powyk, deroucí se přiwřenými okenicemi z krčmy na ranní jasný den? Slawí snad neděle swé hody? wždyť není neděle! — Či se tu drží swatba, že tak neobyčejným časem weselé zwuky zazníwají? a nebo se tu raduje rozesmálý dědic z nabytého statku s hejřiwými přátely při wíně a karbanu? — Ne, ne! Tu se smlouwá o duši.

W začazené jizbě, okolo dlouhého, dubowého stolu, sedí dewět zasmušilých, smědých soudruhů. Osmahlé twáře, planoucí zraky, černé kadeře. W prostranné jizbě panuje šero; na dřewěném swícnu hoří swíčka, ale její plamen je obalen wýparem, jako záře luny pokryté deštiwými mračny. Tabákowý dým zahaluje postawy, stěny a plamen swíčky tak hmotnou rouškou, že není skoro nic rozeznati, skoro nic widěti. Jenom chwílemi padají tato tabákowá mračna, pak zaplane swíčka násilně a oswítí wěci wůkolní. W diwém ne-

pořádku leží housle, cimbál a basa wedle žbánů plných wína a wedle karet, tonoucích w rozlité šťáwě hroznowé. Jsou tu Cikáni, wěrné děti pusty; drží hody, a to může sluneční paprslek stokráte o průchod skrze přiwřené okenice prosit: však ono se mu neotewře, dokud se w kapse cinkot ozýwá. Jen housle, cimbál a basa může zwučet; wšechen ostatní zwuk se musí prohrát, prokouřit a propit. To je cikánský obyčej a tito hejřiwí towaryši jsou prawí synowé pusty.

(*Pokračowání.*)

Ze žiwota chudých.

(*Pokračowání.*)

„Nechte — nechte, milá osobo!" odbýwal jí neznámý poněkud w nesnázi nad takowýmto důkazem wděčnosti — „a wezměte si honem lík. Pánowé dowolí, abych za wás pořádnost udělal."

„O prosím, pane z Bezděky!" uklonil se mládenec s lahodným úsměwem — „nám to udělá potěšení...."

„Že k penězům přijdete?" usmál se také nenadálý dobrodinec. „Nu tím způsobem stane se nám tedy wšem nějaké potěšení. Tu máte — tu máte, milá ženo!" obrátil se pak zase k ostýchawé ženě — „a nezdržujte se daremně."

S těmi slowy wecpal jí sám lahwičku do rukou a překwapené ženě sklouznul přitom ještě stříbrný peníz do dlaně.

5.

W malé, nuzné sedničce bylo teplo — alespoň tepleji než kdy jindy. Wedle kamínek leželo ještě několik otypek, a wedle postele stál hrnéček se zbytkem chlebowé políwky.

Nemocný pacholík nehrál již prstami, nepozwedal ruce, ani tak hlasitě nemlaskal. Tiše tu ležel; hlawinka byla trochu k prsoum skloněna, twáře zas bledé, oči hluboko wpadlé, nosejček jaksi špičatěl, rtíky sesinalé byly pootewřeny.

Nikdo tu ale práwě není, jenž by to mohl pozorowat. Matka sedí na podlaze, hlawu majíc o postel opřenu, a dřímá. Newyspání, zima, pak zas teplo a políwka, do níž byla za groš piwa zawařila — to wšecko ji konečně tak přemohlo, že se nemohla spaní ubránit. Wědělať ale, že nezaspí. Tu dobu wracela se obyčejně spolunájemnice z trhu, a jejím příchodem doufala zase procitnout.

Byly tři hodiny odpoledne. Obloha wisela plna sněhu, w ouzké ulici počínalo se již stmíwati. W sedničce bylo pološero.

Tu zarachotil zámek a do dweří hrnula se paní Naninka s nůší na zádech. Byla trochu weselejší mysli nežli ráno.

„Aj, podíwejme se!" zahrčela, sotwa že přes prah kročila a neobyčejné wytopení ucítila. — „Tuť musí být někdo na kwartýru, co má strejčka w Podskalí. — He?"

Žena dřímající procitla. — „Co je? co je?" ptala se dychtiwě, rychle wstáwajíc a po dítěti se ohlížejíc.

„Že musíte mít plný dřewník," prohodila pečenářka jaksi kárawě. „Wždyť je tu jako w peci."

„Samou radostí jsem se přebrala —"

„Radostí?"

„Ach ano, paní Naninko!" odpowídala dobrosrdečná žena, zapomínajíc, že se jí byla druhá nedáwno tak bolestně dotknula. — „Jen si pomyslete: medicinu jsem dostala a ještě k tomu zlatník."

„Tak?" wywalila pečenářka oči. „Nu — mnoho štěstí! To mi můžete hned dwa dwacetníky na srážku swého dluhu dát."

(*Pokračowání.*)

Cestující společnosti herecké.

(Pokračowání.) Pouhé diwadelní školy — a takž i pouhé diletantstwí — newywedou žádné umělce.

Zkuste jen ku příkladu z mladých lidí wýborné námořníky wycwičit — zkuste to třeba na największím jezeře, s nejlepší námořnickou školou! A to máte jen chatrné podobenstwí. Spíše dá se dost malé jezírko, škola na malém korábku k nesmírnému moři a žiwotu prawého námořníka, nežli diwadelní škola a hry na zkoušku před laskawými příznіwci k prawému diwadlu a bytosti mladého člowěka přirownati, kterýž u prostřed hrubých, drsných soudruhů, proti dawu nestálého množstwí sám sebou dráhu si klestí a wítězí.

Č l o w ě k a udělá jen žiwot, škola to nedokáže; h e r c e udělá jen diwadlo — diwadlo se wšemi swými strastmi a slastmi; s díwokou rozepří mezi kulisemi a záwistí pro kus chleba, s prawou i neprawou ctižádostí; s mrháním a nuzotou, s básnickým zanécujícím požehnáním a s tísnící kletbou w obecním žiwotě — s potleskem a hwízdáním!

Asi w tento smysl mluwí Holtey — a kdo se w diwadelním swětě dobře ohlídnul a pak si wěc rozwážil: musí mu přiswědčit. Diwadelní škola může jen tenkráte zdrawé owoce wydati, když na sebe co nejwíce podstatu o p r a w d i w é h o diwadla wezme — a to se dá zas nejlépe jen w podobě cestující společnosti dokázat. Tu se nejspíše malými silami a skrowným repertoarem wystačí; obecenstwo se napořád střídá — hry se opakují, herci wnikají pořád hloub a hloub do swých úloh, pochopují harmonii we hře atd. I materialní existence takowé školy (když by neměla zwláště pewného základu z rukou zámožných) byla by snad přispíwáním rozličného obecenstwa nejlépe pojištěna.

Také pro diwadlo pražské mohli bychme podobnou školu w cestující společnosti mít — ano ona je pro toto diwadlo wedle wzděláwání hereckého i w jiném ohledu říkaje newyhnutelně potřebná, a sice jakož u č i l i š t ě j a z y k a. Jak welikou známost jazyka českého ze škol našich přinášíme, o tom

netřeba mluwiti; a kdokoli se posud diwadlu oddal, musel se němčině tak pilně přiučowati, aby i ten zbytek češtiny, jenžto w něm snad z mateřského mléka uwázl, z kořene wyhubil, a nebo alespoň tak dobře ukryl, aby ani kousek Čecha z něho newykukowalo. Až posud nemáme žádných herců, kteří by jazyka českého tak mocni byli, jakož herec býti musí, nežli na diwadelní představu a umělecké prowedení pomyslí. Asi dwa — tři poněkud wyjímám; awšak i ti nabyli swé zběhlosti w češtině mimo diwadlo, z jiných pohnůtek a příčin; k wůli diwadlu naučiti se dokonale jazyku našemu — na to nepomyslil posud asi nikdo.

Pohřešky proti jazyku — to byly (wedle stesků na chatrné učení-se z paměti a wáhawé souhrání, sem tam i na repertoar) stálé žaloby weřejných listů, když powstalo diwadlo w růžowé ulici. Hlasowé tito wydáwali owšem prawdu, a ačkoliw nás někdy způsob, jakž se tato prawda přednášela, urazil: w hlawním smyslu museli jsme se přece s nimi srownáwat; neboť se skutečně chyby dělaly — jazyk náš drmolil se někdy hůře, než kdyby w něm byly mladí žáčkowé zkoušku činili. Ale ono to při okolnostech našeho wychowání a tehdejšího diwadla ani jinak býti nemohlo — ba ono to i příště (alespoň dlouhý čas po začetí) jinák nebude, pakli se do té doby potřebné přípravy k wycwičení nestanou. Spolehati se w tomto ohledu na pilnost herců, na ouzkostné učení, na dohlížení režiséra, na dokonalé zkoušení — to wšecko nepomůže a neposkytne žádaného prospěchu. Nenahlídnul-li herec alespoň do základů mluwnických, a nebo nehrál-li již delší čas, aby si prawidla mluwnice a zásobu slow alespoň z diwadelní praxi, ne-li také z kněh, oswojil: tedy padne časem i při nejlepší wůli a při nejhorliwější pilnosti kritice za kořist; ona wypne zase ostré pazourky nebo hloubawý rypáček, a obecenstwo se bude zas we strany rozpadat, bude se horšit, ochabowat a podpory ubírat.

Alespoň tedy z ohledu tohoto (byť i ne starostí o dobré herce) měliby podnikatelé budoucího diwadla nějaké cwičení zařídit, a k tomu cíli hodila by se cestující společnost owšem skoro zas nejlépe, proto že by se tímto způsobem tak potřebná škola nejspíše bez nebezpečného odwážení, a nebo aspoň s nejmenšími wýlohami udržeti dala.

Není již tato jediná příčina dosti důležitá, aby se o zaražení podobné společnosti usilowně pracowalo? — Zajisté!

K čemu by však mimo to wšecko herecká společnost w našich krajech prospěla: to mohu — aby se wědělo, že o té wěci i jiné hlawy mezi námi přemejšlely — powěditi slowy našeho bystrého Slámy, wyňatými z pojednání, o němžto jsem na počátku zmínku učinil. Jeť tomu již osm let, co je jakož odpowěd na můj náwrh a otázku, učiněnou w České Wčele, weřejně pronesl, a možno tedy, že je weliká část našeho nynějšího čtenářstwa ani znáti nebude. (Pokračowání.)

Z GORICE.

Od professora W. J. Mencla.

Již také na zdejším obzoru jitřenka slowanské národnosti wychází, an alespoň duchowenstwo k ohnisku krajinských pobratřenců lnouti začíná. Kmetijske ino rokodelske novice kolují z ruky do ruky a nejenom pilně se čítají, alebrž několik důstojných a podnikawých mužů k podporowání tak wznešeného a blahodárného účelu ještě pobádá. Patříť to zajisté k největším dobrodiním křesťanstwa, že naše duchowenstwo za času našeho učenost swou netají aniž co wýhradní wýsadu swého řádu samo pro sebe schowáwá, nýbrž to za powinnost powolání swého pokládá, netoliko rozšiřowáním slowa božího, ale též jiných wědomostí k wšestrannému duševnímu wýwinu wšemožně přispíwati. A však — ačkoli se powolání duchowního wesměs na weškeré človĕčenstwo wztahuje, přece jeho práce nikde tak hojného a sladkého owoce nezplodí jako mezi národem, w jehož lůně se narodil. Kohož naučení, kohož příklad může w obecním lidu, co w jádře každého národu, užitečněji a zdárněji působiti? Komu jest welebnější úkol určen, než duchownímu, jenž obci sobě swěřené netoliko wládcem a dozorcem, ale též laskawým otcem a učitelem býti se snaží? Komu snadněji lze lásku k wlasti wzbuzowati, k zachowání čistoty a ryzosti materského jazyka, k uwědomění a oswicení swých rodáků přispíwati? — Z toho rozjímání dá se nadíti, že se oučastenstwí, jakowéž tuzemské duchowenstwo z ohledu chwalitebné činnosti krajinských soukmenowců na jewo dáwá, potěšitelného následku nemine, ale že welikolepá idea, kteráž za našich dnů slowanské národy k nadobyčejnému duševnímu pohybu popuzuje, nápodobně i zdejší obywatelé nejpřednějších končin slowanského swěta, mnohastyletým spánkem opozdilé, pronikne, a jiskry se sousedního ohniska sem zaslané co newidět k swatodušnímu plamenu rozdmychne, kterýž pak jazyky goričanských Slowanů k očistěné, wybroušené a uhlazené mluwě rozwáže.

Jestiť to w skutku oželení hodná kletba, ježto tolik století nad slowanskými národy spočíwala, že totiž nejskwělejšími wlohami od přírody štědře nadáni jsouce, až do té doby w trudné opowrženosti wězeli! — Ale proč bychom zoufali a nadarmo stýskali, že jsme si trochu déle podřimli? Wždyť pak tomu není tak nepamátně dlouho, co se i naši sousedowé u stejném poměru proti Francouzům a Angličanům nacházeli, ačkoli již na to zapomněli a rádi by nás přemluwili, že jim wzdělanost a učenost od pradáwných časů přirozena jest, takže někteří z nich se neostýchají, jen sebe za miláčky Prozřetelnosti wyhlašowati, Slowanům naproti tomu weškerou schopnost k duševnímu wýwinu odpírati. Wšak i oni se později než jejich zarýnští sousedowé ze sna protrhli a dlouho za swými hrdými soky kulhali, jimž nezřídka malicherným opičkowáním k posměchu sloužili; i oni byli od Francouzů a Wlachů za blbé, surowé, nemotorné barbary pokládáni, nežli se neunawnou přičinliwostí k wznešenému stupni wšestranného umění wyšinuli. Takowý byl a bude běh osudu, jenž plémě po plemeni, národ po národu na jewiště swěta wolá, a mladším tak dlouho po šlépějích swých dospělejších předchůdců postupowati káže, až je dohoní a přinutí, že jim wedle sebe místa popřejí. Slowanům jest owšem s wětšími překážkami bojowati, jelikož wědecká a umělecká obloha nynějšího wěku netoliko jednotliwými hwězdami, alebrž takořka jasně záříciími slunci rozličného objemu přeplněna jest, takže duševní oko diw neoslne. Sláwa nynějších welewtipů jen ohniwým meteorům se podobá, jež obdiwujeme, dokud se před našima zrakoma blyštějí.

Tout est dit, pronesl se proslulý La Bruyère již před 160 lety, l'on ne fait que glaner après les anciens et les habiles d'entre les modernes. (Wšecko se již wyřklo, a nám nic nezbýwá než paběrkowání po starobylých a umělejších mezi moderními). — Což máme teprw my říci? Wšak přece tím paběrkowáním od oné doby tolik stohů kněh powstalo, že by se jimi snad středozemní moře wyplniti dalo. Prawdať, že se mnozí nejenom paběrkowáním, ale i přemlacowáním třeba pouhé slámy, jiní zase kradením zanáší; nic wšak méně se přece říci může, že se nawzdor La Bruyèreowě wýroku mnoho nowého a prospěšného uweřejnilo. Plody člowěčího wtipu jsou tak nesčíslné a přitom tak rozmanité jako kwětiny, které do jiné půdy přesazené a s jinými druhy spoje-

né swou bytnost a twářnost měníwají. Rowněž tak jedna a samá idea dle rozličné individualnosti jinak a jinak se líčí a nastiňuje, tak že ani nám, ani našim potomkům pole nowoty zataraseno není. To zajisté nikdo nezapře, že čím hebčejší a hojnější látka jest, tím lépe se k twáření hodí, což bez odporu o slowanských jazycích (pokud mi souditi lze) zwláště ale o naší přebohaté mateřčině platí. Ouplnost a bohatstwí jazyka jest neklamné měřítko duševní plodnosti a schopnosti národu, jemuž takowým pokladem honositi se popřáno. O tom netoliko řečtina a angličina (jelikož tato poslední ze všech romanských a germanských nářečí kořistí) alebrž i wezdejší zkušenost pospolitého žiwota swědectwí wzdáwá, an pozorujeme, že čím wtipnější člowěk jest, čím dále na dráze wzdělanosti pokračuje, čím wíce okres swých wědomostí rozšiřuje: tím ohebněji, wolněji a wýznamněji se wyjádříwá, takže každá mluwa wěrný obraz duševní powahy jednotliwých národů poskytuje.* Kdož tehdy než oslepenec by si to nepokládal za štěstí a za sláwu, býti oudem národu, jehož jazyk newywratný důkaz nejwzácnějších duševních předností dáwá, jak to z literarních pomníků našich praotců a z užasných pokroků našich wrstewníků wůčihledě wyswítá? — Já se tou pewnou důwěrou kojím, že nám krásná budoucnost nastáwá, což každý nepřepiatý posuzowatel připustí, an práwě zmíněné utěšené pokroky naší znowa wzkříšené literatury přehlídá. Sotwa že 20 — 25 let uběhlo, a již si naše mateřčina rozličné wědy tak přiswojila, jak by se to snad žádné jiné mluwě w tak krátkém času nebylo podařilo. Jaká to bujarost! jaká horliwost! Ze wšad se zwuky národní uswědomitosti ozýwají, a nowí ctitelé a hajitelé k praporcům spanilé mateřčiny spěchají.

Až se jen jednou koukol předsudků dokořan wyplení, až se naši protiwníci buď o sprawedlnosti našich žádostí, buď o marnosti swého odporowání přeswědčí, až (né jako se to nám, co starší generací, stalo) zápach cizoty ale čistý dech národnosti okolo kolébky našich potomků powane, až mateřčina podle nynější swé ouplnosti a ryzosti in succum et sanguinem populi přejde: tenkráte tuším se uwidí, že onen duch, jenž z kralodworského rukopisu dýchá, w české zemi ještě newywětral. (Pokračowání.)

Slowíčko o Wysoké.**

»Byl by zajisté čas, aby se takowému místních jmen překrucowání, kteréž jen omyly působí, konec učinil.«
K. Tomíček we swých zdáních o Wysokém w č. 60.

Doufám, že hádky mezi mnou a p. Tomíčkem strany Wysoké a Wysokého nedosáhnou onoho swětodějinného rázu jako křiklawé půtky strany: Grätz a Graz, ač by se w sousedních Němcích w takowé případnosti o tom učené a drahé brožurky psaly. Ale k takowému průmyslnému duchu se literatura naše ještě nepowznesla!

P. Tomíček dowozuje swou zásadu obzwláště z mluwy lidu wůkolního, jakož i obywatelů městečka. Prawda, že lid říká: Wysoký. Wšak toto pojmenowání nám nezabraňuje wniknouti trochu w horskou mluwu a její podiwné idiotismy. Náš horan si jaksi libuje w dlouhawém nazwukowání slow; odtud pošlo w nižších krajinách ono směšné pořekadlo: „Z Poniklýho nedaleko Wysokýho", kteréž i p. Tomíčkowi co horanu známo bude. Náš horan říká: Jílowej, Střewelnej, Příkrej; w Branným, w Bystrým; do Sitowýho atd. a přece užíwáno w zprawných spisech: Jílowá, Střewelná atd. Toť snad zawedlo i p. Tomíčka, že některé wesnice chybně pojmenowal. —Ouřadní nápis městečka jest „Wysoká", důslednoť tedy, že i w listinách psáno „Wysoká" a ne wýhradně Wysoký. W Borowé na Čáslawsku psali také po nějaký čas Borowý, wšak záhy začali zase psáti Borowá. — P. Tomíček se mohl, pakliže kdy na Wysokou zabloudil, před ohněm r. 1834 i napotom aspoň na wýwěsní nápis na prwním domě podíwati, a jistě že by byl tak strašně neimprowizowal. Neníť tedy název ten můj wlastní wýrobek, aniž se mi zachtělo naň bráti wýsadu. Tuť bych mnohou knihu čestného stáří a jména, ba i naše kalendáře měl na odpor!

Co se konečně týče ouzkostliwého poznamenání strany domnělého zmatku při dotčeném názwu slušno připomenouti, že se i wíce míst stejného jména mezi sebou pokojně srownáwati může. Máměť Lomnici nad Popelkou w Bydžowsku a Lomnici w Budějowicku; Oustí nad Labem, Oustí nad Orlicí, Oustí u Tábora a j. Nikomu se jistě neuzdá Wysokou nad Jizerou pod Krkonoši změniti s Wysokou w okolí mělnickém neb s Wysokou na Pardubicku, kterou již král Wratislaw r. 1085 mimo jiná místa řeholníkům opatowickým k wýžiwě wykázal.

Ostatně nucena se cítím p. K. Tomíčkowi tuto weřejné díky wzdáti, že mi známost Horacowa listu k Pisonům přířknouti ráčil, a myslím, že uznalost k jeho šlechetné důwěře nijakž whodněji neprojewím, nežli když jej poukáži na werše 347 — 350 toho samého listu, které se opět pro něj hodí.

Kouble.

---

* Tak prawí nesmrtelný Buffon: Le style c'est l'homme — Sloh jest člowěk sám; já bych nápodobně řekl: La langue c'est la nation — Jazyk jest národ sám.

** Doufáme že poslední! Wysoká je na wšechen způsob starší a tudy půwodnější, proto i lepší forma než Wysoký. W této starší formě na *á* byla druhdy užíwána wšecka podobná místní jména, ježto nyní z obecního ale ne wždy prawého zwyku *ý* přijala. Red.

Ohlášení.

Akademie Žofínská dáwá w neděli 15. čerwna o 5. hodině w zahradním salonu Waldšteinském hudební zábawu, a bude prowozowati:

1) Kyrie, z proslawené mše „Papa Marcello" od Palestriny.

2) Swítání, sbor od Veita.

3) „Časné jaro" kwarteto pro zpěw od F. Mendelssohn-Bartholdyho.

4) „Lützowůw diwoký hon" od K. M. Webera.

5) „Ukolíbawka" od Kückena.

6) Wěnec uwitý z písní národních od J. N. Škroupa.

Lístky wstupní prodáwají se u J. Hally a u J. Hoffmanna.

* *

W neděli dne 22. čerwna bude pražská měšťanská jednota lásky nowo- a staroměstského hřbitowa na wolšanském swatém poli držeti wýroční slawnost naděje w budoucí wzkříšení.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 72.
12. roční běh.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK PRO ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

17. čerwna 1845.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštownichouřadů Rakouského mocnářstwí půlletně s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském pláčku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlaršich třikráte za týden, w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

Cikán houslista.

(*Pokračowání.*)

Najednou zawzní skrze dým, skrze hučiwé klení a létawé žerty hlas u zadního konce stolu. Ostatní se zamlčejí; dýmowé mraky se protrhnou, karty se odložejí; na okamžik panuje ticho.

Kdož je ta postawa, co se nyní objewuje? Čí je to hlas, že může diwého oře radosti na otěž pochytit, že se zastawí a wůli pánowě wolně podrobí? — To není smědý syn pusty! Je to outlý, štíhlý muž w černoleském oděwu, od ztrhaných a záplatowaných kazajek ostatních podiwně se lišící. Pět zlatých prstenů blyští se mu na prstech; jehla s briliantem jiskří se na hedbáwném obwojku, pánowitě-nedbale otočeném okolo bílého krku; wlasy mu splýwají w libowonných kadeřích. — Jak se dostala ta jemná ruka mezi swalowité pěstě?

Outlý tento muž chápe se nyní plné sklenice wína, pozwedne ji a prawí: „Z pusty do Londýna je cesta daleká; ale cesta hroznowé šťáwy ze sklenice do hrdla je krátká. Protož — zdráwo buď wíno!“

Sklenice jeho zazníwá přiťukowáním ostatních, bouřliwě rozmnožuje se wolání: Zdráwo buď! Eljen! — a Cikáni wypíjejí sklenici až na dno; on ale s tou pansky wybledlou twáří, s tou briliantowou jehlou postawí swou na stůl, aniž se jí byl dotknul. Oni to ale nepozorují. Šediwý Cikán, sedící nejblíže u outlého cizince, chápe se nyní houslí a šmytce a pokouší se, aby několik zwuků z nástroje wyloudil. Podiwné to zabloudilé zwuky mezi těmito hodowánkami! Zdáť se, jakoby w bouřiwé noci tiché dešťowé kapky padaly, nebo jakoby se po stěnách třesawé podoby táhly, se skwoucími perutěmi, z nichžto se otíráním zlatý déšť sype. Přepodiwné, zbloudilé to zwuky mezi láním a zlořečením, mezi tlupou diwých chlemtalů.

Jako na odměnu za rázné hraní položil outlý cizinec swou jemnou, modrožilkowatou ruku na Cikánowo rameno. — „Wýborný to šmytec, šediwý Muri — a twoje ruka zahanbí ještě mnohého křehkého mladíka, jemužto se pysk teprwa opeřuje. Ty jsi skwostné uherské wíno; plný ohně jako tokajské, drahocenné jako perliwé zlato, ježto na pahorkách šoproňských wyrůstá.“ — Pak se nahne důwěrně k uchu Cikána a ptá se ho šeptem, aby to druzí neslyšeli: „Podepsali nebo naznamenali se wšickni, o kterých jsme jednali?“

Cikán sáhnul si za košili a wyndal zašpiněný papír, jejž outlému pánu odewzdal.

„Wšickni se zaznamenali, pane principale — s tělem i s duší.“

„Ten mladý jonák také, kterého jsi wčera we wesnické krčmě namlouwal? Onť braje, že to člowěk daleko široko nenajde.“

Starý Cikán skroutil přitom usta, jakoby se mu byla krůpěj kyselého wína na jazyk dostala. Cizinec ale zpozorowal toto pohoršení uražené umělecké pýchy a doložil hned chlácholiwě: „Tebe arci wyjímaje, wýtečný Murko; neboť ty jsi král houslistů w celých Uhřích.“

Takowouto pochwalou ze rtů nastáwajícího principala — wlastně na šťastnou myšlénku přišlého herce — splaskly zase naduté plachty hněwu starého Cikána. Usmíwawě kroutil si šediwé kníry, jako si kocour srst líže, když je mu wolno.

„Ten se ještě nepodepsal, pane komediáši! Kluk je bručidlo, kterému se teprwa několika sklenicemi wína slze zastawiti musí. Nynčko tamhle w koutě spí; ty tři žejdlíky mu celý mozek pomátly. Mám ho zbudit, pane principale?“

„Arci že ho musíš zbudit; za hodinu musím odejet, a to se lehko domyslíš, že bych měl rád celou bandu pohromadě, nežli odejdu. Za tři dny budu wás očekáwat w Pešti — odtamtud se dáme na Wídeň, na Prahu, Lipsko, Hamburk a tak dále, až se dostaneme

do Londýna, kdežto mi už dwa diwadelní ředitelowé domy swé otewříti slíbili. Máme tedy na spěch."

„Toť ho musím arci probudit; sice bude široko daleko nejlepší houslista do skonání swěta chrupat."— S těmi slowy chopil se šediwý Cikán plné sklenice a mrštil ní na druhý konec stolu, kdežto seděla skrčená postawa, s hlawou o twrdé dřewo opřenou.

I mrštil dobře. Okamžitě wzchopil se bledý, newyspalý mladík, o jehožto čelo se byla sklenice rozbila. Jako krwawé slzy teklo to přes truchliwé twáře jeho; ale nezdálo se, že by byl dost malou bolest z této rány cítil.

Wypoulenýma, spaním sklíčenýma očima hledí kolem sebe; nemůže nic rozeznati — nic — ani karty, ani diwé soudruhy, ani potlučené láhwice. Rukáwem si utře krwawé slze s twáří, jakousi wnitřní bolestí hluboce rozrytých. Před očima počne se mu wšecko točiti a klapky mu zapadnou, jako z olowa. Tak sklesne za několik okamžení zase na swé místo; černé kadeře padnou mu jako plné klasy přes těžkou lebku. Chlapík tu zas leží bezewšeho pohnutí.

(*Pokračowání.*)

Ze žiwota chudých.

(*Pokračowání.*)

„Ach, prosím wás milá paní Naninko!" řekla žena — „mějte ještě ztrpení. Z toho zlatníku wám nemohu dát ani krejcaru — wždyť ho musím pro Karlíčka uchowat. Bůh dá, že mu bude brzo líp — a pak mu budu muset přilepšit. Beztoho jsem už pět grošů wydala."

Mezi těmi slowy byla k ní ochotně přistoupila a pomáhala jí nůši sundáwat.

„Nechte jen — nechte, paní Kačenko!" děkowala pečenářka, když byla její pomocí ruce z popruhů wymknula — „wšak já si sama pomohu. Tak! — Z toho zlatníku mi tedy nemůžete nic dát?"

„Ale powažte jen — k wůli mému dítěti! Ráda bych mu přece trochu políwky udělala."

„Tak? tedy může Karlíček už políwky jíst? I podíwejme se, jak se ty nemoce obracejí. Dnes ráno bych byla řekla..."

Přitom přistoupila k posteli. Oči její padly na dítě a usta umlkla. Pak zakroutila hlawou, podíwala se na doufající matku, a potom zas na dítě. Ztrápená žena se pohledu jejího zděsila.

„Proč wrtíte hlawou?" ptala se jí s nowě propukající ouzkostí.

„Newím—" otálela pečenářka s odpowědí—„buďto mě šálí wečerní šero — anebo... i nu, slowem: wáš Karlíček se mi nelíbí."

„Že se wám...? Umučení Páně! wždyť přece tu drahou medicinu užíwal. Dwakrát jsem mu ji wlila do hubičky..."

„Ale, wy bláhowá osobo! co pak myslíte oprawdu, že mohou ti pánowé něco dokázat, když je mu souzeno, aby umřel?"

„Aby umřel?" zkřikla matka celá ztrnulá—a drala se k němu tak dychtiwě, jakoby ho swou přítomností ochrániti mohla. — „Ne, ne — mé dítě nesmí umříti!"

„Nu — když myslíte!" pokrčila žena rameny — „a máte-li s Pánem Bohem kontrakt; ale já wám radím, abyste se na wšecko připrawila, jakož i nábožné matce sluší. Já wím také co to je: dítě pochowat! — ale proto jsem se přece nikdy proti Pánu Bohu nezpouzela."

„Oh — wždyť já se nezpouzím!" úpěla matka, a horké slze jí kanuly po twáři — „já se nezpouzím! ale pewně na boží milost spoléhám!"

„Ale jak pak, když je to dítěti souzeno, aby umřelo?" namítala jí pečenářka poněkud rozhorleně. „Co chcete potom? Chcete aby Bůh k wůli wám zázraky dělal? Okažte raději, že jste dobrá křesťanka... nebo, tô wám powídám.... Karlíček do rána newydrží."

„Spasiteli na wysostech!" zkřikla žena pronikawě a skácela se na postel.

„No, no — jenom se nelekejte!" chtěla ji pečenářka potěšit; nešťastná matka ji ale neslyšela, neboť ležela we mdlobách. — „Paní Kačenko, nechte si powědít... Jak? také bez sebe? No, tohle by bylo hezké nadělení na štědrý wečer, abych tu tak dwě mrtwé těla měla. He! mějte pak rozum, paní Kačenko! ať toho broučka ještě neumačkáte!"

(*Pokračowání.*)

Cestující společnosti herecké.

(Pokračowání.) Až po tyto dny (prawí zwěčnělý Sláma, a bohužel, že se prawda slow jeho z welké části až do našich časů udržela) ozýwá se láska a šetrná wážnost k wlastenskému jazyku skoro jen w těch krajinách, kde se práwě některému wroucnějšímu wlastenci za swým powoláním bydleti událo, a w jakém okresu, aneb s jakými osobami jeho powolání jednati mu dowoluje, jediné w tom okresu a k těm osobám roznášejí se paprsky jeho wlastenecké lásky; málo kdy mohou k celému obecenstwu, z rozličných stawů, wěku a pohlawí záležejícímu doniknouti. Ano smutná zkušenost již okázala, jak mile některý wlastenec působiště swé do jiné krajiny přenesl, že již i láska k wlasti, kterouž byl na předešlém místě zbudil a wzdělávwal, znenáhla zase wyhasla, nemajíc potřebného žiwitele.

Této truchliwé zkušenosti nadešla by podobná společnost

herecká. K ní se přihrne weškeré obecenstwo ze stawů nejrozmanitějších a tudy rozleje se slowo o wlasti po newiditelných pramenech do wšech stawů; předsudky, žeby čeština w stawu nebyla do besed wzácnějších wstoupiti, rozptýlí se co těžká mlha, an se jasná prawda proti ní opře. I kde nikdy žádného wlastence nebylo, počne se po prwních dwou hrách i mezi wzácnějšími obywateli rozpráwěti, žeť to přece jazyk sladký, zwučný, měkký a ohebný, jejž nebesa Čechům dala, a potřebí jen dwojího, trojího představení, a nejedno ustydlé srdce wzkřísí se a wrátí k srdci matčinu.

Protož jsem toho přeswědčení, že by jazyku našemu welmi prospělo, aby stálá společnost herecká po wlasti přecházejíc jej pěstowala. Wětším pak oblibowáním a šlechtěním milého mateřského jazyka i mrawy by se šlechtily, neboť nese to zušlechťowání jazyka samo sebou, že se hrubé a drsné mrawy s ním zároweň zjemňují, ješto na ušlechtile mluwícím každý nemraw křiklawěji w oči píchá, hnedle jako na běloskwoucím rouchu dosti malá škwrna do očí bije, kteréž bychme si na špinawém šatě ani newšimli.

Jestli by se ale při wolení dramatických her také na to zřetel obracel, aby ne jiné než přísně mrawné hry se představowaly, aby w nich neprawosti, obecnému blahu záhubné, trestu neušly, aby cnosti wždycky wítězného konce nebo aspoň pewné a newywratné naděje budoucího oslawení nabyly — nemohlo by jinak býti, nežli žeby také tím způsobem mrawům dobrým se neublížilo, pakli by se jim nepomohlo....

Tak soudil Sláma, kterýž byl na každou cestu, na každý prostředek k popnutí národního ducha bedliwý zřetel obracel; tak se wyjádřil jeden z nejhorliwějších pěstitelů národnosti naší o herecké společnosti — ačkoliw sám prawou bytost diwadla ouplně nepojal, dokládaje, že působení diwadla na dobré mrawy až posud záwodné jest a jen to za nejsilnější obranu pokládá, žeby času toho, který se obyčejně w diwadle tráwí, wětší část diwáctwa zábawou srdci i domácímu pokoji nebezpečnější zanášeti se mohla.

W tom byl na omylu a pohřížen we starých předsudcích; diwadlo není pouhý šašek a kratochwilník, a k tomu snad we službě rozmařilých houfů; diwadlo má wyšší záměr nežli je pouhé umrtwowání času — ať nedím o wěcech horších, ježto se mu někdy od lidí podkládají, kteří ho téměř ani neznají. Diwadlo může — jako každé jiné umění — srdce lidské powznášet, rozehříwat, rozplakáwat anebo rozesmáwat; ale škwrnu mu nezpůsobí nikdy. Já newím, že by bylo diwadlo kdy mrawům uškodilo; i když si nejbujněji počínalo, bylo jen otiskem společenského nebo weřejného žiwota, a ten je trpěl, milowal a pěstowal i s jeho poklesky, proto že w něm swou oblíbenou podobu nalezal.

Abych ale již pojednání swé ku konci přiwedl — myslím, že každého našince jakési tušení prowíwá, zwěstující: co by asi cestující herecká společnost prospěla? — i když déle o bytosti a ceně diwadla wůbec šíře mluwiti nebudu — a že každý hlasy swé u wšestranném přání spojí, aby se již brzy na její založení pomyslilo.

Nyní zbýwá ještě podotknouti, w jaké podstatě by se tato společnost zjewiti musela, aby byla pěstounkou našeho jazyka, buditelkou národnosti, zahradnicí na sadech naší literatury, swědkyní našeho uswědomění, částkou naší hrdosti, rozkoší každého wzdělance?

To je owšem těžká úloha a zde se nesmí na obyčejné kočující herce mysliti. Naše společnost by se musela jinak utwářiti — musela by se jinak zjewiti. (Dokončení.)

Z GORICE.

Od professora W. J. Mencla.

(Pokračowání.) Že se předsudky staršího pokolení tak snadno wywrátiti nedají, tomu se žádný diwiti nebude, powážiw, že to k wadám staršího wěku přináleží, wšem nowotám se zpečowati. Ještě dosawad německý žiwel u wychowání přewládá; ale před 30 neb 20 lety byl by si každý otec z toho swědomí dělal, kdyby byl swého synáčka češtině místo němčině přinaučil. Mezi tím ale zmohl se strom národnosti k takowé wýšce, že se ztuhlým oudům staršího pokolení k jeho owoci wypnouti nelze, pročež takowým opozdilcům ničeho nezbýwá, nežli se dle příkladu lišky w bájce zprawowati, a ono dobré, jehož sami oučastnými býti nemohou, pomlouwati a pronásledowati. Čeština, jakowá se ještě před 20 lety wůbec* slýcháwala, tak se od nynější wzdělané mluwy liší, jako sprostá sedlka od spanilé kněžny. Kdo ale jen se sedlkami zacházeti uwykl, ten se nerad s kněžnami do howoru pustí. To já z wlastní zkušenosti doswědčiti mohu, že každý, jenž zpitwořenému nářečí jakéhos jazyka přiwykl, s wětšími překážkami při naučení se prawidelné mluwě zápasiti musí, než lecjaký cizinec, který se od počátku mluwnických prawidel drží. Wšak ale dobrá wůle a wytrwalost jsou kouzelnické klíče, jimiž se zakleté zámky nemožnosti otwírají. Wšecko se arci wynahraditi nedá, co se w mladistwém wěku zmeškalo; pakli ale komu k podporowání tak wznešeného oučelu síly se nedostáwá, ten aspoň jiným cestu nezastupuj.

Okolnosti, w nichžto se naše mládež wychowáwá, jsou aspoň wětší částí docela jiné, než w jakých jsme my dospěli. Ona netoliko potřebu ale i lepotu a hojnost mateřčiny znáti se učí, ona čistou, ryzou, prawidelnou řeč nejen z plesniwých kněh, alebrž ze žiwého howoru wzdělaných osob wážiti může, kdežto my jsme toliko howor z úst čeládky a sprostého lidu slýcháwali. Tenkráte ubohá čeština jen w přízemských jizbách, w kuchyních a čeledníkách bydlela, kdež němčina s francouzštinou w hořejších patrách, w nejskwostnějších salonech se hrdíwaly. Může-li se tedy prawý wlastimil blaženější útěchy nadíti, než když shledá, jakou ochotou ba lakotou i nižší třídy wzdělanost z číší wlastenecké literatury srkají? Mně wždy srdce zaplesá, an se w Kwětech anebo we Wčele dočítám, že se w tomto městečku české hry k nějakému dobrodinnému účelu prowozowaly; w onom městysu česká knihowna založila, w oné wsi rolníci, jenž druhdy w krčmách čas, jmění a zdrawí promrhali, nyní se čítáním užitečných kněh bawí. Přisám Bůh! takowé důkazy jsou mnohem důležitější, nežli české nápisy na štítech průmyslníků, o nichž se tolik slow šíří, že se obáwám, abychom takowými malichernostmi našim odporníkům nowé příčiny k oušklebkům nepodali, jak se to Uhrům s jejich honi stáwá.** Že český řemeslník w českém městě české tabulky

---

* Tomu ouplně nerozumíme. Bezpochyby myslí tu wážený p. spisowatel na wětší města? Red.

** To se arci také na štíty průmyslníků wztahuje, pročež nikdo nemysliž, že jsem pronešením swého domnění někoho kárati hodlal. Národní časopis jest podoben sněmu, w němž každému swé mínění bez oklik a bez obalu se slušnou mírností wyjádřiti dowoleno.* W. J. Mencl.

* To je prawda. Pročež také wáženému p. dopisowateli za to neručíme, zda-li se proti jeho mínění hlas nějaký neozwe. My aspoň myslíme, že je maďarské honi a řeč naše o wywěšených tabulkách něco docela jiného a jakož rychlý důkaz, že o té wěci rozličné mínění panuje, podáwáme dnes (práwě nám do rukou přišlý) článeček: „Bažení po cizotě.“ Red.

wywěšuje, to jest slušná a přirozená wěc; nezdá se mi ale, že to tak welké chwály zasluhuje, pakli to dělá, aniž tak žalostného stěžowání, pakli swé štíty s německými nápisy, když ještě nějaký čas trwati mohou, tak dlouho zachowá, až mu potřeba nowé objednati káže. Dobrá powěst pro každého průmyslníka jest nejčestnější štít, jímž wíc kupowačů a zákazníků přiláká, než nejskwostnějším buď českým, buď německým, buď anglickým nápisem. Prawý Čech má štít swůj w srdci a na jazyku nositi; w srdci lásku k wlasti, na jazyku mateřčinu. — Nezamejšlím těmito slowy swé spanilomyslné spoluwlastence uraziti, já se s nimi z každého úkazu české národnosti těším, a jak jsem prwé podotknul, nic jiného mě k tomu nepobízí leč obawa, abychme přílišným horlením poměrům swým wíce neškodili než prospěli. (Dokončení.)

Z CHRUDIMI.

Wýbor české literatury. Dějepis Palackého.

Ačkoliw zde národnost naše takowých pokroků, jakých bychom sobě žádali, ještě neučinila: přece wěc naše, byť i zdlouha, ku předu kráčí, a procitnutí národního ducha w okolí zdejším den ode dne wíce pozorujeme. —

Práwě jsme obdrželi knihkupectwím našeho oučinliwého Wáši toužebně čekanou první část wýboru literatury české. Welikolepost díla tohoto tak nás wšecky dojala, že jsme téměř jednohlasného mínění byli, že literatura naše a snad i ostatních Slowanů, nejen co se ozdobnosti a zewnitřku, nýbrž i wýtečnosti obsahu týká, podobného nemá, a tudy se diwiti nesmíme, že zde mnozí, sotwa je spatřiwše, členami Matice státi se hned si umínili. Jestiť to ale w prawdě dílo, jenž našim záwistníkům dokáže „qua simus origine nati," a tudy wše w něm buď w celku buď u wýtahu podané již stářím swým nám drahocenné a wážené býti musí: zwláště ale důležitými zdají se nám býti wýpisky z Tomy Štítného. Tuť se potkáwáme s tak čistě lidskými náhledy, ryzými prawdami a křesťanskými zásadami, jakých sotwa w spisech nowějších, sebe proslulejších filosofů a moralistů nalezti, kteréž přitom tak prostince a srdečně přednešeny jsou, že bezděky srdce i mysl čtoucího dojímají a wážností k předkům našim naplňují. Wydáním díla tohoto je wyplněno jedno z nejtoužebnějších přání našich a nemůžeme zde zatajiti, jak k welikým díkům slawný sbor musejní naše obecenstwo by zawázal, kdyby i k tomu prohlídati se uwolil, aby po wyjití díla tohoto druhému neméně wroucímu přání wydáním slowníka wšenaučného čili konversačního, třeba i dosti skrowného, zadost učinil. Spis takowý je při našem duševním nowozrození a wywinowání den po dni potřebnější ba již newyhnutelný, a nezdá se nám tudy býti zcela neďůwodným, co jeden z francouzských encyklopedistů o wěci té pronesl, že totiž stání neb nestání slowníku takowého w literatuře kteréhokoliw národu za měřítko jeho duševního se-wywinowání powažowati se může. —

Druhé nás tyto dni došlé znamenité dílo jest 1. část třetího dílu neocenitelné historie české páně Palackého; jest nám tím wítanější, čím toužebněji ba ouzkostliwěji bylo očekáwáno; jesti to weledůležitý spis, o němž w plné míře platí slowa Vossowa „že jej mládenec čte s plesáním a kmet s pobožností!"

(Pokračowání.)

BESEDY.

Baženi po cizotě.

Přewrácenému opičení po cizině, w němž tak mnozí nedospělci jakousi důstojnost ano i (nastojte!) wzdělanost shledáwati chtíwají, i jinde wýčitky se činí. Německý jeden časopis welice proti takowé pošetilosti horlí, a doléhá na to, aby se nemotornost toho přece jedenkráte již poznala a zlý ten zwyk z kořene se wywrátil. Udáme zde Nedočechům k powšimnutí některé zlomky z toho článku; mohou si je k swé potřebě z rubu na líc obrátit.

Není wěc protiwnější — praví asi onen časopis — nad zpozdilé bažení po cizotě a nad pošetilé se domníwání, že w tom nějaká důstojnost leží. Obojí jest powždy důkazem obmezeného ducha a bídného opičení, kteréž pohanění zasluhuje. Obojí ale nyní bohužel již i řemeslníků neblahým způsobem se zmocnilo. Mnozí z nich se zpozdile domníwají, že hned wíce jsou, mají-li na swých štítech nápisy w jazyku cizím a přece málo který má swůj wýdělek od cizozemců, ano za celý rok u něho cizinec ani za trojník zboží nekoupí. Francouz aneb Angličan hanbil by se za to, kdyby tak pohrdati měl swým wlastním národem, z kterého pochází, a kdyby zawrhowal jazyk otců swých. Řemeslníci a majitelowé dílen či záwodů si ale za hanbu nepokládají, na dobré domácí swé zboží nalepowati nápisy cizí: domácí bawlněná příze zabaluje se do papíru, na kterém cizozemské místo wytištěno jest; na wěcech na památku dáwaných musí státi francouzské „Souvenir," a na kalamářích francouzské „Encrier" aneb anglické „Inkstand". Krejčí, který trošku za hranice swé wlasti zabloudil, je již „Marchand Tailleur" a jeho pomocníci („towaryši" znělo by tuze sprostě) nepracují wíce w dílně ale w „Atelier-u" anebo w „Officíně". Mnohému obuwníku zdá se jmeno jeho poctiwého řemesla býti sprosté, také on musí je proměniti w „Marchand de bottes" a jeho dílna se promění w „Magasin." Uzenář myslí, že je hned wíce než jiné, když si dá na štít francouzský nápis „Charcutier." Stálé ceny u mnohých obchodníků nenajdeš, neboť u nich má jenom „Prix fix" platnost; oni také nemají wíce skladů; u nich je pro kupowače otewřen jenom „Dépot," a co wíce je takowých nemotorností, kterým se rozumný člowěk smáti musí. Podobné zpozdilosti též při jmenech křestních widíme. Hoch je již wíce, když mu dají francouzské jmeno Henri, George, Francois anebo anglické William, James, John a j. Tak i šperkýřky — ano, měl jsem říci „Marchandes de Mode" — nechtějí míti wíce pouhé šwadleny, to by bylo sprosté; jejich pomocnice jsou „Demoiselles", a každá z nich obdrží nepochybně brzo název „Lady". Hostinců již wíce není; kdož by se tak sprostáckým názwem špinil! jakou důstojnost má w sobě „Hotel", a jak to wznešené jest, když hostinský swou kůru swlékne a z ní „Hotelier" co motýlek se wylíhne! Bohatec již nechce míti chůwu, jeho dítky musí chowati a na procházku woditi „Bonne," která má hned záhy úkol, mateřskou řeč dítek potlačiti, a jim jazyky uprawowati a kroutiti jako papouškům a špačkům. Bůh to wše napraw! Takowé sebe zahazowání nezasluhuje než sprawedliwé opowržení, a jen zpozdilec w tom nějaké sláwy hledati může. —

W ten asi smysl se onen německý časopis wyjádřil. Nechť se wěc pojednaná trošku obrátí: záwěrek na odrodilé Čechy sám z toho plyne!

Fr. Doucha.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 73.
12. roční běh.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

19. čerwna 1845.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštownich oauřadů Rakouského mocnářstwí půlletně s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

Cikán houslista.

(*Pokračowání.*)

„Pro Bůh, diwý člowěče!“ zwolal herec poděšený —„tys hocha zabil. Je to způsob, člowěka budit?“

„Aj, takowá lebka není z másla, pane principale! Jen se podíwejte! Klukowi neschází ani dost málo — a chrapot jeho je znamení dobrého spaní.“

„Ale čas ubíhá, jako by měl křídla, a takto s hochem nic nepořídíme. Či může se ti w tomto stawu podepsat nebo rukou dáním zawázat?“

„Musím ho ještě jednou zbudit.“

„Ale jak pak zapudíš opití, kteréž jeho smysly jako w železné síti drží?“

„To dowedu jediným slowem. Hned to uwidíte, wzácný pane!“

W okamžiku na to wyskočí opilý jonák na konci stolu wšechen diwoký; oči jeho jako polouhaslé uhlí, wypoulené z jamek, pohazují kolem strašliwý lesk, že ostatní polekáni wstáwají, aby pohledli, co bude opilý houslista počínat.—Starý Muri byl mu pošeptal slowíčko, ježto by bylo pekelné brány zničilo — slowíčko, kteréž ospalé smysly mladíkowy zase wzkřísilo a wědomí hanebným opilstwím sklíčené zbudilo. Celý les myšlének byl w pomateném mozku jonákowě skrze toto jediné slowíčko náhle wystřelil, a slowíčko to bylo: „Anika.“

„Anika, zlomené kwítko ze wsi.“

Sotwa že starý Cikán náhlou proměnu zpozoruje, kteráž byla jeho kouzelným slowem mladého soudruha tak podiwně potkala, chopí ho za ruku a začne k němu příwětiwou řečí: „Hochu, můžeš několik rozumných slow poslechnout?“

Mladík mlčí. Hlawu drží smutně swislou, pára hroznowé šťáwy se mu z ní ještě ouplně newykouřila; myšlénky jeho jsou ještě jako bludičky, které nemůže uchwátit a spojiti. Jediné slowo zazníwá touto směsicí jako weliký zwon; co byl Cikán řekl, letělo mimo; mladík to neslyšel.

Tu začne starý poznowu lichotit. — „Anale, wždyť je to twé štěstí, když s námi půjdeš! Uwidíš swět, hochu — weliký, daleký swět. Nohama budou dupati a powětří wejskáním naplňowati, až housle naše zawznějí; bílé stříbro budou ti házeti a žluté zlato, tak pěkné jako wlasy twé Aniky — jen abysi jim zahrál, bratře! Hrej tedy, blahowý kluku — hrej a uważ si duši na dwa řetěze, aby ti radostí neulítla; neboť potáhneš s námi, s první uherskou bandou! Jen to jak náleží pochop, Anale! Jinak si ještě wlasy wyrweš, budeš-li tady dlouho děwčatům po wsích hrát, ještọ twé housle před lepšíma ušima zníti mohou. Pojď s námi, Anale!“

Plamenem swé wýmluwnosti uchwácen držel i tiskl starý neustále jeho ruku, a konečně ho také táhl, jakoby ho jižjiž odwesti chtěl. Mladík bezděky též powoluje; tělo jeho se kloní a chýlí za starým Cikánem. Ostatní stojí kolem plni zwědawosti; nastáwající ředitel začíná býti netrpěliw.

Šediwý Muri musí ještě jednou a sice hlawní silou na mladíkowu duši outokem hnáti; pak-li se tento nezdaří, tedy jsou daleko široko wyhlášené housle ztraceny, a banda se musí bez nich do swěta wydati; neboť najímač chce ji míti už pohromadě, aby se mohl hned na cestu wyprawit.

„Anale — zpomeň si jenom na kletbu staré Sary! dwéře před tebou zawřela, když jsi za Anikou přišel! Dwéře — zrowna před hubou! slyšíš, mladý blahowče? Já bych jí byl za to na střeše plamýnek rozdmychal, že by se byl tak wesele blyštěl, jako se we twých očích slze blyštěly. Nu — tys ale rozený plakálek! Jen tedy plač — a stará počká, až půjdeš za dwě léta zase přes pustu, zrowna k jejímu baráku, a pytel s penězi jí na krk hodíš, abysis holku wykoupil. Arci, arci — tak to půjde!“

Hluboký wzdech wydral se mladíkowi z prsou;

ale ne takowý, jenž celé skály s duše swaluje, nýbrž který ji w nowou tíseň a smutek uwrhá.

„Je to daleko, daleko odtud, bratře, kam půjdeme?“ ptá se tichým, nejistým hlasem.

„Já ti, milý hochu, ani neumím ta rozličná jména wšech zemí a pánů jejich udati, které nawštiwíme. Někdy bude šestkráte za den dwoubarewný člowěk na koni i pěšky na tobě ten kus papíru požadowati, kdežto je wšecko, co máš, popsáno — oči, nos, ústa, housle, wšecko. Ty mu ale podáš ten papír jako pán, neboť naše banda je ta nejprwnější z celých Uher a náš principal je první komediant na celém swětě. Tu přijdeme do welkého města na welikou řeku—z té řeky na weliké široké moře. Tam uwidíš, hochu, loď — ta má hrozitanský komín, a ten plýwá bez ustání dým a oheň; nesmíš se jí ale bát, neboť ona tě donese až do toho welikánského města, kam nás wlastně pozwali. Pak se, Anale, zaraduješ; neboť budeme w Londýně!“

„Nuže — tedy jdu s wámi!“ zwolal jonák roznícený a podal starému prawici.

„Tak! tak — tys přece jen řádný syn z krwe zachowalé, milý bratře!“ zkřikl šediwý Cikán a padl posud ještě polo zmámenému okolo krku, a líbal ho a objímal. Pak se přihrnuli ostatní, a každý mu wtiskl bratrské políbení. Ještě jednou naplnily se sklenice; a starý Cikán pronesl ohniwý přípitek na zdrawí a najmutí jonákowo. Na to se wyklopí deset sklenic až na samé dno a desíti sklenicemi se mrští o podlahu, že to dá zwuk jako násilně přetrhnuté struny. Ani jedna neleží na zemi, aby nebyla roztlučena. — „To je dobré znamení!“ praví šediwý Muri.

Pánowité usmání spokojenosti přelítne obličej outlého cizince, widoucího nyní, že je tlupa doplněna. W duchu widí již deroucí-se obecenstwo, plné kasy, hlučnou pochwalu. Wždyť najal nejlepšího houslistu a může nyní spokojen do Pešti se nawrátit a společnost očekáwat.

Žádný ale nepowáží, za jakou cenu se tu muzikantská duše najala!

O nezdržujte ho, mužowé! nezdržujte ho! Neowinujte ruce okolo těla jeho, chtíce ho zadržeti; nepoutejte ruce jeho a nechte ho swobodně pustou kráčeti. Jde-li kdo k umírajícímu, aby si ze rtů jeho posledních růží natrhal — tomu se nesmíte w cestu stawěti a mluwiti: Nečiň toho! — To je hřích, mužowé, kterýž wětší ránu do swědomí udělá, nežli loupež a wražda.

(*Dokončení.*)

Ze žiwota chudých.

(*Pokračowání.*)

Ale bázeň její stran dwou mrtwol byla přenáhlena. Mrákoty na smyslech ubohé matky se brzy opět rozplynuly. S hlubokým powzdechem otewřela sklíčená žena oči — wzchopila se, hleděla okamžik wůkol sebe, jakoby se byla z těžkého sna protrhla. Najednou jí zawzněly slowa pečenářky ještě jednou w uších, oči její padly na pacholíka a slze jí wyhrkly na twáře.

„O můj Karlíčku! můj Karlíčku — neopouštěj mě!“ bědowala, k samému se skláněje, a pak i na podlahu klekajíc, jen aby co nejblíže u něho býti, a ruce swé přes něj položiti mohla. — „Poslyš, mé zlaté děťátko... mé žiwobytí... o měj slitowání, Spasiteli na nebesích! — a ty milosrdná Rodičko boží, oroduj za mne! Nedej, aby mé drahé dítě zahynulo! Já ho wychowala w bolestech a trápení, w bídě a nedůstatku — ale byli to dnowé radosti proti těm, které bych musela tráwiti bez něho.. o!... nedopusť na mne, abych zoufala!“ —

Paní Naninka wrtěla hlawou.

6.

Hlučný, weselý žiwot panowal mezi tím na staroměstském náměstí. Ještě tu stály boudy s rozmanitým zbožím, s dětskými hračkami ze dřewa, z olowa i ze skla, s obrázky, kuchynským nářadím, s jeslemi, s rozličnými pamlsky.

Bylo již po čtwrté hodině. Hustá mlha spouštěla se na město. W každém krámci hořela nějaká lampa, a rozléwala kolem polotemné swětlo. Tato zář a hučiwé hemžení před boudami — ta směsice smlouwajících a kupujících matek, žádostiwých kluků, ostýchawých holek, poskytowala podiwný obraz.

Blízko sochy Panny Marie, u prostřed náměstí, stála w hedbáwném burnusu, pěkný, teplý štuclík na rukou, Terezie, nejstarší dcera zámožného obchodníka Plawinského. Byla to spanilá postawa, ani welká, ani malá, plna nejpěknějších poměrů a ozdobena půwabností dewatenáctého jara. Ale ještě wětšího půwabu rozléwal po její celé bytosti kwět wzdělaného ducha a spanilost její duše.

Od mnoha let bylo to její zwláštní potěšení, swé mladší bratry a sestry, ano i samé rodiče, o štědrém wečeru we jménu Ježíška nějakým dárkem překwapiti. K tomu cíli chodila sama po krámech a wybírala, co by bylo milým domácím radost udělalo. Někdy jí prowázela děwečka s košem — někdy šla sama, když se to menších wěcí týkalo.

Dnes byla samotna. I rozmýšlela se práwě, ku

kterému z dwou pěkných krámů by měla přistoupiti: an tu za sebou poloudušené štkání zaslechne. Přicházeloť jako z hlubokosti duše.

Terezie se kwapně ohlídla. Outlé srdce její zachwělo se lítostí.

Byloť se již hodně smrklo a w husté mlze rozeznala outrpná díwka jenom nejisté rysy ženské postawy, kteráž tu na kamenných stupních před obrazem Matky boží klečela a horliwě se modlila. I přistoupila blíže k této osobě a zaťukala jí lehce na rameno.

„Proč pak tu pláčete, milá osobo?“ ptala se jí co nejlaskawěji. A klečící ženština sebou trhla i wzchopila se poněkud a upřela uslzené oči na díwku, jako by w ní pomocnici z těžkých utrpení hledala.

(*Pokračowání.*)

Z GORICE.

Od professora W. J. Mencla.

(Dokončení.) My jsme dle místního a swětodějného položení obojžiwelnou podstatou nadáni, kteráž nám jen wětší ceny dodáwá a k wětšímu prospěchu slouží. Jestı to hanba pro Čecha, cizího jazyka si wíce než mateřčiny wážiti, a kdekoli Čech Čecha potká, neměli by mezi sebou jinak než po česku howořiti; pakli ale někdo mimo češtinu i w němčině se cwičí, německé knihy čítá, německá diwadla nawštěwuje, do hostinců s německými nápisy chodí atd., to zajisté jeho wlastimilenstwí na ujmu nebude. S oprawdowým potěšením doswědčiti mohu, že se mezi našimi krajany we zdejších končinách meškajícími málo který nachází, jenž by se weřejně českým howorem co rozený Čech wykázati wáhal. Jinozemci přitom sluchy napínají a oči wywalují, widouce an úřadníci a jiní důstojní mužowé w té řeči howor wedou, již před tím jen z úst sprostých wojáků a po swětě se toulajících budlařů slýcháwali. Oušklebníci ale a semotam nějaký odrodilec, kteří si jindy češtinu za terč swého wtipkowání bráwali, nyní již umlkají a netroufají si jazyky o wěc brousiti, která se na přirozeném, nejprwnějším a nejpřednějším práwě každého člowěka zakládá. Jen když budeme při každé příležitosti uctu a lásku k swé wlasti a k materčině směle na jewo dáwati, budou nás cizozemci též za samostatný národ a netoliko za přiwěsky Němců držeti. — Než abych nástin nynějšího postawení zdejších Slowanů dokončil, musím se k tomu předmětu nawrátit.

Obywatelstwo goričanského kraje přes 182.000 duší obsahuje, z nichž jen třetina Wlachům připadá; ostatní jsou wšichni Slowané, od nichž také hlawní město založeno a rowněž jak celé hrabstwí slowanským názwem poznamenáno bylo. Wětší část měšťanských rodin swými jmény slowanský půwod dokazuje, wůkol města sami Slowané přebýwají, skoro weškeré duchowenstwo a wětšina studující mládeže ze Slowanů záleží, z čehož by se zawírati dalo, že zde slowanština co hlawní řeč panuje, kdybychom wlastní zkušeností nebyli přeswědčeni, že slowanský lid, kdekoli se s jinými i sebe menšími národy stýká, pro swou skromnost a pokoru nejzazší místo zaujímá. Tak i zde w Gorici slowanština jen k newyhnutelné potřebě s wenkowským lidem se užíwá, kdež naproti tomu furlančina, ač jenom zpitwořené nářečí wlaského jazyku jest, u weškerého měšťanstwa přewládá a toliko u wznešenějších rodin s němčinou se o wládu dělí. Názew Sklav — jenžto po furlansku tolik znamená co Slowan a otrok — za přezdíwku se drží, takže nejsprostější, nejhrubější hulwát nemálo se nad tím rozhořčí, když ho někdo Sklavem pojmenuje. A přece tento opowrhowaný lid dobrosrdečností, sprawedlností, mrawností a pracowitostí nad furlanským chwalitebně wyniká! Awšak jeť se již nadíti, že náš po prawé oswětě bažící a bezpraví minulých časů wyrownáwající wěk i zdejším Slowanům k přirozenému práwu dopomůže, a že se Goričané tím samým půwodem, tou samou mluwou, za kterou se nyní stydí, weřejně honositi budou. Jen kéž by se již brzo při zdejších školách také učitelská stolice pro krajinskou řeč ustanowila! Jeť to pro budoucí kněži a úřadníky neprominutelná potřeba, obzwláště pro prwní, aby se čisté prawidelné řeči naučili a pak sami jednou w stawu byli národní mluwu očistit a zdokonaliti; kdežto při nynější necwičenosti jen k pokažení a zmrzačení swé mateřčiny pomáhají. Přitom se nezřídka stáwá, že mladí duchowní w slowanském jazyku nejzběhlejší do wlaských obcí se zasílají.

Musímeť se ale držeti naděje, že naše otcowská wláda též na potřeby zdejšího slowanského obywatelstwa milostiwě zřetel obrátí, a že zdejší weledůstojný pan probošt, baron Codelli, co direktor filosofických škol, kterýžto již několikráte náwrh k zřízení slowanské katedry učinil, od swé spanilomyslné snahy neupustí, až onoho blahodatného cíle dosáhne a goričanským Slowanům stejného práwa, jaké se druhým soukmenowcům powolilo, wydobude. To se aspoň přičiněním Jeho Excell. hraběte Stadiona, o blaho swé krajiny neunawně pečujícího náměstníka, již dosáhlo, že se farní školy zakládají, kde se mládež obojího pohlawí krajinsky čísti a psáti učí.

K doplnění swého dopisu přidám ještě nowinku. W lonských listech jsem dal zpráwu o honbě, ježto w blízkém císařském lese na wrchole hory Ternowy na wlky držána byla. Teprw letos před čtrnácti dny podařilo se jednomu sedláku starého wlka do pasti chytit a zastřelit. Byla to hrozná swalitá potwora, 72 liber těžká.

Z CHRUDIMI.

Dějepis Malého.

(Pokračowání.) Mluwě o historii české nemohu opomenouti zmínku učiniti o dějepisu českém, od p. Malého prostonárodně sepsaném, o němžto — newíme proč? — dosawáde žádný obšírnější zpráwy nepodal a dle ceny ho neposoudil. Spisek tento wyprawuje historické události i báje wlasti naši až do roku 1378 we 4 swazečkách tak prostomile a dojímawě a jest přitom tak lewný a přec ozdobný, že wůbec příhodnějšího spisu pro mládež a lid wenkowský w ohledu tomto dosawáde nemáme; a jeť to wěcí žádoucí, aby co nejwíce, zwláště we školách oučinkowáním pp. katechetů a učitelů se rozšířil, jakož se to již na několika místech w okolí zdejším k. p. w Čáslawi, Sezemicích atd. stalo; a takž doufáme, že i náš welectěný, o zwelebení národního wzdělání tak zasloužilý p. děkan a wikař Dr. Jos. L. Ziegler we swém školním okresu k tomu prohlídati bude, aby, jakož to již dříwe s historií Tomkowou — wíce pro znalejší čtenáře se-hodící — byl učinil, učitelowé nyní dle spisku tohoto dítkám děje české přednášeli; nebo čísti a často čísti musíme welkodušné děje hrdinných předků, abychom se záhy k uwědomění sebe samých a obžiwující národnosti naší powznesli; nebo na hluboké prawdě zakládají se slowa pěwce „Meče a kalichu“ že

„Národ sláwou otců neswěcený,
Bez paměti dějů wlasti swé,

Z žiwota knih list jest wytržený,
Obět podlé wůle wětrowé!"

Pohřešujeme-li ale čeho při spisku tomto, je to snad jedině to, že p. Malý až příliš zřídka letopočtů užíwal; při znamenitějších událostech alespoň k. p. pobití Tatarů, smrti Otakara II., bitwě u Křešťáku atd. by se jich nemělo opomenouti, a pak i to, že uwedením často jen jednotliwého jména, k. p. Břetislaw I. zemřel 1055 w Chrudími, nebo za Wladislawa I. založen klášter na Strahowě, w Plasích, Želiwě, Sedlicích atd. spisek tento místnějším a tudy i zanímawějším by se byl státi mohl; čemuž ale snadno, až dílo celé ukončeno bude, přidáním ke konci letopočtu znamenitějších dějů a rodokmene panowalých knížat a králů českých, pomoci se může. (Pokračowání.)

DENNÍ KRONIKA.

Z Dětenic. (*Beseda.*) Naše druhá česká beseda, z pouhé ochablosti odkládaná, držena byla konečně dne 25. kwět. Poodložení na den, na kterýžto w mnoha místech nějaká slawnost jest, způsobilo, že přespolních hostů tuze walně se nesešlo; proto přece ale byla společnost dosti četná a zábawa dobrá. Mezi tancem a některými společenskými hrami přednášena byla k této příležitosti zwláště připrawená „Předmluwa, pomluwa a domluwa" dle Rubeše, napotom „Kterou bych rád" „Jindy a Nyní" a „Mlynářowá opička." Zpíwáno bylo: „Prawý Čech", „Kde domow můj", „Za dnů mladosti" a zdařile přednešené pěkné duetto z „Libušina sňatku". Že naše besedy zde mezi lidem nějakou sensací způsobily, kde se dříwe k powzbuzení ducha národního ani toho nejmenšího nepodniklo, ač by k tomu schopných mužů zde bylo, nedá se upříti: proto je co litowati, že podnikatelstwo celou wěc na pewný základ nezaložiwši, nám pro budoucnost nic wíce neslibuje.

L–bl–r.

Z Plzně. (*Koncert. Wšelicos.*) Myslilit jsme, že se po poslední akademii (wiz č. 50. let. K.) národní wěc naše zde trochu pohne; wšak bohužel, upadla zase w předešlý hluboký spánek, w němž by snad až potud wězela, kdyby ji nebyl p. W. Lhota aspoň na chwilku probudil. Uspořádalt nám dne 9. červnа koncert, při němžto jsme potpourri z ruských a pak národních písní od Labického slyšeli, kteréž hudební sbor zdejších ostrostřelců ku spokojenosti obecenstwa přednášel. P. Lhota sám zpíwal arii z Jana pařížského, pak oblíbenou píseň: „Kde domow můj" (po kteréž byl hlučně wywolán) ačkoli hudba nápěw nějak nuceně prowázela. W oddílu druhém zpíwal arii z opery: „Nocleh w Granadě". Nato deklamowal Rubešowo „Jindy a nyní", při čemž srdečnému smíchu konce nebylo; po ni jsme slyšeli arii z „Neznámé" a píseň „Na wlast" od Kamenického; nato zpíwal potpourri z českých národních písní, a konečně „Slzu wlastence" od Swobody tak dojímawě, že ji po hlučném tleskání opakowati musel. Mimo to slyšeli jsme ještě solo na lesní roh od p. Zelinky mistrně wywedené. Koho jsme ale při koncertě pohřešili? Naši krásnou pleť; ta zůstala z wětšího dílu doma. Wůbec — máme-li zde uštěpáčky, kteří se proti národnímu snažení ozýwají, tedy jsou to bez odporu naše děwčátka.* — Městská zeď, tato stará pewná záštita proti outokům nepřátelským, leží již z wětšího dílu w rumu, na jejím místě čnějí krásné domy dle nowého wkusu; aby ale duch času i ze srdéček našich krasotinek tu starou zpoustu wypudil: toho se snad nedočkáme; ty zůstáwají při wšem prošení a napomínání přece jen co jsou — wěnec rozmanitých barew ale bez wůně. Wšak i ti naši panáčkowé nejsou o mnoho lepší, darmo do wosowé báně píchat; odtud také pochází, že se zde tak málo našich kněh čítá a ještě méně rozprodá.

Lipenský.

* To buďte rádi! Nemáte-li jiných nepřátel — s děwčaty je radost pouštěti se do boje. Jen počkejte, až se wšickni ženichowé powlastenčí, jak budou hned jinak zpíwat! Či jsou to samé Wlasty? Red.

Z panstwí Děčínského. (*Malá oprawa.*) W. p. redaktore! W č. 57. l. K. nachází se zpráwa, že dwa dřewěné domy z wesnice „Niedergrund" (panstwí děčínského) po Labi až do saského městečka Šandawy doplynuly, kdež mezi jinými domy tak pořádně uwázly, že wypadají, jakoby tam půwodně stawěny byly. — Aby se tato bajka z Kwětů do jiných nowin nedostala, musím Wám dáti zpráwu, že z Niedergrundu žádný dům neodploul, a že při letošní powodni na celém panstwí děčínském jen jediný dům a sice z wesnice Topkowic do Sas a bezpochyby ještě dále se poroučel, aniž k nám o něm jaká zpráwa wíce došla; mluwí se ale i zde, že prý w Sasích z jedné wesnice dřewěný dům odploul, kterýž blíže jednoho letohrádku J. K. M. krále saského státi zůstal; — posawáde mi wšak nelze obšírnější a prawdiwou zpráwu w tom podati. Ostatně doufám, že se ani wy, ani p. zasílatel onoho náwěští na mne horšiti nebudete. W. Říha.

BESEDY.

Wšezwěd aneb: ***powodeň pražská*** roku 1845 jmenuje se weršowaná fraška od Hanuše Wlčkowce, kteráž práwě tiskem Karla Vetterle w Praze wyšla. — Člowěk s tou nejpěknější ästhetikou w kapse, někdy se do nejdelší smrti nenaděje, z čeho wšeho fraška se udělati dá. I z powodně! Nomen býwá sice omen — ale zde to nemůžem dotwrzowati. Pan Wšezwěd nepřináší pouhou wodu; ale přináší také palčiwé a přihořklé tinktury. Ostatně mohli bychme naň jeho wlastními slowy zkřiknouti:

Ale prosím tě, hošku, jak pak ještě
Si můžeš zpíwat, an ze wšech stran
Tebe zde woda swírá jako w kleště?
Aby, hle, ňáký ledowý beran
Teď obořil se na tě, k šturmu hnal....

a wšak widíme ze samé knížky, že mu we wšech jazycích dosti střel pohotowě, jimiž by se proti outokům ubránil. *—*

Dr. Vaughan w Crichto-u, w Skotsku, direktor tamějšího blázince, zřídil mezi pomatenými časopis, kteřížto mají články, sázení, korekturu a tisk obstaráwati. Časopis má název „Nowý Měsíc" a první číslo obsahuje: Drobné básně, několik malých pojednání, mezi nimi „O wplywu, jak příklady rodičů w dětech působejí." — Je to dobrá wěc; mnohý weršowec bude moci tam dítky swé horoucnosti, swé srdce, swou lásku, swé bědowání a milý Bůh wí co wšecko posílat.

Nowá kniha.

Wšezwěd aneb: powodeň pražská roku 1845. **Fraška od Hanuše Wlčkowce. W Praze,** 1845. **Tiskem Karla Vetterla.** Str. 60 w 12. Seš. za 8 kr. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 74.
12. roční běh.

KWĚTY.

21. června
1845.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštownich ouřadů Rakouského mocnářstwí půlletně s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

Cikán houslista.

(*Dokončení.*)

Kwapně, jako by ho smrt honila, s přiwřenýma očima, s wlajícími wlasy, chwátá pustou z krčmy mladý Cikán, nowě najatý houslista. Jde k umírající. O nezdržujte ho, mužowé!

Dodralať se do krčmy powěst, že leží we wsi děwče na smrt nemocno; zlomilоť se kwítko, jež byla díwka na noc před swatým Filipem do štěrbiny we wratech strčila. A zlomené kwítí znamená smrt. Anika musí umříti; pro zlomené kwítko musí zbledlá smrti podlehnout; ale chwatný, mlčiwý jonák, jdoucí pustou wí, kdo ono kwítko zlomil; chce tedy k pomoci přispěti, zachowati, důmínku zničiti, lež překaziti. Nezdržujte ho, mužowé!

Tu wisí zlomený kwítek ještě we skulině; a jako němé: „Proč jsi to učinil?“ týká se toto podíwání wraha dwou žiwotů. Jeden práwě dodychuje, druhý je už mrtwý. On tu wraždil — on jediný. W noci před sw. Filipem, w té strašliwé noci stala se wražda; tehdáž byla celá příroda kouzelným slowem opoutána, i nemohl kůň řičeti, aby se byla matka zbudila a temnou postawu mužskou spatřila, která se wykrádala z dceřiny komůrky. Tehdáž by byla widěla, jak se postawa přes wrata wymrštila a pak na koníku letmo k pustě uháněla.

Nyní bije nešťastník hlawou o wrata. I stojí wenku a bojí se wejíti, stísněn wědomím zpáchaného skutku. Oči by si wyplakal, jak se na zlomené kwítko podíwá.

Okolo malé chaloupky leží hluboká tichost; naproti wisí weský zwonec pod dřewěnou stříškou; hrobník drží již prowaz w ruce a čeká na znamení z chyše, aby začal umíráček wyzwáněť. Při tomto pohledu dá se jonák do hořkého pláče. Každý zwuk zwonce bude naň co na wraha žalowati.

U wnitř w jizbě zaslechl někdo pláč jonákůw.

„Kdo pak to pláče, matko?“ ptá se na smrt bledá Anika, a dopolou se na loži wzchopiwši, hledí kolem hasnoucíma očima.

Matka se k ní obrátí s uslzenýma twářema.

„Ne — tys to nebyla, matko! to je táhlý, hluboký, hořeplný pláč — slyším ho pod sebou, okolo sebe a po celé sednici. Tak nepláče žádná žena, mně je tak těsno okolo srdce — ták bolestno. Řekni mu, matko, aby přestal plakati; mohla bych z toho pojíti.“

Matka ztrne nad těmito slowy nemocného dítěte; ledowý mráz přejede jí záda. Myslíť, že musí teď smrt k pelesti přistoupit, protože dcera takowé řeči wede. S hrozným zkřiknutím přiskočí k posteli, jakoby chtěla prchající dech swýma silnýma rukama zachytit.

„Matko, on ještě nepřestáwá plakati! — wím že stojí přede dweřmi! Zawolej ho sem, matičko!“ prosí Anika, ruce toužebně spínajíc.

Mělo by to býti prawda, co dceruška očima před smrtí zbystřenýma widí? — Ano, tu stojí wenku, ubohý plačící jonák. Musí tedy wen wyjíti, a poslední prosbu nemocného dítěte wyplnit. Wšechna hořkost minulých dní musí umlknouti před hlubokým žalem, kterýž se tak wýmluwně w pláči mladíkowě jewí. Onať nezná dwojí bolest, kteráž w prsou jeho zuří. I chopí ho za ruku a wede jej, skoro o tom newědoucího, k oumrtnímu loži swého dítěte. Anika wěděla, že Anal přijde.

„O, kýž by mi někdo pomoci mohl, Anale!“ oupí díwka; — „ale kdož může zlomená kwítka zaceliti?“ doloží truchliwě.

Na takowá slowa nemocné díwky neměl jonák žádné odpowědi. Při pohledu na tuto zlomenou, zničenou jarní růži wázla mu řeč na jazyku. Proč sem ale přišel? Aby pomohl, zachowal, důminku zrušil. Wší silou ho to nutí, milence wyznati, že ji chtěl za oné noci w tiché komůrce nawštíwit, že ji ale nenalezl. A přec neříká ani slowa. Wždyť nemůže dceru před pří-

snou matkou zneuctít, na bledost smrti ještě poslední pečeť hanby wtisknouti — ne, to nemůže, to nesmí. To je trápení, jakowéž ještě žádné srdce lidské nesneslo! Tisíc nožů probodá prsa jého, tisíc hlasů wolá diwoce mezi sebou: Ty, ty jediný jsi ji zawraždil!

A naproti onen muž s prowazem w ruce hledí ještě pořád do okna, brzo-li mu dají znamení! Pro Bůh! za koho to zwonění? skrze koho to zwonění?

Najednou zawzní na ulici před chalupou hudba; hluboké, wábiwé zwuky, jemné jako modlení, zwláštní a neobyčejné. Jsou to Cikáni, přišlí za uprchlým houslistou a nyní u wrat na něj čekající. Chtějí ho wywábit, aby šel s nimi, an se dal najmout slowem a udeřením ruky.

Nemocná Anika wyskočí na loži, když tyto zwuky zaslechne; twáře jí blednou ještě wíc a wíc, pysky jsou jako křída. — „Anale, co je to za hudbu — mluw?“ ptá se ho, na celém těle se třesouc.

Jonák spráskne ruce, zakryje si obličej a hořce pláče.

„Kdo pak jsou ti lidé, co zrowna před našemi okny hrají — mluw, Anale!“ ptá se díwka w rostoucím, zimničném chwatu. — „Nepatříš k nim, Anale?“

A jakož potwrzení na tuto otázku zní wenku hudba pořád hlučněji a významněji. Zdáť se, že ho wolá, že ho wábí od skonáwající; lichotiwě šeptají housle a hluboká basa ptá se, k čemu to meškání? Nápěw je brzo weselý, brzo truchliwý. Brzy hopkuje jak lesní potůček; housle, cimbal a basa hučí mezi sebou a nápěw se podobá bitwě zwuků, sebe škádlících, pronásledujících, smrtících; brzo je smutná, tiše zanikající, jako když dešťowé krůpěje se stromů padají.

I wábí jej to ze dweří, ale nohy wáznou u postele. Soudruhowé naň čekají — umírající milenka ho zdržuje. Tu se zjewí w okně šediwá hlawa starého Murka, jenž byl na hochu slib wyloudil a duši jeho swodnými obrazy naplnil. Prstem klepá na okno a wolá do jizby: „Necháš nás ještě dlouho čekat, Anale?“

Pronikawě zkřikne bledá díwka: „Ty jdeš tedy s nimi, Anale?“

Hrozné zkřiknutí wyletí z ust matčiných. Jonák klopýtá ze dweří, hudba začne poznowu. Tuť ho wezmou mezi sebe a wlekou ho k pustě, odkud byli přišli.

Nyní může hrobník zwoniti. Ležíť we wsi mrtwé tělo. Lidé před chaloupkami znamenají se nábožně křížem; widí, že se znamení zlomeného kwítka wyplnilo. Tady umíráček a z pusty sem zazníwající weselá hudba — o! podiwný to swět, plný rozkoše a smutku, plný radosti a hoře.

Libowonně wanou wětérkowé, ranní mlha se rozplynula. Slunce metá swé ohniwé šípy na tuto míru plnou planinu, hudba se zanáší — umíráček zní posawad.

Cestující společnosti herecké.

(Dokočení.) Naše společnost musela by předně swůj úkol — ze stanowiště uměleckého i národního — ouplně poznati a potom k wywedení jeho wšechny síly swé napnouti. Onať by musela we swé existenci něco wíce nežli pouhou wýžiwu hledati; onať by musela sama sebe za důležitou část oněch prostředků poważowati, kterýchž se wůbec dle šlechetného snažení k probuzení národního ducha užíwá — a musela by jakož prawá kněžka w chrámu naší národnosti swé oběti konati. Wšechny členy její musilo by jakési pouto stejného bohu- i lidumilého smejšlení, stejných citů, stejných interessů pojiti; mezi nimi musela by se zwláště ona kolegialnost a harmonie w nejpěknějším rozkwětu usídliti, o nížto jsme nahoře jakož o ztracené wěci mluwili.

A to je — upřímně řečeno, při nynějších okolnostech trochu mnoho požadowáno. Jenom to dobře rozważme. To je wěc, která se pěkně mysliti a snadně napsati, ale tíže — mnohem tíže wywesti dá. A wšak proto ještě netwrdím, že by se nedala wywesti.

Druhá, nemenší obtíže při zarážení takowé společnosti bude snad — ředitel. Zde newystačí pouhý, byť i sebe lepší špekulant. Zde musí státi muž prawého poznání a smejšlení, muž bohaté zkušenosti, muž důstatečných peněžitých prostředků — a posléze co neméně důležité! — muž ouplně mocný našeho jazyka i péra, aby za času nenadálých potřeb sám w repertoaru (totiž w takowém, jakowýž by naše společnost míti měla) statně wyhowěl; zde musí státi muž ohrozený we wšech případnostech žiwota, wytrwalý a w rozmary obecenstwa se hodící — muž seznámený se wšemi našemi potřebami a poměry, aby zbudil důwěru a cestu nejen swé společnosti, ale snad i následujícím proklestil.

A takowého nalezti? — nebude tak snadno. Wšechno wšude nebýwá w jednom člowěku spojeno.

Ale dejme tomu, že by se našel ředitel, kterýž by mohl tuto těžkou wěc podstoupiti — tak podstoupiti, že by zbudil alespoň dobrou naději, třebas i nikdo za jistý skwělý wýsledek ručiti nemohl — (a proč by medle nepodstoupil, an se u nás již mnoho jiných wěcí šťastně podniklo, ačkoli se na začátku s jistotou říci nedalo, jak wypadnou?) — dejme tomu, že by se našli oudowé — wždyť jich nemusí být mnoho, jen když dobrých; že by se našlo potřebných lidí, kteří s kusem lásky k wěci nebo dostojnému zaopatření jediné české diwadlo za swůj okres by zwolili, a w tom se pewně zakořeniwše cestu k hojným německým diwadlům si zatarasili; dejme tomu — ano já se osměluji we jménu několika řádných herců říci, že by se podobná společnost sestawiti dala: nyní nastáwá poslední a nejhlawnější otázka: Zda-li by se tato společnost udržela?

To je žiwotní otázka. — Prwé jsem řekl, že se nesmí při naší společnosti na obyčejné herce mysliti. Ta by musela státi nad nimi a také bychme od ní wíce požadowali; zato ale museli bychme — alespoň ze swé strany — též něco wíce pro ni činiti, nežli se časem pro jiné herce činíwá. Členowé naší společnosti, majíce úlohu swou statně prowesti, nesměli by i při wší krásné obětowawosti w pouhém zápasu o wezdejší potřeby dny ztráceti: oni by wšak také nechtěli marnotratami nebo břichopásky býti. Jen to, co by se k wůli cti našeho jména

slušelo. Ale dalo by se to docílit? — Proto přonesla redakce těchto listů w č. 58. onu otázku ke wšem přátelům naší wěci na wenkowě, aby se z rozličných stran ohledalo, bylo-li by takowé podniknutí za časů našich praktické. Proto jsem psal tyto řádky.

Jak naši wenkowští přátelé důležitou tuto otázku přijali a čím snad již k wyšetření celé záležitosti přispěli: posud ještě newím. * Na wšechen způsob očekáwají semnou i mnozí jiní nějakou odpowěd. Nesmíť nám býti wěc lhostejná, kteráž tak pěkných wýsledků slibuje. J. K. Tyl.

* Nás došla teprwa odpowěd z Chrudimi, kterouž i w dnešním čísle u weřejnost klademe. Red.

Z CHRUDIMI.

Diwadlo a herecká společnost.

(Pokračowání.) Nyní musím něco o našem diwadle promluwit. Krásný chrámek Thaliin je zde založen — to je prawda; ale jen škoda, že se w něm tak řídko milostné bohyni oběť přináší. P. Fr. Krumlowský, oud někdejšího českého diwadla w růžowé ulici, spořádal zde sice dne 25. dubna b. r. hudebně-deklamatorní akademii we 2 odděleních, záležející z uwertury, pak z třech deklamací, humoristického čtení a třech plastických čili mramorowých obrazů: přáli bychom si ale, aby nás i zdejší pp. ochotníci českými hrami zase jednou obradowali; wšak ale nemajíce u wěci té zběhlého ředitele, jak se zdá, chuť k prowozowání jak českých tak německých kusů ztratili. Častým prowozowáním her diwadelních by zdejší ústaw pro chudé mnohý příspěwek, obecenstwo wyšší zábawu a wěc naše národní leccos byly získaly.

Mluwě o diwadle zdejším a znaje poměry žiwota chrudimského nemohu opomenouti, abych na otázku w Kwětech č. 58. o cestujících českých hereckých společnostech učiněnou, strany města našeho alespoň w krátkosti neodpowěděl. — Téměř každého roku přicházejí sem jedna ba i dwě kočující herecké společnosti; jaké? o tom netřeba šířiti slow; znáť snad každý z nás wlastnosti podobných na poli Thaliině se prohánějících Beduinů, a zdejší krasomilowné obecenstwo i wíce neděl, pakli jen trochu spořádána jest, často s podiwu hodnou trpěliwostí představení diwadelní nawštěwuje; wšak ne snad proto, že by nic lepšího neznalo, neb oceniti neumělo, alebrž dílem, že diwadla wůbec milowno, dílem že často s hladowou a žebrající Musou outrpnost má. — Kočowníci tito také několikráte zde české hry dáwali; zwolili ale pohříchu wždy jen takowé hry, a prowozowali tak bídně, že obecenstwo wzdělanější, německé totiž, toho mínění bylo, že w českém jazyku snad ani jediného kusu není, kde by w každém třetím slowě: koc blic do jitrnic, hrom a peklo, ty mezku atp. se neopakowalo. Když ale zdejší ochotníci w roce 1839. české hry prowozowati začali, — prowozowány byly od té doby: Nalezenec, Tony, Oba Šelmy, Rohowín Čtwerrohý, Ženichowé, Dráteník, Kord, Diwotworný klobouk, pak přednášeny při akademiích téměř wšecky deklamowánky Rubešowy a Klicperowy — přeswědčilo se arci, že i my her máme, které co do slohu a obsahu jinojazyčným se wyrownají ano i mnohé z nich předčí; přece ale dosawáde wšecken předsudek w ohledu tom wywrátiti lze nebylo. Častějším ale prowozowáním zdařilých kusů by se tu mnoho změniti a na dobrou stranu obrátiti dalo, a též o tom, žeby zde hry české častěji dáwány býti mohly a tudy společnost českých cestujících herců zde alespoň na nějaký čas udržeti se mohla, pochybowati se nedá. Jestiť zde i w okolí nejbližším přece několik wlasti a řeči naší milowných mužů, ano i přátelé německého diwadla nejsou wěci naší odpowědnými nepřátely, nýbrž ctitelowé umění krásných w kterémkoliw způsobu se ona projewí, a téměř wšickni jazyka našeho tak mocni, že jemu i na diwadle dosti dobře porozumí; a chodí-li oni do německých, často dost bídných představení, proč by nenawštěwowali diwadlo, když by česká Thalie w něm se uhostila a hry co do obsahu i slohu zdařile w něm se prowozowaly? Zdařilé by arciť býti musely a co možná půwodní kusy, aneb aspoň překlady nowějších lepších dram; dílem aby se dokázalo, že i náš jazyk jest způsobilý i we wyšších kolejích se otáčeti a tak dobře srdcem prostého rolníka jako wznešeného bohatýra hýbati, dílem, že Kotzebue-owy, Zieglerowy a Birchpfeiferowy kusy zde téměř každý, buď od německých společností, buď na domácích diwadlech prowozowati již widěl, a tudy kusy tyto w českém překladu malého by oučastenstwí nalezly. Že by pak i ti, kteří by se odhodlali státi se kněžími a kněžkami w chrámě české Thalie, jednáním swým i smyšlením od obyčejných cestujících herců se lišiti a wlastnostmi, jakých od nich zwěčnělý Sláma žádá, nadáni býti museli, to netřeba opakowati; považowalť by je nám nepříznivý swět za cestující representanty naší národnosti, my pak za hlasatele o probuzení a uswědomění citů wlasteneckých mluwící, za učitele o poznání a rozšíření krasowědné naší literatury se zasazující, wůbec za poswěcence na poli swaté wěci naší pracující; a dostáli-li by oni požadowání tomuto, byli by pak wšude a takž i zde welewítanými a ctěnými hosty.

(Dokončení.)

BESEDY.

Zpráwa o Matici ilirské. Ourodnost a užitečnost každé w potřebách času založené myšlénky a každého podniku zjewuje se patrně také tím, když jeden a týž ústaw w rozmanitých okolnostech a na rozličných místech ku pěknému zdaru prospíwá. To platí o Matici, ústawu to známém, wůbec pro wzdělání jazyka a literatury národní, kterýž jak w naší wlasti tak i u Ilirů wždy potěšitelněji prospíwá. O naší Matici české očekáwáme od p. D. Fryče zewrubný statistický přehled, s nímžto co s pěkným důkazem wystoupiti můžeme, chceme-li dokázat, že národní žiwot náš a jeho zkříšení není wěc dělaná, nýbrž že z prawého, žiwého zárodu wyrůstá, a naději swého trwání w sobě nese. O ilirské Matici neopomineme podáwati obecenstwu každoroční zpráwu, jak ji kdy od našich jihobratrů obdržíme. Při založení Matice ilirské složilo 12 účastníků hned celou summu 50 zl. nebo ještě wíce, a mezi nimi skwějí se jména 4 Čechů; jeden hrabě, jeden rytíř, jeden nejmenowaný a jeden měšťan. W druhém registru stojí jména těch, kteří se uwolili, že dle statut za 5 let summu 50 zl. stř. doplní. Počet těchto je 219, mezi nimi nalezáme Čechů 22, a sice hrabě 1, duchowních 5, měšťané 3, professorowé 3, doktoři 4, úředníci 3, ze stawu spisowatelů 2, student 1; pak čteme Morawany 2, jednoho úřadníka a jednoho studenta, ze Slowenska 1 sl. bož. kazatele, jednoho Poláka doktora a jednoho Rusa úředníka. W třetím pořadí seznámenáni jsou ti, kteří menší dary do Matice wložili bez záwazku úplného doplacení. Wšech jich je 76, mezi těmi jedna Češka we Wídni, 12 Čechů, jeden Morawan, 2 Slowáci.

Základní jistina byla roku 1842	. 4687 zl.	55 kr.
— 1843	. 2141 „	43 „
— 1844	. 2953 „	— „
Ouroků, a wytěžených peněz dohromady	. 577 „	6 „
Jmění Matice ilirské obnáší tedy	10.359 „	44 „

Zakladatelé obdrželi we spisech „Osmana“ od Gundulić-a, jehož se tisklo 1000 exemplářů, pak „Teutu“ od Dra. Demetra, wydanou w 1030 wytiscích. „Osmana“ je na skladě ještě 592, a „Teuty“ 689 wýtisků. — Přehled udáwá zakladatelů, (kteří 50 zl. již doplatili) na rok 1842 osob 34; na rok 1843 připadá jich 9, a na rok 1844 pak 23; všech prawých zakladatelů Matice ilirské je tedy 66. Č.

Literatura a kritika.

Literatura každého národu jest odblesk a zrcadlo jeho duševního žiwobytí, ona jest sklad weškerých wywinujících-se duševních sil, tužeb a snažení, ona jest obecné jmění, ku kterémuž každý dle libosti buď swou hřiwnou přispíwá, aneb z kteréhož sobě béře. Národ bez literatury jest člowěk bez řeči.

Na nejnižším stupni swého wywinowání necítilo lidstwo potřeb weřejného sdělowání; nýbrž každý jednotliwec byl na okres swé wlastní zkušenosti obmezen. Ale čím dále, tím wíce budil se w lidstwu neukojitelný popud k bližšímu, wzájemnému přibližowání a zachowání nahromaděných již zkušeností potomstwu. Lidstwo poznalo wnitřním puzením, čeho mu potřebí, a kde uposlechlo toho wěštícího hlasu, nechybilo se cíle. Proces tento wyslowil weliký básník Němců, Goethe, w těchto slowech:

Der gute Mensch in seinem dunklen Drange
Ist sich des rechten Weges wohl bewußt.

Prwotní a klopotné, s nesmírnými obtížnostmi spojené ústní podání ustoupilo w postupu času písmenám — těm prostředním poslům lidské mluwy, a wětší počet w rychlejším čase stáwal se účasten denně se množících názorů a pojemů. Wždy wíce uswědomowalo se lidstwo swého určení a bytí. Takž Indie, Řecko, Římané znali weřejné zdělowání — to jest měli literaturu — a platně plnili místo na zemi této jim wykázané. Duševní wywinutí jest ale i w nejužším spojení s fizickým blahem, čehož důkazem práwě zase Indie, Řecko a Římsko nám jsou. Naproti tomu pozorujíce lidstwo kočowně žijící, které na stupni swé swědomosti nepowzneslo se k weřejnému sdělowání čili literatuře; zda-li záwidíme jemu jeho duševního a fizického blaha? Zdaliž wůbec bez literatury může míti lidská swědomost znik a zdar, může-liž bez ní lidstwo se blížiti k swému cíli?

Kdo neuwážil na mysli trudné následky zaniknutí literatury w prwních dobách středního wěku? kdo se nermoutil těmi časy? a kdo wáhá wynalezení knihotisku mezi největší epochy w žiwotě lidstwa wyhlásiti? Od té doby stalo se weřejné sdělowání čili literatura, jsouc dříwe jen na jisté kasty obmezena, majetností weškerého člowěčenstwa; od té doby jest literatura prawým wšeučilištěm, jí se dere oswěta w nejnádhernější paláce i w nejskromnější chatrče. Před jejím forum není žádného rozdílu, ona poskytuje swých darů jako milující matka wšechněm swým dítkám stejnou měrou.

Ale jako lidstwo znakem jazyka w národy se dělí, tak i wšeobecné weřejné sdělowání čili wšeobecná literatura jest jako ouhrnek wšech národních literatur. Idealní myšlénka wšeobecné literatury nemá, dokawáde i jednoho jazyku užíwati nebude, žádných praktických základů. Literatura každého národu stanowí nám stupeň jeho swědomosti a pozorowání weškerých literatur stupeň swědomosti lidstwa. Wědouce tedy, že literatura nic jiného není, než stupeň swědomosti toho neb onoho národu, swědomost pak že je zase nejúžeji spojena s jeho bytím, ano že je wlastně jeho bytí: snadno pochopujeme, jak s úpadem literatury národ w nepoučnost klesá a konečně zabynouti musí. Kdož chce hledati příkladů w dějinách?

Segnius irritant animos demissa per aurem,
Ouam quae sunt subjecta oculis fidelibus...

My tuto záhubnou krisis šťastně přestáli, a jedině sami winni toho se staneme, jestliže nowě probuzený oheň uhasnouti necháme.

Že se k tomu neschyluje, alebrž opak toho děje, koho jest tajno? Kdož nehledí s rostoucím potěšením na pořád zmáhající-se činnost Matice české? Zdaliž zwláště poslední doba neobohacuje nás četnými plody? Sebrané spisy Tylowy, Jana z Hwězdy, Sabiny, Máchy, biblioteka zábawného čtení od Malého, Kodymůw silozpyt, biblioteky od Fourniera podniknuté atd. nejsou-liž důkazy wždy wětšího účastenstwí národu našeho? Zdaliž i wědy, tyto wrcholky lidské swědomosti, tyto klíčowé ku wšem tajnostem našeho bytí, nepočínají také u nás nalezati swých pěstitelů?

Arci jest to málo, welmi málo w porownání s jinými národy, s welikány anglické, francouzské, německé literatury; zde nás ale posilňujte Kollárowa blahozwěstná slowa:

Ráno Slowan, den Němci mají, Anglicko poledne,
Francouz swačky, wečer Wlach už a Hišpani noc.

Dostihneme-li ale oné wýše, bychom se mohli postawiti po bok literaturám jiným, nelze nám určiti. A kdož by také chtěl odhalowati tajemný záwoj budoucnosti w lidském žiwotě? Naděje jest zřídlem weškerého lidského blaha, ona byla půwodem nejwelebnějších události w tomto swětě, ona jest pudidlem k welkým činům, k spasnému wytrwání. A my cítíce w sobě pud k wywinowání, měli bychom jej dusiti — pud, kterýž nás uwésti má k cíli člowěčenstwa, k našemu uwědomění? My bychom neměli hleděti nejkratší cestou, wlastní řečí, určení swého dojíti, protože wýše nedosáhneme, jakoby nám cizí řečí bylo možno? Nejsou-liž wšechny literatury obecnou majetností, a nám jen na jejich základech stawěti? že to ale jen wlastní řečí možno a že toho schopni jsme: to mohou jen filistři a štěkawí žurnalisté upírati. Ostatně jest dosti podiwné, jak mnozí z našinců proti takowým nejapným křiklounům se opírají a s jakými důwody naše poctiwé weřejné snažení, naše uwědomowání, tuto nejwelebnější funkci lidského žiwota omlouwati hledí. Jako by celý národ se-snažící nebyl ten největší důwod? Což mají jen někteří národowé práwo dojíti člowěčenského určení, jen někteří práwo wlastního jazyka, té nejkratší cesty, k tomu upotřebiti? Podiwná to logika! (Dokončení.)

Náwěští.

Páni předplatitelowé na německo-český slowník se žádají, aby si 9. swazek odebrali. Šumawský.

Nowá kniha.

Bibliotéka poučných i zábawných spisů pro dospělý wěk. Číslo VIII. **Chudý básník a hausle, aneb: Co Bůh činí, dobře činí.** Powídka od G. Nierice. Přeložená od Josefa Pečírky. W Znojmě, 1845. Nákladem F. J. Fourniera, knihkupce. Str. 121 w 12. Seš. za 24 kr. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 75.
12. roční běh.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštownich ouřadů Rakouského mocnářstwí půlletně s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK

PRO

ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

24. čerwna 1845.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

Ze společnosti.

Obrázek druhý.

U mladého Stránského sešlo se několik známých a při čaji a wíně nastal žiwý howor.

„Bratří," prawil konečně Stránský, rozweseliw se, „powězte mi, co je lepšího nad sličnou ženušku w domácnosti? Zdali nám bez ženské wšady něco nescházi? Weselí jsme, dobře se máme a přece —"

„Bloude, bloude!" odwece kupec Chasný, třidcetiletý wdowec, jenžto se byl we dwacátém roku swého stáří poprwé oženil a w desíti letech tři ženy pochowal. „Ptáš se mne, co je lepšího? Swoboda, bratříčku, swoboda jest nade wšecko! Kdyby byla žena jak anděl, nějaký tajný růžek se přece w ní ukrýwá, a když ten na jewo přijde, je po manželském ráji!"

„Což můžeš ty o tom mluwiti," ozwe se jiný mladík; „třikráte jsi byl šťastným manželem!"

„Šťastným wdowcem chceš snad říci, bratříčku?" odwece Chasný; „šťastného manželstwí jsem málo okusil!"

„Jakž to možná? Celé město se w tom shodowalo, že jsi dobře zwolil."

„Proto že celé město w mé domácnosti nebylo a moje domácnost ne před celým městem. Já wím nejlépe, kde mne bolelo! Stránský, chceš-li dokázati, žes rozumný člowěk, nech ženidla! Zkušenému wěř! — Není nad swobodu."

Stránský ale tomu nechtěl wěřiti, a hledě na stěnu, kde wisela podobizna sličné jeho milenky, zwolal:

„Není nad mou Kláru! Ať je zdráwa!"

„Zdráwa!" zwolali wšickni a Chasný, postawiw sklenku na stůl, doložil: „Ano, ať je zdráwa! Moje prwní žena se jmenowala také Klára! Země jí popřej lehké spočinutí, aby se jí tam lépe líbilo nežli zde, by se jí tohoto marného swěta wíce nezachtělo!"

Wšickni se dali do hlasitého smíchu.

„Powěz nám tedy, jak se ti s ní dařilo?"

„Inu, toť si můžete pomysliti! Znáte žiwot kupecký. Od rána do noci za škatulemi, pořáde se pohybowat, neustále sloužit, mluwit, točit sebou jako na obrtlíku, slowem: žíti pouze pro jiné lidi — to je kupcůw osud! Když mi bylo dwacet let, zamilowal jsem se — ani newím sám, jak se to stalo — do děwčete, jež jsem jinak neznal, leda že naproti našemu krámu bydlelo a často s okna hledělo. Krom trochu swého kupectwí neuměl jsem, jakož wůbec weliká část kupeckých mládenců, nic jiného na swětě nežli se ženskými koketowat. Klára mi dala příležitost, že jsem se w tom umění docwičil. Napsal jsem lísteček — čili ne — nepsal jsem ho sám, dal jsem si ho od wtipného študenta napsati, poslal jsem jí ho a třetí den jsem dostal odpowěď, sladkou jako cukrowané mandle. Čtwrtý den přišel ke mně její otec a pozwal mne k wečeři. Já zůstal jako w Jiříkowu widění. Byltˇ jsem toho mínění, že tu lásku odbudu jako obyčejně, a hle, stalo se wše jinak. Hodláte si mou dceru wzíti, pane? tázal se mne otec skoro na prwní setkání. Co jsem měl říci? Ano, odpowěděl jsem. Čtyry neděle na to byl jsem ženichem — pak manželem. S Klárou jsem dostal deset tisíc zlatých, otec mi uspořádal krám a já byl swým pánem. W prwních čtrnácti dnech mne to již mrzelo. Klára byla dobrá osoba; je wšak jakýsi druh ženské dobroty, jenž na wlas hlouposti se podobá. Toho druhu dobroty byla Klára. Pracowitá byla, to je prawda; když wšak popracowala, sedla si k oknu a hleděla wen. Ano a ne — byly hlawní její odpowědi. Já jsem wěděl málo — ona docela nic o swětě. Přitom byla churawa a nechtěla nikam wycházeti, procházky měla za marnost. Domácnost jí byla na swětě nejmilejší; takowá wšak bezwnadná domácnost, jakož w její společnosti se jewila, stala se mi brzo protiwnou — nawykl jsem si sám wycházeti a pokračowal jsem w tom, až mi Klára konečně dochurawěla a — zemřela. Měla-li mne ráda nebo neměla—

to newím; zmrtwělé wychowání nedalo jí mysl přímě projewiti, ba snad ani nedowolilo, aby w ní nějaké myšlénky a city powstaly. Otec její byl dubowý, wšední člowěk a myslil, když swé dceři deset tisíc zachowá, že holka wíce nepotřebuje. Osud mi ulehčil. Byl jsem wdowcem dwa a dwacetiletým a swým pánem! Po smrti Klářině mne wšak wšední spolky omrzely; zdržowal jsem se wíce doma, četl jsem kniby a poznáwal nowé, duševnější wnady žiwota. Kéž bych byl při nich zůstal! Byl jsem rok wdowcem a již mi z rozličných stran nabízeli newěsty. Dobré bydlo mne pálilo — předewzal jsem si opět se oženit; ne wšak jako po prwé. Tehdáž jsem chtěl paní, která zná swět a s wěkem žije. Dohodili mi jednu — nazýwala se Anna. Ta byla w mnohém ohledu podle mé tehdejší chuti. Ale chuť se měníwá, to si pamatuj, bratře nežli se oženíš!

(*Dokončení.*)

Ze žiwota chudých.

(*Pokračowání.*)

„Proč pláčete?“ ptala se díwka ještě jednou welmi přiwětiwě — ačkoli dle chatrného šatu w tomto počasí, dle wyhublých twáří snadně poznati mohla, že modlící osobu těžká chudoba swírá.

Tato hleděla na ní hodnou chwíli mlčky, jakoby se ještě w oné říši nacházela, kamž byla na perutí horoucích slow zapolítla. Spanilá twář díwčí jewila se jí co rukojemství brzkého wyproštění z trampot. Konečně ji ubohá žena poznala a bolnosladký úsměw setřel na okamžik hluboké rysy žalosti z obličeje jejího.

„Ah, milostslečno Terezie!“ zwolala žena, žiwě pohnuta, a rychle přikročiwši uchopila a políbila ruku její.

„Jak? wy mě znáte?“ diwila se překwapená díwka.

„O, jakž bych neznala! Třebať jste i nyní jako jarní růže kwětla; býwalé poupátko se nezapřelo — a to jsem znala tuze dobře.“

„Ale, můj Bože — já se nemohu pamatowati.“

„Ráda wěřím — jáť také jinák wypadala, když jsem we wašem wzácném domě sloužila. Oh, a jak dobrotiwá jste wy, drahá slečno! ke mně býwala!“

„Já? — ale milá osobo... kdo pak jste...? odpusťte — já se wěru nepamatuji.“

„Před čtyrmi lety jsem u wás sloužila.“

„Ne snad Kačenka?“ zwolala díwka bolestně překwapena, a upnula swé pěkné oko s welikým oučastenstwím na ztrápenou.

Tato neodpowídala, ale jenom několikráte hlawou zakýwala. Bylať ji sklonila, a lehké uzardění rozehřálo twáře její.

„Ale, milá osobo,“ řekla nyní Terezie plna žiwého soucitu — „jakž pak je to možná? Co pak se ti nedaří? máš snad... nedůstatek?“

Býwalá děwečka nemohla ještě odpowědít; prsa její byla přeplněna, ale hrdlo jako zadrhnuté; za to jí přicházela úlewa w potoku hojných slzí.

„Muž bude mít málo díla — wiď?“ ptala se díwka dále. „Ach — já jsem si to myslíwala! Zednictwí nemůže býti tuze wýnosné — a zwláště w zimě.“

„Oh, jen kdybych ho jen měla — kdyby mi ho nebyl Pán Bůh wzal!“ zasténala nyní žena, oběma rukama uslzené twáře zakrýwajíc.

„Twého muže?.. Ach, není možná? — Tedy jsi wdowou? — a již dáwno?“

„Dwa dny — před kopulací. Pod mým Karlem zbořilo se lešení — w pádu se potloukl a nežli ho donesli do štiftu, bylo... po něm.“

„Ale ty milý Bože!“ zhrozila se Terezie — „toť je ukrutné neštěstí!“

„Ach arci — weliké neštěstí to bylo,“ wzdychla si žena s očima k nebi obrácenýma, jakoby říci chtěla: Děj se wůle Páně!

„A co jsi, ubohá, potom začala?“

„Já šila — prala — podělkowala — jak se nahodilo.“

„Ale wejdělky twoje musely býti hrozně sporé — neboť s tebou stala se změna, že bych tě nebyla poznala.“

„Inu, wejdělky nebyly weliké — prosím wás, milostslečno, co pak může jediná ženská způsobit? — a wejdělky jsou wůbec chatrné; ale šlo to přece, dokud jsem se nerozstonala.“

„Tedy jsi také stonala? Ale, ty oškliwá osobo!“ kárala ji dobrosrdečná díwka, „proč pak jsi nešla raději zas někam do hodné služby? Nebo — proč pak jsi zase k nám nepřišla?“

„Poníženě ruku líbám, slečno — ale já to nemohla k wůli... swému dítěti udělat.“

„Máš dítě?“ ptala se díwka s newinnou přiwětiwostí, newědouc, že se ubohé matky bolestně dotýká.

„Mám,“ odpowěděla tato oči klopíc; — ale najednou stál před ní hrozný staw jejího miláčka. — „Ach měla jsem dítě, budu bezpochyby brzo říkat,“ wyprawila ze sebe s hroznou ouzkostí — neboť leží snad nyní w posledním tažení a já přišla jen Rodičku boží ještě poprosit, aby mi ulehčila w mých těžkostech. Já nemám žádného na dalekém swětě, nežli dítě mé — a

jestli mi je Pán Bůh wezme…“ dále nemohla pro pláč mluwiti. Usedawě štkala.

(*Pokračowání.*)

Z CHRUDIMI.

Herecká společnost a jiní cestující.

(Dokončení.) Příjem by nebyl owšem pokaždé tak wydajný, jako když ochotníci hráwají, — neb tito prowozují diwadlo jen zřídka a nejwíce při zwláštních slawnostech, kde mnohý i bezděky do diwadla jíti musí; pak nawyklo naše obecenstwo, jakož to wůbec na wenku býwá, na mírnější cenu w předplaceních; myslíme ale, že by přece wždy tolik se sešlo, aby čeští herci naši slušnou wýžiwu nalezli, a wíce by oni — jsouce wzdáleni ode wší ziskuchtiwosti a marnotratnosti — při wznešeném oučelu swém ani nežádali.

Aby pak zwlášť při prwním swém zde wystoupení tím četnějšího publikum a tudy i wydajnějších příjmů obdrželi, radno by snad bylo, (dle mého skromného mínění) aby střídawě také německy hráli, nebo k českému kusu také německý připojili, a sice proto, že zdejší diwadelní publikum dosawáde jen z wyšší třídy obywatelstwa záleží — to ale, zwláště krásná jeho část! dosawáde ještě wíce w německém nežli w českém jazyku si libuje, a bohužel, wětší část sousedstwa dosawáde ne tak klasická slowa Kwiritů: Panem et Circenses, jako raději Horacowo: „Mnoho bumbání!“ pochopowati se zdá. — Že by zde česká společnost herecká tak dlouho, jako německá obyčejně se zdržuje, potrwati mohla, to arci slíbiti nemůžeme; myslíme ale také, že by ani nebyl oučel její wíce než 14 nebo 20 dní w jednotliwých místech se zdržeti, dílem že dosawáde ještě ani příhodného repertoaru pro wenkowek na další čas nemáme; dílem žeby ona k tomu hleděti musela, aby co možná wíce měst nawštiwila a jen w počasí, které diwadlům příhodnější jest, k. p. w podzim a časně na jaře, pouť swou umeleckou wykonáwala.

Mluwě o cestujících českých hercích, nemohu opomenouti, abych per idearum associationem také o jiných cestujících slowíčko nepodotknul. Minulého podzimku cestowal a zdržel se zde několik dní mladý muž, jenž se prawil býti spisowatelem jistého českého romanu, a několika powídek porůznu w časopisech wydaných, sbíral přitom subskribenty na spis: „Nowiny kocourkowské“ začátkem letošního ledna jeho nákladem a redakcí wyjíti mající, a od několika wlastenců zde i w okolí předplatní peníze obdržel. Ale od určené lhůty k wyjití 1. čísla nowin těchto shodila luna již wíc než šestkrát rohy swé a kocourkowské nowiny dosawáde newyšly, aniž bylo kde oznámeno, žeby se již tiskly! — Jeť nám to jistě wěc nemilá, že o wěci této zmíniti musíme; byli jsme ale o to žádáni, abychom toho pro zamezení podobných, dobrému jménu wěci naší na ujmu jsoucích genialních kousků zde podotkli.

—ý—

DENNÍ KRONIKA.

Z Humpolce. (*Diwadelní besedy we Wěži.* Opozděno.) Dáwno jsem si již přál, by se i o zdejší krajině říci mohlo, že se po dlouhém snu k bujarému žiwotu probuzuje, a teď wěru doufám, že za příkladem Německého Brodu a zámku Wěže i posléze naše město dle skrowných prostředků swých hřiwnu swou na oltář milé wlasti položí. Myslím totiž, že i u nás bohdá w letošním srpnu a září skrowný chrámeček Thalie se urobí. Prawě o diwadle we Wěži chci několik slow pronesti; neboť může wěru, co se ouprawnosti a uspořádání wšech ke každé diwadelní hře potřebných wěcí týče, každému podobnému diwadlu na wenkowě za wzor sloužiti. Půwodce jeho jest wše dobré a krásné podporující majitel statku a zámku Wěže. Dosawáde se owšem nejwíce jen německé hry wolily; a wšak dne 12. kwětna, na druhý hod swatodušní byli jsme příjemně i českou hrou překwapeni; a že to překwapení wšeobecné bylo, doswědčowalo wřelé oučastenství, kteréž wážení hosté při celé hře jewili. Hrálať se Štěpánkowa weselohra: „Berounské koláče, a sice s tak pěkným wýsledkem, že mezi hrou weliká weselost panowala. Po německu hrála se Zieglerowa weselohra: Der Hausarzt, a po diwadle nastala taneční hlučná zábawa — w čas odpočinku se zpíwalo; jakýž tedy diw, že by dobře se bawící společnost bez mála denice w zámku byla zastihla! — Zde nemohu zatajiti přeswědčení, že by wětšina hostů častější uwádění her českých na toto pěkné diwadlo zajisté wděčně přijímala. Rowněž jsem přeswědčen, že by se tímto způsobem tuze mnoho k ušlechtění národu našeho působiti dalo; ano nelze mi o tom pochybowati, že kdyby na tomto diwadle národní Muza častěji místa swého nacházela: oučinek mrawní téhož wyražení mnohem skwělejší by byl, než to na jiných diwadlech po wlasti možná. Neboť tady se scházíwá třída wzdělanější z celého wůkolí — ona třída milých krajanů, kteří jsouce w každém ohledu národu představeni, welmi mnoho w jeho wzdělání, w jeho ušlechtění působiti mohou. K tomu wšak potřeby, aby dobře znali národ, jeho potřeby a tudy i dokonale jeho jazyk, jazyk totiž i swých wlastních slawných otců. K tomu wšemu mohou podobné schůzky, společnosti, besedy mocně přispíwati. Wím se sám dobře pamatowati, že mnohý wzdělanec w pražských besedách přišel k poznání — swých powinností ku swým krajanům, z ohledu šlechtění ducha i srdcí jejich. Tak blaze budou zajisté i diwadelní besedy we Wěži působiti, až budou, pokud to možná, národními; a zde to prawě tím lehčeji, an wětšina zde se scházíwajících besedníků w srdci swém národu odcizena není. I jsem ubezpečen, že milostiwý lidomil, jemuž za tyto wzácné schůzky co děkowati máme, dobrý oumysl pisatele těchto řádků, kdyby mu do rukou přišly, důmyslně uzná, a časem dozajista k tomu přiwolí, by tyto wzácné besedy čím dál tím rozsáhlejšího, do žiwota národního wíce sahajícího okresu dosáhly. Dr. J. B. Š.

Z Litoměřicka. W neděli 15. čerwna ztrhla se o polednách ohromná bouře s krupobitím a příwalem w oudolí milešowském, pod onou horou, která pro swou wyhlídku na weliké slowo wzata jest. Byla prawě w Milešowě pouť, a po skončených službách božích mnoho lidí do piwowáru se shluklo, hledajících občerstwení a chládku za toho parného dne. Příwal byl tak náramný, že woda i oknami do chalup se walila, pokrýwajíc celé údolí kalným proudem. Škoda na polích a štěpnicích jest nesmírná; zpuštění posud ani zpočísti nelze. Mnoho stawení jest porouchano, ano i zbořeno; jmenowitě milešowský piwowár. Bohužel i čtyři lidé obětí pobouřených žiwlů se stali. M. F.

BESEDY.

Český náhrobní kámen pod pražskou nábřežní. Kdožkoliw okolo staroměstských mostních mlejnů k nowě zřízené nábřežní (Quai) se ubírá, wšak nestoupiw na ni, dole w lewo podle ní kráčí: nalezne tam za klenutím, kde zadní část Papouškowé lázně k nábřežní čelí, zazděný náhrobní kámen, na něm wytesanou podobu pacholíka, okolo ní pak nápis český. Pokud na welmi oráženém a porouchaném již kameně slowa

části možné, zní nápis takto: „Léta Božího 1600... umřel Jiřík, syn pana Jiříka z... Chocemic, a tuto jest pochowán očekáwaje... zkříšení.“ — Odkud se asi ten kámen tam dostal? domníwám se, že při bourání domů, k nabytí prostrannosti pro nábřežeň podniknutém, w některém z nich nalezen a pro zachowání na témž místě w nábřežeň samu zazděn byl. Wyswětlení by owšem nejlépe dáti mohli, kdo nalezení a zazdění jeho přítomni byli. Ostatně kámen od nějaké doby patrná znamení zwětšeného opět porušení na sobě nese. Stalo se to asi nejwíce dlažebním kamením, které ku dlažení nábřežně chystáno, práwě na onom místě se skládalo, čímž náhrobní kámen celý zakryt byl.* Wšak i mimo to nelze jinak, nežli že pořád více otloukán býti musí, an tak nízko zazděn jest na místě, na kterémž stálého zarumowání ztěžka se zachrániti dá. Nebylo by tedy příhodno, aby kámen ten prwé, nežli se zeď po tuto dobu ještě neowrhnutá snad obmítati bude maltou, z dosawadního nepřiměřeného místa wzat a wýše zazděn byl? Nepřikládám náhrobnímu tomu zůstatku zrowna tak weliké dějepisní anebo stařinoslowní ceny; leč mám za to, že, když hnedle k půltřetímu stu let se zachowal, také ještě na dále zachowání hoden jest. S jakou bedliwostí se wyhledáwají a jakým nákladem se mnohdy kupují wěci wetešné, které obecným jmenem rokokó zahrnuty, z mnohem nowější doby pocházejí, — z oné doby, w nížto krasocit pod těžkým břemenem paruk, wlasenců, pudru a podobných okras žalostně úpěl. Čím wíce tedy ušetření a zachowání zasluhují památky národní, z mnohem starší doby pocházející, které často z nenadání jako jiskry roznítiti mohou swětlo k poznání nejedné posud skryté stránky domácích záležitostí! Nábřežeň pak, jak se důwěřujeme, stawena jest na století, jejichžto během také dotčený náhrobní kámen wždy wětšího stáří zároweň s ní nabýwati a tudyť i památnějším stáwati se bude. Fr. Doucha.

* Práwě w tuto dobu jest narownaným dlažebním kamením opět z části zakryt. Doslýcháme pak, že kámen w řece nalezen byl při uprawowání podwodní půdy k zaražení stawebních jehel.

Literatura a kritika.

(Dokončení) Nejskwělejší důwod ale o potřebnosti wywinutí naší národnosti byl nám podán w nejposlednějším čase. Jakož tedy wíme, že ta neb ona literatura nám stupeň swědomosti toho neb onoho národu ukazuje, tak i kritika — wlastně oddíl literatury — jest nám důkazem o wniknutí duševních plodů w rozsáhlejší obor; kritika jest ohlas a uwědomění literatury. W literatuře jeví se nám mohútné plodící síly, w kritice widíme, že na dobrou půdu padly a nowého owoce ponesou. Literatura, w kteréž není kritiky, dáwá důkaz, že nedosáhla ještě jistého sesílení, kteréhož jí newyhnutelně potřeba. Nemusí se wyrozumíwati, jakoby kritika musela býti psaná; a wšak kde jest weliký ruch, tam se hledají organy k wyslowení. Šafaříkowy Starožitnosti a mnohé jiné plody učených našinců jsou důkazem toho, co jsme byli řekli; tyto plody jsou okrasou naší literatury — literatury wůbec, jimi jest okázáno, že w národě našem žijí mužowé, kteří mohou powznesti literaturu naši k wýši, jakéž jen která dosáhnouti může, ale naproti tomu, kdež nalezli takowé plody u nás kritiků? Není-liž to důkazem, že jen temně w naše představy se wmístily, že mimo důmyslné ploditele málo se nalezá jiných, kteří si práce jejich uswědomili? Wýmluwa u nás obyčejná, že ku kritice nejsme dospělí, jest sice prawdiwá; ale ne proto, že by swrchu dotčené spisy kritiky snesti nemohly. Jaký ale užitek z kritiky by wyplýwati mohl, widěli jsme w posudku našeho duchaplného Klácela w prwním swazku letošního Musejníku.

Poněwadž ale kritika jest uwědomění literatury — přemýšlení — myšlénky ale wždy se přerozující; nebudeme se diwiti, že ona není stydlý mramor, ale měnliwý, ale wše oživující potok.

A že tomu tak jest, denně naskytují se nám nowí důkazowé. Mnoho-liž medle přišlo w zapomenutí, čím souhlasila druhdy kritika?

Pouzí laudatores temporis acti nepOrozuměli hlasu swého času, oni raději w komůrkách swých těší se tisícerým čtením jednoho klasika, nežliby přihlídli k proudícímu se zdroji nowých literatur, w kterých též se nalézají klasikowé, wyslowující momenty žiwé a současné. A wšak nechtějme jim to za zlé míti, an se w krátce o nich řekne: De mortuis nil nisi bene.

A wšak jsou zase jiní, kteří w literaturách žiwých jistá ustálená prawidla za nezwratná wystawujíce, celou literaturu k nim přikládají, jako na kopyto měří, a co takto nepřiléhá, zawrhují. Jsou to pánowé, kteří s aestetikou léta Páně ***, nebo panáčkowé s aestetickým slowníčkem od r. 1844 pod paždím při každém plodu na titul se podíwawše, zdali romanem, nowelou, lyrickými neb epickými básněmi nazwán, pak w slowníčku swém neb aestetice definici románu, nowely a t. d. wyhledají, a pak na krám ji wyložiwše o titul se hádají, o podstatě knihy hrubě se nezmíniwše. Takowé počínání jest posud epidemií času a proto také bohdá nebude trwanliwé. A wšak i takowých p. kritiků newšímá si prawý kritický hlas w národě, a konečně prawá wěc nad takowým kuňkáním přece zwítězí.

Jeden z takowých bojů aestetiky formální s duchem dále se proudícím, s prawou kritikou, poskytují nám časy naše.

W nejnowějších časech totiž možno děliti poesii — w širším smyslu — w tendenční a beztendenční, kteráž nejen zwláště we Francouzích a w Anglicku, ale i u nás swých representantů nalezá. Proti tendenční poesii wystoupilo hejno kawek, ježto wšechno co tendenční jest, za zkažený wkus wyhlašují. Kritika jest ale uswědomění — jest měnliwá jako poesie, která z ducha wycházejíc, jako on rozmanité barwy na sebe bere; kritika nesmí býti stereotipným měřítkem na wždy jinak twořícího ducha, alebrž jest jeho ohlasem. Slawomil.

Nowé knihy.

Sebrané spisy Jos. Kaj. Tyla. Swazek 9.: (Pokračowání *Roziny Ruthardowy.* Powídka z dějin domácích od Jos. Kaj. Tyla.) w Praze, 1845. Seš. za 20 kr.

J. B. Malého sebrané báchorky a powěsti národní. Swazek prwní a druhý. (S obrázky.) W Praze, 1845. Tisk a sklad Jar. Pospíšila. Stran 95 a 104 w 16. Seš. po 10 kr. stř.

W tisku se nachází:

Pan amanuensis na wenku, aneb: *Putowání za nowelou.* Obrázky ze žiwota od Františka Rubeše. Druhé změněné wydání.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 76.
12. roční běh.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštownich ouřadů Rakouského mocnářstwí půlletně s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

26. června 1845.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

Ze společnosti.

(Dokončení.)

Anna měla také peníze, wíce než Klára, ale také jich wíce potřebowala. Zbytečno bylo by, abych popisowal, kterak se stalo, že jsem si ji wzal — dosti na tom, že se stala mou manželkou a já jejím — nešťastným manželem. Je-liž to welké neštěstí pro muže, když žena nic newí — je zajisté ještě wětší, když wíce wí nežli muž. To wšak jest mužowa wina i hanba. Newědomost je hlawní mužowa poskwrna; já byl sice u wzdělání pokročil, ale Anna mne daleko přewyšowala. To jsem cítil často a ona mi dala i příležitost, abych to pocítil. Chtěje s ní howoriti, pozorowal jsem, že se w mé společnosti nudí, jakož ji wůbec domácnost mrzela. Chodila do společností káwowých — a hrála w karty! — Ze wšeho nejwíce bawily ji šperky, ozdobné šatstwo, módy a tanec! — Brzo jsem se také přeswědčil, že wzdělanost její není tak z wysoka, jak jsem na počátku se domejšlel. Papouškowala francouzsky — ale jen o wěcech, o nichž by w Paříži každá služka se stejnou moudrostí a snad ještě s wětší wýmluwností howořiti mohla. Co do toho? Slyším-li koho w cizím jazyku tak hloupě jako w domácím, napadne mi, že to jen proto činí, aby se mu lidé newysmáli, že je tak tupý. — Nyní jsem toužil po domácnosti, sedáwaje wšak w pokoji samoten, ztratil jsem zase chuť a hledal jsem opět bývalé spolky. Nikde mne wšak netěšilo! — Dwě léta jsem s ní přetrwal, po dwou letech se utancowala k smrti, a zanechala mi — několik tisíc zlatých dluhů. Wěřitelowé se hrnuli se wšech stran i měl jsem co dělati, abych se swou celou majetností na holičkách nezůstal. Již se neožením! prawil jsem sám k sobě, wyhýbaje se wší weřejnosti a zawřel jsem se k swému zboží a ku knihám. — Pokud jsem měl dluhy, žádný na mne nezpomněl; jak mile jsem ale pořádkem nowým se zotawil, měl jsem brzo potěšení spatřiti toho a onoho při sobě s tou i onou radou, s tím a oným náwrhem. Já se wšak chránil někoho uposlechnouti. Tu jednou z wečera, samoten sedě za oučtowní swou knihou, s bolestí jsem zpozorowal, že nebudu w stawu přiwésti to k býwalému stawu swému, a nabýti zase býwalého jmění swého. Tu mě posel wenkowský wytrhl z trudných myšlének. Podal mi list. Ten byl tak neočekáwaný a podiwný, že jsem ho samým čtením w paměti podržel. Mohu wám ho ještě dnes doslowně sděliti. Zněl takto:

Blahorozený pane! Znám i pozoruji Wás již po mnohá léta, ano litowal jsem Wás, wida, že domácí štěstí Waše hyne. Nejwíce wšak jste mě dojal od té doby, co w nejistém stoje, tak wzorně jste si počínal a w počatém pokračowal, že jsem Wás často obdiwowal. To se týká mne. Jinak Wám musím we jménu swé dcery psáti, že to samé také ona u Wás pozorowala — ano ještě wíce pěkných stránek, pročež se k Wám celým srdcem naklonila. Uwyklá jsouc mně se wším se swěřiti, powěděla mi swé mínění stran Wás a powzbudila mě k tomuto dopisu. Dám swé dceři deset tisíc zlatých stříbra, jež hodinu po sňatku k rukoum ženichowým na hotowě složiti se zawazuji. Bude-li Wám libo poznati mne a mou dceru, a nawštíwíte-li nás zítra na wečer — budete wítán. Baltazar Kořenáč.

K tomu byl přiwěšen dodatek:

Že také mně trojnásobně wítán budete, ano, že Wás s toužebnou dychtiwostí očekáwám, na tom nepochybujte. Anastazie Kořenáčowa.

Nebudu wás, bratří nudit tímto třetím románem; w pěti nedělích byl ukončen wšední swatbou — a já byl opět bohatým.

Ale Anastazie Probůh! škoda Kláry! škoda Anny! Anastazie — to byla pokrewní příbuzná satanášowa. Hlawní její cnost byla lakomost. Nejen zrnka káwowá, ale i hrách počítala a brambory od wčerejška mi k obědu ohříwala. Jak se služebným děwčatům u nás

wedlo — newím, to wšak pamatuji, že jsme jich w jednom čtwrtletí pětadwacet měli! — Anastazie měla swou wlastní truhlici, do té si schowáwala peníze, celý den ji nosila pod páždí a na noc ji ukrýwala pod hlawou w posteli. Bůh mi ale opět pomohl. Jednou u mé nepřítomnosti poprala se s děwečkou, nechtíc ji newím jakou ujmu wynahraditi. Děwečka praštila po ní koštětem a náhodou jí porazila. Truhlice wypadla a služka, chytrá nechajíc paní ležeti, sebrala truhlici, utekla a zawřela dwéře z wenku na zámek. Anastazii ranila leknutím mrtwice. Zašla, ani necekla. Děwečka mi poslala truhlici nazpátek, dokládajíc, že si z ní jen swou mzdu wzíti chtěla — pět zlatých! poněwadž prý si ale zpomněla, že já snad nesprawedlnost swé paní naprawím, že mi tedy truhličku zawřenou posílá. Bylo w ní pět tisíc stříbra. — Říkáwají lidé: Komu ženy mrou a koně se daří, ten že w trampotách žiwot nezmaří. Třikrát jsem se oženil — ale mám toho až pod krk!"

„Co se tobě po třikráte nepowedlo, powede se mně pojednou," namítnul Stránský. „Mé Kláře se žádná z twých manželek newyrowná — to wím dozajista."

„Ale bratříčku, bratříčku!" zwolal zkušený kupec, „což pak je nad swobodu lepšího? Pomysli jen: Swoboda!"

„Co lepšího? Milowaná choť a domácí blaho!" odwece Stránský.

„Proti chuti žádný disputat! Jestli se ti ale nepodaří?"

„Pak teprwa řeknu, že není nad swobodný staw nic lepšího," prawil Stránský, „dříwe ale okusím, jaké to jest, když se člowěk ožení!" K. S.

Ze žiwota chudých.

(Pokračowání.)

„Ach, dobrotiwé nebe!" ozwala se Terezie plna outrpnosti. „Tedy je twé dítě tak nebezpečně churawo? ... A jestli pak máš lékaře?"

„Pan doktor w naší čtwrti byl až dosawáde tak laskawý —"

„Ah tak! Ale jestli pak jsi mohla nemocnému také wšecko nadlehčení zjednati? — při swé chudobě ... widíš, widíš, zlá osobo! Děláš, jako bysi bez dítěte swého ani žiwa býti nemohla a nehledáš nikde pomoci."

„Oh, milostslečno! já ji hledala — já ji hledala! ale srdce lidské není wždy tak otewřeno, aby mohla prosba do něho wejíti."

„Já se tě neptám po srdci lidském — ale powídám ti, že jsi měla alespoň ke mně přijíti! Tu máš zatím," mluwila dále se wší swou wlídností, a tiskla jí do ruky plný hedbáwný sáček. „Objednej honem, co potřebuješ — co twé dítě potřebuje — a přijď brzo k nám — sice se rozhněwám!"

„O má dobrotiwá slečno!" zwolala žena, díwčí ruku wroucně líbajíc... ale Terezie přetrhla jí další řeč a nutila ji k odchodu.

„Běž domů, běž!" řekla k ní — „třeba by dítě něco chtělo — třeba by se mu stejskalo..."

„Ach, kyžbyste mluwila prawdu, aby se mému Karlíčku již po mně stejskalo!" řekla žena s radostnou žiwostí... „pak by již zase o mně wěděl, již by mě opět znal — již by měl opět smysly swé! O můj sladký Ježíši — dej ať se mi ta myšlénka wyjewí — aby měl opět smyslů swých! Bůh wám to nahraď, moje drahá slečno — wy jste posilnila mé srdce nowou nadějí!"

Ještě jednou políbila ruku její a kwapila k domowu. Newiděla pestré kolem hemžení lidu — neslyšela šumiwý hluk — necítila mraziwé powětří. Duše její byla nowě znícena létawou bludičkou sladké naděje. Skoro zoufanliwě byla se swého bytu wyběhla — nyní se tam na nowo rozjitřena opět wracela.

Rychlými kroky spěchala za ní — Terezie. Chtěla ť widěti, kde nešťastná žena zůstáwá.

2.

„Kam se ta lehkomyslná osoba jen zatoulala!" hrčela pečenářka w malé sedničce. „Celá jako bezhlawá — beze wšeho powážení!"

A masitá její postawa míhala se přitom w pološeru slabého kahance jako rozložitý strom, když jím wítr otřásá.

„Inu prosím wás, paní Naninko!" ozwala se nato jaksi omlouwawě druhá osoba — byla to šedesátiletá panna, sousedka, jenž tu zase nemocného hlídala — — „prosím wás, wždyť je matka přece jenom matka."

„To máte prawdu — ačkoli newím, co wy tomu rozumíte...."

„Oh — člowěk má také srdce — a měl také swé žalosti, zatlačil také oči swým milým osobám..."

„A já snad ne? Oho, panno sousedko! já zatlačila oči swým wlastním dětem, a wím tedy, co to je, když to začne u srdce hrýzt... ale proto může člowěk přece swé smysly podržet. Co je souzeno, to je souzeno a to člowěk nezjinačí, i kdyby si hlawu strhnul. Proto nebude konec swěta, až jí Pán Bůh to pouzdro wezme. Může se za to ještě pomodlit."

(Pokračowání.)

Z Prahy k Šumawě a naspět.

(Pokračowání.) W pondělí na to byli jsme w Sušici — kdežto jsme příští neděli české Thalii oběť učiniti chtěli. Z tohoto kr. města wychází po Čechách nowá oswěta, či-li wlastně rozswěta; nebo je tam hodná fabrika na třecí sírky a druhou práwě dostawují. Je to pěkné starožitné město a dle polozbořených zdí je snadno souditi, že se jindy také pewným nazýwalo. Ze třech starobylých bran zachowala se toliko jediná, a sice ta, kterou se přes Wotawu po kameném mostě na předměstí wchází, kdež kapucinský klášter a kostel na nebe wzetí Panny Marie se hřbitowem leží. Na cestě od Prahy stojí nowá brána místo staré zbořené; mně bylo před ní ale, jako bych měl do selského dwora wejíti. Nad ní wisí bílá tabule se zákazem, že se tu nemá žebrati; písmeny těchto řádků měly by se ale ze železa ulíti a na prowázky uwázati, aby se pak nimi písař polektal, že se tak dobře českému prawopisu naučil.

Město je z wětšího dílu české; jen kdo wšedního dne podšlapky u nohawic nosí, mluwí německy. W prostřed prostranného náměstí stojí tak welká radnice, že by jí mohli kus rábským odstoupit. Skoro wšecky domy mají posud zašpičatělé průjezdy, což celému městu jakési wážnosti dodáwá — ale dlažba náměstí wypadá, jakoby jí tam byl wítr naházel. Na předměstí jsou pěkné zahrady....

Ulohy na nedělní hru byly šťastně rozděleny, zkouška na čtwrtek ustanowena, a my, w ráji — sušickém to Bubenči, nebo w něčem podobném — dobrým piwem se posilniwše, uháněli jsme přes Stráž opět k Loučowé.

W horách si nemůže člowěk, na rowiny zwyklý, dle pohledu nijak cestu wyměřiti. Každé místo zdá se mu býti blízko, ale cesty horem dolem naučí ho brzo jinak počítat. Tak se mi zdála také „Dobrá woda" welmi blízká, trwalo to ale hezké dwě hodiny, nežli jsme tam dorazili. Toto místo, od okolních i baworských Němců jako Swatá hora hojně nawštěwowané, muselo býti jindy české, což ještě starobylý název Březník wyzrazuje; nyní je pouze německé. W prostranném kostele stojí na welkém oltáři od pana Čejky z Olbramowic obětowaná kamenná socha swatého Wintíře, dle tamnějšího wyslówení „Gundery", k němužto si pobožní poutníci we swých ouzkostech pro utěchu docházejí. Za oltářem widěli jsme několik železných obroučků, které si důwěrný lid na hlawu klade, aby se jich zázračnou mocí bolesti hlawy zbawil. Prawilo se nám, že se jich musí dát wíce nadělat. — Několik kroků od kostela stojí nízká dřewěná kaplička, w níž pramen, od kteréhož místo nynější jméno, a to sice práwem, „Dobrá woda" dostalo; dolejí přes cestu stojí lázně, které swou blahočinnost již nejednou dokázaly.

Za kostelem k západu táhne se wrch a po čtwrt hodině unawující cesty přijde se k žulowé skále, která tu jako dům na temeně hory stojí. Zde prý w 11. století sw. Wintíř, kníže turinské, w jeskyni poustewnický žiwot tráwil. Jeskyni tu není ale již nikde widěti; když se wšak na wrch skály wyleze, otwírá se oku znamenité panorama. K západu do Bawor prostírá se samý les, z něhož místami kouř ze sklených hutí wystupuje. Zde je prawá wlast skleněných hutí, neb se tu sáh dříwí na stojatě za 24 kr. stř. prodáwá, a kdyby se tím způsobem newysekáwalo, muselo by — jak se až posud na mnohých místech stáwá — uhníti. Zdejší lid nazýwá tyto lesy „králowstwím" a jich obywatele „králowákami"; jsou to swobodní sedláci, tak nazwaní starodáwní Chodowé. — Jak muselo našim nepřátelům na Čechách záležeti, když se takowou cestou, jakowáž jindy těmito lesy býwala, tak často k nám dráwali? I pohřížel jsem se trochu do přemejšlení, a již se mi zdálo, že je widím posud po domažlické bitwě porůznu blouditi, a k swému krajanu sw. Wintíři o radu se utíkati. —

Třetí moje wycházka wedla na Kašparské hory. Toto swobodné horní, starobylými budowami se honosící město je naskrz pouze německé, začež zwláštní přízni wůdců Bukwy a španělského ukrutného dona Maradasa co děkowati má. Asi půl hodiny od města stojí na Supí hoře od Karla Čtwrtého wystawěný hrad, který ku konci čtrnáctého století městu připadl. Bylo to podlouhlé, na každém konci wěží opatřené stawení, jehož podobu, ozdobenou ramenem kowkopecké kladiwo držícím, město posud we swém znaku užíwá. Od zřícenin je pěkná wyhlídka do oužlabiny, kterým čistá Watawa prudce uhání — pak na okolní dědiny, mezi nimiž Kundratice, co domow našeho básníka „Meče a Líry" zde uwádím. (Pokračowání.)

ZE SLOWENSKA.

Spolky střízliwosti.

Jakož w Morawě, w Slezsku a w Haliči tak i w Uhřích, (jakž we Kwětech již několikrát powědíno) powstaly r. 1844 — 45 spolky střízliwosti s dobrým prospěchem. W Liptowě, nejprw w Tepličce, takowý spolek zniknul přičiněním místního faráře, který w krátkém čase 280 oudů počítal. Za Tepličkou následowal Wážec, u zřídla slowenského Wáhu, kdež horliwý, o mrawnost duší sobě swěřených pečující sl. b. kazatel swých horňáků w nedělních i pohřebních kázaních ku střízliwosti probuzowal, an mu mnoho lidí od pití pálenky mřelo, jenž pak w dluhách wězící wdowy a sirotky po sobě necháwali. Žid, tamější krčmář, dal mnohému obywatelowi i za sto zlatých pálenky na ouwěrek, pak ho exequowal, dobytek i jiné mu pobral. Při pohřebích se opět pilo, obšírné swadby, křtiny se drżíwaly s mnohými kmotry. Proti těmto neřádům weřejně wystoupil duchowní z kazatelny; což uslyšew žid, hned kněze u panstwí falešně obžalowal, kteréž pak kněze napomenulo: aby se pod ztracením fary w tom pokračowati neopowažowal, a když toto nepomohlo, tedy ho u stoličné wrchnosti obžalowalo. K wyšetřowání od stolice wyslaný ouředník a o mrawnost pečující lidomil ale usilowání kněze schwálil, a Wážčany w střízliwosti utwrdil, i swou libost nad jejich zdrželiwostí jim wyjewil. Po tomto založily se spolky střízliwosti w Trnowci a w Sielnici, kdežto se opět rychtáři a úředníci tomu protiwili, an prý pitky a kranice k jejich důchodkům náleží. W Hybech též katolický farář spolek střízliwosti mezi swými zřídil.

Pak wystoupil Wrbicko- sw. Mikulášský sl. b. kazatel s důrazným kázaním (w neděli smrtnou 9. března 1845), kteréž i tiskem na swětlo wyšlo. Na to se wybral po celé swé obšírné církwi, asi 7000 duší obsahující, z domu do domů, a na čest, wíru a swědomí občany zawazowal i do zwláštní knihy se jim zapisowati dáwal, že ani sami pálenky píti nebudou, ani jiným pití nedají. Že pak rychtáři wrbičtí M. Malek a Mikowec ew. faráře w tom podporowali, tedy to mělo wýborné následky, mnozí welicí pijáni od pití přestali. Tomu wšak odporowal pálenici mající dozorce, kterýž se prohlásil: že bude na proti tomu lidu kázati, aby jen pálenku pil.

Pak následowala Německá Lipče, kdež ew. sl. b. kazatel, jako we wrbicko-mikulášské církwi, pokračowal, tak že již ani w jarmarce tam pálenku prodáwati nesměli. W Hrboltowé též úsilný farář katolický wšecko pro střízliwost duší sobě swěřených již od wíc roků činil a činí. Po wýročních trhách w Liptowě již zřídka napitého člowěka widěti; wšechno se za pití stydí, ba za hřích si to pokládá.

W Liptowě a w Orawě w některých obcích lidé wšecko

propiwše, už hladem mříti počínali, tak že lidomilowé nowinami ku podpoře se požadowali. Orawský stoličný lékař psal i ku kapitole a k radě králowské, aby i wyšší wrchnosti pro střízliwost lidu pořádky zawáděli. W liptowském stoličném shromáždění 28. kwětna 1845 též se o spolkách mírnosti rokowalo, někteří majitelé winopalen owšem tu předložili: aby se spolky střízlwosti zrušily, a kněžím lid k střízliwosti wésti se zakázalo; ale lepší strana zwítězila a wyslanstwí w tom ohledu jmenowané mělo jen prostředky, jakowými se to děje, wyšetřiti a zprávu o nich podati. Doufáme tedy, že w Liptowě ještě i ti kněži, kteří posawád wáhali, lid w ohawné nemoci wězící léčiti se již přičiní. Kašpar Fejérpataky.

DENNÍ KRONIKA.

Z Prahy.

České diwadlo. Laskawé čtenářstwo nám promine, že jsme mu tak dlouho zprávu o posledních hrách dlužni zůstali. Nebylot o tom mnoho co mluwiti — aspoň ne mnoho dobrého wyjímajíce leda představení dwou zpěwoher. Dne 12. kwětna byl totiž opakowán Don Juan — se strany zpěwců ještě pilněji a zdařileji nežli o prwní letošní představě; jen orkestr mohl si trochu delikatněji počínati; a w neděli na to byl we prospěch panny Köckertowé dáwán „Střelec kouzelník.“ Panna beneficiantka počítá Aninku k swým nejzdařilejším partiím; p. Freitagowa je lepší Webrowa Agata nežli Mozartowa Elwira — a p. Strakatý byl tehdáž obzwláště dobrého rozmaru i při hlase. Kašparowu píseň při wíně a welkou jeho arii jsme již dáwno tak rázně zpíwat neslyšeli. P. Peták není ještě k Liboryuu dospělý. — Mezi tím hrálo se na den sw. Jana we prospěch p. režiséra Chauera z německého nowě přeložený: „Zlý Krolo“ — romantická činohra s dwěma ukrutnýma zlosynama, z kterých asi před 30 lety obecenstwo hrůzou husí kůži dostáwalo; letos bylo ale jaksi weselé mysli, a nechtělo se dáti zastrašit; spíše jsme zde onde zdrawého smíchu slyšeli. — Dne 25. kwětna w prospěch p. Rajské ponejprw: Sedm let wewězení — plačtiwé rytírské zboží z dílny paní Weissenthurnowé. Mnoho nářku a bědowání. P. Kolárowa a Rajská prowedly swé úlohy s effektem, ačkoli se poslední mimo swůj obor pohybowala. P. Májowé musíme připomenouti, aby wíce o pěknou zřetelnou deklamaci, než o skwostný a nepřiměřený šat pečowala. O pánech nedá se po této hře mnoho chwalného uwesti. — Dne 1. června we prospěch balletního sboru „Čech a Němec“ — pak některé tance; a tak se ukončila zas jedna řada českých her, těch wěčně se stěhujících ptáků, ježto nemůžeme dle swé melodie zpíwati naučit. Jak by se ta celá wěc již jednou utwářiti, jaké proměny a oprawy nabyti měla: nebudeme zde skoumati; neboť známe předobře celé wnitřní i zewnitřní ustrojí tohoto ústawu a nemůžeme se tak snadno nějakého přewratu a tudíž i prospěchu z něho nadíti. Dokud ředitelstwo tu swou benefiční soustawu podrží, zůstanou hry české spekulací beze všeho uměleckého wýznamu. Direkce upustí ale sotwa od swé cesty, poněwadž je bez starosti, bez risika, k tomu wýnosná: a protož myslíme že zůstanou hry české i příští rok zase tím, čím už dlouhá léta jsou — že tím zůstanou až do úplného nowozrození našeho diwadla. J. K.

Z Wídně. Každému Slowanu a zwlášť Čechoslowanu dobře známo jest jméno a zásluhy wědeckým swětem wůbec proslulého p. Dra. a prof. Rokitanského. Zasloužený důkaz neobmezené náklonnosti a lásky, jakož i wděčného uznání jeho wědeckých sil, byl opět dne 15. čerwna na jewo dán, kdežto jej po sedminedělní welmi nebezpečné nemoci, we kterouž jej neunawené wědecké pátrání uwedlo, jeho wděční posluchači, jakož i množstwí jiných jej milujících, slawně poctili. Přiwítali totiž swého jim a wědám opět wráceného mistra a příznivce w zahradě jeho letního bytu pochodněmi, wýrazem ucty, hudbou a srdečnými zpěwy. Několik jeho nejwřelejších posluchačů přišlo učiteli swému wstříc a wroucí swé city we jménu ostatních předneslo. Pohnutý učitel a po jeho prawici ušlechtilá choť oblažili swé wěrné srdečným wděkem; jasná slza, třpytící se w oku učitele i posluchačů jeho, ano i wšech na celý wýjew hledících byla důkazem néwyslowných citů. F. F.

BESEDY.

Chorwatské wlastenky. W 47. čísle záhřebských politických nowin čteme ze Záhřebu následující zprávu: „Slouží nejen krásnému pohlawí wůbec, ale i národu ke cti, když spolu jeho rozenky w záležitostech wlasti wroucí účastenstwí mají, aniž na to lhostejně pohlížejí, kterak nowě oživělá národní swědomost utrobou mužů mocně hýbe a je k činům pobádá. Můžet se kmenu národního nápadnictwí se domáhajícímu zajisté štěstí přáti, když na cestě samostatného wywinutí tak daleko dospěl, že hlas procitlého bůžka národu též w tiché swatyni ženského srdce rádostný ohlas nachází. Ten strom neuwadne, kterýž i w newywážném pramenu nejwřelejších citů, w čisté ženské utrobě, kořeny swými se zachytil. — Také krásné paní a díwky Chorwatska nezůstaly pozadu, když se jejich bratří okolo nowě zřízeného oltáře národnosti seřadili; také ony se při plamenném chorowodu w řad postawily. Widěli jsme je, an tak často pro wěc národu se roznítily a nadšeným pohledem i žhoucím slowem wlastenecký oheň oživowaly; widěli jsme, jak často nám dokázaly, že jejich mysl nelpí na pouhých titěrkách žiwota, ale že i wznešenější cnosti ceniti a jich sobě wážiti umějí. Nowého té wěci důkazu nabyli jsme před několika dny. Wíce wlasteneckých dám našeho města wysokorodému swobodnému pánu Fr. Kulmerowi, wrchnímu županu sremské stolice, práwě sem přišlému, skrze jeho waženou matku, wysokorodou paní baronku Kulmerowou, drahocenný koberec s přiměřenou básní doručilo: „z wděčného uznání zásluh, kterých sobě na posledním zemském sněmu o wlast získal!“ Přeskwostný ten dar byl zhotowen prací mnoha měsíců, w kteréž paní a díwky o welikém počtu a říkaje w zápasu podíl měly; bohaté wyšíwání je rowněž důmyslné a něžné w nákresu, jako umělé a ozdobné u wywedení. — Ucta budiž wlastenkám! nekladou ony pouze nebeských růží we wínek žiwota, ony uwíjejí též wěnce statným snahám wlastenců!“

Brzo-li nastane u nás doba, w kteréž i naše dámy, zwláště z wyšších stawů, u wětším počtu, než se to bohužel posud stáwá, tak horliwými wlastenkami se prokazowati budou?

* * *

Nowá kniha.

Stručné popsání hlawního chrámu, ostatních kostelů a kaplí w Miláně, sepsal K. Mensinger, polní kaplan c. k. 18. pěšího pluku. (S rytinkou.) Tiskem a nákladem Karla Rettiga. W Miláně, 1845.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 77.
12. roční běh.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštownich ouřadů Rakouského mocnářstwí půlletně s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK

PRO

ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

28. čerwna 1845.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 850) wydáwá po půlarších třikráte za týden, w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

Český jazyk — moje škoda.

Z oprawdiwého žiwota

wyprawowáno pro útěchu a kratochwíli wšech, kteří se w podobných případech nalezají.

I.

Něco o mých rodičích — pak o mně.

Můj otec byl... ale ne! to není dobrý začátek. Těmi slowy začíná sto jiných powídaček, smutných i weselých, smyšlených i prawdiwých; laskawý čtenář mohl by na prwní pohled mysliti, že má číst něco známého — tatam byla by zwědawost, a práce moje padla by třeba pod stůl.

Tu zlou myšlénku musím tedy hned na počátku wyprawowání swého wywrátit! Wůbec na tom ani tuze mnoho nezáleží, kdo můj otec byl; možno také, že to nikoho nepřekwapí; dále také možno, že bedliwý čtenář w pásmu následujících příhod zde onde známou twář, známou podobu potká, že známá slowa zaslechne; o to wšecko nebudu se hádati. Jedno ale wím — a to mohu hned na počátku slíbiti — že jste nečtli posud žádnou powídku, kteráž by byla z toho samého pramene powstala.

Z toho samého pramene? — dobře mi, laskawý čtenáři, rozuměj! Tím pramenem newyrozumíwám sebe, swůj důwtip, swou obratnost atd.: ale myslím wšechny ty rozmanité příčiny, pro kteréžto řada dnů mých tak klikatě wypadla, a kteréž bych mohl jedním slowem češtinou nazwati.

Ano, ano, milý čtenáři! diw se jak diw... ta zpropadená... ta milá, drahá... ta prožluklá čeština byla po celý žiwot mým pronásledowníkem, to jest: ona zřídila a wyměřila, zarazila a zwrátila wždycky moje cesty — a na mou wěru!... kdybych ji neměl tak rád, kdyby mi ta čarodějnice nebyla tak hluboko do kořenů srdce zarostla — slowem: kdybych mohl, já bych ji byl už dáwno wyhodil. Člowěk nemá s tou nešťastnicí nic jiného, nežli samé opletání, samé mrzutosti!

Já mohu říct: Čeština byla mým osudem. Tím, co nyní jsem, neučinili mě ani otec, ani matka, k tomu nepřispěli ani učitelowé nebo dobrodinci... nic, nic nerozhodlo nademnou tak platně, jako čeština! Proto jsem to musel hned na začátku powědít. To se nepřihodí každý den.

Jednomu plete se do cesty ženská zástěrka — mně se pletla čeština; druhému podrazí nohy plný měšec — mně je podrazila čeština; třetímu — ale k čemu wypočítáwat wšelijaké nehody, ježto se mohou na poctiwého chlapíka wyhrnouti, práwě když se nejlíp rozběhne? O těch je každého dne slyšeti, a w každém romanu, w každé nowele se jich jenjen hemží. Do těch mi nic není. Moje nehody zakládaly se na jediné češtině — a w tom ohledu, naději se, bude míti moje wyprawowání něco zwláštního.

Welebena budiž ta osudná čeština! Snad mi pomůže alespoň ku zwláštnosti — k originalnosti netroufám si říci. Pak bych jí arci také ledaco prominul.

Nyní mohu již pokojněji začíti...

Můj otec byl kramář, moje matka kramářka. Wíte, co to znamená? Wíte, kde jsem byl domowem? kde moje kolíbka stála? kde jsem se sousedowými dětmi hráwal? kde jsem na křesťanské cwičení chodil? — Bolnomyslně se usmíwáte, jako byste to newěděli; já to newím také. Po jasné obloze táhnou se někdy lehynké, jasné obláčky — říkáme jim beránky, a podoba jich mění se hrawě skoro každý okamžik. Něco podobného děje se na mé paměti. Tu hrají a poletují také jakési obláčky — jsou to zpomínky z mých nejoutlejších let, nemající pewné a stálé podoby. Jenom některé wýjewy z oněch časů stojí předemnou tak žiwě, jakoby se nyní děly. I pokusím se, abych je nakreslil.

Žiwot kramářský náleží k welikému rodu swětoběžnictwí aneb trochu básničtěji řečeno: je wětwička

cikánského života. Jednou pere slunce, že je člowěk jako w kotli; podruhé hwízdá mráz, že je tělo učiněný rampouch; tu je pod kolena prachu, tam jsou pod krk záwěje; dnes prší jen se leje, zejtra tluče hrom: ale kramář se musí jen pořád za swým trakařem — pořád za swou truhlicí štrkati; dobře ještě, wleče-li se po předu hodný pes a wyplazuje jazyk. Tu si může uwondaný pán alespoň pokřikowat — může klít — může si žluč wylíwat. Wzadu tihne kramářka s děckem u prsou, dwouleté sedí w nůši na zádech a wejrostka wede za ruku. Rozkošný to žiwot — plný swobody! Žádná cesta není dosti příkrá, žádná brána dosti zawřena; oni wejdou wšude — oni se drou wšude. Každá jehla, každá kudla, každá šňůrka skleněných korálů, každá pentle — každý kousek w té prkenné polo boudě, kterouž krámem nazýwají — wšecko je omejwáno potokem horkého potu — je nošeno w mozolitých rukách a na oskřípaných nohách.

Otce widím ještě, že bych ho mohl wymalowat — muž prostřední postawy, silných kostí, širokých ramenou, jakoby byl pro trakař a jeho popruhy stwořený. Mnoho masa na sobě neměl, to by se nebylo ani s jeho žiwností, ani s prudkostí krwe jeho srownalo. Twáře byly do hněda opáleny — od uší do prostřed nich běžely tmawé, husté licousy; blysknawé oči byly prawé zrcadlo prudkých wášní, ježto w prsou jeho bydlely. Byl náruživý karbaník — a když se Fortuna od něho odwracela, chápal se kořalky — té blahodějné hubitelky wšech žalostí! Běda pak nám — totiž matce a mně — když jsme se dobře na pozoru neměli. Obyčejně jsem ale musel já swé záda nastawit, až se na nich zlost jeho wydowáděla. Matčina obrana mi mnoho neprospíwala.

Jakoby stál ještě předemnou — w té krátké tmawomodré kazajce, s červeným šátkem na krku, s kwětowanou westou, w černých kožených kalhotech a we wysokých německých botách! W ústech měl celý den ulmačku s ohnutým troubelem — a ta byla můj barometr.

Když okolo poklůpku jen slabé mráčky zahráwaly, z huby se ale šedé kotouče wálely jako o poswícení ze selského komína: pak bylo na obloze tatíkowě welmi jasno, sluníčko swítilo a hwězdičky se kmitaly. Pak tropil zamilowané žerty a pouštěl dusiwé chomáče matce nebo mně do twáří; my to museli owšem strpěti; ale když se někdy w proudu swé rozkoše zapomněl a jiného si za terč swého udícího wtipu wybral: pak z toho powstaly někdy mrzuté šarwátky.

Jindy neucházelo prolamowaným poklůpkem ani obláčku; ale z otcowých ust to běželo jako dech silného měchu. Tu bylo jisto, že otci něco proti srsti přejelo, a začal-li přitom ze strany na stranu očima točiti: již jsem widěl, že něco hledá, do čeho by mohl hromem udeřit, a tu jsem se obyčejně klidil z cesty.

Ještě jindy newyklouzlo mu z ust ani obláčku; za to ale hnalo se to z ulmačky tak šedočerně, jako na trhowých obrazech soptiwé wrchy slawného jména, Wezuw nebo Etnu, malují. Temný dým šel wzhůru jako ze stříkačky a kolem sršely jiskry jako z kowadliny; pak bylo ale také jisto, že hrom uhodí.

(Pokračowání.)

Ze žiwota chudých.

(Pokračowání.)

„Proč pak?“ ptala se letitá panna, jakoby pečenářčiným slowům wěřiti nechtěla.

„Proč pak! proč pak!“ rozhorlila se žena — „proto že by z ní spadlo břemeno — že by si mohla jak náleží oddechnout. Teď není žena, není wdowa — není pranic, má dítě na krku — a je mladá osoba, mohla by ještě k něčemu přijít. Beztoho bude mít co dělat, nežli staré rány zahojí! To je nějakých dluhů! Já jsem jen žádostiwa, jak já k swým penězům přijdu!“

Mezi tím přistoupila k swému stolu, rozswítila grošowou swíčku a shasla kahanec. Wedle stolu stála konew s wodou a třemi leklými rybami. Žiwý kapr házel sebou na weliké míse; ten byl na zejtřek pro ni — ostatní do trhu.

„Tu pět grošů — tam pět grošů, to je hned půl zlatého a zlatý — člowěk ani newí jak!“ mluwila pečenářka dále, welikým nožem z ryb šupiny seškrabujíc. „Oh — dluh je snadno udělán, ale zaplacení se táhne na dlouhé lokte.“

„No, wždyť máte zaplaťpanbůh,“ prohodila Baruška — „kdyby bylo nejhůře —“

„Tak? zaplaťpanbůh?“ utrhla se paní Naninka newrle. „Mohu přitom tuhle kus ryby usmažit? Mohu to prodat? Mohu wás na to pozwat? Zaplaťpanbůh je hezká wěc, ale člowěk při ní nestloustne. Co komu, to komu; co ti půjčím, to mi nawrať — co ti dám, to si nech; ale k dáwání jsou jiní lidé na swětě.“

„Arci, arci — ale každý to neumí; musí to být něco těžkého. Tím wětší tedy zásluha.“

„Tu si můžete zejtra na modro zadělat,“ mumlala pečenářka; — „já bych měla raději swé peníze.“

„A já myslím, že přijde swým časem wšecko zas do pořádku. Kačenka byla wždycky pořádná osoba...“

W tom se začalo dítě na posteli ozýwat. Wy-

dáwalo temné, sténawé zwuky, že to znělo jako: „Maminko!“

„Ahá! už ji wolá!“ prohodila pečenářka, na okamžik w práci ustanouc. „Už nebude dlouho dělat!“

W tom wrazila matka do dweří. Twáře její byly zimou a wnitřním pohnutím začerwenalé; oči se jí jiskřily.

„Pán Bůh rač dát dobrý wečer!“ pozdrawila wespolek kwapnými slowy. „Co dělá můj Karlíček?“

Dychtiwě přikročila k posteli a sklonila se k nemocnému. — Krew její byla zbouřena, ale jediným pohledem na dítě ustydla jako na mrazu. Tak bledý, tak přepadlý nebyl ještě miláček její nikdy. Anebo to bylo polowiční swětlo tenké swíčky, co ho tak podiwnou barwou polilo?

„Karlíčku! — má dušičko!“ wolala žena nowou hrůzou sewřena — „otewři očinky! Matinka je tady!“ — ale wolání její bylo nadarmo. Pacholík tu ležel bledý, žlutý, s očima hluboce wpadlýma, s rtoma přimodralýma — ležel ani se nehýbal, nestejné, prudké a hlasité dýchání dáwalo swědectwí, že..... zhasíná.

(*Pokračowání.*)

Něco o českých štítech.

Psalo se již tak mnoho o českých štítech? — Nikoli; a protož myslíme, že nikomu příčinu k pohoršení a oušklebkům nezawdáme, pakli o předmětu tom několik slow promluwíme; neboť je to, mimo jiné, úkolem časopisectwí našeho, obecenstwo na weškeré úkazy naší probuzené národnosti pozorno činiti, a takto w snadnější rozšíření wlasteneckého smejšlení působiti.

Pan prof. W. J. Mencl uznáwá to we swém dopisu z Gorice (Kwěty čís. 72.) za slušnou a přirozenou wěc, pak-li řemeslníci čeští w českých místech české tabulky wywěšují. Toho smejšlení jsme i my: neboť popudí to dojista k úsměchu, když w osadách, kde ucho lidské buď zřídka aneb nikdy německého slowa nezaslechne, přece jenom německé wýwěsky se spatřují. Naše snažení směřujž tedy i k tomu, aby duch národnosti u weřejnosti wystoupil, a každý z nás dle okolnosti zjewně se oswědčil, že mu wšeliký wýwoj národnosti, buď si malý neb welký, důležitý neb nepatrný na srdci leží. Že totoť wše wěcí slušnou a přirozenou, w tom nám pan prof. Mencl přiswědčuje, awšak powažuje za malichernost, o wěci té slow šířiti, a kárá nás, abychom odporníkům příčinu k oušklebkům nedali. Jak jsem již prawil, má to býti naší snahou, aby národnost naše u weřejnosti, w žiwotě pospolitém, uznání a místa dosáhla; jelikož ale meze její w tomto ohledu trochu ouzké jsou, tedy nám potřeba malichernosti, jakowou — dle páně Menclowa domnění — české štíty jsou, prozatím se držeti, nežli se nám wětší a širší pole otewře. Či měla by wěc národní i takowéto malichernosti za děwečku slaužiti? Dost na tom, když je we wěcech důležitějších ledwa trpenou podruhyní, a sama jsouc idea wznešená a swatá, dosti často cizím a špinawým interessům podléhá. W takowýchto případnostech jeť se nám posměchu a oušklebku báti, ne wšak we wěcech, jenž slušné a přirozené jsou; když se nám i w takowých křiwditi bude, tedy pomysleme sobě: „Pane, odpusť jim, neb newědí co činí!“ a kráčejmež dále na dráze předsewzaté bez ohledu na zdání a soudy zlomyslných neb krátkozrakých odpůrců. Proto nám též dowoleno budiž i o méně důležitých předmětech, jen když slušných a přirozených a tedy dobrých, kdykoli toho potřeba, promluwiti; neboť relatiwní cena každého dobra záleží w tom, že záhy následowání a obliby dojde, jak mile se wěc s nepředpojatou myslí ohledá, a jiným za příklad wystawí. Důkaz toho dáwají nám české štíty samé, neboť w Praze se již w takowém počtu nacházejí, že žádnému nenapadne, diwiti se tomu, aneb w posměch to uwáděti, když se nowý wýwěšek ukáže, a přece by to w této malicherné wěci k wůbecnosti nepřišlo, kdyby jeden druhým za příklad nesloužil. Wíme že ctěný p. professor mínění swé o té wěci jen proto pronesl, abychom přílišným horlením poměrům swým wíce neškodili než prospěli; awšak jsem toho domnění, že we wěcech slušných a přirozených příliš málo horlíme, a špatně úkolu swého zastáwáme, pak-li jen mezi čtyrmi zděmi česky pohowoříme, aneb časem českou knihu přečteme. Ano, byloby žádoucí, aby se práwě o měšťanu, průmyslníku a rolníku, o jeho poměrech a powinnostech we wlasteneckém ohledu wíce mluwilo a psalo, by wšickni i w maličkostech pospolitého žiwota ze tmy bludných předsudků wybředli, w nichžto jsme dílem nepřízní časů, dílem wlastní winou tonuli a bohužel ještě toneme. Mnoho ještě u nás řemeslníků, kteří jen z této příčiny německé tabulky wywěšují, snad se docela domejšlejíce, že by to žiwnosti jejich na újmu bylo, kdyby se Čechy býti přiznali. W domnění tom je články páně Menclowu podobné potwrzují, poněwadž se mnohý obáwati bude, aby w posměch nepadl, a takto snad na dobré powěsti, an každému průmyslníku nejčestnějším štítem jest, neutrpěl. Dle tohoto samého wýroku jest štít pro řemeslníka, co se wýhody a užitku týče, wěcí lhostejnou a wedlejší; co do weřejnosti českého žiwota wěcí wšimnutí hodnou a žádoucí. Protož kdekoli w českých místech, u českých řemeslníků, štíty jsou, aneb býti mají: buďtež české.

Jos. Kaisberger,
měšť. stříbrník a mowitinkář w Praze.

ZE SLOWENSKA.

(Z dopisu přátelského.) Na Pozorníku 1846 práwě pracuju; wyjde w srpnu tiskem na swětlo, a bude už strakatý co do prawopisu, jelikož w něm i tatrinsky psáno bude i jináče. Já jsem jinák nemohl ani nemohu, nebo proti způsobu psaní tatrínských Slowanů se opříti, byla by škoda, a tak psáti jako oni píší, za dobré neuznáwám, ale cokoli českoslowanského w jakékoli formě chci podporowati. Dosawád neměli Slowáci prawidelně wycházejícího časopisu krom slowenského Pozorníka, tedy já ho wšemožně i při těch rozdílích w způsobu psaní udržeti chci. — Dokud žiwota mého stáwati bude, já i Čechům wěrným zůstanu. Nyní na žádost Slowáků obšírný swůj žiwotopis spisuju, z něhož opis i bibliotece Musejní swým časem pošlu, i má podobizna od J. Bož. Klemence malowaná, poslána teď do Wídně k litografowání. Z oblíbených i w Čechách 365 propowědí wyšlo práwě teď i druhé wydání. Spolky střízliwosti wšude zde w Uhřích wznikají. Do pokladnice Tatrínu

sešlo se do konce máje 1845 . . .	389 zl.	58 kr.	
Wydalo se do konce máje 1845 . . .	150 „	— „	
Zůstáwá w pokladnici	239 „	58 „	

Kašpar Fejérpataky.

DENNÍ KRONIKA.

Z Prahy.

Následky letošní powodně cítíme také w našem společenském žiwotě. Sál na Žofíně není ještě zpráwen a tudíž také Besedy naše, ty roztomilé budíčky ušlechtilého weselí, dřímají ani wíme, zda-li se pak na nowé podlaze probudí, ačkoli již doslýcháme, že se zábawy podobného způsobu z jiné strany zařídí. Bylo by wěru škoda, kdybychme toto nyní takořka jediné pouto našeho společenského žiwota letos pohřešiti měli! — Tuty dny widěli jsme zde milého hosta a sice

slečnu *Wendtowou*, první tanečnici waršawského diwadla, kteráž dne 17. t. m. na zdejším diwadle po hostinsku dwa tance prowedla. S něžným, dojímawým zewnitřkem spojuje welikou dokonalost we swém umění. Prowáděla tanec španělský — pak mazura z „Weselky w Ojcowě,“ národního to baletu polského (který snad již několikosetkrát dáwán byl), a zwláště učinila nám wděk tímto posledním. Škoda jen, že hostinská hra její lépe oznámena nebyla, aby se bylo hlučněji obecenstwo sešlo — a že spanilá umělkyně za swým powoláním do Berlína pospíchajíc, déle tady pomeškati nemohla.

Z Rakowníka. (*Diwadlo. Úmrtí. Lijawec. Lázně.*) České diwadlo w Rakownice letošní dlouhou a tuhou zimou zaniklo,* a zdá se, jakoby chuť i dobrá wůle netoliko ochotníků, nýbrž i obecenstwa byla zakrněla. Překážek, mimo obyčejné wšem ochotnickým diwadlům wlastní, jest tu pěkná hrstka, a těch jedna těžka, a snad až později odstraniti možná. Zato se zde udržela dosti chatrná německá společnost hezky dlouho, s jakým wšak prospěchem nemohu powěděti. — Minulý měsíc (dne 3.) odebral se tu na wěčnost welectihodný městský kaplan, p. Jos. Jermann, byw po dewět měsíců souchotinami mořen. Byltě již od wíce let spoluzakladatelem české Matice, a při zakládání české knihowny w Rakownice častými dárky přispíwati neopomínal. Budiž mu země lehká! — Dne 20. t. m. okolo 5. hodiny z wečera přitáhlo k nám od plzenské strany po nesnesitelném wedru strašliwé mračno, z něhož takowý lijawec se snesl, že w půl čtwrt hodině rakownický potok na celý sáh wystoupil (jarní letošní woda dosáhla 2 sáhy wýšky) a mnoho nenahraditelných škod na břehách a senách způsobil. — Koncem letošního roku budou w jižním záměstí rakownickém w dosti úhledné zahradě, krásné lázně ouplně dohotoweny. Pan stawitel W. Breicha, zdejší měštan a obchodník, welice se takowýmto lidomilým podniknutím netoliko zdejšímu, nýbrž i okolnímu obecenstwu zawděčí. Přejeme mu dobrý zdar! Woda prý krom jiných, nejwíce železowitých a sirnatých částek obsahuje, a protož není o její léčiwé moci w jistých chorobách žádné pochybnosti. M. D. Štembera.

Z Wysokého Mýta. (*Uznání. Uchowání starobylosti. Nápisy.*) Naše měšťanstwo wděčně uznáwajíc zásluhu swého slowutného spoluměšťana, p. prof. Šembery, kterouž si wydáním historie a popisu otčiny swé wydobyl — obecným usnešením zjednalo si 141 wýtisků knihy té, a cechowé i poddané obce uložili ji na wěčnou památku do swých pokladnic. — K obnowení a ozdobení wěže wraclawské, o níž to wloňských Kwětech zmíněno bylo, sauzedstwo dowolení obdrželo a co nejdříwe se do díla pustí. O zachowání a dostawení wěže litomyšlské, následkem ohně od r. 182? střechy zbawené, horliwě se jedná; bohdá že s dobrým prospěchem. Před několika lety začínala se i ní bořiwost našeho wěku pokoušet, ale díky stawitelské umělosti našich otců, nadarmo! — Zbýwá nám pozawaditi o wěc, která se za jakési uznání wíry našich prů..., a to wším práwem powažuje, — jsou to české nápisy. Máme w městě jen sice jeden, ten ale snad nezůstane samotným, wždyť pak je Mýto ryze české! — U kolejiště mýtsko-zámrského se objewil s českým štítem hostinec, náležející p. bar. Jeníkowi na Zámrsku. To stůjž zde proto, že je to snad jediný ukaz na celé dráze od Wídně až do Prahy. Bohdejž by nebyl posledním! J.

Z Bystřice w Jihlawsku. (*Koralečnímór. Půjčowání knih.*) Nemálo to každého přítele člowěčenstwa zajímati musí, když o působení rozličných, blahotworných ústawů zprawy nabýwá; tak n. př.: Jeden ústaw podporuje nešťastníky bez wlastní winy na mizinu přišlé; druhý chrání osyřelé neduspělé dítky před omrazem, zmrzačením oudů a zpustlostí mrawů; třetí dopomáhá nešťastníkům, jimž wěčná prozřetelnost mluwu a sluch odepřela. Než není oučelem krátkého dopisu mého, abych w něm wypočítal prospěchy ústawů, kteréž důmyslnost wěku našeho wynalezla; toliko krátkými slowy chci nastíniti oučinek jednoho, totiž spolku střídmosti. Kde dříwe různice, swáry a jiné nešlechetnosti takořka domowem sídlily, počíná se blaho a mír rozwinowati nad celou domácností, kteráž se pod perutě tohoto spolku utekla. Wím, že se w prsou každého lidomila wřelá touha ozýwá, by se na wíce místech záhubnému moru tomu překážka učinila. Každý dopis o wěci té jednající jest mu wítaným ukazem a naplňuje ho blahou nadějí. Nemohu tedy radostí swau zpráwu tajiti, že již i zde nějaké počátky k odstranění koralečnί neřesti jewiti se počínají. Již dáwno horlí zde chwály hodný muž se wším usilowáním proti této zkáze. Dne 1. čerwna držel zde wel. p. farář wýborné kázaní o smutných následcích záhubného pití kořalky, a kdo w sobě wšechen cit ještě neudusil, byl slowy jeho hluboce dojat. Owšem že i ouśměch některému pošetilci přes ústa přeletěl, an to za nemožné wěci pokládal, o čem duchowní otec tak horliwě mluwil. Ale druhou neděli pojímal již weškerý lid slowa kazatelowa s mnohem wětší horliwostí — a pěkná tato horliwost bohdá ještě zroste, až bude několik řečí slyšeti, w nichžto wel. p. farář pokračowat si umínil. Oučel toho má býti obměkčení srdce zatwrzelců, a pak prý se spolek střídmosti založí. Dejž Bůh, aby šlechetné snažení toto blahého oučinku přineslo! — An práwě ted o zakládání knihowen tak často zmínka se děje, musím také zpráwu podati, w jakém poměru tady čitání knih stojí. Řádnou knihownu sice nemáme, ale kdo čísti chce, nedostatek netrpí. Wel. p. kaplan Mlejnek má dostí hojnou sbírku spisů a také hojnost čtenářů; skoro každou neděli odpoledne jest zaměstnán, přijímaje a wydáwaje knihy, při čemž jeho příjemná, mírná powaha každému důwěrnosti dodáwá. K. W.

* Podiwná wěc! Zimní počasí býwá obyčejně diwadlu přízniwo.

Budoucím číslem (78.) končí se I. půlletí tohoto časopisu; ku předplacení na II. půlletí 2 zl., anebo na třetí čtwrtletí 1 zl. stř. uctiwé pozwání činíme.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 78.
12. roční běh.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštownich ouřadů Rakouského mocnářstwí půlletně s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

1. čerwence 1845.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

Hwězdohora.

Hwězdohoro sličná, líbezný ústupe městským
nadtruceném žitím! Kde podál od dýmu a těsných
lžizdwořilosti wazeb, hluku a prachu pokoj obýwá
s wolností, čistý kde wzduch, jímž lehko se dýchá.
Nechceš býti Warům rownána, ni Teplici walné,
kde klokotá wěčným topená woda přírody ohněm:
zdroj studený oblíbila jen tuto sobě Rusalka,
ač že kowem sycený a silou nadaný blaholéčnou
sok se jeho prýští. A wšak co mu dáti nemohla
příroda, průmyslem člowěk znal nahradit umným,
získaje war žiwlem jemu, jej okrášleje wůkol.
Tu kde nyní zeleným wysoko štítí se porostem
hostinec úprawný, stál za starodáwna Donínů*
poutimilowných hrád, s wznešeným jejž sobě Jaroslaw
zasnoubil Smečnem; bylť on rodu podpora wěrných
Martiniců. Sem po stu letech swé jméno přinesla
Hwězda Hory,** Sternberk hlaholem nazwána nečeským
newěsta wšpanilá; hojitelnou sílu temence
wážíc wěhlasná Marianna*** wznik dala lázním.
Teď tu přerozkošný pilná ruka pěstitelů ráj
utwořila z podolí, jež bystřina mlýny ženoucí
obžiwuje w prostranný hned rozšířena rybník,
hned šumným padající mlekem přes louky utíká
pstrokwětné. Zde topol ztepilý, štěpy tam zlatoplodné,
dlouhá lip košatých pořadí, stín háje powábný
zwou na procházky milé, kde smutný odtuchu sladkou
trud nachází a neduh zapomíná tíže bolestné.
Sem z okolí blízkého Slaný a Smečno wysílá
za dnů swátečných mládež her a tance milownou,
i swou strast nejeden tu wolí odkládati měšťan.
Sem Pražané se také, prahnoucí po wzduchu čerstwém,
rádi berou i chorým zwolují toto bydlo hojebné.
Já se podobně čiji blažena w twém sídle, Rusalko;
jedno bolí mne, že hustě slyším hlaholy zde nečeské.
O, jenžkož mocná bohyně mdlým síly dodáwáš,
síly dodej i Čechům, aby též zde swůj ctili národ.
J.

---

* Bedřich purkrabí z Donína, kterýž s bratrem a otcem po Italii a Němcích putowal (w. Časop. Mus. 1843. str. 354.) prodal hrad swůj Oujezdec bílý Jaroslawu Bořitě z Martinic, pánu na Smečně w r. 1611 dne 10. října. Wiz Beschreibung des Badeortes Sternberg. Prag, 1842.

** Josefa rozená hraběnka ze Sternberka w r. 1758. wdala se za hraběte Františka Michala z Martinic, jíž ke cti to místo nazwáno Sternberk.

*** Maria Anna z Klam-Martinic, rozená z Martinic, w r. 1800 skrze doktora Fr. Ant. Reusse wyšetřiti léčebné dala wodu tu, a založila lázeň.

Český jazyk — moje škoda.

(*Pokračowání.*)

Ostatně byl můj otec řádný kramář; po cestách se dřel a tahal s trakařem, na jarmarcích swoláwal a wábíwal kupce, smlouwal se i zaklínal — a kdo mu jednou do rukou padl, neodešel jistě od krámu na prázdno.

Přitom byl — co se pamatuju — přející, a míwal radost, když mohla matka řádnou mísu na stůl postawit. Nestaloť se to arci každý den; neboť z wětšího dílu tráwili jsme poledne w šírém poli pod hruškou nebo wedle cesty w příkopě, a wečery nám utekly w pokoutních městských hospodách. Když jsme ale takhle druhý den po trhu někam na wenek, buďto do řádné krčmy nebo k hodné selce padli: pak nastaly hody! — pak tu byly knedlíky se zelím, kus masa, dwa, tři žbány piwa — a tatík nám dejmal do twáří.

O jiných jeho wlastnostech nemohu nyní zwláště mluwiti; ty se bohdá mezi dalším wyprawowáním samy dosti patrně objewí. Poněwadž by se ale také přihoditi mohlo, že by se mi obraz jeho cele nezdařil — takže by ho čtenář někdy s jinou podobou pomíchal — kladu zde k ouplnému doličení jeho bytosti ještě jméno jeho a prawím, že se jmenowal Matěj Kolínek.

Moje matka .... odpusťte, zde si musím powzdychnout! — Co je to matka? — Slyšel a četl jsem o tom w pozdějších letech arci mnoho tak pěkného, že se mi srdce diwosladkou bolestí rozehřálo, a já z toho někdy jako děcko zaplakal; kdybych byl měl ale w dětském wěku na otázku: Co je matka? odpowědít: byl bych musel říci, že je to žena, kteráž mi dáwá jíst a pít, která mě časem umýwá a češe, někdy před náwštěwou otcowského karabáče ochraňuje — a někdy ... Otče náš a Zdráwas modliti se učí.

Mádla Kolínkowá — jakž obyčejně jiné kramářky matku mou nazýwaly — byla newelké, drobné postawy a dle wšeho, co jsem o ní sem tam zaslechl, roztomilá

osoba. Otec také na ní držel, a měl to rád, když si mohla nowou strakatou sukni, nebo červený šátek okolo hlawy zjednati. Ten jí slušel nejlépe a já pozorowal nejednou, že se mnohý kupec u našeho krámu zastawil, jen aby si hezkou modrookou kramářku w černém manšestrowém kabátku prohlídnul.

Jinák byla wíce tichá nežli mluwná, a když nešlo otci něco pod fousy, říkal jí, že by se lépe někam na pouť hodila. Ostatně se dobře spolu snášeli — pokud jsem tomu tehdáž rozuměl; newadili se, nebili se — to jest: matka nikdy nezačínala, jakož jsem to u jiných kramářek widáwal: proto ale přece časem něco jazykem i pěstí — slízla. Já myslil, že to patří k pořádku — že jsou to newyhnutelné rozmanitosti lidského, zwláště manželského žiwota.

Ke mně chowala se matka, že si nesmím posteskuout. O tom sice už newím, že by mě byla kdy tak hejčkala a hubičkowala — že by mě byla swým zlatým cikánětem nazýwala, jakož jsem to častěji u jiných matek spatřowal a zasléchal: za to ale musím také wyznati, že jsem ouhrnkem o mnoho míň štilců, pohlawků a facek dostal, nežli nejmilejší mazáčkowé jiných kramářek. Jenom otec mi časem nahradil, co matka w tomto ohledu snad zmeškala. —

Co se konečně mé wlastní osoby týče, já byl kluk, kterýž rostl jako houba w lese, jako boží obilíčko na poli. Do třech — do čtyr let jsem se wozil na otcowě trakaři — poslednější časy toho wěku musel jsem již arci také zkoušky dělat, jak bych asi na wlastních nohou žiwot westi dowedl, a do pátého roku nebylo již w celém králowstwí českém silnice, kterou bych nebyl pěšky přeměřil. Okolo šestého roku, hodili mi křížem na prsa široké popruhy a já musel před trakařem cachat wedle psa — alespoň když to šlo do wrchu. Jinde tomu nechtěla matka ještě dowolit, a tato stránka mého wychowání zawdala často rodičům příčinu k welikému disputu. Já se nemohl nikdá dowědět, držel-li se můj otec u wychowání prawidel Salzmannowých či Pestalozziho, anebo měl-li swou wlastní methodu.

Za oněch časů uměl jsem již také olowěné prstýnky, dřewěné píšťalky a krejcarowé obrázky prodáwat; pak jsem hrál na drnkačku, učil se dělat kotrmelce a chodit po rukou — a pak jsem měl weliké přátelstwí s naším Turkem.

Mnohý nebude wědět, co toto poslední wyznamenáwá. Tolik snad arci wyrozumí, že je řeč o přátelstwí s e p s e m; ale co toto přátelstwí u lidské duše, jako já byl, obsahuje — co w něm leží: to newyrozumí.

Jen si wšickni osud kramářského dítěte, jako já byl, dobře představte! Žádný domow, žádné soudruhy; matka mě nehejčká, matka mě nemiliskuje, já neslyším žádné pohádky, leda co si swětem prohnaní soudruhowé po krčmách powídají, kterým ale na štěstí dobře nerozumím; se žádným si nehraju; žádného.... ale což budu pouť mládí swého široce popisowati? — Já měl jenom našeho welikého, zažloutlého Turka s krátkou srstí. S tím jsem hrál, s tím dowáděl, s tím jsem sdílel jídlo, s tím jsem howořil. Moje nejmilejší hodiny býwaly wečer, když jsme dorazili na štaci, otec ke kartům přisedl a matka se po wečeři sháněla. Tu jsem si zalezl do kouta k Turkowi, kterýž hlídaje u trakaře ležel. Tu jsem si k němu sedl na podlahu, škrábal ho za ušima a na krku a dáwal mu kůrky, které jsem byl u oběda schwálně pro něj schowal, pak jsem se ho ptal, jak se má? — powěděl mu, jak se já mám — a milý Turek otwíral oči, otwíral hubu, lízal mi ruce a twáře a nebo se přewalil na hřbet a chtěl abych ho šimral po břiše.

W tomto stawu dočkal jsem se asi sedmého roku. Byl ze mne kluk zdrawých, ale hezky opálených twáří, hrawých očí, dosti weselých nápadů. Srdce nebylo zkaženo — tak si alespoň myslím; dílem to byla šťastná přirozenost, kteráž mi z diwného proudu nebezpečných let bez ourazu pomohla; dílem snad i přísnost otcowa, kteráž mi s jinými dětmi obcowati nedowolila, ačkoli jsem příčinu tohoto zákazu nikdy pochopiti nemohl.

Můj oblek... či je prawda, co záleží na obleku kramářského kluka? Bude dosti, když řeknu: Byl trochu sprawnější, nežli rozedrané nohawice a kazajky jiných kwítků mého druhu; — na to moje matka držela. Sukno bylo, co se obyčejně měří na wěrtele; barwa temnošediwá anebo jak se w h a n d l u říká: fefrákowá. Na swátky a zwláštní případnosti měl jsem ale také tmawomodrou kazajku a černé pantalony. Já wšak na parádu tuze nedbal; proto že jsem w tom musel choditi jako na drátkách. To, to — abych se byl w těch šatech s Turkem powálel!

Způsob žiwnosti naší tomu nepřipouštěl, abych se byl mohl někde do školního cwičení dostati. My zůstaly sotwa den, dwa dni na místě. Otec také o cwičení tuze nedbal; jediná matka se w tom ohledu někdy semnou obírala — to jest: koupila mi lístek a učila mě písmeny jmenowat. Také mi ukládala, co se mám na něm učiti; ale já hleděl mezi tím časem raději na čerweného kohouta nad písmenami. Ten se mi zdál býti důležitější. Jak pyšně si tam wyšlapowal! — a přitom, jaký to dobrý towaryš! Moje štěbetání, moje pohádky poslouchal, ani nemrknul. To byl můj druhý wěrný

kamarád. Já znal na něm každý puntíček — a to nemůže každý o swém kamarádu říct. Za to ale podržel jsem hrozně málo písmen w paměti. Ját nemohl také nijak pochopiti, jak by se mohly ty rozličné čárky a nebo o, b nebo c jmenowat, ježto jedno jako pěkné, druhé jako přitlačené kolečko, jiné jako udice, třetí jako půl háčku a tak dále wypadalo. Matka měla semnou showění; budto se mi zasmála a nebo řekla, že jsem trulant, a bylo po lekcí.

Za to jsem měl spíše jiných wědomostí. Znal jsem weliké množstwí dědin, wesnic, městeček i wětších měst se wšemi báchorkami, kteréž byly o nich w lidské powěsti; uměl jsem wšechno stromowí, polní byliny a ptactwo jmenowat; podle wětru nebo oblak powětrnost předpowídat, na první pohled dobrou hospodu od špatné rozeznat — a ledajaký kousek zboží odbejt.

(*Pokračowání.*)

Z Prahy k Šumawě a nazpět.

(Pokračowání.) W pátek jsme šli do Sušice na diwadelní zkoušku. Já byl u dosti welkém očekáwání všech wěcí, které se díti měly, i nemyslil jsem jinak, nežli že na nás páni ochotníci již čekati budou; ale bohužel! naděje býwá sladká podwodnice. Můj přítel musel pány teprw po celém městě shledáwat. Městské diwadlo, wystawěné na radní síni, je dosti pěkné i prostranné; mohlo se wšak za polowiční peníz ještě wkusněji a příhodněji wystawěti. Wšecko je příliš hmotné, příliš důkladně a pewně pracowané. Každá lať, každé prkno, mimo podlahu, může býti na tak malém diwadle o polowičku slabší.

Napowědu jsem otázkou: zda-li napowídati umí? urazil; wlezl do díry, neuměl wšak čísti; druhému, který se tam místo prwního posadil, musel jsem sám napowídati, - páni herci drželi úlohy w ruce, a to byla zkouška na nedělní představení. Je mi líto — ale prawda jde nadewšecko! Kde se hra diwadelní na tak lehkou wáhu klade, tam to nemůže k ničemu dokonalému přijíti, a nežli tak hráti, jest přece lépe nehrati — alespoň nemají posměwáčkowé čeho se chytati. Co se dělá — a zwláště w národních záležitostech — má se řádně dělati!

Z počátku jsem myslil, že se jen tenkrát k tomu tak chladně měli; pak jsem ale doslechl, že již dříwe Rohowína Čtwerrohého hráti chtěli, že to ale také k představení nepřišlo. No Bůh to naprawiž! — Když jsme prwní jednání doklepali, musel jsem se wyjádřit, že se w neděli hráti nemůže. Nemělať to bylo jediné slečince, která udělenou úlohu ochotně byla přijala. Hru na druhou neděli odložiti se nemohlo, neboť do té doby.... měl jsem již zase přes hory a doly být.

Okolo Sušice podle břehu Wotawy a do ní wtékajících potoků, je wíděti nesčíslné množstwí malých pahrbků, které z písku a drobného kamení pozůstáwají a ještě od onech časů pocházejí, když se z těchto pstružných wod zlatý písek wybíral. Nyní již tyto wody jakož i zlaté doly na Kašparských horách přes dwě stě let nic newydáwají.

Druhý den na to byli jsme w blízkých Petrowicích w kostele. Je to pamětihodná stawba. Wysoká wěž je w bizantinském slohu a má swršek bez krowu tak wyzděný, jako wěže u sw. Jiří na hradě pražském, kostel je dle způsobu pozdějších wěků oprawowaný, ale na mnohých místech dá se dle dweří a oken o starobylosti stawby souditi. Hřbitow je ohražen zpustlou zubowitou zdí, a wede k němu welký, před lety padacím mostem opatřený, pak malý, kamenickou gotickou prací ozdobený wchod. Kostel stojí na kopci a wypadá jako pewnůstka, za kterou také druhdy užíwán býti musel. Naproti kostelu, se strany odkud přístup nejschodnější, je také wíděti zákopy opatřené náwrší, odkud se nepříteli k hlawnímu wchodu přiblížiti bránilo.

Zde jsem widěl welikou pamětihodnost — totiž slečinku, která w Praze za wlastenku držána tady česky mluwiti se stydí.

Nazpátek šli jsme na Hrnčíř. Je to skalka, jejíž patu potok Wolšowka omýwá; dle powěsti a zákopů, které se na temeně nacházejí, stáwal tam před časy hrádek. Patří k statku Jiřičné, jehož majitel, kdyby ho prodati chtěl, také klíč od železné truhly odewzdati musí, kteráž prý plna pokladů někde w této skalce ukryta leží! (Pokračowání.)

DENNÍ KRONIKA.

Z Prahy.

Nowé budowy. Jaké změny Prahu naši od posledních 10 let samým bouráním a přestawowáním potkaly, netřeba již líčiti. Letos wrhla se říkaje wšechna chuť k stawění na onen díl nowého města, do něhožto železná dráha wybíhá, a kde se welikolepý d r a ž n í d w ů r wyplnati bude. Podobáť se, jako by wůbec touto částí města žiwé tušení nastáwajícího nowého žiwota pohybowalo. Hostince a domy soukromné tu skoro wůčihledě wyrůstají; užasu nejhodnější jeť ale owšem dražní dwůr sám, kterýž na prostoru od tak řečených dušiček před nowou branou až do blatiwé ulice se táhne a téměř kouzelnou čerstwostí powstáwá. Ale owšem — asi 3000 českých dělníků něco wydá! Bezpochyby nebude teď nikdo pochybowati, že alespoň nejpotřebnější stawení do 20. srpna hotowy budou, kdežto se jízda po celé dráze začíti má. — Jiná ozdoba přirůstá nyní městu na nábřežní, kdežto se pilně

na pomníku císaře Františka pracuje, obětowaném od zemských stawů památce zwěčnělého Zeměpána. Bude to wysoký, skwostně z kamene wywedený wodojem, ozdobený sochami ze žiwota wšech 16 krajů, a nejwýše bude se pnouti weliká socha samého císaře. Wywedení celého díla je swěřeno na slowo wzatému Krannerowi. Sochy na wodojem obstaráwá Max. Tyto dwě jména ručí za dílo mistrné. — Na též nábřežní okazuje w nowé boudě od některých časů

p. Sattler swé kosmoramy, zajímawé a pěkně malowané, sklem zwětšowané obrazy pamětihodných míst a wýjewů ze wšech končin země. Za podíwanou to stojí — ale Gropiusowy dioramy to nejsou. — Nedaleko něho zarazil swůj stan jakýsi

p. Saradnig, (na pohled by myslil člowěk, že má býti Zahradník) z Nowého Jičína na Morawě, a wystawuje na odiw rozličné lidské i zwířecí stwůry a nestwůry. Je to podiwný kabinet.

—

Z Jelšawé na Slowensku. Welice nás dojala smutná zpráwa o weliké powodni w Čechách. Zdejší norm. professor pan Brühl (rozený Čech) uspořádal dne 15. m. m. hudební ples we prospěch Čechů powodní trpícím. Před několika týdny tento p. professor i chudobným Orawčanům hudebním plesem pěknou pomoc wyzískal. Podotknutí hodno, že mezi maďarskými a německými také české nápěwy se ozýwaly, an zde maďarčina již swé křídla rozprostírá. U weřejnosti slowensky mluwit—

jest urážka! S pány uhersky, s paními a kišasonkami (slečnami) německy a w domácnosti buď on kdo buď—slowensky! Z toho můžete poznat, že w Jelšawě ještě sprawedliwí Slowáci obýwají—neb charakteru slowenskému wěrní zůstáwají. —a—

BESEDY.

Národní báchorky a powěsti od Boženy Němcowé (dříwe již w těchto listech oznámené) wyšly tuty dny we spanilém swazečku. Také Mafého sebrané báchorky dostaly se nám již we dwou pěkných, hezkými obrazoi ozdobených sešitkách do rukou. Při wší ouprawnosti celého wydání prodáwají se tyto knížky nad uwěření lacině, což zajisté wedle jich wnitřní ceny nemálo k hojnému odbytu přispěje. — Mimo to wyjde brzo

Pan amanuensis od F. Rubeše w druhém, poněkud změněném wydání; wesměs nákladem a tiskem Jar. Pospíšila. — W knihtiskárně Spurného dokončilo se práwě druhé weliké dílo, (počítajíc přes 50 archů) jímžto Matice letos členy swé potěší. Je to

Jungmannowa slowesnost w druhém welmi rozmnoženém wydání. Přes počet, určený pro členy Matice (jichžto již na 1200 zrostlo) wybyde na prodej jenom něco málo wýtisků, protož radíme wšem, jimž na této knize záleží, aby se brzy po ní ohlídli. Cena bude nad míru laciná—2 zl.

Slowenské národní nowiny budou (dle práwě wydaného ohlasu) wycházeti po půlarších dwakráte za týden — Orel Tatranský po arších jednou we 14 dnech, a sice od počátku srpna, jen že se čísla, připadající na červenec, pak wynahradí. Půlletní předplacení na poště obnáší 2 zl. 12 kr. — na místě 3 zl. 12 kr. Oba listy budou se psáti (jak řečený Ohlas ujišťuje) „v opraudivej, čistej Slovenčině"; ale ta oprawdiwá, čistá Slowenčina wypadá skoro — alespoň w rozeslaném náwěští — jako přestrojena čeština; je to celý náš jazykowý material, aniž pozorujeme, že by na něm kde co „slowenštěji" wypadalo, jakož se dříwe oznamowalo; jiné koncowky nedělají hned jinou řeč — a nyní teprwa jsme jak náleží přeswědčeni, že Slowáci i našemu, či-li (jak oni raději mají) biblickému nářečí rozumějí, když mají této oprawdiwé, čisté slowenčině rozumět. Jednalo by se jen o to, co a jak by se jim psalo. — Nu, Bůh dej swého požehnání!

Pohled na poslední literární úkazy.

(Pokračowání.) Od té chwíle, co jsem tento pohled psáti začal, pak ale byw nenadále jinými pracemi zanešen dosti nerad přestati musel, wyskytlo se w pěkné literatuře naší tolik zajímawého, že chtěje nyní zase we stejný běh s těmito úkazy přijíti, we swých rozjímáních mnohem stručněji se držeti musím, nežli jsem na začátku myslil.

Předewším zbýwá mi ještě několik slow o „Mastičkáři" powědít. —

Prawil jsem, že w této nejnowější práci našeho wýtečného Jana z Hwězdy jakousi nesrownalost mezi hlawním dějem a pouhými episodami pozorujeme. To jest takto. Myslilit jsme na počátku, že je mistr Sewerín, dobrodružný mastičkář, jako osa, okolo nížto se celý děj otáčí a kupí; že je hlawní péro, kteréž tajně nebo weřejně do pásma obecních událostí zasahá —i myslíme také nyní, že ho měl spisowatel w tom poměru držeti; ale hlawní okres zakukleného Rolanda je w celé nowele spíše osobní msta, a pak-li se i někdy odwážný muž k onomu důstojnějšímu cíli rozběhne: uwázne w zamilowaných pletkách nešťastné—milé, rozkošné Lidky. Na těchto wedlejších cestách poznáme arci ty nejpůwabnější, nejryzejší figury—prostomilého plebána, diwného hrobníka, upřímného Ješka i rázné rodiče Lidčiny, tak že nám bezděky přání do péra přichází, aby se jich twůrce jednou zcela w tento obor pustil a nám něco dokonalého z toho žiwota wykreslil: ale ohledem na celou powídku a její tendenci jsou tyto osoby přece jen wedlejší, byť i welmi mnoho místa zaujímaly. Ani wlastní záležitosti Mastičkářowy nejsou tak široce prowedeny, ačkoli mohly zanímawých scén poskytnouti. Jak jsme již řekli—nahromadilo se plodnému básníku tolik předmětu, že ho nemohl w dwouswazkowý rámec wtěsnati.

Jakousi, abych tak řekl, protiwu těchto postaw domácího žiwota působí skupa osob, žiwoucích w okresu wyšším, nebo alespoň weřejnějším. Weliká část jejich zjewuje se w půwabných i důstojných, třeba ne wždy w dosti zwláštních podobách. Nejwíce wyniká z nich Olbram swou wěhlasnou ráznosti a Wítek swou mladickou odwážliwostí. Bergow je obyčejný, daremný hejsek; ale dwou znamenitých figur, jimižto zwláštní barwa do celé nowely přijíti mohla—totiž starého Bergowa a Rubína nechal—newíme proč? — básník skoro docela padnouti.

Ostatně je ale pásmo weřejných i domácích dějin w této powídce welmi zajímawé, budí zwědawost a žiwě se rozjíwí. Jednotliwé scény jsou weskrz trefně malowány a prozrazují pilnou připrawu. Některé maličkosti, jako že je řeč o staroměstské radnici, ačkoli r. 1310 ještě nestála, nebo nepřirozený staw Lidky při skonání, nemohou nikoho uraziti.

Řeč je welmi ušlechtilá, jadrná a wyjímaje některé nowější wýrazy a obraty, skoro wšude osobám i wěku přiměřena. Jan z Hwězdy wyprawuje wůbec přirozeně, prostě i ohniwě — jak práwě přisluší; wždy ale srozumitelně, zamítaje wšechnu nucenost a napnutost, kterouž mnohý za krásu držíwá. Proto se také práce jeho tak rády čítají!

Ostatně musíme ještě jednou jakousi panickou cudnost a ryzost myšlének, jakousi šťastnou národní barwitost celého díla, tyto nejhlawnější ozdoby jeho, pochwáliti a spolu přání projewiti, aby nás práwě w nejbujnější síle stojící básník hodně brzo nowým plodem obdařil. Díla jeho kolují žiwě mezi obecenstwem, a to je skoro wždy utěšenější a wíce powzbuzující kritika, nežli jakákoli tištěná, ježto skoro pokaždé jen co hlas jednotliwce zazníwá.

Bylo by nám dobře, kdybychme wíce Janů z Hwězdy měli!

Nowá kniha.

Národní báchorky a powěsti od Boženy Němcowé. Swazek I. W Praze, 1845. Tisk a sklad Jarosl. Pospíšila. Str. 132 w 16. Seš. za 12 kr. stř.

Biblioteka wybraných románů ginozazyčných. Díl pátý. E. L. Bulwera Noc a gitro. W češtinu uwedl Kl. W. Püner. Swazek druhý. W Znogmě 1845. Nákladem E. J. Fourniera, knihkupce. Str. 138 w 12. Seš. za 24 kr. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 79.
12. roční běh.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštownich ouřadů Rakouského mocnářstwí půlletně s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

3. čerwence 1845.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

Český jazyk — mojě škoda.

(*Pokračowání.*)

II.

Neumím německy a poroučím se.

Žiwot náš byl jako nepřetržená řada cest po místách, kde se wejroční trhy držely, nebo pouť a poswícení slawily. Jenom dwakráte za rok udála se w této jednotwárnosti jakási proměna — a sice tato.

Na počátku jara a podzimku — jak se mi zdá, o jistých dnech — oblekla mě totiž matka do swátečních šatů a šla semnou ku Praze. Tatík zůstal zatím u trakaře. Obyčejně hleděl, aby toho času někam na příhodné, blízké místo dopadl; nedalo-li se to ale dělati, musela matka semnou třeba několik mil cesty wážiti. Pokud moje paměť stačí, pokaždé nás Turek prowázel. To byl náš ochrance — naše tělesní stráž.

Před Prahou zastawili jsme se w osamělé hospodě, kterou jsem ale nikdy jmenowati neslyšel — a matka promluwila několik slow s hospodským. Ten nás wedl na to stranou do malého pokojíčku — a tam jsme našli pokaždé starého patrona, kterého jsem jindy celý čas newiděl. Byla to malá, hubená figurka w hřebíčkowém fraku se šosama jako wlaštowčí ocásky; na krku míwal šátek jako padlý sníh, pod ním takowétéž okruží a westu jako kwět — na očích pěkné, zlatě lemowané brejle, za nimižto se jeho černé oči pořád jako dwě žiwé trnky míhaly.

„Dobrého zdrawí, wzácný pane!“ řekla pak obyčejně matka moje. „Tu jsem zase. Přicházíme od w ý c h o d u.“

Co tato poslední slowa znamenati měla, to jsem newěděl, aniž se toho kdy domyslil, poněwadž skoro pokaždé jinak — jednou: od západu, pak: od půlnoci — zněla, my pak nikdy od té strany nepřišli. A matka nechtěla s barwou wen, když jsem se jí ptal.

Hřebíčkowý frak tato slowa pokaždé mumlawě opakowal a doložil otázku: „Je to on?“ — na což matka poswědčila, kabát mi swlekla, šátek na krku rozwázala, košili rozepla a pak na obnaženém rameně znamínko jako ohniwou hwězdu okazowala. Starý patron si to wšecko bedliwě prohlídnul, přitom něco zapisowal, s matkou šeptawě rozmlouwal a konečně jí — dwacet tolarů wysázel.

My je pokaždé shrábli, šli opět za otcem — a já měl z toho radost, jakobych si byl mohl za ně swět koupiti. Wěděltʼ jsem, že bude otec několik dní wesele dojmut. —

Jednou z jara byly jsme zase u Prahy a nawrátili se s tolary. Byl již pouhý wečer, když jsme dorazili do městečka, kdež otec na nás čekal. Hospoda byla jako nabitá; druhý den byl trh.

Otec hrál s některými w karty, ale nepokojné oko jeho hledalo nás již pořád we dweřích, a sotwa jsme wešli, přihrnul se na nás, jako hladowý wlk na tučné beránky.

„Dej sem peníze! — honem! Ať si pomohu — darebáci mi zadrhli dnes žílu; ale já jim to oplatím — já jim stáhnu kůži!“

To bylo pozdrawení, kterým nás uwítal. Matka wzdychla, šla, sedla si do kouta, wytáhla sáček a dala otci dwa tolary.

Já měl nato plny ruce díla s wečeří, i nepozorowal jsem hned, že matka zas odešla. Když se začnu po ní ohlížet, padnou oči moje na otce — a srdce mi leknutím se otřese. Jeho ulmowka byla učiněný Wezuw — a z očí jeho to sršelo tak jiskrně jako z dýmky poklůpkem. Já se honem sebral — a okolo stěny wen, ze dweří! Chtěl jsem k matce. Ale kam? Ženu se před hospodu. Několik kroků před stawením obcházela ženská osoba. Za wečerních temností zdálo se mi, že je to matka. I zastawím se a rozwažuju, mám-li se za ní pustit. W tom zaslechnu za sebou klení — a jakoby mě

byl šípkowým prutem přejel, uskočím na stranu. Znalť jsem předobře otcůw pronikawě chraplawý hlas.

„Madlo — Madlo!“ wycházelo to z průjezdu — „slyšíš? nedopaluj mě! — Madlo! — Hrom ti do uší a do duše!“

Přitom wystoupil otec ze wrat, rozhlídnul se, a jakoby byl na tmu zwyklýma očima dostihnul, co hledal: pustil se trochu nejistým krokem za matkou.

Hospoda stála na konci městečka; my byli tedy wšickni tři na šíré silnici. Já se plazil příkopem, abych widěl, co se díti bude.

„Madlo!“ začal otec, ještě několik kročejů od matky wzdálen — „aby do tě! — chceš dělat kalendáře, že se jdeš díwat na hwězdy? Kde jsou peníze?“

„Pro dnešek, myslím, je toho dost,“ řekla matka. „Beztoho jsi dnes w neštěstí—a do podzimku je daleko.“

„Co je mi do podzimku! — do té doby nás může všechny čert wzít — a já musím dnes Fortuně zrak wytřít — musím! a kdybych měl brát o duši. Nezlob tedy a dej sem peníze!“

„Nic ti nedám!“ .....Já se těch slow uleklׅ; za jedno jsem matku nikdy tak určitě odpowídati neslyšel a za druhé jsem wěděl, že je otec rozpálený.... „Nic ti nedám! Beztoho jsi už všechny ztržené peníze těm darebákům do tlamy wehnal.“

„Proto jim je musím zase wyrwat — nebuď tak dubowá a dej sem peníze.“

„Chceš, abychme si k žebrácké mošně pomohli? Koně a wůz mohli bychme už mít, kdyby twého proklatého karbanu nebylo!“

„Madlo! nech kázaní — to ti powídám a dej peníze! Já zde nemohu ciwět.....“

Matka ale neměla žádné chuti přinešené tolary ještě ztenčowati, a jak jsem pozorowal, pustila se dále po silnici, aby se dalšímu křiku wyhnula. Alespoň utichla na okamžik hlasitá wáda — já slyšel jen pádné kroky — ale hned na to zas pronikawé zkřiknutí.

To byla matka a otec ji měl w rukou — to jsem hned wěděl! Já se třásl na celém těle, ale také se we mně wšechna krew wařila. Já měl matku rád; ona byla práwě ten den ke mně laskawější nežli kdy jindy, a ostatně mě také wždy před ránami otce bránila: já byl tedy bez odkladu skokem z příkopu a w okamžení stál jsem za otcem.

„Tatínku! nechte matinku — hoří!“ začal jsem plným hrdlem křičet a chytiw ho wzadu za kazajku, wší silou jsem se na něj zawěsil, chtěje ho od matky odtrhnout. W skutku se také otec w prwním okamžení zarazil a matku pustil; ale hned na to držel zas mne jednou rukou za znak, a druhá ruka skákala mi po hlawě a po twářích, až mi w uších hučelo. Pak jsem ležel najednou na zemi — a bylo mi přitom, jakoby po mně celé stádo mladých hříbat tancowalo..... potom jsem necítil nic.... zůstal jsem bez sebe.

Jak se otec a matka rozešli a opět sešli — to newím. Když jsem nabyl zasouplně smyslů swých, bylo již ráno, a já ležel w koutě prostranné šenkowny na obyčejné posteli naši — na slámě, wedle mne Turek. Domácí děwečka poklízela a nutila mě, abych wstáwal. Wšecko ostatní bylo již wenku a wyhlíželo si místa na krámy.

Já se nemohl hned zpamatowati. Teprwą když jsem poznal, že jsem jako zmlácený, wyjasnilo se mi trochu na mysli, a já wěděl, co se bylo událo. I začal jsem hořce plakati.

Kam jsem si na tělo sáhl, tam mě to bolelo; ale tenkráte nebyla to pouhá bolest těla, co mě k pláči nutila, ale spíše neobyčejná sklíčenost ducha. Bylot mi, jakobych žádného — žádného na celém swětě neměl, k němuž bych se byl mohl přitulit, jemuž bych si byl mohl postesknout; — na srdci mém wisel weliký, těžký zámek, a já ho nemohl shodit, a city swé na boží swětlo wypustit, aby si hrály, aby laškowaly a ze swého žiwota se těšily. Já neměl nikoho — nežli Turka, a toho jsem také obejmul. W srsti jeho ztratily se moje slze.

Později přišla pro mne matka, dala mi snídaní a wzala do trhu. Skoro slowa nemluwila — a tatík si mne ani newšimnul. Já byl rád; beztoho jsem nic radostného na něm newiděl. Mlčky sedl jsem si wedle krámu a dáwal pozor, aby na něm wšecko w pořádku zůstalo.

Krásný jarní den, množící-se houfy kupujících — sta rozmanitých podob a twáří, ta podiwná směsice rozpráwek — i kus buchty, kterou mi o poledni matka strčila, rozplašily poněkud mraky okolo mysli mé a ulehčily břemeno w srdci mém. Wesele hleděl jsem zas okolo sebe.

Odpoledne — kupci se byli trochu rozptýlili a matka odskočila na okamžení k známé kramářce pro strakaté šátky, poněwadž jí byly došly a poptáwka po nich ještě trwala — promluwil na mne otec prwní slowo, a to bylo: „Dej pozor! — já jsem tu hned!“ Pak odešel, jak se mi zdálo, na sklenici piwa, nechtě jí bezpochyby před matkou wyprázdnit, kteráž toho dne ještě míň, nežli kdy jindy mluwila.

Já si netroufal na otce ani oči pozwednout, a oddechl si hezky z hluboka, když mi záda okázal.

(Pokračowání.)

DENNÍ KRONIKA.

Z Kutné Hory. (*Druhá beseda*. Dne 25. června.) Toto toužebně očekáwané wyraženípospolité poskytlo nám zase patrný důkaz, jak radostně tu každý w podniknutí tom podíl beře: neb wzdor nepohodlného počasí, ježto dne toho panowalo, byla společnost tak četná, že místo jindy dosti prostranné sotwa stačilo. Sešlo se wítaných hostů z blízkého i wzdálenějšího okolí, kteří také hojnou mírou k společnému wyražení přispíwali. Tak n. p. přednášel jeden z pp. hostů Labsko-tejnických wýtečně Thalbergowu fantasii, jiný host ze Zásmuk zpíwal Pickowo „Pěwcowo loučení" dle Prochowa nápěwu, a opět jiný ze Sebušic Tylowo „Kde domow můj". Domácí páni zpíwali před početím wyražení „Žižkůw sbor" dle Weberowa nápěwu „Lützows wilde Jagd" a Škroupůw sbor „Čeští jonáci": pak bylo od jednoho pana podnikatele čteno půwodní humoristicko-satyrické wyobrazení minulosti a nynějška, které se pro mnohé dobře wolené přirownání welmi líbilo. Weselost pospolitá panowala až do konce, litowati wšak jest, že práwě u konce wšeobecná nelibost se projewila nad tím — že již konec tak pěkného wyražení nastal, a že tak příjemně ztráwený čas tak rychle uplynul. Těšíme se ale opět na brzké shledání.

x.

ZE SLOWAN ILIRSKÝCH.

(Z dopisu p. Stanka Vraze.)

Naše záležitosti obracují se teď w každém ohledu na lepší stranu. U weřejném žiwotě je pořád lépe, ačkoliw oposice protinárodní wšecky síly napíná, aby se nás zmocnila. Wzdělanost a wážnost je na naší straně. Wláda widěla už, že je wšechno pouhá lež, čím nás protiwníci hanobili. Proto si teď jejich náčelníci chtějí zlámat waz: w moralním i materialním smyslu. Mrawnosti je u nich málo, neboť může se o nich w prawdě říci: „Hommes sans moeurs et sans religion" (lidé bez mrawů a náboženstwí). S materialním stawem jejich wypadá to ještě hůře. — Důležitý byl a znamenitý také poslední náš sněm, který trwal celý týden. — Otázky při konkursu pro stolici jazyka a literatury národní byly weskrz w národním jazyku, tak též naše práce. I oustní stránka konkursu byla w národním jazyku. Podle těchto náwěští soudíce, nadějem se, že i budoucí professor swůj předmět, totiž jazyk a literaturu domácí, přednášeti bude w národním jazyku. Dej Bůh! neboť jenom žiwá řeč může proniknouti k žiwému srdci a ujmouti se k žiwému plodu. — Literatura naše nemohla w poslední době pro samé politické pletky tak plodnou býti, jak bychom byli očekáwali. Nawzdor překážkám ale wykazuje se přece několika krásnými plody. Čiviťowých básní s obrazy wyšly tyto dni 4 knihy (wyjde jich dohromady 6). Ostatně jsou nedáwno wyšlé knihy: „Teuta, králowna ilirská" od Dra. Demetra; „Razna děla Ivana Kukuljeviťa" kniha 3. „Prošastnost (minulost) ugarsko-hérvatska" od Lj. Kukotinoviťa kniha 2.; „Zárcalo dogodovštine (dějin) slavjanske" od I. Kukuljeviťa; „Salivdjia Veselkoviť," sbírka anekdot od Jiřího Pisačiťa Hižanovečkoga*; „De legali statu et nexu regnorum Croatiae, Slavoniae et Dalmatiae cum regno Hungariae" od Lj. Vukotinoviťa; „Predavanja za prostog seljaka" od Drag. Rakovca. I. II. — W tisku se nachází zde: Gunduliťowých spisů kniha 2.; „Hannibala Lučiťa" rozličné písně; „Ranjine různá díla," a sebrané písně Lj. Vukotinoviťa. K tisku se chystá „Iskra", zábawník pro 1846. od F. Havlíčka (jehož otec je rodem Čech).

Z Dalmacie přišly k nám s nowým prawopisem dwě díla: 1. Razlike pěsme Fra Vice Viciťa (Split 1844). 2. Pěvanja Ane Vidoviťa svezak 1. 2. — Těšíme se na písně Preradoviťa wznešeného umělce básnického, kterým se počíná nowá doba naše pěsnictwí. Jeho písně, třeba by forma nebyla ještě weskrz čistá, mají zwláštní skwělost a jsou plny wznešených ideí. Jak dalece až posud uwážiti možná, je snaha Preradoviťowy poesie powznesti naši w okres ewropské wzdělanosti, kdež naproti tomu druh jeho Ostrožinský (jehož písně we Wídni se tisknou) ewropskou wzdělanost do lidu wštěpuje, mysle a mluwě s ním zwláštním jeho způsobem myšlení a mluwení. Na každý způsob jsou ale Preradoviť i Ostrožinský nejznamenitější zjewy w nynějším našem swětě básnickém.

* Pisačiť byl posud jeden z nejhlawnějších náčelníků protiwné strany. To je prwní jeho dílo w národním jazyku a nowým prawopisem. Darowal Matici naší 300 zl. stř. Chwála mu zato. Swého obrácení nemá se co stydět, jak se mu rouhají býwalí jeho druhowé. Ať si pomyslí, že to swět nepokládá za přewrácení, nýbrž za nawrácení, kterým weliká radost powstane na nebi i na zemi; neboť Bůh má wětší radost nad owcí ztracenou, která se nawrátila do stáda, nežli nad dewadesáti dewíti jiných, které zůstaly we stádě.

ZE SLOWENSKA.*

Nejprw sami rozumějte a teprw jiným „na dorozuměnou" pište.

Pan Dr. Čejka psal w České Wčele 1844 w čís. 65. „Na dorozuměnou" a sám nerozuměl, jak zlou dosis k odstranění nemoci nedorozumění swému obecenstwu udělil. Já jsem dlouho mlčel, mysle, že zjewnou neprawdu někdo jiný, třebas i p. Dr. Čejka neprawí. Když se to ale nestalo, musím již sám wěc objasnit. Při té příležitosti budiž mi dowoleno, aspoň několika slowy o těch samých wěcech, o kterých Čejkowo „Na dorozuměnou" jedná, pohowořiti; nebo na „dorozuměnou" musí přijíti i odporné „Na dorozuměnou", tak jen stane se „dorozuměná".

Píše p. Dr. Čejka s welikou žalostí: „Hořkou bolest musí nám to způsobiti, když Hurban píše, že se národ náš opowážil blátem po Slowácích házeti — když píše, že muži slowenští byli pouhý accidens českých literatů! Tu křiwdu zničím dwěma slowy: Šafařík, Kollár!"

P. Čejka bezpochyby myslil, že se Hurbanowi Wčela do rukou nedostane — a Nitra, proto že je slowenská, od Čechů čítána nebude; a tak měl naději, onen že se neohlásí — tito do ní samé nenahlednou. W prwním případu se zmýlil, w druhém, newím co učinil. Já tedy nyní od slowa k slowu místa ta zde připojuji, abych z mamu, do jakowého swé obecenstwo p. Dr.

* Tato odpowěď p. Hurbana došla nás již o minulém nowém roce; jelikož jsme ale — zwláště dle přání a rady některých na slowo wzatých mužů našich — toho oumyslu byli, že pokud možno wšelikou polemiku powstalou odtržením-se literatorů slowenských z těchto listů wymýtíme: wáhali jsme tento článek u weřejnost podati. Poněwadž ale p. Hurban o jeho uweřejnění opětně a důrazně žádá, a zadržowání této omluwy by u některých za strannost powažowáno býti mohlo: tedy ji weřejnému soudu podáwáme, jen to z ní wynecháwajíce, co se nám tuze urážliwé býti widělo. Má-li už býti bojowáno — jenom ne takowými zbraněmi! Tušímeť beztoho, že p. Dr. Čejka a snad i jiný na tyto wěci nepomlčí.

Red.

Čejka uwedl — to samé obecenstwo zase wywedl. — Hurban tedy píše w Nitře II. ročníku na str. 239. následowně: Jistí českí spisuvatel mňe samjemu, keď som bou w Prahe, do oči rjekou: „My Češi bez Wás Slowákű být můžeme, Wy bez nás nikoli!“ Já som toto vtedi považuvau len jako vihodok marnomiselnosti jednoho človeka; a bár ma to hrozňe bolelo, preca som si z ťoho moo ňerobiu. Ale konečňe som sa presvečiu, že zme mi sami takejto spupnosťi príčinou, bo som viďeu, že sa ozaj s nami aj jako s takími zachádza. Hej ale vjem, že kebi tje velkje sili slovenskje (tedy ku příkladu prawím nyní bez zardění síly Tablicowské, Palkowičowské, Šafaříkowské, Kollárowské atd. atd.) čo tak rozhojnili českú literaturu v svojom nárečí to boli urobili, hej vjem, vjem, že bi sa ňik ňebou opovážiu tak blatom házat na Slovákou“ t. j. tak potupné řeči, a řeči Slowákůw snižující, jako jsou ty uwedené toho „jistého spisowatele“ mluwit.*

Já se tedy nyní ptám: kde je w těchto slowech národ český blátem po Slowácích házející? Či ten „jistý spisowatel“ jest český národ? Tu by bylo mnoho českých národů. Co p. Čejka hned wýše prawí, „nemůžeme každému jednotliwci slušná slowa do úst klásti,“ té wýmluwy jsem aspoň já nepotřebowal, který jsem hned níže těch již uwedených slow psal: Nemajme to ale za zluo tímto (t. j. jednotliwcům), ba račjej ďakujme ím za upozorňeňje nás naše powinnosti“; mezi tím rádi wěříme, že ten, kdo sám newí slušná slowa do wlastních úst klásti, ten je ani jinému do úst newloží. I p. Čejka měl nejprwé sám dobře přečítat, co Hurban píše — a potom jeho řeči jako křiwdy dwěma slowy ničit!

Takéť nepsal Hurban, „že muži slowenští byli pouhý accidens českých literatů“ — to též jinak psáno stojí, totiž takto: „Mi zme (t. j. slowenský lid) dosjal sebe ňepomohli a boli zme v českej literature len takí duovažok a takí accidens literatou českích.“ Kde je tu tedy řeč p. Čejkowa? Neznamená-li to neupřímnost hned slowa dokládat, hned jisté wýpowědi z celku wytahowat a překrucowat? Já bych se styděl bratra swého upřímné a rázné řeči tak skrucowat a přetwořowat.

Nejprwé musím to „accidens“ wyswětlit. Néb ať pomní p. Čejka, že jsem pro Slowáky psal, u kterých „accidens“ je známé tak, jako to „duovažok“, to jest mimořádná pomoc, peníz pobočný, duovažok pak to, co se přikládá aby wáha plná byla. Že pak jsme my Slowáci (ne někteří muži) samostatně newystupowali, swé literatury neměli, ale oprawdu jen přikládáni byli k Čechům — snad o tom nikdo pochybowati nebude, a nejméně Wy, kteří jste prawili, že bez nás býti můžete. Každoročně přibylo pár zlatých ze Slowenska u českých a z Česka u česko-slowenských spisowatelů za knihy, to byl ten přiwěsek, dowažek, accidens. Že pak jsem já tuto trpkou prawdu nám samým řekl — to se Wám zdá být křiwdou: my jsme si ji ale bolestně ze srdce wyrwali a řekli bez pokrytstwa. Co jste chtěli s těma dwěma slowy? My umíme ta jména zlatá, ty osoby nám drahé a milé wíce cenit, než aby k nějakowé demonstraci proti nám upotřebena býti mohla. Co tedy za křiwdu zničil nimi p. Čejka?

Ba prosím Wás, p. doktore, jmenujte mi těch spisowatelů českých a česko-německých, jenž by byli o těchto dwou mužích jako okrasách Slowáků mluwili a psali? Kde je slowíčko o wywinutém w nich žiwlu slowenském? Kde se na jich slowenskou slowanskost byť jen zpomnělo? „Widíme že jsme my Češi od Dobrowského až po Kollára atd. darmo na wzájemnosti nepracowali,“ píše jistý Pražan p. F. w Jordanowých Letopisech. A tak to stojí s těma „dwěma slowy“. To se ale proto dálo — že česky psali: a tak bleskem swé sláwy Wáš kmen ozářowali, na swůj jen moment swé rodinnosti a úřadné činnosti přenášejíce.* Toto však nikdo z nás těmto zasloužilcům welikánským newytýká; neboť umíme potřeby minulých časů tak ocenit, jako nynějších. Že ale w prudkém powzbuzowání se kmene našeho a silném wyráženi-se tužeb a nadějí našich i na to „kdyby takto bylo býwalo“ atd. přicházíme, to my a wšickni Slowáci přítomní i minulí sneseme; jiní ať mají z toho potěšení. Silné se zdwihání podzemních, předžiwotných mocí k žiwotu je wždy zprowázíno silnou řečí a dialektikou, neznající plaziwost, pokorničkowání, úlulky a úklonky.

Widno tedy, že p. Čejka ani co je u nás accidens nerozuměl, ani jak w skutku psáno stojí newiděl.

I to má být dále „Na dorozuměnou“, co wýše prawíte, když jsme swou jedinou omluwu pronesli, proč slowensky píšeme, jíž wíce nesmí uražená ctižádost za pohnútku sloužiti k zaražení nowé dráhy, po níž národnost kráčeti má. To my dobře wíme; ale práwě proto, že jsme wyslowili hlawní wěc (ne omluwu), ideu, již nemáme potřebí takowého naučení. Kdo má ideu, na jejímžto uskutečnění pracuje — tomu není uražená ctižádost pohnútkou. Mezi tím ale abychom i my mluwit a psát nesměli, snad ani p. Č. chtíti se neodwáží? Idea je sama w sobě čistá, bez přiwěsků a nastiňowání subjektiwných ohledů, jest dogma samo sebou stojící; ale wywinowání se její na strany žiwota a historie má swé struny, péra a wřetena, tak že wibrace její jimi způsobena býwá. Wěřte, že chowání se pěstouna k chowanci mnoho dopomáhá k určowání se processu toho — w kterém se on k samostatnosti wywinuje. Tedy prosíme — připusťte sobě k srdci i naše okolnosti: zda Wy na našem místě postaweni jinak by jste se chowali, a zdaliž mnohé při nás není z Wás? (Dokončení.)

* Nebylo-liž by dobře, kdy by se onen „český spisowatel“, jehožto slowa p. Hurbana i snad přátele jeho tak pohoršila a prwní příčinu k této nemilé kontrowersi zawdala, weřejně prohlásil: Kdy a jak tato slowa pronesl? — Neboť jsou-li wytrženy z pásma celé rozmluwy, někdy obapolným rozhorlením i bezděky přechwácené, nedá se o plném a prawém jich wýznamu souditi. I myslíme tedy, že by onen p. spisowatel wšechněm stranám žádoucí službu prokázal, kdyby — pokládaje to za swou powinnost — o těch slowech nějakou řeč učinil. Red.

* Jimi jsme probuzeni wšickni k powědomí česko-slowanskému, na nás padá tedy blesk jejich jen jako na Slowany, na Wás i jako na Čechy. Moment slowenskosti naší nám tedy scházel. Hurban.

Nowá kniha.

Izidor sedlák Zhotský. Podlé německého wzdělaný od Josefa Megstříka, děkana Swětelského. Druhé od Františka Slámy, děkana Bechynského, oprawené wydání. W Praze, 1845. Nákladem Antonína Beitha, pána na Liběchowě. Str. 424 w 8. Seš. za 24 kr. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 80.
12. roční běh.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3. zl. 45 kr. stř. U c. k. poštownich ouřadů Rakouského mocnářstwí půlletně s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK

PRO

ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

5. čerwence 1845.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, w outerý, we čtwrtek a w sobot

Český jazyk — moje škoda.

(*Pokračowání.*)

Pak jsem se postawil ku krámu jakož jeho samojediný panowník. Nebylo to ponejprw, a protož jsem nebyl na rozpacích. Sotwa se ale we swé důstojnosti jak náleží uwelebím, přistoupí ku krámu člowěk .... no to wím! na toho nezapomenu do smrti. Hřmotná, ramenatá postawa w modré plátěné haleně, w černém slaměném klobouku, w botech s wysokýma, pod kolenem uwázanýma holynkama — byl to německý wozka s opálenýma twářema. Já znal ty lidi na prwní pohled. Bezpochyby práwě w městečku krmil a wyšel si nyní podíwat se na jarmark. Pozorowal jsem ale také, že při obědě hloub do žbánku nahlídnul. Alespoň se mu twáře jenjen swítily.

Tento člowěk přistoupil tedy k našemu krámu a začal si na něm rozložené dýmky prohlížet. Konečně se zastawil u jedné, na níž byla wymalowána opice, jak se na plný žbánek usmíwá. To se modré haleně jaksi líbilo, neboť wzala dýmku do ruky, začala se také usmíwat — a pak na mne promluwila. Já nešťastník arci slyšel, že jí to w ústech hrčelo, ale nerozuměl jsem.... bylo to německé! Já wywalil jen oči a rozšklebil hubu k ousměchu.

Němčina byla nejchatrnější stránka mého tehdejšího wzdělání. Otec na to sice časem doléhal, abych se jí naučil, neboť sám asi kopu zkažených slow z ní uměje, nemohl ji dost wynachwálit; i nutil mě často, abych německé kramáře poslouchal, s německými dětmi hrál a přec něco řádného pochytil: ale w tom případu byl jsem jako zařezaný, hlawa moje byla jako dubowá. Žiwou mocí nemohl jsem německé slowo podržet—ano měl jsem ještě tu zpropadenou chybu, že mě to pokaždé k jakémus prostosrdečnému smíchu nutilo, když na mne člowěk německy promluwil. — „Kluk je pařez!“ říkal otec — „a nic se z něho newyklube!“ Ale já si nemohl pomoci. Buďto jsem měl tehdáž wadu we sluchu, že mi němčina jen jako drnkačka o weliký pátek zněla, anebo jsem měl chybu w mozku, že jsem myslil: I co pak! bez němčiny dojdeš také tak daleko. — Nu, děti mají rozličné nápady.

Já byl rád, že jsem uměl česky. To se tak hezky mluwilo, zpíwalo, powídalo — a jak pěkně modlilo! Co jsem potřebowal wíc? Já se tedy zase prostosrdečně usklebil, když na mne kupec w modré haleně promluwil. Ten ale nechtěl mému usklibowání jaksi po přátelsku rozumět. Wywalil oči a poznowu něco zahrčel. Ale já se nemohl w té chwíli přetwořit a musel jsem se zase usmát. Hořliwost jeho mě tím wíce ponoukala.

On wšak bezpochyby myslil, že si z něho blázny dělám — zapálil se tedy, rozkřikl se ještě hlasitěji a tloukl swalowitým prstem na dýmku, jako by chtěl mermomocí odpowěď wyklepat. Co přitom mluwil — po dnešní chwíli newím; to se ale pamatuji, že jsem začal strachy dostáwat — že bych mu byl rád na srozuměnou dal: „Já ti nemohu odpowědít!“ — ale přitom jsem se pořád šklebil — pak jsem i jazyk powypláznul a hlawou zatřepal. To mělo znamenat: „Brachu! já to neumím jako ty — můj jazyk je jinačí!“ — ale plátěná halena rozuměla tomu bezpochyby doccla naopak, neboť se náhle rozpřáhla a mrštila mi wšech pět prstů po hlawě.

Já owšem hbitě uskočil, ale halena ztratila podporu, kterouž při swém prudkém pohnutí na mé hlawě hledala, přewážila se, padla na krám a swrhla hromadu zboží na zem. Tehdáž se okázalo patrně, jak weliké dobrodiní z toho na těch místech pochází, kde žádnou dlažbu nemají! Na kamení bylo by z našich dýmek trochu střepů zbylo; bez něho zaobalily se jenom do prachu a zůstaly, jako by je z pece wytáhl — až na ty, které modrá halena swým pádem rozmačkala.

Mně zašel tu chwíli wšechen smích — a mráz i horko lilo se mi po zádech; neboť w tom okamžení stál

již zase otec u krámu, chytil modrou halenu wztekle za týło a pomohl jí na nohy.

Teď powstal diwoký křik. Otec chtěl náhradu wozka klel a okazowal na mne. Wedlejší kramář začal dělat mezi nima tlumočníka — otec zaskřípal zubami a střelil po mně očima. Já stál několik kroků za ním a třásl se na celém těle. Najednou mi wjelo něco do nohou — a to mě hnalo.... hnalo pryč, z očí otcowých, pryč z městečka.... já běžel, jako by mě byl hlawu zapálil.

Co se to semnou dělo, neumím wyobraziti. Celá bytost moje byla jako zbouřena. Wčerejší rány hořely mi na těle jako wroucí olowo a síra... i tušil jsem, ano patrně byl jsem to četl otci na očích, že na mne dnes opět wečerní traktace čeká—ale tu jsem nechtěl wyčkati. I běžel jsem tedy, běžel.... mimojdoucí lidé hleděli na mne s podiwením, neboť jsem byl obraz žiwého zděšení... ale strachem i opatrností hnaný uhnul jsem se brzo po mezníku do polí a běžel—až jsem dále nemohl.

Zklesnul jsem — mrákoty mi zastřely oči, a já zůstal jako bez sebe.

Když jsem opět smyslů nabyl, ležel jsem na trávnaté mezi; okolo mě stálo bujné, zelené osení a nademnou třepetali se pod jasnou oblohou zpěwawí skřiwánci. — Blížilo se již k wečeru.

Já se ohlížel chwilku jako u widění — pak jsem se dal do hořkého pláče. Byl to pro mne perný den. Slze mi po twářích jenjen běžely. Srdce moje bylo jako kleštěmi sewřeno. Widělť jsem, že jsem byl rodičům utekl!

Měl jsem se k nim nawrátit?.... Měl jsem nowé rány snášet? Ne, ne — tak wyřknuté powolání k mučednictwí jsem w sobě necítil. Alespoň jsem musel počkat, až se hněw otcůw utiší. Nejraději byl bych se arci hned šírému swětu do twáří podíwal, jen kdybych byl také hned wěděl, kde se na něm čeho chytnouti. Zda-li bych dobře učinil? — na to jsem arci nezpomněl. Ach, wždyť nebylo mezi mnou a rodičemi tak swatosladkých ouwazků, abych byl měl duši k nim pewně připnutou! — a čtwrté přikázaní — to jsem uměl arci už nějaký čas nazpamět, ale slowa jeho sklouzala mi se rtů, jako melodie z flašinetu; ohlas jejich nezněl mi ani w srdci a w hlawě. Ale já za to nemohl.

I kladl jsem tedy wšecko na lehkou wáhu a jak powídám: nejraději byl bych wzal nohy na ramena — a hejdy! do šírého swěta. Wždyť jsem byl jeho wychowanec! Toliko zpomínka na matku sewřela mi srdce a zpoutala nohy. Widělť jsem, že bude nyní sama bita, a z toho powstala weliká bolest w duši mé.

Usmyslil jsem si tedy, že se nawrátím, ale hned otci neokážu. Jen matka měla o mně wěděti a mezi jeho dutky a mým hřbetem prostřednici učiniti.

I wzchopil jsem se.... ale kudy kam nazpátek? Stál jsem w šírém poli, w neznámé krajině a nepamatowal se, odkud jsem byl přiběhl. Jen to se mi zdálo, že jsem hodný kus cesty urazil. Mimo to klesaly podemnou koléna — a slunce se ukrýwalo za pozlacené wrchole wysokých hor.

(*Pokračowání.*)

Chudý uhlíř.

(Z ruštiny.)

Za dob hrozné drahoty
Swačil uhlíř w lesní chýši,
Maje práwě před sebou
Mísu upečených myší.

Touto dobou pobloudil
Na lowu tam jeho kníže;
Nepoznaný wešel w chýš,
Přistoupil i k stolu blíže.

Uhlíř hned mu podáwal
K občerstwení wody číši.
„Co to jíš?“ — „Aj, neznáš to?“
Prawí uhlíř: „Jsou to myši!

Libo-li ti, přisedni,
Semnou okus této hyže;
Wšak se, pro Bůh! nesmí náš
O tom dowěděti kníže;

Onť by jistě pak tu zwěř
Hájil po celé swé říši;
Až by snědly myši nás —
A on sám jen jídal myši!“

J. Š. z Poděbrad.

DENNÍ KRONIKA.

Z Dobříkowa w Chrudimsku. Dnes (dne 26. června 1845) po třetí hodině odpolední přijel po železné dráze od morawské strany okolo Landškroune, Ousti nad Orlicí, Brandejsa a Chocně k zastáwce (Stationsplatz) u Janowiček prwní parowůz, kterýž měl po prawé straně jméno: „Pardubic“ bílou barwou napsané; w zawěšeném, skwostném woze přiwezl okolo 40 osob wzácnějších (od gruntowního pána wlídně uwitaných) a zastawiw, přijal wodní zásobu, pak asi po 20 minutách dále k Pardubicům se ubíral. Wypouklý kowowý nápis na předním díle označowal rodiště tohoto parního obra, slowy: „Société John Cockerill et Seraing“. Wůkolní obywatelstwo (w jehožto čele jsme i ušlechtilou rodinu wrchnostenskou ze Zámrsku widěli), pozdrawilo tento w Čechách nowý wýjew lidské důmyslnosti hojnou schůzkou u domu na zastáwce a w hostinci, česky: „U arciknížete Štěpána“ nadepsaném, a nemalým nákladem i wkusnou péčí urozeného a statečného rytíře pana Jeníka Zásadského z Gamsendorfu a na Zámrsku lonského roku wystawěném. Kyžby i w jiných českých krajinách wenkow-

ských podobné hostince wznikaly k odstranění sprawedliwé stížnosti, že na českých hospodách žádané ozdobnosti a pohodlnosti tak zřídka posawád se nalezá. — Mezi tím, co tyto řádky piši, okolo sedmé hodiny wečerní, wolán jsem k mostu dobříkowskému nad železnou dráhou, a aj! tu widím ten samý parowůz od Janowiček k Chocni se wracející, s rychlostí takowou, že cestu $^3/_8$ míle dlouhou asi w 6 minutách uběhl, prowázen zwukem janowičské hudby a zámeckých hmoždířů, jichžto hlahol daleko se rozléhal po sousedních welkých lesích, k obci wysoko-mýtské patřících. — Nowota dnešních wýjewů působila i w blízké dobříkowské stádo, tak že krávy spatřiwše černý sloup, wyšlehowaný kouř a ohromný stroj, daly se do útěku za parowozem a teprwa když se o nedostatečné wlastní swé rychlosti přeswědčily, zastawily se, a tuť se uděšenému pastýři podařilo, stádo swé dostihnouti a ke wsi spátky poháněti. —

K této zprawě připojuje náš chrudimský p. dopisowatel ještě, že tento prwní parowůz řečeného dne na swé zkoušebné cestě okolo páté hodiny odpoledne do Pardubic, do dražně přirazil a od obecenstwa, jenž se z celého okolí tam w nesmírném počtu bylo sešlo, při hluku hmoždířů slawně uwítán byl. Pozdržel se tu asi tři čtwrtě hodiny, a hosté nápojem a jídlem se občerstwiwše, ubírali se při weselém prowolávání obecenstwa a opětném zwuku hmoždířů zpět k Chocni. „Dojem, jejž tento parowůz na wšecky přítomné učinil, nedá se wypsati; stáli jsme jako očarowáni a zpamatowawše se žehnali jsme milostiwou a otcowskou wládu naši, jenž tudy žiwotu průmyslnému a i duševnímu našemu nowé pole otewřela, a s toužebností očekáwáme, až celá dráha od Holomouce až do Prahy budoucího měsíce srpna obchodu obecenstwa otewřena bude.“ ý.

Z České Skalice nad Upou. (*Oprawa.*) Číslo 66. Kwětů obsahowalo dopis od p. Klického, w kterémž uwádí, že zdejší přádelna na bawlnu 700 lidí zaneprázdňuje, kteří z weliké části slezští Němci jsou, a že tato poslední okolnost české národnosti na překážku jest. Toto udání musí opraweno býti. W nadzmíněné dílně drží se totiž jen 602 dělníků, a sice 10 pruských Slezanů, 3 Sasy, 4 Rakušany, 10 Čecho-Němců, (kteří wesměs česky rozpráwějí.) 575 Čechů se zdejšího místa a z okolí. Počet Němců tedy stojí w poměru k počtu Čechů we zdejší přádelně jako 1 : 223. Že z toho walná překážka wzdělávání české řeči zde wyplýwati nemůže, ať každý čtenář těchto listů sám posoudí.

Besedy.

Matice pro Slowence. Powěst o založení tohoto pěkného ústawu (sdělená w č. 60.) zajisté každého potěšila. Počítalo se již w duchu, jak welice jeho působení k procitnutí národního ducha přispěje — teď nás ale najednou docházejí zase zprávy, že náwrh weledůstojného p. Slomšeka u představených dobrého oka nenašel a že bezpochyby na denní swětlo neprohlédne. — Dobře tak; řekne korrespondent augsburských Wšeobecných — proč se chtěl slowanský ústaw zaraziti w zemi od kosti německých! — že ne?

Ilirský kalendář (w Budíně na r. 1845) pro sjednocené a nesjednocené Řeky s připojeným krátkým arabským a tureckým přinesl také překlady prwních dwou básní z královédworského rukopisu. Překladatel nalezá w nich podobu s ilirskými, jakož wůbec příbuznost se wšemi slowanskými, ježto prý wšechny jedna matka zrodila.

Der deutsche Sänger Pischek — již několikráte chtěli jsme o něm promluwiti, ale newěděli jsme, jak ho pojmenowati; necháwáme mu tedy predikat, jakž ho w německých žurnalech nalezáme. Der deutscher Sänger! — ano, to je ta rozkoš a sláwa matky naší, kterouž jí někdy wlastní děti připrawují, tuhými okolnostmi k tomu jsouce nuceni. — Ten náš německý zpěwák zpíwá tedy nyní w Londýně a líbí se náramně — wíce prý, nežli wídenský Staudigl.

Literatura.

Ostruha krále Jana. Půwodní wlastenecká powídka pro dítky. W 12. str. 123. Seš. za 10 kr. stř.

Radostně nás překwapilo oznámení půwodní wlastenské powídky pro dítky. Kdykoliw na onu část naší literatury přicházíme, z kteréž bychme nejzdařilejšího působení očekáwati mohli, wždycky naplňuje se naše srdce jakousi trpkostí, an patříme na potrawu outlé mládeži podáwanou, ježto z weliké části sprostěna prawé, žiwotné šťáwy a občerstwujícího žiwlu, ze zdrawých kořenů wzatého, mladistwá srdce prázdna zůstawuje. Nechť se každý, jemuž se tento wýrok trpký býti widí, o prawdě jeho přeswědčí. Kam wede ono negatiwní pohybowání-se u wychowání české mládeže? Proč zalétati na cizí pole a sháněti se po cizích plodech, a ourodné role domácí ladem necháwati? Národ český, jakož i každý jiný, jenžto byw trudnými okolnostmi k nečinnosti odsouzen, dlouho w hlubokém spánku trwaje zmalátněl, i musí k nowému žiwotu probuzen p e w n é základy míti, aby láskou k národnosti rozehřátý a wírou k člowěčenstwu opojený dosíci mohl uskutečnění swých tužeb a nadějí, jimiž se na dráze swého wywinutí w blahém zanícení kojiti nepřestáwá. Takowých základů nesmí ale národ nikde, než s á m w s o b ě hledati, a třebať by to welkých namáhání stálo, ne naplat: musí neunawně pracowati — každým ochábnutím trpí outlý stromek, jemuž ztrátu nic wíc nenahradí; část pokažená hrozí části nowé. Národ musí nejen swé potřeby nýbrž i prostředky znáti, jimiž oněm wyhowěti má; on musí wěděti, že chce-li k žiwotu zdrawému wzniknouti, již mladistwým srdcím hluboko wštípiti musí, co jich ku swému poutati má, aby to s nimi srostlo a hojné, zdrawé owoce přineslo. Mají tedy mužowé, jenž potřeby swého národu proniknuli, wšemožně o to se zasaditi, aby národním wychowáním mládež láskou k tomu zahořela, co je každému nejswětějšího — k tomu cíli musí působiti prácemi půwodními, ze srdce národu wzatými, které d u c h č e s k ý prowíwá. Není to zde uwedené řečeno na ujmu spisů cizích do naší řeči přeložených — onyť mají wždy co do wěci samé swou cenu; jaké ale ceny nabýwají w českém oděwu, nechť každý znatel sám rozsoudí.

Mámeť sice také půwodní práce, jež mnozí outlému wěku podali, než musíme tyto práce ještě za pouhý material powažowati, za přípravy k dílu důležitému. — Okem nezkaleným patří dítě wůkol sebe; neníť každé tak rozumné, aby cenu žiwota seznalo — pro dítě není ještě žádná budoucnost, a jen okamžik twoří mu rozkoši. Spisowatel musí, chce-li s prospěchem pracowati, hrawě we spisu postupowati, wíc dějů podati, než slow šířiti a to sice nelíčenou prostotou, srdečností a jadrností řeči, kteráž tak mocně na lidské srdce působí. On musí dítě po uhlazených cestách westi a mimochodem na propasti poukázati — musí je často wodit w kristalowý chrám wznešené přírody a slowy lahodnými w středu wěčných krás lásku a outrpnost i k nešťastným w outlé srdce wštěpowat: to budí w útrobě dítěte onu blahou harmonii, kteráž mu žiwot oslazuje, jenž muže s osudem smiřuje a prowázejíc jej na cestách wezdejšího žití nad wšecky strasti a nehody powznese, poslední wzdech starce

jest její ohlas, cestu w onu říši usnadňující. To také příčina oné nekalené blaženosti, již častokráte zpomínka na wěk dětinný srdce naplňuje — mír, swornost a wšeliкerá cnost kráčí w zápěti — to ten prawý prostředek, jímž bludy odwrátiti se dají. Theorie zde nic nezpomůže, poznání musí být naskrz praktické.

I P. Ehrenberger, známý co nowelista (powídky jeho wyšly we 2 swaz.; proč nepokračuje dále?) pokusil se, powídku pro dítky sepsati, což se mu také wětším dílem šťastně podařilo. On hleděl při práci swé hlawně na jednu stránku žiwota — arcit nejpřednější a nejdůležitější — totiž na náboženství, a w tom dostál šťastně swému úkolu.

Co se prowedení powídky týče, jest zdařilé, rozmanitost wýjewů, trefné wolení obrazů, dramatické wywinutí, plynnost řeči — wše knížečku witaným dárkem dítkám našim činí. Wydání je ouhledné, latinkou a skladným prawopisem čistě tištěno a w tomto ohledu, totiž w nedostatku tím způsobem wydaných spisů pro mládež naši, zwláštního powšimnutí hodno; cena 10 kr. stř. lewná. Ferdinand Kop.

ZE SLOWENSKA.

Nejprw sami rozumějte a teprw jiným „na dorozuměnou" pište.

(Dokončení.) Deklamace pak: „O ihr uneinigen Slaven" při kritikách nebo samostatném se ducha některého kmene zdwihání wykřikowané, nezdají se mi býti nic jiného, nežli fráse k dásním přirostlé, které i u nejnesworněјšího místo míti mohou. Když se kritik wyslowí o díle uměleckém, to jen malokramáři na mrawní poměry národu anebo kmenu wztahowati mohou, lidé úzkoprsí a úzkosrdeční, jimž se moc wědy w mysl wtěsnati nemůže. A když se jeden nebo druhý kmen we swých procitlejších osobnostech rázněji wyjádří, to jen pidimužíci za neswornost wyhlásit w stawu jsou. Neswornost u Slowanů je to, a to jedině za neswornost mám já, když by jedna osoba anebo jeden kmen proti Slowanstwu pikle snowal, od Slowanstwa, jako obecného pne se odtrhowal. Zato ale, že jeden kritik proti nezralosti básnické, nehledě na dobrou wůli mladíka, objektiwně swůj soud drží a soudí ne wůli předskutkowou ale wůli zjewenou, ne osobu ale dílo, mezi tím, an jiní kritici tím: „et voluisse sat est" se spokojují; anebo, že jeden kmen z opatrowání jakoby jiného se wyswobozuje a rowno k otci se toulí, chtěje tak práwo synowstwí míti, jako onen starší, pod jehož zpráwou byl: pro wše toto ani Slowanstwo nepadá, ani neswornost, ta stará s Medusinou hlawou, po Sláwii nelétá! Hledmež jen wzájemně we swých zwláštnostech a swojstwách ducha lásky k obecnosti a pospolnosti slowanské zachowat. Neboť proč by k. p. opak toho u nás, co bylo w Čechách při referátě o Furchowých básních, při obou nás lásce a swědomité práci národní býti a místo míti nemohlo? Jako totiž Češi referát p. Nebeského uwítali a na Štúrůw w Tatrance se zamrzeli: tak my referát Nebeského za přepjatý a nadewše k básním p. Furchowým nepřiměřený jsme měli z důwodů těch, že to co p. Nebeský o básních těch mluwí, ani w nich samých, ani we wůli p. F. nebylo, aspoň básně ty reflexe p. N. nijakž newzbudily; proti tomu pak se Štúrem jsme cítili, sami též žádného wyššího rozehřání při čtení těch básní necítice. A přece při wšem tom ani nejméně nepřestáwáme, ani my, ani Češi, ani pp. Furch, Nebeský, Štúr, na národu roli dědičné pracowati. Já stojím za to, že p. Štúr ani w nejmenším na p. Furcha nemyslil, když soud swůj o jeho básních psal. A jistě lidé Bůh wí, jakowé již konjektury a kombinace narobili, a kdo wí, co za pohnůtky wypátrali. Přestaňme si pro Boha na pupy hrát, a dejme místa čisté touze po uměleckém ideálu, řeknouce sobě wespolek prawdu.

Co z ohledu diktatury literarní na dorozuměnou píše p. Čejka, o tom já též jiného jsem přeswědčení; a proč bych to také neřekl? Wšak i já mám práwo myslit a rozumět. Páni moji! Na diktaturu w české literatuře se mnozí powýšit usilowali a i nyní usilují, nawzdor heslu p. Jungmanna: „Literatuře diktatura záhubná." Wíme i my, co se w Praze z tohoto ohledu dálo ještě za žiwota nebožtíka Chmelenského (? Red.) Škoda jen, že se té myšlénky neuchopili spolu Jungmannowé, Preslowé, Šafaříkowé, Palackowcowé; toho jsme zajisté přeswědčení, že by diktatura takýchto diktatorů nekonečně wíce byla prospěla národu a literatuře, nežli usurpowání diktatury jistých Velites-ůw literarních. Prosím Wás, zdą to není hrozně ubíjející okolnost, že sobě nemůžete kritiky založit — bez swády a malicherných mrzutostí! A kde jsou toho příčiny? Jistě w anarchickém stawu, w jakém se wíce méně nachází teď česká literatura (? Red.) Není auktority — a které jsou, ty hrozně zakusili následky swých dobrých oumyslů. Proto jste sobě již wyslowiti mohli sadu smutnou: „Kritiky a referáty psát, je teď wěc nejen welmi obtížná a choulostiwá, ale abych raději řekl, zcela nemožná." Diktatury — diktatury trochu; ale ne takowé, jakowou p. Filípek jednou we Kwětech welice wtipně a whodně persiflowal, a bylo by hned lépe.

Co pak rowněž na dorozuměnou p. Dr. Čejka píše, abychme totiž to přeswědčení w srdci swém chowali „že se idey jenom we wšeobecnosti uskutečňují": tomu já nikdy neuwěřím, nebo tak by žádné idey nestáwalo; známeť, že uskutečnění idey jest wyminění na zwláštnosti; a pokud těmito neweje idea, není uskutečněná, a pokud to není — je jen phantom a chimera. Wšak sám pojem idey je w tom trojím zčlánkowatělý, aby z wšeobecnosti wystoupila do zwláštnosti a pronikala jednotliwost. Kde idea nepronikne zwláštnost, jednotliwost, nejsouc podkladkem žiwota a žiwlem žiwot weskrz pronikajícím: tam je pouhá říše malokramářstwa, zjewy kocourkowské zkocourkowatělého swěta.

A co se týká listu o Kollárowi, o tom se říci může, že je pěkně psaný, a půwodce jeho w romantickém nadchnutí je wíce sám básník, než aby list jeho demonstraci, jakowou nám p. Čejka činiti chce, poskytowal. Když zajisté i tak silné, žiwé, skutečné, plné budoucnosti a prorockých tůžeb po blahu Sláwy dílo, jako je Sláwy dcera půwodcowo srdce rozerwalo: líčí to wíce půwodce listu toho, než uznání Kollára. I to: „Kollár je t a k ď k a náš Homer" i wšecky ty, soukromné k tomu, náhledy nejsou tak zřízené, aby řeči Chmelenského, Čelakowského, Kamenického atd. zakrýti mohli......

Toto wšecko psal jsem na dorozuměnou b r a t r ů m; a kdo to bude mít za něco jiného — ať se optá sebe, zda-li w srdci swém nemá příčinu takowéhoto podezření. Že mě pan Čejka ublížil, snad sám uzná; já jsem ale powěděl, co jsem na srdci měl, a již newím o křiwdě wíce, kterou jsem zničil slowami. M. J. Hurban.

Nowá kniha.

Gedichte aus Böhmens Vorzeit verdeutscht von Joseph Mathias Grafen von Thun. Prag, 1845. J. G. Calve'sche Buchhandlung. Str. 183 w 8. Seš. za 40 kr.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Čislo 81.
12. roční běh.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštownich ouřadů Rakouského mocnářstwí půlletně s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK PRO

ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

8. července 1845.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

Český jazyk — moje škoda.

(*Pokračowání.*)

Pustil jsem se tedy po mezníku na zdař Bůh, jen že jsem šel schwálně proti slunci; byloť mi, jakobych se pamatowal, že mi swítilo do zad, když jsem z městečka utíkal. Ale z mezníku jsem přišel na polní cestu a z té ku kříži, kde se několik wozowek sbíhalo.

Jak tiše a mírumilowně ležely tyto hubitelky kolářské pýchy předemnou! Já si mohl z nich wybrat, která se mi líbila, jen že se mi k zalíbení odwahy nedostáwalo. A západní obloha stála celá we zlatém ohni, nebeská koule byla se w něm již utopila, okolo mne začaly se w dlouhém stínu několika topolů wečerní wětříčkowé prohánět — a já newěděl z místa kudy kam.

Ale otec říkáwal: „Neokoumej, honem do toho!“ — a já se tedy pustil bez dlouhého rozmejšlení cestou, která se mi zdála býti nejwíce ujetou. A wšak hrbolatá její kolej nechtěla mít konce. Již se bylo setmělo a já stál ještě pod širým nebem — předemnou daleká šerá krajina, po jedné straně pole, po druhé mladý háj.

Nohy mě bolely — mdlý jsem byl, cestu jsem neznal: i odhodlal jsem se tedy najednou, že zůstanu w háji noclehem — děj se už, jak děj. Noc mi nebyla strašliwá, hwězdy jsem znal, stromů jsem se nebál.

I sejdu tedy z cesty — několik kroků do háje, wyhlídnu si, pokud se to za temného šera dělati dalo — čili nahmatám měké mechowité místečko, posadím se, zuju boty, obwážu si šátkem hlawu a wytáhnu zbytek buchty, kterou jsem byl na trhu do kapsy strčil, aby otec newěděl. Nakejslé powidla ochladily mi trochu wyprahlý chřtán a těsto zaplnilo mezeru w žaludku. Pak jsem se natáhl, dal si boty a čepici pod hlawu, udělal jsem kříž — začal se modlit Otčenáš.... zpomněl si přitom na matku...., na otce.... a pak na — Turka... ach, arci na toho wěrného společníka swých radostí zpomněl jsem také! — zpomněl jsem, jak často jsme wedle sebe líhali — jak mě zahříwal.... a bezděky šeptal jsem: Můj Turku! — natáhl přitom ruku, jakobych ho chtěl obejmout.... a šťastně jsem.... usnul.

III.

Kterak musím wlast zapřít!

Wesele štěbetalo nademnou ptactwo, sluníčko si na mne skrze třesawé lupení swítilo a mušky okolo mne poletowaly — když jsem oči otewřel. Spalť jsem celou noc, jako bych byl padl do wody.

Bylo mi poněkud zima, když jsem se probudil; ale w prwní chwíli neměl jsem ani času, abych to byl hrubě pozorowal, neboť jsem newěděl, kde se nacházím. Když se mi ale na mysli rozswítilo, tu jsem se rychle wzchopil, trochu se otřásl, pak se obul a z háje wyběhl.

Předemnou ležela rozmanitá krajina w lesknawém oděwu jarního jitra — bujné osení, lesnaté pahorky, pěkné dědiny, sady, luka, zámky a kostely. Ale po městečku ani památky — aniž kde žiwé duše, kteráž by mi byla o něm zpráwu podala. A wesnice ležely ještě daleko, pak od sebe; — ku které jsem měl zaměřit?

I rozjímám nyní swůj staw — a již mi začíná být ouzko. Zpomínám na rodiče a hlawa mi jde kolem. I w žaludku začalo se mi něco ozýwat, prawíc, že wčerejší kus buchty nepostačuje — a já se škrábal za ušima.

W tom — ach, to bylo překwapení! — zařehtal na blízce kůň. Přicházelo to stranou od háje. „To zde bude někdo pást, řekl jsem k sobě — anebo je tu na dříwí. Ale tak i jinák bude mi moct přece o cestě powědít.“ Honem se tedy ženu po hlase. Kůň ještě jednou zařehtá, a já wrazím do háje. Tu ním přibíhala cesta křížowá a na ní stál neobyčejný, dlouhý, plachtou krytý wůz, maje místo žebřin jakési welikė truhlíky. Na tráwnatém pokrají háje pásli se dwa wypřažené koně s wysedlýma kyčlema a s wypouklými

žebrami, a pod stromy bylo několik osob widěti. Ale to nebyli pasáci, ani lidé na dříwí. Spíše podobali se pocestným, kteří byli asi o čtyrech hodinách wyjeli, a nyni pro swé hubené herky lacinou snídaní nalezajíce, pod líbodechou střechou šumiwých stromů odpočíwali.

Já se byl tak dalece přiblížil, že jsem je mohl dobře rozeznat.

Zrowna proti mně, opřen o silný jawor, stál asi padesátiletý, welký, kostnatý muž, jehož osmahlá, skoro jen kůží potažená twář, černé oko, nakřiwený nos a weliké, wisuté tmawé kníry jako přímětky drawého ptáka wypadaly. Na hlawě měl jakousi koženou helmu s welikým peřím z páwowého ohonu — na těle ošumělý kabát s harasowými šňůry na prsou — na nohou široké nohawice z režného plátna.

Tak tu stál a drže w jedné ruce hodný krajíc černého chleba, w druhé notný zawírák, pozwolna pojídal, hledě přitom na malé děwče, které před ním na trávníku newím jak poskakowalo — to jest: nemohu říci, bylo-li toto poskakowání wýraz nějaké radosti a přirozené weselé mysli, nebo pouhá exercírka. Alespoň jsem takowý tanec ještě nikdy při slawnostech a weselostech w králowstwí českém newiděl. Děwče skákalo brzo o jedné, brzo o dwou, brzo se celé wypínalo, brzo skrčowalo a přitom weslowalo pořád ručičkama w powětří.

Mně napadli arci hned oni strakatí, wěčně kočující, pro kus denního chleba swé oudy až hrůza překrucující umělci, které jsem na swých cestách „okolo swěta" poznal. Musím ale také hned wyznati, že jsem ani u těch nic tak outlého a líbezného — řekl bych skoro wětrného a kwětinowého newiděl, jako bylo toto děwče. To se pohybowalo jako motýlek. Krátká černá sukyňka jí okolo tílka jen jen hrála, a po týle jejím houpaly se w papíru stočené dlouhé kadeře jako ze zlatého hedbáwí.

Třetí osoba jí dělala k tanci muziku. Byla to stará žena s jiskrnýma očima, kteráž sedíc pod blízkým stromem, hubenými prsty na bubínek s rolničkami tloukla. Když jsem se na ni bystřeji podíwal — na ty hnědé lesknawé twáře, padli mi na mysl Cikáni. Ale z toho jsem si nic nedělal. Způsobem swého wychowání byl jsem dosti ohrožen. Šel jsem ještě blíže.

„Halohoj!" zkřikl najednou muž, kterýž mě byl zpozorowal, a bubnowání utichlo. Děwče přestalo tancowat. — „Počkejte, tu běží cizopanský sysel."

Já se zastawil. Za jedno mě zarazila podiwná titulatura, za druhé silný, pronikawý hlas. Něco takowého jsem neslyšel, leda w kostele, když warhaník na nejhlubší pedál šlápnul. To bylo mladé hromobití; otcůw křik byl proti tomu kokrhání mladého kohouta.

Chwíli jsem stál jako omráčen. Muž mezi tím přistoupil a od hlawy až k patě si mě prohlížel. Já otwíral hubu.

„Zdejší?" zeptal se pak krátce — a já myslil, že uhodili někde na weliký zwon.

„Odtud z lesa? — ne!" řekl jsem na to, nemoha oči z diwného člowěka zpustit. — „Jsem cizí — zabloudil jsem a rád bych teď zase na dobrou cestu přišel."

„Cizí?" opakowal muž, a po celé twáři jeho rozlil se jakýsi paprsek radosti. Oči jeho upřely se na mne ještě pronikawěji a sklouzly potom na starou ženu. Já honem za nimi — a shledal jsem, že stará mrkla.

„A z daleka?" ptal se fousáč dále.

„Prozatím snad zblízka." — I jmenowal jsem městečko, kde pro mne trh tak špatně wypadl, ačkoli jsem toho dost utržil.

„Tak? — A čí pak jsi?"

„Kramáře z Kolínka."

„Kramáře?.... Matko, dej sem něco k snědku. To house bezpochyby dnes ještě nic w hubě newidělo."

Ten člowěk byl nowé wydání Wšewěda, a řeč jeho byla pro mne líbezná turecká muzika; neboť zbytek wčerejší buchty byl se we mně již tak slehl, že jsem w žaludku zas hodnou mezeru cítit začínal.

„Sedni, krtlíku — sedni!" mluwil muž dále — „a powěz, odkud jsi tak časně wylezl?"

(Pokračowání.)

Z LITOMYŠLE.

P. Jelínkůw Dějepis. Národní wěc. Poslední Čech.

Náš wěk, jakž jiní již powěděli, jest zajisté wěk národností. Národowé newelcí, jichžto příběhy ani tak swětodějinné sláwy nedošly, a ježto ani blahé či neblahé upomínky na minulost tak nepoutají: zpřičují se cizímu žiwlu, swlékají se sebe cizí oděw, a jen w čisté národnosti zkřísení swé, obnowu, spásu a sláwu hledají. Připomínáme zde jen na Flandery, kteří w nowějším čase se wším usilowáním jakož obhájce a pěstounowé swé národnosti wystoupili. Čechowé mohou se tedy tím hrdčji na swůj národ wzpírati, majíce dějepis, jakowým se ledwa největší národowé Ewropy wykazují. Ale nejen země česká wůbec, i jednotliwá místa mají tak důležité a zajímawé kroniky, že je swrchowaný čas, aby se wšechny pamětnosti na swětlo dostaly a weřejně popsaly. Kéž by tedy p. wlastenci we wšech městech, kdež mají dosti prostředků, staré listiny pilně prohlíželi, a děje jednotliwých měst se wšemi památkami popisowali, jakž se to již od některých mužů stalo, kteří swými historiemi k dějepisu českému nemálo přispěli. I Litomyšle našla na p. Fr. Jelínkowi, nezkoumaném mag. radním a měšťanu Lit., sbíratele swých dějin a památek. Wyšlať tato historie we

HI dílech tiskem dědiců J. Turečka. — P. spisowatel probraw se labyrintem starých listin, popisuje chronologicky děje toho města. Kdo wí, jak obšírny podobné práce jsou, a jakou pilnost na wyhledáwání starých listin wynaložiti potřebí: neodepře p. Jelínkowi zásluhu. Ale při wší obšírnosti přeswědčili jsme se bolestně, jak málo p. J. této příležitosti si wážil, widouce, že o krojích, nářečích, obyčejích atd. w těchto krajinách ani zmínky neučinil. A práwě zde by bylo důwtipné hlawy potřebí, aby tuto strakatinu podiwných krojů, tu směsici rozličných nářečí popsala, pak rozhraní udala, jak daleko české osady s německými se stýkají, jak se w okolí jazyk od cizího liší a jak hluboko žiwel německý do jádra těchto krajin se zahlodal. Či zdálo se to p. sp. méně důležitým? — Také nemůžeme pochopiti, jak si p. Jelínek co Němec počínati mohl, a sem tam ani samostatných jmen neuchylowal, jakž to w druhém dílu hned w předmluwě patrno. Něco takowého uráží české ucho, i kdyby gramatikalním pokleskům bylo uwyklo. Ostatně je sloh dosti čistý, prostý, srozumitelný, čímž se nejwíce tato kniha wyznamenáwá, ano i sprostějšímu čtenáři přístupnou se stáwá. Wyjímaje některé chyby co do formy, zůstane tato kniha každému rodáku aspoň dle látky wždy welewítanou i dosti zanímawou, neboť materiálů je w ní mnoho nahromaděno, a my doufáme, že Litomyšl zásluhy p. sp. wděčně uzná. — Národní naše wěc se tu ze swé nedospělosti již poněkud wyzula a podstatnějšího rázu nabyla, což hlawně horliwosti a snažení pp. posluchačů filosofie přičísti dlužno, kteří si u wěci wlastenecké při každé příležitosti statně a šlechetně počínají. Knihowna studujících, jakož zárodek ostrostřelecké — neb tato z oné wznikla — nalezá w p. studujících wždy ochotných pěstounů, kteří plody naší literatury pilně čítají. Arci, žeť knikowna naše požadawkům wšem newyhowí, an ještě malé síly má, tak malé, že se až dotud ani oudem Matice státi nemohla, a u osob, kteréž by ji na lepší stupeň zdaru a kwětu přiwesti mohly, malé podpory nalezá; wšak jakékoliw knihy w sobě chowá, ty se jako o záwod pilně čtou. Největší obliby ale nalezají Tylowy Sebrané spisy, jeho Poslední Čech, a jiná díla wýtečnějších spisowatelů. Zwláště ale Poslední Čech welký počet milowníků má, o kterézto knize již časté řeči a poptáwky powstaly, je-liž tento spis již dokončen, neb ne? Bylo by přáti, an se i z jiných stran podobné hlasy ozýwají, by weřejně w časopisu několika řádky takowéto důminky a nejistoty přetrženy byly. * (Dokončení.)

* Posledního Čecha powažuji dle swých náhledů za zkončeného — třebať by w něm osnowa události dle obyčejného požadowání ku konci přiwedena nebyla; ostatně je ale tato nowela jen první, jako na zkoušku do swěta poslaná část wětšího díla, jehož druhé oddělení pod názwem „Škola mladého Čecha“ bohdá ještě letos na swětlo wyjde, a w němžto se lidé také — ženiti budou. — Za laskawé přijmutí P. Čecha, o němžto se mi ze wšech stran ty nejutěšenější důkazy dostaly, musím se tuto srdečně poděkowati; ono mě sílí při wzděláwání druhého dílu, a takž doufám, že komukoli jsem prwní částkou se zawděčil, druhou snad ještě wětší libost způsobím. Přitom ale nechtěje nikoho stran prawé ceny práce swé klamati, poukazuji každého čtenáře, jenžto sám nic posouditi neumí, na Českou Wčelu, kteráž tyto dny drtiwý posudek o Posl. Čechu přinesla — wzor jedowaté hryzawosti, naduté jednostrannosti a potměšilé přewrácenosti. Komponista jeho je jakýsi Hawlíček, nebo jak se raději podpisuje: Hawel Borowský. Mnohý se bude snad po literatuře ohlížet a ptát: Kdo je to? — Na to musím rameny pokrčit; a wšak — „podle činu poznáte jej“. Na wšechen způsob musíme být ale rádi, že takowý prorok mezi námi powstal. Dáwno jsme už na něj čekali. Pod jeho karabáčem bude naše outlinké písemnictwí samé klasiky wydáwat. Bůh nás potěš! — Na swětě není už bez toho kusa cnosti — praví starý Falstaff; a přes to wšecko nyní ještě Hawlíčkowy kritiky... to jde přes čáru wšeliké přirozenosti! Jos. K. Tyl.

Z HOLOMOUCE.

Národní a literarní záležitosti. Český jazyk. Železná dráha.

Řídké zpráwy o literním a společenském žiwotě z Morawy zdály by se poukazowati, jakoby šlo na Morawě na stár, a mysl wlastenecká ochabowala. Jest tomu owšem poněkud tak, doufáme wšak, že jen na krátko, a že za malíčko duch wlastenecký opět nowé pružnosti nabude. Komu wědomo, s jakou nedůwěrou a nepřízní se zde od nějaké doby na přátele jazyka národního hledělo, nebude se diwiti, jestliže mnohý, nechtěje pozornost nemilou na sebe obraceti, raději umlknul, taje dechu, až by swěžejší wzduch opět oparem wanul, kterýž že brzo powane a nepochopitelná nedůwěra w ušlechtilé počínání národomilců že pomine a pominouti musí, pewně se nadějeme. — Opowěděný w předešlém dopisu čtwrtý díl Bočkowa morawského diplomatáře jest již dotištěn a bohda brzo wydán bude. Wyšel také již čtwrtý swazek Powěstí morawských od Mikšíčka s přídawkem několika báchorek a hádanek, pak přeložený od W. Janalíka spisek: Která církew jest církew Kristowa? obojé nákladem knihkupectwí Hölzlowa. P. Swoboda w Rusawě chystá k tisku botaniku, kterouž již před několika lety sepsaw nyní znowu přepracowal. An p. spisowatel w kraji walašském, na wzácné byliny bohatém přebýwá, jest se nadíti, že se prací jeho wěda sama co do názwosloví i známosti bylin obohatí. Tolik o literatuře. — Ku zkoušce z řeči a literatury české, 24—25. červwna na zdejší akademii držené, přihlásilo se ze 70 posluchačů, jenž kurs letošní skončili, 62 – 33 Slowanů a 29 Němců, dle studium obligatního 14 práwníků, 15 posluchačů filosofie, 28 humanistů, 3 posluchači hojictwí a 2 jiní akademikowé. Doba přenešení akademie a stolice české do Brna posud jest neurčitá, ačkoli podle posledního usnešení pp. stawů o něco bližší. Tím rychleji wšak přikwapuje toužebně žádaná doba užšího spojení Čech s Morawou prostředkem dráhy železné. Dne 25. červwna učiněna odtud prwní jízda až do Pardubic, tedy obojím tunellem u Třebowice a u Chocně, a 30. srpna má se celá železnice státní z Holomouce do Prahy slawně odewzdati, ku kteréž slawnosti se zde již přípravy činí. Wozowé na státní dráze liší se od wozů na železnici sewerní patrně úprawností a prostrannosti, lokomotiwy pak půwodem domácím, a jmény, wzatými od znamenitějších míst, při železnici ležících, n. p. Zábřeh, Třebowá, Wysoké Mýto, Pardubice a p., kdežto pární strojowé při sewerní dráze jména mythologická a rozličná jiná mají, Jupiter Phoenix, Střela, Blesk, Olomucia a j., žádati by jen welice bylo, by se slawnému ředitelstwí železnice státní líbilo, k tomu přihlídnouti, aby wšeliká ohlášení pro obecenstwo w obojím, w zemi, kterouž dráha prostřihuje, panujícím jazyku se wydáwala, což při železnici sewerní k nemalé nesnázi cestujících Slowanů naskrze se zanedbáwá, tak že ani nejdůležitější náwěští o pořádku jízdy, ceně míst atd. ano ani wýstrahy strany pádu neštěstí w jazyku českém, co welké části cestujících jedině srozumitelném, se nečiní.

A. W.

K ČESKÉMU OBECENSTWU.

Kýž by aspoň tenkráte na dorozuměnou!

Smrti bych se byl dříwe nadál, než toho, že článkem w lonském ročníku Wčely čís. 65. takowé pohoršení zbudím. Ani

we snu nenapadlo mi, že by dw. ctihod. pan Hurban řádků těch snad se nedopídil, abych jako zákeřník (takowou necnost mi výslowně podkládá) překrucowáním slow jeho na cti mu ublížil. Komu na tom záleží, může do Wčely nahlídnout, a rozsudek nebude těžký. Já mám čisté swědomí, a swědectwí ze mnoha úst potwrzuje domnění moje, že jsem psal se wší šetrností. Prwní wina jest tedy: že jsem slowa, „že by se nikdo nebyl opowážil tak blátem házet po Slowácích“ obrátil w ta „že se národ náš opowážil blátem po Slowácích házeti.“ To tědy je to ukrutné překroucení. Dle poučení nejslawnějšího Slowáka nosí každý wlastenec celý národ w srdci, a kdož by se opowážil po swých bratřích blátem házeti, uwalil by winu na sebe tak welikou, jako je národ jeho, který, když by se nijak na proti neozwal, zřejmě by wyznal, že mínění jednotliwce powažuje za swé wlastní wšeobecné. W národním ohledu musíme pro důležitost wěci považowat jednotliwé činy oprawdu za národní. Teď arci wíme, že ono „blátem házení“ wztahuje se na známá slowa jistého spisowatele, tenkráte jsem ale myslil, že Bůh wí, jaké jiné hanebnosti od spisowatele Slowákům předhozeny byly. Při otázce: zdali Čech může být bez Slowáka, anebo Slowák bez Čecha, nelze jinak než na literarní žiwot pomysliti, jelikož o politickém wywinutí řeči mluviti nemožno; a tu je patrno a může beze wší urážky wyrčeno býti, že Slowáci při zakládání nowé literatury slowenské onu wšeobecnou historicky utwrzenou biblickou, o níž Slowák, Morawan i Čech wespolně pracowali, tak zhola zamítnouti nemohou a nechtějí. Budoucnost dokáže, jestli w takowém smýšlení tolik bláta leží.

Druhá wina je až k smíchu. Mám se stydět, že jsem slowům z úst slowenského literata: „My jsme dosud byli w české literatuře jen příwažek a taký accidens literatů českých“ rozuměl místo my — muži slowenští, nebo literati slowenští! Teď arci stojí w záworce „(t. j. slowenský lid)“ a dlouhé wyswětlení, co to znamená „duowažok“ a „accidens“. Je prý to pomoc, peníz pobočný, pár zlatých ze Slowenska za knihy české. Nu můj Bože! kdož by se w celých Čechách takowého smyslu byl nadál! Moji krajané mě zajisté omluwí a Slowáci by aspoň pomyslit mohli, že až po tu chwíli newyšla toužebně očekáwaná „grammatika čisté Slovenčiny“, abych se z ní byl mohl poučit, jak se Nitře rozumí. Já mínil, seč jsem byl, ptal jsem se totiž rozeného Slowáka, Holuba, o smysl, a tomu těch pár zlatých také nenapadlo. I nu, jsmeť wšickni podrobeni křehkostem lidským!

Dokawad se Slowáci s Morawany a Čechy považowali za pěstitele jedné literatury, nemluwilo se o Slowenskosti literatury, ale zahrnulo se to w slowě Čechoslowanskosti, poněwadž se jinak říci neumělo. Teď se wěci změnily a na minulost nepadá žádná wina; muži slowenští, třeba by česky byli psali, zůstanou přece jen oslawou wětwe slowenské, a blízká budoucnost opět rozhodne, jestli jejich zanedbání momentu slowenskosti takowou bídu na tu wětew uwalilo. — Co jsem dále psal „o uražené ctižádosti po rozhodnutí se k nowé dráze,“ wztahuje se na některé přátelské dopisy, w nichž zejmena stojí, že se Slowákům při jisté příležitosti slušná úcta neproukázala. Je to snad jen osobní smýšlení, o němž z pouhé diskretní šetrnosti rozprawky rozwíjeti nemohu, čemuž se tedy jen už tak na pouhé slowo moje uwěřiti musí. Dotčené listy se beztoho neztratí, a třeba hory ne, lidé se přece scházejí.

W druhém oddělení hrdelního soudu p. Hurbanowa přicházím do prawé mučírny, a musím se wzdát na milost. Ale nejenom já odbýwám za swé, tu i mrtwí wstáwají, a anarchický (!) staw naší literatury dostáwá přes hubu. — Přede wším podíwejme se do Tatranky. Tam stojí na str. 98. „Na ukázku, gakowé to we Kwětech od Kohosy tak wychwálené básně gsau, wynímáme zde dwě z nich (s geho ortografij).“ Následuje „Žel Slowáka“. Při werši: „Že nectně umírá“ wlast jeho totiž, stojí poznamenání „(tedy ingloria obibit! totě pro nás zcela nowé proroctwj!—)“ Potom přijde slowenská národní píseň a přídawek: „Morawo, sausedni Morawo! pohledni s wětšj naděgj na slowenské Tatry, k njmž sy se y ty někdy gak neybližšj taulila!“

Na to Furchowa báseň „Nepowím“ a konečně záwěrek: „Proč lidé, které gen ústa děwj, fialenky, kwjtečka a slawjčkowé zanjmagj, a gegichž wnitřnostmi praudiwá moc idej skutečné nepohybuge, proč ti, prawjm, do básnictwj slowanského se paušťegj? — I tyto werše gen zbytečně rozmnožily zbjrku tu tak řečených básnj, gakowých se negedna knižečka w literatuře našich západnjch bratřj powaluge. Má toto býti prwnj swazek básnj p. Furcha; my wšak bychom srdečně přáli, aby to gen při prwnjm swazku zůstalo. Želáme našj bratrské Morawě nadšenegšj prsa; a nenj pochyby, žeby se neozwaly.“ Prawíme: Sapienti sat! Nebo patrno, w čem Furchowo prowinění wězí.

Na Slowensku wědí, co se stranu literarní diktatury w Čechách za žiwobytí nebožtíka Chmelenského dálo! Nu s pánem Bohem, my o tom nic newíme, jak redaktor znamením otázky poznamenal, co se anarchie týče, jižto p. Hurban w literatuře české widí, co mu nepotřebuje dělat wrtochy; u nás nebylo dáwno již wše u wnitř tak sworné a skladné jako teď. Až oprawdu anarchie nastane, wíme už kde máme Napoleona hledat. Či snad myslí, že nám hrozí záhubou v, w neb au? Nu my máme písmeny, oni tam prozatím Tatranku, Bernolaka a Tatrín.

Nejjasněji wyjádřil se p. Hurban ku konci. Wšecko uznání osobnosti Kollárowy líčí jen uznawatele, nikoli Kollára. I to: „Kollár je takořka náš Homer, i wšecky ty soukromné k tomu náhledy nejsou tak zřízeny, aby řeči Chmelenského, Čelakowského, Kamenického atd. zakrýti mohly.“ To je kyselost, to je hněw, kterýž ani mrtwým neodpouští. Jen je postawte w těsnou řadu wšecky ty prowinilce, abyste jednou prstem okázati mohli: To jsou ti, kteří... kdyby těch nebylo... atd. Tomu jsme už dříwe rozuměli. — Že jsem p. Hurbanowi ublížil, může být; že jsem mu ale ublížiti chtěl, z toho nenásleduje. Končím slowy jeho: já jsem powěděl, co jsem na srdci měl, a již newím o křiwdě wíce. Kdyby se dle obyčejného způsobu p. Hurbanowo pojednání bylo do Wčely zaslalo, kde i můj článek stál, byl bych Kwěty o místo k lepším prácem neokrádal, jsa té naděje, že obecenstwo majíc oba články před sebou, sprawedliwě rozhodne.

J. R. Čejka.

Nowá kniha.

Pobožnost k uctěnj neyswětěgšjch srdcj Pána Ježjše a Panny Marie. Odpustky obdařená pro bohabogné křesťany k wyprošenj milosti hřjšnjkům. Oprawené, dle mnohých ztworzených knih rozmnožené wydánj, s přjdawkem žiwotopisu sw. Aloysia. Od Františka Černohorského, kněze cjrkewnjho. (Ku prospěchu chudých.) W Hradci Králowé, 1845. Tiskem Jana Host. Pospjšila. Str. 229 w 8. Seš. za 20 kr.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Čislo 82.
12. roční běh.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštownich ouřadů Rakouského mocnářstwí půlletně s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK

PRO

ČECHY, MORAWANY, SLOWAKY A SLEZANY.

10. čerwence
1845.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

Umrlčí tanec.

Od Goethe.

Wěžník w půl noci se s wěže díwá
na hroby po řadách rowno nakopené;
swětlo měsíček s hůry wylíwá,
mohyly co we dne stojí ozračené.
Tu hrob se jeden, tu druhý zdwíhá,
tam žena a tu muž wen se plíhá,
bílý za sebou wlíknouce oděw.

Wšak tu napíná — tou kratochwílí —
hnáty wyzáblé k rejdům we kole,
star, mlad, chud, bohat, on plesu pílí,
jen wleky nedají tančit' do wole.
Ale že tu bez studu wšecko se páše,
wšickni se otřesou, wšecky rubáše
po rowích tu leží w směsku położené.

Hnáty se hýbí, bedra se proučí,
tak kosti o kosti klapou a klepou,
když pitworně páry se loučí,
jako kehdy paličky do taktu tepou.
To wěžníku se widělo směšno;
tu mu cos šeptnulo do ucha spěšno:
Jdi dolů a jeden si ukradni rubáš.

Zámysl wykoná a w koty dá se,
a honem za dřwí se kryje swěcené.
Lúna plesům jich radowat' zdá se,
jasně swítíc na hroby zděšené;
než kdy se posléz hodina blíží,
každý w oděwu swém se plíží
a se pod trávník ukryje zelený.

Jen tu jeden z nich cape a klopýtá,
oděwu hledá a maká všech po rowích,
a oděw nikdež se mu nenaskýtá,
až ho u wýšech čenichá wěžowých.
Darmo hrušit' dwéře chce pěstí,
jsou swěcené wěžníku k štěstí,
a blyští se křížem kowaným.

Pokoje nemá a musí šaty míti;
an k rozpaku dlouhé chwíle není,
náměťký uwidí po zdech čníti,
s jednoho na druhý se chytá k lezení;
po stěně gotské wzhůru wstoupá —
běda wěžníkowi! — k oknu se šoupá,
jako dlouhonozí kdy pawouci lezí.

Wěžník drkotá, wěžník bledne,
rádby nawrátil lokťuši proklatou;
w skůře ji mrtwec háčkem zwedne,
zaplatí krádci měrou on wrchatou.
Lúna mračí se a temní skučně,
uhodí na wěži hodina hlučně,
a w dole kostra leží rozhrušená. J.

Ze žiwota chudých.

(*Pokračowání.*)

„Karlíčku!" wolala matka třesoucím-se hlasem ještě jednou, i stála nad ním s rukama ouzkostně sepnutýma. Tíseň duše její zrůstala každým okamžikem. Oči její byly na dítě upřeny jako we sloup, aby i to nejmenší pohnutí jeho wystihly.

Pro umučení boží!" zwolala nyní úpěnliwě — „panno Baruško, podejte sem swětlo — aby mě spíše uwíděl —"

„Ale nedělejte, jakobyste byla dnešní!" ozwala se nyní u swých ryb hřmotná pečenářka, lhostejně po ní hlawu otočíc. „Či myslíte oprawdu, že swětlo něco pomůže, když se začínají oči zakalowat?"

„Jak to myslíte...?" ptala se matka, a slowa jí zemírala na rtech.

„Nu — jak to myslím," obrátila se žena, w jedné ruce dlouhý nůž, w druhé kus ryby — „já si myslím, co widím, a powídám, co myslím. Bolest a nářek pro dítě je slušná wěc, musí mít ale swou jistou míru. Co jde přes šňůru, je zbytečné, a protož myslím, abyste wzala rozum do ruky..."

„Ah!" wpadla jí matka do řeči — „wy myslíte, že mi... dítě umře?! Ne, ne — tomu newěřím! Nač by mi bylo nebe pomoc poslalo, kdybych ní swé ubohé dítě zachowati nemohla? K čemu bych měla peníze,"

mluwila dále, rychle ze záňadří plný sáček wyndáwajíc — „kdybych mu nemohla pomoc zjednati?“

„Aj!“ podiwila se pečenářka a wywalujíc oči, přistoupila s příwětiwým úsklebnutím. „Paní Kačenka má... a snad... stříbro w tom pěkném pytlíčku?“

„Mám — mám! Jen mi zjednejte pomoc — jen mi poraďte léky — o mluwté!“

„Já myslím, zlatá osobo!“ promluwila nyní stará panna prostosrdečně, „že to musíte wšecko do rukou božích odewzdat —“

„Wšecko — wšecko!“ dotwrzowala pečenářka určitě. „Co je komu určeno, to je určeno, a na tom se nedá wlas zjinačit. Buďte ráda, že máte peníze — alespoň si budete moci o swátcích pohowět a semnou pořádnost udělat — to stojí také za něco.“

„Ale Rodičko boží!“ bědowala matka — „já mluwím o swém dítěti — prosím o pomoc a wy máte jen swětský mamon na mysli!“

„To je nynčko hlawní wěc,“ řekla žena. „Wy jste se dost dlouho namořila — já dost dlouho načekala —“

„O tedy si wezměte krew mou!“ zwolala matka wášniwě — „a zaplaťte si trojnásobně, co jste pro mne učinila. Ale jen také pomozte... já nemohu být žiwa bez mého dítěte, a stříbro je pouhá plewa w rukou mých, nemohu-li mu za ně nowé zdrawí zjednati.“

I hodila měšcem na podlahu, až to zacinkalo, a sama se wrhla na nemocného, tím nejsladším hlasem ho wolajíc. Ale pacholík se nehýbal... neodpowídal... nedýchal... a matka políbila studené čelo.

Zděšena sebou trhla, wzchopila se, přiskočila ke stolu, wzala z něho tenkou swíčku, nawrátila se zase k posteli a s třesoucí rukou swítila si na dítě. To tu leželo s otewřenou hubičkou — rty mělo sesinalé, okoralé, oči wpadlé... po celé twáři zažloutlý nádech smrti. Matka strašliwě zkřiknula, pustila swíci na lože a sama wedle něho sklesla.

„I pro žiwé rány!“ zwolala pečenářka, kterážto byla nůž i rybu honem odložila, pohozený měšec hbitě zwedla, a nyní ho potěžkáwala — „ta osoba nás ještě wypálí!“

Stará panna otočila se wšak honem k posteli, popadla swícen — ale samým kwapem také swíčku shasila. W malé sedničce byla teď ouplná tma.

„Tak! to jsme to hezky wywedly!“ řekla pečenářka — „já nemám doma kusa sirky! Musíte mi nějakou půjčit, panno Baruško.“

„I můj Bože — s radostí!“ odpowěděla stará panna, dohmatala se ke dweřům a wyšla rozswítit. Pečenářka ale rozewřela kwapně sáček, wysypala peníze do hrstě a začala je zběhlými prsty přepočítáwat. Poznala hned, že jsou to samé dwacetníky.

8.

A opět nastalo zimní jitro, den před wánocemi — slawný, radostný den před narozením Páně, a matka pacholíkowa sedí zase w nuzné sedničce, wedle postele, na holé, skoro černé podlaze a dřímá — může-li se ouplné seslabnutí ducha i těla a mrákota wšech smyslů dřímotou nazwati.

Twáře její jsou strašliwě bledé a přepadlé — jako o deset let od wčerejška sestárlé. Sedí tu s hlawou hluboce sklopenou, obraz náramného žalu. A nad ní, na posteli, na holém chatrném slamníku leží pacholík, rowně natažený, s přitlačenýma očima, ruce na prsou křížem přeložené. Wedle ní leží rozewřený sáček, a okolo něho několik nowých dwacetníků.

Na wiklawé židli u pelesti wisí pomačkané kartounowé šaty. Je na nich widěti, že dlouhý čas w uzlíku ležely.

Ranní šero tiskne se již ouzkým oknem do sedničky ...Chwíli je wšecko ticho.

Najednou se ozwaly na předsíni pádné kroky a do dweří wešla pečenářka s mísou swítku. Přicházela z kuchyně.

I spatřila nešťastnou matku, zawrtěla hlawou, postawila mísu na stůl a přistoupila k podřimující.

„Já řku!“ — promluwila hezky hlasitě a chtíc ji tím spíše probudit, šťouchla ji nohou do nohy, žeby se byla slabá žena málem skácela. Přitom otewřela oči — a upřela je na pečenářku, jako na neznámou postawu.

„Já řku — paní Kačenko!“ mluwila ona dále. „Nebudete wstáwat? Modré šaty jsem wám už wyndala, abyste si mohla doktora a kostel oběhnout — pak ale, myslím, že bude nejlépe, když wezmete rozum do ruky — a pomyslíte: Co je tam, to je tam! Dnes je štědrý wečer, a my ho můžeme spolu hezky w bázni boží ztráwit. Já dám pečenou rybu — wy můžete zatím černou připrawit a knedlíky zadělat, nežli se nawrátím. Kus wánočky přinesu a pár jablek mám už doma.“

(Pokračowání.)

Z LITOMYŠLE.

Čtení kněh. Okrasa střelnice. Filologie na fil. ustawu. Litomyšle.

(Dokončení.) A wšak ačkoliw se čtení českých kněh zmáhá, přece zůstáwá ještě mnoho požadowati. Takž n. p. měšťanské rodiny sotwy 3 wýtisky našich časopisů odebírají; neb cokoli jich sem přichází, náleží studujícím, neb se do wůkolí

rozesílá. Zajisté jest tato netečnost welkou ztrátou, kdožkoli wěc národní lépe seznati chce. Což je napotom platno, psáti o L. jak zde poměry naše stojí, jak národnost rozkwítá, aneb jaké rány utrpuje: když je to psáno těm, kteří oči mají a newidí, a kteří uši mají a neslyší? — Zdejší střelnice se dočkala pěkné okrasy; 8 obrazů, slowútné muže ze staré i nowé historie představujících ozdobují stěny její. Tu spatříš mezi jinými bohatýry Karla IV., otce naší wlasti; tu zase onoho slepého reka, hrůzu nepřátel; tam zas nešťastného mistra a nynější záslužné naše spisowatele. Tímto dokázali p. měšťané zajisté úctu k národu swému. Zwláště by ale měli p. měšťané swůj zřetel obrátit na diwadlo, které již dlouhý čas zahálí. O možnosti neb nemožnosti představení diwadelních nechci ani mluwiti; zde se jen o to jedná, aby byla pewná wůle a ochotné ruce. — Zwláštní a znamenitý úkaz na zdejším filosofickém ústawu jest, že se latinská filologie i do českého jazyka překládá. Za tuto wýhodu a dobrodiní máme jedině wel. p. p. Germanu Praesidentowi, professoru latinské filologie a wšeobecného dějepisu, bisk. notaři atd. co děkowati, který jsa přeswědčen o bohatosti a jadrnosti našeho jazyka a obou obdobě, swé posluchače pobídl, aby i do mateřčiny překládali, a jeho přátelské powzbuzení nese již krásné owoce; arci že k takowé práci jedenkaždý se nehodí, an welkých propraw k tomu potřebí; bude-li se wšak w tomto podnikání na wždycky pokračowati, může nám to na ústawu nedostatek české katedry poněkud wynahraditi. Při nynější snaze po správnosti jazyka w psaní českých měst, osměluji se i já náwrh učiniti, ale newydáwám mínění swé za absolutní prawdu, aniž myslím, že kdy za prawidlo užíwáno bude, an wěc, o kteréž se zmíniti chci, we spisowní řeči drahná léta užíwaná jest. Týká se to slowa: Litomyšl. Slowo Litomyšl pochází od Lutomysl. Lutý (lutý, á, é) přešlo ale později do litý. Dle toho myslím, že by se správněj mělo psáti, místo Litomyšl — Lutomyšl. Zdaliž by se i nemělo dle kmenowní písmeny *u* we starém lutý w německém lépe psáti místo Leitomischl — Leutomischl? — K záwěrce budiž mi ještě dowoleno slowo jakož na památku našeho zesnulého Rettiga. Wímeť, že tento pilný překladatel starých latinských klassiků některé rukopisy po sobě zanechal. Nebylo by hodno, aby se brzy wydaly? Podobných spisů, jakož jsou listy Seneccowy, naše literatura potřebuje; a prawě o těch jsme se dowěděli, že se w jeho překladech chowají.

Jos. Wacek.

Z MORAWY.

Diwadlo a národnost.

Myšlénka o cestující diwadelní společnosti (w č. 58.) je pro nás tak důležitá, spolu wšak i tak přirozená, že nelze ani pochopit, proč posud nikdo wěc nepodnikl. Či snad strašil osud německých spolků? I tyto měly někdy swé skwělé doby, nežli se staly řemesly, často každému poběhlíku přístupnými. České společnosti kyne wyšší powolání, než dobýwání denního kus chleba. Ona bywši z národního snažení stwořena, také w národu se pewně zakotwí. W našich wlastích býwají německým společnostem jen wětší města odewřena, české ale poskytnou místa nejen tato, ale i welký počet oněch, kde cizím hercům nikdy se brány neodewrou. Neznám zemi, kde by tolik ochotnických diwadel se wynasnažowalo krajanům zaopatřiti rozkoš, kterou jim choulostiwost starších a malomyslnost nynějších časů nedopřála. Ano jesti známo, jak těžko býwá ochotníkům spořádati diwadlo, an kromě nedostatku diwadelních připraw často pomluwa poctiwých babiček, které našim krajankám z weřejného wystoupení zkázu prorokují, a ospalost tupých hejsků, jenž neouhonnou lásku k wlasti za přepiatost wyhlašují, před prwním prowozením w rozpaky je uwádí.

A přece nám časopisy ze wšech krajů českých přinášejí diwadelní náwěští! Žeby diwadlo, nepodlehlé wadám starých spolků nepotřebowalo w Čechách obáwati se pohromy, mnohých nebude tajno; nemysleme ale také, že Morawa a Slowensko čínskou zdí jsou ohraženy. Porownání Čech s Morawou brzo nás přeswědčí, že Morawa, opozdiwši se o 30 let, k činnému wlastenectwí posud nedospěla, an (jako tenkrát w Čechách) horliwá mládež nenalezá mužů, kteří w mladosti pojatou myšlénku nyní žiwým skutkem dokázati usilují. Praha, od wěků sláwou ozářená, první z mrákot procitla, přewahou pak duševní stala se hlawou probuzených krajů; w Morawě ale ani Brno, ani Holomouc, nemajíce wýhod hlawního, mnoho sil spojujícího města, bez historických w národě zachowaných zpomínek, nejsou w stawu nářečími rozdrobenou zem w pewný celek uwesti. Čechům zůstala na slawné historii předků se zakládající národní hrdost — u nás mnozí ani newědí, že jsou Morawané. Tam se udržela wždy, ačkoli někdy dosti slabá, literatura; tu ale zmizela s morawskými bratry wšecka literární činnost, ba ani německá, školami a úřadami dosti hojně podporowaná nenalezla kyprou půdu. Nowější knihy nenašly u nás posawád welké podpory, čehož nemalou příčinu dílem w nich, dílem ale w knihkupectwí jest hledati. Čechowé najdou na každé stránce, upomínky buď na starší, buď na nowější historii, neb kniha jest od Čecha pro Čecha psaná: Morawan ale newzděláwal ani historii, ani z ní čerpané látky nepoužil. — Česká šlechta ztráwiwši část roku na statcích a w Praze, národu neodwykla; morawská ale příjemnosti hlawního města w otčině nenalezla. Wzdělanější třída neprospěla národu, jemuž Bohem za učitele dána, wědomostmi, kterých w městách půwodu swému newěrných nabyla, a národ tento w staré nedůwěře od sousedních Čechů poučení nepřijaw, při nedostatku půwodního wzdělání trwá w nešťastné dřímotě. Protož nás ani nepřekwapila p. Burianowa zpráwa, že na nowoměstské akademii mezi 33 Morawany, když tam do české školy wstoupili, jen 9 swým národním jazykem mluwit umělo; lásky k wlasti že se ale mezi Morawany a Slezany nenalezá téměř nic. Ubohá matka, kterou děti opustily, nešťastná wlast, kterou synowé nemilují!

Tak asi Morawa se opozdila; pohledneme-li ale, jak nečinnost sem a tam již mizí, an tu společenské zábawy, tam knihárny (nejstarší brněnských, nejnowější holomouckých alumnů) se zakládají, kdežto německý duch ku wzdělání národu nehledí: nabýwáme naděje, že i my rychlým krokem přátely ukázanou cestu nastoupíme. W Čechách již zdomácnělé diwadlo bylo u nás, pokud mi známo, od německé diwadelní společnosti po hostinsku uwedeno w Brně, Holomouci, Jihlawě, Znojmě a w Kroměříži, od ochotníků ale w Nedwědicích, Telči a nyní w Jihlawě. Slýcháwali jsme od českých přátel, že sem a tam obecenstwo dosti žiwého podílu nejewilo, u nás wšak, kdekoli se hrálo, i wětší prostrannost nepostačowala. I Morawa poznala prawdu slow příbramského dopisowatele: „Když byly kapsy již až na dno wyprázdněny, tuť pohlížel direktor okem zamouceným wůkol sebe, chytil se druhé částky obecenstwa, totiž českého — a wybralo se skoro za 10 německých představení.“ Cestující společnost by u nás, jest-li ne hned, jistě brzo došla horliwého oučastenstwí, a to tím wíce, čím déle Brno i Holomouc nedostatek takowých zábaw musely pohřešowati. Srdečně tedy uwitají Čechowé i Morawané ústaw pro wespolné wywinutí tak důležitý; nám ale jest jen přáti, abychom se brzo stali žiwým oudem těla českoslowanského.

F. W.

Z BRNA.

Dne 30. května t. r. zemřel zde w 76. roku stáří swého Jeho Exc. p. Frant. hrabě ze Žerotína, c. k. tajná rada, přednosta c. k. mor. slezské rolnické společnosti a pán na Bludowě a Walašské Mezříči w Morawě a na Prusích w pruském Slezsku. Mrtwoł jeho odwežen dne 1. června do Bludowa blíž Šumberka, kdežto w nowě wystawěné rodinné kryptě wedle zbytků pozemských slawného Jana Karla ze Žerotína, kteréž tam zwěčnělý hrabě r. 1842 ze skrýše brandýsské přenesti dal, uloženo jest. Weleslawný rod pánůw ze Žerotína kwete nyní (po meči) o jediné wětwi, hraběti Zdenkowi, synu nebožtíkowě a pánu jmenowaných panstwí. — Ohlášení čili ohlas o brzkém wycházení Nowin slowenských a Orla podtatranského koluje již nepochybně i po Praze. Jak welice nás to potěšením naplnilo, že podniknutí tak důležité, jako jest wydáwání Nowin národních, po přemožení tolika překážek konečně w skutek uwedeno bude; tak nás zarmoutilo, an jsme z náwěští wyrozuměli, že oba listowé w nowé, teprw porozenu býti mající spisowní řeči (tedy již třetí na Slowensku) psáni a tedy jen pro část Slowenska určeni býti mají. Přáli bychom srdečně, aby tato část wětší byla, než jakáž se nám wzdálenýn býti zdá, by odloučiwé to počínání zdaru podniknutí samého příliš na ujmu nebylo. A.

BESEDY.

Školám, rodičům a wychowatelům! P. Kahn, rodilý Čech we Widni, uwolil se zhotowiti pro jistý počet předplatitelů kouli země i nebes s českými nápisy. Exemplar takowé koule stál by asi 16—20 zl., kdyby se ohlásilo sto odbíratelů. Každému, jemuž wšestranné wzdělání swěřenců swých pomocí jazyka mateřského na srdci leží, musí býti toto podnikání welmi wítané, a protož ani nepochybujeme, že by se mezi zámožnějšími našinci potřebný počet předplatitelů nenašel. Obšírnější zpráwu w této záležitosti dáwá jednatelský kancelář synů Boh. Haase.

Wěrný překladatel! Mezi několika mladíky stal se spor, jak se práwě po česku wyjádří schwere Polizeiübertretung? Jeden z nich, není to žádný žert! — jenžto wůbec za nejlepšího znatele češtiny mezi swými soudruhy platiti chtěl, hbitě a upřímně wyložil wýraz tento do slowa: „Těžké přešlápnutí policajta!“ Naproti tomu zase jiný

swobodnější překladač. Jeden wesničan wyprawowal kdysi o swé cestě, kterou byl za synem do L. konal. Nemoha si wšak hned zpomenouti na jméno jistého sídla, kudy šel; jal se je posluchačům krátkým popsáním na pamět uwáděti a mezi jiným chtěl také udat, že je tam zámek opatřený hromoswodem. Ale „magnet“ neměl práwě na snadě; tedy si pomohl jinak, řka; „Wíte, je tam ten krásný zámek; a na něm je políknuto na hrom!“

Srdečná sprostota. W jisté polabské wesnici dala si obec swětit nowý kříž. Po wykonaném obřadě nawštíwil duchowní pastýř rychtáře, u něhož i weliká část osadníků se sešla. Když pak se po nějaké chwíli zase k odchodu chystal, jsa již letitý starec, obrátil se ke wšem přítomným řka: „Dowolte, rychtáři a sousede! já si již zde přikryji hlawu, aby mi táhnoucí ouwětří we dweřích neuškodilo.“ — „I jenom podle libosti, Jemnostwelebný Pane!“ ozwal se pozadu konšel, „já už mám bez toho také na hlawě.“

Pohled na poslední literární úkazy.

2) *Horník.* Almanach na rok 1845. Sestawil a wydal P. M. Weselský. S rytinou kutnohorského chrámu sw. Barbory. Tiskem arcibiskupské impresí. Str. 204 w 8.

Almanachy neměly u nás až podnes welikého zdaru. Již několik jich powstalo, ale brzo opět zaniklo. Kde wězí toho příčina? — W obecenstwu? wydawatelstwu? či-li we spisowatelstwu? — W tomto posledním zdá se, že nejwíce, poněwadž wíme, že tu byla již několikráte wůle i síla k wydání nowý almanach wydati, a že z toho jen pro nedostatek dobrých rukopisů sešlo. Nebudeme ale wěc déle ohledáwati; wědouce, že tím ani článku k nowému almanachu newyzískáme.

W tom ohledu je tedy podnikání p. Weselského welmi chwalitebné, že se odhodlal nemilou mezeru w pěkné literatuře naší wyplnit, a zasluhuje tím wětší podpory, an s wydáwáním i dobročinný oučel spojuje. Čistý wýnos připadne kutnohorské nemocnici. Kritika nalezne w Horníku arci ledacos, co před soudní stolicí její docela neobstojí: takéť ale musí upřímně wyznati, že w letošním ročníku jakési žiwější napnutí nežli w loňském pozoruje a to ji naplňuje dobrou nadějí. U nás je každé podnikání podobného druhu welmi obtížné, a požaduje krom wlastní dospělosti welikou známost se swětem spisowatelským, pak wytrwalost we swém oumyslu. Na wenkowě jsou tyto obtíže ještě wětší, nežli w Praze, w literarním centrum.

P. Weselský swolal wloni i létos pod swou korouhew několik nowých i nadějných jmen, ale připojil k nim také starší a známější. Rozmanitost článků je pěkná wlastnost Horníka.

Letos přinesl tento almanach 1. dobře psaný žiwotopis nebožtíka kutnohorského děkana J. Herzana od samého wydawatele. 2. Chrbokow. Powěst místní od W. W. Trnobranského, jehož jméno (W. W. T.) jsme dříwe pod několika zdařilými deklamowánkami we Kwětech čítali. P. spisowatel je šťastný u malowání jednotliwých scen, ale wnitřní ústrojí této powěsti není welmi pewné — ani dost nowé. 3. Malešow a jeho okolí, příspěwek k děje- a místopisu českému od F. Peško-ho; článek pilně pracowaný. 4. Písně od W. J. Picka, lahodný ohlas oblíbeného pěwce. „Hwězdy“ a „Weselé skonání“ náležejí mezi jeho lepší básně. 5. Bělomíra. Obraz z domácího žiwota od Řezníčka. Bujná, skoro přeplněná řeč, skwělé wyličowání — ale trochu málo hlubokosti a spojitosti. 6. Básně od W. W. Trnobranského newyrownáwají se jeho deklamowánkám 7. Noc ze žiwota mladého lékaře — dobře, lehce psaná humoreska od J. J. L—ského. 8. Nowý důl. Hornická powěst od L. S. Zajímawé powídání. Čte se welmi pěkně. 9. Dlouhé wlasy, deklamowánka od J. Burgersteina. Hrawý žert. 10. Chrám sw. Barbory. 11. Srdce wlastencowo, od J. K. Tyla — k deklamaci. 12. Wysoký zámek od K. Wl. Wójcického. Dobrá polská powídka. 13. Ohlas lyry české — 3 pěkné básničky od Čacké, Němcowé a Slowanky. — Wydání pěkné a dosti lewné. Přejemeť celému podniknutí dobrého zdaru a dlouhého trwání.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 83.
12. roční běh.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštownich ouřadů Rakouského mocnářstwí půlletně s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK PRO ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

12. červenece 1845.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

Český Jazyk — moje škoda.

(*Pokračowání.*)

„Přicházím tuhle z roští!" odpowídal jsem, bez welkých průtahů do trávy se ukládaje. — „Musel jsem tu zůstat přes noc, proto že jsem nemohl do městečka dorazit."

Přitom jsem se teprwa jak náleží na mladou tanečnici podíwal. Byla asi w mém stáří — modré a hrawé oči její upíraly se na mne welmi laskawě. Zdáloť se mi, jakoby šeptaly: I witám tě — witám tě! — ale twáře její — ne snad žeby nebyly hezké býwaly! o nikoli — byly to hezounké, outlounké twářinky: ale já se jich přece trochu lekl. Byly jaksi diwně zažloutlé — i krček byl takowý i ručinky; jáť nemyslil w prwním okamžení jinak, nežli že má ubožátko žloutenku, a co jsem o tom hořkém hostu slejchal, nemohlo mě nyní radostí naplnit. Lítostně jsem tedy na ni pohlížel; ona pak, zdálo se, porozuměla mému pohledu, neboť oči její se ještě wíce rozlaskawěly.

To wšecko ale trwalo mnohem kratčeji, nežli jsem to mohl popsati, a mezi tím jsem musel i muži w šněrowaném kabátě odpowídati.

„A kde jsi byl, dudku, žes nemohl do swého hnízda zalezt?" ptal se mě dále.

„Já se opozdil w šírém poli — a zmátl si pak cestu."

„A co jsi dělal w šírém poli, králíku?"

„Já..." tu mi wázlo slowo na jazyku. Newěděl jsem, jakou zazpíwat. Na štěstí přinesla stará žena z wozu kus chleba a twarohu.

„Tuhle jez, chocholouši!" řekl muž — „a powídej."

Já se chápal snídaně; ale powídat jsem neměl chuti. S prawdou jsem nechtěl na swětlo, a něco si hned smyslit — to jsem neuměl. Matka hrozíwala: Kdo lže, ten krade! — já jí wěřil a bál se šibenice. I chtěl jsem tedy prozatím řeč zamluwit a obrátil se k zažloutlé holčici.

„Ty nebudeš snídat?" ptal jsem se jí.

Ona hodila očima kwapně po muži, jakoby odpowěd teprwa u něho hledala, a pak řekla líbezným hláskem: „Hala bala kinky."

Já wywalil oči, i chtěl jsem se ptát poznowu, ale nežli jsem k tomu slowa sestawil, ozwal se muž hromozwučným hlasem: „Nech ji, chrouste! to je mladá Indiánka. Ta ti nerozumí. Raději powídej."

Ale já nemohl ještě powídat. — „Indiánka?" opakuju plný podiwení, a ústa mi zůstala do kořan otewřena. Moje tehdejší zeměpisné známosti neobsahowaly totiž ještě wšech pět dílů swěta, a Balbiho český kabát nebyl také ještě došitý, abych se byl w něm ku wšem národům podíwal: já znal indiána jen co — krocana, a tu si tedy můžete mé ustrnutí pomyslit, když jsem měl to hezounké děwče za indiánku držeti.

Ale muž doložil na mou otázku ještě jednou: „Indiánka!" — a sice tak pedálowým basem, že jsem musel wěřiti. — „Indiánka je to — z indiánské země," wyprawowal jednozwučně a tak plynně dále, jakoby to četl — „kteráž leží na rohu šestého dílu swěta, w lewo když se z Čerweného moře wyjíždí. W té zemi rostou samé piškoty a cukrowané mandle, proto jsou tam lidé tak přižloutlé; neboť mnoho sladkého kazí čerwenost krwe člowěčí. Wšak o tom ještě uslyšíš, jen až se ti jazyk na indiánskou řeč podřízne. Teď mi ale, strakapoune, zatím powěz hezky po česku: co jsi dělal w poli? Ptám se tě už po třetí—a mám toho dost. Snad tě tatík někam poslal?"

„Neposlal," řekl jsem polohlasitě; hlawa mi šla jeho křikem do kola a sousto se mi w krku příčilo.

„Tedy jsi wyšel sám — z wlastní wůle za městečko?"

„Z wlastní wůle — ano."

„Ahá, teď se máme! To je ta melodie — ano! oh, wšak já o ní slyšel!“

„Co jste slyšel?“ ptám se celý malomyslný, a ruka s twarohem přimrzla mi u huby.

Muž mrknul na děwče — a to odešlo k wozu. Sám si potom ztuha ke mně přisednuw, upnul na mne swé jiskrnaté oči, jakoby mě chtěl až na grunt srdce proskoumat, a bral mě na skřipec.

„Ale kam pak jsi dal hlawu, tetřívku? že jsi se tak zatoulal?“

„Já měl hrozný strach — a ten se mi wrazil tak silně do nohou, že jsem je pak musel na ramena wzít.“

„Ano, ano — hwízdali to tam po ulici. Uteklo prej jsi, wižle! a tatík se po tobě sháněl.“

„Sháněl?“

„S karabáčem w ruce... Přitom blýskal očima jako afrikánský drak.“

Já sklopil hlawu a nemohl se na snídani už ani podíwat. Po zádech mě to šimralo, jako bych se byl do mrawenčího hnízda položil.

„Nechceš-li, aby ti hnáty přetřískal, tedy mu nesmíš hned na oči — počkej, až se mu krew ochladí. Zůstaň zatím u nás, kůzle! poslouchej a dobře se ti powede.“

„U wás?“

„No — co wywaluješ oči, chramostejle? Padni raděj na kolena a děkuj wšem Swatým, že tě k nám přiwedli. Zde se nekramaří — newleče trakař — hahá! Zde jsme páni newídaných produktů a wzácností — zde máme ze wšech sedmi dílů swěta nejprwnější nadurální gabinet. Pojď a podíwej se!“

S těmi slowy wstal a wedl mě k wozu. Já šel za ním jako zmoklá slepice. Na woze otewřel jednu skříni, a okázal mi její wnitřek. Tam bylo wíce přihrádek a w každé něco newídaného. Tu stála wycpaná kachna, tam seděli dwa stehlíci, tu hryzla wewerka oříšek, tam bylo zas několik brouků... w prwním okamžení jsem ani nemohl wšechno přehlídnout. Mysl moje nebyla tak spořádána, abych se byl mohl přírodozpytnému pozorowání oddati. Já myslil jen na otcůw karabáč, a přeslechl jsem wšechny wýklady, které mi patron nejprwnějšího naduralního gabinetu o swých pokladech učinil, až mě konečně zase jeho zwučné: „Chceš?“ k pomyslu na wěci nejbližší přiwedlo.

„Chceš tedy u nás zůstat? chceš jíst a pít a weselé žiwobytí mít — a nebo chceš raději wejprask, až z tebe olej poteče? — Mluw, bulíku!“

„Wejprask nechci...“ začnu se škrábat za ušima.

Tedy jsi náš — basta!“ zazwučel muž a klepl mě na rameno. „Od té chwíle jsem twůj principal — twůj druhý tatík, až se dowíme, že se prwní udobřil. — Stará!“ obrátil se k ženě, která z nás ani oka nespustila — „podej sem flašku, ať se kluk oblízne, a pak...“ nato jí doložil něco potají.

Stará zakýwala hlawou, wylezla z předu na wůz, kde se hrubá plachta jako malá budka wypínala, a přinesla proutím opletenou láhew. Hned na to seděl jsem opět se swým principálem pod listnatou střechou na trávnatém koberci a měl jsem poznowu snídati. Můj nowý otec mi nalil skleničku rosolky.

Stará zašla zatím s holčicí hloub do háje, rozdělala tam skrowný oheň a přistawila k němu hrnec, do něhož byla wody z blízkého močálu nabrala, a z dwou kornoutů jakési koření wsypala.

„Neschlípuj uši, mopslíku!“ mluwil mezi tím ke mně principal, položiw si na chřtán sordýnek, jakoby mě chtěl chlácholit — „nefňukej, bazilišku! u mně budeš mít každý den poswícení. Já tě nedám — neboj se, a to by mohlo deset tatíků s karabáčem přijít — phá! newídáno! já jsem já — a nedám tě, dokud se otec na tebe nezasměje. Abychme ale daremných mrzutostí neměli — aby tě wlčí oko newyslídilo, musíme říkat, že nejsi... jak pak ti říkají, lewharte?“

„Tonda,“ řekl jsem pološplačky — přitom se mi ale chtělo také do smíchu, neboť rosolka mi chutnala, a já byl práwě poslední kapku wylousknul.

„Musíme říkat, že nejsi Tonda Kolínkůw — ale z daleka, z cizího dílu swěta... jen počkej! to bude ještě merenda. Já z tebe udělám člowěka, že na tebe celý swět hubu otewře.“

I mluwil a mluwil do mne dále — a já se přewalil nazad do trávy a hleděl wzhůru do hustého lupení, kteréž nademnou weselou ranní píseň šumělo — i byl jsem rád. Lesní zápach, bázeň před wejpraskem, dětská lítost, zpomínka na matku a na Turka, radost nad nowým tatíkem a rosolka — to wšecko owanulo mé smysly tak podiwně, že se počaly we mně točiti — že bych byl plakal a wejskal — že mi bylo wšecko jedno, co ze mne principal udělati zamýšlel.

„Jen když ta mladá Indiánka u nás zůstane!“ zablbotal jsem, jako by w tom celé mé štěstí záleželo — a principal zahučel, že zůstane.

Konečně přistoupila k nám opět stará žena, wzala mě za ruku, odwedla do houští — a tam mě wyswlekla. Já newěděl, co se to semnou děje — já byl omámen, a nežli jsem se nadál, stál jsem, jak mě Pánbůh stwořil.

„Počkej, holoubku, wšak my tě schowáme, že tě žádný karabáč nenajde,“ začala tu ke mně ohebným

jazykem brebencowat. „My tě budeme chowat jako wlastní kuřátko. Jenom hezky poslouchej a žádného nás nehněwej.“

Přitom omočila tmawý platěný kloc do hrnce, jejž byla již dříwe od ohně odstawila. Já musel oči zamhouřit a ona mi wjela mokrou plenou do twáře.

(*Pokračowání.*)

Z WÍDNĚ.

I.

P. Sch...... wypravuje we swé báchorce o ruských prstenech, sem a tam w Čechách roztroušených, a o ruských řádech u nás welmi hojných, o práwních rozsudcích, pouhým Němcům česky dáwaných, a o jiných wěcech neslýchaných — tak že se ze wšeho zdá, jako bychom byli nějací potlačitelowé! — tento p. Sch. tedy prawí, že se w Čechách slowo boží welmi špatnou němčinou káže. P. Sch. by nemél sebe a swou wěc w posměch uwádět, takowými udáními, která se na wlas ironii podobají. Ostatně buďme powděčni takowým odpůrcům, oni jsou pro nás prawé dobrodiní, neboť musí práwě swou polemikou jasně dokazowati, kterak je naše snaha šlechetná, na jak newywratném práwu, nejen přirozeném ale i literou a zákonem potwrzeném spočíwá, a kterak odpor jejich je chatrný, neprawý a bídný. Tomuto posledními udání p. Sch. se ani nechceme jak se patří do očí podíwat, ono za to nestojí a také by to nesneslo; jen to buď podotknuto, že by i rozený Čech na německé místo se dostal, za čas swého weřejného wychowání dost dobře německy naučit se mohl, neboť za 14 let ustawičného se učení němčině a němčinou, po který čas mu studium češtiny oprawdu we cwičení se w cizím jazyku welmi málo překáží, musí i ta nejtwrdší česká hlawa té řeči se naučiti. Malý pohled na staw náš přeswědčí nás o docela jiných wěcech. Kterak má při tomto stawu našeho weřejného wychowání duchowní česky učiti a kázati? Kde může nabýti ona sběhlost, přesnost, čistotu a důstojnost jazyka, která by byla potřebná k důležitému ouřadu a hodna tak welebného obsahu? Byloby oprawdu těžko pochopit, kterak tento ouřad od našich duchowních tak dobře konán býti může, kdybychom newěděli, jak hluboce mateřský jazyk zakořeněn je, že tak lehko wyrwati se nedá, a kterak nawzdor wšemu národní žiwot náš dost žiwě se zachowal, že je w stawu přemoci i tento nedostatek, a kterak oswícené naše duchowenstwo, duchem wlasteneckým proniknuto, šlechetnou horliwostí se přičiňuje, aby přemohlo nedostatek, kterýž by w stawu byl jemu wykonáwání ouřadu tak důležitého a welebného nemožným učiniti, a o kterém říci můžem, že nepochopujeme, kterak posud existowat může. O wěci této bylo arci již mnohokráte jednáno w článcích a we spisech rozličných; wšak je tak důležitá, že by se o ní ani přestat nemělo, jakož to činil onen Říman swým „ceterum autem censeo“ etc. Byloby arci dobře, kdyby jasná prawda i hned také moc wýkonnou do sebe měla, ona ale jen swítí, a wůle, matka činu, je zase něco jiného. Protož swětlo a wůli!

II.

Pan baron P. (musím samými pány swé dopisy začínat) uwádí, wypočítáwaje wýhody mlátícího stroje, také tu, že mlatci, kteří prý w krajinách českých nejwíce nejen zpurní ale i zlodějští býwají, ním by se stali wěrnějšími a powolnějšími. Tento způsob lid wychowat se nám a mnohým jaksi nelíbí. Poněwadž ale toto mínění p. bar. P. jen variace na starou notu (rustica gens, optima flens, pessima ridens) je, a tu, jak se říká, každý diskurs přestáwá: raději konec učiníme.

III.

Zajímawý to úkaz, že w posledních časech již mnohý hlas o Židech se ozwal, a že důležitost této wěci, u nás, w těchto listech nejprw podotknuté, uznáwati se začíná. Dr. Č. we Wčele zmiňuje se o kořalce, a zastáwá Židy co do pálení a prodeje této wody žiwota (aqua vitae jak se dříwe jmenowala, teď jí říkají jinak!) a prawí, že Žid žádnému kořalku newnucuje, že každý dobrowolně pije. Četl jsem píseň protikořalecní, w které Žid také swůj podíl slízl a doslýchá se, že místy lid i proti Židům a winopalnám se obořil. Kořalečnictwí je arci strašliwá neřest a nedá se zapřít, že ji Žid páliwá a Žid prodáwá; dá se ale ledacos uwesti, co této wěci jinou stránku poskytuje. Opomíjím, že je Žid rozličným omezením z mnohé žiwnosti a z mnohého postawení čestného wyloučen, a tedy přinucen se uchopit mnohého prostředku jemu samému dost protiwného, aby sebe a swou nazwíce četnou rodinu mohl wyžiwit, což při množstwí obtíží a břemen mimořádných wěc snadná není: táží se ale, proč Žid w jiných zemích (k. p. we Wlaších, we Francouzsku atd.) kořalku nepálí? kdo jí pálí w Norwegsku, kde největší ožralstwí panuje, a Žid trpen není? Mimo to wše nemá on wlastních winopalen, on je toliko najímá; tedy by se měl hlas wlastně proti tomu ozwat, že winopalen stáwá, které když ne žid, tedy jiný najímá. Ostatně by se mělo wíce proti pití, nežli proti pálení a prodáwání horliti, neboť přestáním onoho zarazí se toto důkladně, a je mrawnosti zpomoženo. Zdá se tedy, že poněkud bezpráwně kořalečníci, majitelé winopalen a jiní celou winu na Žida uwalují, an by s ním se o ní měli rozdělit, a Židowi menší díl dát, jak se často stáwá w jiných případnostech. Žida ale nemohou wystát. Ta nenáwist se dlouhými stoletími již w jistý mythus rozkořenila, ano i w jistou hrůznou romantiku o krwawých hostiích, o zabitých dětech atd. rozwila, které babské powídačky posud nejen damašskou luzu ale i wysokorodého Francouze přeswědčily, ano Neander (rozený Žid, nyní biskup protestantský) musel w Ewropě wydat swé swědectwí, že je to blud. Toť jsou arci poněkud příliš hrubé nítě we tkanině nenáwisti proti Židům. W nowějším čase wynašli nowé slowo „křesťansko-germanský stát,“ kterýž prý také nemá Žida trpět. Takowí idiologowé jsou ukrutní lidé. Jsou jistá slowa krásně znící, kterým wšelicos krásně zakrýti se dá! — Kdo ostatně swé srdce přemoci nemůže, nemusí Židu swou lásku wzdáti, nýbrž jen to, co mu práwem sluší, a tu není třeba dlouhého omlouwání, osprawedlnění a uwádění příčin; co mu patří, to mu patří, což arci welmi prosté a jednoduché je, ale tuze prawdiwé.

W. N.

ZE SLOWENSKA.

Bídný staw Orawy.

W č. 19. b. r. časopisu tohoto, na krátce o bídě orawského lidu pojednáwaje, nečinil jsem zmínky o pomůckách k zachowání lidu tohoto učiněných, poněwadž mi tenkráte nic jiného známo nebylo, leč pomoc panstwím a králowskou pokladnicí zaslaná. Teď ale, an již wíce obětí ze wšech stran Uherska došlo, an se dwakrát diwadlo w německém jazyku dne 14. dubna a 8. červina w orawském podzámčí hrálo, an se i 25. kwětna skwostný ples držel, ba i sbírka po celé Orawě se učinila; teď tedy s newýslownou radostí w známost uwádím, že příspěwky tyto asi 35.000 zl. stř. obnášejí.

Za peníze tyto kupují se zemčata, owes a ječmen. Jeden

hospodář dostáwá obyčejně 130 liber zemčat, něco méně než měřici (mecu) ječmena, tolik i owsa. I hotowé peníze těmto bídníkům rozdáwati se budou. Ubohý lid, wděčně prej ze swých wýšin dolů do městysu Dol. Kubína a Welkéwsi, kde se zásoba zemčat a ječmene nacházela, celé dny putowal, a bídně opět se swým břemenem na hřbetě k swé chatrči se ubíral. Je to prý smutný a hluboce zkormucující pohled na lid tento! Bledožlutý obličej, wpadlé, slabé oko, wráskowité čelo, kostliwcowi podobající se postawa, slowem: sotwa nohy wlekoucí člowěk značí orawského horala. I jakžby se nepodobal tři dny ležícímu w hrobě, an prý slaměné snopky se střech strháwá, je tluče, s moukou míchá a tak sobě bídnou potrawu připrawuje? an masa, ba téměř ani mléka, másla a jiných záživných pokrmů nejen nepožíwá, ale ani newidí? Wprawdě, kdo buď w Orawě nebydlí, buď blízký soused Orawy není a lid tento newidí, ten sotwa řečem těmto wíru dá, neboť nemá a nemůže ani míti jasného představení o této bídě! — Již se i krádeže — tak řídké u našich Slowáků — dopouštějí, anť otec obsypán mnohými dítkami ničeho nemá, čím by je, hladowé a plačící, nasytil! Kdyby byl zámožnější, byłby se wybral do Slawonska, aneb jak oni říkají „do swěta," aby tam w potu twáři toho nemilého hosta zbawen byl. Nemoha se ale wybrati, je přinucen, buď na nejwýš psotně doma se žiwiti, nebo žebráním chladnému hrobu ujíti. A to taktéž nuzné žebrání! Na wesnicech uteče se k několika hospodářům a přece sotwa tolik dostane, čím by nemilosrdný hlad jen na krátce odehnal. Nebo, kdoby prý wystačil takowému množstwí žebráků s almužnou! Wýš zmíněný počet peněz nepostačuje k zamezení této bídy.

I jakýže asi konec tato bída wezme? Můžeme sice i teď již z částky zawírat, že z 25.000 pomoci na nejwýš potřebného lidu* nejedna duše následkem nezdrawých pokrmů smrti za kořist padne. Jen aby nebe uchowalo ubohý ten lid od nakažliwé nemoci! Sic by padal co pod žencowou kosou polní tráwa.

Počet oněch, jenž tak zámožní byli, že se buď do Slawonska, buď do Banátu neb kdekoli by se jim trefilo kus země koupiti, wybrali, lonského podzimku obnášel na 700 — od 1. ledna 1845 po dnes wybíhá asi na 350 čeledí. — I blízký Haličan swou otčinu, ač práwě ne w tom počtu co Orawec, opouští a ubírá se za swým bratrem, buď do Slawonska, buď do Banátu, buď do čanadské stolice k Mezöhegyesi, kde dle jeho wýpowědi na králowské poušti tři wsi postaweny býti mají. Někteří Haličané kupují od orawských horalů role.

Na budoucí žeň horal se tuze netěší, an wíce než $^1/_4$ swých rolí ouhorem pro nedostatek setí nechati musí. I kdy wezme bída tato konce?

Již ale někdo se zeptá, odkud tak hrůzná bída pochází? Z jakého pramene se pryští? I nu, mnozí odpowědí: dwouroční neouroda jest toho příčina! — My ale prawíme, že owšem i dwouroční neouroda lid orawský žiwnosti zbawila: přece ale zárodek bídy této při jiných ještě příčinách, (které ale, jestli by někomu napadlo toho požadowati, teď odkrýwati nemůžeme) w nemírném užíwání páleného hledati se musí. Pálené našeho rolníka nejen wší majetnosti zbawilo, anobrž ho i na duchu i na těle hrozně zpotwořilo. W naději, že zemčata do winopalen odprodá, sází zemčat co nejwíce, ječmena a owsa málo. W podzimku býwají zemčata obyčejně laciné, tak že měřici zemčat za holbu již dáwno wypité pálenky židowi dáti musí. Poněwadž ale ze zemčat nemá žádnou píci pro howězí dobytek, nemůže ho následowně ani we wětším počtu zimowati. Tímto tedy zbawen jsa mléka, másla, masa — přinucen je špatnou krmy žaludku powinnou daň spláceti, což na tělo, i na ducha příliš zle oučinkuje. Kromě to zemčata, jak powšechně známo, role nad míru hubí, wšecky lepší, [illegible]ější, žiwnost bylinám dáwající částečky ssajíce. — I jakže tedy může w polowici, často koncem kwětna do šwabowisk* zasetý owes hojného užitku přinášet?

Kdyby tedy horal w předešlých rocích wšecko to, co mu Bůh na roli požehnal, aneb sobě on prací rukou swých wytěžil, w krčmě nebyl nechal, zajisté by nyní tak náramný hlad nebyl zakusil.

Na nejwýš ale zdá se nám, ba i w skutku již potřebné, aby se někdo lidu tohoto ujal! Poważujíce ho ze strany čisté člowěckosti, nacházíme w něm tolik krwácejících ran, tolik nečistoty, tak mnoho na oprawu čekajícího, že by oprawowateli hustá tma před očima zůstala, nedajíc mu prohlednouti, čeho by se asi nejprwé ujal. Tak k. p. ať prawíme: Což by se orawská půda nedala zlepšit? Či by se pálené nemohlo weskrz a weskrz zamezit? Či by se lidu pramenowé wýdělku nemohli kopáním dolů otewříti? Či by wenkowské, ba i městské školy nemohly w lepší pořádek uwedeny býti? Či orawský horal přece tolikou daň platit musí, co w Banátě přebýwající rolník? — Toto by asi bylo to wíce do očí bijící a oprawy potřebující; nepatrnějších, přepotřebných wšak opraw by se i wíce nalezlo. Tak ku př. proč by aspoň jedna pořádná nemocnice w Orawě založena býti nemohla? Proč by každá wes swou wlastní sypku** wystawět nemohla? — Jen ruce wen z klína a hleděti okem čistým, nezkaleným a čistě člowěckým, powznesti se nad každodennost, a jistě by se časem swým wšeho docílilo. Kdož ale bude onen oprawowatel? To je jiná otázka. Bude to kdy? Či-li nikdy? —

Politowání hodný stav oraw. horala a již již wšech ostatních rolníků pohltit mající, morem kořalečním hotowená záhuba mocně pohnula srdcem weleb. duchowenstwa tak katolického, jako ewangelického. Mnozí z nich wystoupili rázně, wystoupili neostýchawě a neohroženě proti pálenčenému moru, naproti té otrawě, a Bůh jim sám při začatém welkém a památném pro národ slowenský díle swé pomoci sesílá, an w mnohých církwích téměř do kolena wšickni páleného se odřekli, w jiných ale polowice aneb třetina již slib učinila. Nic jiného sobě nežeLáme, jen to, aby nejen mnozí z wel. duchowenstwa, anobrž wšickni jednomyslně spojenými silami k dílu tomu tak welkému ruce swé přiložili; aby i swětská wrchnost swého mocného slowa od tohoto požehnaných následků díla neodtahowala.

* * *

---

* Lidnatost Orawy obnáší 95.000 obywatelů. Wybraný je ale wýš dotčený počet ještě lon. roku w podzimku takowých, kteří již tenkráte téměř hynuli. Počet tento zajisté o $^1/_3$ ne-li o $^1/_2$ do příštích žní zroste.

* Šwabowisko - role, w němž předešlého léta zemčata rostly.

** W č. 19. těchto listů prawili jsme, že i ten nejpožehnanější rok nestačí k wýžiwě obywatelů orawských. To twrdíme i teď; sypky by se ale mohly naplnit tak, aby každý hospodář, když je zboží laciné a jemu Bůh na poli požehnal, byl powinen jistou míru do této sypky složiti.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 84.
19. roční běh.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštownich ouřadů Rakouského mocnářstwí půlletně s patřičnou obálkou 2 zl. 86 kr.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK

PRO

ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

15. čerwence
1845.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlaršich třikráte za týden, w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

MATICE ILIRSKÁ
bratrům Čechům a ostatním swým přátelům.

Waše krew se roznítila,
 Statní wnuci Poděbrada,
Wašim žárem zacítila
 Žiwot naše wčela mladá:*
Swětu jesti swazek známý
Prawé lásky mezi námi.

Bída často spasnou býwá,
 Mlhu z kalných zraků stírá,
Bratr k bratrowi se míwá,
 Síla ke Síle se sbírá,
Se swým druhem druh se pojí —
Sám jen wywrženec stojí.

Ulohou jeť wěku toho
 Slawné hájit jméno swoje —
Z dálky hledí bratrů mnoho
 Na králowstwí jednotroje.**
Hoj, neklesla Slávě s čela
Starožitná perla skwělá!

Poswěcené krwe řekou
 Pozůstatky Zwonimíra,***
Tu kolébku starowěkou,
 Wěrně také Čech† podpírá:
Potomek má we wážnosti
Místo slawné pradáwnosti.

Ač jsou w zdálné we prostoře
 Kmeny sláwské rozprostřené:
Wšem nám swítí jedna zoře
 Krásné doby zaslíbené;
Snadně my se objímáme,
Ruce sobě podáwáme!

Jak na břehu powltawském,
 Tak se u nás Wila jewí,
Pěje o národu sláwském
 Srdce jímající zpěwy:
Starou sláwu objewuje,
Nowou sláwu prorokuje.

Austrie! co slunce wezdy
 Budeš swítit bez proměny,
Kolem tebe — družné hwězdy —
 Slowanské se točí kmeny:
Hwězdy berou swětla swého
Jen ze slunce jediného.

Otec dobrý též rád míwá
 Dítě, ač matčiných lící;
Hřích jen — cnost wšak nerušíwá
 Swazek swatě spojující:
Dobrý laskaw je k cizímu,
Zlý zlým k dítěti wlastnímu.

Nuže, ruce podejme si —
 Newšak skrz podnoží tejně,
Ale s radostnými plesy
 Skrz trůn králowský weřejně:
Bychme we prostředku stále
Swého měli Otce — krále!

Tak wést národ nemeškejme
 Ku oswětě do swatyně;
Co je božské Bohu wzdejme,
 Lásku králi a otčině.
Lásku činnou bez ustání —
To jest naše wěčné přání!

Z Danice ilirské dle Pawla Stoósa přel. V. Furch, spoluzakladatel Matice ilirské.

* Matice ilirská zřízena jest dle příkladu a wzoru Matice české.
** Charwatsko, Slawonsko a Dalmatsko.
*** Poslední král Charwatů.
† Charwatsko, a sice Krapina, bylo dle powěsti půwodním sídlem bratrů Čecha, Lecha i Mecha — Strany oučastenstwí, ježto Čechoslowané na zdaru Matice ilirské mají, wiz letošní Kwěty, č. 74.

Český jazyk — moje škoda.

(*Pokračowání.*)

Já ucítil w twáři teplou tekutinu a silnou, dosti líbou wůni. I držel jsem. Stará mě dřela, jakobych se byl půl léta nemydlil — okolo nosu, na čele, za ušima, pod bradou — wšude. Já ještě držel. Potom zase plenu smočila a začala mi drhnout krk; mokro mi teklo po prsou, a brzo dostala se ruka její také tam.

Opět mě pustila a namáčela kloc. Já otewřel oči, na nic nepomysliw, a sklopil je na prsa — ale jak jsem se poděsil! Celá moje žebra wypadala jako černou politurou potřena.

I wykřikl jsem, ale stará se bleskowitě wzchopila a popadla mě za ruku. Oči se jí přitom leskly, jako když nimi wečer kočka zajiskří.

„Mlč—ani necekej!" sípala přitom, že jsem myslil: Nynčko tě každé slowo probodne! — „To je twůj nowý šat — to musí být! Či chceš, aby tě karabáč obarwil? Tys od této chwíle Mouřenín — to si pamatuj! až bude na čase, udělám tě zase bílého — jako budeš ještě dnes tuto mou ruku zas bílou widěti."

Co se dále semnou dělo, nebudu ani popisowati. Takéť jsem byl tenkráte napolo zmámený, a nemohu si již na každou maličkost zpomenouti, kterou by snad rypáček hloubawého kritika w mém powídání rád wyšťáral; ale musím jen krátce poznamenati, že jsem brzce wypadal jako hříšník, jejž ďábel na rub obrátí — celý černý.

I stál jsem mezi křowím, abych dokonale uschnul, a lítost i hněw, ano i jakási zoufanliwá weselost projížděla prsa moje. Jednou mě projela také myšlénka: Práskni do bot! — ale na neštěstí neměl jsem boty na nohou — šaty ležely opodál — a tak jako topič u pekelných pecí netroufal jsem si na jasný boží den, pod širé nebe wraziti.

Trpěl jsem tedy a trpěliwě dal jsem se také do nowých šatů obleci — to jest: do nowých, co se mé osoby týkalo; jinak byly ty režné široké nohawice s červeným pruhem po straně, ta žlutá westa s množstwím knoflíků a ta modrá, popředu diwně dokola stříhaná kazajka s červeným wyšíwáním i posléz ta kulatá, červená čepička beze všeho stínidla — to wšecko bylo již obnošeno, a leželo dlouhý čas mezi jiným strakatým šatstwem w truhle. Takéť mi bylo wšecko tuze široké a weliké; stará musela wšude zakládat a zatím zběžným stehem pomáhat. Teprwa později přišla celá ta liberaj pod nůžky.

„Kapitalně, mámo!" zwolal principal, jenž byl zatím wůz a koně hlídal, když jsme konečně z houští wylezli — i poklepal babě na rameno. „Tys přece jen má stará liška."

Mně se wrážela krew do twáří — zwláště když jsem zase mladou Indianku spatřil; myslím ale, že nebylo na mne žádné uzardění pozorowati. Klopil jsem ale také oči a wěšel hlawu.

„Hojehó, mladý krokodile!" promluwil ke mně principal z wesela. „Neškleb se mi, jako bys měl hryzení. U nás budeš mít, co srdce ráčí — zato ale musíš také poslouchat. Rozumíš, hawrane, co je to: poslouchat? Já ti to trochu wyložím. Od této chwíle jsi rozený Mouřenín a nesmíš tedy před cizím člowěkem česky ani pinknout."

„Ale —"

„Poslouchej! Kdyby na tebe někdo promluwil, tedy wyšklebíš zuby a odpowíš po mouřenínsku."

„Ale —"

„Mlč a poslouchej! — wšak ty to dowedeš — člowěk dowede wšecko, jen musí chtít — nebudeš-li ale chtít: tedy ti pomohu!"

Přitom sáhl do kapsy a wyndal z ní srnčí nožku, na jejíž konci se asi pět spletených řemínků houpalo. Tímto roztomilým nástrojíčkem šwihnul několikráte powětřím, až to zahwizdlo — a já wěděl hned, jak mi hodlá pomáhat.

„Tak dowedeš také po mouřeninsku odpowědít — jen když budeš chtít!" pokračowal dále. „Ku příkladu — zeptá-li se tě někdo: Odkud, černé kůzle? — tedy řekneš: Bura kulu čimara! neb: Dara bida kiks! — a chlapík otewře hubu i bude na to přísahat, že rozpráwěl s Mouřenínem. Zkrátka: já ti budu tatíkem — a ty budeš zato poslouchat—sicc...."

Přitom zahwízdal zase swou srnčí nožičkou a já sklopil hlawu. Málem byly by podemnou kolena sklesly. Jednomu wejprasku jsem ušel a na druhý jsem mohl chystat záda.

W tom se ozwalo na blízku psí štěkání — a srdce moje občerstwilo se náramnou radostí. Znalť jsem to štěkání, i obrátím se, začnu hwízdati a z plného hrdla: „Turku! sem!" wolati. A w několika okamženích, nežli se kdo nadál, wrazil do háje dlouhými skoky můj žlutosrstý přítel, napořád štěkaje a po zemi stopu mou očicháwaje.

„Turku!" zwolal jsem ještě jednou, a Turek se zastawil. Poznaltě hlas můj — ale nepoznal mě celého a dal se do hrozného witi. Já ho ale wolal napořád i wábil jsem ho — a on sklopil uši, stáhl ohon a začal se ke mně plaziti. I poznal mě konečně, zaštěkal, wyskočil, padl na mne a začal mi twáři lízati; — ale býwalá podoba soudruha jeho nepřicházela přece na jewo.

A já ho wzal okolo krku, přewalil se s ním na zem a plakal radostí.

(*Pokračowání.*)

Ze žiwota chudých.

(*Pokračowání.*)

Ubohá matka hleděla na ni, jako by jí nerozuměla; pak se tiše wzchopila, nedala jí odpowěd, obrátila se k posteli, a sepnuwši ruce, položila je na prsa. Tak tu stála hodnou chwíli a hleděla na mrtwol

Nejprwnější a nejkrutější náwal bouře w duši její byl se minulou noc wyzuřil, a zůstawil w ní zmrtwělé ticho — hlubokou pustotu. I hleděla na dítě swé — na to milowané, se wší láskou chowané a hlídané, hleděla na ně, an tu leželo jako z růže zawátý list — a neplakala. Pramen slzí jejích zdál se býti wysušen; ale měké srdce její bylo sewřeno neskonalou, němou žalostí.

„Nu, jakž je, paní Kačenko?" ozwala se zase pečenářka, nedostáwajíc žádnou odpowěd — „jakž je? Postaráte se o wečeři? Já to musím wědět."

„A moje dítě?" ptala se matka tiše.

„Ale co pak máte ještě pořád se swým dítětem? To je u Pána Boha a bude mít weselejší swátky, nežli zde na zemi. Pod wečer je uklidíme do dřewníků —"

„Ne, ne!" zwolala žena, jednou rukou umrlého pacholíka zastírajíc, jakoby ho někdo jižjiž odnášeti chtěl — „mé dítě zůstane na mé posteli, dokud mi ho neodnesou do kaple. Já budu swátky u něho slawiti."

„Wy jste....!" rozhorlila se pečenářka, mísu se swítkem zewrle do nůše tisknouc; — „ale ne — nebudu se zlobit. Nerada bych si ten dnešní den zkazila. Dělejte si, co chcete; ale já myslila, že mi dnes k wůli wšemu tomu, co jsem pro wás učinila, trochu pomůžete. No, jak se wám líbí. Wšak já se ohlídnu po ochotnější osobě. Za čtrnácté dní jí uděláte místo. To wíte bez toho, že jsem wás se čtrnáctidenní wejpowědí k sobě wzala. — No — tak pak mi alespoň tu nůši na záda wzít pomozte!" doložila k swé řeči, když nemohla ze samé newrlosti popruhu nalezti.

Trpící matka jí tiše pomohla — a pečenářka odešla bez dalšího pozdrawení do trhu.

Opuštěná, teď i z přístřeší wyhostěná matka sebrala swůj sáček, přepočítala peníze — rozmyslila se a začala pak přes židli přehozené šaty prohlížet. Od poctiwé sousedky wypůjčila si rozwiklanou cihličku, ohřála ji a wyžehlila swé kartounky. Pak se celá umyla, učesala, šaty a šátek co možno nejlépe na sobě urownala — wšecko welmi mírně, oči od swého dítěte takořka ani neodwracujíc.

Když byla hotowa, klekla u něho, pomodlila se a wyšla, aby si zařídila, co bylo k nejsprostšímu pohřbu potřeba.

(*Dokončení.*)

Z Prahy k Šumawě a naspět.

(Pokračowání.) I nawštíwili jsme ještě jiná okolní místa a ze wšech odnesl jsem zpomínku na krásnou českou hostinnost. Tu byl na př. Dolejší Krušec, kdežto se onen hrobní kámen s řeckým nápisem nalezl, který se nyní w Museum chowá. Na tomto statku musela se jindy sůl nacházeti; to wyznaje wlastní jeho název Krušec a zasypané šachty, kteréby snad bližšího ohledání zasluhowaly, pak stará, na ouřadě se nacházející swatební smlouwa, w které se někdejší majitel zawazuje, že swé dceři welikou část soli za wěno dá. — Když se jde z Dolejšího Krušce k Loučowé, je widěti na prawé straně w postřed polí hromadu kamení, kterýmž majitel bez wědomí wrchnosti hnouti nesmí, poněwadž prý pod ním poklad spočíwá! — A spasen bude, kdož wěří.

Konečně ale přišel den, kde jsme se museli s Loučowou loučiti, a wěru, zde se okázala prawda staré písničky: Loučení, loučení, jakž je to těžká wěc! Po mnohém zastawowání, objímání a rukou tisknutí pustili jsme se k Petrowicům. Tam jsme dali „s Bohem" starožitnému kostelu, kráčeli na wrch nad Kněžice, a zašli pak do lesa k Welhartícům. Myslím že je to nejrozkošnější cesta, po které se k hradu jde; neboť se tu zříceniny mezi dwěma lesem pokrytými horami tak pěkně wyskytují, že se krásnějšího obrazu žádati nemůže. Nejmrzutější wěc je přitom, že cestující wyšed z lesa, jen as třicet kroků od hradu stojí, celý roztoužen po láwce pátrá, kteráž by jej přes potok Ostružný k cíli přiwedla, z nedostatku takowé ale hodný kus k městečku zacházeti musí, nechce-li pod kolena wodou břísti.

Hrad stojí na skalnaté stráni klínowatého wrchu, jehož podnoží potok ze dwou stran obíhá. W průčelní straně stáwala, jak dle zákopů a wywýšeného místa ještě widěti, malá twrz, kteráž nepříteli blíže přistoupiti bránila. Hluboký příkop, jenž se u samého hradu nachází, a přes který se most spouštíwal, je celý we skále wytesán. Před ním, u samé brány, nacházejí se posud kamenná sedadla a zříceniny čtwerhranného stawení, kteréž bezpochyby těm, ježto se dále do hradu newpouštěli, za přístřeší sloužilo. Nám tu nikdo wejíti nebránil; místo zdwíhacího mostu byl příkop zemí wyrownán, brána do kořán otewřena a nad ní trámy pod býwalým obydlím hradního tak přehnilé, že jsme až do nepokryté swětnice widěli. Po prawé straně odtud táhne se holá zeď k bráně, po lewé straně stojí na skalnatém náwrší čtwerhranná wěž, do které se jen podzemním průchodem wcházelo, a kteráž mohla poslední outočiště obleženým poskytnout, když se nepřítel do samého hradu dostal. Po prawé straně od druhé brány je dolejší náhradí, kde se býwalé stáje a příbytky hradní čeledi nacházely, po prawé stojí jako se skálou srostlé hlawní stawení, býwalé to rytířské síně a panské příbytky, a pod nimi se nachází ono do půli w skále wytesané a ostatně sklenuté místo, kde se česká koruna, žezlo a ostatní klenoty w čas husitské wálky chowaly. Naproti druhé bráně táhne se k prawé straně stawení z pozdějších časů, které si tu předešlá wrchnost k obýwání wystawěla. Dole bydlí šafář, a nahoře je několik panských pokojů; wšecko je ale tak zpustlé, dlaždice na chodbách sem tam wytrhané, dwéře tak rozpukané, že jsme štěrbinami zaprášené pohowky, lehátka, stoly a několik stolic spatřili. Na prawém křídle tohoto stawení stála kaple, kteráž lonskou zimu tíži napadaného sněhu snesti nemohouc, se sesula, a část pokojů s sebou do propasti strhla.

S těžkým srdcem kráčeli jsme odtud k Nemilkowu, a okolo býwalého městečka Cachrowa, jenž jindy známému Fruweinowi z Podolí náleželo, ku Březí a dále ku Klenowé.

Čím blíže jsem k tomuto wrchu přicházel, tím rychlejší byl můj krok, a když jsem po stezkách žlutým pískem posypaných ku bráně w starožitném slohu wystawěné kráčel: krátil se mi dech, newšak unawením, ale spíše sladkou předtuchou.

Hleděw chwíli na obraz nad branou wytesaného rytíře, wešel jsem skrze ní na dwůr s oprawenými zbytky starého

hradu w jednom slohu nowě wystawěného zámku, a obnažiw hlawu, co w nějaké swatyni, táži se na muže, jejž weliký počet odbíratelů Musejníka w sladké i trpké paměti má; a hle! na balkoně, kamenickou prací w gotickém slohu hojně okrášleném, stojí ta šlechetná česká duše s tím německým jmenem, přiwětiwě nás kynutím dále jíti pobízeje. (Dokončení.)

DENNÍ KRONIKA.

Ze Smíchowa. (*Wycházka na Karlůw Týn.*) Dne 6. čerwence wyprawila se tu celá česká společnost od „Karla IV." časně z rána na Karlůw Týn, s tím úmyslem, aby starobylý památník našeho Otce drahé wlasti prohlídla, a pak aby také po wenku swou lásku k národním wěcem oswědčila a podobnou horliwost powzbudila. Na hradě se wšickni wýborně bawili w prohlížení starobylých wěcí; to jediné litujíce, že práwě tam, jako w swatyni drahých památek, kniha pod názwem: »Beschreibung der Burg Carlstein« wywěšena je. — Ta též společnost držela w hostinci pod hradem besedu, kdež nejprwé zazněla pěkná „Swornost" a pak „Kdes, wlasti má" atd. Mezi jinými písněmi přednášel p. Milwoj H. „Lásku k wlasti," p. Radislaw K. „Král Jan a pánowé čeští" a j. w. Celá společnost zdála se býti jednou rodinou a wšickni se bratrsky weselili.

Z Opočna. (*Hudební akademie.*) Ku prospěchu založenu býti mající nemocnice uspořádal náš šlechetný lidomil p. Dr. Skuherský zase jednou a sice dne 5. m. m. přispěním hudebního zboru c. k. pluku hraběte Hohenegga a mnohých zdejších i wůkolních ochotníků pěknou akademii. Zwláště pochwalného wyznamenání zasluhují obě slečny Lh. za krásný zpěw duetta z Titusu; p. D. H. za wýbornou fantasii na basetl a mladý Skuherský, žák pražského mistra p. Piče za wýtečnou hru na fortepiano. Mimo to wydobyly si dwa w českém jazyku přednešené zbory (od Veita a ml. Škroupa) wšeobecnou pochwalu, a dwě uwertury (od Rossiniho a Veita) byly welmi žiwě prowedeny, při čemž weliká část zásluhy p. kapelnímu mistru Alscherowi připadá. — P. Dr. Skuherský nalezá zajisté dosti hojnou odměnu we swém pěkném wědomí, i kdybychme mu ty nejsrdečnější díky weřejně wewzdali. L.

Z Českého Dubu. Jmenowiny Jeho knížecí oswícenosti p. Kamilla knížete z Rohanů nebyly pro nás letos jakési obzwláštní památnosti. — Po slawně Pánu nebes a země za blaho téhož knížete pána a weškerého oswíceného rodu w děkanském chrámu Páně podané oběti mše swaté wyprawila se společnost přes padesáte osob čítající na Ješted * (jinak Ještěr), kde pod hranolem tam stojícím domek, zatím z powálku zwedený, dobře umšený, střechou prkennou pokrytý poutnictwo přijal. Wedro ochlazowal wanoucí tam wětřík, a proto se společnost raději pod širou oblohou weselila, tu howorem, tu zpěwem, tu tancem, tu zas, ač podýmí (Höhenrauch) dosti překáželo, rozhlížením se dalekohledy po dědinách českých a lužických. Stolowáno na holé skalnaté zemi, kde se společnost dokola rozposázela. Při toastu na zdraví a sláwu knížete pána a weškerého rodu položen při hudbě a střelbě základní kámen k stawení, w němžby sem přichozí se ukryl, odpočinul a po tak dlouhém stoupání i něco k občerstwení a posile nalezl. Jisto, že i po dlouhých letech ještě wděk přijde obydlíčko toto každému, kdo na Ještěd wyleze, a tu snad i přenocowati zamyslí, by odtud přewelebný wýchod slunce uwiděl. S.

* Wrch u Liberce (Reichenberg), wůbec Ještěr, po německu Jeschken se nazýwá. Lid český na tom wrchu we Swětlé, Hodkách a Pasekách bydlící nazýwá jej po dnes Ještědem neb Ještětem. Tak se i w českodubských starých gruntowních knihách, z nichž prwní rokem 1525 a druhá 1554 se začíná, a ježto se ještě naskrz jazykem českým psaly, čte mnohdykráte: w Českém Dubě pod Ještědem — a nikdy tam nestojí pod Ještěrem.

Z Morawy. (*Habrowany. Kníže Miloš.*) Panowání Miloše w Habrowanech nebylo stálé. Když se kup již potwrditi měl, našly se překážky, kterých nebylo možné odstraniti, a protož Miloš zase do Wídně i bytem se nawrátil, nemoha úmyslu swého uskutečniti, aby totiž Habrowany zakoupil. Budčemil.

BESEDY.

Nešťastné slowo! Jistá osoba zanewřela strašliwě na ubohou češtinu; a z jaké příčiny? — Byla newěstou a měla se swým milým ženichem, wojenským trumpetrem, w Praze u sw. J. ohlášky. Stalo pak se, že při jednom prohlášení swého příštího sňatku sama přítomna byla. Jak jí ale bylo okolo srdce, an tu slyší: „Wstaw sw. manželstwí wstoupiti míní N.N., trubač w pluku atd." — Celá jako w ohni wyrazila hned z kostela wen, a kolik dní a kolik nocí k wůli té nezdwořilé češtině prý plakala, aniž je naděje, že se kdy s ní opět smíří.

Maličké brknutí! — Nemotorné a směšné býwá kolikráte u lidí, jenžto si rádi na Němce hrawají, užíwání německých formulí: »Geben Sie mir die Ehre«, a »ich werde mir die Freiheit nehmen.« Pračasto si to mnohý splete tak, že řekne: »Geben Sie sich die Ehre, — nehmen Sie sich die Freiheit und besuchen mich.« — Něco podobného přihážíwá se i s českým slowem „ráčiti". Ne zřídka uslyší wenkowský duchowní od mnohého osadníka: „Těší mne, že sem Jich zase jednou ráčil spatřiti; — wždyť pak je tomu skoro již týden, co sem s Nimi neráčil mluwit!" atd. — Ano wyprawuje se také anekdota, že někdo, nakládaje obilí na wůz, dal se do řeči se swým p. farářem, a chtěje mu wýstrahu dáti, aby tak blízko ke koni nepřistupowal, poněwadž kopawý byl, we swé pečliwosti takto se pronesl: „Welebný Pane! prosím, jdou o kousek dále, aby Jich kobyla neráčila kopnout." —

Český purismus! Kdysi domlouwal jsem našemu domácímu řezníku, že nám již po nějaký čas tak špatné maso posílá. „Račte odpustit," odpowěděl, „práwě ten kus já nezabíjel; tím je winen můj spoludruh N. Ten wosel zabil cla, který za nic nestál!" I. L. K.

Nowá kniha.

Prostonárodní dějepis české země. Od J. B. Malého. Kniha pátá. **Časowé od Wáclawa IV. až do Ferdinanda I.,** od kterých dob koruna česká při slawném domě Rakauském zůstala. W Praze, 1845. Tisk a sklad Jar. Pospíšila. Str. 91 w 12. Seš. na pěkném papíře za 10, na sprostém za 8 kr.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 85.
12. roční běh.

KWĚTY.

17. července
1845.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštownich ouřadů Rakouského mocnářstwí půlletně s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

Noworoční noc.

(Powěst národní.)

Ke kmotře Hátě, jenž příští hádá,
I tajné wýroky osudu bádá,
Tři přišly krásky we strasti lásky.
„Rok, di,' uplýwá a co srdce strádá,
Nesplněno; nám nejdou záletníci,
Léta utíkají a kwěty prchají.
Raď matko! potěš srdce žalostící!“
‚Těžkýť žal lásky, wece na to žena,
Leč rada lehká, bude-li odměněna!‘
„O odměnu ty se nestarej,
Jenom nám dobrou radu dej!“
‚Nuže, rce bába, poslyšte mě, děwy!
Powímť wám wěrně, co ledakdos newí:
Weloúčinných wrou kouzel moci
Za dnešní noworoční noci,
Kdy předwěcí praduchowé
Rok kladou do jámy hrobowé;
W té noci stínu i lásky zlaté kwítí
Čarownou září swou milencům swítí;
Poslyšte, jak udá se wám je wzíti:
Pokoj zameťte, wyčisťte, wytopte,
A prostřete pro tři páry,
Než widličky na stůl dáti se chraňte,
Sicby neprospěly čáry;
Dewatera jídla zbytky schowejte,
Nowopečený chléb připrawit dbejte,
Do něho wrabčí krwe kropíce pějte:
Kdo toho chleba okusí,
Ten žárem lásky pláť musí.
Za soumraku kwítka na wěnce
Trasohlawá na hrobkách wyhledejte,
Jiných na poprawišti natrhejte,
To přiwnadí wám mládence.
A kdy posléz se zblíží duchů doba,
Ke stolu w sličném rouchu sedněte,
Dewatery dřezhy w krbu rozžžete,
Drahého ždajíc každá sobě soba.
Wše-li tak wěrně wykonáte,
Milenců jistě přiwoláte,
Přijde ke každé mládenec,
Požádá dworně o wěnec.‘
Odplatí děwy bábinu radu,
I wracejí se uspokojeny,
Kwětiny sbírají we trupím sadu,
Klidí a kutí, chystají wnadu,
Plníc wěhlasné slowo stařeny.

Již rok se kloní —
Duchowé co swěta zárod pěstili,
Jej nesou wěčnosti w mateřský klín,
Jejíť to syn —
A spolu roní i mnohý kwět,
Co těšil krásou swět.
Ba rok se kloní,
A w jizbě děwy
Milostné zpěwy zwoní,
Kol stolu sedí,
Ke dweřím hledí,
A řewnou touhou milenců ždí:
„Zde ždáme — po wás wzdycháme!
Ej swětnici jsme wytopily,
Pokrmy chutné připrawily,
Pro wás se šwárně wystrojily —
O pojďte, milenci, a jezte,
Wěnečky krásné si wezte!“
Tak pějou lady,
A mocně působí kouzla wnady:
Klep — klep! — a w jizbu čackým krokem
Dwé sličných jonáků wchází,
A podle díwek se sází,
Milostným w oko hledí okem.
Dwé jonáků — tré děw!
Páry milenců
W ozdobě wěnců
W sladkém kochání
Se k sobě wroucně winou;
Důwěrná slowa linou
Bezděky w jemný zpěw,
Promlky mnohotajné
Přerýwá leda wzdech;
Plamenowroucí dech,
Se s dechem snubí,
Tak duše s duší
Slast ráje tuší,
Poprwé zří a lubí
Druh mila druha,
Ta tam je tuha —
Nad prsoma po líté bouři
Se míru pne duha
A zrakoma unylost mhouří —
Rty drhající
Tu ručku — tu růže lící —
Tu ústek medoronné číše
Celujou skromně, swatotiše,

Ráz heslem hlasným —
Jakoby chtěly
K rozkošem šťastným
Swět zbudit celý,
K sladkému kochání
A celowání. (Dokončení.)

Ze žiwota chudých.

(*Dokončení.*)

Zpáteční cesta ji wedla přes weliké náměstí, na němžto se hlučný, pohyblíwý, mnohotwárný žiwot prostíral. Ten ji wytrhl poněkud z hlubokého zamyšlení a oživil pustotu srdce jejího.

Tu stály ty rozmanité krámy a kotce, okolo nichž léta minulá se swým malým pacholíkem obcházela — někdy mu krejcarowou hračku kupujíc, někdy se ale na budoucí časy těšíc, až bude moct odrostlejšímu celé jesličky zjednati. Letos byl by té wýznamné hračce, tomu zbožnému dárku, již rozuměl; ale.... tu ležel studený, s očima zawřenýma, a ustálým srdéčkem, a hračky celého swěta nebyly by ho mohly potěšit.

Ale skrze matčinou duši táhly bolnosladké upomínky jako ochlazující wanot skrze sprahlou kwětnici — a srdce její začalo žiwěji tlouci, začalo okříwati... a slze jí wstoupily do očí. Dnes měla peníze — dnes mohla pěkné welké jesle a zelený strůmek s pentlemi a cukrowými wěci zjednati — dnes mohl jejímu jedináčku Ježíšek hojně nadělit: ale dnes musela matka jenom na jeho rubášek mysliti.

I myslila naň — ale myslila také na to, že by s ním ten poslední štědrý wečer ještě utěšeně ztráwiti mohla! Myšlénky truchlících matek bywají podiwné.

Ještě jednou wrhla se před sochou Nejbolestnější matky na kamenný stupeň a pozdwihla ducha swého k wroucí modlitbě. Nedbala na chladný wítr, kterýž jí oudy w lehkém šatě mrazil; nedbala na okolní hlučný žiwot; modlila se — a weliký mír, křesťanské odewzdání-se do rukou nejwyšších, probouzel se w duši její.

Nebylať to obyčejná, paměti wštípená, a ledabylo odříkáwaná modlitba, ježto se jí lehkým šeptem z třesoucích-se rtů winula; to bylo prosté, nelíčené, nehledané rozpráwění duše její, to byla weliká, odlehčující zpowěd.

„Wšechny moje prosby, moje doufání byly nadarmo — dítě mé umřelo — já newím, co si počnu. Ach, nyní poznáwám, že jsem hřešila — nyní to cítím, Panno Nejswětější — z weliké, pozemské lásky k muži zapomněla jsem na hlas boží w srdci swém — nyní to poznáwám — metla boží mě wytrhla z mého omámení. Ach, oroduj za mne, Matko boží — pohledni na mne, Slitowniče, okem milosrdným — wždyť jsem již dosti utrpěla — dítě mé leží mrtwo — plod hříchu mého je zrušený a jiného newím, co bych byla zpáchala — čím bych byla takowou míru hněwu twého zasloužila. Ale nepowažuj to za hrdost — ne, ne! já jsem hříšná osoba — wím to; ale já newěděla, že mohu láskou hřešiti. O slituj se již jedenkráte! — nechceš-li mě za mužem a dítětem lásky mé zawolat, tedy oswěť mysl mou, abych se ti zalíbila — a posilni srdce mé — aby nepuklo. Já se oddáwám do rukou twých — nalož semnou dle swé moudrosti a milosti...."

Potom wstala a nakoupila wěci ku pohřbu — kus bílého plátna na rubáš, růžowou pentličku, malý křížek, několik obrázků a dělané kwítí na wěnec; nakoupila ale také.... hračky k štědrému wečeru.

8.

Wenku se zase chumelilo a wítr k tomu hwízdal. Začínalo se přitmíwati.

W chudobném příbytku necitelné pečenářky a osamělé matky hořely dnes dwě tlustější swíčky a kamýnka wypouštěly lahodné teplo. Hrmotná žena, upachtěním rozehřátá, prostírala si na stůl a chystala wečeři, připrawenou po mnohém brumlání a newrlém osupowání. Přitom šoupala těžkými krampály, bouchala dweřmi, šramotila stolem a židlicí — wšecko na znamení swého pohoršení, že jí nechtěla skličená matka po wůli být a černou rybu ustrojit. Zato si umínila, že jí na jiný způsob poškádlí — že si jí ani newšimne, a mluwnou sousedku k wečeři pozwe.

Ale matka neměla dnes mysl na takowéto wěci tělesné. Ona seděla u swého stolečku, jejž si byla k pelesti přistawěla, a došíwala rubáš. Jedním okem hleděla na šití — druhým na swé drahé dítě. To leželo čistě umyto tak tiše na posteli, jakoby nejkrásněji spalo! Wedle postele ležela sprostá, žlutá rakew.

Zhubenělé twáře matčiny byly jaksi nepřirozeně červené. Oči se jí leskly. Pospíchala se šitím — konečně byla hotowa.

Nyní začala umrlé dítě oblíkat. Outlounké články slabého tělíčka se jí podáwaly, jako by w nich ještě žiwot byl. Brzo ho leželo w rakwi natažené, w dlouhé bílé košilce, u krčku růžowou mašličku, ručinky na prsou složeny, mezi nimi křížek, na hlawě z růží wěnec, okolo sebe malowané obrázky.

Na druhé straně w malé sedničce skwěl se zatím bílým ubrusem prostřený stolík a na něm se leskla welká bílá mísa s čistými talířemi, w prostřed mosa-

ný swícen s tlustou swíčkou. Na podlaze, na kusu střípku hořely dwa františky; wedle talířů čekaly na stejný osud červené třínohé swíčičky.

A hlučně otewřely se dwéře a přes práh wešly pečenářčiny hosté—wedlejší wdowa, hokynářka, s dwěma dětmi. S radostným pokřikem přiskočily mladí nezbedníci diwoce ke stolu, a když je matka odehnala, přihrnuly se k posteli.

„Podíwejte se — podíwejte se — tu leží umrlec! Ah! ten má hezké obrázky!"

„Jdete stranou?" rozkřikla se matka, a ohlížela se, kde by na ně co popadla. Nejraději byla by nějaké polínko do ruky dostala. Pak se obrátila k pečenářce, a hodíc hlawou po umrlém dítěti, ptala se: „Tohle zde tak zůstane?"

„Jestli wám to překáží....?"

„Mně ani dost málo. Newěděla bych také proč? Tělo jako tělo. Já se už wyspala wedle umrlých. Já myslila jen — nemá-li paní Kačenka dnes nic jiného co dělat, nežli to němé pouzdro hlídat?"

„Í nechte ji!" usklebila se pečenářka. — „Kdo chce kam, pomozme mu tam. Jak si kdo ustrojí, ať papá! Sedněte, paní kmotra! Malým dáme talíře tuhle na truhlu."

A brzo kouřila se z mísy horká rybí políwka — brzo cinkaly čtyry lžice, a wedle talířů hořely červené swíčičky.

Na druhé straně ale stawěla mlčící matka u hlawy umrlého dítěte pěkný smrkowý stromek, s pěknými wýdymkami a mašličkami, s pozlacenými švestkami a malowanými obrázky; a kolem po wětwičkách zapalowala teňounké woskowé swíčičky.

Bylo to weselé — srdcem lomcující podíwání! Radost a smutek, žiwot a smrt naproti sobě — ten obsah weškerých dnů wezdejších.

Hluboko wtiskl se tento štědrý wečer w paměť ubohé matky.

Z Prahy k Šumawě a naspět.

(Dokončení.) Po srdečném uwítání uwedl nás do swého skromného obydlí, tichého stánku s překrásnou wyhlídkou, kterýž mimo nejpotřebnější wěci k pohodlí, jen českými knihami zanešen byl. Nato nás prowáděl po hradě. Nejprwé jsme wešli starou půwodní branou na nádwoří starého hradu; tu jsou nyní příbytky pro čeládku, prádelna, špižírna, kůlny, stáje atp. —wše wkusně w starém slohu zřízeno. Wlewo stojí wysoká čtyrhranná wěž, kde se býwalé podzemní wězení, tak nazwaná lidomorna nachází. Wýše bylo obydlí hradního a hlásníka. Nejwejš pod přístřeším je kolem wěže dřewěná pawlač, odkud se na wše strany daleká wyhlídka otwírá. Odtud jsme šli do ostatních zřícenin, kde starobylé zdě s příjemnými procházkami tak spojené jsou, jakoby jedno k wůli druhému zřízeno bylo. Příkré místa, odkud se krajina přehlídnouti může, jsou pohodlnými stupněmi a železným zábradlím opatřené; slowem ze všeho wyswítá dobrý wkus twořitele toho wšeho, hraběte Stadiona, kterýž dle nesmírného nákladu, jakýž tu wedl, do místa welmi zamilowán býti musel. Trápí-li ho někdy myšlenka, že je opustit musel, budiž mu útěchou, že Klenowou muži odewzdal, který stejnou láskou a krasochutí o tento hrad pečuje. Tu jsem stál we wýklenku goticky ozdobeného okna staré hradní kaple wedle býwalé rytířské síně, a přál si, abych sem mohl weliký počet našich bohatýrů přikouzliti, aby se krásným příkladem muže, jejž žádné rodinné památky na tento hrad newáží, rozplamenili a pak stejnou láskou staroslawné příbytky swých slawných, powěstných předků opatrowali, a jen polowici peněz na to obětowali, které na cizozemské obyčeje wynakládají.

Ohledawše i hlubokou studni šli jsme do hradu nowého. Nejprwé do kaple. Je to swatyně, která wkusnou nákladností člowěka welmi dojímá. Na oltáři goticky okrášleném stojí obraz matky Boží z alabastru. Nad kaplí je wížka s pěknými hodinami.

Potom šli jsme arci také na domácí diwadlo se podíwat. Je to pěkný skrowný chrámek; škoda wšak, že se w něm tak zřídka obět Thalii přináší.

Konečně nás wedl wážený přítel do pokojů krasocitného majitele. Jsouť, jakož i ostatní pokoje hostinské, na gotický způsob ozdobené, dwéře a na wětším díle wšechen nábytek w tom slohu skwostně a nákladně pracowán. Na ouprawném psacím stolku ležely některé nowější plody naší literatury — mezi nimi Musejník, Kwěty, Poslední Čech.

Mimo to jsme také zwěděli, že se tu na úradě wšecko, co se jen konati dá, w českém jazyku wede, o čem nás také p. kancelářský, neobyčejný to muž mezi wenkowským ouřednictwem, černým na bílém přeswědčil.

Jak rozdílné byli city, s jakými jsem odtud a s jakými z Welhartic odcházel! Dejž Bůh, aby wždy po trpkých okamženích tak utěšené přicházely!

Od Klenowé šli jsme k Tejnici a pak dále ku Klatowům. Cesta se napořád horšila a u samého města, kam jsme již za pouhé noci dorazili, byla tak špatná, jakož jen za času, když stálé prší, rozestawená silnice býti může. Neustále wězeli jsme nad kotníky w blátě; po prawé straně widěli jsme welkým nákladem zřízené sady a procházky — jako by se naší bídě posmíwaly.* Pro pouhou noc nemohli jsme se ani po městě ohlídnout. Z nedůstatku weřejných zpráw jsme ale bez toho wěděli, že bychme nenalezli, co by nás těšilo. I to jsme wěděli, že tam mají také diwadlo a dosti schopné ochotníky; oni zwou ale raději prwní komiky welkých německých diwadel k německým představením, nežli by na to pomyslili, aby w českém městě českému lidu po česku zahráli. Bůh je napraw, a přiweď na cestu, po které budou muset za menšími městy pokulhávati.

Druhý den ráno jsme ujížděli k Šwihowu, a odtud k Přešticům na poledne.

Jsouce po cestě w několika wesnicích pohledem na ryzý národní kroj potěšení, dostali jsme se do Plzně. Je to posud to staré, wěrné město, které starým obyčejům a zwykům, ať jsou jakékoli, wěrné zůstáwá! Také jsem tam posud ani jediného českého nápisu nespatřil! Jda okolo místa, kdežto jsem dwa slawné wečery přežil,* nemohl jsem je minouti, bych je nenawštíwil; dali jsme si tedy diwadlo otewříti. Wšude prázdno — pusto jako w hrobě! Tenkrát se nebylo arci čemu diwit; ale ono prý tak také bywá, i když se sama Thalie přistěhuje, a chce-li prý diwadelní ředitel budowu naplnit, musí

---

* P. cestowatel naráží na diwadelní české představení před J. c. k. Wysostí arciknížetem Karlem Františkem r. 1840.

redutu dáwati; truchlo-, čino-, weselo-, zpěwo- a směšnohry, hraje prý wždy jen prázdnému stawení.

Druhý den wedla cesta k Plasům, a odtud ke Králowcům. Podíwawše se na kostel, a w hrobce na staré Kryšpeky, jeli jsme dále ke Kožlanům. Je to dlouhé, na obou břehách potokem wymleté strouhy wystawěné městečko s radnicí. Na tuto poslední wšak ať čtenář welké wíry neklade; neboť když jsme tamtudy jeli, byla zpodpírána asi půl kopou trámů, a může býti, že z ní teď už nic wíce není, než hromada zpráchniwělého dříwí. Průmysl, jak se podobá, je zde pouze na šewcowstwí, hrnčířstwí a homolkářstwí obmezen; tak jsem alespoň z wýrobků za okny wystrčených pozorowal.

Swětlá je Kožlanům welmi podobné městečko, jen že má nowě wystawěnou radnici, o kteréž mohu s wětší jistotou říci, že posud stojí. Odtud jsme již za tmy dorazili do Rakowníka. Tam bylo práwě wšecko „rozpráwkami letního cestowatele" rozkwašeno. I pozdější cestowatel, jenž několik listů ze swého deníka do Kwětů zaslal, zdá se, že se tou hořkostí nakazil; sice by byl nenapsal, že s wětší spokojeností Rakowník opustil, než letní pan cestowatel, o němžto jistit mohu, že odtud **welmi spokojeně** odešel. Rakowník je město, které by mnohým jiným za příklad sloužiti mohlo, jak sám letní cestowatel rozpráwí.

Druhý den zabloudil jsem také na tamější hřbitow. Kostel zde stojící, pochází dle nápisu nade dweřmi, z počátku druhé polowice šestnáctého století, ačkoli starší wypadá. W dřewěné zwonici wisí tři zwony s českými nápisy, ulité w Rakowníce ku konci šestnáctého století. Na náhrobcích jsou nápisy, wyjma asi dwou, naskrze české. To mi wšak nikdo za zlé pokládati nebude, když řeknu: že by se na zpráwnost těchto nápisů lépe hleděti mělo, a pokleskům, jaké jsou na příklad „Anna **Dwořák**, Barbora **Weselý** a t. p., uhnouti se mohlo, kdyžto wše ostatní dokonalé se jewí.

Rozžehnawše se třetího dne s přiwětiwými hostiteli, ujížděli jsme w lehkém kočárku k Strašecímu a odtud pěkným owocným stromořadím k smečenskému zámku, skrz přiwětiwé městečko Muncifai, okolo hrobky časně zesnulého hraběte Klama Martinice k Slanému — a odtud po nowé, křiwolaké silnici k cíli naší touhy, do milé Prahy. J. K. Zbraslawský.

BESEDY.

Nowý prostředek k poněmčowání. Stará Hamletowa průpowídka, že se na zemi wěci dějí, o nichžto se rozumu lidskému nezdá, je pořád ještě prawdiwá. K takowýmto wěcem, ježto leží mimo rozum lidský, patří také rozličné soudy a zdání o Slowanstwu. My sami zkusili a přečkali jich hodný počet — a ještě jich zkusíme, ale také přečkáme. Doma sice, po blízku nás, neozwe se už tak snadno hlas, bytost a naděje naše upírawý, ano máme příklady z nejnowějších dnů, že nás německé zdejší organy uznáwají — tak prawil nedáwno „Ost und West": Nejedná se již wíce o bytí a nebytí české národnosti, ale o její twé a mé w němectwí po Čechách: — zato jsme ale ještě pořád terčem jistých lidí za hranicemi, kteří si tak wysoko na strom německé jazykowé národnosti wylezli, že nyní wše, co okolo stromu widí, také za swé powažují. K smíchu byl zase jedenkráte článek we Wšeobecných nadepsaný z Karlowých warů, z něhož jsme se dowěděli, že je národní naše hnutí jen jako galwanismem wywozeno, že wlastně již tedy mrtwí ležíme a jenom ještě trochu sebou škubáme; že je panstwo naše pošetilé, ježto dětí swé česky učiti dáwá, že by sice mohlo s těmi „čechische Leute" w jich jazyku rozpráwět, aby si je naklonilo atd., ale že by mělo k jeho spáse hlawně k tomu prohledat, aby je, co nejdříwe poněmčilo. — Moudrá to rada — že ne? ale ti čeští lidé jsou od několika století tak twrdohlawí, že jí nechtějí pochopit. P. karlowarský dopisowatel zapomněl jen prostředky udat, jak by se rada jeho wywedla — a to mi diwno nejwíce. Powážliwěji počínal si wážený krajan jeho p. Hundrich we Wratislawi ohledem na Poláky, ježto si pod pruskou wládou tu swou polštinu odwyknouti nemohou. Ten prawí přímo, že by se měla polským hospodářům na jistá léta daň odpouštět, kteří se wykáží, že se již němčině přiučili, a ji též we swé rodině zawedli — a pak že by se měli wšem těm premie rozdáwat, kteří se s poněmčowáním jiných obírají!! — Co tomu říkáte? Inu, bylo by alespoň zase kus díla pro lidi, kteří se nechtějí poctiwého řemesla přichytit. Zda-li by při něm ale stloustli, netroufáme si rozhodnout. A. Ž.

Štutgartské nowiny oznámily rozkaz k. finanční komory pro podunajský kraj, w němž stojí, že se wšem Židům zapowídá přístup do lázně „Boll" kam se až posud chodili mýt a koupat. — Pěkný to příklad lásky k bližnímu.

W Rusích se podáwají Židům, kteří sobě rolnictwí hledí, welké wýhody, ba mnohem wětší než těm, kteří obchod wedou.

Obywatelstwo cikánské w Rusích, obnášející 90.000 duší, bude prý nuceno opustit bludný žiwot a w městách se usadit. — Nebohá romantika je w posledním tažení! Co tomu řekne p. *Viktor Hugo*, jemuž se nedáwno zamilowaná schůzka s chotí malíře Biarda tak špatně podařila, že by ho žárliwý manžel bez mála byl dal zawřít, kdyby jej důstojnost pérská nebyla chránila. Mělo přijít k procesu, ale p. malíř se rozmyslil a upustiw od žaloby udělal prý raději karikaturu: „Jak Viktor Hugo leknutím umírá."

W Petrohradské akademii činí se sbírka lebek ze wšech těch rozmanitých národů, které žezlu mocného cára jsou podrobeny. **

Hrabě *Račinský* odkázal 20.000 tolarů k založení polské realní školy w Poznani. — W Ostrowě otewřelo se 14. dubna nowé katol. gymnasium o čtyr třídách, w němž se předměty w polském jazyku přednášejí.

Jako *Šturowi*, dálo se také p. *Francisci*-mu, prozatímnímu učiteli slowanského jazyka a literatury na lyceu lewočském. Maďaři odstranili tohoto pro každý šlechetný čin zahoříwajícího mladého muže bez welkých okolků tak jako jeho předchůdce, aby se slowenská mládež již ani gramatice učit nemohla. **

Nowá kniha.

Nowočeská bibliotéka wydáwaná nákladem českého Museum. Číslo V. *Josefa Jungmanna Slowesnost* aneb nauka o wýmluwnosti prosaické, básnické a řečnické se sbírkou příkladů w newázané i wázané řeči. (Druhé opravené a rozmnožené wydání.) W Praze, 1845. W kommissí u Kronbergra a Řiwnáče. Str. 836 w 8. Seš. za 2 zl. stř.

Wydáwaním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 86.
12. roční běh.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštownich ouřadů Rakouského mocnářstwí půlletně s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK

PRO

ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

19. čerwence 1845.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

Noworoční noc.

(Dokončení.)

Jen jedna sedí lichá —
Není se k druhu přitulit
A milostiwě přiholubit;
W žalostném bolu wzdychá:
„Uwila jsem wás, kwěty, u wěnec,
Nejde si pro wás drahý milenec!
Ach, tobě žárem mým je zvýti,
Swadnout s mým srdcem, outlé kwítí!“
Tak smutná děwa wzdýchá,
W nepokoji jí líce planou,
A na wěnec wřelé slzy kanou.
Jižjiž rok roku jde wstříci,
A druha nelze dostíci.
„Ach kýž už Sitna robenec
Si jednou přijde pro wěnec!“
Rouhawé díwky hlaholy
W komoře matku probudí,
Ta připlouhá se o holi
A kárajíc k ní takto dí:
„Ach dcero má, nech rouhání,
Nech Sitno w pokoji!
Pomniž co ondy w kázaní
Kněz hlásal o říši o dwojí,
A o ďábla wěčném odboji.
Nenítě spíle s pekelným wrahem;
Lákawě swětem on pobluzuje,
A po lupu slídí, zlobu kuje —
Lapá w síť duše osudným tahem,
Ba newolán se blíží člowěku,
Kdy w bezpečí si howí blahém.
Pros raději o nebes opěku,
By Bůh nás zlého uchowal,
Nám blaho, mír a spásu dal!
Ba proste boha, modlete se,
Panenky, modlete a položte se,
Duchowé doby wanou hrozy,
Bohpomozi!
Dost dlouho jste již bděly,
Jásaly, plesaly, pěly —
Dětičky, jděte spat,
Musíte časně wstát!“
Tak wece stařena třesoucí bradou,
Na holi swé se z dweří odwliká,
A postať stínů očím uniká,
Jež děwy přilákaly kouzla wnadou.

Leč stín-li to, co citem tak wroucím
Swé lady pěstujou w náručí žhoucím?
Stínu-li rtíčky tak líbě sládnou,
Tak čaromocným howorem wládnou?
Celowáno, kocháno — ač duchů čas,
Bděno sladkým zdáním mimo kázně hlas.

Jen jedny prsa, plny hoře a strázně,
Rouhawá slowa sypou nehorázně:
„Zemský-li ke mně nestane milenec,
Ať z pekel host si přijde pro wěnec!“
Rce — w tom kýs lomoz rází sluch čilý,
Hned k oknu děwa — ach, to snad milý!
S kočárem čtwero brůn letí,
A sluzi černě oděti
Již roučím tryskem před důn dospěli.
Zajisté to kochánek zmilelý!
Již síň stopami zaznívá,
W oustrety swému hosti
S laskawou horliwostí
Milenka pádí ohniwá:
„Wítej mi, mládče, wítej!
Hle wěnec jsem tobě uwila,
Tě dlouho, dlouho želila,
Miláčku srdce wítej!“
‚Twůj wěneček je krásný dost,
Dwomým se hlasem ozwe host,
Jest-lis ho w pátek newila,
A z kwítků-li je, jež má milá
Swou rukou w sadu pěstila;
Uwit-li řádně, w dobu
Wolím ho w skrání zdobu.‘
„Já kwítka řádně wila do wěnce,
Jež pěstila jsem pro swého milence,
Prawdu-li čírou můj ti nedí hlas,
Ať si mne i s tím wěncem wezme ďas!
Na — ale powěz mi: jakou to skříni
Twoji to sluzi kladou tu w síni?“
‚To klenotů přinesli schránu,
Tím wěnem daří choť swou pannu!‘

Zwědawým kwapem díwka přikročí —
Dsky s třeskem wráz se rozskočí
W zející rakew — walem do ní
Se děwa nawou jata kloní,
A sluhů čtwero chopí, odprawuje
Lože pobledlé, swadlé roby,
Nesou newěstu a choť následuje,
A slubný wěnec rakew zdobí.

Kdy wypršela duchů doba,
Zmizeli též milenci oba;
Se steskem hledí na se děwice:
„Ha, kde jsou choti, kde naše družice?“
I skočí od stolu a wběhnou w síň,
Leč po hošich — po díwce ani stín,
Jen příkrý puch
Razí jich čuch.
Běží wen seznat, co se zdělo;
Co wšak jich oko uwidělo,
Nikomu nezjewily ústa wíce,
Na prahu schwátil úžas krasawice.
W dwou trupů siré oči a siné twáře
Noworočního slunka swítí záře.
Nerodiž nikdo smrtelným okem zříti,
Co Sitno má swou šerou clonou krýti. —

J. Kalina.

Český jazyk — moje škoda.

(*Pokračowání.*)

4.

Moje prwní mouřeninská lekce.

Tak jsem přišel do nowého proudu, i měl jsem co dělat, abych se jeho wlnami šťastně probrodil. Bylť jsem Mouřenínem a musel jsem se dle toho chowati, nechtěl-li jsem známost s principálowou žílou udělat.

Ten můj principál — je-li ještě na žiwu, dej mu Bůh méně odwážliwých nápadů, nežli byl onĕn poctiwé české duše do mouřeninských a indiánských kabátů přelíwat — ten powěstný majitel slawného gabinetu, pan Fabian Makotrus, byl podiwný mužíček. Já newiděl od té chwíle podobného.... tlučhubu, když se o nějaký prospěch, zwláště o nawštěwowání našeho gabinetu jednalo. Tu prášil, tu wěšel bulíky, tu nebylo člowěka swětem sešlejšího, s wětším nebezpečím zápasilého, wzácnější pamětihodnosti majícího a pro potěšení obecenstwa wíce podnikajícího — tu nebylo nic nad něho!

Awšak práwě pozoruju, že u swém wyprawowání tuze welké skoky dělám, a to nesmím, aby Pawel nebo Šawel neřek, že se mi pásmo příběhů mých pomátlo. Bez toho jsem bystrému čtenáři nahoře již něco prozradil, co mělo později jako diwadelní překwapení způsobit. Tedy hezky zwolna, nitku za nitkou.

Nenadálé zjewení-se Turka nás trochu pomátlo — a zwláště pana principála. Bezpochyby myslil w prwním okamžení, že i můj tatík w patách za psem přichází, a to by mu bylo arci koncept trochu zkazilo.

„Ať ta mrcha ani nepiskne — sice ji zabiju!“ prohodil ke mně rychle a polotajeným hlaholem — potom pošeptal něco staré ženě, zakýwal na díwčici a začal kwapně koně zapřahat.

Stará se skrčila, a wlekla se pak takořka po čtyrech na kraj háje, odkud se mohla po okolí rozhlednout. Dosti záhy se ale zase wrátila, a twář její byla znamením jistoty a pokoje.

„Nikde ani člowíčka!“ prohodila krátce k principálowi. „Pes je bezpochyby zwyklý na kluka — zasteskl si po něm a pustil se za ním sám a sám. Bude mít dobrý nos.“

Já doswědčil slowa její, že je Turek můj nejlepší přítel, i žádal jsem principála, aby ho také za to powažowal a u sebe podržel. Ten se ale začal jaksi rozmejšlet. Bezpochyby počítal, že je to trochu mnoho, když mu najednou dwa krky přibudou; konečně si ale přec odhodlaně fousy zakroutil.

„Co myslíš, Báro?“ ptal se staré. „Náš Fousek doklepal — a hlídač nebude na škodu.“

„Wždyť jsi pán,“ řekla stará; „dělej, co se ti líbí.“

„Umí hlídat?“ obrátil se tedy principál ke mně.

„Oh — a jak!“ doložil jsem ochotně. „Když mu poručím, nehne se ani z místa, a kdyby šípky padaly.“

Principal si dal říct, a přijaw Turka pod swou ochranu, učinil nás oba oudy swého naduralního gabinetu. Mně poručil potom, abych celou cestu hubu držel a wykázal mi na woze koutek pod plachtou, z něhož jsem neměl ani bradu wystrčit. Do druhého koutku sedla mladá Indiánka a mezi nás uwelebil se sám principal, roztáhnuw nohy hodně před sebe. Tak nás byla plna budka.

Stará seděla na kozlíku a řídila spřežení. Turek běžel wedle wozu, každé okamžení po mně očima mrskaje.

Jelo se hezkým krokem — ale jelo se stranou wšech wesnic, které jsem byl ráno w okolí počítal. Makotrus chtěl co nejdříwe a nejdále z krajiny upláchnout, kde byl dwa nowé oudy swé společnosti nalezl.

Na woze mě učil mouřeninsky.

„To wíš, komáre, beztoho,“ začal swým zwonowým tónem — „že stojí swět na samém forteli. Kdybysi nebyl z dobré školy, muset bych o tom jinák s tebou rozpráwět; ale kramářůw kluk wí, co je swět za skořapinu, a jak pracně z ní člowěk jádro dobýwati musí — ať pomáhají zuby, nehty nebo kladiwo. Když může, prodá ku příkladu twůj tatík dozajista za rýnský, co za pět grošů nestojí.“

„To není prawda!“ ozwal jsem se na to a krew mi začala w srdci skoky wywádět. I měla k tomu také příčinu. Můj otec měl wšelijaké chyby — ty nesmí ani ten nejzaslepenější powahopisec z kroniky žiwota jeho wymáznout — ale poctiwost w prodaji: to byla

jeho welká cnost, to byla jeho powěst a sloup celého obchodu. W tom ho znali, kamkoli přišel. Na slowo Kolínkowo mohlo se w prodeji přísahat. Je to trochu podiwné — skoro k neuwěření; ale proč by nemohl mít kramář také něco zwláštního?

(*Pokračowání.*)

Pozdraw Wás Bůh!

Dr. Karel Herlosssohn wyprawuje w Kurandowých „Grenzboten," s jakou žiwostí si na swou milou Prahu zpomněl, kde se narodil, a to u příležitosti welké powodně, když ku sbírání příspěwků od redaktora powzbuzen byl. Tato upomínka pohnula ho, aby sepsal krátkou zpráwu o swém wystěhowání-se z Rakouska, z níž poněkud wyswitá, proč z krajanů našich práwě on šetrněji a laskawěji o nás smýšlel a psal, než mnohý jiný. S námi to už přišlo tak daleko, že každý německý článek o Čechách s nedůwěrou do ruky bereme, obáwajíce se, abychom nemuseli w něm čísti o poslední hodince národu našeho, anebo o dobré radě, jaká nedáwno w „Isis" stála, že uděláme nejlépe, když se do Ruska wystěhujeme, kde na slowo šlechetného spisowatele Němce s ochotou přijati budeme. Prawou ruku bych wsadil, že by týž šlechetný Němec, kdybychom mu to k wůli udělali, mezi prwními křiklouny stál, a prstem na nás ukazowal, jak hanebnému panslawismu samowolně a zrádně do chřtánu wbíháme. Na nás přichází bájka o wlku a beránku k trpké skutečnosti. — Že se wystěhowalému spisowateli Herlosssohnowi zle wedlo, že ho nakladatelé utiskowali, a že mu w kapse zwonilo jako na welký pátek, tomu se ani ten spisowatel český nepodiwí, který byl jednou za nowelu na mastné (?) brambory pozwán.

Bylo to času toho, jejž nazýwá H..... prwním měsícem prwního faraonského roku hladu, když se u souboje mezi dwěma Řeky seznámil s Milutinowićem, srbským básníkem a spolubojowníkem Milošowým. Milutinowić meškal w Lipsku, chtěje tam nákladem knížecím dát tisknouti swůj epos „Serbianka", w němž Milošowy činy slawně opěwal. I sháněl se srbský básník také po někom, kdo by mu dílo jeho do němčiny přeložil. Dowěděw se, že je Herlosssohn Čech, a že se we Wídni také s jinými slowanskými jazyky obíral, došel k němu a podáwal mu za každý arch překladu plnowážný dukát. Práce ta stála mnoho potu; w Lipsku nebylo žádného srbského slowníku, a překladatel musel si ruským a českým pomáhat. Za pět hodin byl ale přece prwní zpěw dokončen, a obnášel asi čtyry strany tisku. Milutinowić padl Pražanu okolo krku a zwolal: „Chwála Bohu! ono to půjde!"

„A w skutku šlo to také tři dny," wyprawuje H... dále; „tu jsem ale, co se zatím Šimon s jednou průpowědí trápil, najednou péro z ruky pustil a hlawu na stůl položil, řka s powzdechem: Já nemohu dále!" — ‚Jsi nemocen?' tázal se Milutinowić. — „To ne! ale já jsem neměl už dwa dni ani w ústech — hlad mě až k smrti trápí." — ‚O můj Bože!' zwolal přítel můj, běžel k swému stolku a wtiskl mi několik dukátů do ruky. Brzo ale se také jemu dukátů nedostáwalo; Miloš přestal posílat, a Milutinowić wězel w nesnázi, neweda jak by tisk originálu obstaral. Tu mi při našich denních schůzkách powídáwal rozmanité děje, báchorky a powěsti srbské, které jsem bedliwě spisowal, a Baumgaertnerowi do „Módních nowin" zasílal. Dále byl mi nápomocen u překladu wětší srbské básně ze sbírky Vuka Stefanowiće Karadžiće, kterou jsem do listu „Morgenblatt" odwedl. Tam byla hned tištěna, a já dostal za ni osmnáct tolarů saských. Osmnáct tolarů! ani jsem swým očím newěřil, když mi je sluha z Kummerowa knihkupectwí wysázel. Tenkrát jsem poprwé zwolal: Maš alah, bůh jest welik! Několik takowých tureckých frásí pochytil jsem od Milutinowiće, který turecky uměl."

Buď jak buď, my si myslíme, že si Herlosssohn ledakdy ty těžké chwíle prwního literarního žiwota swého připomíná, kde mu opuštěná Musa slowanská laskawou družkou byla, a pomocnou ruku jemu podáwala. On nemůže hořce zanewříti na ty, kteří okolo též Musy shromáždění usilují o swé wlastní dobré práwo, nechtíce tím nikomu na swětě ublížiti. — Ku konci píše: „Po třinácti letech spatřil jsem opět s tlukoucím srdcem tu krásnou Prahu, plnou památek; ale nikde jsem necítil se býti tak nešťastným, jako tam. Kromě tří wěrných druhů byl jsem celému swětu mrtwý, nenalezna kolem nic jiného, než hroby. Přátelé z mladých let dílem umřeli, dílem se do wšech konců swěta rozprchli — někteří také na zmar přišli. Mne již nikdo neznal — myslím, že nebylo w Praze tehdáž ani deset osob, které by něco odemne byly četly." (W tom alespoň se zajisté zmýlil.) „Newýslowná žalost mě opanowala, i toužil jsem opustit ty známé ulice, kde jsem jako stín se plížil. Možná že by mne byli Pražané podrželi, kdybych byl mohl u nich we „skwělých okolnostech" zůstati. Jestli je který z rodilých básníků wíce miluje, to newím; ale častěji a hlasitěji to alespoň žádný newyřknul. — Kdo chce w Praze pěkné literatuře se oddat, musí býti buď dworním raddou, anebo alespoň professorem."

Poslední pozdrawení, které Pražanům posílá, je české a zní doslowně: „Pozdraw Wás Bůh!" §.

DENNÍ KRONIKA.

Z Wěže. (*Objasnění článku: Nedělní škola we Wěži* w č. 36. letoš. Kwětů.) Nezasloužená pochwala nemůže těšiti žádného člowěka, jemuž na prawé cti záleží, proto se také nucena widím, řečený článek objasniti, aby wážené čtenářstwo nepřipisowalo mému owšem upřímnému, nikoliw ale tak rozsáhlému wlasteneckému působení wíce zásluhy, nežli skutečně zasluhuje. I newím wěru, co as dobromyslného pana E. Slawomila k tomu přiwedlo, že okres mé činnosti nad skutečnost wynášeje s prawdou dosti swědomitě nezacházel. — Netřeba mi teprw dokazowati, jak málo praktickým potřebám w krajině zdejší wyhowěti umějí řemeslníci, kteří každodenně chléb swůj stawitelstwím wyděláwati musejí. Tento nedůstatek seznal jsem i já: a to práwě pohnulo mě — což by wšak w podobných okolnostech každý wlastimil byl učinil — sdíleti jim podle swé možnosti a síly, co by w jich řemesle dobrého působení míti mohlo. Přemítaje wěc delší čas na mysli, w polowici ledna b. r. jsem ji w skutek uwáděti počal. Řemeslníci w tomto mém wyučowání podílu beroucí byli ale wesměs jenom sousedé z Wěže, nikoliw ale ze sousedních dědin. Předmět, o němžto jsem přednášel, sahá do stawitelstwí, při čemž jsem je také w rejsowání cwičil. Počet nawštěwowatelů mého cwičení neobnášel nikdy wíce, než 8 — 12 osob, a nikdy se k němu nehrnuli zástupem. O lučbě nepřednáším, i musím se upřímně wyznati, že mi to nikdy na mysl nepřišlo, an moje lučebnické wědomosti tak dalece nedospěly, abych o nich prostonárodně přednášeti mohl. Ano také pochybuji, že by takowéto přednášky zdejšímu, méně než jednoduše wzdělanému řemeslníku wůbec prospěšny byly. — Ostatně ale mohu wážené krajany ujistit, že wšemožně o to pečowati budu, abych powěst o této škole we Wěži bez mé wědomosti a proti wšemu nadání zuweřejněnou, seč jen jsem, uchowal a zasloužil. E. F. Schwarz.

Z Trutnowa. (*Oumrtí.*) O půlnoci na den 11. t. m. skonal po dwouleté churawosti František Zwěřina z Ruhwaldu, auskultant zdejšího magistratu a prozatimní radda w Hostinném w 27. roce swého wěku, a byl dne 13. o třetí hodině odpoledne na hřbitowě u františkánského kláštera pochowán. S ním zhasla opět nadějná hwězda na obloze naší literatury, a swadl kwitek we wěnci našich wlastimilů. Mimo to, že přispíwal wýbornými prácemi k almanachu „Libuša" a do časopisu „Bohemia" a „Erinnerungen", a že zanechal krásnou sbírku básní w rukopisu, básnil také od několika let českým jazykem, a dwě jeho básně byly již we Kwětech (poprwé 1843 w č. 8.) wytištěny a pak i do jiných nářečí přeloženy. Želíme ztrátu jeho wzácné wzdělanosti, wýborné schopnosti ducha a dobroty srdce. Kdož jej znal, jistě polituje tak časný odchod jeho. Až do poslední chwíle byl duch jeho činný, jasný, bodrý a pln rozsáhlých náwrhů. Nejen wzdělanost a obsáhlá známost literatury, ale i obratnost w úřadowání a zběhlost w práwech byly okrasou jeho ducha. Swadla otci utěcha, příbuzným naděje, wlasti zdárný syn, a mně dobrý přítel, s nímžto jsem po dwouletí zde we smutných okolnostech se těšíwal, a těkáwaje s ním na lučinách literatury na wšeliké strasti zapomínal. Pokoj mu kyne u paty nebenosných Krkonošů; ti strážní welikáni jsou mu náhrobkem, a náhrobní nápis on sám si w básni, w čísle 92. r. 1843. we Kwětech wytištěné, napsal, pěje o sobě:

Jdi na hřbitow,
Hrob tam zelený;
Skřiwan rychle přes něj běží,
Mládenec w něm tiše leží,
Slunce jarní kol se skwí,
W teskných snách twůj milý spí,
Žal a lásku necítí.
Ani slunce z jeho spaní
Touha twá a twé wolání
Wic ho nezbudí! —

L. Lhota.

Ze Supíchhor. Den památky sw. Barnabáše nemohl se krásněji swětiti, jako letos w krajině naši na Lukawci, panstwí supíhorském. Konalo se toho dne poswěcení školy, kterouž milostiwá wrchnost puzena láskou k mládeži na wlastní outraty wystawěti dala. O 9. hodině wyjeli jsou shromáždění páni ze Supíhory do Lukawce, kamž z celého okolí lid se hrnul, a kdež při hlučné hudbě a četné assistencí kněží z celého panstwí konána byla slawná mše swatá od wysoce důstojného p. vikáře okrsku grulichského. Po mši sw. držel náš wýborný kazatel, wel. p. Ant. Buchtel, welmi srdečnou a přiměřenou řeč o potřebě škol a wyučowání mládeže k zachowání dobra naší milé wlasti. Na to se konaly obřady předepsané k poswěcení škol, a po těch obrátil se weledůstojný p. celebrant k milostiwé wrchnosti a skládal jí wřelé díky, zwlášt milostpaní hraběnce, kteráž jako upřímná matka poddaných swých dobra a blaha obecného nad míru pečliwa jest, konče tím přáním, aby dobrotiwý Bůh rodinu hraběcí na dlouhá ještě léta zachowati ráčil. Na to následowalo kantáte k slawnosti této schwálně psané, a po skončení téhož odebrali se wšickni páni hosté na Supíhory, jakž jich dobrotiwá wrchnost byla požádala. Při stole pilo se na šťastné a dlouhé panowání našeho nejmilostiwějšího krále F. I. a na zdrawí wšech, kteří wšeobecného blaha při každé příležitosti rozšiřowati se wynasnažují.

M. D. B.

Pohled na poslední literární úkazy.

8) *Národní báchorky a powěsti* od Boženy Němcowé. Swazek 1. W Praze, 1845. Tisk a sklad Jarosl. Pospíšila. Seš. za 12 kr. stř.

Když jsem wzal tuto pěkně wydanou knížečku do ruky, tanula mi bezděky minulá léta se wšemi swými strastmi a slastmi, se wšemi trudnými překážkami a radostnými pokroky na mysli. Ale jen slasti a pokroky utkwěly konečně před očima — a weliká, sladká naděje pojala mě w náruč swou.

Kde jsou časowé, když jsme w řadě horliwých pěstitelů naší ledwa propukáwající literatury jméno Wlasty Hekowé čítali? — Pak se wyskytlo k radosti naší jméno Dobromilino, zawznělo Marie Antonie a jeden čas klamalo nás také ono Žofie Jandowé. To byly jako předchůdkyně, prorokyně na poušti — hlas jejich zase umlknul, a mezi spanilou pletí naší panowalo hluboké ticho. Najednou ozwaly se po luhách českých zpěwy Ludmily Tiché — za ní hned Marie Čacké, a ačkoli — bohužel! obě tyto pěwkyně ústa swoje brzo zase na wěky zawřely: nalezl přece hlas jejich při mohútném zachwíwání křídel našeho napořád rostoucího národního ducha ozwěnu w příbuzných prsou českých panen a paní — a brzy počal se houf bohomilých služebnic na Parnase našem míhati.

Mezi těmito kněžkami obrátila na sebe záhy zwláštní zřetel Božena Němcowá — zwláště proto, že se uchopila důležitější stránky našeho písemnictwí, totiž prozy.

Nyní leží prwní swazek jejích báchorek a powěstí před námi. Wážená spisowatelka je jmenuje sice národními; my ale myslíme, že je stejným práwem také jejími nazýwati můžeme, jelikož w nich krom dějinného apparatů wše ostatní jen z pokladu srdce a ducha jejího podáno — myslíme celý způsob wyprawowání. W žiwotě, w národě se owšem báchorky takto newyprawují; ale proto přece nemůžeme proti práwu poetického pojmutí a utwáření požadowati, aby jeden jako druhý wyprawěl; aby nesměl jeden wěc žiwěji než druhý pojmouti a plamennějším slowem wyslowit. I při wší básnické wýmluwnosti a ozdobě dá se krásná, pouhá prostota báchorky zachowat. A mimo to myslím, že není národní báchorka historický dokument, na němžby se ani čárka změnit nesměla, kterouž někdy trochu neobratná ruka naškrtne. Z wětšího dílu býwá pak wyprawowání, které se po tak řečeném národním tónu tuze ouzkostliwě namáhá, jenom dětinské a — nechutné.

Toho wšeho nemá se p. Němcowá co strachowat. Ona se chopila jen předmětu z úst národu a pojawši ho we swou bytost skrz na skrze, wywedla z něho takořka nowé, ryzí dílo, w ničem půwodu jeho neublíživši. Tón její je měký, ohebný, podobá se pěkné, umělou rukou wzděláwané kwětnici — smíme-li báchorku w ústech lidu přirozenou loukou nazwati; a ačkoli k půwodnímu materialu zdeonde ze swého pramene přidala, zrostlo to s národní trestí w jediný umělecký celek. Nejpatrněji objewuje se to w báchorce: Jak Jaromil k štěstí přišel. A wšak i ze wšech ostatních proswítá hluboká pojímawost této nadané spisowatelky a nám nezbýwá nic jiného přáti, než aby se záhy na jiné pole pustila, kde by mohl duch její samostatně twořiti. Tam bychme ji uwítali ještě wřeleji. Milujem sice národní powěsti a umíme je wážiti; ale — mimo to, že jsme jich posud welmi málo četli, ježto by byly wšemu požadowání zadost učinily — máme ještě wětší potřeby, než wěci psáti, jichžto wlastní cenu weliký počet očí ani newidí.

J. K.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Čislo 87.
12. roční běh.

KWĚTY.

23. července
1845.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakouského mocnářstwí půlletně s příslušnou obálkou 2 zl. 36 kr.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

Český jazyk — moje škoda.

(*Pokračowání.*)

Toto wšecko zakmitlo se mi na mysli jako blesk a já musel na to odpowědít: „To není prawda! Můj otec nešidí žádného.“

Ale sotwa byla slowa wenku, již jsem si přál, aby byla zase we mně — tak jsem se ulekl; neboť principal se na mne podíwal, jakoby mě byl chtěl probodnout, a z úst jeho to zawznělo tím nejzwučnějším zwonem: „Co jsem ti, pawiane, prwé powídal?“

Já w skutku neweděl, co myslí.

„Abysi hubu držel, salamandře!“ zahučel on zase na to — „hubu držel — hubu! na celé cestě — to jsem ti poroučel, kolčawo — a teď to powídám naposled. Mám k tomu swé příčiny — a od nynčka padne na každé twé slowo mých pět prstů. Twůj otec šidí kupce — já to wím; proto je kramář a rozumí swému forteli.“

Já sklopil oči, sewřel pysky a zatajil dech.

„Jak powídám,“ pokračowal principál — „swět by ani neobstál, kdyby nebylo fortele; to jsou jeho nohy, to je jeho hlawa. Takéť by se ani swětu na swětě nelíbilo, kdyby na něm šidby a podwodu nebylo. A wšak pozoruju, že jsi mladé jehně, a že máš ještě slabé zuby; nebudu ti tedy moudrost do koryta sypat. Ta je tuze twrdé zrní. Ale kus mozečku můžeš proto přece do ruky wzít, berane! Jen pozoruj. Ku příkladu — ty jsi nynčko Mouřenín; já řeknu, že jsem tě za tolik a tolik dukátů, skrz takowou a takowou přímluwu, pátýma rukama zrowna z paláce tureckého sultána dostal, kterému jsi dýmky cpal, kafe wařil a fousy česal. Lidé budou otwírat hubu — budou wywalowat oči, budou se zaklínat, že widěli Mouřenína z nejčistější krwe — a budou mít radost — oni radost a my zisk. — Nynčko seber smysly, komáre! — Co myslíš, kulíšku — měli by wětší potěšení a my lepší užitek, kdybych řekl, že jsi Kolínkůw Tonda?“

Já pozwedl mezi tím zase oči a zawěsiw je na principálowa ústa, řekl jsem: „To newím.“

Ale w tom samém okamžení mlasklo mi něco na twáři, a já myslil, že se mi hlawa rozsype. Principál měl prsty jako z ocele a ohně.

I dal jsem se do křiku — a od té chwíle počítalo se moje snažení, udělati podle rady jeho a swou prwní zkoušku w podwodu na něm samém wywesti. Nepocítěná posud, nepowědomá horkost rozlíwala se mi po těle. Byla to dětská zlost. Cítil jsem, že se mi děje bezpráwí — a to poprwé za mého žiwota. Otcůw karabáč powažowal jsem za wěc, kteráž patří ku každé rodině. Jinák se mě ale nesměla žiwá duše dotknouti.

Já bědowal, a slze mi tekly potokem po twářích.

„Budeš hubu držet, welbloude?“ osopil se na mne můj nowý tyran.

Já zaťal zuby a zawřel oči. Nutil jsem se, abych neplakal. Činil jsem to ze samého hněwu.

Makotrus rozkládal na to swé moudrosti ještě dál a šíř; ale já ho poslouchal jen polowičním uchem; myšlénky moje točily se okolo nápadu, abych mu zas — utekl. Jenom jak? — We swé nynější liberaji a w té černé šlupce bál jsem se dát na outěk; tajný jakýsi hlas mi prawil, že musím dříwe opět swou přirozenou barwu a wlastní kazajku dostati.

W tomto swém rozjímání otewřel jsem zase oči — a tu mi padla do nich mladá Indiánka. W jemné twáři její pohráwala outlá bolest — jakási lítost s mým stawem. Oči její spočíwaly na mne s newýslowným soucitem, a teď — ano teď mi kynuly lehýnkým mrknutím: „Příteli, nepopouzej principála!“

Jak jsem to w nich widěl a přečetl, ješto jsem — jak se laskawý čtenář bezpochyby pamatuje — za onoho času ještě weliké zběhlosti w literách neměl: to si nemohu teď jinák wyswětliti, nežli že to byl prwopočátek onoho kouzelnického umění, skrze něžto w jistých letech každý mladý člowěk w ženských očích čísti do-

wede. Čte-li wždycky dobře? — to je arci jiná otázka, a takž jsem se mohl i já tenkráte w očích mladé Indiánky mejliti; ale já byl wěřící duše i wzal jsem důmínku za prawdu, a hned mi bylo okolo srdce lehčeji. Widělť jsem, že mám přece duši na blízku, která se mnou dobře smejšlí.

„Dej pozor, krtku!“ zahučel na mne zas principál —„a pomysli si, že stojí před námi kopa šosáků. Ty sedíš po mouřeninsku na stole — — wíš, jak to uděláš?“

Oči jeho spočíwaly na mně přitom, jakoby byly chtěly i sebe menší hnutí mých úst wyslídit; ale já hleděl na něj, jako dřewěný panák u trafikanta. Ani jsem nemrknul, ústami ani neškubnul.

„Ahá! — widíš králíku — to je prawá odpowěd!“ uškleb il se Makotrus. „Jenom nic českého, dokud jsi Mouřenín — to si pamatuj; a kdyby ti to měli kleštěmi z těla trhati — nic českého. Dej pozor! Ty sedíš tedy jako Mouřenín, a kmotr konšel nebo sám strejc kantor se přiblíží, zakroutí hlawou, zachechtá se — a prohodí snad: Odkud, krajane? — Co mu odpowíš?“

Já ani necekal.

„Dobrá, můj roháčí — dobrá!“ zwolal principál potěšeně — „to je prawá odpowěd! Co je ti do toho, co se tě lidé po česku ptají? Tys Mouřenín; a kdo od tebe něco chce, musí to chtít po mouřeninsku. Ty při tom ani nemrkneš. Ale já začnu potom: Kila bara dukinek? — a ty odpowíš... no, co wywedeš, jestřábe?“

Ale já nehnul ani pyskem. Přitom sklouzlo oko moje za principála na Indiánku — a ta začala rychle hlawou pokywowati a rtoma hýbati. Ale já newěděl, co to znamená.

„Já řku: Kila bara dukinek?“ zahučel zas principál, a ruka jeho wjela mi přitom do wlasů, a třepala mi hlawou, až mi tejlo praskalo.

Já se dal do hrozného křiku, a wedle wozu začal Turek štěkati. Makotrus mě pustil.

„Budeš mlčet, hawrane?“ rozkřikl se přitom, až mi uši zalehly. Ale we mně hořela již zase zlost na nelidské jednání, pak jsem zesrdnatěl hlasem Turkowým, a přitom mě popichowal stud před mladou díwčicí. I wyskočil jsem we swém koutě, zaťal pěstě a osopil se na swého tyrana.

„A nebudu mlčet!“ zwolal jsem w bolesti a hněwu — „nebudu. Wy nejste můj otec, abyste mě tloukl — a já se wás neprosil, abyste mě u sebe podržel. Dejte mi moje šaty a mou bílou barwu — a já půjdu s Turkem raději žebrotou. Turku — alou — sem!“

(Pokračowání.)

Císař Josef II.

Dle M. Bermanna.

Často a těžce raněný wojenský důstojník podal císaři Josefowi suppliku. — „Uwidíme, uwidíme!“ řekl tento. — „To může císařská Milost hned widět!“ odpowěděl důstojník a odhalil swá jizwami pokrytá prsa. Pohnutý císař wyslyšel i hned prosbu jeho.

Jistý sedlák předstoupil před Josefa II. a wracel mu knihu, proto že, jak powídal, nic neplatí. Byla to kniha zákonů. Sedlák byl totiž od swého wrchního utiskowán. Císař to dal wyšetřiti, pomohl a potrestal.

Na odpočinutí daný rada zadal u něho prosbu. Císař ji četl a řekl pak: „Wy jste byl tedy radním a jste nyní bez služby? Dělo se to pro tenkráte arci po mé wůli; ale wšak já na to pomyslím, abych swé schopné lidi zase shromáždil. Wy jste sloužil w ....ském oddělení?“ — „Waší Majestatnosti k nejponíženějším službám, i doufám také, že k wůli zásluhám mého nebožtíka děda“ — „Nechte, nechte, pane rado! Zde je řeč o wás a ne o cizích zásluhách. Umíte dobře swůj mateřský jazyk?“ — „Majestatnosti — já jsem tu narozen a wychowán.“ — „To nestačí. Takowých je mnoho a já je nemohu potřebowat. Nezdá se wám, že by bylo na nynějším oúředním slohu něco k oprawení!“ — „Oh ani to nejmenší, Waše Majestatnosti! Wždyť je to starý, probatus stilus curiae.“ — „Ah, tak, tak! Mluwíte cizí řeči?“ — „Francouzsky a trochu wlasky.“ — „Píšete w nich také?“ — „To ne, Majestatnosti!“ — „Študowal jste?“ — „Až do jus naturae.“ — „Až tam? A pak ho udělali radou? S jakou to nestydatostí opowažuje se dělati si naději na ouřad, při němžto beze wšech wědomostí jen daremně překážeti musí? Jak by mohl nějaký rozsudek wydati, když ani dost málo o zpráwě mých poddaných a o jich práwech newí? Můj Bože! jakým to hlawám bylo blaho mého lidu swěřeno!“ — „Prosím co nejponíženěji“ — „Jen z obzwláštní milosti a poněwadž to musím pošetilosti a neswědomitosti jiných ještě wíce nežli jeho wlastní připsat, že tak dlouho radní ouřad hanobil, udělám ho kancelistou. Hleděl jen, aby měl čitelné písmo, a aby se naučil w řečích také psát, kterými rozpráwí.“

Chudý sedlák přišel k audienci a prosil o podporu, dokládaje, že se mu wede jako w nebi. Josef se ptal, jak to myslí, ješto by pak, kdyby to prawda bylo, žádné podpory nepotřebowal. Sedlák řekl ale: „W nebi se nejí a nepije“ — a císař ho wyslyšel.

Ouředník prosil o přídawek k swému platu. Josef se ho ptá: „Proč pak nemůžete se swým nynějším wystačit?“ — „Proto že jsem musel panu *** 600 zlatých dát, abych to místo obdržel. Tyto peníze musel jsem si wypůjčit a ouroky platit. Nyní ale chtějí na mne také celý kapital nazpátek.“ — Josef mu ty peníze darowal. „Tu máte těch 600 zlatých — nyní máte swou službu zadarmo a můžete s platem wystačit.“ Prodawač ouřadu byl ale přísně potrestán. Sonntagsblätter.

Z DĚTENIC.

Český jazyk na úřadě.

Jak blahodějně powzbuzení a dobrý příklad představených na podřízené působí, i co se čistého jazyka a českého slohu kancelářského týče, toho důkazem je nynější čeština na zdejším ouřadě; naši pp. kancelářští ouředníci wynasnažují se teď wšemožně a co nejswědomitěji, aby jasně a čistě česky psali, anebo alespoň aby hrubších, dříwe nawyklých poklesků u wyjádření se warowali, jak mile s přirozeným i psaným práwem souhlasící smejšlení a krásnou wůli nynějšího wrchního ředitele zdejšího panstwí, wysoce wáženého pána Fr. Králika poznali, kterýž nejen že každému w tomto ohledu následowání hodným příkladem předchází, powzbuzuje, při týhodním řízení rychtářům rozkazy a nařízení wyšších míst w ouplném a jasném překladu přednáší — ale i ku whodné poradě swůj česko-německý slowník od Jungmanna kancelaři k wšeobecnému užíwání poskytnul, kdežto také Šumawského německo-český (bohužel tak zdlouhawě wycházející slowník,)* k tomu oučelu drží. Jak bídně to zde ohledem na české písmo ještě před dwěma roky wypadalo, dokazuje listowna a gruntowní knihy; wěru, až wlasy wstáwají, když člowěk do některého zápisu neb swatební smlouwy z posledního desítiletí w těchto knihách nahledne! a to jsou knihy, kteréž takto černé na bílém hanbu času swého wěkům budoucím hlásati budou — neboť: litera scripta manet! A tak se to nachází nejen zde ale skoro wšude! jest to wěc jednou již také powážení hodná! — Ouřední nawěští, posilky, rozsudky, rozkazy a jiné české písemnosti býwají ještě na mnohých místech tak psané, že se jim na místo patřičné ucty buď každý školák wysmáti může, aneb ti, pro které psány jsou, jim docela nerozumějí; a tak se naši čeští sedláci jen podezříwými činí. Mnohý český sprostáček — kde se dosawáde nic českého k úřadu nepřijímá, aneb pouze německé příkazy, rozhodnutí a odpowědi udělují — než by si někoho hledal, kdož by mu na křiwditele žalobu po německu napsal, aneb úřední rozkaz přeložil, raději po česku křiwdu trpí, aneb skrze nerozumění té neb oné wěci, do wětších ještě nesnází padá. A jak mají čeští rychtářowé dle wyšších německých rozkazů w obcích jednati, an se jim ty samé dosti často u úřadu pouze w krátkém nejasném, oustním wýtahu zdělují? a jak si má poddaný swé mateřské řeči wážit a hrdý na ní být, když w ní od swých představených poctiwého slowa nezaslechne — aneb ji (arcit jen z newědomosti) zlehčowati a zawrhowati slyší? — Ouplná známost a zběhlost w češtině, a českých pp. úředníků jest dosawáde jedna z nejdůležitějších potřeb w národním snažení našem, kteréžby w lidu našem nad míru prospěšně působiti musela, což jistě nikdo upírati nebude! W této záležitosti smíme ale jenom na nynější mladší a na budoucí úřednictwo blahou a pewnou naději zakládat. — Wůbec je tato látka potud skoro nedotknutá, a proto ještě dosawáde schopnějšího péra hodna.

L — r.

* Zdlouhawě arci, ale ne tak winou wydawatelowou, jako okolnostmi, o nichž nemilo mluwiti; kdyby se ale na př. wšickni wážení ouřadowé odhodlali, slowník tento si opatřit — a skoro wšechněm byl by potřebný! — troufali bychme si říci, že by se wydání jeho brzo ku konci přiwedlo. Red.

DENNÍ KRONIKA.

Z Poličky. (*Neštěstí ohněm.* Z přátelského dopisu.) Dne 10. t. m. po dewáté wečerní hodině wyšel w domě blízko děkanstwí oheň, který, an se žádné aneb nepatrné přípravy k hašení neděly, w krátkém čase wůkolní stawení zachwátil, a napořád strašliwěji zuřil, tak že as w půl hodině již i blízký děkanský chrám Páně s wěží w plamenu stál a takořka schýřel. W prawo, w lewo, z předu i po zadu obklíčeno bylo děkanstwí hořícími domy, i hospodářské stawení již chytilo, plameny šlehaly do oken a wikýřů ze wšech stran; a my tu obklopeni nesnesitelným dýmem a parnem, museli jsme jen swé žiwobytí hájiti; neboť na uprchnutí nebylo pomyšlení. Na wšecky strany s wodou u oken a wikýřů stojíce plamen rámy a krowy zachwacující, pak ohárky ze wšech stran padající ulíwati jsme museli, zapomenouce na wšecko nebezpečenstwí, w němž jsme wězeli a kteréž tím wětší bylo, an i wěž děkanského chrámu Páně již zřítiti se hrozila, a k obáwání bylo, aby padne-li na děkanstwí, nás w zříceninách nepohřbila. Bůh nás ale chránil! Wěž se strašliwě hřmotíc sesypala, ale ne na nás; nejbližší domy ohněm ztráweny neposkytowaly wíce plamenu potrawy, a dále městem se walíce dopřály nám oddechu. Potom zalití a kouřem skoro zmaření oddechli jsme sobě, bychom s nowým namáháním doutnající střechu udusili, což se nám teprw w pátek odpoledne poštěstilo. Na štěstí je děkanstwí plechem kryté, který ale plamenem naň šlehajícím hrozné wedro rozdáwal, tak že jsem myslil, že na půdě zahynouti musím. Ačkoliw asi do dwou hodin po půlnoci posawád žádný wítr newál, přece zuřící žiwel s newyslownou čerstwostí se rozšiřowal, a sice na wšecky strany, tak že k ránu celé město w jednom plamenu stálo. Ani radnice, která o samotě u prostřed náměstí stojí, a nad wůkolní stawení ční, neobstála. Hlawní škola, nowé, krásné, w jedné řadě 19 oken mající a plechem kryté stawení, se zňalo, a hořelo celý pátek, sobotu, až konečně w neděli odpoledne oheň dočista uhašen byl. — Strašliwý byl to pohled na plamen, který co moře ohniwé, nad městem rozlité, k oblakům šlehal; strašliwý pohled na lid, který rukama lomě polonahý nad zříceninami doutnajících domů stál. Zdejší hrůzu a bídu není možno popsati. Celé město, wyjímajíce děkanstwí a dwa nebo tři priwatní domy, stalo se obětí strašliwého žiwlu. Z kostela strmějí holé zdi, žádné památky po oltářích, stolicích a jiných wěcích; co jsme zachrániti mohli, to jsme zachránili. S kostelem shořela též knihowna přes 1000 knih obsahující; zwony se rozlily, wěž popukala, strop u kostela se sesypal; neboť okny přišel též oheň do wnitř kostela. Na štěstí zůstal nám zachráněn kostel sw. Michala, krom města na hřbitowě, kdež teď služby Boží konáme. Dnes (14. černa.) je sice již oheň wšudy uhašen, ale není možno docela se zpamatowati, každé bouchnutí wytrhne ze spaní; předešlé noci jsme ještě museli hlídat, by znowa okolo nás doutnající domy a trámy hořet nepočaly. A jakéž naděje pro budoucnost? Beneš.

Besedy.

Panorama (mluwíme zde o wěci, poněwadž tu práwě p. Lexowo nowé dílo toho druhu na odiwu máme) nazýwá se obzorní kolkolem jdoucí wyobrazení města neb krajiny, a jest nanejwejš klamatelný druh perspektiwní malby se zwláštním swětlem, kterouž ku konci minulého století w Anglicku Robert Barker wynalezl. Panorama může wěru triumfem w perspektiwním představowání předmětu nazwáno býti. Umělec musí buď s wysoké wěže neb s hory krajinu wůkol sebe ležící, jak daleko okem nejwzdálenější obzor dostihnouti může, s největší ouplností nakresliti; a největší oprawdiwost, ouplnost, překwapující omam jsou hlawní oučely takowýchto wyobrazení, kteréž pak zwláštním wystawením a oswětlením swou znamenitost a swůj welký oučinek dosahují. Když totiž panoramní malba we wšech swých částkách dokončena jest, sesadí a powěsí se kolkolem, aby pozorowatel na sewální gallerii tak se mohl postawit, jako by se na onom místě nacházel, z něhož toto malowání rejsowáno bylo. Swětlo padá wůkol jen s hora, nijakž zíratelc neobtěžujíc, a poněwadž nikde konec malby nespatřuje, míní skutečně býti přesazen do wypodobněné krajiny. W Londýně a Paříži jsou wlastní stawení zřízené k wystawení takowýchto maleb. Robert Fulton, Amerikán, prwně do francouzské země panorama přinesl. Bylyť tam obdiwowány w pokroku času obrazy Londýnu, Paříže, Toulonu, Neapole, Florence, Říma, Amstrdámu a j. I w Praze widěli jsme již několik takowých umèleckých děl s welkým zalíbením, z nichžto wětší část náš čestně známý krajan p. Josef Lexa kreslil. Nic nedá jasnějšího a zřetelnějšího pojemu o kterékoli krajině, jako wěrně wywedené panorama. — Nyní wystawil p. Lexa panorama Berlínu, o němžto budoucně. Mašek.

„Michal Vasiljewič Lomonosov, syn rybářůw“ jmenuje se w Petrohradě wyšlá kniha pro mládež. Jordán píše o ní: Jaká to dobrá myšlénka! Jak blahodatně musí působit na mládež popis žiwota muže takowého, jako byl Lomonosow, slowutný to twůrce ruského básnictwí, zwláště když je wyprawowán slohem tak zpráwným, což se o ruských spisech pro mládež wůbec říci nemůže. Ta knížka obsahuje pouze žiwotopis básníka toho, ale máme za to, že nejen dítky ale i odrostlí s potěšením ji přečtou. Jaká wýhoda byla by to, kdyby žiwotopisy českých spisowatelů a slawných mužů tak přístupně, lidu a mládeži tak přiměřeně sepsány byly; není pochybnosti, že by to na wzkříšení ducha národního mocně působilo. —Ba wěru! prawíme, myslíce při tom na muže jediného, který posud mladým dítkám dwě roztomilé „kytky“ uwil. **

W anglických Med. Times čteme zpráwu o jakémsi *„Českém léku proti běsnosti.“* H. Foley w Kilrush-i dostal ten lék od hraběte Arundela. Je to hnědozelený se žlutými částkami promíchaný prášek, aromatického zápachu, který welmi silně do potu žene, zwláště na hlawě a w týlu. Dle udání úřadníka britického wyslanstwí we Wídni náleží známost toho léku, který se za rodinné tajemstwí powažuje, jednomu myslivci knížete Schwarzenberga, a užíwá prý w Čechách wšeobecné dowěry. P. Malletowi z Wídně prý se poštěstilo dostati předpis toho prostředku. Wezmi: wýtahu blínowého 4 gr. Prášku gumowého $^1/_2$ drach. Prášku škrobowého 2 drach. Cukru 1 $^1/_2$ drach. Prášku toho užíwej po tři dny každé ráno na lačný žaludek jednu malou lžičku w pintě teplého piwa. (Psům se dáwá w teplém mléce, skotu w teplé wodě.) — **

Pořádný dlužník. Jistý pražský měšťan půjčil jednou jistému ouředníkowi 100 zl. stř. Jsa zámožný, spokojil se slibem ouředníkowým, kterýž po roce dotčenou sumu wrátiti se zawázal. Rok uplynul — ouředník ještě nepřinášel. Náhodou potkal ho měšťan w poštowské ulici. Po obapolném pozdrawení měšťan ouředníkowi šetrným způsobem dluh připomenul. Ten se zarazil, a rychle wšak se zpamatowaw odwětil: „Račte odpustit, jak se jmenujete?“ — Wěřitel se rozhorlil: „„Což newíte? Jmenuji se P.““ „Aj práwě — ozwal se dworně ouředník — račte laskawě prominout; sestawil jsem swé wěřiteli dle abecedního pořádku; nyní jsem u litery C a popllím sobě dluh swůj sám wděčně doručiti, jak mile přednější wěřitely spokojiw k literě P. přistoupím.“ Ferd. K.

Pozwání.

W outerý 5. srpna bude se držeti theoreticko-praktická zkouška žáků školy warhanické w síle Platejském od — 1 hod. předpolední, při níž nawštěwowatelé II. roku swé skladební pokusy w předehrách a fugách přednášeti, a při následujících hudebních kusech generalbasowý průwod odehráwati budou.

1. Adoramus te Christe od Palestriny, čtyrhlasowý sbor s úwodem na warhany.
2. Druhé kyrie z wysoké mše od Šeb. Bacha.
3. Halleluja z Haendlowa oratoria „Athalia.“
4. Prwní sada z E. Astorgowa powěstného „Stabat mater.“
5. Čtwerohlasowý sbor od A. Lotti-ho (Domine, si insurgunt adversum nos castra). Poslední čtyry kusy wesměs pro čtyry hlasy s průwodem warhan.

Ke zkoušce této zwou se uctiwě wšickni T. páni oudowé jednoty ku zwelebení církewní hudby, jakož i wšickni znalci a ctitelé hudebního umění. **

Ohlášení.

Od jednoty ku zwelebení hudby církewní w Praze wyzýwají se na konci školního roku wšickni čekanci učitelstwí, kteří by do dwouročního theoreticko-praktického kursu warhanické školy přijati býti chtěli, aby se zatím u direktora téže školy K. F. Piče, w nowých alejích č. 116, w Čermákowě domě, až do konce září t. r. ohlásili: potom ale 1. října w ústawu warhanickém, w bartolomějské ulici č. 311, s wyswědčením mrawného chowání a dosawadního zaměstnání okolo 9. hodiny před polednem ke zkoušce bez průtahu osobně se představili, jelikož se na pozdější příchozí pro zachowání pořádku w tomto ústawu žádný ohled bráti nemůže.

Od jednoty ku zwelebení hudby církewní w Praze.

Nowá kniha.

Soustawné nawedení ku krasopisu wydal Josef Wl. Mazač, učitel krasopisu, kreslení a technických předmětů na cís. kr. krajské hlawní škole w Pardubicích. Cena 30 kr. stř. (K dostání w Expedici Kwětů.)

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 98.
12. roční běh.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakouského mocnářstwí půlletně s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK

PRO

ČECHY, MORAWANY, SLOWAKY A SLEZANY.

24. července
1845.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

Český jazyk — moje škoda.

(*Pokračowání.*)

Turek, jemuž to bezpochyby už tuze dlouho trwalo, že jsem na něj nepromluwil, ačkoliw on sám skoro pořád po mně krk natahowal — stál na mé zkřiknutí skokem na wojnici, potom na kozlíku, a w okamžení na to w budce pod plachtou, nic nedbaje, že byl starou Báru málem porazil a principálowi zrowna do klína upadl.

Stará začala z leknutí nohama w powětří weslowat, a když se rukama na sedadle šťastně zachytila, dala se do klení, při čemž i principál swou porci utržil.

„Wiď, nedopálený Jidáši — máš jedenkráte zase swou blázniwou hodinu?“ šklebila se na něj. „Nemůžeš dát trochu pokoje? Abych jen pořád naprawowala, co swým hučením pokazíš!“

Ale Makotrus neměl weliké laskominy proud její wýmluwnosti poslouchat, a hleděl plný podiwení na mne, u něhož by se byl do nejdelší smrti takowého odporu nenadál. Oči jeho stály mezi mou řečí dopola wypouleny a hořejší pysk se mu tak wyšklebil, že mu bylo celou řadu welkých, po tabáce zažloutlých zubů widěti. Teprwa když Turek do wozu skočil, zdálo se, že by se chtěla žluč jeho — totiž pohoršeného principála — wywalit. I sáhl po swé srnčí nožce a zkřiknuw na mého žlutosrstého přítele, rozpřáhl se, aby ho přetáhl. Ale Turek mi wklouzl mezi nohy a wyceniw tam swé tesáky, na Makotrusa začal zlostně wrčeti.

„Nebite mého Turka!“ osmělil jsem se ještě přidati — „on wám nic neudělal a bude waše zboží hlídati.“

Principál se na okamžik zarazil — ruka s nožkou mu sklesla — pak se přehnul na swém sedadle a dal se do hrozného smíchu. Já otewřel ústa i oči.... tak se smát jsem ještě jak žiw neslyšel.

„Hahohá —! to je — k prasknutí! — člowěku puknou wšechny žebry!“ jektal mezi swým chechtotem. „Takowý komár — to wrabčí pírko — to nedosciplé kůře — to se mi chce protiwit! Hahohá!“

A přitom šwihal swou žílou pořád před sebe, až se ze slámy prášilo.

„Ou!“ zkřikla stará na koně, zastawila — a obrátila se pak do budky.

„Já řku,“ začala na Makotrusa. „Přišel jsi o poslední kousek swého rozumu? Nemůžeš tomu dítěti swou moudrost jinák zdělowat? Já řku — moudrý principále, chceš, abych tě naučila být moudrým tatíkem?“

„Ah — ah — ženo Šalomounowá!“ spustil nyní Makotrus a strhnuw s hlawy swou koženou čepici, začal se před starou klaněti. „Nemysli, že bych nechtěl podle prawidel twé moudrosti jednati. Jak se ti jen líbí, mocná Megéro — wšecko se wykoná — wšecko — jako na másle.“

Přitom šwihl ještě několikrát do slámy, jakoby si chtěl poslední zbytek hořkosti na ní wylíti — a pak se obrátil ke mně tak přítulně, jako byl učinil w háji, když zaslechl, že jsem kramářůw syn a — uběhlec.

I wyučowal mě zas jazyku i způsobu mouřeninskému, a já začal pomalu pochopowati.

Powoz jel dále, my seděli pokojně na swých místech, a Turek běžel wedle koní.

Asi po poledni dorazili jsme k prwní osadě; bylo to hezké městečko. Stará zastawila hned na začátku u prwní hospody, Makotrus wyskočil z wozu a šel se o žaludek swého spřežení i swých lidí postarat. Stará zůstala sedět na kozlíku — já seděl s mladou Indiánkou w budce.

I hleděli jsme hodnou chwíli na sebe, jako bychme měli jeden druhému mnoho co powídat — a já bych byl s tisícerou chutí ústa otewřel, jen kdybych byl indiánsky uměl. Česky — tomu nerozuměla, a já tak nesměl ani mluwiti; to mi byla po dlouhém wyswětlowání principálowu konečně i stará Bára na srdce wložila. Musil jsem se cwičit w mlčení, abych se pak před jiný-

mi tak snadno neprozradil, že z českého kořene pocházím.

Také mladá Indiánka, zdálo se, měla weliké chuti rozprávku začíti; ale jakž bych jí byl rozuměl?... a pak se bála staré Báry — alespoň po ní starostliwě očima házela.

Konečně skočila stará z kozlíku a začala okolo wozu popocházet, jakoby se chtěla po dlouhém sezení narownat. W tom okamžení nahnula se moje sousedka rychle ke mně, chopila mně za ruku a zašeptala tou nejkrásnější češtinou: „Neboj se — wšak my si oba pomůžem!" — Potom se naklonila zase nazpátek, a seděla we swém koutku, jako by se nebylo nic přihodilo.

Já ale hleděl na ni u sladkém wytržení, nemoha se w prwním okamžení ani zpamatowat. Bylť jsem skrz na skrze pohnutý.

„Pst!" zašeptala díwka, jakoby se hlasitého wýbuchu mé nenadálé radosti bála — a do swého koutku se krčíc, aby jí nijak z wenčí widěti nebylo, položila prst na ústa. — „Mlč — až wečer!"

Těchto několik nepatrných slow naplnilo mě sladkou utěchou. Mně bylo po nich na mysli tak weselo a u srdce tak lehko, jako by mě už nic postrašiti — nic protiwného potkati nemohlo. To pocházelo z wědomí, že mám na blízku duši, která semnou dobře myslí.

Principál, nechtěje nás bezpochyby nepowolaným očím na odiw postawiti, přinesl nám trochu jídla na wůz a obstarawal potom koně. Stará jedla w hospodě — pak jsme jeli dále.

Šlo to dosti zostra — to jest: pokud hubené herky stačily — šlo to ale samými polními cestami. Já nemohl poznati, kde se nacházíme, neboť mi nebylo možno po wůkolí se rozhlednout.

Když se začínal stín dloužit, přirazili jsme zase k lesíku.

„Hoiahó!" zkřikl principál na starou. „Zadrž, moudrá kapitolo! — Zde se trochu roztáhnem. Cesta je dobrá; do tmy dolezeme pod střechu."

Museli jsme tedy slézt — a já byl rád, že jsem se mohl na wonném mechu protáhnout. Pak jsem ale musel mouřeninskou exercirku prowádět — mluwit, sedat, wstáwat, tancowat.

Šlo to jako na drátkách. Já hleděl přitom na mladou přítelkyni a myslil na wečer. Makotrus by mě byl mohl okolo prstu otočit.

Stará zase cosi ohříwala — a nežli jsem se nadál, skákal a štěkal okolo mě žluto- a černo-skwrnatý pes — obarwený Turek.

Makotrus byl w dobrém rozmaru a přihýbal si z lahwice, kteráž mě ráno omámiti pomohla. Přitom se chechtal a zpíwal — arci wše dle swého způsobu.

„Hojó, stará!" zwolal w proudu swé rozkoše. „Co myslíš, není-li to požehnaný den? Co? Kdo se teď našemu gabinetu wyrowná? Co? Indiánku a Mouřenína — hahá! Ale to wám powídám, opice!" obrátil se pak odemne k Indiánce — „ani slowa českého! — sice....! hahá! w tom neznám žádné žerty, kulíšku!"

Přitom mě zatahal za ucho, až mi oči slzely.

Když jsme lezli opět na wůz, bylo již několik hwězd na nebi.

(*Pokračowání.*

Císař Josef II.

Dle M. Bermanna.

Jistá paní podala císaři Josefowi prosbu. On se na ní podíwal a řekl: „Milá paní — je mi líto, ale to wíte — z komorních důchodů se už nic neplatí." — „Ach Majestatnosti, jenom těch tisíc tolarů nejmilostiwějšího přídawku bylo w stawu, že jsem ztrátu manžela swého poněkud oželela a se swou malou penzí taktak wyšla. Musela jsem prodat koně, sloužící rozpustit, wšech welikých domů se odřeknout a jenom w tiché samotě žiwot wést — sotwa že jsem se nedůstatku ubránila. Teď mi ale nezbýwá nic, než 500 zlatých penzí. Račiž waše Majestatnost sama rozwážit, mohu-li s dorostlou dcerou při té maličkosti wystačit. Waší Majestatnosti přísná sprawedliwost bude mou nejlepší přímluwkyní." — „Owšem, paničko, owšem! Onať je měřítko wšech mých rozkazů; proto jste také o těch 1000 tolarů přišla, a dokud budu žiw, je nedostanete." — „Já jsem celá zděšená, Majestatnosti! Zásluhy mého manžela, můj staw..." — „Zásluhy wašeho manžela jsem odměnil za jeho žiwota a wy máte z toho ještě ouroky. Wáš staw? Milá paničko, já musím na wšechny stawy hleděti; nejsem toliko we Wídni císařem — já mám také jiné poddané. Či mám snad nižšího nechat hladem mřít, aby měl wznešený čím plejtwat? Rád připouštím, že má waše ztráta mnoho trpkého, ale za to se pomůže několika jiným — a já musím wždy na wětší počet hleděti." — „Ale což má býti z mé dcery?" doložila wdowa plačíc. „Bez jmění..." — „Proč jste lépe nehospodařili? Ouřad wašeho manžela nepožadowal žádné weliké wydání a jeho příjmy byly znamenité. Nemůžete-li teď s 500 penze wystačit — ať jde dcera sloužit." — „Sloužit!?" — „A proč ne? Já sloužím jakožto císař wám a jiným. Ostatně — dělejte, jak se líbí; co jsem ale řekl, přitom zůstane."

„Grenzboten" a dopisy z Prahy.

Časopisy mají tak dobře charakter jako osoby. Směr a úmysl, upřímnost a oprawdiwost, nestrannost a zmužilost hledáme w jejich twářích tak dobře jako w lidských. Redaktor je dítka swého otcem, obecenstwo a spisowatelstwo jeho matkou, oba wtiskují mu ráz swůj wlastní na čelo, tak že se u rozence od obou něco nalezti dá. Co se oteckého smýšlení p. Kurandy týče, to sice zewrubně neznáme, můžeme se ale z mnohého wýslowného wyjádření, a z jinostranných úkazů naditi, že mu zajisté wíc na čisté prawdě a nestrannosti záleží, než na pikantním, lží a sočiwosti protkaném článku. Čítajíce listy jeho se zalibením, uznáwali jsme jeho snažnou píli, jakou wynakládal, aby sobě dostojných dopisowatelů a přispíwatelů získal. Jak se mu to jinde podařilo, nemůžeme posoudit; kdybychom ale dle wlastní zkušenosti z dopisů pražských jemu zasílaných souditi chtěli na hodnowěrnost všech ostatních, museli bychom ramenoma pokrčit. Než kdožby se w Čechách něčeho lepšího nadál? Až se nám u Němců podle práwa činit bude, obrátí se Wltawa od seweru k poledni.

P. Kurandowi samému zdály se některé zpráwy býti přece trochu rohaté, protož napsal w poznamenání, že se milerád každému propůjčí, kdo by pana dopisowatele z klamu a omylu pokárati za dobré uznal. Nám to wěru za to nestálo. Konečně ale musíme se té důsledné wytrwalosti podiwiti, s jakou onen dopisowatel, zwláště co se českého žiwlu a českých záležitostí týče, po křiwé cestě kráčí. Nemaje práwě jednotliwá čísla při ruce, musím jen z paměti citowat, jak n. p. dle hodnowěrných zpráw referenta z Prahy p. Klein na nowé diwadlo české 40.000 zl. stříbra již stranou uložil. Je-li to prawda a stane-li se to, neopomineme p. dopisowatele za učiněnou mu křiwdu odprositi. W jiném čísle stojí opět o nás článek, jakoby ho byl známý Němec z Českých Budějowic upekl. Čteme tam, že prý není w Praze slowanského wýtečníka, jemuž by se na prsou ruský řád netřpytil. Kdyby tomu pánu bylo šlo o prawdu, mohl ty ruské dekorace na nose, neřku-li na prstech spočísti. Řády našich slowutných mužů stojí w pěkné rownowáze, jeden je rakouský, druhý pruský a třetí ruský. — Jindy opět hřímá w dopisu na liberalisty, kteří prý se z každého pohybu radují. „Tu to máte, wy chcete jenom pokroky a žiwé hnutí, a teď otwíráte oči, widouce jak se Čechowé wlády zmocňují." To asi je tak smysl oné trpké ironie, která Čechům předstírá hegemonii, když jim dowoleno napsat knížku o českém slowesu, a dát ji wytisknout. Ozwe-li se ale šlechtic, a napíše-li w německé brošurce, že je to proti zákonům křesťanské lásky rozdělowati národ na braminy a pariy: tu o nás hned wídeňský liberalista píše, že mají čeští pariowé wolnější censuru, nežli on. Toť wypadá asi tak, jako když z též residence w témž časopisu psáno bylo, že w čas welké powodně rozwlněná Wltawa wojenský hřbitow rozryla, a že polosbnilé nahé mrtwoly we městě po ulicích okolo oken plawaly. Nota bene! podle běhu řeky nemohlo se to jinak, než proti proudu státi.

Nejnowější dopis z Prahy týká se Tylowa „Posledního Čecha," knihy tohoto času rozličnými zdwořilostmi přepowěstné. W noticech II. pololetí na str. 94. stojí: „Píše se nám z Prahy: Jak welké obecenstwo české literatuře již wyrostlo, můžete dle toho posoudit, že se Tylowa romanu (w českém jazyku psaného) „Poslední Čech", 3000 wýtisků silné wydání za několik dní rozebralo. Prawilo se, že prý ta kniha bude konfiskowána, což každého ke koupi dohánělo!" Je to ironie, je to wtip, čili německý puf? Buď si to cokoliw, k smíchu je to na wšechen způsob. Něco tak pěkného jsme už dáwno nečtli. Redaktor, rodilý Pražan, mohl by přece naše domácí okolnosti lépe znáti! Wydání o dwou tisících není w české literatuře nic neobyčejného, kromě toho máme oprawdu spisy, a k tomu méně zábawné, než Tylůw „Poslední Čech", které byly za krátký čas rozebrány; ale aby w Rakousku censurowaná kniha napotom byla zkonfiskowána, toho máme sice jinde, ale ne u nás patrné příklady. Kurandůw dopisowatel a Česká Wčela chtějí Tylowi mermomocí k wětší popularnosti přispěti. §.

DENNÍ KRONIKA.

Z Prahy.

P. Lexowo panorama Berlína. Berlín leží w písečné rowině na suchých březích řeky Sprewy, protož se w nejnowějším čase Felicien David, spatřiw jej, o něm wyjádřil: „Kdybych byl Berlín dříwe znal, byl bych si trpkou cestu Saharou uspořil, abych mohl swou „Poušť" komponowati. — W 13. století založen byw, pokrokem 6. neb 7. století zponenáhla až ku nynější welikosti se powywinuw, nese Berlín základní znaky příběhů powstání pruského státu, totiž postoupného wznikání jednotliwých a porůzno ležících částek w mocný celek. Půwodně záleželo toto město z dwou částek: „Berlínu a Köllnu" (nyní starý a nowý Kölln), za času swého zakladatele Albrechta II. (od r. 1206 až do r. 1220); teprwé pod knížaty z kmene Hohenzollern periodu wětší wýstawnosti a wětšího wywinutí (a sice jmenowitě pod knížetem wolencem Bedřichem II. se železnými zuby) obdrželo, kterýžto kníže si hrad wystawěl, z něhož nynější zámek králowský powstal; Jan Cicero wšak jej za stálou residenci powýšil. — Za Bedřicha Wiléma Welkého, knížete wolence, kterýž se (od r. 1658 až do r. 1681) druhým twůrcem města Berlína nazýwati může, počítalo již 20.000 obywatelů. On založil také nynější králowskou knihownu, umeleckou komnatu a obrazárnu, jakož i chrámy a školy, k. p. Friedrichwerderské gymnasium, a wůbec zřídil mnoho ku prospíwání a daření wěd a umění, čímž prwní základ k intelligentnímu směru swé země položil. — Pod knížetem wolencem Bedřichem III., jeho nástupcem, prwním králem pruským, bylo město Bedřichowo (Friedrichstadt) založeno; nynější králowský zámek slowutným architektem Schlüterem z mnohých chaotických hmot starších stawení w krásný celek spojen, a Neringem počatá, Jeanem z Bodtů pak dokončená zbrojnice nyní welmi okrášlená. Tentýž rozšířil předměstí a díl Berlínu, kterýž ku konci wlády jeho již 50.000 obywatelů počítal, podobu, moc a důstojnost hlawního města ewropského. — Pod Bedřichem Wilémem I. byla budowa kolosálního zámku králowského dokončena a w stawbě města Bedřichowa se pokračowalo, tak že se pod ním již lidnatost tohoto města na 90.000 duší počítala. — Za času panowání Bedřicha Welkého byl pak Berlín nejskwostnějšími staweními a paláci obohacen; při jeho smrti počítal Berlín již 145.000 obywatelů. — Wíce pak než wšickni jeho předkowé učinil Bedřich Wilém III. pro wznešenou wýprawu a okrasu města wywedením welkolepých budow a weřejných uměleckých památníků, tak jakož i zlepšením všech městských zřízeností a městské zpráwy. Pod ním počala, po wálkách od r. 1813 — 1815, pro Berlín architektem Schinklem nowá doba w stawitelstwí. Naše panorama okazuje prwní wětší dílo, jež Schinkel wywedl: Nowé diwadlo; pak následowalo Museum, kteréž w býwalém řečišti na 8000 dřewěných kůlech založeno jest; pak stawitelská škola a mnohé jiné krásné priwatní stawení. Nás pak zde zwláštně zajímá werderský chrám, jejž Schinkel w středowěkém gotickém slohu wystawěl a r. 1830 dokončil, jehožto prawá wěž stanowiště k našemu wšezornému wykreslení Berlína poskytla. Ležíť takměř w středu

města, kteréž po smrti Bedř. Wil. III., ku konci roku 1840 i s wojskem již 230.230 ob. počítalo. Pod Bedřichem Wil. IV., pak ku konci r. 1841 počet weškerého obywatelstwa se shledal 340.260, kteréž w 21.554 domech sídlilo. — Z nadřečeného stanowiště je ta nejkrásnější wyhlídka, tak že přehled wšech 11 dílů města, w kteréž nyni Berlín rozwržen jest, nám co nejzřetelněji se poskytuje. — Zde bychom měli snad udati wšecky wýtečné budowy, paláce, chrámy se swými wěžemi a báněmi, ano i ona weřejná a privatní stawení, co se architektonickou dokonalostí wyznamenáwají; a konečně wšecky pamětihodné prostrannosti, parky, zahrady, místa, brány se wšemi uměleckými prácemi a památníky, wodomety atd. atd., což wše s překrásnou oprawdiwostí na tomto panoramě wyznačeno a wywedeno jest; to wšak pro obmezenost těchto listů možná není. Protož wlastnímu pohledu, a pak dozorci panorama (kterýž každému hostu wšecko náležitě wyswětluje) práci tuto zanechati musíme, dokládajíce: že kdo Berlín ještě newiděl, z pohledu na toto umělecké dílo, zajisté dokonalý pojem o tomto městě obdrží; ti wšak, jenž Berlín před delším aneb kratším časem již widěli, se zde na wšecko upamatují, swé představení a upamatowání obnowí, a poněwadž ani roku neprojde, by se zde nějaké krásné nowé budowy newywedly, (od r. 1837 až 1841 wyrostl počet domů o 1239) ti představení swé o Berlíně též náležitě doplní. Fr. X. Mašek.

Odpowěď na článek w č. 71. letoš. Kwětů.

Prawda, že se o Wysokém a o Wysoké w těchto listech již wíce psalo, než třeba bylo; poněwadž ale wážená redakcí replice páně Koublowě místa popřála, doufám, že oběma stranám stejného práwa přejíc, i mou dupliku nezawrhne.

P. Kouble wywrací moje o Wysokém w č. 60. let. Kw. pronešené zdání tak zhola a skoro s hořkostí, jakoby plné ruce důkazů měl: to jest wšak, co tam každý pohřeší. Domnělé jeho důwody jsou: 1. mluwa horanů; 2. domnělý ouřední nápis; 3. analogie s Borowou w Čáslawsku; 4. wýwěsní tabulka; 5. mnohá kniha čestného stáří a per fig. gradationis kalendáře.

Co se obecné mluwy horanů týče, swědčí jen proti tomu, co p. K. dokázati chce; aby tedy wywrátil, co mu zde wadí, prawil, „že mluwa horanů sobě libuje w dlouhém názwukowání." Kdo wšak mluwu horanů krkonošských s mluwou jiných krajin českých srownáwá, zajisté neshledá jiné koncowek protahowání, než jinde, ba ani ne takowé, jakowé w Prachensku na hranicích baworských uslyší. Že užíwá ej místo ý, to jest wšude a není chyba; říká tedy Jílowej, Sitowej, nikdy jsem wšak, jako p. K. neslyšel, Střewelnej, nýbrž Střewelná, nikdy Brannej, nýbrž Branná aneb Branny, (množ. poč., jelikož jsou dwě, česká a německá, obě souwisí a obyčejně za jednu wesnici platí) což důkazem, že lid dobře rozeznáwá, co se liší. Pořekadlo o Poniklém nic nedokazuje, jelikož w listině od 15. června 1461 (Archiv český III. str. 340) w těchto slowech stojí .....filius Wokonis de Walštein, vendidit hereditates in Poniklech, in Bitúhowě et in Kamenici...., z čehož nebude těžko posoudit, že se říkáwalo Ponikly w množ. p., w postupu času wšak se Poniklý w jedn. p. užíwal a podnes se užíwá.

Co se týče ouředního nápisu, w čem pozůstáwá? snad w pojmenowání městečka od ouředníků panských; to ale při nynějších okolnostech wrchnostenských ouředníků, jenž bohužel! ani česky psát neumějí, tím méně jádrnosti názwů šetří, za žádný důwod wzíti nelze. Má-li ale ouřední nápis znamenati, jak město w listinách se jmenowalo, o tom nám p. K. žádný úkaz nepodal. Za to já ho odkazuji na archiv wysocký a listiny w něm obsažené (nejstarší jen od r. 1612; starší zhoubným ohněm zničeny jsou); ačkoli mu již tenkrát, když slowíčko o Wysoké psal, neznámé býti nemohl, an na požádání swé nález a wýpis o „Wysokém" obdržel.

Nemohu zde práwnicky dokazowati, co wše k analogii náleží, a jestli mezi wlastními jmény, jaké analogie stáwá (o čemž pochybuji): jen ponawrhnu, že nazýwají-li borowští w Čáslawsku místo swé Borowou, jen to činí, co být má, a co já též o Wysokém twrdím, držeti se totiž názwu, který wždy byl a posud jest we spisech i mluwě; neboť nacházíme Borowou již u Hájka.

O wywěsní tabulce, na které někdy Wysoká stát mělo, totéž platí, co o nápisu ouředním; známoť, kdož takowé tabulky psát nařizowali a jak při tom přesnosti jazyka a jmen wlastních hledíwali.

Co se konečně důwodu týče z mnohé knihy čestného stáří a jména, tu se nám p. K. welmi málo zawděčil, zanechaw nás w bludišti bez nitě Ariadniny, a jenom na kalendáře nám poukázaw. Proti wůli mně jakýsi Demokritský smích napadá, pomyslím-li, že mají kalendáře, které lid wůbec „lháře" nazýwá, za důwod o jménách wlastních sloužiti! Co ale p. K. w knihách čestného stáří nalézá, nemohl jsem tam nalezti; ale že jméno Wysoký užíwáno být musilo, widěti jest z listiny od 6. září 1453 (arch. č. III. str. 553), kdež se zmínka činí o Janowi z Wysokého. Beztoho známo jest, že takowáto osobní jména tehdejších časů wždy místní jména za základ měla.

Že wšak zdání moje na wětru založeno není, odwoláwám se na Stránského, jenž w swém latinském spisu „Respublica Bohemiae" od r. 1633 mezi jinými městy a hrady kraje boleslawského též uwádí „...Hausca, Zasadca, Dubum, Wysocum" z čehož dosti patrno, že poslední zde uwedené město w českém jazyku Wysoký užíwáno být muselo, jinak by je byl pojmenowal též Wysoca, což s latinským wýchozem dobře souhlasí, jakož to učinil u Housky, Zasadky (Zásady) a jiných. A konečně stojí w Hájkowě kronice od r. 1540 w připojeném wzádu poznamenání měst českých Gilowy, Slanay, Wysoky u Newarowa, a w poznamenání zámků českých Wostray a též Wysoky. A byť i byl Hájek mnoho bájů sepsal, nelze přec twrditi, že místní jména překrucowal, zwláště an se udání jeho i s jinými starožitnými spisy shoduje.

Z toho wyplýwá, že jsem, jak se p. K. wyjádřiti ráčil, názew Wysoký neimprovisowal, ba dle obyčejného o improvisowání pojemu ani nemohl, jelikož názew ten, jak sám p. K. připouští, w ústech lidu jest. Též nemyslím, že by p. K. na názew Wysokou bráti chtěl wýsadu; toť bych musel myslit, že dělá něco zbytečného, jelikož mu i bez wýsady zůstane monopolem. K. Tomíček.

Nowé knihy.

Lilie a Růže od Fr. Jar. Kamenického. W Praze, 1846. Tisk a sklad Jar. Pospíšila. Str. LXIX a XC. Seš. za 28 kr. stř.

Pan amanuensis na wenku aneb ***Putowání za nowelou.*** Obrázky ze žiwota od Frant. Rubeše. (Druhé změněné wydání.) W Praze, 1845. Tisk a sklad Jar. Pospíšila. Str. 154. Seš. za 16 kr. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 89.
12. roční běh.

KWĚTY.

26. července 1845.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštownich ouřadů Rakouského mocnářstwí půlletně s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK

PRO

ČECHY, MORAWANY, SLOWAKY A SLEZANY.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlaršich třikráte za týden, w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

Zasnoubení.

Pne se wzhůru skála šedá,
  Pod ní Labe těká;
W krásné noci štíhlý mladík
  Na milou tam čeká.

Není blahé to čekání,
  Srdce mu to tíží,
A s bolestí mutné oko
  Předrahou wyhlíží.

„Pojď jen, milá, nic se neboj,
  Hwězdy jen to wědí,
Co jsme swatě slíbili si,
  A ty — nepowědí.

Naposled tě k prsům winu,
  Líbám bledé twáře;
Zítra ach! má jiný wésti
  Tebe od oltáře.

Otec twůj, ten zlatochtiwý!
  Z rájů nás oloupil,
A já nemám zlata, stříbra,
  Bych si tě odkoupil.“

Celé nebe ozářené
  We Labi se koupá,
Na sta wíl, těch bledolících,
  Na wlnách se houpá.

A milého wábným zpěwem
  Loudí w tiché noci:
„K nám jen pojď, zde rozkoš hraje,
  Zde je ti pomoci!

Do wlasů milence wpletem
  Krásné wodní růže,
Zdobit bude perla, koral
  Swatební twé lůže.

A nad lůžkem zelenawým
  Budeme wám pěti,
Byste mohli sladce líbě
  O swé lásce sněti!“

Milý družku k prsům wine
  Líbá ústa, oči
Tam na skále, na té šedé —
  Pak s ní dolů skočí.

Tiché Labe rozpění se,
  Pochowá milence;
Wíly pletou z wodních růží
  Pro newěstu wěnce.

Božena Němcowá.

Modré domino.

Byl krásný, podzimní wečer. Já se procházel s přítelem po hlawním náměstí. Mluwili jsme o Angličanech, o swé obapolné wlasti. Já byl z ní již na čtwrtý rok wzdálen a meškal jsem k zotawení swého zdrawí we Wlaších; posléz ale uzdrawen, zdržowal jsem se ještě w Lucce, neboť krásná tamější poloha a swodné dolce far niente mě welmi poutaly.

I zdíleli jsme jeden druhému dopisy z domowa, pak jsme mluwili o známých a přátelích, o státních mužích a o politice. Unaweni dlouhou rozpráwkou posadili jsme se konečně na kamennou láwku a při pohledu na hwězdnatou oblohu zabrali jsme se do tichých myšlének.

Náhle se můj přítel wzchopil a přál mi dobrou noc.

„Aj, kam pak, Ludwíku?“ ptám se ho.

„Málem bych byl na dané slowo zapomněl. Slíbil jsem někomu, že dnes k markézowi di Cesto na maškarní bál přijdu.“

„Ah, newídáno! Což wás podobné weselosti ještě neomrzely? Což při takowých schůzkách widíte? Protiwné larwy, duchaprázdné domina, newkusné Arlekyny a nemotorné hlupce, kteří jen sami sebe představují a jenom tenkráte w maškaře jsou, když se na žádné besedě nenacházejí; — poutnice a poustewníky, kteříž o pobožném duchu ani zdání nemají — několik bohyň mladosti, ježto by spíše našimi babičkami slouti mohly.“

„Wšecko prawda; a wšak i samo žiwobytí podáwá nám dost welkou maškaru; — ostatně dal jsem dnes slowo w důležité wěci a musím se tedy dostawit!“

„Nu, tedy wám přeji wíce radosti, nežli jsem sám kdy při takowých wyraženích nalezl. S Bohem a mnoho štěstí!“

Ludwík odešel. Já poseděl ještě asi půl hodiny pod šírým nebem, pak jsem se ubíral do swého příbytku. Sloužící Antonio rozžal mou lampu a pak zase odešel.

Na stole ležel lístek — pozwání od markéza di Cesto. Já ním pohodil a chopil se knihy. Ta wšak musela býti čtena se wší pozorliwostí, ale rachocení wozů pod mými okny mě tuze wytrhowalo. I nechal jsem čtení a přistoupiw k oknu, hleděl jsem na maškary, ježto dychtiwě na bál spěchaly.

„O pošetilci!“ myslil jsem si přitom... „A Ludwík? — což může tak důležitého míti?“

Takto zamyšlen stál jsem asi deset minut u okna. Zatím ujelo kolem asi padesát wozů. Já počal na mysli o nesmírném markýzowu bohatstwí přemítati — o paláci, w němžto se dnes weliká maškarada držela — pak o wšeliké nádheře, ježto se tam okáže. Tu mi napadlo, že tam bude také wýwoda a s ním celý zdejší wznešený swět. I dostáwal jsem chuť, také se na tu skwostnost podíwat.

Ještě několik okamžení nechal jsem uplynout, pak se mi ale zdálo, že jsem osamělý... i umínil jsem si tedy jít.

Zazwonil jsem. — „Antonio, hleď abys mi nějaké tmawé domino opatřil, ale hezky brzo,“ prawím kwstupujícímu sloužícímu — „a Karlo ať zapřáhne.“

Antonio odešel a nepřicházel tak dlouho, že kočár již dáwno pohotowě stál. Konečně wešel.

„Signor!“ oznamowal mi — „je mi welice líto, ale po celém městě hledal jsem nadarmo, nikde nic, nežli toto jasně modré domino — tmawé není už možná dostat.“

„Jasně modré?“ zwolal jsem. „Ne, to nejde. Wsadil bych se, že nebudou na celé maškaradě ani dwě takowé domina — a tuť bych mohl také hned swé jméno powědít; nebo w tomto dominu mě každý pozná.“

„Ach, to ne, pane!“ odpowěděl Antonio. „Jasně modré domino wás tak dobře ukryje, jako černé, jen když se sám neprozradíte.“

„To je prawda. Dej sem tedy to kuklení.“

I zahalil jsem se jasně modrým dominem, skočil do kočáru a poručil kočímu, aby mě do markýzowa palácu dowezl.

Za čtwrt hodiny jsme zastawili u hlawních dweří skwostného zahradního stawení. Od brány až k hlawnímu stawení wedlo několik set kroků dlouhé stromořadí, nyní lampami dobře oswětlené a kwětinowými wěnci ozdobené. Z dáli, z předsíně palácowy zaznívala tichým powětřím slawná hudba. Palác sám widěl se mi býti jako stawení čarodějné. Po přední jeho straně z bílého mramoru hořelo nesčíslné množstwí lamp, a wůkol zářily průhledné malby — jen w dalších zahradních chodbách bylo temněji a temněji. Okolo stawení hemžily se kupy a řady rozličných, často i welmi nádherných maškar; jenom některé ztrácely se dál a dále do stinných sadů, kde je zwědawé oko tak snadno newystihlo.

I nelitowal jsem w prwním okamžení, že jsem se odhodlal přijíti. Po mramorowých stupních wešel jsem do welké předsíně, kdež byl největší díl společnosti shromážděn. Hudba na chwíli umlkla, a poněwadž mi kolkolem rozstawené kwětiny tuze welký zápach wydáwaly, chtěl jsem na okamžik opět ze sálu wyjíti.

Již jsem zase na schodech, an mě náhle fialowé domino za ruku chopí, žiwě ji tiskne a prawí: „Bohu díky, že jste tady. My se již báli, že nepřijdete. Já budu zase hned u wás.“ — Po těch slowech zmizelo.

Já nemyslil jinák, nežli že můj přítel Ludwík ke mně mluwil; — „ale podiwno — myslil jsem — „že mě hned poznal!“ a opět mi napadlo, že mě jasně modré domino každému prozradí. — „Což může můj přítel ode mne žádat? Uwáznul někde w nesnázích?“ — Těmi a podobnými myšlénkami se obíraje šel jsem se schodů dolů. Tu cítím lehké ťuknutí na rameně, a když se ohlídnu, spatřím u sebe ženštinu we skwostném rouše. Měla jen polowiční larwu a tak jsem i hned poznal, že je mladá a krásná.

„Ani slowa!“ zašeptala a položila prst na ústa. „Pojďte zamnou!“

Já šel. Kdožby byl takowému pozwání wzdorowal?

Zakuklená se wzdálila semnou od paláce tak daleko, že jsme již nikoho na blízku spatřiti nemohli.

„Přišel jste pozdě!“ prawí tu ke mně.

„Já se teprwa před hodinou odhodlal, že sem půjdu.“

„Já se již obáwala, že docela nepřijdete; ale Ludwík dotwrzowal, že jistě slibu swému dostojíte a — nemejlil se. Prawě teď se mi swěřil, že s wámi rozpráwěl.“

„To byl tedy Ludwík — to fialowé domino?“

„Nu owšem. Teď se ale nemohu zdržowat, otec by mě mohl snadno pohřešit — Ludwík ho zatím roz-

práwkou zdržuje. Za půl hodiny bude s wámi mluwit. Neřekl wám ještě, co se stalo?“

„Ani slowa.“

„Bezpochyby neměl času pro samé přípravy. Já zatím, bude-li možná — napíši několik řádků, které wám powí, co budete mít činit. My potřebujem w skutku waší pomoc. Zatím s Bohem!“

A s těmi slowy krásná neznámá odešla.

„Co to má wšecko znamenat!“ řekl jsem sám k sobě, hledě za odcházející outlou postawou. „Ludwík mi sice něco řekl, že se tu hodlá s někým sejíti; ale neučinil mě swým důwěrníkem. Zdá se, že ho něco potkalo, při čemž pomoci potřebuje. Nuže tedy nemá se we mně sklamati.“

(*Pokračowání.*)

Hozen jest los!

Ohlas ze západních Čech.

W č. 12. lonských Kwětů postěžowala sobě redakcí tohoto časopisu, že drahně časů žádných zpráw ze Slowenska nedostala; přitom sdělila wšak také, že tato wada příště odstraněna bude, jelikož jistý slowenský literát a zástupce národních interessů časté zprávy zasílati přislíbil. I byli jsme takowéto nowině jakožto wěrní powždy Slowáků bratří welmi powděčni, nemohouce sobě ani we snách pomysliti, žeby nám Slowáci nyní sice častější, wšak ale o nastáwající swé chorobě swědčící zprawy podáwati chtěli.

K nemalému našemu užasnutí zwěděli jsme z dopisu sáty na to zaslaného, jak hluboko hlodawý rak žárliwosti srdce našich milých bratrů Slowáků, na ujmu lásky k nám Čechům, již byl podebral, (wiz Kwěty lonské, č. 33—36). Článek tento z Pešti, pod názwem „Stesky Slowáků,“ napsal pan K....ý. Řádky jeho jsou přeplněny žalobami na českou netečnost a nevšímawost co do slowenského literarního snažení, a přitom uwádí směr českých literátů proti našim milým bratrům Slowákům w tak nedůwodné podezření, že jsme jeho tak neočekáwané se-projewení, stejně s redakcí, za pouhý wýlew elegického rozmaru powažowati musili. Nebudeme wywracowati místa, pouhou předpojatostí a beze wší přeswědčenosti napsaná, ale wězte bratře Ka....ý, že sotwa jednu knihownu po Čechách naleznete, kdeby se alespoň některá kwítka z wašich luhů nebyla usadila; we wětších knihownách najdete jich wíce; a tak se až dosud slušná rownowáha w poměrů wyšlých knih w Čechách a opět na Slowensku při lidu udržowala. My s hrdostí hledíme k té straně, kde staroslowanské Tatry k nebesům se pnou; my se swatou uctiwostí wyslowujeme jména wašich wýtečníků; my čteme jejich plody; wážíme si jejich zásluh o literaturu českoslowanskou, a powažujeme jich stejně s jinými českoslowanskými wýtečníky za swé kněze a za swé wůdce we spisowní české řeči, což jsme wzájemně také od wás očekáwali. Ale nastojte! W 18. č. letošních Kwětů došla nás nenadále zpráwa, že na Slowensku powolené nowiny w nářečí slowenském (?) wycházeti budou a 78. č. Kwětů dotwrdilo, že i příloha nowin „Orel tatranský“ (o němžto ještě naděje byla, že české hlaholy wydá) w tomže slowenském nářečí wydáwati se bude. Nikdy bychom se nebyli nadáli, že by Slowák poswátný swazek literární, kterýž ho již několik století s Čechy wíže, přetrhnouti, že by tento osudný krok učiniti mohl, an wíme, že sami Slowáci protřelejších náhledů takowému škodnému nowotářství, co možno, na odpor se stawěli. Nejnowější toho důkaz četli jsme z listu páně J. Záborského k panu Kašp. Fejérpatakymu z Klečan (wiz let. r. Musejního časopisu sw. I.) Pan Záborský mluwí k swým rodákům tak důrazně, tak důsledně a tak srdečně, že ani pochopiti nemůžeme, jak ostatně powážliwý Slowák dobré a moudré rady poslechnouti nechce, a weřejně již opět prowolati může: „Hozen jest los. Slowáci píší slowensky!“ (wiz let. Wčelu č. 44.) Nechať projdeme částečně prowolání toto, a již poznáme, kam strannost slowenských literátů zabíhá.

„Ano,“ prawí pan Bohuš Nosák, „bratří od Šumawy, od tolika století s námi w říši duševní spojeni, upřímní bratrowé waši podtatranští, ač i prawoslowensky píšíce, něco jináče budou skloňowati jména, jináče časowati slowesa, slowanštěji psáti některé průpowědi, přec wěčně wám oddani zůstanou, a wždy za hrdost a sláwu si pokládati budou, že patří ku kmenu českoslowanskému, jejž tolikerá slawná a slowútná jména celému swětu známa činí.“

Co si máme z takowé a podobné řeči wzíti? Není-li to práwě jako bych řekl: Miluji tě, wážím si tebe, ale nechci s tebou býti?! — Což můžeme souditi o takowé bratrské lásce, kteráž roztržky činí, ačkoli oběma bratrům půda dědičně od otců wykázána byla, aby ji společně wzděláwali a užitky do jedné zásobárny ukládali? — Další příčinu odtržení se Slowáků uwádí p. Nosák w tato slowa: „Ale bratří nad Wltawou a Labem, my jsme až dosawáde pro sebe ještě nežili.“ — Zato nemůže český jazyk. Jen kdybyste se ho byli tak chopili, abyste w něm byli prostě, jednoduše o swých záležitostech, dle swých poměrů a potřeb k lidu mluwili; wšak byste již byli, třeba spojeni s námi, také pro sebe žili! Ale to jste, promiňte mé přímosti! posud neučinili. Literní práce waše hodili se lépe pro nás, nežli pro wás, a proto wám lid nerozuměl — jakž tak rádi prawíte! — A pak jen powažte, že wám ze spojených sil spíše slunce žiwota ano i sláwa wzejde, nežli se toho w trudné samotě nadíti můžete.

Dále howoří pan Nosák: „Století nás o tom již přeswědčila, že nás teď čeština od blízkého zahynutí spasiti nemůže.“ My ale soudíme, že by wám mohla čeština dobře pomoci, ano že wám již také pomáhá — jakž to nedáwno wydané náwěští o wašich nowinách patrně doswědčuje. Či můžete řeč tohoto náwěští oprawdu řečí lidu swého nazwati? — Pak myslíme, že proti utrhačům a záhubnému nepříteli spojené síly dwou bratrů s lepším prospěchem bojowati mohou, než musí-li to jediný o sobě činiti; a to wás nebude přec tajno, že nás wáš osud pod jařmem wášniwého maďarismu mocně dojímá, že se naše weřejné listy wždy horliwě k waší obraně propůjčují, že se wás důrazné hlasy ujímají, a že nedáwno wysoce postaweným šlechetným mužem representowány byly!

Pan B. Nosák žádá we swém pojednání, aby „Čechowé wzájemně se Slowáky jejich práce uznali za swoje“. I proč bychom toho neučinili? Naši wzdělanci přijmou wše, co wýtečného podáte, za swé, jakož jsou to wždy činíwali; budou si toho také wážiti, jakož wůbec wšeho slowanského; ale lidu našemu zůstanou práce waše nepřístupné a pěstitelé jeho nebudou mu je moci bezprostředně podáwati, an jej od spisowné řeči odwáděti nesmí, k čemuž ani Slowák u lidu swého žádného práwa nemá.

„I my chceme,“ pokračuje pan dopisowatel z Pešti „ukázati swětu, že chceme býti swými; i my musíme se zmužiti, chceme-li, abyste nás wy a ostatní Slowané nejen milowali, ale i nás si wážili.“ Toť můžete ukázati i w přijatém již ode dáwna spisowném jazyku českém; čili myslíte, že by si Čech člowěka wážiti neuměl, jehož se byl milowati naučil?

(Dokončení.)

Z LUŽICE.

Spolek wendických gymnasistů w Budišíně slawil 18. dubna po páté památku swého založení. Kromě oudů spolku toho byli také přítomni pastorowé, městští a wesničtí učitelowé, čekanci, studenti a měšťané. Toto četné množstwí wlastenců udělalo z wýroční památky prawé, wšeobecné shromáždění Wendů. I stalo se také, že se u wyjednáwání wíce na wendickou národnost wůbec hledělo, než na zwláštní záležitost spolku. Nejwíce záleželo přítomným na předůležité otázce od p. pastora Seilera učiněné: Co jest užitečné ku prospěchu wendické národnosti? I bylo za odpowěď ustanoweno: 1) Každoroční wšeobecná wendická schůzka (wždy we středu po welkonoci) ku společné poradě o národních záležitostech, a 2) založení Matice na wydáwání knih wendických. Wšickni přítomní přislíbili, že chtějí účastni býti, načež se založení „Matice srbské" (lužické) za skutečné prohlásilo. Náwrh stanow byl swěřen sboru pánů: pastora Seilera, Klasopolského, Wanaka, Wely, Pfuhla a Cyže.

BESEDY.

Růže a lilie nazýwají se dwa wěnce znělek od Kamenického, jež tuty dny na swětlo wyšly. Opěwají příběhy našeho národu a to jim bezpochyby cestu k srdci našeho čtenářstwa proklestí.

Ku slawnosti na 500letou památku založení pražských wysokých škol, (kteráž, jak známo, r. 1848 konati se bude) chystají se také tři ročníky pěkného album, z nichžto prwní již r. 1846 na swětlo wyjde. Wšickni spisowatelé, kdož w těchto školách byli nebo ještě jsou a k tomu památníku něčím přispěti chtějí, požadují se, aby swé práce w jakémkoli jazyku k redakcí časopisu „Ost und West" do konce listopadu t. r. zaslali. Wýnos má se k rozmnožení celé slawnosti wynaložiti. — Jsme žádostiwi, jak při tomto wčasném literním podnikání naše stránka zastoupena bude. *—*

O obraze našeho mladého *Jawůrka*: Smíření Bedřicha Krásného s Ludwíkem Baworským, jenž byl na letošní umělecké wýstawě we Wídni, prohlásil se tamější důmyslný referent Dr. Ed. Melly, že toto „jednoduché, s láskou prowedené dílo libostný a utěšující dojem působí; jenom snad trochu wíce pohnutí bylo by prej přáti."

P. *Schuselka* si dobyl korunu s rolničkami. W č. 198 A. Wšeobecných Nowin čteme ze slezských hranic, že se náš pán z Českých Budějowic náramně na wšecky spolky střídmosti hněwá. Wíte proč? — Proto, že prý je to samý jesuitismus a panslavismus! O tom wšem ale neuwedl ani jeden důkaz, kromě swého: „Prawím wám, že jest, a jest!" — Máme-li teď dokázat, že nejsme panslawisté, musíme si dát nalít za krejcar „samožitné!" — Kam wede zatwrzelý nerozum a bezuzdá náruživost? Cnost a hřích dělají kotrmelce jako swětoběžný kejklíř, a ta nejčistší wěc nabýwá poskwrn w rukou takowého člowěka, který je mnohem horší než polský arendář. — W týchž Nowinách ptá se ho dopisující přítel, zdali wí o nějakém jiném prostředku, který by lid tak jistě, alespoň ku prwnímu kroku duševního polepšení dowedl? — My bychom se nebyli ptali, jsouce přeswědčeni, že p. Schuselka dáwno již wí o takowém „remedium probatum", a takowou essenci, takowý elixír za pár zlatých prodáwá. Je to — deutsche Sprachlehre. †.

Jordan lituje, že u nás kritika dosud na tak nízkém stupni stojí, že se nikdo na to neodwáží, aby jednotliwé literarní charaktery w obšírných a dostatečných přehledech představil, cnosti a wady jejich bez obalu, „ale také s onou šetrností a důstojností" wyřknul, jaká nejen každého o blaho wlasti pečujícího muže, ale i literatury samé hodna jest. Jordan nečte zajisté Českou Wčelu, sice by wěděl, že se už kritika k žiwotu prodrala!! On sám, prawí dále, je od nás příliš wzdálen, aby to bez ujmy prawdiwosti učiniti mohl, což patrně dokázal, mluwě o Chocholouškowi, o němž dí takto: „W celku nejsme spokojeni s češtinou, která we mnohých nowějších spisech panuje, ale o Chocholouškowi musíme říci, že píše pérem, které mezi lepší a čistější náleží." Můžeme p. Jordana ubezpečit, že sám Chocholoušek této průpowědi newěří. †.

Čech mezi Maďary. Před třemi lety složil oblíbený zdejší kapelní mistr Procházka polku Rakocího; tanečníci se na ni dozajista ještě pamatují. Jestli se nemejlíme, použil k ní nápěwu uherského, tak řečeného Rakocího marše — při němžto každému Maďaru národní pýchou srdce w těle skáče, a který již odewšech koncertistů na housle a na klawír preweden i mimo hranice uherské zazníwá. A kdož je skladatel tohoto budíčka maďarské hrdosti a rozkoše? Pouhý Čech Růžička, bývalý ředitel kostelní hudby we Wesprýmu — ten samý, co komponowal prwní maďarskou zpěwohru: „Béla futása".

Z wídenských „Sonntagsblätter" se dowídáme, že (prý) slowenský almanach „Zora" od několika let jen proto newychází, že se tuze málo básní sešlo!! O šťastné - nešťastní wydawatelowé! Jinde se nemohou náwalu básní ubránit.

W Pešti se utwořila nowá „*jednota k zaražení národní obrazárny.*" Oučel její směřuje k tomu, aby se učinila sbírka nejwýbornějších domácích maleb, kteréž později národnímu museum darem připadnouti mají. Počátek učiní se podobiznou J. c. k. Wysosti arciwéwody palatina a na památku jeho bude se celá sbírka „obrazowna Josefowá" nazýwat.

Památník welikého Beethovena w Bonně (o němžto se již delší čas pracuje) bude jistě dne 11. srpna odhalen, a přitom třídenní hudební slawnost držána, při nížto —, wyjímaje jediné kantate — samá díla nesmrtelného skladatele prowozowati se budou. Hostů se tam čeká ze wšech stran.

230 *Mozartowých skladeb* uspořádal p. Lud. Gall we Wídni pro dwa klawíry a podáwá nyní opisy této práce na prodaj (Landstrasse č. 117). Mnohému z hojných milowníků skladatelowých bude toto náwěští snad milé.

My zůstaneme jak jsme! — W Pešti wycházející maďarský časopis „církewní- a školní list" wyprawuje, že leží w Sedmihradsku městys, kterýž má panský dům, hospodu a týdenní trh, ale žádný kostel, žádnou školu, žádného duchowního a učitele. Jmenuje se Vázhegy a patří Háronesecké stolici. Nedáwno byla obec od církewních představených wybízena, aby si buď wlastní kostel wystawěla nebo k některé faře jako filialka připojila; ale ona řekla: My zůstanem jak jsme — a je až podnes bez kostela, bez školy, bez duchowního a bez učitele. A. Ž.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 90.
12. roční běh.

KWĚTY.

29. čerwence 1845.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakouského mocnářstwí půlletně s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK PRO ČECHY, MORAWANY, SLOWAKY A SLEZANY.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

Modré domino.

(Pokračowání.)

Nato jsem přecházel asi půl hodiny mezi pomorančowými stromy, na nichžto ouprawné swítilny wisely. Byla to příjemná, líbodechá noc — a k romantickým událostem jako schwálně stwořena.

Tu přistoupilo ke mně zase fialowé domino.

„Pst!“ šeptalo přitom a pozorně kolem hledic, strčilo mi složený lístek do ruky. „Přečtěte si to, až odejdu. Za hodinu jsem tu zase. Jste ozbrojen?“

„Nejsem; — ale powězte mi, drahý Ludwíku —“

„Možná, že nebudete zbraň ani potřebowat — pro wšecko wezměte ale tuto.“ — Přitom mi wložil kwapně dýku do ruky a odešel.

Já se chtěl přítele wlastně zeptat, proč semnou wlasky rozpráwí, anby se byl slídiwému uchu spíše uhnul, kdyby byl anglicky rozpráwěl; malé rozmýšlení mě ale poučilo, že učinil dobře, že wlasky mluwil; neboť anglický howor byl by ho w okamžení co cizozemce wyzradil.

„Podiwná to událost!“ rozjímal jsem dále u sebe. „Ale tento list mi wšecko wyswětlí. Že je přitom nějaké nebezpečí, nemohu pochybowat; sic by mi zde nebyl Ludwík tuto dýku nechal.“

To na mysli přemítajc, obrátím dýku k swětlu a začnu ji prohlížet. Když jsem pak zraků swých zase pozdwihl, stálo předemnou černé domino.

„Dobrý to ocel, tuším“ — promluwilo ke mně; „nebude třeba než jediného bodnutí. Já čekal we wedlejším stromořadí, mysle, že je tam naše určité místo. Tento list mu připneš na šat. Já se o to postarám, abychme ho nalíčeným poselstwím asi za hodinu sem přiwábili. Když ho zprowodíš, tedy mu strčíš tento balíček za ňadra — rozumíš? Zde je také můj prsten, až bude po wšem, zase mi ho wrátíš. Dej pozor a pamatuj na těch tisíc cechynů. Ostatní zde budou co newidět. Heslo je: Milano! Já musím teď pryč. K čemu ale w jasně modrém dominu? Na outěku padne tuze do očí.“

Potom odešel. — Já byl jako u widění. Ruce plny wěcí — dwě cedule, balíček, dýku, prsten s diamanty.

„Hm!“ řku sám k sobě — „tenkrát mě mají dozajista za někoho jiného. Zde se jedná o hanebný skutek, a já ho mohu snad zmařit.“

I strčil jsem prsten na prst, dýku a balíček za ňadra, a spěchal na druhou stranu zahrady, abych si mohl přítelůw lístek pokradmo přečísti. Na cestě zmocnilo se mne jakési libowání w tomto celém tajemstwí — dýka za ňadry mi slibowala ochranu, a já si tedy umínil, že wytrwám až do konce.

Šel jsem až k nejposlednější lampě, zrowna proti palácu, a otewřel přítelůw lístek. Bylo to ženské písmo we wlaském jazyku, psané olůwkem, a tohoto obsahu:

„My ustanowili, že uprchnem, ješto od samých dýk obklopeni ani okamžení jisti nejsme. Nám se zajisté odpustí, jak mile důležité listiny, kteréž L. dnešní poštou obdržel a wám odewzdá, do rukou otce mého se dostanou. Při odeslání našeho pokladu potřebujeme waší pomoci co nejwíce. Naše koně jsou pohotowě; za několik hodin jsme w bezpečí. Přijeďte za námi we swé ekwipáži a přineste brzo, co by nám na outěku překáželo. Jak mile wás L. uhlídá, řekne wám wše ostatní. Waše wděčná Viola.

N.B. Píši welmi na kwap, aby mě otec nepohřešil.“

„Co se to jen děje?“ mluwil jsem w duchu zase sám k sobě. „Ludwík mi přece nic neřekl, že dnes nějaké listiny dostal. A Viola? Kdo je to? Řekl mi sice: Přečtěte si tento lístek! — a já myslil, že se mi wšecko wyswětlí; ale wí Bůh, teď jsem teprwa w hodných temnostech. Přijeďte za námi; — ale kam? Přineste brzo — ale co? Jistě že Ludwík nějakou bohatou dědičku unesl! — I wezmi si ďas to modré domino! Dwě cedulky, dýku, prsten — a teď ještě poklad! Nu, wždyť

se mi to musí wyswětlit. Wrátím se na swé stojiště. Dříw se ale ještě kouknu, co na druhé cedulce stojí, kterouž mám někomu připnout?"

I četl jsem na ní welkou literou psáno:

„Mzda zrádci!"

„Krátce, ale důkladně!" doložil jsem nato, list opět schowáwaje. „Teď však honem na předešlé místo; hodina brzo uteče."

(*Pokračowání.*

Český jazyk — moje škoda.

(*Pokračowání.*)

Pak se ale rozložila kolem takowá tma, že jsem ani starou Báru na kozlíku rozeznati nemohl. Principál byl wedle mne zatím umlknul a pozdřimowal — jak jsem podle zdrawého chrapotu soudil; o mladé přítelkyni nebylo pocitu. Ta seděla we swém koutku jako bez dechu.

Stará Bára hleděla si zkušenou rukou spřežení, a sice tak jistě, jako by to bylo o samém poledni.

Konečně jsme zastawili. Bylo to před hodnou hospodou. Principál se protrhl ze swé dřímoty.

„Jsme u hnízda?" ptal se hlasitě zíwaje. — „Chowejte se tiše — kůzlata! až se dole trochu ohlídnu."

Potom lezl dolů. Stará učinila totéž — a oba začali pak mezi sebou stran noclehu jednati.

W tom mě wzalo něco jemného za ruku. Já wěděl w prwním okamžení, že je to naše Indiánka. Ona se byla totiž rychle ze swého koutku wzchopila, a rychle až ke mně samému si přisedla.

„Já nejsem žádná Indiánka," šeptala mi do ucha, jež byla šťastně swými ústy nalezla, a wřelý dech její owanul twáře moje — „a ti lidé nejsou moji rodiče. Neměj žádné starosti, Toníčku; wšak my si pomůžem."

„Ach, kdyby to Pán Bůh dal!" wzdychnul jsem bezděky. „Mně se zde tuze nelíbí — a kdyby nebylo — tebe, má milá.... jak pak ti říkají?"

„Petronka."

„Kdyby tebe nebylo, milá Petronko — já bych skočil w okamžení z wozu a běžel bych, kam by mě oči zanesly."

„To nejde — nynčko ne — to by udělalo daremného křiku; ale počkej, až tě stará zas omeje — pak se dá spíše něco wywest — nebude-li se ti zde do té doby líbit. Jenom neokazuj, že se ti zde nelíbí — principál je diwný a stará časem ještě diwnější. Já bych jim byla už sama ráda utekla, ale newěděla jsem kam. Na swé rodiče se nepamatuju a jiného na swětě neznám. Ale teď mám tebe — teď mi bude weseleji. Principál mluwil už nějaký čas o tom, že by rád ještě někoho měl, kým by lehkowěrný lid šidil — to mě také zdržowalo; myslilať jsem, že budu moct někomu přispět."

„Ale co pak mě nehodlá principál otci nawrátit?"

„Sotwa, neboť nám musíš pomáhat; a kdo wí, jestli se ti to celé žiwobytí konečně nezalíbí — že nebudeš chtít ani odejít."

W tom přišel podomek s lucernou — a Petronka se pošoupla zase do swého koutečku. Pak jsme wjeli na dwůr pod kůlnu, a když byli koně wypřaženi, wlezla stará zase na kozlík a pomohla nám dolů. Pak nás odwedla do malé komůrky, kterouž byl principál objednal, aby nás co možno před očima ukryl, ježto za podíwání nic neplatí.

Sem nám přinesla hospodská žbán piwa, domácí holka chléb s máslem, a děwečka mísku políwky. Hospoda byla hned plna powídaček, a kdo jen mohl, přišel se na nás podíwat.

„I ty boží umučení!" zwolala prwní, jak mile mě zahlídla — a samým podiwením byla by málem žbánek wedle stolu postawila. „Totě jsem jakžiwa newiděla — a byla jsem přece w Praze! A jak pak ta ubohá duše jí? Co pak pije?"

Druhá se diwila ještě wíce a třetí utíkala ze dweří, když jsem se k ní náhodou přiblížil.

Mně se začínala ta historie líbiti, a když byla děwečka ze dweří, dal jsem se do smíchu.

„Dobře tak, hochu!" řekla stará. „Weselá mysl je na swětě tař nejlepší medicina. Jenom se newesel po česku. Když wás nikdo neslyší—" doložila přitajeným hlasem, dříw se pozorně ohlídnuwši — „tak mezi čtyrma očima, stranou: to si můžete spolu česky zarepetit; ale před principálem — to držte jazyk pewně za zuby. Makotrus má čerstwou ruku. A před jinými lidmi nesmíte sé už dokonce prozradit, že jste z českého plemena; to byste daleko nepřišli — a my s wámi."

Když jsme se začali chystat ku spaní, přišel Makotrus. On seděl mezi tím časem w šenkowně — líčil na hejly a wyhazowal udice. Teď byl plný rozkošného rozmaru. Twáře jeho se jenjen třpytily.

„Housata! cwrčkowé!" začal k nám — „nynčko jděte na kůtě — ale zejtra dejte pozor. Zde bude dobrý low. Já těm zdejším medwědům namazal tolik medu okolo huby, že musejí přijít, aby ho také do huby dostali. Jen rozum do ruky — ty mouřeníne!" doložil ke mně, a tahal mě samou laskawostí za ucho, že jsem slyšel andělíčky zpíwat. „Ty budeš mít bezpochyby nejwětšího odbytu. Budeš-li se dobře držet, krtku —

udělám ti radost; naučím tě indiánsky, že budeš moct tuhle s tou wewerkou rozpráwět.“

(*Pokračowání.*)

Hozen jest los!

Ohlas ze západních Čech.

(Dokončení.) Konečně omlouwá p. Nosák odtržení Slowáků od bratrů Čechů těmito slowy: „Kdo může býti na swém chlebě, nač by se žiwil z chleba bratra swého?“ Ano, pane N. zwlášť nejsou-li oba bratří stejně snášenliwí a trpěliwí; záwidí-li slabší silnějšímu mohutnější oudy, jež ho k statečnějším prácem schopným činí. Mnoho — mnoho by se dalo ještě o této předůležité wěci powěděti, kdyby to jen k žádanému cíli wedlo, a kdyby nás již wícekráte zkušenost nebyla poučila, že žárliwá strana prúwě mezi bratry, byťby i swou wlastní škodu widěla, od swé započaté cesty nerada ustupuje.

My z české strany wám, drazí Slowáci, k tomuto nowému počínání musíme arci mnoho štěstí přáti, ačkoli bychom byli raději widěli, abyste w tak důležité wěci nebyli losowali, ale spíše dobrým rozumem se ustanowili. Nebyli bychom sobě pomyslili, že práwě tu dobu, kdyžto se československá literatura tak nadějně a wšestranně rozwíjeti počíná, a že práwě pod Tatry, w té prawoslowanské wlasti, ona hrozná prawda na nowo se potwrdí, že naši milou a drahou matku Sláwii jakýsi zlý duch owládá, jenž s přísným Římanem neustále wolá: Ego vero censeo, Carthaginem esse delendam! — jakoby řekl: Rozdrobena budiž mluwa Sláwie až na nepatrné částky, aby si lid ní howořící postupem času tak málo rozuměl, a tak se rozptýliti přinucen byl, jakož se někdy pod wěží babilonskou bylo přihodilo.

Nerozumí-li lid na Slowensku již swému církewnímu (českému) jazyku, nemůže-li se ním wíce poučiti, nechápe-li se proto českých knih, že jim nerozumí, třebať byly i podle rozumu jeho psány: pak se dá owšem toto nowé počínání omluwiti, ačkoli pan Záborský, sám rozený Slowák, namítá, kteréby tedy nářečí na spisowní jazyk powyšeno býti mělo? zdali Liptowčina? Trenčančina? Sařiščina? Germerčina? atd. A dále praví důmyslný pan Záborský: „Nepoznáwáte, že kolik u nás stolic, tolik též rozličných nářečí, z nichžto jedno od druhého tak se liší, jakož wšecky wůbec od češtiny?

Již těchto několik slow mohlo postačiti, aby Slowáci prwé, než takowý odwážliwý krok učiní, swého ucha od dobré rady neodwracowali, a slowanské wzájemnosti a sestředowání raději se přibližowali, než aby neslowanským separatismem od bratrů se odcizowali. W tom, že lid na Slowensku jinak mluwí, než jeho církewní jazyk zní, nenalezáme žádného podstatného důwodu, že byste se od nás odtrhnouti museli. Což by musel w té případnosti n. př. Němec činiti, chtěl-li by swému národu tak malicherně howěti, jelikož pouze u nás w Čechách německý jazyk nejméně w několik nářečí se rozpadáwá, kteráž se znamenitě od sebe liší? Němec ale wybral sobě jediné nářečí, jenž se mu nejwhodnějším býti zdálo, a tím se píší knihy pro weškeré Německo, mládež se ním wyučuje we školách, duchowní hlásá ním slowo boží lidu, a lid čte w něm knihy — we swých podnářečích ale howoří. A takowý pochod znamenáme u wšech wýtečnějších literatur.

I wezměte si podobenství od stromu. Co se obyčejně děláwá, wyráží-li swé pruty kdesi jinde mimo korunu? Naši hospodářowé a štěpaři nazýwají takowá diwoká pučení obyčejně wlky, a pilně jich od stromu odřezují, proto že netoliko žádného owoce nenesou, ale že jimi také celý strom ochabuje.

A protož učinil-li Slowák tento zpáteční krok toliko proto, aby se stal samostatným, od české literatury neodwislým, aby se mohl honositi swou wlastní slowenskou literaturou, čili proto, aby sobě swé spisowatelské stanowisko ulehčil; učinil-li to prawím z newčasné žárliwosti, čili z malicherné ouzkostliwosti, čili z přepiaté w sebe důwěřiwosti, a nebo snad — což arci wěřiti nechceme — z pouhé bažiwosti po nowotě: pak se nedá jeho jednání omluwiti, a w dějepisu slowanském bude naše potomstwo nemile čítati, jak se proti sestředowání Slowanstwa a jeho žiwlům práwě w té wlasti tak těžce prowiniti mohlo, odkud mu nedáwno idea wzájemnosti co jasná hwězda byla zakmitla.

M. D. Štembera.

Z Wídně.

IV.

Náš národní žiwot prospěl již tak dalece, že si můžeme již říci, že naše postawení a naše snahy mnoho těžkostí do sebe mají; nyní nás to jen tuží, sílí, pomyslíme-li co nám ještě schází. Naše školy, jednotliwé stawy, wyšší žiwot pospolitý, obchodnický, průmyslný je cizí, je po dlouhých pohromách posud neuwědoměný, nemá hrdého citu pro swou národnost a její čest, a duchowou mocí dolehá na nás žiwel cizí. Za dobrý prospěch nám ale ručí tuhost a newyhubitelnost naší powahy národní, která tolik osudných ran přečkala, pokrok již učiněný, a wůčihledě zmáhající se cit národnosti, i weškeré hnutí národnosti československé. Není tomu mnohem wíce než sto let, byl staw Německa, nyní oprawdu znamenitý a wynikající, též welmi smutný. Wyšší duchowenstwo, šlechta, wyšší ouřednictwo, wůbec wše, co bylo ducha wybroušenějšího, protřenějšího, co od lidu sprostého lišit se chtělo, lnulo ke frančině; welký Bedřich byl by sotwa poněmčilé Braniborce ještě rád pofrancouzštil, a sám Schlosser omlouwá jeho náchylnost k frančině, an prý němčina a wůbec co německého bylo, surowostí wynikalo. Leibnitz psal mnohý swůj spis francouzsky, ano i Joh. Müller koncipowal w té řeči. Bibliotekář Ruhnken, slawný znatel staré literatury, s newýslowným prý opowržením na každého se podíwal, který od něho německou knihu žádal; a jistý francouzský abbé (Frenon, nemýlím-li se) ptal se dosti drze, mají-li Němci také ducha. Celá mladistwá německá literatura, zwláště Götingowci a Klopfstokowští bardowé kypěli protifrancouzským němectwím. Ještě roku 1809 psal Jean Paul, uwáděje sny dřímajícího města, že dewítiletý hrabě německý jen potajmu sní, jinák prý by to musel francouzsky. Z jiné strany zase na Německu ležela můra latiny; co jen wědeckého bylo, muselo w rouchu římském wystoupit, a krok Thomasiusůw, který poprwé německé čtení na uniwersitě držel, způsobil náramný hluk, neboť zdálo se to býti welkou profanací. Od těch dob — jak se Německo sílilo! ačkoliw podnes není docela prosté wší ciziny, jako wůbec wždy romanským národnostem ustupowat muselo, proti slowanským ale naopak posud podmaniwě wystupowalo, tak že p. Schuselka hlásal, že Slowané jsou duševní manowé Němců (die Geisteseigenen) čili spíše chlapowé. On se ním oprawdu stal, a teď se tím chlubí.

W. N.

DENNÍ KRONIKA.

Z Prahy.

Prwní jízdou po železné dráze z Wídně do Prahy (dne 20. srpna) přibere se k nám z rezidence mnoho wzácných hostů, znamenitých úředníků atd. Jim ku poctě uspořádá zdejší obchodnictwo dne 21. s nejwyšším powolením

skwostný bál we španělském sále králowského hradu, jehož ozdobení mladému stawiteli Baumannowi swěřeno. Den předtím zamýšlejí ale přátelé našeho pořád nadějněji se wywinujícího společenského žiwota

pěknou českou besedou na Žofině zas onu řadu utěšených wyražení započíti, kteráž několik minulých let našemu obecenstwu tak rozkošné zábawy poskytowala. — Tyty dny postawil

p. prof. Sattler druhé pořadí swých kosmoram na odiw. W mnohých částkách wyniká nad prwnější. W oboru téhož umění, jen že pomocí jiného oswětlení, předwedl nám minulý týden na staw. diwadle

p. Weiss tři řady tak nazwaných „mlhawých obrazů," jakowéž wloni u přítomnosti Döblera zde welikou sensaci dělaly. P. Weissowi se ale tak dobře newedlo. — Mluwíce o malbách, nesmíme zapomenouti, že

p. Lhotůw obraz „Křest Pomořanů," (objednaný od p. Ant. Veitha, pána na Liběchowě) kterýž byl zwláštní okrasou zdejší letošní umělecké wýstawy, od znamenitého Hanfstängla w Drážďanech se litografuje a na přes rok oněm akcionářům za dar připadne, jichžto losy při wýhře nic netrefí. Těšíme se na toto zmnožení tak pěkného díla co nejsrdečněji! — Jiného druhu pochoutka potká nás prý na staw. diwadle. Oznamujeť se, že p. Dolt k swému prospěchu dáwati bude

Andresl, der Schusterjunge — frašku zpracowanou dle komické (?!) básně jistého slawného wlastenského básníka. My tu báseň před lety také slýchali, ale nepochopujeme, jak se něco tak podlého komickým nazýwati může! Ostatně je arci wzdělání takowého předmětu a wolení za benefici dobrá spekulace. — Od několika měsíců meškal zde waršawský literat

Edmund Chojecki, aby seznal naše poměry z ohledu písemnického i společenského žiwota. Wýsledky swého pozorowání zamýšlí polskému obecenstwu we wětším díle podati a takto welikou mezeru w prawém poznání jinoslowanských kmenů u swých krajanů wyplniti. Doufáme, že podá něco dokonalého.

Z Litoměřicka. Kdožkoli Teplici nawštíwí, ať neopomine putowati do blízkých Stadic, kdež na onom poli, od něhož Přemysl oráč na wéwodstwí powolán byl, nyní pomník stojí, o jehož založení a slawném odhalení w těchto listech swého času podrobná zpráwa podána byla. Pole, uprostřed něhož ten pomník se wznáší, posud slowe „králowské"; kolem pomníku jsou rozličné stromy a křowiny sázeny, bujně rostoucí; dále pak zaujímá Přemyslowu roli letos ječmen, w němž jsem nad míru mnoho bodláčí spatřil. Byl to přiměřený obraz roli Přemyslowy! — Příjemný pohled poskytuje wýstawná myslíwna u králowského pole, w níž putující odpočinouti a se občerstwiti může, zwláště pak wýborným českým wínem. Myslíwec a rodina jeho jsou Čechowé; radostné to překwapení w krajině poněmčené! — W památní knize nejwíce jest Němců zapsaných, jmenowitě hostů teplických; těšilo mne pak, že přece tato poswátná země netoliko Čechy, alebrž i Polo-Čechy aneb Nedočechy (jichžto počet znamenitý jest za našich dnů) ku psání českých slow rozněcuje — třebas slow nemotorných, prawopisu neznámého. M. F.

Z Haliče. Spolky střídmosti u nás neustále swůj blahodatný wplyw rozprostírají; nejwíce owšem po panstwích c. k. komory, kdež jejich činnosti ziskuchtiwost jednotliwců nepřekáží. Mnozí wšak soukromníkowé, jak se to w časopisech již oznámilo, též chwalitebnou obětawost oswědčují. Nezhojitelná rána se tím dodáwá židowstwu, zwláště w městech a městečkách; moudřejší Israelité zamýšlejí o udělení rolí ku zdělání prosbu zadati. — Kazatelé u sprostého rusínského lidu jinak dojemu doufati nemohouce, musí mu kázati „do Andria" (ad hominem); totiž prawdu jako na lopatě do uší mu strkati následujícím asi způsobem: „Twůj kožich wisí dnes co lichwářský základ u žida w komoře; jen se zdrž dwě neděle, a již nebudeš dlužen nic. Powaž k tomu, že žid mouku na macesy, a přízi na tálesy (rubáše) od tebe kupowati musí; za půl léta ti zastawí židowka swé dukáty a perle," atd. — Židé, widouce oučinek toho šlechetného snažení, hledí kazately střídmosti w podezření uwésti; ale nedaří se jim to.

BESEDY.

My nejsme sami na swětě, kteří w cizojazyčních nápisech národní nedůstojnost widíme, také Němci žalují na tu hanbu a na to kořenění-se cizotě, prawíce: „S hněwem díwá se člowěk na ty prázdné a ponížené jména lodí po Rýnu plawoucích. Tu se žebrá o přízeň té neb oné osoby, tu o milost toho neb onoho města, a loď se jim k wůli pokřtí. W tom jsou nejwýtečnějším wzorem společnosti paroplawby. Tu není ani Germania, ani Karel Weliký, ani Hutten, ani Blücher. Pro samou komornickou podlízawost lahodí se Angličanům we jménách lodí i hostinců. Takowá je naše národní důstojnost, tak se sami u cizinců wydáwáme w posměch a w opowržení. Jen jediný prostý plawec z Mannheimu nazwal swou loď „Rotteck". My Čechowé doufáme s jistotou, že nás z našich parowozů slawná jména národní pozdrawowati budou! **

Známo jest, že má w Uhřích sudí každé stolice práwo sprostého člowěka pouze oustním rozkazem dáti holí potrestat. Toto hanebné trýznění dostalo se jednou dělníkowi z fabriky na sukna w houtské stolici, a mělo ten následek, že se weškeré dělnictwo z též fabriky wystěhowat chtělo. Událost ta, bywši w nowinách oznámena, pohnula ouřady k ochraně, a stolice uzawřela, že cizokrajní dělníci takowého trestu mají sprostěni býti. — Podiwná wěc, cizím dětem se dáwá úcta a čest, a wlastním domácím se holí z těla wyhání! **

Maďarské diwadlo wleče se w neblahém položiwotí, a je wíce školou jazyka, než ústawem národního krasocitu. Hrabě Raday přejal po plýtwawém Bartay-owi wedení wšech záležitostí, což není tak těžká wěc, proto že šlechtictwo a maďarské obecenstwo, kromě powoleného ročního příspěwku 15.000 zl. stř., také ze swé kapsy do kasy přináší. P. Bartay přišel sice, jak známo, na koráb, ale při prohlížení našla zástawní komise w jeho sklepu 2000 lahwí šampaňského. **

Němci píší o jakémsi národu „Nowawessier" nazwaném, který, podle zwuku, jakoby w daleké Americe wedle „Nadowesanů" bydlel. Zatím ale je to jen wesnice nedaleko Berlína, plná tkalců, kteří si ukrutný hlad a těžkou bídu z melancholie prowazem okolo krku zahánějí. Wšeho dohromady počítá se tam 470 tkalcowských rodin a 800 stawů, třetina je bez práce a dělá nádenickou službu. Očitý swědek wyprawuje o mladých matkách, jimž mléko w prsu hladem wysychá. Nás se to nejen z dobrého srdce týče, ale i z wlastenské lásky, neboť oni „Nowawessier" nejsou nic jiného než slowanští osadníci wesnice nazwané „Nowá wes". **

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 91.
12. roční běh.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštownich ouřadů Rakouského mocnářstwí půlletně s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWAKY A SLEZANY.

31. čerwence
1845.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

Český jazyk — moje škoda.

(*Pokračowání.*)

5.

Náš gabinet a w něm český jazykospytec.

Já sice až podnes newím, jak Mouřenínowé spáwají; ale co se mé osoby týče, spal jsem prwní noc w té mouřeninské maškaře jako prawý kníže. Stlaní bylo dobré, na něm silné prostěradlo a měkká poduška; přikryti jsme byli lehkou plachetkou — to jest: Petronka a já, neboť nás položili wedle sebe — a newinná, dětská mysl je nejlepší ukolíbawka.

Stará se uhnízdila wedle nás a zabrala se brzo do limbu; principál se uklidil na wůz, Turek hlídal wedle něho, — a tak jsme zůstali oba zas chwíli bez protiwné dohlídky. Bylo sice tma, ale to bylo práwě dobře; tu mluwily jen srdce, naše oči nezůstáwaly na malowaných twářích wiseti.

We mně se začal nowý žiwot probouzet. Až po dnes neznal jsem lidskou duši, které bych byl swé dětinské srdce otewřel — Turek byl můj jediný důwěrník — on sám nemohl mi ale stejnou mírou spláceti; nyní teprwa začínal jsem se poznáwati, co to je: když má člowěk duši, do nížto může sám sebe jako přelíti, ale náhradou zas také z ní částku nabýti.

My šeptali a žwatlali, a drželi se za ruce, až jsme sladce usnuli.

Jak známo, je dobré wyspání ten nejlepší prostředek k zaplašení všech trampot a wrtochů; já to poznal na sobě hned příští ráno. Byl jsem wesel, jako ryba we wodě — ano dowáděl jsem, a když přišla děwečka pro stlaní, začal jsem na ni zuby cenit a poskakowat, že by byla málem psotník dostala. Jenom nowé rozkazowání Makotrusa, abych se chránil česky problebnout, zkabonilo mi zase trochu jasnou oblohu. Pak jsme drželi malou exercírku. Konečně šel ale představeným městečka swou rewerenc udělat, potom se jal se starou gabinet připrawowat, a Petronka jim musela pomáhat. Mne zawřeli.

Byl jsem samoten a tu mi začalo být smutno, ouzko ....stejskalo se mi. Zpomněl jsem si na matku, a slze mi wstoupily do očí. Nyní teprwa — a tak býwá člowěk obyčejně, že si počíná wěci wážit, když o ně suchou hubou přijde — nyní teprwa se mi zdálo, že mi bylo pod jejíma očima nejlépe, i widěl jsem ji, jak mě hlídáwala, jak mi dobré kousky strkáwala, jak často za mne rány snášela — i widěl jsem ji, jak nyní bezpochyby pláče... a chutě byl bych oknem wyskočil, kdybych se byl nebál a nestyděl. A pak — wždyť jsem teď nemohl Petronku opustit!

Z hněwu jsem začal dělat kotrmelce, chodit po rukou a skákat po židlích.

„Hohaho, kamzíku!“ zwolal principál, jenž byl wešel, aniž jsem ho zpozorowal. „Umíš také takowé kousky? No tím líp; alespoň se brzo docwičíš.“

Pak hodil na mne plachetku, wzal mě do náruče a nesl do swého gabinetu, aby mě nikdo nespatřil.

To bylo w sále, kde se času nedělního nadějná mládež z městečka w rozkošném dupání a milostném šťouchání kochala. Nyní tu stálo podle stěny několik stolů, na stolech z prken dwoje stupně — to wšecko bylo pokryto zeleným, ale již hodně wybledlým plátnem, a na tom byly rozprostřeny, rozkladeny, rozstaweny poklady Makotrusowých truhlic.

Já otwíral oči; pro mne to byly newídané wzácnosti — celé řady podiwných mušlí, wycpané ptáky rozličné welkosti a rozmanitých barew, ještěrky, hady a jiné nestwůry we sklenicích, několik čtwernohých zwířat se skleněnýma očima, a několik hromádek podiwného kamení.

„Teď wezmi wšech sedm smyslů do hrsti, křášáku!“ začal ke mně principál hlasem přidušeným, ale proto přece welmi wýrazným — „aby ses něčemu naučil. Já nechci nadarmo perle swé zkušenosti před tebou

rozhazowat. Hleď tedy, konopásku, abysi něco pochytil. Člowěk neuloží do mozku nic nadarmo; wšecko může swým časem užitek přinest. Tamhle je twé hnízdo“ — přitom ukázal do kouta, zastřeného jakousi malowanou ale sem tam již děrawou oponou, za nížto jsme pak s Petronkou ukryti zůstati museli, nežli se produkce naše počala — „tamhle je twé hnízdo — tam budeš tiše sedět a na moje řeči pozor dáwat. Uwidím, co se ti na paměť přilípne.“

Natọ mi začal o swém gabinetu dělat rozličné wýklady. Já owšem poslouchal i musel jsem na doswědčení, že pochopuju, také hlawou kýwati; ale wšelico mi přece nechtělo jaksi do hlawy, i byl bych rád něco prohodil.... a wšak nesměl jsem Čecha prozradit, a mouřeninsky se smluwit?.... to jsem ještě neuměl.

Stará seděla s Petronkou zatím na zemi a chystaly můj šat; šily, stříhaly a šily zas.

Principál wystrčil na to z okna týčku s welikým kusem plátna, na němž byla zwířata wšech dílů swěta w těch nejpodiwnějších podobách wyobrazena. Wítr tím začal pěkně houpat, tak že se podobalo, jakoby se ty newídané twory skutečně pohybowaly, a w okamžení stálo před hospodou hejno zwědawých diwáků. A Makotrus wzal do ruky starou polnici, nahnul se z okna a začal třepetawě troubiti. Po troubení činil oustní prowolání. Zwal nejen wšechny pod okny shromážděné mnohowážené diwáky, ale i jich wzácné příbuzné, milé tety a strejčky, a wšem wzkazowal swé uctiwé poroučení, aby se přišli podíwat na wěci, kteréž nikde jinde nespatří, kterými se staří potěší a mladí poučí — a to wšecko za babku — za dwa, za tři groše — jenom co jsou persony od stawu, dáwají po desetníku.

Na oko podobá se poslední přídawek nepozornosti a urážce; ale on přinášel skoro wždy užitek, neboť se dotýkal welké lidské slabosti — samolibosti a marnosti. (*Pokračowání.*)

Modré domino.

(*Pokračowání.*)

An jsem kroky swé na druhou stranu řídil, přemýšlel jsem o tom, co w řádkách Violy o dýkách stálo.“

„Hm!“ řku sám k sobě — „Ludwík to nemůže přece být, jejž dle žádosti černého domina ze swěta sprowodit mám; a přece — přece mají ke mně ještě jiní přirazit, než hodina uplyne.“

Najednou mě projela nowá myšlénka.

„Což, abysi toho wyswobodil, jemuž zde zkáza hrozí — ať je to už Ludwík, nebo ne?“

W tom mém rozjímání kleplo mě zase něco na rameno.

„Jsem zde na prawém místě?“ mumlalo to wedle mne. — „Jaké je heslo?“

„Miláno!“ odpowím tiše.

„Dobře. Giacomo a Tomaso jsou na blízku. Já pro ně dojdu.“

Muž odešel a wrátil se pak s dwěma jinýma.

„Tu jsme wšichni, Filippo!“ šeptal zase prwní. „On zde bude za několik hodin.“

„Pst!“ řekl jsem na to, a pozwednuw ruku okázal jsem mu briliantowý prsten, jenžto se na mém prstě lesknul.

„Ah, signor — prosím za odpuštění — já wás držel za Filipa.“

„Ne tak nahlas! Filippo je zajat — wšecko je wyzrazeno. Wy musíte prchnout. Zejtra uslyšíte wíc.“

„Corpo di Bacco — a kde, pane? na obyčejném místě?“

„Ano, ano — teď ale rychle odsud; ať jste w bezpečí.“

W několika okamženích byli zákeřníci ti tam — a já stál samoten.

„Ha, otroci prstenu!“ pomyslil jsem si — „tenkráte jste poslechli mého rozkazu.“ — I prohlídnul jsem si prsten mnohem pozorněji. Mohl býti za několik set dukátů. — „Zda-li pak zase cestu k swému pánowi nalezneš?“ ozwal se we mně jakýsi hlas — an tu ke mně zas Ludwík přistoupil.

„To bylo od wás neprozřetelné, že jste mi po tom černém dominu lístek poslal. Neujistil jsem wás, že tu budu za hodinu? Nemáme ani okamžiku k ztracení. Pojďte rychle semnou a — mlčte!“

Já s ním šel. Lístek, o němžto přítel rozpráwěl, nepotřebowal žádného wyswětlení; onť byl w skutku to jediné, co mi celou wěc wyjasnilo.

Ludwík šel několik set kroků předemnou do háječku.

„Tamhle — w tom stromořadí,“ řekl posléz ke mně, „najdete mého wěrného mouřenína i s wěcí, kterou zde jako w zástawě nechati musíme. On wám ji ale wydá, když mu tento prsten okážete.“ — Přitom mi strčil prsten na prst.

„Ale, milý Ludwíku“ — řekl jsem, neboť mi začínalo být ouzko; wěděltʼ jsem, že Ludwík žádného mouřenína nemá, a že mě tedy někdo jiný za swého přítele drží. — Obáwám se...“ mluwil jsem dále.

„Obáwáte se?“ padl mi do řeči. Pro Bůh, to slowo předemnou newypouštějte. Já neznal nikdy bázeň.

A čeho byste se měl mezi Lukkou a Pisou strachowati? Za tři hodiny jste tam — waše koně jsou dobré. Nyní ale wezměte tento balíček. Kde mouřenína najdete, wíte; wraťte se tedy do paláce a odewzdejte tyto listiny jemu samému do rukou, a usilujte na to, aby je hned prohlednul. Pak pospěšte zase sem a wezměte zástawu pod swou ochranu. Mezi tím, co wéwoda čísti bude, uprchnu s Violou.“

„Já tomu wšemu ale nerozumím,“ řekl jsem, bera od něho listiny.

„W Pise wám wšecko wyswětlíme. Teď ale k wéwodowi. Já půjdu zatím k mouřeninowi, abych ho na wáš příchod připrawil.“

„Ale dowolte mi —“

„Ani slowa, jestli mě milujete!“ odpowědělo fialowé domino, w kterémž—jak jsem nyní poznáwal—Ludwík newězel. Také to nebyl jeho hlas.

Zde wládlo tajemstwí a blud! — a přece jsem byl w celé wěci už tak zapleten, že jsem nemohl ustoupit.

„Hm!“ řekl jsem w duchu sám k sobě, bera se cestou k paláci. Jakožto počestný muž musím w té wěci už pokračowat. Tento balíček doručím wéwodowi, a pak odešlu poklad tomu neznámému do Pisy. Ale čert si wezmi to modré domino!“

Na cestě mě zastawilo černé domino.

„Miláno!“ — prohlásím se já.

„Wšecko w pořádku, Filippo?“ ptá se mě potají.

„Wšecko,“ doložím.

„Kde je?“

Já okázal do dálky na skupení pomorančowých stromů.

„A lístek s balíčkem?“ — Já pokynul hlawou. — „Učiníš tedy nejlépe, když se odtud odebereš. Zejtra tě uhlídám.“

„Na obyčejném místě?“

Černé domino poswědčilo, zahnulo na postranní cestu a zmizelo.

(*Pokračowání.*)

Josef Diwíšek.

W národě československém wůbec žili wždy mužowé sprostí sice, we školách newycwičení, ale od přírody badawým a tworným duchem bohatě nadaní, kteří ale we swém snažení od swých nepoznaní, mnohdykráte i posměchem stíháni a od nepřízniwců našich potlačowáni s pojatou myšlénkou se lopotice zajdou, aniž o nich a jich skoumání neb nálezů swět něco zwí; mužowé, kteří, kdyby jim swětlo umění zaswitlo, neb k wywedení jich záměrů potřebné prostředky od šlechetných Maecenátů podány byly, pak trochu formálního wzdělání, wynášení a wytrubowání se dostáwalo, často od swěta obdiwowanými umělci, a chloubou národu swého státi by se mohli.

Podobnou naději poskytující muž je dle našeho mínění také Josef Diwíšek z Rožďalowic, řemesla swého towaryš mlynářský, kterýž nemaje ani toho nejmenšího náwodu w mechanice, w kreslení nebo hudebním umění — od těch dob, co se mu prwní harmonika do rukou dostala, zhotowowáním, zdokonalowáním a znamenitým zjinačowáním tohoto nástroje w domácnosti se zabýwaje, nyní konečně po dwouletém neunawném skoumání, jsa pouze, i co se kowowých prací týče, na swé wlastní ruce a skrowné prostředky obmezen a kolikráte starostí o wýžiwu tísněn, w skutku zwláštní, wšestranně obdiwu hodný a w každém ohledu důkladně zpracowaný hudební nástroj spoluobčanům na odiw postawil, a obyčejné noty neznaje, písmenami a několika málo znamínkami některé oblíbené hudební kousky si napsaw, swou hrou sluch i srdce jímá.

U okolních wrchností došel Diwíšek welkého obdiwení a zasloužené pochwaly; teď hodlá w brzkém čase s wynálezem swým Prahu nawštíwit, a jakožto Čech nejdříwe ho i českému obecenstwu k posouzení představiti, a pro tento originální posud nekřtěný nástroj patřičný — pouze český název získati.

Z nedostatku wlastního jmění neb nějakého welkoduchého podporowatele doufá Diwíšek cestowáním po wlasti potřebných prostředků k wystawení jiného, mnohem důmyslnějšího welikolepého hudebního nástroje nabýti, s kteroužto myšlénkou se jeho neunawně bádawý duch teď zanáší. — Osmělujem se tedy tímto wážené pražské obecenstwo na jeho příchod pozorno učiniti, a doufáme až tohoto skromného umělce, a jeho nowý nález pozná, že mu jistě žádoucí podpory neodepře.

J. B. Labler.

K ouplnějšímu dolíčení tohoto znamenitého samouka uwádíme zde ještě článek z Wěnce r. 1843, myslíce, že je mnohému čtenáři našemu posud neznámý, ale k tomu dobře uspořádaný, aby pozornost a účastenstwí našeho obecenstwa co nejwíce powzbudil. Prawí se tam:

„Před nedáwnem nawštíwil Prahu nowý samouk. Muž ten je mlynářský towaryš, jemuž wrozené mechanické wlohy pokoje nedaly. Ačkoli se dříwe nikdy w hudbě nebyl cwičil, přece neustále přemýšlel, jak by se co nejwíce instrumentů w jedno spojit dalo. Wěc se mu podařila; on sestawil dwa stroje; s menším chodí po swětě, wětší ale posud dohotowen není. Welikost podobá se elektrické mašině. U prostřed je turecký buben, na jehož jednu kůži palička jednoduše naráží, na druhé ale jiná, oběma koncema rychle se pohybujíc, wír prowozuje. Dole jsou měchy, kterými do čtyr trub wzduch se žene a triangl, na nějž se paličkou zwoní. Nahoře jsou zwonečky a plechowé misky. Tyto stroje jsou spojeny s pedály, na které hudec střídawě šlape. Okolo pasu má dwě harmoniky připiaté, na které oběma rukama hraje, w ústech má tkaničku, kterouž si pomáhá, když hluboký bas zazníti má. Oči jeho hledí na lístek, z něhož polky, kwapíky, písně zwláštními známkami nakreslené sečítá, až mu pot na čele stojí. O tom člowěku nemůže se říci, že má díla plné ruce; to by bylo příliš málo. On je pouhý Čech, rodem z Rožďalowic a jmenuje se Diwíšek...“

Red.

ZE SLOWENSKA.

S radostí sdělujeme čtenářům listů těchto, že již i u nás průmysl dobré kořeny pouštěti počíná a mnohým poctiwé žiwnosti poskytuje. Důkazem toho jest nám Zay-Uhrowec w trenčinské stolici, jehož dědičný pán, hrabě Karel Zay, přeswědčiw se o newyhnutelné potřebě rozšíření a rozkwětu průmyslu

w Uhřích, wšecky swé síly na založení a zbudowání weliké a nádherné fabriky na sukna wynakládá, chtěje tím nejen domácí průmysl Uherska zwelebiti, ale i zdejší hluboce padlé soukeníky podáwáním přiměřených prostředků k wyhledáwání žiwnosti, od konečného pádu uchrániti. Celou minulou zimu přípravy k tomu chystaly se, a s prwním jarem počalo se budowati, uhelní kámen pak dne 8. července se založil. Byl to den pro Uhrowec a celé jeho okolí nejpamětnější, jakowého sotwa kdy se wíce dočká. Hluk a střelba, zpěw a hudba, jezdění a hrkotání wozů přes celý den nemělo konce. Byl zde přítomný kwět celé trenčinské šlechty, w jehož lůnu zaskwěl se i hlawní župan trenčinské stolice osw. p. Marcibányi z Pauchowa a z Čóky, kterého p. hrabě slawně uwítal a slawněji ještě poctil. Poddané a řemeslníci wyjeli mu na koních s hudbou a střelbou w ústrety — škoda jen, že se hřmotné maďarské „éljen" dle přání hraběte Slowáci naši naučiti nemohli!! Neboráci, diw si jazyky newykroutili; a přece tomuto nerozumnému pro ně hřímání přiučiti se nemohli: až naposledy známého starého „vivat" se zmocniwše na způsob hromu řwali. Při zakládání kamene držela se maďarská a slowenská řeč, z nichž poslední, dwoj. p. Matějem Swatým, místním ewang. farářem přednešená hlasité a hlučné pochwaly získala. Po založení kamene byla přistrojená skwostná tabule. W noci oswítilo se s jednoho wrchu welikou ze sáhowého dřewa pyramidou celé okolí.

Při tomto nemohu opomenouti i to, že p. hrabě Zay welikým jest přítelem spolků střídmosti, které se již i na jeho panstwích zakládají. On se sám wyjádřil, že wšecky swé winopalny zničí a na tom pracowati bude, aby se po celých jeho panstwích pálenky wíce nepálilo.* Krok k tomuto již i učinil, změniw swou pálenici w Bučanech na cukrowou fabriku. Dej Bůh, aby slowu swému dostál, a pak aby jej w tom i jiná wyšší i nižší šlechta následowala! Byla by to nesmrtelná zásluha o wnitřní i zewnitřní dobro slowenských poddaných jeho.

Ludomil.

DENNÍ KRONIKA.

Z Mníšku. Dne 18. července došlo nás ze sousedního Nowého Knína pozwání k diwadelnímu představení, které se w neděli nato od tamních ochotníků hlawním wedením p. Pečeného dáwalo. Jakož mně s jedné strany líto bylo, že mně staw tělesný w radostech společenských účastnost míti nedopouští: byl jsem s druhé strany se zdejšími přátely mateřského jazyka opět potěšen, že i w sousedním Kníně po předešlé přestáwce nowým započetím diwadelních her na smysl národní působiti se hledí. Je to wždycky zisk, když snažení na jednom místě neostáwá osamotnělé, ale i w sousedstwu stejným počínáním wzájemně oporu nalezá. Sám tedy představení přítomen nebyw, obmezuji se na zpráwu dle hodnowěrného wýroku některých hostů, jichž odtud weliký počet při oné zábawě se nacházel. Dáwaly se hry „Wšickni se bašteří" a „Čtyry stráže na jednom stanowišti" od Štěpánka, w prospěch nedáwno založené školní knihowny Staro- i Nowoknínské. Četné obecenstwo, mezi nímž se i mnoho soudnějších diwáků nacházelo, bylo s prowozowáním welmi spokojeno. Wywedení úloh jak ženských tak mužských swědčilo o dobrém pojmutí powah i spojené s tím pilnosti u wykreslení w té míře, w jaké to od ochotníků jen očekáwati lze. Také se wšichni wesměs čistou prawidelnou mluwou zwláště wzdělanějším diwákům zawděčili. Co ale při celé wěci nejpotěšnějším se shledalo, byla přítomnost četných hostí i z té třídy, která se posud leckde jinde sprawedliwému českému snažení w cestu stawí wzdor tomu, že by bez Čechů ani sousta chleba neměla. Odporující to usilowání i jinde owšem marné jest, ano bude takowým, předsudky zaslepeným lidem, čím dál tím rozsáhlejší opowržení za podíl, že překážky klásti chtějí wěci, která i s wyšších stran napořád wětšího uznání nabýwá. Přátele dobré té wěci ale přece zarmucowati musí, že jí při wší sprawedlnosti neustále ještě s odporem zápasiti jest, jakož i to, že takowé počínání w nejbližších poměrech spolu půwodem mnohé nepříjemnosti býwá. S tím wětším tedy uznáním pohlížeti lze tam, kde přičinliwost, z lásky k wlastnímu národu powstalá, u dotčené třídy spolu náležitou, powinnowanou podporu nachází. Wšickni pak nawštiwitelé diwadla knínského s tím přáním se rozešli, aby jim horliwí ochotníci dle postačení sil takowou utěšenou zábawu opět co možná brzo uchystali.

Fr. D.

Pohled na poslední literární úkazy.

6) **Národnj Báchorky.** Sebrané od M. Mikssjčka. Swazek 1 a 2. W Znogmě, nákladem C. J. Fourniera. 1845. Str. 116 a 108.

P. Mikšíček je známý jakožto spisowatel čtyr swazků „Morawských powěstí," mezi nimižto mnohá hezký důkaz o jeho wyprawowacím nadání podala; ale to wšecko bylo jenom jako příprawa, a teprwa w těchto „báchorkách" — zdá se — nalezl prawý tón, po němžto se dříwe někdy marně namáhal.

Jeho báchorky nemají sice tak žiwou, leskuplnou barwitost, jakowou jsme ondy u Boženy Němcowé pozorowali; za to ale zaznívají tak zdrawě, srdečně a přirozeně, že se práwě jako pupencem národního básnictwí býti zdají. Zwláště wynikají nad mnohé jiné proto, že se w nich s jadrnou krátkostí jakýsi rozmar a hrawá ironie ozýwá, kteráž se dobře k našim báchorkám jako k písním hodí.

Širší rozebrání těchto prací zůstawujem příští kritice, kteráž bude chtít důwodné slowo o báchorkách promluwit, mohouc sbírky Němcowé, Mikšíčka a Malého porownat. Zde poukazujeme toliko na utěšený pokrok, jímž takořka jediný běletrista morawský před námi se objewil.

Spolu klademe si za powinnost, obrátiti zase jednou zřetel našeho obecenstwa na rozmanité podnikání kněhkupectwí Fournierowa, kteréž wěru z naší strany wšechnu podporu zasluhuje.

J. K. T.

Nowé knihy.

Časopis českého Museum. (Dewatenáctý ročník.) Swazek třetí. W Praze, 1845. Nákladem českého Museum. Celý ročník za 2 zl. stř.

Prostonárodnj děgepis české země. Od J. B. Malého. Kniha ssestá. **Čechy při dowě Rakauském až k osudné bitwě na Bílé hoře.** W Praze, 1845. Tisk a sklad Jar. Pospjssila. Str. 48 w 12. Seš. na bílém papíře za 6, na sprostším za 4 kr. stř.

Neypotřebněgssj modlitby k weřegné i domácj pobožnosti. Přjdawek ꝛc. od Františka Dauchy. W Lipsku, 1845. W kommissj J. M. C. Armbrustra. Cena dle rozdílu wydání 4, 8 a 15 kr. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 92.
12. roční běh.

Předpláci se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštownich ouřadů Rakouského mocnářstwí půlletně s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK

PRO

ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

2. srpna
1845.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

Mině N***

Darmo toužíš k cizím krajům,
Tam kde krašší nebe slyne,
Darmo toužíš k lidstwa rájům,
Kde se palma k slunci wine.

Tam kde krašší nebe slyne,
Had i tigr zkázou leká,
Kde se palma k slunci wine,
Krutší wášeň w žilách těká.

Tam kde hledáš lidstwa ráje,
Podlý Satrap lidi mučí,
Tam kde hledáš lásky háje,
Ukrutnosti diwoch učí.

Neobracuj oko w dálku,
Nehledej ty jinde wlast,
Wšude člowěk wede wálku,
Wšude trýzní duši strast.

Nehledej ty jinde zjewy,
Jakých nemá naše zem,
Dejž to tísni twé nlewy —
Wšude člowěk člowěkem.

Wšude jedy, zrada černá —
Otroci se plazí w potu,
Wšude wítěz, duše wěrná,
Překonala zlou robotu.

Darmo stawíš zlaté mosty
Do krajiny wěčně dálné,
Darmo toužíš po radosti,
Jakých není w půdě kalné.

Krásná wlast je česká země,
Nad níž požehnání boží
Zachowalé Čechů plémě —
Síly se mu denně množí.

Proto přestaň, Mino drahá,
Tužbou lítat w cizím háji,
Srdce hlas i wěrná snaha
Wolá tebe w českém kraji!

A. Rirenšaft.

Před časem šediwá.

Noweletka.

(Dle J. K....dy.)

Po dwou letech spatřil jsem ji opět poprwé w diwadle. Byla to její krása, jenž wšecky oči k sobě wábila? Zraky celého parteru zdály se po její loži obraceti; já jediný tu stál netroufaje si oka powznésti. Jen znenáhla přibýwalo mi srdnatosti; pohlédnu tedy na ni, ale leknutím rychle se odwrátím. Bylo teď patrno, proč příchod její takowé podiwení zbudil; mráz mi tělem projel, kolena klesaly.

„Nebohá, nešťastná Jindřiška!“ prawil jsem zticha zuby křečowitě do pysků zatínaje. — Soused můj škubnul mě za rukáw.

„Wšimnul jste si oné díwky w loži?“ zašeptal; „není-li to diwná wěc, že tak mladé stwoření má již šediwé wlasy?“

„A k tomu tak krásné černé oči,“ prawil druhý. „Škoda na stokrát!“

„Kdyby tu byl někdo z romantiků,“ ozwal se třetí, „našel by w tak sličné odrůdě látku k zajímawé baladě, tak asi à la Heine, kde člowěk newí, má-li se smát anebo plakat. Mladé oči a šediwé wlasy, toužebnost a wyžilost, roztomilý obrázek německé literatury!“

Já bych byl toho tlachala s chutí probodl.

Konečně wyhrnula se opona. Kdo mi powí, co se na jewišti konalo? Já newím pranic. Obecenstwo se smálo, mně to bolestí prsa swíralo; chtěl jsem wen wyrazit, ale neodolatelnou mocí byl jsem k místu přikowán, kde se oběť má nalezala; pot mi na čele wyrážel, zůstal jsem státi.—Dějstwí se skončilo; sousedé moji wedli rozmluwu dále, a powídali opět o mladé díwce se šediwou hlawou.

„Chtěl bych se wsadit,“ prawil jeden, „že se té ubohé slečně jednou w noci na osamělé procházce ně-

jaké strašidlo zjewilo. Četli jste wěštkyni Prevorstskou? Wěřte mi, ten Kerner —“

„Je básník a—ze Šwab!“ odpowěděl druhý, wždyť nejsou ani strašidla ani wěštkyně; já jsem lékař a mohl bych wám wyswětlit, jak se to stáwá, že přirozenost některých wlasů —“

„Aha, wy chcete tu wěc po wědecku rozbírati!“ wskočil mu třetí do řeči.

„Dejte pozor, aby přitom waše medicina nepřišla k zkrácení. Aby wlasy tak mladého děwčete bez nadobyčejné příčiny zbělely, je wěc nemožná. Zajisté že tuto líbeznou oběť něco náramně pohnulo.“

„Snad jí wlastního muže w náručí zawraždili.“

„Anebo jí děťátko, když s ním u okna pohráwala, z rukou wyklouzlo, a z takowé wýšky padlo, že si hlawičku o kamennou dlažbu rozrazilo.“

„Odpusťte, pánowé, waše wýklady jsou wěru beze všech důwodů. Což newidíte, že to půwabné stwoření není ani matkou, ani wůbec prowdanou paní? To se pozná na prwní pohled. Kolik let může tomu nebohému děwčátku asi býti? Šestnácte.“

„Osmnáct,“ zwolám, jako bez paměti.

„Wy ji znáte?“ tázal se onen. Já mlčel.

„Toť patrno,“ pokračowal dále, „a každý, kdo zná jen trochu mocnost wášní, bude semnou stejného mínění, že té mladé díwce jen welkým zármutkem nešťastné lásky wšecky wlasy zběleti mohly.“

Zoufalstwím celý pobouřen chopím se ruky mluwčího: „Ustaňte, pane! ani slowa wíce! Ano já jsem ten neswědomitý zločinec!“

Co se o wýpuku mé bolesti myslilo, co o wýkřiku, jenž se mi upamatowáním na přehrozný zločin z prsou wydral, to newím; neboť na štěstí počalo tu chwíli w orkestru nowé hromobití a třískání, jímž nás nowomódní hudba obdařuje, a opona winula se opět wzhůru. Ale jakou dramu byli by museli hráti, aby byla na lásku, obětownost, wěrnost a zradu tak bohatá, jako ona, jižto jsem teď w upomínkách rozjímal! Já si uwáděl wšecky wýjewy na pamět, kde mi swé krásné, měkké srdce otwírala, kde jsem přísahal, že jí na wěky wěren setrwám — jí, kterou jsem tak ošemetně opustil a na niž jsem zapomněl! Tu se mi w hlawě zablesklo: což abych jako kající hříšník wšecko opět napravil? Láska je wšemohoucí, snad—“

Pospíchám rychle ze sálu; diwadlo bylo téměř u konce. Tu mě někdo uchopil za ruku; pohlédnu k němu.

„Adolfe!“ zwolám.

„Felixe! tys opět zde?“

Padli jsme si okolo krku.

„Widěls ji?“ ptám se.

„Koho?“

„Jindřišku.“

„Přicházím práwě od ní; není-li prawda, ta se změnila.“

„Mlč!“ zwolám s třesením; „já jsem ukrutník!“

„Co!“ dal se onen do smíchu, „ty bys byl ten šibal? Ty ten dryačník?“

„Dryačník?“

„Což jsi neslyšel o tom neštěstí? Asi před čtyrmi nedělmi koupila Jindřiška od poputného pomádníka esenci, která zrůstu wlasů napomáhá. Sotwa ale že si wlasy několikráte potřela, počaly jí blednouti, až konečně docela zešediwěly.“

„Tedy pomáda! nikoliw nešťastná láska?“ tázal jsem se, a slowa mi počaly na jazyku wáznouti.

„Nešťastná láska? Buď Bohu chwála! my žijeme spolu již půldruhého léta w blahé spokojenosti. Má-li moje paní šediwé nebo černé wlasy, barwa naší lásky zůstane přitom wždy stálá.“

„Twoje paní? Půldruhého léta?“

„Což se tomu diwíš? Ty se celý čerwenáš — ach ano, teď mi připadá, moje paní se o něčem zmínila.“

„O ženy, ženy!“

„Hahaha!“

Modré domino.

(Pokračowání.)

Já se odebral do paláce. — W menším sále nebylo mi těžko wéwodu nalezti. On se wedl s dámou, co byla prwé semnou mluwila. Teď mi napadlo, že měl jedinou dceru, která se jmenowala Viola. I přistoupil jsem blíže — až k samému wéwodowi; pak jsem mu podal listiny, přikládaje prosbu, aby je bez průtahu četl. Na to jsem se uklonil a bral se dawem maškar zase nazpět.

„Odewzdal jste to?“ zawzněla otázka zrowna wedle mne.

„Odewzdal; — ale, signor....“

„Ani slowa, Carlo! Pospěšte do lesíka — pak-li jste mě kdy milowal!“ — a s těmi slowy zmizelo fialowé domino mezi dawem.

„Nyní do Pisy!“ řekl jsem sám k sobě. „Snad jsem do nějakého zrádného spiknutí zapleten — a to jen proto, že jsem modré domino oblekl. I nu, co je dělat!“

W několika okamženích stál jsem w ouzkém stromořadí, a sotwa jsem padesát kroků udělal, spatřil jsem na zemi sedícího mouřenina. Wedle něho stál koš, nebo něco podobného; nedalo se to jistě rozeznat.

„Co chcete, pane?" ptal se mě černoch, wstáwaje.

„Wěc, která se ti zde w zástawě nechala, tu wiz prsten twého pána."

„Slyšte, pane! — w paláci to začíná být hlučno — musíte si pospíšit; nebo mne nesmí nikdo u wás zahlídnout."

A jako blesk zmizel černoch w houšti. I já pospíchal s košem pryč, ačkoli jsem posud newěděl co nesu; ale zdálo se mi, že celá případnost již dozrála; neboť jsem slyšel, že se tu a tam běhalo a že se rozličné hlasy blížily. Když jsem wyrazil z ouzkého stromořadí, pozorowal jsem, jak za mnou rychlými kroky spěchají. I běžel jsem tedy, co síla stačila; ale klopýtnul jsem přes kámen a padl na zem.

W košíku se ozwal hlas a já wěděl w okamžení, že je onen poklad a zástawa nějaké dítě. W starostech, zda-li k ourazu nepřišlo, zapomněl jsem docela, že jsem w nebezpečenstwí. Pozwedl jsem tedy wíko, prohlížel dítě od hlawy až do paty, a dal si na práci je utišit. Najednou mě popadl někdo za rameno — já se honem ohlídnu — byl jsem obklopen a zajat.

„Co to znamená?" zwolal jsem, newěda wlastně, co říci mám.

„Na rozkaz wéwody jste zajat!" zněla odpowěd.

„A proč? — Já jsem Angličan."

„Wšecko jedno. My máme poručíno, každého zajmout, kdo má na sobě modré domino."

„I wezmi si již ďas to modré domino! Teď ale jen dowolte, abych toto malé dítě utišil."

„Podiwno, že chtěl s dítětem práwě w tom okamžení prchnout, kdyžto signora Viola zmizela!" prohodil jeden z přítomných.

„Ano," řekl jsem já na to — „welmi podiwno; a ještě podiwněji, že si to žiwou wěcí wyswětliti nemohu. Tak! — teď jsem připrawen s wámi jít. Neste někdo koš; já podržím dítě."

Brzy jsme se dostali do paláce. Já nesundal posud larwu, a tak jsem byl také do sálu weden, kde jsem byl wéwodowi balíček doručil.

(*Pokračowání.*)

Kateřina Maršalowá,

amazonka česká.

Slawa máti w českou kryla holku
Směłost k hrdinskému oučinku.
Slawy dcera.

Před čtwrt stoletím žila we wsi Libni u Prahy wíce než osmdesátiletá stařena, wedouc dosti skrownou žiwnost w letě prodejem kwětin, ježto pracně do Prahy nosila, w zimě kramařením. Nebylo by jí to wšak dostačilo k zaprawení jejích skromných potřeb, kdyby jí wojáci pražské posádky, zwláště starší a wyššího stupně ochotnými dary byli nepřispíwali. Nazýwali ji starou dragounkou; každý ji rád u sebe přiwítal, a dal si powídat o jejích wálečních skutcích, na nichž si ta babička nemálo zakládala. Bywši prawá důstojná potomkyně našich bojowných pramatek, Wlasty a Šárky, zasluhuje zajisté abysme s úctou na ni zpomínali; zmužilost její tím podiwu hodnější jest, an se objewila w století poetickém, dobrodružstwím tuze nepřízniwém, w němž se ta rekowná Češka žádné sláwy za swé činy dočkati nemohla; zwláště w oboru činnosti sprostého jezdce.

Okolo doby nastoupení wlády císařowny Marie Terezie (1740) narodila se Kateřina Maršalowá we wsi Přeměřicích(?) půl druhé hodiny od Králowé Hradce wzdálené, kdež otec její co wojenský churawec bydlel. Ztratiwši otce smrtí, žila tam s matkou, až wyrostla; načež ji matka do Prahy poslala, aby se tam službou žiwila. Ujec její, jsa služebníkem u hraběte Dejma na Zdaraze, wzal ji za chůwu ke swým dětem. An w Praze sloužila, wzali jejího bratra, Jana Maršala, o rok mladšího, a u sedláka sloužícího, na wojnu, a do Prahy ho odwedli. Jak mile mohl, nawštíwil sestru; a hořekujíc nad swým osudem, twrdil, že ho strach a nelibost k wojenskému stawu do zoufalosti uwrhne, a že raději w proudu Wltawy žiwotu swému konec učiní, než by wojákem byl; an tehdáž wláda tak milostiwá nebyla, jako nyní, kde každý mladík snadno wlasti swou powinnost za osm let odbude. Tenkráte odwáděli doživotně; totiž každý woják musel tak dlouho sloužiti, dokud ho smrt aneb churawost newyswobodila. — Kateřině se bratra zželelo; těšíc ho tedy, jak jen mohla, dala mu peníze, které sobě w službě byla postrádala, prosíc ho, aby wečer opět k ní přišel, že mezi tím přemýšleti bude, jak by se mu pomoci mohlo. — Bylať mladá čiperná díwka, chowání dětí se jí bylo zhnusilo, a prawdiwě česká podnikawost a chuť swět a lidi seznati ji pokoušela; tu se jí naskytla příležitost, bažení swému i lásce k jedinému bratru wyhowěti. Twáří a postawou byla mu welmi podobna, hlas měli takměř stejný. Než bratr na wečer k ní přišel, byla již odhodlána, a choulostiwého nowáčka snadno k tomu nawedla, že s ní oděw změnil. Předstírawši ujci swému, že bratra wyprowodí, a pak matku nawštíwí, kteráž pro churawost swou bez ní býti nemůže, rozloučila se s hraběcím domem, a we wojenském oděwu do wojárny odešla. Bratr její, w ženských šatech, za ni se wydáwaje, ji prowázel, a o wšech podrobnostech ji poučil, aby se náhodou neprozradila, než tomu nowému stawu přiwykne. Jelikož on po celý čas kwíle a pláče, a o druhy swé nedbaje, o samotě sedáwal, ostýchawost její podezření nebudila. Byla tedy jezdcem w pluku dragounů hraběte Wáclawa Kolowrata Krakowského čísla 6. Bratr její nawrátiw se domů, powídal, že ho pro wadu tělesní z wojny propustili, a wstoupil do swé prwější služby; Kateřina pak s oddělením nowáčků z Prahy do Klatow táhla, kdežto tehdáž její pluk ležel, s nímž se později do Lowosic a pak do Brandejsa přesídlila. Učeliwostí, pořádností a skromným mrawním chowáním získala sobě přátelstwí druhů a přízeň a důwěru předstawených. Šťastnou náhodou a wlastní chytrostí po celých šest let tajemstwí pohlawí swého zachowala; ačkoliw jí často nebezpečí hrozilo, poznánu býti. W Klatowsku ubytowána jsouc, wzala podíl na jedné šarwátce s baworskou pomezní stráží, která českému pastuchowi owce pobrala. Maršalowá w tom sražení do hlawy raněna, omráčena na zem klesla. Na štěstí nebyla rána tuze hluboká; zotawiwši se tedy Kateřina, neswolila, aby ji do Klatow do nemocnice odwezli, nýbrž sama se hojila, čímž se jí powedlo, že i w té osudné době pleť swou zatajila. Po šesti letech se přihodilo, že w službě do Prahy wedena byla. Zde ji památka minulosti, toužení po matce a

bratru mocně dojaly; neb šest let o nich ani slowa byla neslyšela; a bratr obáwaje se, že by se to prozradilo, nikdy se po ní neptal, ani jí kdy psal. Matce powídal, že Kateřina nespokojená surowým nakládáním a skrowným platem ujce někam za Prahu do služby se odebrala. Nemohouc srdci swému odolati Maršalowá jednoho druha prosila, aby její matce psal, an sama psáti neuměla. List ten s podpisem „Jan Maršal" matce šťastně doručen byl, která pomatená a newědouc, kterak to pohádkowé psaní sobě wyswětliti má, na syna dotírala, aby jí to wyjádřil, kterýž pak jí celý příběh wyznal. Bez meškání se matka do Prahy odebrala, kdež ji dcera darmo snažně prosila, aby to tajemstwí zachowala. Matka weřejně ji co dceru objímala, a w krátkém čase se powěst po celém pluku, ba po celé Praze roznesla. Oznámilo se to welitelstwí wojska českého, a dworní wojenské raddě we Widni, ano i samé císařowně Marii Terezii. Wyšel hned rozkaz, aby se Maršalowá ouplně ozbrojená na swém koni, w průwodu jednoho desátníka a dwou sprostých dragounů do Widně wyprawila, a Její císařské Majestatnosti se představila. Bylo to letního času, a dwůr se práwě w letohradě Schönbrunnu bawil. Čistě oděná a ozbrojená amazonka užila té milosti, že před slawnou mocnářkou a synem jejím na jezdírně jezdila, na koni šermowala a střílela. Císařowna laskawě s ní porozmlouwawši, rozkázala, aby ji hned z wojenské služby řádně a s wyswědčením propustili; darowala jí tři sta zlatých stř. a na cestu domů ještě sto padesát zl. stř. I w hlučné Widni wšeobecnou pozornost a oučastnost naše hrdinská krajanka budila; srdce její ale toužilo po domowu, po matce. Wrátila se tedy do Čech, jsouc ještě obdařena přijímacím listem do wlaského špitála w Praze, aby tam opatření nalezla, kdyby stářím aneb churawostí do nouze uwržena byla.

Několik let po swém z wojny propuštění prowdala se za strážníka Fialu, u pluku pěšího čísla 15., jemuž tři dítky porodila; ty ale wšecky w outlém wěku umřely. Byla wěrná společnice swého manžele we wojnách tureckých, až ho konečně w Rymawské Sobotě w Gemersku w Uhrách nákaza zachwátila. Owdowělá amazonka, jíž se w turecké wálce též přijímací list do wlaského špitála byl ztratil, wrátila se s průwodem propuštěných wojáků z Uher do Prahy, kdež se dříweřečeným způsobem poctiwě žiwila. Žádný pomník sláwu její potomstwu nehlásá; ba ani newíme, kde, kdy a jak se s tímto swětem rozloučila. Swatá nám budiž památka Češky, která dokázala, že starobylý zápal, obětná láska a odhodlanost w našich krajankách ještě žijí, a skwělými činy se jewiti nepřestáwají. M. F.

DENNÍ KRONIKA.

Z Jičína. (*Swátek. Literatura.*) K wečeru 25. čerwence připrawili nám někteří měšťané okotěšné podíwání, uchystawše ohňostroj, bez umělecké podpory zhotowený, jenž se, jak skrowné české pozwání ohlašowalo — ke cti wšem Annám w předweček swátku o 9. hodině pod Čeřowkou rozswítiti měl. Náwěští dostalo se nám za deštiwého jitra do rukou, pročež o uskutečnění úmyslu silně pochybowáno. Ale post nubila Phoebus! Nebe se mimo nadání wyjasnilo; tím poskytnulo nám krásného odpoledne, a ještě krásnější naděje, že se ušlechtilým Annám neobyčejná radost nepokazí. Skutečně se nawzdor nepříznіwé cestě obywatelstwo naše četně na jewiště stromořadím ubíralo, kdež krásným wywedením ochotnického podniknutí k častému potlesku powzbuzeno bylo. Diwáci wraceli se spokojeni u průwodu nowě ošacených hudců, kterým teprwa w městě wětší díl práce nastal. Nebesa nám totiž požehnala hojně Anen, Aniček, Naninek atd., kterým bylo slušno zastaweníčko wěnowati. Hudba z pěkných skladeb pozůstáwající téměř do jedenácté hodiny trwala. — W Kastránkowě knihtiskárně dotiskl se již první swazek p. Holmannowých půwodních weseloher, obsahující: „Sázka," fraška, a „Zhojení podagry," weselohra. Doufám, že ten dárek whod bude ochotníkům našim. ***

BESEDY.

Otakar II. nazýwá se truchlohra, jižto Šeb. Hněwkowský, tento starosta literatury naší, dokončuje, načež druhým dílem zlomků o literatuře české se obírati a obzwláštně o době, kdežto literatura naše takořka křísiti se začínala, obšírněji pojednati hodlá. On sám byl jeden z horliwých křisitelů těch, a mimo to má welmi mnoho přátelských dopisů, z dob těch i pozdějších pocházejících a snažení literárního se týkajících, což obojí mu při práci té dobře poslouží. Bude to dobrý příspěwek k historii literatury naší. — Rubeš, na zřeteli maje oučinkowání a působení Hněwkowského hned při probuzení literatury naší, wěnowal mu swého „Ammanuensise na wenku" těmito slowy: „Otče!

Ty jsi zbudil lyru českou:
Její hlas Ti zazníwej!
Ty jsi wzdělal půdu českou:
Tu z ní skrowné kwítko měj!
Ty jsi zkřísil lásku českou:
Láskou českou okříwej!"

A w skutku! kde my nyní sejeme, tu půdu, dlouho ladem ležící, pěwec „Díwčího boje" pilně wzděláwal, a co nyní klídíme, to i on zasíwat pomáhal, a tudíž nemalých zásluh sobě získal. —k.

W čísle 90. sdělili jsme, jak si Němci na onu nehodnost národní stěžují, že se w nápisech a pojmenowáních wíce na cizotu a podlé poklonkárstwí hledí, než na wlastní historickou důstojnost. Slyšíme práwě, že se na Rýně ku pěkné slawnosti hudebního genia Beethowena při odhalení jeho pomníku také nowá loď chystá, která u té příležitosti pokřtěna bude a jmeno Beethoven podle welkého mistra dostane.

Dle posledního počítání lidnosti w Anglii, zanáší se w tom královstwí plawectwím na králowských lodích a korábech kupeckých, po řekách, okolo pomoří, na průplawech a na moři ouhrnkem 288.630 mužů.

Ohlášení.

Sedmá měsíční schůzka průmyslní jednoty bude se držeti dne 5. srpna t. r. w šest hodin wečír (w nowém sále jednoty u swatého Hawla — první poschodí, wchod proti diwadlu.) Předměty jednání: 1) Zpráwa o jednání generalního ředitelstwa w kwětnu, čerwnu a čerwenci. 2) Náwrh p. prof. Wersiny týkaje se lepšího zhotowowání parních strojů w Čechách. 3) Lesní rada Liebich bude přednášet o wyrobení uhlí a 4) Pan Batka o wídenské průmyslní wýstawě přirownané ku poslední pařížské a berlínské.

Generalní ředitelstwo průmyslné jednoty w Čechách.

Příští pondělí, dne 4. t. m. okolo poledne přijede *první parní wůz* Karlínem na dražeň zdejší před brány pražské.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 93.
12. roční běh.

KWĚTY.

5. srpna
1845.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštownich ouřadů Rakouského mocnářstwí půlletně s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

Čím dál, tím hůř!

Deklamowanka.

Jak pak, pane kancelářský
S waší merendou?
Wyť jste rozwiklaný w zádech,
Jako byste po ouřadech
Tejden běhal s kurendou!
Což jste přišel mezi mlatce?

„Je to pěkná dešperace —
Widíte, jak wyhlížím!
Trochu jsem se owšem napil;
Abych se wšak měsíc trápil,
Než zas něco wylížím,
A přec jazyk žízní wadne.
Poslechnéte! jedině
Abyste se přeswědčili,
Kterak zkoprnějí žíly,
Když tak člowěk z ráje padne
Zrowna do psí kuchyně.“

Páni poposednou blíž,
Řečník narowná si kříž,
Přeloží swé dlouhé nohy,
Wezme šňupec, skoumá wlohy,
Načechrá si kakadu
A pak má se k wejkladu:
„W Podboře je muzika!“
Bylo wčera slyšet wšude;
Bene w noci také bude,
Musíš tedy dělat Kubíka.
Bába s marcipánem, holky,
Likérka a polky,
Dwacetníků zásoba,
A ty prwní osoba —
W takém pádu, na mou wěru,
Rád dám pakatýlek na oféru.

O dewíti hodinách
Potil jsem se w peřinách,
Nohy mi jen hrály;
Naši wšickni twrdě spali,
Ticho — jako w kostele,
Já tu honem z postele,
Bych wšak ubezpečen byl,
Kdyby číhala snad zráda,
Pod peřinu kamaráda
Palici jsem nastrčil.
Udělaw tu pěknou probu,
Seberu swou garderobu,
Wykradu se ze dworu,
Wenku za zdí jako w letu
Odbudu swou toaletu,
A pak hajdy k Podboru.

Cesta byla deštěm kluzká,
Nerowná i trochu úzká,
Špatně se to šlo,
Až mi bylo z toho mdlo;
Ale šlakowité bláto
Nedbalo wám pranic na to.
„Musíš dál,
Kdož pak by se bláta bál!“
An jsem takto brumlal k sobě,
Tu w té přenešťastné době
Newím, do čeho jsem wlez,
A už štěkal na mne pes.
„Drž ho!“ křičel někdo. „Kady
Se to couráš, chlape, tady?
Počkej, já ti protřu zrak!“
Já tu stojím jako Macek,
Widím chlapa — widím klacek,
Lamželezo pořád wrčí,
K skoku přes ouwoz se krčí —
Co jen chce ten nezdwořák,
Že mi do kožicha topí? —
Až pak přece zwím,
Že jsem mu wlez do konopí.
Jářku: Teď ti rozumím!
Ještě štěstí,
Že jsem nezakusil jeho pěstí,
Proto že mu ouwoz bránil;
Já se také honem stranil
Jako s teplým koláčem.
Bláto setřu kartáčem.
„Jen když dojdu swého cíle,
Muziky a kratochwíle.“

We wsi bylo slyšet hrát;
Já si weselostí skočil,
W tom jsem ale něco zočil —
Ouha, noho, zůstaň stát!
Jako černý had se točil
Tmawý příkop předemnou.

Co teď dělat? chmatat tmou —
W příkopě je jistě woda,
Kalhotek by bylo škoda;
Ergo s chutí přes příkop!
Rozběhnu se, skočím—hop!
Krinda pána!
To je dneska na mne rána!
Dříw jsem šlapal konopě,
Teď se wálím w příkopě.
Zlostí bych byl někam utek!
Moje bílé kalhoty
Wzaly na se w bahně smutek.
Teď jsi Kuba ze Lhoty!
Myslím sobě;
To se tobě
Holky budou asi smát!
Ale wem to kat!
Když je w kapse trochu grošů,
Není třeba bát se košů."
A tak po té nehodě
Dál jsem kulhal k hospodě.

(Pokračowání.)

Modré domino.

(Pokračowání.)

„To je on! tu je!" ozwaly se hlasy na předsíni.

„Welký Bože, on nese dítě na rukou. Ach, to ubohé děťátko!"

Podobná slowa a užasínání zněla ode wšech stran.

Brzo jsem se octnul před wéwodou, jenž se welmi pobouřen býti zdál.

„Je to ten muž?" ptal se mých průwodců — a pak se obrátil ke mně. — „Přiznej se! nejsi jeden z oněch, ježto mi tyto listiny zaslali?"

„Já wám je sám doručil, oswícenosti!" řekl jsem na to a chlácholil ulekané dítě.

„Kdo ti dal ty písemnosti?"

„Jasnosti — račte odpustit — to newím."

„Čí je to dítě?"

„Jasnosti — račte odpustit — to newím."

„Odkud jsi je tedy wzal?"

„Tuhle z toho koše."

„A kdo ti dal ten koš?"

„Jasnosti — račte odpustit — to newím."

„Chceš tropit semnou žerty? Prohledejte mu kapsy."

„Jasnosti — já ušetřím těm milým lidem práce, jak mile některá z těchto dám okolo nás tak laskawa bude, že to dítě podrží. Já obdržel dnes wečer mnoho darů, a budu si to za čest pokládat, když je tu před waší oswíceností rozložím."

Jedna dáma wztáhla i hned ruce po roztomilém dítěti, a to se k ní nahnulo, jakoby u něžnějšího pohlawí raději ochranu hledalo. Pak jsem začal dále mluwiti:

„Nejprwé jsem, oswícenosti, dostal tuten prsten — a sice od jistého fialowého domina."

„A kdo to byl?" tázal se wéwoda, když byl prsten poznal.

„Jasnosti — račte odpustit — to newím;" — a pak jsem mu doručil prsten, kterýž jsem byl od černého domina obdržel. I ten poznal wéwoda, ptal se zase, kdo mi ho dal, a já musel zase říci, že newím.

„Také jsem dostal tuto dýku, a tento balíček, jejž jsem zawražděnému za ňádra strčiti měl; — ano, zde je také list, který jsem měl tomu člowěku na šat připnout."

„Tak?—a jiného wyswětlení neumíš o tom dát?"

„Já nemohu nic jiného opakowat, nežli že o ničem newím."

Naposledy neznáš ani sebe a swé řemeslo?" prohodil wéwoda ousměšně.

„To znám, oswícenosti!" — a s těmi slowy sundal jsem škrabošku. — „Jsem Angličan, a jak doufám, počestný muž. Jmenuji se Herbert, a měl jsem častokráte to štěstí u wašnostiny tabule —"

„Arci, arci — pane! již wás poznáwám;" řekl wéwoda; pak požádal společnost, aby se trochu wzdálila, jelikož prý semnou něco potají wyjednáwati musí.

Když se společnost wzdálila, powěděl jsem wéwodowi celou udalost dnešního wečera. On mě pozorně poslouchal, a když jsem dokončil, wyswětlil mi celou pohádku...

Wéwodowa jediná dcera, Viola, měla se dle wůle otcowy zasnoubiti s hrabětem Rodolfem z Istrie, milowala wšak již potají markéza Ludwíka ze Salerma. K sňatku s hrabětem ji sice nenutil, nechtěl jí ale také k zasnoubení s Ludwíkem přiwolit. Rodolfo zwěděl o milostném srozumění mezi Violou a markýzem a pokoušel se o to wíce než jednou, aby se oukladně soka swého zbawil. Po krátkém čase stala se Viola potají Ludwíkowou manželkou, a za rok na to odešla beze wšeho podezření na wenkow, kdež porodila synáčka, kteréhož pak za dítě jisté dworní dámy wydali, již bylo celé tajemstwí swěřeno.

(Dokončení.)

ZE SLEZKA.

Školní premie. Literatura. Powodně. Nouze.

Slawná komorní direkce knížetstwí těšínského za wysokou wůlí pána swého, Jeho cís. Wýsosti arciknížete Karla, pilným a wyznačeným žákům we školách wesnických opět nejen

německé, ale z wětší části i slowanské knihy za premie darowati ráčila. Na každou školu přišly 4 wýtisky, knižečky to o sadech i owoci od Karla Kočího sepsané, k nimž ještě dwě jiné různého obsahu — buď polské a české, buď německé — přidány jsou. Že by tento wzorný skutek w c. k. Slezku na jiných panstwích, aspoň w malém poměru na malých jejich okresech, následowán byl, ještě jsme neslyšeli; přáti by to bylo, nemáloť to k oswětě prostonárodní napomáhá. K politowání jen při wěci té jest, že je welmi málo kněh polských prostonárodních, které by jadrným obsahem swým k náležitému wzdělání lidu přispěti mohly. O to by se mělo již přece s opravdowou horliwostí dbáti, jeť to wěc nejwejš důležitá.

W zahraničné Pščině w prus. Slezku zawedl p. Schemmel wydáwání nowého časopisu „Tygodnik Polski, poswięcony Włoscianóm" — jehož prwní půlarch 5. čerwence z tisku wyšel. Pro nás jest zajímawá pohnutka, jenž wydawatele týdenníka toho pščinského k podniknutí takowému ponukla. Pohnutka ta w těchto slowech se ozwala: „Staw wzdělávání wesničanů a to polských — zwláště w horním Slezku — nachází se, jak o tom wesměs s želem se mluwí, na nízkém stupni. Všechna ta péče na školy jejich obrácená nemá užitku takého, jaký tu u lidstwa německého w Slezku se jewí. Příčina toho, jak se zdá, opírá se wýhradně na tom, že wesnická mládež polská wyšedši ze školy nemá příležitosti wědy swé, we škole nabyté ustálit a zdokonalit. Nestáwá jim, jakož i wšem polským wesničanům, takowých spisů w jazyku jejich mateřském, w nichž by čítat mohli, a tím wěd sobě nabýwat obšírnějších i rozsáhlejších. Mnohokrát již ne toliko na to, leč i na zanedbáwání jazyka polského a literatury u lidu naříkáno. Maje tedy prostosrdečný záměr k tomu wšemu se přičinit, cokoliwěk wyhowět může té nehodě, ustanowil jsem we swé nowozaložené tiskárně wydáwat týdenník, který by pospolitému pochopení přístupným byl, pod názwem nadřečeným. Obsah týdenníka toho bude zahrnowat: 1) Krátké rozprawy o rolnictwí we wšech jeho oddílech, o chowání dobytka, wčel a o štěpařstwí, z průmyslu, o hospodářstwí. 2) Nauky, wýstrahy a powěsti ze žiwota činného. 3) Dopisy. 4) Ohlášení a náwěští. Půl archu wychází každotýdně w sobotu, a jest časopis ten w čtwrtletní ceně wysazen na 5 stř. česk., pak s poštou na 7 česk. a 9 wíden." — P. Schemmel a spolupracowatelé jeho w týdenníku lépe zajisté pochopili, co to jest, oswětu mezi wlastence různého rodáctwa uwáděti a rozšiřowati, než ti prostopašníci, kteří na Slowany we wlasti sousedující posměchy a úšklebky metají a je do podezření u wlády a před swětem z panslawismu uwáděti se wynasnažují. Pan Schemmel za powolením krajinské král. policie, k podnikání jeho potřebným, schylowat se nyní počíná do nižších wrstew pospolitého lidu slowanského, aby ho na wýhlednější wýšiny wlastenské oswěty a blaha zprowázel. Čímž i samé wládě zemské prospěšnějším se stane nežli ti, jenž we wědách a uměních wypěstowání jsouce, swým howorem a činem od národu, z něhož pocházejí, se odwracují, wylučují a jej w nížinách kalužatých tápati úšklebně nechá-wají.

Naše západo-sewerní wýtoky bystřin a řek, z odnoží Tater a Beskydu se linoucích, Ostrawica, Olsa a Wisla, po třídenním dešti minulý měsíc tak z řečisk swých se wylily, že zde onde i budowy zplawily a pobraly, a také i poplužní role zahlinily, ano i kamením zanesly. Dwě osoby, pokud nám známo, w tom strastného neštěstí náhrnu žiwot ztratily.

Lid náš slowanský, pod Beskydy bytující, je w skutku k politowání. Nebozí jsou duševně i tělesně sklíčeni; duševně — pro neznámost jazyka mateřského, w nížto školní učitelowé wáznou — jazyka mateřského, w němž we školách přednášet mají; tělesně — pro nouzi a nedostatek, jakýž letos na slezkého Horála obzwláštně doléhá. Skoro ustawičně prší, tím se opozduje dozráwání obilí a zemčat, a zásob není žádných, neboť sejpky w zimě nejwíce tak wyprázdněny byly, že mnozí hospodáři wýsewek kupowat museli. Hladem a bídou nebohý lid malatní a hyne. Koluje powěst, že z těch, kterým lonského roku polních prací a trudů dost podnikat se nechtělo, někteří již i tráwu za pokrm bráti nuceni jsou. Malý to wejdělek a hubený to průmysl, kde robotník bez strawy najatý za 18 — 25 kr. w. č. celý den pracuje, a ještě rád býti musí, jen když práci dostane. Hůř je, když ji hledaje, ani té nedostane. Jakž pak ale bude potom, když hladem wymořený, sesláblý wesník nowou nedozrálou strawu hltawě požíwati počne? My se letos strastných nemocí a zwláště tu obyčejné čerwenky obáwáme.

J. Winkler.

Z Liebwerdy w Boleslawsku.

Ačkoliw tyto listy ouhlawně zpráwy nám přinášejí, které o blahodějném zrůstu národnosti swědčí, přece se domníwám, že těmto mým řádkům — sepsaným z pouze čistého oumyslu, milowaným krajanům w jiném ohledu užitečným se státi — skrowného místečka dopřejete. Jestiť to w známost uwedení zdejších, jak se zdá, ještě welmi málo známých lázní, ku kterémuž mne powinná wděčnost ponouká, s tím srdečným přáním, aby každý z mých laskawých krajanů, kteří se w smutné připadnosti potřeby nacházejí, rowněž jako já utěšeného oučinku zde nabyl. Nejsem lékař, a neumím částky zdejších wod učenými wýznami wypočítati, dwouletá wšak zkušenost, wlastní i welmi četná cizí mne o tom wíce než nejučenější dissertace přeswědčila, že prsní neduhy, slabost, záducha a jak se wšickni podobní wnitřní nepřátelé běhu a tance jmenují, nebyli-li již docela zanedbalé, tak i jiné churawosti krásné pleti, zázračným takměř způsobem w zdejších zřídlách utopeny byly, tak že bledé, smutné a wyzáblé twáře po několika týhodnech zde až k nepoznání zčerwenaly a se občerstwily. K takowému oučinku zajisté nemálo též zdejší rájské položení a wůkolí přispíwá a proto Liebwerda wším práwem zasluhuje, aby hojně nawštěwowána byla.

A. D.....ý.

DENNÍ KRONIKA.

Z Prahy.

Zpráwa o Žofínské akademii. Zpěwecký ústaw ten záleží ze dwou roků. W prwním bylo letos nawštěwowatelů: 16 chlapců, 12 holek a 11 dospělých, dohromady 39 učňů. W druhém roce 4 díwky, 2 hoši, 13 dospělých pánů. Z těch byli cwičeny w solowém zpěwu: díwky wšecky čtyry, a z pánů dwa. — Učitelem prwního roku je p. Kouble, druhého roku ředitel ústawu téhož p. J. N. Škroup. Českému jazyku učí p. F. Šumawský, solowému zpěwu pro ženské p. K. Podhorská, pro mužské p. F. Vogel. Podle rázu hlasního bylo w prwním roce 16 sopranů, 12 altů, 4 tenorowé, 7 basů; w druhém roce byli tři sopranowé, tři alti, tři tenorowé a 10 basů.

W téže akademii držela se dne 31. čerwence 1845 celoroční zkouška obého oddělení žáků a žákyň. Prwní třída byla pro nás milé zjewení, jelikož jsme s potěšením widěli, že mladí učňowé s bystrostí pokroky w českém jazyku učiněné na jewo dáwali. Z počátku deklamowali dwa žáci, jeden menší, druhý wětší, příležitostnou třísložkowou básničku, která se mezi obecenstwo rozdáwala; pak rozwáděl p. Šumawský ony mnohému dospělému neznámé regule jazyka našeho swým praktickým a přehledným způsobem, maje za to, že lépe jest wysta-

wět dítěti domek z karet, aby nabylo jasného pojemu, než připrawowat se k welké stawbě dlouhým otesáwáním jednotliwého úhelníku. Potom následowala theorie hudby, w které žáci p. Koublowi na otázky obratně odpowídali. Prakticky přednášeli se tři choraly, jeden německý, dwa české: první „Moudrost, prawda otcowa" přinesl, jak se prawí, Karel otec wlasti, z Říma do Čech, druhý přewelebný „Dûwěrnost w Boha" pochází od M. Jana Husa, a „Stabat mater" od Nanini-ho.

Odpoledne byla zkouška druhého roku. P. direktor Škroup ml. dáwal otázky o ústrojích hudby, o zřízení a objemu jednotliwých nástrojû, o souzwucích, jich obratech a přesadách, o nápěwu a o přechodech; w němž zwláště žákyně tak daleko dospěly, že byly w stawu přidati k melodii přiměřenou harmonii, což k tomu čelí, aby zpěwkyně w čas potřeby ku každé písni náležitý prûwod sama si složiti dowedla. Zde se wyznamenala p. Janoušková. W praktickém zpěwu, jemuž p. Podhorská učí, setkali jsme se s nadějnou altistkou Řepkowou a sopranistkou Pleyelowou, a p. Vogel předwedl nám dwa basy, p. Kohouta a Müllera, kteří i we formalním ozdobném přednášení wyššího stupně se dobrali. Ze wšeho bylo widěti, že pûsobení akademie Žofinské i w umění i w národním směru žádostem obecenstwa w ústrety kráčí a účastenstwí jeho dobrým prospěchem odměňuje, o čemž zřejmé hlasy patrné swědectwí wydáwaly. .*.

Oumrtí. Dne 20. čerwence t. r. umřel zasloužilý pražský měšťan **Josef Šwarc**, horliwý zastáwatel národnosti české i podporowatel naši literatury. Již r. 1832 byl zakladatelem Matice české.

BESEDY.

Jindy a nyní. Když Bavanyi, nadkomoří uherského krále Ludwika II., od něho r. 1526 do Morawy poslán byl o pomoc proti nepřátelûm křesťanstwa, dostal na cestu 4 uherské zlaté (1 uh. zl. = 20 kr. stř.) R. 1843 dostala tanečnice Taglioni od londýnského diwadelního ředitele na cestu 500 l. ster. (5000 zl. stř.) — Powěstný Newton studowal r. 1650 w Granthamu a měl na týden 4 šilinky na strawu. R. 1832 koupil lord Shrewsbury Newtonûw zub za 16.395 frankû.

Od nowého roku bude w Berlíně daň ze slawíkû zawedena; daň ze psû se tam už platí. Nejwýnosnější by ale byla, jak Schwift ponawrhnul, daň z krásy ženské, přičemž, aby se žádné krásce křiwda neučinila, každá by swou krásu sama cenit musela. —k.

W *Hamburku* je každý usedlý muž, buďsi on cizinec anebo domácí, k měšťanské wojenské službě zawázán. Městská garda obnáší 12.000 mužû, 8 batailloнû pěchoty a tři sbory dělostřelcû, jízdy a mysliwcû. Roční cwičení jejich býwá prawou národní slawností. Na tom není ale dost; Hamburk má také ozbrojené ponocné, s puškou a šawlí w hezké uniformě. Jindy dostáwali se za ponocné toliko wysloužilci, hrbatí a stočení, teď ale je widěti samé statečně zrostlé a silné muže. To léto bylo jich 450 s praporem a bubnem před branou u přehlídky, a mohu říci, že jak náleží pěkně wypadali. Oni mají plukowníka a několikero dûstojníkû, ba i swé stráže, u nichž se každý wečer strážní parada drží. Škoda že w noci swou bojownickou podobu swlíkají, a do šediwých halen se zaobaliwše po dwou na swá místa táhnou, kde každou druhou hodinu odwoláwají. We dne býwají policii k ruce, která prý w Hamburce má aksamitowé rukawičky a kastorowé podešwy. Policejních služebníkû je tu asi 40, wšickni jsou složitého těla a w občanském oděwu. * *.

Hrozný wýjew z wálky africké. Francouzowé w Algíru jsou nyní zaměstnáni krocením zpupných Arabû. Některé kmeny byly jim dříwe již podrobeny, jiné posud samostatné škodit jim usilují, proto se brannou mocí proti nim wytáhlo. Tak wytáhl také plukowník Pelisier k pokoření kmene Ouled-Riaského. Arabowé ti utekli se před ním do obyčejné skrejše swé, do weliké jeskyně. Plukowník kázal je setninou granátníkû stíhati, ti ale, sotwa že do hluboké, k jeskyni wedoucí cesty sestoupili, museli se wrátit, zahnáni hustou střelbou Arabû. Tu přikročili Francouzowé k prostředku, kterýžto strašliwý následek měl. Pelisier poručil, aby k jeskyni otýpek dříwí se slamou naházeli; Arabowé to z počátku wždycky hned odklidili, pak jim w tom ale střelba Francouzû bránila, a tu brzy na to dříwí před jeskyní w plamenu bylo. W jeskyni nastal strašliwý křik, chwílkami i střílení. Arabowé se ale přece wzdáti nechtěli; wyslané k nim, aby s nimi promluwili, střelbou uwítali. Plukowník kázal tedy podruhé oheň udělati; tu za chwíli Arab plamenem proběhnul, wolaje, že se wzdá. Oheň se udusil, a opět se s Araby wyjednáwati začalo. Ti podáwali 75.000 frankû, aby je stíhati přestali a zbraň jim nechali, což od Francouzû přijato nebylo. Plukowník jim dal tři hodiny na rozmyšlenou, načež oheň ještě záhubněji obnowen byl, neboť Arabowé zbraň složiti nechtěli. Bylo to w noci, oheň trwal až do rána. Před jeskyní praskal oheň, z jeskyně zazníwalo zoufanliwé bědowání žen a dětí, hrozný pokřik mužû, strašliwé řwání dobytka, a k tomu se mísil rachot a třeskot kusû skály, kteréžto horkem se byly odtrhowaly. Někteří Arabowé se chtěli wzdáti, jiní jim w tom násilně bránili, lidé mezi sebou, lidé s dobytkem byli tam w strašliwém boji. K ránu zponenáhla wšecko utichowalo, načež mrtwé ticho w jeskyni nastalo. Byl to pak strašný pohled! U wchodu jeskyně zardoušen ležel dobytek, sem tam mezi nim ženy a dítky; jeskyně se podobala strašliwému hrobu, w němžto asi 800 hroznou smrtí zachwácených mrtwol odpočíwá. Jen 60 jich bylo ještě žiwých wyneseno, 40 jich ale hned skonalo. Sotwa se tato hrozná zpráwa roznesla, přicházeli rozliční kmenowé Arabû, dobrowolně zbraň skládajíce, neboť wíra jejich, že w jeskyních těch ničeho se jim státi nemûže, byla ukrutným příkladem zwrácena.

W Budíně byla nowá Polka oznámena, pod názwem: *Viehkerl-Polka.* Pikantní název je to na každý způsob, jen se o to ještě jedná, chtěl-li skladatel sobě anebo tanečníkûm poklonu tím udělat.

Weliký oheň. Letošní rok nejen powodněmi, nýbrž i ohněmi strašliwě wyniká. Jeden z nejhroznějších ohňû asi byl minulého měsíce we Smyrně, w Turcích, kdežto w několika hodinách přes 4000 domû popelem lehlo, a při čemž, dokud ještě jen řecká čtwrt hořela, turečtí wojáci bodcemi lid od hasení zaháněli. —k.

Nowá kniha.

Práwa naší řeči a národnosti, založená na přísných rozkazech našich sprawedliwých panowníkû. Sebral a wydal Dr. Frant. Cyril Kampelík. W Praze, 1845. Tisk a sklad Jarosl. Pospíšila. Str. 39 w 8. Seš. za 6 kr. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 94.
12. roční běh.

Předplácí se na čtwrtléta 1 zl., na půlléta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštownich outadů Rakouského mocnářstwí půlletně s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK

PRO

ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

7. srpna
1845.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

Čím dal, tím hůř!

(Pokračowání.)

„Pěkně witám, pěkně witám,
Wzácný pane! — Připíte si!
Zhůru, wy, tam!
Dejte pozor na partesy!“
Tak zněl krčmou jeden hlas.
To jste měli widět špás!
Muzikanti hned mi hráli,
A ty holky zewlowaly,
Jakou ďáli intrádu;
Ale já w mých botkách,
A w těch naškrobených spodkách
Dělal smutnou parádu.

Nic wšak méně tanečnic
Přibýwalo wíc a wíc;
Hoši nechali mi solo,
Já sám opanowal kolo;
Wrták ten šel tak a tak,
Točil jsem se wšelijak;
Hezky tančily se polky —
Wšak ten čertůw klatowák
Šeredně mi zahřál frak.
Když jsem prowed wšechny holky,
Pustil jsem se do rosolky,
Co dělá Žid z pendráku;
Prach a broky!
Teď jste měli widět skoky,
Jaké jsem dál w strašáku!
Wšickni kolem stáli,
Za břicha se popadali,
I ta, co mou holkou byla,
Prstíčkem mi pohrozila:
„Ty, ty, ty — ty, ty, ty
Máš už rozum propitý!“

Pane, máš ji w horním štoku
Welkou jako trám,
Šetři tedy bot a cwoků
A jdi raděj k nám!
W piwečku je mnoho chwojky,
Z jednušek se dělaj' dwojky —
Newěděl bys kudy kam.
Po takowém rozwážení
Chystal jsem se k zaplacení.
Zpropadený Žid!
Ten wám uměl chytat ptáky!
Namalowal kliky, háky
Za pendrák a akwawit,
A když z plňoučkého sáčku
Wyletěl roj stříbrňáčků,
Šek mi: Teď jsme kwit!
Já wšak teprw honil bycha,
Že jsem udál z noci den,
Pročež jsem se raděj z ticha
Wykrad jako zloděj wen.

S hůry crkotem se lilo,
A tma jako w pytli bylo,
Člowěka moh' fackowat.
Jářku: není s tím co hrát;
Ty máš trochu wrátké boty,
Na cestě jsou jámy, ploty —
Mohlo by se něco stát.
Co teď? ne? — či přece ano?
Eh co, wem to nešť!
Ať se jak chce sype déšť:
Wždyť je lepší časně ráno
Nežli w noci domů jít,
Budu aspoň swětlo mít.
Ale kam w tom okamžení,
Když už jiná pomoc není?
Do hospody nepůjdu;
Zchudlá kasa —
Pitím napařená chasa —
To tak hloupý nebudu;
Raděj wlezu někam na půdu.

(Dokončení.)

Český jazyk — moje škoda.

(*Pokračowání.*)

Slowem: Makotrus wěděl, jak se swým obecenstwem zatočit — w něm byl diwadelní ředitel pokažen — a wčerejší jeho proroctwí o dobrém lowu začalo záhy po jídle w prawdu přecházet.

Stará Bára se posadila ke dweřům wedle malého stolku, a šklebila se welmi líbezně na wšechny desítníky a dwougroše, ježto se dosti hojným počtem wedle ní na talíři scházely.

Principál měl plny ruce díla okolo swého gabinetu; neboť musel wzácné i sprosté hosti od kusu ke kusu prowázet a wšecko důkladnými slowy objasňowat. K tomu si byl schwálně jako do parády mohutné kníry načernil a jazyk hodným douškem z opletené láhwe nawlažil. W ruce držel dlouhou černou hůlku, aby mohl dílem na swé poklady okazowat, dílem kluky odhánět, ježto se we swé horliwosti — kterouž ale člowěk někdy také nestydatou wšetečností nazýwati mohl — ku stolům až na samé wěci dotírali.

Největší práci měla přitom arci jeho huba. To z ní teklo jako z okapu a hučelo kolem, jako když před wýročními swátky wyzwánějí. Přitom nepohrdnul žádnou příležitostí, kde se mohl dle swého způsobu wtipem zablesknout a před ženskými něco dworného nebo šprymowného prohodit.

Abych učinil dokonalý popis jeho přírodozpyteckých wýkladů — to si netroufám; museltť bych ku každému slowu i jakousi hudbu a obraz twáří jeho přiwěsit, neboť práwě w tom wězel nejhlawnější půwab jeho expliky. Obyčejnými slowy zněla asi takto:

(Laskawý čtenář si pomyslí, že tu stojí wyšrotowaný sládek se swou těžkou polowičkou, panský kowář s obecní babičkou, dwa, tři sousedé s dlouhými šosami, tři, čtyry napořád šeptající děwčata a pět, šest kluků — tedy dost hlučné auditorium.)

„Wysoce wážení pánowé—ještě snad neodwážené panenky — a wy tam lehké zboží — kluci, wari od ohně! — tuhle se opowažuju prezentowat ptáka, o němžto mohu na swé swědomí doložit, že je unykus — jakž my učení říkáme.“

„Tohle?“ prohodil mezi to panský kowář. „Na mou wěchu, toť neumím podkowu přibit, není-li to čáp.“

„Dobrá! Pán okazuje, že má weliké nadurální wědomosti. Čáp to je — žádná pochybnost — ale jaký čáp? Panenky — nechoďte tak blízko! ten chlapík má dlouhý zobák a rád něco dobrého uštípne — s tím zatrolencem nejsou žádné žerty. To je čáp kněžny Drahomíry.“

„Co? Jak? Drahomíry?“ znělo to kolem, a wšechny oči se wywalowaly.

„Té zlé dračice — ano!“ doložil Makotrus s welikou wážností. „Starodáwní Čechowé byli diwní fousáči a zařezaní pohané; měli asi půl kopy rozličných bohů a jiných tretů, kterým se klaněli — každý si wybral, co mu bylo práwě po chuti, a proto jim šlo k duhu. Naše milá Drahomíra — ta lítá čertice, měla prej nejraději čápy, a tenhle byl poslední, kterého na zwláštní poctu do weliké stříbrné klece zawřela a mandlowými dortičkami krmila. Čtrnáct dní na to se propadla a čáp přišel i s ostatními wěcmi do licitace — — teď tomu bude asi osmdesát let.“

„Není-li to dýl!“ ozwal se na to jeden mezi sousedy — „proto že není po díře, do které ta saně sjela, už ani památky. Dokud byla moje Woršila na žiwu, byl jsem s ní několikrát w Praze, i zašel jsem si schwálně pokaždé tam nahoru na tý Hradčany —“

„Snad jste nemyslil, pane kmotře?“ wskočila mu do toho sládkowá....

„Co, paní kmotra? — Že by se byla mohla historie o Drahomíře ještě jednou opakowat? I myslil, paní kmotra — myslil!“

Býwalá přítelkyně paní Woršily se hněwiwě odwrátila, muži se smáli — a Makotrus mluwil dále.

„Tuhle, moji wzácní hosté — ty knoflíku, tam dole! uhni od kola, sic tě přejedu! — tuhle okazuju ptáka — prosím, aby se dal pozor — něco podobného nenajde wzácné auditorium a kdyby celý swět kříž křížem přešlo! To je —“

„Obyčejný ostříž!“ doložil kowář s welikým důrazem.

„Na oko, můj učený pane — jenom na oko,“ mluwil Makotrus dále. „To je orel, kterého staří Čechowé na praporci míwali, nežli jim Bruncwík lwa přinesl.“

„Diwná wěc!“ podotknul nyní sládek, hlawou semtam kýwaje. „Jáť slýchal od jakžiwa, že je orel mnohem wětší.“

„Tenhle býwal jindy také wětší; ale za tolik set let — není diwu, že se scwrk'. Wšak ono se nám také tak powede, až budeme mít ještě několik křížků na krku. Obyčejný orel — to je tuhle! ale na tom si práwě nezakládám, ačkoli je z hnízda, z kterého si nebožtík Bonapart orly na swé korouhwe nastrkal.“

(Pokračowání.)

Modré domino.

(Dokončení.)

Mezi tím časem powstaly we Wlaších tajné politické společnosti, jmenowitě karbonáři. W čelo jejich postawil se také hrabě Rodolfo, spolčiw se s nimi nejwíce jen proto, aby moc swou rozšířil a tak i soka swého snadněji se zbawil. Markéz dostal wšak o tom wědomost, i přičinil se nabýti také důkazů, wěda, že by se pak hrabě w Lucce okázati nesměl. Z druhé strany učinil ale též hrabě wšeliké přípravy k zawraždění soka swého a chtěl to o maškarním bále wywe-

sti. Jeho záměr byl wšak markézowi prozrazen, a tu se tedy tento, maje potřebné důkazy proti hraběti již pohromadě, odhodlal, že je wéwodowi odewzdá; spolu wšak, poněwadž se hněwu jeho obáwal, umínil si s Violou ujeti a tak dlouho se skrýwati, dokud se wéwoda neudobří.

Tento outěk měl se wywesti o bále, jelikož tu Viola nejspíše zmizeti mohla; že jeli ale na koních, nemohli dítě s sebou wzít. Protož požádal markéz přítele swého, hraběte D'Ossora, písemně, aby mu přispěl a na bál přišel, kdež ho chtěl podle neobyčejného jasně modrého domina poznati. Hrabě byl ale na honbě, nedostal markézůw list a také tedy nepřišel. Zato jsem přišel w modrém dominu já, a markýz mě držel i hned za swého přítele, jsa we swé důmínce tím wíce potwrzowán, že jsem se také Ludwík jmenowal.

Moje setkání s černým dominem, hrabětem Rodolfem, přihodilo se náhodou — a sice jen proto, že jsem dýku prohlížel. On mě držel za najatého zbojníka Filipa, mysle, že jsem si stanowiště zmejlil. W balíčku, kterýž mi doručil, byly písemnosti karbonárské; měl jsem je zawražděnému proto za ňádra strčit, aby se myslilo, že také k spolku náležel a jen pro zradu utracen byl. Protož ona cedulka se slowy: „Msta zrádci!“ W balíčku, kterýž mi markýz doručil, nalezaly se ale důkazy proti hraběti a spolu přípis k wéwodowi, w němžto se mu tajné dceřino zasnoubení oznamowalo....

Když se wšecko wyswětlilo, zeptal jsem se wéwody, zda-li mi dowolí, abych slibu swému dostál a matce dítko přinesl, i osmělil jsem se připojiti, že bude markýzka u welikých starostech — a že jeho Oswícenost dozajista milostiwě promine, co se zjinačiti nedá.

Wéwoda přešel několikráte po sále, a konečně se zase u mne zastawiw, řekl: „Signor Erberto, mně se protiwí lest a zrada hraběte Rodolfa tak welice, že by si ho dcera moje wzíti nesměla, i kdyby byla swobodna. On dostane také hned rozkaz, aby se z pomezí mého odstranil. — Wy jste se stal nástrojem k zachowání žiwota markéza, kterýž — jak wěc nyní stojí — mým zetěm jest, a já wám musím ještě wděčen býti, že moje dcera neowdowěla. Byl to mistrný kousek, že jste Rodolfowým prstenem wrahy zaplašil! Za to mějtež potěšení manželům mé odpuštění oznámit; co se ale týká dítěte, to zůstane zatím zde w zástawě, aby se matka jeho tím rychleji wrátila.“

Já se porončel a kwapil do Pisy. Sídlo markézowo jsem záhy nalezl, dal se opowědít a spolu wzkázat, že přináším poselstwí od wéwody.

I byl jsem hned předpuštěn. Manželé byli u weliké starosti. Hrabě D'Ossora wrátil se totiž pozdě z honby, nalezl list a spěchal k Markézowi. Přišel ale pozdě — ten byl s Violou již uprchl. I jel tedy za nimi do Pisy, a tam se wyswětlilo, že markéz i Viola na bále s neznámým člowěkem jednali a od něho bezpochyby prozrazeni byli.

Bylo by těžko popisowati radost a podiwení jejich, když jsem jim konečně celou udalost wyswětlil. Důkazy jejich wděčnosti byly po celý čas mého meškání we Wlaších tak weliké, že jsem neměl ani té nejmenší příčiny kdy litowati, že jsem šel na maškarní bál w jasně modrém dominu.

Dle anglického.

DENNÍ KRONIKA.

Z Prahy.

Příjezd prwního párostroje.

Také u nás w Čechách již oprawdu *hozen jest los* — nikoli wšak odtržením, nýbrž přiblížením. W pondělí totiž, dne 4. t. m. přikwapil skutečně první parní wůz, (w č. 92. na konci nám předpowězený) nazwaný „Čechy“, k naší poswátné, staroslawné Praze na prwní to zkoušku poslední části dráhy železné morawsko-české ledwa dohotowené, jmenowitě z Pardubic až sem do Prahy. Wyjelt — outlou rukou spanilé wlastenky wkusně owěnčený a barwami národními ozdobený — w 9 hodin ráno z Pardubic pod osobní zpráwou našeho wáženého krajana, wrchního inženýra p. J. Pernera, a mašinisty Kašpara, též rozeného Čecha. J. Excellencí, druhý pan praesident zemského řízení w králowstwí, starohrabě ze Salmů a něžná oswícená paní choť Jeho ráčili tuto jízdu poctíti wznešeným swým účastenstwím, ježto p. Negrelli, hlawní dozorce cís. král. státních železnic, uprostřed některých jiných důstojníků prowázel. W Běchowicích připojil se k nim konečně wysokorodý pan hrabě z Dejmů, c. král. městský hejtman a policejní ředitel kr. hlawního města Prahy. Očekáwání naše na dražním dwoře od hodiny polední bylo perné, jelikož nás trápila jednák nedočkawost wlastní, jednák parno weliké, ale nad to wšecko ještě rozličná rozjímání se wšelijakými pochybnostmi! Neboť nikoho z nás nemůže býti tajno, že to doba welmi důležitá pro nás i pro weškerou wlast naši. O půl třetí hodině odpoledne byl nám příchod onoho nowého tu úkazu hlaholem diwáků po wýškách umístěných i pak pronikawým pískotem wypouštěné páry zwěstowán, načež i hned se objewil zrakům našim. Walně přiwaliw se parochod po patě Žižkowa až na dražeň naplněnou lidstwem, stawil tu běh swůj a jako wítěz kráčel dlouhým, welebným krokem, až přistál w jedné z nowých bran, tedy práwě na prahu naší Prahy, kdež jej p. purkmistr u welkém zástupu lidstwa wšeho druhu přiwítal. Byl to pohled welkolepý a city radostné zmocnily se wšech přítomných: netoliko dělníci jásali wšickni, těšíce se z podařené práce, i my ostatní swědkowé nesčíslní plesali jsme s nimi, jako bychme — widěli Morawu a Slowensko blíže, tamní drahé bratry a milené sestry wřele k wěrným prsoum swým winouce. Snad nás nyní seznají lépe a my je — obapolným se-přiblížením; snad potom přestanou děliti se od nás, nýbrž budou sdíleti wěrně s námi wše dobré i zlé, radosti i strasti, snad aspoň napotom přiwyknou sebe — nás a wše co jejich i naše — powažowati *rowně* za společné, jako jsme již uwykli my, rozdílu neznajíce! O kéž by naděje ta nás nezklamala! — A proč by se neměla wyplnit?

Nejen, co náš Dr. Kodym w 8. sw. „Zábaw nedělních“ ze wšeobecných zásad a dosawádní zkušenosti k upokojení našemu w ohledu tom tak pěkně a důwodně byl powěděl, wše i samé wýjewy dne 4. t. m. připowídají nám šťastnou, skwělou budoucnost. Či není-li to wýznamné, že celá stawba dotčeného 14 mil dlouhého dílu železnice zkušenému řízení našeho Pernera * swěřena jest? Mimo to — bylyť to „Čechy“ spolu w půwodním swém názwu i w prawém rouchu, které šwárná panna česká owěnčila a které, jsouce wedeny wěrnými syny, prwní zaswětily k nám tu cestu. A w skutku mizely wšady teskliwé starosti, kdekoli minul parochod hojné zástupy žasnoucích krajanů; jako kouzlem lepšího tušení uhlazowala se čela wráskowitá, wyjasnily se oči, i uwítalo jej hlučné wýskání, na všech pak zástawách i střelba a hudba, ačkoliw slawnosti weškeré přímo zakázány a teprw ke dni 20. t. m. zůstaweny jsou.

Prawoslaw Trojan Knowízský.

* Kdoby snad dosawáde nebyl poznal šlechetnou powahu tohoto muže u weřejném i soukromném podporowání každého lidumilého a wlasteneckého účelu, toho poukazujeme na snažení, které mnohonásobně skutkem i slowem projewil w Jednotě „ku powzbuzení průmyslu w Čechách,“ jakož o tom dílem „Časopis encyklopedický“ swědčí we zprawách swých; zwláštní pozornosti zasluhuje tu řeč rowně přímá jako jadrná, otištěná w 3. swaz. na str. 294 až 304, jižto přednesl spoluoudům u shromáždění weřejném dne 5. unora letos, a w nížto hlawně o wychowáwání řemeslníků našich tak wěhlasně mluwil, že jedině želeti jest, že náwrhowé jeho jižjiž w žiwot skutečný neweešli; zatím bychom přáli, by aspoň k wětšímu uweřejnění a uwědomění také našemu obecenstwu podána byla: zajisté každý lidumil zamiluje si pak muže toho a zwolá s námi „Sláwa mu!“ Tentýž wede i další stawení železné dráhy, letos teprw započaté ku Drážďanům, až na pomezí saské.

Literatura.

Časopis českého Museum. (Dewatenáctý ročník.) Swazek třetí. W Praze, 1845. Nákladem českého Museum. Celý ročník za 2 zl. stř.

Tak zajímawých a důležitých článků celou řadu nepodal nám Musejník již od některých dob. Třetí swazek dewatenáctého běhu ročního je nám opět důkazem, že spis ten rychlým krokem k čilému žiwotu kráčí, jakéhož se tehdáž nadíti lze, když se z něho stane časopis měsíční. Příštím ročníkem končí se druhé desítiletí, w němž chwála Bohu! rafije národního žiwota wždy wýš a wýše wystupowala; poslední tento ročník (1846) maje wycházeti we swazcích ob dwa měsíce, bude takto i přechodem i zárodem naděje naší, která toužebně směřuje k tomu, aby časopis ten w menších raději swazcích, ale každý měsíc určitě a zprawně k nám zawítal, čehož se w prwním roce třetího desítiletí (1847) bez pochyby dočkáme. Kouzelný půwab wšech občasných spisů leží w určitých dobách jich se zjewowání, a podobá se půwabu kteréhokoliw jiného rytmu. Časopisy jsou dechy literarního žiwota, podle jichžto rychlosti řídí se i teplota národního žiwota i rychlost oběhu krwe jeho. We dlouhých lhůtách ztrácí mnohá wěc na swé zajímawosti a na swé působnosti, a chybí se častěji cíle swého jen proto, že dříwe nepřišla. Přísnější otázka, chladné badání, wědecké zpytowání musí míti času do sytosti; ale ty drobné kolečka společenského žiwota, na nichž se každý okamžik zawěšuje, aby do proudu byl uwedeno, ty litají w menších kruzích a nedowolují, aby se chladně odleželo, co teď wykonáno býti má.

Přistupme hned k nejmilejšímu nám článku „O knihownách obecních“, w němž Wocel o blízkém spojení průmyslu a národnosti mnohem důkladněji mluwí, než ti pánowé, kteří by nám ku zkáze rádi to zapírali. A wěru, s dobrou potázali se tito wlci w rounu beránka! Wěřte jim jen chwilku ještě, že průmysl nemá s národností co dělat, a uhlídáte, jak wám ten welikán wzroste a wás pohltí, že se na wěky wěkůw wíce nezotawíte. Průmysl práwě je ta tenounká síť, již nás Němectwo bezděky oužeji a oužeji oplítá a prsa swírá; jindy měl člowěk času příjemně se projít, mohl se ohlídnout a pohodlně rozmyslit, swět a lidé, myšlení a wynálezy, ba rozum a cit, wšecko šlo krokem, kdo se opozdil, mohl si pospíšit, a předchůdce dohonit; teď lítá co jindy chodilo, kdo se k činu nemá, zůstane pozadu a ztrátu swou nikdy nenahradí. Práwě tyto dny přiwezli wám toho čaroděje, jenž se parou krmí a swěty přewrací, on wám ukazuje, kolikátá odbila, a chcete-li s ním zároweň, musíte záhy přisednout, proto že nečeká! To nejhnusnější slowo „počkej“ ztratilo wšechen kredit, a slouží jen našim tajným škůdcům za wějičku, aby nás na ni lapli. Ale jen pozor, a oči do hrsti! Přede wším chraňme se wlastního nepřítele, který nám w jakési bezpečnosti a nestarostliwosti nastáwá. My byli w posledním tažení, prsa nedýchaly, srdce neklepalo; tu přišli doktoři, třeli nás, dali nám po kapkách, a počali křičet: „Žiw jest náš jediný!“ Teď s chudákem dělají experimenty, strkají mu pírko pod nos, a kladou ucho na lewé žebra, aby dokázali, že je oprawdu žiw. Pírko se hýbe a w prsou to klepe, ale ani oči ještě neotewřel, a na noby se posud nepostawil. Tu bychom se, tuším, přece klamali, domníwajíce se, že je wyhráno. Naděje samostatnějšího žiwota českého nám swítá, to je prawda, ale také kromě naděje nic wíce. My nesmíme nazpět hleděti, abychom maličkost nepřecenili, na holé dlani wypadá zrnko jako wrch; my se musíme ku předu díwat, byť by nám i wlasy zhůru stáwaly. Prawda je arci, že jsme se do proudu dostali, ale prawda je také, že je to poslední zápas, kde se jedná o žiwot a o smrt. Jestli tenkráte swou samostatnost a trwanliwost nedokážeme, ochabnou-li síly naše, a couwnem-li nazpět, tu se zajisté nikdy wíce neseberem, swět na nás nepočká, ale pohltí nás jako příkusek, a rozmete jako plewu. Pročež uwažmež, dokud čas, co Wocel píše, podíwejme se germanskému kosmopolitismu do očí, pozorujme mocné wzrůstání průmyslu a jeho cizinskou twář, podíwejme se na swou nahotu duševní, kterou ledwa zakryti můžeme, pomysleme, že nemáme ani ústawu, ani školy, ani weřejnosti, ani potřeb takowých zjewného uznání, a wěru se přiznáme, že by hříšné bylo se založenýma rukama zahálčiwě na mezi ciwěti. Wocel podáwá radu a ukazuje cestu, jak by knihowny, jimž nedáwno nowá pohroma hrozila, zákonní cestou zakládány býti měly, a článek jeho stal se wzorem podobných, poněwadž w něm nejen řečeno, co by se státi mělo, ale spolu i na prostředky ukázáno, jimiž by se potřebě wyhowěti dalo. Kdo si teď knihu koupí, chce si k ní sednout, jako k hotowému. Od kazatelského hlasu plného prázných slow se každý odwrací, má-li se co líbit, musí to něco wydati, a praktická strana nabyla i w žiwotě i w literatuře mocné přewahy. Wocel nelitowal práce, a sepsal i malé poznamenání užitečných knih, z nichž by zakladateli knihowen woliti mohli. Kýž by pokračowání Hansgirgowa katalogu knih českých co nejdříwe we skutek wešlo.

(Dokončení.)

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 95.
12. roční běh.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštownich oučadů Rakouského mocnářstwí půlletně s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK

PRO

ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

9. srpna
1845.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

Čím dál, tím hůř!

(Dokončení.)

Od záhrobně asi dwacet kroků
Zakmitlo se mi cos w oku;
Byl to barák, nad ním stáj.
„Podíwej se, zdaž tam seno maj'.“
Žebřík u stáje už čekal,
Bosák ani nezaštěkal,
Nikde nehnula se myš.
Já si tedy natáh kříž,
A tak nechaw w štichu holky,
Žida, likérku a polky
Dal jsem záda swoje w šanc,
Jako u šefářů Franc,
Když jde matce na homolky.

Polehoučku po žebříku
Wysoukám se jako duch,
We wikýři napnu sluch.
„Ticho, brachu, ani ciku!“
Po slámě se kocour drápal,
Wěru! tu mě popad strach,
„Kdyby w egyptských těch tmách
Tato z brusu nowá pila
Pod krowem tě přeměřila —“
Ale moh' mi někdo co chtěl dát,
Mně se chtělo spát!

Ze všech koutů samá wůně,
Tady jistě seno je;
Teď mi bylo jako kůně,
Když se na holuby žejbruje.
Maje wyboulené oči,
Mysle, že už na mne skočí,
Šoupal jsem se dál a dál
Od místa, kde strejček spal.
An tak nohy dále strkám,
Hmatám, ohledáwám, brkám:
Tu diw netrefí mne šlak!
Jako by mne přes nos cák,
Ršejí mi jiskry z očí,
Celá stáj se semnou točí,
Já tu letím — na mou kuši!
Wolám: „Lidé spaste duši!“
A už ležím — na hřbetě.
„Achich, to jsou boží soudy,
Teď máš přetřískané oudy!“

Podemnou to dělá: „Bú!“
Aha, znám tu maděru!
Tu jsou chlupy, tuto rohy,
Na nich moje nohy —
Pane wole, známe tě!
Tak čert síně rozsíwá!
K muzice jsem z domu wyšel,
Zatím ale na roháče přišel;
Pošlapal jsem konopě,
Zmazal jsem se w příkopě,
Utratil jsem dwacíšše,
A teď wlezu do té kaše
K honoraci do chlíwa!
Bohdejž strejc se w křečích kršil,
Že tu díru nezastrčil!

Rohatý pan Sokrates
Dál si z toho pomyšlení,
Že jsem beze všeho dowolení
Nolens volens na něj wlez.
Shodil on mě pěkně dolů
Zrowna k sousednímu wolu;
Ten mne dříwe očmuchal,
Aby poznal kamaráda,
Potom přitisk' těžkou nohu
Na mé záda,
Nešetře i přitom rohů,
By mi naučení dal,
Že se w kalnu špatně lowí,
Nezwaný když přijde host;
Já wšak zpomněl na přísloví,
Tři že dělaj' společnost.

Do třetice wšeho dobrého!
Kozel přines čtwrtého.
Přihnal se wám sedlák s holí:
„Chlape, chceš mi ukrást woly?
Počkej, wšak ti přejde chuť!“
A tu ke mně jako rtuť.
Páni, ten zná honit roupy!
Snad chtěl ze mne dělat kroupy,
Jemu na zdrawí tu sklenici!
On wám jistě práší,
Jako když ti mlatci naši
Šesti melou pšenici.
Já se tlačil hřbetem ke zdi:
„Člowěče, co děláte?
Což mne neznáte?

Wždyť ta čertowa hůl jezdí
Jako po kláwesách Lisst!“
Načež on pln zdwořilosti:
„Kýho šlaka! toť mám hosti!
Což jste dostal wlčí mhu,
S wolama že diškurs máte?
Aby das tu hloupou tmu!
Jak se máte?“
Já pak smutně, nejsa jist,
Zda-li ještě nepřiloží:
„Inu podle wůle boží;
Ale když tak na hřbet křížek složí,
Je ho, strejčku, těžko nýst!“
Strejček mě tu odprošowal,
Třikrát se mi zadušowal,
Že to tak zle nemyslil;
Já si ale pomyslil:
„Nedostanete mne wíce,
Ty a twoje břinkowice,
Ani tlap twých Mentorů —
Škoda tady mého jména.“
A wzaw nohy na ramena
Uháněl jsem z Podboru.

Tak mně, moji zlatí páni,
Notně wyprášili frak;
O muzice ani zdání! —
Abych jako rajský pták
Wětrem jenom byl teď živ;
Nemám ani na ten truňk,
Do wsí žádný cušteluňk;
Ale až mi přijde ňáký Jirka,
Wytrhám mu wšechny pírka —
Bůh mu buď pak milostiw!

W. W. Trnobranský.

Český jazyk — moje škoda.

(Pokračowání.)

Podobným způsobem wyswětlowal swoje čtyrnohé wzácnosti.

„Tuhle, moji wysoce wážení hosté — widíte zwíře — wy, skokani! tam dole — nedáte-li pokoj, tedy wám stáhnu kůži, a budu wás jako odřené osly po swětě wodit! — tuhle je zwíře — člowěk bez dalšího powážení řekl by, že je to liška. Owšemť — on je obyčejnému nepříteli wšech kůrníků podoben jako wejce wejceti; ale to není liška podwodu — to je liška moudrosti — to je ona liška, o nížto w Ezopowě kronice psáno stojí, že opowrhla pěknými hrozny, poněwadž je dosáhnout nemohla. Já měl ještě nedáwno také několik těch hroznů we swém gabinetu; ale poslal jsem je na důkaz swé ucty pánům z Mudrowa, kteří se proti oprawenému řízení wlasti swé prohlásili a přijmouti je nechtěli, poněwadž prý ještě zralé nebylo.“

W tom způsobu to šlo pořáde. Tu měl kámen, kterým Dawid Goliata zabil, tu měl Přemyslůw střewíc a weliký kus síry, která na Sodomu padala; pak měl třísku, která Žižkowi druhé oko wypíchla — a kus čerweného pláště, w kterém kat Leniwého Wáclawa na popravu chodíwal — slowem: byla to směsice diwných — a welmi pamětihodných wěcí, když k nim diwák hodnou porci wíry přinesl.

Já poslouchal w koutku za modrou oponou a wykukowal chwílemi skrze tu děrawou záclonu. Srdce mi přitom klepalo jako kladiwo w rukou nejpilnějšího kowáře — a nebo kýwátko na malých hodinách; nebylo to radostí, o ne! — to byl ohlas náramného strachu před nastáwajícím okamžením. Játʼ wěděl, že si principál konečně také pro mne přijde, že mě bude okazowat, wyswětlowat.... hlawa mi šla kolem. Ozýwaloť se něco we mně, co mi toto na odiw stawení zoškliwowalo a co jsem pojmenowati neuměl.... byl to přirozený stud.

Konečně byl principál s explikací wycpaných wzácností hotow.... a oznamowal swoje nejhlawnější poklady — mladou Indiánku a mouřeninské pachole.

„Korano pik!“ zwolal na to, když byl zwědawé hosti do půl kola rozstawil a malý bubínek s rolničkami do ruky wzal — „korano pik!“ — a na ta slowa rozhrnula Petronka naši záclonu a wyběhla drobným, lehkým krokem před shromážděné diwáky, jichžto počet se byl o několik duší rozmnožil.

We wšech ústech zaznělo hlasité: Ah!“ — když se děwče třemi hlubokými poklonami hostům prezentowalo. — „Ah, ah — podíwejme se!“

A Petronka stála skutečně za podiwání! Mělať na sobě podiwně strakatou sukničku, we wlasech dlouhé barewné peří z indiánských ptáků, na rukou a na krku plno lesknawých kamínků, přitom takowétéž náušnice, které jí houpawě až na outlá ramena padaly. K tomu její líbezné twáře, na nichžto se lehký nádech newídané cizozemské barwy leskl — ty významné oči — wšechno se na ní shodowalo, co ji mohlo půwabným zjewením učinit.

Makotrus lhal o nešťastných příhodách jejího dětinstwa — jak byla i s rodičemi w daleké wlasti chycena, jak přes moře uprchla a co přitom wšechno zkusila — a Petronka to prowázela žiwou mimikou. W tom byla už dáwno wycwičena.

„Umí ta holka také česky?“ ptal se jeden soused we swé prostotě.

„Měl jsem s ní weliký kříž, nežli něco pochytila,“ poučil ho principál, jejž při mnoholeté zkušenosti nic tak snadno do rozpaků nepřiwedlo; — „ale s mluwením to jde ještě po tu chwíli těžko — a poslouchat to, nebyla by pro wzácné hosti žádná pochoutka...“

„A proč by nebyla, šumný člověče?" ozwal se najednou hlas mezi hostmi, pocházející od člowěka, jejž jsem byl mezi prwnější explikací netrpěliwě sem tam přecházeti zahlídl. Zdáloť se, že neměl smyslů pro wycpané wzácnosti, a že přišel k wůli docela jiným wěcem, nežli byl we špiritusu uchowaný had, jenž rownou cestou od toho pocházel, co byl Ewu zawedl — a nebo zub z kance, kterého byl Biwoj za uši uchwátil a kněžně Káši jakožto outlý dárek swé lásky přinesl.

Byl to malý, suchý, asi padesátiletý člowíček w šediwém kabátě, s holým čelem a na zad přičesanými, černou pentličkou staženými wlasy, ježto mu jako myší ocásek do týla padaly. Pod hustým obočím tančily mu nepokojně dwě černé oči. (*Pokračowání.*)

DENNÍ KRONIKA.

Z Mariánských Lázní. (***Koncert p. Strakatého.***) Dne 28. čerwence dostala se nám potěcha slowanské zwuky we weřejném koncertě slyšeti, jejž wýtečný náš zpěwec p. K. Strakatý w sále konwersačním uspořádal. Wýborná powěst p. koncertisty a snažné přičinění jeho zjednaly koncertu tomu tak hojnou náwštěwu a pochwalu, jakáž se zde posud málo kterému koncertu dostala. Slyšeli jsme dwě slawné uwertury: první k Ifigenii od našeho Kluka (Gluck) a druhou k Egmontu od Beethowena. Ostatní numera byla zpěwní. P. Strakatý počal s Reissigrowou písní „Der Zigeunerknabe", kterouž přítomné wznešené hosti welice dojal. Nato zpíwal u welikém potlesku s p. Schobrem od dworní opery we Wídni, kterýž se mu swou podporou ke koncertu tomu laskawě propůjčil a také barkarolu z Donizettiho opery: Dom Sebastian welmi pochwalně zpíwal, duetto z Belliniho Puritanů. Konečně přicházíme k nejlepšímu t. j. k zpěwům slowanským. P. Strakatý přednášel krásnou píseň knížete Kazimíra Lubomírského „Rozmówa" s textem od A. M. tak zřetelně a wýrazně, spolu také tak citupłně a dojemně, že mnozí z přítomného panstwa polského slzy ronili. Takořka s nadšením žádalo obecenstwo opakowání písně této. Koncert ukončil p. Str. přednešením tří českých písní. Wy to znáte, s jakým srdečným wýrazem „Kde domow můj" přednáší, tuto růži, kteráž je z nejzpanilejších u wěnci skladeb našeho Frant. Škroupa, jenž tenkráte sám wšecky zpěwy toho koncertu na klawíru prowázel. Jak „Husitskou" zpíwá, netřeba wám též wypisowati, zajisté že již i waše srdce nejednou mocně hrálo w utrobách wašich, kdy wám tyto písně z hloubí srdce swého zapěl; wy také wíte, může-li S. tyto písně zpíwati, aby obecenstwo swé mocně nedojal. Newím, zda-li jste jej i třetí zde přednešenou píseň zpíwati slyšeli, kteráž tenkráte zde co do pochwaly získané ještě nad řečené dwě wynikla. Jest to národní „Andulko má". Tuto píseň zwláště welebili co prostomilou a půwabnou wznešení hosté lázenští, jenž koncert swou přítomností byli poctili a napotom koncertistowi za připrawenou rozkoš díky wzdáwali; a i my musíme nyní k jejich díkům swoje připojiti, že p. Strakatý w snažnosti swé krásu jazyka našeho wždy w nowě oswědčowati a zwláště ty polní kwítka z luhů domácích wětšímu obecenstwu a cizokrajanům w neodolatelné kráse jejich na odiw stawěti neustáwá. S.

Oumrtí. Dne 5. t. m. zemřela w Litomyšli wýtečná naše wlastenkyně a prwní česká spisowatelka, **Magdalena Dobromila Rettigowá**, wdowa po magistr. radowi Janowi Rettigowi, taktéž zasloužilém spisowateli českém, po dlouhé a přebolestné nemoci, majíc stáří swého 60 let. Slušno a powinno jest i naděǰeme se toho od některého obratného péra, že z důwodních pramenů čerpajíc podá nám zajímawý nástin pohybliwého, welice činného žiwota paní této; již pouhá sbírka duchaplných dopisů jejích — k jichžto sebrání by redakcí tohoto časopisu mileráda napomohla — byla by zajisté wítanou zábawou mysli i srdce čtenářů a čtenářek našich, jakož i ne posledním příspěwkem literatury naší. — Pokoj a wděčná památka jejímu popeli! P.

BESEDY.

Půwodce železných drah a parních lodí. Roku 1815 žil w Bruselu muž, kterýžto w knihách, papírech, mapách a nákresech zahrabán takořka dnem i nocí zabýwal se pořádáním myšlénky, jejížto uskutečnění takměř zázraky působiti mělo. Byl to Tomáš Gray. Wilson, jeden z nejznamenitějších inženýrů nynějšího času, jej toho roku náwštěwou překwapil, an práwě w hloubání swém pohroužen byl. „Ještě není času, abych ti swé tajemstwí swěřil," řekl Gray; „w desíti dnech se to wšak státi může." — Čas ten uplynul a Gray podal Wilsonowi spis, w němžto, jak sepsatel podotknul, pramen nowého žiwota a bohatstwí pro swět se nalézal. Obrowský ten náwrh byl tenkráte owšem za wýrobek přepiatého mozku — za nesmysl powažowán. Nyní po 30 letech wšak již wídíme uskutečnění té myšlénky w nesmírné rozsáhlosti. Anglicko použilo Grayowy soustawy železných drah; totéž i jiní státowé učinili; myšlénka Grayowa nyní takměř celou zemi wítězně objímá, nebo aspoň w krátce objímati bude. A Gray? Gray, půwodce soustawy železných drah w Anglicku, Gray, kterýžto tisícům krajanů swých hojný pramen nadbytku otewřel, Gray, kterýžto by pýchou krajanů swých, zwláštním předmětem wážnosti pro weškeré člowěčenstwo býti měl, žije nyní we wlasti swé w chudobné soukromnosti, skoro neznaný, w zapomenutí. Nyní se pro něj weřejně žebrá. Wilson, jemužto prwnímu obrowskou myšlénku swou sdělil, měl co dělati, aby nynější příbytek jeho wypátral; konečně ho nalezl w Exeteru, kdežto se obchodem we skle bídně žiwí. Před lety mnohokráte žádal, aby mu k wýžiwě místečka při některé železné dráze dopřáli, pokaždé byl ale oslyšán. Nyní wydal k prospěchu jeho Wilson spisek, a konečně to přece tak daleko přišlo, že pro něj, pro půwodce anglické soustawy železných drah, weřejnou sbírku učinili. Gray bude muset ale nepochybně opět dále sklenařit, neboť sbírka k jeho prospěchu welmi špatných pokroků činí. — Tak to ale obyčejně býwá. Wynálezci parních lodí, chudobnému Johnu Fitchowi — se také lépe newedlo. Fitch byl hodinářem we Filadelfii, roku 1785 připadl na myšlénku hnáti loď parou. Jsa chudobný, nemohl k wywedení nálezu swého přikročiti; konečně se spolčilo několik mužů, parní loď se zhotowila a r. 1788 byla na Delawaru prwní zkouška. Lid se Fitchowi wysmál a nadal mu bláznů. Sepsaw tři swazky, uložil je zapečetěné do knihowny filadelfické s tou wýminkou, aby teprw za 30 let po smrti jeho otewřeny byly. Zemřel pak zadlužen, w bídě a nouzi. Když po 30 letech spis jeho otewřen, bylo již wyplněno, co „blázen" Fitch w něm předpowídal, řka: „Nastane doba, w kteréžto nějaký zámožný muž wynálezem mým sláwy a bohatstwí nabude; nikdo ale nechce nyní wěřit, žeby chudobný John Fitch něco wywesti mohl, co by pozornosti zasluhowalo." — Ostatně ale toho způsobu zkouška již mnohem dříwe učiněna byla, a sice r. 1543 w barcelonském přístawu. Blasco de Guaray již tenkrát páry použil k hnání lodí; činil z toho ale tajemstwí. O užitečnosti wynálezu toho byli při zkoušce zna-

telowé sice přeswědčeni, považowali to ale za stroj nebezpečný. Císař Karel V., na jehožto rozkaz zkouška byla, dal sice nálezci za odměnu welikou summu a powýšil ho o stupeň we wojště; loď se ale odstrojila a wynález upadl do hrobu zapomenutí, tak že se wíce než po dwou stoletích znowa wynalezati musel. —k.

Literatura.

Časopis českého Museum.

(Dokončení.) Druhý, žiwé přítomnosti se týkající článek sepsal Frant. Doucha „O postupu národnosti Srbůw lužických." Jako pečliwý otec obrátil spisowatel pozornosť swou k nejmenšímu miláčku z krwe slowanské, který hltnému Saturnu takořka již na jazyku wisí. Práwě toto pobřeží Slowanstwa je nám důležitým měřítkem náwalu germanského wlnobití; newelká rozšířenost jeho dowoluje pohodlný wšech události přehled a wýsledek zápasu tak malých, ale sworných sil budí aneb dusí též naše wlastní naděje po cestě k národní samostatnosti. Bylo by přáti, abychom zewrubně prowedenou národopisní mapu lužického Srbstwa před očima wždy majíce sledowali každé udeření žilky w žiwotě jeho, což by se bez welkého nákladu wywesti dalo. Tomek podal nám „Paměti o školách českých z rektorských let M. Martina Bacháčka." Tím posloužil nám na dwojí způsob, předně objasněním jmena tak slawného, jako je M. Bacháček, který, dočkáme-li se brzy českého Plutarcha, jakož by k tomu swrchowaný čas byl, zajisté wedle Komenského státi bude, a za druhé wylíčením obrazu o školách českých od r. 1598—1612. Školy staly se heslem nynější doby; nechceme-li s celou swou národností w posměch přijíti, musíme wolati při slunce wýchodu a při slunce západu „školy, školy!" Národ, který učenost swou z katedry hlásat nesmí, tropí s literaturou swou jen práznou kratochwíli, a wypadá asi tak, jako hladowý, který stoje u hospody před štítem, chce se malowanou pečení nasytit. Po domácku, kdežto sedíce w županu na pohowce, můžeme dwéře dát na záworu a okna zaclonit, tu nám netřeba mluwy, která řeckým taktem tancuje, tu si můžeme bez posměchu dáwat znamení, a budeme si rozumět. Pro tu špetku myšlének, ježto bez cizího kabátu we swém wlastním mozku prowádět smíme, netřeba aby Dobrowský gramatiky psal. Musíme-li od druhé třídy až po tu chwíli, kde nám doktorský klobouk na hlawu posadí, z cizího se žiwit a dluhy dělat, můžeme i také na českou besedu za německý frak swou národní čest zastawit, až se konečně přece úplného bankrotu dopracujeme. Jaká to smutná wěc, že se i naše měšťanská třída po městech na dwé rozpadá! Jedni hledíce sobě toliko wezdejšího chleba, neptají se jak dítě w cizí škole prospíwá, čemu se učí, co z toho do budoucích dospělých let odnese, nýbrž jsouce pamětliwi swého wlastního, z nedostatku německého jazyka powstalého odstrčení, odporují horliwě učiteli, který dítě přirozenou cestou wyučowati hodlá. Druzí nahlížejíce zkázu z odnárodnělého wychowání pošlou, jsou buď na počet slabí, aneb nejsou přeswědčeni, že by uznání jazyka mateřského brzy další platnosti nabylo, kdyby jen we školách upewněno bylo, a proto snad wáhají učiniti krok jeden i druhý, aby už konečně tu bolestnou ránu národní zacelili. — Prof. Šembera končí swou důležitou zpráwu o Slowanech w Dolnorakousích připojením několika písní slowanských a krátkým žiwotopisem weleslowutného muže Jana J. Wezdina. Je to opět příspěwek k českému Plutarchu. — Naděje k historii českého umění swítá nám zdaleka jako bledé swětýlko, tím wroucněji tedy musíme každý příspěwek uwítat, který nás blíže ke skutečnosti přiwádí. T. Burian sebral wšecky jemu přístupné památky o puškařstwí, které by se od jiných badatelů starožitnosti snad ještě doplnit daly, a sestawil pojednání nad míru zajímawé, při kterém toliko litowali jsme, že se žádných wyobrazení nenalezá, po nichž zajisté wětšina čtenářstwa zatoužila, jsouc uwyklá, takowé objasňující obrazy považowati nejen za pochoutku a oka rozkoš, nýbrž za newyhnutelný již přídawek k nabytí jasného wěci názoru. Platí-li to o wěcech z nynějška, platí to mnohem wíce o předmětech z dáwné minulosti. — Wýpisky podali: Prof. Stárek z kroniky rukopisné od r. 1688 a sice neúplné, jsa dobré naděje, že se někomu poštěstí, celejšího exemplaru někde se dopíditi; pak Ant. Rybička z archivu chrudimského, u něhož zajímawé jsou i tak nazwané práwní řehole i zpráwa z „Kšaftu bakaláře Wáclawa Šacha Chrudimského," že tenkráte jak při koleji pražské, tak i při škole téměř každého wětšího města zwláštní librář čili knihowna byla, z níž nejen obywatelům městským, nýbrž i přespolním knihy české, latinské a řecké se zapůjčowaly. Jest to podiwný spor historie německé a české. Ona wyhlašuje, co máme dobrého, že nám to Němci přinesli; tato ale swědčí, že nám to, co nemáme, ti páni odnesli. — Dobicer sděluje z Passionalu „Žiwot swatých Crhy a Strachoty." — W literatuře oznamuje Tomek Palackého „Geschichte von Böhmen" a Rösslerůw spis „Deutsche Rechtsdenkmäler aus Böhmen und Mähren"; Wocel pak „Wýbor z literatury české" a Thunůw překlad „Gedichte aus Böhmens Vorzeit". Že si Wocel při „Wýboru" práwě Štítného blíže oceniti wywolil, swědčí o jeho dobrém taktu; neboť jsem přeswědčen, že by úplné wydání Štítného naší národní filosofii wíce prospělo než dewět německých mudrců, z nichž naši pánowé čerpati za dobré powažují. W literních zpráwách píše Zap o polské, K. Lambl o ruské literatuře. Přáli bychom, aby redakce p. Vraze, který nás brzy nawštíwiti hodlá, k pořádnému dopisowání o literatuře ilirské získala. O staroslowanské literatuře, a sice o spisu Fr. Miklosič-e „Radices linguae Slovenicae veteris dialecti" zmiňuje se w několika důležitých a wážných slowech náš pán a mistr P. J. Šafařík.* Na konci přidána jest zpráwa o českém Museu, w níž čteme, že se do Matice 1. dubna až do 30. června sešlo 1483 zl. stř. Potom jsou sepsané nowé knihy české, a připojeno jest „Pozwání ku přispíwatelům pro Album University pražské." Č.

* Se zármutkem oznamujeme obecenstwu, že náš slowútný Šafařík od několika dní trapliwou horečkou nawštíwen lože swé opustit nemůže. Red.

Ohlášení.

Nížepsaný dáwá každému, komu by na tom záleželo, wědět, že se přestěhowal do hawířské ulice čísl. 127 wedle zlatého soudku, na příč nikolandské ulice za nowými alejemi.

Jos. Fr. Šumawský.

Nowá kniha.

Diwadelní ochotník. Kniha poučná pro milowníky soukromných diwadel. Wydal Jan Kaška, člen diwadla českého w Praze. W Praze, 1845. Tisk a sklad Jar. Pospíšila. Str. 98 w 8. Seš. za 20 kr. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 96.
12. roční běh.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštownich ouřadů Rakouského mocnářstwí půlletně s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK PRO ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

12. srpna 1845.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

Mocnost hudby.

Ke konci šestnáctého století, práwě když w Nizozemsku obrazoborstwí zuřilo, sešli se w městě Cáchách tři bratři, we Wittenbergu studující mladí lidé, se čtwrtým, jenž byl za predikanta w Antorfě ustanowen. Chtěli tam wyzdwihnout dědictwí, kteréž jim bylo se strany starého, neznámého strejce připadlo, a poněwadž w tomto místě nikoho neměli, k němuž by se byli mohli obrátit, uhostili se w hostinci. Po několika dnech, kteréž jim uplynuli posloucháním predikanta, mluwícího o znamenitých, w Nizozemsku se stalých wýstupech, připadla slawnost božího těla, kterouž jeptišky kláštera sw. Cecilie slawně swětíwaly. Bratří jsouce přepiatostí, mladostí a příkladem Nizozemska rozníceni uzawřeli, že i městu Cáchám diwadlo obrazoborstwí poskytnou. Predikant, jenž podobné podniknuti již wícekrát byl wedl, shromáždil wečer před tím počet mladých nowému učení oddaných městských synků a študentů, kteři při wíně a jídle noc w hostinci ztráwiwše, za jitra nad hradbami města se wznášejícího sekerami a jinými hubiwými nástrojemi se ozbrojili, aby nezbednou práci swou počali. I umluwili se we swé radosti, že na dané znamení počnou biblickými příběhy ozdobená okna roztloukati a jsouce mezi lidem welkého oučastenstwí jisti, odebrali se pewného oumyslu, že ani kámen na kameně nenechají, do chrámu, když počali w klášteře sezwáněť. Abatyše, již před úswitem skrze přátele o nebezpečí kláštera zprawena, poslala několikráte k císařskému, w městě zpráwu wedoucímu důstojníkowi a prosila jej o stráž k ochraně kláštera; wšak nadarmo, neboť důstojník sám pod rukou nowému učení oddán, uměl pod chytrou námitkou, že pouhá strašidla widí a že klášteru ani stín nebezpečí nehrozí, stráž odepříti. Zatím ale přiblížila se hodina, o kteréž měla slawnost počíti, a jeptišky se chystaly w strachu a modlení ku mši, očekáwajíce hrůzy nastáwající. Nikdo tu nebyl k jejich ochraně, než starý sedmdesátiletý klášterník, jenžto se s několika ozbrojenými kopíníky u wchodu do kostela postawil.

W chrámech jeptišských prowozují, jak známo, jeptišky na rozličných nástrojích cwičené hudbu samy a často s takowou čistotou, s takowým citem a rozumem, jakž to někdy we sborech mužských (snad práwě proto, že je ráz tohoto umění tajemného tak ženský) pohřešujeme. K rozmnožení nesnází přihodilo se, že sestra Antonie, kteráž hudbu řídíwala, několik dní před tím na horkou nemoc se rozstonala, tak že jeptišky ještě we welkých rozpacích o slušné wywedení hudby wězely, mimo to, že již čtyry Bohu se rouhající bratry we sloupení chrámowém do plášťů zahalené spatřily. Abatyše nařídiwši wečer předešlého dne, aby prastarou, od neznámého wlaského mistra složenou mši prowozowaly, kterouž již často pro zwláštní swatost a welebnosť největšího oučinku byly dosáhly, poslala ještě jednou, na swém ustanowení trwajíc, k sestře Antonii, jak se wynachází; jeptišky ale wrátily se se zpráwou, že sestra Antonie docela bez sebe leží a na wedení umluwené hudby ani pomysliti nemůže. Zatím se již dály w chrámě, kam se wíce nežli sto sekerami opatřených rouhačů sešlo, welmi znepokojující wýstupy, an se již s kopíníky u brány stojícími welmi neslušným způsobem škádlili, a proti jeptiškám, zde onde w pobožném zaměstnání po síních se ukazujícím, si ty nejnestydatější a nejdrzejší řeči dowolowali, tak že klášterní dozorce do kaple přišed, na kolenou abatyši zaklínal, aby od slawnosti upustila a do města pod ochranu komandanta se uchýlila. Abatyše ale nepohnutně na tom stojíc, že slawnost k sláwě Boží určenou wykonati musí, uwedla dozorci na mysl powinnost, že má tělem a duší swatou mši chrániti; a poručila, an práwě hodiny bily, jeptiškám strachem jí obklopujícím, aby nějaké oratorium jaké ceny koliw wzaly a hned je prowozowati začaly. A již se k tomu jeptišky chystaly; partitura jistého, často prowo-

zowaného díla byla rozložena, housle, hoboje a basy byly naladěny: w tom se zjewí sestra Antonie čerstwá a zdrawá, jen trochu bledá w twáři, na schodech, nesouc pod paždí partituru prastaré wlaské mše, na jejíž prowozowání abatyše tak pewně byla doléhala. Na otázku žasnoucích jeptišek odkud přichází a jak se najednou tak zotawila? odpowěděla: To wše jedno, přítelkyně — rozdala partituru a sedla si w horoucí nadšenosti k warhanám, by to wýtečné dílo hudební řídila. Tím přišla do duší těchto panen pobožných jakási zázračná nebeská útěcha, okamžitě se postawily se swými nástrojemi k notám a sama ouzkost, w níž tonuly, nesla jejich duše jako na perutích wšemi nebesy libozwuku; oratorium bylo tou nejwětší a nejskwělejší hudební nádherou prowozowáno, po celý čas nehnul se w síních a stolicích chrámu ani dech, zwláště při salve regina a ještě wíce při gloria in excelsis bylo, jako by celé žití w chrámě bylo wymřelo; nawzdor čtweru bohoproklatých bratří a jich následowníkům nehnul se ani prach na stropě, a klášter stál až ke konci třicítileté wálky, kdež pak dle článků westfalského příměří wyzdwižen byl.

(*Pokračowání.*)

Český jazyk — moje škoda.

(*Pokračowání.*)

Tento človíček pozwedl tedy hlasu swého, když nechtěl Makotrus okázati, jak Petronka česky umí.

„Jazyk český w ústech této díwky," jal se mluwiti — „musí poskytnouti welekrásnou příležitost k porownáwání podobnosti hlásek w indickém a slowanském jazyku a může wésti k těm nejdůležitějším wýsledkům ohledem jazykozpytu, té nejdůležitější wědy pod nebem. Neboť jakož wůbec wědomo, náleží jazyky weškerých wětwí slowanských k welikému kmenu indickému..."

„Ale, ale milý pane kantore!" ozwal se proti němu panský kowář, jaksi rozmrzelý, že se byla produkce mladé Indiánky přetrhla — „newidíte si už zase jednou do huby? Kdo to jaktě žiw widěl, aby měl jazyk wětwe?"

„O Perune — ty hromowládnoucí! pozbaw mě již těchto beotických rozenců!" zastesknul si človíček w šediwém kabátě a obrátil se pak zase k principálowi. „Ty pak, jaroduchý zpytče tajností zahalených oku nezaswěcenému — ty nám jen okaž, jak proud swětodějné pramluwy w ryzích ústech hlaholí a jak z těch samých retů perle našeho jazyka kapají."

„I to aby kowadlina wydržela — a ne lidská palice!" zadurdil se opět kowář, kterýž musel na kantora míti dáwno jaksi nabroušeno. „Kdo to jaktěžiw slyšel, aby z jazyka perle kapaly! Samé hlouposti a daremné zdržowání!"

„Zdržowáním to nenazýwejte, hlawo učená!" ozwal se nyní Makotrus. On sice newěděl, co starý kantor wlastně chce, ale jemu se jednalo hlawně o to, aby w gabinetu žádná hořkost nepowstala — a na to mohl kus řeči odwážit. — „Zdržowáním to nenazýwejte, hlawo učená!" pronesl se tedy, „jelikož každá otázka se swou odpowědí, každé skoumání s patřičným wyswětlením jen k dokonalému poznání přiwádí, a můj gabinet za to stojí, aby se wšechny síly sebraly — a oči do rukou wzaly — ohledat wzácnosti a pamětihodnosti — a kdyby to i slowácké jazyky byly, kteréž, jak tento wysoce wážený muž powídá, w skutku přepodiwné wětwičky wydáwají; — já se mohu na to zadušowat! A protož myslím, že nebudete jeho indiánské zwědawosti za zlé pokládat — když by ráda wěci na grunt pohleděla, aby wěděla, co je modré a co zelené; ale doufám, že swou zwědawost s onou zwědawostí do jednoho uzlu swážete a w přátelském obejmutí mému gabinetu záda okážete."

„Ha, můj welewěhlasný sourodáku! můj hluposrubný bohatýre!" zwolal na to starý u welikém roznícení, a rychle k Makotrusowi přistoupiw, tiskl horliwě ruku jeho. „Sláwa bohům blahozwěstným, že jsem se we wás nemýlil! Jediné mrknutí oka wašeho mě přeswědčilo, že mi w oustrety přiběhla duše — jako předběhuně dob útěchyplných a duchanapojných. Wšak my si ještě porozumíme! Wy pak ale, pane kmotře a hlukoplodný wladaři nad panskou kowadlinou" — obrátil se s lahodným usmíwáním k swému odpůrci — „nebojte se, že bych zamýšlel waše radosti zkracowát. Uznáwám předobře, že bych wám jen daremné bolení hlawy způsobil, chtěje před wámi o Hindech a Siahpusích, o Kafirách a Cikánech, nebo o Medech, Alanech, Afganech, Farsech, Bucharech a Haikanech rozhowor začínati — i kladu si to za weliké potěšení, že wás mohu při waší moudrosti nechati. Jen se nehněwejte."

„Nu, nu — člowěk není žádný lidojed!" řekl kowář s welikou samolibostí a pohodil hlawou, jako by na jeho milosti celý swět záležel — „a když se moudře promluwí, dá se také moudrá odpowěd. Já se nehněwám."

„Mně padla skála ze srdce!" děkowal se kantor; pak se obrátil k principálowi a doložil pošeptmo: „Já se osmělím a přijdu, až bude ta tupohlawá láje pryč. Onať nemá beztoho žádného smyslu, abychme před ní wěkowitý prach z jazyků slowanských — já nemohu ještě říci slowáckých, jak jste prwé bezpochyby na základ nowého zpytowání řekl — stírali a zlatým klíčem

našeho důmyslu brány sanskritu otwírali. Teď provozujte zatím kousky pro ty zemorodé prosťáčky; my si pojednáme o wěci později."

Po těch slowech ustoupil zase do zádu a Makotrus jal se na bubínek potloukat a s Petronkou podiwný tanec wywádět. Staří houpali přitom hlawou z ramena na rameno a mladí dostáwali do wšech oudů trhání. Tak se jim produkce mladé Indiánky líbila.

Konečně došel řad — na mne. Makotrus učinil poděkowání za hojnou náwštěwu, prosil o další rekomendaci a slíbil, že nyní tu nejwzácnější wěc okáže.

„Mám tu ještě mladého Mouřenína. Je to kmínek z knížecí krwe; ale we wojně se sousedním králem byla celá jeho rodina chycena a wítěz ofěrowal pak jeden kus tomu králi — druhý kus tomu králi — tak asi jako u nás děláme, když pečem koláče, že jich sem a tam talíř pošleme; při jitrnicích panuje také ten krásný starodáwný obyčej. Tak přišel tenhle černý kohoutek—"

S těmi slowy přistoupil k závěsu a rozhrnul ji. Já se třásl na celém těle a sklesnuw na bobek, tisknul jsem se do kouta.

„Kodawa bára!" zkřikl na mne Makotrus, a pokynul hlawou; ale já se ani nehnul. Jenom brada mi sklesnula — a sice ouzkostí.

„Kodawa bára!" zkřikl na mne ještě jednou, až mi uši zalehly, a z očí jeho sršely na mne palčiwé blesky. Ale já se nemohl pohnouti.

„Wstaneš, kotě — nebo newstaneš?" doložil pak pošeptmo sípaje a wešed za oponu popadl mě za prsa. W okamžení byl jsem na nohou. — „Nebudeš-li poslouchat" — mluwil dále a třásl semnou, až mi zuby drnkaly — „krk ti zakroutím!"

Já newím, co bych byl w té chwíli učinil; w tom ale strčila Petronka hlawu mezi oponu a já — powolil. Nechal jsem se od Makotrusa wywesti; ale jakou expliku žasnoucím diwákům o mně dělal — to jsem neslyšel. Hlawa mi tancowala po podlaze, w očích mě pálily slze a w uších mi hučelo. Jen to wím jako dnes, že jsem si swatoswatě slibowal, že Makotrusowi co nejdříwe upláchnu. (*Pokračowání.*

Mlhawé nástiny z Čech.

I.

„Přinesou mi kousek pečeně, panenko!" žádala tělnatá plátenice z Kutné Hory rusowlasou sklepnici, když byla pohodlně talíř dobré políwky wysrkla.

„Wos šofns?" ptala se tato, z nesnázi se usmíwajíc — a já maje dle přirozené lidské i přiučené křesťanské lásky outrpnost se žaludkem poctiwé wdowy a sousedky u stolu, objasnil jsem newinnou její žádost modrooké Němkyňce.

„To je holt kříž na tom božím swětě," wzdychla si na to pouhá Češka — „když neumí člowěk trochu té němčiny!"

Já byl práwě w Raupacho-Lebedowském rozmaru i chtěl jsem jižjiž rameny pokrčit a prohodit: „Ba, hrozný kříž! Člowěk nemůže bez ní ani kus chleba dostat — neřku-li pečeni!"

To jsem chtěl prohodit; ale třetí osoba u našeho stolu, přistárlý mužíček w modrawém kabátě — wypadal jako wenkowský mlynář — přejal mi řeč a dal se přitom asi w tento smysl slyšeti:

„A proč by to byl kříž, panímámo? Jak mě tu widěj — nemůžu také swou němčinu na koše prodáwat; ale moje kola se mi proto přece dobře otáčej — a já jsem žiw a zdráw, že musí Pán Bůh ze mne radost mít. To je myslím wětší kříž, když nám do pouze českého hnízda lidé lezou, kteří chtěj být od nás žiwi a s námi ani promluwit neuměj — a k tomu ještě myslej, že si k wůli třem, čtyrem osobám celá obec jazyk překrucowat musí."

„Inu, co je dělat, milý pane! Bez němčiny teď člowěk k ničemu nepřijde."

„Proč pak, moje zlatá — proč pak? Já nejsem přece žebrákem, a jim se daří také, pokud wím — ale skrze tu samou němčinu jsme ještě ani groše newydělali. W českých krajinách toho nepotřebujem."

„Co se nás tejče — maj arci prawdu; ale my jsme lidé ze starého swěta, a co bejwalo, to není."

„Práwě proto, zlatá paní! Jindá si Čecha newšímali — proto že sám na sebe zapomněl; ale teď to bude námi docela jináč wypadat — teď si začínáme na tom něco zakládat, že jsme Čechowé."

„Slejchám o tom, slejchám — že se čeština zdwihá — u nás také o tom mluwíwaj — hrajou tam také české komedie a w klášteře nám učej děti také po česku; ale já w tom newidím žádný užitek...."

Totoť je zlomek welmi filosofické rozmluwy, kteráž byla jistého dne a roku držena w černokosteleckém hostinci mezi obědem, když jsem jel do Prahy. Já si ho pilně zaznamenal. Slowa kutnohorské plátenice mi zněly jako ohlas weliké části lidu našeho — „já w tom newidím žádný užitek!" Ach owšem, weliký počet ještě nic newidí a nic neslyší. Horliwé snažení pěstitelů naší národnosti shrnulo se takořka k jediné straně — a druhá, ta wětší a tak nad míru důležitá, zůstala skoro ladem ležeti. Co se u nás posud pro lid w užším wýznamu psalo, newystačí ani počtem, a neučiní zadost někdy formou, někdy obsahem. Pomalu bude swrchowaný čas, aby se k tomu cíli statečné síly spojily, má-li myšlénka národnosti jakož průwodce potřebné wzdělanosti mezi množstwí wniknouti.

Několikrát se již o tom weřejně mluwilo, a já se tím zase jednou jako se zamilowaným děťátkem w duchu obíral — na cestě do Hory. Srdce moje přitom žiwěji klepalo. Hora mi do něho wrostla a já bych jí přál, aby mohla jednou zase tak panskou roli bráti, jako druhdy hráwala.

Mezi to hučela mi owšem také slowa plátenice do uší; ale druhou stranou donášeli se k nim také lahodiwější zwukowé — ohlas českého rozmaru, howoru a zpěwu. Byl 30. den měsíce července a w Hoře se držela třetí beseda. Já to wěděl.

Beseda! malé, teprwa nedáwno jak náleží zdomácnělé, ale nyní již mnohoobsáhlé, welewýznamné slowo w žiwotě našem. Kdo by si to byl před čtyrmi lety pomyslil? Tenkráte k nám zawítaly pražské besedy jako rajští ptákowé — i tleskali jsme rukama nad newídanou krásou peří jejich; ale nyní, chwála Bohu! potulují se už jejich mlaďátka mezi námi jako domácí drůbež.

Arci — na mnohé místo, kdežto by swé leskobarewné perutě již dáwno rozkládati měly, tam nemohou až posud cestu nalezti. Ruce, mající kopřiwy a bodlačí plejt, nechtějí se jaksi přičinit, a tak zůstáwá cesta pořad zarostlá; jinde se owšem přičiňují, zas ale síla nestačí — a takž musíme i při rozkwitání tohoto nowého, jindy netušeného pupence na omládlém stromě naší národnosti w trpěliwosti se cwičiti.

(Pokračowání.)

DENNÍ KRONIKA.

Z Prahy.

Zkouška učňů školy warhanické odbýwala se 5. srpna od 9 — 1 hodiny w sále Platejském. Byť by i jiného nebylo, sloužilo i naplnění weškerého prostoru za důkaz, že obecenstwo užitečného ústawu toho rádo si wšímá. W prwním roce zkoušel prof. Blažek, o jehožto horliwosti jsme se za poslední doby přeswědčiti mohli, ze souhlasu: O mezerách; o trojzwuku, jeho twarech a obratech; o sedmicowém souzwuku, jeho twarech, obratech a užíwání; o zádržce; o průchodních notách, a pak o prawidlech tak nazwané očíslené hry w praktických příkladech. W druhém roce zkoušel direk. Píč: O přecházce; o kontrapunktu; o choralu, při němž také některé staročeské choraly s průwodem warhan se zpíwaly; pak o nápodobě a o skladbě fugy. Na to přednášeli někteří z wýtečnějších žáků předehry a fugy, které dle podaných jim úloh sami jsou wypracowali. Při té příležitosti zbudila mnohá práce mladého warhaníka u znatelů upřímné podiwení. Dir. Píč, tento wěrný ctitel klasického ducha hudebního, neopomine nikdy zjednati nám některé wzácnosti, jichžto bychom snad jinak ani se nedočkali. Tenkráte přednášelo se pět skladeb zde až posud neslýchaných s průwodem warhan. Nejwýtečnější bylo: Druhé Kyrie od J. S. Bacha; krom toho slyšeli jsme Aderamus od Palestriny; Halleluja od Haendla z „Athalie"; prwní sadu z powěstného Stabat mater od Astorgy, ku kteréž skladbě p. Podhorská, p. Řepkowá, pp. Emminger a Kunz laskawě se propůjčili. Ku konci následowal čtwerohlasowý sbor od Lottiho, po němž zasloužilí žáci odměnou byli poctěni. Laskawou wděčnost k řediteli swému oswědčili opět českou básní. Několik dalších slow o též škole promluwíme w příštím listu.

BESEDY.

Mašinowý papír. Oskar král šwédský zapowěděl užíwání mašinowého papíru při práwních listinách, poněwadž je dokázáno, že takowý papír za deset nebo dwacet let ztrouchniwí, a důkazy práwní se zmaří. — Buď Bohu chwála, že k nám ty mašiny teprw teď přišly, když už básníci naši králodworské rukopisy psáti neumějí! Kde bychom se byli s drahými ostatky Záboje a Slawoje shledali, kdyby je byli praotcowé na mašinowém papíru psali! * *

Dryačnictwí aneb newiditelná společnost. Jistý knihkupec w Stutgartě wydáwá literarní fabrikaty, nazwané „spisy prostonárodní" jimžto pro lepší odbyt postawil w čelo nápis: „Od společnosti k rozšíření dobrých a laciných kněh." Tato společnost není ale nikdo jiný, než firma: „Scheible, Rieger und Sattler." — Kdyby to byl některý Francouz udělal, zajisté že by ho německá poctiwost byla do achtu dala. †

Pronásledowání křesťanů libanonských. Jako loňského roku, musejí také letos nebozí křesťané libanonští od Druzů mnoho trpěti. Dle zpráw z Beirutu je tam přes 150 wesnic spáleno, žně jsou zničeny, kostely a kláštery rozbořeny; wojáci turečtí, křesťanům na pomoc poslaní, sami prodáwali w Beirutu poswátné nádoby, z kostelů pobrané. Počet mrtwých na straně křesťanů — z wětšího dílu žen, dětí, kněží a starců — udáwá se na dwa tisíce. 22.000 lidí bloudí, nemajících přístřeší, ani co jíst, ba ani skoro čím se odíwat. I byl by swrchowaný čas, aby ewropské mocnosti takowým ukrutnostem již jednou konec učinili. Wláda turecká wysílá owšem wojsko utiskowaným k ochraně, to má ale spíše deset chutí do něho se dát, nežli jednu jej ochránit; máť Mahomedem hluboce wkořeněnou zášť w srdci proti křesťanu — již swým náboženstwím. —k.

Neslýchané ukrutenstwí! Dne 6. čerwence stál chudý Slowák, nádeník w Pešti, s jedním swých spolukmenowců, rozmlouwaje s ním w mateřské mluwě welmi pokojně a slušně. Tu přišel, jak se zdálo, nějaký welký pán a zaslechna rozmluwu, počal klít: „Mlčiš, proklatý Slowáku!" a wrazil wší silou bodec swého deštníku Slowáku do oka; ubohý padl zkrwácen na zem. Nyní leží we špitále a není žádná naděje aby se uzdrawil, neboť mu železný bodec mozek zasáhl. J.

Polská diwadla. W Polsku se nachází nyní sedm diwadel a sice: We Lwowě, Waršawě, kdežto je také zpěwohra a balet, w Krakowě, Lublině, Zytomíru, Kamienci a we Wilně, kdežto teprw nedáwno ruská wláda polské diwadlo dowolila.

Zakupowání duší! „Pesti Hirlap" sděluje, že zakoupení nižší šlechty a zemanů při posledním trenčínském komitatním sněmu 150.000 zl. stř. stálo, co zatím obywatelstwo jiných stolic hladem umírá.

Polka we wýchodní Indii. Na den narození králowny Wiktorie (dne 26. kwětna), dáwal tamější guverneur skwostný bál, kdežto se i Polka, o kteréž se tak mnoho slyšelo, ponejprw tančila.

Turecko-německá čeština. Při wyjití českého popsání chrámu w Miláně byly na wšech rohách české náwěští nalepeny. Tu potkal kdosi wlaského učeného a tázal se ho, w jaké to řeči psáno je? — a tento mu odpowěděl, že w turecko-německé (nell' idioma turco-tedesco).

Náš německý zpěwák Pišek při swém pobytí w Londýně zpíwal mezi jinými také německou píseň od Speyera komponowanou, skrze kterouž pak frankfurtská firma Cramer Beadte et comp. 120.000 zl. wytěžila, ačkoli se exemplar té písničky po dwou kr. stř. prodáwal.

„Ale slyšte, milý příteli, wždyť jste opilý!" — „Opilý — zajisté, to jsem — a již po dwě léta," odpowěděl otázaný. „Můj bratr a já náležíme k spolkům střídmosti — on káže — a já — já dáwám odstrašující příklady. J.

Přátelům swým

we známost uwádím, že bydlím nyní na Starém městě na Mariánském plácku, č. 99. w druhém patře, w lewo na pawlačí. I to podotýkám, že předpolednem spíše k nalezení jsem doma nežli odpoledne. Dr. Wlastislaw Rybička.

Wydáwaním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 97.
12. roční běh.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštownich ouřadů Rakouského mocnářstwí půlletně s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK PRO ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

14. srpna 1845.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

Mocnost hudby.

(*Pokračowání.*)

Šest let po tom, když byla tato událost skoro již zapomenutá, přišla matka oněch čtyr jinochů z Hagů a zawedla u magistrátu w Cáchách ouřadní poptáwku s tím žalostným udáním, že se synowé její ztratili. Poslední zpráwa, o nich přišlá do Nizozemska, kdež wlastně domowem byli, nacházela se we psaní onoho predikanta ku příteli, učiteli antorfskému, wečer před božím tělem s welkou weselostí aneb spíše rozpustilostí psaném, kdež mu o wýprawě umluwené proti klášteru sw. Cecilie (o niž ale matka zewrubně mluwiti nechtěla) na čtyrech těsných stranách předběžné náwěští dáwal. Po mnohém marném pátrání po synech swých dostala zarmoucená paní konečně zpráwu, že od několika let, jak se asi s jejím udáním shoduje, čtyři mladí lidé neznámého rodu a wlasti w blazinci péčí císařowou nedáwno zřízeném se nalézají. Poněwadž je ale nějaká wýstřední myšlénka náboženská sklíčila a jejich chowání wíce smutné a zádumčiwé bylo, zdálo se to málo shodowati s duševní powahou synů jejich — bohužel, jí welmi dobře powědomou! — aby se na tu zpráwu bylo mohlo příliš mnoho dáti, zwláště an se dalo mysliti, že jsou katolíci. Přece ale mnohými známkami jí udanými podiwně dojata šla jednou od drába prowázena do blazince, a prosila dozorce, aby jí k oněm čtyrem pomateným, zde uschowaným mužům přístupu dopřál. Kdož ale popíše zděšení ubohé paní, an wstoupiwši do dweří na první pohled swé syny poznala? — Seděli w dlouhých černých talarech okolo stolu, na němž křížek stál a rukama sepiatýma o stůl opření mlčky se k němu modlili. Na otázku skoro wšech smyslů zbawené paní: Co zde dělají? odpowěděli dozorcowé, že wykupitele welebí, kteréhož dle swého mínění lépe za prawého syna jediného Boha uznáwají. I přidali, že již šest let tento duchowní žiwot wedou, že málo spí a jedí, že ani slowo z jejich rtů newychází, a že se jen jednou o půlnoci zdwihnou a gloria in excelsis takowým hlasem zpíwají, až okna domu praskají. Dozorce konečně ujišťowal, že tito mladí mužowé při ouplném tělesním zdrawí jsou, že se jim jistá ačkoliw welmi wážná a welebná weselost upříti nedá, a že když se jim bláznů nadá, outrpně ramenama krčí, a že často řekli, kdyby město Cáchy wědělo co oni, že by jistě swé práce nechalo a sedlo okolo kříže Páně a zpíwalo gloria.

Paní nemohouc snesti pohled na nešťastné, klesajícíma kolenama dala se domů odwesti a šla druhého dne ráno, aby nějakou zpráwu o příčině této hrozné události obdržela, k panu Wítowi Gotthelfowi, rozhlášenému obchodníku w suknách, jelikož se o něm zmínka činila we psaní predikantowě, z něhož wyswítalo, že on w umluwě, klášter sw. Cecilie na den božího těla rozbourati, horliwého oučastenstwí měl.

Wít Gotthelf oženil se zatím, přejaw znamenitý obchod swého otce a měl několik dětí. Welmi wlídně přijal paní a dowěděw se, jaká záležitost ji k němu wede, zawřel hned dwéře a donutiw ji k posednutí, jal se takto mluwiti: „Milá paní! Nechcete-li mne, před šesti lety s wašími syny w oužkém spojení stojícího do wyšetřowání wplesti, přiznám se wám upřímně a beze wšeho zatajení, že jsme onen oumysl měli, o kterémž se we psaní zmínka činí. Jak se tento čin, k jehož wywedení bezbožným ostrowtipem wšecko umluweno bylo, zmařil, je mi nepochopitelno; nebe, zdá se, wzalo samo klášter pobožných panen pod swou swatou ochranu. Neb wězte, že wíce než tři sta sekerami a smolnicemi opatřených zločinců z našeho tenkráte swedeného města jenom na znamení čekalo, které syn wáš dáti měl, aby chrám zemi rowným učinili. Při začetí hudby ale sundali waši synowé jedním hnutím a způsobem nám welmi podezřelým swé klobouky, zakryli jako w hlubokém a newýslowném pohnutí sklopené twáře ru-

kama a predikant po ohromující přestáwce najednou se obrátiw, hlasem hrozným smeknouti wšem welel. Nadarmo jej druhowé lehkomyslným strkáním lokty pobízeli dáti znamení k obrazoborstwí. Predikant místo odpowědi s rukama křížem na prsa položenýma na kolena padnuw, šeptal s bratry čelem w prach pokořenými celou řadu modliteb, kterým se krátce před tím wysmíwal. Tímto pohledem co nejhlouběji pohnutý stojí zástup bídných bloudilců bez wůdců nečinně a neodhodlaně, až ku konci z chóru zázračně znějícího oratoria a když na rozkaz komendanta w tom okamžení několik přestupků se dopustiwších zatknuto a stráži odwedeno bylo: nezbýwalo těmto bídníkům ničeho, než pod ochranou těsně se-walícího lidstwa uklouznouti. Na wečer nadarmo se w hostinci po wašich synech ptám, ještě se nebyli wrátili; w strašliwém nepokoji jdu s několika přátely do kláštera, abych se po nich zeptal u wrátných, kteří byli minulého dne rázně wojsku císařskému pomáhali. Ale jak mám zděšení swoje wyslowiti, an čtyry muže s rukama sepiatýma, jakoby skameněli byli, na zemi pokořené w horoucí pobožnosti před oltářem ležeti spatřím! Nadarmo je pobízel klášterní dozorce, práwě tu chwíli sem přišlý, za plášť je tahaje a za ruku jimi třesa, aby odešli z chrámu, kdežto již ani člowíčka nebylo; oni sniwým způsobem polowstáwajíce ho neslyšeli, až je swými pacholky pod paždí wzíti a před bránu wywésti dal, odkud teprw se wzdycháním a častým, srdcelomným po chrámu se-ohlížením za námi w lesku slunce welebně se skwoucího do města šli. Přátelé a já jsme se jich často laskawě a upřímně tázali, co pro Boha je strašliwého potkalo? — oni však laskawě na nás hledíce ruce nám stiskali, zraky zamyšleně na zem opírajíce a čas po čase wýrazem mi posud srdce rozrýwajícím slze z očí si stírajíce.

(*Pokračowání.*)

Český jazyk — moje škoda.

(*Pokračowání.*)

6.

Neswornі bratří a starý známý.

Byl wečer — ta doba zamilowaného wzdychání a zlodějského zámyslu. My se wystěhowali z malé zwláštní swětničky, a rozbili stany w prostranném sále, pod jedním stropem s naším gabinetem.

W prostřed sálu stál nyní stůl a na stole hořela tenká swíčka. Zažloutlé paprsky její oswěcowaly jenom nejbližší předměty — a dál a dále rozprostíralo se středowěké šero a po koutech panowala inkwisiční tma.

U stolu seděli Makotrus a Bára, počítajíce ještě jednou, co dnes ulowili. Wůkol wšecko ticho — jenom penízé cinkaly.

Já seděl w koutku s hlawou sklopenou a držel si ruku na srdci. Bylo ť mi, jakoby se do něho žrawý čerw zawrtáwal. Wedle mne seděla Petronka a štěbetala jako mladá wlašťowka. Ale já neměl pro ni sluchu. Oči moje utkwíwaly na wěcech našeho gabinetu, ježto se mi teď w polowičních temnostech docela jinou podobu míti wíděly. Ti wycpaní chlupáči a peřací strměli proti mně jako zaklení princowé a princezky, o nichž matka powídáwala — a pak byli zase jako skalní duchowé, a když jsem ustrašeně očima stranou hodil, seděl přede mnou jejich mocný pán a kouzelník — náš Makotrus.

Nyní byl s počítáním peněz hotow, dal se do smíchu, zakroutil si kníry a Bára šla objednat wečeři.

Principál zahwizdnul a otočil se napolo do zadu. Petronka byla hned na nohou a přiskočila ke stolu.

„Brawo, moje pěnkawo — tyś přece jen má zlatá slepička!“ řekl Makotrus a wyceniw zuby štípnul jí do twáři. — „Zejtra ti koupím nowé pentle a kornout rozinek. — Kde pak je to černé kotě?“

Petronka se otočila a přiletěla ke mně do koutku.

„Wstáwej, Toníčku — a pojď!“ šeptala mi do ucha. „Starý má dobrou hodinku. Neboj se — a pomysli, že musíme být chytří.“

Já wstal — ale wíce ze wzdoru, nežli z ochotnosti. Celá moje nátura začala se ten wečer přewracet. I šel jsem a postawil se směle před Makotrusa.

Ten si mě začal od hlawy až k patě prohlížet. — „Jak widím, mladá káwko!“ začal pak jaksi ousměšně — „tedy ti ani pírko newypadlo — ani z křídel ani z ocasu — a zobák ti stojí také ještě na tom samém místě, kudy si jindy krajíce chleba s máslem a buchty schowáwal. Já ť myslil, že přijdeš nejméně o hlawu, zakrnělý králíku — jak jsi se šklebil, když jsem tě chtěl těm zdejším mudrcům ukázat. Co pak ti to napadlo? Newiděl jsi, že měli dost welké i silné nosy, že mohli pohodlně ještě jednoho bulíka udržet? Přijde jenom na to, jak jim ho člowěk zawěsí. Wlastně bysi měl zato dnes welký pátek slawit — ale učiním milosrdenstwí a dowolím ti seznámit se s poklady, které naše stará we zdejší kuchyni nalezne. To ti ale powídám, bezhlawý krtku! — ještě jednou takowé hloupostí — a moje srnčí nožka zatancuje ti po hřbetě mordiánského hulana. Na druhé straně ale — když budeš moudrý, uwidíš jak se koláče s medem jedí a jak se w peří lihá. Tys nyní Mouřenín a musíš dělat, aby tomu swět uwěřil. — Rozumíš?“

Ale já se ani nepohnul, ani nemrknul, ani hlawou nezakýwal. — „Jen mluw!" znělo to we mně — „wšak já ti přece rybník wypálím!" — Oh, já začal weliké schopnosti k potměšilé mysli dostáwat!

„Rozumíš?" zahřímal na mne Makotrus ještě jednou, wida bezpochyby, že mi něco do twáři lehlo, co wypadalo jako nawzdory.

„Wždyť nejsem hluchý!" odpowím nato krátce— „a wy máte dobrý chřtán."

„I ty prazatra...." rozkřikl se Makotrus a rychle se wzchopil; přitom se rozpřáhl, že to wypadalo, jako by mi chtěl něco na hubu přilepit. Ale já se rychle uhnul a skokem stál jsem za stolem, na němžto se wycpané ptáky pyšnili.

„Nechte mě!" zkřikl jsem za toutu bradbou — „a nebo wám to wšecko roztluču. Já se nedám od wás otloukat — už jsem wám to řekl wčera na woze, a nebudete-li semnou jináč nakládat, tedy to wyzradím, že jste šejdíř a podwodník."

Makotrus zůstal na okamžik wšechen zaražený; toto druhé wybuchnutí mé odwážliwosti dotklo se ho jako elektrická rána, že newěděl, co hned počíti. Jak by to ale bylo dále wypadlo, netroufám si rozhodnouti. Na štěstí wešla Bára do dweří a celý wýstup se proměnil.

„Podíwej, se pane, jak nás Pán Bůh miluje!" ozwala se stará. „Ještě hosté na wečer — k tomu kus wepřowé pečeně s konwicí dobrého piwa — a wšecko skrze laskawost tohoto učeného pána, který by rád s tebou několik slow o naší Indiánce promluwil."

S těmi slowy ukázala na starého kantora, kterýž za ní s příwětiwým usmíwáním a mnohou poklonou přicházel. — Nejzáze objewila se domácí děwečka s hodnou mísou w obou rukou a s několika talířemi pod paždím. Cínowou nádobu s piwem nesla stará sama.

(*Pokračowání.*)

Milosrdný Samaritán.

(Prawdiwý příběh.)

Abraham Most, německý Žid, maje ranec na zádech, chodil jako mnohý jiný z jeho pokolení za Napoleonowým wojskem. I stalo se, že přišed takto až do Belgie, usadil se w městě Brügge. Zde žil několik desítiletí poctiwě a we wší tichosti; ačkoliw bohatstwí neshromáždil míwal přece na denní potřebu. Každý wěděl že jest Žid, a on se také za nic jiného newydáwal; ale wzdálen ode wšech přátel a stejnowěrců, u prostřed hlawního města čistě katolických Flander, kde snad od časů pronásledowaných Židů we XIV. století sotwa kterýs potomek Israelský se zdržowal, odwykl Most znenáhla wšem obřadům židowským. Při modlení neobtáčel si ani řemínky ani neswětil slawnost Passah, tak že, prost jsa wšeho příkoří, konečně sám zapomněl, že je Žid.

Pro swou prostou dobromyslnost a poctiwost byl Most u některých rodin brüggských witaným hostem. Nejčastěji ale nawštěwowal dům pana **Brabanta**, setníka u 15. pluku pěšího, a byl tam brzy tak oblíben, že se hned poptáwka stala, jak mile se další čas neokázal. Tak tráwil spokojeně swůj žiwot, a těšil se z jistého útočiště, když musel we swé samotě někdy potěchy a pomoci hledati. Konečně sestárnul, síla ku práci ho opustila, a on nemaje žádného jmění widěl se w šedinách po daleké cizině o žebrácké holi plazit. Ještě přicházel dost často k Brabantowi, howořil s domácí paní a hrál s dětmi, ale weselost jeho byla nucena; twář jeho prozrazowala patrně teskliwou péči. Jemnocitný Brabant uhodl, z čeho se Most wyznati nemohl, a pozwal ho, aby swé stáří w jeho domě ztráwil. Kdo dříwe býwal witaným hostem, stal se teď rodinným členem. Starý domácí Žid seděl teď při stole na prwním patriarchalním místě! Brabant i choť opatrowali a milowali jej jako otce, a dítky jako dědečka.

Pět let uplynulo w citupluém obcowání. Starý Most čekal až ho smrt nawštíwí, a tu ho obešla tesknost, jížto se mnohý snad usměje, citliwý člowěk ale nic neobyčejného w ní nenalezne: tesknost, co se s ním po smrti stane. A w skutku co se mělo w tomto městě s mrtwým tělem jeho státi? I bez řemínků i bez Passah-slawnosti byl Most w duši wěrným Židem. Tu se mu počalo stýskati po wzdálených hrobech otců jeho. Alespoň po smrti chtěl odpočíwat po straně těch, od nichžto čas žiwota byl odloučen, kteří s ním zároweň o samotě a bez radostí swětem putowali. Leže na smrtelné posteli žehnal s pukajícím srdcem dům swého dobrodince, a poslední slowa byla: „Pochowej kosti mé wedle kostí mých bratrů!"

Šlechetnému Brabantowi byla prosba ta swatá, jako přikázaní umírajícího otce. Dobrá rada nebyla těžká. On psal k malé židowské obci, která se w Bruselu ustanowila, položil tělo swého hosta do rakwe, a rodina jeho prowodila ji s pláčem z domu až za město. On sám ale dowezl mrtwého do hlawního města deset mil wzdáleného, kde ho židowským hlídačům odewzdal. Při pohřbu šel setník w smutku za rakwí chudého starce, a wylil na hrob jeho proud tichých, horkých slzí.

Laskawý Samaritane! Dejž Bůh, aby se kmen potomků twých w blažené wlasti dlouho zelenal, a žádný z nich w pusté cizině poslední lože hledati nemusel. Jméno twé ať je ozdobeno wěčným urozenstwím, a o každém, kdo tobě tichou cností podoben, budiž praweno: On jest druhý **Brabant!** * *

DENNÍ KRONIKA.

Z Prahy.

Příjezd prwního parostroje ku Praze a příprawy ku slawnosti dne 20. srpna.

Jízda parostroje z Pardubic ku Praze (w č. 94.) trwala půl šesté hodiny, tedy arci déle, než bude trwati budoucně, jelikož prozřetelnost wůdců na ponejprw nedopustila stroji obyčejnou čerstwost wywinouti po koleji ledwa dohotoweném; zdržowalo se ale také mimo to každé dwě míle při obnowowání zásob wody, dříwí k topení atd., pak z laskawé šetrnosti k diwákům déle, než jindy prawidelně stáwati se bude. Parostroj sám o šesti kolách táhl, krom wozu železného se swými potřebami, walný wůz pro pocestné (s osobami); napotom sledowalo pět wozů s nákladem po 200 cent. železa ku wlastní ještě potřebě pro železnou dráhu; outrnem tedy přitáhl parostroj hned poprwé mnoho nad 1000 cetn. tíže. Na wšech wozích pozorowati byla důkladnost i wkusná úprawnost. Celá cesta wykonala se w nejpěknějším pořádku, parostroj, wozy a wše

šlo s takowou bezpečností a odměřenou určitostí, že každý, spatřiw je, hned nabyl důwěry a přeswědčení, že slawnému zaswěcení celé železnice z Holomouce až do Prahy žádná překážka wíce nebrání. Nu tedy „Zdař Bůh!“ Ale arci: „jen z ruky pilné naděje zkwitne!“ — Tu pak náleží zajisté i to k přiwětiwému kynutí osudu příznivého, že Jeho c. k. Wýsost, nejjasnější arciwéwoda a milostiwý příznivec náš František Karel dne 20. srpna ke 4. hodině odpolední po dráze té u prwním otewření obecném we jmenu Milosti císařské, krále našeho asi na tři dny k nám zawítá w slawném průwodu J. J. c. k. Wýsostí arciwéwody Štěpána, snad i Karla, Jana, Josefa a Ludwíka, četného wyslanectwa našich i morawských pp. stawů a úřadů zemských s jinými asi 300 wzácných hostů, které Jeho c. k. Wýsost František Karel sám sobě woliti ráčí. Dohromady mělo by tedy okolo 400—500 osob přijeti: wůz dworní, w němž přijedou osoby nejwyšší, nedáwno dostawený je tak nádherný a skwostný, že zbudil zwláštní pozornost při obecné letošní wýstawě průmyslowé we Widni a že se již i w nowinách mnoho o něm psalo; pro služebnictwo prý bude jediný wůz. — Bude to zajisté slawnost radostná, a protož se k ní již také od hlawního našeho města weliké přípravy činí. J. c. k. Wýsost František K. ráčil wšecky pocty wojenské přísně zakázati; pročež má hlawně jen obec w slawnostech oněch podílu bráti. Hned na počátku prostranného dražního dworu u paty Žižkowa staví se k tomu ohromná brána oslawy, od níž budou měšťané ozbrojení (gardy městské) postawení w řadách ku městu, kde magistrat pražský a ostatní úřadowé Jeho cís. k. Wýsost Františka Karla s weškerým průwodem uwítají. Až pak wznešený dwůr dražeň i ozbrojence naše prohlédnouti ráčí, odebeře se přes Poříč do zámku, kam Jej zwuky wšech zwonů pražských městem prowázeti budou, a 160 wozů městských (najatých) bude rozwážeti hosty ostatní, kteří tu wlastní příležitosti míti nebudou, do příbytků pro ně již uchystaných — nejwíce po domech soukromních, jichžto obywatelé některá místa swá laskawě k tomu jsou propůjčili. Mezi 6—7. hod. na to sjedou se hosté a mnozí z obywatelů domácích w přewelkých síních na králowském hradě k hodům, ježto obec měst pražských pro 7—800 osob welkým nákladem připrawuje. Hodující mají při 15 stolech sedět asi po 50. — Ten samý wečer bude na ostrowě Žofinském česká beseda, o níž si mnoho pěkného připowídáme; neboť důwěřujeme se, že každý z účastníků milerád přispěje k tomu, bychom podali přiměřené, důstojné představení národních zábaw a našeho žiwota pospolitého wůbec, zwláště z příchozích těm, jimžby na tom záleželo, přímo u pramena jej seznati. — Druhý den 21. t. m. dopoledne má dražeň naše obřady kostelními zaswěcena býti, načež o hodině polední w diwadle hudební akademie dáwána bude, při níž uwertura Kitlowa počátek, přiměřená pak báseň od Wácl. Swobody s hudbou W. H. Veita záwěrek učiní, mezi tím ale sbory i písně od Al. Jelena a od Škroupů střídati se budou. Posluchače zwe si magistrat sám, hosté pak přespolní obdržejí lístky ke wšemu tomu již na cestě, tak jako wstupněnky do bálu, který dne toho (21.) po 7. hodině wečer uspořádají někteří ze znamenitějších obchodníků a fabrikantů zdejších zase w sálech swrchu podotknutých král. hradu. Mluwí se též o českém diwadle na odpůldne tohož dne, jmenowitě o zpěwohře Jesondě, což by se nám widělo welmi záhodným. A náš František Karel zajistě milostiw také rád potrwá mezi námi — swými Čechy! Dne 22. má konečně založen býti kámen k památníku Františkowu, jejž stawowé wedle nábřeží asi na tom místě, kde jinde solnice býwala, slowutným naším Kranerem stawěti dáwají s wodometem a s krásnou kašnou w duchu národním, wůkol níž napotom pěkná zahrada wysázena bude; při tom se má nějaké wyražení na Wltawě poskytnouti.

Prawoslaw Knowický.

Šafařík nemocen. Staw choroby jeho polepšil se třináctý den tak patrně, že o welkém nebezpečí wíce řeč býti nemůže, a naděje zachowání tak drahého žiwota opět w nowě nám swítá.

Stawowské diwadlo. Práwě slyšíme, že p. J. Hoffmann býwalý ředitel městského diwadla z Rigy, stal se direktorem staw. diwadla w Praze. * * *

Hudební zkouška na českou besedu ke dni 20. srpna bude se držeti w sobotu dne 16. t. m. we čtyry hodiny w sále Žofinském řízením Ludwíka Šťastného.

Cestující. Od několika dní meškà mezi námi, w naší staré Praze, ilirský bohatě nadaný pěwec, Stanko Vraz, jehož básně „Gusle i tambura“ se práwě w tisku u Jar. Pospíšila nacházejí, jenž tímto pěkný krok ku wzájemnosti slowanské oswědčí. Wážený cestowatel dobyl si již dříwe dwěma swazky básní, kteréž w Záhřebu tiskem wyšly, čestného jména. Welice želíme, že bolestnou zpráwou z domowa pobytí jeho mezi námi jest mu mukou nejistoty. J.

BESEDY.

Co mají Maďarky rády? Mýdlo (ačkoliw není každá jako Alžběta Báthory-owá, aby se pro zachowání tělesné krásy w díwčí krwi koupala), bílé prádlo, měkké podušky, mnoho strakatého hrnčířského nádobí, zrcadlo, modlicí knížku se zlatou oříškou, křížek na krk, křiklawé pentle a černé krajky. * *

Slowácký nádeník chtěl si od maďarské selky někde na Dunaji sýra koupit; ta však žádala na něm půl zlatého; tato cena zdála se Slowáku trochu welká a protož jí prawil: „Tolik dostanu u nás za dwa groše!“ — „A proč jste tedy raděj nezůstal doma?“ tázala se selka ouštěpačně. „Proto žebych tam ani dwa groše neměl!“ wzdychl si Slowák a jedl černý chléb bez sýra.

Nowý pařížský časopis „L'Epoque“ je tak weliký, že je celého spolku k jeho čtení potřebí, dwa aby ho drželi, a třetí aby ho četl. Bez mála jako u nás.

Záhřebské politické nowiny přinášejí zpráwu z Carohradu, že hrdinní Čerkesowé se Rusku poddali pod tou wýminkou, aby byli náčelníci z kmene jejich woleni. Tak by přece konečně po padesáti letech krwawého prolití a hájení nebyli mohli odolat moci a náwalu?

Stanislaw Julien, professor čínské řeči w koleji de France, přeložil a wydal prwní čínský roman „Les deux jeunes filles lettrées“ do frančiny.

Francouzské duchowenstwo má ročně 36,318.900 fr.; z toho dostáwá arcibiskup pařížský 40.000 fr., 14 jiných arcibiskupů po 15.000 fr. a 65 biskupů každý po 10.000 fr.; dwa z těchto arcibiskupů dostáwají mimo toho ještě jako kardinálowé přídawek po 10.000 fr. — Pak má 176 generálních wikářů 368.000 fr., 661 kanowníků 1,005.000 fr., 3300 farářů 4,206.000 fr., pak 28.500 pomocníků a kaplanů s ročním příjmem 23,125.000 fr. Kanownictwo sw. Denis-ské má ročně 200.000 fr.; hostiny a stipendie obnášejí ročně milion franků. J.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 98.
12. roční běh.

Předplácí se na čtwrt létu 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštownichouřadů Rakouského mocnářstwí půlletně s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK

PRO

ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

16. srpna
1845.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

Mocnost hudby.

(*Pokračowání.*)

We swém obydlí spletli si z březowého proutí uměle a krásně křížek, postawili jej na welký stůl w prostřed komnatě mezi dwěma swícema do kusu wosku; a an zatím přátele jejich, jichž počet wíce a wíce rostl, rukama lomíce po straně stáli a w rozličných kupách želem němí na toto tiché a strašliwé počínání se díwali: sedli si oni, jakoby smyslowé jejich každému jinému wýjewu nepřístupné byli, okolo stolu a připrawowali se tiše a s rukama sepiatýma k modlení. Ani pokrmu, kterýž jim děwečka dle příkazu ráno daného k častowání swých přátel přinesla, nežádali — ani lůžka pro unawené we wedlejší komnatě ustlaného. Přátelé, nechtíce drážditi mrzutost hospodského, jemuž chowání toto podiwné se zdálo, museli si ke stolu nádherně připrawenému sami zasednout a pokrmy pro četnou společnost ustrojené, slzami swých wlastních očí solené, požíwati. W tom bije hodina půlnoční; waši synowé okamžik na temný zwuk zwonu poslouchajíce zwedli se najednou stejným hnutím ze swých židel, a an my odložiwše ubrusy na ně hledíme w strašném očekáwání, co na ten diwný začátek následowati bude: začali oni hrozným, strašliwým hlasem gloria in excelsis zpíwati. Tak snad lewharti a wlci w ledowé zimě pod nebes klenutím wyjí; pilíře domu třásly se, a okna newiditelným dechem jejich plíc břinkawě otřásané, jakoby hrsti písku na ně byly házeny, hrozily puknouti. Při tomto hrozném wýjewu rozutekli jsme se s naježenými wlasy a bez sebe, pláště a klobouky zanecháwajíce po okolních ulicech, které se brzo sty lidí ze spaní wystrašených naplnily. Daw lidu wypáčiw dwéře hrnul se po schodech do komnaty, hledaje půwod tohoto strašliwého a hrůzného řwaní, jako ze rtů wěčně zatracených hříšníků z nejhlubší propasti horoucího pekla úpěnliwě o smilowání k nebi wolajícího. Konečně odbila jedna hodina, a oni, ačkoliw dříwe ani na zlost hospodského ani na wykřikowání obklopujícího je lidstwa nedbali, zawřeli usta, utřeli si šátkem pot z čela, jim po welkých kapkách po bradě i prsou kanoucí, rozstřely swé pláště a lehli si na wykládanou podlahu, aby si na hodinu po trapné práci odpočinuli. Hospodský, wida že je na okamžení této bídy prost, přemluwil zástupy mužů přítomných a tajně mezi sebou šeptajících, aby odešli, že zejtřejšího dne blahodatnou změnu způsobí. Ale bohužel, jak kohout poprwé zazpíwal, wstali zase tito nešťastníci, aby u stolu před křížem ten samý diwý, strašiwý žiwot klášterní, kterýž jen mdlobou přinuceni na okamžení nechali, znowu počali. Od hospodského, jehožto srdce při tomto strašliwém pohledu měklo, nepřijali ani rady ani napomenutí; jen ho prosili, aby přátele je nawštěwující wlídně odbyl, a kromě wody, chleba, slámy na noc, pakli to býti může, ničeho nežádali, tak že muž tento, dříwe z jejich weselosti mnoho peněz tržící, se widěl přinucena, celou tuto případnost práwu udáti a je prosit, aby ho těchto čtyr lidí, w kterých bezpochyby zlý duch řádí, zbawilo. Na to rozkazem magistratu od lékaře wyšetření a za šílené prohlášení w síních blazince, dobrotiwostí nedáwno zemřelého císaře w prospěch ubohých toho druhu we zdích města našeho zřízeného byli umístění.

To a ještě wíce, což my zde, myslíce že k nahlídnutí do wnitřní souwisnosti té wěci dosti jsme řekli, zamlčíme, Wít Gothelf powěděw prosil ještě paní, aby jej na žádný způsob, pakliby k ouřednímu wyšetřowání těchto událostí přijíti mělo, do nich nezapletla. Tři dni na to šla paní zprávou jeho do nejhlubších wnitřností pohnuta po boku přítelkyně ku klášteru s tím bolestným předsewzetím, aby spatřila strašliwé dějiště, na kterém Bůh její syny blesky newiditelnými zničil; našly ale chrám, jelikož se práwě stawělo, u wchodu latěmi ohražený a nemohly namáhawě se wytyčujíce

dírou w prknách nic jiného spatřiti nežli skwostně se lesknoucí růži wzadu kostela. Mnoho set dělníků wesele zpíwajících na štíhlých, mnohonásobně propletených lešeních bylo zaměstnáno wywyšowáním wěže o dobrou třetinu, a pokrýwáním střech a bání, silnou, lesklou a w paprscích slunce se třpytící mědí, an dříwe jen břidlící pokryta byla.

(*Dokončení.*)

Český jazyk — moje škoda.

(*Pokračowání.*)

Tento pohled — tato naděje na rozkošnou pochoutku uchlácholila hněw Makotrusůw; principálská žluč se usadila, a kníry jeho začaly se rychle pohybowati. Pocházeloť to od toho, že cítil lahodný zápach pečeně a že mu samou laskominou dírky u nosu poskakowaly.

I mrštil ještě po mně očima — na znamení, abych se do kouta uklidil a pak se obrátil k hostu.

„Dobrý wečar, můj wolewážený přúteli!“ začal tento mluwiti a ze slow jeho zněla jakási odměřená wážnost, spojená s líbeznou srdečností. — „Neďuwte sa, že tak neobyčejnou chwílu přicházím. We dna wús obklapuje narozumný lud, nemajúcí žádného smaslu pro hluboké zpytowání. Wušel jsom tedy pod pláštěm noci, abych napojil duši duchtiwou, dejfaje, ža mě wyslušíte, a jsouc mi po wůli, také maličkostí nepohrdnate, ktarou jsem kázol přinesti, aby křehko tělo ukřálo, když se bude silna duch namohat.“

„Těší nás — těší nás!“ řekl na to Makotrus, hledě si dát podobu weliké auktority. „Jsmeť proto tady, abychme z pramene swé zkušenosti celý swět napájeli, nechť swítí slunce nebo měsíček — nebo lojowá swíčka. Jenom neotálejme tuze dlouho zbytečnou ceremonií; neboť kalmucká filosofie powídá welmi prawdiwě: Rura hoit — to jest: Čas jede na páře a člowěk ho bosíma nohama nedohoní. Sedněme tedy — sedněme!“

„Ješťo jen okamžení!“ řekl copánek, a postawiw se přímo před Makotrusa, hleděl mu do očí s takowým úsměwem, jakoby chtěl říct: Nejsem-li kubík?—„Nežli začnemo něco jiného razbírat, powězta mi, přúteli — nepozarujeta no mé řači ňac neobyčejného? — něco slawného a luhadného? — něco — jako z krajů pradúwné Slávie zazníwajucího?“

„Zdá mi se — zdá, jakobyste měl nějakou nowou češtinu, kterou jsem dříw nepozorowal;“ řekl Makotrus, bez dalších okolků ke stolu sedaje.

„Tu nejnowější, mulý přúteli!“ odpowídal starý. „Naši učení pánowé čiňoli s českým jazykem již podiwné axperimenty. Jedním bol tuze drsnatý a neohebný — u začoli ho drhnout a hlodit a prostrkáwot, až by se jum byl w rukou málem rozsypal; druhým bol tuze tamný a neurčatý — u začoli mu tedy nowé klapky přiděláwot, aby mohli pořádně zo swých gromatockých partisek pískat; třetím bul konečno tuze jamný a tenký — u začoli ho hnát do tlouštky a šúřky, ďow že nepuknol. Já někdy sám už newjoděl, co s tím ubohým jazykem začít.“

„Do komína s ním, staroušku — do komína, aby se hodně wyudil!“ řekl Makotrus, plnou hubou pečeni chroupaje a widličku do kyselého zelí bodaje. — „Pak bude hezky powolný, a dá se bez nebezpečenstwí krájet na tlusto i na tenko — jak bude komu líbo.“

„He — ho he!“ usmál se copánek — „dobře prawíte, miloušku. Mnozí ba ho také rádi do kumína dostali — jenom že sa jum nikam newojde. A když ho na jodné straně trochu přimáčknou, hned jim na druhé zas wybjohne.“

„Mhm!“ doswědčowal Makotrus mumlaje, widličku s celou kupou zelí do huby strkaje a na Báru mrkaje, aby nám dozadu také kus masa podala.

„Já zkoušel wšochny tak řečané oprawy,“ mluwil kantor dále, jídla se hrubě nedotýkaje; — „já psol: Beřitká steřela projela mu po herbetě skarze sardce; — a pok: Cuzá paňa oblubila si ho s milujícou dušou; — ale po delším skoumání waděl jsom pakoždé, ža jsou wšecky oprawy jen nowé pouta jozyku, kterýž nejraději jako bujný koník skáče a joka bystre orel lítá.“

„Mhm! — welmi pěkně řečeno — sám bych to nemohl důkladněji wywoslit — a nebo wyslowit —“

„Ahó! wiďáte? — už jsem wás říkaje nakozil, to je pjakné wítězstwí mého důmyslu! Patnóct let jsum na tom pracowal, obych každou wadu, každou nezpůsobilost českého jazyka wyrejpnul —“

„Jako hokyně shnilotinu ze zdrawého jablka—“

„Tak, miloušku — tak! I bola to práce ohrumná, o několikrát jsom chtěl už zoufat; ole myšlénka: Jelínku — tak se totiž jmenoju — Jelínku, nedej se zastrošit, lam si hlawu! pomasli, jakého prusпěchu národ český nabude, když mu jazyk oprawíš! — ta myšlenka mi dodáwola sílu. I hloubal jsem — hloubal, u konečňo jsem trafil na gůdro! Je to nález woleký a naši učení pánowé sapnou ruce, až s ním weřejně wystoupím. Dla mé oprawy nabude čeština docela nowého těla i nowé duše. Noní nebude tuhá, neohebná, drsnatá, neurčita, tuze tenká u měká; noní bude wo swém způsobu jediná, wšechnu cnost w sabě zahrnonujócí a obsahujócí — prawzor dukonalého jazyka. Iž

posud chowal jsem to jako wzácné tajemstwí, neboť zdejší lud nemá k tomu kosa srdce — a wy jste prwní, s ňamž o té waci rozprawím.“

(*Pokračowání.*)

Mihawé nástiny s Čech.

I.

(Pokračowání.) Já se těšil na kutnohorskou besedu jako na newídanou wzácnost. Za jedno jsem ještě nikdy při podobném wyražení na wenkowě nebyl — pak jsem doufal očitě poznati, co mě tak často w dopisech těšilo, a konečně jsem dychtil zase jedenkráte w kole upřímných duší si oddechnout. W pražských besedách beztoho člowěk pro samý hluk a pouhé blýskání-se pomalu zapomene, jak okres wywolených přátel wypadá — a to je přece největší půwab takowých společností! — a za druhé ... proč bych to neřekl? — chtěl jsem wywáznouti z wíru wášniwých hlasů, ježto za posledních časů jako bzučení lítých medáků okolo mne hučelo. A w skutku — wywolil jsem nejlepší prostředek. Našelť jsem ty nejlepší lékaře. —

Kutnohorská střelnice má hezké položení a péčí nynějších představených mezi městskými střelci počíná se pěkně zwelebowati. Arci — kdyby se bylo před 10 — 20 lety na to pomyslilo, mohly tu nyní sady bujněji wypadat; nic wšak méně je to přece místo pro besedu welmi příhodné.

Powětří bylo dosti lahodné a schůzce příznivé. Pod krowem stinných kaštanů nalezl jsem domácí honorace, wáženější měšťanstwo a — hostů přespolních?... počet weliký. Nejhojněji representantů swého národního smýšlení poslala sousední Čáslawa, a wšak i ostatní okolí — ta strakatina rozmanitých dědin, jakowou snad nikde jinde w tak hojném počtu okolo wětšího města nenaleznete — celé to okolí wyprawilo muže, které se k národní wěci s celým srdcem přihlašují.

Největší díl těchto wlastimilů záležel arci z duchowních zpráwců — z těchto až posud říkaje nejhlawnějších sloupů wšeho wlasteneckého snažení. Počítal jsem jich asi třicet.

A wšak i z jiného stawu — doktoři, wrchnostenští ouředníci a učitelowé přišli obětowat na oltáři pěkného weselí, a když jsem se tak hodně do toho strakatého, ze wšech končin swátého chomáče pohroužil a w duchu wšechny sousední krajiny přelítnul: tu mi tanula na mysli zase jedenkrát myšlénka, že by se Hora na základě swých nynějších jakož i budoucích, nadějných sil dobře k tomu hodila, kdyby se jednou wedle Prahy druhé literarní středistě založiti mělo. Jen sem alespoň gymnasium — ten cíl dáwnoletého toužení zdejších měšťanů — a nebo ještě raději d o b r o u r e á l k u !

Nenucený, weselý žiwot rozložil se po stezičkách a okolo stolů pod listnatou střechou pěkného stromowí i pod prkenným krowem jednoduché besídky; howor, smích, žert a — wýborná hudba. Ano, Hora má nyní w bandě městských střelců poklad a pochoutku, jakowé člowěk pocestný na wenku tak snadno nenajde. Cítil jsem to, když hrála kusy wážné i taneční. Jak se tu nožky točily, jak lítaly! — škoda, že nemůže člowěk wěčně mladým zůstati!

Mezi odpočinkem přednášel justiciar z blízkého panstwí „Ženichowy radosti“ od Trnobranského — a sice welmi žiwě i zdařile. Já měl z toho zwláštní radost, wida nyní w skutečnosti, co mě již dříwe w mrtwých tištěných písmenách těšilo, že nám s Trnobranským pěknými schopnostmi nadaný pracowník w onom okresu literatury přibyl, kteráž práwě nyní tak působiwě do pospolitého žiwota zasahá. Jeho deklamace jsou jádrný, národním humorem oživený, jen zde onde trochu rozwleklý obraz komických stránek wenkowského žiwota — jakoby je byl dle přírody rejsowal, a dají se w kole srdečných, rozweselených přátel welmi dobře přednášet.

Mimo to slyšeli jsme několik pěkných písní, wariace na fortepiano a dwa Jelenowy sbory, přednešené pod nočními nebesy u welkého průswitného obrazu, wystaweného ku poctě wysoce wáženého městského přednosty, jehož swátek na druhý den připadl.

Když začínal kohout kokrhat — šli jsme domů. (Dok.)

Z mého denníku.

Okrasy. Zkouška. Učitelská schůzka.

....Kdo newiděl Tyniště od té doby, co náš ončinný J. M. Hurban, dočítaje Rozinu Ruthardowu, se stínu stowěkého dubu po útěšeném podlesí k tomuto městu chwátal, a jemu zajímawějších zpomínek w cestopisu swém popřál, nežli cestující řeholník do Kladska*: ten nawštíwiw toto město, zajisté by se radowal z kwětu jeho. Od té doby obdrželo radnici, morawsko-haličskou silnicí je spojeno s Hradcem a Holomoucí, má kostel po čtwrtém přistawění wěží w popředí do náměstí ozdobený, ulice opočenská (na stezkách) je p. Wilímkowou papírnou i mnohými neprůpalně stawenými příbytky we wkusnou souměrnost uwedena, a z této papírny wychází dobrý i lewný papír, wodními znameními českými opatřen, na př. „Bůh žehnejž nám“ aneb z písně swatowáclawské pod okem boží prozřetelnosti: „Nedej zahynouti, nám i budoucím! A. M. W. w Tyništi“ kteréž upřímné prosby z tak dobrého srdce Swrchowaný zajisté neoslyší! Mimo tyto nápisy, krom úředních nadpisů ulic, tamější obchodníci swé sklady kupecké jen arci samým Handlung — dosti neoučinliwě — českému lidu swému znamenají.

Což ale nejdůležitějšího jest: knihowna školní na den korunowání J. J. krále našeho nejmilostiwějšího tu založená je walným počtem spisů naučných rozmnožena a dobře používána, stojíc pod ochranou wel. p. faráře M. Kužela a ctihod. p. J. Čižinského. A kterak ta nadějná mláď tyništská u swém wzdělání duševním pokračuje, toho nejskwělejší dala swědectwí dne 16. června 1845 u přítomnosti weledůstoj. p. wikáře J. Holoubka, kdež pochwalně w náboženstwí a předmětech předepsaných i w štěpařstwí a českém dějepise, we zkoušce s dějeprawou tyništskou obstála. Mládeži wystoupilé ze školy udělowala se i česká wyswědčení, ježto tištěná w opočenském střídnictwí učitelstwo obdržowalo w Přepyších, kdež 2. června t. r. držáno welmi slawně učitelské rokowání, počato od p. wikáře slawnými službami božími, při nichž Führerowa mše do D od přítomných pp. učitelů welmi zdárně prowedena byla. Na to we škole shromáždění otewřeno jadrnou řečí od p. wikáře Hotyše o důležitosti učitelského úřadu, kterou snad i w školním časopise dostanem; na to čteny nejlepší wypracowání nejmenowaných pp. učitelů, potom w potaz brány jsou pedagogické prospěchy a wýhody w školnictwí a wychowání dítek od starších we způsobu welmi zajímawém. Potom obdrželi pp. učitelowé nowých látek jak na uwážení tak i k wypracowání, aby li od čtenářských pp. dozorců weleb. p. Witečka a záslužného našeho J. Rojka k účinnému zastáwání swého úřadu powzbuzowání, načež sejití swé ukončili přednešenou we sboru národní hymnou: „Bůh krále chraň“. S wroucí toužebností na opětné slawné sejití se rozešedše ponechali přání jinookresním učitelům, aby i u nich nápodobně rokowání takowá držána byla,

* Cesta Slowáka ku bratrům slowanským w Pešti 1841, o níž posudek w Příteli Mládeže (wiz 19. ročník II. swazek) wyšel.

nejsouce zůstawena pouze rukoum podřízených pp. duchowních, aniž jakož mnohdy zpanštilým, na examinatory si hrajícím městským učitelům, od nichž mladší učitelstwo jsouc zahanbowáno, wšeliké chuti ztrácí, co by k wyšším účelům se powznesti mělo!

Ach, kterak tu žeň weliká a dělníků málo, a ti, kteří jsou, sil swých rozdrobují — odstřediwostí jakous puzeni, jenž ne k dobrému, než zlému wede, pokud totiž z lůna našeho wychází moc sestřediwosti protiwná, ta totiž, jenž dotýkáním se strany druhé, s kterouž pospolně bychom pracowati měli, jí od nás odlučuje, jakož se děje swrchu dotčenými examinatory w málo, dotíráním pak na Tatrín a Orla Tatranského atd. dáwáním na dorozuměnou u wětkosti a weřejnosti, nedorozumění plodíc; protož nechajíce swár,

„co hrob již wlasti wyryl
slyšte národ!"

Waše jest literatura českoslowenská Tranowským, Taborským, Tablicem, Blahoslawem, Kollárem, Šafaříkem, Palkowičem, Kuzmaným, Bělopotockým a množstwím jiných pospolně dobytá a wzdělaná. J. Pelikán.

Warhanická škola w Praze.

Jednota ku zwelebení církewní hudby w Čechách projewila častokráte jasný úmysl swůj, že hlawní péče její při škole warhanické čelí k tomu, aby hudební umění zwláště na wenkowě zachowalo onu welebnou důstojnost, jaké potřebí jest, když se hudba spojí s obřady církewními ku powzbuzení nábožnosti křesťanské. Wenkowské chóry, wenkowské učitele a wenkowský lid má tedy jednota předewším na zřeteli, při kterýchž se nepochybně w ohledu národnosti častěji s Čechy setká než naopak. O tom ona zajisté sama nepochybuje, ano dokázala to wydáwáním nábožných písní a poučných kněh w jazyku českém jako u př. O warhanách a j., o jichžto rozšíření se pilně pečuje.

Oučastenstwí českých krajů je daleko wětší než německých, což z letošního katalogu wyswitá, w němž widíme w prwním roce 35 Čechů a tři Němce, w druhém roce 23 Čechů a 3 Němce. Wšem těmto z wenkowa přibylým žákům přednáší se ale bez rozdílu theorie hudby w jazyku německém. — Kdo uwáží obtížnost této nauky, která ke wšemu také ještě přehojně protkána jest cizinskými slowy a názwy; kdo pomyslí, že mnozí žáci buď dosti chatrnou, anebo zhola žádnou známost německého jazyka do Prahy nepřinášejí, a že tato smutná prawda častěji u nejschopnějších žáků místo má; kdo si připomene, že wyučenci warhanické školy obyčejně na wenkow se wracejí, kde zacházejíce s lidem pouze českým z nabytých wědomostí welkého užitku čerpati nemohou, poněwadž co w cizím jazyku těžce pochopili, těžce také w paměti zachowají, a jinému ještě obtížněji sděliti mohou; kdo na swé uši slyšel, jak pracně mnohý žák při zkoušce zápasí, než si odpowěd swou w hlawě po německu slátá a s českým názwukem konečně wyslowí — kdo to wše na mysli uwáží, ten alespoň neřekne, že se Čechu w Čechách podle sprawedlnosti děje.

Člowěk musí pilnost a wroucí lásku obou učitelů w ústawu tom znáti, chce-li uwěřiti, že se dobrá schopnost takowými nesnázemi prodere. Jaká trpěliwost žádá se z obou stran, má-li konečný cíl dosažen býti. A jaké byly by wýsledky, kdyby se přirozenější cestou pokračowalo! Či snad je hříšná žádost ta, aby se alespoň w prwním roce českým žákům předmět w českém jazyku přednášel, s připojením německé terminologie, čímž by posluchači jasnějších pojmů nabyly, jelikož by pozornost swou bez ohledu na jazyk, wíce ku wěci samé obrátiti mohli? — Nechtěje wýrok ten wydáwat za swůj wlastní, přál bych jenom, aby páni učitelé na swé dobré swědomí wyznali, zdali staw wěci jest prawdiwý čili ne, aby powěděli o krušné nesnázi, která se jim při wyučowání nawzdor stawí, když se nejasné a nepochopené pojemy w mladé mysli diwě přemítají. A to by wše mohlo jinak býti! Náklonnost i schopnost učitelowa, literarní pomůcky jsou připraweny, kdyby jen upřímné přeswědčení alespoň několika slawných oudů jednoty krajanům našim nápomocno býti chtělo! Až dosawád nemohli jsme uwěřiti, že by i u nás za prawidlo přijato bylo učení pana Laube: „Man muss sie bilden, das heisst: germanisiren!" Č.

Besedy.

Fany Elslerowá je w Praze — tato Sylfida z čarowných krajů, při jejímž zjewení, buďsi to kdekoliw, wšichni referenti s frasemi na mizinu přicházejí. J.

Panna Tonnerowa přijala pozwání dworního diwadla w Koburce a bude tam příští týden před anglickou králownou Wiktorií zpíwati. Chystají se k tomu zpěwohry „Hugenotti" a „Adele de Foix."

Náš Pišek se líbil w Angličanech ještě wíce nežli wídenský Staudigl — tak praví alespoň tamější časopisy. Mimo diwadla a koncerty poplatné zpíwal 20krát z pouhé ochoty.

Staudigla získal Pokorný pro swé nyní s welkým nákladem obnowené diwadlo na Wídni na 6 měsíců za zpěwce i režiséra zpěwohry a platí mu 1000 zl. měsíčně.

Dle časopisu „Budapesti Hiradó" sešlo se pro nuzné Orawany 39005 zl. stř. Z toho se koupilo s hladem ztíženým rozdělo: 1879 měřic ječmena, 10860 měřic owsa, 6400 měřic žita, 13531 m. brámborů, 33 centnýřů mouky, 43 měřic hrachu a čočky, 70 bochníků chleba a 112 liber sýra.

Schwarzwälder Dorfgeschichten od Auerbacha (mimochodem řečeno: rozeného Žida), wydané asi před 3 lety, wyjdou nyní we třetím wydání — w 10000 wýtiscích. Zdrawá to, přirozená ztrawa! Nám by takowá také neškodila.

Králowna Wiktorie přijde tohoto měsíce do Kolína Rýnského, a bude bydlet w letohradu „Brühl" nazwaném. K oslawě přijde celý bataillon gard až z Berlína; ze wšech pluků wybrali se ti nejsličnější muži, kteří budou na stráži státi, a z kadetního domu w Bensbergu wywolilo se dwanáct největších mladíků, jimž swěřena jest služba pažat u králowny. Meyerbeer bude řídit tři koncerty, k nimž pozwán jest také Lisst, který přišed ze Španěl, zdržuje se w Bonnu, kdež 11. srpna Beethowenůw pomník byl odhalen. Kolín bude slawně oswětlen, a sice tak slawně jako roku 1842; proti tomu je prý girandola w Římě a iluminace we Florenci a Miláně pouhá lucerna s olejowaným papírem. Bude to ale státi 6000 tolarů. * *

Nowá kniha.

Sbírka powěstí morawských a slezských. Sebral M. Mikšíček. Swazek 4. W Holomouci, 1845. Nákladem knihkupce Eduarda Hölzla. Str. 123 we 8. Sed. za 16 kr. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 99.
12. roční běh.

KWĚTY.

20. srpna
1845.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštownich ouřadů Rakouského mocnářstwí půlletně s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

Mocnost hudby.

(*Dokončení.*)

Temnočerná bouře s krajem pozlaceným stála na zad chrámu nad krajinou cáchenskou, již se wyhřímawší a jenom ještě několik bezončinných blesků metajíc zapadala w páru rozplynutá, na wýchodu newrle hučíc. I přihodilo se, že an tato paní se schodů rozsáhlého klášterního stawení we množstwí myšlének pohroužena na toto dwojnásobné diwadlo hleděla, jedna z welebných sester mimojdouc náhodou se dowěděla, kdo paní pod branou stojící je. Abatyše zaslechnuwši o psaní, týkajícím-se tehdejšího Božího těla, poslala sestru welebnou k ní, a prosila nizozemskou paní, aby k ní přišla. Nizozemka, ačkoliw na okamžik užaslá, učinila uctiwě dle toho pozwání, a co zatím její přítelka na žádost jeptišky do wedlejší komnaty hned u wchodu wstoupila, otewřely cizí paní, jenž nahoru jíti musela, dwéře krásně stawené síně. Zde našla abatyši, paní ušlechtilou, tiché, králowské podoby na sedadle sedící, nohy mající opřené o stoličku na drápech dračích spočíwající; stranou na pultě ležela partitura nějaké hudby. Abatyše poručila podati sedadlo cizí paní, pak jí wyjewila, že od purkmistra o jejím příchodu se dowěděla a lidomilým způsobem na staw nešťastných synů se wyptawši, domlouwala jí, aby nad osudem ji potkalým, an se bez toho zjinačiti nedá, příliš netruchlila. Konečně jí wyjewila žádost, že by ráda psaní od predikanta příteli swému, učiteli antorfskému, psané widěla. Paní, mající dost zkušenosti, aby poznala, jaké následky krok tento by míti mohl, byla na okamžení w rozpacích; poněwadž ale welebná twář abatyše ouplnou důwěru žádala, a na žádný způsob slušno nebylo se domníwati, že má oumysl jeho obsah weřejně upotřebit: wyndala po krátkém rozmýšlení psaní ze záňadří a podala je knížecí paní, wroucně jí ruku líbajíc.

Když abatyše psaní čtla, pohlédla paní na partituru nedbale na pultě otewřenou a poněwadž zpráwou obchodníka na myšlénku přišla, že by snad mocnost zwuků w onen strašliwý den duši ubohých synů byla zničila: ptala se sestry za jejím sedátkem stojící, zdaliž to není ono hudební dílo, které před šesti lety ráno na památný den Božího těla w chrámě bylo prowozowáno. Na odpowěd mladé welebné sestry, že o tom slýcháwala, a že od té chwíle w komnatě nejwelebnější paní ležíwá, když je práwě nepotřebují: wstala paní welmi pohnutá a postawila se w mnohých se křižujících myšlénkách před pult. Díwala se na neznámé kouzelné znamení, jimiž strašliwý jakýsi duch tajemně swůj kruh si wyměřil, a myslila, že se propadne, an práwě g l o r i a i n e x c e l s i s otewřela.

Bylo jí, jakoby celá hrůza hudby, kteráž její syny byla zničila, nad její hlawou šumíc táhla, ano myslila, že při pouhém pohledu swých smyslů pozbude a s nekončenou pokorou a oddaností w Boží wšemohoucnost přitiskla list ke rtům a sedla opět na swé sedadlo.

Abatyše dočtla psaní a skládajíc je řekla: „Bůh sám chránil klášter za onoho zázračného dne proti swéwoli wašich těžce zbloudilých synů. Jakých prostředků užíwal, bude wám, co protestantce lhostejno wěděti; také byste to, co bych wám o tom říci mohla, těžko pochopila. Nebo wězte, že zhola žádný newí, kdo to wlastně byl, co dílo toto před wámi otewřené w tísni oné hrůzyplné hodiny, kdežto se obrazoborstwí na nás obořiti mělo, pokojně na sedátku u warhan řídil. Swědectwím druhého dne ráno u přítomnosti klášterního dozorce a mnoha jiných mužů napsaným a w listowně uloženým je dokázáno, že welebná sestra Antonie, ta jediná, kteráž dílo říditi mohla, po celý čas jeho prowozowání nemocná bez sebe, ani jednoho oudu mocna, w koutě swé klášterní komnaty ležela; jiná sestra, její příbuzná, k obsluze jí dána, celé půldne, co se slawnost Božího těla w chrámě swětila, od její postele se nehnula. Ano sestra Antonie byla by bezpochyby sama

doswědčila a doložila, že ona to nebyla, co tak podiwným způsobem na chóru se zjewila, kdyby její smyslů zbawený staw byl dowolil se ji na něco ptáti, a kdyby nebyla u wečer toho dne na horkou nemoc, na kterou stonala, w Pánu zesnula.“

Podala jí psaní nazpět, které si jen proto byla wyprosila, aby o tom, o čemž již wěděla, zewrubnějších zpráw nabyla, s tím slibem, že žádnou potřebu z toho činiti nebude. Pak se tázala, zdali je k uzdrawení synů nějaká naděje a zdali by snad penězi aneb jinou pomocí k tomu přispěti mohla; což paní roucho jí líbajíc pláčem odpírala; načež se laskawě rozžehnaly a rozešly. —

Zde končí legenda. Paní, jejíž přítomnost w Cáchách docela zbytečná byla, wrátila se zanechawši nějakou částku k prospěchu ubohých synů u ouřadu složenou, do Hagu, kdež po roce tou případností hluboce pohnuta w lůno katolické církwe se uchýlila; synowé její ale we wysokém stáří weselou a pokojnou smrtí skonali, ještě naposled dle obyčeje gloria in excelsis odzpíwawše. Dle Jind. z Kleistů W. N.

Český jazyk — moje škoda.

(*Pokračowání.*)

„Ah — áh! ponížený služebník!“ děkowal se Makotrus za tento důkaz obzwláštní důwěry, a skláněl se nad stolem tak hluboko, že by si byl málem kníry w omáčce omočil, která se po tučné pečeni ještě na míse černala. — „Weliká čest pro mne — a ukrutné potěšení.“

„Rádo se stálo — rádo se stálo, raztomulý přítelíčku!“ usmál se copánek w blaženém rozplýwání. „Duše moje duchtila už dáwno pramluwati s člowěkem, w jehož prsou by ozwěnu domyslu mého nalezla. Preto wám teka nic nezotajím, abyste mohl z nálezu mého rawně jako já koŕustit. Poslechněta! Po dlouhém zpytowání a zwlóště po trudném purownáwéní jazyku čaského s indackým shledal jsem, ža učiňome hnad wšem razbrojům o češtině konec, když budemo tak psót a mluwit, aby pořád jiné a jiné samohlásky po sabě přicházely — a sice s takowou swobadou lidské chuti a obraziwosti, že sa muža jedna nebo druhá jakkoliw proměnit. Dla této zásody rozpadnou se ouzké moze posewádní gramoteky, retoreky, matreky a slowa o rýmu. Těmito zákony wojde do našeho jazyka neslýchoná posud obratnost, libozwuk a bohatstwí. Ku příkladu....“

W tom se otewřely dwéře a na prahu zakňučel pes. Byl to wýraz radosti mého Turka, jenž nemoha toužebnosti srdce swého odolati, proti principálowu rozkazu swé stojiště nebo-li ložiště u wozu opustiw, do sálu se wetřel, aby se potěšil. Já se mu ozwal — a on se octnul dlouhými skoky hned w koutě, a w okamžení ležel u mých nohou.

Ale pozornost okolo stolu sedících osob — Makotrusa, Báry a kantora Jelínka — neupnula se tak welice na mého čtwernohého přítele, jako na člowěka, kterýž s domácí děwečkou přicházel. Byla to malá, hubená figurka w popelawém pláštíku s malým, kulatým límcem; na krku měl šátek jako padlý sníh, pod ním takowé též okruží a westu jako kwět — já to zahlídnul, když se mu ouzký pláštík rozewřel; na očích měl pěkné, zlatě lemowané brejle, za nimižto se černé oči jako dwě žiwé trnky míhaly — já si toho wšimnul, když se k němu s weselým skokem Turek obrátil a ohonem kýwaje, příwětiwě mu nohy a ruce očicháwal.

Já si toho wšimnul — a w tom okamžení zatajil se we mně dech. Byl to hřebíčkowý frak, jenž před třemi dny mé matce dwacet tolarů wysázel. Já wywalowal oči.

Figurka w popelawém pláštíku se zastawila u dweří a copánek powstal. Chwilku trwalo na obou stranách mlčení — až je konečně děwečka přetrhla.

„Pane kantore,“ začala mluwiti — „tuhle ten pán se na wás ptá a nedal se odbejt.“

„Nejsou-li oči moje potaženy mlhou omylu,“ řekl nato copánek o něco pokročiw — „tedy je to pan Jelínek senior, doktor weškerých práw a.... můj bratr.“

„Jsem to — ano!“ odpowídal příchozí dle způsobu swého krátce a určitě. „Jedu weskrz, chtěl jsem také zas jednou widět, jak se druhý syn otce mého chowá. Byl jsem u něho doma, a tam se mi řeklo, že se toulá po krčmách —“

„Kdo se toulá? — kdo to řekl?“ zwolal oprawce českého jazyka.

„— že towaryší s komedianty a swětoběžníky,“ pokračowal doktor dále.

„Panenko, ještě mazíček!“ zahřměl nyní Makotrus, wstáwaje a hlawu napínaje, w nížto již pára z prwní konwice hořela. — „Jdi s ní, Báro, aby neslyšela nowé litanije, kteréž tato moudrá hlawa začíná. — Nu, jen dále, starý jezewče!“ obrátil se potom k doktorowi, narownáwaje se před ním u swé celé wysosti. „Jen dále! — chcete nám tuším něco o swětoběžnících a pak o komediantech zazpíwat?“

„To nechci,“ řekl doktor chladně. „Můj čas j tuze drahý. Nesmím ho mařiti.“

„Wěčná škoda! Já bych byl rád slyšel, co asi šedesátkrát zimowaný lišák umí.“

„Příteli — mně se zdá, že horlíte? K čemu to? Jste-li swětoběžný komediant, nemůže wás prawda urazit — a nejste-li, nemohou se wás moje slowa dotknout.“

„I totě proklatě moudrá zdwořilost!“

„To newím. Zdwořilostí jsem se nikdy nechlubil; jenom prawdou. Nechte mne. Já mám jen s tímto starým bláznem co pojednat.“

„Ale já ne s tebou — ty zaprášený paragrafe!“ zwolal nyní starý kantor tak wážně, jakž to na něm až posud widěti nebylo. „Já chci býti samoten — já tě newolal! já po tobě netoužil! Proč mi nepřeješ mou samotu?“

„Protože jsi dítě otce mého — — i jdi ke wšem...“ okřikl a kopnul popelawý pláštík najednou mého Turka, kterýž se pořád ještě okolo něho lichotil. — „Co chce ten pes? Čí je to zwíře? Hned w průjezdu se ke mně dotíralo?“

Já zamlasknul pískama, a Turek skočil ke mně do kouta. (*Pokračowání.*)

Mlhawé obrazy z Čech.

I.

(Dokončení.)

Odpoledne jsme šli do kláštera jeptišek sw. Woršily — a spolu učitelek městské díwčí mládeže. Byla práwě celoroční zkouška. Já si zpomněl na rozmluwu plátenice w Českém Kostelci — a bázliwým očekáwáním zachwělo se mi srdce.

Kdyby byla měla prawdu!? — Kdyby byla nářek wedla z dobré příčiny, že dceruška její německy neumí a snad se tedy... newdá? To by byla hrůza.

Ale nikoli — nezoufej, pečliwá matko! tu zní twá zamilowaná němčina! Jsme w druhé třídě. Tu sedí ty wystrojené děťátka — ty pupence k rozkošným poupatům, a čtouce drmolí němčinu těmi českými ústičkami a překládají to do swého jazyku jako z wody. Nemáš na tom dosti, matko plátenice? Nesklouzla ti slza radosti na tučné twáře?

Mně zašimralo něco pod klapkami, když ty poupátka potom česky z hlawy počítaly, důwtipně přitom na swou milou učitelku pohlížejíce; když psali na tabuli česky pěknou latinkou a spráwněji než mnohý český študiosus; když tak plynně český dějepis odříkáwaly... Díky té spanilomyslné paní, která z wlastního pohnutí před těmi outlými dušemi alespoň z části kroniku národu našeho otwírá, w kteréž by naše weškerá mládež jako doma býti — měla.

A wšak při wší mé radosti pojala mě také lítost, že ještě pranic nemáme, co by se za pomocní knížku w rozličných wědách učitelům tak outlé mládeže do rukou dáti mohlo. Já to zde cítil při dějepisu. Wážená učitelka položila bezpochyby za základ swého přednášení knihu, kteráž není pro tak něžný wěk dosti jednoduchá a srdečná.

Tento nedůstatek wypudit, byla by pěkná — arci ne lehká úloha pro muže, ježto si pěstowání takowé mládeže za cíl snahy swé ustanowili. Děje-, země- a přírodopis pro dítky — arci we formě, jakáž pro ně sluší — jsou welikou potřebou w naší literatuře. Tím by se nahradilo mládeži doma, co we školách nezíská.

Kutnohorský klášter wychowáwá we 2 nižších odděleních, we 3 třídách a zwláštní pracowně, kdež welmi pěkné ženské díla powstáwají, — k 800 děwčat! Jenom w 3. třídě přednáší se německy, jinde wšecko česky.

Já žehnal w duchu tento krásný ústaw, kterýž by mohl mnohým jiným za wzor sloužiti, a přál weškeré naší mládeži tak wzdělaných a jemnocitých pěstounek, jakowými se kutnohorský klášter honosí. J. K. T.

Denní kronika.

Z Miléwska. (*Bouře.*) Dne 5. t. m. wystoupilo pod wečer na jiho-západní straně hrozné mračno, blýskání a hluboké hřmění nemělo konce; až pak okolo dewáté hodiny strašliwá bouře s krupobitím a lijawcem nad naší krajinou se ztrhla a přes hodinu trwala. Druhého dne nalezali se pole a louky místami z wýši $^1/_4$ lokte kroupami a pískem kryté a jak mne na slowo wzatý muž ujistil, ještě čtwrtý den sutky místami w lesích ležely. Weškerá škoda toliko na zdejším panstwí wyšetřená udáwá se ouhrnkem asi na 25,000 zl. w. č.

K nemalému štěstí bylo již ozimní žito z wětšího dílu zklízeno. — Dr. W.

Z Citolib. (*Umrtí zasloužilého učitele.*) — Dne 5. srpna byl zde čestně pohřben welezasloužilý muž, učitel Matěj Čepelák, dosáhnuw rok wěku swého 72. Dne 19. ledna 1773 w Hořowicích narozen jsa, w tamější škole záhy znamenité, na jewo dáwal schopnosti jak w umění literním tak i w hudebním. Tamní učitel Jan Slawík, hlawní toho času wirtuos, udělowal mu uwedení ku hraní na klawír a warhany, a rozžal w něm onen wyšší zápal k hudbě, který jej pak jako genius na dráze jeho učitelské prowázel a byl příčinou, že on w dospělých letech swých dosáhl stupeň a powěst wyhlášeného warhaníka, jemuž daleko široko rowného nebylo. — Milerád bráwal také oučastenstwí w prospěchu a wýkwětu slowesnosti naší. Nejen z ohledů těchto, ale i jiných je jméno jeho požehnáno. Jak srdce jeho mládeži nakloněno bylo a jeho láska k ní oučinná, swědčí slowa w německém časopisu Přítel mládeže, w dílu I. sw. 2. str. 28: „Tento šlechetný a ctihodný učitel projewuje tak podiwuhodnou lásku ke swým žákům, že při swých skrowných příjmech dítky, od školy wzdálenější, pakli pro zlé powětří domů chwátati nemohou, nejen potrawou zaopatřuje, nobrž i laskawě a otcowsky pod swou ochranu přijímá.“ — Žiwým důkazem lásky a úcty k zesnulému byl weliký průwod při pohřbu jeho, z pěti kněží, ze wšeho zdejšího ouřednictwa, z wůkolních učitelů a weliké části osadníků, jeho wyučenců sestáwající. Dobicer.

Z Josefowa. (*Knihowna.*) Ještě před dwěma roky zářila malá naděje josefowským wlastencům; nedostáwalo se jim prostředků a pomůcek, aby se byli w lásce a poznání swém tužili a upewňowali. Nyní ale nachází se tu nowá knihowna, jsouc založena i wedena od p. Fr. Černého, tak že se den po dni zmahá. Čtenářů napořád přibýwá, proto že w ní hojnost čisté, prawoslowanské zábawy ku šlechtění srdce, i k obweselení mysli, zwlášť we cwičení-se w křesťansko-katolickém náboženstwí nachází. K weliké radosti slouží nám Kwěty a Česká Wčela. — Příležitostně nemohu opomenouti zmínku učinit o neslýchané bouři, která se tu dne 3. srpna okolo dwanácté hodiny w noci s náramným wětrem najednou strhla, že

bylo hrůza na to patřiti. Welké škody, tím powstalé, netřebá zde popisowati; přece wšak tu pamětihodnou příhodu podotknu, že množstwí ptactwa wšeho druhu přitom zahynulo, tak sice, že ho lidé wůkolní, jakož i wojáci ráno po této strašliwé noci u welikém počtu z okolních lesů domů přinášeli! Č.

Ze Šopky u Melníka. (*Dary. Šlechetná mysl.*) Tuty dny oswědčil opět jeho Jasnost p. kn. Lobkowic, kterak mu blaho poddaných na srdci leží. Dne 8. t. m. rozdáwal štědrýma rukama peněžité dary mezi nešťastné, kteří letošní powodní pohromu utrpěli. Dříwe dal rozhlásit, aby se lid ubohý toho dne na kanceláři sešel, kdežto každý jednotliwec hojně obdařen byl; ten dostal wíce, onen méně, dle uznání potřeby a četnosti jeho rodiny. Tím chtěl totiž J. Jasnost spolu docílit, aby o slawnosti sw. Wawřince, kdež se i poswícení slawí, na přestálé nehody poněkud zapomněli. Wděčné slze wěrných občanů byly Jemu hojnou odplatou. — Zwláštní horliwostí lidumilou wyznačil se o powodni důstojný p. děkan Melnický, kterýž nejen jiné k hojné pomoci nabízel, ale též sám ze swého znamenitou sumu wynaložil, aby nebohý lid před nouzí a hladem uchránil. Sám také potřebné potrawy nakoupil, mezi něj rozdal, ano i potřebný byt mu opatřil. Wřelé díky dobrotiwému tomuto pastýři duchownímu za jeho horliwou účinliwost; sobě pak nemůžeme ničeho lepšího přát, nežli abychom po wlasti měli samé takowé kněze. Fr. Cibulka.

BESEDY.

Literatura. U Medaua wyšlo práwě: Králowstwí České, statisticky-polohopisně popsané od J. A. Dundera. Díl I. Kraj Plzeňský. Cena 2 zl. stř. Prwní tento díl započal topografii, w nížto postupně wšecky kraje a hlawní město našeho králowstwí popsány býti mají. Následowati bude kraj chrudimský, prachenský atd. Spis wěnowán jest J. P. Koubkowi, professoru jazyka i literatury české, w nějž pisatel důwěřuje se, že z lásky k nesmrtelné oslawě jména swého nebude déle otáleti, nýbrž že w brzce obohatí literaturu pracemi péra swého, jichžto některé bez mála snad již dohotoweny jsou. Tak n. př. podala Slowesnost Jungmannowa zlomek básně „Básníkowa cesta do pekla“, po němž bychom se rádi celku co nejdříwe dočkali. — Při zewnější ouhlednosti litujeme toliko, že wnitřní zpráwnost, zwláště jazyka, sem tam ujmu trpí. Obšírnější posouzení očekáwáme od čelnějšího wěci znatele. * *

Diwadelní ochotník, práwě wyšlá kniha poučná pro milowníky soukromých diwadel od Kašky, wykazuje také ouplný přehled naší dramatické literatury. Dle něho máme od Štěpánka 113 kusů, a sice 74 tištěných a 30 posud w rukopisu chowaných překladů (počítaje k tomu i „Jaroslawa Šteruberka,“ jenž tu wynechán) a 9 tištěných originalů. Od Klicpery: 30 dram tištěných (se „Ženským bojem“, kterýž tu wynechán) a 8 rukopisy, těch nepočítaje, které ještě k prowození nezaslal, k. př. Ptáčník, Staré a nowé město, Laudon, Pytláci. Od Tyla: 12 tištěných (7 překladů) a 20 rukopisů (mezi nimi 2 půwodní — Wyhoň Dub a Fidlowačka, prowozené 1832 a 1834, nejsou jmenowané). Od Filípka 1 tištěnou dramu a 20 rukopisů (1 půwodní). Od Zbraslawského (Kašky) 1 tištěný překlad a 15 rukopisů. Od Pinera 4 tištěné překlady a 11 rukopisů (1 original). Od Kolára 15 rukopisů (mezi nimi wíce dram Shakespearowých; Göthůw Clavigo není jmenowán). Od Pečírky: 1 tištěný překlad, 8 rukopisů; pak wíce méně překladů od Tomsy, od Procházky, Macháčka, Chmelenského, Hýbla, Wáwry, Žáka a jiných; originaly od Turinského (2), Chmelenského (2 zpěwoh.), Macháčka (1), Haněwkowského (2), Picka (2), Wlčkowského (2) atd. K.

Diwadlo. Příznivci národního diwadla našeho shromažďují se již k poradám o statuty a další wěcí těch zawedení. Kdyby diwadlo nebylo samo o sobě jeden ze stupňů národního barometru, na němž postupowání a klesání patrným se stáwá, a kdybychom práwě proto nedoufali, že w rozhodné době zápasu o další trwání každý swé síly napne, aby k celku přispěl: mohli bychom již w tom pěknou naději založiti, že ty nejslawnější osoby záležitost tu s celou wáhou pojaly, a wšecku péči jasné a ušlechtilé mysli na ni wynakládají. * *

Ku slawnosti při otewření státní železnice bude se na staw. diwadle také dwakrát česky hráti, a sice we čtwrtek dáwána bude opera „Jessonda“ od Spohra; w pátek na to „Paní Marjánka“ od J. K. Tyla, po každé o 4 hodině odpolední. W německém diwadle chystá se příležitostní hra od S. a po ní Doslow, w němž p. Grabinger w osobě „Čechie“ českou samomluwu přednášeti bude. Ku zaswěcení dráhy složil p. J. N. Škroup zwláštní antifonu. * *

Helgolandské díwky jsou téměř weskrz štíhlé wznešené postawy, plawých wlasů a něžně wýrazných rysů. Čím hrubší býwá práce, jížto se ženy zde wěru otrocky podwolují, tím podiwnější je tato útlost těla a skwěle bělostná swěžest pleti. Helgolandské díwky nejsou ale jenom krásné, nýbrž také cnostné, a zasluhují tuto dobrou powěst we swětě wším dobrým práwem. Ty nejwybranější osidla wychytralého měšťáka býwají zrušena prostou důstojností těchto dítek přírody. Díwka padlá nesnesla by neukrotitelné opowržení wšech ostrowanů; s wysoké skály skočila by raději do propasti mořské, aby zklamanému žiwotu konec učinila — což se i skutečně stalo. Jedna z nejkrásnějších panen Helgolandských pochowala takto swůj zprzněný mladý žiwot. Cizinec, který díwku slibem stawu manželského ošálil, nedostane se z ostrowa toho, dokud se s ní nezasnoubí. On musí slowo swé wyplnit, sice s ním žádná loď od břehu neodstane. Až dodnes žije na Helgolandě jedna „hraběnka,“ jejížto manžel ku sňatku byl přinucen. Jen tou nejchytřejší lstí podařilo se mladému hrabátku, že z ostrowa upláchnul, kam se zajisté wíce newrátí. Nicméně zacházejí ostrowané s prostou dcerou hospodského co nejšetrněji, nazýwajíce ji buď milost paní, aneb paní hraběnkou, ačkoliw dokázáno není, jestli domnělý pan hrabě byl také skutečný pan hrabě. §.

Nowé knihy.

Památka dobrodincůw církwe ewang. slowenské A. W. W Pešti, obsahující Řeči, Werše a Žiwotopisy. W Pešti, 1845. Tiskem Trattner-Károlyiho. Seš. za 10 kr. stř.

Bibliotéka učitelská, wydáwaná od Josefa a Štěpána Bučkorůw. Číslo II. W Praze, 1845. Tiskem knížecí arcibiskupské knihtiskárny. Str. 83 w 16. Seš. za 12 kr. stř.

Sbírka powěstí morawských a slezských. Sebral M. Mikšíček. Swazek IV. W Holomouci, 1845. Nákladem knihkupce Edwarda Hölzla. Str. 123 we 8. Seš. za 16 kr. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 100.
12. roční běh.

KWĚTY.

21. srpna
1845.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštownich ouřadů Rakouského mocnářstwí půlletně s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

Lidské srdce.

Humoristické čtení
od
Boskowského.

Laskawí posluchači a spanilomyslné posluchačky — něco mám na srdci a od srdce rád bych o tom ze srdce k srdci promluwil. Jeť to cosi srdečného a sice ex offo něco o srdci.

O srdci rozumowati není wěc práwě tak snadná, jelikož toho potutelného, zakrnělého šotka ledabylo citowati není tuze rádno, a mimo to jsou rozum a srdce ode dáwna dwa potměšilí potentáti, tak asi, jako slawné paměti Troskowská Baba a Panna. Abych z wlastního srdce něco na ukázku podal, je pro mne wěc trochu lektiwá, ba skoro nemožná, protože, jak jsem již podotknul, náhodou neb nehodou něco na něm mám a tudy bych se ztěží k němu dostal. Wedlo by se mi přitom jako onomu kowáři, kterýž prwní kleště bez kleští zhotowiti musel, pakli že se tímto nálezem před weškerým swětem honositi měl. Ostatně prý se dá spíše o srdcích nežli o srdci mluwiti, ješto jedno není jako druhé.

Srdce samo w sobě je weliká, zapletená a spletená pohádka; je to šelmowské, dowádiwé perpetuum mobile, jen že jako srdce wypadá a náhodou se tak jmenuje. Kdo by se na tu srdcelomnou hádanku odhodlal, potřebowal by jen kousek toho srdce, a tuším, že by si přitom dosti srdnatě počínal.

Nikdo se wšak nedomníwej, že pouhé srdce srdnatosti dodáwá. Powěstní lahůdkáři u starých Římanů jídali z těch nejwzácnějších ptáků jen srdce a jazyky, takže se při slawných hostinách plné mísy takýchto přistrojených lahůdek na stůl přinášely, a tito panáčkowé prý byli práwě ti nejwětší zbabělci, neb, jak říkáme, neměli kusa srdce.

Na oněch mísách bylo wšak aspoň co na srdci, to na jazyku, což wěru teď na swětě leckdys pohřešujeme. Že by wšak srdce nebyla dobrá lahůdka, nijak nepochybuji, neb o srdce proslaweného Napoleona, ježto po jeho oumrtí domácí lékař w láhwici uschowal, ta mlsná myška, jak wíme, tuze dobře nesmejšlela. Wšak to jen mimochodem řečeno.

Srdce je ženiální rebus za rámečkem s newinnou prosto- a nowořekou dewizí: „Dowtip se sám!“ A tento rebus rozeznáwá se od ostatních rebusů tím, že se při něm člowěk mnoho dowtípit, při těchto wšak mnoho domejšlet musí. — Ostatně by se rebusy nejlépe hodily pro srdeční registraturu, a možná, že spatříme co newidět hantýrku, psanou pro zamilowané w samých rebusech.

Se srdcem, drazí p. a pp. — je to jako s hracími hodinami; ono umí jenom několik kousků hrát; zatáhněme dost malounko nitkou, a ono je zahraje wšecky. Srdce je weliké záwaží na hodinách žiwota, které se jenom jednou za čas natahují. Jen bohužel, že to záwaží často lehké býwá, a tu se wždy musí naň ještě něco přiwěsit; potom se ale nezřídka stáwá, že swou tíží i hodiny strhne. Wěru to srdce je učiněný podiwín!

Dle pytewních udání pánů lékařů má každé srdce dwě komory, proto se nikdo nediw, že se jich někdy tolik w tom pošmourném obydlíčku stěsná a leckdo se w předsíni dlouho načeká, nežli se k milostiwé audienci dostane. S těma komorama býwá to také někdy jako při francouzském sněmowání, kdežto se jedna s druhou dosti šeredně a nehorázně hašteříwá.

Ti sami pani lékaři jistí, že je srdce na lewé straně; proto prý ho nemá mnohý na prawém místě.

Co do lučebních míšenin je srdce, myslil bych, ta nejrozmanitější smíšenina z kyslíku, wodíku, dusíku a ještě jiných ošemetných prwků; neboť kdeby se wzalo tolik roz- a nakwašení, básnických wýbuchů, ženských slzí a konečně i srdečného humoru? Odtud se dá také snadně spočíst, proč se někomu srdce rozplýwá, usedá, kormoutí, durdí, scwrká atd.

Co do filologického bádání leží urputnost, surowost, neswárliwost, rozerwanost srdce lidského na bíle dni, jakož každé skupení twrdých spoluhlásek, jakž při slowíčku „srdce“, tom newídaném úkaze w naší hebounké mateřčině pozorowati je. Kdybych se tuto i s mou jalowou pollyglotickou obezřelostí wytasiti chtěl, musel bych bezděky tu samu stížnost wésti, jelikož skoro každá řeč si na to zatrolené slowíčko co na odrodilého porwance stýská. Ouzkostliwí páni weršotepci budou nejlépe wěděti, jakou wzdorliwost srdce w sobě chowá, když se o dworný rým obejíti nemohou a při té trudné práci spíše rýmu nežli rým odnesou. Za tou příčinou strkají srdce do prostředku a ne často skuhrají, že se jim srdéčko swírá, bolný žal je prorýwá atd.

Každá hlawa, d. p. a pp., má swé srdce, zato má i každé srdce někdy swou hlawu, tak že s tím nezbedným mazlíčkem málo kdy rádno co pojednat.

Wezměme u příkladu, abychom ty srdce zewrubněji ohlédali, srdce mužowo a ženino. Srdce mužowo je jako srdce u zwonu; on ním wyzwání proti bouřliwým mračnům, ježto se náwodem drahé polowičky nad hlawou jeho shlukly. Srdce ženino je srdce swátečního stříbrného zwonku, který se i w schudlé osadě co umíráček potřebuje. Z toho si můžeme snadně spočíst, jak je mužíčkowi u srdce, když se mu udá ten pronikawý zwuk slyšeti. Muž je neb má aspoň býti hlawa w domě, ale srdce ženy se rádo točí jako obratné srdce ryby swým ostřím na proti hlawě a přitom nemilém setkání trefí někdy kosa na kámen. Wíce se o tom může dočíst w domowní postille dwou manželů, kdežto si společně swou kapitolu čítáwají.

Wdowec má dle starého přísloví jen půl srdce; druhou půli dal swé nebožce; stará zkušenost ale učí, že k té pozůstalé půli jen nějaké drahé polowičky potřebí, aby se opětně zacelilo.

Srdce wdowy je hrobowý kámen nebožtíka muže, který často slzami zrosíwá, čímž někdy mimowolně slze potí, a tu to wždy znamená, jako za starodáwných časů w některých šlechtických rodinách, nenadálou změnu w domě; nejwíce to býwá swatba.

(*Dokončení.*)

Český jazyk — moje škoda.

(*Pokračowání.*)

„Ten pes má tu čest, že patří k bandě swětoběžných komediantů, a chtěl snad pánowi domlouwat, aby o nich nemluwil, jako by si do huby newiděl,“ řekl na to Makotrus. „Jestli se líbí, starý hawrane, lepší známost s ním udělat — já ho zawolám.“

„Nechte ho, milý člověče — nechte ho! Já netoužím ani po jeho, ani po waši známosti!“ odpowídal doktor, poněkud coufaje. „Ostatně wás také již znám. Z hedbáwí nejste. A moje prsty jsou tuze staré, aby se w hranatém kamení přebíraly. Nebudu wás také déle obtěžowat. Tento muž půjde semnou.“

„On nepůjde!“ opřel se kantor. — „Jdi sám a nawrať se, odkud si wyšel. Mne poutá obliba i powolání moje tady. Nežli s tebou w diwém proudu ješitných slow času mařiti, položím raději ústa prahnoucí k zřídlu indických blaholů a ukojím mnoholetou žízeň.“

Staromódní pláštík neodpowídal; mlčky hleděl chwíli bystrýma očima na kantora; pak si pošoupnul brejle a obrátil se k Makotrusowi.

„Příteli!“ řekl přitom — „we jmenu wcřejných zákonů žádám — radím wám: nezdržujte zde tohoto člowěka.“

„Nepříteli — we jmenu weřejných zákonů — radím wám.....!“ rozkřikl se Makotrus, ale nemohl dokončiti. Stará Bára mu skočila do řeči. Wrátila se práwě s konwicí a zaslechnuwši poslední slowa, poznala hned, že se počíná mrzutá rozepře; wědouc ale také, že se podobné wýstupy skoro nikdy we prospěch lidí toulawého žiwota nerozhodují: hleděla dalším neswárům honem předejít.

„Ticho, starý — ticho!“ okřikla Makotrusa. „Tu si hleď konwice, aby ti w krku newyschlo; budeš ho ještě k něčemu lepšímu potřebowat, nežli je daremný křik s pány — z pouhého nedorozumění. Prosím, wzácný pane“ — obrátila se potom k doktorowi — „co ráčíte poroučet? Jak jsem wyrozuměla, zdá se wám, že tohoto pána zde mermomocí zdržujem. To není ale prawda. On nás poctil swou přítomností z wlastního popudu; nawštíwil náš kabinet již odpoledne — a přišel nyní, jak powídá, aby ještě o naší mladé Indiánce něco důkladnějšího zwěděl.“

„O waší mladé — wy zde máte Indiánku?“ podiwil se doktor, žostra přitom na starou pohlednuw.

„Není wám to whod, pelikáne?“ zwolal Makotrus po notném doušku wíko u konwice zamykaje.

„Indiánku — ano, wzácný pane!“ řekla honem Bára — „jak tak říkáme.“

„M l a d o u Indiánku?“

„Pouhé děwčátko?“

„A co s ní chce ten starý pošetilec?“

„Neptej se na wěci, kterým nerozumíš, ledoprsý zákoníku!“ zwolal nyní kantor na nowo rozhorlen. — „Chci nalezti, co u weškerého pokolení dcer domácích nalezti nemohu. Chci poslouchati zwuky retů praryzích,

jako poslouchá wywolenec u bran nebeských kůry andělů; a swětlem okřeje duše má a srdce moje ponoří se w rozkoši."

„Kde máte to děwče?" — obrátil se najednou staromódní pláštík k staré Báře, celou řeč bratrowu přeslechnuw.

„Co se po ní ptáš, hltawý jestřábe?" wyjel si na něj Makotrus. „Platil jsi, abysi moje poklady přehlížel?"

„Wary, pane—wary!" okřikla ho zase stará ostrým názwukem a poněkud ho odstrčila — „nepleť se mi do řeči. — Petronko! pojď sem!" wolala potom na díwku.

Ta wystoupila ze zadu z temnosti a přiblížila se poněkud ostýchawě ke stolu, zůstala ale přece ještě tak wzdálena, že ji nemohl starý paragrafista dokonale rozeznat. Bez okolků wzal tedy swíčku se stolu, a přikročiw k ní, se shora si na ni poswítil.

Oči jeho utkwěly na ní s pronikawou zwědawostí a jak se zdálo, se žiwým oučastenstwím.

„To je ta mladá Indiánka?" ptal se tak diwným hlasem, že z něho oupliná jeho newěra zněla.

W tom se pohnul wedle mne Turek — já za ním, a trnkowité oči za zlatýma brejlema padly na mne.

(*Pokračowání.*)

DENNÍ KRONIKA.

Z Mníšku. (*Beseda.*) Ačkoli se w našem městečku besedy od doby letošního započetí každý týden jednou swým obwyklým způsobem odbýwají: zásluhno zwláště zmíniti se o té, kteráž dne 10. srpna u wětší rozsáhlosti účastníky ku přátelskému obweselení spojila; neboť ani wšechny předešlé jak počtem hostů tak rozmanitostí zábawy wynikala. Nemoha opět sám také přítomen býti, na žádost o ni zpráwu dle ústního sdělení podáwám. — Dílem za příčinou použití wětšího prostranstwí, dílem pro ukrácení cesty některým wzdálenějším hostům zwláště Pražským, přeložili podnikatelé besedu tehdáž na W e s e l k u, hostinec to na blízké Řidce, ale ke zdejšímu ještě panstwí náležitý. Jak řečeno, sešlo se tak weliké množstwí hostů z bližšího i wzdálenějšího okolí, jako nikdy před tím. Wšechny třídy nalezly swé zastupitele: duchowenstwo, úřadnictwo i wojenské důstojnictwo, zde práwě bytem jsoucí, mělo podíl w ušlechtilé zábawě, a četné měšťanstwo se sworně smyslí srdečnou přidružilo. Započala se beseda přiměřenou hudbou i zpěwy, hned jedním hlasem hned sborně přednášenými, jako oblíbenými: „Kde domow můj," „Za dnů mladosti" a zobecnělou již „Swornosti". Také ctitelowé našich něžných, srdce jímajících národních zpěwů zde ukojení swé obliby nalezli w národní písni „Ach není tu není, co by mě těšilo," přednášené od slečny Amálie Š., která, z Prahy besedu nawštíwiwši, společnost ještě i tklíwou písní „Oželení" (text od Viertla, hudba od Martinowského) welice potěšila. Potlesk byl w stejné míře s cituplným přednášením. Na to následowala whodným střídáním deklamace. Pan Viertl, rowněž k besedě z Prahy přišlý, wolil sobě částky: „Poslední doba Otakara II. w Praze" od Michala (z České Wčely 1843), „Wděčný syn" od Nejedlého a „Oželení" od Jablonského. Deklamace tyto učinily powšechně dobrý dojem; zwláště „Poslední doba," jejíž opakowání hlučně žádáno. I přiměřené čtwerozpěwy zde nechyběly; nebo zawzněly: „Čechowé jsou národ dobrý" a „Čeští manowé," jenž rowněž znamenitého zalíbení nabyly. Český srdečný howor zwyšowal příjemnost zábawy, která jak bodrou nenuceností tak dokonalým pořádkem se wyznačila. Taneční ples při dobře prowáděné hudbě dowršil obweselení, jehožto ukončení mnohým příliš brzké býti se zdálo; tak welice zajímala a potěšením naplňowala wšechny ta česká společenská schůzka. Rozweselení hosté nemohli se dosti nawzdáti díkůw uspořadatelům, z nichž se hlawně pp. Lang a Borowička o náležité zřízení zasadili, a jeweno powšechné přání, aby se beseda w té způsobě opět brzo opakowala. — Z podobných zábaw, které se dle wzoru pražských besed i jinde pořádáwají a wšude s welikým zalíbením přijaty býwají, widěti jest, kterak se Čech nejraději po česku, (jak přísluší) bawí, a kterak s prawou srdečností rád a ochotně w ústrety kráčí tam, kde mu srdce cizím odstrkawým hrněním zawřena nejsou. Byliť arci časowé (a leda kde se z býwalého zwyku mnozí posud wybawiti nechtějí), kdy Čech sám nad swou od praotců zděděnou ctí tak se zapomínal, že při nejnepatrnějším společenském wyražení weřejném — které jen poněkud nechtělo „nejsprostší krčmou" páchnouti — hned před prahem swůj čestný český kabát swlékl a odhodil, a w cizím jemu nepříslušném se pitwořil, nejen k opowržení swým poważliwějším bratřím, ale i na posměch samým rozumnějším cizincům, kteří na každém slowě hned znamenali, že by se neměl wydáwati za to, čím není. Ačkoli by to posud mnozí rádi tak měli, kteří to we swé náružiwosti Bůh wí zač pokládají, když chce Čech w Čechách Čechem býti, a ne odrodilcem jako oni sami: musí přece každý nestranný pozorowatel znamenati, že jejich usilowání čím dále tím marnější jest, an poznání české bytnosti a podstaty, a následující z toho láska k mateřské řeči a národnosti i tam wždy wíce průchod nalezá, kde toho před tím ani zdání nebylo. Že se to hlawně společenskými českými zábawami wymohlo, nelze zapříti. Proto sobě také zásluhu získali ti, kteří prwní w žiwot uwedli besedy pražské, postawiwše tím wzor k následowání i jinde. Ostatně jest wšude u nepředpojatých jeden pochwalný hlas o ušlechtilosti těchto práwě národních zábaw, které nad jiné podobné i swým k r a s o c i t n ý m směrem wynikají. Kdežto jinde pouze tanec, a zas tanec, a opět tanec až do umoření a jako z pokuty se rozwleknje: brán jest při našich besedách wedle tance ohled též na jiné obweselení duševnější, jakého w důstojné míře poskytují deklamace a přiměřené čtení, umělý zpěw a whodná k tomu hudba. Jsou to zajisté stránky, které za příčinou swého dobrého působení na českou společenskou mysl nezajímají posledního místa, zwláště w našich okolnostech, kde tak málo času ku powšechnému poznání wlastní, na dějinách spočíwající podstaty a k domorodnímu — zde jmenowitě krasocitnému — wzdělání ponecháno. Kdyby s takowými ušlechtilými zábawami spolu i p r á w ě n á r o d n í w y c h o w á n í, byť i zpočátku powolným krokem, jíti mohlo: k jaké wědecké, krasocitní i mrawní wzdělanosti by tím národ dospěti mohl! Jak by požíwal brzo onoho blaha, kteréhož poskytají nejen zwýšená wědomost a wzmožený cit umění, ale i zasilený smysl společenský, prodchnutý poznáním wlastní bytnosti, pocitem národním! Ale byť i wariace na píseň „Těšme se blahou nadějí" trošku dlouhé byly, wždyť snad přece jedenkráte wšdawým laskawým propůjčením toho, po čemž národ důwěrně rukou wztahuje, šťastného ukončení dojdou! Fr. D.

Pozwání k českému duchowenstwu.

W druhé polowici 16. století panowal ten zlý nezpůsob, že skladatelé církewní hudby, proneweřiwše se duchu nábožnému, figuralní mše podlé swětských, často dosti oplzlých písniček spisowali a tak welebný druh ten hudby we zlou powěst přiwedli. Otcowé církwe rozhněwali se na takowéto znewěcení duchowních obřadů, a jsouce shromážděni w Trientu, wešli w poradu, jak by se církewní hudba z nešwary té očistit dala. Málem byla by figuralní hudba z chrámů wyhostěna byla, kdyby wyslanci někteří, zwláště ale císař Ferdinand I. nebyli přísný wýrok k mírnější straně naklonili. Přišlo ke zkoušce. Palestrina složil 1567 šestihlasowou mši (Missa Papae Marcelli II.) w slohu tak welebném a tak prostém, že hned wšecko pohoršení zmizelo, a hudba při duchowních obřadech na wšecky časy zachowána byla. Od té doby udržel se dobrý duch w umění tom až ke dnům přítomným, a nábožná mysl kochá se w mistrowských dílech mužů přemnohých, z nichžto nemalá část nám Čechům přináleží. Nic však méně nedá se zapříti, že se na druhé odwětí církewní hudby, choralní zpěw totiž, pomalu zapomínalo, ačkoliw newím, co by srdcem tak mohutně pohybowalo, jako čistý, welebný zpěw celého a stejným citem opanowaného zástupu lidstwa. Jako wšecko bohatstwí naše, tak je roztroušen po swětě také poklad našich překrásných choralů, z nichžto jen leda kdy některé péčí hudebních ústawů k prowození přicházejí. Jeden takowý choral, jako byly ty, které jsme při zkoušce školy warhanické aneb Žofinské akademie slyšeli, stojí tuším za wíc, než celá mše oblíbeného na wenkowě Schiedermeyera. Nám schází jen muž, který by si sebrání pozůstalých choralů na starost wzal, a pro wšecky wěky je zachowal, což by zajisté byl dobrý předmět pro Jednotu ku zwelebení církewní hudby. Složme prozatím naději w p. direktora Píče. Tomuto horliwému muži leží ale především na srdci nedostatek knihy pro české katolické obecenstwo, w nížto by obsažena byla welká hojnost nábožných zpěwů, jakou Němcům podal Stefan Vater, spiritual litoměřického alumnatu pod titulem „Katholische Gesänge für die öffentliche und häusliche Andacht.“ D. Píč jest přeswědčen, že by tím čistota srdce a mysli získati musela, kdyby se přísněji hledělo k tomu, aby učitelé we školách dítky pilně ku společnému zpěwu přidržowali, a duchowní o welebný zpěw choralní laskawou péči wedli.* Jsa powzbuzen z mnoha stran nejedné diecése wznáší prosbu swou ku kněžím katolickým, aby mu zásobu přiměřených písní, žalmů, nábožných a mrawoučných básní a j. zaslati ráčili, k nimžto on od proslulých hudebníků českých nápěwy složiti dá, a pak celý Zpěwník spořádati a nákladem Jednoty wydati se uwoluje. Zásilku písní obstará ochotně Jar. Pospíšil na Betlemském plácku, kamž se podporowatelé tak pěkného úmyslu obrátit mohou. — W témž ústawu wyjde také co nejdříwe příruční kniha hudebního umění w jazyku českém i německém, čímž nehodě a obtížnosti, o které nedáwno we Kwětech řeč byla, při wyučowání z části zpomoženo bude. Č.

* Nawštěwowatelé roratní pobožnosti, zawedené u sw. Petra od wel. p. Hawránka, jsou zajisté o důležitosti slow těch přeswědčeni.

BESEDY.

Císař Josef II. Podle císařského paláce we Wídni stál dům jistého měšťana, jehož nádwoří s oddělením zámeckého dworu hraničilo, kde lowčí psi císaře Josefa II. swé chlíwy měli. Psi dělali často hrozný hřmot, že se konečně měšťanský soused k císaři odebral a o přestěhowání psů na jiné místo prosil. Císař odpowěděl, že pro swé psi žádné jiné slušné místo nemá a že to musí při starém zůstati. — „A když se to pánu nelíbí,“ prawil mocnář usmíwawě dále, „může mě obžalowati.“ — Měšťan podotknul, že se to pro něj neslušší, a že by i žádný adwokát soud nepřijmul. „A proč pak ne?“ odpowí mocnář; „zákony jsou pro každého; tedy nedělám já také žádnou wýminku. Ano, jest to powinnost práwníka, aby každému k dosažení práwa pomáhal. Šel jen pán k adwokátu a wyřídil mu moje mínění!“

Měšťan učinil podle rady císařowy a adwokát, ku kterému se uchýlil, byl hotow žalobu napsati a zadati, spolu ale byl tak moudrý, že nežalowal císaře nýbrž domácího pána čísla I. (totiž hradu). Soud se započal a měšťan wyhrál. Domácí pán čísla I. byl odsouzen, aby psi odstranil. —

S rozsudkem w kapse odebral se měšťan k mocnáři a oznámil mu, co soud rozhodl. Císař usmíwawě prawil: „Já psi ale přece pryč nedám!“ — Měšťan se zarazil, neboť si myslil: „Pána nemohu ani já, ani žádné práwo nutit.“ — Císař pozorowal na twáři zaraženého měšťana mínění jeho a prawil: „Sousede, my se wyrownáme. Co chce pán za swůj dům?“ — „Deset tisíc zlatých.“ — „Dobře, má je mít, a nebudou-li mu moje psi překážet, může tam až do smrti zdarma bydleti. — Ostatně mě těší, že moji páni soudcowé bez ohledu na osobnost rozhodli, a proukáži jim swoje zalíbení nad jejich nestrannosti, tak též moudrému adwokátu.“ — Měšťan děkowal za swobodný byt, a podiwno, od té chwíle si nic nedělal ze štěkotu lowčích psů. Nestěhowal se jakžiw z domu.

Laskawý tatík. Nedáwno spadl w Pešti z břehu malý chlapec do řeky a potopil se. Na blízku nakládali práwě zboží na wozy. „Ty, Franto!“ řekl jeden nakladač k druhému — „mně se zdá, to byl můj kluk, co se teď utopil. Ten zatracenec byl pořád jako wzteklý okolo té wody.“ Při tom pracowal jakoby nic dále. —

Z weřejných knihowen rakouského mocnářstwí mají swazků: Wídenská uniwersitetní 115066, pražská 101166, holomoucká 44353, lwowská 49020, milánská Brera 184393, benátská u sw. Marka 95961.

Biskup Selwyn je nyní jeden z nejznamenitějších misionářů w Nowozelandě a prawý obraz křesťanského apoštola. Někdy nemá ani jistého obydlí, a s holí w ruce, a často i s raneckem na zádech, s nímž časem i přes řeky plawe, putuje napořád po ostrowech, prohlíží štace, wyučuje, wyslejchá, ustanowuje učitele a kazatele a to wšecko tak prostě jako dítě.

Rychlí poslowé jsou holubi a přicházejí nyní we Francouzku zase do zwyku. Z Lutichu poslali nedáwno po parolodi sedm welkých klecí modrých holubů do Štrasburku — a odtamtud do Marseilu, kdež je za listowní holuby upotřebují. Wí se ze zkušenosti, že takowí holubi z Lutichu do Marseilu za 5 hodin doletěli, ačkoli ta cesta 200 hodin obnáší. Na takowé cesty dělají se wždy welké sázky.

Wčera po půl páté hodině přijel do dražního dwora pražského prwní tah parních strojů, „Prahy“ a „Holomouce,“ u slawném přiwítání Nejwyšších hostů J. C. K. Wýsosti Františka Karla a J. C. K. Wýsosti Palatina Uherského.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 101.
12. roční běh.

KWĚTY.

23. srpna
1845.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštownich ouřadů Rakouského mocnářstwí půlletně s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK

PRO

ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

Oda

na otewření holomoucko-pražské c. k. státní

ŽELEZNÉ DRÁHY

dne 20. srpna 1845.

Nowých diwů swět se rozprostírá
Před zrakem radostně planoucím,
A budoucnost krásná wšehomíra
Duchům zjewuje se žasnoucím,
A nabýwá nowých sil ta wíra
W srdci blaha lidu žádoucím:
Že po nowých brázdách Matky-země
Dál ku předu chwátá lidské plémě!

Wěru, bohowé se nowým sňatkem
Se stoletím naším spojili,
Aby zloboh nepřewrátil zpátkem,
Co dárcowé swětla stwořili.
I nastojte! po železu hladkém
Stroje letem blesku pádily,
Aby podrobenou k službě parou
Rozkypřily kůru země starou.

Na té půdě bohda omlazené
Bude zráti ducha osení,
Wědy w ouzkých jizbách zahrazené,
Wábné dary krásných umění,
Jako símě ptactwem roznesené
Pouště na oásy promění,
A řemesla prosté monopolu
O užitek podělí se spolu.

W naší wlasti, knížata kde plodnou
Druhdy brázdíwali roli swou,
Práce i mzda s rolníkem se shodnou,
Města a wsi zdárně pokwětou,
Koleje pak mocí hromoswodnou
Lichwu skoupých seypek pohnětou,
A krutého hrozná trýzeň hladu
Najde těchu z chlebodárných skladů.

Dítky wyšlé z lůna jedné matky,
Krwí pobratřené národy,
Kteréž jak korábu pozůstatky
Bouř rozmetla mořem neshody,
Zanedbané obnowí zas sňatky,
Poslechnouce hlasu přírody,
Jenž milostně swého k swému čítá,
I cizince jako bratra wítá.

Wnuci mužů těch, co na se třeli
W dlouhých wálkách ostrým železem,
Kowaný tuk země rozprostřeli
Dlouhotáhlým, walným řetězem,
Jenž budoucně obejme swět celý,
Swět, co w míru bude wítězem
A jen nepřítelem bude wálky
I nejdalší swé ukrátí dálky.

Kolem této oslawené hory,
Kdežto na tisíce Míšňanů
Kleslo Žižkowými pod prápory
Před branami statných Pražanů,
Teď se wine dálné od prostory
Mnoholičných spona občanů,
A ty stíny našich zbrojných dědů
Žasnou, že bez wálky jdeme k předu!

Owšem — boje nastaly nám jiné,
Ale wyšší, ale swětější,
W kterých bratrská krew nepoplyne
A meč nezwítězí ostřejší.
W říši duchů, neustále činné,
Můž jen zwítězit duch činnější,
Jenž odín jsa tělem národnosti,
W nowém čase w nowé skwí se cnosti.

Jak k panenským prsoum přitoulí se
Růže we sto listů rozwita,
Jak demantů welekrása rdí se
Po zlatém jsouc roumě rozlita:
Takto na Ewropy ňadrech skwí se
Česká země a z hor prokmitá.
Není diwu, že té wlasti cena
Nám tisíckrát byla zawiděna.

Weliké má wlast ta powolání —
A my welkou máme powinnost:
Bychom k předu spěli bez ustání
I předsudků swrhli ničemnost.
Kdo zůstane zpátky — ku pokání
Nebude snad míti času dost;
Parních strojů hwizd k činnosti pudí,
Kýž ospalce wšecky ze sna zbudí!

Prof. J. P. Koubek.

Lidské srdce.

(Dokončení.)

Jinoch prý má srdce nemocné nebo malomocné, neb jak to ten náš swět a lidé w něm chtějí, časem srdce láskou raněné, a tu se rád ohlídne po léčiwém aloe, kteréž we swé zahrádce pilně šetří a pěstuje. Jak známo, kwěte aloe ale jen jednou w několika letech, a w té požehnané době swolá neprozřetelný zahradník množstwí diwáků a po té weřejné wýstawě, kdež mnohý hejsek leckterou chybičku wystawěl, swěší uhranuté aloe smutně hlawinku a stoudně swůj panenský kwět w tajné pouzdro uschowá. — Jeho srdce je mezi wšemi srdcemi nejsrdečnější, skrz naskrz protkáwané dotýkanými amulety, přepásáno zázračnými škapulířemi a wyšňořeno pernikářskými cetkami wšelikého druhu. Ostatně prowádí srdce jinochowo největší úkol w zamilowaných psaních, na onom rejdišti a kolbišti zamilowaných pletek. Za nynějšího času býwají pohříchu jen tato psaní zamilowána!

Nyní přicházím, ač dosti ostýchawě na srdce panenské, neboť wěru to je cesta skluzká. Wšak já jsem si umínil srdečně mluwiti. Budu-li i teď srdečně mluwiti, skoro newím. Pakli to nebude srdečné, bude to aspoň prostosrdečné.

Srdce panenské je daguerotypní deska. Byť by se někdo jen z dálí okolo toho kouzelného zrcadýlka zakmitnul, již je w něm celý jak dlouhý tak široký wyobrazen. Srdce panenské je tlakoměr, který jen na proměnliwé počasí ukazuje. Trefně přirownal Rubeš srdce ženské k průchoditému domu; pohříchu jen, že si k průchoditým domům hejskowé za nestálého počasí zaměřují.

Srdce panenské je ouhledná kaplička na křížowé cestě wezdejšího žiwota, kterou milostiwá zakladatelkyně otewřenu nechává; čímž se někdy stáwá, že lehkomyslní wětroplachowé na swých powěstných dobrodružstwích swoje romanticko-hrdinská jména na zeď naškrábou — a toto přiwedlo zbožnou lidomilu na tu nešťastnou myšlénku, že swatyni k weřejné uctě odhodlanou několikráte do roku wybíliti dáwá.

Srdce panenské je kolowrátek s kukátkem, w němž se ty nejukrutnější wraždy ubohých mlaďátek t. j. srdéček, nawěžené stohy zlámaných štítů, hrdlem propadlých nápadníků, potrestaných Don Juanů a jiné přežalostiwé historie ukazují. Tento kolowrátek přitom tak pronikawě wřeští, až srdce w těle hopkuje, nepozorující noční přístrachowé před ním se míhají.

Srdce panenské je kouzelný prut, který z pustin ráje twoří, z lidí polowičné anděly; jen že se ten čarowný dar nesmí tuze často potřebowat, sice jeho diwotworná moc ochábne. A z takowého proutí pletou potom panny košíčky pro pány.

Do konce jinak wypadá to se srdcem starého mládence a staré panny. Přitom nemohu nepodotknouti, w jakowých znamenitých poměrech k swětu tyto dwě swětodějinné osoby stojí. Léta prožilá w strastech a slastech wšewládnoucí modly lásky nasadila okolo srdce jejich kamennou kůru jako wůkol starého wína, a tato známka ručí za jich kalost. Ostatně (což jen mimochodem řečeno) uloudila stará panna pokradí tolik ducha času mezi swými některejšími družkami, že sedí teď pěkně w koutě, kdežto se ony do něho teprwa chystají. Jednák mi srdce její připadá jako housle powěstného Dalibora, kterýž i o jedné struně hráwaje dosti soucitných posluchačů k wězení swému přilákal. Stará panna si připrawuje hrob pro swé srdéčko na několik let dříwe, jako prý si někteří poustewníci hrob swůj sami kopáwali.

Srdce wlastencowo má tu zwláštní cnost, že je mezi wšemi srdcemi největší, neboť prawý wlastenec, jak poddunajský slawík w Slávy dceři pěje, nosí w srdci celý národ. Srdce některých wlastenců — neprawím nadarmo některých, připomíná mne bezděky na cechowou matici, wylepenou tím nejstrakatějším quodlibetem z diwadelních náwěští, katalogů nowě wyšlých knih, tanečních pořádků, prošlých předplacenek, hieroglyfických šifer časopiseckých, besedních cukrowinek a krásných konwersačních floskulí.

Srdce wlastenky je český granát w ryzím zlatě zasazený, což ale jen kramářskou cenu, nikoli wšak cenu samého kamene zwyšuje.

Měl bych ještě o jiných srdcích něco powěděti, obáwám se wšak, že bych snad srdečně nemluwil. Jáť se spíše, d. p. pp., srdečně wyznati musím, že jsem při tom srdéčkowání se srdce tíži swrhnul, nebo abych srozumitelněji mluwil, že už na srdci nic nemám. „Co na srdci, to na jazyku“ to je má wěhlasná zásada. Licoměrníka od jakžiwa nenáwidím, zúmyslně lháti nechci ani neumím, a na srdci, jak jsem powídal, nic wíce nemám. —

Nemluwil-li jsem dnes ze srdce k srdci, mluwil jsem aspoň od srdce o srdcích; pakli mi ale přáno bylo srdečně před srdečnými posluchači mluwiti, buďtež ubezpečeni, že si příště i o mém wlastním srdci a to sice srdnatě a srdečně promluwím.

Otewření c. k. státní železné dráhy.

Z Prahy.

I.

Wěřím wám — wěřím, milý příteli, že jste nedočkawě zwědawý; to jsme my wšickni a lid náš nejwíce — to wíte. Tomu leží předewším starost o kousek toho wezdejšího žiwobytí na srdci a dělá mu zlé sny.

Lid — nejenom náš, ale po celém swětě — brojíwá proti každé nowotě, proti sebe menší oprawě. Jakž by tedy nemluwil proti tak ohromnému, tisíciletý zwyk zničujícímu podnikání, jenž tak náramné wýsledky přinesti slibuje — wýsledky to, kteréž lid srci ještě pochopiti nemůže. Dej Bůh, aby se mu brzy oči otewřely! Posud zdá se má je trochu přiwřené; bojí se drahoty, zkázy žiwnosti, nenahlížeje ono welké, tajuplné pohybowání ducha času, kteréž byť i někdy proudem wln swých břehy potrhalo, wesmíru přece jenom požehnání přináší.

Nyní by neškodilo, kdybychme měli dosti malou a welmi lacinou knížečku, ježto by celou bytost železných drah w prostých, ale důkladných slowech rozebrala, okazujíc její newyhnutelnou potřebu ohledem spojení s jinými i wlastními zeměmi a její důležité následky w oboru duševních a tělesních prospěchů. Čtenářowé Kodymowých zábaw budou o celé wěci bezpochyby již rozumně souditi.

Praha se chystala k otewření železné dráhy jako k welikému swátku. Mnohoslibné tušení hrálo již od delšího času w utrobách jejích, a dorůstalo tím wětšího stupně, čím wýše ta mohutná stawba před jejíma očima na rozsáhlé dražni wystupowala. Několik dní před samým otewřením panowala tu neobyčejná žiwost; ze rtů ke rtům přeletowaly rozmanité powěsti. Wšecko jewilo wroucího podílu w připrawách, ježto se k slawnému uwítání prwních hostů konaly.

Dne 19. srpna ráno wyjeli odtud naši páni zemští stawowé na pomezí české, aby tam uwítali Jeho c. k. Wýsost, arciwéwodu Františka Karla, přicházejícího we jmenu Jeho králowské Milosti — pak ostatní nejwyšší a wznešené hosti, jakož jsou wšickni státní a dworní důstojníci, wyslancowé, předstawení c. k. ouřadů a wojska, i representanti stawů, wesměs asi 400 osob, kteréž toho samého dne z Wídně wyjely a pod wečer u slawném přiwítání do Holomouce dorazily.

To byl jako radostný swatwečer před welikým swátkem, kterýž se měl příštího jitra zemi sesterské zabřesknouti!

Konečně se probudil toužebně očekáwaný den. Prwní jeho procitnutí bylo sice plačtiwé — pršelo a nebe bylo kolem zataženo. Později se ale wyjasnilo a slibowalo pěkný, pohodlný den. Wesele wlály na městských wěžích a na hřebenách dražních stawení praporce barwy císařské a obcí pražských.

Hned po poledni začalo se to po ulicích žiwě hemžiti a celé zástupy hrnuly se k branám — z části na hradby, wětším dílem ale za město. Do třech hodin nastawělo se podél celé dráhy od Žižkowa až k Wysočanům nesčíslných tisíců lidstwa — na Žižkowě stála hlawa nad hlawou, na temeně jeho řada děl, po hradbách to wypadalo jako na strakatých záhonech a přes oba dražní dwory táhly se dlouhou řadou městské gardy — pěchota, střelci a granátníci — wedle nich a za nimi černalo se ještě množstwí diwáků, a na zwláštních pawlanech lesknul se kwět spanilého swěta.

Na wnitřním dwoře shromáždili se přednostowé pražských měst, wysocí ouředníkowé a wznešení důstojníci — weškerá generalita.

Okolo půl páté hodiny zawzněla prwní rána z děla na wysokém Žižkowě — radostné zkřiknutí proletělo po celém množstwí, a po hlučném howoru nastalo okamžité ticho — doba napnuté zwědawosti. Wšem nám tlouklo srdce žiwěji.

Rána zwěstowala příjezd parowozu „Čechy," kterýž pak, weden od wrchního inženýra p. Pernera, za malou chwíli do prwního dražního dwora zašuměl — jakožto předchůdce welikébo, slawného tahu, jedoucího asi pět minut za ním.

A opět zawzněly hřímawé rány — a z dáli přinášel wítr hlučné pokřikowání jásajícího lidstwa, okolo jehož udiwených zraků nyní ten diwomocný welikán šumiwě letěl. I byl to w skutku welikolepý pohled na ty dwa mohutné parowozy, „Praha" a „Holomouc," ozdobené wěncemi a praporečkami — na ty dwa báchorkowité obry, ježto we swých šlépějích dlouhou řadu skwostných wozů, jako swé zmožené podrobence wlekli!

Od Běchowic a Hrdlořez přijížděli, silně oddychujíce, prudkým během až k patě starého Witkowa, ježto se asi we swých wnitřnostech otřásl, a při netušeném jindy hřmotu s podiwením swé stowěké oči otewřel. Odtud až k wysoké, pěkné bráně, postawené na počátku dražně a ozdobené nápisem: Wítejte nám! ulewili prudkosti a wjeli wolným, majestatním krokem na dwůr před hradbami, pak okolo wysoké piramidy, sestawené z weškerého nádobí, jehož k stawení železné dráhy potřebí, a ozdobené praporcem, okolo plných pawlanů, skrze řady městských gard na dwůr druhý a odtud do osobního, zelenými pletenci a znaky měst českých okrášleného loubí.

Přitom hrály hudební zbory městských gard národní hymnu, s wrchu houkaly hřmotné rány, z blízkých wěží zazníwalo slawné wyzwánění — wůkol rozléhali se nesčíslní hlasowé, jakož ozwěna přeplněných srdcí nad wznešeným diwadlem — s pawlanů wály šátky w rukou spanilé pleti, jakož i z oken přijíždějících wozů .... wšude se zjewil hluboký, wroucí dojem!!

Pod loubím wystoupily nejwyšší osoby, jakož i ostatní hosté z wozů, jsouce co nejuctiwěji witáni od ciwilních i wojenských autorit, přičemž městský přednosta jménem obce Jeho c. k. Wýsosti Fratiškowi Karlu nejhlubší úctu a díky projewil.

Odtud je rozwážely uchystané wozy dílem do hradu, dílem po městě do připrawených příbytků.

W 6 hodin počala se w zámku slawná, ku poctě wznešených hostů od měšťanstwa uchystaná hostina — a wečer byla na Žofině česká beseda. J. K.

Česká beseda. Dlouhé, skwostné pásmo slawností při otewření Holomoucko-pražské státní železné dráhy bylo takořka započato Českou besedou, která 20. srpna w sále Žofinském o sedmé hodině wečír držána byla. Četný wýbor, sestawen z učených, umělců, měšťanů, obchodníků, řemeslníků až na Katusického rolníka, wynakládal wšecku péči, aby památku tak slawného dne důstojně zaswětil. W pěkně ozdobeném sále byla mezi kwětinami postawena socha J. M. krále Ferdinanda a pod ní ležel český lew; okolo planuly na wysokých kandelabrech pyramidy swětel. We wedlejším, koberci wyloženém salonu wisela podobizna J. Wýs. arciwéwody Štěpána, a okolo táhly se podle stěn wkusně sestawené řady kwětin, kudy se lehkonohé žiwé kwítka do tajemné garderoby wznášely. Kapelní mistr Šťastný w čele hudebníků nowé městské gardy hrál, jako by čarowal; ale wšecka touha obrátila se ku wchodu, a očekáwala tam odtud wyplnění wroucí naděje. K desáté hodině přibýwalo wznešených hostů wždy wíc a wíce, uniformy se leskly ozdobou řádů a pentlí, a mezi urozenci wlasti naší stáli wznešení muži z blízkých a dalekých zemí. Konečně zahřměl zwuk bubnů a trub, a celé shromáždění wolalo jednohlasně „Sláwa mu!" a wítalo J. Wýsost arciwéwodu Františka Karla, který jsa prowázen od J. W. arciwéw. Štěpána a Karla Ferdinanda, wysoké šlechty a státních úřadníků, národní besedu

swou přítomností poctíti ráčil. Po hlučné intradě zpíwal se slawný sbor od F. L. Riegera, ku kterémuž hudbu složil náš wýtečný Jelen, pak následowal druhý sbor, po něm tančila se česká polka a záwěrek učinil třetí sbor, přednešený rowněž tak čistě a ohniwě jako oba předešlé. Ještě chwilku pobyli Nejwyšší hosté, činíce otázky k wýboru o wěcech národnosti naší se týkajících w jazyku českém, až konečně, projewiwše w témž jazyku swé Nejwyšší zalíbení sál opustili. Památka slawného wečera zachowá se na dlouhé časy w srdci wěrných Čechů. . —.

Z Prčice. (*J. E. arcibiskup Pištěk. Milosrdné sestry.*) W díle nejjižnějším kraje Berounského leží, asi 2 hodiny od c. k. linecké silnice, rozsáhlá kotlina, horami owěnčená a jako od jiného swěta oddělená. S potěšením patří oko na tuto krásnou krajinu, úrodnými polmi pokrytou a příwětiwými dědinami jakoby posetou. A wšak netoliko krásou přírody, i historickou znamenitostí sliné tato krajina. Tamto na wzdáleném obzoru, kdež kotlina nejwíce se šíří, strmí wysoký Chlumec, starodáwní to zámek, jakož i hlawní místo obšírného panstwí knížat z Lobkowic. W tutéž stranu leží nyní lesem porostlý wrch Zwěřinec, na němž jindy hrad Krakowec stáwal. Tuto w nejdolejším díle kotliny widěti w pěkném, nowějším slohu wystawěný, příwětiwý zámek Mitrowice, od starodáwna až do r. 1815. sídlo Wratislawů z Mitrowic, kterážto staročeská, již na začátku 14. století kwětoucí rytířská rodina, odtud jmeno i půwod swůj odwozuje. Dále opět leží pěkným mostem spojená městečka Sedlec a Prčice — ono známé již z wálek Husitských nešťastným osudem swým i swého pána Oldřicha Seziny z Ustí, za našich dnů (dne 2. srpna) opět neštěstím nawštíwené, an se 11 domů i s hospodářskými staweními kořistí ohně stalo. Nad jiné wšak znamenitější w dějepisu našem jest městečko Prčice, nyní wysoce urozenému pánu p. Wáclawowi rytíři z Eisensteinů přináležící. Zde totižto sídlel již w 12. století známý z historie wlastenské Wítek z Prčice (✝ 1194), onen slawný půwodce rodu Wítkowiců, majícího pětilistou růži we znaku, jehož wnuk Wok z Prčice, wystawěw mezi r. 1241. — 1246. hrad Rosenberg, zakladatelem oněch Rosenbergů se stal, kteří pak až do wymření (1611) nad ostatní šlechtu českou mocí i důstojností wynikali. Za našich časů stala se Prčice pamětihodnou, co rodní místo jeho Excellencí Nejdůstojnějšího Pána p. Fr. de Paula Pištka, primasa králowstwí haličského, arcibiskupa lwowského, a J. C. M. tajného rady, kterýžto se tu dne 6. dubna 1786 narodil. Chtěje pozůstawiti po sobě památku milé swé otčině položil wznešený tento muž již před dwěma roky na onom místě, kde jindy jeho otcowský dům stáwal, základ ku krásné budowě, která letošního roku s nemalým nákladem dokončena byla. Na den sw. Wawřince (dne 10. srpna), patrona chrámu Páně prčického, byl tento dům od důstojného pána kanowníka W. M. Pešiny u přítomnosti mnoha duchowních i swětských pánů hostů slawně poswěcen, a do něho čtyry sestry z řádu milosrdných sester uwedeny, jimž obstaráwání a obsluhowání nemocných swěřeno. Později má býti i několik chudobných osob, které tu swé zaopatření naleznou, w tento dobročinný ústaw přijato. Jelikož se tyto ctihodné sestry i cwičením děwčat zaměstnáwati budou, každý nahlídne, jaké dobrodiní z ústawu toho netoliko městečku, nýbrž i wůkolí wyplyne. Bůh žehnej za to šlechetnomyslnému, wznešenému p. zakladateli, kterýž i wzdálen od wlasti, krajany swé wždy w srdci má, a který sobě sám tak důstojný pomník postawil; jeho památka zůstane w srdcích jeho soukmenowců wěčně požehnána. P. A. W.

Z Berouna. (*Požár. — Diwadelní společnost p. Stránského.*) Dne 19. po třetí hodině na odpoledne wznikl na zdejším pražském předměstí, jinák Záwodí řečeném, oheň. Malé děti, zanechané od swých na poli pracujících rodičů doma, udělaly sobě u stodůlky oheň, chtíce prý brambory péci. Přiběhlí tři dospělí lidé mohli wzniklý oheň ještě několika konwemi wody ulíti, kdyby jí bylo práwě při ruce býwalo. Z nedostatku nádob počali oheň ušlapáwati a pokřik dělati; že ale Záwodští po polích pracowali, bylo w prwním okamžení jich wolání marné, a w několika minutách stála již celá chalupa a hned i druhá w plamenu. Zwonění na poplach w Berouně a wůkolních wesnicích mnoho lidí sem wybídlo. Nowý strach a křik nastal, když oheň náramným wětrem hnán, přes cestu na jiné doškami kryté stawení lítal a hned i hospoda a jiná stawení chytati se počala. Tisíce rukou ochotných sousedů — byliť zde z Králowa Dwora, z Karlowé Hutě, z Počáp, z Jarowa, Staré Hutě, z Tetína, Zdic, ze Zleiciny a jiných wíce, jimžto wšem díky wzdáti sluší — poštěstilo se, že hltawý žiwel w zuřiwosti swé byl zadržen, tak že wíce škoditi nemohl. — Neštěstí toto potkalo zase ty nejchudší, kteří ani proti ohni pojistiti se nemohli. Opět poznati můžeme, jak dobročinné by bylo, kdyby w každé osadě, kde opatrowna býti nemůže, malé dítky aspoň pod dohled nějaké již obstárlé osoby dány byly, o čemž již několikráte w těchto listech se mluwilo a pojednáwalo. Bídu těchto nešťastných pohořelců k srdci sobě wzaw p. Stránský, ředitel cestující diwadelní společnosti, zde od 17. t. m. ubytowaný, weřejně se prohlásil, že příští pátek t. j. dne 22. t. m. we prospěch těchto nuzáků, nemajících ani kam by hlawu ukryli, hráti bude; o kterémžto představení zwlášť, tak jako i o jiných zde w jazyku českém dáwaných wůbec později promluwiti neopomenu. Práwě co toto píši, odewzdal mi (w tomto okolí, ze Žebráka, Jachymowa a Nowé Hutě již co obratný herec a diwadelní ředitel) chwalně známý p. Stránský, náwěští, že dnes dáwati se bude: „Zrádce" od Štěpánka a: Das war ich! od Hutta. Mnoho zdaru tomuto dobročinnému řediteli! J. Přibík.

BESEDY.

Maďarský časopis „Nemzeti Ujsák" doporučuje mnemotechnické přednášky pana Picka tímto zwláštním způsobem: „U nás mají mnozí welmi špatnou paměť; doporučujem tedy předewším mnemotechnické přednášky wšem takowým pánům, kteří na swou wlast zapomínají, kterážto je žiwí; kteří chudého zemana, kterého ještě wčera objímali a líbali, po restauraci wíce znáti nechtějí — kteří někomu wděčností zawázáni jsou a mermomocí to w hlawě podržeti nemohou — wšem dlužníkům a směnkářům atd.

Direktor zpěwohry w Londýně zakoupil ústaw tento za 100.000 lib. šter. Kolik křiklawých mučíren mohl by to jinde zakoupit a obecenstwo od hulákání a řwání oswobodit!

Nowá kniha.

Národní báchorky a powěsti od Boženy Němcowé. Swazek II. w Praze, tisk a sklad Jar. Pospíšila 1845. Str. 130 we 16. Seš. za 10 kr. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 102.
12. roční běh.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

26. srpna
1845.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštownich oúřadů Rakouského mocnářstwí půlletně s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

Lesní tajemstwí.

Báchorka.

Za skwěle-jasného, letního jitra potkali se před několika sty lety w křiwokladských lesích dwa mládenci. Jeden přijížděl od wýchodu, druhý od západu. Jejich zwířata byla tak rozdílná jako jejich cesty. Jinoch od západu seděl na plawém, wesele hopkujícím koníku a pyšnil se welmi statně we strakatém rytířském kabátě pod biretem z čerweného aksamitu, s něhož dlouhé peří splýwalo; jinoch od wýchodu měl na sobě černou kápí beze wší okrasy, školácké roucho takowé též barwy, a jel na tichém, skromném mezku.

Když se mladý rytíř k pocestnému školáku zdélí koně přiblížil, zastawil swého plawého, pozdrawil mládence a řekl: Milý towaryši, já chtěl práwě s koně slezti a swou snídani držeti. Poněwadž ale k lásce, ku hře a ke kwasu dwa lidé náležejí, mají-li se tyto weselé wěci jak sluší dařiti: tedy se tě táži, nechtěl-li bysi také slezti a mým towaryšem býti? Twému šediwému bude sousto čerstwé trávy bezpochyby tak chutnati, jako mému plawému. Den bude horký — a naše zwířata potřebují trochu oddechu a posily.

Pocestnému školáku přišlo toto nawržení whod. Oba tedy slezli a rozhostili se wedle cesty do husté mateřídoušky a diwé dulenky, z nížto, jak si usedli, celé oblako líbé wůně wystupowalo, a na sto wčeliček, z práce wytržených bzučiwě wylítlo. Zbrojnoš, jedoucí za mladým rytířem na koni s těžkým nákladem, wzal nyní obě zwířata pod swou ochranu, podal swému pánu z waku láhew a číši, potom chléb a pečeni, sundal zwířatům udidla a pustil je, aby se okolo cesty napásly.

Pocestný žák sáhnul do kapsy swého pláště, ale wyndal ruku celý mrzutý a řekl: O mé wěčné roztržitosti! Tu jsem si dnes ráno w hospodě tak pěknou snídani přichystal a zawinul; muselo mi ale mezi tím něco jiného napadnouti, a w těch myšlénkách nechal jsem strawu ležeti.

Nehněte-li tě nic jiného, zwolal mladý rytíř — zde je dosti pro tebe, i pro mne. — Pak rozdělil swůj chléb i maso, naplnil číši a podal pokrm i nápoj nowému soudruhu. Přitom na něj bystřeji pohlídnul a takž učinil i druhý, a tuť wyklouzlo oběma s welikým podiwením hlasité zkřiknutí. — Nejsi ty.... nejsi ty? zwolali oba. — Arci že jsem Zbyněk Oustecký! řekl mladý rytíř. A já Petr z Podlesí, doložil druhý. Pak se začali objímati a radostí nad nenadálým shledáním newěděli ani co počíti.

Byli to dáwní soudruhowé při dětinských hrách, ježto se náhodou w křiwokladských lesích potkali. Otcowé jejich býwali také přátelé, synowé běhali spolu lesem, proháněli se po lukách, stokrát se za den hašteřili a stokrát se opět smířili. Mladý Petr býwal ale od jakžiwa tišší a zamyšlenější nežli jeho druh, kterému nic w hlawě zůstati nechtělo, než jména zbraní a jízdeckého náčiní. Konečně wyjewil Petr otci, že chce býti člowěkem učeným a odešel do Prahy k znamenitému mistrowi wšech umění, o němžto se i powěst roznášela, že je také w tajných uměních zaswěcen.

Mezi tím uplynul arci dlouhý čas, kdež jeden o druhém ničeho neslyšel. — Když se prwní náwal radosti poněkud utišil a snídaně se uklidila, ptal se rytíř žáka, jak se mu pořád wedlo?

Na to, milý příteli, mohu ti dáti welmi krátkou i welmi dlouhou odpowěd, řekl žák. Krátkou, když ti jen zewnitřní podobu a šupinu swého dosawadního žiwota wyobrazím; a dlouhou — o welmi dlouhou, kdybysi chtěl wnitřní jádro z této šupiny okusiti.

Aj, blázínku! zwolal rytíř, co to wedeš za podiwné řeči? Podej mi šupinu a kousek jádra, je-li celý ořech na jedno pojedení tuze weliký.

Tedy wěz, odwece druhý, že můj widitelný žiwot mezi úzkými břehy plynul. Já bydlil u tichých lidí w

malé, temné uličce w zadním stawení. Moje okna šla do zahrady, za jejížto stromy a křowinami u wážném pozadí wysoké zdě domu templářského se černaly. Byl jsem žiw o pouhé samotě a sám pro sebe, nezačínaje známost ani s měšťany, ani se žáky. A tak se událo, že jsem z celého welkého města nic nepoznal, než ulici od mého domečku až ku klášteru, kdež můj welký učitel přebýwal.

Akdyž jsem se pak zase do swé komůrky nawrátil a do půlnoci u lampy w samém učení a zpytowání probděl: pak jsem pohlédal z okna, abych si zapálené oči na temných hwězdnatých nebesích ochladil. Tu jsem wídal často w naprotějším stawení swětlo; při záři čerwenawých pochodní táhli tam rytíři w bílých pláštích swého řádu skrze dlouhé chodby, zmizeli mezi sloupením, a opět se zjewowali; až pak posléze w nejwzdálenějším koutě celého domu před okna opony se spustily, skrze jichž tenká místečka napotom ale přepodiwné swětlo se linulo, a za nimiž se wěci ozýwaly, sladce i děsiwě jako zapowězené žádosti nočnými temnostmi se prodírajíce.

Tak ubíhali moji dnowé, nepatrní z wenku, ale u wnitř jako skwělé slawnosti, plni diwů. Mistr mě wyznamenal brzo předewšemi žáky. Netrwalo dlouho, a já pozorowal, že předemnou jistá slowa s obzwláštním důrazem pronášel — slowa, kteráž jiným jako nepatrná proklouzla, mne ale na tajemné spojení wšeho lidského wědění a na jistý, hluboko w temné mlčenliwosti rostoucí obecný kořen onoho welkého stromu poukazowala, jenžto nad námi w jasné záři swé mohutné ratolesti jakož hwězdářstwí, měřictwí, počtářstwí, mluwnictwí a řečnictwí rozkládal. Oči jeho spočíwaly na mně při takowých slowech welmi pronikawě, a zraky moje mu wěštily, že we mně hluboké toužení po největších pokladech ducha swého roznítil.

(*Pokračowaní.*)

Český jazyk — moje škoda.

(*Pokračowání.*)

Já se třásl na celém těle — bázní a jakousi radostí. Srdce mi klepalo tak silně, že mi diw z prsou newyskočilo. Byloť mi w té chwili, jako bych se měl wzchopit a přikročit a starému paragrafu se wyzradit. Ale s jiné strany šeptal zase we mně hlas: „Neprozrazuj se!“ a já mlčel — já se ani nepohnul.

„Kdo pak je tohle?“ ptal se konečně doktor staré Báry.

„To je čtyrnedělní medwěd, učená hlawo!“ ozwal se Makotrus we swém rozmaru — „jen že se mu houně trochu připražila, že wypadá jako ostříhaný pekelný pes. Jen zaplať, egyptský mudrci, a já ti wyswětlím—“

„Posweť si do huby a sedni ke stolu!“ wskočila mu Bára do řeči, mrštíc po něm blýskawýma očima; pak se obrátila k starému adwokátowi. „To je mladý Mouřenín, wzácný pane — nejdražší kus w našem kabinetě. Šťastnou náhodou jsme ho dostali z welké.... ale pro takowé pány není to nic wzácného.... to je pouze pro lid wenkowský, kterýž nemíwá příležitosi takowé rarităty widěti....“

S těmi slowy přitočila se k samému pláštíku, a chtěla mu wzíti swíčku. On se ale uhnul, přistoupil ke mně, poswítil mi do twáří a wjel mi prstami do wlasů.

„To je tedy mladý Mouřenín?“ ptal se potom Báry — a té se uzdál hlas otázky jeho býti tak podezřelý, že nemohla podle chuti odpowědít.

„Náš principál to wí,“ řekla, chtic se prawdě wyhnouti.

„Já to wím také,“ řekl doktor určitě. „To není Mouřenín — ale wy jste podwodníci.“

S těmi slowy nawrátil se chladně ke stolu a postawil na něj swícen tak lhostejně, jako by stál we swé písárně.

„Wzácný pane!“ ozwala se Bára trochu wřeleji. „Nedělejte nám křiwdu!“

„Wy jste podwodníci,“ opakowal paragraf. „To není Mouřenín — to není Indiánka. Zejtra se dowíme, kdo jsou.“

„I bodejž do tebe z čista jasna deset tisíc blesků, aby ti mozek wypálily...!“ rozkřikl se Makotrus.

„Zejtra se dowíme, kdo tyhle děti jsou,“ opětowal pláštík poněkud důrazněji. „A ty pojď nyní domů!“ doložil k bratrowi — „ať spolu promluwíme, co nemusí každé ucho slyšet. Nezdržuj mne. Nejsem přítel dlouhých okolků. Rád bych jel w noci ještě dál; jen co udělám zpráwu k ouřadu stran těchto dětí.“

„Ale, urozený pane!“ začala nyní stará prosebným tónem — „my jsme poctiwí lidé a nikomu neškodíme. Co wám to pomůže, budemo-li se muset na ouřadě blejskat? Prosím poníženě....“

„Drž hubu, stará kachno!“ zahřměl nyní Makotrus. „Snad bysi nechtěla před tím šediwým jezewcem plačtiwé žalmy odříkáwat? Hrom a peklo — ouřad! Co je to ouřad, kde je Makotrusůw gabinet? Neplatím swou daň? Nejsem....“

„Nekřič, milý příteli — nekřič, abysi mohl zejtra bez chraptění odpowídati!“ přetrhnul mu starý adwokat pásmo dalších slow. Potom pokynul hlawou na bratra,

řekl: „Pojď!“ otewřel dwéře do kořan, aby widěl na cestu a šel wolným krokem ze sálu.
(*Pokračowání.*)

Otewření c. k. státní železné dráhy.

Z Prahy.

II.

Spanilé jitro wywábilo nás druhý den na dražeň k nowé slawnosti.

Pohodlně prohlídli jsme si to náramné prostranstwí a wešká jeho stawení — nákladné budowy w čele a po straně, ty široké loubí, stáje a sklady, ohledali mohutný parostroj „Čechy,“ dnés ku swěcení přichystaný, a nádherný wůz c. k. dworu, na němžto wčera Nejwyšší hosté přijeli. Tento wůz je znamenité dílo wídeňské fabriky, plno krásné ozdoby a rozkošného pohodlí. Záležíť ze třech oddílů — a w prwním nalezají se zase dwě zwláštní, polowic oddílu zajímající, draze wyšperkowané a zrcadly opatřené komnaty. Prostřední oddělení leskne se bílou těžkou hedbáwnou tkaninou a samým zlatem, jehož wůbec na celém woze nešetřino.

Na wnitřním dwoře byl postawen oltář k nastáwajícím obřadům při swěcení dražně,* a naproti němu na pawlaně uprawena ouhledná lóže pro nejwyšší osoby.

---

* — nebo-li dražínu, jakž píše jiný wážený referent, jehož zpráwu ale pro obmezenost místa podati nemůžeme. Zastáwáť užíwání názwu dražín následujícími slowy. Red.

Píšeme dražín, poněwadž se nám tento název wěci lépe přislušeti zdá než od některých užíwaný wýraz dražeň. Dražín je zajisté místo obsahující w prostoře obmezené a zatýněné wšecky budowy k wodbě železnice dle okolnosti krajiny potřebné, a jeho prostranstwí je wždy as tak welké jako u dwora neb hradu nějakého, u nás pak w Praze tak weliké, že by se celé město w něm srownati dalo. Slušno se tedy nazýwá „dražním dworem“ a má-li se jedním slowem po česku jmenowati, musí koncowka takowá býti, jaká místo neb dwůr znamená. Naše jména místní wycházejí mimo formu patronymickou „ice“ nejwíce na ín nebo ow. W Šumawského pilně pracowaném slowníku nalézáme drahow; to wšak je forma mužská, neb ji má wždy při jménech mužských — od Beneše Benešow od Mikuláše Mikulow atd. Při názwech místních, odwozených od jmen ženských míwáme formu ín — Tetin hrad je Tetín, Jitčin týn je Jičín, dwůr Libuši patřící Libín, a následowně dwůr dráze patřící dražín, při čemž si dobře dráhu co moralní osobu pomysliti můžeme. Ostatně máme jmen místních ukončujících se na ín — jako Kolín, Merklín, Hradešín, Loučín weliké množstwí. Konečně znamená wýchod tento také místo pro scházení a spojowání nějaké, jako w slowech krawín, owčín atd. Wýchod eň ale znamená nejčastěji buď děj nějaký nebo wýsledek jeho — duševní nebo tělesní staw nějaký, neb wlastnost na některé wěci, tak máme: báseň, bázeň, žeň, píseň, wášeň, wýheň, wýchopeň (hnětinka neb koláč), kázeň, lázeň, strázeň, tíseň, plzeň, powodeň, plíseň, zeleň, čerweň, žízeň, zízeň (ouroda), přízeň, roweň (nemá sobě roweň neb rowni) prohlubeň, sázeň (die Klafter) roubeň (der Brunnenkasten). Každý filolog český mi přiswědčí, že tato koncowka neznamená nikdež nějaké wětší rozsáhlejší místo, a jestli že kde znamená místo, je zajisté buď wěc, a nebo je pojem již přenešený, jako u slowa roweň, kde půwodně wlastnost znamená jako zeleň a plíseň — a nebo w slowě lázeň (od líti), kdežto se pro místo ne singular ale plural užíwá. Není tedy w koncowce této pojem místnosti aspoň nikdé přewládající a charakterisující. Nám pak musí welmi na tom záležeti, aby se koncowky w nowých slowech wždy w tom smyslu braly, kterýž je charakterisuje, poněwadž nám koncowky nahražují složená slowa Němců. Tak nám znamená koncowka ow wždy náčiní nějaké — iště místo kde se něco nalézá neb děje, árna místo kde se něco hotowí neb připrawuje, a bylo by to kažení řeči a schopnosti její, kdybychom koncowky takto užíwáním ustanowené w jiném smyslu užíwati a splésti chtěli. R...r.

Brzo naplnili se hradby směsicí swědawých diwáků — na pawlanech rozkwětly záhony spanilých kwětin, paní a slečen — po dwoře rozpnuly se pěknými řadami městské gardy.

Po dewáté zawzněla hlučnou hudbou národní hymna, oznamujíc příchod J. Wýs. arcikníže Františka Karla, Štěpána, wznešeného otce Jeho a wšech ostatních nejwyšších a wysokých hostů k položení základního kamene na předsíni welkého, pobočního stawení, w němžto se budou pocestné přijímat. U wchodu k této welikolepé síni byly Nejwyšší osoby uwítány od hlawního ředitelstwa státních železnic, jeho úředníků, jakož i od samých stawitelů a podnikačů. K církewnímu obřadu byl tu J. M. kníže pražský arcibiskup w čele kanowníků hradu pražského.

Nyní četl wrchní inženýr p. Jüngling listinu o početí a dokončení celého podnikání, kterouž pak wšecky přítomné nejwyšší osoby, wznešení hosté jakož i sami stawitelowé podepsali; — na to byla schowána do olowěného pouzdra s některými wěcmi na památku — mezi nimiž se také česká báseň od prof. Koubka nacházela, kterouž později w mnohých wýtiscích i mezi obecenstwo rozdáwali.

Pouzdro s památními wěcmi, bywši od knížete arcibiskupa požehnáno, uložilo se do wyhlubeného základního kamene, jehož otwor se pak zwláštní památní deskou přiklopil, a J. Wýs. arciwéwodu Františku Karlowi dodalo se stříbrné kladiwo, jímžto on pak třikráte na desku udeřiw, a dále je také ostatním wznešeným hostům podal, aby učinili to samé.

Po skončení této ceremonie odebraly se wšechny přítomné Nejwyšší osoby a wznešení hosté u slawném průwodu pod ozdobeným loubím na dražní dwůr dílem k oltáři — dílem do lóže a wůkol ní na pawlan. Hudební sbory hrály zase národní hymnu, na Žižkowě houkaly děla a nad hlawami lesklo se jasné slunce, rozléwajíc paprsky swé po pestrém množstwí rozličných ouředních a wojenských odewů, řádů, hwězd a křížů.

W tu chwíli přijel také z dworu zewnějšího ozdobený parowůz „Čechy“, wleka za sebou wozy wšech třech tříd i nádherný císařský, a byl od J. M. knížete arcibiskupa i s dražní wyswěcen. Přitom zaznívala od hlučného sboru přednešená antifona od J. N. Škroupa a konečně slawné Te Deum laudamus od Witáska.

Po těchto obřadech wrátil se slawný průwod zase na předsíň — a po jeho šlápějích rozlilo se mnohobarewné množstwí shromážděného lidu u zbožně-radostném pohnutí. J. K.

O poledních 21. srpna šli jsme do stawowského diwadla *k hudební slawnosti*, při kteréž národnost naše w prwní polowici dobrým wýborem zastoupena byla. Aby se welké množstwí hudebníků stawowské opery, Žofínské akademie a jednoty Cecilianské a mnohých jiných z ochoty přibylých směstnati mohlo, bylo jewiště s orchestrem spojeno. Dworní lože byla českými barwami skwostně okrášlena, a zewnější prostora hojně oswětlena. Jak J. Wýs. arciw. František Karel s arciwéwodou Štěpánem a Karlem Ferdinandem do lože wstoupili, uwítalo je obecenstwo hlučným woláním a slawnými intra-

dami, a brzy na to počala koncertní awertura od J. F. Kittla. Líbezné andante má se k alegru jako ranní sen k dennímu žiwotu; skladba ta ne tak imposantní, jako slično pěkná žádá šetření wšech odstínů, což wedením Fr. Škroupa docíleno bylo. Kytice z Králodworského rukopisu s hudbou od Tomáška, a „Kde domow můj" od Tyla s hudbou od Fr. Škroupa, jsou jako dwa tóny dwou žiwotů našich, které by rádi w čistý jasný souzwuk splynuly; prwní přednášela p. Podhorská s newýslownou něžností, jaká jen w písni samé leží, a druhou p. Strakatý s tak hlubokým citem, že smysl slowa w tónu samém se chwěl, a pohnutí obecenstwa patrně se projewilo, k čemuž nemálo přispělo, že skladatel tenkráte k písni průwod pro celý orchestr s obligatními houslemi připojil, na které prof. Mildner wýborně hral. Mezi oběma písněma zpíwal se příjemný mužský sbor od J. N. Škroupa: „Znáte-li zem tak rozkošnou." — Pro druhé oddělení sepsal prof. W. A. Swoboda kantatu „Požehnání českých hor" a W. H. Veit složil k ní hudbu. Obsah slow je oslawa železa, kowu tak důležitého a wěru nad zlato a stříbro dražšího, jehož příroda wlastí naší hojné lože do lůna skryla. Každé dílo Veitowo je krok dále k oslawení jeho jmena. Rozmanitost momentů, které skladatel rukou swou ozdobně a uměle w pěkný celek spojil, dodáwá práci té žiwého půwabu a činí ji wzorem stálého postupu, který od počátku až ku konci, w ladném přibýwání poutá a sluchu lahodí. We sborech panuje lepá síla a wznešenost, i to tajemnostné chwění podzemních duchů; chorální záwěrek jednohlasého sboru po arietce dojal tak mocně, jako kawatina a čtwerozpěw před záwěrečním sborem, který fugou končí. Celá kantata byla od obecenstwa s enthusiasmem přijata a od hudebníků s láskou prowedena, čehož důkazem jest prowození samo, před nímžto jediná toliko zkouška držána byla. Veit dirigowal osobně, a oswědčil se co wýborný ředitel, jakých nazbyt nebýwá. Solowé party zastáwala p. Podhorská, p. Engstowá, pp. Strakatý a Emminger. Panně Engstowé budiž to dobrým proroctwím, že w službě tak přísného a swědomitého umělce, jako je Veit, prwní triumf slawila. Ráz hlasu jejího (polosopran) je čistý, urownaný a newýslowně dojemný, jímž ona od piana až k silnému forte stejně wládne. W kavatině přednášela mladá zpěwkyně (ona wystoupí teprw za rok ze zdejšího koserwatoria) s plnocitným wýrazem, a byla, jakož i na jiných místech, hlasitou pochwalou poctěna. Jména ostatních osob ručí sama sebou za dobré prowedení. Wýtečné sbory řídil Škroup mladší a orchester prof. Mildner. Při odchodu N. Wýsosti wolalo obecenstwo opět „Vivat," a sotwa že se utišilo, zawzněl hřmotný potlesk umělci skladateli, a wolání „Veit" nepřestalo dříwe, až se týž před obecenstwem uklonil. „Zdař Bůh!" * *

České diwadlo. K rozmnožení chystaných slawností — a zwláště k potěšení hostů, kteří tuty dny Prahu naši z krajů českých nawštíwili, hrálo se také české diwadlo. Dne 21. prowozowala se tady oblíbená Spohrowa zpěwohra: „Jesonda," jsoucí téměř naskrze nowě obsazena. Některá čísla, na př. Tristanowa romance a dwouzpěw mezi Jesondou a Amazili nabyla zasloužené pochwaly; jiná zase, ježto při dobrém prowození žiwého dojemu se minouti nemohou, odešla welmi chladně — jako: dwouzpěw mezi Amazili a Nadorim, arci jen winou tohoto nad uwěření chladného bramína.

Bál w králowském hradě. Sotwa že jsme z českého diwadla přišli, již nám bylo spěchati s oděwem do slawného bálu, jejž téhož wečera wýbor zdejšího kupectwa uspořádal, kterémuž wše ta od slawného magistrátu na starost dána byla. Již před šestou hodinou začaly wozy bálečníkůw do hradu wjížděti, a okolo sedmé byl po celém městě jeden rachot wozů ku starým Hradčanům uhánějících. Zdálo se jako kdyby se tato historická, nyní po wšechen čas tak opuštěná půda aspoň na chwíli k oslawě Rudolfowých dob nawrátiti chtěla. U wchodu wítal hosty wýbor mladšího kupectwa, jenž byl udržowání pořádku w tancích na sebe wzal. Wcházeli jsme do sálu dlouhou chodbou rozmanitým zahradním křowím po obou stranách ozdobenou, kterouž wedle dámských toalet welmi příwětiwě dekorowaných k nejkrásnějším přímětům plesu toho počítáme, jelikož wšem, kdožkoli we žhoucí temperatuře naplněných sálů po wolnějším wzduchu zatoužili, mírný, blahodějný chládek a w nepřetrženém pořadí jižních rostlin jako w chodbě zahradní po měkých kobercích welepříjemnou procházku poskytowala. Oba sálowé, německý i španělský, planuli takořka leskem swětel, jenž se bylo po wšech stěnách až do stropu rozprchlo. Zwláště tento druhý sál dojímal způsobem téměř kouzelným, jelikož zrcadla, jimiž jedna strana jeho wyložena, jasný obraz celé nádhernou rozmanitostí se skwoucí společnosti w odblesku nesčíslných swětel podáwajíce wšecko jako zdwojnásobowaly, tak že se sál ten, kterýž je již beztoho největším w Praze, nekonečným býti widěl. Báječné paláce wil sotwa wětší jasnosti se mohou zářiti jako ten sál toho wečera. Na dolení straně sálu naproti obrazu Zeměpána, jenž pod nebesy čelo sálu zaujímal, pleskal u prostřed wysokého bujného křowí wodotrysk a nad ním roznášeli se po sále weselí zwukowé hudby, na jichžto wlnách se houpaly kolem sotwa přehlídnutelným krasawice naše jako w zahradě Krakonošowě kwětiny, kouzelným slowem jeho oživené. Co tu bylo blesknawých kamenů a ještě blesknawějších očí! Co různobarwých newídaných uniform wojenských i ciwilních! Chladný rusowlasý Albion a ohňozraká Italie, žiwá, wždy kypící Francie i řádohojná Rusie — wšecky kraje swěta byly poslaly representanty swé a wšecky téměř jazyky Ewropské ozýwaly se zde w přátelské swornosti wedle sebe, mezi nimiž také a zajisté neposlední drahý náš wlastenský. Jeho C. K. Wýsosti arciknížata František Karel, Štěpán a Karel Ferdinand poctili také tento bál swou přítomností a setrwali nějaký čas w lůně společnosti, kteréž w tu dobu, an tu wedle Jich Wýsostí tak mnozí mužowé toga sagoque incliti rozličných národů stáli, wrchol skwělosti swé dosáhla. Tancowalo se w obou sálech, a w každém hrála kapela hudební jednoho pěšího pluku zdejší posádky. — Oba tyto sály spojuje jediná komnata — kdežto byla hojně opatřená kredence. Mohlo by se říci rozpojuje — neboť tu bylo těžko prodrati se z jednoho sálu do druhého touto úžinou, kdežto se ku zřídlům cukrářských sladkostí, s dychtiwostí zajisté wětší než kdyby to byly sami pramenowé moudrosti, tak mnozí žížniwci dobýwali a nemohouce se jich nikterakž dotříti, Tantalowa muka snášeli. Nenapadlit zajisté Francouzi u wětším tlaku a zmatku na led Bereziny, jako tuto hosté z obou sálů na led cukrářů. Šťastnou náhodou nepřišel nikdo k ourazu — a wšickni hosté rozcházeli se po půlnoci šťastně a wesele, neboť již o dwou hodinách hudba přestala. Nelze nám množstwí hostů určitě udati, ale soudě dle množstwí wozů, jichž toho wečera bez mála půl osma sta do hradu wjelo, muselo jich býti přes dwa tisíce.

S.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 103.
12. roční běh.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

29. srpna
1845.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštownich ouřadů Rakouského mocnářstwí půlletně s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

Lesní tajemstwí.

(*Pokračowání.*)

A tak se pomalu událo, že se stal ze mne důwěrník jeho tajné dílny a učedník, kterýž měl po něm část jeho welké hřiwny jakož drahou pozůstalost děditi. Jeť jenom jedna dřeň čili tuk nebo materie wšech wěcí, kteráž tuto w kowech těžce leží a wáží, tamto w ohebné rostlině, w létawém ptáku od prajádra se odloupnouti namáhá. Wšecko se mění a přewléká w jiné twářnosti; Bůh působí a twoří sice w přírodě, ale příroda působí a twoří také sama pro sebe, a kdo je mistrem jejích prawých sil, může w nich i prawý a samostatný žiwot zbuditi, tak sice, že se jich od Boha spoutané oudy k newídanému a cele nowému pohybowání rozwinou.

Můj wznešený mistr uwedl mě jistou rukou k pramenu, z něhož se ona dřeň wšech wěcí prýští. I smočil jsem do něho prsty swé, a smyslowé moji naplnili se nadpozemským, nadlidským widěním. Od té chwíle sedali jsme spolu w jeho sazowité dílně a pohlíželi do plamenů w kamnech; on zpředu na nízké stoličce, já za ním se krče, pewně se k němu tiskna a uhlí nebo kowy mu podáwaje, kteréž on lewicí do kotlíku házel, prawicí mě laskawě k swému srdci wina. Tuť se kowy bránily, soly a kyseliny sičely, jako w pewné twrzi chtěl se mocný panowník, wládnoucí weškerým swětem, uprostřed ostrohraných hlatí hájiti; hněwiwě rozpálili se jeho čerwení, modří a zelení manowé a napínali proti nám swé žhoucí oštěpy; ale my zlomili zbraň jejich, přemohli bojowníky a ze škwarowých zřícenin wzdal se nám leskuplný panowník u weliké pokoře. Zlato samo o sobě nemá žádné ceny pro toho, kdož swé srdce na wěci pozemské neupíná; ale tento nejdražší a nejskwostnější dar přírody we wšem a wšudy, i w těch nejmenších a nejnepatrnějších wěcech poznati a postihnouti — to má pro moudrého člowěka cenu wysokou.

Jindy okazowaly nám hwězdy swé běhy a kruhy, ježto se jako události odtrhují a na zem padají; a nebo se nám objewilo příbuzenstwí mezi zwuky a počty, okazujíce úwazky, ježto žádný jazyk newyslowí, a které se jen zase w počtech a we zwucích zjewují.

O to byly blažené, míruplné doby — ty doby jasného rozumění a poutí skrze wnitřní síně palácu, na jehož kowowou bránu jiní darmo potloukají! Konečně —

Jako by byl ze swého nadšení náhle wystřízliwěl, umlknul pocestný žák, jehož rtowé se mezi wyprawowáním byli do temna začerwenali, napořád wíc a wíc se rozněcujíce, a jehož oči podiwným ohněm se blýskaly. Rytíř čekal darmo na dokončení slow, a řekl posléze k příteli: Nu? Konečně — ?

Konečně — doložil žák nuceně lhostejnými slowy — museli jsme se rozloučiti, byť i na krátký čas. Wznešený můj učitel posílá mě do Řezna, abych nahlídnul do jistých písemností w tamějším klášteře, kdež byl dříwe mnohá léta tráwil. Pak se k němu zas nawrátím a dá-li se, ztráwím po boku jeho dny žiwota swého.

Mladý rytíř nakapal zbytek wína do číše, podíwal se do ní a wsrknul nápoj o mnoho powážliwěji, nežli byl dříwe činil. — Tys mi tu powěděl přepodiwné wěci, začal po krátkém zamlčení; wěci, do kterých se hoditi neumím. Mně se zdá ten celý boží swět býti tak pěkně ozdobený, že by mi to pražádné potěšení neučinilo, kdybych měl jeho milo-spanilý záwoj shrnouti a jakož prawíš, do wnitřností wšeho stwoření nahlídnouti. Ňebe se modrá, hwězdy swítí, hwozd šumí, biliny líbě páchnou — a práwě tato modrost, toto switění, ten šum a to páchnutí je to nejkrásnější, tak že se za tím nic krásnějšího ukrýwati nemůže. Nehněwej se; ale já ti twé tajné umění nezáwidím. Twoje twáře jsou celé bledé a přepadlé.

Každému jest wykázána cesta jiná, jednomu ta, druhému ona, odwece na to žák. Žiwot nezáleží we skoku a běhu krwe; bílýť je mramor a mramorowé

býwají stěny, mezi nimiž podoby bohů stáwají. — Ale dosti o tom, a nyní o tobě. Cos tropil od těch časů, co jsme se newiděli?

Ach! zwolal mladý rytíř Zbyněk u swé celé weselosti — o tom se dá málo powídat. Já sedal na koně a opět slezal, jezdil jsem po swětě, zlomil na kolbišti mnohé kopí, dobyl mnohou odměnu, mnohou jsem také nedostal, a pohleděl mnohé milostné ženě do očí. Jméno swé umím podepsati, jablko swého meče přitisknu wedle toho do wosku, pak umím píseň udělati. Služby panošské jsem odbyl a w naší králowské Praze byl jsem za rytíře pasowán. Teď jedu z daleké Mohuče, kdežto byl císař welikou turnaj wystrojil — a rownou cestou mířím ku Praze, kdež bezpochyby něco podobného naleznu, čím se rytířská mysl wyrazí.

Pocestný žák pohleděl na wýšku slunce a řekl: Je to smutná wěc, že se po tomto srdečném shledání tak záhy opět rozejíti musíme!

Pojď semnou do Prahy! zwolal druhý, přitom wyskočil a hleděl na žáka w podiwném pohnutí, spolu se laskawě usmíwaje. Nech škaredého Řezna, kláštera i písemností. Wyjasni twáře mezi weselými towaryši u stolu při plné číši anebo po boku milostných děwčat; nech si uši zwukem píšťal a houslí propláchnouti po smutných hodinkách templářů, kteréž beztoho celý křesťanský swět za zlé kacíře a modloslužebníky drží. Pojď semnou, pojď, můj milý Petře.

Poslední slowa řekl již na sedle. Přitom wztáhl prosebně ruku po příteli. Tento se ale uchýlil na stranu a wztáhl ruku odpírawě nazpět.

(*Pokračowání.*)

Český jazyk — moje škoda.

(*Pokračowání.*)

Na předsíni se ještě jednou zastawil a obrátil swé twáře po kantorowi.

„Powídal jsem, abysi šel domů!“ řekl přísně, a upřel na něj oči tak pronikawě, že se mu za obroubenýma sklíčkama jako dwě uhlí swítila.

„Jděte, milý pane, jděte!“ začala nyní také Bára wzdorného oprawowatele českých hlaholů prositi — „aby se wzácný pán daremně nehoršil. Wždyť se to dlouho nezdrží,“ doložila šeptmo — „jak sám powídá; a pak nás můžete zase nawštíwit a s principálem nebo semnou o naší Indiánce pojednat.“

Starý zakýwal na to hlawou jaksi powděčně. — „Tak, tak, milá osobo,“ řekl také pošeptmu — „tak býwali Slowané od wěčných časů, powolní, mírumilowní, národ holubičí. Já nyní půjdu, abych odbyl člowěka, kterýž mi jeden z nejkrásnějších wečerů žiwota mého pokazil — a zejtra si nahradíme, co jsme dnes promeškali.“

Na to pozdrawil ještě Makotrusa a odešel za nedočkawým paragrafem. Stará jim swítila se schodů.

V.

Wyslejchání a welká rada.

Když se Bára nawrátila, seděl Makotrus pohodlně u stolu, maje bradu na obou dlaních složenu a lokte o stůl opřeny. Mezi nimi houpala se mu dýmka s dlouhou trubicí.

Stará hodila newrle swícen na stůl, postawila se před principála a podepřela si boky.

„Máš ji zase — máš?“ začala pak hněwiwě syčeti. „Koukal jsi celého půldne do flašky, až ti tam oči uwázly, a za očima rozum. Při druhé konwici už newědět, co z huby utíká! Nemohl jsi s tím člowěkem moudřeji a zdwořileji rozpráwět? Slyšel jsi, co powídal o podwodnících a ouřadě?“

„Blázni byli, kerdy měli!“ chechtal se Makotrus, přitíraje si weliké swé kniry. „Já jsem pán a nebojím se ouřadů celého swěta! Já jsem —“

„Ožralec, darebný tlampač a hloupý tlachuba, s kterým není žádné pořízení — a kdyby nebylo mne, chodili bychme již s mošnou po swětě. S tím klukem budeme mít nejwětší mrzutosti!“

„Já ho zabiju — zatra....“

„Drž hubu!“ zkřikla stará a udeřila pěstí na stůl — „drž hubu a seber zbytky swých smyslů dohromady, můžeš-li. Chceš počkat, až jestli nás ten lakotný adwokát skutečně udá?“

„Ať se opowáží! já ho zabiju!“

„I tedy jdi do horoucí....!“ zahlela stará hněwiwým brumláním, obrátila se od něho a šla ze dweří. Skoro na prahu zkřikla na Turka. Turek se hnul, zahrnul ocasem, ale neměl ještě chuti semnou se rozloučit. Já mu ale poklepal na hřbet, pozbudil ho jednoduchým: „Alou, Turku — alou!“ a Turek byl skokem ze dweří.

Makotrus mezi tím pořád mumlal: „Já ho zabiju!“ — ale nehnul se ani z místa, a jenom ruka jeho měla s konwicí co dělat.

„Neudělá mi nic?“ ptal jsem se bázliwě Petronky.

„Neboj se,“ pošeptala mi ona — „to je jeho nejslabší hodina. Teď je napolo opilý, a to ho může owce zastrašit. Hůř to býwá arci, když se docela opije — pak s ním není k wydržení; ale tomu Bára zabrání. Dosawáde nedostane teď už ani krapet do huby.“

Když se stará zase nawrátila, přiwedla s sebou domácí děwečku, a ta wlekla za sebou dwě otepě slámy — s třetí se přiškrábala později. Z toho se dělalo stlání pro nás čtyry osoby.

„Dělej, starý — dělej!“ pobízela Bára Makotrusa —„ať se natáhneš. Musíme časně wstáwat. Teď se nedá s tebou mluwit.“

„Že nedá, stará sůwo?“ zasmál se Makotrus. „I dá — jen mluw a nalej, abych mohl odpowídat. Při diškursu wysíchá krk jako holinka na poledním slunci.“

A s těmi slowy jí strkal konwici. Stará ji owšem wzala, ale dala také odnest, a nutila ho zase, aby se položil. Makotrus mumlal — mumlal, ale nechal si říct, a nežli minulo čtwrt hodiny, ležel — w limbu. Chrápal, jako když se píla na suk dostane.

(*Pokračowání.*)

Otewření c. k. státní železné dráhy.

Z Prahy.

III.

Dne 22. srpna za jasného jitra rozprostřelo weškeré zdejší wojsko swé řady po rowině u domu wysloužilců, očekáwajíc příchod nyní tu meškajících Nejwyšších osob k weliké přehlídce.

J. c. k. Wysost arcikníže palatin projewil zwláštní spokojenost nad swým plukem husarů, a ráčil každému weteránu, od strážmistra dolů počítaje, plat doživotní zdwojnásobiti.

Okolo desáté hodiny odebrali se wšechny Nejwyšší osoby ku kladení a swěcení základního kamene k pomníku císaře Františka na pěknou, bujně mladistwým stromořadím ozdobenou nábřeží, kdež je weliké množstwí nejwzácnějších hostů a shromážděného lidu domácího wítalo. Městské gardy stály tu zase w pěkných pořadích.

Dřewěná budowa, pokrýwající stawbu tohoto uměleckého díla, byla u wnitř ozdobně wyčalounowána, a z wenku zelenými pletenci a u wýši čtyrmi welikými wlajícími praporci národních barew okrášlena. W této budowě stál wzorek budoucího pomníku a zde se konala i slawnost swěcení a kladení základu — u přítomnosti J. W. arciknížete Františka Karla na místě Jeho císařské Milosti, ostatních arciknížat, knížete arcibiskupa a při welikém počtu wznešených hostů.

Wzorek pomníku zbudil u wšech přítomných to nejžiwější účastenstwí a chwála našich wýtečných umělců Kranera a Maxa plynula ze wšech úst.

Odpoledne hrálo se české diwadlo — „Paní Marjánka“ od Tyla — před prázdnými láwicemi; ale co přišli, byli wděční diwáci. Bylo hojného potlesku.

Za to stáli tím četnější houfowé okolo stawení generalního kommanda, kdežto se weliká hostina (jakož den před tím u J. W. arcik. Štěpána) držela, a při níž wojenská hudba pod okny líbezně zwučela.

A tisícowé diwáků hrnuli se ke dobu na břeh naší Wltawy, na nížto se po páté hodině projížďka na lodiích a kolba plawců držela. Zajímawého pohledu poskytowala přitom široká stráň a wysoké týmě Belwederu, kdež se byl nesmírný daw lidstwa w těch nejstrakatějších barwách rozprostřel.

Wečer prowozowala se w stawowském, slawně oswětleném diwadle schwalní hra „Nur Eisenbahn“ a držel se dosłow, w němžto i český rolník w jazyku mateřském swé radostné a wděčné city jewil.

Druhý den ráno o 4 hodinách začali bandy městských gard po městě hráti, a w 6 hodin odjeli naši wznešení a drazí hosté u welikém shluknutí-se diwáků zase do Wídně. J. K.

Šafařík uzdrawen. S tak blaženým srdcem nepodáwali jsme ještě nikdy zpráwu do Kwětů, jako to dnes činíme, kde s úplnou bezpečností oznamujeme, že Šafařík zcela uzdrawen jest, každodenně čerstwého powětří užíwá, a wůčihledě předešlých sil nabýwá. Bůh ho zachowejž po mnohá léta! * *

Hlasy Morawanů. K uwítání J. W. arciknížete Františka Karla wyšly w Holomouci tři básně „Hlasy Morawanů,“ které při otewření železné dráhy Nejwyšším osobám a wznešeným hostům podány byly. Těchto básní, w nichž wane duch wroucí úcty a lásky k zeměpánu, jakož i bratrské lnutí Morawanů k Čechům teď zblíženým, přišlo k nám několik wýtisků, aby na památku uloženy byly w národním Museu a w c. k. knihowně. — Národní slawnost morawská líbila se hostům nade wšecko jiné; byla to asi podíwaná na ty rozmanité kroje a způsoby prostého zachowalého lidu. Až posud wíme jen z dopisu, že obžinky, swatba a odjezd Hanáků téměř již za tmy se konal, což pěknému obrazu trochu na ujmu bylo. * *

České diwadlo w Praze.

Slowútný Pane Redaktore!

Wyzwal jste mne, abych Wám zaslal zpráwu o posledním představení diwadelním,* kteréž bylo w neděli dne 24. srpna. Můj zlatý! Wy newíte co žádáte? Wy newíte, že musí míti člowěk bedra Atlantowa, aby břemeno českého diwadelního referatu unesl! Není wěru nikoho, jemuž by welewážné náuka: „Zapři sebe sám“ tak důležitá byla, jako českému referentu! nebo kdyby on měl opráwdu powěděti, co si myslí, což by tu bylo za pówyk! Dejme tomu, abych já tak řekl, že tenkráte naši herci s Klicperowým „Zwonem Loketským“ tak nelítostně nakládali, že by nebylo diwu, kdyby jej byl někdo za starý střep pokládal! Co by z toho pošlo? — Jistí přátelé českého diwadla powedou si u redakce stížnost, že referent ten mladý šotek útěčuje; herec zase, tak řečený prwní oud, hodil by si nosem: No, ten se zas blamiruje! O mně již tam a tam psali, že se ta partie ani nemůže genialněji hráti, než jako já ji hraju. Druhý řekl by: Kwěty trety; co ten tam může říci, to já dáwno zapomněl; takowé škrábanice ani nečtu; a jiný konečně, který wždy střídawě we třech partiích wystupuje, w jedné, kdežto wolá: „Ať žije!“ w druhé „Ponista!“ a w třetí „Wzhůru za ním!“ a kterýž si nemálo na swé umělectwí zakládá, bude se wás ptáti, jak on k tomu přichází, aby s ostatními trpěl, že se referent o něm ani nezmínil, an přece swou nowou partii: „Běda nám!“ tak plně studowal a tak wýtečně přednesl! Po dlouhém hlawy lámání zůstane konečně na tom, že to není nic jiného, než patrná osobnost a zaujatost referenta proti němu, a tak se naposled recensent prawdou škodnou nezawděčí, a

„nechce-li se prawdou spáliti,
musí mlčeti nebo chwáliti!“

Tím se tedy budu zprawowati, a dokud mne osud při do-

---

* Ne, ne — tak moje wyzwání neznělo. Já Wás, wáženy pane Sfynxe žádal, abyste o „wšech budoucích“ představeních zpráwy zasílal, a srdečně se těším, že slowu swému dostojíte. Red.

brém zdrawí a referátu zachowá, budu se díwat na wšecko skrze růžowé kukátko, kteréž jsem si k tomu konci pořídil; abyste pak o mém upřímně dobrém rozmaru nepochybowal, počnu referat swůj s pohádkou. Hádejte, které diwadlo na swětě je nejwýnosnější? České. Proč? Proto že má ze wšech nejwíce příjmů. Sem pojďte kdožkoli stolice nositi s hurrá wolati umíte, w. našem diwadle stanete se pojednou umělci a bude wám příjem dán. Jen se dwěma osobami nakládá diwadlo naše otčímsky — jeť to napowěda a recensent. Onen zajisté hlawně diwadlo české drží a je to ukrutná nesprawedliwost, že wždy dole w boudě swé stištěn a ukryt zůstati musí, kdežto by wlastně na jewišti seděti měl, aby zásluha jeho na jewě byla a on wždy, jak se to poslední neděli dělo, co neutišitelný resonneur z hloubí budky swé bručeti nemusel. Druhý trápený člowěk je recensent českého diwadla. Pohleďte na tu sílu wysloužilých, invalidních recensentů! Jelikož to naše diwadlo již tolik příjmů má, činím z pouhého lidumilenstwí a lásky k swým kolegům náwrh, aby se ku příjmům českého diwadla, quorum numerus est legio, připojil ještě jeden w prospěch těchto ouřadem sešlých recensentů. Jeť zajisté slušno, aby každý, kdož se za wšeobecné dobro obětuje, odměny došel, a já radím tudy, aby se založilo z těchto příjmů prytaneum, kdežto by naši recensentes emeriti po wysloužení jednoho roku — neb déle to beztoho nikdo newydrží — až do smrti pokoj měli, jsouce swobodni wšeho diwadla. To wšecko prawím, abyste byl přeswědčen o mé weselé mysli, neb to wíte, že člowěk we weselosti k dobrým skutkům nejwíce nakloněn býwá.

Ostatně se wede našemu diwadlu jak říkáme comme il faut; protož, milý pane redaktore, nepřipouštějte si stran diwadla našeho žádných starostí; máť ono swé pewné sloupy a dokud na těch stojí, ani Herkules je ze starého stawu newywede. „Mámeť mužů z kmene wlastního,“ wedle nichž jsou Seidelmann s Keanem i Karatygin s Talmou prawá rachotina! Buďte tedy dobré naděje, že i letos wšecko půjde starou ubitou cestou, a že se nemáme žádných nowowěkých změn co obáwati. P. Grau, jejž jsme w neděli co Krokowina zase ponejprw uwiděli, nezapomněl od lonska ničeho (zde nemůže býti řeč o roli — toliko o hře) a litowal jsem našich malířů, kteří to malebné skupení, w němž on owšem hlawní figurou byl, newiděli. Jeho organ nabyl jemným odpočinkem letním nowé swižosti a on welikodušně plýtwal swým bohatstwím; kdybychom newěděli, že je poklad jeho w tom ohledu newyčerpatelný, radili bychom jemu, aby ho wíce šetřil pro budoucí wěky, kteří zajisté takowéto důwody uměleckých sil wýše ceniti budou, než naše zaslepená doba, za nížto wším práwem tak často „O ingrata patria“ bědowati musí. I kulis bude prý se letos ještě méně, než obyčejně šetřiti, poněwadž nyní již dokonce nic na tom nezáleží, jestli příslušenstwo sejde, jelikož nastáwající direktor Hoffmann beztoho nowé dekorace opatřiti musí. P. Grabinger činil co hrabě Loučinský seč byl, aby panu Grauowi důstojně po boku stál — ale „k nemožnostem ať se netře smělost“ prawí básník; p. Grabinger nedowede swým měkým organem nikdá to, co p. Grau swým železným, a protož ať se raději s ním nikdá w zápas nepouští, na tom poli zůstane p. Grau wždycky wítězem; také toho na něm ani nežádáme: my se rádi upokojíme, když netouže po neobyčejnosti, pěkně jen to co w úloze stojí se naučí a bez nelidského namáhání přednášeti bude, as tak jako to p. Kolárowá (Swatawa) a p. Kaška (Rozbor) děláwají, jimž také milerádi někdy nějaký poklesek promineme schwalujíce jejich prawidlo, že poctiwý člowěk dělá wždy tolik a jen tolik co může. P. Hametner mluwil tenkrát práwě turecký Selam, k němužto jsme posud owšem klíčů neměli, aniž snad kdy najdeme; bezpochyby že obezřelá regie našeho diwadla neoceniteľný poklad tento w držení swém má, a bude-li nám jej chtíti propůjčiti, zač welice prosíme, neopomineme jej také našim čtenářům — hlawně pak k nemalému prospěchu těch, kteří diwadlo nawštěwují, poskytnouti. Až do té chwíle zůstanou jim slowa jeho newyzpytatelným tajemstwím, jež neuhodne ani wáš poníženy Sfynx.

BESEDY.

Botoslowí, nowé umění. Že nebožtík Lavater slawné paměti z rysů a čárek lidského obličeje, a nebožtík Gall z podoby člowěčí lebky duševní wlastnosti uhodnouti chtěli, mnohému již známo bude, že ale za našich časů sprostý šwec z podoby jednoduché boty s jistotou udá, w jaké důstojnosti a mohowitosti majitel boty se nachází, je málo komu známo, a já si na to nemálo zakládám, že mohu wynálezce tohoto umění swětu oznámiti. — Jistý, ne práwě zámožný spisowatel cestowal před nedáwnem po krajích naši milé wlasti, sbíraje prenumeranty a subskribenty na swá nesmrtelná, ještě nenarozená díla. I stalo se, že do neourodné a těžkowěžící krajiny zabloudiw, welmi málo peněžitých příspěwků sehnal, a příliš lehkokapesně w krutém dešti do malého městečka boleslawského kraje na noc dorazil. Zde zpozorowal, že jeho boty ze wšech stran diwné náhledy dostaly, a že nemůže beze zpráwy we swých procházkách pokračowati. I poslalť sluhu z hospody k blízkému šewci, aby raněné boty do rána zhojil, a hned zkázal, mnoho-li za tu zpráwu žádati bude. Šwec, boty jednu po druhé semotam otočiw, řekl sluhowi: „Podle těch bot — nemá ten pán nic nazbyt — udělám to zadarmo.“ Těmito slowy zarazil wěru nowé umění, kteréž obecenstwu oznámiti, a jak zpředu stojí, botoslowím pojmenowati se osměluji. Ostatně musím připomenouti, že je tato událost prawdiwá, a že mi welice líto, proč podotknutý šwec se bystřeji na boty nepodíwal, sice by byl též poznat musil, že majitel nejenom nic nemá, ale že i mimo to je spisowatelem subskribenty hledajícím.

Neštěstí. Z jistého dostawníku na pérách museli jednoho pasažéra kus po kuse wytáhnout. Ubohý na cestě usnul a celý se roztřásl.

Štěstí. Jistý kritik přisahal, že dokud prsty na ruce míti bude, špatné hanět a dobré chwálit nepřestane. Jaké by to neštěstí bylo, kdyby byl k této práci i hlawu potřebowal; štěstí, že jen prsty jmenowal, ty ztratit nemůže.

— Jistý opilec jda w zimě wečer z hospody domů, udělal několikráte známost se zemí, poněwadž welmi kluzko bylo. Když se jeho pády neustále opakowaly, jakoby byl měl nějaké statné jméno skloňowati, ostal mrzutě sedět na zemi a sám k sobě promluwil: Už mám toho padání dost, wždyť to nemusí býti; až ráno slunce wyjde, pak to roztaje, a nebo nasypou lidé písek. Pak se snadno dostanu domů.

Signora Marietta Alboni. Tato powěstná italská zpěwkyně, která po tři léta we Wídni, a nedáwno w Petrobradě prawé triumfy slawila, bude w neděli o polednách na Žofíně dáwat koncert, a wystoupí také snad na diwadle w opeře „Lukrecie Borgia“ co Mafio Orsini, kterážto role k jejím nejslawnějším náleží. * *

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 104.
12. roční běh.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštownich ouřadů Rakouského mocnářstwí půlletně s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK

PRO

ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

30. srpna
1845.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

Lesní tajemstwí.

(*Pokračowání.*)

Co ti to napadá? zwolal newrle se usmíwaje. Kdybych nebyl prwé řekl, že je každému jiná cesta wykázána, tedy bych nyní zkřikl: Obrať se lehkomyslníku — obrať se nedbalče! Mladost přejde, žerty umlknou a najednou nebude se ti jednoho dne smích chtít dařiti, proto že ti twáře ztuhnou, a nebo se w uwadlých wráskách ušklíbnou. Běda pak tomu, kdož stodoly a stáje swé nenaplnil, a komnaty swé nepřiprawil. Ach, takowé schudlé, holé stáří musí býti wěc nad míru truchliwá, a prawdiwě dí starodáwné příslowí: Z rána weliké radosti, u wečer samé starosti. A když se na tebe tak podíwám, můj milý towaryši, tedy mi začíná býti o tebe ouzko, a kdož wí, jaká proměna nás potká, nežli se opět naleznem.

Mladý rytíř potřásl wážnému žáku srdečně rukou a zwolal: Možná, že budeš ty docela jiný, až se zas jednou setkáme; snad se budeš w aksamitě a hedbáwí lesknouti a wysoko nad námi státi.

Pak pobodnul koně a jel cwálem dále; žák ho ale slyšel ještě z dálí milostnou písničku zpíwati, kteráž byla tehdáž zhusta w ústech lidu.

Nyní wyletěl před žákem strakatý motýl. — Není-li žiwot skoro wšech lidí třepetání tohoto motýla podobno? řekl mládenec. Peřestě a lehounce wznáší se tu i tam, a přece jsou radosti jeho krátké a pusté. Welikýma očima hledí okolo sebe, ale jejich mdlá zrcadla nepociťují nic jiného než pouhé střídání-se swětla a stínu; ouplnou podobu a pewnou barwu newidí.

Les hleděl na něj ze swých zelených hlubin tak dojímawě, že mu nemohl zdorowati.—Co z toho, zwolal, když moje trpěliwé zwíře na tomto tráwníku ještě trochu počká? Ono mi neuteče; a já cítím w sobě tak wřelé toužení, že se musím hodinku tam do té hustiny podíwati! Jaká to rozkoš musí tam býti!

I sešel stranou z weřejné cesty na ouzkou stezku do lesa, kteráž se po krátké chůzi mezi wysokými stromy w oudolí snížila, a octnul se brzo w ouplné samotě, kdež to wůkol něho hučelo, šeptalo, bzučelo a jenom jednotliwé sluneční paprsky w zeleném odlesku jako bludičky semotam se wznášely. Chwílemi se mu zdálo, jakoby ho pozdálí někdo jmenem wolal; ale wolání toto bylo mu jaksi protiwné a nenáwidné; pak powažowal tento zwuk za pouhý klam; nechť ale myslil to neb ono, kráčel napořád hloub a hloub do temného lesa.

Weliké, swalowité kořeny ležely tu jako přes cestu rozprostření hadowé, že by byl žák několikrát přes ně klopýtnul; roháči lezli po mechu jako šlechetná zwěř. Z malých skalních skulin třpytily se peroutka zlatého mechu.

Mládenci stál wysoký pot na čele, an se pořád dychtiwěji do hustiny dral a před jasným slunečním swětlem uprchal. Nebyla to wšak pouhá chůze, že se tak zapotil; i jeho duše pracowala pod břemenem těžkých zpomínek.

Konečně přišel, an mu stezka již dáwno pod nohama byla zmizela, na pěkné, temné místo pod silnými duby. Pořád ještě zasléchal w dáli swé jméno wolati. Zde mě ten drsný zwuk tam z wenčí nedostihne, řekl, zde budu tiše ukrytý. I sklesl na welký, mechem porostlý kámen; prsa jeho se wlnila, zápasilť s náramnou chutí a toužením.—Odpusť mi, wznešený mistře, že jsem tak neskroceně zwědawý! zwolal; jeť ale jisté wědění, za nímž musí přijíti oučinek, nemá-li smrtelníka zalknouti. Zde, blíže u srdce weliké matky, kdež pode wším kořením a kwětem již hlasitěji žíly její klepají, zde musím wyřknouti kouzelné slowo, ježto jsem z twých spících rtů pochytil, an jsi je we snách wyslowil: ono slowo, při jehož zawznění wšeliké tworstwo swou roušku swrhá, a síly se neobjewují, kteréž pod kůrou a kůží a w jádru skalin pracují, a ptačí mluwa w uchu člowěčím srozumitelně zazníwá.

Rtowé jeho se pohnuli, chtíce slowa wyřknouti; ale ještě se zamlčel, neboť mu stoupil před oči truchliwý pohled welikého mistra, když ho prosil, aby dle jeho příkladu swé náhodou nabyté wědomosti nepoužíwal, jelikož na člowěka zlé wěci čekají, kterýž kouzelné slowo naschwál wyslowí. A wšak náhle, jako by byl zákazem a bázní jen tím silněji uchwácen a poháněn, pozdwihnul prawici a zkřikl ono slowo, tak že hlasitě po lese zawznělo.

W tom okamžení to ním trhlo a zatřáslo, jako by ho byl žiwý blesk zasáhnul. Oči jeho oslepły, i bylo mu přitom, jakoby ho wzteklá wichřice u wíru skrze nesmírné prostranstwí nesla. Když začal wyděšen a záwratí uchwácen rukama okolo sebe sahati, nahmatal sice omšený kámen, na nějž byl dříwe sklesnul, i nawrátil se tím w duchu zase k zemi; ale nyní se w něm stala jiná strašliwá proměna. Neboť jakož to ním prwé co písečním zrnem skrze wesmír zmítalo: tak se mu nyní zdálo, jako by se tělo jeho do nesmírnosti rozprostíralo. Mezi hroznými bolestmi rozháněla nowá, w něm probuzená síla oudy jeho w ohromnou welikost, tak že myslil, že dosáhne až k nebesům. Hlawa a prsa jeho rozstoupily se jako stěny welikého chrámu, do uší mu padly zwuky neznámé, rozrýwawé, nebeské, a on promluwil k sobě: To je píseň hwězd na jich zlatých cestách. Konečně postoupily bolesti jakémusi trnutí a brnění, při čemž tělo jeho zase w obyčejnou míru se smrštilo, a postawa obrowská jen jako powrchní šupina w lehounkých wětrných nákresech okolo něho státi zůstala. Temnosti rozprchly se před jeho očima a přitom slyšel okolo sebe jemný, sladkohlasý zbor — jen že newěděl, jsou-li to samé ptáci, nebo zdaž i ratolesti, křowiny a trawy spolu zpíwají? —

W lesině
Záhy nám propadne;
W hodině
Ztichne a uwadne.

W mechowitém skalisku mumlalo to tiše ale dosti slyšitelně; zdáloť se jakoby se chtěl kámen hýbati, ale nemohl, jako zdánliwě umrlý. Žák pohleděl na plochu kamene — ach! tu se ty červené a zelené žílky sbíhaly, jakoby twořily prastarý obličej, kterýž na něj mdlýma očima tak žalostně a prosebně pohlížel, že se musel u welkém pohnutí obrátiti a u stromů, bylin a ptáků utěchu hledati.

Mezi těmi bylo se také wšecko změnilo. Šlépnul-li na malý, hnědý mech, tedy mu to pod nohama oupělo a stýskalo na bolestné utisknutí, a mech lomil swýma opeřenýma ručinkama a potřásal žlutou nebo zelenou hlawičkou. Šťopky rostlin a těla stromu točily se neustále jako wrutidla, a pod kůrou bylo u wnitř outlinké postawy, jako malé duchy widěti, ježto jemně se lesknoucí krůpěje do tenkých trubiček naléwaly. Z modrých zwonků, žiwě kwětoucích na lesní wlhké nížině wycházelo znění a zpíwání; potěšowalyť krásnou písní ubohý starý obličej we skalisku, a že by ho rády wyswobodily, jen kdyby se mohly z místa hnouti. A ze wšech stran lezli na žáka červowé a brouci, přednášejíce rozličné prosby; ten chtěl to, onen ono; jeden chtěl nowé křídla, druhý si wylomil rypáček; ti, co se w powětří wznášíwají, prosili o sluneční teplo, a co po zemi lezou, žádali wlhkost. Celá tato čeládka nazýwala ho swým pánem Bohem, tak že se mu již opět hlawa točiti začala.

Také mezi ptáky bylo samé štěbetání, cwrkání a powídání. Datlík lezl po dubowé kůře dolů nahoru, zobal červy a křičel bez ustání: já jsem polesný, já musím o les pečowati. — Střízlíček si stýskal pěnkawě: Mezi námi není už pražádné přátelstwí. Páw nechce trpěti, abych ocásek rozpínal, a myslí, že má k tomu jen sám práwo, a já se mohu přece také tak rozčepejřiti jako on. Pěnkawa na to řekla: I dej mi pokoj. Já žeru swé zrní a o takowé wěci se nestarám. Mám docela jiné starosti. — Jiní žwatlali o krádežích a o wraždách, kteréž arci nikdo jiný newiděl. Pak se posadili z těsna wedle sebe na kmen, koukali posměšně na žáka a dwě smělé sykory zwolaly: Tu stojí čarodějník a poslouchá nás a newí, co se s ním děje. Nu, nu, ten bude otwírati oči! — Ten bude otwírati oči! křičel celý zbor a letěl hlasitě štěbetaje dál, což wypadalo jako polowičný smích.

(*Pokračowání.*)

Otewření c. k. státní železné dráhy.

Z Prahy.

K záwěrku wšech slawností uchystalo se něco z brusu nowého, totiž lodní kolba (Schifferstechen). Wětší části obecenstwa bylo zcela neznámo, w čem toto weselí záleží, tak že ku wšem ostatním pohnútkám ještě se přidružila zwědawost, a takowé množstwí diwáků, jak na pobřeží tak na západním powrší shromáždila, že jich tu bylo jako by žiwou zeď wystawěl. Občanská plowárna (zde bylo jewiště her powltawských) skwěla se zelenými wěnci a četnými praporci, dole byl stan pro Nejwyšší osoby a po obou stranách táhly se řady sedadel pro šlechtu. Na Wltawě stály tři welké lodě s plachtami a štožněmi, na nichž dwě bandy hrály, a w pozadí bylo množstwí lodiček, což prý dosti patrně po hambursku wypadalo. Po páté hodině táhly dwě řady loděk červenou a modrou barwou se lišících až k mostu, kde J. W. arciwéwodowé František Karel, Štěpán a Karel Ferdinand s četnou družinou do skwostně wyčalounowaného korába wstoupili a při střelbě s ostrowa střele-

ckého a z belwederu, přistawše k místu určitému, byli jásawým plesáním a hlučnou hudbou uwítáni. Hned na to počaly hry. Prwní bylo weslowání o záwod, jak w červené tak w modré řadě loděk byl wítěz o kus cesty napřed a tleskot lidstwa dáwal mu pochwalu. Potom byl Neptunůw průwod. Král wodní s šediwou bradou, s korunou a trojzubem stál w zeleném rákosí, a wzdáwal úctu Nejwyšším hostům s celým welkým zástupem. Lodní kolba je malý turnaj. Na konci lodky stojí zápasník w zeleném wěnci okolo čela s kopím a štítem; dwa weslaři řídí loď proti nepříteli. Při setkání hledí jeden druhého kopím z rownowáhy wywesti a do wody srazit. K tomu účelu táhla modrá řada proti červené a sice dwakrát jen jako w paradě, po třetí teprw trefily kopí do štítů a několik přemožených skoupalo se we wodě. Na to se prowozowala mořská loupež. Kapitán hnal se po kupecké lodi a zmocniw se jí, wyhazowal husy a kachny plawcům na lapačku. Ku konci byla plawba o záwod od protějšího břehu až k stanu N. Wysosti. Wítěz obdržel z ruky J. W. arc. Štěpána hedwábný praporec a 10 kusů dukátů. Již ale byl čas a Nejwyšší hosté odplouli, chtíce nawštíwit staw. diwadlo, w němž ten wečer byl theatre paré.

* *

Z krajů.

Jakož jsem se byl o slawnostech, kteréž se při otewření olomoucko-pražské železnice dály, dílem z wlastního pohledu dílem z hodnowěrné zprávy při wšem tom přítomného přítele swého dowěděl; tuto w krátkosti zprávu dáwám. — W Žichlinku (Sichelsdorf) hodinu cesty od Landškrouna wzdálené na pomezí česko-morawském ležící wesnici, kde se prwní česká dražeň na olomoucko-pražské železnici nachází, wzdělán byl před dražní ohromný w slohu středowěkém s čtyrmi, k straně morawské welebně čnějícími wěžmi ozdobený hrad rytířský, jehož wchod sochou bohyně „Čechiae" pak německými nápisy z wenku: láska Wás wítá, u wnitř: láska wás prowází, ozdoben byl; w hradu samém nacházel se krásný pawillon barew národních pro přijití nejwyššího dworu ustanowený; na pomezí pak, asi 300 kroků od dražně tam, kde se naše mile Čechy sestřenské Morawy dotýkají, stáli dwa ohromní českými lwy ozdobeni sloupowé. — Po 9. hodině dne 20. srpna b. r. shromáždili se, již den před tím přišlí wysoce urození čeští pp. stawowé w dotčeném pawillonu, c. k. wysocí ouředníci w předsíni dražního dworu, w dwoře pak samém, kwitím, chwojí a praporečky ozdobeném, landškrounští ouředníci, jakož i městští střelci z Poličky, Landškrouna a Litomyšle se swými praporci a kapellami; na pomezí u jmenowaných sloupů stáli wrchnostenští myslíwci, rychtáři a nesčíslné množstwí, z celého okolí se sběhlého obecenstwa. Okolo 10. hodiny oznámila střelba s moždířů příchod nawěštního parostroje, načež po malé době 2 krásně kwitím a praporečky ozdobené parostroje s řadou krásných parowozů při střelbě z moždířů, zwuku trub a hlučném „Vivat!" prowoláwání, do dražně přispěchaly, wezouce w přeskwostném zlatě ozdobeném woze nejwyšší hosté a sice J. c. k. Wysosti arciknížata Františka Karla, Josefa uherského palatina a Štěpána, spráwce země, jakož i J. Exc. p. presidenta komory barona z Kübeku, nejwyššího ředitele celého podnikání dražního, w ostatních pak ouprawných wozech druhé wysoké státní ouředníky a hosti, pak komonstwo. U pawillonu uwítal J. Exc. druhý gub. president p. altkrabě Robert ze Salmu nejwyšší a wysoké tyto hosti jménem celé země krátkou ale ráznou řečí německou; načež oni po dražní se ohlednuwše a s přítomnými pány stawy a ouředníky milostiwě porozpráwiwše w jich průwodu další cestu při opětném zwuku hudby, hluku moždířu a radostném prowoláwání celého obecenstwa k Oustí nastoupili. — W dražním stanowišti w Oustí byli wystaweni 4 sáhy wysocí, chwojí a praporečky císařských a národních barew ozdobení čtyři obeliskowé, při nichž tamní městská rada, duchowenstwo a četné obecenstwo při hluku střelby a hudbě průwod tento očekáwali a city swé českou skwostně tištěnou básní: „Na otewření železné dráhy w Oustí nad tichou Orlicí dne 20. srpna 1845" na jewo dali. Odtud pospíchal parochod k Chocni, kde podzemní průchod čili tunel bengalským ohněm, w němžto se w tak zwaném brillantním swětle kowkopecké pozdrawení: „Glück auf!" skwělo, čarowně oswětlen byl; na začátku knížecího parku, kudy železnice běží, stály dwě wětší a dwě menší wěže w gotickém slohu wystawené a wlajícími praporci okrášlené. Zde byli přiwítáni nejwyšší a wysocí hosté okolo 10 ½ hodiny od J. Exc. státního a konferenčního ministra p. hraběte Kolowrata, již den před tím tam přišedšího, od tamní wrchnosti paní kněžny Kinské, od p. hraběnek Kinské na Kostelci a Chamarée na Pottenšteině, pak p. hraběte Buboy mladšího na Doudlebích a od shromážděného ouřednictwa, duchowenstwa, wrchnostenských myslíwců, řemeslnických pořádků s jich praporci, a nesčíslného lidstwa při zwuku zwonů, hudby od kapelly pěšího pluku z Hoheneggů a střelby z moždířů. Odtud odebrali se asi po 20 minutách w průwodu p. ministra Kolowrata k nejbližšímu na půdě statku zámského u Janowiček ležícímu stanowišti, kdež rada města Mýta Wysokého, tamní městští střelci s hudbou u stanowištního domu čekali, před nímžto dwě brány wítězné s nápisy, latinským: „Regi nostro optimo imperatori Ferdinando I. MDCCCXLV," českým: „Dokud láska w srdci českém plane, Blaho Krále nikdy nepřestane," a německým; „Mechanik u. Industrie fortschreitend bedingt itzt das Bestehen, a Segen und Glück kehrt stets zurück! se nacházely; odkud pak celé souwozí při radostném wolání přečetného lidu a hluku moždířů a zwuku hudby po okolních lesích se ozýwající dále k stanowisku u. Morawan pospíchalo. Zde byli wystaweni dwa ohromní, 8 sáhů wysocí, rákosím a chwojí obwinutí, nahoře korouhwemi císařských a národních barew obwěšení obeliskowé; u wjezdu k stanowištnímu domu pak na donických, též rákosím a chwojím okrášlených sloupích spočíwající, wlajícími praporci, cís. orlem a písmeny F. I. wkusně okrášlená brána, u kteréž okolní duchowenstwo, mládež, pak 200 tamních obywatelů s bílými a červenými praporci mimo nesčíslné množstwí jiného lidu stálo, opět hlučnou hudbou, zpěwem hymny národní, a střelbou wysoké cestowatele wítajíce, kteří odtud dále k Pardubicům se ubírali a o půl dwanácté hodině polední k tamní dražni, před nížto dwa rákosím, chwojí, císařským, českým a městským znakem, pak začátečními písmeny jména J. M. císaře a krále Ferdinanda I. a žlutočernými a běločerwenými praporečky ozdobeni sloupowé stáli, beze wší nehody, wykonawše celou cestu od Žichlinku až sem w dwou a půl hodině šťastně se dostali, a tam od shromážděných pp. generálů, stabních a nišších wojenských důstojníků, c. k. chrudimského krajského ouřadu, rady měst Hradce Králowé, Chrudími, Pardubic a Sezemic, pardubického wrchního ouřadu, tamního a okolního duchowenstwa, chrudimských a hradeckých městských střelců, cechowních pořádků pardubických při hlučném prowoláwání, zwuku trub a střelbě z děl — sem z Josefowa i s oddělením dělostřelstwa den před tím přišlých byli uwítani. Když nejwyšší a wysocí hosté do dražního dworu byli wjeli a z wozu wystoupili, byly od p. Fr. Benešowského, purkmistra pardubického, J. C. W. arciknížeti Františkowi Karlowi w průwodu 16 wkusně oděných děwčátek dwě tištěné básně — česká a německá — podány, city wděčnosti Pardubičanů wyjewující. Na to sedli wysocí a nejwyšší pp. hosté tito k přichystané studené snídani, při čemž kapella c. k. pluku hulánů w Pardubicích

ležících, pak chrudímských městských střelců střídawě hudba prowozowaly. Pozdržewše se zde plnou hodinu ubírali se wełectění cestowatelé o půl jedné hodině z poledne, an se bylo zatím nebe wyjasnilo, při opětném hřmění děl, hudbě a weselém prowolávání obecenstwa, jenž se ze wšech stran až na 5—6 mil wíce než w 400 kočářích nad paměť lidskou přečetně bylo sjelo a sešlo, s parochodem k Přelouči. Bywše i zde u dražního stanowiště, před nímž 2 wysocí, kwětinami a korouhwičkami ozdobení sloupowé stáli, od tamní městské rady, duchowenstwa, přečetného obecenstwa a oddělení tam ležícího pluku hulanského při hudbě, střelbě a zpěwu písně národní a radostném wolání uwítáni, spěchali odtud k labské Tejnici a překročiwše zde meze kraje chrudímského, k dražni kolínské, prowázeni jsouce na celé této cestě ze wšech stran radostným křikem četně se sbíhajícího lidu, kteří, spatřiwše ponejprw kouřící se obrowský parostroj a řadu skwostných kočárů bez koní ubíhajících, nepochopujíce, jakým diwem wše toto se dálo, w nějakém čarodějném okolí býti se domníwali. —

Toto buď w krátkosti o slawnostech při otewření olomoucko-pražské železnice — w kraji chrudímském řečeno, kterémuž kraji bohdá tedy, jakož i celé naší milé wlasti nowá radostnější doba strany rozšíření duševního i materialního obchodu a průmyslu nastane, a nás tehdy k díkům wroucím milostiwé naší a otcowské wládě, jakož i wšem, jichž snahou dílo toto obrowské w tak krátké době wywedeno bylo, powzbuzuje a k obdiwowání-se welikosti a wznešenosti důwtipu ducha lidského pohání! — —ƒ—

DENNÍ KRONIKA.

Z Německého Brodu. (*Diwadlo.*) Takowých wečerů, jako byl onen 15. srpna, ještě málo jsem zažil. Ohlášeno bylo na ten den diwadlo a sice: „Šoupka, weselohra we 3 jednáních.“ Byla by se měla ale spíše truchlohrou nazýwati, protože jsme s dojmem podobných her wšickni, arci w malém počtu přítomní, odcházeli. O hudbě mezi jednáním ani nemluwím — nebo za řeč nestála; lépe by bylo, kdyby tamnější hudebníci tak dlouho doma zůstali, pokud se řádně nepřipraví a s duchem nynějšího času neseznámí — anebo se stane, že zůstanou hosté doma, aby si slzí, skřípěním jejich wynucených, k důstojnějším případnostem ušetřili. Ale i hra ochotníků málo koho zajímala, dílem proto, že až na pannu K. úlohy swé na zpaměť neuměli — dílem že, wyjímaje pannu W., dřewěně si počínali. Weselohra ta arci sama w sobě mnoho jádra nemá: a když ještě do neobratných rukou padne — běda jí! Každý chce již na diwadle wystupowat, nepomysle, že má před sebou obecenstwo, kteréž není wždy hotowo, jen outrpnost w diwadle proukazowat. Proběhněte dříwe školy a žiwot lidský — a pak spřízněni s úlohou swou wystupujte — jinák by wám ta rada neškodila, by než darebně raději nic se neprowozowalo.

Prawdomil.

BESEDY.

Diwadlo we Wídni. Z pěti diwadel wídeňských hraje se jen na třech. Leopoldowské nebude se, jak praweno bylo, znowa stawěti. Direktor Karl prý dá jen na prst tlustou kůru špíny seškrabat a bude dále hráti. K obnowě diwadla na Wídni wydal Pokorný 40.000 zl. stř. Otewření klade se na 1. září. Po celé residenci obíhají přepodiwné powěsti o kráse a skwostnosti tohoto nejpěknějšího diwadla w sídelním městě. Podzemí je o celé patro sníženo, a okolo hlediště potáhne se skleněná galerie. Nowé ozdobení je modré se stříbrem. Že dostane Staudigl měsíčního platu 1000 zl. stř., je čistá prawda. On je zawázán na půl léta, a musí za měsíc desetkrát zpíwat. Takowé nesmírné wýlohy neweďou se we Wídni na zdařbůh! Pokorný wí ze zkušenosti, jak s obecenstwem nakládat musí, aby dobře pochodil. Místo Staudigla přišel k dworní opeře jistý p. Formes z Mannheimu, který byl ještě před několika lety nepatrný kantor w porýnském Prusku. Jindy dáwal takt a školáci zpíwali, teď bude on zpíwat a jiný takt dáwat, jen že za to dostane ročně 6000 zl. stř.

Kde se takowé oběti předměstskému diwadlu přinášejí, tam je blaze působit, tam se cítí potřeba ušlechťujícího ústawu toho, a trwání jeho srostlo se žiwotem celého měšťanstwa. Diwadlo nedaří se bez lásky pouhým lákáním, srdce musí po něm toužit a nesmí myslit, že dáwá těch několik grošů do kasy jako žebrákowi almužnu. * *

— W jedné společnosti byla otázka, jak se ze dwou labuť, na blízkém rybníce samec od samice rozezná. I welmi snadně, odpowěděl na to wtipný panáček, hodí se do rybníka kousek housky; pakli ona ji polapí, je to samice; když on ji lapí, je to samec. —rara.

Slawnost jiřinkowá.

Milowníkům líbé Kwěteny oznamujeme, že se dne 16. září t. r. ode sboru jiřinkowého we Skalici, kraji králowéhradeckém, opět jako každoročně, odbýwati bude slawnost jiřinkowá; pěknou oblibou a spořádaností nabywši té nejlepší powěsti, nepochybně i letos mnoho ctitelů swých jakož i mnoho jarých tanečníků a sličných tanečnic přiláká.

Ohlášení.

Osmá měsíční schůzka průmyslowé jednoty bude se držeti dne 2. září w 6 hodin wečír w nowém sále jednoty, (u swatého Hawla 1. poschodí, wchod proti diwadlu.) Předměty jednání. 1. Zpráwa o jednání generalního ředitelstwa w měsíci srpnu. 2. Pokračowání pana Batky w zpráwě o wídenské průmyslné wýstawě.

Generalní řiditelstwo jednoty ku powzbuzení průmyslu w Čechách.

Zábawy nedělní čili prostonárodní poučowání w silozpytu. Část 1. swaz. 10. a 11. w ceně: 20 kr. stř. Tímto dwouswazečkem zawírá se část prwní, jednající o teple. Jest to dílo pro sebe, neodwislé ode druhých. Ouplné exempláry možná jenom ještě u spisowatele samého (w Alejích č. 116—2) dostati w ceně po 1 zl. 52 kr. stř.

Na srozuměnou.

Na rozličné poptáwky o sporu mezi p. K. Tomíčkem a p. Koublem o „Wysoký a Wysokou“ činí se wědomo, že w jeho zásluhách a nezásluhách žádného nemá podílu podepsaný

Jan Slaw. Tomíček.

Nowá kniha.

Řeč o lásce k wlasti. P. S. (Druhé wydání.) W Praze, 1845, k dostání u Dra. Wlastislawa Rybičky, na Mariánském placu číslo. 99 — 1. Str. 20. Sed. za 2 kr. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 105.
12. roční běh.

Předpláci se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštownich ouřadů Rakouského mocnářstwí půlletně s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK

PRO

ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

2. září
1845.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350.) wydáwá po půlarších třikráte za týden, w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

Zajíciada

we třech zpěwích.

I. Boj.

Jednou prý se žiwot zajícowi zhnusil.
„Co jsem — zalkal — už tu nehoh zkusil!
Totě není k wydržení wíce;
Tuto stojí
Pytlák se swou zbrojí,
Tam zas myslíwcowé číhajíce.
Bedliw musím býti w každém kroku,
Sice wáznu jistě w oku.
Lišek, jestřábů je plný les,
Mne pak stopuje i slouhůw pes;
Totě žiwobytí psotné!
Dnem a nocí na štwanici,
We klopotné
Běhanici.
Aj co — nebudu se dlouho soužiti;
Prawí Hamlet: Býti nebo nebýti.
Hrob si zwolím tamto w moku;
Třebať jednoho jen odwážného skoku.
Nebojím se smrti;
Něco jiného jsou chrti. —
Tu jde o čest; těm se nedám lapit,
Lépe nežli oni umím kwapit.“
By se žiwobytí zbawil;
Doběh' ku rybníku, a jak prawil,
W skutku chtěl již skočit s splawu,
Již byl wztýčil k skoku hlawu. —
Ha! tu počne cosi kuňkat,
Strašně we wodách tam žbluňkat,
A pan plachý,
Zapomenul na smrt leknutím a strachy.
W rychlém běhu
Kluše domů s břehu.

Z toho se učíme, že chtěl — ale skutek utek', poněwadž naturam si furca expellas, certe tamen redibit, protož, pánowé! jenom nic přes náturu nechtějte.

II. Wítězstwí.

Leže we swé jisté brloze
Hledí zajíc k zemi, brzo k obloze.
„Proč jsem se jen ulekl?
Proč tak kwapně utekl?
Ptá se tiše.
„Což to mohlo býti,
Co mě donutilo ještě žíti?
Nejspíš to byl Hastrman neb zimnice,
Oba bydlí we struhách a w rybníce.
Hned tam znowa jíti musím,
Ať pak zkusím,
Která to as ochechule byla,
Jenž mě s hráze wyplašila.
Wždyť to žiwobytí příliš těsné,
Nač si tedy počínati děsně.“
K rybníku zas přijde, w proutí se tu krčí,
Opatrně hlawu jen
Z roští strčí
Wen.
Nikde nic — jen žáby křehotají.
Přikrádá se tedy w tají
Opět k splawu.
Aj, tu žáby w plašném dawu
Pana zajíce
Náramně se bojíce
Skáčí w tok,
Až se kalí mok.

An tak ušák widí skákat žáby,
Přeradostným smíchem kecne.
„Hloupé baby,
Mne se bojíte?
Že jsem dobrák, newíte?
Ale powaž — tuto leká se tě celý sbor!
Nejsi tedy nejbídnější twor.
Troup a hlb bys musel býti,
Kdybys chtěl si žiwot wzíti.“

Z toho se učíme, že nezná sebe, kdo nezná jiných; proto, nemáš-li peněz, wěz, že jiný nemá ani sáčku, a zase jiný ani kreditu, a pozbyl-li jsi rozumu, jiný ho nikdy ani neměl.

III. Sláwa.

Od té chwíle wedl žiwot rozkošnější.
Když se prospal we swé skrejši,
Ku rybníku chodíwal,
Skokanům tam strachy plodíwal.
Když po hrázi běžel, wšech hned zřeštil,
A diw nepuk, jak tu smíchem wřeštil
Nad plachými w wodách žbluňky,
Nade wysokými žabek špruňky.

Z toho se učíme, že je dobře, že nemá swině rohy; a kdyby byl měl zajíc místo uší pistole, bylby bezpochyby wšecky žáby postřílel.

Rochlowský.

Lesní tajemstwí.

(*Pokračowání.*)

W tom udeřilo žáka něco do twáří. On pozdwihnul oči, a spatřil nezwedenou wewerku, kteráž byla na něj prázdný ořech hodila a nyní roztažena na wětwi ležíc, do očí mu dřepěla a wolala: Prázdný ořech pro tebe, plný pro mne! — I ty nezbedná čeládko, zwolala straka, po trávníku hopkujíc — nechá-li pak cizího pána s pokojem? Nato se posadila žákowi na rameno a řekla mu do ucha: Nechtěj nás, učený pane, wšechny podle těch nezdwořilých šelem posuzowati; mezi námi jsou také zdwořilí lidé. Tu se podíwej na toho mudrce, tuhle na toho diwokého kance, jak tiše tu stojí a swé žaludy chroupá, a přitom ledaco přemejšlí. Srdečně ráda budu s tebou towaryšiti a wyprawowati tobě, cokoli wím; mluwení — to je moje radost, a zwláště se starými lidmi.

No, je-li tomu tak; tedy se u mne oklameš, řekl žák; neboť já jsem ještě mladý.

Ach, Pane Bože, jak mohou jen lidé w takowém omylu wězeti! zwolala straka, a hleděla celá zamyšlená před sebe.

W tom bylo pocestnému žákowi, jako by byl ještě z další hlubiny lesa wzdechnutí zaslechl, jehož zwuk mu celé srdce proniknul. I ptal se tedy swé černě a bíle pruhowané společnice, co to je? — a ta mu řekla, že se poptá dwou ještěrek, kteréž prý na blízku u snídaně sedí. I šel tedy se strakou na rameně k místu, kdežto ještěrky seděly, a tu měl diwné podíwání. Ty ještěrky byly zajisté wzácné slečinky, neboť seděly pod welikým hřibem, jenžto nad nima swou zlatěžlutou střechu jako skwostný stan rozpínal. Tam seděly a srkaly swýma hnědýma jazýčkama rosu z trávy, pak si otřely hubičky o stéblo, a wydaly se na procházku do blízkého háje z kapradí. — He, já řku — moje milé! zwolala straka. Tuhle ten pán by rád wěděl, kdo to wzdychnul? Ještěrky pozwedly hlawičku, zahýbaly ocáskem a řekly:

To je kněžna u studánky w loubí,
Okolo níž Křížák sítě roubí.

Hm, hm! řekla straka a kýwala hlawou — jak mohu býti tak zapomněliwá. Arci, arci; w blízkém habrowém loubí spí krásná princezna Bazalička, kterouž zlý král Křížák začarowal.

Žákowi to pohnulo srdcem, i ptal se straky, kde to loubí je? Pták letěl napřed s wětwe na wětew, aby mu cestu okázal, a tak se dostali na tichý, kolem obrostlý palouček, po němžto hrčel potůček, ze skalní škuliny se prýště, a kdež nad míru bezounká loubíčka z mladých habrů stála. Tyto stromky skláněly swé ratolesti k zemi, tak že se nad zemí jak střecha klenuly, a straka skočila na takowý lupenatý krůwek, prokoukla skrze štěrbinu a zašeptala tajemně: Zde spí princezna.

S tlukoucím srdcem přiblížil se žák, poklekl před štěrbinou w loubí a pohleděl do wnitř — ach! tu se mu okázalo podíwání, kteréž mu duši a smysly ještě prudčeji pobouřilo, nežli když byl kouzelné slowo wyřknul. Na mechu, kterýž tu jako hebká peřina okolo krásného břemene kypěl, spočíwala ta nejkrásnější panna a dřímala. Hlawa její ležela trochu powýšena, jedno rameno měla pod šíji položeno, a bělounké prsty leskly se jí w zlatosnědých kadeřech, něžně plynoucích okolo krku a ňader w dlouhých měkých pramenech. S newýslownou slastí a bolestí hleděl žák na ty skwostné twáře na malinowé rty, na kwět oudů, z nichžto jakási oslňující záře na temné mechowé lůžko splýwala. I zdálo se, že ta spanilá spěčka we sladké ouzkosti oddychuje, jakoby ji tajné břemeno tížilo — a to ji činilo w očích jeho ještě swodnější; cítil hluboce, že bylo srdce jeho na wždy opoutáno, a že jenom na těchto rtech swou plamennou žízeň uhasí.

Není-li to wěčná škoda, řekla straka, jenž byla skulinou do loubí skočila a princezně si na rameno sedla — že se tak spanilá panenka musela dáti zapřísti? — Jak to, zapřísti? ptal se žák. Wždyť odpočíwá zahalena bílým záwojem. — O pošetilosti! zwolala straka. Powídám ti, že jsou to pawučiny, a král Křížák ji zapředl. — Ale kdož pak je ten král Křížák?

(*Pokračowání.*)

Z HOLOMOUCE.

Obdarowání c. k. universitní biblioteky. Česká akademická knihowna. Sbírka Cerroniho. Zpráwa archiwáře Bočka. Kriminální zoud w Nowém Jitčíně.

Představení zdejší c. k. universitní knihowny, bohaté na wzácné rukopisy a staré tištěné knihy české, neopominuli i w nowějším čase, biblioteku národní, jakž se oddělení knih českých nazýwá, plodami nowočeské literatury doplňowati; a wšak za nepostačitelností dotace roční 700 zl. museli se toliko na wýtečnější díla wědecká u zjednáwání obmezowati, mnohou knihu, jejížto čtení by zwláště študující mládeži milé i prospěšné bylo býwalo, opatřiti nemohouce. Na tento nedostatek wlastenští spisowatelé a nakladatelé knih českých w Praze pozorni učiněni bywše, zawedli jsou společní sbírku a obdařili w červenci t. l. národní biblioteku zásilkou 280 swazků nowých knih českých obsahu wědeckého i belletristického, za kterýž štědrý dar ušlechtilým dárcům we jménu představených c. k. biblioteky i čtenárstwa wlastenského srdečné díky wzdány buďtež! — Knihowna česká na stawowské akademii, z podobné podpory se radujíc, rowně potěšitelně se zmáhá; štědrostí

pánů stawů morawských a dary některých wlastenců rozmnožila k nemalému prospěchu posluchačů českých koncem školního roku 1845 na 340 swazků w ceně 363 zl. 30 kr. stř., roku 1840 toliko 122 swazků počítawši. — Jiného znamenitého obohacení nabyla literatura i hisorie wlastenská zakoupením powěstné sbírky někdejšího guberniálního sekretáře Cerroniho od pánů stawů morawských, kteráž práwě z Wídně do stawowského archivu w Brně přewežena jest. Ačkoli se od smrti sběratelowy wíce rukopisů a knih ze sbírky té do rukou soukromných dostalo, jest přece i w nynějším způsobu na rozmanité wzácnosti bohatá, a přátelé dějepisu wlastenského jsou pánům stawům ku wroucím díkům zawázáni, že ji štědrotou swou od ouplného rozdrobení uchránili. Z uzawření sněmowního těchže pánů stawů má brzce tiskem wyjíti zpráwa archiwáře Bočka o wýsledcích historického jeho bádání po Morawě r. 1841 — 1844, na kterouž práci již napřed pozornost milowníků historie českomorawské obracíme. Od zadání zpráwy této ohlédal archiwář Boček některé archivy we Znojemsku a prodléwá nyní w Holomouci, by z dějepisního ohledu wyčerpal rukopisy c. k. universitní knihowny. — Ku konci nelze nezmíniti se o důležité proměně u wykonáwání prawomocnosti kriminální w kraji Přerowském a dílem w Holomouckém. Až posud konali prawomocnost tu magistrátowé Nowo-Jičínský a Kroměřížský, ku kterémuž poslednímu i 12 blízkých panství a statků z kraje Holomouckého přidáno bylo. Nejwyšším rozhodnutím wšak organisowán nyní pro Přerowsko nowý kriminální soud, záležející z předsedícího a 4 rad, w Nowém Jičíně prawomocnost hrdelní magistrátu Kroměřížského přestane a 12 dotčených panství w Holomoucku připadne k Holomouckému kriminalnímu soudu. Za příčinou této změny, která 1. října t. r. w skutek wejde, wystawěny jsou zde i w N. Jičíně nowé prostranné žaláře s příslušnými wyšetřowacími příbytky. A. W.

Otewření c. k. státní železné dráhy.

Z krajů.

Každé století nese u wywinowání člowěčenstwa ráz a jisté známky. I náš čas wydal důkazy postupů, jakowé duch nejsmělejší kdy tušil aneb zamýšlel. Jeden z podobných úkazů jest zawedení železných drah i we wlasti naší, a den 20. srpna zůstane našincům nezapomenutelný. Již na měsíc mluwilo se o tomto dnu weřejně a soukromně, i byli jedni, kteří wěc co duch lidský potomstwu objewí, s wděčnou myslí přijmou a ku chwále se kloní, druzí na starém jen lpíce, před každou nowotou se děsí, a tudíž i z našeho úkazu mnoho zlého odwoditi chtěli: proto ale chystalo se přece wšecko welmi žiwě, i byl to nejen pro Pardubice a jejích okolí, anobrž pro celé králowstwí české den slawný a poswátný. Ještě se nebylo rozednilo, a již se budil žiwot po městách a wesnicech. Weřejné silnice byli takřka nepřetrženým řetězem hemžícího se lidstwa a rachotících wozů. Wše chwátalo k Pardubicům. Ranní nebe se zamračilo a z lehkých mráčků stala se deštiwá mračna, jenž oblohu celou zahalila; wšak nawzdor nepohodlnému počasí plnily se pahrbky a wýšiny tísnícím se lidstwem. Prostranství okolo dražně bylo naplněno wozy a lidmi ze wšech tříd; do dražně samé měli přístup jen ouřednictwo a lid k uwítání hostův tak slawných náležející. K 11. hodině po zkoušce dosti nepřízniwé wyjasnilo se nebe, a čekání bylo tím wětší. Posléze oznamowalo několik ran z děla příchod hostů. Napřed se wyjewí parostroj co náčelní wůdce wážně a slawně, jakoby jistou dráhu následujícímu ukazowal, a jako by prawil: „Witejte mi bratří Češi, dlouho jsem se připrawowal, dlouho času bylo potřebí, než jste mě uhlídali. Mnoho práce, potu a namáhání; ale wšecko se přestálo. Dnowé nejistoty zašli. Oznamují wám, že mě lidumilenstwo, bezzištná láska zrodila. Za mnou se berou oni, ježto jako na oswědčení mého wýroku k laskawému swornému objetí, buď zwědawost, buď oučastenství, buď wědomost hlawního swého powolání a určení pobídla.“ A hle! — kwětinami owěnčený bere se tu stroj welikán, těžně dýchá, stená, kouř chrlí, a w diwácích dech se tají; za ním řada nesmírných to wozů, a mezi nimi wůz zlatý králowský, diwáky téměř oslňující. Již stojí, a z něho wystupují hosté wznešení. Pobawili se a posnídali mezi plesem, hudbou a střelbou a dále do milé naší Čechie se berou. Jelikož úkaz takowý péra schopnějšího, nežli mé jest, a popsání dokonalejšího by potřebowal, nemohu přece (přeswědčen jsa, že od wíce stran bude o tom slow šířeno) nezatajiti, že nemohlo žádnému ujíti, jakého podílu lid obecný nad úkazem tím jewil. Šedého starce a bujarého mladíka, outlou díwku, a nedospělého chlapce dojalo welkolepé podíwání stejnou mocí. Důkaz to, že lid náš nejen nowotu hledaje po neobyčejnosti touží, nýbrž že ke wšemu se kloní, co zdar obce s sebou přináší. Kdyby se rownou mírou na pohodlí občanské, obchod nižší městský a potřeby tělesní i duševní lidu obecného zřetel obracel, jako se na wyšší pohodlí, wšeobecný obchod a wýměnu wšech potřeb ohled bere — což by teprwa za účastenství w lidu obecném powstalo, jak řemeslník, obchodník, učitel, a wůbec chudý i bohatý k wěci dobré by přilnul, s duší a tělem jí se oddal, a ji podporowal, jelikož by ona i jeho potřebou se stala! Že i toho docílíme, po dlouhém wytrwalém snažení přece docílíme, dopřeje nám sprawedliwé nebe. Myslím zde lepší obecné wychowání, obwzláště pak uwedení národního a praktického učení we školách. Wše ku předu kráčí, wšude se jakási praktičnost jewí. Za krátký čas Wídeň, Brno, Holomouc, Prahu uhlídáš. Nemohl by tedy občan za tak krátký čas widět, jaká wýměna myšlének, jaký pokrok w obchodu, řemeslech, we wychowání, we wšech potřebách tělesních i duchowních se stal?! Jestli se na to ohled newezme, zůstane železnice pro městského a wesnického obywatele wěcí, kterou on obdiwuje, ale jejímu stroji docela nerozumí. A čemu člowěk nerozumí, jest tak jak by to pro něj nebylo.

Dr. M.

DENNÍ KRONIKA.

Z Prahy.

Koncert. W neděli 31. srpna dáwala Marietta Alboni na Žofínském ostrowě o polednách prwní koncert. W neděli, o polednách, we welkém sále Žofínském wšecky sedadla místi obsazena, k tomu patří kromě titule „Zpěwkyně od welké opery Milánského diwadla alla Scala“ také ještě dobrá powěst, kterou nám dopisowatel z residence zasílal, wyznáwaje upřímně, že se po zpěwu Marietty tři neděle zpamatowati nemohl. A w skutku je to něco neobyčejného, neslýchaného. Již ta statečnost postawy, ty po mužsku přistřižené wlasy, to wýrazné oko, ta bledá twář, kam jen oheň básnického nadšení wstoupiti se osmělí, ten pewný pádný krok způsobí neobyčejný dojem. A pak ten hlas tak jemný, jako by rosa padala, a tak rázný opět, jako byste na stříbrné štíty hlučili, až se stěny otřásají; proti němu jsou naše hlasy jako pídimužíci pod sněhem dozrálí, na ledu wyspělí. Směl-li náš básník říci „bujný oř je mluwa naše“ je hlas její ten nejbujnější komoň, ona na něm jako panský mladic, tu si hraje, tu mu uzdu pustí až by hlawu srazit mohla, a páni w parukách a w copech lekají se takowé smělosti a třesou hlawou až se pudr sype a sem tam i některý cop spadne. Při wšem podiwení nemohu říci, že by mne byla ta hromorázná

sila, anebo snad to holekání w Donisetti-ho kavatině samo sebou příliš okouzlilo; to jsou bujné wýběžky, na které se wšecky altistky wěšet budou, myslíce, že to práwě tak dokážou, jako Milánská zpěwkyně. Co mne k uznání pokořilo, bylo recitativo z opery „Italka w Algíru“. My slýcháme při recitativech buď málo aneb příliš mnoho zpíwawého, tak že o mluwě, o wýrazu slowa w nadšení až k zpěwu se powznesleho ani památky nebýwá; naše recitativa jsou pausy, kde si soused se sousedem poklepá, než opět nowá písnička začne. Zde byla ta prawá míra, to básnické oživení prosté mluwy, jako když umělec w několika smělých rysech obraz wykreslí. Kdo zná žiwobarewný a ostře odstíněný způsob italského zpěwu, bude wědět, jak si Marietta počíná. Ku podiwu je wšak ten nesmírný poklad, který příroda do hrdla jí włožila, a jímž se zdá, že by se celá opera podělit mohla. Ze čtyr čísel bylo prwní: Romance z opery Lara, druhé: Arie z opery Semiramis; třetí: Recitativ a rondo z opery Italka w Algíru; a poslední: Kavatina z opery Betly. Potlesk byl bouřný, a wolání opětowalo se po každé dwakrát i třikrát, tak že konečně kavatinu opakowati se uwolila. Mezičísla byly dwě deklamace, které sl. Herbstowá dobře přednášela, a variace na housle, komponowané i přednešené od p. R. Dreyschoka. We hře bylo mnoho brawury, mnoho di tempo rubato, ale také čistě podařená místa. I sl. Herbstowá, i p. Dreyschok byli woláni. Č.

Z Poličky. Hrozné rány, jakéž nám záhubný žiwel zasadil, našly a nacházejí ochotných lékařů. Hojných příspěwků nám nešťastníkům až posud již uděleno bylo, začež wřelé díky wzdáwáme. Opominouce wypočtení dobroditelů u weřejných listech již jmenowaných, podotkneme tuto, že w sousední Litomyšli w prospěch zdejších pohořelců bylo od tamějších ochotníků prowozowáno diwadlo „Pašerowé;“ weselohru tu předcházel proslow od p. Wacka, posluchače tamějšího libomudrckého ústawu. — Na to byla zřízena česká beseda od tamějších študujících, jejížto wýnos nám též dodán byl. Díky Wám, šlechetní, wlastimilowní krajané! — Také z Wysokého Mejta došel nás příspěwek z pokladničky přátelského spolku, do nížto členowé za každý poklesek w mateřském jazyku pokutu kladou. I jim srdečné díky. Welmi zdařilý nákres požáru Poličského podal zdejší pan komissar Šembera. * * *

BESEDY.

Slaveljub Verbančić chystá na rok 1846 „Wšeobecný Záhřebský kalendář“, který s wyšším powolením od Lewoslawa Županа wydán bude. W ohlášení bere se ohled na welikou potřebu a důležitost podobné knihy pro lid prostý, a w programu čte se o předmětech, jimiž potřebě té dle možnosti wyhowěno bude. Tak poslouží n. p. krátký geograficko-statistický přehled Ewropy; wýtahy z národní historie s obrazy; poučení o některých chybách a nedostatcích národu, a jak by se naprawiti mohly; jak by měly národní školy zřízeny býti; něco o národní literatuře a o prawopisu; články rolnické s obrázkami; jak by se materialní staw sedláka naprawit mohl; co se má činit, aby se obchod powznesl; o rozdílu mezi směnkou a upsáním; domácí lékař atd. Již z obsahu widěti, nač se u Ilirů hledí, a jaké podpory to podniknutí zasluhuje. Kalendář bude obsahowati 40 archů w 4. a wyjde w listopadu. Cena není udána. * *

Literatura.

Zábawy nedělnj čili: prostonárodnj poučenj w silozpytu. Od Dra. Fr. S. Kodyma. Swazeček 10. a 11. Seš. za 20 kr. stř.

Pro množstwí prací a pro nedostatek ruk býwá u nás ledacos započato a ledacos zůstáwá neukončeno, tak že s neobyčejným potěšením wítáme poslední kapitolu každého celého díla anebo jeho wětší části. Tímto sedmiarchowým sešitkem uzawřel Dr. Kodym důležité pojednání o teple, ježto působením w přerozmanité a mnohonásobné stránky žiwota před jinými oddíly fysiky patrnou přednost má. Chtíce o celém díle soud pronésti, museli bychom jen opakowat, co jsme chwalitebného na mnoha místech časopisů našich wyřkli, stawíce spis ten w literatuře mezi nejdůležitější a národu nejprospěšnější. Usudku našemu nebylo odmlouwáno, nýbrž welké oučastenstwí obecenstwa a rychlé rozšíření spisu bylo práwě důkazem, že nám toliko přeswědčení a nikoli kamaradstwí slowa do úst kladlo. Poslední sešitek je předchůdců zcela dostojen a obsahuje užitečných wědomostí takowou hojnost, jaká se jedním přečtením ani zažiti nedá. My jsme uwykli díwat se na ty nejkrásnější úkazy w přírodě okem chladným a lhostejným, prawé diwy neobyčejných následků zewšedněly pouhým opakowáním před zrakem našim k takowé chatrnosti, že si jich wíce ani newšímáme; člowěčenstwem, přírodou, nebem a zemí házíme jako by to karty byly, netušíce, že w sněhowém prášku zákon celé říše se jewí. Kdo nás učí znáti přírodu w takowých patrných drobnostech, dáwá nám do ruky plnowážné peníze, kdežto jiný citupluý hlasatel wznešenosti přírody jenom jako úpisy do ruky strká, které tomu jen prospíwají, kdo je na drobnou minci obrátit umí. Kolik je u nás hlaw, na něž slunce switi, a které newědí, jak plamen swíčky powstáwá! —

Rádi bychom oznámili obecenstwu, jak Dr. Kodym dále pokračowati hodlá, jestli fysiku ukončí anebo k jinému předmětu se obrátí, myslím k lučbě, což by tím prospěšnější bylo, poněwadž welká část zbýwajících předmětů z fysiky úzce s lučbou je spojena; p. spisowatel ale sám ještě nerozhodnul, nýbrž jen na tom stojí, že se přírodních wěd i budoucně držet bude, a oblíbený způsob prostonárodního pojednáwání wěrně zachowá. Co se zewnější formy týče, nebude se řídit podle počtu archů, nýbrž pokaždé podá celou ukončenou část wědy swé, což se bezpochyby cestou a nákladem Matice České stáwati bude, která zásluhy a schopnosti spisowatelowy w plné míře cení a podporuje. Naše wroucí přání jest, aby jen spisowatel dlouho newáhal, nýbrž co nejdříwe k národu promluwil a tak blahodějně w jiných wěcech jej poučil, jako se to o teple stalo. Č.

Nowá kniha.

Která Cjrkew gest Cjrkew Kristowa? aneb: Katechysmus o naukách, w nichž Cjrkew protestantská od katolické odstupuge. Přeložil Wincenc Jonalik, kněz cjrkewnj. S dowolenjm sl. konsistoře Holomaucké. W Holomauci 1845. Nákladem knihkupce Ed. Hölzla. Str. 135 we 8. Seš. za 30 kr. stř.

Oprawa ceny.

»Báchorky Boženy Němcowé« při oznámení druhého swazku má státi místo 10 kr. jako prwní 12 kr. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 106.
12. roční běh.

KWĚTY.

4. září
1845.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštownich ouřadů Rakouského mocnářstwí půlletně s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

Česká píseň.

Od S. Kappera.

Jasná, switem luny ozářená noc. Nebe temné, jen jednotliwé stříbrojasné obláčky pobíhají přes ně. Každý kamínek by se mohl na cestě spočítati, tak jasno je. Na prostranném čtwerhranném tržišti městečka zpočíwá dlouhý stín kostela a wůkol stojících kaštanů. Pohled domů jest bledý, w oknech si pohráwá swit luny, je ticho, ani wětérek se nepohybuje.

Sedě na kamenné lawici před domem naším požíwám kouzla takowé noci.

Tamto před náměstí, polo w stínu stromů, polo w swětle luny ubírají se dwě díwky, zwolna, jako w přátelském rozmlouwání. Jedna je Marie, Josefowa milenka. Nyní wstupují pod loubí, wíce je newidím. Několik minut. Okolo kostela, zrowna přes náměstí, opět dwě díwky. Opodál za nima pět neb šest jiných díwek, ty jdou rychleji, a dohoní předešlé ještě před loubím. Nyní zmizí wšecky najednou w podloubí.

Mezi tím wystoupla ze stínu blízké školy postawa, a s příwětiwým „dobrý wečer!“ wedle mne na lawičku se usadila.

Sousedůw Josef je podiwný člowěk. Štíhlý, snědý, hubený, černowlasý, dwacet a několik roků. Swěta newiděl nikdy nic wíce, nežli městečko s nejbližším okolím jeho a ten kus nebe, co každoročně se swou lunou a swými hwězdami nad střechami a zahradami městečka wisíwá. Od nebožtíka děkana, jehožto ministrant býwal, naučil se za swého mládí trošku latiny. Jednoho dne, když w sakristii zewrubněji uklízel, nalezl starou, zaprášenou knihu. Byla psána česky, na pergamenu. Ukázal ji děkanowi, ten si jí ale hrubě ani newšimnuw, nechal mu ji. Z té on wyčetl množstwí báječných wědomostí o wesmíru, o běhu planet, o mrawech a obyčejích starých Čechů, o jich králích atd. To jeho celému chowání, jeho řečím a náhledům wtisklo cosi báječno-starožitného. Mluwí přísně česky, často starých neobyčejných slow užíwaje. Ke každé události, ke každému přírodnímu wýjewu wí nějaký wýznam. O wšem temném a nejistém w české kronice, a wšech hradech a báječných osobách wí dát zpráwu a wyswětlení, a to obšírně. I nyní ještě čítá až do noci, a we dne sedáwá pak za tkalcowským stawem swým wždy w myšlénkách pohroužen.

Minulé noci četl o čtyrech rytířích, kteřížto na dně Wltawy, tam kde okolo Wyšehradu teče, u stolu sedí, a o duše tam utopených w kostky hrají. Tu powěst mi chce dnes wyprawowat, a proto ke mně wyšel.

Slyš! — co to? — Z podloubí zazníwá sem ku podiwu tkliwý nápěw; jsou to díwčí hlasy. Znám tu píseň již z dětských let swých. S nejtemnějšími zpomínkami z dětinstwí mého zpočíwá mi nepochopitelně w hlubinách srdce. Kdykoliw jsem ji od té doby slyšel, wždy se we mně rozechwěl teskný pocit bolesti. Zpočíwá mi w tom wždy cosi newyslowitelného, tajemného, ježto tuším, wyzpytowat wšak nemohu. Co dítě jsem tomu wěřil na slowo, a často jsem celé hodiny se snažil, abych si to postawení hodně žiwě zobrazil a předstawil. Obyčejně jsem slýchal jen jednu a sice prwní složku zpíwati, a tato pouze zdá se také že jest celá půwodní píseň národní. Na mnohých místech ale zpíwáwali ještě o dwě i tři složky wíce, kteréžto obyčejně wýznam prwní obsahowaly, dle toho, jak rozbřesknul w duši pěwců, jimžto píseň také temná byla. — Díwky nyní w dlouhé řadě wystupují z podloubí, a jdou, wedouce se, okolo protějších domů přes náměstí, a zpíwají:

„Hořela lípa, hořela,
Pod ní panenka seděla;

Jiskřičky na ni padaly,
Mládenci pro ni plakali.

Ten jeden plakal nejwíce,
Co jí kupowal střewíce“ atd.

Zpíwajíce zmizejí w stínu stromů, před kostelem

stojících. Jdou kolem kostela, a přicházejí nyní k domům po naší straně a jdou okolo nás. My sedíme w stínu, ony nás nepozorují. U Josefowa domu se zastawějí, naslouchají do okna komory jeho, zaklepají, a že ho doma nenaleznou, rownou cestou k našemu domu se ubírají. Nepochybně si myslily, že tu Josef bude. Často ho nawštěwují, když wečer we swé komoře sedá, a rády jeho wyprawowání poslouchají.

I otázal jsem se jich, jestli wědí, co to zpíwaly? a co si přitom myslily? Žádná newí na to odpowědít. Žádná newí, coby hořící lípa a padání jiskřiček na panenku znamenalo.

Marie má za to, že to Josef wědět musí, a on to také skutečně wí. Procházíme se wšickni společně kolem náměstí, a on wyprawuje:

„Byl jednou jeden král, ten dáwal slawné hody, a pozwal k nim wšecky pány a paní z blízkých i dalekých zemí. U tabule wznikla rozepře, kdo asi wíce winen jest láskou, mužowé-li nebo paní? Mužowé prawili, že wšecku winu mají paní, protože krása jejich jest neodolatelná, a ony zajisté s kouzly we spolku býti musejí. Paní ale jistily, žeby jim milowání nikdy ani nenapadlo, kdyby je mužowé wšady nestopowali. Král rozepři tu slyšel, a drže při mužích řekl: Že paní tak krásné jsou, a krása začátek lásky jest, ať se tedy paní chrání, mužům krásu swou na oči stawěti, a tak dlouho ať záwojem mrawopočestně se zastírají, a od žádného muže se widět nedáwají, dokud u oltáře k sňatku nepokleknou. A aby se to zachowáwalo, wydal hned i zákon, že každá panna, do nížto se muž zamiluje, a na nížto následky obcowání jejího patrné budou, za žiwa upálena bude.

Král ten měl jedinkou dcerušku; té se co do krásy žádná princezna celého swěta newyrownala. Jistý princ, kterýžto slawnostem také přítomen byl, se do ní na smrt zamilowal; a to se stalo, když ji jednou před domem královým nezastřenou seděti spatřil. Dceruška králowa wěděla sice o zákonu otce swého, její láska k princowi ale byla také tak silná, že každého wečera příležitost hledala, aby byla od něho widína. Konečně milující také spolu mluwili a často pak do půl noci w zahradách králowských se procházíwali.

Po slawnostech odjel princ s ostatními hosty. Králowa dceruška byla ale jiná, nežli dříwe býwala.

Když to král zpozorowal, wyprawil posly a dal wšecky pány a paní opět k slawnostem pozwati; také toho prince pozwal. A když wšecko shromážděno bylo, dal dcerušku co nejskwostněji odíti, pojal ji za ruku a wedl ji wen do pole, a páni a paní museli je následowati. Wšickni myslili, že to jde k nějakému weselí, kteréžto pod širým nebem držáno bude. U lípy u prostřed pole se král zastawil, a obrátiw se k hostům řekl: Hle, já jsem ten nešťastný král, kterýžto zákon, jejžto dal, nejprw na swém dítěti wykonati musí.

Na to dal kolem lípy hranici dříwí udělati. Na tu musela princezna, nawzdor jejímu bědowání a nawzdor zoufalosti princowě wstoupiti, a byla i s lípou upálena. Králůw harfeník musel píseň složiti, na wěčnou památku na ten soud a wšem pannám k wýstraze.

Josef umlknul.

Wšickni jsme chwíli tiše wedle sebe kráčeli. Každému z nás asi podiwno bylo w srdci při tom wyprawowání.

Pak teprw jsme píseň s plnou duší ještě jednou zpíwali, a bylo nám, jakoby byl Josef prawdu mluwil.

(Sonntagsblätter.) —k.

Lesní tajemstwí.

(*Pokračowání.*)

Za swého lidského žiwobytí byl bohatým přástewníkem, odpowěděla straka, samolibě si ocasem mrsknouc. Nedaleko odtud měl swou přástewnu, z lesa wenku, tam u řeky, a na sto dělníků měl pod sebou. Co upředli, to prali potom w řece. Tam byl žiw ale wodník, a ten měl na ně zlost, že mu tím špinawým prádlem čisté wlny znečisťowali, a proto že jeho nejmilejší schowanci, pstruhy a mřeňátka po té wodě lekali. I zamotáwal jim celou přízi, wlny ji musely na břeh wyhazowati, jindy je uchwacowaly do wíru, jen aby přástewníka warowal; ale wšecko bylo nadarmo. Konečně — bylo to na den swatého Jana, když míwají wodní duchowé moc, že mohou děsiti a škoditi, nastříkal celému přástewnickému pořádku i jejich pánowi, an práwě zas hodně nestydatě a neswědomitě swé prádlo prowozowali, okouzlené wody do očí, a jakož se z diwých a krwožiznivých lidí zaklení wlci a psy udělati mohou, tak se udělali ze wšech přástewníků pawouci a jich pán králem Křížákem. Pak utekli wšichni od řeky sem do lesa a rozwěšují nyní swé pawučiny wšude po stromech a křowinách. Ze sprostých přástewníků stali se obyčejní malí pawouci, a chytají teď mouchy a komáry; jich pán ale podržel skoro swou býwalou welikost a jmenuje se králem Křížákem. Ten pronásleduje spanilé díwky, opřádá je — pak je omamuje swým jedowatým wýparem a ssaje jim ze srdce krew. Posledně přemohl tuhle princeznu, která se byla od swého komonstwa wzdálila. Podíwej se tamhle — tamhle — tam se pohybuje mezi křowinami.

A w skutku zdálo se žákowi, jakoby se naproti němu mezi ratolestmi tělo obrowského pawouka blýskalo; dwě chlupaté nohy, tlusté jako člowěčí ruka, prodíraly se skrze lupení. Tu ho uchwátila nesmírná ouzkost o krásnou spěčku, i chtěl se na tu nestwůru wrhnouti.— Nadarmo! zwolala straka a potřepáwala křídlama; wšickni zaklení lidé mají náramnou sílu; ta příšera by tě swými swály zardousila; ale nasyp té spanilé kapradího semene na prsa, ten ji udělá před králem Křížákem newiditelnou, a dokud bude na ní prášek ležeti, bude to požehnání trwati.

Rychle setřel žák hnědý prášek ze spodní strany dlouhého kapradí a učinil jak mu pták poradil. An se přes pannu nahýbal, owanul mu její dech tváře. U wytržení zwolal: Což není žádný prostředek, aby se tento milostný obraz wyswobodil? — Oh! dal se pták do křiku, a třepetaje křídlama, poletowal okolo žáka jako posedlý. Ptáš-li se mě na takowý prostředek oprawdu, tedy ti ho powím. Náš starý mudrc tamhle w jeskyni schowáwá střemchu; kdybysi z ní wětwičku dostal a ní se pak třikrát princeznina čela dotknul, tedy z ní wšecko kouzlo zmizí; ona ti padne do náručí a bude ti, jakožto swému oswoboditeli náležeti.

W tom okamžení se zdálo, jakoby byla spěčka ptákowy řeči zaslechla. Její krásné twáře polily se jemnou čerwenosti, w jejich rysech jewilo se newýslowné toužení. — Dowediž mě k starému mudrci! zwolal žák polo smyslů zbawený. Pták skočil do křowin a žák spěchal za ním.

(*Pokračowání.*)

České diwadlo w Praze.

Každoročně zawítá k nám hrabě Beňowský z dalekých sněhů Kamčatky, jakoby pamětliw swého rodu, neboť byl Slowák, swé nejbližší příbuzence aspoň jednou do roka nawštíwiti chtěl, a tak ačkoli se na něm nezapře, že do německé školy chodil, neboť je wychowanec toho básníka, o němž se prawí, že byl žiw ingoustem a zahynul pískem (Sand), wždy přece ku krajanům swým se hlásí, w němž by si jej mnohý za příklad wzíti mohl, jejž w mládí podobný osud potkal. Naši lidé pak jej wždy rádi wídají, zwláště nezmate-li se w čase, jako tenkráte, kdežto na pozwání naší direkce w omylném domnění, že snad u nás zima tak brzo začíná, jako na Sibiři, za krásného letního odpoledne, t. j. w neděli 31. srpna do Prahy dorazil. Nesmíť se teda diwiti, že jej tentokráte tak četná společnost neuctila jako jindy.

Pochwalného uznání zasluhuje snažení pana Kolára, kterýž Beňowského tou důstojnou mužností a šlechetností zobraziti hleděl, jakáž tento charakter wyznačowati má. Ač nemyslím, že se p. Kolár kdy bezouhonným Beňowským stane; přece by mohlo u něho ještě to a ono lepší býti, kdyby se dědičného, od nepaměti na nás došlého hříchu našeho diwadla docela odřekl a příkladem swé wzorné choti na prawou wíru přiwesti dal, kteráž se pro swou pilnost při pěkné schopnosti swé, wším práwem prwním oudem českého diwadla nazýwati musí. Jak obyčejně hrála i tenkráte welmi roztomile a dodala dceři wladařowé wždy tolik přirozené prostoty, co jí práwě potřebí, aby nás powaha tato zajímala a outlocitého posluchače jakási nepanenská ohniwost a nešetření kouwencionalních způsobů neurážela. P. Grabinger představowal srdečného otce (wladaře) w prwních čtyrech jednáních s chwalitebnou mírností, w posledním ale dal se hned z počátku swé scény, newím či ohni swému či souffleurowi do moci, tak že tato wděčná scéna wšeho stupňowání pozbylą a on ke konci, kdežto wrch efektu hledal, pouhý nepříjemný chrapot nalezl. Pozorujeme na něm, že kdykoli jemu napowěda křiči, on jako by jej zakrýti chtěl, w rowné míře hlasu swého přidáwá. Kdo je tu křiw? Wlastně bychom byli w rukou páně Grabingrowých nejraději úlohu hetmana widěli, kterouž p. Chauer sice k spokojenosti obecenstwa prowedl, ačkoli se nám zdálo, že by se tato wděčná úloha mnohem zdařileji hráti dala. Předewším musím p. Chauerowi raditi, aby se chránil wšeho aspirowání zwuček, kteréž w němčině na swém místě býti může, w češtině ale, nepředstawuje-li se práwě Žid nebo Němec nepřirozeně wypadá. P. Grau (Stěpanow) dal nám tenkráte opět nowý důkaz, jakého obezřelého a mysliwého umělce w něm uznati musíme, an ke wšem okolnostem pilný zřetel maje, následky jich wždy důmyslně příslušnou nuancí naznačiti se snaží; z té příčiny nedal se ani tenkráte slowy Krustěwa (p. Nikolai), kterýž obratnou wýmluwnost Stěpanowu wynáší, zawésti, nýbrž uwážiw pilně na mysli, že Stěpanowu po tak dlouholetém přebýwání na Sibiři těmi ukrutnými mrazy jako wšeliká jiná tekutina i mozek ztuhnouti, a jazyk jeho půwodní ohebnosti swé pozbyti musel, ba že i mluwa sama w obchodu s tuzemci, kamčadálskými obraty poškwrniti se musela, usilowal o to, jak by to wšecko obecenstwu na jewo dal. Je to přece krásná wěc, když se diwadlo tak pilnými umělci honositi může jako naše, a já se již nebudu diwiti té záwisti, s jakou mnozí k českému diwadlu hledí. P. Sekera w osobě Kudryna dobře si počínal; je na něm widěti i schopnost i rutinu, a přáli bychom, by se nám častěji ukázal, snad bychom pak jisté lidi, kteří pro zapletenost řečí swých powěsti nabyli, aspoň w osobách naiwních mladíků widěti nemuseli. Ještě p. S. newí, kde w deklamaci slowo prodloužiti, kde zkrátiti (mysl se mi mate — ne máte atd.) Nemůže neb nechce-li mu regie w tom radou býti, měl by se některého z kolegůw, kteří se w řeči znají, dožádati, aby mu před prowozením chyby oprawil. P. Majowá (služka Feodora), p. Schmiller st. (Čulosníkow), p. Kaška (Kasarynow) a p. Nikolai, jemuž jen příliš starou masku, s kterou se hra jeho nesrownáwala, chwálit nemůžeme, wedli si wěc swou dobře. P. Schmiller ml. bude sotwa kdy miláčkem Thalie. I.

DENNÍ KRONIKA.

Z Prahy.

W pondělí 1. září počaly pořádné jízdy na železné dráze z Prahy přes Holomouc do Wídně. Osobní tah jde každý den o půl šesté hodině ráno, a poštowní tah o půl páté hodině wečír. Každý čtwrtek, jakož i w neděli a we swátek půjde zwláštní tah do Pardubic. Až do Wídně platí se w I. třídě 21 zl. 6 kr., w II. třídě 13 zl. 3 kr. a w III. třídě 9 zl. 4 kr. stř.

Při té příležitosti zmiňuji se, že wyšel w německém jazyku popis parochodu od Schütte-ho, který by i našemu obecenstwu dobře posloužil, jen kdybychom si nelibowali wíce w učené filologii, než w užitečném poučení pro lid obecný. Je tomu přes 40 let, co se wynález železných drah po swětě šířit

počal; krok po kroku rozwíjel se předmět w cizině, a my měli času dost, pomyslit o tom, jak někdy wlastní lid o wěcr poučowat budeme. Pomýšleli jsme však až po dnes, železná dráha s celým příslušenstwím wyhrkla na nás z čista jasna, a lid náš newí o ní wíce, než co před 40 lety wěděl, totiž nic. Německá jména zahnízdila se mu do mozku, s nimiž jako s wlastními obratně zachází; pámoř, ajznbon, weksl litají mu okolo uší jako netopýři, a my newíme pomoci, než posadit ho na stoličku a tyto zkřiwené názwy, jako křiwé zuby kleštěma z dásní mu wytahowat. Ale kdyby nás wšecko opustilo, filologie a slowíčkářstwí to neučiní. Na trůnu analogií bijeme se hrdě w prsa, twoříme obdobně draženě, dražín, drahow, drážiště, kolejiště, dražní dwůr a zapomeneme na to nejpřirozenější jméno nádraží, které Tomsa šťastně wywolil podlé náměstí, náwsí, nábřeží. Při každé příležitosti uchopí nás filologické wlnobití plným náwalem, až se duch krátí, slowíčkowá swědomitost padne nám jako můra na prsa, a ssaje nejdražší krew naši. Kam by přišli Němci a jiní národowé, kdyby jim každý křest tolik trampot nadělal. Ti jsou mnohem rozumější; dowěděwše se o užitečném nálezu přijmou ho s celým kmotrowstwím cizího názwosloví, aby díwe zdomácněl, a potom teprw ho přewlíkají. U nás ale wede se zápas o abstraktní analogie, která z nich je lepší, a když jsme s restaurací hotowi, býwá obyčejně pozdě, poněwadž si toho lid newšímá, spokojen jsa s potwornými názwy, které sobě w čas potřeby na zdařbůh sám ukowal. Tato bída netýká se ani tak sil spisowatelských, jako činnosti nakladatelské. Abychom jen o dwou wěcech se zmínili, připomeneme prwně na kapesní slowník česko-německý. K tomu nebylo potřebí welkých kombinací a matematických formulí, nýbrž na prstech dalo se wypočíst, že se náklad na takowýto slowník hojně wyplatí. Že wšak práce takowá peněžité podpory již napřed wyžaduje, že spisowatel před dokončením díla s nakladatelem spojen býti musí, to bylo wěčnou překážkou, a mnohonásobné poptáwky odbýwaly se w krámech beze wšeho zapýření, až konečně přišlo z Wídně dílo, které, potřebám sice sloužíc, přísnému oku zadost nečiní. Teď arci hledí mnohý na rychlý odbyt, a myslí si, to bych byl také trefil. Owšem, kdybych se jen nebyl tak dlouho rozmýšlel.

Druhá, též welmi užitečná i wýnosná knížka byla by o železné dráze, w nížto by kromě krátké historie, popisu parochodu také obsažena byla celá úřadní správa a zřízení parojízdy s udáním ceny a času. Z takowéto krátké knihy neměl by spisowatel welikého užitku; ta by prospěla wíce nakladateli, a ten by se o ni měl wší mocí starat, pomníčky připrawit a národu prospěšným se státi. Prozatím ale můžeme počkati, až nás němčina na táhlo powěsí, a někdo šroubowané německé názwosloví do češtiny překroutí. Jen když filologie nezahyne.

* *

W outerý dne 2. září odebral se Dr. Staněk a prof. Šafařík po železné dráze přes Wídeň do Bělehradu Srbského, odkud se prwní asi za čtyry neděle opět wrátí, by wlast swou snad na delší čas potom opět opustil. — Stanko Vraz pobude ještě déle u nás; jeho básně jsou již dotištěny. * *

Z okolí Kutnohorského. (*Poslední Beseda w Kutné Hoře.*) Pohostinnost našich milých Kutnohoranů dopřála nám letošního roku na čtwero společenských besedách podílu bráti, o kterých tak chwalně již w těchto listech zmíněno bylo, a které také swým uspořádáním chwály zasluhují; škoda jen, že to w moci pánů uspořadatelů nestálo, aby i powětrnost w besední dny tak upewniti mohli, aby četnější ještě náwštěwě na překážku nebyla; ale letos se museli s Plutonem potýkati; i tato poslední beseda dne 27. srpna dáwána zmokla, wzdor tomu wšak těšila se z přehojné náwštěwy, patrný to důkaz, že zábawy takowé w domácnosti i w okolí obliby docházejí, a „že Čech mezi Čechy českým duchem“ — jak čteno bylo — nejraději se bawí, ač tolerančnost pánů podnikatelů žádné řeční meze neklade. Mimo wyražení taneční potěšilo přítomné hosti humoristické čtení s wážným záwěrkem: „Železné dráhy a lidský žiwot“, wýborně přednešená fantasie na fortepianě od umělce Labskotejnického, písně: „Hněw“ od Škroupa a „Wystěhowanec“ od Jelena, pak w zahradě čtwerozpěw. Škoda že mezi hrou na fortepiano a mezi poslední písní jistí pánowé, kteří společenského způsobu snad znáti nechtí, aby příkladu w něm dáwati měli, swéwolného hluku nadělali, a tím posloucháni mnohým tak krásných přednášek pokazili. Kdo ducha společenského swéwolně kazí, ten pohostinského pozwání hoden není. — Díky Wám, Kutnohoraně, za waše podnikání i pozwání, čímž jste mnoho pro našinstwo wyziskali; jen dále na početádráze pracujte, a cíle se neminete. J. P. R—dl.

Z Plzně doslýcháme, že tamější ochotníci českou hru we prospěch pohořelých osadníků Boškowských (wes půl hodiny od Plzně, dne 28. srpna ohněm stižená) na prkna přiwésti ohmýšlejí. Též w Rokycanech se cos podobného we prospěch pohořelých w Poličce prowozowalo, wšak w německém jazyku. W.

BESEDY.

Chwalitebný obyčej. W anglických přístewnách je zawedeno, kde tomu způsob práwě připustí, že někteří z dělníků ostatním denně z časopisů a knih předčítají, na kteréžto se společně skládají. Ze zkušenosti se wí, že tím dělníci od práce zdržowáni nebýwají, ba naopak že pilnější jsou, nežli we fabrikách, kde takowý obyčej zaweden není. Stálé duševní oživowání je člowěku zapotřebí; otupělostí ducha pozbýwá žiwost mysli, chuť k práci, a dělník takowý je pouhá mašina.

Kdosi wyprawowal, že jejich kočka má koťata s psími hlawami. „To ještě wšecko nic není“, řekl na to jiný, „já znám ale jednoho pána, ten je koželuh a jeho syn se učí hodinářem.“ —k.

„Dnes musíš do wody!“ zahučel poručík we wojenské plawárně w P. na nowáčka, po třetí již bez koupání domů se wracejícího. „Ach, pane lieutenant,“ řekl na to tento oči si utíraje, „já tam díwe nepolezu, dokud nebudu umět plawat.“ —č—

Nowé knihy.

Rozina Ruthardowá. Powídka z dějin domácích od J. K. Tyla. W Praze 1844. Str. 283 w 12. Cena 48 kr. stř.

Řeč při swěcenj slawnosti padesátiletého manželstwj swých rodičůw w modlitebnici cýrkwe Krušburecké ewangelické podle Augšb. Wyznánj držaná dne 18. Zářj od Josefa Růžičky, wikáře a katechety při německé ewangelické cýrkwi w Praze. Str. 17 w 8. Cena 6 kr. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 107.
12. roční běh.

KWĚTY.

6. září
1845.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštownich ouřadů Rakouského mocnářstwí půlletně s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

Lesní tajemstwí.

(*Pokračowání.*)

Cesta ho wedla nejdříwe wzhůru mezi skaliny a nížila se potom w rozložitou bažinu, kdežto musel dosti nebezpečně s kamene na kámen skákati, nechtěl-li w bahně uwáznouti. Již se mu třásly kolena, prsa jeho se pracně dmula a po spánkách se mu wyrážel studený pot. Při tomto kwapu trhal ještě kolem kwití a listí, a pohazowal jimi kamení, aby zpáteční cestu nalezl. Konečně se dostal zase do weliké wýše před prostrannou skalní rozpuklinu, z jejíž temného jícnu jej ledowý wzduch owanul. Příroda se tu zdála býti ještě w prwopočátečním kwašení — tak strašliwě a roztrhaně, rozemleté strmělo wšeliké kamení okolo tyto skalní sluje.

Zde bydlí náš mudrc, řekla straka, i rozčepejřila se přitom od hlawy až k ocasu, tak že bylo na ni s hrůzou a ošklivostí hleděti. — Já tě u něho opowím, a zeptám se ho, co twé žádosti řekne. S těmi slowy skočila do sluje; hned se ale zas wrátila, a řekla: Starý je mrzutý a twrdošijný, a nedá prý ti dříwe ani listu ze střemchy, dokud mu wšechny štěrbiny w jeho jeskyni nezacpeš, jelikož prý mu skrze ni tuze táhne, a to ouwětří ho mrzí. Nežli to ale wywedeš, může mnohý rok uběhnouti.

Žák natrhal hned mechu a tráwy, co jenom unesti mohl, a wešel do sluje, nemoha se hrůze ubránit. Tam hleděly na něj se stěn z kamení rostlé příšerné podoby, tak že newěděl, kam by před těmi ohawnými nestwůrami oči obrátil. I chtěl hlouběji do skalní sluje wniknouti, ale tu to začalo na něj z nejtemnějšího kouta chrápati a hrčeti: Nazpět! Newytrhuj mě z hlubokého skoumání; dělej wěci swé tam napřed.

I chtěltě žák wyzpytowati, kdo to zde rozpráwí, nespatřil ale nic jiného nežli dwě ohniwě žhoucí oči, ježto we tmě jako řeřawé uhlí swítily. I pustil se nyní do práce, a zacpáwal mechem a trawou, kde jenom dosti malou skulinu nalezl, skrze nižto se denní swětlo prodíralo; ale to bylo kus těžké — ano jak se zdálo, neskonalé práce. Neboť když myslil, že je s jednou štěrbinou hotow a k jiné se obrátiti chtěl: tedy z ní wecpaný mech zase wypadl, a on musel zase poznowu počínati. Přitom to wzadu pořád chrápalo, a wydáwalo tak nesrozumitelné zwuky, že z nich jenom chwílemi nějaké slowo pochytil, co arci znělo, jako by z hlubokého skoumání pocházelo.

Při této truduplné, zoufalé práci zdálo se žáku, že mu čas tím nejprudčejším letem ubíhá. I bylo mu, jakoby dny, měsíce a léta přicházely a odcházely, a přece necítil ani hladu ani žízně. Někdy se domýšlel, že se rozumem pomine, a opakowal si s jakousi wzteklou wášniwostí počet leta a že se pustil na den swatého Petra a Pawla do lesa, jen aby něco o čase wěděl. A jako z daleké dálky hleděl na něj milowaný obraz dřímající kněžny, a on plakal toužením a žalostí, ale po twářích necítil ani slzu kanouti. Najednou mu bylo, jako by widěl, že se jakási známá postawa k očarowané ospalkyni blíží, u wytržení na ni pohlédá a pak se k ní sklání, jakoby ji chtěl líbati. W tom okamžení ho přemohla bolest a žárliwost, a na wše kolem zapomenuw, wrhnul se rychlými kroky do tmawého pozadí. Dej mi střemchu! zkřikl tam hlasitě a prudce. — Tuhle roste! odpowědělo to wzadu s těma žhoucíma očima tím chrápawým hlasem — a najednou cítil w ruce ratolest stromu, strmícího z temné škudliny we skále.

I začal tedy ratolest lámati; w tom okamžení to wůkol něho skuhralo a skřípalo a chrápalo silněji než dříwe, jeskyně se otřásala, praskala i zbořila se; a před očima žákowýma učinila se tmawá noc.

Když se konečně před ním zase wyjasnilo, tu se ohlížel. W ruce držel suchý, podiwně urostlý prut. Stál mezi pustým kamením, ježto se jako malá, nepatrná sluje okolo něho spínalo. Nazad zněly wřískawé,

hwízdawé zwuky — tak asi, jako když weliké sowy houkají. Weškerá krajina měla jinou podobu. Bylo to skrowné, holé a nuzné náwrší; semtam leželo drobné kamení, a mezi ním wedla cesta močálem do údolí, z něhož byl prwé na horu přišel. O welikých skalinách nebylo ani památky.

I bylo mu zima, že se otřásl, ačkoli slunce wysoko na obloze stálo. Zdálo se mu, že stojí na tom samém místě, jako stál, když si wyšel pro ratolest, kteráž byla nyní suchý prut. I pustil se pěšinou přes kamení, ale cesta mu byla obtížná; musel se o prut podepírati, hlawa se mu klonila k prsoum, i slyšel swé oddychowání, těžce mu z prsou se deroucí. Na jednom příkrém místě poněkud sklouznul, i musel se keře zachytnouti. Přitom zahlídl swou ruku — ta byla sešlá, plna wrásek. Pane Bože! zwolal, hrůzou uchwácený, což pak jsem byl tak dlouho....? I nedůwěřowal si, aby byl swou myšlénku wyslowil. Nikoli, řekl, chtěje se násilně upokojiti — to dělá chladné lesní powětří, že je mi tak zima; umdlený jsem po tom namáhání, a zelenawé swětlo, ježto se tu skrze křowí prodírá, dáwá mým rukoum tak podiwnou barwu.

I šel dále a nalezl po kameních kwítí a lupení, kteréž tu byl při lezeni do wrchu naházel, aby cestu poznal. Wšecko bylo ještě čerstwé, jako by je tam byl práwě položil. To byla pro něj zase nowá pohádka.

Skoro wedle cesty mezi stromowím řezal uhlíř čerstwé pruty. Toho se ptal: Jaký máme den? — Aj, milý otče! řekl uhlíř, jsi tak špatný křesťan, že newíš, že je swatého Petra a Pawla. Já tu řezám jen proutí na hračku pro mého malého. Takto na ten den nepracuji; ale tohle je dílo pro wyražení.

Ale prosím tě, příteli! zwolal žák, jejž pořád wětší hrůza obcházela — powěz mi, jaký rok se teď píše we swětě křesťanském. A uhlíř, z něhož ani swáteční lázeň wšechny saze nebyla setřela, wztýčil se dle mohutného zrostu swého w zelené křowině, a trochu se rozmysliw wyřknul počet roku.

O ty můj Spasiteli! zwolal žák a nemoha se na swém prutě udržeti, sklesnul na kamení. Pak mrštil prutem daleko od sebe a běžel celý se třesoucí dolů po stezce.

Plný podiwení kročil učerněný uhlíř s proutím w ruce z křowin na kamení, spatřil žákůw prut, poznamenal se znamením sw. kříže a řekl: Ten je ze střemchy, kteráž tamhle na sowí skále roste. Říkáwají, že se ní čaruje. Pán Bůh uchowej — ten starec to asi zkusil. I zahodil ho — pak se nawrátil do křowin, dále ku swé chatrči, aby swému chlapci hračku připrawil.

(*Pokračowání.*)

Trnky.

Prosba ke knihaři.

Tuto báseň „Planou růži!"
W telecí mi swažte kůži,
Wzadu ať se w zlatém kwítí,
Básníkowo jméno třpytí,
Bych, až knihu čísti budu,
Říci mohl beze bludu:
„Ejhle zde, báseň-li minu,
Pozlacenou teletinu!"

Já jsem Čech.

„Já jsem Čech a kdo je wíc?"
Wolá Wlaslaw z hřmotných plic.
„Já čtu Kwěty, já čtu Wčelu,
Češtinu podáwám duchu,
Českou hudbu swému sluchu,
České jídla swému tělu,
Mně se práwem říci sluší,
Já jsem Čech s tělem i s duší!"

Příčina smutku.

Powěz, bratře, co tě straší?
Bodrou mysl co ti plaší?
Najdeme snad, co tě zhojí.
„Ach, ty neznáš bolest moji,
Neznáš trudy básníka!"
Odtud tedy wítr fučí,
Snad tě neuznání mučí,
Neb tě bodla kritika?
„Práwě to, proč srdce kwílí!
Pomni jenom, bratře milý!
Dokud byl můj spis
Pouhý rukopis,
Jaké chwály
Z blízka, z dáli!
Nyní, tiskem wyšlý spis,
Léta půl již swětem bloudí,
Aniž kdo co o něm soudí.
To mi, bratře, mysl trudí,
Weselost mi s twáře pudí,
Neboť wěř mi, hana řádná
Lepší, než kritika žádná!"

Básníkowi Smolíku.

Ohněm wřou twé ódy,
To se dát ti musí;
Jen že konew wody,
Každou jiskru dusí!

Manžel a manželka.

Myslil bych, že manžel lká,
Když mu umře manželka;
A paní, že kwílí: Mám žel!
Když jí umře manžel.
Není wždycky tomu tak,
Někdy wěru naopak.

H.....š.

Otewření c. k. státní železné dráhy.

Z Morawy.

Morawa, mnohonásobné wýhody z železných drah wznikající od dalšího času již seznawši, nowých wýhod, kterých jí státní dráha pražská poskytne, toužebně očekáwala. Za tou příčinou tedy muselo se otewření této dráhy na den 19—20. srpna ustanowené newšední slawnosti státi. Nesčíslné množstwí lidstwa ze všech končin Morawy, též i ze Slezska, z Widně a Čech sešlo se, by swědkem byli památní té slawnosti. Po mnoho neděl se přípravy konaly, by Olomouc při té slawnosti we skwostném swátečním rouchu hostům swým se zjewila. Weřejná stawení i měšťanské domy byly welmi wkusně, z wětšího dílu w národních barwách, ne zřídka i drahými čalouny, obwěšky a prápory, jakož i zelenou chwojí ozdobeny. Zwláště mile dojímala ozdoba kateřinské brány, kterouž nejwyšší a wysocí hosté přijeti měli, s mostem před ní, na němž množstwí praporů w dwouřadě sestawených w powětří wlálo. U wchodu do města na ousti kateřinské ulice stáli dwa sloupowí pilířowé, tři sáhy wysoké, řeckými palmy ozdobené. Nejkrásnější ozdobou města byla w čisté swé rownoměře brána sláwy w ostružnické ulici, spočíwající na čtyrech sloupech, třetí patro wedlejších domů dosahujících. Průčelí bylo ozdobeno štíty w modrém poli, nesoucími zlaté příznaky sprawedlnosti, milostiwosti, bohabojnosti a moudrosti. U prostřed hlawního podwlaku pnula morawská orlice swé zraky k císařskému orlu, kterýž jako welikán na přístawku římsowém nad ní stoje, obě k ní hlawy skláněl. Brána tato w starodorickém slohu wystawěná a bílým perkálem potažená, podobala se zwláště za oswícení wečerního welkolepé stawbě z nejbělšího mramoru. Na předhradí u marianské ulice byli 2 wysocí obeliskowé postaweni a jiný na náměstí u hlawní stráže z rozličné zbraně složený. Wedle toho obracel na se pozornost nowě wystawěný wodojem s otewřenou sloupowou ložnicí w nowodorickém slohu a ozdobně obnowení znakowé na podpírce zálohubní na radnici (znak říšský, uherský, český, rakouský, morawský, slezský a pod nimi olomoucký od r. 1564), císařská knihowna, nowé kasárny, kadetní škola a zbrojnice. Okolo půl čtwrté hodiny příchod parochodu hrochem děl oznámen byl. Již prw schromáždili se we skwostně ozdobené drážni ouřadowé k uwítání wznešených hostů a sbor hudební pluku prince Emila Hesského, setnina měšťanského wojska a oddělení jízdních městských ostrostřelců postawilo se w drážni a před ní, by Jeho c. k. Wýsosti očekáwanému arciknížeti Františku Karlowi čestný průwod do města učinili. Příchozí c. k. Wýsosti, pány arciwéwody Františka Karla a Josefa, palatina uherského, nejdůstojnější kníže arcibiskup krátkými srdečnými slowy uwítal, načež oba arciwéwodowé dawem lidu, nepřetržně „Vivat, Zdráw buď, Sláwa“ atd. wolajícího, do města se ubírali. Když se Jeho c. k. Wýsost arciwéwoda František Karel w arcibiskupském palácu ubytowal, odewzdal mu Jeho Excellencí gubernator zemský p. hrabě Rudolf ze Stadionu básně české, jimiž wlastencowé morawští radost swou nad oblažujícím příjezdem wysoce ctěného arciknížete na jewo dali.* Po krátkém odpočinutí byla hostina pro nejwyšší hosti w arcibiskupském palácu a druhá w městském redutním sále, po kteréž okolo 7 hodiny, kdežto Nejjasnější arciwéwoda Štěpán wznešené hosti příjezdem swým z Prahy překwapil, arcikníže František se wšemi hosty ku střelnici městské se odebral, by obezřel slawnost národní od pánů stawů morawských k dalšímu zwelebení toho dne připrawenou. Hry při té slawnosti k obweselení lidu ustanowené již o 3 hodině odpolední počaly; u prostřed stála lože císařská wkusně ozdobenou řeckou kobku na wšech stranách otewřenou představující, dle té pak po obou stranách stánky pro jemnou pleť. Hry a weselí pro lid w následující řadě sestaweny byly: skákání w pytli, bití hrnců, zpěwy národní, příční houpačka, ptačí střelba, točící sloup, národní tance, cirkus, panorama, policinell, ohňostroj, poustewník, houpačky, tělocwičné (gymnastické) předstawení, prowazo-lezci, diwadélko s loutkami, házení do tlamy a figlářstwí. Hudba čtyr sborů neustále zněla. U prostřed stály we dwouřadě welikánské pyramidy a sloupy, na wečer nesčíslnými swětloškami ozářené, a mezi nimi dwě prostranné tančírny a wysoký oklestěk. Kdo wrchu oklesťka dolezl a při jiných hrách cíle došel, byl od zwláště k tomu ustanowených stawowských ouředníků znamenitou odměnou obdarowán. Po příchodu Jeho c. k. Wýsosti arciknížete Františka Karla započal obchod a objezd lidu selského. Dwa a padesát zástupníků krojů národních učinilo začátek, po dwou zwolna jdouce okolo cís. lože a oddělení jsouce dle panstwí. Byliť to Chorwati morawští z Drnoholska, Slowáci z Břeclawska, Bzenska, Milotická, Walaši z Klobouka, Zlínska, Hošťalkowska, Wšetinska a Walaš. Mezřičska, doprowázeni swou národní hudbou. Z toho oddělení obdržel každý po hedbáwném šatku, ženské pak dílem po stříbrném šperku se zlatou sponkou na krk, dílem po modlicí knize a stříbrném křížku, mužští ale dílem po stříbrném prstenu, dílem po tolaru letos bitém, hudcowé rowněž po tolaru. Po zástupnících národních krojů předstoupilo 35 ženců a žneček z wejwanowského panstwí, jenž obžinky slawili, za hudbou a sice s cimbalem, s flautou a dwěma houslema, šlo 14 děwčat, z nichž čtyry welký wěnec z klasů a kwítí pletený a ostatní srp a kytku z klasů a kwítí nesly; mladíkowé měli na ramenou hrábě a pod paždím malý pentlemi ozdobený snop, wždy dwa a dwa s obilím rozličného druhu. Tito ženci a žnečky podobnými dary poděleni jsou. Po obžinkách slawila se swatba z blízké wesnice Olšan. Sto sedm a dwacet osob we swátečním hanáckém kroji jelo na osmi wozech s 29 koňmi. Na prwním woze o 4 koních jelo 18 hudců; na druhém woze o 2 koních jel otec ženichůw, poručník newěstin, tlampač a tři hosté; na třetím woze o 4 koních jel ženich, dwa swědkowé a čtyři hosté; na čtwrtém woze se šesti koňmi jela newěsta, dwa družbowé a osm družiček, na pátém woze se dwěma koňma čtyři hosté, jenž obromný swatební koláč, kytkou ozdobený, drželi; na šestém, se čtyrmi koňmi, byly newěstiny peřiny a třicet ženských; na sedmém o třech koních, jelo šest osob s tak nazwanou Reginou; na posledním woze, se čtyrmi, třicet hostů obojího pohlawí. Při celém tažení jewila se hlučná weselost, jsouc hudbou ustawičně prowázena, nejhlučnější však bylo plesání, když Jeho c. k. Wýsost arciwéwoda František Karel ženichowi od pánů stawů odhodlaný dar, totiž zlaté hodinky na stříbrném řetízku a newěstě drahý zlatý řetěz odewzdal, štěstí k manželstwí jim přejíc, a když na to i ostatní swatebčané rozličnými dary se podělowali. — Po hlučné této swatbě objewilo se we dwanácteru oddělení tažení jízdních hanáků dle kroje se lišících. Každé oddělení mělo swého praporečníka a sbor trubačů. Zdrawá a jádrná postawa, pewná důwěra w sebe, čili lépe řečeno, jakási přirozená samoswojnost těchto jezdců z Hany, na jejich zwláště ozdobených koních, každému welmi příznivý pojem poskytla o tomto slowanském kmenu. Každý jezdec a hudebník tolarem nowobitým byl obdarowán. Ouhrnkem bylo tedy 700 zástu-

* Básně tyto i mezi hosty hojně rozdané mají název „Hlasy Morawanů“ u příjezdu Jeho císařské Wýsosti arciknížete Františka Karla do Holomouce dne 19. srpna 1845, při otewření železnice z Holomouce do Prahy. W Holomouci tiskem Škarnicla.

pníků wenkowského lidu při té slawnosti, kterou plným práwem národní nazýwati můžeme, an wšickni zástupníci z kmene slowanského pocházeli. Po tomto obchodu byl, an práwě šerost noční nastala, welkolepý we čtyrech řadách postawený ohňostroj podpálen. Když řada čtwrtá hořeti počala a korunowané znaky jména milenélio králowiče *F. K.* s číslem roku 1845 demantowým leskem osloněné zářily, zawzněla od wšech sborů hudebních píseň národní, kterouž nesmírného zástupu wolání „vivat!" prowázelo, načež Nejjasnější arciwéwoda s celým komonstwem jewiště té znamenité slawnosti opustil, by skwělé oswětlení města ohledl, při kterémž též wěrná oddanost Olomoučanů k nejdobrotiwějšímu Zeměpánu a Jeho nejjasnějšímu zástupci patrně se jewila. O desáté hodině počala taneční beseda, která též četných hostů našla. Dne 20. o čtwrté až do páté h. ráno hrál sbor hudební městského wojska po celém městě, a wše kwapilo do drahně, by odjezd wznešených hostů widělo, který se o 6 hodině parowodem Prahy a Olomouce stal. — Tak tedy skončila wšeobecná a srdečná slawnost. Dejž Bůh, by toto spojení proudů sestry Morawy s wlnami bratrského Labe, nejen w průmyslním ale i w duševním ohledu na země tak zpřízněné blaze působilo. — Dne 23. o třetí hodině wznešení hosté bez Nejjasnějšího arciwéwody Františka Karla z Prahy se wracející k nám zase přirazili, a po krátkém, k občerstwení určeném meškání zase další jízdu nastoupili. M. J. O.

BESEDY.

Kopitarowa pozůstalost, která se wysoce cení, přijde do licitace, jestli se newyskytne kupec, který by ji w celosti odkoupil. Sbírka ta je welmi důležitá, a obsahuje pro studium slowanských literatur mnohé wzácnosti, které zemřelý zwláště w Paříži získal, kam 1815 odeslán byl, aby mnohé literarní poklady od Francouzů z Rakouska odnešené opět wlasti nawrátil. Jak se prawí, obdrželo ruské wyslanstwí na radu zkušeného w té wěci prof. Srezněwského od ministra oswěty Uwarowa rozkaz, aby pozůstalost tu koupilo. * *

Učený žid ruský Salomon Werblumer přišel přes Prahu do Wídně, a chystá se wydati 600 let starý wýklad k „More Nebuchim" od Maimonida, který od slawného španělského učence Josefa Ibn Caspe pochází, a od něho w bibliotece lipské radnice nalezen byl. Maimonidůw spis powažuje se jakožto jádro náboženské filosofie Židůw. Wýklad ten posud netištěný bude pěkný příspěwek k historii hebrejské literatury.

Čím dál tím hůř. W ** (na jmenu není záleženo) oznámila cestující diwadelní společnost, že w jazyku českém prowozowati budou frašku „Lumpacivagabundus". Obecenstwo se sešlo a herci se dali po česku do toho Lumpaciusa, dlouho to ale newydrželi, čeština jim w prwním jednání již docházela, chytili se tedy němčiny, pokračowali chwíli německy, a konečně jim to i s němčinou tak wýborně šlo, že docela přestat museli — a to bylo snad to nejlepší. —k.

Literatura.

Matice Česká.

Čím dále tím wíce množí se přeswědčení, že se Matice česká stala jako palladium naší národnosti. Nejenom ustawičná činnost ale i nejwyšší swědomitost a péče sl. sboru musejního pro wědecké wzdělání řeči a literatury české zasluhuje ono účastenstwí, ježto obecenstwo den ode dne u wětší míře blahodějnému ústawu oswědčuje. Od milostiwého daru Jeho Wýsosti arciwéwody Štěpána, až k nejmenšímu příspěwku tří rolníků, kteří práwě minulý měsíc přistoupili, není snad ani stawu ani úřadu w zemi, z něhož by alespoň jedna osoba tou cestou k ušlechtění ducha i srdce nepřispíwala. Wšickni spolukmenowci naši hledí k Matici jako na ukazadlo národního pokroku, a my můžeme s potěšením a důwěrou wyznati, že jest čelným wzorem wšech podobných ústawů. Její předchůdkyně, Matice uherských Srbů totiž, zůstáwá s podiwu hodnou důsledností pozadu, Matice ilirská je mladá a nalezá se w nepřízniwých okolnostech, a Waršawský spolek je wíce způsobu akcionarského a nebere na lid žádného ohledu. — Při té příležitosti nemohu opominouti, zmíniti se o panujícím domnění, a sice klamném, že by Matice česká již dle statut nesměla hleděti k rozšiřowání spisů prostonárodně psaných. Wědecké wzdělání řeči newztahuje se toliko na školáckou systematiku, nýbrž zahrnuje w širším smyslu každé poučení. Že se potud nemnoho w oboru tom učinilo, není winou sboru toho, ale stalo se wzácností dobrých prostonárodních spisowatelů. Takowé spisy, jako k. p. „Zábawy nedělní", pak „Nebe a země klíč" nerostou u nás po mezích, ba jsou jen wzácnými úkazy a milými dary národními, které i jiných nakladatelů lehce naleznou. O „Nebe a země klíči" psaly se kritiky na umouněných rukou a zaprášených zástěrách, to byla kniha swatwečerní, pro tu přicházeli hranatí nádenníci po skončené práci, když w sobotu horkým potem těžce zasloužeuou mzdu od mistrů obdrželi; pro tu knihu přišel každý dwakrát, ponejprw ji koupil pro sebe, a podruhé wrátil se s kamarádem co přízniwý soudce a dohazowač. Již mezi nejprwnějšími knihami od sboru wydanými byl Paulického „Domácí lékař" a další spisy Kodymowy budou se též nákladem Matice wydáwati, jelikož ona jediná tolik prostředků má, aby knihu mezi lidem co nejrychleji a nejlaciněji rozšířiti mohla. My bychom měli tedy raději k tomu hleděti, aby se wíce sil spisowatelských, pokud wloha i powolání dowoluje, k tomuto druhu slowesnosti obracelo. Neboť pewné přeswědčení, že oswěta od nejnižší třídy k nejwyšší postupně proniknouti musí, wládne w každém pro wlast wroucně planoucím srdci. W posledním měs. sezení sboru musejního, jemuž co hosté přítomni byli prof. Šafařík z Bělehradu Srbského, a Stanko Vraz spisowatel ilirský, wynášely příjmy Matice za jediný měsíc srpen 705 zl. 50 kr. stř.; a nowých oudů přihlásilo se za týž měsíc 43, mezi nimiž tři sedláci. Tomkowy historie říše rakouské tiskne se 11. arch, a Zapowa zeměpisu 7. arch. Toto wýborné dílo nabude nowým podniknutím sl. sboru mnohem wětší důležitosti a wýhody. Bylo totiž uzawřeno, že se k němu přidá úplný atlas, obsahující 26 map tak welkých, jako u Merklasowa atlasu ku přírodnímu zeměpisu, tak že naše čtenářstwo dříwe ještě úplnou sbírku map do rukou dostane, než welký dále pokračující atlas dohotowen bude. W práci tu uwázal se p. Merklas, o jehožto schopnostech a pewné wůli nikdo nepochybuje. Prwní mapy welkého atlasu jsou důkazem umělecké a zběhlé ruky jeho. Pro staročeskou biblioteku očekáwáme nowé dílo: „Žiwot Wiléma z Rosenberka", o jehožto wydání p. Palacký péči powede.

Práwě mi připadá, že se také sem tam již hlasy ozýwají, aby ku památce založení university pražské wydán byl tiskem některý staročeský rukopis. Což diwu, jestli některé srdce po Tomáši Štítném zatouží. Č.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Čislo 108.
12. roční běh.

KWĚTY.

9. září
1845.

Předpláci se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštownich ouřadů Rakouského mocnářstwí půlletně s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

PARDUBICE.
(Z paměti mé matky.)

Nynější wěk jako rozwodněná řeka bystře a mocně ku předu se žene. Průmysl, národnost — to jsou jeho zwučná hesla; ale kam směřuje? Naději chowejme pewnou a nejlepší; budiž pak starému člowěku dowoleno, obáwati se i zlého, a žeteti mnohého dobra, ježto ten diwý proud času uchwátí a splákne. Železné dráhy jsou čarowný plod této nynější doby, a nepochybně stonásobný užitek přinesou: jen ale rozwaž ty mladší pokolení, wládnoucí nad přítomností, že lidnatost wětších měst, co středišť těch pramenů ustawičně se rozmnožuje; a že naproti tomu menší města (buď u samé dráhy ležící, buď od ní wzdálené, wše jedno) ještě menšími, ba časem snad pouhými wesnicemi se stanou. Řemeslníci wenkowští často jen za tou příčinou práci mají, proto že jest do Prahy daleko. Dálka pak mizí, a mé domnění jest, že se naše mládež na wenku dočká zlatého wěku bez obchodu, bez řemesel; an weliká města w obromné dílny se promění, w nichž se lidstwo četné, ale spolu i zakrsalé a churawé hemžiti bude.

Pardubice, staré sídlo slawných Pernštejnů! Jakých proměn jste se dočkaly, a jakých se ještě dočkáte? Nenarážímť na doby dáwno minulé, po nichž bychom do dějepisu wlasti nahlédnouti museli; jen za těch šedesát let, co já pamatuji — jaké to převraty se tu děly! — Ještě ční nádherně zelená wěž nad branou, a bléská nad zámkem; ještě na kameně wyrytý Wilím zubra wedoucí potomstwo na statečné Pernštejny zpomíná: ale duše těch hmot jsou jiné, totiž lidstwo a poměry. Kdo by si byl před šedesáti léty pomyslil, že se w Pardubicích za skrowné dwa pokojíky sto zlatých stř. činže na čtwrt léta platiti bude! Za našich nynějších dnů se to tak stalo, když Pardubice jako w Anglii Epsom čili Ascott hostmi se přeplnily, a šlechta až z Rakous a Uher se sjížděla, aby honbě a jízdě w záwod přítomna byla. Kam se poděla nepřehlédná hladina Čeperek, toho rybníka w Čechách největšího? Stala se orní půdou; a po zrcadle obrowském, po hojnosti chutných ryb jest weta. Prawda že též po zimnicích, kterými se často celé wesnice nakazily. I mne zimnice popadla, aniž mne pustiti chtěla, wzdorujíc lékům a powěrám. Byla jsem tehdáž dwanáctileté děwčátko, a miláček otce, který litowaw mé trápení do hor krkonošských pro slawně známého doktora Kytla poslal. Co to mluwím? Slawně známého! Kdož pak medle ještě doktora Kytla zná? Sotwa že jeho památka se trochu uchowala příslowím: „Ani Kytl ti nepomůže!“ Powím tedy, co ještě o tom Kytlowi pamatuji. Lidé powídali, že w horním Slezku wychowán byl, w jakési tajemné lékařské škole, která po bělohorské bouři z Prahy prchnuwši w Krkonoších se ukryla, a tam po stopadesát let trwala,* ano se zwelebila w tichém zákampí hor, bohatých na wšeliké hojící byliny. Nebylo to tak snadno, Kytla té samotě wyrwati; šafář mého otce musel dwa wrané hřebce, jimiž jindy jenom otec můj jezdíwal, zapřáhnouti, a s písemním pozwáním pro něj jeti. Za čtyry dni se wrátil se slowutným hostem. Jak jsem před tou wážnou postawou trnula! Hlawa toho doktora byla opatřena aneb ozdobena welikou černou wlásenskou, udělanou z kudrnaté owčí srsti; frak měl temnočerwený s welikými stříbrnými knoflíky, poctiwice a dlouhé punčochy černé, a welké ocelowé přesky na střewících. Odložiw swůj široký třírohý klobouk a wysokou španělku, dal se do skonmání mé churawosti. Recept nepsal; nýbrž wyndaw z ohmatané krabice byliny sušené, do tří kornoutů je rozdělil; odwar z nich připrawený jsem musela píti, a za několik dní mě zimnice nawždy pustila. Léčných bilin zbylo tolik, že jimi matka má ještě několika lidem pomohla. Bylať w celém okolí pro swé lékařské umění na slowo wzata, a obyčejem pradáwným slawných hospodyň českých hojila co mohla, masti wařila a rozdáwala; a kde jí náuka neb zkušenost nepostačila, se starým herbářem se poradila, jejž pak nejstarší dcera, prowdána jsouc do Slowenska, s sebou wzala. Ostatně matka má, jakkoliw moudrá a dobrosrdečná, wad a bludů století swého prosta nebyla. We swé šlechtické hrdosti měla to za potupu, s dětmi se obírat. Každé ráno, jak mile jsme učesány a oblečeny byly, předwedla nás chůwa k ní jako wojáky k rapportu; tam jsme jí políbily ruku, byly jsme prohlíženy, a dostaly jsme každá sestra dle wěku a schopnosti úlohu na den. Starší sestry wládly nad mladšími takměř neobmezeně, tykaly nám, an my jim wykati musely. Wychowání w čeledníku, daleko od rodičů, by nám bylo duševně nad míru škodilo; wyskytl se ale obrance mocný, který co přítel domu na wzdělanost naši nejwíce wplywu měl. Byl to slawné paměti biskup Hradecký Háj, weliké přízni u samého císaře Josefa užíwawší. Tento oswícený muž sám nás zbawil čtení ascetických polemických knih, učil nás dějinám wlasti a zeměpisu. Druhý přítel, který ku wzdělání našemu wěrně a oučinně přispěl, byla naše šafářka Nebeská. Tato nás učila máslo wywářeti, sýr dělati, owoce zachowati a t. p. — Prawda, že zde onde powěry náukám připletla; byly to wšak powěry newinné. Tak nás n. p. na swatého Matěje posílala do štěpnice, kdež jsme okolo každého stromu tancujíce, zpíwaly:

Na swatého Matěje
Kde můj hlásek obejde,
Žádné mrazy nebudou,
Wždy owoce dost bude.

---

* Snad některému wlastenci w sewero-wýchodních Čechách wíce známo o té škole?

Nawzdor těmto kouzlům pamatuji přece jeden rok welikého nedostatku na owoce, zwláště na třešně, všech plodů dětem nejoblíbenější. I stýskaly jsme si před otcem na to neourodné léto; ten pak nás těšil, že naše stromy přece třešně míti budou, ač jsme mu namítaly, že to možná není, an by se již jewiti musely. „Buď co buď," prawil otec, „wěřte mi, že i letos dost třešní se natrhále." I stalo se wěru, že nás jednou odpoledne služebník do zahrady zawolal, kdež jsme pak swé oblíbené dwa stromy spatřily, an se jich wětwe hojností třešní jen chwěly a červenaly. Otec sám se služebníkem celý den přiwazowáním koupených třešní k neourodným letos stromům stráwil. My děwčata tento laskawý otcowský podwod welmi brzo poznawše, otce zdaleka na oučinek swého žertu hledícího obklopily, a díkami a hubičkami diw neudusily. Byl to člowěk jemné čistě křesťanské powahy, jak jsem jemu rowného wíce nenalezla. Nejmilejší zaměstnání mu bylo hospodářstwí we wšech wěcích; zábawa pak dýmka tabáku w čeledníku mezi dětmi swými. Zde si mohl zakouřiti a s dětmi zahráti; do pokojů ani děti ani dýmky přístupu neměly. Milowník jsa smíchu a žertu míwal wždy jednoho neschopného služebníka we cwiku, kterýž by mu časem swým staršího nahraditi mohl. Čím nemotornější kousky ten nowáček wywáděl, tím se otec wíce rozweselil; měltě celou sbírku anekdot o hloupých kouskách swých lokajů, z nichž jedna se mi wždy nejwíce líbila. Měli jsme totiž jednoho dne hosti, a nowý služebník obstaráwal nalévání piwa. Otec pozorowaw, že před jedním pánem sklenice prázdná stála, ptal se nalewače: „Proč jsi nenalil tam tomu pánowi?" — Ten pak horliwě odpowěděl: „To by byla daremná práce, jemnostpane; kdykoliw mu naleju, hned je sklenice zase prázdná."

Jednou w roce jsme wždy na blízkou Kunětickou horu putowali. Ten wýlet, na nějž jsme se celý rok těšili, wždy se konal w jistou neděli, když totiž třešně, hojně po stráních pod starým hradem rostoucí, nejpěkněji uzrály. Byla to slawnost pro celé okolí; wesničané s dětmi se walně shlukli; a kromě třešní pro outlý wěk, byla tam hudba a ples pro mládež, piwo a karban pro starší. Pamatuji wšak též jednu smutnou událost při takowé slawnosti třešní. Jeden sedlák, trhaje swým dětem třešně seděl na stromě. Tu se ulomila haluz, a otec se stromu spadnuw, po celé stráni až k samé patě hory se swalil; děti w největším strachu a úžasu nahoře pobíhajíce, křičely a plakaly. Otec pak zdola je těšil, wolaje: „Neplačte, děti! Nic jsem si neublížil; jenom oko wyrazil a nohu zlámal!" — Byl to prawý Čech, prawý Slowan, jehož žádný přewrat, žádná pohroma nezničí!

Pobouření sedláků w Čechách na mnoha místech dosti strachu a hrůzy naplodilo. Můj otec we swém okresu nejčistější powěsti užíwaje, sousedy snadno uchlácholil, tak že se nám ani ta nejmenší škoda nestala. Mnoha wšak statkářům a ouředníkům se tak dobře newedlo; ne jeden dostal nemilosrdný wýprask, a na nábytku a jmění znamenitou škodu wzal. Někdy ti buřiči wíce žertů než ukrutností páchali; jakž toho jeden ouředník Pardubického panstwí zakusil, kterého do rukou dostali. Swléknuwše ho do naha, polili třesoucího-se strachem chudáka celého inkoustem, a posýpátkem ho posypali; že prý wždy tolik naškrábal, ať tedy ouředně potwrzeným wtěleným swědectwím se stane, že sedláci jenom práwa swého brání! — Jeden písař Pardubický na wšecky ty příběhy a o nich dlouhou žertownou píseň složil, začínající:

Hle, již táhnou sedláci,
Ti udatní jonáci, atd.

Známo, kterak se brzo ta zběř rozprchla, odkudž přísloví powstalo: „Wyhráli jako sedláci u Chlumce." Wojsko jich tam tolik zajalo, že ani nebylo čím zločince swázati. Aby tedy neprchli, pobrali jim kšandy; a knoflíky u kalhot jim uřezawše na místo soudu je wedli. Toť žádný po cestě prchnouti nemohl, jsa přinucen, oběma rukama spodky držeti, by mu nespadly. A tak se ukončila ta bouře lidu, nowě nabytou swobodou omámeného.

Tehdáž míwali (a snad ještě mají) wysloužilí wojenští důstojníci příbytky w Pardubickém zámku wykázány. Kromě mnoha jiných bydlel tam starý setník, rodem tuším Irčan, s manželkou a některými sličnými dcerami. Není diwu, že ho mladší druhowé bojně nawštěwowali; neb i tenkráte jako podnes bylo w Pardubicích stanowiště pluku c. k. jezdectwa. Býwaly to hlučné besedy u toho starého setníka; hry a tance se střídaly až do noci. Jednoho wečera se hrálo w základy, a nejmladší dcera, potutelná pokušitelka, uložila tomu, čí by ten nejbližší základ byl, na druhý konec dlouhé temné síně jíti, a tam w rakwi ležícímu, dnes zemřelému churawci wojenskému trištku z pod hlawy wzít a na důkaz přinest. Newím, náhodou-li či podwodem, los připadl na mladého z říše Německé nowopříšlého důstojníka, kterýž sice poněkud wáhal; přísnými pak pohledy swých starších druhů k wykonání swé úlohy napomenut jsa, do síně wstoupil. Cesta se mu zdála welmi dlouhá; již ale se blížil k strašliwému cíli swému, již se mu wlasy ježily, an si pomyslil, že hned za tím rohem we wýklenku rakew s nebožtíkem spatří — an se w tom wedlé něho jako we zdi jakýs diwný rachot a šramot ozwal; načež se i hned náramně wysoká bílá postawa s černými pruhy před ním objewila, jako kdyby ze země byla wystoupila. Poděšený mladík, zawřesknuw celým hrdlem, mrštil sebou o podlahu. Celá beseda hned wyběhla se swíčkami, wzkřísili ho, ale nadarmo. Museli ho domů odwésti, kdež do horké nemoci wpadl; a po swém uzdrawení-se žádaw o propuštění z c. k. služby domů se wrátil. Příčina šramotu we zdi a objewení-se strašné postawy byla tato: Jeden důstojník tamního pluku jezdeckého, opozdiw se we službě, chtěl přece té besedě w zámku přítomen býti. Došámaw se nahoru na síň, hledal po tmě dwéře. Že ale byl wýšky kromobyčejné a dwéře wůbec w starých zámcích tuze nízké býwají: tedy se shýbal nad potřebu, jakž to kolohnáti činíwají; a nahmataw dwéře, wkročil — do pece, dle starožitného stawby způsobu dosti wysokými dwířkami opatřené. Jakž pak uřasnul, an kolem sebe šámaje a při tom se wztýče, na wšecky strany stěnu nalezal! Dlouho se tam nasmýkaw, přece opět dwířka otewřel, wylezal celý začazený a zakoptěný před bázliwce se postawil; kteréhož pak arci takměř na smrt poděsil. Jak mile se swíčkami se přišlo, wšecko se přirozeně wyjewilo.

Nedlouho po sedmileté wálce řídil panstwí Pardubické jeden wrchní, ouzkostliwou pořádností se wyznamenající. Wlásenky tehdáž nebyly znamením lysé hlawy, nýbrž důstojnosti; čím wětší pán tím wětší wlásenka; a Pardubický wrchní, co přednosta panstwí w Čechách největšího, nemálo si na řádných welikých, hojně pudrowaných wlásenkách zakládal. Měl jich owšem několik, z nichž každá we zwláštní krabici se chowala; w těch jí učedlník wlásenkářůw (newím, zdali nyní ještě wlásenkáři w Pardubicích jsou) odnášel a naprawenou i wyfintěnou zase přinášel. Tak se ty wlásenky ustawičně střídaly; nezrušeně se chowal pořádek, podle něhož se obnošowaly a obnowowaly. Jednoho rána chtěl pan wrchní čistou wlásenku na hlawu wzíti; otewřew pak krabici, uhlídal w ní — dwě mrtwoly noworozených dětí! Jsa člowěkem ouzkostliwým a choulostiwým, diw že neumřel úžasem a strachem. Jak mile se trochu upamatowal, zawolal swého důwěrného písaře do tajné rady. Že se zde

strašný zločin spáchal, o tom ani pochybowati lze nebylo; jaký pak ale strach pro wrchního, powažujícího, že ho do ošemetného podezření wezmou, aneb že sám snad ku spáchání čili alespoň zatajení wraždy newědomky přispěl!

Wýslech čeládky, jakkoliw přisný a tajný, ani stopy neokázal k wypátrání té ohawnosti. Posláno tedy pro wlásenkáře usedlého měšťana dobré powěsti, který se i hned dostawil. Wrchní chtěje ho překwapením k wyznání donutit, do swého pokojíka ho uwedl, kdež pak w'ko s krabice strhnuw, mrtwoly mu okázal. Wlásenkář, sepiaw ruce zwolal: „Bože! toť jsou mé ubohé děti! Ondyno jsme dostali dwojčata; že pak welmi slabé byly, obě hned umřely po křtu! Položili jsme je do krabice, této zcela podobné — a však jest to ta sama, a milostpánowa wlásenka leží slawně pochowaná na hřbitowě!" —

M. F.

Wšenaučný spolek rýnského pobřeží.

Někteří francouzští a němečtí učenci, nehledíce na politické postawení obou zemí, wynasnažují se zblížení obou národů prozatím cestou wědeckou připrawiti. K tomu cíli nawrhlo se, aby byl učiněn spolek podle jiných společností náuk, který by se čas k času scházel pod jmenem „Wšenaučný spolek rýnského pobřeží".*

Tento náwrh zasluhuje powšimnutí také z naší strany, uwážíme-li, že se tu jedná práwě jako u nás o smíření dwou národů, a o způsob, jakým by se spoluobýwání jejich bez ukřiwení práwa jedné i druhé strany nlebčiti dalo. W tom případu stojí Němec u prostřed, a jednání jeho může nám sloužit za příklad.

Dr. Karel Krause, jehožto myšlénky zde uwádíme, prawí, že jako u jednotliwce tak u celého národu wládnou dwě moci, jedna touží po samostatnosti, druhá po společnosti. Tyto dwě moci jsou si protiwné jako dostřediwost a odstřediwost. Máme se jich obou držet, anebo jednu z nich si wywolit? Kde je zde smíření možné?

Snažení k úplné samostatnosti wede do sudu Diogenowa aneb do komůrky poustewníkowy; a také Diogenes i s poustewníkem trwá we spojení s lidskou společností; neodwislost a samostatnost jejich není úplná; to by byl jen Robinson na osamělém ostrowě. Ale Robinson, jak nám ho Foé a po něm Kampe a jiní popsali, je nesmysl, čistá nemožnost. Člowěk, chce-li žiw býti, potřebuje lidské společnosti, jako ryba wody. Postawte jednotliwce na osamělý ostrow, on tam ztratí řeč, zdiwočí jako zwíře, pozbude rozumu, a w bídě takowé wypustí ducha.

Národ ale je také osoba, je také jednotliwec; on má swůj zwláštní zrůst, a jako každý strom swůj kwět a owoce, tak má každý národ swůj jazyk, swé mrawy. Kde pak dosáhlo lidské pokolení nejwyšší wzdělanosti? W Ewropě, kde nejwice národů wespolně obcuje. Ať bydlí diwocí kmenowé na osamělých wýspách dalekých krajů, newidouce jiného národu, kromě swého wlastního, zajisté že na nejnižším stupni wzdělanosti státi zůstanou.

Směr k úplné samostatnosti nespasí ani jednotliwce ani celý národ; ale také touha po společnosti neučiní to sama sebou. Ta se projewuje co podmaniwost aneb co podrobiwost. Kdo chce jen spojowat, nehledě na samostatnost druhých, ten wládne a podmaňuje; u koho wyhasla jiskra samostatnosti, ten se podrobuje a poslouchá. Z takowé jednostrannosti zrodily se myšlénky o wšemonarchii, o zlém kommunismu atd. Ony neuznáwají samostatnost ani jednotliwce ani národu, a jsou tedy nepřirozené. Takowé náwrhy, které z rozličných národností jednu člowěčí kaši waří, nemají trwání a jsou tak smutné wýjewy, jako když se pocit samostatnosti národní mocně potlačuje. Národ přestane býti národem, a rozptýlí se do wšech končin swěta, kde se jiným podwrhne a s nimi splyne.

Jenom spojení obého směru wede k spasení. Starší dějepis zná jenom jednu cestu k spojení, totiž wítězstwí. Sewerní Amerika podala nám ale jiný příklad. Zde se spojuje obec s obcí ne wítězstwím ale přidružením. Každá část odřekne se části swé samostatnosti ku prospěchu obecného spolku. Též we Šwejcařích jsou kantony tak čistě francouzské, jako Francouzsko samo, a také čistě německé kraje; obě národnosti snášejí se předobře.

Rozmíšky šwejcarské nepowstaly ze spojení Francouzů s Němci, tam wálčí duch starého času s nowým. Ta swornost, která mezi nima panuje, jak w střelnici tak na radnici, je důkazem, že obapolná nenáwist Francouze a Němce není wlastnost wrozená, ale jen wýsledek neblahých událostí. Kdo chce býti přítelem Němce, Francouze, musí zapomenouti na wšecko dobýwání, musí sobě přáti, aby oba národy na základě stejného práwa, ctíce každou samostatnost blíže se spojily.

K tomu má přispěti dotčený spolek, pročež podíwejme se, pod jakými wýminkami z německé strany by se to wywésti dalo.

Němectwo probralo se k citu národnosti, který je tím žiwější a choulostiwější, čím wětších překážek nalezá. Němečtí národowé, přišedše k poznání síly swé, chtějí wší mocí spojiti se w jednu národnost. Při takowém stawu wěcí není přiblížení se Francouze k Němci jinak možné, kromě na základu stejného práwa. Jen takto podařilo by se založení onoho wědeckého spolku. Wšimněme si, oč se jedná:

1) Na kterém místě má se spolek scházeti?
2) W jakém jazyku má spolek swé práce wydáwati?
3) Kde má spráwní úřad seděti?

Francouzi chtějí se scházeti w Štrassburgu. Stejnost práwa žádá ale, aby se schůzka nejen we francouzském městě držela, ale také w německém, a protož byl nawržen Frankfurt. Jednou za šest let bylo by shromáždění w Strassburku a po druhých šesti letech we Frankfurtě, mezi tím mohl by si spolek pětkrát místo ke schůzce swobodně wywolit.

Co se jazyku týče, ustanowil wýbor, že se bude pouze francouzského užíwat, a k tomu se přidal také jeden učený Němec, professor Busz z Freiburgu, člen téhož spolku. Ale nejen národ, také jazyk má swé práwo; také jazyk chce býti swoboden a druhému roweň. Tato úwaha zastíní wšecky ostatní, z čehož následuje: členowé obou národů ať sdělují sobě myšlénky swé w obou jazycích, spisy spolku, které se wydáwati budou, ať wyjdou w obou jazycích, a časopis od spolku zamýšlený ať wychází w německém i we francouzském wydání. Tím by sbor překladatelů nemálo oběma řečím a jich přesnosti prospíwati mohl. W poradách šwejcarských, při weřejných slawnostech slyšíme stejný počet německých i francouzských řečí, proto že mnohý sice německy rozumí, ale přece raději francouzsky mluwí, jiný opět naopak. Ba někdy se stáwá, že rodilí Francouzi weřejně německy řeční. Tak jest to známo o Neuhausowi z Bernu. Toto zákonem chráněné práwo jazyka we Šwejcařích je swatý pramen bratrské lásky a důwěry, která muže francouzské a německé krwe pod jmenem Šwejcara wespolně spojuje.

Když se z mnoha nářečí téhož jazyka jedno, a sice to nejdokonalejší, wlády zmocní, je to něco newyhnutelného a uži-

* Societé encyclopédique des bords du Rhin.

tečného. K tomu netřeba násilí, nářečí samy zwolí si wládaře. Ale ať nikdo snad nemyslí, že se jazykowé tak k sobě chowají, jako nářečí. Žádný obraz w historii nebýwá tak bolestný a smutný, jako poslední zápas, w němž jazyk potlačeného a jazykem wítěze bojuje.

Co se třetí otázky týče, má zpráwce německých záležitostí we Frankfurtě, onen francouzských ale we Štrassburgu seděti.

Jen když každý národ částku swé národnosti, ne snad ztratí, nýbrž jen k založení národnosti wyššího twaru obětuje, může powstati spolek, w němž je žiwá síla, dlouhé trwání a blahá plodnost.

Náwrh Dra. Krause je w krátkosti jak následuje:

1) Wšenaučný spolek porýnský sejde se pořádně každý šestý rok, jednou w Štrassburgu, podruhé we Frankfurtě. Ostatní schůzky, které na každý z pěti roků připadnou, odbudou se w těch místech, které si shromáždění samo dle líbosti wywolí.

2) Panující jazyk je i francouzský i německý. Wšecky spisy, které we jmenu spolku toho na swětlo wyjdou, budou se francouzsky i německy wydáwat.

3) Ku zpráwě spolku náležejí dwě oddělení, jedno sedí pořád we Frankfurtě, druhé w Štrassburgu. W čele zpráwy stojí rada představených, která se dle ustanowení předsedy buď we Štrassburgu anebo we Frankfurtě zdržuje. Č.

Otewření c. k. státní železné dráhy.

Z Kutné Hory.

Dlouho nechtělo se powěsti té wěřiti, žeby w tak krátkém čase takowá obrowská práce — jaká státní morawsko-česká železná dráha jest — ukončena býti mohla, a žeby ještě letošního roku k wšeobecnému používání otewřena byla, neboť kdo znal obtížnosti, jaké stawbě tě w okolí Tejnice a Kolína w cestě stály, kdo widal dříwe ty litiny příkrých skal, které odstraněny býti musely, kdo widěl tok Labe u Kojic, jemuž nowé řečiště se prokopati muselo, aby se starého k dráze použiti mohlo: ten ztrne nad podnikawostí ducha lidského. Protož se tomu tepry wíra dala, když ouřední oznámení přeswědčilo, že na d. 20. srpna weřejné otewření železné dráhy určeno jest, a že w tento tak pamětný den Čechům čestné náwštěwy se dostane. Den ten byl jistě w celém okolí, kudy železná dráha wede, toužebně očekáwán, a dle zpráw soukromných i weřejných bylo na wšech místech četné shromáždění lidu, toužícího zříti tyto diwy důwtipného ducha lidského a pokroky průmyslu. Okolí zdejší, maje nádraží labsko-tejnické u Záboře nejblíže, a také to jediné w kraji čáslawském, wyslalo mnoho tisíců diwáků k slawnému podíwání tomu; kteřýžto počet by se byl dojista zdwoj- i ztrojnásobil, kdyby byl z rána walný déšť mnohého zpět nezdržel. Sotwa že w městě našem den nastal, swoláwala hudba městských střelců spoluoudy k schůzce, kteří po sedmé hodině již z města wytáhli, a wzdor nečasu k určitému místu kráčeli. U nádraží samého přítomni byli c. k. krajští páni ouředníci, wojenští důstojníci posádky kutnohorské, jedno oddělení ulánů w okolních wesnicích ubytowaných, úředníci zdejšího c. k. horního úřadu, jakož i hawíři se swým praporcem, úředníci wůkolních úřadů, kutnohorští priv. ostrostřelci se swou hudbou, cechowé se swými praporci, pak dělníci při železné dráze s ozdobenými rýči a motykami. — U wýjezdu z nádraží byla pěkná wítězní brána zhotowena, jakož i stawení w nádraží národními barwami slušně ozdobena, a wšude s wrcholů stawení a brány wlály prápory barwy české a rakouské. Nežli čas příjezdu nastal, hrála w nádraží hudba wojenských mysliwců z Kutné Hory střídawě s hudbou městských střelců některé hudební skladby. Nebylo ouplně ještě tři čtwrtě na druhou hodinu s poledne, když rány z moždířů w Tejnici znamení příjezdu oznamowaly. — Ouzkostné nastalo ticho, když tu jako šipka ozdobený předchůdce wozowod „Čechy“ z pod mostu nad nádražní wyletí, a swým hrkotem, sikotem a šumotem wšeobecnou pozornost na sebe obrátí. W krátké na to době slyšeti opět rány střelní a w okamžení objewí se to nejkrásnější podíwání. Wozowod „Praha“ přiwáží nám welewítaných hostů. Lid jásá a prowoláwá „Sláwa Wám,“ hudba hraje národní hymnu a kynutí rukama a hlawami z wozů swědčí, že wšickni uwítání to mile přijímají. — Pobytí zde slawných hostů netrwalo než čtwrt hodiny, jen co potřebnou wodou a dříwím uběhlého tahouna posilnili. Mezi tím ráčil J. W. arcikníže František Karel s některými z přítomných nejpřednějších c. k. ouředníků rozpráwěti; arcikníže Štěpán sestoupil z wozu, a prohlídl si přítomných. Poněwadž se nádraží na panstwí Nowodworském p. hraběte Jindřicha Chotka nachází, dostalo se mu té cti, že mohl nejwyšších a wysokých hostů owocem ze swých zahrad a českými koláčemi wyčastowati. — Jak rychlý byl příjezd, tak rychle zmizelo nám wše s očí, a jen w dálce zhlíželi jsme ještě kotouče dýmu, prowoláwajíce za nimi přání šťastné cesty. P. M. W.

DENNÍ KRONIKA.

Z Libochowic. (*Beseda.*) Dne 31. srpna poskytly Libochowice domácím i přespolním milowníkům hudby, zpěwu a tance čistě národní zábawu, kterážto dokazuje, že i w tomto městě žijí a wychowány byly ty wěrné duše, jenžto slawnému wzkříšení národního ducha dle možnosti napomáhají. Bylať to **prwní** česká beseda w Libochowicích. Direkci p. Wácl. **Pecháčka**, zdejšího ředitele kůru, k úplné spokojenosti prowedeny byly: Haydenowa symfonie do F., slawná uvertura k otewření Českého diwadla od Škroupa, Hummlowa symfonie do B, a konečně uvertura od Kaliwody. Mezi tím bylo zpíwáno od četného sboru wedením p. **Ant Dudy**, posluchače warhanického kursu w Praze: Jelenůw sbor „Wše jen ku chwále,“ „Čeští jonáci“ od Škroupa, „Sláwa wlasti“ od Jelena a lowecká „Tam w lese“ od J. Škroupa. Po každé hudební i zpěwní částce zazněl zasloužený hlučný potlesk, a poslední píseň byla na wšeobecnou žádost opakowána. Po několika tancích zpíwal se quodlibet z národních písní, při němžto welelost nejwyššího wrcholu dosáhla. Tak mocně mluwí k srdci to, co z národa jest! Škoda jen, že se posud nikdo k tomu neodhodlal, aby také něco pěkného přednesl. Snad nás naděje budoucně nezklame. — Ostatně byl sál besední (u zlatého jelena) wkusně ozdoben a podobiznou J. C. W. našeho milowaného Spráwce země okrášlen. — Takto tedy duch národní we zdejším okolí wždy dál a dále zawíwá, ba dáwá se nám naděje, že i na **Skalce**, nedaleko Milešowky, brzo česká beseda zřízena bude.

B. J.

Nowá kniha.

Ponaučné a zábawné Listy pro polní hospodáře a řemeslníky w Čechách. Osmý ročník 1845. Swazek šestý. Seš. za 6 kr. stř.

Wydáwaním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 109.
12. roční běh.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštownich ouřadů Rakouského mocnářstwí půlletně s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK

PRO

ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

11. září 1845.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

Lesní tajemstwí.

(*Pokračowání a dokončení.*)

* * *

Wdole na weselém lesním palouku u hustého křowí z mladých habřin, podle jasného potůčku, kterýž byl na tom místě swé břehy jako širokou kotlinu wyhlubil, seděl mladý rytíř Oustecký s milostnou krasawicí, kterouž byl bez kouzelného umění ze spaní probudil. Líbezně draly se červené, modré a žluté kalíšky okolo nich z tráwy, a milostný párek kwětl tu we swé kráse a mladosti — rytíř we swém peřestém oděwu, panna w stříbrolesklém záwojí jakož nejskwostnější kwětina.

On měl swou prawici něžně owinutou okolo tílka jejího, hleděl jí srdečně, wřele a wěrně do očí a prawil: Památkou swé milé matky a tímto swatým znamením na jílci swého meče se ti dokládám, že jsem, za koho se ti wydáwám, pán hradů i dnů swých, a zaklínám tě nyní, milostiplný diwe těchto lesů, aby twoje rty slowo wyřkly, kteréž mě na wěky w ruce twé odewzdá a swazek utwrdí, kterýž napotom knéz před oltářem poswětí a požehná.

Jakéž pak slowo požaduješ ještě? ptala se panna šeptajíc a stoudně řasy klopíc. Newyslowily již moje oči, moje twáře, moje pobouřené ňádra wšecko, co wěděti žádáš? Láska je welemocná panownice; ona přikwapuje z nenadání a uchwacuje bez odporu, kdo se jí zalíbí. Uwediž mě na hrad Kostelecký k mé staré tetě, tam budu tiše čekati, až budeš moci pro mne přijeti a co swou newěstu do swého hradu mě odwesti.

Po těch slowech se chtěla wzchopiti, ale mladý rytíř ji zadržel ještě za ruku a řekl: Posečkejme ještě několik okamžení na tomto místečku, kdežto moje blaženost jako zlatá báchorka wyrostla. Wždyť pak se ještě pořád bojím, že mi jako spanilá lesní bohyně uklouzneš. Pomoz mi, ať mohu we twou lidskou bytost a smrtelnost wěřiti. Jak jsi sem přišla? Co se to s tebou přihodilo?

Já uprchla dnes do lesa před swým poručníkem, rytířem z Wysokého Hrádku, řekla panna, člowěkem urputným, jehož oumysl a žádosti, newím zda-li po mé osobě anebo po mých statcích, mě náhle byly poděsily. Což pomůže mladému wěku a ženě bohaté dědictwí? Ona jest napořád bezbranná a opuštěná. Já chtěla tedy u nábožné tety jistého outočiště hledati — já chtěla ku králi do Prahy; ba sama jsem newěděla, co hodlám počíti. Tak jsem přišla do těchto lesních hustin. Srdce moje neobíralo se s Pomocníkem a myšlénky moje reptaly proti nebesům. Najednou, kdyžto jsem již tento palouk zahlídla, zdálo se mi, jako by byl tamhle w těch křowinách někdo něco řekl, načež se wšecko na mně i wůkol mne podiwně proměnilo. Já ti nemohu to slowo, či-li ten zwuk wypsati, miláčku! Píseň slawičí zní chraptiwě proti jeho sladkosti a hučení hromu je proti němu jen pouhé šeptání. Bylo to zajisté to nejtajnější a nejmocnější, cokoliw mezi nebem a zemí býti může. Také mne to uchwátilo newýslownou silou, proto že to padlo do diwé směsice pobouřených smyslů, a proto že žádná spasitelná myšlénka tomu w oustrety nekročila. Oči moje se zawřely, a přece jsem widěla cestu před swýma nohama, po kteréž i nohy, jako neviditelnýma, měkýma rukama wedeny, kráčeti musely. Spala jsem i nespala jsem; byltě to newýslowný staw, w němžto jsem konečně tamto pod tím loubím do měkého mechu sklesla. Wšecko to okolo mne zpíwalo a mluwilo; w sobě jsem cítila proudění rozkošného plesu, každá krůpěj krwe zářila a hopkowala skrze žíly, a přece mi seděla w nejhlubším srdci ta největší hrůza z tohoto stawu a ta nejwroucnější žádost o zproštění z tohoto podiwného spaní. A wšak cítila jsem přitom také, že nebylo z této hrůzy do mých twáří nic wstoupilo; přepodiwným způsobem mohla jsem sama sebe widěti, i widěla jsem, že se líce moje rozkoší usmíwaly, jako

by se předemnou nebeské písně radosti zpíwaly. A napořád hlouběji sahala rozkoš do srdce mého, wždy dále a dále ustupowala w něm hrůza, až mě strašliwá ouzkost přemohla, že srdce we mně docela wyhyne a já se w pouhou blaženost rozplynu. W tomto trudném stawě a říkajíc wšech smyslů zbawena, zaslíbila jsem se tomu srdcem a rukou, kdo mě probudí a té bídy zbawí. Na to jsem widěla zawřenýma očima, že se jakási tmawá postawa nademne sklonila. Twář její byla ušlechtilá a weliká, ale přece mě naplnila jakousi nelíbostí, a skrze duši mou projelo jakési temné tušení, že to byla ta postawa, kteráž ono proklaté slowo wyřknula. Přece však mluwilo to we mně potají, ale i hlasitě ke mně: Jestli tě probudí a oswobodí, tedy musíš za to neskonalé dobrodiní jemu náležeti; neboť jsi to slíbila. — On mě ale nezbudil.

Já, já tě zbudil, moje zlatá duše, ale žádným čarowáním nebo zaříkáwáním — to nikoli! — wřelým políbením na twé malinowé rty jsem tě probudil! zwolal mladý rytíř plný rozkoše a držel spanilou Anežku w pewném objetí. — To bylo to prawé tajemstwí lesů a celé přírody, ježto nás tady sloučilo. Po diwné a zawádiwé rozpráwce rozloučil jsem se na weřejné cestě s milým přítelem Petrem. Když jsem několik set kroků od něho popojel, přepadla mě ještě jednou tak weliká starost o něj, že jsem s koně slezl, chtěje mu ještě jedenkráte na srdce wložiti, aby swých tajemných cest opustil a semnou ku Praze táhl. Když jsem se obrátil, zahlídl jsem ho, že wklouzl do lesa. I wolal jsem na něj jménem, on mě ale neslyšel. Ostruhy mi překážely, že jsem se nemohl za ním rychle pustiti; šel jsem tedy za ním jenom pozdáleči, nepřestáwaje ho wolati, ale pořád nadarmo. Konečně zmizel jeho černý pláštík mezi stromy. Tu jsem zahlídl pěkný zelený palouk se lesknouti, i chtěl jsem se leskem kwítí potěšiti. Tak jsem přišel až do těchto míst, když jsem se ještě kříž na kříž po swém příteli ohlídnul. Také okolo mne wálo a šustělo to w powětří, stromowí diwně šumělo, zeměplazi byli u welikém pohybowání a ptactwo tropilo zwláštní křik třepetajíc křídloma. Poněwadž jsem ale jenom na dobrou, jasnou cestu myslil, na kterouž bych rád byl přítele uwedl: tedy mi bezpochyby celé to diwné řádění neuškodilo.

A když jsem konečně tebe nalezl, an jsi tu pewně dřímala, tu se mi wedrala s tou nejsladší láskou i náramná lítost do srdce, i plesal jsem, ale prolééwal jsem také slzy pro tebe — ty nejwřelejší, ježto se kdy z mých weselých očí ronily. I zdá mi se, že mi bylo dáno pohleděti do hlubin, kdež w tobě ona hrůza bydlela. I pudilo mě to mocí neodolatelnou, že jsem se mezi pláčem a smíchem k tobě sklonil a we jménu božím swými ústy rtů twých se dotknul, a tu...

A tu spadly se mne okowy, já se probudila, a moje prwní prohlednutí padlo do twých poctiwých, plačících očí! zwolala spanilá Anežka. I děkowala jsem Bohu, jehož jméno mi nyní zase na mysl wstoupilo, že jsem byla oswobozena, a pak jsem mu děkowala, že jsi mě wyswobodil ty a ne onen tajemný.

Mladý rytíř se poněkud zamyslil. — Bojím se, bojím, řekl, že jsou weškerá tato lesní tajemstwí a přepodiwné příhody we spojení s mým přítelem. Bojím se, že jsem toho samého dne přítele swého ztratil, kdyžto jsem twou lásku získal. — Kde jen asi zůstal?

W tom sebou oba milenci náramně trhnuli, spatřiwše we wodě u swých nohou mezi swýma kwětoucíma hlawama jinou třetí, starou, šedinami pokrytou se zrcadliti.

Tuto jest, řekl k nim třesoucí-se sklíčený, sněhowlasý starec, stojící za nima a maje na sobě nowý černý pláštík pocestného žáka.

Ano, doložil slabým, hasnoucím hlasem — já jsem twůj přítel Petr. Již dlouho stojím za wámi a poslouchám řeči waše a osudowé se mi wyjasnili. Dosawad je den swatého Petra a Pawla, o němžto jsme se byli rozešli na weřejné silnici, běžící odtud sotwa tisíc kroků, a od té chwíle, co jsme od sebe odešli, uplynula sotwa hodina, neboť stín tohoto křowí na tráwníku prodloužil se jenom o něco málo. Před touto hodinou bylo nám oběma čtyrmecítma let; ty jsi mezi tím sestárnul o šedesát minut, já o šedesát roků. Mně je nyní čtyryaosmdesát. — Tak jsme se opět shledali; toho jsem se arci nenadál.

Zbyněk a Anežka byli zatím powstali. Ona se přitulila bázliwě k milenci a řekla po tichu: Ten ubohý je na smyslech pominulý! — on blázní!

Ne, ne, spanilá Anežko, řekl starý, já neblázním. Tebe jsem milowal, kouzlo moje padlo na tebe, i mohl jsem tě míti, kdybych byl mohl we jmenu božím twá čerwená ústa políbiti, neboť ten jest jediný prostředek a zažehnání, kterýmž se láska probouzí. Místo toho musel jsem jíti pro střemchu a sowu před wětrem a deštěm ochraňowati. Nu, jak se co událo, tak se to muselo udati. On dostal z toho newěstu — já smrt.

Mladý rytíř hleděl mezi tím pořád upnutě do twáří starcowých, aby z jich wrásek a přehybů nějakou podobu přítele mladých let wypátral. Konečně zajektal: Člowěče, zaklínám tě Bohem wšewědoucím, abysi

powěděl, jak se mohla tato proměna udáti, aby nás záwrat nepojal a k hrozným wěcem nepohnal?

Kdo Boha zkouší a přírodu, na toho shrnou se widění, při nichž před časem sestárne a zhyne, řekl stařec; přitom zůstane člowěk, a byť by slyšel, jak byliny rostou, a kdyby rozuměl, co ptactwo mluwí, přece tak zpozdilý, že si nechá od hloupé straky báchorky o zaklené princezně a pawouku na nos powěsiti a že má ženský záwoj za pawučiny. Příroda jest w záclonĕ, žádné kouzelné slowo ji z ní neshalí a z člowěka udělá starou báchorku.

Zwolna wlekl se na to do lesních hustin, a Zbyněk se ostýchal, aby se byl za ním pustil. On wywedl swou Anežku ze stínu lesního na jasnou cestu, kdež okolo korun stromů denní swětlo we všech barwách hrálo. Brzo ji pojal za manželku, a byl s ní dlouhá léta žiw w radosti a rozkoši.

O nešťastném příteli nebylo od té doby nic wíce slyšeti.

DENNÍ KRONIKA.

Z České Skalice nad Upou. Již dáwno jsme se zabýwali myšlénkou: kýž možná sobě, tak jako již na mnohých místech naší milé wlasti, zříditi školní knihownu, by školní i odrostlejší mládež, ano i rodiče, an času mají na místě zbytečného neb i hříšného mrhání času w knihách we wlastenecké řeči psaných četli, se cwičili a wzděláwali. Darowal sice již před dwěma lety na základ školní knihowny wel. p. Hurdálek, zdejší fundatista — prawý to lidumil — 26 čísel kněh, welmi dobrého obsahu; ty byly ale brzy přečteny, a poněwadž se wíce dobrodinců k tomuto cíli nenacházelo, knihowna u swém oučinkowání uspala. Konečně se uchopil té wěci N. N., předložiw potřebu školní knihowny zdejšímu wel. p. Charwátowi co horliwému wlastenci, kterýž nejen sám znamenitou částku kněh darowal, ale na swou a p. školního dozorce J. P. žádost takowou částku peněz od důst. p. děkana, p. měšťanosty, p. ředitele zdejší fabriky a několika měšťanů sebral, že jsme za ně knihownu w kratičkém čase uspořádali, která již 200 čísel, z 358 swazků, a několik map obsahuje. Sotwa že se knihy do slušné skříně uložily, a s kazatelny w chrámu Páně otewření knihowny se oznámilo, již znamenitý počet čtenářů se wyjewil. Za důkaz dobrého oučinkowání (w několika nedělích!) budiž podotknuto zatím jen to, že mnohý dříwe užíwanými německými floskulemi wyjádřowati se přestáwá. Díky Wám, šlechetně smejšlející dobrodincowé! kteří jste základ blaha národního welikosrdečným přispěním po místě rodním položili. — Nesmím také opominouti, že zdejší, již známi hudebníci u prowozowání kostelní hudby we swé horliwosti neochábli, an dne 15. srpna po druhé a 17. po třetí Tomáškowu welikou mši do C welmi zdařile prowozowali; při kterémž druhém prowozowání této mše zdejší p. měšťanosta J. G. w Graduale do dur E. od Procha na housle proslul. Koliško.

Z Plzně. Dne 2. září zemřel w Plzni pan Jan Nepomuk Sýkora, učitel na hlawní škole Plzenské, w 65. roce přičinliwého wěku swého. Po 45 let zastáwalouřad učitelský s neunawenou pilností a horliwostí. On byl prwním učitelem na české farní škole zdejší, tenkráte práwě zřízené, kdežto přes tři sta dítek péči jeho swěřeno bylo. Přestoupiw odtud k hlawní škole a nahlížeje škodliwost obyčejného papouškowání dítek českých w němčině, snažil se zwláště o to, aby žákům swým předměty přednášené netoliko do paměti wštěpowal, ale wýkladem českým také srozumitelné učinil. K tomu konci sepsal také rozličné pomůcky mládeži k prwnímu se cwičení w jazyku českém i německém přiměřené, jako: krátkou mluwnici německou pro Čechy, českou pro Němce se zwláštní čítankou, wýtah z mluwnice německé, úwod ku čtení a prawopisu, z nichž některé opětowaných wydání došly. Jsa muž we wšem ohledu správný, wšeho dobrého milowný, přispíwal wšemožně ku wšeobecnému dobru ochotnou službou swou, kdekoli se k tomu příležitost naskytla, jako řízením hudby w akademiích ku prospěchu chudé mládeže dáwaných, a přitom konal učitelský ouřad swůj s příkladnou pilností a swědomitostí, nestana, až přílišným namáháním w přeplněné wždycky škole na plících byw nakažen, ku konci předešlého roku tak ochurawěl, že ouřad swůj sám wíce zastáwati nemohl. Mnohé pochwalné úkazy od úřadu představených uznaly četné zásluhy jeho, i wyšší odměny připrawowáno jemu ku složení ouřadu učitelského; nedočkal se jí wšak wíce, powolán byw prwé od dozorce Nejwyššího, aby přijal odměnu wěčnou. Plzeň mu wzdala poslední úctu w slawném průwodu 4. září a chowá čestnou památku jeho co jednoho nejzasloužilejších učitelů swých. J. Smetana.

BESEDY.

Wocel, pěwec „Meče a Kalichu" dohotowil, jak slyšíme, netrpěliwě očekáwanou báseň „Labyrint sláwy" která u Calve na swětlo wyjde. Čím wíce cítíme potřebu, aby srdce naše opět jednou plodem básnickým prochwěno a proniknuto bylo, tím srdečněji přejeme si, by spisowatel u wydáwání příliš dlouho newáhal. Jakési mužné wědomí, jasný směr a realní základ, který nám u básníka „Přemyslowců" wždy w čele býti se widěl, přijde zajisté i w nejnowější práci jeho k patrnému a pěknému projewení. **

Siegfried Kapr, čestně známý básník „Slowanských melodií,"* opustil před několika dny Prahu, kde krátký čas pobyl. Čtenáři „Kwětů" znají ho též co spisowatele a básníka Českého, od něhož snad co nejdříwe sbírka básní wydána bude, nazwaná „Stolist" na způsob „Růže stolisté" alespoň co se zewnějšího spořádání týče. Tím že Kapr s patrným owědoměním Židowské národnosti swé wystupuje a píše, nabyl plod jeho zwláštní indiwidualnosti, a bude z mnoha stran srdečně uwítán. **

Předešlý outerek opustil nás p. *Cibulský*, professor slowanského jazyka a literatury na uniwersitě Berlínské. Až milo bylo nám slyšeti úsudky tohoto wzdělaného a wlídného Slowana o rozmanitých předmětech, které se na cestách mysli jeho důrazněji dotkly; zwláště dojalo nás, co o Slowenských záležitostech wyprawowal, o nichž u p. Štúra zewrubnějších zpráw nabyl. **

Německý spisowatel Firmenich předewzal si, že sebere a wydá wšecky panující dosud nářečí a podnářečí jazyka německého. Díla jeho: „Germaniens Völkerstimmen" obsahujícího básně, pohádky, národní zpěwy, wyšel už šestý sešitek, a zalíbení u wěci té projewuje se nejen u Němců samých, nýbrž i u jiných národů, kde se podobné sbírky začínají. Z toho wzejde spisownímu jazyku nowé swětlo, ba tím powstane takořka nowá wěda, založená na pěkném z ryzé přirozenosti národní čerpaném základu a pokladu. Pomysleme si jen, že se Firmenich až posud dopídil 443 rozmanitých nářečí německých, která wesměs jednou na nejwýš wzdělanou spisowní řeči opa-

* Slavische Melodien. Von Siegfried Kapper. Leipzig 1844.

nowána jsouce, pokojný život tráwí. Tato swornost a jednota jazyka činí sílu německého ducha. Co škodí, že nazwí Rakušan jinak než Šwáb, Šwejcar jinak než Sas atd. spisowní jazyk, jazyk wzdělance spojuje tuto 443-částečuí směs w jednu řadu, w jeden mocný šik, w němž stálý žiwot a trwání kwěte. Ten welikán — jazyk spisowní — trpí wšecky poddané swé a krmí se jejich částicemi, ale chraň Bůh! aby je snad chtěl zadáwit; we swé domácnosti wede každé podnářečí swůj žiwot wesele a spokojeně, a pěstí w jistém ohledu také swou wlastní literaturu, arci pod ochranou a perutí jazyka spisowního. Gramatikální a prawopisní wyražení netrpí žádného příkoří, a zůstáwá bezškodnou zábawou. Učený Grimm odjímá statnému jmenu priwilegium welké začáteční písmeny, jiný učený anebo neučený zanewře na *h* či na *y*, atd., ale tyto hračky netknou se celku ani dost málo. Wždyť koná teď jistý L. M. Eckardt cestu po německých zemích, aby se s literaty smluwil o nawržené reformě německého prawopisu. Newím jestli mu známo, že je w Čechách strana zatwrzelých *v*-istů, která tuto písmenku co čistě latinsko-slowanskou na milost a we zwláštní protekci přijala, a jestli z anti-české tendence anebo z jiné příčiny tak jedná; jisto je, že on tu písmenku z německé abecedy nemilostně wyhodil a fon, štoffferwandt, for pak Libe, di, Rum-psáti usiluje. — Nesmrtelnost kwěte na rozličných polích! — **

Literatura.

Časopis českého Museum. Swazek 3. W Praze 1845.

Národní naše wywinowání, má-li státi se něčím jiným než pouhým mluwením w české řeči; má-li míti za oučel wzdělání národu a tudíž mrawní jeho powyšení — a to má wzdor mnohým záwistiwým cizincům i slabodušným našincům — tedy musí z úzkých mezí swých hlouběji se zakořeňowati, musí státi se wšeobecným, abychom s platností poznowu wystoupili na jewiště swětodějné. Pak teprwa bude se hlasu našeho šetřiti, až nehledíce cizinského wzdělání swou wlastní produktiwností w duševní aspoň poměrnou (non multa sed multum) rownowáhu s jinými národy se postawíme. To jest již křehkost lidského pokolení, že žádný žádného neuznáwá, dokud se nad ním powyšena widí, to bylo wždy a wšude. Arci, kdyby byl swět mrawní, pak by si nás již nyní wšímal a snažení naše podporowal, pak by arci nemusel býti boj, tření — ten wěčný odpor, ale pak by wůbec nebylo historie! A proto musí býti boj, tření — ten wěčný odpor, neb z toho wychází konečně prawda, to udržuje ducha w pohybliwosti.

Má-li ale národní naše wywinowání státi se wšeobecným, musíme se wždy wíc a wíce oné formalnosti w literatuře naší wzdalowati, která dosawáde ponejwíce w ní panowala, musíme wíce šetřiti ducha, poněwadž jen to, co z ducha wychází, zase w něm se ujímá. Protož musíme podáwati národu pokrm ducha, aby prahnoucí jeho duch se nasytil a sesílil, abychom poznowu stali se dílem té swětodějné tkaniny, w kteréž jsme jednou jasně se skwěli.

Že ale duch w duchu hbitě se ujímá, forma ale loudawým krokem se plazí, máme příklad na sobě. Dewatenácte let uplynulo, co Musejník wychází, a přec dlouho-li tomu, co se myšlénka národnosti wlastně rozšířila, rozliwši se po celé naši wlasti? — a práwě poslední dobu widíme, an takořka proudem wše zachwacuje. Což jest toho příčinou? — Myslíme, že teprwa w poslední době počal se podáwati národu potřebný pokrm wzdělání. Tedy byl Musejník w prwních swých dobách našemu wywinowání w cestě, an se nejwíce jen s formami zabýwal? Tak by se mohl psáti, kdo nepozoruje běh dějin, a nutnost wšeho wywinutí. Ale dříwe musela býti forma, aby se w ní duch dostojně zjewil. Nyní počíná literatura naše býti duševnější, proto že si již oswojila formu, w kteréž se nyní duch zjewuje. A protož jest národ náš, jsme wšickni ty nejwřelejší díky powinnowáni mužům, kteří ačkoli duchem swým w duševní pole puzeni byli, přece jen myšléuce se propůjčili za nástroj a zbudowali duchu našemu dostojnou formu.

Nyní nastáwá doba ducha a pročež bylo by příti, aby wšechni wlastenští spisowatelé tuto stránku naší národnosti na zřeteli měli. Bylo-li to nutné — historické, že na počátku nebylo hrubě wíce w literatuře naší než filologie a každý s wyhledáwáním a tříbením rukopisných památek se obíral: tedy by to zajisté byl odpor s duchem, kdybychom i nyní ničím jiným než pouhou filologií a archaeologií se nezabýwali. Nemyslíme proto, aby se filologii smrtelná rána zasadila, ano přání naše jest, aby jakož byla naším základem, i budoucně naší strážkyní zůstala; neboť duch se pořád mění a hledá nowých forem; jenom nám nyní nepřekážej, neb zajisté tři čtwrtiny čtenářstwa o ní sotwa zawadí, ačkoli w rozsáhlejším oboru i filologie četných milowníků nalezne, pak ale také sama sebou powstane: nyní wšak se nám newtírej. Wlastenští spisowatelé by měli k tomu hleděti, aby se čtenářstwu našemu stala přístupná wzdělanost člowěčenská, by se jazykem českým také něco jiného dočtlo než pouhé filologie a archaeologie. Co w jiných oddílech, co w jiných wědách prawou wzdělanost twořících posud nám podáno, jest málo, a zůstalo obyčejně jen osamělým pokusem. A wšak přece se pewně důwěřujeme w neutuchlou jadrnost našich sil, že se nám otewře brána samostatné wzdělanosti, a největší naděje skládáme w činnost Matice a její oswícené wýbory.

Jak dalece w předešlých swazcích Musejníku k cíli tomuto se pokročilo, wážené čtenářstwo již wí; co se w tomto swazku docílilo: pozná laskawý čtenář z krátkého udání obsahu.

1. Wýjimky z kroniky rukopisné od r. 1668. Podáwá prof. Stárek. Neobsahují, jak sám p. prof. udáwá, nic zláštního; a on jej proto jen u weřejnost podáwá, aby tento w Kralo-Hrad. theologickém ústawu chowaný a wšak porušený rukopis podaným od jiných náwěštím o úplném exempláři tohoto rukopisu doplniti a oprawiti mohl. 2. O Slowanech w dolních Rakousích. Od A. W. Šembery. Dokončení. Kdo četl prwní oddíl p. Šemberowa pojednání s potěšením, zajisté mu bude powděčen i za tento druhý, obsahující národní písně Slowanů dolno-rakouských, owšem škoda že jen Slowáků. Tyto wšak jsou tím wýznamnější, an nám okazují, jak wzdor obkličující cizotě Slowáci po tak drahná léta swou půwodnost a slowanský ráz uchowali. W písních těchto jewí se ten samý humor, ta samá přirozená soudnost, jimiž se Slowáci wůbec wyznačují. Na konec přidal p. Šembera žiwotopis Jana Filipa Wezdína, známého co učence pod jmenem Paulinus a s. Bartholomaeo, rozeného Chorwata Rakouského. Narodil se 1748, umřel 1806. Sepsal 20 spisů w jazyku latinském a wlaském obsahu jazykozpytného, archaeologického, numismatického a historického. Zase o jeden důkaz wíce, jaké síly w národě Slowanském spočíwají a jen nepříznіwým osudem nám odňaty byly.

3. Wýpisky z archiwu Chrudimského. Sděluje Ant. Rybička Skutečský. Práwnictwí dosawáde u nás ladem leží, ba i w terminologii hrubě ničeho pracowáno. Proto každý uwítá tento článek s radostí; kéžby jen nezůstal památkou historickou a kéžby naši práwníci použiwše takto jim poskytnutých pramenů hleděli pěstowati tuto wědu, kteráž není-li mezi nejprwnějšími, zajisté nepatří mezi poslední. (Dokončení.)

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 110. 12. roční běh.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK PRO ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

13. září 1845.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštownich ouřadů Rakouského mocnářstwí půlletně s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

NA SMRT
JANA PERNERA.

Wládne nad žiwotem osudu tajná moc,
Ni slzy plačících nezjasní její noc,

Ni hoře želících záclony neprodrou,
Za nimiž ukrutná smrt stíhá kořist swou!

Tuť střelu zaslala na statný český kmen,
Jitřenu ranila — nadějný zašel den;

W dwou očích žířících skwělý uhasl swit,
I srdce schladnulo, w němž welký hořel cit.

Zmrtwěla hlawa — chrám záměrů wznešených!
Zaniknul zárodek skutků zaswěcených.

Čech zemřel, wlastenec! — jehož byl heslem čin,
Prawdy zaswěcenec, wřelý Čechie syn!

Kdo w duchu tušil tam wzlet k wýši mířící,
Kdo zápal wlastenský w něm skoumal žířící,

Kdo w čele hledal tam wznešené záměry,
Kdo w slowa jeho wždy skládal swé důwěry;

Tohož nezklamal cit! — Wšak sklesla naděje —
A nad mrtwolou jím se smutně zachwěje! —

Wšak, byť i jeho hrob kámen neoslawil,
On w srdcích přátel sám si pomník zůstawil!

Kdo wěren wlasti jest — ten jej oželuje,
A w bolu nekrytém nad hrobem běduje,

Že w prwním wýkwětu nám jarý zwadnul kwět,
I hwězda nadějná w noc wěčnou sklesla zpět! —

Karel Sabina.

Zpráwa o jeho úmrtí citem bolesti rozechwěla srdce každého, kdo jen poněkud toho šlechetného, spanilostí ducha wynikajícího wlastimila znal. W nejkrásnějším wěku stáří swého, již na znamenitém stupni ouřednílio powýšení s utěšenou wýhlídkou pro budoucnost, se srdcem, překypujícím láskou k wlasti a spanilomyslnou pro ni podnikawostí — musel w chladný hrob se uložit. Sotwa že skwělou dráhu welečinného, wlasti zaswěceného žiwota swého mužným krokem nastoupil, zakročila mu cestu nelítostná smrt, a odňala wlasti jednoho z nejupřímnějších synů, jakoby jí byla záwiděla, že tak krásné a wznešené naděje na jeho srdci si stawí.

Jan Perner byl wrchní inžinýr u železné dráhy a teprw 31 roků stár. Jak nás až posud zpráwy došly, jel dne 9. t. m. po železné dráze, stoje na stupni jednoho wozu, když se Choceňským průwozem jelo; tu neprozřetelně nahnul hlawu wen, a tak se stalo, že ní wrazil do sloupu, u Choceňské dražně zrowna wedle dráhy stojícího. Z počátku se zdálo, jakoby byl tím nepatrně utrpěl, i jel tedy dále do Pardubic, kdežto rodičowé jeho přebýwají. Tam ale omdlel a k rodičům donešen býti musel, načež dne 10. o půl jedenácté skonal. Wčera we 4 hodiny odpoledne byl w Pardubicích pohřben, ku kteréžto poslední jeho poctě se přátel w Pánu zesnulého četně z Prahy dostawilo. —k.

Bratří.

(Dle prawdiwého příběhu.)

Asi před sto lety seděl w jednom Wídeňském winním sklepě mladík, docela samoten. Bylo to w létě, w dobu odpolední. Schwalně byl toto místo zwolil, protože toho času málo nawštěwowáno býwalo. Seděl w koutku, hlawu měl zamyšleně do dlaně skloněnou a z dřewěného, před ním stojícího žbánku s wínem několik notných doušků učinil, aby zármutek swůj zaplašil.

Dlouho ale samoten nezůstal. Přišli tam tři dělostřelci a pozdrawiwše jej, zasedli si k jeho stolu. Těm nebylo také jaksi do howoru; sedělit tiše, skoro mrzutě. Jeden z nich pak, na stole náhodou ležící křídy se uchopiw, začal mathematické známky psáti. Což zpozorowawše druzí dwa, dali se do smíchu.

„Nenamáhej se, příteli,“ řekl jeden, „přece to newywedeš; mořímeť se my již deset dní tou wěcí, a přece se až posud důkazu domořit nemůžeme.“

„Bude to krásná zkouška!“ zabědowal druhý; „za šest neděl máme býti s knihou hotowi, a my nerozumíme ještě ani polowici. My tím ale winni nejsme; widělť bych rád toho, který by se z francouské míchanice našeho professora wyznal.“

Měli totiž Francouze za professora, který w jazyku jejich dostatečně zběhlý nebyl; jakýž tedy diw, že žáci přednášení jeho náležitě pochopiti nemohli. Pro podobné příklady bychom u nás, bohužel! daleko jíti nemuseli. — —

„Já se jen diwím,“ pokračowal dělostřelec, „jak náš přemilý generál takowého člowěka professorem učiniti mohl!“

„Wůle našeho generála je zajisté ta nejlepší,“ odpowěděl soudruh jeho; „neplatí-liž ze swého wlastního wšem mimořádním professorům a mimo to i za mnohé jiné wěci? Což pak on za to může, že se žádný domácí nenaleznul, kterýby naším professorem býti mohl? byl tedy nucen wzíti cizozemce.“

„A my tím trpíme — my za to odbýwáme — a říci knížeti, že učiteli swému nerozumíme — to se ani žádný z nás neopowáží!“

„Postěžujme si mu wšickni, kníže je welmi dobrotiwý a sprawedliwý pán, a zajisté —“

„Přece bychme ho tím pohněwat mohli! — Ach, budou to krásné zkoušky!“

Rozmlouwali dále. Mladík je pilně poslouchal, a pohlednuw na začaté počty poznal, oč se tu jedná.

„Odpusťte, pánowé,“ řekl s úsměwem, „že se do waší rozmluwy míchám. Činím to z dobrého oumyslu a chci wám pouze říci, že tento důkaz není z nejtěžších, a líbo-li, že wám ho wyswětlím, abyste ho docela pochopili.“

„Jeli možná?“ podiwili se wšickni tři: toť byste nám weliký wděk prokázal!“

Mladík wzal křídu, dělostřelci pilně poslouchali, a nežli uplynulo půl hodiny, pochopili wšecko.

„Ach, totě ku podiwu!“ zwolali wšickni; „čím se my po celých deset dní nadarmo mořime, to jste w nás za několik minut wprawil! Wyť musíte být nesmírně učený člowěk!“

„Tu to widíte!“ doložil jeden, „neřekl jsem, že tím wším pouze náš učitel winen? Ach, wy byste nám, drahý pane, nesmírné dobrodiní prokázal, kdybyste nám tak celou ostatní mathematiku wyswětliti mohl.“

Mladík se usmál a přislíbil, že to učiní, a doložil, že doufá, že za šest neděl se wším w pořádku budou. Dělostřelci se uwolili, že mile rádi polowičku denního platu swého za to dáwat budou, a pak se jednalo jen o místo, kdeby se k tomu cíli scházeli.

„U nás to skoro není možná,“ řekl jeden, „snad byste nás, pane, we swém obydlí cwičiti mohl?“

„To není dokonce možná,“ odpowěděl on s uzarděním.

„Dobře tedy, sem beztoho odpoledne žádný nepřicházíwá, kdyby wám tedy líbo bylo — —“

„Budiž,“ přiswědčil mladík, „tedy w tento čas každodenně dwě hodiny.“

Dělostřelci s poděkowáním odešli; mladík ještě zůstal. Myšlénka, že od takowých chuďasů polowiční denní plat jejich přijímati musí, naplnila ho bolestným pocitem. Jeho nouze byla ale příliš weliká, musel to učiniti.

Tak uplynuly čtyry neděle.

Dělostřelci mezi tím znamenité pokroky učinili a těšili se nyní rowněž tak welice na zkoušku, jako se jí před tím strachowali. Mladému učiteli swému byli weškerou wděčností nakloněni, a welebili náhodu, kteráž je s ním seznámila. Jednoho dne čekali již půl hodiny na něj, a byli w starostech, že ho snad nějaká nehoda potkala, neboť až posud nikdy na sebe čekat nenecháwal. Konečně přišel. Byl patrně skormoucen, a sotwa mluwiti mohl. Chtěl we wyučowáni pokračowati, začal několikráte, musel ale pokaždé přestati. I žádal tedy, aby mu to tenkráte prominuli, že mu není možná pokračowati, a že doufá, že mu na čerstwém powětří odlehčeno bude.

„My wás sice nikdy newiděli weselého,“ řekl na to jeden ze žáků, „dnes jste ale příliš zarmoucen — muselo wás něco welmi nepříjemného potkati?“

„Bohužel!“ wzdychnul si mladík.

Žáci mu domlouwali, aby si jim postěžowal, co jej tak welice zarmoutilo, že již i tím zármutku poněkud ulehčeno býwá.

„Nuže tedy, přátelé, učiním wám po wůli; musím ale dříwe některé podotknouti o býwalých okolnostech žiwota mého, s nimižto dnešní nehoda moje souwisí. Otec můj byl měšťanský ouředník w Berlíně, kterýžto při swé nepatrné službě ničeho zahospodařiti nemohl, a tak matku mou a nás dwa bratry takměř w nouzi zůstawil. Já starší jsem se oddal studiím práwnictwí, bratr můj lékařstwí; wyučowáním jiných museli jsme se na uniwersitě protloukati, což obzwláštně mně se dařilo, ješto mathematika moje oblíbené studium bylo a učitelů w oboru tom pořídku se nalezalo. Tak jsme

studie odbyli a newěděli pak kam. Rakousko, obzwláštně Wídeň byla we welké powěsti co město, kdežto každý snadno wýživu nalezti může, který něco zastati může a chce. Rozloučili jsme se tedy s otčinou a ubírali se plni nejkrásnějšího doufání a očekáwání do Wídně. Jak jsme ale byli zklamáni! Dwa lidé, bez peněz, bez odporučení, k tomu ještě cizozemci a protestanti, jak zmizí ti w hluku a kolotání takowého města. Peníze nám docházely — my si newěděli rady ani pomoci. Konečně se mi poštěstilo, že jsem u adwokáta přepisowání obdržel. Jak jsem to byl blažen! Dnem i nocí trwal jsem s bratrem při práci. A wšak i tato blaženost nám ztrpčena byla. Adwokátowa paní, jížto jsem nepochybně odporný byl, wytýkala mu, že jsem to zřetelně slyšeti mohl, jak cizozemce, poběhlíka, a k tomu protestanta, jen podporowati může, že je we Wídni dost chudých študentů, kteří by takowého dobrodiní mnohem hodnější byli. Já myslil, že mi srdce pukne, krew we mně kypěla, i chtěl jsem již na wšecku slušnost zapomenouti a tak potupného nakládání rázně se zprostiti. Směl-liž jsem ale? Žiwot bratra mého, kterýžto práwě nemocen byl, má wlastní wýžiwa od toho záwisela; i musel jsem tedy trpět a mlčet. O, byl to tuhý boj! — Bratr se pozdrawowal. Dnes jsem podobný boj přestáti musel. Zarmoucen wracel jsem se domů. Když jsem wešel do pokoje, byl prázdný. Místo bratra nalezl jsem na stole lístek, w němžto mi psal, že nechce a nemůže mě déle obtěžowati, že se s jistým Angličanem seznámil a že se s ním do Uher na cestu wydal. Bůh milý wí, w jakém asi postawení! Můj milý nebohý bratr! To je, pánowé, co mě tak zarmoutilo."

Dopowěděw to, měl se k odchodu; žáci byli hned pohotowě jej doprowoditi k domowu, a po cestě wšemožně se snažili, aby mu útěchy dodali. Do jeho srdce wšak útěcha wejíti nechtěla, byloť zármutkem příliš naplněno. Obloha byla již hwězdami poseta, a on z okénka podkrowní swětničky swé s uslzenýma očima hleděl w polotemno, jakoby w něm žalost swou ponořiti chtěl. Srdce jeho se chwělo, a wýpuky chwění toho zalétaly k řediteli osudů.

(*Pokračowání.*)

České diwadlo w Praze.

W neděli dne 7. září se objewili „Loupežníci na Chlumu," o nichžto zkušenost doswědčuje, že posud ještě dosti četné obecenstwo míwají, ačkoliw by si po tolikerém namáhání již mezi starým haraburdím odpočinouti mohli. I tenkráte pomáhala četně naplněná galerie slawit Bibianino wítězstwí nad ukrutným Kustem — nu a ta prý chce být také žiwa. Staw diwadla našeho je nyní wůbec smutný. Ze ženských členů máme jedině paní Kolárowou; panna Majowá sice pilně pomáhá, posud ale na ni začátečnici pozorowati. Pro milowníky nemáme žádného — kromě pana Kolára, a toho wlastně jen pro jisté třídy milowníků, a zwláštně pro hrdiny. Co se tu může dáwati? a dáwá-li se co, jak to musí wypadnouti, když se mnohá úloha jenom z nouze tomu neb onomu členu uděliti musí?

Leč obraťme se opět na Chlum k našim loupežníkům. Jedna osoba (Hartwík) byla — tuším již i wloni — wynechána; bude-li se tak po osobách pokračowat, loupežníci časem zmizejí, aniž to příznіwci jejich pozorowati budou. O představení slow šířiti nebudu; šlo dosti dobře, a wůbec je obsazení z největší části již od lonska známo. P. Schmiller (hradní) se wloni diwil, že Bibiana tak „mir nichts dir nichts" do lesa šla, a letos se diwil, že tam šla tak „mně nic ty nic". P. Sekera (Luithold) dostáwal chuť trochu přehánět; ze swé zásoby nemělby slow přidáwat. — W tom představení wystaupil opět w osobě loupežníka p. Krämer — známý co klasický oznamowač. —k.

Besedy.

Dosawadní ředitelowé stawowského diwadla pražského. Diwadlo to bylo wlastním nákladem wystawěno od hraběte Fr. z Nostic a Rhineku, o welkonocích roku 1798 koupili je čeští stawowé, od nichžto je Domenico Guardasoni co ředitel w nájem obdržel. Jej následowal r. 1806 Karel Liebich, pod jehožto spráwou wrch rozkwětu swého dosáhlo. Liebich zemřel r. 1816, načež owdowělá Liebichowá (nynější paní Stögrowá) dne 21. března 1817 ředitelstwí přejala, w němžto později Ferdinand Polawský (1819) a pak Frant. z Holbeinů oučastenstwí měli. Od 1. března 1821 stal se p. z Holbeinů samostatným ředitelem, načež již 1824 dne 1. kwětna ředitelstwí společně nastoupili pp. Polawský, Kainz a Štěpánek. Od r. 1834 je p. J. A. Stöger ředitelem, jehožto nástupce, jak již w těchto listech oznámeno, od 1. kwětna 1846 bude p. Hoffmann. —k.

W Litomyšli dáwali dne 26. srpna t. r. u čerweného orla k dobrým účelům tamní ochotníci: „Dwa přátelé a jeden kabát" dle Kastelliho, překladem od Procházky, a Klicperůw „Rohowín čtwerrohý."

Tyto dny přišel z Lipska německý překlad Gogolowa satyricko-komického spisu „Mrtwé duše" od Ph. Löbensteina s předmluwou, w níž se překladatel jaksi omlouwá z opowážliwosti swé, že Německému obecenstwu dílo ruského genia podáwá; jelikož prý by někdo myslit mohl, že ho panslawismus pod korouhew dostal. Zřetel jeho obrátil se k „Mrtwým duším" jen proto, poněwadž knihu tu powažuje za čistě ruskou a národní, w níž nestranně wykreslen jest jasný obraz socialních poměrů, a charakteristika ruského žiwota s jemným humorem a žiwou ironií prowedena. Kniha ta způsobila w Rusku jistým způsobem tolik hluku, jako powěstné „Mysterie Pařížské." Spisowatel dostal honoraru 3000 stř. rublů, a professor Pogodin, který rukopis koupil a tisknouti dal, wydělal prý wíce než 4000 stř. rublů, což až ku podiwu jest, nezapomeneme-li, že oubrn čtenářstwa Ruského není tak walný. — Kolik asi Čechů zná tak powěstné dílo slowanské, a kolik asi Čechů nezná Mysterie Pařížské?! — **

Důkaz, jak před časy diwadelní herci w starém Římě ctěni býwali, wyplýwá z toho, že jeden takowý herec mezi kněžstwo Apollowo přijat byl. W těch dnech, kdy se nehrálo, chodíwaly Římanky na jewiště, aby masky a oděwy herců zlíbaly. — Za našich časů se toto poslední wíce nestáwá, tu líbáwají některé dámy hned raději herce. —k.

Nedáwno se procházeli dwa pánowé, a minouce křowí, na němž černé jahody rostly, pozastawili se při nich. Že pak ty jahody ještě zralé nebyly, zdálo se to jednomu z těch pánů diwno, zwolal tedy důmyslně: „Hle! W tom kraji jsou černé jahody červené!“ — „Což newíte“ namítnul mu druh jeho, že černé jahody wždy červené býwají, dokud jsou zelené!“ M.

Literatura.

Časopis českého Museum. Swazek 3. W Praze 1845.

(Dokončení.) 4. Paměti o školách českých z rektorských let M. Martina Bacháčka (1598—1612). Od W. W. Tomka. Pan Tomek předeslaw krátký, wšak zajímawý žiwotopis Bacháčka, podáwá nám wýsledky z pamětí Bacháčkem sepsaných, o stawu českých škol téhož času. Zajisté jest to zajímawé, dowěděti se, z které strany i tenkrát utrpěla oswěta příkoří a překážek, jak wždy a wšude jest boj swětla s temnem. Dále se dowídáme, jak wzdělanost naše byla wětší jiných národů, což z množství škol na tehdejší čas se nám wyswětluje. Dále se dočítáme, jak welice měšťané o dobrý staw škol pečowali a jak jim rozumné wychowání mládeže na srdci leželo, z čehož by si za našich časů mnozí jako z Esopowé bájky příklad wzíti mohli; dále čteme, že rakouská šlechta swé syny za příčinou naučení se jazyku českému do Morawských Budějowic posílala; a zase bychom sobě přáli, by toto aspoň w Čechách od naší šlechty se dálo. Také se tím učíme, že když národ nějakou platnost má, pak si jej i nejouhlawnější nepřátelé wážiti uměji, musejí; pouhé steuání a kochání se w minulosti ničeho nezpomáhá. Organismus tehdejších škol má wíce archaeologickou než historickou cenu. Konečně stáwá se nám wědomo, jak již w ony časy paedagogie prwní pupence u nás wyrážeti počala a Bacháček takřka předchůdcem slawného Komenského by se nazwati mohl. Dokončení budoucně. Musíme wšak wyznati, že jsme pohřešowali w tomto pojednání p. Tomka onu spojitost a ono geniální skupowání, které jsme w p. Tomkowě pojednání: Česká a německá národnost w Praze, obdiwowali. Tu se objewil p. Tomek co prawý historik; nebyly to sice naduté a uchwacující frase; ale wše se dělo před očima našima, byla to analogie našich časů, z kteréž bychom ne dosti učiti se mohli.

5. České puškářstwí. Od T. Buriana. S welikou pilností pracowaný archaeologický článek.

6. O postupu národnosti Srbůw Lužických. Sepsal Fr. Doucha. S prawým slowanským útlocitem spojuje p. Doucha wywinowání toho malého pozůstatku jednoho odwětwí stromu Slowanského, a s nelíčenou radostí okazuje nám ty wýbuchy něžného národomilenstwí; s bratrskou pak láskou uwádí prostředky, jimiž Lužičané poněkud k rychlejšímu wywinowání dospěli. Konečně p. Doucha jistému Němci, jenž Lužičany za Slowanstwu ztracené wyhlašuje a je k sbírání národních památek co swědků býwalého jich žiwota pro dějepis wybízí, odporuje a nadšenou zbožností jim budoucnost předpowídá. A wěru kdožby nezwolal: kéžby nebyli určeni k wymazání z knihy Slowanstwa!

7. Žiwot swatých Crhy a Strachoty. Sdělen od Josefa Dobicera. Historická pomůcka ku sepsání žiwotů swatých.

8. O knihownách obecných. Od Jana Eraz. Wocela. Nedůležitější článek w celém swazku. Pan Wocel dotekl se nejdůležitější stránky našich záležitostí, o které bychom ne dosti mysliti a mluwiti měli. Pan Wocel uwádí, že obyčejné twrzení, že průmysl a obchod národnosti nepřejí, jest bezdůwodné a opak toho dowozuje. On nás waruje před celní jednotou co zkázou naší národnosti, a udáwá pro přítomnost za nejbližší prostředek zawedení knihowen obecních; spolu okazuje, jak by se zříditi a wésti měly.

Nepraktiční idealisté, chtíce, aby člowěk w potu twáři se lopotící jako oni při swém far niente pro ideu zahořel, a žádajíce, aby sprosták měl charakter jako Regulus, aby se odřekl k wůli řeči nejpotřebnějšího, ano třeba blady zašel, tito prawím, nebudou souhlasiti s p. Wocelem, když prawí: „Tak též u nás pozorujeme, že průmysl sobě na wše strany dráhy klestiti nepřestáwá, ano podobá se, že již za několik desítiletí takowé přewahy w žiwotě našem nabude, že pouhý Čech, když jemu brány k duševnímu wzdělání zawřeny zůstanou, národnost swou swléci musí a přinucen bude, co Němec se pitwořiti, aby hnusné bídě a chudobě, jinak jemu hrozící, se ubránil.“ A pročež úsilně k zaražení knihowen obecných a čtenářských spolků pobízí. Netwrdíme, že se p. Wocel wšude prawdy byl dotknul; tak k. p. myslíme, že by průmyslné wzdělání bez wšeobecného wzdělání, bez ruchu w celém národě, bez mrawního powýšení celého národu bylo jen částečný přechod w Němectwo; neb kdybychom nechtěli než průmyslné (p. Wocel má wždy na mysli jen průmyslníka nižšího), neb selské literatury, a neoswěcowali duchem též intelligentnější třídy, w nichž Němectwo zahnízděno jest: tedy bychom ničeho nezískali, leč že jsme na nějaký čas germanisaci ubránili, proto že by Němectwo wždy dále se zažíralo. Jen oči do ruky, pánowé. Také myslíme, že by celní jednota nebyla jen naší národnosti na škodu, ale i našemu průmyslu, a tu již i ti průmyslníci, co německy umějí, mají příčinu nás se přidržeti. P. Wocelu jsme díky powinni, že prwní weřejně w listech našich promluwil o wěci tak předůležité. Nyní mysleme dále.

9. Oznámení historie Palackého; pak Dr. Röslera „Deutsche Rechts-Denkmäler aus Böhmen und Mähren“ od Tomka. Pak oznámení wýboru staročeské literatury a hraběte Matyaše Thuna „Gedichte aus Böhmens Vorzeit“ od Wocela.

10. Literatura polská. Dokončení od Zapa. Literatura ruská. Dokončení. Překlad ze sewerní Wčely. Přehledy takowé budou nám wždy welewítané, ačkoli w nejnowějším čase mnozí se wyskytují, kteří, bychom Němcům nezawdali příčiny k nedůwěře, nechtí, bychom dále polsky a rusky četli!! — Staroslowanská literatura. Radices linguae Slovenicae. Scripsit Franciscus Miklosich. Kritika od Šafaříka.

11. Do pokladnice Matice české sešlo se příspěwků 1483 zl. stř. Mezi přispíwately jest 50 kněží, 2 bohomluwci, 21 studujících, 9 doktorů, 33 ouředníků, 21 měšťanů, 3 professoři, 2 spisowatelé, 2 učitelowé, 2 knihowny, 4 slečny, 1 paní, 1 ewangelický kazatel, 1 umělec. Wšech dohromady 152.

Slawomil.

Nowé knihy.

Powídky Františka Soave pro mládež dospělejší. Z wlaského jazyka přeložil Kristian Stefan. Swazek prwní. W Praze. Tisk a sklad Jar. Pospíšila, 1845. Str. 159 w 16. Seš. za 18 kr. stř.

Staročeské powěsti, zpěwy, hry, obyčeje, slawnosti a nápěwy. W Praze, 1845. Tiskem K. Vetterla, seš. za 15 kr.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 111.
12. roční běh.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštownich outadů Rakouského mocnářstwí půlletně s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

10. září
1845.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě, č. 350) wydáwá po půlaršich třikrate za týden, w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

Bratří.

(Pokračowání.)

Přiblížil se den zkoušky.

Generál kníže Wáclaw Lichtenstein, welezasloužilý oprawce našeho dělostřelstwa, seděl w sále zkoušebním, obklopen četnými generály a wyššími důstojníky.

Zkouška začala. Ze wšech čtyrycíti dělostřelců žádný neuměl řádně odpowídati, kromě našich tří známých, kteřížto mladíkowo wyučowání we sklepě pilně nawštěwowali. Ti wynikli i nad nejwyšší očekáwání. Kníže wšak je nepochwálil, byltě tak na ostatní rozhněwán, že je haněl a se prohlásil, že se naději kojiti nemohou, aby nějakého powýšení došli.

Tu wolali wšickni: „To není naše wina, Jasnosti, my učiteli nerozumíme!“

„Proč pak tito mu porozuměli?“ odpowěděl kníže, „jen waše nedbalost je příčinou, že obstáti nemůžete.“

Když se hněw jeho zmírnil, wystoupil jeden z oněch tří a řekl: „Odpusťte, Jasnosti, jest weliký rozdíl mezi obstáním nás tří a našich spoludruhů; také nám by se tak bylo wedlo, kdyby nás náhoda nebyla seznámila s mladým člowěkem, od něhožto jsme získali, co umíme.“

„S jakýmto mladým člowěkem?“ zwolal kníže, a oni mu wšecko museli wyprawowat, co o mladíku wěděli.

„Kde bydlí,“ řekl na to kníže, „chci ho widět — hned, wyhledejte ho a hned ho ke mně přiweďte jestli možná; nenajdete-li ho hned, ať přijde zítra do mého obydlí.“

Asi za hodinu wrátili se dělostřelci s mladíkem.

Kníže se ho na mnohé wyptáwal o jeho okolnostech, jeho stawu a studiích, načež s patrně wyjasnělou twáří řekl: „Dobře, dobře, se swými práwnickými wědomostmi to ale daleko nepřiwede zde u nás w Rakousku, kdežto zákony a práwa s pruskými se nesrownáwají. Proč nejdete raději k wojenskému stawu, se swou učeností a s dosti nepatrnou podporou, myslím žebyste brzy pokroky učinil.“

„To je práwě, Jasnosti, čeho se mi nedostáwá, nemámť odnikudž jaké podpory k doufání.“

„Wy se mi líbíte, postaral bych se tedy o nějakou podporu, přijde jen na to, máte-li ke mně nějaké důwěry.“

Mladík to slušnou odpowědí potwrdil; načež kníže: „U nás je ale prawidlo, že každý co sprostý woják wstoupiti musí.“

Mladík se zarazil, a bylo na něm patrně widěti, že se zhrozil toho, aby co sprostý woják slaužiti měl. I wáhal chwíli s odpowědí. Kníže na rozpačitost jeho s úsměwem hleděl. Mladík se chtěl již poděkowati, tu ale důstojníci, za knížetem stojící, mu znamení dáwali, aby ponawrhnutí přijal, načež on, ještě na okamžik wáhaje, jako s powzdychnutím odpowěděl: „Nuže tedy, Jasnosti, wšemu se podrobuji.“

„Těší mě, mladíku; ostatně chci wám staw wáš poněkud ulehčit,“ a obrátiw se k pobočníku swému, řekl: „Ať se mu dá kadetní oblek udělat.“

„Službu nastoupíte teprw pozejtří, rád bych wás ale zítra o půl druhé w mém příbytku widěl.“

Na to wstal a s důstojnictwem odešel.

„Wybyste byl ale bezmála wšecko pokazil — což pak jste nepozorowal, že to bylo pouhé zkoušení?“ dotírali naň žáci jeho.

Jim bylo snadno mluwit. Jej ale skoro již mrzet začínalo, co učinil. Tolik let studiemi se namořil, tolikerými nadějemi se těšiwal — a nyní sprostým wojákem pod přísnou podřízeností. Dal ale již swé slowo — jaká tedy pomoc! Trapné myšlénky naplňowaly mysl jeho; bylo mu jakoby se štěstí nikdy wíc na něj usmáti nechtělo.

Druhého dne po jedné hodině ubíral se s tlukoucím srdcem k palácu knížete. Wrátný mu wyšel wstříc a jakoby ho byl již očekáwal, řekl: „Přišel jste o půl hodiny časněji, kníže pán obědwáwá teprw we dwě hodiny; ostatně jděte jen k podomnímu správci, je to jak náleží příwětiwý pán, a zajisté se u něho prozatím příjemně bawiti budete.“

Měl tedy u knížete obědwat, to si nikterak wyswětliti nemohl. Jeho naděje rostla.

Správce ho welmi příwětiwě přijal, mluwil s ním o rozličném a konečně řekl: „Ta uniforma ale, co na sobě máte, je welmi špatně dělána, dokonce wám nesluší; wíte co, udělejme si žertík; tuto leží náhodou důstojnický oděw, oč že by wám lépe slušel!“

„Odpusťte, pane, jakž pak bych se mohl opowážit —“

„Kníže ale miluje wšecko slušné a řádné, a zajisté wás tak raději widět bude, nežli w tomto ošklivém oděwu.“

„Já do rukou knížete složil osud swůj, on může semnou učiniti, jak se mu zlíbí, já bez jeho wůle ničeho neučiním.“

„Což pak ale newíte, že jen důstojníci mohou sedět u stolu knížete? a že wás ke stolu pozwal, zajisté mu to po wůli bude, když tuto uniformu oblíknete.“

Mladík se ještě chwíli zdráhal, konečně se ale přece přemluwiti dal, a s radostí shlížel se w zrcadle, oděw byl jako na něj ulitý. I chtěl ho opět hned swlíci; w tom se zwonilo ke stolu, dwéře u sálu se otewřely a nowý důstojník stál s uzarděnou twáří před knížetem.

„Ah, buďte mi wítán, milý poručíku!“ zwolal naň milostiwý kníže. *(Dokončení.)*

POHŘEB JANA PERNERA.

W pátek dne 12. září o 7. hod. zrána wyjel welkým černým záwojem ochwěný parochod ze bran nádraží pražského; byltě to zwláštní tah, jejž welezasloužilý krajan náš p. Lanna, c. k. šifmistr a spolupodnikatel stawby státní železnice, wyprawil, aby přátelé tak nešťastně zahynulého našeho Pernera ku pohřbu jeho dowezl. Bylo jich asi dwě stě, mezi nimiž nejeden wýtečník naší literatury, státní služby a pražského měšťanstwa. Počasí souhlasilo se zarmoucenou myslí naší; bylo newesele sichrawé jitro; po wozech bylo ticho, jen zde onde přerýwané howorem hostů pohřebních, jenž dušeným hlasem zpomínky swoje na šlechetného zemřelého wespolek s sebou sdíleli. Jedni mluwili o důstojném jeho chowání, jakéž mu při krásné neobyčejně weliké a mužné postawě hned na prwní okamžení wážnost u wšech, kteří se s ním setkali, zjednalo, k nížto se u wšech, kteří jej blíže poznali, i zwláště u wšech podřízených, o něž on wždy otcowsky pečowal, i láska připojila; druzí zas o tom, kterak došed w tak mladém wěku již tak wýhodného postawení w státní službě, jakého se po třidcetileté službě málo komu dostane, jsa spolu pánem značného wlastního jmění a w tom dostatku wšeho, co se k šťastnému a blahodějnému žiwotu wyhledáwá, wšecko, to tak náhle opustiti musel; inžinýři zas wynášeli newyrownanou jeho schopnost w umění měřickém, jeho jasný přehled tak rozsáhlého oboru úřadu jeho a správnost i swědomitost u wrchním wedení tak welikého podniknutí, jako je stawba naší státní železnice, my pak — my želeli ztráty ne toliko swojí, ale mnohem wíce wlasti naší, jenž majíc tak málo synů, kteříž by, dostawše se k postawení wyššímu, ubohé matce swé pomáhali, ba jen se za ni nestyděli, na něm wěrného, zcela neodcizeného syna ztratila, kterýž, nesa neuhasitelný plamen wděčné lásky w prsou, weždy a před každým hrdě k národu swému se přihlašowal a národní literaturu ba wšecko, co k blahu wlasti a lidstwa čelí, účinliwě i štědře podporowal, jenž, maje mnohých prostředků po ruce, ještě k obětem mnohem wětším se chystal. Neukojitelný žel pojal nás, když jsme wše to na mysli rozwažowali a nastalo tísnící ticho. Chwílkami zawyl parochod jekem tak pronikawým, až mi to kosti projelo; ještě nikdá mne tento zwuk tak mocně nedojal jako tenkrát, kdežto jsem se blížil k mrtwole upřímného a laskawého přítele. Zdálo se mi, jako by to wztekem ječela diwá šelma, jenž zadawši smrt oběti swé, lačniwě po kořisti swé, již jí byli na chwilku odňali, se hnala.

Okolo 11. hodiny stanuli jsme w Pardubicích — wešli jsme někteří do domu otcowského, abychom se s drahými ostatky rozloučili. Zde ležel ten muž — muž w plném obsahu toho slowa — ta postawa rekowská, prwé i s myslí rekowskou — ta mohutná prsa, w nichž bylo na krátce před tím tak šlechetné pro blaho a práwo národu walně plamenající srdce bíti přestalo. Ležel tu w rakwi mezi kwítím, neboť byl usnul w kwětu síly swé; úsměw na twáři zdál se swědčiti, že duch jeho konečně nad ukrutnými bolestmi, jež po 20 hodin téměř w zápasu se smrtí snášeti musel, wítězstwí obdržel. — Wawřín přikrýwal smrtnou tu ránu, již byl w powolání swém obdržel, staw se prwní obětí na dráze, k jejímuž do žiwota wstoupení takořka hlawně přispěl. Krásně slušel čelu jeho wěnec wawřínowý — neboť byl muž **znamenitý** zásluhami swými — **weliký** swými zámysly.

Nechci wypisowati žalosti rodičů, bratrů a sester, o něžto se wšecky práwě otcowsky staral, požíwaje u nich přiměřené tomu wážnosti a lásky.

Byla čtwrtá hodina spoledne, když jsme se u otcowského domu sešli, abychom s ním poslední cestu wykonali. Bylo nás nesčíslné množstwí — muži wšech stawů z blízkého okolí i z dálky. — Zwláště inžinýrstwo bylo se sešlo téměř ouplně z celé dráhy od Prahy až do Holomouce a wětší části w slawné uniformě. Celé Pardubice byly u weliké žalosti, a zdálo se, že to uměli uwážiti, že byli ztratili spoluobčana, jenž byl pýchou jejich, jímž se i dále budou moci honositi. Osmnácte inžinýrůw státní dráhy a šest měšťanů neslo rakew střídawě téměř čtwrt hodiny daleko. — Před rakwí kráčelo četné kněžstwo, w jehož čele náš slowútný spisowatel Dr. Ziegler, děkan Chrudímský — po obou stranách dwanácte mužů, dílem literatů, doktorů a umělců, dílem úředníků s pochodněmi. Za rakwí příbuzenstwo, inžinýrstwo a weliké množstwí wšelikých hostů i domácího lidstwa. Tak šel průwod při jasném slunci od mlýna před městem hlawní ulicí, přes náměstí až na konec dlouhého předměstí, kdežto u starého kostelíčka blíže nádraží Pardubického wyzděný hrob mrtwolu očekáwal. U hrobu zpíwal náš Jelen se sborem krásná kwarteta česká a u welikém pláči příbuzenstwa spustila se rakew do lůna země. Přetěžko bylo nám rozloučiti se s ostatky tak šlechetného přítele, tak wýborného wlastence; ale to nám aspoň poněkud

bylo útěchou, že neodešel bez uznání a politowání—neboť bylo patrně poznati žalost weškerého lidstwa přítomného a netoliko oči ženské prolíwaly tenkráte slzy, ale i přemnohou wousatou bradu mužskou zrosila slza upřímného soucitu. O šesté hodině odjeli jsme zase s parowozem do Prahy, kamž jsme se o $10^1/_2$ hod. dostali. Nemohu zprávu tuto skončiti, abych se nezmínil o zásluze wýborných mužů pp. Alberta Kleina a p. Lanny, podnikatelů železné dráhy, kteří jsouce osobně přítomni, ničeho nešetřili, aby pohřeb tak zasloužilého muže wšemožně oslawili.

Fr. L. Rieger.

Z WÍDNĚ.

Kdyby w nedorozumění dw. ctihodn. Hurbana s Drm. Čejkou o nic jiného nešlo, než má-li to býti jeden anebo mnozí, který „bi sa ňebou opowážíu tak blatom hádzat na Slovákou", aneb jest-li na Slowensku „accidens" wůbec tolik znamená co w Čechách u panských ouředníků až na hájného: newytrhowali bychom je z wěčného spánku. Nám se w něm ale důležitější otázka ozýwá a sice: Wyslowte, co míníte o našem odtrhnutí od literatury Waší?

Ctihodní muži se na tuto nowou dráhu odwážili; slušno tedy s bedliwostí uwážiti pohnůtky jejich a pak nález pronesti. Dw. ctihodn. Hurban podáwá nám je dílem w předmluwě k Čerwenákowě „Zrcadlu Slowenska," obzwláště na str. XV., kde prawí: „Náš lid slowenský tak se wžil do tělesnosti, že už mu welice málo zbýwalo z jeho darů duchowních.... Řeč samu ale tak snížil, že se už ani neopowážil, w ní něco wyššího mysliti. Na to už přišli Slowáci, že sami jejich spisowatelé se ze swého nářečí wysmíwali." — Slyšeli jsme z ust wzdělaného Slowáka, že i slowenský lid kázaní w slowenštině zanedbáwá, drže ji za mluwu nádennickou. — „Což diwu, že Slawjané je neuznáwají, wždy je k jiným jen jako dowažek dohazujíce, nepřátelé pak tlačili, jim bytnost upírajíce?" — Wíme i jinou příčinu, která některé lidomily k nowé činnosti pudila. Nemyslí oni jináče, nežli že česká literatura s to není a nebyla, aby jejich krajany naskrz pronikla. Které wlastenecké srdce by nad takowou netečností nehořekowalo, který lidomil by k pomoci puzena se necítil! — Štúr, Hurban jsou muži, jenžto proudem pouhých citů unésti se nedali, oni co w citu prawdiwého, wyskoumati hleděli, aby pak s přeswědčením k činu přikročiti mohli. Medle jakého wůdce chopí se obyčejně swědomitý skoumatel na nowých a temných cestách swých? — Filosofické soustawy! — Tak widěli jsme Štúra s Hegelowou dialektikou proti Lukacsowi bojowati, a tak i Hurban dějepisní práci w předmluwě rozbírá, o čem hned začátek swědčí: „Co wywedly kdy národy, to je jich prawda, jejich podstata, jejich duch a princip... duch wyjde ze swé nicoty" atd.

Hegel tedy rozhodnul w slowanské záležitosti; Hegel, kterého Fallmerayer,* stawě Šafaříka urážliwě w jednu řadu s hraběnkou Hahn-Hahnowou, s potěšenim německého filosofa κατ᾽ ἐξοχήν nazýwá, poněwadž Slowany mezi Ewropany a Asiany klade, a od nich žádného wplywu na pokroky wzdělanosti neočekáwá! — Po Hegeliansku rozumuje na té samé stránce XV. p. Hurban:

„Kmen má býti w národě to, co národ w člowěčenstwu. Odsuzujem-li ten fantastický kosmopolitism, kde se osobnost bezprostředně wyraziti chce w člowěčenstwo, zapírajíc a ničíc národnost; tím samým důwodem musím pohaniti a odsouditi tu národnost (obzwláště u welkého národu), která by se wylití chtěla z jednoho individuum na ráz, na celek národní. Co jsou we člowěčenstwu národy, to jsou w národech kmeny. Kmenowstwím twým působiti máš na swět swého národu. A toto je, co zpozorowali Slowáci s jedné strany jako Slowáci, s druhé strany jako Slawjané; a hlawně w onom i tohoto tkwějí příčiny. Z lidu nemohla se wyraziti jiskra Slawjanstwa dříwe, než by se byla wyrazila jiskra swojstwa Slowenstwa."

Prawda, že individuum jen po přirozených stupních — poznáním sebe, okolností, kmenu a národu powznášeti se může; prawda, že se málo kterým poštěstí meze kmenu jako Dobrowskému, Šafaříkowi a j., ještě méně meze národu jako Humboltowi, J. Grimmowi překročiti; patrno tedy, že bezprostředné powznešení k člowěčenstwu a nebo k národu fantastický jest nápad; upříti se ale nedá, že rozdílní kmenowé we wětší částku národu zponenáhla splynuli. Tak to widíme na germanských kmenech pod jmenem Němců, tak jest to wěc dějinná na Slowácích s Morawany a Čechy. Mohu se zde odwoláwati na list pana J. Záborského. A w skutku, co by říkali Němci, a co bychom my říkali, kdyby we Wídni aneb w hořejších Bawořích nějaký spolek, z brusu nowou literaturu w nářečích těchto míst zaraziti podniknul, za důwod maje, že, byť by wzdělanější muži kmene toho wlastní nářečí zanedbáwali, uewzdělaná částka lidu jen tímto způsobem hrubších mrawů a duševní netečnosti zprostěna býti může? — Řeklo by se: „Hledejte pomoc odjinud!"

Ale co wšednímu rozumu neplatným se ukazuje, dalo by se filosofickou spekulací ospravedlniti? Rádi přiznáme, že idea do zwláštnosti wstoupiti a jednotliwosti proniknouti má; zdali pak ale rozdrobené nářečí jest příliw, w kterém se idea určiti musí? Není nářečí odtrženost od začátku? Nesluší-li pak k němu a k celku se nawrátit? Nebyli jste s námi na takowé cestě? Myslíte cíle dříwe dosáhnouti, když k nowému rozběhnutí po zpáteční cestě kráčíte? W samém Heglowi (byť i prawda nebylo, že sám přírodu s myšlénkowou soustawou sjednotit nemohl, drže onu za odpadnutí od idey), w samém Heglu, prawíme, nenajdete obrany pro swé počínání. On přirownáwá filosofii k sowě Minerwy, která za šera wylétá, majíc za úlohu, pojmouti co jest, a co se dělo; on zabraňuje filosofii wšechny nowoty, neboť myšlénka swěta přichází po jeho uskutečnění — alles Wirkliche ist vernünftig.

Běduјete, že se literatura česká u Wás neujímá; dlouho-li pak jest tomu, že si w samých Čechách k některým stranám nižších tříd cestu prodrala? Pan Záborsky wám wyswětlil, co od literatury we swém nářečí očekáwati můžete. Rmoutí Wás moralní staw lidu Wašeho; hleďte, aby mu jiných faktorů nescházelo, jak se již spolkami střídmosti započalo, čím i materialní staw lidu zkwěte; hleďte, aby se waše praktická justice (bití lidu) po ulicích a náměstích nerozléhala; hleďte, aby se waše obce jinak sprawowaly než „wyháněním" t. j. pomocí drába.

Jest to odwážliwý experiment, který u wlastního kmene začíti chcete, jest to wěc těžká k zodpowídání před soudnou stolicí historie, ba jest to ukřiwení práwa celému Slowensku uděleného, chtít nowiny w nářečí jednoho okrsku psáti. Zajde-li waše podnikání, zajde-li wáš časopis: nezaplesá tu wáš nepřítel, newrhne se s obnowenou úsilou na slabnoucí kořist?!

Dwojictihodný Hurban dowolí, že jeho slowy skončím

---

* Bolestný jest to úkaz, že tak nadaný muž, jako Fallmerayer, jiskřiwým duchem swým welectěného Šafaříka zlehčowati může, poněwadž Šafařík Fallmerayerůw nález (tak se nám zdá), že jsou nynější Řekowé porečtění Slowané, jako wěc dwěma přednějším Němcům známou w „Starožitnostech" uwedl a tedy o Fallmerayerowi se nezmiňuje.

(ze str. VI.): *Rationalisme nerozumný pojď sem, kde se něco stawí, nebo kousati umí i pes: stawěti jen rozum a duch. Ale wšak se rationalisty jmenujete; nuže stawte na tom dále, co wám wystawěly rozumy a duchy předešlých století!* — „I to je wšecko blud a powěra, náš duch se už wýše powznesl, my tomu newěříme, to je staré stawení, na tom se wýše stawěti nedá. Nový základ my máme — rationalismus!“ *

Dr. Wendelín Grünwald.

DENNÍ KRONIKA.

Z Turnowa. (*Tylowa „Marjánka.“*) Báječný p. Sfynx pozastýsknul sobě w těchto listech nad kritickým stawem diwadelního kritika českého w Praze. Ale — neníť ten a taký to wýrok žádná záhubná a zapletená hádanka Sfynxinina z šedých prawěků leda as takowá, jako prawé jméno p. Sfynxa, pro zwědawého Kwětystu. — Wenkowský referent se musí spokojiti frazemi, ježto ref. w Praze dáwno byl odhodil; onť si na tom zakládá, směje říci: „Herci si statně počínali; p. N. úkolu swému dostál; hlučně se tleskalo“ atd. a někdy se i přihází, že k wůli krásné floskuli někoho pochwálí. Z toho widno, že se mu křiwda děje, kdykoli mu na wenku přezdíwáno „člowíček, kterýž dáwá do Kwětů.“ — Wšak to jsou spíše slasti referentské. — Wenkowský referent musí míti do sebe wždy nějakou částku slušné strannosti, třeba se i za swůj peníz drobet pozlobil; sice se naň oboří celý roj wejřečných tetiček a kmotřiček, a diwadlo ztratí prwní milownici. — Nechť tedy zamhouří oko, když Morana neb Sanha wystoupí w kazabajce co lesní wíla. — Toho wšak mi netřeba u swém referentu o Tylowě Marjánce w Turnowě, kamž mě krásné odpolední počasí dne 31. srpna z našich Podkrkonoší wylákalo. Podruhé totiž ochotníci tamější toto oprawdu potatělé dítko na prkna byli uwedli a sice před četným posluchačstwem. Muselť bych hodnou řadu těch krásných floskulí z diw. referátů we Kwětech citowati, chtě powěděti, jak as hráno bylo. — Panna Kabeláčowa wytwořila ze swého newděčného úkolu dosti ouhlednou matku pluku; jen chwílkami připomínala dceru pluku. P. Durychowa jako Liduška byla rozkošná. Pan Pažout zobrazil nám we wšech odlikách šikowatele Sekáčka, tak asi, jak jej básník sám míti chtěl. Pan Drahoňowský co Worlický hrál docela w p. Lapilowě a p. Kabeláč w p. Kaškowě manýře a sice dobře. Jediný desátník Wojtěch nezdál se dnes dobré chuti býti. Dlužno též pochwalně se zmíniti o p. Durychowi a p. Werichowi. Jediné bychom hře byli přáli místami wíce praecisnosti, což zwláštně platí o ukončeních jednotliwých oddělení, čímž se diwadelní effekt rozkouskowal. — Obecenstwo jak kus tak i hru znalo oceniti. —

Kouble.

BESEDY.

Z hodnowěrného pramene se dowídáme, že chwalně známý pianista pan Karel Maria z Bokletů okolo 20. t. m. z Widně, kde nyní se zdržuje, do swé otčiny Prahy wíce než po dwadcítiletém tu nebytí zase přijde. Těšíme se, že wážené mu obecenstwu zpráwu o příchodu tohoto hudební Musy zaswěcence podati můžeme; přáli bychom jen, aby před swými krajany mistrowstwí swé na piano oswědčiti newáhal, a nicháto že soucitnou mysl pro krásu nalezne, napřed naděti se může.

B.

Bäuerle, redaktor diwadelních nowin, přišel opět na koráb, maje dluhu 160.000. Jeho letní sídlo se zahradami a s celým nábytkem přišlo do licitace. Praví se, že to jistý bohatý pekař koupil. Nowiny ty mají 2500 předplatitelů a čistý wýnos dosahuje 20.000 zl.; jak přitom člowěk na koráb přijíti může, zůstane wěčnou pohádkou. — W podobném případu ptal se úřadník zadluženého wtipného literata, jak to možná, že je při takowých důchodech ještě tolik dlužen? „I nu,“ prawil tento, „když už jsem tolik dlužen, mohu wám také tuto odpowěd dlužen zůstati.“

* *

Že se u nás mnohá wěc ujímá, jen když se jak náleží na srdce wloží, widěli jsme opět při wýwěsním štítu w N. Ačkoliw je zde dobrou wůli widěti, byl by přece nápis *Handlowny muž* několik drahých wlasteneckých žiwotů stál. Strhla se hádka o prawopis, a někteří chtěli mermomocí překladatele do Prahy wzít, namítajíce, že tak wěrného posud nemáme. Ale wšude bdí někdo, aby neštěstí nad swými krajany odstraňowal; tak i tenkráte poslouchala shrbená stařena jazyční rwačku již od počátku a w prawý čas příměří učinila, řkouc: „Zlaté děti, každý si pomůže jak může! A tento na nic zlého nemyslil!“ Tu byli pocestní hluboce pohnuti, a jeden dlouhowlasý w pláči zwolal: „Sie hat recht, geh mr!“

J.

Přípitek. W Bonnu pronesl Lisst následující přípitek: „Na zdrawí toho studenta, který se wšech wšudy, co jich na této universitě studowalo, nejskwělejšího cíle dosáhl — je to princ Albert.“

* *

Diwáci strnuli, když van Aken lité zwěři hlawu swou do tlamy strkal. „O wšak on by to neučinil,“ prawil šewcowský učedník, „kdyby byla w kleci naše paní mistrowá zawřena!“

Z Kolína na Rýně píšou, že králowna britické říše k wystawění dómu darowala 500 liber šter. Při slawnostech na Rýně byly tři králowny: Anglická, Pruská a Belgická, pak král Pruský a králowský manžel princ Albert. Při Beethowenowě slawnosti měl prý slowútný Lisst tolik mrzutosti, že se mu žluč rozlila. Kromě žloutenky přišly za ním také tři dámy z ciziny, které ho láskou pronásledowaly. Oučet za sebe a za kamarády obnášel w hostinci 1500 tolarů.

* *

Kníže *Miloš* byl by málem oslepnul. Wýtečný Dr. Jäger ho tak šťastně operowal, že se již z Widně odebrati mohl, aby w Mariánských lázních wyhojení swé dokončil. Týž lékař uzdrawil také *Ismala Beje*, synowce wícekrále Egyptského, který z wděčnosti kromě honoraru lékařowě choti předrahý skwost darem obětowal.

* *

Nowá kniha.

Grundzüge der neuen Ortographie der čechischen Sprache sammt Übungsaufgaben zum Dictando-Schreiben. Wien, 1846. Verlag der Jos. Wenedikt'schen Buchhandlung. Seš. za 12 kr. stř.

* Dobře bylo by, aby pánowé, kteří w předůležité wěci té mínění swé podáwají, činili to wíce jasnými slowy než citliwými powzdechy (wiz dopis z Králowé Dworu čísl. 56.) wážíce na mysli, že prwní hlasy proti nowotě slowenské ze Slowenska samého k nám přišly a posud přicházejí. Red.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 112.
12. roční běh.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštownich ouřadů Rakouského mocnářstwí půlletně s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

18. září
1845.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

Setkání.

Dle Marryata.

Jednoho wečera seděl jsem w Boulogni we wečeřadle „u zlaté koruny,“ an můj starý známý, plukowník G..., do něho wkročil. Když jsme se obapolně pozdrawili, posadil se, a co newidět byl, jako já, cigarrem zaměstnán, načež jsme se do přátelského rozmlouwání zabrali. As půl hodiny jsme tak howořili, tu on, zapáliw si čerstwé cigarro, podotknul:

„Když jsem posledníkráte w tomto hostinci meškal, byl jsem we společnosti přepodiwné osoby.“

„Mužského neb ženského pohlawí?“ tázal jsem se.

„Ženského,“ odpowěděl plukowník. „Stojí to w skutku za poslouchání; nechce-li se wám do spaní, jsem hotow wyprawowati.“

Já řekl, že jsem na spaní ještě ani nepomyslil, a že mu od srdce rád ochotného ucha propůjčím; načež se jal příběh swůj asi w ta slowa wyprawowati:

„Objednal jsem si místo na pařížském poštowském rychlíku, a když jsem se k Notre-Dames des Victoires (k Panně Marii Wítězné) dostal, byl wůz k odjezdu již připrawen. Rychle si ještě naposled z cigarra zadýmaw, welmi nerad jsem je odhodil, byloť wýborné; abych ho docela užit mohl, to nešlo, pozorowalť jsem, že we woze, na kterýž jsem i já zapsán byl, již ženská sedí. Paničky a cigarro jsouť arci we swém způsobu tuze welké rozkošnické wěci, než aby se w požíwání obou pojednou kochati mohlo — swět by byl přeblahý a blaženost nedědí, jak říkáwáme, dosawad pod měsícem. Ačkoliw tato průpowídka welmi wysokou wážnost do sebe má, přece se s ní docela nesrownáwám; neboť stáwá mnohé blaženosti na tomto wezdejším swětě, umíme-li jen pořádně si ji wyčerpati. Měl bych to snad ostatně rozkoší nazwati — neb jestiť rozkoš dobře činiti, bohužel ale také zle jednati; nachází se rozkoš w pohledu do budoucnosti a rozkoš w zpomínce na minulost; jest slast milowati a opět milowánu býti — libost jísti, píti a záwěrečně — jakkoliw ta není z těch nejmenších — kouřiti. Nechci tím nikoliw říci, žeby se základních kamenů bolu, pykání ano i hlodání swědomí nenacházelo, wšak ale i w tom leží jakýsi druh útěchy. Jestiť příjemno litowati, an wíme, že tím powinnost konáme, a třeba neměla bolest nic nad míru utěšeného do sebe, následuje přece hojnost wznešeného požitku, když onano ustoupila. Opakuji tedy ještě jednou, umíme-li si to jen wyčerpati, naleză se na tomto swětě mnoho slasti a blaženosti, zwláštně máme-li, jakž to na štěstí u mne ten způsob je, welmi špatnou paměť.“

‚Allons, Messieurs, wzhůru pánowé!‘ wolal dowazeč; a wstoupiw, octnul jsem se co šestá osoba zrowna té paničce naproti. Druzí pocestní patřili k mému pohlawí. Připrawiwše klobouky pod přístřešek a šůsky od fraku do pořádku, což tak dlouho trwalo, až jsme k prwnímu domu w ulici Panny Marie Wítězné přijeli, počali jsme se wzájemně pozorowati. Naše ženská spoludružka byla dwojnásobně rouškou zastřena, tak že jsem hrubě newěděl, co z ní udělati mám; moji ostatní čtyři spolucestowatelé byli mladíci, jenžto očitě při dobré wůli a chuti byli, aby oblíbení došli. Několik okamžení postačilo, abych si panáčky ty prohlídnul, a potom utkwěly zraky mé, jak si snadno každý pomyslí, opět na té ženské osobě. Bylatě w zimní plášť zahalena, tak že se nedalo mnoho o jejím wzrůstu určiti, a záwoj byl tak přísně před obličejem jejím spuštěn, že jsem nemohl nic, leč jednu líci a část brady rozeznati. Tento zlomek její twáře byl wšak roztomilý, a mlčky očekáwal jsem okamžení, w kterémž se záwoj odhrne.

Opominul jsem podotknouti, že jsem byl swědkem, dříwe než jsem do poštowského wozu sedl, jak s jakousi krásnou paní něžně se loučila; že wšak tehdáž zády ke mně obrácena byla, nemohl jsem obličej její spatřiti. Nyní seděla proti mně we woze, a zdálo se,

že se jí líbí bawiti se swými wlastními myšlénkami, což mně však ne welmi whod přicházelo, neboť bych byl tuze rád obličej její spatřil. Prawá zdwořilost měla mě k tomu míti, abych ji sobě samé zůstawil; já ale wzaw ku zdánliwé swé útočište, kteráž zwědawosti mé upokojení přislibowala, otázal jsem se, nežádá-li, abych okno otewřel. Odpowěd zněla diwolíbezným hláskem, „že nikoli"; po té nastala přestáwka, načež jsem se opět k druhému outoku hnal:

„Zajisté wás rmoutí, že jste se spanilou sestrou rozloučit se musela!" prohodil jsem, snaže se přitom, abych se co možná nejoutrpněji twářil.

„Čím přicházíte na důmínku, že to byla má sestra?" namítla ona.

„Nápadnou rodní podobností," odpowím já, „toť jsem hned na prwní pohled zpozorowal."

„Ona ale je pouze má šwagrowá, pane — choť bratra mého."

„Tuť zwolil bezpochyby sobě manželku, sestře swé nawlas podobnou. Nic přirozeněji. Já bych to samé učinil."

„Wy jste welmi dworný, pane," řekla ona a okénko spouštíc připojila: „Miluji čerstwé powětří."

„Snad by wám bylo wolněji, kdybyste roušku odhrnula?"

„Nebudu náwrh tento nějaké zwědawosti z waší strany připisowati, pane," opáčila panička, „an jste již obličej můj widěl."

„Co diwu tedy, přeji-li si jej ještě jednou uzříti?"

„Jste přezdwořilý, pane."

Nawzdor wší jemnosti jejího hlásku ležela přece jakási kwapnost a odhodlanost we zwuku a bytnosti, což se mně přepodiwno býti zdálo. Ostatní cestowatelé na ni nápodobně promluwili a rozmluwa stala se nyní wšeobecnou.

(*Pokračowání.*)

Bratří.

(*Dokončení.*)

Léta uplynuly. Z poručíka byl setník, major, kterýžto co professor we wojenské škole státu wýtečné služby prokazowal. Kníže Wáclaw Lichtenstein si ho oblíbil a welmi rád s ním obcowal. I stýskalo se mu po něm za letního přebýwání swého w F., kdežto jej dna často trápíwaly a kamžto jej miláček jeho nawštěwowat nemohl, ješto we Wídni na školu poután byl.

Tu měl kníže klášter milosrdných bratrů, a mezi nimi byl muž, kterýžto pro swou neobyčejnou wýtečnost w léčení w celém okolí rozhlášený a pro swou srdečnou dobrotiwost wšeobecně milowán byl. Kníže dowěděw se o jeho wýtečnosti, poslal si pro něj do Prešburku.

Bratr **Bonifac** byl již často knížeti uměním swým znamenité služby prokázal, nejednou žiwot mu zachrániw.

Bylo pozdě na podzim, kníže byl již we Wídni. Bouřliwé dni střídaly se s prškami, a powětrnost byla příčinou, že kníže wíce, nežli kdy předtím, neduhem swým sklíčen byl. Trpěl strašliwě. Tu si zpomněl na bratra Boniface w F. a také hned pro něj poslal. Po celou noc musel ale ještě trpěti.

Bylo asi dewět hodin druhého dne; w předsíni knížete, jemužto lehčeji bylo, seděl bratr Bonifac, čekaje, až bude moci wstoupiti.

Mezi tím přišel miláček knížete, major. Na otázku, může-li hned ke knížeti jíti, obdržel odpowěd, že má kníže welmi důležitou náwštěwu, která ale brzy ukončena bude.

Major nepokojně přecházel, aniž si wšímal milosrdného bratra, kterýžto w koutě seděl. Ten však hleděl na majora welmi pozorně, oka s něho ani nespouštěje, wždy s wětší a wětší dychtiwostí; byloť mu, jakoby ho znáti měl.

Najednou zablesknul paprslek radosti w zraku jeho. Wstal a přiblížiw se k majorowi, řekl: „Račte odpustit, nejste zrozen w Berlíně?"

„Jsem," zněla krátká odpowěd, a pan major se procházel dále, myšlénkami se obíraje. Bonifac se na okamžení zarazil, pak ale nemoha se zdržeti, tázal se dále: „Prosím—neměl jste bratra, kterýžto se Bedřich jmenowal?"

„Můj Bože, měl! wíte snad něco zewrubnějšího o bratru mém — zapřisahám wás — je posud žiw — kde je — znáte ho?"

„Ano, žiw, Wilíme, bratře, předrahý bratře, což pak mě wíce neznáš?"

A bratří si leželi w náručí.

Jaká mocnost a hojnost myšlének rozechwíwala srdce jejich! Radost z tak nenadálého shledání w tak šťastných okolnostech, staw obou, tak zcela rozdílný od jejich býwalých zámyslů, to wšecko na ně tak bouřliwě doráželo, že w tom okamžení zapomněli na místo, kde se nalezají. „Ty woják!" „Ty milosrdný bratr!" to byly jedinké slowa, kteréžto jejich hlawní myšlénky wyjadřowaly.

Mezi tím se objewil kníže we dweřích, a s pohnutím pozorowal bratry, z nichžto jednomu on dobrodincem byl, kdežto druhý jemu žiwot zachránil, a w oku se mu zachwěla slza.

Mnoho let bylo uplynulo. W Olomouci r. 1800 zemřel polní zbrojmistr Wilém swobodný pán Schröder z Lilienhofu, hrdina našeho příběhu, w 81. roku stáří swého.

Jeho bratr předešel ho na wěčnost o několik let.

Sonntagsblätter.

Z LITOMYŠLE.

(Diwadlo. Staré hříchy.)

Po wýborném představení Pašerů následowalo druhé dwou frašek: „Dwa přátelé a jediný kabát" a „Rohowín Čtwerrohý." Co se týká prowození těchto frašek, musíme se upřímně wyznati, že daleko za prwnějším, totiž Pašerů, zůstalo. Ačkoliw se ochotníci wšemožně wynasnažili, by k dobrému celku celé hry přispěli, přece jsme mnohé wady, zwláště co do rozwrhnutí charakterů zpozorowali. Majíce o wenkowských diwadlech nějaké přeswědčenosti, jak welké totiž těžkosti s prowozením her českých spojeny býwají a jaká směs lidí při nich oučinkuje, z nichžto někteří — prawím: někteří — o dramatice wůbec malé wědomosti míwají a na schopného wzdělawatele čekají, z jehožto ruky teprw jako zdařilí herci časem wycházejí: musíme předewším každým ochotníkům raditi, by se o muže pořádného a duševně wzdělaného postarali, jemuž by se regie swěřiti mohla. To není jen, hrát diwadlo, wybrat na zdař Bůh kus, rozdat role leckomu, s kým mě náhoda swedla; ředitel musí být muž zkušený, který zná žiwot lidský, který se we swětě ohlídl, a činnosti duše studowal. Pak ať jest to osoba, která swým mrawním charakterem a swým materialním stawem weřejnou dobrou powěst si získala, tak aby čestnou garantií pro weškeré ochotníky i pro dobrý wýsledek celé hry byla. To získá u obecenstwa důwěry a ochoty. Jinak se arci stáwá naopak, aniž toho ochotníci sami příčinu wědí, že nawzdor swému namáhání, nawzdor swému poctiwému snažení, jejich počínání z části swého cíle se chybuje, totiž: že malé náwštěwy mají. Nade wšecky wšak osoby wynikla we swé hře slečna E. co paní Štěbetkowá; měla co paní hospodská jazejček na swém místě; ostatní je hra její přirozená nenucená. Hrálo se takřka před prázdnými lawicemi; to wšak nebuď ochotníkům L. snad příčinou, od dalšího pokračowání ustati, neb onano čest stala se i w Pražském diwadle paní Marjánce. Co se nás týče, podali jsme mínění swé a bratrskou radu, dle které by se ochotníci při hrách sprawowati měli, a tuto ještě podotýkáme, aby si co nejdříwe p. Kašky: Diwadelního ochotníka zaopatřili a podle wýborné té diwadelní rukowěti pilně se řídili. — Nám je wždy do srdečného smíchu, widouce, jak mnozí německá představení nawštěwují, nerozumějíce často ani desátému slowu, a jak často přece necháwají příležitost uplynouti, hry w českém jim známém jazyku widěti a slyšeti, čemuž bychme se nediwili, kdyby obecenstwo na špatné prowození prwní hry: Pašerů, nářek wedlo, která wšak zajisté mezi nejwýbornější patřila, a dobrým, ačkoliw snad bezprospěšným počátkem byla. Kdo ale ducha L. pánů, jejich pospolitý žiwot zná, wí čemu tato chladnost, tato neoučastnost u wěcích šlechetných a spanilomyslných připsati se musí; tam je ještě leckomu čeština sprostá, a mnozí se wšemu wlastenskému počínání jen proto zpřičují, že je proti módě, a jejich převrácenému wychowání. To nebudiž wšak na ujmu wěci, která prsa celého národu pozdwihuje, neb:

Es liebt die Welt das Strahlende zu schwärzen,
Und das Erhabne in den Staub zu ziehen.

Mnozí se ještě outrpně každému národnímu hnutí a snažení poctiwých wšak střízliwých horlitelů usmíwají, držíce to wšecko za wýbuchy rozpálených mozků, kdežto se pak jich až dotud duch času swými perutěmi tak málo dotknul, že w té důmince wězí: jen ze wšeho až dotud, drahně setrwawšího, wěkem i lidem ztwrzeného může jedině zemi blaho wykwesti; wšechny pak idey o nowé (?) národnosti že naopak wlasti naší jsou škodliwé a záhubné; starý princip germanisowání může pouze k wzdělanosti, k oswětě a národnímu blahu wésti. Tito blahowí jsou wěru w sladkém omylu, a my jsme žádostiwi, jak daleko to při nynějších našich pokrocích w literatuře a wědách, při wywinowání pospolitého našeho národního žiwota, trwajíce při obwyklém starém způsobu, přiwedou, a zdali již jako raci zpátky nelezou. Jak mnoho se tedy zanedbáwá, a jak mnohó se má přece k zwelebení naší wlasti díti! Jak důležitý, pro každý rod, wěk a zwláště studujícího jest dějepis! jak řídce ale na weřejných ústawech slýcháme dějepis český! Ptejme se mnohých jinochů na facta z historie české, a zajisté uslyšíme tu nejhrubší newědomost w onom odwětwí wědeckém, kteréž pro každé okolnosti žiwota welmi potřebné, bez kteréhož člowěk ani prawým občanem slouti nezasluhuje. I w Lit. by nebylo na škodu, kdyby se na gymnasium dějepis země české studující mládeži přednášel, anto wláda sama potřebu tuto uznawši školní knihu k tomu konci nařídila. Na každý způsob není Lit. jedno z nejposlednějších měst naší wlasti. Wacek.

DENNÍ KRONIKA.

Z Prahy.

Koncert. Signora Marietta Alboni wystoupila na stawowském diwadle dwakrát co Maffio Orsini w opeře „Lukrecia Borgia". Dům byl wždy přeplněn a jeho staré klenby otřásaly se hřmotem a plesem, jak mile prwní tón powěstné „Pitácké" zawzněly. W neděli 14. t. m. byl dáwán druhý a poslední koncert na rozloučenou, jehožto program nemohl ani zajímawěji sestawen býti. Žofínský sál i galerie byly wybranou společností naplněny, a mezi obecenstwem a zpěwkyní panowalo ono wniterní spojení, při němž duše s duší, jako wlna s wlnou splýwá, a nad kteréž umělec blaženějšího uznání nemá. Prwní romance z „Linda di Chamounix" souwisí ouzce s celou situací operního děje, tak že z něho wytržena, w koncertní osamělosti půwabu newyhnutelně pozbyti musí. Oblíbené široké fortissimo zdálo se mi tu býti od místa. W plné sláwě zjewila se ale mistryně w kavatině z Gluckowy opery „Orpheus a Euridice". Italský zpěwec a jeho maestro jsou dwě nerozdílné duše, jednoho k druhému wíže newýslowná wděčnost, maestro píše hračky a zpěwkyně z nich dělá welikány, onen jí podáwá sladké jádro bouřného triumfu a ona nemusí ani loupat ani louskat. Což diwu, že raději swému mistru okolo krku padne, než by se na cizího podíwala. Ale pomsta přišla w zápětí; Gluck opanowal Mariettu tak mocně, že musela se wší wroucností bezděky cestou jeho citu kráčeti, začež ale u obecenstwa známky nejhlubšího pohnutí uzříti mohla, byť by ono i diwočeji bylo jásalo, když w „Italiana in Algiero" wšecky stawidla wytáhla a bujný rozmar její plným proudem se walil. Romance z „Maria di Rohan" je nepatrná nicota a práwě proto snad zpěwkyni milá, že w rukou jejích teprw jaké také fisionomie nabude. Zajímawá nowost byla arie z Gordigianowy opery „Consuelo". Professor G. napsal text sám, obraw si látku z powěstného téhož jména románu hraběnky Dudewantowé (George Sand). Děj se koná w Benátkách, a newěrný Anzoletto želí toho, že milenku Consuelo hanebně zradil a opu-

stil. Marietta zpíwala pěknou skladbu s patrným zalíbením, a dojala zwláště w adagiu tak, že ona i skladatel několikráte woláni byli. Prof. Gordigiani chowá teď w rukopisu dwě opery: „Pygmalion" a „Consuelo". Snad se udá příležitost, že jednu neb druhou spatříme. Ku konci, když nás Marietta byla již pohnula, oblažila, okouzlila, musela si také pohulat a podowádět. To je newinné wyražení, když si člowěk w libezné rozpustilosti weselý walčík zazpíwá, a k tomu walčík k oslawě radosti, až žíly w těle jako strunky skáčou. Že ho opakowat musela po mnohonásobném wolání, kdož by pochybowal!

Ctitelům této sličné umělkyně nebude zpráwa nemilá, že se kostum k opeře „Italka w Algíru" již chystá, w kteréžto roli Marietta jednou nebo dwakrát wystoupí.

Při koncertu hrála slečna Mary Boussifet de Moricourt dwakrát na fortepiano. Č.

BESEDY.

Španělský kněhkupec je pro pilného sběratele knih netoliko podiwná ale i mrzutá osoba. Ohražen pergamenowými swazky sedí tu jako lhostejný Turek, a největší potěšení jeho jest, když může s knězem a mnichem kouřit a howořit. Mniši, pokud jich we Španělích stáwalo, byli skoro jediní kupci na knihy. On dělá, jakoby ty knihy spisowal nebo sbíral, nikoliw ale jako by je prodáwal, a wejde-li cizinec do krámu, toho si ani newšimne. Co w zásobě má, o tom ani newí; o katalogu není zmínky, a udáte-li mu jakoukoli knihu, nestojí mu za to, aby po ní ruku wztáhl; knihy jiných knihkupců u něho nenajdete, on wám pro ni také nepošle, ba ani wám nepowí, kde ji dostati možno. Že by mohl rabat zasloužit, kdyby pro knihu poslal, na to ani nepomyslí, a nehne se, kdyby místo 25 ze sta 25 set získati mohl. — Je-li španělský kněhkupec práwě bez náwštěwy a w dobrém rozmaru, chce-li se laskawě zachowat k někomu, jenž se po knize ptá u p. po starožitnostech Sewillských od Kara, odpowí mu: „Uhlídáme, přijďte se za několik dní zase poptat." Když se ptáte po třetí nebo po čtwrté, podá wám třeba „Starožitnosti Granadské od Pedrazy." Wšecko domlouwání býwá marné. On wám wždy odpowí: „Co škodí, wždyť je to jedno, starožitnosti jako starožitnosti." Nekoupíte-li, co wám podáwá, řekne: „A co, wy tu knihu nechcete? Před pěti lety koupil si jistý Angličan také jeden wýtisk." **

Homeopatické otužowání. Jistý perský obchodník, nabyw welikého bohatstwí, dowěděl se, že ho šah co nejdříwe bude chtít bitím donutit, aby mu poklady swé wydal; připrawowal se tedy homeopaticky, aby hodně mnoho bolesti snest mohl, dáwal se totiž od swých lidí každodenně wždy déle a silněji bít, při čemž ustawičně jistil, křiče: že je žebrák, že ničeho nemá.

Dle španělských zákonů nesmí žádný španělský šlechtic k doživotnímu uwěznění odsouzen býti. Jistý nenaprawitelný šlechtic byl tedy od soudců na 100 let a na den do wězení odsouzen. Jestli to jen ten člowěk wydrží?

W Německu wyšla pro člowěčenstwo welmi důležitá kniha, totiž: „Poučení o umění, jak se ubrousky při hostinách wkusným způsobem na talíře skládati mají." — Toť aby se u nás hned někdo do překládání toho skládání těch ubrousků dal, je tu jen o to, abychom w umění pozadu nezůstali. —k.

Mikuláš Bekker, pěwec písně „Porýnské" zemřel 28. srpna, ačkoliw již dříwe časopisy jeho smrt nejméně osmdwacetkrát oznámily, a to snad proto, že zazpíwal: Sie sollen ihn nicht haben! a tím se mohou omluwit.

Německá mluwnice wyšla nedáwno w Madridě od tamějšího úředníka Kühna. Může být, že kdyby tam byla česká mluwnice wyšla, mnohý Čech by si ji objednal, aby se w Čechách česky učil! což by se mu odpustiti muselo, neboť ačkoliw nemáme nouzi o gramatiky, přece není pro Čecha žádné!

Literatura.

Grundzüge der neuen Orthographie der čechischen Sprache sammt Uibungsaufgaben zum Diktando-Schreiben. Wien 1846. Verlag der Jos. Wenedikt'schen Buchhandlung. Cena 12 kr. stř.

Tento krátký prawopis je z péra ochotného p. Konečného, od něhož i mluwnice i kapesní slowník nejnowější pochází; on chtěl to pojednáníčko k slowníku připojit, nakladatel ale uznal za dobré wydati je o sobě, a sice rozmnožené příklady k diktandu. Desítiletá zkušenost slouží spisowateli za základ, na němž osnowu prawopisní postawil.

Až posud hleděla kritika jak při mluwnici tak při slowníku wíce na ochotnost spisowatelowu, skrze níž on prawé a welké potřebě pomohl, a nebrala ku přehledu práce jeho toho nejpřísnějšího skla. Budoucně bylo by radno, aby Konečný díla swá nejenom ouhledně, ale také spráwně wydáwal, a mluwě o prawidlech proti prawidlům nechybowal. Dílo o 1 a $^3/_4$ archu připouští třeba šestinásobnou korekturu, a může prawopisních chyb prázno býti. Tu ale čteme dwakrát rownowaha, skala; wnímaný překládá K. empfänglich. Co se pojmenowání Wlachy místo Italie, Ital, italský týče, radí Palacký, aby se druhého užíwalo, poněwadž z historických důwodů jmeno Wlachy, wlašský jinému národu přiřknouti musí.

Že je Grazie na česky wýtečnost, frevelhaft wýtržný, stojí owšem w Jungmanowě slowníku, newím však, je-li to podnes w obecné mluwě. Anjel a jeneral, píše K. s jotou, ačkoli prawí § 4.: „Fremde Namen werden mit den Buchstaben ihrer Sprache geschrieben." Jich Südwind nepochází snad od jíchy. Že by se u wyslowowání jmen hřích, hřebík h zcela zamlčowalo, místo půjdu půdu říkalo, není nám w Čechách známo.

Na konci jsou připojeny drobnosti k diktandu. Při těch byl by spisowatel lépe učinil, držeti se zcela starších, čistě českých příkladů, kde člowěk na prwní pohled nepozná, že to překlad z němčiny. Kde se o gramatiku jedná, tam se nikdy forma mluwějí místo mluwí, smířejí místo smíří připustit nesmí. Neméně uráží také nowomodní způsob překládání, jako u spisowatele Lebensgrösse žiwotná wýška, u jiných künstliche Blumen umělecké kytky, Leibarzt tělesný lékař — jakoby ti ostatní byli samí blázni, a jen duchowních lékařů potřebowali.

Ohlášení.

W sobotu dne 20. října o 3. h. odpoledne bude se držeti zkouška z těsnopisu čili stenografie w Karolíně w sále II. roku medicinského w českém i německém jazyku.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 113.
12. roční běh.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

20. září
1845.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštownich ouřadů Rakouského mocnářstwí půlletně s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

Setkání.

(*Pokračowání.*)

Rouškou zastřená paní brala podíl i jewila mnoho wtipu a obratnosti w odpowědích. Za hodinu byli jsme wšichni co nejwíce důwěrni. Když jsme koně střídali, sundal jsem klobouk, bych pouzdro na cigarra, kteréž jsem měl w kapse schowáno, do něho wložil, načež dáma podotkla:

„Kouříwáte, jak widím, a ostatní pánowé nepochybně též. Nedáwejte se mnou wytrhowati, miluji tabákowý dým — jsemť naň uwyklá.“

My se zdráhali.

„Ano, já sama kouřím a nebudu si z toho nic dělati, budu-li té zábawy oučastna.“

To rozhodlo. Podal jsem jí cigarra na wybranou a jiný pán se postaral o zapálení. Ona pozwedla záwoj tak wysoko, že hezounká ústička se řadou sněhobílých zoubků objewila a powznesla cigarro ke rtům, by nás příkladem swým powzbudila. W okamžení byly obě okna spuštěny, a weškeří osadníci rychlíka měli cigarra w ústech.

„Kde pak jste se, prosím, seznámila s kouřením, paničko?“ ptal se hned wedle naší neznámé sedící.

„Kde? — w poli — w Africe. Náležela jsem k wojsku — to jest, můj muž byl podsetníkem u sedm a čtyřicátého pluku. Padnul w poslední wáleční wýprawě proti Konstantině — byl to statečný muž.“

„Oprawdu? Byla jste tedy w Konstantině?“

„Byla; wytrwala jsem s wojskem přes celou tu wýprawu.“

Poštowský wůz zastawil, a měli jsme obědwati, aneb swačiti, jak jsme to již nazwati chtěli. Wozka otewřel dwířka. „Nyní,“ myslil jsem, „uzříme její twář!“ a snad se i druhým pocestným taktéž wedlo. Byli jsme wšak na omylu, neb panička kráčela nahoru přes schody, a dala si políwku do pokoje přinésti. Hotowi jsouce, nalezli jsme ji opět již w rychlíku, jako dříwe se spuštěným záwojem.

Toť bylo arci k zlosti, neb byla čilá a wtipná w rozmlouwání, též ona část obličeje jejího, již jsme byli spatřili, tak dokonalá, že jsem pokaždé nelíbost cítil, kdykoli jsem si pomyslil, že nás snad opustí, nežli má zwědawost upokojena bude. Mluwí se tak mnoho o zwědawosti ženské, ale my mužowé máme, abych prawdu řekl, také s ní swé peklo. Ztmíwalo se, paní wyhýbala se každé další rozpráwce, a my ostatní podali se tomu dle možnosti. Krátce powím: druhého dne byla na týž způsob opatrná. Rychlík zůstal před tímto hostincem státi — cestowníci se rozešli — a já shledal, že jsme, ta paní a já, jedinké osobičky byly, kteréž se zde ubytowaly.

„Zůstanete zde?“ ptal jsem se, s wozu wyskočiw.

„Zůstanu,“ odpowěděla ona; „a wy?—“

„Já také; tuším ale, že nezamýšlíte nawždy zastřena zůstati. Toť byste ukrutně jednala.“

„Musím se nyní do swé komnaty odebrati a trochu si pohowěti; pak, pane Angličane, porozpráwím s wámi. Snad se také přeplawíte na poštowní lodi?“

„Ano, a to již zejtra.“

„Tedy se uteku pod waší ochranu, cestujiť také do Londýna!“

„Pokládám si to za štěstí —“

„Na shledanou!“

Půl hodiny na to přišel mi obsluhowač oznámit, že si to powažuje paní za čest, uwítati mne w čísle dewatenáctém. Šel jsem tedy nahoru do druhého poschodí, a zaklepaw wešel jsem.

Byla nyní bez záwoje; a co as myslíte, bylo příčinou zabalení jejího obličeje?“

„U wousů Mokanna, jakž pak to mohu wěděti?“

„Nuže tedy, měla dwě těch nejspanilejších očiček z celého swěta; její obočí bylo krásně sklenuto, čelo běloskwoucí, ústka swodná — zkrátka, byla tak spanilá,

jak si jen člowěk ženskou žádati může, jenom že měla porouchaný nos — škoda na sto tisíckrát, neboť musela býti před tím welmi krásná. Tedy, abych pokračowal — učinil jsem poklonu.

„Pozorujete nyní, pane," řekla, „proč jsem se wždy w roušku zahalowala?"

„Oprawdu, nepozoruji," odpowěděl jsem.

„Wy jste buď příliš dworný, aneb příliš krátkozraký," usmála se; „pochybuji ale, že byste byl to poslednější. W poštowském woze nechtěla jsem se wšanc wydati nestydatosti těch mladíků; byliť by mě některými otázkami o mé nehodě obtěžowali. Wy wšak jste muž, o němžto doufám, že má ženskou w uctiwosti, jižto neštěstí potkalo."

„O já doufám, že toto domnění waše potwrdím, a mohu-li wám w nějakém způsobu prospěti —"

„To můžete. Jsem w Anglicku cizá. Známotě mi, že w Angličanech wěhlasný muž žije, jistý pan Liston, w slawné powěsti stojící?"

„Ba prawě, paničko. Kdybyste na místě nepatrného ourazu, jejž jste utrpěla, w Africe i celý nos byla nechala: pan Liston by wám k jinému pomohl."

„Ať mi jen můj starý naprawí, wíce nežádám. Děláte mi naději. Musíte ale powážit, že jsou kosti zcela porouchány."

„To nic nedělá. Pan Liston wsadil, jak doslýchám, nowé oko. Osoba byla totiž krátkozraká, a widěla okem od pana Listona wsazeným mnohem lépe, nežli druhým, co jí ještě zůstalo."

„Je-li možná? Totě nějaký diwotworec! Snad budete tak laskaw, a posadíte se wedle mne; a nemýlím-li se, máte nějakou žádost na mne. Není-li prawda?"

„Cítím pro wás takowé oučastenstwí, paničko, že mi nelze jinak, než wyznati, že bych wám rád otázku předložil, není-li to pro wás tuze bolestné odpowěděti na ni?"

„Nepochybně byste se rád dowěděl, jak můj nos k ourazu přišel? Jelikož to nic není, nežli uznáwání předešlých a budoucích ochotností ke mně, budu wám po wůli. Nebudu wás wšak nyní déle zdržowati, nýbrž očekáwám wás u swačiny. S Bohem, pane!"

Neopominul jsem se owšem dostawiti, a po swačině jala se wyprawowati:

„Otázka, na kterouž mám odpowěděti, zní takto: Jak jste si nos porouchala? — není-li prawda? Nuže tedy, zodpowídám ji dle swého způsobu. Abych tedy hned na začátku počala: Jsem nyní dwa a dwacet let stará. Otec můj byl tambour-majorem u císařské gardy. Jsemť w táboře zrozena, w táboře wychowána a wdala jsem se konečně w táboře za poručíka od pěchoty. Přináležela jsem tedy, jak nahlížíte, úplně k wojenstwu. Co dítě zbuzowal mě zwuk bubnů a píšťal, a šla-li jsem spat, zněly rohy w mých uších. Co děwče seznámila jsem se s wšelikým wojenským cwičením, a nyní jako žena, jsem toho mínění, že bych se lépe pro wůdcowské žezlo hodila, než snad celého půl tuctu maršálků, kteříž si ho wydobyli. Zabawowala jsem se téměř wýhradně wálečním uměním, k čemuž jsem měla, jak nebožtík muž říkáwal, přewtipnou hlawu. A wšak o tom později. Wdawši se w šestnáctém roce, wyprowázela jsem chotě swého na wšech taženích, až jsem jej konečně k hrobu doprowoditi musela. On změnil manželské lože za lože cti, kdež nyní w pokoji odpočíwá. Zapíjmež jeho památku!"

Wyprázdnili jsme sklenice, načež pokračowala:

„Pluk mého muže obdržel po prwním nezdařeném pokoušení-se o Konstantinu rozkaz, do Afriky táhnouti. Nám bylo popřáno čest naší zbraně we wýsledkuplném wálečním tažení obhájiti, kteréž se, jakž bezpochyby wíte, asi před třemi měsíci událo. Nechci wás wyprawowáním našeho wstoupení do lodi nebo plawby obtěžowati. Paroloď přeplawila nás do Bony a brzy na to bylo setnině mého muže nařízeno, aby potrawní dowážku k wojsku doprowodila, kteréž se u Mzez-Ammaru stahowalo. Dostali jsme se w dobrém stawu do rozličných táborů. Udělali jsme malý wýlet do Delmy, poněwadž jsem byla žádostiwa, ono druhdy důležité město spatřiti. Musím říci, že jsem nikdy držebnějšího stanowiště newiděla; ale já wás unawuji těmito podrobnostmi —"

„Naopak, nalezám w tom mnoho zalíbení."

„Wy jste předobrotiw. Mělať jsem wám říci, že cestowání w těchto diwokých krajinách dokonce příjemné není. Půda sestáwá z jakéhosi druhu jílu, jenž za suchého powětří co křemen ztwrdne, ale pro slizkost ani k chůzi není, když prší. Při nepohodlném powětří jsou tedy pochody welmi unawující a wojáci wykluzují, že se není možná beze smíchu na to podíwati, ačkoliw to pro ně naprosto žádný žert není. Jela jsem buďto koňmo, buďto na zawazadelním woze, jak se to prawě přihodilo; byla jsem také dosti známá, a doufám že smím přiložiti, welmi oblíbená, a tudíž měli o mne wšemožnou péči. Jest to ku podiwu, w jak krátkém času sobě Francouz pohowěti umí, kamkoliw jej osud zawede. W ležení Mzez-Ammarském počínalo si wše tak bodře a čile, jako by ono w srdci Fransouzska leželo. Ruměje utwořila z wětwí baráky a přikryla je listím — wše w rowných čarách, tak že se

pořádné, welmi pohodlné ulice způsobily, poskytujíce záštity proti úpalnému wedru. Měli jsme špižírníky, kawárny, winné a kořaleční obchody, jelítkáře, řezníky, kořenáře — slowem, wšecko bylo k dostání, čehokoliw bylo potřeba, arciť ne welmi lacino, ale musíte pomysliti, že toto místečko jako kouzelným šwihem uprostřed pouště powstalo.“

(*Pokračowání.*)

Nesr-Ula Bachadur chan a Kuč-Beg.

(Z ruského.)

Buchara El Šerif! Buchara swatá, slawná! Není město nad Bucharu! Buchara je ráj zemský! — Tyto a mnohem wíce podobných epithet a průpowědí wyslowují Asiané a přede wším obywatelé bucharští, kdykoliw se o této wlasti řeč wede. Jak na příklad swětlo wšudy s nebes na zem splýwá, jediné w Buchaře o sobě wzniká a k nebesům se powznáší. Podiwný úkaz ten pozorowal sám Mahomet, když letěl pod oblohou nebeskou w průwodu archanděla Gabriela. — Slowutný básník perský, Ferdusi, prawí o Buchaře, že není město, ale řada měst. Učenci ewropští Bucharu do nebe wychwalují, a wplyw oswěty její netoliko na wýchod, nýbrž i na starý západ rozšiřují. Tane mi na mysli, že Hammer práwě w tu dobu, když jsem byl we Wídni, snažil se dokázati, že se we školách bucharských celé poklady kněh, zwláště dějepisného obsahu chowají. Že Buchara školy má, nedá se zapříti, je jich tam wíce než 300; celá učenost ale přestáwá na čtení koranu s rozmanitým wýkladem jeho obsahu a s bohoslownými hádkami, ježto obyčejným způsobem wedeny býwají.

Školy ty podobají se poněkud starým našim konwiktům; študenti bucharští, aby porownání to dowršeno bylo, rozcházejí se w čas největšího horka na wýdělek, jak to někdy také u nás býwalo, aby si pro ostatní část roku bezpečného žiwobytí dobyli, a to zwláště we školách těch, o něž dobročinnost obce příliš nepečuje. Co se ale dějepisných památek týče, ty byť by jich i stáwalo, zachowati se nemohou za příčinou častých převratů, jimž toto asiatské město podrobeno býwá.

Wše to, co jsme o Buchaře slyšeli, bylo půwodem, že jsme se k ní s třesoucím srdcem přibližowali, hledajíc okem tu řadu měst, o níž Ferdusi mluwí. Wšak ale neuzřeli jsme ji, pokud jsme o její zdi nebrkli.

Nádherné zahrady okolo domků na předměstí bucharském oddychujíce libým zápachem a lahodou jihu nahradily úplně očekáwání naše a občerstwily duši unawenou jednotwárným pohledem pouště. Myšlénka na krow a útočiště po tříměsíčním putowání po stepích, kde jsme ani jedinkého obydlí, ani kwětoucího stromku neuzřeli, kde wše buď žhoucími paprsky wypraženo, aneb od útoků Kirgisů rozšlapáno, pouhá tato myšlénka byla by nás přinutila, zapomenouti na samu Bucharu, kdyby ohlušující hluk nebyl zwěstowal, že jsme wstoupili do swatého města, kde 70.000 obywatelů žije. Dlouhá, téměř nepřetržená řada sem tam porouchaných stěn táhne se dolů blatiwou a těsnou ulicí. Některé wětší kryté bazary, mečity a karawansaraje s průčelím k náměstí hledícím poskytují trochu rozmanitosti a Ark, pewně ohražené sídlo chanowo, stojící na wýšině zewšad dohledné, zwěstuje přítomnost despotické moci.

Buchara pronikla duši mou bolestným citem. Nechci wám ji zewrubně opisowati; po Meiendorfu a Burnsowi byla by práce ta marná; raději chci pozornost naši obrátit k Nesr-Ulowi, který w onen čas, když Meiendorf do Buchary přišel, ještě chanem nebyl.

Nesr-Ula, nynější chan bucharský, neníť přes 35 let stár. Zrůst jeho není tuze wysoký, krok wážný a loudawý, w twáři wychudlé je wyznačena patrně chlipnost žiwota, a bledost její pod bílým turbanem, jímž hlawa welmi hrubě jest obwita, tím mocněji do očí bije. Jeho malé černé oči neustále se pohybují; mluwí-li wšak o wěcech citu swému protiwných, aneb hledí-li zbuditi důwěru k slowu swému, jež nikdy wyplniti nemíní, tu je i hned na zem spouští, jakoby se obáwal, aby tajnou mysl jeho newyzradily, i hustou překrásnou bradu swou nábožně si pohlazuje.

Bucharané wyprawují o něm, že je udatný jako lew, této wlastnosti dáwá se w Asii přede wšemi ostatními přednost. Wí se owšem, že wícekráte wojska swá proti Kokanu do boje wedl, w poslední wálce pišagarské wšak wálečnost swou slawně neukázal. Dychtiwostí po sláwě a panowání liší se od oněch chanů, jenž moc swou jedině násilím a ukrutností projewují, w seraji žijí a na šibenicích umírají. Nesr-Ula učinil Buchaře mnoho dobrého. Zřízení hrubé střelby a řádného pluku 1000 mužů bylo mu k welikému prospěchu we wojně s Kokanci. Největší sílu charakteru swého projewil swržením Kuč-Bega.

Kuč-Beg byl znamenité powahy, jakou toliko u wýchodčanů potkáwáme, a která se za celý čas žiwota w ničem neměníwá, tak žeby sebe zběhlejší romanopisec nedowedl wyobraziti podobný charakter w takowé úplnosti a důslednosti od počátku až do konce.

Kuč-Beg byl prwním ministrem u nebožtíka otce chanowa, Mir-Chaidra, a těšil se zouplné jeho důwěry. On byl rozumný, chytrý, pochlebný, záštný, powěrčiwý, sebe nad jiné milowný, a nikoho nešetříwal, chtěl-li dosáhnouti úmyslu swého, každý a wšecko zdálo se mu býti prostředkem, jehožto, jinák-li se mu dal, libowolně používal.

Kuč-Beg wlastně panowal sám, a Mir-Chaidra s jeho domnělou wládou a jménem chana toliko těšíwal, wšak nicméně jej musil stále uspáwat a konejšit, aby neprocitnul a s ním tak nenaložil, jak s ním napotom naložil skutečně Nesr-Ula.

(Pokračowání.)

Z NYMBURKA.

Žiwot domácí. Stránka národní. Řízení. Letopis.

Dáwno již nebylo zmínky o našem městě; dowolteż tedy, abych wám něco powěděl, byť to i k jinému nesloužilo, než k pohlazení naší marniwosti, pro kterou nás ale snad nepokárete, pomnice že jsme sousedé král. města někdy w dějech wlasteneckých proslulého, a že nám i rozmyslu nescházi, abychme se powažowali ne za posledníky, ale za syny wlasti, nowoducbých twarů a zdarů si wšímající. Netečnost aspoň a newšímawost wlasteneckého žiwota wyčítati si nedáme. Mluwíme, jak jsme se od matek a chůw naučili i trochu úprawněji, poněwadž čtením, chtěním a třením jazyk si brousíme, tak že u nás není wíce fashionable, kdoby we společnosti wšem dworně newykal. Že wýwěsky žiwnostnické nejwíce české máme, a že jsme si také thespický wozík s českými žebřinami ukolébili, již wíte ze řádků lonského cestowatele. Oněch nám zatím několik pěkných přibylo, mezi jinými také hospoda na zawadilce. Thalie sice na kratičký čas odstoupila; doufáme ale, že co newidět zase zábaw swých poskytowati bude, an se již wyšší powolení opět do-

sáhlo. Kyžby tyto šlechetné zábawy jenom jarý ředitelský duch prowanul!

Hudba naše jest obstojná, církewní by arci mohla být zwedenější; aspoň zpěw chrámní jest mdlý; doufáme ale, že se zlepší, až počneme uznáwati, že není dosti, umíme-li sami něco, ale že cwičením mladých nárostků na dosazení smrtí a jinak nastalých úbytků pomysliti musíme. Časem nás nawštěwují lecjací hudební řemeslníci, kteří arci dosawáde zpěwy z wětšího dílu německé přednášíwají. Dosti wšak na tom, že žádný neopomine aspoň sem tam nějakou z našich písní we swůj program wplesti. Jednou nás sezwal klarinetista „k hudebnímu zápasu“, u kterém slíbil přednášet wšelijakých wěcí na „píšťalunu“ a na „křimroh“ a již ani newím, nač wšecko jiné. Sešli jsme se četně a slyšeli dost zábawného; co ale a proč křimrohem, co píšťalunou se nazýwat má, nepochopili jsme.

Čím se zwláště honosíme, jest náš weřejný, občanský žiwot. Záležitosti wárečenstwa arci němčinou, ony wšak usedlostí, spolků k wydržowání wojírea a jiné wěci, zprávy weřejné čím dál, tím hojněji po česku se wedou. I w práwních záležitostech na žádost a zanášku českou, wždy českého wýroku se u nás dočkáte. A poněwadž ani místopisu ani pamětní knihy našeho města není, jest úřadné zwláštní letopisec a listowník zřízen, jemuž uloženo, poznenáhla děje a pamětnosti městské, wšak jenom průwodné, nikoli w pouhých powěstech se zakládající, sbírati a opisowati. Tak snad ouplného místopisu se dočkáme. Jest to ale úloha welmi nesnadná. Již jméno města našeho dáwá na pomyšlenou, jak wlastně zníti má.

(Dokončení.)

DENNÍ KRONIKA.

Z Mníšku. (Z přátelského dopisu.) ...Měli jsme před nedáwnou dobou w našem českém městečku také diwadlo německé. Kočující společnost německá na swé cestě weskrz swůj stánek na několik dní zde rozložila. A jaké to diwadlo!! „O ruko nezaswěcená, neosměluj se odhalowati oponu, zakrýwající poswátná tajemstwí — wšak se dost brzo sama wyhrne a zjewí se oku ta bídnost a chatrnost, která sobě štít umění wywěšowati se osměluje.“ An mně, pozorujícímu porozličné wěci, jakési tušení neklamnou řečí tak napowídalo, pohlížel jsem zatím na tu spuštěnou či lépe „spustlou“ oponu — tu bránu do ráje. Widěl jste již onu dětskou hračku koníka, kterýž při otáčení dřewěné kliky ke zwuku struny si hopkuje? trochu hůře wypadaly ty dwě bruny, jižto wozík Jasonůw po oblacích wlekly! Již z toho jsem napřed soudil, w jakém souhlasu s tím bude zwuk lyry za oponou samou. Ta se konečně wyhrnula. Litowal jsem — a semnou i jiní — ten spolek pěti hrajících osob se šestým odříkáwajícím děckem, mysle sobě při tom, proč raději kopáčem, motykou a wěchtem swé žiwnosti nehledají. Co jsme tu wšeho uwiděli! Člowěk nejlepšího zažíwání musel by si žaludek pokaziti takowou sekaninou, smíchanou ze samých kousků, které ze „Staberl als Freischütz“, „Griseldis“, „Aschenbrödel“, „Die drei Wahrzeichen“, „Der Bauer als Millionär“, „Der Verschwender“ a j. wytrženy jako strakatina bez ladu a skladu přes wečer k požití předloženy byly. O předstawení a k tomu o zpěwu (!) mluwiti až hausno; tuť by mohly i písničkářky na wýročním trhu býti primadony. S bídou, mající za sebou zástup otrhaných bosých dětí, sotwa brambory se užíwajících, záslužno jest ntrpnost míti, a i mníšecká honorace ji měla; proč ale ti lidé swé prošení o almužnu (které ostatně swoje místo i mimo diwadlo mělo) spojují s takowým předstawením diwadelním? Proč si osobují jmeno herců? Proč české městečko trýznějí takowou slátaninou cizomluwnou? Proč si raději nerozbíjejí swůj stánek we krajinách jim jazykem zpříznených? Proč to činějí w městečku českém? Co by se tomu řeklo, kdyby naopak česká herecká společnost, byť i nejlepší, swá předstawení dáwati chtěla w některém místě nečeském, třebas by w něm i někteří jednotliwci česky uměli? Mohla by tam jen tak dlouho potrwati, jako swrchu jmenowaná zde? Naše městečko je příliš malé (i nenáleží k zámožnějším), aby se wůbec herecká společnost zde na dlouho uhostiti mohla; i učinilo skutek outrpnosti, znamenajíc tu bídu a nouzi. A přece jistí náružiwí, prawdu úmyslně zakrýwající písálkowé za hranicemi nemohou dosti se nawyčítati nesnášeliwost (prý) Čechů se sousedy jinomluwnými! Bůh naprawiž ty, kteří nás w jinozemských časopisech pořád tak křiwě a nesprawedliwě wykřikují! — O diwadelním předstawení českých ochotníků w sousedském Kníně, které dle powšechného swědectwí proti swrchu podotknutým bylo jako swětlo proti stínu, již odjinud jste se dowěděl; doslýcháme zde, že česká knihowna školní, k jejímuž prospěchu ono předstawení od ochotníků dáwáno bylo, pěkně se zwelebuje. Také se wám musím zmíniti, že během letošního roku wel. pp. Dwořák a Hromadník w Kníně zawedli nedělní odpolední wyučowání řemeslníků. Horliwí ti přátelé swého národu přednášejí w národním jazyku silozpyt (dle Kodymowých Zábaw nedělních), přírodopis, zeměpis a jiné řemeslníkům prospěšné wědy spůsobem prostonárodním. Že tímto pro lid tak užitečným wyučowáním mnoho k jeho prawému blahu přispíwají, toho již důkazy se jewí; budoucnost jich počet zajisté ještě zwětší, bude-li též lid sám, a zwláště mladí řemeslníci, této šlechetné péči wždy ochotně a wytrwale w ústrety kráčeti. —k—

Z Prachně. (*Diwadlo.*) Dne 17. srpna prowozowala se w Horažďowicích od pp. ochotníků we prospěch chudých hlawním wedením p. Dusíka, městského lékaře, weselohra „Noční mura“. Četné obecenstwo, mezi nímž se i mnoho sousedních diwáků nacházelo, bylo s prowozowáním welmi spokojeno. Předewším se líbila deklamowánka „Já jsem Čech,“ přednášena od p. Diesla, jakož i hudba, kterou se naši pani ochotníci zwláště wzdělanějším diwákům zawděčili. Diwadlo bylo přeplněno, tak že se mnoho osob, nenalezнuwše žádného místa, domů nawrátilo. Jak doslýchám, bude se wíce kusů prowozowati. To máme děkowati zdejšímu p. purkmistrowi Fr. Pašerowi, kterýžto se postaral o diwadlo, jenž po mnohá léta w zdejším zámku složeno bylo, a wlastimilownému p. řediteli kostelní hudby Jos. Šefčíkowi, jenž k wystawení diwadla swůj byt zdarma obětowal. — Mnoho jiného mohl bych podotknouti, abych odwolal křiwdu, kterou nám lonský cestowatel w Kwětech č. 55. učinil; powím ale zatím jen to, že na zdejší škole pouze česky se přednáší, a sice nejen prawopis český w druhé třídě, nýbrž i mluwnice česká, o čemž se letošního roku při weřejných zkouškách mnoho wewážených hostů přeswědčilo; i w třetí třídě se přednáší weškeré předměty w mateřském, toliko mluwnice w německém jazyku. Jos. Baworowský.

Nowá kniha.

Gusle i Tambura. Različite pěsni od Stanka Vraza. Knjiga prva. Zlatni Prag, 1845. U nar. českoj tiskarni Jar. Pospišila. — Seš. za 50 kr. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Čislo 114.
12. roční běh.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštownich ouřadů Rakouského mocnářstwí půlletně s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK PRO ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

23. září 1845.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

Setkání.

(Pokračowání.)

„Bylo to w měsíci září, když Damrémont pozowací zbor ku Konstantině wyslal, k čemuž byl i praporec sedmačtyřicátého pluku určen, k němuž můj manžel náležel. Ještě jsem nic o swém manželi newyprawowala. Byl to statečný, malý muž a hodný důstojník, pln citu pro čest, přitom však zawilec, radu nikdy nepřijímající. Celý den bylo jej slyšeti: Mlč, Koralie! — nu, žádný není bez chyby. Žádal ode mne, bych zůstala w táboře, já však si uložila za prawidlo, že nikde pozadu nezůstanu. Hnuli jsme se, a já se wezla na malém woziku, jenž kakolet sluje a k tomu jest ustanowen, by poraněné přijímal. Byla to zpropadená cesta. Když to šlo do příkrého wrchu Rass-el-Akba, byla jsem říkajíc na prášek roztřesena; dostihli jsme však temeno ani newystřeliwše. Přišedše tam, hleděli jsme dolů a požili nanejwejš malebného pohledu. W úwalu očekáwalo nás čtwero neb patero set arabských koňáků, jichžto bílé burnusy, jakž swůj dlouhý, je zahalující oděw nazýwají, w powětří wlály, an oni na wšechny strany uháněli, a leskot jich ocelowé zbraně co blesk w powětří se tetelil. I srazili jsme řady swé a sestupowali dolů. Arabowé přitekali k nám bez přítrže w zástupech po třicíti i čtyřicíti z boku, ale k pořádné bitwě to nepřišlo, neboť přibližowali se jen co bambitka donesla, wypálili swé pušky a odkwapili zase tryskem do wzdálí. Pouhé hříčky, pane — a přece byli někteří z našeho wojska poraněni, a wozík, na němžto jsem seděla musel popojeti, by je přijal. Na neštěstí držel se wozka, by se tahu wojska wyhnul, příliš k jedné straně ouzkého náchodu, kterýž nám bylo projeti. Následkem toho přewrhl se wůz, a já byla notně daleko po stráni w důl shozena —“

„A tu jste si zlámala nos?“ padl jsem jí do řeči.

„Nic to, pane. Wywázla jsem s několika modřinami na kyčli, kteréž mě owšem na nějaký čas okulhawily a otřásání wozu mi ještě nepříjemnějším činily. Ale ohledání krajiny se podařilo; Damrémontowo počínání bylo wšak zhola nepřiměřeno. Řekla jsem mu to také, an jsem ho potkala; ale on byl twrdohlawý, starý bloud a odpowěd jeho nezněla tak zdwořile, jak by byla měla býti, uwážíme-li, že jsem tenkráte hezoučká ženuška byla. Wrátili jsme se nazpět do ležení Mzez-Ammarského. Několik dnů později obořili se na nás Arabowé, ježto we swém nestálém způsobu wálčení mnoho srdnatosti a odhodlanosti jewili; a wšak něco takowého není w stawu dojmouti wojsko, jakowé jest francouzské. Boj trwal po tři dni, a pak zanikli rowněž tak nenadále, jakož byli přicwálali. Než ale to má jen welmi málo zajímawosti pro wás, pane?“

„Prosím, prawě naopak — newynechejte žádnou udalost neb nějaké poznamenání.“

„Jste předobrotiw. — Prodleli jsme w ležení, až přijel wéwoda Nemourský — čacký to mladý muž, jenž se přemilostiwě na mne usmál. Prwního října hnuli jsme se ke Konstantině, to jest, ostraha, ku kteréž i setnina mého manžela náležela, postoupila proti nepříteli. Powětří posud welmi pěkné, zjinačilo se nyní a dštilo celý den, jen crčelo. Chodníky byli weskrz plny bláta, a bez ustání stíhaly se nehody, jenžto náš pochod zdržowaly. Posléz přestala pleskanice a my dorazili pátého dne až na dwě hodiny wzdálí do okolí konstantinského, an tu Arabowé útokem na nás hnali, w kterémž bych byla bez mála zajata byla.“

„Je-li možná!“

„Arciť; manžel můj stál na tom, abych na pumowním woze u zásobního wojska jela, kdežto bych byla raději zpředu býwala, kde jsem radou prospěti mohla. Nájiždka Arabů přikwačila nás znenadání; tři mužowé u pumowního wozu byli porubáni a já padla náčelníkowi do rukou, jenž prawě koně swého otáčel, aby semnou ujel, an kulkou w krk postřelen semnou na zem

sklesl. Já se wyprostila, chytla koně za uzdu, by mi neutekl, a zmocnila se bambitek i ostatní zbraně padlého."

„W prawdě?"

„Druhého dne prodal můj muž toho koně jednomu z našich nejwyšších wůdců, kterýž však po smrti mého muže zapomněl za něj zaplatit. Co se palaše a bambitek týče, byla jsem té samé noci o ně okradena: co se dá také jiného očekáwati? — naše wojsko je statné, ale trochu na mrawích pokaženo. Druhého dne bylo nám, an jsme přirazili před Konstantinu, ubírati se jakousi oužlabinou pod nepřátelskou střelbou. Na jednom místě té cesty sklesli kůň i muž pod ohněm; i pumowní wůz, na němžto jsem seděla, byl koulí překocen; spadla jsem do té rokle a byla od koňů wláčena. Ležela jsem zrowna pod kopyty koňů; ti diwoce wyhazowali, a byl to diw, že jsem žiwot uchránila. Tu se přihodilo, že —"

„Že wám byl nos pochroumán?" wytrhl jsem jí z řeči.

(*Pokračowání.*)

Český jazyk — moje škoda.

(*Pokračowání.*)

Já se mezi tím pomalu wyswleknul a hledal nyní místečko, kde bych byl hromádku swých kostí uložil.

„Neklaď se ještě," řekla ke mně Bára, ježto si byla wedle Makotrusa na bobek usedla, jakoby na spaní ani nepomejšlela — „neklaď se, musíme si ještě něco powědít. Sedni si tuhle ke mně — a buď hezky upřímný. Nebude ti to na škodu.—Petronka si zatím lehne."

Já učinil podle její žádosti; sednul jsem si, a také děwče nedalo se dwakrát pobízet. Brzo tu stálo we swé noční sukničce a kladlo se wedle mne na stlaní. Při kladení nahnulo se ale jakoby nic až k mému uchu a zašeptalo čerstwě: „Dej si pozor!" — Já seděl jako na uhlí. Bylť jsem plný diwného očekáwání.

Bára seděla tiše, majíc hlawu na kolena swěšenou. Po chwíli ji pozwedla.

„Tondíku" — spustila na mne — „dal jsi pozor na člowěka, co nám celý wečer pokazil? — na toho starého adwokáta?"

„Dal."

„Slyšel jsi, že nás chce žalowat?"

„Slyšel."

„Je sice blázen i se swou žalobou, a nemůže nám ani za chlup uškodit; ale já jsem ráda s ourady w pokoji, a proto bych ráda wěděla, zda-li to učiní. Co myslíš ty, hochu? — bude žalowat?"

„Já to newím."

„Mohl bys to ale wědět — proto že ho znáš."

„Já — ? já..." začal jsem koktat, i newím, co bych byl řekl; w tom jsem ale cítil, že mě Petrončina ruka pozadu ťukla.

„Já ho neznám!" wyprawil jsem tedy rychle ze sebe.

„Tondíku!" obrátila se Bára ke mně, a malé oči její zabodly se do mých tak ostře, jako by mi byly chtěly nejtajnější záhyb ňader prohlídnout. „Tondíku, nelži! Ty ho znáš. Já ti to widím na nose. Já to wím tak jistě, jako že jsi černý."

„Já — —" Petronka mě zase ťukla — „já ho neznám. A jakž pak bych ho znal?" osmělil jsem se doložit.

„Myslíš, kotě, že bych se tě ptala, kdybych to wěděla?" utrhla se Bára; hned ale tón swůj zase umírniwši, doložila: „Nebuď blahowec a powěz prawdu. Proč to zapíráš? Jáť chci jen wědět, je-li to pouhý způsob starého paragrafisty, že wyhrožuje — a nebo je-li w stawu nám mrzutost udělat, proto žebychme se podle toho řídit museli. — Býwá obyčejně takowý podiwín?"

„Já — newím."

„O jen lži a zapírej! Měla jsem to dříwe wědět, že jsi tak mistrowskou školu proběhl, byla bych ti jinák hwízdala. Ale to jsem byla blahowá žena a myslila jsem: Tomu nedej křiwdu trpět — toho se zastaň — o toho pečuj — to bude hodná, upřímná duše — na tom si něco wychowáš! A moje stará hlawa začala si dělat zlaté myšlénky o twé budoucnosti: ale to bych si byla hezké hádě wypěstowala — takowého neupřímného, lžiwého, twrdohlawého kluka. Bude mi zapírat, co na swé oči widím! To boží howado je prawdiwější! Turek to prozradil hned, že starého adwokáta zná."

„Turek — ?" wyprawil jsem ze sebe, a srdce mi tlouklo před brzkým prozrazením, ačkoli jsem newěděl, proč bych se ho strachowal.

„Ano — Turek! jen otwírej hubu a dělej, jakobys byl nic newiděl! Turek si cizího člowěka ani newšimne — ale okolo toho spráchniwělého zákoníka se třel, jakoby mu byl několik let z ruky žral. Slowem — Turek ho poznal a tys ho poznal také."

„Ale...." Petronka mě zase šťouchla.

„Poslechni, milý Tondíku!" začala nyní stará welmi důwěrně a nahnula se ke mně jako starostliwá matka. — „Neohlížej se na to, že jsem principálowa společnice. Na zemi trwá wšecko jenom na čas, a kdyby na to přišlo, mohla bych být paní sama pro sebe a ne-

musela bych se zlobit s člowěkem, kterýž musí beztoho dělat, jen co já chci. Na Makotrusa se neohlížej — ten se nedowí, co teď spolu jednáme. Neboj se a buď upřímný.“

(*Pokračowání.*)

Nesr-Ula Bachadur chan a Kuč-Beg.

(Pokračowání.) Příhoda, jížto chci wyprawowati, objasní poněkud charakter Kuč-Begůw. On byl práwě churaw a smuten, když mu přinesli zpráwu, že přišel do Buchary Frenk (Ewropan), jmenem Martin. Beze wšeho zkoumání dal Kuč-Beg Frenka do jámy hoditi, s tím doložením, aby pobrali peněz i wěcí jeho; w brzce ale uslyšel, že Frenk nemá ani peněz ani jaké jiné majetnosti, mimo nějaký obzwláštní poklad, jejžto prý toliko Kuč-Begu ukáže. I zawolán jest Frenk.

My jej nenazýwáme Martinem proto, že by to jeho skutečné rodinné jméno bylo, nýbrž proto, že jest pod tímto jménem znám po celé střední Asii, a že on sám sotwa pamatuje swé prawé jméno, ježto wždy dle líbosti měníwal. Martin se narodil w Haliči, něčemu se byl naučil, něco zdědil po počestných rodičích swých a s touto chatrnou wýprawou opustil rodinu a wydal se na cestu; stěhowal se z města do města, z jedné krajiny do druhé, až pak najednou se w Lahoře stal lékařem we wojsku Maga-Radži Redžid-Singa. Nemyslete wšak, že on přijal ten ouřad, poněwadž se na něj byl připrawil, nikoli, jemu by býwalo jedno, státi se zeměměřičem aneb dělostřelcem, kdyby o to aneb cos jiného byl požádán. Martin si počínal dle německého přísloví: Kommt Zeit, kommt Rath! — a skutečně stal se Martin pod ochranou generala Ventury znamenitým lékařem, shromáždil něco jmění, žil šťastně, dokud se nezapletl do jakési záležitosti, zniklé mezi generalem Venturou a Kurtem pro kočár, jediný to kočár w Lahoře. Rozkmotřiw se proto se swými ochranci, musel krajinu Nagaradži opustiti. W Indii neměl wíce co dělati, odebral se tedy na sewero-západ, do střední Asie, neznaje kraje, kterými procházel, ani cíle, kterého dojíti chtěl. To jediné jenom před očima míwal, že je w Ewropě bída bez peněz a nalezti jich těžko.

W Kunduze chan Murat-Beg, jak se to tam stáwá, dal ho zajmouti a z města wyhoditi, mysle že k ničemu se nehodí. Do Buchary se dostal příspěwkami dobrých lidí. —

Podíwejmež se tedy na ten twůj poklad, řekl mu Kuč-Beg, budeť to jakýsi urobený kámen; znám já wás Ewropany, ale tak snadno se oklamati nedám.

Poklad můj — je umění, řekl mu odhodlaně Martin.

Kuč-Beg neznaje ten falešný peníz ewropský držel ta slowa za posměch i náramně se rozhněwal. „Ty se opowažuješ pohaněti šedou bradu mou, wysmíwati se prachu mých předků!“ atd. Proud hněwu jeho kypěl a zdál se neukrotitelný, než Martin předržel to zuření s chladnou krwí; ale když ku wýprasku přišlo, prawil netratě ostatně smělost swou: „Ty jsi chorý, já tě wyléčím, ty jsi smutný, já tě rozweselím.“

Kuč-Beg se upokojil řka: „Martin je čert a ne člowěk.“ Toho si Martin žádal, milejí mu bylo slouti čertem, než člowěkem. Hned na to dal mu jakýsi oslabující nápoj, jež ho uzdrawil, potom hroznowé kořalky. Kuč-Beg odewzdaw se potajmu zakázanému pití, nemohl se dosti nadiwiti zběhlosti Frenkowě. Martin dal mu ještě jakéhos prý uzdrawujícího nápoje, za který mu starec nade wšecko děkowal. Slowem, osud Martinůw se wyplnil. Od toho času začíná dlouhá řada jeho klamů, o kterých ještě promluwíme. (Dokončení.)

Z Chrudimi.

(Opozděno.)

Národní poměry. Knihy pamětní. Trh na koně.

W městě samém sice zwláštních pokroků k probuzení a oswědomění národnosti, kromě w prwnějších dopisech oznámených, od poslední doby není pozorowati a prowozowání českých her, pak uskutečnění městské wšenaučné a zábawné knihowny nemohlo dosawáde w žiwot wejíti: nic wšak méně w okolí zdejším wěc naše, byť i zdlouhawě, přece ku předu kráčí; čehož patrným důkazem jest zrůstání členů Mátice české nejen mezi duchowenstwem okolním, nýbrž i sousedstwem; tak k. p. w malém sousedním městě Bohdanči, kde dosawáde žádných oudů při Matici nebylo, jsou nyní čtyři, kteřížto se w minulém čtwrtletí jimi stali, a doufati jest, že i jiní, dowěděwše se od nich o wýhodách ústawem tímto poskytowaných a téměř — jak se sami wěci naší odpornici při spatření Wýboru a Slowesnosti zde byli prohlásili k wíře nepodobných, k němu přistoupí. Bodejž chwalitebný tento příklad Bohdančanů i spolusouseda jich Jaroslawa Langera z dosawadní nečinnosti k žiwotu literarnímu probudil!

Týkaje se nowin samého města našeho, opomenouti nemohu nejprwé se zmíniti, kterak jsme dne 7. m. m. radostně překwapeni byli neočekáwaným příjezdem J. C. W. arciknížete Štěpána, nejmilostiwějšího správce země, který zastawiw se a powečeřew w hostinci „U arciknížete Štěpána“ česky nadepsaném, při čemž i milostiwě s držitelem hostince tohoto w jazyku českém byl rozmlouwal, ubíral se ještě té samé noci přes Mýto do Poličky. Přeswědčiw se pak tam osobně o welikém neštěstí, kteréž nedáwno toto město bylo zastihlo, dodaw zarmouceným obywatelům přelaskawou útěchou důwěry a nowé síly a příspěw znamenitým peněžitým darem 1600 zl. stř. k ulehčení jich bídy, přijel opět druhého dne sem a sestoupil u zdejšího p. krajského hejtmana W. Webra, u něhož i ze zwláštní náklonnosti poobědwal a po 2. hodině k Praze se ubíral, prohlednuw před tím kanceláře krajské u přítomnosti krajských úředníků a rady městské a zapsaw se pak i w krajskoúřadní knihu pamětní, kteroužto podotčený p. krajský hejtman dle nawržení zdejšího spanilomyslného a ryzým wlasteneckým smýšlením na slowo wzatého krajského sekretáře, p. Fr. Plačka, letošního roku byl založil, a kterouž tento w tom způsobu sestawil, že předeslaw, co prwní oddělení, krátký přehled dějů kraje našeho a posloupnost krajských hejtmanů, w druhém oddělení to, co za blahodějného úřadowání nynějšího p. krajského hejtmana w kraji našem se bylo událo, obšírně wypisuje. O důležitosti kněh pamětních pro dějepis powšechný i místní již často mluweno, pročež o tom slow nešířice přání swé jenom projewujeme, aby i w ostatních krajích wlasti naší dle tohoto chwalitebného příkladu k zawedení krajských kněh pamětních se prohlídalo; zachowaly by se tudy od zapomenutí mnohé děje, které pro celý kraj a tudy i celou wlast weledůležité jsou, wšak, že jednotliwých míst bezprostředně se nedotýkají, do farních a ouřadních knih pamětních obyčejně wpisowány nebýwají.

Druhé, o čemž zmíniti se musím, jest dne 10. srpna b. r. slawená weliká zdejší pouť a w pondělí na to držaný hlučný koňský trh. Nemůžeť se arci město naše, nemajíc ani wyšších škol, ani stálého wojska w lůně swém, k nejhlučnějším místům počítati; ale w tyto dni panuje w něm zwláštní žiwost. Zdejší koňské trhy jsou sice po celé wlasti naší, ba po říši rakouské známy; kdo je ale nikdy nenawštíwil, sotwa o jich hlučnosti prawý pojem sobě bude moci učiniti, a protož přejeme, aby

každý koňomil alespoň jedenkráte trhy tyto nawštíwil, i doufáme, žeby se mu cesty této nezželelo. Zwláštní diwadlo w skutku poskytují tehdáž wšecky ulice i náměstí, naplněné bujnými koňmi, jichžto se tu dle celních cedulek obyčejně (zwlášť o 1. a 3. postním, pak o wýše dotčeném trhu) až přes 6000 scházíwá; zde mezi nimi sem tam se tlačící rolníci, tam na hubených herkách se prohánějící cikáni; zde běhající, nejwice ze synů izraelských záležející dotírawí dohazowači; tu z celého okolí sem se scházející hospodářští úředníci, jakož i dawem tím we skwělých uniformách se procházející wojenští důstojníci, zde pak zase smlouwající až z Rakous, Polsky, Uher a Německa přišlí koňští obchodníci, kteřížto walný počet koní, zwlášť mladých hříbat zde kupují, je pak — jakož se to i letos přihodilo — do Uher i Němec odwádějí a wychowawše jich, co prawé holštýnské ba i anglické koně prodáwají, wzdor tomu, že tato — arci ušlechtilá — zwířata polabské luhy panstwí pardubického z wětší částky za swou kolébku počítají, což owšem potěšitelným důkazem jest, jak welice od té doby, co zwláštní c. k. hřebčince máme a odměny za krásná hříbata rolníkům našim se udělují, ráz koní českých rok od roku se zušlechťuje.

(Dokončení.)

Z NYMBURKA.

(Dokončení.) W kalendáři Jana Spurného na rok 1844 stojí w poznamenání wýročních trhů Nymburk čili Wícemilow na rok wšak 1845 jest psáno Nymburk čili Swinibrod. W spisech nowějších jako w p. Tomkowých dějích země české, w Musejníku aj. píše se Nimburk. Tak tedy Nymburk, Wícemilow, Swinibrod, Nimburk čili dokonce nejápně, jak několik bloudů počalo, Wemhrad?

Wícemilow bylo dle Hájka prwní jméno města našeho, jelikož prý je Wícemil, syn wládyky Mohoslawa z Oskořína, hradu nyní w rozwalinách ležícího, roku 779 založil. Týž kronikář uwádí dále, že město naše současně i jméno Swinibrod obdrželo, a sice od diwokých swiní, které pro hojnost pastwy, napájedla a brodů w Labi a Mrlině, w našem tehdáž pralesnatém okolí se zdržowaly. Jelikož ale oba tyto názwy z národního žiwota wymizely a historických průwodů o nich není, musíme jich opustiti co pouhých powěstí nejistých, ačkoli nelze pochybowati, že město naše mezi nejprwnější usedlosti w Čechách náleží a w pradáwnosti půwod má, poněwadž rowina zdejší překrásná a úrodná na břehu Labe k sídlu wábila, a nejspíše jako Libice, Hawraň, Poděbrady a Boleslaw záhy olidněna byla. — Nynější jméno města našeho nejúhodněji za času Otika Brandeburského powstalo. „Nymburgum demum tempore post a Germanis voce peregrina nomen accepit" píše Stránský. Nejstarší prameny známé swědčí, že Němci město naše Neyburg nazýwali. Latinské listiny krále Wáclawa II., jedna w Praze 1287, druhá w Poděbradech 1294 daná, znějí: „Judicium civitatis nostrae in Neuburga" atd. W listinách krále Jana od roků 1328, 1335, 1337, stojí: „Judici, juratis ac magistro civium in Neumburga." I Karel IV. nazýwá je w roce 1343 — 1372 Neumburga. Na německé wýsadě Konrada olomuckého stojí: „Dem Burgermeister, Scheppfen und der ganzen Gemeine und Inwohneren der Stadt Nümburgk." Teprw za času Sigmunda se čítá: „judex civitatis Nymburgensis," a od těch dob, až do 17. století jest we spisech jak německých tak českých Nymburk. Z toho, zdá se, smíme za chybný psaní zwyk powažowati Nimburg, jelikož ze slowa Neyburg powstalo a podobná jména rowněž y přijímají, jako: Nyborg město w Dánsku, Nyland (Neolandia) krajina we Finsku, Nystadt město we Finsku, kde se mezi Ruskem a Šwedskem 1721 pokoj uzawřel; tak se i píše Nymwegen, Nymphenburg aj. Dle toho tedy jsme uzawřeli psáti Nymburk, dokawad nás nikdo jinou nepoučí.

M. H.

DENNÍ KRONIKA.

Z Rožmitálu. (*Koncert.*) Na cestě swé poutala mě krátká náwštěwa w Rožmitále, w býwalém tomto sídle statečných pánů Lwů z Rožmitálu a Blatné, jakož i rodišti králowny Johanny. Již u příchodu do lesnatého oudolí tohoto zaujala mne radostná zpráwa, že je tu — což w Rožmitále něco neobyčejného — koncert na 31. srpna uchystán od newidoucí panny Cecilie Wintikowé, Pražky, a to k prospěchu chudé školní mládeže zdejší. Dychtiwě wstoupil jsem do radnice, kde koncert prowozowán býti měl, a překwapen byl jsem nad míru welikou a mistrnou obratností p. Wintikowé na fortepianě, taktéž i jejím příjemným hlasem. Neméně těšilo mě weškeré uspořádání celého koncertu, an se s písní hudba střídala. Začátek byl učiněn symfonií našeho J. J. Ryby, wýtečného to, ale osudem swým nešťastného býwalého učitele zdejšího; pak zpíwala p. Wintikowá píseň wlaskou ze zpěwohry „Zlodějská straka", napotom z našeho poswátného rukopisu Králodworského „Wěje wětříček z knížecích lesů" a pp. hudebníci, jenž k zdárnému wywedení koncertu ochotností swou laskawě přispěli, zpíwali čtwerozpěwy střídawě „Wše ku chwále", a „O wlasti má" atd. Hudební skladby, jenž mimo to prowozowány byly neuwádím, an je wšechny w paměti nechowám, a žádný program rozdán nebyl. Náwštěwa byla hojná. — Konečně bylo by také slušné, abych se o zdejším pokroku národnosti zmínil, ale bohužel, že podotknutí toto z příčin mnohých zamlčeti nucena se widím. Neboť i zde je a to w hojném počtu těch samých překážek nalezti, jakowé až posawáde ještě na mnohých místech národnosti naší w cestu kladeny býwají — a to z wětšího dílu od oněch odpůrců, kteří wýlew uštěpačného jazyka swého za nejbystřejší wtip a důkaz pokládají, a wychudlým swým rozumem nad jiné se wynášejí; na druhé straně jest ale owšem i lhostejnost a dřímota dosti welkou překážkou.

W. B.

BESEDY.

Slowenské nowiny sdělují, že přičiněním stawů poznanských začátkem budoucího školního roku w Poznani polská uniwersita se otewře. Kdo takowéhoto ústawu wplyw na národnost wůbec a oswětu zwlášť rozwáží, musí jej jistě za předůležitý uznati, a spolu s polskými bratry se z něho radowati. Potěšitelné této nowiny nedowídáme se ale z listů polských ani z nowin swrchu uwedených — nebo těch obojích bys darmo kromě lichých Rozmanitostí w Praze hledal — nýbrž z nowin ilirských. Či to as wina? Pánowé, jest to ta wychwálená wzájemnost?

—?—

Doslýcháme, že bude od nowého roku w Praze wycházeti nowý hospodářský časopis, wedením p. Dra. B—ra, někdy hospodářského úředníka we Wlašimi. Bodejž by se záměr tento uskutečnil, nebo potřeba toho weliká!

—?—

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 115.
12. roční běh.

KWĚTY.

25. září
1845.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštownich ouřadů Rakouského mocnářstwí půlletně s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

Setkání.

(*Pokračowání.*)

„Nikoli, pane; utrpěla jsem jenom šlápnutí kopytem na rameno, tak že jsem je několik dní w obwazku nositi musela. Ale nastalo přešpatné powětří; měli jsme jen málo stanů, ke wšemu ještě tak chatrných, že nebyly w stawu bouři a pršce wzdorowati. My se wšemožně zakuklili, a postawili se do hluboké louže; Arabowé učinili ale na nás útok, dříwe nežli jsme palbu z našich děl započíti mohli. Byli jsme w takowé nesnázi, že, kdyby byl nečas déle potrwal, byli bychom na zpáteční cestu pomyslili, a pak by se byli mohli wšickni za šťastné pokládati, kteříž by se byli mohli bez škody do ležení Mzez-Amarského dotlouci. Mám za to, že jsem ještě nikdy tolik nezkusila, jako tehdáž — nečas odolal i přirozené způsobnosti našeho národu, a místo, co by se mi byla měla pozornost prokazowati, řekl mi wůdce: U wšech čertů, co zde děláte?—Takowou surowou řeč hezké paní do očí!“

„Teprw desátého dne bylo nám možná, oheň z našich střílen započíti. Wše bylo naskrz špinawo; kůň i muž byli až po uši bahnem pokáleni; chochole náčelních důstojníků byly obaleny blátem — každá nepřátelská koule přibrnula nám plískawý kalný lijawec: i sám obličej wéwody Nemourského nebyl pro špínu ani k poznání. Dlužno mi připomenouti, že byl oddíl našeho dělstwa welmi nepohodlně položen. Učinila jsem Damrémonta, potkawši ho, na tento nedostatek pozorna; on byl ale celý rozlícen. Welcí mužowé nemají to rádi, předstírají-li se jim jich poklesky; než ale zahynul třetího dne na to, nechtě uposlechnouti mé rady. Jel práwě s Rulhieresem s náwrší, an jsem k němu promluwila: Můj generáli, příliš mnoho se wydáwáte w nebezpečenstwí; co je powinností podřízenému, bywá wůdci chybou. I poručil mi welmi zdwořile, abych šla tam, kde bezpochyby sám nyní jest, neb ho porazila w několika okamženích dělowá koule, že zůstal mrtew na místě. Též i Perrégaux byl jednoho a tohož času těžce poraněn. Po čtyry dni trwal krutý boj. Nejwyšší wůdce našeho wojska zaslal korouhew na příměří do města a wyzwal je ku wzdání-se. Ale co myslíte, že nám odpowěděli? — Prachu-li wám potřebí, pošleme wám ho; nedostáwá-li se wám chleba, zaopatříme wás ním: ale dokawad bude jen jediný prawý Moslemín na žiwu, nepáchnete do města.—Nebylo to welikomyslně? Tato odpowěd naplnila wojsko obdiwowáním swých nepřátel, i zapřisáhlo se u swých praporců, zwitězí-li, že nižádnému milost nedá.“

„Dwa dni na to byl generál Valée, jemuž po smrti Damrémontowě welitelstwí připadlo, toho mínění, že je průlom w hradbě dosti prostranný k náběhu, i očekáwali jsme každou hodinu rozkaz k útoku. Konečně jsme jej obdrželi. Můj ubohý manžel byl w druhém oddělení outokem ženoucích. Co podiwno, byl toho rána přetesklíw a zdál se míti předtuchu toho, co mělo přijíti. Koralie, prawil ke mně, dejž Bůh, ať se tobě dobře daří, padnu-li. Zůstawuji tě co odkaz wůdci Valéeowi — onť si tě bude umět wážiti; neopomiň mu mou poslední wůli oznámiti.“

„I přislíbila jsem slow jeho pamětliwa býti. — Bubny wolaly k outoku. Dal mi na obě líce políbení. „Jdi, můj Filipe, jdi k sláwě,“ zalkala jsem. I odebral se; tu wypukl jedním rázem podkop, a on byl s mnohými do powětří wyhozen. Neztratila jsem přední řadu wojska z očí, a dobře jsem postawu swého drahého Filipa rozeznáwala, an se náhle celá řada w nesmírný sloup kouře zahalila. Když se kouř wytratil, spatřila jsem ze wšech stran poraněné zpátkem běžeti, ale manžel můj nebyl mezi nimi. Mezi tím zteklo druhé oddělení onen průlom; střelba byla hrozná a krweprolití strašné. As hodinu po začetí útoku wlálo tré barew Francouzska na minaretech konstantinských.“

„Teprw druhého dne směla jsem se odwážiti na

wyhledání mrtwoly manžela mého; bylo to wšak hrozně těžko. Wylezla jsem na průlom w hradbě, mrtwolami našich statných bojowníků jakož i Arabů posetý, nemohla jsem wšak najíti, čehož jsem hledala. Posléze přiwábila jakási od trupu utržená hlawa pozornost mou na sebe. I pozorowala jsem ji bedliwěji: bylať mého Filipa, ožehaná a strašliwě zohyzděná; a wšak co by bylo w stawu částku manžela bystrému oku milující ženy nepoznatelnou učiniti? Sehnuwši se k ní, zwolala jsem: Můj ubohý Filipe! a ještě kanuly slzy přes twáře mé: an jsem na blízku wéwodu Nemourského we sboru náčelnictwa zahlídla. „Co je to?“ ptal se užasnut swého komonstwa. „Choť, jenž mrtwolu manžela swého hledá!“ odtušila já. „Nemohu ji nalezti, ačkoliw její hlawu již tady mám.“ On prohodil welmi přiwětiwé a lichotné slowo a odešel dále. Podobně špatný wýsledek mělo mé další slídění, i uzawřela jsem konečně u sebe, že si w městě byt najmu. Wýše lezouc, octnula jsem se před rozstřílenou zdí, kteráž, an jsem na ní šlápla, powolila, tak že jsem se zase o několik stop nazpátek zkácela. Tím otřesením byla jsem na chwíli omráčena a když jsem nabyla smyslů, shledala jsem—“

„Že jste si nos roztřískala?“

(*Dokončení.*)

Český jazyk — moje škoda.

(*Pokračowání.*)

Stará mluwila nad obyčej laskawě, a já bych byl snad již ústa rozwázal; ale zas mě Petronka po zadu šťouchala.

„Ale můj Bože!“ řekl jsem u weliké nesnázi hlasem poloplačtiwým — „já bych byl rád upřímný; jen kdybych wěděl jak!“

„Tak? ty tedy newíš, jak se prawda mluwí?“ wyjela si stará zostra. — „Nu, dobře, dobře, twrdohlawý welbloude! já se tě nebudu prosit; ale to si pamatuj: od této chwíle nebudeš mít na mně žádnou orodownici, když začne Makotrus dowádět. Co je mi do tebe — ať si tě 'třeba utluče. Půjčka za oplátku; jak ty ke mně, tak já k tobě. Wšak ty budeš mít wětší příčinu swou neupřímnost litowat. Já s tebou myslila, jako prawá matka; brzo mohl jsi být zase u rodičů — a nebo kdybysi nechtěl, mohl jsi být u mne žiw jako mladé hrabátko; ale musela bych wědět, že jsi upřímná duše — a to nejsou žádné čáry, to přece dowedeš. Powěz mi ku příkladu, kdys widěl toho starého adwokáta naposled?“

„Já ho...“ Petronka mě šťouchala — „já ho newiděl jaktěžiw. Já newím, co chcete!“.

„Tohle chci — a tohle!“ zkřikla stará, kteréž byla nit inkwiziční trpěliwosti došla, a ruka její tancowala mi po hlawě, až to kolem znělo.

Já se dal do pláče.

„Budeš hubu držet?“ sičela stará. „Lehni a hnípej, hloupé kotě! — wšak já ti tu kamenou palici naprawím.“

Na to wstala a začala rychlými kroky po sále přecházet. Swíčka s dlouhým oharkem rozléwala kolem polotemné šero; mně připadly powídačky o čarodějnicích i schowal jsem twáře do podušky a plakal tiše dál. A opět se mne dotkla ruka Petronky a hlawa její nahnula se k mé, a ústa její šeptala: „Neplač — neboj se! Wšak my si pomůžem.“

Já si netroufal hlawu pozwednout, abych nepokazil blahojemnou harmonii, kteráž mi z těchto několika nepatrných slow po celé duši proudila. Dlouho zněl mi ten sladký šeptot w uších, jako ukolíbawá písnička — a w tomto znění obtáhly se moje smysly temnou rouškou dřímoty.

Když jsem se probudil, bylo w sále ještě swětlo; Bára ještě neležela, ale uklízela kabinet. Prawě ukládala poslední kusy do skříně. Makotrus ještě zdrawě chrupal; Petronku jsem ani necítil; tak tiše wedle mne ležela.

Já byl sotwa oči otewřel a co se děje, přehlídnul, an mi klapky již opět zapadly. Byl to jakýsi wnitřní hlas, mluwící we mně: „Dej pozor!“ kterýž mi je zawřít poroučel. Jen chwílemi jsem je trochu nazwedl, a poněwadž jsem ležel naznak, widěl jsem, co Bára dělá.

Nyní byla s uklízením hotowa. Sedla si na skříni, podepřela si hlawu o dlaň jako w myšlénkách, potom wstala a blížila se wolnými kročeji k našemu pospolnému loži. Předemnou se zastawila a dlouho na mne hleděla.

We mně začala krew nepokojně hopkowat. I zawřel jsem oči a dělal, jakobych spal — ale špendlík mohl wedle mne padnouti: já bych to byl pozorowal.

Bára se nehýbala. We mně to začalo wřít, jako rozpuštěné olowo. I pootewřel jsem zase oči — polotemno w sále a tma na mé twáři mě w tom podporowaly — Bára hleděla na mne jako hladowý drawec na swou kořist. Ani se nehýbala.

„On ho zná,“ zašeptala konečně, sama o tom newědouc — „já to wím; ale proč to zapírá? — Já to musím wědět — musím!“

Celá bytost letité ženy byla w jakémsi zimničném zanícení.

Teď se začala ke mně shýbati. Klekla si přede mne a sehnula se až ke mně samému. We mně tlouklo srdce, že jsem myslil: Tenkrát se ti musí utrhnout! — a newyslowná jakási bázeň ochromila mi oudy tak, že jsem se nemohl pohnouti. Oči mi zapadly; nic wšak méně bylo mi i při zawřených očích přece tak, jakobych widěl, co se přede mnou a okolo mne děje. Byloť mi, jako bych byl z těla wystoupil a duševníma očima wůkol sebe hleděl.

Chwíli klečela Bára nademnou, ani dost málo se nehýbajíc; zdálo se, jakoby tepání žil mých počítala nebo wření krwe poslouchala. Potom se nahnula ještě níž a rozewřela mi košili u krku a přejela mi oběma palcema třikrát po prsou — zlehounka, jako nádech wětru, ale já cítil w té nejmenší žilce podiwné trnutí.

„Tondíčku!" začala potom šeptawě mluwiti — a já musel odpowídat; musel jsem; té chwíle nebylo we mně jiné wůle a síly.

(*Pokračowání.*)

Nesr-Ula Buchadur chan a Kuč-Beg.

(Dokončení.) Kuč-Beg jsa milowníkem peněz nepowažowal je za prostředek ale za cíl swůj; on w nich milowal kow, blesk, zwuk, formu třebas nemotornou, peníze mu byly wšecko. Podotkli jsme už, že se žádných prostředků neštítil, jen aby peněz získal; ale často duchowenstwo se swým koranem podwrtlo základy jeho záměrů. Tak chtěl kdysi zwýšiti mýto na dowážené zboží, ale Mulowé mu dokázali jasně, že koran nedowoluje od Moslemínů bráti wíce než jedno. z třiceti, byl tedy přinucen obmeziti se zwýšeným clem toliko na Kiafíri; než i tu nehoda se zjewila. Armenowé a Indowé berouce znamenitý podíl w kupectwí bucharském, obzwláště prwní, wyhledáwali si jinou cestu pro swou přičinliwost, za čím Buchara pokládaná za prwní město kupecké střední Asie, počínala tratiti obchodní důležitost swou, a to Kuč-Beg také pocítil, neboť on sloul prwním kupcem w Buchaře.

Nejhlawnější pramen důchodů Kuč-Begowých byly poplatky mimořádné. Pilně číhal na bohaté kupce, jak mile některý nad jiného wynikal, hned se našlo donašečů, kteří ho winili buď z neplnění prawidel wíry, buď z požíwání zakázaného Mohamedanům nápojů, buď z neprawé míry a wáhy atd., swědectwí bylo wždy pohotowě, wysoká jenom wýplata a často i pobrání statku uchránili žiwot obwiněnému. W Buchaře chodil téměř každý w hadrách, kloně hlawu, bradu nábožně pohlazuje a nejen skutky ale i myšlénky swé pečliwě utajuje; na wzdor tomu nacházel on swých obětí; i w této wěci ukázal se mu Martin účinným pomocníkem. Byltě on ouzce spojen se židy bucharskými stejností to snad wíry — neb w prawdě bylo nepowědomo, kterého náboženstwí se přidržowal — aneb stejností mysli, a jejich přičiněním dowídáwal se o tajných činech a bohatstwí poddaných bucharských. Konečně ale i ten prostředek zwýšeného mýta newywážitelným ukázati se nechtěl. Prawda, chan si málo wšímal obecné, zwláště zewnitřní bídy, ont přece wladařil a tím se spokojowal, že mečity lidstwem naplněny wídal, nedbaje aniž se tázaje, zdaliž národ blahořečí aneb ho snad proklíná. Pro Kuč-Bega bylo nejhůře, že mnozi skutečně na mizinu přišli, druzi zas Bucharu opustili. Zawolal tedy Martina.

„Tys osel a ne mudrc," řekl mu, „když zlata udělati nelze, jak mi to Skender powěděl (Barnes, kterého si Kuč-Beg wážil), tedy mě aspoň nauč, jak ho dostati." Martin dáwno už wymyslil welmi důwtipné, jak se mu zdálo, podniknutí, které se w Ewropě podařilo, a jen příležitosti očekáwal, aby ho důmyslnému wezirowi sdělil. „U wás w blahoslawené Buchaře," řekl on, „wypíjejí přes den tolik čaje, co w jiném městě ani wody se newypije; proto wšudy wšecko plno samých prodawačů čaje, ani zmínku nečině o karawan-serajích. Buchar ani slowíčka nepromluwí, aby sklenici čaje newypil." — „Díky Bohu, národ Emírůw je zámožný; než co já z toho mám?" — „Ale prodawači jsou bez peněz, tedy klamají i okrádají národ, zakaž jim ten obchod a zadrž ho pro sebe, aneb ho pronajmi." Martin mu wyswětlil, co by ten nájem byl, a důwtipný wezir tomu hned porozuměl, oči jeho jiskřily se radostí. „Ty jsi skutečně mudrc," wzkřiknul; „ale koran?" — „Koran o čaji nic nemluwí." Než Martin se zmýlil, nebo duchowenstwo koranem jasně dokázalo, že je to náboženstwí na odpor, i powstalo proti tomu se wší mocí swou. W krátce starý Emír zemřel a hwězda štěstí Kuč-Begowého zbledmula, weliké podniknutí jeho se nepodařilo.

Martin měl k ouřadu lékaře také newyhnutelně připojiti powolání hwězdáře, hádače atd. Jednou starý chan se zmužil i sebral wojsko na Chiwu. Nechtělo mu se wlastní osobu wydati w nebezpečenstwí, ani okusiti nesnáze se žiwotem w táboře spojených, poručil tedy wojsko Kuč-Begu. Jak se měl wezir z toho wyplesti? Radil chanu, aby dal hwězdy skoumati, bude-li ta wojna šťastná i jak by se wésti měla. Zawolán Martin, a ten prohlídnuw oblohu, řekl, že se wojna pod tou wýminkou podaří, jestli Kuč-Beg pro blaho Buchary doma zůstane a weslo státní z rukou nepustí. Wojsko odtáhlo pod wedením jakéhosi Uzbeka, ale sotwa dwa týdny minuly, už se wrátilo nepřítelem rozptýlené a strachem puzené. Chan rozkázal potrestati wéwodujícího Uzbeka i Martina; ale Kuč-Beg Martina ochránil. „Co wás napadá?" odpowěděl chanu. „Když se mu jen zachce, druhý způsob wymyslí; proč bychom zlost jeho proti sobě obraceli?"

Tato případnost zjewila Martinowi celé nebezpečí stawu jeho w Buchaře. I odhodlal se opustiti Bucharu. Rusko se mu zdálo míti ještě mnoho netknutých rudních žil pro jeho činnost; i umínil si tedy jíti do Ruska. Po dlouhém odporu pustil ho Kuč-Beg, ale jak se to stáwá, dal ho dříwe prohlídnouti od paty až do hlawy. Martin takowým přehlídkám přiwyklý to předwídal i swěřil swou malou majetnost jednomu poctiwému židu, kterýž mu ji na hranici ruské celou nawrátil. Nepoštěstilo se Martinu ani w Rusku. —

Osud Kuč-Bega ukončil se jináč. Mladý chan Nesr-Ula ztratiw napotom trpěliwost nad mnohými ukrutnými činy Kuč-Bega, odhodlal se wydati rozkaz, aby ho chytili, kteroužto okamžitou zmužilost jen tím způsobem na sobě wynutil, že sám město opustil a wojskem se obklíčil; ba hotow byl změniti swůj rozkaz, když mu oznámeno, že je Kuč-Beg chycen a do jámy hozen. Jeho jmění se pobralo, ale žiwot mu Nesr-Ula tenkráte darowal na prosbu staré chánky, swé matky. Kuč-Beg oddálil se s dowolením chana do malého, proň určeného městečka a žil jak oprawdiwý mudrc, poznaw celou marnost moci lidské. Jednou sedě w zahradě se swými domácími, widěl celou hromadu ozbrojených k němu se blížících lidí. „To jsou moji

katowé," řekl nedbale — i skutečně byli to katowé, poslaní od chana. Kuč-Beg kráčel k poprawě tak spokojně, jako když do swé zahrady byl wkročil.

České diwadlo w Praze.

Jak tak staré krcení (Schlendrian) s člowěkem wládne! Wlastně bych snad lépe psal: České představení na německém diwadle českých stawů; ale nepokládejte mně tu chybu za zlé — ten nadpis může snad anticipando platiti. W neděli dne 21. září přichystala nám regie francouzský melodram dle Friderique-a od Castelli-ho přeloženým J. N. Štěpánka. My to u nás obyčejně tak máme, že dostáwáme francouzské a anglické literní produkty z druhé ruky. Připadá mi to jako manipulace w karanténách: neboť se tím miasma půwodnosti, kterým bychom se snad i my nakaziti mohli, dobře wypuzuje. Náwštěwa byla prostřední. Mluwíme dříwe o náwštěwě, než o prowození — a to práwem, neboť náwštěwa je aspoň pro direkcí hlawnější, než prowození — a je to patrná wěc, že se české diwadlo nehraje pro obecenstwo, ale pro direkcí. Kdyby se direkcí jen poněkud o prowození starala, musela by wěděti, že se s jednou milownicí, ba co prawím, s jedinou herečkou diwadlo hráti nedá. Nejmizernější potulující společnost míwá aspoň 3 neb 4 ženské oudy; ptejte se, které ženské u nás hrají! Kdo je prwní milownicí? p. Kolárowá. Kdo hraje hrdinské partie? p. K. Kdo sentimentalní? p. K. Kdo je pro úkol mladistwých milownic a naiwních děwčátek? p. K. Kdo zastáwá dámy salonowé? O, ty hraje Kolárowa paní. A mladé matky? Zas p. K. Nu a koho máte pro lokální úlohy? p. K. Kdo hraje prwní milowníky? p. Kolár. A hrdiny? p. K. a naiwní mladíky? p. K. atd. I u wšech wšudy, toť máte prawé corollarium samých Kolárů! Bezpochyby wáš p. direktor myslí, že kde je dosti kolářů, že i kolesa Thespiadek dobře choditi budou! Ale co tomu říká zpráwce této diwotworné jízdy bez sil táhnoucích — owšem i beze wšeho nákladu? Zoufá sobě asi — a nebylo by diwu, kdyby w tom rozčilení citů swých, sám citliwé milownice na sebe wzal! S krásou by to ještě šlo, wždyť pak i Nestroj falešnou primadonnu tak wýborně představuje, ale hlas — to by se již s tíží takowého sopranu dodělal, jako kouzlostrojec Nestroj. O kýž se konečně Musy nad naším režisérem smilují, kterýž je nejnešťastnější mezi režiséry tohoto swěta, a nechtějí-li mu nějakou milownici poslati, nech ať sami wstoupějí do engagementu; beztoho se ten engagement bez gage pro ně nejlépe a jen pro ně hodí, jelikož jim sám pantáta Jowiáš kostům řídí, a také od swé tabule wždy nějakou wýslužu posílá. Představení bylo dne 21. t. m. na staw našeho diwadla dosti dobré. Zwláště p. K., která Wiktorina s welikou šetrností a wroucím, snad až příliš měkkým citem představowala, zasluhuje wšecku chwálu. P. Kolár dal hraběti řádnou representací. P. Grau hral oukladního Raimbeau-a we způsobě, jak se dle diwadelního podání takowé intriguanti dáwají, dobře, a mluwil — řekli bychom, že úlohu swou doma nahlas, snad i před některým dobrým Čechem přednášeti musí, chce-li plynně a s prawým českým názwukem na diwadle deklamowati. Dali bychom mu snad i semi některou radu stran češtějšího a přirozenějšího wyslowowání, ale on by myslil, že to u něho zhola zbytečno — a my taktéž soudíme. Panna Májowa je začátečnice, která již owšem poněkud pokročila, ale ku wzdělání swého organu, kterýž zwláště jsa namáhán nepříjemně zní, zwláštní a welikou pilnost obrátiti musí. P. Sekyra (zahradník) prowedl mnohou stránku úlohy swé welmi dobře, škoda že nebyla skrz na skrz jako k jedné litině probřáta. Jeho mimika — ne hra — zdála se w celku jakousi monotonií trpěti. Předewším ale žádáme jej, aby aspoň teď z počátku úlohu swou wždy s některým znatelem řeči procházel; chyby, jakéž proti rozeznáwání dlouhých a krátkých slabyk činíwá (jako práwím místo prawím) urážejí každého Čecha welice. P.

DENNÍ KRONIKA.

Ze Skalice. (*Slawnost jiřinek.*) Schůzka milowníků a pěstitelů jiřinek, swou postawou pyšných a barwou sličných, letos již po dewátý rok uspořádaná, jako každým rokem znamenitě zůstala, an od prwního roku ze 40 w minulém až na 180 osob wystoupila, i letos dosti četná byla, nawzdor hustému dešti od půlnoci po celý den trwajícímu, tak že se přece přes 80 hostů dosti z daleka sjelo. Wšickni jiřinkáři museli jsme si arci největší rozkoš na mnoze odepříti, totiž spanilá ta dítka Kwěteny we přírodě po zahradách u welikém množstwí prohlížeti, an tomu déšť bránil; ale to nám tu poněkud nahradil sál u p. Steidlera, welmi prostranný s mnohými wedlejšími pokoji, který několika tisíci těchto kwětů nejkrásnějších ozdoben byl we pletencích dlouhých a welkých kytkách, i jiné podoby, jako mysliwnu, poustewnu, wěž atd. předstawujících; kterýchžto wšech ozdob připrawowání nemálo dalo starostí krasomilownému a jich horliwému pěstiteli, p. P. Hurdálkowi. Ze wšech stran se na každého usmíwaly sličné, bujností kynoucí jiřinky. Ač prwotně cizinky, přece již dosti zdomácnělé, oslowily každého hosta upřímnou prostosrdečností českou: „Wítejte nám!" Nelíčená slowa tato na některé dojemně účinkowaly; škoda, že tato schůzka pro jistou okolnost wíce českého rázu nemá, ač by míti měla. — Po 11. hodině sešli se rozptýlení hosté do zahradní síně, kdežto dwouletí semenáčkowé na swé ocenění čekali. Že se nyní na jiřinkách mnoho žádá, aby pro budoucí hledění zachowány a do katalogu přijaty byly, tudy ze 30 těchto nowých, wšech pěkných semenáčů toliko pět přísnému požadowání cenitelů wyhowěly, z nichžto prwní, jménem Podiwína, wypěstowal p. Bose, druhou p. P. Hurdálek, a od společnosti prwní pokálem skleněným, druhý cukřinkou poctěny byly. — Nyní se odtud hrnuli wšickni do hlawního, nádherně, jak již podotknuto, ozdobeného sálu k obědu, po česku totiž chutně i hojně připrawenému. Chutná jídla, česká wína, upřímný howor, libozwučná hudba pluku Hoheneggského z Josefowa rozhřály srdce, rozjařily mysl a rozwázaly jazyky wšech přítomných dosti brzo. Ku konci stolowání přednesl p. knížecí plnomocník kratinkou řeč té společnosti přiměřenou, učiniw několik přípitků. — Wečer při čarowném oswícení byl hlučný ples s rozmnoženou společností, aby okázaly krásu swou Jiřinky — žiwé. Wěru, české slečinky bez lásky k mateřčině, tak lahodné, jsou prawé jiřinky, plny krásy bez — wůně. M.....ír.

Koncert. Karel Maria z Bokletů bude dáwati prwní koncert na fortepiano w sobotu wečír w stawowském diwadle. K té příležitosti chystá se uwertura z »Jessondy«, pak bude následowat Beethowenůw koncert do Es, a konečně swobodná fantasie, w níž p. Boklet prawým mistrem zwáti se může. Z hodnowěrného pramene wíme, že krajan náš k dotčené fantasii oblíbenou českou píseň si wywolil, kterou snad p. Strakatý dříwe zazpíwá. Doufáme, že ho účastenstwí našinců nemine. * *

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 116.
12. roční běh.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních outadů Rakouského mocnářstwí půlletně s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK

PRO

ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

27. září 1845.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

Setkání.

(*Dokončení.*)

„Nikoli; ale že jsem si kloub w kolenu wywrtla. Mějtež jen ještě trochu strpení. Co se z ostatků mého muže ještě wynalezlo, byloť s těly a zohawenými oudy padlých w prostranném hrobě pohřbeno. Obstarala jsem si příbytek w Konstantině a potrwala tam několik dní, bych osud jeho oplakáwala. Posléz mi napadlo, že musím jeho poslední wůli wyplniti; psala jsem tedy wůdci Valéeowi, a wyjewila mu poslední žádost mého chotě. Odpowěd jeho byla kratičká: že se tím nad míru poctěna uznáwá, ale že mu daw zaměstnání nedowoluje, plnitelem této wůle býti. — To nebylo uctiwé."

„Šestadwacátého wytrhla jsem s jedním oddělením raněných z Konstantiny. Ouplawice a pěnokrewnost zuřily záhubně, dostala jsem tedy w brzkém čase pumowního wozu sama pro sebe. Déšť se lil opět w proudech; byl to děsný pohřební průwod. Každou minutu byl některý nešťastník, do úmoru jsa utřesen, do louže na cestě uwržen, a úpění na žiwě pozůstalých bylo wěru srdcerwoucí. Mnozí zemřeli hladem a zimou a dostihnuwše třetího dne ležení Mzez-Ammarské, pozbyli jsme wíce než polowici nemocných."

„Usadila jsem se w jedné swrchu dotčených chatrčí z wětwí, a měla jsem nyní kdy, swé budoucí záměry na mysli přemítati. Bylať jsem mladá a hezká, následowně také ne docela beze wší naděje. Obdržela jsem swoje zawazadla, w ležení pozůstawená, opět nazpátek, i byla jsem nyní w stawu na lepší ustrojení zřetel obrаceti. Mladí důstojníci w táboře proukazowali mi mnoho pozorliwosti, chodíce bez přítrže okolo mého stanu, aby pohled na spanilotwárnou wdowu ulowili, jakž mne nazýwali. Ale nyní přichází událost mého neštěstí."

„Haluzowý stan, jejž jsem obýwala, byl dwojitý, a jedno oddělení od druhého přepážkou ze spletených wětwí odloučeno, kteráž měla asi sedm stop z wýší, nedosahujíc wšak do střechy. Z jedné strany bydlela já, z druhé jistý důstojník, jenž mi mnoho pozornosti na jewo dáwal; nebyl wšak dle mé chuti. I wyšla jsem za wečerního chládku na procházku, a wrátiwši se, zaslechla jsem w druhém oddělení hlasy. Zpowolna wkročím, aby mé přibližowání nezpozorowali, a slyším, že jsem předmětem jich rozmluwy. Musím se wyznati, že byly řeči těchto pánů pro mne tuze lichotné; a naposled podotknul jeden ze společnosti: Ona je skutečně hezoučká ženuška, a hodí se wýborně pro statného wojína. Mámť naději, že se swým časem za wůdce dostanu, a ona by maršálskou hůl nehanobila. Dřív než tábor opustíme, hodlám jí swou ruku podati."

„Já nepoznala mluwícího po hlasu, že mi pak toto doložení lahodilo, byla bych ráda wěděla, kdo tak přízní ke mně dojat byl. Domníwala jsem se, wylezu-li na lenoch stoličky, co se w mém pokojíku nacházela, že budu moci přepážku přehlídnouti a zwědawost swou ukojiti. Učinila jsem tak, i dálo se to bez šramotu; když jsem wšak práwě hlawu wystrčila, bych obywatele druhé swětnice pozorowala, skácela se stolička a já se sypala na zem. Na neštěstí wrazila jsem nosem o kotlík, w němž můj ubohý Filip maso waříwal — a nyní wite, jak se to přihodilo, že jsem si nos porouchala."

„Jaká škoda!" pronesl jsem.

„Ba arci škoda. Mělať jsem bez důtkliwější příhody w celé wálečné wýprawě podílu. — Ale samo w sobě bylo to docela přirozené. Oni dwa ďasowé, ježto ženu mámí, jsou marnost a zwědawost. Wyšetříme-li wěc bedliwěji, shledáme, že jsou to práwě ty dwě jámy, do nichžto wětší část žen upadá a nos sobě porouchá."

„Máte prawdu, milá paní!" prohodil jsem. „Děkuji wám za to wyprawowání swého příběhu, a budu si to za štěstí pokládati, budu-li wám moci poněkud

užitečným býti. Nebudu wás ale déle od odpočinutí zdržowati a přeji wám dobrou noc.—"

„Nu — plukowníče!" připomenul já, když najednou přestal — „co se dělo dále?"

„Ujal jsem se jí wšemožně, až jsme do Londýna přijeli; pak jsem jí zaopatřil pohodlný byt w leicesterské čtwrti a poroučel jsem se jí. Zda-li jí Liston nos opět naprawil, a ona nyní — tak krásná, jako před swou nehodou — po Paříži těká, nebo-li umění jeho marné bylo a ona nyní mezi milosrdnými sestrami, aneb w nějakém klášteře žiwoří, nemohu říci, an jsem ji od té doby ani newiděl ani o ní neslyšel."

„Dobrá; jsem s Listonem známý a nezapomenu, jak mile k němu přijdu, po té ženské se poptati. Nelíbí se ještě jedno cigarro?"

„Ne, děkuji. Jsem práwě se swým cigarrem, se swou lahwicí a powídkou hotow — s tím pro dnes dobrou noc!" R. W.

Český jazyk — moje škoda.

(*Pokračowání.*)

„Tondíku!" začala šeptati.

„Co pak?" ozwal jsem se já podobným způsobem — a stará sebou radostně trhla.

„Znáš starého adwokáta?"

„Znám," wyprawil jsem ze sebe proti wšemu prwnějšímu zapírání.

„Jak pak?"

„On dáwá mé matce peníze," jektal jsem, a prsa moje pracowala, jakoby mě můra mořila.

„A proč pak jsi mi to neřekl hned?"

Já otwíral již zase ústa k odpowědi, ale w tom se začal z jedné strany Makotrus protahowat a z druhé začala Petronka ze spaní mluwit. Bára se rychle wzchopila a já se pohnul i obrátil nyní tak lehounce, jako by se byla se mne skála swalila. Zaryl jsem zas twáře do podušky a ležel jako zabitý. Srdce mi ale ještě bouřilo. Čekal jsem, co se bude dít.

Moji souložníci se zase utišili, a Bára si po chwíli také ulehla, ani slowa již nemluwíc. Brzo jsem ji slyšel zdrawě chrupat. Onať měla zwláštní způsob a cwik we spaní. Spala totiž, jak dlouho se jí líbilo. Při lehnutí si umínila: Tu a tu hodinu se probudím! — a také se jistě probudila.

Já se ještě ani nepohnul. Najednou ale začne po mně ruka sahat — mně to projelo zase wšecky žíly; záhy jsem ale poznal, že je to ruka Petrončina. Pomalu jsem tedy nazwedl hlawu a otewřel oči. Kolem byla čirá tma. Bára byla swíčku zhasila.

W tom cítím hlawu Petrončinu zrowna u swé twáře. „Já nespala," šeptalo to u mého ucha — „a wím, co jsi řekl. Ráda bych tě byla warowala, ale nesměla jsem se hnout. Nezapírej déle — wšak my si přece pomůžem."

Slowa díwčí byla jako olej do zbouřených wln. Já se utišil a drže ruku Petrončinu, pewně jsem usnul.

Když jsem procitnul, hořela opět tenká swíčka na stole, ale okny se prodíral již také první paprsek nowého jitra. Makotrus a Bára stáli u prostřed sálu.

„Ale u wšech rohatých býků!" hučel ještě rozespalý principál. „Co pak se ti to zawrtalo do mozku?"

„Neptej se a dělej, co je potřeba," odbýwala ho stará. „Nežli se rozední, musíme být z městečka. Stroj se, stroj — ať máme wěci na woze! Já zbudím zatím naše koťata." — S těmi slowy zahýbala mnou i Petronkou. — „Wstáwejte a strojte se! Pojedem."

„Ale já bych myslil, stará saně," ozwal se teď ještě Makotrus, „že bych měl také slowíčko prohodit, a se zeptat: Proč se wlastně odtud hýbáme? Já newidím žádnou potřebu. W gabinetu nemáme nic zapowězeného, a když bude nejhůř, můžeme kluka umejt; ať si jde, kam ho oči ponesou."

„My ho nemůžeme umejt a on musí ještě u nás zůstat!" odbýwala ho Bára s welikou určitostí. „Proto ale musíme také odjet, nežli se budou po něm poptáwat — bude to dobře pro něj i pro nás. Ty tomu nerozumíš a teď není kdy dělat wejklady. Wěř — a dělej, co powídám."

Makotrus mumlal, ale strojil se, a my s Petronkou strojili se také.

Nyní se začaly skříně s kabinetními poklady na dwůr wynášet a na wůz rownat. Petronka pomáhala; já stál w sále u okna a hleděl dolů. Nikdo mě neměl zahlídnout; ale w domě bylo ještě wšecko ticho. Nebyly tu práwě žádné jiné powozy, aby se byly tak časně na cestu chystaly. Jen hranatý podomek ukázal se mezi dweřmi u konírny, a hleděl na to nakládání našich pokladů s ohrnutým pyskem.

„Proč pak tak časně uklízíte?" prohodil konečně, wyceniw zuby s kyselým ousměchem.

„Rádi bychme za chládku dále," řekla Bára. „To se nejlíp jede."

„Tak?" ušklebil se zase hranač w modré zástěře, strkaje do úst krátkou dřewěnou dýmku. „Ale ono se to w chládku také nejlíp sedí."

„Když je parno — proč ne?" prohodila Bára s jakýmsi podiwením nad podiwným tónem podomka.

„To je to!" chechtal se zase tento. „Dnes wám bude ale sotwa parno."

„Snídaly už naše kobylky?" ozwal se nyní Makotrus a chtěl wejít do maštale. „Doufám, příteli ostrowide, že jsi měl o ně starost, jakož jsem tě prosil."

„Oh — a jakou starost! Tak že se teď ani wy o ně starat nemusíte," řekl podomek, Makotrusowi cestu zastoupiw. „Nechte jen ty milé kobylky ještě trochu stát!"

(*Pokračowání.*)

KDYŽ PERNER UMŘEL.

Býwáť neštěstí, které člowěka dlouhou řadou trpkého zkušení trápí a moří, až prameny slzí wyprahnou, a osten citu se otupí, jiné opět wywalí se jako rozhněwaný soudce, a trestem stíhá winného i newinného; ale nejkrutější býwá ono, a srdce přehořkou trpkostí naplňuje, když záwistný osud s demonickou ironií, jako by jen pohráwaje, oběť swou poznamená, a toho nejkrásnějšího, nejwýtečnějšího se dotkne. Bledý mládenec smrti podobá se přitom srdečnému příteli, jeho políbení wypadá jako láska, jenž dí: „Morowá rána krmí se tisícemi, krutá wálka pohltí celé zástupy, já jsem skromný, srdce měkkého, citu jemného, já chci jednoho jediného, chci ho z lásky čisté a milostné, chci ho w plném kwětu jeho síly, aby sladké bylo odpočinutí w mladém tom náručí."

Tu klesne jeden jediný, s radostí w oku, se smíchem w twáři, wlny národního toku se zawrou a splynou; ale rána se nezacelí, z ní pramenkowá žiwá wroucí krew, a tělu znenáhla síly ubýwá. Za tím jediným klesají řady nadějí, zástupy skutků, a bylo-li žiwo kolem něho, zpustne teď okres jeho činnosti w neúrodný step.

Tak bylo, když jsme ztratili Pernera, muže to w plné síle mladého wěku, kterýž nám byl obrazem podnikawého ducha, wzorem šlechetného smýšlení. — Čím hnusnější býwá podiwání na to neduživé pokolení, které pohrouženo we swé wlastní osobnosti o celek se nestará, a bez myšlénky, beze směru u krbu sedíc zuby radostí cení když se w hrnci kaše waří: s tím wětší blažeností powznášíme se k mužnému charakteru, jehož celá moc a síla zakotwena jest w důstojnosti powolání a stawu, wlasti a národnosti. My neznali muže, z jehožto šťastných myšlének žiwý skutek w celém brnění tak rychle byl by wznikal jako u Pernera. Sotwa že uzřel pěkné působení naší Matice, jímž ona o wzdělání národu pečuje, stál tu s celou řadou šlechetných soudruhů, a rozmnožil sílu užitečného ústawu toho nejen jměním ale i krásným příkladem. Nic wšak nebylo tak na blízce ducha jeho, jako staw promyslníka a řemeslníka. Bystře wšimnul si jednoty promyslné, žele toho, že se na w ě t š í počet českého dělnictwa daleko m e n š í ohled béře. Stejné práwo chtěje získati jednomu i druhému postawil se w čelo, a za ním šla opět řada šlechetných mužů, kteří činem i jměním jednotu podporowati zamýšleli, aby tím lehčeji na obě strany národní hleděti mohla. Bohužel! Protiwníci widěli w tom newím jaký partikularismus, a zničili nedůwěrou a kyselostí jednoduchou, prostou žádost naši, která zněla: „Starejte se také o nižšího č e s k é h o řemeslníka, ale cestou a jazykem n á r o d n í m!" — Když jeho přátelé Tylowy spisy nákladem swým na swětlo wydati si předewzali, projewil Perner nelíčenou radost nad tímto šlechetným skutkem, kterýž mu byl pohnútkou, aby učinil jako oni a o wydání podobně užitečného díla se postaral. Klicpera byl mu wítaným mužem. Ještě toho dne (onť nikdy neodkládal) byl poslán list do Hradce Králowé, a smlouwa nebyla by dlouho na wyplnění čekala, kdyby prof. Klicpera nebyl zárowеň s jiným podobně šlechetným mužem o tuž wěc jednání započal. Perner odstoupil bez průtahu, neboť wěděl dobře, že se mu, dříwe než okem mžikne, místo jedné deset příležitostí naskytne, w nichž by činnost jeho potrawy nalezti mohla. A měl prawdu. Jeho pomocí wyšel pak dewátý swazek Šumawského slowníku, kteréžto dílo nemilými okolnostmi na welkomyslné přízniwce jest odkázáno. Wěc ta je s jedné strany smutná, ale s druhé přece dodáwá nám srdce, an w čas největší nouze pokaždé dobrá duše se wyskytne. Nejbližší swazek téhož díla nalezl, jak slyšíme, opět nowého podporowatele, a sešle-li nám nebe ještě jednoho, o čem nepochybujeme, přijde dílo co nejdříwe ku konci.

To jsou mezi nesčíslnými jinými skutky ty nejpatrnější, jimiž Perner hrdou lásku k národu swému w poslední době honosně oswědčowal. Tím se wyrážel, tím srdci ulehčowal, to byla jeho pýcha, to jeho milá zábawa w čas odpočinku. Přitom zastáwal powinnosti důležitého, těžkého powolání swého tak bystře a swědomitě, že každý přítel i nepřítel, jenom s úctou a s nadšením jmeno jeho wyslowuje, a památku následowáním příkladu jeho slawiti sobě umiňuje. — Co řeknou takowé powěsti oni otcowé a učitelowé, pěstounowé a ochranci, kteří lásku k národu bawraní barwou malují, pokřikujíce, že je to nebezpečná propast, do níž každý, kdo se na sto kroků newyhýbá, bez milosti stržen bude? Co řekne onen pán, kterýž nedáwno synu swému psal: „Chraň se češtiny, ona dělá záwrať; kdyby se byl twůj strýc toho jedu warowal, nebyl by do wody padnul!"

O nebozí! Wy hledáte moudrost w zaprášených bednách, dáwáte synům záhodlonhé wýstrahy, waříte z wlastní zkušenosti silný wýtah rozšafných prawidel, wěšíte dětem amulety a sympathetické šňůrky na krk, aby k úrazu nepřišly a bez porušení do náručí wašeho se wrátily; — o nebozí! na ten nejsladší lék, který nemoc netoliko hojí, ale i před ní chrání, na toho anděla strážce, který na cestách žiwota kroky mladé waruje, na toho zapomínáte, a což mnohem hůře, swůdníků jemu spíláte. A n d ě l ten je l á s k a k n á r o d u a w l a s t i! Wěřte, je-li krůpěj dobré krwe w srdci synowě, ona nepřijde na zmar, když on bude státi před očima celého národu. Dopustí-li se winy, dříwe se zpamatuje, když se za něj celý národ stydět bude, a má-li zdrawé ruce a bystrou mysl, nalezne na poli národním tolik práce, že mu dlouhá chwíle s celou družinou hříchů bude neznámým hostem. (Dokončení.)

B E S E D Y.

Bokletůw koncert w minulém čísle oznámený připadne pro nenadálé překážky teprw na příští pondělek. Až p. Boklet odejde, přiwalí se celý zástup slawných mužů a umělců do Zlaté Prahy. Z pianistů očekáwáme W i l l m e r s a, slawného T h a l b e r g a a známou nám již B o h r e r o w o u; z houslistů přijde S i w o r i a V i e u x t e m p s, z wiolončellistů pak S e r w a i s a F r a n c o M e n d e s. Co je powodeň 29. března r. l. proti tomuto náwalu slawných swěta umělců? Pomoz pán Bůh!

* *

O nowém českém diwadle, ježto má powstati péčí akcionářské jednoty, počne se w krátkém čase opět žiwěji wyjednáwati. Na prwní dny příštího měsíce má připadnouti hlawní schůzka oněch šlechetníků, ježto w této pro naši národnost předůležité wěci nějakého oučastenstwí projewují, aby

se akcionářský wýbor stanowil. Bůh dej tomuto podnikání rychlého pokroku; že se dočká šťastného wýsledku, očekáwáme od obezřelosti podnikatelů a wlastenecké lásky Pražanů. — Rowněž pěknou naději budí w nás radostná spráwa, že je pražskému měšťanstwu uděleno práwo k založení zwláštní

měšťanské *resurse*, jejíž posawadní nedůstatek w celém společenském žiwotě našem nemilou mezeru činil. Jakou wýhodu nám poskytne budoucí resurs již tím, že bude sloužiti za spojiště našim milým z wenku přicházejícím hostům, s nimiž to se teď při té naší rozdrobenosti mnohý ani nepotká, a jichžto každý rok přece hezky počet je. — Práwě minulé dny meškali mezi námi pp. Smetana, J. Marek (Jan z Hwězdy),

Klicpera, o němžto nás powěst těší, že se na uprázděnou professuru nejspíše do Prahy dostane, a

Macháček, jenž k tisku připrawený swazek básní a truchlohru Záwiše s sebou přinesl. Dále meškal mezi námi

Siegfried Kapper z Widně, přišlý na wětším díle za příčinou wydání swých českých básní. Jak doslýcháme, sjednotil se již také s jedním zdejším knihkupectwím, a čtenářstwo naše může tedy brzo bohnodeché plody tohoto mladého, pěkně nadaného pěwce a wěrného syna wlasti z kmene Israelowa očekáwati. — Za tolik milých hostů utrpěli jsme ale také nemilou ztrátu odchodem

Boženy Němcowé, kterouž nám osud po boku manžela jejího až do Domažlic odwedl. Jako druhdy na sewerozápadu bude nyní na jiho-wýchodu wlasti poslouchati hlasy národu a zwěstowati zlatými usty, co se w jeho duši děje. .*.

Prwní jízda po železné dráze z Widně do Prahy. Nawštíwí-li nás někdy milý přítel z ciziny, myslíwáme si: Ach! jak pak se mu asi u nás líbilo, byl-li pak s hostinností spokojen?... Prwní parojízda přiwezla nám četné množstwí milých hostů z Widně; poslyšme, jak se jednomu nejmenowanému w staroslawné Praze líbilo, pokud z upřímných slow jeho w německém časopisu soudit smíme. — Z Widně — píše on — šlo to letmo přes ony role, kde se před 30 lety jiné ohně blýskaly, a jiný dým přewalowal, než hrawé jiskry, kotoučiwý kouř a dotaktní hekání parochodu. W Břeclawi bylo již weselo. Selští hoši a děwčata w strakatém nedělním šperku byli tu shromážděni a prwnější prowozowali při skřipkách tanec, při němž jen co možná nejwýš wyskakowali, wždy na témž místě se udržujíce. — Holomouc se mu až příliš zalíbila, předewším ale tamější sličné dámy a snad ještě sličnější Hanačky, štíhlé to a útlé postawy, bělostné jemné twáře, ačkoliw, jak se zdálo, prý už zběhlé byly w ženském umění, usmíwati se lahodně na ulince, s očima s ním mluwiti. Dále popisuje národní slawnost a lituje toliko, že nastalá noční tma pěknému průwodu národnímu překážela. Přijížděje do Prahy líčí tu radost, to plesání welikého množstwí, w němž jeden cit, jedno hnutí radosti, lásky a naděje panowalo, až očí blahostí slzely. — Při slawné hostině nechutnalo prý Wídenčanům nic tak notně, jako wýborná, co led studená ječmenowá šťáwa, ten občerstwující nápoj pana krále Gambrina. „K záwěrku pobyla wětšina hostů as půl hodiny w Žofínském sále, který ponejprw opět po zátopě byl otewřen. Zde se odbýwala tak nazwaná česká beseda. Pánowé a paní ustanowili mezi sebou, že zde jenom česky rozmlouwat budou. Mezi tanci přednášely se we sboru na galerii národní písně (?). Já jsem také jednu poslechl, jejíž ukončení bylo podiwné, diwoké znepokojující wíce než smiřující wolání do boje.* Ale na bále, mezi polkou a walčíkem znamená český jazyk práwě tak málo, jako německý nebo francouzský.“ (Redakce německá byla tak laskawa, učiniti zde znamení otázky.) W pokračowání přirownáwá naši Prahu k Florenci, k Benátkám a s Maxem Loewenthalem pro její skwostnost a malebnost k hlawnímu městu Skotska. Hluboce dojal ho pohled na židowské město a na židowský, paměti hodný hřbitow, kde hnáty tolika tisíců sužowaných žebráků, tolika set tajných Rothschildů ze středního wěku odpočíwají. — O Veitowě kantatě prawí omylem, že byla česká. „Před polednem 22. srpna nawštíwil jsem chrám sw. Wíta; jak známo, je to wedle Kolínského dómu ten nejkrásnější a nejbohatší architektonický trup na (s dowolením pánů Čechů budiž to řečeno) německé půdě. Oko se té diwuplné budowy nasytit nemůže.“ To řka, rozloučil se a odejel opět do Widně. * *

* Jules Janin, francouzský kritik, byl w Bonnu, aby popsal slawnost Beethovenowu, a neuměl ani slowa německy. Proč by nemohl Němec popisowati českou besedu a česky neuměti? My to rádi oprawíme, když Jelenowy rázné sbory s národními písněmi pomíchá.

Nowá kniha.

Bibliotéka poučných i zábawných spisů pro mladý i dospělý wěk. Číslo IX. Šlechetný učitel, aneb: Co nechcete aby wám giní činili, nečiňte gim. Zábawná powídka z posledních dob francauzské wálky. Dle G. Nierice přeložena od J. Pečírky. W Znogmě, 1845. Nákladem E. J. Fourniera. Str. 138 w 12. Šeš. za 20 kr. stř.

Ohlášení.

Budoucím číslem 117 *ukončuje se* 3. *čtwrtletí tohoto časopisu; na* 4. *a poslední čtwrtletí předplácí se* 1. *zl. stř.*

Spolu se ctěnému obecenstwu a laskawým pp. odběratelům Kwětů i jiných knih českých uctiwě oznamuje, že posawadní „Expedice časopisu Kwěty“ we spojení se skladem knih Pospíšilowých od této doby se nachází w nowých alejích, čísle 116., *blíže spálené ulice, kdež tedy další předplacení na tento časopis skládati a knihy žádané odebírati prosíme, podotýkajíce, že, komu to příhodněji, na* 4. *čtwrtletí běžícího roku Kwětů posud i we staré expedici na betlemském plácku předplatiti wolno jest. Zárowěň i odebíráním na účet se w nowém skladu pokračowati bude, i prosíme dopisy toho se týkající. jakož dopisy a wšeliké příspěwky pro Kwěty adressowati budoucně do „Skladu knih Pospíšilowých“ (w nowých alejích č.* 116).

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 117. 12. roční běh.

KWĚTY.

29. září 1845.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštownich ouřadů Rakouského mocnářstwí půlletně s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK PRO ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

Český jazyk — moje škoda.

(*Pokračowání.*)

„Hohó, příteli jezewče!“ prohodil Makotrus. „Jak widím, jsi dobrý hospodář a nerad swé čtyrnohé nocleháře trmácíš; ale tenkrát si musíš swé hostinské uctění až na podruhé nechat. My musíme nyní dál.“

„Nu když musíte,“ ušklebil se podomek — „tedy musíte: to je arci jiná; ale já myslil, že nám tak brzo paty neokážete, proto že mám poručíno, koně waše nepouštět.“

„Co že to blebtáš, ušáku?“ zwolal Makotrus swým zwonowým hlasem, a oči se mu začaly diwně lesknout.

„Nedělejte žádné šašky, milý příteli!“ ozwala se mezi to rychle Bára, majíc péči, aby daremný křik nepowstal. „My uděláme pořádnost a pojedeme dál. Nás tu nemůže nikdo zdržowat.“

„Eh, co je mi do toho!“ zamračil se podomek; „ať může, nebo nemůže; já dělám, co je mi poručeno, a nepustím wás — to je wěc jistá.“

„Ale proč pak?“ ptala se Bára.

„To se zeptejte pánů, kteří musejí wšem podwodníkům na prsty hledět.“

„Wy jste se, příteli, newyspal — a já si powědu stížnost u hospodáře —“

„To můžete!“ dal se podomek plnou hubou do smíchu; „alespoň budete wědět, kde jste uwázli, a já budu mít pokoj.“

S těmi slowy se obrátil a odešel do konírny. Bára se otočila k Makotrusowi, odešla s ním k wozu a začala mu něco welmi horliwě ačkoli šeptawě rozkládat. Wypadalo to asi tak, jako: „Widíš, to máme z toho, že jsi wčera toho starého paragrafožrouta rozzlobil! Nynčko nám zasolil. Teď sedíme a budeme se muset hrýzt.“

Principál se durdil, a nechtělo mu to jaksi pod wousy; ale nemohl Báře zdání wywrátit a musel se konečně wůli její poddati. Zůstal na dwoře, obcházel okolo wozu a chystal, jakoby nic, wše k odjezdu.

Bára se náwrátila zatím rychlými kroky do sálu. Z wozu přinesla s sebou malou truhličku a hrnec. Petronka musela skočit pro wodu, ona sama rozdělala w kuchyni wedle sálu malý oheň. Slámy a tříštěk bylo tu w hojnosti při ruce. Brzo stál hrnek wody u ohně a z truhličky jakási láhwička na stole; a když se začala woda hřát, nalila do ní stará jakési kapky z láhwičky.

Pak mi tím začala twáře a ruce mejt, a já pozorowal s tajnau radostí, že ze mne černá barwa pouští, ačkoli se dříw ani wodou, ani slzami hnout nechtěla. Nato jsem musel swé mouřenínské šaty s těla shodit a do swé milé, modré kazajky, do swých starých nohawic wlezt. Ach, tu mi bylo wolno, jako bych se byl z těžké nemoci wykřísal a nowou kůži dostal — ačkoli jsem tělo ještě celé černé měl.

Bára umyla potom také Petronku, hodila přes ní selskou sukničku a zawázala jí hlawu strakatým šátkem. Oh, to jí roztomile slušelo! — Na to přistoupila k oknu, otewřela je, hleděla wen, dolů i do dálky a poslouchala. Wůkol nebylo ještě po žiwé duši pocitu. My tu stáli mezi tím jako na špendlikách, newědouce, co to wšecko znamená. Ani slowa se nemluwilo.

„Pojď sem, Petronko!“ spustila konečně stará. „Tys chytré děwče, a člowěk se může na tebe spolehnout. Podíwej se tamhle na to stromowí!“

Za městečkem wystupowalo náwrší, a na wrchole jeho černal se jedlowý les. Bylo ho z okna nade wšechny stawení a zahrady widěti.

„Tam wás nyní pošlu,“ mluwila Bára dále. „Tuhle se spustíte do zahrady — plot snadno někde přelezete a potom rownou cestou k lesu. Na začátku mezi křowím někde počkáte, až wás dohoním. Nemějte starosti — wšak já wás najdu; mám dobré oči a Turek má ostrý nos. Abyste ale nehladowěli, kdybych se tady

o něco dýl pozdržet měla: tu máte peníze — tys chytrá, Petronko, a snadno si w městečku něco opatříš. Jak nyní wypadáš, nikdo tě nepozná. Pomyslete jen, že to musí být — wám i nám k prospěchu."

S těmi slowy přinesla dwa prowazy, jimiž naše truhly na wůz uwazowala, udělala na každém oko, prostrčila skrze ně mé ruce až pod ramena, a konce prowazů otočila mi okolo prsou. Druhé konce prowlékla skrze skobu, do kteréž záworka od okna zapadala. Pak mě wysadila na okno, z okna mě wywěsila dolů nohama a konečně mě spustila zwolna až na zemi. Stawení bylo po jedno poschodí a okna dosti nízká. Tři šly do dwora, dwě do domácí zahrady. Nebezpečí tu nebylo, i kdybych byl snad rownýma nohama dolů skočil.

Mně se ta tajná výprawa, to malé dobrodružstwí líbilo; newěděl jsem proč? — ale cosi mluwilo we mně: „Teď bude zas wšecko dobře!" a wesele rozwázal jsem konce prowazů.

Za několik minut byla i Petronka již dole, a teď mi bylo ještě weseleji. Wřele uchopil jsem ji za ruku.

Od té chwíle, co byl hranatý podomek Makotrusa i s Bárou tak hořce uwítal, bylo asi čtwrt hodiny — tak šlo wšecko na kwap; w domě bylo ještě wšecko ticho a po zahradě začínaly pěnkawky štěbetat. Bylo nejrannější jitro. Mezi stromy se teprwa šeřilo.

Mně bylo tak wolno a lehko, jakoby mi byly křídla přirostly. Jen pryč! — jen pryč! hrálo to we mně we wšech žilách, i měl jsem se k rychlému poskoku.

„Dejte pozor!" sípala ještě za námi Bára; ale my nedbali už na její napomínání, a polikajíce plnými usty čerstwé ranní powětří, spěchali jsme k zahradní ohradě. Byl to živý plot — a my stáli mžikem za ním w kamenitém ouwoze.

8.

W lese.

Wesele jsme poskakowali. To nebyl outěk a tajná, nebezpečná výprawa—to byla nejrozkošnější procházka. W nás nebylo na ten čas jiného pocitu a wědomí, nežli: „Teď jsme na swobodě — jako ptáci w powětří, jako ryby we wodě."

My nespěchali hned do lesa, ale obešli si celé městečko. Nikdo nás nestíhal. Jenom zde onde potkali jsme člowěka, jdoucího po polní práci, a my ho jak náleží po česku, srozumitelně a hlasitě, pozdrawili. Kdož by nás byl mohl držet za mladou Indiánku a Mouřenínského prince?

Na začátku městečka koupili jsme si několik housek a malý bochníček chleba; pak jsme se pustili k lesu.

Wrch nás trochu unawil; umlkli jsme tedy na chwíli a šli tiše wedle sebe. Měliť jsme také každý swé zwláštní myšlénky.

„Co myslíš, Petronko?" spustil jsem konečně — „budeme na starou čekat?"

„Máš chuť nečekat?" ptala se Petronka, rychle swé živé oči na mne upnouc. „Wšecko tohle přišlo tak z nenadání. Kam bychme se obrátili?"

„Půjdeme hledat mé rodiče."

„A nebojíš se jich?"

„No — něco snesu; a když uslyšejí, co se mi stalo — a dokonce když tebe uwidějí: tuť se jim srdce obrátí."

„Newím, newím — a docela, když bych já s tebou přišla. Mne by drželi za daremného jedlíka — ač bych si také ten kousek chleba zasloužit dowedla; ale podle toho, cos mi o swém otci powěděl, byl by radši, kdyby se mu Turek nawrátil."

„Ach, můj Turek!" zwolal jsem najednou žalostně. „Je prawda! bez toho nemůžeme odejít; toho nemůžeme těm lidem w rukou nechat!"

(*Pokračowání.*)

KDYŽ PERNER UMŘEL.

(Dokončení.) Poslední, nejblaženější myšlénka Pernerowa byla prostonárodní literatura a diwadlo. O diwadle, lahodném to hudíčku wlasteneckého oswědomění, mluwíwal s námi jako o zaslíbené zemi, a činil náwrhy, jimiž nás těšil a tužil, neznaje w smělé odwaze žádných odporů ani překážek. Tu jen káral přísně mrzutou netečnost, a že neměl dosti ramen k wywedení záměrů swých překrásných; říkáwal: „Pohodlí je waše wrozená chyba!" a měl prawdu.

Kde se diwadlo nepowažuje za doplňující obraz skutečného žiwota, kde se stalo jen zbytečnou zábawou, kde musí w nerowný zápas wejíti s kafírnou a hospodou „U baworské sklenice", tam je wěru ještě o půlnoci, a času dost až k slunce wýchodu. To je naše největší škoda, že milujeme pohodlí, nedopouštějíce, abychom něčím z obwyklé koleje wyhozeny byly. Wznikne-li u nás dobrá blahodějná myšlénka, býwá radostně uwítána. „To by byla wěc šwarná," prawí se, „kdyby to tak a tak bylo." Řeknete-li ale druhý den: „Nu pojďte, ať učiníme, co potřebno a prospěšno," tu je překážek bez konce, tu zaměstnání, tu náwštěwa, tu důležité napomenutí, tu bázliwé ostýchání, a konečně, abychom slowem řekli, nesmírné pohodlí. O poslední schůzce, týkající se diwadla, neplatí to sice zcela, ale přece z wětšího dílu. Prwní bankér našeho města obětowal poradě wíce hodin a wřelejší horliwost než wšeho zaměstnání prostý priwátník.

„Kýž bychom měli tu neb onu knihu," wzdychá práwě ten, kterýž by ji dle wlastního powolání práwě napsat měl, jen kdyby pohodlí nepřekáželo. Pohodlí, ano weliké pohodlí je často naše zkáza. My se považujem, jako pozwaní

hosté ku slawnosti národní; na wstupním lístku stojí psáno „Wlastenec“ a pak Nro. I., II., nebo III., aby wěděl, má-li se posadit k zelenému stolu, nebo klesnout do wycpané lenošky, a nebo jen na holou lawici sednout. Hlawní wěc ale je přece, že si wšickni sednou a sedět zůstanou. To je to zlé, co nás hubí, a jako těžké záwaží kroky naše tíží. Což teprw máme říci, widíme-li člowěka chuděru, který si za tři werše s pěti chybami proti gramatice dáwá predikat „wlastenec“ a nerázně hubuje, že ho wlast opouští, která prý nemá ani pernikowých prstů, aby je ohryzl a hlad swůj utišil! Ten by lépe udělal, kdyby wzal motyku, celý den kopal, a wečír soudruhům wyprawowal, že byl jednou jeden sedlák Přemysl, který teprw něco we swětě platil, když dokázal, že mu w mozku rozum swítí. Naše největší neštěstí je krásný nápěw: „Spí má zlatá boubelatá“. Teď je wšecko zlaté, boubelaté, wlast je zlatá, škola boubelatá, a wšecko spí. Naše wlastenecké hřmoty jsou jako mlýnská kola; celý den to rachotí a burácí, ale pan otec i s práškem přitom sladce spějí, proto že se mele jenom — zadina. Já nechci být prorokem, ale ublídáme to co nejdříwe při nejdůležitější záležitosti národní. Nic bych neřekl, kdyby wůbec známo nebylo, jak mnohé soukromné síly působí; jak u př. jeden člowěk Matici prospěl; jak blaze jiný opět na swé okolí oučinkuje, a k poznání přiwádí toho, který ani newí, co je, kam wráworá a kam by směřowati měl.

A wše to děje se w poslední, rozhodné době naší národnosti, w tu chwíli, kde nás swět uznal a uwěřil, že jsme neumřeli, kde jen čeká, jakými činy žiwot a sílu swou oswědčíme. Zatím jsme my ale liškou podšití ferinowé a prohnaní kuliškowé. Každý z nás má kabátek na obrat, na wrch čerwený we spod černý, w jedné kapse poloněmeckou češtinu, w druhé poločeskou němčinu, komplimenty řežeme w prawo jako w lewo, pokud pohodlné bříško nepřekáží. Přitom hledíme skrze dwojité kukátko a čekáme w tichosti a pokoji, jak se wlastenecká komedie skončí, kdo se ožení, kdo umře, abychom kabátek na slušnou stranu obrátili, a do té prawé kapsy sáhli. O jsme my ferinowé! Můj Bože! Swět se sám od sebe točí, řeky samy plynou, pokud nezamrznou; proč by se člowěk pro wlast namáhal! „Nechť je tak nebo tak, přece ňák bude.“ Pročež držme si jen dwě stolice pewně dohromady, abychom mezi nima na zem nedřepli. Přesedání nedělá welkých nesnází. Tukněme si raději na obnowení starodáwného řádu o dwojí nohawici a s cinkawou čepičkou. Takowému rytíři říkali „blázne“; on se ale přitom měl dobře, tloustl, zpíwal a říkal lidem hrubianstwí do očí. Co se wlasti týče, její cti a našeho dobrého jména, o té wím písničku sprostou ale hezkou: „Adie česká země! já jedu do Kalisbodu! — —

Bůh nás posilň a napraw, a dej nám bystrost mysli a přede wším tu neunawnost podnikawého ducha, jímž předrahý Perner slynul, jehož jsme záwistí osudu ztratili, ba ztratili na wěky wěkůw! — Č.

Něco o Židech a jich poměru k Slowanům.

Když w těchto listech o tak důležitém předmětu, jako jest židowstwí a jeho poměr k Slowanům, ponejprw a pak ještě několikráte a wšak wždy jenom z jedné strany zmínka byla učiněna, dychtiwě jsme se wětšího účastenstwí nadáli, nežli se to w skutku stalo; neb zde neplatí: qui tacet consentire videtur, (kdo mlčí zdá se býti stejného mínění) ale spíše toho opak. A přece nebylo před powzbuzením w těchto listech o tomto předmětu w literatuře naší nic jednáno; náhledy naše o něm jsou čerpané z cizých zdrojů, ano ponejwíce jsme ani k uswědomění jeho nepřišli, a pouhá skutečnost zákonního stawu židowstwí w naši wlasti wešla w naše wědomí, mnohým co příliš skwělá se příčíc. A proto jsme se odhodlali několik slow pronesti, byť ze žádné jiné příčiny, než aby se pozornost obecenstwa poznowu na tento zajisté důležitý předmět obrátila.

Židowstwí jest nám z dwojího stanowiska pozorowati, z člowěčenského wůbec a slowanského zwláště. Kdyby to bylo u nás, jako w zemích, kde Židé w jazykowém ohledu s národem se neliší k. p. w Němcích a jinde, též bychom jen na kosmopolitické-stanowisko zůstali obmezeni; ale bohužel, u nás je různost dwojitá. W prwním ohledu widíme Židy po rozkotání jich říše roztroušené po celém swětě; wždy a wšude w odporu — opowržení — nenáwisti. Kdož newí, kolik tisíců a tisíců padlo w minulých dobách pro swé pojmenowání za obět třestiwým wýbuchem rozkacené luzy a jiných obmezených horliwců? Jak mnohé rodiny pokojný žiwot byl zničen, a kolik jich sešlo s raněným srdcem z tohoto pro ně trudného oudolí?

A přece jest i Žid článek welkého řetězu lidského pokolení, nad nímž celým jedno a to samé wznáší se klenutí nebeské; i on má co mladík outlými city přeplněné srdce, i w oku jeho třpytí se slza soucitu, bolesti a radosti, i jemu co starci splýwají wážné šediny na šíji a w nezkaženém srdci budí uctu; i on jest oživen tím samým dechem božím, tím samým duchem, který wždy a wšude jest stejný, byť we swém wywinutí tak rozličný, jakož od prabydlitele amerických pralesů až k záwratné wýši germanského filosofa.

Století naše — toto století lásky — arci snaží se wynahraditi, čím se prowinila minulá století proti Židům, ono již mnoho wyrownalo, wyrownáwá a ještě wyrowná. A také w nás Slowanech nebije tak nelidské srdce, bychom neznali soucitu, a byli nepřístupní pokroku ducha.

Ale nám jest třeba z nowého stanowiska pohlížeti na historii; my se musíme warowati oné filosofické nadutosti, kteráž jen, byť i náhodou, šťastného sobě wšímá, bezwinným nešťastným opowrhuje. Ale arci, když člowěk we swé filosofii k. p. jen tu milou germanii na mysli má, a ti welcí dílowé swěta s těmi neskončenými prostory a takořka wěčnými časy pro něho nejsou: tu arci není diwu, že se w hlawě jeho strakaté myšlénky rodí; tu je toliko, byť i náhodou, šťastný hoden swého štěstí a bezwinný nešťastník není nic wíce, než agredience onoho; tu nás Slowany pro naši bezhistoričnost za neschopné docílení lidského určení wyhlašuje; w srdci jeho panuje soběctwí a láska tam nemá místa.

We wědě mohl Hegel Slowany wyloučiti z historie, při čemž bezděky tane nám na mysli choulostiwá otázka, zdaliž by Germanowé i w Čině aneb aspoň na místě slowanských obytů byli tím filosofickým národem? — ale filosofie není ještě ukončena, jak prawí Goethůw Faust: Und sehe, dass wir nichts wissen können, a proto nám Slowanům historická doba nastáwá, doba harmonie citu s rozumem.

Pro tyto příčiny jsme swou snášenliwost a swůj soucit se židowstwem založili na swrchu podotknuté důwody, nikoli ale na jeho historii. Neb dejme tomu, že bychom i to chtěli, nepotkali bychme se s radostnými wýsledky. (Dokončení.)

Z CHRUDIMI.

Pouť. Prof. Klicpera. Drátenící.

(Dokončení.) Neméně hlučné a zajímawé diwadlo poskytuje i zdejší weliká pouť w neděli po proměnění Krista Pána. Ze wšech stran okolních, na 6 i 7 mil zdálí, k zázračnému salvatorskému obrazu se hrnoucí dawy poutníků, různobarewný

jich kroj, rozdílně znící nábožný zpěw, welebný zwuk zwonů, pronikawý wřesk trub a kotlů, zde průwod písně: O Salvator! tam národní polka a Belliniho marše, wlající praporce a fábory, řady owěnčených obrazy nesoucích družiček, wywolávání kramářů a owocnářek, jich obrázky naplněné boudy a nesmírné hromady owoce a zelenin, postawení po náměstí okolo sochy při mši sw. tam o dewíti hodinách z rána konané měštští střelci, a na to se z oken díwající nejen zdejší, nýbrž i okolní k slawnosti se sešlá a wyšňořená pleť — wše toto působí toho dne to nejzajímawější panorama, w němž arci wedle mnohé dojímawé i leckterá štětce Hogarthowa hodná comická scena oku diwákowu se představuje. Letošní, nad poslední léta četněji nawštíwená pouť pro nás i tím památnější se stala, že welké služby boží od weledůstojného litoměřického kapitulního děkana a wlastimila p. W. Káry konány byly a při nich mše korunowační mistra a krajana našeho Tomáška se prowozowala, bywši ona, jakož i nowá mše Škroupowa s latinským i českým textem, od několika spanilomyslných zdejších milowníků hudby letos opatřena, tak že nyní nejhlawnější kostelní tři skladby našeho Tomáška: requiem totiž, korunowační mše a welká mše druhá při zdejším chrámu Páně se nacházejí a zde již i prowozowány byly. Přáti by jen bylo, aby i w jiných wětších městech, kde dostačitelných k tomu sil, znamenité tyto skladby častěji byly slyšány.

Ten samý den událo se nám sejíti se s p. professorem Klicperou, w lázních sousedních w Podole za příčinou zotawení swého zdrawí meškajícím. Bylo nám přemilo se přeswědčiti, že tento miláček české Thalie na roli naší dědičné pracowati nepřestáwá, a že swé historické, dáwno již započaté powídky: „Petr Čáp“ a „Tataři u Holomouce“ co nejdříwe dokončiti zamejšlí, jakož i k wydání chystá nowé dramatické práce swé: „Posledního Přemyslowce“, „Laudona“, „Hwězdu čili charaktery“, „Powěrčiwého“, „Brněnské kolo“ atd.

Dadouce se již jednou do wyprawowání nemůžeme opomenouti i následný w červenci b. r. zde se udalý příběh sděliti, kterýž snad mnohému welmi nepatrným zdáti se bude, jejž my ale přece jakož příspěwek k odůwodnění usudků, od lidumilowných některých našich sousedů o národě slowanském pronášených, dle kterých prý náchylnost ke lsti, klamu a krádeži hlawními jeho charakteristickými známkami jsou, opomenouti nechceme. — Wýš podotčeného dne stal se zde u wečer hluk, že tři slowenští drátuři dostawník pražský okrasti chtěli a jsouce při zločinu dostiženi, do wězení dáni býti museli. Každému ale to slyšícímu nepochopitelné bylo, jak se lidé tito takowého zločinu dopustiti mohli, jelikož nad paměť lidskou zde ba w celém kraji našem neslýcháno, aby dobrosrdeční drátenící, jichž zde i w okolí wždy walný počet se nalezá, pro krádež nebo jiný zločin při práwě byli šetřeni. „Žebrají sice,“ powídal každý, „když práci dostati nemohou; nekradou ale nikdy!“ I žádostiwí jsme byli tedy, jak při ouřadním šetření wěc tato nalezena bude a mínění-li o poctiwosti našich slowenských bratrů zde panující i tenkráte se potwrdí? A stalo se to i také; nebo ubozí drotarowé, jsouce cestou unawení, a dohoniwše u nejbližší před městem wesnice dostawník, chytili se wzadu, by se zdarma swezli, a jakož tam, kde seděli, ani žádných waků a wěcí se nenacházelo, jichž by byli mohli odciziti, byla newina jejich tím patrnější, a procež i hned z wazby puštěni jsou. —ý—

DENNÍ KRONIKA.

Z Klatow. (*Prwní procit národního ducha. Diwadlo.*) Wřelá jiskra probuzujícího-se žiwlu národního w městě našem zanítila se, můžeme říci, poprwé u weřejnosti dne 13. září r. b. k nemalé radosti každého, kdož po rozkwětu našeho jazyka touží — a sice u příležitosti prowozowání Tylowy činohry „Paní Marjánka, matka pluku.“ Byloť to arci až posud welmi truchliwé, že w městě našem, jenž se jindy mezi nejmenowanější sídla naší wlasti počítalo, národní pocit tak dlouho k žádnému žiwému uwědomění dospěti nechtěl. Že se w Klatowech neunawenou péčí pp. krajského komisara Peterky a jiných spanilomyslných šlechetníků pěkné diwadlo nachází, že naši ochotníci pěkně a pilně, arci ale nejwíce jen německy hráwají, wí se wůbec již z weřejných a přátelských dopisů; že ale české hry zřídka se prowozowaly a malého oučastenstwí u obecenstwa nacházely, to jsme bohužel sami z wlastní zkušenosti wěděly. Tím wětší musí tedy naše radost býti, an práwě u oné částky obecenstwa našeho, která si posud český jazyk a zmáhající-se naší literatury newšímala, anebo myslila, že to co posud českého máme, buď tuze nízce drženo a nebo tak wysoce psáno je, že tomu málo kdo rozumí — že práwě u té důležité strany Tylowa Paní Marjánka welkého dojmu způsobila. — Náš na slowo wzatý p. Tyl, jenž od počátku měsíce září w Prachinsku meškal a w Sušici swou hru „Paní Marjánku“ we prospěch tamějších chudých uspořádal, byl od zdejších honorací a ředitelů diwadla dožádán, aby ten samý kus i na klatowské diwadlo uwedl, a takž se tedy dobrá tato hra dne 13. září zde welmi zdařile prowozowala, a jistě si každý radostně i po dlouhém čase na zobrazitelkyni paní Marjánky, na Sekáčka, Kiliana (wýborně dáwaného od našeho milého a rázného komika p. Kašky z Prahy) starého Worlického, Zápolského, Wojtěcha, Lidušky a wšech ostatních zpomene. Kus se musel na wšeobecnou žádost w neděli dne 14. opakowati, a bylo-li diwadlo dne 13. naplněno, byla druhého dne náwštěwa ještě wětší. Tyl slawil tyto dwa wečery tak pěkně, že mu jistě nikdy z paměti newyjdou; a zpomínka na tyto wečery, kde se české srdce českým býti honosilo, utkwí bohdá také w mysli zdejších šlechetných obywatelů! Mnohé spanilé ženské srdce, ježto se dříwe českým býti stydělo, bude nyní swůj mateřský, dosawad nepoznaný jazyk ctít a milowat. — Oba wečery byl ku konci hry Tyl a pak i se wšemi ostatními jednohlasně wolán, „ať žije Tyl!“ ozýwalo se po parteru; načež on obecenstwo přislíbením, že město naše u brzkém čase opět nawštíwí a několik her uspořádá, ještě wíce rozradostnil. — Wřelé díky zkazujeme ještě jemu, pak p. Kaškowi a wšem, jenž při této hře spoluoučinkowali, a těšíme se na okamžení, kdežto p. Tyl slowu danému dostojí. —rk—

Nowé knihy.

Biblioteka zábawného čtení, wydaná od J. B. Malého. Běhu nowého swazek pátý. ***Ruská směs,*** wýbor powídek, nowel atd. z nowější Ruské literatury. Swazek prwní. W Praze 1845. Nákladem knihkupectwí Kronbergra a Řiwnáče. Str. 134 we 16. Seš. za 24 kr. stř.

Biblioteka wybraných románů ginozazyčných. Díl šestý. E. L. Bulwera Noc a jitro. W češtinu uwedl Kl. W. Púner. Swazek třetí. W Znojmě, 1845. Nákladem E. J. Fourniera. Str. 146 w 12. Seš. za 24 kr. stř.

Číslo 118.
12. roční běh.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštownich ouřadů Rakouského mocnářstwí půlletně s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK PRO ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

3. října 1845.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

Ptáčníkowa dceruška.

Nowela od *Marie Oliwowé.*

1.

Musíte do lesa, na weselou paseku, tam uwidíte Lidušku, jediné dítě starého ptáčníka z Podlesí.

Je jí práwě sedmnáct let; je ohebná jako březowý proutek, weselá jako skotačiwá beruška, rozkošná jako slzička Panny Marie na zeleném tráwníku. Její hlawička je jako zralé míšenské jablko, tak malinká, tak kulatá — a ty oči hrajou w ní jako dwě zralé trnky. Wlasy má černé a lesklé jako hawraní peruť na sněhu. W Podlesí jí říkají wůbec ptáčníkůw černohláwek.

Otcowa chaloupka stojí poslední we wsi, trochu opodál, zrowna pod lesem. Starý Mareš w ní zůstáwá již dwacet let. Připadla mu dědictwím po swobodné sestře, a to práwě toho času, když se mu začínala dlouhá služba na wojně už nechutit. Zde nalezl tedy nowý domow a jistý přítulek na stará kolena.

Bylo mu skoro čtyrydcet, když se oženil. Jeho denní peníz jako wysloužilého desátníka, pak kousek pole a ptáčnictwí bylo jeho žiwobytí. To se rozumí: láska milé ženy náležela k tomu také a později radosti s malou Liduškou. Jen že, bohužel! milou ženu brzo pochowal — a tu se tedy zawěsilo celé srdce jeho na jediné dítě.

Srdce otcowské — ach, může-liž býti lepšího pěstouna? Arci, tak měkce jako w náručí mateřské nedá se na něm odpočinouti, tak teplé a sladké, tak wolné a blahostné hnízdečko to není jako srdce mateřské; ale za to je to pewná zlatá půda, kde se mladé kwítí jistě ujímá, je protékaná wěčně lahodným pramenem, jenž to mladé kwítí sílí, a je zahřátá wěčně libezným paprskem, jímž to mladé kwítí okříwá.

A pro Lidušku bylo srdce otcowské — a práwě to srdce poctiwého Mareše to nejlepší. W něm a při něm zdařila se přeutěšeně.

Jděte do lesa na weselou paseku. Liduška tam bezpochyby sedí na měkém mechu u bujného proutí a plete buď košík na jahody, nebo řeže malou, hebounkou klec.

Ale možná také, že sedí doma wedle chaloupky pod hustým jasanem, a učí kosa nowou písničku hwízdat. A to milé proužkowané zwířátko hledí na ni swýma černýma očkama tak rozumně — a otwírá po ní, po té malinowé hubince, swůj žlutý zobáček tak ochotně, jako by se radostně učilo. I to wěřím, kdož by se při takowém učiteli rád neučil!

Či nesedí Liduška ani na pasece, ani pod jasanem? Tedy zaběhla hloub do lesa na wrch, kde stojí zbytky starého rytířského hradu, a sedí tam pod kamenným obloukem, pod hustým křowím na malém drnowém sedátku, ježto si wlastníma rukama udělala; — tam sedí a čte starou českou kroniku w otrhaných deskách. Jiné knihy, mimo kalendáře, staré školní evangelia a knížky modlitební nejsou w domě. Zato ale umí kroniku i s evangeliemi nazpamět.

Či není také w šedých sutinách? — tedy se honí po louce za motýlem, neboť domácí práce je hotowa.

Ale což pak se nebojí? Neostýchá se? — a koho by se bála? koho ostýchala? Srdce její je čistý křišťál, w němžto se země i nebe se swou celou krásou zrcadlí; ono leží w kypících ňádrách jejích jako strahowité a chrániwé oko boží. Mimo to je díwčí krása a panenská čistota silné kouzlo, proti němuž zlý duch tak snadno boj nezačne.

Liduška je w lese, w stinné hustině a na kwětnaté louce tak doma jako w sednici a kuchyni, kdež je radost na ni se podíwat, jako na mladou hospodyňku. Wšecko se na ni směje — a ona se směje také na wšecko. S děwčaty ze wsi, nebo s jonáky nemá sice skoro žádné známosti, tím méně s nimi obcuje; ne snad že

by byla pyšná — chraň Bůh! ale oni nejsou podle mysli její; proto však jí přece nikdo neublíží, nikdo ji nepotejrá, ani nepoškádlí, to žádnému ani nenapadne. Onať jedná, mluwí s každým jako přítulné děcko — jen že je raději při swých ptácích, nebo w lesní samotě, nebo při otci, kterýž umí podiwné příhody z francouzských wojen powídat.

A — podiwná wěc! — newyskytnul se posud nikdo, kdož by se byl o její přízeň, její lásku ucházel? Nikdo. Jonáci ze wsi hledí za ní arci žádoucíma očima; ale ona je pro ně tuze wysoko — to wšickni dobře cítějí; a „do hospodářstwí se nehodí," říkají staří, ačkoli se w tom případu hrozně mejlí. A jiní lidé ji neznají. Podlesí je tuze wzdáleno, owěnčeno lesinami — a Liduška z něho newychází. Obchod s ptactwem obstaráwá si starý Mareš sám.

Jeť to beztoho zwláštní způsob ptáčnictwí; z jeho rukou nepřichází ani pírko o žiwot. Tomu chlapeckému wraždění protiwí se za jedno wojenské srdce jeho, a za druhé nechce, aby tomu Liduščino srdce přiwyklo. K číhání na tažné ptactwo přibírá si podruha z wesnice, kterýž se pak i o prodej w panském zámku nebo w nejbližším městečku postará. Liduška obstaráwá jenom jeho pernaté učedníky, ježto w komoře po stěnách, mezi okny w menších a wětších klecích wisí — tu kos, tu špaček, tu také hejl, tam skřiwan a křepelka, nebo sedmihlásek a někdy nějaký slawík. Mareš je daleko široko w powěsti, že umí ptactwo dobře chowat a cwičit, i nachází tedy na swé zpěwawé wychowance wždy dost kupců a dohazowačů.

Jen o jeho nejdražšího ptáčka, o jeho černohláwka se ještě nikdo nehlásil! — a wšak starému otci to také ještě ani nenapadlo, že by mu ho mohl někdo odloudit!

2.

Na panstwí umřel starý polesný a wrchnost dosadila nowého.

Byl to muž něco přes třidcet, ale swětem prošlý a městským žiwotem prohnaný. Byl několik let hraběcím mysliwcem a za odměnu dostal nyní pěkné polesnictwí.

Čtrnácte dní po smrti starého se přistěhowal. Bylo to silné, wysoké tělo, hrdé hlawy, tmawých wlasů a hustých fousů. Silné kníry zastiňowaly trochu široká usta. Z temných, poněkud wpadlých očí wyšlehowaly chwílemi podiwné blesky. Řeč a chowání jeho bylo rychlé, jako zpanštilé. —

Mysliwna stála u prostřed lesu o samotě, za ní malá zahrádka a kolem utěšený palouk; ale to nebyl hluk welkého města a pohybliwost městského žiwota, kterýmž byl nowý polesný za posledních let přiwyknul.

I začalo se mu stýskati a wšude mu něco scházelo. Myslil tedy, že by neškodilo, kdyby si stálou towaryšku pod domácí střechu přiwedl.

I rozpomínal se, která by mu byla ze wšech známostí w srdci uwázla; i zpomněl si na mnohou, ale k žádné nebylo w něm tolik důwěry, že by wyplnila pustotu w prsou a w domě jeho. To býwá následek přesycené chuti u wšech přebíra wých, se ženským srdcem jen jako s míčem pohráwajících rozkošníků.

(*Pračowáokní.*)

Český jazyk — moje škoda.

(*Pokračowání.*)

„Ale jak ho dostaneme," namítala Petronka, „abychme zároweň také starou za přídawek wzít nemuseli? Tať ho chce sama použit, aby nás opět našla."

„Je prawda; ale jenom ho nech zpozorowat, že nejsem už w hospodě, a uwidíš, že mi přijde i bez Báry na stopu. Nemusel bych Turka znát!"

„Ach, já bych si to přála; ale newím — newím — zdá se mi, že se nadarmo těšíme."

„A proč? kdo wí, jestli stará sama Turka za námi nepustí? kdo wí, jestli se nás nechtěla docela zbawit a jestli sama jinou stranou neodejde?"

„To neudělá! to buď jistý. Tys ji dnes w noci nadhodil něco o penězích —"

„Já za to nemůžu — wěř mně — ona mi učarowala — já jí to musel powědít."

„Již se to stalo, to wím; ale ono to nepadlo do ní jako neourodné semeno, to wím také; a teď bude dozajista hledět, jak by z toho něco získala. Oh, ty ji neznáš. Co se týče peněz — to je jako zlý duch na duši. Já wím dozajista, že má weliké summy, o kterých Makotrus ani slowa newí."

„Bezpochyby šáli jeden druhého; šizení je beztoho jejich hlawní myšlénka. Ale coby z toho mohla mít, že jsem jí něco napowěděl?"

„To sama ještě newím; ale ona je chytrá a dowede z konopí hedbáwnou nit upříst. Mimo to má dozajista ještě jinou příčinu, že nás wyhledá —"

„A to je?"

„Moje osoba. Ano, milý Toudíčku — ano, jen se diw! Na mně jí tuze mnoho záleží. Proč? to newím; neboť že je moje babička, to neuwěřím; také se Makotrus několikrát podřekl, když se na mne hněwáwal, nemohla-li jsem hned wšecko po jeho prudké palici

udělat; nebo ještě před dwěma, třemi lety býwal přepodiwný člowěk. Tenkrát se nám ještě líp wedlo, kabinet byl spořádanější a zánownější; člowěk se mohl přece na to podíwat. Mezi tím se mnoho porouchalo a něco také prodali.“

„A kdo pak je wlastně ten Makotrus? Je on sám pánem wšech těch wěcí, wozů a koní — nebo patří něco Báře?“

„To, holečku, až posud sama newím, ačkoli jsem již několik hryzawých hádek o té wěci přeslechla. Oni se však přece míwají oba přede mnou nějak na pozoru, a nikdá se ouplně newyřknou. Já si ale myslím, že má Bára ke wšem wěcem wětšího práwa, a že je Makotrus u ní, jenom aby jí někdo pomáhal.“

Mezi touto rozpráwkou došli jsme až k samému lesu. Slunéčko bylo zatím za protějšími horami wylezlo, a rozléwalo kolem již hezky wlažné paprsky. Celé okolí bylo plno ranního žiwota — a bylo to pěkné, rozmanité okolí, rozprostřené teď před našima očima. My se po něm hodnou chwíli pásli.

(*Pokračowání.*)

Něco o Židech a jich poměru k Slowanům.

(Dokončení.) Nikomu by snad nenapadlo pro jeho býwalou historickou cenu wážiti sobě přítomného pokolení, jestli že toto swé wážnosti ztratilo, sic by nynější Wlachowé patřili co potomci starých Římanů k nejznamenitějším národům; a když nyní některý obywatel Říma, snad bandita řekne: I já jsem Říman! zdaž to newypadá w ústech jeho jako satyra? A tak i se Židy. Co se jich schopnosti dotýče — arci žádný o tom nepochybuje. A však jsou toho příčiny mnohé; neb čím užší meze pro jich existencí, tím wětší musí býti snaha k ukojení ctimilownosti, tím wětší musí býti intensivnost, an při rozšíření mezí i tato by oslábla; to jest wždy a wšude. Kdo by ale upříti chtěl, že je tento národ zdemoralizowán, že uwalil a uwaluje zwláště na Slowanstwo welkou bídu a příčinou jest seslabení duševních sil slowanského kmene: ten by chtěl jen pochlebowati. Žde nepomahá žádný wtip a žádná sofistika. Žid prý žádnému kořalku newnucuje, a kdyby se nepila, tedy by ji Žid neprodáwal. Kdo četl Zapowy „Procházky po halické zemi,“ neb w Musejníku „O halické a uherské Rusi,“ a jiné spisy o wšech slowanských zemích; kdo četl o tom odírání nebohých sedláků; kdo widěl to wnucowání k. p. jen w židowském městě w Praze: ten zajisté takový wtip za newčasný uzná.

A pakliže je prawdiwé, co w knize „Židowství a kritika“ o nich psáno, a opak toho ještě není dokázán; je-liž to prawdiwé, že se Židé i we Francouzsku, kde jich postawení dosti wolné, tak welmi duchu našeho století příčící se modlitby modlí: tuť zajisté swůj enthusiasmus umírníme. Mohl-li Herder známý lidumil o zasloužilém Mendelsohnu říci, že s tímto chystrým Židákem poctiwý křesťan ničeho wyříditi nemůže, tuť i my Slowané nesmíme býti přes příliš outlocitné.

Že Židům mnoho zastaralého swléci potřebí, že poněkud zdokonaliti se musí, žádná wytřelá hlawa mezi nimi nepochybuje; a že když se toho uchopí mužowé, jako w Berlíně Dr. Stern, Behrend a jiní, Slowané nebudou jim w cestě, za to jim ručí wůbec Slowanů smířenliwá powaha, mimo to že i náš účel jest uswědomowání. U nás přestane dojista wšechen odpor, jen když i oni nezůstanou stereotypním wydáním minulého dwoutisíciletí.

Až jen i mezi námi oswěta se rozšíří, a wzdělání u sprostších tříd cesty nalezne, pak zmizí poznenáhla wše zášti, a přiblíží se, co se posawade tak ostře dělilo.

Aby se ale toho přiblížení docílilo, jest třeba, aby Židé, odcizení jsouce nám jazykem, přihlásili se k interessům našim, a tu jsme na stanowisku slowanském čili jazykowém. Neb zůstanou-li nám cizí, užíwajíce jiné řeči, pak nám zůstanou cizí wůbec, pak nemohou od nás ničeho žádati, ale museji sobě hledati lásky a soucitu u swých t. j. u těch, s nimiž jedním jazykem spoutáni jsou.

Že dosawade Židé žijící mezi Slowany tak malého dušewního wywinutí oučastnými se stali, toho winni nejsou. Neb dílem wůbec nebylo welkého wywinutí; aneb jsouce opowrženi z jedné strany nemohli se přihlásiti k oněm, jež také w podobném stawu se nalezali, aby se jako dwojímu zášti podrobili. Nyní ale wzdělanější mezi nimi hlawy, pozorujíce bedliwě naše národní hnutí, mohou uznati, že jen wlastního prospěchu hledí, přidržíce se našich interessů. Arci je národní hnutí uchwátí; když by ale teprwa špekulací hnáni to učinili neb newyhnutelně, tuť by i nám nějaká repressalie byla odpuštěna. A pročež wzdělanější mezi nimi, hleďtež poučiti swé kmenowce, mající we wás důwěru! i wy pracujte na pokroku wašeho i našeho prospěchu, přidržte se národního hnutí a pak budete i wy naši. Každý hleďme swého — a ne pochlebowáním, ale spíše tím se milujme, že powědiwše sobě prawdu a wytknuwše sobě wespolek swé wady, tyto odstraníme. A pročež každý za swým úkolem pracujme, my na wzdělání národu, wy na šlakowání swých kmenowců a poučení jich o prospěšném přidržení-se našich interessů, a tak wzejde blaho wšem.

Slawomil.

DENNÍ KRONIKA.

Z Berouna. (*Zlatá swatba — diwadlo.*) Dočkati se wěku wysokého, je nynějších časůw málo komu přáno, a protož je to tím pamětihodnější událost, když se někde w jednom a témž roce dwojí obřad zlaté swatby wykonáwá. A takowé řídké slawnosti odbýwaly se dne 7. října, totiž na den narození Marie Panny let. roku u nás, totiž: P. Jan Malý w Žloukowicích před 73 lety narozený, zde usedlý měšťan a zasloužilý cechmistr obuwnický, se swou manželkou Marií, rozenou Koblicowou w Praze, a 81letý kmet W. Němec, osadník Záwodský, který již 55 let se swou milou 77letou manželkou Annou rozenou na Swatojansku, w bázni boží dny swé tráwí — tito dwojí manželé slawili swou zlatou swatbu s welkým a radostným oučastenstwím celého obywatelstwa. — W outerý na to dáwala se řízením p. Stránského ke cti jubilantů diwadelní hra: Zlatá swatba, obraz ze žiwota domácího od Krumlowského, býwalého ouda českého diwadla w růžowé ulici, a welmi se líbila. Pan Krumlowský si ale také (wystoupiw zde několikráte po hostinsku) w úloze 72letého měšťana tak wýborně počínal, jakžbychom toho byli mohli jen kdy od něho očekáwati. Diwno, proč asi po tomto kusu dwa německé následowaly a sice: Die beiden Confusionsräthe, (wlastně: Die Zerstreuten) od Kotzebue a: Die lebendig todten Eheleute. Oba kusy byly w Berouně již několikráte dáwány a wždy se líbily; proč je ale p. Stránský našim staromanželům, kteří wěrni swé mateřské řeči, německy ani neumějí, za pochoutku podal? Owšem se také

smáli, ne ale wěci, nýbrž přepiatým posuňkům p. Muškowým. Hudební kwintet, od p. ochotníků z lásky k dobré wěci bezoplatně prowozowán, došel wší pochwaly. Přibík.

Ze Skalice nad Úpou. (*Beseda. Knihowna.*) Již po několik let hráwá se zde každoročně několik kusů diwadelních dosti těžkých a dosti zdárně, ochotným řízením p. Hurdálka, muže to wýtečného, do čehokoli se zabeře, jakož nyní po několik let do Jiřinek; kýžby tak i češtinou nadechnul sám i jiné. — Na den 1. září umluwili se zde držeti první českou „Besedu", ponuknutím p. měšťanosty a wedením dwou školních pomocníků, p. Kolisky a Šimka, a welmi wáženého souseda zdejšího p. J. Pitáše, w jehožto příbytku schůzka se stala. Swětnice byla jasně oswětlena a slušně kwítím ozdobená, a průzračný nápis ku swornosti bratrské a lásce ku králi a wlasti zwoucí. Domácí hudcowé s některými okolními jsou w dobré powěsti. Shromážděné hosti, mezi nimiž několik wzácných sousedů z města Náchoda — posud pohodlně zdřímajícího — uwítal čtením o besedě p. Kolisko. Na to následowali tance a mezi nimi bylo deklamowáno: „To se nesluší," od p. Milerowé, a „ženská rada," od pany Pitášowé, s pěknou něžností. „Zbor českých zpěwů" roznítil celou společnost. Nejwíce k weselému rozmaru přispěl deklamowáním „Waňka" p. Zyma, a „Sedláka na billiaru" p. Baudiš. Oba to šwární študenti. — Také školní knihowna je zde založena sebráním 100 zl. stř. od sousedůw, štědrým přispěním p. děkana místního a wedením p. kaplana. Tak pokračuje městečko s chutí na příklad, ba i na wzor mnohému místu w okolí, ač při zdejší dílně či fabrice na bawlnu přední osoby sami Němci jsou, awšak srownanliwí. My — ř.

Z Nechánic. (*Diwadlo.*) I letos si opět w Nechánicích česká Thalie skrowný swůj chrámek rozbila, w němžto tamější ochotníci k dobrému oučelu několik her na prkna přiwedli. Nemohu wšak, bohužel, mnoho chwalitebného o jednotliwém prowozowání her powědít, anto dílem nečetně shromážděné obecenstwo, dílem pak před prázdnými lawicemi nechutě si počínající hercowé příčinu k tomu podali. Widěli jsme: „Sládky", „Dwa přátele a jeden kabát", jadrně přednešenou deklamowánku „Psa wenkowana" a „Selské námluwy"; po třikrát „Lháře a jeho rod"; „Dům na silnici" a opět „Dwa přátele", konečně u welkých roztržitostech prowozowaného „Bezděčného lékaře", který se dne 28. září o něco lépe opakowal. Chtějí-li p. hercowé na příští rok lepší pokroky učinit, nechť se řídí dle toho, co p. Kaška we swém „Ochotníku" podáwá; oč že se pak do pokladnice něco wíce sežene? — a pp. ochotníci budou moci na přiměřenější oděw a wážnější kusy, než se to až potud dělo, pomyslit. — ě —

Z Lužan a jeho okolí. (*Bál študujících a hosté na něm. Knihy. Diwadlo.*) Dne 14. září uspořádala naše študující mládež w Lužanech, wsi to půl hodiny od Přeštic, taneční ples, ku kterémuž Jeho Excel. hrabě Schönborn sál propůjčiti ráčil. W sedm hodin byl začátek. Já si pospíšil, abych časně přišel; ale sál byl již hosty naplněn. An jsem wešel do dweří, wzbudilo několik hostů mou pozornost, kteří okolo zlatého rámce na zdi zawěšeného stáli. I přikročím blíže, a hle! byl to taneční pořádek, psaný w českém jazyku. Dobré to znamení, pomyslil jsem; w tom se wšak má radost poněkud zkalila, neboť jsem zaslechl za sebou chechtání slečinek; a čemu se smály? — tanečnímu pořádku, že byl český!! Mně připadla i hned na mysl jistá slečinka, kteráž jednou tato slowa litostně pronesla: „Hezká jsem, bohatá jsem, teď mi jiného nic neschází, nežli německá řeč, abych nebyla hloupá!" Ubohý jazyku český! podíwej se, jaké to máš odporníky! — Následující spisy čtou se w Přešticích walně: Sebrané spisy J. K. Tyla, Poslední Čech, Spisy Sabinowy, Paleček a Národnie Zpiewanky. Také Obrazy ze čtrnáctého a patnáctého wěku se zde wolice líbí, neb lid rád o swých slawných předcích a jejich činech čítá. — Kdosi chce zde soukromné diwadlo stawěti, na kteréž, jak jsem slyšel, i powolení obdržel; bude prý se na něm ale pouze německy hrát. Ten dobrý člowíček chce bezpochyby poctiwé Přeštice na rub obrátit. — Pro wyhořelé města Poličky sebralo se zde 20 zl. 45 kr. stř. Kwětinský.

BESEDY.

Důkladné dílo!! Nedáwno se ukončilo wydáwání německého popisu Dunaje, wycházewšího welmi skwostně a mnohými rytinami na oceli w Lipsku u Webra. Wydáwán byl po swazečkách, a bedliwý sběratel může z nich weliký ozdobný kwartant sestawiti; totiž jestli během let polowici swazečků nepotratil. Škoda jen, že ta celá kniha pouhá knihkupecká špekulace jest. K pěkným, w Anglii za pozdrawení koupeným obrázkům přeložili popis z angličiny se wšemi poklesky a omyly, ano tak nedbale, že ani ceny předmětů, anglickými penězi wykázané, na německý počítání způsob nepřewedli. Hrubé chyby můžeme Angličanům prominouti, ješto na Dunaji jsou cizinci, a důkladností se nechwástají; Němci pak, jimž Dunaj slowe řekou německou, kteří si na přesnosti swého zpytowání tolik zakládají, a rakouské mocnářstwí za swé powažují, měli by se trochu blíže seznámiti s Dunajem, než opisujíce bludy jinostranců swou newědomost na bíledni dokáží. W řečené knize nacházíme tolik omylů, že jen na okázku jich několik uwésti třeba. Nejpatrnější se nacházejí w krátkém nástinu statistickém králowstwí uherského. Lidnatost Uher není ouhrnkem wykázána, ani zewrubně, nýbrž jenom pohádkowým způsobem, jako nějaká arithmetická úloha. Z obywatelů králowstwí uherského je půl milionu Maďarů (!), méně Slowanů, dwanáctina Němců, dwanáctina Walachů; ostatek jsou Židé, Řekowé a Cikáni. — C. k. wojenská hranice obnáší šest pluků pěších (w skutku pak osmnáct) a pluk husarů. — Slawonsko půwodně od Maďarů zalidněno bylo; když pak tito nawalem Turků wyhubeni byli, usadili se tam Srbowé a Horwáti. — Morawský Wratislaw od Ludwika Němce w Děwíně obležen byw, wzdáti se musel! — Dosti té důkladnosti! M. F.

Vuk Stefanović Karadžic wydal letos z jara we Widni (jak již známo), druhý díl swé sbírky srbských národních písní, kterýž jako prwní je cirilštinou tištěn w klášteře OO. Mechitaristů we Widni. Obsahuje nejstarší hrdinské zpěwy (co se jich posud w ústech národu zachowalo), a zajisté každého milowníka zdrawého, půwodního a bujarého básnění rozkoší naplní. Přiložen jest wýkaz předplatitelů, jichž počet wynáší 726; a sice 513 w mocnářstwí rakouském, 213 za hranicí. Ohledem na města slušně zajímá prwní místo Bělehrad Srbský s 86 předplatitely; pak následuje Temišwar s 76, Záhřeb s 65, Terst (wlaské prý město) s 60, Cetinje a Karlowci mají po 50; Moskwa 42, Pešť a Budín 43, Praha 10, Waršawa a Wratislaw po 3 předplatitelích. M. F.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 119.
12. roční běh.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

4. října
1845.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštownich ouřadů Rakouského mocnářstwí půlletně s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

Ptáčníkowa dceruška.

(*Pokračowání.*)

Newrle hodil tedy Horina ručnici přes rameno, hwízdnul na swou Dianu a pustil se do lesa. Chtěl jednou swůj okrslek křížem a křížem projíti.

Zabral se do myšlének o minulosti, o hejřiwých besedách, o příhodách na poli milosti — až ho Diana z těchto zpomínek hlasitým štěkáním wytrhla.

Stáli na pasece. Pes hleděl ku křowí, kde se něco černalo, a na štěkot wztýčila se mezi křowím ženská postawa. Byla to Liduška.

„Kdo to?“ zwolal Horina, díwky si ještě skoro ani newšimnuw.

Díwka neodpowídala; nebyla zwyklá na takowé wolání, poněwadž ji w nelidnatém okolí skoro každý znal. A člowěk cizí? — co pak se měl ten co ptát?

Neodpowídala tedy, ale zůstala tiše stát, a hleděla pokojně na neznámého mysliwce.

„Jsi hluchá?“ obořil se nyní Horina hřmotně, kroky swé přímo k ní namířiw. „Ptám se tě, kdo jsi? co tu děláš?“ Ale příkrý zwuk slow jeho se začal mírniti, čím blíže k díwce přicházel.

„Aj, tótě jsem dopadl roztomilou pytlačku!“ zwolal pak po krátkém zamlčení, nutě se do žertu, jakémuž byl we swém býwalém okresu přiwyknul. Ale před Liduškou mu slowa na jazyku jaksi wázla a rozmar jeho pokulháwal.

„Wíš-li pak, že musíš platit pokutu, že jsi se nechala mezi mlázím dostihnout?“ mluwil dále, a rychle se k ní přitočiw, chtěl ji s úsměwem okolo těla wzít.

Ale díwka se uhnula jako blesk na stranu.

„Zbláznil jste se, pane?“ zwolala u welikém podiwení — „a nebo dobře newidíte? Já nejsem žádný pytlák, ale poctiwé děwče, a tady sedám tak dáwno, že znám každou bylinku. Ale kdo pak jste wy?“

Při tom jí wstoupila krew do twáří a z očí jí šlehaly blesky.

„Aj, ty máš tu malou hubičku na prawém místě!“ zasmál se zase Horina, nemoha se hezké díwce w té prosté selské sukničce, w malém žiwůtku a w těch bílých krátkých rukáwech ani dost nadiwit. „Ty máš bystrý jazejček; ale mne ním neseknes. Já se mám co ptát, kdo mi po lesích běhá. Rozumíš? Jsem zdejší polesný.“

„Polesný? nowý — polesný?“ opětowala díwka mírněji. „Ah — tak! tedy odpusťte, pane polesný, ale tohle býwala odjakžiwa moje procházka.“

„Kdo pak jsi?“

„Marešowa dcera z Podlesí! — a doufám že se tu budu také budoucně procházet.“

„Nu, budeš-li řádně swou daň odwádět,“ — nutil se polesný zase do smíchu, a chtěl ji wzít za ruku.

„Já neznám žádnou daň, kterou bych musela odwádět!“ utrhla se díwka, „a najdu si ještě místo, kde mi to i lidé zabraňowati nebudou, co mi nebe popříwá — trochu toho proběhnutí. Bůh wás opatruj, pane polesný.“

S těmi slowy hodila poněkud hlawinkou a pustila se lehounce hopkujíc k domowu.

Horina ji nechal běžet; w prwním okamžení ani newěděl co by měl učinit. Tak ho celé zjewení-se Liduščino pomátlo. Potom se ale za ní pustil a zkřikl: „Stůj! stůj! — sic po tobě střelím!“

Díwka se okamžikem zastawila — a Horina se zastawil také; neboť Liduška se k němu obrátila a w její twáři leželo najednou něco tak diwného, že se toho i polesný při swém hrubém rozmaru poněkud ulekl.

„To jsou dětinské žerty, pane polesný!“ řekla na to díwka s welikou, newýslownou wážností. „Wyšel-li jste střílet, hledejte si jinou zwěř na ránu. Já jsem poctiwé děwče — wíte-li, co to znamená.“

Na to se mírně obrátila a šla wolným, zdlouhawým krokem dále.

„To je zlořečené pískle!" zamumlal Horina mezi zuby, a wtisknuw si čepici newrle na čelo, otočil se na jinou stranu.

3.

Horina se smál a klel. Liduška mu nechtěla z paměti. Za každým křowím ji widěl a slyšel. A když přišel za soumraku domů, do té tiché myslivny, tu mu začala obraziwost teprwa diwné kousky tropiti.

„Jak pěkně by to bylo, kdyby tu nyní takowá..." šeptalo mu cosi do duši; ale on se mrzutě utrhnul, kopnul Dianu a hodil sebou na pohowku.

Pak se opět zlobil, že s ním takowé děwče, pouhé děcko, tak směle mluwilo; i zlobil se na sebe, že nebyl sám moudřejší — a newrle hodil sebou posléz na postel.

Chcete wědět jeho sny? — Ty ho zawedly mezi býwalé společnosti; i byl wesel se starými známými, a mnohá hezounká twář se letmo na něj zasmála. Když ale ráno procitnul, byl zase newrlý a klel na daremné mámení.

„Ale co si budu hlawu lámat, a do srdce škwora nasazowat!" řekl konečně sám k sobě. „To plané šípčí může být rádo, když si ho našinec wšimne — a pro ukrácení chwíle za klobouk připne. Nu, wšak uwidíme! doma budou tuším jiné oči dělat, až přijde polesný."

Pak wzal zase ručnici na rameno a šel do Podlesí. Na cestě dohonil člowěka z wesnice.

„U wás bydlí také nějaký Mareš?" ptá se ho po obyčejném pozdrawení.

„Ah — to je náš ptáčník!" odpowí wesničan — a začne mu na to o starém wojáku a jeho dítěti tak podiwné pohádky powídat, že býwalý panský mysliwec s podiwením uši nastrkowal a konečně newěděl, co mysliti a čemu wěřiti.

Ale we swém záměru nedal se mejliti, bylof při tom we hře také trochu jeho samolibosti — o jiném, posud w něm nebýwalém hnutí srdce ani nemluwíme.

Došel až k samému stawení, kdežto Mareš přebýwal. Bylo krásné dopolední, a starý ptáčník wywěsil swé nejmilejší učence z wenčí okolo zdí, a stál teď jako mezi swými dětmi. Mluwil, štěbetal s nimi.

Byla to newelká sice, ale složitá, přímá postawa, posud wojenského držení s přišediwělou a z předu poněkud lisou hlawou, modrých, příwětiwých očí. Wráskowitým, mužným twářím dodáwaly silné šedé kníry zwláštní wážnosti. Šat jeho byl sice jen sprostý, obyčejný selský tamějšího okolí, ale čistý; a na prsou mu wisel Lipský křížek.

Pozorowal, že polesný k jeho stawení zaměřuje, i obrátil se tedy od swých klecí a očekáwal jej.

„Dobrého zdrawí, tatíku!" začal Horina, nemoha se před jednoduchou ale statečnou postawou ptáčníka, kterého si byl na mysli docela jinak wymalowal, malému pohnutí ubránit.

„Děkuju uctiwě, pane polesný!" odpowěděl Mareš mírně, poněkud hlawu ukloniw.

„Znáte mě?" podiwil se onen — a proti wůli wstoupilo mu trochu wíc krwe do twáří.

„Slyšel jsem o wás," usmál se ptáčník dobrosrdečně, ačkoliw oči jeho přitom hosta bystře měřily. „Moje holka mi něco wyprawowala."

„Tím líp! Tedy nemusím dělat dlouhé preambula. Já dopadl wčera waši dceru mezi mlázím —"

„Na pasece — wím, wím, pane polesný! Tam je málo mlází —"

„Já myslil na začátku že je to holka ze wsi — že mi chce mladé stromowí kazit — nu, člowěk se někdy ze samé horliwosti trochu překwapí — já waši dcerušku trochu postrašil —"

„Postrašil?" — opakowal býwalý woják s patrným ousměškem. „To newím — o tom se ani nezmínila; moje holka se také snadno nelekne; ale z jejích řečí jsem porozuměl, že jste.... nu wždyť wíme, že jsou páni mysliwci rození čtweráci."

„Proto jsem přišel — abyste nic zlého nemyslili — abyste mi — prominuli —"

„Ah prosím, prosím, pane polesný!" wrtěl starý woják hlawou. „Když je to takowé — kdo swou chybičku poznáwá, tomu se rádo odpouští. Nebude se líbit dále? Je horký den; trochu ochlazení nebude na škodu. — Holka, podíwej se, koho to zde máme!" wolal hlasitěji do stawení. „Přines něco k občerstwení."

(*Pokračowání.*)

POLABÍ.

Newím, proč se w těchto listech posud takměř nic o plawbě po Labi nepsalo. Wždyť již od několika let parní loď Pražany za den do Drážďan unáší; což se nikdo z našich spisowatelů newyskytne, jenž nám ouplný popis čarokrásných břehů naší hlawní řeky podá? Znatelé půwabů přírody, zkušení cestowatelé twrdí, že i rozhlášený Rýn tak rozmanitou bujnou krásou honositi se nemůže, jako naše Labe; čemuž snadno uwěříme, powážíme-li že jednotwárnost rozlehlých winohradů po březích Rýnu málo zajímati může; an pak naše Labe střídawě mezi horami a luhy, poli, zahradami, winicemi a chmelnicemi plyne. Plawba po parní lodi začíná u Obřistwí, druhdy panstwí nebožtíka generala Kollera, jehož bohatá sbírka wzácných

starožitnosti tam w zámku sestawena byla; až po smrti držitele k nenabyté škodě wlasti ze země wen se prodala. Nad Obřistwím w nejbližší wesnici Libiši (též na lewém břehu) nachází se na wěži prastarý zwon s pohádkowým nápisem. An ho prý we wlasti nikdo rozluštiti nemohl, wykreslili asi před dwacíti lety wěrný snímek toho nápisu, a kamsi za hranice poslali, kdež ho prý rozluštili jacísi učenci. Já byl tehdáž pouhý chlapec, a z paměti wyprawuji. Nápis aneb wýklad začínal: „Guido et Lambertus, comites Thusciae... anno 960“ (takowé as bylo datum). Newím, jestli kdy jaké pojednání o tom Libišském zwonu obecenstwu we známost přišlo; prawda-li to, co onen latinský wýklad hlásá, tedy by zwon byl téměř dewět století stár a we Wlaších lit. Jak a kdy se do Čech dostal? Snad za panowání dobrodružného krále Jana? A wšak i w jiných dobách Čechowé po Ewropě těkali; aniž se to zdá prawdě podobno, že tak hmotnou těžkou kořist ze Wlach až do Čech wezli; leda by se to bylo ohledem na jistou wzácnost zwonu samého stalo. Snad nám některý učený wlastenec ouplnou zpráwu o tom pamětihodném předmětu podá.

Obřistwí mi připomíná na jistý příběh minulého podzimku. Anglická rodina, z cest po Ewropě domů se wracející, odjela jednoho odpoledne z Prahy, chtějíc nazejtří do Drážďan se odplawit. Byl to obstarožný churawý pán, jeho welmi tělnatá choť, její newdaná sestra a jejich komorná. Že ale list té slečinky, onen příběh opisující před sebou mám, raději zlomek sem se wztahující přeložím.

— — — „Jak mile jsme přístawu parní lodi dojeli, sleznuwše s kočáru hned parní loď jsme prohlídli. Jest čistě stawěna, ale owšem maličká. Kapitán, krajan náš, ochotně nám wšecko okázal, a pozwal nás, abychom raději na lodi nocowali, an o šesté z rána již se odplawí. Šwagr a sestra nedůwěřujíce pohodlnosti na lodi, odepřeli to pozwání; tedy jsme do nejbližší wesnice — jížto diwné jméno nepamatuji — na nocleh odjeli. Před hospodou se kočár zastawil; a kočí sundaw naše tlumoky, a obdržew spropitného, nechal nás tam státi a uháněl pryč. Chtějíce nyní s hospodským mluwiti, poznali jsme, že nám ta trocha Němčiny platna nebyla; obywatelé byli sami Čechowé. Tato země se počítá k říši německé; a přece se nám to i w Praze několikráte přihodilo, že po cestě aneb ulici se poptawše, za odpowěd i od čistě oblečených lidí jsme dostali jenom: „Nix daič“. Z té okolnosti soudím, že čeština není tak utlačena, jako u nás jazyk celtický, který se jenom w postranních oudolích skotských a walisských ozýwá. — Tento český hostinec nás tedy přijal dosti ochotně. Wystoupiwše do prwního patra, nalezli jsme prostranný, ale jediný a k tomu studený pokoj. Objednawše stíží kočár na zejtřejší ráno, šli jsme spat. Sotwa se rozedníwalo, již nás budili, a kočár již byl pohotowě. Šwagr a sestra sedli do něho, tlumoky se tam wecpaly, a — pro mne a komornou nezbýwalo místa. Museli jsme se pěšky za kočárem pustit; za minutu nám zmizel w husté mlze, a podomek z hostince musel nám cestu okázat. Šli jsme pěšinkou w hustém křowí; jíní pokrýwalo tráwník a wadnoucí listy. W tom se ozwal zwonek; náš průwodčí se dal do běhu, my za ním, co jsme jen stačiti mohly. Tu jsme potkaly lidi, ježto několik slow s podomkem promluwiwše, na nás kýwali, na znamení že je již zmeškáno. Dále běžíce, minuli jsme jednu paní, která čistě anglicky nás oslowila: „Marné namáhání! Loď je již pryč!“ — Mé ouzkosti byly nesmírné. W cizí zemi, bez tlumoku, bez známosti jazyka, jímž bychom soucit buditi mohly, dwě osiřelé ženštiny! — Průwodčí ale přece na nás kýwal; my opět za ním; proti nám jela nějaká pryčka. Po krátkém howoru s podomkem, shodil s ní kočí nějaké truhly; načež jsme na ni sedly a cwálem uháněly po cestě, po níž ještě žádná pryčka nejela. Čeho jsem se obáwala to se stalo: pryčka se skácela, a my sletěly s ní do houští. Kočí pak, čiperný jako blesk, hned ji postawil, z křowí nás wytáhl, a posadiw nás i sebe opět na pryčku dále ujížděl. To wšecko se dálo rychleji než zpráwu píši; wyjely jsme na stráň, tak nepřístupnou, že jsme oči zamhouřily, abychom wlastního nebezpečenstwí newiděly. Nahoře se kočárek zastawil, pod námi tu příkrý břeh, a při břehu kocábka, do níž nás w ní sedící plawec rukou máchaje zwal. Pustily jsme se tedy po tom srázu dolů, wlastněji padajíce než lezouce; wstoupiwše na kocábku, uprostřed mlhy a řeky jsme se octnuly, newidouce okolo sebe dál než na tři kroky. Tu se opět ozwal zwonec na blízce, a za pár minut jsme se k parní lodi připlawily. Sestra, bledá co stěna, po celém těle se třásla; šwagra tam lidé křísili, neb u welikém strachu byl omdlel; a já sama nyní teprw následky ouzkosti a leknutí jsem cítila. Nezotawila jsem se dříwe, až k poledni. Kapitán lodí twrdil, že by na jiného člowěka nečekal, a že se jen tehdáž k wůli nám co krajanům swým pozastawil.“ (Pokračowání.)

DENNÍ KRONIKA.

Ze Sedmihorky. (*Hudební zábawa.*) Milý příteli! Darmo budete se warhaniti we swém atlasu hledaje nadepsané místo, kteréž teprwa pětiletou powěst má, a příliš mladé jest, aby topografům bylo pod ruku přišlo! A wšak denně se stáwá powěstnější, a budoucí potomstwo, čtoucí w Kralodworském rukopisu o klassické půdě, o Troskách a Hrubé Skále, neopomine k mysli si přiwésti také Sedmihorku, kterouž jistí Sasíci, bywše pohlawkowáni od Beneše Hermana, krwawými šlépějemi znamenali na swém útěku z pod Hrubé Skály; neboť tam hledati jest Sedmihorku, wodohojebný ústaw p. Dra. Šlechty, kdež 17. září hudební zábawa swé stanowiště nalezla. Možno že některý jiný referent weřejně o ní zmínku učiní, a počne se wartembergowati, co já sedmihorkuji, a přiwede obecenstwo semnou asi do takého omylu, jako byl přiweden onen zeměpisec, jenž Pannu a Bábu hradu Troseckého dwě míle od sebe daleko rozložil, domníwaje se, že to dwě od sebe rozdílné twrze jsou. W našem kritickém wěku již jinak není, nežli že Žitnowes se přeloží na Judendorf! Tak i Sedmihorka nechť se třpytí dokud může swým dwojím pojmenowáním! — Sedmihorští letošní hosté umínili nešťastnou Poličku potěšiti nějakou podporou, a proto zarazili k jmenowanému dni hudební spolek, učiniwše pozwání k tomu zábawnému wečeru do okolních měst, nazwawše to weselkou. I byl to w skutku wečer weselý, přeutěšený, ačkoli se obloha práwě toho dne weseliti nechtěla, a hojným deštěm cesty kropila. Hostů bylo ale přece hojnost weliká. — Wečer tu — již jsou swětla rozžatá, dwě fortepiana wýborného díla čekají na swé mistry! Tito zasedají a kouzelné zwuky plynou k uším — a sice nejprw 1) prowozuje p. Wedral 3. koncert od Beriota, 2) potom pronáší wýborná pěwkyně paní baronka Julie Malowcowa zpěw Cikánky od Vaccaje; nato 3) záwodí obě fortepiana společně w koncertě od Herze, obratnou hrou p. Schreibera, učitele hudby ze Sas, a p. Hendricha kancelářského ze Semil; potom následuje 4) arie z Roberta ďábla, přednášená od paní baronky Malowcowé; 5) Berriotowa koncertu 3. díl II., od p. Wedrala; 6) koncertní variace od Rossellena, přednešené od p. baronky Malowcowé; 7) Píseň lodnická od Krufta, pronešená od p. Dra. Rittera z Rittershainů; 8) rondeau, pronešeno p. Gottwaldem, hudebním ředitelem z Wrchlabí, na chromatické troubě; 9) konečně fantasie na housle od Vieuxtempsa, prowedena od p. Wedrala. — Mezi zábawou se pro-

wáděly tance. — Naše myslost jewila se hlučným ode wšech zaslouženým tleskotem. — Bohužel! že jednoho hlawního kouzla se nedostáwalo — že se nepělo wlasteneckými hlaholy! P. Dr. Ritter nese hřích na swém swědomí, an maje uchystanou českou píseň, tuším „Kde domow můj," swé malé poochraptění wzal sobě za záminku k zamlčení toho mocného zpěwu, jenž hýbáwá Wyšehradem i wší wlastí. Byl by jistě ochotné sluchy nalezl, jelikož někdejší dřímota postoupila místo procitlosti a dobrému wědomí o tom, co jest domácího, co wlastního. — Byť i ty tři mladistwé rozkwětky trochu frančinou parlowaly: bylo wíce na důkaz, že tatínkowé metrům nebo metřicím zdarma neplatili, než na důkaz opowržené mluwy mateřské. — Prowozowání čísla 9. probudilo we mně upomenutí na Terezii Milanollowu, jenžto na pražském diwadle ondy s podiwem sluchatelů přednášela. Náš Wedral statně s onou cizozemkou w tom kuse o wěnec zápasil. Slowem byly to chwály hodné zwuky, jimiž se Sedmihorka na ten čas oslawila, mezi nimiž wšímání zasluhuje i zwuk ten, jenžto z nasebraných 107 zl. 2 kr. stř. sluchu a srdci pohořalých obywatelů w městě Poličce mohl býti nejpříjemnější. *—*

BESEDY.

Karlowarský dopisowatel. W příloze Wšeobecných nowin augšpurských na den 29. června četli jsme jistý článek z Karlowých Warů, zpíwající známou notu proti Slowanstwu wůbec, a zwláště proti Čechům. Od nedáwno minulých časů nachází takowé láni a utrhání u našich zahraničných sousedů weliké obliby; powažuje se to u nich za wlastenectwí, a každý wýbuch nenáwisti proti Slowanům býwá s tleskáním uwítán. Není diwu; člowěk wždy toho nenáwidí, komu křiwdu činí. Onen nadřečený článek dočkal se slušné a rázné odpowědi w příloze týchž nowin dne 7. srpna od pana Salaby w Stanislawowě. Přece nemohu opominouti, i zde o jistém wýroku onoho Karlowarského dopisowatele slowíčko promluwit. Wýrok onen zní: „Čechowé posud poněmčeni nejsou; proč? Proto že zněmčowání zde stak dobrým oučinkem se nepotkalo, jako w nižších polabinách." Jakkoliw nawyklý wšelijakým úrazům od německých nowinářů, trnul jsem při těchto slowech, w nichž ne snad nenáwist, alebrž krwolačná barbarská mysl we swé celé ohyzdné nahotě se na bíledni jewí. Či-liž onen Karlowarský němčitel (nepochybně sám poněmčilec) neznaje dějepisu, ani newí, kterakým způsobem se ono wychwalowané zněmčení dálo? Může-li ho býti tajno to bezpříkladné krwe prolití, to zuření mečem i ohněm, jímžto se německým wladařům konečně podařilo, Slowanstwí na sewerních stranách wykořenit? Hle! Tomu drzímu se nelíbí, že naše milostiwá wláda, po cestách oněch ukrutníků nechodíc, práwa swých poddaných šetří! Ten Karlowarčan by se tuším rád stal Markrabím Gerem aneb Jindřichem Ptáčníkem; ale wšemoudrý Pánbůh wí nejlépe, proč swini rohů nedal. Ať jen nikdo o mírném zněmčowání nemluwí, čímž nás mnozí podwodníků hlasowé chlácholí. Což jenom katowé mučí? Jenom bič trýzní? Slze opuštěných, wzdechy opowržených rowněž k nebi wzhůru wolají; a swár o jazyk ruší přátelstwí a lásku w rodinách, hubí důwěru a kazí powahu mrawní celého národu na století, ba často na wěky wěkůw. My to wšicknì před očima widíme; a přece se nalezají zaslepenci, kteří wlasti sloužiti mínice, tuto ohromnou zpoustu hříchu i winy na sebe uwalují! M. F.

Starožitnost. Nad wesnicí Tuchorazí w kraji Kouřimském wznášejí se zříceniny starého hradu téhož jmena. Největší část toho stawení poskytla stawiwo sousednímu dworu panskému; jenom jedna čtwerhranná, dosti wysoká wěž z nepatrného rumu wystupuje. Kamenné pohodlné schody wedou do prwního patra, w němž se kuchyně nachází, pak wýše nad kuchyní do krásné síně, mistrně klenuté, čistě zachowané a oknami opatřené, s nichž se krásný wýhled jewí. Na jihu se mračí černé lesy Kostelecké, z nichž se prýštící potom Šembera (bezpochyby půwodně Wšem-bera) na západní straně hradu pod příkrou strání prostranný rybník twoří; k sewerù pak bloudí oko až do luhů polabských. Před patnácti lety, jsa ještě mladík, míwal jsem tam na té wěži schůzky s pražskými přátely. W kuchyni jsme wařili a pekli, a pak w síni wesele hodowali, k čemuž nám šafářka kromě wajec, másla a smetany též čisté nádobí, widličky a nože poskytla. Nejznamenitější wěc pak na té wěži jest nápis, nad wraty na sewerní straně na kameně wyrytý, znící (nemýli-li mě paměť po tolika letech) takto: „Tato wěž zdělaná pro pána Wiliméa z Landšteina, nejwyššího písaře královstwí českého roku MCCCCXIX od mistra Jana Livston." (Nepochybně Angličana; za jeho jmenem jsou wyryty tahy wýznamu mně neznámého; snad znak toho mistra.) Jelikož rok nahoře udaný se současným přehledem ouřadníků zemských, od Palackého wydaným, se neshoduje; přál bych, aby někdy wlastenec, jemuž čas a sousedstwí dowoluje tu wěž nawštíwit, onen nápis weřejně oznámil. Tuchoraz jest od Prahy k wýchodu čtyry míle od Českého Brodu k jihu s půl hodiny wzdálena; dostawníky na Wídenské silnici snad ještě nepřestaly: tedy Pražan snadno si tam wyjeti může; a tímto wýletem sezná roztomilé oudolí, malebné zříceniny, a znamenitost dějinnou, o níž jsem nikdy ještě nečetl. M. F.

Česká Wčela podala w čísle 78. následující

„Wýstrahu".

„S mnohých stran královstwí českého docházejí nás nemilé zpráwy, kterak p. *Chocholoušek*, wydáwaje se za spoluredaktora Kwětů, po rozličných městech chodí a předplacení na spis „Kocourkowské Nowiny" wybírá. Poněwadž ale p. Chocholoušek po tak dlouhém čase žádných příprav k oprawdowému wydáwání toho spisu nečiní, a již také mnohým předplatitelům na roman swůj „Templáři w Čechách" wýtisky až posud dlužen zůstáwá, radíme těmito řádky wšem milownikům literatury, kterým powahy jednotliwců jmenowitě páně Chocholouškowa powědomy nejsou, aby swých peněz dobře opatřili.

Hawel Borowský."

Na žádost tamže dále projewenou sdělujeme wýstrahu tuto i našim wáženým pp. odběratelům, připomínajíce, že pan Chocholoušek spoluredaktorem Kwětů není aniž jím kdy byl.

Nowé knihy.

Katechismus o swatých obřadech cjrkwe katolické. Od Antonjna Wogtěcha Hnogka, bywalého prof. pastýřského bohoslowj. W Praze, 1846. Tiskem knjžecj arcibiskupské knihtiskárny. Seš. za 40 kr. stř.

Koralka zkáza těla i duše. Ohledem na mrawnost, zdrawj i zámožnost pro čtenáře wšech stawů srozumitelně popsaná od zkušeného lékaře. W Znogmě, 1845, nákladem knihkupce Fourniera. Seš. za 8 kr. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 120.
12. roční běh.

KWĚTY.

7. října
1845.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštownich ouřadů Rakouského mocnářstwí půlletně s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

Ptáčníkowa dceruška.

(*Pokračowání.*)

Liduška wyskočila z kuchyně, kdežto skrowný oběd chystala. I pozastawila se poněkud nad hostem, a malinký mráček — ale jen jako dech — přeletěl jí přes twáře. Uklonila se a wážně Horinu pozdrawila.

W tomto hrály wšechny žíly. Dnes, w této skrowné, tiché domácnosti zdála se mu Liduška ještě krásnější — i chtěl něco pěkného k swé omluwě pronesti; ale snad poprwé we swém žiwotě newěděl, jak se sprostou díwkou řeč počíti. Wyprawil něco, ale to nebylo to, co chtěl. Byl ještě rád, že si toho Liduška tuze newšimla, a hned se po sklenici čerstwého mléka ohlížeti začala, kteréž jim pěkná plawka poskytowala.

Mezi tím se pustil Horina do řeči se starým, a poptáwka na jeho ptactwo uwedla je do důležitého rozbírání mnohých zwláštností. Tito opeřené chowanci poskytli později také příležitost, že mohl polesný říci: „Toť se musím u wás zase co nejdříwe zastawit! Ptactwo patří dílem také k lesnictwí, a já budu rád, když se budu moct něčemu přiučit.“

Že se tu co nejdříwe zastawí — na to myslil doprawdu. Chtěl-li se ale také něčemu přiučit? — nu, to okáže běh dnů budoucích.

4.

Horina se wracel domů — ale ne s myslí takowou, jak se byl ráno domejšlel. We swém nowém powolání nebyl skoro ještě ani wystřelil, a již měl sám ránu w srdci — a to hlubokou. Tu cítil.

Cítil ji a nemohl wěc pochopit. Wždyť byl přece tolik děwčat poznal! Tu byly čiperné panské, bystrooké komorné, sladkoústé šwadleny, wyfintěná děwčata městská — a se wšemi hrál, wšechny uwázly a třepetaly se w jeho tenatech, jako plaché hrdličky, až usedly a hladiti se nechaly po hlawě a po křídlech. A toto selské děwče! — tato wětwička z nízkého keře — ta dcera sprostého ptáčníka, ta se mu příčila? ta si ho newšímala? ta o něj nedbala?

I wřelo to w něm — a on poznáwal poprwé za swého žiwota, co to je, když se krew sladkým toužením rozpění a zejme. A muka jeho rostla tím wíce, čím častěji do Marešowa obydlí přicházel — čím častěji Lidušku wídal.

Na pasece ji nepotkal už nikdy.

„Proč zanedbáwáte swoje oblíbená místečka?“ ptal se jí kdysi.

„Proto že by mi bylo líto, kdyby mě z nich někdo wyháněl,“ řekla díwka krátce a obrátila se od něho.

Horina se kousl do pysku; on by ji byl tak rád zas na pasece, nebo w lesním stínu potkal — tak rád s ní o samotě promluwil, a nemohl k tomu přijít. A přece wěděl, že se díwka pod šírým nebem prohání, proto že ji někdy doma nezastihl.

I umínil si konečně učiniti krok rozhodný a swěřiti se otci. Záhy se k tomu naskytla dobrá příležitost.

Napadl starého mezi ptáky a w dobrém rozmaru, i powěděl mu tedy, co ho trápí — a že by si přál mít jeho dceru za ženu.

Mareš ho pozorně poslouchal a pak se napolo zamračil. Bylo to poprwé, co slyšel, že mu cizí člowěk na jeho černohláwka wějičky likne. I padloť mu to na srdce; ale také mu wyswitlo, že je k tomu děwče wlastně stwořeno, a hořký žal rozložil se w prsou jeho.

„Já jí mohu připrawit žiwot bez starosti,“ pokračowal Horina, kdyžto Mareš neodpowídaje s hlawou swěšenou tu seděl; — „důchody moje jsou takowé, že může dobrá hospodyně i něco uložit — a na wrchnost se mohu tak dalece spolehnout, že mi swým časem ještě wýnosnější místo wykáže; nu — a co se mé wlastní osoby týká, to můžete být ubezpečen, že budu Lidušku na rukou nosit.“

„Arci, arci!“ doswědčowal starý, hlawou kýwaje — a zase umlknul.

Horina čekal na odpowěď jako w plamenu. Konečně pozwedl starý hlawu a ptal se krátce: „Mluwil jste úž s holkou?"

„Ještě nemluwil."

„Nu tedy mi nic do toho není. Co si holka udělá, to bude mít; já se na ni we wšem wšudy spoléhám; učiním to tedy také w tom případu, když se bude o to jednat, kdoby ji budoucně zaopatřowal a na rukou nosil. To si musíte s ní wyjednat, pane polesný!"

„Rád bych se byl již o to pokusil — ale nemohu smlčet, že se mi až posud jaksi wyhýbá; a proto jsem myslil, abyste jí jakožto moudrý, zkušený otec, a jakož se obyčejně stáwá, moje nawržení přednesl — jestli jinák sám nic proti mé osobě nemáte."

„Oh — což bych já mohl mít! — jáť si wás nemám brát! A co se toho moudrého otce týče — aby se snad někdy neřeklo, že jsem byl proti štěstí swého dítěte — já s holkou promluwím, nemáte-li k tomu sám dost kuráže."

Horina odešel — a starý ptáčník zůstal o samotě na lawici před chaloupkou sedět. Neslyšel tichounké štěbetání, hwízdání a klokotání swých pernatých miláčků, ačkoli se jako schwálně namáhali rozehnati mračno, ježto se mu na čele i na srdci ukládalo. Newiděl wečerní růžowou záři, kteroužto za lesy odcházející slunce po tichnoucím oudolí rozléwalo. Nepozorowal swé drahé dítě, kteréž procházkou zahřáto s planoucíma twářema již hezkou chwíli před ním stálo.

„Tatínku — dobrý wečer!" promluwila nyní díwka swým líbezným hláskem, ručinku plna podiwení starému na rameno kladouc.

„Ah — dobrý wečer, zlaté dítě!" řekl starý, ze swého zamyšlení se protrhnuw; přitom chopil díwku prudčeji než kdy jindy za ruku, a stáhl ji k sobě. Nyní seděla wedle něho.

„Co je ti, tatínku?" ptala se Liduška s dětinskou starostliwostí.

„Nic — anebo raději tuze mnoho!" odpowídal starý polo newrle a polo žalostně. „Mám tě ztratit."

„Co ti napadá? Já ti nerozumím."

„I nu — wlastně to není nic diwného — a já se měl dáwno na tu wěc připrawit. — Polesný tu byl —"

„Nu, co je s tím člowěkem? Mně se zdá, že se dostal do naší krajiny jen proto, aby nám dělal mrzutosti."

Starý se podíwal na díwku — kratičkým bleskem radosti rozjasnila se twář jeho — potom ale zawrtěl hlawou.

„To je arci diwné znamení!" mumlal polo pro sebe; po malém zamlčení doložil ale zas hlasitěji: „Nu, mrzet se práwě nemusíme; on tady byl — rozumíš, milé dítě? — on si tě jaksi oblíbil — a jednou to být musí..."

„Ale co pak, tatínku!"

„I nu — widíš — on mi říkal, že by tě měl rád za swou — abysi byla jeho — a — paní polesnou."

Starý byl swou řeč zlomkowitě dokončil. — Liduška se byla mezi ní pomalu wzchopila, sepnula podiwením ruce, a řekla nyní po krátké přestáwce s diwnou, skoro hroznou wážností: „Ten? — ten chce, abych byla jeho.... ale, jdi, tatínku! jak pak můžeš něco takowého jen minutu na mysli chowat, a snad se proto kabonit."

„Tedy nemáš chuti?" wyprawil kwapně starý se sebe.

„Já? — ani do nejdelší smrti."

„Ale pomysli," nutil se starý do námítek — „to zaopatření! A Horina zdá se být příjemný, poctiwý muž...."

„O tom nemluw, tatínku!" prosila díwka s rostoucí horliwostí. „Tomu ty nerozumíš. Horina může být příjemný člowěk podle twého srdce — ale mému srdci je protiwen jako hřích; já se ho lekám jako potměšilého, jedowatého hada, kterýžby se rád mezi kwítím ukryl, jen že se w něm celý skrčiti nemůže. A poctiwost jeho — ta nebude daleko od jeho příjemnosti."

„Tedy ho nechceš?"

„Toho?" zwolala díwka.... zamlčela se na okamžik, potom se dala do hlasitého pláče, a padla otci okolo krku. — „Ach, co pak mě chceš už na márách widět, můj tatínku?"

A starý opnul okolo ní radostí se-třesoucí ruce a tisknul ji prudce k pobouřenému srdci.

Wůkol panowala již wečerní, lahodně kojící tichost, a na dalekém, temnomodrém nebi wystupowal laskawě se usmiwající měsíc. *(Pokračowání.)*

POLABÍ.

(Pokračowání.) Z toho příkladu widíme, že naše wlast posud přespolním cestowatelům látku k dobrodružstwí poskytuje; nediwme se tedy, že ji cizinci podnes za nebezpečnou, pohádkowou a plnou diwů mají. Již dáwno časowé minuli, co francouzští odbojníci, šlechta a města proti králi bojující, příklad z českých rozbrojů berouce, Pragnerie swou jednotu nazwali: ale i za našich dnů česká země pozornost buď přízniwou buď hněwnou budí, an sama teprw nedáwno z dlouhého sna procitla.

Parní loď se žene okolo Mělnika, kdež se druhdy weselé komonstwo owdowělých českých králowen bawíwalo. Krásný pohled poskytují wýšiny mělnické na prawém a luhy hořínské po lewém břehu. Plawě se tam před několika lety, celý jsem se w minulost ponořil. Že práwě oddělení kyrysníků nahoru

na Mělník táhlo, domání mému nepřekáželo; já je měl za dwořany čili strážce králowniny, aneb za náwštěwu sousedních rytířů. Přilbice a zbraně w ranním slunci se blyštěly, bujní oři poskakowali, a po hladině Labe se rozléhaly zwuky písně: „Ta šawlička ocelowá“ atd.

O Liběchowě, o Roudnici nemohu psáti; musel bych z cizích pramenů čerpati. Lewý břeh Labe zde posud čistě český; po prawém břehu se již německé osady mezi české pletou. Na obzoru wystupují čedičowé homole Litoměřicka, toho nejpožehnanějšího kraje wlasti naší ohledem na přirozenou ourodu a polohu průmyslu přízniwou. Parní loď, minuwši oustí Oharky, za nímž mezi tráwnatými hradbami wěž pewnosti Terezína ční, pod krásným dlouhým mostem k přístawu litoměřickému se zatáčí. Nádherný pohled poskytují Litoměřice, an skoro wšecka wýtečnější stawení opodál břehu na náwrší stojí, a za městem plodné winohrady až k lesnatým wrcholům hor se wznášejí. Město se za německé wydáwá, není wšak dosawád tak poněmčeno, by w něm ani trochu českého kwasu nezbýwalo. Wýrazy winařské, jako: Schabe (žába na lisu), Wosnitzen (woznice, w nichž se hrozny s winice wezou); pak plawecké, jako: Plawák (místo německého čili francouzského ponton), pramice — takowé wýrazy patrně dokazují, že Litoměřice swou býwalou, nyní poněkud zatemnělou sláwu českému winařstwí a českému plawectwí děkují. Kromě toho ještě česká mluwa zde ledakde outočiště nalezá, a od některých protiwníků co nepatrný hřích trpena býwá — owšem soukromně jenom a skromně, neb již wíce než sto let z weřejného žiwota jest wyloučena, a každé hnutí, jakkoliw nesmělé a ostýchawé, za překročení mezí neb sahání na práwa jiných, čili pouze za galwanické škubání mrtwoly se wydáwá. Litoměřice, druhdy prwní město w kraji, nyní w žiwnosti a wýstawnosti jiným městům ustupuje, jmenowitě Oustí, Teplici a Lípě. Pod Litoměřicemi jsou již oba břehy Labe německé; tu se bělí na lewo Lowosice, jimž welikánský párowý mlýn w brzce dostawěný a budoucí železnice z Prahy do Drážďan za několik let důležitosti a lidnatosti walně přidá. Letos zde w Lowosicích zřídil též jeden Francouz dílnu na šampanské wíno. Lonské wíno, dosti trpké, nejlépe se prý k té bryndě hodí. Z místních jmen zdejšího okolí poznati lze, kterak zněmčowáním jemná, lahoučká slowa česká twrdnou a tuhnou. Z Mlikojed utwořeno Likowitz (prozatím arci ne ouředně, jenom u obywatelů samých), ze Záluží Čalositz, ze Žernosek Černosek atd.

Pod Lowosicemi hory k samému Labi přistupujíce, již řečiště až do Sas nepouštějí. Zde se začíná nejkrásnější oudolí celých Čech. Nebělí se zde planá wyprahlá opuka, která w jiných českých krajích ourodě překáží; nýbrž černý čedič zemi zde hnojí; obchod s blízkými Sasy přináší hotowé peníze, a wýstawné wesnice malebným krajinám za ozdobu slouží. Některé dědiny opodál wody se prostírají aneb w slujích se schowáwají, an jiné opět na temenách hor se pyšní, jako Chwalín (Qualen!) a Podlažín (Badelshiene!!). Na prawém břehu ční welikolepé zříceniny hradu Střekowa (Schreckenstein), z něhož by se mírným nákladem alespoň skwostný letohrádek zříditi dal. Cizinci owšem jest wítanější nynější tam krčma, a wýborné piwo, které se při rozkošné wyhlídce užíwá. Jest tu i památní kniha, w níž se wýlewy tkliwých srdcí často newařenými a nepečenými weršíky německými aneb nemotornými latinskými a francouzskými průpowědmi naškrtají — českého se tam až hrůza málo nachází — jenom „rari nantes in gurgite vasto“. Pod kolmou skálou Střekowa se Labe pění, a naproti stojí we winici skromný bílý sloup, na památku strašného příběhu.

Jednoho wečera na podzim před sbírkou wyšel majitel té winice s nabitou ručnicí tam hlídat. Procházeje se mezi réwím spatřil člowěka tam sedícího, a w prudkosti swé za zloděje ho maje, zastřelil ho. A kdo byl ten nešťastník? Jeho wlastní syn, který z dalekých cest domů se ubíraje, tam byl sednul. Tak se potrestala strašně prchliwost otcowa!

(Pokračowání.)

WÝLET DO PARDUBIC.

Slunce oznamowalo růžowými červánky swůj brzký wýchod a čistě modrá obloha slibowala krásné počasí když to jsme, chtějíce laskawému pozwání na besedu, dne 7. září w Pardubicích od měšťanů a študujících uspořádanou, zadost učiniti, na pražském nádraží do pohodlných wozů sedali. Bylo nás několik dobrých přátel a přeutěšený wěneček spanilých wlastenek. — Parowůz „Čechy“ pronikawě zahwízdl, a počal oddychowati, jakoby chtěl wyměřenou dráhu w okamžení pohltit, krásné krajiny kmitaly se nám w čarowném letu před očima, a nežli jsme se nadáli, stáli jsme w Pardubickém nádraží, kdežto nás již naši přiwětiwí hostitelowé očekáwali. — Odpoledne nás wedli tito milí přátelé za město na náwrší, od kteréhož Pardubice swé jméno obdržely. Toto místo je pražskému Belwederu podobno, stráně jsou posázeny réwami, patu jeho omýwá řeka Chrudimka, na temeně stojí ouhledný domek, jehož majitel příchozí domácím wínem občerstwuje. Když se počalo slunce k západu chýliti wraceli jsme se do města, abychme se na besedu wyprawili. Jdouce po městě, nepozorowali jsme českých nápisů, malé dítky bylo slyšet jen pořád „Küss die Hand“ papouškowati; což dalo příčinu, že se nám očekáwajícím českou besedu prsa jaksi oužily. Když jsme wšak po sedmé hodině do sálu jasně oswětleného a národními barwami wkusně okrášleného wstoupili, bylo slyšeti skoro samý český howor, jen malý zástup slečinek wedl k wůli několika pánům z Haliče pocházejících konwersaci w němčině. Mně tu chwíli připadlo, žeby to nestálo mnoho namáhání, kdyby tito polsky a onyno česky rozpráwěli; konečně by tím obě strany získaly. — Druhého dne wydali jsme se po březích mohútného Labe, zelenými lučinami a stinnými hájemi, na horu Kunětickou. Po dwou hodinách cesty, kteráž nám ale mezi přátelským howorem letmo uběhla, dostali jsme se do hradu. Cesta na samou horu je trochu příkrá a unawující; při pohledu na tyto starobylé zříceniny zapomíná ale člowěk milerád na wšeliké nesnáze, a w hrdém nadšení wysílá odtud zraky swé do rozkošných krajin krásné wlasti. Pobylit jsme tady do 4 hodin společně, pak se nawrátili k městu a s přáteli se rozžehnawše, ostawili jsme Pardubice, netušíce, že je ten samý týden w tak smutné záležitosti zase spatříme — jako byl Pernerůw pohřeb. Něk.

Literatura.

Powídky Františka Soave pro mládež dospělejší. Z wlaského jazyka přeložil Kristian Štefan. Swazek I. Tisk a sklad Jar. Pospíšila 1845. Str. 159. Seš. za 18 kr. stř.

Mládež — wychowání! Jaká to wážná slowa. Není-liž širý swět jediným wychowatelským ústawem, rozděleným w ty nejrozmanitější třídy dle podnebí, jazyku atd.? — A wšak w tomto smyslu o tom zde není řeči. Majíce tedy na zřeteli wychowání w užším smyslu, t. j. mládeže; owšem též widíme užíwati těch nejrozličnějších prostředků. Spartanská despotičnost a fantasticko-genialní soustawy St. Simonistů, Owena a zwláště Fouriera — jaké to wýstřednosti! Ale owšem jest mládenecký wěk ta nejpříhodnější doba k utwoření charakteru a mužné setrwalosti, hoden, by buď již k jakémukoli záměru se wší pozorností pěstowán byl.

Wěčná pohádka, pro jejížto rozhodnutí krwawé wálky

se wedly, na jejímžto rozřešení marně se snažily celé filosofické soustawy — jest dosawáde nerozřešená; tolik ale jest jisto, že dojemy w mládeneckém wěku jsou tak mocné, že to na nich záleží, zdaliž w pozdějších dobách zewnějším náwalům a zawádiwým příležitostem odolati můžeš čili nic. Jak bychom sobě jinak wyswětlili — ať již množstwí jiných příkladů pomineme — ten odpor w Goethowi, že mohl sepsati nesmrtelného Fausta, a přece se neostýchal weřejně projewiti, že u přítomnosti wznešenějších osob několik básniček potichmo se wywinuje w rozjařené — touto poctou — duši jeho! Tak w některých okamženích božskou poesií napojený jeho duch — w jiných podlehna slabostem pozemským snižowal se za děwečku! Zajisté byl weliký básník, ale jak z celého jeho žiwota widíme — malicherný člowěk. Historie — dieses Weltgericht — jak prawí Schiller, — již jej odsoudila.

Naproti tomu jak pewně stáli uprostřed wšech bouří Franklin, La-Fayette, jichž ctihodní obrazowé dle slow duchaplného německého spisowatele „dějepisem s láskou w knihu sláwy wložené, powznášejíce i ušlechťujíce, až w nejzazším pokolení působiti budou.“

A což u Římanů w dobách jich wzniku, jaké tu wyrůstali statní hrdinowé, neposkwrnitelní ctitelowé cnosti, zmužilosti — jací to byli wlastenci! A to wše, že již w mládeneckém — wšemu tak snadno přístupném — wěku napájeli se těmi krásnými předstawami, kteréž je pak, naplňujíce jich duše, hnaly k úžasným, wznešeným činům.

W našich časech, bohužel, widíme w celém swětě — malých, chwalitebných wýminek nepočítajíce — wždy wětší zanedbáwání u prawém wychowání mládeže, a odtud to pídimužstwí, ta prázdnota duší, to trpaslické nadýmání. Tu bude čas míti mnoho k naprawowání.

Kdožby ale pochybowal, že nám zwláště záleží na ušlechtilém wychowání mládeže — této naději našich wlasteneckých tůžeb a snažení? Nám záleží na wychowání pewných charakterů, kteří by později neodrodili se „bič macechy hříšně oblizujíce“ jak hlásá slowanský blahozwěst Kollár. A wšak nám práwě nejméně zbýwá prostředků k blahému pěstowání. Nám se nedostáwá i toho nejpotřebnějšího — formy, níž bychom působili na mládež. Jest to smutné, bolestné. My nemáme národních škol, ani ústawu, kde bychom w přirozeném jazyku — tomto wýplywu prawní osobnosti, mohli ji pěstowati! A proto máme uchopiti každé příležitosti, kde se nám udá o tom mluwiti, aby konečně naše sténání proměnilo se w hlasné prosby.

Nynější naše působení na mládež jest obmezeno na jednotliwé snažení spanilých wlastenců a wydáwání knih pro mládež. Ale což jest toto oboje tak welmi málo! My se wšak i tímto radostně těšíme, owšem podle přísloWí: „Hlad jest nejlepší kuchař.“

Co se knih pro mládež dotýče, bylo by welmi přáti, kdybychom půwodními pracemi wykázati se mohli, zwláště upotřebení látky z českých dějů welmi by se hodilo k wzbuzowání wlasteneckých citů a národní hrdosti w útlých srdcích mládeže. A zajisté by na tomto poli u nás kwětly wěnce wděčného uznání. Ostatně i uwítáme wždy radostně překlady tak wýtečných powídek, jako jsou Františka Soave, které, kdybychom i půwodních dosti měli, wždy překladu byly by hodné. K pochwale jich nezbýwá nám zajisté nic lepšího říci, nežli že se 12 wydání w půwodním jazyku a četných překladů do mnoha řečí dočkaly. Mnohé z nich mají historický základ, což jim dodáwá tím wětší zajímawosti. Nalezají se mezi nimi též dwě o císaři Josefu. — Že jsou latinkou a skladným prawopisem tištěny, zasluhuje chwalného zmínění, an takto mládež, dychtiwá zajímawého i ušlechtilého čtení, přiwyká owšem ne wlastní winou nezwyklé latině, a tak později u čtení českých knih nenalezá nesnází. Papír jest čistý — tisk welmi zřetelný, což tím lepší, an drobné písmo mladým očím býwá na škodu.

U příležitosti nebude snad mnohému čtenáři nemilo dowěděti se, že pan Štefan — jinak také Jičinský — jak se doslýcháme, dokonáwá překlad ruského romanu „Michal Černičenko“ od Kulče; dle jehož Příwasku něco pěkného očekáwati lze.

Slawomil.

Oprawa.

*** W čísle 111. let. Kwětů stála kratičká notice o peněžitých záležitostech wáženého wydawatele Wídeňských diwadelních nowin, wzatá z časopisů *německých* a perem jednoho z našich nejčestnějších spolupracowníků přeslá do listů našich. Na to nám ale přislal řečený p. wydawatel odpowěď, kterouž my tím raději obecenstwu našemu podáwáme, jelikož obě strany ujistit můžeme, že se ona zpráwa se žádného zlomyslného, škodychtiwého ohledu — a kdožby wůbec mohl našemu časopisu něco takowého wytýkat? — že se tedy se *žádného jiného* ohledu do našich listů nedostala, než jako se tam wůbec notice o poměrech, o stawu a zdaru i jiných podnikatelů w oboru uměleckém, o samých umělcích, diwadelních ředitelích, redaktořích atd. dostáwají — z hlawního snažení *wšech časopisů*: přinášeti zajímawé i důležité zpráwy z oněch okresů, jimžto swé listy wěnují. Nabylit jsme při tom arci bohužel zase nowého přeswědčení, že na německé dopisowatele ani těch nejpowěstnějších žurnalů wždy spolehati nelze — ale to není naše wina; to je wěc, kterouž by tyto žurnaly ku swé cti již jednou wšemožnými prostředky naprawiti měly. — Píšeť nám pak wážený wydawatel Diwadelních nowin takto:

»W. Blahorodí! Pohříchu nejsem jazyka českého mocen; slyším ale, že jeden z wašich wážených spolupracowníků welmi nešetrnou doražku na mé peněžité záležitosti učinil, a mému ouwěrku w Čechách tím uškoditi hleděl. Jelikož mi tato wěc lhostejnou býti nemůže, já pak mimo to i toho štěstí požíwám, že pro swé zásluhy o obywatele české země čestným měšťanem šesti měst jsem, mezi nimi i kr. hlawního města Prahy; a poněwadž moje Diwadelní nowiny w Praze welmi rozšířeny i oblíbeny jsou: tedy Wašnost jménem Waší uznané prawnosti žádám, abyste onu zpráwu, ježto žádným způsobem do weřejnosti nepatřila, odwolal, poněwadž je *beze wšeho důwodu*, já pak we swém powinnowání s každým pořádnost učiniti mohu, a jako člowěk i spisowatel nezasluhuji, aby se moje soukromné poměry w podezření uwáděly, ježto pro mne ještě nikdy tak příjemné nebyly jako *přítomné*. Nech tato škodná powěst o mně odkud koli powstala, a jaké koli pletichy snad moji záwistní kollegowé zawedli, chtíce mému časopisu uškodit: já tomu přijdu na stopu a budu práwo o pomoc proti utrhačným pomluwám žádati. Já se nacházím nyní w tak upokojujícím stawu, že moje okolnosti nikdy ani příznięwější býti nemohly, a že se můj časopis, jenžto se bez toho z té největší rozšířenosti těší, wždy ještě rostoucího pokroku a powznešení nadíti může. Waše prawolibost je mi ostatně tuze známá, abych nemohl s jistotou očekáwati, že tyto řádky, Waší laskawostí na český jazyk přewedené, bez proměny we Wašnostiném časopise naleznu. Ku každým službám Wáš nejoddanější

We Wídni.

Adolf Bäuerle,
wlastník a wydawatel Wídenských diwadelních nowin, čestný měšťan šesti měst w Čechach, majitel c. kr. weliké zlaté medalie pro zásluhy atd.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 121.
12. roční běh.

KWĚTY.

9. října
1845.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštownich ouřadů Rakouského mocnářstwi půlletně s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK

PRO

ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (w nowých alejích na Nowém Městě č. 116) wydáwá po půlarších třikráte za týden, w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

Ptáčníkowa dceruška.

(*Pokračowání.*)

5.

Jasně hořelo slunce na modroleskle obloze a wesele zpíwal pod ní skwřiwan třepetawou píseň. Jasnou twář jewila celá krajina, rozprostřená kolem jako we swátečním rouchu. Osení bujně wlálo, pahorky se lesklý stobarewným kobercem, a šumiwé bory zawáněly posilu dadoucím zápachem.

Na tomto utěšeném obraze jewila se jenom jedna škaredá wráska — a to byl polesný Horina.

S welikou, pewnou nadějí šel si pod Marešowu střechu pro odpowěď, a swodné, lichotiwé obrazy tiskly se mu u welikém počtu do roztoužené duše. Ale starý ho přijal dle swého způsobu přímě a wlídně, a powěděl mu krátce, aby si čas docházením do jeho sprostého stawení nemařil, má-li s budoucí paní polesnou na kwap — zde že z toho nic nebude, a jinde že se spíše obejde, že si to bude každý za čest pokládat.

Horina se až do temna zapálil, zaťal zuby a sklopil oči. Pak je pozwedl a upnul na starého, jako by po něm dwěma dýkama mířil.

„Nejsem wám po chuti nebo Lidušce?“ ptal se temně, a obočí mu přitom hrálo jako dwojí černé poletující mračno.

„Aj, což pak je wám po mé chuti!“ řekl Mareš. „Já se nebudu s wámi wázat.“

„Tedy nechce waše holka?“ wyrazil ze sebe prudce Horina, a hněw a bolest kypěly z každého zwuku. „Jsem jí špatný?“

„Aj, aj kam pak myslíte! Špatný — pan polesný Horina! Wždy welmi wážený. Ale k tomu, co od holky žádáte, je tuším něco wíce potřeba, nežli aby wás jen za špatného neměla — tu nepomůže ani wážnost. Já si myslím, tu se w ní musí něco ozwat, co jí tak naplní, že neuslyší na ten čas nic jiného, nežli tu sladkou písničku w duši swé, a že se w ní musí něco pohnout, co ji srdce utrhne, aby je pak mohla jako zlatý poklad darowat. Nu, wždyť mi snad rozumíte!“

Horina mu rozuměl, ale uzel wšeho toho rozumění byl, že se zklamal we swé naději. A tudíž ním lomcowal hněw, žalost, pýcha, pomstychtiwost a láska — wšecko naň doráželo, rozdíralo mu srdce, a bouřilo w něm nepoznanou posud bolestí. Ale w bolesti této nepozbyl přec odwážliwé mysli a nezoufal. Odhodlalť se, že bude ještě sám s Liduškou mluwiti — ať mu ta rozmluwa buď spasení nebo nowou zkázu přinese.

I ukryl se na blízku ptáčníkowa přístřeší a číhal s plamennýma očima, jestli z něho Liduška wystoupí a někam pod širé nebe zaběhne. Wřelo a klokotalo to w něm sežírajícím zážehem a ňádra se mu oužily jakýmsi ouzkostným tušením; ale wášeň, mstící na něm teď wšelikou hru, kterouž jindy se ženským srdcem tropíwal, ohlušila w něm každý jiný hlas a popichowala ho jen, aby swým žádostem uzdu popustil.

Stál a kryl se w husté křowině, u paty lesnatého wrchu, na jehož temeně černé sutiny starého hradu k nebesům hleděly. —

Tou dobou stál z druhé strany pod wrchem mladý muž w lehkém pocestním šatě, s kowanou holí w ruce. Za ním stál člowěk starší s hodným wakem na boku. „Ty zde můžeš počkat,“ řekl onen k tomuto — „anebo jít napřed do zámku, aby wěděli, že dnes jistotně přijdu. Já se podíwám zatím nahoru.“

„Račte poroučet, pane hrabě!“ řekl druhý — „já udělám, co se líbí. Jenom nezapomeňte, že máme na zámek ještě dwě hodiny cesty.“

„Neboj se, neboj!“ usmál se prwní; „do wečera máme ještě dále, a bude-li potřeba, nastawíme noc — to jest: já ji nastawím, nebo ty půjdeš na wšechen způsob napřed, leda bysi měl tenkráte zwláštní chuť archeologická studia prowádět.“

„To práwě nemám, pane hrabě! — ale myslím si,

že udělám nejlíp, když tady počkám. Cesty se tu podiwně pletou — snadno byste mohl potom zbloudit.“

„Starej ty se jen o sebe, aby se ti cesta nezpletla,“ odbyl ho mladý hrabě; „já za swé oči a nohy stojím. Jdi jen, jdi — a wšecko zatím pozdraw! Budeš-li mít času, můžeš také něco powídat.“

A s těmi slowy bral se již po ouzké, kamenité pěšince nahoru.

Byla to kwětoucí, asi pětadwacátým jarem ozdobená postawa; dle outlých, jenom že nyní slunečním dechem poněkud osmáhlých twáří, dle toho mírumilného modrého oka, těch malých, libě se usmíwajících úst i dle těch hebounkých rusích kadeří náležela k oné třídě mužů, kteréž jemnými jmenujem.

A Ludwík k nim také w skutku náležel. On byl z oněch wzácných měkých přirozeností, kteréž ani w dawu a hluku welkého swěta neztuhnou, a srdce swé jako božím dechem stále zahříwaný, hebký wosk každého dojemu schopné zachowáwají.

Nyní se nawracel z dalekých cest a opustiw dle swého oblíbeného obyčeje zase jednou ouzké stěny wozu, wyběhl si s wěrným služebníkem pěšky po kraji, kdežto mu blízké obcowání s lidem hojnou náhradu poskytowalo. Přicházel k děјišti swých pacholetských let a nechtěl minouti jedno z nejpěknějších míst celého okrsku — místo, kdež se byl několikráte ještě pod očima pečliwého pěstouna wesele proháněl.

Od těch časů uplynulo již arci mnoho let; mezi tím byly se ho dotkly mnohé radosti i žalosti, on byl mnoho widěl, poznal, zkusil, a weliký poklad obrazů spočíwal w jeho krásné duši: ale toto wšecko teď z něho zmizelo, a lahodné zpomínky na dny dětské opanowaly mysl a rozehřály duši jeho.

Takto se bral wzhůru. Krok jeho byl lehounký a dokazowal, že to nebyla první cesta, kterouž konal k smutným pozůstatkům zahynulých wěků.

Nyní stál u zřícenin; nyní wešel pobořenou branou na první nádwoří, kdežto se po rozwalinách husté křowí wleklo nebo jedle swé truďomyslné wětwe rozpínaly; nyní wlezl na baštu, z nížto se mu čarokrásný wýhled po dalekém okolí rozewřel.

I pokochal se w pohledu tomto a rozweselen w duši swé prodral se kamením k býwalému hlawnímu stawení, z něhož tu jen holé stěny s prázdnými okny, jako nahý žebrák s wyloupanýma očima strměly. Stál na místě, odkud jindy z kamenné pawlače statné hrdinské podoby na prostranné nádwoří zhlížely: pod ním se pnula polozasypaná branka se swým tesaným obloukem, a okolo ní i nad ní wypínalo se bujné stromowí; ze štěrbin wisela dlouhá tráwa, a po kamení zelenal se mech nebo se bělily nízké lišeje.

(*Pokračowání.*)

Český jazyk — moje škoda.

(*Pokračowání.*)

Potom jsme wklouzli do lesa. Byliť jsme jako dwě mladé wewerky — ba ani ta dowádiwá zwířátka nemohou se pod zeleným lupenatým krowem tak radowat, jako my se radowali — jako my se honili, schowáwali a opět honili.

Konečně jsme toho ale měli také dost, i hledali jsme místečko, kde bychme byli mohli pohodlně na Báru čekati. Nejhlawnější wěc přitom byla ta, že jsme chtěli co možná pohodlně w tu stranu widět, kudy se od městečka přicházelo. I nebylo tuze těžké wolení a hledání; neboť se pnulo na pokrají lesa množstwí hustolistého křowí, mezi něž a pod něž jsme i před slunečním wedrem se schowati a přece skoro celou krajinu před očima podržeti mohli. A tak jsme seděli brzo wedle sebe pod zeleným baldachinem, jakowýž nižádná ruka pozemská utkati neumí.

Já wyprawowal Petronce o swém býwalém žiwobytí u rodičů, o našich cestách ku Praze a o swém outěku.

„A proč pak twoje matinka k tomu starému adwokátowi wlastně chodila? — a proč jí dáwal peníze?“ ptala se holka.

„To newím,“ musel jsem na to odpowědít a rameny pokrčit. „Mně nepřišlo nikdy do hlawy, abych se byl na to ptal; a matinka sama o tom nemluwila.“

„Newíš, je-li wáš přátelský? Nějaký wzdálený strejček....“

„To bych neřekl. Matinka se o tom ani nezmínila, a jako strejc byl by se k nám snad jináč chowal. To ti bylo ale wšecko jenom krátce, bez dlouhých řečí, jako na šňůrce — a potom zas jak by utnul. My se dali na cestu, a nemluwili o tom, až se zas čas přiblížil.“

„A jeho bratra — toho zdejšího blázínka jsi u něho newídal?“

„Nikdá.“

„Nu — za to ho widím tamhle!“ zwolala nyní Petronka, swé bystré očka do dálky upínajíc a rukou w tu stranu okazujíc.

Ano, to byla ona přistárlá figurka, kteráž se wčera tak důležitě po mladé Indiánce poptáwala a s naším Makotrusem cosi o nowé češtině rokowala. To byl její starokrojní kabát a její chůze. Přicházela z městečka, rownou cestou k lesu.

My hleděli jeden na druhého, a na twářích našich stálo několik němých otázek: „Co to znamená? Co

chce teď starý člowěk tak zrána w lese? Bývá to jeho procházka? A nebo hledá nás?"

Jak se zdálo, šel čerstwějším krokem než obyčejně; chwílemi se zastawil, pak se zas rozběhl, hleděl k nebi, hleděl k zemi a šermował rukama w powětří, jakoby se w prsou jeho něco dělo, co chtělo z hlubin wen, a co nemohlo cestu najít a ním bolestně lomcowalo.

Když přicházel blíže, slyšeli jsme, že také sám s sebou hlasitě rozprawěl; ale byly to jenom jednotliwá slowa, beze wšeho spojení a dalšího smyslu; byly to spíše wýlewy těsně sewřeného srdce; jako: „Člowěk je ďábel — já dobrý, pošetilý blázen... ale Bůh je milosrdný. Proč bych se wlekl? — Nechci — nemohu — červ mi uhlodal kořen — tam bude ticho. Swou lásku jim zde nechám — ta je bude strašit — ona byla tak weliká — hory jsou písek a moře kalužiny — oh! a moje srdce — moje hlawa!"

S těmi slowy byl se přiklopýtal až k samému lesu; tam ale už ledwa dechů popadaje sklesl k zemi, twáře ukrýwaje do mechu — a za malou chwíli slyšeli jsme ho hlasitě plakati.

(*Pokračowání.*)

POLABÍ.

(Pokračowání.) Oustí, město na lewém břehu Lebe, obchodem za několik let znamenitě wzkwětlo. Jest to utěšený pohled w té romantické krajině na ten dav nakládajících a skládajících lidí, na ten les wysokých stěžňů, na nichž pestré korouhwičky wlají. Weliké sklady zboží jmenowitě kamenného uhlí stojí na břehu, a na sta korábů ousteckých po Labi se plawí. Než i smutný dojem zde neschází. Jaké to wzácné zboží se w těchto dlouhých, krytých, smolou potažených korábích složilo? Wypadají jako welikánské rakwe, což i w skutku jsou; neb w nich wywážejí Čechowé kosti otců swých, by je za hranicí prodali, kdež pak cizí pole zourodní. Není-li pak to ziskuchtiwé rouhání, jako Horacowo: „Patrios mingere in cineres?" Zde zwláště, w tom kraji, kde se dwakrát česká krew za swobodu wlasti wylewala, totiž 16. června 1426 a 30. srpna 1813, wlastenec bolně zpomíná na hrdinské wojíny, kteří w tom oudolí kosti swé složili. Odrodilý syn nyní tyto swaté ostatky za balátka prodáwá. Ale netoliko wlastenec, i pouhý hospodář želí ztráty té; neb příroda káže, aby z prachu wždy opět nowí celkowé se twořili — a zde se prodáwá tento skutečný žiwel lidské tělesnosti z wlasti wen.

Oustí w patnáctém století wydrancowáno a sbořeno bywši, nowé obywatele z Němec dostalo. Farní chrám w pěkném starožitném slohu wystawěný, chowá w sobě mistrný obraz Rodičky Boží, neznámého malíře. Tuší se, že jest od mistra wlaského Carlo Dolce. Slowútný malíř, Rafael Mengs, rodem z Oustí, darowal ten obraz domowu swému.

Nejskwostnější hostinec w Oustí jest u arciknížete Štěpána. Stojí na samém břehu, a skwí se zewnitřní a wnitřní ouprawností. Zde kromě parní lodi Bohemie i saské parní lodi přistawují, takže po celé léto denně parní lodě se zde střídají. Nyní se stawí w Dráždanech nowá parní loď Saxonia, s níž ještě letos až do Weltrus se plawiti hodlají. Tím se neuráží wýsada majitele Bohemie; neb wýsada se může jenom w mezích wlastní země dáti. W tom pak ohledu platí prawidlo smlouwy států polabských: „Každý plawec může osoby a zboží z jedné země do druhé swobodně převážeti; plawení pak w kraji samém jenom domácím plawcům budiž dowoleno." Z toho wyplýwá, že se do Litoměřic, do Oustí, do Děčína jenom po Bohemii plawiti můžeme, aneb po jiném českém korábu; do Perny, do Dráždan, do Míšně atd. jakým koliw korábem, aneb parní lodí.

U samého města Oustí pod kolmou skálou se nachází winohrad, jehož slawným plodem jest wíno Podskalské, šumiwé a wýborné, šampaňskému docela podobné. Škoda, že je ho tak málo, a po letošní powodni, která walný kus té winice urwala, této wzácnosti ještě ubylo. Náležít jednomu měšťanu ousteckému.

Oustí řeky Běly, která se zde s Labem spojuje, dalo městu název. Kdo se odtud oudolím Běly nahoru ubírá, dostane se za dwě hodiny do Stadic, na klasickou roli Přemyslowu, kdež se pomník jeho wznáší. Ještě tam ukazují skálu, do níž Přemyslowi woly zmizely. — Wraťme se wšak raději do řečiště Labe. Pod Oustím se úžím a prudčím proudem žene k Děčínu, nádhernému sídlu slawné rodiny hrabat Thunů. Prostranný zámek na wysoké skále, skwostné sady, wýstawné městečko, množstwí lodí přistawených, čarowná wyhlídka na rozkošnou krajinu — to celé bohatstwí přírody a průmyslu mizí u porownání s citem úcty pro wysoce wáženou rodinu držitele toho panstwí. W městě jest znamenitá radnice, starým slohem nowě wystawěná, w skutku krásné stawení. I jeden český nápis jsem tam w městě nalezl, ne snad nowý z časů české „renaissance; nýbrž starý, rohatými literami na domě nárožním: „Růžowá ulice" »Rosengasse«.

Tento nápis snad ještě z oněch časů pochází, w nichž obec děčínská, dáwno poněmčená, pro ouřední dopisy zwláštního písaře a tlumočníka českého platila. (Wiz W. W. Tomka příběhy města a panstwí děčínského, w druhém swazku Musejníku na rok 1841.) Nyní k tomu oučelu tam owšem Čecha nepotřebují. (Dokončení.)

Česká Matice.

Dne 3. října bylo měsíční sezení sboru české Matice, jehožto činnost wždy širší se stáwá, jsouc založena na wřelém účastenstwí procitlého národu, který od města k městu, ba ode wsi ke wsi ku wědomí wlastní důstojnosti zneněhla přichází. Rychlé přibýwání oudů zakládajících 50 zl. stř. w pěti lhůtách ročních donucuje sbor k ustanowení prawidla, že se rodiny za mrawní osoby poważowati, a co wěční odběratelé do Matice přijímati nemohou, jelikož by wěc ta k rozmanitým a nemilým rozepřím wedla. Dle oučtů měsíce září sešlo se do Matice 815 zl. stř., oudů nowých přibylo 29 a z nich nemalý počet z Morawy, což s welikým potěšením zmíněno bylo. Preslowy botaniky je 80 archů wytištěno, Zapowa zeměpisu dosadil se 10tý arch, a Tomkowa historie zemí Rakauských je hotowa a bude zakladatelům Matice w krátkém čase dodána. Brzy na to přijde Tomíčkůw „Obraz prwotního člowěčenstwa" do tisku, který asi 15 archůw obsahowati bude, a čtenářstwu našemu co wšeobecný, z dobrých pramenů wážený úwod k dějepisu wůbec poslouží. Že Časopis Musejní od nowého roku we dwouměsíčních swazcích wycházeti bude, je známo; my jen dokládáme, že tento předůležitý organ národního žiwota našeho w 1750 wýtiscích k obecenstwu mluwit bude a zajisté než rok mine, na 2000 wystoupí. Tato matematická důležitost žádá

již sama sebou, aby wšecky čelnější síly ku směru časopisu toho přilnuly, a znamenitost jeho upřímně na mysli uwážily.

Již w předešlé zpráwě o schůzce sboru wywrátili jsme důminku mnohých, jako by Matice jen o wydáwání přísně wědeckých knéh pečowati chtěla a mohla. Zbytečné rozdrobowání sil byla by tedy žádost oněch, kteří myslíce na prostonárodní literaturu, o založení nowého fondu usilují, aby tím potřebě wyhowěli. Ti pánowé jsou na omylu a nechtějí nahlídnout, kde nás bolí. Ne jměním toliko může nám poslouženo býti, ale silami spisowatelůw pro toto odwětí literatury dobře se hodících. Ty jen hledejme, třeba si k tomu rozswětme, a přeswědčíme se, že bohatstwím neoplýwáme. Krameriusů nebýwá na zbyt.

Soukromné podporowání prostonárodních spisowatelů byla by zajisté wěc předůležitá a wší chwály hodná; na honorary za spisy již zhotowené má naše Matice peněz dost, a nebude nikdy se rozmýšlet, má-li knihu pro lid obecný užitečnou a jemu potřebnou do řady skladních článků swých přijmouti čili ne.

Nejpotřebnější kniha pro lid byl by národní kalendář, kterýžto aby Matice wydáwala, p. Palacký náwrh učinil. Tento kalendář musel by wynikat formou i obsahem, on by se musel zmocnit wšech důležitých otázek nynějšího času, a odpowědi musely by wyplýwat z nejjasnějších hlaw národu našeho. Wzorů jinokrajných je na wybrání, a účastenstwí bylo by weliké. Že by Sbor potřebě té nejlépe wyhowět mohl, a to buď sám anebo snad podporou hospodářské společnosti, o tom není pochybnosti. Kromě tohoto předmětu bylo také k dalšímu rokowání ponawrženo, aby se strany honoraru jisté prawidlo ustanowilo, které by za měřítko sloužit mohlo při oceňowání swěřených Matici prací spisowatelowých. Praktický takt wedl p. Palackého k wytknutí národní potřeby za hlawní regulatiw. Kniha, která by pro nynější dobu byla národu nejwýše potřebná a spolu i dokonalostí formy wynikala, obdržela by honorar prwní třídy; do druhé třídy náležela by kniha národu potřebná a užitečná formy méně wýtečné, jen kdyžby nezpráwností aspoň neurážela; anebo takowá, která by při menší potřebě sličnosti formy swé se wyznačowala. Nejzbytečnější ale býwají knihy, které wíce k libosti spisowatelowě nežli k užitku národu sepsány bywše, prázdná místa literatury naplňují aneb literární luxus twoří. Ty by připadly do třetí třídy. Jenom předběžně bylo nawrženo, aby prwní třída obnášela honoráru 24 zl., druhá 12, třetí 4 zlaté stř. Rokowání bylo na příští sezení odloženo. Wšech až dosawad k Matici podaných spisů netýká se toto wycenění žádným způsobem, nýbrž bude se teprw po uzawřené poradě k budoucně docházejícím rukopisům wztahowat. Č.

DENNÍ KRONIKA.

Z Turnowa. (*Národnost. Beseda.*) Tři léta uplynula w moře minulosti, co zde ponejprw zawzněl český hlahol na plese besedním, co se w rouchu swátečním objewila národnost — a hle, jaký pokrok! Pocestník s potěšením hledí na množstwí českých nápisů, obywatelé se zasazují wšemožnou činností, aby dokázali, že w žilách jejich koluje krew česká, ano i naše krasotinky odwykly koketnímu němčení! Nemělo by to býti arci nic diwného w městě docela českém; než nawštiwme jiná města, a zajisté se o jiném přeswědčíme! Jaká byla příčina národního pohybu w Turnowě? — Před třemi roky uspořádali zdejší študující prwní besedu pomocí zdejšího wel. p. Pohořelého a wlastimilowného p. Kotlera, kdežto mimo jiné newinné radosti košíček těm ustanowen byl, kteříby se wětšího poklesku proti mluwě české dopustili, do něhož pak za pokutu daň wložiti a tak dlouho jej nositi museli, až se jiný prohřešil. Byl to žert a hle, jak oučinkowal! Od té chwíle se datují slastiplné úkazy, které teď srdci našemu lahodí. Tomu přičítám i četnou náwštěwu při prwním prowozowání Tylowy „Paní Marjánky, která nám laskawostí samého spisowatele dobrotiwě zapůjčena byla, začež mu zde weřejně díky we jménu celého obecenstwa skládám. Kus tento došel zde takowé obliby, že se opakowati musel; referat o druhém přestawení podal p. Kouble. Jiný úkaz byla beseda, již jako na rozloučenou študující uspořádali. Škoda že žádné zpěwy onemocněním některých panů zpěwáků uchu našemu nelahodily; hosté se ale bawili přátelským rozmlouwáním a deklamacemi. Náwštěwa byla přehojná, welebné duchowenstwo zdejší i přespolné, ouředníci byli zde u walném počtu, mezi nimiž i náš zasloužilý literat p. Tomsa, jenž we swém rodinném městě za příčinou slawnosti zlaté swatby swých rodičů meškal. — Konečně mi podotknouti dlužno o zdejší knihowně, jenž hned za časů salva memoria páně Krameriusowých swého základu se zradowala. Wšecky téměř jeho historie se až podnes pilně čtou, ačkoliw si jedna krasotinka ztěžowala, že by tak ráda něco četla, ale že nesmí, aby prý jí to mozek nezpletlo! Odkud asi má to moudré naučení? — Proč se nepokračuje, snad by se mohly i nowější knihy zakupowat? Či nejsou důchody? Ta latina, ta latina, ta zde mnohým nejde do hlawy! A proč prý ty stálé reformace w prawopisu?.. Fr. K. Drahoňowský.

Z Nowého Sadu. Dne 8. září (dle srbsk. 27. srpna) bylo w Nowém Sadě na jižních hranicích Uherska w srbském jazyku hráno diwadlo od študujících a sice „Nagrada dobroditeli, ili Cwetko i Vukosava“, činohra w 1 jednání. Na to: „Dva otca“, weselohra w 1 jednání. Prwní kus je půwodní práce, druhý zdá se býti překladem. Diwáci, u počtu welikém, i herci byli myslí wlastenckou nadšeni. Prwní showíwali, druzí se přičinili se wší silou a šetrností k tak ctěnému wlastenckému obecenstwu, a hra, ač neprozrazowala broušené herce, pohybowala se žiwě. I zde na jewišti jewila se prudší a pohybliwější powaha jižních těchto našich bratrů Srbů. Krátký děj půwodního prwního kusu jest tento: Sultan Murat zajmul na swém witězném postupu srbského pastýře dceru Vukoslavu i milence jejího Cwetka. Vukoslavu pro sebe určil. Nad bídným stawem milence slitowal se Ibraim, sultanůw miláček. Oba propustil Sultanowi, pak bez wymlouwání winu swou wyzná a zbraň odewzdá. Na to do wězení wržen, smrt hrdinsky očekáwá, lituje že Sultana dobrodince tak sklamal, ale těší se z toho, že i často swůj žiwot pro jediného Sultana obětowal, nyní ale pro dwa milující. Zatím milující doma se poradiwše, za dobré uznali, za dobrodince toho šlechetného se obětowati. I šli, a w žaláři sebe za winíky udali, kdežto Sultan, tajně boje šlechetného mezi oběma strany swědkem jsa, posléze wystoupí a šlechetnost swou přízní odmění. — Příjem jest určen pro čítaonicu (čtenářský spolek), k němužto jizba zdarma dostanou. — Dne 18. září byl zde w tomtéž sále, kde se diwadlo hraje, držán bál srbský od študujících zřízený.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Čislo 122.
12. roční běh.

KWĚTY.

11. října
1845.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštownich ouřadů Rakouského mocnářstwí půlletně s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

Časopis tento se we skladu Pospišilowu (w nowých alejich na Nowém Městě č. 116) wydáwá po půlarších třikráte za týden, w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

Ptáčníkowa dceruška.

(*Pokračowání.*)

6.

Podepřen o zeď stál tu Ludwík hodnou chwíli a ponořiw se do šedé dáwnowěkosti, zpomínal si na hluk zbraně, jindy zde zwučící, na milostné písně, jindy zde znějící, na ty mohútné postawy slawených reků i na ty čarowné zjewy kwětoucích panen: an tu náhle oči jeho na něčem utkwěly, čím se mu jako staré, zlaté báchorky o zaklených princeznách w skutku a prawdě objewowati začaly.

Letawým krokem wešla totiž mezi oněmělé zbytky rytířského sídla mladá díwka, obratnýma nohama hopkowala z kamene na kámen a zpíwala si přitom weselou písničku. Byla jen w prostém, arci nad míru čistém a dle wlastní chuti připraweném šatu selském; ale zdála se w něm býti jako přestrojena Rusalka, jako dowádiwé dítko z panského domu. Twáře jí planuly jako dwě tmawé růže, oči se jí leskly dětinskou rozkoší.

Byla to Marešowa Liduška, putující k swému oblíbenému místečku, kdež jí nikdo tichou, poswátnou samotu tak snadno nerušil. Polozasypaná branka se swým kamenným obloukem a hustolisté křowiny wůkol — to byla její swatyně. Zde tráwila nejsladší hodiny, oživujíc we swém žiwém duchu kolem ležící sutiny a naplňujíc je podiwnými postawami.

Nyní stála již před swou drnowou pohowkou — a zrowna pod Ludwíkem, kteréhož ale dílem pro křowí, dílem že se ke zdi přitlačil, nezahlídla. Při chůzi lesem odhrnulo jí wětwowí ze spanilých šíjí lehounký šáteček — i začala si ho nyní urownáwati; wlasy měla poněkud zcuchany — začala je uhlazowati; pak se jí nabralo do střewice písku, i zula jej, wyklepala a zase obula — a to wšecko tak nenuceně, ale panenský cudně, tak outle a obratně, jakoby to musela před cizíma očima dělati.

Potom začala wisuté wětwe nad swým sedátkem zaplítat.

„Wystrkujete ramínka — wystrkujete, že jste mě tu několik dní neměly?“ smála se přitom. „Ale já wám nemohu pomoct — musíte je wztáhnout, sic bych si nemohla pod wámi pohowět. — Tak! — teď si k wám sednu — a něco si powíme. Budete-li pokojny a pozorny, tedy wám přečtu historii o udatném Břetislawu a o spanilé Jitce.“

Ludwík si nedůwěřowal oddychowat, aby ani zwuku z její samomluwy neztratil, a pak — aby se neprozradil. Toto tajné pozorowání mělo w sobě cosi kouzelného; on se nacházel jako w čarodějném kruhu, z něhož nebylo možno wykročit. Prsa jeho zachwěly se sladkým trnutím hned při prwním zhlednutí Lidušky; i bylať mu náhle, jakoby se mu bylo srdce rozstoupilo a zwětšilo a nyní celou bytost jeho naplňowalo. I byla w něm newyslowná rozkoš, jakýsi blažený staw, pro kterýž by ale nebyl slowa nalezl, kdyby ho byl měl pojmenowati.

Onť znal arci wíce díwek, ježto se mohly s touto neznámou dle krásy měřiti; on znal bohaté, duchaplné twory, a nejednou spočíwalo oko jeho s obdiwem i zalíbením na spanilé kwětině, jakowouž tu onde w bohatých, wzácných domech nalezl: ale to, co mu nyní tak náhle w prsou hrálo, co mu krew tak palčiwě pěnilo a zase jako líbezně chladilo: to mu byla až po tu chwíli wěc docela neznámá.

Teď se jen mrzel, že mu křowí díwku zastiňowalo. I nahýbal se, krčil se, wše nadarmo. Tu se wšak musela pozornost jeho na jinou osobu obrátit.

Byl to Horina, kterýž tichým, liščím krokem za Liduškou přicházel, když byl konečně stopu její wyslídil.

Ludwíka to u srdce bodlo; byla to bolest nesmírná, a w každé krůpěji hořela otázka: „Co tu chce ten člowěk? — Je to umluwená schůzka?“

Při tom pomyšlení musel oči zamhouřit, a pewně starých kamenů se zachytit; neboť se mu začala hlawa točit, a kolena se pod ním třásly. Když pak oči zase otewřel, stál Horina již pod ním, u toho přirozeného loubí, a Liduška ho ještě nepozorowala.

Najednou se mu sklouzlo pod nohama kamení a několik kroků se swalilo.

„Co to?“ zwolala díwka a wyskočila ze swého přítulku. — „Ah! — wy tady, pane polesný?“ doložila pak s patrným podiwením.

„Ano, já to jsem,“ odpowídal tento, žádoucíma očima se popásaje po wnadách spanilé díwky, ježto se mu w této lesní samotě zase w newídaném posud půwabu jewily. — „Ano, já jsem to, a pokládám se za šťastného, že jsem létawého černohláwka konečně dopadl, a že mohu s ním jednou o samotě promluwit.“

„Co máte semnou o samotě mluwit? Já nejsem přítelka tajností, a budu ráda, když mě řečmi ušetříte, kteréž buď slyšet nemohu a nebo — nechci.“

„Wy je ale musíte slyšet, Liduško!“ zwolal Horina wášniwěji — „já je nemohu w sobě utajit.“

„Jen je utajte!“ řekla díwka wážně — „a zwláště, týká-li se to wěci, o nížto jste s otcem rozpráwěl: na tu máte již mou odpowěď.“

„To nemám, Liduško — to nemám! Tu nemohu wzít, nemám-li rozumu pozbyt — a nebo ještě něco horšího dokázat!“ mluwil Horina, a oči jeho znítily se diwným, strašliwým plamenem. „Já wás miluju — a nedojdu na tomto swětě žádných radostí, když nebudu mít lásku waši. Wy musíte být mou.“

„Že musím?“ opětowala díwka, i pocouwla na krok a hrdě se wypnula. „Pane polesný, wy máte diwný způsob o děwče se ucházet. Mně se aspoň protiwí — a protož také myslím, že bude nejlip, když si mě od této chwíle ani newšimnete, a mě na mých cestách w pokoji necháte. Opatruj wás Bůh!“

S těmi slowy se od něho obrátila; on ale u swé wášně k ní přiskočil a uchwátil ji silně za ruku.

„Ne, ne! tak snadno mi tenkráte neulítneš, upejpawá hrdličko!“ zwolal přitom, díwku, an se zpouzela, násilně w náruč pochytiw. „Já se nechci marným plamenem užírat. Ale chci odlewu we twém srdci...“

„Zpátky, pomatený člowěče!“ křičela nyní Liduška, hněwem uchwácená — „a nepopouzej metlu boží!“

„Zpátky, nešlechetný lowče!“ zawznělo to nyní nad jich hlawami, a w průlomu wěkowitých zdí objewil se Ludwík. „Zpátky! — a nesahej swou nečistou rukou na panenský kwět!“

Horina sebou trhnul, a díwku pustiw, sáhl po ručnici, kteráž mu posud na rameně wisela.

Liduška odskočila, a radostně zkřiknouc, hleděla do wejšky, odkud tak wítaná pomoc přicházela. Sladkým překwapením sepnula ruce a složila je na prsou, w nichžto srdce klopotem bouřilo.

„Co to?“ zwolal nyní Horina a wztekem třásla se w něm každá žíla. „Co to znamená? Kdo jste? Co tu hledáte?“

Ludwík ale nedáwal žádnou odpowěď; nýbrž chytil se wrcholku mladé, ohebné jedle a spustil, swážil se po ní na swalenou zeď — a po dáwnoletém rumu zběhnul dolů na nádwoří.

Liduška stála přitom počínání jako na wlnách; celé tělo její klonilo se proti nenadálému pomocníku, jako by mu tím při sestupowání přispěti mohla, a když stál konečně na pewné půdě, skočila mu jako dáwno známému tři, čtyry kroky naproti. Tu se chopili oba wroucně za ruce a přistoupili před Horinu. Ona se blaženě smála — a do jemných twáří Ludwíkowých uložila se weliká wážnost.

(Pokračowání.)

Český jazyk — moje škoda.

(Pokračowání.)

My seděli w křowí, jako bychme byli přimrzli, a netroufali si ruku pozwednout. Při pláči starého muže se nám oběma srdce swíralo.

On konečně přestal a rychle se wzchopil. Twáře jeho byly celé bledé, oči diwoce wypoulené, wlasy naježené. Tak tu chwíli stál, zatal zuby, stisknul pěstě a hleděl do lesa, jakoby měl oči ze skla.

Potom sebou zase trhnul. — „A nebudu — nebudu plakati!“ zwolal hlasitě — „nebudu naříkati — tu radost jim neudělám — tím se nesmějí chlubiti. Nech mají dost na tom, co již zpáchali; wšak to bude tížiti duši jejich jako tíže wěčné klatby — to si od Slitowníka na wěčnosti ohniwými slzami wyprosím. Já je tak milowal a každému teplé místečko we swém srdci wykázal: a oni mě zradili, wypudili, wyhostili — swlekli.“

Nyní se opět zamlčel a zastřel si oběma dlaněma twáře; pak se dal najednou do diwného smíchu.

„Wy moslíte, ža se dá pocťuwý, sprawedluwý Čech a wlostanec boz ustání tok trápit — a že wám bude pořáde držet jako ťuchý beránek? No, ne! on nebude držet — on udělá skok a utoče wám — ho há! Co jste mu dali — to wám zde nochá!“ mluwil horliwě dále a začal přitom kabát swlékat.

I swleknul ho, wytáhl z kapsy šátek a hodil kabát na zem. Pak si rozepnul šátek na krku a swázal ho s tím, co z kapsy wytáhl. Pak zkoušel uzel, zdali dobře drží.

„Tak!“ řekl na to — „jen co potřebuji, wezmu s sebou; o mé ostatní wěci mohou metat losy.“

Nyní rozepnul westu — bezpochyby že ji chtěl také swléct: ale w tom mu wypadlo z ňader množstwí papírů — rozličných malých sešitků i jednotliwých listů.

„Ha! jste wy zde také, swědkowé mého mučení, mých plačtiwých nocí!“ zwolal podiwný kantor a wrhnul se oběma rukama po nich. „Co tady chcete? Wás tu nepotřebuji! Utecte! Schowejte se — aby wás nedostihli — sice budou každou písmenu na skřipec klást — pryč, pryč!“

S těmi slowy to metal prudce od sebe. Sešitky padly mezi křowiny; jednotliwé listy se kolem rozlítly.

„Já nechci o ničem wíce slyšeti!“ křičel dále, když se byl zase wzchopil a swázané šátky w ruce držel — „o ničem! Mne zradila wlastní krew — já se k ní neznám — nechci slyšeti její proudění — nechci — já ji proklínám!“ —

Já se třásl hrůzou při těchto slowech, a Petronka se mne pewně držela. Tak strašliwě se nešťastný stařec přitom twářil — ba ošklíbal!

„Co bude ten člowěk dělat?“ wyrazil jsem ze sebe ouzkostným šeptáním.

„Mlč! mlč!“ odpowídala Petronka, pewně mi ruku tisknouc, a z diwného kantora ani oka nespouštějíc.

(Pokračowání.)

POLABÍ.

(Dokončení.) Plawiw se za letního teplého wečera do Děčína dolů, spatřil jsem po obou březích mnoho ohníčků, často dosti blízko jeden od druhého wesele plápolajících. Postawy wesničanů okolo nich byly diwně rudou září oswětleny, a plameny se po wlnkách tichého Labe tisícnásobně odrážely. Byl to wěru čarowný pohled, tato nábřežní illuminace. Tázal jsem se, co by to značilo, načež mi powědíno, že se tím způsobem chytají bílé tiplice, od tamějších Němců Weisswürmer zwané. Nad Labem totiž za letních tichých wečerů toho hmyzu tolik poletuje, že člowěk uprostřed nich jako w chumelici stojí. Oheň je k sobě wábí, a spáliwše si w něm křídla, padají pak na šátky k tomuoučelu kolem ohně prostřené. Za jednu noc se jich při jednom ohníčku několik žejdlíků nachytá. Wesničané je pak w městech prodáwají majitelům slawíků, pěnic a jiných ptáků, jimž za pokrm slouží, a za žejdlík dostáwají 4 — 5 kr. stř. Toho wýdělků by se mohli chudí wenkowané i w jiných krajích chopiti; neb jest u nás surowých trýznitelů dost wšudy, chowajících ptáky w klecích a kochajících se w ouzkostném toužení a smutných písních těch wězňů. Takowé chowání ptáků powažuji za ukrutné barbarstwí; jenom ty žluté křiklouny, kanárky, bych dowolil; neb kanár je rozený otrok. Na jistém panstwí w Litoměřicku owšem ještě hůř se zpěwným ptactwem nakládají. Že se jim letos fíky podařily, dali zpěwné ptactwo wystřílet, aby panstwu fíků neubylo!

Pod Děčínem začínají tak nazwané saské Šwejcary, kdež se Labe w pradobách zemské koule písčitým pohořím prodralo. Jelikož zde čtenáře jenom pozorna učiniti, ne wšak Polabí popisowati mínim, nezobrazím krásy oudolí toho, nýbrž snažně prosím, aby zkušenější w tom ohledu cestowatel českému obecenstwu posloužil. Nemohu wšak jeden wýjew ze saského Polabí mlčením minouti. Na swé poslední plawbě do Drážďan widěl jsem weliký koráb proti proudu k českým hranicím směřující. Byl s těžkým nákladem, ale místo koní táhlo za láno asi dwacet lidí. Já seděl na malé pramičce, a poptaw se plawce swého (tam w Dobřicích rozeného Sasa), proč raději koně nezapřahují? Dostal jsem za odpowěď (owšem německy) toto: „W našich dědinách polabských žije jistý druh chudiny, wýsadou k tažení korábů obdařený. Žádný koráb se nesmí koňmi táhnouti; nýbrž od těchto lidí, kteří se při každé wesnici střídají, tažen býwá. Tito chudí lidé se nazýwají: Pomhätschen.“ — Rád bych se tomu zpotwořenému wýrazu slowanskému notně zasmál, kdyby nebyla bolest jako ostrý meč srdce mé projela. To jsou tedy poslední žiwé stopy někdejšího zde Slowanstwí! Wítězný aneb wychytralý cizinec, wytisknuw prabydlitele ze wšech žiwností měšťanských, pak z rolnického stawu, jiné wýžiwy jim nedopřál, než aby co „Pomahači“ otrockou ba dobytčí práci konali. To slowo obsahuje stručný přehled dějin wýchodních Němec, a může slouţiti za skwělý příklad onoho mírného powlowného zněmčowání, o němž nám sousedé zahraniční tak jemné, něžné písně hudou. M. F.

P. Dunder a jeho topografie kraje Plzeňského.

Kdyby někdo naší české krwi nějakou chybu wyčítati chtěl, byla by ona, že se snad ledakdy sankwinickým nadějím příliš lehce podáwáme. Možná dost, že toho zasluhujem, ačkoliw jsme si nikdy nedowolili doufati, že by w Rokycanech, w tomto čistém, bohatém, swobodném městě, česká kniha jak říkáme sensaci způsobit mohla.

Býwaly arci časy, že jsme co malí chlapci od rodičů dostáwali měděný groš, když se nám německá průpowídka jak náleží podařila; ale teď je jinák; kdo se w Rokycanech o to swaté dědictwí našich praotců, o tu historickou památku mnoha století, o jazyk mateřský hrdě zasazuje, trpí příkoří a nebýwá uznán; někteří snad ani newí, co teď celou slawnou wlast naši proniká, a jiní jmenují wýslowně přepiatosti snahu a skutky, jichžto se ti nejšlechetnější mužowé měšťanstwa i šlechty české weřejně zastáwají. — Buď jak buď; kde člowěk nejwroucněji miluje, tam se prawda zamlčet nedá. —

Česká kniha tedy způsobila w Rokycanech sensací! Zásluhu tuto děkujeme p. Dundrowi, který we swém popsání kraje plzeňského o Rokycanech mezi jiným na str. 44. takto píše: „Dne 12. srpna 1784 w prázninách střelil jistý pacholík po wrabci na stodole sedícím, zátka se na střeše zňala, a we 4 hodinách prastarý děkanský chrám, 171 domů a 100 naplněných stodol shořelo; *powídá se* (?), že to byl w Pánu zesnulý J. U. D. Ferdinand Šimon Hejrowský.“

Co by se mne týkalo, já bych po těchto slowech Dundrowu knihu zawřel, jsa přeswědčen, že se ten pán ke wšemu jinému lépe hodí, nežli ku spisowatelstwí, nejméně ale ku spisowatelstwí historickému nebo statistickému. Kdo powažuje pouhé „powídá se!“ za historickou listinu, na které smělou

rukou hrubé nařknutí zasloužilého muže založiti se neostýchá: ten je wěru ještě we snách historické wzdělanosti, a měl by si oči promnouti, aby procitnul. Jinak ale smýšlí wděčné měšťanstwo, w jehož paměti zásluby muže onoho žiwě se lesknou; jinak rodina sama, která se důwodů ani domysliti nemůže, jaké by byly pohnútku zawdati mohly k onomu swrchu uwedenému nařknutí. Kdy bychom se drželi methody p. Dundrowy, mohly bychom říci: „Powídá se, ačkoliw p. Dundra neznáme, že to nikoliw ze zlého oumyslu, nýbrž jenom z nedostatku zdrawého rozumu učinil, neznaje dosud literarního taktu, bez něhož je člowěk jako plawec bez wesla."

Ale chyba cizího neomluwila by chybu naši, a protož ukážeme p. Dundrowi jinou cestu, kterou by kráčet měl, kdyby se mu snad zlíbilo, také w ostatních městech naší wlasti památku zasloužilých mužů nejapným *powídá se!* kaliti.

Takowé neštěstí, jako je wyhoření celého města, wryje se hluboko do mysli trpícího obywatelstwa, wšecky dřiwější události zmizejí jako nic, a celé snažení, wšechen cit a wšecka mysl wztahuje se k oné žaluplné ráně, která se na dlouhá léta nezacelí, ba teprwa wymřením pamětníků zbledne. Od té chwíle nepočítá se roku toho neb onoho, ale říká se: Před welkým nebo po welkém ohni; stáří cení se dle toho, jestli někdo oheň pamatuje nebo ne, a zbýwající swědkowé stáwají se předmětem historické památnosti. Uwažme tedy na mysli, jak prozřetelně sobě počínati třeba, dříwe nežli někoho winou také pohromy obtížíme.

Z pamětníků welkého ohně w Rokycanech shledalo se dewět osob, které proti panu Dundrowi swědčí, a jsou oni: Wáclaw Swětlík, radní pán, 78letý; Františka Mykowcowa 83letá; Josef Hejrowský 74letý; František Suchý, děkan a vikar, 65letý; A. Rezler 85letý; Josef Jakobe 70letý; Dominik Koller 77letý; Kateřina Šmunclerowá 81letá; Wáclaw Lehner 77letý. Tito swědkowé dokládají podle předloženého práwního protokolu, že newědí, aby se bylo kdy powídalo, že by jistý študent neopatrným střelením na ptáka stodolu w předměstí na Kamení řečeném byl zapálil, a tak onen oheň způsobil, jímžto roku 1784 dwanáctého září celé město popelem lehlo; aniž že študent tento byl J. U. D. Hejrowský, později měšťanosta téhož města; nýbrž oni na swé dobré swědomí doswědčují, že dotčený oheň ne w stodole, ale w poslední chalupě na Kamení číslem 20. wyšel, a jak se wšeobecně powídalo, neopatrným náhrnem doutnajícího popele we wedlejší komoře bydlícího nádenníka powstal, náramným pak wětrem od západu a welikým suchem toho času po celém městě se rozšířil.

Toto legalní potwrzení přiwede p. Dundra k poznání, jak obezřele a opatrně si spisowatel počínati má, když o wěcech píše, které se powěstí a dobrého jména týkají. Důkaz pochybení jeho je tak patrný, že netřeba, aby, co učinil, weřejně odwolal. Jen pro budoucnost chraniž se p. Dunder powídaček a powěstí, o nichžto ani souwěcí starcowé zmínky nečiní.

Dr. Čejka.

DENNÍ KRONIKA.

Ze Smíchowa. (*Beseda.*) Sotwa že Praha milowníkům společenského obweselení zábawy duchu národnímu přiměřenější připrawowati začala, neopomenula též blízká i wzdálená místa příklad tento následowati, a národního práwa w pospolitém žiwotě šetřiti. I na Smíchowě připrawilo několik wlastimilů na den 5. t. m. podobnou zábawu, která proto powšimnutí zasluhuje, že kromě tance i jiných ušlechtilých wyražení w hojné míře poskytowala. Několik k tomu cíli zwaných zpěwáků přednášelo w taneční síni wýtečné sbory Jelenowy „Wše jen ku chwále" a „My čeští manowé"; mimo to i sbor a čtwerozpěw od p. Hejtmánka, učitele w opatrowně malých dítek w Karlíně, kterážto skladby wšeobecné pochwaly došly. Zwláště sbor p. Hejtmankůw by toho zasluhowal, aby se mimo jiné práce jeho tiskem četným milowníkům českého zpěwu do ruky dostal. Což nelze pokračowáním „Wěnce" hudebním skladatelům pole otewříti? — Konec činilo Wašákowo: „O radostné cestowání", které se pro swou zdařilost opětowati muselo. Mezi tím se střídaly deklamace „Besední čtení" od Hulakowského a úwod ku Sláwy dceři od J. Kollára. Poslední tato báseň, welmi dobře přednešena, způsobila weliký dojem, který se wšak u znatele mistrowské práce Kollárowy tím zmírnil, že se p. deklamator osmělil nejapnou rukou některá místa zjinačiti. Slowa tak welebná nemělaby se nikým przniti. — W menším kruhu we wedlejším pokoji přednášela se Klicperowa „Šestadwacet" a „Mlynářowa opička"; že se obě líbily, netřeba podotknouti. I národní písně zazníwaly na mnohých místech. — Zdařilou tuto zábawu zdobilo několik ctěných a w literatuře naší na slowo wzatých mužů, jenž nad míru četnou společnost swou přítomností poctili. Obweselení trwalo až do pozdní noci, ano mnozí oučastníci teprw ranní dobou opouštěli podobiznami českých wýtečníků ozdobené síně. Doufáme, že to není poslední zábawa, již nám pp. wýborowé této besedy připrawili. —?—

Z Březnice w Prachynsku. (*Diwadlo.*) Každoročně se na prázdniny těšíme, neboť se nám wždy študující mládež prowozowáním diwadla zawděčí a sobě tím způsobem wěnec poměnkowý na dlouhý čas w srdcích našich uwije. Bohužel že se letos jen jednou a to sice dne 20. září, hralo! Dáwalť se Raupachůw oblíbený kus „Pašerowé" přel. od Tyla. Herci si wůbec welmi dobře počínali, zwláště ale welmi mnoho wyražení lazebník Zwonek způsobil (p. H.), tak že od četně shromážděného obecenstwa častěji wywolán byl. Též i krásná pleť se welmi dobře držela, jmenowitě pana M. F. co Juliána z Bzinkowa, p. B. W. co Julinka a p. M. K. co Mína mnoho k našemu potěšení přispěly. —ský.

Nowé knihy.

Sebrané spisy Jos. Kaj. Tyla. Díl čtwrtý. Swazek 10. *Pouť českých umělců.* Nowela od Jos. Kaj. Tyla. W Praze 1844. Seš. za 20 kr. stř.

Paní Marjánka, matka pluku aneb *Ženské srdce.* Půwodní činohra we 4 odděleních od J. K. Tyla. W Praze, 1845. Tisk a sklad Jarosl. Pospíšila. Str. 91 w 12. Seš. za 16 kr. stř.

Krátká mluwnice pro Čechy, sepsal obzwláště ku prospěchu studující mládeže J. B. Malý. W Praze, 1846. Tisk a sklad synů Bohumila Haase. W 12. Seš. za 20 kr. stř.

Omyl tisku.

W čísle 118. na str. 471. řádce 16. má státi: Že dosawáde Židé žijící mezi Slowany tak málo duchewního a národního wywinutí účastnými se stali atd. a w řádce 26. místo jako má státi takto.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 123.
12. roční běh.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

14. října
1845.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštownich outadů Rakouského mocnářstwí půlletně s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (w nowých alejích na Nowém Městě č. 116) wydáwá po půlarších třikráte za týden, w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

Ptáčníkowa dceruška.

(*Pokračowání.*)

„Wy se mne ptáte, co tu hledám?“ jal se teď nenadálý díwčí ochrance k Horinowi mluwiti. „To bez pochyby tak dobře widíte, jako já widěl, co jste wy tu hledal.“

„Jakým práwem, člowěče....“

„—překážím waší nešlechetnosti? Wětším, to mi wěřte, pane — wětším, nežli wy ji pášete.“

„Člowěče! kdo jste? jak sem přicházíte?“

„Jste pane, zdejší dráb, abyste průwodní listy přehlížel?“ ptal se Ludwík chladně.

„Já jsem tu pánem,“ soptil Horina — „a mám práwo podezřelé osoby zastawowati.“

„Tedy je zastawujte,“ pousmál se Ludwík jeho hněwu — „ale nás milostiwě propusťte. Pojď, zlaté dítě!“ doložil k Lidušce, jejíž ruku ještě pořád we swé držel — „pojď! Budeš bezpochyby ráda, když toho člowěka na očích mít nebudeš.“

„Stůjte!“ zkřikl Horina. „Já nejsem chlapec, abyste mohl se mnau weselé kousky prowádět — a stojím na swém práwu: Kdo jste? co tu hledáte?“

„Já wám nechci den zkazit,“ odpowěděl Ludwík mírně, „abych wám swé jméno powěděl. Buďte rád, že ho newíte!“

„Owšem — owšem, ha ha ha!“ dal se Horina wztekem do smíchu. „Romantický dobrodruh — pocestný kawalír, chudý študent nebo toulawý malíř, co wšechny zámky wytlouká!“

„A co byste měl proti tomu, kdybych byl ku příkladu toulawý malíř, jak we swé hluboké moudrosti pozorujete — co by wám bylo do toho?“ ptal se Ludwík, wážně proti němu pokročiw. „Myslíte, že bych pak neměl práwo hanebnostem waším hru kazit?“

„Nestydatý člowěče! wy se opowažujete....?“ rozkřiknul se Horina i napnul ruku s ručnicí.

Ale Ludwík mu nedal dokončit. S přirozenou důstojností postawil se rázně proti němu; twáře jeho zplamenaly, oči se zableskly.

„Hleďte si jazyka!“ řekl při tom zwučným, wážným hlasem — „abyste jednou swé prostořekosti nepykal. Co jste až posud prohodil, zapomenu, proto že wás pro slepou wášeň wymlouwám. Další podobné řeči nebudu ale trpěti, a radím wám, abyste si na ně jiného posluchače wybral. Ručnici powěste na rameno — tam wám bude nyní lépe slušet, nežli když ji jako hůl w rukou držíte. Jděte s Bohem domů — a pomyslete si, že není každý den dobře na honbu wycházet.“

W celé bytosti Ludwíkowě spočíwalo cosi tak dojemně-důstojného, že se Horina bezděky zarazil. I bylo ť mu náhle, jakoby se zase we swých nedáwno minulých poměrách nalezal, a w hlubinách jeho začal se hýbati — býwalý služebník.

Newěda, co má z neznámého Ludwíka udělati, měřil ho ještě planoucíma očima; ale hněw jeho wedl boj s jakousi ostýchawostí — a w této nejistotě hodil ručnici přes rameno a ušklebil se, chtěje si tím ještě nějakou wážnost dodati.

„Škoda, že jste se swým kázaním už hotow,“ řekl při tom — „byla by radost wás až do wečera poslouchat. Já si to nechám až na podruhé — aby tím wíce panenka získala! Mnoho štěstí, pano Liduško...!“

„Nechte, pane — polesný — nebo kdo jste — tento kwět na pokoji!“ zkřikl nyní Ludwík roznícené — „ano, šetřte, opatrujte ho, jako nejkrásnější ozdobu lesů swých! Dowím-li se dost málo naopak, řeknu jen slowo hraběti Swojinskému.... wyť jste přece w jeho službě?“

Horina otwíral oči; krew se mu sbíhala z twáří do srdce.

„Řeknu jen slowo,“ doložil Ludwík — a uwidíte, jaké to bude mít následky.“

„Co byste mohl? —“ wyprawil Horina dosti

těžko ze sebe; nebo hněw a leknutí mu zadrhowaly jícen.

„To zkusíte. Pro tenkráte neučiním nic — a wy uděláte nejmoudřeji, když celou dnešní příhodu w roušku zapomenutí zahalíte. Z naší strany se nebojte žádné nešetrnosti. To můžete wzít za útěchu."

S těmi slowy se obrátil a šel s Liduškou ze zřícenin.

Horina tu ještě stál, i hleděl za nima, dokud mezi kamením a křowím nezanikli. Jeho prsa se poznowu dmula a pracowala — ruka se chopila křečowitě ručnice....

„Měl bych ti poswítit!" drtil mumlaje mezi zuby. — „Ale kdož wí! — ještě není prohráno ani wyhráno. Karty se rády obracejí. Teď jenom pozorně! Hlawou zeď neprorazím....nu uwidíme! Budeme se nutit, abychme ji skrčili; snad prolezem."

7.

Jedle a borowice šuměly sladké písně—tak sladké, že by je lidský jazyk ani wyslowiti nedowedl; tráwa líbezně zawáněla, kwítí wypínalo usmíwawě swé malé hlawičky, a čerwinky, sykory, drozdowé a křiwky — to boží ptactwo štěbetalo tak rozkošně, že Lidušce srdce trnulo.

Či trnulo jí za jinou příčinou? — Ach, kdožby si troufal toto nejsladší a nejoutlejší tajemstwí odclánět?

Ona se zawěsila swou krásně kulatou, plnou, až nad loket obnaženou rukou na loket Ludwíkůw, a šla s ním wolnými kročeji k domowu.

Oba mlčeli. Prsa jejich byla sice plná slow, ale ty nechtěly na jazyk, ty se bály hlasitého proslowení, jakoby tím swůj nejjemnější zwuk, swůj nejswětější wýznam ztratily. Ale i při tom nejtužším mlčení zdálo se, že spolu rozpráwějí; že se jeden druhého wyptáwá, jeden druhému odpowídá — a sice wěci tak podiwné, posud neslýchané a nikdy netušené, že pro ně chudý jazyk nestačil.

Ona šla wedle něho s hlawou polosklopenou, a tichý, blažený úsměw rozléwal se jí po twářích. Jen chwílemi pozwedla swé tmawé, blahostným citem nawlhlé oči k Ludwíkowi; on ale položil lewou ruku swou na prsty prawé ruky její, zawěšené na loktě jeho, a oči nespouštěl z bujného, nepoškwrněného kwětu krásy její. I bylo mu, jakoby šel wedle staré známé — jako by byl konečně nalezl, co se mu w žiwotě posud nedostáwalo.

Tak šli wedle sebe a nemluwili slowem hlasitým. — Konečně wyšli z lesa na stráň, pod nížto wesnice ležela.

„Tamhle zůstáwáme!" řekla nyní Liduška, prstem na chaloupku ukazujíc.

„Mám tě wyprowodit až domů?" ptal se Ludwík.

Díwka na něj pohledla, jakoby se diwila. — „Ale ty diwný člowíčku!" smála se přitom — „jaká pak je to otázka? Snad mě nenecháš pod šírým nebem? — a pak jsi ještě otce mého newiděl!"

„Já myslil, aby se rodiče nelekli — aby se totiž neptali, co se ti stalo, kdo to s tebou přichází —"

„I neboj se! tatínek se neulekne, a matinka — ta leží ubohá dáwno na hřbitowě. Ty máš ještě oba rodiče — wiď?"

„Jen matku; otec mi umřel již před lety."

(*Pokračowání.*)

Český jazyk — moje škoda.

(*Pokračowání.*)

Chwíli tu stál nyní stareo tiše a hleděl wypoulenýma očima zrowna před sebe. Potom začal powolně hlawou kýwati a pyskama pohybowati, jako by sám s sebou rozpráwěl. Swázané šátky držel pořád w rukou a začal je nyní stáčeti.

Na to si prohlížel několik stromů, mumlal cosi — až pak se u staré jíwy zastawil a diwoce se zachechtal.

„Ty máš lepší srdce nežli wšickni, s nimižto jsem až posud obcowal," mluwil při tom — „není-liž prawda, starý příteli? Ty my popřeješ místečka we swém náručí a nebudeš mě wyháněti bosího a holohlawého do šírého swěta. Ale já se tě zato také chytnu — já se na tě powěsím tak pewně — jako bychme byly spolu rostly."

Po těchto slowech otočil si šátek jednou okolo krku, zadrhnul uzel a začal se na strom drápati. Že se mnoholetá jíwa nízko w pewné kmeny rozpínala, bylo by se mu snad dost snadno podařilo, nahoru se wyhoupnout. Ale my mu w tom udělali překážku.

Dílem ze strachu, dílem z jakéhosi pudu, o němžto jsem si tenkráte žádné swědectwí dáti nemohl, trhnul jsem sebou a wyrazil polohlasitě: „Snad se nebude chtít...."

„Oběsit" — nemohl jsem již doložit; neboť jako bleskem popadlo to nyní také Petronku, a jedním okamžením wyletěli jsme oba jako poplašení z křowí a stáli před pomateným starcem.

Co máme dělat, co máme mluwit—to jsme w prwním okamžení newěděli. Stáli jsme naproti němu jen

jako němi, čekajíce, že se celá příhoda nějak sama sebou na jinou stranu zatočí.

Také on z počátku nemluwil. Jen sebou škubnul, jako by ho byl někdo postřelil, a hleděl na nás jako u wyděšení. Potom zaťal zuby, wyhrnul pysky, zkřiwil twáře — a začal těžce oddychowat. Slyšeliť jsme, jak mu to pod žebrami pracowalo. Přitom zakňučel — a sáhl si zwolna na krk po swázaných šátkách.

Šla z něho hrůza — a my také bázliwě na krok ucouwli.

„Tedy také wy, háďata! již na mne wylízáte?" začal pak po malé chwíli, a hlas jeho sičel jako když woda na žhawé železo kápne. „Také již ty, dračí plemeno! — jež mohu nohou zašlápnouti — také ty se na mne wěsíš a nedáš mi pokoje a lezeš mi do cesty, když chci odejíti?"

„Nechte si powědít, milý pane!" dodala si Petronka smělost k řeči — „my wám nechceme nic na příkoř činit —"

„Mlč! — mlč!" — zkřikl nyní starec a do bledých twáří whrkla mu krew tak prudce, že skoro zčernal. „Já tě znám! To je twůj hlas, jímžto jsi mne tolikrát ošálila — ale já ti nebudu wěčně za hračku sloužit — to si nemysli — wšak já tě chytnu."

S těmi slowy přiblížil se plaziwě o krok, dwa kroky k nám, a.... my se owšem w dětinské prostotě takowého konce nenadáli! — hodil rychle jako střela šátky Petronce okolo krku a chtěl je na uzel zadrhnout. Ona se dala owšem do hrozného křiku i chtěla mu wyklouznout — chtěla se mu wymknout; on se k ní ale tisknul jako rozsápané zwíře a dal se do strašného chechtotu.

Do nejdelši smrti nezapomenu na toto hrozné okamžení!

We mně to wřelo — hlawa mi šla kolem, srdce mi chtělo wylítnout....já bych byl tu chwíli na bránu swěta se obořil a tak dlouho na ni tloukl, až by se byla sřítila!

Smrtným zděšením poštwaný přiskočil jsem k nešťastnému starci, a wypnuw se udeřil jsem ho wší silou mých kloubů na malé pěsti do hlawy.... ruka se mi třese, an to píšu — uhodil jsem ho do twáře, do čela, do spánku, až najednou od Petronky upustil a pronikawě zkřiknuw na zem se swalil.

(Pokračowání.)

NÁRODNÍ SLAWNOST FRYZANŮ.

Nowější doba má tu zwláštní powahoznačnou stránku pro sebe, že i národowé, až posud wliwem cizinstwa wíce méně dřímající, k úplnějšímu wždy wědomí wlastní bytnosti přicházejí. Následek té oswědomitosti jest, že o zachowání swé národnosti i wšeho s ní spojeného, zwláště ale o mocnější oživení jazyka otců napnutými silami se zasazují. Zjewy toho widěti na wšech koncích Ewropy; nejsou Slowané jediní, u kterých snažení to wšemi zákonem připuštěnými prostředky se děje. O Flamandech w Belgii bylo již w našich časopisech několikráte mluweno; tenkráte se zmíníme o Fryzanech, sebe „Fresan" — Friesen — nazýwajících, kteří we swé rozptýlenosti k mocnějšímu celku se sraziti dle příkladu jiných národů usilují. Známo bude čtenářům, že týž starý germanský kmen — zwláště ale sewerní Fryzané w Šleswigo-Holštýnsku dánským působením we swé národnosti tenčeni — w nejnowější době k německému, sobě bližšímu kmenu wíce než předtím se chýlí, což se i wšelikerými zjewnými způsoby stáwá. K takowým zjewům náleží též obecná národní slawnost i letošního roku w Bredstedtu k weřejnému projewení národního smyslu odbýwaná. Položíme zde stručnou zpráwu o té schůzce dle toho, co o ní zahraničné časopisy sdělily.

K slawnosti té, dne 23. června odbýwané, swoláwal předběžně pozwací list, od Dra. Clementa z Kielu co přednosty celého podniknutí sepsaný. W pozwání tom mimo jiné i následující, zajisté powšimnutí hodná slowa pronešena byla:

„Nedobře tobě i nedůstojno tebe, abys tak sám w sobě zakopán, tak odloučen a odtržen, tak utichlý, tak němý a zkamenělý dále žiwořil, jak jsi posud uwykl, národe Fryzanů! Wzmuž se ze swé skleslosti, a poznej opět největší účel swého zde pobýwání; poznej swou důstojnost lidskou, swou důstojnost národní. Milowání wlasti a občanská mysl, národnost a wěrnost národní, jednota a smýšlení sworné nejsou jména na prázdno zwučící, kterýchž bysi podle wůle ze swého žiwota směl wymazati; jsouť ona podstatou twého žiwota, bez nichžto žiw nebyw, ze žiwota se ubíráš. Nebo žiwot rozptýlený není tobě wíce žitím, ale je twou jistou smrtí, a činy, které we swé odtrženosti a rozerwanosti konáš, jsou jen skutky bídné, nemajíce ani trwalosti ani požehnání. Protož wám, Fryzané, daleko rozlehlí, co wás koli zbylo z dlouhé doby našich náramných strastí, nátisků a pohrom, z doby našeho trpkého národního neštěstí, wám nejpředněji, — pak ale i wšem spoluroďákům šleswigo-holštýnským, jichžto národnost není žádný bludný klam a přízrak, činí se toto pozwání přátelské a wlídné k odbýwání naší klidnomyslné slawnosti nastáwajícího 23. dne června. Co zamýšlíme, jest newinné, šlechetné, chwalitebné. Kdožkoli prawý Fryzan jest, pozná, že i jeho se týče naše pozwání, aby w slawnosti swého národu spolu účastenstwí měl, a zajisté každý, w jehož moci to učiniti jest, k slawení tomu přijíti neobmešká. Co w bezwinnosti podstupujeme, také zajisté zdaru dojde. W Bohu wždy důwěra Fryzanů spočíwá."

Ačkoli počasí deštiwé i bouřliwé bylo, sešlo se přece ke čtyrem až pěti tisícům Fryzanů w Bredstedtu, kde k národní té schůzce již předtím potřebné přípravy se děly. Na místě k slawnosti odhodlaném — krásné prostorné zahradě — wystawen byl weliký slawnostní stan, mnohem wětší a pohodlnější než onen lonského roku. Měl tento stan určení, aby účastníky, kteříž by toho žádostiwi byli, k společenskému kwasu a tanci spojil, a jelikož po hostině we stanu též postolní řeči na slawnost se wztahující drženy býti měly, wystawěla se pro ten záměr w pozadí ozdobná řečnitelna, národními barwami šleswigo-holštýnskými wyložená, an po jejím předu erb téhož wéwodstwí se wznášel. Wenku pak před stanem stála u prostřed prostory pod širým nebem hlawní tribuna, určená ku přednášení řečí slawnostní. I této tribuny zřízení, rodomilným smyslem jsouc wedeno, dobrým wkusem se wyznačowalo. Swrchu widěti bylo

po zadu erb fryzanský s obpisem w polokruhu podloženým a k wytrwalému hájení národnosti powzbuzujícím, an se napřed w průčelí leskla slowa asi toho smyslu: „Člowěk wolný, wolně a směle prawdu pronáší wzdor tuhým wýhrůžkám, byť i lhářowé činy jeho za wzdornost wykřikowali.“ Též dále w odměřeném rozestawení se wíce stanů nacházelo, na kterýchž jako i na jiných whodných místech množství nápisů, city wěrnosti k otcům a úmysl bratrského sjednocení na jewo dáwajících, se záměrem slawné schůzky se shodowalo. (Dokončení.)

DENNÍ KRONIKA.

Z Milewska. Obloha pospolitého žiwota našeho wždy jen mraky zahalená poněkud se wyjasnila; neboť jsme ku konci m. m. několik wečerů w zábawné společnosti a přátelské swornosti ztráwili, což se u nás arci welmi zřídka stáwá. — Dne 28. září uspořádali zdejší študující společeuský ples, jemuž podobný bychom častěji si přáli. Česká hudba a český zpěw rozjařili swornou mysl wšech přítomných a wšeobecně panující nenucená weselost uskutečnila přání nade dweřmi w sále zawěšené: „Ples a žert ať společnost rozjaří.“ Druhého dne zwali nás české lístky, poprwé pokud pamatujeme, k wečerní zábawě, kterou nám společnost čtwero českých cestujících hudebníků připrawila. Náwštěwa byla jen skrowná. Hudba, zwlášť ale nowější české zpěwy, příjemně přednešené, u přítomné části naší honorace, která až posud, bohužel, na pokroku národnosti welmi malého oučastenství projewuje, přece tak welké obliby došly, že se proneslo weřejné přání, aby se tato zábawa dne 30. k oslawení jmenin našeho wysoce důstojného p. t. pana opata Sionského opakowala. U wečer bylo město oswětleno, a četná společnost shromáždila se w nowém skwostně malowaném prostranném sále p. Wodňanského, který jej za obstojný plat ochotně k této zábawě přepustil. S tancem se střídaly české písně, jichžto líbozwuk (wyjímaje několik ostatních) srdce wřele pojal. Mimo to máme také u nás diwadlo a jaké diwadlo! Kočující společnost německá zarazila u nás Thalii chrámek, lépe snad baráček, a ačkoliw se již z náwštěwy přeswědčit mohla, že pro ní u našeho naskrze českého obecenstwa žádné požehnání newyroste, přec neustáwá truchlohry k smíchu a frašky až k pláči prowozowati. Stařena bezzubá hraje z nouze milenky, starec asi 80letý musí časem mladistwé hrdiny, děcko 7leté wousaté sloužící představowati. Stánek Thalie jest rozerwaný, špinawý diwadelní ústroj, který někdy snad za pokoj sloužil, nyní se brzo za sál, brzo za krajinu, brzo za krčmu, brzo opět za žalář a to sice nejlépe hodí. O šatstwu se nechci ani zmíniti, to se pokaždé teprwa z celého města snáší. — Brzo-li pak nás asi naši pp. ochotníci opět nějakou českou hrou potěšejí? Přáli bychom, aby se někdo této důležité wěci jednou úsilně ujal. W.

Z Bystřice w Jihlawsku. (*Slib střídmosti. Nápisy.*) Od těch dob, totiž od prwního čerwna, co wel. p. M. Swoboda, zdejší farář, z kazatelny proti škodliwému pití kořalky hlásati počal, a w započatém díle až do 27. čerwence horliwě pokračowal: rostla naděje a očekáwání každého, kdokoliw na tak důležitou wěc bedliwý zřetel obrátil, jakého asi oučinku w místě způsobí? to jest w městě, kde se na 310 domowních čísel ku 30 kořalečných náleWů nalezá. Skládání slibu bylo na třetího srpna určeno. Po welkých službách božích shromáždilo se jen 16 osob. Malý to zajisté počet na tak horliwé wynasnažení! neboť w skutku newím, jestli který duchowní w těch místech, z kterých jsme tak chwalitebné zprávy o wěci té obdrželi, důkladněji a důtkliwěji mluwil, jako to činil náš. On práwě s Mathewskou horliwostí se o wěc zasadil. Není wšak činnost jeho ještě u konce, a Bůh dá, že se pro budoucnost příjemnějších oučinků dočkáme. — Co se naší milozwučné mateřčiny týká, mohu říci, že zde, alespoň w předměstí, skoro naskrz nápisy morawské spatřujem, ačkoliw by přísný posuzowatel ledaco na nich wytýkati mohl. Tak stojí na některých znetwořené „Šenk“, „Handl“; mne samotného wždy jeden toho druhu (ačkoliw chyby swých rodáků na přísnou wáhu nekladu) k smíchu powzbuzuje, a sice: „Johann M. Meister Pekařsky“. Ale když wkročíme z předměstí do samého města: tu jest to opět jináče; dosti se oko nabloudí, než některý národní nápis postihne, a téměř pod každýma nůžkama stojí „Kleidermacher“. Odjakžiwa jsem wídal „Lékárna u P. Marie Pomocné“, načež několik let jinde pobyw, při náwratu jsem již shledal „Apotheke zur Maria Hilf“. — Ostatně ale musím podotknouti, že z wětšího dílu pod německým nápisem dobrá duše morawská přebýwá. W.

Z Hořic. (*Česká knihowna.*) Jak se z jistého pramene dowídáme, chtějí zde uspořádati někteří spanilomyslní mužowé, milowníci mateřského jazyka a pospolitého wzdělání, českou knihownu, a na děkanství ji umístit. Podnikání toto pochází nejwíce od zdejších pp. kaplanů, kteří také již k tomu cíli sbírku učinili. Dejž Bůh, aby se podnikání jejich dařilo, a w národní wěci aby se tím samým nějaký pokrok učinil. Kéž by také na jiných místách, kde žádné překážky není, a kde jen jedna maličkost — totiž wůle schází, tato myšlénka wzniknouti chtěla! E....ch.

BESEDY.

Houslista Ernst zdržuje se teď we swém domowě Brně. Bohatý Američan Dordle učinil mu náwrh, aby si s ním wyšel do Nowého swěta, že mu za tři nebo čtyry měsíce pojistí čistého wýnosu 106.000 dolarů. Není pochybnosti, že Ernst swolí. Virtuoz a špekulant w burse jsou ti jediní lidé, ježto mohou přes noc zbohatnout. **

Nejstarší ze wšech potentátů je nynější papež, on počítá 79 let, nejmladší je patnáctiletá díwka Isabella, králowna španělská, po ní následuje 21letý sultan. Král Hanoweranský je 73 let, Ludwík Filip 71, král Würtemberský 63, král Baworský 58 let starý. Náš císař a král Pruský jsou stejného stáří, každý 51 let. Cár Ruský přijde hned po nich, maje roků 49. Králowna Anglická a Portugalská jsou též w stejných letech, obě mají choté z domu Koburgů a 25 let. **

Berthold Auerbach, slawný spisowatel *Wesnických powídek* (Dorfgeschichten), ztráwil dwa měsíce w Čechách, kde se pořád jen po wesnicích a městečkách toulal. Teď chystá nowé powídky k tisku, k nimž si látku z naší wlasti přinesl, aby Němcům ukázal, jak to wypadá, co se u nich „böhmische Dörfer“ jmenuje. **

Nowá kniha.

Pomněnky na Prahu. Popsání nejpřednějších památností tohoto hlawního města od Karla Wlad. Zapa. W Praze. We skladu Bedřicha Krečmára. Ceny: 5 zl. 20 kr., 2 zl. 20 kr., 1 zl. 20 kr. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Čislo 124.
12. roční běh.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštownich ouřadů Rakouského mocnářstwí půlletně s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

16. října
1845.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (w nowých alejích na Nowém Městě č. 116) wydáwá po půlarších třikráte za týden, w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

Ptáčníkowa dceruška.

(*Pokračowání.*)

„Ale jdi!“ řekla díwka hlasem něžně outrpným, swé jiskrné oko s celou duší na něj upínajíc a w chůzi poněkud se zastawujíc. — „Ty nemáš otce? Ach, to tě lituju. Já si to neumím ani předstawit, jak bych mohla bejt na swětě, kdybych otce neměla. Za to jsi arci z druhé strany bohatější, že máš matku.“

„A tebe!“ doložil kwapně Ludwík, zářícíma zrakoma na díwku hledě.

„Mne?“ opětowala tato šeptem a sklopila oči. Sladkým trnutím zawlnily se ňádra její.

„Či nejsi má?“ zašeptal také Ludwík a owinuw okolo ní ruku, sklonil k ní hlawu, tak že se čela jejich dotýkala.

„A to se ptáš?“ řekla Liduška; přitom pozwedla swé černé, zarosené oči a hleděla hluboko Ludwíkowi do modrých. Celé tělo její chwělo se rozkoší. — „Či nejsi ty můj?“

„Jsem — jsem!“ zwolal Ludwík, náhle propuklým plamenem uchwácený, a přiwinul ji prudce k srdci. Slowa jeho zemřela na rtech jejích...

Tak stáli chwíli w blaženém objetí, na swět wůkol sebe zapomínajíce. Newinným srdcím jejich zdálo se, že jsou u welikém chrámu lásky, pod očima wěčné milosti.

Konečně se Liduška bbitě wymknula a nutila Ludwíka k další chůzi.

„Pojď — pojď! Já se bojím, že bych zde mohla blahostí zemřít!“

Ludwík šel za ní, ale neodpowídal. Panická duše jeho byla potopena w proudu newýslowné rozkoše. Liduška hopkowala před ním jako weselé děcko.

„Tamhle stojí můj tatínek — widíš ho?“ zwolala najednou, ukazujíc k chaloupce pod stromy. „Teď si pospěš, můj zlatý....“

W tom se zarazila, sepnula ruce a dala se do smíchu.

„Ale jen si pomysli tu mou zapoměnliwost!“ řekla na to. „Wždyť jsem se tě ještě ani neptala, jak tě mám jmenowat.“

„Říkej mi Ludwíku.“

„Ludwíku? — Ludwíku — to je pěkné jméno;“ řekla díwka a oči její utkwěly přitom na zlaté jehle, kteráž mu hedbáwný šátek na krku spínala. — „Tohle L znamená tedy bezpochyby také Ludwíku?“

„Ode dneška dostane krásnější jméno,“ řekl Ludwík, a odepnuw skwostnou jehlu z krku, sepnul ní šáteček na prsou Liduščiných. — „Teď se bude jmenowat Ludmila.“

Ona přijala pěkný dárek jeho beze wšeho upejpání — tak přirozeně, jako by to mezi nimi odjakžiwa tak býwalo a jinák ani býti nemohlo.

„Ne, ne! práwě nyní bude se jmenowat Ludwík!“ řekla s blahým usmáním, oběma rukama jehlu k prsoum tisknouc. — „Ale což já ti dám, můj drahý Ludwíku?“

„O nemysli na to — a hleď raději, abys mi uchowala, co jsem již od tebe dostal, moje duše!“ zwolal Ludwík a pochytiw ji za obě ruce, wřele je tiskl. — „Já jsem newýslowně bohatý.“

„O tedy ním také zůstaneš!“ zwolala díwka, tisknutí rukou jeho skoro křečowitě opětujíc; pak se mu zas kwapně wymknula a běžela napřed k chaloupce.

Otec jí přicházel již naproti. Widěl, že přiwádí cizího člowěka a diwil se tomu.

Ona k němu přiskočila, objala ho a powěděla mu krátkými slowy, co ji bylo na starém zámku potkalo.

Starý Mareš se zamračil a z úst mu wyjelo temné zaklení. — „Dobře jsi mělo, děwče!“ řekl na to. „Mně bylo také přitom panu polesném jaksi ouzko; jen že jsem si to neuměl wyložit. Nu chwála Bohu,

že to ještě tak skončilo. Teď bude pokoj. Ale kde pak je ten twůj ochrance?"

„Co že je?" usmála se díwka. „Nu, můj ochrance je. Což to není dost?"

„W jistém ohledu arci dost; ale neškodí wědět, co je takto jináč — myslím staw, jméno a tak dále."

„Ah tak! Nu to je ten nejšlechetnější člowěk, pocestný malíř a jmenuje se Ludwík."

Tento k nim práwě přikročil. Byltě hned uhodnul, o čem Liduška rozpráwí, i nechal jí tedy času k dopowědění a přicházel kroky wolnými. Z dálečí upnul zatím zpytawé oko na postawu Marešowu i nalezal w ní zalíbení.

Teď mu wstoupil starý ptáčník wstříc a powděčně hlawou kýwaje, podal mu ruku.

„Witám wás, můj drahý pane!" řekl přitom ruku jeho srdečně tiskna, „witám wás a — děkuju. Můj černohláwek mi už powěděl —"

„Wáš rozkošný černohláwek neměl powědít," řekl Ludwík s lehýnkým usmáním — „abych widěl, co si moje osoba a co pouhá náhoda z wašeho přiwítání na swůj díl počítati má."

„Nu, chcete-li být sprawedliwý," usmál se starý woják — „tedy nechte oběma polowičku — swé osobě i náhodě, chcete-li tu příhodu tak pojmenowat. Za to mi ale také wěřte, že bych wás i bez té náhody tak srdečně uwítal, jako teď. Člowěk není slepý a má w těle srdce, které se počne hýbat, když poctiwé twáře uwidí. Nemějte mi za zlé, pane.... ale šlaku! wždyť ani ještě newím, mám-li také jen pane Ludwíku říkat, jak mi holka napowěděla — ale bezpochyby bude při tom Ludwíku ještě jiné jméno?"

„To je arci," řekl Ludwík w jakési malé nesnázi. Bálť se prawé jméno swé wyzradit, aby dwě srdce z toho čarowně krásného kruhu nezaplašil, kterýž se byl i okolo něho owinul.

„Že jste malíř — to mi už také powěděla," nadhodil opět starý.

„Malíř?" diwil se mladý hrabě; ale zpomněl si, že byla o tom na starém hradě zmínka, a byl tomu nyní powděčen.

(*Pokračowání.*)

Český jazyk — moje škoda.

(*Pokračowání.*)

Co se dále se starým přihodí, na to jsem už nedbal, na to jsem se neohlížel. Já přiskočil honem k Petronce i měl jsem co dělat, aby se mi neskácela. Tak byla zděšena. Na krku měla čerwenou prouhu.

„Petronko — moje zlatá Petronko, zpamatuj se!" mluwil jsem k ní poloplačky a tím nejdůtkliwějším tónem. „Ten starý blázniwý kat nám už nic neudělá — neboj se! — jen si oddechni a pojď!"

Díwčí zděšení se rozplynulo w potok slzí a w hluboké oddechnutí. Pak se prudce wzchopila a sama mě za ruku wlekouc, dala se na outěk.

I běželi jsme do lesa — bez cesty, beze wšeho znamení, na zdař Bůh, kam nás oči nesly. Ale dost brzo museli jsme w tomto běhu přestat; křowí, kořání, neschůdná cesta, tělesní i duševní pohnutí — to wšecko nás tak unawilo, že jsme konečně oba sklesli a jaksi bázliwě do křowí se ukryli.

Jak dlouho jsme w této nowé skrýši wězeli, to nemohu na minutu wypočíst. Hezky dlouho to asi trwalo; proto že jsme unawením oba pewně usnuli.

Když jsme procitli, muselo být už hodně pozdě proto že nás trápil hlad. Já měl sice ještě od rána housku w kapse, ale bochníček chleba ležel we křowí, ježto jsme si byli za prwní brlohu zwolili. Při outěku z toho děsného dějiště zapomenuli jsme na tuto důležitou wěc při celé wýprawě.

Teď nám začalo bejt w skutku poněkud ouzko — a nebylo také diwu! Obři a welicí hrdinowé jsme nebyli — o samotě — kolem hustý les — zpomínka na minulou hrůzu — k tomu ke wšemu prázdno w žaludku.... přisámbůh! tu mohlo být statnějším osobám okolo srdce krušno, nežli nám, dewíti-, desítiletým dětem.

Hlawní wěc byla nyní — tolik rozumu jsme oba měli — dostati se zase na kraj lesa, kde by nás byla mohla Bára nalezti. Ale jak a kudy tam zaměřit? My newěděli na krok, kam se otočit; proto že jsme neměli kusa paměti, odkud jsme byli přiběhli. Já se škrábal za ušima a Petronka se rozpačitě ohlížela. Ale w modrých očích jejích ležela takowá wážliwost, že mi nemohla wšechna naděje klesnouti.

„Musíme se řídit podle slunce, jiná pomoc nebude," řekla konečně — a já se udeřil radostně do čela. Hned mi připadlo, že jsem byl doma — či wlastně u rodičů... neboť kdež byl můj domow?... že jsem tedy slýchal, jak si také lidé, jako byl můj tatík, w podobných případnostech podobným způsobem pomáhali. Řídili se podle slunce.

Ano řídili se — ale já newěděl z místa, jak to po nich udělat. Moje štěstí byla Petronka.

(*Pokračowání.*)

Národní slawnost Fryzanů.

(Dokončení.) Slawnost sama, w jejížto předwečer měšťané a zpěwecký sbor z Bredstedtu, sborem z Husumu rozmnožený, Drowi Clementowi, co řediteli celého podniknutí, srdečnou sláwu učinili, započala se w ustanowený den o desáté hodině ráno. W tu hodinu weden slawný průwod k určenému prostranstwí, maje z předu prapor fryzanský a šleswigo-holštýnský. Ke zpěweckým sborům, kteréž úkolům swým po celý den čestně dostály, připojili se přednosta a wýborowé slawnosti s pozwanými řečníky, na kteréž ostatní zástup hostů následowal. Jak mile průwod u hlawní tribuny se octnul, započal sbor hudebníků hymnu národní, jejímžto obsahem pewná důwěra w prozřetelnost wše šlechetné počínání podporující se wyslowuje, načež Fryzan K. J. Clemens na tribunu wystoupiw slawnostní řeč k četnému shromáždění držel. Řečník si w ní wytknul pojednati o zásadě, jak potřebí přede wším jasného poznání swé wlastní bytnosti, pak ale i spojené s ní neunawené činnosti, we sworných bratrských srdcích podporu nacházející, má-li jinak národnost zachráněna býti. Napomínal důrazně swé rodáky, aby, otcům wěrni, we swém snažení k národnímu smyslu přilnuli; aby swé mysli rozdrobenost a rozptýlenost mimo sebe pustili, swé jednotliwé částky w celek spojili a ku příbuznějším swým bratřím pohlíželi; aby k duševnímu pohybu těchto se přidružili a tím swých různých slabých sil zwyšowali a množili, jichžto nikoli proti sobě užíwati ale k nabytí wětší wáhy a mocnosti proti nenárodnímu náwalu w jednotu sraziti sluší.

Po přiměřeném, zbytečné nádhery prostém kwasu, w němž přes tisíc lidí podíl mělo, drženy byly, jak swrchu napowězeno, i postolní řeči, s obsahem přípitků stejný národní směr mající. Řečníkowé byli: zasloužilý a wážený ode wšech Tiedemann, soudní práwník a stawowský poslanec Beseler, práwník Lorentzen, obchodník Todsen, knihkupec Bünsow, pak opět Dr. Clemens a jiní, kteří o wěc národu s welikou horliwostí se zasazují. Dr. Clemens u té příležitosti mezi jinými pronesl, jak hrozné neštěstí jest neznalost národní bytnosti a wůbec newědomost lidu, a protož we swé přání hlawně národní wzdělání zahrnul.

Slawnost až do noci trwala. Nechybělo při tom oswětlení témuž dni přiměřené. Městečko samo bylo swátečně wykrášleno, mnohé domy zdobilo zelené wěncowí, a nad jejich štíty praporce šleswigo-holštýnské se wlály. I ze zpěwů obecných, jimižto se jinak wřelé city wlastenecké ozýwaly, znamenati bylo, že Fryzané na sewern otců pamětliwi z netečnosti swé se wždy wíce wyzouwají, a oswědomění nabywše swou bytnost wšeho škodliwého nenárodního působení sprostiti usilují. Celá ta slawnost ale spolu swědectwí podala, že též oni jen we sworném spojení sil a w pewném přidružení se ke swým nejbližším kmenowcům možnost dojíti toho swého záměru shledáwají.

Netřeba připomenouti, že wěc ta w časopisech sousedů našich mnohého oučastenstwí došla. I my to máme za čestné, když kmen před tím dřímalý úsilně o hájení toho se zasazuje, co jemu, jakožto dědictwí během nestálých časů po otcích zůstawené, nade wše jest drahé a milé. A wšak nemůžeme se ubrániti připomenutí, že by naši zahraniční sousedé to samé, co jim s jedné strany chwály a uznání hodno jest, s druhé strany Slowanům napořád wyčítati a za zločin i Bůh wí zač jiné křiwě wykřikowati neměli. Mohli bychom jinak na opětowané ty nesprawedliwé útržky snad odpowěditi i nápisem od Fryzanů w průčelí hlawní tribuny wywěšeným, jak jsme jej swrchu položili a zde ještě jednou opakowati nechceme.

Fr. D.

DENNÍ KRONIKA.

Z Nowého Bydžowa. (*Nowá dlažba a starý obyčej. Diwadlo. Slečinky a malé powzdechnutí. Merenda.*) Město naše, před nedáwnem ještě nejwíce ode dřewa, nyní po mnohých požárech w nowé podobě wystupuje, a zděných domů wzdor drahému stawiwu napořád přibýwá. Welké a prawidelné náměstí býwalo zwlášť na jaře a na podzim, když mastná černá půda deštěmi rozřídla, jediné weliké bahniště a kalužina, do níž se žádná noha lidská kosmopolitickými pantalonami přioděná odwážiti nesměla. Tomuto důstatku bláta a nedůstatku čistoty se od lonska, zwláště úsilownou péčí p. měšťanosty, a nemalými ale tím chwalitebnějšími obětmi zdejšího měšťanstwa, pomáhati začalo — dlážděním totiž celého náměstí, w čemž se — uwážíme-li obmezené prostředky a zwlášť nákladné a obtížné sem kamena dowážení — nad očekáwání rychle pokračuje, tak že letos wětší polowička náměstí již zouplna wydlážděna bude. — S materialními pokroky těmito ale bohužel ani uswědomění národnosti, w čemž nás mnohé menší město české již daleko předhonilo, ani společenský žiwot náš stejně newykwetá. Zdá se jako bychom per absurdum dokázati chtěli sadu: že hlawní základ wší ciwilisace a wešketého pokroku duševního jest žití a oučinkowání člowěka we společnosti. Bolestně pociťujeme u nás při každé příležitosti nedostatek slučující látky. — Čím osamělejší a tedy jednotwárnější po celý čas žiwot náš, tím witanější byly nám hry diwadelní, které w letošních prázdninách zdejší študující uspořádali. S jakými obtížnostmi a překážkami podnikání takowé spojeno býwá, mohou jen ti posouditi, jenž hry ochotnické sami uspořádali. Jedna z těch nejpřednějších obtíží býwá: pro ženské role schopných díwek wynajíti. Prwní z neprawého a newčasného studu, druhá ze samé skromnosti pro obecné dobro oučinkowati nechce, třetí se bojí posuzowání (jako by w tomto swětě člowěk jen na prknách wystupující posuzowán býwal!) čtwrtá jen w prwním představení hráti se ostýchá — (opatrná, nechce prwní „experimentum crucis" dělat!) a ty ostatní hrály by — jen ale ne we hře české! Jesti to wěru k zlosti i k smíchu, jak se ty naše „díwky české, díwky hezké" nebo jak nyní ex offo psáti a mluwiti musíme „slečinky" — té naší ubohé češtiny až dosawáde mnohdy štítějí! Duševní tato nemoc národu našeho — smíme-li wlastní zkušenosti a četným do wašeho časopisu zasílaným zpráwám důwěřowati — až dosawád obzwláště mezi krásnou pletí naší rozšířena skoro ještě epidemickým způsobem panuje. Sotwa že se slečinka jakž takž bez „šlechtswortu" a s přízwukem germanskému uchu se-hnusícím německy šwitořit naučí: jižjiž se za řeč otců swých stydí a pro wšecko na swětě by u weřejnosti ani slowíčko w té „sprosté řeči" nepromluwila! Chowá se jako onen slepým štěstím zbohatlý a wšak tím na duši zmrzačilý rozmařilec, jenžto se za swé dobré, ale trampotou stísněné rodiče styděl! Již je wěru čas, aby se na radikalní wyhojení tohoto jazykowého záwratu pomyslilo a nejprwé něžnému pohlawí skutkem dokázalo, že sprosťáctwí nikoli w té neb oné řeči, alebrž w podlém myšlení, mluwení a jednání toho neb onoho jednotníka záleží, a že takowé sprosťáctwí chwála Bohu! tak dobře u Francouzů i Angličanů, jako u Němců a u nás nalezneu! A wšak pustiwše uzdu horliwosti, museli bychom meze zpráwám určené překročiti; wraťme se raději k diwadlu a k našim ochotníkům. — Uwedli nám na prkna Raupachowu „Šňupku" a „Pašery", Erbenowy „Sládky" dwakrát, Klicperůw „Diwotworný klobouk" a „Dobrý tón" od Töpfera. Hned po prwních představeních widěti bylo, jaké síly w lůně našeho města spočíwají a jak

krásných wýsledků by se očekáwati mohlo, kdyby horliwosti z jedné, ochotnosti z druhé a pěstitelské ruky z třetí strany nechybělo. Obzwláště wyniklo jak pojmutím a zdařilým wyobrazením charakterů jednajících osob, tak též okrouhlostí we souhře představení Šňupky a Sládků; a wšak i w Pašeřích i w Diwotworném klobouce mnozí z ochotníků si wýborně počínali, scházela ale těmto představením ona jen mnohými zkouškami docílitelná okrouhlost. Představení Dobrého tónu ale musíme za nepodařilé prohlásiti. Nepowedlo se dílem welkoměstské mrawy wyšší třídy, w které se weselohra tato pohybuje, důrazně wyobraziti, dílem ale i widěti bylo, že ochotníci na tuto poslední hru menší pilnost, než na předešlé wynaložili. Diwadlo bylo skoro wždy až přeplněno, i walný počet přespolních hostí z blízkého okolí zwlášť poslednější hry nawštíwil. Čistý wýnos z jednoho představení, 60 zl. w. č. přewyšující, nešťastným pohořelým obywatelům wsi Skřeněře, panstwí smidarského obětowán, z ostatních pěti ale k ústawu pro zdejší chudé odewzdán byl. — Dne 23. září slawili zdejší študující wejroční swou památnou slawnost „merendy“, ples totiž, k němuž se wšickni študující jako tažné ptactwo před odchodem shromážďili, s četnými z blízka i daleka pozwanými hosty poweselili, potančili a tak sladkým prázdninám weselý konec učiniwše, s otčinou se opět rozloučili. J. R.

Z okolí sušického. (*Diwadlo.*) Kdokoli dne 7. září do města Sušice wcházel, spatřil hned u brány pěkně tištěné pozwání do českého diwadla. I já byl jeden z přicházejících, a pocit jakési neznámé starosti ozwal se we mně, an jsem přemejšleti začal, jak asi walná nawštěwa bude a jak zdejší obecenstwo wýbornou Tylowu činohru: „Marjánku“, kteréžto se představowati měla, přijme. O dobrém prowození činohry neměl jsem arci žádné pochybnosti, wěda, že wýtečný p. spisowatel, jakož i chwalně známý p. Kaška w činohře oučinkowati budou. A wšak i ohledem náwštěwy zmizely pochybnosti moje k 6. hodině u wečer zcela. Neboť z celého okolí ano i z Klatow, ze Strakonic a z Písku přicházeli hosté tak četně, že o půl sedmé hodině diwadlo pro Sušici dosti prostranné přeplněno bylo. Já plesal nad wýborně prowedenou hrou, plesal nad rozčileným obecenstwem, jenž w hrozné tísni a parnu až do konce setrwalo, a wšecky herce, zwláště samého spisowatele a p. Kašku mezi hrou wyznamenalo. Ku konci museli wšickni wystoupiti, načež p. Tyl, s p. Kaškou zwláště wolán, krátkou ale jadrnou řečí děkowal se za proukázanou přichylnost, jakož i poukázal na swaté powinnosti prawého Čecha. Tento wečer w prawdě se wyplnila Tylowa slowa, „že dobře uspořádaný a prowedený kus diwadelní wíce oučinkuje, nežli deset dobrých kněh, kteréž obyčejně těm lidem ani do rukou se nedostáwají, pro kteréž hlawně psány jsou.“ My ale přejeme, aby mnohowážený p. Tyl wíce takowých kusů, jako je „Marjánka“ uspořádal, a kdyby možno bylo, po milé wlasti osobně takowých pochoutek poskytowal, jakož se Sušičanům poskytlo. — Na den sw. Wáclawa uspořádal p. Gabriel, kandidat práw, s p. pat. Šmidingrem zwláštní snahou a sice k poctě nowě inštalowaného p. děkana jiné diwadelní představení. Na začátku přednášel p. G. sám k této slawnosti přiměřený, od něho sepsaný proslow, který zajisté každého z posluchačů pohnul. Napotom se prowozowalo: „Dwa přátele a jediný kabát,“ pak w německém jazyku Kotzebueowa maličkost: „Pokladnička“ (die Sparbüchse) a sice k spokojenosti obecenstwa. Mezi hrou přednášela slečna Otilie M. Rubešowa deklamowánku „Koho bych neráda“ s takowou mistrností, že celé obecenstwo takořka okouzlila. Přáli bychom, aby české diwadlo w Praze několik tak wýtečných hereček mělo, pak by zajisté w ohledu tom tak častého naříkání k nám nepřicházelo! — Diky buďtež wšem lidumilým podnikatelům, zwláště ale p. Gabrielowi, kterýž od mnohých let pěkné zásluhy o Sušici sobě získal. Bodejž by si toho ale Sušičané také wážili, a snahu muže tak spanilomyslného snad neuznalostí nespláceli! — Příjem obou představení připadl k ústawu pro chudé. Winter.

Besedy.

Dle zpráw Sewerní Wčely obmýšlejí Rusowé slowutnému bajepisci A. J. Krylowu postawiti skwostný pomník. Sbírka k tomuto cíli zawedená obnášela ku konci června 10.030 rublů 57 3/4 kopejek stříbrných. Krylow byl básník u wšech tříd pospolitého žiwota zdomácnělý: důkazem toho patrným jsou jména přispíwatelů, mezi nimiž se representanti wšech stawů až do nejwyšších státníků a wojenských wůdců nacházejí. Tito poslední, ježto i nižší wojenské důstojnictwo pochwalně následuje, wynikají u této příležitosti obzwláště welikým množstwím. —?—

Zpráwa.

Rozšířena jest powěst, že wýtečného we swém druhu spisu „Nebes a země klíč“ od důst. děkana mělnického, p. Hnojka, žádné wýtisky již na predej nejsou. Powěst powstala tím, že se w knihkupectwích poptáwkám po knize zadost učiniti nemohlo, jakž i mne wlastní zkušenost o tom přeswědčila. Následkem toho i w 69. čísle „České Wčely“ na str. 280. položeno bylo připomenutí o žádoucnosti nowého wydání wýborné té knihy. Jelikož ale nyní pan spisowatel w Pražských Nowinách Českých oznamuje, že posud zásobu wýtisků u sebe chowá: tedy se ku přerušení klamné domněnky i w těchto listech zpráwa o tom klade ku powšimnutí těch, kteříž by spisem tak užitečným mládeži i wůbec lidu našemu obecnému prospěti hodlali. Fr. Doucha.

Pozwání k předplacení na Slov. Národnje Novini a Orla Tatránskeho.

Wšechněm těm, jenžby na „Národnje Novini Slovenskje a Orla Tatránskeho“ předplatit chtěli aneb již předplatili, ale nowiny připomenuté neobdrželi, dáwá se na známost, že c. kr. wrchní dwor. pošt. expedice nowin we Wídni předplacení na Nár. Nov. Slov. a přílohu k nim „Orla Tatránskeho“ od nastáwajícího čtwrt roka počínaje, totiž od 1. října, přijímá. Spolu se ohlašuje, že se žádostem těch, jenžby nowiny tyto úplně t. j. s předešlým čtwrt rokem rádi sobě objednali, již pro nedostatek wýtisků zadost učinit nemůže. Předplacení na nastáwající čtwrtletí obnáší, s posíláním po poště pod záwitkou, 2 zl. 12 kr. stř., k čemu se obyčejný plat štemplowý we Wídni u c. kr. wrchní dworní poštowé expedice složiti má.

W Břetislawě dne 4. října 1845.

Od zpráwy Nár. Nov. Slov.
a Orla Tatránskeho.

České diwadlo w Praze.

W neděli dne 19. října bude se we prospěch p. Lapila prowozowati: ***Andělská hora*** aneb: ***Dceřina wina a otcowa pomsta.*** Welká romantická činohra w 5 jednáních se skupeními a obrazy dle Kuna od K. Doudlebského.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 125.
12. roční běh.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštownich ouřadů Rakouského mocnářstwí půlletně s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

18. října
1845.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (w nowých alejich na Nowém Městě č. 116) wydáwá po půlarších třikráte za týden, w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

Konšelowy nehody.

(Žert k deklamaci mezi přátely.)

U rychtáře pod Domaznou
Hraje obec kolomaznou;
To je blesků, to je hromů,
Když wám někdo po swém bere domů;
Sám pan rychtář začne klít:
„Jirko, budeš-li pak barwu ctít?
Už ti zas jde rundem hlawa?
Na swou hodnost, — na rychtářská práwa,
Ujišťuju tebe:
Že se z pořádného bráče těší nebe;
A že... kdyby tu jen kmotr konšel byl,
Aby ti to po lopatě postrčil! —
Wšak hle, kmotra už tu z Prahy máme,
Nyčko kartům vale dáme;
Kmotr konšel powí nám teď hnedlinko,
Co as w Praze platí semínko?
Jak se po wšechny ty časy měl,
A pak — zda-li tam tu dráhu newiděl?“

Kmotr konšel, posadiw se k nim,
Počne takto s nadšením:
W Praze — tam je, hoši, blaze,
Ačkoliw to často přijde trochu draze;
Tam-li necinká wám kapsa cwoky,
Domů raděj naměřte hned kroky;
Těžký-li wám ale měšec kapsu dere —
Zwláště má-li někdo na žbáneček chuti:
Ať se honem odebere,
Na Poříči ku labuti;
Tam wám dají bez protekce
Kapitalní lekce!
Tam si wás hned zasednou
Z mokré čtwrti kamarádi,
Na stůl dají láhew bezednou,
Začnou zpíwat, k weselosti powzbuzowat,
O wojnách a půtkách wyprawowat,
Slowem — budou wás mít rádi!
A ta láska a ta přízeň
Poroste, čím wětší žízeň,
Až wám tolárky a dwaciášky
Z kapsy wylítnou jak prášky.
Že je tomu w prawdě tak,
Budiž na tom dosti,
Když wám z wlastní zkušenosti
Trošku powyjasním zrak!

Semínko — to moji zlatí,
W Praze hezky platí;
Opasek můj byl wám plný stříbrňáků!
Tu si myslím, několik jich musíš
Utopit w tom piwním láku,
Ať přec něco zde zakusíš?
Zajdu tedy se wší chutí
Ku labuti,
Poručím si za dwaciáš piwa,
A přikážu: Harfeník ať zpíwá!

Sotwa že se sklepník s žbánem tu žene,
Byl wám obsazen již celý stůl;
Já hned merčím, jako na ty wrata wůl,
Ptám se panáčků, co chtějí?
Ti wšak potichmo se smějí.
Já si myslím: jen se smějte —
Żiwota si přejte!
Oni ale začnou s poptáwkou
Odkud jsem a kudy jedu;
Až pak přijdou s rozpráwkou
O Netalii a wojně.
Já tu wedu
Řeči o Rusowi, Taliánu,
Oni zatím hojně
Pijou ale z mého džbánu.
Píte dost, a nebojte se nic,
Začnu křičet z celých plic;
Toho trochu truňku mě snad nezabije?
Já wím nejlíp, co je Netalie.
Já byl u Weruny, w Neapoli,
W Římě — wšude,
Tam z wás nikdo nepobude;
Sedm let jsem ztráwil w poli!
Houbec wy se o tom dowíte,
Co jen doma na pekelci sedíte!

Co tak horlím, hoši wám tak pili,
Že se wšickni podchmelili;
Já tu wezmu jiný tón,
Řeknu: „Naší weselosti
Budiž pro dnes dosti!
Hej, sklepníku!
Kolik dwacetníků
Přijde za ty žbánky wám?
On mi řekne dewět; — já je dám,
A už táhnu podíwat se na ten ajznbón!

(Dokončení.)

Ptáčníkowa dceruška.

(*Pokračowání.*)

„Diwiš se tomu, že to wím — není-li prawda?“ dala se Liduška dětinsky do smíchu. „O, wšak já dáwala dobrý pozor, a wím, co jsi Horinowi řekl. Ten hanebník mluwil o dobrodruhu, o kawalíru a studentowi — ale toho sis newšimnul; jen když přišel na malíře — to se tě dotknalo — a já měla z toho radost. Malíř! — to musí být něco krásného. Já bych wěděla hned na sta osob, které bych wymalowala: statného Břetislawa s Jitkou na koni, toho ubohého Otakara na morawském poli — nebo slepého Žižku, francouzského Napoleona....“

„Ale mlčiž, mlčiž — bláhowá!“ přetrhnul jí otec řeč. „Wšak on bude pán wědět, co má dělat a nepotřebuje twých wýkladů. — Nemějte jí za zlé, pane.... no, tu jsem zase w koncích!“

„Třeba — Swojetinský,“ prohodil Ludwík — a lehounké uzardění miblo se mu po twářích.

„Swojetinský?“ opakowal starý. „I podíwejme se. Tak se jmenuje také naše wrchnost.“

„Tak?“ diwil se Ludwík. „To bude tedy bezpochyby hrabě Swojetinský, kterého jsem na cestách poznal?“

„Bezpochyby. On je už několik let we swětě — a teď ho myslím doma čekají; — tak jsem něco zaslechl.“

„Máte prawdu. Já sám přinesl na zámek zprávu, že se co newidět nawrátí.“

„I je-li možná! A snad se ještě na Wolšowě zdržujete?“

„Owšem; dostal jsem tam práci, která trochu času potřebuje.“

„Toť jsme tedy sousedé? Nu, tím líp! Na Wolšow máme odtud dwě malé hodinky.“

„To mě prawě těší. Když dowolíte — budu wás moct tím častěji nawštíwit.“

„O weliká čest pro nás a prawé potěšení!“ zwolal starý ptáčník, a pojaw Ludwíka zase za ruku, upřímně mu ji stiskl. „Takowí hosté jsou wždycky wítáni, chtějí-li u sprostých lidí za wděk wzít.“

Liduška byla mezi tím odskočila, a wracela se nyní s chutným samožitným chlebem. Na bílém toufarowém talíři nesla čerstwé máslo, we sklenici polední mléko.

„Drahých lahůdek, jakými tě snad jinde poctili — těch nemáme!“ řekla přitom s dětinskou prostotou a líbezným úsměwem. „Ale já wím, že ti bude krajíček našeho chleba, když ti ho sama namažu, tak dobře chutnat, jako bysi jinde dorty jedl — wiď, Ludwíku! A naší plawce také wšechna čest! Ona dáwá mlíčko jako mandle.“

Ludwík ji poslouchal s blahým usmíwáním. Každé slowo, každé pohnutí její byla čarodějná nitka, zaplétající-se okolo něho w pewnou síť.

Jinak zněla slowa její w uších starého ptáčníka. Ten se pozastawil nad srdečným a důwěrným zwukem jejích — i hodil očima po swém černohláwku a po Ludwíkowi. Ale na twáři obou spočíwala tak tichá newinnost a čistý klid, že nemohl na zlou myšlénku ani připadnout, že nemohl nic namítat, z ničeho kárat, že to musel nechat, jak to bylo — leda hlawou potřást.

Ale obratná Ludwíkowa rozpráwka uwrhla starého wojáka brzy do proudu jeho nejmilejších zpomínek — a tu mu to z úst jenjen kapalo. Onť uměl powídat o Paříži, kdež byl jednou w zajetí a jednou se spojenými potentáty; byl na Rýně, u Lipska — a ta šediwá, prostá hlawa měla tak zralé náhledy a jadrné nápady, že její řeč i wzdělaný, swětem prošlý host s rostoucím zalíbením poslouchal.

9.

Lehounký, letawý záwoj růžowých čerwánků wznášel se po oudolí, a wrchole jedlí na hradním wrchu hořely zlatem zapadajícího slunce. Na blízké mezi tloukla křepelka.

U ptáčníkowy chaloupky, pod jaworem, seděli ještě tři šťastní lidé — Mareš, Liduška a Ludwík.

Poslední se najednou wzchopil. Do proudu sladkých hodin, kdežto byl wšecko se sebe swlekl, co naň byla náhoda od narození zawěsila, a kdež na sebe pouhého člowěka obleknul — do počtů blahých, jitřenkou nowého žiwota ozářených dob, ježto ztráwil po boku dwou diwných lidí, padlo zpomenutí na domow jako sprostý oblásek mezi skwostné perle.

„Nyní musím na zámek — nežli se docela setmí!“ řekl nyní.

„Na zámek?“ diwila se Liduška, jakoby se to wšemu očekáwání jejímu příčilo. — „Ah, je prawda! Já bláhowá na to docela zapomněla; jakobys tu měl už na wždycky zůstati.“

„Kdyby to bylo možná,“ řekl Ludwík wýznamně, a chopil ji prudce za ruku. „Kdož bysi to mohl wřeleji přát.“

Nu, nu!“ usmál se starý otec, jejžto Ludwíkowa horliwost opět nepokojila — „mně se zdá, kdybyste měl pod slaměnou střechou zůstáwat, že by wás to

omrzelo. Ostatně máte dobře — chcete-li dnes ještě do Wolšowa musíte si přispíšit; zwláště nejste-li cest powědom."

(Pokračowání.)

Zkouška w pražské opatrowně malostranské.

Opatrowny jsou outočiště pro dítky, jichžto rodičowé pro neustálé dobýwání chleba wezdejšího s nimi se zabýwati a tedy je opatrowati a wychowáwati nemohou. Zde se opatrují, aby k žádnému tělesnému ourazu nepřišly; zde se o to dbá, aby se jich tělesné síly wywinowaly, jenž wzdělání duchownímu za podkladek slouží; zde se poučují řečí jim srozumitelnou a práwě tak, aby jich outlý rozum se brousil a srdce nábožným a mrawným citem šlechtilo. Přitom wšem se jim dělá žiwot, co možná, zábawný; hra, bez kteréž dítky takowé ani býti nemohou, musí také swůj čas wyplňowati. Toto wše děje se náwodem a pod dohlídkou učitele, kterýž, maje důkladné wědomosti se swým powoláním ouzce spojené, i důležitost powolání swého ctí a dle toho také swou účinliwost swědomitě pořádá.

Aby tedy rodiče, jenž dítky w ústawu mají, jakož i ti, jimž na tom záleží, o prospěchu dítek těchto něčeho zwěděli, držíwá se zkouška weřejná (spíše by slušelo říci: náwštěwa weřejná), obyčejně w neděli, aby možno bylo i těm přijíti, jenž krom neděle po celý týden zaměstnáni jsou. A podobná zkouška s malými byla w opatrowně malostranské dne 21. září držána. Každý lidumil zajisté rád prodlí u těchto maličkých, jenž se tu w swátečním rouchu scházejí, aby shromážděnému obecenstwu zazpíwaly, něco wyprawowaly, průpowídky předříkáwaly, dané otázky zodpowídaly, písmenky w lehká slowa skládaly a konečně nějaký dárek dostaly. Ačkoli zkouška takowá jen poněkud obrazem jest účinnosti w opatrowně, an tu mnoho a w kratinkém čase okázati se má; přec nese ráz wšeliké účinnosti této, a protož dle toho úwahu swoji pronáším.

Předně nepochopuji, proč němčina do toho ústawu tak náwalně se zawádí? — Jak mi powědomo, byla od početi ústawu, od r. 1837 až do roku 1845 největší část dětí pouze českých; pouhých Němců bylo okolo čtyrech, pěti, kteří z wětšího dílu také česky rozuměli. A počet dítek nebyl tehdáž jistě menší, ne-li wětší. Myslím, že se to od té doby tak walně změniti nemohlo. — Poměr tento zřejmě udáwá, w jaké řeči dítky se wyučowati mají, aniž je se co obáwat, že tím německé dítky, byťby i česky neuměly, jakou znamenitou újmu utrpí, an bez toho býti nemůže, aby se mezi pouze českými dítkami w krátkém čase česky nenaučily. Němčině se přiučiti dosti ještě příležitosti mají. Že učitel swým přiměřeným náwodem k tomu zwláště přispěje, netřeba dokládat; ale to se musí jen tím způsobem státi, aby ostatní dítky we swém prospěchu walně zdržowány nebyly.

Mnohý snad namítne, že jsme w Čechách, kde Čechowé a Němci pospolu žijí, a kde nejen prospěch wlastní ale i slušnost toho žádá, aby každý Čech, jenž s Němci co jednati má, také německy uměl, a že tedy nikdy brzo není, něčemu prospěšnému, protož také německé řeči, již třeba w opatrowně se učiti. To jest wšecko prawda; než jedná se tu o to, zdali již nic prospěšnějšího n a d *to* není? — Je-li ale, musí se tomuto přednost dáti.

Opatrownu, jak známo, nawštěwují malé dítky, z nichž mnohé ani nuzně wyjádřiti se nemohou; tu je zajisté jedna z hlawních powinností účitele, aby je w mluwení cwičil. Jemu ale w skutku jest co dělati, aby je tak daleko přiwedl, by se we wlastní řeči o wěcech we swém okresu srozumitelně wyjádřiti mohly. Tu mu zajisté času nezbude, aby dítky, mysli-li on s nimi s w ě d o m i t ě, ještě w cizím jazyku cwičil. Také se w opatrowně nejedná o to, aby se řečím učily, nýbrž předmětům, jich posud nejwíce se týkajících. Že se to wšak bez řeči nijak státi nemůže, užíwá se k tomu, dle běhu přirozeného, u wšech wzdělaných národů wěku našeho m a t e ř s k é ř e č i. Prospíwají-li české dítky w české řeči, radujme se, buďme spokojeni a nežádejme wíce. A dá-li se i pro němčinu s nimi co dělati, jest leda to, že se dítkám mnohá německá, neprawě užíwaná slowa, jež byly doma od rodičů neb známých slyšely a do opatrowny přinesly, wyswětlí a powí, jak to Čech po česku a Němec po německu říká. Tím se činí pozorny na čistotu w řeči. Wíce ale dělati jest neradno, an paměť těchto outlých dítek by se příliš trmácela a na swé pružnosti tratila, což pro budoucí jich účinnost welmi škodliwo by bylo. Z toho tedy prospěch žádný newyplyne, když se dítky několik německých průpowídek nebo básní říkati naučí, jelikož toho nijak, než na outraty mateřské jich řeči, docíliti nelze. A nebo se to děje snad z toho ohledu, aby dítky, postoupiwše do německých škol, jakousi zásobu němčiny s sebou přinesly, a učitelowi, německy mluwícímu, porozuměly? — Propátrejme zatím mnohou, tak zwanou německou školu. Zdě, lawice nedělejí německou školu, ani učitel, byť by i pouze německy mluwil, nýbrž dítky ji nawštěwující; ty stanowí, je-li to německá či česká škola. A co jest swrchu o opatrownách řečeno, má i w národních školách prawidlem býti; znamenitá přewaha buď českých buď německých dětí rozhodni, w jaké řeči se wyučowati má. Jsou-li národnosti na wáhách, měj obojí řeč stejné platnosti.

Mluwě o wýhradné řeči jedné, nemyslím, aby se druhá zanedbala, toliko aby se zwláště wzděláwala; ale předměty wěcnaté a moralní w mateřském jazyku přednášeny buďtež. Neb jako dwa národowé podle sebe w míru bydlí, tak i jich řeči podle sebe obstáti mohou, aniž jedna na újmu druhé zakládati se musí. (Dokončení.)

DENNÍ KRONIKA.

Z Horažďowic. (*Diwadlo.*) Pro oheň, jenž w zdejším městě dne 31. srpna w noci, w hostinci u zlatého jelena, wypukl a celou jednu stranu našeho náměstí (11 čísel) w popel obrátil, stálo naše diwadlo na čas zawřeno. Konečně ale aby se také zdejším i okolním Němcům* zadost učinilo, prowozowalo se 14. září w německém jazyku „Die Mädchenfreundschaft", pak následowala česká deklamowánka „Slze wlastenky" od Tyla, welmi důrazně i lahodně od slečny Emilie Ketowé přednešená, a s hlučnou pochwalou přijatá. Nato se hrálo opět w německém jazyku „Die Meerkatze". Hra se welmi zdařile powedla. Diwadlo bylo od mnohých cizích hostů, owšem Němců nawštíweno, ježto s prowozowáním docela spokojeni byli; jen tomu jsem se diwil, že jsem mnohého w německém představení spatřil, kterýž ani desátému slowu nerozumí. — Dne 3. října překwapili nás zdejší pp. ochotníci a milowníci hudby radostnou zábawou, uspořádanou k jmenowinám zdejšího p. purkmistra, Frant. Pašera. Zněla tu pěkná hudba a rozléhal se dojímawý zpěw; diwadlo bylo oswětleno a krásným transparentem ozdobeno; dne 5. t. m. dáwala se pak k tomu samému oučelu fra-

---

* Nesmíme se zeptat: Jakým Němcům? — Pokud swým zeměpisným wědomostem, jakož i wlastním očím a uším důwěřowati můžeme, jsou Horažďowice naskrz české a leží w ryzí české krajině. Red.

ška „Kýž bych se byl neoženil“ od Štěpánka, pak následowala deklamowánka „Muž a žena“ od Plzenského, přednášená od sl. Anny Golerowé, kterouž pěkně wywedla a wšeobecné pochwaly získala. Pak následowala weselohra „Berounské koláče“. Wšickni ochotníci došli pochwaly. Diwadlo bylo opět naplněno, zwláště mnoho cizích wzácných hostů z okolí, ano i z Písku nás swou přítomností poctilo a radost nad zdařilém powozowání našeho českého diwadla projewilo. J. Baworowský.

BESEDY.

Strauss — z Wídně — nawštíwil Prahu a odnesl několik set zlatých na cestu. Nárožní cedule ohlašowala, že se nám jenom jednou okáže, a protož, kdo ho widět chtěl, musel si pospíšit. We dne byl za 20 kr., po západu slunce ale přiskočilo až na 30 kr. dobrých peněz. Wečeřet nebudeš doma, myslil jsem si, půjdeš na ostrow, sedneš si, dáš si nalít, a poslechneš několik walčíků. To jsem si dal; w sále bylo tak plno, že se tam ani moje malá osoba wejít nemohla, o stolu ani památky, místo piwa tekl s čela pot jedním hrčkem, a místo wídeňských řízků stal se člowěk sám polodušeným masem. — Jaký to rozdíl mezi Wídní a Prahou! tam hraje Strauss jako poctiwý šumař na kruchtě, zde si dá wystawět tribunu w sále, aby mohl člowěk z blízka widět každé škubnutí i každé těla trhnutí. Při taktowání podobá se Strauss wíce šermíři než dirigentu, snad proto, že oboje umění o tercích a kwartách jedná. U dweří dali nám program, ale jen proto, aby se wědělo, co se hrát nebude. Uvertury a jiné wěci padly pod stůl. O polce nebylo ani zmínky — pro uwarowání zlé powěsti — ale jednu jsme přece z milosti slyšeli. Přednášení taneční hudby, přede wším ale quadrilly, je wzorné a welké chwály hodno; za to wypadal Ernstůw Karnewál benatský w porownání s půwodní skladbou asi tak, jako když Nestroj po Elsslerce tancuje. Před desátou šli jsme domů, a mysliii u sebe: „Swět je na ruby; umělci stáwají se den ode dne mechanickými řemeslníky, a řemeslníci chtějí býti mermomocí umělci.“ Co na plat! W německém diwadle hrál se Goethůw Egmont s hudbou od Beethovena, a bylo tam wěru mnohem wíce prázdných lawic než u Strausse. Toho wololi bezpočtukráte, snad mu i koně wypřáhli, a kapesní šátek na památku si wyžádali. Bohužel! ale prawda se zapřít nedá. Nicméně musíme wyznat, že plodnost Straussowa wysychá. Jeho nowé walčíky jsou pouhý formalismus, hledané frase bez masa, jako malowané bubliny, což i samo rozjařené publikum chladným potleskem j e d n o u uznáwati se zdálo. * *

Wzorný učitel. W jedné farní škole w P—ze, w pouze české osadě — započal učitel na počátku školního roku 1846 diktando následnými slowy, jež zde w překladu uwádíme: „Přání a wůle našich rodičů jest, bychom se německy mluwiti naučili. Toho se nejen docílí, když při školním wyučowání německy mluwíme; ale musíme také doma se swými rodiči, bratry a sestry a i mezi sebou německy mluwiti! Přísloví prawí: Cwik jest nejlepší učitel.“ — Kdyby to p. Laube wěděl a bylo to w jeho moci: tuť by zajisté neminula p. učitela za tuto radikalní radu nějaká mimořádná odměna. Zatím ale ať se uspokojí p. učitel tím, čeho mu my w duchu přejeme.

—!—

České noty. Ondyno hrála w jistém německém městě naší wlasti hudební banda; nedosáhla však weliké pochwaly. „Není diwu, že tak špatně hudou,“ prawila jedna welemoudrá paní, „kapelní mistr je pouhý Čech, a píše samé č e s k é noty. Hudebníci si je pak teprw sami do Němčiny přeložiti musí; toť není snadná práce!“ M. F.

Rebus. W jisté k uweřejnění určené písemnosti čteme následující newyrownaný překlad německého originálu: „Toto wyhradění wejhradně jmění mowitého práwu konkursnímu státu druhého nastáwá samo pak, jestli na celé aneb na částku jmění přiřknutého zápowěd již se položila.“ Nám aspoň zdá se býti tato sada nowým způsobem rebusů, a kdo smysl její wyskoumá, ten by wěru zasluhowal býti translatorem in mysticis. — Jakýsi polorebus wězí také we slowech: „Tyto odcizené wěci a spáchatele jsou k wipátrání (sic) a w padu dostížení na — cký ouřad zaslati.“ Pánowé! pro Boha Wás prosím, což pak nezasluhuje ten dobrý člowěk, Wáš spoluobčan, abyste s ním w jeho poctiwé, srozumitelné řeči promluwili? Nemámeť owšem wyšších českých škol, a musíme srci tu ubohou češtinu w Čechách takořka jen krásti; ale dokud to tak trwá, učme se soukromě, a obětujme aspoň polowici toho času, který na čtení cizích knih wynakládáme, čitání českých spisů. Co z toho powstáwá, když nám lidé nerozumějí, kteří k tomu práwo mají nám rozuměti? Jistý wysoko postawený ouředník tázal se několikráte při wyšetřowání předwolaných lidí: „Učinyli jste to swéwolne?“ (chtě říci: dobrowolně); tito díwali se zamračeně jeden na druhého, a bez mála by se bylo něco ztrhlo, kdyby nebyla jiná osoba k dorozumění přispěla. Pak se wěru není čemu diwiti, kdyby český poddaný ke swým představeným někdy málo důwěry měl. E. K.

Nedopír a inkoust. Někteří ze spisowatelů našich píší ingoustem o n e t o p ý r e c h. Já wšak mám za to, že by lépe bylo, kdyby swé netopýry w n e d o p í r y a swůj ingoust w i n k o u s t proměnili; nebo nedopír znamená dle mého mínění tolik co n e d o p e ř e n ý, a inkoust pochází z italského i n c h i o s t r o, a toto z řeckého ἔγκαυστον.

Kůň oknožrout. W Li..... cích žádal jeden podomek od sedláka, aby mu zaplatil okno w konírně, které mu kůň jeko wyrazil. „Jaké pak okno?“ ptal se sedlák; „wždyť tam nebylo žádné.“ I hádali se dlouhou chwíli, až konečně ze všeho wyšlo, že byl w prázdném okně slaměný wěchet, který hladowý kůň wytrhnul a snědl.

Astronomická naiwnost. Kdosi twrdil w jisté společnosti, že jsou w měsíci bytosti lidem podobné. „Tomu newěřím,“ odpowěděl jiný we wší upřímnosti; „nebo kam by ty bytosti přišly, když měsíce ubýwá?“

Půjčka za odplátku. Jistý člowěk ne příliš hezkého obličeje tázal se kohosi we společnosti, málo wlasů na hlawě majícího. „Ale prosím wás, člowěče, jak pak můžete bez paruky mezi lidi wycházet?“ — „Ale prosím wás, člowěče, odseknul tento; jak pak můžete wycházeť wy bez larwy?“
E. K.

Nowá kniha.

Utěcha, kterauž nalézá nábožný křesťan u wyſokém ſtářj. Dokončenj ſpiſu: Pane zůſtaň s námi. Pſáno od Gířjho Bluma. Přeložil Jan Marchal, duchownj zpráwce. (Nákladem Dědictwj Swatojanſkého, čjſlo XVI.) W Praze, 1844. Tiſkem arcibiſkupſké knihtiſkárny. Seš. za 15 kr. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 126.
12. roční běh.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštownich ouřadů Rakouského mocnářstwí půlletně s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK

PRO

ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

21. října
1845.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (w nowých alejích na Nowém Městě č. 116) wydáwá po půlarších třikráte za týden, w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

Konšelowy nehody.

(Dokončení.)

Wolným krokem jdu wám po ulici,
We wší sláwě;
Ale kamarádi! — w hlawě
Bylo, jakoby mi rozžal swíci;
Kuráže jsem měl až dost;
S nejsilnějším chlapem byl jsem w stawu
Wsadit se i o poslední hlawu,
Že mu zlomím každou kost!
A z té piwní alterace
Octnu se wám w prostřed place,
Kde se musí peníz dát,
Chce-li se kdo po té dráze brát;
Mně se zdá, že tomu
Páni nádraží neb dražeň přezdíwají;
Je tam řada krásných domů,
Z nichžto wozy wybíhají.
Já tu do jednoho zabloudím
A začnu se hned ptát:
„Co pak asi musím dát,
Když mně dowezete k nám!“
Písař mi tam ale takou sumu řek,
Že jsem se wám toho lek.
Pak to ale wezmu na ohledy:
Pěšky jít — to zdrhneš boty;
Zde si popojedeš podle noty
A pak můžeš ještě dnes
Pozdrawiti naší wes.
Zaplatím wám tedy.
K odjezdu wšak ještě nebyl čas,
Tu se we mně ozwe hlas:
Brachu, ohledni se po tom stroji,
Co ty rejdy wlastně wywádí
A jak šípkou hnaný dowádí.
Sotwa že jsem si to domyslil,
Už tu u mne wozejk stojí,
Jemuž kolomoták říkají.

Je to přepodiwná hračka,
Wypadá jako stříkačka,
Jen že napřed welký komín má,
Do něhožto z podlouhlého sudu
Kouř se mocně prodírá.
Dále je wám welký měděnec,
Jenž se leskne jako zlato;
Po stranách jsou háky
Kliky, háky;
Já wám koukal na to,
Až jsem pozbyl rozum dohola.
Pak jsou wozy, každý jako stodola!
Těch wám k sobě přiwázali,
Až mě z toho hrůza přešla.
Ku předu ten kolomoták dali,
Který, když tam něco stisk,
Neorázně pisk.
Když to wšecko urobili,
Kdesi wzadu zazwonili,
Na kteréžto znamení
Beze wšeho prodlení
Wšecka čeleď do wozu wám wešla.
Sotwa že jsme se tam usadili,
Tu již do třetice zazwonili,
A hned na to jedem z brány wen.
Já wám prosil nebe jen,
Aby se to nezwrátilo —
Takowé jsem strachy měl!
Marné by to bylo
Powídat, jak prudce ta wěc letí;
Je to učiněný zázrak, milé děti!
Na příklad wám jenom toto buď:
Nejrychlejší pes,
Kdyby nás tak honit chtěl,
Brzinko by během kles;
Ani newím, zdaž by plný sud,
Kdyby z kopce ubíhal,
Proti tomu čertu jenom — nelíhal!
As tak deset korců nebe
Těch wám bylo okamžením
(Nechci klamat wás — ni sebe)
Za námi a za zpřežením!

Když ty korce takto počítám,
Tu mi teprw napadne:
Hochu! konečně jsi za bílého dne
Šeredně se zklamat nechal
A wzal radu zlou!
Kdož wí, kam tě takhle dowezou? —
A co se mi jenom zdálo,
Na mou duši! — To se také stalo;
Místo w našich Domaznicích
Octnul jsem se w Pardubicích!
Powystrčit oknem hlawu,
To jsem strachem nebyl w stawu;

Nebyl wám to také žádný špás!
Když jsem křičet chtěl,
Umřel mi wždy na jazyku hlas!
Co jsem tedy počít měl?
A to wšecko nemuselo být,
Kdybych jen byl nezabloudil pít;
Ale k wůli safienské opici
Běhal jsem již jako woják ulicí;
Přec se ještě nyčko ohnout dám!
Tak jsem musel, u wšech hromů,
Zpátky cupat pěšky domů;
Z wejdělku pak hrozně málo mám;
Inu, člowěk se jen jednou zklamat dá,
Podruhé už také spády zná.
Teď si u rychtáře kmotra Barty —
Ať už máme kapsu prásnou! —
Zahrajeme kolomaznou.
Jirko, dáwej karty!

Fr. K. Drahoňowský.

Ptáčníkowa dceruška.

(*Pokračowání.*)

„To nejsem;“ doswědčowal Ludwík. „A jak widím, přišel jsem na hrad docela jinou stranou.“

„To nic neškodí,“ řekl Mareš. „Okolo Podlesí běží dobrá wozowka a pak se dáte pěšinou w prawo — nu wždyť wás wyprowodíme, až se na dělanou cestu dostanete. Ta jde pak jako šňůra do zámku.“

I wzchopili se konečně wšickni a dali se na cestu. Liduška se zawěsila Ludwíkowi na loket a šla s ním dwa, tři kroky napřed. Radostná mysl ji poháněla. Starý otec šel za nima. Oči jeho spočíwaly na spanilém párku s potěšením — ale w srdci se mu hnízdil nepokoj.

A lidé z Podlesí, co šli z pole nebo louky k domowu a kteréž Liduška dětinsky wesele pozdrawowala — ti hleděli dlouho, dlouho za černohláwkem a jeho statným průwodcem, i lámali si hlawu, kdo by to asi byl? — a hádali, až přišli také na swatební wěnečky.

Ale ty dwě mladé, šťastné duše o tom newěděly. Okolo nich obláčela se země jako ku plesu a slawnosti a usmíwala se na ně newídanou krásou. Až posud byly oči jejich zawřeny, dnes teprwa se otewřely, aby wšem diwům swěta cestu k srdci připrawily.

Byl to utěšený wečer!.... ach, wždyť mi zajisté rozumíte!—

Nad utichlou krajinou — nad ouwalem, w jehož saduplném lůně se klidná wesnice kryje — nad ním stojí wážná hora, a čelo její začíná se lesknout stříbrným paprskem luny. Z wesnice zazníwá klekání.

Liduška umlkla mezi sladkým štěbotem a .... sepnula ruce. Oči její utkwěly na okamžik we twáři Ludwíkowě a pak letěly k nebes klenutí, na němžto zlaté wečerní lampy se rozswěcowati začínaly. Starý Mareš obnažil šediwou hlawu a modlil se. I Ludwíka uchwátila pobožná chwíle, a duše jeho powznesla se wzhůru, k zřídlu té blahosti, z níž tak čistý a hojný pramen dnes jeho prsa zatopil.

Několik okamžení trwalo mezi wšemi třemi hluboké ticho — až je posléze starý ptáčník přerušil.

„Odtud nemůžete zabloudit,“ řekl k Ludwíkowi; — „tahle cesta wás powede přímo k Wolšowu.“

Wšickni tři se pozastawili.

„Tedy dobrou noc!“ zwolal Ludwík hlasem poloudušeným, a chopil zas Lidušku za ruce.

„Dobrou noc!“ šeptala díwka — a celá duše její rozplýwala se w těchto krátkých slowech.

On přitiskl ruce její k srdci swému a nakloniw hlawu, políbil prsty její.—„Zejtra ráno přijdu na hrad!“ šeptal při tom.

Díwkou to trhlo. Jiskra newýslowné rozkoše — jakési polooužkostné tušení posud nepocítěného blaha roznítilo duši její — a sladké trnutí projalo tělo její. Rozuměla slowům Ludwíkowým, a to bylo jako prwní tajemstwí žiwota jejího.

Neodpowěděla mu sice — to diwné, žiwé děwče nemohlo na těch několik slow odpowěděti!—ale w jemném tisknutí ruky její spočíwala mnoho wýznamná, wšeslibná odpowěd.

Rozloučili se; — jako nejbližší, dáwno známí, drahými swazky opoutaní sousedé w naději brzkého shledání rozešli se wespolek.

Liduška se pozastawila a hleděla dlouho za Ludwíkem — hleděla za ním, dokud se postawa jeho u wečerním šeru míhala. Pak se obrátila mlčky k domowu.

Nad lesem wystupowal měsíc w ouplné swé kráse a po celém údolí rozlil se stříbrný proud jeho paprsků!

Mlčky, s hlawou sklopenou šel Mareš wedle díwky. Krok jeho byl wolný, skoro wáhawý. Něco mu leželo na srdci a zdržowalo chůzi jeho.

Najednou se zastawil — a Liduška se wytrhla z lehounkých myšlének. Zpytawě upnula na něj oči swé.

Starý pozwedl hlawu a pohledl jí do očí.—„Dítě,“ začal hlasem jaksi stísněným — „řekni mi — co to je s tím panem Ludwíkem?“

„Jak to myslíš, tatínku?“ ptala se díwka newinně, bez nejmenší přetwářky.

„Nerozumíš mi? ... Jak pak se to stalo, že mu tykáš?“ doložil starý trochu přísněji.“

(*Pokračowání.*)

Český jazyk — moje škoda.

(*Pokračowání.*)

Ach ano! bez Petronky byl bych swěsil hlawu jako zmoklé jehně, nebo se motal jako wrtohlawá krůta — jiné podobenstwí mi z tehdejšího žiwota nepřipadá; ale Petronka byla bystřejší, byla zkušenější, byla odhodlanější; od ní jsem se naučil, že si musí člowěk na swětě wšeho wšímati, wšemu se učiti.

„Když jsme šli ráno do lesa,“ řekla nyní — „měli jsme slunce za sebou, tedy by wečír bylo před námi. Teď bude asi poledne anebo ještě později — tedy by nám stálo po prawé, kdybychme šli tou samou čárou — to wím od staré.... nu, tedy jen pojďme z tohoto křowí, ať se rozhlednem.“

Já se dal wést — a po krátké poradě pustili jsme se lesem na zdařbůh — nepíšu to bez poważení; neboť naše řízení se podle slunce bylo hrozně špatné a nejisté wodítko.

Šli jsme, ale mně se začalo brzo zdát, jakobychme w těch místech nikdy nebyli býwali. To byla diwná houšť, to byly diwné stromy, diwný mech a tráwa, a kolem hrobowá tichost — jenom klepání dudka nebo praskot padající wětwe a chrustění pod našima nohama.

Tak jsme se wlekli dlouhou chwílí, ale ještě se newyskytowalo znamení, dle kterého bychme se byli jako na známé cestě řídili. Owšem — na outěku od nešťastného copánka neměli jsme času weliké pozorowání wůkol sebe činiti; tu nám zmizela houšť, křowí a stromowí, mech a tráwa jako w letu.

Já četl od té chwíle wšelijaké romány, jichžto hrdina také po pouštích a lesinách bloudil; ale wšecka ta nesnáze na papíru nebyla ani stín proti ouzkosti, jakowá mne swírat počala, když jsme žiwou mocí na kraj lesa dorazit nemohli. My se obraceli w lewo, w prawo, zas ku předu — ale nikde nebylo dost malé stopy, kteráž by nás byla wedla.

Hlad nám začínal wnitřnosti šněrowat a žízní nám dřewěněl jazyk. — Já se dal najednou do hořkého pláče; ne snad proto, že by byla wšecka moje zmužilost klesla — o ne! já ji posawad měl, třebas bych ji byl i na lokte měřit nemohl; ale jakási nenadálá outrpnost s Petronkou stiskla mi to dětinské srdce tak násilně, že mi bolest očima po twářích wyběhla.

(*Pokračowání.*)

Nemilý odpor!

Jak se nám časem w naší wlasti stáwá! Co ona nám w duševním oboru rodí, toho přemnohdy s prospěchem užito býwá w cizině, ale ne wždy u nás doma. Příklad onoho leštitele drahých kamenů, který wzácné skwosty ohlazowal pro osoby cizí, an jej doma samého hlad swíral a zima mořila, častěji nežli slušno se u nás opakuje. I z učeneckých bádání zasloužilých našinců se mnohdy w cizině s užitkem těží, kdežto se jim we wlasti samé, a práwě z těch stran, z kterých by se to nejpředněji státi mělo, náležité wšímawosti ne wždycky dostáwá.

Česká Wčela podala před nedáwnem zpráwu, že na panstwí jednom nedaleko Nymburka weliké množstwí starobylých hliněných, staré pohanské „žarowiště“ oswědčujících popelnic wykopáno, a wšak z newědomosti roztřískáno a zaházeno bylo, při čemž prý jistý wrchnostenský písař wýrok učinil, že podle těch „piwních žbánků“ soudě, na tom místě krčma státi musela. Podawatel pak této ne welmi potěšné zpráwy spolu připomíná, že wzdor předběžnému německému wydání Wocelowa spisu o českých starožitnostech — Grundzüge der böhmischen Alterthumskunde — starobylé wzácné památky přece od hrubého zničení zachráněny nejsou.

Zwláštní náhodou se stalo, že sotwa odloživ číslo České Wčely, tu zpráwu podáwající, jsem práwě 116. číslo Lipských obrázkowých nowin do rukou dostal, kde na str. 188. o swrchu jmenowané knize Wocelowě zmínka se činí. Následkem cenní otázky, od panujícího knížete Starohradského (Altenburg) spolku německých polních a lesních hospodářů předložené, podáwá zde Dr. Viktor Jacobi obšírnější článek s wyswětlujícími wýkresy: „Forschungen über das Agrarwesen des altenburgischen Osterlandes, mit besonderer Berücksichtigung der Abstammungsverhältnisse der Bewohner,“ kde při odwozowání slowanského půwodu jednoho druhu wesnic na Wocelowu autoritu se odwoláwá, a z jeho spisu zejména „žarowniště“ a „třeba“ uwáděje, důkaz o Slowanstwí míst Saara a Treben klade.*

Tak se nám tedy děje! Z plodů pilných našich badatelů berou si cizinci jiskry k rozžíhání swětla w temnotě starožitností; u nás se ale následkem newšímawosti a netečnosti zničují naše welebné starožitniny, na swětlo konečně pronešené z temnoty, kde je skrytost po dlouhá století šťastně zachráníla! — Wyjde-li kniha, mající wlasti ku prospěchu býti, jazykem českým, tuť jisti lidé říkáwají, že knihu koupiti nemohou, že tak dobře česky neumějí (ač to špatná wýmluwa w Čechách), že ta čeština w těch spisech tak wysoká jest, owšem pro toho, jenž tak nízko stojí; i wědí napořád kdesi cosi namítati. Wyjde-li pak takowá kniha jazykem německým, jak se to při spisu Wocelowu péčí archeologického wýboru českého národního Museum událo, dostáwá se jí mnohdy ještě menší wšímawosti, a užitek z ní berou wětším dílem pouze cizinci. Hle, k tomu wede odcizowání se od wlastního národu a jeho jazyka! tenť následek smutné polowičatosti, která ani zde ani tam doma není! Bude-li to časem jinak? Snad sotwa dříwe, nežli až národní wzdělání wšechny třídy pronikne, zwláště ale ty, které bezprostřední působení na lid mají, a při kterých se ne wždycky těch wěcí nalezá, jaké by se u budoucích wůdců lidu dle práwa nacházeti měly.

Fr. D.

---

* U pohanských našich předků „žarowišče“ tolik co místo kde mrtwé pálili, a „třeba“ tolik co oběť, zwláště zápalná.

Zkouška w pražské opatrowně malostranské.

(Dokončení.) Kde je tedy opatrowna, kterouž pouze české děti nawštěwují, tu w následující škole národní nemůže tak náhlý přewrat býti, že by tu pouze německé dítky aneb wětší jich díl ji nawštěwowalo; a připustí-li se jaký poměr dětí německých k českým, tedy to nejwejš w rowné wáze býti může. Tu jest powinnost učitelowa, tak si počínat, aby žádná strana netrpěla; protož musí obě řeči, nikoli ale jedna na ujmu druhé wzdělúwat, nebot jsou obě předůležité. Tuto důležitost rozkládati bylo by zbytečné, jelikož o tom po různu w mnohých spisech a časopisech dosti obšírně pojednáno. Než ale učitel dítky w jiné řeči wyučowati počne, musí jim dobrý a pewný základ mateřskou řečí položiti, aneb je odjinud w ní dosti utwrzeny nalezti. Nemá-li ohledu na to, jistě se cíle swého chybí, o čem, bohužel! každodenní zkušenost swědčí; neb jak jinak, aby dítě formy neznámého mu jazyka sobě oswojilo, an tu žádné obdoby není, na čem by swé nowé mluwnické nálezy stanowilo? A tak uběhne dráhně času, aniž to dítě w němčině tak daleko přiwede, aby myšlénky swé správně pronesti mohlo. Že se wšak obyčejně na dítě, aby přece jaký pokrok učinilo, stále němčinou nabíhá, tu i česká mysl a řeč jde na zmar, a tak to s dítětem wypadá po několikaletém chození do školy, když odtud wystoupí a na řemeslo se oddá! Co lze od tak zanedbaných lidí očekáwati, jenž se ani z českých, ani z německých knih poučiti nemohouce, pouze sami na sebe, mistra swého a třeba starý předsudkowý náwyk odkázáni jsou? — Že i průmysl s jazykem souwisí, a že bez jazyka ani průmysl mysliti se nedá, netřeba teprwa twrditi.

Jeť to owšem weliký skok z opatrowny až k průmyslu; nebylo ale wyhnutí, an se aspoň poněkud ukázati má, jak žiwot lidský ze samých dob složen jest, jak jedna z druhé wychází, druhá na prwní, třetí na druhé atd. se zakládá, a že předešlá-li doba neprawě se wyplnila, i na ostatní doby oučinek porušení takowého se wztahuje. Protož se již w opatrowně o to dbáti musí, aby dítky mile a wšak užitečně zaměstnány byly, a k ničemu se nepřidržowaly, co by jich síly překonáwalo. Němčinu tedy, třebať za příčinou liberalnosti aneb jen k libůstce osobní, w opatrowně mezi českými dítkami zawáděti, není ještě na čase. Liberalnost také jen tenkráte wzniku má, když člowěk, seznaw okres powinností swých k Bohu, rodině, otčině, wlasti a králi, k pobratřencům, cizím národům, k ostatnímu žiwočišstwu a tworstwu je ze wší síly swé wykonáwati se snaží, a w tom cenu swou zakládaje, i jiných si wáží, jenž ukony, Bohem jim dané, plní. Aby se dítky již w opatrowně s těmito powinnostmi seznamowaly, jest swatou úlohou učitela; němčiny ale zrowna k tomu potřebí není, an se to i bez ní a sice mnohem srdečněji státi může. Písmenky a skládání jich we slowa má se co zábawa, nikoli co nutnost w opatrowně powažowati, zwláště tam, kde dítky dle stáří odděleny nejsou; neboť části jich, kromě některých starších a schopnějších, přece tento předmět tajemstwím ostane. —

Na zkoušce zhora podotknuté arciť na mnoze jináče se to událo. Kromě zpěwu, který na swém místě byl, wedl učitel mezi jiným i rozpráwku s dítkami o wlastním a cizím jmění, k čemuž použil známou sice, ale zábawnou powídku o špačíčkowi, jak totiž jistý mysliwec špačka chytiw, jej na otázku: Špačíčku, kde jsi? — Tu jsem! odpowídati naučil. Zwěděw o tomto špačíčkowi učeném hošík sousedůw, přicházel na něj častěji se díwat, maje z takowéto rozpráwky potěšení. Tu ale zlá žádost w něm wznikla, a jednou, když práwě mysliwce doma nebylo, špačíčka chytil a do kapsy strčil. W tom ale přijde mysliwec, a chtěje chlapci radost působiti, wolá: Špačíčku, kde jsi? — Tu jsem! zaznělo z kapsy. A mysliwec poznaw zloděje, a wzaw mu špačka — wyhodil ho wen (!). Také se ukazowaly a jmenowaly písmenky, které se pak we slowa skládaly. Potom pronesl učitel themu, že byli w Čechách Češi, nyní že tu také Němci jsou a protož se w obojí řeči mluwí, což české dítky tří-čtyrleté i prakticky dokázat musily; neb hned na to počalo se překládati z české do německé řeči. To ale bylo wšecko ještě málo, a protož musely ukázat, jak i celé německé sady skládat a čísti umějí. Tu bylo opět předcházející wědomosti třeba, že totiž, kromě 40 českých písmen aneb hlásek musí dítě i ostatní z německé řeči znát, které česká řeč nemá. —

Mnoho zajisté k tomu času potřebí jest, než se dítky w opatrowně poznenáhla těchto 40 známek znáti naučí; a nad to ještě....ale což — wždyť pak nemusíme wšecko, také písmenky ne, na dlouhé lokte měřiti! Čtyřicet není ještě padesát, a naučí-li se dítky 40 písmenek znáti, těch šest, sedm nebo osm z německé řeči také se naučí. O nahromadění hlásek, kteréž překládáním pojednou powstalo, ani nemluwím. — Po české odříkáwala se také německá básnička. Ouhrnkem tedy linguistika nejwětší díl zkoušky zoujala. Štěpán B.

BESEDY.

O čtenářské společnosti w Radnicích byla již několikráte řeč w těchto listech. Mnohý z našinců bude snad míti krásné mínění o rozkwětání jejím — ale nemohu déle prawdu tajiti. Radnická čtenářská společnost je posawád w takowém stawu, w jakém byla na počátku swého obnowení. Za dwa roky ani o mák nepokročila; ba naopak, tenkráte jsme měli dobrou naději, že wzroste jako weliký strom, owoce swé po weškeré okolní krajině rozesílající; nyní wšak počíná tato naděje walně mizeti. Jest se co obáwati, aby opět nezašla, což se zajisté i stane, neujme-li se jí ruka, kterouž wede srdce o wěc dobrou a sprawedliwou péči mající. — Proč asi posawáde žádného owoce nenese, an přece měšťanstwo wěci té nakloněno a úřednictwo přízniwo jest? Kdo jest hlawní příčinou mdloby její? Newím, může-li swou chladnost w podporowání tak důležité, tak swaté wěci před swětem a wnitřním soudcem swým, zodpowídati. Radil bych měšťanstwu radnickému, aby, na nikoho se neohlížejíc, samo o wěc se zasadilo, je-li mu Puchmírowa památka swatá, a nechce-li před weškerou wlastí nést zaslouženou ouhonu. —hans.

W Plzni se mělo na den sw. Wáclawa ku prospěchu Králowických pohořelců diwadlo hráti. Sešlo wšak s toho. A proč? Inu, můj Bože, pro samé wlastenectwí tamější krásné pleti!!! W Plzni panuje dwojí jazyk; by se požadowání obou wyhowělo, měly se prowozowati dwa kusy. Že ale p. řiditelowé český kus, kde žádná krasotinka neoučinkuje, totiž Klicperowu frašku „Rohowín Čtwerrohý" wywolili, což owšem z jistých příčin učiniti museli; zatwrdly se díwky nad nimi, a žádná z nich nechtěla přijmouti úkol w kuse německém. To je přec láska k wlasti, z které by si wšecky naše sestry české dobrý příklad wzíti mohly! Ubozí pohořelcowé, odpusťte to těm plzeňským wlastenkám, že se wám příspěwku, jakým jste od tamějších študujících obdařeni býti měli, nedostalo. —hans.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Čislo 127.
12. roční běh.

Předpláci se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštownich ouřadů Rakouského mocnářstwi půlletně s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

23. října
1845.

Časopis tento se we skladu Pospišilowu (w nowých alejich na Nowém Městě č. 116) wydáwá po půlarších třikráte za týden, w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

Český jazyk — moje škoda.

(*Pokračowání.*)

„I mlč, mlč! nezoufej, milý Toníčku! wždyť bude zaş wšecko dobře!" těšila mě Petronka; najednou ale — buďto ze stejné outrpnosti, nebo z wlastní ouzkosti — začala také sama moldánky natahowat. Bylo to rozkošné duetto! Mnoho textu neměło; ale melodie přicházela z nejhlubších wnitřností a poněkud nám ulehčila.

Najednou bylo zas dobře. Petronka se zmužila, tleskla rukama a začala okolo mne tancowat. — „Podíwej se!" domlouwala mi přitom; „mne nebolejí nohy ještě ani dost málo — tebe nesmějí také bolet, jen si to wezmi do hlawy — a jíst se mi také nechce! Tuhle si trochu sedneme, odpočineme si — a pak to půjde chutě dál."

K posezení nedal jsem se dlouho pobízet. W okamžení ležel jsem na mechu, jak dlouhý tak široký. Ach, bylo to rozkošné odpočíwadlo! To nejpružnější kanape mi jakživo tak neposloužilo. Kolem ten chládek, ta wůně — samým howením začaly se mi klapky zawírat; ale najednou projelo mi něco skrze uši — a co uši! — skrze celou duši, a já stál w okamžení na nohou.

Bylo to psí štěkání. — „Turku — Turku! alou! sem — sem!" začal jsem z plného hrdla křičeti i poskočil jsem radostí, a Petronka začala hopkowat.

Psí štěkot se blížil — w křowí to začalo chrastit a za několik okamžiků wyrazil z něho Turek s přeradostným knučením. To bylo nějakých skoků! to bylo lízání rukou! to bylo kotrmelců!

Já byl jako noworozený; mdloba zmizela, po hladě nebylo památky. We spolku s mým Turkem byl bych nesnázím celého swěta zdorowal.

„A co teď?" ptala se Petronka. „Jak widím, nejdeme dobře, sic by byl Turek zrowna proti nám přiběhl — to wyletěl ale ze strany. Máme se na tu stranu zatočit — a nebo máme jít pořád zrowna?"

„Wiš-li co, milá Petronko!" odpowěděl jsem welmi důležitě — „nechme Turka napřed. Kam půjde ten — tam se zatočíme. Já slejchal nejednou, že mají psy také w tom případu dobrý nos a že nejspíše člowěka na dobrou cestu přiwedou."

„Ale snad je někde Bára na blízku," podotkla Petronka — „a bude nás hledat...."

„Ať si hledá!" řekl jsem zkrátka. „Já mám teď swého Turka; ten je mi milejší nežli Bára i s Makotrușem. A co se budeme na ní ohlížet? Co je nám do té baby?"

„To je wšecko dobře," namítala zas Petronka — „ale jak se protlučeme? Kam se obrátíme? co počneme? Peněz nemáme...."

Mně skleslo srdce i brada. Rozpačitě škrábal jsem se za ušima. Zmužilost moje byla na kahánku; ale zato začala se Petrončina hned wypínat a bujně wzrůstat. To bylo tak wždycky mezi námi.

Nyní se wložil do toho také Turek. We swém rejdění byl několik kroků zaběhl a začal náhle štěkat, jakoby se mu bylo něco neočekáwaného wyskytlo. Možná, že dobrák na nic nepomyslil, ale já se hned za ním rozběhnul a w několika okamženích stál jsem — na kraji lesa, na ušlapané pěšince.

Radostí byl bych skoro také wykřiknul. Tak mě to podíwání překwapilo. Dychtiwě rozeslal jsem oči na zwědy, ty se ale wracely s nowinou, že tu krajinu neznají. I zkřiknul jsem na Petronku — a ta mi padla radostí okolo krku.

My stáli na wrcholi pozwolna se klonící stráně, po nížto bujná žitnišťata swé wlny houpaly, a zrowna pod námi w rozkošné, široko se prostírající rowině ležela mezi bohatými sady hodná wes. My widěli skoro do prostřed — na weliké stawení, před nímžto několik

wozů s nákladem stálo. Byla to hospoda — tu jsme dle swé zkušenosti hned poznali.

„Budeš-li pak hubu držet?!" ozwal se najednou silný hlas nedaleko nás, a týkal se Turka, jenž pořád ještě poštěkáwal. Pak wolal dále na nás: „Nemůžete toho kamaráda okřiknout, aby nechal poctiwého pocestného trochu dřímnout?"

My se rychle oblížeIi. Byl to starý člowěk prostřední postawy. Twáře jeho byly sluncem opálené, trochu široké, a mezi nimi roztahowal se kulatý, poněkud přičerwenalý nos. Pod ním se příčila trochu wypouklá, pořád se jaksi usmíwající huba—a nad ním se přimhuřowaly dwě modro-šedé oči. Čelo jeho bylo poseto hlubokými wráskami a wybíhalo w hodnou lysinu, za nížto pak několik pramenů šediwých wlasů do týla padalo. W celé twářnosti ležela jakási žertowná dobrosrdečnost.

Oděw jeho byla halena z hrubého, režného plátna; jedna noha wězela w soukené, strakatě záplatowané dlouhé nohawici, druhá w krátké, proto že šla jenom po koleno; od kolena byla — pouhé dřewo. Soukenou čepici držel starec w ruce a odháněl ní Turka.

Wedle něho stál hodný flašinetl — a to bylo dobré znamení; to bylo tajné rukojemstwí, že jsme padli na člowěka, kterýž dle swého powolání a swé žiwnosti s námi w jakémsi příbuzenstwí stál.

(*Pokračowání.*)

Ptáčníkowa dceruška.

(*Pokračowání.*)

„Že mu tykám?" opětowala díwka, jako by se měla čemu diwit. — „A jakž bych mu netykala? jak bych s ním mohla jinák rozpráwět?"

„Ale, děwče!" namítal starý hlasem poněkud kárawým — „tak se mluwí s bratrem — nebo s blízkým přítelem — nebo konečně...." Slowo mu nechtělo se rtů.

„S kým, tatínku? — s kým?"

„S milým — se ženichem!" doložil otec newrle, a díwka sebou radostně trhla; dech se jí tak zoužil, že musela obě ruce na prsa položit. — „K tomu ke wšemu je ale pan Swojetinský u nás ještě tuze cizí," pokračowal starec. „Já ho neznám—ty ho neznáš... co může z takowé okamžité známosti pojít?"

„To newím," řekla díwka tiše, a stála tu s hlawou polosklopenou, ruce pořád ještě na prsou složeny držíc. „Na to jsem nepomyslila. Myslíš-li ale, tatínku, že Ludwíka neznám, tedy jsi na omylu. Já znám wrch i dno duše jeho — já ho poznala w prwním okamžení, když důstojně před Horinu wstoupil a na mne se milostně pousmál; — já mu nahlídla až na hlubinu srdce."

„To máš bystrý zrak; já se nemohu chlubit, že bych byl člowěka za tak krátký čas, až na dno prohlídnul. Nu — zamilowané oči widí prej skrze zeď," zamumlal polo pro sebe. — „Ale co z toho?" doložil pak hlasitě, a hlas jeho se chwěl bolestí a mrzutostí.

„Co z toho?" tázala se díwka po něm. „Já to newím; o to se bude Ludwík starat."

„Ty ho tedy — miluješ?"

„O neptej se mě na wěci, o kterých mluwiti neumím!" prosila díwka wášniwě. „Já to newím — já neumím pojmenowat, co we mně obžiwlo; ale to wím jistě, že moje duše w jeho duši wrostla, a že bych nezůstala na žiwu, kdybych se od něho odtrhla!"

„Dítě! dítě!" zkřikl starý hlasem se-třesoucím a spráskl ruce.

„O nehněwej se — nehněwej!" zwolala díwka a wrhla se mu prudce okolo krku. „Tys můj drahý otec — ale já jinak nemohu!"

Hlasitý pláč přerušil další slowa její. Starý se přitom zachwěl a otcowské srdce jeho přetýkalo. I sewřel swůj drahý poklad, to skwostné, weselé dítě, co nyní tak usedawě plakalo — sewřel je wroucně do swých loktů a políbil je w čelo.

„Nu, Bůh ti dej swého požehnání!" šeptal při tom. „Tebe dostihla hodina twá — jsi k tomu určena. Twůj otec se bude s tebou weselit."

Mlčky wraceli se na to tichou, jasně ozářenou krajinou k domowu. S jemnou rozkoší pohlížela Liduška na místa, kde Ludwík seděl, kudy chodil — okolo chaloupky, pod jaworem, w domácí jizbě.

A když přišla do swé komůrky, kdež w jednom koutě její čistě powlečená postýlka stála — z okna bylo do malé zahrádky a dále na tmawolesou horu widět: tu začaly okolo ní wšechny stěny znít a opakowaly Ludwíkowa slowa: „Či nejsi má? — Zejtra na hradě!" — a newyslowně sladká bolest rozehřála prsa její. Smála se potichu — a slza jí stála w očích.

Potom si rozepnula žiwůtek, shodila swou řasnou sukničku, smekla střewíce — a poklekla wedle postele. Slowa k modlitbě sice dnes nenalezala, ale přece se modlila — wřele, horoucně se modlila. Celá duše její byla u Pána a děkowala mu. Dnes teprwa probudilo se w ní tušení, co lidský žiwot obnáší.

Potom si urownala podušky — skočila lehounce do měkých peřin, přikryla se, sklonila hlawičku k panenským ňadrám, zamhouřila oči a zašeptala s dětinským úsměwem: „Dobrou noc.... můj Ludwíku!"

(*Pokračowání.*)

Z KRÁL. DWORU.

Zkouška. Slawnost nalezení Rukopisu.

Jestliže w 56. č. Kwětů p. řediteli W. Kruhchowi a p. učitelům hlawní školy díky wzdány byly za wýborné cwičení, tedy nám zajisté i tenkráte po celoročních zkouškách totéž učiniti třeba. Nad míru zajímawá byla také zkouška českých školních čekajců. Při těch bylo s welikou radostí pozorowati, že mimo předměty předepsané spolu dobrowolně, jakož přede dwěma léty s českým dějepisem činili, tak i letos mimo český dějepis také u wyučowání hluchoněmých praktické cwičení brawše, při zkoušce od pana J. Kollaucha předsewzaté wýborně sobě počínali. Jakož znamenitě prospíwala mláď mužská zdejší hlawní školy, 456 žáků čítající, u wšech předmětech, tak wynikaly i školy díwčí, 320 žákyň mající, z němčiny w češtinu hbitě překládajíce i na otázky ze zeměpisu odpowídajíce. Nowou a posud neslýchanou pochotkou byla našemu obecenstwu ale zkouška průmyslní školy díwčí. Tu p. Marie Holubowá chwalně dokázala, kterak w bohatém jazyku českém lze bystře se wyjádřowati a žákům srozumitelným býti. Mimo na odiw podáwané práce dotazowalo se theoreticky u př. z jakých dílců záleží košile, jak se stříhá, kterak rukáw řasný, kosmý; tu o nášijcích, tu o wzorech wšeho druhu, punčoch, háčkowání žiwůtků, tu o prádle a plátně přewýborných otázek a odpowědí slyšeno, že se mohl každý přeswědčiti, jaký prospěch mládež naše by we wědách činila, kdyby w mateřském jazyku wyučowána byla, nejsouc po 6 i wíce často let týrána i zdržowána papouškowáním z nerozuměných, ani rozumu ani paměti se netýkajících přednášek w jazyku cizém. A přece jsou lidé na blízce a k tomu spisowatelé, jenžto za dnů našich ještě w českých osadách, i učení wíry, té průwodkyně po cestách žiwota se odwažují dítkám w jazyku nepřirozeném do hlaw těsnati. Třásl bych se co swatokrádce maje za takéto odcizowání dítek církwi a wlasti odpowídati! — Na památku nalezení Rukopisu králodworského (dne 16. září 1817) slawila se tu od wlasti milowných študujících beseda, * při kteréž welmi pěkně o nálezci p. W. Hankowi mluweno a sice w proslowu, přednešeném od Marinky Scheiblowé, jediné to z krásné pleti, jenž by se tu krasořečnění podrobila. Na to střídawě mezi tančením zněla „Kytička" z Rukopisu králodworského a deklamace Beneše Heřmanowa p. J. Brdičkem (skladatelem proslowu i nápodobení „Kde domow můj" též zpíwaného) s citem wroucím přednešena, pak přišly čtwerozpěwy „My čeští manowé", „Wše jen ku chwále wlasti a krále", jakož i „Dýmka" a „Blbý Waněk" od p. Hase deklamowané. Kéž by i příští léta tento swětodějinný wynález Rukopisu král., o němž práwě zde pohříchu! ještě před 4 lety málo kdo co wěděl, p. študující slawili, a nás přitom zase hudbou i deklamacemi domácích plodů potěšili, jakož při lonských a předlonských od p. C. H. Rtinského zřízených besedách jsme potěšeni byli slyšeti: p. Tysowského čtwerzpěw „Swornost" a „Čechowé jsou národ dobrý" p. Landroka. Takáto produktiwní zábawa jest prawou slawností olympickou, a abych „powzdechem citliwým," newím jakým práwem w dopisu w čísle 56. wytýkaným — skončil, musím doložiti: Škoda že swých sil dosti užít neumíme aneb jak w těchto listech nedáwno wýborně praweno: samým pohodlím nechceme; mnoho, přemnoho pro užitečnou zábawu díti by se mohlo — žeň weliká, ale opět a opět dělníků málo!! — v v —

---

* Jakowýmiž se letos i w Hradci Králowé přičiněním p. Böhma bawili.

DENNÍ KRONIKA.

Z Hostomic. (*Diwadlo. Knihowna.*) Jako každoročně, tak i o letošních prázdninách ujali se zdejší študující diwadla a prowozowali: „Lhář a jeho rod" od Klicpery, pak „Štěkawec" a posledně „Tlachač" od Štěpánka, ku kterémužto poslednímu kusu se ještě na rozloučenou pěkně deklamowalo „Ženit nebo neženit" od Rubeše a „Sedlák na biliaru" od J. z Hwězdy. Co se týče prowozowání, musí se pp. hercům weřejná chwála wzdát; jen tolik podotknouti třeba, aby se budoucně wíce hledělo na powzbuzení národnosti a na wšeobecné wzdělání nežli na pouhé wyražení, které obyčejně jen tak dlouho trwá, dokud opona wytažena jest. — Za to, že hojný wýnos w prospěch polických a králowických pohořelců se obrátil, skládají se tímto přízniwcům diwadla díky. — Městská knihowna, o kterou se naši předchůdcowé bedliwě starali, leží ladem bez užitku, knihy se newydáwají, ano wětší díl lidu o tomto blahoplodném ústawu ani neví, a nezbýwá nám nic jiného nežli wřelé přání, aby se někdo z mocnějších o nowé wzniknutí tohoto, zwláště u nás pro lid jako pro mládež welmi důležitého ústawu zasadil. — O pořádné besedě není u nás ještě ani myšlénky; snad se ale naděje naše o budoucích prázdninách w skutek uwede, a tím společenský žiwot aspoň drobet wzkřísí. K. Št.

Z Polny. (*Beseda. Knihowna.*) Naše letošní besedy počaly se opět dne 30. srpna, na kterýžto den jsme mimo „Lásky" dekl. od W. W. T. a „To se nesluší" dekl. od Tyla, i dwa dobře wywedené sbory, a sice „Slawíkůw sbor" od Škroupa a „Sbor českých rytířů", osmerozpěw od Jelena slyšeli. Wýnos 42 zl. 30 kr. w. č. obětowal se nešťastným pohořelcům w Poličce. — I české diwadlo, které již několik let dřímalo, probudilo se a opět oživlo; dne 28. září hrálo se od zdejších ochotníků, a sice opět w prospěch pohořelých wesnice Stříbrných hor na zdejším panstwí „Fučík" a dne 12. října „Lhář a jeho rod". Obě tyto představení se nad očekáwání dobře wywedly, čímž i žádost jak u herců, tak w obecenstwu po dalším hraní wznikla, takže co newidět na diwadle našem opět něco potěšitelného spatříme. Kéžby jen brzo některé nowější, pro wenkowské diwadlo se hodící kusy, které se posud jen w rukopisu nacházejí, tiskem wyšly! I pilnost w malowání nowých diw. dekorací mladého školního učitele, p. Ant. Klusáčka, zmínky a pochwaly zasluhuje. A. Pittner.

Z Nawarowa. (*Znamenitý úkaz přírody.*) Ačkoli Nawarow již w studené krajině na počátku Krkonošů leží a letos již několik nočních mrazíků zde panowalo, přece se 24. září t. r. w zdejší zámecké zahradě pod šírým nebem kwětoucí trnowník (akacie) nalezl, který se až posud swým krásným čtrnácterým kwětem w tomto pozdním čase hrdě honosí, při čemž připomenouti sluší, že tento strom letos již jedenkráte odkwetl. Labler.

Z Berouna. (*Diwadlo.*) Že jsem slíbený referat o hrách nějaký čas tu meškající cestující společnosti posud nepodal, stalo se za příčinami přepodiwnými, o kterých raději pomlčeti, nežli slow šířiti jest radno. Hrálo se zde wůbec 29 kusů a sice 6 weseloher w jazyku českém (Zrádce, Ženichowé, Hastroš, Wdowec, Oba lístky — zde šelma nad šelmu překřestěný — Čech a Němec) 8 w jazyku německém; 5 činoher (w jazyku českém) Žebrák a Zlatá swatba; 8 německých frašek, jeden hudební quodlibet, dwa plastické obrazy, sestawené od p. Krumlowského a weliký tanec růžowých děwčat z Čarowného záwoje. Mimo to deklamowáno: Jindy a nyní, Já jsem Čech a humoristické čtení „Staří mudrcowé — nowí blázni." W pro-

spěch pohořelých obywatelů berounských dáwán byl (ne jak z prwu ohlášeno „Zrádce") nýbrž dobře wolený kus „Žebrák" a wýborně se líbiw, žádostem četně shromážděného obecenstwa zadost učinil. Kýž by byl jen také nebohým pohořelým wětš podporu přinesl! — než co tuto skrowně wypadlo, učiněná oféra w kostele poněkud zas wynahradila. Sešlo se totiž 69 zlatých 34 krej. a jeden dukát. Poslední dar neznámou rukou podaný ctí bezejmenného dárce, jehožto dobrý čin odplacen již útěchou a wnitřní radostí, jedenkráte i na wěčnosti odplaty dojde. Nemůžeme zde i to pomlčením pominouti, že ozdoba našeho měšťanstwa, welezasloužilý wlastenec J. u. D. p. Wáclaw Čerwenka, pán na Ostředku, přijew na sw. Ludmilu do města našeho a uslyšew o neštěstí jeho sousedy potkawši, magistratu našemu 20 zl. stř. odewzdal, aby mezi nešťastné rozděleny byly. Přibík.

Ze Strakonic. (*Merenda.*) I letos jako každý rok, uspořádali zdejší študující staročeskou merendu. Pozwání bylo české, lístky se rozdáwaly české, taneční pořádek byl český, zpíwalo se česky (Kde domow můj, Wše jen ku chwále wlasti a krále a několik národních písní) drželo se české humoristické čtení: zkrátka byla by to býwala prawá česká merenda, kdyby práwě ona část našeho obywatelstwa, u které by se dobré powážení a smysl pro wěc národní — proto že ze samého lidu wycházející — nejdříwe nalezati měla, pobídnutím wšetečného mladíka tuto naši radost hrubým způsobem nebyla porušila. — Ačkoli to smutné znamení, že lidé, kteří největšího působení w obecenstwu míwají, jazyk mateřský a národní ještě utlačowati se neostýchají: je to z druhé strany zas utěšené znamení, že měšťan zdejší swou řečí a wlastí rád se honosí, že se pro jazyk mateřský pohaněného hosta ujme. Srdce měšťana je štít, jenž drahocenné znamení národnosti, wlastní řeč, proti snažení wšech protiwníků hájí. W. Wotawský.

BESEDY.

Rodina Rothschildowa. Gutzkow píše: Já znám pět bratrů, o jichžto poctiwosti jde slawná powěst; oni jsou původní, líbezní, dobročinní, bohatí a nikomu se newtírají. Ptáci Wenušini létají powětřím z Paříže do Amstrdámu s kursními lístky pod perutí; telegraf dáwá znamení z Paříže do Bruselu, jak stojí tříprocentní papíry; kurýrowé kwapí po silnicích na udýchaných koních; wyslanci skutečných králů wyjednáwají s těmito idealními králi, a Nathan Rothschild w Londýně ukazuje, když ho někdo nawštíwí, škatulku, která s čerstwými, práwě ulowenými diamanty z Brasilie přišla na zaprawení ouroků brasilianského dluhu. Není-li to zajímawé, že Nathanael, nejmladší syn londýnského Rothschilda, při audienci w Carohradě od Sultana nazwán byl slunce ewropských bankéřů; že Karel Rothschild směl papeži ruku políbit, a že Lionel, nejstarší syn londýnského bratra w Madridě, zwolen byl za rytíře Isabelly katolické. — Mayer Anselm Rothschild, původce slawného domu, narodil se w špinawé židowské ulici we Frankfurtě několik let dříwe než Goethe, a umřel r. 1812. Anselm, nejstarší syn starého Rothschilda, žije we Frankfurtě, Salomon we Widni, Nathan w Londýně; u toho je wšecko kolosalní, tak že kdosi prawil: „Chcete-li, aby šel Nathan na low, musejí tam být při nejmenším slonowé." Karel, w Neapoli, je prý nejpřístupnější a Jakob pařížský oprawdowý Pařížan. Matka těchto pěti bratrů je až dosawad žiwa. Ona je jako newiditelný strážný duch, jenž nad nimi bdí, a bydlí pořád ještě we frankfurtské židowské ulici. Tuto stará žena nechce a nemůže bídu národu swého opustit, nýbrž těší se z toho, že je ta jediná w celé špinawé čtwrti, která každý měsíc před malé okna čisté bílé záclony zawěšuje. W tom je celá její pýcha! Tento milý domow opouští stará matka, jen když jde k Anselmowi, aby w jeho skwostných zahradách widěla kwěsti králownu noci, anebo se podíwala na nowý obraz, jejž syn její wedle Oppenheimowy powěstné Zuzany powěsil. * *

Žert císaře ruského. Císař cestowal zwláštní poštou a dle obyčeje na zapřenou. Jak obyčejně doprowázel ho jediný general. Když přijeli na jisté místo, podotknul postilion, že teď až k nejbližší štaci tuze zlá cesta nastane a wůz pod půldruhé hodiny tam přijíti nemůže; lesem ale že jde pewnější a příjemnější cesta, kterou cestující obyčejně chodíwají, a radil, aby též tak učinili. Císař byl spokojen a general neméně. Kráčeli tedy mezi buky až k jakési wodě, přes kterouž tu ale mostu nebylo. Woda zdála se být bahnitá a nebezpečná — jak tedy přejíti? Touž cestou přicházel sedlák; císař si ztěžowal, že tu není mostu a sedlák též. „Nemůže se tedy přejíti?" — „Nemůže!" — „A což ty nepřecházíš?" — „O, ano, já jdu wždy wodou." — „A snad i s nákladem?" — „Jak se přihodí!" — „Deset rublů, jestli mě přeneseš." — Sedlák swolil, wzal císaře na záda a přešel na druhou stranu. „Teď přenes společníka, též za 10 rublů." Sedlák poslechl. Naložil generala, ale ještě ani do polowice nepřišel, tu zwolal císař: „Padesát rublů a shoď jej dolů." Sedlák se zastawil, a již ležel general we wodě. „Sto rublů, když mě dále poneseš!" sedlák udělal s ním několik kroků a z břehu znělo: „Dwě stě rublů, když ho shodíš!" Nowé rozpaky sedláka. „Pět set, když mě přeneseš!" — „Osm set rublů," znělo opět s břehu, „když ho dále neponeseš!" Sedlák zpustil ruce — general ho ale obejmul okolo krku a kyčlí. „Tisíc rublů a žádné delší okoličností. Na břeh!" General byl tedy též na břehu; sedlák doprowázel wrchnost až na štací a zde obdržel odměnu. Když posnídali, zaznamenal general do císařského wydání, jak následuje: „Za snídaní 10 rublů; za přenešení císařské Jasnosti přes wodu 10 rublů; za přenešení generala X. při nejwejš žertowném zdražení — 1000 rublů. K.....t.

Strašná událost přihodila se ku konci září w králowstwí haličském. Kočí římsko-katolického faráře města Haliče, dobře plowati umějící, koupal se w řece Dněstru. Najednou ho slyšeli lidé o pomoc wolati, a patříce tam widěli, an s něčím, co rozeznati lze nebylo, zápasí a tone. Rybáři na pomoc se připlawiwše nenalezli ho wíce, až nazejtří w tak zwané ochabě (bahnité odnoži řeky) od mimojdoucích pozorowán a wytažen byl i s nepřítelem swým. Co tů bylo? Nic jiného než sumec, ryba posud pro swou welikost a chutné maso známá, kterouž ale ještě nikdo za nebezpečnou nepowažowal. Člowěk i ryba — oba w tom zápasu zahynuli. Kočí měl prawici až i s ramenem w tlamě té potwory, a tak křečowitě wnitřnosti jeho se držel, že rybu rozsekati museli, aby kočího od ní odloučili. M. F.

Nowá kniha.

Cestující společnosti herecké. Od Jos. Kaj. Tyla. (Wyňato z časopisu „Kwěty 1845".) W Praze 1845. Tisk Jarosl. Pospíšila. Seš. za 4 kr. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 128.
12. roční běh.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakouského mocnářstwí půlletně s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

25. října
1845.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (w nowých alejích na Nowém Městě č. 116) wydáwá po půlarších třikráte za týden, w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

Ptáčníkowa dceruška.

(*Pokračowání.*)

10.

Cwálem přijížděl houpawý kočárek s bujnýma ryzkama od Wolšowa. Na zámku se nemohli mladého hraběte dočkat a jsouce we starostech poslali mu naproti.

Ludwík šel mezi tím w myšlénkách swou cestou. Práwě minulé hodiny widěly se mu býti jako zlatý, okouzlující sen — jako krásná, práwě přečtěná báseň. Že celou bytostí jeho otřásly — to cítil a poznáwal. To nebyla pouhá kratochwíle, ale přewrat jeho celého duševního žiwota. W blaženosti swé nemyslil na swět okolo sebe — na ten chladný, obyčejowý, odsuzowací swět, nemyslil na ouskalí, o kteréž we swém tak náhle a bujně wykwětlém ráji nohou zawadí.

Dlouhému přemejšlení unesl ho ale kočár, jenž ho za jasné noci střelmo potkaw, letmo s ním do otcowského domu pospíchal.

S welikou touhou čekala na něj wolšowská hraběnka, letitá, milující matka, jedna z oněch paní welkého swěta, ježto se po dlouhém wěku w lůně hlučného, mnohotwárného žiwota do swatyně wenkowského ticha uchylují, aby we zpomínkách minulé mládí ještě jednou ztráwily.

Nejkrásnější její naděje byl nyní Ludwík. Toho chtěla míti teď na blízku. W jeho lásce a štěstí chtěla omládnout. Bylť jediné dítě její a diamantowými okowy k srdci jejímu připoután. Proto jej powolala konečně z ciziny.

Uwítání bylo nad míru žiwé a radostné. S rozkoší a pýchou přiwinula hraběnka ušlechtilého muže k mateřskému srdci, a on rozwinul před ní w blahém roznícení krásný kwět bohatého ducha swého. Po mnohých přeptáwkách a odpowědích potopili se w horliwou, pestrozwukou rozmluwu.

„A teď mi řekni, milý synu upřímně, na čem jsi se konečně ustanowil?“ prohodila hraběnka mezi řečí. „Odřekneš se tedy dozajista wšech zewních důstojností a zůstaneš swým wlastním pánem?“

„W tom ohledu je mysl moje dáwno usjednocena,“ řekl Ludwík — „a nic ji nezmění. Kdybych byl chtěl we swětských hodnostech cíle swého wyhledáwat, byl bych se musel již dříwe do proudu jich wrhnout; ale já mám dosti na tom, že mohu na swé půdě wládnout a o štěstí několika tisíc duší pečowat.“

„Jak se ti líbí. W tom případu buď si samojediný twůrcem swého wezdejšího blaha. — Ale jedno bych ráda widěla, můj Ludwíku!“ doložila welmi laskawě.

„A co je to, drahá matko?“ ptal se Ludwík, ruku její se srdečnou úctou líbaje.

„Abysi pomyslil, že nemůžeš wěčně takto zůstat,“ jala se hraběnka s mateřskou důwěrou mu domlouwat; „a já bych tě prosila, abys mi brzo dceru do domu přiwedl.“

Ludwíka to bodlo u srdce. — „Drahá matko!“ začal hlasem omlouwawým, ale nemohl dále pro slowa, jimiž mu hraběnka nadešla.

„Wím, že jsi posud na to nepomyslil, a musím se ti přiznat, že jsem se tomu nejednou potichu diwila; ale tím častěji myslila jsem na to já... nu, toť wíš, můj milý! sňatky twořit náleží odjakžiwa k líbůstkám matek, a také já jsem nezůstala bez této slabosti, ale ohlížela se, kdebych pro tebe....“

„Nežli domluwíš, milá matko!“ prosil Ludwík — „tedy mi powěz, chceš-li, aby při tak rozhodném kročeji žiwota mého — při té nejdůležitější proměně stawu mého wlastní mé srdce nějaký hlas mělo?“

„A můžeš o tom pochybowat? — Ne abych ti předpisowala, abych swobodnou wůli twou obmezila — ne, ne! proto se o tom nezmiňuji, že jsem bedli-

wé oko po díwkách hodila, s kterými bys šťastný býti mohl — jako je ku příkladu —“

„Nechme toho, drahá matko! — já nechci o nich slyšet — již proto ne, abych beze náwodu a předsudků swou budoucí wywolil. Láska se rodí přes noc — jak známý básník powídá; i já nebudu tedy na to myslit, abych ji wyhledáwal, ale odewzdám se příznivé náhodě. Ta mi snad něco wybere.“

Ale tváře jeho se při těch slowech poněkud zarděly a srdce mu nepokojně tlouklo. Myslilť na Lidušku! — ale owšem, nyní, mezi chladnými stěnami domu panského, naproti matce hraběnce — tu teprwa cítil tu nesmírnou mezeru, ježto mezi ním a díwkou ležela.

„Tys posawad romantický blouď!“ prohodila s dobrotiwým úsměwem; „ale doufám, že budeš také hodný syn, a matce jak náleží brzo potěšení uděláš.“

Rozešli se welmi srdečně. Pozdě na noc uchýlil se Ludwík do swých pokojů, a tu si teprwa z hlubokosti celé duše oddechnul.

Byla to jasná, tajuplná noc. Okna byla otewřena a bujná, rozmanitá krajina — lesy, hory, luka, dědiny, sady tonuly we stříbrné záři měsíční. — Ludwík se nahnul z okna a hleděl do dáli, kde leželo Podlesí.

(*Pokračowání.*)

Český jazyk — moje škoda.

(*Pokračowání.*)

„Nemějte nám za zlé, pantáto!“ začala k němu Petronka hned welmi dowěrně — „my jsme se nenadáli, že by tu kdo ležel. Náš Turek štěká, jak mu napadne — ale nekouše.“

„Snad se bojí o zuby!?“ zasmál se flašinetlář. „Ale chytrá hlawa je přitom — to je prawda; štěkat, jak mu napadne — to by se hodil do swěta. Mohl by udělat štěstí. Čí pak je?“

„Náš,“ prohodila Petronka welmi krátce.

„Není možná? — ha ha há! I ty studničko chytrosti! — a čí pak jste wy? Bezpochyby mámy a tatíka tuhle z té doškowé rezidence?“

„Mně se zdá,“ řekla Petronka, widoucí starého w dobrém rozmaru.

„Ty musím poznat — ať mě kachna polkne! to musí být příklad rodičů, že mají tak wtipné děťátka,“ řekl starý, bera swůj flašinetl na záda.

„To nás bude těšit,“ dowáděla Petronka dále, i přiskočila k němu, aby mu pomohla, a já za ní nelenil. — „To nás bude těšit. Ale my wám o nich nepowíme.“

„To ani nechci — to nemusíte, muškatelko! — není potřeba — wšak já je wyslídím. Kus rozumu padne člowěku na tomto swětě hned do očí — nu, a waše máma nebo táta musí být zrcadlo chytrosti, jestli se dceruška po některém wydařila. Já wyčenichal jiné wěci na swětě, tedy najdu také waše rodiče. Ale — to wám powídám! ať mě potom přiwítáte.“

Mezi tím šli jsme již pěšinkou po stráni dolů k wesnici. Turek se hnal s wyplazeným jazykem po předu; já šel jako němý; já měl jen co poslouchat. Režná halena dělala pořád wšelijaké kudrlinky. Konečně si mě ale trochu líp powšimla.

„A co pak je tuhle té modré kazajce?“ ptala se, hodíc po mně hlawou. „Ztratila mluw — a nebo je to přestrojený špaček, kterému ještě jazyk nepodřízli?“

Mne to poznamenání trochu mrzelo — ale nemohl jsem na to nic říct: za jedno jsem nebyl k tomu dost obratný — za druhé mě zastala Petronka.

„On nechce swého tatíka prozradit,“ odpowěděla na jeho dotěrnou otázku. „Ale až mu ho najdete — to uwidíte, co w něm wšecko wězí.“

Cesta do wsi nebyla dlouhá. Brzo jsme stáli u první chalupy.

„No tedy, roztomilá koťátka!“ řekl flašinetlář — „teď se rozejdem. Wy si jděte napřed — a já začnu zatím swou koledu. Ale to wám powídám! ať je mísa přichystána, až k wám padnu.“

„I to wíte — to wíte!“ smála se Petronka, chytla mě za ruku a táhla mě za sebou do wsi. Za malou chwíli stáli jsme na hodně širokém trávníku, kterýž se jako zelený, sem tam ale zašpiněný koberec po náwsi roztahowal. Tam jsme se zastawili.

„Co teď?“ wyprawím konečně ze sebe. Petronka se trochu rozmýšlela a potom hodila hlawičkou.

„Půjdem do hospody!“ řekla — a já to rád slyšel. A co tam? — a jak odtamtud? — to byly arci jiné otázky. Na ty jsem neuměl sám odpowědít, a Schillerowa Wallensteina jsem tenkrát ještě neznal, protož jsem také neweděl, že má člowěk někdy právo žádat, aby mu dal osud odpowěd.

9.

Nowá zráda wlasti a produkce bez principála.

Hospoda, poněkud ještě zánowní stawení, měla široký průjezd a podle něho dwa hodné boky. Bylo se dost hezky na ni podíwat. Nejwítanější zdála se být našemu Turkowi. Ten střelil do wrat, jakoby chtěl w okamžení weškeré wnitřnosti její skrz na skrz prozpytowat a bezpochyby si někde známost s notnou kostí udělat. (*Pokračowání.*)

Opět něco o Židech.

Wěc tak důležitá, na niž jsme teprw za posledního času nečetnými potud hlasy pozorni učiněni byli, jejíž důležitost pro národnost naši dílem toliko tušíme, aneb zběžným na ni pohledem zawéstí se dadouce, z příčiny předsudků dáwných donkonce upíráme a jedním z bláhowých snů pobouřené wlastenecké mysli nazýwáme — wěc takto ještě nowá a proto přece ne nepatrná zasluhuje zajisté neustálého objasňowání a opětného se wšech stran obádání. — Že se nám dříwe obecnějších předsudků zprostit třeba, že dříwe postawení Židů mezi národy ostatními dokonale poznat musíme, chceme-li posoudit, jestli a pokud se snažení o národnost naši w jich ohledu uskutečnit dají: k tomu netřeba teprw důwodů. Nebude tedy tuším w nečas objewení se článku, jejž jsem z německého, dáwno již zaniklého časopisu wyňal, jehož spisowatel chtěje postawení Židů w Ewropě wylíčit, projewuje lidomilé, nepředpojaté smýšlení swé jako w úwodu asi w tento smysl:

„Dějepis, popisující rozmanité osudy wyznawačů mosaismu, je zajisté dějepisem hanby člowěčenstwa. Jenom prawý lidumil bude jej moci jednou dostojně psáti. Nebo kdež je ten muž, jenž by celý žiwot swůj tak těžké úloze, tak pracnému dějepisu obětowal, jenž po tolik století, osudy tolika dílem ještě stáwajících anebo dáwno již zaniklých národů třech swěta dílů, wšecky hanebnosti, wšecky ukrutné činy obsahuje, jakowéž jen kdy lidské powěry, předsudky, fanatismus a barbarstwí welmožů i luzy páchaly. — Národ židowský je snad nejstarším a spolu i tím, kterýž nejwíce pronásledowání utrpěl. Křesťané i Turci čerpali z pramenů jeho a nenáwiděli přátele jich newyrownanou nepřízní. Jindy proslulá pronásledowání křesťanů byla toliko stínem a hříčkou u porownání s oněmi Židů, jakowáž zwláště od křesťanů po wšecka století trpěli. — A jaký byl zločin těchto nešťastníků? — Že nejstaršímu snad nál oženstwí člowěčenstwa, wíře swých otců wěrnými zůstali, aniž byli wíru swou jiným kdy wnucowali; — že w jich hlawním městě wýrokem cizincowým půwodce křesťanstwa k smrti odsouzen byl, čin to, w němžto celý národ židowský nejmenšího podílu měl; — že se národ tento wšewládnému Římu wzdáti nechtěl, nýbrž pro swobodu swou zoufalostí rekownou bojowal, až wšecka skoro města jeho a sám Jerusalem wěčný w rumy obrácený a jich obywatelé na tržišti Terebinthu a Gazy za tu samu cenu co koně do šírého swěta prodáni byli. Malý tento energický národ nedal se Římany toho času swětowládnými přemoci a w prawdě podmaniti; nikoli, on musel spíše rozptýlen, do wšech swěta uhlů rozmetán býti. Zůstal národem bez wlasti, bez wlády a zákonu státního; po tisíce let žije cizinec mezi národy wšelikými, aniž byl potud krew swou, mraw, řeč a wíru s oněmi pomíchal, žije neporušen, stálý, samostatný. — Wšecky skwrny dějepisu ewropejského, weškeré hrůzy náboženských a občanských wálek, krwawé swatby, dragonády, nešpory sicilské, füssilády, guillotinády nacházíme w dějepisu bezbranného národu židowského, třeba pod jinými jmény, opět pohromadě. A nawzdor wšemu protiwenstwí obstál národ tento jediný swého druhu až po naše dny — dějepis člowěčenstwa nezná příkladu podobného, jenž by se rownal tomuto diwu politickému. — W době swé nejskwělejší slávy nečítal národ židowský wíce 6 mil. duší, nyní je Židů we čtyrech swěta dílech rozptýlených 8—9 milionů. Hned od doby jich rozptýlení powažowali národowé jiní tyto politowání hodné cizince za jinowěrce nenaprawitelné, jako otroky je nenáwiděli, tupili, odstrkowali. Darmo se ozýwaly hlasy lidskosti, darmo zněl wznešený zákon lásky z úst Kristowých, nic jim neprospěly wlohy a cnosti, umění a bohatstwí — cokoli na nich dobrého zpozorowáno, powažowal lid fanatický za neskwělé, nepatrné, ano jimi sprzněné. Aby byli znační, museli hned žluté klobouky, hned opět žlutá soukenná pásma swrchu na šatě, hned zase roh na čepici a jiná hanobící znamení nositi. — Staw takowého snížení a powržení po 2000 let nemohl se arci oučinku swého minouti. Takto k otroctwí odsouzeni museli se konečně i duševně otroky státi, tak že napotom i w lidech lidštěji smýšlejících opowržení wzbuzowali. Teprw když je byli nábožní wyznawači ewangelia aneb koranu co do mrawů zmrzačili, pochybowali o možnosti jich naprawení a zušlechtění, powažujíce je za wýmětek člowěčenstwa. — Pronásledowání Židů sáhalo až do středu předešlého století, neboť ještě r. 1744 byli z Čech wyhnáni, hned ale druhý rok na to opět do země přijati. — Wšecky zločiny, wšecky neprawosti, jakowéž často práwem wětšině Židů přičítáme, křiwá přísaha, podwod, krádež, lichwa, předsudky, nečistota, nenáwist křesťanů, byli a potud jsou wýsledkem nemoudrého, nelidského nakládání s těmito nešťastníky.“

Takto asi projewuje spisowatel toho článku swé mužné, nepředpojaté smýšlení. Potom ještě líčí staw Židů w jednotliwých státech Ewropy, uwáděje spolu wšeliká statistická dáta; tu ale musíme se nyní již po nowějších spisech ohlížet. — Ještě jednou: bylo by přáti, aby se o wěci té hodně mluwilo, abychom netoliko příčiny na mnoze žalostného potud stawu národu toho, při wšech wadách přece jen úctu naši wzbuzujícího, ale i také prostředky wyhledáwali, jimiž by se staw jejich zlepšiti dal; abychom též wypočítati hleděli, pokud by w ohledu tom privatní síly stačily a jaká část by weřejnému řízení připadnouti musila. Neboť na nás je naprawit, co tolik wěků zkazilo; musíme si dříwe Židy naklonit, chceme-li, aby tolik pro blaho obecné konali, co jim podle jich duševní síly, podle jich pěkného nadání konati možno; potud je málo ještě k účinnému takto žiwotu nabízelo. Než doufejme, že aspoň nejspíše uznají, co byli Slowané pro ně učinili, kteří wrozenou sobě cnost hostinnosti wlídně při Židech tak pěkně byli oswědčili. Až po naše časy arci podobá se, jakoby Židé práwě zde žádného uznání nejewili, ano jakoby se na Slowanech za to wymstit chtěli, co byli po wšecky časy od nežidowského swěta wytrpěli. Dejme ale lidu slowanskému přiměřené wzdělání, nechme i Židy mezi ním bydlící w něm podílu bráti, mějme péči o to, aby netoliko chytrosti soběcké, ale spíše w prawdě lidské moudrosti nabyli; a shledáme zajisté, že péče naše hojného ponese owoce želaného, a že dosáhneme oučelu, jakowýž nyní před očima máme. Potom teprw lze se nadíti, že tito naši spolubydlitelé s wětší důwěrou, s wětší láskou, než potud k nám přilnou, že wšecko naše snažení o národnost s námi sdíleti budou, a také ochotně bratrsky pomocné ruky nám podají. — Jenom nejdříwe pusťme každý předsudek mimo sebe! P. S. Kapr zawděčil se nám zajisté welmi, kdyby ničím jiným, tedy aspoň již tím, že jistí lidé nyní wědí, jak Žid w ryze českém kroji wypadá, a že si w něm obratněji počíná nežli w munduru.

K. W. H.

DENNÍ KRONIKA.

Z Prahy.

České diwadlo. Ještě jsme dlužni čtenářům našim zprávu o několika představeních; nemyslíme sice, že by nás byl kdo upomínal, neboť má-li referát náš co do důležitosti a zajímawosti s nynějším naším diwadlem stejnou měrou kráčeti, nedospěje tak daleko, aby po něm kdo zatoužil. Náš p. redaktor ale myslí, že je dobře časem wypláceti, byť by i o wýplatu naši nikdo nestál. — Opomenuli jsme zmíniti se o opakowání:

„Střelce kouzelníka“, kteréž se od minulého představení nelišilo leda tím, že we hře p. Freitagowé nějaký pokrok zna-

menati bylo, co se o p. Petákowi říci nedá, ač sobě we zpěwu nadobyčej statně počínal.

„Doktora Fausta domácí čepička" je již trochu obnošena, a kdo se o ní čeho dočísti chce, nechať nahlídne do lonských Kwětů. — Krásná, wěčně mladá Mehulowa zpěwohra:

„Josef a bratří jeho," zawítala k nám d. 5. října; škoda že prowození její, pro některé neshody w hudbě instrumentalní i vokalní, málo k tomu přispělo, aby jí ku starým milowníkům také nowých získalo. Bylo-li to následkem překwapených příprav, a tak se zdá, nemůžem toho hudební zpráwě nijakž pochwáliti, ana znajíc naše poněkud slabé a z části začátečnické síly operní, přece tak málo pilnosti na študowání tak wýtečného díla wynakládá. Jedině p. Strakatý zasluhuje za wýborné prowedení Jakoba neobmezenou chwálu. Též paní Podhorská (Benjamin) dobře k celku přispěla. Ubohý p. Peták dělal, jak říkáme, smutnou figuru, ačkoli se we zpěwu dosti chwalně snažil, úlohu swou zastati, nedal mu přec nedostatek dramatického žiwota prospěchu dojíti, a hra se dá jen z té strany chwáliti, že se z ní nesmělost jeho u ženy Putifarowy wýborně wyložiti dala.

Dne 12. října prowozowalo se „Děwče z Marienburku," z něm. přel. od Žáka. Jest to činohra zwláštního druhu, a sice plod oné dramatiky, kteráž si w tom libuje, welikány historické w domácím županě, ba někdy i w noční čepici na prkna uwáděti. Stoupenci této školy nemají nic jiného na starosti, než kterak by anekdoty rodinného žiwota slowútných osob mezi lid přiwedli, a tomu cíli roztloukají tuto drobnou minci z bohaté pokladnice welikých duchů ještě na tenké plíšky, anebo ji wespolek s olowem wlastního wtipu tak rozlíwají, že z toho dostáwají amalgam, jenž ačkoli se honosí n. př. jmenem Petra welikého, ale tak málo ba mnohem méně welikého má, jako železná koruna železa. Zdá se, jakoby se ti pánowé obáwali, že náš wěk již tak ztrpasličel, žeby na wznešený obraz welikých mužů ani wzhlednouti nestačil, a tak mu podáwají k dětinskému wyražení ty obrázečky z okrají jeho, a ty ještě w tak slabých otiskách, že se zdá, jako by si byli wzali za příklad recept onoho homeopata na dieatetickou políwku, jenž zní asi: Powěs wyzáblé, hladem umořené holoubě tak, aby stín z něho do kádě wody padl; z této tak omaštěné wody dej pět kapek do pinty wody, aby se ztenčila — a potom 3 lžíce na hladowý žaludek užíwej. Malomocná mysl naše, nemohoucí se powznesti k té smělosti, aby sobě činy jejich za wzor obrala, má aspoň to malicherné potěšení, že oni aspoň we slabostech swých nebyli od nás lepší, a že se tudy aspoň w něčem k nim rownati můžeme. A co wíce platí, my máme dramy s historickými osobami, jenž za historické platiti mohou, a jenž od skutečných toho druhu dram jedině tou maličkostí se liší, že nic wětšího za předmět nemají, než asi jak Friedrich weliký šňupal, Petr weliký we wysokých botách chodil a Napoleon ruce křížem na zádech nosil atd. My ubožáci nemajíce posud bohaté literatury dramatické, kupujeme to zboží, kdekoli nám do rukou přijde. Nejinak jednají w tom páni sousedé naši, jen že se přitom nad friwolností Francouzů, kteří w té wěci počátek učinili, welice horší, a jim s twáří učenou moudré dáwají poučení, aby tak lehkowážně a fabričně neprodukowali. To však jim nebrání tržní zboží Francouzů netoliko takořka w patách za nimi zbírati a na swých diwadlech wystawowati, ale i dle wzorků těch podobné wýrobky wywáděti. Škoda jen, že jim k tomu schází francouzský esprit, to lehké zapletení a rozwinutí intriky, ten rychlý postup děje, ten wtipný dialog, to wýborné sestawení překwapujících scen a dojímawých konců aktů atd. Wšude zdá se jako kdyby to wolalo: Rád bych, ale nejde to. Němec se nikdy nezapře; i w těchto weselohrách, k nimžto si kroj i míru od Francouzů wypůjčil, je wždy ten samý; i tu zdá se wám jako byste potkali poctiwého filistra, jak si za krásného letního dne, s opatrným deštníkem pod paždím, wisutý hodinkový řetízek s pečetítkem we spodkách, wážně wykračuje a morálku ze Šmidowých spisů pro mládež, jak říká — pomazání plnými slowy tak rozšafně wykládá, že se přitom dlouhé chwíli nikterakž ubrániti nelze. Cosi podobného je i w této činohře. Prowození bylo tenkráte nad obyčej dobré. Zwláštní chwálu zasluhuje p. Grabinger (učitel) a p. Sekyra (syn jeho), kteří úkoly swé naskrze přirozeně prowedli a každý charakter w sobě ukončený a zaokrouhlený podali. P. Kolárowy (Katynka) útwor překračowal takořka stupniwě k dokonalosti; její prostota zdála se z počátku trochu koketní a její neohrožené chowání w domě Menčikowa upomínalo trochu na způsoby subretky; lépe wyjádřila důstojnost panenskou, kde jí cár miliskowáním swým pronásleduje, ač snad trochu prudce; wýborně ale switání lásky k cárowi a mistrně konečně boj a odřeknutí se jeho. P. Kolár, kterýž letos wůbec wětší pilnost, než za minulých dob na úlohu swou wynakládati se zdá, hrál cára Petra k ouplné spokojenosti, ačkoli se nám nezdá, že by se úkol ten pro jeho wěk a postawu zouplna hodil. Žalostný obraz podala nám p. Hlouškowa, kteráž ač swědomitě, ale přece nešťastně s nesnesitelným, pro její síly břemenem zápasila. Diwili jsme se smělému tropu, jejž německý spisowatel Katynce ku konci do úst wložil, a kterýž málem jako ironie wypadal — neboť myslím, že práskání bičem ani pro prawoslawné uši nemůže w prawdě býti balšámem.

BESEDY.

Slowané w Luneburksku. W 37. čísle wendicko-srbských nowin w Budišíně wycházejících, píše se w jednom dopisu takto: Čas mi nestačil, abych se byl z Lichowa k hanoweranským Srbům mohl dostati, přec jsem ale nějaké zpráwy o nich obdržel, jenž jistotně twrdí, že tam několik starců žije, kteří windického jazyka mocni jsou. Toto mi též potwrdil aktuar Schulze w Beverstädtu, kterýž je též rodilý Srb z Lichowa, a poznamenal mi wesnice: Zebelin, Romasl, Breselenc a Witfaio, kdežto prý na tamějších hřbitowech náhrobky s windickými nápisy a jedna kostelní kniha we windickém jazyku se nalezá. On sám neumí windicky a nerozumí také ani slowa. Dále jsem se sešel w městě Verdenu s jedním adwokatem, kterýž též rozený Srb z oné krajiny je. Teprw později dowěděl jsem se od Dra. Schönfelda, s kterým jsem se seznámil, že o mně a o Srbstwí s tímto mluwil, a od něho zwěděl, že on zná posud lidi a umí je jmenowat, jenž windicky rozprúwějí. Bohužel nenatrefil jsem adwokata potom doma. Prosil jsem tedy Dra. Schönfelda, aby mi nějaké zpráwy o tamějších Srbech od onoho adwokata opatřil, což on mně i slíbil atd. J.

České diwadlo w Praze.

W neděli dne 26. října bude se we prospěch o českou zpěwohru welice zasloužilého p. Strakatého prowozowati: *Kníže Rauol, nazwán modrowous.* Wážná zpěwohra we 3 jednáních. Přeložením S. K. Macháčka. Hudba od Gretryho.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 129.
12. roční běh.

KWĚTY.

28. října
1845.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštownich ouřadů Rakouského mocnářstwí půlletně s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowa (w nowých alejích na Nowém Městě č. 116) wydáwá po půlarších třikráte za týden, w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

Český jazyk — moje škoda.

(*Pokračowání.*)

My dwa se ještě jednou zastawili — a sice u samých wrat. Petronka sáhla do malého kapsáře a wyndala pět krejcarů. To bylo naše celé bohatstwí — zbytek peněz, které nám byla ráno Bára na cestu strčila.

„Ty nemáš nic?“ ptala se krátce. Já zawrtěl hlawou. — „Tohle bude hubený oběd a ještě hubenější wečeře,“ mluwila Petronka dále. „Ale to nic neškodí. Wtipná hlawa se také na ledě ohřeje, a nebude-li pomoci, musíme okázat, že jsme Makotrusowi školáci. A jak se mi zdá, nebudeme zde pracowat nadarmo. Hospoda je hodná — wes welká.... poslouchej! w šenkowně je weselo — a pak tyhle wozy... no, uwidíme, co dowedeme.“

„Co pak počneme?“ ptal jsem se jaksi nesměle, nemoha zámysl Petrončin nijak prohlídnout.

„Neptej se — a wůbec nemluw, abychme se neprozradili!“ řekla Petronka. „Já dám lepší pozor a sama wšecko objednám.“

Pak jsme wešli do šenkowny. Byl to prostranný, podlouhlý čtwerohran s nerownou, trochu špinawou podlahou a welikými, načazenými trámy na stropě. Okolo nažloutlých stěn stály odřené stoly a prostředkem se wlekla dlouhá tabule. Wedle kamen a pece klepaly dřewěné hodiny a okazowaly na čtyry. — Nám to bylo wšecko jako dáwno známo; neboť hospody byly do těch časů naše hlawní přístřeší a patřily dle swých hlawních částek k našim zeměpisným wědomostem.

Téměř okolo wšech stolů bylo žiwo. My si zalezli do koutečku zrowna wedle dweří. Odtamtud jsme mohli wšecko dobře přehlídnout.

Okolo prostřední tabule sedělo několik domácích sousedů a přespolních obchodníků, držících tady litkup. Někteří byli z kazajek swlečení a swé krátké dřewěné dymníky w zubech držíce, roztahowali se oběma rukama po stole. — W zadním koutě slawil křtiny zámožný sedlák z blízké dědiny, kteráž ku zdejší osadě patřila. Kmotrowé a kmotry i pozwaní hosté byli weselí u plných žbánků a čerstwě zawánějící pečeně. Nás počínal nowě podrážděný žaludek hned upomínat.

Po celé jizbě panowala weselá žiwost a ta nás dechem swým poněkud owanula i rozjařila. Byli jsme plni jakési dobré naděje.

Hned jak jsme se přes práh hrnuli a pak za stůl uwelebili, měřil nás wybroušenýma očima hospodský. — „Co dobrého?“ zahrčel na nás ze sádelnatého krku, a walil se w bílé, jen že rozličnými omáčkami podiwně zpruhowatělé zástěře ke stolu.

„Pán Bůh rač pozdrawit, pane hospodský!“ odpowěděla Petronka, swé modré oči s přiwětiwým úsměwem na masitý soudek upínajíc. — „Rádi bychme kousek chleba — as tak za dwa krejcary, a žejdlík piwa.“

Ta hromada kostí a masa si nás chwilku prohlížela. Že nejsme ze wsi, to musel arci hned poznat; za jedno jsme byli trochu jinák přistřihnuté, abychme se byli mohli mezi bosonohou mládež počítat, a za druhé znal bezpochyby každou duši swých piwních a kořalečních poddaných.

„Máte cwoky?“ ptal se potom krátce.

Petronka sáhla do kapsáře, zacinkala tam osiřalými owečkami, pak je wyndala, držela w hrsti pod stolem, a jako by je byla z wětšího stáda wybrala, jednou rukou položila je na stůl, druhou wjela zase do kapsy.

„Tuhle jsou peníze,“ řekla přitom; „my nechceme nic zadarmo, pane hospodský! — ale zato nám dáte také hodně mnoho — není-li prawda?“

Masitý soudek smetl krejcary, zawrtěl hlawou a zamumlal cosi, jenž jako: „Podiwné kotě! — ta má dobrou wyřídilku!“ znělo, a walil se ku swé kredenci, odkud nám pak objednaný, ale nemaštěný oběd přiwlekl.

Byla to čtwrtka malého bochníčku a buďto z neopatrnosti, nebo ze zwláštní náklonnosti wíce než do polou naplněná pinta. Můj žaludek si zasteskl při pohledu na skrowný klínek chleba, z něhož se měla polowička na cizopanskou půdu dostat, a zpomněl si bolestně na celý bochník, kterýž zůstal w lese ležet.

Petronka pozorowala, co se we mně ozýwá. — „Neboj se," šeptala mi, chleba na díly přelamujíc — „wšak my se najíme. Tohle je jenom tak proti první bolesti prádného žaludku. Ale musíš dát pozor. Tuhle se napi, abys dostal kuráž."

„Nač pak?" prohodil jsem také šeptawě, nechávaje první sousto zubům přemílat.

„To brzy uwidíš — teď nemůžu dělat široké wejklady," šeptala zase Petronka, stejnou pozornost na chléb obracujíc. „Jen otewři oči a uši — a neostýchej se. Tady nesedějí žádné paragrafy, a tyhle kazajky dowedu rub na rub obrátit. Předewším ale pamatuj si, že jsi zase — Mouřenín, a zpomeň si na principálowo učení."

Mně zůstalo sousto w hrdle wězet! Měl jsem co dělat, abych je dolů připrawil. Až mi do očí slze wstoupily. Pak jsem je wywalil na Petronku.

„Mlč!" hodila mi ještě potichu do uší, a přitom spočíwalo we twáři její tolik důwěrné příwětiwosti, a ty modré hwězdičky leskly se w nich tak newinnou čtweračiwostí, že jsem se musel utišit. Potom začala podiwné posunky naproti mně dělati. Brzo sepnula pěstě, brzo wystrčila jednotliwé prsty a přitom jí wyskakowaly z úst indianské floskule dle Makotrusowy gramatiky.

(*Pokračowání.*)

Ptáčníkowa dceruška.

(*Pokračowání.*)

II.

Byla neděle a probudila se tím nejkrásnějším jitrem. Celá krajina se utěšeně smála.

Ludwík poručil wěrnému Janowi koně sedlat a jel s ním k starému zámku. Nechtěl dlouhou chůzí čas mařit, a nežli se matka první den po něm sháněti bude, zase doma být. — Pod wrchem nechal w stínu hustolistých stromů koně státi a pustil se pěšky nahoru.

Bylo ještě časně, a hluboké, poswátné ticho leželo w šedých rozwalinách. Jen ptactwo odbýwalo různohlasým zpěwem swou ranní slawnost.

Ludwík se pozastawil na místě, kde mu Liduška w oustrety wběhla, a posadil se na její drnowé sedátko. Sladkým toužením šířila se prsa jeho a žiwěji tlouklo mu srdce. Podepřel loket o koleno, sklonil twáře na dlaň a potopil se w čaroswodné snění.

„O moje Ludmilo!" mluwil w duchu sám k sobě — „moje sladká díwko! proč jsi se mi nezjewila na wýšinách mé žiwotní dráhy? Proč jsi newypnula swůj krásný kwět na wýsluní stawu mého? Proč.... ale ne, ne! dobře že jsi wykwětla w lesní samotě, na širém poli, pod okem božím, napájena wzduchem božím; sice bys nebyla, jako jsi, a místo neporušeného pelu leželo by na twých lupeních pařížské líčidlo. Jen takto, jak jsi, naplňuješ duši mou! Jen takto nalezám w tobě, co jsem ještě nenalezl — jemnou, žiwou, hlubokou ženskost beze wší přísady, jak wyšla z ruky Páně."

„Ale k jakému konci tě to powede?" mluwil po krátkém rozmejšlení dále — „mluw upřímně, Ludwíku — jakého cíle hodláš dojíti? Smíš rušiti poklid srdce jejího? Smíš s tou lesní kwětinou jen zahráwat a pak ....nebe a země! ne, ne! — to nemohu!" zwolal najednou hlasitě a náružiwě se wzchopil — „to nemohu, nesmím a také nechci — to mohu zde pod šírými nebesy doložit, pode twáří wěčného mstitele! — Já chci být w její lásce blažený a blaženost jí připrawit; já se ní chci ozdobit, chci ji k sobě připnout na wěky! — Owšem, tak dalece není oko moje kouzelnou rouškou zastřeno a srdce moje nepřetýká blažeností tak wysoko, aby se prýštícím proudem wůkol wšecko zatopilo a já newiděl, že se budou protiwowat — že se mrakem zastře obloha moje — — moje matka — staw...."

Najednou se zamlčel, přejel si dlaní po čele a twáři a začal kwapně semotam přecházet. Mužné a šlechetné srdce jeho zmítalo se u weliké bouři; ale z dawů peřestých, okolo něho se wznášejících — a podiwně se utwářejících osob usmíwal se na něj obraz Lidušky, a welikou odwahou a zmužilou wůlí naplnilo se srdce jeho.

„Nebudu se mořit a krásný den si kazit daremnými rozwrhy!" řekl odhodlaně. „Děj se, co děj; já wím, co chci a co jsem swému žiwotu powinen."

Po těch slowech bral se ze zřícenin a pustil se pěšinkou naproti Lidušce.

Uprostřed wrchu stála od dáwných časů zděná kaplička. W malém wýklenku wisel starý, neumělou rukou malowaný obraz Matky boží we zpukřelém rámci. Okolo kapličky zelenal se bujný drn, skoro nejwíce jen od Lidušky pěstowán.

Tady nalezl Ludwík díwku klečící a pohřízenu w horoucí modlitbě. Outlé ruce měla na prsou sepnuty a hlawinku k nim sklopenu. —

(*Pokračowání.*)

ZE SLEZSKA.

Slawnost w Těšíně.

Z Kwětů jsme se dowěděli, jak w srpnu b. r. Čechy a Morawa otewření c. k. státní železnice slawily, a jak Jeho cís. Wýsost arcikníže František Karel od poddanstwa císařského slowanským jazykem mluwícího s národní příslušností uwítán byl. — W Porannîku (Morgenblatt) čteme o slowanském wesnickém lidu z Čech a Morawy tuto zpráwu z péra čirého Němce: „Zwláštní diwadelní úkaz we Wídni o čase májowých poutí, pro odpustky do Marieceli táhnoucích, jsou onyno z Rakous, Čech a Morawy přecházející procesí. Poskytují zwláště slowanští poutníci we swém od proměnitelné módy netknutém kroji malebný wýjew, na němž ty welné a swalowité, osmědlými twářemi a nesetřenou prwotinností wyznačené postawy nemálo nás dojímají.“ — Asi takowýmto zájmem unešeni jsouce, obwykli i slaw. morawští stawowé odedáwna při naskytlých slawnostech na swé nemalé wýlohy wýbory wenkowanů ze wšech končin Morawy pozwat a přiwést, aby záhrnem rozmanitosti morawských obywatelů slawnost se powznesla a ráz i slowanské národnosti měla. Že se to i při dotčeném otewření železné dráhy z Holomouce do Prahy stalo, 107. č. Kwětů nám oznámilo.

Slezsko též ku konci září a na počátku října náwštěwou Jeho cís. Wýsosti arciknížete Frant. Karla k plesné radosti poctěno bylo. Powěst, jak přewzácného wysokého hosta Opawa slawně přijala, došla nás až do těšínského powětu hned na druhý den, a Těšín příchod arciknížete též tak slawit se přichystal, aby w chwále wlastenstwa s nejwěrnějšími wládě městy rownowáhu držel. Kdo 1. října b. r. o stojiště wčasně přemýšlet neoměškal, z něhož by se byl na weškerou slawnost co nejdohodiwěji diwati mohl, ten s počátkem soumraku wečerního takowé místo před knížecím zámkem wýš zábradlí ujal, z něhož ouboč k hluboké ulici se kloní — až tam, kde ona w záhybě na náměstí soudrnhým pahrbkem se pne a táhne. Týlem k zámku a zraky k protiwé straně obrácenému rozkládá se město na soudružném pahrbku i táhne se hluboká ulice, w níž císařská cesta z Wídně do Haliče k náměstí těšínskému powlowně se pne. Na 8 jonských sloupích wypínala se na konci mostu ku přiwítání J. c. W. arciknížete wystawená slawná brána, na níž rakouskocísařský orel znak města ostříhal. W hluboké ulici hemžilo se na 6000 lidí, a howorem swým co hojný roj w oule stísněn bzučel. — Den těkawě dobíhal 8. wečerní hodiny, ant se od náměstí stranou w dole hlubokou ulicí řada lamp co hwězdiček kmitat počala i k zámku se přibližowala. Bylo to 200 knížecích hawířů ze Slezska a sousední Haliče. Za nimi silně záříwý čtyřřadý oblesk pochodní z dálí se wyskytowal, a w ohniwém swém třpytu k zámku táhnul, jsa četným hudebním sborem wojenských pluků prowázen. Byli to městští střelci. Mezi nimi a hudebním sborem kráčelo asi 60 mužů w městském černém rouchu, podobně weliké swíce hořící nesoucích. — Pod pahrbkem zámeckým na dwé se rozděliwše k náčelí té knížecí budowy se přiblížili, pak zas z dwou stran pahrbkem w dol se winuli, „vivat!“ po třikrát wolajíce. Pod zábradlím na prostoru drnowitém se zastawili. Z houfu pochodně nesoucího wystoupilo oněch 60 mužů w černých šatech. Byli to zpěwci z Bilska a Těšína k slawnosti té zaprošeni, a když nástrojowá hudba umlkla, prowedli krásný zpěw w pěti oddílech, jenž celé slawnosti korunu postawil. J. c. W. arcikníže, weleslawný host, w okně zámeckém wýjew celý laskawě přijímati se zdál, soukromný tam stoje, kdež od houfu lidu nahrnutého ze zdálí wídán byl.

Po wykonaném zpěwu couwli zpěwcowé zas do řadu střelců městských, odbyli při náčelí zámku pěknou procházku a z pahrbku dwěma řadama kráčejice, w oustí hluboké ulice zmizeli.

Pěkně, a dle umluweného rozwrhu wšechny části slawného přiwítání se střídaly. Ale zpráwce slawnosti přece jen nedoplnil celost úkazu, jelikož na národnost wětšího dílu měšťanů a celosti wenkowanů zapomněl a slowanskému lidu oučastnost na slawnosti té nepopřál; zpěwy, wolání vivat! celý kroj šatstwa slawnost odbýwajících jen sousednost, nikoli ale domácnost wyobrazowaly. Lid wesnický na Těšínsku bylby zplesal, slyše wýkřik: „Niech żywie!“ — „Sláwa mu!“ a bylby sám rozumně i srdečně hlasy swoje s wýkřiky těmi spojil, zwláště kdyby byl i slowanským nápěwem w hudbu a zpěw wetkaným sebe a swůj národ zobrazený shledal, a tak sám sebe jako w zrcadle poznal. Musíme tedy wyznat, že slawnost naše, ač swůj spanilý a dobře nalíčený wýjew měla, přece byla jen odlikou a ne půwodním, prwotinným nákresem, byla na sousední půdě odbytá a ne na wlastním základu prowedena — byla částečním podílem a ne záhrnem celosti. — Slezsko jest kroužkem w řetěze českých a morawských powětů; doufejme tedy, že Žofínské besedy w Praze a nástin národnosti slowanské předstawou morawských wesniků při zaswěcení železnice proweden, k obyčeji tak chwalitebnému, i nás w Slezsku pozorných učiní a nás k oswědomění sebe samých a našeho poměru k oněm probudí. Potom, až od oslawy wysokých a nejwyšších osob, osob mohútností a wládou se skwoucích a národu záštitu udělujících i pospolité měšťanstwo a wenkowní lid se swou národností nebudou wyloučeni — potom ukojeností srdce swého se obweselí, a nad tím, že i oni uklon a slušnou uctu tam dali, kde je k tomu národní cit zanášel, se wzradují! J. W.

DENNÍ KRONIKA.

Z Prahy.

České diwadlo. W neděli dne 19. října přinesl nám p. Lapil k prospěchu swému: „Andělskou horu“. Někdo by si mohl myslit, že si p. Lapil tou atlantickou prací uškodil; ale chyba láwky! zajedno je tato „hora“ welmi lehké zboží. Kdo zná „Loupežníky na Chlumu“, kterýmiž se básník jich J. Kuno neumírajícím učinil — a kdož je nezná, an je ročně aspoň jednou widěti musíme? — bude míti pro tuto činohru dobré měřítko, powím-li mu, že jsou Loupežníci korunou spisů Kunowých; a za druhé je p. Lapil chytroušek: on skoro celou tu tíži mezi swé kolegy rozdělil, a tak si wykračowal lehce po rytířsku, maje baret na hlawě, ale ostatně pod baretem z kusu toho — málo. P. Grau (Medwědický) byl tyranský tyran s ostrohama, kteréž drnkaly jako celé hejno galejních otroků na pochodu. P. Kolárowa hrála Richardowu manželku naskrze welmi chwalitebně; kdož by tu, kde tolik pěkného, milerád malé ženské marnosti neodpustil, kteréž jim nedowolí ani na diwadle staršími býti, než w skutku jsou? Kdosi wedle mne diwil se, že tak mladá matka, již tak welikou dceru má. „I blázínku,“ prawil mu soused jeho, „toť bude jen macocha!“ Dobří byli p. Kolár (Edmund), p. Chauer (Odon), p. Kaška i p. Sekyra. P. Grabinger měl sice takořka hlawní partii (krále), ta je ale tak nepřirozena, že by z ní snad nikdo nic kloudného newyprawil. P. Májowa překwapila nás nadobyčej žiwou hrou, kteráž by mnoho slibowala, kdyby se jí podařilo skoupost a twrdost organu swého owládnouti, což se jí posud powesti nechce. Kterak západní swět nad wýchodní we hwězdářstwí a we známosti tajných mocí matky přírody předčil, bylo i tenkráte widěti — neboť obrazy, jež nám arabský hwězdář wykouzlil, byly tak chatrné, že by se za ně mužowé w tom oboru welicí jako Casanova a Just

zastyděli. P. Schmiller nazwal diwadlo „hrůzyplnou“. Z ohledu epitheta toho může mít p. Sch. prawdu, ale z ohledu pohlawí, kteréž mu přisoudil, máme maličkou pochybnůstku. P. S. myslí totiž, že je diwadlo u nás ženského pohlawí. Jelikož ale naše diwadlo skoro wší ženskosti prázno, nemůže mít p. S. prawdu. Platí-li staré prawidlo: „a potiori sit denominatio,“ bylo by spíše generis masculini — a po hlawě dokonce generis neutrius.

J. N.

Ze Smíchowa. Žádoucí pokrok průmyslného ducha našeho wlasteneckého učitelstwa zjewil se nám přičiněním p. Kr. Štefana. Wšeliký podnik blahodatné práce naplňuje jej welkým zápalem, z něhož pak wřelá wůle k účinliwosti a rychlé její uskutečnění wyplýwá. Tak započal p. Štefan w neděli dne 19. října prostonárodní přednášení we škole smíchowské, k čemuž tamější ctěný ouřad s potěšením a ochotou přiwolil. Přednášení p. Štefanowo, přiozdobíno úwodní, oučel počínání jeho wyjádřující řečí, jewilo ráz hluboké lásky k národní wěci a ohniwého slohu, přiměřeného mluwowé wzdělanosti posluchačů. — Učení rozpadá se na trojí říš weškerenstwa: země, wzduchu a oblohy, z čehož zeměpis, silozpyt a poněkud oblohopis se wywine — a nabylo již poprwé tolik půwabu, že shromáždění, na počet k padesáti učenliwých wlastenců smíchowských, s rostoucí chutí každonedělní náwštěwu dojista opětowati bude tím spíše, an p. Štefan k zdokonalowání přednášek a jich obsahu weškeré swé síly wynaložiti neopomine.

Masařik.

Z Horažďowic. (*Diwadlo. Školy.*) Jako když se nám po dlouhé a kruté zimě první jarní kwítko objewí a oko naše libě opojí, tak bylo i srdce naše opojeno citem rozkošným, když skoro po čtyrletém takořka zimním spánku opět první kwítko, wyňaté z lučin wlasteneckých, na oltáři Thalie nám se objewilo. Byli jsme touto hrou (kterouž p. dopisowatel w č. 113. těchto listů již podotknul) nad míru potěšeni, a to tím wíce, an nám naši pp. ochotníci ještě několik takowých her přislíbili. Ale jakou mírou byla naděje naše wyplněna? Jakým duchem oživnulo diwadlo dne 14. září? — Bohužel, duchem cizím Kotzebueowým! — Hodí se snad hry německé pro české obecenstwo lépe nežli hry wlastenecké? Anebo jsou často dwojsmyslné diwadelní kusy od Kotzebue pro nás přiměřenější, nežli hry wlastních spisowatelů? Neptám se proto, žeby naši ochotníci takto smýšleli, a cenu spisů Klicperowých i jiných našinců dobře neznali; ale že znám pohnůtku, kteráž je k wolení takowých kusů přiwedla. Za to jsme wlastimilowné panně Emilii R. dwojnásobně powděčni, že nás onen wečer srdečně přednešenou deklamowánkou „Slze wlastenek,“ tímto wýlewem nejušlechtilejších pocitů, obdařila. — Že ostatně naše obecenstwo nejwřelejšího podílu we hře wlastenecké beře, ukázalo se u wečer 5. t. m., kde se, Bohu díky, opět česky hrálo. Dáwalo se „Kýž bych se byl neoženil“, „Berounské koláče“, pak deklamowánka „Muž a žena“ od panny Anny G. welmi zdařile přednešená. Zde jsme došli opět radostného uwědomění, že jazyk náš i u wznešených a důstojných hostů, jenž představení toto přítomností swou poctili, weliké obliby nachází. — Konečně uznáwám za slušné, abych se ještě jednou o naší škole zmínil, a p. dopisowatele, an mě w těchto listech č. 113. z křiwdy winí — odprosil. Škoda jen, že řečený p. dopisowatel přílišnou s n a d horliwostí rychlému letu času nadbíhá, a tudy učiněné toliko p ř e d s e w z e t í za s k u t e k již wyplněný poważuje. Potřeba jadrného wyučowání naší mládeže w jazyku mateřském jest tuze zřejmá, aby se zapříti dala, a to tím wíce, když uwážíme, že největší díl našich žáků, wyjímaje nepatrný počet těch, co se dalšímu wzdělání obětují, z třetí, častěji ale i z druhé třídy přímo k řemeslu přestupuje, a že jim pak dokonalé seznání řeči mateřské mnohem prospěšnější jest, nežli uchylowání der Engel, des Engels atd. Aspoň bychme napotom pohřešili takowé poklesky proti prawopisu a mluwnici, jakowé se teď na weřejných tabulkách, jako: „Čerstwá jízba po mostě atd.“ na odiw postawují.

—a.

Z Humpolce. (*Diwadlo. Požár.*) Naděje naše, že zdejší študující w letošních prázninách za příkladem jiných míst swé síly Thalii obětowati budou, w úplné míře se wyplnila. Již dne 15. srpna hráli Klicperowou frašku „Žižkůw meč,“ a sice tak pochwalně, že obecenstwo w hojném počtu shromážděné we smíchu ani neustáwalo. Pohlťoňský, Zachariáš a Jan přede wšemi tu jmenowáni býti zasluhují. Nejen ale za to, že pěknou hru slušně wywedli, zasluhují naši ochotníci úplného uznání, nýbrž i za to, že k welmi krásnému oučelu čistý wýnos této i wšech následujících her obrátili. Seznámili totiž we zwláštním k tomu cíli složeném prologu přítomné krajany swé, že z čistého wýnosu knihownu w otčině zaraziti hodlají, z čehož každý lidumil těšiti se bude. Neboť o potřebě knihowen w našich neweselých okolnostech šířiti slow, zbytečné se nám býti widí, a to tím wíce o potřebě knihowny w našem městě, čítajícím k 5000 duší, nemajícím ani za mák lepší školy, nežli mnohé jiné po wlasti město. — Jsouce dobrým wýsledkem této prwní hry powzbuzeni hráli až do 30. září ještě šestkrát. Udání zwolených her platným zajisté bude swědectwím dobrého wkusu našich ochotníků. Hráli totiž mimo Žižkůw meč, Diwotworný klobouk, Dobré jitro, Weselohru na mostě, Kytku, wesměs od Klicpery, Nalezence od Tyla, a Čtyry stráže na jednom stanowišti, Kýž bych se byl neoženil. Pánowé, ježto hlawnější úlohy přijímali, dokázali nejednou, že jim způsobilosti k prowedení dramatického charakteru neschází, a že časem swým, pakli jen w pilnosti swé neochabnou, dobrými ochotníky se stanou. Doufáme také pewně, že w příštím roce, nabywše wětší zkušenosti, sjednoceněji wespolek si počínati budou, nerozdrobujíce swých sil nesjednoceností malichernou. Promluwiwše o zásluze pánů nesmíme zapomenouti se chwalně zmíniti o pannách: P—owé, Na—kowé, Při—ké a H—owé, ježto rády obětowaly potřebného času, by swěřené sobě úkoly zdařile prowesti mohly. Čistý wýnos wšech těchto her obnáší 41 zl. stř., začež wšem nawštěwowatelům diwadla hojné díky tímto se wzdáwají, kteřížto chudobnou ouprawu dějiště a často i nepostačitelný oblek pp. ochotníků laskawě posuzujíce podle možnosti k dobrému oučelu přispíwati newáhali. — Nenadáli jsme se ale toho neštěstí, které naše město tuty dny potkalo, když se po odjezdu študujících Thalie na odpočinutí uložila. W neděli, dne 5. října ráno po druhé hodině z půlnoci byli jsme strašliwým powykem „hoří“ poděšeni. Jelikož wětší část domů pouze ze dřewa stawěna jest, hrozilo celému městu hrozné nebezpečenstwí; na štěstí wítr od města táhl, a jedině tím se město zachránilo. Přece wšak 12 domů a několik již naplněných stodol popelem lehlo. Bůh sám potěš ubohé lidi a sešli jim pomoc outrpných krajanů!

Dr. Št.

České diwadlo w Praze.

W sobotu dne 1. listopadu bude se we prospěch p. Schmillera prowozowati: „Loupežníci,“ truchlohra od Schillera, přel. od Kolára.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 130.
12. roční běh.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštownich ouřadů Rakouského mocnářstwí půlletně s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK PRO

ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

31. října 1845.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (w nowých alejích na Nowém Městě č. 116) wydáwá po půlarších třikráte za týden, w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

Ptáčníkowa dceruška.

(Pokračowání.)

Z libého spaní a zlatých snů procitlá skočila Liduška hned na uswitě z postele a dělala připrawy ku skrowné snídani; hrubší práci domácí obstaráwala jí bez toho obstarožná podruhyně. — Pak si pořádala swáteční šat.

Newýslowně jemný úsměw pohráwal jí přitom okolo malinowých rtů, a blažený mír wyjasňowal twáře a naplňowal prsa její.

Starý otec hleděl na ni chwílkami bedliwýma očima; ale starosti jeho rozplýwaly se w pohledu na patrné štěstí swého černohláwka.

„Kam pak tak časně?" ptal se jí konečně, když byla do swátečního šatu již wklouzla. „Do kostela ještě nemůžeš."

Liduška se zarděla a sklopila oči; ale blažené usmíwání nezmizelo z twáří jejích. Lhát nemohla; — ne, ne! Lež, ta ohawná zmyje, nemohla nalezti místa w tom čistém dětinském srdci.

„Já nejdu ještě do kostela," zašeptala konečně. „Podíwám se na zámek."

„Na zámek? — Touto dobou jsi tam ještě nikdy nebyla."

„Ludwík tam jindy také nebyl," wydechla díwka, sotwa že ji bylo slyšet.

Starý ptáčník se pozastawil a mrak nelíbosti zatemnil čelo jeho. Potom přistoupil až k samé díwce a wzal ji za ruce. Ona pozwedla swé krásné, dlouhé řasy a hleděla mu přímo do očí.

„Wíš-li pak, co počínáš?" ptal se jí starý hlasem wážným, a hlawa jeho se přitom starostliwě potřásala.

„Wím — a newím," řekla díwka newinně. „To ale cítím hluboko w duši swé, že tak učinit musím, a nemám žádných starostí, aniž widím, proč bych tak učiniti neměla."

„Ale já to widím!" řekl starý prudce; „a třebas ty moje zdárné dítě — třebas ty jsi pouhý anděl byla, jehožto se nic zlého nedotkne: přece bych to raději widěl, kdyby pan Ludwík wšech náwštěw za mými zády nechal a wždy přímo do mé chalupy zaměřil — kdykoli co s námi jednati má."

„Mám mu to powědít?" ptala se díwka tiše, když byla otcowu řeč s podiwením přeslechla.

„Ano — powěz mu to! — powěz mu také třeba, co jsem se tě wčera wečír ptal, a nač jsi mi tak důwěrně odpowídala."

S těmi slowy se od ní obrátil. To jí neučinil — ani se nepamatowala. I ztísnilo jí to srdce welmi bolestně.

„Tatínku!" zwolala žiwě — „ty odwracuješ ode mne twáří swých? — Ty se hněwáš ..... o nedělej mi tu welikou žalost, nedělej mi křiwdu! Nechceš, abych šla na zámek?"

„I jdi si — já tě nebudu zdržowat! Já wěřím, že nechceš ani sobě, ani mně žalost připrawit —"

„Ne, ne! tak nemohu od tebe odejít!" zwolala zas díwka — „tak mě od sebe neposílej! Upřímně, se swým celým, dobrým otcowským srdcem podej mi ruku! O čem jsi wčera mluwil, na to se nemohu Ludwíka ptát — já newím proč? ale myslím, že bych ho tím bolestně, až do krwe urazila — a sebe nad míru snížila — to mi něco w srdci powídá; ale já ti ho přiwedu; ptej se ho pak sám, abysi widěl, jak čistá a sprawedliwá moje důwěra byla."

„Jdi jen, jdi!" řekl starec měkým hlasem, wlídně jí ruku podáwaje. „Já ti musím wěřit a na tebe spolehnout; sice bych musel nad swou nejkrásnější naději zplakati."

Liduška ho wřele obejmula, políbila a skočila ze dweří. Krok její byl rychlý, letawý; ale brzo se umírnil a myšlénky honící-se w té malé, černokadeřawé hlawince opoutaly pozwolna nohy její. Swatá, posud jí nepowědomá wážnost opanowala mysl její.

Když přišla na lesní pěšinku, kde stará kaplička stála: tu se nemohla zdržet — ale poklekla na měký drn a wylila celé swé srdce před Nejmilostiwější orodownicí a poroučela se do rukou jejích. Oč by ji wlastně prositi měla — to ani newěděla; ona jen wěřila, že se králowna nebes o ní nejlépe postará.

W tomto postawení napadl ji Ludwík. I užasl se a popásal zraky swé na půwabech toho podiwného stwoření, kteréž bylo w tom prostinkém, ale čistém a ouhledném šatě polowesnickém sličnější, nežli nejpowěstnější dáma we skwostném saloně.

Tichým krokem se k ní blížil. Ona ho nepozorowala, ani když u ní již stál.

I stál tu chwíli, a jemně wroucí rozkoš zmocnila se duše jeho a očistila jí ze wšech, i těch nejmenších trusek pozemských. On neměl pro swůj cit příhodného slowa — až konečně „Ludmilo!“ zašeptal.

Díwka sebou trhla — pozwedla hlawu, hlasitě zkřikla a hbitě wyskočiwši, padla mu na prsa.

(*Pokračowání.*)

Český jazyk — moje škoda.

(*Pokračowání.*)

Já na ni koukal jako u wyjewení; ale netroufal jsem si hubu otewřít — ze samého strachu, abych nic nepokazil. Zato se ozwalo brzo něco u prostřední dlouhé tabule, a na to Petronka číhala.

Diwné posunky její padly totiž do očí sedlákowi, kterýž byl několik pytlů pěkné pšenice prodal a ztržené peníze nyní po částich do piwní sklenice pouštěl — jinák řečeno: propíjel a plný rozkošného rozmaru se na lawici protahowal.

„U wšech rohatých šotků!“ začal mumlat, když byl několik okamžiků na Petronku oči wywalowal a potom swého souseda notně loktem šťouchnul — „podíwej se, kmotře! co je to tamhle za drůbež? Ta má bezpochyby zalehlé uši a nebo přirostlý jazyk.“

Kmotr se ohlídnul a po něm se obrátilo několik jiných hlaw. Petronka to pozorowala a začala ještě diwnější posunky dělat. Najednou se dala ramenatá kazajka u tabule do smíchu. — „Tohle jsem přece blázen!“ zwolala přitom a otočila se na dubowé židlici, aby nás tím lépe widěla. „Co pak to ta suknice tropí?“ — A Petronka, jakoby už byla na něco takowého čekala, honem wyskočila, mne nechala sedět a šla blíže k tabuli.

„Mnohowážení páni a hospodářowé!“ začala před nimi obratně mluwit — „já bych to byl jaktěžiw ze sebe newyprawil, ale tomu ženskému drobtu to šlo jako z wody! — jáť arci tenkráte ještě newěděl, jakou školu mladá holka již proběhla! — „Mnohowážení páni a hospodářowé!“ počala — „bezpochyby jste si powšimli, že jsem tuhle s tím chlapcem trochu neobyčejně rozpráwěla? Jestli se wám líbí něco o něm poslechnout, tedy wám ráda posloužím.“

„No? — a co pak je na něm tak diwného?“ ptal se kdosi plnou hubou u tabule.

„Mnoho — skoro wšecko — až k neuwěření, moji ctihodní páni a hospodářowé!“ odpowěděla Petronka důležitě. „W kůži tohohle mladého člowěka wězí wíc, nežli se na prwní pohled zdá. Slyšeli jste někdy o Mouřenínech?“

„Nu — wždyť nejsme dnešní!“ ozýwalo se z několika stran. „Wždyť máme také kus Filipa! To jsou ti černí lidojedi — w Lucidáři stojí, že mají oko na čele a že běhají o jedné noze, kterou se přikrejou, když prší.“

„O tom nemůžu pánům nic powědít,“ řekla Petronka. „Tenhle chlapec má dwě zdrawé nohy, po každé straně jednu, a přece je Mouřenín.“

„Co pak jsou také bílí Mouřenínowé?“ namítal někdo.

„Pánowé — to je jenom powrchu!“ řekla zas Petronka — „proto že mu české powětří z twáří a rukou barwu wytáhlo. Na ostatním těle je ale posawad jako uhel. Jestli se pánům líbí — hned je o tom přeswědčím. — Kiri kari!“ zwolala pak na mne, blíže přistupujíc.

„Co že to je?“ dali se někteří do smíchu.

„To je mouřenínské,“ poučila je Petronka, kýwala na mne swou hlawinkou, a když jsem trochu wáhal, mrštila po mně wýznamně očima. Nic se neboj — a pojď! stálo w nich zřetelně, ale já se přitarabil přece jen se strachem; mně se každá produkce protiwila jako pelyněk.

„Wola dola!“ řekla nyní ke mně, wzala mě za ruku a pewně ji stiskla. Pak mě uwáděla k tabuli. Odtamtud mohli na mě oči nechat. Já jen hořel a musel jsem jako piwonka wypadat. I kmotři a kmotry u křtin začali se zwedat, neboť si byli řečí Petrončiných powšimli, a byli rownou mírou dychtiwi to diwné, cizozemské zwíře w lidské podobě widět. Sám masitý soudek — nazwán hospodský — se přiwalil.

„Bude-li se líbit,“ zpustila nyní Petronka — „tedy okážu wzácným pánům hostům skutečného a sprawedliwého Mouřenína — tak jak w těch zemích rostou, kde může člowěk o polední rukama do slunce sáhnout.“

(*Pokračowání.*)

Z LYSÉ.

Ohňowé. Přispíwání k zdaru národnosti. Knihowna. Společenský žiwot. Besedy. Školní slawnost. Žádost. Lyský rok se švédské wálky.

Letošní rok zůstane zdejšímu sídlu w smutné památce. Nejenom že zde jarní powodeň na lukách a rolích weliké škody učinila: ale i častí ohňowé, jenžto w krátkém čase po sobě w městě našem wznikly, k rozmnožení nouze mezi zdejšími obywateli welmi mnoho přispěly. Nebo během několika měsíců sedmkrát poplašil nás strašliwý pokřik: „Hoří!“ — Půwodem tohoto častého lekání a neštěstí zdá se, že, byť ne pokaždé, alespoň wícekráte byla jen mrzká ruka nějakého skrytého zlomyslníka. Ještě na štěstí podařilo se několikráte wšemožnému přičinění rozbouřeného žiwlu w brzku se zmocniti; wšak marné bylo wšecko jemu wzdorowání a namahání dne 15. září z wečera, kde náhle wzniklým wětrem tak zhoubné moci nabyl, že asi w hodině 28 obydlí, 12 stodol a 1 wojenskou konírnu strávil, a škodu dle ouředního wyšetření na 18.946 zl. stř. wystupující učinil. Za tento osudný rok lehlo zde popelem w ouhrnku 40 stawení, 17 stodol a 2 císařské maštale. Nemohu mlčením pominouti, že již některá z wůkolních měst, jako Nymburk, Sadská a Benátky, našim pohořelým swé milosrdné oučastenstwí šlechetně na jewo dala; zdaž i ostatní podobným způsobem následowati budou, newíme; ale w jejich dobročinnou mysl pewnou naději skládati neustáwáme.

Jelikož podobné strastné pády zdejší obywatelstwo již častěji potkaly, jako obzwláště roku 1837, kde weliká část města w popel se obrátila; není se co diwiti, že jeho staw wzhledem jmění a majetnosti příliš skwělý není. A proto jen málo komu zde možno jest, wěc utěšeně probuzené národnosti naši peněžitými prostředky podporowati. Nicméně, jak dalece síly postačují, děje se. Spolek několika přednějších měšťanů čte Kwěty, a bohdá od nowého roku zjedná sobě i Wčelu a Nowiny. — P. Tylowy sebrané spisy nalezly w zdejším okolí 6 odbíratelů, Katolická bibliotéka p. W. Štulce 11 předplatitelů, a národní Matice tré wěrných synů.

Blahodějně působí zde též mezi obecným lidem zřízená školní knihowna, která jsouc roztříděna na dwě oddělení, w prwním knížky pro mládež, w druhém spisy pro dospělé chowá, a pečliwým wedením zdejšího druhého školního pomocníka, p. Jana Jeřábka, wůčihledě wzrůstá. Nyní již počítá přes půltřetího sta swazků. — Obzwláště whod zawítaly našemu čtenářstwu spisy přeložené od p. Pečírky, wycházející p. Fournierowým nákladem, jak pro swůj mrawný obsah, tak pro swou wybranost a spolu srozumitelnost w slohu.

Nescházi nám zde wěru nic jiného, než aby mezi námi bylo pospolitějšího žiwota. A přece jest duch upřímného a ušlechtilého společenstwí tím nejrychlejším a nejlíbeznějším rozšiřowatelem wzdělanosti jak w mrawním tak i w umném ohledu. On brousí rozum o rozum, sbližuje srdce k srdci a jednotí mysl s myslí; utwrzuje bratrskou swornost, pěstuje dobré dorozumění, plodí snášenliwost, jemní mraw, chrání před sobeckou zakrsalostí, wzděláwá cit pro wěc wšeobecnou, zapuzuje soužiwé wrtochy a zahání hypochondrii; ano poněwadž wůbec tělo i duch dosti malou čilostí obdařeného člowěka jakéhosi wyražení k zotawení sil swých newyhnutelně požaduje, tedy i w tom případu wolný, společenský žiwot, pohybující se w mezech slušnosti, wždy hledanou potřebou zůstáwá.

Protož sprawedliwě přemilým úkazem může jmíno býti ono husté wznikání tak zwaných besed po krajích wlasti naší, an tato newinná wyražení z čistého oumyslu a duchu ryze wlasteneckém držána welmi zdárný wplyw na pospolitost míti mohou, a skutečně i mají. Ony jsou praví buditelé wzájemného bratrského obcowání, slučujíce žiwým swazkem zachowalé měšťanstwo se wzdělaným ouřednictwem, a přátelíce dobromady lepší třídu celého okolí. Ony, nesouce twář weřejnosti, zmar ohlašují wšem schůzkám pokoutním, ku kterým mnohý jen z nouze, že žádné jiné zábawy nemá, swé outočiště bere, a kde častěji třeba i k wšelikerým newzdělaným kouskům snadnou příležitost nachází. Ony pak jsou samy w sobě zábawy powahy ušlechtilejší, an protkány jsouce hojnými arabeskami z oboru krásných umění, uměleckému smyslu a krasocitu lahodí, a wyšším druhem weselosti mysl napájí. Jestli naše besedy takowý ráz na sobě nesou, jaký diw, že i mnozí z duchowních wlastenců, jak nám tento časopis začasto oznamuje, k zaražení a ušlechtění takowých schůzek pomocné ruce přikládají! — Wždyť oni dle swého ustanowení jsou mužowé, jimž nejen církewní, ale wůbec společenský žiwot na srdci leží! Wystupují-li tedy co obezřelí ředitelowé obého, jenžto příležitostně i w posledním swou radou tempo udáwají: nikterak tím swé powolání nezlehčují, anobrž naopak dokazují, že swé postawení znají.

I w našem skromném sídle podařilo se wloni několik pěkných besed uspořádati. Obzwláště některé z nich zůstaly mnohému z oučastníků až do posawad w paměti, neboť wanul w nich duch nadobyčej přátelský a slušně weselý. Z mnohých wšak příčin učiněna byla přestáwka w podniknutí tom. Než na nowo slibují naši ředitelowé hudby, že na den sw. Cecilie k oslawení měšťanského swatwečera opět nějaké malé zpěwohudební kasino obecenstwu připraví. Bylo by chwalné, aby swému danému slowu dostáli, a podobným způsobem wícekráte do roka w příjemnou společnost nás sezwali, k čemuž by wždy památnější wejroční dnowé krásnou příležitost poskytnouti mohly.

Škoda, že se o letošní 100leté památce wystawení zdejší školy, kterážto nedáwno při kanonické a školní wizitací odbýwána byla, mimo zwláštní k témuž dni směřující řeč a slawné služby Boží žádného jiného oslawení nebylo. Chystala se sice na noc do školy deklamační-hudební akademie, obsahu milého, a dítky, jenžto swými deklamowánky wystoupiti měly, swé úlohy již w hlawě nosily; wšak na krátce před tím, když se již den slawnosti blížil, sešlo z toho. — K té samé příležitosti, aby se při jednom i konsistorialnímu nařízení zadost učinilo, dán byl na školu příslušící český nápis, zlatými písmenami do černého mramoru wrytý. — Při školním zkoušení přednášely dítky we dwou třídách zwláštním wynasnažením p. učitelů některé básničky od Winařického a Štulce; důkaz to, že plody těchto dwou mužů mládeže milowných wenku ladem neleží. Kýžby jen Bůh těmto oswícencům národu našeho stálého zdraví popřál, aby na zwelebení národních škol ještě dlouhý čas swých znamenitých spisowatelských sil wynakládati mohli. Jmenowitě byla by žádost naše, aby jeden a nebo druhý z nich, opatřin jsa dokonalou zběhlostí w jazyku mateřském, složil nám pro školy ruční knížečku, w níž by obsažena byla nejen sbírka nejznámějších slow, která w knihách častěji užíwána rychlému porozumění čtenářowu wadí, ale i zásoba dobrých, k obyčejnému určitému se wyjádření potřebných „způsobů mluwení“, a k tomu aby posléz ještě přidán byl malý kazimluw. Není pochybnosti, že by se podobná pracička jak u dítek, tak i u obecného lidu welmi dobře wyplatila.

K záwěrce osměluji se wlastenskému swětu oznámit, že mi náhoda dopřála, jednoho českého reka ze tmy minulosti na denní swětlo wywésti. We zdejším wrchnostenském kanceláři nalezl jsem totiž w hospodářské protokolní knize, začínající od od r. 1719, zaznamenáno oustní podání, kteréž dokládá, že při obležení Prahy od Šwédů r. 1648 pomáhal Pražanům bra-

mití město i jeden rodilý Lysák, jmenem Hotowec, kterýž při té příležitosti swým hrdinským si-počínáním tak wynikl, že si wydobyl predikat „z Löwenhausů“. Je-li tomu tak, má naše Lysá příčinu, na swého býwalého rozence býti hrdou.

J. L. K.

DENNÍ KRONIKA.

Z Prahy.

České besedy, po nichž celé léto žiwá poptáwka šla a nemalý shon panowal, budou se konečně držeti dne 12. 19. a 26. listopadu — a sice zase jako minulá léta na Žofínském ostrowě. Těšíme se milou nadějí, že nám tyto tři wečery welmi pěknou zábawu poskytnou, uwodíce we společenský žiwot náš toužebně hledané hnutí a rozmanitost, a že budou míti w každém ohledu ráz takowý, jakowý českým besedám a jich powěsti přísluší. — Jinou stranou přiskočí našemu společenskému žiwotu nowé síly a pružnosti zřízením

měšťanské resurse, o nížto jsme w těchto listech již jednou zmínku učinili, a kteréž nyní bohdá již brzo w žiwot wstoupí — alespoň se o to wywolený wýbor co nejhorliwěji zasazuje. Jeť se také co nadíti, že toto wčasné a důležité podniknutí welmi žiwého oučastenstwí nalezne, jelikož mimo pospolnou zábawu a hojnější předmět k howoru a obádání zajímawých wěcí také jiné duševní pochoutky, jako čtení časopisů, zpěwy a j. a to wšecko w milém mateřském jazyku poskytnouti slibuje.

—x—

Ze Smíchowa. (*Nedělní cwičení.* Wiz č. minulé.) Porownáwaje toto pražské předměstí s druhým předměstím Karlínem, nemile jsi překwapen. Toto jest nejen jedno z nejrozsáhlejších a nejlidnatějších míst české země, a bude w brzce, co se wýstawnosti dotýče, zajisté jedno z nejkrásnějších. Naproti tomu Smíchow, wyjma několik nowějších budow — nejwíce hostinců — má dosawáde wzezření pouhého městyse. Tato prostota w kontrastu s nádhernou a pyšnou Prahou jest tím patrnější. A přece jsou a budou pražská předměstí jak w materialním, tak w duševním ohledu důležitá; Karlín zwláště má w národní wěci patrnou wáhu, neb s malou wýminkou jest naskrze český. Tím smutnější jest, že odtamtud tak málo wýkwětů jařejšího žiwota a účastenstwí w národních záležitostech na jewo přichází. Nejsemť toho mínění, že to stejné, zdali se tančí a mluwí česky bezswědomě aneb činí-li se to s národní hrdostí, přičemž obyčejně spojeny býwají ušlechťující zábawy. To jest weliký rozdíl! Smíchow arci nesmí se porownáwati s Karlínem, neb kde není materialní zámožnosti, tam ani duševní nemohou se žádati welká zjewení. Tím milejší byly tedy zpráwy odtud, kterých jsme se we Kwětech dočtli. Jest wěru potěšitelné, jak zdejší wlastimilowé (a wlastimil jest každý, jenž s čistou myslí přináší byť sebe menší oběť na oltář wlasti, jakož oné ohudobné wdowy oběť milejší byla, než bohatého farizea) se snaží zanedbané wychowání w starých letech sobě nahraditi, což hlawně pilným a dychtiwým čtením kněh — z nichžto w brzce při zdejší škole knihownu založí — dokazují, a w neděli dne 19. října nowou cestou potwrdili. S laskawou ochotností odhodlal se totiž p. Kr. Štefan z Prahy w zdejší škole každou neděli od půlčtwrté až do 5 hodin prostonárodní přednášení držeti, a dne 19. října počátek učinil. Za předmět swého přednášení wywolil sobě p. Štefan zeměpis s ohledem na děje- a národopis. Posluchačů sešlo se asi 50, mezi nimi nejeden se šediwou hlawou, a že budoucně ještě jich přibude, pewně jsme přeswědčeni. Ticho mezi přednášením bylo tak příkladné, že se nemohu na podobné upamatowati. — Ať si kdo chce nazýwá takowéto lidi profanum vulgus, w očích každého wzdělance — člowěka — jsou oni, jenž prosti wšech prostředků a obmezeni na denní wýžiwu při nedostatku wychowání přece hledí oswojiti sobě duševních pokladů, prawí Quirites. Jen takto ať si wšude lid náš počíná.

S—l.

Z Wodňan. Urodnou půdu, krásné sady, pěknou polohu na silnicích k Praze a k Plzni, wše osud našemu městu popřál, jen rozkwětu a duševnímu wýwinu delší čas otčímem se býti zdál. Blaze nám, že to bylo pouhé zdání! neboť se mu již zalíbilo na mrtwou temnost našeho města laskawě wzezříti, anto nám muže poslal, s nímžto nowá doba pro naše město wykwětá; tentoť potřeby a neduhy naše seznaw, až potud o rozkwětu a duševním wýwinu pracowal a se o to wšemožně zasadil, aby co možno potřebám wyhowěno bylo. Z té příčiny se také tento welectěný muž, p. katecheta A. Eguer, z wšeobecné lásky raduje, a byl pro swé zásluhy o naše městské školy, kdež o wzdělání mládeže co nejhorliwěji pečuje, pak o naší c. kr. gub. powolením založenou knihownu, w kteréž ne jen pořádek uwedl, ale i sám s největší ochotností úřad knihowníka delší čas zastáwal a jak o rozmnožení kněh tak o rozšíření jejího wplywu na město naše welkou péči měl; jakož i proto, že při swém ouřadowání i dosti obtížným řízením chudého ústawu co nejochotněji se zanáší, čestným měšťanským práwem našeho města obdařen, což tím wíce důkazem jeho wyznamenání býti může, an se toto uctění žádnému z jeho předchůdců tedy nestalo, krom zasloužilého býwalého prefekta w Písku p. Schöna, který si řádným uspořádáním našich památností o město zásluhy získal. Radostně a s útěchou klademe též i nyní naděje naše w laskawé snažení tohoto welectěného muže, jsouce té naděje, že při jeho horliwosti dob lepších se dočkáme. — Národnost naše až posud jen w skromnosti se jewí, a ač bychom se pokrokem i u weřejnosti wykázati mohli, činiti to nechceme, doufajíce, že w krátkém čase tím radostnější zpráwu o tom podáme.

—y—

BESEDY.

P. Wocelowa romantická báseň *Labyrint Sláwy*, z nížto nám 2. swazek letošního Musejníku okázky přinesl a zwědawost naši nemálo powzbudil, nachází se již od některého času nákladem kněhkupectwí Calvowského w tisku a bezpochyby ještě tohoto roku wyjde. Wydání bude welmi sličné a dle formátu podobné „Přemyslowcům“ nebo „Meči a kalichu“. Taktéž se tisknou

Drobné básně K. S. Macháčka a rowněž k nám do nowého roku zawítají.

Agata, kniha pro panny a paní, ozdobená krásnou rytinou, a hodící-se nejenom dle swého obsahu ale i spanilým zewnitřkem pro naše spanilomyslné wlastenky za outlý dar k štědrému wečeru, k nowému roku nebo ku swátku, se práwě dotiskuje a přijde co nejdříwe do weřejnosti.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 131.
12. roční běh.

Předpláci se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštownich ouřadů Rakouského mocnářstwí půlletně s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK

PRO

ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

4. listopadu 1845.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (w nowých alejich na Nowém Městě č. 116) wydáwá po půlarších třikráte za týden, w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

Český jazyk — moje škoda.

(*Pokračowání.*)

„Aj toť uwidíme prawou komedii!“ zařehtal se wysmolený hlas mezi diwáky, ježto se před námi do půl kola stawěti začali.

„Prosím, wzácné auditorium! tak to nejmenujte,“ ozwala se Petronka — „já to dělám jen ze zwláštní ucty, proto že pánowé takowou pozornost okazujou. Budou-li nám chtět potom nějakou maličkostí na cestu pomoct — my se za každou diškereci poníženě poděkujem. A w skutku také tento mladý člowěk outrpnost celé české země zasluhuje. Je to synek z knížecí krwe — totiž z mouřenínské, kteráž býwá prchlá jako wařící-se smůla, dokud se na cizím powětří neochladí. Rodičowé tohoto mladého člowěka měli batálii s jistým králem, ten je přemoh' a prodal tureckému císaři za otroky. Od toho přišli....“

„Ale u wšech rohatých šotků!“ přetrhnul jí explikací dílem nedočkawý, dílem hluboce bádawý soused — „k čemu tolik wejšpliky o wěci, na které doposawad nic diwotworného newidím? Kluk je jako jiný kluk — třeba můj nebo tuhle konšelůw — to bychme mohli naposledy bejt wšechny Mouřeníny, ani bychme o tom nic nečuli.“

„Ale kmotře — kmotře!“ ozwala se za ním sousedka od křtu. „Jak pak se to rouháte! Naše poctiwé děti a Mouřenínowé!“

„Jen minutku ztrpení — a hned se wám před očima rozbřeskne,“ řekla Petronka, kterouž — jak jsem s welikým obdiwem pozorowal — nic pomást nemohlo. Pak se otočila ke mně — a začala mi na krku šátek rozwazowat; potom rozepla košili. „Luli buli!“ mluwila přitom jazykem, ale mnohem wíce powídaly mi oči její.

Diwáci sestrkowali hlawy jako berani, když hřmí — jiní natahowali krky jako houseři když prší. Najednou se mi košile rozhrnula a mezi ní zaleskla se moje černá prsa.

„I hrom do toho! — na moutě duši! — A ty, moje umučení!“ — takowéto wariace na jedno a to samé thema, totiž na weliké užasnutí, ozýwalo se mezi zástupem.

„Takhle — jako učiněný uhel, je posawad na celém těle,“ jala se zase Petronka mluwit a w okamžení ohrnula mi také rukáwy. — „Tu máte ruce — jako hawraní křídla, a kdyby tu byl někdo newěřící, mohla bych ho celého wyswleknout, abyste widěli, že se leskne wšude jako waše swáteční boty.“

„Ty, má zlatá hlawo!“ ozwala se nyní powážliwá žena, kteráž měla u křtin mladého prince na starosti — „jak pak ti lidé w té kůži wydržejí? Co pak jim není pomoci? Snad aby je dobře wykoupali, když na swět přijdou!“

„Tak — tak, paní babičko!“ dal se jí moudrý soused z plného hrdla do smíchu — „wy byste tomu dala. Mouřenínské černidlo je docela něco jiného nežli česká špína — to my známe; byli jsme také we swětě a ledaco jsme slyšeli. — Není-li prawda, ty mladá suknićko?“ obrátil se potom k Petronce a přihoupal se pádným kročejem až k nám — „není-li prawda — to nejde dlouho z těla?“

„To byste mohl přesličkou drhnout,“ poswědčila mu Petronka. „To wybělí po dlouhém čase jenom na slunci.“

Soused w jelenicích zakýwal hlawou, jakoby nejhlubší mudrctwí doswědčowal, skrčil nos a sešpoulil hubu. Potom ji otewřel, naslínil si prst a přejel mi ním od krku dolů přes prsa, až kam mu rozparek u košile dowolil.

„Na moutě milou! ani se to nehne!“ řekl na to, když byl prst ohledal a kolem otočil. Přitom mi koukal do očí, jako by w nich nějakou nowou soustawu o hnojení hledal.

„Umí to Mouřenisko také česky?“ ptal se potom důležitě.

„Ani slowa, wzácný hospodáři!“ odpowěděla Petronka. „Kde by to byl také pochytil. On není takto na rozum padlý — ale česky není tak snadná wěc. To dá hlawy lámání.“

„Ať jsem ten neb onen!“ zwolal soused otočiw se k ostatním. „Ta štěbetka má prawdu. Čeština je proklatě twrdý oříšek. Nu, wždyť to wíme, co se nalouskáme, když nám pan kancelářský český wejnos udělá. Aby měl člowěk konskou náturu; sic ho to přetrhá. — Nu, a jak pak ty s ním diškuliruješ? — umíš ty po mouřenínsku?“

(*Pokračowání.*)

Ptáčníkowa dceruška.

(*Pokračowání.*)

Ludwík ji owinul prudce oběma rukama a oba stáli pak chwíli we sladkém pomlčení.

Konečně se mu ale díwka z loktů jemně wywinula a držíc ho za obě ruce, hleděla mu dlouho a s celou duší do očí. — „Já rozpráwěla práwě s Maťkou boží o tobě,“ řekla na to sladce — „a tys tady! To je dobré znamení — wiď?“

„Já nerozumím takowýmto tajemným znamením,“ usmál se Ludwík; „ale čtu a wykládám si rád obyčejné písmo we twářích lidských a to mě dělá nyní šťastného, moje Ludmilo!“

„O, takowé písmo umím já také wykládat,“ řekla díwka, očí swých z něho nespouštějíc — „a jsem tomu ráda, proto že wím, že byly otcowy starosti marné.“

„Jaké starosti?“ ptal se Ludwík beze wšeho pomyšlení, a teprwa nyní napadlo Lidušce, že byla we swé newinnosti něco prohodila, co mělo wlastně w tichém kwětném kalichu srdce jejího ukryto spočíwat. Zamlčela se; zarděla se — panenská ňádra se jí w tom ouzce přilehawém žiwůtku nepokojně zedmula a oko wřele zarosilo.

„Já to neumím powědít, můj Ludwíku!“ zašeptala potom — „ale otec se mne wčera ptal, co prý z toho pojde, že jsem tě poznala?“

Ludwík se poněkud zamyslil; důležitost otázky této padla mu welikou wáhou na srdce. — „Otec má dobře, že se takto ptá, a kdybysi znala běh swětský, jako jej twůj otec zná, nediwila bysi se otázce jeho. — A cos ty mu na to odpowěděla?“ doložil jemným, srdečným hlasem, blíže k ní se nahnuw a ruku zase okolo tílka jejího otočiw.

„Já? — ach, můj Ludwíku — co jsem měla odpowědít? Já tomu nerozumím, a myslila jsem, o to že se ty sám postaráš — já že ti jen důwěřuji. Či neměla jsem dobře? Jáť jsem twoje — a newím jak; já w tebe wěřím — a newím proč; ale wím, že ti náležím a že ti budu náležeti wěčně! Ach, kdybych to uměla jen powědít, jak se to we mně ozýwá! — ale wšak ty mě tomu ještě naučíš — wiď, můj Ludwíku? — abysi měl ze mne hodnou radost. Ó, wšak ono to půjde! S tebou mohu mluwit, jak mi hlawa i srdce welí; před tebou bych odclonila wšeliké tajemstwí — kdybych jaké měla; tak weliká je moje důwěra.“

„A nebude zklamána!“ zwolal Ludwík, díwku zas wroucněji k srdci přiwinuw. — „Zde před obrazem twé nebeské orodownice ti to slibuji — čistá je mysl moje, a srdce moje tobě oddáno beze lsti a klamu. Jen mně důwěřuj — a pamatuj na tuto chwíli — kdyby se budoucně mezi nás něco wtírati mělo.“

Liduška sklonila hlawu na prsa jeho a trpěla horoucí políbení jeho. Pak se mu rychle wymknula a jako nowě narozená, z blažených snů procitlá, hopkowala po pěšince wzhůru — to samé prostomilé newinné stwoření, jakž tu jindy bezstarostně pod boží oblohou těkalo.

„Pak půjdeš semnou k otci — wiď?“ ptala se ho dále.

„Teď nemohu — musím rychle do Wolšowa nazpět — hraběnka se bude po mně shánět,“ omlouwal se Ludwík — „dělá přípravy k uwítání mladého hraběte; ale prwní prázdnou hodinu k tomu použiju, že otce twého nawštíwím a upokojím. Možná, že to bude dnes na wečer. Wyřiď mu srdečné pozdrawení odemne.“

Ale spěch jeho k domowu nebyl tak weliký — ačkoli byl skutečně na brzký náwrat pomejšlel. Dříwe nawštíwili každé místečko, kde se byli wčera widěli. Ludwík wylezl zase na zbořený pawlan, odkud byl Lidušku ponejprw zahlídl a spustil se opět dolů a ona mu běžela zase, jako wčera, naproti. Pak seděli na drnowém sedátku a Ludwík wyprawowal o hradech w jiných krajinách, o lidnatých městách, a díwka poslouchala s celou duší. Ona cítila, že se něčemu přiučuje a byla šťastna, wědouc že takto Ludwíkowi radost způsobí.

Pak dowáděli, honili se a smáli se.

(*Pokračowání.*)

Zpěwní slawnost Srbů lužických.

O tomto nowém potěšném úkazu na obzoru společenského žiwota našich lužických pobratřenců jsem práwě přátelským dopisem zpráwu obdržel. Poskytujeť ona milé přeswěd-

čení, že procitlý duch lásky k otcům také u tohož malého slowanského národku postupně do wětších napořád okresů přechází; i podáwát důkaz, že zároweň u něho ona cesta nastoupena, na které mimo jiné i našimi „besedami" již přemnoho pěkného k oživení společenského smyslu we směru národním se způsobilo. Doufaje, že wáženým čtenářům whod bude, o nowém tom úkazu něčeho se dowěděti, zpráwu o něm dle sdělení dopisu zde položím.

Zpěwní ta slawnost srbská se dne 17. října na střelnici w Budyšině odbýwala. Nalezly zde místa swého nejen lužicko-srbské půwodní skladby; i české, polské a ruské nápěwy s podloženým srbským textem se zde libou ozwěnou rozléhaly. Wedení zpěwu převzal s chwalitebnou ochotou pan Kocor, srbský učitel ze Stróży (něm. Wartha), wesnice w saské Lužici blíž Budyšina ležící. Jemu též, co bohatě nadanému mladému skladateli, za to hlawně děkowati jest, že se zpěwní ta slawnost w skutek uwedla. Nebo on to byl, kterýž při letošní slawnosti založení budyšínského „srbského towaryšstwa", dne 28. dubna konané, první toho myšlénku shromážděným wlastencům předložil.* Tito přijali s nadšením jeho náwrh, a swěřili další prowedení jemu i pastorowi Sejlerowi. Jelikož pak srbské učitelstwo se welice ochotným k tomu prokázalo, aby tak důstojný wlastenecký zámèr co možná nejdokonaleji w skutek uweden byl: dalo se již w srpnu pewně ustanowiti, že zpěwní slawnost ještě za letošního podzimku se konati může. An slawnost swého druhu p r w n í býti měla, bylot jednak strachowání jednak doufání tím wětší, čím wíce obojí za příčinou buď obáwaného nezdaření buď žádoucího powedení weškerým Srbskem obcházelo. Neboť Srbowé měli zde nejen sobě samým ale zwláště i Němcům dokázati, že w krasocitu s jinými též národy zároweň kráčeti mohou.* Odwážení owšem weliké bylo; při patrné ochotné wůli srbských učitelů, na znamenitém stupni wzdělanosti stojících, dalo se wšak očekáwati, že podniknutí nejpěknějším wýsledkem korunowáno bude. A srbští učitelowé dokázali u té příležitosti, že i času i wýloh rádi w obět přinášejí, kde se o zwelebení a mocnější upewnění jejich národnosti jedná. Mnozí z nich dalekou cestu podstoupili, a nejwětší jich díl po tři dny w Budyšině na wlastní outraty potrwati musel, což při skrowných příjmech mnohé školy o horliwosti spolupůsobících oučastníků dobré swědectwí dáwá. Wzdor přemnohým obtížnostem se přece osm a šedesát zpěwců z učitelstwa sešlo.

Prowozowání zpěwů započalo se o šesté hodině s wečera před welmi četným srbským a německým obecenstwem, a trwalo až do hodiny dewáté. Přednášeno bylo celkem pět a dwacet zpěwů; k jedenadwacíti z nich složil text Sejler, ke dwěma J. E. Smoler, k jednomu Vjela a jeden nejmenowaný. W hudbu je pak uwedli Kocor, J. K. Smoler a Sejler, z nichžto první sám sedmnácte skladeb pro slawnost upravil. Též jedna národní srbská píseň swé místo zde měla, jakož i dwa nápěwy české, pak jeden polský a jeden ruský.

Začátek prowozowání učiněn byl uwerturou, od Kocora ke čtyrem rukoum složenou, kterouž učitel Hatas se skladatelem přednášel. Hned po uwertuře následowala známá česká píseň „Těšme se blahou nadějí, že se wrátí zlaté časy," kterou Smoler pod nápisem „Prava Serbkosć" přeložil, a dle poměrů swých kmenowců uzpůsobil. Bude snad některým čtenářům zajímawo, srbský překlad té písně poznati. Zní takto:

Njepušćmy nadźiju rjanu,
Zo so vróća złote časy,
Hdźež narodnosć vukhovanu
Mamy v Serbskim kraju zasy,
Njech so pěknje Serbski reči,
Serbovstvo to njech so haji,
Z cuzym njech so cuzy daji,
My pak Serbski:

Lubujmy so, njedajmy so,
Hladajmy so, vubijmy so,
Lubujmy so, hladajmy so,
Potom vubijmy so!
Hameň, daj to miły vótce!
Njezapomň na nas,
Na svój Serbski lud,
Knježe, božo v njebesach!

Serbska ruta nám njezvadnje,
Serbskje myslje njekhabłaja;
Serbska lipa nam njepadnje,
Serbskje mocy njezapraja.
Ničeho so njebojimy,
Za pravo my pravujemy,
Za Serbovstvo serbujemy;
Duž spěvajmy:

Lubujmy so, njedajmy so, atd.

Načo při stále rostoucím žiwém potlesku ostatní zpěwy whodně se střídaly; třetím číslem pak se opět česká píseň rozléhala, weleznámá a powšechně oblíbená „Kde domow můj", kterou Smoler w tento způsob přeložil:

Hdźe statok mój?!
Voda šuči po dolinach,
Lěsy šumja po skalinach,
Květki kćěja tu a tam,
Lubožnosć, kdźez pohladam:
A to je ta rjana zemja,
Zemja Serbska statok mój!

Hdźe statok mój?!
Věš-li v kraju bohumiłym
Dušje čerstve v ćěli čiłym
Myslje jasne, dźěłavosć,
Pobóžnosć a vjeselosć:
To je hódny Serbski narod,
Bjez Serbami statok mój!

K nápěwu polskému a ruskému podložil wšak Sejler půwodní text srbský. Co přednositelé jednohlasých zpěwů wystoupili učitelowé Bekar, Bejer, Frencl, Hatas, Rada, Zwiefel jakož i ředitel hudby sám. — Mnozí z posluchačů, kteří nesčíslným prowozowáním hudebním i zpěwním na rozličných místech přítomni býwali, prohlásili se, že se nepamatují, aby kdy obecenstwo tak patrné a powšechné důkazy obliby a ukojení bylo dalo, jako při té zpěwní slawnosti srbské. Mezi wšemi ale zpěwy bylo wítězstwí přiřknuto skladbě „Serbska Meja" (Srbský májowý tanec) od Kocora s textem Sejlerowým; opakowání její se powšechně žádalo, načež celé shromáždění skladatele jednohlasým hlučným „Sláwa mu" poctilo. Též ostatní jednohlasé i sborní zpěwy hojného potlesku došly.

Po ukončeném přednášení, které weskrze jen srbským jazykem se dálo, předstoupil Dr. Klin, místodržící přednosta měšťanský w Budyšíně, ze shromáždění a přiměřenou stručnou řečí we jménu obecenstwa celému podniknutí pochwalu projewil. I připojil na konci, že se jistě wšickni přítomní s tím srownáwati budou, když z uznalosti k wýtečnému působení zpěwců,

---

* Srownej 89. číslo Kwětů, pak Časopis česk. Museum swaz. 3., str. 427.

hudebních skladatelů, básnitelů textu a pořadatelů slawnosti * jim wšem welezasloužeenou „Sláwu" wděčně wzdá. To se i stalo, a od obecenstwa jedním hlasem třikrát opakowáno bylo.

Při slawnostní hostině, která se napotom odbýwala, bylo ustanoweno, aby se budoucího roku opět podobná „zpěwní slawnost srbská" w Budyšíně zřídila. I bylo nawrženo, aby se to, pokud možná, hned w měsíci srpnu stalo, aby tímto způsobem i wšem wzdálenějším, kterým na zdaru lužicko-srbské wěci záleží, příležitost se podala k nawštíwení Lužice za příznìwějšího ještě počasí. Pro budoucí slawnost opět wíce českých zpěwů ustanoweno jest; mezi nimi též Čelakowského „Cikánowa píšťalka," kterou si Lužičané podle swých poměrů přeložili. Ostatně wedle polských a ruských nápěwů budou na přes rok swé náležité místo též ilirské zpěwy míti, jichž tehdáž pro zwláštní okolnosti nedostatek byl. I některé srbské wlastenky swé spolupůsobení pro onu slawnost již připowěděly, což důkazem jest, že národní smýšlení a láska k mateřskému jazyku také k srdcím lužických Srbkyň znenáhla průchod nachází. Fr. Doucha.

ZE SLEZSKA.

Pokud národnost slowanská w časech nedáwno přešlých obor Krkonošů a Tater w hnusném spaní žiwořila a w nečinnosti trwala, úkaz to newídaný a událost neslýchaná byla, bychom nějakého bádawého a po wědách stíhajícího cestowatele — rodáka našeho — zawítali, an by zwědawě naše powěty, naše hory i doliny, chlumy wrchů a jejich stráně, úboče i rokle — ale i naše příbytky byl prohlídnul, přírodniny se tu naskytující nazíral, i položení a obchody obywatelů městys a wsí prozpytowal. — Byli jsme obledem na rodáky naše jako w nebytnost zmizeli, oni pak nám cizí a w nestarawost swou o nás odmezeni. Byly časy, w kterých roznícenost zúrýnského nepokojného národu wšechnu pozornost i samých našich wýtečníků na sebe tak obracela, že i tito wýtečníci na swůj rod a půwodní, wlastní spojenost, ano i na swůj jazyk zapomněli, a třeštiwě půdu národnosti a wlastenstwa opustiwše za zázračným hromobleským kmitem cizího lesku těkali. Byly to doby, w nichž ten, kdo popud cestowáním ukojit chtěl, Wlachy a Francii na záměru měl. — Hle kdo jsou ti lidé, jenž majíc určení swé doma z domů wybíhají, aby jinde, kde nenáležejí, buď besedowali buď se blázniwě toulajíce na cizí úkazy odewřenými ústy se díwali? — My na to nechceme odpowědít, nýbrž odpowěd dáti těm samým, jenž to činí, ponecháwáme. Jen tolíko želíme, by odpowěd ta byla bez bludu. — Domow náš wlastní při tom býwalém lelkowání spustnul, práce a zanedbaná úprawa půdy na nás na potomky oněch na nenašinských dráhách a ulicích zewlowawších cestowatelů, dědictwem nechwalným připadly. Blaze wšak domowu tomu, že wšickni nástupuicí čelední za zwrhem popředníků swých w podlost nepadají, ale k prácem dříw zanedbaným se usázejí, neb w pokrok účinný oprawdowě se pouštějí. Z takowých widěli jsme některých i w našich krajinách letos cestowat, aby náhledy — ne cizí to učenosti, ale wlastní zkušenosti w okresu našinstwa a rodáctwa nabyli. Ačkoli cestowatelé ti jen tichým a skrze krajinskou wládu naznačeným krokem okolo spících w domowě našem přešli, přece ten a onen z našich tichý šustot kroků jejich spatřil, a že při zábřesku národního dne swětlejšího mužowé bdějící a powolání wyššího — národ blažit majícího-se již nacházejí, k zahanbení swému poznal. — I my se jen tedy každý wstáwati a do práce úkolem sobě nadělené se pustit neotálejme! W stawších pak nás nezdobí hledění otewřenými ústy na to, co w sousedstwí neb w zahraničných wzdálích činí, ale raději to nás šlechtit bude, pakli domow náš wlastní tak slawně oprawíme a wzděláme, že onino, jimž jsme se diwili, nám se diwiti a nás chwáliti počnou i nepřestanou. Jan Winkler.

* K pořadatelům slawnosti náležejí pp. Sejler, Smoler, Vanak, Pfuhl (Lužan), Mosig Kłosopólski a Bjar.

DENNÍ KRONIKA.

Z České Skalice nad Úpou. Dne 22. října l. r. jsme u nás opět welmi příjemně wečer ztráwili, an jsme uspořádáním několika horliwých Skaličanů po druhé rozkoše české besedy okusily. Již zwací lístky, tiskem synů B. Haase byly welmi ozdobné, a připowídali něco krasochutného. Sál, w němžto jsme besedu měli (u p. J. P.) byl ku wšeobecné oblibě ozdoben, a obrazy českých hrdin a spisowatelů owěšen, mezi nimiž obraz našeho nejmilostiwějšího zeměspráwce, arciknížete Štěpána se skwěl. Nemalou ozdobu dáwali sálu dwa průhlední obrazowé, prwní totiž znak Českého králowstwí s nápisem: „Sláwa Wlasti!" druhý s následujícím obsahem: nejwýše česká králowská koruna, spočíwající na meči a žezlu, pod ní dwě spojené ruce a pod těmi nápis tento:

Bratři! podejme si ruce,
Spojme naše wěrné srdce!
Neboť mír, láska, čest
Pro wlast a krále jest.

Společnost, mimo Skalické, také z Hronowa, Náchoda a Josefowa w té největší eleganci, jakáž jen wenku možná, byla welmi četná a zwláštní; krásné pohlawí, jakoby wespolek se bylo umluwilo, jen w šat národní barwy bylo oblečeno — oko newědělo, kde se dříwe české rozkoše nabažiti má. Beseda počala se sborem: „Wše jen ku chwále wlasti a krále;" na to následowaly tance a mezi nimi bylo deklamowáno: „Já jsem Čech," p. J. Milerem, „Obrana krásného pohlawí" p. Walb. Geisslerowou, „Dodatek k obraně krásného pohlawí" p. M. Pitašowou a „Dýmka" p. E. Pitašem; wšecko zdařile a k wšeobecné spokojenosti. Když ale české sbory: „Wítání," „My čeští manowé," „Nech sna růžowého" a „Sláwa ti wlasti má" zawzněly: tuť bouřliwá radost se jewila po celém sále. — Nic nechybělo, než nějaká píseň, přednešená od některé krásotinky. — Ostatně zde panowal utěšený rozmar a krásný pořádek péčí p. p. wýborů. Rozdílnost stawů zmizela, ostýchawá upnutost jiných plesů roztála w českou srdečnost a ještě na uswitě byl sál pln besedníků, wýbornou domácí hudbou poutaných, jenžto se wůbec s tím srdečným přáním rozcházeli, aby se opět brzy w tak radostné besedě shledali. Kolisko.

Nowá kniha.

Litoměřický wšeobecný hospodářský kalendář na obyčejný rok 1846. Pro duchowní, ouředníky, hospodáře, obchodníky, kapitalisty a wšecky, kteří nějaké řízení neb jednání mají. Co do hwězdoslowní částky začatý od prof. Alojzia Dawida, dál wedený od Adama Bittnera, císařského králowského hwězdoslowce a professora hwězdoslowí. Tiskem a skladem Karla Wilíma Medaua a společ. w Praze. Cena 24 kr. stříbra.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Čís. 132—133.
12. roční běh.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštownich ouřadů Rakouského mocnářstwí půlletně s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK

PRO

ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

6. listopadu 1845.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (w nowých alejich na Nowém Městě č. 116) wydáwá po půlarších třikráte za týden, w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

Český jazyk — moje škoda.

(*Pokračowání.*)

„Já rozumím trochu mouřenínsky," řekla Petronka — „proto že jsem rozená Indiánka."

„Co že? — jakže?" ozwalo se několik hlasů najednou, a oči se wywalily, aby to indiánstwí poznaly.

„Jsem rozená Indiánka," opětowala Petronka — „a sice zrowna z té krajiny, co s mouřeninskou zemí hraničí. Mnohému z wážených panů hostů bude to sice wrtat mozkem — leckdo si bude myslit: Jak je to možná? wždyť mluwí tak dobře česky — a nemá na sobě nic jiného, než co naše obyčejné děwčata míwají...."

„I bodejž do tebe hnízdo sršánů!" zwolala kazajka mezi diwáky. „Moje myšlénky! To špírtě musí mít šotka u sebe."

„— ale já wzácné auditorium z toho hned wywedu," mluwila Petronka dále, na tuto expektoraci se neohlížejíc; „za jedno jsou Čechowé ti nejzdařilejší potomci Indiánů, jak jsem ještě nedáwno welmi učeně dokazowat slyšela — a potom jsem už od swého pátého roku w českých krajinách, a tudy jsem si jazyk už trochu oblomila. Abych wám ale ten nejlepší důkaz dala, že jsem prawá Indiánka, tedy wám okážu několik tanců, kterým se indiánské děti učejí, sotwa že z plynek wylezou. Widíte — tohle máte ku příkladu tanec „borabora," který se prowozuje při každých indiánských křtinách."

A bez dalších okolků nadzdwihla si sukničku, že jí byly outlé nožky až nad malé kůtky widět — začala zpíwat jednoduchou melodii, kterou obyčejně stará Bára při takowých produkcích s průwodem řehtajícího bubínku zpíwáwala, a pustila se do tance. Nožky její se při tom podlahy sotwa dotýkaly; brzo se třepaly kříž na kříž, brzo tloukla jedna o druhou — brzo ji toliko jedna držela a druhá se wznášela u welkém oblouku.

Slawné auditorium w koženkách a westách se řadou notných knoflíků zapomenulo na piwo i na pečeni, a jewilo swé rozkošné obdiwowání rozličným wykřikowáním — jakož jsou: „Ah! — oh! — hrome! — to je čamrda!"

Já stál mezi tím jako zařezaný; košili jsem měl posud rozepnutou, rukáw ohrnutý; já si ještě netroufal důkazy swého mouřeninstwí zakrýt a čekal jsem s tlukoucím srdcem, jak se wšecko ukončí. Jen tolik jsem už chápal, že bude chtít Petronka po swém tanci mezi slawným auditorium koledu dělat, jakož jsem jiné — komedianty dělat wídáwal. Proto mluwila prwé o dobré wečeři!

Ale jednoho tance nebylo dost. Petronka se po něm pěkně uklonila — a soused, kterýž se byl nedáwno chlubil, že byl we swětě ledaco zkusi', začal swýma mozolowitýma dlaněma tleskat, až okna řinčely.

„Co pak? co pak?" otwírali usta někteří nezkušenější — a swětem prohnaná kamizola se usmíwala.

„Je widět, že jste leželi celý čas za pecí," pronesl se při tom s hrdostí — „a že newíte, co jsou moresy. — Bráwo! bráwo!" rozkřiknul se potom a začal znowa dlaň o dlaň mlátit. — „Tak se dělá we swětě, když se člowěku něco líbí."

Později z něho wylezlo, že byl kolikrát w Praze „w tiatru," a že widěl dobře, jak to tam páni dělali, když jim šlo něco pod fousy.

„Ať mě hejno wrabců poplaší!" dušowal se, „jestli jim z rukawiček hadry nelítaly, pak wám tleskali; a čím wíce ty wystrojené maškary křičely — nebo když přišla takhle ňáká w krátké wyšíwané sukni — ať jsem čertůw, byla-li delší nežli po kolena — a když začala swé skoky wywádět: to jste měli ten rámus slyšet! Já byl wždycky we smrtelných

ouzkostech, aby celá ta palanda s námi nespadla.“ —

Na pochwalu tak bystroumného a krasowědného organu, jako byla swětem prošlá kamizola — a poněwadž se weškeré auditorium jaksi rozjařilo i rozpařilo: začala Petronka ještě jeden tanec, kterýž „mulikuli“ pokřtila. Byl trochu diwočejší a plný prudkých posuňků.

Sedláci se rozweselili a začali samou rozkoší smích tropit, jako po Petronce melodii bručet a nohama potrháwat.

„Lala, trala!“ točil se jeden po šenkowně, luskal prstama a přihoupal se u swé weselosti až k Petronce, pak i za ní, a hloupě se chechtaje, nastawowal nohu, chtěje bezpochyby k wšeobecnému obweselení ten chytrý kousek wywest, aby přes jeho ráznou botu padla.

Já dostal strach; — Petronka si toho newšimla — takéť si toho pozadu ani dobře wšimnout nemohla — tancowala, hopkowala — a už by byla přes ten osudný hnát pozadu brkla: tu mě to bodlo — já se nemohl zdržet a zkřikl jsem: „Petronko, dej pozor, abysi nepadla!“

Ona se zarazila — a weškeré auditorium zůstalo na okamžik jako nejwzácnějši kabinet woskowých figur; tak je moje čeština překwapila. Pak se to dalo wšecko jedním rázem do smíchu. Jedni se chechtali že se jim chtělo skutečně smát; druzí — že se zlobili.

„I ty milionský taškáři!“ křičeli někteří z těchto posledních, kteří se byli o moje mouřenínstwí nejwíce interesowali. „Ty umouněný darebáku! — a ty mladá podwodnice! to je ten Mouřenín, co neumí česky ani písknout? Ty podwodná ochechule! — Ty jsi asi také čistá Indiánka!“

„Swětoběžnice je to — daremná tulačka!“ zarochtal nyní domácí masitý soudek, „a já jim to widěl hned na nose. Ale já wás naučím z moudrých lidí si blázny dělat!“

„Ale mojí wzácní pánowé — dejte si pak jen powědít!“ začala nyní Petronka powýšeným hlasem, jen aby tím hlukem pronikla; „my jsme nemyslili nic zlého; wždyť je pouhá produkce....“

Ale jemná replika Petrončina nemohla rostoucím hlukem tolika chřtánů proniknout, a ztratila se — neslyšána. I obklopili nás jako roj poplašených wosů, a zde onde začaly se nám již hroziwé twáře i pěstě okazowat.

Já se dal ouzkostí do hrozného křiku — a w koutě začalo nowokřtěňátko naříkat. Jinde cinkaly sklenice, tu tloukly swalowité ruce do stolu, a onde bouchaly židle o podlahu.

W tomto polo-směšném a polo-hněwném poplašení zawznělo najednou u dweří několik zwuků z flašinetlu a hned za nimi octnul se w kole našich protiwníků náš nejnowější známý s dřewěnou nohou.

„Hej, hej, sousedé! — dobrého zdrawí!“ zwolal přitom silným hlasem — „co to zde máte za šarwátku? — Co wám udělaly tyto wyžlata?“ — A staré oči jeho utkwěly na nás bystrým pohledem.

My se hned důwěrně okolo něho sesypali a z obou stran se ho chytili. We twářích Petrončiných ležela celá suplika, „Příteli, zastaň se nás!“ byla její hlawní myšlénka.

„Co je ti do toho?“ zahrčel masitý soudek na chromého umělce. „Hleď si swých píšťal a nestrkej prsty mezi moje hosti, abysis nemusel dát dřewěné klapky přidělat.“

„Myslíš, kwasničkáři, že se mezi nimi tak swírá?“ odpowěděl starý welmi dobromyslně. „To já znám twé hosti líp — jakož wůbec wím, jaké brambory se jím plemení — a jak u nich buchty zadarmo chutnají. O tobě to říct nemohu; tobě musím wšecko cinkawýma zaprawit; pouhé Zaplaťpánbůh u tebe nic neplatí.“

Sousedé se dali do smíchu; jenom jeden měl ještě na nás jaksi nabroušeno.

„Blažku! Nepleť se do wěcí, do kterých ti nic není!“ ozwal se poněkud nadutě. „Ty wyžlata jsou podwodní poběhlíci, mají moudré, zkušené lidi za blázny a powěsili nám na nos bulíky, jakobychme byli jakžiwi za humna nepřišli.“

„Tyhle děti, pane konšeli?“ dal se pocestný muzikant do smíchu. „I totě jsem wěru zwědawý!“ — Pak si dal od samého konšela celý příběh wyprawowat. Ten začal i hned hubou i rukama rozkládat a když doklopýtal ku konci, odlehčil si notným zaklením.

„Ať mi sám rohatý postel ustele,“ řekl s hořícím obličejem — „jestli těm proklatým drobtům wšechnu chuť k podobným kouskům newyženu. Do díry je strčím!“

„Nu, nu — wšak nebude tak zle!“ namítal flašinetlář s dobrosrdečným úsměwem. „Pan konšel se dá obměkčit.“

„Starého čerta se dá!“ dowáděl onen, pořád do wětšího ohně padaje. „Já jsem skála, kterou celá armáda takowých starých bláznů, jako ty jsi, nepohne.“

„Ale — ale, wážený pane konšeli!“ ozwal se zase flašinetlář — „kdož pak bude špetku žertů tak přísně odwažowat a za trochu šprýmů hned pokuty

ukládat a dírou hrozit! Wždyť to byla samá hračka — odemne wymyšlená a nastrojená k potěšení pánů kmotrů, kmotřiček a jiných wzácných hostů. Tyhle dwě wyžlata, kterým dírou hrozíte, jsou děti mojí sestry, kteráž minulý týden zemřela. Tatík zlomil krk již před několika lety — a já se mám teď o sirotky postarat. Já je poslal napřed, aby zde wzácným pánům weselou chwíli udělaly!“

Sedláci otwíraly huby a my tiskli radostně ruce — nowému strejčkowi.

„Starý Blažek nemůže těch kudrlinek nechat!“ smály se kmotry, a náš dřewonožka se k nim přitočil jako dobrý známý s potutelným usmáním, prohodil zde onde žertowné slowíčko a w malé chwilce nawrátil se k nám s plnýma rukama buchet a pečeně — a žejbrowal se s námi do kouta.

„Ale poslechni, Blažku!“ ozwal se nyní přísný konšel — „co pak to znamená? Proč je ten kluk jako uděný? W tom je přece nějaké taškářstwí zašito!“

„To je hrozně jednoduchá historie,“ namítal starý. „Kluk dostal po celém těle zlou wyraženinu; doktoři ho mazali černou mastí — a ta se mu wtáhla tak do kůže, že budou muset teprwa zláštní koupel wymyslit, aby ho zas opláchli. No — však já wám to wespolek ještě wyswětlím, až bude nějaká zbytečnî hodina; teď musíme na wěci weselejší pomejšlet. Snad abyste si poskočili — co myslíte? Paní kmotřičky se usmíwají — a tuhle okolo tabule bude dost místa. Dobrých owcí se wtěsná hodně do malého owčince.“

Mezi tou řečí byl také již swůj nástroj na stůl postawil a začal nyní klikou točit. Wyjímaje několik wřeštiwých tónů z polámaných píšťal, byla to dost hezká houpawá, a w několika okamženích dupaly při ní kowané boty po špinawé podlaze.

My se krčili mezi tím za flašinetlem, šeptali a bawili se pečení, kterouž nám byl nenadálý strejček přistrčil. Petronka byla zas dobrého — ba ještě snad lepšího rozmaru. W neočekáwaném a tak šťastném přewratu našich udalostí nalezala welké potěšení — ano byla jako we swém žiwlu. Já však seděl tiše, malomluwně; já nebyl na tolikeré příhody ještě uwyklý; mně šla hlawa kolem.

„Wy se těšte, zatrápení caparti!“ mumlal k nám nowý strýc mezi muzikou — „až se wám na kobylku dostanu! Nechat mě jako starého blázna chalupy wytloukat — a lidi hledat, které snad sami neznáte! Nemohli jste hned hubu otewřít? Dobře by se wám bylo stalo, kdyby wás tady byli uskřípli.“

(*Pokračowání.*)

Ptáčníkowa dceruška.

(*Pokračowání.*)

12.

Co dělá Horina? — Těká po swém okresu — poletuje jako hladowý ostříž, a hledá ohniwýma očima, kdeby kořist napadl. Čelo jeho je učiněné mračno, plno bouře a blesků. Rtowé jeho se křiwí a příčí, brzo w hlasitém ousměchu, brzo w temném klení. Doma nemá stání.

Ale člowěku bez srdce je těžko i pod šírým nebem, u weselém lese žiwu být. A Horina swoje ztratil — to je wěc jistá; ztratil je, zapomenuw se u pohledu na prostinké děwče, na pouhý wýkwět nezumělcowané přírody, ačkoli je byl w mnoholeté hře s wycwičenými fiflenami celé uchowal...nyní je ztratil a nemůže je nalezt. Jediná osoba, kteráž by mu je hledati pomáhat mohla, je ptáčníkowa Liduška — a ta nechce! Tu se mu na místě srdce hnizdí w prsou štír, a sičí napořád: „Tak to nenech! — ale pomsti se!“

Ubohý polesný bloudí lesem i paloukem, a bezděky nesou ho nohy na cestu k Podlesí — pak nahoru k starému hradu. Něco w něm šeptá: Snad ji tam nalezneš! — ale šeptání je klamné, a žiwá, rozpařená mysl ho škádlí a uwádí mu na oči obraz Lidušky, jak ji tu nalezl, jak zahořel — a obraz Ludwíkůw, kterýž ho pak ochladil. Poznowu přežil celý onen wýjew, a žlučí rozpěnila se krew jeho.

I prchnul z místa, aby se zbawil děsných zpomínek. Hněw hnal kroky jeho na pěšinu, kteráž wedla dolů — až k Marešowě chaloupce.

Již stálo to klidné staweníčko skoro před ním — sotwa že ho dwě stě kroků od něho dělily; stálo tak wábiwě, tak mnohotajiwě — Horinowi diw prsa nepukla... a nyní! — diw mu z nich srdce newyskočilo... nebyl to klam! — okolo jaworu přicházela Liduška — s Ludwíkem. Zdálo se, že ho wyprowází. Starý ptáčník pokywowal za nimi na rozloučenou.

Liduška zahlídla Horinu, poznala jej a lekla se — tak se alespoň polesnému zdálo; potom widěl, že s ní Ludwík ještě rozpráwí — bezpochyby o něm! — že jí ruku podáwá, ona že ho několik kroků wyprowází a pak za ním hledí, an se cestou okolo Podlesí ubírá.

Jako za wlasy táhlo to Horinu ku předu, aby — jakž nyní widěl — swému šťastnějšímu soupeři nadešel, aby ho k zodpowídání pohnal, aby si na něm zlost wylil. W několika okamženích stál w prostřed cesty, kterouž Ludwík přicházel. Liduška je mohla zdáli widět.

Ludwík měl na sobě zas onen lehký letní šat, w němžto se byl Horinowi poprwé objewil, a nesl pod paždí malířskou mappu — bohatou sbírku obrazů w pěkných deskách. Byly to nejwíce hrady a krajiny porýnské, od něho samého kreslené; neboť miloval krásná umění a byl w hudbě i malbě znamenitý diletant.

Pro potěšení starého wojáka přinesl tuto sbírku, wěda, že mu to i ono dějiště z býwalého žiwota na mysl uwede. Po několika sladkých hodinách wracel se nyní domů. Wěrný Jan čekal s koňmi w jistém ukrytu.

Wztekleji a wztekleji zuřila w Horinowi žárliwost, čím blíže Ludwík přicházel. Byloť mu jakoby země pod ním hořela a hučela — a ruka jeho hrála opět s pažbou ručnice, kteráž mu přes rameno wisela.

Ale Ludwík přicházel tiše; we twáři jeho spočíwal oblesk nedáwno zažilé blahosti, a mísil se nyní před Horinou s přirozenou důstojností.

„Jak widím, přichází pán ze šťastné honby,“ propukla wášeň Horinowa hlasitými slowy, když se byl Ludwík tak dalece přiblížil, že je mohl poslechnout.

„Tedy mi přejte štěstí,“ odpowěděl Ludwík mírně. „Aspoň to býwá způsob poctiwého mysliwce.“

„Co mluwí pán o poctiwosti, kdežto sám jako pytlák z cizího rewýru přichází?“

„Nechte všeho podobenství a otewřte lépe oči, abyste poznal, že nepatřím k wašemu řemeslu. Nedám se tedy také od wás stopowat.“

„Já wás ale budu stopowat, dotírawý pytláku!“ zwolal Horina, ručnici z ramena strhnuw — „a kdybych měl waši stopu krwí znamenat.“

Ludwík se zapálil, a oči jeho spočíwaly dlouhým, bystrým pohledem na poloběsném žárliwci.

„Co chcete s tou ručnicí?“ ptal se ho na to wážně, — a slowa jeho uhodila we sluch Horinůw jako wolání wěčného soudce: Kde jest Abel?

Kousnul se do pysku a zblednul; jeho pěstě držely zbraň křečowitě. Pak se dal najednou do hlasitého smíchu. — „Ha ha ha — snad nebude pán myslit?“ nutil ze sebe — „ha ha ha! to by byl wesełý kousek! Ne, ne, milý příteli! tak falešně nehrajem. To byla rána na slowo — a poněwadž widím, že má pán také kousek srdce — třeba nebylo w mysliweckém kabátě — tedy mu také kus rewýru dopřejem.“

S těmi slowy hodil ručnici přes rameno a posmeknuw klobouk se širokou střechou, přibočil se k Ludwíkowi. Ten neodpowídal a šel dále swou cestou. Horina se pustil stejným krokem wedle něho.

Šel wedle něho a nutil se do řeči, ale srdce w něm bouřilo a slowa umírala na jazyku. Nutil se do sladkosti, ale kyselost z něho proskakowala.

„Pán je zde bezpochyby někde na blízku domowem?“ prohodil mezi jiným.

„Na blízku — ano,“ odbyl ho Ludwík.

„Nesmíme wědět, zda-li při ouřadu nebo při wlastním řízení?“

„Záleží wám na tom?“

„Nu, je tu jen o to, abychme wěděli, k čemu máme ptáčníkowě Lidušce gratulowat.“

„Jak to?“ ptal se Ludwík poněkud z příkra.

„Aj — nedělejte, jako byste nerozuměl!“ usmál se Horina, ale u wnitř mu bylo, jako lačnému wlkowi. — „Či nebude z toho mračna déšť?“

„Já, pane polesný, wašim pohádkám nerozumím a nemám chuti, rozluštowáním si hlawu lámat. Ostatně wám také radím, abyste se o ptáčnikowu Lidušku nijak nestaral a outlého kwětu powěsti její nedotýkal. W tom případu neznal bych žádného žertu!“

To řekl a pustil se rychlým krokem po ouwoznici, kteráž ho měla k čekajícím koním přiwesti.

(Pokračowání.)

Píseň.

Já jsem Čech a milé wlasti
Nejraději sloužím;
Přes Šumawu, Krkonoše
Nikdy nezatoužím.

Zde mi líběj kwítí woní,
Jarý dech tu wane;
Pro cizinské krásy nikdy
Duch můj nezaplane.

Mám tu swaté, silné heslo:
Blaho wlasti drahé!
Pro ní jednat a s ní snášet
Činí prsa blahé.

Nech si chwálí, že jsou také
Jinde díwky hezké;
Nato nedbám a jen wolám:
Nejhezčí jsou české!

Jestli duch můj pozaletí
Za ty hory modré;
Nebýwáť to wěru dál, než
Do Morawy bodré.

Morawané, Morawanky,
My jsme bratři swojí,
Proti škůdcům nepřátelům
Láska wždy nás pojí!

R.

JAN GUTENBERG

narozen w Hoře Kutné r. 1412., bakalářem swobodných uměni učiněn w Praze 18. list. 1445, prwní knihtiskař w Mohučí 1450.

Podiwný zmatek panuje posud w žiwotopisech Jana Gutenberga. Narození jeho kladou Němci mezi 1393 — 1400. Mohuč a Strassburg hádaly se ode dáwna o kolébku i o prwenstwí umění jeho. I o příjmění jeho se nesnadily. Někteří činili ho rytířem „zum Jungen“, jiní nazýwali ho „zum Sorgenloch“ anebo „Sulgeloch“. Spisowatel starých pamětí kutnohorských Kořínek Jana Guttenbergera s Faustem w jednu osobu spojil; Sebastian Franken ji dříwe na tré rozdělil: na Jana Gensfleische, prwního tiskaře w Mohuči r. 1440, na Jana Guttenbergra strassburgského — „von und zu Strassburg“ — a na rytíře Guttembera (Guttember) w Mohuči 1450. Mohučané směle slawí kněhtiskařské jubileum we městě swém na pořád roku každého čtyřicátého, ačkoliw ani jediného důkazu nemají, žeby již r. 1440 Gutenberg w Mohuči byl přebýwal a třeba jen o počátky kněhotisku se byl tam pokoušel.

Čas jest, abychom odkryli lži a powěry, wychwalowané kritice německé nepodobné.

O poslední slawnosti knihtiskařské upamatowal nás milý náš Jaroslaw Wrtátko na českou skoro třistaletou powěst swědčící, že se „Jan Gutenberg w Kutné Hoře narodil“. Zaweden wšak Kořínkem a Hibnerem smíchal zlatníka mohučského Fausta s tiskařem Gutenbergem w jednu osobu, přimísiw k onomu ještě powěstného a wšak o celé století pozdějšího černokněžníka doktora Fausta. Přimícháním barew romantických získala sice noweletka wíce zanímawosti: zatemnilo se ale pouhé staročeské swědectwí o českém rodišti proslaweného umělce. Noweletka přešla z Wlastimila do mnoha německých časopisů. Pánowé: Hohler, Hanka, Glücksělig, Pešice a jiní opatrně rozeznáwali romantický přiměsek od pouhého starodáwního mínění, časopisectwo německé bralo ale Wrtátkowy historické wyswětliwky zároweň s noweletkou za mythus pošlý z přepiatého českého wlastenectwí.

U prostřed hádek požádal mne slowutný Genewčan, českými wěcmi nad obyčej zanícený Dr. de Carro, abych pro jeho almanach karlowarský o této zajímawé otázce swé mínění napsal. Na slowo jeho pustil jsem se do labyrintu; nit jsem ale dříwe hledati musel. Přizi k ní poskytly mi listiny wztahující se na žiwot Gutenbergůw, snešené we spise: Geschichte der Erfindung der Buchdruckerkunst. Von J. Wetter; i jiné spisy příhodné, jejichžto zapůjčení ochotě welectěných přátel, pánů Hanky, Jos. Jungmanna, Palackého a Šafaříka w Praze, rady Hály a kupce Růžičky w Mladé Boleslawi děkuji. Wýsledek swého bádání sděluji zde swým milým krajanům, zwláště Horníkům a Pražanům ke dni památnímu 18. listopadu, na kterýž Jan Gutenberg pod latinským jmenem Joannes de Montibus Cutnis před 400 léty na wysokých školách pražských bakalářem swobodných umění učiněn byl. —

Roku 1411 pobouřila se w Mohuči obec proti starým šlechtickým a náwladním rodinám. Následkem pohnutí toho wystěhowali se nejznamenitější wládykowé (patricii) mohučtí Fürstenberg, Gensfleisch, zum Gelthus, Molsberger, zum Humbrecht, zum Jungen a jiní se swými rodinami do sousedních méně wíce wzdálených krajin. Z Mohuče wyšli tehdáž také rodiče Jana Gutenberga Frielo Gensfleisch s chotí swou Eliškou, řečenou zu Gudenberg, a wrátit se nesměli leda po smíru (Sune und Rachtung) arcibiskupa wolence Konrada wydaném w úterý po neděli letare (IV. w postě) 1430. Do smíru toho zahrnuti byli jmenowitě: Hermann Fürstenberg s připomenutím, že sice w zemi přebýwá (wiewol der inlendig ist), dále pak Henne Hirtzen, Hennchen zum Gudenberg, Otte zuer Eiche, Heinze Reysen a Petr Gensfleisch, s wýslowným doložením: „die ytzund nit inlendig sind,.. die by den Alten zu dirre Zeit nit gewest sind, nit mechtig sind.“ Slowa ta wztahují se dle kontextu na wšech pět dříwe jmenowaných a tudíž také na Jeníčka — Hennchen zum Gudenberg — a dokazují, že týž potomní prwotiskař w čas powstalé bouře 1411 u starých w Mohuči nebyl, že ještě r. 1430 w zemi arcibiskupa wolence nebydlil, a konečně že we středoposti 1430 zletilý nebyl.

Bludně tedy twrdí spisowatelé němečtí, že tehdáž se swými rodiči w Eltville bydlil. Eltvilla, sídlo arcibiskupa Adolfa, ležela naprosto w zemi arcibiskupské, asi půldruhé míle od Mohuče. Roku 1434 bydlil tam starší bratr Gutenbergůw Frielo Gensfleisch, potomní kanowník mohučský. Nezletilost Gutenbergowu r. 1430 dokazuje ještě zápis w knihách městských mohučských od 11. června 1430 (u Wettra str. 38.), w němž owdowělá matka Else zu Gudenberg synu Jeníku (Hengin) o připadlou jemu dědičnou činži wyjednáwala.

W obou listinách od r. 1430 jmena mladistwost wyznamenáwající Hennchen, Jeníček, a Hengin, Jeník, souhlasně také nedospělost jeho tehdejší na srozuměnou dáwají. Protokoly strassburgské od r. 1439 píší ho již Hans Gutemberg. Samostatně wystoupil Jan Gutenberg 15. března 1434 we Strassburce proti písaři mohučskému Niklasowi, jejž tam za příčinou zadržowaných činží zabawiti dal, než hned zase na přímluwu rady strassburské bez wýplaty propustil. Téhož roku w neděli po Urbanu se prohlásil, že se spokojuje odwáděním činže roční XII na místě XIV zlatých, jak zápis nejen we městských mohučských, ale také w dlužní knize rodiny zum Jungen we Frankfurtě doswědčuje.

Tyto dwa samostatné wýstupy Gutenbergowy znamenají nepochybný počátek zletilosti jeho. Powážíme-li, že w porýnských krajinách rok dokonaný jedenmecítmý ku zletilosti a k samowolnému wládnutí jměním postačowal, smíme z dotčených listin bezpečně uzawírati, že Jan Gutenberg na jaře 1434 dwacátý druhý rok wěku nastoupil, a následowně ani dříwe roku 1412 ani později se nenarodil. Kdyby se narození jeho mezi 1393 — 1400 bylo přihodilo, jak Němci libowolně udáwají, nebyl by we smírném listu arcibiskupa Konrada roku 1430 k nezletilým připočtěn, a za 30 — 37letého syna byla by matka smlouwu 11. června 1430 nezawírala.

Z bezpečných listin wypočtený rok narození Gutenbergowa 1412 poskytuje sám sebou důkaz, že se umělec náš w Mohuči nenarodil; neb po bouři 1411 rodiče jeho nesměli se wrátit do města, z kterého byli wyhoštěni. Anobrž naším udáním wyswětluje se pěkně smysl slow we smírném listu: „die by den Alten zu dirre Zeit nit gewest sind,“ jenž u starých onoho času (1411, když se obec zbouřila) nebyli.“ Děti obyčejně býwají u rodičů: náš Gutenberg nemohl ale u rodičů swých r. 1411 býti — protože tehdáž ani na swětě nebyl.

Zbytečně a marně hádali se Němci také o dům w Mohuči, kde se narodil; jedni ukazowali na štít „zum guten Berg“ (my bychom rádi wěděli, jak asi tu dobrou horu na štítě namalowali?); druzí kolébku jeho widěli w domě „zum Gensfleisch.“ Alespoň nowá tabulka mramorowá doswědčuje, že tam r. 1393 slawný Jan Gutenberg swětlo swěta spatřil. Mramor newinný lže k wůli domácímu pánu, aby dům jeho měl wětší pretium affectionis.

K. Winařický.

Zpomínka na Kouřim.

(Z cestowního denníka.)

....Wzpomenutí na milý Kouřím naplňuje mě wždy tichou rozkoší; wždyť je rodiště moje! tam jsem obcowal dílem s drahými soudruhy outlého mladictwí swého, dílem s ctěnými a wáženými osobami, a takž plynuli dnowé mojí tak rychle, že bych je nyní, bohužel zašlé, za newím jakou cenu opět wykoupiti sobě přál.

Náš Kouřim, jenžby se dle stáří swého a dle národní powěsti wedle matky Prahy otcem wlasti nazýwati měl, chowá w lůnu swém mnohé wěrné duše, ježto žiwot národní po soukromnu probuditi se snaží. Rmoutilo mne to sice tuze, že se nám w posledním dlouhém čase z lůna jeho ani dost malé zpráwy nedostalo, wšak tato odpočinka, — tak ať se to zowe, co jiní ochabowáním jmenují — tato přestáwka poslouží jen k zotawení a Bůh dá! nabýti nowých sil.

Nalezl jsem tam od horliwého, již 51 let oučinkujícího učitele p. Čečedle wzorně pěstowanou mládež, do jejížto srdcí ctihodný kmet ducha národního i lásku k wlasti pewně wštěpuje; a což může wíce potěšiti srdce naše, nežli kwět takowý? — Ne však jen w tomto oboru, i co se kostelní hudby týče, welmi jsem se tady potěšil, uslyšew při službách božích M. Haidenowu mši do C wzorně přednešenou, a radostně jsem užasl se nad zdařilým pěstowáním hudby w našem staroslawném sídle, začež také panu Č. jakožto řediteli i učiteli hudby děkowati máme.

Starožitností chowá w sobě Kouřím dost; bolestně wšak každý, kdo město dříwe znal powzdychne, když nyní do něho wejde a tu onu starou wěžatou bránu, tam kus hradební zdě pohřeší, tu zas newkusně porůznu ležící náhrobky na býwalém hřbitowě spatří, jenž tu od pradáwna zcela zachowány bywše, teď od někoho ze swěta zprowozeny býti mají; newkusně, ba surowě naložilo se s těmito starými památkami českého sochařstwí i rodin w Kouřímě bydliwších. — Či není to pro každého Kouřímana milé potěšení, když se něčeho o předkách města swého dowí? — byť by to i nic wíce nebylo, než wěděti: kdo asi z našich předchůdců zde nebo onde odpočíwá. — Nenechtež tedy památek těchto zahynouti! Dobře a chwalitebné bude, když se ne-li w lepším, alespoň we starém pořádku (okolo kostela při zdi) umístí! Kdyby mi wšak někdo namítati chtěl, že písmo nečitelné člowěku zpráwu nepodá, tedy wěz, že není nečitelné, ale jen trochu nepowědomé, a proti tomu nalezne se pomoci u znatelů, kterých dozajista u středu swém máte. Musímť arci připustiti, že se mnohá krásná starožitnost, an ji hned předkowé naši zanedbali, teď zničiti musí; zato wšak je také naše powinnost wšechny památky, které ještě máme, udržowat, aby také potomci naši we stejnou nesnázi nepřišli.

I diwadlo jsem w Kouřímě nalezl; requisita krásná w hojném počtu, wše tak whodně uspořádáno, že to jistě mnoho času a práce stálo; a wšak — bolno to powědít — neužíwá se jich již na dwě léta. Co asi mohlo porůzniti tak wýtečnou spořádanou společnost, jakož ona kouřímských ochotníků byla? W naději, že se tamějším wlastimilům opět zawedení her podaří, což si také horliwé paničky, slečny i paní přejí, nebudu dále o poměrách diwadla tohoto slow šířiti ani skoumati, co koho asi pohnulo, čestnou dráhu tuto ku wzdělání jazyka a powzbuzení národnosti w městě našem opustiti.

Konečně má Kouřím také — knihownu, snahou p. kapl. Hubínka zawedenou; ale pohříchu! nezdá se welkého wzniku míti, což arci welmi bolestně srdce mého se dotknulo. Bylo by nade wše jiné co přáti, aby se této wěci důležité i jiní horliwci ujmuli a jí k lepšímu pokroku pomohli; síla jednoho, dwou, tří wždycky nestačí. Ať jen každý powáží, že třeba dost malým dárkem spoluzakladatelem národního blaha a rozkwětu našeho jazyka se stane! Doufám wšak, že i toto k žádanému cíli dospěje, a že tu swá wroucí srdce prawí wlastencowé oswědčí.

Prawda časem wšude zwítězí! — zwolal jsem hlasitě, náwalem citů ztísněn, přemýšleje o wěcích těchto po cestě ku staré matce Praze, kamžto jsem hojnost wřelých pozdrawení od wěrných Kouřímanů wšem našincům přinášel.

F. Her. R.

Z MORAWY.

(Wyňatek z dopisu přátelského z Hustopeče.)

....Nemějte mi za zlé, že žádné zpráwy o Morawě Wám poslati nemohu; wzdálen jsa od hlawního města, kde hlawnější paprskowé žiwota národního jako w jedno ohnisko se srážejí, nemohu takowému oukolu nyní zadost učiniti, jenžto rozsáhlejší a pronikawější názor celého rozwinowání národního předpokládá. Ale neuzawírejte odtud, žeby národní žiwot náš byl zcela utuchnul; weřejných wýjewů owšem nemáme, ale my wždy s důwěrou spoléháme se na prwotné a nepokažené jádro našeho lidu, we mnohé kmeny roztříděného, ale swou půwodnost neporušeně wždy uchowáwajícího. Kojíme se nadějí, že z těchto silných, čistých a nepoškwrněných kmenů časem krásné a líbezné kwěty pučeti budou...

Jsem tu na rozhraní kmene německého a morawského; ale tento udržuje i w náwalu německého žiwlu, obchodu atd. wždy swou národnost; neboť co mluwí upřímně, to mluwí mateřčinou, w lásce, w přátelstwí, w modlitbě; jen w obchodu s Němcemi používá přiučené němčiny. Kde mluwí s r d c e, tam mluwí jazyk otcůw; r o z u m jedině radí cizou řeč; ale jen s r d c e plodí dějiny historické, nikdy rozum, což zwláště w našem wěku, samou reflexí chorobném, patrno jest.

I w literatuře, jmenowitě w oboru theologickém, čilý žiwot se probuzuje. Pan professor Sušil obdržel zpět od censury překlad hymen církewních; i jiné bohoslowné spisy k tisku jsou připraweny. Nicméně wětší důraz wždy kladu na ž i w é s l o w o, neboť bez toho nic welkého nestane se w národu. Je to arciť nutností našeho wěku, ale spolu jeho wadou: wše na papíře, w knihách, ale srdce prázdné; duch pln reflexí, ale beze wšeho nadšení, beze wší hloubi; žiwot pln ohytrosti a perfidie, ale bez lásky, bez oběti!

Tak čtu práwě referát o našem nejslowutnějším díle, o Šafaříkowých Starožitnostech — w německých listech pod názwem: „Monatblätter zur Allgemeinen Zeitung April 1845". — Ale, Bože můj! jakou záští prowát jest celý tento článek! .... Jak smutné to pro náš wěk! My myslili, že křesťanská láska uznáwajíc šlechtu každého národa, jakož i práwo k rozwinutí sil swých, rozšířenější jest a hlouběji se zakotwila w srdci naší chorobné Ewropy, než jak to nyní nahlížíme. Co we wědách, které swou objektiwností jsou jměním člowěčenstwa, s takowou jizliwou a nakwašenou národní strannosti? — I byl jsem tak šťasten, při swém w Praze přebýwání poznati půwodce našich Starožitností, a mohu Wás ujistiti, že mě nejwíce dojal onen hluboký a jen těžkými boji duševními stanowený m í r, který w celém jeho rázu neodolatelným kouzlem dojímá, znamením jsa na wysoký stupeň wolnosti wyšinulého se ducha. Jak od takowého muže očekáwati se mohlo (dle obwinění onoho německého referenta), žeby při tak důležitém badání opustil objektiwní stanowisko a láskou k swému národu tak welice swésti a klamati se dáwal?!.... Ubezpečuji Wás, mne ten referát hlubokým bolem naplnil, ne-

boť neuráží mě nic tak we wěku našem jako nárožiwost z uzdy puštěné na poli wědeckém. —

Cestowawši tu letos pan archivar A. Boček mnohé dosti důležité listiny pro naši historii tu wytěžil. S welkou radostí očekáwáme práce jeho w tomto oboru, neboť historií budí se nejpodstatněji uwědomění národní. K. Š.

DENNÍ KRONIKA.

Z Prahy.

České diwadlo. Dne 1. listopadu r. b. w prospěch p. Schmillera „Loupežníci" od B. Schillera. Newím, zdali p. beneficiant naděje swé zakládal wíce na oblibě obecenstwa w klasičnosti, anebo w lákawém titulu — ale jisto, že se jen tak tak wyplnily; neboť náwštěwa — respective příjem — byl jen prostřední. Karla hrál tenkráte p. Kolár; on sám bude cítit, že síly jeho w žádném ohledu téměř k wywedení tohoto bleskorodou genialností pojatého a titanskou smělostí u nejkrajnějších hranic wýmeznosti postaweného charakteru nepostačují, což jemu za winu pokládati owšem bezprawím by bylo. Jak koli šetrnost jeho uznati musíme, kteráž mu nikdež z ušlechtilých forem představy umělecké wystoupiti nedala, přece nemůžeme zatajiti domněnku swou, že by byl útwor swůj wětší — nedím sílou, alespoň wroucností nadati mohl, kdyby se byl hlouběji w úkol swůj pohroužil; to snad bylo w moci jeho, a prawdiwost slow z hlubin prsou wážených, byla by přirozené obecenstwo naše wíce zahřála, než ona, ač zcela neurážiwá, ale spolu monotonická wněšnost celé jeho představy. P. Grau: Franc. Jeho představení France podobá se obrazu půwodně dobře nawrženému, jehož wýraz by nás prawdiwou ostrostí hlawních rysů zajisté nemálo zajímal; ale malíř není tím spokojen, on obraz wždy ještě podrobněji wywádí, aby diwákem takořka zatřásl, pročež jeden rys prodlužuje, zde onde wíce stínu přikládá, tušuje a retušuje, až konečně obraz jeho téměř jako karikatura wypadá. I zželelo se nám zaslepenosti tak pěknými silami nadaného herce, kterýž sobě samochtě uznání všech wzdělaných maří, a nyní tak daleko to dowedl, že již ani mnohý zkušenější znatel diwadla neví, co na jeho představení za přirozené, co za přepiaté pokládati má. To přílišné swíjení a přehazowání těla, to rozhalowání prsou we sceně, kde se modliti chce, bylo tak urážliwé, že se w celém parterru nespokojenost nad tím jewila, k nížto se smích z galerie připojil. Tak p. G. ani toho nedosáhl, oč se hlawně snažil — effektu. Snad by jej aspoň nešťastný tento wýsledek přeswědčiti mohl, že po neprawé cestě kráčí! P. Kolárowá byla w celku ze wšech nejchwalitebnější, ačkoli způsob, jakým Amalii pojala, ouplného schwálení našeho nemá; tato z mlhy a ranních čerwánků utkaná postawa, jest, má-li se tak představowati, jak se asi rozmilému snilkowi w blouzniwém nadšení zjewila, pro diwadlo příliš nejasná, ba skoro mdlá; p. K. dala jí wíce hmotného podkladu, čímž owšem jako w určitějších obrysech z mlhawosti swé wystoupila, ale také půwodní swé aetherické wnady pozbyla. Nechci tím p. Kolárowé nedostatek poetického pojímání wyčítati, jako se to nedáwno jinde stalo, neb jsem se nejednou přeswědčil, že někdy útwory swé půwabem poesie krásně ozářiti umí — a jsem jist, že i w této wěci budoucně prawou — t. j. střední cestu najde. P. Chauerowi schází k Šwicarowi ráznost organu a poněkud i osobnost. P. Sekyra (Kosinský) zapomněl w řeči na wšecky čárky, pomlčky a punkty. P. Schmillerowi není sice jasno, jak se Spiegelberg hráti má — ale pokud mu rozumí, hrál ho wýborně. Nechci sice twrditi, že by byl p. Schmiller weliký umělec; ale pohledím-li na p. Schmillera mladšího, zdá se mi, že stojí na záwratné wýši dramatického umění, k nížto se tento wěčně wěkůw nedostane. P. Grabinger (úřadní wyslanec) mohl být wýborný, škoda že mu řeč Moorowa tak welice koncept spletla, že ho ani napowěda k paměti přiwésti nemohl. Ostatně nebylo w představení tom nic znamenitého, nežli že p. Lapil zase kawalírem byl. Dle jakého práwa a usudku mu tato role připadla — to nikdy nepochopíme. K. M.

Z Čáslawi. Nejwyšším powolením odbýwanou loterií k wýhře darowaných příspěwků ku prospěchu nemocnice w k. krajském městě Čáslawi wytěžilo se znamenitého čistého wýnosu 1605 zl. 44 kr. we stříbře, jichž se k wystawění pozemních pokojů a zaopatření nejpotřebnějšího nářadí použilo. Tím se dosáhlo, že se domowní spráwce spolu i posluhowač uwesti a w dwou prostranných pokojích deset postelí postawiti může. Z tohoto požehnaného wýsledku těší se město Čáslaw hlawně péčí a obezřelostí wysoce urozeného pána, c. k. skutečného gubernialního rady a krajského hejtmana, Karla hraběte z Rothkirch-Panthenů, neméně šlechetnou snahou několika spanilomyslných paní, jenž za prowoláním wysoce urozené hraběnky Barbory z Rothkirch-Panthenů, rozené hraběnky ze Swerts-Šporků, tuto loterii nejen množstwím wzácných wěcí obdařily, nýbrž hojným losů odbíráním tak znamenitý loterie wýnos wypůsobily, a swým příkladem četné lidumily powzbudily, by příspěwky na oltář lidumilenstwí kladeny byly. Wroucí díky ubohých trpících, jenž w ústawu tom bezpečného přítulku naleznou, buďtež odměnou wšem těm, kteřížto k dosažení tak blahoplodného oučele jsou přispěli!

BESEDY.

Pomník K. H. Máchy. Bohemie a dle ní Č. Wčela podala zpráwu, že půwodem c. kr. gub. rady a krajského hejtmana p. Jos. Klecanského zwěčnělému K. H. Máchowi zřízen bude náhrobní pomník na hřbitowě w Litoměřicích, při čemž Č. W. podotýká, že již dáwno mezi přátely zwěčnělého o tom mluweno, ba i na pomník náhrobní také již sbíráno bylo, k skutku ale že to posud nepřišlo. Pomník ten ale je již hotow, o čemž se každý u p. Lina w řetězowé ulici přeswědčiti může. Co se s ním ale nyní stane? Nemohl by se připojiti k tomu, co od welectěného p. Kl. tak spanilomyslně podniknuto?

Hudební zkouška. Budoucí neděli, 9. listopadu bude se na Žofíně odbýwati hudební zkouška k nastáwajícím besedám, k nimž se uchystala zcela nowá čísla pro wšechny tance. Při této příležitosti musíme onehdejší zpráwu we Kwětech w ten smysl oprawiti, že se tyto besedy nemají powažowati za opozděné letní české besedy, nýbrž pouze za podzimní besedy.

Literatura.

Wýbor z literatury České. Díl prwní od nejstarších časů až do počátků XV. století. Nákladem českého Museum. Wel. 8, 49 archů.

Tento dáwno toužebně očekáwaný spis nyní před námi leží, a jakákoliw naše očekáwání byla, skutkem daleko jsou přewýšena. Kniha ta poskytuje žiwější a patrnější obraz staročeské wzdělanosti a postupu i proměn jejích w běhu času, nežli by sebe delší učené pojednání podati mohlo. Od prwních dob pouhého, čistého slowanstwí w Čechách, wede nás skrze rozličné doby wznikající nábožnosti křesťanské, cizí nákwasy, špatného wkusu, rytířské dobrodružnosti a tudy zmáhající se w básnictwí romantičnosti, skrz boje s rutinowanou cizotou, až k době, jenž jako jasná zoře předcházela wystoupení nad

obzor wše oswětlujícího a zahřiwajícího slunce národnosti české, čímž historie národu nowý wzala směr. A každá z dob těch má swé representanty neskrowné, wážné a důležité. Nejstarší a menší literarní památky podány jsou celé, jiné u wýtahu. I musíme se diwiti bohatosti jejich w dobách, kde u jiných národů sotwa zde onde jiskřička duševní wzdělanosti se wyskytá. Opětný to důkaz wyčitaného nám barbarstwí! — Nejen pak w ohledu filologickém důležitost mají památky tyto, na mnoze i wýbornosti obsahu wynikají, jiné i dějepisci jsou wzácné. My tuto u wýtahu obsah knihy podáme, wytknouce co se nám znamenitějšího zdáti bude.

Začátek činí Libušin soud. O důležitosti jeho pro historii i filologii bylo by marno tuto mluwiti, anať každému patrna. A wšak powšimnutí hodno jest, že nejstarší památka literatury české již i zpráwu podáwá o wtírání se do wlasti žiwlu německého, když Chrudoš powrhuje zákonem „wěkožizných bohów“ a dle německého práwa prworozenstwí uweden chce býti w celé dědictwí otcowské. Slowa Ratiborowa „ot gor Krkonoši“: „Nechwalno nám w Němcech iskať prawdu“ jsou prwní z nesčíslných wšech wěků obran národnosti české proti odwěčné její sokyni. — Následují nyní písně Králodworského rukopisu. O této drahé památce mnoho od Čechů i Jinoslowanů psáno, ale nikdo ještě nepodal krasowědný rozbor těch wýtečných básní. A přece rozbor takowý mnohé a zajímawé musel by míti wýsledky! My tuto pro krátkost toliko na jedinou wěc ukážeme, na krásně wylíčené a od sebe odrůzněné powahy Záboje a Slawoje w známé básni. Záboj, uzrálý na umu a pewen w úmyslu, jest hlawou celého pozdwižení, u něho wšecken cit soustředěn jest w lásce k wlasti. Pro kontrast podle sebe má Slawoje, mladíka bujarého, duše měkké, u něhož cit nad umem přewládá. Jak pěkně a rázně wystupuje ten kontrast w řádcích:

„Aj Záboji bratře!
Čemu naše braň jmá tepruw ot wrcha soptati krutost?
Otsawad buřmy protiw králewým wrahóm!
Slawoji bratře!
Kdaž hada potřieti chceši,
Na hlawu najjistěje:
Tamo hlawa jeho!“

Tu opatrný Záboj pořádá bitwu:

„Aj Slawoji bratře!
Tudy spěj lisími skoky,
Jáz poidu wstřiecu jim w čelo.“

Tam bojem rozohněný Slawoj napomíná:

„Záboji bratře, ty udatý lwe!
Neupúščej búřit u wrahy!“

Ale po několikadenním pronásledowání nepřátel ochladí se jeho krew i opanuje ho přirozená dobrota srdce:

„Aj Záboji bratře!
Již nám nedaleko hory,
A již hlúček wrahów,
I ti žalostiwo prosie.
Wratno krajiú!“

kdežto chladně wypočítáwající, jako systematicky wše wywádějící Záboj ustanowil byl:

„Tamo k šedým horám!
Tamo dobúři naše pomsta.“

Jak mnoho umění w málo slowech! jaká plastika! Podle wšech prawidel školských nemohl by nikdo tyto dwě powahy rázněji a kratčeji wylíčiti. Takowých pak a podobných kras pln jest Králodworský rukopis, tak že by tak dobře wykládán býti mohl s katedry krasowědecké, jako kterýkoli nowý neb nowý klasický básník. Snad že slowa tato někoho ponuknou, rozebrati drahou památku tuto i w ohledu krasowědném, což by zajisté za prácí stálo.

Z pozdějších památek literarních důležitější jsou: Mastičkář co ukázka středowěkého básnictwí; wýjimky z kroniky Dalemilowy, wřelého toho horlitele pro národnost; wýpisky z knihy starého pána z Rosenberka, co důležité pro staré práwnictwí české; úlomky z Alexandridy, wýjimky z Pulkawowy kroniky české; ukázka ze žiwota císaře Karla IV.; Tkadleček co wýlew čisté, básnické duše; nad jiné pak wýjimky ze spisů Tomáše Štítného, toho wýtečného mudrce wěku i národu swého, jenž skwěl se neobyčejnou na swůj wěk wzdělaností a nad jiné hlubokostí ducha wynikal; pak spisowé pana Smila Flašky; Ondřeje z Dubé wýklad na práwo české a konečně nejstarší listiny české. Spisy náboženské wíce filologickou a někdy historickou cenu mají, nežli jinou; co se pak básní středowěkých dotýče, ty naskrze, třeba i na mnoze duch samostatnější a ryzejší proswítal, páchnou nechutnou nákwasou swého wěku, owšem pak proto nepřestáwající w jiném ohledu důležitými býti. Obmezenost místa nedowoluje nám šíře pojednati o jednotliwých tu podaných spisech; snad se brzy dočkáme oúplného wydání některých, z nichž jenom wýjimky tu obsaženy; pak bude příležitost wíce o nich promluwiti. Přání toto hlawně týká se spisů Štítného, jejichž wydáním znamenitě obohatila by se literatura naše. Přemnohé wěci ponejprw jsou w tomto wýboru tištěny.

Jakož úwod ku knize předeslány „Počátkowé staročeské mluwnice od Šafaříka“, dílo to pro wlastenskou filologii předůležité. Pomocí jeho stíhati lze proměny a přetwory jazyka w celé té době, jejíž literární památky w knize jsou obsaženy. Na konec sledují Wyswětlení wěcí i slow a Ukazatelé dwa, jeden dle nápisů, druhý dle počátků. Že wydání jest spráwné a kritické, za to ručí ústaw, jehož péčí kniha na jewo wyšla. Při každém jednotliwém spisu podána zpráwa o něm historická, jakož i o spisowateli, pokud takowý znám.

Kromě toho, že tuto ukázána bohatost staročeské literatury, kterouž práwem pýchou národu swého nazwati můžeme, má sbírka tato i ten prospěch do sebe, že z ní lze studowati jazyk, dokud ještě newalně pokažen byl cizotou, čehož w našich časech weliká se ukazuje. A tak knihu tu nemůžeme dosti k čtení a studowání poručiti, zwláště nastáwajícím spisowatelům a wšem, jimž na tom záleží, aby sobě čistý, ryzí sloh český oswojili.

Tiskarská ouprawa knihy jest skwostná. J. B. M.

Nowé knihy.

W. Wladiwoje Tomka Děje mocnářstwí rakouského. Malé encyklopedie nauk díl 5. Nákladem českého Museum. W Praze 1845. W kommissí u Kronbergra i Řiwnáče. Str. 338. Seš. za 40 kr. stř.

Wira, wlast a láska. Powídka z času poslední turecko-řecké wálky od A. z Tromlitza. Přeložená od Kl. W. Půnera. Swazek I. W Písku 1840. Str. 202. Seš. 24 kr. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 134.
12. roční běh.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštownich ouřadů Rakouského mocnářstwí půlletně s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

8. listopadu
1845.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (w nowých alejích na Nowém Městě č. 116) wydáwá po půlarších třikráte za týden, w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

Ptáčníkowa dceruška.

(*Pokračowání.*)

„Hohó, pane! jenom ne tak nakwašeně!“ zwolal Horina s hořkým ousměchem — najednou ale zas umlknul, neboť ho pronikl pohleď Ludwíkůw, kterýž jen jako letmo hlawu po něm otočil, pak ale zas rychle ku předu kráčel.

Nešťastný milowník spolknul hněwiwé zaklení a na okamžik se zastawil.

„U wšech černých,“ mluwil temně sám k sobě — „co to w tom chlapu wězí, že mi wždycky krew stydne, když má práwě nejlíp wyhrknout? Co pak jsem dnešní, že se dám leckým zastrašit?... A wšak ty mi neujdeš!“ rokowal potají dále, a zraky jeho poletowaly za Ludwíkem jako ohniwé šípky. „Já najdu twou brlohu a kdybysi líhal w liščím doupěti. Pak se ti podíwáme pěkně po straně na drápy a prohlídnem ti zuby.“

Potom si zaměřil pozorně za Luwíkem a nepustil ho z očí, dokud mu tento na bystrém koni nezmizel.

12.

Na wolšowském zámku bylo welmi žiwo; hemžilo se tu množstwí rozmanitých postaw. Kdokoli na panstwí nějakou službičku zastáwal, nebo w nějakém důstojenstwí stál—weškeré ouřednictwo, wšichni předstawení skládali hraběti Swojetínskému swou poníženou poklonu.

Nyní wcházela do pěkného salonu řada lesních ouřadníků — od wrchního dozorce až k poslednímu praktikantu, a mezi nimi wykračowal si také Horina.

On byl jeden z nejstatnějších; tělo jeho se w pěkném šatě pyšně pnulo — chtěl se co nejlépe nowému pánu prezentowat. Ale hlawa i srdce mu sklesly, jako wrchole podseknutých stromů, když zahlídnul — Ludwíka. W tom okamžiku nebyla by z něho ta nejostřejší lanceta krůpěj krwe dostala. Kolena se pod ním třásla, a studený pot mu wywstal na čele. Měl co dělat, aby se w mužné postawě udržel.

W druhé chwíli chtěl se sice přemluwit, že je na omylu, že ho klame podoba; ale nowé pohlednutí ho zase přeswědčilo, že se neklame. To byla celá ta postawa, ty samé oči, ten hlas, jenom že nyní w jiném roušę a w jiném swětle.

Ludwík si dal každého zwláště předstawit a měl pro každého několik otázek.

„Pan polesný Horina!“ oznamowal nyní lesní inšpektor — a nešťastný nápadník ptáčníkowy dcery stál tu najednou na smrt bledý, najednou zas celý hořící. Druzí kroutili hlawou, nemohouce chowání člowěka pochopit, o němžto přec wěděli, že byl — jak říkali — s pány z jedné mísy jídal.

„Dáwno již na panstwí?“ ptal se ho Ludwík tak pokojně, jako by ho byl jakžiw newiděl, a tak wlídně, jako každého jiného.

„Teprwa čtyry neděle“ — wyprawil dosti těžce Horina ze sebe.

„Na kterém rewýru?“

„Na Podlesí.“

„Ah — ten má pěkné dříwí a pokud se pamatuji, roztomilou polohu. Také je tuším starožitný hrad we wašem okresu?“

„Je“ — wyprawil Horina ze sebe, sotwa že ho bylo slyšet.

„Kde pak jste byl dříwe?“

„U pana hraběte Zámrského —“

„Ah — wím, wím! pamatuji se, že mi paní hraběnka o tom psala. Nu, budoucně to budu lépe wědět, až budu wšechny swé pány sám přijímat. — Jste spokojen?“

„Pokládám se za šťastného.“

„Swobodný?“

„K službám“ — zašeptal zase Horina, uchwácen nowou pochybností, mluwí-li přece se swým sokem.

„Aj tedy dělejte, ať si něco wyberete — nemáte-li již něco na ráně!“ usmál se Ludwík jako laskawý pán. „Já mám rád swé ouředníky ženaté — arci, když je dostatečného zaopatření. Buďte zdráw, pane polesný!“

A po těch slowech dal si jiného představit. Ani slowem, ani pohledem, ani jediným posuňkem nedal na jewo, že Horinu již znal.

Jako w polowičním bdění potácel se tento, když byli wesměs propuštěni, k domowu. — „Byl to — či nebyl to mladý hrabě, kterého již dwakráte na swých cestách jakožto odporníka potkal? — Může býti podoba tak weliká? — tak šálebná?“ — Podobné myšlénky zmítaly duší jeho — ale najednou se dal do hlasitého smíchu.

„Nu — takowého ženicha ti přeju, upejpawý černohláwku!“ chechtal se jedowatě. „Wybírala sis — wybírala! Ale počkej, newinná růžinko! wšak ony ti lístečky schlipnou a zblednou, jenom až se twé wůně nasytí — ha ha ha! Potom budeš na Horinu zpomínat.“

(*Pokračowání.*)

Český jazyk — moje škoda.

(*Pokračowání.*)

„Nehněwej se, milý strejčku!“ prosila Petronka, a hleděla na starého swýma modrýma očinkama tak lahodně, že by byl musel pařez být, aby se nebyl obměkčil — „nehněwej se, milý strejčku — my jinák nemohli. Tobě jsme se nemohli hned swěřit — také jsi toho nežádal — a že to s námi takhle wypadne: toho jsme se nenadáli.“

„Nu — a čí pak tedy jste? — mluwte, ať wím, co dělat!“ řekl starý, přestal točit klikou a muzika umlkla. — „Powídejte, ale také přitom jezte, aby si ty selské kazajky ničeho newšimly. He, pane hospodský! — nemáte tam žbánek zbytečného piwa, ale které ještě na křtu nebylo; já musím dnes mým malým hostům dobrý den udělat.“

Masitý soudek wrčel a walil se ze dweří. Weliká měděná konwice byla prázdná, a on musel jít schwálně natáčet. Holku, kteráž mu přisluhowala, byli hosté někam poslali. Když otewřel dwéře, wjel mu mezi nohy s hlasitým štěkotem náš Turek. Já radostně zkřiknul. Těžce padlo mi přitom ale také na swědomí, že jsem byl na wěrného přítele zase poněkud zapomněl — ačkoli se při minulé starosti a bázni nebylo čemu diwit! — i chtěl jsem tedy swou winu nějak naprawit. On byl skokem pod našima nohama a w okamžiku na to hryzl již telecí kost. Měl jsem z toho welikou radost; spolu se mi ale také zdálo, že byl dle swého dáwního zwyku již kuchyni proslídil a někde něco na zub — možná ale také na hřbet slíznul.

„Nu — teď zde máte také swého kamaráda,“ řekl strejc — „teď začněte powídat; jsme wšichni pohromadě. Ale — hej, počkejte! nawlečem to jinák. Hosté se zwedají — křtiny museji domů, s tancem nebude nic — podiwáme se tedy raději do šírého swěta. Někde na mezníku bude se to lépe powídat a nebude tam tolik uší. Do wečera máme ještě daleko.“

W tom se přiwalil hospodský, nalil z konwe do žbánku a přinesl to k našemu stolu. Při tom si nás opět bystře a dlouho prohlížel.

„Líbí se wám můj páreček?“ zeptal se ho starý, jemuž toto prohlížení jaksi newonělo. „Chcete mi za něj něco podat?“

„Newěděl bych!“ zasípal masitý soudek newrle. „Wšak ty je tuším odbudeš — ty podwodné tuláky. Wenku se již někdo po nich ptá.“

„Cože?“ podiwil se dřewonožka, očima po nás mrštiw. „Kdo pak by to byl? Wždyť je tu žiwá duše nezná.“

„Já se ji neptal na pas — ale je to stará baba, a podle řeči, mohl by tenhle twůj páreček jí náležet.“

„Starého ďábla jí náleží!“ dal se náš nowý strýc do smíchu. „Děti jsou teď moje — a kdo wí, koho ta saně hledá. Ať se přijde podíwat.“

Přitom si nahnul z plného žbánku a hospodský se walil ku swé kredenci.

„Honem jezte a píte!“ napomínal nás potom flašinetlář — „ať se dostaneme dál. Máte-li dobré swědomí — tedy wás už ani rarášků dědek z mých klepet newyrwe — nota bene: musí to být wšecko podle práwa. Či hledáte snad někoho? chcete k babě, která se po wás ptá?“

„Ne, ne — nechceme!“ prosili jsme oba najednou tak přidušeným hlasem, jako se nás pozorný starec w režné haleně wyptáwal.

„Wždyť jsem wám to widěl hned na nose, sotwa že se to wysmolené břicho o tom zmínilo!“ usmál se náš ochrance wělmi dobrosrdečně. „Do twáří si wám lehlo celé mizerere. Nu, uwidíme, co z toho wypadne.“

Na to zaplatil, my mu pomohli flašinetl wzít na záda, on se chopil swé tlusté sukowité hole — pozdrawil kolem a strkal nás ze dweří.

(*Pokračowání.*)

Z Kopidlna do Žlunic.

Zlomek cestopisný

od

Fr. Al. Wacka,

c. k. dwor. kaplana, wikáře a děkana kopidlenského.

....Hned jak z Kopidlna na malé přiwrší přijdeš, na jehožto stráni kopidlenská obora započíná a daleko se táhne, otwírá se překrásná wyhlídka. Do této obory, kterouž množstwí daňků probíhá a oživuje, zůwe spanilomyslný zdejší dynasta, p. hrabě František Šlik, c. k. general, každoročně mnoho českých pánů, kdežto lowem zwěře se bawí. Jestiť w oboře té památné místo, na němž císař František, nesmrtelné paměti, r. 1813 stál, an pro něho a jeho wysoké komonstwo též daněí low zřízen byl. Slujeť až posud to místo císařské stání (Kaiserstand), a na památku proutím okrouhle jest opleteno.

Wýborný tento mocnář bydlel tehdáž po 6 neděl w krajském městě Jičíně, w paláci knížete Trautmansdorfa, (byla to ona památná doba, kde se od něho, od ruského cára Alexandra a pruského krále Bedřicha Wiléma III. rozhodlo poslední wálečné tažení proti Napoleonowi) a nawštěwowal toho času, jakož weliký přírody milowník, okolní wýtečná a památná místa; nawštiwil chlum Weliš, obromné, wysoko do oblak strmící Trosky; nawštíwil powěstný rewír prachenský, w němž co w Adersbachu, krásná skupení romantických, stromowím porostlých skalin widěti, nawštíwil chlum Bradlec, Kumburg, jichžto wrcholy ještě zříceniny prastarých twrzí kryjí; nawštíwil Jičinowes a Kopidlno, pěkná hraběcí rodiny Šlikowské sídla, kdež mnohou utěšenou chwíli s lidem, láskou k němu práhnoucím se bawil.

Hned na přiwrší řečené obory stawí se cestowateli před oči prastará wes Cholenice, roku 1649 toliko s 22, nyní ale s 50 budami, na jejíž wršku kaple sw. Marka slične řecké twormy co koruna stojí. Její pamět již r. 1403 w pražských základních knihách se nalézá, a Proha in antiquitatibus ecclesiarum dioecesis Reginaehradecensis (1777) na str. 42 o ní píše: Capella vetusta, ideo recentius reaedificata, respiciens beneficium Kopidlnense. To její nowé wzdělání stalo se r. 1776 od otce nynějšího wznešeného dynasty kopidlenského, hraběte Josefa Šlika, c. k. tajné rady, a wyslance ku králi dánskému a do německé říše. Již od předků téhož weleslawného rodu, zwláště od hraběte Františka Josefa Šlika († 1740), mějíť panstwí Šlikowská mnoho překrásných stawitelských památek, kteréžto jich zakladatelé w krajině této nesmrtelné činí. S jakým obdiwem patří každý na chrám Páně kopidlenský, welišský, wostruženský, slatniský, libáňský, na Boží hrob w Drahorazích, na wýborné kaple sw. Trojice, sw. Anny, Loretu, sw. Archanděla awj., jenžto wšecky jsou powstaly z bohomyslnosti a weliké zbožné štědroty hrabat ze Šliků!

Co jsem již we swém popsání cesty na Staré Hrady pronesl, že krajina tato druhdy rytířskými statky takměř posyta byla, to i o končině z Kopidlna k wýchodu táhnoucí platí. Kde jaká wes, tu obyčejně bylo i šlechtické sídlo. W základních knihách tom. VI. R. 7. uwádí se Wáclaw z Cholenic co zdejší šlechtický wládyka, spolu zbrojnoš kostela pražského (armiger ecclesiae Pragensis), kterýž s bratrem swým Drslawem w sousedním běcharském chrámu Páně oltář wšech Swatých založil jest.* Dle dwou starých listin, kteréž w 6. swazku archiwu českého na str. 67—68 se uwádějí, byl zdejší wládyka statečný rytíř Alexander z Drahonic, seděním w Cholynicích, jemuž tedy i sousedská wes Drahorazí, co památné rytířské sídlo, jehož weliké náspy z jedné strany až posud widěti jest, náležela. W řečených listinách jest Alexander z Drahorazí jistcem Benešowi Košíkowi z Lomnice, kterýž manželce swé Kateřině z Bergowa 300 kop gr. na rožďalowském zboží (1 míle odtud) jakož wěno postupuje, a ona pak těch 300 kop gr. swému nowému manželi Janowi Knězi z Radowesic přepouští. — Roku 1448 žil zde Bohuslaw z Cholenic, té wesnice pán, byw postoupencem strany Jiřího Poděbradského, kterážto usilowala o wětší kompaktatů rozšíření, an Jiří po smrti Hynka Ptáčka z Pirsteina její hlawou se stal. Bylť rytíř Bohuslaw též u wojště Poděbrada, an s ním r. 1448 města Prahy se zmocnil. W témže wojště bylo též wíce rytířů ze zdejších sousedských sídel, jakož Zdeněk, Burkhard a Petr z Kopidlna, Waněk z Běchar, Wáclaw z Kozojed, Bohunek z Labouně, Haléř z Jičiněwsi, Přibel ze Žlunic awj. (Pokračowání.)

* O Běcharech wiz českého Musejníka 16. r. str. 608.

DENNÍ KRONIKA.

Z České Skalice. (Z dopisu přátelského.) ....Ptáš se, jak naše místo rodní z ohledu nám oběma drahé wěci sobě počíná? — Dobře, díky Bohu! wše rozkwétá den ode dne a jewí wětší lásku, množí přátele, plodí dobrodince a dáwá mi spolupracowatele, tak že se těšiti mohu, že we Skalici nejen Čechowé ale i wzdělaní a moudří občané wzniknou. Posluchačů u swého nedělního přednášení (kteréž, jak wíš, posud ze čtení zábawných spisů záleží) mám wíce, než škola obsáhnouti může; mnozí musejí na záspí okny do školy pro množstwí lidu sem se scházejícího nahlížeti, aby alespoň něčeho oučastnými se stali. Přednáším každou neděli od 4 do 6 hodin a pak wydáwám knihy. Příteli, to je radost! musím se uzawříti a jen po částkách lidi k sobě pouštěti, jinak by mě snad umačkali. Až posud záleží knihowna z 311 čísel, 474 swazků majících, z 24 menších a 6 wětších map a z 28 archů obrazů zwířat a bylin. — Za tři měsíce se wybralo po 1 kr. w. č 21 zl. 7 kr. w. č. O radosti, jakouž jsem měl z toho, že p. Sedláček základní peníze 20 zl. stř. do Matice české pro knihownu naši položil, darmo bych psáti se namáhal. Díky weřejné jemu za jeho dobrodiní. Budiž to osten pro ty, u nichžto jsem při powzbuzowání k příspěwkům kroucení nosu pozorowati musel.... Neposmíwejte se, uštěpáčkowé, že se český sedlák spokojí, jen když krajíc chleba má! zde máte opětný důkaz, že si nelenuje sprostý český lid kus cesty pro potrawu duševní jíti. Také se neposmíwejte, pakliže dobrá wěc někdy brzo zanikne; nebo má-li se dařiti, musí míti zastupitele neohroženého, muže wlast milujícího, wlastence — ještě w starém smyslu toho slowa! — Pak se překážky snadně odstraní, kteréž w lidu neleží. Concordia res magnae atd. N......ý.

Literatura.

Časopis českého Museum. Swazek čtwrtý 1845.

Časopisu musejnímu, majícímu četné čtenářstwo jako málo jiný spis, a sice čtenářstwo sestáwající z nejwzdělanějších tříd naší wlasti, dostal se ten wznešený úkol mocně přispěti k powznešení nás, co národa žiwého. Jak dalece se to stalo, na kom wina jest, a jaké cesty by snad nejspíše k tomu wedly; dílem jsme při oznámení předešlého swazku podotkli, dílem bohdá w brzce šíře to učiníme. — Tenkráte spěcháme wážené obecenstwo uwědomiti, co nám nowý tento swazek přinesl.

1) O slohu práwnickém býwalém a nynějším. Od Josefa Kohouta. P. spisowatel naráženje na zkaženost nynějšího práwni-

ckého slohu podáwá na ukázku jadrné české rozsudky od roku 1540; latinsko-český od r. 1730 a konečně jeden od r. 1817, jejž do žádné rubriky wřaditi nemůžeme. Z nejnowějších časů pro uwarowání nějakého pohoršení p. Kohout ani žádného příkladu neuwedl. Uznáwaje důležitost oprawy w tomto tak praktickém odwětwí, nebude zde tak lehké pomoci; owšem privátně a pro budoucnost jest welmi žádoucí, bychme wyrwali drahocenný náš jazyk z hnusícího jej obleku, w nějž w tomto odwětwí tak stěsnán jest. Doufáme, že p. Kohout welice k tomu přispěje. Snad by ale wydání o sobě lépe swého účinku docílilo.

2) Počátkowé synonimiky české. Na ukázku. Sestawil Prokop Ondrák. Potřeba české synonimiky wšeobecné jest uznána. Práce takowá wšak požaduje welkého přemýšlení a hlubokých názorů, nemá-li býti obyčejným powrchním rozeznáwáním, alebrž wniknutím w konečnou podstatu pojemů. Spisowatel musí býti na stanowisku filosofickém, což soudě z této ukázky nemůže se o p. Ondrákowi říci. Patrný toho důkaz jsou synonima „náboženstwí, wíra“, „duch, duše“ a j. Ostatně swé schopnosti i příkladnou pilnost p. Ondrák zjewně ukázal a na mnoha místech rozdíly až do podrobností, owšem ne filosofickým dowozowáním, a wšak určitě udal. Myslím wšak (jest to jen mé skrowné mínění), že by ukázky ze spisů neměly míti w Musejníku místa.

3) Připomínky ze Lwowa. Od Karla Wladislawa Zapa. Známou obratností líčí p. Zap weřejný žiwot lwowský; pro wědecký Musejník jest to wšak trochu lehce pracowáno.

4) Ilirský překlad drobných písní Králodworského rukopisu od Stanka Vraza. — Že Ilirowé a my ideu slowanské wzájemnosti nejwíce uskutečniti hledíme, denně naskytují se důkazy. Kohož tedy nepotěší, že i časopis Musejní nezůstal odcizen tohoto ruchu a přinesl nám překlad našeho králodworského pokladu w zwučné ilirštině? P. Stanko Vraz chowá celý překlad w rukopisu.

5) Písně bratra Jana Augusty, kteréž dělal we wězení. Zdělil W. Nebeský. Po kratičkém nástinu žiwota Augustowa dle Blahoslawa, podáwá p. Nebeský zprávu o rukopisu těchto písní, kterýž se nachází we wídenské dworní knihowně. Witaný to příspěwek k historii literatury české.

6) Paměti o školách z rektorských let M. Martina Bacháčka (1598—1612). Od W. Wladiwoje Tomka. Dokončení. Odhalují se nám poměry tehdejšího učitelstwa, žáků, wůbec školního žiwota. Jak welice se časy změnily, s bolestí se dowídáme. Byloť tenkráte tak málo lidí zběhlých w řeckém a německém jazyku w Praze, že M. Bacháček w psaní swém do Ústí nad Labem, odkud byli o učitele zběhlého w obou jazycích žádali, se omlouwá, že skrz opozděné psaní již žádného takowého dostati nelze. Rektoři dosazowali též soukromé učitele do domů rytířských a panských, a že tudy dobří pěstounowé měli na starosti panskou krew, widíme ze swrchu podotknutého, mimo to, že rektoři byli horliwí milowníci mateřského jazyka. Tempora mutantur et nos mutamur in illis. Ke konci přidal p. Tomek s welikou pilností sestawený rejstřík tehdejších učitelů (od r. 1598—1612) w králowstwí českém a sice podle měst.

7) Spolky střídmosti. Od J. Jungmanna. Wěčně mladý náš patriarcha uchopil swého klassického péra, aby horlil proti mrawní nákaze, jenž pochází z pití kořalky a podmílá důstojnost lidskou. Jungmannowo srdce chwěje se radostí, že i u nás razejí sobě cestu spolky střídmosti, z jichž blahé činnosti ještě blažších dočekáme se účinků pro naši — jeho — milou wlast. Slowa drahocenného starosty nejsou wšak zasmušilá, nepřející žádné swětské radosti; spíše humor jimi proswítá a jen duševní zkáza, spojena jsouc s nesmírným pitím, zwláště kořalky, jest cíl sprawedliwého jeho horlení.

8) O starožitnostech českých a o potřebě ochrániti jich před zkázou. Od J. E. Wocela. P. Wocel wydobyl sobě čestného jména w archeologii a tímto článkem nowých skwělých toho důkazů podal. Pojednání jeho rozpadá we dwě oddělení, z nichž prwní jedná o starožitnostech pohanské doby a druhé, jednajíc o starožitnostech křesťanského středowěku, sestáwá z třech oddílů: stawitelstwí, malířstwí a řezbářstwí. Mimo wědeckou důležitost jest pojednání toto welmi praktické, an dosawáde mnohé starobylé památky z neznámosti jich ceny na zmar přišly, nyní ale nikdo swou newědomostí se wymlouwati nemůže, a wšemu zlomyslnému ničení pozůstatků po předcích našich žádná přítrž se učiniti může. K záwěrce připojil wážený spisowatel ještě několik slow o důležitosti archeologie české. Souhlasíme s p. Wocelem až na jednu sadu, kde praví: „Plným spisowatelům našim, jenž se posud nejwíce pouhou filologií obírali, nowé nesmírné pole se otwírá“ . . . pouhé archeologie, bylbych tu málem řekl. Myslím, že by snad doslowného uskutečnění těchto slow nebylo welice žádati. Pomyslíme-li, že před nedáwném naši spisowatelé byli sami filologowé, tak že nás nazýwali filologickým národem, ačkoli my se tomu usmíwali, dobře wědouce, že i mnohý homo literatus minorum gentium ani gramatice se nenaučil; není čeho přáti, aby teď byli sami archeologowé, byť nás pak zas nazýwali národem archeologickým (neprawě welmi slawné epithetum), proto že by mimo spisowatele národ málo buď wěděl, buď wěděti chtěl o archeologii. Ať si oni učenci, jenž powolání k archeologickému bádání w sobě cítí, pěstují toto odwětwí, jenžto odhaluje sláwu našich předků: ale chraňme se pouze archeologické periody, abychme, an čas rychlými perutěmi dále popolítne, jemu se neodcizili a hledíce jen sláwu swých předků sami neslawnými zůstali. Mimo to jsme pewně přeswědčeni, že toto odwětwí dost nalezne pěstounů, ale že také na jiných polích — polích duševních, potkáme jména slawných našich spisowatelů, neboť jedna jest prawda wěčná, kupředu!

9) Literatura polská. Od K. St—na. Jako obyčejně witaná, owšem trochu krátká zpráwa. Z dopisu p. Sreznewského k p. Hankowi dowídáme se, jak i Bolgaři w řadu stupují s jinými slowanskými národy k dosažení oswěty, jak i u nich budí se růžowé jitro myšlénkowé říše. We Smirně wychází od 5. dubna 1844 bolgarský časopis, jenž poměrně howí potřebám těchto wzdálených nás bratrů. Též nás potěšilo, že u Rusů literární wzájemnost nalezá cestu; owšem náš zlatý Králodworský rukopis jest toho hoden, by u nich došel zaslouženého ocenění. — Druhý dopis od Dubrowského též k p. Hankowi obsahující nowinky ruské literatury jest skrowná náhrada pohřešených tenkráte literních zpráw z Rusi.

10) Zpráwa o českém Museum. Do pokladnice Matice české sešlo se od 1. července do 30. září 1600 zl. 50 kr. stř.

Slawomil.

Proměna obydlí.

W. Staněk, dokt. w lékařstwí, přestěhowal se do široké ulice, do nárožního domu k pasířské ulici číslo 738 w 2. posch.

Wydáwaním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 135.
12. roční běh.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštownich ouřadů Rakouského mocnářstwí půlletně s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK PRO ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

11. listopadu 1845.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (w nowých alejích na Nowém Městě č. 116) wydáwá po půlarších třikráte za týden, w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

Český jazyk — moje škoda.

(*Pokračowání.*)

„Nezapomeň toho kluka wybílit!“ wolal za námi ještě hlas od stolu.

„Jen mi dejte wědět, pane kmotře, až budete mít doma prádlo,“ zažertowal starý. „Já bych se u wás přiživil.“

„Wlastně bys i odtud neměl ani patu wytáhnout,“ oswal se také přísný konšel — „dokud nám o těch swých trpaslicích řádné wyswětlení nedáš.“

„Dám je, dám, wzácný pane konšeli!“ usmál se starý — „zejtra wás schwálně nawštíwím. Zatím že se dám panímámě uctiwě poroučet — aby přichystala pekáč jehelníků, a wám přiwedu zas páreček Kalmuků. — Žejbrujte se!“ postrkowal nás přitom ku předu — „a otewřete kukadla,“ doložil pološeptem — „jestli tu něco zahlídnete, čemu byste se rádi wyhnuli.“

11.
Liška na lišku.

Na druhé straně za wesnicí běžela pěkně ušlapaná pěšinka přes malý pahorek mezi bujná žitnišťata. Na pahorku stála stará planá hruška, okolo nížto se kus čerstwého tráwníku prostíral.

Sem nás wedl náš nowý strejc bez wšeho dalšího zastawení, leda že nás po wsi několik sousedek pozdrawilo. Starý, weselý flašinetlář musel tu být welmi dobře známý a rád widěný.

„Tak! — tu jsme na místě!“ řekl, když jsme došli na pahorek — „odtud se můžeme dobře rozhlídnout, kdyby nás chtěl nepowolaný nos wyčenichat. A ty kamaráde!“ doložil k Turkowi — „pěkně pozor! Ukaž, co umíš; abychme wěděli, jak se na tebe spolehnout. Mně tam bez toho, když jsme se okolo hospody zahýbali, padlo něco do očí — nu, nebudu hádat — ale jestli jsem se nepřehled, budu muset twrdý oříšek rozlousknout.“

My mu mezitím pomohli jeho obnošenou skříni s několika tucty píšťal sundat a posadili se pak wedle něho pod strom. Turek začal kolem obíhat a po několika túrách lehnul si mi k nohoum.

„A teď powídejte, kdo jste? — odkud přicházíte a kam jdete?“ začal s námi Blažek oustní protokol zawádět. „Ale!“ přitom nám dobrosrdečně prstem hrozil — „ale! — to si zaznamenejte hned za uši! — ať se mi čistá prawda wyklopí.“

„To neměj starosti, strejčku!“ řekla Petronka s dětinskou srdečností. „Teď jsme twoji a ty náš. My nemáme žádných tajností.“

Na to mu powěděla, u koho a jaký posawáde žiwot wedla. — Starý pozorně poslouchal, špoulil huba a kýwal hlawou. Pak si dal principála a Báru jak náleží popsat.

„A ty tedy myslíš,“ počal nato zpytowat — „že nejsi dítě nebo wnouče těch lidí? — že není ten Makotřas — nebo jak se jmenuje — twůj přátelský?“

„To wím tak jistě, jako že nejsem Indiánka,“ řekla Petronka. „On se k wůli mně se starou několikrát nepohod, a pak myslil, že takowý cizí sysel — jak mě laskawě jmenowáwal — takowá přiběhlá holčawa za zlosť nestojí.“

„A jak dlouho jsi u nich?“

„To newím, strejčku! — já neuměla od jakžiwa počítat, a stará Bára dělala, jakobych byla u ní od narození.“

„A pamatuješ snad, že to jindy okolo tebe jinak býwalo? Jiní lidé, jiné domy —“

„Já se nepamatuju na nic — jenom na welkou zahradu, na wysoké stromy a na pěkné kwítí, a zdá se mi, že jsem tam před lety běháwala.“

„Zahradu a kwítí?“ opakowal starý, jako by na něco zpomínal. — „A jak pak jsi teď asi stará?“

„Já to newím; — ale Bára myslí, že mi jde na desátý rok.“

Starý se zamyslil — a dal si pak m o j e příběhy

powídat. Ty neměly, dle mého zdání, owšem nic diwného a tajného; ale když jsem začal o paragrafu se zlatými okulary, kterýž mé matce častěji peníze wyplácel a pak se najednou i w Makotrusowě kabinetu wyskytnul: tu začal flašinetlář zase hubu špoulit a hlawou wrtět.

„To je zamotaná historie!“ řekl mumlawě, zakroutil si fousy a pošoupnul čepici na ucho; — „ale my se dostaneme přece na nit. — Odkud pak jste to dnes wlastně utekli?“

Ale nežli jsme odpowěděli, zaštěkal Turek a kwapně wyskočil. Já se wzchopil za ním a začal se ohlížet; wěděl jsem w okamžení, že je tu někdo na blízku.

„Alou — alou, kočička!“ štwal starý ostražitého hlídače, a ten se pustil dlouhými skoky a hlasitým štěkotem do polí.

(*Pokračowání.*)

Ptáčníkowa dceruška.

(*Pokračowání.*)

14.

A opět bylo na Wolšowském zámku žiwo a opět se tam hemžilo množstwí peřestých postaw. Ale tenkráte hrčely do prostranného dworu také rozmanité powozy, od starodáwných koles, jenž wypadaly jako široké, houpawé wany, až k nejnowějším wýrobkům pařížských fabrik. A z twrdého dláždění usršely jiskry pod ostrými podkowami bujných koní.

Tu slézaly pomocí premowaných služebníků a zarostlých mysliwců obstárlé dámy w šustiwém hedbáwí, tam wyskakowaly lehkonohé jejich dcerušky; onde se wywalowali z měkých sedadel šediwí pánowé, jinde se wyhupowali ze sedla ostruho-zbrojní šwiháci. Byl to diwný ale weselý daw a hluk na dwoře, na předsíni, w saloně, w čeledníku, w kuchyni a konírně.

Stará hraběnka Wolšowská pozwala šlechtu z celého okolí a strojila dnes welikou hostinu ke cti swého syna.

„Dej si dobrý pozor,“ prawila k němu laskawě se usmíwajíc, když byla každá část rozlehlého zámku již oživla — „dnes je tu někdo mezi hostmi, jemuž obzwláště přeji — a ty bys mi udělal weliké potěšení, kdybysi mu chtěl také přát.“

„Aj!“ usmál se Ludwík — „přítel mé drahé matky má to nejwětší práwo, abych se mu celým srdcem naklonil.“

„Nu — mezi přáteli nemusíš práwě hledat, koho dnes twé přízni poroučím —“

„Ah! tedy mezi přítelkyněmi?“ ptal se Ludwík, tajný úmysl matčin hned chápaje. „To měj tím méně starosti! Či jsem se někdy jako nepřízniwec krásného pohlawí projewil?“

„To bych newěděla! Ale ráda bych, aby z tebe také něco wíce bylo, nežli pouhý přízniwec. — Ah, wítej mi, drahá hraběnko!“ zwolala najednou welmi radostně a s weselou twáří učinila několik kroků proti obstarožné dámě, kteráž přicházela se swou dcerou — bujně kwětoucí, pyšně rostlou pannou.

Ludwík je malíř, znatel a ctitel krásy. — Zraky jeho utkwěly s obdiwením na těch anticky utwářených spanilých rysech obdlouhého obličeje a na wšech částkách ztepilého těla.

Dámy se obejmuly — pak nastalo wespolné představowání. „Hraběnka Zahražanská — komteska Hortensie — hrabě Swojetinský.“ — Následowaly obyčejné poklony.

„Naše děti se již neznají,“ usmála se hraběnka Wolšowská, zkušeným okem pohled synůw postihnuwši. „Musíme jim nechat času, aby wyrownali, co mezi nima čas a wzdálenost wyhlodaly.“

S těmi slowy wzala dáwnoletou přítelku pod páždím, a wmísila se mezi řadu jiných hostů. Ludwík a Hortensie zůstali samotni; ale duch jejich byl bohatý pramen, z něhož se okamžitě rozmluwa tisícerou perlí pryštěla.

Oba byli z welikého swěta a znali peřesté, leskuplné stránky jeho — každý owšem dle swých poměrů, dle swého pohlawí. Ona se ho ptala na nejnowější udalosti pařížské — na George Sanda, Huga, na italskou operu; on zpomínal žertowně na minulá léta, kdežto ji byl jakož malou díwčinu po zahradě honíwal, a ptal se jí, zda-li ještě na dětský bál nezapomněla, na němžto za Neapolitanku přistrojena byla.

„My starší měli již tenkráte žiwé tušení,“ dokládal — „že nám z Hortensie hwězda wykwěte, kteráž wšechny swé družky přezáří.“

„Jako prorok neuděláte štěstí, milý hrabě!“ usmála se díwka; — „to se moje tušení lépe powedlo. Já si přála již tenkráte, abych mohla zemi spatřit, do které jsem se z obrazů a kněh tak zamilowala: a wida! — wloni se mi přání moje wyplnilo. Byli jsme tři měsíce w Italii.“

A nyní se počala zase rozpráwka o italském umění — o zpěwkyních, o malířích, o obrazárnách, až se přistoupením jiných hostů řeč do jiného proudu dostala.

(*Pokračowání.*)

Z Kopidlna do Žlunic.

(Pokračowání.) Když se cestowatel z Cholenic stromořadím pustí a wrchu dojde, kterýž řečená kaple wýborné wýstawy krášlí, tuť za malý okolek bohatě jest odplacen. Jaká to oku blahost, an odtud zírá na rozprostřené panstwí dymokurské, křinecké, rožďalowické, dětěnické a starohradské přes údolí kopidlenské k Wosenicům, Libáni, Drahorazí, Bartošowu, Loretě, k staroslawnému chlumu Weliši, Jičinowsi a k mezihoří, jenžto údolí jičínské swětlotemně obrubuje. Jakáž to rozmanitost přiwrší, hájů, lučin, zahrad, rybníků, bažantnic, z kterýchž ze wšech mnoho sídel hlawy swé powznáší, a z nichž přeladný obraz této končiny se twoří! — Nerad se chodec loučí s rozkošným místem a kráčí pak po úrodné půdě, maje oboru kopidlenskou w lewo, po powlowném přiwrší, které as tři čtwrtě hodiny k dědině Wrscům se táhne. Dědina ta, w starých listinách od swé polohy Wršec zwána, leží w mírném údolí; kostel wšak, dům farní, škola a díl dědiny na obwýšeném místě k jižní straně, a jim zwláště jméno Wršec náleží. — Wrsec jest též staré rytířské sídlo, býwající lénem pražského arcibiskupstwí. R. 1398 seděl tuto rytíř Boček z Wršec, jehož manželka Marketa we farním kostele sw. Haštala w Praze oltář wzdělati dala. Zdejší farní kostel wšak mnohem dříwe založen byl, an již r. 1384 w pražských libris errectionum tom. VI. Nro. 5. se uwádí. W kostele wrseckém nalezá se až posud několik hrobních kamenů, jenžto šlechtickou rodinu Amchů z Borownice, (též býwalý rytířský statek na sousedním panstwí dymokurském) kryjí. Byliť tuto pohřbeni r. 1560, 1604 a 1605. Palacký uwádí w 3. dílu scriptor. rex. Boh. při roce 1526 Wáclawa Amchu z Borownice mezi osmi rytíři, kteří Ferdinanda I. za krále českého wolili.

Wes Wrsec záhy připadla k panstwí kopidlenskému, jelikož r. 1599 dle wýkazu tamního welikého zwonu Baltasarowi Rabenhauptu ze Suché, pánu na Kopidlně náležela. Obecný lid jsa milowník zkrácených slow, nazýwal ho Ramhap. — Dwůr wšak wrsecký zůstal ještě po celé století swobodným statkem, jímžto r. 1677 wládl rytíř Maxmilian Rašín z Riesenburka, jehož kmenowci na wíce místech w zdejší krajině, jakož na Starých Hradech, w Dobrowanech usedli byli. R. 1683 seděl tu Wáclaw Šťastný Mladota ze Solopisku, a r. 1693 přešel tento rytířský statek na swobodnou pannu Eleonoru z Oppersdorfu, rozenou z Krawař, od níž jej hrabě František Jos. Šlik r. 1695 dne 25. unora koupil.

Naproti Wrscům k sewerowýchodní straně strměјí weliké a dlouhé náspy, kteréž zdejší lid pokládá za Žižkůw tábor; ale dle domnění našich slowútných historiků Palackého a Šafaříka jsou to ostatkowé awarského kruhu, jelikož to nižádné pochybnosti nepodlehá, že na konci šestého století houby loupežiwých Awarů w Čechách se zdržowali, poddané Čechy na uzdě držíce. Palacký w dole uwedeném spise o wěci té takto píše: „Že Awarowé na Čechy, jakož i na wíce jiných slowanských kmenů jho poddanosti uwrhli, nedá se pochybowat. Jak dalece wšak jich panowání w Čechách se wztahowalo, a jak bylo uspořádáno, o tom hodnowěrné zpráwy se nenalezá. Bylot ale pro Čechy w každém ohledu nemálo trapliwé a kruté. Jsou-li ony wysoko a daleko roztáhlé náspy, ježto až podnes na panstwí Kopidlně w kraji bydžowském welmi obdiwujeme, ostatkowé awarského kruhu — a toť k wíře nejwíce podobno — byl by to důkaz, že tento surowý lid wálečný w naší zemi sice usídlil se, nepřestal wšak sebe samého za cizince a nepřítele powažowati. Jeho hlawní sídlo bylo a zůstalo w nynějších Uhřích. Odtud ještě ku konci šestého století opětné činil wpády do země dorinské, t. j. do wyššího Falckrabstwí, následowně přeš Čechy, a těžké wálky s Franky jest wedl."

Spisowatel těchto zlomků byl prwní, kterýž králowskou českou společnost nauk, na tyto weliké náspy učinil pozornou, a jest se čemu diwiti, že we starších wlastenských spisech o nich, co přepamátném místě, nikdež zmínky se nečiní; on sám toliko we swé historii farní školy kopidlenské (r. 1831) o nich něco propowěděl, an je čtyry roky před tím s proslulým Wilímem z Meyennů,* skladatelem wýborného spisu Dya-Na-Sore a s p. hrab. Františkem Šlikem prošel a wšestranně ohledal.

Řečené náspy leží na pomezích panstwí Kopidlna, Tuře a Jičinowse, nalehajíce na wesnice Wrsec, Labouň a Češow. Jich tworma jest neprawidelný, obdýlný čtwerhraník, tři strany jednoho menšího čtwerhraníka swírající, jenžto k Wrscům w špici se končí a fortna slaje, s příkopy nesmírnými, majícími průchody na mnoha místech. Blíž fortny stojí špičatý wršek, na němž druhdy stál hrádek „Křestanec" nazwán; půwod wšak jména toho se newí. — Jelikož celý tento awarský kruh na mírném přiwrší leží, otwírá se z něho krásná wyhlídka na wšecky strany. Wšechna délka náspů jeho obnáší 1723 sáhů, čili 4307 kroků, powrch 100.284 čtwerečních sáhů, čili 627 jiter. Sestranný rys čili profil při wchodu ke wsi Češowu, a sice obou náspů obsahá 1062 čtwerhranných střewíců. Profil obou příkopů 342 takowýchže střewíců, a tudíž nadbytek náspů (neb wrchních hradeb) nad průřiz příkopů 720 čtwer. střewíců obnáší. Dle této wýměry a ohledem na celou délku, kdyby se kubický sáh wykopáwání země w době 12 hodin, a sice na 4 a 4' wždy jeden muž počítal, obdrželo by se 38.574 dělníků, kteří by ty náspy as we třech dnech wzdělati mohli. **

(Pokračowání.)

DENNÍ KRONIKA.

Z Uherského Hradiště. K uwítání Jeho c. k. Wýsosti arciwéwody Františka Karla do města našeho způsobena byla i tiskem wydána báseň „Ohlasy z kraje Hradištského, dne 7. října 1845", k čemuž se byl hlawně zdejší pan měšťanosta a představený hrdelního práwa, p. Ferdinand Halla, swou wlasteneckou ochotností přičinil. Jest tato báseň ozwěnou národního smýšlení w tomto kraji morawsko-slowenském, i byl malý tento dárek od přewznešeného hosta milostiwě přijat. S upřímnou radostí pozorowali jsme šetrnost jasného knížete k našemu jazyku a jemné i lidmilowné chowání Jeho k obecenstwu wůbec, i kojíme se sladkou nadějí, že jařejší žiwot národní wěci nastane, anto slawné ratolesti našeho králowského kmene snahy ušlechtilé laskawě a milostiwě chrání. K. Š.

BESEDY.

Samuel Kossowský, Polák a wýtečný umělec na wiolončellu nawštíwí, jak doslýcháme, ještě w běhu toho měsíce naši staroslawnou Prahu, a dá se zde slyšeti. Těšíme se srdečně na toho čisto-národního, ušlechtilého umělce, který swým uměním ne sobě, nýbrž celému národu sláwu získati usiluje. Ze wšeho, co o něm polské, ruské a německé časopisy hlásaly, nejwíce nás dojalo, jak se p. P. Dubrowský we swé Dennici, přehledu slowanském (Maj 1843), we Waršawě o něm prohlásil,

* Jeho pozůstalé podrobné spisy wydal Feuchtersleben we Wídni w 5 dílech, a císařský rakouský wyslanec u řecké wlády, rytíř Antonín Prokeš z Ostenu, pak slowútní muži, kníže Pückler a Warnhagen, uznaliť jej za hodna, aby obraz jeho potomním pokolením zůstawili.

** Tak to wypočítal c. k. setník p. Antolič c. k. mysliwců, před několika roky w Jičíně bytowawšího; jináče pak swrchu uwedený setník z Mayennů, kterýž dowodil, že by 20.000 mužů tři měsíce na nich pracowati mělo.

co zde do slowa uwedeme: „Časopisy neohlašowaly napřed se šumnými wykřikníky, že Kossowský do Waršawy přijede; obecenstwo o něm newědělo. — K jménu našeho welkého mistra newíže se hlučsá, od cizozemcůw uznaná sláwa, wšak se nenazýwá Thalbergem, ani Dreischokem, ani Lisstem! — Kossowský?! jméno obyčejné — snad o něm ponejprw slyšíte? — A přece, zdá se, že wám jest welmi známé; jest to jméno polské, slowanské, jméno wám nikoliw cizí, zní zwuky mateřčiny. — I nekřičel, netlačil se tlum při wchodu do sálu w paláci Pacůw, kde Kossowský koncert dáwal; w tichosti sešlo se kolo milowníků a znatelů hudby a newelký zástup wšelijakých lidí, jež na koncert buď prázdná zwědawost, buď jakási náhoda zawedla. Kossowský byl u nás drahým hostem z Karpat; naší powinností bylo, uwítat ho s celou upřímností slowanského hostinstwí. — Nebudeme rozbírati hru Kossowského dle prawidel umělcůw, powíme jenom, že jsme w něm poznali mistra welikého nadání, a přitom mistra samouka. Poslouchali jsme u wytržení jeho zwuky, které čarowným smyčcem na swém nástroji, díla to prostého wesničana, karpatského horáka, wydobýwal; nikdy nezapomenem na chwíle, w kterých Kossowský swou fantasii mazura hrál, když posluchačstwo u wytržení se swých sedadel wstalo, a s největší pozorností ho otočilo, a když pak opět wywolán, jinou fantasii na národní thema zahrál. — Kossowský, daw u nás čtyry koncerty, odejel za hranice: o, by nalezl tam chwálu sebe hodnou! — Jestliže se mu na cestách swých přihodí, býti mezi pobratřenci, jisti jsme, že upřímně swého bratra mistra uwítají, děkujíce mu za zwuky polské písně, kterou ještě nikdo před ním newyjádřil tak uměle a silně!“ Až potud Dubrowský; my jenom ještě dodáme, že Kossowský tehdáž jen do Berlína odejel, kde weliké pochwaly došel, a že teprw nyní sobě předewzal, nawštíwiti pobratřence swé.

K. W.

Sedlák Šleker. (Z dop. př.) Na začátku b. r. přišel ke mně chalupník Jan Šleker ze wsi Butowic hodinu od Prahy, žádaje, bych mu nějakou českou knihu k čtení zapůjčil. Když si knihu z mé sbírky wybral, ukázal jsem mu obrázky od přírodopisu Dra. Staňka a řekl jsem, aby si nějaké zwíře wywolil, že mu něco o něm přečtu. On jmenowal lwa, a já mu přečetl článek o něm jednající. Znamenaw, že se mu spis ten líbí, nabídl jsem se, že mu jej půjčím, až wypůjčenou knihu přečte. Po málo dnech opět přišed s poděkowáním wrátil mi knihu, již si byl wypůjčil, a já mu dal Staňkůw přírodopis i s obrázky. Nad tím měl welikou radost i prawil: „To budou mít děti radost, až jim ukážu obrázky a popsání těch zwířátek čísti budu, a má žena též bude poslouchat.“ Při odchodu jeho powěděl jsem mu cenu spisu. Po masopustních dnech odewzdal mi Šleker Staňkůw přírodopis a spolu jeden zlatý stř. do mé ruky složil, žádaje bych mu jej schowal, že co nejdříwe druhý zlatý přinese, doložiw: „Ta kniha se nám wšem tuze líbila. I četl jsem w ní pilně ty dny a nešel jsem ani do hospody, a tak jsem si ten zlatý uhospodařil.“ Netrwalo to ani týden a Šleker přinesl druhý zlatý, žádaje, abych mu Staňkůw přírodopis koupil, k čemuž jsem se milerád uwolil. Při té příležitosti schwálil jsem mu některé prostonárodní spisy a seznámil ho s Maticí. Počínání Matice se mu welmi líbilo, i prawil, že by ho welice těšilo, kdyby i on zakladatelem státi se mohl, ale tak wysoko že mu nelze se powznest. Já mu oznámil, že může w lhůtách i po 5 zl., a to do celých pěti let příspěwky swé odwádět, načež odpowěděl, že by mu nejmilejší bylo, kdyby mohl celých 50 zl. najednou složit. Neopominul jsem ho pozorna učiniti na průmyslnický český časopis, k jehož wydáwání se Jednota průmyslní chystá, i uwolil se hned jej odbírati. Šleker jest pilný čtenář, a s jakým prospěchem čte, toho dal mi důkaz, když jsem se ho po delším čase na některé wěci z přírodopisu ptal a on mi wýborné odpowědi dáwal. Jest i jinák schopný muž. Roku 1836, když o mletí zle bylo, zhotowil si ruční mlýn, který i sousedům půjčowal. Soustruh a a hoblowací stolici sám si udělal, a zná se i w hodinářstwí, w letowání a jiných wěcech. Nyní zanáší se zhotowowáním nějakého wětšího mlýna pro wlastní potřebu. Co se mrawností jeho týče, wede příkladné žiwobytí, ostatně w obci co muž rozšafný u wšeobecné jest wážnosti. — Tolik z dopisu; mohli bychom s touto zpráwou pěkná rozjímání spojiti, my wšak to zanecháme čtenáři, jen krátce podotknouce, že takowých lidí, jako tento Šleker jest, není tak pořídku mezi wenkowany českými, jak by se snad leckdos domýšlel. Co by z nich státi se mohlo, kdyby wšude powšimnutí a ponuknutí nalezli u wzdělanějších stawů, každý snadno usoudí. Ostatně jest to i důkaz, kterak čtení dobrých knih i na mrawnost a naprawení žiwobytí působí, a že literatury wýborně mohlo by se použiti proti nákaze opilstwí. Dobře zřízené a wedené obecní knihowny připrawowaly by cestu k spolkům střídmosti, jichž zawádění i u nás welmi potřebno by bylo.

J. B. M.

P. J. N. Friedrich z Nowého Města na Morawě, akademik wídeňský, zhotowil welkolepý obraz, představující pokřestění bulharského krále Borisa slowanským apoštolem Methodějem. Též Ilirowé mají dle zpráw Danice mladého umělce p. Karasa w téže akademii we Wídni, od něhož nějakou wlastenskou práci očekáwají. Bodejžby též pražští páni akademikowé předměty z českých neb ze slowanských dějů si wůbec oblibowali, a k oslawení předků našich uměním swým přispíwali.

—?—

Dne 29. srpna zemřel we Waršawě Jan Kruszynski, člen společnosti přátel nauk, jeden z největších učenců polských. Znal se we wšech jazycích ewropejských a obohatil literaturu národní wýtečnými překlady z řeckého, italského (Alfieri), jakož i hojnými půwodními pracemi, mezi nimiž nejznámější jest „Opera wloska w podróży“.

—?—

Ochotou pana H—y bylo nám ukázáno několik čistě zhotowených obrázků ze žiwota swatých Cyrilla a Methoda, kteréžto wlastimilowná Morawanka wymalowala a panu H—owi darem poslala. Následujtež jaré Morawanky příklad sestřenské umělkyně, a milujtež cokoli národ w sobě poswátného chowá.

—?—

W Holomouci wyšla nowá česká kniha, jednající o pokřestění Slowanů wůbec, a Morawanů zwlášť. Spisowatelem jejím jest J. E. Brenner.

—?—

Rožmitálským na dorozuměnou!

Co komu, — to tomu!

Nížepsaný widí se nucena za nemilými osobními příčinami prawdě wydati swědectwí, že zpráwu o rožmitálském koncertě a národnosti (obsaženou w těchto listech č. 114 s podpisem W. B.) ani nepsal, ani nezaslal.* — Ostatně owšem podotknouti dlužno, že se těmito řádky proti dotčené zpráwě nic namítati nechce.

Jan Wáclaw Bosum.

---

* Dle žádosti p. zasilatele těchto řádků potwrzujeme jeho udání, že dotčená zpráwa od něho nepochází.

Red.

Oprawa: W předešlém čísle na stránce 536 na prawém sloupci w 10. řádku, zůstalo w některých wýtiscích, Pierstein a místo Pirkštein a.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 136.
12. roční běh.

Předpláci se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštownich ouřadů Rakouského mocnářstwí půlletně s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

13. listopadu
1845.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (w nowých alejích na Nowém Městě č. 116) wydáwá po půlarších třikrate za týden, w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

Ptáčníkowa dceruška.

(*Pokračowání.*)

Hortensie byla králownou wšeho skwostného, zářiwě se lesknoucího kwítí, ježto se tu z okolních kwětnic u krásném wěnci spojilo. Ona se skwěla jako dennice mezi zástupem menších hwězd. Duch její byl paprskující ohňostroj, plný jiskrných, weselých prskawek; ale weškerá ta bleskná, oslepující záře — ta pikantní hudba rozmluwy její zdála se Ludwíkowi jen jako ozwěna cizího ducha, kwětem z cizího pole, kořistí z moderních spisů, jako nalepené cetky na půwodní bytosti.

W tomto hluku a lesku připadla mu Liduška — a srdce jeho se zase zachwělo. Nyní teprwa poznáwal w ouplném swětle tu newýslownou cenu její čisté, neporušené ženskosti — ten nesmírný poklad srdce jejího, a ten přirozeně se-prýštěcí bohatý pramen ducha jejího. A sladkou bolestí roztoužila se ňádra jeho. Weselý hluk se mu protiwil, pestrý lesk ho mrzel; ale on musel twáře wesele wylíčit, musel je wyhladit, aby na nich ani mráčku nebylo.

To wšecko arci dowedl, ale neudusil touhu po lesní samotě; až když se konečně to štěbetawé tažní ptactwo z Wolšowa rozprchlo; tu se mu uwolnilo okolo srdce, že si zhluboka oddechnul.

„Nu, co říkáš, Ludwíku?" ptala se ho matka s pohledem, w němžto se jistota krásného wítězstwí zrcadlila. „Líbí se ti Hortensie?"

„O — je to spanilé stwoření a může mnohého muže šťastným učinit," řekl Ludwík.

„Může — může, milý synu! — a statky její jsou skoro ještě wětší nežli naše; ona powede jednou dům, že se jí nikdo tak snadno newyrowná. Jenom na to mysli, můj Ludwíku!"

Ale Ludwík neodpowěděl — omlouwal se umdlením, poroučel se a hledal oddechu we swých komnatách. Otewřenými okny wanul chladiwý wětýrek; on si dal od něho zahřáté čelo líbati a zanesl se w duchu do Podlesí.

Té noci wedl těžký, dlouhý boj, ale wyšel z něho upokojen, pewné mysli, pln odhodlanosti odwážiti se na wše pro swou budoucnost.

Ale matka hraběnka wzala pomlčení jeho za swolující odpowěď a oznámila to hned druhého dne w důwěrném lístku přítelce Zalužanské.

15.

Liduška stála na wrchu a hleděla dolů na pěšinku, po níž měl Ludwík přijít. Konečně se tam něco mihlo, opět w houšti zaniklo — opět se wyskytlo, a díwka se přikrčila za husté křowí a tajíc doWádiwý smích pozorně číhala. Ludwík přicházel — ona zkřikla a dala se do běhu; přitom se smála jako dítě.

Ludwík ji honil, až se mu poddala a w sladkých okowech loktů jeho spočinula. Pak se wedli za ruce, a Liduška wyprawowala, co byla mezi tím časem dělala a jak si wšecko pamatowala, co jí byl powídal.

Šli do chrámu swé lásky, k starým zříceninám, na oblíbené, křowím zastíněné místečko. To byla jejich nejmilejší přítulka — jejich swatyně. Zde slawili pokaždé památku swého setkání na dráze žiwota.

Mezi srdečnou, wroucí rozmluwou seděla mu na klíně, a on ji držel w náručí jako swůj ráj.

Ale ráj nebyl bez hada. — S hladowou zwědawostí obcházel Horina po swém rewýru; srdce jeho nebylo ukonejšeno — o nebylo! — spíše bylo ještě wíce podrážděno. Chwílemi ještě doufal; ještě myslil, že je na omylu, že to nebyl hrabě Swojetinský, jenžto se mu jakožto šťastný sok w cestu postawil; ale práhnul po jistotě, chtěl se přeswědčit — ačkoliw mu přitom duše trnula.

Obcházel a číhal, až i díwce na stopu přišel. Lístnaté houští ho ukrylo, ale dychtiwým očím nechalo

tolik prostory, že mohl Ludwíka dosti z blízka poznat. — Chwíli stál jako zkamenělý a tlukot srdce jeho wáznul. Potom se mu rozpálila wšechna krew, i dal se diwoce do smíchu.

„Ha ha ha! Tedy přece — přece paní hraběnkou — aneb něco takowého — hahaha! Nu proč ne! Panu hraběti se nediwím; pro rozmanitost je to proklatě wítaná pochoutka — a pan hrabě má wybroušenou chuť... ale on ji nemá mít — ne! Co potřebuje k stolu sedat, kde je pro nás sprostáky prostřeno? a co potřebuje po nejlepších mísách sahat? Nemá dost jídla na panských tabulích? — či nechutná mu již? — Nu, počkej, wšak já ti také tohle přepepřím!.... Že je můj pán? — Newídáno. Swět je weliký, a Horina má zuby, nehty; wšak on se někde zachytí. — On je můj nepřítel a pohrdá mnou, sic by se byl ondyno ke mně jinák chowal — ale to mi chtěl dát swou wáhu znát! — on je můj nepřítel — a já nebudu jeho přítelem. O, wšak já se mu dostanu na klouby! — A tu fiflenu?.... té namíchám také pelyňků do kalichu její rozkoši! Já ji naučím, wypínat nosejček tak wysoko!“

Satansky se usmíwaje wystoupil ze swé zálohy a pustil se přímo k sutinám, okolo tichého místečka milenců. Ti ho hned nepozorowali.

„Ah, prosím tisíckrát za odpuštění, pane hrabě!“ začal on sám, když se byli na šustot jeho kročejů ze swého zanícení posléz wytrhli, a nazwedal klobouk; — „já se nenadál — ale nebudu wytrhowat —“

A s poníženě-potměšilým ousměchem, s nahrbeným hřbetem bral se jako falešná kočka dále. Ludwík se byl kwapně wzchopil, zarděl se a prudké slowo dralo se mu z úst. Sotwa že je zadržel. Liduška střelila po Horinowi hněwiwým okem, pak se obrátila s podiwením k Ludwíkowi a konečně se usmála.

„Nehněwej se — ten člowěk zatò nestojí! Wždyť je pouhý blázen. Ze záwisti se pomátl a jmenuje tě hrabětem. Či chtěl bý snad žerty tropit?“

„Newím,“ řekl Ludwík temně; „ale celý ten člowěk je mi hořce protiwný, a když ho potkám, je mi, jakobych měl zpráwu o něčem nemilém dostat — ale žerty nebude chtít semnou tropit — to bych mu také neradil!“

Ale Horina neslyšel toto pohrození; nezdržowal se delším wyzwídáním, ale pospíchal kwapným během z hradu po pěšince, jakoby ho žárliwost plamennou metlou šlohala. Běžel — wedlať ho tajemné puzení — a najednou se octnul u Marešowy chatrče.

(*Pokračowání.*)

O Janu Gutenberkowi.*

Otázka, byl-li wynálezce knihtiskařstwí rodem swým Čech čili Němec, která před pěti lety tolika péry pohybowala, hrozí nowě pobouřiti obecenstwo české a německé. Článek o Janu Gutenbergowi w č. 132 — 133 tohoto časopisu je prwní širší ohlášení boje, které, dle wšeho soudíc, welikou opět řadu za sebou přitáhne refutací a replik i protireplik. O refutací nelze wlastně owšem na tento čas mluwiti, neb spisowatel článku nepodáwá ještě důkazů, nýbrž zatím jen předběžně o wýsledek swého badání sděluje se s čtenářstwem k upamatowání na d. 18. listopadu nyní brzy přištího, na kterýž, jak prawí, Jan Gutenberg (narozen w Hoře Kutné roku 1412) pod latinským jmenem Joannes de Montibus Cutnis před 400 léty na wysokých školách pražských bakalářem swobodných umění učiněn byl. Nicméně některé pochybnosti o wýsledku, které se znění článku samého wyplýwají, a práwě proto, že spisowatel již zde něco důkazů nepřidal, radost 18. listopadu znamenitě kaliti musí, osmělujeme se také hned zde před obecenstwem wyslowiti.

Že byl Jan Gutenberg dne 18. listopadu 1445 promowowán na bakalářstwí, zakládá se na zápisku w knize děkanské artistské fakulty w Praze, wytištěné w Monumentech universitatis pragensis Tom. I., kterýž takto zní w celosti: „Item anno eodem 18 die Novembris Joannes de Montibus Cutnis et Joannes Doleatoris de Praga sub mag. Joanne de Przibram gradum baccalaureatus susceperunt.“ Ale toť samo o sobě nic wío neznamená, nežli že jistý Jan bakalář, o kterém jinak nic nám powědomo není, a který bezpochyby podle obyčeje toho času jiného jmena neměl než Jan, rodem byl z Kutné Hory, tak jako se jiných takowých bakalářů Janů bez příjmení i z jiných měst českých w hojnosti nalezá. Myslímeť, že kdybychom i listin na to neměli, lehko by bylo o Kutné Hoře přijmouti, že byl okolo toho času některý bakalář odtamtud, který se Jan jmenowal, a ne-li bakalář aspoň někdo jiný, neb tu na onom titulu zrowna se nezdá tak mnoho záležeti. Co s nimi, kdyby jich pak náhodou třeba wíce bylo? O Janu Gutenberkowi připouští wšak spisowatel sám, že byl syn Friela Gensfleiše z Mohuče, a matka jeho že byla Eliška řečená „zu Gudenberg“. Frielo Gensfleiš ze starého patrického rodu w Mohuči pošlý musil se owšem roku 1411 pro zbouření lidu proti patricíům wystěhowati z Mohuče, a tak mezi wšemi jinými městy w Ewropě možná jest, že se do Kutné Hory přestěhowal a že tu pak narozen byl syn jeho Jan roku 1412. Pochybujem wšak welmi, žeby tento byl pak swé rodné jmeno Gensfleiš proto odložil a se již jen psal Joannes de Montibus Cutnis. Jiní aspoň toho neučinili; kdo měl swé wlastní příjmění, užíwal ho přec aspoň při weřejné příležitosti; neb se místního jmena ku křestnému jen z nouze přidáwalo a byl to obyčejně důkaz sprostšího rodu, nemíti příjmění. Mimo to jmenowala se, jak řečeno, hned matka Janowa „zu Gudenberg“ a to sice ještě před wystěhowáním swým z Mohuče. Což tedy přirozenějšího, nežli že toho jmena ze snadné příčiny po matce užíwal? Či snad matka jeho sama byla rodem z Kutné Hory, a proto se manžel její z Mohuče přestěhowal do Kutné Hory? O tom by se dalo nějak mluwiti, kdyby stálo „Elisabeth von Gudenberg,“ to jest, Alžběta z

---

* Jelikož w listech našich odjakžiwa wšem stranám stejného práwa dáwáme, neleníme i nyní dle žádosti wáženého p. Tomka tento článek hned podati; ale nemůžeme také zatajiti, že by snad nebylo škodilo, dříwe celé prowedení této záhadné wěci (kteréž, jak nám od slowútného p. spisowatele zasíláno, po částích podáwáme) wyslyšeti a pak teprwa pochybnosti wyslowiti. Nějakého překwapení o dnu 18. listopadu, k jakémuž Bohemie tak ochotně radí, myslíme, není se co báti. Red.

Kutné Hory; ale „zu Gudenberg“ neznamená rodní místo, nýbrž buď dům, tak jako k. p. ostatní od spisowatele uwedená patrická jmena „zum Gelthus, zum Humbrecht, zum Jungen,“ jakož se i Jan potom jmenuje „Hennchen zum Gudenberg“, anebo sídlo panstwí, von und zu Hohenstein ku příkladu; což owšem o slawném králowském městě Kutné Hoře w Čechách nijak nemůže řečeno býti. Námitka proti etymologickému půwodu slowa Gutenberg, prý dobrá hora, jakž se i před pěti léty wytýkalo, nemůže w prawdě držena býti za tak záwažnou. Kdožby chtěl tu práci na sebe wzíti, w každém místním jmeně wyhledati rozumný smysl, když jmena toho druhu tolika rozličným náhodám podlehají? Wezmem jen w Praze Sporngasse (krokewná ulice), Barfussgasse (mající jmeno od měšťana Bosáka z 15. století) atd.

Ostatně, jak powědíno hned nahoře, nemínili jsme žádné refutací psáti, nýbrž jen postěžowati sobě se čtenáři, že nám spisowatel hned wíc nepodal, abychom se při nastáwajícím 18. listopadu beze wšech překážejících pochybností mohli těšiti, ačkoliw i to s druhé strany nám připadá, že při nejlepším výsledku wlastně dost obojetná bude akwisicí. Otec Gutenberkůw zůstane totiž přece wždy Němec, matka zdali Češka čili Němkyně z Kutné Hory, zůstane nerozhodnuto, protože aspoň patrické rody toho času w Kutné Hoře z wětšího dílu byly německé, a syn zůstal na každý způsob wěrný rodu swému, sic by byl nechodil zpátky do Němec.

W. Wladiwoj Tomek.

JAN GUTENBERG.

(Pokračowání.) Příjmění Gutenberg nadělalo Němcům nemálo nesnází. Jedni je odwozowali z Mohuče od štítu domowního „zum guten Berg“ u dobré hory; jiní od kusa taktéž nazwaného pole u Mohuče; třetí od domnělého predikatu jeho matky Elišky řečené zu Gudenberg, o jejížto půwod nowé dwě strany se hádaly. Rejno-kolínská kronika, 1499 wytištěna, jmenuje Gutenberga měšťanem mohučským ale ze Strassburgu (Argentina) pošlým. Latinské jméno Argentina tlumočeno omylně na Strassburg, ačkoliw wšecka stříbrná horní města w Čechách we spisech latinských též Argentina se psáwala. We protokolech strassburských o rozepři Gutenbergowě s dědici Dritzehnowými od r. 1439 píší se wyslýchaní swědkowé nejednou „páni“ a „měšťané“; z wládyckého rodu mohučského pošlému Gutenbergu přezděno tam naprosto jen Hintersoss t. j. nájemník. Patrný to důkaz, že on nebyl w Strassburgu doma, a že se tam odjinud přistěhowal. Roku 1434 pohledáwal tam dědictwí swé na písaři mohučském; i nebylo diwu, že někteří, ačkoliw omylem se domníwali, že se w Mohuči narodil. Nadpis oněch wýslechů od r. 1439 zní: Diess ist die wohrheit, die Jerge Dritzehn geseit hat wider Johann von Mentze, genant Gutenberg. Čelo protokolů těch zawedeno bylo w nepřítomnosti pohnaného umělce. Dále pak nikde se wíce „von Mentze“ nepíše, ale skoro pořád jen Johann Gutenberg, a několikráte jakož w celních registrách od r. 1443 Hans Gutemberg, a we wýpowědi senátu od 12. prosince 1439 jednou také Gutenberger. Prohlášení swé proti písaři mohučskému 1434 počal: „Ich Johann Gensfleich der Junge genannt Gutenberg.“ Jednaje o úrocích jemu w Mohuči zadržowaných, byl by se w tom listu zajisté napsal „von Mentze“, kdyby se byl w Mohuči narodil. W listu tom nalezáme křestní jeho jméno Johann, příjmění rodinné Gensfleisch, příznak mladosti, kterým se od strýce swého „Henne Gensfleisch der Alde“ rozeznáwal w slowě „der Junge“. Záwěsek: genannt Gutenberg, wýznamný jest ohledem na jeho rodiště, odkud do Strassburgu přišel. Tomuto wýkladu přiswědčují wšecky známé formy jeho jména, totiž w nálezu senátu strassburského: Gutenberger, u Trithema Guttenberger, w latinské kronice norimberské Gutembergerus. Bergolanus psal ho Gutenbergius, Ivo Witigis Gutenbergensis, Friedrich Faust: Johann von Gutenberg, Vogten Gutenbergicus. Tyto jmenowní formy nedají se lípati na žádný štít domowní ani na kus pole: ale jednosworně ukazují na české horní město Kutnou Horu, jenž se německy píše: Kuttenberg, jinák Gutenberg, Gutemberg, w latině Cuttenberga, Gutemberga, Mons Cuttna, Montes Kuttnae i Guttnae.

Po témže rodním swém městě psáwalo se dle děkanské knihy při fakultě filosofické na wysokých školách pražských (Monumenta historica Univers. Prag. I.) od roku 1382—1579 do 30 bakalářů a mistrů swobodných umění, buď de Monte (z Hory) de Montibus (z Hor, rozuměj Kutných) de Montibus Cuthnis, Guttnis i Kutnis, anebo jen Montanus (Horský), Montanensis (Horník), Cuthenus, Cuttenbergenus, Gutembergenus a Gotembergenus. W též knize stojí od r. 1548—1556 jediný a týž mistr Georgius Guttembergenus jinák i Cuttenbergenus a Sudetis i Georgius Polenta Cuttembergens(is). Tyto varianty uspokojí i sebe wětšího wrtochu, jenž by se o chameleonskou orthografii jmen Gutenbergowých urážel. Z Hory Kutné pocházeli a po ní se rowně psáwali naši spisowatelé: Martin Kuthen (1539) Jiří Kuten (1570) Bartoloměj Kutnohorský (1619). Schematismus králowstwí českého od r. 1832 wykazuje již rodinná ale wždy na místní půwod předků ukazující jména: Wilhelm, Franz a Josef Gutenberger. Příjmění rodinná česká: Kutnohorský, Horník a Horský rozléhají se we wšech koutech české země. Wšecky formy jmenowní umělce Gutenberga jsou tedy w Čechách domácí a patří w řadu oněch jmen osobních, jenž půwod aneb rodiště jmenowce swého na jewo dáwají a we XIV. a XV. století wůbec býwali w obyčeji.

Dr. Falkenstein směje se we swé Geschichte der Buchdruckerkunst Crugerowi a za dnů našich Wrátkowi a Pešicowi, že udáwali Kutnou Horu za rodiště Gutenbergowo a spílá jim přepiatého patriotismu. Než totéž mínění pronesli dáwno nejen Čechowé mistr Kodicill z Tulechowa (1576), nejmenowaný skladatel latinského epigramu na Horu Kutnou, Kořinek (1671), Beckowský (1697), Hibner 1692—1759), jubilejní kazatel Pretlík (1740), ale také Němci: Georg Beatus we swé Böheimische Chronika, Leipzig 1616. Mauritius Vogten w knize: Das itzt lebende Königreich Böhmen (Frankfurt und Leipzig 1712 S 105) a Jan Heinsius w Historisch geografischer Atlas. Leipzig 1740. VI. S. 1153. Pochybuji, že tito němečtí spisowalé byli Čechomané, tato neprawost nebyla cností minulých dwou století.

Kritičtí sousedé naši žádají od nás, čím se sami wykázati nemohou — křestní list Gutenbergůw z Hory Kutné.

I kdyby se po wypálení toho města r. 1422 a 1424 matriky tamější byly zachowaly, těžko bylo by najíti tam jméno Gutenbergowo, neboli datum narození a okřtění jeho; každý Jan r. 1412 tam narozený mohl se jinde psáti Gutenberg anebo Gutenberger. Kdož wí, pod jakýmž jmenem otec jeho w Kutné Hoře byl znám? Němci lípejí rodině jeho predikaty: zum Gensfleisch, zum Jungen, Gutenberg a Sorgenloch. Byli-li to štítowé domowní w Mohuči: Kdož wí, jestli se podle štítů mohučských psáwal také w Kutné Hoře?

Nicméně wěříme i bez křestního listu, že Andreas de Marienwerder, Berchtoldus de Heidelberg, Fridericus de Mogentia, Arnoldus de Zoltwedel, Edwidus de Abo, Engwaldus de Ryga, Erwigislo de Upsalia, Joannes Constantia a Laurentius

Berlín a jiných tisíce, kdož na pražských wys. školách studowali, odtud se psáwali, odkud pošli, podobně jako náš Jan z Husince, Jan Příbram a Jan Rokycana. Příjmení takowá nosí sama s sebou swědectwí o rodišti jmenowců swých.

Wywodiwše z listin souwěkých důkaz, že se Gutenberg ani w Mohuči ani w Strassburgu nenarodil, spatřujeme w nepodezřelých a we smyslu wždy sworných formách jmenowních: Gutenberg, Gutemberg, Gutenberger, Guttenberger, Gutenbergerus, Gutenbergensis, Gutenbergius a Gutenbergicus i ze strany německé platné swědectwí, že se proslulý Jan Gutenberg w tom českém horním městě narodil, kteréž Čechowé Kutnou Horu a Němci Gutenberg nazýwají, a že wedle obyčeje swého wěku odtud i příjmění osobní přijal.

Mínění toho dotud se držeti budem, dokud nám Dr. Falkenstein anebo jiný učený soused náš lepšími důwody z listin bezpečných nedokáže, že se Jan Gutenberg w Mohuči (dle Falkensteina) r. 1394, dle jiných mezi 1393 — 1400 narodil. Dle listu smírného 1430 jim se to nepodaří. K. W.

(Pokračowání.)

Z Doubrawice do Nymburka.

Welikou radostí naplnila mě zpráwa, kterou jsem nedáwno z města wašeho we Kwětech nalezl. Byl to říkaje až posud hlas prwní, jenž sobě neobtěžowal několika tahy pohybowání tamějšího národního žiwota weřejně nakreslit. Kdybych již od jinud přeswědčen nebyl, že w mém rodinném městě od delšího času jakési wzkříšení národnosti naší se připrawuje, a že w něm žijí mužowé wzdělaní a k wlasti přítulní: bylbych onu zpráwu přirownal k slowům anděla, jenž budil pastýře na poušti a wolal: Což newidíte hwězdu! a newíte co se stalo? Wstaňte a čiňte k čemu wás powinnost wolá.

Bratří nymburští! — proč byste i Wy se neměli wzchopiti, slyšíce hlasu, který Wám zwěstuje, že hwězda probuzené národnosti swítí?

Neudrželo-liž se jádro celého měšťanstwa na wzdor tolikeré cizonárodní powodni we swé prawočeské nezkažené podstatě? — Nepočítá-liž se Waše město k těm nejstarším našeho králowstwí? Nezískalo již za slawné paměti králů českých hodnosti a jména města králowského? Nesloulo před časy pewnou twrzí, jenž wlast proti náwalům nepřátelským bránila? Newydobylo sobě wěrností a oddaností ku swým panowníkům slawného jména, an obywatelé jeho wždy mužně a hrdinně wšecku bídu i strast při dlouhých obleženích od nepřátel snášeli? Ano, za onoho strašného času, kde zradou a lstí město od nepřátel přepadeno bylo, museli obywatelé ty největší ohawnosti snášeti, a jsouce shromážděni w chrámě, až na nepatrný počet wraždou od nepřátel zahynouti, tak že krew dle powěsti domácí proudem se hnala a zbarwila wlny našeho mohútného Labe! — Nenachází-li se až do této doby we Wašem radním domě prapor od samého císaře Karla IV., toho otce wlasti, Wašim předkům darowaný? Nemáte-li a nemůžete-li i Wy se honositi práwami a přednostmi, jakýmiž se města prwní třídy w našem králowstwí honosí?

Newyšli-li již z lůna Wašeho mužowé, kteří co wýteční pěstitelowé wšelikerých umění i wěd wlasti i rodinnému městu swému za ozdobu sloužili?

Nemůžete-liž Wy i nyní wypočísti řadu mužů, kterým buď w domácnosti buď po wlastech w rozličných okolnostech dopřáno o zwýšení Waší býwalé sláwy pracowati?

An se tedy těmito a ještě mnohými jinými wěcmi honositi můžete — o, tedy wztáhněte ruce a rozežeňte chmuru, kteráž jenom ještě co dým nad Wašim obzorem se wznáší! — založte na př. českou knihownu, která by pro Waše obywatelstwo již welmi potřebná byla. Či myslíte, že nemáte muže, kterýž by tuto starost na sebe wzal? to newěřím; máte jich zajisté hojnost, kteří by rádi činnými se stali a jenom na příležitost čekají. — Či se bojíte malých obětí! To si docela k mysli nepřipouštím; jsouť w prawdě newelké a u Wás by se w celku proměnily w nepatrnou část — ale odměna by sterým způsobem následowala.

Podporujte i swou diwadelní hereckou společnost, kteráž, jak doslýcháme, jen z několika městských synků sestáwá. Nemyslete, že na tom dosti, když jejich hry a to snad ještě ne wždycky swou přítomností poctíte; ale podejte jim rukou i hlaw; nebo tam, kde se o wšeobecné blaho a užitek jedná, je swornosti potřebí a každý, byť i sebe wýše postaweným býti se widěl, nezadá ani swé cti, ani swé zwláštní hodnosti, když nějakou obět učiní, jakož mnohý z Wás ještě dobře pamětliw bude toho, co skoro wšickni muži w hodnostech postawení za časů mladických činili!

Konečně okažte u každé příležitosti weřejného žiwota, seč býti můžete! tak aby bratří Waši, kteří wzdáleni jsouce od střediště Wašeho, ale wždy s toužebností zraky swé tam upírají, kde jim prwní swětlo zaswitlo, a kde se wedením prozřetelnosti božské tělesní i duševní síly jejich wywinowaly, zwolati mohli: To jsou naši sourozenci! Sláwa jim! Za jejich příkladem budem kráčeti; pamětliwi jsouce slow Wocelowých:

Kdyby z drahné sláwy zbyla
Porouchaná, osamělá zeď,
Slowa mužná kdyby hlaholila:
Ohlas z rumu dal by odpowěď.

Antonín Mudroch.

BESEDY.

Manžel přišel k básníkowi: Prosím o hezký náhrobní nápis. Básník: Pro koho? Manžel: Pro mou manželku. B. Je již dlouho mrtwá? M. Není; ona ještě žije. B. Nač tedy nápis? M. K mému uspokojení.

Mezi wšemi německými knížaty jsou knížata z Koburgu nejšťastnější. Jeden může wolat w Angličanech „Victoria“, druhý w Portugalu „Gloria“.

Nedbalec je w neděli křesťanem, w pondělí Řekem, w outerý Peršanem, we středu Asyrem, we čwrtek Egypťanem, w pátek Turkem, w sobotu židem; neboť to jsou zaswěceni dnowé těchto národů.

Na kalkutských penízích jsou ráženi dwa čerti, an se objímají; a nápis: „Mysli na swůj národ.“ Čert co ochrance peněz! Může být důmyslnější allegorie? B.

Omyl tisku. W č. 134. na str. 138. řádce 16. od zdola, wloudil se smysl rušící omyl, má totiž státi místo „lidí zběhlých w jazyku řeckém a německém“ — „w jazyku českém a německém.“

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 137.
12. roční běh.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštownich ouřadů Rakouského mocnářstwí půlletně s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK

PRO

ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

15. listopadu
1845.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (w nowých alejích na Nowém Městě č. 116) wydáwá po půlarších třikráte za týden, w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

Ptáčníkowa dceruška.

(*Pokračowání.*)

Teprwa u samých dweří se zastawil. Jak se tam dostal? — to skoro sám neweděl. Ale bylo mu to nyní wítané místečko. Zde mohl had z ráje ještě někoho uštknouti.

Hbitě wešel na předsíň a otewřel dwéře. — „Dobrého zdrawí, milý Mareši!“

„Ah — ah, to jsou hosté!“ wítal ho Mareš. „Co pak wede pana polesného zas jednou pod naší sprostou střechu?“

„Oh prosím!“ ušklebil se Horina. „Kde takowí páni šedají, jako je nynější wáš přítel — tu si to musí našinec za čest pokládat, když může jako k býwalému známému wejít.“

„Co to myslíte?“ ptal se ho starý woják dobrosrdečně. „Já wám nerozumím. Co to mluwíte o pánich?“

„No, předemnou nemusíte dělat z wěci tajemstwí!“ usmál se zas Horina. Já to wím z prwního pramene.“

„Já wám nerozumím,“ wrtěl ptáčník hlawou, ačkoli mu bylo, jakoby polesnému rozuměl.

„Ah tak! — wy nechcete rozumět. Nu dobrá. Bez pochyby wám dal pan hrabě zwláštní inštrukci.“

Teď mu starý w skutku nerozuměl.

„Páni míwají diwné nápady,“ pokračowal Horina — „a w tomto případu ho také chwálím. Spresti lidé mají o takowých známostech podiwné myšlénky — a pan hrabě bude chtít Lidušku ještě ušetřit. Později buda beztoho dost řeči. Někteří ji to budou arci přát — jiní ale záwidět — a swatouškowé ji budou odsuzowat.“

„Ale u wšech... pane! ať nekleju. Jaké jsou to řeči? Mně je přitom, jakobych měl do ulicky. Co to mluwíte o hraběti?“

„No, no — jen se nedělejte, jakobyste byl s nebe spadl. A chcete-li to zejmena slyšet — abych wám okázal, že wšecko wím — tedy mluwím o *našem* hraběti — o hraběti Swojetinském, co k wám dochází.“

Na Marešowy twáře wtiskla se pečeť zděšení. Několik okamžiků hleděl na Horinu bystře upnutýma očima; ústa jeho se příčila — konečně se dal do smíchu. — „Pane polesný, to jste se přehlídnul. K nám nedochází žádný hrabě, ale *malíř* Swojetinský.“

„Malíř je,“ ušklebil se Horina — „to je prawda; proto že wás maluje.“

„Pane, wy jste...!“ rozkřikl se nyní starec, w němžto se krew bouřiti začínala; spolknul ale ještě přezdíwku, kteráž mu bezpochyby w podobě *utrhače* na jazyku seděla, a horlil dále takto: „Wy jste na omylu. Člowěk, co k nám dochází — jak se s námi seznámil, to wíte wy sám nejlépe — to je malíř Swojetinský.“

„Možná, možná, že sem také nějaký malíř dochází; ale ten pán, o němžto wím, jak se s' wámi seznámil, a kterého jsem zas práwě teď s Liduškou na starém zámku u welmi přátelské pozici napadl — ten pán je hrabě Swojetinský, tak jako že wy starý Mareš jste. A je to od wás zpozdilé, že děláte, jakobyste se durdil. Já jsem ze swěta a znám také panské libůstky. Liduška není bezpochyby prwní, s kterou si pan hrabě zahráwá — ačkoli také říct musím, že bych byl radši, kdyby si byl něco jiného pro swůj zobák wyhlídl. Bude jí škoda, až ji zanechá.“

Starý ptáčník ho poslouchal — ale hořel a třásl se na celém těle. Prsa jeho pracowala, jako by se chtěla z pod náramné tíže wymknouti.

„Pane!“ zwolal nyní wysokým hlasem — „wy jste lhář! — ničemný, hanebný lhář!“

„Člowěče!“ stawěl se mu lesník rozhorleně wstříc, ačkoli potají plesal — „jen se nezapomínejte — !“

„Wen — wen! z mého stawení — z mých očí,

abych se nezapomněl!“ soptil podrážděný starec, na krok proti polesnému přistoupiw.

„Ou, ou — pane ptáčníku!“ zwolal tento s wnitřní ďábelskou rozkoší — „jenom ne tak zhorka! Třeba jste byl jaký taký tchán milostiwého pana hraběte — poctiwý člowěk nedá se přece od wás urážet. Nu, wšak wy to ještě zkusíte, jen až přijdete mezi sousedy. Ti wám powědí, co o tatíkowi panské milenky myslejí.“

„Zlořečený chlape!“ řičel nešťastný starec a hnal se po ousměšném nepříteli; ale ten byl obratně z dweří wyklouzl, utíkaje jako zlomyslný, škodychtiwý kluk. Starý zůstal se swým hlodawým hněwem a se swou palčiwou bolestí samoten a wráworal nyní ku swé otřené, široké lenošce. Na tu sklesl, sklonil hlawu a zastřew si twáře oběma dlaněma, zwolal z hlubokosti duše: „O můj Bože — Bože — Bože!“

16.

Lehounce, rozmarně, jako bezstarostné ptáče, běžela Liduška pěšinkou k tichému domowu. Weselá, libozwuká píseň její roznášela se okolo ní jako na houpawých perutích. Přicházela ze swého ráje, plna rajského pocitu, rajských zpomínek a rajských snů.

„Tys moje královna!“ — tak s ní byl Ludwík rozpráwěl — „ty jediná panuješ na trůně srdce mého a já tě powyším w zlatohlawu a ozdobím tě nekonečným pokladem swé milosti. Z hwězd upletu wěnec okolo čela twého a ze slunečních paprsků utkám roucho twé.“

Liduška se blaho-milostně usmíwala. Pak mluwili o budoucnosti a plesali. Ona měla swé zwláštní myšlénky — on arci také swoje, ale ještě si netroufal zjewně, oprawdowě, beze wší záclony o nich promluwit. Zahalowal je duhowou rouškou swé lásky.

Wesele wstoupila nyní přes prah otcowského stawení. Píseň její zněla ještě w předsíni, ale mezi dweřmi u jizby rázem umlkla.

Starý Mareš seděl ještě na lenošce, pohřížen w hluboké swé bolesti. Duše jeho byla wywrácena z kořene, i nemohl ji wztýčiti, aby se opět mužně wypnula; k tomu neměl ani síly, ani schopnosti.

Zpěwem a šramotem přicházející dcery protrhnul se ze swého polobdiwého stawu a nazwedl hlawu. Liduška se ulekla bledých twáří jeho.

„Co je ti, tatínku?“ zwolala poděšeně, přiskočila k němu, skrčila se u kolenou jeho a hleděla mu starostliwě do očí.

Starý mlčel — prsa jeho začala se zas těžce pohybowat — potom díwku trochu odstrčil, wstal a ptal se přísně: „Kde jsi byla, nešťastná?“

„Na zámku,“ řekla Liduška tiše, přísnosti otcowě nerozumějíc.

„O jen běhej — běhej za swou hanbou!“ zwolal starec — „až budou na nás prstem okazowat a tebe hraběcí.... ne, ne! já na to nesmím ani pomyslit, abych wšech smyslů nepozbyl!“

„Co je ti, otče!“ prosila díwka, prudkostí otcowou do ouzkosti wehnána.

„Wíš, kdo je ten twůj Ludwík?“

„Malíř je — toť wíš tak dobře jako já, milý otče!“

„Lhář je — podwodný ouskočník je — náš hrabě Swojetinský je.“

Liduška pronikawě zkřikla, zbledla a sepla ruce. — „Kdo ti to powěděl?“ wypràwila těžce ze sebe.

„Horina zde byl a mučil mě jedowatými slowy.“

„Horina?“ opětowala díwka třesoucíma-se rtoma — a na mysli jí obžiwnula zase nedáwno minulá scéna ze starého hradu. I widěla zas překwapení a uzardění Ludwíka, když ho byl Horina hrabětem nazwal — a najednou začala se jí celá ta událost w jiném swětle ukazowati. Malé, sotwa wzniklé, a hned zase již udušené podezření ze zřícenin najednou mocně zrůstalo.

„K pouhému žertu neosmělil by se jméno pána swého použít,“ mluwil starý dále; „a když si zpomenu, jak se ten pan Ludwík zarazil, když jsem se ho při prwním setkání na jméno ptal: tedy nemám žádné pochybnosti. Wedral se k nám pod cizím jmenem — tebe lehkowěrnou, pošetilou omálil, oklamal....“

(*Pokračowání.*)

DENNÍ KRONIKA.

Z Mělníka. (*Lonský referent. Diwadlo. Národnost. Knihowna.*) Zle se daříwá referentu, který bez okulárů strannosti wěrně obraz místa swého maluje, poklesky dobromyslně předstírá a prostředky na ruku dáwá, jimiž by se staw místa zlepšil, staré nešwary wyplemenily a na jich místo uwedlo to, co nás k prawé wzdělanosti přiwádí, k wlasti a národu poutá. Podobný osud potkal také p. Wojt. S., jenž lonského roku mezi Mělničany nějaký čas pobyw, o stawu národnosti města a okolí zpráwu do Kwětů podal. Tuť bylo řečí a horšení-se, jakoby byl p. S. z Mělničanů Afričany učinil; a přece — powídám to jako rozený Mělničan — S. ani w slowě neselhal. On psal, jak to byl na Mělníce spatřil. Anebo snad měl lhát a pochlebowat? Pewně jsem přeswědčen, že mu o wíce běželo, než aby byl něčí samolibosti zalichotil. Ležíť mu upřímně na srdci staw wlasti naší, a oučel dopisu jeho byl, připomenouti Mělničanům, aby jakož obywatelé staroslawného Ludmilina sídla za příkladem jiných měst českých kráčeli a s hrdostí se k národu swému přiznali. Či jsme na Mělníce tak choulostiwí, abychom si nemohli trochu prawdy do očí říci, a o

zlepšení stawu swého porokowati? Máme pořád ještě, promluwíme-li moudré slowo mezi sebou, ohlížeti se, zdali nad tím někdo nosem krčí, aneb hlawou wrtí? Dokud se neodřekneme pitworného poklonkowání a přílišného dwoření, a nebudeme k sobě mluwiti prostými, srdečnými slowy českými, nemůže prawá wzdělanost, nemůže národnost u nás se zmoci. A wšak skoro jsem již dále zaběhl, než jsem chtěl, a pročež musím přikročiti k wěci, o které jsem wlastně promluwiti hodlal. Jest to o diwadle a o pokrocích národnosti na Mělníce. Bude tomu asi 13 let, co zde měšťané často a s dobrým wýsledkem nejwíce wšak německy hráli. Nepříjemnými okolnostmi wšak diwadlo zaniklo a teprw předešlého roku o prázninách od študujících z dlouhého spánku probuzeno a k českým hrám použito jest? O letošních prázninách snažili se ochotníci w představeních pokračowati, a wšak staré překážky kladly se jim w cestu, a prwní představení, kteréž welkou prací na slabé nohy se dostalo, bylo i snad na dlouhý čas posledním. Kdo wí, že diwadlo a besedy, nyní předůležité pomůcky k rozšiřowání národnosti naší jsou, s bolestí musí zaniknutí diwadla našeho nésti. Přáti by bylo, aby někdo z obywatelů čelnějších, čistou láskou k wěci národní pojat, diwadla se ujal a ke stawu mu pomohl, jaký mu p. študující, nemajíce k tomu prostředků, zjednati nemohli. Wedením takowým nabylo by potřebné auktority, kteréž nedůstatek nejwíce byl příčinou pádu nowě zkwétajícího ústawu toho. Dále myslím, žeby se dobré wěci také welmi posloužilo, kdyby oni p. měšťané, ježto milowníci diwadla jsou a swé herecké schopnosti již byli oswědčili, se študujícími se spojili; tím způsobem by se personal znamenitě rozmnožil a diwadlo by nad míru zkwětlo. — Těm, jenž wloni a letos dle swých sil študujícím byli pomocni, skládáme swé wřelé díky. Swou podporou učinili pro národnost wíce, než sami sobě swědomi jsou. To platí předewším pannám, jenž wždy ochotně úkoly na se braly a k wšeobecné spokojenosti při každé hře prowáděly. Jen to ještě přáti jest, aby na tomto nepřestanouce i dále k řeči a národnosti horliwě se přiznáwaly, kterou slawní předkowé jejich upřímně ctili, milowali a co drahé dědictwí swým potomkům odkázali. — Mám za to, že by se duch wlastenecký na Mělníce lépe wywinowal, kdyby častější zprávy z M. do časopisů se zasílaly. Až posud Mělníčané welmi zřídka na to pamatowáni byli, že jsou synowé české wlasti. — Mělník jest dle položení swého pro nás welmi důležitý. W něm by se měl učiniti střed působení proti náwalu cizinstwa, které se od seweru těsně k Mělníku tlačí. Toho uwážíce, s tím wětší toužebností pohlížeti musíme k době, kde se na Mělníce knihowna pro město a osadu otewře. Činí se k tomu již značné přípravy, zwláště od důst. p. děkana Hnojka, jenž o powolení k wyšším úřadům již byl zakročil. Že se knihowna tato s dobrým wýsledkem potká, není pochybnosti, neb Mělníčané wůbec rádi čtou, a pročež nebude tak těžko, je dobré wěci té nakloniti. Mnoho hlasů již slyšeti bylo, jenž se na zábawu a poučení, které z knihowny koristiti budou, těší a brzké její otewření sobě přejí. — Hrami diwadelními učinili jsme prwní krok ku nawrácení-se w šlépěje prawočeských předků našich. Teď počíná wše wříti, a oba žiwlowé spolu zápasí. A wěru, žiwel německý jest zde nemálo silný. Doufám ale, že až knihowna mělnická otewřená bude, knihy tou cestou i do čelnějších domů přijdou a widěti se bude, že Čechowé mají také literaturu: žiwel český jistě se zmůže a swé prawé místo zajme. Bohdejž aby se to brzy stalo a Mělník, jenž wždy mezi prwními městy w Čechách stáwal, i nyní, kdež se o rozkwět wlasti jedná, mezi posledními nezůstal.

„Jen sworný duch,
I welikost dá ke mnohosti Bůh!“

prawí Čelakowský, a tato slowa jako schwálně wám Mělníčané psána býti se zdají. Otčina naše má síly w sobě, jen spojiti jich třeba, a skwělý wýsledek nás nemine. Bodejž by slowa moje byla semenem dobrým, které wpadnuwši w kyprou půdu srdcí wašich, wydá užitek hojný Wám a skrze Wás i drahé wlasti naší! W. H. Kokořinský.

Lounská druhá beseda. (Nemilou náhodou opozděno.) Wečer dne 21. září shromáždil opět ty wlasti wěrné duše w hostinci na nowé poště w královském městě Lounech, jediném to českém městě kraje žateckého, jakž to byl horliwý p. kaplan Zuman zařídil, nedáwaje se mnohými překážkami odstrašiti. Byli jsme zase jednou weseli w žiwlu swém, milowali jsme se wespolek jako dítky jedné matky a mluwili od srdce k srdci. — Beseda se započala deklamacemi. Nejprwé wystoupila panna Kunzowa, přednášejíc Wocelowy Hroby Přemyslowců. Kdo powáží, jak obtížné to jest, řečniti dlouho tónem elegickým, neopomine jí přisouditi chwálu, že úlohu swou dobře promyslila i prowedla. Nato následowala deklamowánka Rubešowa „Kdyby krasotinek nebylo“, přednešena od p. Tučka, študujícího z Třebíze, jemuž wděčné obecenstwo potleskem hojným odměnilo. — Řada přišla nyní na lékárnického Lambla z Panské Tejnice, jenž s přirozenou čtweračiwostí a s dobrým prospěchem deklamowal Rubešowu „Mužskou prosbu“. — Neohroženě, s bujarou silou horliwého mladíka, počínal sobě p. Pištecký, študující z Kwilic w deklamowánce Rubešowě: Nic netrwá na swětě wěčně, a to s takowou jádrnou důrazností, že w něm každý zběhlého řečníka poznal. Pak zazníwaly zpěwy w průwodu fortepiana. P. Kunzowa, střídajíc se s panem Zídkem, potěšila nás opět hlasem swým w „Pěwcowě loučení se s wlastí“ od Picka, pak písněmi, z Wěnce „Luno, tajná družko moje“ a „Nad Prahou se wznesti“, kteroužto poslední na žádost mnohonásobně projewenou, zpíwala. Pro wzájemnost zapěla také drotárskou „Já som dobrý remeslník“ a w odpočinku o půl noci oblíbenou w Lounech píseň o Jeníčkowi. Wlastenka tato přispěla tedy znamenitě k obweselení besedníků. Pan Zídek, kněhowní z Třeboně, w Budějowsku, jsa zde hostem, oslawil besedu mistrowským zpěwem, roznítiw nás kouzlem hlasu swého při naší „Kde domow můj“. Welmi rozmarně zpíwal pak: České děwče, Černé oči a Wdejte mne, matičko, dokud jsem mladá. — Potom nastaly tance. Hudba mimo oblíbené čtyrykráte prowáděné kadrily, hrála samé roztomilé polky a pro zwláštnost, jakož i ku wšeobecnému zalíbení zawzněl také národní Strašák. Srdečný howor a přátelská neostýchawost panowaly wšudy; i bylof tu zástupníků wšech stawů, wzdělaných, z kněžstwa, z wojska, z ouřednictwa, z měšťanstwa, z obchodnictwa, až z Terezína a ze Slaného se tu sešli hosté, ale bohužel, žádný Masopust wíce z Dokzan, jehožto šlechetné srdce sotwa o prwní besedě jsme poznali, an nám jej osud nemilosrdně odňal, a uwedl w četnější besedu w dáli nadhwězdné. Že we wšem náležitý pořádek se zachowáwal, nesmíme opomenouti. Co jsme ale také w skutku litowali, bylo, že nás panna Adleta Müllerowa té rozkoše zbawila, uslyšeti zase deklamací její, na kterou jsme se od prwní besedy tak toužebně těšili. I nemůžeme se tak snadno naděje spustit, ale osmělujeme se weřejně žádati, aby nadějná milostenka tato na dráze započaté pokračowala. Díky wšech spanilomyslných wlastenců jí neminou. Besedník z Mezihoří.

Z Pecky w Bydžowsku. (*Diwadlo.*) Dne 26. m. m. hrálo se tu od ochotníků domácích diwadlo ku prospěchu chudých školních dítek. Nejprw prowozowala se „Sázka“, půwodní fraška we 2 jednáních od J. Hollmanna. Kus tento nemá sám w sobě welikou cenu; je to spíše jen směsice wýstupů bez náležité spojitosti a okrouhlosti; sem tam i žerty obojetné,

které posluchacstwu wzdělanějšímu snadno mohou býti k pohoršení. — Přáli bychom, aby budoucně — jakož před tím se dálo — kusy wybranější se wolily a na prkna uwáděly. Jinak by obecenstwo wzdělanější jistě se odrazilo a diwadlo nawštěwowati wáhalo. — „Weselohra na mostě“ od W. Klicpery lépe se líbila, a třeštností i jadrností rozmluwy, jakýmiž Klicperowy kusy wůbec wynikají, rozkošnou kratochwíl nám podala. Páni ochotníci wýtečně a horliwě sobě počínali, zwláště pana F. Brusákowa, jakožto Ewa, a p. J. Moser, jakožto učitel, hrou i deklamací přirozenou nad jiné wynikli. — Konečně nelze mlčením pominouti zásluhy wroucího wlastence w. p. Tobiáška, o zřízení tohoto nowého domácího diwadla, kteréž po šťastně přemožených nesnázích během tohoto roku powstawši, blahoplodně působí na zjemnění mrawů a wybroušení jazyka mateřského našich obywatelů. F. R.

Z Německého Brodu. (*Diwadlo.* Opozděno.) Aby naši ochotníci nemilou památku od poslední hry swé (w č. 103.) opět naprawili, prowozowali 24. srpna „pana Štěkawce“ a „Rohowína Čtwerrohého“ a dojista toho žádný nežele], kdož diwadlo nawštíwil; neboť hojný smích a potlesk odměňowal podařenou hru. Kdoby od wenkowských ochotníků welmi mnoho očekáwal, nečinil by arci moudře a mnohdy by se w naději zklamal, ale tolik může od nich přece požadowati, aby se, mají-li zwelebení řeči mateřské, nebo prospěch místních chudých, opatrowen atd. w skutku na mysli, ku swé hře alespoň swědomitě připrawili a tolik dowedli, aby celé představení bez patrných poklesků paměti se odbylo; mnoho dowedou, když si počínají tak, že se snadno uspokojené obecenstwo na příští hru těší. Totéž očekáwáme i od zdejších, mnohými wlohami obdařených ochotníků, a těšíme se zwláště za nastáwajících dlouhých wečerů na jich zdárné počínání. —y.

BESEDY.

O nastáwajícím českém diwadle w Praze nemůžeme bohužel! ještě, proti wšemu nadání, bližší zprávy podati; jelikož se až posud jen přípravy k hlawní schůzce akcionářů dějí. Žeby tak daleko byli, aby již — jakž tuty dny lístek „Prag“ zwěstowal — o potřebné místo k stawení wyjednáwali, o tom newíme; ale srdečně přejeme, aby celá ta wěc již k tomu konci dospěla. Prozatím budeme se muset nějaký čas i

za nowé direkce spokojiti odpoledními hrami na staw. diwadle času nedělního; to jediné můžeme ujistit, že budoucí ředitel, p. Hoffman, wětší zřetel na tyto hry obrátí a co se mu bez wlastní ujmy učiniti dá, zajisté učiní. Patrný zajisté prospěch, zdá se, bude již z toho wyplýwati, že p. Hoffman k těmto hrám wedle scénického režiséra, p. Chauera ještě

zwláštního dramaturga, známého českého spisowatele, postawiti zamýšlí, kterýž mimo starost o repertoire také pozor na zpráwnost mluwy na diwadle míti má. Jen kdyby pak také takowé kusy na prkna přiwesti mohl, kteréž by wšem stranám — zwláště té twrdošíjné kritice — wyhowěly! Ale w nynějších okolnostech nemůžeme wěc takowou skoro ani očekáwat, nechceme-li býti nesprawedliwí. Třebas i zwláštní dramaturg o repertoir pečowal a společnost herecká se doplnila, jakož se naše i doplní: dokud se hlawní základ tohoto quasidiwadla, to jest:

engagement za benefice aspoň trochu nezmění, nemůžeme úplnou oprawu jeho očekáwati. A wšak i k tomu je — jakž doslýcháme — nějaká naděje, a protož se můžeme chutě na podstatné zlepšení tohoto prozatímního diwadla našeho těšiti! My se na ně také w skutku těšíme a přejeme již napřed panu Hoffmanowi štěstí! Naše obecenstwo je skromné we swých žádostech, přitom wždy uznalé, a tudíž zajisté každé oprawdowé přičinění nastáwajícího ředitelstwa hojně odmění. —li—

Nowé básnířky české! — Ptáte se kde? We wídenských diwadelních nowinách. Tam stojí zpráwa o písních našeho genialního Jelena s tím doložením, že mu „Baronin Maria Villani“ a „Franziska Rieger“ k těmto písním texty psaly. Wšecko se we swětě opakuje! To je nowý wariant na známé „von Tyla bei Spinky.“ Nešťastné genitivy! Nestojí sice za řeč a měli bychme mnoho na práci, kdybychme chtěli podobné historky sbírati; ale jednou pro pochoutku něco takowého neškodí. Bůh wás posilň, pane pražský dopisowateli o českých záležitostech! ***

Černoborka nazýwá se nowá drama, dle Wrtátkowy powídky wzdělaná od Šantla, kterouž p. Kaška ku swému příštímu příjmu chystá. Bude to bezpochyby ta jediná práce, kterouž nám naše diwadlo letošního běhu jakožto nowinku poskytne. Na dramatickém poli našem panuje hrozně suché léto, a když jednou něco ukápne, měli bychme wěru křičet: Pane Bože houšť!

Národních báchorek a powěstí od B. Němcowy třetí swazek je k tisku připrawen. Bohdá že brzo na swětlo wyjde a dostojně po bok prwnímu a druhému se postawí, kteréž od našeho čtenářstwa tak žiwě uwítány byly. —x—

Náwyky. Alexander nosil hlawu na stranu, Caesar drbáwal se w hlawě, císař Josef mnul sobě často ruce, Napoleon kousal nehty, Klopfstock byl náružiwý kuřák, Leibnitz rád káwu pil a Kant zanedbáwal wšechnu čistotu. —l—

Špičky z lesů českých.

Myslíwec pojaw Češku z jistého pouze českého města za ženu, wywolil za chůwu pro swé dítě pouhou Němkyni z té pouhé příčiny, aby prej dítě již mlékem nemateřským cizotu do sebe ssálo! — Žádná smyšlénka!

W jistém městě byl prowozowán český kus, w němž slowo „wšetečka“ stálo. Poněwadž ale w městě muž toho jména přebýwal, jemuž česká národnost tuze newoněla, tedy se ochotníci — aby prej pána neurazili! — mezi sebou umluwili, slowo toto w prowozowání hry wynechat. Je-li to šetrnost? — Prawdiwá příhoda.

Někdo se jmenowal „Kos“. Poněwadž ale myslil, že by ho dle toho jmena lidé za Čecha držet mohli, píše se nyní „Goss“! — Ať se mu ale newede, jako panu Troubowi, jenžto si dle wyprawowání Palečka swé jméno Trouba w německé „Traube“ proměnil a tou proměnou o welké dědictwí přišel! — Podobným na wýstrahu! J. A. G.

Nowá kniha.

Časopis českého Museum. Dewatenáctý ročník. Swazek čtwrtý. W Praze, 1845. W kommissí u Kronbergra a Řiwnáče. Celý ročník za 2 zl. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 138.
12. roční běh.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštownich ouřadů Rakouského mocnářstwí půlletně s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK

PRO

ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

17. listopadu 1845.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (w nowých alejích na Nowém Městě č. 116) wydáwá po půlarších třikráte za týden, w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

Ptáčníkowa dceruška.

(*Pokračowání.*)

„Ne — ne!“ skřikla nyní Liduška wášniwě — „to není prawda — to je utrhání, šílenost —“

„Proč tedy bledneš, jako bych tě měl na máry položit — myslíš-li že je to lež?“ ptal se jí starec. „Sama to cítíš — sama to w hlubinách duše poznáwáš! Proto také jeho panské způsoby — to jemné prádlo, prsteny — ta neobmezenost času a ty sliby o naší budoucnosti! A já slepý člowěk, já starý blázen tomu nerozuměl! Proto mohl o pohodlí w mém stáří mluwit! — wždyť jsem si je měl za hodnou cenu koupit — za tebe....slyšíš?“

Ale Liduška ho neslyšela. Ona padla do hlubokých, temných myšlének, a stála tu nyní jako těžkým kouzlem zaklená. Oči její zarýwaly se w podlahu. Starý ní musel zatřásti, nežli procitla.

„Co je?“ ptala se prudce, jakoby byla na práwě minulé wěci zapomněla.

„Co že je?“ opětowal Mareš. „A ty se ještě ptáš? Starý otec by si litostí wlasy wyrwal — a ty se ptáš: Co je? Tedy si již tak dalece w sítích toho ouskočníka uwízla, že ani hanbu newidíš, kterou ti přistrojil?“

„Hanbu?“ ptala se díwka mrtwým zwukem. „O hanbě newím; ale bojím se něčeho jiného.“

„Boj se všeho a hanby předewším! A nechceš-li tomu rozumět, tedy jdi mezi poctiwé holky, a uwidíš, jak tě přiwítají; jdi počestným lidem na oči, a uwidíš, jak se ti budou wyhýbat. Jméno twé je zašpiněno a ten lhář je nemůže očistit.“

„Mlč — mlč, otče! a nebodej mi nůž ještě hlouběji do prsou!“ zwolala nyní Liduška, a twáře její roznítily se panenským plamenem. „Já mohu směle před twář celého swěta stoupit, a Ludwík newrhnul ani prášek na jméno mé....ach, otče, otče! jaké to řeči! — já se stydím o tom rozpráwět!“

„Co tedy chce — a co myslíš ty! K oltáři tě nemůže hrabě wést.“

„Proč by nemohl? — já myslím, že jsem toho tak hodna jako každá hraběnka.“

„Pomoz Bože! dítě — ty blázníš!“

„Ne — ještě neblázním,“ řekla díwka po krátkém pomlčení hlasem temnozwukým — „ale snadno bych mohla rozumu pozbýt, je-li Ludwík oprawdu hrabě Swojetinský; — pak je na něm wšecko lež a klam — já mu nemohu důwěřowat — pak je po wšem weta. Abychme se ale dlouho netrápili....měj se dobře, milý otče! — já ti přinesu jistotu.“

Toto jako z náhlého wnuknutí dořekla, starého obejmula a spěchala ze dweří. Starý za ní darmo wolal.

17.

Hoj! ty koně uhánějí. Rozkoš je na ně pohledět; pod jezdcemi jenjen laškují. Ludwík se nawracuje se swým Janem do Wolšowa.

Doma se po něm již sháněli. Domácí lidé sice wěděli, že odejel; ale kam? — to nemohl nikdo powědít. Hraběnka se již několikrát po něm ptala.

„Dobře že přicházíš!“ zwolala radostně, když k ní konečně wešel. „Již jsem byla we starostech.“

„Přihodilo se něco?“ podiwil se Ludwík se žiwým oučastenstwím.

„Teprwa se přihodí,“ usmála se hraběnka. „Musíme k Zalužanským. Před hodinou zde byl posel. Ještě dnes nás očekáwají.“

„Jak se ti líbí, milá matko!“

„Arci — arci, že se mi líbí; jenom nebuď twrdohlawý a wezmi s sebau k Zalužanským swůj nejpěknější rozmar.“

Ludwík šel, aby se přistrojil; pak dal rozkaz,

aby se zapřáhlo. Za půl hodiny unášel je lehýnký otewřený kočárek ze zámku.

Jeli po silnici k Podlesí; teprwa později měli se na cizí půdu zatáčet. Tu jim přicházela wenkowská díwka naproti. Byla to — Liduška. Ona si byla umínila, že se rownou cestou na wolšowský zámek podíwá a tam, u samého pramene, o prawdě či neprawdě Horinowy zpráwy přeswědčí. W mučiwé nejistotě nebyla by noc přečkala. Wznášeti se mezi žiwotem a smrtí zdálo se jí býti horší, nežli wědět jistě, že musí zhynouti.

Šla — ba běžela kwapným krokem, a duše její letěla před ní a hledala již Ludwíka po zámku. Nepozorowala, jak okolo ní krajina rychle ubíhá; nepozorowala ani, že naproti ní panský kočár přijíždí.

Jinak arci wedlo se kočímu. Ten ji pozorowal; ale myslil, že se sprosté děwče z prostřed cesty w čas uhne, a hnal tedy koně rownou čárou — proti ní, až konečně na ni zkřiknouti a koněmi trhnouti musel. Okamžik — a byli by ji přejeli.

Ona se teprwa blízkým rachocením powozů a pak silným zkřiknutím kočího ze swého zamyšlení protrhla; pozwedla hlawu a poznala Ludwíka. Jeho oděw, skwostný kočár, wzácná dáma, w zadu premowaný služebník — wšecko jí okamžitě powědělo, čeho se tak obáwala. Oudy jí zdřeweněly — nemohla se z místa hnout, a koně — štěstí ještě, že se prudkým trhnutím udidla stranou uhnuli! — uhodili ji do boku, že na dwa, tři kroky odletěla a hlawou na hromadě drobného kamení padla.

W tom ji zahlídl Ludwík, jenž byl až posud horliwě s matkou rozpráwěl.

(*Pokračowání.*)

Český jazyk — moje škoda.

(*Pokračowání.*

Ale sotwa byl na prwní mezi, tu se tam najednou mezi osením něco zakmitlo — něco člowěku podobného, pak se to wztýčilo; byla to ženská figura — my poznali Báru. Chtěla se totiž od zadu po kolenau k nám připlazit a poslouchat; ale Turkůw nos jí pokazil koncept.

Odhodlaně postawila se tedy na nohy a mířila po nás očima. Pes přestal hafat, wywedl okolo ní několik skoků, zatřepal ocasem a wracel se k nám.

Starý se pozwedl a začal si nenadálou nášwtěwu prohlížet. Jasné, dobromyslné čelo jeho se poněkud zamračilo — hluboké wrásky hýbaly se na něm jako pobouřené wlny. — „I bodejž do toho — ! tedy mě přece oči neošidily!?“ mluwil přitom jako sám k sobě. „Ona je to w skutku — ta stará sůwa — ta kousawá fena! Ale jen pojď — já ti ukážu zuby.“

Bára se teď skutečně blížila, a my se tlačili k starému flašinetláři. Musím se wyznat, že mi srdce hezky zostra klepalo. I Petronka dělala bojácné oči.

„Co tu děláte?“ zpustila pak na nás, Blažka si ani newšímajíc. „Je to poslušnost? Je to wděk za moje namáhání — za moje starosti? Newíte, co jsem wám poručila? Myslíte, že jsem starý blázen, abych za wámi běhala? — Já řku — Proč jste nezůstali na začátku lesa?“

Asi tolik — nebo ještě wíce otázek wyprawila jedním tokem ze sebe; ale my neodpowídali a krčili se pořád k nowému strejci. Tak nastalo malé pomlčení, až je konečně starý sám přetrhnul.

„Milá, zlatá ženo!“ začal polo-usměwawě, ale hezky jádrně. „Nejsem-li sám opilý, tedy bezpochyby twoje wzácná osoba někde u čepu ležela, až jí mázdra na oči padla. Co to mluwíš k těmto dětem, do kterých ti nic není? Proč nejdeš swou cestou a nehledíš jinde swých šejdů? A nebo proč jsi obcházela jako hladowá kůna okolo hospody a newešla do šenkowny, a nehlásila se k těmto kuřatům před očima celé wesnice? Bezpochyby jsi měla strach, že by ti mohli kůži wyklepat — a nebo že bysi w železách uwízla? — Já řku — moudrá ženo! proč se sháníš po dětech, ku kterým žádného práwa nemáš?“

„Drž hubu — ty wyzáblý, wyhladowělý skokane!“ wyjela si na něj Bára. „S tebou nemluwím. Či myslíš, mrzáku, že budu podle twé hloupé palice pískat jako twé rozwrzané píšťaly? Děti jsou moje a půjdou se mnou. Nezdržuj mě; — ať jsme do wečera pod střechou.“

„Tys welmi šprýmowná osoba!“ usmál se starý — „a kdybysi byla o něco mladší, byl by z tebe dobrý paňáca. Škoda jen, že nemám teď času twé nápady poslouchat. Jdi swou cestou — abysi přišla pod střechu, nežli někde uwázneš.“

„Jak? — ty se opowažuješ — ? ty mně chceš odpowídat?“ rozčepejřila se na něj stará tak jedowatě, že jsem se wěru lekl. — „Jdi ty sám — táhni a hledej si pelech, chromý kostliwče! — o moje kroky se nestarej. Ty děti jsou moje — a ty mi je nezadržíš — ty ne! Či neznáš mě?“

(*Pokračowání.*)

JAN GUTENBERG.

(Pokračowání.) Než jak přišli rodičowé Gutenbergowi do Kutné Hory? Historie s listinami nám stopy ukazuje. Známo jest wůbec, že od wěku Otakarowa i za panowání Jindřicha Korytanského a králů z domu lucemburského mnoho řemeslníků, umělců, hawéřů a jiné holé chasy z Němec hrnulo se do Čech. Mohuč byla až do založení arcibiskupstwí pražského metropolitní stolice Čech. Universitu pražskou nawštěwowala weliká část mládeže německé. Stará děkanská kniha našich wysokých škol zaznamenala osm Mohučanů, jenž od roku 1370—1387 hodností akademických w Praze dosáhli. Jeden z nich Fridericus de Moguntia (1379) mohl býti dobře Gutenbergůw děd, jenž doma se oženiw psáwal se pak Frielo (Fridrich) zu Laden*. Jmeno i čase doba se shoduje a staw wládycké rodiny wyššího wzdělání žádal Friela téhož děd, Frielo Gensfleisch, radní pán mohučský, stranník papežem dosazeného arcibiskupa Jindřicha, od císaře Ludwíka 27. ledna 1332 do achtu byw dán, nemohl se nikde bezpečnějšího útočiště nadíti, než w Čechách u spojence papežowa proti císaři, u krále Jana. Weliká část obywatelstwa Kutné Hory w 14. století byla německá, r. 1338 uwádí Kořínek sedm šepmistrů Čechů a sedm Němců. Friela wystěhowaného starší syn psal se Petr Gensfleisch, a byl později stawitelem a purkmistrem w Mohuči, Frielůw mladší syn Klas (Niklas) přijal ale jmeno von Gudenberg, a dcera Klasowa, matka umělce Jana Gutenbergra, slula i po umrtí chotě swého Friela Gensfleische Else zu Gudenberg. Příjmení Gutenberger, von a zu Gudenberg** nedají se lépe wykládati leda Kutnohorský, z Kutné Hory a w Kutné Hoře. Predikáty takowé samy sobě swědectwí wydáwají. Idealistům může se lépe líbiti wýklad německý domowního štítu w Mohuči „zum guten Berge“: nám se nesmyslu podobá. Jmenem Gutenberger anebo Gutenberg znamenali Mohučané souseda swého pošlého z Kutné Hory; dům pak jeho slul po něm „zum Gutenberger“ aneb „zum Gutenberg“, u Kutnohorského.

Němečtí spisowatelé posud se neusnesli, z jakého rodu matka Gutenbergowa, Else zu Gutenberg, pocházela; jedni a s nimi jinák opatrný Wetter myslí, že z kmene dynastů von Gutenberg, býwalých dědičných komoří mohučských, nazwaných dříwe de Turri***. Dahl odporuje, řka, že rod její s komořími mohučskými se nestýkal. Spor ten rozhoduje listina od 6. listopadu 1401 swědčící, že „Johann Gensfleisch von Mentze der Junge“ od Adolfa hraběte nasawského ta samá léna byl přijal, kterých otec jeho Klas von Gudenberg (druh syn rodného Friela Gensfleische) byl užíwal. Dědic dotčených mužských lén, Johann Gensfleisch von Mentze, uznán jest za strýce Jana Gutenberga, což docela potwrzuje, že byl wlastní bratr Elišky zu Gudenberg, dcery Klasa von Gudenberg, matky Jana Gutenberga umělce našeho. Matka jeho pocházela tedy z mladší, a mohli bychom říci z české-kutnohorské wětwe rodiny Gensfleischů, a byla na třetím stupni k druhému s manželem swým spřízněna. Neopatrnější spisowatelé přilepowali umělci našemu příjmení jeho příbuzných se strany matčiny, nazýwajíce ho jednák rytířem zum Jungen, jednák zum Sorgenloch, kterýžto poslední predikát synowé strýce jeho později přijali.

Jakýsi poměr k hornictwu ohlašují také příjmení přátel Gutenbergowých zum Gelthus (Geldhaus), Bechtermünze a predikát majitele domu zum Gensfleisch od r. 1432—1443 Petra von Silberberg. Strassburčané omylně wykládali wýraz kroniky rejnokolínské „Argentina oriundus“ na Strassburg, newědouce, že se w písemnostech latinských 15 a 16. wěku také stříbrné horní města česká Argentina psáwala. My pak toto wyjádření w souhlase se wšemi wýše podanými důkazy dobře na Horu Kutnou obracujem a Jana Gutenberga z Kutné Hory pošlého twrdíme. Narození jeho w Čechách owšem náhodě připisujem. On by se byl bezpochyby w Mohuči narodil, kdyby rodiče jeho roku 1411 odtamtud nebyli wyhnáni. Matka jeho hledala útočiště tam, kdež otec i děd její alespoň na čas přebýwali.

O wychowání Jana Gutenberga newí se w Němcích ničeho. My se wedle dějin onoho wěku domýšleti smíme, že bydlil s rodiči swými w Kutné Hoře ne-li do wypálení jejího Žižkou 1424, alespoň do sjednocení-se Hory s Prahou w kwětnu 1421. Otec jeho, statečný rytířský člowěk a horliwý římský katolík, sloužil, jakož i jiní bojowní Kutnohorští hned na počátku wálky husitské císaři Sigmundowi a zahynul nepochybně w krwawém boji. Owdowělá Eliška z Kutné Hory (zu Gudenberg) nemohoucí se před wydaným smírem arcibiskupa Konráda wrátit do Mohuče, teprwé r. 1430 za syna swého nezletilého wyjednáwala. On sám se w Němcích poprwé we Strassburgu r. 1434 wyskytnul, wystoupiw tam proti písaři mohučskému. Tamtéjr. 1437 Ennel von der isernen Thür (eisernen Thüre) k soudu duchownímu pohnala za příčinou slibowaného jí manželstwa. Němci ji bez důwodu za strassburskou šlechtičnu wydáwají; my ji wedle podobnějších stop za rozenou Pražku pokládáme, pošlou z domu u železných dweří zur eisernen Thüre.

Od roku 1437 obíral se Jan Gutenberg w klášteře Arbogastů u Strassburgu leštěním kamenů, děláním zrcadel a wyhotowowáním drobného galanterního zboží z presowaného olowa, kteréž na prodej ku poutnické slawnosti do Cách (Achen) na r. 1440 připrawowal. Wkladem umluwené částky peněz stoupili s ním do spolku měšťané strassburští Andres Drytzehn, Hans Riffe a Andres Heilmann, kterých on na žádost jejich w oněch i we wšech jemu powědomých tajných uměních neboli aventurách wyučowal.' W prosinci r. 1438 zemřel prwní jeho společník Andres Drytzehn. Jeho dědicowé mocně se wtírali do spolku Gutenbergowa, oslyšení wšak zawedli práwní stížnost proti němu. Nález senatu strassburského 12. prosince 1439 Gutenbergowi uložil, aby 15 zlatých zaplatil dědicům Drytzehnowým, oni pak aby od dalšího požadowání dokonce upustili.

S hotowým leštěným a lisowaným zbožím odešel Gutenberg r. 1440 ku slawnosti swátostí do Cách: ale wrátil se opět do Strassburgu, jakž to dochowané dlužní zápisy jeho od 2. ledna 1441 a 15. prosince 1442 dokazují. W tamějších registrách celních také zaznamenáno, že on Hans Gutenberg swatojiřské clo z wína r. 1443 sám zaprawil, roku 1444 ale Ennel Gutenbergin, dříwe řečena Ennel von der isernen Thüre, to zaplatila. Tyto souwěké listiny dokazují, že Jan Gutenberg roku 1440 owšem we Strassburgu přebýwal a

* Rozwětwené rodiny měníwaly w 14. a 15. století často swá jmena, obyčejně se psáwaly podle bytu aneb podle místa swého narození.

** Písmeny D a T nás mýliti nesmí; dlouho se Němci hádali, mají-li psáti Deutsch a Brod anebo-li Teutsch a Brot. Jmeno naší Kutné Hory odwozowali od kutny (Kutte), kterou prý mnich stříbro ze země na den wyrostlé přikryl, jiní od stříbrného zboží (Gut), kterého ty hory hojnost wydáwaly. Nám slowe Hora Kutná, protože — tříhřbetá — přirozené kouty (kuty) dělá. Německý překlad byl by tedy Ekkenberg.

*** De Turri znamená ot wěže. Paměti hodno, že páni Wěžnikowé míwali také dům w Kutných Horách.

na čas o slawnosti w Cáchu **pobyl; následowně nemohl již** r. 1443 **w Mohuči wynalézti umění knihtiskařské**, ježto tam tehdáž ani nepřebýwal. Teprwa roku 1443 wyběhla lhůta smlouwy Gutenbergowy s wýše jmenowanými měšťany strassburskými. Od jara 1444 mizí pak wšecka stopa po něm w Němcích, až pak w měsíci říjnu 1448 w Mohuči o něm se zmínka činí. Kdož ho již r. 1443 tam míti chtěli, smíchali ho se strýcem jeho Hennem Gensfleischem, jenž téhož roku dům „zum Jungen“ w Mohuči najal a kdež teprwé r. 1450 Jan Gutenberg knihtiskárnu zřizowati počal. Nepřítomnost Gutenbergowa w Němcích od jara 1444 do podzimku 1448 dowoluje nám hledat ho jinde. My ho **nacházíme** r. 1445 w **Praze**. W latinsky wedené knize děkanské (lib. decan. fac. philos. w Monum. univ. Prag. II. str. 26.) zaznamenal děkan swobodných umění Martin z Laučic do dwaceti akademiků,* kteří se 17. dubna 1445 přísné zkoušce podrobili, mezi nimi stojí také „Joannes de Montibus Kutnis“ t. j. **Jan z Kutné Hory „Johann von Gutenberg“**. Týž přijal pak 18. listopadu 1445 pod mistrem Janem z Příbrami hodnost **bakaláře swobodných umění**.

Zde se naskytá zanímawá otázka: **Jestli pražský bakalář swobodných umění od r. 1445 jedna a táž osoba s proslaweným Janem Gutenbergem?** Wšecky poměry osob, míst i času ji utwrzují.

(Pokračowání.)

ZE ZÁMRSKU.

„O radostné cestowání!“ ta slowa z písně Čelakowského mi napadla, když jsem wcházel do brány kouzelně utwořených skal w Zámrsku (Adersbach) do toho města skalnatého, kde Twůrce jako štědřejší rukou swé diwy rozsyl, aby se we swé obzwláštní majestatnosti objewil. W prawdě přiswědčiti jsem musel wýpowědi jistého doktora z Wratislawy, wepsané do zdejší knihy pamětní dne 11. srpna r. b.

Willst du des Menschen Nichts erkennen,
Geh' in die Felsenstadt hinein;
Und willst du dort noch Gott verkennen,
Bist du nicht werth ein Mensch zu sein.“

Nepomyslil jsem si, že již letos budu se procházeti skalami zámrskými slyšew wloni o zpoustě, učiněné tam 23. června stržením oblaku. Jak čára na jedné skále ukazuje, na 5 loket woda tu wystoupila, tak žeby se w prwním okamžení zdálo nemožno oprawiti, co bylo zkaženo, a cesty schůdné učiniti; neboť místy byly i na dwa sáhy hluboké díry wymlety. A wšak díky buďtež wzdány pečliwosti tamější wrchnosti páně L. K. z Nádherných, kterýžto s welkým nákladem wše, co bylo zpustošeno, do pořádku přiwésti kázal, ačkoli až podnes množstwí píska, w nějžto se nohy hluboko boří, poutníka unawuje.

Krom diwu w přírodě měl jsem ale toho dne ještě jiných radostí poznati. Dáwno mě to již do Zámrsku lákalo, abych tam spatřil přádelnu, založenou též wrchnostenskou welkomyslností, komukoli se roskwětu blaha našeho ubohého lidu w horách, na umírnění jeho přewelikě bídy záleží, musí blahořečiti — pečliwé mysli zdejšího pána, wida, an žádných wýloh nešetří, slyše, an swoláwá i z jiných panstwí sem přástewníků, by požili toho pro wznik průmyslu w našich zchudlých horách weledůležitého ústawu.

Myslili byste, blížíce se k přádelně, že přicházíte k chrámu křesťanskému, kdyby wás stawba toho domku z přeludu obraznosti newytrhowala; neboť i zde se uskutečňuje prawda přísloví našeho „Kde jest Češka, tam jest zpěw“. Wkročím do dolní swětničky, odkud srdce jímající zpěw zaznívál, abych promluwil s obywateli; i nalezna tam weselý rozmar a raduji se s radujícími, wyptáwaje se na wšecko, co bych byl rád našincům sdělil.

Přeswědčiw se na swé oči o radostném pokroku w přástwě we dwou měsících učiněném, welebil jsem w duchu práwě otcowskou péči nejwyššího ředitele panstwí náchodského, P. Eriche, kterýž na wrchnostenské outraty 6 poddaných z Náchodska (wyjma jednoho z města Náchoda, kterého město samo platí) wesměs hbité již z domowa přástewníky, sem wyslal, aby se odtamtud co učitelé w ouprawnějším předení časem nawrátili. Mimo ty wšak i na powzbuzení důst. p. děkana Hronowského, Jos. Regnera, muže to, kterýž po mnoho již let usilowně jak o wznik wlasteneckých záležitostí, tak i o rozšíření wědomostí praktických doma i jinde se zasazuje, učí se w učilišti zdejším asi čtwero osob ze wzácnějších domů w osadě na swé wlastní útraty jediné pro wšeobecné dobro. Těmto lidem takořka hříčkou práce pod rukama roste, a ku podiwu k jaké dokonalosti někteří z nich w tak krátkém čase dospěli, že se již i přadénkem jednolotowým mohli wykázati, dosti hbitě si též počínajíce w předení o dwou cíwkách. Přál bych jen, aby jich práce náležitě byla oceněna, aby se wyskytli welikomyslní mužowé, jenžby ku zwelebení průmyslu slušně odměňowali wýrobky pilných přástewníků, jakož se to již stalo s několika přadénky ouhlednými a tenounkými, kteréž byly zakoupeny w ceně 36, ano jedno i za 50 kr. w. č. Ale wyjádření jistého průmyslníka, jenžto si troufá s prospěchem toho outlého přediwa k tkaní látek hedwábných co osnowy použiti, jakož i potazy dobromyslných welmožů, n. p. Jeho Jasnosti Knížete Rohana, ano i ze wzdáleného Lublaně oprawňují nás k naději radostné, že neocenitelná snaha dobrotiwé wrchnosti Zámrsk-ské i jinde sprawedliwého uznání dochází a podpory nalezne. Co na P. z Nádherných záleží, ten jak častou náwštěwou, tak i kupowáním přediwa, ku kterémuž sám whodný len zaopatřuje, hledí k zrůstu dobré wěci přispěti a učedníkům chuti k pilnosti dodati. Bůh žehnejž jeho lidumilnému počínání! a toho se jest také nadíti, neboť wywolil k tomu muže, který we wšech swých nad míru zkušený. (Dokončení.)

Nowá kniha.

Půwodní wlastenské powídky, powěsti a báchorky. Tisk a sklad Jar. Pospíšila. Od Jos. Ehrenbergra. Swazek III. Seš. za 12 kr. stř. Str. 86 w 12.

---

* Examinatoři Gutenbergowi byli: děkan Martinus de Laucicia a mistři Johannes de Przibram, Mauritius de Benessow, Joannes de Hilprunna a Joannes de Czaslavia. Jména zkoušených: „Thomas de Cladrub, Joan. de Herunberg, Wortwinus de Oxenfurt, Wenc. de Tepla, Daniel de Soběslavia, Nicolaus de Slawětín, Henricus de Cola, Nicol. de Nova Domo, Wenc. de Wrben, Joan. de Munerstat, Stanisl. de Welwara, Wenc. de Mnyssek, Wenc. de Humpolecz, Wenc. de Telcz, Vitus de Kopitlen, Aegidius, **Joannes de Montibus Kutnis**, Joan. de Praga Doleatoris, Martinus de Choczna, Hermanus Steinbach de Molhussen.“ **Hle samá příjmění od rodních míst!**

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 139.
12. roční běh.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštownich ouřadů Rakouského mocnářstwí půlletně s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK

PRO

ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

20. listopadu 1845.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (w nowých alejích na Nowém Městě č. 116) wydáwá po půlarších třikráte za týden, w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

Láska a práwnictwí.

(Besední čtení.)

Láska býwá žiwel každé besedy a každého čtení, ona naplňuje lidské srdce medem a strdí, ona je oasou na poušti wezdejšího žiwota; ona nás učí milowat a welebit drahou wlast a oná nás uwedla také w toto kolo radujících se spanilých Češek a srdečných Čechů.

O lásce však jste již, spanilé posluchačky a laskawí posluchači, bezpochyby mnoho slyšeli a četli, tak že skoro strachem trnu, když si pomyslím, že chci mluwit o wěci, o které již ptáci na střechách celé disertace nazpamět umějí. Nerad bych také drahocenné společnosti wyprawowáním o lásce dlouhou chwíli působil, neboť wím předobře, že ze samé lásky k tanci a k bližnímu mnohé spanilé posluchačce besední čtení sůl w očích býwá. Abych ale co možná, něco z brusu nowého powěděl, přiwěsil jsem k lásce také práwnictwí.

Láska a *práwnictwí!* — Toto spojení bude owšem mnohému diwně znít, an wůbec známo, že práwnictwí za našich dnů nemilosrdný odpůrník lásky a naopak láska častokráte poslední hodinka práwnictwí — alespoň práwníků — býwá. Ale sebe odpornější wěci w praktickém žiwotě míwají w theoretice často welké podobnosti, na něž by člowěk ani we snách nepřipadl. A takž také bedliwému pozorowateli lidského žiwota láska a práwnictwí dosti obšírné pole k porownáwání poskytuje, a já se osmělím trochu se po něm ohlídnout.

Bůh lásky a její representant je od starodáwna klouče, jmenem Mílek, neb jak ho Římané jmenowali — Amor. Obrácený Amor, tedy Roma, byla základ římského práwa, které až podnes nejbohatší studnicí práwnického študium býti se honosí.

Symbol, nímžto se láska a práwnictwí wyobrazuje, má tu podobnost, že se Mílek i sprawedlnost co slepé osoby představují. — Sprawedlnost drží w jedné ruce wáhy, Amor — šíp. Za nynějšího času by ale skoro také Amor místo šípu mohl wáhy držet, pak by se do jedné mísky mohla položit láska, do druhé peníze; ženichowé by ale snad nejraději peníze do obou mísek kladli.

Muž představuje práwo, neboť zastupuje swou ženu; žena býwá zas žiwá politika, neb obyčejně wládne nad mužem.

Láska dáwá lidskému žiwotu poetickou twář, práwo ale dotwrzuje prosaičnost wezdejšího žiwota; proto býwá také študujícímu práwníku láska čarokrásnou poesií, praktickému práwníku ale holou prosou.

Láska býwá na počátku prawý ráj, ale pomalu se ráj tratí — a konečně se octnou zamilowaní w slzawém oudolí; práwnictwí plodí jenom na začátku trampoty a starosti, konečně ale poskytuje pokojnou mysl — se zlatým podkladkem.

Z lásky a práwnictwí se popsalo již tolik papíru, žeby se z něho celé domy wystawěti mohly — a jak wíme, také se práwníci o to již pokusili. Jindy se psáwaly o lásce a práwnictwí skoro samé folianty; nyní se píšou o lásce jen knihy w kapesním formátě, poněwadž prej nynější láska samou láskou nejwíce na kapsy hledí. Práwnické knihy se wydáwají we wětším než kapesním formátě, a proto snad záwistiwý swět myslí, že míwají adwokáti welké kapsy; — ale kdybychme dle toho soudit měli — jaké kapsy byli by teprwa staří adwokáti míwali, dokud zákony we foliantech platily!

Láska býwá obyčejně němá osobička, práwo hrozný křikloun. — Práwo jedná zjewně o jistých osobách a wěcích, se srdcem nemá mnoho co dělat; stanowiště lásky je ale jen — srdce, ona má práci jenom se srdcem. Jednání práwnické býwá oustní nebo písemní; jednání zamilowaných obyčejně němé; oči hrajou u nich tu největší úlohu.

Kandidát doktorátu dostane u swé promoce knihu, prsten a řetěz — to samé dostane kdo po študiích lásky do stawu manželského wstoupí, a k tomu ještě kříž; — newěsta je živá kniha, w očích jejích může ženich číst, zdali ho miluje; prsten dostane u kopulace, a kopulace sama je řetěz, kterýž jen smrt newěsty nebo ženicha rozwáže — a to je práwě ten kříž!

Jindy býwal obsah nowely jen práwnický — za našich časů býwá obsah nowely obyčejně jen cukrowaná láska.

Prwní wyznání lásky je práwě na swětlo wyšlý zákon; psaníčka zamilowaných ale jsou wyswětliwky nebo komentary k půwodnímu textu.

Staw manželstwí uzawírá se dle starého příslowí w nebi a základ swatby býwá smlouwa. Poněwadž je ale smlouwa jednání práwnické, swatba ale jednání náboženské: tedy se práwníkům welká křiwda činí, když se myslí, že býwají špatní křesťané; neb oni jsou z welkého dílu zakladatelowé tohoto náboženského jednání.

Láska je živý proces, čím déle trwá, tím zapletenější býwá. Také manželstwí býwá někdy proces a trwá až do smrti, když totiž muž a žena nic jiného na práci nemají, nežli pořád na sebe žalowat. Wlastně měl by ale jen muž na ženu žalowat, neboť žena chce wždy poslední slowo mít, a dle práwa má přec jen obžalowaný poslední slowo; proto snad také ženy wíce příčin k žalowání dáwají nežli mužowé.

Koketka býwá newěrný adwokát, ale sprawedliwý soudce, neb míwá často ke dwěma mezi sebou odporným stranám stejnou náklonnost.

Práwo nezná bez žaloby žádného soudce, u zamilowaných je soudcem celý klewetářský swět, a to ještě — bez žaloby.

Matka, jenž má dceru na wdaní, býwá prawý adwokát, a zastupuje dceru při každé příležitosti, jen že za to žádný plat nebo palmar nebere, a wyhraje-li soud, t. j. wdá-li dceru, ještě sama wšechny práwní outraty zaprawí a odstoupí po wyhraném procesu s radostí od swého práwa, t. j. powěsí dcerušku ženichowi na krk.

Oči hezké díwky nejsou nic jiného, než pouhá dotazowna; Němec tomu říká Anfrageprotokoll.

Každý ženich za našich časů býwá dobrý počtář a statopisec, neboť se dříwe přeswědčí, mnoho-li tisícek dostane, nežli politicky jednat začne; někdy arci přijde na neprawou cestu, ale práwní cesta pak zase wšecko naprawí.

Srdce staré panny je žiwá registratura, a býwalé lásky jsou tam uloženy jako akta, jen že číslo fascikulů čili swazků jenom až do 50. jdou, poněwadž stará panna až do padesáti stále doufá, že se wdá.

Zamilowaní uzawírají mezi sebou smlouwu, jeden pronajme druhému swé srdce; na počátku býwá jeden jako druhý samojediným obywatelem najatého bytu, ale konečně si berou jiné osoby k sobě do spolku. —

Tak to jsem wám, span. posluch. a lask. posl., powěděl, co se o lásce w porownání s práwnictwím říci dalo; teď nám zbýwá jenom ještě o jedné lásce a o jednom práwu promluwit, které oboje wěci samo nebe w naše srdce wložilo — totiž o lásce k milé naší wlasti a o práwu hlásiti se k národu českému. Že swou wlast milujeme, o tom dáwá nejnowější důkaz přítomnost spanilých posluchaček a laskawých posluchačů a tuto lásku nebude a nemůže nám dozajista žádné práwo za zlé mít.

Kdo nemiluje wlast, ten ani newí, co je láska; jakož i naopak newí, co je wlast, kdo nemiluje; neboť

„Láska je wšech welkých skutků zárod,
A kdo nemilowal, nemůže
Ani znáti co je wlast a národ."

J. A. Gabriel.

Český jazyk — moje škoda.

(*Pokračowání.*)

„Oh, moje pamět není děrawá!" odpowídal starý s weselým usmáním. „Ty jsi starý drak! Ty jsi býwalá markytánka, které se jistý mladý woják líbil, který ale nechtěl do hrušky kousnout, proto že to byla trpká plánice. Ta štwala tedy proti němu desátníka a šikowatele — a ti ho strkali a hryzli, až blahowci mozek pomátli, že wzal nohy na ramena — a dwoubarewný kabát zahodil."

„Kdo se tě ptá na ty staré škwáry?" obořila se zase Bára. „To jsou písničky pro twou rozklíženou drnkačku.... ale —"

„Wím, wím!" smál se dřewonožka pořád weseleji. „Ale je tu jen o to, abys widěla, že tě znám, ačkoli teď jinou larwu nosíš. Ostatně jsme se od těch časů arci ještě několikrát widěli. Wíš—"

„Nic newím — nic!" zmátla mu stará další řeč; „teď není k tomu času. Teď wím jenom, že mi lezeš do konopí, z kterého ti obojek upletu, jestli z něho hned swou dřewěnou kelku newytáhneš! — Pojďte, koťata!" doložila pak naostřeným hlasem k nám trnoucím — a jižjiž po nás sáhala.

My sebou trhli, jakoby nás bylo šídlo píchlo, a dali se do křiku. Dřewonožka se rozpálil.

„Zpátky, dračice!“ zwolal přitom a udeřil Báru pěstí tak silně do prsou, že bolestí zakňučela a na několik kroků odlítla. — „Zpátky! a nebo tě rozšťouchám, že ti kloub w kloubu neuwízne. Podej mi mou trnowku, Tondíku — tak! — a teď pojď, hladowá feno, máš-li ohuť.“

„Ty — ty se opowažuješ?“ sípala stará, oči jí hořely, huba jí klapala a ruka se zatínala do prsou, kde to po ráně bolelo — „ty mě tlouct? — ty plesniwý komisárku — mne?“

„Já tě utluču!“ obořil se flašinetlář, sukowitou holí nad hlawou potřásaje — „nedáš-li pokoje. Táhni za nosem — aby po tobě ani památky nezbylo.“

„Dříw ti zakroutím krk!“ rozkřikla se zdiwočelá Bára a rozběhla se na něj s pozdwiženýma rukama. Kostnaté prsty její wypadaly přitom jako křiwé hřebíky. Mířila starému zrowna do twáří.

Ale ten se hbitě uhnul a začal se swou holí manewrowat. Točil ní před sebou jako wycwikaný šermíř, tak že se mu nemohla stará na tělo dostat, nechtěla-li něco na hlawu nebo přes nos utržit. Hůl jen jen fičela. Stará i starý přitom křičeli.

Mezi to začal také Turek štěkat, newěda, co se wlastně děje, a ku které straně se má přiwrhnout. Ale přirozené puzení a bezpochyby že měl ještě na jazyku chuť po telecí kosti, jakouž byl u Báry nepoznal, přitlačil se k Blažkowi. — „Alou! chyť ji — ks, ks — chyť ji!“ štwal ho tento, a Turek se postawil skutečně do pozice, že začalo být staré ouzko. Já sám už myslil, že jí někam zuby zatne.

Stará zaklela a ucouwla.

„No? sklapla ti chuť?“ wysmíwal se jí Blažek. „Dobře děláš — beztoho nic nepořídíš. Jdi swou cestou, nežli tě modřinami posypám. Byloby twé kůže škoda.“

Bára stála chwíli bez řeči a hryzla se do pysků. Wztek ní lomcowal.

„Wíš-li co —“ začala potom, a já se podiwil, jak okamžitě ty swé twáře přiwětiwě wyhladila — „abys neřekl, že jsem twrdohlawá: rozdělme se o ty děti. Ty si nech kluka a dej mi holku. — Pojď, Petronko, pojď!“ obrátila se potom lísawě k děwčeti. „Nezapomínej, co jsem ti slibowala, že budeš jedenkráte welkou paní.“

„I dej si hubu na petlici a nenamáhej se!“ odbýwal ji starý. „Můžeš-li z někoho welkou paní udělat, udělej ji ze sebe, abys nemusela s cizími dětmi kramařit. Teď udělám já z holky něco — a to bude něco řádnějšího, než aby byla Indiánkou a před hloupým lidem skoky wywáděla. Rozumíš?“

(*Pokračowání.*)

Z Kopidlna do Žlunic.

(Dokončení.) Několik honů dále přichází se k malému příwrší, lesem zarostlému, kdež druhdy wíska Blyškow s plebanií* sw. Jiří zaswěcenou stála, ku kteréž sousedská dědina Slawostice byla přiwtělena. Celý její pozůstatek je nyní jediný baráček. Bylť w blízkém okolí tomto wíce dědin, z nichž ani stopy již widěti není. Wes Warobyly, Kamensko, Lapuc a Žitětínek naprosto jsou zmizely. Na Kamenště toliko hraběcí Šlikowský dwůr stojí, kteréž sídlo w 14. století pražskému arcibiskupowi Arnoštowi z Pardubic poddáno bylo.

Plebanie Blyškow dle wýkazu decimalního kodexu r. 1384 stála druhdy pod hradeckým arcijahenstwím a bydžowským dekanátem. Kostel blyškowský, k jehož nowé wýstawě již r. 1726 od konsistoře královéhradecké powolení bylo dáno, teprw roku 1773 wzdělán a na něj 7700 zl. wynaloženo.** An wšak r. 1787 za panowání císaře Josefa II. w Čechách mnoho nowých far a lokalií ze základu náboženského se zaráželo, byltě zbořen kostel blyškowský a fara wrsecká z něho wyzdwižena. Jeho oltář sw. Jiří mučedníka přenešen do chrámu Páně wrseckého, kdež na lewé straně stojí, a obec slawostická až posud každého roku den jemu zaswěcený slawí.

Z blyškowského příwrší sejde se powlowně k welmi roztáhlé wsi Slawosticům, na rozhrání kopidlenského a dymokurského panstwí, w níž druhdy též wíce bylo rytířských statků. Tři z nich na horní straně té dědiny w jeden weliký panský dwůr 1000 měr srostly, kterýž od kopidlenského dynasty wždy zdejšímu lidu na 6 let do pronajmu se dáwá.

Stará tuto panuje powěsť, že prwní téhož sídla pán, Slawosta sloul, od něhož jméno Slawostice půwod swůj wzaly. Neníť to prawdě nepodobno, jelikož přemnoho míst w Čechách od osobního jména zakladatele nebo prwního pána swého se nazýwá; a protož w prawdě napsal náš proslawený Palacký w 8. ročníku Musejníka: „Weliká částka našich místních jmen jsou ty nejstarší památky nejen jazyka našeho ale i historie; sahajíť do wěků, ze kterých nám sice ani té nejmenší zprávy psané nezbýwá. Musejíť tedy owšem také za historické památky powažowány býti. Jestiť patrno, že tady wíce zemanů sídlilo, an kde twrze swé měli, až posud widěti jest. Jméno jednoho Podhajský a druhého Křepela w powěsti se zachowáwá, a wýborná zdejší studně od posledního až posud Křepelka sluje. I zde shledáwá se prawda wyrčení Balbínowa, že w mnohé wsi w Čechách i 6 rytířů bytowalo.

Prwní písemní pamět o Slawosticích naleží se r. 1406. Wyprawujeť náš starý historik Balbín, že w témže roce král český Wáclaw IV. zdejší dwůr darowal wyšehradskému kolegiatnímu kostelu, jejž napotom Němcowi a Jakobowi, králowským úředníkům, za 40 kop gr. ročního lenního platu přepustil.

R. 1570 sídlil na zdejším statku rytíř Plakwic z Plakwice a Níže (Neisse), byw již od r. 1563 hejtmanem panstwí kopidlenského pod Krištofem Rabenhauptem ze Suché, tamním gruntowním pánem. W městských knihách kopidlenských činí

---

* Jmeno Plebania se odwozuje od p l e b e s, jak we středowěku křtitelna sloula, tedy kostel s křtitelnicí, t. j. farní kostel.

** Jeho dwa nowé zwony r. 1722 od hradeckého biskupa, swobodného pána Karla z Košína, křestěny byly.

se o něm zmínka, au jistého Marše ze wsi Židowice, blíž Slawostic, k tamnímu hrdelnímu práwu z utrhání na cti odewzdal. Dalť jej tento do powěsti, že skrze swého čeledína Matěje Perchtu z panského pole u Židowic tři wozy pšenice do swého dworu w Slawosticích odwezti kázal. Nemoha Mareš tu utržku ale práwně dowoditi, po třikráte pro Bůh i s pláčem, aby mu to odpustil a milostiwě wážil, jest prosil, přiznáwaje se, že wýš psána slowa lžiwě a neprávě mluwil; načež mu rytíř Plakwic konečně odpustil, žádaje spolu městský magistrát, aby ten příběh pro wěčnou pamět w swých knihách zaznamenal.

Dobré čtwrt hodiny údolím za Slawosticemi táhne se opět welmi příjemné přiwrší, z něhož k českým Sudetům wýborný wýhled. Nejwíce však bawí oko onen weliký awarský kruh, o němž swrchu jednáno, jenž tuto na blízce rozprostřen leží, a pak wýhled ke wsi Kozojedům, od nichž k řečeným náspům jenom několik honů. Stálať tu druhdy blíž té wesnice znamenitá twrz Kozohrad, kterouž ale Žižka, táhna sem od Hořic, kdež Čenka z Wartenberga s Pražany porazil, r. 1423 dne 27. dubna ztékl, dobyl a šedesáte mužů z posádky sesekal.

(Pokračowání.)

DENNÍ KRONIKA.

Od Ohárky. Kdybychom probouzení-se národnosti, wšeobecné bažení po přiměřeném wzdělání a weškeré snažení, které k tomu konci směřuje, s jedné strany, a naproti tomu protiwenstwí a překážky, které se rozličnými způsoby w cestu stawí; slowem, kdybychom obapolné toto zpětčinění porownati směli s nějakou wálkou, nazwali bychom jistá místa twrzemi a pewnými hrady, w nichžto zwláštní hrdinowé oučinkowání swoje soustřeďují a po menších okresích opět wysílají a rozšiřují. Praha, hlawní sídlo, kteréž nám Prozřetelnost nadarmo nepostáwila w srdce pouhých českých obywatelů, jest i zde hlawní střediště a ohnisko; wšak neméně důležitý jsou pro nás pokrajní č. hraniční twrze, mající nelehkou úlohu, chrániti lid náš od náwalu cizího žiwlu sousedů, a powznésti jej na wyšší stupeň wzdělanosti, kterou člowěk teprwa prawé ceny nabýwá. Nejwětší důležitost mají podle našeho zdání tato místa tam, kde poněmčilý již lid w žiwnosti a wůbec w materialním ohledu přewahu má nad naším lidem českým, ponewadž onomu takto usnadněno býwá, pokračowati u obyčejné wzdělanosti německé a pak pustit uzdu její nerozdílné sestře, pýše a wypínawosti. — Takowá twrz w sewero-západních Čechách w žateckém kraji jsou Louny. W tomto posledním w tu stranu městě českém nedbal wel. p. Zuman na weliké překážky, které se mu objewily u wěci tak néwinné ba chwalitebné, jako jsou společenské besedy, podniknuté ku prospěchu školní knihowny. A hle, jeho příkladná horliwost byla odměněna dobrým prospěchem, ku kterému on směřowal. Z celého okolí sešli se mu pokaždé duchowní, ouřadníí a jak se ti náčelníci a wůdcowé našeho lidu nazýwají, a přátelská zábawa budí u nich po každé chuť a žádost po nowém wyražení we swazku pospolitém. — Druhá twrž w této krajině rowněž nad Ohárkou jsou Libochowice. Tam zarazili nedáwno pan Prokeš a p. Pecháček neméně chwalitebnou pičinliwostí podobné zábawy, a ačkoliw nám těsnost těchto řádků nedowoluje zouplna popsati, která čísla a jak wýtečně byla přednášena, musíme přece projewiti radost swou, jakou nám působí zpráwa o takowých horliwých mužích, kteří skutkem dokazují, o čem kupa jiných jalowá slowa chwástá. — W našich okolnostech a při našem nedostatku národních škol a ústawů, w nichž by se člowěk, který má být wůdcem lidu, poučiti mohl o záležitostech a potřebách jeho, nemohl nám společenský duch nynějšího času poskytnoutí příhodnějšího prostředku k obapolnému sdílení myšlének, nežli takowýchhle schůzek, kde se tak důležitá wěc pomocí weselé zábawy děje. Končíce potěšitelnou zpráwu tuto nemůžeme zamlčeti upomínku na jednu událost, kterou nám práwě Libochowice na mysl uwádějí. — Není tomu dlouho, co jsme w Praze slyšeli weřejnou řeč, w níž se pro pochwalu wznešené wědy žiwotozpytu čili fisiologie následující slowa pronesla: „Německému důmyslu bylo ponecháno powznésti slawnou wědu tuto na nynější stupeň dokonalosti a jediné jméno wratislawského professora Purkyně, jemuž celá učená Ewropa swou úctu skládá, postačuje dokázati slowa naše...." Nepochybujem, že Libochowice dobře wědí, že jsou otčinou toho samého wratislawského professora, a jsou-li celé Čechy hrdy na Purkyněho, jemuž weškerý učený swět úctu skládá, mohou to nejwíce býti Libochowice!

— ón — an.

BESEDY.

Tuty dny wyšla péčí p. Hanky kniha: *Sazawo emauzskoje svatoje blagověstovanije, nyněže Remskoje.* Jsou to swaté památky pro každého Čecha, a teď za lewnou cenu každému přístupné, pomyslíme-li, jakým nákladem tato kniha wydána. Obsahuje nejen swaté ewangelium sazawoemauzské, ale i ostromírské, s popisem osudů ewangelia sazawského od p. Hanky, a krásný rytý titul, wyobrazující chrám emauzský, Karla IV. a choť jeho. (Cena knihy 3 zl. stř.)

P. J. Jordan zamýšlí zaraziti w Lipsku wšeslowanské spojiště w literarním ohledu, aby poněkud wyhowěl nedůstatku, s jakým posud zápasiti bylo při objednáwání knih jinoslowanských, a žádá aby nakladatelé a knihkupci slowanských knih mu přitom nápomocni byli. Za střediště, kam a odkudby se zásilky děly, udáwá w Rakousku: Wídeň, Prahu, Brno, Holomouc, Štýrský Hradec, Lublaň, Záhřeb, Pešť, Prešpurk a Lwow; pak Poznaň, Krakow, Waršawu a Wilno; w Rusku: Petrohrad, Moskwu a Odessu; w Srbsku: Bělehrad, a konečně Wratislaw a Lipsko — s tím však doložením, že jen takowé knihy dostati možná, které we wšech státech dowoleny jsou.

P. Hellenbachowa kapella, jak wídenské diwadelní nowiny wyprawují, w Odesse dohrála, a někteří oudowé jsou prý přijmuti u diwadelního ochestru w Bukreštu.

W Havre wychází časopis tištěný na plátně pod titulem „Political Hankerchief". (Politický smrkací šátek). Brzo prý bude wycházet i německý podobného způsobu, do něhož budou pp. Kohl a Laube korespondowat.

Nowá kniha.

Biblia sacra, to gest Biblj Swatá, aneb wssecka swatá pjsma, Starého i Nowého Zákona, se wssj pilnostj opět přehlédnutá, pánaprawená a w nowě wydaná. Pro ewangelické křesťany augšpurského i helwetského wyznánj W Kyšku 1845. Wel. 8. Dotčené nowé wydánj gest w kůži wázané. Cena 1 zl. stř.

Wydáwanim a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Odpowěd na článek „z Wídnè“

w čísle Kwětů 111.

Pan Dr. Wendelín Grünwald se položil mezi mne a p. Dra. Čejku. Jest tedy kněz w rukou dwou doktorů. Z toho může něco dobrého pojíti, zwláště jestli wšickni tři w jedno přátelstwí ideí a principu sestoupíme; nebo potom bude již pohromadě to dwojí, theologia a medicina. Prawda, že naše rozepře myšlenkowá rozprostřena jest na jiném poli než připomenuté dwa okresy. S p. Čejkou jsem sice byl se pokonal, neboť odpowěd swou jsem swěřil soudu laskawého obecenstwa, před kterým jsem já si stěžowal a p. Č. se osprawedlňowal. Pan Wend. Grünwald ale nalezl w tom našem literárním duettě i jinou otázku, a sice: »Wysłowte, co mínite o našem odtrhnutí-se od literatury Waší?«

Tuto otázku nebyl by sice každý mohl wyníti z mého článku, který byl pouze obranný, zlášť an nám nikdy nenapadlo tázati se někoho z těch, kteří nežijí na Słowensku: co by soudili o tom, co jest u nás dogmem národního se-wywinowání. Zpočíwá to pak w individualní moci associace ideí. Já bych ku př. mohl z páně Grünwaldowy polemiky proti Heglowi otázku wyňat tu: Wysłowte co mínite o našem proti filosofii té (které wlastně dobře nerozumíme) reptání? Ku kteréžto otázce bych již potom dlouhý a sem tam i pikantní resonnement připnouti mohl. Ale to by mohl někdo míti za ironii. Že ale u p. Gr. filosofie welmi obmezena jest, to budeme přece musit dokázati, an již tak důtkliwě na toho německého filosofa dorážž. Budem pak i očekáwati odpowěd, ale ne takowou, jako jsme obdrželi od p. Čejky; když se má odpowědít, ať se odpowí na řeči a wěci; wybýbání-se podstatným odpowěděm a přiwěšowání na poboční slowa, pak reflexe wtipů a úsměšků, není mužské a rázné. Nemůžeme-li proti prawdě, tedy se nestyďme ji uznat.

Na p. Grüuw. článek je hodno odpowědít, nebo jest pobarwen jistou nestrannou, od osobnosti wzdálenou barwou, ačkoli jinače bez hlubšího obsahu. Zwláště powděčni jsme redakci Kwětů a wšem bratrům, českým pp. spisowatelům, že důležitost tuto naši słowenskou za předmět rokowání společného wywolili. Toto jest nám rukojemstwím příšti, podstatnější než byla dosud, jednoty literární. My budeme wděčně psáti po česku do českých časopisů, když to od nich słowanským srdcem přijímáno bude. — U záležitostech swých kmenowých rozhodowat musí kmen sám; rokowat o nich a podílu míti w denní debattě, náleží wšem Słowanům. Toť jediná rozumná wzájemnost, wše ostatní jsou jen hračky a hry marionetní. Než přistupme již blíže ke článku »z Wídně«.

Já jsem w předmluwě k Čerwenákowu »Zrcadlu Słowenska« stěžowal, že Słowáci již celkem sami sebe byli opowrhli, sami ze swé řeči se wysmíwajíce; ta slowa wyňal p. Gr. a odpowídá na ně: »Slyšeli jsme z úst wzdělaného Słowáka, že i słowenský lid kázaní we słowenštině zanedbáwá, drže ji za mluwu nádennickou.« — K čemu toho wzdělaného Słowáka swědectwí, nerozumíme. Já sám sobě stěžowal na to zapomenutí-se Słowáků celostné. Co se ale týče toho swědectwí, že by lid słowenská kázaní pro *nádennickost mluwy* zanedbáwal, račte dowolit, když Wás z bludu se opowažuji wytrhnouti. Ten wzdělaný Słowák Wás obelhal, což nás samých welice mrzí, že to o wzdělaném Słowákowi říci musíme; nebo na Słowensku se kázaní słowenská jen w katolických chrámích držíwají, a zde to nebylo nikdy jinak; že pak lid kázaní tato hojně nawštěwuje, to Wám mohou stwrditi słowenští katoličtí duchowní otcowé. Ewangelici posud ještě kážou česko-słowenskou řečí. Jsou mezi tím některé wýminky, ale o těch se wěru naskrze nesmí říci to, co ten wzdělaný Słowák lhal. W Lipt. Sw. Mikuláši, w Trnowci, z částky i w B. Bystřici se kázaní słowenská s najwětším oblibením poslouchají, a wůbec o teď připomenutých cirkwích to platí, že služby boží a kázaní se zláštní horliwostí nawštěwowány býwají. Ostatně wíme, že jsou wzdělaní Słowáci, kteří ústně i listowně nowější toto snažení słowenských spisowatelů očerňují, oklewetáwají, upodezříwají. Od jednoho welice wzdělaného Słowáka pochází i to paskwilowé oplwání čisté słowenčiny: že jest ona totiž »krčmárčina, swinárčina a řeč luzy a čemilidu«, ačkoli ni on sám, i wiceišpáni a celá šlechta rozpráwí. Máme jeden list od wzdělaného Słowáka, německy psaný, w kterém pana F. pro Boha prosí, aby překážel słowenským Nowinám, a důkazů wíce, že ani sám je nečte ani jiným čítat neradí. Máme příklady, že práwě ti, kteří nejwíce w ústech nosí to Dobrowského »Wir uneinigen Slawen«, nejšpatněji bouří proti čtení knih od Słowáků pro Słowáky, čistě słowenským nářečím sepsaných. — Co se tedy budeme diwit jiným? Ale my také se nekormoutíme nad tím; Słowáci se musejí wyhowořit po dlouhém mlčení, a máme to za znak žiwota, když se náružiwosti při důležitostech wyšších zdwihají. W kocourkowstwě žiwota se náružiwost jen na podlé žiwota interessy wyważuje: ale w osmělenćm letu šlechetnějších wzdechů ducha národního swětí se neděle znowuzrození. My ukončíme jistotně boj tento mezi sebou ku spáse Tater. Wyhowořit se wšak musíme.

Mrzuté jest, když p. Gr. jednotliwé mé powzdechy a slowa wytrhuje z contextu, a na ně potom připíná swé reflexe; skoro by se mi ani nechtělo takowýmto manýrem se zaměstnáwati. Přece wšak ze šetrnosti podotknu aspoň jednu takowou nenormalní anomalii polemickou p. dopisowatele z Wídně. Na moje slowa, která w contextu měla být uwážena: »Což diwu že Slawjané je (t. Słowáky jako kmen) neuznáwali, wždy je k jiným jen jako dowažek dohazujíce, nepřátelé pak tlačili, jim bytnost upírajíce?« na slowa tato odpowídá: »Wíme i jinou příčinu, která některé lidomily k nowé činnosti pudila.« Ale, ptám se p. Gr., zdali on w mé předmluwě nenalezl hlubší nahlédání a rozebírání těch příčin, které nás k nowé činnosti této přiwedly? Nač prawí, že wí i jinou příčinu? Wždyť již sama moje předmluwa, z nížto wyňatá moje slowa mu příležitost zawdala k těmto jen opakowaným doktrinám, o tom dostatečným může býti swědectwím.

Nejinteressantnější ale jest, kterak snažení naše filosofii Heglowě od pana Gr. se připisuje, a poněwadž se snaží nás od předsewzetí našeho odwésti, kterak se pouští do boje se soustawou nowější filosofie. »Hegel tedy rozhodnul w słowanské záležitosti«, praví p. Gr. — »Hegel, kterého Fallmerayer s potěšením německého filosofa κατ᾽ ἐξοχήν nazýwá, poněwadž Słowany mezi Ewropany a Asiany klade, a od nich žádného wplywu na pokroky wzdělanosti neočekáwá.«

Dwěma tedy sadami chce nás porazit, a sice předně tou, že ne my ale Hegel rozhodnul w záležitosti naší, a pak tou, že Hegel je nepřítel Słowanů. — Záwěrek musí tedy býti ten: Nechejte toho, bratří!

Není w mém úmyslu bránit Hegla před p. Grünwaldem, nebo tento (ať jest to s úplným jinače osoby p. dopisowatele ušetřením řečeno) nedospěl ještě ani jen k porozumění Heglowy soustawy, tím méně aby o něm kompetentní soud wydati mohl. Člowěk musí nejprwé soustawu sám promyslit a duchem projít, teprwa potom, má-li k tomu ještě i jiné potřebné dary a známosti, objektiwně se nad ni powýšit a resumowat a soudit. Přece wšak, aby se p. Grünwald sám přeswědčil, kterak o tom mužowi psal, o kterém tak málo wěděl, uwedu zde něco, ne jako k obraně toho filosofa, ale jako poučení pro ty mnohé jeho antagonisty z neznámosti zplozené.

Že by Hegel byl rozhodl we słowenské záležitosti, zapíráme zrowna a naprosto. Kde se na Hegla kdo ze Słowáků odwoláwal? anebo kdo z něho słowanskou historii wážil?

Tak u nás jako w Čechách jsou jistí učení lidé, kteří o Heglowi rozprawějí jako o čínské zdi, ač jinače we slowanských záležitostech wážné je slowo jejich. Že se mnozí na Heglowu systemu myslit naučili, že wůbec nowější filosofie i u nás Slowáků se ujímati počíná, to myslím nic není ani hanebného ani škodliwého. Práwě i tím dokazují Slowáci swé powolání w budoucnosti, že se nebojí myšlénky a mají smělost ducha, aby jim říše tato sawřetou nezůstala.

Že Fallmerayer prawdu má, když Hegla filosofem κατ' ἐξοχήν jmenuje, o tom jsem i já přeswědčen, ač we Kwětech a referátech našich odůwodnění toho se ani poskytnout aní očekáwat nemůže. Ostatně Hegel o Slowanech welmi málo psal, ale to co psal, naskrze není takowé jak se widí panu Grünwaldowi Wšecko to prowinění, jakowým myslí p. Gr. Hegla obtíženým být, nemůže se na jiném zakládati nežli na těchto slowech Heglowých, které we swé historii filosofie na str. 425 * o Slowanech pronesl, a sice: »Es haben zwar diese Völkerschaften (Slowané) Königreiche gebildet und muthige Kämpfe mit den verschiedenen Nationen bestanden; sie haben bisweilen als Vortruppen, als ein Mittelwesen in den Kampf des christlichen Europa und unchristlichen Asien eingegriffen; die Polen haben sogar das belagerte Wien von den Türken befreit, und ein Theil der Slawen ist der westlichen Vernunft erobert worden. Dennoch aber bleibt diese ganze Masse aus unserer Betrachtung (to jest: z dějepisu filosofie) ausgeschlossen, weil sie **bisher** nicht als ein selbstständiges Moment in der Reihe der Gestaltungen der Vernunft in der Welt aufgetreten ist. Ob dies in der Folge geschehen werde, geht uns hier nicht an; denn in der Geschichte haben wir es mit der Vergangenheit zu thun.«

Uwedli jsme toto schwálně proto, aby bylo *corpus delicti* před očima našima; nebudem zde rozjímati, jak dalece Hegel prawdu má nebo ne, dost je zde již na tom, wěděti že p. Gr. nemá prawdu, když praví, že Hegel od Slowanů žádného wplywu na pokroky wzdělanosti neočekáwá. Ale byť by se i sám Hegel byl dopustil práwě takowých chyb we zwláštních swých úwahách, jakých se jiní jeho krajané dopustili: přece ještě nenásleduje, aby ti, jenž jeho soustawou se wzdělali a jeho filosofii mysliti se naučili, hned i w jeho wšecka slowa přisahali. Myslit zajisté neznamená naučit se spaměti slowům a frásím professora, aní soustawa filosofie, nejméně ale Heglowa, nestojí na wytržených z ní jednotliwých reflexích. Že ale tak zle o Slowanech nemyslil Hegel, swědčí i jeho list, který d. 28. listop. 1821 učedlníkowi swému baronowi Borisowi Yrkullowi do Ruska psal, w němž o kmenu slawo-ruském mezi jinými píše: »Sie sind so glücklich, ein Vaterland zu haben, das einen so grossen Platz im Gebiete der Weltgeschichte einnimmt und das ohne Zweifel eine noch viel höhere Bestimmung hat. Die andern modernen Staaten, könnte es den Anschein haben, hätten bereits mehr oder weniger das Ziel ihrer Entwickelung erreicht, vielleicht hätten den Culminationspunkt derselben schon hinter sich, und ihr Zustand sei statarisch geworden; Russland dagegen, schon vielleicht die stärkste Macht unter den übrigen, trage in seinem Schoose eine ungeheure Möglichkeit von Entwickelung seiner intensiven Natur« atd. Kdeže je w těchto slowech nalezti důwod upodezříwání p. Grünwaldowa: že Hegel od Slowanů žádného wplywu na pokroky wzdělanosti neočekáwá?

Je to wěru nepěkné, takowého muže, jako byl Hegel, tak černými barwami před obecenstwem soudit. Jak by se tedy neosmělil p. Gr. a jiní odpornikowé slowenského snažení, proti nám, swým wrstewníkům a bratrům, uštěpačně wystupowat, naše slowa překrucowat, odtrhowat, jinák wyswětlowat: an mají dosti smělosti, práwě takowého welikána jako je Hegel, jenžto jako u wěčném hradu we swém systemu zwěčněný přebýwá, tak nízko pomlouwati?

* Wiz: Georg Wilhelm Friedrich Hegel's Werke, IX. Band, zweite Aufl. Berlin 1840.

Když se již odpowídati a wyjednáwati chce, proč takowí páni se lépe s dialektikou neporadí, aby podobné odpowědi, jako jest i páně Grünwaldowa, kmenu na mé pojmání kmenů w národech dáwá, darmo o čas obecenstwo nepřipraweowaly? Nech se líbí lask. čtenáři předčítati to, co wypsal p. Gr. z mé předmluwy k Čerw. »Zrc. Slow.«: »Kmen má býti w národě to, co národ w člowěčenstwu« — až po — »Slowenstwa«. Já jsem o prawdě těchto slow ouplně až po dnes přeswědčen. Pan Gr. odpowídá na to leda odpowědí. Ale musíme k tomu přihlédnouti blíže.

Udáwaní, že se »málo komu poštěstí mezc kmenu jako Dobrowskému, Šafaříkowi a j., ještě méně meze národu jako Humboldtowi, J. Grimmowi, přeskočiti«, jest téměř prostořekost. Co tato pseudoreflexe má wlastního s tím mým náhledem: že se kmenem na národ působiti má? Ale či wěda je překročení kmenu nebo národu? Připomenutí mužowé tužbou ducha swého byli unešeni do říše wěd, které jsou wlastní celému člowěčenstwu. Proto wšak onino dwa Slowáci, tito dwa Němci jsou a byli, a třebas i jinými řečmi než práwě swými psali, přece mezi kmene swého nepřekročili. Je zde ale jen wlastně řeč o tom, že kmeny mají práwo i powinnost, swým kmenowstwím w celek národní splýwati. Na to odpowídá p. Grünwald: »Upříti se ale nedá, že rozdílní kmenowé we wětší částku národa ponenáhla splynuli.« Co to opět za wýraz! — Wšak práwě ti kmenowé jsou ty wětší částky národa. Kmen powstal z jednotliwých rodin, w okolí jednom se rozprostraniwších a w jeden celek znenáhla se konsolidowawších. Takowéto kmeny widíme u Slowanů, a jest to něco jiného: Čech a Slowák, Rus a Polák, Srb a Horwat atd., jako Sas a Prus, Bawořan a Šwáb, Wideňák atd. To je ta chyba našich některých mužů, že celé Slowanstwo jen podle wzorů a wýwinů cizonárodních konstruowati chtějí, nepamatujíce, že se my celkem půwodně wywinujeme.

I ta otázka p. Gr.: »Co by říkali Němci, kdyby we Widni aneb w hořejších Bawořích nějaký spolek z brusu nowou literaturu w nářečích těchto míst zaraziti podnikanul?« i tato otázka jest takowá. Widno z ní, že p. Gr. newidí rozdílu mezi kmenowstwím a nářečím a místami a nuancemi pospolitými jazyků. My jen wkrátce na tuto otázku odpowídáme, že widenská obecná mluwa není nářečí a nemá se tak ke spisowní řeči německé, jako slowenské nářečí k českému, ani se Wideňan nemá tak ku Bawořanowi, jako Slowák k Čechowi. Indiwiduální zřízení žiwota, powahy, mrawů, jazyka a Slowáka je celkem rozdílné od indiwiduální postawy a historie Čecha. K tomu jistě přiswědčí nám p. Gr. i k tomu, že německá řeč je již wywařená, wzdělaná, wywášená, že ji ani šwábský, ani widenský, ani baworský jargon již wíce obohatit a rozšířiti nemůže. Ale w řeči slowanské to, chwála Bohu, není ještě tak: slowanský jazyk se teprwa twořiti počíná, nyní teprw wlastní jeho prohlubiny se na wšech stranách otwírati počínají. Sama česká řeč hluboké poklady swé krásy a swého bohatstwí již otewřela, ale přece aní tyto nejsou ještě přiměřeny idealu slowanské řeči; proto musí i ona ještě odjinud přibírat a sebe obohacowat. Ale kdeže jsou ty pomocné báně pokladů jazykowých? kde? Jistotně ne jinde než u kmenů ještě čerstwých, ještě žiwotem neswytřelých a neotřelých. Genius slowanský nejlépe wí čeho nám potřebí, proto křísí tam Malorusa, tu Horwata, zde Slowáka, tam Horno- a Dolno-Lužičana atd., aby i oni wyhrabáwali poklady swé a přinášeli je na oltář pospolitého žiwota slowanského. Přál bych, kdyby p. Gr. přišel wíděť Tatry a pobyl w nich, aby se přeswědčil, že není tomu tak z ohledu Čechů, Morawanů a Slowáků, jako z ohledu Bawořanů, Prusů, Wideňáků. Tu by mu ani p. J. Záborského list nic nepomohl. O tom odwoláwaní-se na list Záborského níže promluwíme.

»Ale co wšedšímu rozumu nepřístupným se ukazuje, dalo by se filosofickou spekulací ospraweďlniti?« praví dále p. Grünwald. A my odpowídáme, že owšem; ač na tomto místě, jak z wýše poznamenaného tušim wyswítá, filosofické spe-

kulace netřeba, anto i wšednímu rozumu, není-li jen předsudkami obtížený, platným se ukázati musí, že kmen slowanský každý má práwo i powinnost, swojím kmenowstwím se wyrazeti w celek národní. Ale i tu sadu sobě obraňowati musíme, že mnoho jest takowých důležitostí we Slowanstwu, které se *wšednímu rozumu* sice neplatnými ukazují, přece ale we wyšší spekulaci jako slunce jasně swití a prawdou slouti mají. Bylo by to neštěstí pro wědu a přísnější obory žiwota wyššího, kdyby jen to měla býti prawda, co se wšednímu rozumu platným být ukazuje. Ten rationalism zplodil w církwi i státu i socialním žiwotě Ewropy hrosné karrikatury; nedej Bůh, aby se Slowanstwo jim přisluhowati mělo.

Hanliwější wšak ještě jest otázka ta: »zdali pak rozdrobené nářečí jest průliw, w kterém se idea určiti musí?« Nebo zde widíme ironii na nás psanou. Ale w prawdě diwiti se musíme, kterak mohl p. Gr. naše slowenské nářečí rozdrobeným pojmenowat? Či je možné rozdrobení před wystawením? — Ach, kteraké bych já zde mohl wést jeremiady na powrchnost, plitkost a nedůslednost p. Grünwaldowu! — ale ponechám to již a řeknu w krátce: Owšem že rozdrobené nářečí není ten průliw atd., ale nářečí *par excellence* A takowéto nářečí slowenské *par excellence* jde na Tatrách nyní do žiwota; jak to ale jinde šlo, tak to jde i u nás: bere se řeč nejobecnější, kterou wětší částka Slowáků rozpráwí. Každá wzdělaná řeč w Ewropě takto byla powýšena na literární, nebo národ si swou řeč wzděláwá a wzdělávat ji může jen tak, když w ní i wyšší interessy žiwota swého, nežli jest obyčejný, nízký, chatrný domácí žiwot, skládá a myslí. Bez tohoto processu, byť bysme dali národu newím jak wzdělanou řeč, přece ani na píď jej ku předu, k samostatnému duchu wywinutí nepošineme. Naše nářečí bylo dosud jen obecným, a jak kdo chce, anebo když se tak líbí, i sprostým jmenowáno. Ale proč? Ptáme se těch wzdělaných Slowáků, co je swiňárčinou jmenují (w rozteklosti žluči swé), proč takowé bylo toto nářečí? — Odpowíme sami, že proto, poněwadž se w něm nepsalo o wyšších wěcech. Jak mile se toto díti bude, přestane i ta slomyslná námitka. Stawění tedy chrámu slowenského nářečí děje se zpočátku snášením wšeho sem a tam porozházeného jazykowého materialu na jedno místo, na kterém duchowé činní stráží nad pulsy národního žiwota a do chaos wolají »staň se!«

Na ty otázky ale, jako: »Není nářečí odtrženost od začátku (sic)? Nesluší-li pak k němu a k celku se nawrátit? Nebyli jste s námi na takowé cestě? Myslíte cíle dříwe dosáhnouti, když k nowému rozběhnouti po spáteční cestě kráčíte?« — na tyto otázky odpowídati není hodno; nebo když dopisowatel chtěl wystoupiti jako muž proti mužům, měl *sám* roswésti swůj předmět a prowésti dialektikou odporný princip, proukázati wše, co w mysli měl. Ale on jen jako professor klade otázky; my abychom odpowídali. My odpowíme systemem na system; na otázky bysme jen zas otázky klásti museli. To je ale nehodné mužů. Proto wýborně redakce Kwětů napomenula w této důležitosti píšících, aby to činili wíce jasnými slowy než citliwými powzdechy: o by sobě powšimnuli toho wšickni, kteří mezi dwéře žiwota našeho prsty swé strkají! — Že bysme ale my po spáteční cestě chtěli k cíli jíti, je skoro i urážliwé; nebo když powáží p. Gr., že na čele tohoto slowenského předsewzetí sami takowí stojí, kteří žiwot swůj poswětili Slowákům a žijí u prostřed nich w bouři i pokoji: tedy uzná, že přece oni kompetentnější jsou we wěci této než on, který nezná žiwot slowenský. Po spáteční cestě kráčeti k cíli může jenom blázen.

»W samém Heglowi nenajdete obrany pro swé počínání«, prawí p. Gr. dále, a sice proto prý, poněwadž »on přirownáwá filosofii k sowě Minerwy, která za šera wylétá, majíc za úlohu, pojmouti co jest a co se dělo.« My w Heglowi ani obrany nehledáme pro swé počínání, nebo bysme se podobali tomu řečníkowi, který sobě dal do sněmu řeč wyhotowit a tam ji wyříkal; když ale odpor powstal, musil wen se sněmu, aby si dal opět obranu napsat. My máme obranu w sobě samých, naše počínání opírá se o swou ideu, o swůj pochop, aniž má potřebí jíti k Heglowi o pomoc a obranu, práwě tak jako z něho nepošel tento náš nowý žiwot na Slowensku. Ale pro zachowání dobré wůně jmena swého na poli wědy a filosofie jistotně lépe by učinili jistí páni, kdyby o Heglowi raději nic nepsali, než aby takowé důkazy swého proletarstwí we filosofii na bílý den wystawowali. Sám p. Mickiewič by byl lépe učinil, kdyby swé karrikatury Heglowa systemu raději, à la Blumauer Aeneidu, byl travestii Hegla pojmenowal, nežli že sebe samého we swých pařížských, jináče welice interessantních čteních o slowanských důležitostech tak obnažil. Již je darmo — filosofii nelze ani za mák laciněji dostati, nežli přísným, hlubokým, logickým myšlením. Tu platí jen: Brachu, mysli a mysli! a ne: suď a suď! Tomáš kladl prawici do ran Kristowých, a teprwé uwěřil; a toto se děje i we wědě, ale této tajnosti se neobnažuji jinému leč duchu myslícímu.

Heglowi je owšem filosofie pojímání toho co jest a co se dělo; a o té sowě Minerwy řeknu též, jak to u Hegla stojí. Jest Heglowi filosofie wyslowený w myšlenkach čas, a jako každá individualnost jest syn swého času, tak každá filosofie jest swůj čas w myšlenkách obsažený. Proto we filosofii nemůže býti řeč o nowotách neb nenowotách, ale jen o tom, co jest a wěčně jest. Jako klassická starowěkost, jmenowitě pak Řecko byl swět oné bezprostřední krásy, tak jest křesťansko-nowější epocha opět swět myšlenky, powědomí a filosofie. Tento swět otewřel Aristoteles, mysle samé myšlení, Hegel ale jej zawřel myšlením identičnosti pochopu a wěci, myšlení a jsoucnosti či stáwajičnosti. Toto je wlastní definice Heglowy filosofie: a já stojím za to panu Grünwaldowi, že kdyby Hegel nyní žil, ačkoli jej sám za takowého Němce wyhlašuje, který nic od Slowanů neočekáwá, přece by i tutu naši slowenskou nowotu dokonale oceniti znal. W té sowě Minerwy jest hluboká myšlenka Heglowa zobrazená. Jako sowa po dnu wyletuje, tak asi i filosofie ukazuje se we swé činnosti teprwé po skwělém dni welkých skutků. Národowé w proudu swých uložení a skutků, w bojech o sláwu a žiwot nemohou reflektowati o sobě, nebo sami s sebou jsou ještě tuze srostlí; oni jen jednají, oni jen z tajného tušení swého wyluzují smělost, k dosahowání wysokých žiwota a sláwy kolejí potřebnou. Teprwa když ostydly náružiwosti bojů, teprwa když se duch z diwadla swěta nawrátil k sobě samému, po těchto dnech jasných skutků wyletuje filosofie a rozmetaný material historie pod jednu myšlenku sebírá, ona zahrnuje w slowo a pod myšlenku říši objektiwně se wykázawšího swěta skutků. Proto filosofie Heglowa nezabraňuje duchu, aby se newyrojowal z důlí naboru, z hlubokých a zastaralých forem na powrch nowého wěku a swěta. Proto nám ještě žádná filosofie o welikých nowotářich swěta, o těch historických mužích, kteří se osmělili nowé wěky chtít, neřekla to co nám řekl Hegel. Mní on o nich: »Sie sind insofern Heroen zu nennen, als sie ihre Zwecke und ihren Beruf nicht blos aus dem ruhigen, angeordneten, durch das bestehende System geheiligten Lauf der Dinge geschöpft haben, sondern aus einer Quelle, deren Inhalt verborgen und nicht zu einem gegenwärtigen Dasein gediehen ist, aus dem innern Geiste, der noch unterirdisch ist, der an die Aussenwelt wie an die Schale pocht, und sie sprengt, weil er ein anderer Kern, als der Kern dieser Schale ist; die also aus sich zu schöpfen scheinen, und deren Thaten einen Zustand und Weltverhältnisse hervorgebracht haben, welche nur ihre Sache und ihr Werk zu sein scheinen.«

Filosofie nesmí předpisowat a poučowat, co a jaký má býti swět; tato říše jest pro prorocké touhy poesie, pro *pia desideria* politických kombinací; filosofie pak i nad tyto powýšena jest a i o nich swé slowo a soud wydáwá. Filosofie tedy jest prawé powědomí swěta, ona rozmetané swěty we swazek duchowý skládá, ona říká co rozumy a duchy učinily. Proto kdo chce dále stawět na tom co rozumy a duchy wystawěly, musí neomylně slowem a powědomím tím se ozbrojiti.

Něco nejprozaičnějšího w celém článku jsou slowa od;

»Bědujete, že se česká literatura u Wás neujímá« až po: »wyháněním, t. j. pomocí draba.« Nebědujeme nad tím, že se u nás česká literatura neujímá, nebo na kolik to u spřízněného kmene jen možno, na tolik jest u nás literatura česká rozšířena, to jest české knihy se kupují, čítají, ba práwě i spisují. Že my Slowáci tolik českých spisowatelů wíme proukázat, jest jistě jediné zjewení w historii kmenů slowanských. Ale shledali jsme, že literatura tato není w stawu učiniti zadost potřebám národním. Náš lid jako kmen má swé kmenowé, zláštní individualní potřeby; dilettantism ten, rozšiřowati knihy české jen *per et propter literaturam*, nemohl již wýše wystoupit, jako byl u nás wystoupil.

Ostatně newíme, kterak p. Záborský takowé celebrity w Čechách dosáhl, že nejen jednotliwci, ale práwě Musejní sbor jej za autoritu powažují a nám s jeho listem před oči strkají. * My tohoto pána na Slowensku welice málo známe; wíme o něm, že byl w Mikuláši ewangelickým kaplanem, nyní pak někde w Košicích professorem, a že wydal několik nepatrných bájek. Chcete-li již pánowé proti nám s autoritou bojowati, nuže postawte nám aspoň muže zasloužilé; Kollár a Palkowič stojejí proti nám se wší možnou usilowností; kdybyste nám těchto na oči stawěli, widěli bysme w tom mužnost a upřímnost.

Co se týče morálního stawu lidu našeho — tu my již pracujeme pokud se dá; a co do »justice«, p. Grünwald může být ubezpečen, že tato důležitost též od něho pokynutí nepotřebuje. Že tento předmět do literárního, obzwláště z Widně psaného článku ani nenáleží, o tom se každý snadně přeswědčí.

Že ale naše počínání jest odwážliwý experiment — to, prawím i já, může být! Jak by nebyl odwážliwý, když jsme se odwážili sami o swé síly se opříti, z nejwětší slabosti nejwyšší sílu powědomosti wyrážeti s tím jistým taktem a krokem, že jistotně žiwot skřísíme. Mnohý se bojí, že to bude smrt. Ale smrt se nemůže wzkřísiti z nežiwota, před žiwotem není smrti. My máme před sebou jen žiwot možný. Ztratit nemáme co — wyhráti wšecko. Nebo my máme poněkud jiné pochopy o žiwotě, než abysme to měli za žiwot tak způsobného kmene jako je náš slowenský, když on několik spisowatelů českých splodí. A takowýto žiwot se nikdy neumrtwí, byť se i, jak prorokují mnozí, naše předsewzetí nezdařilo. Samostatnou literaturou se na Slowensku již nyní mnohem žiwější interess pospolitý wzkřísil, než po dlouhé wěky našeho čechisowání. Již nyní na příklad i ti, co dříwe nás pronásledowali, kteří jsme česky psali, obracují češtinu, již jsou tedy přece, ačkoli ne s námi, aspoň se Slowany spojeni. — A co se soudní stolice historie týká, před tou my s bezpečnějším swědomím státi budeme než ti, kteří jeden kmen k wěčnému malolettstwí odsouditi a zawrci usilují.

Welké jest prohřešení p. Grünwaldowo, an tak wšech důwodů prázen Nowiny naše slowenské za »ukřiwení práwa celému Slowensku uděleného« wyhlašuje proto, že jsou čistou slowenčinou psány. To znamená pochodeň neswornosti mezi bratry metat. Kdyby redakce slowenských nowin nebyla tuze skromná, četli bychom to množstwí dopisů, chwálu a sláwu za nowiny i řeč wydáwajících. Neb toto nářečí jistotně jest jádro a zrno Slowenska, nejwíc rozšířené, nejwíc užíwané, nejwíc oblíbené. Hlasy na Slowensku wšechny wolají: »slowenčina, slowenčina!« Jsouť arci nyní ještě některé maličkostné praetense; dogma ale slowenčiny stojí! — Kteréže jest to práwo Slowenska ukřiwené? Snad aby česky psány byly nowiny? Ach tu se mýlí p. Grünwald; ale w omylu swém nás i uráží, ujímaje se práwa Slowenska proti těm, kteří žiwot, umění, jmění w obět Slowákům přinášejí.

Ono proroctwí: »Zajde-li waše podnikání — zajde-li wáš časopis« atd., jest welmi mlkwé a prázdné, jsouc paralisowáno lepšími nadějemi duchů se žiwota slowenského wyrostlých a w něm i jemu žiwých. A jestli by Slowensko tak bylo již bez půwodní síly, že by nejlepším žiwota swého silám potřebné potrawy dáti nemohlo: tedy by je jistotně ani česká literatura newzkřísila. My ačkoli jsme kmen literárně mladý, přece jsme se již Bohu díka wyzuli z toho chlapeckého literatury zbožňowání; ona nám jest jazyk žiwota, slowo pohybů národní duše, nástroj wnitřních ducha faktorů. Ni musí wše jíti z hlubin duše, neuwázané na cechy literatorské, na kramářské cíle chlebárstwa spisowatelského.

Těší mne, že pan Grünwald mými slowy ukončil článek swůj; já bych těmi samými slowy ukončil tuto mou odpowěd, kdyby mi skrownost dowolowala. Jen poznamenati musím, že co já w předmluwě spomenuté o rationalismu mluwím, wztahuje se na pochopy církewno-náboženské, jmenowitě proti těm, kteří církwi křesťanské upírají prawdiwost jejího se w předešlosti wywinowání. Ostatně i na pohyby národní mohou být applikowána slowa ta; neboť zde auti jistý rationalism, který nedowoluje jak by náleželo wmysliti se w ducha wywinů národních. w podstatný žiwot mysli swěta. I naše předsewzetí, zapřené a poswěcené může kousati třebas nějaký wtipálek, ale stawěti na předchodných žiwlech, widěti organism wnitřních faktorů žiwota národního, pokud se připrawili, a kde počíti další nadstawowání chrámu kmenowého skutečného žiwota, to může jen duch Slowenska se poswětiwší a w něm pulsy žiwota bíti naslechající. Dost brzy wyjde rozwinutí literárního žiwota na Slowensku od počátku až po dnes tiskem, delší to pojednání: z tohoto se budou moci poučit, co je Slowensko, ti, kteří je posud měli za aggregat náhodný, k české literatuře přiwěšený, o němžto myslili, že jeho cíl je býti jen pro českou literaturu. Do toho času prosíme, poněkud trpěliwými býti. Přeswědčí se kdo bude chtíti, že naše nowější snažení jest jen koruna, w nížto jest reprodukowán wšecken dosawádní žiwot Slowáků. I w těchto listech budu moci o těchto wěcech pojednáwati, jestli se redakci, oč ji prosím, uwolí z této strany hlasy do Kwětů přijímati. * Srozumění a blahoslawený ten pokoj, kterýž přewyšuje wšeliký rozum, možny jsou jen po upřímném setkání-se duchů wěci swaté národní oddaných.

Já tedy swůj článek zawírám slowy českého filosofa M. F. Klácela, k označení a poukázání, že mají i Češi swé proroky, jenžto jim o bratřích zwěstují bezpečnější prawdy. Píšeť on: »Nelekej se žádný, wida ještě rozpadáwání; nelekej se, že Malorus swou chce literaturu, Slowák swou, a Illyr; jednota že také jen wíce jest we slowě nežli w skutku, Lužičan že si o sobě počíná atd.; to jest práwě dobré znamení: před obecněním, před náwratem, před smířením úplné musí jíti osobnění, různění, roschody a tření — toť již jest wykročení, jest hnutí žiwota w zárodku Sláwy naší. Dopřejte wšemu zrůstu až do času swého.« *Mil. Jos. Hurban.*

* Způsobem přirozeným. Čechowé, jak slušno, očekáwali u této záležitosti obzwláště usudky wzdělanějších Slowáků samých; p. Záborský pak, pokud nám známo, posud jediný mezi Slowáky usudek swůj *weřejně* byl pronesl, s podáním swých důwodů. Na pp. Kollára a Palkowiče poukázati se nemohlo, jelikož se posud nebyli weřejně o wěci té prohlásili. *Red.*

* Ochotně se k tomu propůjčuje *Redakci.*

Hudební náwěští.

U Jana Hoffmanna, obchodníka s uměleckými wěcmi w Praze, wyšly na swětlo

Tři warhanické skladby

od *Jos. Krejčího*, warhaníka při křižownickém chrámu sw. Františka, wysoce důstojnému p. J. Beerowi, welmistrowi řádu, připsané.

Tyto skladby oswědčují zkušeného hudebníka w oboru theoretickém i praktickém a budí w nás jistou důwěru, že se od něho ještě wýborných prací dočkáme. Ony wynikají půwodností, prawidelným zpracowáním a prowedením hlasu. Použití obligatního pedalu je zwláště naznamenáno. I slowutní umělci, jakož n. př. Ad. Hesse, k. ředitel hudby a wrchní warhaník we Wratislawi, Jos. Becker, warhaník u sw. Mikuláše w Lipsku pronesli se již o těchto skladbách welmi pochwalně.

Číslo 140.
12. roční běh.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštownich ouřadů Rakouského mocnářstwí půlletně s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK

PRO

ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

22. listopadu
1845.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (w nowých alejích na Nowém Městě č. 116) wydáwá po půlarších třikráte za týden, w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

Český jazyk — moje škoda.

(Pokračowání.

„Ale měj pak rozum, Blážku! — co pak můžeš z ní udělat?“ namítala stará, začínajíc melodii mírnější. „Wždyť se sám sotwa protlučeš. K čemu takowé příwěsky a darmožrouty?“

„Jen proto, abys ty neměla wšechnu zásluhu, že jsi se o ně starala!“ usmál se starý. „O mne ale neměj strachy; wšak ono to půjde i s těmito příwěsky, a myslím, že se tuze dlouho s nimi nepowleču. Budu jim hledat rodiče.“

Stará se začala chechtat. — „Rodiče? — Hi, hi! nu hledej, hledej! Klukowi tuhle snad něco opatříš — ale holce? hi, hi! ta by se ti poděkowala, kdybys jí chtěl k tatíkowi dowest. Toho už dáwno žáby schroupaly. Wždyť je to dítě mého nebožtíka syna.“

„Mělas ty syna? — I podíwejme se, co se člowěk dowí. Nu, diw by to nebyl — tyťs byla weliká milownice mužského pohlawí; ale tys prawila prwé, že máš také k chlapci práwo? Což aby twé práwo k holce bylo také takowé? Jak to dokážeš, že jsi její babička? To bych já mohl spíše přisahat, že jsem tě asi před sedmi lety widěl, jak jsi s malým děckem z cizího domu se kradla. Wíš ještě? — byla tam pěkná zahrada — já ležel za plotem w chládku, a zkřikl jsem na tebe — ale tys letěla, jakoby ti byl hlawu zapálil — a já nemohl se swou dřewěnou ženou za tebou —“

„Nu ano — ano, widěl jsi!“ rozkřikla se Bára, an se byla již dříwe několikrát daremně přičinila, řeč jeho přetrhnout — „widěl jsi, ale to nebylo tohle děwče — dej si jen powědít, Blažku! — wždyť přece wíš, že jsem ti odjakžiwa přála....“

Starý se ušklebil a kroutil si šediwé kníry. To dělal, když se mrzel nebo hodně weselil.

„Wím, wím!“ řekl přitom — „já býwal před lety twůj mazánek — já se ti říkaje do srdce zarejpal; proto jsi se tak starala, aby mě jako dezentéra chňapli. Čertowá podšíwko! — nedopaluj mě nadarmo a jdi swou cestou, nebo si zawolám práwo na pomoc a pak se budeš ošíwat. Já řku — co to znamená, že je kluk na celém těle černý?“

„To znamená mou dobromyslnost — že jsem ho chtěla před otcowým hněwem ukrejt. Mluw sám, kluku, — neměl jsi strach před wejpraskem?“ wyjela si na mne.

Já nemohl zapírat. — „Měl — měl!“ wyjektal jsem ze sebe.

„Tu to máš tedy na míse, newěřící Tomáši!“ mluwila Bára dále — „a abys widěl, že to s tebou i s těmi škwrňaty dobře myslím, tedy ti powím, že klukowa otce beze mne nenajdeš.“

„Je-li pak možná? Oh, ty moudrá prorokyně! Ale jen si nelam hlawu; než projedem několik jarmarků, jsme u cíle.“

„To se můžeš dlouho potulowat! — Pojď sem, já ti něco powím!“ doložila a kýwala na starého hlawou, jakoby mu po straně něco swěřit chtěla.

„Co chceš, starý hade? Jen wen s tím — tady předewšemi. Já se bojím twých tajností.“

„Protože máš hlawu plnou červotočiny!“ rozhorlila se opět Bára, sáhla rychle za ňádra a wytáhla kožený sáček. Když ho pootewřela, blýskalo se z něho stříbro, jakoby je byl z mlíka wyndal. — „Bojíš se také těchhle? A — widíš, dubowá palice! — takowých mám několik! Kdybych k tomu děwčeti skutečně kus srdce neměla, mohla bych s Pánem Bohem odejít a hlawu pokojně uložit; ale to nechci! — Holka je moje — je dítě z krwe mé — já bych ji jednou ráda celou do stříbra posadila. To chci.“

„Anebo skrze ní sama peníze wyšejdit a konečně, až si stříbrných klasů nasekáš, jako otupělou kosu ji zahodit nebo zfrejmarčit?“ opíral se starý. — „Nechceš to spíše?“

„Ale člowěče! — pro žiwé umučení, jsi tak tuze hloupý nebo poctiwý, že moudrému slowu nerozumíš? Kdybych chtěla, cos práwě wyklohnil, holku jen za kosu — myslíš, blázne, že bych si nemohla jinou opatřit? Swět má bídy, že prodá dítě od prsu mateřského. Ale já se nebudu pro cizí krew trmácet. Proto si dej říct a udělejme mezi sebou pokoj. Teď se nemusíš bát, že bysi musel do trpké plánice kousnout; jsme oba wyšeptalé hnáty a budeme se držet jenom rozumu."

„Co tedy chceš, wěčný pokušiteli?" ptal se Blažek po nějakém wáhání. „Mluw bez pohádek! Já nemám času ani chuti klubko twých řečí teprwa rozwinowat."

„Tedy poslouchej — abysi poznal, že ti chci nahradit, w čem jsem ti snad jenom pro twou twrdohlawost před lety ublížila — jak powídáš. Dej si wěc rozložit — a pak si wyber, co se ti zalíbí."

S těmi slowy ho wzala důwěrně pod paždím a wedouc ho několik kroků stranou, začala mu důležité wyprawowání dělat. Trwalo to hezky dlouho a starý pokojně poslouchal.

„Jen aby se nedal strejc omámit!" řekla mezi tím Petronka ke mně. „Nedá-li pozor — ona ho dozajista ohne. Já jí už newěřím ani slowa — a měla bych welikou chuť wzít nohy na ramena a podíwat se, jak to jinde wypadá. Ale stará je w stawu letět za námi a nepustí nás z klepet."

Já bych to byl arci také raději widěl, kdybychme už byli někde přes hory a doly býwali; ale proti proudu od jakžiwa těžko plawat a ještě tíže hlawou zeď prorazit; — nám nezbylo tedy nic jiného nežli tiše čekat, co asi nowý strejc nad námi rozhodne.

„Dobře — wšecko dobře, moudrá osobo!" zaslechli jsme ho nyní rozpráwět, an se Báře wymknuw, zase k nám se kolíbal — „a já ti za wšechny ty nowiny pěkně děkuju, ačkoli bych je byl snad i bez tebe wyslídil. Ale do spolku s tebou se nepustím —"

„Co že ti napadá?" zkřikla stará a diw že ho dračím okem neprobodla.

„Ticho — ticho, stará karabino!" odpowídal dřewonožka welmi wážně. „Já jsem starý woják a nesednu hned na lep. Kdo mi za to stojí, že je wšecko prawda, co mi powídáš? O tom se musím dříwe přeswědčit; pak uwidíme, bude-li co ze spolku. — Hejsa, děti! hejbejte se — ať se dostaneme pod střechu. Co newidět máme noc na krku."

„Ty — ty se tedy chceš proti mně opowážit a wojnu mi wypowídat?" začala opět stará hněwiwě sípawým hlasem, a twář její wypadala při nastáwajícím soumraku jako larwa čarodějnice. „Ty plesniwý krtku! — ty drátěný mužíku! ty uděláš, co já chci — a kdybych měla přitom hlawu ztratit."

A jako rozsápaná wlčice přiskočila s těmi slowy k starému, jemužto jsme nyní flašinetl na rameno wzít pomáhali, a padla oběma rukama na tu hwízdawou skříni, wychwátila nám ji a pozwednuwši ji jako hračku do wýšky, mrštila ní pak tak silně o hrušku, až to w ubohém skladě píšťal zarachotilo, a když se truhlík zwrátil, skočila mu jako šílená wzteklice ještě na dno, až to zachrastilo.

„Tak, bídný píšťalníku!" řičela přitom. „Teď můžeš jít na wejdělky, abysi měl co chroustat i s twými trpaslíky!"

(*Pokračowání.*)

Z Kopidlna do Žlunic.

(Pokračowání.) Z pánů, jenžto sídlili na Kozohradě, mnozí nám ze jména jsou známí. Desky zemské wykazují r. 1392 Wáclawa z Kozojed, jinák z Hořeňowse; pak Bohunka z Kozojed a strejce jeho Jana, kterýž s Markétou z Kněžiček r. 1477 se zasnoubil. W pražských základních knihách (tom. VIII. p. 9.) uwádí se r. 1408 Přibík z Kozojed, kterýž tamní plebanii, již r. 1368 zaražené, kopu grošů roční činže darowal, přičemž i o slowútném Otíkowi z Jičínowse zmínka se činí. Mikoláš z Kozojed, zbrojnoš arcibiskupa pražského, a Wáclaw z Kozojed, již swrchu uwedeni jsou. W 16. a 17. století náležely Kozojedy rytířům Stranowským ze Swojowic, z nichž r. 1561 Melchisedek a r. 1606 Markwart Stranowský ze Swojowic na Kozojedech, Žlunicích a Chotělicích znám jest. Z těchto Kozojed na panstwí dymokurském, zwaných hrubých, na rozdíl od Malých Kozojed, čili Kozojídek půl hodiny odtud na témže panstwí, má staročeská powídka „Jan za chrta dán", swůj půwod, kterouž Karel Šnaidr básnicky wylíčil.

Když se přijde po tomto přiwrši na půdu dymokurského panstwí, a již skoro k Žlunicům, naskytne se wyhlídka, jakowé tak snadno w Čechách není; rowina owěnčená dalekými pahorky, za nimiž ku straně sewerní w polokruhu wrcholky Krkonošů se modrají, a před očarowaným okem přeourodná pole, kwětoucí luhy a rozmanité zahrady se skwostným owocem se rozprostírají. Jakýž to kouzelný obraz, an do překrásného oudolí, od krajského města Jičína na kolik mil až k Hořicům se táhnoucí widěti, z něhož wýtečná místa Ostroměř, Hradisko, Wysoká, Weselá, Wolanice, Kamenice, Kumburg, Bradlec, Žebín, Bŕada, Weliš ajw. wynikají. Kdožkoli na toto místo přichází, maje cit pro přírodní krásy, tomu tone srdce w přeradostném kochání.

Tuť již dále cestujícímu představuje se na mírném wýstupku farní kostel žlunický sw. apoštolů Petra a Pawla, weliký panský dwůr, rozlehlá zahrada a pod ním táhnoucí se wes.

Se sídlem Žlunicemi stala se mnohá změna, jakož wůbec s přemnohými sídly we wlasti naší. Za starého wěku (1382) bylo samostatné panstwí, a náleželo bezpochyby dwěma pánům, jakož to posud pozůstatky dwou twrzí na panských zahradách, na Winičce a na Sádku, oswědčují. Důkaz toho nachází se w deskách zemských. R. 1410 wládl Žlunicemi Smilo, nazwán Dlask ze Žlunic, kterýž r. 1454 sousední statek Miličowes za léno dostal. Při r. 1583 čte se w deskách tom. XIX. Kateři-

na Kordulowa z Hustiřan a na Jeřicích, poručnice sirotků a statků po Hynkowi Kordulowi ze Sloupna pozůstalých, a spolu s ní Wáclaw Kordule ze Sloupna, jakožto bratr nejstarší, leta mající, Jana Kordule ze Sl. zawražděného, obesílají Jindřicha Myška ze Žlunic a na Hrádku. On r. 1582 w pátek po sw. Mikuláši na Skalách w obydlí bratrů Čertorejských Jana Kordule ze Sloupna, syna Hynka Kordule ze Sl., mečem probodl a zawraždil. Ještě r. 1591 činí se tam o Myškowi ze Žlunic zmínka. Bienenberg we swých starobylostech králowstwí českého (dílu 1. str. 100) o témž rodu (Myška ze Žlunic) prawí, že je prastarý w Čechách, a w jeřickém kostele že widěti štít, na němž jest namalowán jeho znak. W tomto okolí kmenowci téhož rytířského kmene sídlili na wíce místech, z nichž toliko Bilsko a Bartošow — někdejší wýtečné zemanské statky — na sousedním panstwí jičínoweském připomínáme. Onen statek Helena, manželka Rudolfa Prašina z Riesenburka, rozená Myškowa ze Žlunic, r. 1681 dne 22. máje Frant. J. hraběti ze Šliků prodala.

O rytíři Hartwikowi Myškowi ze Žl., pánu na Bartošowě a Lužanech, čte se we starých knihách městyse Kopidlna roku 1614, že jistého Matěje ze wsi Beranowa u tamního hrdelního práwa obžalowal, že u přítomnosti wíce lidí promluwil w ta slowa: Pakli mu to (ješto pro wýstupek potrestán byl) pán ještě jednou učiní, že jej nožem proklane. Za přímluwčí tohoto winíka wystoupili kopidlenský dynasta, Rabenhaupt ze Suché, jeho hejtman rytíř Halama z Jičína a tamní husitský farář Jan Bezděský, na jichžto přímluwu mu bylo odpuštěno, an před tím písemné ujištění od sebe wydati musil takto znící: „Abych ani na pánu Hartwikowi Miškowi ze Žlunic, anebo na přátelích jeho, ani na tom nejmenším, kdo jsau to Pánu na na mne pronesli, žádným způsobem wymyšleným, buď řečí neb skutkem zlým se newymstíwal. A jiným služebníkům každého poctiwého Pána chci raditi, aby se proti Pánu swému řečí těm podobných nedopouštěli, a w ničem nepostawowali. Jestli bych já pak proti tomuto mému dobrowolnému zápisu, na sebe učiněnému, toho čeho se dopustil, tehdy abych bez wší milosti hrdlo ztratil.“ (Dokončení.)

ŽE ŽAMRSKU.

(Dok.) Jda po schodech nahoru do wětší swětnice, bych seznal samého učitele, rodilého z města Biefeldu we Westfálsku, pozoruji, že nahoře ticho, jediné že kolowrátky as 35 přástewníků hrčely, co zatím někdo horliwě hlasem pozdwiženým z knihy čte obsahu, jak jsem z několika slow mohl uzawírati, nábožného. Četltě sám učitel té školy z knihy poučné. Co tomu říkáte? nezawděčí se tím p. z Nádherných každému příteli duchowního blaha bližního, když do srdce ochotných posluchačůw w tom čase, co zde prodléwají, wštěpuje chuť k zábawám ducha sílícím? I žehnal jsem w duchu šlechetného muže, jenž dle možnosti se přičiňuje, žákům swým hodiny jich zde pobytí zpříjemnit, nejsa pouhým nájemníkem, nýbrž s tělem a duší pracowníkem o zušlechtění učenictwa mu cele oddaného. A měli byste widěti, jak je wůbec proniknut wřelou žádostí po zlepšení stawu ubohých horalů, kteříž při wší swé přičinliwosti, an se tomu lépe nenaučili, sotwa na chléb si mohou wydělati. Podiwili byste se, wezmouce do ruky přadénko půl lotu těžké, ježto jemné ruce dwou domácích děwčat as 14letých wywedly. Jaký to rozdíl mezi přediwem prwé a nyní! Jak wykazuje pokus dwou žáků, kteříž zde as od polowice máje, kde se škola otewřela, až do 19. července pobyli, sepřadli z 1 lib. připraweného lnu 13 přadének příze 1 a půl, 2 a 3 loty těžkých, dosti pewných a rowných, kdežto dwa obyčejní, ačkoli w okolí nejwýtečnější přástewníci ze stejné libry 6 přaden a 11 pásem mnohem hrubší příze 4, 5 i 6lotowé, tedy o polowici méně upředli. Nejwíc přitom záleží na úprawě lnu, kterýž se po 5 dní nechá we wodě močiti; prwé než na wochli přijde, musí se dlouho na kožené hladké tabulce tupým želiskem, na způsob krátkého širokého nožíku, škrabati, aby co nejwíc možná wláken a to dosti tenounkých se docílilo. Již dříwe, a to po zasetí, musí se pole wálcem utwrditi, což wesměs k zlepšení lnu a tudy i příze až ku podiwu přispíwá. Ani by to žádný newěřil, k jaké dokonalosti to dle učitelowa náwodu zde w předení mohou přiwésti. Tři přadénka, které cwičenější žákowé wywedou, budou wážiti jeden lot! Přadýnko půl lotu wážící již dwa wywedli; jedná se ještě o to, aby se wšem dostalo zwláště strojených kolowrátků o dwou cíwkách, potom aby se naučili len připrawiti. Domácích se zde cwičí ku 20; počátek to dosti patrný, jenž bohdá w krátce w swých dobrých účincích se objewí. Že i jinde ten ústaw průmyslný sprawedliwého uznání dochází, doswědčuje nenepatrný počet cizích přástewníků zde se učících; neboť mimo wýš podotčené přede zde as 12 lidí z Náchodska, 2 z Teplic, 1 z Nowého Města, 2 z Brounowa, 2 z Hradiště, 3 ze Šaclíře, 3 z Maršendorfu (Martinkowic), ano 1 až ze Supí Hory (Kišperk) od Grulicha. Kýžby jen k nadlehčení lidu našeho tento pěkný ústaw p. z Nádherných po wlasti naší hojných následowníků nalezal! W. Černý.

DENNÍ KRONIKA.

Z Prahy.

Druhá česká beseda byla hlučná a skwělá — náwštěwa welmi hojná — hojnější jiných; wšecky téměř stawy měly tady swé representanty. Tu jsme uzřeli matadory naší literatury — tam zase widěli jsme wysoce postaweného, wěkem již sešléhoouředníka, radost jewícího nad mládeží pro národnost plápolající, slyšeli jsme také jeho upřímná slowa, kteráž jakýmsi nadšením pronesl, prawě, že nebyl ještě swědkem mladistwého zápalu, an za jeho času o národnosti ani zmínka nebyla; — tu jsme spatřili muže pokroky naše ohniwým okem sledující; radost jim zářila z očí, patřícím wůkol sebe a poslouchajícím zwuky přemilé. Než byli jsme také swědkowé jejich sprawedliwého hněwu, sami se w nejhlubší duši zarmoutiwše. Když totiž p. Gabriel swé humoristické čtení „Láska a práwnictwí“ mistrně byl přednesl, a rozweselené obecenstwo tleskalo, ozwal se hlas, j i n ý m způsobem swou spokojenost jewící. Jedna slečna, před tím pánem sedící, takowou nadutostí uražená, jala se slowy ráznými nezpůsob jeho mu wytýkati. Ale on se na ni osopil, že widouce to, nejinak myslili jsme, než že se pán zdwořilosti někde na zeleném trhu přiučil. „Was geht Sie das an? — zněla jeho odpowěd — lassen Sie mich mit ihrem dummen Böhmisch in Ruh', ich versteh' so nichts.“ Hle! toť byla odpowěd panáčka wzdělaného. Mimo p. Gabriela, jenž měl humoristické čtení, přednášela p. Freitagowa dwě arie, jednu z „Čarostřelce“, druhou z „Jessondy“ ku wšeobecné spokojenosti; p. Peták „Dobrou noc“ od Máchy, hudbou od Reunera a dwě písně národní. P. Petáka raději widíme a slyšíme we společnosti zpíwati, než na diwadle; — písně národní přednášel wýborně. — Když po půlnoci poslední zwuky záwěreční polky dozníwaly, bylo lze na wšech obličejích pozorowati, že se nerady k odchodu chystají — čas odplynul, jen to kmitlo. Snad nám pp. wýborowé příští středu ještě několik okamžení po půlnoci poskytnou — kojíme se tou nejblažší nadějí. Ferdinand Kop.

Ze Strakonic. (***Hlawní škola. Hřbitow. Knihowna. Diwadlo. Merenda.***) I Strakonice wstupují do řady soudružek swých, čili̇ce sobě tutéž powěst a lásku, jako

předchůdkyně jejich wydobyti; i w našem městě život národní se probuzuje, láska k jazyku našemu a milé wlasti den co den se rozmáhá, a zalíbení jak w českých diwadelních hrách, tak plesích pořáde zrůstá. Zwláštně radostno nám ale powědít, že dítky při naši hlawní škole již wíce německy papouškowati se neučí, nýbrž nejprw w české, pak teprw prostředkem mateřského jazyku w německé řeči se cwičí, žákům zeměpis we spojení s dějepisem drahé wlasti naší se přednáší, a na místě německých při zdejší škole uwedených písní, jimž ubohé dítky nerozuměly, ty samé w jazyku českém jak we škole, tak při weřejných službách božích se zpíwají. Na hřbitowě zdejšim, mnohou péčí i nákladem. důstojného p. děkana w zahradu proměněném a krásnou křížowou cestou okrášleném, welmi mnoho jadrných českých nápisů a básní nalezneš, jichžto čtení našemu lidu w nedělní i swáteční den prawou zábawou bywá. I školní knihowna je zde zaražena a hojným oučastenstwím se rozmáhá. Co se týče chrámku Thalie, měli jsme zde nedáwno cestující společnost, která i několik českých kusů a deklamowánek, ačkoli dosti bídně prowozowala; nicméně i tu naše obecenstwo ukázalo, jak milerádo nejwřelejšího oučastenstwí hrám wlasteneckým zdílí, jak řeč a wlast swou miluje. Že se ale české diwadlo našich pp. ochotníků, jenž si tak chwalitebně počínali, ze swého několika měsíčného spánku neprobouzí, toho příčinu je w tom hledati, že zde není zwláštní diwadelní direkce, kteréžby naskytlé překážky lépe odstraniti, obecenstwu wyšší zábawu a dobročinnému oučelu jistější a hojnější podporu zjednati mohla. — Študujíci naše mládež nám o letošních prázdninách jako obyčejně přátelskou merendu uspořádala, jenž mohla w skutku českou besedou nazwána býti, kdyby se jen k ní slušná příprawa byla učinila, zwláště ohledem zpěwu a deklamowání. Zpíwalť se arci česky, zpíwaly se i některé národní písně, (jak p. dopisowatel ze Strakonic w č. 127. těchto listů podotknul) ale nejinak, než jako w nějaké krčmě, a mimo čtwerozpěw: „Wše jen ku chwále wlasti a krále" nemohlo se ostatní ani zpěwem nazwati: neboť jakýž to souzwuk, když se dwacet ba ještě wíce z wětšího dílu nezkušených zpěwáků do sálu přižene, a libeznou píseň „Kde domow můj" beze wšeho průwodu hudebního zpíwati počne? Jaký tedy diw, že celá společnost w nejlepším rozmaru jsouc, a nejwíce naše krásná pleť, která se wždy ráda swou mateřskou řečí honosí, zpěwem českým bawí, tím uražena byla! Na nejwýš ale podiwno jest, že řečený p. dopisowatel na jistou část našeho obywatelstwa, která největšího působení w obecenstwu má, zkrátka říci, na naše úřednictwo doráží, řka, žeby ona jazyk náš utlačowati se neostýchala. Musím prawdě swědectwí dáti a weřejně říci, že zde nemáme příčinu stěžowati sobě na tuto část našeho obywatelstwa. Práwě ona miluje wlast swou a honosí se řečí naší; jelikož někteří z ní i oudowé Matice české jsou, a při každé příležitosti smysl pro dobrou wěc národní na jewo dáwají. Ale naopak, jiní pánowé tenkráte sami swou přepiatostí a newhodným zpěwem celou společnost urazíwše, mladíka neslušně potupili, a weselost naší nezpůsobně porušili. J. Baborský.

Z Mníšku. (*Prwní beseda we Starém Kníně.*) Byw přátelským dopisem do Starého Knína na českou besedu, která se dne 9. listopadu odbýwala, pozwán, nemeškal jsem, s několika přátely wlastí, laskawému sousedskému pobídnutí zadost učiniti. Dostawil jsem se s tím wětší radostí a s tím napnutějším očekáwáním, poněwadž tím prwní weřejný krok w národním poznání w témž městě byl učiněn. Nebo uspořadatelé, wážení pp. Dwořák a Hromadník s přispěním p. L. Pečeného, připrawili jak swým spolubydlitelům tak i přišlým hostům welmi příjemný wečer, wyznačný utěšenou zábawou. Počátek besedy učiněn byl jadrným proslowem o wýznamu, způsobu a směru besed českých od p. Hromadníka; wýtečné přednešení wšecky přítomné mile dojalo. Nato zawzněla jednohlasně známá píseň „Swornost". Následowaly deklamace, a rowněž powšechného zalíbení došly. Deklamowali totiž p. J. Holoubek „Já jsem Čech", slečna A. Matoušková „Obranu krásného pohlawí", p. L. Pečený „Mužskou prosbu" a p. Opatrný „Jakou bych rád", wše od Rubše. Z písní jsme slyšeli: „Wlast twá", pak „Potěšení", kteréžto obě slečna Jurčíkowá překrásně přednášela. Píseň „Na Morawu" s nápěwem od rytíře z Dietrichů, jakož i prostomilou „Jonák z Miletína" s průwodem hudby p. Pečený mistrně pěl; poslední na wšeobecnou žádost opakowána býti musela. Rowněž wýborně zpíwal p. Hüttl „Růži Tetínskou" a „Za dnů mladosti". Též krásné čtwerozpěwy, jako „My čeští manowé" a j. zde místo nalezly. Mezi tím se střídaly tance, k nimž p. Pečený chwalně hudbu řídil. Slowem, wšechno, ač to ponejprw bylo, dobře se podařilo, a tušení naše w krásnou skutečnost wešlo. Potěšno jest, na to spolu poukázati, kterak Starý- a Nowý-Knín we wěci národností nyní sobě ruce přátelsky podáwají. Sousední město Nowý-Knín má již swé české diwadlo, od ušlechtilých wlastimilowných duší zřízené; ono má také swou nedělní průmyslní školu českou: zato pak zase Starý-Knín, nechtěje we wlasteneckém snažení pozadu býti, sobě nyní wolil besedy. A tak tyto dwě sídla obapolně k roznécowání lásky k wlasti a k šíření národnosti šlechetným přičiněním přispíwají. Těšíme se doufáním, že pp. pořadatelé podobnou wlasteneckou zábawu opět co nejdříwe zřídí. J. St. Borowička.

BESEDY.

Lužicko-srbský překlad Tomáše Kempenského „Čtwerých kněh o následowání Krista," způsobený od Vanáka, se mi práwě k rukoum dostal. Pokud mně známo, wydán byl jiný překlad téhož díla již roku 1823 pro Lužické Srby katolické; překlad nyní wyšlý (w Budyšíně u Schlüssla) jest nowý a wyznačen nad předešlý pěknějším wydáním. Owšem i w něm, jako w onom, wolen jest šwabach s prawopisem starým; slušelo se zde říditi podle posawadních okolností, an u Lužičanů latinka a nowý zlepšený prawopis sobě cestu teprwa klestiti počínají. Wšak ani my knihu tu nemáme posud antikwou wydánu! Pan E. T. Jakub, duchowní w Budyšíně, připojil kratičké předpomenutí k nowému tomu překladu, z kterého widěti, že pan Vanák i s nejnowějším českým překladem stereotypním zde i tam radu bral — důkaz to slowanské wzájemnosti. Ostatně z wydání i této knihy widěti, že Lužičtí Srbowé wzdor slabým silám w literatuře dosti účinliwě sobě počínají. Fr. Doucha.

Pražské nowiny, německé i české, přešly po nedáwno držané licitaci do rukou p. Medaua a budou z ústawu jeho wycházeti od nowého roku 1846. Jak doslýcháme, dočkají se oboje nowého roucha — a snad i ještě jiné proměny.

České diwadlo w Praze.

W neděli dne 23. listopadu bude se prowozowati we prospěch p. W. Graua: Duchowé sedmi šediwých bratrů na besedě aneb: Zbrojnoš, harfeník a sklepník. Welká romantická komická báchorka z dáwných časů we 3 odděleních. Do češtiny uwedena od W. Filipka.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 141.
12. roční běh.

KWĚTY.

25. listopadu
1845.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštownich ouřadů Rakouského mocnářstwí půlletně s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

Časopis tento se we skladu Pospišilowu (w nowých alejích na Nowém Městě č. 116) wydáwá po půlarších třikráte za týden, w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

Domow prawé lásky.

Po klekání we soumraku
 Jede domů z dálky syn,
Na něj čeká s wroucí touhou
 Drahé matky wěrný klín;
Sotwa wejde, již ho líbá,
 Tiskne k srdci wřelému;
Také on ji líbá, tiskne,
 Ale k srdci — bolnému.

Když ho jako pacholíka
 Při rozchodu žehnala,
Takto k němu s něžnou láskou,
 Slzou w oku wołala:
Synu můj, snad mnohé srdce
 W swětě tom ti lásku dá,
Lásku ale prawočistou
 Pro tě má jen matka twá.

Tenkrát ještě mládeneček
 Neznal, co je lásky cit,
Teď ho zná, a proto nechce
 Matku z loktů wypustit;
Našelť mnohou jiskru lásky
 Na swé pouti wěrný syn,
Ale domow prawé lásky
 Jest jen drahé matky klín.

W. Jar. Picek.

Ptáčníkowa dceruška.

(*Pokračowání.*)

„Stůj! stůj!“ zkřikl wyděšen na kočího, a náramná ouzkost sewřela prsa jeho. Jako blesk wyletěl pak z kočáru a w okamžení klečel u díwky.

„Liduško! — Liduško! — Sprawedliwý Bože! co se to děje?“ wolal žalostiwo-polekaně, bera díwku do náručí. Ona byla bez sebe. Tuhou mdlobou byli zpoutáni smyslowé její; hrawé oči byly zawřeny, twáře wybledlým růžowým listům podobny, na bělostném čele rděla se krwawá skwrna. Ta malá, spanilá, kadeřawá hlawa ležela bez wědomí na srdci Ludwíkowě.

„Milosrdný Bože — ona je mrtwa!“ bědowal tento, an toho nejmenšího znamení žiwota na ní nepozorowal.

„I neračte míti daremnou starost, hraběcí milosti!“ těšil ho premowaný lokaj, jenž byl nyní také ochotně k pomoci přiskočil. „Takowá holka něco wydrží.“

„Jaká holka?“ rozhněwal se Ludwík. „Wykládej swou moudrost pro sebe. — A běda tobě!“ hrozil potom kočímu — „já tě naučím na koně pozor dáwat.“

Kočí se škrábal za ušima, mumlal něco a slízal s kozlíku. Chtěl také pomáhat.

„Ale mon fils!“ ozwala se nyní hraběnka, jenž se byla sama sice také ulekla a w kočáře wzchopila, ale zděšení Ludwíkowo nijak pochopiti nemohla. „Jen se tak nelekej — tu máš mou eau d' Cologne — nastříkej jí do twáří — můj Bože! tys celý bledý —“

Ludwík neodpowídal. Wzal hbitě od služebníka woňawé kapky, a pokleknuw na jedno koleno, položil si nešťastnou díwku na druhé, a začal jí spánky natírat.

„Ludmilo!“ wolal přitom třesoucíma-se rtoma— „zpamatuj se! — olewři oči!“

„Co pak je to za díwku?“ ptala se hraběnka, jížto nyní důwěrné jmenowání a wůbec celé chowání Ludwíkowo teprwa do očí padlo. — „Znáš ji?“

„Znám,“ prohodil hrabě a na okamžik zakmitla se mu plamená záře po twářích. Dále si matky ale newšímal, upínaje celou duši na díwku. Ta se ještě ani nepohnula. Celé tělo její bylo tuhé. Třesoucíma se rukama rozříznul jí nyní Ludwík outlý žiwůtek; ale ani toto odlehčení nepomohlo. Toť nebyly okowy jako u dámy podle pařížského žurnálu; to byla jen jako okolo ztepilého tílka jemně urostlá kůra, beze wšeho těsnění.

„Milá matko!“ zwolal nyní Ludwík. „My musíme domů —“

„Co ti napadá?“

„To je wíce, nežli pouhá mdloba, a my ji nesmíme nechat na silnici."

„Dowezeme ji do blízké wesnice —"

„Ne, ne! Tam není lékaře — tam by neměla potřebného ošetření, a kdyby ji mělo něco zlého potkat — čeho Bůh nedopustí! — padla by wina na nás."

Hraběnka nemohla při swé dobrotě a měkosti srdce odporowat. Mrzelať se sice na nenadálé omeškání před důležitou náwštěwou, i hrozila kočímu pokutou, ale podrobila se přece osudu, jen že přitom nad neobyčejným oučastenstwím swého Ludwíka hlawou wrtěla, a bědowala, když bezžiwotnou díwku pomocí služebníků do kočáru wyzwedl.

Jakž by se byla wznešeně urozená paní kdy nadála, že se bude se sprostým a k tomu jako bez duše tu ležícím děwčetem tak blízko stýkati, aby jí na swém hedbáwném klíně místo pro hlawu udělala? — Jakousi ouzkostí a nelíbostí trnula. Ale nelíbost trwala jenom několik okamžení a ustoupila wřelému soucitu. S podiwením a zalíbením utkwěly oči její na krásné díwčí hlawince — pak na celém těle, a zkušená dáma musela se w duchu wyznati, že takowou dokonalost weškeré podoby dáwný čas newiděla.

Tu se jí začala tím wětší ouzkost o nešťastnou zmahati — až i koním perutě přála, jen aby již byli na zámku. A když tam konečně dojeli, nastalo weliké běhání mezi komornou, panskou a domácím lékařem.

18.

Za malou půl hodiny po nešťastné příhodě seděl Ludwík již zase na koni a letěl k Podlesí. Cítil, že musí starému otci zpráwu o nehodě dceřině sám přinesti, aby ho bolestně neporazila.

Slunce zacházelo již za lesnaté hory, když přijížděl k známému stawení u košatého jaworu. Starý ptáčník stál wenku a hleděl do dálky na cestu. Postawa jeho byla polita leskem wůkol se rozplýwajících čerwánků.

Byla to socha z čerweného mramoru. Ani nejmenšího pohybu w oudech. Ruce byly křížem přeloženy na zádech; oči jako w letu zkamenělé střely.

Z wraníka se kouřilo, když Ludwík skoro u samého ptáčníka zastawil. Skočil s koně a podáwal starci ruku.

„Dobrý wečer, milý otče!"

Starý sebou teprwa trhnul, obrátil k němu oči — ale nepohnul se z místa. Duše jeho, jakoby byla posud z tělesných kolejí wymknuta býwala, nastupowala zase wládu w tuhých oudech, a krew mu začala wříti w nejoutlejším kořání.

„Dobrý wečer!" mluwil Ludwík dále, i pozastawil se poněkud nad chowáním starého, a jal se koně swého k stromu přiwazowati. — „To jsou nenadálí, pozdní hosté — je-liž prawda?"

Starý ještě neodpowídal; jenom zraky jeho upíraly se o něj pořáde, jakoby mu byly chtěly nejtajnější hlubinu prsou proniknouti; ale jazyk jeho nemohl ještě nalezti slowa, jímžto by byl bouři wyslowil, co w srdci jeho wířila.

„Já se toho sám nenadál," pokračowal Ludwík — „ale kročejowé naši stojí w rukou Božích, a my jsme slabí — —"

„Co zde chcete, pane hrabě?" zwolal náhle starý ptáčník silným hlasem, jakoby byl řeč Ludwíkowu ani neslyšel a tím jediným slowem wšecko powěděti mohl, co s ním jednati měl.

Ludwík se ulekl; ale teď nebylo času, aby byl zapíral; takéť to ani w mysli jeho neleželo. — „Wy mě znáte?" ptal se polohlasitě.

„Znám — znám, bohužel — práwě nyní se doděláwám poslední prawdy!" odpowídal starý, a řeč jeho nabýwala pořád wětší prudkosti a plynnosti. „Znám wás, pane hrabě; ale — abych hodinu neklel, kterážto wás do mého sprostého domu přiwedla — hleďte udělat, abych na wás zapomněl. Wezmu to za milostiwý žert, že jste se k nám zahodil — ale pro waši kratochwíl trwá to již, tuším, dost dlouho — a protož myslím, abyste nás.... upřímně řečeno — déle neostouzel. Na mně sice nic nezáleží; já jsem starý chlap, ačkoli we wšem zachowalý; ale holka je mladá — a jaká je — to wíte wy sám, já nebudu swé dítě wychwalowat. Tomu žiwobytí zkazit, to by byl přece hřích, a já bych za swou wojanskou krew nestál, že by se nad tím nerozpálila."

Ludwík ho poslouchal. Jasný rozum jeho poznal okamžitě, že tu třetí osoba zlého semena nasíla; ale nechal starého domluwit, neboť wěděl, že tím způsobem prwní náwal hořkosti nejspíše pomine.

„Já wás wyslechl, milý otče!" jal se pak jemně wážným, mírným, srdečným hlasem mluwiti — „a doufám, že také wy tak semnou učiníte. Ano, jsem hrabě Swojetinský, ale já se u wás nezapřel; omyl dcery waší, powstalý ze řečí polesného, uwedl mě k wám pod jmenem prostého malíře, a já neměl příčinu, abych byl tuto domínku hned wywrátil, jelikož by mi byl rod můj u srdce wašeho překážel, w němžto jsem dříwe hodně hluboko se umístit zamýšlel."

(*Pokračowání.*)

Drobnůstky cestopisné z pásmin 1845.

(Wypravuje Wilém Dušan.)

I. Do Šumawy.

Kdyby se člowěk na začátku srpna powěstným wětroplawcem Gay-Lussacem w bezpečné powětrní báni 21.000 střewíců wysoko nade Prahu wznésti a pak Herschlowým teleskopem do čtwerhranného kotle wlasti naší podíwati mohl: pozorowal by, jak se wšelijací tworowé boží z hlučných měst, jako znepokojení mrawenci z rozcuchaných hromad rozlízají, křiwolakými cestami se potkáwajíce a křižujíce. U Kunratic byl by letos toho času spatřil nás pocestné, jak se naposledy ohlížíme ku Praze, kterou jsme práwě opustili, a z které jsme již nic newiděli, než welikolepý chrám swatého Wita. Tento zkamenělý duch welebnosti pnul se k wysostem, jako by nám naposledy s Bohem dáwal na cestu, kterou jsme nastupowali, a po které nás teď laskawý čtenář prowázeti může.

Nejdříwe nawštíwili jsme romantické břehy Sázawy, ony tiché luhy a temné háje, zaswěcené blahozwěstnými kroky swatého Prokopa, jehož dílo podnes až w daleké Francii na březích Sekwany s úctou se obdiwuje. — W Sázawě samé posud stojí osamělé sloupy z chrámu slowanského, jako pohroužené w minulou sláwu swou a truchliwé nad zwráceností pozdější doby, a tichá řeka wine se přítulně okolo příkré skály, jakoby ještě naslouchala pobožným zwukům dáwnozaniklého zpěwu slowanských mnichů. Wěru! klassická půda a každý kámen je zde pomníkem!

Hodinu od Sázawy na západ leží Ostředek. Toto místo nazýwalo se až do nedáwna Westřjedek, a představený tamějšího ouřadu byl by rád půwodní čistý názew do žiwota uwedl. To by se mělo owšem každému líbit, kdo na ouprawném obleku nemiluje zbytečných hadrů a nawěšených nešwar. Ale neobyčejný rozum nechtěl tomu uwěřiti a jméno Ostředek muselo zwláštním wyswědčením od weřejného c. k. professora české řeči za dobré uznáno býti, aby se mu platnost dobyla.

Z Wlašími nawštíwili jsme s celou společností powěstný Blaník, kouřímského kraje mewšední pamětnost. Ani weselý howor, ani zpěw a střelba naše neprobouzela rytíře blanické ze spánku a my to od nich ani neočekáwali. Neboť nejen že dobře wíme, jak nám w čas nouze jiní rytíři pomohli a blanickým wstáwání uspořili: ale i to překáželo diwuchtiwé obraziwosti, že nám w šeru blanického háje swítila jasná ewidence důmyslného století našeho. Totiž ten samý bádawý duch, který wšechnu hrůzu strašliwých powídek chladnou netečností poslouchá, studenou kritikou rozbírá, kde co pronikne a příčinou oswětlí, ten se pustil také do podiwné powídky o rytířích blanických, stáhl z ní tajemnou roušku kouzelné báchorkowitosti, chopil se historické míry a přistřihnul jí nůžkami swé přísné wědeckosti tento korektní dějeprawný oděw: na swém outěku před nepřáteli obsadili nepočetní, ale letní a udatní Taborité lesem porostlý Blaník, na němž ze wšech stran od nepřátel obklíčeni a obleženi byli. W nepříwětiwém počasí kázal jim konečně wůdce, učiniti poprask na té straně k Lounowicům na licho, načež i hned nepřátelské wojsko w tu stranu se shluklo očekáwajíc outok obležených na wrchu. Tito ale nechali je dlouho čekat, neboť dosáhnuwše toho, že kde která stráž stanowiště swoje opustila, odebrali se po tichounku druhou stranou na Konrac a táhli dále ku Čáslawi. Načež lid nemoha se po nich na wrchu dopíditi, nechal je do skály propadnouti se a w twrdý spánek usnouti. —

Na cestách nic wíce neunawuje jako zdlouhawá, jednotwárná krajina, kde se po nowosti prahnoucímu oku nic neobjewuje, než obyčejný les — každodenní pole — a wšední wesnice. Jestli se takowá mezera ani žádnou znamenitou osobností newyplní, ani jiným památným wýjewem, nezbude cestopisci nic, než položiti w myšlénkách horem železnou dráhu a ujeti po ní se swým čtenářem 5—6 mil cesty tak rychle, ba ještě rychleji, než jsme si tohle powěděli. — Krajiny prostředního Berounska mají tolik jednotwárného, nudného, obyčejného, planého, nezajímawého, suchopárného a prázného, jako — tyto řádky moje. Teprwa pohled na wěžatou Swatou Horu byl opět něčím nowým a potěšil nás swým zewnějškem neméně, než by to snad po trudném putowání tureckou pustotou učinilo spatření welebného Athosa s třiceti slowanskými a řeckými kláštery, který slowe Ilirům taktéž Sveta Gora.

Na západ odtud táhla se cesta celý den dlouhopustým lesem až do kraje plzenského.

Místo přímé cesty z Rokycan do Plzně zwolili jsme si zacházku do Radnic a na Liblín. — Sewerně nad Rokycany značejí nákladné budowy fabrické a husté oblaky tmawého dýmu průmyslnost zdejší krajiny, která jsouc w hospodářském ohledu méně plodnou a bohatou, w průmyslním ohledu celá za welikou towárnu powažowati se může. Z wysokých lesů se jako z wěčných sopek táhnou zdlouhawé dýmy páleného úhlí a kolomazu; jinde wzduch těžký a dusný, kde se wyrábí kyselina sírowá a ledkowá, a jinde zas plno pabrbků a náwozů wšelijaké barwy, kde se na kamenné uhlí zaráží. Tento poslední wýrobek zdejší nejwíce látky asi poskytowal slawnému učenci, nebožtíku hrab. Sternbergowi, když sbíral swou wyhlášenou Kwětenu předpotopní (Flora antediluviana). Teď se doly tyto wzděláwají železnými rameny obrowského párního stroje, jehož mohutná síla přiměřenější býti se zdá podzemským balwanům, než piplawé škrabání lidských rukou.

Hodinu cesty dále nad Mízou je Liblín, sídlo našeho Jar. Picka, jehož můj spolucestující Bohuslaw K. ještě neznal. Nawštíwíme-li muže známého již z weřejnosti, buďsi literární nebo učitelské nebo jakékoliw, býwáme naplněni očekáwáním, jak jej nalezneme w osobnosti jeho, a shodne-li se tato s pojmem naším, který jsme si z prací jeho a priori o něm utwořili. Wěc tato nepodléhá žádnému prawidlu, neboť i za podiwnou škrabuší může se wždycky krásná twář čisté duše ukrýti, a Diogenes mohl být tak dobře w sudu filosofem, jako Schelling, kterýž prý měkké lehátka nezawrhnul. Obyčejně ale přejeme si přece harmonii jedné osoby co člowěka domácího čili soukromného a jeho weřejné obecné stránky. Takowá nás mile dojímá u Jar. Picka. Ta samá lehkost w pohybowání a jemnost w písni, ta samá prostodušnost a ten ryzí národní způsob w každém slowě jako w celém jednání. — Co básník žije Picek wíce než pouhým jmenem daleko po západních Čechách. Jeho písně zwláště národním duchem wanoucí (jako „Nad jezem“) slyšeli jsme zpíwati od lidí, kterým je nepowědomo oceňowání zásluh básníkowých, neznámo kritické rozbírání poesie národní a co se jí týká. Ze společnosti přinese si slečinka pěknou píseň, a po prwním uslyšení umí ji už wtipná služka zazpíwati a sdělí radost swou kamarádce a w krátkém čase má básník co dělat, aby uchránil jméno swé při wlastním dítku, které se majetností národu stáwá.

Ne wždycky nahodí se člowěku tak milé sousedstwo, jako p. J. Picku wel. p. Marek, farář w Kozojedech, známý našemu čtenáři co Jan z Hwězdy. O jeho české různosti mohli bychom něco podobného jako nahoře powědít. On se práwě chystal na cestu, kterou brzo nato se slowútným p. professorem Smetanou po wýchodních Čechách konal. Wyjewíme-li swé přání, aby nás brzo zase swým zábawným pérem potěšil, zajisté to na sta jiných s námi opakuje. (Pokračowání.)

Matice česká a fond k wydáwání prostonárodních spisů.

U wywinowání človĕčenstwa nenalezáme doby podobné našemu wĕku. Duch čestokráte z přirozených zákonů swého uwĕdomowání se wymknuw, účinky wyššího wywinutí zdánliwĕ jewil, ale w brzce se nawrátil z nepřirozených zjewení do wymezených časem kolejí. Byly to newčasné ducha porody, spojené s tisícerými bolestmi, nemající než zde onde zakrsalé se-plazících wýsledků. Dĕjepis národů — tato psychologie človĕčenstwa — smutným jest toho důkazem.

Naproti tomu w našem wĕku sestupuje duch w obor napořád se šířící a warowán tolikerými nešťastnými nehodami nehledá bouřliwých zjewení, ale tiše sobĕ baduje říši myšlénkowou. O našem wĕku může se w prawdĕ říci, že duch celkem prowíwá. Náš wĕk jest κατ ἐξοχην wĕk idey, osobnosti, kteráž w konkretnosti hledá swého uskutečnĕní, jak widíme na nejnižším stupni u jednotliwých národů w jich snaženích k národním samostatnostem k. p. u Slowanů, aneb na wyšším stupni — konkretnĕji — jinde a jinde. Owšem i w tomto ruchu widíme ducha w pestrá obláčeti se roucha, a tu mohou platiti slowa šwedského professora Geijera „že náš čas trpí na wlastní swé myšlénky"; ale tato roucha nejsou znaky nepřátelstwí, byť by se to i nĕkdy zdálo; ba spíše ta pestrost urychlí abstrakci a prawdu uwede w skutek.

I w našem národu probudil se duch — přemýšlení; a slowa Kollárowa „O kdo přijde tyto wzbuditi hroby ze sna žiwého" nenaplňují srdce naše již tak welikým bolem. A wšak probudili jsme se toliko ze sna žiwého; mnohou mrákotou jsou obestřeny zraky naše, titanské práce čekají na nás.

Matice česká jsouc od swého založení jedna z nejmohutnĕjších pomocnic k probuzowání národního ducha, použila wšech možných cest k utwoření pewných základů národnosti naší. Prostonárodní wzdĕlání a šíření oswĕty mezi nejčetnĕjšími třídy našeho národu stalo se wšeobecným heslem posledních dob; tu Matice česká, přihlížejíc wždy ku wšem národním potřebám, hodlá i tomuto nedostatku wydáwáním prostonárodních kněh wyhowĕti. (Encyklopedie nauk obsahující spisy, jako Hynowo dušeslowí, a jak ohlášeno: nauku o slohu a j. nebude se snad nazýwati prostonárodní?)

An se ale w poslední čase roznesla též powĕst o založení zwláštního fondu na wydáwání pouze prostonárodních kněh, naskytá se důležitá otázka, zdaliž takowé založení potřebné čili nic? — A w skutku se již wyjádřili hlasowé pro et contra. Hlas w tĕchto listech nazwal takowé založení zbytečným rozdrobowáním sil, an prý Matice česká nejen o wydáwání přísnĕ wĕdeckých knih pečowati chce. Tomu p. Štorch we Wčele odporuje a k založení řečeného fondu pobízí. Že wšak žádná strana nĕjakých širších důwodů nepřiložila, wynasnažím se odůwodniti náhled p. Štorchůw, k nĕmuž se přihlašuji.

Matice česká počítá mezi swými zakladately, jichž počet w brzce ke 2000 zrůsti připowídá, nejwzdĕlanĕjší muže naší wlasti, neboť počet jiných jest nepatrný. Působení na tak hojný počet wzdĕlanců ale, dle mého zdání, jest dostojné, aby sobĕ Matice česká pouze wĕdecky počínala. W každém národĕ musí býti stupnĕ duševní wzdĕlanosti; ale národ, jenž nemá wĕdecké representace, jest wždy jen duševní služkou jiného. A wĕda má již sama sebou tolikeré wnady, že tím množí se přihlásí k snažení našemu, když i u nás naleznou cesty k wyšší oswĕtĕ; oni pak zase we swém kruhu dále působí, swým swĕtlem dále swití. Není-liž tu dwojí zisk? Wĕda jest onen štít, o nĕjž pewnĕ se opírajíc snažení naše wždy dále se zakotwowati bude; neb wĕda jest prawda.

Tak u swatém zanícení horlí náš Jablonský:

Ty wšak nechtĕj prawdĕ láti,
Činíť to jen rozum kusý;
Nechť i swĕt se na rub zwrátí,
Prawda prawdou zůstat musí.

A Goethůw Mefistofeles úsmĕšnĕ se šklebí:

Verachte nur Vernunft und Wissenschaft,
Des Menschen allerhöchste Kraft — — —
Und hätt' er sich auch nicht dem Teufel übergeben,
Er müßte doch zu Grunde gehn!

Že Matice česká nyní zamýšlí wydáwati spisy prostonárodní, jest nowý důkaz, jak wšeho se uchopuje, co se týká národního blaha; a zajisté každý její prozatimní počínání, až do založení žádoucího fondu, z úplné duše pochwálí. (Dok.)

DENNÍ KRONIKA.

Z Pátku. (*Wykopané starožitnosti.*) Náhodou wykopali tu nedáwno na lewém břehu Ohárky, nedaleko wesnice Wolenic, pracující dĕlníci krom nĕkolika silných kostí a jednoho předního zubu: dwĕ okrouhlé stříbrné (jak se zdá) přesky, as jako dwougroš weliké, modrými sklenĕnými korálky wykládané, které prý z obou stran hlawy ležely; jeden mosazný, as jako dwoukrejcar. weliký kroužek a dwa malinké kroužky; jednu tenkou stříbrnou a jednu silnĕjší slonowou jehlici, (kterou wšak přelomili); 15 modrých a dwa zelené sklenĕné korálky; 2 kousky jantaru (Bernstein) a malou, spodem kulatou, wšak uraženou popelnici z grafitu. Zwĕdĕw o tom Pátecký inspektor, důst. p. Emerich Petřík, horliwý přítel a sbĕratel starožitností, odebral se hned tam a odkoupil wĕci ty od dĕlníků; i dal brzy na to zase kopat, a pozorným přebíráním zemĕ nalezla se na témž místĕ wĕtší grafitowá popelnice, zcela neporušená, kterážto nejwĕtší podobnost má s tou, již p. Kalina z Jaethensteinu we swém spisu: „Heidnische Opferplätze, Gräber und Alterthümer" na XXV. obrazci pod čísl. 2. wypodobnil; naše nádoba má wšak na třech stranách malé wypukliny. — Bohužel nenalezl se ani peníz aniž co jiného, z čeho by se nĕco určitĕjšího wyšetřiti dalo. Ostatnĕ není dle wyjišťowání lidu wykopáwání podobných starobylostí w zdejší krajinĕ nic neobyčejného. B. J.

BESEDY.

Nákladem Jar. Pospíšila wyjdou a tisknou se již wybrané spisy Gógola, na slowo wzatého ruského nowelisty, „Taras Bulba", překladem K. Zapa, učiní začátek.

Wídeň byla tuty dny u welikém rozpaku. Jedním dnem a jednou hodinou dáwal swůj poslední koncert proslawený harfeník Parish Alvars a pařížský rozkolník w říši tónů Hektor Berlioz. Felicien David odbyl si swou „Pouśť" nĕkolik dní předtím.

Nĕkdo si stĕžowal ondyno na drahotu; „jindy prý se dáwal mák na housky, teď se dáwají housky na mák."

„Proč nejdete také do koncertu?" — „Chci se za celý mĕsíc alespoň jednou wyspat, neboť moji sousedé nebudou snad dnes smyčce doma lámat!" odpowĕdĕl tázaný.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 142.
12. roční běh.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštownich ouřadů Rakouského mocnářstwí půlletně s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

27. listopadu
1845.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (w nowých alejích na Nowém Městě č. 116) wydáwá po půlarších třikráte za týden, w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

Ptáčníkowa dceruška.

(*Pokračowání.*)

Starý se dal diwoce do smíchu. — „Hodně hluboko — ano, mně i děwčeti — aby do toho tisíc — ! a neostýcháte se, mně takowou wěc ještě do očí powídat? Pane! držíte mě za tak krátkozrakého, abych newiděl, proč jste w cizí kukli k nám docházel?“

„To newidíte!“ řekl Ludwík wážně — „sic byste w tom nenalezal, co by wás tak pohoršowalo. Ohledy moje byly čisté a poctiwé —“

„Jen že při nich čest mé holky zčernala — haha!“ wyrazil starý ze sebe. „Známe my ty ohledy.“

„Pro žiwý Bůh — člowěče! kdo wám nasadil ty wrtochy? Poznal jste mě dle toho, byste we mně takowé hanebnosti wýhledáwal?“

„Jakého tu třeba poznání? Není-liž na tom dosti, že jste hrabě a ne malíř, obyčejný, prostý člowěk, jenž by mohl poctiwé děwče šťastným učinit? Co chcete s mým děwčetem? Co můžete s ním chtít? Můžete mu před oltářem opakowat, čím jste je snad už takto omámil?“

„Proč bych nemohl? Nejsem-li pán kroků a činů swých? Nemohu-liž býti twůrcem štěstí swého? Či myslíte, že nemohu pro wyšší rod cenu dítěte wašeho poznati? anebo že jsem byl hodnější jako prostý malíř, nežli jsem jako bohatý hrabě, ačkoli jste mě ani dříwe oupluěji neznal? Nuže, tedy oprawte mínění swé a slyště mou pewnou wůli, že Ludmile swou ruku podám.“

Starý poslouchal jeho wážná — tak oprawdiwě znící slowa a trnul. Překwapením ucouwnul a hleděl na Ludwíka jako u wyjewení. W duši jeho powstal hrozný boj a hrozil mu prsa protrhnout. To nenadálé štěstí jeho miláčka! — pak ale zas hadí šeptání neusnulého podezření. Slowa Ludwíkowa zněla tak důwěrně, staré srdce jeho bylo se mladému muži za ten krátký čas tak naklonilo — pak ale zas ousměšky Horinowy — — radost a bolest, sladkost a hořkost wířila w srdci jeho, a potřásla bytostí jeho tak silně, že se nemohl na nohou udržet.

I sklesl pod strom na sedátko — sklonil se, ukryl twáře w obě dlaně a wypuknul w hlasitý pláč. A pláč tento byl blahodějný, wlažný déšť, a rozehřál těžkou, ledowou kůru, kteráž mu prsa swírala. On byl w té chwíli jako pouhé děcko.

Tato jeho ryzí prostota — tento nelíčený, mužný pláč starého člowěka uchwátily srdce Ludwíkowo newýslowným pohnutím. W té chwíli stal se mu milým jako wlastní otec. I přistoupil k němu a položil ruku na rameno jeho.

„Milý, dobrý otče!“ řekl při tom měkým hlasem — „wěříte mi nyní, že byly moje ohledy poctiwé?“

Starý neodpowídal, ale sáhl kwapně po ruce Ludwíkowě a křečowitě ji tisknul.

„Tak jako mně tato chwíle srdce waše otewřela,“ mluwil onen dále — „že widím, jak hluboko w něm láska k dceři pewné kořeny swé rozepnula: tak nahledněte i wy do srdce mého a poznejte, že je beze lsti a klamu.“

Starý kýwal prudce hlawou — ale nepromluwil.

„Nedáte mi žádnou odpowěd?“ ptal se Ludwík s jemnou prosbou po malé přestáwce.

„Nechte mě — nechte mě!“ zwolal najednou stařec wášniwě — „já wám nemohu dát žádnou odpowěď — ta leží w rukou mého dítěte — to musí samo rozhodnout — já jsem slabý, lehkowěrný muž — a wáš poddaný!“

„Ne — ne! můj milý, wážený otec jsi, poctiwý muži!“ zwolal Ludwík a mocně starého ze sedadla pozwednuw, přiwinul ho k srdci swému.

Tu se konečně starý woják zpamatowal a opět zotawil. I wywinul se Ludwíkowi z náruči.

„Odpusťte, pane hrabě!“ začal se wážně skrom-

ným hlasem omlouwati „že si počínám jako malé dítě. Žalost moje o to děwče byla tak weliká, ba snad — Bože mi odpusť! — wětší nežli moje k němu láska. Z wašeho wyjádření widím teď arci, že byla daremná — že jsem si dal starou hlawu pobouřit a prosím abyste mi prominul; další wěc musíte si s Liduškou sám wyjednat, a tu nemohu jisté strachowání zatajit —“

„Jaké strachowání?“ podiwil se Ludwík, wida že starý w řeči wázne.

„ — že se snad we swém očekáwání zklamete. Liduška uzamkne před wámi srdce swé, až nabude jistoty, že nejste prostým malířem.“

Ludwík se usmál. Znalť sice podiwnou powahu díwčí, ale skutečného přewratu w srdci jejím se nenadál — a myslil jen, že se ho bude chtít welkomyslně odříkat.

„To zanechte mé starosti!“ odpowěděl s plnou důwěrou. „Láska její bude dosti wřelá, že se mým prosbám podá.“

„Newím — newím!“ potřásal starý starostliwě hlawou. „Jak já swé dítě znám —“

Ale Ludwík se mu dal zase do smíchu — a hleděl nyní, aby ho opatrně s nešťastnou udalostí seznámil.

(*Pokračowání.*)

Český jazyk — moje škoda.

(*Pokračowání.*)

„I bodejž do tebe kopa hromů — ty zlořečená čarodějnice!“ rozsápal se nyní náš milý dřewonožka, wida před sebou tak ohawný konec swého řemesla a sláwy. Přitom se sháněl po swé trnowce. — „Já tě zmaluju, že na tobě bílého místečka nezůstane, kam by ďábel swé drápy zaťal, až pro tebe přilítne — ty hanebná wražedlnice!“

Ale stará se mu jen chechtala a uskočila z rány. Její wráskowité twáře krčily a příčily se přitom, jako by na nich potměšilá škodychtiwost wyznání swé wíry psala.

„Widíš, plesniwý patrone, že jsem ještě žena, která má hlawu i ruce hned pohotowě a ničeho se tak snadno nebojí! Rozumíš? Nynčko ti můžu ty dwounohé drobty nechat na krku; wšak ty bys je brzo setřásl, aby tě neujedli — (my se začali strachem zase k němu krčit); — nynčko jsem jista, že je zas brzy dostanu. Abys ale poznal, přeražený kanone, že jsem měla w skutku od jakžiwa srdce z másla — tedy se podíwej a poslechni!“

Přitom wyndala zase plný sáček a začala ním cinkat.

„Tohle bude naše společná kassa, když wezmeš rozum do ruky a pokoj semnou uděláš.“

Starý se zamyslil, a podíwal se na nás. — „Nemějte strachy, děti! — dokud se tyto mé ruce pohybujou, nesleze wám ani wlásek s hlawy — já wás nedám! Seberte mi ty nešťastné třepy!“ mluwil dále, hlawou po roztlučeném flašinetlu hodiw — „podíwáme se doma, jak to wypadá. Abychme ale zatím zuby nesušili, dám si je tuhle od té poctiwé ženy namáčet. — Pojď sem, zlatoušku! a dej mi ruku. Zkusím to, jak umíš slowo držet.“

Stará wycenila dásně se zříceninami swých zubů, přiskočila jako na drátku a plácla swou suchou rukou starému na dlaň, až nás to u srdce bodlo. Opět jsme byli w jejích drápech; — aspoň jsme se toho báli.

12.

Národní báchorka, jen že se trochu těžce wyprawuje.

Je wečer — a tu se dobře powídá. I já dostáwám dnes chuť něco powídat. Je to snad reprodukce nebo památka z mladých let, kdežto jsem báchorky čili jak jsme tenkráte bez krasowědného rozsudku po sprostu říkali: pohádky milowal.

Powím tedy něco. Není to sice nic nowého — jsou to spíše wěci známé, obnošené, čili po recenzentsku: oklepané, ale přitom přece wěci takowé, že se o nich ještě mnoho — welmi mnoho powídat musí, nežli wšem wšudy tak do krwe a tuku wlezou, že bude wšecko powídání zbytečné. To prej bude již asi za deset let! — tak jde alespoň temná powěst. No, uwidíme. My — to jest: já a moje malé powídací důstojenstwí — my bychme tomu byli rádi; ale posud jsme trochu newěřící.

Abychme ale od wěci daleko nezabíhali, začneme už raději powídat. —

Před lety byl w Čechách žiw člowěk a ten měl dwa syny. Otec byl starý Jelínek, synowé mladí Jelínkowé; mladší Filip, starší Jakub. Ale ten Filip neměl wlastně žádného Filipa. Proč? to se hned dowíme.

Když trochu dospěl a se wycwikal — to jest: když ho w českém městečku nečeská metla tak dalece ošlohala — (w záworce musím podotknout, že byl starý Jelínek welmi moudrý otec, a že chtěl, aby si jeho Jelínkowé rohy otrkali, proto že prej jemu samému wšude překážely) — když tedy Filip jakožto

základ swého budoucího štěstí wěděl, co je „ein Hauptwort“ atd. — jestli tomu také rozuměl, nemohl jsem posud wypátrat — poslali ho do latinských škol.

(*Pokračowání.*)

Drobnůstky cestopisné z prázdnin 1845.

(Pokračowání.) Na cestě do Plzně dočkali jsme se w dumkách na Kacerowě téměř soumraku a přišli pozdě na noc ku městu. Z wlhkých oblak wytápěl se měsíc bledý a tak jasný, jakoby byl swětlo swoje w mračnách wykoupal. To se ale příšerně lilo po starých zděch, zasmušilou temnost jejich oswětliti nadarmo usilujíc. Saská brána a tyto zdě jsou poslední pozůstatek městských hradeb, které se už skoro na wšech stranách wytrácejí, jako wůbec wšechny památky minulých wěků. Na zdejší radnici newiděli jsme také wíce starožitné zbraně, druhdy zde na odiw wystawené. Newěřím ale, co mi o jejich osudu wyprawowáno, že totiž železo a co potřebného z nich k praktickému oučelu obráceno jest.

Z Plzně není na západ wíce, než hodina cesty k poněmčilému lidu, kterému dohlíží Stodlmeister (t. j. poklasný — od stodoly), když chodíwá auf die taremna robota, těše se na weselý fošinkr (! obžinky). Zde jsme na krátké přestáwce sobě ustanowili cestu konati do Šumawy a do Bawor a chtíce se k tomu cíli jak náleží připrawiti, hledali jsme Kollárůw Cestopis, který částku Baworska pojednáwá. W Plzni nemohl nám ho w. p. Záruba k prohlédnutí dáti, maje ho někde zapůjčena. To nás wlastně wíce těšilo, než mrzelo, widoucí, že takto znamenitý kapitál na ouroky dán. My nalezli zatím jiný exemplár w knihowně pana Haeslera, která se od zdejšího studentstwa hojně potřebuje. Krátký wýtah z toho, co Kollár o Bawořích poznamenal, byl nám pak wěrným a welmi prospěšným průwodčím.

Rozhraní mezi Čechy a Němci táhne se tudy tak podiwnou klikatou čárou, že se národnost neustále mění a člowěk, který jde rownou cestou od Wšerub k Lukawicům (w klat. kr.), w Kozolubech Němce, w Tlucnách Čechy, w Dobřanech Němce, w Chlumčanech a dále opět Čechy nalezne.

U Lukawic opouští řeka Ouhlawa klatowský kraj a utěšené oudolí, které se od Klatow k Plzni táhne, jsouc na sewern obmezeno šedou Radinou, pohanskými rukami zbudowanou — na jihu welebným Sedlowcem (Osser) a temnomodrou Šumawou uzawřeno. Tímto rozkošným oudolím bylo nám kráčeti k Roupowu, druhdy rytířskému sídlu Roupowských a domowu rázného Wáclawa z Roupowa, který prwní zwolal, aby pánowé Martinice a Slawatu po staročesku s oken swrhli (1618). Teď se po twrdém hradě okolo černého, wýškou proslulého komína táhnou ouprawné zahrádky a uhlazené cestičky nic jinak, než jako když se hrawé mušky rozlízají po lwu usnulém.

Znamenitá a řídká w těchto krajinách osobnost táhla nás k malé zacházce do Merklína. Wel. p. farář Wacek, známý w naší poezii pod jmenem Kamenického, tráwil zde poslední dny před swým stěhowáním do Blowic (w kraji plzenském). Zdejší krajina, jíž se beztoho nedostáwá horliwých zastupitelů naší národnosti, klesne jeho ztrátou o jeden stupeň zpátky w předešlé šero. O jeho nedáwno wyšlých „Liliech a Růžích“ nemohli mu weteráni naší literatury nic pochwalnějšího říci, než to, že je nečetli, nýbrž modlili se.

My se tak laskawého přijetí ani nenadáli. On nás wedl do blízkého lesa Bitouně, který se u wnitř podiwně liší od celého tichého a mírného okolí. Tam se wšecko hemží lidstwem, wšecko ozýwá se pilnou prací a mračí se a škaredí černou barwou kamenného uhlí. Po celém lese a po okolních polích je zamutowáno na uhlí, které se odtud až do Budějowic a po železnici do Lince a dále zawáží a jehož důležitost nastoupí teprwa teď w čas nouze a drahoty dřewěného paliwa. — Malé kupy několika umouněných hawířů stojí wždy okolo rumpálu, na němž se neustále plný okow s prázným potkáwá; odtud ubíhá pak rychlá woda štíhlými korýtky a strubami z lesa wen, anebo se hromadějí tmawé wršky černomodrého uhlí. Jak dlouho se asi wnitřnosti země wywážeti budou, nemůže se ani tušiti. Jednu část koupil pan Ziegler za 1800 zl. w. č. již před několika lety, „a směšno by teď bylo, prawil k nám jeho dozorce, ptáti se zač to w skutku stojí, a podáwati mu za to tisíce a tisíce. Naše wlast je snad u wnitř ještě bohatší, než na powrchu.“

Ještě památnější je sléwárna zinku p. Foerstera, o níž jednotliwá dáta zde uwedeme, poněwadž je nowá a jediná w Čechách a w Německu samém jenom řídká t. jedna w pruském Slezsku u Ratibora a w Tirolsku. W šestkrát čtyryadwaceti wýhněch praží se rozdrobená ruda zinkowá, načež do sléwárny se dostane. W jedné huti se již celý rok pracuje, druhá se práwě dostawuje a třetí se zakládá; w každé z nich je 20 pecí po třiceti centů železa majících, a w každé peci spálí se denně 50 korců kamenného uhlí. Asi w 30liberních deskách odwáží se pak čistý kow do Wídně.

Nejwyšší a nejzajímawější stanowiště pro milowníka přírodní krásy je w tomto okolí okrouhlý Bělč č. Běleč, wřaděný w Mezihoří chudenickém mezi Bělešowem a Doubrawou na jihu a Tuhoštěm na sewern. Welebné twary temné Šumawy na jih až k pasowským hranicím se táhnoucí — daleká mlhowitá Přimda na západě — nepřehledné pláně klat. a plzenského kraje, olemowané neurčitým obzorem tmawomodrých Smrčin a nejistého Rudohoří — pohled na Plzeň a Klatowy jsou památnosti tohoto krasozoru. Sommer počítá we swé topografii sedm bojišťat, které odtud spatřiti lze a na nichž wšude Čechowé zwítězili, neznaje ani jedno, kde by poraženi byli.

Z Bělče je na jihozápad hodina příjemné procházky do Chudenic. Toto městečko žádnou silnicí s hlučným swětem spojeno nejsouc, skrýwá se tu w tichou osamělost lesnaté krajiny a šerých hájů, w nichž dozníwají slabí ohlasowé starodáwných powěstí a báchorek, newymítěných posud žírawinou nowého wzdělání a nezanešených lakem módní kultury. Jeden sousední les nawštěwowal zde swatý Wojtěch, napotomní biskup řezenský. Posud se tu okazuje w twrdé skále wytlačená šlápěj toho swatého poustewníka, jemuž zde hrabata z Černínu (1725) nádherný chrám wystawěli. Ten ale byl později (1780) zmařen a jenom wysoká wěž zachowána, z níž nejrozkošnější wyhlídka oko pocestného bawí. — W tom samém Žďáru obětowal druhdy stříbrowousý Šutbor Horoniči bohu*; w sousedních wodách Ražebníka strašíwal weliký čarodějník Kalibán nezwedené děti při koupání swými Šotky, Wodníky, Rarášky a Tasany; odtud roznesly se žežhulčiny umrlé ruce (wstáwač blamatý, orchis maculata) po Čechách a po celém swětě; odtud konaly se poutě pro wyswobození zaklených duší na poswátný Sedlowec do Šumawy a k Zlatohlawci do Krkonoš; zde počaly třesoucí-se osyka, modrokwětá čekanka a pichlawý bodlák rostlinský žiwot swůj z báječných osob lakotného Hrstýna, newěrné Motaliny a podwodníka kocomysla; a posud zahaluje tajemná rouška chudenické mezihoří a ukrýwá je w šeré odlehlosti jako wíce méně celé západní Čechy zraku

---

* Slowanka. Kwětomluwa od K. Amerlinga 1834.

podílného pozorowatele domácích záležitostí, odkud mu celý čas žádná zpráwa o diwadle, o knihownách, besedách a jakékoliw známce čilejšího žiwota nezawisí. — Wěru! ona báchorkowitost, w níž cizinci naši českou zem spatřují, když k ní lodě bouřným mořem zahnat nechají, někdy nás podobným jmenem toulawých cikánů nazýwají a jindy zase mluwu naši za zláštní nářečí německého jazyka pokládají; podobná báchorkowitost zastírá nám samým neohledanou posud w mnohem ohledu západní stranu podle Šumawy. Kdo zná statistiku weřejných ústawů k. p. zakladatalstwo Matice, odběratelé časopisu, přátele literatury wůbec, oudy botanické wýměnné a jiných společností atd., nalezne důwodů dosti k wýroku našemu, že západní kraje české, plzenský, klatowský a prachinský, w poměru k ostatním Čechám zůstáwají pozadu. (Pokračowání.)

Matice česká a fond k wydáwání prostonárodních knih českých.

(Dokončení.) Založení dotčeného fondu nebylo by ale také zbytečné rozdrobowání sil. Kdo wědu miluje, ten jí také oběť přináší, a kdo nyní do Matice wstupuje, sotwa by se o nějaké oběti na oltáři wlasti mluwiti osmělil; owšem wědě, již miluje — sobě — ji přináší.

Práwě tedy, kdo by chtěl klásti oběti na oltář wlasti, ne sobě k prospěchu ale ku prospěchu bratrů swých, měl by při založení tohoto fondu nejlepší příležitost. A že by se takowí mužowé našli, že wždy se najdou w člowěčenstwu lidumilowé, milující swé bratry, národ a w národě celé lidstwo, — kdož by chtěl o tom pochybowati?

Nyní ještě několik slow o wýhodách swrchu zmíněného fondu, ne jako bych sobě nějakého kategorického usudku oswojowal; jen powzbuditi žádám pozornost w této tak na bíledni ležící praktické záležitosti.

Založením tohoto fondu nabyla by Matice příležitosti, w jediném jí příslušícím směru — wědeckém — jařeji se rozwíjeti, kdežto, dejme tomu, že by přistupowali k ní wlastimilowé i z jiných tříd, než dosawáde, ona by přinucena byla howěti dwěma stranám, jedné ku škodě druhé. Neb co jsou platné knihy prostonárodní wědecky wzdělanému, a naopak wědecké jen prostonárodně wzdělanému?

Ostatně by přistupowání k Matici z tříd newědecky wzdělaných neučinilo účelu našemu zadost. Přistoupení 4 rolníků — tato wýminka nestanowí snad prawidlo? Nebuďme jen dětinští a neradujme se z maličkosti, neb celek jest náš!! Přistupowání toto by ale neučinilo našemu účelu zadost, poněwadž nemůže býti četné. Základ do Matice jest totiž pro rolníka a méně zámožného měšťana — a toť jsou přece nejčetnější třídy, jádro národu — příliš welký a užitek pro něho z knih Matice pak snad wydáwaných poměrně nepatrný; dejme tomu ale, že by základ řečeného fondu byl menší k. p. 10 zlatých, jenž by se též w několika lhůtách složiti mohly, a že by pak ze wšech dílů naší wlasti přistupowali co zakladatelé rolníci, měšťané a j. nebyl by tu účel náš, účel národního wzdělání nejskwěleji dosažen? Jak Matice zůstala z malých počátků, tak by i tento fond zrostl; a tím bychme dali nejžiwější důkaz w prawdě národní swé jsoucnosti. —

Počátek by se mohl učiniti (jsou to mé skromné, snad mylné náhledy, tu ale aspoň brousidlo prawdy) časopisem asi ročně w 4 swazcích wycházejícím, švabachem tištěným — neb o wěc ne o formy se nám tuto jedná — až by čtenářstwo jeho zponenáhla zwyklo latině, jako to bylo w Musejníku.

Wydáwání knih a wše ostatní oprawy řídily by se požadowáním času a uwážením okolnosti; zde jest wše prorokowání marné.

Obsah wšech tímto fondem wydáwaných spisů nebyla by owšem praktická naučení, on by byl duševní, neb nám se jedná prwně o probuzení myšlénky — o národní hrdost — o oswětu. Prwé musí rolník a wůbec národ panující předsudky swléci, musí ducha šlechtiti, a pak se sám o to postará, aby odstranil zastaralé zwyky atd.

Zde, kde mu bezprostřední užitek wyplýwá k. p. w rolnictwí, průmyslu a j. nebude on litowati prostředků a bude sahati po knihách, jejichž poučením že swé fizické blaho zlepšiti může, nyní prost wšech předsudků sám uzná.

Já myslím, že w posledním ohledu panuje jedna myšlénka, aby totiž tento fond byl takořka „prostonárodní Maticí."

A pročež přejeme, aby se ujmuli mužowé národomilowní této myšlénky, jejíž blahodatné následky ani wšechny přehlednouti nemůžeme, a pak aby nelenili s brzkým jejím uskutečněním. J. Slawomil.

BESEDY.

Zschokkowy „Stunden der Andacht" přeložily se do ruštiny, prwních šest swazků dočkalo se trojího wydání po 10.000 wýtisců; čtwrté wydání — tenkráte wšech 8 dílů — práwě se uchystalo. Jest to z mnoha ohledů důležité zjewení. —!—

Karamzina pomník. Lonského roku zhotowil w Petrohradě Petr Alexewič Staawasser ohromný bronzowý pomník Karamzinůw. Deržawina ohromná socha, na kteréž Alexander Ramazanow byl pracowal, jest ulitá a bude w brzce do Kazanu odeslána. — Kdy u nás budeme stawěti pomníky spisowatelům našim? —!—

Nowé knihy.

Prawopis československé řeči co příruční knížka se mnohými příklady pro učitele, pěstouny, rodiče ku prospěchu mládeže tak sestawený, aby se mu snadným způsobem důkladně naučiti mohla. Od Dra. Frant. Cyr. Kampelíka. Dílek I. W Praze 1844. Tiskem a nákladem K. W. Medaua a společníka. Str. VIII. a 70. Seš. za 15 kr. stř.

Nowý a starý wlastenský kalendář, a slowenský Pozorník, na rok Páně 1846, genž gest rok obecný, 365 dnů magjcj, podle wysokosti uhlu nebeského, na 48. stupeň sporádaný, wsseligaké prospěssné a zábawné wěci w řeči wázané i newázané obsahugjcj. (Slowenského kalendáře sedmnáctý a slowenského Pozorníka pátý ročnj běh. W Liptowském sw. Mikulássi u Kasspara Fejérpatakyho z Klačan a dolnjho Malatjna. Str. 136. Seš. za 15 kr. stř.

České diwadlo w Praze.

W neděli dne 30. listopadu bude se we prospěch panny Nepomuceny Májowé prowozowati: „Štefek Langer z Hlohowa aneb Holandský krb." Půwodní weselohra w 4 jednáních s předehrou „Cár a prowazník."

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 143.
12. roční běh.

KWĚTY.

29. listopadu
1845.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštownich ouřadů Rakouského mocnářstwí půlletně s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (w nowých alejích na Nowém Městě č. 116) wydáwá po půlarších třikráte za týden, w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

Český jazyk — moje škoda.

(*Pokračowání*.

Do latinských škol! — Rozkoší mi srdce hopkuje, když ty tři slowíčka dobře rozwážím! W těch je obsaženo weškeré tajemstwí lidského určení, bez nich není kusa zdrawého rozumu, krůpěje radosti.

Zeptejme se tisíc jejich wychowanců, a wšickni nám budou tu písničku zpíwat. Jenom někteří daremní rejpálkowé budou při té otázce nosem a rameny pokrčowat. To jsou duše, kterým nic newoní, a kdyby to z kaditelnice samé moudrosti přicházelo. Ti chtějí mít pořád ještě něco — něco zbytečného, jakž ostatní swět powídá. Ti pořád štěmrají a skuhrají a hledají, jakoby se chtěli kamene mudrců dodělat.

Takowý rejpálek byl také náš mladší Jelínek. Tomu nebylo dost na latinské gramatice, institutio ad eloquentiam mu nepostačila, a řečtí auktoři mu nebyli ani slaní, ani mastní. Hned w prwních školách uchopil se něčeho, co práwě jako rohama proti jeho powolání trčilo — totiž nešťastné češtiny!

Bylo to brzy po oněch — Bohu díky že již minulých — časech, kdežto se některým hlawám w králowstwí českém po dlouhém spaní konečně zdáti počínalo, že by měly na české půdě a w českém powětří také po česku myslit a myšlénky swé po česku pronášet. To prej pak budou nejjasnější a nejprospěšnější myšlénky! Blázínkowé! Jakoby musel mít člowěk k swému spasení jasné myšlénky! — a nebo jako by nemohl člowěk tloustnout, i když nemá pražádné myšlénky? Můj Bože! tohoť widíme každý den žiwé důkazy — a naši staří nebyli w tom ohledu žádní pošetilci, když prawili, že mnoho myšlení jen bolení hlawy působí.

Za oněch časů byli ale takowí lidé ještě wzácné byliny, rostli w osamělých skleníkách a málo kdo o nich wěděl; když ale někomu do očí padly, tuť bylo diwení a ohledáwání, jakoby se prawý diw byl wyskytnul.

Někteří se o tyto pořídké wýstřelky na ouhoru české národnosti také upichowali, a jakoby jim na široké cestě welkého swěta překážely, byli by je rádi zase zmařili, a když nešlo zmaření, nastalo utrhowání a ousměšky.

Mezi tato podiwná stwoření wrhnul se také — newím jakou nešťastnou planetou — mladý Jelínek. Najednou mu bylo, jakoby na celém swětě, na zemi a na nebi, nic newiděl a neslyšel nežli češtinu. Když měl rozbírat Caesara, četl plesniwého fousáče Weleslawínu, a když se měl cwičit we čtyrčlánkowých periodách latinských, wypisowal si průpowídky ze škwar Komenského — ano jednou se zapomněl tak dalece, že maje přinest řeckou elegii, wypracowanou w rozměru Theokritowském: blázínek české trochey podle prawidel Puchmayerowých přiwlekl!

Co se mohlo s takowým člowěkem počíti? Jak se mu mohlo přát, jak showíwat, an tak swéwolně proti swému powolání čelem běže, dělal, co wedle něho skoro žádný nedělal? — Spolužáci se mu smáli, učitel ho týral — a jeho wlastní přátelé? — ach, to je na celé wěci to nejzábawnější!

Dwě léta před ním študowal jeho bratr Jakub, maje se wlastně nazýwati Filip, neboť ten měl w skutku Filipa.

To byl docela jiný člowíček; w tom nebyla ani žilka z bratra mladšího. Tomu byli knihy latinské nadewšecko, mimo swé skripta a explikace neznal ani boží písmenu.

A proč by se byl také o něco jiného staral? — On toho nepotřebowal, a mohl být přece dokonalým juristou — jakož to později také dokázal.

(*Pokračowání*.)

JAN GUTENBERG.

(Pokračování.) Od starodáwna wolíwají si powýšení akademikowé promotory poněkud sobě bližší. Jan Gutenberg a mistr Jan z Příbrami pocházeli z horních měst českých, mezi kterými žiwé býwalo spojení, dokud i příbramské stříbro k wymincowání do Hory se wozíwalo. Wšecka horní města stála pod nejwyšším králowským mincmistrem, jenž obyčejně w Kutné Hoře sídlíwal. Obywatelé horních měst, patříwajíce pod jeho sprâwu a soud, scházeli se nejeden s druhým. Mistr Příbram mohl tedy dobře znáti nejednoho příbuzného Jana Gutenberga, a ten se k onomu hlásil jako Horník. Týž mistr byl 1432 ke sboru církewnímu do Basileje wyslán a wyjednáwal o sjednocení Čechů s obecnou církwí římskou w tu dobu, když Jan Gutenberg na blízku, w sousedním Strassburgu, prodléwal. Po šťastném zawření a prohlášení kompaktat (1436) císař Sigmund slíbil w Jihlawi stawům českým, že obnowí Kutnou Horu, tento klenot králowstwí českého a první město po Praze. Býwalí obywatelé se wracelí tam a hájili práwa swá na doly a kukusy. Jakož wšickni obywatelé zawázáni byli na dobýwání rud, podobnou měli powinnost i rodičowé Gutenbergowi, i rowněž brali podíl w kořisti. Matka jeho psáwaná „Else zu Gudenberg" tam se narodila, a děd jeho Klas von Gudenberg delší čas tam též přebýwal, než do Mohuče se odebral, odkud Klasůw otec, praděd Gutenbergůw z matčiny předpraděk z otcowy strany, radní Frielo Gensfleisch, r. 1332 wyhostěn byl. Předkowé Gutenbergowi částečně alespoň w Kutné Hoře byli usedlí. Wystoupil-li tedy Jan Gutenberg po dosažené dospělosti 1434 k ohájení práw swých dědičných w Strassburgu, podobnou měl pohnútku r. 1436 nawštíwiti Horu. Prahou wedla ho cesta z Říše tam i nazpět. A ale r. 1437 uwedl císař Sigmund mistra Jana z Příbrami na faru ku sw. Jiljí w Staré Praze. Fara ta leží blíže domu „u železných dweří", odkud se psala Ennel von der isernen Thüre, později Ennel Gutenbergin w Strassburgu. Přístup její k duchownímu soudu strassburskému na srozuměnou dáwá, že Jan Gutenberg r. 1437 ještě byl klerikem; nač i přebýwání jeho w klášteře Arbogastském ukazuje. Podle dotčených stop byl Gutenberg r. 1436 anebo 1437 na čas w Praze a w Kutné Hoře, odkudž nejsnáze si mohl také opatřiti zásobu olowa, čehož dle wýslechů strassburských od r. 1438 k wyhotowowání lisowaného zboží poutnického dobře pak použil. Tehdáž owšem jen na krátce w Čechách prodlel a do Strassburgu se wrátil, kamž jej Anna od železných dweří z Prahy doprowázela, a kdež až do wyběhnutí umluwené lhůty, asi do konce 1443, we spolku s Heilmanem a druhými towaryši pobyl. Téhož roku mistr Jan Příbram, administrator konsistoře české pod obojí, do Kutné Hory se odebral, aby obeslané tam kněžstwo táboritské k jednotě s církwí obecnou přemluwil, sám pak dle swědectwí Balbínowa před smrtí (1447) wyznal přednost apoštolské stolice římské. Církewní smýšlení Příbramowo podobalo se tedy docela smyslu římského katolíka Gutenberga, což pochopitelné nám činí, že se k němu umělec náš důwěrněji měl, a že nowý bakalář pod jmenem polatinělým Joannes de Montibus Cutnis před jinými si ho za promotora zwolil.

Patrné máme také stopy, že Jan Gutenberg okolo r. 1445 w Praze co študent přebýwal. W časopisu Musejním (1845 I.) sdělil nám p. Tomek zanímawé zprávy o domě doktora Fausta na nowém městě pražském na rohu proti klášteru emauzskému, jindy slowanskému. Wyprawuje starou powěst, že „asi před osmdesáti lety dům tento opuštěn stál, hned prý od Faustowých časů, poněwadž w něm nikdo bydleti nechtěl. Tehdáž westěhowal prý se do něho chudý student jmenem Mladota, nemaje tolik, by sobě jinde byt zjednati mohl. Ten prý našel w domě mnoho knih a rozličného podiwného náčiní, které potom nawštěwujícím ukazowal. U schodů stála panna, která každého, kdo se k ní přiblížil, wodou z úst postříkala. Jinde byl tambor, který na rozkaz študenta zabubnowal, na weliké tabuli w jednom pokoji loď a dwa plawci na lodi, kteří jí pohybowali, a jiných wíce podobných automatů. W pokoji jednom, když Mladota holí na strop udeřil, spustili se schody na zem, po kterých mohl na horu lezti, a za ním se zase do wýšky ztratily. Také se ukazowala díra do stropu na jednom místě, která se nikdy zazdíti nesměla, neb kolikrát před tím ji zazdili, wždycky prý to hned spadlo zase." K té powěsti přidal p. T. wýpisky z nowoměstských kněh, swědčící, že dům ten již 1377 wéwodům Opawským patřil, r. 1434 ale při wskočení wojska do města zbořen a spuštěn, a 1441 od knížete Wáclawa nowoměstskému písaři Prokopowi k oprawě poručen a postoupen byl. Postoupení to dal si 1444 Prokop wnésti do kněh a na doswědčení práwa swého wložil tam také list, w němž ho wéwoda žádá, „aby se ptal po towaryši dospělém w alchymii." Po wýše udané powěsti dokládá p. T., že to wšecko se jmenem Fausta we spojení wzato činí pochopitelné, jak se mohlo před několika lety mnohým krajanům našim podobné zdáti, že byl Faust rodilý Čech a že wynález umění tiskařského našemu českému národu prwotně přináleží. Naráží p. T. na matné smíchání Gutenberga s powěstným černokněžníkem doktorem Faustem w jednu osobu. Wytýkaje však neopatrnost Kořínkowi, Hibnerowi a Wrátkowi, zmátl sám zlopowěstného doktora Fausta se stejnojmenným zlatníkem mohučským Janem Faustem, soudruhem Gutenbergowým, dokládaje w časopise Musejním, že „Prokop, písař nowoměstský (od r. 1440 — 1467) zrowna za žiwobytí německého doktora Fausta držitelem domu Opawského byl. Ušlo historiku našemu, že čarodějný doktor Faust byl wrstewník Trithenůw a Melanchtonůw, a že o celých skoro sto let po písaři nowoměstském Prokopowi žiw byl. Knížkou „Žiwot doktora Fausta" od Krausa z Krausenthalu w Praze 1611 wytištěnou rozšířila se powěst o černokněžníku tom i w Čechách a ještě někteří méně opatrní Němci dřewnějšího zlatníka mohučského Fausta s pozdnějším stejnojmenným doktorem pomíchali, nebylo diwu, že pražská powěst o domu Faustowském křiwě na powěstného doktora byla wykládána, ačkoliw původně zníti musela na „zlatníka Jana Fausta, od r. 1450 známého společníka Gutenbergowa při zřizowání první knihtiskárny w Mohuči. Tento zlatník byl souwěký s písařem Prokopem nowoměstským. Zlatníci onoho wěku zwláště se obírali oblíbenou alchymií. Knížecím listem doswědčené pohledáwání alchymisty před rokem 1444 a podnešní jmeno domu onoho powěstného whodně na Jana Fausta zlatníka mohučského ukazuje.

Jmeno pak i powaha pražského študenta Mladoty zcela se k Janu Gutenbergowi hodí. W Strassburgu on se psal (1434): Ich Johann Gensfleisch der Junge genannt Gutenberg. Tamž Anna žena Schulteisowa při wýslechu w rozepři 1438 jmenowala ho „Mein Juncher Hanns Gutenberg". W Rejnokolínské kronice sluje též Jonker t. j. Junker. Tyto na třech rozdílných místech nalezené souhlasné příznamky Gutenbergowy: der Junge, Juncher a Jonker dokonale se srownáwají we smyslu s českým slowem Mladota i se jmenem dobrodružného študenta we Faustowském domě. Obě podstaty w sebe takořka splýwají. Pražský študent byl chudý: Gutenberg nikdá penězy neoplýwal, bez pomoci sousedů nemohl ničeho počíti ani w Strassburgu ani w Mohuči; zde i tam zachowalo se po něm několik dlužních zápisů. W Strassburgu

přebýwal w klášteře, študent w Praze we spustlém domě, kdež nikdo bydleti nechtěl. Mladota ukazowal mnoho knih: Junker Gutenberg w Mohuči později knihy tiskl. Onen ukazowal mnoho podiwného náčiní; automaty, panna, tambor, loď s plawci, podiwný strop i schody ho poslouchaly: Gutenberg w Strassburgu wšelijakými mechanickými pracemi se obíral, presu k nim použil i prowozowal tajné umění a aventury, o kterých ke swým starším towaryšům mluwě, prawil, že se obáwá, aby to jiní neměli za mamidlo (Gaukelwerk). Shoda tolikerá jmen i wěcí nemůže býti pouhou náhodou.

Anachronismus powěsti pražské neodporuje totožnosti osob. Básník Virgil o tři sta let dáwnějšího Aeneáše swedl s Didonou. Historik náš Tomek doktoru Faustowi o sto let dříwe žiwu býti dal; jakého tedy diwu, že pražská „stará pamětnice“ lépe si pamatowala wěc, než chronologii? Junker Gutenberg bydlil w Strassburgu od r. 1434 až do 1443; swatojiřské clo z wína r. 1444 zaplatila zaň již jeho Anna. Toho času postoupil wéwoda Opawský spustlý dwůr písaři Prokopowi, a ten na žádost wéwodowu pohledáwal dospělého towaryše w alchymii; o rok později psán již bakalář Joannes de Montibus Cutnis w matrice universitní. Porownáme-li čas, místo, osoby, powahy i jmena jejich, nepochybíme twrdíce, že r. 1444 Gutenberg w Praze študowal, přebýwaje w domě Opawském se swým i pozdnějším soudruhem, zlatníkem Faustem. Jako dříwe w Strassburku německém Junker, w české Praze w stejném smyslu Mladota zwán byl; jak tam i zde podobnými strojí mechanickými se zanášel, při čemž mu bezpochyby towaryš jeho zlatník Faust tak úsilně pomáhal, že na dům podiwnými wěcmi powěstný jmeno jeho přešlo. (Pokračowání.)

Drobnůstky cestopisné z prásnin 1845.

(Pokračowání.) W Chudenicích dostal Dr. Amrling prwní wychowání od swého děda, který zde jakousi patriarchalní důstojností slynul a we swém mladém schowanci skwělou jiskru českého ducha a lásky k přírodě w ty doby nejšetrněji pěstowal, kde ji příwal zbytečných učeností latinských obyčejně udusuje. Amrling nazwal později we swém „Promyslném poslu“ Ch—ce městečko, w kterém Dobroslaw swým krajanům pražské nedělní přednášky opakuje, a wyslowil později toto nedojewné jméno jako pro památku na sídlo swého pacholetstwí: Chudenice. Promyslný posel tím owšem nic netratí; ale město samé, od Prahy asi 15 mil wzdálené, je takořka w báječnost potaženo, neboť Dobroslaw koná každou neděli se swou blahowěstí jenom poetickou procházku několika hodin.

Daleká cesta naše táhla nás odtud, aniž jsme nawštíwiti mohli Polinu a zříceniny starého chrámu, na jehož místě prý druhdy naši pohanští otcowé na prastarém pařezu obětowali; ani jsme si neprohlédli powěstný Bušberk a jeho weliké w sklepích zakopané poklady, ani newyhledali zbytky starého táboru u Ryznburku a ta wítězná bojiště w jeho sousedstwu.

Uzounkým oudolím okolo strmé stráně welikánské Doubrawy sestoupili jsme přes Řakom (podiwné jméno!) opět k Ouhlawě, jejížto táhlé oudolí, w bujnou seleň oděné, přiwětiwé wesnice ozdobují (Dolany, Malechow a j.) a zadu na seweru hrdý, nedobytý Šwihow se starobylou wěží pestrých památek obmezuje.

Krajské město Klatowy dojímá pocestného swou jewnější nádherou wíce než Plzeň a jiná města, která wnitřní wýstawností předčí. Dílem wěžatost, dílem theatralní pozadí malebné Šumawy dojímá oko tak příjemně. — „Černá wěž“ je w Klatowech neméně wýtečný krasozor jako w Králowé Hradci „bílá“.

Něco wíc než hodinu za Klatowy je Klenowá. Na osamělém wršku, w hustém šumném stromowí sedí twrdý hrad, starožitný jako ballada, a šedý jako dáwný wěk jeho půwodu. Jméno Klenowé připomíná na Libušin soud a na „oba bratry oba Klenowica“ co hlawní osoby, jichžto jmena, jakož i „Staglaw chraber na Radbuze chladnej“ i „lutý Chrudoš na Otawě kriwě“ i Mže strebronosná weskrz těmto západním krajinám náleží. Kýž by se stal tento krásný pomník staročeského básnictwí strážnicí proti wtírawému sousedu w těchto končinách západního Slowanstwa! — Klenčí, rowněž toho samého kořenu co Klenowá, je nedaleko odtud nejzápadnější město slowanské: zde se táhnou Slowané až na hodinu cesty k samým hranicem baworským, přesahujíce takto 31° zeměpisný, kdežto Slowané Ilirští w Korutanech a Krajině sotwa se ho dotýkají. Náš Erben má w rukopise historické a národopisné pojednání o zdejších obywatelích a důkaz, že jsou to potomci starých Chodů. Od jeho známosti u wěcech národních můžeme očekáwati znamenitý příspěwek k seznámení těchto odloučených, málo powědomých krajin. — Jinou hwězdu dostaly Domažlice nedáwno, jak známo, w Boženě Němcowé.

Než my se nawraťme do starobylých zdí klassické Klenowé, kde nás mladý muž, pěstoun u pana Veitha, majitele toho statku, upřímně přiwítal. Podle jeho otázky: „proč cestujeme do Němec a proč se raděj neseznamujem s domácími krajemi, s Morawou a se Slowenskem?“ — poznali jsme hned w něm muže našich poměrů a záležitostí powědomého a s upřímnou horliwostí z jejich zdaru se radujícího. Podobnou otázku uwádí Kollár (Cestop. str. 247.), když se k němu na cestě do Lince „připojili dwa mladičtí Čechowé B—ý a U—f z Říma a z Italie domů se wracující“, kterým nejbližší slowanské sousedstwo známo nebylo. Snad se to u těch stalo z newšímawosti a netečnosti; my ale máme pro swé cestowání do ciziny malou omluwu, ano domníwáme se, že dobře je nezanedbáwati cizí kraje a doplňowati a oprawowati tak swoje měřítko při cestowání. Neboť jestli které praktické konání pilného cwičení požaduje, je to cestowání. Jen jednou stawí se nám předmět na oči a w okamžení ustupuje dlouhé řadě tisícerých rozmanitostí a necwičenému zraku těká wšecko w neurčitých rysech a splýwá w pestrou směsici. Ujde-li teď našemu powšimnutí něco w Němcích, dříwe toho oželíme, než kdyby některá důležitější slowanská pouť takowými mezerami a nedostatky byla protrhaná a děrawá. Z pouhé šetrnosti tedy nepouštíme se na žádnou wětší cestu k bratrům slowanským, ponecháwajíce si takowou wzácnou pouť na ty časy, kde jim budeme moci ostřejší zrak a důkladnější pozornost obětowati.

Naše rozmluwa jednala o nejnowější době wšeobecného wzkříšowání národnosti a historické důležitosti její. Pan W., odbyw studia práwnická we Wídni, powídal nám mnoho podrobného z historie těchto wěcí a přeswědčil nás, jak zajímawý a důležitý by byl zewrubný dějepis nowého procitu naší literatury, který by neobnášel (jako se posud stáwalo) pouhý knihopis č. bibliografii, nýbrž pragmaticky pojednal prwní začátky a zmáhání se sil a wšecky překážky a protiwenstwí, které utrpěly, ano i nynější potřeby jak náleží ocenil a tak k dalšímu pokroku přispěl.

Rozloučiwše se s českými kraji zařídili jsme kroky swé na půdu od Němců obýwanou; neboť w Žíznětících (Schisnetitz, žízn — ouroda) a Dešenicích (Těšenicích?) přebýwají už Němci, za těmi je nejwyšší Šumawa. (Pokračowání.)

Obrazy z okolí domažlického.

Z přátelských dopisů
Boženy Němcowé.

I.

Mohla bych začít o těžkém srdci, když jsem Prahu opouštěla, ale to je píseň se známou notou, tu zná každý, kdo se s tou drahou matkou loučil. Mně se zdá jako bych byla třemi kroky celou wlast přeměřila; ze slezských hranic přes Prahu až k baworskému pomezí, to jsou tři obrazy a také tři gramatiky, u sewerù chodí se „ulicej", w Praze se „unterhaltujou" a na západě řekne sedlák „já jsu bul" a dostal od toho jméno bulák. Jak jsme přijížděli ku Plzni, byla již silnice plna selského lidu w překrásném bohatém kroji. Selky byly k líbání. W Plzni jich stálo jako makowic, ale mezi wšemi ani jedna blondýnka. Za Plzní jsme se octli mezi Němci; ačkoliw jsme měli kočího z germanského pokolení, musel přece hospodu podle zeleného wěníku hledat, poněwadž tamějším Teutonům nerozuměl. Srdce mi okřálo, když jsem přijela na místo, kde mne domácí paní oslowila: „Až budou chtít maso, tak jim pro ně pošlu." Tento čtwrtý pád středního pohlawí je jako swaté přikázaní lásky k lidu našemu, který nám milý jazyk mateřský w celé neporušenosti zachowal. W celém okolí mají ti lidé řeč, zlatý poklad, já poslouchám jako u widění. Kde se jich dotknete, jako by zlaté jiskry pršely. Tu ty dny byla u mne stará žena, a powídala, že zde často hoří. Já se ptala na příčinu, a ona prawila: „To je tím, zlatá paní, že se nedáwá božímu ohni pokrm." — „A jak to myslíte?" — „Od každého jídla, co na stůl přijde, má se dát něco ohni, a když něco wykypí, nemá se nikdy hubowat; to patří ohni. Když se pak plaménky sejdou, ptá se jeden druhého: Jak se ty máš, a jak ty; a tu říká ten chudý oheň, že se má zle, a že se musí wystěhowat. A oheň se stěhuje, a zapálí staweni." — Takowých powěr je wíce, a lid to se wší upřímností wyprawuje.

Wy newěříte, jak hluboce ten rozpor národního žiwota uráží, jemuž se ani we wlastní rodině wyhnout nemůžeme. W kuchyni stojí selka, powídá o swé rodině, o domácnosti, mluwí jak by tiskl, že by učeného pána zahanbila, a slowa její: „Mám holku, je jako wětřice, musím ji dát do města, aspoň se naučí studu — snad aby ho pozbyla," s tím klasickým datiwem znějí mi ještě w uších; tu se strhne w pokoji křik a pláč, můj wlastní synáček hořekuje, že má jít do školy — s německým slabikářem. Já jsem si ale zpomněla na dobrou radu a citowala pana Laube: „Man muss sie bilden!" Hoch tomu nerozuměl, ale mlčel, jako by měl uděláno.

Každý zwyk obrátí si tu lid buď w legendu nebo w pohádku. We wsi Milowči práská pastýř bičem, kdežto jinde obyčejně troubí. To prý wzalo půwod, když sw. Wojtěch putuje do české zemi přišel na wrch ke wsi a tam umdlen usnul. Tu wyháněl pastýř stádo a troubením sw. Wojtěcha ze sna probudil. Za trest uložili prý si, že od té doby budou bičem práskat. — Za pěkného času sešla jsem si do Petrowic k známé selce. Byla churawa, i ptám se jí, co schází? „Duch, milá paní — duch! Co mi umřel syn, scházím hořem. Kdy byste ho byla widěla, kterak byl pěkný jako růže, zrostlý jak panna, zrowna jak by ho wymalowal. A žádný lík nepomohl, musel umřít." Tak pokračowala w samých obrazech, a na mně bylo učit se a poslouchat. A ti učení sousedé chtějí, abychom ten poklad mateřský pochowali a od lidu se odwrátili?! — Místo dlouhý říká se tu dlúhý, také kút, klobúk, pak: já jsu bial a já jsu bul, od toho powstalo jmeno bulák, bulka bulský kroj. Zdá se, od nich že wzal půwod kroj selský, a že to byli ti nejstarší osadníci, proto že wůbec sedláci z jiných wesnic, kteří kroj swůj změnili, jmenují býwalý kroj bulský.

Z HOLOMOUCE.

Již tomu jsou téměř tři měsíce, co jsme se dráhou železnou k Praze znamenitě přiblížili, a wšak prospěchu, jehož jsme si ze spojení toho přede wším přáli, zrychlenějšího sdělowání zpráw wlasteneckých z Prahy, pohříchu jsme se posud nedočkali. Časopisy české, Kwěty i Pražské nowiny se Wčelou, docházejí nás jako před otewřením železnice, 4. a 6. den po wyjití, kdežto nowiny politické z Widně, jen o 6 mil bližší, téhož dne, kteréhož wyjdou, ostatní listy periodické ale následujícího dne dostáwáme. Čím jest toto opozdowání w expedicí časopisů českých? — Posluchačů českých na akademii zdejší přihlásilo se letošního školního roku 120 (mezi nimiž 51 Němců); jinák jest počet študujících fakultátních nepříliš welký, w práwích w průměru w jednom roce 20 — 45, we filosofii 60 — 70 a w ranhojictwí 15 — 30. — Že čtwrtý díl „Bočkowa morawského diplomatáře" již wydán, přátelům historie wlastenské nepochybně známo bude. Díl pátý a poslední, mající zajímati listiny od r. 1294 — 1306, dodatky a index, wyjde nákladem Jeho Excell., p. Ant. hrab. Mitrowského z Nemyšle, presidenta soudu zemského w Čechách. „Posel z Morawy," jenž roku 1846 pouť swou po desáté nastoupil, přinese swým známým krom rozmnoženého obsahu sličné wyobrazení města Holomouce. K tisku jsou u Škarnicla uchystány: „Bájky Bidpajawy" čili powídky indické o králi Dabželimowi a mudrci Bidpaji, wzdělané od Frant. Třebowského. Jest to spisek zajímawý, utěšenými, rymowanými průpowídkami protkaný a proto již dáwno do wšech téměř jazyků ewropejských i asiatských přewedený. Krom toho přijdou brzy do tisku „Hlasy z Morawy" od Furcha a „Kázaní postní" od J. Zelinky, kooperatora w Kojetíně. — Dne 12. listop. opustil město našeoučinný wlastimil, assistent při zdejší obecné nemocnici, M. Dr. M. Otto, obdržew čestné powolání za lékaře do Srbského Bělehradu. Srdečné přání četných jeho přátelů zdejších i widenských, kteřížto poslední jej i básní na rozloučenou poctili, doprowázelo jej na pouti do spřízněných Jihoslowan. Týden před tím (5 listop.) zemřel senior zdejší theol. fakulty, Dr. a prof. J. Mácha, cwičitel bohoslowců německých w jazyku českém. Přáli bychom, aby změna tato whodný dala podnět k reorganisowání studium řeči wlastenské w alumnatě zdejším, jehož potřeba již od wíce let wšeobecně jest uznána. A. W.

Ilirský slowník. W čísle 47. přináší Danica ilirská pozwání k předplacení na „ilirsko-německo-wlaský slowník", sestawený Josefem Drobničem. Wyjde nákladem Matice ilirské z tiskárny pp. Mechitaristů we Widni w kapesním formátu na způsob slowníka Konečného. Celý slowník je rozdělený na 4 pětiarchowé sešity, z nichž první w lednu r. 1846 wyjíti má, celé pak dílo w čerwnu toho samého roku ukončeno bude. Předplácí se na sešit 20 kr stř., tím způsobem, že, kdo na první předplatí, i na čtwrtý 20 kr. složit musí; za druhý a třetí složí peníze když wyjdou. Kdo najednou 1 zl. 20 kr. stř. složí, může celé dílo w jednom swazku obdržeti. Předplacení w Praze přijímá sklad knih Pospíšilowých.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 144.
12. roční běh.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštownich ouřadů Rakouského mocnařstwí půlletně s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

2. prosince
1845.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (w nowých alejích na Nowém Městě č. 116) wydáwá po půlarších třikráte za týden, w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

Český jazyk — moje škoda.

(*Pokračowání.*)

A tento moudrý, opatrný člowíček byl spolu nejhlawnější protiwník bratra Filipa, počeštěného — či-li jak mu po bratrsku říkal: pokaženého študenta. On byl jedowatě časem i uličnicky wtipný a hryzawě satyrický; on si dělal z ubožáka terč a nastrkowal ho i jiným, aby po něm šípami swých ousměšků stříleli. On měl rozsáhlé známosti, a těmi ho přiwáděl o powěst rozumného člowěka. Oh, byl to zlý a škodný nepřítel — zwláště pro hocha, jako byl Jelínkowic Filip. To bylo dobrotisko z první třídy — měká, poctiwá duše, wřelé, upřímné srdce — prawý český blázínek.

Ale — bude se mnohý ptát — odkud pak toto bratrské protiwenstwí powstalo? — Proč seděl Jakub Filipowi na kobylce?

První příčina tohoto chowání pocházela z dětinského wěku. Jakoubek měl z oněch časů mnoho za ušima napsáno, ale Filípek za to nemohl. On byl otcůw i matčin mazlíček. Jakubowi tuze nepřáli. Proč? Ty můj Bože! Proč míwají rodiče jedno dítě radši, nežli druhé? Proč se nemohou někdy bratří a sestry wystát? To je tajemná hračka přírody, kterouž ani ta nejnowější filosofie, ani ta nejstarší morálka newyswětlí. Dosti na tom, že to je.

I my se tu nemůžeme rozbíráním příčin párat, a držíme se jenom skutečných událostí, a ty powídají, že měl Jakub na Filipa hned za chlapectwí z kopce. Kde jen mohl, tam ho pošťuchowal a klofcowal, tam na něj swáděl a žalowal, a tyto štilce a klofce přenesl pak také do pozdnějších let; nemohlť mu je sice pak tělesně rozdáwat, ale podělowal ho nimi duševně — a to také bolelo — oh, a jak bolelo!

Národní záležitosti a wěci wlastenecké, ježto tenkráte wlastně jenom w několika knížkách spočíwaly — ty byly Jakubowi již proto sůl w očích, že si w nich bratr libowal; on by je byl sice i jinak za nebezpečné hlouposti považowal, ale bratrowa k nim láska roznítila w něm nenáwist.

A s touto nenáwistí uměl dobře operowat — budoucí adwokat jewil se w něm, když ještě ani newěděl, jak římský paragraf wypadá — a touto operací dal se konečně i otec omámit. Liška Jakub wyšpehowal jeho slabou stránku.

Starý wrtěl hlawou. Wždyť dal kluka přece jen proto na študie, aby českou halenu wyswlekl, a on se do ní teprwa jak náleží upínal! To nemohl starý pochopit, i mrzel se, a mrzel se ještě wíc, že mu to Jakub donášel. Ale tu nemohl swého miláčka omlouwat. To byla swéwole, zlomyslnost, kazení časů, podkopáwání wšeho štěstí!

„Co je to za proklatý nápad!“ diwil se moudrý Jelen. „Co chce ten kluk s tou češtinou? Wždyť za ní nedostane, co by za nehet padlo! Kdyby chtěl bejt sebe mizernějším škrabákem — pomůže mu k tomu čeština? W tom kluku jsem se proklatě zmejlil!“

Nato šlo hřímawé psaní do Prahy. Filip se ho lekl; ale čeština byla jeho milenka, byla jeho první láska, a kdo wí, co to znamená, ten pochopí, že se nedal milowník tak snadno zastrašit. Ano, prawá láska tím wíce roste, čím wíce překážek nachází — a tak se dělo i Filipowi. On se uchýlil se swou milenkou z posměwawého, tejrawého swěta do tiché samoty a zahořel pro ni tím prudčeji a pewněji. Potom psal otci — psal to krwí srdce swého.

Brzy na to přijel domů. Otec mumlal, škaredil se — Filip rozkládal; ale starý mladému nerozuměl; to nebyly wěci pro mozek w tak dáwnoletých předsudcích wyprahlý; byla tu wšak také matka — a ta počala obě strany mířit.

(*Pokračowání.*)

Drobnůstky cestopisné z prázdnin 1845.

(Pokračowání.) Ponejprw stáli jsme na půdě, kde se wede žiwot tichý, odloučený, žiwot, o němž se nikde u weřejných listech nic nehlásá, kde není než práce, nic nežli křest, wdawky a pohřeb, dnes jako wždycky.

Prwní kupa swobodnických chalup* č. chatí, roztroušených na začátku prawého pohoří, nazýwá se Hamry (Hammern, odkud celá rychta: Hammergericht). Jméno to pochází od někdejšího wyrábění železa, k němuž se ruda dobýwala w Eisensteinu (3 hod. odtud na jih), a sem se dowážela přes Eisenstrass (hodinu odtud na jih); Hamry jsou tedy poslední a nejsewernější místo této silnice, táhnoucí se od baworských hranic přes pohoří. Teď je tu jen slabý pozůstatek starého průmyslu a prudká bystřice, od zdejšinců „t'Ongla" nazwaná (t. die Angel, jako rhinesmem z našeho: Ouhlawa) žene tu jen nějaký mlejn a některé píly, které ohromné klády ze zdejších lesů w podobě prken do kraje posílají.

Rownou cestou na Sedlowec (Osser) musí se po příkré stráni hlubokého, kolem obraženého ouwalu k Semerlhofu stoupati. Celé oudolí oživuje bujarý proud horního potoku, jehož bystrému běhu nepřekáží posud žádný wzdorný jez ani planých rowin unawující břeh, jehož čilé wlny se ještě neorážejí o leniwé kolo těžkých mlejnů, aniž kalí swou ryzost špínou powolného bahna: přes oblásek čistě umytý spěchá we stříbrné pěně wlna za wlnou, jakoby w kraji radowánky se dály, které by žádná z nich neráda zameškala; brzo se ukryje pod nerowné kamení a w takowé naiwní schowáwačce udáwá jeho běh jenom žwatlawé hrčení; opět se wyhrne z podzemí a táhne za sebou zelenou tráwu a modrou pomněnku, které se w měké kolébce houpají, čilejším žiwotem mysl a swižnými barwami oko jímají.

Za Sedlowčím salašem (Osserhütte) mění se wýjew tento, a čím wýše do lesů přichází, tím diwočeji twáři se celý obraz. Wšechna tráwa, wšechno kwítí mizí a wysokým, měkým mechem powlíkají se skaliska w hlubokém lese nerowně a neschůdně nahromaděné. Stowěké sosny uhnijí tu a prorážejí pádem swým tmawé houště, pro lidskou nohu nedostupné; na zpráchniwělých pařezách wypíná se štíhlá jedle jako z pewné wšeobžiwující země.

Wystupují ohromné balwany diwokých skal u strašliwém skupení, na nich strmí wysoké sosny, oschlé a holé, jako děsní kostliwci, drsné ostružiny plazí se hustě po spukřelé půdě hlubokých roklí, kladouce nemilé léčky uwondawým nohoum. Zase sosna nezkrotitelným žiwlem diwé bouře zwrácená: mohútné kořání pewně objímá kusy twrdé skály, kterou jako zoufalými drápy urwalo. Žádná stopa kroku člowěčího, ani známky nějaké potřeby, kteráby tolik krásného dříwí smutnému práchniwění odjímala, a co swět swětem hnijí tady majestatné sosny, kterým z bujných ratolestí ani jednu neodňala ostrá sekera, a wysokému wěku jenom nezkrotná síla zhoubné wichřice, nebo třeskot klikatého blesku konec učiní. S rachotem skotila se se strmé skály a w těžkém pádu uchwátila mnohou wětew sousedního stromu, a strhla wšechen odpor s sebou we škaredou propast; tam teď práchniwí na kypré hlíně stowěkých předchůdců, a hrawě se na něm rozlízá širokolistý šťawel, klamně wábíc k nebezpečnému kroku. — Jestli jsem se při skoku se skály na skálu chytil takowého stromu, chtě se udržeti nahoře: wywrátil se celý uhnilý a zarachotiw za mnou, uwalil mne w kamenitou jámu plnou, hustého maliníku, z níž se rychlonohý ještěr nebo mrštné hádě z tichého poklidu wyděsil.

Při úžasném pohledu na takowé diwé hospodaření neobmezených mocností přírodních musí se rozum neobyčejně namáhati k tomu pomyslu, že dwě tři hodiny odtud lidé we swé domácnosti obyčejným způsobem obcují. — Nám se může krása hrůzné diwokosti na krátký čas zalíbiti, wědoucím že se brzo w blahé společnosti lidské octneme. Jak ale asi bylo oněm Římanům okolo srdce, kteří za času Caesara šedesáte dní takowým dlouhopustým lesem se pachtili, nikde známku lidského obcowání nenalezajíce! Ukazem tohoto druhu nehonosí se w Čechách nežli Šumawa. Ne se wším prawem uděluje se prošmejděným a uhlazeným krajům litoměřickým a boleslawským naprosto wšechna přednost. Šumawa je owšem wůbec rázu temnějšího a zasmušilejšího, ale zláštnosti takowých koutů, kde se průmyslná a umělecká ruka člowěčí té pralesosti posud zmocniti nemohla, dokonce nejsou tak ošklíwé, jak se wůbec myslí, ba tyto jim i jistou cenu a přednost dodáwají před jinými hornatými krajinami, které jsouce wšudy lehko přístupny, wšelijak wzdělány a upraweny, zajímawou známku půwodní krásné přirozenosti již dáwno ztratily.

Když jsme se na nejwyšší strminu žulowou doškrábali, otewřel se zrakům našim welikolepý pohled. Oči naše bloudily po krásných krajích naší wlasti, rozprostřených jako na mapě a táhnoucích se od jedněch hranic k druhým. (Pokračowání.)

* Český lid, který dáwá děti swé do těchto odlehlých končin německých „na handl" t. j. za jiného kluka německého, nazýwá celý okres swobodníků králowstwí a swobodníky samé králowáky. Tito sami nazýwají se „königliches Freibauerngericht Waldhwozd". Hwozd je české slowo a znamená už Wald; to ale Němcům nepřekáží: oni čtou Waldwoct a zachowáwají, jako každý jiný, také tento starodáwní způsob welmi přísně. —

Obrazy z okolí domažlického.

Z přátelských dopisů

Boženy Němcowé.

II.

Není tomu dáwno, wyšla jsem si s jednou ženou do nejbližší wesnice, jmenem Chrastawice. Šli jsme nejdříwe k rychtářce. Wejdeme do welkého dwora; wšecko zotwíráno, nikde ani človíčka widět. „I jen pojďme do sednice, rychtářka je hodná," prawí moje společnice. U dweří sedí asi dewítileté děwče, domácí dcerka a němá. Ukazuje, že je máma w stodole. Žena šla pro ni, já se zatím ohlídla po sednici. Hned u dweří byl krb, u něho wysoký železný swícen a pak lože nastlané jako strmý wrch, postel s nebesy, u oken stůl s wysokými trnoži a kolem lawice, w koutě nad stolem wisutá almárka. Jinde mají w koutě buď zrowna nad lawicí, anebo we zdi zadělanou figurku swatého, obyčejně Pannu Marii; když si zasednou ke stolu, wypadá to, jako by s nimi jedla. Okna byla z plechowých mřížek, jako w kostele, strop sice dřewěný, ale tak pěkný, jako by byl z ořechowého dřewa. Na znamení, že zde rychtář bydlí, wisel od stropu u prostřed sednice buben, jímž se tu lid swoláwá. W tom wejde rychtářka, buclatá modrooká žena. „Wítám wás, posaďte se!" prawí ke mně, a utírá zástěrou lawici; „my jsme ten týden poklízeli, a tak jsem ještě ani lože nepřewlíkla; nemyslete, že to wždy tak u nás wyhlíží. Škoda, že není sedlák doma." — „I nedělejte si z toho nic, já wím, jak to chodí. Ale bolí wás zuby, jste opuchlá?" — „Ba bolí, a přece držíme hrdličky pro to. Dlouho mě již nebolely, až dnes w noci, ale tak silně, že mi líčko opuchlo. Můj Bože! kdyby byl ten můj sedlák doma, on umí s pány mluwit: když člowěk nepřijde ze wsi, neumí hubu otewřít." — „I jen se

nestyďte, ta paní mluwí raději se sedláky, než s pány," skočila jí žena do řeči, „má českou řeč ráda a mnoho českých knih." — „Tak, tak, nu to je hezky; člowěk někdy newí, jak přijde whod. Německy nerozumím, ale můj sedlák rozumí, jemu je snáze. Tuhle jsem si wypůjčila z města kroniku, byla hezká; od té doby ale bylo polního díla, tu přestáwá wšecko až do přástwy." — „Powězte mi, proč pak jste swůj kroj změnili?" — „Byl tuze nepohodlný a studený; dříwe byli lidé silni, ale teď jsou slabí. Někteří mají ještě bulky a pasy, ale je jich už málo."

Dříwe nosily čerwené punčochy (ty mají posawad), střewíce s koženou mašlí; jako mají na Plzeňsku zelené mašle, tak měly tu přewislo širokou kůži, potom černou širokou sukni, jen jednu sice, ale tak tuhou, že se ani ohnout nedala, ta se notně škrobila, a sklem pak wyhladila. Zástěru měly černou neb tmawomodrou dole s prýmem, kolem těla černý pás, zlatými penízky wyšiwaný, žádnou šněrowačku, jenom zadu a napřed čtyrhranné, černým aksamitem potažené prkýnko, které přes kříž pod paží nahoru swazowaly. Košile byla se širokými rukáwy, na hlawě měly ženy plenu, holky do zadu wčesané wlasy, zapletené pletánky, a přes čelo bílý pásek černě wyšiwaný, w zadu uwázaný jako mašle. W zimě wzaly přes to dlouhý černý kožich, zadu i napřed rozstřižený. — U mužských bylo widět wysoké boty do půl lejtek, kožené nebo plátěné kalhoty, krátkou westu, bílý šerkowý kabát s černým wyšíwáním na rameně, až po kolena dlouhý; na hlawě kulatou čerwenou čepičku s černou anebo hnědou kožešinou kolem. Jinde ale nosili také široký klobouk s černými pentlemi, jako u Plzně. — Tak mi to selka wšecko wyprawowala, a pak si stěžowala, že má němé děwče. „Jeden sedlák," prawila dále, „měl také němého chlapce; on ho dal do Prahy, aby se naučil mluwit. I naučil se oprawdu, ale škoda jen, že německy. Owšem bych byla radši, kdyby děwče mluwilo česky, ale nechť! jen když bude mluwit. Nejwíce se bojím, že dostane děwče d o m á c í n e m o c (tak tu jmenují Heimweh, a říkají: Od domácí nemoci není pomoci), ona je na mne tuze nawyklá. Pan justicial a spráwčí nutí sedláka, aby ji tam dal, a Bor to udělá." Po dwoře říkají sedláku Bor, jinák ale Honza, selka se jmenuje po dwoře Konopkowá, jindy pak Kačenka. Tak tu má křticí jmeno a příjmění swé zwláštní užíwání.

Po wesnici je wšude tak ticho, jako by tam žiwá duše nezůstáwala. Okna jsou obyčejně do dwora, a lid je na zad. Rychtářčina máma, šedesátiletá žena, stála na mlatě a mlátila. Přiběhla hned k nám, a slyšíc, že se diwím, jak ještě w tom stáří mlátit může, prawila: „I co pak to, jen když mně Pánbůh zdrawí dá. Já wstanu ráno o čtyr hodinách, nakrmím koně; ten můj hoch tuze rád spí, a zaspal by krmení; potom jdu na pole wláčet, přijdu domů, uwařím pro chasu jídlo, a po obědě s nimi mlátím. Když tady leželo wojsko, wařila jsem někdy pro osmnáct mužů, oficírů i sprostých, a mohu říci, že byli spokojeni. Já měla radši knížete, než sprostého, on si tak newybíral. Wždyť mne až z Prahy zkázali pozdrawowat." Wšude jsem pozorowala, že mají nad srubem holuby. Okolo Chrastawic je nejhezčí koutek těch hor, které jsem posud widěla, ale nikde není tak romantická krása, jako u nás doma. Což je ale do wšech krajin, není-li w nich dobrý člowěk. Nemohu wyslowit, jak mi bylo líto, když k nám selka přišla, a nebohá ani newěděla, jak má promluwit. „Musejí mi odpustit," prawila, „já jsu hloupá bulka." Můj muž, wždyť ho znáte, začal jí to wymlouwat, a tu jste měli widět tu spokojenost, tu radost, že mohla mluwit jak chtěla, a říkat nám w y. To wí Bůh, proč tím lidem tak opowrhují, že se ubohý sám za hloupého drží, a swého krásného jazyka si neváží!

Srbský ples w Nowém Sadě.

Netužte kmetie, netužte!
Již vám trawička wstáwá
Tako dlúho stupaná
Cuzím kopytem.
Král. rukopis.

Dost dlouho prolévala slze matka srbská; dlouhý čas zuřila nad Srbstwem krutá zima, ale w nowějších časích počala jasná zora blahodějných paprsků po srbských krajích rozsilati. Nowě začala srbská wlast twáře swé wyjasňowati a w krátkém čase upřelo se oko cizince na ni s podiwením. Již nechce uherský Srb w temnotě wězeti, aniž dopustí, aby mu cizinec wíru, jazyk a národnost hubil. Není již Nowý Sad, co hlawní město uherských Srbů, w dřímotě pohroužen; našly se duše, které bolnou ránu našeho národu poznaly; a to jsou mladí Srbowé z řady wzdělanců, kteří pro náš národ léky hledati, rány jeho léčiti, cestu k blaženějšímu žiwotu nalezti wšemožně se wynasnažují. Zajisté, drazí bratří Srbowé, jestli kdy, tedy nyní je čas, abychom nahotu swou seznali a zwěděli, čím se nám přikrýti třeba. Nyní musíme pracowati na tom, aby se nám cesta budoucnosti ještě wíc nezamezila, aby národ náš, někdy tak slawný, nezůstal za ostatními bratry swými. Nedejme, bratří, aby nám zhynulo, co dědowé naši swou krwí wykoupili! Teď není času, abychom jen starou sláwu swou opěwali; nowou nám wystawěti, nowý nám započíti žiwot třeba, nechceme-li, aby nás potomci naši proklínali. Switá, ke dni slušno se připrawiti! —

Na počátku letošních prázdnin roznesla se w Nowém Sadě a po celém kraji srbském powěst, že mladí Srbowé krom diwadla také p l e s zříditi hodlají. Mnohý i zdálený netrpěliwě tento den očekáwal, nebo každé srdce, w kterém ještě poslední jiskra národní neuhasla, bylo přeswědčeno, že zde utěšení nalezne. I bylo tu několik dní před tím widěti Srbů okolních, kteří přišli, aby bratrské ruce k tomuto dílu připojili. Den 19. září byl to konečně, na kterýž mladí Srbowé onen ples připrawili, aby Nowý Sad i ostatní kraj z chladného spánku probudili. W sále u bažanta wypadalo to co krásná zahrada, kwítím libowonným porostlá. Nebylo w ní jiné barwy krom národních, čerwené, bílé a modré. W průčelí mezi samým kwítím wyzdwižen byl trůn welikolepý s obrazem našeho krále. Z prawé strany při dwou oknech byly dwa průswity postawené, na jednom pewná pyramida, na nížto bylo widěti obrazy nesmrtelných oslawitelů Srbska, Dositeja, Mušického a Rajiće. Nad těmito na národní stuze wisela kniha „Osmanida", představujíc ducha pro Srby nezapomenutelného Gundulića. Pod nimi napsána byla slowa muže duchem s nimi stejně nadaného: „Srbi Srpski Srpstvu Srpstvovali". Na druhém okně byly podoby prawých srbských dobrodinců: Serbiského, Tekeliho i Vukowiće, s kterými andělé wolající „Sláwa!" w oblacích se wznášeli. Nápis byl pod nimi ten, kterým Černohorský národ každého hrdinu proslawuje: „E taki nam iljadili s' Srbi!" — Wšecky tyto podobizny s nemalou obětí wypodobnil překrásně mladý malíř Pawel Simić, pročež nemohu opomenouti, abych ho zde weřejně nepochwálil, spolu jej prose, aby nám i budoucně umělostí swou slawné děje našich praotců na swětlo wznesl a takto wěnec sláwy zasloužil.

Měl jsem sice hned na začátku o naší krásné pleti chwalořeč počíti, wšak ona mi to promine, že jsem w proudu lásky swé k wlasti později na ni zpomněl. Krásky srbské, naše prawé wlastenky, wy jste neopominuly zřejmě lásku swou k wlasti dokázati, wy cítíte, že w řeči mateřské prawý základ národnosti spočíwá! — Každá byla národními barwami okrášlena, každé se jedině srbský hlahol ze rtů koralowých lil. —

W ozdobené síni čekalo se dychtiwě na wzácného hosta,

kterýž na sněmě uherském národnost naši znamenitě zastáwal, který každým krokem swým, celou duší a srdcem našemu národu pomoc slibuje, a od něhožto Srbstwo ještě mnoho očekáwá. Hleděli jsme na příchod našeho nejwýše milowaného metropolity Josefa Rajačiće, anto před dewátou hodinou při hřímawém „Živio! Živio!" s celým swým průwodstwem do síně wstoupil. Příchod jeho oznamowala měšťanská hudba nowým pochodem národním, který k této slawnosti kapelní mistr Doležal, Čech, z národních našich písní sestawil pod jmenem „Lěpa Srbkinja" (krásná Srbkyně). Největší radost, největší spokojenost bylo na twáři každého pozorowati. Zwláště náš wysokorodý host sám usmíwaje se, a co otec se swými syny rozmlouwaje, po síni se procházel, až pak na sedadlo pro něj na místě wywyšeném ustrojené se posadil. Ještě ani pochod nedozněl, tu wšichni mladí i staří na nohy wskočili, ruce sobě podawše, do „kola" wstoupili. Po ukončení tance kola rozléhal se po síni hlas „Živile!" (ať žije Srbkyně) a zajisté ať žijí, nebo ony we swornosti žijíce, budou útlou naši mládež w duchu národním wychowáwati. — Před odpočinkem, wedle německých tanců, hrála se také polka, ještě jednou kolo a „lěpa Maca".

Po dokončení druhého kola, když radost celou společnost opoutala, opustil náš proslawený host hlučnou sín. Mladí Srbowé (jakž u nás we zwyku) líbali mimojdoucímu přednostowi, wěrnému a horliwému wlastenci ruce, a hlasy Živio, hurrah! prowázely ho až k samému wozu. Potom následowal odpočinek, ne wšak takowý, jaký býwá w obyčejných plesích, ani ten čas neušel marně; mnoho se o wěcech národních rokowalo, až najednou rodomilé Srbkyně píseň „Ja sam mlada Srbkinja" začaly, na kterouž pak mladíci zazpíwali, wšem známou „Ja sam Srbin Srbski sin". Po tomto zpěwu ozwala se při nejhlubším tichu we wedlejším pokoji ode wšech měšťanů zpíwaná „Usliši Gospodi želanja". Nebo mezi nimi někteří, kterýmž wěc byla swěřena, pozwali wlastenecké Srby k podpisu na národní čitárnu* a to ne nadarmo, nebo hned se podpisowání s největším prospěchem započalo. Pak se tančilo ještě dwakrát kolo, lěpa Maca a polka, a teprwa za switání opustili jsme síň.

Dej tedy Bože, aby také naše wětew slowanská ducha času poznala, aby símě w úrodnou zemi padlo — a aby owoce tohoto usilowání bylo tak hojné, jako je sprawedliwě pěstowané!

Branislaw M. Petrović, Srb.

DENNÍ KRONIKA.

Z Brandejsa. (*Prwní beseda.*) Kdo po delší čas žiwot náš společenský pozorowal, nemohl se minouti s přeswědčením, že w něm leží nepokažený žiwel lásky ku wlasti a wšemu, co dobrého a spanilého w lůně jejím wzniká. Nedělo-li se u nás posud nic, co hluk dělá, nehledejž toho příčinu nikdo w tom, že jsme w tuhém spánku byli pohříženi, ale spíše w tom, že plaměnek wlastenecký u nás pomalu a klidně se wzmáhal; teď ale wzrostl tak, že o něm slušno promluwit. — Téměř samowolně sestoupili dne 23. listopadu četní a horliwí wlastimilowé zdejší pod jedním přístřešim, aby sobě o českých záležitostech českým howorem a milostnými zpěwy našimi kratochwílný wečer učinili. We spolku tom jewil se naskrz utěšený duch. — Již sama zewnitřnost pohostinného místa ukazowala pozoruhodné známky. Hned u wchodu w průhledném nápisu slawné „Wítejtež" každým radostně hnulo. Síň se proměnila w pěkné, z tmawozeleného smrkowí zdělané loubení, z něhož opět w průhledném stroji okolo českého znaku kmitající se slowa:

Láska lásku budí, sílí;
Swornost zdárně wede k cíli!
Český jazyk, český zpěw
Slast zde plodí a radost jew!

i záměr schůzky, i cestu k docílení ho ohlašowaly. W besedních pokojích dojímala nás podobizna nejmilostiwějšího krále i jeho c. k. Wýsosti milowaného arciwéwody Štěpána. Onde a onde po stěnách wisely obrazy proslulých literatorů českých. W 5 hodin wečer zazněl hlahol trub a bubnů, a nato ozwal se Jelenůw sbor „Wše jen ku chwále wlasti a krále". Hluboký dojem zpěwu wyzrazowalo radostné zewšad tleskání. Nato přednesl p. Č. prolog, w němžto wřelými slowy oukol shromáždění wytknul. Přednešené na to sbory a písně po Čechách wšudy oblíbené: „Aj wzhůru wlasti, wzhůru" — „O wítej nám we wlasti chrám" — „My čeští mánowé" od Jelena; píseň Husitů se sborem; wůbec známá „Kde domow můj" a „Za dnů mladosti" od Škroupa ajw. měly také u nás swého milého oučinku. Tím a práwě wlasteneckými rozmluwami u přestáwkách rozhostil se nad celou společností tak libý rozmar, že se na rozchod nepomyslilo až pozdě na noc. Sladký pocit pohybal srdci besedníků i uzawřino jednosworně tímtéž způsobem za wečeři zimních se bawiti. Takť i to, co dobrého u nás powlowně ku předu se bralo, ač pozdnější, wšak proto tím utěšenější owoce wydáwati počíná nawzdor hrstce nepatrných úštěpáčků, kteříž se při každém spanilomyslném podnikání wyskytují, co stín při každém swětle! X.

Rychlowary.

U p. Mencla, klempíře w předměstí Karlíně, w čísle 89. w králowské střídě, prodáwají se rychlowary, totiž hrnce z dobrého plechu a zwláště zřízenou puklicí, podle náwrhu p. doktora Kodyma,* na wzor hrnců papinianských zhotowené, a sice w následující ceně: na 40 žejdlíků za 12 zl. w. č.

30 „ „ 10 „ —
12 „ „ 8 „ —

O užitečnosti a prospěchu této nádoby každý, kdo ji ještě nezná, snadně může souditi, powím-li z krátka jenom, w čem waření záleží. Maso, zemčata a nebo jiné wěci se waří horkem wody a nebo páry. Ubíhající párou ale horko se tratí. Záleží tedy na tom, páru udržeti w hrnci. Toho se ale rychlowarem co možná nejlíp dosáhne. Z čehož tedy jest widěti, že se při waření rychlowarem i paliwa i času uspoří. — Když wyšel swazek šestý nedělních zábaw, bylo mnoho poptáwání po rychlowaru, nebyly ale žádné w zásobě; nyní se jimi p. Mencl opatřil a přáli bychme jemu, aby jeho průmyslnost a ochotnost nebyly zklamány, tím wíce, an si každý, kdo si rychlowar opatřil, welice ho chwálí. Dr. St.

* O této čitárně, založené w Nowém Sadě, bohdá později zprávu podáme; nyní zatím to, že u této příležitosti 2000 zl. podpisy se sešlo.

* Wiz „Nedělní zábawy" od Dra. Kodyma str. 269 — 273

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 145.
12. roční běh.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštownich ouřadů Rakouského mocnářstwí půlletně s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK

PRO

ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

4. prosince 1845.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (w nowých alejích na Nowém Městě č. 116) wydáwá po půlarších třikráte za týden, w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

Český jazyk — moje škoda.

(*Pokračowání.*)

Ach, matka je přece jen skwostná wěc! Třebas i někdy hlawa její nepostačila: srdce její dá za to desaterou náhradu. A takž to bylo i u Jelínkowy.

Ona sice Filipowi nerozuměla, když jí swé srdce odkrýwal; wlast, národ, wlastenectwí, mateřský jazyk, národní wzdělání — to wšecko bylo před jejíma očima jako diwné a posud newídané nádobí w dílně čarodějné; ono se lesklo a třpytilo, ono se jí také líbilo, a wšak newěděla, jak se ho chopit a co s ním začít. Což jí bylo od jakžiwa do wlasti a národní oswěty? — wždyť uměla dobré knedlíky wařit a wlněné punčochy plest; což potřebuje řádná hospodyně wíc — že ne?

Ale Filip mluwil tak pěkně a tak do srdce, a při tom koukal na ni tak poctiwě, že mu ráda uwěřila a pak i starého na wíru obracet začala. Ale otec byl praktikus; ten nechtěl ani slowa o příměří a pokoji slyšet, dokud mu synáček swatoswatě neslíbí, že té hloupé češtiny nechá a jak se patří swých latinských kněh uchopí.

Filip ho poslouchal s pukajícím srdcem, slze mu stály w očích; — to nemohl přislíbit. Ale za otcowými zády stála matka a dáwala mu tajné znamení, kýwala hlawou a spínala ruce, jen aby přislíbil. A Filipowi se třásly pysky, a on slibowal, že si bude latinských kněh pilně hleděti.

„Takhle trochu — když je po chwíli, když budeš mít wšecko ostatní už w pořádku," ozwala se nyní Jelínkowá, chtíc oběma stranám wyhowět — „to se můžeš na to wlastenectwí podíwat, když si na něm už tak zakládáš — wždyť my ti nechceme wšechnu radost zapowídat; a ta wlast, je-li w skutku takowá hodná osoba, jak jsem z twých řečí wyrozuměla, tak že si dáwá i „matko" říkat — ta se nebude také hněwat, když jí pořád na krk nepolezeš. Spíše bych myslila, abysis hleděl toho oswětlowání — to může bejt wěc užitečná; swíčky jsou nyníčko drahé, a kdyby byly ty knihy za nějaký pakatel, mohl bys je také brát; já sama mám takhle za dlouhých wečerů nějakou kroniku ráda. Ale tu češtinu — widíš, milý hochu! to má otec přece jen prawdu — tu nech; s tou dojdeš sotwa k prwnímu pilíři na silnici, a tam budeš potom stát jako sloup."

Starý wrtěl hlawou, neWěda, odkud na jeho mnoholetou polowičku tak najednou swatý duch přišel, že mluwila o wěcech, o kterých předtím w celém domě ani zmínky nebylo a kteréž mu w uších zněly jako arabské báchorky „z tisíce a jedné noci" — ale w půwodním jazyku; a začal potom sám kázati.

Filip měl dobrou náturu a tiše poslouchal. Konečně odešel zase do latinských škol, a z hluboka si oddechnul, když se mohl w powyku hlawního města se swou láskou w tichém příbytečku ukrýti.

Ale za půl léta nato dostal starý Jelínek toto psaní:

„Wysoce milowaní a nade wše ctění rodiče!

Od swého nejoutlejšího wěku pokládal jsem sobě za swatou powinnost, abych wám dny žiwota wezdejšího prawým synowským chowáním osladil, a protož mi to nyní jako těžké břemeno na dětinské srdce padá, že wám hořkého pelyňku naléwati musím. Náš Filip — o že může býti syn a bratr tak slomyslně zaslepený a neslyšeti upřímné prosby a warowání rodičů a toho člowěka, jenžto s ním pod jedním srdcem ležel! — náš Filip wězí posud we swé wášni tak hluboko, že wšecko swé studium zanedbáwá — a neobrátí-li hned na jinou cestu, při examenách na čisto propadne. Již nyní o půlletních zkouškách utržil něco, co bude muset oprawowat — a kdož wí, jestli to oprawí, an mu ta nešťastná čeština celý mozek plete. Pak by bylo po studiích, po wašich starostech a nadějích, peníze budou na zmar wyhozeny. Protož bych myslil — neboť se nechci ještě wší wíry o jeho srdce a hlawu

odřeknout — abyste ho, jen k wůli jeho wlastnímu štěstí, přitom arci také k wůli swé cti, pod mou dohlídku postawili. Já budu o něj jako prawý bratr pečowat; raději si utrhnu na čase a budu nad ním bdít; jen ho odewzdejte do rukou mých — a přede wším: neposílejte mu ani krejcaru, kterýž by mohl dle wůle swé wydáwat. Já se přičiním“ — a tak dále.

Důwtipný čtenář bude již beze wší pochyby wědět, jaké to psaní bylo, i když je zde až do konce neopíšu.

Starý Jelínek je wztekem žmolil a kdyby mu byl Filip w prwním okamžení do rukou padl, bylo by to s jeho mladým hřbetem — na wzdor že ho skrze sedm latinských škol pronesl — smutně wypadlo. To bylo nějakého klení! — a co pláče z matčiny strany! A z toho wšeho wypadlo konečně, že se učinilo podle wůle Jakubowy, a ubohý Filip přišel do mučírny.

Ale dobře se mu stalo — proč nebyl chytřejší! Jakub psal o něm prawdu; on měl w stutku při exameně ostudu — a wšeho toho byla jenom ta blázniwá čeština příčinou. Ta ho celého zkazila. Tak alespoň powídal wlastní bratr; tak to donášel i Filipowým professorům, u nichžto se welmi pokorně na jeho chowání wyptáwal, spolu i na jeho zaslepenost stěžowal — a tak to říkali posléz i sami professoři, jimžto bylo wšecko jako meč do srdce, co po latinsku neznělo. Protož začal jeden kde jen mohl, wlastencujícího žáka špičkowat, druhý ho do krwe tejral a třetí mu pro rozmanitost nadal bláznů — nešetře ani těch několik jiných horliwců, ježto se osmělowali zaprášený jazyk wyklepáwat.

Blázna Filipa to wšecko bolelo — a blázen Filip si nedal dost dobrý pozor; neohradil se dost pewným štítem proti zbrani professorské — myslil, že půjde do boje poctiwého — a dal se zaskočit.

Následkem jistého propadnutí při zkouškách padl Filip do rukou bratrowých. Jakoubek ho wzal nyní pod swůj plášť; wykázal mu kouteček we swém příbytku, přistřihl mu ztrawu a wšecko wydání, a wedl i dohlídku na jeho knihy a papíry.

O, to byly pro ubohého dobráka hrozné dny! On se neuměl opřít, nýbrž trpěl, mlčel a hryzl se do pysku. Přitom ale wěšel také hlawu, školní knihy widěly se mu býti hnusnými strašidly — a jiných nesměl doma mít. Chtěl-li se potěšit, musel do cizích míst zalezat — a těch nebylo tenkrát w Praze mnoho, kde by si byla některá jemu podobná česká duše stánek rozbila.

Někdy w něm začala owšem také žluč kypěti. Tu se chtěl bratrowi opírat. Ten se ale postawil před něj s ďábelským úsměchem, a ptal se ho jen: chce-li ještě někdy dům rodičů swých widět? — tedy aby dělal, co mu rozumní lidé poroučejí; nechce-li, aby si swých pět šwestek sebral a nikdy wíce neříkal, že se jmenuje Jelínek, že je ten a ten a co wíce tak hezkých wěcí.

Filip na to nikdy ani neodpowěděl; — nemohl. Duše jeho byla přitom wždy jako kleštěma sewřena. Mlčel, obrátil se, a hodil wšecky knihy pod stůl; jen když přišly examina, musel je wzít před bratrem zase do ruky, seděl u nich, koukal do nich; ale duše jeho byla — daleko, daleko, za hranicemi wší matematiky a filozofie, a když předstoupil konečně, aby wydal houčet z celoročního počínání, tu — — — ani neceknul.

(*Pokračowání.*)

JAN GUTENBERG.

(Pokračowání.) Poznawše Jana Gutenberga w pražském študentu Mladotě (1444) uznáme ho také za stejnojmenného bakaláře Jana z Kutné Hory od r. 1445. Naši učení sousedé neudáwají, kde proslawený jejich prwotiskař mechanického wycwičení nabyl; wšecku jeho umělost odwozují (zwláště Dr. Mayer Gutenbergs Album 1840) z říše idealů. Ať si měl Gutenberg sebe wětšího wrozeného wtipu, mohl-li pak beze wšech wzorů a obdob stwořiti tiskařský lis? Wyšla-li typografie z mozku jeho hotowá a dokonalá, jako mythická Pallas z Jowowy lbi? Nikoliw. Umění knihtiskařské od šerého dáwna se wywíjelo. Du Halde a von Murn ukázali, že Čiňané již 1080 před Kristem jakýsi způsob tisku písma znali. Dle Cicerona (natur. deor. II. 20) a Quinctiliana (Instit. orat. I. 2.) měli také Římané hmotné podobizny a patrony liter. Wlaský akademik Vicenzo Requeno poznal na některých rukopisech z desátého wěku, že písmo rukou na pergamen nějak wtlačeno bylo (Kwěty 1840). Mnichowé z dwanáctého století wnášel písmo stampiliemi a patronami na pergamen. Latinské nápisy na středowěkém oltáři w Cividali we Furlanech písmě za písmenem do pozlaceného plechu wbito se jewí. We čtrnáctém wěku Němci tiskli hrací karty. Dřewopisní obrázky sw. Christofora a Sebastiana s písmem a letopočty 1423 a 1437 našly se také w Němcích. Dřewěnými deskami tištěný kalendář Jana z Gamundic ukazuje na rok 1439. (W. Wetter). Mezi Harlemskými umělci jmenují se r. 1412 také beeldesniders, řezáci obrázků aneb obrázkáři. W Harlemě tiskl před Gutenbergem Laurenz Jansoen, řečený Costerus, obrázkowé knihy pomocí dřewěných desk. Tímže způsobem tiskly se r. 1446 a 1452 školní knihy w Bruggách a Valenciennách. Slowutný bibliograf Ebert uznal prwenstwí dřewopisního kněhotisku w Hollandech. Wetter marně se proti němu zpouzí. Trwalé hádky Němců s Hollandy a Strassburských s Mohučany o to nebyli by takowého stupně wášně a hrubstwa dosáhly, kdyby se odporné strany dříwe byly usrozuměly o podstatném „rozdílu kněhotisku se dřewěnými neb olowěnými deskami a wlastního umění kněhtiskařského neboli typografie s litými pohybliwými literami.“ Marnost a wášeň wždy býwá slepá i hluchá. Aby se Němcům pomstili, w plápolu hádky nařknuli Hollanďané (Hadrian Junius po knihaři Kornelisowi r. 1588) Gutenberga, že byw učedlníkem Kosterowým, ukradl mu tiskací

stroj a ušed přes Amstrdam a Rejnkolín do Mohuče r. 1442 wytiskl tam spis Alexandri Galli doctrinale a Petri Hispani tractatus. Známe Gutenbergowo wystoupení r. 1434 w Strassburgu; 1437 nalezli jsme počasnou stopu jeho w Čechách; pak přebýwal w klášteře Arbogastě u Strassburgu až do konce 1439. Práwě tehdáž zemřel Koster w Harlemu; r. 1440 putowal Gutenberg s wyhotoweným poutnickým zbožím do Cách, opět ale do Strassburgu se wrátil; tamž ho práwní smlouwa s měšťany Riffem a Heilmanem do r. 1443 pobyti zawazowala. Byl-li kdy u Kostera w Harlemu, bylo by se to díti muselo před r. 1434; a harlemský knihař Kornelis, umřew r. 1522 byl by dosáhnul wěku nad sto let, kdyby byl bydlil, jak jistil, s učedlníkem Gutenbergem u Kostera. Wášniwě horliwý Kornelis patrně wzal ke lži a k utrhání útočiště, ježto se podle zprávy Ebertowy domněle Gutenbergem ukradené staré Kosterowy tiskací desky ke spisu Alexandra Galla w Hollandech zatím našly.

Nic tedy nebrání u pátrání, zdali se Gutenberg tam něčemu naučil, kde se narodil, kde wychowán byl, kam se r. 1436 aneb 1437 na čas odebral, kde roku 1444 a 1445 wzdělán, bezpochyby do počátku měsíce září 1448 prodlíwal — mínim w Čechách wůbec a w Kutné Hoře a w Praze zwlášť.

Leštění kamenů, dělání zrcadel a presowání olowa w Strassburgu 1438 Janem Gutenbergem potajmo prowozowané a za mzdu několik měšťanům sdělowané dáwno bylo známo w Čechách. Leštěnými kameny wykládali předkowé naši w dwanáctém století (ne-li dříwe) stěny a stropy chrámů, relikwiáře a hroby Swatých (W. Wocel, Grundzüge der b. Alterthumskunde). Kaple Karlsteinská, kaple Swatowáclawská a mosaika na stěně zewnitřní chrámu sw. Wíta na hradě pražském, staré umění to dokazují. Wlaši hledali w patnáctém století na Horách krkonošských w alchymii wzácnou materiam secretam. (Jungmann Hist. lit. č. 103). Cwičenost našich Turnowanů w komposicích kamenných a sousedů jejich krkonošských jest dědičné podání předků na prawnuky. Wšecky přirozené potřeby k dělání skla a zrcadel, Čechy wýhradně mají. Tyto naše fabrikáty ode dáwna jsou welebeny. Čeští sklenáři barwíwali sklo w ohni. Za wěku Karlowa do bratrstwa malířského zapsáni byli sklenáři Matěj, Michálek, Jaxy a Alexy. Aeneáš Sylvius, wrstewník Gutenbergůw nemohl se dosti wynadiwiti welebněkrásným oknám českých kostelů nejen po městech ale i po wesnicích.*

Při deskowém tiskařstwí řezáwaly se formy dříwe ze dřewa. W Čechách kwětlo ode dáwna řezbářstwí. Slowanského řádu opat sázawský Božetěch (1060—1070) byl znamenitý řezbář. Za Karla známi řezáči byli mistrowé Petřík, Janek, Mikeš, Waněk, Janko Malý a jiné česká krew. Kaple Wlaského dwora a staré stolice w kostele sw. Barbory w Kutné Hoře jsou krásnými řezbami ozdobeny. Pěknopisce a illuminatory známe: Sw. Prokopa (1010—1040), Wacerada a Miloslawa (1102), Koldu (1312), Štěpánka, Janka a Zbyňka z Trotiny (1360) a Petra Břuchatého. (Wocel.) Kdo widěl staročeské chorály a kancionaly, podiwil se kráse a stejnosti písma, žiwým barwám, dobrým inkoustům, trwalému papíru a wýborně připrawenému pergamenu. W Čechách se dáwno kowy bily a lily. W hrobě opata sázawského Silwestra († 1160) našlo se jeho wyobrazení w olowu. W Kutné Hoře bíwaly se stříbrní i zlaté peníze w pěknějším rázu, než kdekoli w prostřední a sewerní Ewropě. Wáclawem II. r. 1300 powoláni Wlaši Rheinhardus Alfonsus a Cyro Lombardus minci českou zdokonalili. (Kořínek.) Obec Pražská ustanowila 16. prosince 1421 Jakuba Wšeruba a Martina ze Srbce za mincmaistry w městě swém. (W Palackého Archiv český I.) Pražané i Kutnohorští uměli dobře zacházeti presem. Stroj ku bití peněz podobá se docela presu knihtiskařskému. Wbíjení písmen w kow a wybíjení matric a patric ku pohybliwým tiskacím literám děje jsou welmi podobné. W Praze i w Kutné Hoře sléwaly se před Gutenbergem zwony s nápisy i s obrazy. Litý nápis na zwoně jest docela podoben stereotypu, anebo desce z kowu lité po dřewopisní formě.

Jestli tedy kdo, měl w Kutné Hoře narozený a wychowaný a w Praze r. 1445 wědecky wzdělaný bakalář Joannes de Montibus Kutnis nejbližší příležitost wšecky umělosti poznati, kterých Gutenberg ke swému nowému umění tiskařskému potřebowal. Stejnost času, jmen, příjmění, místa narození, přebýwání a wzdělání, a podoba cwičenosti naprosto dowoluje, abychom pod latinským stejnosmyslným jmenem bakalářowým Jana Gutenberga wyrozuměli, jenž w Strassburském nálezu psán Gutenberger a u Fausta Aschaffenburského Johann von Gutenberg.

(Pokračowání.)

* Tento Čechům nehrubě přízniwý Wlach, znatel umění, později Papež Pius II. wážněji psal o Češích swého wěku, než nowí Wšeněmčilkowé. „Admiranda sunt, quae tempestae nostra inter Bohemos emeserunt, sive pacem, sive bellum recenseat", zní slowa jeho; česky: „Ku podiwu jest, co u Čechů za wěku našeho w čas pokoje i wálky wystoupilo."

Obrazy z okolí domažlického.

Z přátelských dopisů Boženy Němcowé.

III.

K národním weselostem zdejším náleží koleda a woračky. Selská díwčí koleda slawí se prostřední wánoční swátek. Tu dostane každá děwečka nebo dcera od hospodyně hnětanku t. j. weliký koláč, dobře máslem a smetanou zadělaný, w němž je skořice, hrozinek a mandlí hojnost. Těsto se jak náleží uhněte, a — jak se tu říká — na křuplawo upeče. Hnětanku se ale holka neneché, ta je pro chlapce. Swobodní chlapci a holky zhluknou se pak wespolek a jdou do města na pálení. Děwka dá chlapci hnětanku k wodce, a on jí koupí housku a jablka; to se potom tahá a strká, zpíwá a hlučí, a z krčem to jde k musice. Při tom se musí každý opít, ženská tak dobře jako mužský, a proto se také nepije piwo, ale pálení. — O masopustních dnech mají woračky. První den wezmau si chlapci musikanty — totiž dudy a housle — a jdou po děwkách. Každá musí dát peníze na woračky, jak jen může někdy třeba pět zlatých. Která se z nich dá nejwice widět, ta potom celý rok také nejwíce tancuje. Chlapci platí musikanty častují rosolkou, a tančí celé tři dni masopustní we dne w noci bez přestání. —

Důwěra w mocnau přímluwu swatých je zde w plné wládě. Tu ty dni byla u mne stará selka. Když widěla dítě nemocné, prawila: „Ale zlatá matko, nebyla jste ještě s tou holkou na swaté hoře?" — Já, že ne. — „O, to tam jděte; já pořád mé dceři Barce říkám, aby šla s tou němou holkou na swatou horu; wěřte, tam se už mnoho zázraků a diwů stalo. Anebo dejte číst mši u sw. Rocha, a obětujte na oltář tři wejce, on je patron proti tělesným neřádům, a každého uslyší, kdo se k němu obrátí." Na doktory a líky se tu mnoho nedrží. —

Též selka pozwala mě na swatbu. Když jsem se ptala, koho si bude syn její bráti, prawila: „On ještě newí; má prý

jich několik, ale pro mne, ať dělá, jak rozumí.“ — „Ale má-li být swatba o sw. Martinu, tedy je swrchowaný čas.“ — „I to je pojednou,“ odpowí stará. — Tak to máte tady jako w residenci, sňatky urownáwá wíce rozum než srdce; kdo dá wíc, ten bere. Ostatně jsou to dobří lidé, wejdete-li do wesnice, nepotkáte nikde hloupou ostýchawost, každý se wám směle do očí koukne, a ne aby troubil, nýbrž srdečně wás wítá. Bývá-li we wsi jako po wyhoření, wšude ticho, jen že někde z chalupy zpěw zaznívá anebo pasák si hwízdá, rozléhají se po městě spěwy bez přestání. Ti kalounkáři při stawech celý boží den ani ústa nezawrou, a je tu písní až není možná. —

Newím, bylo-li by opatrowny kde tak potřebí, jako zde. Co se tu dětí potuluje, které na swého otce prstem ukázat nemohou! Ty rostou, jako dřewo w lese. Co jsou staří lidé, ti jsou zdrawí a zachowalí, ale ten dorůstek je již dlouhým seděním u stawů mnohem zakrnělejší. Awšak na wzdor wšemu tomu, že je zde mnoho chudoby, není přece nic o zlodějstwí slyšet ani o těch hanebných nadáwkách. Ale w sobotu a w neděli, když přijde wyplácení peněz, tu je w krčmách žiwo a sklenář má wýdělku dost. „W té a té krčmě byly zase caparty,“ říkají ráno. —

Krásné pleť dělí se tu na dwě třídy, jedna má čepec na drátkách, druhá klobouk. S čepcem zachowaly se staré zwyky, pod klobouk wloudila se němčina.

DENNÍ KRONIKA.

Z Černého Kostelce. (*Prwní beseda.*) Dne 23. listopadu měli jsme zde pěknou zábawu. Správce školní knihowny uspořádal totiž ku prospěchu této českou besedu. Diwíte se snad, že jsem napsal č e s k o u. O prosím! u nás to není nic diwného, proto že zde w skutku i n ě m e c k é besedy bývají, totiž poswícenské bály a masopustní kasina, kde se tak přísně němčiny šetří, že našinec se swou milou češtinou hubu otewřít se ostýchá. Hlawní příčina toho jest neznámost wěcí českých a ten slepowěstný předsudek, že je německý jazyk jediné znaménko wzdělanosti. Jiná příčina jest snad i blízkost Prahy a zlý její příklad za minulých časů. Když hosté z Prahy přijdou a němčinu až hanba lámáwají, welmi zle to působí, neboť to pak i našinci po nich dělají, a lámou skoč oko nebo zub. Pak je zde mnoho ouřadů, následowně mnoho mladých ouředníků, a ti panáčkowé mezi sebou a s krásotinkami nejraději jen po německu rozmlouwati uwykají, a ten zwyk pak zůstáwá i we společnostech; nemajíť oni zlou wůli, ba spíše dobrou, ale zwyk a ostýchawost krasotinkám i panáčkům překáží; ale zajisté by jim to welmi pěkně slušelo, i bylo pro ně prospěšnější, kdyby — —. Ale, kamž jsem se dostal od referátu! Hlawní wyražení tu bylo arci jen tančení, ale podnikatel postaral se ještě o jiné obweselení, o duševní zábawu. Přednášely se totiž Jelenowy oblíbené sbory: „Wše jen ku chwále“, „My čeští menowé“, také „píseň husitská“, a ještě některé jiné písně od mužského sboru. Ze zwláštní ochotnosti podnikl k wůli dobrému oučelu pan Tyl cestu k nám, aby nás tu dwojím čtením krásně zabawil. Četl totiž nowou humoresku, w níž o národní wěci pojednal, tak krásně, tak srdečně, že mnohým posluchačům a posluchačkám slzy do očí wstoupily. Hluboká tichota mezi čtením a hlučná chwála po něm odměnily wroucné přednešení. Druhé čtení, w němž pan Tyl zwláštní mistrnost w nuancowání a charakterisowání okázal, byly „Ženichowy radosti“ od Traobranského (wiz loňské Kwěty). Walný smích ozýwal se mezi čtením a hlučná chwála po něm. A o nejzajímawější pochoutce powím naposledy: Panna Gaučowa, Pražská wlastenka, oblažila nás swým líbezným zpěwem. Pěla některé národní písně, některé od Jelena a naposled „Serenadu“ Schubrtowu. Téměř nás okouzlila; jáť bych mohl mnoho chwalných průpowídek o ní napsati, ale místo toho wšeho powím jen co jsem slyšel: stál jsem totiž za několika sličnými děwčaty, a ty se na tom shodowaly, že by raději pannu Gaučowu až do rána poslouchaly nežli — t a n c o w a l y! Já říku, může být wětší chwály nežli tato? Díky wroucí wzdáwáme panu Tylowi a slečně Gaučowé, kteráž krásenkám našim patrný příklad dala, že se může spanilost, něžnost srdce, a eleganci s češtinou a wlastenectwím welmi dobře spojowati. A tak wypadala naše beseda, kteréž nic nescházelo, nežli že ji společenským bálem nazwali. Druhého dne opustili nás milí hosté, wyjewše od hostinného pana wrchního Nejebse, horliwého to wlastence, k železné dráze. S . . . k.

Z Rakowníka. (*Požár.*) Dne 19. listopadu wyšel u nás w jedné stodole za městem, obilím a senem naplněné, okolo půl šesté hodiny wečer strašliwý oheň. Příkladným wšak přičiněním pánů měšťanů neuhořelo mimo tuto stodolu ničehož wíce. Ten den wázal tu jeden nádenník, náružiwý to kuřák, do otypek seno. Někteří opět prawí, že bylo založeno. Ouředně wšak w tomto ohledu posud nic jistého wyjednáno není. X.

BESEDY.

Česká průmyslní škola, k nížto prwní náwrh zwěčnělý P e r n e r učinil, wstoupí do žiwota dle uzawření minulého sezení jednoty průmyslní. Je to nejznamenitější úkaz w nowějším čase našeho pohybowání a pro nás welmi důležitý; neboť tím se wyhowí poněkud přiměřenému wzdělání našeho obecného lidu. Bylo by přáti, aby wenkowská města wšemožně k tomu přispíwala.

Tarantas od hraběte W. A. Solohuba, se nazýwá nejnowější dílo, kteréž po „Mrtwých duších“ Gógola nejwíce hluku a powšechného uznání po Rusích došlo; jak nám známo, dostane se nám těchto wýtečných prací a tak aspoň jednou něco jiného, než paponškowé německé překlady do rukou dostaneme.

České diwadlo w Praze.

W neděli dne 7. prosince bude se we prospěch p. N. Kolárowé prowozowati: „Bezděčná cesta okolo swěta“ aneb „Nešťastné příhody Jeremiaše Kotrmelce.“ Dobrodružná weselohra se zpěwy a tancemi we čtwero obrazích. Podle W. Emdena pro české diwadlo od K. Dubinského. Hudba od Kantala. Tance od baletního mistra p. Rainoldiho.

Nowá kniha.

Biblioteka zábawného čtení. Wydáwaná od J. B. Malého. Běhu nowého swazek šestý. *Wýpisky z denníka lékaře.* Z angličiny S. Warrena přeložil J. B. Malý. Swazek třetí. W Praze 1846. Nákladem knihkupectwí Kronbergra a Řiwnáče. 8. 130 str. Seš. za 24 kr. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 146.
12. roční běh.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštownich ouřadů Rakouského mocnářstwí půlletně s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK

PRO

ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

6. prosince 1845.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (w nowých alejích na Nowém Městě č. 116) wydáwá po půlarších třikráte za týden, w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

Ptáčníkowa dceruška.

(*Pokračowání.*)

19.

Skwostné lampy oswěcowaly křídlo zámku, kdež hraběnka Wolšowská přebýwala. Ona sama přecházela nepokojně po měkém, pestrotkaném čalouně, kterýž pěkně wykládanou podlahu pokojů jejích pokrýwal. Weškerá bytost její houpala se na wlnách jakési bázně — jakéhosi teskného očekáwání.

Sotwa že byla Lidušku do rukou swé ženské čeledě odewzdala, myslila již hned zase na to, aby bez delšího omeškáwání k přítelkyni Zalužanské odjela. Tamž zalétaly a spojowaly se nyní nejhlawnější její záměry.

Ale tuť nebylo po ruce Ludwíka; a když se po něm sháněla: oznámilo se jí, že mladý pan hrabě hned zase odejel, sotwa se byl na zámku otočil. — My wíme, kam to pospíchal! — ale hraběnka to newěděla, i nemohla se toho také domyslit; jenom tušení, to stohlawé, jedowaté hádě, usazowalo se jí do srdce a wyléhalo w něm ty nejpodiwnější nápady.

Jen kdyby byla aspoň wěděla, kdo to „selské děwče" je? — Ale na zámku černohláwka neznali. —

„Ale, pane Ludwíku!" přiwítala hraběnka syna swého, když k ní konečně zas wešel — „kde pak wězíš? Tys mi dnes celou radost pokazil."

„Já, milá matko?" prohodil Ludwík trochu krátce. „Já newím, že by se bylo mou winou to neštěstí přihodilo."

Ludwík nebyl w tom nejlepším rozmaru. Otec Mareš byl mu posléz také Liduščino zděšení nad nenadálou zpráwou, její o tom smýšlení a projewení a pak rychlý odchod z domu wyswětlil. Takto zwěděl hrabě, co bylo díwku wlastně na silnice wehnalo — tak si wyložil její nepřítomnost ducha a neštěstí.

A najednou začalo se mu srdce tísniti. Doufalť sic ještě nedáwno, že by wšeliké Liduščino zpěčowání nebo odřeknutí-se z pouhé welkomyslnosti pocházeti mohlo; nyní ale brala ho jiná bázeň do klepet. Neobyčejná powaha díwčí byla se před ním otewřela jako kniha plná diwných, neslýchaných pohádek — a takž se nyní bál do ní nahlédnouti, aby w ní nenalezl čtení o swém neštěstí — a s rozjitřeným srdcem wešel do pokojů matčiných. —

„Já ti nepřipisuju nešťastnou příhodu," řekla hraběnka; „ale když jsem byla já tobě tak dalece po wůli, že jsem selské děwče do swého domu dowezla: mohl jsi pak také ty k wůli matce swé tolik učinit, abysi byl neodjížděl a mou náwštěwu nekazil."

„Ale, milá matko, proč pak jsi nejela samotná, když ti na té nawštěwě tolik záleží?" namítnul Ludwík. „Já po ní wěru nebažím."

„To widím — to widím!" zwolala hraběnka, mrzutě na hebký diwan sedajíc.

„Nejsem w tom položení mysli —"

„— a snad i srdce — to si mohu pomyslit," dokončila hraběnka řeč jeho. — „Kdes byl nyní?"

„Musel jsem otci nešťastné díwky zpráwu donest, nežli se mu z jiné strany dodala, a tak ho snad ještě wíce poděsila."

„Aj, tyť okazuješ náramné oučastenstwí se wším, co se této selské díwky týká!" prohodila hraběnka s hořkostí. — „Až ku podiwu!"

„A proč?" snažil se Ludwík mírně odpowídat, ačkoli opětný přídawek „selské" krew jeho znepokojowal. „Díwčin otec je šlechetný muž, a já si wážím wzácných darů ducha, kdekoli je naleznu: třebas to bylo pod rouchem selským."

Hraběnka by byla již ráda wypukla. Tušení její začalo se w jistotu obláčet. Ještě se ale přemáhala. — „To bych nemohla říci," prohodila kysele,

„sice bys nebyl slepý při podobných darech u mladé Zalužanské.“

„Jáť nejsem při nich slepý — a již jsem ti powěděl, že může někoho šťastným učinit.“

„Žes to powídal!“ zwolala hraběnka, rychle zase wstáwajíc — „ale nemyslíš to; sice bysi sám o to dbal, aby tebe šťastným učinila.“

„Já myslím, že by se pro jiného lépe hodila,“ řekl Ludwík wážně. „Já si utwořil jiný obraz o díwce, kterouž bych za půwod swého štěstí pokládal.“

Hraběnka přešla několikrát po pokoji; byla pobouřena. — „Wím už, wím, že sis jiný obraz utwořil; ale doufám, že nebudeš přitom tak pošetilý, abys hračku smyslů swých — zalíbení očí — za něco wíce pokládal, nežli co w skutku obnáší.“

„Já ti nerozumím,“ odpowěděl Ludwík.

„Že nerozumíš?“ obrátila se k němu i zastawila se před ním hraběnka. — „Kdo je to selské děwče?“

„Je dcera poctiwého muže, wysloužilého wojáka, nyní našeho poddaného z Podlesí, kde se ptáčnictwím žiwí. Ona sama je jako diwem božím w lesní samotě wypěstowaná kwětina, plna sladkého tajemstwí — a že je i dle spanilosti těla okrasou swého pohlawí, to jsi již tušim sama poznala.“

„Já jsem poznala, že je to sprosté děwče — a to jsi ty, myslím, přehlídnul, sic bysi nepadal do takowého zanícení.“

„Sprosté děwče? — tušim, milá matko, že jsi chtěla říci: nízce rozené.

„A kdyby? — jaký z toho následek?“

„Žádný jiný, nežli abysi beze wšech předsudků jasným okem na tu díwku pohlídla.“

„Co je mi do ní? Až se zotawí, nawrátí se do swé wesnice — a kdo wí, zdaž ji pak wíce kdy uwidím. Toužit po tom alespoň nebudu.“

Ludwík se zamlčel.

„Pro žiwý Bůh — mon fils!“ sepnula hraběnka ruce — „já se nechci nadít, že bysi byl za ten čas, co jsem tě na očích neměla, hlawu swou tak pošetile — romantickými wrtochy naplnil, že bysi teď byl w stawu něco učinit, co by rod náš pohanělo a srdce mi užralo?“

(*Pokračowání.*)

Obrazy z okolí domažlického.

Z přátelských dopisů

Boženy Němcowé.

IV.

Lid zde místo Češka říká Čechyně. Češka prý se mluwí jen u Prahy. Národních powídek je zde weliké množstwí. Nejoblíbenější jsou krátké wtipné a směšné anekdoty, o nichž se myslí, že se w skutku přihodily; starší báchorky, třeba sebe básničtější, nejsou w takowé wážnosti. W každé z oněch je wychytralý sedlák nebo selka, hloupý pán nebo wtipné dorážení na hloupé sousedy, Bawory a jiné Němce. Jak se časy mění. W powídkách powažuje se lid za nejchytřejší, a w skutečnosti drží se za hloupého, ač by se to wšem říci nesmělo.

Jeden sedlák měl býti rychtářem. I ptá se ho představený, má-li k tomu také dost rozumu. „Wždyť wy ho tady máte na zbyt, můžete mně ho trochu přenechat“, odpowěděl sedlák. — Když jsou ty powěsti napsané, nezdají se wám už tak směšné, jako když člowěk poslouchá, jak je odzpěwují; to je něco zwláštního a wše jinák wypadá, než když se to obyčejným hlasem powídá. Slowíčka no a nu jsou silně w užíwání.

K nejoblíbenějším procházkám náleží cesta do Chrastawic. Tam jsme šli na poswícení. Přijali nás s prawou hostinností a s upřímnou twáří. Sotwa jsme dosedli, otočila se hospodyně a přinesla koláč. Ale jaký koláč! Takowým poswícenským koláčem podělí se celá rodina; máte na něm kdo co rád, twaroh, powidlí, mák, perník a sypání z rozinek a mandlí. Když se koláč snědl, prostřeli jak sníh bílý ubroušek, dali majolikowé talíře a přinesli pečité. Mezi jídlem howořili jsme s hospodářem. Je to muž chytrý a zdrawého rozumu, ale že se často mezi německými pány potlouká, má jazyk trochu pokaženější než druzí domácí. Wida že s námi upřímně mluwit může, začal jinou. My se ho ptali, zdali přece něco wí o swých předcích, ale o těch neweděl ani co by za nehet wlezlo. Byl rád, když slyšel, že mu historii půjčíme.

W hospodě bylo několik sedláků, proto že prawé poswícení teprw w pondělí nastane. Můj hoch měl se hned k dudáku, začal mu zpíwat a dudák mu hrál. To ti sedláci koukali a díwili se až nebylo možná. „Ten mládeneček má notu, že by mohl na kruchtě zpíwat“, prawila jedna selka, jíž jsem za tu zdwořilost poděkowala.

W pondělí byla podíwaná! Šli jsme rownou cestou do hospody. Na jedné straně u okna seděli sedláci a několik měšťanů, u kamen seděly ženy a malé děti, w třetím koutě stály holky, wšechny na jedné hromadě, u prostřed chlapci. Na jednom okně seděl orchester, dudák a huslař. Dudák byl samý wěnec, na klobouku měl plno fáborů a kwítí. Hned u dweří byl šenk, kde rychtář hospodskému pro samé šwagrowstwí naléwati pomáhal. Děwčata byly w čerwených šátkách, a ženy buď w čepcích nebo w plenách. Čepce mají buď bílé jako Plzeňky anebo poločerné, co starodáwní památku a pozůstatek buláckého kroje, pěkně do faldů složené s ploským dnem. Chlapci byli wšecko w bílých punčochách a střewících, měli čisté koženky, krátké westy, rukáwy jako sníh, na hlawě tchořowku buďto zelenou aksamitowou, nebo čerwenou. Po přiwítání dali nám zahrát národní tance. Přála bych těm baletním tanečníkům a tanečnicem, kteří si tak mnoho na tom zakládají, když se několikrát na patě otočí, aby se přišli na zdejší tance podíwat. Ať si dudy jak chtí skřípají, oni mají takt w nohou; tu není slyšet ani o krok wíce ani o krok

méně, jak jeden přestane, přestane i druhý. A což polku! Tu wám tak pěkně tančejí, že je radost se podíwat na ty nohy w punčochách a střewících, jak opravdu elegantně wypadají. Nejdříwe tančili polku, pak štajriš (naši sousedskou), na to zelenák, obkročák a třinožku, wšecky tři jako náš wrták; potom dupawou, houpawou, brozičku (strašáka), šewcowskou a kolečko. Šewcowská je nowý tanec, wymyšlený od našeho statného rychtáře, až posud welkého milownika tance. Dělají se při tom wšecky posunky jako by šwec šil. Když se dratew wytahuje, musí se mít každý na pozoru, aby něco neulowil; neboť wšickni stojí na jedné hromadě, a kdo se neuhne, dostane pohlawek. Wiďte, to je ta wenkowská gymnastika, ta učí obratnosti bez německých turnéřů od starého Jahna až po tu dobu.

Naposled přišlo kolečko, ten nejstarší tanec, jak prawil rychtář, který za mladých let nic jiného netančil. Dwa chlapci se postawili se žbánkem před dudáka a začali dudáckou notu, dudák se šklebil, huslař dáwal nohou takt a šest chlapců si přitáhlo swé tanečnice. Stojíce po různu, chlapec wedle děwčete, s rukama na zad spletenýma začali se podle taktu pořád na jednom místě tak hbitě a šikowně točit, že jeden o druhého ani nezawadil a z taktu nepřišel, až se pustili a z předu chapli. To jde wšecko tak čerstwě a pořádně, že se wám zdá, jako by šest wřetének jedním kolečkem se točilo. Zpomněla jsem si na Pražské bály, co tu wýborů, tanečních pořádků, prob a Bůh wí co wšecko; a zde w té nabouchané krčmě šlo to bez wýborů tak pořádně, jako sotwa w kterém sále. A proč? Proto že tu platí méně přikázaní a wíce dobré wůle. Toiletta byla na dwoře, kde mužští přístup měli.

Mezi děwčaty byly wšeho wšudy asi dwě prawidelné twáře. Wšem ale líčka zdrawím jen jen kwětly. Oči měla každá jako jed, což twářím neobyčejné krásy dodáwalo. Mužští mají prawidelnější a wýraznější rysy, postawy jejich jsou jako hory. Škoda že si wlasy zkrátka přistřihují. Při rozchodu swěřil mi rychtář, že řekl některým sousedům, až bude po wenkowské práci, aby k němu přišli na „hejtu" (hejta je náwštěwa, také táčky nebo hrátky, když hrají), že jim bude čísti o starých Češích, jak do země přišli; také mi slíbil, že dá jednou odpoledne přástwu, abych přišla poslechnout, jak umějí „děwky" zpíwat.

Mluwila jsem také s jednou selkou z Lužice; w řeči přišlo na ourodu. Když mi prawila, že mají už wšecko zaseto a urownáno na polích, řekla jsem hned jak to zde způsob: „Obroď Pánbůh!" — „Dejž to Pánbůh, wás taky!" odpowěděla ona. „Ale letos bude asi zle, nastáwá nám drahý rok, to prorokujou myši; běhá jich na poli jako čečetek. Zlatá matko, už jsem si kolikráte zpomněla, co Přemysl prorokowal. Když přišli pro něho Čeští páni, a on musel k Libuši jít, řekl: Kdybyste mě byli nechali brázdu doworat, nebyla by w Čechách nikdy nouze, tak ale nebude se wám často ani chleba dostáwat. A wěru, již se kolikráte nedostáwalo." — Ta wěděla přece něco z historie, což tu je prawou wzácností.

Z Kopidlna do Žlunic.

(Dokončení) Roku 1606 byl pánem na Žlunicích, Kozojedech a Chotělicích Marquard Stranowský ze Swojowic, jakož již swrchu řečeno bylo, a r. 1612 wládl nimi jakož i s Wolanicemi a Sekeřicemi swobodný pán Jan Rudolf Trčka z Lípy, od jehož manželky Máří Majdaleny na Albrechta Jana Smiřického ze Smiřic koupí jsou přišly. We dskách zemských r. 1612 Tom. 185 E ro. jesti psáno, že twrz Žlunice, twrz Kozojedy, twrz Chotělice s dwory a wesnicemi atd. za 35.250 kop gr. českých koupil. Statky tyto s wíce jinými r. 1622 Albrechtowi Smiřickému po bitwě u Bílé Hory konfiskowány, a od Ferdinanda II. Janowi Eusebowi Kahnowi z Belossi za 200,000 fr. prodány byly, w kteréžto ceně jich pak hrabě Wilím Lamboi a po něm Ludwík hrabě z Kolloredo dosáhli.

Z weleslawného rodu Kolloredského, jehož památka až posud w této krajině se slawí, wládla na Žlunicích, co nyní s Dymokury spojeným statkem, po hraběti Ludwíkowi jeho jediná dcera, prowdaná za knížete Montecuculi, Marie Antonie, kteráž r. 1723 w Dymokurech dala stawěti kostel a zámeckou kapli, a ustanowila při ní kaplana. — Po ní, co po tetě swé, zdědil to panstwí Camillus II. hrabě z Kolloredo a z Walsee r. 1738, w jehožto wládě jej syn jeho František de Paula Karel r. 1797 následowal. Nástupník jeho na Dymokurech a Žlunicích byl r. 1805 syn jeho hrabě Josef generalmajor, kterýž zůstaw až do roku 1814 swobodným, a přikoupiw panstwí Smidary a Hlušice, w témže roce zasnoubil se s wysoce urozenou slečnou Rosinou hraběnkou Hartmanowou z Klarsteinu, již však 25. ledna 1815 w Praze zemřel a w Dymokurech pochowán jest. Jeho posledním zařízením manželka Rosina držitelkyní a jich dítě dědicem téhož panstwí ustanoweni jsou, kterážto až dosawáde jim wládnouc, wezdy spanilou mysl a welikou srdce dobrotu na jewo dáwá, tak že u wšech hlubokou uctiwostí a srdečnou láskou oplýwá. Stejně wznešeného ducha a wlídného srdce jest i nynější její manžel, hrabě Cavriani, muž welmi wzdělaný a zbožný, čímž nad mnohé jiné z wysokých rodů wyniká.

Wzhledem dědiny Žlunické dokládáme ještě, že tamní chrám Páně mezi nejstarší w krajině této náleží, maje již před r. 1384 swůj půwod a platiw tehdáž ročního desátku 21 gr. českých. W základních knihách Pražských uwádí se wíce dobrodinců tohotéž chrámu, jakož r. 1368 paní Anna, manželka Bartoška z Walečowa, darowawši mu 1 kopu gr. českých, kteréž zeman Jan Wítek, seděním w Žitoulicích ročně platiti zawázán byl. R. 1402 Žlunický Plebán koupil jest od tamního rytíře Peškowce ze Žlunic témuž kostelu louku, což od Jaroslawa z Pořešína ztwrzeno bylo. Tom. XIII. č. 7 L. ro. — Za našeho wěku opatřil tomu chrámu tamní p. děkan a wysloužilý přednosta býwalého Petrowického wikariatu důstojný p. F. Hofmann, mnoho krásných wěcí, jakž to tamnější pamětní kniha úplně wykazuje, a kteréž jeho weliké zbožné štědroty krásným důkazem jsou. — Byltě ten chrám již wícekráte od lotrů přepadnut; nejwětší pak škodu trpěl skrze powěstného loupežníka Kowaříka, ješto mu r. 1798 w noci 21. čerwna wšecky stříbrné nádoby pobral. Nachází se tu starý hrobní kámen, jehožto nápis: Leta Páně 1525 w outerý po kwětné neděli umřel jest a běh žiwota swého dokonal urozený pán Krištof Mitrowie z Nemyšle, tělo jeho w zemi pohřbené očekáwá přiští Krista Pána k soudu žiwých i mrtwých. — Na tamním welikém zwoně, litém r. 1620 se čte: „O plač má milá duše a dej ať tekou twé slzy dnem i nocí, ať nepřestáwá zřítedlnice oka twého; neb nejwyšši Hospodin nad twými hříchy rozhněwán jest. Za kněze Jana Libanského, zpráwce církwe Žlunické" (tehdáž jako téměř wšude wůkol pod obojí).

S místním p. děkanem wyšli jsme na popluží za jeho zahradou ležící, obzírajíce pěknou osadu jeho, w níž Žlunice takoměř středníkem jsou. Jak mnoho dědin předstawilo se tu zrakům našim! — O Sekeřicích, jelikož w Sommrowu místopisu kraje Bydžowského nic historického o nich uwedeno, tuto dokládáme, že tamní dwě twrze stály w zahradách zdejších dwou lhotníků: Wáclawa Kloučka a Jana Pawliska (w čísle 20 a 10)

a sídlo to na dwě části dělilo se: Sekeřice a Sekýrka, jakož až podnes jmenují se. We dskách zemských Tom. V. pag. 137 ještě r. 1463 o dwou souwěkých rytiřích: Janowi Woděradu a Záwiši ze Sekeřic řeč. Tento Jan Woděrad byl r. 1495 poručníkem dwou bratří Jana a Hynka Kordule ze Sloupna, kteříž žalobně proti němu wystoupili, že jim sahá w dědictwí jejích, kterážto rozepře we dskách zemských obšírně se popisuje. Roku 1548 Jan ze Sekeřic a na Zdechowicích dal kšaftem Zdechowice Petrowi ze Sekeřic, strejci swému a Anně a Majdaléně dcerám swým, aby toho nemohli utratiti, ani žádnému dáti, nežli dětem swým atd. — Později wládl těmi statky Jan Rudolf Trčka, od jehož wdowy Máří Majdalény Adam mladší z Waldsteina a Albrecht Wáclaw Smiřický k ruce Jana Albrechta Smiřického je koupil, a tento k panstwí Dymokurskému je připojil jest.

DENNÍ KRONIKA.

Ze Strakonic. Asi po tři týhodny zdržuje se w našem městě diwadelní společnost, kterážto při wšem swém wynasnažení tak málo posluchačů nalezla, že často při nejlepší weselohře w diwadle teskno bylo; najednou řediteli společnosti té napadlo dáti českou deklamaci, aby wíce obecenstwa přilákal — a ten nápad nebyl špatný. Deklamowalo se „Obrana ženského pohlawí“ od Rubeše; a to pomohlo; neboť již toto oznámení naplnilo diwadlo, a každý dychtiwě očekáwal ukončení německé hry, kterážto deklamaci předcházela. Deklamací wypadla wýborně, a nemálo pochwaly došla, což ředitele pohnulo, že i k několika českým představením přikročil. Pro nedostatek k tomu se hodících členů musely se wšak pouze menší kusy prowozowati, jako jsou „Zrádce“, „Wšickni se hašteří“, „Berounské koláče“. Tu bylo widěti, co wlastenská řeč působí; powždy přeplněné diwadlo, wšechno se zdálo w plesu pohybowat; hry wypadly dobře. Tleskání ani konce nebylo, zwláště při wystoupení pana Krumlowského, jenž práwě zde k této společnosti přistoupil a swými schopnostmi nad jiné se wyznamenal.

Tu máme opět patrný důkaz, jak znamenitého prospěchu by česká diwadelní společnost poskytowala, a jak welice by sama i obecenstwo získalo. Jan Plánek.

Z Turnowa. (*Beseda.*) Dne 23. listopadu měli jsme zde besedu, českou besedu, jakowá se každoročně před odchodem zdejších studujících jako na rozloučenou drží wá. Byl to rozkošný wečer, který se písní „Swornost“ otewřel. Pak se tance, deklamowánky a sborní písně we slušném pořádku střídaly: zwláštní pochwaly a hlučného potlesku sobě získala slečna A. K......, an přednášela „Despotismus mužských“, čehož tím wíce zasluhowala, ješto sama jest půwodkyně této naskrz zdařilé deklamowánky; p. P. nám přednesl „Ženichowy radosti“ tak rozmarně, že je musel na wšeobecné požadowání opakowati. Celým sálem, skoro přeplněným, wanul český duch, wšady bylo srdečný náš howor slyšeti; jak milostné byly ty naše Turnowanky, an laskawě káraly ctitele swé w poněmčených frakách! — Teprw ke čtwrté hodině se společnost rozcházela, ač ještě každý dosti nerad nastáwajícímu jitru do očí hleděl. P.

Z Lysé. (*Beseda.*) W neděli dne 23. listopadu podařilo se nám zde zase jednou po přátelsku si pobesediti. Pány učitele pojala ta wýborná myšlénka, aby swato - Ceciliánský wečer prowozowáním kwartettů oslawili, což se také oprawdu w skutek uwedlo; jen že se zábawa tato welmi prozřetelně ze soboty na neděli odložila.

W taneční síni w panské winárně, kamž jsme k společné schůzce sezwáni byli, uwítal nás průswitný nápis:

„W wlasti naší České
Ach, jak jest to hezké!“

Známou společní písní: „Swornost jest ta mocná páska“ učinil se začátek, načež hraní wšelikerých wkusně wybraných čtwerohlasů nastalo, z nichžto wšak „Variací na ruskou národní hymnu“ od Veita posluchactwo nejwíce dojaly. Mezi tím bylo i zpíwáno a deklamowáno. Ze čtwerozpěwu uslyšeli jsme: Jelenůw sbor „Wše jen ku chwále,“ Waňkowo „O radostné cestowání,“ a pěknou nowinku w oboru tom, složenou od p. M. Hawelky z Nymburka, kterážby dojista wětšího po wlasti rozšíření zasluhowala. I bylo by to wěru něco žádoucího, aby mezi jednotliwými wlastenskými sídly, w nichžto se besedy držíwají, nějakého wzájemnějšího spojení bylo; by totiž podobné zpěwní skladby, jakéž nezřídké tu a tam po krajích wznikati počínají, jsouce netištěné, i druhým ku potřebě sděleny býti mohly. Za střediště w ohledu tom hodilo by se, soudím, nejlépe p. Pospíšila knihkupectwí, kamž by se s přiwolením jmenowaného pana držitele opis každé takowé komposicí wždy laskawě zaslati mohl. Kdoby potom o ně stál, wěděl by, kde a jak se jich dopíditi. (Dokončení.)

BESEDY.

Podiwná smrt dwou lidí žiwými rybami. Jistý newolník w okrsku Kijewském w Rusku wzal při lowění ryb ze sítě wytaženou rybu mezi zuby; ryba mu ale wyklouzla, do chřtánu wjela a jej tak udusila. — Druhý, sedlák z Mohilewského okrsku, který s otcem ryby lowil, wzal též chycenou rybu mezi zuby, chtě ještě jinou lapiti; w tom mu ale prwnější o chřtán se opřela, a wšecko wynasnažení otcowo, jí wytáhnouti, bylo marné. Konečně popadl nůž, aby rybu odřízl, porouchal ale při tom chřtán synůw, který brzo na to zemřel. K.

Adam Mickiewič složil pařížskou professuru slowanské literatury, což mezi mladictwem nepříjemnou sensací způsobilo. Professuru tu po něm nastoupil Cyprian Robert. —k.

To wšecko nic není! Byla řeč o střílení. M. jistil, že má ručnici, kterou na 150 kroků wlašťowky — okolo rohu střílel. „To wšecko ještě nic není!“ zwolal H., „mne sice bolí kříž, já ale wloni o wánocích střelil po wlašťowce, která již na podzim byla odletěla, a ona sem letos z jara přiletěla zastřelená.

Oprawy.

W čísle 138 str. 552 2. řád. místo „roku 1443“ má státi 1440; a dole w poznamenání řád. 6. místo „de Cola“ má státi de Calv.

Str. 575	sloupec	I. ř.	8.	zdola	zeleň místo	seleň
„ „	„	I. „	4.	„	zevnější „	jevnější
„ 561	„	II. „	19.	„	Wolfgang „	Vojtěch
„ 553	„	I. „	4.	„	tempestate „	tempestae.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 147.
12. roční běh.

KWĚTY.

9. prosince
1845.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakouského mocnářstwí půlletně s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (w nowých alejích na Nowém Městě č. 116) wydáwá po půlarších třikráte za týden, w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

Růže na pahorku.

Obrázek ze žiwota.

Prázniny r. 1842 se přiblížily. I spěchal jsem za spanilého jitra m. srpna ku straně morawské — Morawa měla být cíl mého putowání, neb tam mě zwala touha nejsladší. Prošel jsem ji křížem, brzo u ctihodného duchowního, brzo u přiwětiwého rolníka hostinstwí nalezaje.

Jednoho dne ubíral jsem se k městu S. w kraji H. Den se chýlil ku konci — já byl ještě na cestě. Tělo mé prahlo po odpočinutí — musil jsem wšak dále — po nějakém městě ještě ani památky. Počal jsem se již po příhodném místě ohlížeti, chtěje pod šírým nebem noclehowat — ejhle! tu spatřím několik kroků před sebou starce, jenž stoje na pahorku, zaměstnáwal se pilně zaléwáním růží, kteréž w podlouhlém kruhu rozsázené na způsob malého sadu nízkým ouhledným wrbowým plotem obehnány byly.

Diwná wěc! — u prostřed luk, rolí a hájů skwěl se sáďeček wonných kwítků, rukou starostliwého na sklonu swého žití stojícího starce pěstowaný. — Co to znamená? — Zůstal jsem stát, hleďe zwědawě na jeho počínání. Slunce lilo poslední zář na šediny starcowy, jimiž líbý wětérek pohráwal. Nikdež nebylo člowíčka — ticho swaté spočíwalo nad krajinou.

Zwědawost má rostla, jakési tušení zmocnilo se duše mé.

Zrychlil jsem kroky, abych se dowěděl, za jakou příčinou starec na osamělém místě pozdě do noci se zdržuje — něco zláštního muselo ho k sádečku poutati.

Přišed k němu a wlídně ho pozdrawiw, ptal jsem se, co ho tak mocně k růžím wíže, že jich s takowou šetrností střeží? On neodpowídal. Ponořen w hlubokých myšlénkách wyhaslé oko na zem upíral. Přistoupiw blíže, chopím ho za ruku, bych pozornost jeho zbudil — nic naplat; stařec stál nepohnutý, nesrozumitelná slowa mumlaje. Byl jsem na rozpacích, newěda, co si mám o podiwném jeho jednání mysliti.

Tu se shýbnul, jakoby chtěl něco zdwihnouti — pozorowal jsem každé hnutí — na jednu kwětinu přiletěl brouk; po něm s welikou hbitostí rukou máchnul a chytiw ho zmáčknul jej prsty swými, načež jím do mé twáře mrštil. Já se ulekl — ale žasnutí mé rostlo, když starec poklekna na kolena zem políbil, a wzchopiw se s náramným chechtotem s pahorku utíkal.

Hrůza mě pojala — na obzoru plouly poslední červánky — noc swé temné roucho již rozprostírala — a já tu stál sám u welikém roznícení w neznámé krajině bez wůdce a outočiště.

Sešel jsem s pahorku se zkormouceným srdcem, pewně si umíniw, nechť stojí co chce, do města S. třeba o půlnoci doraziti — tu wšak zazněl zwonek na klekání wyzwáňějící — obrátil jsem se ku straně, odkud zwuky zazníwaly — přemilé překwapení — před očima kmitaly se mi swětýlka semotam ze stawení probleskující, zowoucí mě k spěchu, bych si pod hostinským krowem pohowiti mohl.

Pospíšil jsem si — nebylo to ale město S., jak jsem se z počátku domýšlel — byla to wesnice L...wice. Ohlížel jsem se hned po krčmě a nalezna ji wstoupil jsem do sednice, kdežto celá rodina okolo welikého stolu shromážděná wečeři požíwala. Přiwítali mne wlídně, a když jsem jich o nocleh žádal, ochotně raneček můj k uschowání přewzali a k přisednutí s nimi ke stolu mě přinutili.

Zatím jsem se mohl po sednici ohlídnout. — Hle! druhé překwapení. — w koutku na druhé straně seděl starec, jehož počínání mě před chwílí poděsilo — nemohl jsem swé užasnutí utajiti. Pozorowali to — tázal jsem se hospodáře, co to za člowěka?

„Wšecko wám powím“ — byla odpowěd — „jen

sečkejte, až po wečeři.“ Za chwíli wstal stařec a ani slowíčka nepromluwiw, jakoby žádného neznal, zmizel.

„Jistě jste widěl bláznivého Wáclawa na pahorku u růží?“ prawil hospodář.

„Widěl,“ odpowěděl jsem.

„Slyšte, co ho před mnohými lety potkalo, co půwodem jeho šílenstwí jest — a pak si wšecko snadno wyložíte a s nešťastníkem outrpnost mít budete.“

Hospodář počal srdečnými slowy wyprawowat následující událost, kteráž mě welice dojala, a we snách též před duší mou se wznášela. Probudiw se, neopominul jsem ji we swém denníku poznamenati. Nyní teprw podáwám ji u weřejnost, an nešťastný stařec, dosáhnuw wěk 70. roku, již w klidné zemi odpočíwá. Nechť kane slza na jeho hrob, an mu málo radostí w žiwotě bylo popřáno.

* * *

Roku 1796 přišel do wsi Z...wice mladý muž, jménem Wáclaw Bělowský, rodilý z Unčowa, w kraji holomúckém.

Ztratiw rodiče swé opustil domow a šel do širého swěta. Zde obdržel službu u jednoho souseda, jemuž co woráč po tři roky sloužil. — Sedlák zemřel — syn jeho nastoupiw dědictwí podržel Wáclawa. Tenkráte seznámil se s Bětuškou, dcerou panského šafáře Jedličky, kterýž, jsa otcem 7 dětí, jim krom poctiwosti a zbožnosti nic jiného odkázati nemohl. Milowal Wáclawa a přiwolil, že mu dceru dá, když Wáclaw jednou wyznaw mu swou lásku k Bětušce o její ruku žádal. Wáclaw se wšak hned oženiti nemohl — nechtělť s prázdnýma rukama w staw manželský wstoupiti — krom swých rukou a chutě do práce neměl mnoho; Bětuška krom poctiwosti a hezké twáře nic. — Chtěl tedy ještě dwa roky sloužiti, peníze po tři roky swé služby uspořené s nowou mzdou spojiti a pak w Z...wicích chaloupku si koupiti. Přičiňowal se wíce — dnem i nocí pracowal, aby cíle swého došel. Darmo se nenamáhal, odměna ho neminula. — Hospodář jeho, zalíbiw si pilného a wěrného sluhu propustil ho o rok dříwe ze služby doplniw summu, kterouž ke koupi chalupy potřebowal.

Na konci minulého století chystal se s Bětuškou k oltáři jíti. Měl již prwní ohlášku — k dosažení cíle jeho scházela již jen hrstka dnů. Než tu mu osud nemilosrdně w cestu wkročil.

(*Dokončení.*)

Obrazy z okolí domažlického.

Z přátelských dopisů

Boženy Němcowé.

V.

Každé město pamatuje několik ohňů, jimiž popelem lehlo. Takowým neštěstím stane se přestáwka w paměti lidské, minulost se oddělí od přítomnosti a prawda i báje splynou w jedno. U mne sedí stařičká žena a wyprawuje o welkém ohni. „Před tím ohněm byly w městě krásné a nádherné stawení, welké zámky a překrásný kostel, celý mědí krytý, domy ale wšechny plechem pobyty. Kolem stály čtyry předměstí, krásné brány, waly dwakrát wodou obehnané, zdwihací mosty, zkrátka, bylo to pewné město. Bezděkow jmenowalo se předměstí, w němž prý se katolíci zdržowali, a tam swůj kostel měli, w městě byli Husité. Dáwaly se bankety, hostiny, a wšeho bylo dost a dost. Potom prý přišli červení kněži, kteří lid učili a Husitům wšecky knihy na náměstí spálili. Kdo se nechtěl poddat, musel ze země. Když se ti wyhnanci stěhowali, zaklelí prý swé nesnášeliwé bratry, aby se jim nikdy wíce dobře newedlo, swých statků aby neužili, a jejich dětem aby nikdy štěstí nezkwetlo. A ta kletba, wěřte mi, lpí od té doby na městě, které se až dosud nezprawilo. Po welkém ohni wystawělo se město zcela jináče, do rynku nešlo ani jediné okno, každý zůstáwal u wnitř a měl dozadu okna. Lidí bylo málo, tak že mohl člowěk o prawém poledni po rynku w košili běhat. Wšecko chodilo po sprostu; bohaté měšťanky a paní radní (bylo dwanáct radních pánů) nosily na swátky zlaté čepce, krepitanowé, pájowé a groditurowé šaty (látky z wlny a hedwábí) a k tomu hedwábné zástěry. Sprosté ženské měly kanafasowé šaty a cicowé, na způsob zlatých, šité čepce. Oblékla-li některá panna do bálu kamrtuchowé šaty, to byla už tuze welká parada. Mužští nosili střewíce a punčochy, dlouhé fraky, jabot, wrkoč a klobouk na tři řacky. Než peněz bylo hojno. Když se některá wdala, dostala korunů dwa i třikrát sháněnou míru. Matematika nebyla skwělá; počítalo se wšecko na kolečka, křížky, čáry a háčky. Wypůjčil-li si někdo peníze, přinesl dwou- neb třížejdlíkowý hrnek, dostal sháněnou míru, a tolik zase odwedl. Wšecko šlo na slowo. O němčině nebylo památky; we školách učilo se česky a latinsky. Mnohý desítiletý chlapec uměl tolik co sám pan professor. Na děwčata se arci tak nedbalo. O Wídni, kamž teď mnozí do služeb chodí, newěděl tenkráte sprostý člowěk ani dost málo; jestli co zaslechl, tuť myslel, že je to w jiném dílu swěta. Jenom do Prahy chodili někdy na pout. Když se odtamtud děwčata wrátily, stěžowaly si, že jim tam říkají horakyně a že si z nich smíchy tropí. Kalounky děláwaly na malých stáwkách w ruce. Při každém nebezpečenstwí bylo prwní, že šli a peníze zakopali, nejwíce do lochů (sklepů), tak že až posud je w zemi weliké bohatstwí. Z toho pošlo, že widěli lidé každou chwíli hrnce krewí hořet. Ti, co peníze zakopali, museli chodit strašit; takowé rejdy děly se téměř w každém domě. Před časy chodili kněži po domech, a dáwali líbat Pánaboha; lidé ale spáwali nazí, a tudy prý se často přihodilo, že nemohli wstát, a oni jim ho museli k samé posteli donést. Během padesáti let se wše tak změnilo. Do škol zawedla se němčina, děti dostáwaly odměny jestli dobře německy uměly, učitelowé chodili po domích a učili ženské zadarmo. Domácí pouštěli se do swěta, cizí se přistěhowali, a tak to staré pomalu zahynulo. Zámky, zdi a brány se zbouraly, a jiné domy se stawěly, zwláště po wyhoření před tři a dwaceti lety, kde také jedna část wysoké wěže u

hlawního kostela zhynula. Při ohni shořelo také mnoho důležitých spisů, které byly w železné truhle zawřeny.“

Hned jak se do města wjíždí, stojí po prawé straně pamětný dům, jak se prawí, ze wšech nejstarší a zwenku pěkně malowaný. Obrazy na něm předstawují, muže na wšech stupních lidského stáří od roku až do sta let. Je widět, že to bylo dobře pozlaceno.

Chraň Bůh! aby snad kritika myslila, že to mám z pergamenowých listiu, co tu powídám. Na to je času dost, až náš wysoce wážený pan měšťanosta historii města wydá. Jak jsem se podiwila, když jsem slyšela, že muž ten a spisowatel Český, jsa rodem ze Žatce, teprw z lásky k poddaným jazyku jejich laskawě se naklonil. Tomu by se měli wšichni Nedočechowé před soudní stolicí dostati, kteří myslí, že se jim tak powede, jako se tu o jednom swobodníkowi powídá. Měl prý zlaté tele, jemuž se klaněl. Když lidé ráno do kostela chodíwali, nebylo na poli ani hnuto, a když šli z kostela, bylo pole zoráno. Co se we sklepě zlatému telcji klaněl, zorali mu žotkowé pole.

JAN GUTENBERG.

(Pokračowání.) Opisowáním kněh obírali se we středowěku mniši a žákowé duchowní neboli klerici, po založení universit i méně mohowití študenti stojíce pode zprawou a dohledem mistra čili bakaláře swobodných umění, jenž jim strawu a byt a jakou takou mzdu za práci poskytowal; sám pak weda náklad na materiál, oprawené a wázané rukopisy prodáwal. Takowý byl Pražský mistr Antonín řečený Knihař, muž wedlé swědectwí souwěkých letopisů českých (od Palackého r. 1829 wydaných) pobožný a šlechetný, nicméně stat 1422 w bouři Pražské. Prwní knihtiskaři wystoupili na místo býwalých opisowačů: oprawce sazby muž býti musel we wšem způsobě cwičenější. Nejstarší ze jmena známí knihtiskaři čeští byli stupňowaní akademikowé, jako mistr Martin z Tišnowa, tiskař Kutnohorské biblí (1489) a Mikuláš bakalář w Plzni (1498); starší čeští knihtiskaři na wýtiscích se nejmenowali, čehož nápodobně ani Gutenberg nikdež neučinil. Akademický stupeň jeho w tom se znáti dáwá, že Petr Schoefer z Gernsheimu, klerik z dioeceze Mohučské, a wycwičenec wysokých škol Pařížských i w krasopisectwí wysoko nad Gutenberga winikaje, nicméně w Mohuči pod ním stál. Wyšší Gutenbergowo wzdělání wyswitá z přípisu záwěrečného k slowníku Katholikon, jejž wytiskl 1460 w Eltwille; necwičenec owšem sotwa by byl k dokonání umění knihtiskařského dospěl. Ze wšech předeslaných dát uzawříti lze, že uiw od roku 1437 — 1439 připraweného cwičení w klášteře Arbogastě studia w Praze 1444 a 1445 dokonaw, hodnosti bakalářské w uměních swobodných dosáhnul, kterýžto stupeň, nebyl-li jemu k wykonáwání umění knihtiskařského newyhnutelně potřebí, wěci zajisto nemálo prospěl.

Zde wšak se naskytují otázky: Kdy, kde, a jakým způsobem Gutenberg proslawené umění swé prowozowati počal? Weliká w tom u Němců trwala nesnoda. Strassburčané dowozowali z wýslechů swědků w rozepři Drytzehnowské r. 1439, že již tehdáž tištěním kněh Gutenberg se obíral, ačkoliwěk ani nejmenším wýtiskem wykázati se nemohli; twrzení swého dowozowali toliko nedosti swětlými slowy w protokolech oněch soudních, kdež o potřebných wěcech k tisku, jež Gutenbergowi zlatník Hans Dünne udělal, o presu, jejž mu Konrad Sahspach wyhotowil, a též o jakýchsi čtyrech kusích a o formách zmínka se děje. Z Mohučanů nejdůkladněji J. Wetter jim odporowal, dokázaw jim we swé „Geschichte der Erfindung der Buchdruckerkunst“, že ona slowa na pohybliwé litery ku kněhotisku nikterak se newztahují; neb Gutenberg tiskl ještě r. 1450 w Mohuči swé prwotní Donáty a Confessionály wyřezáwanými anebo litými deskami. Učinil-li tedy zkoušky tiskem w Strassburgu, obmezowaly se nejwýš na tištěné obrázky s krátkým textem pomocí wyřezáwaných forem a z olowa litých desk, kterýžto druh tisku w Hollandech i w Němcích a jak později ukáži, také w Čechách před Gutenbergem byl známý. Z wýslechů Strassburských wyplýwá jediné, že Gutenberg s towaryši swými ku pouti do Cách, r. 1440 nastalé, takowé zboží hotowil, k čemuž presu, olowa, forem a jiných tiskacích nebolí presowních nástrojů potřebowal. Zhotoweniny jeho byly tedy posawádnímu drobnému zboží na místech poutnických prodáwanému s kupowanému podobny, jakož jsou zrcádka, relikwiáře leštěnými kameny wykládané, amulety na způsob medailonů a j. w. Penízům podobné a podtají hotowené díla wyswětlí nejlépe příčinu, proč Gutenberg sluhu swého Beildeka poněkud bázliwě k Andresowi Drytzehnowi w prosinci 1439 onemocnělému a zemřelému s určitým rozkazem wyslal, aby wyndaje šrouby z presu ho rozložil a čtyry kusy z něho k sobě wzal, by nikdo nezwěděl, co by to bylo. Wedlé takowého wyjádření se podobá, že prawě čtyry zmíněné kusy pod presem nic jiného nebyly, než amuletní medailony z olowa, a Gutenberg že se obáwal, aby kdyby od práwa nalezeny byly, on nepadl w podezření, jakoby byl pokoutní mincíř. I na ty wěci, jinak temné, wysílá paprslek mincowna Kutnohorská, jejížto zřízení býwalý tam Gutenberg poznal.

Nemajíce tedy stopy w Strassburgu o počatém tam knihotisku, domýšleti se smíme, že se oň Gutenberg teprwé později a jinde pokusil, když byl Strassburg opustil, ale přece dříwe než w Mohuči prwní tiskárnu zřídil, neb skoupý Faust byl by ho sotwa penězy založil, kdyby byl dříwe se nepřeswědčil, že Gutenberg dowede, co před sebe wzal. Podlé známých dát ze souwěkých pamětí německých byl by to čas mezi 1444 do 1450. Od jara 1444 do 18 listopadu 1445 našli jsme ho pod jmenem studenta Mladoty a bakaláře de Montibus Cutnis w Praze, kde s ním i Faust na čas alespoň bytowal. Statuta university zawazowala powýšené bakaláře, aby alespoň dwě léta nawštěwowali disputace akademické, než by licenci k weřejnému wyučowání dostali. Nezdá se tedy, že byl Gutenberg po dosažení prwní hodnosti akademické zas odešel. W Mohuči wyskytl se teprwé 6. října 1448, kdež jeho přátelé při wypůjčení peněz sami se zaručili. Toto dátum whod se srownáwá s historickými ději na universitě Pražské. Téhož roku římskokatoličtí studenti a mistři opět odešli z Prahy. Tehdejší dekan fakulty swobodných umění Stanislaw z Gnezdna, Polák, w knize děkanské poznamenal: „Málo bakalářů, mistrem pak nikdo pro rozbroj w králowstwí.“ Míní dobytí Prahy Jiřím Poděbradským, o čem se letopisowé naši s tím podotknutím zmiňují, že srozuměw pan Jiří Poděbradský z Kunštatu, kterak w Praze nátisky trpí strana pod obojí — (neb někteří z konšelů, kteréž byl král Albrecht sadil, protiwní kalichu byli a w kolegiích německých studentůw a mistrůw mnoho bylo, a po farách málo farářůw pod obojí) * — wtrhl w úterý po swatém Jiljí (3 září 1448) Botičem mimo Wyšehrad do Prahy — tedy prawě na blízku pod domem Opawským neboli Faustowským, kde Mladota-Gutenberg s Faustem přebýwal. — Strach prý přišel na protiwníky, že utíkajíce wolali: „Kunstat,

---

* Rok předtím sám administrator konsistoře pod oboj Jan z Příbrámi k Římské straně se obrátil.

Herr Kunstat!" I hned němečtí studenti a mistři wyšli z Prahy. Wedlé těchto historických dát za podobno uznati smíme, že tehdáž i Gutenberg z Prahy do Mohuče ku příbuzným swým se odebral.

Denní kronika.

Z Prahy.

Dne 26. listopadu byla třetí a poslední beseda na Žofínském ostrowě, a byla ze wšech třech nejen nejčetnější, nýbrž také co do zábawy nejsrdečnější, t. j. nejčeštější. Obzwláštní pochoutkou byl zpěw a hudba. Paní Podhorská, tento dáwný miláček české zpěwohry, přednášela arii s průwodem fortepiana a klarinetu, na kterýžto p. Písařowic mistrně wynikal. Slečna Nowákowa zpíwala tři písně, z nichžto byly dwě z králodworského rukopisu s nápěwem od našeho wýtečného Tomáška. Slečna Kolářowa hrála těžké wariace s welikou umělostí a obratností. P. Strakatý potěšil besedníky polskou písní s podloženým českým textem, pak ale také s půwodním polským; mimo to zpíwal také ještě jednu w duchu národním. Že tak wýborné pochoutky wesměs s hlučným potleskem přijaty byly, snadnó si může každý pomysliti. Tím také naše besedy wynikají nad obyčejné reuniony, a proto také tak dobré powěsti požíwají. R.

Z Lysé. (Dokončení.) Z písní zpíwalo se: Krebsowa srdcem hýbající: „In der Heimath ist es schön" (s podloženým následujícím textem:

W wlasti naši České,
Ach, jak jest to hezké!
Kraje její — kraje milé,
W nichžto znějí zpěwy čilé;
Ach, jak jest to hezké,
W naši wlasti České.

W wlasti atd.
Milujem se jako swoji,
Upřímnost nás wespol pojí;
Ach jak atd.

W wlasti atd.
Wšem nám srdce kypí slastí
Před oltářem drahé wlasti;
Ach, jak atd.)

Škroupowa wšude známá „Za dnů mladosti"; Kittlůw mistrně prowedený „Ptáčník", přeložením p. M. Hawelky, (kterýž překlad pro některé pány besedníky, jenžto se již zase po nowých písních sháněji, schwalně tuto připojujeme:

Seděl hošík na čihadle,
Chytře wen wykukowal,
Wábiwé a sladké zwuky
Do wětrů wyluzowal.

W tom pak tři šwarná ptačátka
Přiletěla k němu tam,
Sítě hošík hned zatrhna
Plesal: „Witám wás, witám."

Rychle wyskočil z čihadla,
Wšecky tři je ulowil;
Wšak jak prwního se chopil,
Ptáček malý proslowil:

„Prosím, prosím, nech mě letět,
Wždy tě wděčně budu ctít;
Mám doma malou sestřičku,
Nech, o nech mě domů jít."

„Nemohu tě odtud pustit!"
Hošík ptačátko kojí;
„Dowedu tě k swojí sestře,
Sestrou bude i twojí."

A když druhé ptáče chopil,
Mluwilo mu důjemně:
„Mám doma swého kochánka,
Hochu dobrý pustiž mě!"

„Máš doma swého kochánka?"
Chlapec dí, „přec budeš můj!
Budeš w mé chaloupce bytem,
Já budu kochánek twůj!"

A když posledního chopil,
Dí: „Ty mlčíš jediný?
Což nemáš nic rozmilého?"
A ptačátko odpowí:

„Mám doma staričkou matku,
Ale což tobě po ní?"
„Starou matku?" chlapec ptá se,
A slzu z oka roní.

„Staričkou máš doma matku?
Leť si tam bez prodlení;
Neboť z wlastního wím bolu,
Za ni náhrady není."

a konečně Dolenského dojímawé „Loučení wojína" od prof. F. Šíra.

Přidati slušno, že wšecky tyto písně chwalným uspořádáním p. Jana Jeřábka čtwerohlasmo prowázeny byly.

K zwýšení ještě rozmanitosti a půwabu této hudební zábawy welice přispěly dwě pěkné přednášky. Dwanáctiletá dceruška p. F. Hansla, horliwého wlastence a usedlého měšťana zdejšího, deklamowala „Mlíkařku z Milowic" dle Puchmajerowy „Oklamané naděje", a sice welmi zdařile a neohroženě, a ušlechtilá slečna Drahotinka Bílková poctila naše shromáždění wýborným čtením Rubešowa: „Koho bych nerada," začež jí zde srdečné díky wzdáwáme, spolu želajíce, aby nás budoucně, jestli se ještě nějaké besedy u nás dočkáme, opět podobným způsobem potěšila. Záwěrek učinilo na žádost jarého jinošstwa a mladinké pleti prowedení několika komorních tanců; a tak se společnost po hodině desáté rozešla.

Spanilomyslnost pánů učitelů wěnowala čistý wýnos tohoto wečerního wyražení na zwelebení zdejší školní knihowny.

J. L. K.

Besedy.

Když se císaři Josefowi II. jednou předložilo, že zlosynowi w káznici zdrawí neslouží, poznamenal: „Podobné ničemnosti nemají wíce předkládány býti; já dobře wím, že káznice žádná lázeň pro zdrawí není, a oběšowání že zdrawí tuze škodliwo jest."

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 148.
12. roční běh.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštownich ouřadů Rakouského mocnářstwí půlletně s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

11. prosince
1845.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (w nowých alejích na Nowém Městě č. 116) wydáwá po půlarších třikráte za týden, w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

Český jazyk — moje škoda.

(*Pokračowání.*)

Když se to Jakub dowěděl, zapálil se w hubené twáři a radostně se ušklebil. Potom řekl Filipowi: „Zejtra se ode mne wystěhuješ, pečetěný filosofe! Moje dohlídka nad tebou je w koncích. Hleď, abysi zapomněl, že máš rodiče a bratra; neboť nikdo z nich nebude se k tobě wíce hlásit. A wšak arci — — o to není strachu, že na ně nezapomeneš; není-li prawda? twoje pamět je už dáwno mázdrou potažena — sic bysi nám nebyl tuto hanbu udělal.“

Filip se na něj ani nepodíwal; mlčky sebral swých pět šwestek a odstěhowal se k mladému člowěku, s nímžto si byl nedáwno známost učinil — a kterýž byl také kousek českého blázínka. Potom wzal do ruky hůl a putowal k domowu. Chtělť ještě jednou — a sice osobně s rodičemi pojednat, chtěl si odpuštění wyžádat a slíbit — — co by slíbil, to ještě newěděl? On dělal jen, co mu srdce poroučelo; jak a co z toho wypadne? o to se nestaral.

Ale doma wrazil hlawou na trdlici. Pan jurista Jakoubek byl zatím rodičům wšecko jak náleží wyswětlil — we psaních byl už arci také mezi rokem důkladné zpráwy o chowání a prospěchu bratrowu zasílal — a takž tedy starý Jelen na zkaženého Jelínka welmi hněwiwě zanewřel, ano když nešťastného mudrce přes otcowský práh wcházeti spatřil, začal se po swé španělce shánět, a když ji, samým wztekem slepý, hned nalezt nemohl, přiwítal ho několika pohlawky a wystrčil ho ze dweří.

Hoch dobrák to ztrpěl; wzal to jako pokutu za neposlušnost k rodičům — pak odešel za městečko, lehnul si za poslední zahradou na tráwník a — dal se do pláče.

Pod wečer se přikradl zase k domowu a počíhal si na matku. Ta ho přitiskla k srdci — do dlaně mu wtiskla sáček s penězy, a nešťastně zpečetěný mudrc podkasal pak roucho swé, ježto wypadalo jako sedřený „Gehrock“, setřel prach z naklobaných bot, okázal domu otcowskému záda a nawrátil se do Prahy, k swému nowému příteli.

Te byla weselá kopa a sklad dowádiwých nápadů; přitom srdečná, upřímná duše. Powolání swého byl chudý studiosus; co ale wlastně dělal, nebylo rozhodnuto. Jeho lehká mysl nemohla se dát tak okowat, aby byla dlouho u kněh a zwláště u jedněch a těch samých wydržela; — bylo to jeho neštěstí; ale on si nemohl pomoct. Z latinských škol zaběhl do technických, potom se zatoulal na půl léta k muzice, z muziky se pustil na čtyry neděle do malířstwí — a když se k němu Filip přistěhowal: chystal se práwě do preparandy.

Čeho se Filip chytí? — nebylo ještě rozhodnuto. On se posawád kotácel jako na wlnách — sem tam, sem tam, a newěděl kam na břeh skočit.

„Widíš, můj zkřesaný filozofe!“ řekl k němu tedy přítel a spolu obywatel komůrky, kdežto se ani na patě otočit nemohli, když do ní druhou postel wtěsnali — „widíš, ty bysi mohl se mnou se zapřáhnout. We dwou se nám to snad oběma lehčeji potáhne, a kantorstwí není tak chatrná wěc, jak by se mnohému hlupáku snad zdálo. K čemu bysi ještě jednou ty zaprášené Řeky probíral a nebo ty suchopárné cifry louskal? Pojď — budeme raději preparandowat; a budou-li nás lidé při tom tuze pokoušet, wylejem si zlost na hlawách okalhotěné mládeže, až se nám do rukou dostane.“

Filip se nedal dlouho pobízet. Onť býwal odjakžiwa rád powolný — až na swou lásku; ale w lásce býwají také jiní prawými berany — a nyní byl zwláště jako měké proutí, ježto se pod opatrnýma rukama pěkně ohýbalo.

A mimo to — učitelstwí! — toť bylo práwě ta-

kowé místečko, po jakém mladý wlastenec toužil. Tak mohl nejspíše oživující pramen srdce swého rozlít a rozstříkat; tak mohl nejlépe jemným plamenem prsou swých jiné zahřát, oči jim otewřít, hlawu oswítit a do spolku národních pěstitelů je uwést!

I zahořel Filip pro tu myšlénku — a to tím wřeleji, an se tím swému příteli také jaksi zawděčil. A to držel nyní za swou powinnost. Přítel se o něj staral — skoro jako bratr o bratra — ale ne, toho podobenstwí nesmím u Filipa užíwat; k němu se nehodí a také by mu nerozuměl; o bratrské lásce nedalo se s ním ani promluwit; — nejlépe řeknu tedy, že se o něj staral, jako prawý přítel. Sám nic neměl — a přece mu wšecko opatřil; běhal a šukal, až měl opuštěný Jelínek co chroustat a čím se přikrýwat.

(*Pokračowání.*)

Růže na pahorku.

(*Dokončení.*)

„Dobře wíte, jak u sklonu předešlého století francouzská wálka znikla a jaký wplyw na obywatele celého Rakouského mocnářstwí měla. Tenkráte počal Napoleon Ewropě zákony předpisowati; wšecko se třáslo před hrozným podmanitelem — wlast swou hájiti stalo se nejswětější powinností stísněných národů — „do boje!“ bylo heslem celé Ewropy. Kdo jen trochu dostatečným byl, musil na wojnu; i mužowé, otcowé několika dítek museli do pole táhnouti. — Též Bělowský musel pod wáleční korouhew se dostawiti a sice několik dní před swatbou.

On bědowal — nic platno — wáleční trouba zněla, Wáclaw byl odweden. — Kdo popíše jeho zármutek, kdo nářek Bětuščin? Z wesnice bylo mnoho jinochů odwedeno, třetí den museli do Wídně. Nastal den loučení; w celé wesnici zněly stesky otců, pláč matek, kwílení díwek — Bětuška si zoufala. Než kdo se může osudu zprotiwit?

Wáclaw přijaw od newěsty slib wěrnosti, s krwácejícím srdcem opustil místo, kde mnoho blažených okamžení užil, oželen od wšech sousedů, kteříž ho milowali, an si swou upřímností a poctiwostí wšech přízeň a lásku byl získal. — We Wídni byli nowáčkowé hned druhého dne přiwtěleni k weliké armádě do cizí zemi — myslím že do Italie. Odtamtud žádné zprávy od nich do otčiny nedocházely. Bětuška pro Wáclawa mnoho slzí wyronila.

Uplynuly dwa roky. Tu se wrátilo tré synků s Wáclawem odwedených do Z...wic; ranění a zmrzačení stali se k službě neschopnými a dostali propuštění. Bětuška slyšíc o jejich náwratu pospíchala hned k nim a po Wáclawu se sháněla — než hoře! oni jí přinesli smutnou zprávu — Bělowský padl w bitwě. Bětuščin nářek byl hrozný; ani moudré slowo otcowo, ani prosby matčiny a příbuzných nic neprospěly. Zármutek zničil Bětuščino zdrawí, upadla do těžké nemoci. Dlouho se potácela mezi žiwotem a smrtí — konečně se ale přece zase uzdrawowala. Od toho času žila o samotě wyhýbajíc se společnosti lidské — žila jen domácnosti a stala se andělem strážným celé rodiny. Sousedowé znajíce půwod jejího žele ctili Bětušku uwádějíce ji swým dcerám co wzor ženské lásky a wěrnosti.

Wšak, co nezhojí žádný lék, zhojí čas. Bětuška pustiwši hořekowání, stala se weselejší. Toho času přišli do wesnice wojáci. Bude wám známo, jak je osadníci rádi widí. Ale jaké pomoci — wíska dříwe tichá stala se rejdištěm rozpustilých wojínů — hluku a hřmotu nebylo konce. U rychtáře byl mladý důstojník ubytowán, muž krásný, ale — nemrawný.

Krása jeho, newšední wýmluwnost, líbeznost w obcowání wšude zwítězily. Zhlédl Bětušku. Jako mlunní rána ho to projelo, když ji ponejprw spatřil. Od toho času stal se jiným. K šafářowi brzo za tou, brzo za jinou příčinou docházel, swůj oumysl na jewo dáwaje. Starému Jedličkowi to lichotilo — rád widěl důstojníkowy náwštěwy.

Jak se Bětuška z počátku k němu měla, newím — jen to mohu říci, že se zdála w krátkem čase docela na Wáclawa zapomínati.

Bětuščin milý byl mrtew, ona ještě mladá, ještě krásná. Kdož jí mohl mít za zlé, že ji nowé city opanowaly? A pak, když srownala w mysli Wáclawa s důstojníkem — obraz jeho, w duši její utkwělý zmizel jako ranní mlha, když slunce na obloze wystoupí. Slowem brzo se mluwilo jen o nowé lásce Bětušky k důstojníkowi.

Asi dwa měsíce zůstali wojáci w Z....wicích; pak museli dále. Bylo to za letního jitra, když wesnici opustili. Pro Bětušku nastala zase doba loučení; než tenkráte si to usnadnila. S dowolením otcowým zprowázela důstojníka — ale wíce se newrátila. Šafář se sháněl po dceři — bylo wšecko marné. Kdož medle we wojenských bouřích prawdy se dopídí? Kam se měl Jedlička wrhnout, jsa poután na domow, an na něm starost o celou rodinu spočíwala? Konečně, co zmůže sprostý člowěk nemaje žádného

přítulku aniž jakési podpory u lidí wýše postawených? Šafář zármutkem sklíčený se roznemohl a brzo jej pochowali. Bětušce, dříwe miláčku wesničanů, láli nyní wšichni — onať to zasluhowala, neb se welmi prohřešila.

Podiwně wládne ruka Páně a jeho sprawedlnost i ji zasáhla. Kdykoliw si její nešťastný konec připomínám, lítost opanuje mysl mou — ubohá takowého konce se nenadála. —

Důstojník slíbil že ji za manželku pojme, lákal ji za sebou — wšak wy mně rozumíte. Bětuška klesla."

Tu se zamlčel můj laskawý hostitel — slze se mu hojně po twáři ronily. Zajisté nejskwělejší upomínka, již paměti nešťastných wěnowati můžeme.

Po dlouhé přestáwce wyprawowal dále:

„Přišli někam do hlawního města — Bětuška byla matkou. Než byla porodila a zase zdrawí nabyla, zmizel důstojník. Nešťastnou díwku stíhala rána za ránou. Sotwa se uzdrawila, pustila se za ním, ale on se dobře o to postaral, by ho wíce nenalezla. Jednoho dne přišla do Holomouce, kdež, jak se na cestě dozwěděla, důstojník se zdržowal. Práwě tam mnoho wojáků dorazilo. Wyptáwala se na mnoha místech po něm — důstojník musil za powinností swou do Bawor. Její naděje klesla. Tu si na domow zpomněla, w nejwětší nesnázi si umínila k otci, k swé rodině se utéci. Chystala se na cestu a již měla wše připraweno. Newím, jak to přišlo — zdali w tom domě, kde pro ten čas bydlela, aneb náhodou někde na ulici setkala se s wojínem — jak ale ustrnula, když Wáclawa poznala, jehož za mrtwého měla. Bětuška poznawši ho umdlela, Wáclaw byl by radostí zemřel.

Neměla wšak radost jeho dlouho trwati — spatřiw dítě, počal Bětušku z newěry kárati — wěrný milowník utrpěw tolik strastí — denně touhou po ní umíraje prahnul po jejím objetí — nyní widěl swedenou jiným a sebe zklamána — ó byla to hromowá rána! zuřil, s newěrnou počal zle nakládati. Ode wšech opuštěná, tolikráte zklamaná, takowými wýjewy a dojemy wyděšená spáchala hrozný čin — zawraždila swého synáčka.

Co mám dále wyprawowat? Co činila, nezůstalo tajno — sprawedlnost žádala její žiwot. Zawezli ji do města S., kde bylo hrdelní práwo. Soudcowé ji odsoudili k smrti, mocnář ortel potwrdil. Sešla rukou katowou. — — —

Dnes jste widěl nebohého Wáclawa kwětiny zaléwati. Tam, co se nyní rozkošné kwětiny rukou jeho pěstowané skwějí a líbou wůni wydáwají, tam je to osudné místo, kde nešťastná Bětuška skončila.

Wáclaw powažowal se za půwodce její ohawné smrti; její neštěstí ho welmi dojalo a mír duše jeho rozkotalo, zwláště, když se w Z...wicích dozwěděl, že ho soudruhowé za mrtwého wydali. On zuřil a pozbyl rozumu. Časem bláznowstwí jeho přešlo w tichou šílenost — žil w Z....wicích, kde soused, u něhož dříwe sloužil, se nad ním smilowal a jemu byt a wýžiwu dáwal, což i jeho syn, když otec smrtí sešel, dělati nepřestal.

Každodenně nawštěwuje pahorek, kde jeho nejmilejší pochowána leží — nasázel tam růže — u prostřed polí, kteréž již 30 roků pěstuje. Zná jej každý a žádný mu neubližuje — on sám je tichý jako beránek a rád widěn u sousedů, kteří mu mnoho dobrodiní prokazují."

Tu skončil hospodář. Byl jsem w nejhlubší duši pohnutý.

* * *

Letošního roku jsem zase cestowal po Morawě. Přijda do S. zpomněl jsem si na Wáclawa. Zašel jsem do Z....wic nawštíwit swého laskawého hostitele. Již byl w Pánu zesnul. Wyjdu na kopeček — ohlížím se po sádečku — růže zmizely. Wrátiw se do wesnice ptal jsem se po Wáclawu. „Před rokem odešel k swé Bětušce" — zněla odpowěď.

„A růže?"

„„Odkwetly a zašly!"" — Ferdinand Kop.

Drobnůstky cestopisné z prásnin 1845.

(Pokračowání.) Sewerozápadně, kde lázně Mariánské leží, splýwá na neurčitém obzoru šedé Rudohoří s temným oblakem; daleko za Plzní klátí se wysoké sloupy škaredého dýmu z Radnických lesů; na wýchodě řadí se hora za horou, jedno týmě wykukuje za druhým a nejwzdálenější wrchol až někde w sousedstwu Budějowicka wylízá nad swé soudruhy, jakoby i jemu na něco půwabného diwati se chtělo. Nejznamenitější je ale jižní strana: Obrowské massy mohutných, daleko do Bawor se táhnoucích hor jsou zde nahromaděné a chowají w lůnu swém hluboké táhlé oudolíčka. Hrdě, jakoby nad nimi wládl, strmí welebný Arborec (Arber, 4440 stř.) do oblak, a za ním w modré, nepřehledné dálce spočíwá toužebný zrak na klikatých Alpech, které jako kouzlo žasnoucí mysl nadpozemskou mocí jímají.

Jako se celé toto stanowiště we mnohém podobá známému krasohledu na Sněžce w Krkonoších a jako tam sewerní strana malebné Slezko, jižní hornaté Čechy předstawuje; tak poskytují zde Čechy rozmanitý a wesely obraz, Bawory zase temný a zasmušilý; kde Slezáci za krásného počasí wěže Wratislawské hledají, w tu stranu touží oko Čechowo po nějakém známém předmětu w sousedstwí Prahy, a jestli se tamto po jižním obzoru wlekou jednotwárně Žďáry

po hranicech česko-morawských, tady za to po salcbursko-baworských klikatě ukončenými wrcholy strmějí nebetyčné Alpy.

Jako nás někdy přílišný hluk smyslů zbawuje, tak je hrobowé ticho zcela zaujímá. Jsme-li w prwním případu pro samý zewnějšek jako bez sebe, zapomínáme za to w druhé případnosti w nekonečných přemítkách, k. p. zde we wýsosti asi 4500 stř. nad hladinou mořskou w sousedstwí modrého blankytu a chladnějšího slunce, kde nám žádný wanot, žádné sebe menší pohybowání neruší wznešené ticho a swatý mír celé přírody.

Dewaterý hrom opětowal naše rány, které jsme z malé pistole proti příkrým skalám menšího Sedlowce wystřelili, jenž západně wystupuje a Baworům náleží. A na nejwyšším stanowišti zapálili jsme pak nanešenou hranici suchého chrastí a mechu, z níž se hustý dým jako signal naši přítomnosti přímým sloupem táhl k jasné obloze jako rybí oko.

W jednu hodinu odpoledne opustili jsme wrchol Sedlowce. Z počátku měli jsme w oumyslu po hřebenu táhlého Špičáka (Spitzberg) dostati se na jezerní stěnu (Seewand) a po té k českému jezeru sestoupiti, to nám ale brzo zašlo, neboť do wečera bychom tam sotwa byli došli. W krutém zápasení s preobtížnou cestou wzdálili jsme se za hodnou hodinu od wrchole, coby asi dostřelil — a k jezeru snad odtud celé tři hodiny cesty. Skokem to šlo tedy na wýchod po příkré stráni, o níž se paprsky slunečního wedra mocněji opíraly; za hodinu znělo nám ze wšech stran bzučení a cwrčení polního hmyzu do uší, a nedlouho nato w hlubokém oupadu šeptala bařinatá půda pod kroky pozwolnými.

Měké koberce bujné trávy prostírají se okolo bílého kostelíčka w křížowém oudolí (Kreuz-Winkel) a pramenité stráně wysílají zase ze wšech stran pěniwé toky wody ryzé jako rtuť. Wstoupiwše do jedné chaty nasytili jsme se krměmi sprostými.

Hospodyně modrých důwěrných očí byla rodem Baworka a se zalíbením mluwila o swé milé wlasti, w níž bezpochyby wíce radosti užila nežli w těchto horách; neboť „zde je málo zpěwu“, naříkala si, „a hudbu zde žádnou nemají. Jestli to po celých Čechách tak, to jsou Bawory weselejší.“ Ona owšem newiděla než hranaté Němce w tmawém a černém obleku, pochmůrné twářnosti a zasmušilého žiwota, jako jsou celí dlouhopustí lesowé w Šumawě.

Wýchodní stěnu křížowého oudolí činí wysoký a dlouhý Bojerberg, a wšecko co na něm se nachází, dwůr, les atd. nazwáno tímto jmenem (Bojerwald, Bojerhof...), které snad se až z časů Předkristowých zachowalo co slabounká ozwěna po dáwno zašlých Bojích, prwních obywatelích w naší zemi.

Přišedše do hořejního Eisenstraßn, kde se nachází kostel, nejwýše snad w této krajině postawený, dokončili jsme diwodružný den na způsob neočekáwaný. Welebný pan P. Pawlowic, ačkoliw duchowní zpráwce německých swobodníků, je horliwý přítel naší literatury a my u něho nalezli wíce knih, než jich má mnohá česká osada dohromady. Jako mnoho jiných, přál si také on, aby s námi mohl cestowat, a žádal taktéž, abychom si na něho zpomínali, až se nám dobře powede. On byl poslední w Čechách, s nímž jsme mluwili naším přirozeným jazykem; ten den na to ztráwili jsme u Českého jezera a pod hrozitánskou strminou, 50 i wíce sáhů, která západní stěnu nad ním twoří, Seewand sluje, a w děsné pustotě wčerejším wýjewům na Sedlowci se rowná, w temnosti a zasmušilosti tyto ještě překonáwajíc. W přírodozpytném ohledu repraesentuje České jezero a jeho okol prawěké diwokosti celou Šumawu; nerád bych ale čtenáře swého hlubokými učenostmi obtěžowal, aby se mi neodstrašil, a raději lehce mne následowal na příkrý čeřen, dělící poříčí Labské od Dunajského, kde už tedy wyměňujem swah k Sewernímu moři se sklonem k Černému.

Eisenstein a Defrník, poslední místo w Čechách, sklánějí se nejen přirozenou polohou k Baworům, ale i weškerým ostatním rázem. Peníze kolují už baworské, nářečí, domácnost a celé chowání nese způsob baworský.

BESEDY.

Časopisy sdělují truchliwé zpráwy z některých německých měst o mrawní zpustlosti mládeže. W Tubinkách — Tübingen — byl dne 24. listopadu patnáctiletý chlapec, Gottfried Krüger, k sedmiletému zawření do trestnice odsouzen pro založení ohně. Byw teprwa dwanácte dní u sládka a hospodského za učedníka, zapálil obydlí swého pána. A z jaké příčiny? — že se mu po domowu zastesklo. Nebo myslil hoch patnáctiletý při sobě: Nebude-li pán můj míti swůj byt, nemůže mne u sebe podržeti a já se pak domů k rodičům nawrátím. — Nedlouho předtím byla w Stuttgartě dwanáctiletá holka, rowněž pro založení ohně, k několikaletému zawření do trestní pracowny odsouzena. Holka ta zapálila z pomsty dům, jehož majetník jí několikrát bitím hrozil, a hleděla napotom podezření zločinu na swého wlastního otce swáděti. Když se jí neprawdiwost takowého podezření dokázala, prawila holka, že sobě myslila: Otci že těch několik let trestního zawření neškodí, an prý beztoho i pro jiné wěci již trestán býwal. — Ostatně není Würtembersko jediné, kde zkáza na mrawích u mládeže tak strašně panuje. Tak se před nedáwnem w Helmstaedtu — w Brunswicku — wyzradil celý zlodějský spolek dětí, jehož oudowé byli školáci z tamnější měšťanské školy, chlapci od osmi ke čtrnácte letům. Jeden spolužák byl jejich náčelníkem a dal spolku tomu ouplné zřízení. U něho měli sklad swůj: jitrnice, slaninu, přepouštěné máslo, owoce, slowem pokrmy a mísky wšeho druhu byly wěci, které na trhu s welikým podařením kradli. Měli ouplně stráže rozestaweny a umluwili se spolu o jistá znamení, tak že swé taškářstwí po několik neděl bez wyzrazení prowáděli. Konečně se jim zachtělo kouření tabáku, i dali se tedy do kradení dýmek, tabáku a cigar. Takowé okradení i w skutku s welikou smělostí a zběhlostí u jednoho kupce dokázali; ale bratr okradeného nabýwal podezření a měl židowského chlapce k tomu, aby malé zloděje wyčíhal. Chlapec židowský uměl se w důwěru hochů podlouditi a dowěděl se, že u téhož kupce tabák a cigary podruhé krásti zamýšlejí. Kupec pozorným učiněn, wše dle potřeby zřídil a chytil při jejich zchytralém taškaření malé zloděje, kteří ještě tu opowážliwost měli, za urážku to pokládati, že je kdo za krádeže schopné míti mohl. Fr. D.

České diwadlo w Praze.

W neděli dne 14. prosince bude se we prospěch p. Chaura prowozowati: „Křížkowý král, aneb Karbaník a hrobař. Obraz ze žiwota se zpěwy we dwou odděleních, dle A. Vary a J. Schicka pro české diwadlo wzdělal J. K. Zbraslawský.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 149.
12. roční běh.

Předpláci se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštownich ouřadů Rakouského mocnářstwí půlletně s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK

PRO

ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

13. prosince 1845.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (w nowých alejích na Nowém Městě č. 116) wydáwá po půlarších třikráte za týden, w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

Český jazyk — moje škoda.

(Pokračowání.)

Žiwot obyčejného preparanda poskytuje málo romantické rozmanitosti; a Filip nebyl teď w skutku nic jiného. Že měl w žaludku prach z několika latinských škol: to neokazowal, to nebylo na něm ani pozorowat; on se udělal z něho takowý sprosťáček, jako býwá sto jiných mužíčků, ježto na wesnickou školu čekají. Z těch časů nemohu tedy o milém Filipowi nic důležitějšího oznámit, nežli že se pořád hlouběji do swé milé češtiny zakusowal — že ji wěrně, ale tenkráte již i trochu pozorněji a skrytěji jako swé robátko chowal a hejčkal. Ona byla jeho útěcha, naděje a síla na trnaté pouti žiwota. Ale on se ní neblýskal; on byl z oněch duší, kteréž neumějí powyk dělat a rekruty werbowat — zwláště když měly pro tu swou lásku již nějakou mrzutost; kteréž ale proto přece wěci české často wřeleji milují, nežli ti největší křiklouni.

Pak musím doložit, že mu práwě ta jeho tichost a dobrota, ta skromnost a powolnost tenkráte ku štěstí sloužila; zalíbil se předstaweným a chytnul dost brzo učitelstwí w malém městysi.

Radost jeho nad tím byla weliká. Nyní byl swým pánem — a mohl swé milé, dlouho w koutečku srdce swého ukrýwané záměry we skutek uwádět! A w radosti swé psal také domů. Doufal, že se rodičowé udobřejí, když doslechnou, že to syn k něčemu řádnému přiwedl. I těšil se na odpowěd: ale těšil se hrozně dlouho — nadarmo.

Teprwa po několika letech zastawil se žebřinowý wůz před jeho domkem s malou zahrádkou, a s něho slezla obstárlá matrona. Když wešla přes práh, přicházel jí kantor naproti — a zkřiknuw diwným překwapením, spráskl na okamžik ruce. Potom je zase rozepnul a padl matroně okolo krku. Byla to jeho matka.

„Přicházím k tobě důwěrně, synu můj!“ prawila stařena mezi pláčem — „přicházím jako wdowa —“

Ale dobrý Filip jí nedal dlouho bědowat, nýbrž wykázal jí rychle pěkné místo w srdci swém i we swé domácnosti. Ona byla často a bolestně na něj zpomínala, často jej i oplakáwala, uwěříc někdy slowům manžela, twrdícího, že si kluk celý žiwot pokazil. Když ale konečně starému Jelenu oči zatlačila: nemohla se déle zdržet, ale popustila uzdu mnoholetému toužení, a wydala se k dítěti, jemuž byla odjakžiwa největší díl swé lásky wěnowáwala.

Na té cestě tlouklo jí ale nejednou srdce welmi nepokojně. Bylať wdowou — byla wšak také chudou wdowou; neobyčejné nehody smetly skoro wšechnu býwalou majetnost w domě starého Jelínka, a co ušetřily oheň, neouroda, pád dobytka a jiné romantické příhody w jednotwárném žiwotě wenkowského šosáka: to shltnula posléz těžká nemoc, kteráž ho, již již ochudlého, dlouhé časy klíčila.

Přicházela tedy k dáwno newídanému synowi, aby nalezla outočiště na swá stará kolena; i nezklamala se we swé naději. Nalezlať syna, jak si ho byla myslila; — ba nalezla ještě wíce — totiž upřímnou dceru newěstu, jelikož pan učitel mezi tím swůj mládenecký staw byl proměnil a z počestné i wůbec wážené panny paní učitelku udělal. To byla nejznamenitější proměna w jeho tichém žiwotě. Láska stala se libodechým kořením skromných dnů jeho.

K matce chowal se Filip, jakoby se mezi nima jaktěžiwo ani to nejmenší nedorozumění nebylo přihodilo. Ona mu byla zase tou milou matkou, kteréž jako dítě tak rád na klíně sedáwal a později celé swé srdce otwíral. I nezrostla mu z toho škoda. Podiwnou náhodou či během newyzpytatelných osudů, jakowé se w žiwotě i těch nejobyčejnějších lidí přiházíwají, umřela matce stará teta a udělala jí dědičkou hodného jmění swého, jelikož tu bližších přátel

nebylo, a když konečně i stará Jelínková oči zamhouřila, odkázala zase wšecko swému Filipowi.

Ale za štěstím chodíwá i neštěstí, a tak se přilíply i na to pěkné dědictwí rozličné nehody. Hlawní osnowatel jejich byl pan adwokat, Jelínek senior. Na počátku neměl owšem pro chudou matku we swém domě ani koutečku; ale když přišlo tetino dědictwí, tu začal hned na hodinách swé synowské lásky ručičku z jedné ku dwanácti postrkáwat; matka nechtěla wšak na ty hodiny už ani pohlednout. Pan adwokat zaťal zuby, pošoupl na nose zlaté brejle a zamumlal: „Wšak ty mi přece neujdeš!“ Myslil totiž dědictwí, a w skutku začal také po matčině smrti s bratrem soud, chtěje ze swé strany stejného práwa k pozůstalosti dokázat.

I začal to kroutit dost obratně, wyhledáwal ty nejpodiwnější zatáčky; ale poslední wůle zesnulé matky byla tuze jasná, byla tuze určitě wyřknutá, pozůstalé jmění jí wším práwem přislušící — nemohl tedy proti dědici nic swést, leda že mu wrchowatou nádobu žluče a pelyňku nawařil a z jiné strany ho podrýpnouti si umyslil.

Tato jiná strana bylo Filipowo wlastenectwí. Na oko zdá se arci, že by člowěk pro tuto krásnou, přirozenou a sprawedliwou wěc nikoho týrat nemohl; ale každá wěc dá se na ruby obrátit, a tuť se wyskytne i na té nejswětější něco, z čeho zlomyslná duše zlý wejklad udělá, a nebo zkázyplnou léčku uplete. A něco takowého uměl pan adwokat!

Jak jsem již podotknul, pojal Filip manželku, a ta mu darowala dcerušku; sama po několika letech umřela, a on rozdělil potom bohatý poklad swé lásky mezi jediné dítě a tu — nešťastnou češtinu. Z těchto dwou tak rozdílných wěcí udělal si wlastně jenom jednu, a ta byla jeho ustawičná myšlénka. On pěstowal dítě swé jako pěstowal jazyk — wšecko stejně, neunawnou péčí.

Přičinil se — dnem i nocí o tom přemejšlel, jak by ze swé Jaroslawy řádnou Češku a horliwou wlastenku utwořil, i kojil se posléz tou sladkou wírou, že se mu dílo jeho powedlo. Aby pak se neporouchalo — ano již proto, že by ono samo w jiných rukou si bylo zastesklo a zuwadlo — aby se tedy we swé dokonalosti uchowalo a swými cnostmi také jiným prospělo: ustanowil pečliwý otec, že drahý swůj poklad jinému neswěří nežli poctiwému Čechu.

(*Pokračowání.*)

JAN GUTENBERG.

(Pokračowání.) W Mohuči učinil 22. srpna 1450 smlouwu se zlatníkem Janem Faustem ku zřízení knihtiskárny. K tomu půjčil mu Faust 800 zlatých, wyminiw sobě wlastnost wšech strojů tiskařských, kdyby w určitý čas Gutenberg onu částku peněz i s ouroky jemu nesložil. Podle J. Wettra (str. 379) tiskl Gutenberg nejprwé malé grammatiky latinské, řečené Donáty, a listy odpustkowé neboli Confessionály wšecky bez datum pomocí wyřezáwaných a litých desk. Pohybliwými literami litými tisknouti počal teprwé 1452 nedatowanou 42řádkowou biblí latinskou.

Po jedenácti letech pokročil tedy od dělání poutnického zboží pod presem k deskowému knihotisku. Kde se tomu přiučil? Podle stop tam, kde r. 1444 a 1445 ne-li déle přebýwal — w Praze. Mladota Gutenberg našel podle zmíněné powěsti Pražské we zpustlém domě Opawském mnoho knih, jakých, psaných-li čili tištěných, stejných neboli rozdílných, powěst neudáwá. Dosti na tom, že študenta i Pražané znali s mnohými knihami se obírajícího. Tehdáž učil na wysokých školách Pražských mistr Pawel z Prahy, řečený Žídek. Římský katolik dosáhnuw dříwe hodnosti mistrowské na universitách w Padowě, w Bononii a we Wídni, přijat byl 1442 ku fakultě umělecké w Praze. Bakalář Lipský Jan Hepht ze Cwikawy, rowněž katolík Římský, zwolil si ho 10. kwětna 1444 za administratora. Wedle toho datum byl katolický Gutenberg bezpochyby Pawla posluchačem, ježto se studenti římskokatoličtí k mistrům stejného wyznání přidružowali, což jim i zwláštní smlouwa obce Pražské s universitou od roku 1443 powolowala. Mistr Pawel odešed později do Krakowa, zanechal tam r. 1459 dokonaný rukopis, w němž mimo jiné deskowý knihotisk w ten krátký smysl popisuje, udáwaje, že knihtiskař (libripagus) uměle wyřezáwá ze dřewa písmo a wšeliké obrázky, jež pak deskami wyřezanými anebo litými otiskuje. Doslowně pak mistr Pawel dokládá: „I za mého wěku wyřezal jeden w Bambergu celou biblí na deskách a za čtyry neděle celou tu biblí wyřezanou wytiskl na pergaméně.“ Mistr Pražský znal tedy dobře způsob knihotisku deskowého a přede wšemi o něm psal r. 1459 jako o něčem již prwé známém, a na příklad rychlého tisku uwedl tiskaře Bamberského. Škoda že nám neudal, kdy w Bamberce pobyw to widěl. Jmena tiskaře Bamberského poněkud se domysliti můžeme; byl to Albrecht Pfyster, po němž biblí chudých s obrázky (Biblia pauperum) na 17 listech se zachowala. I ta jest bez datum. Než nikde není stopy, žeby byl Pfyster učedlníkem Gutenbergowým, a jeho písmo literám Mohučským se nepodobá. Stopa wycwičenosti Baworského tiskaře Pfystera táhne se také do Prahy po cestě podobné, kterou nastoupil před ním nepochybný příbuzný jeho Joannes Pfyster de Eystat de natione Bavororum, jenž podle dekanské knihy na pražské universitě r. 1387 učiněn byw mistrem, déle učil, až r. 1398 také děkanem zwolen byl.

Dle zpráwy mistra Pawla z Prahy ze dřewa se wyřezáwaly desky ku knihotisku: wědomo také, že Arnold Pannarz *, jenž r. 1465 w Subiaku a w 1467 w Římě knihy tiskl, litery k nim wyřezáwal. Jeho spojení s Mohučem posud se nedokázalo; jeho příjmění nezní ani wlasky, ani německy ale dobře česky; slowo pannař (staročesky psáno Pannarz) znamená člowěka, jenž loutky dětské, panny řezati umí. Pannař takowý w řezbě zběhlý snadno se státi mohl umělým

* Němci, zwyklí skoro wšude přikládati písmě t k písmenu z, píší jeho jméno také Pannartz.

řezákem liter ku knihotisku. Nebyl-li tiskař Arnold Pannař sám rozený Čech, byl bezpochyby syn za příčinou wíry z Čech wystěhowaného pannaře, jenž — podle jmena — podobné jako Gutenberg poutnické zboží řezáwal; po něm syn umělost i příjmění od žiwnosti * zdědil.

Dáwné stopy knihotisku spatřují se tedy w Čechách okolo jmen mistra Pawla z Prahy, Pfystra Bamberského, Gutenberga i Pannaře. K úplnému důkazu, že tři posléze jmenowaní prwotiskaři umění swého nabyli w Čechách, owšem potřebí by bylo, abychom se wykázali knihami před 1450 tištěnými. Možnosti k důkazu tomu zbawují nás známé smutné osudy literatury naší. Než i kdybychom měli před rukama wšecky w Čechách tištěné knihy, které se od patnáctého století až do dneška na hranici, na desky knihařské, na kulisy w zámeckých diwadlech ku podlepení a pod sýr a máslo, neb mokru, hnilotině a molům za oběť dostaly, byly by, kromě sněmů, bez roku, bez místa a beze jmena tiskařowa; skepticismus našich sousedů proti wšemu což není německé, pochybowal by a hádal by se do ochraptění o starožitnosti jejich, jako to dříwe činil nedatowaným deskotiskům holandským; mladé němectwo by sotwa Ebertowu sprawedlnost českým prwotiskům prokázalo. Anobrž i w dobré naší wlasti kritika býwá někdy až příliš zapírawá. Abbé Dobrowský bera ztwrzowáni Němců, „že před nimi nikdo netiskl knih", za prawdu neomylnou, nemohl krásu nejstaršího datowaného prwotisku Českého pochopiti jinák, leda že wyhlásil wšecka data na prwotiscích českých před rokem 1475 za chybná. Zřejmý letopočet prwního wydání kroniky Trojanské M°CCCC°LXVIII° musel mu pak býti chybou tisku. Sazeč prý wysadil otrocky její datum podle předloženého rukopisu. My bychom kritikowi uwěřili, kdyby byl dokázal, že se na rukopis i na otrockého sazeče díwal. Jinde chwálí bedliwost a správnost tiskařů staročeských: zde béře w pochybnost zřejmě wytištěné datum; tohoť si korrektor obyčejně nejwíce wšímá. Tiskaři mají spíše příčinu wydáwati swé knihy za nowější; proto míwají jarmareční a poutnické písně Kutnohorské ode dáwna stálou formuli. „Wytištěná roku tohoto"; tak jsou pořád nowé. Než Dobrowský často ani sám sobě newěřil; jednou psal, že Trojanská kronika wyšla mezi 1478—1487, podruhé uznal welmi prostosrdečně její wytištění na r. 1468; po třetí hádal zase na rok 1475 a po wrtochu posledním postrčil ji až na rok 1476. Tiskařem jejím zdál se mu jednou wandrující Němec w Čechách, podruhé wandrowní Čech w Němcích; na knize ale widěl wždy známky prwotisku; neboť nemá ani titulu ani číslowaných stran, ani kustodů ani signatur. ** Bibliothekář Hanka wítězně obájil její zřejmě wytištěný letopočet 1468 w časopise Musejním (1840 I.). Kdo by ještě na wrtochy Dobrowského *** něco dbal, tomu připomeneme, že autorita učeného a jinak owšem zasloužilého abbata jen tam wáží, kde swou průpowěd náležitě odůwodnil. (Pokračowání.)

* Nesčíslné množstwí příjmění odwozeno jest od řemesel anebo žiwností, u p. Krejčí, Šwec, Mlynářík, Sedláček a u Němců: Schneider, Schuster, Müller, Bauer. Od zaměstnání swého slul také 1422 sťatý mistr Antoniš Knihař (staročesky psán Kniharz).

** Kustody slují na konci strany naznamenáwané počáteční syllaby prwního slowa na straně druhé. Signatury jsou písmeny dle pořádku abecedního dole na každém archu wytištěné, aby knihař je pořádně wázal.

*** Dobrowský lpíwal příliš na swých wýrocích. Wzpomeňme si na předpojatou jeho nechuť proti časomíře a na wášniwý odpor proti Soudu Libušinu za jedinou příčinou, že se dwě slowa w něm příčila jeho matné etymologii o slowu Čech a Slez. Jiných neméně bludných náhledů jeho o starobylosti české pomineme.

Drobnůstky cestopisné z prázdnin 1845.

(Wypravuje Wilém Dušan L.)

II. Po Baworích.

Nemajíce žádný guberniální pas, kterým se cestující do cizých zemí wykázati musí, dali jsme si w Eisenšteině na hranici náš krajský pas (pro rakouské konskribowané země) do Solnohradu podepsati, kam nás odtud Baworskem owšem kratší cesta wedla, než kdybychom byli měli hranice obcházeti. Na ten způsob dostali jsme se do Bawor beze wší nemilé zastáwky w té naději, že nás pak také nikde jinde nepotká.

První den šla cesta naše neustále baworským lesem, krajinou napořád hornatou a ne tuze přiwětiwou, až k samému Dunaji, ku kterému se na jih sklání. Tato západní část Šumawy má zde krásnějších a spořádanějších lesů než naše česká; Waldhaus je prwní baworské místo we wysokém tmawém lesu. W Ludwigsthalu má W. Abele sklenné hutě, kdež welmi mnoho Čechů pracuje; odtud wede romantickým ondolím silnice tak oprawná a šwarná, že jsem jí rowné posud newiděl. Nejde ale dále než do Theresienthalu. Slawné hutě tyto nazwány jsou podle panujícího mocnáře baworského Ludwíka I. a králowé Terezie. Wýstawnost welikých dílen a ouhlednost zámečků potlačuje w nás myšlénku, že jsme w newlídných horách; wyhladit ji ale nemůže, spíš ještě podiwení naše budí nad tím, že w takowé pustotě neoživené umělecká díla jako wyčarowaná spatřujeme.

Cwizl (Zwiesel) je prwní weselé městečko a nezdá se jménem býti půwodně německým. Jeden sousední wrch slyšel jsem zde jmenowati Lukowic (nebo Hlukowic?). Známať domínka národopisců, že sousední německé země západních Slowan, jako Salcburk, dobrá část Rakouska, západní strana Šumawy, tedy baworský les až zhůru k Žále a Labi půwodně ne-li od pouhých Slowanů aspoň pomíchaně od těchto a jiných národů obýwané byly, o čemž mnohá jména slowanského zwuku patrným důkazem jsou (jako Pegnitz — Pěhnice, řeka; Regen — Řezen ř. a podle toho Regensburg — Řezno; Lamm — Lom (t. j. Steinbruch) poutnické místo pod Sedlowcem č. Osserem atd.). Ten samý den četli jsme w jedněch baworských nowinách (Regensburger Zeitg. č. 241), že se w těchto krajinách w rewíru nazwaném Neubau při zakládání nowé cesty kamenitý pahrbek prokopal a w tom nemálo broncowých kruhů a hrnčených střepů nalezeno bylo, kteréž Němci za pozůstatky po starých Hunech prohlásili. Mám ale za to, že u nich posawád známost slowanských starožitností newelná jest a myslím, že co oni „sogenannte Hunnenbette" nazýwají, často slowanskou mohylou býti by mohlo.

Regen je smutné tmawé město. Kostel a hřbitow jakožto weřejná místa zobrazují obyčejně aspoň částečně duševní powahu obywatelů t. nábožnost. Husté množstwí pestrých náhrobků s podiwnými nápisy, kterým se w Baworích wětší šetrnost u zachowání obětuje než u nás, naplňuje zde těsný hřbitow, ozdobený hrubou sochou Pána Krista, modlícího se podle zdejšího obyčeje na Oliwetské hoře a majícího na rukou bílé rukawičky a šátek, w jehož cípu wyšité je jméno „Jesus".

K wečeru došli jsme na wysoké temeno posledních pa-

hrbků „baworského lesa“, na němž byla horáckým způsobem roztroušená wesnice Rusel (Rúzl) Odtud nezawírá se krajina žádnou horou wíce a baworské kraje se tady pocestnému prostírají u nohou daleko za Dunaj až k modrým horám Salcbursko-Tirolským, které je na jižním obzoru úsečnou čárou klikatých wrcholů lemují. Ouprawný hostinec zaujímá nejlepší stanowiště tohoto krajewidu a bývá w každou dobu zdaleka široka nawštěwowán od cizinců, kteří aspoň zwědawým okem té krásy dohlídnouti se snaží, jenž se neunawným krokům našim w skutečnosti dostane. Také my se nemohli nasytit rozkošného pohledu, w který jsme pohrouženi byli, až nám ho hwězdnatá noc ukryla.

Dáwno se tak růžowé jitro na nás neusmíwalo jako druhého dne, když jsme Rusel opustili, z baworského lesa k Dunaji sestupujíce. Za námi lesnaté wrchy, před námi nedaleká wyhlídka, swědčící o rozsáhlých rowinách na protějším nízkém břehu Dunaje, podle něhož se rozkládal Deggendorf, město pěkné, lidné, obchodem a plawbou welmi oživené. Ponejprw spatřili jsme bujný proud mohútného Dunaje, krále weletoků Ewropských, spojujícího Germanstwo se Slowanstwem, západ s wýchodem. Widouce jeho zelené wlny, pokryté těžkými koráby a mrštnými lodkami a obklíčené hlučným dawem účinliwého lidu, uznali a pocítili jsme prawdiwost porownání takowé silné řeky s hlawní žilou, oživující tělesné oudy jako woda celé země. Myslím, že Deggendorf pouze pro tuto wýhodu swé wýborné polohy tak znamenitým se stáwá, že se našim lepším krajským městům wyrowná. (Pokračowání.)

Wocelůw spisek o starožitnostech.

Četné stesky na lehkowážné i surowé zacházení s našimi památnými starožitnostmi byly hlawní příčinau wydání německé knihy o českých starožitnostech, kterou Wocel na wybídnutí archeologického sboru Českého národního museum sepsal. Patrné nestačení pouze německého wydání tohož spisu ke wzbuzowání smyslu pro tyto drahocennosti uznaw, umínil sobě účinliwý spisowatel, o mnohem obšírnějším díle w jazyku českém pracowati a o jeho wydání sám se postarati. Jelikož ale k sepsání takowého díla, nemá-li na zastaralých nejwíce německých zdrojích spočíwati, zkušebného poznání a obádání, tedy mnohého času třeba jest, a newědomost i netečnost památkám těm na mnoze zkázou denně hrozí: podal Wocel pro první doléhající potřebu stručné pojednání „O starožitnostech českých a o potřebě chrániti je před zkázou“ we čtwrtém swazku časopisu musejního, připojiw k tomu objasňujících obrazů. Pojednání to nyní též o sobě otištěno we zwláštní brošurce wyšlo a působením archeologického sboru od samého spisowatele i do německého jazyka * přeloženo jest k tomu oučelu, aby se spolu oném do rukou dostati mohlo, kteří časopisu musejního nemají, a hojným rozšířením spisku pozornost k národním našim památkám we wětší, než posud, míře se wedla. Takowé péči jistě každý uznalé díky wzdá, kdo na wytracení se welebných těch zůstatků, naši welikou minulost nám připomínajících, s truchliwou myslí pohlížel. Člowěk, který z netečné, newšímawé přítomnosti k slawným činům swých českých předků pohled obrací, zachwíti se musí we hlubinách duše, když slyší, kterak se zde nádoby z české pohanské dohy surowě roztloukají, předwěká památná zbraň kowáři co staré železo se prodáwá, a staré welebné stawby, které wěkům wzdorowaly, w neblahé bořiwosti se strháwají anebo nemotorně wyličují k wůli tak nazwanému nowožitnému „okrášlení.“ Zwláště co se toho nowokrojného ozdobowání drahocenných stawebních památek týče, nelze se člowěku mnohdy ubrániti postesku nad počínáním, které časem i se směšností mezuje. Pohleďte na antickou krásnou sochu, které owěšeny jsou krispin, wisite nebo abd-el-kader, a úsudek o takowém okrášlowání a ozdobowání proneste! Welebnému statnému kmetu, nad jehož hlawou mnohá žiwotní bouře přešla, plynou krásné sněhobílé kadeře w týl, hustá bílá brada dodáwá důstojnosti obličeji, na němž ctihodnými wrásky wryta jest mnohá sladká i trpká zkušenost co písmem tajemným. Ale ostříhejte mu kadeře a wsaďte mu na hlawu rusou paruku; oholte mu bradu; potřete jeho twáře líčidlem a polepte wrásky krasotnými přilepečky a uwidíte, mnohem-li krásnější bude. Jinde ustanoweni býwají zwláštní znalcowé k úřadu tak nazwaných „konserwatorů starých památek stawebních“; kéž by se našemu národnímu museum podařilo, alespoň oživením a zmnožením lásky k wysokocenným pozůstatkům minulosti wznesti se k důstojnému pojmenowání národního konserwatorium podobných památek we wlasti naši! Z té příčiny jistě každému příteli národnosti, která w zachowání ukázek ze slawné minulosti spolu pramen mocnějšího ožití nalezá, na tom záležeti bude, aby se swrchu uwedená sešitka po wlasti hojně rozšířila, nikoliw pak nerozřezaná „ad acta“ se neukládala, nébrž předewším od těch, kteří s wěcí w jakékoli styčnosti se nacházejí, bedliwě čtena hojného užitku přinášela.

Fr. Doucha.

* Über Böhmische Alterthümer und die Nothwendigkeit, dieselben vor Verderben zu schützen. Prag 1845.

BESEDY.

Wídeň bude s Prahou a Peštěm spojena elektromagnetickým telegrafem; Wídeň se bude moci pak za 5 minut dowědět, co Praha dělá, a naopak.

Pekařské krámské musejí pozornost swou nyní welmi ostřiti; ondyno kupowal kdosi chléb, wybíral trochu a než se krámská nadála, wklouzlo mu několik bochníčků za rukáw.

Na diwadle N. se hrali Schillerowi „Loupežníci“; když w posledním jednání Franc zlým swědomím z lože wyplašen po proměně přikwapil a řekl: „Kdo se to za mnou plazí?“ objewil se na jewišti diwadelní dělník w zástěře a upřímně odpowěděl: „Já jsem to, hledám nebozízek.“ —k.

Nowé knihy.

Codex diplomaticus et epistolaris Morawiae. Studio et opera Antonii Boczek. Tomus IV. Ab annis 1268—1293. Olomucii 1845. Ex typographia Al. Skarnitzl. 4. pag. 412. Cena 5 zl. 30 kr. stř.

Nowý Zákon Pána a Spasitele našeho Ježíše Krista a Kniha Žalmů. Opět s welikou pilností přehlédnutý, ponaprawený a w nowě wydaný. Pro ewangelické Křesťany Augšpurského i Helwetského wyznání. 8. Hrubý tisk 27 kr. stříbra. K dostání u Bedř. Krečmara w Praze, w malé Jezuitské ulici číslo 145.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 150.
12. roční běh.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštownich outadů Rakouského mocnářstwí půlletně s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK

PRO

ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

16. prosince 1845.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (w nowých alejích na Nowém Městě č. 116) wydáwá po půlarších třikráte za týden, w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

Český jazyk — moje škoda.

(*Pokračowání.*)

Chtěla-li to také sama Jaroslawa: o tom historie nic neříká; ale powídawá powěst šla o tom dost daleko a široko i wykračowala si při tom tak hlasitě: že se i k uším adwokáta Jelínka donesla, kterýž je pilně na wšechny strany nastrkowal, hledaje, kde by co na bratra wyslídil. A na tomto Filipowu ustanowení, „že dá swou dceru jen wlastenci," založil proheaný paragrafista swůj bratrský pláneček. Byla to utěšeně zapletená síť; člowěk s kusem wtipu mohl by z ní napsat weselohru, že by byla k popukání. Snad se o to někdo pokusí; já to zde napowím.—

Toho času wyšel z Pražské káznice mladý — flamender . . . . ne, ne! toho času nechlubila se ještě pražská čeština tímto přespolním slowíčkem, majíc jiných domácích stejného valoru w zásobě; — byl to mladý karbaník, několikrát postižený při falešné hře a konečně jako na rozmyšlenou do chládku strčený. Adwokát Jelínek potřebowal takowého subjekta a jeho pomocníci mu ho přiwedli.

Byl to mladík dobře urostlý, twáří zajímawých — když by se byla barwa ze žalářowého puchu setřela; usta byla pěkně rozštípena, oči uměly podiwné hry wywádět; brzo se kroutily jako w hluboké pokoře, brzo laškowaly jako hrawí holoubci.

Adwokát si ho pozorně prohlížel. — „My jsme tedy Ludwík Schwarz?" zeptal se ko konečně. „Co hodláme nyní počít?"

„To se dowím bezpochyby od milostpána", řekl mladík neohroženě.

„Tak, tak! — ale co, kdyby se to ode mne nedowěděl? Jak potom?"

„Swět je weliký; někde nějaká cestka pro mne zbyde — a kdybych se měl trním protloukat."

„A což kdyby byla tuze příkrá — nebo skluzká, a ona se nám zase noha smekla? — he?"

„Tedy upadnu na nejwejš tam, kde se dobře wede a odkud práwě přicházím. K wůli rozmanitosti to také neškodí."

„Bene, bene!" kýwal adwokát hlawou. „On se mi zdá být moudrý chlapíček a takowým rád pomáhám. — Neměl by dobré, řádné žiwobytí přece raději nežli to protloukání-se trním a roštím?"

„Inu — proč pak ne?" usmál se káranec. „Zwláště je-li s tím také kousek weselosti spojeno."

„Weselosti dost; tu si můžeme sami plnou mírou připrawit. — Umíme číst a psát?"

„Já měl jednou tu hloupou myšlénku, že jsem několik směnek podepsal, a žiwá duše nebyla by nic poznala; kdybych se nebyl sám rozpustile prozradil."

„Ah tak, tak!" ušklebil se Jelínek senior, mnul si hubené ruce, přešel několikráte po prstech přes pokoj a zastawil se konečně zase před samým mladíkem. — „Dowedeme bejt wlastencem?"

Ludwík Schwarz wywalil oči, potom na krok ucouwnul a dal se konečně do smíchu. — „Co je to, pane doktore?"

„Neznáš ty zwířata? — Nu, však já tě nawedu a oblomím, máš-li smysly pohromadě."

„Jen jestli to není nic hloupého? — pak bych se s tím nerad zabejwal. Člowěk tratí renomé."

„No, kus bláznowstwí to je — ale nám to způsobí mnoho wyražení. Předewším se musíš dát překřtít. Ludwík Schwarz — to by nám překáželo. Z toho musí bejt nějaký Wojtěch nebo Jan, k tomu za přídawek nějaký Jaroslaw nebo Babihněw a ze Schwarze uděláme Černého. Tak budeš mít už alespoň **kus** larwy wlastenecké."

„Ah, teď milostpánu rozumím!" dal se káranec do smíchu. „Milostpán chce ze mne wysoustružit ta-

kowého blázna, co se té češtiny ujímají? Slyšel jsem o nich, slyšel. Ale k čemu to?"

„Co se na to ptáme? — We swětě jsme nahnilý kůl a my chceme z něho pěkný zdrawý strůmek udělat. To má panáček na wejběr. My ho opatříme jídlem, pitím, obydlím — wší tělesnou potřebou; ale on bude za to nástrojem w rukou našich."

Mladík se malou chwilku rozmejšlel, potom slíbil wěrně dle wůle adwokátowy se zachowati, a za čtyry neděle jel překřtěný Ludwík Schwarz w interesantní osobě nowě ukowaného wlastence Jana Branislawa Černého z pražské brány zrowna do městečka, kdežto Jelínek junior učitelem byl.

Objewení-se mladého šwiháka w osadě, kde soused o sousedu wí, kolik hrachů do hrnku dáwá, a každá matka ouplný rejstřík všech možných nápadníků pro swou dceru drží — tam býwá takowé objewení-se jako ohniwá kometa. Okamžitě padne z ní paprslek do každého domu a způsobí rozmanité powídky.

Jan Branislaw Černý wydáwal se za pocestného statečníka kdesi z Krakonošowy zahrady, jemužto se okolí městečka nad míru zalíbilo, a za čtyryadwacet hodin byl známý se wšemi honoracemi — tedy owšem také s učitelem Jelínkem, jemužto se arci hned jako wlastenec a horliwý ctitel wšeho národního snažení prezentowal.

Blahowý Jelínek byl radostí celý bez sebe. W městečku oral již tolik let pořád neourodnou půdu — a jestli z ní časem něco wystřelilo, bylo to jen chmejří, někdy nějaké polní kwítečko, které zase hned uwadlo. A tuhle se mu objewila najednou skwostná růže, wybujnělá ze země wlastenecké, zawlažowaná rosou wlasteneckou — ubohý dobrák plesal rozkoší, i zotwíral brány srdce a domu swého. Tu našel konečně duši, s kterou mohl promluwiti, před kterouž mohl prsa swá odhaliti a mnoholetý sklad swých myšlének rozprostříti!

(Pokračowání.)

Ptáčníkowa dceruška.

(Pokračowání.)

„Prosím, drahá matko," namítnul Ludwík, „jáť myslím, že je takowá starost o mne zbytečná. Wím předobře, co se s prawou ctí rodu našeho snáší — a nikdy na to nezapomenu."

„Tím líp, tím líp!" odpowídala popuzená hraběnka. „Já nejsem za to také tak choulostiwá čili ouzkosrdečná, abych tě pro nějaké rozehřátí mladé krwe — pro nějaký rozmar rozpálené fantasie kárala; wždyť jsme k tomu odsouzeny, abychme waše slabosti snášely. Jednej jenom pozorně — a wždy s poważením."

„Také o rozehřátí mladé krwe nebo nějaký rozmar mé obrazíwosti nemusíš býti we starostech," řekl Ludwík wážně. „Jáť nedbal nikdy na hříčky — ani w letech dětinských — snad se na to pamatuješ? — tím méně budu nyní o to dbát, a učiním jen to, co k swému štěstí za dobré uznám."

Po těch slowech se uklonil a pokojně odcházel, ale hraběnka mu rychle nadešla. — „A co — co to bude? Mluw, pane synu! neukrýwej swůj oumysl — já ho znám!"

„Tedy mi, drahá matko, dowolíš, abych teď o něm pomlčel!" prosil Ludwík. „Nejsi w tom rozmaru, abychme o wěci důležité s mírnou myslí promluwili. Ponechme si to tedy na jinou chwíli. Já se zatím podíwám, jak se naší nemocné wede."

20.

A opět přecházela hraběnka Wolšowská po swém pokoji. Teď bylo jisto, jasno, již se nedalo upříti, čeho se hned w prwním okamžení lekla, když neobyčejné oučastenstwí syna swého se sprostou díwkou pozorowala.

Bouřiwě dmula se ňádra její, a w každé žilce napínala se starokmenná aristokratka. Každá krůpěj krwe hořela w ní tím předsewzetím, že nedowolí, aby se ratolest rodu jejího we prach snížila, ještо se může k slunečním wýsostem wypínat.

„A kdyby byl w skutku tak pošetilý," mluwila sama k sobě — „kdyby byl tak slepě wášniwý, aby zapomněl, co mně i sobě — swým předkům powinnen: na mou čest! já bych byla w stawu pramen swé mateřské lásky zasypat a wší mocí moudré ženy proti té pošetilosti bojowat."

W tom uwedl komorník do pokoje Liduščina otce. Starý woják zastawil se u dweří w uctiwé postawě — jako počestný, zpráwný muž před wrchností, od nížto žádného dobrodiní nežádá. Newěděl ani, proč je powolán, leda že snad nějakého politowání stran dceřiny nehody očekáwal.

Hraběnka ho bedliwě pozorowala. Srdce její naplnilo se hořkostí, a ta chtěla mocným proudem přes rty se wyhrnout. Ale wznešená dáma se poněkud umírnila — wždyť jí také wážná, přímá twář starcowa imponowala! — a přistoupila konečně až k samému starci. *(Pokračowání.)*

Obrazy z okolí domažlického.

Z přátelských dopisů

Boženy Němcowé.

VI.

Weselý žiwot panuje mezi děwčaty na přástwách, kde se jim pohádky od huby jen odsejpají. Když některá z chudších děwčat trochu peří nastřádá, sejde se jich několik u ní, aby jí pomohly peříčko sedrat. Při tom se peče pačálka. To je smočený a pak upražený, pepřem posypaný hrách, který se při draní rozdáwá. Chasníci přijdou k tomu, powídá se, zpíwá se, a po draní někdy i tancuje aneb hraje na wýplaty čili fanty, jakýchžto her zde množstwí mají. —

Před nedlouhým časem byla jsem w Koutě a w Kdyni, znamenité to fabrice na wlněné wěci. Je to překrásný ústaw, zaměstnáwá denně přes tisíc lidí, a poskytuje okolním nenepatrných wýdělků. Z Koutského zámku, okolo něhož se pěkný park táhne, widěla jsem na wysokém wrchu zbořeniny hradu Riesenberku, a zpomněla si při tom na powěstný roman „Consuelo", jehož děj z wětší části do těchto krajin položen. Wykopalo prý se tam několik kousků šperku, které majitel schowal.

Přes Šumawské hory sešli jsme si až kousek cesty za hranice. Jaký to rozdíl! Tu wás pozdrawují České dítky: „Pochwálen buď Ježíš Kristus!" a kus cesty dále troubí na wás německá twář, a nepozdrawí, kdyby sám Baworský král jel okolo. Tu jsou i pole jinák zorány, tu i jiné chalupy, jinak i wšecko ostatní. Těm jejich střechám se naši hoši wysmíwají, proto že mají šindele na nich jen položené, a na těch místo šindelskú welké třeba pětilibrerní kameny ležet, aby jim nespadly. Takowá střecha podiwně wypadá. Nyní wím teprw, odkud to pochází, když se říká: „To je knedlík, jako Baworský šindelák." — Když jsme jeli nazpátek po těch do oblak sáhajících wrchách, bylo nebe plno hwězd, a dole z oken roztroušených chalup kmitaly se rudé swětýlka plápolajících loučí. Nediwím se, že si staří na těch wrchách zámky stawěli, nediwím se, že tu lid na domácí nemoc trpí. Horalowi je w dolině ouzko, jen na milých horách je mu wolno. — Když jsme přijížděli, šly selky do kostela; tu jsem widěla zas tu roztomilou mošinku z rákosí s nesčíslnými barewnými klíčkami, jakou jsem sama do školy nosiwala. W ruce držely modlicí knížky welké a skwostně swázané, s lehkým žlutým plechem, na němž je kříž a jiné kwěty wytlačeny. U prostřed a w každém rohu wězí sklenný barewný kámen, což pěkně ba skwostně wypadá. —

Můj rozmilý wenkowský lid, s nímž tak ráda zacházím, uwedl mne w podezření, že jsem také sprostá. Z toho si mnoho nedělám, ba jsem přeswědčena, že není nic lehkého získat si důwěru u selského lidu. Já to již umím. Když mne která potká, hned se ptá: „Jak se máte, paní? proč k nám nejdete?" Já jí podám ruku, a upřímně zatřesu. Jednoho dne spala jsem u Bora, na krbu byl oheň rozdělán, já se zahrabala do toho nesmírného wrchu peřinowého, a dudy z wenčí se ozýwající mne ukolíbaly. Ráno — práwě jsem si něco zapisowala — přijde Dorla, mladá ženka ještě s jednou, která už také zlatou noc držela, po prstech až k samému stolku; já zwednu hlawu, ona mi padne okolo krku a ptá se: „Jak jste spala u sedláka?" tak upřímně, jako by byla moje sestra. Druhou, která řekla: Jak se wyspaly? zakřikla Dorla: „Nesmíš jí říkat woni, ona to nechce, já jí také tak neříkám." —

Teď už koluje mezi nimi „Malého historie" a „Lhotský sedlák." — Diwno mi bylo, že zde jenom dudáckou notou nejraději zpíwají, to je jejich zamilowaná. Přes dudy nic není, a kdyby přišel Strauss s celou bandou, nedostal by ani krejcaru. „Dudák a houdek, to jsou chlapci, ti hrajú, až srdce w těle skáče."

Celý půst nosí zde selky bílé zástěry, jejich smutek je bílý kalounek, bílá zástěra; dále we wesnicích je zase modrý. Ještě před několika lety panowal sem tam obyčej, že musel míti ženich w den swatební k oddadbě hřebíčkowý kabát, jen po kolena dlouhý, bez límce, který začasté od praděda zdědil, a k tomu čerwenou čepičku s kunou. Práwě tak jsou wymalowáni sedláci na obraze w klášteře, jak cepy a kosami Němce tepou. Jsou to tak nazwaní Chodowé, o nichž jde powěst, až prý opět powstanou, že bude zle.

Newěsta zase musela mít bulku, wrkoče, čerwenými kalouny proplítané a odíwku. To prý byl pláštík na způsob burnusu, celý černý, u krku šňůrou sepjatý, u prostřed zad wiselo prkénko s půl lokte šířky a délky, též černým suknem potažené a modrými puntíky wyšité. Až k tomu prkénku wisely wrkoče. Takowou odíwku není už teď ani widět, ba celý obyčej wychází z paměti. Jen to se prawí, že nosil družba před dudákem čerwený praporec, když šli do kostela a písně zpíwali.

Drobnůstky cestopisné z prázdnin 1845.

(Pokračowání.) Hlawní chrám weliký a krásný, má nesčíslné množstwí obrazů rozdílné ceny. Jedno wyobrazení sw. Jana Nepomuckého, jehož úcta zde welmi rozšířena, představuje ho w žaláři; jak starý býti musí, o tom swědčí následující podpis: Kercker Oder gefängnus des Heyl. Joannis von Nepomuck In der höche, Weutte und braitte Mehr Nitt Als 2¼ Eln fassent. NB. Die Prager Eln ist umb ein Merckhlichers kürtzer als Die bayerische. — Stěny okolo hlawního oltáře jsou pomalowané podiwnými, oko i mysl urážejícími wýjewy z dějin Deggendorfských, jak Židé welebnou swátost zneuctili a za trest potom trýzněni a wyobcowáni byli. Podobné malby nacházejí se na některých domech a celá Passowská (wýchodní) brána je nimi pokryta.

Na dlouhém dřewěném mostě procházeli jsme se dlouho obdiwujíce walné toky zeleného Dunaje, čilý žiwot na nich a požehnané břehy, z nichž po lewém bohaté město se táhne, po prawém ourodné rowiny se prostírají. Nedočkawé oko dopátralo se konečně na wýchodní straně nad hustým stromowím wysokého kouře, oznamujícího příchod parolodě Ludwíka I., kteráž nás po dlouhém čekání s jinými pocestnými k dalšímu a rychlejšímu transportu přijala. Proti proudu brala se s námi zprudka na západ. Po prawém (jižním) břehu — nám tedy po lewé straně — střídaly se w plané rowině jednotwaré wesnice s ourodnými polemi a bujnými lukami; po lewém (sewerním) břehu nebo nám po prawé straně sklánčly se rozkošné stráně wšelijak wybíhajících a zastupujících pahrbků baworského pohoří; krásná příkrá hora s poutnickým kostelem (Bogen) a u paty její rozsáhlý klášter Ober-Alteich jsou welikou ozdobou malebné krajiny. Za čtyry hodiny ujeli jsme 7 poštowských hodin (po baworsku) a tu se rozkládalo před námi daleké město wysokých štíhlých wěží, wypadajících jako na wýchodě minarety. To byl hlučný Straubing.

Wysoké pestře obarwené domy, ouzké tmawé ulice, u prostřed náměstí městský dům s wysokou wěží; ze wšeho straší posud středowěk se swou newlídnou podiwností, odewšad jakoby se ještě ozýwal nářek k hnusnému trestu odsouzeného kacíře nebo kouzelníka. Okolo hradeb žene se Dunaj ještě tak prudce, jako když s mostu do něho Anežka Bernauerowa swržena byla. Ona byla krásná dcera lazebníkowa a

horoucně milowána od wéwody Alberta III., který proti mrawu rytířskému za choť ji pojal a w Straubinku wojwodské sídlo wykázal. Ale otec jeho rozhněwal se proto na ně, zatknul Anežku a kázal ji co čarodějnici utopiti (1436). Když ji pochopowé s mostu swrhli, aby se plowáním newyswobodila, bidlo w krásné dlouhé wlasy její zamotali a násilím ji potopili. Albert postawil jí pomník a založil wěčnou mši za ni u zdejších Karmelitánů. —

* * *

We čtyry hodiny ráno sotwa se na wýchodě slabá záře wyskytla, dal nedočkawý zwonec nad Dunajem trojnásobné znamení k odplutí parolodi. Ostrý ranní wítr zahnal nás z paluby do kajuty, při čemž nám také mnoho neušlo. Němci se w rozličných brožurkách celí unawují popisowáním a chwalořečněním těchto krajů a jejich historických památek: my o nich s lehkým swědomím pomlčíme. Naše plawba táhla se zase s mnohými dalekými oklikami a zacházkami na západ podle rewnatého pohoří podunajského č. baworského lesa, který se odtud až k Pasowu samému wleče, na lewé pak straně nízký břeh a neustálá rowina se prostírala, a jednotwaré wesničky a stejnowěží kostelíčky se střídaly. Jediný zámek Wörth podle stawby asi z 16. století, na lewém břehu Dunaje na newysokém kopci postawený, zasluhuje zmínku co střediště Thurn-Taxisowých panstwí.

Slunce na wýchodu polilo zlatou září wrchole táhlých hor, které nás od wlasti naší dělily a od nichž jsme se pořád wíce wzdalowali. Pocestní wylízali na boží swětlo a ohlíželi se po krajině, Angličan a Maďar, kteří při takowé plawbě nikdy nescházejí, dáwali sobě wespolek ranní lekci a přednášeli sobě nelehké jazyky swé. Proti ráznym wlnám mohútného Dunaje hnala se mezi tím naše loď železnou wytrwalosti ku západu dále. Tam se najednou k zelenému wrchu obraceli zrakowé wšech cestujících na běloskwoucí zjew newšední nádhernosti a důstojnosti. To byla Walhalla, pnoucí se jako labuť w hladké úprawnosti a dojímawé prostoduchosti w temnomodrý blankyt.

Walhalla je pomník postawený wýtečníkům Německého národu od nynějšího krále baworského Ludwika I., ohromná a welebná budowa, důkladností a ozdobností mezi nejprwnějšími w Ewropě, jejíž trwání na tisíce let prý wypočteno. Na začátku nynějšího století, když celé Německo pod jarmem nepřátel francouzských úpělo (1807), zmocnila se krále Ludwika, tehdáž prince, ponejprwé myšlénka, postawiti pomník „zásluhám německého ducha" a později w příznivějších dobách swolil k tomu krásnou porostlou horu na lewém břehu Dunajském, až kam druhdy hranice římské wlády se wztahowaly. Walhalla stojí tedy na půdě nepodrobené nikdy železu italských bojowníků a jako strážnice diwá se na ty pláně zadunajské, kde se blýskaly jejich meče. Diwno je a také to i obyčejnému pozorowateli neujde, že takowé německé dílo w dorickém slohu wywedeno, a proč nezwolen raděj sloh gothický, německému duchu wlastnější a přiměřenější? (Pokrač.)

DENNÍ KRONIKA.

Z Prahy.

Beseda měšťanská. O šťastném prowedení práwě tak pěkného jako wčasného snažení: rozmnožiti žiwel společenský w hlawním městě našem „besedou měšťanskou" (resoursí), swědčí již tyto dny uzawřené najmutí hraběcího Wratislawského — nyní Dietrichsteinského — domu č. 140 w uršulinské ulici na Nowém městě, kde přípravy k důstojnému uspořádání a brzkému otewření tohoto ústawu, jenž nejwzácnější stránky míru občanského: „Rownost a Swornost" za heslo sobě zwolil, rychlým krokem ku předu pokračují. — Dostane se nám tedy již w tuto zimu ono přežádoucí střediště šlechetného, ducha wzdělávacího, společenského powyražení, ač hlawně z měšťanstwa pražského sestáwající, přece i wšem třídám wzdělaného obecenstwa přístupné, a potěšiti můžeme wšecky prawé přátele wlasti a národa, že — bez jaké ujmy jazyka kteréhokoli — náš milý jazyk Český tam dle úplného práwa swého šetřen a pěstowán bude. Kwětoucí zdar a hojné účastenstwí budiž tomuto šlechetnému podniknutí! D——r.

Z Loun. (*Uwítání nowého měšťanosty.*) Dne 11. listopadu zůstane obywatelům Lounským pro swou radostnou slawnost dlouho w paměti. Toho dne uwítali jsme w městě našem se srdečnou touhou očekáwaného nowého měšťanostu, p. t. pana M. K. Křížka, kterýžto již na dřiwějších stanowištích swého moudrého a swědomitého ouřadowání i co horliwý přítel a podporowatel naší národní wzdělanosti a wlasteneckých zábaw skwělé jméno sobě získal. Četné měšťanstwo, jenž mu bylo na hodinu cesty wstříc jelo, prowázelo jej při střelbě z hmoždířů až k jeho obydlí, kdežto mu zdejší městská setnina s ostatními honoracemi swou úctu proukázala. U wečer ubíralo se čtyrycet mladíků se swítilnami rozličných barew při pěkné hudbě k obydlí jeho, a zde zpíwala školní mládež srdečnou uwítací píseň českou, od wel. p. Fr. Linharta, katechety Lounského a pořadatele této wečerní pocty, složenou a od p. učitele Jedličky w hudbu uwedenou. Na to postawili se mladíci se swítilnami tak, aby začáteční písmeny jména p. měšťanosty M a K, pak slowo Vivat, a konečně různobarewné kolo na znamení měšťanské swornosti předstawowali, při čemž co znakowé radosti a lásky bengalské ohně rozličných barew se zapalowaly. Mezi tím prowozowala se slawnosti přiměřená hudba. Dojem na wšecky diwáky a posluchače byl w tomto okamžení jako čarowný. Wůbec musí se p. Linhartowi ta chwála wzdáti, že se jakožto wěrný a upřímný Čech o dostojné přiwítání tohoto důstojného wlastence postaral. W neděli na to, 16. listopadu, byla slawná instalace nowého předností města, při kteréž on jádrnou českou řečí měšťanstwu swé šlechetné smýšlení a upřímné lidomilné srdce objewil. Řeč tato, jdoucí od srdce k srdci, pohnula až k slzení wšecky přítomné a wzbudila w duších jejích nejpěknější naději. W poledne byla ke cti nowého předstaweného města od měšťanstwa skwostná hostina dáwána. Mezi obyčejnými přípitky byl též jeden na sláwu naší drahé wlasti pronešen a hlučným woláním: Sláwa jí! prowázen. Mnohé posud studené srdce rozehřálo se při této příležitosti mocným paprskem lásky k otčině. K ukončení slawnosti téhož dne hrálo se u wečer diwadlo, a sice: „Tři otcowé najednou", a „Klobouk" místo přichystaných „Pašerů", kterážto weselohra pro wyskytlou se nehodu jednoho z herců prowozowána býti nemohla. Přede hrou wystoupila p. Fr. Langowa a přednášela ke cti p. měšťanosty od Jablonského složený proslow. W. Z.

Nowá kniha.

Pražský wšeobecný domácí a hospodářský kalendář na rok 1846. Sestawen od Wáclawa Filipka. Tiskem a nákladem Jana Spurného. Cena 20 kr. stříbra.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Čislo 151.
12. roční běh.

Předplácí se na čtwrtleta 1 zl., na půl léta 2 zl. na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštownich ouřadů Rakouského mocnářstwí půlletně s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK PRO ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

18. prosince 1845.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowa (w nowých alejich na Nowém Městě č. 116) wydáwá po půlarších třikráte za týden, w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

Ptáčníkowa dceruška.

(*Pokračowání.*)

„On je tedy otec toho děwčete — ?“ prohodila při tom trochu příkře.

„— které milost hraběcí do swého domu přijmouti ráčila,“ doložil Mareš.

„Sloužil we wojsku, jak widím!“ řekla zas hraběnka, hodíc hlawou po Lipském křížku, kterýž mu wisel na prsou. — „Bude tedy na čest držet?“

„Na čest?“ — opakowal starec a twáře se mu zarděly — srdce začalo bouřit; bylť dnes wůbec snadno k rozjitření. „O tom posud nikdo nepochybowal.“

„Jak mohl tedy trpět, že jeho dcera s mým synem — jak to mám říct, abych se jeho cti nedotekla? — a však on mi beztoho rozumí.“

„Nerozumím, paní hraběnko!“ řekl starec rázně. „A jak se mi zdá — ani wám rozumět nesmím.“

„Jen se nedělal newinnějším, nežli w skutku je! Či to newiděl, že můj syn s jeho děwčetem zamilowané hříčky tropí?“

„Ne — to jsem newiděl, paní hraběnko! Co jsem pozorowal, nebyly žádné hříčky, ale blažená zábawa dwou mladých čistých srdcí, na kterou se dwě staré otcowské oči pokojně díwati mohou. Ostatně jsem pana hraběte ani neznal, poněwadž k nám pod cizím jmenem přicházel — ale neměl jsem také příčinu o jeho poctiwosti pochybowat, aniž ji teď mám — dle toho, co jsem z jeho wlastních rtů doslechl. Nepřicházel k nám k wůli pouhým hříčkám — ale proto, že ho pod mou střechu něco táhlo, čemu my sprosťáci kus poctiwé lásky říkáme.“

„Zbláznil jsi se, starý člowěče?“ zwolala nyní hraběnka, hněwu a hořkosti uzdu popouštějíc. „Newíš, jaká mezera mezi kolébkou mého syna a twého dítěte leží? Newíš — a však, co bych proti tobě zbraní rozumu bojowala? Budeme muset jinými slowy rozpráwět, aby ti zašla chuť na tak wýnosnou spekulaci, jako je kus upřímné lásky mladého hraběte k sprostému děwčeti.“

„Pro žiwý Bůh — paní hraběnko, ustaňte!“ zkřikl Mareš — „a nedělejte bolest poctiwému člowěku. Já wám již řekl, že jsem pana hraběte neznal, a sotwa jsem dnes prawdu zwěděl, ustanowil jsem dwéře domu swého před ním uzawřít. Ale on sám porazil oumysl můj a dotwrdil mi, že to s mým dítětem poctiwě myslí.“

„On je bezhlawý blázen i s wámi — a to děwče bude wychytralé kwítí, že si ho dobře opoutalo!“

„Paní hraběnko — nezapomínejte..... a však arci, wy jste matka, a já wám jakožto otec rád wěřím, že se tato známost pana hraběte s mým dítětem waší panské mysli příčí — a protož také mlčky slowa přijímám, kterýmiž dítě mé we swém hněwu tak nesprawedliwě urážíte. Moje dítě je čisté, newinné kwítí, jako lilie z boží zahrady, a jestli pana hraběte opoutalo: tedy žalujte na samého Stwořitele, že ji tak přepodiwně i w její nízkosti ozdobil. Ostatně musím wám pro ukojení hned wyjewit — že newím, bude-li se dítě moje k synu wašemu ještě hlásit. Ono ztratilo k němu důwěru, an ji wypůjčeným jmenem oklamal.“

Hraběnka zaslechla tuto zpráwu s welkou radostí. Byla to sice tenká, slabá nit, ale ona se jí přec rychle chopila i usmyslila si, že ji silněji zapřede. Předewším ale musela tón celé rozmluwy proměnit. Poznáwalať, že s prudkostí mnoho neswede.

„Jak widím, jste powážliwý člowěk,“ jala se tedy po krátkém rozmyšlení welmi mírně mluwiti — „a protož také pochopíte, že se musí tato známost přetrhnout.“

„Upřímně řečeno, milostpaní hraběnko! — já bych to také rád widěl; ale s panem hrabětem bude w tom případu těžké pořízení —“

„Pan hrabě nemá w tom případu žádné wůle a musí moudré rady poslechnout; to musí ale také waše dcera učinit.“

„Ta to učiní, bude-li potřeba; ale já jí nebudu radit; já se spoléhám na její srdce a zanechám celé štěstí w rukou jejích; ať jedná, jak myslí.“

„Tak?“ řekla hraběnka zase popuzena. „A což kdyby myslila, že s ní hrabě něco oprawdiwého zamejšlí?“

„Děj se wůle boží!“ odpowěděl starec wážně, ramenama pokrčiw.

„Wůle bláznů!“ rozkřikla se dáma, nastrojenou mírnost odhazujíc. „Já dám tu swůdnici z panstwí wyhnat!“

„Paní hraběnko!“

„A tebe, ty starý přechowawači, naučím abysi po wěcech nesahal, ježto sama nebesa tak wysoko nad tebe postawila, že k nim bez záwratu ani pohlídnout nemůžeš.“

„Ničemu mě neučte, paní hraběnko!“ zwolal nyní starý woják s jiskřícíma očima, na celém těle se třesa — „jste naproti mně tuze mladá, a já už prošel školu žiwota. Milostí císaře pána a pilností těchto swých starých rukou jsem swým wlastním pánem a mohu i se swým dítětem, když je wám tak líbo, wašemu panstwí záda okázat — wy ztratíte poctiwého člowěka. Ale při tom nesahám po ničem, co mimo mé právo leží — ano, jak wás nyní, moje wysoce urozená paní hraběnko, znám, styděl bych se ruku tam položit, kde waše ležela.“

„Ha, opowážliwý člowěče!“ zwolala hraběnka a přikročila rychle k hedbáwné šňůře, kteráž wedla ku zwonci.

„Já jsem poctiwý, zachowalý člowěk, paní hraběnko!“ odpowěděl Mareš, hrdě staré čelo wypnuw — „a neumím-li dosti hlazeně rozpráwět — račte prominout; však ony z wašich řečí také třísky do žiwého masa zalízají.“

S tím se obrátil a chtěl odejít; w tom ale wešel komorník, přiwolaný hraběnčiným zwoněním.

„Pryč s tím člowěkem ze zámku!“ welela mu nyní dáma — „pryč s ním i s tím děwčetem!“

Mareš se při těch slowech zastawil a hleděl na hraběnku plamennýma očima. Bylo mu jakoby neměl swým uším wěřiti a w hlawě mu to hučelo. W tom ho wzal komorník za ruku, chtěje ho skutečně ze dweří wést.

„Zpátky!“ zahřměl tu na něj starec a prudce ním postrčil — „nedotýkej se mne žádný, ať odejdu čistý z domu tohoto!“

Ohněm sršící zraky jeho upnuly se při tom ještě na hraběnku, a nohy odnesly ho potom kwapnými kroky z pokoje. *(Pokračowání.)*

JAN GUTENBERG.

(Pokračowání.)

Prwotisky české mají swou půwodní twářnost. Wlastní tah liter, wlastní oznaky měkkých zwuček, zwláštní zkracowání sylab a sestawowání dwou i tří písmen na jednu kuželku newymyslili Němci Čechům. Prawopis staročeský nebyli by tiskaři cizí w té míře zachowali. Jak by asi knihy naše staré wypadaly, kdyby jich Němci byli tiskli, můžeme widěti na citátech, jménech osobních a titulech kněh českých we spisech a tiscích německých. * Owšem tiskly se jindá české knihy také za hranicemi naší wlasti, we Wlaských Benátkách, w Lipsku, w Norimberku, w Drážďanech a w Berlíně: to však nedálo se pro nedostatek knihtiskařů w Čechách, ale za jinými příčinami: a pokaždé dohlíželi tisku buď rození Čechowé anebo českého jazyka dobře mocní korrektoři, jako na příklad při tisku Benátské biblí (1506) Jan Jindřišský ze Žatce a Tomáš Molek z Králowé Hradce. Staročeské prwotisky zajisté nejsou díla německých tiskařů, a přece — wyjímaje několik posledních méně čistě a hrubším písmem wytištěných archůw — wyrowná se úprawou Kronika Trojanská od r. 1468 nejkrásnějším drobnoliterním tiskům Mohučským i jiným německým z oné doby. Z ohledu té dokonalosti nemohla býti kniha ta prwní zkouškou českého knihotisku. Němci počali skrowničkými knížkami: i nepodobá se, žeby se Čechowé hned o knihu 390 stran silnou, jaká jest kronika Trojanská, byli pokusili, aniže se nezdá, žeby duchowněsmyslní předkowé naši dříwe byli wytiskli román, nežli nábožný nějaký spis. Pročež bych ne-li již nedatowaný Nowý Zákon, alespoň prwní wydání českého Pasionalu s podobným ale hrubším písmem za starší pokládal, než kroniku řečenou od r. 1468, podle zásady, že od hrubšího díla k útlejšímu snáze než naopak postoupiti býwá lze. Holandské i německé prwotisky nedatowané podobně za starší se pokládají než knihy s datum wytištěným. Však náš Pasional nejstarší we folio jest wětší dílo, než aby byl českého tisku prwotinou. Dříwe zajisto wyšly menší tištěné spisy, a sice artikule sněmowní, písně a listy, kterých owšem jen z citátu známe, ježto nemohly ujíti záhubě, ku které wšecky spisy husitské byly odsouzeny.

Desiderius ze Frydberku mluwě we swém polemickém spisu (Cýl a Praktiky — 1618) o kompaktátech praví: „Kdoby chtěl wíceji o tom wěděti, čti sobě sněmy w Praze Leta Páně 1417, Item Leta 1421 jako i Leta 1485 na Horách Kutnách tištěné. Sněmem r. 1417 rozuměl spisowatel nepochybně list spojených stawů Českých a Morawských o čtyrech pražských artikulích, jenž dali základ ku kompaktatům Basilejským, z obecního sněmu zemského ku sboru církewnímu do Konstancie poslaný. ** Na sněmu Čáslawském 1421 spojení stawowé se

---

* Dnešní na swou učenost a umělost pyšní sousedé naši uraženými by se cítili, kdybychom jim řekli, že předkowé jejich byli w tom díle způsobilejší a přičinliwější. Honosně sice tiskárny německé se wyhlašují: než málo jich opatřilo se posud literami českými, ačkoliw Dán Rask a učený Němec Bopp prawopisnou naši soustawu ku poznačení wšelikých zwuček jazyčních za nejdokonalejší uznal. Augsburské nowiny podiwné nestwůry českých slow a slowanských jmen do swěta pouštějí. Tato wada nepodobá se ani slowutnosti těch nowin, ani wšeučenosti jejich wydawatelů.

** Zachowalý mladší otisk listu toho nalezá se dle Jungmannowy hist. č. I. při postile Husowě w Norimberce r. 1563 wytištěné na l. 247.

zawázali ku zdržení a hájení čtyr artikulů Pražských, o čemž kronika Hájkowa dosti obšírnou zprávu podáwá. Sněm Kutnohorský 1485 jednal o smíru stran pod jednou i pod obojí podle kompaktát Basilejských, jakž Hájek k r. 1485 poznamenal, a rukopisy sněmu toho.w Lobkowické a uniwersitní knihowně w Praze šíře učí. Léta citowaných sněmů jsou tedy nepochybná: že však r. 1421 sněm nebyl na Kutných Horách ale w Čáslawi držán, wyjádření Frydberkowo „w Praze“ a „na Horách Kutnách tištěné“ musí se wztáhnouti na místa, kde artikule dotčených sněmů byly wytištěny. Na sbírku sněmů českých Frydberk neukazowal; neznám žádné, kteráby dílem w Praze dílem w Kutné Hoře byla tištěna: a však r. 1618 musely wýtisky sněmu Pražského 1417, Čáslawského 1421 a Kutnohorského 1485 býti při ruce; jinak byl by se Frydberk na ně neodwolal. Sněmowní tato usnešení byla zákonem zemským, a tudíž co nejšířeji rozhlášena býti musila, což owšem listy otištěnými nejspíše docíliti se dalo. Že stawowé čeští od starodáwna swolení a nálezy sněmowní tisknouti dáwali, důkaz máme w Talemberském kodexu w knihowně Osecké, kdež poznamenáno, že nálezowé sněmu 1497, jehož wýtisk se posud zachowal, do první knihy Wáclawa Hyndráka I. XXX wnešeni byli s nařízením, aby se do tisku dali, w ta slowa: „A ta swolenié a nálezowé wuobec aby byla dána tisknúti, aby je každý k swé potřebě měl a kúpiti mohl.“ Dobrowský dokládá (G. d. B.S. str. 312) k těm slowům, že „to jest první“ — wlastně nejstarší posud známá — „zmínka, která se u weřejném zápise děje o knědhotisku u nás již dříwe zawedeném.“ Anobrž máme tištěné sněmy od r. 1478, 1483 a 1492, ačkoliw že se nařízení k jejich wytištění posud nikde nenašlo; to se z dáwnějšího zwyku samo sebou rozumělo. Tištěných článků sněmu Pražského r. 1478 a Nimburského r. 1483 newiděl Dobrowský: odwoláwaje se však na Stelcara, nepochybowal, že jich bylo. Zatím našel se skutečně wýtisk sněmu od r. 1483 w knihowně Lobkowické. Jestli tedy směl Dobrowský wěřiti citátu Stelcarowu: pročbychom zawrhli citáty Frydberkowy? Ano jsme-li přeswědčeni, že se na počátku patnáctého století wšecky mechanické, umělecké, wědecké i mrawní základy ku knědhotisku w Čechách nalezaly, a že mistr Pawel z Prahy první popsal knihotisk deskowý: smíme si wyložiti dotčený citát Frydberkůw na smysl ten, že artikulowé sněmu Pražského 1417 w Praze, a články sněmu Čáslawského 1421 a Kutnohorského 1485 na Horách Kutných hned po sněmu wytištěny byly, aby je každý ke swé potřebě koupiti a míti mohl.

O jiném starém wýtisku sněmu 1425 zpráwu čteme u Dobrowského (G. d. B. Spr. 1818 str. 340) s počátkem: „Yakož spis gest tisstieny vdielan kteryž se takto těmito slowy začíná Letha Panie MCCCCXXV w středu před swatym Martinem — tito Artikulowé dole psanj w Kolinie nad Labem před se wzati“ atd. 4to 18 listů (bez titule, bez roku a místa). Dobrowský píše: „Jsou to artikulowé Martinského sněmu w Kolíně s odpowědmi. Pelzel uwádí ty artikule k roku 1525 a odpowědi teprwé na r. 1526, protože předpokládal, že artikulowé onino zwlášť a dříwe než předložené odpowědi tištěny byly, jakože se to z podiwného úwodu také podobá: než nezná se jiný wýtisk kromě zde zmíněného.“ Pelzel a Dobrowský spatřowali tedy we wytištěném letopočtu MCCCCXXV (1425) chybu tisku místo MCCCCCXXV aneb MDXXV (1525). Než roku 1525 a 1526 sněmy byly w Praze držány: jestli že pak w těch letech mimo Prahu ještě w Kolíně bylo sněmowáno, z posud wydaných letopisůw není mi známo: jisto však, že pan Diwiš Bořek z Miletinka, nepřítel Táborských, na straně Pražanů r. 1425 město Kolín w moci měl; známa jest i newole a wálka Táborů s Pražany téhož roku, známo i přátelské rokowání w Praze o podzim 1425 a pak smíření konečné knížete Litewského s Pražany a s Tábory. Podle těch událostí w okolí Kolínském sběhlých podobá se, že artikulowé Koliňští, jak odpowědi na ně swědčí, wztahowali se na to smíření, a že podle wytištěného datum MCCCCXXV skutečně 1425 tištěni byli. Onen Dobrowskému podiwný úwod bez titulu práwě známkou jest prwotisku; tištěné sněmy Pražské od r. 1525 a 1526 mají však již pořádné titule. Škoda že Pelzel, pokudž mu bylo lze, artikule ty neuweřejnil. Z obsahu, z řeči a z písma snadno by se záhada o rok toho sněmu rozhodnula. *

W historii literatury české (str. 85) uwádí Jungmann starou píseň husitskou: „Chceme-li s Bohem býti“ s rokem 1441 znowa otištěnou od Novenaria r. 1618. Index libr. proh. boh. wíce podobných písní wyznamenáwá, wyšlyť buď bez datum a bez místa, jako píseň Jakoubka Stříbrského: „Ježíši twát jest památka“ anebo s formulí, jako známé písně poutnické a swětské „wytištěné roku tohoto.“

Týž Index wyznamenal také list mistra Jana z Husince z Konstancie knězi Hawlíkowi Jakoubkowi poslaný s rokem 1459. Fol. Pelzel ničeho nenamítal proti roku wytištění, domněnkou Dobrowského zaweden prawil jen, že tištěn byl buď w Strassburgu anebo w Mohuči. Nemožná! Římsko-katoličtí Němci nebyli by wytiskli list odporného jim arcikacíře. Dobrowský spatřuje zde opět chybu tisku a oprawuje ji na rok 1495; proto že prý roku toho český pasional wyšel, ku kterému list onen jako přídawek se přiwázal. K tomu ale Jungmann (H. L. Č. str. 39) poznamenal: „přídawku toho, ač w Indexu na Husa a Jeronyma potah se děje, p. Dobrowský u žádného wýtisku posud nenalezl.“ W Indexu nikde nestojí, žeby se list ten při pasionálu nacházel, což kdyby bylo býwalo, skladatel a korrektor toho rejstříku přísně byl by to podotknul, jakože tam u zwláště wytčených písní ještě doložil, že „kancionály, w nichžby takowé kacířské písně se nacházely, zhlazeny býti mají.“

Dobrowský poněkud wášniwě prwotisky české mladšími děláwal. Jak wrtkawě stáří kroniky Trojanské cenil, dříwe zmíněno. První nedatowané wydání Passionalu hrubším písmem wytištěné udal na r. 1479; Dlabačůw nedatowaný Nowý Zákon podobnými literami, jako Troj. Kronika, odložil na r. 1485 anebo 1486; u Pražské biblí od r. 1480 přidal datum měsíce — osmého srpna — k roku a četl 1488. Kalendář w Plzni 1489 tištěný newida, hádal že Dr. Mayer, který ho w rukou měl, přehlídnul jednu desítku (X) maje čísti 1499. W oboru historie a jazykozpytu wysoce si wážím práce učeného abbata, než wýpowědi jeho o prwotiscích českých jsou ledabylé a nemohou mne přeswědčiti, žeby citowaná dáta starých menších tisků od r. 1417, 1421, 1425 a 1459 wesměs byla chybná. (Pokračowání.)

---

* Wedle slow Palackého w předmluwě ku starým letopisům českým (Script. rer. boh. T. III. str. VI) literární pozůstalost Pelzlowa dostala se na Děčín na hrad dědičný hrabat z Thunů. Kéžby se tam dotčený starotisk našel!

DENNÍ KRONIKA.

Z Prahy.

České diwadlo. Osudu swému nikdo neujde! a tak i ubohý referent diwadelní, byť by se i dosti dlouho referatu wyhýbal, musí se konečně wydati na pouť po těch bařinatých

lučinách, kteréž se owšem na oko welmi bujně se-wypínajícími, ba takořka kolosálními rostlinami pyšní, o nichž ale každý znatel dobře wí, že je to samé nezáživné a kyselé chamradí. W neděli dne 9. listopadu opakowala se Doktora Fausta domácí čepička. Následující neděli Čarowný záwoj k prospěchu p. Kolára. Škoda že na to nepřišel: „Jeden kabát" a pak „Aksamitowý střewic" atd., byl by se pomalu celý magacin šatní sešel. W Čarowném záwoji pozorowali jsme, že je čeština pro dobrou hospodskou jako klíč, kterýž se často potřebowati musí, nemá-li zareziwěti. Četl jsem jednou, že w Drážďanech měli před časem při wlaské opeře zpěwáka tak obšírné osoby, že když jednou na diwadle před swou milenkou kleknul, žiwou mocí sám powstati nemohl a čtyrmi diwadelními dělníky pozdwižen býti musel. W tom ohledu jsme my owšem šťastnější — ale za to měl prý onen zpěwák wýtečný hlas — a w tom zas byli Drážďanští šťastnější než my.

W neděli dne 23. listopadu hráno we prospěch p. Graua: „Duchowé sedmi šediwých bratrů na besedě." Ostatní čtyry titulě wypsati nedowoluje objem těchto listů. Kdykoli p. Grau příjem má, může být obecenstwo již napřed jisto, že něco chatrného uhlídá, ale ze wšech mizerných kusů, jež si p. Grau až posawáde k swému prospěchu wywolil, jest tento nejmizernější, i nepamatuji se, že bych tak nemotorně hloupé, wšeho dramatického žiwlu prosté drama kdy byl na diwadle spatřil. Newím wěru čemu se tu wíce diwiti, zdali nejapnosti spisowatele anebo nešetrnosti pana beneficianta, kterýž se opowažuje obecenstwo naše tak hrubým způsobem uraziti, že je takowým kalem německé literatury častuje, jakoby tím říci chtěl, že ještě tak málo wzdělání má, že takowou nešwaru s potěšením přijme. W každém obecenstwě je wždy welký rozdíl u wzdělání mezi rozličnými třídami nawštěwowatelů diwadla; u nás je snad bohužel wětší než kde jinde; soudím tedy, že by — a byť by se to samému panu Grauowi swěřilo — sotwa tak špatné drama mohlo nalezeno býti, aby se aspoň někomu na galerii nelíbilo; ale silná wětšina zwláště wzdělanějšího obecenstwa jewila slušnými znaky nespokojenost swou, a widěli jsme některé pány, kteří p. beneficianta po nejznamenitějších jeho scenách ironickým potleskem poctili. On to bezpochyby bral za dobrou minci. W křiku, w překrucowání těla a jiných praktikách reků kočujících společností nemá p. Grau, když si dá na tom záležet, sobě rowného; to i tenkráte opět dokázal. Wedle něho wyznamenali se pp. Grabinger a Hametner, kteří se přeháněním překonati snažili; zwláštní pochwaly zasluhují improvisace onoho a tohoto klasická čeština. Nemohli jsme pochopiti, že se p. Fischer neostýchal k takowé nešwaře jmeno swé propůjčiti. Mohlť by se nám zawděčiti, kdyby si dal na práci ročně asi čtyrem partiím — a to jen důležitým, které by z našich herců nikdo tak dobře zastati nedowedl — důkladně se naučiti. Že wšak tak mizerným úkolem drahý čas maří a dobré jmeno swoje za lákawou bludičku nad takowým močálem switití nechá, skoro mu za zlé pokládáme. P. Graua a některé jeho pp. kollegy napomínati, aby, nechci říci dobré — ale aby aspoň tak mizerné kusy k příjmu swému newolili, bylo by snad marno. Nechceme-li aby obecenstwo naše budoucně takowými sprostotami podwáděno bylo, nezbude nic jiného než abychom je na příští wždy před příjmem již warowali, jinak Bůh wí kam by nestoudnost některých pokročiti mohla. To snad pomůže!

W neděli na to dne 30. října měla p. Méjowa, bezpochyby za tou příčinou, že obecenstwo pohoršeno bylo, slabší příjem, ačkoli kus „Štefek Langer z Hlohowa" je dosti dobrý. Jak car Petr weliký do repertoiru p. Chauera přišel, newíme si jinak wyložiti, než snad že je p. Chauer regisseurem. P. Kolár hral Štefka a mýlil se w něm nesmírně, jelikož jej za hlupáka pokládal. W podobných partiích jej neštěstí jakési wždy ke grimasse zawádí. Organ p. beneficiantky zdá se wždy spíše horšiti než lepšiti, tak že již ani nedoufáme, žeby kdy na diwadle k něčemu znamenitějšímu dospěti mohla. P. Kolárowa zasloužila wšecku chwálu. O ostatních nedá se mnoho říci.

N.

Z Holomouce. P. Eduard Pick, slowútný mnemotechnik, meškaje několik dní w Holomouci, dáwal w sále universitním a w semináři arcibiskupském čtení o umění pamětním, a we zwláštních zkouškách skwěle ukázal, kterak pomocí pojemů celé řady cifer, nesmírný počet dat statistických, zeměpisných, historických atd. k upamatowání přiwésti lze. Mimo jiné předříkán jest p. Pickowi od posluchačů w řadech o 3 cifrách počet 66 cifer obnášející, jejž on pak s obdiwuhodnou obratností od začátku až ke konci a nazpátek odříkal a po dlouhé chwíli z paměti opět na tabuli napsal. Dne 6. na universitě a 7. w alumnátě čtení swá s obecnou pochwalou ukončiw, odebral se do Prahy, kdežto rowněž čtení mnemotechnická držeti míní.

J. R.

Besedy.

Ludwík Viardot wydal práwě w Paříži francouzský překlad nowel Gógolowých. Francouzi jsou docela u wytržení nad těmito plody literatury ruské; zwláště román „Taras Bulba", jehožto i český překlad od Zapa se práwě u Jar. Pospíšila tiskne, jim dokonce nowý swět otwírá. Jest we Viardotowě sbírce též překlad pěkného powahopisného obrazu „Staroswětská šlechta", jejž před nedáwnem Hawel Borowský w „Malého Bibliotece zábawného čtení" českému čtenářstwu sdělil.

Nowý nápoj. Jistý slezský kupec, jmenem Polko, uprawuje umělým napodobením nowý nápoj, kterýž prý nemalého powyku činí a již až do Krakowa na odbyt se wywáží. Jak nálezce jistí, není nápoj ten zhotowen z nějakého druhu owoce. Oudowé spolkůw střídmosti nalezají prý w něm dostatečnou i nebezpečnou náhradu místo škodné, záhubné kořalky. Prodej jeho, nyní již znamenitý, denně wětší rozsáhlosti nabýwá. Podle hodnowěrných swědectwí spojuje nápoj přemnoho dobrých wlastností; jest laciný, welmi chutný, zdrawý, a k tomu spolu sílí a zahříwá. Delším ležením nabýwá prý chuti k wínu podobné. Newí se posud, jaké jméno obdrží. Fr. D.

České diwadlo w Praze.

W neděli dne 21. prosince bude se we prospěch p. kapelního mistra J. N. Škroupa prowozowati: *Hudební Quodlibet* we třech odděleních. — Oddělení 3. obsahowati bude wšude oblíbené písně: Čeští jonáci, husitskou a nowě uwitý wěnec z písní národních — to slibuje pochoutku, které se nám již dlouhý čas nedostalo.

Wydáwaním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 152.
12. roční běh.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

20. prosince
1845.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl.. na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštownich ouřadů Rakouského mocnařstwí půlletně s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (w nowých alejích na Nowém Městě č. 116) wydáwá po půlarších třikráte za týden, w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

Ptáčníkowa dceruška.

(*Pokračowání.*)

21.

W malé sice, ale skwostně uprawené a wisutou lampou jemně ozářené komnatě, na hebkém loži, spočíwala ptáčníkowa dceruška. U nohou jejích stály dwě panské služky, u hlawy domácí lékař, prostý, zletilý muž.

Liduška byla sice již w rukou jeho procitla; ale hned na to upadla zase do mdlob, kteréž jí nechtěly nyní opustit. Zkušený Aeskulapůw žák wrtěl hlawou. Celá díwčí bytost byla jaksi nepřirozeně rozjitřena a tím nad míru sesláblá; nepatrná nehoda hrozila, nemilými, dlouho se wlekoucími následky.

U okna stál Ludwík a hleděl do tmawých oblak, jenž byly noční krajinu zastřely. Srdce jeho bylo w zimničním zanícení; — duše jeho tonula w bázni o drahou díwku, pak byla sewřena ouzkostným tušením. Wěděl, že byla matka starého Mareše k sobě powolala, i čekal, jak se asi od ní nawrátí. Čekal to s bázní a nadějí, nebo nemohl před tím se starým mluwiti, aby mu byl snad několik potřebných slow napowěděl.

Skoro teskliwé ticho panowalo w komnatě. W tom se rozlítly dwéře a přes práh kročil starý ptáčník tak prudce, že se wšickni zděšeně i newrle obrátili.

Ale toho si starec newšímal. — „Mé dítě! — dejte mi dítě mé!“ wolal při tom s planoucíma očima a tak ouzkostně pronikawým hlasem, že ho nemohl nikdo pochopit. Tak si nebyl ani počínal, když byl swé dítě poprwé w jeho nebezpečném stawu zahlídl. Přitom dral se až k samé posteli.

„Ticho, milý muži — ticho!“ odbýwal ho lékař mírně, ale pewně. „Wáš křik tady nic nenaprawí.“

„Co je, milý otče?“ ptal se ho rychle Ludwík, wida na starcowých twářích weliké wnitřní pohnutí. „Upokojte se!“

„Mé dítě — mé ubohé, poctiwé dítě mi dejte!“ wolal zase Mareš — „pak bude pokoje. Swůj poklad chci, kterýž mi celý swět nezaplatí — a kterýž tady wyhazujou — mé dítě!“

„Co to mluwíte, otče? Zpamatujte se!“ domlouwal mu Ludwík. „Tady se nic takowého neděje.“

„Děje se! moje hanba se tu děje — ta zde wyrostla jako prašiwá houba po palčiwém dešti — a ten déšť, to byla milostiwá slowa z panských ust — ha ha ha! — o! já přijdu o rozum; dejte mi dítě mé!“

Ludwík pokynul na služky, aby se odstranily, potom wzal starce pod paždí, aby ho poněkud od postele odwedl. — „Otče! umírněte hněw swůj“, řekl k němu jemně a wážně, bera se s ním k oknu — „a zjewte mi, co wás potkalo. Já jsem tu pánem — já! ke mně se utecte důwěrně, stalo-li se wám příkoří. Mluwte, co wás tak pobouřilo? Wím, že jste byl u hraběnky i litowal jsem již, nemoha wám dáti dříwe jakousi rukowěť, dle které byste byl swé řeči řídil —“

„Co rukowěť, mladý pane?“ přetrhnul mu starec pásmo řeči. „Já nepotřebowal nikdy poučení, jak mám slowa klást — a sestárnul jsem při tom we cti.“

„Té cti by se nebylo uškodilo, otče — nehorši se! Pomysli jen, že to byla m a t k a moje —“

„Ale já nejsem její pes — aby mne wyháněla, a to před očima člowěka, kterýž snad po celý žiwot nic nedělal, nežli že na cinkot jejího zwonce pozor dáwal. Mne wyhánět i s mým dítětem! — dejte mi tedy to dítě mé, já si je wezmu — náruč moje není ještě tak slabá — já si je odnesu a odejdu z domu, z něhož mi přišlo tolik hořkosti.“

„Ale otewři pak oči, starý muži!“ káral ho Luwdík již poněkud newrle. „Jak pak můžeš s Ludmilou odejít, an posud we mdlobách leží?“

„O mé dítě!“ zkřiknul stařec a wytrhnuw se Ludwíkowi, chtěl se wrhnout na lože.

„Zpátky, pošetilý člowěče!“ opřel se mu wšak lékař, wší silou ho zadržew. „Zde jsem já pánem a musím za následky odpowídati. Či chceš býti wrahem swého dítěte?“

„Wrahem? — já?“

„Ty! Cokoli se stalo — stalo se a nepůjde více zpáteční kolejí; aby to ale k horšímu nedoběhlo, to můžeme zabránit a nesmíme si w tom sami překážet. Sedněte a čekejte w mírnosti, až se bude moct dítě waše na nohy postawit, pak přistupte se swým požadowáním.“ (*Pokračowání.*)

Český jazyk — moje škoda.

(*Pokračowání.*)

Z brusu nowý wlastenec mluwil s ním o počátcích Puchmajera, o Hněwkowském a o bratřích Nejedlých; pak wzal do prádla Českého Hlasatele — wůbec byl se p. Černý swé roli jak náleží přiučil, neboť tehdáž nebylo ještě hlawy jako korec weliké potřebí, chtěl-li si do ní člowěk o českých záležitostech wšecko wštípit, a beránek, jako byl Filip, nechal se snadno na porážku wést.

A jakž plesal ubožák — — jenom se mu nikdo nediw, a raděj se hodně hluboko do tehdejších smutných časů a do stawu osamělého wlastence zamysli; co ho nyní potkalo, mohlo se mu státi, i kdyby byl cwikanější býwal, nežli tak dobrá, poctiwá, lehkowěrná, snadno chytlawá česká duše kdy býti mohla; — jak zaplesal ubožák, když pozorowal, že se mladý wlastenec přítulně k jeho Jaroslawě má! Z toho mu zrůstala ta nejkrásnější naděje. Tuť měl najednou, co si dáwno přál; tu měl ženicha, že lepšího už ani dostat nemohl. A když mu konečně p. Černý i w skutku wyznal, že Jaroslawu miluje, a když i tato oči klopíc něco podobného šeptala: tuť zawejskal jako dítě a dal jim s uplakanýma očima swé nejlepší požehnání.

Neptal se, nezpytowal dlouho, jako obyčejní prozaičtí otcowé děláwají, může-li ženich dceru jeho i pořádně uživit; wždyť byl statkář (jak powídal) a wlastenec: tedy nesměl o něm pochybowat, tomu mohl swou blaženost swěřit.

A Jaroslawa? — Ty milý Bože, to bylo newinné, nezkušené stwoření, a pan Černý byl hezký muž a uměl hubou i očima mluwit, že by se bylo díwčí srdéčko rub na rub obrátilo. Ta mu wěřila z celé duše.

Ženich se wytasil nyní se swatební smlouwou, kterouž měl z wypraktikowaných rukou swého nowého twůrce a pána, paragrafisty Jelínka staršího, a Jelínek mladší podepsal ji beze wšech okolků — a byl w pasti. Sám posud jen swého milého kantorstwí se drže, nesáhnul k wůli wlastnímu pohodlí ani na krejcar znamenitého dědictwí, chtěje ním budoucí cestu jedinému dítěti swému pohodlně wystlati — a nyní je hodil do chřtánu šejdíři, kterýž ho mimo to ještě o dražší poklad, o samé dítě okradl.

* * *

Není-li prawda, to je weselá historie? Oh, ono to přijde ještě weselejí a rozkošněji. —

Když bylo po swatbě, kterouž arci tchán sám wystrojil — pan ženich se blejskal přitom jen posledními dwadcetníky, které se byly ze skříně adwokátowy do jeho kapsy přestěhowaly — klepalo třetí den na to, hezky z rána, něco na dwéře. Filip, ještě jako w sladkém opojení, že se důležitý plán žiwota tak pěkně powedl, zwolal weselým tónem swé obyčejné: „Wejděte!“ a hned na to wyskytla se na prahu figura adwokáta Jelínka — zlaté brejle, bílý šátek a jeho popelawý pláštík.

Filip nechtěl ani swým očím uwěřit — ale owšem poznati ho konečně musel, toho milého člowíčka, kterýž byl tak mohutně mezi loukotě osudního kola jeho sáhl, že se zpříčilo a na kantorstwí ho zaneslo. Nežli se ale zpamatowal, jak by měl uwítat člowěka — toho jediného na té zemské kouli, ku kterému snad nějakou hořkost cítil — již ho onen předešel.

„Jsem tu dobře u pana Filipa Jelínka, pastora minorum gentium loci?“ ptal se paragraf, sladince hubu našpouliw.

„Aj, aj, pane Jakube Jelínku, jehožto delší titul neznám,“ odpowěděl Filip polo hořce, polo dobrosrdečně (neboť byl šťastný, a we swém štěstí byl by celému swětu nepřátel laskawou twář okázal) — „nawlikla mi ta hromádka let, co jsme se newiděli, tak podiwnou kukli, že nemůžeš druhorozeného syna otce swého poznat?“

„Já jdu wždy rád přímo a jistě, pane učiteli, a nemohu zbytečnými ceremoniemi drahý čas mařit,“ odpowěděl Jakub. „Do syna otce mého mi teď nic není — proto ho zde také nehledám; mám toliko s tchánem jistého pana Černého co jednati.“

„Ten jsem já,“ řekl Filip bolestně i newrle se od něho odwrátiw. „Co se líbí?“

(*Pokračowání.*)

Drobnůstky cestopisné z prázdnin 1845.

(Pokr.) Naše loď se zastawila u města Stauff nazwaného (nebo wlastně Donaustauff pro rozdíl od Regenstauffu a jiných). Toto přiwětiwé weselé město rozkládá se w lůně dwou kopců, z nichžto na wýchodním Walhalla jasně se skwěje, na západním rozwaliny prastarého hradu strmí, majícího listiny až daleko do dwanáctého století a nazwaného taktéž Stauff (t. j. Stuffe, jako podle obdoby stoup-nu, stup-eň). Tenkráte prý ještě silné duby na stráních se pnuly, kde teď outlá réwa se zelená; podle Dunaje wlekly prý se pusté suchopáry, kde se teď knížata Thurn-Taxisowé we skwostném zámku a wkusné zahradě weselejí; a tam kde slíčná Walhalla we skwělé bělosti se usmiwá, řwal prý w diwé houšti mnohý medwěd.

W hostinci „u Walhally" odložili jsme swé tlumoky a objednawše si oběd, putowali jsme z města ku Walhalle.

Walhalla — krásné jméno! tak welebně se pronáší, jako celá nádherná budowa se wypíná, tak čarowně welikánsky zní, jako celá nadlidská báje chladného sewern, z jehož dáwnominulých dob samo pochází. W nynější němčině nadarmo bys takowý blahozwuk hledal. *

Od lewého břehu Dunaje táhne se ouzká pěšinka po jižní stráni žulowého kopce k rozsáhlým schodům, které od prostředku až na wrchol ku chrámu samému wedou. Wšecko čisto jako umyto. Na osmi sloupích w popředí a sedmnácti po stranách spočíwá nádherný chrám, jehož wýška okolo 20 sáhů, šířka přes 35 sáhů a délka a 175 sáhů obnáší. Jižní průčelí má nad sloupami w polowypuklé práci skupení Germanie s Bawarií, Austrií, Saxonií a jiných allegorických osob; sewerní představuje scenu z bitwy Armina a Římany, jak se w latinských klassikách líčí.

Weliké, těžké dwéře se nám otewrou, a již již chtěla nás welikolepost a nádhera wnitřní Walhally zcela uchwátit a užasnutím w němé sochy nás obrátit: tu přikročí dozorce podáwaje nám plstné bačkory, do kterých každá noha unaweného poutníka a každá nožička něžné poutnice wjeti musí, také pohodlně wjede a pak po celé podlaze bílým a černým mramorem krásně wykládané nepohodlně se šoupá. — Do délky táhne se celé staweni od jihu na sewer, tak že wýchodní a západní stěna delší je ostatních, každá z nich pak postranními pilířemi w jakési oddíly rozwržena, w nichž se wždy naproti sobě genie slávy w rozmanitých postawách ženských z kararského mramoru mistrně tesané nacházejí.

Wšechny stěny jsou mramorem kropenatým wykládány, okna se nalezají jen we stropě, tak že swětlo s hůry padá; každá podrobná, sebe menší wěc je klassickým duchem oživena.

Poprsí těch wýtečníků, kteří pro Walhallu byli uznáni, stojí beze wšeho pořádku časowého aneb jakého koliw na kamenách wywstáwajících we třech řadách nad sebou ze stěn: wšecko z kararského mramoru. Nad těmi táhne se kolem do kola široká římsa s polowypuklou prací, představující žiwot Germanů domácí, weřejný, wojenský, náboženský atd. a nad tímto jsou pamětní tabule zlatými písmenami (lapidarními) proslulým w dáwných dějinách osobám, jichž podobizny se neznají.

Newím také a nebyloby lehko uhodnouti, podle jakého měřítka „zásluhy německých welduchů" odměřowány a Walhallou odměňowány byly. Nadarmo hledali jsme zde Jeana Paula, mistra lidského srdce, aniž jsme tu spatřili důmyslnou twář welikého mocnáře Josefa II., zato ale nalezli jsme tady nejisté powahy Wallensteina a mnoho „welikých wojáků." Na západní stěně w posledním oddílu, w sousedstwí Götheho a Mozarta, je widěti našeho Koperníka a tu prostomilou twář slowanskou Děbiče Zabalkánského. * To je sice staré thema; pro nás bylo ale w jistém způsobu nowým. Posawád jsme totiž o této nesprawedliwosti jenom wyprawowati slýchali: tady jsme ji na swé oči spatřili; my se zamlčeli, nemajíce slow k wyjádření swého hněwu i litosti. Jestiť to diwné podiwání na tak dokonalé umělecké dílo, w němž něco obsaženo, co není prawda! (Pokračowání)

* W nordické mythologii slowe Walhalla sídlo padlých wojínů. Nynější němčina nemá ani jediného slowa, které by se na *a* končilo, což k její zlozwučnosti nemálo přispíwá.

* Jan Karel Děbič, narozen l. 1785 we Weliké Lípě w Slezku, zemř. l. 1831. W ruských službách wojenských překročil l. 1828 Balkán, skrotil Turky u Drinopole a hrozil sám Carohrad dobýti. Odtud nazwán Zabalkánský.

DENNÍ KRONIKA.

Z Prahy.

České diwadlo. W neděli dne 7. prosince prowozowal se we prospěch p. Kolárowé překlad známé frašky: Der Weltumsegler. Jen wýtečné sebrání, wýteční komikowé a zpěwáci mohou takowé produkty záživnými učiniti. Těch ale na našem diwadle není. P. Grabinger (Kotrmelec) dělal co bylo možného — ale ultra posse nemo obligatur t. j. „nezpíwej ani we frašce, kdo nemáš hlasu." P. Kolárowá má pro podobný zpěw dosti dobrý hlas i radil bych jí, aby jej cwičila, kdyby již na jiném poli něco kloudnějšího a wážnějšího podati neuměla a kdybych nemyslil, že braním podlých úkolů we fraškách dojmu wážnějších partií swých škodí. Pana Grabingra ale snažně o to prosíme, aby budoucně, kdykoli na diwadle nějakého Kašpárka předstawuje, o wěcech wážných jako je wlastenectwí žádné kuplety nezpíwal, neboť to pak na wlas wypadá, jako by je také w posměch uwáděti chtěl. Kdož přijme poučení z ust člowěka, kterýž se mu na diwadle směšným a nemoudrým objewuje? a nadto najde p. G. we wadách společenských rozsáhlejší a wděčnější pole pro zpěwky swé.

W pondělí dne 8. prosince opakowala se Gretryho krásná zpěwohra: Modrowous. Představení bylo w celku o něco pewnější než předešlé — owšem ne takowé, aby posluchače k nadšení přiwesti a české opeře mnoho přátel získati mohlo. Wšecko, co se při nynějších silách žádati dá, jest, abych tak řekl, pouhá slušnost. A tu můžeme prowedení tomu přisouditi.

W neděli dne 14. prosince we prospěch p. Chauera Křížkowý král. Tento obraz ze žiwota má před mnohými plody wídenskými zwláště i Nestrojowými tu přednost, že necudnými žerty neuráží a jakýsi mrawný směr má. Představení bylo wlažné. Učinili jsme nález we fisiologii herců našich welmi wážný: že příjem wždy obratnosti jazyku jich na ujmu býwá. P. Chauer (Pokorný) trefil dobře w této partii na mnoze převládající srdečný tón a ačkoli nezpěwec, zawděčil se nám několika pěknými kuplety, z nichž zwláště onen, kterýž nám wýtečného, bohužel tak záhy nám odňatého Pernera připomínal, od obecenstwa s welikou wroucností přijat byl. Těšilo nás welice, že lid náš muže, kteří o blahu jeho pracují, znáti a ceniti počíná. P. Koekertowa (Fany) a p. Grabinger (Kartáček) dobře si počínali; p. G. neměl by zpíwati wíce kupletů než se byl naučil. Na improvisatora ještě nedospěl. Mimo řečené dobyl si pochwalu

p Sekyra (Nácek) a p. Kolár (Wilém). Tento snaží se častěji posluchače tak welikým hlasu snížením dojímati, že se to až parodii podobá. Bylo nám líto, že p. Kolárowá pro nemoc Ludmilu (ne Ludmillu) hráti nemohla. Zajímal nás prwní wýstup p. Wiedemanna (Horník). On přináší k diwadlu pěknou osobnost a příjemný — ač newím zdali pak pro wětší partie také dost silný hlas; pohybuje se již welmi slušně a bude-li se s něčí poradou w českém přednášení cwičiti, snad že se obecenstwu našemu zwláště za nynější nouze w milownících brzo zalíbí. Lampy měly toho dne zwláštní kaprice, tak že jsme wětší část kusu toho při schowaných lampách widěli. Což myslíte, milé lampy, že nynější česká představení již ani swětla hodny nejsou? Já zas myslím, že by jim, an již tak mnoho stínu mají, trochu swětla neškodilo. N.

Z Berouna. (*Beseda.—Přání.*) Dne 10. t. m. byla zde prwní weřejní beseda držána, jakž si to od té doby, co w domě p. Nechanického před dwěma lety soukromná zřízena byla, mnozí wlastimilowní přátelé srdečně přáli. Zasluhujeť i proto powšimnutí, že samých ušlechtilých, ducha zajímajících zábaw poskytowala. Roznešené wchodní české lístky shromáždily w hostinci u Černého orla weškeré zdejší welebné duchowenstwo, šlechtictwo, wojenské důstojníky a ouředníky s přednějšími měšťany. Česká hudba a český zpěw od nejwýtečnějších našich hudebních diletantů řízením pilného hudebního učitele p. J. Hudce prowozowané rozjařily swornou mysl wšech přítomných. Wywěšený přehled prowozowaných, ducha každého zabawujících hudebních skladeb ohlašowal: Ouwerturu od J. Škroupa, čtwerozpěw. Wše jen ku chwále wlasti a krále, quarteta od Kummera, Jelenůw sbor: My čeští manowé, Wašákowo: O radostné cestowání, walčík od Labického a ouwerturu z Montekowé a Capuletowé. Mimo tyto pochoutky zazniwaly i národní písně, jakož i Kde domow můj, jež náš wýborný basista pan Rubricius mistrně a citupluě přednášel. Nic nechybělo, než nějaká deklamowánka anebo humoristické čtení. Čeho se pro krátkost času nedostáwalo, toho prý se nám příštíkráte dostane. Ostatně zde panowal utěšený rozmar; rozdílnost stawů zmizela, ostýchawá upnutost jiných plesů roztála w českou prostosrdečnost a když přišla půlnoční hodina, wšickni s tím srdečným přáním síň podobiznami českých wýtečníků ozdobenou opustili, aby opět brzy w tak radostné besedě se shledali. J. Přibík.

Z Dobrušky. (*Diwadlo.*) Dne 7. prosince b. r. prowozowala se na zdejším diwadle „Paní Marjánka, matka pluku,“ aneb „Ženské srdce,“ půwodní činohra we 4 odděleních od J. K. Tyla, a sice s takowým prospěchem, že ačkoli diwadlo přeplněno bylo, přece hned na to druhý den tentýž kus se opakowal a zase tak welehojnou náwštěwou poctěn byl Ku pochwale zdejšího pana učitela F. Nowáka říci musíme, že zpěwy w této činohře obsažené, zdařile w hudbu uwedl. — Kýžby nám krasoumná ruka p. Tyla, wážíc opět žiwých barew z jeho bohatého srdce a wtipu nápodobných krasojemů brzy a častěji namalowala, jakýchž jsme w jeho „Matce pluku“ s obzláštním potěšením a zalíbením widěli a w nich se kochali!! R—l.

BESEDY.

Slowanská tiskárna w Carohradě. Jak jsme již lonského roku oznámili, je zřízena w Carohradě tiskárna pro podunajské a balkanské Slowany. Nedáwno tam wyšla bulharská kniha pod názwem: „Lětnyj kriň“, pak se wytiskmul žiwotopis Alexandra Welikého, jenž měl 1571 předplatitelů, což je očitým důkazem, že i bulharští Slowané již po knihách se shánějí. To zawdalo i příčinu k wydání časopisu bulharského, jenž se nazýwá: „Jek od Balkana.“ Z prwních swazků, kteréž nás došly, lze souditi, že potřebám národu, jemuž je wěnowán, dobře wyhowí. Wytištěn jest na welinském papíře, hezkými písmenami, semo tam rytinami ozdobený. Do nynějška zahrnuje w sobě nejwíce překlady řeckých nowin, nicméně wane wšude slowanský duch. Prwní swazeček přináší soustawu o obecném jazyku, o rozdílech jazyčných, a něco o starobylosti Slowanů; pak přehled wšech wěrozákonů, popsání chrámu jeruzalemského; píseň na smrt Wenelina, spisatele bulharské mluwnice a dějepisu; náwěští o železnicích, parostrojích, největších knihownách a nejhlawnějších časopisech. W druhém swazečku čteme články jednající o anglických městech Liverpoolu a Manchestru, o národech a jazycích, o duchowních sborech, o zřízení škol we Francii, o Rusích a Rusii. Wšecky pojednání jsou psány w prostonárodním, obraznosti Bulharů přiměřeném slohu a zahrnují w sobě wěci, neznámé oněm, kteří školy nenawštěwowali. Zwláště nám lahodí wydawatelowa láska k wlasti, kterouž u každé příležitosti oswědčuje. Widěti, že mu na srdci leží štěstí národa, rozkwět jeho jazyka a literatury. Jediné, z čeho bychme ho kárali, jest užíwání mnoha církewních slow; ale tomu se nebude žádný diwiti, kdo wí, w jakém stawu se bulharská literatura nachází. Nicméně je chwály hodno předsewzetí p. wydawatele, a my mu přejeme od srdce nejlepšího prospěchu. Danica.

Zwláštní jízda o záwod. Jak známo, nenáleží nikde we swětě sázka w té míře k dobrým způsobům, jako w Anglicku, a mnohý šlechtic sebe i rodinu swou na mizinu tím přiwedl, že při swých mnohdy přewelkých sázkách opět a opět nešťasten býwal. Jednu z nejpodiwnějších sázek a zajisté i jednu z nejpůwodnějších podstoupil před nedáwnem jistý Emidy, podkoní majitele Astley-ského amfiteatru w Londýně. Nabídnul se, že s osmadwaciti koňmi, po dwou za sebou zapřaženými, jízdu z městské čtwrti Westminsterské do Greenwichu a zase nazpět za půl třetí hodiny si odbyti troufá. Dwěma předjezdci, kteří podle potřeby dlouhou řadu koní w pořádku uchowati měli, prowázen, wyjel šťastně se swým čtrnáctipárowým spřežením a s četnou společností, i nezdálo se mu to nějakou těžkost působiti, an za sborem hudebníků na kozlíku sedě, najednou osm a dwacet koní opratmi řídil; ano počínal sobě s takowou lehkostí a s takowým poklidem, jako wozka při jediném páru. Wyhrál skutečně sázku; neboť přijel pět minut před wyměřeným časem opět nazpět k amfiteatru při jásání náramného dawu lidu, kterýž jeho náwratu napnutě očekáwal. Fr. D.

Labyrint sláwy, w tisku se nacházející nowé dílo p. Wocelowo, nebude již, jak slíbeno, letošního roku moci wyjíti pro churawost oční, jížto ctěný pan spisowatel, k tisku sám přihlížející, již po delší čas sklíčen jest.

České diwadlo w Praze.

W pátek dne 26. prosince bude se we prospěch p. J. W. Grabingra prowozowati: Paleček na cestách w Brně a we Widni. Fraška se zpěwy we dwou odděleních, dle A. Bäuerle swobodně wzdělaná od J. K. Tyla. Hudba od rozličných skladatelů. Tance od baletního mistra p. Rainoldiho.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 153.
12. roční běh.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

23. prosince 1845.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštownich ouřadů Rakouského mocnářstwí půlletně s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (w nowých alejích na Nowém Městě č. 116) wydáwá po půlarších třikráte za týden, w onterý, we čtwrtek a w sobotu.

Ptáčníkowa dceruška.

(*Pokračowání.*)

W tom okamžení uklouzlo mdlobami opoutané díwce hlasité wzdychnutí. Bylof jako ohniwý šíp do prsou otcowých a proniklo nejhlubší strobu starcowu. On zapomněl na hněw a poddal se užírawé starosti o nešťastné dítě. Postawil se zase k posteli a wolal sklíčeným hlasem: „Milé dítě — Liduško! — powstaň — otewři oči — twůj starý otec tě wolá!“ — Ale díwka ho ještě neslyšela a lékař si ho newšímal; ten měl teď zase plné ruce díla s nemocnou, stíhaje tlukot žil a srdce jejího.

Za to wynakládal Ludwík wšechnu swou wýmluwnost, aby starého upokojil.

W tu chwíli powstaly ale nepokojné, hlasité, wadiwé hlasy w předním pokoji. Byly to panské služky s komorníkem, kterýž we jménu hraběnky přicházel a ptaje se nešetrnými slowy po starém Mareši, bez okolků do komnaty wejíti chtěl. Děwčata mu to ale zabraňowaly; dílem je k tomu wedl přirozený outlocit, dílem poznání, že mladému hraběti na nemocné díwce jaksi mnoho záleží, a že se tedy s dobrou potáží, když se k ní a otci jejímu co nejšetrněji chowati budou.

Ludwík wyšel wen. — „Co se to zde děje?“

„I tu přišel ten nepokojný člowěk, milost pane!“ prohodila panská neohrozeně — „a chce mermomocí do pokoje; jakoby nemohl říct, co chce, abychme to panu hraběti wyřídily.“

„Co jest?“ ptal se Ludwík krátce.

„Paní hraběnka dala z outrpnosti pro ty lidi zapřáhnout,“ řekl komorník; „a poněwadž je už hezky pozdě, tedy myslím, aby se nezdržowali—“

„Co tu máte wy myslit?“ přetrhnul mu Ludwík další slowa. „Wy konejte, co wám panstwo poroučí, ale myšlení při tom nechte; to wám bude prospěšnější.“

„Ale paní hraběnka—“

„— wám dala rozkaz, a já ho beru nazpět. Rozumíte? Dejte wypřáhnout, anebo chcete-li, můžete jet sám.“

Pak nařídil děwčatům, aby zas do komnaty wešly a lékařowi k ruce byly; sám se odebral k hraběnce.

Tam nastala nyní prudká rozmluwa. Hraběnka byla náramně pobouřena; potkalof ji to, co byla žiwa, poprwé, aby se jí oblíbené zámysly tak zwrátily — a potom: panský rod, čest, poškwrnění krwe, lidské pomluwy — neweděla, nač dříwe mysliti, proti čemu dříwe bojowati, ale prsa její byla přeplněna tak welikou hořkostí, že nemohla powážná i prosebná slowa Ludwíkowa průchodu skrze ní nalezti.

A Ludwík nezapíral nyní swou lásku k Ludmile; on nechtěl matku lží upokojit a wítězstwí snad klamem získat.

„Ano, miluji tu díwku podle našich zakrsalých náhledů sprostě rozenou, za to ale od samého Boha bohatě na duši nadanou, že nemohu tento plamen w sobě udusit, nemám-li zradu na swém wlastním blahu a wraždu na díwce zpáchati.“

„Nuže tedy z toho nic nepáchej — an widím, že je ti slepá wášeň milejší a hlawnější nežli čest domu twého a žiwot matky twé.“

„Já newidím žádnou oprawdowou pohromu naší cti — a co se týká twého žiwota, to jsem přeswědčen, že mi tě nebe ještě dlouhá léta uchowá.“

„Mlč! já se toho nechci ani dočkat; měla bych jen s twým nerozumem co zápasit. My nebudeme spolu od této chwíle nic wíce jednati; ale já najdu bohdá jiné cesty, které tě k rozumu přiwedou.“ —

Konec rozmluwy byl takowý, že dala ještě tu chwíli wěci swé skládati. Před půlnocí opustila zámek a jela k přítelce Zalužanské — k nížto byla před wečerem posla wyprawila, že nemůže přijeti.

Celý Wolšow byl u welikém pohnutí a w těsném očekáwání, jak se nemilý staw wšech wěcí mezi panstwem ukončí.

Ludwík se neuchýlil ani na lože. Liduška ležela jako w ohni, a podiwné, děsiwé stwůry naplňowaly rozpálenou hlawu její. Newěděla o sobě.

Mírná, jemná duše Ludwíkowa zachwěla se nyní také hořkostí a hněwem. Zpomněl si na Horinu a dal ho hned druhý den zrána předwolat. Powažowal ho za pramen a počátek wšeho zniklého zmatku a neswáru.

Zlomyslný lesník předstoupil před něj s polekanou duší a se skroušenou twáří. Bylť již doslechl, co se mimo jeho nadání wšecko přihodilo a neočekáwal pro swou osobu nic dobrého.

Ludwík ho měřil dlouho plamenným okem. — „Pane polesný, měl bych wám dáti na wědomou a poznanou, jak welice jste mě urazil — o čem je řeč, nepotřebuji wám bezpochyby zejmena powídat? ale omlouwám škodychtiwost waši k wůli nešťastné wášni waší a abychme si příště potkáwáním hořké okamžení nezpůsobili, na jiné panstwí wás přesadím.“—

(*Pokračowání.*)

JAN GUTENBERG.

(Pokračowání.) Nejstarší citowané tisky české jednaly wesměs o článkách pod obojí, a proto powažowány jako ustawičný podpal k hádkám o wíru, odsouzeny byly posléz witěznou stranou k zahlazení. Šťastněji ošetřili Holanďané a Němci prwotisky swé, jimž owšem za příčinou obsahu nikdo nemohl býti nepřítelem. A přece nemnoho prwotních tisků Mohučských dočkalo se našich dnů. Dobře-li se z Wettrowa spisu pamatuji, zbýwá jen jediný otisk „Mahnung der Christenheit wider die Turken (od r. 1454) w kr. knihowně Mnichowské, a z nejstarších deskotiskowých obrázků s textem zachowal se jediný sw. Krištof s datum 1423 a sw. Sebastian od r. 1437. Dejme tomu, žeby se také tito jedincowé byli ztratili, anebo posud žeby nalezeni nebyli a jen citát želry o nich někde swědčil, směl-li by kdo Němcům upírati s wáhou takowého citátu skutečnou i bywalost jejich? Přijímá-li tedy historik citáty jinák prawdě podobné, s ostatními ději souwěkými souhlasné a tím samým již hodnowěrné za pramen dobrý, newím proč bychom skutečnost někdejších prwotisků českých, jmenowitě citowaných sněmů od r. 1417, 1421 a 1425, písně od r. 1441 a listu Husowa od r. 1459 w pochybnost uwáděli? Owšem tisky tytó byly pouhé deskotisky. Takowých jen znal a popsal mistr Pawel Židek, za kterého a nepochybně pod kterým římský katolík Jan Gutenberg r. 1444 w Praze studowal než tam stupně bakalářského dosáhnul. Wědouce pak, že Gutenberg w Mohuči r. 1450 z prwopočátku také jen pomocí wyřezáwaných a litých desk swé Donáty a Confessionaly tiskl, nemůžeme býti na rozpacích, kdy a kde se deskotisku byl přiučil. Od učených sousedů nebywše posud poučeni, kdeby byl Gutenberg mechanickou stránku swého umění poznal, jednák ale sami znajíce z letopisů starodáwní umělectwo a průmysl Prahy a Kutné Hory, w kterých městech českých Gutenberg alespoň na čas přebýwaje, nejen přes mincowní a wyřezáwání i sléwání nápisů na zwony — počínání typografii a stereotypu welmi podobné — ale také dle citowaných českých tisků od r. 1417, 1421, 1425 i 1441 wzor deskotisku spatřiti nejbližší měl příležitost, za prawdě nejwýš podobné wzíti smíme, že se prwotiskař Mohučský Gutenberg (nikoli w říši ideálů ale) w Čechách mechanické stránce swého umění i deskotisku přiučil, což podle dotčených stop také o Pfysteru a Pannaři se podobá. W souhlase s prwopočátným smyslem slowa „Knihař“, které podle Mater Verborum a Komenského půwodně opisowače knih, později pak u Weleslawíny knihtiskaře i prodawače wyznamenáwalo, citát Frydberkůw dobře by domněnku dowolowal, že šlechetný, w bouřce Pražské r. 1422 od Nowoměstských mstitelů kněze Jana Želiwského sťatý, Mistr Antoniš Kniehař w Staré Praze snad již také knihy tiskl, owšem jen pomocí wyřezáwaných anebo litých desk, na způsob, jakým obrázky sw. Christofora od r. 1423 a Sebastiana 1437 w Němcích a od r. 1430—1440 obrázkowé tisky Holandské wycházely. Na tento starší druh knihotisku wykládati se musí prwní částka připomínky w kronice Kolínské, kdež stojí, že umění knihtiskařské od r. 1440 zkoušeno, r. 1450 ale dokonáno bylo. Poslední datum teprwé se wztahuje na zdokonalení knihtiskařského umění se skladnými neboli pohybliwými literami. Že ty nikoliw již r. 1440 ale teprwé 1450 w Mohuči Gutenbergem ku knihotisku wymyšleny býti mohly, dokazují dříwe zmíněné listiny, které Gutenbergowo přebýwání w Strassburgu od r. 1434 až do 1443 doswědčují. Německá jubilea knihtiskařská roku každého čtyrycátého slawená lze tedy powažowati za stálý ohlas křiklawé lži, kterou Mohučtí přepiatí patrioté w hádce s Hollandy a se Strassburčany tak dlouho jiným i sobě opakowali, až do kalendářů přešla. Následkem tím i Wojtěch Myzius z Freyberku, wydawatel českého historického kalendáře r. 1616, k datum druhého ledna poznamenal: „Tlačení kněh od Jana Guttenbergera nalezeno a w Mohuči začato léta 1440.“ Tiskl-li co Gutenberg r. 1440, tiskl na nejwýš deskowité poutnické obrázky s textem w Strassburgu, kdež dotčeného roku přebýwal, a odkud s wyhotoweným zbožím do Cách putowal, a kam — wázán smlouwou od r. 1438 na pět let uzawřenou — opět se wrátil. W deskotisku nebyl tedy Gutenberg prwním: wlastní a wěčná jeho zásluha i Mohučská sláwa počíná teprwé wynalezením skladných neboli pohybliwých liter k tisku w Mohuči roku 1450. K wynálezu tomu hlawní příčinu dal weliký náklad, jejž požadowal starší deskotisk; k tomu dříwe každá strana celá ze dřewa wyřezáwána a do formy rozpuštěným olowem sléwána bywala. Tak lité desky mohly se, jako nowější stereotyp, jen k otiskowání jedné a též knihy potřebowati, kdežto lité skladné litery libowolně skládati, rozbírati a opět k jinému skladu písma použiti se dáwají. Dostatečnou zásobu skladných liter dříwe uliw počal Gutenberg r. 1452 w Mohuči tisknouti slowutnou biblí latinskou 42řádkowou, řečenou tak, protože 42 řádek písma každá stránka má. Po třech letech ji dokonal; téhož písma užil mezi tím (1454) k wytištění menších spisů, jmenowitě Donátů a Mahnung der Christenheit wider die Turken. Při práci pomáhal jemu Peter Schoeffer von Gernsheim, klerik dieceze Mohučské, famulus Faustůw, dobrý řezbář a w Paříži wzdělaný krasopisec. Dříwe ale než wýtisky nedatowané, ale as r. 1455 dotištěné biblí wyprodati se daly a náklad poněkud nahraditi mohly, pohnal nešlechetný Faust Gutenberga ku práwu, žádaje netoliko splacení půjčených

peněz ale i úroky od úroků. A magistrát Mohučský přisoudil práwo Faustowi, jenž pak tiskárny Gutenbergowy se zmocniw se Schoefferem, mechanické počínání při řezbě liter, při presu a tisku od Gutenberga pochytiwším, knèhotisk dále prowozowal.

Přelstěný Gutenberg wyšed ku konci 1455 anebo z počátku 1456 ze spolku Faustowa a Schöfferowa přispěním šlechetnějšiho doktora Humery jinák Humbrechta, zřídil w Mohuči druhou tiskárnu a dokonal tam slowník, řečený Katholikon Joannis de Janua. K záwěrce knihy té připsal z hlubiny swé mysli wyprýštělá slowa charakteristická: „Pod ochranou Swrchowaného, na jehožto pokynutí jazyky nemluwňátek se rozwazují a jenž nezřídka malým zjewuje, což moudrým zakrýwá, spis ten wýborný Katholikon léta po narození Páně 1460 w žiwném městě Mohučském slawného národu německého, jejž milosrdenstwí Boží takowým swětlem wtipu oswítiti a darem milostiwým na přednost wšem jiným národům obmysliti ráčilo, nikolj třtiny ani rýtka ani péra pomocí, alebrž podiwným patron a forem sjednocením, připrawou a směrou wytištěn jest a dokonán". * Takowým úmyslným opisem zahalowal Gutenberg swůj wynález písmen skladných ještě roku 1460. Mnohem jasněji a o rok dříwe popsal w rukopise Krakowském český mistr Pawel Židek starší deskotisk. Wzpomenem-li si, že ještě později Faust (1464—1466) tisky Schöfferowy w Paříži za rukopisy wydáwal a je za takowé si platit dáwal, bude nám swětlá hlawní pohnútka, proč prwní knihtiskaři umění swé opatrně skrýwali. Sočiwých mnichů a kleriků se báti, jakž protestantští spisowatelé z kyselosti píší, tiskaři prwní neměli příčiny; Gutenberg i Schöffer byli wlastně také klerikowé, a mnichowé sami také tisk prowozowali, ano byli snad půwodně prwní wynálezcowé deskotisku, jehožto počátky do mrákoty jsou zahaleny. Prawá příčina skrýwawosti prwních knihtiskařů byla wlastně zisk. Obojí způsob tisku, deskowý starší i skladný nowější, rozmnožowal knihy mnohem wíce, než sprosté opisowání. Dokud tedy lidé ani zdání neměli, žeby se písmo také tisknouti dalo, snadno si tiskaři něco přiwyzískati mohli při spisech dobře prodajných, jaké byli w XV. století w Němcích Donáty a Confessionály, w Čechách otisky sněmů, písní a hádek o wíru, které celým národem pohybowaly. Wůbec pak wynálezowé mechaničtí málo kdy býwají před se wzati bez úmyslu materiálního zisku: ačkoliw že se častěji prwním, kdož se o ně pokoušejí, ani wlastní náklad na opětowané zkoušky nenahražuje. Gutenberg z knèhotisku tak dobře prospěch swůj wyhledáwal, jako dříwe z dělání poutnického zboží w Strassburgu. Než i on zakusil nesnází. W Strassburgu s dotirawými Drytzehny a w Mohuči se lstiwým Faustem činiti maje, sám nejen snahu ale i wlastní jmění obětowal k wywedení zámyslů swých. Utrpené nátisky a křiwdy musely zarmucowati mysl jeho. U dotčeném přípisu záwěrečném zdá se, že při wší swé pokoře wyčítá poněkud newděk swým sousedům. Jednak poníženě, jednák pochlebně mluwí o městě německém, kam swé útočiště wzal; píše práwě jako přichozí. Národy, před kterýmiž wedle slowa jeho prozřetedlnost Němcům přednost dala, nejsou jiní leda národy representowané akademickou mládeží a literáty na universitě Pražské. Zde studowaw patřil ku straně pod jednou, kališníkům odporné; odtud po dobytí města Jiřím Poděbradským odešel do Mohuče, do města, odkudž jeho rodiče před časem byli wyhnáni, kamž ale strýc jeho ze strany matčiny „Henne Gensfleisch der Alde" r. 1443 opět se přistěhowal. Tyto podiwné udalosti musely se zdáti pobožnému Gutenbergu jako zwláštní řízení Boží. W duchu při tom ale myslil, zpomenuw na Prahu: „Čechowé mne nebyli hodni!" Ceny umění swého žiwě si powědom, dal ale také Mohučanům na srozumènou, že jim přinesl dar hotowý, k němuž mu ani wychowání ani wycwičení nedali. Při tom wědomí cítil nepochybně dosti bolestně, že mu město Mohuč nedalo lepší ochranu we při s lakotným Faustem. Titulowal-li město — „alma" — žiwným, ochranným — dal wlastně na dowtipenou — aby mu budoucně alespoň lepší ochrany popřálo než posud. (Pokrač.)

* Text půwodní zní: Non calami aut penne suffragio sed mira patronarum formarumque concordia proporcione et modolo" atd.

Drobnůstky cestopisné z prázdnin 1845.

(Pokračowání.) Wykročiwše z Walhally stáli jsme w nádhernějším chrámu welebné Přírody. Zajisté, Walhalla kraluje nad rozkošným utěšeným krajem. A ten krásný den! Kýž bych byl w stawu, popsati to zlaté slunce wysoko na modré obloze, jak se we stříbrném zrcadle širokého Dunaje zhlíželo a jasné paprsky na kowoleské báně četných kostelíčků jako blesky metalo! —

Ještě by tu státi mohla glossa:

„Arci, že jdou jiní cestou hladší,
Těžce my a pozdě za nimi —"

Tato slowa kormoutila mysl naši, když jsme po širokých schodech k Dunaji sestupowali, a wěru, ty řádky nechaly by se w širokou historii rozepřiati. Její konec by wšak zase byl, jak nás anděl strážce těšil:

„My, co jiní dokázali, známe:
Než to skryto přede jinými,
Co my w knize lidstwa býti máme."

* * *

U Dunaje potkali jsme nějaké jízdecké pány, kterak za honícími psy uháněli. Bylo to bezpochyby nějaké šlechetné panstwo, které se posud w staroněmeckých cnostech cwičí: w jezdění a honění. My okolo nich kráčeli k starožitnému Řeznu, snad tou samou cestou, kterou práwě před tisíci lety čtrnáct českých knížat přicházelo, kteří tady swatý křest přijali.

Za půl druhé hodiny dosáhli jsme ústí řeky Regen (Řezen) nazwané, a tu je město Stadt am Hof. Na druhém prawém břehu Dunaje leží Řezno. Podobáť se w mnohém ohledu Starému městu Pražskému: široká řeka wůkol tekoucí, dlouhý kamenný most přes ní, wysoké šedé domy, staré wěže, ouzké tmawé ulice, málo prawidelnosti. — Největší pamätnost Řezenská je krásný gothický chrám z wýkresů a popisů celému swětu známý. Jeho wnitřek prostoduchostí, čistotou a temným swětlem každého zlaštním způsobem dojímá. Není tak přeplněn jako k. p. chrám sw. Wita w Praze a zdá se tudy mnohem prostrannější. Oprawy a dodatky, kterými nynější král w posledních letech starožitný dom obohatil, doplňují celek we wýtečné harmonii.

Jako we Straubingu Frauenhoferowi, také zde postawila wděčnost obywatelů pomníky zasloužilým krajanům swým. Na poslední straně za městem w přiwětiwých sadech obecních stojí mezi stinným stromowím pomníky proslulých zdejšinců: generala Zollera, hwězdáře Kepplera, knížete Thurn-Taxisa a jiných.

W neděli na odpoledních procházkách okolo Řezna slyšeli jsme wšude čistou ryzou němčinu. A jak by také jinak? — Já poslouchal, jako by se prowozowala swáteční procházka z Goethowa Fausta, tak lahodilo každé slowo uchu mému. Arci že to w německém Řeznè! Jestli nás ale podobný zwuk w Praze uráží, býwá to tím, že nerowně a nepřirozeně pronešen w každém rohu odrodilce ukazuje, kterýž přewrácenou

myslí národu se odříká, jazykem wšak swůj půwod nikdy nezapře. — Tak w nás každá maličkost zbudila zpomínky na domow způsobu rozličného. — —

Wykonawše po Dunaji bez mála deset mil (z Deggendorfu do Řezna počítá se 18 mil bawořských), opustili jsme jeho oudolí a tu hlučnou dráhu čilého obchodu, která jako wůbec každé řečiště národům od jakžiwa přirozenou silnicí byla. Teď nám bylo putowati na jih, přes Landshut do **Mnichowa**, cíle naší cesty, třicet hodin od Řezna wzdáleného. Hory nejsou na této cestě pražádné, ačkoliw se w prwní polowici t. až do Landshutu také podle žádné wody nejde, nýbrž jenom nepatrná zwýšenina u Ergoldsbachu překročí. Za Řeznem jsou rowiny welmi ourodné a sedláci nepochybně welmi zámožní; w několika wesnicích widěli jsme je sjížděti se na ouprawných pryčkách a hledati zábawu w pěkně uspořádaných hospodách, na střelnicích a u kuželníku.

Den se skláněl ku konci. Temné swětlo wečerní už počalo ustupowati jasnějším paprskům srpowitého měsíce, tajemné šero krylo pole a háje, po nichž se rozléhaly poslední zwuky dozwánějícího klekání. My přišli do wesnice a tam se ozýwal w hospodě hluk a šramot rozmanité zábawy, jak jsme ji nahoře wypsali; jenom třeba představiti si, že besedníci celí černí jako hawrani okolo ouzkých stolů hustě sedíce, jediné swětlo w celém pokoji měli. Hlučný howor míchal se u weselé prozpěwowání. My si mohli snadno pomysliti:

Wo man singt, da laß' dich nieder,
Böse Menschen haben keine Lieder —

a pak pustiti se do študowání národní powahy weselých Baworanů, o níž by tu také kapitola státi mohla. Té nás ale zbawil wykrmený besedník, který přišed nám wstříc, urputně nás přeměřil od hlawy až do paty a nečekaje ani na naši poptáwku po noclehu, jako před bouří se zamračil a před nosem nám dweřmi zatřásknul. Kdo wí, nebylo-li moudře jíti dále. (Pokrač.)

DENNÍ KRONIKA.

Z Brandejsa. (*Beseda*). Žebychom zasmušilí a jen jako o sobě žiwi byli: často nám Čechům doma i w cizině wytýkáno, a to od těch, jenžto na nás buď s předsudky buď mimochodem díwati uwykli. — Kdo českou pospolitost práwě posouditi chceš, pozoruj nás w našem žiwlu — w besedě! — Besedo, ty diwotworné zrozeňátko posledního desítiletí, hlásiž se jen směle po českých dědinách k swému dobrému práwu, zatluč wšudy na dwéře, zatluč i na duše: a padati budou sobě našinci w objetí, Čech se w Čechu pozná, rozmar nám wrozený we swé ryzosti před swětem se ukáže! Pusťtež, krajané milí, tohoto poutníka k sobě! W besedě najdete čiší nemíwaných posud rozkoší; tam je Čech, jako teprwa ouplně žiw! — U nás beseda prawé kouzly prowádí. Nejzajímawější byla u wečer 7. prosince. Pro radost newím ani, co dříw chwáliti, zdali wřelou soudílnost besedníků, zdali způsob wyražení w besedě zawedený. Tu jich stojí chumáč a důwěrně rozpráwějí o knihownách obecních, o tom, čímžby se i w nížině národní duch probuditi dal; onde se jednotliwci drží Kwětů nebo Wčely; onde zas wzájemně čtou Musejník; tak přicházejí až na stanowiště, odkudž se jim wyhlídka otwírá k Lužičanům, Ilirům, Polákům atd. — W tom se ozwe zpěw. W české besedě jakby mohlo býti bez zpěwu? A my máme naskrze zdařilý zpěw. Wedení jeho je w těch nejlepších rukou. P. T. Procházka, pod jehožto zpráwou chrámowá naše hudba se i při mnohé obtíži s takowou důkladností prowozuje, s jakou ne lehko jinde na wenkowě — co horliwý milowník wlastenských zpěwů s welikou pilností sebraw, co w oboru tom po wlasti drahé wykwětlo, puzena se cítil té rozkoše i s jinými sdíleti, kteréž sám ze zpěwů milých nabýwal. Tím zawdal i příčinu k našim besedním schůzkám. W besedě samé je on wždy žiwý, neunawený působce krásného wyražení. Přednes jeho uhlazený, srdečný, zwlášť w nadzmíněný wečer dojímal, kdežto nás i wlastní skladbou mile překwapil. Za swé statné počínání přijmiž tuto našich wřelých díků! — Když se byla společnost zábawnými rozpráwkami a zpěwy rozehřála: pojednou nastalo ticho. K čtenářskému stolku zasedl milý host z Prahy. Příchod jeho zbudil u wšech weliké očekáwání. Pan **Rubeš** je wrchowatou mírou uspokojil. Mírně a nenuceně počal swé roztomilé čtení a w nepřetrženém pásmu krásných žertů a jemných porownání rozwíjelo se ono až ku konci. Zrowna tak to musilo býti, aby w posluchačích tak libý dojem se docílil. Pan R. tím a swou skromností uschowal si w srdcích wšechněch milou památku. Na jeho náwštěwu wždy se welmi těšiti budeme!! — — Prawda jest, každý nowý host nowou milou radost s sebou přináší. My sobě, my wšem besedám wzájemných náwštěw přejeme. Wzájemností dosáhnou besedy naše prawého národního rázu! — I my k náwrhu z Lisé projewenému přistupujeme Kwěty buďtež stálý organ besední; w ně se skládejte wšeliké wýtwary, jimiž se jednotliwé besedy honosí. Zaslané tam z Lisé texty k wyznačeným nápěwům rádi jsme widěli. X.

BESEDY.

Čistomluwa čili purismus dochází u některých nowějších spisowatelů německých wětší obliby než kdy jindy. Jakýsi German wydal nedáwno spis o německém wojenstwí — Ube das deutsche Wehrwesen — kde pro wšechny do tohoš oboru sáhající wěci nawrženy jsou názwy německé místo dosawadních cizích. Že pokus ten přemnohé wady má, netřeba ani šíře prowáděti; nebo sama skladnost jazyka německého již takowá jest, že se cizích wýrazů sotwa kdy bude moci zbawiti, alespoň jistě ne w té míře, jako u př. náš český a wůbec slowanský, mnohem půwodnější. Pouhý zběžný pohled na wědecké názwosloví české a německé každého o prawdiwosti toho wýroku přeswědčí. Fr. D.

Nowá kniha.

Prostonárodní dějepis České země. Od J. B. Malého. Kniha sedmá a poslední: **Časowé od bitwy Bělohorské až do nynějši doby.** — Stran 49 we 12., s obsahem k celému dílu, s obrázkem a národopisní mapkou Koruny České. Seš. na pěkném pap. za 8, na sprostém za 6 kr. stř.

Dílo toto nyní celé ukončené wydáwá se také pod titulem:

Sprawedliwá kronika Česká. Od J. B. Malého. W Praze 1845, tisk a nákladem Jar. Pospíšila. — Dohromady 20 archů we 12terce, se 6 obrázky, 1 mapkou, s letopisním přehledem a obsahem. Seš. na pěkném pap. za 1 zl. 4 kr., na spr. za 50 kr., ztuha wáz. na pěk. pap. za 1 zl. 8 kr., na spr. za 54 kr. stř.

Wydáwaním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 154.
12. roční běh.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

24. prosince
1845.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c k. poštownich ouřadů Rakouského mocnářstwí půlletně s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (w nowých alejích na Nowém Městě č. 116) wydáwá po půlarších třikráte za týden, w outerý, wa čtwrtek a w sobotu.

Ptáčníkowa dceruška.

(*Pokračowání.*)

22.

We skwostné komnatě, na hebkých peřinách, ležela ptáčníkowa dceruška w bělounkém, domácím žiwůtku z nejtenčího plátna; hlawinka její, w malém pěkném čepečku s drahými kraječky, spočíwala na jemné podušce s okrajem ze zeleného hedbáwí. Tílko bylo přikryto takowou též pokrýwkou.

Twáře její wypadaly jako dwa wybledlé růžowé lupeny. To nebyla ta srnka, co běháwala křowím a po lukách — to bujné, rozkošné kwítí, co se dařilo na božím slunci, na wětru i mrazu. Toť bylo se sebe — alespoň se to tak zdálo — wšechen pozemský lesk setřelo, že na něm nic nezbylo, nežli co pocházelo z wýšin nadwětrných, a zářilo nyní jakousi tichostí jasných, po trpkém zkoušení k wěčnému žiwotu wywolených duchů.

Při samé posteli, u nohou swého milého dítěte, seděl starý otec — se sklopenou hlawou; tíže minulých dní mu jí byla sehnula, jakoby na ni mnoholetá strast byla ulehla. Twáře jeho byly popsány písmem hlubokého žalu.

Na swém starém místě u okna stál Ludwík, kalným okem hledě na letní, weselou krajinu. —

Nyní se díwka poněkud pohnula, otewřela oči a upnula je na otce. Usmála se — ale jakýž to rozdíl mezi jejím býwalým a tímto smíchem! — asi jako mezi wečerními čerwánky a poledním paprskem; usmála se a wztáhla po otci ruku.

Wěděla ť již, kde se nachází; ale její pohled a to pohnutí ruky bylo jako patrným znamením, že chce odtud pryč, a že nechce už nikde pobýwat, nežli w srdci otcowském. Starý Mareš to také w skutku cítil a když ji wzal za ruku, wstoupily mu dwě weliké slze do očí.

Při prwním procitnutí ze zimničního zápalu newěděla díwka, kde je, a co se to s ní děje. Nebylo ť jí w prwním okamžení jinák, než jakoby byla hrobní branou do jiných končin odputowala, kdežto se na ní teď celý jiný swět díwal. Teprwa pozwolna wracela se jí paměť, a když jí otec napowěděl, co ji bylo potkalo: wstoupila jí celá událost žiwě před oči. Slyšela zase otcowu zpráwu z Horinowa pramene — widěla se na weřejné silnici, widěla Ludwíka w panské ekipáži — a nyní byla w jeho domě.

„Oklamal mě, oklamal!“ zašeptala třesoucíma-se rtoma a dala se do hořkého pláče, jako dítě, když se mu nejmilejší hračka pokazí.

Ludwík se přibližowal k posteli, ona kýwala prudce rukou a wší silou obrátila se na druhou stranu.

Lékař zapowídal wšeliké pohnutí, a tudíž se muselo wšecko wzdálit. Jen otec tu seděl jako železná socha. Klášterní poklid rozhostil se zase po komnatě.

Díwka upadla do tichého spaní, z něhož na počátku wykřikowala; ale pozwolna se tišila, až docela utichla. Když procitla, dala si ještě jednou od otce wšecko powídat a welmi pozorně poslouchala. Pak se najednou na polo wzchopila.

„Ale proč nejdeme domů? — w mé malé, tiché komůrce bude mi wolněji, tam budu mezi swými.“

„O já bych tě odnesl na rukou, zlaté dítě!“ zwolal starý otec — „ale zlý doktor mi nechce dowolit — a on také ne; nazýwají mě twým wrahem.“

„Wrahem?“ opakowala díwka po krátkém zamlčení. — „A tebe? Nu tedy zde zůstanem; wždyť to snad nebude už tak dlouho trwat.“

Z celé bytosti její wyswítala nyní jemná trpěliwost a měká powolnost; wšecko jí bylo whod....... wšecko tak, jakoby pražádného práwa neměla něco očekáwati a jakoby w skutku i nic neočekáwala. Jen malá starost o starého otce ji klíčila.

„Je ti už dlouhá chwíle, tatínku — wiď?“ ptala se ho nyní — ale starec potřásl hlawou. — „Nu, jen se již potěš; dlouho zde meškat nebudem. Je mi tak lehko, jakoby mi byly perutě narostly.“

„A těma bys mi chtěla ulítnout, duše moje?“ zwolal nyní Ludwík, blíže přicházeje. „O ne, ne! Těmi tě obdařilo nebe, abysi poletowala okolo mne a ochwíwala moje prahnoucí prsa.“

„Ah, pan hrabě!“ zašeptala díwka, sotwa že prwní zwuk řeči jeho zaslechla, a sklopila oči. „Děkuji wám za waši laskawou a neunawnou péči — ale byla bych teď ráda s otcem o samotě.“

„Ludmilo! má drahá díwko!“ zwolal Ludwík, ruce na prsou spínaje. „Zasloužil jsem toto od tebe? Duše moje tone we smrtných starostech, prahne po utěše — a ty mě odháníš od pramene, z něhož jediného bych mohl posily nabýt?“

„Pane hrabě,“ šeptala díwka, a lehýnkým ruměncem obarwily se twáře její — „prosím wás, odejděte jenom na chwilku; já se pokusím, budu-li moct powstat, abych dům wáš déle neobtěžowala.“

Ludwík upřel na ni ještě dlouhý pohled, pak zawrtěl žalostně hlawou a wyšel do předního pokoje. Tam nařídil služkám, aby si hleděly nemocné.

Za malé půl hodiny stála již díwka u okna, skrze něžto ji lahodiwý letní wzduch ochwíwal; ale nebyla to na prwní pohled ptáčníkowa dceruška, ne! to byla rozená slečna. Stála tu w bílém podomáckém oděwu, jakž ho umělé ruce zámeckých ženštin co nejpěkněji zhotowiti dowedly; i stála tu, jakoby w tom drahém, wkusném rouchu odjakžiwa byla chodila. Stála — a hleděla w tu stranu, kde myslila, že leží Podlesí. — Opodál stály služky a diwily se té spanilé postawě; ale starý Mareš wrtěl hlawou; on by byl swé dítě raději w sprosté sukni a žiwůtku widěl.

(*Pokračowání.*)

Český jazyk — moje škoda.

(*Pokračowání.*)

„Tak, tak — no těší mě, těší. Račme tedy dowolit!“ šklebil se paragraf, a odložiw čepici, hledal bez dalšího pobízení židli, na kterou pak hromádku swých kostí složil. — „Iste dominus Černý je také kus wlastence — jak doslejcháme.“

„Je celý, řádný wlastenec!“ odpowěděl Filip trochu pohoršeně. „Chtěli bychme ho snad rodičům ze srdce wytrhnout?“

„Nestál by nám za kleště; také nám jeho wlastenectwí nepřekáží.“

„Ku podiwu! — a snad se u pana Jelínka ani nedowolil, aby směl wlastenčit?“

„I dowolil! Pan Jelínek, doktor weškerých práw a zemský adwokát, o tom wí a těší se z toho,“ doložil paragrafista, brejle pošoupnuw. „Tentýž Hromoslaw nebo Piwomír, či jak se s notnou porcí wtipné soli pokřtil, je obratný jonák, který se we swětě neztratí, a páně učitelowa dceruška bude pro něj tak jako rozená — že ne? — nu a ženicha wlastence bude ona asi také těšit. Popadl si tučnou kost, kterouž bude moct hezky dlouho ohryzowat.“

„Jak to, pane doktore weškerých práw, myslíte?“ zamračil se Filip.

„Aj, což není bohatá newěsta pro ženichowy zoubky hodná pochoutka? — a panna dcera má swé tisíce, jak widím“, mluwil dále a sáhnuw za ňádra, wytáhl balík písemností a z těch pana Černého swatební smlouwu. — „Toť je přece páně kantorowo mínění a písmo — jak?“ ptal se na to, kolkowaný a swědkama potwrzený papír ze wzdálí mu okázaw.

„Jak přichází tento papír do těchto rukou?“ diwil se Filip.

„Z pouhé špekulace“, ušklebil se Jakub. „Pan wlastenec Piwotluk — respective páně kantorůw milý zeť, doslechl, že jsem kus pozorného juristy, a že je takowýto papír u mne w dobrých rukou.“

„On tedy pana doktora skutečně zná?“ diwil se kantor ještě wíc.

„Jakž by neznal? Či jsem to již neřekl? Mně se má wlastně poděkowat, že dostal tučnou newěstu. Já mu o ní powěděl.“

„Ty?“ zkřikl dobrák a prawým zděšením na tři kroky ucouwnul.

„Aj, aj! což je to něco tak hrozného, že se pan kantor leká, jakoby mu o krk běželo? Ano, já. Takowé případy náležejí k mé praxi — anebo spíše k mým libůstkám. Dílem z uznalosti, dílem z chytrosti dal mi potom pan zeť tento papír, abych celou wěc ku konci přiwedl.“

Ale Filip ho už neslyšel. W uších — ano celým tělem a weškerou duší hučelo mu ještě bratrowo: „Já mu o ní powěděl!“ a newýslowné jakési hlasy, děsiwé tušení prorýwaly hlubinu prsou jeho. Tu chwíli se mu zdálo, že z toho manželstwí — že z jeho nadějí nic dobrého býti nemůže, an wšecko od bratra pocházelo. Od té chwíle — — — — — —

(*Pokračowání.*)

Drobnůstky cestopisné z prázdnin 1845.

(Pokračowání.) My opustili Hagelstadt (tak slowe to osudné místo), doufajíce, že najdeme brzo jiné přístřeší pro nastáwající noc. Mlčky jsme šli dále; tichý měsíc swítil nám na lidoprázdnou silnici a hustý prach powolowal krokům našim, jakoby se snažil ulehčiti těžké chůzi. Každý z nás myslil asi swým způsobem na urážku, která nám beze wšeho prowinění byla učiněna. Jdeme dlouho — konečně nás pojme les mezi swé husté stromowí, z něhož se čirá tma s nejistým poloswětlem měsíčné záře na nás diwá. Nic neruší hrobowé ticho než naše prawidelné kroky a tajemné šustění pohybného listí, které čím jemněji se ozýwá, tím tkliwěji dojímá.

Jako němí strážníci řadějí se šediwé sloupy wysokých stromů podle cesty, magická záře bledého měsíce rozliwá se po jejich wetché kůře, a wlastní stín, jak těká a poskakuje se stromu na strom a we tmě opět se ukrýwá, je démonický průwodčí náš a příšerný wěštitel toho, co z nás bude, až nám dlouhá noc budoucího spánku nastane....

Pozdě w noci dorazili jsme do wsi. Dohasínající lampa mžhourala nad wywěšenou tabulí welikého domu s nápisem: „Poststation Eggmühl." Jizba skoro prázná, za jediným stolem nějací hospodáři celí unawení a uwondaní při špatných wtipech piwo swoje dopíjeli. My skončili tento den následující krátkou rozmluwou s ospalou paní hospodskou:

My. Dostaneme něco jíst? Ona. Teplého teď nic. My. Tedy chleba — Ona. Už nemáme žádný. My. Tedy piwo — Ona. Práwě nám došlo. My. Tedy dobrou noc! —

Druhý den šli jsme krajinou, kde nedaleko od sebe byla místa, pojmenowaná: Pfaffenhausen, Pfaffenberg, Pfaffenheim, Pfaffenhofen. Za Ergoldsbachem sestoupili jsme w rozkošné a přeúrodné oudolí Jizarské, táhnoucí-se rownou téměř čárou od Mnichowa na sewer až k Dunaji. Tudy teče totiž Jizara (Isar) barwy zelené, jako špinawé, půwod swůj w holech tirolských, ústí ale w Dunaji naproti Deggendorfu majíc. My přišli k Jizaře šikmým uhlem od sewero-západu, učiniwše na ten způsob trojhran přímo-uhelný mezi Straubinkem, Řeznem a Landshutem; přepona (hypothenusa) tohoto přímo-uhelníka je čára mezi Řeznem a Landshutem. Landshut je krásné krajské město na obou břehách široké Jizary w bohaté krajině. Zeměpis udáwá 10.000 obyw., několik kostelů, wysokou (422 stř.) Martinskou wěž, mnoho fabrik a školních ústawů, z nichž universita s welkou knihownou (100.000 sw) a přírodním kabinetem l. 1827 do Mnichowa přenešena.

Nad Landshutem strmí na wýchodním powrší weliký zámek Trousnice. Komu z našinců nezdálo by se slyšeti zde domácí zwuk slowanský? kdo by se nedomníwal nějaké památky po příbuzném žiwlu, který ta snad délkou času w sousedstwu samého Němectwa wyhasnul? Zámek Trousnický býwal sídlem wéwodů Baworsko-Landshutských (1353—1503) a je tudy pro Bawory rowněž památným jako pro Čechy Karlůw Tejn u Prahy. Posud se w něm okazují rytířské kobky, nádherné síně, starodáwné malby, podiwné šatnice a jiné památnosti owšem welmi dobře zachowané a šetrně opatrowané. Hluboká studně, strašná hladomorna a zazdění zločinci také zde nescházejí. — My se nemohli dosti nadíwati na tu požehnanou, wýborně wzdělanou a rozkošně ozdobenou rowinu, kterou stříbrný pás široké Jizary objímá a žádné horstwo w koncích neobmezuje. Ostrý zrak najde na jižním obzoru Marianské wěže Mnichowské, na sewerním Stroubinské, oboje as 15 hodin wzdálené.

Na wečír spatřili jme w hostinci wýjew, pro nás tím podiwnější, an se to w hlučném a rozmařilém městě dálo. Jak zaznělo totiž klekání, pustila hospodská džbán, z něhož hostům naléwala; jako potrhlá skočila do prostřed swětnice a zwýšeným hlasem wečerní modlitbu tak pronikawě hulákala, že tím wšechen rámus u stolů překřičela, kterýž také brzo utichl. Wšickni hosté jí na to mumláním odpowídali, až byla celá modlitba dokončena, z níž jsem ale ani slowa neporozuměl, poněwadž se to w skutku tak robotnicky odbýwalo, jako když se — odpusťte to sprosté porownání — do jitrnic seká. Tento obyčej panuje prý po celých Bawořích; my byli toho jenom zde očití swědkowé.

* * *

Učinili jsme dobře, že jsme si na další cestu do Mnichowa najali wozku. Šestnáct hodin samá rowina — hůř než u Pardubic a u Chrudími. W uzawřeném woze uchráněni před nesnesitelnými oblaky dusného prachu nechali jsme četné wesnice a hlučné město Moosburg za sebou. Jenom za prastarým městem Frisingem (Freising) obracel jsem zraky po starožitných budowách, z nichž ale sotwa která wíce do dáwných dob biskupa Abraháma (957—994) sáhala, půwodce drahocenné pro Slowanstwo památky, rukopisu Frisinského (Codex Frisingensis), o kterém Kollár (Cestop. str. 227) dobrou zpráwu podal.

Slunce dokonalo swou dráhu, my swou cestu. Poslední záře se s námi loučila, když nás Mnichow přiwítal. Šwabingskou branou přijeli jsme do Ludwíkowy třídy, té nejkrásnější w celém Mnichowě; prostranností wyrowná se bez mála konskému trhu w naší Praze, wýstawností wyniká nad něj wysoko. Welkolepá universita, welebný chrám Ludwíkůw, nádherná knihowna, bazar, wojenské ministerium, po straně Odeon, síně wojwodů a palác za palácem.

Již tento prwní pohled připrawil nás důstojně na rozkoš a krasocitný požitek, který na nás w tomto městě nowého wkusu čekal a po několik dní našeho w něm pobytí bohatým zdrojem nejpříjemnější zábawy býti slibowal.

Uměleckých wěcí, starožitnin, národozpytných článků atd. nacházejí se w Mnichowě rozličné sbírky u welikém počtu. Wůbec známé jsou wzdělanému swětu sbírka spojená (Vereinigte Sammlung), glyptotheka, pinakotheka, Leuchtenbergská obrazowna atd., o nichž powídati nemělo by ani konce. Mnichow je proto také od Němců samých německými Athenami nazwán; patrno ale, že se Athénám řeckým newyrowná, neboť tam umění z národu wyšlo a šlechtilo národ, zde je prowozowáno nejwyšší třídou a zůstáwá její majetností.

Wýstawa umělecká, jsouc práwě w tento čas otewřena, nachází se we zláštní budowě wýstawní w ušlechtilém antickém slohu jako ostatní toho způsobu stawby prowedené. Umělecká díla byla owšem samá mistrnost; zláštní čarowný dojem ale působí tajemné swětlo, které do wýstawních komnat s hůry padá. Praha a Wídeň nebyly ani jedním číslem w celém katalogu zastoupeny. — Těžko je wěru udati, má-li se člowěk wíce obdiwowati nádhernému stawení neboli drahocennému obsahu jeho.

W umělecké dílně p. prof. Schwanthalera (we skřiwaní ulici) byl nám okázán sadrowý wzor sochy našeho welikého Otakara. Rekowská postawa wzezření nadšeného, w prawé ruce žezlo, w lewé kříž, na prsou znak českého lwa. Jiné dwě sochy, mistra Jana Husa a husitského hrdiny, Jana Žižky, byly nedáwno před našim příchodem schowány a nesměly se pro zláštní příčinu wystawiti na odiw. — Tato díla (asi 20 — 25 soch) pracují se zde pro Slawin, který pan A. Veith na swém statku Liběchowě u Mělníka stawí a ním znamenitou okrasu klassické půdě polabské jakož i celým Čechám připrawuje. Při porownání s německou Walhallou netřeba se ani zmíniti o tom,

že sochy w žiwotní welikosti a u mírném počtu sestawené (jako we Slawíně) mnohem důstojnější pohled poskytnou, nežli jednotwárné stěny a dlouhé čáry ptáčkowitě nařáděných poprsí, jak se we Walhalle nacházejí. (Pokračowání.)

DENNÍ KRONIKA.

Z Kutné Hory. (*Diwadlo. Školy. Hroby.*) Nemyslíte již, p. redaktore, že wáš kutnohorský dopisowatel zemřel, an po tak dlouhý čas ničím do kroniky činných dnů našich nepřispěl? O Hoře naší by se arci mnoho psáti dalo: o spanilém usilowání mnohého přítele národních záležitostí, jakož i o nepříteli wšeho co české sluje; o procitlém duchu národním a o netečnosti mnohých, kteří by se w čelo wšeho krásného postawiti mohli; o nowých nápisech na ulicích a jich welmi chybném i směšném zhotowení atd. atd. K čemu by to ale wedlo? snad jen k rozporům, a těm tady lépe se wyhnouti. Buďme rádi, že se již tam nacházíme, kde jsme, a těšme se nadějí, že se tou samou poznenáhlou cestou i dále dostanem; jen buďme sworni a milujme se. — Diwadelní ochotníci začali koncem října měsíce opět swá diwadelní předstawení, an se byla odtud německá zde pobywší společnost odstěhowala. Ale sotwa otewřeli domácí ochotníci chrámek Thaliin, kdež we prospěch nuzných domácích a jiných dobročinných ústawů síly swé obětují: tu již se opět jiná kočující společnost přibrala, a tudy na ujmu domácím ústawům naše obecenstwo rozdělila; neboť hodná část je zde ještě takowých, kteří se domníwají, že w českém jazyku se dobře hráti nemůže, a že to tak pěkně newypadne. Ctitelům našich českých her bylo wšak s potěšením pozorowati, že wzdor tomu i skromné počínání našich ochotníků swých ctitelů má a náwštěwa dosti četná bývá; což ale zwlášť o těch předstawenich platí, při kterých našim ochotníkům ze zwláštní lásky náš p. Tyl, jeho choť a p. Kaška přispíwali, a bylo to práwě minulého času již třikráte, začež jim we jmenu wšech ctitelů diwadla, a jmenem dobročinných ústawů slušný dík weřejně wzdáti musím.—Dne 28. října dáwán byl „Loketský zwon“ od Klicpery. Dne 2. listopadu: „Paní Marjánka matka pluku“ od Tyla, w kteréž hře nadzmínění hosté oučinkowali, a obecenstwo welmi rozjařili. Dne 16. listopadu „Fučík“ od Štěpánka a 23. listopadu „Trufaldýn“ a „Wšickni se hašteří“. Zdálo se, jakoby na tyto dwě hry p. ochotníci nebyli obyčejnou a obwyklou pilnost swou wynaložili, což i w obecenstwu nemilý dojem učinilo. Nowý důkaz pilnosti a přičinliwosti swé podali nám wšak již 30. listopadu, kdežto „Galejní otroci“ dle Hella od Koláře welmi zdařeně, ano wýborně předstaweni byli, — škoda jen, že diwadlo skrowně nawštíweno bylo! — Nejwýtečnějšího předstawení dostalo se nám wšak dne 7. prosince, kdežto wedením a spoluoučinkowáním p. Tylowým a jeho choti dáwána byla pro diwadlo wenkowské welmi nesnadná hra: „Jan za chrta dán“ od W. Klicpery. Sosnomil, Morana a Kraska, jakož i dobrá hra ostatních herců postawili si krásný pomník wděčného upamatowání w srdci ctitelů českých her, a hlučného potlesku i prawého uznání dostalo se jim jak w jednotliwých wýstupech, tak w celku. Na to 8. prosince dáwán byl „Mentor, neb: Ženských se štiti“, od Pünera, a „Zámecké schody a ostruhowá ulice,“ od Zbraslawského. K těmto hrám přibyl co host ještě p. Kaška. Kdo prwní den slzel outrpností nad Janem a Sosnomilem, ten dnes prolewal slze dušeným w sobě smíchem .... Ptáte se mne konečně, co Horníci p. Winařického práci o bájení Gutenberga říkají? — Žel Bohu, že to říci musím, nic. A proč? Protože z prawých Horníků málokdo o něm co wí: neboť ačkoli zde městskou i krajskou hlawní školu máme, děje se zde z ohledu národního wzdělání přece tak málo, že tlakoměr až pod nulou stojí. Máť Hora arci skwělých mužů w literatuře naší, ježto za swé powažuje a jimižto se honosí, ale tito nejsou w stawu ze wzdálenosti na ni tak působiti, jakby toho bylo potřebí. — Doslechl jsem též ujišťowání, že zde w jedné zahradě pohanské hroby i s popelnicemi při kopání nalezeny byly, neznalostí dělníků byli wšak popelnice roztlučeny, popel, který w jiné hrobce nalezen, byl prodán, peníz w popelnici nalezený pohozen, a tak z toho nic nezbylo, jedině wrchní díl popelnice, kterouž prý pan Lhota, na slowo wzatý umělec a náš krajan, pro Museum obdržel. —k.

Do Strakonic (*panu J. Baborskému*). Pan J. Baborský podal w č. 140 let. Kwětů zprávu ze Strakonic, w nížto o tamější škole, hřbitowu, knihowně, diwadle a merendě wyprawuje. O merendě prawí mezi jiným, „že mohla w skutku českou besedou nazwána býti, kdyby se jen k ní slušná příprawa byla učinila.“ To má p. dopisowatel swatou prawdu — zwláště kdyby se nebyli žádní odrodilí Češi a Češky českými lístky pozwali: pak by to byla prawá staročeská beseda býwala! — Usmáti jsem se ale musil, čta w řečeném dopisu také wychwalowání krásné pleti Strakonické stran wlastenectwí, která prej se wždy swou mateřskou řečí honosí, (co já wim, o merendě to nečinila) a zpěwem českým se bawí! Pan B. nemusel na té slawné merendě ani být; neboť ty spanilé Češky dáwaly nám tenkráte na české otázky německou odpowěd, a která německy neuměla, nedala raděj zcela žádnou, a český zpěw tu milou krásnou pleť urazil. Německý, i kdyby byl třeba mnohem hůř wypadal, byl by se jistě té spanilé pleti líbil. — Korunou celého dopisu je ale, že p. B. jistou část tamějších pánů pod ochranu bere, kteří prý swou wlast milují a našim jazykem se honosí. (!) Newím, co wlastně pana B. k tomu pohnulo, že chce swým swědectwím čtenářům — bulíka na nos powěsit. Krom p. měšťanosty a p. ředitele hlawní školy neznám žádného, jenžby byl oudem Matice (ačkoli p. B. opak dotwrzuje), a hádal bych, že ani jeden z oněch pánů ani newí, co to je „Matice“. Ostatně má p. B. dobře, že tito páni při každé příležitosti smysl pro dobrou wěc národní na jewo dáwají; o merendě to alespoň projewili — u weliké míře! Ne, ne, pane B.! — radil bych wám přátelsky, abyste podruhé lidi pod ochranu nebral, kteří toho nezasluhují; tím si nedobudete žádné zásluhy. — Sit venia verbis. Swědomitý besedník.

BESEDY.

Dle zprávy jistého šwédského listu sdělují německé časopisy popis nowého prostředku, kterýž má dosawadní mýdlo s prospěchem nahražowati. W lese nasbírané kapradí se totiž upálí a popel po něm zbylý w ten způsob se nastřádá, aby w něm žádné jinodobné hmoty, jako země, písku nebo drobného křemení nebylo. Na to se popel s wodou smíchá, až to podoby hustého těsta nabýwá, z čehož se nadělá koulí, jako jablko asi welikých, které se na slunci wysušují. Koule ty prý mýdlo docela nahražují, ano užitečností je přewyšují. Byl by to dobrý nález pro ty, kteří rádi bez wšelikých útrat mydlíwají a perou — zwláště jiné. F. D.

Wydáwaním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 155.
12. roční běh.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c k. poštowních ouřadů Rakouského mocnářstwí půlletně s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK

PRO

ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

27. prosince
1845.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (w nowých alejích na Nowém Městě č. 116) wydáwá po půlaršich třikráte ze týden, w onterý, wa čtwrtek a w sobotu.

Ptáčníkowa dceruška.

(*Pokračowání.*)

Služky odešly a Ludwík zase wešel. On sám pozastawil se nad podiwnou díwčí proměnou; nikdy se mu nebyla stará, ouzkosrdcí průpowídka, „že dělá šat člowěka“ w tak ouplném swětle potwrdila jako tuto. Prsa jeho wydmula se rozkoší a blahou nadějí. — „Kdyby ji takto matka widěla!“ myslil — „zdaž by mohla wzdorowat?“ — Ten bláhowec!

„Moje Ludmilo!“ promluwil tónem, kterýž jindy celé srdce díwčí projímal, a pospíšil k ní s rozpnutýma rukama. Ona se obrátila, jakoby ní byla elektrická jiskra projela — a tak stáli nyní ztuha před sebou. On chtěl důwěrně ruku okolo tílka jejího položit; ona ustoupila.

„Nechte mě, pane hrabě!“ promluwila šeptawě, a ty tmawé, jindy tak jiskrné, blahozářiwé oči upnuly se teď na něj tak prosebně, že mu hned wšecka naděje klesati začala. — „Tak mě již nenazýwejte. Co mě potkalo na mém milém zámku, čeho jsem se dočkala pod boží oblohou a w naší tiché chaloupce — to wšecko potkalo mě jako zlatý sen, jako krásná pohádka, jako dílo laskawé kouzelnice — a já to nebůdu příště za nic jiného powažowati. Sladký omam pominul — nerušte mi alespoň památku.“

„Ale pro žiwý Bůh, Ludmilo!“ zwolal nyní Ludwík stísněný — „co se to s tebou stalo? Odkud tento přewrat? Proč odtrhuješ odemne srdce swé?“

„Proto že jsi lhal!“ zašeptala díwka s welikou, skoro hrobowou wážností. „Já ti newěřím!“

„Já nelhal!“ zwolal Ludwík žiwě. „Ty sama přispěla jsi k tomu omylu, a moje celá wina je ta, že jsem tě dříwe z bludu newywedl — ačkoli bych to byl již brzo učinil.“

„Brzo? to jsi měl hned učinit; — a myslíš-li w skutku, že to byla wěc nepatrná, tím spíše mohl jsi mi prawdu powědít. Ale já ti powím, w čem twá wina leží. Ty jsi se styděl — snad za mne i před sebou—“

„Ludmilo!“

„Nechte mě domluwit, pane hrabě! — Ty jsi se styděl — ostýchal a bál jsi se.“

„Co ti to napadá! Koho bych se bál?“

„Sebe, swého rodu, swých přátel — to newím, ale přece se nemýlím; a ty nebudeš chtít dále lhát. Já ti otewřela swou celou duši — ani dost malého místečka w ní nezůstalo, abych ti je nebyla okázala; a ty jsi nebyl w stawu říct: Já jsem ten a ten! a mluwil jsi se mnou o budoucnosti, kterouž jsi mi při swém stawu nikdy podat nemohl. Byla-li jsem ti tuze nízká, proč jsi hned nezkřikl: Waruj se!“

„Ty mi činíš křiwdu, Ludmilo — a twůj otec ti wyjewí moje smejšlení; já se mu upřímně swěřil.“

„Můj otec mi neřekne, co bych sama nepozorowala.“

„Ty mi tedy nedůwěřuješ?“

„Ty jsi lhal—“

„A tys mě nikdy nemilowala!“ zwolal Ludwík oprawdiwou bolestí uchwácen.

Ludmila sebou trhla, polotemně wykřikla a sáhla si rychle k srdci. Tam jí to bolestně bodlo, smrtná bledost jí pokryla twáře a mrákota zastřela zrak její. Přitom se zabarwily rty její krwí. — To byl smutný následek rány, kteráž ji byla na silnici porazila a outlým částkám jejího wnitřku uškodila.

„Ludmilo!“ zkřikl Ludwík poděšený a pochytil klesající w náruč.

„Mé dítě! má zlatá děwečko!“ bědowal starý otec, a dera se k dceři, odstrkowal nešťastného milence skoro newlídně.

Rychle zawolaný lékař dowáděl. — „Nedáte-li tomu dítěti pokoj, najmete si černokněžníka, aby wám je wyléčil. Ne jenom tělesní, i duševní pohnutí jí po-

sud škodí — a to poslední snad ještě wíc. Pryč odtud — pryč, pane hrabě! Co wy zde wyjednáwat máte, to wám neuteče; ale mně by tu mohlo zatím něco uprchnout."

Ludwík se wzdálil. Díwka se zotawila. Druhý den byla zase na nohou a krásný den ji wywábil do zámecké zahrady. O loket otcůw opřena zanesla se wolným krokem pod zelený baldachyn kmenowitých stromů. Služka jí prowázela opodál.

Čerstwým wzduchem a jemným pohybowáním rozkwětly poněkud líce její. Dlouhý čas nemluwila, tiše tonouc w bolnosladké rozkoši.

„O kýž jsem pod naším jaworem," zašeptala konečně s toužebným zrakem — „anebo we swém milém koutečku na starém zámku."

„A ba, milé dítě — já bych tam už také raději byl," prohodil starý nepozorně. „Tu nás bez toho wyhánějí."

Díwka zůstala na něj hledět; starec widěl, že se podřekl. — „Nemysli na omluwu, milý otče!" řekla díwka welmi pokojně, „a powěz upřímně, co se ti přihodilo."

Starý popisowal scénu u hraběnky; díwka pozorně poslouchala. Ani dost malé trhnutí jejích twáří neprozradilo, že by se při tom nějak horšila. Jenom ku konci zakmitlo se jí lehounké usmání okolo rtů.

„Ta bláznivá osoba!" řekla po krátké přestáwce — „ježto myslí, že ji nebe jen proto mezi swé wywolené přijalo, že ji panská chůwa nosila. Ani widět ji nechci — abych se za ní stydět nemusela, nemá-li sama kus takowého citu. — Wíš-li co, milý otče! — jdi, objednej na zejtří wůz a nech ho někde asi čtwrt hodiny za zámkem stát. My sejdeme zase do zahrady — Bůh dá, že bude zas tak pěkné powětří — já pošlu panskou do zámku, pak dáme pozor, aby nás nikdo nepozorowal — a šťastně odedem. Ten kus cesty až k wozu mi neuškodí."

23.

A kdež byla mezi tím Ludwíkowa matka? — Ta tráwila dny u hraběnky Zalužanské; tráwila je w hněwu, litosti a — naději. Ano, w naději! Očekáwala totiž zajisté, neboť se w ní byla krew již poněkud ochladila, že Ludwík za ní přijede a že ji bude hledět udobřit. Že ani po několika dnech nepřicházel, wykládala si w ten smysl, že je díwka ještě nemocna, a že ji bude chtít dříwe ze zámku odbýt.

Hraběnka Zalužanská se nemálo podiwila, když tak neobyčejnou, již neočekáwanou náwštěwu za tmawé noci dostala.

„Musíš mě několik dní u sebe nechat," řekla k ní Wolšowská. „Já jsem tak mrzutá, že se nechci ani mezi stěnami swého domu widět."

„Aj aj, má drahá," diwila se přítelka. „Ty mě lekáš. Tak jsem tě ještě neslyšela. Ani mezi stěnami swého domu! Co by tomu řekl náš Ludwík, kdyby tě byl zaslechl."

„Ten bude bezpochyby plesat, že mě newidí. Ale jen ať se nezmýlí! Moje ruce dosáhnou daleko."

Zalužanská poslouchala jako u wyjewení — a přítelka musela wyprawowat. Začala tedy o plánu, kterýž je obě tak dlouhý čas důležitě zajímal a jemuž nyní takowá pohroma hrozila. Matka ustanowené newěsty nechtěla ani swým uším wěřit; ale konečně jí přece nic jiného nezbylo.

Ani jedna, ani druhá dáma nechtěla se wšak ještě swé naděje odříci, ale usnesly se prozatím na tom, že musejí celou příhodu Hortensii zatajit; pod rukou wysílaly pak pilně wyzwědače na Wolšow.

(Dokončení.)

JAN GUTENBERG.

(Pokračowání). Zásluhy Guttenbergowy byly by se bez mála zapomenuly. On sám neoznamowal we swých tiscích jméno swé a zřídka a teprwé později udáwal rok a místo, čině práwě tak, jako nejprwnější kněhotiskaři čeští. Tím opominutím ulehčil potomkům Faustowým a Schöffrowým, že dědy swé za jediné wynálezce umění knihtiskařského wydáwati směli. Ukřiwdili tím památce Gutenbergowě.

Než rowná byla by křiwda, kdybychom wšecku zásluhu Gutenbergowi přičítali, Faustowi pak a Schöffrowi nic. Opat Trithem ujišťuje nás, že Gutenberg po mnoha marných a ůtratných zkouškách teprwé radou a nákladem Faustowým skladné litery řezati a líti počal. Jaká to nikde určitě wyjádřená rada byla, mohlibychom se domysliti. Faust, konwář a zlatník, slíwal nejen kowy wšeliké, ale wbíjel na swé hotoweniny buncem znak swůj anebo počáteční písmě jména swého. Podoba bunce mohla jediná wzbuditi myšlénku ku pohybliwým neboli skladným literám. Gutenberg i po wystoupení ze spolku řezáwal swé patrony ku písmenám a tudíž litery jeho zůstaly až do konce nestejné a kostrbaté. I černidlo jeho jest bledé. Podle zpráwy některých wynašel Faust lepší tiskařské černidlo a jeho zeť Schöffer prwní počal z měděných bunců líti matice na písmeny, které pak dokonale stejné wypadaly. Rownost řádek a souměrnost sloupců a zwláště wtištěné krásně barwené písmeny počáteční poskytowaly tiskům Schöffrowým swrchowanou ozdobu. Jeho žaltář od r. 1457 s wětším a Rationale Durandi s menším písmem jsou díla mistrowská; wedle nich podobají se Gutenbergowy pozdnější tisky skoro jen učedlnickým pokusům. Pročež mnozí bibliografowé teprwé od tisků Schöffrowých dokonání nowého kněhotisku počítají, jmenowitě Heinrich von Würzburg, Wilhelm Caxton a Roweling de Laer udáwá rok 1457 a Jacobus Bergomensis a Nicolaus Gilles rok 1458 za dobu zdokonaleného knihtiskařského umění s literami skladnými.

Sám náš weliký znatel a milownik kněh pan Bohuslaw Hasisteinský z Lobkowic, putowaw 1485 w Porýnsku, neopominul nawštíwiti wyhlášenou tiskárnu Schöffrowu, z které mnoho jemu milých klassiků wycházelo, i poznal w Schöffru prwního arcitiskaře, a údou pak slawiw wynález ten ušlechtilý nikoho jiného nerozuměl slowy: „Reju....knihy též tisknouti učil nás“ než Petra Schöffra, pošlého z Gernsheimu na Rejně. Jej bezpochyby osobně poznal; na konci řezbáře i malíře zbuzuje, aby twáře důmyslného umělce německého podobili, řka:

Twáře jeho slonokost podobuj, jeho obraz Apelles
Uměle wytkni; mramor mu skály wydejte Paroské;
Kow poskytni Korynth a práci Lysippowo dlátko.. *
Ano žiwoucímu sám swůj wděk projewuje na záwěrku:
. . . . Že wšak ani kraj swěta weškeu
Důstojnou s to není jemu odměnu dáti: alespoň
Úmysl powděčný chwalnou projewujte mu písní!

Sprawedliwě jmenuje opat Trithem tři spojené měšťany Mohučské wynálezci skladných písmen ku kněhotisku: Jana Guttenbergera, Jana Fausta a Petra Schöffra (Opilionem) z Gernsheimu ** Podstatně wšickni tři k dokonání nowého knihotisku přispěli. Pročež, kdybych pomník wynálezcům typografie ponawrhowati měl, postawil bych Fausta Gutenbergowi s jedné a Schöfrowi s druhé strany ruku podáwajícího. Gutenberg w prawo by se o pres tiskací podpíral; Faustowi u nohou ležely by peníze a bunec zlatnický, jakožto prwopočáteční wzor skladných písmen, a Schöffer by pozdwihowal lewicí potištěnou blánku s ozdobnou iniciálkou.

Po dobytí Mohuče Adolfem II. r. 1462 přestěhowal se Gutenberg do sídla arcibiskupského Eltwilly, kdež mu pak arcibiskupským dekretem od 18. ledna 1465 „za dobré služby“ wykázán byl roční deputat (20 korců žita a dwa sudy wína mimo roucho, jaké dwořanům šlechtickým přislušelo). Než užiw pohodlí swého sotwa tři léta zemřel. Podle kwitance od 24. unora 1468 odewzdaly se jeho tiskařské stroje, kterýchž w Eltwille ještě r. 1467 Mikuláš Bechtermünze s bratrem swým Jindřichem *** k wytištění latinského slowníku byl užil, doktorowi Humerymu, jenž je opět Mikuláši Bechtermünzowi přepustil.

Němečtí bibliografowé powažují dobytí Mohuče za dobu rozptylení učenníků knĕhtiskařských Towaryš Faustůw Jan Petersheim odešel již 1459 do Frankfurtu. Před rokem 1459 dáwno poznal Pawel Židek tiskaře Pfystera w Bamberce. R. 1466 tiskl Jan Mentel w Strasburgu a Heinrich Eggenstein w Rejnè-Kolíně, r. 1465 Konrad Sweynheim i Arnold Pannarz w Subiaku a pak 1467 w Římě; 1469 založil tiskárnu Joannes de Spira we wlaských Benátkách, Ulrich Gering a Michel Friburger w Paříži; r. 1478 přinesl tiskací stroj Joannes de Westfalia do Alostu; 1474 Colard Mansion do Brygg (w Belgii), Kettler a Leempt do Utrechtu a William Caxton do Londýna. We Španělích počali knihy tisknouti 1475, we Šwédech r. 1483, a w Danech 1493. (Encykl. von Ersch und Gruber).

* W. pana Bohuslawa Hasisteinského z Lobkowic wěk a spisy wybrané, w Praze 1836. Str. 121.

** Schöffer psáwal se také podle rodiště swého z Gernsheimu; pročež wyjádření „měštan Mohučský“ nezahrnuje w sobě, žeby w Mohuči narozen byl. W městách i cizinci práwa měšťanského docházejí.

*** Jindřich Bechtermünze wdal r. 1464 swou dceru Alžbětu za Jakuba Gensfleische řečeného von Sorgenloch, bratrance Gutenbergowa z matčiny strany.

O českých, Morawských a Polských prwotiscích málo se posud psalo a wědělo. Dobrowským zaweden počítal Ebert prwní tisk w Čechách od wytištěných w Plzni lat. Statut Arnoštowých 1476. My ale známe Trojanskou kroniku od r. 1464 a Nowý zákon od r. 1475. Ještě staršími zdají se býti nedatowaný Nowý Zákon na Strahowě a Pasionál w Museum a w knihowně uniwersitní w Praze. Tiskaři těchto čtyr zachowaných českých tisků nejsou ze jména známí, ani kdož tiskli sněm w Praze 1478, Missale latinum w Plzni a Aesopowy básně, jichž jen 2 listy na Strahowě se chowají, a které dle Mitisa w Kutné Hoře 1480 byly wytištěny; ani kdož později w Praze wydali Žaltář (1487), kroniku Římskou a Trojanskou 1488, Korandy traktát 1493, Pasionál s dřewořezbami 1495 a Nowý Zákon 1498, ani kdo w Plzni wydal kalendář 1489. Tiskaři sněmů českých 1483, 1492 a 1497 (bez místa) také se nejmenowali. (Dokončení.)

Drobnůstky cestopisné z prázdnin 1845.

(Pokračowání). W p. Stiegelmayerowě slévárně trnuli jsme při pohledu na obrowskou sochu Bawarie. Hlawa její je jako ohromný Sfinx, prsty na rukou jako mužské rámě, wěnec z dubowého listí jako weliké wozowé kolo. Wysoký čtyrpatrowý dům čili raděj dřewěná kůlna ukrýwá wzor nebo model její a umělci wylízají po žebříkách na lešení a jako drobné mušky obcházejí hrozitanský wýtwor. Státi bude tento koloss w Síni sláwy (Ruhmeshalle) a okolo něho slawní mužowé národu Baworského, tam kde se národní slawnost baworská říjnowá (Oktoberfest) wýročně koná.

Jiné znamenité dílo w této slévárně je sošnická práce ku kašně do wídeňské císařské residence. Symbolická postawa Austrie uprostřed, we čtyr koutech taktéž symbolické osoby, představující čtyry hlawní řeky a národnosti: německý Dunaj, italianský Pád, polská Wisla a české Labe; poslední jak w prawé ruce weslo drží a lewou se podpírá o bradatou hlawu báječného Krakonoše.

Sochami, poprsími a podobnými wýtwory uměleckými je ostatně i welikolepá uniwersita, rozkošná zahrada botanická a každýkoliw jiný ústaw weřejný, ba i soukromná místa hojně a bohatě ozdobena.—

Knihowna Mnichowská chowá w 76 sálech wíce než 800.000 swazků. K newypsání krásné schody wedou do klassického sloupořadí, jako w čarowném zámku. Wšechno wykládáno lesklým mramorem a ozdobeno antickými hlawami. — Nejdůležitější je zadní komnata, w níž se chowají inkunabule a starožitné památky písemní. Mezi cizinci, kteří si s námi tyto wzácnosti prohlíželi, zdálo se ménu Bohuslawowi, jakoby od jednoho pána zwuky slowanské byl zaslechl, kterými tento mluwil k dwěma paničkám, swým společnicím. Takowého něco muselo se nám zde mezi samými Němci diwným zdáti: my se ale w skutku nemýlili. Neboť přišedše k rukopisu Frisinskému (Codex Frisingensis), s patrným zalíbením jsme ho prohlíželi a radostně si opakowali. To tedy že tu znamenitá slowanská památka! čehož si lepotwárná panička i hned powšimnula, tázajíc se: „Pan mówi po polsku?“ „Ne po polsku, prawím, nýbrž po česku; to si ale lehko porozumíme.“ Na to jsem se jim zmínil o wšem, co zde náš Kollár slowanského nalezl a we swém cestopisu pojednal, a co já sobě we swé tobolce poznamenal; mezi tím, že zde také w polském jazyku „inwentarz szkatuly X. Krzystofa Radziwilla,“ kde přichází několikrát jméno starého penízu, nazwaného piorunek, na němž dle domněnky Kollárowy bezpochyby wytlačen obraz

staroslowanského boha Peruna. Chtíce si wěci tyto pilně prohlédnouti, bylo nám jíti k p. doktorowi Schmellerowi, který nám žádost naši i hned ochotně splnil. Naši Poláci však nebyli asi hrubě nadchnuti ideou slowanské wzájemnosti a měli bezpochyby něco důležitějšího na starosti než díwati se na staré písemnosti; neboť když jsme se s p. doktorem Schmellerem nawrátili, nebylo po Polácích ani památky. — Ukázaw a wyložiw nám wšechno důkladně, ptal se nás p. Dr. Schmeller také na Prahu a wzkázal některým wýtečníkům swoje pozdrawení.

DOPIS Z WENKU.

Wzácný pane Redaktore!

Kdybych měl tak dlouhou hlawu, že by až do Prahy dosahowala, tedy bych ní před Wámi zawrtěl, že byste se až podiwil, co asi ten rychtář od Wás žádá. Poněwadž ale ani tak dlouhokrký nejsem, ani pro sníh k wám osobně přijíti nemohu, nelze mi jinak než těmito několika řádky wám si postěžowati.

Já a ještě několik sedláků čítáme w neděli a w zaswěcené swátky wšechny ty české časopisy, co w Praze wycházejí, a to nám welikou radost působí, kdyby jen nebylo jediné wěci, která nás tak welice mrzí. Jsou to totiž ty prožluklé úwahy, čili jak to ti páni nazýwají, kritiky. Strany těchto jsme ondyno pohowořili, a byl jsem jednohlasně od sousedů požádán, abych toto naše usnešení tomu pánu, co ty Kwěty wydáwá, sepsané w listu odeslal. Podle našeho sprostého bramborowého, neračte wšak mysliti hloupého rozumu se domníwáme, že ten, kdo tak mnoho o učených wěcech posuzuje, sám mnoho wědět musí, a kdo mnoho wí, ten že musí sám také něco sepsat, neb jen z mračna býwá déšť; ale právě u takowých pánů kritikusů býwá to naopak, jako u prázdného pytle, jako když by mě chtěl můj kluk učit orat: oni píšou jen úwahy, a jiného jsme od nich dosawad bezmála ještě nic nečetli. A takowí lidé chtějí se jmenowati „spisowatelé“, co takowé wěci wydáwají? My wám prawíme, že je škoda papíru, a nám času a peněz, neb musíme se mnohé dýmky tabáku odřeknouti, jen abychom mohli wšechny ty české časopisy čísti, a za to oni nám podáwají takowou žwatlanici, nemotornost a ředinu. Wždyť se zdá, že nepíšou ty kritiky ze žádného jiného ohledu, než aby sobě tou hrubou a urážliwou kritikou, odpusť mě to Pán Bůh! ten wezdejší kus chleba wydělali, aneb wyškrábali. Tu se musí owšem každý takowý pán, který něco moudrého sepsati chce, před takowou půlzlatoneb zlatobochníkowou kritikou lekati, a nepíše raději nic, aby swého poctiwého jména zachowal, kteréž by mu mohl takowý chlebojídek pokáleti. — A co jsou to za kritiky co wycházejí? Jsou to, abych se po hospodářsku wyjádřil: dubowé, borowé, či habrowé kritiky, a to wite, tyto stromy jsou jen diwoké čili plané. Řekněte tam w Praze, že by měly býti kritiky takowé, jako k. p. ten pán o filosofii panů Hyny a Marka a jiných psal (neb jsem také w Matici), to je něco jiného nežli takowá... A k čemu potom takowé tyranské, stranné (odwozuju to od strany papíru) kritiky? „Sapienti pauca,“ říkáwá můj syn na studiích, to prý jest: Kdo tomu rozumí, ten to beztoho wí, co kniha obsahuje, a kdo nerozumí, tomu ani latina nepomůže. Řekněte tedy jen pánům, na které si za posledních časů ta hrubá kritika zalezla, aby jen psali dále, že se nám jejich práce lepší líbí, než kritiky o nich, že jejich spisy rádi čteme; neb oni budou beztoho také wědět: kam se nedoskočí, tam že se chce kamením házet, a že naši psi na muziku sebe lepší a spanilý měsíc štěkáwají, ačkoliw jich pokousati nemohou. Buďte též již tak ochotný a wyřiďte naši uctiwost, poklonu a poděkowání těm pánům wšem, co nám tak hezké a pěkné knihy píšou, aby si z těch pomluw nic nedělali, my se tomu wenku jen smějeme a děláme: harhar! tupit nestydatě umíte, ale moudrou knihu sepsat to neumíte. — My bychme stanowili takowá prawidla stranu kritiky: aby byla přísná a wytejkala jen chyby, wšak aby nebylo ani slowa slyšet o osobě, osoba není kniha; wyjíždky na osobu jsou urážliwé a jewí, že se jen chceme z něčeho pomstíti. Aby byla krátká; moudří wědí beztoho co w knize wězí, a obecnému lidu postačí dołožení wáženého muže: je dobrá čili nic. A pak aby se wydawatelé časopisů každého kritikusa ptali, když přináší swé úwahy: „Wy, co pak jste již sám sepsal?“ a newykáže-li se, ať sebere partesy nazpět a poslyší úsudek spisowatelů. A konečně aby se za sepsání kritiky ani krejcaru nedáwalo. — Já jsem čekal, až se ti starší učení páni sami už na tyto rejdy rozhorlí, ale oni musí u sebe mysliti, jak můj syn říkáwá: praetor minimos non curat, což prý wyznamenáwá: to zprawí náš rychtář sám bez nás. — Wážený pane redaktore! buďte již té dobroty a řekněte to již naposled těm úwažníkům. Nebudou-li chtít poslouchati, wšak já to zprawím, řeknu to panu derektorowi, a oni budou muset poznowu do školy chodit, aby se tam náboženství a druhým wěcem naučili, a dobré mrawy si nawykali, aby umění jejich bylo, bodejž wás, theoretické i praktické (a nebude-li jinák, pohrozíme jim pardusem). Kdyby mně chtěli odepsat, řekněte jim, že nejsem práwě doma, a chtějí-li wětší grobiáni býti nežli já, tedy jen řekněte, že jsem o tom již napřed bez důkazů přeswědčen, že jim to wěřím, že jsou. Já wšak už u swého rychtářského práwa ani pérem nehnu, abych jim odpowěděl, neb styděl bych se s nimi handrkowati, ať tlachají, já se jim jen wysměju, neb neumějí jináč; ten wšak, který by chtěl odpowěd dáti, to je ten, co ty kritiky maže; jen mi ho udejte. — Odpusťte, že tak sprostě píšu, my neumíme jináč než prawdu neobaleně mluwiti, neb máme to tak, že dostane každý u nás pro hubu na hubu. Žádám Wás také — račte již odpustit — abyste tento list i tomu pánu od Wčely podal, neboť i k němu jde naše prosba. — Co se dotýče Šumawského slowniku, račte tam říci, aby na něj nezapomněli, a že já, když chci užitek s pole míti, že je musím aspoň za rok celé zdělati.

Pawel Topolowský,
rychtář na K......č.

Ohlášení.

Hudební zkouška k bálu soukromné jednoty k podporowání domácích chudých pod ochranou J. Jas. knížete Kamilla Rohana (jindy wedením p. z Ottenkronu) bude se odbýwati dne 28 prosince we 4 hodiny odpoledne w síle Žofínském ode sboru pěš. pluku bar. Palombiniho. Cena wchodní 10 kr. stř.

Nowá kniha.

Bibliotéka mládeže. Spisek k poučení i k obweselení. Wydáwán od J. W. Wlasáka. Swazek pátý. W Praze 1845, tisk a sklad Jar. Pospíšila. — Str. 69 we wel. 12., s připojeným obsahem ku 5ti swazkům. Seš. za 8 kr.

Wydáwaním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 156.
12. roční běh.

KWĚTY.

30. prosince
1845.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c k. poštownich ouřadů Rakouského mocnářstwí půlletně s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (w nowých alejích na Nowém Městě č. 116) wydáwá po půlarších třikráte za týden, w onterý, wa čtwrtek a w sobotu.

Ptáčníkowa dceruška.

(*Dokončení.*)

Ale wěc takowá, jako je weřejná rozepře w panském domě pro synowu lásku, nedala se dobře zatajit. Mimo to mohla si Hortensie na prstech wypočítati, že muselo hraběnku něco důležitého potkat; příjezd její s komorníkem a služkami, ubytowání-se její w krajině, kteráž se krásou Wolšowské newyrownala, semtam prohozené slowo její čeledi — slowem: wšecko muselo k brzkému prozrazení wést, a protož uznaly obě dámy konečně, že bude lépe, když jí samy wěc dobrým způsobem přednesou.

„Z našich ust bude to docela jinak znít, nežli kdyby k ní powěst z jiné strany dolítla. Celý obraz dostane jemnějších barew. Ostatně je Hortensie moudré děwče a bude wědět, co o té slabosti Ludwíkowě soudit; ano wsadila bych se newím oč, že dostane chuti wšechnu swou sílu na to wynaložit, aby tu kouzelnou síť sprostého děwčete přetrhla, w nížto Ludwík bezpochyby uwázl, že ani sám newí, jak.“

A dámy s ní mluwily. — Hortensie poslouchala — onať znala oblíbený matčin zámysl a Ludwík nebyl srdci jejímu lhostejný; ruměncem zahořely tedy při nenadálé zpráwě twáře její a prsa její se nepokojně zwlnily. Ale wšecko jenom na okamžik.

Na to se rychle wzchopila a přistoupila k oknu, aby swé pohnutí ukryla. Onať se musela hodnou okázati romantické školy, w nížto byla ducha swého wzdělala.

„Spočíwá-li w této lásce Ludwíkowo štěstí,“ prohodila potom a usilowala co možná býti mírnou — „tedy newím, proč by se mu mělo rušiti.“

„Ale milá hraběnko!“ podiwila se Wolšowská, „nežertujte, kde se o tak důležité wěci jedná.“

„Žádné žerty, paní hraběnko! Prawé štěstí člowěka leží w jeho srdci — to je jeho swět, a je-li s tímto swým swětem w harmonii, tedy se ho zewní swět ani nedotkne, a kdyby se na něj se wší swou hrůzou bořil — ačkoli to ani nemůže; neboť moudrý člowěk zná tyto hrůzy, a wí, že to jsou dutá strašidla s dlouhými copy....“

„Ale dcero, kam pak to zabíháš? Ty jsi zase we swých knihách, a žiwot je přec něco docela jiného nežli poesie.“

„Dílem máš prawdu, chére mama!“ usmála se díwka, jsoucí již jednou we swém zamilowaném žiwlu — „neboť žiwot je poetičnější nežli naše celá poesie; jenom že ho neumíme číst jako tištěné písmeny.“

„Ale wždyť se tu nejedná o poesii — ale o neshodu žiwota, o nerownost dwou stawů, jako je Ludwíkůw a toho děwčete.“

„Je-li tu podle wašeho zdání nějaká nerownost, tedy se dá mezera wyplniti. Jen si to rozmysleme. — Nebyl otec díwky wojákem?“

„Byl.“

„Snad by se dalo docílit, aby ho — jako náhradou za to neb ono — učinili ještě důstojníkem. Takowých příkladů máme dost a —“

„Ale dítě, dítě! kam to myslíš? Hodláš proti nám a proti sobě bojowat? Oprawdiwé spojení Ludwíkowo s tím děwčetem je přece wěc nemožná, to sama nahlídneš—“

Hortensie se při tom jen usmála.

„—a my tu celou známost powažujeme za pouhé překwapení—“ pokračowala Zalužanská, „za jakési oslepení na marných cetkách, kteréž by ale zmizelo, kdyby se mu lesk prawého zlata zablesknul—“

„Tys hrozně dobrotiwá pochlebnice, jestli twým slowům rozumím,“ dala se díwka do smíchu. „Prosaicky řečeno, chceš, abych se před Ludwíkem tak zaskwěla, že by k wůli mně na swé polní kwítko zapomněl? — Pěkná to úloha — kdyby se při tom

dwě srdce nezakrwácely,“ doložila polohlasitě a zabrala se do myšlének. Ale dámy jí předstíraly potřebu tohoto kroku tak horliwě, že se konečně musela k něčemu odhodlat. — „Pokusím se o to, co myslíte — ale jen k wůli wám a Ludwíkowu štěstí, jak mi twrdíte — jinák bych musela sama sebe nenáwidět, chtíc míti při tom wlastní prospěch na zřeteli — a to wšecko učiním ještě jen pod jedinou wýminkou. Dříwe musím totiž to děwče poznat — a to wám powídám hned napřed, je-li Ludwíka hodno — jakož ani nepochybuji, neboť není člowěk obyčejný, aby lpěl zas na obyčejnosti: tedy ustoupím z bojiště.“

21.

Jasně hořela denní zlatá lampa na modrém nebes oblouku, když hraběnka Zalužanská s Hortensií na Wolšow jela. Byl to milokrásný, weselý den — jako duše panské dcery, kteráž si potají přála, aby nalezla w pláčníkowě dceři díwku, ježto by Ludwíka zasluhowala. Její wlastní lehýnké sny o jeho milosti rozprášily se w této romantické žádosti jako ranní rosa na slunečním paprsku.

Byla to wlastně dobrá, šlechetná — trochu přepiatá duše — snad s ní hrála také malá marniwost, a tudy si rodohrdé, w samé konwenienci zletilé dámy špatnou pomocnici zwolily.

Ludwík se přicházejícím hostům podiwil, ale obratnost jeho nedala nic znát a rozprostřela před nimi ahodnou hostinnost w nejskwělejším swětle.

Hortensie ho pozorowala s welikým oučastenstwím. Na ubledlých jeho twářích spočíwal tak hluboko wrytý žal, že se nedal sebe wětším líčením zakrýti.

„Pane hrabě!“ začala k němu hlasem důwěrným, když byli o samotě — „wy tu máte ještě jiné hosti. Není-li prawda?“

Ludwík na ni bystře pohlednul. — „Wíte-li to z ust mojí matky, tedy se diwím, že se po tak nepatrných osobách ptáte.“

„Žádné hořkosti, milý hrabě! Přišlať jsem, abych je poznala.“

„To je mi líto, že jste konala cestu nadarmo. Moji hosté již tady nejsou.“

„Jak? — již tedy uzdrawena—?“

„To pochybuji; spíše tuším, že jim tu panské powětří škodilo; proto odešli.“

„A wy jste je — pustil?“

„Oni neuznali za dobré se u mne opowídat, když můj dům opouštěli.“

„A wy zde stojíte?“

„Mám snad muky Tantalowy snášet? — anebo wraždu zpáchat? Ano, diwte se, milá hraběnko! Náš bázliwý doktor myslí, že bych swou přítomností pokazil, co on naprawí.“

Na to wyprawowal obšírněji. Hortensie poslouchala s celou duší. — „Tedy pojedu do Podlesí;“ řekla na to. „Co mám Lidmile wyřídit?“

„Wy — hraběnko?“

„Newěříte mi?“ ptala se Hortensie s planoucím zrakem. — „Myslíte, že jsem společnice matek našich, ježto nám nerozumějí? — Co mám Lidmile wyřídit?“

„Poznejte ji — pak poznáte welikost mého neštěstí a budete wědět, co jí říci!“ zwolal Ludwík, stiskl ruku její a kwapil pryč, aby ukryl slze, ježto mu na mužné twáře wyhrknouti hrozily.

„Wyhráno!“ plesala díwka w duchu, dala hned zapřáhnout a jela do Podlesí.

Tam se owšem takowé náwštěwy nenadáli. — Šťastně byli Mareš a dcera jeho z Wolšowa uklouzli a když wešla Liduška do swé tiché komůrky, dala se sladkou bolestí do tichého pláče. Pak se uložila na smrt zemdlena.

Za několik hodin na to přijel za nimi zámecký lékař s potřebnými líky a ponaučením. Při tom hubowal, mluwil o nebezpečí a warowal před nepozorností. Ale starec i díwka ho poslouchali, ani neodpowídajíce, a když odešel, z hluboka si oddechli. Wždyť byli doma, kde se ničeho nestrachowali!

Druhého dne oblékala díwka swáteční šaty. Newěděla ani, proč to činí; ale ono jí to těšilo. Wždyť se jí už po nich stejskalo. Potom se postawila k oknu a hleděla na zámecký wrch.

„Můj zlatý tatínku!“ promluwila sladce prosebným hlasem — „já bych ráda na zámek. Dowedeš mě tam?“

„Milá děwečko, to tě tuze unawí,“ namítal starostliwý otec; brzo ale díwce powolil, ježto dosti silnou býti twrdila a radostí z té procházky si mnoho slibowala, i wydal se s ní na cestu.

Podepřena o loket jeho kráčela zhůru; jakési nadpozemské zanícení prochwíwalo celou duši její. Bledé, přepadlé twáře její zarděly se zimničním zápalem a oči její se leskly jako leskem kowowým.

Ani jeden, ani druhý nemluwil. Oba se pohřížili w myšlénky, kteréž jim proměnu lidských dní na mysl uwáděly. U lesní kaple se Liduška zastawila, poklekla a dlouho se modlila. Když powstala, byla jako na smrt ubledlá. Otec se poděsil i chtěl ji wést

nazpátek; ona ale potřásla hlawou a pohledla na něj tak prosebně, že jí musel býti po wůli.

„Milý tatínku!“ jala se po nějaké chwíli tichým hlasem wyprawowati — „Ludwík dostane jinou newěstu. Diwíš se? Já ji widěla dnes we spaní — a když jsem se nyní modlila, zjewila se mi zase twář její.“

„Aj, to jsou marné sny, milé dítě!“ káral i prosil ji otec — „a kdybysi na toho člowěka nemyslila—“

Liduška se bolestně usmála, stiskla otci ruku a sklopila oči. Cítila, že bude muset na něj mysliti, dokud w ní krůpěj krwe wříti bude.

Když dostoupili wrchole a blížili se k oblíbenému útulku, hořely zase díwce twáře a kolena pod ní klesaly; přitom se chwěla na celém těle. Sklíčený otec počal běduwat, ale ona se jen usmíwala, a upínala zraky po místech, kde byla poprwé Ludwika spatřila. Jen s welikým namáháním dowedl ji otec na drnowou pohowku. Ona na ní mdlobou sklesla a napnula se celou délkou pod zeleným krowem hustého křowí a zamhouřila oči jako w blouzniwém snění. Starý si wedle ní poklekl a stíhal s bázliwou duší její nestejné oddychowání.

W tom přiběhla pěšinou domácí podruhyně. — „Ah, dobře, že wás nacházím!“ wolala. „Podíwejte se, jaká wzácná paní se to po wás ptá!“

Liduška otewřela oči a spatřila — Hortensii. I wzchopila se dopola, zkřikla: „To je ona!“ — sáhla si k srdci — a pramen krwe zabarwil jí zase usta. Se smrtelnou hrůzou uchwátil ji otec w třesoucí-se náruč a wolal s wyděšenou podruhyní k nebesům o pomoc. Hortensie tu stála ustrnutím jako socha.

Krew se brzo sice utišila — ale twáře díwčí potáhly se alabastrowou bělostí. W tom se ozwalo nad touto kupou žalosti a hrůzy hlasité zkřiknutí, a nad jich hlawami stál Ludwík, jejž byla touha druhou stranou na milé místo přiwedla, aniž byl tušil, k jakému diwadlu se tu nahodí.

Nyní skočil ze zřícenin dolů. — „Zlořečený wrahu!“ roznítil se na něj starý plačník, i bylby po něm rukama sáhl, kdyby nebyl nešťastné dítě w loktech držel. Ale w tom okamžení otewřela také zas díwka sklenným leskem potažené oči a upnula na otce pohled, při němžto se wšechen jeho hněw rozplynul.

„Moje Ludmilo!“ běduwal Ludwík a wrhnul se jí k nohoum. Ona pozwedla wší silou ještě ruku swou a podala mu ji, ledowatě studenou. Nebeský mír oslonil při tom líce její. — „Tady ponejprw a naposledy,“ zašeptala. — „A nyní mě pusť a podej ruku tam té spanilé postawě — to je twoje budoucí — já ji dnes widěla we snu. Twá matka se usmíwá....“

W tom umlkla a klesla nazpět. — Ludwík klečel wedle ní ještě okamžení w hrozné bolesti, zakrýwaje twář oběma dlaněma. Pak se rychle wzchopil a pobízel zoufanliwě k pomoci. Ale pobízení jeho bylo marné — a Hortensie nemohla díwce už nic wyřídit.

Ramena starcowa opnula se křečowitě okolo těla nešťastného dítěte a šediwá hlawa sklesla na prsa jeho, jako wichrem zlomená koruna starého dubu.

Český jazyk — moje škoda.

(Pokračowání.)

Ne, nemohu staw duše jeho až na tenké žílky malowat; nebudu každý záhyb toho měkého, šlechetného srdce jako listy kratochwilné kroniky přewracet a bolestné rány jeho zwědawým zrakům na odiw stawět — nemohu! jáť bych musel péro do swé krwe namočit a někdy bych třeba hodnou — kaňku udělal. Při takowém písmě nemůže člowěk za ruku stát.

Zewrubné wylíčení ponecháwám příštímu básníku dramatickému, kterýž snad z toho všeho již jmenowanou weselou komedii urobiti chuť dostane. Já musím powídání swé jednoduše ukončit. Filip Jelínek upsal swé dceři wšechen po matce zděděný kapital; co měl na hotowosti, hned ženichowi wysázel, co leželo na ourocích, muselo se arci teprwa wypowídat. Bratr paragrafista si to wšecko na ouřadě tak patrně wyjednal, utwrdil a pojistil, že mu ani wyndra uklouznout nemohla. Později teprwa, když byli už mladí manželé dáwno odjeli, dowěděl se kantor, že ho měl šibal we wlastenecké larwě za blázna, že ho oklamal a okradl. Sám pan bratr udělal si to potěšení, že mu to jedowatými slowy oznámil, dokládaje, že takowým pošetilým a spolu nebezpečným třeštílkům, jako pan kantor být ráčí, podobná lekce neškodí, a že by byl už jednou čas, aby se pan kantor na cestu moudrosti wypráwil a příklad z wlastního dítěte si wzal, kteréž o té celé hře wědělo a jakožto chytré, do swěta se hodící děwče k naprawení blázna otce obě ruce k ní propůjčilo.

To byla hluboká, ukrutná rána do prsou poctiwého Čecha a celé srdce jeho se zbortilo. I uzawřel je před zlým swětem a stranil se lidí, jakoby za každým obličejem zrada číhala; ani we škole se na duši nepodíwal. Ty dny měly děti prawé poswícení.

To bylo šeptání a breptání; — učitel je ani neokřikl; buďto mu zaléhaly uši anebo byl daleko — daleko w myšlénkách.

Při tom se wšak warowal někomu si postěžowat; wždyť by mu při tom bylo býwalo, jakoby musel swou největší hrdost na planýř postawit a wlastenectwí dát ukamenowat.

Po nějakém čase mu psala Jaroslawa, a chtěla manžela swého omlouwat. Wyznalať sice podwod, kterýž byl na něm i na ní zpáchal, ale swáděla to wšecko na strýce adwokáta — a milowanému teď muži odpouštějíc, chtěla i otcowo odpuštění wyprosit. Ale otcowo srdce bylo zwráceno a slowa její nenašly bránu do něho.

„Ty jsi dítě Belialowo, ne moje“ — psal jí; „ty jsi we spolku s ošemetníkem, kterýž podwrátil wíru mou w člowěčenstwo; podrž, co jsi dobyla, a nakrm se stříbrem peněz mých, ale po krwi srdce mého se nikdy wíce neptej, to je šťáwa jedowaté byliny.“

Od té chwíle nikdy wíce o swé dceři neslyšel; později chtělo ho bolestí a touhou sewřené srdce arci někdy pohánět, aby se po ní poptáwal; byl by to ale musel učinit u bratra, a při té zpomínce bylo mu wždycky, jakoby na něj smrt sáhla; tak zůstal beze wší wědomosti, ale podiwno! — také se nikdo po ostatku wěna jejího nehlásil. Jak je byli wěřitelowé složili, leželo posawád w rukou ouřadních.

Z druhé strany zahrál si podiwín osud ještě jednou welmi rozmarně s nešťastným kantorem a poslal mu nowé dědictwí z příbuzenstwa nebožky ženy. Byla to diwná příhoda, jakáž někdy i to nejobyčejnější žiwobytí lahodně protkáwá. Ale peníze byly jako semeno wšeho zlého, co milého Filipa za posledních časů potkalo.

Panu adwokátu Jelínkowi přewrátil se zase žlučí žaludek, i začal prohnaný paragrafista nowé pletichy příst a tenkráte z nich powstal hodně tlustý prowaz. Že měl kantor o kolečko wíc, to mumlali sousedé už dáwno; teď se jim ale zdálo, že měl celé hodiny jaksi zmateny, a tu nebylo tedy těžko, patrný důkaz narafičit, že je řečený Filip Jelínek už od kosti neschopný, aby hlawy domácích beránků ještě déle linealem přiklepáwal, ano slawný ouřad usnesl se dle důmyslně prowedeného náwodu pana doktora weškerých práw také na tom, že není ani mocen statku swého bez weřejného pohoršení zprawowat, a protož byl dán s malým platem na odpočinutí a jmění jeho postaweno pod kuratorstwí bratra adwokáta.

To byla poslední rána na ubohou lebku poctiwého Filipa; od té chwíle churawěl, zmalomyslněl a stal se prawým dětinou. Teď se na něm teprwa wyplnilo, co mu byl bratr mermomocí již dříwe před celým swětem na krk powěsil. Teď nešel skoro ani z domu a celé zaměstnání jeho záleželo w nowém, posud newídaném zpytowání českého jazyka, a když na něj časem jasná chwíle přicházela, anebo když ho k radostnému napasení bratrského srdce jednou za čas pan adwokát nawštíwil: tu ho wehnalo zoufanliwé hoře do mučírny a w takowémto okamžení stalo se konečně jednou.......

12.

Alliance starých nepřátel.

Práwě asi tak dlouho, jako jsem tuto národní báchorku powídal, četl náš dřewonožka w kusech papírů, ježto před ním na starém, sprostém stole ležely.

Bylo to w příbytku tohoto toulawého umělce, našeho nowého strejce, — w malé, nízké jizbě, w dřewěném baráku, w blízké wesnici, kamž nás byl za tmy wespolek dowedl. Tenounká swíčka we wiklawém plechowém swícnu kmitala swým plamenným jazejčkem na stole; w krbu praskala suchá louč a podle něho stál hrnek wlažné wody s jakýmsi přídawkem; tou mě Bára nyní celého umejwala.

Před tím byli jsme se ještě jednou najedli, neboť Bára sehnala k wečeři, co jen wesnická hospoda, to mámidlo uwondaných poutníků, ze swých boků wysypat mohla — zahoustlé piwo, proležělý sýr a půl bochníka samožitného chleba; mimo to našel strejc we staré truhle kus buchty s powidlami.

Já se nechal tiše mejt a koukal na starého. Ten četl a četl; brzo wykřikowal podiwením, brzo tloukl pěstí na stůl a klel, tu zas někoho litowal a bručel — slowem: abychme najednou wěděli, co jeho starou duší tak lomcowalo, powíme: že četl denní rozjímání a notáty — kantora Jelínka, ježto mu byly dnes ráno w lese před našima očima z ňader wypadly.

Ptáte se, jak se dostaly dřewonožkowi do rukou? — My museli powídat, jak se nám celý den wedlo, a tuť byla příhoda s blázniwým kantorem — jak jsme ho jmenowali — wěc welmi důležitá. Bára nás poslouchala, dala se do smíchu, plácla si suchou dlaní o dlaň, a pak z ní wylezlo, že, když za náma do lesa přišla, nešťastného kantora s obnaženým krkem, sesinalýma twářema na zemi nalezla — a kolem plno papírů.

„Na počátku chtěla jsem ho nechat ležet, jak

ležel,“ wyprawowala swému nowo-starému společníkowi. — „Nebyl to žádný žert; kdyby mě byl někdo při něm napadnul, mohlo se to smeknout, jako bych ho byla chtěla obrat — w takowých pletkách jsem honěna. Smetla jsem tedy jen papíry, neboť by je byl beztoho wítr zanesl, a člowěk newí, k čemu se někdy několik řádků hodí — a pak jsem chtěla dále za těmi škwrňaty; ale nohy mi jaksi wázly. Wrazilo se mi do nich kus outrpnosti s ubožákem, kteréhož, jak se mi zdálo, trápil člowěk, pro něhožto jsem sama nohy na ramena wzít musela, chtěla-li jsem mrzutostem uklouznout. Pak mi padla na srdce jeho wčerejší wečeře — i odhodlala jsem se tedy, že něco pro něj učiním. Sehnu se tedy, začnu ho třít, — trochu silných kapek míwám wždycky při sobě — nu slowem: šťastně mi otewřel oči a zotawil se. Byl ale jako u widění a newěděl, co se to s ním bylo stalo. Já mu to arci nemohla powědít — kdožby si byl pomyslil, že s ním ty naše wížlata takowou operaci měly! — a řekla jsem mu jen, jak jsem ho nalezla. On se zamlčel a sklopil hlawu. Mne neznal a já se neprozradila. Potom si začal na sobě oblek pořádat a šátek zawazowat. Já koukala, jak se mu ruce třásly. Na to mi stiskl ruku a šel. Já také. — Každý jinou stranou. Ale po několika kročejích se obrátím; nešťastný copánek si klekal za křowí a spínal ruce. Modlil se — to jsem i z dálky poznala, a zastawila se tak dlouho, až zase powstal a tiše do městečka se nawracel.“

„A kam jsi dala jeho papíry?“ ptal se flašinetlář nemálo zwědawě.

„Ty mám tuhle,“ řekla stará, z ňader je na stůl kladouc. „Můžeš do nich trochu nahlídnout; já strčím zatím tohle kotě w kalhotech do jiné kůže.“

Pak začala ze mne Mouřenína swlíkat a dřewonožka se pustil do čtení. Nemohlť arci listy jako jednou šňůrou přehlídnout, proto že byly, wyjímaje některé malé sešitky, přeházeny: přec ale poznal tuze dobře, o čem se tu jedná. A čím déle četl, tím dychtiwěji se do toho zakusowal. Konečně tím ale hodil na stůl a wyskočil ze židle.

„Ne, to aby wšichni čerti wydrželi!“ zwolal wšechen rozpálený a začal se točit po sednici. „To je prazlořečené darebáctwí! A ten ubožák — to milé jehně — je-li jen polowička prawda, co tu napsal — a jakž by nebylo! wždyť je na každé litéře krew a slzu widět — tedy zasluhuje ten jeho pan bratr, aby ho koňmi roztrhali, do kola wpletli a upálili! A já starý osel! Já se toulám po swětě, hnízdím se dlouhý čas tak blízko něho, snad jsem i někdy za jeho dweřmi swou kočičí muziku dělal — a newím, neptám se — — ale arci, jak pak by mně mohlo napadnout, po tolika letech a takhle—“

„Ale člowěče!“ skočila mu do toho Bára, když byla jeho naříkání už dost dlouho s podiwením poslouchala — „co pak se ti stalo? Tyť sebou wrtíš jako w noci na Filipa Jakuba!“

„Ano — Filipa a Jakuba!“ zwolal zase dřewonožka — „wrtím sebou, proto že se mi celý nowý swět udělal, a proto že si přeju, abych mohl ten starý spráskat. Pojď sem, rachotino — kluka nech, wšak on ještě zbělí — a poslechni, že ti odpouštím, cokoliw jsi mi učinila anebo ještě učiníš. No, není to kus nowého swěta?“

„Já ti ještě nerozumím“, řekla Bára, přewlíkání mouřenína prawě dokonáwajíc; načež já se i hned k Petronce přitočil, kteráž tu zatím na prostřené slámě, naší dnešní posteli, seděla a na wšecko bedliwý pozor dáwala.

„Pro tyhle papíry ti odpouštím — rozumíš?“ odpowídal starý. „Je to rozkošná historie o bratrské lásce a já w ní nalezl také kus wlastního žiwota; teď ale bohdá k ní jiný konec napíšu — anebo nestálo celé mé žiwobytí za špetku tabáku. Poslouchej.“

A na to jí začal — pokud se mu to z roztroušených listů kantorowých dělat dalo — wykládat o bratřích Jelíncích, o jich dětinstwí, o študiích, o pozdějším žiwotě, až se dostal k wlastenci ženichu.

„Kdo ten dareba wlastně byl, nemohl jsem dosawáde nalezt; ale tolik by mohl z každého řádku i slepý poznat, že se adwokátowým náwodem a přispěním k němu pod cizím jmenem wkradl, a jestli mě wšecko nemejlí, byl to ten samý Schwarz, kteréhož tu ošizený otec tak proklíná—“

„Kdo že?“ zwolala Bára, s celou duší poslouchajíc, i wypoulila oči a ustrnutím nemohla bezzubé dásně zawřít.

„Nějaký Ludwík Schwarz — tak se přiznáwá alespoň dcera“ — dokládal starý, nad jejím ustrnutím se pozastawiw. „Ale u wšech rohatých! — neříkali také t o b ě jedenkráte Schwarzowá?“

„Říkali, říkali!“ zwolala stará, a skočila od stolu a semotam chodíc mumlala: „Ludwík Schwarz, ten pražský paragrafista — ano, tak mi to žalowal — pod cizím jmenem — něco o češtině — žádné pochybnosti — on to byl.“

(Dokončení we zwláštní příloze. Wiz wzadu.)

JAN GUTENBERG.

(Dokončení.) W Holomouci tiskl již r. 1474 wedle zprávy zasloužilého bibliotekáře Richtra w Oester. Blätter für Literatur und Kunst Matouš Morawan a Michal z Mníšku (de Monacho) * Nicolai de Ausmo Suplementum atd. Známe w Čechách Matouše Morawana z Prostějowa, bakaláře swobodných umění w Praze od r. 1468, právě tedy když kronika Trojanská se dotiskowala. Staří letopisowé jmenují ho k roku 1475 rektorem ze školy Tejnské. Byl wýborný řezbář a rejsownik, a proto jmenowán wůbec Rejsek. Na zwláštní žádost konšelů staroměstských wytesáwal r. 1475 kwěty a obrazy k wěži u králowa dworu a 1493 hrobowý kámen biskupu Augustinu Sanktuarienskému. Rok 1474 smíru krále Matiáše Uherského, wládnoucího Morawou, s králem českým Wladislawem dowolowal opět příchod Morawanům do Čech. Jméno stejné a umělost podobná wybízejí, abychom dále pátrali, není-li bakalář Matouš Morawan z Prostějowa jeden a týž tiskař Matheus Moravus de Olomuntz, jenž měl towaryše Čecha Michala z Mníšku. Přiznak de Olomuntz mýliti nás nesmí; wyznamenáwal počasné obydlí tiskaře a Olomúckého dioecezana, Matouše. I Schöffer psáwal se w Paříži „de Moguntia“, ačkoliw že byl z Gernsheimu narozen a jen dioecezan Mohučský. Domněnce pronešené nebylo by na odpor, že Matouš Morawan r. 1474 knihu latinskou w Holomouci dotiskowal a druhého roku již w Praze přebýwaje sochařskou práci wykonáwal. Tiskaři wůbec na jednom místě dlouho neprodléwali;** a právě že kniha w Holomouci r. 1474 tištěná latinská byla, podobnější činí, že ji wzdělaný muž, jakýž bakalář by byl, wytisknul.***

We Wratislawi dotiskl kanowník Elyas, u kolegiatního chrámu św. kříže Succentor (Kantor) r. 1475 dewátého dne měsíce října Statuta Synodalia et provincialia Wratislaviensia, z kterých nám p. Hanka list s Otčenášem, Zdráwasem a Wěřím w nářečí Slezkopolském we snimku podal (Čas. Mus. 1840. I.) W Praze známe také Eliáše ze Slaného (Elias de Slana), jenž r. 1446 zároweň s Petrem Reyse z Mohuče učiněn byl bakalářem a 1459 mistrem swobodných umění. Podle prwního datum byl by on poznati mohl w Praze 1445 bakaláře Jana Gutenberga. Za kanowníky bráwáni býwali za onoho wěku rádi učení, byť by třeba z jiných krajin pocházeli. Snad se w archiwech Wratislawských najde listina, která by o národnosti kanowníka Eliáše bezpečnější zprávy podala, než toto mé tušení jest.

W Praze prwní tiskaři se jmenowali při biblí r. 1480, osmého měsíce srpna dotištěné: Jan Pytlík, Sewerin Kramář, Jan od Čápů a Matěj od Bílého lwa.† Napřed jmenowaný nepochybně jest bakalář Joannes Pytlikonis de Praga (Liber. dec. univ. Prag. II. str. 69) od r. 1460, a Matěj od Bílého lwa podobně by byl bakalář Mathias de Praga antiqua od r. 1465.

We Wimperce wytiskl Johannes Alacraw r. 1484 lat. Soliloquia S. Augustini a Summa de Eucharistia. †† We Wídni psal se 1505 Johannes Winterbourg a 1508 Winterbourger.††† Bib Richter poznal w jeho Wídenských tiscích ty samé litery, kterými několik latinských spisů w Brně r. 1486, 1488 a 1498 beze jmena tiskařowa wytištěno bylo. Alacraw podle jména, které we Wídni měl, z Wimperku pošlý byl římský katolík; byl-li podle jazyka Čech nebo Němec rozhodnouti se nedá; posud we Wimperce česky se mluwí.

W Kutné Hoře dotiskl w sobotu po sw. Martině r. 1489 biblí Martin z Tišnowa, málo dříwe téhož roku bakalářem swobodných umění w Praze učiněn. (Lib. dec. II. str. 163.)

W Plzni známe Mikuláše Bakaláře, podle příjmení také powýšeného akademika, jenž tam 1498 žiwot Machometůw s traktáty o následowání Krista, o zemi Swaté i o nesnadnostech při wel. swátosti a r. 1499 knihu chwal božských wydal.

Z tohoto krátkého přehledu widěti jest, že před doplněním XV. wěku žádný tiskař německý nepřišel ani do Čech, ani do Morawy, ani do Slez, dále že skoro wšickni nejstarší ze jmena známí knihtiskaři byli bakaláři swob. umění a samí Čechowé, krom jednoho Morawana, který podle stopy dříwe také w Praze přebýwal. Wlastní podoba liter w nejstarších knihách českých ukazuje s úplnou jistotou neodwislost českého knèhotisku od německého. Wzpomenem-li si posléze ještě jednou na wšeliké předběžné mechanické, umělecké, wědecké i občanské wýminky a příčiny ku početi, k užíwání a k rozwinutí se knèhotisku w Čechách, wzpomenem-li si na nejstarší citowané české tisky od r. 1417, 1421, 1425, 1441 a 1459, které wesměs a úhrnkem nezdají se býti chybné; wzpomenem-li si na mistra Antoniše, knihaře staropražského (†1422) a na mistra Pawla Žídka z Prahy, jenž prwní deskotisk popsal, a w Praze právě učil, když tam také bakalář Joannes de Montibus Kutnis t. j. Jan z Kutné Hory — Gutenberg studowal, a na stopy prwotiskařů z Mohuče nepošlých Pfystra a Pannarze, nebudeme se ostýchati ani cizozemcůw ani wrtošiwých krajanů, anobrž prohlásíme swé dobře odůwodněné mínění, že počátky deskowého knèhotisku w Čechách zacházejí až za rok 1417. W tom smyslu podpisuji staré swědectwí českého kronikáře Martina Kuthena (1522 — 1564) od Mitise Nimburského dochowané: že nebyli-li Čechowé knèhotisku půwodcowé, byli alespoň při tom pomocníci; Jan pak Gutenberg že w Kutné Hoře (1412), narozen a w Praze (1445) wzdělán, nepochybně w Čechách počátky ty poznal, než do Mohuče odešed we spolku s Janem Faustem a s Petrem Schöffrem (1450) skladné litery wynašel.

Tento wýsledek swého bádání weřejně ohlašuje zbuzuji wšech wěrných krajanů, aby pokudž by o wěcech těch něco podle stopy udáwaných zde čísel nějaká zpráwa o kolébce českého knèhotisku!

---

* České město Mníšek sloulo za starodáwna také Mnich, lat. Monachus.

** Tiskař Wimberský Alacraw (1484) wandrowal 1486 do Brna a pak do Wídně. Dle bibliotekáře p. Richtra zdržel se Konrad Baumgarten w Holomouci jen tři létu 1500 — 1502; a mimochodem tiskl tam 1504 také Liborius Turstenhagen von Heiligenstadt.

*** W Prostějowě měli později bratři Morawští tiskárnu, z které r. 1527 wyšli Jana Dubčanského listowé ku bratřím Boleslawským.

† U Bílého lwa sluje několik domů w Staré Praze, a sice domy pod čísly: 3, 89, 555, 696 a 720. U Bílého lwa w Staré Praze tušil sám Dobrowský jednu z nejstarších tiskáren českých. Kéž by w zápisech městských wyslíditi se dala

†† Jméno Alacraw zdá se býti anagram místo Bacalar, což Němci skoro Wacalar wyslowují. Sigmund z Habru, opisowač kroniky Trojanské (w bibl. Lobk.) psal se Gizdmunhzarbu.

††† Formy jmena Winterbourg a Winterbourger mají se k sobě jako Gutenberg a Gutenberger.

podstatnějšího a rozhodného wěděli, totéž uweřejnili. Pochybil-li jsem, žádám o laskawé poučení. Nejsa sobě swědom, žebych Němcům bezpráwně něco bral, myslím že naše powinnost jest hájiti, coby nám jiní odcizowali. Při swém skoumání nabyl jsem ale i w té stránce utěšeného přeswědčení, že naši slawní předkowé nedobýwali jen naprosto hrubých potřeb denních, ale také horliwě se chápali wěcí ušlechtilejších, ano jewily se w nich žiwé touhy a snahy neskonalého ducha. *

Karel Winařický.

Drobnůstky cestopisné z prázdnin 1845.

(Dokonč.) Witaná osoba byl by pro Čecha w Mnichowě zajisté K. Tuček, o němž Kollár (cest. str. 224) wyprawuje, jak „slze wyléwal, že nese w sobě českou krew, přece česky neumí. Proto že se spojil s panem Schmellerem ke společnému učení se češtině a pak i jiným nářečím slowanským. Pan Tuček že to činí z wlastenectwí a z lásky k národu, pan Schmeller ze zwědawosti....“ Laskawým čtenářům nebude asi powědomo, že tento Karel Tuček před dwěma lety, tedy nedlouho po Kollárowě náwštěwě umřel. Později dowěděli jsme se, že bratr jeho, jako nebožtík, pěstowáním černochů afrických se obíraje, také dwa nowáčky černochy wyučuje; že ale práwě na jednom panstwí, asi 30 hodin odtud wzdáleném, s nimi prázniny tráwil, nebylo nám možná seznámiti se s ním.

Nejkrásnější požitek poskytowalo nám w Mnichowě nawštěwowání kostelů, z nichžto jenom o čech w krátkosti zmínku učiním. Krása slowútných chrámů Mnichowských je newyrownaná. Nediwím se wíce wýroku tolikera znalců, který o Ludwikowu kostelu pronesli: jedině pro tento že by měl totiž člowěk na sto mil cesty do Mnichowa se odwážiti. Obraz na hlawním oltáři (od Kornelia) předstawuje poslední soud, kterýž, jak Kollár wyprawuje, wýtečnému umělci příčinu zawdal, Mnichow opustiti. Celé hodiny stráwili jsme w obdiwowání toho díla, aniž jsme swou mysl dosytu nakojiti mohli, jako jsme se při něm naučili, že wětší požitek je w pilném probírání jednoho wýtworu, nežli w powrchním přehlídání kolikera jiných.

2. Basilika čili chrám swatého Bonifáce, založený na památku stříbrné swatby králowy, pořád se ještě dostawuje; sloh byzantský; 68 sloupů řadí se mezi patero lodí kostelních. Obrazy w kostele wůkol po stěnách (od Schraudolfa) předstawují obrácení Němců na wíru křesťanskou, a děje tyto nemohl by wěru žádný popis wěrněji a žiwěji líčit, jako tato wýtečná malba na obmítku (fresco) Swatý Bonifác od pohanských Němců umučen, je zde wzor nábožné twářnosti. On byl při swém apoštolowání také nepříznivec Slowanů, o nichž králi Ethibaldowi psal: „Vinedi, foedissimum et deterrimum genus hominum —“ (Kollár, Cestop. str. 232). W jeho twáři jsme ale tuto Sláwonenáwist jako Kollár nenalezli.

3. Kostel sw. Anny na předměstí Au, w dokonalém slohu gothickém nedáwno dostawěný, celý jako z jednoho kusu uměle wysoustruhowaný. Cizince překwapí zde čerstwost nezačmuzeného kamene a weliké, hrubým pískem pokryté prostranstwí okolo kostela, kdežto oko na černý čmud a těsné ulice uwyklo, w nichž se jinde gothické stawby nacházejí. — U wnitř těchto chrámů je swětlo wýtečnými malbami na skle tak ztemnělé, že w tom kostelním šeru jakási poswátnost spočíwá, která člowěka newyslowně dojímá.

Při těchto wýtečných požitkách zpomínali jsme si často na swé krajany a rádi bychom mnohého byli měli u sebe, abychom si zdílením radost swou obapolně zmnožili.

W ty samé dny, co Praha při slawnosti otewření železné dráhy na záe[illegible]u u ic trpěla, byl Mnichow a celé Bawory radostí celý bez sebe nad šťastnou náhodou, když se práwě ku jmeninám krále Baworského jeho nástupci prwní dítě narodilo. „Jiným mocnářům se wšelijaké štěstí přihodí“, prawil sprostý člowěk, a jedny nowiny Mnichowské přijaly slowa jeho do swých řádků, „ale wázaného na tenhle způsob neudělí Pán Bůh než našemu králi.“

Pěkná stránka powahy Mnichowanů, pokud nám z některých úkazů souditi lze, je wěrné chowání národnosti. Dcery Mnichowanky nosejí posawád šwarné šněrowačky a zdobějí swé wlasy posud ouprawným čepečkem stříbrným (Riegelhäubchen) z časů starodáwných, a kudy jsme chodili — kdy pak se asi bude moci o našich městech něco podobného říci? — ani jeden nápis cizojazyčný, žádný hótel, žádný tailleur anebo cos podobného nepřišlo nám na oči. — Na některých ukrýwal se pod německou formou leckterý zwuk slowanský; tak jsme četli k. p. Gezeck, Jersabek, Zwerschina, Franta, Matulka.

Na wýchodě od Mnichowa je předměstí Au a za tím táhne se newysoký pahrbek, po němž roztroušená wesnice Haidhausen. Tato zwýšenina měla by některou nádhernou stawbu nésti a sídelnímu místu důstojnější podobu dodáwati. Jak newyrownaně krásně je naše Praha rozpostawena! Ale tak se táhne Mnichow po plané unawující rowině a lepší místo — pahrbek — zajímá ona čtwrť, o níž bych řekl, kdybych ze Sarajewa wycházel, že je to Ašik-mâhala.

Jdouce dále na wýchod, ohlíželi jsme se ještě nazpět. Rudá koule zapadajícího slunce spouštěla se zwolna do nezhledného moře wýparů a zdálo se se zalíbením dleti w pohledu na wěžaté dílo hlučného snažení....Nám pak swítila wečerní záře jako zpomínka na krásu minulého dne ještě dlouho do noci.

* * *

Jasná, dáwno newídaná powětrnost letošního měsíce září a ladná utěšenost melancholického podzimku wábila nás na zpáteční cestě do Salcburska a na diwotwaré Alpy, které se teď we zwláštní kráse jewily. Tyrolské Alpy jsou na jihu za jasného počasí z Mnichowa widět a táhnou se jako řada obrowských náhrobků po hranici, samé od západu na wýchod. Naše cesta šla čárou s nimi nejdříwe souběžnou, pak ale k nim nakloněnou, tak že se po dwou dnech u Salcburku s Alpami setkala.

I po této dwoudenní cestě podařilo se nám, platit za obyčejné wandrowníky. Při tom jsme míwali potěšení, potkáwati se s německou wšewědoucí mládeží wandrownickou, která nás podle swé staré strejčkowitosti obyčejně kolegialní otázkou oslowila: jakého jsme asi řemesla (Was haben Sie für ein Metier?-sic!). Wětši wýhoda pro nás byla znamenitá láce našeho cestowání podle wandrownické tarify, a to bez ujmy úprawnosti a čistoty, která w Bawořích wšechnu chwálu zasluhuje. — Tím způsobem neobnášela tato cesta sice žádných wýtečných znamenitostí, které by široké popisowání zasluhowaly: zato ale dodáwaly rozmanité maličkosti pěknou barwitost našim rozkošem poutnickým.

---

* Laskawý čtenář opraw podstatnější omyly tisku nebo w opisowání. Str 552 sloup. I. řád. 2. Místo r. 1443 čti 1440. Str. 574 sl. II. ř. 10 z dola Hanus Gutenberg čti Gutemberg. Str. 582 sl. II. ř. 11. m. von Murn čti von Murr; ř. 24. m. Jana z Gamundic čti z Gamundie; ř. 2. zdola m. Janius čti Junius. Str. 591. sl. I. m. w Eltwilli čti w Mohuči. Str. 598. sl. II. ř. 24. m. administrator čti promotor.

Tak nás študenti, s kterými jsme tady mluwili (byliť weskrze kandidati přes 20 let staří), bawili naiwním dotazowáním po té pohádkowé zemi České a naše wyprawowání poslouchali jako děti báchorku o zaklené princezně; také tito myslili, že je naše česká řeč jen pouhé nářečí německé, diwíce se tomu, že my při tak čisté (spisowní) wýřečnosti němčiny, které před twrdým nářečím bawarským přednost dáwali, ještě jiným jazykem (slowanským) hbitě mluwíme; a wůbec we wšem, co se Čech týkalo, prozrazowali nelidskou newědomost, neznajíce naše poměry, literaturu, časopisy (k. p. Ost und West) ani podle jmena. —

Wasserburg! Toto město jest nad Innem u welmi hlubokém a těsném oudolí položeno. Práwě mi připadá, že bych se brzo s Bawory rozloučil a bezmála ani slowa o jejich piwě nepowěděl: a tu se mi práwě dobrá příležitost wyskytuje. Neboť já bych tyto Wodňany w Prabawořích (Urbaiern, tak slowe jihowýchodní kraj) podle swé zkušenosti raděj nazwal Piwňany. Kam se totiž oko obrátilo, wšude piwo a jeho příbuzenstwo; na polích, na wozích a w nůškách chmel, w piwowárech wárky, na ulicích wysmolené sudy, w průjezdách a předsíních wšude piwo a chmel, a za městem na polích zase chmel. Také naše hrdla okusila za wodou pod skálou („Sommerkeller im Fletzingerbräu") tohoto důležitého wýrobku baworského, pro mnohé zajisté klassického.

Opět jsme minuli lidnaté wesnice a weselé krajinky, i daleká hladina chiemského jezera byla za námi, a my byli plni radosti žiwota a oné rozkoše při cestowání, která se wší pohodlností odříká a sebe horší nesnázi se protiwí a wzdoruje, pocestnému zwláštní hrdosti dodáwajíc. „Každá pouť obrátí wšecko maloměšťáctwí w ouzkých prsou našich we swětoměšťanstwí, a celý wšední swět promění se w město Boží. Čím wíce wesnic a kočujících diwadel udiwené oko mine, tím krásnější a theatralnější přichází nám žiwot náš."

Opět klesalo ohniwé slunce za pozlacený obzor, aby přes oceany do cizích krajů amerických odplulo, a celá příroda dlela při jeho odchodu we swatém pomlčení, jakoby wečerní modlitbu po tichounku konala: my se blížili ku patám welikánských hor Salcburských a u wečerním šeru strměly nad námi ohromné twary báječného Untersbergu a za ním holohlawý Wácman, jako welicí duchowé, kteří si newšímají bouře obyčejného žiwota a nelekají se blesku zlobiwého osudu, čnice nad pochmůrné těžké oblaka u wěčně krásný blankyt nebeský.

S jakou rychlostí powstati a růsti může obchodní město anglické, toho důkaz mimo jiné podáwá místo Birkenhead, naproti Liverpoolu ležící. Na břehu řeky Meosey, kde nyní dwacet tisíc lidí w ulicích jakoby wykouzlených bydlí, nebylo před sedmi lety ani deset domů, a kde w nynějším ještě desítiletí w šírém poli honba na lišky se odbýwala, tam w tuto dobu nádherně se rozkládá weliké prostranstwí, pěknými budowami obklopené. Duše tohoto obrowského podniknutí, které spolu zlepšení smutného stawu pracujícího lidu zaměřuje, jest jakýsi Jackson. On totiž na blízku wýtoní a sejpek stawí obydlí pro tři sta dělnických rodin, z nichž každé we třech swětnicích záleží, wodou a plynem k oswětlení dostatečně opatřeno jest a z něhož se při tom wšem jen welmi skrowná činže platí. K tomu i sto osmdesát jiter půdy w pěkné sady ku projití se wkusně proměněno jest, železná dráha doweze toho, kdo zdrawé mořské koupele práwě žádostiw jest, za několik krejcarů ke břehu, za tu samu skrownou cenu může každá rodina sobě týhodně swé prádlo we zwláště k tomu zřízených welikých prádelnách čistiti, a kaple, modlitebnice a školy činí dosti duševním též potřebám obywatelů. Slowem, wšude widěti, kterak dobrá wůle, znalost a zámožnost sobě ku pěknému oučelu ruce podáwají, a kterak zkušenost a peněžné prostředky wšude rozumným a wší zištnosti prostým způsobem ke blahu oné důležité třídy občanstwa přispíwají. Fr. D.

S. Kossowský,

umělec na wiolončelli z Waršawy,

přijel a bude dáwati w sobotu dne 3. ledna 1846 koncert w sále Plattejském. Lístky možná dostati w uměleckém a hudebnickém skladu Jana Hoffmanna a we skladu knih Pospíšilowých.

České diwadlo w Praze.

We čtwrtek dne 1. ledna 1846 bude se we prospěch p. Sekyry prowozowat: Zlý duch Lumpacivagabundus, fraška se zpěwy we 3 jed. od Nestroye, přeložena od Štěpánka. — Stará, ale dobrá, wždy mile widaná fraška; přátelé diwadla našeho wědí hned napřed, že se mohou weselého odpůldne nadíť, a jelikož p. beneficiant i za swého krátkého působení při českých hrách swou pilností mnoho přízniwců získal: dá se hojná náwštěwa očekáwati.

BESEDY.

P. prof. Francesconi dáwá swým posluchačům, kteří jsou českého jazyka mocni, články z Kwětů do wlaského překládati, a dostáwá pak hojnost úloh wypracowaných. My mu zde wzdáwáme upřímné díky a srdečné wyznání, že takowýto způsob cwičení nás welice těší a wšem oučastníkům mnoho užitku přináší. Wlastim. K. B.

Swým přátelům,

kteří si od některého času uwykli w záležitostech tohoto časopisu ke mně se obraceti, uwádím k wědomosti, že od nowého roku 1846 žádného oučastenstwí při redakcí Kwětů nemám.

Jos. Kaj. Tyl.

Oznámení PP. Odběratelům Kwětů. První číslo budoucího roku wyjde w sobotu dne 3. ledna. — Předplacení jako posud jest na čtwrt léta . . . . . 1 zl. stř.
„ půl „ . . . . . 2 „ „
„ celý rok . . . . . . 3 „ 45 kr.
Obsah a obálka k letošnímu ročníku wydáwati se bude w pátek dne 2. ledna. Dokončení powídky „Český jazyk — moje škoda" přidá se (mimořádnou přílohou) w prwních dnech roku nastáwajícího.
Wydawatel.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Příloha ku Kwětům na rok 1845.

Český jazyk — moje škoda.

(*Dokončení.*)

„Kdo?“ diwil se nynčko starý, a podepřew si hubu o dlaň, zwědawě po ní merčil.

Stará se před ním zastawila. — „Blažku!“ řekla k němu — „já ti něco powím, ale neswal se pod stůl a také se na mne nesataň. Mně jde beztoho stará mozkowice kolem a pod žebrama začíná mě cosi šimrat a šumět, jakoby to byla pohádka o wěčném řízení. — Ten Ludwík Schwarz byl můj kluk.“

„Co že?“

„Můj wlastní kluk — tak dobře wychowaný, jak jen matka mého druhu swé dítě wychowat může. I držel se u mne až k dospělejším letům a musím říct, že mi byl při žiwnosti hezky po ruce.“

„A jeho tatík?“

„Kdož pak bude nynčko na takowé zbytečnosti myslit! Nemáš dost na tom, že jsi přišel klukowi na stopu, který se po mně Schwarz jmenowal? Jak powídám — dlouho jsme se hezky snášeli, až jsme se jednou trochu ostřej nepohodli, a on mi zaběhl do swěta — že se na swou ruku protluče. O to bylo arci hej! — já ho také nechala; že se neztratí, to jsem wěděla. Za jedno byl kluk k swětu podoben — a pak jsem ho dobře obrousila. Neměla jsem tedy o něj strach. Já držela tenkrát malý obchod se sklem, a když to někdy wázlo, hrála jsem na pannu a růži. Asi tři léta na to slyším, že si můj Ludwíček jaksi nohu podwrtnul a do chládku spadl, potom zase, že se mu wede dobře, že se wylízal, a poněwadž se mi po něm také trochu stejskalo, neboť jsem měla kluka ráda: tedy jsem se konečně odhodlala, že se po něm ohlídnu. Po nějakém čase našla jsem ho w Praze — ale sotwa že jsem ho poznala. Byl celý sešlý, zedřený, jaksi ztrápený; mně pukalo srdce. Bídně se protloukal; dohazowal, donášel, třel nouzi, a k tomu ke wšemu měl ženu a dwě děti na krku. Co mě ale nejwíc bolelo — že se na mne ani nezasmál, ba že se mě skoro štítil. Ale já se ho nespustila, a on mě musel uwést do swého hospodářstwí. Na mou duši, starý brachu! ty jsi na knížecím zámku proti mému synowi; holé stěny, prázdná podlaha a k tomu na proležené slámě nemocná žena a dwě hladowé děti. Já měla peníze; on se jich ale hrozil, jakoby byly prašiwé; jenom když se na swou sklíčenou ženu podíwal, dychtiwě po nich sáhnul.

Obětuj, matko, obětuj! zwolal přitom; bude to obět za twé hříchy. Totoť je anděl, kterýž mě na cestu sprawedliwosti obrátil, ačkoli sám při tom zahynul!

Já mu nerozuměla a nemohla z něho dostat, kde tu osobu sebral. Ona sama také nemluwila; dílem byla dlouhou nemocí tak sesláblá, že ji mluwení obtěžowalo; dílem jí leželo něco na srdci nebo na swědomí — a to jí také mluwit bránilo. Ale tolik jsem přece pozorowala, že musela bejwat hezká i řádná holka, a že se jmenowala Jaroslawa —“

„No, tu to máme!“ zwolal dřewonožka, jenž tak horliwě poslouchal, jakoby se to spasení jeho duše bylo týkalo; „dcera Jelínkowa se také tak jmenowala — tu to stojí nejméně stokrát! Žádná tedy pochybnost! jenom už powídej.“

„Já se ničeho nedomakala. Jenom třetího dne — byly jsme samy dwě doma, děti jednou zase nasyceny spaly a Ludwík odešel po swých šmejdech — tu se mi zdálo, jakoby mi nemocná něco swěřit chtěla. Já jí domlouwám, hezky se k ní nahnu, ona se zas trochu nazwedne — začne kdesi cosi o swých dětech, abych je neopouštěla a jednou je k dědečkowi dowedla; — w tom ale padla zase nazpátek, začala strašliwě odkašláwat, potom polkla několikrát powětří, hekla a — bylo po ní. Já seděla wedle mrtwého těla.

Když přišel Ludwík domů, tu jsem měla teprw kříž. Dal se do řwaní a chtěl si hlawu o zeď rozrazit; já ho měla co zdržowat a chlácholit. Konečně se wrhnul na umrlou a zůstal celý den a celou noc wedle ní sedět; ani se nehnul. Já se musela zatím o děti starat; jedno bylo asi roční, druhé dwouleté. Druhý den wstal, oblíkl děti a šel s nima z domu. Dřív mi ale řekl, abych mu dala na snídaní; chtěl se rozkurážit, jak powídal. Teprwa po polední se nawrátil, ale bez dětí. Twáře jeho byly palčiwě zarděny, oči se mu leskly jako ze skla, a přitom se chechtal, až mi srdce trnulo. Byl napilý, to bylo patrné. Dobrou noc, anděli! začal na to k umrlé mluwit, a šťastnou cestu! Uchystej mi zatím pěkné místečko, neboť doufám, že se shledáme, až se docela očistím. — Já ho chtěla přiwest na jiné myšlénky, on mě ale popadl diwoce za ruku a škubnul mnou až k samé mrtwole. — Co tu houkáš, moudrá sůwo, kde tahle swětice leží? osupil se na mne. Podíwej se na ni. Ona mohla být žiwa w zemské rozkoši, kdyby nebylo twého daremného syna — kdyby nebylo této zatracené ruky býwalo! — (to myslil ubohý swou prawici) — já ji okradl, já ji zawřel bránu otcowského srdce; ale poklad wlastní lásky její byl tak weliký, že mě celého zatopil a mou duši nowým žiwotem naplnil. Oči moje otewřely se paprskem její milosti a srdce moje očistilo se pramenem její nekonečné trpěliwosti. Já složil welikou přísahu do rukou jejích, že se odřeknu chytrosti tohoto swěta, že nesáhnu po statku otce jejího, kterýž jsem oukladně dobyl; ona pak se uwolila, že bude se mnou trpět, aby spadla wina z hlawy mé. Ale Bůh mě porazil we hněwu swém a tebe wyswobodil z tohoto bídného oudolí. — A po těch slowech uwrhnul se opět na umrlou a začal strašliwě naříkat.

Mně bylo při tom, jakobych ležela na nožích. I chtěla jsem tedy smysly jeho na jiné wěci obrátit a ptám se ho, kde nechal děti. — Co se ptáš ty po nich? wyskočil a obořil se na mne. Chtěla bysi z nich nástroje k swým hříchům udělat? Neptej se po nich; ty nejsou twoje — ty jsou moje a její — slyšíš? — její jsou! — Pak se obrátil zas k umrlé: Neměj o ně starost, ubohá ženo! ty jsou dobře zaopatřeny; já je dowedl k němu a sáhl jsem mu do duše. Počíhal jsem si na něj, když byl sám we swé hříšné dílně — on se ulekl mé náwštěwy. Já postawil děti na zem, spustil zámek a stoupnul si potom před

toho proklatého paragrafistu. — Co prej chci? — Twou duši anebo štěstí swých dětí. Matka jim umřela — tedy budeš ty o ně pečowat. Já se odřekl peněz twým nawodem zasloužených — to wíš a dosti pelynku si proto sežral — a půjdu teď, abych učinil pokání za winu swou. Ty budeš zatím o mé děti pečowat. —Pozbyl si, člowěče rozumu? on tu na mne; ale já zas: teprwa ho pozbudu, budeš-li se zpouzet a touto rukou tě uškrtím. — Chlap chtěl ke dweřím, ale já ho chytil za krk, že zůstal hned jako chrpa. — Ani z místa! jsem zoufající tygr — jsem poškádlený ďábel u swého mistra. Ty se budeš o mé děti starat — slyšíš? pořádně starat. Já musím nyní do swěta, abych se očistil w tísni žiwota. Až se wrátím, budu swé děti od tebe požadowat. Mysli na to s hrůzou a zbledni, kdykoli by ti napadlo, že neuděláš, co od tebe žádám! — Ha, ha! jak tu stála proklatá, hněwem a strachem scwrklá duše — a k tomu ke wšemu — ha, ha ha! musela si sednout, a dát mi kus papíru, že mé děti dostala — oh! já wím, že jsem jednal s pekelným chytrákem — ha, ha ha!“ —

Bára stála při celém swém powídání u prostřed jízby, a křičela, pitwořila se při tom tak podiwně, že nám při tom až jakousi ouzkostí srdce klepalo. Teď se ale zdálo, jakoby jí byl duch ušel, i zamlčela se, sklopila hlawu a swěsila ruce.

„Nu, a co se dělo potom?“ ptal se dřewonožka po malé přestáwce.

„Nešťastný kluk hodil se potom ještě jednou na mrtwé tělo, jektal cosi jako modlitbu — pak wyběhl wen. Nechal mě u mrtwé samotnou — a já ho od té chwíle newiděla,“ řekla stará polotemně, hodila sebou na slámu a skrčila se, twáře na kolenou ukrýwajíc, jakož děláwala, když ji něco hryzlo. —

„Z toho ze wšeho je patrno,“ začal dřewonožka po nějaké chwíli rozkládat — „že je lidský žiwot diwná pletenice z rozmanité příze, a láska že se tím proplítá jako zlatá nit. Dcera toho samého člowěka, kteréhož twůj kluk ošidil a ty dnes ráno zkřísila, zamilowala si toho šejdíře konečně tak, že ho na prawou cestu přiwedla. Přitom chtěli alespoň trochu naprawit, co bylo zkaženo, odřekli se tedy wěna a protloukali se žiwotem na wlastní ruce. Dále je patrno, že jsou děti twého syna wnoučata kantora Jelínka, a že mají roztomilého strejčka. Jen kdybychme už wěděli, co s nima udělal. Ale hrome! co mi to zatřáslo mozkem? Ty malý syslíku — Tondo? nepowídal jsi, že dostáwá twoje matka peníze — — poslouchej, stará! Což aby to bylo s touto historií nějak spleteno?“

„Myslíš, blázne, že mám mozek ze řepy, aby mi to nenapadlo?“ pozwedla stará k němu hlawu.

„Ale kluk mluwí o matce a o tatíkowi!“

„Hlouposti! Moje Petronka musela také o bábě mluwit — a přece sám Bůh wí, kde její bába hnije. — Ale wčera jsem to měla wšecko wědět!“ zwolala opět stará najednou a hněwem zajiskřily se jí oči — „když mi ten wyzáblý paragrafista do rukou přišel! Já bych se mu byla zawěsila do tejla, že by ho byla choutka přešla poctiwé lidi strašit a z teplého hnízda wyhánět.“

„Mlč, stará — mlč!“ prohodil dřewonožka. „Co se stalo, muselo se stát — tak je to dobře, a wšecko najde swého konce. Wšak ona nám ta adwokátská liška neuklouzne a my se jí dostanem na kobylku.“

14.

Wida, wida! — Moje škoda začíná se strácet.

Ah! — ten se wyfik! — Kdo pak? — Náš wčerejší strejc, dřewonožka Blažek.

Druhý den časně ráno, sotwa začaly wlašťowky na slaměné střeše šwebolit, wězel už w čistém modrawém kabátě wysloužilců, w ruce liskowka.

„Cože? Tys byl desátníkem?“ diwila se Bára, soudruha mladších let si prohlížejíc.

„Nu, což je to tak welké zwíře, aby je člowěk nezmohl?“ usmál se Blažek. „Kdyby nebylo tyhle kmotry býwalo, (při tom uhodil na dřewěnou nohu) bylby se snad zlatý třapec na mém boku houpal; ale kdož wí, zdaž by s ním moje weselá mysl nebyla uletěla. Dobřeť je to, jak to je. Tak je celý swět mým rewírem.“

Sotwa se počalo rozedniwat, byli jsme už na cestě do městečka, odkud jsme wčera asi tou samou dobou upláchli. Šli jsme hezky zostra; zwláště pod náma — totiž pode mnou a Petronkou — nohy jen jen tancowaly, neboť ze wčerejších rozpráwek — (kdyby se byli staří nadáli, že se mne ku konci tak dotknou, snad by je nebyli před námi ani wedli) — z těch rozpráwek tedy wyswítalo, že se bude dnes hra wywádět, při kteréž také nějakou roli ulowím.

Blažek tu znal každou pěšinku, a tak jsme se octnuli w městečku, sotwa že se tam po ulicích první ranní žiwot hýbat začal. — Blažek neměl už ani stání. Na zdařbůh ptal se hned první osoby, kterou jsme potkali, kde učitel Jelínek zůstáwá.

„Ten?“ podiwila se ženská, s nůší na zádech po polní práci jdouc. „To se dejte tamhle nahoru, do té uličky — tam wám k němu každé dítě ukáže; jestli ho už neodwezli.“

„Kam pak?“

„I do Prahy — do toho domu, co blázny zawírají“, doložila žena a šla swou cestou.

Starému Blažkowi spadla' leknutím brada. — „To je dozajista zas nějaký zlořečený kousek od pana adwokáta!“ zwolal potom a zaťal pěstě. „Ale wšak já mu ten jeho koncept přejedu, že nebude wědět, kam hlawu strčit.“ — Potom se obrátil k Báře. „Ty stará! je-li prawda, co ta osoba kwákala, tedy to s našim přítelem už zle wypadá, sice by chytrý adwokát nedáwal tak na jewo, že ho chce dát mezi blázny zawřít. To musí bejt už swé wěci tuze jistý. Možná ale také, že se jenom na swé nestydaté pletichy spolehá, a že by se dala celá wěc přewrátit, kdybychme kantora do rukou dostali. Wiš-li co? Ty máš koně — podiwej se, co dělají. Jsou-li w prezoně, hleď, abysi jiné opatřila; já musím Filipa odtud odwest — ať si ho pak ode mne kleštěmi trhají.“

Stará nás wyprowodila až k Filipowu domku; tam si prohlídla okolí a cestu, a odešla do hospody, kde jsme wčera Makotrusa i s kabinetem w pasti nechali.

Na předsíni zastihli jsme učitelowu starou služku, mnoholetou swědkyni jeho utrpení. Ta se Blažka jaksi lekla, nemohouc se nadít, že by příchod člowěka we wojenském kabátě něco dobrého znamenal. Když ji ale upokojil, tedy mu žalowala, jaké pronásledowání starý pán trpí, a že je přec newinný jako beránek — ano že je od wčerejška docela jiný, nežli poslední léta býwal, že powážliwě rozpráwí — jen že je smutný. —

A w skutku byla wčerejší událost celou jeho bytost zwrátila. — Když jsme wešli do sedničky, seděl u okna a hleděl do zahrádky. Náš Blažek ho pozdrawil, on wstal — a teď stáli oba staří hezkou chwíli na proti sobě a mlčeli.

„Filipe!“ začal konečně starý woják tichým hlasem — „nemáš we swé paměti místečka, kde bysi mou podobu nalezl?

Já arci trochu sešel; bouřiwý žiwot hodil na mne starší larwu nežli mi snad w skutku náleží; ale srdce mé ještě nesestárlo a je to samé, jako bylo, když jsme spolu w Praze do preparandy chodili. Jelinku! což pak ještě swého Blažka, toho weselého blázna neznáš?"

Překwapený starec poslouchal s celou duší — nyní sebou trhnul a radosti se třesa zkřikl: „O můj Wáclawe!" — a padl dřewonožce okolo krku. Tak se drželi oba staří dlouhou chwíli a hlasitě plakali.

„My jsme zplesniwěli, wiď, Filipe? — ty sice ne tak jako já — ty wypadáš o dwacet let mladší" — řekl konečně Blažek — „ale to je wšecko jenom po wrchu — jenom na kůře, jádra se nic nedotklo. Co tebe za ten dlouhý čas potkalo, to už wím, bratře! a doufám že se weselého konce dočkáme. O sobě nebudu teď mluwit; můj celý žiwot leží w tomhle kabátě, w této liskowce, w dřewěné noze a w roztlučeném flašinetu. O tom později. Teď si musíme o twém bratru powědít."

„Mluw o mých hříších," řekl Filip mírně — „ale o tom člowěku se nezmiňuj."

„Neměj strachy, já tě nebudu sužowat; jen to bych rád wěděl, zda-li ho zde ještě napadnu?"

„Mně se zdá; neboť jak jsem wčera doslechl, chce mi poslední bratrskou lásku prokázat a dát mě — do blázince. Proto se tu ještě zdržuje, aby wšecko do pořádku uwedl."

„A ty se můžeš přitom usmíwat? Ty to můžeš snášet?"

„A což mám nyní, w pětapadesátém roce ještě počít? — Tam nebude hůř, nežli mezi moudrými lidmi; tam snad pokojně umru. Beztoho mě na tento swět už nic nepoutá."

„Tak?" zwolal Blažek. „Já tedy nejsem nic? — a to ještě o jiných wěcích ani nemluwím! A moje děti tuhle — ty nejsou také nic?"

„Tys arci mnoho — tys jako nowě nalezené zahříwadlo žiwota mého," řekl starý přítel a tiskl mu ruku — „tebe jsem měl mít po boku, a střely nepřátel nebyly by našly cestu k srdci mému; — a tohle jsou twé děti?" doložil ptawě a opřel o nás oči swé.

„Teď jsou moje," řekl dřewonožka; „ale rádbych, abys jim také ty kousek srdce darowal. Myslím, že při nich oba zmládneme. Nu, pojďte jsem, kofata — pojďte! Nezalízejte do kouta!"

A my přikročili až k samému kantoru. Twář jeho byla tak laskawá a ty malé černé oči hrály mu w nich tak tichou radostí, jako když jsem ho poprwé w našem kabinetu spatřil — jen že se mi zdál nyní mnohem starší a sešlejší; zato ale nebylo na něm památky po wčerejším wyjewení, kdyžto nás krutěbolestnou zoufalostí w lese polekal — o ne! dnes to byla tichá, mírupluá obloha, wčera těžkým mrakem potažená a diwými blesky rozoraná. Důwěrně hleděli jsme mu do očí.

On položil ruce na hlawy naše a bystře na nás hleděl. — „Hezounké děti" — řekl příwětiwě — „hezounké; ale jeť mi při tom, jakobych je byl už někde widěl."

W tom přišla stará služka se zpráwou, že se někdo po nás ptá. Byla to Bára, přicházející od Makotrusa.

Principál slawného gabinetu čekal wčera dost dlouho i dost mrzutě, brzo-li se hrození wčerejšího nezwaného hosta wyplní a slawný ouřad swé drabanty wyšle; ale ještě se w pokoji nasnídal, potom i tiše poobědwal — pan doktor weškerých práw buď na celou wěc zapomněl anebo chtěl zdánliwé přátele bratrowi wčera jenom zastrašit. Zato wšak odhodlal se sám Makotrus smělou ranou mrzutý swůj staw přewrátit; šel na ouřad a dal si průwodní swé papíry podepsat. I podepsali mu je bez okolků, a hospodský musel i se swým podomkem ouřední podpis rešpektowat, a koně i s wozem z klatby pustit. Makotrus mohl nyní každou minutu odejet; že mu wšak odpůldne žbánek zachutnal, odhodlal se čekat, až dostane od staré společnice awizo.

Bára promluwila teď potají několik slow s Blažkem a ten se přihoupnul na to k učitelowi.

„Starý brachu!" začal a chopil ho za ruku — „pomysli si, že jsme zas mladí hoši, a dělej, jako jsi tenkráte déláwal — to jest, poslouchej kamaráda. To wíš, ten ti radil wždycky dobře. Předewším seber wšechny swé papíry, pak wezmi kabát a čepici — neboť musíš na několik dní z domu. Twoje stará tu dá zatím pozor."

Staré dobrotisko se diwilo i chtělo něco namítat.

„Newěříš mi?" pokračowal dřewonožka. „Či chceš mermomocí s tím darebákem, salva venia s panem bratrem se tahat, procesowat a teprwa u doktorů a kněží atestace hledat? To bysi wěru zasloužil — — ale ne, nebudu se zlobit, a powídám ti krátce: ty musíš být na suchu, nežli se tu powodeň strhne — ačkoli budu wšemožně hledět, abych ji obrátil, a panu adwokátowi na wěky wěků stawidla zarazil. Prosím tě — poslechni a odejdi s touhle dobrou ženou a s těmato ditkama; já přijdu za wámi co newidět."

Starý přítel nechal s sebou wládnout. Dřewonožka promluwil ještě s Bárou a ta nás wedla potom přes malou zahrádku nazad okolo městečka, a za posledním stawením čekal na nás Makotrus. Tam jsme sedli na wůz a jeli tou samou cestou, kudy jsme byli ráno pěšky přitáhli.

Byl roztomilý den; slunéčko se na obloze jen jen jiskřilo. My — totiž Petronka a já — byli weselí jako prawé děti. Historie se nám začínala líbit, i byli jsme zwědawi, jak wypadne. Starý Jelínek newěděl, jak se do nenadálých poměrů hodit a mlčel; pak se nás ptal, jak se jmenujem a oddal se zas myšlénkám. Bára měla na kozlíku co Makotrusowi wykládat, a Turek — můj Turek prowáděl weselé skoky podle wozu.

Asi za hodinu dorazili jsme k břízowému háječku. — „Zde počkáme na přítele Blažka!" řekla Bára, kteráž si byla dnes tu nejpříwětiwější twář nastrčila. — „Tu je milo pobejt, a dřewonožka se sem snadno dohoupá!"

I wypřáhla koně, a my se rozhostili pod lupenatou střechou na mechu. Nám dětem bylo tak wolno, až nám srdce hopkowalo a nohy poskakowaly. Dowáděli jsme, až se i dobrák učitel pousmál, ačkoli ještě mnoho nemluwil, Bára přiwlekla z wozu chléb a uzeninu, kterouž byla w hospodě ulowila — neboť dnes byl pro nás jako swátek — a Makotrusowa láhew měla to splachowat.

„Jezte a pite, milý příteli!" pobízela Bára starého kantora, když se byli rozsedli — „a shoďte wšechny trampoty. Nynčko jste mezi lidmi, kteří s wámi srdce rozdělí. Jen wesele!"

„Děkuji wám, přátelé!" řekl starec — „a wěřím rád slowům waším, neboť jsou neobyčejná hudba w uších mých; ale srdce moje ztuhlo tak w žalosti, že teď ještě neumí radosti se oddati."

„Aj, co bylo, to bylo — a je to tam!" odpowídala Bára. „Každý z nás měl swůj podíl hořkosti; ale lidská moudrost je musí umět osladit."

„Pěkně řečeno, pěkně!" kýwal starý hlawou. „Byla jste, milá ženo, wždy tak moudrá? — Mně se zdá, že jsme spolu již jednou mluwili?"

„Mně se to také zdá — a přála bych si, abyste měl we swé paměti, anebo aspoň we swém srdci nějaký koutek, kde bych se mohla uhnízdit."

„Já se wám musím přiznat, milá ženo — semnou se děly wěci, nad nimiž paměť moje trochu seslábla, zwláště tyto poslední dny měl jsem zase diwné nápady — nu, nesmíte se diwit" —

„I wždyť já se nediwím! kdo má takowého bratra — — ale nechme toho a promluwmé o něčem jiném. Já wám nesu pozdrawení od osoby, kterou jste už několik let newiděl.“

„Já newiděl několik let žádného — alespoň se nepamatuji —“

„Ale ta osoba měla wás w paměti a w srdci až do poslední chwíle — a litowala, čeho se, ač nerada, byla dopustila; neboť byla newinná, a jenom wáš bratr ji má na duši — tak jako jejího muže a wás samého.“

„Pro milý Bůh, ženo! o kom pak to rozpráwíte?“

„A což wám oprawdu srdce nic nepowídá? — Neměl jste žádnou dceru?“

Starec hluboce wzdychl a zakryl si twáře oběma dlaněma. A stará začala nyní obratnými slowy malowat, co byla w domácnosti syna swého shledala; mluwila o litosti, o zbožném, poctiwém ale zchudlém žiwotě obou manželů, jak raději w nouzi bředli, nežli aby byli na neprawý statek sáhli — a jak ubohá Jaroslawa w rukou jejích skonala s tou žádostí, aby newinným dítkám jejím odpustil.

„Dítkám?“ opakowal starec — a ruce mu sklesly a po twářích bylo mu dwa potůčky slzí widět. — „Dítkám mé ubohé Jaroslawy? — a kde — kde jsou?“

„To zwíme, jak mile se náš dřewonožka přihoupá,“ řekla Bára. „Ten wyšel práwě i stran těch wěcí na zwědy.“

W tom se ozwala na blízku cestě weselá písnička z chraptiwého hrdla, a za několik okamžení stál Blažek mezi břízami. Twář jeho byla do tmawa zarděna denním parnem a zářila wnitřní rozkoší.

„Hejsa, lidičky!“ wolal, liskowkou w powětří šwihaje. „Wystelte cestu k srdci samým kwitím; neboť přichází radost — welikánská radost! — Ah, dobře, že tu máte něco na zub; samým spěchem zapomněl jsem w městečku štaci udělat. Dejte sem flašku! — tak! — to chladí! A nyněko, nežli přijde raport o mém pořízení, mluw ty stará! — a powěz, kde jsi wzala tuhle berušku — tu swou Petronku? Je to to samé škwrně, s nímžto jsi z Mitrowic utíkala, když jsem ležel za plotem panské zahrady?“

„Nu“ — řekla Bára a ušpoulila hubu — „teď není čas k wejtočkám a oklikám, je-li prawda? Abych tedy powěděla, co a jak — já začala tenkráte kumpanii tuhle s našim principálem — mimochodem musím podotknout, že mu chtěli kabinet už prodat a že jsem ho musela wyplatit — “

„Ou, ou, stará feno!“ zahučel mezi to Makotrus. „Kam to běžíš z cesty? Wzácné wrchnosti ptají se na moudřejší wěci.“

„Aby tě neubylo, panáčku z másla!“ zachechtala se Bára, a pak se obrátila zase k Blažkowi. — „Že byl náš kabinet trochu zedřený a délkou času nic lepšího na něm přirůst nemohlo: musela jsem hledat nowinku, kteráž by byla celému hamparatí pomohla. I napadlo mi, abych z kusu obyčejného českého masa něco cizozemského wysoustružila. Dělali jsme produkce práwě w městečku, jak powídáš. Já byla u panské zahradnice, proto že mně docházelo koření, bez něhož nikdá nebýwám. Tam si brálo na tráwníku sotwa tříleté děwčátko, a to se mi líbilo. Já se dám se zahradnicí do řeči, dobře jí koření zaplatím — a ptám se, má-li wíce dětí. Ona, že nemá, že není ani tohle její, že je má na wychowání od starého pána, kterýž jí každý rok jistou sumu přináší. To byla práwě woda na můj mlejn. Tady nezarmoutíš matku, pomyslím si — a druhý den byla holčice moje. Wylákala jsem ji ze zahrady — — no, no, blahowá! co wřeštíš?“ obrátila se nyní k Petronce, kteráž hořce plakat začala. — „Měla jsi se u mne zle? Mně se zdá, že líp, nežli bysi byla u té zelinářky míwala; beztoho nebyla twoje matka!“

„A kde tedy byla moje matka — a kde ji najdu?“ zwolala Petronka bolestným hlasem.

„Tu již arci nenajdeš; ale já ti zato opatřím několik jiných srdcí, které tě budou tak jako matka milowat!“ zwolal Blažek a wzal Petronku do náruče. Potom začal wyprawowat, jak se mu dělo u pana adwokáta.

„Šťastně jsem ho zastihl, když chtěl už na ouřad. Měl plné ruce papíru. Bezpochyby swoje šmejdy. Já řku, aby počkal — wšecko bez okolků jako se sprostým pletichářem — že přicházím od Ludwíka Schwarze. Měli jste widět, jak koukal! Chtěl se usmíwat, chtěl upírat a hrozit; ale já hned: I wždyť se známe, ty jsi ten a já jsem ten! — a nyněko jsem začal rozkládat o bratrowi, o dědictwí, o dceři a o zeťowi, pak o dětích a o dychtění po cizím statku. Potom začnu: Tys wčera už také něco o blázinci prohodil, tak jsi we swých daremnostech slepý; ale já ti powídám, abysi wšeho nechal. Důkazy proti tobě mám w ruce, twé wlastní psaní k bratrowi, psaní jeho dcery, wyřknutí swědků — wšecko máme w rukou a dáme to adwokátowi, jestli sám kuratorstwí nesložíš. Mimo to musíme wědět, kam jsi Schwarzowy děti dal. — On se ještě usmíwal, ale pysky se mu třásly a modraly. Bezpochyby se ostýchal weřejného škandalu, pak si snad zpomněl na poslední rozmluwu se Schwarzem: obrátil tedy řeč, a když prej chce bratr mermomocí do zkázy, že ho nebude déle ostříhat, a děti že dal na wychowanou — chlapce jistému kramáři Kolínkowi, děwče panské zahradnici w Miroticích.“

Já při tom wykřikl, jako by mě byl u srdce bodnul, a zůstal jsem celý u wyjewení. Chlapec u kramáře Kolínka byl jsem já — děwče u panské zahradnice byla Petronka, tedy moje sestra!

Při scénách, ježto mezi námi wšemi powstaly, když Blažek powídání swoje dokončil, pomahéwají si nowelisté tak, že řeknou: To nelze popsat — k tomu lidské péro nestačí — to ať si laskawý čtenář sám wymaluje. Já se tomu wždy smáwal, a sám přicházím nyní do stejného případu. Co mám o naší radosti powědít?

Starý děd se smál a plakal, winul nás k srdci, líbal nás a hleděl nám do očí, do twáří, aby w nich nějakou podobu nebožky matky wypátral. My s Petronkou se objímali a skákali radostí — teď nám nebyl na celém swětě nikdo rowen. Stará Bára se točila jako na obtlíků a křičela: „Nemůže bejt ze mne prorok? Nepowídala jsem wčera, že je Petronka dítě mého syna? moje krew? — A proto se mi u té zelinářky také tak líbila!“ — pak wyprošowala odpuštění pro swého nešťastného Ludwíka, a Blažek wolal: „Wšem budiž odpuštěno — wšem! Wždyť se modlíme: Jakož i my odpouštíme swým winníkům!“ — a při tom točil čepicí. Makotrus práskal swou srnčí nožkou a Turek dělal kotrmelce. —

A můj otec? Ach ten ubohý byl ten tam! Po tom nebylo žádné památky; ten činil snad ještě za pletichy mého pana strejce tuhé pokání. Bůh mu pomoz! — — za matku jsme se pomodlili.

* * *

To je kus mého žiwota — od prwopočátku mých nehod, až když se na mne štěstí poprwé usmálo. Nebe moje zatemnilo se od té chwíle sice ještě několikrát, a já bych mohl ze swých dospělejších let ještě strakatějších obrazů podati; já bych mohl ještě jiným způsobem okázati, jak se mi čeština wšude mezi nohy pletla — jakož jsem i na počátku podotknul; ale dříw budu poslouchat, co ménu posawadnímu powídání řeknete. Jestli jsem se zmejlil: tedy owšem umlknu. J. K. T.

W PRAZE.